B.A.R.P.R.
PERIODICE
II
1345

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.iini.ro

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.iini.ro

DE ACELAŞ AUTOR :

Legea Speculei, adn.

Teoria Impreviziunii.

Statutul Funcţionarilor Publici adn.

Legile rurale şi alte legi complimentare adn.

Judecători şi Judecăţi de altădată.

Limbajul juridic.

MONOGRAFII :

Cesiunea drepturilor litigioase (P. R. 33 IV 926).

Corneliu Botez, scriitor juridic (P. R. 32 IV 1928).

Dispoziţiuni penale în legiuirile lui Mihail Gr. Sturza (Rev. Dr. Penal p. 43/928).

Funcţionarii publici şi drepturile lor (P. R. 82 IV 929).

Puterea Judecătorească şi Comisiunile mixte de judecată (Curier. Jud. p. 112 931).

O inspecţie judecătorească la 1832 (Curier. Jud. p. 404/931).

Un delict de presă la 1862 (P. R. 193 IV 931).

Prima revistă juridică românească (P. R. 32 IV 932).

Stilul organelor administrative auxiliare Justiţiei (Rev. Dr. Penal p. 27/932).

Prima revistă juridică olteană (Justiţia Olteniei p. 130/934).

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.iini.ro

RADU DIMIU
JUDECĂTOR CU GRAD DE PREȘEDINTE
LA TRIBUNALUL ILFOV

PANDECTELE ALFABETICE

REPERTORIU DECENAL

DE

JURISPRUDENȚĂ, DOCTRINĂ ȘI LEGISLAȚIE

AL

PANDECTELOR ROMÂNE

1922 - 1931

INTOCMIT DIN INIȚIATIVA
ȘI CU INDICAȚIUNILE LUI

C. HAMANGIU

FOST CONSILIER LA INALTA CURTE DE
CASAȚIE, FOST MINISTRU AL JUSTIȚIEI.

BIBLIOTECA
SECȚIA ISTORIE
ACAD. R.P.R.

BIBLIOTECA CENTRALĂ UNIVERSITARĂ
BUCUREȘTI
BIBLIOTECA ACAD. R.P.R. N. IORGA
Cota
Inventar

Editura IG. HERTZ Bucureşti
1937

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.iini.ro

820

Toate exemplarele vor purta semnătura autorului.

INSTITUTUL DE ARTE GRAFICE „V R E M E A", STR. CAROL 10

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.iini.ro

BIBLIOTECA
SECȚIA ISTORIE
ACADEMIEI R.P.R.

CUVÂNT INAINTE

S'a încheiat un ciclu de zece ani de când a apărut prima fascicolă a „Pandectelor Române". Intr'o epocă de plină activitate economică, de frământări sociale şi intense manifestaţiuni politice inerente timpurilor de refacere post-belice, noua revistă de drept s'a răspândit cu temei, dovedind că pe lângă preocupările de ordin material sau social cari păreau că domină epoca, existau încă şi preocupări ştiinţifice.

Fundatorul, acel care a aprins torţa cea nouă, răspânditoare a ştiinţei, care a reuşit să strângă în jurul său o falangă de cercetători ai Dreptului, a fost C. Hamangiu.

Născut la 31 Decemvrie 1863 în regiunea Bârladului, intrat în magistratură la 31 Martie 1894 ca ajutor de judecător la Judecătoria ocol. V din Bucureşti, după o intensă activitate a ajuns consilier al Inaltei Curţi de Casaţie la 1 Octombrie 1918, iar în Aprilie 1931 a părăsit magistratura, încredinţându-i-se Ministerul Justiţiei, post de înaltă răspundere şi decisive realizări, mai ales pentru epoca de ezitare şi începuturi ale unificării legislative în care a fost chemat să lucreze. Abia după câteva luni de activitate împărţită cu generozitate în elaborarea proiectelor de legi, în ascultarea binevoitoare şi neobosită a doleanţelor magistraţilor dintre cari sufleteşte încă făcea parte, în participarea la agitata viaţă parlamentară, victimă — poate — a năzuinţii sale de a desăvârşi orice cerinţă, bravând greutăţile multiple şi necontenite pe cari postul şi conştiinţa de cereau, C. Hamangiu s'a stins în dimineaţa zilei de 7 Ianuarie 1932.

Activitatea lui Hamangiu a fost intensă şi durabilă.

Un cercetător îl află la 1889 scriind versuri în revista „Şcoala Nouă" din Roman, ca apoi să continue la „Paloda" din Bârlad. In urmă, părăsind publicistica literară şi trecând la cea juridică, a dat la iveală Codul general al României *şi* Codul de Audienţă, *opere de adunare şi scurtă adnotare a multiplelor legi de zilnică aplicare;* Proprietatea literară şi artistică, *întrunind vechile preocupări ale autorului cu activitatea sa juridică; o adunare a celor mai de seamă* Rechizitorii *din timpul activităţii sale de reprezentant al Ministerului Public ; în fine,* Codul Civil *adnotat,* Tratat de Drept Civil Român *şi* Recursul în Casaţie şi Contenciosul ad-tiv. *aceste opere în colaborare respectiv cu d-nii N. Georgean, I. Rosetti Bălănescu, Al. Băicoianu, G. Iuliu şi R. Hutschneker.*

Deasemeni, C.Hamangiu — şi de data aceasta lui exclusiv i se datoreşte, — a înfiinţat revista „Pandectele Române", care continuă, reprezentând astăzi colecţiunea desăvârşită de jurisprudenţă, doctrină şi legislaţie română; a înfiinţat „Pandectele Săptămânale", revistă de o documentare juridică mai rapidă şi Biblioteca Universitară de Drept, *compusă din volume semnate de scriitori juridici dintre cei mai reputaţi. Pe lângă acestea, numeroasele note din reviste, semnate sau indicate numai prin iniţiale, dovedesc activitatea continuă a acestui neobosit cercetător.*

In activitatea sa productivă, prin neîntreruptă stăruinţă şi corespondenţă, a căutat să cunoască şi să-şi apropie elemente de valoare, dornice să lucreze, încurajând neobosit şi determinând o întinsă operă de cercetare şi publicare. Munca i-a fost idealul. Intr'o scrisoare din 12 Februarie 1929, arăta: „In curând voi fi în Bucureşti, spre a mă apuca iar de lucru. Mi-e dor, par'că de o viaţă de muncă, care pentru mine e o a doua natură. Nu pot şti cum pot trăi unii oameni fără să muncească"...., iar mai departe, „ ...ar trebui un impozit

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.iini.ro

pentru acei cari nu fac nimic ! Ar avea bune venituri Statul !...”

Entuziast, bun român, activ, inițiator și tenace, C. Hamangiu a realizat o întinsă și variată operă de publicistică juridică, determinând un adevărat curent în această literatură. Și să nu trecem cu vederea că în afară de această activitate a sa, cunoscând greutățile începuturilor, voind a răsplăti munca și a contribui la desvoltarea culturii românești, a donat Academiei Române o importantă sumă din care să se institue premii pentru lucrări artistice, literare și juridice.

Cu ultimă voință, a testat colaboratorilor credincioși ce a avut, toate lucrările la cari aceștia participaseră temeinic, cu obligațiunea a da Academiei Române câte un sfert din beneficii pentru anumite premii și burse ce urmează a se acorda elevilor harnici.

❁

„Pandectele Alfabetice” sunt realizarea unui vechiu deziderat al lui C. Hamangiu. El le-a anunțat sub formula de Tabla Decenală, *încă dela prima fascicolă a „Pandectelor Române” și ne-a propus-o la 1929. Luând inițiativa, dând prețioase indicațiuni, stăruind, încurajând cu perseverare, a determinat desăvârșirea ei după trei ani de muncă asiduă. Dar soarta nu i-a acordat satisfacția de a vedea lucrarea terminată.*

Se scria altădată, în prima revistă juridică românească : „hotărârile tribunalelor sunt comentariile legii și interesul public cere ca aceste comentarii să fie cunoscute de toți”. Urmărind aceiaș idee, — de altfel străveche, pentru interpretarea legilor, — au fost rezumate și adunate toate soluțiunile jurisprudențiale cuprinse în colecția revistei „Pandecttele Române” din anii 1922—1931.

Pentru a face lucrarea cât mai desăvârșită și cât mai practic utilizabilă, principiile de drept, cu interpretările lor multiple, au fost extrase din cuprinsul hotărârilor publicate, orânduindu-se alfabetic pe instituții de drept ; fiecare cuvânt care corespunde câte unei instituții sau noțiuni juridice, are astfel adunate și rezumate toate interpretările date de instanțele judecătorești române sau străine, cari au fost publicate în acest prim ciclu al „Pandectelor Române” ; și pentru o mai bună ordine, au fost coordonate cronologic, începând cu cele mai vechi, și ierarhic, începând cu instanțele superioare.

Jurisprudențele privitoare la teritoriile alipite, le-am adunat separat, afară de cazul referirei la aplicarea principiilor generale de drept, când au fost inserate la locurile respective ; soluțiunile identice nu le-am repetat, ci am indicat numai instanțele care le-au pronunțat.

Valoroasele discuțiuni și studii ale comentatorilor, față cu imposibilitatea de a le rezuma datorită cuprinsului lor prea larg, sau pur indicativ, le-am citat cu ocazia menționării hotărârilor sau noțiunilor juridice la cari se referă.

Am strâns și sistematizat astfel într'un singur volum, un material extrem de vast și variat, care fusese publicat în zece volume. S'a dat la îndemână consultarea unor soluțiuni și interpretări răspândite în miile de file, deși erau adesea în strânsă legătură.

Coordonarea vastului material s'a făcut cu grijă, astfel ca citirea succesivă a soluțiunilor să poată constitui o adevărată monografie jurisprudențială a chestiunii, indicându-se și textele sau legea în care își află reglementarea.

Deasemeni, pentru a ușura consultarea, fiecare cuvânt ce cuprinde interpretări jurisprudențiale mai numeroase, este însoțit de un index sistematic al repartizării ; la fine, un index alfabetic al întregii materii, face posibilă găsirea oricărui studiu sau soluțiuni judecătorești.

„Pandectele Alfabetice”, încercând să semene cu marile lucrări similare din străinătate, adună și sistematizează materialul de drept publicat în primii zece ani ai „Pandectelor Române”, putând servi atât ca o tablă decenală a acestei reviste juridice, cât și ca un repertoriu independent al jurisprudenții din ultimul timp.

O asemenea lucrare, față de vastul material pe care îl prezintă, față de varietatea soluțiunilor și multiplele nuanțe de drept pe cari le adună, este natural să cuprindă greșeli. Micile erori de tipar pot fi constatate la prima vedere; greșelile de repartizare a soluțiunilor le-am îndreptat prin indicațiunile făcute la locurile respective din indexul alfabetic, iar pentru alte eventuale greșeli, rădăjduim în scuza cititorului.

❁

Străduința noastră de a duce la bun sfârșit lucrarea începută, a fost încununată cu succes. Mulțumim, cu această ocaziune pentru deosebitul concurs dat, d-lui G. M. Sescioreanu, advocat și secretar general al Ministerului Justiției, editurei Hertz, care prin vitregia timpurilor și-a asumat răspunderea editării unei asemenea lucrări, conducătorilor tipografii „Vremea”, cari prin desăvârșit credit și atențiune au executat o dificilă lucrare în foarte bune condițiuni tehnice, precum și tuturor

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.iini.ro

acelora cari prin subscrierile lor anticipate, au ajutat apariţia „Pandectelor Alfabetice".

Totodată, mulţumim pentru concursul dat, d-lor N. Georgean, G. Docan şi G. Iuliu, actuali conducători ai „Pandectelor Române", cari întocmai ca şi lampadoforii de altădată, au primit în mâini viguroase torţa de lumină aprinsă de C. Hamangiu, şi o poartă mai departe pentru propăşirea ştiinţei juridice în ţara noastră.

Ne-am îndeplinit astfel scopul de a realiza lucrarea şi publicarea „Pandectelor Alfabetice", desăvârşind totodată proectul şi parte din idealurile unei neobosite energii.

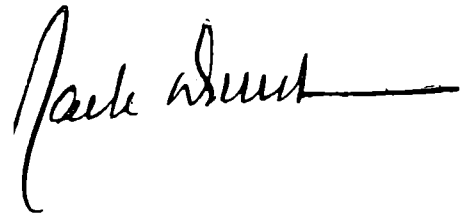

Judecător cu grad de Preşedinte
la Tribunalul Ilfov.

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.iini.ro

PRESCURTĂRI

ac. — acciaș. (hotărâre).
adm. sau ad-tiv. — administrativ.
al. — aliniat.
Ap. — Apel (Curte de -).
Ard. — Ardeal. (complet pentru-).
art. — articol.
Buc. sau buc — Bucovina, bucovinean (cod, lege).
Bul. — Bulletinul Casației.
c. sau compl — complect de judecată.
C. Ap. — Curte de Apel.
C. Cal. — Codul Calimach.
C. Car. — Codul Caragea.
C. Civ. — Codul Civil.
C. Com. — Codul Comercial.
C. Ips. — Codul Ipsilanti.
C. Jus. M. — Codul Justiției Militare.
C. Pen. — Codul Penal.
C Silv. — Codul Silvic.
Cab. — Cabinet de Instrucție.
Cam. pun. sub ac. — Camera de punere sub acuzare.
Cas. — Curte de Casație.
Cas. Civ. — Idem, secție civilă (Franța).
Cas. Reg. — Idem, secția „des requêts" (Franța).
cf. — compară.
Com. Agr. — Comitetul Agrar.
Com. Centr. Rev. — Comitetul central de Revizuire.
Com. disc. — Comisie disciplinară.
Com. expr. — Comisia (locală sau județeană) de expropriere.
Com. rev. sau Com. loc. rev. — Comitetul local de Revizuire.
comis. — comisiune.
Const. — Constituție.
d. sau dec. — decizie.
d-l — decret-lege.
Dall. — Dalloz — repert. sau Jur Gener.
elect. — electorală (lege).
inch. — încheiere.
inst. — instanță.
j. sau jurn. — jurnal.
jud. oc. — Judecătorie de ocol.
l. — lege.
l. accel. — legea accelerării.
l. agr. — legea agrară.
l. băut. sp. — legea băuturilor spirtoase.
l. văm. — legea vămilor.
l. org. jud. — legea de organizare judecătorească.
loc. cit. — (la) locul citat.
M. Of. — Monitorul Oficial.
Min. — Minister.
n. sau nr. — numărul.
Not. — Notariat (secția de -).
obs. — observațiune.
ord. — ordonanță.
ord. președ. — ordonanță președințială.
org. — organizare, organică (lege).
P. R. — Pandectele Române.
p. sau pag. — pagina.
P. T. T. — Poștă, telegraf, telefon.
Proc. Civ. — Procedura Civilă.
Proc. Pen. — Procedura penală.
pr.-verb. — proces-verbal.
R. M. S. — Regia Monopolurilor Statului.
red. — redacția (-ei).
reg. sau regul. — regulament.
s. — secția sau sentința.
s. Tut. — secția de tutele.
s. v. — secția de vacanță.
S. U. — Secții-Unite (alle Casației).
sent. — sentința.
ș. a. — și alții (altele).
ș. u. — și următorii (următoarele).
T. sau Trib. — Tribunalul.
T. arb. — Tribunalul arbitral.
tr. — trimitere.
trat. — tratat.
v. — a vedea.

EXPLICAȚIUNI

1. — Formula prescurtată: **P. R. 145 I 924**, indică mai intâi *pagina* (145), apoi *partea respectivă a colecției* (I) și în urmă *anul* (1924) din revista „Pandectele Române", unde hotărârea sau studiul se află publicate în întregime sau rezumat.

2. — Sediul materiei fiecărui noțiuni juridice s'a indicat prin menționarea textului respectiv din coduri (ex. *art. 1 C. Civ.)*, sau a legii speciale la care se referă *(l. 1 Aprilie 1920 publ. M. Of. 1/920* = legea de la 1 Aprilie 1920, publicată în Monitorul Oficial nr. 1 din 1920).

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.iini.ro

PANDECTELE ALFABETICE

(1922—1931)

A

ABANDON.

(Art. 646—647 C. Civ. 644—653 C. Com.).

1. — Tribunalul constatând că între un comerciant şi creditorii săi — verificaţi a fi toţi acei prevăzuţi în registre şi cu acele sume, — a intervenit o convenţie de abandon, urmează a închide dosarul de moratoriu ca fără interes. (T. Ilfov I com. Jurnal 22544/926 cu nota de Paul Rătescu şi L. Brunu, P. R. 65 III 927).

2. — Intre condiţiunile de exerciţiu al drepturilor Statului asupra bunurilor abandonate, admise de doctrina franceză, este şi aceea ca persoana să fi dispărut sau să fie abandonat bunul. (T. Hotin, s. 404/930, P. R. 130 III 930).

3. — In ceiace priveşte abandonul, când e vorba de o persoană morală de drept privat, de o societate anonimă, nu se poate susţine că averea a fost abandonată şi ocupată de o altă persoană, decât dacă această persoană ar fi ocupat averea în numele ei propriu. (T. Hotin, s. 404/930, P. R. 130 III 930).

4. — L'abandon de famille (Jean Dehambre) recensie de Theodor D .Christache, P. R. 62 IV 931).

5. — Drept maritim.

ABANDONAREA COPILULUI.

(Art. 227 c. pen.).

1. — Din împrejurările cauzei, chiar dacă s'ar admite ca fiind dovedit faptul de lepădare într'un loc ce nu e singuratic a unui copil, având vârsta sub 7 ani deplini — totuş, totodată, rezultă că inculpata n'a avut intenţiunea delictuoasă de a-şi lepăda copilul — fie şi într'un loc nesinguratic — ci, dimpotrivă, din declaraţia martorilor se constată că inculpata a venit în curtea părinţilor fostului ei concubin, cu scopul şi intenţiunea de a-l lăsa lor în grijă şi seamă, dânsa neavând mijloace de a-l întreţine şi creşte. In speţă, deci lipseşte elementul intenţiunei delictuoase. (C. Ap. Chişinău I d. 80/930, cu notă de V. Dongoroz. P. R. 132 III 931).

ABITAŢIUNE.

V. Habitaţiune.

ABORDAJ.

V. Drept maritim. (Art. 98 şi u. C. Civ.).

ABSENŢA.

1. — Administratorul averei presupusului absent, cere un împrumut ipotecar, pentru repararea imobilului acestuia aflat în stare de ruină. O asemenea ipotecare poate avea loc cu autorizaţia Justiţiei în caz de necesitate absolută. (C. Ap. Iaşi II d. 115/927 cu nota de M. I. Păcuraru, P. R. 107 III 929).

2. — Potrivit art. 121 c. civ., dacă o moştenire se deschide în favoarea unei persoane, a cărei existenţă nu e cunoscută, moştenirea se cuvine acelora cu care această persoană ar fi fost în drept a concura, dar pentru aceasta se cere ca ceilalţi comoştenitori să fi declarat că ei înţeleg să culeagă succesiunea în numele absentului, ca reprezentanţi ai lui legali. (C. Ap. Galaţi I d. 52/925 cu nota de G. Simionescu, P. R. 41 III 926).

3. — Moştenitorii de sânge ai absentului declarat, cari incontestabil vin la succesiunea averii personale a acestuia, nu sunt îndrituiţi a pretinde punerea în posesie asupra unui drept de uzufruct al dispărutului ce-i fusese lăsat printr'un testament; în adevăr, aceşti erezi nu au calitatea de moştenitori prezumptivi în privinţa uzufructului, care se stinge la moartea uzufructuarului, sau, în speţă, la termenul fixat de lege pentru trimiterea în posesiune definitivă asupra averii absentului. (T Ilfov I s. 1218/923 cu nota de Fl. Vernescu, P. R. 186 II 925).

4. — Soţia curatoare a bărbatului său comerciant absent, care era într'o societate în nume colectiv cu un altul, învoindu-se cu acesta a scurta termenul societăţei din cauza malversaţiunelor comise de acesta asupra averei din societate, şi a i se da ei administrarea societăţei până la lichidare, nu face o transacţie, ci o convenţiune care trebue să-şi aibă efectele. Reducerea termenului unei societăţi nu e o transacţiune care să întreacă puterile unui manadatar general cum e curatorul unui absent. (T. Prahova II, s. 49/919 cu nota d-lui C. Toneanu, P. R. 164 II 923).

ABSOLVIRE.

(Art. 10 Pr. Pen.).

1. — Prin absolvire şi condamnare, astfel cum le defineşte art. 10 pr. pen. se recunoaşte existenţa atât a faptului material, cât şi a comiterii acestui fapt de către inculpat, cu deosebirea că, în caz de absolvire, faptul constatat şi comis de inculpat scapă de sub prevederea legii penale.

Art. 11 proc. pen. dispune că aceste două soluţiuni ale acţiunii publice fac cu putinţă discuţiunea responsabilităţii civile a inculpatului, atât înaintea instanţelor represive, dacă partea lezată a pus concluziuni, cât şi înaintea instanţelor civile, dacă această parte n'a pus concluziuni înaintea instanţelor penale.

Prin urmare instanţa represivă este nu numai competentă, dar chiar obligată să se pronunţe asupra despăgubirilor cerute de partea civilă prin concluziunile sale. (Cas. II, d. 292/919 cu nota de D. Alexandresco, P. R. 145 I 924).

2. — Când instanţa de fond constată că faptul pus în sarcina unui inculpat nu este pedepsit de legea penală şi reclamantul solicită un probatoriu, spre a dovedi că inculpatul a săvârşit faptul, aceasta este datoare să cerceteze şi să stabilească existenţa faptului, căci în primul caz, inculpatul urma să fie absolvit conform art. 10 alin. 3 proc. penală, iar nu achitat şi atunci cererea de despăgubiri civile formulată de reclamant era admisibilă în principiu şi intra în competinţa instanţei penale de a statua asupra ei.

In speţă, Curtea de Apel, achitând pe inculpată, fără a stabili dacă faptul imputat acesteia avea sau nu în realitate existenţă şi respingând cererea de despăgubiri civile a reclamantului, această cerere ne mai intrând în competinţa ei, a violat art. 10 şi 11 proc. penală şi a comis o omisiune esenţială, nepronunţându-se asupra probatoriului solicitat de reclamant, care tindea tocmai la stabilirea faptului. (Cas. II, 24 Febr. 1925 cu nota de Dem. Polichron. P. R. 151926).

3. — Achitarea, condamnarea şi absolvirea, de Tiberiu R. Constant (P. R. 65 IV 925).

4. — Deosebirea între achitare şi absolvire de Radu M. Goruneanu (P. R. 28 IV 929).

5. — V. Achitare, Acţiune privată.

ABUZ DE DREPT.

(Art. 998 c. civ. 93 L. J. Oc.).

CUPRINS:

I. Caracterizare (1—3).
II. Competenţă (4 bis).
III. Aplicaţiuni (4—23).
1. *Drept Civil.*
A. *Proprietate.*
a) Exercitarea anormală a dreptului, rezultând din intenţiunea părţii (4).
b) reieşind din consecinţele actului (5—6).
B. *Obligaţiuni: contracte (7).*
a) executarea contractelor (8—9).
2. *Drept procedural.*
a) reclamaţiuni şi acţiuni (10—13).
b) apărări în acţiunile intentate (14—16).
c) căi de executare (17—18).
3. *Drept public.*
a) libertatea individuală (manifestări de fapte şi exprimarea gândirii) (19—23).
IV. Studii, recensii şi note (24—26).

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.iini.ro

I. **Caracterizare.**

1. — Dacă, în principiu, exercițiul unui drept nu obligă la răspundere pentru prejudiciul cauzat cu ocazia unui conflict de drepturi, aceasta este adevărat numai atât cât cineva se folosește de un drept al său, cu atențiunea și prevederea impusă de grija de a nu se aduce altuia un prejudiciu inutil. (Cas. I d. 1016/921, cu nota de Const. C. Mălinescu, P. R. 184 I 924).

2. — Dispozițiunile art. 998 c. civ. ca o sancțiune a abuzului de drept, își au aplicațiunea numai când este vorba de o leziune adusă cuiva independent de orice legătură contractuală. (Cas. I 3 Febr. 1930, cu notă de Dempol, P. R. 105 I 930).

3. — Abuzul de drept, noțiune eminamente subiectivă, caracterizându-se prin mobilul ce a determinat actul încriminat, nu există când autorul actului a lucrat în vederea unui interes serios și legitim. (T. Seine — Fr. Journal des Trib. de Commerce No. 3/924, cu notă de M. Ghelmegeanu, P. R. 104 III 924).

II. **Competență.**

4 bis. — Se consideră lipsită de temeiu legal, hotărârea unui tribunal de comerț, care condamnă pe un litigant la daune interese din cauza mijloacelor de procedură, întrebuințate de dânsul, pentru a zădărnici o altă hotărâre a aceluiaș tribunal, întrucât o jurisdicție excepțională nu are căderea a judeca executarea hotărârilor sale. (T. Poitiers 26 Iulie 1930, P. R. 41 III 923).

III. **Aplicațiuni.**

1. **Drept civil.**

A. **Proprietate.**

a) **exercitare anormală a dreptului reieșind din intențiunea părții.**

4. — Când un proprietar își utilizează terenul său cu intenție de a vătăma pe vecinul său ,constituie un abuz de drept. (Cas. Req. Fr., 3August 1915, P. R. 31 III 922).

b) **reieșind din consecințele actului.**

5. — De asemeni, faptul proprietarului de a-și dărâma un perete lateral și acoperișul magaziei pe care chiriașul continuă încă să o dețină prin îngăduiala sa, nu constituie o violare de domiciliu, ci exercitarea dreptului de proprietate în mod abusiv, fapt ce ar da dreptul la o cerere de daune din partea reclamantului, pentru prejudiciile suferite. (T. R.-Sărat sent. pen. din 1 Febr. 1928 cu nota d-lui Const. Zotta, în P. R. 73 III 928).

6. — In noțiunea de culpă intră orice fapt care produce altuia daune, indiferent de intenția răutăcioasă a pârâtului, iar raporturile de vecinătate obligând la păstrare a unor anumite regule, evident că instalarea unui motor a cărui funcțiune crează altuia daune, constituie un abuz oc. drept generator de obligațiuni. (Jud. Oc. Herța-Dorohoi, 13 Dec. 1927 cu notă de Traian Scriban, P. R. 26 III 929).

B. **Obligațiuni; contracte.**

7. — De asemeni, constituie un abuz de drept faptul unei societăți de a autoriza agenți de asigurare să găsească societăți solvabile și dispune să trateze în anumite condițiuni, — și de a respinge apoi, după lungi și penibile demersuri ale acelor agenți, fără motiv legitim sau pretext plauzibil, toate propozițiile sau contractele pregătite de acei agenți, spre a fi semnate. (C. Ap. Paris, dec. 28 Mai 1927, P. R. 139 III 927).

a) **Executarea contractelor.**

8. — Locațiunea de servicii făcută fără determinarea duratei poate oricând să înceteze prin voința părților; desfacerea locațiunei de către unul din contractanți, poate da naștere la daune, dacă ea constituie din partea aceluia care o impune, un abuz de drept prejudiciabil aceluia care îl suferă, cum ar fi o culpă dăunătoare specificată și dovedită, sau neobservarea regulamentelor. (Cas. civ. Fr. cu observație, P. R. 75 III 925).

9. — O societate însărcinând pe niște agenți de asigurare de a găsi societăți solvabile și dispuse să trateze în anumite condiții determinate, s'a angajat în mod implicit, a nu respinge, fără motive plauzibile rezultatele obținute de agenți după demersurile făcute; societatea respingând fără motiv legitim și chiar fără pretext plauzibil toate propozițiunile făcute și refuzând să semneze contractele preparate de agenți, a comis un abuz de drept generator de daune. Daunele datorate agenților vor trebui să fie calculate ținându-se seama de faptul că comisioanele n'ar fi fost încasate decât în timp de mai mulți ani, cât și de faptul că în timpul asigurării fapte neprevăzute ar fi putut scădea comisionul agenților. (C. Ap. Paris, P. R. 139 III 927).

2. **Drept procedural.**

a) **Reclamațiuni și acțiuni intentate.**

10. — Acela care, după ce a suferit un mic prejudiciu prin faptul unui terț de bună credință și a cărui eroare era scuzabilă, îl acționează în justiție fără ca pretențiunile sale, ce se dovedesc a fi întemeiate, să fie sprijinite pe exercițiul legitim al unui drept, nu este inspirat decât de un evident spirit de șicană și acțiunea o intentează cu rea credință, în scopul de a vătăma pe pârât și a-i cauza un prejudiciu, expunându-l la cheltueli pricinuite de o procedură abuzivă și vexatorie. In consecință, cu drept cuvânt reclamantul este condamnat la daune interese către pârît. (Cas. Req. Fr. 7 Mai 1924 cu nota de I. R. B. în P. R. 101 III 928; Cas. civ. Fr. 5 Iunie 1926, cu nota d-lui Matei G. Nicolau, P. R. 118 III 928).

11. — Este stabilit în fapt că deși banca intimată cunoștea din întâmpinarea făcută de apelant la acțiunea cambială ce intentase contra acestui, că dânsul refuză plata pe considerațiunea trasă din art. 350 cod. com. totuș numita bancă, în scop de intimidarea apelantului, pentru presupusele șicane ce credea că-i face în acțiunea cambială, a pornit contra lui și o acțiune de declarare în faliment.

Faptele, așa cum se stabilesc în sarcina băncei intimate, sunt de natură să evidențieze că pornind acțiunea pentru declararea în stare de faliment a apelantului, n'a cercetat îndeajuns împrejurările cari ar fi putut-o conduce la concluziunile că procesul este nedrept și vexatoriu pentru apelant și în asemenea caz fapta sa constitue o culpă care intră în sfera de aplicațiune a art. 998 cod. civ. Din acest punct de vedere apelul și acțiunea reclamantului sunt în principiu admisibile. (C. Apel Buc. I, 13 Nov. 1929 cu nota de Radu M. Goruneanu, P. R. 140 III 930).

12. — O urmărire mobiliară sau imobiliară, introducerea unei acțiuni, a unui apel sau recurs, aplicarea unui sechestru sau înființarea unei popriri, dar și o plângere adresată parchetului de o persoană căzută victimă unui furt și prin care arată pe cine bănuește ca autor al faptului, deși este exercițiul unui drept conferit prin lege, poate fi generator de daune, de câte ori exercițiul ei constitue un abuz de drept, adică de câte ori este vexatorie, doloasă și temerară, făcută cu vădită intențiune răutăcioasă, de a produce o vătămare cuiva, sau când este rezultatul unei erori grosiere care echivalează cu dolul. (T. Iași III, 14 Iunie 1927, P. R. 118 III 927).

13. — Acțiunea penală exercitată cu scopul învederat de a ofensa demnitatea unei persoane și în spirit de batjocură, nu mai constitue exercitarea unui drept legitim ci depășirea limitelor legale ale dreptului reclamantului. In această situație urmează a i se aplica sancțiunile art. 93 l. j. o. și 998 c. civ. (Jud. Oc. mixt Târgoviște 6 Iunie 1928 cu nota de Fratea Dârlea, P. R. 167 III 928).

b) **Apărări în acțiunile intentate.**

14. — Condamnarea unui pârît la daune intense, este suficient motivată când în dispozitivul deciziunii se precizează că această condamnare este pronunțată cu titlu de daune interese datorite prejudiciului cauzat reclamantului printr'o culpă în mod net caracterizată, consistând în rezistența opusă de pârât cu rea credință, la acțiunea adversarului său. (Cas. Fr. Req. 22 Ian. 1918 cu nota de Traian Alexandrescu, P. R. 8 III 924).

15. — Faptul de a introduce o cerere în justiție și, mai cu seamă, de a se apăra contra cererii introdusă de altul, în regulă generală nu este decât exercițiul unui drept legitim.

Cu toate acestea, independent de cheltuelile de judecată pe care trebuie să le sufere acel ce pierde un proces, recursul la instanțele judecătorești, sau apărarea cuiva contra acțiunei exercitată de altul, după împrejurări, poate să constitue o culpă și să dea loc la daune-interese, de câte ori exercițiul acestui drept constitue un act de răutate și de rea credință sau, cel puțin, o eroare grosieră, care echivalează cu dolul.

In orice caz, o simplă acțiune ,un apel sau un recurs temerar din partea unui impricinat, nu poate da loc la daune interese, dacă judecătorii nu constată din partea lui rea credință, dol sau greșeală gravă (culpă lata). (T. Nevers, 9 Martie 1921, cu notă de H. în P. R. 79 III 924).

16. — Faptul unui litigant de a se sluji de mijloace legale pentru a se opune la executarea unei hotărâri constitue întrebuințarea unui drept și nu poate să-l expună la daune. (T. Poitiers — Fr. 26 Iulie 1930, P. R. 41 III 923).

c) **Căi de executare.**

17. — Căile de executare, riguroase prin ele însile, pot constitui un abuz de drept sau de fapt ilicit, când sunt cu totul în disproporție cu interesul creditorului și scopul ce acesta urmărește.

Astfel ,constatându-se că fiscul, spre asigurarea creanței ce are, pe lângă câștiurile prezente și viitoare ale pe domeniul Hangu — pe cari instanța de fond le-a socotit cu totul îndestulătoare pentru acoperirea creanței — a mai ținut și o sumă de 5.000.000 imobilizând-o pentru mai multe luni și pricinuind luare, în

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.iini.ro

aceste împrejurări Curtea de apel a putut găsi că fiscul a depăşit exerciţiul legitim al dreptului său de creditor săvârşind un quasi delict de care are a răspunde. (Cas. I dec. 1016/921, cu nota d-lui Const. C. Mălinescu, P. R. 183 I 924).

18. — Dacă, în principiu, exerciţiul unui drept nu poate obliga la răspundere pentru prejudiciul cauzat cu ocazia unui conflict de drepturi, aceasta este adevărat numai întru atât, întru cât cineva se foloseşte de un drept al său, cu atenţiunea şi prevederea impusă de grija de a nu aduce altuia un prejudiciu inutil.

Astfel, căile de executare, riguroase prin ele însele, pot constitui un abuz de drept sau de fapt, ilicit, când ele sunt cu totul în disproporţie cu interesul creditorului şi scopul ce acesta urmăreşte. (Cas. I d. 1016/921 cu nota de C. Mălinescu, P. R. 184 I 924).

3. Drept public.

19. — Când organele armatei ocupante rechiziţionează animale sau lucruri cari nu au ca destinaţie nevoile armatei inamice, ci fac obiectul unui trafic sau speculaţiune, în asemenea caz este abuz de drept, ale cărui urmări nu pot fi menţinute pe temeiul unei pretinse rechiziţiuni legitime, ci conf. art. 2 al. 6 din decretul 1480/917 asemenea acte arbitrarii săvârşite de inamic sunt nule şi inexistente, iar proprietarul astfel deposedat poate, pe temeiul acelei dispoziţiuni, să obţină restituirea avutului său, pe calea unei ordonanţe preşedinţiale. (Cas. I dec. 158/920 cu nota d-lui Hippolyte G. Nicolcanu, P. R. 98 I 922).

20. In noţiunea de culpă intră orice fapt care produce altuia daune, indiferent de intenţia răutăcioasă a pârâtului, iar raporturile de vecinătate obligând la păstrarea unor anumite regule, evident că instalarea unui motor a cărui funcţiune creiază altuia daune, constituie un abuz de drept generator de obligaţiuni. (Jud. Oc. Herţa, 13 Dec. 1927 cu nota d-lui Traian Scriban, P. R. 26 III 929).

21. — Răspunde pentru sgomot nocturn pianistul care neavând nevoie să facă uz de pianul de concert face exerciţii excepţional de sgomotoase cu începere dela ceasul 23 până în noapte târziu şi cântând în cutare zi timp de câteva ore şi până la ceasul 23 jum., nu s'a mărginit să-şi exercite numai un drept legitim care poate să decurgă din profesiunea sau din arta sa... atunci când nu poate exista vreo îndoială asupra intenţiilor sale... şi când a procedat într'un mod care era de natură să turbure liniştea reclamantului. (Cod. pen. belgian, art. 561,1°. (Cas. Belg. II 29 Iunie 1920, P. R. 142 III 924).

22.— Constituie un abuz şi o culpă provocând răspundere, faptul de a edita şi reprezinta un film înfăţişând o dramă în care se vede faţada şi firma unui hotel cu odăi mobilate, unde, conform reprezintării închipuite, s'ar fi comis un asasinat urmat de furt.

Faptul că portarul hotelului apare în film în faţa casei întâmpinând pe un pasager, nu ar putea implica o consimţire, chiar tacită, a proprietarului hotelului, dacă acesta n'a primit ca acest incident să fie reprodus. (C. Ap. Paris I. Fr. 20 Ian. 1922 P. R. 15 III 928).

23.— Faptul unui redactor de jurnal de a fi informat cititorii săi asupra mersului unei întreprinderi comerciale, legitimându-se prin interesul serios de a apărea bine informat ,nu constituie un abuz de drept ,cu atât mai mult că din aceasta, întreprinderea comercială nu a suferit nici un prejudiciu. (T. com. Seine Fr. — Jurnal des Trib. de Commerce No. 3/924, cu nota d-lui M. Ghelmegeanu 104 III 924).

III. Studii şi recenzii

24.— Aplicaţiunea teoriei abuzului de drept în rezilierea unilaterală a contractului de muncă, de Dim. Râmniceanu. (P. R. 203 IV 931).

25.— De l'ésprit des droits et de leur relativité, theorie dite de l'abus des droits (L. Josserand) recensie de Alexandru Vâllimărescu. (P. R. 79 IV 927).

26.— V. Locaţiune de lucrări. Responsabilitate civilă.

ABUZ DE INCREDERE.

(Art. 322 ş. u. pen.).

CUPRINS:

I. Elemente:
1. Deturnare sau răpirea obiectelor (1—2).
2. Intenţia frauduloasă (3—5).
3. Titlul subt care au fost încredinţate (6—7).
II. Proba (8—9).
III. Fine de neprimire (10).

I. Elemente.

1. Deturnarea sau răpirea obiectelor.

1.— Faptul unuia din soţi de a vinde, în baza unui mandat, partea indiviză pe care celălalt soţ (mandantele) o avea într'o succesiune şi de a trece în actul de vânzare un preţ mai mic decât cel adevărat, însuşindu-şi diferenţa de preţ, constitue un abuz de încredere, prevăzut şi pedepsit de art. 322, 323 c. penal, iar nu delictul de înşelăciune, dacă, în fapt, se constată că soţul mandatar n'a întrebuinţat manoperi frauduloase spre a surprinde bună credinţă a celuilalt soţ (mandantele), după cum cer art. 332 şi 333 din codul penal, în privinţa delictului de înşelăciune.

In consecinţă, delictul de abuz de încredere comis în condiţiile de mai sus de către unul din soţi în dauna celuilalt soţ, nu se pedepseşte, iar soţul care s'a făcut culpabil de acest fapt urmează a fi absolvit, conform art. 307 şi 329 din codul penal. (C. Ap. Iaşi I. d. 31/924. P. R. 116 III 924)

2. Când e vorba de datoria unei sume de bani, delictul de abuz de încredere nu ia fiinţă decât atunci, când se dovedeşte ca debitorul s'a pus în imposibilitatea d'a restitui o sumă echivalentă cu suma primită de dânsul. (T. Douai-Fr., 25 Febr. 1920, P. R. 25 III 923).

2. Intenţia frauduloasă.

3.— Punerea în întârziere a unui inculpat pentru delictul de abuz de încredere, este necesară numai spre a se putea stabili că el a sustras cu rea credinţă lucrul ce i se încredinţase, ceiace tocmai constituie un element al delictului, (Cas. II 26 Febr. 1923, cu notă de D. A. în P. R. 119 III 923).

4.— Intenţie frauduloasă poate să rezulte nu numai din punerea în întârziere, pe care legea nici n'o prevede anume, dar şi din împrejurările în cari s'a săvârşit delictul în chestiune. (Cas. II, 26 Febr. 1923, cu notă de D .R. în P. R. 119 III 923)

5.— Faptul constitue un abuz de încredere, independent de orice punere în întârziere, dacă instanţa de fond arată prin motivele sale că nu există nici o îndoială asupra intenţiei frauduloase a inculpatului de a pune la o parte lucrul ce-i fusese încredinţat ca depozit sau cu alt titlu. (Cas. II 26 Febr. 1923 cu notă de D. A. în P. R. 119 III 923)

3. Titlul subt care au fost încredinţate.

6.— Termenii art. 323 din codul penal fiind limitativi, delictul de abuz de încredere nu există decât atunci când agentul deţine lucrul ce i-a fost încredinţat în baza unuia din contractele anume enunţate de acest text, nu însă şi atunci când a primit lucrul în gaj sau amanet. In asemenea caz nu există abuz de încredere, ci numai o afacere pur civilă sau comercială. (C. Ap. Buc. III 924, cu nota lui D. Alexandresco, P. R. 115 III 924)

7.— Constitue crima de sustracţiune (abuz de încredere) faptul unei persoane care a primit un obiect spre vânzare în comision şi care nu restituie nici obiectul, nici preţul lui. (C. Ap. Cluj, 25 Sept 1924 cu nota de V. M. Dimitriu, P. R. 237 II 924).

II. Proba.

8.— Intr'o urmărire pentru abuz de încredere, proba existenţei contractului violat, când valoarea sa trece de 150 fr., se poate face cu martori şi prezumţiuni în toate cazurile când nu a fost cu putinţă să se procure o dovadă scrisă. (Cas. Bruxelles II 23 Nov. 1920, P. R. 56 III 922).

9.— Faptul remiterei voluntare a unui act semnat în alb (blanc-seing) în mâinile aceluia care ar fi abuzat de el, nu poate fi probat decât după dispoziţiunile art. 1341 şi urm., cod. civ. (art. 1191 şi urm. cod. rom.) afară numai dacă manopere dolosive n'ar fi fost întrebuinţate pentru obţinerea acestei remiteri. (Cas. Crim. Fr. 27 Aprilie 1928 cu nota de D. Cotrutz, P. R. 99 III 929).

III. Fine de neprimire.

10.— Acţiunea părţei civile este inadmisibilă, când, posterior abuzului de încredere, dar anterior plângerii, mandantul, victima delictului, a novat datoria mandatarului într'o simplă datorie a unei sume de bani.

In ce priveşte însă acţiunea publică, novaţiunea n'o stinge decât dacă ea s'a operat înainte de desăvârşirea delictului. (T. Douai, Fr., 25 Febr. 1920, P. R. 25 III 923).

11. Vezi: Instrăinare de subt sechestru, găsire de lucruri.

ABUZ DE PUTERE.

(Art. 148 şi urm. c. pen.).

Lovirile aplicate de un funcţionar în exerciţiul funcţiunii sale unei persoane, în cazul când nu este vorba de un funcţionar lucrând în condiţiunile art. 165 c. p., nu constitue abuzul de putere, prevăzut şi pedepsit de art. 148 c. penal, deoarece acest text de lege pedepseşte faptul funcţionarului care abuzând de calitatea sa, sileşte pe o persoană să sufere un act nedrept, ceiace implică un act imoral ,iar nu de violenţă fizică. (Cas. II, d. 1699/919, P. R. 83 III 924).

ACADEMIA DE INALTE STUDII COMERCIALE ŞI INDUSTRIALE

(Mon. Of. Nr. 12 din 13 Aprilie 1913).

1.— In lipsă de recomandare pe baza concursului ţinut, nu se poate face o numire la Academia de Inalte studii comer-

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.iini.ro

ciale şi industriale în persoana unuia din candidaţii prezentaţi la examen, pe baza art. 12 din lege.

De altfel, chiar pentru numirea conferenţiarilor permanenţi, Ministerul nu este în drept a proceda fără recomandare, întrucât pentru valabilitatea acestor numiri, potrivit art. 14 din lege şi 17 din regulament, se cere neapărat avizul consiliului profesoral. (C. Ap. Buc. V d. 36/930, cu nota de George Iuliu, P. R. 33 II 931).

2.— Odată deciziunea ilegală de numire fiind anulată şi catedra devenită vacantă, Ministerul ade facultatea, potrivit art. 11 şi 12 din legea org. Academ. Com. de a proceda fie numind un candidat în baza recomandării consiliului general al Academiei, fie pe baza unui nou concurs.

Aşa fiind, Ministerul nu poate fi obligat la această a doua modalitate de procedare şi ca atare cererea reclamantului cu privire la acest punct nu poate fi admis. (C. Ap. Buc. V d. 36/930 cu nota de George Iuliu P .R. 33 II 931).

ACADEMIA ROMANA.

V. Ateliere grafice.

ACCELERARE. (lege).

(Mon. Of. Nr. 150 din 10 Iulie 1929).

CUPRINS:

I. *Aplicarea legii în timp (1—6).*
II. *Aplicarea legii la judecătoriile de Ocol (7—15).*
III. *Aplicarea legii la tribunale şi curţi de apel (16—75).*
a) *Drept civil, procedural şi materii speciale (16—31).*
b) *Drept comercial (32—36).*
1. *Forme procedurale.*
a) *Acţiune, cuprins (37—42).*
b) *Probe (43—45).*
c) *Întâmpinare (46).*
2. *Judecarea procesului.*
a) *Înfăţişeri, faza preliminară (47—50).*
b) *Judecarea în fond (51—54).*
3. *Căi de atac.*
A. *Apelul (55—72).*
a) *Hotărâri susceptibile de apel (55).*
b) *Termenul de apel (56—60).*
c) *Formele apelului, motivare (61—75).*
B. *Opoziţia (78—80).*
IV. *Studi şi recenzii (81—84).*

I. Aplicarea legii în timp.

1.— Art. 58 din legea pentru accelerarea judecăţilor ,în partea finală a primului aliniat prevede că acţiunile introduse sub vechea procedură, când se găsesc în instanţa de apel, se judecă după noua lege.

Această dispoziţiune vizează bine înţeles numai aplicarea în apel a acelor noui reguli care au de scop să conducă la desăvârşirea litigiului cât mai grabnic; prin urmare, în ce priveşte condiţiunile generale pentru intentarea acţiunilor, se aplică principiile de procedură sub imperiul cărora s'a formulat acţiunea, căci ar fi fost imposibil să se cunoască la intentarea unor acţiuni dispoziţiuni care au fost edictate abia ulterior. (Cas. I d. 3634/927, P. R. 153 III 928).

2.— Potrivit dispoziţiunilor art. 59 al legei din 12 Maiu 1925, procesele pendinte la tribunale în momentul promulgării legei şi cari, prin efectul modificărei competenţei, ar deveni de competenţa judecătoriilor ,vor continua a fi judecate de acele tribunale, deci implicit cu dreptul de a se introduce apel împotriva lor, fiindcă legiuitorul mărind competenţa pentru procesele ce se vor naşte, nu a înţeles să ridice acelora intentate garanţia celor două grade de jurisdicţiune. (Cas. I d. 567/929, P. R. 81 III 929).

3.— Art. 58 l acceler. dispune că acţiunile introduse până la data punerii în vigoare, numai atunci se vor judeca şi în faţa instanţei de apel după vechea procedură în curs la data introducerei lor, dacă apelul privind asemenea acţiuni s'ar fi găsit deja pendinte înaintea Curţii de Apel. (Cas. III, 24 Nov. 1928, P. R. 51 III 929).

4.— Este exact că potrivit principiilor generale, efectul retroactiv al legei de procedură, operează din momentul promulgării lor, adică sunt aplicabile din acel moment tuturor acţiunilor, fie că au fost introduse sub imperiul vechei sau nouii legi de procedură.

Însă prin art. 58 legea accelerărei s'a limitat acest principiu, întrucât se arată că acţiunile vechi se vor judeca după procedura, după care s'au introdus şi numai în apel se va aplica procedura din această lege; aşa fiind, faţă de împrejurările de fapt de mai sus în care această acţiune a fost introdusă şi judecată, această obiecţiune este neintemeiată (C. Ap. Iaşi 14 Martie 1928, P. R. 141 III 928).

5.— Apelurile introduse după 15 Septembrie 1925 înaintea Curţilor de Apel, trebuiesc făcute în termenul, formele şi judecate după legea de accelerare deşi acţiunea a fost introdusă şi judecată după vechea lege. (C. Ap. Craiova I d. 1/926, P. R. 53 III 926).

6.— Potrivit cu dispoziţiunile art. 64 din l. acceler. judec., apelurile şi recursurile introduse după punerea în aplicare a acestei legi urmează a se judeca potrivit cu dispoziţiunile cuprinse în ea. Prin art. 53 din lege, mărindu-se competinţa judecătoriilor. astfel că afacerile până la 5000 lei se judecă în primă şi ultimă instanţă la judecătorie, urmează că recursul a fost bine introdus înaintea tribunalului. (T. Putna II S. 9/926, P. R. 91 III 926).

II. Aplicarea legii la judecătoriile de ocol.

7.— Legea pentru accelerarea judecăţilor prin art. 34, 35 şi 36 se ocupă numai de apelurile în contra sentintelor date de tribunale, ca primă instanţă, iar nu şi de apelurile făcute contra cărţilor de judecată date de judecătorii, care având o lege specială, legea judecătoriilor de ocoale, numai aceasta îşi are aplicaţiunea, căci prin art. 53 din legea accelerării se arată precis că ea nu se aplică materiilor pentru care s'a instituit o procedură specială. (Cas. I d. 638/927, P. R. 84 III 927).

8.— Legea pentru accelerarea judecăţilor sub capitolul V, apelul, cuprinde, în art. 33—42 inclusiv, o serie de dispoziţiuni mult mai complete decât acelea prevăzute de procedura civilă rusă; deşi, aceste articole se referă la apelurile dela tribunale la Curtea de Apel, ele, totuşi, sunt aplicabile şi la apelurile venite în faţa tribunalului dela judec. de pace, (T. Lăpuşna III, jurnal 1334/926, cu nota de Traian Lăzărescu, P. R. 65 III 927).

9.— Deşi prin partea întâi a art. 53 al legii de accelerare, se prevede în adevăr că această nouă lege devine dreptul comun înaintea tribunalelor atât ca primă instanţă cât şi ca instanţă de apel şi de recurs. — însă în aliniatul imediat următor este spus că ea nu se aplică acolo unde prin legi speciale s'a instituit o procedură deosebită

Legea judecătoriilor de ocoale are o procedură proprie ce nu a fost abrogată prin noua lege de accelerare. Acea lege cuprinde regule speciale nu numai pentru judecata înaintea sa, dar încă şi pentru procedura de urmat la introducerea apelului, — şi anume art. 98, 99 şi 104; potrivit aliniatului a, din art. 53 al nouei legi, în ce priveşte forma şi modul de introducere al apelului contra cărţilor de judecată, urmează a se aplica art. 98, 99 şi 104 din legea judecătoriilor, — iar în ce priveşte judecata înaintea tribunalului, se va aplica noua lege de accelerare. (Cas. I d. 277/927, P. R. 113 III 927).

10.— In speţă fiind vorba de un apel dela judecătorie contra unei cărţi de judecată, tribunalul nu poate să-l respingă pe baza dispoziţiunilor art. 35 şi 37 din legea accel. jud. pentru că a fost introdus fără a se arăta în petiţia de apel motivele de fapt şi de drept, fiind stabilit că în ceeace priveşte forma şi modul de introducere a apelurilor făcute contra cărţilor de judecată nu se aplică dispoziţiunile prevăzute în legea accelerării, ci au rămas în vigoare normele leg. jud, oc. în virtutea cărora apelurile chiar dacă sunt introduse fără a se arăta temeiurile de fapt şi de drept — spre deosebire de principiul din art. 35 şi 37 leg. accel. — nu pot fi anulate pentru această lipsă. (T. Fălticeni s. 134/928 cu nota de G. Petruc, P. R. 146 III 928).

11.— Intrucât prin art. 53 legea accelerării dispunând categoric că această lege se aplică în materie civilă şi comercială de natură contencioasă şi înaintea tribunalelor ca instanţă de apel şi recurs, rezultă că legiuitorul a înţeles să stabilească aceleaşi norme de judecată pentru apelurile venite dela judecătorie.

Din termenii categorici ai art. 38 din aceeaş lege rezultă că cel ce face cererea de apel trebuie să pună pe preşedintele tribunalului în măsură de a îndeplini formalităţile esenţiale spre a se putea judeca procesul cât mai neîntârziat, adică să plătească taxele de comunicare, rezultând pentru cel care nu îndeplineşte aceste cerinţi, sancţiunea în mod virtual. (T. Covurlui II s. 332/926 cu nota de A. Vidraşcu, P. R. 119 II 927).

12.— Recursurile dela judecătorii sunt reglementate de legea accelerărei judecăţilor, care prin art. 70 dispune că ele se declară la judecătoria care a pronunţat hotărârea iar motivele recursului să fie arătate prin petiţiunea de recurs sau printr'un memoriu separat ce se va comunica intimatului cu cel puţin 10 zile înainte de termen pentru judecarea recursului.

Depunerea motivelor chiar în ziua termenului, nu este admisibilă şi aceasta cu atât mai mult că partea adversă refuză a lua cunoştinţă în şedinţă. (T. Bălţi II s. 875/939, P. R. 50 III 931; T. Hotin, 12 Dec. 1930, P. R. 53 III 931).

13. — Intrucât legea judecătoriilor de ocoale este o lege specială care intră în prevederile art. 53 alin. a din legea pentru accelerarea judecăţilor, această din urmă lege nu-şi are aplicaţiune în apelurile venite dela judecătoriile de ocoale, decât în ce priveşte formele de judecată înaintea tribunalului.

Aşa fiind partea care nu s'a conformat art. 19 din legea accelerării în ceeace priveşte termenul citării expertului şi depunerei onorariului, are a suferi sancţiunea decăderii prevăzută de acest text de lege. (T. Iaşi III. 11 Martie 1927, P. R. 63 III 927).

14.— Legea accelerării nu este aplica-

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.iini.ro

bilă pricinilor dinaintea tribunalelor, când acestea judecă în apel, întrucât apelurile de la judecătorii se redactează şi se judecă potrivit legii judec. de ocol. (T. Roman 22 Sept. 1930, cu nota de Emil Bădăreu, P. R. 271 II 931).

15. — Fiind desfiinţate prin noua lege de accelerare art. 253 şi 256 pr. civ. şi cum dispoziţiile numitei legi formează dreptul comun pe tot teritoriul ţării, care se aplică ori de câte ori o lege specială nu conţine o dispoziţiune excepţională contrară, art. 16 din legea de accelerare formând dreptul comun, se aplică şi la judecătoriile de ocoale. (Jud. oc. Calafat, 10 Dec. 1925 cu nota de G. Iuliu, P. R. 56 II 926).

Aplicarea legii la Tribunale şi Curţi de Apel.

a) **Drept civil, procedural şi materii speciale.**

16. — Potrivit art. 53 din legea pentru accelerarea judecăţilor, este suficient, pentru ca o dispoziţiune a unei legi anterioare să fie menţinută în vigoare, ca ea — indiferent dacă este înserată în unul din codurile care se admite în genere că alcătuesc dreptul comun, sau în o lege izolată — să cuprindă o normă de procedură ce raportată la complexul regulilor procedurale anterioare legei de accelerare, ar avea faţă de ele un caracter special. (Cas. I, 12 Oct. 1928, P. R. 49 III 1929).

17. — Pe calea jurisdicţiei de référé, nestatuându-se asupra fondului pricinelor, ci luându-se numai măsuri provizorii, nu poate fi vorba de caracter contencios, chiar dacă prin apelul părţilor în contra ordonanţei prezidenţiale, se discută temeiurile acestea.

In consecinţă, art. 53 din legea de accelerare, care exclude aplicarea ei în materie graţioasă, are de efect ca formele de introducere a apelului în materie de référé să fie acelea prevăzute de proc. civilă, iar nu acelea din legea accelerării. (T. Bacău I, 10 Iunie 1926 cu note de C. Mălinescu şi G. Iuliu, P. R. 178 II 927).

18. — In materia référé-ului instanţa de apel este de natură netăgăduit contencioasă, iar procedura specială organizată de această instituţie fiind completată în ceeace priveşte petiţiunea apelului cu dispoziţiunile dreptului comun, urmează că formalităţile impuse de art. 35 leg. acc. sunt aplicabile, şi la caz de neconformare rezultă sancţiunea nulităţii apelului.

Când apelul nu este făcut în aceste condiţiuni, anularea lui se poate cere de intimat şi fără a se fi propus mai întâiu prin întâmpinare, căci fiind vorba de legarea instanţei şi de scopul legii, este la mijloc o chestiune de ordine publică. (T. Covurlui I, 13 Ian. 1926, P. R. 6 III 927).

19. — Noua lege de accelerare, înlocuind conform art. 53 al ei, procedura de drept comun de până acum, iar apelul contra ordonanţei, transformând litigiul din graţios în contencios, urmează că acest apel trebue făcut conform legii de accelerare, care constitue noul drept comun în materie de procedură. (T. Ilfov IV s. 1430/925. Cu nota de I. G. Calmanovici, P. R. 7 III 926).

20. — Perimarea fiind reglementată printr'o procedură specială, nu trebuie a fi supusă formelor de comunicare şi întâmpinare ale procedurii accelerate. (Cas. I, d. 705/930, P. R. 1 III 931 : Cas. III d. 587/928, cu nota de Dem. Stoenescu, P. R. 5 I 929).

21. — In materie de divorţ, dispoziţiunile art. 19 l. acceler. sunt indeplinite deşi partea a plătit taxele de citaţie pentru martori mai târziu, dacă însă la termen martorii s'au prezintat pentru a fi audiaţi, astfel că scopul legei este atins. (C. Ap. Buc. IV, jurnal 5412 din 1926 P. R. 4 III 927).

22. — Procedura refereului, atât înaintea preşedintelui Tribunalului cât şi în apel, fiind cu totul urgentă şi specială, legea de accelerare este inaplicabilă în temeiul art. 53, întrucât nu se poate spune că se completează cu dispoziţiuni de drept comun, (T. Dolj II J. 13244/926 cu nota de Al. Hagi-Gheorghe, P. R. 35 II 927).

23. — Legea accelerării judecăţilor, se aplică în ce priveşte prezentarea părţilor şi susţinerea intereselor lor în apelul făcut la Tribunalul contra unei hotărâri pronunţată de judecătorul de ocol în materie de chirii. (Cas. I Compl. chirii, d. 171/927, P. R. 17 III 927; aceiaş, cu nota de Alex. Hagi Gheorghe, P. R. 79 I 928).

24 — Dispoziţiunile art 36 din legea pentru accelerarea judecăţilor, potrivit cărora apelurile trebuesc îndreptate la grefa Tribunalului care a pronunţat sentinţa apelată, se aplică şi în materie guvernată de legea proprietarilor şi de legea chiriilor din 1924, astfel că apelurile adresate direct la Curte sunt izbite de o nulitate virtuală. (C. Ap. Buc II d. 205 din 1926 P. R. 148 III 926; C. Ap. Buc. IV d. 316/926, P. R. 3 III 927).

25. — Legea proprietarilor, deşi e o lege specială, de natură extra-urgentă, totuşi se aplică legea accelerării acolo unde legea proprietarilor se completa cu dispoziţiile dreptului comun. (T. Iaşi I, 14 Mai 1931, cu nota de Tr. Scriban, P. R. 103 III 931).

26. — In procesele ce se judecă conform l. propiet. se aplică legea accelerării nu numai în ceeace priveşte legarea instanţei prin introducerea acţiunei, dar şi în ceeace priveşte comunicarea acţiunei pârâtului şi depunerea întâmpinării conform art. 4 din legea accelerării. (T. Iaşi II 19 Martie 1931, P. R. 80 III 931).

27. — Deşi art. 53 al. a declară că legea accelerării nu se aplică materiilor pentru cari prin legi s'a instituit o procedură specială, adaugă însă: „decât în măsura în care şi sub regimul procedurilor anterioare acestei legi se completau prin dispoziţiunile dreptului comun".

Căci chiar de am avea aface cu o procedură specială, totuşi dacă ea nu prevede modul cum urmează a se face probatoriile în instanţă, ele merg la dreptul comun — deci legea accelerării — şi aceasta cu atât mai mult pentru legea contenciosului administrativ care 1 este promulgată ulterior legei accelerării, 2. cere prin art.9 o judecată urgentă şi 3. nu prevede anume modul cum părţile îşi fac probele. (C. Ap. Buc. III dos. 312/927 cu nota de N. C. în P. R. 97 III 928).

28. — In litigiile de natură cu totul specială, cum sunt cele guvernate de legea contenciosului administrativ, dispoziţiunile legei pentru accelerarea judecăţilor rămân fără aplicaţiune. (C. Ap. Craiova I, 12 Nov. 1926 P. R. 68 III 929).

29. — In apelul făcut în contra hotărârei de admiterea executărei unei sentinţei a Tribunalului arbitral din Praga, nu se poate aplica legea accelerării judecăţilor. (C. Ap. Buc. II d. 329/929, P. R. 84 III 929).

30. — Legea accelerării judecăţilor nu se aplică în contestaţiile la executare, fie că executarea este asigurătoare sau silită. (T. Buzău II. 4 Febr. 927, P. R. 19 III 927; C. Ap. Buc. IV jurnal 399/931, P. R. 132 III 931).

31. — Deoarece procedura specială a contestaţiilor face parte din titlul executărei silite, materie în care legea accelerării judecăţilor nu poate avea aplicare, rezultă că nici în contestaţiile privitoare la sechestru asigurător legea citată nu se aplică. (T. Buzău II, 4 Febr. 1927, P. R. 19 III 927).

a) **Drept comercial**

32. — Codul de comerţ neprevăzând nici-o formă de introducere a acţiunilor cambiale, acestea urmează a fi făcute potrivit art. 53 l. acceler. cu paza formelor înscrise în această lege. (C. Ap. Constanţa, 9 Iulie 1926, P. R. 5 III 927).

33. — Potrivit art. 53 din legea de unificare pentru accelerarea judecăţilor, această lege neaplicându-se şi în materiile pentru cari prin legi s'a instituit o procedură specială, decât în măsura în care sub regimul procedurilor anterioare acestei legi se completau prin dispoziţiile dreptului comun, urmează că în materie comercială art. 41 din l. acceler. judec. care fixează termenul de apel, trebue complectat cu dispoziţiile art. 349 al. ultim c. com. care arată de când începe acest termen, astfel că termenul de apel în această materie este de 15 zile socotit în toate cazurile de la pronunţare. (Cas. III 30 Nov. 1926, P. R. 50 III 927).

34. — In materie de faliment, dispoziţiunile legii de accelerarea judecăţilor sunt inaplicabile, procedura falimentului intrând în excepţiunile prevăzute de art. 53. (T. Prahova II, 16 Dec. 1925 cu nota de G. Brănescu, P. R. 58 III 926).

35. — Conform art. 53 din legea accelerării dispoziţiunile acestei legi nu se aplică în materie de opoziţiune la gaj, unde art. 483 cod. com. prevede o procedură specială, şi deci într'o asemenea opoziţie se pot invoca noui mijloace de apărare nepropuse odată cu introducerea opoziţiei. (T. Ilfov I com. s. 1783/929 P. R. 22 III 930).

36 — Conform art. 57 din procedura accelerată, art. 68, 69, 70 şi 71 din proc. civ., au fost abrogate şi înlocuite cu dispoziţiile art. 1 şi 2 din această procedură, iar cele din art. 901 din cod. com., prin dispoziţiile art. 4 din aceeaş procedură, deoarece conform art. 53 din contextul ei, legea de accelerare formează, în materie comercială şi civilă, de natură contencioasă, procedura unificată de drept comun, şi nu se aplică materiilor pentru cari prin legi speciale s'a instituit o procedură specială, (decât în măsura, în care şi sub regimul procedurilor anterioare acesteia se completau prin dispoziţiile dreptului comun), ceeace în materie de faliment după cum s'a demonstrat, nu s'a legiferat nimic. (T. Putna II S. 110/926 P. R. 100 III 927).

1. **Forme procedurale**

a) **Acţiune, cuprins.**

37. — In conformitate cu art. 61 l. accelerării numai procentele datorate până în momentul intentării acţiunei pot fi înglobate în capital spre a determina competenţa de judecată a unei instanţe (Cas. III 30 Oct. 1929, P. R. 68 III 930). de acţiuni şi art. 38 în ce priveşte cererea, ordonă a se comunica intimatului un exemplar împreună cu copiile de pe acte, cu invitarea ca într'un termen dat să răspundă printr'o întâmpinare scrisă. Din termenii categorici ai legii cât şi din care face cererea, trebuie să pună în măsură pe preşedintele Tribunalului de scopul urmărit de legiuitor, rezultă că cel

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.iini.ro

a îndeplini formalităţile esenţiale, pentru ca la termen procesul să se poată judeca şi a se evita astfel orice amânare; că deci, odată cu cererea partea trebuie să aibă diligenţa de a plăti şi taxele de comunicare.

Dat fiind scopul urmărit de lege, sancţiunea care rezultă în mod virtual din termenii categorici şi imperativi ai legii, nu poate fi decât decăderea pentru cel neglijent de a i se anula apelul ca neregulat. (C. Ap. Iaşi I, d. 52/926, P. R. 149. III, 926).

38. — Art. 4 şi art. 38 referitor la acţiuni şi cereri, ordonă a se comunica intimatului un exemplar împreună cu copiile de pe acte, cu invitarea ca să răspundă printr'o întâmpinare. Din termenii legii, cât şi din scopul urmărit, rezultă că cel care face cererea, trebuie să pună în măsură pe preşedintele Tribunalului a îndeplini formalităţile esenţiale, pentru ca la termen, procesul să se poată judeca şi a se evita orice amânare; deci, odată cu cererea, partea trebuie să aibă diligenţa a plăti şi taxele de comunicare.

Dat fiind scopul urmărit de lege, sancţiunea care rezultă în mod virtual din termenii categorici şi imperativi ai legii, este decăderea pentru cel neglijent, urmând a i se anula apelul ca neregulat. (C. Ap. Iaşi I, d. 52/926, P. R. 149 III 926).

39. — Nulitatea prevăzută de art. 3 al. 1 l. accelerării se aplică numai atunci când cererea originală de chemare în judecată nu ar cuprinde numele reclamantului (art. 1 al. I), nu şi atunci când exemplarele destinate comunicării (art. 4 al. 1) ar fi fost trimise, din eroare, incomplete. In acest caz, se dă un termen pentru lipsă de procedură în comunicarea copiilor. (T. Muscel, 10 Iunie 1926, P. R. 8, III 928).

40. — Atunci când prin art. 1 al. b. din legea accelerării se dispune ca cererea de chemare în judecată să cuprindă şi calitatea juridică în care figurează părţile în proces sub sancţiunea nulităţei cererei, legiuitorul s'a referit desigur la calitatea ce îmbrăţişează partea în litigiu din punct de vedere al dreptului, spre a nu se naşte confuziune în ceeace priveşte capacitatea pe care partea ar învoca-o în litigiu. (T. Iaşi III, 18 Nov. 1927, P. R. 54, III, 931).

41. — Dacă legea accelerării judecăţilor din 19 Maiu 1925 cere ca acţiunea să fie motivată în drept şi în fapt aceasta nu însemnează că reclamantul e obligat să indice toate textele de lege aplicabile în speţă ci e suficient ca el să indice temeiul acţiunii în fapt şi în drept spre a fi prevenit pârâtul şi a se evita surpriza ce ar rezulta dintr'o schimbare a cauzei acţiunii ; rămânând instanţei de judecată să aplice textele de lege corespunzătoare. (T. Ilfov II com. S. 2240/929, cu note de D. Gerota, R. Elias, S. Rosental şi Al. Ottulescu, P. R. 72, II, 930).

42. — Dispoziţiunile legei accelerării judecăţilor cari sub sancţiunea nulităţei, prevăd obligaţiunea pentru reclamant, de a motiva în fapt şi în drept acţiunea sa, nu pot izbi de nulitate şi o acţiune neexact sau incomplet motivată de reclamant, deoarece legiuitorul nu poate fi prezumat că a voit să mecanizeze problemele de drept ce pot fi şi sunt controversate, printr'o prealabilă caracterizare, exact juridică a celui ce intentă o acţiune în justiţie, încadrarea faptelor în anumite texte fiind de atributul instanţei de judecată. (T. Ilfov II S. 95/927 P. R. 21 III 927).

b. **Probe.**

43. — Intrucât din deciziunea atacată rezultă că expertul şi-a primit onorariul direct dela recurent, înainte de a depune raportul de expertiză şi că din aceasta n'a rezultat nici o întârziere în efectuarea expertizei şi judecarea în fond a procesului, Curtea de Apel a putut să decidă că deşi recurentul nu s'a conformat dispoziţiunei art. 19 din legea accelerării judecăţilor, de a depune onorariul expertului în termen de 5 zile la dispoziţiunea Curţei, expertiza, totuş, a rămas validă şi recurentul n'a decăzut din dreptul de a se folosi de ea întrucât din cele de mai sus rezultă că scopurile urmărite de legiuitor prin dispoziţiunea art. 19 din legea accelerării sunt satisfăcute. (Cas. I d. 2708/928, cu nota de Mihail Stern, P. R. 92 I 90 ; aceiaş, cu note de C. Gregorian, Hugo Friedmann şi Gr. Urlăţeanu, P. R. 101 I 929).

44. — Art. 19 din legea accelerării cerând ca, în caz când s'a admis o dovadă cu martori şi s'a fixat depunerea unei sume pentru cheltuelile de transport ale martorilor, partea propunătoare are obligaţia plăţei sumei până în 5 zile; iar în caz când partea nu depune aceasta sumă, este decăzută din dreptul de a audia aceşti martori, chiar dacă martorii au fost aduşi spre audiere la chiar prima zi a judecăţei. (C. Ap. Iaşi I 27 Oct. 1928 P. R. 39 III 929).

45. — Dispoziţia prevăzută de art. 18 din legea accelerării, după care atunci când s'a admis o expertiză partea propunătoare e obligată să depună în 5 zile onorariul expertului, sub sancţiunea ca după cel de al doilea termen ce instanţa îi mai poate acorda în acest scop, să fie declarată decăzută din dreptul de a mai administra această probă, nu e aplicabilă în materia specială a executării silite imobiliare, unde legiuitorul, mânat de alte consideraţiuni, a instituit o procedură particulară. (T. Muscel I, 25 Sept. 1930. P. R. 145 III 930).

C. **Intâmpinarea**

46. — După dispoziţiunile art. 4 al. II din legea pentru accelerarea judecătoriilor, termenul de 30 zile de răspuns la o acţiune prin întâmpinare scrisă, în afacerile declarate urgente de lege sau prin încheierea preşedintelui, va putea fi redus până la 8 zile.

Prin încheierea preşedintelui, termenul de răspuns la acţiune fiind redus la 20 zile, această reducere se consideră ca o recunoaştere implicită a urgenţei, nefiind necesară o subliniere expresă, (Trib. Dorohoi, Jurnal No. 4206/927. P. R. 152 III 1927).

2. **Judecarea procesului.**

a) **Infăţişări — faza preliminară.**

47. — Conform art. 46 procedura accelerată, odată ce o parte a fost prezentă la o infăţişare, în persoană sau prin procurator, ea nu va mai fi citată în tot cursul procesului, ca fiind presupusă a cunoaşte termenele fixate; dar numai când infăţişarea se face în faţa Tribunalului, nu şi în cazul când infăţişarea s'a făcut în faţa magistratului care efectua audierea martorilor. (Trib. Iaşi s. I, 6 August 1929, cu nota de Florin Sion, P. R. 111 III 929) .

48. — După art. 12 legea accelerării reclamantul este dator, sub sancţiunea decăderii să arate oral la şedinta preliminară toate excepţiunile şi probele, la care a fost provocat prin întâmpinarea pârâtului. Această decădere însă nu se mai aplică, când reclamantul la şedinţa preliminară şi-a rezervat dreptul să-şi facă obiecţiunile sale provocate de întâmpinarea pârâtului cu ocazia judecării fondului, iar pârâtul nu s'a opus la cererea reclamantului. (T. Dâmboviţa II, 3 Mai 1927, P. R. 91 III 927).

49. — După ce s'a trecut de şedinţa preliminară: că deşi această decădere nu excepţiuni ca lipsa de calitate, autoritatea de lucru judecat, etc. cari, conf. art. 10. al. c. urmau să fie rezolvate în şedinţa preliminară, este tardiv a se mai ridica este prevăzută expres în lege, rezultă ca o consecinţă din textele, următoare, privitoare pe judecarea fondului şi unde se arată că probele admise prin şedinţă preliminară se vor administra între preliminar şi fond. (T. Teleorman I s. civ, din 1927, P. R. 116 III 1928).

50. — Conform procedurei accelerate, nu poate fi defăimat în fals de instanţă, un act care a fost comunicat odată cu acţiunea, dacă nu s'a invocat aceasta pe calea întâmpinării. (T. Vâlcea II 31 Oct. 1927, P. R. 78 III 928).

b) **Judecarea în fond.**

51. — Potrivit art. 24 legea accelerării judecăţilor, care modifică radical prescripţiunile art. 148 şi 149 pr. civ., instanţa este obligată, în cazul că la termenul fixat pentru judecată se înfăţişează numai una din părţile litigante, să examineze toate lucrările dosarului, putând admite chiar pretenţiunile părţii absente dacă le va găsi întemeiate. Aceste dispoziţii se aplică şi în materie de chirii, (Cas. I d. 171/927, P. R. 33 III 927).

52. — Potrivit dispoziţiunilor art. 15 şi 24 din legea accelerării — dispoziţiuni cari conform art. 43 al. 1 sunt aplicabile şi apelurilor — dacă la termenul fixat pentru judecare se prezintă numai una din părţi, instanţa, după ce va examina toate lucrările dela dosar şi va asculta concluziunile orale ale părţii prezinte, se va pronunţa, putând admite chiar pretenţiunile părţii absente, dacă le va găsi întemeiate. (Cas. I 25 Nov. 1927 P. R. 89 III 928).

53. — Potrivit art. 15 legea accelerării, instanţa este obligată a examina dovezile produse, apărările făcute prin memoriu, chiar în lipsa vreunuia din părţi şi să pronunţe hotărârea, putând admite chiar pretenţiunile părţei lipsă, dacă se găsesc întemeiate; deci numai violând acest text, Tribunalul a putut respinge apelul ca nesusţinut, fără a cerceta fondul pricinei. (Cas. I d. 1433/928 cu nota de Al. Hagi Gheorghe. P. R. 34 III 929).

54. — In conformitate cu art. 49 şi 70 din legea pentru accelerarea judecăţilor, procentele legale majorate nu se pot acorda, chiar la acţiunile în curs, decât dela data promulgărei legei (Cas. III d. 223/928, P. R. 93 III 928).

3. **Căi de atac.**

A. **Apelul.**

a) **Hotărâri susceptibile de apel.**

55. — Potrivit art. 57 l. acc. jud. hotărârile premergătoare nu pot fi atacate cu apel decât odată cu fondul. Acest text având o aplicaţiune generală, priveşte şi hotărârile instanţelor din Ardeal, aşa încât recursul contra unei decizii a Curţei de Apel dată asupra unei sentinţe preparatorii, este inadmisibil. (Cas. I d. 710 din 1930 cu nota de V. Bălăşescu, P. R. 65 I 930).

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.iini.ro

b) **Termenul de apel.**

56. — Art. 36 din legea pentru accelerarea judecăţilor dispune clar că cererea de apel se va depune sub luare de dovadă, la registratura Trib care a pronunţat sentinţa atacată cu apel. Aşa fiind şi dacă apelul urmează să fie depus la registratura Trib., numai ziua înregistrărei trebuie avută în vedere pentru calcularea termenului, iar nu ziua predărei la poştă — în ipoteza unui apel trimis pe această cale. (Cas. III d. 994/927 P. R. 61 III 928).

57. — Legea accelerărei judecăţilor din 11 Iulie 1929, prin art. 32, în scop de unificare, prevede acelaş termen de apel în orice afacere : de 15 zile. Acest termen în principiu, curge dela comunicare, afară de cazurile când legi speciale prevăd curgerea termenului dela pronunţare.

Prin urmare, în materie de expropriere pentru utilitate publică, termenul de apel contra deciziunilor date de comisiunile de arbitrii, va fi de 15 zile, conform legei accelerărei, în loc de 10 zile, cum prevedea legea de expropriere (art. 53). Acest termen însă va continua să fie socotit dela pronunţare, conform dispoziţiunei speciale din această din urmă lege. (Cas. III d. 608/930, P. R. 139 III 1930) .

58. — Intreaga economie a legei de accelerare cât şi din textul art. 41 rezultă că legiuitorul a înţeles să introducă pentru toate cazurile principiul că termenul de apel curge numai dela comunicare, menţinându-se din procedurile speciale numai termenul respectiv.

Aşa fiind, termenul de apel prevăzut de legea advocaţilor în materia acţiunilor de onorar, curge dela comunicarea sentinţei ce se atacă deşi legea prevede că pentru partea prezentă termenul curge de la pronunţare. (Cas. I, 5 Nov. 1929, P. R. 67 III 930).

59. — In ceeace priveşte termenul de apel pentru Vechiul Regat, dispoziţiunile art. 904 c. com. care prevedeau un termen de 30 zile dela pronunţare împotriva hotărârilor date asupra unor dispoziţiuni, sunt şi rămân definitiv abrogate prin dispoziţiunile legei de accelerare. (Cas. III d. 257/928 P. R. 94 III 1928).

60. — Dispoziţiunile art. 41 l. acceler. modificând termenul de apel în materie cambială şi limitându-l la 15 zile, au modificat şi dispoziţiunile de drept comun prevăzute de art. 904 c. com., însă curgerea acestui termen începe tot potrivit art. 349 c. com. de la pronunţarea sentinţei, întrucât dispoziţiunea specială a acestui articol a rămas ntemodificată de legea accelerării. (C. Ap. Buc. d. 117/927, P. R. 5 III 928) .

c) **Formele apelului ; motivare.**

61. — Dispoziţiunile art. 57, l. accel în cari se vorbeşte în termeni generali de apel, nu pot fi întinse şi la apelurile dela judecătorie, dat fiind că nu se precizează aplicarea dispoziţiunilor şi la aceste pricini iar la începutul capitolului legiuitorul precizează că e vorba numai de apelurile dela Curte. (T. Ilfov II com. 11 Dec. 1930 cu nota de Radu M. Goruneanu, P. R. 103 III 931).

62. — Potrivit art. 34 l. a. jud. petiţia de apel, deşi poate fi depusă, fie la Tribunal, fie la Curtea de Apel, însă ea trebuie adresată numai Curţii de Apel respective, nu altei Curţi de Apel. (C. Ap. Constanţa 4 Dec. 1929, cu nota de Remus Benişache, P. R. 27 II 931).

63. — Legea accelerării făcând din neindicarea domiciliului apelantului un motiv de nulitate, prin chiar aceasta impune citarea apelantului la domiciliul indicat şi abrogă deci în totul dispoziţiunile din art. 763 pr. civ. rusă cari impun în apel alegerea domiciliului în oraş de reşedinţă al Curţii şi citarea la grefă a apelanţilor cari nu ar fi făcut o asemenea alegere de domiciliu. (Cas. I d. 447/928. P. R. 121 III 1928).

64. — Deşi art. 33 din noua lege a accelerării judecăţilor prevede că petiţia de apel va trebui să cuprindă între altele şi numele, pronumele şi domiciliul intimatului, totuş această condiţie nu este prescrisă de lege sub pedeapsă de nulitate. Prin urmare chiar dacă apelantul n'ar completa în această privinţă petiţia de apel la prima zi de înfăţişare apelul nu poate fi declarat nul. (C. Ap. Buc. I d. 100/931, P. R. 45 III 931.

65. — Potrivit art. 38 din legea accelerării ,Preşedintele Tribunalului îndată ce primeşte cererea de apel trebuie să ordone ca să se comunice intimatului un exemplar împreună cu copiile de pe acte, cu invitarea ca într'un termen dat să răspundă printr'o întâmpinare scrisă astfel că cel ce face apelul trebuie să pună pe preşedinte în măsură de a îndeplini aceste formalităţi esenţiale plătind taxele de comunicare ,iar sancţiunea care rezultă în mod virtual din termenii categorici şi imperativi ai legei nu poate fi pentru cel neglijent decât anularea apelului ca neregulat. (C. Ap. Iaşi 144/927 P. R. 7 III 928).

66. — Neplata taxelor de comunicare odată cu introducerea apelului, nu poate duce la anularea lui ,deoarece legea nu o prevede în mod expres. (Cas. I d. 1564 din 1928 cu nota de Dem. Stoenescu, P. R. 213 I, 928; C. Ap. Buc. III, 3 Oct. 1928. P. R. 53 III 929).

67. — In conformitate cu art. 35 comb. cu art. 37 din legea accelerării judecăţilor, cererea de apel care nu cuprinde, motivele de drept şi de fapt pe care se întemeiază, urmează a fi anulată. Aceste dispoziţiuni ,potrivit art .70 din aceeaş lege, devin aplicabile pe ziua de 15 Septembrie 1925 şi după această dată urmează să se aplice tuturor apelurilor, indiferent dacă au fost introduse înainte sau în urma promulgării legei. (Cas. III d. 808/927 cu nota de Dem. Paşalega, I R. 123 I 928).

68. — Art. 35 din legea accelerării prescriind prin aliniatul c, că cererea de apel trebuie să cuprindă motivele de fapt şi de drept pe cari se întemeiază apelul, adaugă apoi că, în cazul când apelul s'a făcut înainte de comunicarea hotărârei, apelantul va putea depune motivele până la ziua judecăţii.

Astfel fiind, urmează că dacă în materie de acţiune pentru onorariu de advocat s'a făcut apel înainte de comunicare, indiferent de chestiunea cu totul distinctă şi străină discuţiunei din speţă, dacă pentru stabilirea termenului de apel, era sau nu necesară comunicarea conf. art. 41 din legea advocaţilor, apelantul este în drept, conform art. 35 al. c., legea accelerării, a depune motivele de apel până la ziua judecăţii. (Cas. I d. 1414 din 1927 cu nota de D. Hozoc, P. R. 258 I 927).

69. — Din moment ce apelantul arată şi desvoltă în petiţiunea de apel, principiul de drept pe care îl invocă în apărarea sa, faptul că nu indică şi textul de lege referitor la acel principiu ,nu poate atrage anularea apelului ca nemotivat, legea cerând numai indicarea temeiurilor sau principiilor de drept, iar nu numai decât şi aceea a textelor de lege referitoare. (Cas. III d. 867/931, P. R. 89 III 931).

70. — In conformitate cu dispoziţiunile art. 35 din legea de accelerare, cererea de apel trebuie să cuprindă, sub sancţiunea nulităţii prevăzută de art. 37, motivele de fapt şi de drept pe cari se întemeiază, aşa că un apel făcut împotriva unei ordonanţe prezidenţiale de refereu care nu cuprinde ca motive decât o simplă pretenţiune de proprietate ,fără nici o motivare şi afirmaţiunea că art. 66 bis pr. civ. nu şi-ar găsi aplicaţiunea, fiind un apel nemotivat, trebuie anulat pe această consideraţiune. (Cas. III 30 Nov. 1928, P. R. 52 III 929).

71. — Când se constată că apelantul îşi motivează prin cuvinte vagi apelul său, aceasta nu constitue o adevărată motivare în drept aşa cum cere ritos art. 35 al legii accelerării judecăţilor ,câtă vreme nu se arată prin nimic în ce consistă ilegalitatea sau cel puţin textul legii pe care apelantul îşi întemeiază afirmaţiunea şi la care înţelege a se referi. (C. Ap. Buc. d. 22/926 cu nota de G. I. în P. R. 36 III 926).

72. — Prin arătarea motivelor de fapt şi de drept, legea înţelege să se arate în mod clar şi amănunţit în ce constă temeiurile de fapt şi de drept pe care apelantul îşi sprijină apelul ,iar când arată numai că reclamantul „nu are acţiune cambială, întrucât cambia a fost dată în alb" nu e suficient. (C .Ap. Constanţa, d. 12/1928, P. R. 69 III 929).

73. — In cazul când apelul s'a declarat nainte de comunicarea copiei depe hotărâre, motivele de apel pot fi depuse conform art. 35 alin. c. din legea accelerărei până la ziua judecăţii. Depunerea lor în ziua judecăţei este tardivă şi apelul este nul. (C Ap. Buc. II jurnal 3904/926, P. R. 3 III 927).

74. — Asupra anulării apelului, nu poate avea nici o influenţă faptul că mai târziu ,după ce apelul a fost trimis la Curte spre judecare după cererea intimaţilor, ca n speţă, — apelantul a comunicat motivele apelului intimaţilor ,deoarece conform art. 35 al. ultim, numai în cazul când apelul s'a făcut înainte de comunicarea hotărârii ,apelantul va putea depune motivele până la ziua judecăţii şi în nici un caz nu mai târziu cu 15 zile dela comunicarea hotărârii; ori, în speţă, apelul nu a fost făcut înaintea ci după comunicarea hotărârii. (C. Ap. Iaşi I d. 52/926, P .R. 149 III 926).

75. — Din combinarea art. 35—43 legea accelr. rezultă că apelantul nu se poate folosi în apel decât de motivele de fapt şi de drept înşirate în scris în declaraţia de apel ,nefiindu-i îngăduit a se servi de motive noi ,neridicate nî tot cursul procesului. (C. Ap. Braşov II, d. 260/928, P. R. 124 III 928).

d) **Judecarea apelului.**

76. — Dacă acţiunea de partagiu la prima instanţă a fost admisă pe baza lipsei pârâţilor la interogatoriu şi dacă în întâmpinarea făcută la apelul pârâţilor, intimaţii reclamanţi nu depun nici un act cu care să dovedească temeinicia acţiunei şi nici nu invoacă vreun mijloc de a-şi proba filiaţiunea, în instanţă nu o mai poate face, legea accelerării oprind aceasta. (C. A. Craiova I, d. 3/928. P. R. 99 III 928).

77. — Potrivit dispoziţiunilor art. 15 şi 24 din legea accelerării judecărei proceselor — dispoziţiuni cari conf. art. 43

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.iini.ro

alin. 1 din aceeaş lege sunt aplicabile şi la judecarea apelurilor — dacă la termenul fixat pentru judecare se prezintă numai una din părţi, instanţa, după ce va examina toate lucrările din dosar şi va asculta concluziunile orale ale părţei, se va pronunţa putând admite chiar pretenţiunile părţei absente, dacă le va găsi întemeiate.

In speţă, întrucât este constatat că apelul recurentului fusese introdus după data de 15 Septembrie 1925 şi deci, conf. art. 50 alin. 2 şi 70 din legea accelerării, judecarea lui trebuia făcută conf. regulelor acestei legi şi întrucât deasemenea este constant că apelul era motivat prin petiţiunea introductivă, urmează că instanţa nu putea, pentru motivul că apelantul nu se prezentase la termenul fixat spre judecare ,să-l respingă ca nesusţinut, ea fiind datoare conf. regulelor cuprinse în textele citate — reguli ce privesc şi interesează nu forma sau introducerea apelului, ci însăşi judecarea lui — să examineze apelul chiar în lipsa apelantului. (Cas. I, d. 2628/927, P. R. 59 III 928).

B. Opoziţia.

78. — Când hotărârea dată în lipsă în apelul declarat mai înainte de punerea în aplicare a legii pentru accelerarea judecăţilor, a fost pronunţată după punerea în aplicare a acestei legi, — opoziţia făcută contra unei atari hotărâri este inadmisibilă. (Cas. III d. 611/927 cu nota de G. Docan, P. R. 19 I 928).

79. — Norma de drept înscrisă în art. 151 pr. civ. fiind desfinţată prin legea accelerării din 1925 şi nefiind reînfiinţată prin legea din 1929 ,aplicarea sa trebuie respinsă. (T. Ilfov I. 3 Oct. 1930 cu note de Tr. Broşteanu, G. Iuliu şi N. Negru, P. R. 22 II 931).

80. — După dispoziţiunile art. 44 din legea accelerării judec. sentinţele Tribunalului date în primă instanţă se pronunţă fără drept de opoziţie şi prin aceasta virtual i se recunoaşte şi cată a se admite existenţa acestui drept de opoziţie pentru sentinţele pronunţate de tribunal în a doua instanţă.

Nu se poate nici susţine că şi în acest din urmă caz cată a se privi ca desfiinţat dreptul de opoziţie pe baza textului art. 79 din legea Curţei de Casaţie, deoarece este constant şi generalmente admis că dispoziţiunile acestui text,, îşi au o întindere teritorială de aplicaţiune mărginită numai la hotărârile date de instanţele judecătoreşti din teritoriile alipite. (T. Muscel II, 4 Dec. 1929 cu note de N. Negru şi G. Iuliu, P. R. 26 III 930).

IV. Studii şi recensii.

81. — Legea accelerării, adnotată de I. G. Calmanovici. (P. R. 17 III 928).

82. — Situaţia apelurilor şi recursurilor făcute contra cărţilor de judecată la tribunal sub imperiul legii de procedură accelerată, de St. Peşacov. (P. R. 37 IV 926).

83. — Art. 70 legea accelr. în conflict interprovincial cu unele dispoziţiuni ale procedurilor civilă şi penală din Ardeal, de Alexandru Eniu (P. R. 148 IV 930).

84. — A vedea: Cerere reconvenţională, Chemare în garanţie, Executare provizorie, Intervenţie, Timbru.

ACCESIUNE.

(Art. 483 ş. urm. c. civ.).

1. — Pentru dovada contrarie a prezumţiunei din art. 492 c. civ., că plantaţiile sau lucrările făcute asupra pământului, au fost făcute de proprietar cu cheltuiala lui, se admit toate mijloacele legale de probă, atât probe scrise cât şi prezumpţii sau martori ,deoarece cât timp constructorul nu se pretinde a fi proprietarul îmbunătăţirilor făcute, nu este vorba de a se dovedi o convenţiune sau un fapt juridic, ci numai un fapt pur şi simplu. (T. Buzău II s. 231/928 cu nota de Tr. Alexandrescu, P. R. 239 II 930).

2. — Art. 548 din codul civil (484 c. civ. rom.), după care fructele nu aparţin proprietarului de cât sub condiţia de a plăti cheltuelele arăturei, sămănăturei şi de muncă făcute asupra lucrului de către un terţiu, constitue o aplicare a acţiunei de „in rem verso", adică a principiului că nimeni nu se poate înavuţi în detrimentul altuia. (T. civ. Libourne.. 4 Mai 1922 cu nota lui D .Alexandrescu, P. R. 102 III 923).

3. — A vedea: Aluviune, Bunuri, Construcţii pe teren străin.

ACCIDENT.

A vedea: Daune, Judecătorie de Ocol, Muncă, Meserii, Responsabilitate.

ACHIESARE.

CUPRINS:

I. Persoane ce pot achiesa (1—3—).
II. Materii unde achiesarea nu e admisă (4—5).
III. Formele achiesării (6—7).
IV. Aplicaţii:
a) acte anterioare hotărîrii (8—18).
b) acte posterioare hotărârii (14—25).
V. Efecte (26).
VI. Note (27).

I. Persoane ce pot achiesa.

1.— Statul, ca ori şi ce particular, poate aproba tacit modul de a lucra al unui prepus al său, când organele sale superioare (în speţă ministerul de răsboi) a fost încunoştiinţat în mod regulat şi la timp de faptul prepusului său, iar ministerul n'a obiectat nimic, achiesând cu modul acesta la operaţiunile petrecute. (Cas. I, d. 144/922, cu nota d-lui H. Friedmann. P .R. 160 I 923).

2. — Recunoaşterea sau achiesarea făcută cu ocaziunea unui proces de către advocatul Statului ,care n'are mandat expres în acest sens, nu poate fi opusă Statului. (C. ap. Buc. III, d. 383/927 cu note de Lascăr Antoniu şi Istrate Micescu. P. R. 52 II 928).

3. — Desistarea la apel nefiind decât o achiesare, fără îndoială, tatăl ,administrator legal al copilului său ,poate să achieseze când este vorba de o acţiune mobiliară a minorului. Nu este nici o raţiune ca soluţiunea să fie alta când este vorba rie accident în muncă. (C. Ap. Paris 21 Martie 1921, P. R. 99 III 926).

II. Materii unde achiesarea nu este admisă

4. — Atunci când este vorba de o acţiune privitoare la starea şi capacitatea persoanelor ,ca o instanţă de dezavuare a paternităţei ,nu poate fi dezistare şi achiesare valabile. (C. Ap. Montpellier Fr. 31 Martie 1928 cu nota de D. Cotrutz. R. R. 88 III 930).

5. — In lipsă de dispoziţiune contrarie art. 317 pr .civ. privitor la achiesare este aplicabil şi în procedura recursului în Casaţie. (Cas. I d. 2499/930 P. R. 17 III 931).

III. Formele achiesării.

6. — Achisarea unei părţi la hotărârea pronunţată în contra sa, poate rezulta fie dintr'o declaraţiune expresă, fie în mod tacit din fapte şi împrejurări cari implică consimţimântul părţii la executarea voluntară a hotărârii, şi renunţarea la exercitarea căilor de atac acordate de lege în contra hotărârii. (Cas. I, d. 272/923 P. R. 52 III 924; C. ap. Buc. IV d. 42[illegible]/930, P. R. 5 III 931).

7. — Lipsa pârâtului la înfăţişare sau nevoinţa a pune concluziuni nu implică prin ea însăşi o achiesare la pretenţiunile recalmantului. (Cas. civ. Fr. 29 Dec. 1920, P. R. 34 III 922).

IV. Aplicaţii.

a) Acte anterioare hotărârii.

8. — Faptul că un proprietar, ridică chiria depusă de un chiriaş ,în timpul a făcut rezerve, nu poate schimba, prin voinţa unilaterală a unei singure părţi, destinaţia de chirii a sumelor depuse; prin urmare, ridicând acele sume depuse, caziunea ridicării sumelor, proprietarul procesului de evacuare chiar dacă cu o proprietarul a acceptat sau a achiesat ca cu sumele depuse să se desdăuneze. (C. ap. Constanţa, d. 451/926, P. R. 5 III 927).

9. — Atunci când ambele părţi litigante au convenit de comun acord în faţa primei instanţe de judecată, ca litigiul având ca obiect revendicarea unui hotar de pământ, să fie soluţionat numai pe baza unei expertize, care să determine adevărata limită până unde se întind proprietăţile lor ,implicit prin acest fapt părţile sunt presupuse că au renunţat la orice alt mijloc de apărare, cu care ele ar putea să probeze, că au dreptul la un plus sau minus de teren. (Cas. I d. 2998/927, P. R. 59 III 928).

10. — Dacă o parte lasă să se îndeplinească în prezenţa sa anumite acte pe care le-ar putea opri printr'o simplă împotrivire, cunoscând că are putinţa de a le înlătura prin efectul apelului în justiţie, înseamnă că prin tăcerea sa a înţeles să încuviinţeze acele acte.

Deasemeni, dacă o parte deşi citată pentru a discuta anumite măsuri complimentare de luat pe temeiul altei măsuri precedente, rămâne totuş în inacţiune, nu se prezintă şi nu protestează ,din această tăcere a sa se poate deduce că a înţeles să renunţe a mai ataca dispoziţia luată mai înainte de judecată. (C. ap. Buc. IV. d. 429/930, P. R. 5 III 931).

11. — Simpla primire a unei ordonanţe de plată ,fără manifestarea intenţiunei proprietarului de a primi plata, nu constitue o achiesare şi o acceptare a modului de plată. (T. Ilfov III 27 Oct. 1927, P. R. 102 III 930).

12. — Faptul pentru proprietarul unui teren de a-l fi vândut din nou împreună cu lucrările pe cari le-a făcut primul cumpărător, implică din partea sa intenţia de a-şi însuşi lucrările şi de-a renunţa la opţiunea pe care i-o acordă art. 555 c. civ.

Ca atare ,proprietarul este obligat să restitue primului cumpărător cheltuelile făcute de el asupra terenului. (Cas. civ. Fr. 7 Iunie 1928 cu nota de Alex. Vălimărescu, P. R. 134 III 928).

13. — Intr'un contract de vânzare, ce are ca obiect mărfuri al căror preţ este supus unor schimbări repezi, tăcerea timp îndelungat a ambelor părţi, după ajungerea termenului din contract, este o probă că acele părţi, prin consimţimânt tacit, au renunţat a mai cere executarea convenţiunii. (Cas. Torino, 3 Mai 1921 cu nota d-lui I. N. F. în P. R. 26 III 923).

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.iini.ro

b) **Acte posterioare hotărârii.**

14. — Mulţumirea pe care o parte o dă pe o hotărâre poate fi nu numai expresă dar şi tacită putând rezulta din orice fapt care indică că partea înţelege să se supună de bună voe acelei hotărâri. (C. ap .Constanţa ,d. 712/925 cu nota de D. Cotrutz, P. R. 189 II 929).

15. — Faptul recurentului de a fi încasat chiria, după ce a intentat recurs, nu implică renunţarea sa la recurs, dacă chiria s'ar fi datorit pentru câştiurile cuvenite anterior introducerii recursului, căci proprietarul a putut să încaseze şi să considere sumele încasate, ca daune, echivalent al folosinţii pentru trecut, la care avea drept; faptul proprietarului însă ,de a fi încasat fără a face vreo rezervă, în urma introducerii recursului, chiria pentru trimestrul următor datei pentru care se ceruse evacuarea şi care nu era exigibilă în momentul introducerii recursului, implică renunţarea la această cale de atac şi deci recursul devine inadmisibil. (Cas. I d. 727/923, P. R. 52 III 924) .

16. — Participarea la tragerea loturilor, a uneia din părţi care a atacat cu recurs pendinte hotărârea de admitere în principiu ,nu implică renunţarea la recurs, sau la apelul declarat contra acelei hotărâri. (Cas. I d. 718/927 cu nota de B. Braunstein, P. R. 222 I 927).

17. — Din împrejurarea că recurentul, posterior hotărârei, a intentat acţiune şi contra unui al treilea în sensul indicaţiilor dintr'un considerent, nu rezultă că a achiesat asupra primei hotărâri atacată acum cu recurs, ci că a voit, ca măsura de precauţiune, să-şi urmărească drepturile şi contra celui de al treilea, ceiace nu implică în mod necesar renunţarea la acţiunea primă introdusă. (Cas. III d. 226/921, P. R. 59 III 922).

18. — Faptul că s'a cerut pensia acordată de Curtea de apel fără să fi făcut vreo rezervă constitue o achiesare, iar recursul la decizia Curţii de apel trebue privit ca inadmisibil. (Cas. III, 8 Iunie 1928, P. R. 2 III 929).

19. — Potrivit art. 317 pr. civ. partea care a dat mulţumire înscrisă pe o hotărâre sau a executat-o de bunăvoie, nu mai are dreptul de a o apela .Achiesarea poate fi deci nu numai expresă, dar şi tacită, atunci când este voluntară, fără rezerve şi neîndoelnică.

O astfel de achiesare tacită poate rezulta şi din tăcerea părţei, sau din lipsa ei de opunere la actele ordonate de judecată, (C. Ap. Buc. IV d. 429/930, P. R. 5 III 931).

20. — Din faptul că o parte a primit o nouă judecată asupra unor parcele pe cari le avea în patrimoniul său în mod definitiv în virtutea unei hotărâri anterioare, rezultă că ea a renunţat voluntar la efectele acestei hotărâri. (C. Ap. Buc. I, d. 137/915 cu nota d-lui S. Rosental, P. R. 146 II 923).

21. — Simpla neopunere la executarea prin portărei a unei sentinţe provizorii, nu constitue o renunţare la căile de atac contra ei, — de oarece poate fi un act de respect faţă de o măsură judecătorească, care are sancţiunea forţei în caz de rezistenţă. (T. Ilfov II com. d. 977 din 920 cu nota d-lui Al. Velescu, P. R. 281 II 922).

22. — Când proprietarul, care a obţinut ordonanţa de evacuare împotriva chiriaşului său, primeşte ulterior de la acesta din urmă câştiul de arendă, însemnează că a renunţat la beneficiul evacuărei, consimţind implicit la reînoirea convenţiunei ,aşa în cât el nu mai poate executa ordonanţa obţinută. (T. Ilfov IV, s. 1034/920 cu nota d-lui I. D. Filitti, P. R. 300 II 922).

23. — Executarea voluntară pe care ar fi făcut-o o parte cu privire la un capăt dintr'o hotărâre dată împotriva sa, nu înseamnă ,chiar în lipsă de orice rezerve, nici achiesare, nici renunţare la dreptul de apel, cu privire la celelalte capete din hotărâre, cari sunt distincte şi independente de capătul ce a fost voluntar executat. (Cas. Civ. Fr. 27 Iunie 1921, P. R. 144 III 925).

24. — Somaţiunea de a se prezinta spre a fi faţă la inventarierea mobilelor şi valorilor unei succesiuni, fiind ordinul de executare al ardonanţei de refere care dispune efectuarea acestor lucrări, constitue o achiesare care înlătură autorului acestei somaţiuni, dreptul de a mai apela ordonanţa. (C .Ap. Paris. Fr. 24 Iulie 1919, P. R. 12 III 922).

25. — Tatăl care a fost condamnat să plătească soţiei sale divorţată o pensiune alimentară pentru îngrijirile necesare copilului şi care a plătit, fără absolut nici o rezervă, pensiunea fixată pentru câteva luni, poate ,mai târziu, să facă apel, nerezultând nici o achiesare din faptul că a plătit în trecut pensiunea.

Nu există în această materie autoritate de lucru judecat şi nici achiesare voluntară dedusă din plata pensiunei alimentare, fără protestare din partea celui ce o datorează. (C. Ap. Liège ,18 Iunie 1921, P. R. 107 III 923).

V. Efecte.

26. — Achiesarea adică adesiunea dată de o parte la o hotărâre pronunţată contra ei ,conferă acesteia autoritatea de lucru judecat şi implică renunţarea la orice cale de atac ordinară sau extraordinară ce legea pune la dispoziţia părţii litigante. (Cas. II d. 167/924, P. R. 115 III 924).

VI. Note.

27. — V. Confirmarea actelor juridice, Renunţare.

ACHITARE.

(Art. 10—11 pr. pen.).

CUPRINS

I. Deosebirea între achitare şi absolvire (1—2).
II. Efectele achitării (3—9).
III. Studii şi recenzii (10).

I. Deosebirea între achitare şi absolvire.

1. — Absoluţiunea şi achitarea se deosebesc între ele esenţial prin consecinţele civile ce isvorăsc din natura lor; achitarea nu poate da loc la despăgubiri civile, indiferent dacă partea a pus sau nu concluzii în instanţă penală, deoarece sentinţa ce se pronunţă se întemeiază pe inexistenţa unui fapt material imputat inculpatului, sau pe un fapt caracterizat în adevăr de delict în codul penal, dar neimputabil inculpatului; dimpotrivă, în caz de absolvire se recunoaşte existenţa faptului material care are aparenţa unui delict, dar nu cade sub prevederile codului penal. Legiuitorul, pentru a curma judecăţile, declară în mod formal prin art. 11 pr. penală că în caz de absoluţiune, partea civilă nu se poate adresa instanţelor civile, decât numai când nu a luat concluzii în instanţa penală, de unde rezultă prin a contrario că partea civilă dacă se prezintă şi are interes, este datoare să-şi formuleze pretenţiunile sale civile în instanţa penală, şi această instanţă este obligată a statua asupra lor prin aceiaş sentinţă prin care pronunţă absolvirea. (T. Iaşi I 16 Dec. 1926, P. R. 96 III 927).

2. — Când instanţa penală constată că faptul imputat există în materialitatea lui şi constitue elementul material al unei infracţiuni ,dar inculpatul nu a lucrat cu intenţiune delictuoasă, va pronunţa achitarea iar nu absolvirea. Absolvirea nu se pronunţă decât atunci când faptul imputat în materialitatea lui nu constitue elementul material al nici unei infracţiuni. (Cas. II ,25 Iunie 1926, cu nota de Vintilă Dongoroz, P. R. 167 I 931).

II. Efectele achitării.

3. — Prin achitare, astfel cum o defineşte art. 10 din proced. penală, se recunoaşte sau că faptul material imputat inculpatului nu-şi are fiinţă, sau că între fapt şi inculpat nu există nici un raport, acest fapt neputând nici într'un caz fi imputat inculpatului.

In adevăratul înţeles al cuvântului, achitarea apără deci pe inculpat, nu numai de pedeapsă ,dar şi de despăgubiri civile, atât înaintea instanţei represive, fie că s'au pus sau nu concluzii de partea vătămată, cât şi înaintea instanţelor civile, unde această parte ar exercita mai în urmă acţiunea civilă. (Cas. II d. 292/919 cu nota de D. Alexandrescu, P. R. 145 I 924).

4. — Potrivit art. 1, 2 şi 3 pr. pen., orice infracţiune la legea penală dă naştere unei acţiuni publice şi poate produce şi o acţiune privată.

Aceste două acţiuni diferite prin obiectul şi titularul lor, deşi au o cauză comună, faptul penal, ele rămân însă perfect distincte, fiecare din ele fiind guvernate de regulele speciale rânduite de lege cu privire la exercitarea şi soluţionarea lor ,aşa încât soarta uneia nu este legată de soarta celeilalte.

Ca o consecinţă a acestui principiu, achitarea inculpatului rămasă definitivă, deşi atrage stingerea irevocabilă a acţiunei publice şi ridicarea caracterului de infracţiune faptului imputat, ea nu înlătură însă consecinţele de ordin civil ale acelui fapt şi ca atare nu creiază un obstacol acţiunei civile. (Cas. II, d. 246/930 cu nota de Vintilă Dongoroz. P. R. 89 III 930; Cas. II, 15 Iunie 1526 cu nota de acelaş, P. R. 167 I. 931; Cas. II 20 Ian. 1930 ,cu nota de George Elefteriu, P. R. 60 I, 931; Cas. Bruxelles II, 30 Nov. 1920, P. R. 71 III 922).

5. — Prin consecinţă, instanţa penală, părţii civile o situaţiune mai rea când a ceastă acţiune trebuie să fie la rândul ei soluţionată şi deci instanţa de apel, învestită cu apelul părţii civile ,trebuie să-l examineze şi să cerceteze dacă în raport cu art. 998 şi 999 faptul imputat a produs vreun prejudiciu şi să acorde despăgubiri în caz afirmativ.

A decide altfel, ar însemna a se crea părţii civile o situaţiune mai rea când a ales calea penală pentru valorificarea pretenţiilor sale, fiindcă am priva-o de beneficiul celor două grade de jurisdicţiune, ori voinţa legiuitorului, atunci când a dat părţei civile în instanţa penală, a fost tocmai de a o avantaja, iar nu de a-i crea o situaţie mai rea decât dacă s'ar fi adresat instanţei civile.

De altfel, art. 197 pr. pen. prevede în mod expres dreptul părţii civile de a apela ,adăugând chiar: „în ceace priveşte interesele civile".

Cât despre argumentul pe care instanţa de fond îl trage din art. 11 pr. pen, el

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.iini.ro

trebuie înlăturat ,acest text nefăcând decât să consacre regula. (Cas. II 20 Ian. 1930, cu notă de George Elefteriu, P. R. 60 I 931).

6. — Ceeace legea de procedură penală recunoaşte în favoarea părţei vătămate nu este un drept in plus ci o facultate excepţională de a se alătura instanţei penale pentru valorificarea daunelor, beneficiind astfel de avantagiile instrucţiunei penale în dovedirea faptului, dar odată această facultate exercitată, supune acţiunea privată tuturor consecinţelor soluţiei penale fără ca partea să se mai poată întoarce la calea civilă. Legiuitorul prin prorogarea competinţei instanţei penale şi asupra despăgubirilor civile, le-a considerat pe acestea ca drepturi decurgând din infracţiune şi grefându-se pe ea, existând deci în funcţie de fapt ca infracţiune a legei penale.

Intr'adevăr s'ar putea ca un fapt să nu cadă sub prohibiţiunea legei penale şi totuşi să fie prejudiciabil; în acest caz însă nu instanţei penale îi revine sarcina de a-l recunoaşte şi sancţiona, fiind precis şi categoric edictat de legea de procedură penală, că acţiunea privată are de obiect repararea daunelor cauzate de o infracţiune la legea penală. Prin urmare, în primul loc penalizare şi în al doilea loc reparaţiuni civile.

Instanţa penală însă achitând, prin aceasta însăş a închis orice cale de reparaţiune civilă şi achitarea afirmând inexistenţa faptului, reparaţiunile civile sunt inadmisibile nu numai în instanţa penală, ci chiar şi în faţa Tribunalului civil, indiferent că în procesul penal a fost sau nu prezinte partea civilă. (T. Ismail, s. 1678/929 cu nota de Al. Zamfirescu. P. R. 57 III 930).

7. — Dupe art. 176 pr. pen., instanţele corecţionale sunt instituite a judeca în principial acţiunea publică tinzând la pedepsirea infracţiunilor la legea penală şi numai în mod accesoriu judecă şi reparaţiunea daunelor ce ar rezulta din comiterea infracţiunei.

De aci rezultă că dacă faptul imputat nu cade sub prevederile legii penale, precum este în speţă, tribunalele corecţionale nu au competinţă de a mai judeca cererea de reparaţiune a daunelor, această competinţă a lor fiind mărginită numai la cazul când acea acţiune tinde la reparaţiunea daunelor izvorâte numai din fapte cari sunt prevăzute şi pedepsite de legea penală, iar nu din orice faptă a omului; că daunele interese despre cari vorbeşte art. 187 şi 207 pr. pen. în cazul de achitare a inculpatului, sunt acele pe cari le poate pretinde inculpatul achitat de la partea civilă. (C. Ap. Constanţa, d. pen. 77/928, P. R. 6 III 925).

8. — Acţiunea în daune intentată de fostul prevenit conf. art. 191 p. p. fr. (187 p. p. rom.). este admisibilă numai când a intervenit o decizie de achitare (Cas. I, Seine 28 Oct. 1920, P. R. 52 III 922).

9. — Iar nu când urmărirea a luat sfârşit prin scoaterea de pe rol (ac. dec.)

III. **Studii şi recenzii.**

10.— Achitarea, condamnarea şi absolvirea, de Tiberiu R. Constant. (P. R. 65 IV 925).

11. — A se vedea: Absolvire, Lucru judecat.

ACORDUL DE LA ROMA

A vedea: Plăţi externe.

ACREDITIV BANCAR

1. — Acreditivele bancare, garantând executarea contractului de vânzare, nu sunt titluri definitive şi circulatorii, ele sunt subordonate executării contractelor. (C. Ap. Buc. I Jurnal 2929/922 cu nota de Z. Filotti, P. R. 19 II 922).

2. — Acreditivele emise pe baza contractului de vânzare, nu sunt titluri definitive circulatorii, ele nu sunt decât o garanţie a plăţei preţului vânzărei, deci sunt subordonate validităţei şi executărei contractului de vânzare. (C. Ap. Buc. I d. 78/925 P. R. 166 I 927).

ACT.

V. Incris.

ACT ADMINISTRATIV DE AUTORITATE

V. Contencios administrativ, Daune.

ACT ADMINISTRATIV DE GESTIUNE.

V. Contencios administrativ.

ACT AUTENTIC.

V. Autentificare.

ACT DE ADMINISTRAŢIE

1.— Multe acte pe cari legea le consideră excedând simpla administraţie, din contra reintră în conceputul administraţiunii, înţeleasă în sensul de complex de acte cari au în vedere nu numai de a conserva patrimoniul, dar încă a trage toate acele profite cari după o raţională economie, corespund la cea mai normală destinaţiune.

Or, limitând concepţiunea de simplă administraţiune, înţeleasă în sensul care tinde la conservaţiunea patrimoniului, este evident că sunt unele acte, cari deşi sunt de alienaţiune, nimeni nu poate susţine că nu sunt acte de simplă administraţiune, cum e de exemplu: alienaţiunea fructelor, achiziţiunile necesarii la proviziunile casei, sau la cultivarea fondurilor făcută pentru economie. (C. Ap. Modena-Ital. 11 Dec. 1909 cu nota de C. Toneanu, P. R. 142 III 924).

2.— A vedea: Tutelă.

ACT AL AUTORITĂŢII STRĂINE

1.— Pentru ca actele dresate în străinătate de autorităţile străine să poată fi produse înaintea instanţelor române, trebuie ca semnătura celor ce le-au dresat să fie legalizată de agenţii diplomatici sau consulari români, trimişi în străinătate şi ca semnătura acestora să fie apoi legalizată de Ministerul de Externe, iar când actul e dresat de un consul străin în România, semnătura acestuia trebuie deasemenea legalizată de Ministerul de Externe. (Cas. II d. 2772/933, P. R. 34 III 924).

ACT DE COMANDAMENT

(Art. 2 l. contenc. ad-tiv.).

1.— Natura juridică a actelor de comandament cu caracter militar, de Const. G. Rarincescu (P. R. 43 IV 925).

2. — V. Contencios administrativ.

ACT DE COMERŢ

(Art. 3—6 c. com.).

CUPRINS:

I. Acte obiective de comerţ;

1. ***Speculaţii asupra productelor şi mărfurilor (1—11).***
2. ***Speculaţii asupra închirierii lucrurilor sau industrie (12—21).***
3. ***Speculaţii asupra capitalului (22—27).***

II. Acte subiective de comerţ;

1. ***Contracte (28—33).***
2. ***Delicte şi quasi-delicte (34—39).***

III. Proba actelor de comerţ (36—39);

IV. Studii şi recenzii (40—41).

I. Acte obiective de comerţ:

1. Speculaţii asupra productelor şi mărfurilor.

1. — Dacă cumpărarea este făcută „spre revindere", afacerea este de natură pur comercială.

Contractul de vindere-cumpărare are cu atât mai mult acest caracter cu cât una din părţi are calitatea de comerciant. (Cas. S. V. d. 54/927, P. R. 89 II 928).

2. — Face act de comerţ agricultorul care nu se mărgineşte a vinde produsul albinelor sale, ci cumpără miere şi ceară de la alţii în cantitate mare, spre a le preface şi a le revinde. (T. com. La Rochelle — Fr. 9 Mai 1919, cu nota de H. in P. R. 128 III 925).

3. — Contractul de exploatare de pădure pentru vânzarea lemnelor rezultate din tăiere şi distribuirea beneficiilor, neavând ca obiect un fapt care să intre în categoria celor enumerate la art. 3 c. com. şi părţile nefiind comercianţi, intră în competinţa instanţelor civile, în caz de conflict în privinţa executărei sale. (T. Ilfov I com. s. 1476/927, P. R. 103 III 930).

4. — Cofetarul, transformând materii prime în articole de cofetărie pentru a le revinde astfel transformate, face potrivit art. 3 al. I c. com., acte de comerţ şi deci urmează a fi considerat ca comerciant şi tratat astfel sub raportul legii chiriilor. (Cas. I d. 317/925, P. R. 1 III 926).

5. — Croitorul care lucrează cu stofa cumpărată de el, nu închee cu clientul său numai o convenţiune de locaţiune de lucru, ci o adevărată vânzare, ce a fost precedată de o cumpărare comercială, iar lucrul meşteşugarului intră numai ca un accesoriu. (C. Ap. Genova-Ital., 27 Iul. 1921, P. R. 117 III 922).

6. — Pictorul şi sculptorul care-şi vând tablourile şi statutele confecţionate de ei, nu fac un act de comerţ, după cum nu fac nici atunci când cumpără pânzele, culorile, cadrele, marmora şi celelalte materii prime necesare artei lor, fiind că câştigul lor nu rezultă, în speţă, din aceste cumpărături şi vânzări, ci din produsul talentului şi al muncii lor, a căror vânzare are în totdeauna un caracter civil. (C. Ap. Lyon, Fr. 5 Mai 1920 cu N. R. în P. R. 9 III 927).

7. — Un institut de baie, având ca scop final obţinerea de clientelă, prin transformare de produse ce se utilizează într'o formă determinată şi cunoscută, iar producerea şi desfacerea fiind repetată şi conţinând idea de risc, întreprinderea capătă conform art. al. 9 cod. com., caracterul de comercială, iar dacă printr'o interpretare restrictivă a art. 3 cod. com., nu s'ar admite această idee, atunci prin faptul că chiriaşul sau proprietarul băiei face cumpărări şi revinderi şi închirieri succesive de obiecte fie în natură, fie trasformate cum ar fi săpunul, cearşafurile, aburul, etc., speculând asupra lor, fiecare act obiectiv de comerţ iar repetarea lui obişnuită dând profesionistului calitatea de comerciant urmează că şi fondul trebuie să fie considerat ca comercial, iar ex-

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.iini.ro

ploatarea lui, comercială. (T. Dorohoi, s. 346/920, cu nota de I. G. Calmanovici, P. R. 133 II 924).

8. — Vânzarea în detaliu de către procătorului de viţe altoite, a propriilor sale produse, chiar prin intermediul altor persoane cari lucrează în numele producătorului, nu este o vânzare comercială. (Cas. I d. 121/921, P. R. 45 III 922).

9. — Proprietarul sau arendaşul care se mărgineşte a-şi vinde productele, chiar vite îngrăşate de el, pentru tăcre, în genere nu face un act de comerţ şi nefiind comerciant, nu poate fi declarat în stare de faliment. (T. com. La Rochell Fr. 9 Mai 1919 cu nota d. H. în P. R. 128 III 925).

10. — De asemeni nu este act de comerţ faptul unui agricultor de a vinde unui brutar grâul produs pe moşia sa, chiar dacă grâul a fost transformat în făină. (V. supra).

11. — De asemeni nu este act de comerţ, faptul unui proprietar sau arendaş care vinde lâna, laptele, untul, brânza, ouăle, puii animalelor, mierea şi ceara produsă de albinele sale, chiar dacă ştiubeiele n'ar fi toate aşezate pe pământul lui sau pe acel exploatat de el. (V. Supra)

2. Speculaţii asupra închirierii lucrurilor sau industrie

12. — Soluţiunea legiuitorului fiind de a califica ca fapte comerciale numai convenţiunile cari au de obiect lucruri mobile iar nu şi imobile, închirierile de imobile nu pot fi considerate ca fapte de comerţ.

Situaţia s'ar schimba numai dacă obiectul închirierii ar fi un fond de comerţ, în care caz închirierea ar fi o faptă comercială. (Cas. I d. 780/928, P. R. 92 III 928, Idem cu nota de Dem. Stoenescu, P. R. 100 I 929).

13. — Intreprinderea care are de obiect construirea unei case în socoteala altuia, este un act de comerţ. Prin urmare, Tribunalul comercial este singur competent de a statua asupra acţiunii în daune îndreptată contra acestui antreprenor, de către proprietarul constructor. (T. Montmorillon Franţa, 9 Aprilie 1920, cu nota lui D. A. în P. R. 109 III 925).

14. — Directori de pensioane nu fac acte de comerţ, deşi cumpără mărfuri pentru trebuinţele profesiunei lor, pe cât timp ceea ce dă elevilor, precum nutrimentul, cărţile, condeele şi alte furnituri, nu sunt obiectul principal al întreprinderii lor, ci accesoriul, scopul principal fiind educaţia şi învăţătura. (C. Ap. Constanţa, d. 144/922 cu nota d-lui Tr. Alexandrescu, P. R. 83 II 923).

15. — Şcoala în care se predă canto şi arta dramatică, nu este o întreprindere comercială, indiferent dacă are firmă şi profesori cu plată cari predau cursuri.

O atare instituţie intră în prelungirea contractelor de închiriere. (T. Ilfov IV s. 57/925, P. R. 71 III 925).

16. — Societatea autorilor şi compozitorilor dramatici, are, după statutele ei ca obiect apărarea intereselor asociaţilor ei, faţă de administraţiile teatrale şi asistenţa lor mutuală; concurând, printr'o prelevare care este un mijloc de existenţă socială, la perceperea drepturilor de autor ale aderenţilor ei, ea nu face acte de comerţ, neavând scopul de a specula. Este deci o societate civilă şi Tribunalul comercial este necompetent a judeca o cerere îndreptată în contra ei de către un director de eatru. (C. Ap. Paris, 8 Iunie 1921, P. R. 108 III 925).

17. — Intreprinderile de spectacole publice, care se execută în teatruri, fie chiar subvenţionate de Stat, Comună sau Judeţ, în cercuri, concerturi, săli de cinematografe, stabilimente de exerciţii pentru gimnastică, dans, joc, etc., şi chiar în aer liber, precum: panoramele, menageriile, etc. au toate un caracter comercial. — art. 3 paragr. 6 c. comercial rom. (T. Com. Nizza Fr. 11 Ian. 1919, nota D. Alexadrescu, P. R. 78 III 927).

18. — Artiştii dramatici sau lirici coriştii, muzicanţii şi chiar mecanicii şi maşiniştii, precum şi ceilalţi impiegaţi ai Teatrului, cari contractează un angajament, obligându-se, pentru o anumită sumă de bani, a juca sau a cânta ori a manipula pe scena unui teatru, unui circ etc., nu fac acte de comerţ, mai cu seamă dacă nu participă la beneficiile şi perderile realizate de direcţia antreprizei teatrale. (T. com. Nizza, 11 Ian. 1919 cu nota de D. Alexandresco P. R. 78 II 1927).

19. — Publicarea unui ziar de către redactori ce fac operă personală, iar proprietarul este şi director politic participând în largă măsură la redactarea şi compunerea ziarului, urmărind un scop politic, iar redactorii expunând părerile lor şi apărând ideile partidului lor pe cari caută a le răspândi — nu are un caracter comercial. (T. Niort-Fr. 16 Iulie 1921, P. R. 52 III 922).

20. — Medicul, exercitând o profesie liberală, străină de orice speculă comercială, nu face un act de comerţ atunci când deschide o casă de sănătate, în care primeşte bolnavi spre a-i căuta şi îngriji, furniturile de medicamente şi alte lucruri ce el face bolnavilor primiţi de el în stabilimentul său fiind un lucru accesoriu, lucrul principal fiind ajutorul artei pe care el în prestează acestor bolnavi. (T. Bruges-Fr. 18 Iulie 1920 cu N. R. în P. R. 9 III 927).

21. — O întreprindere agrară, oricât de desvoltată ar fi, nu e supusă legii comerciale atâta timp cât activitatea ei se limitează la cultura terenurilor şi la recoltarea produselor; e supusă legii comerciale numai când asumă caracterul unei întreprinderi manufacturiere, care transformând produsele agricole, tinde să obţină un produs divers. (C. Ap. Bolegva 9 Dec. 1927 cu nota de E Cristoforeanu P. R. 32 III 929) .

3. Speculaţii asupra capitalului.

22. — Devizele constituesc o adevărată marfă şi operaţia cu devize e un act de comerţ, de competinţa camerei arbitrale. (Cas. III 554 din 1926 P. R. 147 III 926).

23. — Faptul de a fi vândut şi cumpărat acţiuni, nu poate constitui, iarăş fapte de comerţ, atât timp cât nu se face dovadă că asemenea operaţiuni le făcea în mod repetat şi obişnuit ca o profesiune a sa şi în interesul altor persoane, pentru ca din efectuarea unor asemenea operaţiuni să tragă profit. (T. Ilfov I com. s. 1229/930 cu nota de I. Zwerdling, P. R. 276 II 930).

24. — Operaţiunile făcute de bănci sunt fapte de comerţ, conform art. 3 al. 2 din codul com. de unde rezultă că şi împrumuturile acordate de ele au o cauză comercială şi deci şi garanţia ipotecară care este un accesoriu, este şi ea tot comercială. (C. Ap. Chişinău II d. 24/924, P. R. 37 III 925).

25. — O cesiune de fond de comerţ constitue în principiu un act comercial de competinţa Tribunalelor comerciale.

In consecinţă, Tribunalul civil este incompetent a cerceta contestaţiile ivite în privinţa lui. (C. Ap. Paris 13 Oct. 1924 cu nota de Ion Brăescu P. R. 13 III 925).

26. — Tutoarea plasând excedentul veniturilor minorilor, într'o asociaţie în participaţie, rămânând astfel cu averea personală şi proprie faţă de ceilalţi asociaţi, nu se consideră că face acte de coé merţ. (C. Ap. Buc. III dec. 15/921, P. R. 29 III 922).

27. — Dacă perceperea din partea comunei a diferitelor taxe comunale, nu constitue acte de comerţ din partea sa, faptul concesionării însă a dreptului de perceperea taxelor în favoarea particularilor, este un act de comerţ în privinţa acestor particulari, şi obligaţiunile lor rezultate din contractul de concesiune sunt de natură comercială. (Cas. III d. 461/930 P. . 1 III 931).

II. Acte subiective de comerţ : 1. Contracte.

28. — Din principiile ce rees din art. 4, 56 şi 893 c. com., toate actele pe cari le face un comerciant cu ocazia exercitării comerţului său, sau privitoare la patrimoniul său comercial, sunt de natură comercială şi atrag după sine competinţa jurisdicţiei comerciale, chiar în cazul când actul este comercial numai pentru una din părţi. (C. Ap. Chişinău, d. 12/922, P. R. 63 III 924).

29. — Tranzacţia prin care doi comercianţi sting un proces născut dintr'o vânzare comercială constitue un act de comerţ încadrat în dispoziţiunile 4 c. com., care consfinţeşte o prezumţie de comercialitate pentru toate actele săvârşite de un comerciant până la proba contrarie care ar rezulta din natura civilă a actului. (Cas. III d. 17. Oct. 1927 cu nota de I. L. Georgescu P. R. 139 V 929).

30. — Actele relative la imobile, făcute chiar de către comercianţi, conservă caracterul lor civil şi sunt în afară de competinţa jurisdicţiunei comerciale, enunţarea actelor de comerţ făcută în art. 2 din legea belgiană, 15 Decembrie 1872 fiind limitativă.

In consecinţă, este de competinţa tribunalului civil acţiunea intentată unui industriaş de către arhitectul însărcinat să facă planurile de construcţiune ale unei uzine, acţiunea pentru a obţine plata onorariilor sale. (C. Ap. Bruxelles, Belg. 7 Ian. 1922, P. R. 15 III 1924).

31. — Construirea unui drum de fier sau a unui canal, având de obiect transportul persoanelor sau al mărfurilor fiind o întreprindere comercială, cumpărarea de materialuri necesare la construcţia unui atare stabiliment, constitue un act de comerţ. (T. com. Bethune-Franţa 14 Mai 192 cu nota, P. R. 109 III 925).

32. — Imprumutul fiind o operaţiune des uzitată în comerţ, şi întrucât în speţă nu s'a specificat în ce scop s'a făcut împrumutul, acesta cade sub presumţia de comercialitate, astfel că, fiind stabilit că împrumutul are o cauză comercială, şi garanţia ipotecară, care e un accesoriu, va fi şi ea tot comercială.

Comerciantul care nu a plătit la termen o asemenea creanţă, poate fi declarat în stare de faliment. (C. Ap. Chişinău II d. 7/924 cu nota de Şt. Georgescu Olenim, P. R. 269 II 925).

33. — Imprumutul ipotecar făcut de un comerciant, cade sub prezumţiunea de comercialitate, atâta vreme cât în act nu s'a menţionat în ce scop s'a făcut împrumutul şi atâta vreme cât această prezumţie nu a fost combătută de falit. (C. Ap. Chişinău II d. 24 din 1924, P. R. 37 III 925).

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.iini.ro

2. **Delicte şi quasi-delicte.**

34. — Responsabilitatea derivând din culpa comisă de întreprinderea de transport în cursul exploatărei este comercială, deoarece dacă sunt comerciale obligaţiunile rezultând din complexul de acte ce compun exploatarea, atunci când acele acte nu se abat dela lege şi deci nu prejudiciază pe nimeni, nu este nici o raţiune de a înceta de a fi comerciale atunci când aceleaşi acte sau unul din ele s'au săvârşit în mod nesocotit încât au putut constitui o greşeală producătoare de prejudicii. (Cas. I d. 191 bis, 929 P. R. 129 III 929).

35. — Art. 4 din Codul de comerţ prescrie că sunt fapte de comerţ nu numai contractele anume specificate în art. 3, dar şi toate celelalte obligaţiuni ale unui comerciant care nu sunt de natură civilă sau dacă contrariul nu rezultă chiar din act şi cum obligaţiile derivă nu numai din contracte, ci şi din delicte sau quasi-delicte, rezultă că faptele ilicite comise de un comerciant în exercitatea comerţului său, sunt de natură comercială, iar nu civilă, că deci acţiunile introduse pentru repararea unui prejudiciu cauzat de astfel de fapte ale unui comerciant sunt, potrivit art. 56 şi 883 cod. com.. de competinţa jurisdicţiei comerciale. (C. Ap. Chişinău II d. 322/926 P. R. 6 III 928).

III. **Proba actelor de comerţ.**

36. — Din dispoziţiunile art. 4 c. com. rezultă că toate actele făcute de un comerciant sunt prezumate comerciale, afară de acele de natură esenţialmente civilă, sau dacă contrariu nu rezultă din însuş actul; această presumţie este jurs tantum, putându-se combate prin probe contrarii şi această probă, după principiile înscrise în procedură, incumbă celui care alegă contrariu (art. 366 pr. civ. rusă. (C. Ap. Chişinău II d. 7/924 cu notă de St. Georgescu-Olenin. P. R. 269 II 925; C. Ap. Chişinău II d. 24/924, P. R. 37 III 925).

37. — Prezumţiunea de comercialitate se aplică la toate actele comerciantului, chiar civile, chiar încheiate cu persoane nu comercianţi, pentru motivul că toate acele acte apar ca accesorul unei operaţiuni comerciale principale. pentru că sunt destinate să servească la exerciţiul profesiunei sale şi la utilitatea comerţului său. (T. Gand, 16 Febr. 1921, P. R. 15, III 922).

38. — In drept înscrierea unei firme comerciale nu însumează decât intenţiunea de a face comerţ şi nu constitue prin ea însăşi o dovadă a exercitării comerţului. T. Ilfov I. Com. s. 1229/930 cu nota de I. Zwerdling, P. R. 276 II 930).

39. — Dispoziţia art. 220 paragr. 2 c. civ. francez (15 parag. 2 c. com. rom. şi 13 parag. ultim. c. com. italian), după care femeea ce se mărgineşte a vinde mărfurile bărbatului ei comerciant, nu se consideră ca fiind comerciantă. stabileşte numai o simplă prezumţie de natură a fi distrusă prin proba contrară, terţii interesaţi putând să stabilească că femeea este asociată la comerciul pe care îl exercită bărbatul ei. (T. Perigueux. 18 Dec. 1922 cu nota de D. Alexandresco, P. R. 155 III 923).

IV. **Studii şi recensii.**

40. — Inexistenta unui concept stiintific la baza actului de comert obiectiv, de I. R. Georgescu (P. R. 12 IV 929).

41. — A se vedea : Asigurări, Cambie, Competenţă, Drept maritim, Faliment, Mandat, Mijlocitor de afaceri, Transport.

ACT DE COMPROMIS.

V. : Arbitrii.

ACT DE GUVERNĂMÂNT.

V. : Contencios administrativ .

ACT DE DECES.

V. : Acte de stare civilă.

ACT DE NAŞTERE.

V. : Acte de stare civilă, Filiaţie.

ACT DE PAUPERTATE.

(Art. 23 legea timbrului).

1. — Când o parte se serveşte într'o acţiune de act de paupertate, citaţiunile putând fi scoase din oficiu fără plată de taxe, ele pot fi scoase în asemenea mod şi după starea părţii adverse. (Cas. II Dec. 1/921, P. R. 5 III 922).

2. — Legiuitorul neprevăzând subt pedeapsă de nulitate cazul când la un apel nu se alătură în timp util, un act de paupertate în loc de taxe, şi întrucât nulităţile nu pot fi presupuse, ci trebuiesc anume prevăzute printr'un text de lege, urmează că cerinţele l. timbrului sunt satisfăcute prin depunerea actului la ziua termenului de înfăţişare, cu condiţiunea numai ca el să dovedească o stare de sărăcie anterioară datei când partea a uzat de această cale. (Cas. II, d. 230 din 921 P. R. 122 III 922).

3.— Partea rămasă în judecată şi care se exonerează a plăti taxele timbru prezintând un act de paupertate (art. 44 l. timbr.), nu poate fi obligată la plata acestor taxe atunci când i s'a îmbunătăţit situaţia materială. (C. Ap. Buc. IV dec. 85/920, P. R. 22 III 922).

4. — Pensia alimentară dobândită în timpul divorţului nu se poate considera ca un venit mobiliar în sensul prevăzut de art. 40 din legea timbrului, astfel că femeia săracă obţinând pensie alimentară dela soţul său, nu poate fi considerată ca posedând o avere personală şi deci poate beneficia în justiţie de un act de paupertate. (C. Ap. Iaşi, d. 115/925, P. R. 148 III 925).

ACT DE PROCEDURĂ.

(Art. 66 şi u., 111 pr civ.)

1. — In conformitate cu art. 111 pr. c. prin acte de procedură se înţeleg toate actele cari se servesc părţile în proces pentru a chema în judecată, a sesiza instanţa a comunica judecătoreşte un act de care se servesc. Lista martorilor este un act de procedură. (Jud. Oc. I C. Lung. C. de jud. 345/922 P. R. 95 III 923).

2. — Primarul şi ajutoarele sale nefiind agenţi ai poliţiei judiciare nu pot încheia acte de procedură, cum ar fi afişarea unei deciziuni de condamnare la amendă vamală, (T. Covurlui II S. 320. 924 cu nota de I. V. Merlescu, P. R, 92 II 929).

3. — In lipsa unei dispoziţiuni formale, partea care alegă că procedura nu a fost îndeplinită, este datoare, conform principiilor dreptului comun, să facă această dovadă.

In ceeace priveşte însă pe creditorul urmăritor, fiind vorba de un caz de forţă majoră datorită căruia el se găseşte în imposibilitate materială de a prezenta act scris de îndeplinirea procedurii, existenţa actului distrus poate fi stabilită prin martori şi prezumţiuni. (Cas. II d. 78/921, cu notă de Hurmuz Asnavorian, P. R. 79 I 925) .

4. — Nerespectându-se dispoziţiunile paragr. 104 pr. civ. bucov. care prevede că în caz de depunerea actului se face cunoscut printr'un anunţ lipit pe uşa de intrare şi pe cât este posibil prin comunicare verbală persoanelor din vecinătate, procedura s'a îndeplinit nelegal. Simpla depunere a actului procedural la oficiul poştal, nu îndeplineşte cerinţele legii. (T. Storojinet, 13 Dec. 1930, cu note de N. Pelin şi G. Petruc, P. R. 30 III 931).

5. — V. Citaţie, Contestaţie.

ACT DE STARE CIVILĂ.

(Mon. Ofic. Nr. 44 din 25 Februarie 1928).

CUPRINS:

I. *Noţiuni generale, (1—3).*
II. *Acte de naştere, (4—9).*
III. *Acte de deces, (10).*
IV. *Rectificarea actelor de stare civilă (11—13).*
V. *Lipsa actelor de stare civ., (14—19).*
VI. *Menţiuni pe actele de stare civilă (20).*

I. **Noţiuni generale.**

1. — Dispoziile regulamentului actelor de stare civilă nu pot modifica dispoziţiile legei în ceeace priveşte locul unde se fac asemenea înscrieri — art. 129 reg. act. st. civ. şi 93 Constit. — (C. Ap. IV, d. 9/924 cu nota de Radu Dimiu, P. R. 232 II 927).

2. — Dispoziţiunile art. 33 c. civ. român, 42 şi 43 legea actelor stărei civile iar pentru Basarabia art. 1346—1356 pr. civilă şi art. 25—31 c. civ. rus reglementând constatarea actelor de stare civilă pe cale judiciară, nu se pot referi decât la acele stări cari au caracterul unor evenimente de fapt, apreciabile şi în măsură de a fi constatate de visu, de orice persoană, cum sunt căsătoria, naşterea, moartea, iar nu şi la starea de divorţ a cărei existenţă şi valabilitate sunt în legătură cu îndeplinirea unor anume formalităţi juridice.

Prin urmare, dovada divorţului nu se poate face cu martori. (T. Bălţi I s. 10, 929 cu nota de I. Gr. Dimoftache, P. R. 50 II 930).

3. — In procesul penal intentat contra unei persoane, pentru faptul că, pentru obţinerea cetăţeniei a făcut o declaraţie mincinoasă cu privire la locul naşterii, sale, proba cu martori cerută de dânsa pentru a dovedi că, s'a născut chiar în acel oraş, este admisibilă, chiar în cazul când din arătările oficiului de stare civilă respectiv, rezultă că, acea persoană nu se găseşte trecută în registrele de stare civilă ale acelui oraş. (Cas. II, 12 Oct. 1927 cu notă de Dimitrie Maxim P. R. 67 I 931).

II. **Actele de naştere.**

5. — Deşi art. 43 c. civ. obligă pe ofiţerul de stare civilă să treacă în actul de naştere numele tatălui şi al mamei totuş lagiuitorul nu acordă nici un fel de tărie acestor menţiuni, când este vorba de filiaţiunea naturală, ca în speţă, deoarece art. 292 c. civ. spune că numai filiaţiunea legitimă se poate dovedi prin actul de naştere; iar art. 307 c. civ. interzice cu desăvârşire căutarea paternităţei naturale, în ciuda menţiunei ce

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.iini.ro

face actul de naştere; şi chiar pentru dovedirea maternităţei naturale, actul de naştere nu are nici o valoare, căci art. 308 c. civ. spune că cel ce o reclamă trebuie să dovedească şi identitatea sa, că adică el este acelaş copil pe care mama, arătată în act, l-a născut. Aşa se explică de ce art. 304 c. civ. cere ca dovada calităţei de copil natural, ce urmează a fi legitimat prin căsătorie subsecventă, să fie făcută prin recunoaşterea copilului de către părinţi, nu prin actul lui de naştere; iar recunoaşterea să fie făcută de amândoi părinţii, nu numai de unul dintrei ei; „dacă aceştia — la plural — îi vor fi recunoscut", se exprimă destul de clar legiuitorul prin art. 304 c. civ. (T. Dolj I s. 458/930 P. R. 142 III 930).

6. — Când persoanele însărcinate de lege nu s'au conformat ca să declare naşterea la ofiţerul stărei civile, actul nu poate fi constituit decât prin hotărâre judecătorească, care se alcătueşte pe baza depunerei martorilor. (T. Iaşi II 11 Martie 1930 cu nota de Traian R. Scriban P. R. 106 III 930).

7. — Actul de naştere care arată cu precizie mama, face deplină dovadă despre maternitate, chiar dacă în actul de naştere se arată alt tată de cât în realitate, căci actul de naştere dovedeşte numai faptul naşterei şi identitatea mamei (T. Covurlui I, 1. 358/922, P. R. 122 III 923).

8. — Prin noua redactare a art. 27 al 1. din 21 Dec. 1916, nu s'a ridicat judecătorului de ocol, competinţa de a stabili naşterile urmaşilor celor dispăruţi, iar expresiunea din acel articol că membrii familiei vor putea cere instanţelor judecătoreşti competente conf. codului civil, constatarea naşterii, se referă la probele prin cari se va ajunge la stabilirea naşterilor, iar nu la competenţa instanţei ce va avea să hotărască asupra cererii. (Cas. I d. 647/921, P. R. 107 III 922).

9. — Dacă naşterea unui copil în străinătate n'a fost declarată în faţa nici unei autorităţi competente şi când copilul se bucură de consideraţia constantă de copil legitim, i se poate recunoaşte această posesie de stat civil printr'o hotărâre.

Această hotărâre se va transcrie în registrele funcţionarului francez din străinătate ce era competent a primi declaraţia de naştere. (T. Avignon, 20 Mai 1920, P. R. 13 III 922).

III. Acte de deces.

10. — Dovada decesului nu se face decât cu paza formelor respective din codul civil.

Apelul, procesul verbal pe baza căruia s'a obţinut o hotărâre din care rezultă că un mobilizat a decedat în timpul luptelor, nu constituie o probă complectă de deces. (C. Ap. Buc. II Dec. 267/920. P. R. 27 III 922).

IV. Rectificarea actelor de stare civilă.

11. — Când într'un act de naştere s'a omis la redactarea lui a se adăoga şi o altă calificaţie la numele patronimic, această adăogire nu se mai poate cere de justiţie pe calea rectificării prevăzute de art. 84 ş. urm. c. civ. ci conform legii numelui. (C. Ap. Buc. I dec. 16/920, P. R. 17 III 922).

12. — Când actul de naştere conţine o eroare ,în speţă, lipsa unui din numele de botez, este locul a se admite rectificarea, adăugându-se numele omis. (C. Ap. Craiova II d. 6/930 cu nota de Dem. Stoenescu, R. P. 156 II 930).

13. — Rectificarea unui act de stare civilă se referă în prim rând la înlăturarea unui defect material al actului, defect care face ca actul să nu-şi producă în mod clar efectele juridice: actul nu cuprinde tot ce ordonă legea, de ex.: nu arată numele părinţilor, nu arată sexul copilului, actul nu cuprinde menţiuni exacte ca nume, ori pronume, defectele materiale cu consecinţe importante cu privire la succesiuni.

Rectificarea unui act de stare civilă se mai referă şi la defecte ale actului nu de natură materială, ci defecte care constau în violarea unor dispoziţiuni expres prevăzute de lege pentru un act oarecare de stare civilă; păstrarea acestor dispoziţiuni ale legei legiuitorul a ataşat-o de însăş fiinţa actului, de ex.: dresarea unui act într'un anume termen fix. (T. Buzău II s. 344/923 cu nota de Al. Cerban, P. R. 204 II 928).

V. Lipsa actelor de stare civilă.

14. — Art. 33 cod. civil nu prevede decât 2 ipoteze: întâiu cdzul lipsei registrelor, fie această lipsă totală sau parţială, în sensul neregularităţii sau întreruperii ţinerii acestor registre, şi al doilea cazul pierderii ,distrugerii sau ilizibilităţi totale sau parţiale.

Aşa dar dovada actelor de stare civilă omise, din orice împrejurare, nu se poate face în cadrul art. 33 cod. civil. (Trib. Bacău s. 225/926 cu nota de Em. Bădăreu, P. R. 27 II 927).

15. — In acest ultim caz rămâne ca cei interesaţi să ceară a se deschide acţiune penală contra oficerului de stare civilă infractor, conf. art. 161 c. p., constituindu-se parte civilă, iar hotărârea condamnatoare o va transcri în registru conf. art. 180 cod. civil. (T. Bacău I s. 225/926 cu nota de Em. Bădărău, P. R. 27 II 927).

16. — Dacă o persoană declară a fi născută într'o anumită localitate la o anumită dată şi dacă în registrele stării civile respective nu se găseşte trecută această naştere, prezumpţia este că declaraţia făcută este neadevărată, adică că persoana nu e născută în acea localitate.

Pentru cazul când din motivele indicate de art. 32 şi 33 cod. civ., se susţine că nu a fost înregistrat acel eveniment, apoi potrivit acestor texte singura cale pentru a se dovedi această susţinere este acţiunea în justiţie pe cale principală la tribunalul competent, contradictor cu ofiţerul stării civile respectiv, prin care să se hotărască existenţa evenimentului, ordonându-se totodată şi trecerea hotărârei în registrele stării civile spre a sluji ca act de naştere. (T. Covurlui II, 14 Martie 1929 cu notă de D. Maxim, P. R. 67 I 931).

17. — Art. 33 c. c. se ocupă şi reglementează modurile în cari se pot constata naşterile, decesurile, sau căsătoriile în cazurile când registrele de stare civilă, au fost pierdute, sau nu au existat.

Noua lege privitoare la actele stărei civile are în vedere, prin art. 53, aceste cazuri; această lege însă, prin art. 30 şi 31 completând lacuna din c. c., a prevăzut şi procedura de urmat atunci când naşterea sau moartea cuiva nu au fost declarate de cei în drept.

Noua lege, după care urmează a se judeca şi rezolva astăzi toate aceste cereri, are proceduri deosebite pentru cazurile din art. 53; deasemenea şi efectele hotărârilor respective sunt altele. (T. Tulcea, 28 Febr. 1930, P. R. 67 I 931 în notă).

18. — In conformitate cu dispoziţiile art. 33 c. civ. în cazul când lipsesc registrele de stare civilă sau nu s'au ţinut, naşterile, căsătoriile şi încetările din viaţă se pot stabili şi dovedi prin martori, (T. Iaşi II, 27 Febr. 1930, P. R. 67 I 931 în notă).

19. — Reclamantul cere ca să i se stabilească data naşterei pe temeiul depoziţiilor a câtorva martori şi a unor începuturi de dovadă scrisă ,pentru a-şi putea aranja situaţia militară, în care scop cere, ca hotărârea să se dea contradictoriu cu comandantul cercului de recrutare al jud. respectiv; cererea i-a fost admisă — constatându-se numai data naşterii, pe temeiul depunerii martorilor audiaţi.

Citarea comandantului Cercului de recrutare este, în speţă, inutilă şi neconcludentă; cererea nu tinde că prin sentinţa ce se va da, să se înlocuească actul de naştere, lipsă, al petiţionarului, ce nu urmează a-şi face stagiul militar; ci, e vorba de constatarea, doar, a vârstei lui, pentru repartizarea în contingentul respectiv al armatei. Deci, în cauză nu se vor aplica dispoz. legei şi ale regl. legei pentru recrutarea armatei ci normele înscrise în art. 214 şi urm. cod .civ. rus. Petiţionarul dovedind, cu mărturiile sub jurământ ale unor martori oameni vrednici de credinţă", care este data naşterii sale, — cererea este admisibilă şi urmează a se da o hotărâre cu caracter graţios, care să constate numai data naşterii petiţionarului. (T. Lăpuşna III s. 433/926 cu notă de Traian Lăzărescu, P. R. 143 II 927).

VI. Menţiuni pe actele de stare civilă.

20. — Oficiul de stare civilă care are obligaţiunea, potrivit art. 86 cod. civ., de a înscrie în registre hotărârile judecătoreşti, asupra actelor de stare civilă ce i-au fost comunicate, făcând tot odată menţiune despre aceasta pe marginea actului reformat ,şi nici de a refuza înscrierea ordonată ,din moment ce din hotărârea judecătorească rezultă determinată identitatea actului reformat prin hotărâre.

Prin urmare, în speţă, oficiul de stare civilă a fost în drept de a transcrie în registrele de divorţ sentinţa prin care s'a declarat desfacerea unei căsătorii şi de a face menţiune de desfacere pe actul de căsătorie arătat în hotărâre, odată ce hotărârea şi actul de căsătorie prevedeau acelaş nume de familie al părţilor şi hotărârea indică expres că s'a desfăcut căsătoria dela numărul respectiv din registrele de căsătorii. (Cas. I d. 120/923, P. R. 115 III 923).

ACT DOTAL.

V. Convenţia matrimonială.

ACT JURIDIC.

1. — Când, pentru validitatea unui act, legea cere — în termeni puri şi simpli — semnătura unei persoane, urmează a se aplica principiul general în virtutea căruia, orice persoană capabilă, poate semna actele juridice cu carater patrimonial, atât personal, cât şi prin mandatar, sau prin reprezentantul ei legal sau autorizat, care la rândul său şi întrucât o dispoziţiune expres contrarie nu există, poate da unei alte persoane procură sau delegatiune în acest scop. (Cas. III d. 1384/921, P. R. 139 III 922).

2. — Un principiu elementar de drept stabileşte că actele juridice se împart în acte de administraţie şi acte de dispoziţie, cerând pentru exerciţiul celor dintâi

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.iini.ro

o împuternicire din partea mandantului, fie expresă fie tacită, — acte cari pot fi exercitate şi printr'un mandatar cu o împuternicire generală, sau fie numai printr'un prepus sau un gestor de afaceri; pe când pentru exercitiul actelor de dispoziţie se cere un mandat special, sau dacă s'a dat o procură generală, ea este valabilă numai în acele cazuri când speţa afacerei este expres enunţată în mandat. Acest principiu se desprinde din textul art. 108 c. civ. austriac care cere o procură specială când trebue să înstrăinezi lucruri în numele altuia precum şi din art. 25 al legei VII din anul 1886, care cere un amndat cu semnătură legalizată pentru reprezentarea în acte notariale. (T. Cluj, s. 1457/923, P. R. 150 III 923).

3. — Act juridic şi fapt juridic, de Mircea Durma (P. R. 150 IV 930).

4. — Die Geschaftsgundlage (Paul Oertmann), recensie de A. C. (P. R. 44 IV 1923).

ACT JURIDIC CU SINE INSUŞI

V. Convenţiuni.

ACT NOTARIAL.

CUPRINS :

1. *Condiţiuni (1—2).*
2. *Efecte (3—6).*
3. *Note (7).*

1. Condiţiuni.

1. Potrivit art. 114 l. notarială rusă, pentru persoane bolnave, notarul are competinţă să intrumenteze la domiciliul părţilor după aprecierea sa, astfel că menţiunea notarului că a instrumentat la domiciliu când în realitate a instrumentat în biroul său, n'are nici o înrâurire asupra validităţii actului. (Cas. I, d. 1122/928, cu notă de C. Panaitescu, P. R. 155 I 929).

2. — Cerinţa art. 84 din legea notarială rusă ca la actele de înstrăinare să asiste trei martori, este esenţială, ca şi cetirea actului în faţa părţilor şi martorilor. (Cas., d. 1122/928, v. supra).

2. Efecte.

3. — In Basarabia, nefiind introdusă legea română pentru autentificarea actelor, fiind încă în vigoare regimul notarial din legea respectivă rusă, este evident că formele de autentificare trebue să se îndeplinească după prescripţiunile acestei din urmă legi.

După dispoziţiunile art. 1531 din codul civil rus şi ale art. 66 din legea notarială rusă, actele pot fi făcute, după voinţa părţilor, în mod casnic, declarat, sau notarial, afară de acelea privitoare la convenţiuni ,asupra bunurilor imobiliare, cari, sub pedeapsă de nulitate chiar a actului, trebuesc făcute la notar şi prefăcute în acte întărite de primul notar.

In sistemul legii notariale ruse, un act se socoteşte autentic, fie că este făcut în forma notarială (art. 79 şi urm.), fie că este făcut în forma declarată (art. 146 şi 147), ambele aceste două feluri de acte corespunzând cu actele autentice din legea română. (C. Ap. Chişinău I, d. 14/921, P. R. 59 III 923).

4. — Prin introducerea în Basarabia a legii notariale ruse, care prin art. 66 prevede că orice convenţiune referitoare la transmisiunea sau mărginirea dreptului de proprietate asupra bunurilor imobiliare, trebuie, sub sancţiunea nulităţii, să se constate prin act scris întărit de primul notar, — este neîndoios că s'a introdus în această regiune sistemul legislaţiunii ruse, care consideră ca fiind solemne aceste acte şi ideci vechile legiuiri locale, cari recunoşteau caracterul pur consensual al arătatelor convenţiuni, a fost abrogat. (Cas. I, d. 484/923, P. R. 52 III 924).

5. — Acest text de lege (art. 66 l. notarială) având o redacţiune generală, se aplică tuturor actelor, fără deosebire de clasele sociale cărora aparţin părţile contractante (aceiaş decizie).

6. — Intrucât la atestarea înfăţişării actelor declarate, notarului public îi incumbă aceleaşi obligaţiuni de verificare în ce priveşte identitatea şi capacitatea juridică a părţilor cum şi în parte a conţinutului lor, ca şi la autentificări, actele declarate trebuesc asimilate cu actele autentice. (T. Ismail, 11 Febr. 1929, P. R. 27 III 931).

Note.

7. — V. Autentificare. Carte funduară. Notar public.

ACT PIERDUT.

1. — In sistemul legiuirii noastre, neexistând nici o dispoziţiune referitoare la procedura de urmat în cazul pierderii unor acte originale ce au servit unui proces civil, urmează că, în lipsa unei dispoziţiuni formale în această privinţă, partea care alegă că procedura n'a fost îndeplinită, atunci când dosarul cu actul s'a pierdut, este datoare conform principiilor generale de drept comun, să facă această dovadă.

Prin urmare, lipsa pieselor originale ce au servit de bază pentru constatarea îndeplinirii procedurii, cu ocazia vânzării unei averi imobiliare şi cari au fost distruse dintr'o împrejurare de forţă maj. nu poate duce la anularea vânzării, atunci când îndeplinirea formalităţilor de cari contestatorul se plânge poate fi stabilită din împrejurări menite a face convingerea că acele formalităţi au fost îndeplinite şi atunci când cel ce contestă îndeplinirea lor, nu face dovada alegaţiunilor sale. (Cas. II d. 575/923 cu notă de Hurmuz Asnavorian ,P. R. 77 I 925).

ACT ORDONAT DE INAMIC.

V. Război. — Ocupaţie inamică. — Suveranitate.

ACT SUB SEMNATURA PRIVATA.

V. Inscris.

ACŢIUNE.

Art. 68 şi urm. p. civ).

CUPRINS.

I. Noţiuni generale (1—3).
II. Felurite acţiuni (4—9).
III. Exercitarea acţiunilor :
1. *Condiţiuni de fond (10—23).*
a) Calitatea şi capacitatea de a purta acţiuni (10—15).
b) Interesul (16—17).
c) Dreptul lezat (18—20).
d) Contra cui se poartă acţiunea (21—24).
2. *Condiţiuni de formă (25—31).*
IV. Efectele (32).
V. Legislaţia teritoriilor alipite (33—38).
VI. Note (39).

I. Noţiuni generale.

1. — Caracterizarea juridică şi în raport cu legea, a unei acţiuni ,aparţine în ultim resort justiţiei, iar nu părţilor, adeseori străine de formulele juridice şi cărora nu li se poate impune decât precizarea faptelor, dovezilor şi pretenţiunilor lor, cari apoi urmează a fi soluţionate, în raport cu legea, de către instanţele judecătoreşti .

Prin urmare, denumirea improprie întrebuinţată de recurent că revendică proprietatea imobilului vândut, şi în ipoteza unei vânzări perfecte, din cauza neîndeplinirii obligaţiunii de plata preţului, nu era de natură a face ca tribunalul să privească acţiunea ca o cerere derevendicare propriu zisă şi să obligе pe reclamant a face un nou proces, sub o formulă juridică mai exactă, aceea a unei cereri formale de rezoluţiune a vânzării. (Cas. I d. 65/920, P. R. 82 III 924).

2. — Caracterul unei acţiuni nu poate reieşi decât din desbaterile părţilor şi concluziunile lor. Instanţele de judecată pot invoca din oficiu chestii noi, însă sunt datoare să le pună în discuţia părţilor. (Cas. I d. 430/925, P. R. 17 III 926).

3. — In legislaţiunea noastră nu există acţiune principală civilă pentru constatarea falsităţii unui act.

Din faptul ca o asemenea cale nu este anume prevăzută de lege, nu se poate deduce ca ea nu ar fi interzisă, căci daçă este o regulă de interpretare că tot ce nu este oprit este permis, în materie de legiferare însă trebuie a se ţine seamă că legiuitorul, în genere, nu poate prevedea toate variatele, şi multiplele speţe ce se prezintă în practică, aşa că judecătorul chemat să aplice legea şi să o interpreteze, nu poate admite o acţiune numai pentru cuvântul că legea nu o opreşte printr'un text formal, atunci când din sistemul întreg al legii, din spiritul ei şi din scopul ce legiuitorul a urmărit, rezultă că o asemenea acţiune nu există. (C. Ap. Galaţi I d. 185/907 cu nota de S. Rosental, P. R. 97 II 925).

II. Felurite acţiuni.

4. — Acţiunea prin care soţia cere de la soţ o porţiune din veniturile imobilului dotal, este personală mobiliară (Cas. I dec. 40/921, P. R. 41 III 922).

5. — Acţiunea prin care cumpărătorul unui imobil cere rezoluţiunea vânzării pentru neîndeplinirea, din partea vânzătorului, a obligaţiunii de a preda imobilul în condiţiunile stipulate, este o acţiune personală, de oarece tinde la desfacerea unei legături juridice, producătoare de drepturi şi obligaţiuni, prin neîndeplinirea obligaţiunilor luate de partea contractantă.

O asemenea acţiune este în acelaş timp personal mobiliară, de oarece printr'insa nu se urmăreşte câştigarea proprietăţii imobilului, ci cumpărătorul, fiind creditor al vânzătorului pentru suma plătită acestuia, cere această sumă de bani, care se deţine fără cauză. Prin urmare o asemenea acţiune trebueşte introdusă, conf. art. 58 pr. c. la domiciliul pârâtului. (T. Tecuci, d. 842/920 cu notă de A. G. în P. R. 223 II 923).

6. — Acţiunea prin care se tinde la dobândirea proprietăţii imobiliare sau al unui desmembrământ al ei, are caracterul de reală imobiliară. (Cas. I dec. 40/921, P. R. 41 III 922).

7. — Acţiunea prin care cumpărătorul care cere rezoluţia vânzării şi cere în acelaş timp, să i se recunoască şi dreptul de retenţie asupra imobilului cumpărat până la restituirea sumei plătită de dânsul, — este o acţiune reală imobiliară. Ea fiind însă accesorie acţiunii în rezoluţiunea vânzării şi celei pentru restituirea preţului, potrivit art. 61 pr. c., se judecă de tribunalul învestit cu judecarea cererii principale. (T. Tecuci, s. 842/920 cu notă de A. G. în P. R. 223 II 923).

8. — Trebuie a se socoti ca imobiliară orice acţiune având de obiect de a face să se recunoască ori să se constate exis-

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.iini.ro

tența sau natura unui drept real imobiliar, spre exemplu un drept de proprietate.

Orice acțiune pentru deplasarea unui imobil are caracterul unei acțiuni imobiliare de valoare nedeterminată, chiar atunci când cereri principale în delasare este unită o cerere pentru despăgubire. (Cas. C. Fr. 31 janv. 1928 cu nota de D. Cotrutz, P. R. 117 III 930).

9. — Acțiunea cumpărătorului pentru restituirea prețului din cauza nepredării lucrului vândut nu este o acțiune indivizibilă, căci obiectul ei este divizibil. Prin urmare, de câte ori cumpărătorul, uzând de facultatea sa de alegere, nu cere predarea unui lucru vândut care nu e susceptibil de diviziune, ci numai rezoluțiunea vânzării și drept consecință restituirea prețului vânzării, acțiunea ce intentează împotriva moștenitorilor vânzătorului trebuie privită ca divizibilă. Deci un singur coerede nu poate fi ținut a restitui prețul total al vânzării, ci numai în proporție cu partea sa ereditară, exceptând bineînțeles cazurile prevăzute de art. 1061 cod civ. (C. Ap. Buc. I d. 75/91, P. R. 45 III 931)

III. Exercitarea acțiunilor

1. Condițiuni de fond.

a) Calitatea și capacitatea de a purta acțiune.

10. — In drept calitatea unei persoane de a sta în justiție, se referă la faptul dacă ea este sau nu titulara unui drept pe care să-l exercite sau personal sau prin reprezentanții săi legali, judiciari sau convenționali.

Persoana care nu are drept nu poate să stea în justiție fiind lipsită de calitate: calitatea de a sta într'un proces a unei persoane este de ordine publică și poate fi invocată de orice interesat și chiar din oficiu în orice stadiu al procesului .(Jud. oc. Cujmir Mehedinți 10 Febr. 1931, P. R. 87 III 931).

11. — Intr'o cerere în justiție, au calitatea de părți nu numai reclamanții, ci și acei față de care s'ar executa măsura cerută, dacă ar fi admisă. Astfel, sunt considerați ca părți și cei contra cărora se cere un sechestru asigurător. (T. Iași III, s. civ. 83/922 cu nota de E. Petit, P. R. 303 III 922).

12. — Minorul poate singur introduce o acțiune în justiție, cu scop de conservare de drepturi; astfel el poate introduce o contestație care este și utilă și necesară cel puțin pentru păstrarea dreptului de folosință. (T. Dorohoi, s. 92/921, cu nota d-lui D. Hozoc, P. R. 30 II 923).

13. — In cursul judecății însă, persoana capabilă acționată numai de minor în condițiunile de mai sus, poate cere și obține complectarea capacității prin chemarea reprezentantului legal și aceasta pe baza art. 952 c. civ. care interzice persoanelor capabile de a opune minorilor incapacitatea lor (ac. decizie V. supra).

14. — Potrivit art. 8 D. L. 1625/1919, ratificat prin legea publicată în Monitorul Oficial dela 27 Martie 1924, acțiunile, opozițiunile, apelurile, actele de sesizare a instanțelor judecătorești, răspunsurile la interogator precum și delegațiile date advocaților în diferite procese, vor fi semnate în numele Ministerului de șeful serviciului, sau, în caz de împiedicare, de către înlocuitorul acestuia, fără a fi nevoie de o delegație specială.

De aci rezultă că delegația pentru facerea și semnarea unui apel, ceeace constitue un mandat de executare a unui act de apărare în justiție, pe care ministrul în calitate de șef al departamentului îl poate da oricărei persoane capabile, o asemenea delegație poate fi dată în numele ministerului, oricui și fie de șeful serviciului respectiv, fie, în caz de împiedicare, de înlocuitorul acestuia, fără a fi nevoe de o delegațiune specială în această privință. (Cas. I d. 1793/928, P. R. 35 III 929).

15. — In virtutea principiului : **nul ne plaide par procureur** — nimeni nu poate sta în justiție pentru altă persoană fără a avea un mandat expres — art. 25 din legea sindicatelor nu numai că nu poate fi considerat ca un mandat legal expres dat Sindicatului de a sta în Justiție pentru un membru din Sindicat, dar acest text nu conține nici chiar un asemenea mandat tacit, deoarece el distinge între interesul individual și cel colectiv, rezervând dreptul de acțiune al Sindicatului numai pentru acest din urmă caz, în nume și în interes propriu. (Jud. Oc. I Buc. 14 Aprilie 1926. P. R. 94 III 926).

b) Interesul.

16. — Spre a intenta o acțiune, persoana trebuie să aibă și un interes pecuniar sau moral, căci conform regulei tradiționale, pas d'intérêt, pas d'action.

Interesul este măsura unei acțiuni, el constituind obiectul însuș al procesului, prin stabilirea lui tinzându-se la recunoașterea dreptului însuș.

Interesul trebuie să fie personal și legitim iar câteodată el trebuie să mai fie și actual. (Jud. Oc. Cujmir. Mehedinți, 10 Febr. 1931, P. R. 87 III 931).

17. — Acțiunea provocatorie este admisibilă atunci când tinde la stabilirea pe cale judecătorească a unui drept contestat printr'o pretenția formulată în chip precis. Ea presupune exercitarea dreptului tăgăduit și ca atare presupune un interes serios, născut și actual pentru justificarea ei. (C. Ap. Iași I d. 69/928, cu nota de R. Hutschenecker. P. R. 244 II 928).

c) Dreptul lezat.

18. — In principiu, prima condițiune ce se cere pentru a exercita orice acțiune în general, este existența unui drept în patrimoniul acelui care intentează acțiunea, care nu se poate introduce decât de titularul dreptului, sau de un reprezentant al său, atunci când dreptul se găsește transmis unei alte persoane, așa că numai acesta singur sau reprezentanții săi, vor avea calitatea să stea în instanță pentru apărarea unor asemenea drepturi. (C. Ap. Buc. III 28 Iunie 1926, cu nota de Traian Alexandrescu. P. R. 149 II 930).

19. — Candidatul care s'a înscris la concurs pentru ocuparea unei catedre universitare are dreptul să atace cu recurs numirea făcută de ministru în persoana altuia la catedra vacantă, de oarece nelegalitatea numirii îi vatămă dreptul de a ocupa catedra în cazul eventul al reușitei la examen și al recomandării făcute de comisia examinatoare.

Deși ministrul ar putea să nu-l numească, în acest caz el însă nu are alt drept de cât să scoată catedra din nou la concurs ,iar nu să completeze cum va voi locul vacant. (Cas. III dec. 416 bis/920 cu nota d-lui Em. Antonescu. P. R. 26 I 922).

20. — Decretul lege No. 4881/1919 din 20 Noembrie 1919, urma să-și producă efectele abea la 20 Aprilie 1920.

Deci numai la această dată, dreptul proprietarilor putea fi considerat ca născut și actual, și orice acțiune pornită mai înainte urma să fie prematură.

Deși acest principiu este exact și aplicațiunea lui în domeniul dreptului comun este necontestată, totuși instanțele judecătorești, date fiind împrejurările anormale în care decretul lege a fost creat și interpretat art. 5 în sensul scopului urmărit de legiuitor, au găsit uneori, că dreptul proprietarilor de a cere evacuarea trebue considerat ca născut încă de la promulgarea legei și astfel au admis acțiuni de evacuare anterior datei de 20 Aprilie 1920. (Ap. Iași II în majorit. 5 Mai 1921, cu nota d-lui Eug. Petit, P R. 104 II 922).

d) Contra cui se poartă acțiunea.

21. — Prin vânzarea unui imobil, terțiul achizitor dobândește un drept real de proprietate asupra lui și, ca atare, acțiunea ,care pune în discuție chestia proprietății acestui imobil, pentru a avea efect, nu se poate exercita contra fostului proprietar, deși a fost îndreptată contra lui, deoarece el devine un simplu terțiu față de obiectul litigiului, ci în contra noului proprietar, care trebuie introdus personal în cauză, căci altfel, el nefiind decât un succesor cu titlu particular al vânzătorului și având un drept real, nu mai poate fi reprezentat de acesta în justiție. (Cas. I d. 1026/921 cu nota de Dem. Stoenescu, P. R. 257 I 924).

22. — Nici o dispoziție legală neconferind judecătorilor dreptul de a ordona din oficiu punerea în cauza a unor părți ce nu au fost chemate în instanță, cată să fie casate deciziile cari, în procesul unor achizitori de coproprietăți indivize de imobile situate în Algeria, pentru dobândirea titlurilor definitive conform legii din 16 Februarie 1897, au dispus citarea coproprietarilor în instanță pe spesele reclamanților. (Cas. civ. fr. 9 Ian. 1923, P. R. 43 IV 924).

23. — Când cineva este chemat în judecată în două calități diverse: personal și ca membru al unei societăți și se emit contra sa două rânduri de citații, iar citația ca membru al societății se constată rău înmânată, procedura este necomplectă pentru acest capăt de cerere și cu privire la această calitate a pârâtului. (T. Dorohoi 11 Nov. 1924, P. R. 69 III 925).

24. — In aceste împrejurări, dacă reclamantul declară că-și restrânge acțiunea numai la capătul de cerere prin care chiamă pe pârât în judecată personal și renunță la acționarea acestuia în calitate de membru al societății, venind în chestiune o renunțare, la aceasta trebuie să achieseze ambele părți, fapt care necesită o discuție care nu se poate pune, întrucât aceastăachiesare se referă și la un capăt de cerere pentru care procedura este necomplectă, ceiace exclude orice discuție, orice hotărâre și deci imposibilitatea de a lua act de restrângerea acțiunii. (T. Dorohoi 11 Nov. 1924 v. supra).

2. Condițiuni de formă.

25.— Este suficient individualizată o persoană chemată în judecată dacă numele său este redat întreg, deși pronumele este indicat numai prin inițială. (T. Ilfov III, 13 Aprilie 1926 cu nota de Dim. Cotrutz, P. R. 75 II 928).

26. — Scopul pentru care legiuitorul prevede sub sancțiune de nulitate, arătarea domiciliului părților ,este acela de a nu se produce amânări în judecarea proceselor .

Așa fiind, atunci când prin cererea de apel s'a arătat domiciliul părților chiar și numai prin indicarea orașului în care, fiind cunoscute se pot găsi fără a se produce vreo întârziere în judecarea proce-

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.iini.ro

selor, scopul legei a fost atins și nu se mai poate susține că lipsa indicațiunei străzei sau numărului ar fi putut pricinui vreo amânare din moment ce comunicarea actelor de procedură s'a făcut la domiciliul părților, dându-le posibilitatea de a-și formula întâmpinările și de a se prezinta la primul termen de judecată. (Cas. III d. 986/929, P. R. 129 III 929).

27. — O chemare în judecată introdusă într'un termen mai scurt decât cel prevăzut de lege este radical nulă, această prescurtare având de efect de a aduce atingere drepturilor de apărare și garanțiilor acordate de legislator părței acționate. (C. Ap. Montpellier I Fr. 20 Martie cu nota de D. Cotrutz, P. R. 78 III 1929).

28. — Reclamantul fiind stăpânul acțiunii sale ,oricum și-ar formula acțiunea scrisă, el este în drept a o modifica în tot cursul desbaterilor, cum va crede că este in interesul său, iar pârâtul nu poate cere pentru aceasta anularea acțiunii modificată, ci cel mult poate pretinde amânarea spre a lua cunoștință de modificarea introdusă. (T. Dolj I s. 739/924 cu nota de G. Sescioreanu, P. R. 183 III 927).

29. — Partea care a făcut acțiune pentru obligarea celuilalt contractant să-și îndeplinească obligațiunea ,poate în cursul judecății, dacă pârâtul persistă în a refuza îndeplinirea contractului, să convertească cererea sa în aceia de reziliere pentru neîndeplinire. Dar nu poate cere rezilierea, dacă la început s'a cerut diminuarea prețului pentru defectele lucrului sau pentru lipsa de calitate, declarând că e dispus a o reține. (Cas. Torino Italia, 16 Iulie 1923, cu nota de C. N. Toneanu, P. R. 47 III 925).

30. — Neindicarea temeiurilor de drept și de fapt într'o opoziție la vânzarea gajului, nu atrage, potrivit art. 69 pr. civ., nulitatea opoziției ,ci dă drept la o singură amânare părții interesate. (T. Ilfov I com. s. 840/926 cu nota de S. Postelnicu, P. R. 116 II 927).

31. — Creditorul care are contra debitorului său mai multe creanțe exigibile, nejustificate prin înscris, este ținut — conf. art. 1196 cod .civ., în interesul reducerii numărului litigiilor — să ceară odată și prin aceeaș petițiune în judecată, lichidarea și plata tuturor acestor creanțe, sub sancțiunea decăderii din dreptul de a mai îndrepta ulterior o altă acțiune pentru creanțele rămase.

Pentru ca această decădere să aibă loc trebuie să fi existat anterior o acțiune. Prin urmare, când o parte din creanțe s'au achitat benevol de către debitor, fără nici o chemare în judecată, acțiunea ce s'ar intenta în urmă, pentru cele neachitate ,este admisibilă. (Cas. I d. 1791/924 cu nota de G. M. Sescioreanu, P. R. 205 I 925).

IV. Efectele.

32. — Un act anulabil, odată ce a luat ființă, continuă să-și producă efectele sale juridice atât timp cât partea în drept să ceară anularea lui nu a cerut și obținut pe cale de acțiune principală această anulare, anulare care odată dobândită, are efect retroactiv din însuș momentul încheierii actului. (T. Ilfov Not. s. 202/920 cu nota de Eug. Crăciun, P. R. 271 I 924).

V. Legislația teritoriilor alipite.

33. — Deși prin art. 188 proc. civ. ard., se prevede că reclamantul nu-și poate modifica acțiunea, decât cu asentimentul pârâtului, totuș la punctul 2, acelaș art. prevede că nu este modificare atunci când reclamantul își mărește sau micșorează acțiunea în privința obiectului principal sau a accesoriilor, sau își extinde cererea și asupra accesoriilor, nepretinse prin petiția introductivă de instanță. (Cas. III d. 18/931, P. R. 89 III 931).

34. — Schimbarea numărului unei parcele efectuată în cursul procedurei de tulburare de posesie, are a se considera numai ca o specificare a acțiunei conform parg. 235 al. ultim. proc. civ. bucov. și nu ca o modificare a acțiunei, fiind deci admisibilă și peste termenul de 30 zile de când reclamantul a luat cunoștință de tulburare și înăuntru căruia are a se introduce acțiunea posesiei conform art. 454 pr. civ. bucov. (Cas. I d. 2544/928 cu nota de Oreste P. Ternoveanu, P. R. 129 IV 931).

35. — In conformitate cu art. 188 § 5 pr. civ. ard., partea reclamantă poate cere, în urma schimbărilor survenite, în locul obiectului pretins în natură, un alt obiect în natură sau daune, fără a se considera acest fapt ca o modificare de acțiune, însă numai în cazul când primul obiect pretins nu mai există sau a dispărut dintr'o cauză de forță majoră. (Cas. III d. 535/931, P. R. 35 III 931).

36. — Conform art. 110 pr. civ. instanța, din oficiu și în orice stadiu al procesului, este obligată a ține seamă de lipsurile procurei, care, dacă în termenul acordat nu este completată, acțiunea trebuie respinsă din oficiu, iar persoana care a înaintat acțiunea în numele altuia, fără procură în regulă, trebue condamnată la plata cheltuelilor cauzate.

Inainte de a se fi aranjat situația mandatarului aparent, nu se poate păși la judecarea procesului, instanța neputând emite citațiile, așa că acțiunea în atare caz trebue restituită pentru complectare și în caz contrar respinsă din oficiu. (C. Ap. Brașov I, 18 Febr. 1928 P. R. 95 III 928).

37. — Potrivit art. 55², 275 al. 2 și 274 pr. civ. rusă, contestarea valorii fixată de reclamant prin acțiune este lăsată la facultatea pârâtului, deci nu poate fi invocată din oficiu, și cată a fi pusă în discuție în mod expres de părți spre a se vida pe cale incidentală la începutul desbaterilor. (T. Soroca s. 787/927 cu notă de S. Softa, P. R. 172 II 928).

38. — Dreptul procedural modern nefiind formalist, conform art. 54 al. 4 pr. civ. rusă reclamantul trebue să prevadă în acțiune „ce anume cere sau urmărește", iar judecata rămâne să încadreze acțiunea după drepturile invocate de părți. (T. Soroca s. 787/927 cu nota de S. Softa, P. R. 172 II 928).

IV. Note.

39. — A vedea : Accelerare, Competență, Contencios administrativ, Mandat, Retenție, Suveranitate, Timbru.

ACȚIUNE „AD EXHIBENDUM".

1. — L'action „ad exibendum" en droit moderne (Em. Demontès), recénsie de Dan Andronescu (P. R. 38 IV 926).

ACȚIUNE „DAMNI INFECTI".

1. — Acțiunea **damni-infecti** creiază numai un drept, o garanție asigurătoare, fără să impuie vre-o obligație, sau vre-o decădere de a porni acțiune principală în daune, în caz de omisiune pentru cel eventual amenințat de a suferi vre-un prejudiciu. (C. Ap. Buc. I dec. 20/920, P. R 18 III 922).

2. — Acțiunea **„damni infecti"** există în baza principiilor generale cari cârmuesc materia acțiunilor deși nu este prevăzută prin vre-un text, știut fiindcă judecătorul în toate pricinile ce i se prezintă nu poate respinge o acțiune pe motiv că nu are text precis de de lege, ci în asemenea cazuri trebuie să recurgă la principiile generale de drept și să dea soluția conform acestor principii. (Jud. Oc. Târgoviște, 17 Dec. 1924, P. R. 42 III 925).

ACȚIUNE „DE IN REM VERSO".

V. Imbogățire fără cauză, Război.

ACȚIUNE DISCIPLINARĂ.

(Art. 51—61 l. Statut funct. publici).

CUPRINS

I. *Noțiuni generale (1—3).*
II. *Procedura (4—8).*
1. *Suspendarea din funcțiune (9—11).*
2. *Decizii disciplinare și căi de atac (12—19).*
III. *Efectele deciziilor disciplinare (20).*
IV. *Note (21).*

I. Noțiuni generale.

1. — Autoritatea ad-tivă este în drept să aprecieze ca abateri de la datorie, pasibile de pedepse disciplinare, actele funcționarilor săi, tinzând să nesocotească dispozițiunile sale luate în conformitate cu legea. (Cas. III d. 349/921 P. R. 62 III 922).

2. — Dacă este adevărat că acțiunea disciplinară pentru abateri de la datorie, începută contra unui funcționar public, poate continua și lua sfârșit independent de soarta unei eventuale acțiuni publice care ar avea de obiect fapte penale deosebite, nu este însă mai puțin adevărat că, atunci când abaterile cari constituesc în mod hotărâtor obiectul acțiunei disciplinare, îmbracă exact caracterul faptelor penale din acțiunea publică, obligațiunea autorității disciplinare, dictată de interesul de ordine publică de a nu se ajunge la constatări și deciziuni contradictorii în aceiași cauză, este: sau să suspende cursul acțiunei publice, sau să rețină în sarcina funcționarului învinuit — dacă este cazul — fapte și imputațiuni cu caracter pur disciplinar, desbrăcate de ori ce penalitate, pe temeiul cărora numai să se întemeieze în deciziunea sa. (Cas. III, d. 976/923 cu nota de G. Iutiu, P. R. 148 III 923).

3.— Acțiunea disciplinară fiind independentă de acțiunea penală, ambele pot fi urmărite de odată și în mod paralel, fără ca una să fie amânată până la judecarea celeilalte. (Cas. fr. 9 Nov. 1922 cu nota d-lui H. în P. R. 99 III 923).

II. Procedura.

4. — Este adevărat că art. 69 din legea organizării comunelor urbane, dă în căderea primarului sau ajutorului său să facă cercetarea abaterilor grave cari motivează destituirea sau revocarea funcționarilor ,formalitate care constituind o garanție a stabilității funcționarilor comunali, trebue strict aplicată. In acest scop, primarul poate delega cercetarea unor chestiuni de specialitate. (Cas. III, d. 68/922, P. R. 153 III 922).

5. — Formalitatea ascultării funcționarului nu este necesară decât în cazul când el urmează a fi supus unei pedepse disciplinare mai grave, de competința comisiunii disciplinare, „mustrarea" putân-

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.iini.ro

du-se da de ministru, fără îndeplinirea nici unei formalități. (Cas. III, d. 416/927 P. R. 3 III 928).

6. — Principiul egalității depline a desbaterilor nu este violat pentru părți, atâta timp cât nu dovedește că s'a deliberat de către o Comisiune asupra vreunui fapt, fără ca în prealabil acesta să fi fost pus în discuția părților. (C. Ap. Buc. V, 25 Iunie 1930, P. R. 21 III 931).

7. — In materie disciplinară, toate modurile de probă fiind admise, judecătorii disciplinari pot să-și formeze convingerea dintr'un proces penal în curs de instrucțiune, destul fiind ca drepturile apărării să fi fost respectate, prin faptul că inculpatul a fost pus în situație de a se explica asupra actelor penale produse în acțiune disciplinară. (Cas. Civ. Fr. 9 Nov. 1922 cu nota de H. în P. R. 99 III 923).

8. — Intrarea în mod întâmplător a unei persoane în sala de desbateri și mai cu seamă a unui funcționar chemat a-și îndeplini atribuțiunile, nu poate constitui o violare a secretului desbaterilor. (C. Ap. Buc. V, 25 Iunie 1930 P. R. 21 III 931).

1. Suspendarea din funcțiune.

9. — Suspendarea prevăzută de art. 75 din legea pentru statutul funcționarilor publici nu are caracterul unei pedepse disciplinare care să atragă pierderea lefei, ci al unei simple măsuri preventive în interesul cercetărilor, ceeace dealtfel se prevede în mod formal prin ultimul aliniat al citatului text de lege, care arată că suspendarea în interesul cercetărilor nu atrage după sine pierderea lefei și nici a vechimei. (Cas. III, d. 192/928 P. R. 62 III 927).

10. — Funcționarul public, suspendat în timpul urmăririi penale n'are drept să ceară decât reintegrarea și plata salariului iar nu și daune morale și materiale. (Cas. III, d. 974/928 P. R. 81 III 929).

11. — Suspendarea preventivă a funcționarului trimes înaintea comisiei disciplinare poate fi atacată pe calea recursului în contencios. (C. Ap. Buc. I, d. 67/931, P. R. 91 III 931).

2. Decizii disciplinare și căi de atac.

12. — Scopul recursului direct contra actelor administrative de autoritate, a fost de a reprima sau înlătura abuzurile și ilegalitățile pe cari puterea executivă le-ar săvârși ea însăși, iar nu de a creia o nouă cale de reformare a deciziilor disciplinare. (Cas. III, d. 515/921, P. R. 75 III 922).

13. — Intrucât hotărârea prin care comisia disciplinară respinge cererea de reintegrare a recurentului, nu este un aviz ci este o hotărâre dată de Comisia de disciplină ca o instanță de judecată instituită conf. art. 60 din legea pentru statutul funcționarilor publici, hotărârea ei conform art. 103 constit. este susceptibilă de recurs, astfel că incidentul ridicat de minister de a se respinge ca inadmisibil, recursul contra ei, este nefondat. (Cas. III, dec. 554/927 P. R. 149 III 927).

14. — Deciziile disciplinare nu constituesc prin ele însile nici acte de autoritate administrativă, nici acte de gestiune, ci simple acte preparatorii, atacabile pe calea contenciosului administrativ, odatăcu actul ce le perfectează. In atari împrejurări art. 3 al. b din legea contenciosului ad-tiv este constituțional. (Cas. S. U. d. 10/928 cu nota de C. Rarincescu, P. R. 35 III 929, P. R. 89 III 928).

15. — Deciziunile comisiunii de disciplină prevăzută de art. 52 din legea pentru statutul funcționarilor publici nu intră în sfera de aplicațiune a art. 103 din Constituție deoarece această comisiune nu face parte din puterea judecătorească ea constituind un organ auxiliar al puterii executive, cu atribuțiuni determinate în ce privește controlul și disciplina funcționarilor publici declarați stabili sau inamovibili prin suszisa lege. (Cas. III 26 Ian. 1928 P. R. 93 III 928).

16. — Deciziunile date de Comisiunile disciplinare prevăzute de legea statutului funcționarilor publici și de legile speciale de organizare administrativă — cum e legea poștelor, telegrafelor și telefoanelor — nu intră în cadrul art. 103 din Constituție — privitor la dreptul de recurs — deoarece aceste deciziuni deși date în forma și cu un mod de procedură asemănătoare hotărârilor judecătorești, nu au nici caracterul și nici efectul acestor hotărâri. (Cas. III, d. 15/929. P. R. 105 III 929).

17. — Este constant stabilit de jurisprudența înaltei Curți că deciziunile comisiunilor disciplinare luate în mod izolat nu sunt supuse acțiunei în contencios, asemenea deciziuni fiind în realitate simple avize și neavând prin ele însile nici o putere executorie legală.

Atunci însă când aceste deciziuni sunt întărite printr'un act al vreunei autorități administrative ele devenind executabile și formând un tot indivizibil cu acel act, pot fi atacate cu acțiune în contencios odată cu actul autorității administrative. (Cas. III 337/29. P. R. 67 III 929).

18. — Potrivit legei contenciosului administrativ, este inadmisibilă acțiunea intentată pentru anularea unei hotărâri pronunțate de consiliile disciplinare și declarate de statutul funcționarilor sau alte legi, definitive și executorii, deoarece actele de disciplină fac parte din actele nesusceptibile de a fi deduse în judecata contenciosului administrativ, fiindcă prin natura lor, acestea implică și necesită o mai mare libertate de apreciere, care nu poate avea loc, decât scoțându-le de sub controlul altor organe. (C. Ap. Iași I, c. 1/926, P. R. 19 III 927).

19. — Potrivit art. 55 din statutul funcționarilor publici, declarațiunile Comisiunilor disciplinare nu sunt susceptibile de vreo cale de atac.

Cenzura lor, potrivit art. 1 din legea contenciosului ad-tiv, urmează a se face examinându-se numai punctul de vedere formal, adică dacă s'au respectat dispozițiunile legii, iar în ce privește stabilirea faptelor puse în sarcina invinuitului, dacă nu s'a făcut cu exces de putere. (C. Ap. Buc. V 25 Iunie 1930, P. R. 21 III 931).

III. Efectele deciziilor disciplinare.

20. — Deciziunile disciplinare fiind obligatorii pentru ministru, el nu poate să le refuze executarea de bază de aprecieri de fapt, ci numai în cazul când deciziunile ar fi date fără paza formalităților prvăzute de lege. (Cas. III, d. 515/921, P. R. 75 III 922).

IV. Note.

21. — A vedea: Amnestie, Funcționar public, Invățământ. Strămutarea judecății.

ACȚIUNE IN ANULARE.

(Art. 401 ș. u. C. Civ. 735 pr. civ., etc.).

CUPRINS

I. Acte nule și anulabile (1—2).
II. Acțiunea în nulitate sau resciziune.
1. Calitatea de a o intenta:
a) Majorul (3).
b) Incapabilii (4—13).
c) Terții (14).
2. Termenul (15—16).
3. Efectele (17—19).
III. Acțiune în anulare (20—21).
IV. Note (22).

I. Acte nule și anulabile.

1. — Dacă este adevărat că prohibițiunile legale, edictate într'un interes de ordine publică, sunt sancționate prin nulități virtuale și de drept, totuși, atunci când convenția, atinsă de o astfel de nulitate, a fost executată în fapt prin remiteri voluntare de prestațiuni reciproce și ulterior survin neînțelegeri, cu privire la eficacitatea ei, intervențiunea Justiției este indispensabilă pentru a se constata judecătorește nulitatea pretinsă, pentru ca apoi, partea interesantă să poată cere restabilirea situației juridice anterioare convenției. (Cas. I, D. 3315/925, cu note de Al. Cerban, D. Barnoski și Em. Dendrino, P. R. 122 I 926).

2. — Este de natura rentei viagere, ca și de natura ori cărui contract aleatoriu, să nu fie rescindabil pentru leziune, ori cât ar fi de mare avantajul ce revine creditorului rentei. (T. Gand, 31 Ian. 1920, cu nota d-lui G. M. S. în P. R. 40 III 922).

II. Acțiunea în nulitate sau resciziune.

1. Calitatea de a o intenta:

a) Majorul.

3. — In dreptul român, conform art. 1165 c. civ., majorul nu are acțiune pentru leziune (care există în dreptul francez). (J. Oc. Herța, 17 Mai 1926, cu nota de N. Jac Constantinescu. P. R. 95 II 927).

b) Incapabilii.

4. — Nulitățile bazate pe starea de incapacitate sunt nulități relative, deci la discreția incapabilului a le invoca sau nu.

Ori admiterea unei atari acțiuni apare condiționată de probațiunea unei leziuni ce minorul ar încerca-o prin facerea contractului a cărui anulare se cere, art. 1161 c. civ., fiind categoric în această privință. (T. Dorohoi s. 212/924, cu nota de M. Paximade-Ghelmegeanu. P. R. 241 II 926).

5. — In principiu, toate nulitățile fundate pe starea de incapacitate a minorului, sunt nulități relative lăsate la discreția lui a le invoca sau nu. (T. Dorohoi, s. 212/924, P. R. 241 II 926).

6. — Acțiunea în anularea unui act pentru neîndeplinirea formalităților prescrise de art. 401—403 cod civil, aparține numai minorului pentru ocrotirea căruia s'au prevăzut acele formalități. (Cas. I, d. 2433/927 cu nota de D. Hozoc, P. R. 188 I 928).

7. — Această acțiune se poate ceda de fostul minor în favoarea unei terțe persoane, întrucât nici un text de lege nu interzice cesiunea acțiunilor în nulitate pentru incapacitate. (Cas. I, d. 2433/927 v. supra).

8. — Imobilele aparținând minorilor neputând fi vândute decât prin licitație publică și cu respectarea unor anumite formalități legale, urmează că neobservarea acestora dă drept minorului să ceară anularea vânzării pe cale principală, independent de dovada vreunei leziuni. (Cas. I, 12 Nov. 1930, cu notă de Al. Cerban, P. R. 5 I 931).

9. — Potrivit art. 1159 cod. civ., minorilor nu le este închisă calea acțiunii în

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.iini.ro

anulare chiar dacă la facerea unui act de vânzare ar fi făcut declarațiuni că sunt majori. (C. Ap. Buc. III, 13 Aprilie 1929, cu notă de Traian Alexandrescu, P. R. 193 II 931).

10. — Nulitatela actului dotal consimțit de un minor, rezultată din lipsa de asistare a acestuia de persoanele în drept să-i completeze capacitatea, este relativă, se poate confirma la majoritate și nu poate fi invocată decât de zisul minor ajuns la majoritate sau de tutorele său pe baza art. 952 cod. civil. (T. Prahova I, 3 Dec. 1925 cu notă de C. M. Ionescu, P. R. 182 II 926).

11. — Acțiune în anulare sau în resciziune având loc de ori și câte ori obligația a fost contractată de un minor sau de o femeie măritată neautorizată, poate fi exercitată de însuș incapabilul la a sa majorare, după desfacerea căsătoriei, sau cu autorizarea soțului. In speță actul atacat fiind o vânzare de nemișcătoare, urma ca față de starea de minoritate a vânzătoarei emancipată prin căsătorie (art. 421 c. c.) și conform principiilor de drept (art. 430, 1157 c. c.), să se săvârșească în anumite forme speciale (art. 401 c. c.), care totuș nu s'au îndeplinit. Deci actul poate fi dărâmat în folosul minorei pentru lipsă de forme, independent de ori și ce leziune. (T. Tecuci S. 194/925, P. R. 134 III 925).

12. — Minorul nu are acțiune în nulitate pentru nulitățile de formă sau de fond în contra unei ordonanțe de adjudecare ; numai pe cale de contestație se poate plânge înaintea Tribunalului urmăritor, cu drept de recurs în Casație sau chiar se poate plânge direct în Casație. Neuzând de aceste căi, minorul n'are decât acțiune recursorie în contra tutorelui. (C. Ap. Craiova I, d. 93/925, cu notă de C. M. Ionescu, P. R. 65 II 926).

13. — Pârâtul care se opune la anularea unui act de vânzare pe motiv că a dovedit executarea lui, de către minori, nu poate pretinde ca dovada condițiilor anulării să se facă de reclamanții minori, deoarece pârâtul e dator să dovedească nu numai faptul din care pretinde că rezultă executarea, dar și toate condițiile cerute pentru ca acel fapt să poată constitui o confirmare tacită a actului de către minori. (C. Ap. Buc. III, 13 Aprilie 1929, cu notă de Traian Alexandrescu, P. R. 193 II 931).

c) Terții.

14. — Art. 1167 codul civil, aliniat 2, arătând că confirmarea unui act susceptibil de atacare prin o asemenea acțiune are efectul unei renunțări la acțiune și adăugând apoi că atare efect nu poate atinge drepturile terțului, acest adaus al menționatului text, este de natură a invedera tocmai posibilitatea pentru orice terțiu — deci și pentru succesorii cu titlu particular — de a exercita acțiunea în nulitate pentru incapacitate, dacă ea le-a fost transmisă de către acela căruia îi aparținea exercițiul ei. (Cas. I, d. 2433/927, cu notă de D. Hozoc, P. R. 188 I 928).

2. Termenul.

15. — Termenul de 10 ani (la italieni 5 ani) pentru exercițiul acțiunei de nulitate sau rescisiune decurge pentru „femeia măritată" din ziua desfacerei căsătoriei când e vorba de „acte nule săvârșite fără autorizația soțului".

Decurge însă după normele comune dacă e vorba de „acte săvârșite de o femeie cu această autorizație, sau pentru cari aceasta nu e necesară și cari sunt anulabile pentru viții de consimțământ. (Cas. Firenze-Italia, 20 Mai 1891, cu notă de C. N. Toncanu, P. R. 151 III 929).

16. — Cerere în anulare făcută de Ministerul de Justiție contra unei hotărâri sau act judecătoresc nu este o cerere de recurs așa că nu este supusă nici termenului de introducere nici obligațiunei de a fi desvoltată motivată. (Cas. II, d. 719/926, cu notă de Vintilă Dongoroz, P. R. 104 III 927).

3. Efectele

17. — Potrivit art. 1164 c. civ., când un minor exercită acțiunea în anulare a convențiunilor făcute de dânsul în timpul minorității, nu restitue ceeace a primit în urmarea acestor convențiuni, decât când s'a dovedit că i-a profitat și numai în măsura acestui profit. (Cas. I, 16 Dec. 1911, cu nota de Tr. Alexandrescu, P. R. 17 I 926).

18. — Când la o convențiune de vânzare participă persoane majore și minore, nulitatea ei în privința minorilor, atrage nulitatea integrală a actului chiar, când în privința majorilor, acesta ar fi valabil. (Cas. I c. Ardeal, d. 1607/924 P. R. 60, III, 925)

19. — Refuzul unora din părți de a semna un act autentic, prin care ele se obligaseră solidar cu alții, cari semnaseră actul mai înainte, are de efect anularea actului întreg, chiar în privința celor care-l semnase, dacă părțile n'au manifestat o intenție contrară. (T. Dieppe-Fr. 9 Sept. 1922 cu nota P. R. 111 III 927).

III. Acțiunea în anulare.

20. — Acțiunea în anularea unui act de procedură și prin consecință și a hotărârei ce i-a urmat, se exercită conform art. 735, alin. 2 pr. civ. când actul de procedură făcut cu călcarea formelor legale îi pricinuește părței o vătămare, ce nu se poate înlătura decât anulând actul. Această acțiune se introduce la instanța unde s'a produs actul de procedură, însă numai când partea nu are înaintea ei vreo cale ordinară de atac. Acțiunea în anulare se poate introduce, fără ca partea să mai aștepte executarea hotărârei, — nulitatea putându-se deasemenea invoca pe calea recursului sau a contestației de executare. (T. Dâmbovița II d. 271/925, P. R. 79 III, 931).

21. — Potrivit disp. art. 735 al. II pr. civilă se poate declara nul orice act de procedură făcut cu călcarea formei, care a pricinuit părței care o invoacă o vătămare, ce nu se poate repara decât anulând actul.

In dispozițiunile acestui text, legiuitorul român a clasat nulitățile de ordine publică și de ordin privat, după criteriul simplu al interesului public și urmând că cele dintâi pot fi invocate de oricine este parte în urmărire, indiferent dacă are sau nu un interes personal, sau dacă il prejudecă, iar cele de al doilea aparținând numai părței interesate.

Sensul art. 735 al. 2 trebuește înțeles că anularea unui act de procedură nu se mai poate cere de partea care a avut posibilitatea de a obține retractarea hotărârei pe cale ordinară de atac, și numai în caz contrar, poate pe calea ordinară a contestației la executare să se folosească de această cale. (T. Bălți, s. 174 din 929 cu nota de Ioan Gr. Dimoftache P. R. 86 III 929).

IV. Note.

22. — A vedea : Autorizare maritală, Interdicție, Minoritate, Prescripție.

ACȚIUNE IN CONTESTARE DE LEGITIMITATE.

V. Filiație.

ACȚIUNE IN CONTESTARE DE STAT

V. Filiație.

ACȚIUNE IN DECLARARE DE STAT.

V. Filiație.

ACȚIUNE IN DEZAVUARE.

V. Filiație.

ACȚIUNE IN PETIȚIE DE ERIDITATE.

V. Succesiune.

ACȚIUNE IN REPETIȚIE.

V. Plată.

ACȚIUNE IN RESCIZIUNE.

V. Acțiune în nulitate. Prescripție. Vânzare.

ACȚIUNE IN REVENDICARE.

(Art. 480, 1909 c. civ)

CUPRINS

I. Revendicarea imobilelor (1).
1. Noțiuni generale.
2. Calitatea de a intenta acțiunea (2—7).
3. Probele :
a) titlul reclamantului (8—14).
b) posedarea pârâtului (15—17).
4. Legislația teritoriilor alipite (18—19).
II. Revendicarea mobilelor (20—23).
III. Note și recenzii (24—25).

I Revendicarea imobilelor.

1. Noțiuni generale.

1. — Deosebirea între acțiunea în revendicare și acțiunea în hotărnicie, intentată conf. regulam. respectiv pe temeiul art. 584 din c. civ., este aceea că de unde în hotărnicie fiecare vecin se comportă în acelaș timp și ca pârât și ca reclamant fiind obligat fiecare din ei să facă dovada limitelor nesigure sau contestate — în revendicare reclamantului singure are sarcina de a dovedi dreptul său de proprietate asupra terenului în prigonire, pârâtul posesor neavând nimic de dovedit (C. Ap. Buc. I d. 115/931, P. R. 46 III 931).

2. Calitatea de a intenta acțiunea.

2. — In timpul indiviziunii, coproprietarii indivizi ai unui imobil, ne având un drept exclusiv asupra unei părți distincte din imobilul indiviz, nu pot, în privința raporturilor dintre ei, să exercite o acțiune în revendicare asupra acestui imobil, asemenea acțiune nefiind admisibilă decât atunci când unul din coproprietari ar fi stăpânit ca proprietar exclusiv întregul imobil indiviz, sau o parte determinată din el, timp de 30 de ani, intervertind astfel titlul, sau caracterul primordial al posesiunei sale de comunist, într'o posesiune exclusivă, care l'a condus la dobândirea proprietății întregului imobil indiviz sau a unei părți determinate din acest imobil. (Cas. I, 19 Febr. 1923 cu nota de D. Alexandrescu, P. R. 115

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.iini.ro

III 923; J. Oc. Bereşti ,4 Martie 1928, P. R. 133 III 928).

3. — Un comoştenitor aflat în indiviziune nu poate introduce singur, ci numai împreună cu ceilalţi comoştenitori, o acţiune în revendicarea unui bun din succesiune deţinut de o terţă persoană. (Cas. I d. 744/929. P. R. 81 III 929).

4. — Cu toate că fiecare moştenitor are o chemare eventuală la întreaga succesiune, în sensul că, dacă ceilalţi comoştenitori renunţă, el va fi socotit ca şi când ar fi fost singurul moştenitor, însă cât timp această renunţare nu a avut loc, dreptul său fiind prin natura sa divizibil, acelaş caracter trebue să se recunoască şi acţiunei în petiţiune de ereditate, prin care comoştenitorul tinde a-şi valorifica acest drept.

Prin urmare, un comoştenitor nu poate reclama mai mult de cât îi indică titlul său, adică o cotă parte cât legea îi recunoaşte în succesiune, independent de drepturile şi calitatea persoanei faţă de care acest drept cată a fi stabilit şi deci, deţinătorul bunului succesoral are drept a opune moştenitorului revendicant lipsa calităţii sale de singur erede, (Cas. I, d. 590/920 cu nota de N. Mitescu, P. R. 38 I 923).

5. — Dacă vocaţiunea la întreaga succesiune a unui erede îi conferă eventual dreptul de a beneficia de întreaga succesiune, în caz de renunţare a coherezilor săi sau de prescripţiune a dreptului de moştenire, aceasta nu-l poate însă îndreptăţi a se prevala fără mandat de drepturile lor, spre a reclama întreaga avere succesorală de la un terţiu, deoarece un drept eventual nu poate servi de bază unei acţiuni în revendicare şi din nimic nu rezultă indivizibilitatea unor drepturi perfect divizibile. (T. Bacău I, d. 121/922, P. R. 22 III 923).

6. — Dacă reclamanta este o coindivizară acţiunea sa în revendicare a unui bun ce stăpânea şi de care a fost deposedată, apare ca o acţiune conservatorie a bunului indiviz în care are drept şi interes a fi conservat; astfel, o asemenea acţiune purtată de către coproprietară este admisibilă în principiu. (Trib. Prahova III, s. 19/1930 cu nota de Radu Dimiu, P. R. 106 III 930).

7. — Din împrejurarea că proprietarul care revendică imobilul este totodată şi debitor ipotecar, nu-i poate fi opozabilă excepţiunea „qui doit garantir ne peut évincer", deoarece această excepţiune nu se aplică decât la actele juridice al căror obiect este transferarea proprietăţii sau asigurarea folosinţei unui imobil, căci revendicarea imobilului nu implică stingerea creanţei, care va continua să existe cu toate accesoriile constatate prin actul ipotecar. (C. Ap. Iaşi I d. 46/922 cu nota de T. Ionaşcu, P. R 33 II 926).

3. Probele :

a) titlul reclamantului.

8. — Reclamantul este cel dintâi obligat a-şi face dovada calităţii sale şi a drepturilor autorilor săi, asupra bunurilor revendicate. (Cas. I d. 92/921 P. R. 43 III 922).

9. — Când deţinătorul imobilului nu recunoaşte titlul de proprietate al reclamantului în ce priveşte transmiterea cu titlul de cumpărare de la un terţiu, e în drept a cere ca reclamantul să facă dovada drepturilor terţului-autor. (Cas. I d. 92/921. P. R. 43 III 922).

10. — Ceeace trebuie dovedit într'o acţiune în revendicare este existenţa dreptului de proprietate asupra bunului.

Discutarea modului în care a decurs posesiunea acestui bun, nu poate interesa în soluţionarea unei asemenea acţiuni, decât atunci când se invoacă prescripţia de lung timp. (Cas. I, d. 2398/928 cu nota de Hugo Friedmann, P. R. 17 III 929).

11. — Pentru ca reclamantul să poată opune adversarului său, într'o acţiune în revendicare, excepţia de precaritate, trebuie mai întâiu să facă dovada dreptului său de proprietate, fie prin dobândirea lui cu titlu oneros sau gratuit, fie prin succesiune dela autorul anticrezei.(T. Ilfov IV, d. 405/928 c nota de J. L. Georgescu, P. R. 84 II 930).

12. — Este casabilă o hotărâre care deduce dreptul de proprietate a reclamantului revendicant din simple prezumţiuni, iar nu dintr'un titlu sau prescripţine. (Cas. I, d. 2919/926 cu nota de Al. Cerban, P. R. 195 I 927).

13. — In lipsa prescripţiunei achizitive, acţiunea de revendicare este de admis chiar când revendicantul nu probează transfertul proprietăţei în favoarea sa de către proprietarul său anterior, dacă probează un drept mai bun sau mai probabil ca acel al pârâtului.

Proba relativă a dreptului de proprietate nu este decât conformă caracterului relativ al acestui drept, actul translativ de proprietate fiind o prezumţie numai de proprietate, dovedind proprietatea până la proba unui drept mai tare. (Jud. Oc. Tg. Beresti-Covurlui, 19 Oct. 1928, P. R. 44 III 929).

14. — Când o instanţă de fond, examinând şi apreciind dovezile administrate într'un proces de revendicare, deduce că reclamantul n'a făcut proba dreptului de proprietate asupra lucrului ce revendică, această apreciere este suverană şi nu poate fi supusă controlului Curţii de Casaţie. (Cas. I. 17 Mai 1926, cu notă de S. Rosental, P. R. 68 I 927).

b) posedarea pârâtului.

15. — Discutarea modului în care a decurs posesiunea bunului revendicat nu poate interesa în soluţionarea unei acţiuni în revendicare, întemeiată pe un titlu translativ de proprietate decât ca element al prescripţiunei. — Art. 750 ş. u. c. civ. (Cas. I, 16 Nov. 1928, P. R. 50 III 929).

16. — In acţiunea de revendicare a unui imobil, reclamantul trebuie să dovedească uzurparea săvârşită de pârît în dauna sa, demonstrând că minusul de teren ce există în proprietatea sa, provine dintr'un fapt al pârîtului.

Pentru a face această dovadă reclamantul nu se poate servi de un titlu de proprietate emanând dela un terţiu, din care să se constate că reclamantul nu posedă întreaga întindere de teren prezentată în titlul său. El nu se poate servi nici de titlurile de proprietate ale pârâtului, dovedind că faţă de acele titluri pârîtul stăpâneşte un plus de teren; căci reclamantul întru atâta se poate folosi de acele acte pentru a dovedi că întinderea de teren prevăzută în ele era proprietatea sa ori a autorilor lui şi că a fost uzurpată de pârît sau de autorii acestuia. (Tr. Buzău II. S. 266/926. P. R. 196 II 927).

17. — Intr'o acţiune de revendicare reclamantul pe lângă dovada titlului său trebuie să mai probeze că ceeace lipseşte din act se stăpâneşte de adversar: până când reclamantul nu face aceste dovezi, pârîtul în apărare nu poate fi obligat la nici o contra probă, sau dacă titlurile părţilor emană dela diferiţi autori, atunci se pune în discuţie dreptul aceluia care a înstrăinat în mod valabil.

Până atunci se aplică adagiul „in pari causa melior est causa possidentis", cel ce posedă având în favoarea sa prezumţia de proprietate. (Jud. Oc. Târgovişte, 17 Mai 1928, cu notă de Fratea Dârlea, P. R. 10 III 929).

4. Legislaţia teritoriilor alipite.

18. — După dreptul local basarabean, fiii dobândeau ipso jure moştenirea bunurilor lui de cujus, din momentul morţii acestuia, fără să mai facă acceptarea expresă sau tacită a moştenirii.

In speţă, recurentul fiind fiu legitim al defunctului său tată, avea proprietatea averii succesorale din momentul morţii lui de cujus şi deci putea exercita acţiunea în revendicare, decurgând din dreptul de proprietate, fără să se mai adreseze justiţiei. (Cas. I d. 9/20, P. R. 82 III 924)

19. — Dreptul de proprietate, ca şi acţiunea în revendicare, nu se sting prin neîntrebuinţare, cât timp bunul n'a fost uzurpat de altcineva. In speţă, pârîtul şi antecesorii săi fiind detentori precari, posesiunea lor nu putea conduce la uzucapiune încât cu toată neposedarea şi inertia reclamanţilor de peste 30 ani ei n'au încetat de a fi proprietarii imobilului, aşa că în atari împrejurări trebuie respinsă invocarea prescrierei acţiunei, pentru că nu se poate concepe drept fără acţiune. (C. Ap. Tg. Mureş, d. 289/925, cu notă de I. I. Cetăţeanu, P. R. 148 III 925).

II. Revendicarea mobilelor

20. — Atunci când este vorba de acţiunea în revendicare a unui lucru mobil, dacă pârâtul în contra căruia este îndreptată cererea, se pune la adăpostul prescripţiei prevăzută de art. 1909 c. civ., reclamantul trebuie să fie primit a proba reaua credinţă a pârâtului prin orice mijloc, deci martori şi prezumpţii, până la orice valoare (art. 1909 c. civ). (Cas. I, 30 Mai 1927, cu notă de Al. Hagi Gheorghe, P. R. 127 I 929).

21. — Cumpărătorul de bună credinţă al unor lucruri mobile furate, care este apoi evins de către proprietarul lor, are acţiune conform art. 1910 cod. civ., pentru restituirea preţului în contra proprietarului care le-a revendicat, independent de acţiunea pe care o are contra vânzătorului. Iar proprietarul are la rândul său acţiune în contra vânzătorului, pe baza principiului de subrogare.

In speţă, se fură nişte bijuterii dela un particular, bijuteriile se vând unui bijutier, care la rândul le vinde unui client, unde fiind găsite, sunt confiscate şi apoi restituite păgubaşului. Clientul care a fost evins, are acţiune pentru restituirea preţului în contra păgubaşului, iar acesta are acţiune de chemare în garanţie contra bijutierului. (C. Ap. Buc. II d. 388/928, P. R. 53 III 929).

22. — Articolul 1909 al. 2 c. c. — it. 708 c. c. relativ la revendicarea lucrurilor pierdute sau furate se aplică numai în singurul caz în care pierderea posesiunei s'a întâmplat fără voinţa proprietarului. (Cas. Roma-Italia, 23 Nov 1895 cu notă de C. Toneanu. P. R. 152 III 929).

23. — Procedura stabilită de art. 807 si 808 cod. com., se aplică ori cărei acţiuni în revendicare de lucruri mişcătoare si nu numai în cazurile prevăzute de art. 802 şi urm. cod. com. (Cas. Ital. 3 Iulie 1929, cu notă de Cr., P. R. 63 III 931).

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.iini.ro

III. **Note și recensii.**

24. — La rèvendication des meubles en droit anglais (H. Mackay) recensie de I. Bursănescu, P. R. 13 IV 926).

25. — V. Faliment, Prescripție.

ACȚIUNE IN REZILIERE.

V. Locațiune, Vânzare.

ACȚIUNE IN SEDUCȚIUNE.

V. Rezerva și Partea disponibilă.

ACȚIUNE IN SIMULAȚIE.

V. Simulație.

ACȚIUNE OBLICĂ.

(Art. 974 C. Civ.).

CUPRINS

1. *Noțiuni generale (1—3).*
2. *Condiții:*
a) *Interesul creditorului (4—6).*
b) *Creanța exigibilă (7).*
c) *Inacțiunea debitorului (8).*

1. Noțiuni generale.

1. — Temeiul acțiunei oblice și indirecte, prevăzută de art. 1166 c. civ. (974 c. civ. rom.) este dreptul de gaj și de asigurare ce creditorii au, în virtutea art. 2092 și 2093 c. civ. (1718, 1719 c. civ. rom.) asupra bunurilor prezinte și viitoare ale debitorului lor. (T. civ. Niort-Franța, 19 Sept. 1922, P. R. 127 III 924).

2. — In acțiunea oblică, creditorii nu lucrează în numele lor propriu **(nomine proprio)** ca în acțiunea pauliană și acea în declarație de simulație, ci **nomine debitoris.** (T. civ. Niort-Franța, 19 Sept. 1922, P. R. 127 III 924).

3. — Potrivit principiilor cari se cuprind în art. 974 c. civ., acțiunea oblică nu poate fi intentată pe o cale principală înaintea instanțelor competente, dacă debitorul însuș a luat inițiativa acestei acțiuni. (T. Ilfov Not. s. 263/929, P. R. 139 III 929).

2. Condiții:

a) Interesul creditorului.

4. — Spre a exercita acțiunea oblică, prevăzută de art. 1166 c. civ. (974 c. civ. rom.), creditorii nu au nevoie de consimțământul debitorului, nici de a fi subrogați de justiție în drepturile lui, nici de a pune în întârziere pe debitor spre a-și exercita el însuș drepturile sale, și nici chiar de a pune în cauză pe debitor, deși această din urmă formalitate se îndeplinește mai întotdeauna în practică. (T. civ. Niort-Franța, 19 Sept. 1922, cu nota lui D. Alexandresco, P. R. 127 III 924).

5. — Tribunalele au facultatea de a respinge acțiunea oblică exercitată de creditori, de câte ori această acțiune ar fi inutilă, și nici o neglijență n'ar putea fi imputată debitorului. (T. civ. Niort-Franța, v. supra).

6. — Creditorul poate avea interes să exercite acțiunea oblică, chiar dacă creanța sa n'ar fi exigibilă și, **a fortiori**, dacă n'ar fi executorie. (T .civ. Niort-Franța, V. supra.)

b) Creanța exigibilă.

7. — Dacă, potrivit art. 1166 cod. civ fr., creditorii sunt autorizați a exercita drepturile și acțiunile debitorului lor, cu excepția celor ce sunt exclusiv legate de persoana lui, ei nu se pot prevala de această facultate decât dacă au o creanță certă, exigibilă și lichidă.

Prin urmare, cu drept cuvânt, acțiunea în lichidare și partaj exercitată de proprietarul unui imobil, în numele chiriașului său, este respinsă ca nefondată, pentru motivul să cuantumul îndemnității ce i s'ar putea datora de locatar pentru incendierea imobilului, nu este încă stabilit, și pentrucă locatarul contestă chiar faptul că responsabalitatea incendiului i-ar incumba, după regulile prevăzute în lege, lui. (Cas. Req. Fr., 2 Martie 1924, cu notă de D. Pasalega, P. R. 152 III 925).

c) Inacțiunea debitorului.

8. — Femeia aflată în divorț și care are astfel contra soțului o creanță eventuală pentru restituirea dotei, poate lua cu autorizarea justiției, măsuri de conservare asupra unei succesiuni privind pe soțul său, precum ar fi aplicare de sigilii. (C. Ap. II Paris, 24 Iulie 1919, P. R. 12 III 1922).

ACȚIUNE PAULIANĂ.

(Art. 975 c. civ.).

CUPRINS

I. Noțiuni generale (1-2).
II. Acte susceptibile de revocare (3—5).
III. Condiții: (6—7).
a) Interesul și prejudiciul creditorilor (8—13).
b) Frauda debitorului (14).
c) Participarea terțului la fraudă (15—21).
IV. Cine poate intenta acțiune pauliană (22—31).
V. Contra cui poate porni acțiunea (32).
VI. Efectele acțiunii paulliene (33—36).
VII. Prescrierea acțiunii paulliene (37).

I. Noțiuni generale.

1. — Acțiunea pauliană sau revocatorie, de origină romană, după toate probabilitățile, anterioară sau din timpurile lui Cicerone, nu este o acțiune **reală**, așa cum a decis uneori jurisprudența (C. Amiens, Sirey, 42, 2, 10), și așa cum figurează în Institutele lui Justianian, nici acțiune **mixtă**, așa cum a considerat-o uneori tot jurisprudența (vezi Sirey, 44, 1, 122; Sirey, 45, 2, 146; D. P. 77, 2, 208 etc) ci o actiune **personală** așa cum figurează în Digeste la titlul **Quae in fraudem creditorum**; de unde rezultă că ea trebue să fie introdusă la domiciliul debitorului sau a terților cari au contractat cu el (Cas. fr. D. P. 85, 1, 62; Sirey, 85, 1, 77). Debitorul trebuie neapărat să fie pus în cauză. (T. civ. Nantes 9 Ian. 1923, cu nota lui D. Alexandresco, P. R. 123 III 924).

2. — O consecință a caracterului personal al acțiunei pauliene este și obligațiunea creditorilor reclamanți, de a intenta această acțiune conf. art. 58 pr. civ. la Tribunalul domiciliului terțului care a contractat cu debitorul sau la domiciliul debitorului fraudulos. (T. Fălticeni în majoritate. s. 126/929, cu notă de G. Petruc, P. R. 111 III 929).

II. Acte susceptibile de revocare.

3. — O hotărâre judecătorească rămasă definitivă, poate fi atacată și revocată prin acțiunea pauliană, dacă se dovedește că a existat fraudă sau înțelegere ori coluziune între debitor și pretinsul său adversar. (T. Nantes-Fr., 9 Ian. 1923, cu nota lui D. Alexandresco, P. R. 123 III 924).

4. — Contractul prin care un debitor, împovărat de datorii, a subscris o asigurare asupra vieții în folosul unui terțiu determinat ,în speță, soția sa, nu constitue un act de înstrăinare cu titlul gratuit, pentru a putea da loc la exercițiul acțiunii pauliene din partea creditorilor acelui debitor, care nu pot avea nici un drept asupra unor bunuri ce nu formează gajul lor, ei putând cel mult, în unele cazuri, și după împrejurări, să ceară dela terțiul beneficiar al asigurării restituirea primelor plătite de debitorul lor. (C. Ap. Amiens, 9 August 1922, cu nota lui D. Alexandresco, P. R. 126 III 924).

5. — Acțiunea pauliană nu poate fi exercitată în contra actului prin care un dăruitor ar fi renunțat la acțiunea în revocare a unei donațiuni pentru ingratitudine **(revocatio donationis propter ingratitudinem)**, nici în privința actului prin care părinte, emancipând pe copilul său minor, ar fi renunțat în mod tacit la uzufructul legal ce-i conferă legea asupra averii persconale a acestui copil. (T. civ. Epernay-Franța, 23 Febr. 1923, cu nota lui D. Alexandresco, P. R. 127 III 924).

III. Condiții.

6. — Pentru exercițiul acțiunei pauliane se cer trei condițiuni și anume : a) prejudiciul, b) frauda debitorului, și c) participarea terțului la această fraudă. (C. Ap. Craiova II, 1 Martie 1928, cu notă de Fr. Dârlea, P. R. 3 III 930).

7. — Creditorul care exercită acțiunea revocatorie autorizată de art. 975 c. civ. trebuie să dovedească pe de o parte că actul a cărui revocare este cerută, îi este prejudiciabil, pe de altă parte că el a fost făcut în frauda drepturilor sale ; în afară de îndeplinirea acestor două obligațiuni, când este un act cu titlul oneros, nu este deajuns să se stabilească reaua credință a debitorului, ci și participarea la frauda debitorului cu care a contractat debitorul. (T. Doli III, s. 331/927, cu notă de Marius Rădulescu, C. Potârcă. Pencioiu și D. Pasalega, P. R. 261 II 928).

a) Interesul și prejudiciul creditorilor.

8. — Pentru ca acțiunea pauliană să poată fi admisă, se cere ca actul atacat să fi adus un prejudiciu creditorului, și în speță, nu ajunge un prejudiciu moral, ci trebuie un prejudiciu material sau bănesc, care se apreciază în mod suveran de instanțele de fond. (T. Nantes-Franța, 9 Ian. 1923, cu nota lui D. Alexandresco, P. R. 123 III 924).

9. — Pentru ca acțiunea pauliană să poată fi exercitată cu succes, se cere, între altele, ca actul fraudulos, săvârșit de debitor, să aducă un prejudiciu creditorilor ; și prejudiciu nu există decât atunci când actul face să nască insolvabilitatea debitorului sau,cel puțin, o mărește. (C. Ap. Amiens-Franța, 9 Aug. 1922, cu nota lui D. Alexandresco, P. R. 126 III 924).

10. — De câte ori insolvabilitatea debitorului este certă și constantă, creditorul care exercită acțiunea pauliană, n'are nevoie să stabilească cifra exactă a datoriilor debitorului. (C. Ap. Amiens-Franța, 9 Aug. 1922, v. supra).

11. — Pentru exercitarea acțiunei pauliane, un act este privit ca dăunător creditorilor, când creiază sau cel puțin mărește insolvabilitatea anterioară a debitorului; astfel fiind, creditorul trebuie să dovedească în primul rând insolvabilitatea debitorului, iar apoi că actul atacat face dificilă plata creanței sale. (T. Dolj III s. 331/927, cu notă de Marius Rădulescu, C. Potârcă. Pencioiu și D. Pasalega, P. R. 261 II 928).

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.iini.ro

12. — Insolvabilitatea debitorului rezultă din faptul că creditorii au trebuit să scoată în vânzare imobilele sale. (T. Dolj III, s. 331/927, v. supra).

13. — Acțiunea pauliană nu este admisibilă decât atunci când este vorba pentru creditorii pretinși fraudați, să facă să reînvie în folosul lor, exercițiul unor drepturi ce nu le sunt interzise, ca fiind personale debitorului lor. (T. civ. Eperney-Franța, 23 Febr. 1923, P. R. 127 III 924).

b) **Frauda debitorului.**

14. — Frauda debitorului există de câte ori acesta a știut că prin actul său prieinuește un prejudiciu creditorului și-l pune în situația de a nu-și realiza creanța. (T. Dolj III s. 331/927, cu notă de Marius Rădulescu, C. Potârcă, Pencioiu și D. Pașalega, P. R. 261 II 928).

c) **Participarea terțiului la fraudă.**

15. — Decâteori actul ca fi cu titlu oneros, de pildă: o vârzare, un schimb, un act dotal, o împărțeală, etc., terții vor trebui să fie complici ai fraudei condiție care nu se mai cere de câte ori actul fraudulos este cu titlu gratuit. (T. Nantes-Franța, 9 Ian. 1923, cu nota lui D. Alexandresco, P. R. 123 III 924).

16. — Participarea la fraudă din partea terților este știința că actul pe care-l fac cu debitorul, creiază un prejudiciu creditorilor acestui debitor, deci este deajuns să se dovedească cum că terții aveau cunoștință de existența insolvabilității debitorului, pentru ca implicit actul lor să creieze un prejudiciu creditorilor acestui debitor. (T. Dolj III, s. 331/927, cu notă de Marius Rădulescu ș. a., P. R. 261 II 928).

17. — In ceiace privește complicitatea la fraudă a terțului achizitor, deși art. 975 c. civ., nu o cere expres, totuș jurisprudența și doctrina sunt unanime în a recunoaște că la actul de titlu oneros, trebuie dovedit că terțul care a achiziționat dela debitor, este de rea credință. In specie, reaua credință a sa rezultă din împrejurarea de fapt că actul de cesiune este intervenit între ginere și socru, întrucât constestatorul este socrul debitorului, și atunci când a făcut actul știa că ginerele său este dator și că singura avere a sa este aceea pe care o cesionează.

Pentru dovedirea fraudei, este destul ca creditorul să stabilească că debitorul său avea cunoștință că actul său de cesiune îl punea în neputință de a-și plăti datoriile și totuș face cesiunea. Frauda rezultă nu numai din fapte dar și din circumstanțe precise și determinate sau din manopere frauduloase. (Jud. Oc. Nicorești-Tecuci, 9 Dec. 1929 P. R. 81 III 1930).

18. — Anularea unui contract cu titlu oneros pe calea acțiunii pauliene nu s'ar putea obține, decât dovedindu-se concertul fraudulos dintre părțile contractante, altfel contractul de gaj este perfect valabil. (T. Ilfov I com. S. 491/924, P. R. 67 III 924).

19. — Pentru ca cererea sa de nulitate a vânzării unui imobil comun și consimțită de soțul ei în timpul instanței de separație de corp, să fie admisă, femeia trebue să dovedească că terțiul achizitor s'a făcut cu știință complice al actului fraudulos atacat; această probă va fi obținută dacă este stabilit că la data actului autentic de vânzare, singur opozabil femeiei, terță creditoare, achizitorul era în curent cu situația juridică a soților. (C. Ap. Bruxelles-Belg, 2 Mart. 1927, cu nota, P. R. 88 III 928).

20. — Creditorul are dreptul să ia toate măsurile care duc la plată, chiar când cunoaște insolvabilitatea debitorului, cu rezerva însă de a nu se învoi cu acesta din urmă spre a organiza o înțelegere frauduloasă. (C. Ap. Bordeaux I, 19 Iul. 1920. P. R. 34 III 922).

21. — Constituirea de dotă făcută în folosul femeii, este, în ceeace privește drepturile bărbatului, un act cu titlul oneros, fie că ea emană dela tată, mamă sau o persoană străină, și chiar dela însăș femeia.

In consecință, revocarea pentru cauză de fraudă nu poate fi dobândită de creditorii constituitorului dotei, contra bărbatului, dacă acest din urmă, departe de a fi complice al fraudei, a fost, din contra, de bună credință. (T. Dijon, 14 Oct. 1922 cu nota lui D. Alexandresco P. R. 152 III 924).

22. — Femeia fiind creditoare pentru alimente a soțului său din momentul divorțului, poate ataca cu acțiune pauliană înstrăinările viclene făcute de soț în paguba sa, în intervalul dela introducerea acțiunei de pensie alimentară. (T. Muscel I s. 319/929, cu notă de N. Negru, P. R. 266 II 928).

IV. **Cine poate intenta acțiunea pauliană ?**

23. — Spre deosebire de acțiunea în declarație de simulație, acțiunea pauliană sau revocatorie nu poate fi exercitată de părțile contractante, nici de reprezentanții sau moștenitorii lor, ci numai de creditori, fie acești creditori chirografari, privilegiați, ipotecari sau amanetari, dacă, bineînțeles, bunurile cari le servise drept asigurare ar fi insuficiente. (T. Nantes- Fr. 9 Ian. 1923, cu nota lui D. Alexandresco, P. R. 123 III 924).

24. — Spre deosebire de acțiunea în declarație de simulație, creditorii unui debitor insolvabil nu pot exercita acțiunea pauliană, decât sub condiția de a avea o creanță anterioară în dată actului fraudulos. Creditorii posteriori actului n'ar avea acest drept decât atunci când s'ar stabili că actul în chestiune avea de scop tocmai fraudarea lor. (T. civ. Nantes, 9 Ian. 1923 cu nota lui D. Alexandresco, P. R. 123 III 924).

25. — Creditorii cari au o creanță supusă unei condiții suspensive, nu pot exercita acțiunea pauliană sau revocatoarie, înainte de îndeplinirea condiției, pentrucă ceeace este în suspensie se consideră deocamdată, ca existent, (T. Nantes-Fr. 9 Ian. 1923 v. supra).

26. — In principiu, numai creditorii anteriori actului fraudulos pot să-l atace prin acțiunea pauliană, afară de cazul când frauda ar fi fost urzită atât în vederea viitorului cât și a prezentului, în scopul de a înșela pe terții prin aparențe false de credit. (C. Ap. Amiens-Fr. 9 Aug. 1922 cu nota lui D. Alexandresco P. R. 126 III 924).

27 — Acțiunea pauliană poate fi exercitată de creditorii cu termen, înaintea ajungerii termenului la scadență, fiindcă prin insolvabilitatea lui debitorul a pierdut beneficiul termenului. (T. civ. Nantes-Fr. 9 Ian. 1923 cu nota lui D. Alexandresco, P. R. 123 III 924).

28. — Creditorii pot, în numele lor personal, să ceară revocarea unui contract de locațiune, dacă acest contract a fost făcut de debitorul lor în paguba și frauda drepturilor lor.

Vilitatea prețului va fi, de cele mai multe ori un element al fraudei, care, ca orice presumție, se apreciază în mod suveran de judecătorii fondului, după împrejurările fiecărei cauze. (T. civ. Corbeil-Fr. 9 Febr. 1923, cu nota lui D. Alexandresco, P. R. 126 III 924).

29. — Creditorii ipotecari sunt în drept, ca și cei chirografari, să exercite acțiunea pauliană, dacă stabilesc că gajul ce le conferă ipoteca lor a fost micșorat prin actul incriminat în așa mod că creanța lor poate fi în pericol. (T. civ. Corbeil-Franța, 9 Febr. 1923 v. supra).

30. — Creditorul care exercită acțiunea pauliană nu poate fi considerat ca reprezentantul debitorului. In consecință, acțiunea sa nu poate fi respinsă prin excepțiile pe cari pârîtul ar putea să le opuie debitorului. (T. Laon-Franța, 11 Noembrie 1922, cu notă de H, în P. R. 152 III 924).

31. — O împărțeală de ascendenți, făcută prin donațiune între vii, poate fi revocată ca fiind făcută în frauda creditorilor unuia din copărtași, și creditorii acestui copărtaș n'au nevoie, pentru a exercita această acțiune să aștepte moartea ascedentului dăruitor. (C. Ap. Bordeaux-Franța, 4 Aug. 1922, cu notă de H. în P. R. 152 III 924).

V. **Contra cui se poate porni acțiunea ?**

32. — Cu tot caracterul personal al acestei acțiuni, ea urmează să fie îndreptată atât contra terților dobânditori cât și contra debitorului fraudulos care trebuie neapărat să fie introdus în cauză. (T. Fălticeni, s. 116/929, cu notă de G. Petruc, P. R. 133 III 929).

VI. **Efectele acțiunii pauliene.**

33. — Acțiunea pauliană având de obiect repararea prejudiciului cauzat printr'un act fraudulos săvârșit de debitor în disprețul dreptului de gaj din art. 1719 c. civ, are un caracter personal, care derivă din ideia de culpă a terțului cu care a tratat debitorul și din ideia de reparațiune a pagubei rezultată din ideia de culpă. Efectele acțiunei pauliene se produc numai în raport cu intensitatea prejudiciului cauzat, deci nu poate fi decât o acțiune în despăgubire sau daune. (T. Fălticeni, s. 116/929, cu notă de G. Petruc, P. R. 133 III 929).

34. — Creditorii ce n'au participat la hotărârea ce pronunță, prin aplicarea art. 1167 cod. civ., revocarea unui act încheiat în mod fraudulos de debitor, nu sunt admiși a reclama beneficiul acestei hotărâri. (Cas. civ. Fr. 4 Dec. 1923, cu notă de D. Pașalega, P. R. 26 III 925).

35. — Acțiunea pauliană, ca și acea în declarație de simulație, folosește tuturor creditorilor, chiar și acelor cari n'au luat parte la judecată. (T. Nantes-Franța, 9 Ian. 1923, cu nota lui D. Alexandresco, P. R. 123 III 924).

36. — Revocarea vânzării unui imobil ca făcută în frauda creditorilor vânzătorului, nu poate fi opusă creditorilor ipotecari de bună credință ai cumpărătorului. Anularea unei asemenea vânzări le-ar fi, din contra, opozabilă, dacă ar fi fost admisă pentru cauză de simulație ,actul anulat ca simulat fiind considerat ca inexistent. (T. Nantes-Fr., 9 Ian. 1923, cu nota lui D. Alexandresco, P. R. 123 III924).

VII. **Prescrierea acțiunii pauliane.**

37. — Acțiunea pauliană, ca și acțiunea în declarație de simulație, se prescrie prin

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.iini.ro

30 de ani, conform dreptului comun, orice prescripție de 10 ani fiind în speță inadmisibilă. (T. Nantes-Fr., 9 Ian. 1923, cu nota lui D. Alexandresco, P. R. 123 III 924).

ACȚIUNE PENTRU EȘIRE DIN INDIVIZIUNE.

V. Împărțeală.

ACȚIUNE POSESORIE.

(Art. 31 l. J. Oc., 1846, 1847 C. Civ.).

CUPRINS :

I. Noțiuni generale (1).
II. Cine poate exercita acțiunea posesorie (2—8).
III. Condițiuni (9—17).
1. Discuțiunea titlurilor (18—21).
IV. Raportul între posesoriu și petitoriu (22—25).
V. Legislația teritoriilor alipite (26 — 36).
VI. Note (37).

I. Noțiuni generale.

1. — Baza de drept a acțiunilor posesorii așa numite „în complenta", „în reintegranda", „în constrângere" și „reposiție sumară", este protecțiunea acordată de lege pentru apărarea unei stări de fapt existente contra turburărilor arbitrare, independent de dovedirea și de apărarea dreptului însuș, iar scopul este să curme acele turburări cari sunt de natură să împiedice sa să restrângă folosința liniștită a unui lucru corporal sau a unui drept, ori să fie reintegrat titularul în posesiunea din care a fost scos prin faptul arbitrar al altuia, cu dela sine putere, fără stirea și fără concursul autorității. (C. Ap. Brașov I, 27 Febr. 1928, P. R. 95 III 928).

II. Cine poate exercita acțiunea posesorie?

2. — Un coproprietar indiviz poate exercita acțiunea posesorie chiar în contra unui alt coproprietar, dacă dovedește că a posedat în mod exclusiv și sub nume de proprietar. (Cas. I s. 3674/926, cu note de Al. Costin și Radu Dimiu, P. R. 14 I 928).

3. — Fiecare coerede, conf. art. 786 c. civil, fiind prezumat că a moștenit singur și imediat bunurile ce i-au căzut în locul său din momentul **morții autorului** co: și că nu a fost niciodată proprietar sau posesor pe celelalte bunuri — determinându-se astfel că numai partajul poate stabili pe care anume porțiune este proprietar coeredele — rezultă că în timpul indiviziunii comuniștii nu au decât o posesiune precară, care conf, art. 1853 c. civ. nu da dreptul de a exercita unul, contra altuia, nici acțiunea în revendicare, nici acțiunea posesorie. Dela această regulă nu se poate excepta decât numai cazul când un moștenitor posedând singur întreaga avere succesorală a intervertit posesiunea precară, prin acte manifeste și directe, dintr'o asemenea posesiune într'o posesiune exclusivă animo domini. (T. Teleorman II, s. 108/926, P. R. 6 III 927).

4. — Uzufructuarul are neîndoios dreptul de a exercita **acțiune posesorie,** deoarece dreptul său, deși conține într'însul ceva precar în ce privește detențiunea nudei proprietăți, uzufructuarul însă, posedă **animo domini** bunul în ce privește dreptul de folosință.

Este indiferent dacă turburătorul posesiunii invoacă drepturi reale, cum ar fi dreptul de embatic, asemenea chestiuni urmând a se vida pe cale de acțiune în revendicare. Ceeace e suficient pentru admiterea acțiunii posesorii, este ca cel turburat în posesiune să împlinească condițiunile prevăzute de art. 31 legea jud. de ocale. (Cas. I d. 19/925, P. R. 145 III 925).

5. — Doctrina și jurisprudența nu admit, în general, pentru locatar acțiunea în reintegrandă în cazul când ar fi fost scos cu violența din folosința bunului închiriat, el având dreptul la o acțiune în despăgubiri. (C. Ap. Galați I d. 82/924, cu notă de N. Jac Constantinescu, P. R. 261 II 925).

6. — In principiu chiriașul deținând lucrul nu numai ca reprezentant al posesorului, dar și în interesul său propriu, ca atare este un adevărat posesor al dreptului său ca chiriaș și în consecință, spre a respinge atacurile îndreptate contra detențiunei sale, fie chiar din partea adevăratului posesor al lucrului, este împuternicit de a urmări, independent și sigur, dreptul său de chiriaș și se bucură de beneficiul acțiunei în tulburare de posesie, cu atât mai mult când tulburarea are la bază violența. (C. Ap. Tg. Mureș, 13 Febr. 1923, cu notă de Ion I. Cetățeanu, P. R. 272 II 923).

7. — Nu este admisibilă proba cu martori și expertiză spre a dovedi turburarea de folosință din partea unui terțiu când această cerere e formulată după expirarea contractului de arendă. (T. Buzău II j. 4531/925, P. R. 24 III 926).

8. — Funcționarul fiind numai un simplu deținător cu titlu precar al locuinței ce o ocupă dela o autoritate publică în virtutea funcțiunii sale, — deci lipsindu-i „animus sibi habendi", — nu are acțiune posesorie în complângere în contra autorității dela care o deține, actului său de administrație lipsindu-i caracterul de arbitrar, ci cel mult, funcționarul, dacă se crede lezat în drepturile sale prin acel act, are deschisă calea plângerii pe cale administrativă. (C. Ap. Brașov I 27 Febr. 1928, P. R. 95 III 928).

III. Condițiuni.

9. — Conform art. 31 l. jud. oc., pentru ca o acțiune posesorie să poată fi admisă se cer trei condiții și anume : 1. Ca dela turburare sau deposedare să nu fi trecut un an; 2. Ca reclamantul să fi dovedit că a posedat înainte de data turburării cel puțin un an ; 3. Ca posesiunea să întrunească condițiunile cerute de art. 1846, 1847 cod. civ. (Cas. III d. 2386/929, cu notă de Fratea Dârlea, P. R. 20 I 931).

10. — Aducerea la îndeplinire din partea Primăriei a unui ordin superior, nu constitue din partea ei o tulburare de posesie. (C. Ap. Tg. Mureș, 13 Febr. 1923, cu notă de Ion I. Cetățeanu, P. R. 272 II 923).

11. — Posesiunea legală a unui fond imobiliar când a fost odată dobândită prin mijlocul actelor materiale de deținere sau de folosință îndeplinite **animo domini,** poate a se conserva prin singura intențiune a posesorului : ea este socotită a subsista atât timp cât nu este părăsită voluntar de titularul său sau distinsă prin altă posesiune contrară și efectivă; posesiunea astfel conservată permite în consecință exercițiul acțiunei în complângere în anul de tulburare contra autorului acestei tulburări. (Cas. civ. fr. 27 Martie 1929, cu notă de D. Cotrutz, P. R. 32 III 931).

12. — Dacă deținătorul turburat în posesiunea sa exercită această posesiune sub titlul de proprietar, chiar dacă această posesiune este de rea credință din cauza viților ce afectează titlul său de proprietate, ea nu încetează de a fi o posesiune utilă, garantată de acțiunea posesorie. (Cas. I d. 2386/929, cu notă de Tr. Alexandrescu, P. R. 122 I 930).

13. — Art. 1898 definind buna credință și determinând întinderea acestei noțiuni o reduce la credința posesorului că cel dela care a dobândit bunul avea toate însușirile cerute de lege spre a-i transmite proprietatea, cu alte cuvinte legea cere ca posesorul să fi ignorat viciul autorului său. (C. Ap. Iași I d. 69/928, cu notă de Richard Hutschenecher, P. R. 244 II 928).

14. — Judecătorii fondului au dreptul să aprecieze în mod suveran caracterul posesiunii achizitive și mai ales punctul de a ști dacă această posesiune este **animo domini.** (Cas. Req. Fr. 23 Febr. 1921. P. R. 100 III 924).

15. — Orice posesiune se presupune făcută pentru cel care o exercită; toleranța sau proprietatea trebuesc dovedite. (T. Dâmbovița II, s. 228/927, cu notă de Hariton Udrea, P. R. 175 II 929).

16. — Posesiunea neavând altă origină decât indiviziunea, este echivocă.(C. Ap. Montpellier II Fr. 27 Ian. 1927, cu notă de D. Cotrutz, P. R. 136 III 928).

17. — Din moment ce este dovedit că deținătorul turburat a exercitat posesiunea în condițiunile prevăzute de art. 31 l. jud. ocoale și art. 1846 și 1847 c. civ., era inutil să se mai cerceteze dacă autorul turburărei este persoana îndreptățită la improprietărire, după cum este deasemeni inutil să se mai cerceteze chestiunea identității, adică dacă autorul turburărei este realmente persoana căreia i s'a atribuit lotul în urma operațiunilor de improprietărire.(Cas. I, d. 2386/929, cu notă de Tr. Alexandrescu. P. R. 122 I 930).

1. Discuțiunea titlurilor.

18. — Instanța poate examina titlurile reclamantului spre a determina natura și caracterul posesiunei invocate. (Cas. fr. Req. 24 Nov. 1919, P. R. 51 III 922).

19. — In acțiunile posesorii, instanța nu are a discuta însuș dreptul de proprietate decât numai în măsura în care titlurile prezentate pot să contribue la soluționarea posesorului.

Astfel fiind, chestiunea dacă autorul turburărei, pârît în acțiunea posesorie avea dreptul să fie improprietărit asupra terenului în litigiu, iar deținătorul de fapt, reclamat în acțiunea posesorie nu avea calitatea de a fi improprietărit, fiind o chestiune ce privește însuș dreptul de proprietate, nu poate fi discutată și tranșată cu ocaziunea posesorului. (Cas. I d. 2386/929, cu notă de Tr. Alexandrescu, P. R. 122 I 930).

20. — Acțiunea posesorie are de obiect exclusiv a proteja o stare de fapt, adică a menține pe posesori în posesiunea lucrului, fără ca judecătorul, în această instanță, să se poată pronunța asupra fondului dreptului, adică asupra proprietății imobilului posedat.

Prin urmare nu se poate discuta, în acțiunea posesorie calitatea de a cumpăra imobile rurale, căci, în acest caz, s'ar prejudeca însuș fondul dreptului. (T. Constanța II, 5325/926, P. R. 38 III 927).

21. — Intr'o acțiune, elementul posesiu-

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.iini.ro

nei creează în favoarea reclamantului — până la proba contrarie — o prezumție de proprietate.

O hotărâre judecătorească câștigată pe cale petitorie prin care s'a recunoscut uneia din părțile litigante calitatea de proprietar asupra unui teren constitue o probă care înlătură în mod definitiv prezumția de proprietate care este atașată posesiei. (T. Muscel, s. 213 bis/927, P. R. 129 III 928).

IV. **Raportul între posesoriu și petitoriu.**

22. — Tribunalul nu a comis omisiune esențială când nu a discutat chestiunea dacă prin faptul că la împroprietărire nu s'ar fi respectat ordinea prevăzută de art. 77 și 78 din legea agrară și împroprietărirea ar fi nulă, căci pe lângă că aceasta nu trebuie discutată într'un proces posesoriu în care se examinează numai posesiunea, dar această posesiune, chiar dacă ar fi fost exercitată cu rea credință, nu înceta de a fi o posesiune utilă, garantată de acțiunea posesorie. (Cas. III d. 2386/929, cu notă de Fratea Dârlea. P. R. 20 I 931).

23. — Cumulul posesorului cu petitoriul n'ar putea rezulta din această împrejurare că motivul hotărârei date în posesoriu ar stabili în afară de constatările relative la posesiunea litigioasă, considerațiuni atingând fondul dreptului, dacă de altfel dispozitivul hotărârei se cuprinde în limitele posesorului. (Cas. Req. Fr. 1 Aug. 1927, cu notă de D. Cotrutz, P. R. 120 III 928).

24. — Judecătorul posesorului nu iese din atribuțiunile sale și nu cumulează petitorul cu posesorul acordând daune interese în repararea prejudiciului cauzat de o turburare a posesiunei a cărei existență el o recunoaște. Enumerarea însăș a acestei turburări este îndestulătoare a justifica condamnarea la aceste daune interese fără să fie necesar a o motiva mai amănunțit. (Cas. Req. Fr. 1 Aug. 1927, cu notă de D. Cotrutz, P. R. 120 III 928).

25. — Cumulul posesorului cu petitorul nu rezultă din aceea numai că hotărârea ar cuprinde între motivele sale considerațiuni care ating fondul dreptului, dacă, de altminteri, judecătorul în dispozitivul său s'a mărginit cu strictețe în limitele posesorului. (Cas. Civ. Fr., 7 Iulie 1928, P. R. 168 III 928).

V. **Legislația teritoriilor alipite.**

26. — Intr'un litigiu de repoziție sumară (acțiune posesorie), trebuiește a se stabili în mod decisiv 1) dacă reclamantul a posedat în fapt, bunul mobil sau imobil pe care pretinde și 2) dacă turburarea suferită subversează. (Cas. I Ardeal, d. 309/922, cu nota d-lui Georgiu Plopu, P. R. 4 III 923).

27. — Acțiunea de repunere sumară este o acțiune posesorie, specială dreptului ungar, prin care reclamantul turburat în posesia unui imobil, tinde a fi repus imediat în posesie, obținând dela justiție reintegrarea stării de fapt anterioare turburării. In acțiunea de reintegrare Judecătoria nu trebuie să cerceteze decât dacă sunt întrunite următoarele trei condiții — lipsa uneia din ele fiind suficientă pentru respingerea acțiunii : a) dacă reclamantul s'a aflat în momentul turburării în posesiunea de fapt a imobilului și dacă pârîtul este acel care l-a turburat în posesie: b) dacă înainte de data turburării reclamantul a posedat cel puțin un an, condiție care nu este cerută în cazul când reclamantul a posedat pe baza unui just titlu; e) dacă dela turburare până la intentarea acțiunii nu a trecut un an, termen în care acțiunea de repunere sumară trebuie neapărat intentată. (T. Oradea Mare, s. 7368/924, cu notă de G. P. Docan, P. R. 162 II 925).

28. — Potrivit dispozițiunilor art. 339 C. c. a., ca să existe turburare în posesiune, se cere mai întâi, ca acel care se plânge că a fost turburat să fi avut în posesiune lucrul, apoi să existe un act ilicit, abuziv, arbitrar, samavolnic, cu dela sine putere și înfine să existe cauzarea unei daune a cărei reparațiune să poată fi valorificată în justiție, sau pe scurt : posesiunea, actul arbitrar și dauna.

In principiu, nu răspunde turburătorul de fapt, adică executorul, ci acel dela care emană ordinul, — mandantele iar nu mandatarul — mai ales când mandantele nu numai că este cunoscut, dar și răspunde imediat la chemarea în garanție, luându-și asupra sa întreaga răspundere. (C. Ap. Brașov I 27 Febr. 1928, P. R. 95 III 928).

29. — După principiile puse de articolele 318, 319 și 339 c. c. a. numai că „posesorul" are drept să ceară repunerea în posesiune, acest drept fiind refuzat simplului deținător, că dacă prin excepțiune arendașul are drept la repoziție față de proprietar, el are acest drept numai în limitele contractului de arendă și tocma în vederea respectării acestui contract Repoziția sumară n'are loc dacă contractul de arendă a încetat în urma termenului expirat. (Jud. Oc. Turda, 22 Oct. 1929, P. R. 109 III 930).

30. — Posesiunea exercitată de un executor testamentar cu drept de administrațiune a bunurilor testate nu este o posesiune detentorie (cu titlu precar), ci o posesiune cu un caracter propriu, instituită de testator cu scop și în condițiuni determinate; ca atare, ea e protejată de lege în acelaș mod și cu aceleași garantii ca și posesiunea propriu zisă cu titlu de proprietar. (Cas. I Ardeal, d. 655/921, cu notă de Georgiu Plopu. P. R. 164 I 922: aceias, cu notă de V. Dimitriu, P. R. 225 I 923).

31. — Astfel fiind, urmează, că într'un proces de repoziție sumară (acțiune posesorie) pornit de un executor testamentar pentru turburarea de către erezi a posesiunii bunurilor pe care el le administrează, nu poate aduce în discutiune și judecare raporturile de drept, dintre părțile litigante, ci numai cestiunile de fapt de a se ști: dacă reclamantul a avut posesiunea bunurilor lăsate lui spre administratiune până la eruptiunea (degrevarea) averii de sarcini și dacă el a fost turburat (conturbat) în această posesiune de către pârâți.

Aceste condițiuni fiind îndeplinite, executorul testamentar este în drept a fi reintegrat în posesiunea și administrarea averii lăsământale, ori cari ar fi fost turburătorii: erezi sau alte persoane. (Cas. I Ardeal, d. 655/921, v. supra).

32. — In acțiunile posesorii, titlurile de proprietate pot fi consultate de instanță în ce privește numai exercițiul posesiunii, fără a se împieta prin această consultare asupra fondului acțiunii petitorii(T. Oradea Mare s. 7368/924, cu notă de G. P. Docan, P. R. 162 II 925).

33. — Potrivit procedurii civile maghiare, judecătorul nu poate cumula posesorul cu petitoriul dacă reclamantul se opune, ci este obligat a se pronunța prin sentință parțială numai asupra posesoriului, termenii legii fiind imperativi pentru instanța de judecată. (T. Oradea Mare, s. 7368/924, cu notă de G. P. Decan, P. R. 162 II 925).

34. — In caz când reclamantul nu a posedat întreg anul precedent turburării, dar își întemeiază detenția sa pe un contract sinalagmatic opozabil pârîtului, el nu poate izbândi în acțiunea sa, decât dacă și-a îndeplinit obligațiile contractuale față de pârît; astfel, de exemplu, acțiunea arendașului poate fi admisă în contra proprietarului turburător, numai dacă cel dintâi a satisfăcut obligațiile contractului, achitând la timp arenda. (T. Oradea Mare, s. 7368/924, cu notă de G. P. Docan, P. R. 162 II 925).

35. — Fapta unui primar de a scoate cu forța pe un posesor al unui teren, care provine și e guvernat de legea de expropriere, constitue o turburare în sensul art. 339 c. c. a. (T. Târnava Mică I 23 Mai 1929, cu notă de Fr. Dârlea, P. R. 136 II 930).

36. — In Basarabia nu se aplică legea judecătoriilor de ocoale, în dispozițiile privitoare la acțiunile posesorii, căci nici un text de lege nu extinde dispozițiunile ei în această parte a României, iar din decretul-lege pentru organizarea justiției în Basarabia nu rezultă că partea II titlul I din sus zisa lege s'ar aplica aci, din contra, numai spre derogare dela art. 29 pr. civ. însă competința civilă este ridicată până la 3000 lei.

Așa fiind, orice acțiune posesorie, având a fi guvernată de pr. civ. rusă, este admisibilă numai dacă nu a trecut un an dela turburare sau deposedare și judecătorul, înaintea căruia se prezintă o acțiune posesorie, intră în cercetarea ei numai întrucât îndeplinește condițiunile cerute de art. 29 al. II citat, fără să discute chestiunea proprietății asupra bunului, sau dreptul de posesiune asupra lui și fără să examineze dacă înainte de turburare sau deposedare reclamantul a posedat cel puțin **un an.**

In Basarabia reclamantul are nevoie de **corpus** nu în condițiunile art. 31 al. II l. jud. de ocol, adică să fie posedat cel puțin un an înainte de turburare sau deposedare, ci să fi avut **corpus** un timp apreciabil, pe care legea nu-l limitează, îl lasă la aprecierea justiției; iar animus nu mai este acel **animus domini,** ci **animus rem sibi habendi,** adică nu intenția de a străpâni ca proprietar, dar intenția de a avea lucrul pentru sine. (T. Cahul, s. 38 din 1922, P. R. 27 III 924).

VI. **Note.**

37. — A vedea : Judecătorie de Ocol.

ACȚIUNE PRIVATĂ.

(Art. 1, 8 ș. u. Pr. Pen.).

CUPRINS :

I. Fapte ce dau naștere acțiunii private (1—2).
II. Exercitarea acțiunii private (3-4).
1. Cine o poate exercita ? (5—10).
2. Contra cui se poate introduce (11—12).
III. Cum se exercită acțiunea privată (13—14).
IV. Suspendarea și stingerea acțiunii private (15—17).
V. Note (18).

I. Fapte ce dau naștere acțiunii private

1. — Dacă nu există delict penal imputabil inculpatului, partea civilă nu poate obține condamnarea la daune, deoarece potrivit art. 2, 3 și 11 pr. pen. instanțele co-

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.iini.ro

recționale nu au căderea de a acorda părței vătămate decât despăgubirile ce i s'ar fi cauzat prin comiterea unei infracțiuni la legea penală. (Cas. II d. 876/928. P. R. 06 III 929).

2. — Prin decizia sa Curtea de Apel Galați, admițând apelul inculpatului îl achită de orice penalitate, motivând că în lipsă de probe precise și concludente inculpatul nu poate fi făcut vinovat de faptul de falș, pentru care Tribunalul îl condamnase la o lună închisoare corecțională.

Astfel fiind, dispare în întregime faptul generator de daune și neexistând delict penal imputabil inculpatului, partea civilă nu poate obține nici condamnarea sa la despăgubiri civile, aceasta fiind soluția ce se impune față de textul art. 2, 3 și 11 pr. penală.

Într'adevăr, instanțele corecționale nu au căderea de a acorda părței vătămate de cât despăgubirile ce s'ar fi cauzat prin comiterea unei infracțiuni la legea penală și neexistând delict penal nu pot exista nici daune din moment ce acestea trebue să și aibă cauza directă și imediată în existența infracțiunei penale. (T. Ismail s. 1678/929 cu nota de Al. Zamfirescu, P. R. 57 III 930).

II. Exercitarea actiunii orivate

3. — Dacă legea lasă la facultatea părții interesate să urmărească pretențiunile civile, fie pe calea acțiunii civile, fie ca accesoriu al celei penale. este dela sine înțeles că nu poate folosi în urmărirea aceloraș pretențiuni ambele căi. (Cas. II 2771/926, P. R. 2 III 927).

4. — Dacă partea civilă poate să pună în mișcare acțiunea publică, exercițiul acestei acțiuni îl are numai ministerul public. Partea civilă are exercițiul numai al acțiunei private. Din cauză că ea are exercițiul numai al acestei acțiuni, când inculpatul a fost achitat în lipsa părții civile, opoziția ei pune în mișcare numai acțiunea privată, iar nu și acțiunea publică, care a fost exercitată de către ministerul public prin concluziile puse în instanța, când s'a dat sentința achitatoare (T. Dâmbovița I Jurnal 3858/926 P. R. 88 III 926).

1. Cine o poate exercita ?

5. — Acțiunea privată este admisibilă numai când acel care o intentă a fost lezat personal și direct prin infracțiune. (Cas. fr. Req. 18 Oct. 1913, P. R. 31 III 922).

6. — Astfel un „comitet" nu poate figura într'o acțiune privată pentru ultraj la bunele moravuri, deoarece nu poate să rezulte vre-un prejudiciu pentru el (aceiaș decizie, v. supra).

7. — Din moment ce acțiunea publică a fost pusă în mișcare prin apelul părții civile, Tribunalul este în drept să statueze asupra ei nu numai în lipsa părții civile dar și opoziția făcută de aceasta, întrucât numai prin judecată asupra opoziției ia sfârșit acțiunea publică, hotărârea atacată asupra apelului fiind considerată ca și cum nu ar fi fost. (Cas. II d. 1387/926 P. R. 34 III 927).

8. — In baza puterei maritale și a puterei părintești, bărbatul poate să exercite acțiunea civilă pentru daunele aduse soției și copiilor săi, el fiind cel mai direct interesat în cauză în privința prejudiciului adus acestor din urmă, într cât acest prejudiciu se resfrânge în mod indirect și asupra lui, în calitatea sa de cap al familiei. Nu se poate deci zice că el n'ar avea, în speță, dreptul de a cere repararea prejudiciului cauzat, pentru că el n'ar fi fost personal lezat. Acest principiu este conform și cu art. 4 § 2 din proced. penală, după care acțiunea civilă pentru repararea daunelor cauzate printr'o infracțiune penală poate fi urmărită atât de cei care au suferit, aceste daune cât și de reprezentanții lor legali. (Cas. II d. 908/922 cu nota lui D. Alexandresco, P. R. 169 I 923).

9. — Când judecătorul apelului hotărăște că acțiunea civilă nu este admisibilă pentru motivul că terțiul care s'a constituit parte civilă în numele persoanei lezate, n'a putut justifica un mandat regulat, prevenitul, care a contestat admisibilitatea acestei contestații, obține justiție și nu poate pretinde că dreptul sau de apărare ar fi fost violat, datorită faptului că această terță persoană a fost îngăduită să pună concluzii și să pledeze înaintea primului judecător și înaintea judecătorului apelului. (Cas. II Belg. 30 Mai 1927, P. R. 142 III 1927).

10. — Într'o instanță penală cineva nu se poate constitui parte civilă decât în cazul când este îndreptățit a cere despăgubiri pentru un prejudiciu material sau moral suferit prin infracțiunea săvârșită de inculpat.

Sechestrul asigurător se pune pe averea debitorului pârât, pentru ca, dacă creditorul reclamant ar câștiga în instanța civilă, să se poate satisface cu ușurință din averea pârâtului.

Până la tranșarea definitivă a litigiului civil, creanța reclamantului nu este certă și exigibilă asupra debitorului spre a se executa în averea sechestrată asigurător, ci urmează a se considera în instanța penală ca o simplă eventualitate.

Prin urmare, pentru daunele eventuale, cineva nu se poate constitui parte civilă într'o instanță penală, și deci creditorul care a cerut punerea sechestrului asigurător asupra averii inculpatului custode — dat judecătei penale pentru înstrăinare de sub sechestru —nu i se poate recunoaște calitatea de parte civilă în proces. (Jud. oc. Pogoanele Buzău, cu nota de Radu Em. Manolescu, P. R. 74 III 927).

2. Contra cui se poate introduce ?

11. — In caz de deces a infractorului deși acțiunea penală e stinsă, cea civilă subsistă față de succesorii deliquentului. (T. Bacău I. s. 225/926, cu notă de Emil I. Bădăreu, P. R. 27 II 927.

12.— Când victima unei infracțiuni se constitue parte civilă în contra mai multor persoane răspunzătoare civilmente, afirmând că sau una sau alta urmează a-l despăgubi, acțiunea sa civilă nefiind astfel determinată în privința pârâtului sau pârâților cu cari instanța civilă urmează a fi legată, trebuie a fi disjunsă de acțiunea publică care nu poate, principial, suferi întârzieri în soluționarea ei. (T. Oc. I Buc. 18 Oct. 1926, P. R. 24 III 927).

III. Cum se exercită acțiunea privată.

13. — Dacă partea lezată s'a constituit parte civilă la primele cercetări, fără a fi precizat cuantumul daunelor pretinse, iar la darea hotărârei, la prima instanță, a lipsit, din această lipsă a sa, mai înainte de a-și fi precizat cuantumul despăgubirilor pretinse, nu se poate trage prezumția că partea a renunțat la pretențiunile sale civile, atâta timp cât această renunțare nu este tocmai exprimată și ea nu rezultă dintr'un fapt personal care să nu lase nici o îndoială că partea a înțeles să abandoneze această calitate de care a fost învestit; așa fiind ea are drept să facă apel în contra hotărârei primei instanțe, și în apel poate să fixeze cuantumul daunelor ce pretinde și să ceară admiterea lor, iar instanța de apel să le admită, fără ca prin aceasta să se aducă vreo atingere principiului celor două grade de jurisdicție pentru partea adversă. (Cas. II d. 3257/931, P. R. 69 III 931).

14. — Reclamantul care se mulțumește, cu ocazia primelor cercetări, să se constitue parte civilă într'o reclamațiune penală, fără ca înaintea instanței represive să pună concluziuni în sensul că-și menține cererea de despăgubiri, ci pretinde numai ca inculpatul să-și primească pedeapsa, este prezumat că a renunțat la despăgubiri și prin consecință nu poate fi primită a face apel. (T. Iași II S. 183/925 cu notă de N. T. Buzea, P. R. 212 II 925).

IV. Suspendarea și stingerea acțiunii private.

15. — Partea ce a intentat o acțiune civilă nu poate s'o abandoneze și să se constituie parte civilă înaintea instanței represive, decât numai cât timp a intervenit în cauză o hotărâre asupra fondului în prima instanță, deoarece în acest caz s'ar ridica părții câștigătoare beneficiul hotărârii dată în instanța civilă, hotărâre ce nu poate fi reformată decât pe căile precise de lege (Cas. II dec. 1995/920 P. R. 4 III 922).

16. — Conform art. 8 pr. pen. partea lezată putând intenta acțiunea civilă concomitent cu cea publică, instanța penală dobândește competența excepțională a judeca în afară de infracțiune și despăgubirea ce rezultă și astfel stingerea ulterioară a acțiunei publice este fără înrâurire asupra acțiunei private care rămâne în judecata instanței deja sesizată. (Cas. II d. 6547/928 cu nota de Radu Dimiu, P. R. 19 I 930).

17. — Este de principiu că atunci când instanța represivă a fost sesizată în mod regulat, la început și de acțiunea publică și de acțiunea civilă, stingerea ulterioară a acțiunei publice este fără înrâurire asupra acțiunii civile care rămâne singură în judecata instanței deja sesizate.

In speță, jurisdicțiunea corecțională, sesizată în mod regulat de o plângere pentru denunțare calomnioasă, rămâne competentă ca să statueze asupra acțiunii civile, cu toate că, după data citării, acțiunea publică s'a stins prin efectul legii din 5 Iulie 1918.

Tot astfel, și cu mai drept cuvânt, trebuie să decidem dacă acțiunea publică s'a stins chiar înainte de legea din 5 Iulie 1918 (însă posterior citațiunii), prin legea asupra amnistiei din 31 Iulie 1913 și că o decizie, rămasă definitivă, a hotărât că jurisdicțiunea represivă, regulat sesizată de acțiunea civilă, rămânea competentă. (Cas. Crim. Fr. 22 Ian. 1921, P. R. 96 III 1926).

V. Note.

18. — Acțiune publică, Amnistie, Responsabilitate.

ACȚIUNE PUBLICĂ.

(Art. 1, 2, 4 ș. u. Pr. Pen.)

CUPRINS:

I. Exercitarea acțiunii publice :
1. Cine o exercită (1—8).

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.iini.ro

2. *Contra cui se exercită (9—10).*
II. *Stingerea acț. publice (11—14).*
III. *Note (15).*

I. **Exercitarea acțiunii publice.**

1. **Cine exercită acțiunea publică?**

1. Potrivit art. 4 pr. pen. dreptul de a exercita acțiunea publică aparține exclusiv funcționarilor publici, cari reprezintă Ministerul Public și deși art. 60 pr. pen. acordă părții civile dreptul de a pune în mișcare această acțiune, ea însă n'are drept de a exercita însăși acțiunea publica, nici a face acte de urmărire, cari rămân rezervate magistraților competenți. (Cas. II ,d. 1485/921, P. R. 121 III 922).

2.— Acțiunea publică poate fi exercitată fie de partea civilă fie de Ministerul Public din oficiu, însă pentru aceasta trebue sa se arate că infracțiunea a cauzat sau a putut să cauzeze vreun prejudiciu unei persoane fizice sau morale. (T. Bălți, 16 Oct. 1929, cu nota de L. Ciobanu, P. R. 108 III 929).

3. — Chiar dacă o atare persoană ar renunța la pretențiuni pecuniare ,dacă i s'au cauzat sau a putut să fie lezată în interesele sale prin comiterea infracțiunei, în acțiunea publică, neapărat ar fi trebuit să se arate care este acea persoană și să urmeze cursul indiferent de atitudinea ei, întrucât prin infracțiune este vătămată și ordinea publică. (T. Bălți, 16 Oct. 1929 v. supra).

4. — Tribunalul corecțional prin plângerea directă a părței civile este sesizat cu acțiunea pubică, cu alte cuvinte partea civilă se mărginește numai a provoca acțiunea publică sesizând instanța, care putând condamna chiar în cazul când parchetul pune concluzii pentru achitare, urmează că acțiunea publică poate fi pusă în mișcare și fără concursul parchetului care prin faptul că pune concluziuni în ședință nu face decat să exercite acțiunea publică, care este deja pusă în mișcare prin sesizarea făcută direct de partea civilă. (T. Iași I, 19 Aprilie 1926, P. R. 39 III 927).

5. — Dacă după art. 412 pr. pen. partea civilă poate cere anularea unei deciziuni a instanței de fond, acest drept se referă numai la acțiunea privată și, prin urmare, partea civilă nu poate face recurs în contra hotărârei care constată că nu e loc la pedepsirea celui dat în judecată. (Cas. II d. 1485/921, P. R. 121 III 922).

6. — Excepțiunile — expres prevăzute de lege — la principiul monopolului cu care e investit ministeru public de a exercita acțiunea penală, nu se pot întinde și la alte cazuri neprevăzute de legiuitor, cum este recursul împotriva deciziunilor Camerei de punere sub acuzare, atunci când prin abținerea procurorului general, acestea dobândesc autoritate de lucru judecat în ce privește acțiunea publică, acțiune care rămâne stinsă până la descoperirea de noui probe în sarcina inculpatului. (Cas. II d. 2250/929, P. R. 81 III 929).

7. — Prezența în proces a părții civile care își apără interesle sale, este fără influență legală asupra dezbaterilor dintre Ministerul Public și prevenitul cât privește acțiunea penală. (Cas. II 30 Mai 1927, P. R. 142 III 927).

8. — Calitatea de inculpat, nu-l împiedecă pe acesta pretinzându-se victimă a aceluiaș delict, de a chema direct pe autorul înaintea Tribunalului competinte, chiar atunci când faptele pe cari le invocă contra lui ar fi indivizibile cu acelea cari îi sunt imputate dinaintea aceluiaș Tribunal, mai ales în materie de accident.

In consecință, este admisibilă petițiunea introductivă de instanță și trebuie statuat asupra ei ,cel puțin atunci când au alegere de domiciliu la sediul Tribunalului și enunciarea faptelor și satisface condițiunile de validitate fixate de art. 183 cod. instr. crim. (art. 179 pr. pen. rom.) deși nu vizează textele codului penal, susceptibile de aplicațiune, nici intervențiunea ministerului public, în ceace privește acțiunea publică. (C. Ap. Rouen, 26 Iulie 1929, P. R. 63 III 931).

2. **Contra cui se exercită acțiunea publică?**

9. — Acțiunea publică fiind pusă în mișcare și având ca scop represiunea delictului, ea îmbrățișează pe toți autorii și complicii infracțiunei, fie că au fost sau nu semnalați de procuror în rechizitoriul său. (Cas. II, d. 176/921, P. R. 43 III 922).

10. — Astfel Camera de punere sub acuzare, în urma opoziției reclamantului, poate declara că este caz de urmărire împotriva unor inculpați ce nu au fost trecuți în rechizitoriul introductiv. (ac. dec.).

II. **Stingerea acțiunii publice.**

11. — Ministerul public nefăcând recurs în contra deciziei de neurmărire a Camerei de punere sub acuzare, acțiunea publică este stinsă în mod definitiv. Dreptul acordat părții civile de a face opoziție la Camera de punere sub acuzare, contra ordonanței judelui instructor, este o excepțiune la principiul că acțiunea publică se exercită numai de Ministerul public. Partea civilă neputând înfățișa decât interesle sale civile, nu se vede utilitatea dreptului de recurs în contra deciziunii de neurmărire a Camerei, căci, admițând că Curtea ar casa și ar trimite la altă Cameră, aceasta desigur ar fi necompetinte a se pronunța asupra intereselor pecuniare ale părții civile și deci un asemenea recurs e inadmisibil. (Cas. II d. pen. 2660/922, P. R. 56 III 924).

12. — Moștenitorii părței lezate nu au dreptul a renunța decât la despăgubirile civile, care, ca orice bun material al succesiunei fac parte din patrimoniu defunctului, acțiunea publică însă nu poate fi stinsă prin împăcare cu moștenitorii părței vătămate. (Cas. II d. pen. 3451/928 cu nota de G. Petruc, P. R. 18 III 929).

13. — Scoaterea din cauză a inculpatului find un procedeu contrar dispozițiunilor art. 10 proc. pen. care apreciază și limitează modurile prin cari acțiunea publică poate lua sfârșit, instanța de judecată competentă putea să nu ție seamă de o asemenea scoatere din cauză mai ales că fusese dispusă de o instanță necompetentă. (Cas. II, 11 Iulie 1928, P. R. 50 III 929).

14. — Parchetul care a introdus un apel împotriva sentinței Trib., poate să se desiste dela acest apel, când el n'a avut ca obiect decât determinarea competenței instanței de judecată și nu scoaterea din cauză a celor învinuiți, caz în care desistarea este inoperantă (C. Ap. Craiova I d. 300/927 cu note de Al. Hagi Gheorghe și V. Dongoroz, P. R. 162 III 927).

III. **Note.**

15. — A vedea : Acțiune disciplinară. Camera de punere sub acuzare, Lucru judecat, Minister public.

ACȚIUNE RECONVENȚIONALĂ.

V. Accelerare (lege), Reconvențională.

ACȚIUNE RECURSORIE.

(Art. 213—216 l. org. judec.).

CUPRINS:

I. *Persoane supuse acțiunii recursorii (1—4).*
II. *Acțiunea în daune (5—6).*

I. **Persoane supuse acțiunii recursorii.**

1. — Judecătorii, când fac un act de jurisdicție contencioasă sau grațioasă, nu lucrează ca prepuși ai Ministerului de Justiție, fiindcă nu lucrează din ordinul lui, care deci nu poate răspunde de daune. (C. Ap. Constanța, d. 36/929, P. R. 69 III 929).

2. — Regulele răspunderei judecătorilor sunt aplicabile tuturor acelora, cari prin funcțiunie cu cari sunt învestiți, aparțin ordinului judecătoresc fie că ei concură distribuirei justiției ca însărcinați ai ministerului public sau ai instrucțiunei, fie că ei lucrează ca ofițeri de poliție judiciară sau ca auxiliari ai parchetului.

In special se aplică unui comisar de poliție care după ce a procedat la interogatoriul unei persoane a pus-o în stare de arestare. (C. Ap. Paris Fr. 6 Nov. 1929 cu nota de D. Cotrutz, P. R. 36 III 930).

3. — Deși în principiu Statul este desponsabil de prejudițiul cauzat particularilor prin neregulata funcționare a serviciului portărelor, care constitue un serviciu public al cărui singur tituar este Statul prin organul său de resort Ministerul de justiție, cu toate acestea întrucât nici un text de lege sau din regulamentul portărelor nu autorizâ pe acești funcționari să încaseze valoarea cambiilor depuse la protest, iar pe de altă parte întrucât nici protestul, al cărui singur scop este acela de a conserva acțiunea cambială de regres, nu conferă implicit portărelului respectiv și mandatul de încasare, care fiind un mandat special nu se poate presupune, faptul portărelului de a încasa contravaoarea cambiilor este un fapt detașabil de atribuțiunea sa legală și ca atare, nefiind vorba de un fapt de serviciu, Statul nu poate fi ținut responsabil de faptul portărelului incorect care și-a însușit valoarea aceor cambii.

Prin urmare debitorul în contra căruia s'au depus cambiile la protest făcând o plată nevalabilă are a suporta, singur consecințele unei asemenea plăți. (Jud. Oc. I Buc. 12 Mai 1927, P .R. 71 III 927).

4. — Urmărirea judecătorilor nefiind aplicabilă magistraților militari ,aceștia pot să fie urmăriți în fața instanțelor civile pentru repararea unor greșeli, făptuite cu ocaziunea funcțiunilor, în acelaș mod cum ar putea să fie urmăriți și funcționarii.

In această privință urmează a se face deosebire între greșelile de serviciu și greșelile personale, judecătorii civili neavând competință decât pentru cele din urmă, adică pentru greșelile făptuite de un judecător militar care, în loc să lucreze pentru împlinirea misiunii sale firești ,a ieșit din marginile datoriei sale. (T. Civ. Seine Fr. I, 14 Nov. 1921, P. R. 16 III 928).

II. **Acțiunea în daune.**

5. — Acțiunea în daune interese intentată la Tribunalul civil pe baza art. 998 și 1000, al. 3 c. civ. cu nesocotirea obligației impuse reclamantului prin art. 216 legea org. judec. din 1924, este inadmisibilă atâta vreme cât comisiunile disciplinare nu vor fi stabilit, în prealabil și în mod definitiv, culpa magistratului vizat

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.iini.ro

prin acțiune și ale cărui procedări ar fi putut da naștere la prejudiții. (T. Ilfov I d. 1275/925, cu nota de Constant Ionescu, P. R. 46 II 926; aceiaș P. R. 7 III 926).

6. — Acțiunea recursorie a părții vătămate în contra portărelului culpabil, prevăzută de art. 64 din reg. port., nu exclude responsabilitatea directă a Statului, deoarece pe lângă faptul că o simpă dispoziție regulamentară nu are nici o valoare juridică față de un principiu de responsabilitate tras din legea pozitivă, dar acțiunea recursorie nefiind decât o aplicațiune a regulei de drept comun că fiecare persoană este direct responsabilă de prejudițiul cauzat prin fapta sa, deci să porterelul vinovat este personal răspunzător față de partea vătămată, ea nu este de natură a înlătura responsabilitatea Statului pentru prejudițiul cauzat particularilor prin neregulata funcționare a unui serviciu public al cărui titular este. (Jud. Oc. I Buc. 12 Mai 1927, P. R. 71 III 927).

ACȚIUNE TEMERARĂ.

V. Abuz de drept, judecătorie de ocol.

ADAGII.

1. — In rezolvarea diferitelor conflicte de drept ce se pot ivi, apar ca izvoare de drept alături de legea pozitivă, o mulțime de maxime, adagiuri, etc., cea mai mare parte moștenite din dreptul roman, lărgindu-și sau restrângându-și aplicațiunea în legătură cu nevoia de a mlădia textele legilor în vigoare la nouile condiții de viață socială sau economică și dacă unele din aceste maxime nu fac decât să condenseze într'o formulă scurtă regulele pe larg lămurite de legiuitor, altele rămân în marginea codurilor permițându-se să lămurească unele din multele chestiuni lăsate în fine merg mai departe ciocnind în sate în urmă de redactorii codurilor și aloarecare măsură dreptul scris, iar între acestea este maxima „error communis jus facit"). (T. Dolj II s. 719/926, P. R. 91 III 927).

2.— „Electa una via, non datur recursus ad alteram". V. Acțiune publică, Proprietarilor (lege).

3.— „In pari causa melior est causa possidentis", V. Acțiune în revendicare.

4.— „Jura vigilantibus, non dormientibus". V. Impărțeală.

5.— „Le criminel tient le civil en etat". V. Acțiune publică, Chestiuni prejudiciale.

6.— „Nemo auditur suam propriam turpitudinem allegans", de Constant Ionescu. (P .R. 26 IV 928).

7.— „Qui doit garantir ne peut evincer". V. Acțiune în revendicare, Vânzare.

8.— „Rebus sic stantibus". V. Impreviziune.

9.— „Scire leges non hoc est verba earum tenere sed vim ac potestatem" de Ion Gr. Dimoftache. (P. R. 29 IV 929).

ADEZIUNE.

Contracte de adeziune, de Fratea Dârlea. (P. R. 145 IV 930).

ADMINISTRARE LEGALĂ.

V. Folosință legală.

ADMINISTRATIVĂ (organizare).

(l. Organiz. Com. Rurale din 1904 cu modif. ulterioare; legea publ. în Monit. Ofic. Nr. 128 din 14 Iunie 1925).

CUPRINS.

I. Organizare.
A. Alegeri administrative (1—3).
Operațiile electorale:
a) liste electorale și convocarea alegătorilor (4—14).
b) Contestații electorale (15—18).
B. Comuna.
1. Consiliul comunal și delegația permanentă (19—23).
2. Primarul (24).
C. Județul.
1. Consiliul județean, Prefect, Pretori (25—28).
II. Funcționare.
1. Validitatea deliberării consiliilor (29—30).
2. Bugetul comunelor și județului (31—33).
3. Tutelă administrativă (34—37).
4. Demisia și dizolvarea consiliilor comunale și județene (38—45).
III. Conflicte între comune sau jud. (46).
IV. Note (47).

I. Organizare.

A. Alegeri administrative.

1.— De câte ori legea administrației locale nu dispune în materie de alegeri comunale și județene, urmează a aplica rânduelile legii electorale, care constituesc dreptul comun. (Com. Cent. Reviz. I 7 Aprilie 1930, P. R. 35 III 931).

2. — Față de dispozițiunile art. 572 din l. a. l., legea de unificare administrativă este și rămâne abrogată în toată cuprinderea ei. (Com. Centr. Reviz. I 7 Aprilie 1930, P. R. 35 III 931).

3. — Motivul de amânare a alegerilor comunale constitue un atribut al puterei executive, care are să aprecieze asupra împrejurărilor de fapt menite să justifice amânarea. (C. Ap. Craiova I, d. 68/929 cu rezumate de concluzii scrise, P. R. 179 II 929).

Operațiile electorale.

a) listele electorale și convocarea alegătorilor.

4. — Modificările listelor electorale, ce pot surveni pe calea contestațiunilor, au un caracter individual, care nu ridică listelor, pentru cei necontestați, caracterul de liste definitive. (Com. Cent. Reviz. II, 8 Aprilie 1930, P. R. 40 III 931).

5.— Când comitetul central de revizuire este chemat să judece operațiunile electorale, el e în drept a examina și regularitatea listelor ,pentru a putea constata și decide dacă modul lor de alcătuire duce sau nu la anularea alegerii. (Com. Centr. Reviz. I, 7 Aprilie 1930, P. R. 35 III 931).

6.— Art. 557 legea administrației locale, modificat prin legea din 1929, stabilind cari vor fi listele electorale pe temeiul cărora urmează a se efectua alegerile, nu cere, ca o condițiune de validitate a alegerilor, ca listele să fie definitive cu cel puțin 15 zile înainte de data efectuării alegerii, în sensul art. 22 din legea electorală .(Com. Centr. Reviz. II 8 Aprilie 1930, P. R. 40 III 931).

7.— Conf. art. 382 al. 1 și 2 legea adm listele electorale întocmite de primari și notari în comunele rurale se vor afișa în termen de 10 zile dela data publicărei decretului prin care se fixează județele și comunele, iar în conf. cu disp. al. 3 orice cetățean va putea contesta omisiunile, ștergerile sau înscrierile nelegaleprin cerere îndreptată la jud. de Ocol în termen de 10 zile dela afișarea listelor.

Afișarea listelor electorale și procesul verbal de constatare al acestei operațiuni fiind o formalitate din care decurge exercitarea unor anumite drepturi, urmează că pentru garantarea acestor drepturi, ele trebuesc făcute numai la epocile anume prevăzute de lege.

Facerea unor asemenea formalități înainte sau peste termenul hotărât de legiuitor ,isbesc aceste operațiuni de nulitate, întrucât ele înfrâng un ordin imperativ al legei (T. Muscel, 14 Dec. 1925, P. R. 121 III 927).

8.— Deși din dispozițiunile art. 158 și 382 legea adm. și din dispozițiunile art. 366 — care enumără atribuțiile notarului — s'ar desprinde ideia că nu numai întocmirea dar și afișarea listelor electorale și încheierea procesului verbal ar trebui făcută de ambele organe, primarul, ca organ al administrației comunale, iar notarul, ca organ al autorității centrale, aceasta spre a garanta cât mai mult drepturile cetățenești, totuș, din moment ce această iscălitură a notarului, nu este prevăzută ca fiind un element esențial al afișării, adică un element fără de care afișarea nu ar avea nici o ființă, urmează că omisiunea judecătorului nu era esențială, adică nu era de natură să schimbe soluția procesului, așa că din acest punct de vedere recursul a nefondat. (Trib. Muscel, 14 Dec. 1925, P. R. 192 III 929).

9.— Listele pentru alegerile comunale și județene, potrivit art. 381 l. adm. locale se întocmesc în conformitate cu legea electorală. Numai în privința formării buletinelor de vot, operațiunile de votare și centralizarea voturilor, legea electorală nu se aplică, deoarece în această privință ea conține dispoziții speciale (Com. Reviz. Craiova, II, 2 Aprilie 1930. P. R. 92 III 930).

10. — In conformitate cu disp. art. 158 din legea administrativă din 1925, autoritatea comunală, căreia îi revine sarcina întocmirii listelor electorale, este obligată a îngriji și de distribuirea cărților de alegător, cel mai târziu până în trei zile înainte de data alegerii. (Com. Centr. Reviz. II 8 Aprilie 1930. P. R. 40 III 931).

11. — Din șirul operațiilor electorale face parte și actul de convocare, căci art. 404 deschide calea contestației, dela convocarea corpului electoral, până la proclamarea rezultatului alegerei. (C. Ap. Buc. III d. 509/930 cu note de G. Iuliu și D .Ghimpău, P. R. 196 II 930).

12. — In executarea disp. art. 34 al. d, legea electorală, președintele biuroului fiind obligat, chiar în ipoteza unor alegeri municipale, a îngriji de creiarea secțiunilor și de desemnarea localurilor de vot, el lucrează din acest punct de vedere ca un organ al Ministerului de interne, potrivit art. 557 din l. adm. locale, căruia îi revine nu numai sarcina convocării alegerilor, dar și organizarea tuturor operațiunilor, cu caracter administrativ referitoare la alegeri.

Prin urmare, actul făcut de președintele biuroului electoral, în exercițiul acestor atribuțiuni ,nu poate fi atacat înaintea unei instanțe tutelare ci înaintea instanțelor de drept comn sau pe calea acțiunei în contencios administrativ, potrivit legei speciale. (Comit. Central de Revizuire ,13 Martie 1930. P. R. 139 III 930).

13. — Candidatul propus nu are această calitate decât în urma acceptării propunerei sale în termenul și condițiunile prescrise de art. 45 l. elect. comb. cu art. 393 legea administr. locale. In caz contrar lista se poate modifica propunându-se alți candidați în locul celor ce n'au aderat în termen, cu condițiune ca cei ce au aderat

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.iini.ro

să figureze pe lista modificată, fără ca învoirea celor cari n'au aceptat propunerea să fie necesară. (Comit. loc. revizuire Craiova I, 27 Febr. 1930, P. R. 92 III 930).

14. — Potrivit art. 401 l. a. locale, repartizarea între liste a mandatelor se face proporţional cu massa electorală a fiecărei liste, faţă de numărul total al voturilor exprimate. (Com. Centr. Reviz. II, 8 Aprilie 1930) P. R. 40 III 931).

b) **Contestaţiile electorale.**

15. — Din succesiunea art. 199 şi urm. a legei administrative din 1925 şi 404 din legea administraţiei locale, nu rezultă că noul legiuitor ar fi voit să schimbe caracterul contestaţiilor electorale ci, dimpotrivă, conţinutul asemănător al dispoziţiilor respective din aceste articole arată că acest legiuitor a menţinut contestaţia existentă în materie electorală, cu caracterul cu care fusese reglementată de vechea lege, prin care instituise o cale de atac în contra actelor cari compun operaţiunile electorale.

Prin urmare, calea actiunei în contencios contra acestor acte este inadmisibilă. (C. Ap. Buc. III d. 509/930 cu nota de G. Iuliu şi D. Ghimpău, P. R. 196 II 930).

16. — Actiunea pentru anularea ordinului ministerial de amânarea alegerilor nu poate fi exercitată pe calea contestatiei prevăzută de art. 199 legea administrativă înaintea preşedintelui biroului electoral, de oarece nu e referitor la operaţiunea însăs a alegerilor(C. Ap. Craiova I, d. 68/929 cu rezumate de concluzii scrise, P. R. 179 II 929).

17.— Deşi conform dispoziţiilor art. 158 şi 382, Leg. adm. hotărârea judecătorului asupra contestaţiilor este definitivă, totuş întrucât ultimul aliniat al art. 158 — care din punct de vedere al logicei se aplică şi alegerilor care se fac conf. art. 382 — prevede că recursul nu suspendă executarea, urmează ca ambele texte de lege să fie interpretate în sensul că legiuitorul administrativ nu s'a gândit să răpească dreptul de recurs, ci numai că recursul — spre deosebire de dreptul comun, art. 270, 560, pr. c. şi 106 al. 4 şi 70 — să nu fie suspensiv de executare.

Admisibilitatea recursului mai rezultă şi din disp. art. 103 al. 3 Constitutie care hotărăste că recursul în casare este de ordin constitutional: ori legea adm. fiind promulgată posterior Constitutiei, urmează că din acest punct de vedere trebuie să i se aplice disp. art. 103 al. 3. (T. Muscel, 14 Dec. 1925, P. R. 7 III 929).

18. — Intrucât recurenţii s'au prezintat de bună voie la constituirea consiliului comunal în care au fost aleşi membrii, depunând în această calitate legiuitul jurământ, au primit diferite însărcinări în comisiunile speciale ale sectorului şi au luat parte efectivă la toate lucrările desi, prin aceste fapte dânsii au manifestat în mod clar si neîndoelnic voinţa de a accepta solutiunea dată prin deciziunea Comitetului Central de Revizuire care le respinsese contestatinea ce tindea la anularea alegerii în temeiul căreia ei fac parte din consiliul comunal.

Rezerva ce au făcut cu ocaziunea constituirii consiliului comunal, este inoperantă întrucât participarea la lucrările consiliului constituie prin ea însăsi o achiesare la solutiunea dată de Comitetul Central de Revizuire. (Cas. I d. 2499/930, P. R. 17 III 931).

B. **Comuna**

1. **Consiliul comunal şi Delegaţia permanentă.**

19. — Hotărârile Comisiunilor administrative ale Comunelor urbane, în materie de concesiune pentru zidire nu sunt date în competinţa Curţei de Casaţiune, nici după art. XXVI al legii din 1896 asupra contenciosului administrativ, nici în baza altor legi, dar cad în competinţa Ministerului de Interne de a fi cercetate. (Cas. III C. Ardeal, d. 1016/921, P. R. 125 III 922).

20. — Potrivit art. 96 din legea de organizare a comunelor urbane, Primăria singură are dreptul să fixeze condiţiunile deschiderii de strade, pasage sau înfundături în Capitală, reglementând construcţiunile şi punând restricţiuni în această privinţă.

Astfel, cu prilejul parcelării unui teren, Primăria poate opri construirea unui atelier mecanic, când înţelege să izoleze terenul parcelat de restul ocolului în care o asemenea construcţiune ar fi permisă de lege. (Cas. III d. 697/923 cu nota d-lui Anibal Teodorescu, P. R. 101 I 923).

21. — Legea de unificare administrativă, conferind consiliilor comunale şi delegaţiunilor permanente anumite atribuţiuni referitoare la chestiunile pur administrative şi de gospodărie, a abrogat dispoziţiile 176 din legea maghiară XVII din 1886 ,după care consiliile comunale aveau şi atribuţiuni judecătoreşti în diferendele dintre patroni şi lucrători.

A se admite contrariul, ar fi să se nesocotească principiul constituţional al separaţiunei puterilor în Stat şi rânduelile din art. 10 din Constituţie după care Justiţia se exercită numai de organele puterii judecătoreşti. (C. Ap. Braşov 25 Nov. 1926 cu nota de Dimitrie G. Maxim, P. R. 209 II 928).

22. — Nulitatea încheierii delegaţiei permanente a Primăriei prin care se acordă concesiunea unor lucrări fără licitaţiune publică nu poate fi pronunţată de Primar, ci de justiţie la cererea părţei interesate. Astfel fiind, nici suspendarea executării acelei încheieri nu poate fi pronunţată de autoritatea administrativă. (C. Ap. Buc. III d. 15/928 cu note de I. Dumitrescu, M. Iorgulescu şi I. V. Valjean, P. R. 46 II 930).

23. — Hotărârea prin care o comună aprobă o licitaţie şi ordonă vânzarea unui teren constituie un act administrativ. (C. Ap. Buc. III 297/928 P. R. 156 III 928).

2. **Primarul.**

24. — Potrivit art. 8 al. ult., 9 şi 10 din legea pentru unificarea administrativă. Primarul Municipiului n'are dreptul de control şi de tutelă asupra lucrărilor sectoarelor decât numai în cazurile determinate de aceste texte, în care nu intră şi acela de a retrage concesiunea construcţiei unui pavilion de distribuirea petrolului şi benzinei. (C. Ap. Buc. III, d. 15/928 cu note de I. Dumitrescu, M. Iorgulescu şi I. Valjean, P. R. 46 II 930).

C. **Judeţul.**

1. **Consiliu judeţean.— Prefect.— Pretori.**

25. — Incheierile Consiliului judeţean sunt susceptibile de acţiune în contencios fără a mai fi nevoie în prealabil de un apel la Ministerul de Interne. (Cas. III, d. 73/929, P. R. 81 III 929).

26. — Deliberaţiunea consiliului judeţean care aprobă o avansare, dacă e făcută cu violarea art. 151 şi 361 din legea de unificare administrativă, e nulă de drept conf. art. 206 lit. b şi deci poate fi pronunţată oricând.

Expresiunea „pentru a fi numit secretar al Consiliului judeţean' din art. 151 l. ad-tivă are un înţeles general referindu-se la toate modurile de numire în funcţiune între cari intră şi acel ce are loc pe calea avansărilor. (Cas. III 3 Iunie 1930 cu notă de Alex. Velescu, P R. 29 I 931).

27. — Prin art. 394 din legea administrativă s'au menţinut în Ardeal numai atributiunile date pretorilor de legea XX/9101, în materia unor contravenţiuni speciale, iar conform art. 400 din aceeaş lege, abrogându-se dispoziţiunile din legile anterioare contrarii acestei legi, prin aceasta s'a abrogat şi dispoziţiunile referitoare la competinţa pretorilor, nemai lăsându-se acestora alte atribuţiuni, decât acele prevăzute de art. 272, 357 şi următoarele precum şi cele prevăzute de menţionata lege maghiară.

Astfel fiind pretorii nu mai sunt competenţi să judece litigiile dintre stăpâni şi servitorii lor. (T. Someş II, 18 Mai 1929 cu nota de A. Eniu, P. R. 75 III 929).

28. — După art. 126 l. organiz. com. rurale, notarii comunali nu pot fi revocati prin simplă decizie prefectorială, decât în cazurile limitativ arătate în acest text de lege. In toate celelalte cazuri, art. 127 următor, care ca notarul să fie trimis în judecata comisiunii disciplinare (Consiliul ad-tiv permanent), cerinţă pe care prefectul insatisfăcând-o în speţă, a violat legea. (Cas. III d. 1639/923, P. R. 130 I 92).

II. **Funcţionare.**

1. **Validitatea deliberării consiliilor.**

29. — Statul sau Comuna, ca autorităţi publice nu pot fi silite pe calea recursului direct, să-şi revizuiască sau să-şi modifice actele sau lucrările pe cari ele le-ar face ca persoane juridice, de drept privat, şi nici nu li se poate impune prin hotărâri judecătoreşti să supravegheze şi să oblige pe particulari de a respecta şi executa legile şi regulamentele, oricât ar fi de dăunătoare, pentru cei de al treilea.

In asemenea cazuri, singura cale pentru cei vătămaţi în drepturile lor, este denunţarea către organele competinte a contravenienţilor, pentru darea lor în judecata penală, şi reclamarea în justiţie — conform dreptului comun — a daunelor cauzate prin comiterea contravenţiunilor sau a faptelor ilicite. (Cas. III d. 1232/922 cu nota de G. I. în P. R. 21 III 923).

30. — Din combinarea art. 205, 207 şi 208 l. de unif. ad-tivă, reiese că sub raportul controlului la care încheierile consiliilor comunale, judeţene şi ale delegaţiunilor permanente sunt supuse, legiuitorul distinge, dispunând că unele din ele şi anume cele prevăzute de art. 206 sunt nule de drept când sunt atinse de viciile anume arătate prin acest articol, la orice epocă, iar altele — adică acele luate contra dispoziţiunilor prevăzute de art. 205 din aceeaş lege — sunt numai anulabile, anulare care se pronunţă sau din oficiu, sau dpă cererea părţii interesate, în termen de 30 zile dela primirea cererii de anlare, sau dela comunicarea deliberaţiunii către autoritatea superioară — Prefectură sau Minister, — după cum e cazul. (Cas. III 3 Iunie 1930, cu notă de Al. Velescu, P. R. 29 I 930).

2. **Bugetul comunelor şi judeţului.**

31. — In conformitate cu art. 227 din

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.iini.ro

din legea pentru unificarea administrativă, finanțele comunelor și județelor se administrează și ele după dispozițiile legii contabilității publice.

Deci, pe baza acestor texte de lege, creanța Băncii Țărănești fiind înscrisă în bugetul Municipiului Iași pe anul 1926, urmează că ea poate fi plătită valabil în tot exercițiul bugetar al anului 1926, adică până la 1 Iulie 1927.

Așadar deși creanța Băncii Țărănești este necontestat certă, lichidă și exigibilă, întrucât însă conform textelor mai sus enumerate, municipiul este încă în termen a face plata ei în mod valabil până la finele exercițiului bugetar al anului 1926, deci până la 1 Iulie 1927, obiecțiunea ridicată de ea ,este fondată și ca atare urmează a fi admisă și a decide că oprirea cerută și efectuată este prematură. Banca Țărănească neputând uza de calea acestei urmăriri decât numai dacă Municipiul com. Iași nu va achita această ordonanță până la expirarea și a exercițiului bugetar nu numai a expirării anului bugetar. (T. Iași III d. 152/927 P. R. 118 III 927).

32. — Articolul 247 din legea pentr unificarea administrativă, arată că comunele pot crea cotizațiuni pentru întreținerea sau crearea de îmbunătățiri extraordinare, care deși pot servi interesul public, folosesc în deosebi mai multe anumite categorii de cetățeni, sau unei părți, cartier ,străzi sau regiune din cuprinsul comunei .

Prin îmbunătățiri extraordinare în sensul art. 247 amintit mai sus, urmează a se înțelege și canalizarea, crearea de străzi, iluminatul unui cartier, întrucât canalizarea, construcția străzilor și iluminatul, etc., la transformarea unui tren gol și nelocuit într'unul locuit, care să rezolve și problema de interes general a locuințelor într'un oraș, constitue în sine o îmbunătățire extraordinară în sensul legei, așa că odată încuviințate de majoritatea celor interesați, prin îngrijirea autorităților respective, cotizațiunile devin obligatorii pentru toți proprietarii cartierului, pentru cari cotizațiunile au fost create. (C. Ap. Brașov I 20 Nov. 1928, P. R. 52 III 929).

33. — Obligațiunea luată de o comună de a nu pretinde — în schimbul unei sume globale fixată — plata unei taxe, votată de consiliul comunal, dar neaprobată de autoritatea superioară, este nulă, fiind lipsită de obiect, și plata acestei sume globală fiind nulă, lipsită fiind de cauză, ea poate da loc la o acțiune în repetire (c. civ. belg. art. 1108 și 1131; c. civ. rom. art. 948 și 966. (Cas. Belg I, 10 Iulie 1924, cu nota de J. Vermeulen, P. R. 32 III 925).

3. Tutela administrativă.

34. — Din cuprinsul art. 13 și 240 l. unific. adm. se desprind ideia că rolul Ministerului, în materie de buget votat de consiliul județean este un rol de tutelă administrativă, având dreptul de a controla și a da sfaturile și îndrumările necesare în vederea unei bune gospodării referitor la bugetul județului și ca consecință să poată reduce unele cheltueli înscrise în buget pe care le socoate ca fiind prea mari și deci dăunătoare bunului mers al județului.

In adevăr, dacă autoritatea superioară are dreptul — conform aliniatului penultim din art. 240 citat mai sus, — ca să înscrie din oficiu în buget cheltuelile obligatorii, cu atât mai mult această autoritate are dreptul de a reduce cheltuelile ce le crede că sunt exagerate și în dauna județului. (Cas. III d. 1211/930, P. R. 18 III 931).

35.— Din cuprinsul art. 13 și 240 l. unif. ad-tivă reiese că în ce privește bugetul votat de consiliul județean. Ministerul de Interne are rolul de tutelă administrativă, putându-l reduce sau imoune înscrieri noi în acest buget. (Cas. III d. 1211/930, P. R. 18 III 931).

36.— In drept, tutela administrativă nu poate fi exercitată de autoritatea superioară decât în cazurile limitativ arătate de lege și chiar și în aceste cazuri numai în limita dreptului de a aproba sau anula actul autorității administrative inferioare, fără însă ca autoritatea superioară să poată dispune direct modificarea actelor tutelate. (Cas. III, d. 252/928, P. R. 123 III 928).

37. — Conform art. 335 din l. administrației locale, Comitetul local de revizuire nu are a se întruni și judeca în ședință plenară decât atunci când trebuie să rezolve o importantă chestiune de principiu pe care nici un text de lege nu o lămurește. (Com. Reviz. Craiova II, 2 Aprilie 1930, P. R. 92 III 930).

4. Demisia și disolvarea consiliilor comunale și județene

38. — Demisiunile consilierilor comunali ai municipiilor se prezintă Ministerului de Interne iar nu consiliului comunal. (Cas. III 14 Ian. 1929, P. R. 91 III 930).

39. — Autoritatea competentă să primească demisiunea unui consilier comunal, este Ministerul de Interne.

Odată ce acest act al primirei demisiunei a rost săvarșit cerand situațiuni de drept pentru unele persoane, este irevocabil și deci, în speță, revenirea Ministerului asupra primirei demisiunei unui consilier comnal, după ce această primire de demisie avusese de efect instalarea unui alt consilier comunal, este ilegală. (Cas. III d. 54/930, P. R. 89 III 931).

40. — Cu toate că potrivit art. 275 din legea pentru unificarea administrativă, autoritatea chemată a se pronunța asupra dizolvărei consiliului județean va asculta înainte de luarea hotărârei, pe reprezentanții consiliului a cărui dizolvare se cere, aceștia putând să depună memorii scrise în cazul când n'ar voi sau nu s'ar putea prezenta, totuș această ascultare nu mai este necesară și nici nu mai este nevoie de depunerea vreuno memorii scrise, dacă se constată că cu ocazia anchetei prealabile făcută de funcționarul superior administrativ conform art. 274, membrii consiliului dizolvat au prezentat înaintea acestuia memorii scrise în apărarea lor. (Cas. III d. 713/929 P. R. 2 III 930).

41. — Neindeplinirea formalității cerute de art. 275 din legea de unificare administrativă, după care autoritatea chemată a se pronunța asupra disolvărei este datoare a asculta înainte de luarea hotărârei reprezentanții Consiliului a cărui disolvare se cere, atrage nulitatea actului de disolvare ca ilegal, chiar dacă membrii Consiliului județean au fost ascultați cu ocaziunea cercetărei făcută la localitate de Inspectorul general administrativ. (C. Ap. Buc. III d. 379/928 cu nota de C. M. Ionescu, P. R. 8 II 929).

42. — Intrebările ce trebuesc puse consiliului ce urmează a fi disolvat, trebuesc să fie clar formulate și să poarte asupra unor fapte precise, pentru ca aceștia să se poată apăra și răspunde la toate imputările. (C. Ap. Chișinău II, 13 Oct. 1928, P. R. 2 III 929).

43. — Nu se poate respinge acțiunea unui consiliu dizolvat ca lipsită de interes când parte din membrii consiliului dizolvat sunt repuși în noua comisie interimară. (C. Ap. Chișinău II, 13 Oct. 1928, P. R. 2 III 929).

44. — Atunci când se dizolvă un consiliu comunal, se atacă cu acțiune în contencios decretul de dizolvare și nu avizul Consiliului superior ad-tiv, care e un simplu act preparator. (C. Ap. Chișinău, II, 13 Oct. 1928, P. R. 2 III 929).

45. — Faptul de a fi considerat demisionat din funcțiunea de primar, precum și actele ce au urmat : convocarea consiliului comunal, alegerea altui primar și confirmarea lui, luate izolat, nu sunt în realitate decât elemente componente ale unui act complex: „înlocuirea", expresiune în care se cuprinde și revocarea și orice alte formule prin care se indică scoaterea din funcțiune. Toate aceste acte ca elemente componente ale înlocuirei nu pot fi supuse la condiții juridice altele decât înlocuirea însăș, care nu poate fi făcută decât în termenul de 30 zile, prevăzut de lege. (C. Ap. Chisinău, I, d. 7/928 P. R. 124 III 928).

III. Conflicte între comune sau județe

46. — Dacă partea nu a ridicat înaintea instanței de apel chestiunea litigiului judecat fără a se fi făcut încercările de conciliere prevăzute de art. 290 și 295 din legea administrativă, nu mai poate ridica această chestiune direct în Casație deoarece procedura concilierii din aceste texte este referitoare la interese pur private ale comunelor și deci nu este de ordine publică, iar pe de altă parte, Casația nu poate verifica dacă această procedură s'a efectuat sau nu. (Cas. I d. 1621/927, P. R. 147 III 927).

IV. Note

47. — V. Comisiuni comunale interimare (lege). Concesiune de transport.

ADOPȚIUNE.

(Art. 309 ș. u. C. Civ.)

CUPRINS:

I. Condițiuni cerute pentru adopțiune :
a) Condițiuni generale (1—3).
b) Condițiuni cerute adoptatorului (4—9).
c) Condițiuni pentru adoptatea unui minor (10—12).
II. Formele adopțiunei.
Instanța competentă (13—16).
Transcrierea hotărîrii (17—19).
Conflict de legi (20).
III. Efectele adopțiunei :
a) Puterea părintească (21—23).
b) Succesiune (24—28).
IV. Nulitatea adopțiunei (29—34).
V. Legislația teritoriilor alipite (35).
VI. Note (36).

I. Condițiuni cerute pentru adopțiune : a) Condițiuni generale.

1. — După lege, putându-se concepe o adopțiune făcută de o singură persoană cu scopul de a-și institui moștenitori numai pentru propria sa avere, fără ca o asemenea operațiune juridică să poată avea vreun efect față de celălalt soț, consecința logică este că dacă ambii soți au adoptat, în realitate sunt două adopțiuni distincte una de alta, producând fiecare efecte deosebite în ce privește dreptul adoptatului în averea soților și vițiul de care ar suferi una din adopțiuni este

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.iini.ro

fără influență asupra celeilalte, care rămâne valabilă dacă îndeplinește toate condițiunile de formă și de fond cerute de lege. (T. Prahova I s. 97/927 cu nota de Traian Alexandrescu, P. R. 174 II 927).

2. — Străinii pot fi adoptați în România, întrucât ei se bucură de exercițiul tuturor drepturilor civile, formele acestui contract fiind cârmuite de legile locale — locus regit actum — (C. Ap. Buc. III d. 182/924 cu nota de D. Maxim, P. R. 146 II 924).

3. — Copilul natural, recunoscut sau nerecunoscut, poate fi adoptat de tatăl sau mama sa, sau de amândoi părinții împreună dacă sunt căsătoriți și n'au alți copii legitimi sau legitimați, chiar dacă acest copil provine din adulter sau incest ; întrucât legea nu prevede nici o prohibiție în această privință, și întrucât toate argumentele trase în sensul părerii contrarie din art. 746, 747, 748, 908, etc. c. civ. fr., sunt lipsite de orice efect juridic. (C. Ap. Riom, Fr. 14 Aprilie 1922 cu nota d-lui D. Alexandresco, P. R. 30 III 926).

b) Condițiuni cerute adoptatorului.

4 — Soția nu poate adonta fără consimțământul celui de al doilea soț. (C. Ap. Craiova I, 28 Nov. 1929 cu nota de Dem. D Stoenescu, P. R. 146 II 931).

5. — Deși adopția este un act solemn, însă fără ca actul să aibe un caracter de interes public, lipsa de consimțământ a unui soț, nu poate fi un caz de omisiune, care să dea drept la anularea ei. (C. Ap. Craiova I, 28 Nov. 1929, V. supra).

6 — Această nulitate nu poate fi invocată decât de soțul care n'a dat consimțământul, fiind o nulitate relativă. (C. Ap. Craiova I, 28 Nov. 1929 V. Supra).

7. — Deși adopțiunea nu este permisă decât atunci când adoptatorul nu are copii legitimi la data adopțiunei, totuși nulitatea unei adopțiuni făcută împotriva acestei prohibițiuni legale, nu poate fi opusă decât de adoptator sau de adoptat și de moștenitorii acestora, al căror drept se deschide la moartea adoptatului sau a adoptatorului.

Prin urmare, o persoană care ar avea un interes moral de a cere nulitatea unei adopțiuni, și care nu face parte din categoria celor îndreptățiți de lege, nu poate opune această nulitate. (T. Covurlui I, s. 358/922, P. R. 122 III 923).

8. — Nulitatea prevăzută de art. 309 c. c. pentru cazul când unul din soții adoptatori ar avea copii legitimi la data facerii adopțiunei este absolută, întrucât interesează ordinea publică, așa că acțiunea în anularea adopțiunei făcută de colateralii soțului a cărui adopțiune este validă, este admisibilă în principiu.

Actul de adopțiune făcut cu acest viciu se poate considera valabil pro parte, numai în ce privește soțul a cărui adopțiune îndeplinește condițiunile legei, Și viciat pentru celălalt soț, întrucât actul de adopțiune nefiind prin natura lui un act unic și indivizibil, cuprinde în realitate două adopțiuni distincte față de fiecare din soți, așa că efectele desființării uneia din ele pentru un viciu recunoscut de lege nu se pot întinde și asupra celeilalte. (T. Prahova I s. 97/927 cu nota de Traian Alexandrescu P. R. 174 II 927).

9. — Faptul că adoptatorul nu s'ar bucura de o bună reputație, conform art. 319 codul civil, nu este o cauză de anulare a adopțiunii, aceasta fiind o chestiune de apreciere a tribunalelor, (C. Ap. Buc. III d. 182/924 cu nota de D. Maxim, P. R. 146 II 924).

c) Condițiuni pentru adoptarea unui minor.

10. — Dispozițiunile art. 311 c. civil pe de o parte nefăcând nici o distincțiune între ascendenții bărbați și ascendentele femei, iar pe de altă parte necerând consimțimântul tuturor ascendenților în viață și nestabilind nici o ordine erarhică în care un asemenea consimțimânt poate fi dat valabil, urmează că atunci când ascendenții se găsesc în același grad, consimțimântul unuia singur este suficient pentru validitatea adopțiunii. (C. Ap. Craiova, d. 50/923, P. R. 5 III 924).

11. — Întrcât la adopțiunea unui minor, lipsa consimțământului părinților săi constitue numai o nulitate relativă, ea nu poate fi opusă decât de adoptat sau de moștenitorii săi și de părintele ce pretinde că nu a consimțit, iar nu și de către adoptator, care nu poate fi primit a opune o nulittae ce nu a fost în interesul său. (T. Buzău II s. 228/928 cu nota de G. P. Docan, P. R. 63 II 929).

12. — Codul civil român nici înainte, nici după modificările din 1906, nu a pretins formal ca minorul ce urmează a fi adoptat să se înfățișeze înaintea instanței care încuviințează adopțiunea. In consecință, adopțiunea în care minorul adoptat nu s'a înfățișat în persoană înaintea acelei instanțe, este deplin valabilă. (T. Buzău II s. 228/928 cu nota de G. P. Docan, P. R. 63 II 929; aceiaș, cu nota de Radu Em. Manolescu, P. R. 58 II 930).

II. Formele adopțiunei. Instanța competentă.

13. — Incuviințarea unei adopțiuni este un act de jurisdicție grațioasă, care, conform legii, se rezolvă în camera de consiliu. Asemenea cereri având un caracter urgent, întrucât interesează starea persoanelor, pot fi rezolvate de secțiunea vacanțelor mari. (Cas. I d. 248/919, P. R. 81 III 924).

14. — Art. 318 cod. civ. prevede că persoana care își propune de a adopta și aceea care va fi adoptată, se vor înfățișa în orașele de reședință, la Tribunal, iar în celelalte localități la judecătoria adoptatorilor, spre a se face declarațiune că aceasta este cu consimțământul lor.

Deasemenea art. 50 din leg. jud. oc. prevede că, judecătorii de ocoale rurale sunt competenți a se pronunța asupra actelor de adopțiune ale locuitorilor din ocoalele respective, conformându-se art. 319, 320 și 323 cod. civ.

Prin aceste dispoziții s'a prevăzut în sarcina judecătorilor de ocol, în condițiunile sus arătate, o competență cu caracter de adopțiune și deși atunci când după domiciliul pe care părțile îl au, urmează, conform prevederilor textelor citate să se prezinte pentru încuviințarea adopțiunei înaintea judecătorului de ocol, ele nu au latitudinea de a se prezenta fie înaintea acestei instanțe, fie înaintea Tribunalului.

Natura exclusivă a competenței pe care judecătorule de ocol o au în această privință, rezultă atât din faptul că atribuțiunea instanței care încuviințează adopțiunea, depășește pe aceea ce o îndeplinește în cazul unei simple autentificări de acte și deci nefiind specială, dispozițiunile cari reglementează competența ei au un caracter strict, cât și din însăș expunerea de motive făcută la Cameră de raportorul legei din 1906 pentru modificarea art. din cod. civ. referitoare la adopție și prin care se explică categoric competența exclusivă pe care o prevede art. 318 cod. civ. pentru instanțele și după distincțiunile indicate prin textul său. (Cas. I d. 2393/929 cu nota de Radu Em. Manolescu, P. R. 137 III 930).

15. — Dacă, potrivit art. 50 din legea judecătoriilor, judecătorii de ocoale rurale sunt competenți a se pronunța asupra actelor de adopțiune ale locuitorilor din ocoalele respective — de aci nu se poate deduce că ei sunt competenți a judeca și acțiunile ce au încuviințat. (T. Buzău II 17 Nov 1927, cu nota de George Docan, P. R. 133 II 927).

16. — Competența judecătoriilor rurale de a se pronunța asupra actelor de adopție ale locuitorilor din ocoalele respective nefiind exclusivă de a tribunalului de județ, adopția încuvințată de tribunal este perfect valabilă ,chiar când adoptatorul nu domiciliază la reședința tribunalului. (T. Buzău II s. 154/929, cu nota de Radu Manolescu, P .R. 58 II 930).

Transcrierea hotărârii.

17. — Adopțiunea deși este un act solemn, însă inscrierea sa în actele de stare civilă în termen de zece zile nu este o formalitate esențială de care să depindă însăș existența contractului de adopție, așa că cererea de rectificare a actului de stare civilă este inutilă, fiindcă ea se poate face și obține oricând, nu numai înauntrul termenului prevăzut de art. 323 c. civ. (T. Buzău II s. 344/923 cu nota de Al. Cerban, P .R. 204 II 928).

18. — Scopul legiuitorului când prin vechiul text al art. 323 din codul civil dispunea că adopțiunea se va înscrie după cererea uneia din părți în registrul actelor de stare civilă al locului unde va avea domiciliul adoptatorul ,este atins iar adopțiunea rămâne valabilă și-și produce toate efectele, prin simplul fapt că hotărârea de adopțiune a fost depusă la Oficiul stării civile în termenul cerut de lege, cu toate că înregistrarea nu s'a operat din culpa acestuia. (T. Ilfov I c. s., 881/927, P. R. 107 III 928).

19. — Lipsa depunerei însă, a acestei hotărâri în termen legal, constitue o omisiune esențială, o formalitate substanțială a adopțiunei care era sancționată de legiuitorul însuș cu o nulitate absolută ce poate fi invocată de orice parte interesată .(T. Ilfov I c. s. 881/927 v. supra).

Conflict de legi.

20. — In privința capacității și consimțimântul părților se va aplica legea lor personală, dacă ele au aceeaș naționalitate. De câte ori ele vor avea o naționalitate deosebită, se va da preferință statutului personal al adoptatului, în privința vârstei, consimțimântului și a celorlalte condiții esențiale ale constituirii contractului, pentrucă interesul lui este în joc, și pentrucă, în privința lui, adopțiuna produce efectele cele mai importante.

De aici rezultă că este nulă adopțiunea făcută de către un Român a unui minor italian, care n'a îndeplinit încă vârsta de 18 ani, conform art. 206 din codul italian, pentrucă el a fost incapabil de a consimți la săvârșirea acestui contract. In asemenea caz, nuntatea fiind absolută, poate fi propusă și de adoptator. (C. Ap. Buc. d. 182/924 cu nota de D. Maxim, P. R. 146 II 924).

III. Efectele adopțiunii.

a) Puterea părintească.

21. — Adoptatul rămânând în familia sa

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.iini.ro

firească, puterea părintească nu se poate transmite adoptanților. (Cas. II d. 210/929 cu nota de Vasile Al. Teodorescu, P. R. 167 I 929).

22. — Din examinarea art. 313, 338 și 343 codul civil reiese cu prisosință că adoptatul nu intră în familia adoptatorului ci rămâne în familia sa firească, păstrând toate drepturile sale, prin urmare și în privința puterei părintești deoarece această quasi-paternitate care rezultă din contractul de adopțiune este o simplă ficțiune și nu poate produce decât efectele prevăzute de lege, așa că adoptatorul, în speță, tutorul dativ, nedobândind puterea părintească prin adopțiune și ne bucurându-se de uzufructul legal aspra averei adoptatului de sub tutela sa, care este un atribut numai al puterii părintești ,este obligat a da socotelile anuale prevăzute de lege pentru administrarea averei acestuia. (Trib. Fălticeni, jurnal Nr. 1422/1926, P. R. 60 III 927).

23. — Potrivit dispozițiilor art. 344 cod. civil, tutela asupra copiilor minori nu se poate înființa decât în cazul când unul sau ambii părinți legitimi ar fi încetat din viață.

Pe de altă parte în materie de adopțiune nu există nici un text care să scoată pe copilul adoptat de sub puterea părintească, — sub care este pus prin textele art. 325 și următorii din cod. civ. — și care este de ordine publică în sensul că nu poate fi înstrăinată sau transmisă la alte persoane, dar din contra se accentuiază, arătându-se în mod categoric prin art. 313 cod. civ., că adoptatul rămâne în familia sa firească în care își păstrează toate drepturile și îndatoririle prevăzute de lege.

De aci rezultă netăgăduit că puterea părintească prevăzută de art. 325 și urmtorii cod. civ. în caz de deces al adoptatorului, va aparține și mai departe părinților legitimi ai adoptatului. (T. Iași s. tutele, 7 Nov. 1928, P. R. 80 III 931).

b) Succesiune.

24. — Dispoziținea din art. 316 c. civ. trebuie restrânsă la cazul când cel adoptat a murit fără testament, adică numai atunci când n'a dispus prin nici un mod, de averea dobândită dela adoptator, fiind că numai în acest caz bunurile se pot reîntoarce la descendenții adoptatorului, și fiindcă nici un text de lege nu-l oprește pe adoptat de a dispune de acea avere, fie în mod gratuit, donațiune sau testament, fie în mod oneros. (Cas. I d. 2053/924 cu nota de S. Rosental, P. R. 257 I 925).

25. — După art. 316 c. civ. dreptul de succesiune al adoptatorului sau descendenților acestuia asupra bunurilor primite de adoptat, mort fără descendenți, este subordonat condișiunii ca aceste bunuri să se găsească în natură în patrimoniul adoptatului la epoca morții acestuia. De aici urmează că dacă aceste bunuri ies din patrimoniul adoptatului, fie prin acte între vii, fie prin acte de ultimă voință, ele încetează de a mai fi în natură în patrimoniul adoptatului și deci adoptatorul sau descendeții săi sunt privați de dreptul ce le acordă art. 316 c. civ. (Cas. II d. 1167/920 cu nota de N. Georgean P. R. 168 I 924).

26. — Din textul art. 315 c. civ. rezultă că legiuitorul a voit să acorde adoptatului aceleași drepturi asupra succesiunii adoptatorii ca și ale unui copil născut din căsătorie.

Voința exprimată de legiuitor în mod formal prin art. 315 c. civ. ar rămâne fără efect dacă, procreind, adoptatul nu ar pute atransmite descendenților săi drepturile lui de moștenitor presumtiv.

Această soluțiune rezultă și din intențiunea presumată a părților și din însuș scopul adopțiunii. (Cas. II d. 359/925 cu nota de Al. Velescu, P. R. 40 I 926).

27. — Legiuitorul codului civil nu abrogat prin art. 1912, codul Calimach decât în părțile neconforme noului vod. Nimic nu dovedește însă că dispozițiunile codului Calimach în materie de adopțiune, atât de conforme cu obiceiurile țării, ar fi întrucâtva contrarii dispozițiunilor codului civil. (V. Supra).

28. — Numai copiii legitimi sau legitimați, pe care adoptatul îi lasă la moartea sa, împiedică exercițiul dreptului de reîntoarecere din partea adoptatorului. Copiii adoptivi sau naturali ce adoptatul ar lăsa la moartea sa nu împiedică exercițiul acestui drept (T. Tarascon, Fr., 9 Iunie 1922, cu nota lui D. Alexandrescu, P. R. 24 III 923).

IV. Nulitatea adopțiunei.

29. — Nulitatea unui act de adopție, poate fi ridicată nu numai pe cale de acțiune principală, ci și pe cale de excepțiune, ca un mijloc de apărare, iar judecătorul acțiunei principale este în drept a rezolva și exceptia. (Cas. I d. 818/925 P. R. 145 III 925 P. R. II 926).

30. — Legea nedând nicio lămurire asupra persoanelor ce pot cere nulitatea unei adopții, urmează a se conduce despre principiile generale în această privință. (C. Ap. Buc. III d. 182/924 cu nota de D. Maxim. P. R. 146 II 924).

31 — Adopțiunea, odată încuviințată, modifică starea civilă a persoanei adoptate, de unde urmează că acțiunea în anularea adopțiunei face parte din chestiunile de stat personal, pentrucă ea nu tinde numai la anularea unui simplu contract, ci pune în discuție însuș raporturile de paternitate și filiație dintre adoptator și adoptat.

Prin urmare acțiunea principală în anularea unei adopțiuni nu poate fi intentată în primă instanță, decât la tribunalul de județ competent după dreptul comun, fie că adopțiunea a fost încuviințată de o judecătorie sau de un Tribunal. (T. Buzău II 17 Nov. 1927 cu nota de G. P. Docan P. R. 133 III 927).

32. — Deosebirea care se face de pârât între interesul pecuniar sau moral ,de a cere nulitatea adopțiunii, este nejustificată, întrucât acțiunea în anularea adopțiunii, făcând parte din acțiunile în contestație de stat, legea nu limitează exercițiul ei la anumite persoane, cum stabilește când e vorba de acțiunile în reclamație de stat sau în tăgăduire de paternitate, așa încât interesul moral este suficient pentru intentarea acțiunii. (T Prahova I s. 97/927 cu nota de Tr. Alexandrescu, P. R. 174 II 927).

33. — Făcând discuțiunea doctrinară între nulitățile absolute și cele relative, se observă că lipsa condițiunilor de fond cerute în persoana adoptatului și aceea a adoptatorului, sunt de ordine publică, neputând fi acoperite prin nici un fel de confirmare; deci, pot fi propuse de orice interesat, care are interes moral de a cere nulitatea unui asemenea act alcătuit cu violarea legii, și stăruind astfel ca să nu rămână în legătură de paternitate fictivă, pe care legea o reprobă. (C. Ap. Buc. III d. 182/924 cu nota de D. Maxim, P. R. 146 II 924).

34. — Deși legiuitorul nostru, ca și cel francez și chiar cel italian, nu prescriu formal nulitatea pentru neîndeplinirea condițiunilor intrinsece în săvârșirea actului, totuș, manifestă în mod clar voința de a anula o adopțiune efectuată în dispretul dispozițiunilor sale, pentrucă dând în sarcina instanțelor judiciare a verifica dacă zisele condițiuni legale au fost îndeplinite, a înțeles implicit să nu primească ca act definitiv irevocabil decât pe acel care este alcătuit în formele solemne ce le prescrie și cu îndeplinirea condițiunilor esențiale alcătuirii actului. (C. Ap. Buc. I d. 182/924 cu nota de D. Maxim, P. R. 146 II 924).

V. Legislația teritorilor alipite.

35. — In Basarabia nefiind introdusă distincția făcută de legiuitorul rus, prin art. 396 cod .civ. rus, între bunuri agonisite și bunuri de baștină, urmează că fiul adoptiv, chemat la sucesciunea adoptatorului, are dreptul la întreaga avere, fără a se face vreo distincție între bunuri agonisite și bunuri dobândite. (Cas. I d. 818/925. P. R. III 926).

VI. Note.

36. — V. Judecătorească (organizare), Judecătorie de Ocol, Succesiune, Tutelă.

ADULTER

(Art. 269—270 C. Pen.).

CUPRINS:

1. *Noțiuni generale. Elemente (1—4).*
2. *Probe (5—6).*
3. *Stingerea acțiunii publice (7—11).*

1. Noțiuni generale. Elemente.

1. — In delictul de adulter, intenționea culpabilă este un element esențial.

Prin urmare, instanța de fond dă o hotărâre cu exces de putere și nemotivată, atunci când respinge ca inutilă, fără nici o altă motivare ,cererea prin care inculpatul voește a dovedi cu martori că femeia cu care a avut relațiuni, i-a spus că este desfăcută de soțul său și că avea relațiuni și cu alți bărbați, astfel că dânsul nu a fost în măsură să cunoască starea ei civilă. (Cas. II d. 1770/919, P. R. 83 III 924).

2. — Adulterul care, după legile noastre, constitue o călcare a credinții conjugale, imputabilă ambilor soți, nu poate, în principiu, fi imputat bărbatului, după dreptul musulman.

Cu toate acestea, el nu poate, fără a aduce o injurie gravă soției sale și a viola legea Coranului, să aibă zilnic și cu intenție raporturi ilicite cu o femeie la posesiunea căreia nu are nici un drept. (C. Ap. Alger, Fr. 27 Iunie 1921 cu nota lui D. Alexandrescu, P. R. 75 III 924).

3. — Moștenitorii unui soț dăruitor sau testator, încetat din viață fără a fi urmărit adulterul soției sale, nu pot face dovada acestui adulter spre a dobândi revocarea liberalității făcută ei de către autorul lor. (T. Loral Fr. 8 Mai 1920, cu nota de D. Alexandresco. P. R. 10 III 924).

4. — Conventia bărbatului la adulterul soției sale, nu constitue o fine de neprimire contra acțiunii publice exercitată de bărbat pentru pedepsirea acestui adulter, înlesnit de el. (T. Rambouillet Fr., II Aprilie 1920 cu nota lui D. Alexandresco, P. R. 10 III 924).

2. Probe.

5. — Prin natura sa, delictul de adulter

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.iini.ro

nu este susceptibil de o probă absolută, astfel încât el nu poate rezulta decât din prezumţiuni trase din diverse fapte şi circumstanţe cari învederează relaţiunile intime dintre un bărbat şi o femeie. (T. Muscel, s. pen. 1494/922, P. R. 39 III 923).

6. — Adulterul făcând parte din categoria faptelor ilicite, poate fi dovedit, din punctul de vedere al aplicaţiunii par. 542 c. c. a., prin toate mijloacele de dovadă; mai mult, dovada adulterului se poate face nu numai direct, prin stabilirea faptului material al cohabitaţiunei adulterine, ci şi indirect pe cale de deducţiune din fapte şi împrejurări ce presupun cu necesitate existenţa cohalitaţiunii ilicite. (Cas. I d. 154/928, P. R. 121 III 928).

3. Stingerea acţiunii publice.

7. — In materie de adulter, acţiunea publică încetează, atât în privinţa femeii cât şi a complicelui ei ,de câteori bărbatul se desistă de plângerea sa în timpul urmărirei şi aceasta, chiar dacă a declarat că-şi rezervă dreptul a cere divorţul pentru adulterul femeii. (T. Charleville, Fr. 15 Iunie 1921, P. R. 146 III 922).

8. — Intrucât în dreptul nostru, ca şi în dreptul francez, adulterul este un delict mai mult de ordine privată, legea dă soţului inocent un fel de drept de amnistie, permiţându-i să transigă relativ la un fapt care priveşte mai mult onoarea sa şi a familiei, decât ordinea socială.

Pentru aceasta nu e nevoie de o renunţare expresă la acţiune, ea rezultând din însăşi iertarea soţului, cu alte cuvinte, putând fi şi tacită. (T. Muscel, s. pen. 1494/922, P. R. 39 III 923).

9. — Dacă bărbatul s'a săvârşit din viaţă după ce a introdus acţiunea de adulter contra soţiei sale, moştenitorii lui pot continua acţiunea începută de autorul lor, moartea acestui din urmă neechivalând ca o dezistare din partea lui. (T. Loral-Fr., 8 Mai 1920 cu nota de D. Alexandrescu, P. R. 10 III 924).

10.— De iertarea soţului vinovat, profită şi complicele, la a cărui urmărire se pune capăt prin reconcilierea soţilor, căci dacă efectele desistării s'ar întinde numai asupra soţului culpabil, rămânând urmărirea complicelui, scopul desistării de la acţiune n'ar mai putea fi atins. (T. Muscel, s. pen. 1494/922, P. R. 39 III 923).

11. — Imprejurarea de neurmărire, datorită amnistiei, pe urma unei plângeri în adulter făcută de un soţ în contra soţiei sale, şi pe urma unei informaţiuni deschisă pentru această reclamaţiune, nu opreşte pe judecătorii civili a cerceta dacă, după actele instrucţiunei penale, soţul nu ar avea dreptul la daunele interese ce le reclamă în contra amantului soţiei sale.

Constitue un prejudiciu moral pentru soţ, sancţionat prin daune-interese, faptul amantului d'a arăta o fotografie înfăţişând femeia adulteră cu totul goală, d'a o primi în diferite rânduri în apartamentul său, d'a lua deiunul, d'a se plimba în automobil împreună cu dânsa şi d'a îi da sărutări cum se sărută între amanti. (T. Issadun, 19 Iulie 1920, P. R. 41 III 923).

12. — V. Hotărâri.

ADUNAREA DEPUTAŢILOR.

V. Corpuri legiuitoare.

ADUNĂRI NAŢIONALE.

V. Corpuri legiuitoare.

ADVOCAT.

(l. din 21 Febr. 1923 cu modif. ulterioare).

CUPRINS.

1. ***Noţiuni generale (1—3).***
2. ***Condiţii de admitere (4—9).***
3. ***Drepturile advocatului:***
   a) ***reprezentare în justiţie (10—27).***
   b) ***contrasemnarea acţiunilor (28—31).***
   c) ***remunerarea servicillor (32—36).***
4. ***Raportul cu clienţii.***
   Convenţia şi natura ei (37—41).
   Proba (42—43).
   Tarifele minimale (44—49).
   Realizarea onorariului (50—57).
5. ***Disciplina şi organe disciplinare (58—68).***
6. ***Studii şi recenzii (69—74).***

1. Noţiuni generale.

1. — Deşi art. 123 legea advocaţilor din 1923 abrogă în principiu toate legile, regulamentele şi dispoziţiunile contrarii ei, abrogarea ce o prevede, nu poate avea aplicaţiune decât în măsura respectărei drepturile câştigate, aceasta ca o consecinţă a principiilor generale de drept, după care o lege nouă nu poate aduce ştirbire drepturilor câştigate, decât atunci, când o prevede în mod expres. (Cas. III, 20 Iunie 1925, P. R. 62 III 928).

2. — Intrucât legea organizărei corpului de avocaţi nu conţine nici o dispoziţiune prin care să se reglementeze poziţiunea avocaţilor funcţionari publici, potrivit legei speciale a administraţiei unde funcţionează avocatul, iar dacă nici această lege nu prevede nimic sub acest raport, sau trimite la statutul general — cum face în speţă legea organizărei administrative prin art. 199, — urmează a se aplica statutul general al funcţionarilor publici în toate dispoziţiile sale generale şi speciale. (Cas. III d. 527/930, P. R. 154 III 930).

3. — Cererea advocatului către barou de a fi înscris în tablou, fiind întemeiată pe dispoziţiunile şi drepturile ce-i dă legea specială a advocaţilor, este supusă normelor şi căilor de atac prevăzute de această lege.

Prin urmare, reclamantul înainte de a se adresa contenciosului administrativ, trebuia să uzeze de aceste căi şi întrucât e necontestat că n'a uzat de ele, nu se poate servi de legea contenciosului, care reglementează cazurile neprevăzute de legi speciale. (C. Ap. Braşov I, 319/927 cu nota de I .I. Cetăţeanu, P. R. 15 II 929).

2. Condiţii de admitere.

4. — Dreptul câştigat de recurent prin legea din 1921 pentru organizarea Dobrogei Noui de a putea fi înscris în condiţiunile legei din 1907, fără echivalarea diplomei, nu a fost ridicat prin nici o dispoziţie expresă a legei din 1923.

Din contră legiuitorul prin art. 120 al. I arată solicitudinea pe care o are faţă de licenţiaţii în drept şi doctorii în drept cari, posedând titlul înainte de promulgarea ei, cer înscrierea în barou după punerea ei în aplicaţie, întrucât le acordă dreptul de a fi înscrişi cu scutire de condiţiunile de stagiu şi examen, prevăzute de noua lege. (Cas. III 20 Iunie 1925, P. R. 62 III 928).

5. — Prin nici-o dispoziţiune din legea de oragniz. a Dobrogei Noi, din 26 Iulie 1921, nu s'au ridicat drepturile recunoscute prin legea anterioară şi exercitate sub acea lege, în ce priveşte advocaţii ce au fost găsiţi la data anexării că exercitau acolo această profesiune; noua lege a desfiinţat numai obligaţiunea de a obţine autorizarea Minist. de Justiţie pentru advocaţi din Cadrilater, unificând pe viitor drepturile şi situaţiunea acestor advocaţi cu acele ale celor din restul ţării, ei putând pleda în tot cuprinsul regatului. (C. Ap. Constanţa, d. 290/922, P. R. 61 IV 923).

6. — Nu poate fi respinsă cererea de a fi trecut pe tabloul advocaţilor definitivi, un magistrat înscris în barou, pe motivul că acesta n'a achitat cotizaţiunile cuvenite corpului, deoarece această sancţiune a legii advocaţilor, nu se aplică decât advocaţilor pledanţi, iar nu şi magistraţilor. (C. Ap. Iaşi I, d. 3/922, P. R. 62 III 923).

7. — Starea de drept şi de fapt, existentă în 1864, când legiuitorul a reglementat pentru prima oară exerciţiul dreptului de avocat în ţară, şi când tradiţia şi moravurile nu pot permite a se presupune că femeia ar fi putut pleda, a rămas neschimbată şi sub imperiul legii din 1907, când s'a reorganizat corpul avocaţilor, căci nimic nu invederează că acest legiuitor a voit să schimbe starea din trecut şi să dea femeilor dreptul de a exercita profesiunea de avocat — în acest sens fiind chiar concluziunile raportorului legii.

In afară de aceste consideraţiuni, se opun la o interpretare în favoarea femeilor şi legea de organizare judecătorească şi incapacităţile din dreptul civil — iar generalitatea termenilor din diferite legiuiri, nu poate fi considerată de ajuns, pentru a autoriza pe femeie a cere aceleaşi drepturi ca şi bărbaţii, căci atunci când legiuitorul a voit să întindă şi la femeie dispoziţiunile unei legi, a făcut acestea în mod expres. (Cas. S. U. Dec. 1/921 cu nota C. Râmniceanu-Manolescu P. R. 81 I 922).

8. — Nefiind nici o consideraţiune de ordin politic sau social şi nici vreun text de lege care să se opună ca femea să poată exercita profesiunea de avocat, ea are dreptul să ceară a fi înscrisă în tabloul avocaţilor şi să exercite această profesiune dacă întruneşte condiţiunile cerute de legea advocaţilor.

Faptul că termenii din legea corpului de advocaţi, cari arată condiţiunile cerute pentru profesiunea de avocat, se exprimă la masculin, nu dovedeşte că prin aceasta legiuitorul a voit să excludă pe femeie dela profesarea avocaturei, de oarece în legiuirea noastră găsim în Constituţie, cât şi în codul civil, texte, cari deşi redactate la masculin, cuprind totuş şi pe femei în drepturle ce se conferă printr'nsele. (C. Apel Buc. dec. 30/920 cu note de d-ra Ella Negrutzi şi C. Faur, P. R. 65 II 922) .

9. — Când o cerere de înscriere în Barou ca avocat stagiar a fost respinsă în mod definitiv, ea are autoritate de lucru judecat, astfel în cât candidatul nu mai poate cere înscrierea ca avocat definitiv. (C. Ap. Iaşi I, Ian. 1923, P. R. 121 III 923).

3. Drepturile advocatului
a) reprezentare în justiţie.

10. — Incinta rezervată avocaţilor în pretoriul unui tribunal, constituie pentru avocaţi un drept care decurge nu numai dintr'o tradiţie seculară îndreptăţită prin caracterul funcţiunei lor ce nu îngăduie ca să fie amestecaţi cu publicul, dar care mai decurge din autorizarea ce este dată în virtutea dreptului de poliţie, a căru prerogative sunt conferite de lege preşedintelui tribunalului în tot ce priveşte demnitatea justiţiei şi a auxiliarilor ei,

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.iini.ro

ţinerea cuvincioasă a şedinţei şi în special locul ce fiecare trebue să-i ocupe. (T. com. Marseille, Fr. 19 Iunie 1920, P. R. 26 III 923).

11. — Deşi legea avocaţilor nu interzice formal reprezentarea în justiţie printr'o persoană care să nu fie avocat, însă din combinaţia art. 11, 35 45 şi 53 a. avocaţilor, din răspunsul Ministrului de justiţie dat în Cameră şi din întreaga economie a legei, se desprinde scopul legiuitorului de a asigura interesele împricinaţilor încredinţându-le unui avocat şi de a feri pe părţi de influenţa intermediarilor. (T. Bălţi s. 2850/929 cu nota de L. Ciobanu P. R. 134 II 930).

12. — Legea advocaţilor nu prevede nici o formalitate asupra modului cum trebuie să facă advocatul certificarea procurei, nici cu privire la menţiunile ce ea trebuie să cuprindă faţă de mandatul ce el a primit dela o persoană care ar domicilia în alt oraş sau altă ţară; legiuitorul a voit să lase advocatului sarcina modului atribuirei mandatului, el făcând numai o certificare în ţară la noi chiar dacă mandantul locueşte în străinătate; o asemenea libertate a fost lăsată tocmai pentru înlesnirea părţilor de a putea fi reprezentate prin advocaţi în instanţă lăsându-le răspunderea primirei însărcinărei din partea părţilor interesate. (Cas. III d. 869/929, cu nota de Hugo Friedmann, P. R. 47 I 930; aceiaşi, cu nota de S. D. Grossu, P. R. 103 I 930).

13. — Prin recunoaşterea procurei sub semnătură privată nu s'a derogat cu nimic dela dispoziţiunile dreptului comun cu privire la condiţiunile pe care trebuie să le îndeplinească un act pentru a avea caracterul unei procuri, astfel că împuternicirea dată advocatului printr'o scrisoare sub semnătură privată, trebue, pentru a avea caracterul unei procuri, să cuprindă numele şi pronumele părţilor, domiciliul lor, obiectul mandatului şi drepturile conferite advocatului. (Cas. I S. 1101/923, P. R. 34 III 924, P. R. 26 III 924).

14. — Chestiunea dacă o asemenea scrisoare întruneşte elementele unei procuri este o chestiune de suverană apreciere a judecătorilor fondului. (Cas. III d. 1101 din 1923 P. R. 26 III 924).

15. — Legiuitorul din 1929, modificând legea advocaţilor, a prescris că advocatul poate certifica nu numai semnătura dar şi data procurei.

Intimatul susţine că, prin acest mod de a vedea, s'ar eluda art. 316 proc. civ., fiindcă oricând avocatul care n'a avut procură când a introdus apelul, poate să facă una posterior apelului şi s'o antidateze prin certificare.

Un asemenea argument însă nu este temeinic, deoarece legea a avut în vedere conştiinţa profesională şi probitatea advocatului şi a presupus că el nu poate lucra în dispreţul lor, ştiind cât de mare li este răspunderea, dacă s'ar dovedi contrariul.

Oricum din moment ce legea a acordat această încredere advocatului, ea nu-i poate fi refuzată de judecători, fără motiv, şi mai ales nu se pot crea decăderi pe cale de interpretare pentru părţile care au dat asemenea procuri. (T. Dolj II 15 Octombrie 1930 cu nota de Hugo Friedman, P. R. 102 III 931).

16. — Art. 36 org. a corpului de advocaţi, dând dreptul advocaţilor de a certifica procurile clienţilor lor, fără a mai fi nevoie de a fi autentificate sau legalizate, iar pe de altă parte art. 70, al. 5 din procedura civilă cerând comunicarea la dosar, odată cu introducerea acţiunii, numai a copiei de pe procură, iar nu însuş originalul, fără a face nici o altă distincţie, din moment ce se constată că la petiţia introductivă s'a alăturat şi o copie de pe procura certificată şi care este conformă cu originalul prezentat, incidentul că acţiunea a fost semnată de o persoană fără calitate, urmează a fi respins ca nefondat. (Jud. oc. I Buc. C. d. jud. 1010/926 P. R. 93 III 926).

17. — Legea din 1923, prin art. 36, nu acordă advocaţilor decât dreptul de a putea lucra în numele clienţilor lor, chiar în cazul când nu se indică special toate drepturile ce le sunt conferite, cum şi acela de a se putea prezenta în instanţă fără ca procura să fi fost legalizată sau autentificată, certificarea avocatului înlocuind aceasta.

Prin aceste dispoziţiuni legea nu modifică întru nimic normele de drept comun cu privire la dovada pe care un mandatar trebue să o facă, că într'adevăr posedă mandatul la data sau termenul când lucrează în numele mandantului său şi ca atare apelul introdus pe baza unei asemenea procuri, fără alăturarea ei în copie sau original, ca astfel să dobândească dată certă, este nul, (Cas. I d. 914/924, P. R. 113 III 924).

18. — Potrivit art. 36 legea avocaţilor, procura dată acestora, chiar sub semnătura privată şi certificată de ei, le acordă dreptul de a lua orice măsuri cu caracter procedural, chiar dacă nu se indică în mod special aceste drepturi.

Prin aceste dispoziţiuni legiuitorul a înţeles numai să simplifice formalităţile de reprezentare în justiţie a părţilor de către avocaţii lor, dând dreptul acestora de a certifica identitatea semnăturei şi a cuprinsului mandatului dat cu extinderea de a îndeplini toate actele de procedură necesare în cursul procesului.

Cât despre dreptul de a certifica de către avocat că în momentul când a introdus apel pentru clientul său, dânsul avea un asemenea mandat, pentru a deduce de aci că apelul este în termen, — legiuitorul nu a mers aşa departe, şi nu a înţeles să deroge dela dreptul comun în ce priveşte modul de a stabili data certă conf. art. 1182 c. civ. — şi prin urmare bine a judecat Curtea când a hotărât că avocatul care a semnat apelul trebuia să dovedească conform art. 1182 c. civ, că avea mandat dela clientul său de a declara apel, — şi că prin propria lui atestare nu poate da dată certă unui asemenea mandat. (Cas. I d. 1434/928 P. R. 153 III 928).

19. — Advocatul procurator al împricinatului poate lua în mod valabil cunoştinţă de termen, deşi nu-i este conferit în mod expres acest drept prin procură, şi aceasta în virtutea legii advocaţilor, în vigoare, care îl împuterniceşte să ia în numele clientului său orice măsuri cu caracter judiciar sau procedural, chiar dacă nu se indică în mod special prin procură, toate drepturile de mai sus. (Cas. I d. 78/924, P. R. 54 III 924).

20. — Se consideră, potrivit art. 94 proc. civ. ca fiind lipsă la strigarea pricinei, partea care nu se prezintă în persoană, ori prin procurator — avocat sau asistat de avocat, — ci numai prin procurator pur şi simplu.

Dispoziţiunea citatului text, care supune prezentarea părţei în instanţă prin procurator, condiţiunei ca acest procurator să fie avocat, sau asistat de avocat, se justifică prin intenţiunea legiuitorului de a împiedica abuzurile la care s'ar putea ajunge dacă s'ar îngădui persoanelor care n'au dreptul să exercite profesiunea de avocat, să facă totuşi acte de avocat şi să pledeze în simpla lor calitate de mandatari ai părţilor în proces. (Cas. I d. 1598/930 P. R. 138 III 930).

21. — Când pârâtul (un advocat) citat în regulă lipseşte la termenul fixat în procesul ce i s'a intentat, este indiferentă, pentru soluţionarea cauzei, prezenţa sa în instanţă, iar substituirea sa de un alt advocat fără procură, acceptat în această calitate de adversarul, care chiar insistă ca procesul să se judece, nu violează disp. art. 505 pr. civ., care ar putea fi invocat numai dacă pârâtul, el însuşi advocat, n'ar fi fost citat în persoană, ci prin reprezentantul său nejustificat. (T. Someş I s. 166/930 P. R. 146 III 930).

22. — Procura de substituire dată de un avocat altui avocat, concepută în astfel de termeni că nu se poate deduce dintr'însa dacă cel ce substitue are şi dreptul de a lua termenul în cunoştinţă, poate fi interpretată în mod suveran de instanţele de fond, fără a se spune că ele au denaturat conţinutul ei. (Cas II d. 350/926 cu nota de N. Weissengrin, P. R. 31 I 927).

23. — Advocatul dela prima instanţă care dă procură de substituire altui advocat, pierde calitatea de apărător special, calitate care trece asupra substitutului şi deci nu mai poate declara recurs. (Cas. II 15 Oct. 1930, cu notă de Teodor G. Tănăsescu P. R. 62 II 931).

24. — Prezentându-se unei instanţe judecătoreşti o petiţiune de apel semnată pentru partea în drept de un advocat, cu menţiunea în petiţie că se alătură în original şi procura sub semnătură privată pe baza căreia se făcea apelul, dacă petiţiunea a fost primită şi înregistrată şi dacă se constată că într'adevăr se găseşte la dosar procura despre care se face menţiune, în acest caz există prezumţiunea că procura în discuţie a fost depusă concomitent cu petiţiunea înregistrată şi în lipsa unei probe contrarii, ea capătă dată certă conf. regulei din art. 1182 c. civ. după care pentru ca un act să capete dată certă e suficientă prezentarea la o dregătorie publică fără a se mai cere şi vizarea lui. (Cas. I, d. 2712/927, P. R. 42 III 928).

25. — Advocatul, depozitar al actelor clienţilor, conf. art. 3 proc. pen., are dreptul la acţiune şi calitatea de a angaja şi a sta personal în instanţa penală, ca parte civilă.

26. — Un mandatar care nu este advocat nu poate da o procură de substituire în forma admisă de art. 36 din legea advocaţilor. (C. Ap. Buc. III d. com. 152/928, P. R. 53 III 929).

27. — Procurile avocaţilor sunt valabile chiar dacă nu sunt timbrate, căci legea n'o cere. (Cas. I. d. 4531/925 P. R. 130 III 926).

b) Contrasemnarea acţiunilor

28. — Recursul nefiind contrasemnat de advocat conform art. 40 al legii pentru org. şi unificarea corpului de advocaţi, trebueşte anulat. (Cas. III c. ardelean d. 1576/923 cu nota de H. în P. R. 61 III 924).

29. — Art. 40 din legea corpului de advocaţi cuprinde o regulă de procedură

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.iini.ro

judiciară, care reglementând exercițiul unui drept în litigiu, nu contrazice cu nimic dispozițiunile constituționale ale art. 30, căci nici dreptul de petițiune și nici chiar drepturile inerente persoanei omului, exercitate în virtutea libertății sale invidiuale, nu exclud posibilitatea de a reglementa exercițiul acestor drepturi și a le aduce anumite restricțiuni menite a asigura și concilia diferite interese.

Prin urmare, textul art. 40, analog cu dispozițiunile procedurii judiciare din Ardeal și Bucovina, se împacă cu prevederile constituționale privitoare la dreptul de petițiune și, aplicat în spiritul legii, poate aduce servicii reale atât justițiabililor cât și justiției. (Cas. S. U. d. 34/924 cu nota de N. Stambulescu și Al. Lascarov Moldovanu, P. R. 1 I 925).

30. — Sunt supuse formalității contrasemnării de către advocați, numai petițiunile de intentarea acțiunilor și toate cererile pentru atacarea hotărârilor în materie litigioasă înaintea Tribunalelor și Curților, iar nu și acțiunile de competență judecătoriilor de ocoale cum și cererile pentru atacarea cărților de judecată. (C. Ap. Galați I, 13 Mai 1924, P. R. 6. III 925).

31. — Când se introduce un recurs în numele unei autorități publice și când persoana care-l semnează pentru directorul general al acelei autorități este el însuși advocat, iar acela care contrasemnează recursul ca director este de asemenea advocat, dispozițiunea art. 40 l. org. corp. advocați, este îndeplinită. (Cas. I, 16 Aug. 1923, P. R. 145 III 923).

c) Remunerarea serviciilor.

32. — Nici un text de lege nu împiedică pe advocați de a stipula o remunerație pentru munca ce au a depune în pregătirea și susținerea proceselor clienților lor; stipularea unei asemenea remunerațiuni nu are nimic de ilicit, și corespunde tutulor principiilor de drept și echitate. (Cas. I dec. 248/1897 cu nota d-lui T. R. Ionașcu, P. R. 206 I 922).

33. — Avocații din serviciul județelor și comunelor fiind și ei funcționari publici, au drept la cotele de 63 și 90 la sută, întrucât îndeplinesc celelalte condițiuni prevăzute de legea din 4 Septembrie 1920. (Cas. III d. 358/922 P. R. 159 III 922).

34. — Când unul din mai mulți cumpărători, angajează un advocat pentru facerea actelor de cumpărare, fie că tratează în numele său personal, fie că tratează în numele tuturor, între acel cumpărător și advocat se formează o legătură juridică și o obligație din partea celui dintâiu de a plăti onorariul. Astfel fiind advocatul nu poate fi considerat ca un terțiu sau fără calitate de a-și pretinde dreptul de onorar. (C. Ap. Buc. I. d. 118/924, P. R. 132 III 924).

35. — Remunerațiunea periodică anuală sau lunară ce un advocat primește dela o întreprindere industrială sau comercială, în baza unui contract pe un timp determinat, nu poate avea înțelesul, atribuit de art. 41 al. 5 din legea avocaților, expresiunei de onorar de avocat, întreprinderea neputând fi socotită față de advocatul angajat, în aceste condițiuni, ca un client.

Periodicitatea remunerației exclude caracterul de onorar, astfel încât litigiul provocat din cauza acestei remunerații, nu poate fi judecat după procedura legei pentru organizarea și unificarea corpului de avocați. (T. Trei Scaune I. 20 Dec. 1926 cu nota de Tr. Alexandrescu, P. R. 187 II 927).

36. — Când mijlocirea unui avocat pentru facerea unui act de vânzare, se reduce la convorbiri și conferințe între avocat și părțile contractante, în vederea încheerei contractului de vânzare, avocatului i se cuvine un onorar și pentru această activitate, deoarece aceste convorbiri fiind necesare pentru facerea actului, intră în sfera de atribuțiuni a avocatului. (Cas. I, d. 1042/929, P. R. 1 III 930).

4. Raportul cu clienții Convenția și natura ei

37. — Angajarea unui avocat spre a lucra pentru întregirea sau menținerea patrimoniului și onorariului stipulat are caracterul actelor de administrație, iar dacă s'a convenit ca să i se plătească onorariul prin un bun ce compune fondul, convențiunea constitue un act de dispoziție. (C. Ap. Iași I, 7 Dec. 1927 cu nota de Tr. R. Scriban, P. R. 99 III 928).

38. — Contactul ce intervine între un avocat și clientul său, este o locațiune de servicii. (Cas. I, d. 641/925 cu nota de Florian Porescu, P. R. 52 I 926).

39. — Chestiunea de a se ști dacă scrisoarea dată unui avocat conform art. 36 l. corp. adv. cuprinde sau nu elementele unui mandat, este lăsată la suverana apreciere a instanțelor de fond. (Cas. I, d. 1101/923, P. R. 34 III 924).

40. — Mandatul dat pentru încheerea unei tranzacții, încetează dacă afacerea în vederea căreia a fost dat, s'a încheiat. Prin urmare, recunoașterea făcută de mandatar, către un avocat, pentru un onorar quotalitis, însă ulterioară încheerii tranzacției, nu este operantă. (C. Ap. Buc. IV, d. 33/931, P. R. 21 III 931).

41. — Faptul că o parte este prezentă la judecată și acceptă pe un avocat să pledeze pentru el, constitue o ratificare a angajamentului advocatului. (C. Ap. Buc. IV, d. 33/931, P. R. 21 III 931).

Proba

42. — Când se reclamă plata unui onorar de advocat, de 15.000 lei, se caută a se stabili legătura juridică care derivă dintr'un contract de locațiune de serviciu, a cărui dovadă trebuie să se facă după regulele de drept comun, prin act scris, din moment ce onorariul convenit depășește suma de 55 lei.

Prin urmare, Tribunalul violează art. 1169, 1191 și 1203 cod. civil, când condamnă pe parte la întregul onorar cerut, de 15.000 lei, bazându-se pe simpla presumptie, dealtfel nejustificată, că actul de împrumut ipotecar pentru redactarea căruia se pretinde onorariul, servește exclusiv interesele debitorului, așa că onorariul cade în sarcina acestuia, iar nu a creditorului. (Cas. I, d. 84/924, P. R. 130 III 924).

43.— In fapt se constată, în adevăr, că recurentul ceruse proba testimonială pentru a dovedi nu convențiunea, ci faptul material al unor pertractări avute între dânsul și intimat cu privire la onorariul de advocat cuvenit.

Intrucât aceste pertractări ar fi putut fi de natură să procure instanței de fond elemente importante în vederea determinării onorariului urmează că dovada testimonială privitoare la ele, a fost respinsă numai cu violarea legii, atunci când instanța de fond, motivează cu exces de putere, că acea dovadă tindea la stabilirea unei convențiuni, când, în realitate, precum s'a arătat, tindea la stabilirea unui fapt material. (Cas. I, d. 3213/925 cu nota de G. în P. R. 17 III 926; aceiaș P. R. 129 III 927).

Tarifele minimale.

44. — Barourile din Ardeal aveau alcătuite tarife advocațiale, pentru fiecare barou separat, ale căror dispoziții însă nu erau obligatorii, ci serveau mai mult ca norme în aprecierea și fixarea cheltuelilor de judecată cuvenit părței care câștigă procesul, și onorariul cuvenit părței adverse, când acesta a cerut.

Aceste tarife au servit, în modul sus menționat, până la data de 30 Sept. 1925, când potrivit disp. art. 41 din legea advocaților și mai ales a dispoziției categorice din art. 48 al legei accelerării judecăților din 1925 (legea Mârzescu), Comisiunea permanentă a Uniunei Advocaților, a întocmit tariful minimal pentru onorariile advocaților, aprobat la menționata dată de Ministerul de Justiție și publicat în „Monitorul Oficial", tarif care n'a mai fost facultativ, ci obligatoriu pentru instanțele judecătorești. (C. Ap. Brașov I, 8 Iulie 1930, P. R. 123 III 930).

45. — Dispozițiunile tarifului minimal al advocaților sunt aplicabile numai în procesele ordinare iar nu și în cazul când un advocat a fost numit de instanța judecătorească administrator de concordat, în care caz stabilirea cuantumului cheltuelilor este lăsată la libera apreciere a instanței. (Cas. III 23 Ian. 1930, P. R. 122 III 930).

46. — Deși art. 41 din regulamentul legei avocaților stabilește că în lipsă de convenție specială plata onorariului cuvenit advocatului pentru lucrările sale, are a se face după tariful întocmit, totuș aceasta neconstituind decât numai un minimum, sub care nu se poate cobori onorariul, instanțele de fond pot — oridecâteori constată că serviciile prestate au fost mai mari — să stabilească aceste onorarii, în baza dreptului lor suveran de apreciere, în raport cu serviciile aduse. (Cas. I d. 360/931, P. R. 114 III 931).

47.— Convențiunea de onorar, în mod liber convenită între părți, trebue să fie respectată de instanța de fond, art. 22 din l. Corp. advocați excluzând orice apreciere a instanțelor. (Ap. Buc. III, d. 99/921 cu nota d-lui G. M. Sescioreanu, P. R. 107 II 922).

48. — Un onorariu exagerat fiind lipsit de cauză, este reductibil. (C. Ap. Iași I 7 Dec. 1927 cu nota de Tr. Scriban, P. R. 99 III 928).

49. — Instanțele nu pot majora suma cerută de advocat, în lipsa raportului convențional, peste tariful minimal. (T. Iași, II cu nota de Tr. Romulus Scriban, P. R. 76 III 930).

50. — Acțiunile pentru acordarea și stabilirea onorariului cuvenit unui advocat, se vor judeca, fie după legea advocaților, fie după dreptul comun, după cum reclamantul arată prin acțiunea sa introductivă, că înțelege să se judece, sau nu face nici o mențiune. (C. Ap. Brașov, I, 8 Iulie 1930, P. R. 123 III 930).

51. — Un advocat care își exercită profesiunea într'o țară străină, unde își are și domiciliul, nu poate beneficia de dispozițiunile legei p. org, corp. advocaților din 1923 atunci când acționează pe

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.iini.ro

un client din România pentru servicii profesionale, prestat în țara noastră. (T. Trei Scaune I, 20 Dec. 1926 cu nota de Traian Alexandrescu, P. R. 187 II 927).

52. — Advocatul angajând serviciile sale față de un comerciant, sub forma unui contract de locațiune de servicii, acțiunea sa în daune pentru desființarea contractului, din culpa celeilalte părți, are un caracter pur civil ca și contractul de locațiune, care a servit de substrat juridic al acestei acțiuni. Prin urmare instanța competinte a judeca acțiunea este Tribunalul civil, iar nu cel comercial.

Judecata sa are a se urma conform regulilor de procedură comună, în ședință publică, iar nu în camera de consiliu, art. 41 din legea corpului de advocați nefiind aplicabil în asemenea caz. (Cas. I. d. 641/925 cu nota de Florian Porescu, P. R. 53 I 926).

53.— In lipsa unei dispoziții exprese a legii sau a unei convenții a părților, din care să rezulte contrariul, domiciliul advocatului, de care vorbește art. 41 din legea advocaților, nu poate fi altul decât acela din momentul intentării acțiunei, lipsind orice bază legală pentru o astfel de interpretare ; în adevăr, după principiul general de procedură civilă, în materii personale și mobiliare, cererea se face la Tribunalul domiciliului ce are pârâtul în momentul introducerei acțiunei.

La acest principiu, legea avocaților a adus numai o singură derogare, și anume aceia că a conferit advocatului dreptul ca să acționeze înaintea Tribunalului domiciliului său pe client pentru plată de onorariu, dar nu a adus și o a doua derogare și nu a dispus ca domiciliul advocatului ce trebuie luat în considerare este acela pe care îl are în momentul contractării cu clientul. (Cas. I d. 1593/927, P. R. 41 III 928).

54. — Din art. 41 legea advocaților rezultă că advocatul poate trage în judecată pe clientul său pentru onorariul datorit conform împăcăciunei, iar în cazul când onorariul a rămas să se fixeze ulterior serviciilor prestate — în caz de neînțelegere — să se recurgă la tariful advocaților. (Jud. Darabani-Dorohoi, 9 Mai 1928 cu nota de Em. Costeanu, P. R. 95 II 930).

55. — Prin art. 42 și 43 din legea advocaților, advocatul poate, pentru creanțe de onorar ce i se datorește, să ceară înscrierea unui privilegiu special asupra bunului dobândit de client prin oficiile sale, prezentând actul de creanță Tribunalului pentru a căpăta autenticitate.

Această măsură de proteguire a muncii profesionale, însă, devine fără efecte juridice, când se constată că advocatul n'a prestat serviciile la care s'a obligat. (T. Ilfov Not. s. 579/931, P. R. 140 III 931).

56. — Privilegiul special pentru creanța de onorar, prevăzut de art. 42 din legea de organizare a Corpului de Advocați se exercită chiar asupra lucrului în litigiu și numai de către advocatul care reușește să câștige procesul clientului. Existența unui asemenea privilegiu este subordonată condițiunii ca prin serviciile prestate advocatul să aducă un folos real clientului său. (C. Ap. Constanța, d. com. 663/925, P. R. 86 III 927).

57. — Creanța de onorariu de advocat, pentru care nu s'a luat inscripție la Tribunal, este de natură chirografară și urmează a fi trecută în tabloul de distribuirea prețului prins din vânzare, printre aceste creanțe. (C. Ap. Chișinău II d. 294/928, P. R. 158 III 928).

58.— Art. 41 din legea pentru organizarea corpului de advocați, reglementează numai durata și modul de calculare a termenului de apel în materie de acțiuni pentru reclamarea onorariului de advocat, fără a prevedea nimic cu privire la condițiunile în care a se face și depune motivele de apel.

Fără o astfel de prevedere, urmând a se aplica dispozițiunile legilor de drept comun și fiind necontestat că legea pentru accelerarea judecărei proceselor — după cum anume se arată prin art. 53 — formează în materie procedura de drept comun, rezultă deaci că, condițiunile în cari are a se face depunerea motivelor de apel, cum și sancțiunea neobservărei lor, în ipoteza acțiunilor pentru reclamare de onorarii de advocați, sub imperiul legei accelerării judecăților, sunt acelea fixate prin această lege. (Cas. I d. 1414/927 cu nota lui D. Hozoc, P. R. 258 I 927).

5. Disciplina și organe disciplinare

59.— Legea organică a corpului de advocați nu prevede nici o cale de atac contra deciziunilor pronunțate de Comisiunea permanentă a Uniunii Corpului de advocați, în contestațiunile la alegerile Consiliilor Baroului.

Constituția însă, prin art. 103, a declarat dreptul de recurs de ordin constituțional, admisibil a fi exercitat înaintea Inaltei Curți contra tuturor hotărârilor date de instanțele ordinare sau speciale, chiar dacă el era ridicat, iar legea organică a Inaltei Curți, intervenită în 1925, în aplicarea acestui principiu, prevede prin art. 2 că Inalta Curte are atribuțiuni de instanță de casare și în cazul când legi înființând jurisdicții speciale, chiar cu caracter nepatrimonial, ar omite să organizeze și instanța specială de casare.

Prin urmare, pe temeiul acestor principii, urmează că, în contra hotărârilor date de Comisiunea permanentă a Uniunii advocaților, în contestațiile sus arătate, există dreptul de recurs la Inalta Curte. (Cas. I, d. 3164/926, P. R. 146 III 927).

60. — Acțiunea în contencios administrativ contra refuzului Uniunei avocaților de a libera unei persoane diploma de advocat, este inadmisibilă; atât din cauza caracterului juridic pe care îl are Uniunea, deoarece ea este o corporațiune de liber-profesioniști, organizată prin lege, iar nu o autoritate administrativă publică, cât și pentru motivul că în contra unor asemenea acte de refuz, legea advocaților creează căi de atac sau de reformare prin care se garantează suficient drepturile celor lezați. (Cas. III d. 975/930, P. R. 89 III 931).

61. — Baroul este o instituțiune autonomă cu dreptul netăgăduit de a-și organiza viața profesională fără de nici o împiedicare, dar această autonomie este îngrădită cu oarecare limite, impuse de împrejurarea că Baroul este un beneficiar precar, al localului din Palatul de Justiție, pus la îndemâna sa, pentru exercițiul profesiunii de advocat fără îndoeală așa de prețuită pentru bunul mers al justiției. (C. Ap. Iași II, 3 Dec. 1929 cu notă de Florin Sion, P. R. 262 III 931).

62. — Consiliul de disciplină al corpului de avocați are, prin legea dela 1907, nu numai dreptul de a apăra interesele patrimoniale ale corpului (art. 34 și urm). ci și datoria, după cum categoric dispune art. 51. de a supraveghia onoarea și prestigiul lui, de aci urmează că prezența Decanului, ca reprezentant direct al consiliului, în instanța disciplinară, — deci și în apel la Curte — pentru a da lămuririle necesare, se justifică, iar această procedură este compatibilă cu întregul sistem de judecată în acțiunea disciplinară, unde conform art. 54, decanul și membrii consiliului de disciplină, nu pot fi recuzați pentru că au făcut instrucțiunea, ori pentru că au pus în mișcare acțiunea disciplinară. (Cas. I d. 86/923, P. R. 114 III 923).

63. — Art. 58 din această dând Consiliului de disciplină dreptul de a exercita acțiunea disciplinară pe temeiul oricărui act de natură a compromite onoarea sau prestigiul corpului, Consiliul este în drept de a uza de această măsură contra unui avocat român, care în timpul ocupațiunii a apărat, înaintea tribunalelor germane, interesele patrimoniale ale dușmanilor în contra românilor, independent de legalitatea acestor instanțe. (Cas. I d. 86/923, P. R. 114 III 923).

64. — Prin noua lege pentru unificarea și organizarea Corpului de avocați din 1923 s'a modificat numai competința instanței, care însă păstrează dreptul de a judeca procesele pendinte din trecut pentru că competința instanțelor se regulează după legea în vigoare în momentul sesizării lor, iar părțile au dreptul de a fi judecate de îndată de instanță care a fost sesizată, ele neputând suferi de întârzierile justiției.

Prin urmare când, în momentul legei noi, Curtea se găsea sesizată cu judecarea apelului, ea rămâne competintă, iar nu Consiliul de Apel, instituție nou creiată prin legea avocaților. (C. Apel Iași I, Ian. 1923, P. R. 121 III 923).

65. — Legea avocaților, enumărând prin art. 85 pedepsele pe cari Consiliul le poate aplica avocaților, nu prevede că aceste pedepse au a fi aplicate în modul gradat prevăzut acolo, ci din contra lasă Consiliului latitudinea a aplica pe oricare din ele, după gravitatea cazului, și ca atare, în speță, Consiliul a fost autorizat ca apreciind, să aplice recurentului pedeapsa amendei și nu avertismentul sau mustrarea. (Cons. Super. de disciplină al Advocaților, 28 Nov. 1928 P. R. 124 III 928).

66. — Potrivit art. 78 legea din 1923 pentru organizarea și unificarea Corpului de avocați, acțiunea disciplinară în contra unui membru al Corpului, se poate întemeia nu numai pe orice acte în legătură cu exercițiul profesiunii de avocat, ci și pe actele, cari, deși în afară de exercițiul profesiunii, sunt de notorietate publică și de natură a compromite onoarea sau prestigiul avocatului, sau a Corpului din care face parte.

De aici urmează, cu atât mai mult, că un fapt pasibil de o pedeapsă penală, poate da loc unei acțiuni disciplinare, întrucât gravitatea lui este și mai mare, căci el nu atinge numai onoarea sau prestigiul personal al avocatului, sau al ordinului din care face parte, ci chiar ordinea publică, odată ce legiuitorul penal a prevăzut pedepsirea lui. (Cons. Super. de disciplină al avocaților, 28 Nov. 1928 P. R. 123 III 928).

67. — Legea actuală a organizării Corpului de advocați, nu dă în competința Uniunii sau Consiliului superior, judecarea cererilor de strămtare, cum prevede noul proiect de lege prin art. 252 (Cons. Discipl. al Baroului Prahova, P. R. 14 III 931).

68. — Instanța de fond, nu este obligată să suspende judecarea acțiunii disciplinare, chiar când s'ar dovedi existența unei cereri de strămutare pentru suspi-

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.iini.ro

ciune legitimă. (Cons. Discipl. al Barului Prahova P. R. 14 III 931).

6. **Studii şi recenzii.**

68. — Răspunderea civilă a advocatului, de N. G. Vrăbiescu (P. R. 17 IV 926).

70. — L'Avocat (Henri-Robert), recensie de G. Alexianu. (P. R. 41 IV 923).

71. — Traité de la profession d'avocat (J. Appleton), recensie de I. R. B. (P. R. 31 IV 923) şi M. I. B. (P. R. 60 IV 923).

72. — Anthologie des avocats français contemporains (Fernand Payeu), recensie de I. Bursănescu. (P. R. 17 IV 924).

73. — Choix de plaidoyers (Alexandre Millerand), recensie de I. Rădulescu. (P. R. 69 IV 923).

74. — A vedea : Amnestie, Delict de audienţă, Funcţionari publici, Pedeapsă disciplinară Responsabilitate civilă.

AERIENE (transporturi).

V. Transport.

AFIPTE.

V. Executare silită asupra imobilelor.

AFLARE DE LUCRURI.

V. Găsire de lucruri.

AGENT DIPLOMATIC.

1. **Agenţi diplomatici.**

1. — Consulii străini, chiar acei de carieră, nu au şi n'au avut în Franţa, nici titlul, nici rangul, nici privilegiile agenţilor diplomatici, afară de cazul unei convenţi internaţionale speciale. (T. Lyon-Fr. 8 Iunie 1920, un nota lui D. Alexandresco, P. R. 65 III 923; C. Ap. Lyon Fr. 13 Oct. 1921, cu nota lui D. Alexandresco, P. R. 144 III 926).

2. — Ei nu sunt, în realitate, decât nişte simpli agenţi comerciali, rânduiţi de guvernul lor şi agreaţi de guvernul francez prin **exequatur,** pentru ca să poată apăra interesele comerciale ale naţionalilor lor, fără însă a reprezenta guvernul ce i-a numit pe lângă guvernul francez, cu care, dealtefel, nu au nici o comunicare oficială. (T. şi C. de Ap. Lyon, V. Supra).

2. **Imunitatea.**

3. — După principiile generale ale dreptului internaţional public, consacrate prin decretul din 13 ventôse, anul II, care opreşte pe orice autoritate constituită de a atenta în orice mod la persoana trimişilor guvernelor străine, agenţii diplomatici ai puterilor străine nu sunt, în regulă generală, supuşi jurisdicţiei tribunalelor franceze. (Cas. Fr. August 1921, cu nota lui D. Alexandresco, P. R. 127 III 922).

4. — Această imunitate, admisă de toate naţiunile civilizate, se întinde la orice persoană care, face parte dintr'o legaţie străină în mod efectiv, ea nu poate să cadă decât înaintea acceptărei certe şi regulate a jurisdicţiei tribunalelor înaintea cărora aceste persoane ar fi chemate în judecată. (Cas. Fr. V. Supra).

5. — Aceste regule se aplică şi la cazul urmărirei unui bilet la ordin, acceptat de către un consilier de legaţie şi rămas neplătit. (Cas. Fr. V. Supra).

6. — Puţin importă ca obligaţia contractantă de agentul diplomatic să aibă o dată anterioară sau posterioară intrărei sale în funcţiune, destul fiind ca el să fi fost investit cu carecterul său oficial în momentul când urmărirea este îndreptată contra lui. (Cas. Fr. V. Supra).

7. — Şi el nu are nevoe pentru aceasta de autorizarea guvernului său, de câteori invoacă un prilegiu presupus necesar pentru a înlătura o tulburare în exerciţiul misiunei sale (Cas. Fr. V. Supra).

8. — Dacă, în timp de pace, s'a recunoscut consulilor, oarecare prerogative şi imunităţi, necesare exercitărei misiunei lor, şi aceasta prin pură curtoazie şi sub sarcina reciprocităţei, de altfel, fără niciun temeiu legal, au dispărut îndată ce s'a produs starea de războiu. (T. Lyon-Fr. 8 Iunie 1920; C. Ap. Lyon-Fr. 13 Oct. 1921, cu nota lui D. Alexandresco, P. R. 65 III 923).

9. — Consulii germani nu pot fi admişi a invoca tratatul de la Francfort din 1871, acest tratat ne mai având fiinţă în urma declarărei războiului dintre Franţa şi Germania, el fiind înlocuit prin tratatul de la Versailles.

In consecinţă, bunurile unui consul al unei puteri străire, în speţă Germania, pot fi puse sub sechestru, lichidate şi vândute în folosul guvernului francez, conform art. 297 din tratatul de pace de la Versailles, întrucât aceste bonuri, situate în Franţa, aparţin unui german. (T. Lyon-Fr. V. Supra).

10. — Art. 130 din codul penal italian nu se aplică şefului delegaţiei economice, trimeasă în Italia de Republica Sovietelor.

Prin urmare, infracţiunea comisă contra şefului acestei delegaţii (d-l Worovski) trebue să fie considerată ca fiind comisă contra unui simplu particular. (T. Cor. Roma-Italia 29 Mai 1921 cu nota lui D. Alexandresco, P. R. 72 III 923).

11. — V. Exteritorialitate.

AGENT DE SCHIMB.

V. Mandat.

AGENT PROVOCATOR.

(Art. 47 C. Pen.).

1. — Conform art. 47 c. pen. sunt agenţi provocatori acei cari prin daruri, promisiuni, ameninţări, abuzuri de autoritate sau de putere, uneltiri culpabile, vor fi dat instrucţiuni spre a o comite.

Simplul fapt de a avea cunoştiinţă, de a patrona o infracţiune şi de a atrage foloase dintr'însa, nu constituie provocarea prevăzută de art. 47 c. pen. (Cas. II d. 4898/926, P. R. 114 III 927).

AGRARĂ (reformă).

(Vechiul Regat: 1. publ. Mon. Of. 82 din 17 Iulie 1921; regul. publ. Mon. Of. 176/921. Ardeal: l. pub. Mon. Of. 93 din 30 Iulie 1921 modif. 23 Iunie 1933; regul. publ. Mon. Of. 174/921, Basarabia; l. publ. Mon. Of. 258 din 13 Martie 1920; regul. publl. Mon. Of. 166/920. Bucovina: l. publ. Mon. Of. 93 din 30 Iulie 1921; regul. publ. Mon. Of. 192/921, cu modificările ulterioare).

CUPRINS

I. Noţiuni generale :
Regimul legislativ al decretelor-legi (1—9).
Dispoziţiuni generale. Scop (10—12).
II. Expropierea.
Proprietăţi şi cote expropriabile (13—23).
Operaţiile exproprieri :
a) Competenţa instanţei (24—26).
b) Procedura (27—32).
c) Hotărîri şi caracterul lor, (33—39).
d) Comitetul Agrar, (40—46).
e) Căi de atac (47—50).
f) Executarea hotărîrilor de expropiere, (51—53).
Preţul exproprierii, (54—59).
III. Improprietărirea, (60—62).
IV. Efectele.
Sarcinile terenurilor expropriate, (63—82).
Contracte asupra terenurilor expropiate, (83—94).
Regimul proprietăţii neexpropriate, (95—108).
Loturile — înstrăinarea lor (102—105).
V. Regulamentul legii agrare, (106—108).
VI. Reforma agrară în Ardeal.
Noţiuni generale (109—110).
Bunuri expropriabile (111—113).
Preţul exproprierii, (114—117).
Efectele exproprierii, (118—121).
VII. Reforma agrară în Basarabia.
Noţiuni generale, (122—127).
Bunuri expropriabile şi preţul expropierii, (128—136).
Instanţe de judecare şi hotărîrile lor (137—142).
Efectele exproprierii, (143—145).
VIII. Reforma agrară în Bucovina, (146—147).
IX. Studii, recensii şi note (147—149).

I. **Noţiuni generale**
Regimul legislativ al decretelor legi

1.— Legiuitorul agrar din Iulie 1921 a considerat expropierea făcută în baza decretului-lege No. 3697 din 1918 ca definitivă şi Statul ca proprietar al pământului expropiat dela 15 Decembrie 1918 (Comitetul Agrar,. Ianuarie 1924 cu nota red. P. R. 136 I 924).

2. — Intenţiunea legiuitorului, de a nu adminte nici o cale de reformare în contra hotărârilor pronunţate în baza decretului-lege No. 3697/1918, rezultă categoric din combinaţiunea art. 2 şi 37 ale legii din Iulie 1921. (Comit. Agrar, Ian 1924, V. supra).

3. — Prin modificarea din urmă a art. 37, nu s'a făcut decât de a se acorda dintr'un spirit de echitate tuturor părţilor interesate, dreptul de revizuire însă numai cu privire la hotărârile date pe temeiul legii agrare. (Comit. Agrar, Ian. 1924, V. Supa).

4. — Din împrejurarea că art. 37 modificat, vorbeşte de hotărâri definitive fără distincţiune, nu se poate deduce că şi hotărârile pronunţate pe baza decretului-lege No. 3697/918, ar fi supuse revizuirii căci în asemenea caz s'ar desfiinţa întregul sistem al legii şi s'ar înlătura fără nici o explicaţiune dispoziţiunile 2 şi 37 ale legii. (Comit. Agrar, Ian. 1924, V. Supra).

5. — Conf. art. 33 al. III D. L. de expropriere, când recursul poartă asupra modului cum comisia centrală a determinat situaţiunea şi întinderea de fapt şi de drept a moşiei supuse exproprierei. recursul este inadmisibil. (Cas. III, d. 79/921, P. R. 6 III 922).

6. — Prin art. 42 al D. L. 3697/918 se stabileşte care să fie plata folosinţei terenurilor expropriate, iar achitarea să se facă direct de Casa centrală a cooperaţiei şi împroprietărirei. Statul devine prin urmare debitor al proprietarilor expropriaţi pentru preţul folosinţei.

De aici urmează că D. L. 3622/919 prin care se modifică preţul folosinţei, micşorându-se creanţa proprietarilor, trebuie să

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.iini.ro

fie înlăturat ca anti-constituțional, de oarece violează art. 19 Const., micșorând un drept patrimonial care este sacru și inviolabil. (T. Ilfov I, 4 Ian, 1921 cu nota d-lui C. A. Stoenovici, P. R. 83 II 922).

7. — Din redactarea art. 2 l. a., care prevede că pământul expropriat, pe baza D. L. No. 3697/918, este definitiv expropriat, cu rezerva dispozițiunilor prevăzute de art. 54 din lege, în limitele și așezarea hotărâtă de organele de aplicare arătate în acest decret, rezultă că comisia de geologi, care este unul din organele prevăzute de D. L. sus arătat este menținută și prin legea agrară (Comit. Jud. de Expropriere Prahova, d. 112, 923 cu notă de Paul Alexandresco, P. R. 20 II 924).

8. — Art. 3 din decretul-lege 3697/918, care declară că părțile de moșii expropriabile sunt lovite de indisponibilitate și art. 6 și 15 din același decret-lege, care prevăd, în aplicarea art. 19 din Constituția din 1917, că exproprierea se va întinde pentru completarea celor 2.000.000 hectare pământ cultivabil asupra tuturor moșiilor particularilor mai mari de 100 hectare cultivabile, nu au conferit Statului, din chiar momentul promulgării lor, un drept de proprietate asupra porțiunilor de pământ ce aveau să fie expropriate. Prin aceste texte, ca și prin art. 19 din Constituție pe care ele nu fac decât să-l aplice, nu s'a putut deci crea o stare de indiviziune între Stat și proprietarii expropriabili. Pământurile expropriate în baza decretului-lege 3697/918 au trecut în patrimoniul Statului la 15 Decemvrie 1918. (Cas. II, d. 196/925 cu nota de M. Antoniade, P. R. 28 I 926; v. infra nr. 11)

9. — Dispozițiunile art. 5 al **a.** din D. L. de expropriere din 1918 vorbind, de exproprierea totală a proprietăților de mână moartă, nu a înțeles să exproprieze și drepturile de folosință cu cari sunt grevate aceste proprietăți, fiindcă nu o spune nicăiri nici textul, nici art. 19 din Constituție și în lipsă de text nu se pot crea prin analogie decăderi de drepturi.

Ca atare, nudei proprietăți i se va aplica dispozițiile art. 5 al. **a**, iar dreptului de folosință dispozițiile art. 6 și următorul din D. L., expropriindu-se uzufructul conform cotei stabilite pentru proprietarii expropriați parțial. (Comis. Expropiere jud. Buzău, d. 61/920 cu note de G. Alexianu și N. Stănescu, P. R. 91 I 925).

Dispoziții generale. Scop.

10. — Legea agrară, ca orice lege excepțională, trebuește interpretată restrictiv, adică dispozițiunile ei nu se pot aplica prin analogie și la cazuri neprevăzute expres, sau cari nu cadrează cu întreaga ei economie. (Comisia cent. de expropriere Casa Noastră, d. 344/923 cu nota de S. Rosental, P. R. 15 II 925).

11. — După art. 1 din legea de expropriere a moșiilor, moșiile expropriate se consideră ca intrate în proprietatea Statului încă dela Decembrie 1918. Când, dar, proprietarul încetează din viață la 1919, moștenitorii săi nu găsesc în succesiune dreptul de proprietate, ci un drept de creanță contra Statului. (Cas. III, d 815/921, P. R. 92 III 923; v. supra nr. 8).

12. — Din complexul dispozițiunilor decretului-lege 3697/918 și 3922/919 și a art. 29, 31, 32 și 66 legea agrară, rezultă în mod învederat că pământurile expropriate trec în posesiunea Casei Centrale a Improprietăririi, care are administrarea și dispoziția lor și care reprezintă dreptul de proprietate al Statului asupra acestor terenuri intrate prin expropriere în domeniul lui, precum și dreptul Statului asupra terenurilor expropriabile (lovite de indisponibilitate conf. art. 3 legea agrară) de unde consecința că orice acțiune sau contestațiune în justiție pentru păstrarea acestui drept al Statului, fie cu privire la sol, fie cu privire la subsol, care este intim legat de suprafață, nu poate fi exercitat decât de Casa Centrală. (Cas. II d. civ. 378/923, P. R. 57 III 924).

II. Expropriere. Proprietăți și cote expropriabile

13. — Condițiunea juridică a terenurilor supuse exproprierii nu are a fie examinată decât la data de 15 August 1916, nu la o dată anterioară. (Com. Jud. de Exprop. Prahova, d. 328/925 cu nota de Paul Alexandrescu, P. R. 205 II 926).

14. — Intinderea totală a unei moșii se socotește după starea ei juridică la 15 August 1916, Trupurile de moșii, chiar situate în comune deosebite dar învecinate, sunt considerate ca alcătuind o singură moșie. (Com. regională Prahova, 30 Martie 1931, cu nota de Iulius Goruneanu, P. R. 235 II 931).

15. — Terenurile Statului, de orice natură ar fi ele, nu se pot expropia de Comisiunile respective de expropriere.

Hotărârile date până în prezent de către Comisiunile de expropriere nu pot dar să aibă nici o urmare legală; terenurile de orice natură, astfel expropriate vor intra din nou în proprietatea Statului.

Casa Centrală a împroprietăririi va intra în starea de drept pentru hotărârile de expropriere deja date. (Comit. Agrar, 25 Iulie 1923 cu note de G. Alexianu și N. Stănescu, P. R. 91 I 925).

16. — Proprietatea colectivă, spre deosebire de aceia în indiviziune, fiind stăpânită de locuitori din toate vremurile, nu poate să fie expropriată, pe motiv că n'a fost în intenția legiuitorului ca să ia pământul dela mai mulți și să-l dea câtorva inși și apoi nu s'ar ști cui trebue plătit prețul exproprierei, care după legea agrară trebue dat proprietarului expropriat. (Com. expropriere Oc. I rural Iași. P. Verbal 17 Sept. 1922, P. R. 95 II 923).

17. — Pământurile cultivate ale moșiilor particulare cari la 1 Februarie 1921 au avut investițiuni importante necesare exploatării agricole, se expropriază în regiunile de câmp numai dela 200 ha. în sus. (Com. județ. de expropriere Prahova, d. 112/923, cu nota de Paul Alexandrescu, P. R. 20 II 924).

18. — Statul are dreptul să rezerve din proprietățile sale și din cele expropriate suprafețele de pământ care au astăzi și pot avea în viitor o destinație specială pentru împlinirea unui scop social economic, cultural, militar, etc. Aceste cote urmează a se scoate din expropriere ; însă proprietarul nu poate decât declara că le oferă destinațiunilor arătate, iar nu a le determina el, acesta fiind atributul organelor anume creiate de Stat. (Com. județ. Prahova, d. 112/923, V. Supra).

19. — Alegerea părții de moșie expropriată, peste exproprierile făcute după D. L. 3697/918, se face așa încât partea de moșie ce rămâne proprietarului să rămână comasată. (Com. județ. de Expropriere Prahova, d. 112/923. V. Supra).

20. — Instanțele de expropriere au avut misiunea să clasifice terenurile de cultură și pășunile comunale pe regiuni, în munte, deal și șes. Această determinare a rămas definitivă neputându-se schimba cu ocaziunea judecării cererii de valuare minieră.

In acest scop, instanțele de expropriere au avut în vedere instrucțiunile relative la aplicarea legii pășunelor comunale și regulamentul legii agrare care stabilesc diferite criterii de clasificare a pășunelor în anumită regiune, după liniile geografice de demarcație, după altitudinea minimală, după felul culturilor și după proporția între suprafața cultivabilă și întinderea totală a moșici, mai puțin pădurile (minimum 40% pentru moșiile de câmp). (Com. regională Prahova, 30 Martie 1931, cu nota de Tulius Goruneanu, P. R. 235 II 931).

21. — Deși legea agrară hotărăște, că moșiile arendate la 23 Aprilie 1920 și 1921 sunt atinse de expropriere dela 100 de ha. în sus, totuși regulamentul legii arată că, proprietățile arendate crescătorilor de vite se consideră ca nearendate. Iar ca să se stabilească calitatea de crescător de vite nu e nevoie de o recunoaștere expresă în contractul de arndă, ci e deajuns notorietatea publică.

Limita exproprierii, când o moșie e nearendată, se determină de regiunea de împroprietărire, iar criteriul de formare al acestor regiuni, este faptul că anumiți locuitori arătați în regulament au muncit în trecut pe moșia respectivă. (Comis. Jud. de exprop. Iași, cu nota de G. T. Buzea, P. R. 247 II 924).

22. — Vânzările către săteni, efectuate în loturi mici, sunt valabile potrivit legii din 5 Aug. 1924, așa încât ele urmează a fi respectate cu ocaziunea fixării cotei intangibile rezervate expropriatului. (Com. Exprop. Ilfov, d. 12/925 cu nota de G. Elefteriu, P. R. 83 II 926).

23. — Potrivit art. 9 din legea agrară, moșiile stăpânite în indiviziune la 1 Februarie 1921, precum și cele stăpânite în baza succesiunilor deschise după această dată, exproprierea se va scoborî, în regiunile cu cereri de împroprietăriri mari și mijlocii și în regiunile cu cereri de împroprietăriri satisfăcute, dacă va fi nevoie pentru a atinge limitele regionale din art. 8 lit. b), până la 100 hectare de fiecare coproprietar și de fiecare moșie, iar în cazurile când cererile de împroprietărire nu sunt satisfăcute, aceste moșii se vor reduce până la maximum regional stabilit prin art. 8 lit. b, chiar dacă cota fiecărui coproprietar ar fi mai mică de 100 hectare. (Com. Expr. Olt, d. 148/923 cu nota de Al. B. Iliescu, P. R. 209 II 924).

Operațiile exproprierii. a) Competența instanței

24. — Oferta făcută de proprietarul unei porțiuni de moșie scutită de expropriere, de a fi cumpărată de Stat cu preț de expropriere, nu poate fi considerată decât ca o ofertă de vânzare.

Prin urmare, instanțele de expropriere nu are căderea a pronunța asupra acestei oferte o sentință de expropriere, care, fiind dată fără competență nu poate constitui lucru judecat, proprietarul putând reveni ulterior asupra ei. (Cas. I, d. 2134/928 cu rez. de concluzii scrise, ale d-lui C. Dornescu și A. Bercescu, P. R. 187 I 930).

25. — Soluționarea unui diferend ivit pe baza legei agrare, între doui îndreptățiți la împroprietărire, nu aparține organelor creiate de legea agrară ci instanțelor de drept comun, dacă acțiunea intentată are caracterul precis al unei

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.iini.ro

simple acţiuni posesorii. (Cas. I, d. 46/927 P. R. 83 III 927).

26. — Comisiunile de expropriere sunt competente, cu ocaziunea exproprierii să se preocupe şi să examineze şi chestiunile de drept ce se pun în discuţiune. (Com. Exprop. Prahova, d. 328/925, cu notă de Paul Alexandrescu, P. R. 205 II 926).

b) **Procedura.**

27. — Conform legii agrare, proprietarul expropriat trebuie citat la moşie, dacă nu-şi alege alt domiciliu. (C. Ap. Buc. I, d. 51/924, P. R. 66 III 925).

Citarea procuratorului nu este suficientă. (C. Ap. Buc. I, d. 51/924, v. supra).

28. — Proprietarii, supuşi ai unui stat fost inamic, expropriaţi în întregime nu mai au calitate legală să figureze în instanţă, să asiste la operaţiunile de expropriere şi să formuleze pretenţiuni relative la fixarea preţurilor. Pretenţiunile proprietarilor nu mai pot fi discutate, ele urmează urmează a fi înlăturate şi a se ţine seamă numai de pretenţiunile administratorului-sechestru, singurul în drept a reprezenta interesele proprietarilor supuşi unguri. (Com. Exprop. Jud. Gorj, Hot. 146/920 cu nota d-lui G. Sescioreanu, P. R. 127 II 922).

29. — Deşi Casa Centrală a Cooperaţiei şi împroprietăririi este o instituţiune autonomă, care are dreptul de administrare şi reprezentare în justiţie a chestiunilor referitoare la aplicaţiunea legii agrare, această autonomie nu exclude însă dreptul Ministerului Agriculturii şi Domeniilor, ca organ superior, de a sta în judecată, în interesul Statului, într'un litigiu superior la subsolul terenurilor expropriate, cu atât mai mult cu cât potrivit legii sale organice din 1909 acest Minister are administrarea tuturor bunurilor Statului fie de domeniul public fi ede domenil privat. (Cas. II, d. 81/924 cu nota de Em. Antonescu, P. R. 97 I 925).

30.— Bonurile mici, proprietatea Statului, trec în administrarea Casei Centrale spre a fi expropriate în favoarea sătenilor.

Prin împutenicirea pe care art. 31 din legea agrară o dă Casei Centrale, ea devine proprietară şi ca atare trebuie chemată în orice chestiune litigioasă cu privire la zisele bunuri. (T. Mehedinţi I, 21 Nov. 1929, P. R. 27 III 931).

31. — Legea agrară prevăzând în art. 37 că procedura în materie de expropriere se îndeplineşte conform art. 66 şi 68 din legea judecătoriilor de ocol, urmează de aici că procedura nu e bine îndeplinită şi deci necomplectă în caz când nu se respectă gradaţiile prevăzute de aceste texte. (C. Ap. Iaşi I, d. 162/925, P. R. 130 III 925).

32. — Art. 76 din reg. legii agrare, nu edictează normele legale obligatorii în ce priveşte mijloacele de probaţiune, în virtutea cărora judecătorii au a-şi întemeia hotărârirea dată, în materie de expropriere ; urmează deci că cercetările locale şi luarea de informaţiuni din diferitele acte, probatorii pe care organele în drept le pot administra şi din oficiu, chiar în contra voinţei părţilor, sunt numai simple recomandaţiuni pe care le dă legiuitorul şi de care deci este necontestat că Comisiunile s'au putut dispensa în specie, din moment ce au avut la dispoziţiune alte mijloace pentru a-şi forma convingerea celor judecate. (Comit. Agrar, S. Ardeal, d. 366/924 cu nota de V. Petrescu, P. R. 190 I 925).

c) **Hotărâri şi caracterul lor.**

33. — Contra deciziunii Comisiunii centrale de expropriere nemai putându-se uza de nici-o cale de atac (art. 23), comisiunea centrală fiind complect desesizată după pronunţare, urmează că dacă comisiunea ia în consideraţie şi judecă un apel-contestaţie contra deciziunii sale rămasă definitivă şi nesupusă nici unei căi de reformare, ea îşi arogă o competinţă pe care nu i-o acordă niciun text de lege, faţă de dispoziţiile categorice ale art. 23 din lege. (Cas. III d. 649/923, P. R. 147 III 923).

34. — Potrivit art. 37, partea II-a, alin. penultim şi 46, alin. e din legea pentru reforma agrară din vechiul Regat, hotărârile comisiunilor judeţene, date în aplicaţiunea dispoziţiunilor acestei legi, sunt definitive şi executorii, fără drept de opoziţiune, fără apel — afară de ceeace se dispune în privinţa hotărârilor de stabilire a preţurilor — şi, în toate cazurile, fără drept de recurs la Casaţiune.

Faţă de această dispoziţiune categorică a legei, recursul fiind îndreptat contra unei hotărâri dată de o comisiune judeţeană de expropriere, este inadmisibil. (Cas. III, d. 299/9233, P. R. 87 III 923).

35. — Principiul pus de art. 37 legea agară după care hotărârile pronunţate de comisiunile judeţene sunt definitive şi purgând cu totul porţiunea expropriată de orice sarcini, are ca consecinţă necesară a menţine purgaţiunea în mod definitiv, fără ca sarcinile (ipoteci, uzufruct, etc.) să mai poată reînvia în cazul când printr'o ulterioară procedură de comasare porţiunile purgate ar reveni iarăş proprietarului expropriat. (Cas. I d. 389/925, P. R. 102 III 925).

36. — Comisiunea de expropriere n'are cădere de a discuta legalitatea deciziinei ministeriale care aprobă schimbul unui teren supus exproprierii cu un altul. (Com. Judeţ. de expropriere, jud. Prahova, hot. 112/923, cu nota de Paul Alexandrescu, P. R. 20 II 924).

37. — Deciziunea Cominiunei judeţene pentru expropriere nefixând preţul conf. art. 34 legea agrară, ea nu poate constitui un titlu translativ de proprietate, vânzarea forţată care se face sub forma exproprierei, neîntrunind toate elementele necesare existenţei ei, şi prin această deciziune se recunoaşte cel mult un drept intimatului, care nefiind valorificat, nu se poate prevala de el. (T. Mehedinţi I, 21 Nov. 1929, P. R. 27 III 931).

38. — Hotărârile de expropriere pronunţate în mod definitiv de organele de expropriere instituite de lege, au efect „erga omnes", ele constituind pentru împroprităirit titluri de proprietate opozabile tuturor. (T. Iaşi III, 16 Aprilie 1927. P. R. 64 III 927; T. Buzău, s. 297 din 1926 cu note de Florin Sion şi C. H. în P. R. 257 II 927).

39. — Instanţele judecătoreşti nu pot judeca viciile de procedură şi violările de lege comise de instanţele de expropriere. (T. Buzău s. 297/926 cu note de Florin Sion şi C. H. P. R. 257 II 927).

d) **Comitetul Agrar.**

40. — Comitetul Agrar judecă în ultimă instanţă şi cererile de coordonare ale moşiilor unui proprietar. Aceste hotărâri sunt definitive şi nesusceptibile de recurs în casaţie. Această depoziţie nu violează textul Constituţiei. (Cas. S. V. d. 22/926, P. R. 129 III 927).

41. — In principiu potrivit art. 37 din legea agarară, modificat la 28 Octombrie 1922, comitetul agrar judecă ca instanţă de revizuire, deciziunile pronunţat de instanţele de fond, adică examinează deciziunile acestor instanţe sub raportul legalităţii lor şi numai dacă admite în principiu revizuirea, el intră în cercetarea fondului hotărând bazele după cari exproprierea trebuieşte făcută.

Deci după sistemul legei agrare, deciziunile comitetului agrar sunt considerate ca deciziuni date de o instanţă de casare şi ca atare, ele nu mai pot fi susceptibile de un nou recurs la Curtea de Casaţie. (Cas. S. U. d. 22/926 P. R. 49 III 927)

42. — Art. 38 al legei din 1922 şi art. 1 al legei din 1925, instituind Comitetul agrar, în această materie specială, ca instanţă de casare în sensul art. 103 din Constituţie, prevede că deciziunile sale sunt definitive şi executorii, ele neputând fi atacate pe nici un fel de cale ordinară sau extraordinară şi nici prin contestaţie sau anulare, fie înaintea justiţiei, fie în orice alt loc, fără a se face vreo distincţiune în ce priveşte chestiunile rezolvate prin acele deciziuni şi prin urmare şi chestiunea coordonării.

Prin urmare, dispoziţiunea art. 37 din legea agrară are a fi considerată ca o dispoziţie de lege care nu atinge nici un principiu constituţional, art. 103 din Constituţie, după spiritul şi termenii săi, referindu-se şi la alte instanţe de casare afară de Curtea de Casaţie. (Cas. S. U. d. 22/926, P. R. 49 III 927).

43. — Este inadmisibil recursul la Curtea de Casaţie, în contra deciziunilor Comitetului Agrar, deoarece legiuitorul, instituind acest organ superior de control al hotărîrilor date în materie agrară, a înţeles să facă dintr'însul o adevărată instanţă de casare, în sensul art. 103 din Constituţie. (Cas. III d. 453/925, P. R. 66 III 925).

44. — Potrivit art. 1 din legea agrară din Martie 1925, Comitetul agrar e singura instanţă de recurs în materie de expropriere şi hotărirea sa e definitivă si nesusceptibilă de recurs înaintea Inaltei Curţi de Casaţiune. (Cas. III d. 731/927, P. R. 149 III 927).

45. — Chestiunea dacă este admisibil recursul împotriva hotăririlor Comitetului agrar, urmează a se rezolvi mai întâiu de Secţiunile Unite ale Inaltei Surţi de Casaţie, care implicit soluţionează şi chestiunea dacă Secţia III-a are competenţa de a controla şi cenzura deciziunile Comitetului agrar. (Cas. S. U., d. 6/927, P. R. 89 III 928).

46. — Deciziunile Comitetului agrar nu se pot executa de consilierii agricoli, ci de Comisiunea de ocol sau cea judeţeană. Executarea făcută de consilierul agricol este ilegală şi constituie un act personal şi arbitrar al său, care poate fi desfiinţat prin référé. (T. Dorohoi, s. 364/924 cu nota de Al. Al. Botez, P. R. 51 II 925).

c) **Căi de atac**

47. — Toate hotărîrile privitoare la expropriere şi întemeiate pe dispoziţiunile legei agrare, sunt susceptibile de a fi atacate cu recurs numai în faţa Comitetului agrar, care se pronunţă definitiv. (Cas. III d. 1232/926, P. R. 131 III 927).

48. — Este adevărat că legea agară a

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.iini.ro

fixat norme speciale pentru o procedură în materia exproprierii, dar ori de câte ori a vrut să creeze o derogare sau o restricţie, a spus-o expres. Derogările şi restrângerile de drepturi sunt de strictă interpretare şi nu se pot crea pe cale de analogie. Legea agrară n'a ridicat dreptul de contestaţie, fiindcă n'o spune nicăiri ; aceasta cu atât mai mult n'a putut-o face, când a fost vorba să stabilească procedura pentru fixarea preţului. (C. Ap. Constanţa, d. 8/923 cu nota de G. Alexianu, P. R. 11 II 925).

49. — Instanţa de contestaţie nu poate schimba, pentru consideraţiunea violării lucrului judecat, natura şi calificarea terenurilor supuse expropriérii.(Com. Jud. Exprop. Covurlui, d. 5/926 cu nota de Tr. Ionaşcu, P. R. 265 II 926).

50. — Recursurile şi orice acte în materie de expropriere agrară se fac pe hârtie simplă. (Cas. S. U., d. 30/925, P. R. 129 III 927).

f) Executarea hotărîrilor de expropriere

51. — Atribuirea de loturi pe care Statul o face îndrptăţiţilor la împroprietărire nu dobandeşte caracterul unei transmisiuni definitive şi valabile a dreptului de proprietate de către aceşti îndreptăţiţi decât după ce se execută de către direcţia Cadastrului lucrările de măsurătoare şi parcelare, lucrări cari numai ele pot să fixeze în mod cert lotul asupra căruia îndreptăţitul dobândeşte un drept de proprietate. Până la efectuarea acestor lucrări, atribuirea de loturi, chiar dacă preţul a fost integral plătit, are un caracter provizoriu sub raportul individualizării lotului, ea putând fi supusă revizuirii.

Termenul de punere în posesie definitivă se identifică cu darea în stăpanire a loturilor pe baza certificatelor provizorii de împroprietrire. (Cas. I, d. 46/927, P. R. 83 III 927).

52.— Cu ocaziunea executării şi aplicării pe teren a hotăririi comisiunii de expropriere prin care se califică definitiv terenurile ca expropriabile, delegatul cadastrului nu poate schimba această situaţiune juridică fără a viola autoritatea lucrului judecat rezultând din hotărârile ce execută. A admite contrariul, ar fi a îngădui unui agent de execuţiune a unei hotăriri judecătoreşti să încalce atribuţiunile instanţei care a pronunţat-o, modificând sau schimbând dispozitivul ei, ceeace este inadmisibil. (Com. Jud. Expropriere Covurlui, d. 5/926, cu nota de Tr. R. Ionaşcu, P. R. 265 II 926).

53. — Legea agrară prevede că în materie de expropriere Comitetul agrar este instanţa supremă ale cărei hotărîri sunt definitive şi nesupuse vreunei căi de atac şi că tot el, fără amestecul instanţelor de drept comun, controlează şi modul cum organele administrative instituite de legea agrară execută hotărîrile pe cari le-a dat.

Când însă o parte se plânge nu împotriva vreunei hotăriri a Comitetului agrar ci pretinde că organele Casei Centrale vor să o deposedeze de o moşie pe care o deţine pe baza unui schimb valabil convenit cu Ministerul de Domenii, în acest caz calea ordonanţei de référé, prevăzută de art. 66 bis proc. civ., este admisibilă şi Tribunalul — neexaminând faptele ci numai pe consideraţiuni de drept — nu poate respinge cererea fără violarea acestui text. (Cas. III d. 30/928, P. R. 61 III 928).

Preţul exproprierii

54. — Dispoziţiuniile cuprinse în art. 36 din legea agrară, prin care se fixează îndemnizaţia pentru pământurile expropriate, fac parte din art. 19 Constituţie, ceeace însemnează că îl complectează şi exclud ideia unei legi care să nu facă decât aplicaţiunea principiilor deja înscrise în Constituţiune.

Aşa fiind, ambele aceste dispoziţiuni trebuesc considerate ca două dispoziţiuni care se complectează iar nu ca nişte dispoziţiuni răzleţe şi contrarii şi nu pot fi interpretate decât în sensul că instanţele de apel au dreptul să fixeze preţul terenurilor expropriate, dar aprecierea lor nu poate să depăşească maximum prevăzut de lege. (Cas. S. U., d. 2/922 cu notele d-lor Basile Missir şi G. Sescioreanu, P. R. 305 I 922).

55. — Legea agară referindu-se pentru fixarea preţului pământurilor expropriate la tabelele regionale, aceste tabele fac parte integrantă din lege, aşa că instanţele trebue să le ţină în seamă atât în ce priveşte regiunea din care terenurile expropriate fac parte, cât şi arenda fixată pentru fiecare regiune în parte şi, prin urmare, Curtea de Apel nu putea da o altă calitate pământurilor decât aceea stabilită în tabelele regionale, căci altfel s'ar atrage schimbarea preţului şi s'ar înlătura acele tabele şi legea ar fi nesocotită. (Cas. S. U., d. 365/922, P. R. 113 III 923).

56. — Prin art. 19 al. IV din Constituţia modificată în 1917, se prevede că, preţul terenurilor expropriate pentru cauză de utilitate naţională, se fixează, în ultimă instanţă, de Curţile de apel, iar prin acelaş articol, al. V se arată că, cel mai târziu în şease luni de la eliberarea teritoriului, se va promulga legea de expropriere, care desvoltând şi complecâtnd principiile puse în art. 19, se va vota conform art. 128 din Constituţie, iar dispoziţiunile ei vor fi înscrise în art. 19 pe care îl desvoltă şi din care face de drept parte.

Camerele din 1920/21, pe baza mandatului ce l'au avut, în urma disolvărei Camerelor din 1917, în Iunie 1921, au votat legea agrară despre care vorbeşte art. 19 Constituţie, în condiţiunile determinate de aceasta, iar în art. 160 al legii din 1921, se arată expres că dispoziţiunile ei au putere constituţională şi fac parte integrantă din art. 19 Constituţie.

Prin urmare, dispoziţiunea din art. 36 din legea agrară, care fixează preţul de expropriere la un maximum de 40 ori preţul regional din anii 1917/922 este şi ea de ordin constituţional şi Curţile de apel nu o pot înlătura sub cuvânt că limitează dreptul lor de apreciere acordat prin art. 19 al. IV Constitutia din 1916, întru cât aceste două dispoziţiuni, cari se complectează şi nu se exclud, dă drept acestor instanţe judecătoreşti de a fixa ele în ultim resort preţul terenului expropriat, dar le limitează aprecierea la preţul maxim fixat de legea din 1921. (Cas. S. U. d. 173/922, cu nota lui P. Missir, P. R. 1 I 923).

57. — Dacă potrivit art. 22 din legea agară, Comisiunile locale au dreptul a face clasificarea terenurilor în regiuni de şes, deal şi munte, această clasificare, însă, nu este făcută decât în vederea fixării cotei de expropriat după situaţia moşiei, într'una din aceste regiuni, iar nu şi în vederea fixării preţului terenului, pentru care legea agrară prin art. 36 prevede expres, că tabelele regionale vor servi ca normă. (Cas. I d. 16/924 P. R. 131 III 924).

58. — Deşi Curtea de Apel fixează preţul terenului expropriat conf. legii agrare, fără drept de opoziţie, totuşi contestaţia este admisibilă, căci legea n'a putut răpi părţii dreptul de a se apăra în caz când n'a fost legal judecată. — Art. 122 reg. l. agr. şi 66, 68 l. j. oc. (C. Ap. Buc. I d. 51/924, P. R. 66 III 925).

59. — Art. 19 din Constituţie prevăzând că creanţele asupra Statului sunt sacre şi inviolabile fără vre-o distincţie, urmează ca în acest text să se înglobeze toate creanţele asupra Statului, de orice natură ar fi ele, deci şi creanţa reprezentând despăgubirea folosinţei terenului expropriat. (T. Ilfov I, 4 Ian. 1921 cu nota d-lui C. A. Stoeanovici, P. R. 88 II 922).

III. Improprietărirea.

60. — Atribuirea de loturi pe care Statul o face îndreptăţiţilor la împroprietărire din terenurile, cari în baza legii agrare au trecut prin expropriere în patrimoniul său, nu dobandeşte caracterul unei transmisiuni definitive şi valabile a dreptului de proprietate către aceşti îndreptăţiţi, decât după ce se execută de către direcţia cadastrului lucrările de măsurătoare şi parcelare, cari numai le pot fixa în mod cert lotul asupra căruia îndreptăţitul dobândeşte dreptul de proprietate.

Până la efectuarea acestor lucrări, atribuirea de loturi făcută conform art. 112 din lege, chiar dacă preţul a fost integral achitat, are un caracter provizoriu sub raportul individualizărei lotului, ca fiind supusă revizuirei despre care se face menţine prin art. 113, — ceeace este şi firesc, pentrucă atribuirea în chestiune nesprijinindu-se pe datele unei lucrări de măsurătoare şi parcelare, făcută de organele competente ale Direcţiunei Cadastrului, ea nu poate da o individualizare certă a loturilor ci că trebuie să sufere în mod necesar eventuale modificări de situare şi dislocări de loturi, pe cari le va impune rezultatul acestor lucrări. (Cas. I d. 46/927 P. R. 49 III 927).

61. — Este adevărat că legiuitorul agrar a făcut distincţie între copiii unui demobilizat mort în războiu şi copiii altui mobilizat mort în războiu, împroprietărind pe unii la cat. III-a, iar pe alţii la cat. VI-a; oricum ar fi însă, legiuitorul agrar nu a făcut şi nici nu putea face distincţie între copiii unia şi aceluiaş mobilizat mort în războiu, pentrucă ar fi contrazis principiul egalităţei ce trebuie să domnească între moştenitorii aceleiaşi persoane, principiu destul de clar exprimat în art. 669 c. civ. Conf. acestui principiu, copiii aceluiaş mobilizat mort în războiu, fie că sunt împroprietăriţi la cat. III-a, fie că sunt împroprietăriţi la cat. VI-a, trebue să împărtăşească acecaş soartă,luând părţi egale din moştenire, ca rude în acelaş grad, iar nu unul să ia tot şi altul nimic.

Este iarăş adevărat că art. 170 din regulamentul legei agrare spune că la cat. III-a se împroprietăresc minorii prin mama lor dar această dispoziţie — care dealtfel nu există în lege — se referă de sigur la cazul obişnuit — eo quod plerumque fit — când mobilizatul a fost căsătorit o singură dată, şi văduva lui nu poate fi decât mama copiilor lui. In speţă fiind un caz excepţional, el trebuie tranşat cu ajutorul legei agrare şi spiritului acestei legi, complectată cu principiile dreptului comun, după cum s'a arătat mai sus. Astfel că pe lotul în discuţiune nu au putut fi împroprietăriţi decât ambii copii ai lui Marin Firan — adică şi apelanta şi intimata — cu drepturi egale ; şi

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.iini.ro

deci apelul este nefondat. (T. Dolj II s. civ. 640/929, P. R. 73 III 930).

62. — Legea agrară impune împroprietăriților să aibă locuința în condițiile pe care le prevede art. 138 din acea lege, adică ori în comuna pe teritoriul căreia se află lotul sau în altă comună dar la o distanță minimă de 15 km. de lot.

Casa Centrală a Împroprietăririi prin organele sale ne făcând dovada că împroprietăritul a căruia deposedare o cere, are locuința în alte condițiuni decât ale legii, faptul că intimatul pleca o parte a anului prin împrejurimi ca cioban, nu poate fi luat ca o schimbare de locuință, întrucât principala așezare a rămas tot în comuna pe tabloul căreia a fost împroprietărit, — judecata nu poate constat decât că intimatul mai are o locuință temporară și că din cererea Casei Centrale, de deposedare a intimatului, este neîntemeiată. (J. Oc. Pogoane-Buzău, C. de jud. 40/927 cu nota de Radu Em. Manolescu, P. R. 73 III 927.

IV. Efectele.
Sarcinele terenurilor expropriate.

63. — Principiul de drept comun, după care averea debitorului formează gajul creditorilor săi, nu poate fi aplicat în ceeace privește regularea raporturilor dintre creditorii cari au un drept real asupra unui imobil supus exproprierii pentru utilitate națională. In asemenea caz, legea, substituind voința sa contractului părților, obligă pe creditor să suporte și el o diminuare a drepturilor sale prin reducerea, cu efect retroactiv a dobânzii stipulate și prin stabilirea unei părți în efecte cu curs forțat pentru el și dispunând suspendarea executării creanțelor ipotecare până la consemnarea prețului exproprierii, în care aceste creanțe sunt asigurate. (Cas. II d. 72/922 cu nota de G. Marinescu George, P. R. 39 I 923).

64. — Dispozițiunile art. 76 din legea agrară au fost create pentru a se aduce proprietarilor expropriați o înlesnire, prin obligarea creditorilor de a participa și dânșii la sacrificiul exproprierii. Și această măsură, prin care creditorii nu pot reclama, pe temeiul convențiunilor achitarea creanțelor lor în numerar, este de ordine publică, ea nefiind considerată ca o măsură prin care se ocrotesc interesele unei singure categorii de persoane ci privind un interes superior al Statului care ar fi atins în creditul său dacă proprietarii debitori ar putea fi siliți să-și vândă renta pentru a-și procura numerar. (Cas. I d. 1099/923 cu note de I. N. Stambulescu, Gr. Urlățianu și G. Alexianu, P. R. 49 I 924).

65. — Legiuitorul agrar prevăzând în capitolul IX al legii din 1921 regulele după care are a se face plata prețului de expropriere și lichidarea sarcinelor ce ar exista asupra pământurilor expropriate, nu a fost preocupat decât de interesul ce exista pentru Stat de a se trece în patrimoniul său, și apoi prin împroprietărire în acela al sătenilor, terenuri absolut libere de orice obligațiuni sau sarcini.

Astfel atunci când prin art. 72 se prevede că prin consemnarea prețului, terenul expropriat devine liber de orice obligațiuni ori sarcini și că acei cari pretind drepturi de orice fel asupra părții de pământ expropriată, nu le pot exercita decât asupra prețului de expropriere consemnat — prin aceste dispoziții legiuitorul a voit tocmai să asigure interesul arătat, ferind atât pe Stat cât și pe împroprietăriți de orice pretențiuni provenite din drepturile de orice fel, ce ar fi existat asupra pământurilor expropriate.

Deci aceasta fiind rațiunea și interesul care a condus pe legiuitor, rezultă că pe baza dispozițiunilor cap. IX din legea agrară și pe cale procedurală excepțională a art. 66 bis, adoptată de acelaș legiuitor, nu se poate pretinde a fi lichidate și nu se pot lichida creanțe și raporturi de obligațiuni, decât numai dacă și în măsura în care ele ar împiedeca trecerea terenurilor în patrimoniul Statului, libertate de orice sarcini. (Cas. I, d. 4520/925, P. R. 130 III 926).

66. — Prin art. 75 din legea agrară, care reglementează lichidarea creanțelor în situațiunea în care creditorii proprietarului expropriat au a suferi concurența Creditului funciar rural, se formulează principiulcă creanțele celorlalți creditori se vor achita din renta depusă de Stat, iar în cazul când ea n'ar fi suficientă pentru acoperirea lor, drepturile fiecărui creditor se vor resfrânge asupra suprafeții neexpropriate numai pentru creanța ce ar mai avea de primit, după ce, în prim rând, ar încasa numerarul sau titlurile de rentă (după cum Statul va depune una sau alta) cuvenite expropriatului.

Rațiunea acestei intervenții a legiuitorului în raportul dintre părți — în care Statul se substitue proprietarului expropriat — a fost, pe de o parte de a face și pe creditori să participe la sacrificiul impus proprietarilor rurali, iar pe de altă parte de a opri o depreciere probabilă a titlurilor de rentă, în cazul când proprietarii ar fi nevoiți să le înstrăineze pentru a-și procura numerarul necesar acoperirii creanțelor ce grevează imobilul expropriat. (T. Dolj III, s. 84/923 cu nota de Dem. Polichron, P. R. 179 II 923).

67. — Această dispoziție a legii agrare fiind de ordine publică, ea retroagisează și prin urmare, orice convențiuni contrarii, consimțite de părți, sunt modificate prin voința legiuitorului care înlocuește voința contractanților. (T. Dolj III s. 84/923 v. supra).

68. — Suspendarea executării creanțelor ipotecare nau privilegiate ordonată de art. 76 al. final l. agrară din 1921, este generală și nu se aplică numai la imobilul expropriat, ci și la orice altă avere a debitorului. (Cas. II, d. civ. 72/922, P. R. 160 III 922).

69. — Proprietarul expropriat nu poate fi ținut la plata în numerar față de creditorii ipotecari sau privilegiați, decât în măsura în care creanțele acestora n'au fost achitate prin prețul de expropriere, plătită în rentă astfel că refuzul său de a plăti pe acești creditori până la data consemnării prețului și lichidării creanțelor, este justificat. (Cas. I d. 361/922, P. R. 17 III 923).

70. — Interpretarea ce trebuie dată art. 75 și 76 din legea agrară este că prin aceste texte legiuitorul a voit să lichideze în același fel creanțele creditorilor, fie când sunt simpli particulari, fie când vin în concurență cu Creditul funciar, adică toți creditorii trebuie să primească neapărat titluri de rentă, pentru a nu se întâmpla ca tocmai creditorii cari au un rang de preferință mai înalt și urmează a fi întâiu achitați, să primească numai rentă, iar creditorii în rang mai inferior să nu poată fi achitați cu ocazia exproprierii și să rămână a fi achitați din moșia neexpropriată numai în numerar. (Cas. I d. 1099/923 cu note de I. Stambulescu, Gr. Urlățianu și G. Alexianu, P. R. 49 I 924).

71. — Legea agrară, prin dispozițiile art. 76 al. 3, a dispus că acei creditori ipotecari cari ar consimți să aștepte 10 ani de la scadență, plata creanței lor și ar reduce dobânda la 5 la sută pe an, să poată primi la acest termen plata în numerar. Această dispoziție deși edictată în favoarea creditorilor ipotecari, cuprinde totuși și pe creditorii privilegiați, fiindcă din acest punct de vedere legea agrară nu a înțeles să facă nici o deosebire între creditorii ipotecari și privilegiați, fapt care reese categoric din dispozițiunile art. 73 al legii, unde se află sediul materiei. (T. Brăila I, 179/923 cu nota de G. Alexeanu, P. R. 277 II 923).

72. — Prin noțiunea de exigibilitate, la care se referă legiuitorul agrar când admite plata în numerar a creanțelor în condițiile specificate de art. 76 al. 3, nu se înțelege exigibilitatea convențională a creanței ci aceea care corespunde cu data depunerii rentei de către Stat, căci în caz contrar interesele creditorilor n'ar mai fi apărate, din pricina crizei financiare actuale, care este defavorabilă negocierilor de rentă. (T. Dolj III, s. 84/923 cu nota de Dem. Polichron, P. R. 179 II 923).

73. — Legea agrară, în art. 75 și 76 n'a luat măsura exproprierii creditorilor privilegiați și ipotecari, ci numai i-a obligat să primească în schimbul creanței lor rentă de expropriere, căreia i-a dat curs liberator.

Această măsură nu este anticonstituțională. (Cas. S. U. d. 21/924 cu nota de G. Alexianu, P. R. 86 I 925).

74. — Legea agrară dispune, prin art. 76, că ordonanța prezidențială care regulează tabloul de ordine între creditori, este supusă aceleași căi de atac ca și ordonanțele date conform art. 66 bis procedura civilă.

Potrivit acestui din urmă text însă, termenul de recurs în această materie, curge dela comunicarea ordonanțelor sau sentințelor pronunțate pe această cale sumară de procedură și cum există contradicție, în această privință, între regulament și lege, este fără îndoială că numai legea trebuie aplicată. (Cas. I d. 491/924, P. R. 1 III 925).

75. — Legiuitorul agrar fixând în mod definitiv transmiterea proprietății terenului expropriat asupra Statului la 15 Dec. 1918 și proclamând indisponibilitatea lui, a căutat să înlăture orice căi de atac și pretențiuni posibile asupra primei exproprieri, cum și să împiedece înstrăinările ulterioare. In ce privește sarcinele ce-l grevează însă terenul expropriat devine, în virtutea art. 72 și 73 din legea agrară liber de orice obligațiuni, cari, cu singura excepțiune a ipotecilor Creditului funciar, sunt desființate din ziua exproprierii, rămânând ca pretențiile creditorului să se valorifice asupra prețului depus.

Așa fiind, legiuitorul nu mai avea să se intereseze de data când s'au constituit anumite sarcini, din moment ce ele erau desființate toate în urma consemnării prețului și prin urmare indiferent de data lor, aceste sarcini urmază a fi plătite în rentă de expropriere. (Cas. I d. 1083/924 cu nota de N. Mitescu, P. R. 238 I 924; aceiaș cu nota de Stelian Ionescu, P. R. 223 I 925).

76. — Prin art. 75 l. agrară, reglementându-se modul de lichidare al creanțelor priveligiate și ipotecare asupra moșiilor expropriate, se prevede, prin derogare de la legi și convenția părților — în ceiace privește creanțele particularilor — că privilegiile și ipotecile cari garantează aceste creanțe, rămân de drept desființate, în întregul lor, deasupra porțiunii expropriate și că dreptul acestor creditori se restrânge asupra părții rămase expropriatului, numai pentru creanța ce ei ar mai avea de primit, după ce, în prim rând, ar în-

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.iini.ro

casa numerariul sau titlurile de rentă cuvenite expropriatului.

De aci, cât şi din economia legii, mai rezultă, că renta ca şi numerariul decurgând între creditori proporţional cu creanţa lor fără ca dobitocul, în înţelege cu unii din aceşti creditori, să poată în mod direct sau indirect, să-i avantajeze pe aceştia în dauna celorlalţi. (Cas. I, d. 1322/924, P. R. I III 925).

77. — Dacă legiuitorul agrar, dispune în art. 75 numai despre privilegiile şi ipotecile ce grevează imobilul expropriat, el nu vorbeşte decât „de eo quod plerumque fit", căci ar fi inadmisibil a se crede că, faţă cu spiritul legii agrare, care voeşte ca pământul să ajungă în mâna sătenilor purgat de orice sarcini, creditorii înscrişi cu alte privilegii sau drepturi reale pot fi excluşi dela plata în rentă. (T. Dolj III ordon. 11/924 cu nota de Dem. Polichron, P. R. 85 II 924).

78. — Legea agrară nu distinge, în ce priveşte modul de lichidare a creanţelor privilegiate şi ipotecare ce apasă asupra moşiei expropriate, între creanţele constituite la diferite epoci, între data decretului de expropriere şi data publicării legii agrare, prevăzând un singur mod de lichidare şi anume în rentă, atât a sarcinilor cari grevau terenul expropriat în prima expropriere, cât şi a acelora din a doua expropriere.

Prin urmare, instanţa de fond constatând că creanţa ipotecară a Băncii intimate grevează numai porţiunea rămasă după prima expropriere nu şi porţiunea expropriată, cu drept cuvânt a hotărât că banca nu poate participa decât la distribuirea rentei rezultată din exproprierea a doua a terenului afectat cu ipotecă. (Cas. S. U. d. 6/925, cu notă de I. Stambulescu, P. R. 65 I 925).

79. — Legea agrară nu prevede un mod de lichidare deosebit cu privire la ipotecile constituite asupra moşiilor expropriate şi prin care s'au garantat împrumuturi deschise în cont curent .

Aceste ipoteci ,chiar pentru sumele datorite ulterior decretului-lege de expropriere, menţinându-şi caracterul lor iniţial, şi legea agrară, care este de ordine publică, nefăcând nici o distincţie — urmează că şi în privinţa lor se aplică normele de lichidare indicate în mod general prin art. 76 legea agrară. (Cas. I d. 54/925 cu nota de Traian Alexandrescu, P. R. 236 I 925).

80. — Potrivit art. 76 al. 3 partea finală legea agrară, dobânzile datorite pentru creanţele ipotecare, după ce au fost reduse la 6 la sută cu începere dela 15 Decembrie 1918, se achită creditorilor ipotecari până la ziua consemnării rentei.

De aici urmează că, cu începere dela data consemnării rentei, creditorii au dreptul a fi achitaţi, drept procente pentru renta ce li s'a atribuit, cu cupoanele aferente ei şi prin urmare în speţă în mod greşit Tribunalul a atribuit proprietarului cupoanele după consemnarea rentei. (Cas. I, d. 1060/925, cu notă de Traian Alexandrescu, P. R. 235 I 926).

81. — Conform art. 75 din legea agrară, atunci când pe lângă creditorii ipotecari particulari sunt şi instituţiuni financiare cu creanţe priveligiate, acestea trebuiesc achitate de preferinţă în întregime în rentă, şi numai ce rămâne va îndestula pe ceilalţi creditori, de unde urmează că în privinţa acestor instituţiuni, legea nu a voit să aplice principiul proporţionalităţii faţă cu creditorii particulari.

Prin art. 157 din regulamentul legei agrare, se explică ce se înţelege prin instituţiuni financiare, arătându-se că acestea sunt toate acele instituţiuni comerciale cari în mod principial au un caracter economic; în această categorie se cuprind desigur şi casele de schimb şi scont. (Cas. I d. 3642/926, P. R. 49 III 927).

82. — Dispoziţiunea al. IV de sub art. 76 al legei agrare, după care creditori ipotecari, cari consimt a asigura creanţa lor în restul moşiei rămasă neexpropriată prelungind termenul exigibilităţei cu 10 ani, pot fi plătiţi în numerar în loc de rentă, se aplică fără nici o deosebire privitoare la categoria creditorilor ipotecari şi fără a fi nevoie de consimţimântul celorlalţi creditori ipotecari. (Cas. I d. 2324/928 cu nota de V. Bălăşescu, P. R. 33 I 929).

Contracte asupra terenurilor expropriate.

83. — Prin art. 30 din legea agrară, edictându-se o nouă clauză de reziliere a contractelor de arendă, deşi acest text nu prevede calea de judecată pentru o acţiune bazată pe faptul exproprierei unei suprafeţe mai mari de 25 la sută din întinderea totală a moşiei, totuşi această acţiune în rezoluţiune, tinzând la desfiinţarea raporturilor juridice rezultând dintr'un contract de arendă, are a fi soluţionată tot după procedura legei proprietarilor, care formează calea comună în materie şi exclude orice distincţiune nejustificată între diversele cauze de rezoluţiune.

Deci, independent de dispoziţiunile art. 78 din regulamentul legei agrare, această acţiune în rezoluţiune are a se judeca în camera de consiliu, după procedura legei proprietarilor, regulamentul nefăcând de altfel în această privinţă decât să aplice ceeace rezultă din raţiunea legei, legea agrară neputând înţelege ca judecarea unor astfel de cereri să se facă pe calea proceselor ordinare, adică cu procedura înceată a dreptului comun. (Cas. I d. 451/923, P. R. 82 III 923).

84.— Dispoziţiunile art. 30 din legea agrară care prevede atât pentru proprietar cât şi pentru arendaş dreptul de a cere rezoluţiunea contractului de arendă, atunci când prin expropriere s'a luat o suprafaţă ce depăşeşte 25 la sută din întinderea totală a moşiei, nu condiţionează exerciţiul acestei facultăţi de necesitatea vreunei declaraţiuni de concediu din partea acelui ce solicită justiţiei rezoluţiunea contractului. (Cas. I d 689/922, P. R. 52 III 923).

85. — Dreptul proprietarilor de a cere rezilierea contractelor de arendare în virtutea art. 30 l. agrară, se întinde atât în caz de expropriere făcută în baza decretului 3697/918 pentru păşunile comunale, cât şi în caz de expropriere pe baza legii agrare. (C. Ap. Buc. I d. 108/922, P. R. 58 III 923).

86. — Dispoziţiunile art. 62 din legea agrară privitoare la rectificările ce se vor face cu ocazia măsurătorii prin direcţia cadastrului pentru aplicarea pe teren a exproprierei, nu împiedică aplicarea dispoziţiunilor art. 30 din lege, pe care proprietarii sunt în drept a le invoca, spre a cere rezilierea contractelor de arendare, din moment ce li s'au luat din stăpânire prin expropriere peste 25 la sută din întinderea moşiei expropriate, fără ca să fie nevoe ca exproprierea să fie rămasă definitivă. (C. Ap. Buc. I d. 168/922, P. R. 58 III 923).

87. — Proprietarii cari cer rezilierea contractelor de arendare în virtutea art. 30 din l. agrară, nu sunt supuşi obligaţiunei de a notifica concediul arendaşilor conf. art. 1443 c. civ. deoarece cauza rezilierei decurge din voinţa legei, iar nu din neîndeplinirea obligaţiunilor contractuale de către arendaşi. (C. Ap. Buc. I d. 168/922, P. R. 59 III 923).

88. — Dispoziţiunile art. 78 din regulamentul legei agrare, cari stabilesc calea de executare a dispoziţiunilor art. 30 din legea agrară, fiind dispoziţiuni de procedură, şeful puterei executive poate să le ordone prin regulamente pentru executarea legilor, şi atâta timp cât asemenea dispoziţiuni nu crează jurisdicţii speciale neprevăzute de dreptul comun şi nu sustrage pe părţi dela judecătorii pe care-i dă legea, ci ii trimite la aceiaşi judecători, regulând numai detaliile de procedură pentru a se ajunge la o rezolvare mai repede a cauzei, nu pot fi privite ca neconstituţionale. (C. Ap. Buc. I d. 168/922 V. supra).

89.— Art. 30 din legea agrară nu arată modul cum se face judecata acţiunilor în reziliere, nici căile de atac, nici termenele, pentru aceasta articolul a fost completat de art. 78 al regulamentului. (C. Ap. Craiova I, d. 104/922, P. R. 22 II 923).

90. — Chiar dacă ar fi să se aplice prin analogie dispoziţiunile art. 1443 şi la cazurile de desfiinţare a contractelor de arendare pe baza art. 30 al. 2 al legei agrare, încă aceste dispoziţiuni devin inaplicabile dacă terenul rămas neexpropriat nu poate face obiectul unei exploatări agricole, de oarece motivul dărei concediului prevăzut în textul de mai sus este ca arendaşul să aibă timpul necesar pentru ca să-şi poată strânge recolta. (C. Ap. Iaşi I, d. 32/922, P. R. 61 III 923).

91. — Clauza dintr'un contract de arendare încheiat anterior legei agrare, prin care se stipulează că rezilierea nu poate fi cerută decât pentru neplata de câştiu, nu poate fi considerată ca o renunţare anticipată la facultatea acordată proprietarului prin art. 30 al legei agrare, pentru motivul că renunţările nu se presupun, şi o astfel de renunţare, nu putea să existe într'un contract încheiat la o dată când nu se putea prevede dispoziţiunea unei legi promulgată ulterior. (C. Ap. Iaşi I d. 32/922, v. Supra).

92. — Dispoziţiunile art. 30 din legea agrară care îndrituesc atât pe proprietar cât şi pe arendaş de a cere rezilierea contractelor de arendare când suprafaţa expropriată trece de 25 la sută din suprafaţa totală a moşiei, se referă nu numai la exproprierile făcute în viitor în baza legei agrare, ci şi la cele făcute sub decretul-lege 3697/918. (C. Ap. Buc. I., d. 27/923, P. R. 121 III 923).

93 — Dreptul facultativ de reziliere acordat proprietarului prin art. 30 din legea agrară, în caz când întinderea expropriată trece de 25 la sută din întinderea totală a moşiei, trece la avândul-cauză cu titlul particular, find vorba de un drept pecuniar nelegat de persoana vânzătorului. Susţinerea contrară ar creia situaţiuni inechitabile şi ar contrazice principiile subrogărei din art. 1441, căci s'ar ajunge ca posterior vânzărei, noul proprietar să fie desbrăcat de exerciţiul dreptului de reziliere acordat de art .30 din legea agrară, iar arendaşul să păstreze în toate cazurile dreptul său de reziliere. (T. Dorohoi, s. 145/923 cu nota de D. Hozoc, P. R. 244 II 923).

94. — Art. 3 din legea agrară, care declară fără efect instreinările posterioare lui 15 August 1916 nu poate anihila dispoziţiunile art. 30 în ce priveşte dreptul de reziliere, el urmând a-şi primi aplicaţiunea numai faţă de stabilirea proprietăţilor după starea lor juridică din 15 August 1916 şi aceasta cu scop de a se face neopozabile operaţiunilor exproprierei.

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.iini.ro

transmisiunile posterioare lui 15 August 1916. (T. Dorohoi, d. 145/923 V. supra).

Regimul proprietăţii neexpropriate.

95. — Moşiile rămase dela expropriere se arendează de preferinţă obştiilor sau agronomilor titraţi. Publicaţiile prevăzute de legea agrară şi de regulamentul ei sunt edictate nu în favoarea proprietarului, ci pentru ca cei interesaţi să ia cunoştinţă şi să-şi poată exercita dreptul de opţiune. Dacă moşia s'a arendat, fără paza acestor forme, unui agronom titrat, contractul nu-i nul, căci scopul legii a fost atins. (Cas. S. U., d. 13/926, P. R. 145 II 926 aceiaş, cu nota de I. Stambulescu, P. R. 97 I 927; aceiaş, cu nota de C. Gheorghiu-Vieriu P. R. 21 I 929).

96. — Dispoziţiunea cuprinsă în art. 27 i. a. a vechiului Regat, că arendarea în total a moşiilor rămase după expropriere se va face cu drept de preferinţă la preţ şi condiţiuni egale Obştiilor locale sau agronomilor de profesiune, este o dispoziţie de ordine publică, precum în genere sunt toate acele din l. a. care au fost edictate pentru satisfacerea intereselor de ordin general ce stau la baza l. a. (Cas. I d. 188/927 cu nota de C. Gheorghiu-Vieriu, P. R. 26 I 929; aceiaş, P. R. 113 III 927).

97.— De aceia, contractele de arendă încheiate cu nerespectarea acestei dispoziţii, adică fără a fi respectat dreptul de preferinţă arătat, sunt lovite de nulitate. (Aceiaş decizie, v. supra).

98. — Obligaţia impusă de legea agrară prin art. 27 de a arenda moşiile pe timp de 7 ani, se aplică numai moşiilor supuse exproprierii şi numai pentru cota neexpropriată. (T. Buzău I IS. 340/925, P. R. 5 III 926).

99.— Potrivit art. 27 l. agrară, moşiile rămase în urma exproprierii trebuie să se arendeze de preferinţă agronomilor de profesiune sau Obştiilor locale, iar art. 73 din regulamentul acestei legi, completând şi lămurind legea, conform art. 156, hotărăşte care sunt formalităţile de urmat de proprietarul care în lipsă de agronom sau de Obşte ,avea să arendeze moşia unui particular.

Din moment însă ce preferinţa ordonantă de lege s'a respectat printr'un raport direct între proprietar şi agronomul ales de el, formalităţile prevăzute de art. 73, rămâne, fără interes din punct de vedere al ordinei publice, convenţia părţilor fiind perfect valabilă, deoarece prin ea nu numai că nu se derogă dela dispoziţiile de ordine publică ale art. 27 din lege, dar din contra, în această convenţie se urmăreşte şi se analizează scopul legei, ca arendarea să se facă unui agronom de profesiune. (T. Ilfov III 17 Iunie 1926, cu nota de C. Gheorghiu, P. R. 30 I 929).

100. — Act. 148 din legea agrară care statorniceşte că proprietăţile rurale supuse regimului dotal pot fi înstrăinate prin bună învoială, fără alte formalităţi decât încuviinţarea Tribunalului, cuprinde o derogare generală, iar nu una mărginită în favoarea Casei Centrale de împroprietărire. (T. Dolj II s. 719/926, P. R. 91 III 927).

101. — Legea agrară făcând o derogare dela codul civil în favoarea femeilor măritate şi a minorilor, n'a înţeles să extindă această dispoziţie şi incapabililor. (Cas. S. U. d. 13/929 cu nota de V. Bălăşescu, P. R. 129 I 929; C. Ap. Craiova I d. 79/923 cu nota de Mircea Djuvara, P. R. 1 II 929).

Loturile. — Înstrăinarea lor.

102. — Pentru calcularea suprafeţei cultivabile, în raport cu suprafaţa totală a moşiei, urmează a privi ca date oficiale, obligatorii, cifrele conţinute în fişa Cadastrului aflată la dosarul cauzei, cifre cari au rămas definitive prin necontestarea lor conf. art. 43 din legea agrară, iar nu alte cifre prevăzute în certificate cu un conţinut special, străin acestei chestiuni. (Com. Minieră a jud. Prahova, 30 Martie 1931 cu nota de I. Goruneanu, P. R. 235 II 931).

103. — In materie de expropriere, îndată ce formalitatea citării celor interesaţi a fost îndeplinită iar aceştia n'au intervenit în termen legal spre a-şi valorifica drepturile lor, decizia de expropriere rămasă definitivă produce efecte erga omnes. (T. Mehedinţi I 21 Nov. 1929, P. R. 27 III 931).

104.— Dispoziţiunile art. 147 şi 148 din legea agrară cari au derogat dela art. 1252 şi 1253 c. civil ce guvernează imobilele dotale în timpul căsătoriei, permiţând înstrăinarea lor fără nici o altă formalitate decât acea a încuviinţării Tribunalului, se aplică ori căror întinderi de moşii şi deci şi acelor 100 de hectare rămase pe seama proprietarului în urma exproprierii. (C. Ap. Craiova I, d. 248/926, P. R. 149 III 926).

105. — In spiritul legiuitorului agrar orice vânzare de bunuri rurale neputându-se face decât prin intermediul Casei Centrale de Imporprietărire, urmează că sunt nule vânzările bunurilor dotale în cazurile permise de art. 148 din legea agrară, făcute direct ţăranilor iar nu prin intermediul Casei de Improprietărire. (C. Ap. Craiova I, d. 248/926 v. supra).

V. Regulamentul legii agrare.

106. — Disp. art. 29 din reg. legii agrare nu modifică art. 8 din această lege ci-l completează şi-l lămureşc, aşa încât ele nu pot fi socotite neconstituţionale. (Com. jud. expropriere Iaşi, cu notă de G. T. Buzea, P. R. 247 II 924).

107. — Regulamentul legii agrare fiind făcut în baza art. 156 din lege, întocmit de puterea executivă, deşi complectează legea fără a o modifica, are putere de lege. (C. Ap. Craiova I, d. 104/922, P. R. 22 III 923).

108. — Dispoziţiile art. 159 dir reg. l. agrare, fiind contrarii spiritului şi înţelesului legii şi conţinând elemente noui cari schimbă complet interpretarea ce s'ar putea trage din lege, trebuesc considerate ca nescrise şi deci înlăturate. (T. Brăila I, s. 179/923, cu notă de G. Alexeanu, P. R. 277 II 923).

VI. Reforma agrară în Ardeal. Noţiuni generale.

109. — Legea pentru reforma agrară din Transilvania care prevede înfiinţarea de păduri comunale, este de aplicare strict teritorială, în hotarele provinciilor arătate în ea, nefind aplicabilă în Vechiul Regat. (Comitetul Agrar, s. Ardeal, Hot. 366/1924, cu notă de V. Petrescu, P. R. 190 I 925).

110. — Din dispoziţiunile legii de reformă agrară pentru Transilvania (art. 1, 22, 46, 56), din concepţiunea şi înţelesul acestei legi se desprind două idei principale şi anume :

a) Statul, reprezentat prin Ministerul Agriculturii şi Domeniilor, este învestit exclusiv cu dreptul de expropriere şi ia parte, efectiv la expropriere prin delegaţii săi în compunerea comisiunilor judeţene sau de ocol (art. 58 şi 61) şi

b) Statul prin organul Ministerului Agricultulrii şi Domeniilor este singurul organ învestit, în mod formal, cu atributul de a exercita căile de atac ale apelului, sau recursului la Inalta Curte de Casaţie, în cazurile prevăzute de art. 49 şi 79 din legea agrară pentru Transilvania. (C. Ap. Cluj I, 29 Mai 1929, cu notă de Traian Alexandrescu, P. R. 49 II 931).

Bunuri expropriabile.

111. — In virtutea principiilor preconizate de legea agrară, care constată o stare de fapt şi anume că orice supus român sau strein nedomiciliat în ţară şi nefiind însărcinat cu vre-o funcţiune în străinătate de către guvernul român, este considerat absenteist, urmează că proprietatea rurală aparţinând unei asemenea persoane trebue să fie expropriată conform art. 6, 48 şi urm. legea agrară, adică în întregime. (Com. jud. expr. Mureş-Turda, d. 235/922, P. R. 40 III 923).

112. — Prin art. 1 al legei pentru aplicarea reformei agrare în Transilvania, punându-se principiul că Statul are dreptul de a expropria pentru cauză de utilitate naţională toate proprietăţile rurale, legea dispune în mod general, referindu-se la orice proprietate rurală.

Prin urmare, nu se poate invoca de către un supus ungur, care domiciliază la Budapesta, unde ocupă postul de Prim Ministru, tratatele de pace dela Paris şi Trianon, după care dreptul de proprietate este deopotrivă respectat pentru supuşii maghiari ca şi pentru români şi deci nu se poate cere înlăturarea legei de reformă agrară, de vreme ce ea se aplică, fără distincţiune, oricărui proprietar de imobile rurale. (V. decizia supra citată).

113. — Art. 87 din reg. legii agrare prevede în principiu, că, în caz când proprietarul are moşii în diverse circumscripţii de ocol, Comisiunea de ocol va face exproprierea moşiilor din circumscripţia sa, sub rezerva coordonării lucrărilor de către Comisiunea judeţeană, însă acelaş articol prevede şi excepţiunea, că în caz când o moşie este situată în două circumscripţii, va fi competentă aceea unde este sediul administraţiei.

In specie Universitatea săsească, recte Cei şapte Juzi, având moşiile întinse şi în alte circumscripţii de ocol decât aceea a Sibiului, însă având sediul administraţiei la Sibiu, este învederat că în aceste condiţiuni Comisiunea de ocol Sibiu a fost competentă de a judeca exproprierea moşiilor aflătoare şi pe teritoriul altor circumscripţii.

Independent de această chestiune, Comisiunea judeţeană Sibiu ca instanţă de apel, refăcând toate lucrările de expropriere a moşiilor aflătoare în circumscripţiile din cuprinsul judeţului, în virtutea efectului devolutiv al apelului, prin această pretinsă necompetinţă a Comisiuni de ocol Sibiu, chiar dacă ar fi existat, a fost desigur acoperită. (Comitet Agrar, S. Ardeal, Hot. 366/924, cu notă de V. Petrescu, P. R. 190 I 925).

Preţul exproprierii.

114. — Dacă legiutorul constituant nu a declarat formal că şi art. 52 l. agr. p. Ardeal face parte integrantă din Constituţiune, raţiunea este că el a crezut inutil aceasta, întrucât, pe de o parte, principiul limitării preţului de despăgubire prevăzut şi în art. 52 era deja stabilit prin art. 50, şi întrucât pe de altă parte, art.

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.iini.ro

52 precum şi art. 51, 53, 54 din legea agrară pentru Transilvania, referitoare la determinarea preţului celor unite cu solul, nu sunt decât urmarea firească şi complectarea dispoziţiunii din art. 50 legea agrară, mai ales că art. 131 din Constituţiune declară că „sunt şi rămân cu caracter constituţional dispoziţiunile din legea agrară privitoare la pământurile cultivabile la păduri, etc., la preţuri, la modul de plată..."; aşa că şi art. 52 are un caracter constituţional. (Cas. S. U. d. 26/925, P. R. 129 III 926).

115. — Fixarea preţurilor pădurilor expropriate în Transilvania, are a se face după normele legei agrare cari nu contravin dispoziţiilor Constituţiei. (Cas. S. U. d. 30/925, P. R. 129 III 927).

116. — Noua Constituţie permite şi părţilor expropriate să atace cu recurs hotărârile de fixarea preţului pământului sau pădurilor expropriate, mai ales că art. 49 legea agrară pentru Transilvania nu-i de ordin constituţional. (Cas. S. U. d. 30/925, P. R. 129 III 927).

117. — Toate operaţiunile financiare rezultate din aplicarea reformei agrare se fac de Stat, iar sumele datorate pentru pământurile expropriate, precum şi acelea pentru „arenda forţată" se vor da în debit şi se vor încasa conf. legei de urmărire.

Prin urmare, judecătoriile de ocoale, conf. art. 180 paragr. 1 şi 3 din proc. civ. ard. nu sunt competente să judece acţiunile intentate de delegaţii sătenilor, pentru plata arenzei forţate. (Trib. Someş II, 27 Nov. 1929, P. R. 31 III 930).

Efectele expropriérii.

118. — Casa Centrală a Cooperaţiei şi Improprietăririi nu are calitatea de a introduce cereri de reînoire pentru revizuirea hotărârilor pronunţate de instanţele de expropriere. (C. Ap. Cluj I, 29 Mai 1929. cu notă de Traian Alexandrescu, P. R. 49 II 931).

119. — Casa Centrală a Cooperaţiei şi Improprietăririi este un simplu organ de execuţie al reformei agrare, iar caracterul de persoană juridică ce i s'a atribuit nu înlătură situaţiunea sa de serviciu în subordine faţă de Ministerul de Agricultură şi Domenii, astfel încât tot în această calitate urmează a fi socotită şi în cazul când, conform art. 70 legea agr., este înştiinţată asupra începerii operaţiunilor de expropriere. (C. Ap. Cluj, dec. supra citată).

120. — Istrăinarea acelor bunuri imobile, a căror întindere întrece 10 jughere cadastrale, e oprită atât cât această înstrăinare ar zădărnici aducerea la îndeplinire a reformei agrare. (Cas. I C. Ardeal d. 796/922, cu notă de Georgu Plopu, P. R. 49 III 924).

121. — Când prin efectul expropriérii făcută în baza legi agrare din Ardeal, terenul arendat este luat aproape în întregime, proprietarul are dreptul să ceară şi să obţină rezilierea contractului de arendă. (Cas. I c. Ardeal, d. 1647/924, P. R. 60 III 925).

VII. Reforma agrară în Basarabia. Noţiuni generale.

122. — Faţă de caracterul constituţional al dispoziţiunilor legii agrare din Basarabia, declarat de noua Constituţiune, nu se mai poate astăzi pune în discuţiunea instanţelor judecătoreşti dacă acea lege este sau nu constituţională în ce priveşte exproprierea pădurilor în favoarea Statului.

Deşi legiuitorul constituant n'a mai reprodus această rezervă, totuşi de aci nu se poate deduce că în intenţiunea sa a fost ca proprietarii să fie deposedaţi mai înainte de plata indemnităţii ce li se datorează, ci pentru că asemenea rezervă era inutilă odată ce a pus principiul că nimeni nu poate fi expropriat decât pentru cauză de utilitate publică şi după o dreaptă şi prealabilă despăgubire.

In adevăr, exproprierea pădurilor a fost admisă pentru consideraţiuni deosebite de acelea ce au determinat exproprierea terenurilor de cultură şi anume pentru ca să se poată exploata în mod mai ştiinţific şi mai sistematic.

Prin urmare, caracterul acestei exproprieri fiind de utilitate publică, urmează că Statul nu poate lipsi pe proprietari de posesiunea pădurilor expropriabile, decât în urma unei indemnizări. (Cas. S. U., d. 12/923, cu note de Matei Cantacuzino, Mihail Cristea şi C. Georgescu-Vrancea, P. R. 281 I 923. C. Ap. Chişinău I d. 158 /922 cu notă de C. Georgescu-Vrancea, P. R. 289 I 923).

129. — Potrivit art. 7 din legea agrară pentru Basarabia, din 13 Martie 1920, pământurile cultivabile mai mici de 25 ha. nu sunt supuse exproprierii însă conf. Aşa că orice altfel de expropriere, intră în categoria exproprierii pentru utilitate publică, care alcătueşte regula generală în această materie. (T. Chişinău I 9 Iunie 1922, P. R. 281 I 923).

126. — Dispoziţiunile art. 11 din legea agrară a Sfatului Ţării, votată de acesta la 27 Noembrie 1918, sunt constituţionale, în ceeace priveşte exproprierea în principiu a pădurilor din Basarabia. (T. Chişinău S. 267/922, P. R. 39 III 923).

127. — Scopul legii de exproprierea pădurilor din Basarabia a fost nu atât de a expropria totalitatea arborilor cari constituesc pădurea, cât mai ales de a expropria fondurile imobiliare destinate prin natura lor pentru păduri. (T. Orhei, 19 Ian. 1926, P. R. 40 III 926).

Bunuri exprobiabile şi preţul expropierii.

128. — Legea agrară pentru Basarabia, prescriind exproprierea pădurilor particulare în favoarea Statului, adaogă rezerva că aceasta se va face când va fi posibil, ceeace înseamnă că trecerea pădurilor în posesiunea efectvă a Statului, nu va avea loc decât atunci când vor îngădui mijloacele financiare.
lui. (Cas. S. U., d. 43/923, cu note de Matei Cantacuzino, Mihail Cristea şi C. Georgescu-Vrancea, P. R. 281 I 923).

123. — Reforma agrară din Basarabia se putea face de către „Sfatul Ţării" chiar contra principilor cuprinse în Constituţia Vechiului Regat şi ori cât ar fi de radicale principiile ei, nu se poate pretinde că s'ar fi violat acea Constituţie. (C. Ap. Chişinău I, d. 158/922, cu notă de C. Georgescu-Vrancea, P. R. 289 I 923).

124. — Din dispoziţiunile art. 1 şi în general din întreaga economie a textelor rezultă că legea de reformă agrară din Basarabia prevede atât o expropriere pentru utilitate naţională cât şi una pentru utilitate publică. (Cas. I, d. 192/927, P. R. 41 III 928).

125. — Exproprierea pentru utilitate naţională fiind o măsură excepţională creiată în favoarea unei anumite clase sociale şi cu o anumită modalitate de despăgubire, nu poate fi extinsă asupra unei alte categorii de bunuri afară de cele enumerate în Constituţie, decât printr'un text expres votat de Adunarea constituantă.

art. 17, atâta timp cât vor dura lucrările de reformă agrară, aceste terenuri nu vor putea fi vândute decât Casei Noastre, în aceleaşi condiţiuni de preţuire şi răscumpărare ca cele expropriate. Asemenea pământuri, fiind astfel scoase din comerţ, într'un interes de ordine publică, ele nu pot fi vândute nici pe cale de urmărire silită, către alte persoane, decât către Casa Noastră din Basarabia şi, prin urmare, cu drept cuvânt, instanţa de fond a decis că art. 17 din legea agrară a abrogat art. 1171 proc. civilă rusă, care dă drept creditorului urmăritor să devie adjudecatar al imobilului, când adjudecatarul nu a depus preţul eşit la licitaţie. (Cas. II d. civ. 251/923, P. R. 146 III 923).

130. — Prin art. 10 l. agr. p. Basarabia, se declară expropriate în folosul embaticarilor, porţiunile de teren pe care aceştia le deţin cu titlu de embatic, bazman, locaţiune ereditară sau otaşniţă, de la proprietari.

Scopul legiuitorului a fost de a elibera pământurile robite prin astfel de contracte, pe cari le declară desfiinţate atât pentru trecut, cât şi pentru viitor, în schimbul unei despăgubiri, fiindcă le consideră o piedică pentru libera circulaţie a bunurilor, urmând astfel un interes economic general.

Deci prin art. 4 al acestei legi, pământurile ţărăneşti şi răzăşeşti sunt în adevăr scutite de expropriere, însă această dispoziţiune priveşte numai terenurile libere ale ţăranilor şi răzeşilor, cât despre acele supuse embaticului, legea nu face nici o deosebire între acele aparţinând marilor sau micilor proprietari. (Cas. I d. 110/924, P. R. 22 III 925).

131. — Liga Poporului Rus alcătuind o organizare eminamente de stat în fosta împărăţie rusească, bunurile imobiliare rămase pe urma ei în Basarabia, nu sunt bunuri particulare, ci trebuesc socotite ca avere aparţinând „Hăsnălei", adică statului rusesc, în sensul art. 4 aliniatul a din legea reformei agrare, şi deci supuse exproprierei. (Comisia Ap. Chişinău, dec. 10/921, cu nota d-lui V. Erbiceanu, P. R. 161 II 922).

132. — Dat fiind caracterul de deosebită excepţie a exproprierei, urmează că ea trebue interpretată în sensul cel mai strict, şi în caz de dubiu, în favoarea apărării dreptului de proprietate, căci dacă înstrăinările de drept comun nu se presupun, cu atât mai puţin exproprierea.

Prin urmare, nu sunt expropriate de plin drept, din ziua votărei legii, de cât proprietăţile supuse exproprierei, iar întinderea ce se lasă proprieetarilor se consideră expropriată numai la data când se pronunţă hotărârea comisiunei, în caz când moşia este expropriabilă în întregime. (C. Ap. Chişinău, d. 25/922, cu nota d-lui C. Panaitescu, P. R. 126 II 923).

133. — Legea agrară din Basarabia nu cuprinde nici o dispoziţiune, din care să rezulte în mod expres exproprierea instalaţiilor cu caracter industrial cum este în speţă fabrica de zahăr din Zarojani.

Text. art. 4, al. d., care prevede în mod special exproprierea în întregime a proprietăţilor rurale ce aparţin persoanelor juridice, nu se poate aplica în speţă, fiind în contrazicere cu art. 44 din legea agrară, care destinează o suprafaţă de 20.000 ha. din fondul imobilelor pentru diferite instalaţiuni cu caracter industrial, din care face parte şi fabrica de zahăr suscitată.

A interpreta astfel art. 4, al. d, ar însemna desfiinţarea întreprinderilor industriale, ce-şi procură materialul brut din

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.iini.ro

cultivarea pământului; or, suscitatul art. nu se referă decât la persoanele juridice proprietare de terenuri rurale, a căror expropriere nu ar fi nici o pagubă pentru industria națională. (Com. Centr. de expropriere Casa Noastră, d. 344/923, cu notă de S. Rosental, P. R. 15 II 925).

134. — Suprafața de teren de care o fabrică de zahăr are nevoie, ca să fiinţeze, face parte integrantă din însăș substanța instalațiunei industriale, și constitue un accesoriu al lucrului principal, conform art. 388 c. civ. rus.

Prin urmare, toate locurile din jurul întreprinderilor industriale, socotite ca neapărat trebuitoare pentru bunul mers al întreprinderii, vor fi scutite de expropriere.

Această porțiune minimă scutită de expropriere va fi lăsată la aprecierea organelor însărcinate cu exproprierea.

Terenurile acoperite însă cu păduri se expropriază în întregime, conform art. 8 din legea agrară, nefăcând parte din proprietatea răzeșească. (Com. Centr. de expropriere Casa Noastră, d. 344/923, cu notă de S. Rosental, P. R. 15 II 925).

135. — Exproprierea pentru utilitate națională, fiind o măsură excepțională, creiată în favoarea unei anumite clase sociale și cu o anumită modalitate de despăgubire, nu poate fi extinsă asupra unei alte categorii de bunuri, decât printr'un text votat de Adunarea Constituantă.

Așa că orice altfel de expropriere intră în categoria exproprierii pentru utilitate publică, care alcătuește regula generală în această materie. (T. Chișinău s. 267/922, P. R. 39 III 923).

136. — Art. 8 și 46 din legea agrară pentru Basarabia, din Martie 1920, creiând o stare nouă de lucruri față de cea edictată de legea agrară a Sfatului Țărei din 1918, prin înglobarea exproprierei pădurilor din Basarabia, în categoria exproprierilor pentru utilitate națională, iar Camerile din 1920 nefiind în privința legii agrare din Basarabia, camere revizioniste, urmează că dispozițiunile acelor două articole fiind în contradicție cu legea Sfatului Țărei și art. 19 din Constituție, nu pot creia nici un drept Statului de a intra în stăpânirea pădurilor din Basarabia, fără o justă și prealabilă despăgubire. (T. Chișinău s. 267/922, P. R. 39 III 923).

Instanțe de judecare și hotărârile lor.

137. — Legea de reformă agrară pentru Basarabia, este o lege excepțională, de strictă interpretare, având de asemenea o procedură excepțională și, întru cât ea nu prevede în nici un text dreptul pentru părți de a cere revizuirea unei hotărâri dată de comisiunea centrală de judecată de pe lângă „Casa Noastră", urmează că cererea de revizuire este inadmisibilă. (Cas. III d. 252, P. R. 86 III 923).

138. — Potrivit art. 23 din legea de reformă agrară pentru Basarabia și art. 126 din regulamentul ei de aplicare, deciziunile comisiunilor centrale de judecată date în materie de expropriere și prețuire, sunt definitive, nefiind supuse nici opoziției și nici recursului.

Prin urmare, atunci când comisia centrală de judecată prin o nouă decizie a sa declară nulă o altă decizie tot a sa rămasă definitivă și nesupusă nici unei căi de atac, și-a arogat în mod ilegal o competință pe care nu o putea avea, iar decizia sa urmează a fi casată fără trimitere. (Cas. III, d. 249/923, P. R. 136 III 923).

139. — Potrivit art. 23 l. ref. agrară pentru Basarabia, publicată în „Monitorul oficial" din 13 Martie 1920, Comisiunea Centrală, înființată pe lângă „Casa Noastră", judecă și decide în ultimă instanță, fără opoziție și recurs.

Astfel că recursul declarat în contra unei asemeni deciziuni este inadmisibil. (Cas. III, d. 1499/923, P. R. 61 III 924).

140. — Dreptul de recurs în contra hotărârilor pronunțate de instanțele judecătorești de orice natură, fiind declarat de ordin constituțional prin art. 103, urmează că orice ar dispune legile ordinare în privința lui, el nu poate fi refuzat atunci când e vorba de hotărâri de orice fel, pronunțate de instanțele jurisdicționale în urma punerii în aplicare a nouei Constituțiuni.

Astfel fiind și întrucât în materie de expropriere agrară în Basarabia, art. 23 din legea referitoare, care a ridicat dreptul de recurs contra hotărârilor date în această materie nu este amendat de Constituție printre articolele cu caracter constituțional, urmează că acest text de lege a fost abrogat. (Cas. S. U. d. 3/925, P. R. 60 III 925, aceiaș, cu notă de I. Stambulescu, P. R. 193 I 925).

141. — Prin legea agrară din Basarabia s'au înființat organe speciale de aplicare cu atribuțiuni de expropriere în improprietărire, exercitate cu o procedură specială, dar ale căror hotărâri au efecte deosebite, după cum este vorba de exercițiul uneia sau alteia din aceste atribuțiuni. (Cas. S. U. 22 Nov. 1928, P. R. 66 III 930).

142. — Din dispozițiunile art. 10, 36, 15 și 56 din legea de reformă agrară pentru Basarabia, rezultă că hotărârile de expropriere date de organele instituite de lege, nu au numai o autoritate relativă față de părțile cari au figurat la judecată, ci o autoritate „erga omnes", legea de reformă agrară având de efect de a transmite proprietatea terenurilor expropriate în mod irevocabil față de terții în patrimoniul Statului, în vederea improprietăririi sătenilor, iar hotărârile de improprietărire constituind titluri de proprietate opozabile tuturor, terții interesați neputându-și exercita drepturile lor, decât asupra titlurilor de rentă consemnate ca preț. (Cas. I d. 643/924, P. R. 113 III 924).

Efectele exproprierii.

143. — Este exact că după dreptul comun, creditorul ipotecar are un drept indivizibil și poate urmări întreaga sa creanță, fie asupra întregului imobil ipotecat, fie numai asupra unei părți din el.

Legea care a supus exproprierii moșiile pentru cauză de utilitate națională, însă, a derogat dela acest principiu, când este vorba de creditorii ce au drepturi reale asupra unui imobil supus exproprierii. Intr'adevăr, legea agrară pentru Basarabia, după ce prin art. 2 și 56, stabilește că proprietățile expropriate trec asupra Statului, libere de orice sarcini, iar cei cu drepturi asupra ei urmează să și le exercite numai asupra titlurilor de rentă consemnate ca preț, apoi reglementează prin art. 57 din lege și 10 din regulament, modul de lichidare al creanțelor ipotecare și privilegiate, obligându-i să primească în plată titluri de rentă depuse de Stat ca preț, socotită valoarea nominală drept o valoare egală în numerar, căutând astfel a aduce o înlesnire de plată proprietarilor expropriați, cari, dacă ar fi siliți să le achite în numerar, conform convenției, ar fi fost expuși la pierderi mari, prin necesitatea vânzării titlurilor de rentă pe preț redus, din cauza abundenței lor pe piață; apoi, prin art. 58 se prevede că drepturile creditorilor privilegiați sau ipotecari se restrâng numai asupra părții rămasă neexpropriată și numai pentru creanța ce ar mai avea de primit, după ce în primul rând va încasa titlurile de rentă, ceeace implică în mod virtual că acești creditori nu pot cere plata în numerar, până la consemnarea prețului și a lichidării creanțelor lor, și prin urmare, exercițiul dreptului lor de a procede la executarea silită, este necesarmente suspendat, până la data acelei lichidări. (Cas. III d. 433/923, P. R. 60 III 924).

144. — Legea agrară din Basarabia n'a desființat ipso jure contractele de arendare existente în momentul decretării ei, așa că arendașul nu se poate pune la adăpostul acestei legi, pentru a justifica neîndeplinirea obligațiunilor sale contractuale. (C. Ap. Chișinău d. 25/922, cu nota de C. Panaitescu, P. R. 126 II 923).

145. — Deși după manualul Donici suma împrumutată se restitue în aceiaș monetă în care a fost primită, totuș legea agrară a venit și a modificat această dispoziție, impunând plata datoriilor în rentă. (Cas. I, 4 Mai 1928, P. R. 1 III 929).

VIII. Reforma agrară în Bucovina.

146. — Din cuprinsul dispozițiunilor art. 29 din legea de reformă agrară pentru Bucovina, rezultă că legiuitorul pentru motive de ordine și utilitate economică superioară, n'a voit să lase fixarea prețurilor la arbitrariul judecătorilor și nici să fie influențată de jocul fluctuațiunii valutare, care începuse a se manifesta la epoca legiferării agrare, ci a prevăzut ca criteriu de evaluare din care să nu se poată ieși în nici un caz, prețurile de vânzare ale pământurilor din perioada de 5 ani anteriori anului 1914, socotiți ca ani normali sub raportul valutei.

Prin urmare, depășirea acestor prețuri, sub cuvânt de depreciere a leului, este ilegală. (Cas. S. U. d. 26/930, cu notă de Radu Gorunceanu, P. R. 136 I 931; acelaș în P. R. 33 III 931).

IX. Studii, recenzii și note.

147. — Dreptul comun și legile agrare. Considerațiuni asupra necesității unei aplicațiuni restrictive a legilor de expropriere, de Const. A. Stoicanovici și Eugen A. Barasch (P. R. 108 IV 930).

148. — Repercusiunile reformei agrare asupra dreptului civil, de Gh. Vieriu, (P. R. 129 IV 930).

149. — A vedea : Casa Centrală a Improprietăririi, Cont-Curent, Embatic, Loturi rurale.

ALBA-IULIA.

1. — Rezoluția de la Alba-Iulia, de Dr. M. Haemann, (P. R. 33 IV 925).

ALEGERE DE COMPETENȚA.

V. Competență.

ALEGERI.

V. Administrativă (organizare), Electorală (lege).

ALIENAȚI.

(l. publ. M. Of. din 15 Dec. 1894; regul. M. Of. din 13 Nov. 1896).

Deși din cuprinsul art. 32 și 33 legea alienaților, rezultă că Tribunalul numește un administrator al averei celui internat după recomandarea consiliului de familie,

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.iini.ro

din întreaga economie însă a legei alienaţilor, rezultă că această lege constitue o completare a dispoziţiunilor din codul civil privitoare la interdicţie, aşa că ea urmează a fi privită ca un accesoriu al acestor dispoziţii din codul civil.

Prin urmare, fie că persoana este internată în ospiciu, cum e în speţă, fie că nu este internată, cererea de interdicţie în toate cazurile trebuie pronunţată de Tribunal cu respectarea formelor prevăzute de codul civil. (T. Iaşi S. tutele, 18 Dec. 1928 P. R. 59 III 929).

ALIMENTE.

(Art. 187 ş. urm. 281 C. Civ.).

CUPRINS.

1. ***Noţiuni generale (1)***
2. ***Obligaţia alimentară „ex lege":***
   a) ***Obligaţia între ascendenţi şi descendenţi (2—5).***
   b) ***Obligaţia soţi (6—24).***
3. ***Obligaţie alimentară derivând din filiaţia naturală (25—30).***
4. ***Obligaţia alimentară „ex contractu" (31)***
5. ***Cuantumul obligaţiei alimentare (32)***
6. ***Caracterul obligaţiei alimentare (33—36)***
7. ***Garantarea obligaţiei alimentare (37)***
8. ***Repetirea sumelor plătite (38).***
9. ***Incetarea obligaţiei alimentare (39).***
10. ***Legislaţia teritoriilor alipite (40—45)***
11. ***Conflict de legi (46—50)***

I. Noţiuni generale.

1. — Expresia „alimente" cuprinde nu numai alimentele propriu zise, adică hrana, dar şi locuinţa, hainele, încălzitul, cheltuelile de boală, etc., întrun cuvânt toate cele necesare existenţei omului, după poziţia sa socială.

In consecinţă, medicul care a îngrijit pe o persoană căreia i se datoreşte alimente, poate să urmărească direct pe debitorul datoriei alimentare, mai cu seamă atunci când acest din urmă a asistat la vizitele medicului, fără a formula nici o obiecţiune. (T. Mont de Marsan Fr. 21 Ian. 1920, cu nota lui D. Alexandresco, P R. 111 III 927).

2. Obligaţia alimentară „ex lege":

a) Obligaţia între ascendenţi şi descendenţi

2. — Potrivit art. 187, 189, c. civ. datoria alimentară e reciprocă între copil şi părinţii lui, iar potrivit art. 190 şi 191 c. civ. alimentele se dau în proporţiune cu trebuinţa celui ce le reclamă şi cu starea celui ce e dator să le întâmpine, având un caracter provizoriu ca unele ce sunt bazate pe nevoile creditorului şi mijloacele debitorului. Dovedindu-se că fiul este în lipsă şi imposibilitate fizică a-şi exercita profesia de avocat, tatăl, care se dovedeşte că are avere ce îi produce un venit de 2 milioane lei anual, poate fi obligat să-i servească o pensiune alimentară lunară fiului său. (T. Ilfov I S. 341/926, P. R. 152 III 926).

3. — Obligaţiunea alimentară există independent de cauzele şi împrejurările cari provoacă trebuinţa reclamantului şi tatăl nu poate invoca prodigalitatea acestuia, (C. Ap. Liège Belg. I, 21 Ian. 1920, P. R. 39 III 922).

4. — Indigenţa părinţilor, provenită din faptul şi modul lor particular de trai, nu poate constitui pentru copilul major un motiv de a-i întreţine şi a le procura cele necesare. (C. Ap. Bordeaux, 20 Ian. 1927 cu nota de Rene Popescu-Râmniceanu, P. R. 55 III 928).

5. — Obligaţiunea care incumbă tatălui de a hrăni şi întreţine copilul său, este prin natura ei invariabilă, depinzând de împrejurări şi de averea ce o are tatăl. (C. Ap. Liège, Belg. 18 Iunie 1921, P. R. 107 III 1923).

b) Obligaţia între soţi.

6. — Stingându-se acţiunea de divorţ, prin reconciliere, soţia nu mai poate reclama pensiunea alimentară dată printr'o hotărâre definitivă, dar neexecutată, şi pentru plata căreia s'a ordonat o poprire. (C. Ap. Buc. IV dec. 22/920, P. R. 18 III 922).

7. — Se va putea cere însă numai pensiunea datorită până în momentul împăcării soţilor, conf. art. 251 c. c. (aceiaşi decizie).

8. — Pensiunea de întreţinere din averea soţului vinovat, acordată prin art. 281 c. c., în caz de despărţenie, soţului găsit inocent ,are de scop de a asigura acestuia din urmă, o existenţă echitabilă în raport cu situaţiunea sa socială anterioară şi cu mijloacele soţului vinovat. Această pensiune nu poate trece de o treime din venitul soţului vinovat şi poate fi revocată când soţul inocent nu mai are necesitate de dânsa, — ca atare ea nu poate fi considerată ca o îndemnitate fixă de reparaţiune pe temeiul disp. art. 998 şi urm. c. c. şi se poate cere de părţi mărirea sau micşorarea ei, faţă cu averea şi nevoile schimbate ale foştilor soţi. (C. Ap. Buc. IV jurn. 3562/921 cu nota d-lui Gr. Pherekyde, P. R. 122 II 923).

9. — Motivul invocat de soţia divorţată, într'o acţiune de pensie alimentară pentru îngrijirea copiilor cari prin sentinţa de divorţ au fost atribuiţi soţului, că mama este aceea care-i întreţine, nu este suficient pentru a justifica cererea de alimente, atâta timp cât în prim rând nu se dovedeşte că sentinţa de divorţ, prin care s'au încredinţat copiii spre creştere şi educaţie soţului, a fost reformată şi în al doilea rând dânsul nu refuză îngrijirea lor. (C. Ap. Buc. IV. Jurnal No. 1424 din 1926 cu nota de H. Friedmann, P. R. 85 III 926).

10. — Conform art. 250 codul civil român, femeia având facultatea de a cere sau nu autorizarea de a părăsi domiciliul conjugal, pe timpul duratei procesului de divorţ, urmează că dreptul ei la pensiune alimentară curge din ziua intentării acţiunei de pensiune alimentară, iar nu din ziua când i s'a admis cererea de a părăsi domiciliul conjugal, ceeace ar fi dată sentinţei. (C. Ap. Chişinău I, d. 21/928, P. R. 98 III 928; C. Ap. Galaţi I d. 221/924 cu nota de Al. Cerban, P. R. 197 II 927).

11. — Potrivit art. 185 pr. civ. soţii prin simplul efect al căsătoriei contractă şi obligaţiunea de a alimenta, a întreţine şi a educa copiii; aceste obligaţii incumbând în mod egal ambilor soţi şi dacă în privinţa îndeplinirei lor, de obiceiu, nu există nici o discuţiune în timpul căsătoriei, apoi de sigur că în ipoteza când căsătoria este desfăcută, dreptul de a cere executarea acestei obligaţii trebuie să-l aibă ambii soţi, căci în adevăr obligaţia părinţilor în ceeace priveşte întreţinerea copiilor minori, este o obligaţie civilă, adică sancţionată printr'o acţiune, că prin urmare părinţii vor putea fi urmăriţi în justiţie dacă nu s'ar executa de bună voie.

In afară de aceasta, dreptul soţiei de a reclama alimente pentru copiii săi mai rezultă şi din împrejurarea că copiii fiindu-i încredinţaţi spre creştere şi educare printro sentinţă judecătorească, implicit prin aceasta i s'a dat de către instanţa judecătorească un mandat judecătoresc pentru a putea urmări în justiţie pe celălalt soţ a-şi executa obligaţia sa alimentară. (C. Ap. Iaşi I 14 Martie 1928, P. R. 141 III 928).

12. — Atunci când bărbatul refuză de a-şi primi femeia la domiciliul conjugal sau când o maltratează în aşa mod încât o pune în imposibilitate de a mai locui cu dânsul, femeia are drept la alimente din partea bărbatului, chiar când nu ar fi o cerere de divorţ, el fiind obligat conform art. 196 c. civ. de a o primi şi-i înlesni totul pentru convieţuire după starea lor materială. (T. Fălticeni, s. 243/926, P. R. 38 III 927).

13. — In cursul procesului de divorţ, fie ca reclamantă, fie ca pârâtă, femeia are drept să părăsească domiciliul conjugal, fără să fie silită a cere autorizarea justiţiei, deoarece art. 250 c. civ. nu obligă pe femee a cere asemenea autorizare, atunci când se dovedeşte că a avut motive serioase să-l părăsească — în speţă femeia a fost maltratată şi alungată din casă de soţul său — şi din moment ce dânsa părăseşte domiciliul conjugal din culpa bărbatului chiar fără autorizarea justiţiei, consecinţa logică şi naturală este ca bărbatul să-i servească potrivit disp. art. 250 c. civ., o pensiune alimentară în proporţie cu mijloacele lor de vieţuire pe tot timpul divorţului.

Această pensiune alimentară luând naştere odată cu intentarea acţiunei de divorţ, trebueşte acordată, conform cu disp. art. 250 c. civ. care nu face nici o distincţiune, din ziua deschiderei procesului de divorţ şi nu dela data când pensiunea alimentară a fost cerută. (Trib. Fălticeni s. 243/926 cu nota de George Iuliu, P. R. 38 III 927).

14. — Legiuitorul nostru nu a regulamentat printr'un text de principiu dreptul femeiei supravieţuitoare de a cere alimente moştenitorilor soţului ei precedent, pentru timpul anului de doliu.

Singurul text din codul nostru civil, care vorbeşte de un asemenea drept al femeiei văduve este art. 1279 c. civ. care este o reproducere literală a art. 1570 al. 2 cod. fr.

Art. 1279 c. civ. prevede cazul cel mai frequent şi anume acel al femeiei înzestrate rămasă văduvă, prin moartea bărbatului ei şi dispune ,că această femeie nu poate cere în decursul anului de doliu şi veniturile zestrei sale şi alimente din succesiunea bărbatului ei trebuie să opteze pentru una sau alta.

Intenţiunea legiuitorului a fost numai de a interzice cumulul iar nu şi de a ridica dreptul la alimente văduvei înzestrate a cărei dotă este neproducătoare de venit. (T. Fălticeni, 13 Febr. 1926, P. R. 133 III 926).

15. — Potrivit dispoziţiunilor art. 250 din codul civil, femeea, în procesul de despărţire, va putea părăsi domiciliul bărbatului în timpul cât va ţine procesul, şi cere o pensiune de întreţinere în proporţiune cu mijloacele bărbatului, urmând ca tribunalul să hotărască suma ce bărbatul va fi dator a da femeei sale pentru întreţinere.

Pensiunea alimentară fixată este cu totul provizorie şi poate fi mărită sau micşorată după cum se măresc sau se micşorează necesităţile de întreţinere ale femeii şi mijloacele de plată ale bărbatului. (T. Ilfov II, 14 Ian. 1928, P. R. 139 III 929).

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.iini.ro

16.— Potrivit disp. art. 250 cod. civ. femeia în procesul de despărţire, va putea părăsi domiciliul bărbatului în timpul cât va ţine procesul, şi cere o pensiune de întreţinere în proporţiune cu mijloacele bărbatului, urmând ca Tribunalul să hotărască suma ce bărbatul va fi dator a da femeiei sale pentru întreţinere.

Pensiunea fixată este cu totul provizorie şi poate fi mărită sau micşorată după cum se măresc sau se micşorează necesităţile de întreţinere ale femeiei şi mijloacele de plată ale bărbatului. (T. Ilfov III, 14 Ian. 1928. cu notă de I. Bursănescu, P. R. 112 II 931).

17.— Acţiunea de pensiune alimentară a femeii, în sistemul legei noastre, nu poate fi subordonată unei autorizaţiuni prealabile sau ulterioare din partea justiţiei de părăsire a domiciliului conjugal (art. 250 civ.). (T. Muscel I s. 319/929 cu notă de N. Negru, P. R. 266 II 928; aceiaş cu nota de I. Bursănescu, P. R. 115 III 931).

18. — In lipsa unei dovezi contrarii care incumbă soţului pârât, se prezumă că separaţia conjugală a avut loc dela data intentării acţiunei de divorţ, fiindcă în genere acest fapt denotă o încordare aşa de mare în raporturile dintre soţi că nu se mai poate cancepe continuarea căsniciei decât în mod excepţional. (T. Muscel I s. 319/929 cu notă de N. Negru, P. R. 266 II 928).

19.— Se prezumă în avantajul femeei necesitatea de ajutor prin însuş faptul cererei de pensie, rămânând soţului pârât a face în apărare proba pozitivă a resurselor femeei. (T. Muscel I s. 319/929 cu nota de N. Negru, P. R. 266 II 929; aceiaş cu nota de I. Bursănescu, P. R. 115 II 931).

20. — In principiu pensiunea alimentară se alocă femeei care a pornit cerere de divorţ dela data când a părăsit domiciliul conjugal, fiindcă obligaţiunea de ajutor prevăzută de art. 196 civ., şi care derivă din solidaritatea familiară, se transformă din cauza realizărei acestei solidarităţi şi a separaţiunei ce-i urmează, în ajutor bănesc sub formă de pensie alimentară, ne mai putându-se da întreţinerea în natură la domiciliul conjugal. (T. Muscel I, s. 319/929, cu notă de N. Negru, P. R. 266 II 929; aceiaş cu notă de I. Bursănescu, P. R. 115 II 931).

21.— Din examinarea articolului 241 şi 250 cod. civ. se vede clar exprimată intenţiunea legiuitorului de a obliga pe femeie mai înainte de a hotărî despărţirea, să ceară tribunalului, atât autorizaţiunea de a părăsi domiciliul conjugal, cât şi condamnarea bărbatului la plata pensiei alimentare, la caz când soţia doreşte a i se plăti, până la tranşarea procesului de divorţ.

Intre aceste două cerinţe ale legiuitorului există o strânsă conexitate; ceva (mai mult, din ordinea în care s'au înserat, rezultă neîndoios că pensiunea alimentară este un accesoriu al cererii de părăsirea domiciliului conjugal.

Faptul deci că această cerere de părăsire a domiciliului conjugal nu s'a formulat nici chiar până în momentul soluţionării procesului de divorţ sau a cererii de pensiune alimentară, răpeşte dreptul femeei de a soluţiona pensiunea alimentară. (T. Dolj I 18 Mai 1931 cu notă de Alex. St. Constantinescu, P. R. 120 III 931).

22.— Camera de consiliu, competinte ca să statueze asupra unei cereri de conversiune a separaţiunii de corp în divorţ, poate să se sesizeze cu prilejul acestei cereri, de toate cererile relative la măsuri accesorii, în special de chestiunea pensiunii alimentare, pe care soţul urmează să o servească soţiei sale.

Pensiunea alimentară care însoţeşte, la nevoie, o hotărîre de separaţiune, poate să-şi găsească sorgintea fie în art. 212 cod. civ., şi în datoria de ajutor, fie în art. 301 cod. civ, şi în repararea prejudiciului privit după termenele art. 1382, ca decurgând pentru soţul care câştigă divorţul, din vina soţului găsit culpabil.

Prin urmare, în cazul când separaţiunea se schimbă în divorţ, această pensiune având caracterul unei indemnităţi, trebuie să rămână în fiinţă în totalitatea ei, atunci când o hotărîre posterioară care măreşte valoarea ei, n'a putut să-i schimbe caracterul, şi făcând una cu hotărîrea de separaţiune, s'a mărginit să calculeze valoarea pensiunii în referire cu nouile condiţiuni ale vieţii. (T. Marseille Fr. I, 9 Mart. 1921, P. R. 143 III 926).

23.— Pensiunea alimentară atribuită soţului care a obţinut divorţul, pronunţat în favoarea sa, constitue repararea daunei ce fostul soţ a pricinuit prin culpa sa, când a provocat dizolvarea căsătoriei, şi ruperea îndatoriilor ce decurg dintr'însa.

Pensiunea urmează a fi menţinut în cazul în care acest soţ se recăsătoreşte. (T. Alger Fr. 30 April. 1921, P. R. 32 III 926).

24.— Tribunalele franceze sunt competente a decide asupra unei cereri de pensiune alimentară dintre români, însă această cerere este inadmisibilă de câte ori mama naturală nu justifică că există o legătură de drept între ea şi tatăl natural al copilului. (T. Sena, Fr. 29 Oct. 1921, P. R. 102 III 923).

3. Obligaţia alimentară derivând din filiaţia naturală.

25.— Acţiunea prin care mama unui copil natural cere tatălui să-i servească o pensie alimentară pentru întreţinerea copilului, pe baza obligaţiei luată înscris de tată şi executată în parte, nu constitue o acţiune de cercetare a paternităţei prohibită de art. 307 c. civ. Obligaţiunea naturală a tatălui natural de a-şi întreţine copilul se poate nova într'o obligaţiune civilă, fie prin recunoaşterea în scris a acestei obligaţiuni, fie prin executarea ei voluntară. (Cas. I 4 Nov. 1929 cu nota de Al. Vălimărescu, P. R. 161 I 930).

26.— Conform textelor codului nostru civil, rezultă că nu există nici o obligaţiune civilă alimentară în sarcina tatălui natural. Totuş este într'un mod constant admis de doctrină şi de jurisprudenţă că, prin faptul concepţiunei, naşte o obligaţiune naturală în sarcina sa, obligaţiune care poate deveni civilă prin novaţiune, în cazul în care există scrisori prin care tatăl recunoaşte paternitatea, şi se obligă să subvie la întreţinerea copilului. (C. Ap. Buc. IV 31 Oct. 1928 cu nota de N. G. Vrăbiescu, P. R. 53 II 929).

27. — Prin acordarea unei despăgubiri sub formă de pensie alimentară pentru întreţinerea copilului rezultat într'o seducţiune, nu se calcă dispoziţiile art. 307 c. civ., neturburându-se cu nimic liniştea familiilor, scop pe care l-a avut în vedere legiuitorul, ci se urmăreşte repararea unei pagube provocată prin culpă delictuală. (C. Ap. Craiova I d 100/925, P. R. 130 III 925).

28.— Dreptul de alimente, nu există pentru copilul natural recunoscut şi în contra rudelor tatălui său. (C. Ap. Lyon Fr., 30 Iunie 1921, P. R. 108 III 925).

29. — O romăncă nu poate introduce o acţiune pentru pensie alimentară contra unui român, care pretinde că e tatăl copiilor recunoscuţi de ea, chiar când acesta îi consideră ca ai săi în corespondenţă, dacă nu poate justifica prin nici-o probă regulată filiaţiunea defendorului sau dacă nu poate produce în instanţă nici o obligaţie a acestuia de a subveni la întreţinerea copiilor săi şi dacă nu poate face dovada unor manevre dolosive sau frauduloase cari ar putea constitui o seducere, putând permite aplicarea articolului 1382 c. civ. francez. (T. Seine, Fr. 29 Oct. 1921 cu nota d-lui Marco I. Barosh, P. R. 7 III 923).

30. — Acţiunea, prin care un copil natural cere o pensiune anuală de la acel care a avut relaţiuni cu mama sa în timpul perioadei legale de concepţiune şi acţiunea prin care mama cere aceleiaşi persoane plata cheltuelilor de naştere şi întreţinere în timpul lehuziei, sunt justificate dacă relaţiunile dintre reclamantă şi pârât sunt dovedite în fapt pentru Tribunal, chiar dacă paternitatea nu este mărturisită categoric de către pârât.

Acţiunile sunt justificate în speţă, pârâtul recunoscând că a avut relaţiuni cu reclamanta, deşi pretinde, fără să dovedească, că reclamanta era deja însărcinată şi că nu este tatăl copilului. (T. civ. Bruxelles Belg., 26 Iulie 1922, P. R. 46 III 923).

4. Obligaţie alimentară „ex. contractu".

31.— Este lipsit de cauză licită şi în consecinţă nul, angajamentul de a plăti o pensiune unei foste concubine cu prilejul ruperei relaţiunilor întreţinute de ei timp de cincisprezece ani, plată făcută pentru a despăgubi pe acea concubină, mai întâi pentru serviciile sale, şi apoi pentru neexecutarea unei pretinse promisiuni de căsătorie, ce i-ar fi fost făcută de fostul său amant. (C. Ap. Bruxelles, Belg. 13 Ian. 1922, cu nota de G. Sesciorcanu, P. R. 74 III 923).

5. Cuantumul obligaţiei alimentare.

32.— In determinarea cotei lunare băneşti ce urmează să fie stabilită ca pensie de întreţinere, trebue să se ţină seamă de interesele minorului şi se poate acorda chiar o sumă mai mare decât aceea cerută de părintele în grija căruia se află minorul. (Cas. II d. 30/930, P. R. 18 III 931).

6. Caracterul obligaţiei alimentare.

33.— Dispoziţiunile cuprinse în cap. VI. c. c. „despre drepturile şi datoriile respective ale soţilor", consacrând principii de ordin moral şi social, obligaţia alimentară care derivă din aceste raporturi de familie este de ordine publică şi orice act prin care s'ar face iluzorie creanţa alimentară a soţiei, este isbită de nulitate.

Deci declaraţia dată de soţie, că „renunţă la dreptul de pensie alimentară în procesul de divorţ ce soţul va intenta ulterior", fiind contrară ordinei publice se consideră fără nici un efect juridic. (Trib. Muscel s. 159/927, P. R. 137 III 1927).

34.— Dreptul părinţilor de a cere alimente copiilor este de ordine publică, şi deci incesibil, dar prin lege nu are nici o garanţie specială. (Cas. Fr. 11 Iunie 1927, P. R. 159 III 927).

35. — Orice renunţare la dreptul eventual pentru pensiune alimentară rezultând din art. 212 c. civ. este nulă ca fiind contrarie ordinei publice, şi tot astfel trebue privită renunţarea totală sau parţială la garanţiile legale ale acestui drept.

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.iini.ro

Deci este nulă subrogarea în ipoteca sa legală, consimțită de o femeie măritată, întrucât ipoteca garantează plata pensiunei alimentare ce a fost condamnat soțul ei să-i plătească printr'o hotărâre încuviințând separațiunea, de corp: într'adevăr, renunțând la ipotecă, sau așezând-o la un rang prea îndepărtat, ca să nu mai fie de folos, creditoarea se leapădă de drepturile de care legea o oprește să dispună în mod direct. (Cas. Civ. Fr. 12 Dec. 1921, P. R. 13 III 928).

36. — Legea nu a stabilit o ordine succesivă între debitorii obligațiunei alimentare, așa că toți sunt ținuți în mod simultan și concurent, în măsura mijloacelor respective. (C. Ap. Liège I Belg, 21 Ian. 1920 cu nota d-lui G. M. S. în P. R. 39 III 922).

7. Garantarea obligației alimentare.

37.— Creanța ce are femeea, în privința pensiunei alimentare datorită de bărbat, este garantată prin ipoteca ei legală. (T. Beauvais, Fr. 11 Apr. 1920 cu nota I. R. B. în P. R. 162 III 922).

8. Repetirea sumelor plătite.

38. — Repetirea unei pensiuni alimentare care n'a reclamat-o timp de mai mulți ani, nu mai poate să ceară ratele întârziate și neîncasate, dacă s'a stabilit că în perioada examinată, s'a bucurat de mijloace superioare pensiunei neplătite și n'a făcut nici o datorie în tot acel timp. (Cas. Req. Fr. 23 Nov. 1920, P. R. 11 III 922).

9. Incetarea obligației alimentare

39.— Pensiunea alimentară, acordată pentru întreținerea copilului până la majoritate, încetează de îndată ce ajunge la această limită de vârstă. (Cas. Req. Fr. 17 Oct. 1922 cu nota de N. A. Ionescu, P. R. 125 III 923).

10. Legislația teritoriilor alipite.

40. — Copiii, potrivit stării lor materiale, sunt datori să-și țină părinții ajunși în nevoie și părintele lipsit de mijloace nu poate fi îndrumat cu cererea de întreținere dela un copil la altul, având a se regula această chestiune între copii fără atingerea dreptului părintelui lor, și întrucât unul din ei a contribuit mai mult decât altul, are eventual regres contra acestuia. (Cas. I Ardeal 235/922, P. R. 49 III 923).

41. — Ratele plătite sub titlul de pensiune alimentară nefiind considerate ca vreo obligație inexistentă, nu se mai pot pretinde îndărăt, și nici nu poate fi vorba de restituirea retroactivă a lor. (Cas. II C. Ardeal, d. civ. 278/923, P. R. 146 III 923).

42. — Din disp. paragr. 145 c. civ. bucovinean, care reglementează dreptul copilului legitim la alimente, rezultă în mod evident, că obligațiunea tatălui, mamei sau bunicilor de a alimenta copilul sau nepotul legitim este strict personală, deci se stinge cu moartea obligatului și nu trece pe cale de devoluțiune, la moștenitori. (Cas. I d. 3007/926, P. R. 82 III 927).

43.— Potrivit paragr. 795 c. civ. bucovinean, numai credele rezervatar desmoștenit, deci căruia i s'a luat legitima, are să ceară a i-se da alimente din masa succesorală.

Prin urmare în specie, întrucât nepoții defunctului pentru care curatorele lor a cerut pensiune alimentară nu sunt moștenitori rezervatari demoșteniți, urmează că bine a decis Tribunalul că obligațiunea de alimentare, pe care ar fi avut-o defunctul în timpul vieții sale, îi era strict personală, și astfel, nu a putut să se transmită asupra moștenirei sale. (Cas. I d. 3007/926, P. R. 82 III 927).

44.— Cuvântul „apanaj" justifică părerea că apanajul se poate presupune numai ca o întreținere, fiindcă acest cuvânt e un cuvânt francez, care derivă dela cuvântul latin „panis", verbal tradus în limba română „pâne", și pe care legiuitorul tocmai din cauza acestei însemnări, l-a adoptat pentru a dispune în privința întreținerii fraților pârâtului. (C. Ap. Cernăuți II 22 Ian. 1929 cu notă de Maximilian Steinberg, P. R. 117 II 929).

45.— Sfera de aplicare a art. 91 cod. civ. ardelean, atunci când este vorba să se acorde o pensie alimentară femeii până la terminarea divorțului, este mărginită numai la soț și soție, nu și la o terță persoană, rudă sau străin cu unul din soți. (C. Ap. Tg. Mureș 15 Martie 1930 cu nota de Al. Ștefănescu, P. R. 28 II 931).

11. Conflict de legi.

46.— Tribunalele franceze sunt competinte a statua asupra cererii de pensie alimentară între străini, însă numai sub condițiunea existenții unui raport juridic sau de filiațiune între părți, raport care ar putea justifica alocarea acestei pensii. (T. Seine Fr. 29 Oct. 1921 cu nota de Marco I. Barasch, P. R. 7 III 923).

47.— Starea și capacitatea copiilor legitimi sau naturali ai locuitorilor din Alsacia-Lorena, născuți chiar după 11 Noemvrie 1918, sunt sub imperiul legii locale, în mod provizoriu în vigoare, care este c. civil german.

Înțelesul cuvântului coabitare din dreptul german, nu este deloc echivalent cu acela de concubinaj din dreptul francez; ceeace are importanță din punctul de vedere al legii germane, este ca să fi existat relațiuni sexuale între mama și **tatăl** pretins al copilului **în timpul** concepțiunii.

De aici rezultă o obligație alimentară în sarcina pretinsului tată, făcându-se abstracție de toate drepturile decurgând dintr'o declarație de paternitate pronunțată prin aplicarea art. 340 din c. civ. francez. (C. Ap. Limoges-Fr. 10 Nov. 1925 cu nota de Eug. Petit, P. R. 73 III 926).

48.— Legile de asistență și în special acele cari reglementează obligația alimentară, fiind de ordine publică, se aplică străinilor.

In consecință, o străină care a obținut divorțul conform cu legea ei națională și care-și are reședința în Franța, ca și fostul ei soț, poate cere acestuia înaintea tribunalelor franceze, o pensie alimentară pentru ea și fiica ei minoră.

Tribunalul sesizat nu trebuie să caute dacă legea națională a foștilor soți prevede alocarea unei pensii alimentare. (C. Ap. Paris, 11 April 1923, P. R. 123 III 924).

49. — Dispozițiunile legale cari impun unor anumite persoane obligația de a da altora alimente, sunt legi de poliție și de siguranță publică, ordinea publică a unei țări fiind direct interesată ca aceste dispoziții să fie aplicate tuturor acelor cari locuesc acea țară. (Cas. civ. Fr. 27 Martie 1922, cu nota de D. Alexandresco, P R. 39 III 924).

50. — In consecință, dacă o femeie rusă, cu reședința în Franța, a introdus la domiciliul acestei reședințe o acțiune alimentară contra bărbatului ei, care nu are nici domiciliu, nici reședință în Franța, și în contra soacrei sale, domiciliată în resortul acestui Tribunal, cu drept cuvânt judecătorii francezi sau declarat competenți de a judeca această cerere, aplicând în speță legea franceză, privitoare la obligația alimentară. (Cas. civ. fr. 27 Martie 1922 cu nota de D. Alexandresco, P. R. 39 III 924).

51.— V. Daune, Promisiune de căsătorie, Responsabilitate civilă, Sanitară (lege).

ALSACIA.

1.— Le régime foncier d'Alsace Lorraine, recensie. (P. R. 9 IV 923).

2. — V. Libertate.

ALUVIUNE.

(Art. 495, 497 C. Civ.).

1.— Creșterile de pământ ce se fac succesiv și pe nesimțite, la malurile râurilor, se numesc aluviune și aceasta aparține proprietarului riveran, în baza dreptului de accesiune ,potrivit art. 495 cod. civ. (Cas. I d. 438/923 cu nota lui D. Alexandresco, P. R. 223 I 924).

2.— Aluviunea și fondul riveran la care se încorporează, neformând două fonduri deosebite, ci unul singur, iar aluviunea dobândită prin accesiune fiind un accesor al fondului riveran la care s'a alipit, deaici rezultă că ea împrumută caracterul și condiția juridică a acestui fond, cu care formează un tot indivizibil. (Cas. I d. 438/923 V. supra).

3.— In consecință, aluviunea încorporată în mod succesiv și pe nesimțite unui pământ rural clăcășesc, primește caracterul juridic al acestuia și, deci, acțiunea în revendicare a pământului în chestiune, stăpânit de un terțiu, urmează a fi introdusă și judecată ca orice acțiune relativă la pământuri clăcășești, fără taxe de timbre. (Cas. I d. 438/923 v. supra).

4.— In cazul când două proprietăți despărțite printr'un curs de apă s'au întrunit la un loc, nu prin aluviuni succesive și adunate pe nesimțite pe malul uneia din ele, ci numai prin astuparea cursului de apă, nu se poate susține că este cazul de aplicarea art. 495 c. civ., ci la acela din art. 502 c. civ., adică la împărțirea fostei albii a râului între cei doi riverani. (Cas. I, d. 989/924, P. R. 113 III 924).

5.— V. Accesiune.

AMANET

V. Gaj.

AMENDA

V. Pedeapsă.

AMENINȚARE

(Art. 235 C. Pen).

1. — Amenințarea însoțită de o cerere sau condițiune este de competența tribunalelor; lipsa unuia din elementele legale ale acestui delict, nu autorizează tribunalul să-și decline competința, ci numai să pronunțe achitarea inculpatului. (Cas. II dos. 1895/920, P. R. 4 III 922).

2.— Este indiferent dacă faptul difamatoriu este adevărat sau mincinos, sau dacă el este enunțat și precizat în mod expres prin amenințare, sau rezultă din ea în mod manifest și fără echivoc. (Cas. II d. 878/925, P. R. 129 III 925).

3.— Prin art. 235 cod. pen. legiuitorul

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.iini.ro

pedepseşte ameninţările în scris însoţite de vreo cerere sau condiţiune, făcută contra unui individ de a face sau de a nu face ceva sau de a îndeplini orice altă condiţiune, iar prin art. 236 cod. pen. se pedepsesc şi ameninţările scrise chiar atunci când nu sunt însoţite de vreo cerere sau condiţiune, de unde rezultă că, ameninţările scrise, fie că sunt sau nu însoţite de cereri şi condiţiuni, legiuitorul le-a prevăzut şi pedepsit pe amândouă.

Nu tot aşa este în ce priveşte ameninţările verbale; cele însoţite de vre-o cerere sau condiţiune sunt prevăzute de art. 237 cod. pen., pe când cele verbale şi neînsoţite de o cerere sau condiţiune nu sunt prevăzute de legea penală, deoarece legiuitorul a crezut că asemenea ameninţări, fiind lipsite de orişice interes, nu pot fi decât rezultatul unei mişcări subite produse prin mânie şi ca atare nu le-a pedepsit. (T. Fălticeni, s. 5526/929 cu nota de Vintilă Dongoroz, P. R. 121 III 931).

4.— Când reprezentantul unui sindicat, în timpul unei greve, ameninţă pe marinari, rămaşi la postul lor, că vor fi puşi la index de toate vasele, acea ameninţare cuprinde violenţa morală prevăzută prin art. 414 cod. penal.

Trebuie considerat ca complice la acest delict, secretarul sindicatului, dacă se dovedeşte că comitetul pentru grevă a stat în permanenţă în apartamentul lui, că acel secretar a pus înainte şi a votat măsurile de violenţă morală cuprinse în circulara menită la răsvrătirea marinarilor, că seria de exemplare din aceste circulări au fost copiate la maşină de soţia sa în acelaş apartament, că dânsul a luat parte la organizarea echipelor însărcinate să provoace încetarea muncii şi să împartă circulările, şi că a ales el însuş pe unul din oamenii care aveau însărcinarea să comunice marinarilor rămaşi la serviciu circulările care conţineau ameninţarea la punere de index. (Cas. Cr. Fr., 7 Ian. 1921, P. R. 76 III 926).

AMERICA.

V. Drept.

AMINTIRI DE FAMILIE.

V. Obiecte de familie.

AMNESTIE.

(Art. 88 al. IV Constit).

CUPRINS:

I. *Noţiuni generale (1—2).*
II. *Condiţii.*
a) *să fie o infracţiune penală (3—7)*
b) *prevăzută de o lege de amnestie (8—16).*
III. *Procedura (17—26)*
IV. *Efecte:*
a) *Infractorul (27—33).*
b) *Infracţiunea (34—37).*
c) *Despăgubirile civile (38—46).*
d) *Confiscarea (47).*
V. *Studii, recenzii şi note (48—49)*

1. Noţiuni generale.

1.— Amnestia este o măsură de ordine publică, edictată întrun interes general superior. (Cas. III, d. 37/921, cu notă de Em. Slătineanu, P. R. 32 I 923; Cas. II d. 614/921 P. R. 59 III 922; Cas. II d. 3355/927, P. R. 60 III 928; T. Ilfov IV s. 44/930 cu nota de Vintilă Dongoroz, P. R. 145 III 930; T. St. Quentin-Fr., 9 Mai 1920 cu nota lui D. Alexandresco, P. R. 130 III 922).

2. — Amnistia fiind o măsură de ordine publică ca una ce are de scop restabilirea păcei publice şi a liniştei obşteşti, se impune în favoarea tuturor acelor cărora se aplică. (T. St. Quentin-Fr., 9 Mai 1920, cu nota lui D. Alexandresco, P. R. 130 III 922).

II. Condiţii:

a) Să existe o infracţiune penală.

3. — Amnistia se aplică la toate infracţiunile, de drept comun sau din legi speciale şi indiferent dacă instanţa de judecată este o instanţă de drept comun sau una specială. (Cas. II dec. 7/921, P. R. 41 III 922; acelaş cu nota lui D. Alexandresco P. R. 117 III 923).

4. — Amnistia nu se aplică acţiunilor disciplinare, cari nu au ca obiect reprimarea faptului ca infracţiune de ordine public, ci ca atingere a corpului din care funcţionarul face parte. (Cas. III d. 37/921, cu notă de Em. Slătineanu, P. R. 32 I 923; acelaş, în P. R. 42 III 922; Comisia disciplinară a Corp. Didactic Iaşi, d. 128/922, cu nota red., P. R. 63 III 923).

5. — Măsura amnistiei nu poate fi aplicabilă pedepselor disciplinare, pentru că din nimic nu rezultă că legiuitorul a voit să le-o aplice şi fiindcă art. 11 din decretul de amnistie 2009/920, prevede că se vor bucura de amnistie acei cari vor fi comis vre-o infracţiune, din orice lege ar decurge, de competenţa tribunalelor penale; or, Consiliul de disciplină al avocaţilor nu este un tribunal penal. (Cas. I dec. 520/920, cu nota lui V. V. Pella, P. R. 124 I 922).

6. — Impozitul fonciar, ca orice contribuţiune fiscală, neputând fi considerat ca o amendă, ci ca un drept datorit Statului, urmează a se plăti de contribuabil, după normele legei care îl institue, decretul-lege de amnestie prevăzând formal că asemenea drepturi, sau despăgubiri cu caracter civil, nu cad sub aplicaţiunea dispoziţiunilor sale. (Cas. III, dec. 731/921, P. R. 91 III 922).

7. — Amenzile vamale pronunţate de jurisdicţiunile speciale prevăzute de lege, neavând caracter represiv, este evident că nu pot intra în prevederile decretului de amnistie din 14 Octombrie 1922, care vizează numai faptele penale. (Cas. III d. 252 bis/923, cu nota d-lui C. Marinescu-George, P. R. 146 I 923).

b) Infracţiunea să fie prevăzută de legea amnestiei.

8. — Amnestia prevăzută în decretele în vigoare la 1921, nu se aplică decât persoanelor fizice, iar nu şi celor juridice. (Cas. II dec. 127/921, P. R. 6 III 922).

9. — Decretul lege din 4 Mai 1920 exceptând dela beneficiul amnistiei „sustracţiunile şi delapidările comise de funcţionarii publici", rezultă că a privit gravitatea faptului după calitatea infractorului, iar nu după natura infracţiunei sau aplicarea pedepsei.

Casierii băncilor populare fiind funcţionari particulari în serviciul unor instituţiuni cu caracter privat, puse numai sub controlul Statului, pot fi amnestiaţi pentru sustracţiunile şi delapidările comise, neintrând în textul de excepţie. (Cas. III dec. 32/921, P. R. 5 III 922).

10. — Amenzile pronunţate de Direcţiunea Generală a Vămilor pentru contrabandele de mărfuri prohibite la export, având un caracter penal şi nefiind exceptate de decretul de amnistie No. 2009/920, urmează că amnistia acordată de acest decret să fie aplicată şi menţionatelor infracţiuni. (T. Prahova I, S. 555/922, cu nota d-lui G. Docan, P. R. 138 II 923).

11. — Decretul de amnestie 2009/920 exceptează dela beneficiul amnestiei, crima de omor şi asasinat, nefăcând nici o distincţie pe baza altei calificări ce s'ar da faptului din combinaţia diferitelor articole din codul penal, după calitatea infractorului sau după natura pedepsei, mai cu seamă că amnestia are în vedere infracţiunea, iar nu pe infractor sau pedeapsa.

Astfel, indiferent că s'ar face aplicarea art. 63 c. pen., infracţiunea săvârşită fiind calificată de pruncucidere, natura sa intrinsecă de crimă rămâne, fiind dar exceptată dela beneficiul amnistiei. (T. Dorohoi, 9 Febr. 1925, P. R. 70 III 925).

12. — Faptul unui preşedinte al biroului electoral şi al unui ofiţer, de a împiedica pe un cetăţean dela exerciţiul dreptului de vot, violându-i libertatea personală, constitue o infracţiune cu caracter politic.

In asemenea situaţiune nu se poate aplica legea de amnistie a infracţiunilor de drept comun sub No. 1720/929, ci amnistia specială din I. D. R. No. 1467/927, care exceptează dela amnistie pe funcţionarii publici. (C. Ap. Braşov I, d. 943/929, P. R. 106 III 929).

13. — Prin art. 2 al legei de amnestie fiind exceptate dela beneficiul acestei legi delictele de „denunţări şi acuzaţiuni calomnioase", în această expresiune trebuie coprins şi delictul de calomnie care în esenţa sa nu este decât o acuzare calomnioasă, adeseori mai grav pedepsit decât denunţarea calomnioasă. (C. Ap. Iaşi II 5 Iulie 1929, cu notă de Vintilă Dongoroz, P. R. 257 II 929).

14. — Prin art. 2 al legei de amnistie din 6 Iunie 1929, legiuitorul declarând că nu vor putea beneficia de amnistie, între alte infracţiuni, omorul cu voinţă, a înţeles să excepteze nu numai crima isbutită, ci şi tentativa, această intenţiune a legiuitorului reieşind din faptul că art. 1 cuprinde şi tentativele iar art. 2 trebuie pus în legătură cu cu art. 1 là care se referă. (Cas. II dec. 356/930, cu notă de Vintilă Dongoroz, P. R. 90 III 930).

15. — Deşi acuzaţii pentru o crimă de omucidere cu voinţă sunt minori şi prin urmare li se aplică art. 63 cod. pen. după care pedeapsa lor este închisoarea corecţională, însă această împrejurare nu schimbă caracterul faptului în sine de crimă, care este exceptată dela beneficiul legei de amnestie din 6 Iunie 1929. (C. Ap. Iaşi II, dec. 151/930, P. R. 96 III 931).

16. — In codul penal român nu s'a constituit o infracţiune distinctă disciplinând fapta celui ce dă sau oferă mită funcţionarului conrupându-l. Asemenea activitate nu se poate încadra nici în art. 47 cod. pen. român, fiindcă prin acest text se disciplinează activitatea agentului provocator, care prin mijloacele determinate de text convinge pe autorul material la săvârşirea unei infracţiuni faţă de o terţă persoană.

In cazuri ca acesta, jurisprudenţa a asimilat uneori fapta mituitorului drept ultraj, infracţiune amnestiată, prin art. 1 din legea amnestiei.

Echivalentul acestui fel de infracţiune în legislaţia din Ardeal este disciplinată conform art. 470 cod. pen.

Or, ţinând seama de armonia legei de amnestie în raport cu conceptul şi conţinutul ei, şi pentru a se evita situaţiunea lipsită de logică şi equitate ca aceeaş infracţiune de aceeaş natură şi incriminată în acelaş gen să beneficieze de amnestie în regiunea ţării guvernată de codul pe-

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.iini.ro

nal român, iar în partea țărei de aplicare a codului penal ardelean să fie exceptată de la amnestie, ceeace ar fi inadmisibil, se impune ca acestei infracțiuni denumită diferit după legiuirea ce guvernează, să i se aplice acelaș tratament.

Dacă se mai ia în considerare ideea urmărită în legea amnestiei, cum s'a arătat deja, și imperativul că în materie penală orice neclaritate sau inadvertență în lege care ar face loc îndoelii se interpretează în favoarea infractorului, iar legile de amnestie, ca orice disciplină penală, fiind a se interpreta restrictiv urmează că nita activă prevăzută de art. 470 precitat nu a fost exceptată dela beneficiul amnestiei ca și corespectivul ei din codul penal român. (C. Ap. Timișoara II, 2 Iunie 1930, cu nota de V. Dongoroz, P. R. 129 III 930).

III. **Procedura.**

17. — Amnestia fiind o măsură de ordine publică edictată într'un interes general și superior și având de efect a ridica faptului caracterul de infracțiune, deci penalitatea, ea suprimă urmărirea și efectele unei hotărâri condamnatoare și poate fi invocată în orice stare a procesului, fie pe cale ordinară sau extraordinară. (Cas. II d. 614/921, P. R. 59 III 921; Cas. II d. 3355/927, P. R. 60 III 928).

18.— Poate fi invocată pe cale de contestație, efectul ei fiind desființarea existenței infracțiuni din punct de vedere represiv. (Cas. II d. 614/921, P. R. 59 III 921; Cas. II d. 214/926 cu nota de Dem. Polichron, P. R. 260 I 926; Cas. II d. 3355/927, P. R. 60 III 928).

19. — Și chiar pentru prima oară înaintea Curții de Casație. (Cas. II d. 614/921, P. R. 59 III 921; Cas. II d. 3355/927, P. R. 60 III 928).

20. — Chiar dacă excepțiunea de amnistie a mai fost propusă înaintea Curții de Casație, cu prilejul recursului asupra fondului pricinii, ea poate fi totuș examinată cu ocaziunea noului recurs în contestațiune, dacă se întemeiază pe acte și dovezi noi, fără a se spuse prin aceasta că s'ar viola autoritatea lucrului judecat. (Cas. II, d. 214/926 cu notă de Dem. Polihron, P. R. 260 I 926).

21.— Amnistia poate fi invocată fie înaintea, fie în timpul judecății în orice stare a procesului. (Cas. II d. 614/921, P. R. 59 III 921).

22.— Amnistia poate fi invocată din oficiu. (Cas. II d. 614/921, P. R. 59 III 921; Cas. II, d. 3355/927, P. R. 60 III 928; T. Ilfov IV d. 44/930 cu nota de Vintilă Dongoroz, P. R. 145 III 930; T. St. Quentin-Fr. 9 Mai 1920 cu nota lui D. Alexandresco, P. R. 130 III 922).

23.— sau de infractor (V. loc. supra cit.).

24. — Cum amnistia are un caracter de ordine publică, ea putând fi invocată din oficiu și cum inculpatul însuș nu poate refuza beneficiul ei, atât reprezentantul Ministerului Public cât și Trib. corecțional, au obligațiunea să verifice situațiunea tuturor infracțiunilor supuse desbaterilor în momentul promulgărei legei. (T. Ilfov IV, d. 44/930, cu notă de Vint. Dongoroz, P. R. 130 III 922).

25.— iar amnestia își produce efectele de drept, fără știrea, chiar în contra voinței celor interesați. (T. St. Quentin-Fr. 9 Mai 1920, cu nota lui D. Alexandresco, P. R. 130 III 922).

26.— Astfel fiind, împrejurarea că o hotărâre condamnatoare a devenit definitivă posterior promulgărei legei, nu poate avea nici o înrâurire asupra amnistiei de care beneficiază neîndoios inculpatul.

In această materie, rolul magistratului limitându-se la o simplă lucrare de constatare a condițiunilor impuse de legiuitor pentru aplicarea amnistiei, o neobservare a situației de fapt, nu poate ridica infractorului dreptul pe care îl are printr'o lege de ordine publică. (T. Ilfov IV s. 44/930 cu notă de Vintilă Dongoroz, P. R. 145 III 930).

IV. **Efecte:**

a) **Infractorul**

27.— Dacă legea nu distinge, amnestia se aplică atât naționalilor, cât și străinilor. (Cas. II d. 1260/921, P. R. 79 III 922).

28.— Când faptul a fost săvârșit de mai mulți indivizi, amnestia de care beneficiază acei cari îndeplinesc condițiunile sub cari este acordată (ex. mobilizați), nu profită și celor ce nu îndeplinesc aceste condițiuni. (Cas. II d. 1174/921, P. R. 78 III 922).

29.— Amnistia (D. L. 1547/920 și 2009/920 având un caracter real iar nu personal, șterge nu numai pedeapsa, ci și infracțiunea, profitând tutulor persoanelor cari au comis infracțiuni, adică autori, provocatori și complici. (Cas. II dec. 1649/920 cu nota d-lui A. Grigorovici, P. R. 142 I 922).

30.— Dacă printr'un decret-lege s'au amnestiat anumite fapte ale celor aflați sub arme, nu se poate deduce că au fost amnestiați și co-autori, dacă nu se găsesc în cazurile prevăzute de lege, responsabilitatea lor penală fiind independentă de soarta celuilalt coinculpat. (Cas. II d. 891/921, P. R. 64 III 922).

31. — Amnestia de care beneficiază autorul principal profită și complicelui, chiar dacă acesta nu îndeplinește condițiile legii, deoarece prin amnestie socotindu-se că faptul penal nu are ființă, nu pot să existe nici complici fără autor principal. (Cas. II d. 1174/921, P. R. 78 III 922).

32.— Tăinuirea fiind un act posterior legat de infracțiune prin conexitate, dar nu de individ, nu constituie un act de complicitate, ci o infracțiune distinctă și prin urmare, pedepsibilă prin sine însăși.

33. — nici când de amnestie beneficiază autorul principal sau unul dintre tăinuitori, nu profită celorlalți tăinuitori, dacă ei nu se găsesc în condițiunile prevăzute de decretul lege de amnestie. (Cas. II, 10 Oct. 1921, P. R. 25 III 924; aceiaș, P. R. 78 III 922).

33.— Nici când de amnestie beneficiază unul dintre tăinuitori (ac. dec.).

b) **Infracțiunea.**

34.— Amnestia e o măsură de ordine publică, edictată într'un interes general superior și are ca efect ridicarea criminalității faptului penal și suprimarea infracțiunei, a urmăririi și hotărârei de condamnare. (Cas. III d. 614/921, P. R 59 III 922).

35. — Falsul și utilizarea de fals fiind infracțiuni distincte, urmează că amnestierea delictului de fals nu implică și amnestirea delictului de utilizare de fals, chiar dacă ar fi săvârșit de acelaș autor, când se constată că această din urmă infracțiune s'a săvârșit mai de curând, fără a intra în dispozițiile legii de amnestie. (T. Prahova Cal. II Instr. ordon. defin. 61/930, P. R. 86 III 931).

36.— Toate contrabandele prevăzute de legea amnestiei nu pot fi decât contrabandele cari constituesc delicte corecționale, anume prevăzute și pedepsite cu închisoare de legea vămilor, în interesul ordinei și siguranței publice, iar nu cele pedepsite cu amendă care sunt considerate ca fapte penale. (C. Ap. Craiova I, d. 2766/929 cu nota de I. Strelicescu, P. R. 97 II 930).

37.— In lipsa unei dispoziții formale, amnestia se aplică și faptelor pentru cari, intervenind o hotărâre definitivă de condamnare, pedeapsa a fost executată, rațiunea amnestiei fiind de a înlătura orice discuțiune cu privire la faptele amnestiate în interesul ordinei sociale.

Ori, în cazul executării totale a pedepsei, această rațiunea nu mai există, orice discuțiune a faptelor nemai fiind posibilă. (Cas. III d. 774/931, P. R. 132 III 931).

c) **Despăgubirile civile.**

38.— Atunci când prima instanță a constatat faptul penal și a condamnat pe inculpat la pedeapsă și despăgubiri, iar până să fi venit afacerea în apel, faptul penal se amnestiază, această instanță rămâne investită cu cererea de despăgubiri asupra căreia s'a pronunțat o sentință, partea civilă având câștigată definitiv această cale. (C. Ap. Iași I d. 173/920 cu notă de D. Hozoc, P. R. 63 I 922; aceiaș, P. R. 23 III 922).

39.— Când acțiunea publică se stinge prin efectul amnistiei mai înainte de a se fi pronunțat vreo hotărâre în rezolvirea ei, în acest caz judecarea pretențiunilor civile cari însoțeau acțiunea publiă, aparțin competenței instanțelor civile și deci este guvernată de regulele existente în această materie. (Cas. I d. 4657/927, P. R. 83 III 927; aceiași, P. R. 33 III 927).

40.— Instanța penală are competința și este datoare să se pronunțe asupra despăgubirilor reclamate de partea civilă, regulat constituită, chiar dacă acțiunea publică s'ar stinge prin vre-o cauză oarecare.

Astfel acțiunea publică stingându-se prin efectul amnistiei, competința instanței penale de a se pronunța asupra despăgubirilor civile se menține, întru cât această instanță a fost investită în mod regulat. (Cas. II d. 1409/920 cu nota de Al. D. Iliescu, P. R. 105 I 922).

41.— Instanța penală sesizată cu judecarea unei infracțiuni este competentă a se pronunța asupra despăgubirilor, ce au fost cerute de partea civilă, odată cu acțiunea publică, chiar dacă faptul a fost amnistiat, destul că instanța să fi fost învestită în mod regulat cu judecarea ambelor acțiuni. (Cas. II dec. pen. 1420 din 1920 cu nota de Dimitrie Hozoc, P. R. 62 I 922; aceiaș în P. R. 1 III 922).

42.— Instanța penală, sesizată cu judecarea unei infracțiuni, care în urmă a fost amnistiată în cursul instanței, rămâne competentă de a statua asupra despăgubirilor civile, întru cât amnistia nu desesizează în ce privește acțiunea civilă jurisdicția represivă deja sezizată cu acțiunea publică în momentul promulgărei ei.

Numai pentru daunele rezultând din infracțiunile neajunse încă în fața instanțelor judecătorești, partea civilă trebue să se adreseze tribunalelor civile, pentru că în asemenea caz delictul ne mai existând, instanța represivă este necompetentă dela început, nu însă și atunci când afacerea este pendinte înaintea instanțelor represive regulat învestite cu judecarea unui fapt penal care exista în acel moment, și numai în urmă a intervenit amnistia, în care caz partea lezată poate să pretindă a fi judecată de aceste din urmă instanțe. (C. Ap. Constanța, jurnal No. 727/921 cu nota d-lui Remus Benișache, P. R. 75 II 922).

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.iini.ro

43.— Este stabilit în principiu că amnistia nu stinge efectele civile ale infracţiunei şi deci nu poate prejudicia drepturile pecuniare ale persoanelor vătămate prin delict şi întrucât legiuitorul prin art. 1 din legea publ. în M. Of. 22/928 prevede în mod expres că amnistia se întinde şi asupra despăgubirilor ce sunt datorate numai statului urmează că despăgubirile acordate persoanelor particulare sau altor instituţiuni trebuesc a fi menţinute. (T. Fălticeni, 17 Martie 1928 cu nota de Alex. Diaconescu, P. R. 46 III 928).

44.— Prin art. 4 din legea amnestiei acordându-se părţei civile dreptul de a-şi valorifica pretenţiunile civile prin continuarea procedurei începute pe cale penală contra inculpatului amnestiat, nu s'au atins întru nimic drepturile acordate inculpatului de art. 482 alin. II pr. p. comb. cu art. 479 din aceiaşi procedură de a fi despăgubit de cheltuelile efective cauzate de plângerea nedreaptă pornită şi susţinută de reclamantă contra lui. (T. Someş I 27 Ian. 1930, P. R. 59 III 930).

45.— Este de principiu că, atunci când jurisdicţia represivă a fost regulat învestită cu acţiunea publică şi acţiunea civilă, stingerea ulterioară a acţiunii publice rămâne fără influenţă asupra acţiunii civile, care rămâne supusă mai departe aprecierii judectorilor învestiţi. In special jurisdicţia corecţională, sesizată în mod regulat cu urmărirea unei denunţări calomnioase, rămâne competentă a statua asupra acţiunii civile, deşi după citare, acţiunea publică a fost stinsă de legea din 5 Iulie 1918. (Cas. Cr. Fr. 22 Ian. 1921, P. R. 99 III 924).

46.— Amnistia nu se întinde la acţiunea civilă ce aparţine părţei lezate, şi instanţa represivă ,chemată a judeca infracţiunea amnistiată, rămâne competentă de a statua asupra acţiunei civile, care fusese introdusă înaintea instanţei represive odată cu acţiunea publică. Această instanţă constată, în asemenea caz, că faptul penal este amnistiat, statuând asupra despgubirilor civile. (T. St. Quentin-Fr., 9 Mai 1920 cu nota lui D. Alexandresco, P. R. 130 III 922).

d) **Confiscarea.**

47.— Confiscarea trebuie pronunţată chiar când o lege de amnestie a stins acţiunea publică, atunci când e vorba de tutun adus din străinătate şi a cărui prezenţă este interzisă pe teritoriu francez. (Cas. crim. Fr. 22 Oct. 1920 P. R. 51 III 922).

V. **Studii şi recenzii.**

48.— In chestia amnestiei, de H (P. R. 6 IV 925).

49.— V. Silvic (codul).

AN DE DOLIU.

V. Succesiune.

ANCHETA IN FUTURUM.
(Art. 66 Pr. Civ.).

CUPRINS:

1. *Noţiuni generale (1—2)*
2. *Condiţiuni (3—9).*
3. *Căi de atac (10—12)*
4. *Efecte (13—17)*

1. Noţiuni generale.

1.— In procedura anchetei „in futurum", competenţa instanţei sesizată cu cercetarea ei, nu se mărgineşte decât la examinarea chestiunei dacă există pericolul dispariţiei unei dovezi şi deci dacă este urgenţă. Nu se pot discuta chestiuni referitoare la fond sau la calitatea părţilor. (Cas. I, 25 Iunie 1930, P. P. 89 III 931).

2.— Nu se poate trage un argument din art. 66 pr. civilă pentru a se susţine admisibilitatea unei acţiuni principale civile de fals. Acest articol introduce la noi ancheta în futurum, care se face de urgenţă, după anumite regule, înaintea judecătorului sau preşedintelui tribunalului, pentru constatare unei stări de fapt, declaraţiunea unui martor, validitatea unui titlu, atunci când aceste lucruri nu s'ar putea face mai târziu. Toate aceste constatări fiind făcute în vederea unui proces ce s'ar naşte în viitor, nu se poate zice că acest articol a introdus acţiunea principală civilă de fals pentru a se ataca un act care s'a produs în o instanţă terminată prin o hotărâre rămasă definitivă, căci dacă legiuitorul nou al procedurii civile s'ar fi gândit măcar la acest lucru, ar fi spus-o cel puţin în expunerea de motive, unde nu găsim nimic în această privinţă. (C. Ap. Galaţi I d. 185/907, cu notă de S. Rosental, P. R. 97 II 925).

2. **Condiţiuni.**

3.— Pentru o cerere de anchetă în futurum să poată fi admisă, ţinând seamă de natura şi raţiunea însuş a acestei instituţiuni de conservare a probelor, şi de scopul urmărit de legiuitor, după cum rezultă din expunerea de motive şi din desbaterile parlamentare, precum şi din textul corespunzător german art. 485 cu care art. 66 pr. civ. are multă afinitate şi dela care e aproape sigur că s'a inspirat legiuitorul român, trebuie nu numai ca partea să justifice necesitatea şi interesul cererei, şi să nu se prejudece fondul dreptului, dar să facă şi dovada că este pericol în întârziere şi că proba ar putea să dispară până la judecarea fondului, sau ar fi cel puţin mai greu de administrat. (T. Iaşi III 16 Aprilie 1927, P. R. 105 III 928).

4.— Pentruca o cerere de anchetă în futurum să fie admisă, atât din expunerea de motive, desbaterile parlamentare şi textul corespunzător german, rezultă că o primă condiţie este urgenţa şi apoi, ca pericolul din cauza întârzierei să rezulte din motive speciale cazului deferit justiţiei. (T. Fălciu, jurnal 1882 bis/922, P. R. 23 III 923).

5.— Măsura procedurală a anchetei în futurum este acordată de lege numai în caz de urgenţă, când proba cerută ar putea dispare. Ea are un caracter probator fie în ipoteza unei constatări de fapt, fie în aceea a recunoaşterei unei obligaţiuni, iar nicidecum pentru a se stabili existenţa unei convenţiuni, adică însuş fondul dreptului. Este deci inadmisibil jurământul decizoriu pe calea anchetei în futurum. (T. Iaşi III 17 Febr. 1928 cu nota de Florin Sion, P. R. 280 II 929).

6. Interogatoriul unei părţi este admisibil şi poate fi luat pe calea anchetei în futurum, dar numai atunci când este temere de dispariţie a persoanei a cărui interogator este necesar. (T. Iaşi III 17 Febr. 1928 cu nota de Florin Sion, P. R. 283 II 929).

7.— Creditorul poate cere chiar înainte de scadenţa cotei-părţi, să-şi stabilească dreptul său conf. art. 66 al. IV pr. civ., pe temeiul că oricine are interes, are şi acţiune şi nici-un text nu îngrădeşte un astfel de drept. (C. Ap. Buc. II dec. com. 13/922, P. R. 20 III 922).

8.— Cu ocazia judecării unei cereri de anchetă în futurum nu se pot discuta chestiuni de fond.

Totuş, când în speţă locatarul pretinde că imobilul ce deţine se găseşte într'o stare care-i face cu neputinţă dreptul său de folosinţă şi când pretinde că este nevoie urgentă de reparaţiuni, tribunalul poate, pentru a statua şi aprecia utilitatea măsuri cerute de dânsul, să cerceteze principiul din art. 1420 c. c.după care locatarul e dator să întreţie lucrul închiriat în stare de a putea fi folosit de locatar, fără ca prin această procedare să se poată zice că se atinge fondul pricinei. (C. Ap. Iaşi I, 263/923, P. R. 64 III 924).

9.— Judecătorul fondului respinge cu drept temeiu o cerere de anchetă atunci când au trecut trei ani dela ziua accidentului, când la vremea accidentului nu s'a arătat nici un martor şi când nici o informaţiune n'a fost culeasă ca să slujească ca bază pentru controlul necesar care urmează a fi exercitat asupra imprejurărilor precise în care s'a produs accidentul, precum asupra fidelităţii a memoriei martorilor care ar putea să fie ascultaţi. (Cas. Req. Fr. 27 Mai 1921, P. R. 96 II 926).

3. **Căi de atac.**

10— Din termenii întrebuinţaţi de legiuitor în art. 66 pr. civ. cari arată că constatările făcute pe baza acestui text pot sluji ca acte probatorii, rezultă că legiuitorul, având în vedere că asemenea probe sunt probe pregătitoare, în vederea procesului de fond, s'a referit la art. 323 pr. civ. conform căruia hotărârile premergătoare, date înainte de judecarea fondului, nu se vor putea ataca cu apel, decât odată cu hotărârea asupra fondului şi de aceea n'a prevăzut vreo cale de atac contra încheerilor în materia anchetei în futurum. (C. Ap. Craiova II, d. 267/924, cu nota de Dem. Polichron, I. Calmanovici, R. Wagner şi G. Iuliu, P. R. 33 II 925).

11.— Dreptul de apel există de o potrivă atât pentru materiile judecate pe cale contencioasă, cât şi pentru acele judecate pe cale graţioasă, şi nu poate fi ridicat părţei decât prin un text expres de lege. Aşa dar, există dreptul de apel în materie de anchete in futurum. (C. Ap Iaşi d. 50/922 cu nota d-lui G. I., în P. R. 38 III 923).

12.— Hotărârile tribunalului date în materie de anchete in futurum, sunt supuse apelului, conform dreptului comun, întrucât nici un text de lege nu derogă, dela principiul celor două grade de jurisdicţiune. (C. Ap. Iaşi I, 5 Iun. 1922 cu notă de D. Alexandresco, P. R. 193 II 923).

4. Efecte.

13.— După dispoziţiunile art. 66 proc. civ. oricine are interes să facă diferite constatări de natură urgentă, constituind, probe care ar putea să dispară până la chemarea în judecat a părţei protivnice, poate să ceară judecătorului competinte să facă această constatare, prin o simplă rezoluţiune sau jurnal, care pot fi atacate cu apel şi recurs la instanţele superioare.

In contra procesului-verbal însă, dresat de judecător cu ocazia efectuării unei asemenea anchete in futurum, niciun text de lege nu prevede vre-o cale de atac, apel sau recurs, care dealtfel nici nu poate fi justificată, întrucât judecătorul prin acest proces-verbal nu face decât să în-

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.iini.ro

şire operaţiunile ce efectuiază, operaţiuni care consta din adunarea unor dovezi care au a servi într'un proces pendinte sau eventual şi care dovezi urmează să fie apreciate de instanţă cu ocazia judecărei procesului, neputând fi deci atacate decât după darea hotărârei asupra fondului. (T. Cetatea Albă 19 Sept. 1930 cu nota de I. Cârdei, P. R. 137 III 931).

14.— Incheierile de anchetă în futurum deşi date contradictoriu, sunt simple măsuri probatorii premergătoare care nu au autoritate de lucru judecat în privinţa drepturilor litigioase deduse în judecată. (C. Ap. Buc. III d. 383/927 cu nota de Lascăr Antoniu şi Istrate Micescu, P. R. 52 II 928).

15.— Cererea de anchetă în futurum nu are caracterul unei acţiuni în justiţie, ci e un simplu mijloc de conservare a probelor de care părţile sunt libere sau nu a se servi într'un actual sau viitor proces.

Astfel fiind ea nu întrerupe cursul prescripţiunii. (T. Ilfov com. II s. 405/923 cu nota de Al. Velescu, P. R. 30 II 924).

16.— Ancheta în futurum are un caracter de provizorat, scopul ei fiind păstrarea unei probe ameninţate să fie pradă pieirei ,ori părţile stând într'o atare instanţă, nu angajează în judecată nimic din cauza principală, care nici nu este deschisă, şi dar nu e dedus în judecată nimic din ea, afară de admisibilitatea probei ce trebuie păstrată în interesul eventual al judecărei cauzei principale. Vădit dar tot ce cuprinde hotărârea de admitere a anchetei în futurum ce are de scop, numai păstrarea unei probe, nu poate constitui lucru judecat, pentru acţiunea principală nedeschisă şi nededusă încă în judecata vreunei instanţe judecătoreşti. (T. Iaşi III, jurnal 2690/929 cu nota de M. I. Păcuraru, P. R. 160 III 930).

17.— Ancheta în futurum este o probă ce se constituie în vederea unui eventual proces şi e reglementată printr'o instituţie de sine stătătoare. Ea este justificată prin interesul de a nu se compromite dreptul părţii prin pericolul dispariţiei probei, până la angajarea şi judecarea procesului în fond.

Prin asemenea cereri neurmându-se stabilirea unui drept potrivnic între părţi, ci asigurarea unei dovezi în vederea unui proces viitor, rezultă că oridecâteori se tinde a se discuta chestiuni de fond şi a se stabili raporturi de drept între părţi, cererea nu poate fi admisă. (T. Fălticeni s. 186/926 cu nota de Al. Diaconescu, P. R. 133 III 926).

ANEXIUNE

1. Anexiunea şi efectele sale.

1. — Atunci când un stat se alipeşte pe lângă un altul, spre a forma o singură ţară, această unire produce ca consecinţă imediată şi necesară că dreptul de suveranitate al primului stat, împreună cu toate atributele şi accesoriile lui, precum: competinţa, represiunea teritorială, executarea hotărârilor penale, etc., se confundă cu dreptul de suveranitate al celui de al doilea Stat. (Cas. II d. 427/922, P. R. 158 III 922).

2.— Astfel puterea statului nou se întinde în integritatea teritoriului său mărit, nu numai la faptele posterioare alipirei, ci şi la infracţiunile săvârşite sub dominaţiunea precedentă, chiar dacă n'ar fi fost încă urmărite, sau dacă instrucţiunea începută ar fi fost întreruptă prin faptul unirii; altfel autorii lor ar beneficia de impunitate, ceeace nu este cu putinţă de admis. (Cas. II d. 427/922, dec. supra cit.)

3.— Militarii din armata statului care s'a alipit, nu-şi mai continuă această calitate faţă de statul nou şi infracţiunile comise la dânşii anterior alipirei, trebuiesc privite din punct de vedere al represiunei ulterioare, ca fiind săvârşite de către civili şi prin urmare, instruirea şi judecata lor intră în competenţa instanţelor penale ordinare. (Cas. II d. 427/922 dec. supra cit.)

4. — Prin alipirea Bucovinei la statul român n'a încetat de cât autoritatea de drept public în acea provincie a fostului imperiu austriac, acesta continuând a exista ca subiect de drept privat, până când o altă formaţiune juridică va înlocui, pe cale legislativă, această stare de lucruri.

Rezultă de aci că în cazul unui accident de cale ferată, petrecut anterior alipirei Bucovinei, statul român nu răspunde faţă de particularul prejudiciat, iar o acţiune în daune este rău îndreptată contra Direcţiunei generale a căilor ferate române, ea urmând a fi îndreptată contra erariului statului austriac. (Cas. III d. 624/922 cu nota de N. Corodeanu, P. R. 24 I 923).

5. — In urma alipirei unei provincii, statul anexant continuă pe cedent, continuitate necesară pentru stabilirea unei ordine juridice în relaţiile de drept public şi privat. (T. Iaşi, 26 Mart. 1921 cu nota d-lui M. Possa, P. R. 51 II 923).

6.— Anexiunea obligă pe statul anexant a recunoaşte toate drepturile acordate de statul cedent, întru cât nu ating ordinea publică a statului anexant, printre cari drepturi este şi personalitatea juridică ce a fost dobândită anterior anexiunei, conform legislaţiunei statului cedent. (T. Iaşi, 26 Mart. 921 v. supra).

7.— In materie de anexiune trebuie deosebit între cazul când un stat întreg a fost absorbit de altul şi cazul când anexiunea nu poartă decât numai asupra unei fracţiuni a statului; în primul caz statul anexant succedă la toate drepturile şi obligaţiunile statului anexat, iar în cazul al doilea numai la cele ce se pot localiza pe teritoriul anexat. (T. Ilfov II com. s. 2240/929, cu note de D. Gerota, R. Elias, I. Rosental şi Al. Ottulescu, P. R. 72 II 930).

8.— Drepturile propriu zis de creanţă nu au assietă teritorială, nu se pot localiza teritorial, aşa cum se localizează drepturile reale, fie depline, fie desmembrate, fie principale, fie accesorii, fie în sfârşit acele drepturi de proprietate colectivă supuse regimului societar, care, din cauza complicaţiei acestui regim, sunt obişnuit considerate drepturi de creanţă.

Aşa fiind, prin tratatul dela Trianon nu au fost trecute statelor succesorale drepturile pur de creanţă, ci au rămas Ungariei. (T. Ilfov II com. s. 2240/929 v. supra).

9.— Drepturile şi interesele prevăzute de art. 194 din tratatul dela Trianon trec Comisiunei reparaţiunilor, iar nu direct unei anumite puteri aliate şi asociate.

Acest text vizează numai drepturile şi interesele ungare în întreprinderile de utilitate publică şi concesiuni, iar nu contractele cu asemenea întreprinderi şi concesiuni. (T. Ilfov II com. s. 2240/929 v. supra).

ANTICREZA.

(Art. 1697 ş. u. C. Civ.).

1.— Legiuitorul cerând prin art. 722, procedura civilă, transcrierea actului de antichrează în registrele tribunalului, de aci rezultă că antichereza constitue un drept real imobiliar, şi ca atare asemenea acte, urmează a fi autentificate numai de tribunal, conform art. 5 l. aut. actelor. (Cas. I d. 72/903 cu nota de C. N. Toneanu, P. R. 149 I 927).

2.— V. Faliment.

ANULARE

V. Acţiune în anulare. Confirmare.

APARAREA LINIŞTEI PUBLICE.

(L. publ. M. Ofic. 279/924 şi M. Ofic. 253/927).

1.— Legea pentru reprimarea unor noui infracţiuni contra liniştei publice din 19 Decemvrie 1924 completată în Noemvrie 1927, răspunde necesităţei simţite şi la noi ca şi în Franţa de a se face o operă de apărare contra spiritului revoluţionar, tot mai ameninţător. Pentru a se da posibilitate imediată de reprimare în contra acelora cari turburau ordinea publică prin atentate contra persoanelor, proprietăţei şi serviciilor publice, legiuitorul a prevăzut pedepsirea actelor preparatorii cum şi înţelegerea infractorilor în vederea atentatelor ce complotează, cum şi aprobarea şi lăudarea unor atari fapte sau făptuitori, cari până atunci se bucurau de o regretabilă impunitate, înţelegând astfel a completa dispoziţiunile insuficiente ale legislaţiunei penale, prin adăugirea de noui infracţiuni, în scopul de a asigura menţinerea mai temeinică a liniştei publice. (Cas. II d. 6341/930 cu nota de Vintilă Dongoroz, P. R. 68 III 931).

2.— Deşi legea liniştei publice nu defineşte prin nici un text al ei, cari anume sunt mijloacele teroriste, totuş este neîndoios că prin aceste expresiuni se înţeleg, nu numai acte materiale cari prin conduterea lor ar constitui ele însăş infracţiuni penale, ci orice mijloc de natură a răspândi spaima, frica, teroarea şi ura, în scop de a executa, încerca sau pregăti infracţiunile prevăzute de acea lege, precum şi acelea de a încuraja, aproba sau lăuda asemenea infracţiuni sau infractori. (Cas. II d. 6341/930, cu notă de Vintilă Dongoroz, P. R. 68 III 931).

3.— Mijloace teroriste sunt acelea cari, prin acţiunea lor imediată, produc înspăimântarea mediului şi creiază panică.

Simpla răspândire de manifeste arată pur şi simplu o tendinţă de realizare a unui scop, care nu produce groază momentană, nici turburare imediată, deci mijlocul terorist nu poate fi întrupat în simpla răspândire de manifeste. (Cab. I Instr. T. Iaşi, 13 Aug. 1930, cu notă de Tr. R. Scriban, P. R. 164 III 930).

4. — Legea pentru apărarea liniştei publice, comentarii asupra câtorva articole, re Traian R. Scriban. (P. R. 143 IV 930).

APARENŢĂ.

V. Erede aparent.

APARTENENŢĂ (drept de—)

V. Domiciliu.

APE.

(L. publ. Mon. Ofic. Nr. 137 din 27 Iunie 1924 şi modif. ult.; regul. Mon. Of. 8 Oct. 1925).

1. — Toate cauzele cari se referă la folosinţa apelor, conform articolului de lege XXIII din anul 1885, din punctul de vedere al interesului public, sunt în competinţa şi atribuţiunea autorităţilor administrative, fără a ţine seamă că în

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.iini.ro

privinţa folosinţei, între părţi s'a făcut vre-o convenţiune particulară care nu are putere, fără aprobarea autorităţii administrative. (Cas. I c. Ardeal, 7 Iunie 1922, cu notă de G. Plopu, P. R. 51 III 923).

APE TERITORIALE.

V. Prize maritime.

APEL.

(Art. 35 ş. u. l. accel. 104, 316 ş. u., 344, 362 ş. u. pr. civ., 168 ş. u. 184, 188, 195 ş. u. pr. pen.).

CUPRINS :

A. *Apel civil şi comercial.*
1. *Hotărîri susceptibile de apel (1—9).*
2. *Persoane cari pot declara apel (10—13).*
3. *Formele apelului:*
a) *Identificarea hotărârii apelate (14—17).*
b) *Semnarea apelului (18—24).*
c) *Motivarea apelului (25—35).*
4. *Termenul de apel (36—47).*
5. *Judecarea apelului (48).*
6. *Efectele :*
a) *Efectul devolutiv al apelului (49—72).*
b) *Cererile noui în apel (73—94).*
c) *Cui profită apelul (95—96).*
B. *Apel penal.*
1. *Hotărâri susceptibile de apel (97—98).*
2. *Termenul apelului penal (99).*
3. *Formele apelului (100—104).*
4. *Efectele:*
a) *Apelul părţii civile (105—111).*
b) *Apelul inculpatului (112)*
c) *Alte efecte ale apelului penal 113 — 118)*
C. *Legislaţia teritoriilor alipite (119—127)*
D. *Note (128).*

Apel civil şi comercial.

1. Hotărâri susceptibile de apel.

1. — Apelul făcut de debitor contra unei încheeri a Tribunalului, prin care se încuviinţează cererea creditorului de a executa hotărârea, adică titlul executoriu de creanţă, este inadmisibil după proc. civilă rusă, deoarece, în sistemul acestei proceduri, încheierile Tribunalelor nu pot fi atacate cu apel, decât în anumite cazuri prescrise de lege, printre care nu se prevede cazul de mai sus. (Cas. II d. 179/925, P. R. 146 III 925).

2. — Principiul de drept comun, după care numai hotărârile date asupra fondului de către instanţele judiciare sunt susceptibile de apel sau recurs iar nu şi simplele încheeri preparatorii neapelabile decât odată cu fondul, îşi are aplicaţiune şi în materie de judecată disciplinară, de câte ori legea nu dispune altfel. (Cas. III C. ardelean, d. 51/924, P. R. 62 III 924).

3. — Numai acele deciziuni sunt susceptibile de apel, care tranşează o chestiune desbătută între părţi şi cari sunt date în materie contencioasă; deci nu este admisibil apelul în contra actelor de jurisdicţiune graţioasă, care încuviinţează sau resping cererea unei părţi ce se înfăţişează fără adversar.

In special, nu este de natură contencioasă şi prin urmare nu este supusă apelului, hotărârea, care fiind dată asupra unei petiţiuni înfăţişată de administratorul judiciar provizoriu al unei succesiuni, încuviinţează a se vinde titlurile acelei succesiuni pentru a se putea plăti datoriile succesiunei. (Cas. Civ. Fr., 16 Nov. 1921, P. R. 12 III 928).

4. — Măsurile încuviinţate de tribunal în camera de consiliu în virtutea art. 104 pr. civ. nu pot fi atacate în faţa completului, în şedinţă publică, ci numai pe calea apelului la Curte, prevăzută chiar în dispoziţiunile acestui text. (T. Ilfov II com., s. 287/922, cu nota d-lui G. Iuliu, P. R. 53 II 923).

5. — Numirea unui administrator provizoriu potrivit art. 443 c. civ. este un incident al procesului de punere sub interdicţie şi deci constituind o hotărâre premergătoare, apelul declarat contra jurnalului tribunalului, prin care această măsură a fost admisă, este inadmisibil înainte de a se fi dat hotărârea asupra fondului. (C. Ap. Iaşi I, 30 Oct. 1923, P. R. 64 III 924).

6. — Principiul înscris în art. 323 pr. civ este o derogare dela principiul libertăţei utilizărei căii de apel, derogare ce trebuie limitată numai la cazul când în urma şi în cursul unei acţiuni intentate s'au admis diferite procedeuri sau măsuri preparatorii ori premergătoare, nu însă şi în cazul când nu este vorba de o acţiune intentată şi Tribunalul se pronunţă asupra unei cereri pentru asigurarea unei probe care va servi într'un proces viitor, cum este în cazul anchetei in futurum. (Cas. III, d. 455/929, cu notă de Dem. D. Stoenescu, P. R. 7 I 930).

7. — Apelul făcut numai în contra motivelor hotărîrii primei instanţe, fiind inadmisibil, este fără interes a se mai discuta dacă instanţa de apel l-a respins ca atare sau ca nefondat. (Cas. I, d. 389/925, P. R. 102 III 925).

8. — O hotărâre judecătorească, în speţă o ordonanţă prezidenţială, în contra căreia este deschisă calea apelului, este susceptibilă de a fi reformată în apel, chiar când a fost în prealabil executată, dacă nu rezultă achiesarea părţii, care se plânge în apel, la actul de executarea hotărârii apelate.

Prin urmare, când tribunalul decide că apelul nu mai prezintă interes pentru parte, din moment ce hotărârea atacată a fost executată, nesocoteşte prin aceasta dreptul părţii de a obţine reformarea, în apel, a acelei hotărâri. (Cas. I, d. 456/924, P. R. 54 III 924).

9. — Un apel introdus înainte de achiesare contra unei hotărâri a primei instanţe, în formele şi termenele fixate pentru apelul principal, este admisibil.

Puţin importă că, fiind al doilea în dată, a fost precedat de un apel principal, pe care partea adversă l-a introdus în condiţiuni ce-l fac nul sau inadmisibil. (Cas. fr., 5 Martie 1928, P. R. 99 III 929).

2. Persoane cari pot declara apel.

10. — Una din condiţiile necesare exercitării dreptului de apel este acela al calităţii persoanei care voeşte a lua iniţiativa acestei căi de atac, concretizată prin situaţia ei de parte litigantă.

Prin urmare, nu poate fi obligată a apela o sentinţă acea parte care n'a avut calitatea de persoană în procesul transat printr'însa. (T. Ilfov I com. 11 Nov. 1930 cu notă de C. Bălescu, P. R. 173 II 931).

11. — Apelul făcut de o persoană care n'a figurat nici ca parte, nici ca intervenient înaintea primei instanţe, este inadmisibil, oricât de însemnat ar fi interesul acelei persoane de a exercita această cale de atac. (C. Ap. Craiova I, 3 Dec. 1928 cu nota de I. Constantinescu, P. R. 37 III 929).

12. — Aceste terţe persoane, n'ar avea decât să-şi valorifice drepturile lor pe cale de contestaţie la executarea unei asemenea hotărâri. (C. Ap. Craiova, d. supra cit.).

13. — Nu constitue o schimbare a calităţii părţilor în apel şi deci o violare a art. 317 pr. civ. faptul că cererea de punerea în posesiune a unei averi lăsată bisericei catolice dintr'o localitate este introdusă de preotul paroh al acelei biserici autorizat de şeful său spiritual, arhiepiscopul catolic, iar cererea de apel contra sentinţii Tribunalului este făcută de însuşi acest şef spiritual singur, de oarece dânsul a lucrat în calitate de administrator al bunurilor bisericilor catolice din România în ambele cererei. (Cas. I, d. 690/922, cu nota de Al. I. Spineanu, P. R. 116 I 923).

3. Formele apelului.

a) Identificarea hotărârii apelate.

14. — Nu se poate admite că, din moment ce judecătoria de ocol a judecat deodată două contestaţiuni printr'o singură carte de judecată, contestatorii erau îndreptăţiţi prin această greşită judecată, a se sustrage cerinţelor legei şi a face un singur apel, în loc de două apeluri deosebite, deoarece fiecare contestator revendica o bucată separată de pământ iar nu indiviză şi întemeindu-se fiecare pe un act de cumpărare deosebit. (Cas. II, d. civ. 252/921, P. R. 123 III 922).

15. — Apelul care nu cuprinde arătarea domiciliului sau reşedinţa apelanţilor, numărul sentinţei ce apelează şi nici nu ataşează o copie după ea, conform art. 35 din legea accelerărei, este nul. (C. Ap. Buc. III d. 143/926, P. R. 3 III 927).

16. — Trecerea într'o petiţie de apel a datei sentinţei atacată nu constitue o condiţiune esenţială pentru validitatea acestui act. Este suficient ca intimatul să nu fi avut nici o îndoială asupra faptului de a şti care este sentinţa atacată cu apel. (Cas. Belg. I 6 Nov. 1924, P. R. 32 III 925).

17. — Este suverană şi necenzurabilă constatarea judecătorilor de fond că cererea de apel cuprinde, din cauza unei erori pur materiale, o dată inexactă a sentinţei atacate, şi că intimatul n'a putut să aibe nici o incertitudine în ce priveşte sentinţa pe care a avut-o în vedere. (Cas. Belg. 6 Nov. 1924, P. R. 32 III 925).

b) Semnarea apelului

18. — Conf. art. 316 p. civ. apelul trebuie iscălit de apelant sau împuternicitul său cu procură alăturată în copie, iar apelul făcut de alte persoane poate fi ratificat în termen. (C. Ap. Buc. III dec. 98/920, P. R. 23 III 922).

19. — Când procura nu specifică împuternicirea de a face şi iscăli apelul, deşi se arată că mandatarul poate introduce acţiuni şi reprezinta în justiţie, apelul prin procurtor nu este valabil făcut. (C. Ap. Buc. III dec. 98/920, P. R. 23 III 922).

20. — Legea nu cere ca acel care face un apel ca mandatar, să declare în mod expres numele mandantului pentru care a făcut apel, ci este suficient ca din petiţia de apel şi copii de pe hotărârea ce se alătură, să se poată stabili calitatea de mandatar şi persoana în numele căreia apelul a fost făcut. (Cas. I d. 120/921, P. R. 45 III 922).

21. — O procură dată pentru încasare de creanţă şi cu dreptul de a se intenta acţiuni în acelaş scop, nu e valabilă pentru a servi la facerea unui apel. (C. Ap. Buc. III d. com. 152/928, P. R. 53 III 929).

22. — Dacă în apel nu se indică persoana în numele căruia mandatarul face apel, ci numai: „X, advocat prin procură", apelul nu este regulat făcut conf. art. 316

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.iini.ro

şi 326 pr. civ.. (C. Ap. Buc. II, dec. 19/920 P. R. 17 III 922).

23.— Legea advocaţilor a îngăduit acestora să certifice semnătura privată de pe procurile obţinute dela clienţii lor, rămânând însă în vigoare dispoziţiunile art. 1182 din codul civil privitoare la stabilirea datei când s'a obţinut scriptura privată. O simplă copie de pe un act sub semnătură privată ne putând avea nici o forţă probantă urmează că numai originalul acestui act, cu semnătura proprie, trebuie să fie înfăţişat înaintea unei dregătorii publice, spre a căpăta dată certă. In consecinţă un apel semnat de un avocat ca procurtaor, fără alăturarea procurei originale date conf. art. 6 din legea avocaţilor, ci numai cu depunerea unei simple copii de pe procură, certificate de advocat. urmează a fi respins ca făcut de o persoană fără calitate. câtă vreme un asemenea apel n'a fost ratificat de parte, în termenul legal. (T. Prahova s. v. sent. 552/924 cu nota de Tulius I. Goruneanu, P. R. 242 II 924).

24.— Din interpretarea disp. art. 316 pr. c. s'ar putea susţine că apelul nesemnat de parte şi neratificat în termen, este nul, şi această nulitate—care constitue o excepţiune peremtorie de fond — nu se poate acoperi prin tăcerea părţilor, căci altfel ar însemna că un apel introdus neregulat, să fie ratificat şi peste termenul prevăzut de art. 316 pr. c., termen care fiind de ordine publică nu ar putea fi prelungit prin tăcerea părţilor.

In conf. cu disp. art. 111 pr. c. orice cauză de nulitate în privinţa actelor de procedură privitoare la cererile de legarea instanţei prin acţiuni, opoziţiuni, contestaţii ,apel, recurs în casaţie şi cereri de revizuire, este stinsă dacă nu se propune înaintea ori cărei apărări asupra fondului.

Din interpretarea art. 111 pr. civ. se desprinde principiul că actele privitoare la legarea instanţei — deci şi excepţiunea că apelul nu este iscălit de parte, — fiind considerate ca acte de procedură. urmează ca excepţiunea privitoare la nulitatea lor nu poate fi considerată ca o excepţiune de fond, ci ca o excepţiune de formă şi ca atare dacă nu a fost ridicată în termenul arătat de art. 111 pr. c., ea va fi considerată ca stinsă si deci nu mai poate fi reînviată în cursul procesului. (Trib. Muscel, 10 Dec. 1926, P. R. 7 III 929).

c) **Motivarea apelului**

25. — Motivele de apel, trebuesc menţionate în petiţia de apel potrivit art. 326 pr. civ., iar neindicarea lor chiar de la început, indrituieşte pe partea interesată a cere amânarea şi comunicarea, fără însă a se mai putea obţine pe acest motiv o a doua amânare conform art. 69 pr. civilă. (C. Ap. Buc. III. d. civ. 262/926, P. R. 86 III 927; C. Ap. Constanţa, jurnal 2205/924 cu nota de Gr. Racoviceanu, P. R. 160 II 926; T. Dorohoi, s. 92/921 cu nota de D. Hozoc. P. R. 30 III 923; T. Dorohoi, s. 105/924, P. R. 67 III 924; T. Fălticeni, s. 134/928 cu ntoa de G. Petruc. P. R. 146 III 928).

26.— Dispoziţiunile art. 69 pr. civ. potrivit cărora neindicarea temeiurilor de fapt şi de drept pe cari se sprijină cererea, îndrituieşte pe partea interesantă a cere amânarea şi comunicarea lor. fără însă a se putea face o a doua amânare pe acest motiv. se aplică şi în apel. (C. Ap. Buc. IV d. 60/922. P. R. 63 III 923; C. Ap. Constanţa, jurnal 2205/924 cu nota de Gr. Racoviceanu, P. R 160 II 926).

27.— Conform art. 326, 333 şi 69 pr. civ. aceste dispoziţiuni se aplică şi în pricinile de competenţa judecătorilor de ocol. (T. Făticeni, s. 134/928 cu nota de G. Petruc. P .R. 146 III 928).

28.— Când se constată că nu s'a comunicat sentinţa apelată, apelantul poate depune valabil motivele şi în ziua judecăţii nulitatea apelului neputându-se pronunţa decât în cazul când s'a lăsat să treacă prima zi de înfăţişare, fără a se depune motivele. (C. Ap. Buc. III d. civ. 262/926, P. R. 86 III 927; C. Ap. Buc. III, 3 Oct. 1928, P. R. 53 III 929).

29. — Legea acordând părţii interesate un termen pentru a-şi motiva apelul, nu se mai permite o nouă amânare peste termenul acordat iar comunicarea are a se face pentru atingerea scopului urmărit într'un termen util, pentru ca partea adversă să fie pusă în măsură a lua cunoştinţă şi prepara apărarea. (T. Fălticeni s. 134/928 cu nota de G. Petruc, P. R. 146 III 928).

30.— Apelantul s'a obligat a-şi motiva şi comunica aceste motive la dosar, ori cu toate că apelantul le-a depus la dosar în ajunul procesului, întrucât legea nu fixează nici un termen în această privinţă, Tribunalul având în vedere importanţa litigiului şi a motivelor de apel, găseşte că aceste motive au fost comunicate în termen util, pentru ca intimatul să-şi poată pregăti apărarea. (T. Baia, 8 Dec. 1930 cu nota de G. Petruc, P. R. 101 III 931).

31.— E tardivă comunicarea motivelor de apel făcută în ajunul procesului, căci prin o astfel de comunicare partea e pusă în imposibilitate de a-şi pregăti apărarea. (T. Dorohoi, jurn. 186/924, P. R. 133 III 924).

32..— Apelantul declarând prin cererea sa că-şi susţine apelul pe motivele invocate şi consemnate în hotărârea primei instanţe, ce a fost deja comunicată intimatului, nu trebuie a mai face o comunicare specială a acelor motive. (Cas. III dec. 168/921 P. R. 8 III 922).

33.— Potrivit art. 69, al. 5 pr. civ. partea care a declarat apel, dacă nu a alăturat şi motivele apelului odată cu introducerea lui, poate cere un singur termen spre a le depune.

Când se constată din dosar că s'a acordat apelantului un termen pentru depunerea motivelor de apel, iar la acel termen el absentează şi în urmă declară opoziţie, primul efect al opoziţiei fiind de a repune afacerea în starea în care se află în momentul lipsei oponentului, deci subzistă pentru oponentul apelant obligaţia lui de a depune motivele de apel după cum i se încuviinţase, şi când se constată că nici la primul termen în opoziţie, nu a depus nici motivele de apel. nici de opoziţie, el se va considera decăzut şi opoziţia si implicit apelul urmează a i se respinge ca nemotivate. (T. Dorohoi s. 105/924. P. R. 67 III 924).

34.— Dacă reclamantul dela prima instanţă a făcut apel, deoarece pretenţiunile sale au fost admise numai în parte, iar în acest apel pârâtul s'a prezentat fără a introduce si dânsul apel în termen şi a pus concluziuni în contra apelului reclamantului, — în acest caz — pârâtul a primit înaintea instanţei de apel mărginirea discutării pricinii numai asupra pretenţiunilor reclamantului şi sentinţa dată în apel este a se considera că a rezolvat totalitatea pretenţiunilor părţilor, astfel cum ele au înteles a le deduce în apel.

Această hotărâre fiind dată cu citarea părţilor si în ultimă instanţă, ea este a se considera potrivit art. 376 pr. civ., ca desvârşită şi litigiul dintre părţi fiind astfel soluţionat definitiv, nu mai poate fi pus în discuţiune prin apelul introdus posterior de către pârât, participarea lui implică din partea sa achiesarea judecăţii în acest mod a întregului proces. (Cas. I, d. 2099/926, P. R. 82 III 927).

35.— Când sunt doi apelanţi şi unul se referă la motivele depuse şi comunicate de călălalt, nu se poate zice că intimatul ar fi surprins în apărarea sa şi deci nu mai este locul a se aplica sancţiunea anulării apelului. (C. Ap. Constanţa, jurnal 2205/924 cu nota de Gr. Racoviceanu, P. R. 160 II 926).

4. **Termenul de apel.**

36.— Dispoziţiunea din art. 99 legea jud. de ocoale ca şi aceea din art. 318 pr. civ., de a se comunica părţii adverse copia hotărârii pronunţate de prima instanţă, are de scop de a aduce la cunoştinţa celui interesat existenţa hotărârii şi cuprinsul ei, pentru ca partea să poată fi în măsura de a aprecia dacă urmează să se adreseze instanţei de apel, spre a pune pricina din nou, în curs de judecată.

Legea lăsând la facultatea părţii de a introduce apel şi mai înainte de comunicarea hotărârii. şi a învesti astfel valabil o instanţă judecătorească cu judecarea unei pricini, de aci urmează că, odată apelul introdus, aceasta implică renunţarea la comunicarea hotărârii de care a luat cunoştinţă la introducerea apelului, şi deci îndeplinirea formalităţii comunicării nu mai poate avea nici un sens, căci scopul pe care legea l-a avut în vedere când a edictat această măsură se găseşte realizat. (Cas. I d. 1592/925 cu nota de Dem. D .Stoenescu, P. R. 67 I 926).

37.— Termenul de apel împotriva unei hotărâri curge din moment ce se constată că partea a luat cunoştinţă în mod public de hotărârea ce atacă. (Cas. I d. 1592/925 cu nota de Dem. D. Soenescu. P. R. 67 I 926).

38. — Termenul de apel în materie comercială curge potrivit nouei legi a accelerării judecăţilor şi codului comercial, de la pronunţarea sentinţei când părţile au fost de faţă, iar dela comunicarea sentinţei numai pentru sentinţele date în lipsă. (C. Ap. Buc. I d. com. 115/931, P. R. 46 III 931).

39.— Atacarea unei hotărâri a primei instanţe se poate face chiar înainte de comunicarea copiei după acea hotărâre.

Când însă se constată că partea a atacat cu opoziţiune hotărârea dată în lipsă şi în acelaş timp şi cu apel, dânsa e presupus că a renunţat la comunicare, astfel că termenul apelului curge din momentul facerii opoziţiei.

Prin urmare, în speţă, se socoteşte tardiv un apel făcut peste termenul de 30 zile, prescris de art. 904 c. com., dela introducerea opoziţiunii, înaintea primei instanţe, dela care s'a desistat. (C. Ap. Iaşi I, 31 Ian. 1924 cu nota de Eug. Herovanu, P. R. 100 II 924).

40.— Conform art. 320 pr. civ. dreptul de apel se pierde dacă partea lasă să treacă termenul prevăzut de lege fără să uzeze de acel drept, partea fiind astfel decăzută din acest drept.

Termenul de apel născut din lege, ce conform art. 318 pr. civ. curge dela comunicare şi fiind o facultate, nu se poate prescrie prin 30 de ani chiar dacă nu s'a făcut comunicarea hotărârii.

Art. 1890 cod. civ., fundat de altfel pe o prezumpţie de renunţare, se aplică numai acţiunilor, nu şi apelurilor. (C. Ap. Iaşi II, Iunie 1929. cu notă de Florin Sion, P. R. 225 II 931).

41. — Un apel introdus de o instituţie

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.iini.ro

publică la Poşta Centrală, spre a fi predat Curţii, este bine introdus, dacă instituţia poate să dovedească accasta cu acte şi date indiscutabile. In caz când acest apel nu ajunge la Curte dintr'o cauză străină de voinţa apelantului — spre exemplu un caz fortuit — termenul de prescripţie pentru atacarea hotărârilor cu apel se suspendă până la încetarea cauzei care a făcut să nu se înregistreze apelul, sau până în ziua când partea a luat cunoştinţă de acest fapt şi a fost în măsură să introducă un nou apel. (C. Ap. Constanţa, d. 8/923, cu notă de G. Alexianu, P. R. 11 II 925).

42. — Cât timp partea care face apel nu achiesează la executarea hotărârei atacate, şi nici nu declară să-şi retrage apelul, instanţa apelativă este pendinte şi nu se poate spune că ea a fost stinsă prin simplul fapt că partea a introdus în urmă şi opoziţiune înaintea primei instanţe. (Cas. III, d. 1642/922, cu nota d-lui A. Weiss, P. R. 213 I 923).

43. — Constatarea că un apel este în termen, poate fi făcută de către instanţa de trimitere, fie după cererea părţilor, fie din oficiu. (Cas. I 16 Aprilie 1907, P. R. 89 III 923, în notă).

44. — Atât în materie civilă, cât şi în materie represivă, tardivitatea apelului interesând ordinea publică, poate fi propusă în orice stare a procesului, judecătorii fiind chiar datori s'o invoace din oficiu. (Cas. Bruxelles, 4 Mai 1920, cu notă de D. Alexandresco, P. R. 126 III 923).

45. — Nulitatea ce decurge din tardivitatea apelului nu este de ordine publică şi este acoperită când s'a pus concluziuni în fond. (T. Poitiers, 26 Iulie 1920, P. R. 41 III 923).

46. — Nu se poate imputa părţii, neregularitatea unui apel, pentrucă Preşedintul Tribunalului care l'a primit n'a scris în rezoluţie că s'au depus taxele de timfru şi a scris greşit data apelului. (C. Ap. Buc. IV, Jurnal 1821/927, P. R. 86 III 927).

47. — Deşi hotărârea primei instanţe s'a dat sub vechea lege de procedură şi deci dreptul de apel e câştigat părţii, în conformitate cu acea lege, cum însă hotărârea a fost comunicată sub noua lege şi deci termenul a început să curgă sub imperiul ei, lungimea acestui termen se va calcula potrivit noilor dispoziţiuni procedurale. (Cas. III, d. 1182/930, P. R. 35 III 931).

5. Judecarea apelului.

48. — Formându-se majoritatea de voturi asupra unui motiv de apel, este indiferentă soluţiunea ce s'ar fi dat asupra celuilalt motiv şi divergenţa de păreri ivită în privinţa acestuia din urmă (care e cu totul independent de primul) nu schimbă soluţiunea apelului. (Cas. II d. civ. 155/921, P. R. 75 III 922).

6. Efectele :

a) Efectul devolutiv al apelului.

49. — In instanţa de apel, probele nu pot fi refăcute decât dacă partea interesată cere acest lucru. (Cas. I d. 42/921, P. R. 47 III 922).

50. — Prin efectul devolutiv al apelului, partea care a avut câştig de cauză la prima instanţă şi deci nu a făcut apel, poate propune, în apelul introdus de adversarul său, mijloacele pe cari s'a întemeiat la prima instanţă şi cari nu au fost discutate acolo, fără a i se putea opune imprejurarea, că ea n'a făcut apel, căci având câştig de cauză la prima instanţă, ca nu ar avea interesul şi deci nici dreptul de a apela o hotărâre care i-a satisfăcut pretenţiile.

Prin urmare, când proprietarul cere evacuarea chiriaşului şi pentru neplata chiriei şi pentru abuz de folosinţă, iar prima instanţă îi admite acţiunea numai pentru neplata chiriei, fără a discuta celălalt mijloc propus pentru a se dovedi temenicia acţiunii, în instanţa de apel sezizată de chiriaş, proprietarul poate aduce în apărare mijlocul de probă nediscutat la prima instanţă tras din abuzul de folosinţă. (Cas. I, d. 1091/924, P. R. 1 III 925).

51. — Nu este locul, din punctul de vedere al neprimirei apelului, de a se deosebi între diferitele părţi ale hotărârii de divorţ, care formează un tot indivizibil.

Prin urmare, apelul urmează a fi primit pentru întreaga hotărâre, atât în ce priveşte pensiunea alimentară cât şi în privinţa celorlalte dispoziţiuni ale hotărârii. (C. Ap. Paris VII Fr., 6 Dec. 1921, P. R. 15 III 928).

52. — Mijloacele de probaţiune relative la lămurirea unei chestiuni noui, pusă pentru prima oară în apel şi nediscutată înaintea primei instanţe, cu drept cuvânt şi fără a i se putea imputa nici o vină, instanţa de apel le poate lua în considerare.

Intr'adevăr, în acest caz nu i se poate imputa părţii care le propune nici o culpă din faptul că nu a prevăzut mijloacele cu cari să combată nouile apărări ale adversarului. (Cas. I, d. 3395/926, P. R. 82 III 927).

53. — Apelul fiind devolutiv de instanţă, Curtea de Apel este în drept ca după ce a infirmat sentinţa dată asupra opoziţiunii să lase sau să schimbe hotărârea opozată. (Cas. 27 Febr. 1928, P. R. 91 III 928).

54. — Cererea făcută în petiţia de apel dar nedesbătută oral de partea care a făcut-o, nu obligă instanţa a o examina, chiar dacă acea cerere a fost repetată cu concluziunile scrise. (Cas. I, d. 2707/928, cu note de Corneliu Grigorian, H. Friedmann şi Gr. Urlăţianu, P. R. 105 I 929).

55. — Efectul devolutiv al apelului îşi găseşte aplicarea chiar în materia contestatiei. (Cas. II, d. 512/924, cu notă de Ion V. Gruia, P. R. 248 I 925).

56. — In apel se pot invoca mijloace noui de apărare, chiar dacă n'au fost invocate la prima instanţă.

Când prin petiţia introductivă a apelului se formulează o parte din motive în instanţă, partea se poate folosi de orice motiv de apel în ziua judecătii. (Cas. II, d. 512/924 cu notă de oIn V. Gruia, P. R. 248 I 925).

57. — Efectul devolutiv al apelului nu face să dispară hotărârea apelată El dă numai apelantului dreptul de a repune faptele în discuţiune. In caz de reformare, instanţa de apel este obligată să motiveze ce anume împrejurări au determinat să schimbe soluţiunea primei instanţe. (Cas. II. d. 343/925, P. R. 63 III 925).

58. — Mijloacele de probă invocate pentru prima oară în apel de către creditorul care a cerut declararea debitorului în stare de faliment, şi prin care tinde să dărâme însuş temeiurile pe cari prima instanţă se sprijinise pentru a constata buna credinţă a debitorului, în refuzul său de a plăti, trebuiesc cercetate şi discutate de instanţa de apel, când se invocă pentru prima oară înaintea sa. (Cas. III d. 924/924 cu nota de G. Iuliu, P. R. 254 I 924).

59.— Efectul devolutiv al apelului se aplică şi la judecăţile în apel contra sentinţelor declarative şi întrucât falitul apelant probează cu o serie de cambii că creditorii au fost desinteresaţi, nu se mai poate confirma sentinţa declarativă de faliment, neexistând creanţe şi ca atare scopul procedurei de faliment nu se mai poate realiza. (Cas. III d. 181/927 cu nota de R. Hutschenecker, P. R. 107 I 927).

60. — Art. 501 pr. civ. ard. ce se referă la cazul când instanţa de apel poate ordona repetarea sau întregirea probelor administrate la prima instanţă, iar nu şi la cazul dacă instanţa poate sau nu reveni asupra încheierilor date în materie de probaţiune. (Cas. III d. 375/929, P. R. 106 III 929).

61.— Procedura înaintea primei instanţe formând un tot indivizibil, apelul contra hotărârei date asupra fondului implică posibilitatea discuţiunei tuturor incidentelor rezolvite prin jurnalele anterioare, fără a fi nevoie a se face menţiune expresă despre aceasta. (C. Ap. Buc. II, dec. 165/920, P. R. 19 III 922).

62.— In virtutea principiului devolutiv al apelului care îşi produce efectul şi în materie de faliment, întrucât legea comercială nu face nici o derogare în această privinţă instanţa de apel poate ridica starea de faliment, dacă din examinarea nouilor acte şi mijloace de apărare prezentate de părţi, rezultă că cel declarat în stare de faliment la prima instanţă nu mai este în încetare de plată. (C. Ap. Buc. IV, d. 110/923, P. R. 63 III 924).

63.— Când, din cauza declinatorului de competinţă admis de Tribunal, procesul se judecă pentru prima oară în fond în faţa Curţei de Apel, conform art. 366 proc. civilă, tot ceace s'ar fi putut face la prima instanţă, dacă s'ar fi intrat în judecarea fondului procesului, se poate face şi în apel ,dacă acest apel se cercetează pentru prima oară în fond, aşa că se poate adăuga la temeiul de drept al acţiunii. (C. Ap. Craiova I, d. 115/924, P. R. 132 III 924).

64.— Efectul devolutiv al apelului face a se pune în discuţie din nou în instanţa de apel, întreaga afacere cu toate chestiunile de drept şi de fapt, aşa cum a fost sau trebuia pusă înaintea primei instanţe şi nimic nou nu se poate pune în discuţiune, care să nu fi existat în cursul desbaterilor primei instanţe, afară de mijloace noui de drept sau de fapt, care au fost omise a fi invocate înaintea primei instanţe, dar cari existau în cursul desbaterilor primei instanţe .(C. Ap. Galaţi I, d. 55/926, P. R. 107 I 927 în notă).

65.— Deşi potrivit principiilor de procedură civilă, apelul făcut de o parte este devolutiv numai în privinţa punctelor atacate cu apel ,totuş acest principiu sufere excepţiune atunci când reclamantul văzându-şi acţiunea admisă pentru unul dintre motivele arătate în cerere, deşi a discutat înaintea primei instanţe toate motivele şi pârâtul introducând apel în contra hotărârii de admitere, în apelul introdus de pârât urmează a se repune în discuţiune întreaga acţiune dinaintea primei instanţe, dacă o cere intimatul, fără ca reclamantul să fi apelat acea hotărâre, căci el nu putea să declare apel în contra unei hotărâri care îi dăduse câştig de cauză şi nicăiri legea şi nici echitatea nu cere ca în acest caz reclamantul să fie obligat a declara un apel preventiv, eventual, pentru cazul când pârâtul nemulţumit de hotărârea pronunţată ar apela-o. (Trib. Ilfov S. III c. c., 2 Nov. 1925 cu notă de N. Georgean, P. R. 37 III 926).

66.— Potrivit art. 332 pr. civ., în apel, părţile pot în principiu să refacă în parte sau în total probele administrate la prima instanţă, ceiace este o chestiune de fapt

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.iini.ro

lăsată cu totul la aprecierea judecătorilor fondului, cari vor trebui să constate dacă acele probe sunt greşite sau neîndestulătoare. (T. Tecuci, s. civ. 221/924, P. R. 72 III 925).

67.— Partea câştigătoare, intimată în apel, neputându-se plânge de hotărârea primei instanţe, n'ar mai fi primită a cere refacerea probelor tocmai pe care se sprijină motivele hotărârei ce i-a dat câştig de cauză, putând totuşi a face această cerere pentru alte dovezi ce i-au fost înlăturate sau la cari a renunţat nu în mod definitiv. (T. Tecuci s. civ. 221/924 v. supra).

68.— Prin efectul său devolutiv, apelul făcut de una din părţi, repune în discuţiune întregul proces, care, în materie agrară, în virtutea caracterului de ordine publică a expoprierii, poate fi discutat, chiar din oficiu, în tot complexul său. (Com. jud. Expropr. Ilfov, d 12/925 cu nota de G. Elefteriu, P .R. 83 II 926).

69.— Apelul nu deschide o nouă instanţă şi partea care a pierdut dreptul de a invoca în prima instanţă un mijloc dilatoriu care nu este de ordine publică, nu poate să-l mai propună la Curtea de Apel. (Cas. Req. Fr. 18 Mai 1920 cu nota d-lui A. C. în P. R. 82 III 922).

70.— Este admisibil apelul făcut de tată şi mamă cari au cerut printr'o singură cerere o sumă globală drept daune pentru moartea fiului lor, dacă în lipsa unei evaluări distincte ,reiese din termenii cererii şi concluziunile părţilor, că pretenţiunile reclamanţilor sunt egale. (C. Ap. Liège Belg. 27 Dec. 1919 cu nota d-lui G. M. S. în P. R. 55 III 922).

71.— Atunci când un Tribunal a pronunţat divorţul între doi soţi din cauza greşelilor bărbatului şi a încredinţat mamei copilul obligând pe tată a vărsa femeei sale o pensiune alimentară, soţul nu poate asupra acţiunei intentată de către femeie pentru mărirea pensiei, să solicite pentru prima oară în apel păstrarea copilului.

Această cerere prin obiectul său este absolut diferită de aceea intentată de femeie. Ea nu este un mijloc de apărare propriu zis acţiunei acesteia şi trebuie în consecinţă să fie respins constituind o cerere nouă. (C. Ap. Dijon, Fr., 8 Dec. 1927 cu nota de D. Cotrutz, P. R. 13 III 929).

72.— Cererea făcută pentru prima oară în instanţa de apel, de o parte din moştenitori, pe temeiul art. 895 cod. civil, de a se respinge de plano acţiunea legatarului particular, deoarece el a cerut legatul său direct justiţiei, iar nu moştenitorilor de sânge, constituie din partea acestor moştenitori un mijloc de apărare relativ la regularitatea legării instanţei, deci o cauză de nulitate a acţiunei. Prin urmare, odată ce n'a fost propusă cum prevede art. 111 pr. civ. in limine litis, ea este tardiv propusă pentru prima oară în apel şi urmează a fi respinsă pe această consideraţiune. (Cas. I, d. 502/923, P. R. 33 III 924).

b) Cererile noi în apel.

73.— In apel nu se poate cere evacuarea chiriaşului pe altă dată, chiar mai târziu, decât aceia arătată la prima instanţă. (Cas. I dec. 42/921, P. R. 41 III 922).

74.— Invocarea posesiunii de către contestatori, pentru a se opune la executare, nu constitue o cerere nouă, ci un mijloc de apărare, pe care-l pot opune în tot cursul judecării contestaţii, deci şi în apel. Dacă contestatorii au invocat alte mijloace de apărare înaintea primei instanţe, din aceasta nu se poate deduce că au renunţat de a se apăra prin noui mijloace în instanţa de apel, căci o asemenea renunţare nu se poate presupune, şi apelul fiind devolutiv de instanţă, repune afacerea şi pe părţi în aceeaş situaţiune ca la prima instanţă. (Cas. II d. civ. 497/923, P. R. 3 III 924).

75.— Cererea de nulitate a unui testament olograf pentru că nu conţine semnătura şi scrierea testatorului, constitue o cauză juridică deosebită de aceia a incapacităţii de a dispune şi nu poate fi invocată în apel dacă nu a fost invocată şi înaintea primei instanţe. (Cas. II dec. 167/920 cu nota d-lui S. Rosenthal, P. R. 83 I 922).

76.— Cererea de nulitate a testamentului olograf bazată pe susţinerea că el nu e scris şi semnat de testator, are o cauză juridică deosebită de aceea bazată pe incapacitatea testatorului de a dispune de averea sa.

In consecinţă, când la prima instanţă reclamanţii au atacat testamentul pentru incapacitatea testatorului de a dispune conform art. 315 c. civ., bine Curtea de apel nu a primit să se discute înaintea sa nevaliditatea testamentului pentru lipsa formelor sau a consimţimântului, care constitue o cauză juridică deosebită şi deci bine a respins cerere de verificare a scrierii şi subscrierii testamentului. (Cas. II d. 167/920, cu nota de N. Georgean, P. R. 168 I 924).

77.— In apelul făcut într'o contestaţiune se pot invoca motive noi, deoarece acestea nu sunt decât mijloace de apărare, admise în instanţa de apel, iar într'o contestaţiune partea tinzând la desfiinţarea hotărârei dată în lipsa sa, se apără. (Cas. II, d. 22/921, P. R. 7 III 922, contra: T. Ilfov I com. s. 403/925, P. R. 4 III 926).

78. — Cu toate că dispoziţiile art. 327 pr. civ. aplicabile în lipsă de text contrar şi în materie penală, opresc a se face în apel o nouă cerere care nu s'a făcut la prima instanţă, totuş-această prohibiţiune nu îşi poate găsi aplicaţia în materie de contestaţie la executare, în care se poate formula de către apelantul contestator pentru prima oară în apel un motiv nou de contestaţie, deoarece acelaş articol de procedură civilă menţionat mai sus, permite a se face pentru prima oară în apel cereri cari servesc ca mijloace de apărare la acţiunea principală şi contestaţia este un mijloc de apărare pus la dispoziţia părţii pentru a înlătura efectele unei executări îndreptate în contra sa pe nedrept. (T. Prahova II s. 518/924, cu nota de N. Georgeanu P. R. 133 III 925).

79.— Apelantul nu poate cere în apel să i se recunoască dreptul de retenţie pe baza cheltuelilor ce statul i-ar datora pentru tăiatul şi căratul lemnelor în litigiu, deoarece existau anterior acţiunei şi n'au fost cerute la prima instanţă. (C. Ap. Buc. IV dec. civ. 23/920, P. R. 18 III 922).

80.— Invocarea unei legi nu poate fi socotită drept o cerere nouă, ci cel mult un motiv nou şi acesta invocat pe cale de apărare, este admisibil a se face în apel (C. Ap. Buc. IV dec. 94/920, P. R. 22 III 922).

81.— Apelanţii au propus o chestiune care nu figurează printre motivele de apel, iar intimaţii au refuzat să o ia în discuţiune, pentru acest motiv.

Deşi apelul este devolutiv, înaintea instanţei de apel nu se poate discuta altceva decât ceiace a fost dedus în apel, conform principiului „tantum devolutum quantum apellatum" şi pentru aceste motive, această chestiune urmează a fi înlăturată (C. Ap. Galaţi I. d. 110/930 cu nota de V. Poltzer, P. R. 59 II 931).

82.— Potrivit rânduelilor din art. 69 şi 327 pr. civ. în apel nu se pot formula cereri noui. Cererea de daune formulată direct în apel, fiind cerere nouă nu e valabilă şi nu poate fi luată în cercetare. (C. Ap. Iaşi d. 2/916 cu notă de Tr. R. Ionaşcu, P. R. 81 II 928).

83.— Dispoziţiunile art. 327 pr. civilă dând dreptul părţei de a cere pentru prima oară în apel dobânzi, venituri şi orice alte despăgubiri sau daune interese întâmplate după judecata dela prima instanţă, urmează că într'un proces de revendicare, partea poate cere, în instanţa de apel ,daune pentru lipsa de folosinţă a terenului ce-l revendică, pe timpul trecut după judecarea dela prima instanţă. (C. Ap. Iaşi d. 159/924, P. R. 37 III 925).

84.— In apel nu se poate schimba acţiunea „redhibitorie" în „quanti minoris" căci ar constitui o cerere nouă. (T. Dorohoi, s. 332/920 cu nota de D. Hozoc, P. R. 284 II 922).

85.— Conform art. 327 pr. civ., în apel nu se poate face nici o cerere nouă care nu s'a făcut la întâia instanţă, afară numai de compensaţie sau cereri cari servesc ca mijloace de apărare la acţiunea principală.

Părăsirea temeiurilor de fapt şi de drept de la prima instanţă şi invocarea altor motive făcute de intimatul apelant, în instanţa de apel, nu pot fi considerate ca cereri noi, ci numai ca mijloace prin care intimatul se apără contra pretenţiilor reclamantului din cererea principală. (T. Muscel, 14 Ian. 1926, P. R. 155 III 927).

86.— Este permis reclamantului care cere executarea unui contract în daune interese pentru repararea prejudiţiului suferit prin întârzierea executării, să ceară în apel reziliarea contractului, încă neexecutat, cu daune interese; în adevăr această reziliere constitue, în asemenea caz, unul din felurile de a repara prejudiţiul suferit şi intră, prin urmare, în cererea de daune interese, reclamate pentru neexecutarea convenţiunii. (Cas. Req. Fr. 4 Iulie 1921, P. R. 152 III 926).

87.— Intr'un apel, este admisibilă cererea de reziliere a unei vânzări, dacă este formulată de una din părţi, care înaintea primei instanţe pusese concluziuni prin cari cerea executarea integrală a contractului, dar numai dacă această reziliere este în realitate un mod de reparaţiune a unui prejudiţiu nou, ivit după sentinţa primei instanţe şi rezultat din faptul că marfa vândută nu mai poate fi afectată destinaţiunei prevăzute de parte la încheerea contractului şi din faptul că transportul zisei mărfi a devenit din ce în ce mai oneros din cauza greutăţilor de navlu. (Cas. Req. fr. 24 Nov. 1921 cu nota de I. R .B. în P. R. 125 III 923).

88.— Este admisibilă cerere introdusă în apel, în anularea unei societăţi ,dacă este făcută spre apărarea chiar numai parţială contra acţiunii în daune introdusă de administratorul societăţii lipsit de leafă printr'o disolvare anticipată pe care o incriminează ca fiind datorită culpei adversarului său. (Cas. Civ. fr. 7 Iulie 1919, P. R. 66 III 922).

89.— Nu poate fi primit a fi propus întâia oară înaintea Curţii de Casaţie, motivul tras din faptul că sindicul ar fi propus o cerere nouă asupra căreia s'au pus concluziuni în fond, întrucât inadmisibilitatea unei cereri noui în apel nu este de ordine publică. (Cas. Civ. Fr. 11 Mai 1921, P. R. 160 III 927).

90.— Inadmisibilitatea unei noi cereri de apel — în speţă, o cerere de raport, — nu este de ordine publică şi Curtea de Apel trebuie să judece litigiul în limitele în cari ambele părţi au consimţit să-l desbată.

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.iini.ro

Aşa fiind, inadmisibilitatea unei cereri noi este acoperită faţă de cel care n'a contestat admisibilitatea concluziilor celeilalte părţi şi care, fără a se prevala de această excepţie ,a pus concluzii şi a pledat în fond. (Cas. Civ. Fr. 20 Dec. 1929 cu nota de D. Cotrutz, P. R. 116 III 930).

91.— Când executarea unei vânzări a devenit imposibilă, în termenul convenit, prin faptul vânzătorului, cumpărătorul care a cerut executarea contractului şi daune de întârziere (daune interese moratorii) poate cere în apel rezilierea contractului de vânzare, cu daune, de oarece rezilierea nu poate fi privită ca un capăt de cerere nou, ci constitue un mod de reparaţiune a prejudiciului suferit de cumpărător fiind, vitual, conţinută în cererea de daune pornită la prima instanţă din cauza neexecutării convenţiunei. (Cas. Civ. Fr. 4 Iulie 1921 cu nota de Tr. Alexandrescu, P. R. 98 III 923).

92.— Imposibilitatea introducerii unei cereri noi în apel nefiind de ordine publică, nu poate fi invocată din oficiu. (C. Ap. Paris, 21 Iunie 1916 cu nota I. R. B. în P. R. 129 III 922).

93.— O reclamaţiune prezentată pentru prima oară în apel constitue o apărare la acţiunea principală şi este prin urmare de primit atunci când este de natură a face să se respingă, chiar numai parţial pretenţiunea reclamantului.

In speţă, în caz de cerere în reziliere de cumpărare şi în daune-interese, este acceptabilă pentru prima oară în apel o cerere reconvenţională tinzând la restituirea arvunei care fusese vărsată de către pârât cu ocazia încheierii cumpărărei. (C. Ap. Paris 30 Iunie 1928 cu nota de D. Cotrutz, P. R. 48 III 929).

94.— Intr'un contact sinalagmatic, partea care n'a respectat obligaţiunile sale nu poate invoca beneficiul art. 1184 c. civ. belg. pentru prima oară în apel, atunci când procedura este începută de patru ani şi când această parte în prima instanţă n'a pus nici o concluziune în subsidiar cum că oferă de a-şi îndeplini obligaţiunile sale. (C. Ap. Bruxelles IV Belg. 10 Oct. 1925 cu nota, P. R. 128 III 927).

c) Cui profită apelul.

95.— Apelul în princip nu profită decât aceluia care l'a introdus, afară de cazul când între interesele părţilor cari sunt reclamate sau ale celor pârâte, este o legătură intimă, care face imposibilă executarea hotărârii dată contra celui care n'a făcut apel şi a celei reformatoare, obţinută de apelanţi, de exemplu în obligaţiunile solidare, sau când obiectul procesului este indivizibil.

In celelalte cazuri apelul profită numai celor cari l'au făcut, ceilalţi fiind presupuşi că au dat mulţumire pe sentinţa condamnatorie şi nu mai trebuesc citaţi. (T. Dorohoi, jurnal 6446/920 cu nota d-lui D. Hozoc, P. R. 216 II 922).

96.— Faţă de strânsa legătură de conexitate care există în raporturile lor reciproce, grija d'a preveni or-ce contrarietate de hotărâri obligă a admite că atât garantul cât şi cel garantat pot exercita aceleaşi căi de atac în contra reclamantului principal.

Urmează deci că apelul făcut numai din partea garantului, pentru toţi cei interesaţi, este făcut în mod regulat, şi că atunci când pune din nou în discuţiune, faptul pe care se întemeiază condamnarea, apelul cată să profite şi celui garantat care ar fi achiesat la hotărâre, fiind de presupus că acea achiesare n'a intervenit de cât cu condiţiunea că şi din partea sa garantul va primi în totul lucrul judecat. (T. Limoges Fr. 23 Febr. 1920, P. R. 25 III 923).

B. Apel penal.
1. Hotărâri susceptibile de apel.

97.— Pentru a respinge ca inadmisibil un apel făcut contra unei hotărâri condamnatoare în materie de contravenţiune la legea imobilizării produselor agricole, nu se cere ca pedeapsa pronunţată de judecătorul de ocol să fie amenda, ci trebuie ca faptul sancţionat de judecător să fie pedepsit de lege numai cu amenda, căci a decide altfel ar fi a se lăsa la facultatea judecătorilor să acorde sau nu părţii condamnate dreptul de apel, după cum pronunţă amenda şi inchisoarea sau numai amenda. (Cas. II d. 2733/923 cu nota de Al. Dem. Oprescu, P. R. 154 I 924).

98.— Din contextul art. 27 l. Cas. şi 524, 404 şi 416 pr. pen. — interpretate pentru a li se da un înţeles, iar nu pentru a se exclude unul pe altul, — rezultă că în contra încheierilor interlocutorii date în incidentele de incompetenţă se poate face apel îndată după ce au fost pronunţate şi mai înainte de a se pronunţa sentinţa asupra fondului, însă nu se poate face recurs asupra lor omisso medio, ci numai după ce mai întâi instanţa de apel s'a pronunţat asupra lor.

De nicăieri nu rezultă că apelul poate fi declarat numai când prima instanţă s'a devestit de judecarea afacerii prin admiterea excepţiei de incompetinţă, ci, dimpotrivă, art. 524 pr. pen., permite apelul, „primită sau respinsă de ar fi această excepţiune". (C. Ap. Buc. V, 2 Iunie 1930, P. R. 5 III 931).

2. Termenul apelului penal.

99.— Dispoziţiunea din proc. penală, privitoare la prelungirea termenului de apel cu câte o zi pentru fiecare distanţă de doui miriametri, are a fi aplicată numai în apelurile îndreptate la Curte, contra sentinţelor Tribunalelor, iar nu şi în apelurile introduse la Tribunal contra cărţilor pronunţate de judecătorul de ocol. (Cas. II d. 1774/925 cu nota de Radu Dimiu, P. R. 284 I 925).

3. Formele apelului.

100.— In principiu, conform art. 196 şi 198 pr. pen. partea trebue să declare apelul la grefa Tribunalului, unde s'a dat hotărârea supusă apelului, sub sancţiunea de a fi anulat; dacă însă partea a făcut apel direct la Curte, el nu poate fi respins ca rău îndreptat, fiindcă nicăeri legiuitorul n'a prevăzut o atare sancţiune. (C. Ap. Buc. IV 26 Dec. 1921 cu nota d-lui Dem. D. Stoenescu, P. R. 261 II 922).

101.— Este de ajuns pentru regularitatea unui apel în materie corecţională, a specifica hotărârea contra căreia această cale de recurs este exercitată, fără să fie nevoie, sub pedeapsă de nulitate de a desemna numele tuturor părţilor în cauză. (Cas. Crim. Fr. 26 Iulie 1929, P. R. 61 III 931).

102.— Conform art. 204 şi 205 pr. pen., apelul în materie corecţională trebuie să se judece după ce mai întâi se dă citire raportului făcut în cauză de unul din judecători; nefacerea sau necetirea raportului, cu ocaziunea judecării apelului, viţiază esenţial procedura urmată înaintea instanţei de apel, şi atrage nulitatea hotărârii pronunţată. (Cas. II d. 401/924, P. R. 58 III 924; Cas. II d. 190/925, P. R. 63 III 925; Cas. II, 27 Mai 1929, P. R. 67 III 930).

103.— Când, în deciziunea pronunţată cu ocazia judecării apelului, se arată că s'a dat cetire lucrărilor dela dosar, rezultă că a fost cetit şi raportul făcut în cauză, căci raportul fiind făcut în scris şi depus la dosar, constitue şi el o lucrare aflată în dosarul pricinei. (Cas. II d. 401/924, P. R. 58 III 924).

104.— Dacă raportul nu este semnat de magistratul delegat cu redactarea lui, el urmează a fi considerat ca inexistent iar apelul ca judecat fără acest act deşi deciziunea atacată face menţiune despre citirea lui în şedinţă. (Cas. II 27 Mai 1929, P. R. 67 III 930).

Efectele :
a) Apelul părţii civile.

105. — După art. 103 l. jud. oc. apelul părţii civile învestind tribunalul cu dreptul a judeca şi acţiunea publică, această instanţă poate, în urma unui asemenea apel, să majoreze pedeapsa dată inculpatului de judecătorul de ocol. (Cas. II d. 1229/921, P. R. 79 III 922).

106.— Dacă după art. 103, apelul părţii civile evoacă înaintea Tribunalului întreaga afacere, chiar şi acţiunea publică, aceasta presupune că cel vătămat prin delict a făcut înaintea acestei instanţe, declaraţiune de parte civilă, însoţită de o cerere de daune.

Prin urmare, în speţă, reclamantul nefiind constituit la judecătorie ca parte civilă, şi nearătând nici valoarea pagubei, nu avea nici dreptul să se plângă în apel de achitarea inculpaţilor şi să ceară pedepsirea lor. (Cas. II d. 2342/921 ,P. R. 139 III 922).

107.— Judecătorii sesizaţi cu apelul părţii civile, au dreptul să examineze toate faptele procesului din punct de vedere al reparaţiunilor civile, dar nu pot să le acorde decât dacă constată în sarcina inculpatului achitat, existenţa infracţiunei pretinse. (Cas. II d. 1785/922, P. R. 20 III 923).

108.— Dreptul de apel acordat părţii civile în materie corecţională, fiind independent de acţiunea publică, poate fi exercitat chiar atunci când ministerul public n'a făcut apel. Judecătorii Curţii se mărginesc însă în asemenea caz, a statua numai asupra reparaţiilor civile şi daunelor interese.

Pentru aceasta ei trebuie însă să examineze faptele imputate prevenitului, şi să declare dacă aceste fapte au un caracter delictuos. (C. Ap. Ajaccio, 4 Martie 1921 cu nota lui D. Alexandresco, P. R. 97 III 926).

109.— Art. 197 pr. penală acordă şi recunoaşte părţii civile dreptul de apel, independent de exerciţiul dreptului de apel din partea Ministerului Public.

Prin urmare lipsa unui apel din partea procurorului nu poate fi un obstacol la exerciţiul dreptului de apel al părţii civile, care poate să stabilească în instanţa de apel existenţa delictului penal, ce servă de bază cererii sale de despăgubiri civile. (C. Ap. Constanţa, d. pen. 77/924, P. R. 6 III 925).

110.— In apel, se poate continua acţiunea privată, când inculpatul a decedat posterior primei condamnaţiuni ,însă când a decedat la data intentării acţiunii, acţiunea publică fiind stinsă, prima instanţă era incompetentă de a mai judeca acţiunea privată ca judecător penal, ea tre-

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.iini.ro

buind a fi continuată pe cale civilă, — prin urmare, în speţă, apelul reprezentantului inculpatului decedat urmează a fi admis. (T. Vaslui, 11 Febr. 1920, P. R. 69 III 924).

111.— Când prevenitul a fost achitat, apelul părţii civile învesteşte jurisdicţiunea de apel cu judecarea cauzei întregi în ce priveşte acţiunea civilă.

Dacă instanţa de apel nu poate da o pedeapsă, în atare caz, totuş e datoare a aprecia faptele, ce le da calificarea şi a declara că ele conţin elementele unui delict. (Cas. Cr. Fr. 21 Februarie 1919, P. R. 51 III 922).

b) Apelul inculpatului.

112.— Deşi în urma apelului făcut de prevenit, instanţa superioară nu-i poate agrava situaţiunea ,totuş acest principiu nu e vidat decât atunci când faptul a fost reţinut şi calificat în apel, cu aceiaş calificare ca şi prima instanţă, şi s'ar agrava pedeapsa prevenitului. (Cas. II dec. 63/921, P. R. 41 III 922).

c) Alte efecte ale apelului penal.

113.— Tribunalul, ca instanţă de apel, în materie corecţională, nu are dreptul şi competenţa de a statua decât asupra acelor părţi din hotărîre, care au fost ataşate cu apel şi deci deduse judecăţii şi în limitele cererilor făcute.

Prin urmare, când Tribunalul sesizat de partea condamnată cu o contestaţiune, judecă în fond şi condamnă la închisoare pe contravenient violează principiul expus mai sus. (Cas. II, d. 627/922 P. R. 153 I 924 în notă).

114.— Instanţa de apel, în materie penală, nu poate proceda la judecarea din nou a mai multor inculpaţi în privinţa cărora partea civilă sau Ministerul Public n'au făcut apel, căci prin aceasta ar viola autoritatea lucrului judecat în privinţa lor. (Cas. II, 12 Oct. 1928 cu nota de L. Ciobanu, P. R. 73 I. 929).

115. — Dacă apelul părţei condamnată la prima instanţă ca civil responsabilă de delictul prepusului său este de primit din cauza independenţei sale cu toată achiesarea tacită în lipsa apelului, a prepusului condamnat de către Tribunalul corecţional, acest apel nu poate avea efect decât relativ la interesele sale particulare şi se găseşte strict limitat, în obiectul său, prin acea că poate fi încă în mod lega desbătut dinanintea Curţei cu privire la responsabilitatea civilă a apelantului. (C. Ap. Paris-Fr. 13 Martie 1928, P. R. 64 III 929).

116.— Dacă instanţa de apel are drept a da faptului urmărit o calificare delictuoasă alta, decât cea dată de prima instanţă, întemeindu-se pe aceleaşi elemente de fapt cari au fost deduse şi în judecata primei instanţe, ea nu poate însă, sub pretext de o nouă calificare să schimbe însuşi faptul urmărit şi să judece pe inculpat pentru un fapt nou, deoarece în acest caz inculpatul este lipsit de garanţia celor două grade de jurisdicţiune. (Cas. II, d. 1529, cu notă de Dem. Polichron, P. R. 67, I. 925).

117.— Conform principiilor în materie, instanţa de apel este în drept a da infracţiunei imputate inculpatului o calificare legală, alta decât cea dată de prima instanţă — şi aceasta chiar în apelul inculpatului — atât timp cât nu-i face mai rea situaţia fie fie prin natura şi durata pedepsei, fie prin consecinţele legale ce faptul calificat poate să le aibă. (Cas. II, 17 Sept. 1928, P. R. 50 III 929).

118.— Tribunalul găsind că faptul imputat inculpatului nu întruneşte în drept elementele delictului de furt (art. 306 şi 308 cod. pen.) pentru care a fost condamnat de prima instanţă, ci acelea ale delictului prevăzut şi pedepsit de art. 327 cod. pen., urmează a schimba calificarea faptului şi face în cauză aplicarea acestui text de lege. (T. Baia, S. pen. 852/930 cu notă de G. Petruc, P. R. 49. III. 931)

C. Legislaţia teritoriilor alipite

119.— Conf. art. 428, 642, Pr. Civ., părţile pot aduce înaintea instanţei de apel afirmaţiuni şi probe noui, asemenea pot valida şi atari drepturi noui cari nu au fost invocate la instanţă primă. (Cas. I Ardeal, 9 Dec. 1921, P. R., 53, II. 923).

120.— In procedura civilă rusă, cererile particulare pot fi considerate ca apel, dar în acest caz trebuiesc introduse în termen, adică o lună de zile dela pronunţare, sau în orice caz o lună de zile de când partea a luat cunoştinţă de hotărîrea ce atacă. (Cas. I 1990/926. P. R. 1 III., 927).

121.— Paragraful 467 al. 4 pr. civ., buc. prevede în mod formal că petiţiunea de apel trebue să cuprindă, printre altele, susţinerea de fapt şi mijloacele de dovadă prin care se demonstrează adevărul motivelor de apel. Aşa fiind, trebue respins ca nemotivat un apel prin care se invoacă greşita aplicare a legei, adăogându-se că acest motiv va fi desvoltat oral în şedinţă publică de reprezentantul apelantului. (Cas. I, d. 2477/927 P. R. 42. III. 928).

122.— Martorii invocaţi în petiţia de apel, pentru susţinerea inscripţiunei în fals, nu pot fi înlăturaţi pentru singurul motiv că au fost propuşi pentru prima oară în instanţa de apel.

Tribunalul, care bazat pe această împrejurare, consideră mijlocul de apărare ca neserios şi respinge cererea de inscriere în fals, nesocoteşte dreptul de apărare al părţilor şi violează dispoziţiunile art. 216 din legea generală a vămilor. (Cas III. Ardeal, d. 693/922, P. R. 55. III. 923).

123.— In cazul când prima instanţă în urma incidentului ridicat de pârît a hotărît că nu a avut loc modificarea acţiunei, în conformitate cu dispoziţiunile paragrafului 188 al. ultim din codul de proc. civilă, pârîtul nu are drept de apel; deci instanţa a doua nu este îndrituită să mai dezbată asupra chestiunei şi să reformeze hotărîrea primei instanţe. (Cas. III Ardeal; d. 730/922, P. R. 20 III 923).

124.— Din textul clar al paragrafului 501 din codul proc. civilă, cât şi din practica constantă ce s'a dezvoltat în interpretarea acestui paragraf, rezultă că este lăsată la aprecierea instanţei apelative repetirea procedurei de probare efectuată înaintea primei instanţe. Instanţa apelativă este îndrituită, independent de repetirea procedurei de probare şi în contrazicere cu prima instanţă să abandoneze acele dovezi ce le crede insuficiente, şi a stabili în baza aceloraşi dovezi o altă stare de fapt decât aceea stabilită de prima instanţă, destul numai să respecte dispoziţiunile paragrafului 270 al procedurei civile. (Cas. III compl. Ardeal, d. 2633/921, P. R. 109 III 922).

125.— Contra sentinţei prin care acuzatul e recunoscut de vinovat, vătămatul poate apela numai în ceeace priveşte pretenţiunea sa civilă şi cu condiţie ca să fi apelat şi unul dintre cei în drept a face apel în privinţa culpabilităţii sau măsurării pedepsei,—altminteri apelul urmează a fi refuzat ca exclus de lege. (C. Ap. Braşov I, 14 Ian. 1928. P. R. 95 III 928).

126.— Partea care nu a declarat apel contra sentinţei pronunţată, nu are drept a menţine cazurile de nulitate pe cari le-a declarat în cursul desbaterilor principale în baza art. 384 proc. penală ardeleană, pentrucă în contra hotărîrilor interlocutorii ale preşedintelui şi ale Tribunalului, date în cursul desbaterei conform art. 300 pr. pen. ard., cu excepţia celor arătate în al. II al articolului citat, nu există altă cale de atac, decât apelul odată cu fondul dar şi în acest caz ,numai sub condiţiunea că: a) în privinţa acestora să fi anunţat recurs, — corect, caz de nulitate — chiar la pronunţarea acelei hotăriri şi b): ca odată cu declararea apelului în fond, să fi fost menţinut cazul de nulitate declarat, căci fiind mulţumită cu sentinţa dată, pretinsele nulităţi nu mai prezintă vreun interes. (C. Ap. Braşov I, d. 158/928, P. R. 106 III 929).

127.— Apelantul este dator să arate lămurit contra cărei părţi a încheierii pronunţate de prima instanţă, a înţeles să facă apel. Lipsind această arătare, apelul urmează a fi refuzat. (C. Ap. Tg.-Mureş, înch. pen. 4/920, cu nota d-lui W. A. Mavrodineanu, P. R. 77 III 922).

D. Note

128.— A vedea: Accelerare (lege), Acţiune privată, Acţiune publică, Cambie, Căi de atac, Competenţă, Judecătorie ocol.

ARBITRII.

(Art. 339 şi urm. Pr. Civ.).

CUPRINS:

1. ***Noţiuni generale (1)***
2. ***Actul de compromis (2—4)***
   a) ***Obiectul (5—7)***
   b) ***Forma (8—10)***
3. ***Sfârşitul compromisului (11—13)***
4. ***Procedura şi judecarea arbitrilor (14—15).***
5. ***Supra arbitrul (16—17)***
6. ***Hotărârea arbitrilor (18)***
7. ***Căi de atac (19—23)***
8. ***Legislaţia teritoriilor alipite (24—38).***

I. Noţiuni generale

1.— Trebue a se deosebi arbitragiul instituit de lege prin art. 339 şi următoarele pr. civ. de faptul părţilor de a se adresa unui terţiu în scopul de a le determina măsura drepturilor şi îndatoririlor reciproce în vederea unei convenţiuni între ele; în caz de arbitraj este vorba de drepturi contestate, asupra cărora arbitrul e chemat a da o hotărîre, obligând pe una din părţi la executarea obligaţiunii ce nu recunoscuse, pe când în cazul de al doilea, terţul nu face decât să procure părţilor determinarea unor elemente necesare convenţiunilor determinare pe care ele o acceptă înainte de a o cunoaşte şi prin care se realizează convenţiunea lor. (T. Prahova II s. 49/919 cu nota de C. Toneanu, P. R. 164 II 923).

II. Actul de compromis.

2.— Nu se poate concepe hotărire arbitrală şi deci nu poate fi loc a se constata validitatea unei asemenea hotăriri, de cât atunci când între părţi s'a făcut un act de compromis conform art. 341 şi 342 pr. civ., prin care dânşii au numit arbitru şi s'a stabilit causa ce dânşi au de judecat. (T. Prahova II, s. 49/919 cu nota d-lui C. Toneanu. P. R. 164 II 923).

3.— Pactul compromisor fiind numai clauza prin care două sau mai multe

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.iini.ro

părți convin a se supune judecății unor arbitri, iar nicidecum actul de compromis — propriu zis — prin care ele desemnează însăși persoana arbitrilor, urmează că sancțiunea din art. 342 pr. civ., nu se poate referi decât la acest din urmă caz. (T. Suceava, 27 Febr. 1923, P. R. 7 III 924).

4.— După art. 1006 din proced. civilă fr. (342 Pr. civ ,rom.), compromisul trebuie să arate, sub pedeapsă de nulitate, obiectul litigiului și numele arbitrilor; de unde rezultă că este izbită de nulitate, atât în materie civilă cât și în materie comercială, orice clauză compromisorie, prin care părțile ce se vor ivi în viitor, cu ocazia executării acestui contract, vor fi judecate de arbitrii ,pe care părțile își rezervă dreptul de a-i alege prin buna lor înțelegere, atunci când contestația se va naște.

Asemenea clauză, care se obișnuește uneori, mai cu seamă în polițele societăților de asigurare, este nulă și de nul efect, ca fiind contrară art. 1006 din proced. civilă, ea nefiind permisă, în mod excepțional, decât în asigurările maritime, prin art. 332 paragraful penultim din codul de comerț. (C. Ap. Grenoble-Franța, 8 Sept. 919 cu nota d-lui D. Alexandresco, P. R. 105 III 925).

a) Obiectul

5.— Intrucât, potrivit rânduelilor din art. 339 și 342 pr. civ., se pot judeca de către arbitri nu numai conflictele existente, dar și cele ce s'ar putea naște în viitor, este valabilă și nu atinge întru nimic ordinea publică o clauză dintr'un contract de asociațiune, în virtutea căreia părțile convin a supune judecății unei comisiuni de arbitri toate diferențele isvorîte din executarea și lichidarea acestui contract. (C. Ap. Buc. I, d. 125/925 cu nota de Gr. Pherekyde, P. R., 4 II 926).

6.— Compromisul trebue să arate contestațiile născute sau ce s'ar putea naște și care urmează a fi judecate de arbitrii. (T. Roman, 31 Oct. 1929 cu note de M. Schor, N. Zingher și I. Brumă, P. R. 89 II 930).

7.— Este valabilă obligațiunea luată de doi sau mai mulți industriași, de a deferi diferendele lor terților și de a accepta și executa ceeace ei au statuat.

O atare obligațiune nu dă loc la o judecată arbitrală și nu e supusă regulelor compromisului. Partea care refuză a se conforma celor ce a stabilit terțiul este responsabil de neîndeplinirea contractuală. (Cas. Torino, 27 Dec. 1904; Cas. Torino, 22 Nov. 1909, cu nota de C. N. Toneanu, P. R. 42 III 924).

b) Forma

8.— Este adevărat că, în principiu, părțile pot prevedea în contractul lor că se supun, în caz de diferend, jurisdicțiunii arbitrilor, dar la această cale nu pot recurge decât cu îndeplinirea formelor și condițiunilor prescrise de codul de procedură civilă în materie de arbitraj, afară numai dacă o lege specială nu prevede alte forme și condițiuni. (Cas. III 1235/923 P. R. 5 III 924).

9.— Formalitatea încunoștiințării Tribunalului în caz de prelungire a termenului unui act de compromis, prevăzută de art. 343 pr. civ. n'are un caracter substanțial și imperativ, care să ducă la nulitate în caz de omisiune, ci un simplu deziderat al legiuitorului. (T. Ilfov Not., 6 Mart. 1929, P. R. 78 III 930).

10.— Mijlocul tras din nulitatea clauzei compromisorie nu interesează ordinea publică și nu poate fi supleat din oficiu de judecător.

El nu poate fi invocat pentru prima oară înaintea Curții de Casație. (Cas. Fr. Req. 28 Iunie 1921 cu nota. P. R. 97 III 926).

III Sfârșitul compromisului

11.— Părțile, cari au recurs la calea arbitrajului, pot de comun acord să ceară revocarea arbitrilor ,iar moștenitorii, în caz de decez a uneia din părți, se pot și ei adresa instanțelor ordinare potrivit facultăți ce le este acordată prin art. 369 al. ult. pr. civ. (T. Suceava, 27 Febr. 1923, P. R. 7 III 924)

12.— Când executarea obligațiunii, stipulată de părțile contractante, de a recurge la calea arbitrajului, devine imposibilă din cauza neînțelegerii ivită între moștenitori de a desemna persoana arbitrului, obligațiunea se stinge conform art. 1156 al. ult. c. civ. și ar fi o adevărată denegare de dreptate ca tribunalul, în acest caz, să-și decline competința ,căci ar sustrage pe moștenitori dela judecătorii lor firești. (T. Suceava, 27 Februarie 1923 P. R. 7 III 924).

13.— Dacă, după art. 1013 c. proc. civ. fr. (art. 369 proc. civ. română corespunzător), decesul uneia din părți nu pune capăt compromisului, aceasta se întâmplă numai când toți erezii sunt majori; prin urmare, sentința intervenită după decesul uneia din părți ,care a lăsat moștenitori printre cari se află un minor nu este opozabilă acelor erezi. (Cas. civ. fr. 3 Iulie 1921, P. R. 120 III 926).

IV. Procedura și judecarea arbitrilor

14.— Comisiile arbitrale find instanțe speciale nu-i nevoie de prezența procurorului în caz când sunt și minori. (Cas. I, d. 3032/925, P. R. 129 III 926).

15.— Incunoștiințarea părților în cazul unei judecăți arbitrale nu trebuie făcută într'o formă solemnă, ea putând ajunge la dânsele pe orice cale în mod expres sau tacit. (T. Roman, 31 Oct. 1929 cu note de M. Schor, M. Zingher și I. Brumă, P. R. 89 II 930).

V. Supra-arbitrul

16.— Când înaintea arbitrilor părțile s'au apărat prin grai și superarbitrul este dator să le asculte, neputându-se pronunța numai după actele depuse la dosar. (T. Ilfov Not., jurnal 9213/924 P. R. 38 III 925).

17.— Neînserarea în actul de compromis a unei clauze în care să se desemneze că superarbitrul poate să completeze instanța arbitrală, nu este sancționată de lege cu nulitatea. Prin urmare, participarea superarbitrului la judecată nu poate produce vr'o vătămare părții. (T. Roman, 31 Oct. 1929 cu note de M. Schor, N. Zingher și I. Brumă, P. R. 89 II 930).

VI. Hotărîrea arbitrilor

18.— Nemotivarea deciziunilor arbitrilor nu poate atrage nulitatea ci, întrucât nu e prevăzută de lege între cauzele de nulitate. (T. Ilfov Not., 6 Mart. 1929, P. R. 78 III 930).

VII. Căi de atac

19.— In contra hotărîrilor pronunțate de arbitri sunt admisibile nu numai contestațiile prin care se tinde la interpretarea dispozitivului hotărîrii și cele privitoare la urmărirea însăși, dar și cele prin care se tinde la anularea hotărîrii. (T. Ilfov Not., jurnal 9213/924, P. R. 38 III 925).

20.— Chiar dacă părțile au renunțat prin actul de compromis la dreptul de apel în contra hotărîrei comisiei de arbitrii când aceasta ar fi dată cu călcarea formalităților procedurale prevăzute de ele și de lege. (T. Ilfov Not., jurnal 9213/924, P. R. 38 III 925).

21.— In contra unei judecăți rostită de arbitrii instituiți de părți printr'un act de compromis, este admisibilă calea contestației și a revizuirei (art. 366 și 362 pr. civ.).

Calea contestațiunei însă nu poate fi decât contestația reglementară de art. 399 și 400 pr. civ., care este accesibilă numai pentru motive privitoare la urmărirea însăși ori la întinderea, aplicarea și înțelesul dispozitivului. (T. Ilfov I com., 16 Martie 1926 cu nota de S. Speer, P. R. 249 II 929).

22.— Deși clauza dintr'un act de compromis prevede că hotărîrea arbitrilor este definitivă, părțile renunțând la orice cale de atac, acțiunea în anulare nu poate fi privită ca o cale de reformare sau retractare de drept comun și deci o atare clauză nu implică renunțarea la acțiunea principală în anulare. (T. Ilfov Not., 6 Mart. 1929, P. R. 78 III 930).

23.— O hotărîre dată de arbitri numiți pe baza unui act de compromis nu poate avea nici un efect juridic față de partea care n'a fost citată în fața arbitrilor.

Este deci admisibilă contestația făcută, la executarea unei atari hotărîri, de către partea necitată. (T. Ilfov Not., 19 Sept. 1929 cu nota de V. K. Constantinescu, P. R. 224 II 930).

VIII. Legislația teritorilor alipite

24.— Legea IX din 1881 menținută în vigoare de art. 137 din Constituție ca lege specială, prevede categoric că în contra hotărîrilor Camerelor arbitrale nu se admite nici o cale de atac, decât aceea a recursului de un singur grad la Curtea de apel respectiv. (Cas. III, d. 1128/926, P. R. 130 III 927).

25.— Deși nearătarea numelui arbitrilor, după procedura ungară, nu constitue un motiv de nulitate a actului de compromis, când una din părți, renunță la facultatea de a alege arbitrii în termenul defipt și se adresează instanțelor de drept comun, acestea sunt bine sesizate cu judecarea diferendului. (T. Trei Scaune I, 30 Mai 1928, cu nota de Al. Ștefănescu, P. R. 44 II 929).

26.— Sentințele pronunțate de judecătoriile de arbitri din Ardeal pot fi invalidate conf. art. 784 al. II din procedura civilă ardeleană ori de câte ori s'a violat dispozițiunile compromisului sau ale legei, referitoare la constituirea judecătoriei de arbitri și la darea deciziunei.

Prin noțiunea juridică de neregularități săvârșite la darea deciziunei se înțelege și revenirea judecătoriei de arbitri printr'o încheiere sau printr'o sentință asupra unei sentințe pronunțată anterior, fapt ce constitue o încălcare a principiului lucrului judecat. (C. Ap. Brașov II, d. 1331/929 cu nota de Tr. Alexandrescu, P. R. 113 II 930).

27.— Judecătoria de arbitri nu poate acorda reclamantului, într'o acțiune în daune, dobânzi cari nu au fost cerute fără a nu viola principiul fundamental că dreptul și puterea de a judeca a unei instanțe sunt limitate la obiectul și sfera acțiunei introductive. (C. Ap. Brașov II, d. 1331/929 cu nota de T. Alexandrescu, P. R. 113 II 930).

28.— Sentințele arbitrale trebuesc motivate chiar în momentul pronunțării lor. Motivarea verbală, în momentul pronun-

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.iini.ro

ţărei, este considerată ca inexistentă. Legiuitorul procedurei civile ardelene nu a voit să acorde judecătoriilor arbitrale aceeaş libertate ca şi judecătorilor de carieră, de a-şi motiva sentinţele mai târziu. (C. Ap. Braşov II, d. 1331/929 cu nota de Tr. Alexandrescu, P. R. 113 II 930).

29.— Judecătoria arbitrală este legată de hotărîrea (dispozitivul) cuprinsă în sentinţa pronunţată în proces, ne mai putând reveni asupra ei (art. 406 pr. civ.).

Şi dacă prin art. 776 pr. civ., se prevede că în lipsa convenţiunei părţilor, judecătoria arbitrală hotăreşte modul procedurii conform voinţei sale, aceasta nu înseamnă că arbitri ar putea reveni asupra hotărîrei date, căci prin citatul text se regulează numai mijloacele de tehnică procedurală, tehnică relativă la ţinerea dezbaterilor, fixarea ordinei în care se fac dezbaterile, modul de a se administra probele în faţa sa, etc. (C. Ap. Braşov, II, 18 Martie 1929, P. R. 83 III 929).

30.— Potrivit pt. 5 al. art. 784 din pr. civ. ard., sentinţa judecătoriei de arbitri urmează a fi invalidată dacă prin ea arbitrii, au trecut peste cererea părţilor, după art. 394 din aceeaş procedură, condamnaţiunea neputându-se extinde peste cerere.

Există „plus petitio", în sensul art. 394 citat, când prin sentinţă se acordă dobânzi, ce n'au fost cerute. (C. Ap. Braşov II, dec. supra cit.).

31. — Când reclamanta a înaintat acţiunea sa pentru invalidarea sentinţei judecătoriei arbitrale, pe baza punctelor 2, 5 şi 7 ale art. 784 din pr. civ. adr., pe care le-a susţinut şi oral în faţa Tribunalului, iar aceasta a reţinut şi s'a pronunţat numai asupra primului punct (2), în instanţa de apel — deşi reclamanta şi-a făcut apel — ea se poate servi în combaterea apelului şi de celelalte puncte de invalidare (5 şi 7) asupra cărora instanţa primă nu s'a pronunţat, întrucât art. 498 comb. cu art. 503 pr. civ. ard., nu exclude ca instanţa de apel, chiar cu abatere dela starea de fapt stabilită, în sentinţa primei instanţe, să stabilească fapte care vin în favoarea părţei, care n'a făcut apel; cum şi a împrejurărei că obiectul acţiunei este invalidarea unei sentinţe a judecătoriei arbitrale ,iar textele în baza cărora se cere, sunt motive de drept. (C. Ap. Braşov II, dec. supra cit.).

32. — Potrivit art. 398 pr. civ. sentinţa trebuie pronunţată în ziua dezbaterei, eventual şi în altă zi, ce trebuie fixată imediat, şi pronunţarea are loc prin citirea părţei; iar potrivit art. 782 din aceiaş procedură, judecătoria arbitrală este datoare a motiva sentinţa afară dacă convenţiunea dispune altfel; sentinţa adusă de judecătoria de arbitrii, mai trebuie să fie datată şi subscrisă de toţi membrii ei şi înmânaţi părţilor. (C. Ap. Braşov II, dec. supra cit.).

33. — Fincle de neprimire prin care se susţine că pe baza art. 783 pr. civ. ard., sentinţa judecătorici arbitrale fiind considerată ca o sentinţă judecătorească definitivă, nu poate fi atacată decât cu recurs la Inalta Curte de Casaţie conform art. 79 şi 80 din legea acestei Curţi, precum şi a art. 103 şi 137 al. 3 ale Constituţiei, nu este fondat, art. 784 din pr. civ. ardeleană nefiind desfiinţat sau abrogat prin vreunul din textele invocate. (C. Ap. Braşov II, dec. supra cit.).

34. — In sensul art. 784 proc. civ. sentinţa judecătoriei de arbitri, se poate invalida prin acţiune înaintea instanţei judecătoreşti ordinare, alin. 2 din art. 787 proc. civ., prevăzând că sub instanţa judecătorească ordinară amintită mai sus, trebuie înţeleasă instanţa care, dacă nu ar exista compromis de arbitraj, ar avea atribuţiune şi competinţă în cauză; tot această instanţă fiind competentă a ordona şi executiunea în baza sentinţei sau tranzacţiunei arbitrale.

Art. 19, 25, 27 şi 28 proc. civ, prevăd dispoziţiuni relativ la competinţa judecătoriei ordinare, având în vedere diferitele momente potrivit situaţiunei părţei părîte.

Faţă cu dispoziţiunile acestor texte, este evident că litigiul care derivă din procesul pornit înaintea judecătoriei de arbitri, sub denumirea de părît, prevăzută de art. 25, 27 şi 28 proc. civ. trebuie a fi înţeleasă partea care în procesul înaintea judecătoriei de arbitri a figurat în mod firesc ca părîtă şi care numai în acţiunea de invalidare intentată, cum este şi logic, ca parte reclamantă. (C. Ap. Braşov II, d. 1992/931, P. R. 115 III 931).

35. — Art. 406 pr. civ. ardeleană cuprinde principiul fixităţii hotărârilor judecătoreşti faţă de instanţa care le-a pronunţat, astfel ca reformarea, revizuirea sau casarea unei hotărâri nu se poate face decât pe căile arătate de lege.

Deşi textul art. 776 pr. civ. ardeleană arată că judecătoria de arbitri hotărăşte normele de judecată, din aceasta nu se poate deduce însă că s'ar putea stabili norme care încalcă caracterul imperativ sau prohibitiv al dispoziţiunilor de ordine publică, cum este şi art. 406 pr. civ. ard. din care reiese că judecătoria este legată de sentinţa ce a pronunţat. (T. Trei Scaune I, 16 Iunie 1927, cu notă de Tr. Alexandrescu, P. R. 41 II 928).

36. — Când parte din elementele substanţiale ale unui act de compromis sunt astfel redactate încât nu pot fi considerate ca producătoare de efect, compromisul nu este valabil. (T. Trei Scaune I, 30 Mai 1928, cu notă de Al. Ştefănescu, P. R. 44 II 929).

37. — Dreptul de a cere anularea hotărârilor arbitrale este acordat de art. 1396—1399 pr. civ. rusă atât părţilor, care au luat parte la redactarea actelor de arbitraj şi la hotărârile arbitrale, cât şi terţilor persoane, care îşi văd drepturile lor lezate prin aceste acte şi hotărâri.

Regulile de procedură fixate în art. 1398 şi 1399 pr. civ. rusă, în ce priveşte competenţa instanţelor chemate a se pronunţa asupra cererilor de anularea actelor de arbitraj şi a hotărârilor arbitrale, cât şi în privinţa termenului de introducere a acelor cereri nu se raportă decât la părţile împricinate, iar nu şi la terţi.

Terţii lezaţi prin hotărârile arbitrale au a urma pentru anularea actelor de arbitraj şi a hotărârilor arbitrale, regulele generale de procedură, iar nu normele fixate de art. 1396—1399 pr. civ. rusă, care sunt rezervate numai părţilor, ce au participat la acele acte. (Cas. I, d. 3910/926, P. R. 39 III 927).

38. — Potrivit art. 583 al. 1 şi 2 pr. civ. bucovineană în cazul când unul dintre arbitrii numiţi prin compromis refuză sau întârzie peste măsură îndeplinirea sarcinelor luate prin acceptarea numirei sale ca arbitru, Tribunalul competent arătat de art. 582, este dator ca la cerere să declare ca inexistent şi fără efect compromisul intervenit între părţi. (Cas. III, d. 747/928, cu notă de S. Postelnicu, P. R. 125 I 929).

ARDEAL (autonomie).

Declaraţiunea de deslipire dela Statul maghiar, făcută de reprezentanţii poporului român din cuprinsul acelui stat, fiind un act revoluţionar, de nesupunere şi răsvrătire, nu constitue o stare de drept, deoarece nu se poate vorbi de autonomia Transilvania ca stat de sine stătător, până la alipirea ei de vechiul Regat. (C. Ap. Buc. III, d. 383/927, cu note de L. Antoniu şi Istrate Micescu, P. R. 53 II 928).

ARENDARE.

(Art. 1414 ş. u., 1454 şi u. C. Civ.).

CUPRINS :

1. ***Drepturile şi obligaţiile părţilor (1—5).***
2. ***Efectele faţă de terţii achizitori (6—7).***
3. ***Subarendarea (8).***
4. ***Legislaţia teritoriilor alipite (9—13).***
5. ***Note (14).***

1. **Drepturile şi obligaţiile părţilor.**

1. — Faptul ocupantului de a-şi apropia o porţiune dintr'o moşie, asimilându-se cu pierderea vremelnică a acestei porţiuni, arendaşul este îndrituit a cere o scădere de arendă corespunzătoare. (C. Ap. Buc. III, d. 20/920, P. R. 18 III 922).

2. — Când un proprietar constituie două arendări succesive asupra aceluiaş imobil, deşi legea nu statorniceşte nici o normă de preferinţă, totuşi jurisprudenţa, asimilând arendarea cu o constituire de drepturi reale în această privinţă, a adoptat norma priorităţii transcrierii contractului prevăzută de art. 722 al. 10 pr. civ.

In adevăr, conform acestui text, care arată efectele trascripţiunii în privinţa drepturilor celor de al treilea asupra bunurilor imobiliare, nu se face nici o distincţiune între diferitele categorii de drepturi ce pot avea terţele persoane aşa că regulele transcripţiunii urmează a se aplica tuturor drepturilor fie reale, fie de altă natură, între care intră şi dreptul de folosinţă al arendaşului. (C. Ap. Galaţi I, d. 216/920, cu notă de N. Jac Constantinescu, P. R. 102 II 924).

3. — Dispoziţiunea art. 1423 c. civ., după care contractele de închiriere sau arendare se declară de drept reziliate din cauza pierderii totale, prin caz fortuit, a lucrului închiriat sau arendat, nu se aplică decât atunci când imobilul este atins în însăşi substanţa sa, **in ipso corpore rei,** iar nu şi în cazul când locatarul a fost împiedicat de a se folosi de imobil prin fapte străine de voinţa locatarului cum sunt fapte de război. In acest caz, şi întru cât imobilul nu a încetat de a rămâne acelaş în substanţa sa, singura pretenţiune ce arendaşul ar putea avea ar fi reducerea arenzii în condiţiunile prevăzute, dacă, bine înţeles, el nu ar fi luat asupra-şi toate riscurile. Dar el şi-a asumat orice risc provenit din atari evenimente, convenţiunea având putere de lege, trebue respectată. (Cas. II d. 65/919, cu notă de Alex. I. Spineanu, P. R. 39 I 922).

4. — Clauza prin care arendaşul ia asupra sa cazurile fortuite, se referă numai la pierderea recoltei, iar nu şi la distrugerea lucrului sau când lucrul s'a făcut netrebnic pentru obişnuita întrebuinţare. (C. Ap. Buc. III, dec. 20/920, P. R. 18 III 922).

5. — Arendaşul păgubit prin starea de război, are drept la reducerea arenzei, chiar dacă s'ar fi obligat să plătească printr'o convenţie încheiată în timpul războiului, dar înainte de 17 August 1917.

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.iini.ro

(Cas. fr. Civ., 16 Nov. 1920, P. R. 34 III 922).

2. **Efectele faţă de terţii achizitori.**

6. — Convenţiunea de arendare, încheiată cu vechiul proprietar, este opozabilă pe timp de trei ani cumpărătorului imobilului, chiar dacă, având dată certă, nu este transcrisă.

Acest termen începe a curge dela data transcrierii actului de cumpărare. (Cas. I, d. 2514/926, cu note de S. Rosental, Em. Pantazi, Al. Bădulescu şi A. Bentoiu, P. R. 262 I 926).

7. — Actul de arendare deşi este făcut pe termen mai lung de trei ani, totuş nefiind transcris decât ulterior vânzării, urmează să fie opozabil terţului achizitor numai trei ani, care trebuie să curgă din momentul transcrierii actului de vânzare, iar nu dela data arendării, doarece în acel moment arendaşul pretinzând dreptul său faţă de cumpărător, se naşte conflict între drepturile lor şi deci acest conflict a voit să-l soluţioneze legea ; pe lângă aceasta, noul achizitor, chiar dacă nu găseşte transcris în registrele Tribunalului vreun contract de locaţiune asupra imobilului, el trebuie să se aştepte că i se pot opune pe timp de trei ani contracte de locaţiune netranscrise, dar cu dată certă, şi deci aceşti trei ani trebuie să curgă dela data cumpărării. (C. Ap. Buc. III, d. 56/926, cu notele supra citate, P. R. 266 I 926).

3 **Subarendarea.**

8. — Când arendaşul are în contract clauza prohibitivă de subarendare sau cedare sub sancţiunea pactului comisoriu, acesta operează atunci când arendaşul asociază mai multe persoane ca să exploateze moşia arendată şi aceasta pentrucă între cel ce aduce ca miză folosinţa moşiei şi co-asociaţii săi, se stabilesc, în ceeace priveşte această folosinţă, raporturi dela locatar la locatar, ceeace nu este permis câtd este prohibită sublocaţiunea şi aceasta este adevărat, atât la societăţile civile, cât şi la cele comerciale, deci independent de personalitatea juridică a societăţii. (C. Ap. Iaşi II, d. 13/ 922, cu note de N. Polizu Micşuneşti şi C. Faur, P. R. 196 II 925).

4. **Legislaţia teritoriilor alipite.**

9. — Potrivit cap. XV din Donici, contractul de arendă nu este opozabil noului cumpărător al imobilului, decât dacă vânzătorul prin însăş contractul de vânzare, a stipulat expres obligaţia pentru cumpărător de a respecta folosinţa arendaşului pentru durata contractului. (C. Ap. Chişinău II, d. 156/929, cu notă de G. Petruc, P. R. 200 II 930).

10. — Prin art. 1702 cod. civ. rus se reglementează numai modul de redactare al contractului de arendare pentru a-l face opozabil proprietarului, dar pentru a-l face opozabil terţilor, contractul trebuie transcris în registrul de proprietate ţinut de primul notar. (C. Ap. Chişinău II, d. 156/929, cu notă de G. Petruc, P. R. 200 II 930).

11. — Contractul de arendă încheiat pe termen mai mic de 12 ani, sub imperiul legilor ruse, nu poate fi opozabil cumpărătorului imobilului care a dobândit imobilul dpă 1 Ian. 1928, data introducerei în Basarabia a cod. civ. şi pr. civ. rom., decât dacă arendaşul îşi va fi transcris contractul de arendă conf. art. 722 pr. civ. rom. înainte de cumpărare. (C. Ap. Chişinău II, d. 156/929, cu notă de G. Petruc, P. R. 200 II 930).

12. — Conform art. 720 c. civ. rus, dreptul de proprietate al imobilului, aparţine persoanei care are dreptul legal a-l poseda, folosi şi dispune cum va crede de cuviinţă.

Acest articol mai recunoaşte şi dreptul de arendă pentru construcţii, însă dreptul de proprietate asupra acestor construcţii aparţine proprietarului terenului, iar arendaşul are numai drept de folosinţă şi posesiune provizorie. (T. Bălţi II, s. 620/ 929, P. R. 71 III 930).

13. — In ceeace priveşte anularea unui contract pentru neplata arenzii la termen, art. 1118 c. c. a. dispune că cel ce dă în locaţiune, dacă cu toată somaţiunea făcută locatarul întârzie cu plata preţului locaţiunii în aşa fel, că la expirarea ratei a doua nu a achitat încă în întregime pe cea dintâi, poate cere anularea şi înainte de împlinirea termenului.

Astfel că pentru a putea opera anularea e necesară neapărat în prealabil existenţa somaţiunii, aceasta fiind o regulă absolută ca mod de constatarea neexecutării obligaţiunii de plată a arenzii. (T. Sibiu II, s. 514/925, P. R. 12 III 928).

5. **Note.**

14. — A se vedea : Agrară (reformă), Locaţiune, Proprietari (lege).

ARESTARE.

A vedea : Camera de punere sub acuzare, Curte cu Juraţi, Instrucţie, Judecător de instrucţie, Libertate individuală, Mandat de arestare.

ARESTARE ILEGALĂ.

(Art. 272 C. Pen.).

Pentru existenţa delictului de arestare ilegală prevăzută şi pedepsită de art. 272 c. pen. trebuie săvârşit un fapt material de arestare, deţinere sau sechestrare a unei persoane în mod ilegal şi cu intenţiunea delictuoasă a agentului. (C. Ap. Iaşi I, d. 38/924, P. R. 133 III 924).

ARHITECT.

A vedea : Convenţiune, Locaţiune de lucrări. Responsabilitate civilă.

ARMATĂ.

CUPRINS :

1. *Poziţia ofiţerilor şi disciplina (1—8).*
2. *Note (9).*

1. **Poziţia ofiţerilor şi disciplina.**

1. — Din art. 31 l. poz. ofiţ. şi lucrările ei pregătitoare rezultă că, consiliile de reformă sunt comisiuni sau jurii disciplinare, ale căror deciziuni, în interesul disciplinei militare şi onoarei corpului ofiţeresc, nu sunt supuse nici unui control afară de al Ministerului de Războiu, căruia legea i-a dat dreptul a decide, ca ultimă instanţă disciplinară, asupra legalităţii şi temeiniciei în fond a deciziei disciplinare. (Cas. I d. 215/921, P. R. 73 III 922).

2.— Modul cum Ministerul de Războiu exercită acest drept de control asupra deciziei disciplinare a cons. de reformă şi eroarea ce s'a săvârşit cu această ocaziune, nu poate fi censurat de Curtea de Casaţie(dec. supra citată).

3. — Nici celelalte instanţe judecătoreşti nu pot stabili ilegalitatea procedării Minist. de Războiu cu ocazia unei acţiuni în daune, căci aceasta ar repune în discuţie legalitatea deciziei de reformare. (dec. supra citată).

3. — Nici celelalte instanţe judecăt. nu pot stabili ilegalitatea procedării Minist. de Războiu cu ocazia unei acţiuni în daune, căci aceasta se repune în discuţie legalitatea deciziei de reformare (dec. supra citată).

4. — Deci nu se poate examina nici constituirea legală a consiliului de reformă, căci acest lucru aparţine Minist. de Războiu (dec. supra citată).

5. — Luarea comenzii în timp de războiu fără a i se mai da altă însărcinare în armată mobilizată, unui ofiţer, echivalează cu punerea în retragere. Singura condiţie cerută de lege, este ca acest ordin să fie expres şi să pornească de la comandantul de căpetenie al armatei.

Aprecierea comandantului în această privinţă este suverană şi nu poate fi supusă controlului justiţiei, oricari ar fi motivele ce au determinat-o. (Cas. III dec. 129ă921, P. R. 7 III 922; Cas. I d. 93/921 P. R. 44 III 922).

6. — Din dispoziţiile articolului 2, 5—8 l. poziţiei ofiţerilor, rezultă că punerea unui ofiţer în stare de disponibilitate, nu atrage încetarea calităţii sale de militar, ci numai suspendarea, pe timpul disponibilităţii, a exerciţiului funcţiunei sale, care se reia odată cu încetarea acestei poziţiuni. Aceasta mai rezultă atât din dispoziţiunile art. 12 din lege, cât şi art. 10 din regulament, potrivit cărora ofiţerul, după încetarea termenului de disponibilitate, trebuie să ceară rechemarea lui, ceeace implică ideea că, calitatea lui de funcţionar public nu a încetat ci a fost numai suspendată prin trecerea lui în disponibilitate, cât şi din art. 10 din lege şi 13 din regulament, potrivit cărora ofiţerii în disponibilitate sunt supuşi disciplinei militare şi au dreptul la soldă, ceeace nu s'ar putea concepe în cazul când ofiţerul aflat în disponibilitate ar înceta de a mai fi funcţionar al Statului. (Cas. I d. 445/923, P. R. 24 III 924).

7.— Pentru punerea în retragere a ofiţerilor aflaţi în cazul art. 51 se cere:

Ca rapoartele tuturor şefilor erarhici cari propun această măsură să se sprijine pe acte şi dovezi concrete;

Ca aceste acte şi dovezi să fi fost întocmite la date când s'au produs şi constatat faptele imputate ofiţerului. (Cas. III d. 1046/926, P. R. 2 III 927).

8. — Potrivit art. 1 legea poziţiei ofiţerilor, gradul este proprietatea ofiţerului şi el nu se poate pierde în caz de condamnare decât dacă ofiţerul a fost condamnat la o pedeapsă considerată crimă după codul penal comun şi cel de justiţie militară, sau la o pedeapsă corecţională pentru delicte de drept comun, limitativ arătate în acest text de lege.

Conform art. 30 alin d aceeaş lege şi art. 2 şi 34 reg. ei de aplicaţie, când pedepsa aplicată ofiţerului pentru un delict nearătat la art. 1, este mai mare de 6 luni, Consiliul îl poate pedepsi şi cu luarea gradului, aceasta însă numai ca o pedeapsă accesorie care trebuia expres arătată de Consiliu.

Dacă Consiliul n'a pronunţat o asemenea pedeapsă, ofiţerul nu-şi poate pierde gradul, decât prin reformarea pronunţată de Consiliul de reformă şi până la această dată, chiar pentru timpul executării pedepsei şi cel al lăsării lui la domiciliu, dânsul are dreptul la soldă, căci art. 56 reg. soldelor recunoaşte ofiţerilor aflaţi în executarea unei pedepse dreptul la soldă, minimum 10 % pentru

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.iini.ro

cheltuelile de întreţinere, dacă condamnarea nu a prevăzut şi ştergerea lor din controale, iar potrivit art. 277 din legea soldelor, lăsarea la domiciliu a ofiţerilor este o punere în disponibilitate, pentru care art. 31 din acecaş lege le recunoaşte dreptul la întreaga soldă fără accesorii. (Cas. I d. 548/931, P. R. 130 III 931).

9.— Refuzul de supunere unui superior nu este pedepsit decât dacă este opus unui ordin de serviciu. Este, deci, lipsită de baza legală decizia consiliului de războiu care a răspuns afirmativ la o întrebare astfel formulată: Prevenitul s'a făcut vinovat de a fi refuzat, în ziua de, pe bordul vasului X, în prezenţa unui ofiţer, să se supună ordinelor ce-i dădea un al doilea maestru cârmaciu? (Cas.. cr. fr. 6 Ianuarie 1923, P. R. 72 IV 924).

2. Note

10. — A vedea: Justiţia militară.

ARME

(l. p. reglementarea portului şi vânzării armelor publ. Mon. Ofic. 281 din 21 Dec. 1924).

1.— Art. 32 din legea portului ilegal de arme pedepsind pe acei cari în dispreţul legii, posedă în, sau afara domiciliului arme, nu poate avea în vedere decât pe acei cari au voinţa şi intenţiunea de a infrânge dispoziţiunile legii penale. Atunci însă când din toate probatoriile administrate în cauză se constată că infractorul căzuse în eroare asupra obiectului infracţiunii, aceasta este de natură a-i ridica responsabilitatea sa penală. In cazul acesta pedeapsa nu-şi mai îndeplineşte rolul său, de exemplificare şi moralizare, nemai fiind utilă în cauză. Eroare de fapt este când agentul cunoscând dispoziţiile legii penale, neavând voinţa şi intenţiunea de a o înfrânge, s'a înşelat asupra circumstanţelor acţiunii însăş. Dacă în ce priveşte eroarea de drept, aceasta nu poate suprima responsabilitatea agentului, dimpotrivă eroarea de fapt este o cauză de neresponsabilitate fiindcă în acest caz nu mai există nici un raport între previziune şi faptul îndeplinit. (Trib. R.-Sărat, 28 Nov. 1927 cu nota de C. Zotta, P. R. 163 III 928).

2. — Art. 2 legea pentru reglementarea portului şi vânzărei armelor determinând armele prin natura lor, în ambele aliniate cari le califică: a) armele albe şi b) armele de foc, adaugă la fiecare din aliniate „altele asemenea". Judecătorul fondului suveran în apreciere prin lipsa de preciziune a textului, are a se conduce în interpretarea sa de normele dreptului comun şi anume de art. 91 codul penal al. 2 corespunzător art. 101 codul penal francez care prevede că: cuţitele de buzunar (şi prin perfectă analogie şi cele ale profesionistului), foarfecele şi bastoanele nu vor fi considerate ca armă decât atunci când vor fi întrebuinţate a lovi, a răni sau a omorî. Legiuitorul se referă astfel şi la destinaţiunea sau utilizarea instrumentului şi atunci cuţitul profesionistului sau meseriaşului — a casapului, chirurgului, scriitorului pentru tăiatul paginilor— nu este armă căci întrebuinţarea prezentă şi evidentă este la exerciţiul ocupaţiunei sale şi devine armă prin întrebuinţarea viitoare şi eventuală, când s'ar întrebuinţa a lovi, a răni sau a omorî, fiind aceste acţiuni în afară de exerciţiul vreunei profesiuni. (Jud. Oc. Bereşti-Covurlui, 26 Ian. 1928, P. R. 49 III 928).

ARTIST.

V. Teatru.

ARVUNA

(Art. 1297—1298 C. Civ.)

CUPRINS:

1. *Caracterul arvunei (1—5).*
2. *Legislaţia teritoriilor alipite (6).*

1. Caracterul arvunei.

1.— In sistemul legei române, darea de arvună, are înţelesul că fiecare din părţile contractante şi-a rezervat facultatea de a renunţa la contract pierzând arvuna cel care a dat-o, sau înapoind îndoit cel care a primit-o. Din contră, din moment ce părţile au convenit asupra obiectului şi preţului, convenţiunea este obligatorie, cel ce nu este în culpă putând constrânge pe cel vinovat la executarea convenţiunii, fără ca cel dintâiu să fie obligat a se mulţumi cu pierderea arvunei sau plata ei îndoită. Aceste reguli se aplică la orice convenţiune însoţită de o dare de arvună. (Cas. I d. 390/929, P. R. 1 I 930).

2. — In principiu, arvuna serveşte fie ca mijloc de dezicere, fie ca semn al perfecţionării convenţiunii, după cum a fost intenţiunea părţilor.

Aprecierea acestora aparţine instanţei de fond. (C. Ap. Buc. IV d. 55/926, P. R. 132 III 926).

3. — Arvuna este ceea ce una din părţile contractante dă celeilalte, spre a asigura executarea contractului, sau spre a se putea desista de la el. In legiuirea noastră, conf. art. 1297 şi 1298 c. c., arvuna are caracterul perfecţiunii contractului, nu al dezicerii, deşi părţile îi pot da şi acest din urmă caracter; în caz de îndoială însă, arvuna nu poate avea de cât primul caracter şi deci trebuie socotită ca acompt din preţul vânzărei. (T. Vâlcea I s. 359/921 cu nota d-lui N. Puricescu, P. R. 188 II 923).

4.— Pierde arvuna acel ce trebuia să se prezinte la un termen şi loc hotărât spre a plăti restul din preţ, dovedindu-se astfel că este în culpă. (C. Ap. Buc. III dec. 226/920, P. R. 28 III 922).

5.— In materie de vânzare, arvuna apare ca o clauză penală, adică ca o fixare şi o remitere anticipată a daunelor convenţionale, pentru cazul când contractul nu se execută prin culpa uneia din părţi.

Când deci arvuna nu reprezintă, ca în speţă, o parte importantă din preţ, urmează a se aplica art. 1298 C. civ., restituindu-se, în caz de neexecutare a obligaţiunii, cuantumul exact al sumei primită ca arvună de către vânzător. (Jud. Oc. Mihăileşti-Buzău 29 Mai 1923 cu nota de J. H. Vermeulen, P. R. 95 II 925).

2. Legiuirile teritoriilor alipite.

6.— Arvuna, care în vechiul drept roman avea caracterul confirmatoriu, iar sub Justinian avea caracterul unei dezicere (arha poenitentalis), a trecut în legiuirile locale basarabene — pravila lui Andr. Donici, Hexabiblul lui Armenopol, — cu caracterul de dezicere. (C. Ap. Chişinău II, 19 Iunie 1930, cu notă de C. Georgescu-Vrancea, P. R. 4 II 931).

ASASINAT.

(Art. 226 C. Pen.)

1.— Dacă premeditarea poate să existe independent de pândire, pândirea implică în sine şi premeditarea şi — condus de această ideie, legiuitorul nostru, în art. 232, voind a pedepsi asasinatul — aşa cum îl definise în art. 226, vorbeşte numai de pedeapsa omorului cu premeditare, fără a menţiona şi cealaltă circumstanţă agravantă a pândirei, care transformă omorul simplu în asasinat, şi aceasta pentru motivul că pândirea implicând premeditarea prin aceasta sancţiunea, adică pedepsirea ei, e cuprinsă în art. 232 codul penal. (Cas. II d. 262/922, P. R. 156 III 922).

2.— Când elementul premeditării nu se constată cu suficienţă, crima săvârşită este omuciderea cu voinţă, prevăzută şi pedepsită de art. 225, 234 alin. c. cod pen., iar nu un asasinat. (C. Ap. Iaşi I, d. 151/930, P. R. 96 III 931).

3. — V. Crimă, Omucidere.

ASCENSOR.

V. Responsabilitate civilă.

ASEDIU (Stare de).

(Art. 128 Constit.)

CUPRINS:

1. *Noţiuni generale (1).*
2. *Legislaţie (2—5).*
3. *Caracterul măsurii (6—8).*
4. *Aplicaţii şi efecte (9—11).*

1. Noţiuni generale.

1. — Legea care proclamă starea de asediu nu constitue o lege ordinară ci prezintă caracterul unei legi politice, căci nu numai că intervine când statul este ameninţat de grave pericole şi când ordinea şi siguranţa publică nu pot fi menţinute prin alte mijloace, dar din faptul că atribuţiunile autorităţilor civile trec în mâinile autorităţilor militare, se suspendă în mare parte garanţiile libertăţii individuale prevăzute în Constituţiune şi în alte legi. (Cas. III d. 3135/924, cu notă de Eug. Bănescu, P. R. 44 I 925).

2. Legislaţie.

2. — Legea din 14 August 1916 a prevăzut că până la restabilirea păcii europene, starea de asediu poate fi declarată prin decret regal, în cuprinsul legii din 10 Decembrie 1864; în baza acestor legi decretul regal No. 2798 din 14 August 1916 a declarat starea de asediu pentru toată ţara şi această stare a continuat până la începutul anului 1920 când a fost desfiinţată. (Cas. II, d. 3135/924, cu notă de E. Bănescu, P. R. 44 I 925; aceiaş cu note de Anibal Teodorescu şi C. Rarincescu, P. R. 69 I 925; aceiaş, P. R. 140 I 925).

3. — Starea de asediu, instituită pentru cetatea Bucureşti prin Decretul Regal No. 4209/920, pe baza legii din 14 August 1916, n'a mai fost ridicată de-atunci şi până azi, aşa încât ea se găseşte în vigoare şi urmează a se aplica. (Cas. II, d. 3135/924, v. supra).

4. — Legea dela 14 August 1916 determină durata stării de asediul şi fixează ca limită restabilirea păcii europene. Această limită nu se raportă la un eveniment de ordin exclusiv intern, ci la un eveniment de ordin internaţional şi politic, căci legea nu a avut în vedere pentru sfârşitul stări de asediu încheierea păcii de către Statul român cu celelalte state beligerante duşmane, ci restabilirea păcii europene, ceeace are cu totul un alt caracter şi însemnătate.

Prin urmare, aparţine puterii care are

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.iini.ro

dreptul de a face legea să examineze dacă restabilirea păcii europene poate fi privită ca înfăptuită deja şi în caz afirmativ să declare printr'o lege că termenul pentru existenţa stării de asediu a expirat şi în consecinţă că legea din 14 August 1916 a încetat de a mai fi în vigoare — ceeace până în prezent nu s'a făcut. (Cas. II, d. 3135/924, v. supra).

5. — Noua Constituţiune din 1923, punând principiul că declararea stării de asediu se face numai prin lege, n'a înţeles să desfiinţeze starea de asediul declarată prin decretele anterioare promulgării sale, deoarece acele decrete au fost date tot pe temeiul unei legi şi anume aceea din 14 August 1916, care a proclamat starea de asediu. (Cas. II 3135/924, v. supra).

3. Caracterul măsurii.

6. — Proclamarea stării de asediu este un act de guvernământ care, în temeiul art. 5 l. org. C. Cas. nu poate face obiectul censurei acestei supreme instanţe, oportunitatea acestui act de guvernământ neputând fi criticată sau blamată decât de organele de control recunoscute în Constituţie. (Cas. II, dec. 220/921, cu nota d-lui Matei Balş, P. R. 52 I 922, P. R. 6 III 922).

7. — In timp de pace, starea de asediu este o ficţiune a stării de război reală şi împrumută dela aceasta din urmă toate rigorile necesitate de condiţiunile şi cerinţele comandate de raţiunea de stat, de restabilirea liniştei şi pedepsirea culpabililor; ea fiind o lege militară şi legile militare fiind lăsate de Constituţiune la discreţie legiuitorului ordinar, neconstituţionalitatea ce i se atribuie, este lipsită de fundament. (Cas. II dec. 220/921, supra citată).

8. — Dacă se recunoaşte autorităţii militare, în timp de războiu şi numai în zona de operaţiuni, dreptul de a lua măsuri sancţionate cu pedepse, menite să garanteze siguranţa armatei, apărarea ţării şi ordinea publică, nici o dispoziţiune însă din legile de asediu sau din decretele de mai sus, nu conferă autorităţii militare (comandamentul de corp de armată) dreptul ca în timp de pace, pe teritoriul pus stare de asediu, să creeze prin ordonanţe infracţiuni penale din măsurile ce prescrie, competenţa consiliilor de războiu fiind limitată la infracţiunile anume specificate prin legea şi decretele stării de asediu din 14 August 1916. (Cas. III, d. 3135/924, cu notă de Eug. Bănescu, P. R. 44 I 925).

4. Aplicaţii şi efecte.

9. — Starea de asediu fiind o măsură de siguranţă publică, are de efect a suspenda acţiunea legilor civile şi a le înlocui cu regimul militar. (Cas. II, dec. 220/921, cu nota d-lui Matei Balş, P. R. 52 I 922, P. R. 6 III 922).

10. — In timpul stări de asediu, autorităţile militare fiind acelea cari au obligaţiunea a face poliţia şi a îngriji de liniştea internă, urmează ca într'o asemenea situaţiune, pentru comune nu mai există responsabilitatea prevăzută de art. 286 din l. p. unific. ad-tivă din 1925. (Cas. I, d. 1464/929, P. R. 1 I 930).

11. — Dispoziţiunile legii as. stării de asediu trebuiesc interpretate restrictiv, deoarece starea de asediu este o materie de excepţiune. (Cas. III, d. 3135/924, cu notă de Eug. P. Bănescu, P. R. 44 I 925).

AŞEZĂMINTE BRÂNCOVENEŞTI.

1. — Stabilimentele de utilitate publică, create de particulari cu averea lor proprie şi fără amestecul statului, judeţului ori comunei, nu sunt supuse la darea socotelilor către Curtea de Conturi.

Astfel, în speţă, Aşezământul Brâncovenesc al spitalului şi bisericii Domniţa Bălaşa este dispensat de a preda conturile spre verificare acestei instanţe. (Cas. II, d. 4/1889, cu rezumate de concluzii scrise, P. R. 111 I 924).

2. — Aşezămintele Brâncoveneşti, după cum rezultă din actul lor de fundaţiune, întărit de Domn cu putere de lege, îşi au un patrimoniu distinct de al Statului, pe care-l conduc şi-l administrează fără nici un amestec din partea acestuia. Prin consecinţă ele sunt o instituţiune cu caracter privat şi ca atare nu sunt obligate, conform legii din 1910, să cedeze fără indemnizare vreun teren în scop de utilitate publică. (Cas. III, d. 377/919, cu rezumate de concluziuni scrise, P. R. 113 I 924).

3. — V. Contencios administrativ, Persoană juridică.

ASIGNAŢIF

1. — Asignaţiunea, adică schimbarea obligaţiuni prin substituirea unui debitor nou, conţinând într'însa un dublu mandat din partea asignatului (debitorului vechi) atât către asignat (debitorul nou), de a presta ceva pe socoteala lui, cât şi către asignatar (creditor) de a primi prestaţiunea asignatului, urmează că, pentru ca un raport juridic de obligaţiune să se stabilească între asignat şi asignatar trebue ca cel dintâi, adică noul debitor să înştiinţeze pe creditor că-i va face prestaţiunea conform mandatului primit dela asignat. Această înştiinţare implică în mod suficient şi acceptarea asignaţiunii faţă de asignatar.

Se face excepţiunea la acest principiu în privinţa asignaţiunilor „in abstracto", cum sunt transfertele de cekuri, în care caz asignaţiunea este perfectă din momentul în care ea a fost primită de asignatar, chiar mai înainte de a fi acceptată de asignat. (Cas. I compl. Ardeal, d. 814/921, P. R. 81 III 923).

ASIGURARE.

(Art. 1635 C. Civ., 442 ş. u. C. Com.)

CUPRINS :

1. ***Formarea contractului de asigurare.***
   a) ***Părţile contractante (1).***
   b) ***Incheierea convenţiunii (2—5).***
   c) ***Obiectul (6).***
   d) ***Drepturile şi obligaţiunile părţilor (7—14).***
   e) ***Stingerea contractului de asigurare (15).***
   f) ***Reasigurarea (16—18).***
2. ***Asigurările pe viaţă (19—30).***
3. ***Asigurările contra sinistrelor (31).***
4. ***Asigurările contra accidentelor (32—35).***
5. ***Legislaţia teritoriilor alipite (36—37).***
6. ***Studii şi recenzii (38—39).***

1. Formarea contractului de asigurare.

a) Părţile contractante.

1. — Faptul că un contractant îşi face asigurarea sub un pseudonim în loc de adevăratul său nume (Wibbel în loc de Laplace) când prin alte elemente e indicată persoana sa, nu constitue o reticenţă (art. 384 c. com. fr.) care să atragă nulitatea contractului. (C. Ap. Paris 1 Fr., 14 Februarie 1928, cu notă de M. R. C. în P. R. 101 III 929).

2) Incheierea convenţiunii.

2. — Contractul de asigurare fiind un contract aleator, sinalagmatic, nu este perfect când se închee între persoane depărtate, dacă acceptarea n'a ajuns la cunoştinţa propunătorului în termenul necesar schimbului propunerii şi acceptării. Cu toate acestea însăşi legea comercială în art. 36 făcând o excepţiune la această regulă, al cărei caracter nefiind deci de ordine publică, oferentul poate dispensa, explicit sau implicit, pe destinatarul ofertei, în speţă asiguratul pe Societatea asigurătoare, de a-i aduce la cunoştinţă acceptarea sa, asumându-şi astfel obligaţiunea de a plăti primele de asigurare consecutive prin chiar emiterea şi comunicarea ofertei. (Jud. Oc. I Buc. 12 Nov. 1926, P. R. 105 III 927).

3. Contractul comercial de asigurare încheiat între persoane depărtate se consideră perfectat la locul unde domiciliază propunătorul şi în momentul când i se aduce la cunoştinţă acceptarea. (Jud. Oc. Herţa, 21 Febr. 1928, cu notă de Tr. Scriban, P. R. 49 III 928).

4. — Scopul normal al clauzei : „Primirea unei asigurări se dovedeşte prin emiterea poliţei 2 aflată într'o ofertă de asigurare" nu poate fi decât acela că asiguratul în caz de sinistru îşi dovedeşte asigurarea sa prin poliţa de asigurare, singura pe baza căreia i se va acorda dreptul la despăgubire, iar nu că perfecţionarea contractului este condiţionată de emiterea poliţei, poliţă care, în speţă, potrivit condiţiunilor semnate de oferent şi deci acceptate de dânsul, nu se putea emite decât după plata preţului primei prime de asigurare. (Jud. oc. I Buc., 12 Nov. 1926, P. R. 105 III 927).

5. — Clauza inserată într'o poliţă de asigurare, care stabileşte intrarea în vigoare a contractului prin subscrierea poliţei de către părţile contractante şi plata celei dintâiu rate din primă, nu trebuie interpretată în sensul că perfectarea contractului depinde de subscrierea poliţei şi plata acelei rate, ci în sensul că eficacitatea contractului este subordonată condiţiunei subscrierei poliţei de către ambele părţi şi achitării primei rate; aşa fiind contractul se consideră perfect în ziua în care voinţele părţilor s'au întâlnit deşi polita de asigurare nu este încă semnată, această condiţiune fiind cerută ad probationem şi nu ca o condiţie esenţială a contractului de asigurare.

Plata primei înainte de subscrierea poliţei, şi intrarea în vigoare a contractului din momentul plăţei, demonstrează că asigurarea e perfectă înainte de subscriere. (C. Ap. Milano-Italia, 10 Oct. 1930, cu notă de D. Cotrutz, P. R. 64 III 931).

c) Obiectul.

6. — Asigurarea făcută în timpul păcii, nu ar putea, în lipsa unei stipulaţiuni exprese, să fie întinsă la daunele rezultând din războiu. (T. com. Seine-Fr., 8 Nov. 1920, P. R. 163 III 922).

d) Drepturile şi obligaţiile părţilor.

7. — Potrivit principiilor generale în materie de asigurare şi în special potrivit art. 459 c. com., scopul contractului de asigurare fiind dăunarea asiguratului, de paguba suferită, orice stipulaţiune prin

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.iini.ro

care asigurătorul caută a-şi restrânge responsabilitatea, trebuie interpretată restrictiv.

Prin urmare, instanţa de fond este în drept a hotărî că pentru ca Societatea de asigurare să fie exonerată pe temeiul clauzei prin care ea nu răspunde de pagubele ocazionate prin războiu, trebuie să existe o strânsă legătură de cauzalitate între incendiul suferit, în speţă, de asigurat şi faptul ocupaţiunei duşmane, iar nu numai un simplu raport de concomitenţă cum a fost în realitate. (Cas. III, d. 347/920, cu notă de N. Niţescu, P. R. 47 I 924).

8. — Este licită clauza derogatorie la art. 43 c. com. cuprinsă într'o poliţă de asigurare, prin care se prevede că în nici un caz de judecată societatea nu poate fi obligată la consemnarea despăgubirei sau plată de dobânzi până la rezolvarea procesului printr'o hotărâre definitivă. (C. Ap. Buc. I, dec. com. 9/920, P. R. 19 III 922).

9. — Agentul de asigurare nu poate lucra decât în limitele puterilor ce i-au fost conferite de către Societate, deci, promisiunea acestuia că plata va fi la domiciliul asiguratului, nu obligă Societatea decât dacă există proba portabilităţii admisă de către ea, nu tratată cu agentul. (Jud. oc. Herţa, 21 Febr. 1928, cu notă de Tr. R. Scriban, P. R. 49 III 928).

10. — Schimbarea statutului care ar atinge drepturile asiguratului, dacă violează contractul părţilor, poate da loc la o acţiune în justiţie, dar intanţa în drept să judece litigiul este aceea a domicilului pârîtei, în specie, a Societăţei. (Jud. oc. Herţa, 21 Febr. 1928, cu notă de Tr. R. Scriban, P. R. 49 III 928).

11. — Când un asigurat, victima unui accident, a vestit în mod regulat pe asigurătorul lui, şi după ce a suferit o amputare pricinuită de acest accident, cere să-i plătească indemnizarea prevăzută în polită, în zadar i-ar opune acest asigurător o clauză din statute care prescrie orice acţiune spre plată de indemnizare în termen de un an din ziua întâmplării nenorocite. Atunci când urmările unui accident nu se arată decât după luni de zile, dispoziţiunea invocată din statute nu se poate concilia cu stipulaţiunile din poliţă; şi nu a putut să încapă în intenţiunile asigurătorului, în momentul când s'a iscălit poliţa, ca să oblige pe asigurat, dacă era să fie victima unui accident ale cărui urmări nu s'ar manifesta decât cu întârziere, să intente acţiunea lui în intervalul de un an dela accident. (Cas. Civ. Fr. 29 Nov. 1921, P. R. 12 III 928).

12. — Dacă clauza unei politi de asigurare prevede că Societatea „nu garantează accidentul datorit invaziei, răscoalei, etc."... această societatea este obligată a dovedi că incendiul este imputabil uneia din cauzele astfel enunţate. (T. Nancy-Fr., 3 Ian. 1919, P. R. 51 III 922).

13. — Asiguratul domiciliat în Elveţia, care a contractat cu o societate străină ce are un sediu în Elveţia, este în drept să perceapă partea de beneficii cuvenită lui, în franci elveţieni, iar nu în franci francezi. (Curtea de Just. Geneva, Elv., 28 Febr. 1922, P. R. 76 III 923).

14. — Asiguratul nu poate chema în garanţie pe reasigurător în procesul ce i s'a intentat de către asigurat.

In consecinţă, nu există între cele două acţiuni nici o conexitate care să permită derogarea dela regulile comune de competenţă. (Cas. Ital. 30 Martie 1926, cu notă de St. Georgescu Olenin, P. R. 79 III 927).

e) **Stingerea contractului de asigurare.**

15. — Este licită şi obligatorie clauza care dispune că, la caz de faliment al asiguratului, poliţa va fi reziliată şi că asigurătorul va avea dreptul, cu titlu de daune, la valoarea primei pe un an. (T. com Seine-Fr., 10 Iunie 1921. P. R. 16 III 928).

f) **Reasigurare.**

16. — Asigurarea şi reasigurarea constituesc două contracte cu totul distincte.

Contractul de reasigurare, adevărat contract de asigurare în care asigurătorul primitiv joacă rolul de asigurat faţă de reasigurător, este străin de primul asigurat şi nu creiază nici o legătură între el şi reasigurător. (T. Sena-Franţa, 8 Aprilie 1922, P. R. 103 III 924).

17. — Când o societate elveţiană de asigurare asupra vieţii, după ce a asigurat un supus elveţian, a contractat, cu o altă societate având sediul în Franţa, o reasigurare în condiţiile şi cu clauzele poliţei directe, această referinţă nu trebuie să se înţeleagă decât pentru condiţiile generale privitoare la poliţe, ce se găsesc în poliţa directă şi compatibilă cu acelea din contractul de reasigurare, ele nu ar putea privi, în nici un fel, condiţiile speciale stipulate de societatea asigurătoare pentru liberarea sa faţă de asigurat.

Astfel este cazul, mai ales când societatea elveţiană reasigurată a plătit societăţii reasigurătoare primele în monetă franceză, iar nu în monetă elveţiană. (T. Sena-Fr. V. supra).

18. — Reasiguratul are dreptul de a cere dela reasigurător rambursarea sumelor reasigurate în monetă plină chiar în cazul când a satisfăcut pe proprii săi creditori, pe asiguraţi, în monetă de concordat. (Cas. Ital., 8 Oct. 1925, cu notă de S. Ionescu, P. R. 127 III 926).

2. **Asigurările pe viaţă.**

19. — Codul comercial prevede două contracte deosebite : unul, în care plata sumei asigurate se face după durată, adică la o epocă determinată a vieţei asiguratului, şi altul când plata sumei asigurate se face în cazul întâmplător ce ar avea loc în viaţa asiguratului, cum cel mai uzual este cazul de moarte.

Cauza determinantă a asigurărilor asupra vieţei nu este numai decât repararea unei pagube eventuale ce ar putea încerca asiguratul, ci mai mult un act de prevedere, prin care asiguratul a căuta să-şi asigure, lui sau unei alte persoane, la un moment dat, noui mijloace prin capitalul stipulat. (Cas. S. U., d. 11/913, cu nota d-lor G. M. S. şi P. Dupuich, P. R. 89 I 923).

21. — După dispoziţiunile Codului de Comerţ, Societăţile în nume colectiv pot întreprinde operaţiuni de asigurări asupra vieţii.

Acestor societăţi în nume colectiv se aplică dispoziţiilor speciale privitor la garanţiile persoanelor asigurate. (Comisiunea cercet. recursurilor în materie industrială, 20 Iunie 1927, P. R. 54 III 928).

22. — Intr'un contract de asigurare în care s'a înserat clauza prin care suma ce s'ar cuveni asiguratului în caz de moarte, să i se datorească de societatea asigurătoare chiar în cazul de intrarea patriei sale în războiu, plătind o supra-primă, Curtea face o rea interpretare a clauzelor contractului, adăogând şi denaturând intenţiunea părţilor, când interpretând acea clauză privitoare la războiu, refuză văduvei asiguratului dreptul la despăgubiri pe motivul că asiguratul, la intrarea în războiu, n'a declarat în mod expres că înţelege să se prevaleze de dispoziţiunile corespunzătoare ale poliţei de asigurare. O asemenea interpretare după ce se constată existenţa netăgăduită a clauzei din contract, echivalează cu schimbarea contractului într'un contract condiţional, deşi în realitate era un contract pur şi simplu. (Cas. Civ. Fr., 16 Martie 1925, P. R. 31 IV 927).

23. — Atribuirea beneficiului unei asigurări pe viaţă constitue, în privinţa beneficiarului, un contract cu titlu gratuit sau cu titlu oneros, după intenţia pe care a avut-o stipulantul. (C. Ap. Poitiers-Fr., 11 Mai 1920, P. R. 29 III 926).

24. — Contractul de asigurare pe viaţă, nefind prevăzut de nici o lege specială, este valid dacă beneficiarul este arătat în contract, asemenea contract constituind o stipulaţie pentru alţii, validă ca atare, în baza art. 1121, 1122 din codul fr. (eliminate la noi ca inutile). (T. Montbéliard-Fr., 14 Mai 1922, cu nota d-lui D. Alexandresco, P. R. 79 III 924).

25. — In consecinţă, de câte ori un părinte asigură pe un copil al său, prevăzut anume în poliţa de asigurare, beneficiul acestei asigurări aparţine acestui copil, cu efect retroactiv, încă din momentul contractării asigurării. (T. Montbéliard-Fr. 14 Mai 1922, V. supra).

26. — Dreptul de creanţă existând în folosul beneficiarului contra companiei de asigurare, constitue un drept personal la său, şi nu poate fi considerat ca o valoare succesorală, care ar face parte din patrimoniul stipulantului, spre a servi gajul creditorilor săi. (T. Montbéliard-Fr. 14 Mai 1922, v. supra).

27. — Proba intenţiunei, care este condiţiunea condamnărilor pentru crimă sau delict, nu este privită cu aceiaşi rigoare de către legea civilă, care nu permite a se ataca actele cari reunesc condiţiunile legale decât făcând proba unui viţiu de consimţimânt determinat. (T. Sena-Fr., 16 Iunie 1922, P. R. 104 III 924).

28. — Clauza unui contract de asigurare care impune companiei asigurătoare sarcina de a stabili că moartea asiguratului a fost consecinţa faptului său voluntar, nu poate fi înţeleasă în sensul că asigurătorul să fie obligat a dovedi că crima a fost comisă de beneficiar cu scopul şi cu intenţiunea de a-şi apropia indemnitatea. (T. Seine-Franţa, 16 Iunie 1922, P. R. 104 III 924).

29. — In cazul asigurării asupra vieţii, când beneficiarii se indică prin cuvintele : „plătibil erezilor mei legitimi", faptul lor de a renunţa la succesiune nu atrage decăderea din drepturile ce le au **jure proprio** în baza contractului de asigurare. (Cas. Torino-Ital., 31 Iulie 1920, P. R. 101 III 922).

30. — Când un contract de asigurare-viaţă stipulează, că în caz de neplată a primei, şi dacă nici un termen nu a fost acordat asiguratului de către direcţiune, dreptul la capitalul asigurat este anulat, această clauză a devenit inoperantă în timpul războiului prin Decretul Regal din 18 August (Legisl. excepţ. belgiană).

Starea de războiul luând sfârşit, dacă însă societatea de asigurare nu numai că a notificat asiguratului intenţiunea sa de a exercita dreptul de anulaţiune, dar încă a acordat asiguratului un termen şi alte uşurinţe pentru a se libera de primele întârziate, convenţiunea de asigurare rămâne în vigoare până la expirarea termenului acordat. (C. Ap. Bruxelles, Belg. 18 Febr. 1922, P. R. 150 III 922).

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.iini.ro

3. Asigurările contra sinistrelor.

31. — Când o poliță de asigurare în contra furtului garantează, pentru o primă mică, o sumă globală determinată pentru totalitatea riscurilor situate în diferite țări, asiguratul nu ar putea să ceară o reducere în plata primei, susținând că o parte din obiectele asigurate a dispărut atunci când prima era indivizibilă, că societatea renunțase la regula proporțională și că, în cazul când s'ar ivi un sinistru, societatea ar fi expusă la plata sumei integrale ce o garantase. (T. com. Seine-Fr. 8 Nov. 1920, P. R. 163 III 922).

4. Asigurările contra accidentelor.

32. — Potrivit art. 1, 136, 140 și 148 din legea pentru org. meseriilor și asigurărilor muncitorești din 1912, cu modificările ulterioare, toți muncitorii ce cad sub prevederile acestei legi, în caz de accident de muncă au drept ,ei sau urmașii lor, la o rentă stabilită în proporție cu salariul și gravitatea urmărilor accidentului; această despăgubire se acordă de organele Casei centrale și este bazată pe ideia riscului profesional și închide victimei și urmașilor săi, calea dreptului comun pe baza disp. art. 998 și urm. c. civil. (Cas. II d. 1879/921, P. R. 122 III 922; C. Ap. Iași, d. 95/921, cu nota d-lui E. Petit, P. R. 240 II 922).

33. — Intreprinderile statului, deci și direcțiunea C. F. R., intră în prevederile acestei legi, cu deosebire numai că Statul, ca patron nu face parte din asociația patronală, care garantează despăgubirile, el singur fiind asigurătorul lucrătorilor din întreprinderile sale. (C. Ap. Iași, d. 95/921, cu nota d-lui E. Petit, P. R. 240 II 922).

34. — In conformitate cu art. 140 din legea pentru organizarea asigurărilor muncitorești, întreprinderile particulare sunt supuse asigurărei contra accidentelor, iar potrivit art. 148, patronii acelor întreprinderi sunt obligați a participa la asociația patronală, în scop de a asigura pe lucrătorii lor în contra riscurilor provenite din accidentele de muncă.

Așa fiind, rezultă că întreprinderea particulară nu va putea cere ca asociațiunea patronală să fie obligată a plăti ca, rentele fixate prin lege în caz de accident, dacât dacă va face dovada că s'a înscris în „Asociațiunea patronală" și a asigurat pe lucrătorul căzut victimă, contra riscurilor derivând din accidentele de muncă. (Cas. III, d. 495/929, P. R. 106 III 929).

35. — Patronul care, asigurând personalul său în contra accidentelor de muncă, a declarat că exercită meseria de închiriere de trăsuri, birji și brecuri, nu este în drept a reclama beneficiul poliței pentru accidentul survenit cu prilejul unui transport de saci cu făină într'o căruță mare pe două roți. Intr'adevăr, riscurile decurgând din meseria de camionagiu și din întrebuințarea de vehicule servind la transportul mărfurilor, sunt deosebite de riscurile care le preîntâmpină meseria celuia care d ătrăsuri cu chirie. (T. civ. Lorient-Fr., 30 Nov. 1920, P. R. 163 III 922).

5. Legislația teritoriilor alipite.

36. — Deși din paragr. 183 al legii XVII/1884 rezultă că dispozițiile acestei legi, deci și cele referitoare la asigurarea muncitorilor pentru caz de boală, nu se aplică unor muncitori, totuș legea ulterioară cu No. XIX/1907 prin punctul 12 al paragr. 1 arătând explicit și făcând mențiune directă despre paragr. 183 al legi XVII/1884 că acești muncitori cad sub dispozițiunile legii XIX/907, iar în paragr. 3 enunță că și muncitorii Statului cad sub asigurarea obligatorie, a derogat dela dispozițiunile legii anterioare din 1884. (Cas. III c. Ardeal, d. 25/922, P. R. 35 III 924).

37. — Deși art. 82 legea XIX din 1907 (Ardeal) prevede că persoanele asigurate pot intenta proces de desdăunare contra patronului, la instanțele ordinare, dacă s'a stabilit prin sentința penală, că accidentul a fost cauzat de patron intenționat sau din imprudența prevăzută la art. 81, totuș, potrivit art. 83, pretențiunea de desdăunare poate fi validată chiar și fără sentința penală, în cazul când intenționea sau imprudența patronului nu poate fi stabilită pe cale penală, din o cauză inerentă persoanei bănuitului. (Cas. III, d. 655/931, P. R. 115 III 931).

6. Studii și recenzii.

38. — Noua lege asupra asigurării, de Paul I. Demetrescu (P. R. 156 IV 930).

39. — Traité theoretique et pratique des assurances terrestres (P. Sumien); recensie de M. I. B. (P. R. 60 IV 923).

40.— V. Drept maritim.

ASOCIAȚIE.

A vedea : Anchetă in futurum, Persoană juridică, Societate.

ASOCIAȚIE IN PARTICIPAȚIE.

(Art. 251 ș. u. C. Com.).

CUPRINS :

1. ***Noțiuni generale (1—4).***
2. ***Felurite asociațiuni (5—7).***
3. ***Raporturile dintre asociați (8).***
4. ***Raporturile asociaților față de terți (9—17).***

1. Noțiuni generale.

1. — După art. 251, 253 și 254 din codul comercial, asociația în participație este un contract, prin care o persoană face pe alta să participe la profitul și pierderile operațiilor sale comerciale. Caracteristica unei asociații în participație, care o deosibește de celelalte societăți, este că ea nu constitue o persoană juridică distinctă de persoana asociațiilor ; nu are un patrimoniu social. Participanții nu au nici un drept de proprietate sapura lucrurilor aduse în asociație, cari trec în proprietatea asociatului girant. (C. Ap. Chișinău, d. 12/922, P. R. 63 III 924).

2. — Caracterul distinctiv al asociațiunilor în participațiune deși nu rezultă clar din definițiunea legală prevăzută de art. 251 combinat cu art. 252 c. com. întrucât și în societățile în comandită simplă și în nume colectiv un comerciant acordă altuia o participațiune la beneficii și pierderi, totuș din celelalte texte relative la materie se deduce ca criteriu distinctiv faptul că în societățile în comandită simplă și în nume colectiv, administratorul este îndreptățit și obligat să trateze în numele societății, pe când la asociațiunile în participațiune tovarășul autorizat să trateze pe seama asociațiunii nu are dreptul să contracteze decât în numele lui individual. (T. Muscel, s. com. 19/924, P. R. 10 III 925).

3. — O asociație în participație pierde caracterul ei și devine societate în nume colectiv, de îndată ce funcționează sub firma socială și are un sediu social. Ea trebuie însă declarată nulă, pentru lipsa formalităților de publicitate cerute de art. 55 al legii din 1867, și cari trebuiesc îndeplinite în chiar momentul constituirii. (C. Ap. Paris III, Fr. 24 Martie 1922, P. R. 31 IV 924).

4. — Asociațiunea în participațiune se formează prin concursul voințelor părților fără să fie nevoie de vre-un act scris. Existența ei poate fi dovedită prin orice fel de probe, și mai cu seamă printr'un ansamblu de prezumpțiuni grave, precise și concordante. Este adevărat asociat iar nu simplu funcționar interesat, acela care are coproprietatea tuturor elementelor activului, participă la beneficii și la pierderi, joacă în casa de comerț și în raporturile cu clientela, rolul unui adevărat asociat, iar nu al unui simplu subaltern. (C. Ap. Douai-Fr., 11, 23 Dec. 1921, P. R. 31 IV 924).

2. Felurite asociațiuni.

5.— Din întreaga economie a art. 1—5 din legea pentru suprimarea taxelor de licență, rezultă că asociațiunea în participare pentru comerțul de băuturi cu amănuntul este ilicită, de oarece prin lipsa de publicitate la construirea ei, această asociațiune face posibilă exercitarea comerțului de către persoane, de care terții și în special fiscul n'au nici o cunoștință și cari se pot sustrage astfel de la obligațiunile și condițiunile de moralitate cerute de lege. (Cas. III d. 80/921 cu nota de Hugo Friedmann, P. R. 44 I 922).

6. — O asemenea asociațiune fiind ilicită, e nulă și neexistentă și ca atare nu poate servi de temei nici unei acțiuni în lichidare sau predare de socoteli. Ea poate, totuși, dacă a fost pusă în executare și s'au făcut aporturi sociale, să producă oare care raporturi sau rezultate de fapt, ca bună oară deținerea fără cauză a sumelor avansate ca mize sociale, etc. Acțiunea pentru restituirea acestor sume este admisibilă și are la baza sa principiul de echitate că nimeni nu se poate îmbogăți în detrimentul altuia, iar nici de cum existența, fie chiar de fapt, a vreunui contract de societate. (Cas. III d. 80/921 v. supra).

7.— Legea necerând în mod riguros aceleași condițiuni debitanților cu ridicata, cum cere celor cu amănuntul, asociațiunile pentru comerțul cu ridicata au un caracter ilicit, de unde consecința că acțiunea pentru lichidarea lor este admisibilă, cu condițiune ca contractul să se fi executat în fapt, să fi avut loc operațiuni de comerț, aporturi de mise, etc. (Cas. III d. 80/921. V. supra).

3. Raporturile dintre asociați.

8.— Existența unei asociațiuni în participațiune, în raporturile dintre soți, se poate proba și cu martori, mai ales când e un început de probă scrisă. (C. Ap. Aquila-Italia, 2 Martie 1891, cu nota de C. N. Toneanu, P. R. 80 III 929).

4. Raporturile asociaților față de cei de-al treilea.

9.— Creditorii participanților nu pot exercita actele lor de urmărire asupra lucrurilor pe cari aceștia le-au adus în asociație. (C. Ap. Chișinău, d. 12/922, P. R. 63 III 924).

10.— O asociațiune de fapt nu poate figura ca parte de sine stătătoare într'un proces, deoarece numai persoanele fizice sau morale (juridice), recunoscute ca a-

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.iini.ro

tare de lege pot figura ca părți într'un raport de drept. (T. Muscel I s. 871/930, P. R. 163 III 930).

11.— Spre a putea chema în judecată pe toți asociații în participație, terțiul contractant nu este dator să dovedească existența și clauzele actului de asociațiune și nici că persoana cu care a contractat era împuternicită să reprezinte pe soți ci numai că asociații participanți au luat parte cu asociatul sub al cărui nume se exercită comerțul, la încheierea convenției și au înțeles să garanteze solidar executarea ei. Astfel încât, și chestiunea dacă asociații au fost chemați în judecată în această calitate sau personal e lipsită de interes și, în orice caz nu poate produce vreo decădere. (J. Oc. mixt Pitești 9 Febr. 1929 cu nota de Nic. L. Boltuș, P. R. 318 II 929).

ASOCIERE DE FACATORI DE RELE.

(Art. 213 ș. u. C. Pen.)

1.— O asociațiune poate deveni criminală chiar atunci când asociații nu au precedente penale, dar cari se hotărăsc ca în viitor să comită fapte vătămătoare persoanelor sau proprietăților și să pună în pericol liniștea publică; de altfel, este suficient elementul turburării liniștei sociale, unit cu răzbunarea în contra autorității publice, a corpurilor constituite, a puterilor publice ce s'ar pune în curmezișul realizării ideilor anarhice sau primejdioase ordinei publice legale. (Cas. II dec. 220/921 cu nota d-lui Matei Balș, P. R. 52 I 922, P. R. 6 III 922).

2.— Pentru ca să existe o asociație de făcători de rele, se cere ca element esențial, întrunirea mai multor indivizi, în scop de a vătăma persoanele și proprietățile. Nu există o astfel de asociație, atunci când persoane izolate se întrunesc o singură dată pentru săvârșirea unui singur fapt împotrica unei averi sau persoane. (Cas. II 2817/926, P. R. 146 III 926).

ATELIERE GRAFICE.

(L. as. presei din 13 Aprilie 1862 și l. din 23 Aprilie 1904).

1.— Legea dela 19 Martie 1904 privitoare la obligația proprietarilor de ateliere grafice de a trimite un număr de exemplare din produsele lor bibliotecilor Academiei Române, Fundației Carol și Universității din Iași, a fost modificată în articolul ei prim de legea din 17 Noembrie 1922 (Mon. Of. No. 205/922), lege promulgată deci după Unire. Prin articolul unic al acestei din urmă legi, vechea lege a fost modificată în sensul că proprietarii atelierelor de arte grafice sunt obligați a trimite câte două exemplare din produsele artei lor și bibliotecilor universitare din Cluj și Cernăuți precum și bibliotecilor din Chișinău și Sibiu. Deși legiuitorul din 1922 nu spune expres că introduce și în teritoriile alipite, cu toate dispozițiile ei, vechea lege pe care o modifică, totuș extinderea ei în aceste teritorii rezultă din însuș cuprinsul nouei legi. Modificând numai primul articol din vechea lege și dându-i aplicare și în teritoriile alipite, înseamnă că legiuitorul a înțeles să lase nemodificate celelalte dispoziții ale legii, însușindu-le în totul și înțelegând să fie aplicate astfel în întreaga țară, ele nefiind decât consecința principiului fixat în primul articol al legii.

Astfel fiind, omisiunea unui proprietar de tipografie de a trimite numărul legal de exemplare bibliotecilor prevăzute de legea din 1922 ,constitue o contravenție ce urmează a fi judecată conform prescripțiilor legii române din 19 Martie 1904, iar nu conform legilor maghiare din 1897, legi cari astăzi sunt abrogate. (T. Oradia Mare, s. 1819/924 cu nota de G. P. Docan, P. R. 240 II 924).

2. — Cum prin art. 10, legea din 1904 dispune că contravențiile se vor judeca de Tribunale, urmează că aceste instanțe sunt competente cu judecarea lor, iar nu judecătoriile de ocoale, cum susține inculpatul, bazat pe legea maghiară a XXXV-a din 1897. (T. Oradea Mare, d. 1819/924, v. supra).

3. — Deasemenea și termenul de prescripție al acestor contravenții este acel prevăzut de art. 11 al legii din 1904, adică doi ani, iar nu cel de 6 luni prevăzut de art. 31 din codul contravențiilor aplicabil în Ardeal; căci este de principiu că legea specială, care în speță e legea română din 1904, derogă dela legea generală, în speță codul ungar al contravențiilor, care dealtfel este și anterior legi române din 1904. (T. Oradea Mare s. 1819/924, v. supra).

ATENTAT LA BUNELE MORAVURI.

(Art. 262 ș. u. C. Pen.).

1. — Dispozițiile art. 267 c. p. cuprind în sfera lor și pe acei ce excită la desfrâu pentru satisfacerea proprilor lor pasiuni. (C. Ap. Iași II, 19 Febr. 1920, P. R. 18 III 922).

2. — Și se aplică numai acelor ce întreține raporturi antinaturale directe cu minori, iar nu și în cazurile de seducțiune personală și directă, adică acelora ce întreține cu o fată mai mică de 21 ani, un raport normal deși ilegitim. (Aceiaș decizie).

3. — Delictul de atentat la pudoare cu violență, este un delict instantaneu complex. Violența fizică sub forma loviturilor dovedite prin echimozele constatate pe corpul victimei, nu constitue un delict deosebit de cel prevăzut și pedepsit prin art. 264 c. p., ci este chiar de esența acestei infracțiuni. In asemenea împrejurări ,inculpatul nu poate fi trimis în judecată pentru cumul real de delicte. (J. ac. Șipote-Iași cu nota de N. T. Buzea, P. R. 252 II 923).

4. — Jurisdicțiunea corecțională este competinte cât privește aprecierea dacă anunciurile sunt privitoare la unele scripte contrarii bunelor moravuri, fără să fie nevoie ca în prealabil aceste scripte să fi fost declarate contrarii bunelor moravuri printr'o hotărâre a juriului. (Cas. Belg. II, 9 Nov. 925, P. R. 80 III 926).

ATENTAT LA PUDOARE.

V. Atentat la bunele moravuri.

AUDIENȚĂ.

V. Delict de audiență, Judecarea pricinilor.

AUSTRIA.

V. Tratatul dela St. Germain.

AUTENTIFICARE.

(L. din 1 Sept. 1886 cu modif. din 1887, 1904 și 1921)

CUPRINS ·

1. *Formele autentificării (1—10).*
2. *Legalizarea actului (11).*
3. *Efectele autentificării:*
a) în ceiace privește cuprinderea actului (12—13).
b) în ceiace privește constatările procesului-verbal (14—19).
4. *Note (20).*

1. Formele autentificării.

1. — Judecătorul delegat să dea autenticitatea unui act la domiciliu, este competent să ia acolo consimțământul tuturor părților cari fac acest act. (Cas. I, d. 460/906, cu nota lui D. Hozoc, P. R. 158 I 926).

2. — Art. 19 și 33 din legea autentificării actelor nu arată ce anume elemente trebue să cuprindă procesul-verbal încheiat de judecătorul delegat să instrumenteze la domiciliul părții, cu privire la domiciliul unde a instrumentat, astfel că chestiunea de a se ști dacă din împrejurările arătate în procesul-verbal, poate să rezulte cu certitudine necesară că instrumentarea autentificării a avut loc în adevăr la domiciliul părței al cărei consimțimânt a fost luat, este o chestiune de apreciere a instanței de fond, care scapă controlului Curții de Casație. (Cas. I, d. 567/920, P. R. 89 III 922).

3. — Legea autentificării nu obligă pe judecător a întrebuința termeni sacramentali pentru stabilirea identității părților, martorului și scriitorului actului în procesul verbal de autentificare, ci prevede numai „constatarea identității", care poate rezulta și din anumite circumstanțe coroborate cu celelalte expresiuni din procesul verbal de autent., apreciate de instanțele judec., ceeace este conf. și cu principiile dreptului comun. (T. Tutova I, s. 138/927, cu notă de Take Ionescu, P. R. 239 II 927).

4. — Art. 8, 10 și urm. din legea autentificării actelor, care cere judecătorului ce autentifică un act, că îndeplinească anumite formalități — să se convingă de identitatea părților — să citească actul din cuvânt în cuvânt, etc. — precum și să ia consimțimântul părților contractante, toate acestea prevăzute sub pedeapsă de nulitate; însă nu prescrie nici o regulă specială sau specifică pentru surdomuți, ci trebue numai ca judecătorul să fi luat consimțimântul părților, dacă în practică se obișnuește a se menționa modul special, cum s'a instrumentat în asemenea cazuri ,această practică fericită nu poate avea putere de lege și în consecință lipsa acestei mențiuni nu poate anula o autentificare. (T. Iași, 29 Nov. 1923, cu notă de Fl. Sion, P. R. 222 II 924).

5. — Ceeace legea cere să se constate sub pedeapsă de nulitate, cu ocaziunea autentificării unui act, când părțile nu știu carte, nu e declarația părților că semnează prin punere de deget, ci arătarea împrejurărilor sau cauzelor care le fac să semneze în acest mod, adică neputința sau neștiința lor de a subscrie prin proprie semnătură. O asemenea declarație trebue constatată formal. (Cas. I, dec 41/918, cu nota lui Corneliu Botez, P. R. 119 I 922).

6. — Acei cari nu știu carte și semnează în mod mecanic numele lor, nu se pot obliga decât tot prin act autentic pentru o obligațiune de o valoare mai mare de 150 lei, fiindcă aceștia se găsesc, ca și cei care nu știu carte și subscrie prin punere de deget, în imposibilitate de a lua cunoștință de cuprinsul actului. (Cas. I, dec. 1601/929, cu notă de Aurel I. Vidrașcu, P. R. 95 I 930).

7. — Art. 28 l. autentif. actelor, dispune că neștiutori de carte nu se pot obliga peste 150 lei, decât în mod autentic, iar în

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.iini.ro

categoria neștiutorilor de carte intră toți aceia ce nu știu a scrie și citi ,fie că semnează prin sigiliu sau prin punere de deget, fie că semnează în mod mecanic, destul să fie în imposibilitate a lua cunoștință de actul ce au semnat. (Cas. I, d. 1601/929, P. R. 1 I 930).

8. — Din cuprinsul legei autentificării actelor din 1886, modificat în 1887 și 1904, singurele prescripțiuni sancționate cu nulitate în caz de neobservare, sunt acele dela art. 10, adică constatarea identității părților, a martorilor și scriitorului a cetirei actului din cuvânt în cuvânt în fața părților contractante și în auzul lor a luărei consimțimântului după cetire și a mențiunei că, actele au fost subscrise în prezența magistratului, sau a mențiunii că au subscris prin punere de deget, când părțile declară că nu știu carte.

Această lege nu impune magistratului ca odată cu identitatea să se asigure și dacă declarațiunea că nu știu carte este adevărată și sinceră.

Asupra acestei din urmă chestiuni a intervenit și legea interpretativă, care a stabilit că judecătorul care autentifică actul nu este dator să cerceteze și să arate cauza pentru care partea nu poate sau nu știe să subscrie. (Cas. I, d. 1652/926, P. R. 49 III 927).

9. — Lipsa mențiunei în procesul-verbal de autentificare a unui act de vânzare, în care partea nu știe carte, despre cine s'a prezentat ca scriitor al actului, atrage nulitatea actului.

Un asemenea act nu poate servi ca început de probă scrisă, în lipsa unei alte scripturi, pentru a se putea admite proba cu martori, (C. Ap. Constanța, 11 Martie 1929, P. R. 69 III 929).

10. — Când se constată că pr.-verbal de autentificare arată strada și numărul casei testatorului, chiar dacă nu se indică și orașul de reședință și că autentificarea s'a făcut de un judecător la T. Ilfov, implică că acea lucrare s'a făcut în orașul de reședință al acestui tribunal. (Cas. I, dec. 567/920, P. R. 89 III 922).

2. Legalizarea actului.

11. — Simpla certificare a autorității polițienești că semnatarul unui act e persoană cunoscută, constituie o legalizare, conf. art. 7 și 25 l. aut. (C. Ap. Buc. III, 26 Iunie 1920, P. R. 24 III 922).

3. Efectele autentificării :

a) în ceiace privește cuprinderea actului.

12. — Forța probantă a unui act autentic variază după realitatea și exactitatea constatărilor făcute de ofițerul public sau după adevăratul intrinsec al declarațiunilor făcut de părțile contractante. Astfel, sinceritatea și exactitatea declarațiunilor făcute de părți pot fi combătute cu dovada contrarie — c. infra No. 14 — (T. Ilfov Not. s. 263/929, P. R. 139 III 929).

13. — Actul autentic de vânzare face dovada în privința elementelor convențiunii ce cuprinde, până la proba contrară. (J. pc. Herța, 17 Maiu 1926, cu notă de Jac Constantinescu, P. R. 95 II 927).

b) In ceeace privește constatările procesului-verbal.

14. — Mențiunile relative la faptele constatate de ofițerul public, fac credință până la înscrierea în fals. V. supra No. 12. (T. Ilfov Not. s. 263/ 929, P. R. 139 III 929).

15. — Judecătorul delegat a face autentificarea unui act nu are competența a constata starea mintală a părții; astfel, când judecătorul a constatat deplinătatea facultăților mintale, această constatare poate fi combătută prin dovada contrarie. (C. Ap. Iași, 9 Iunie 1920, P. R. 24 III 922).

16. — Un act autentic al cărui proces-verbal de autentificare nu se poate ceti, nu poate să fie luat nici ca un început de dovadă, nestabilindu-se că emană dela părți, și nici ca un act sub semnătură privată, când părțile nu știu carte, lipsindu-i dovada solemnității cu care a fost îngrădit de lege, nestabilindu-se că a fost voința părților, și nici că actul a fost cetit în auzul tuturor. (T. Gorj s. 189/924, P. R. 151 III 925).

17. — Actele de vânzare nule ca acte autentice nu pot valora ca acte sub semnătură privată sau ca început de dovadă scrisă, când părțile nu știu carte. Art. 22 leg. aut., 1171, 1172, -197 cod. covil (T. Tutova I s. 148/927, cu notă de Take oIonescu, P. R. 239 II 927).

18. — Actul care nu poate fi autentic din cauza unei lipse de forme sau a incompetenței ofițerului public care a instrumentat, valorează ca act sub semnătură privată, dacă a fost semnat de părți, cu toate că nu s'ar fi observat dispozițiunile art. 1325, 1326 c. civ. (1179, 1180 c. civ. rom.) și nu ar fi datat. (T. Arras-Fr. 2 8August 1922, cu notă, P. R. 112 III 927).

19. — Dispoziția art. 1318 din c. civ. (1172 c. civ. rom.), după care actul nul ca autentic, din lipsă de forme, poate fi valid ca act sub semnătură privată, nu se aplică actelor solemne, pentru care forma autentică este substanțială. (T. Dieppe-Fr. 9 Sept. 1922, cu nată, P. R. 111 III 927).

4. Note.

20. — A vedea : Act al autorității străine, Act notarial, Contestație civilă, Formula executorie, Inscris, Notar public.

AUTOMOBIL.

V. Responsabilitate civilă.

AUTOR (drept de-).

V. Proprietate literară.

AUTORIZAȚIE ADMINISTRATIVĂ.

1. — Autorizarea unui stabiliment periculos, insalubru sau incomod, n'are valoare decât pentru produsul pe care l-a desemnat; în consecință, contravine legii, industriașul care fabrică, fără vreo autorizație nouă, un produs deosebit. (Cas. Belg. II, 2 Martie 1925, P. R. 158 III 925).

2. — Este lipsit de temeiu motivul dedus din faptul că reclamantul fusese autorizat să fabrice în stabilimentul său un produs chimic asemănător cu acela pe care l-a fabricat atunci când hotărârea atacată constată că reclamantul a substituit fabricarea unui nou produs chimic celei produsului deferit pentru fabricarea căruia fusese autorizat. (Cas. Belg. II, 2 Martie 1925, P. R. 158 III 925).

AUTORIZAȚIE DE CONSTRUCȚIE.

V. Construcțiuni.

AUTORIZAȚIE MARITALĂ.

(Art. 197, 199, 1285 ș. u. c. civ., 624 ș. u. P. Civ.)

CUPRINS :

1. ***Noțiuni generale (1—2).***
2. ***Acte cari necesită autorizare maritală (3—7).***
3. ***Acte cari nu necesită autorizare maritală:***
   a) ***acte juridice (8—11).***
   b) ***prezintarea în justiție (12—16).***
4. ***Condițiunile formale ale autorizației maritale (17—25).***
5. ***Condițiunile de fond ale autorizației maritale (26—30).***
6. ***Lipsa autorizației maritale și efectele ei (31—42).***

1. Noțiuni generale.

1. — Este admis în mod constant în doctrină și jurisprudență, că autorizarea bărbatului este cerută nu numai ca un omagiu adus puterei maritale, dar încă ca un act de tutelă și protecțiune ce soțul trebue să exercite asupra soției. (C. Ap. Galați I, d. 167/921, cu notă de G. Petrescu-Dâmbovița, P. R. 229 II 922).

2. — Din organizarea familiei face parte în mod incontestabil și chestiunea capacității femeii măritate și deci a autorizațiunei maritale care este o chestiune de statut personal. (Cas. I, d. 144/928, cu notă de H. Aznavorian, P. R. 38 I 929).

2. Acte cari necesită autorizare maritală.

3. — Potrivit art. 199 c. civ., femeia având chiar parafernă, nu poate da, înstrăina ,ipoteca, nu poate dobândi cu titlu oneros, sau gratuit, fără consimțământul bărbatului la facerea actului sau prin deosebit înscris. Prin disp. art. 199 c. civ., legiuitorul a voit ca soțul să-și dea consimțământul la facerea ori cărui act al femeiei, fie în mod tacit, participând personal la facerea actului și deci cunoscând toate condițiunile lui, fie prin act deosebit, în cazul când soțul nu poate participa personal la facerea actului. (Cas. I, d. 2527/927, P. R. 121 III 928).

4. — O femeie a cărei bunuri se află, în momentul contractării, sub regim dotal, nu poate angaja valabil bunurile sale, dacă n'are consimțământul soțului. (Can. I, d. 1205/925, cu notă de Tr. Alexandrescu, P. R. 111 I 926).

5. — Deși după art. 1265 femeia care a câștigat separația de bunuri, dobândește libera administrațiune a avutului său și legiuitorul întrebuințând expresia de „liberă administrațiune", a înțeles să confere femeii puteri mai întinse decât acelea ce le conferă o administrație ordinară, ea putând astfel în mod valid și fără autorizația soțului său să închirieze sau să-și arendeze imobilele sale, bincințeles pe un period de cel mult cinci ani, să rezilieze contractele încheiate de dânsa, să ia cu chirie imobilele sau mobilele altuia să contracteze valabil toate obligațiunile relative la administrarea bunurilor sale. Totuș incapacitatea femeii subsistă ori de câte ori este vorba de un act ce nu ar fi în legătură cu administrația bunurilor ei, căci dreptul de a se obliga, nefiind decât o consecință a dreptului de a administra, femeia nu poate contracta valabil obligațiuni străine administrației ei. (T. Ilfov I, s. 531/924, cu notă de J. H. Vermeulen, P. R. 113 III 926).

6. — Dacă după art. 143, c. civ, femeia care se obligă în mod solidar cu soțul ei, este privită față de acesta că nu s'a obligat decât în felul unei cauțiuni, această dispoziție nu se aplică decât exclusiv la raporturile dintre soți, ea nu este aplicabilă la obligațiunile directe și personale pe cari femeia a putut să le con-

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.iini.ro

tracteze față de terți. (C. Ap. Lyon-Fr II, 4 Iulie 1921, P. R. 14 III 928).

7. — După art. 216 c. civ. fr. (198 c. civ. rom.), femeia măritată numai atunci este scutită de autorizare, spre a se apăra în materie represivă, contra pretențiunilor părții lezate, când acțiunea publică a fost pusă în mișcare de către ministerul public, nu însă și atunci când această acțiune a fost exercitată direct de către partea lezată, conform art. 182 din proced. penală franceză (178 pr. pen. rom.). In acest din urmă caz, ea are nevoie de autorizare, spre a se putea apăra contra pretențiilor părții civile. (T. cor. Montauban-Fr., 16 Aprilie 1920, cu nota lui D. Alexandresco, P. R. 105 III 926).

3. Acte cari nu necesită autorizare maritală :

a) Acte juridice.

8. — Potrivit legilor și uzurilor musulmane femeia măritată majoră, n'are nevoie de autorizarea soțului la încheierea diverselor acte juridice pentru cari codul civil român exige această autorizațiune ; iar femeia măritată minoră își completează capacitatea sa, cu autorizarea tatălui dacă e în viață, a tutorelui sau în lipsă a Cadiului Trib. Mahomedan, fără a fi nevoie de consimțimântul soțului ei. (Cas. I, d. 144/928, cu note de I. Stambulescu și A. Bentoiu, P. R. 81 I 928; aceiaș cu notă de H. Aznavorian, P. R. 38 I 929).

9. — Atât autorizațiunea maritală, cât și cea dată de justiție, nu sunt prescrise de lege ca măsuri de protecțiune pentru femee, ci numai în interesul asociațiunii conjugale, care cere unitatea direcțiunii afacerilor acestei asociațiuni.

Prin urmare, când soțul însuș contractează cu soția, nu e nici o rațiune s'o autorizeze special, ci autorizațiunea rezultă implicit — cum e în speță — din concursul soțului la facerea actului, în calitate de beneficiar al cambiilor prin cari soția se obligă. (Cas. III, dec. 149/920, cu nota d-lui Dim. G. Tăzlăoanu, P. R. 17 I 922).

10. — Autorizațiunea dată de soț femeei, în obligațiunile sale contractuale, fiind privită de legiuitor ca regulă generală, iar acea dată de justiție ca excepțiune, în cazuri anume prevăzute de lege, urmează că autorizațiunea justiției nu este necesară, atunci când soția contractează cu însuș soțul, de oarece acest caz nu e prevăzut de lege printre cazurile excepționale, cari, ca atare, trebuesc înțelese și interpretate în mod strict. (Cas. III, dec. 149/920, cu nota d-lui Dim. G. Tăzlăoanu, P. R. 17 I 922).

11. — Femeia unui major pus sub consiliu judiciar nu poate fi supusă autorizației soțului asistat de un curator, fiindcă instituția consiliului judiciar are un caracter personal, astfel că ea nu-și poate complecta capacitatea decât prin autorizația justiției. (T. Gorj II, 22 Iunie 1926, P. R. 39 III 927).

b) Prezentarea în justiție.

12. — Soția nu poate porni judecată fără autorizația soțului ei : acesta este un principiu prevăzut de codul civil, care se aplică și la ordonanțele prezidențiale.

Acest principiu general se aplică și în cazul separării de patrimoniu când soția pornește o acțiune contra soțului; se excepteză numai cazul de divorț și acțiunile criminale și polițienești. (T. Dolj I, s. d. 588/924, cu notă de Nic. M. Pârvulescu, P. R. 83 II 925).

13.— Cu toate că art. 197, 200, 203 și 207 c. civ. prin cuvintele „porni judecată" ar lăsa să se deducă intenția legiuitorului român de a modifica sistemul codului Napoleon, cerând autorizarea soțului numai când femeia este reclamantă, totuș expresiunile „sta în judecată" din art. 204 și 205 codul civil înlătură imprejurarea că nu ar fi nici o rațiune că este nevoie de autorizarea soțului de altele când nu ar fi nevoie de ea. (T. Ilfov I s. 854/926, cu notă de Al. Strelicescu, P. R. 273 II 926).

14. — Dispoziția restrictivă din art. 197 și 1285 c. civ. care oprește pe femeie de a sta în judecată, cu privire la averea sa parafernală, fără autorizația soțului, este edictată în interesul soției, iar nu contra ei.

Așa fiind, în cazuri grabnice și excepționale, cum poate fi socotit și divorțul, măsura vremelnică și provizorie a refereului poate fi cerută și discutată de soție înaintea instanței respective și fără autorizația legală a soțului. (T. Prahova III, 21 Aug. 1924, P. R. 121 III 924).

15. — Autorizarea justiției este necesară pentru femeie spre a sta în justiție ori de câte ori soțul ei este incapabil, mai ales când este pus sub consiliu judiciar. Lipsa autorizării fiind un motiv de nulitate de ordine publică, poate fi invocată pentru întâia oară în fața Curții de Casație, când faptul pe care se sprijină n'a putut fi ignorat de judecătorii cari au pronunțat sentința atacată. Aceasta are loc mai ales când cererea a fost făcută atât în contra femeii, cât și contra soțului și citația arată că soțul este pus sub consiliu judiciar. (Cas. civ. Paris-Fr., 5 Iulie 1921, P. R. 120 III 926).

16. — Pentru a se prezenta în fața instanțelor judecătorești, femeia măritată trebue să fi fost autorizată de justiție când soțul este incapabil, de pildă dacă are un consiliu judiciar. (Cas. civ. Fr., 5 Iulie 1921, cu notă de I. R. B., P. R. 163 III 922).

4. Condițiunile formale ale autorizației maritale.

17. — Autorizarea maritală nu există decât dacă ea este dată cu formele prescrise de art. 217 c. civ. — art. 199 c. civ. rom. — (Cas. Belg., 22 Aprilie 1927, P. R. 16 III 927).

18. — Potrivit art. 217 c. civ. fr. (199 c. civ. rom.) autorizația maritală, necesară femeii pentru a contracta, nu poate rezulta decât din concursul bărbatului la facerea actului sau din deosebitul său consimțimânt înscris.

Aceste garanții normal cerute de lege nu pot fi înlocuite prin echivalențe deduse din împrejurările cari au precedat sau au urmat angajamentul luat de către femeie ori, în numele său, de către mandatarul ei. (Cas. Civ. Fr., 7 Ian. 1930, P. R. 135 III 930).

19. — Potrivit art. 217 cod. civ. fr. (199 cod. civ. rom.) autorizația maritală, necesară femeiei pentru a contracta, trebue să fie stabilită prin consimțimântul înscris al bărbatului sau prin concursul său la facerea actului.

In lipsa consimțimântului înscris, concursul bărbatului trebue dovedit de partea care se prevalează de angajamentul femeiei.

Acest concurs nu poate rezulta decât din fapte cari să stabilească în mod neîndoios participarea bărbatului la angajamentul luat de femeie și voința lui de a-l aproba. (Cas. Civ. Fr. 11 Dec. 1929, cu notă de G. P. D., P. R. 135 III 930).

20. — Tribunalele au putere de a apreciază existența autorizării soțului, pentru vânzarea făcută de soție cu privire la imobilul său, și acea autorizare nu este supusă la nici o formă. (Cas. Req. Fr. 21 Iunie 1921, P. R. 144 III 925).

21. — Autorizația maritală putând să rezulte din diferite circumstanțe de fapt cari să implice existența acestei autorizații, singura împrejurare că soțul nu a fost citat pentru termenul fixat, nu poate duce la soluția că soția este lipsită de autorizia circumstanțele de fapt care implică ezare atâta timp cât soțul citat la un termen anterior, s'a prezentat în instanță și nu a făcut vre-o obiecțiune. (T. Iași III, 3 Mai 1927, P. R. 104 III 930).

22. — Soțul neregulat chemat în instanță, numai spre a autoriza pe soția sa a sta în judecată, este în drept să apere interesele dotale ale acesteia și ale sale proprii, invocând viciul de procedură al chemării sale neregulate în judecată.

In consecință, este valid apelul făcut de soțul dotal, care, la prima instanță, nu fusese chemat în judecată, ca mandatar legal al soției sale, ci numai spre a autoriza pe acesta de a sta în judecată. (Cas. I. d. 636/923, cu notă de D. Alexandrescu, P. R. 62 I 924).

23. — Faptul semnării unei cambii de către soț — ca eminent — în ordinul soției, implică în mod necesar, față de caracterul specific al cambiei și de menirea ei ca efect de circulațiune, autorizațiunea maritală de a transmite prin gir cambia unei alte persoane. (Cas. III, d. 1002/926, P .R. 85 III 827).

24. — Dovada autorizației soțului dată soției, pentru a intra, ca comanditată, adică cu răspundere nelimitată, poate fi făcută cu martori, fiindcă o asemenea autorizație poate fi și tacită și poate rezulta din fapte și împrejurări, însă numai pentru femeile comerciante, fiindcă pentru celelalte se aplică tot regulele din codul civil. Pentru acestea trebuie să se dovedească în prealabil și faptul că este comerciantă. (C. Ap. Iași, II, 1 Mai 1931, P. R. 116 III 1931).

25. — Soțul nu poate confirma o vânzare anterioară făcută de femeie fără autorizațiunea lui, căci ar însemna ca o vânzare, care îndeplinește toate formele legale, să rămână în picioare sau nu, după simpla voință a părților. (T. Mehedinți I, 17 Dec. 1925, cu notă de Al. Cerban, P. R. 121 III 925).

5. Condițiunile de fond ale autorizației maritale.

26. — Din disp. art. 199 și 206 c. civ., rezultă că atunci când autorizația se dă în mod expres prin deosebit act, ea trebuie să fie specială, iar nu generală, adică să cuprindă condițiunile generale ale actului pentru care se dă autorizațiune căci numai în atari condițiuni o autorizare corespunde scopului, care este protecțiunea femeiei, și tot astfel, prin derogare dela dreptul comun, trebuie să rezulte din însuș actul scris că autorizarea a fost dată de soț în deplină cunoștință a tuturor elementelor actului ce femeia urma să facă. (Cas. I d. 2527/927, P. R. 121 III 928; T. Iași III, 28 Iunie 1929 cu nota de M. I. Păcuraru, P. R. 6 III 930).

27.— Lipsa acestor precizări nu poate fi complinită prin proba cu martori și prin prezumțiuni. (Cas. I d. 2527/927, P. R. 121 III 928).

28.— Când se înstrăinează un imobil aparținând femeii măritate, autorizarea trebue să fie specială nu numai în ce privește individualizarea imobilului, dar și în ce privește determinarea tuturor condi-

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.iini.ro

ţiunilor în care urmează a fi efectuată înstăinarea. (C. Ap. Galaţi I d. 167/921 cu nota de G. Petrescu-Dâmboviţa, P. R. 229 II 922; T. Ilfov s. 603/929 cu nota de Tr. Alexandrescu, P. R. 210 II 930).

29.— precum şi a elementelor esenţiale ale actului, pentruca bărbatul să poată aprecia oportunitatea şi salvgardarea intereselor soţiei. (C. Ap. Galaţi I şi T. Ilfov IV, decizii supra citate).

30.— Este nulă autorizaţiunea dată de soţ femeei printr'o procură, prin care se instituie un mandatar pentru efectuarea vânzărei, fără însă să se precizeze condiţiunile vânzărei şi nici cel puţin preţul, care este unul din elementele esenţiale ale contractului. (T. Ilfov IV s. 603/929 cu nota de Tr. Alexandrescu, P. R. 210 II 930).

6. **Lipsa autorizaţiei maritale şi efectele ei.**

31.— Nulitatea actelor făcute de femeia măritată fără autorizaţia soţului, are caracterul unei nulităţi relative, putând fi cerută personal de soţ, conf. art. 207 c. civ. (C. Ap. Iaşi II d. 143/929 cu nota de Florin Sion, P. R. 96 III 931; T. Ilfov Not. s. 70/924 cu nota de Al. Strelicescu, P. R. 203 II 924).

32.— chiar în cazul când acţiunea în arendare ar fi fost deja făcută şi pierdută de soţie, întrucât dreptul soţului este personal lui. (C. Ap. Iaşi II d. 143/929, v. supra).

33.— această nulitate poate fi invocată de soţie. (Cas. I d. 58/1883 cu nota de D. Hozoc, P. R. 203 I 923; C. Ap. Iaşi II d. 143/929 cu nota de Florin Sion, P. R. 96 III 931; T. Ilfov Not. s. 70/924 cu nota de Al. Strelicescu, P. R. 203 II 924).

34.— sau de cumpărător, ca ayant-cause al femeii. (T. Mehedinţi I, 17 Dec. 1925, cu nota de Al. Cerban, P. R. 121 III 925).

35.— Dacă este exact că, în cazul când o femee căsătorită se face vinovată de manopere dolosive pentru a induce în eroare pe terţi asupra adevăratei sale capacităţi cu scopul de a se folosi apoi de faptul că nu a fost autorizată de soţ pentru a anula astfel în folosul ei actele încheiate cu terţii de bună credinţă, aceste manopere constituesc o decădere, care o împiedică să mai intenteze acţiunea în anulare. (Cas. I d. 544/921, cu nota de I. Rosetti-Bălănescu, P. R. 229 I 930; T. Ilfov III s. 433/928 cu nota de I. Rosetti-Bălănescu, P. R. 283 II 923).

36.— Trebue totuşi ca intenţiunea frauduloasă să reiasă vădit din acte sau împrejurări concludente, a căror apreciere este un atribut suveran al instanţelor de fond. (T. Ilfov III S. 433/923 cu nota de I. Rosetti-Bălănescu, P. R. 283 II 923).

37.— Totuş această nulitate nu mai poate fi cerută când femeia a întrebuinţat manopere frauduloase faţă de terţii contractanţi pentru a o crede capabilă, cât şi atunci când ea a ţinut secretă căsătoria şi a trecut în văzul tuturor necăsătorită, ca urmare a actelor şi faptelor ei. In acest caz validarea actului se impune pe însuş turpitudinea femeii şi pe baza principiului prevăzut de art. 1164 c. civ., care arată că ea trebuie să restitue ceace i-a folosit din actul atacat în nulitate. (T. Ilfov Not. s. 70/924 cu nota de Al. Strelicescu, P. R. 203 II 924).

38.— Când o femeie măritată n'a fost autorizată să acţioneze în justiţie, partea împotriva căreia dânsa a pledat nu poate să se prevaleze de nulitatea actelor îndeplinite dacă dânsa nu i-a opus această excepţie dilatorie—Cod. civ. Belg. art. 225 şi 1125; c. civ. rom. art. 207. (Cas. Belg. I 17 Iunie 1926, P. R. 141 III 927).

39.— Asemenea nulităţi însă nu se pot invoca numai în timpul cercetării procesului, până în momentul când a interveit o hotărâre care a dobândit autoritatea lucrului judecat, iar nu pe cale de anulare a hotărârei. (Cas. I d. 58/1883 cu nota d-lui D. Hozoc, P. R. 203 I 923).

40.— Nulitatea rezultând din lipsă de autorizarea maritală nu este decât relativă şi poate fi acoperită prin ratificarea, chiar implicită, a soţului, intervenită înainte ca femeia să fi retras consimţământul ei. (Cas. I Belg. 22 April. 1926, P. R. 16 III 927).

41.— Anulabilitatea actului, din cauza incapacităţei femeii măritate care n'a fost autorizată de soţ, este de competenţa instanţelor ordinare cari pe cale principală au a pronunţa anularea actului, deoarece conform art. 530 pr. civilă, Tribunalul de urmărire judecă temeinicia numai a contestaţiilor bazate pe nulitatea titlului ce se urmăreşte iar nu şi a contestaţiilor bazate pe alte motive. (C. Ap. Buc. d. 362/926, P. R. 36 III 927).

42.— Faptul că o femeie măritată nu este autorizată să se prezinte în faţa instanţelor, constituie un mijloc de ordine publică care, prin consecinţă, poate să fie propus pentru prima oară în faţa Curţii de Casaţie. (Cas. civ. fr. 5 Iul. 1921 cu nota I. R. B. în P. R. 163 III 922).

AVAL.

V. Cambie.

AVARII.

V. Drept maritim.

AVERI.

V. Controlul averilor.

AVOCAT.

V. Advocat.

AVORT.
(Art. 246 C. Pen.).

1.— In lipsă de text expres în codul penal ungar, care să reprime crima de avort cauzator de moarte, ca o infracţiune distinctă, împrejurarea de a fi provocat un avort cu consimţimântul victimei, din care a rezultat moartea ei, are a fi considerată ca crimă de avort, la care moartea victimei se adaogă ca o circumstanţă agravantă potrivit art. 285 al. I şi II c. p. ung. (C. Ap. Târgul-Mureş 20 Dec. 1924, P. R. 68 III 925).

2.— Calitatea de medic, hirurg, farmacist, moaşă etc., fiind o chestie de fapt, care nu poate fi rezolvită decât de juraţi, această calitate a persoanelor care au provocat avortul, nu poate fi luată în consideraţie de Curte, dacă n'a fost rezolvată de juraţi în urma chestiunilor puse.

Calitatea acestor persoane fiind o circumstanţă agravantă a avortului, trebue să facă obiectul unor chestiuni speciale şi separate, deosebite de chestiunea principală relativă la avort. (Trib. Crim. Fr. 11 Aug. 1920, cu nota d-lui D. Alexandresco, P. R. 124 III 923).

3.— V. Tentativă.

AVULSIUNE.
(Art. 498 C. Civ.)

Din cuprinsul art. 495, 496, 498 şi 502 c. civ. rezultă că proprietarul riveran al unui râu devine proprietarul avulsiunilor lipite de pământul său, dacă acestea nu sunt reclamate în timp de un an de cei în drept, iar în caz de schimbare de curs a râului, situaţiune ce diferă de aluviune sau avulsiune, proprietarul riveran are dreptul numai la jumătate din albia părăsită a râului, de unde rezultă că proprietarul în pământul căruia râul şi-a croit noua albie, păstrează dreptul de proprietate asupra porţiunei din pământul său rupt şi aflat între vechea şi noua albie, putând pierde acest drept de proprietate numai în condiţiunile în care în general poate fi pierdut dreptul de proprietate asupra imobilelor. (Cas. I d. 2033/927 cu nota de Traian Alexandrescu, P. R. 235 I 928).

AYANT-CAUSE.

1.— Prin ayant-cause se înţelege o persoană, care, fără să fi luat parte la un act determinat, fie în persoană, fie printr'un reprezentant a succedat uneia din părţi sau autorului actului. Aceşti ayant-cause, sunt la rândul lor de două feluri: cu titlu universal, când au dobândit universalitatea patrimoniului autorului lor, sau a unei fracţiuni din această universitate şi cu titlu particular, când au dobândit unul sau mai multe bunuri determinante în individualitatea lor. (T. Buzău II s. 340/925, P. R. 5 III 926).

2.— V. Convenţiune, Obligaţiune.

B

BACŞIŞ.

1.— In întreprinderile unde este obiceiul ca lucrătorul să primească bacşiş din partea clientului şi unde, din această cauză, şeful întreprinderei nu-i plăteşte decât un salariu inferior aceluia ce este alocat lucrătorilor din aceeaş categorie, fără însă a avea raporturi cu publicul, bacşişul devine un supliment de salariu de care trebuie să se ţină seamă pentru determinarea remuneraţiei efective a lucrătorului victima unui accident de muncă.

Dificultăţile ce ar avea judecătorul când evaluiază totalul bacşişurilor primite în

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.iini.ro

timpul unui an, nu poate modifica caracterul bacşişului; de asemeni nu influenţează imprejurarea că este plătit de terţi, pentrucă în realitate aceştia achită datoria patronului. (Cas. civ. Fr. 16 Aprilie 1929, cu nota de Eug. Petit, P. R. 149 III 930).

2.— Patronul hotelier care majorează notele de plată ale clienţilor cu un oare care procent sub rubrica „personal" sau „serviciu", în lipsa unei convenţii contrare a cărei probă îi incumbă, este obligat ca sumele acestea, cari se cumulează cu salariul fix, să le distribuie acelora din salariaţii săi cari prin funcţiunile lor sunt chemaţi a profita de bacşişuri.

Pentru a fi scutit de această obligaţie, patronul este ţinut a dovedi liberarea, demonstrând existenţa unui acord după care salariaţii săi au consimţit expres să primească echivalentul bacşişurilor suprimate sub forma unei majorări globale a salariului lor fix. (Cas. Civ. Fr. 16 Ian. 1930 cu nota de G. P. Docan, P. R. 113 III 930).

3.— Etude juridique du pourboire (Pierre Voirin) recensie de I. Bursănescu (P. R. 40 IV 930).

BAI. (Stabiliment de—)

1.— Este ilegală şi arbitrară măsura luată de Minist. Sănăt. Publice, de a închide un stabiliment de băi dintr'o staţiune balneară, pe motiv că nu s'ar fi obţinut autorizaţiune din partea zisei autorităţi, de a deschide stabilimentul, deşi în fapt se constată că particularul a făcut cunoscut autorităţii comunale respective, conformându-se astfel regulamentului din 1898, care abrogând pe cel din 1888, nu mai cere ca condiţiune de deschidere a unui atare stabiliment, autorizaţiunea Ministerului, ci o simplă formalitate de încunoştiinţare a autorităţii comunale. (Cas. III d. 368/923, P. R. 135 III 923).

BANCA NAŢIONALA.

(L. 17 Aprilie 1880 şi statutele din 25 Mai 1888 cu modif. ulterioare).

1.— Banca Naţională nu poate fi considerată ca o regie mixtă, deoarece din legea organică a acestor instituţiuni, se vede că ele sunt create în scopul de a organiza şi administra pe baze comerciale întreprinderile şi avuţiile Statului. (C. Ap. Buc. III d. 274/931 cu nota de Stelian Ionescu, P. R. 149 II 931).

2.— Banca Naţională, deşi controlată de Stat, este o instituţie particulară, autonomă şi liberă de orice influenţă politică. (v. dec. supra cit.)

3.— Guvernatorul ei nu poate fi socotit nici ca mandatar, fiindcă numirea sa nu este rezultatul vreunei convenţiui pe care ar fi încheiat-o cu guvernul sau Statul român şi nici nu girează sau reprezintă statul faţă de terţi.

El, fiind numit prin Decret Regal, trebuie socotit ca un mandatar de drept public, a cărui desărcinare constitue un act administrativ de autoritate. (v. dec. supra cit.)

4. — In principiu guvernul are dreptul de a sancţiona abaterile Guvernatorului dela îndatoririle sale, iar motivele acestei sancţiuni sunt supuse cenzurii instanţei de contencios. (v. dic. supra cit.)

5. — Desărcinarea Guvernatorului Băncii Naţionale de funcţiunile sale, făcută în mod ilegal, nu constitue un act de guvernământ, deoarece legea Băncii Naţionale prevede îndrumările pentru rezolvarea conflictului dintre Guvernator şi Guvern. (V. dic. supra cit.)

6.— Biletele Băncii Naţionale — V. Monedă.

BANCA POPULARA.

(L. publ. în Monit. Ofic. nr. 268 din 29 Martie 1903 cu numeroase modificări posterioare).

1.— Din termenii întrebuinţaţi de legiuitor şi, în special, din conjuncţiunea „şi" care face legătura între cele două feluri de sustracţiuni: simple sau însoţite de falşuri, rezultă că prin art. 17 l. băncilor pop. s'a dat în competenţa judecătorului de ocol numai faptele de sustracţiuni săvârşite de funcţionarii acestor bănci, prevăzându-se pedepse deosebite, după cum ele au fost comise prin întrebuinţare de falşuri, sau fără asemenea mijloace.

Faptul imputat recurentului fiind acela de a fi săvârşit o falşificare în actele băncii populare al cărui prepus era, şi întrucât această falşificare n'a servit ca mijloc la comiterea vre-unei suntracţiuni, ci numai la contractarea unei noui vânzări de grâu, pentru 20 vagoane, — este independent de vre-o sustragere de bani şi constitue delictul de falşificare în scrieri private, de sine stătător, care nu intră în competenţa judecătorului de ocol. (Cas. II d. 2385/921, P. R. 125 III 922).

2.— V. Judecătorie de Ocol.

BANCRUTA.

(Art. 876 ş. u. C. Com.)

1.— Din dispoziţiunile art. 714 şi 875 cod. com. rezultă că codul de comerţ proclamă independenţa juridicţiunii penale pentru judecarea acţiunii penale, de jurisdicţia care declară starea de faliment.

Prin urmare, în asemenea condiţii nu se cere neapărat ca comerciantul urmărit în penal pentru bancrută să fi fost mai întâiu declarat falit şi nici nu împiedică exerciţiul acţiunii penale faptul existenţii falimentului sau încetării lui prin orice alt mod. (T. Baia, 5 Dec. 1930 cu nota de G. Petruc şi G. I. în P. R. 46 II 931; aceiaş cu nota de G. Petruc, P. R. 100 III 931; T. Iaşi II, 1 Sept. 1931 cu nota de Traian Scriban, P. R. 123 III 931).

2.— Pentru a putea fi cineva considerat bancrutar simplu ori fraudulos, trebue să fie declarat în stare de faliment, iar când această stare există, infractorul e considerat amnestiat dacă a săvârşit delictul anterior datei de 1 Dec. 1928.

In amnestie intră numai delictul de bancrută simplă, care e consumat anterior declarării în stare de faliment. (T. Iaşi II 16 Iunie 1930 cu nota de Traian R. Scriban, P. R. 143 III 930).

3.— Pentru existenţa delictului de bancrută simplă legea prin art. 879 c. com. nu cere să se constate decât că comerciantul se găseşte în încetare de plăţi şi a comis vreunul din faptele prevăzute de art. 876 şi 877 c. com. Declaraţiunea în faliment neconstituind deci o chestiune prejudicială pentru judecarea penală, imprejurarea că falitul a reuşit să obţină ridicarea stării de faliment rămâne inoperantă înaintea instanţelor represive şi deci nu se poate cere achitarea în delictul de bancrută simplă pe temeiul acestei imprejurări. (T. Ilfov IV S. pen. 3605/927, cu notă de Vintilă Dongoroz, P. R. 179 II 928).

4.— Obligaţiunea declaraţiunii de încetarea plăţilor prevăzută de art. 703 cod. com. este absolută şi incumbă unui comerciant imediat ce a survenit această situaţie a patrimoniului său şi dânsul a putut s'o cunoască, independent de declararea în faliment şi de modul cum aceasta a avut loc: după cererea creditorilor, falitului sau din oficiu. (T. Ilfov III S. pen 2594/926, P. R. 57 III 931).

5.— Registrul jurnal este obligator să-l posedă orice comerciant, deci, lipsa lui constitue o bancrută simplă; când însă comerţul prezintă oarecare importanţă, comerciantul trebuie să ţie toate registrele prevăzute de art. 22 c. com., din contra, dacă comerciul exercitat e de minimă importanţă, prezentarea numai a registrului jurnal e suficientă. (T. Iaşi, cab. I Instr. 1 Febr. 1930 cu nota de Traian R. Scriban, P. R. 94 III 930).

6. — Când starea de faliment a unui comerciant a fost ridicată de Curtea de Apel, nu mai există elementele delictului de bancrută simplă, prevăzută de art. 51 alin. II, 712 alin. I, 714 alin. ultim 876 şi 881 alin. I codul comercial. (C. Ap. Buc. II, d. pen. 101/927, cu notă de V. Dongoroz, P. R. 199 II 928).

7. — Creditorii falitului nu se pot prezenta ca părţi civile în procesele de bancrută, pentrucă s'ar viola egalitatea ce caracterizează procedura falimentului. (T. Iaşi II, 16 Mai 1927, cu notă de N. Buzea, P. R. 16 II 930).

8. — Judecătorul sindic având dreptul a reprezenta pe falit contra debitorilor săi, nu este chemat a sta în instanţa de bancrută, care nu e o instanţă de integrare a patrimoniului falitului. (T. Iaşi II, 13 Febr. 1928 cu notă de N. Buzea, P. R. 18 II 930).

9. — Faptul unui falit de a nu-şi executa vre-una din obligaţiunile luate cu ocazia admiterii concordatului constitue un nou delict de bancrută simplă distinct de acel pentru care a fost condamnat pe baza instrucţiunii făcută în urma declarării sale în stare de faliment. (C. Ap. Iaşi II, dec. 2/921, P. R. 17 III 922).

10. — V. Chestiuni prejudiciale.

BASARABIA.

CUPRINS :

1. ***Legi aplicabile :***
   a) ***legi anterioare anului 1918 (1—9).***
   b) ***legi posterioare anului 1918 (10—13).***
2. ***Drept civil (14—22).***
3. ***Drept comercial (23).***
4. ***Drept procedural şi organizarea judecătorească (24—30).***
5. ***Drept public (31—36).***
6. ***Note (37).***

1. Legi aplicabile :
a) Legi anterioare anului 1918.

1. — Dupe art. 63 l. rusă p. organizarea Basarabiei (29 Febr. 1828), în această provincie procesele se judecă după legile locale, iar acolo unde ele sunt insuficiente, se aplică şi legile ruseşti. Drept legi locale se recunosc : Hexabiblul lui Armenopol, Manualul lui Donici şi Hrisovul lui Al. Mavrocordat, din 1785. (C. Ap. Chişinău I, d. 167/922, P. R. 60 III 923; C. Ap. Chişinău, d. 178/923, P. R. 37 III 924).

2. — Prin „insuficienţa legilor locale", trebuie să se înţeleagă lipsa completă a unei dispoziţiuni în acele legiuiri privitoare la specia supusă judecăţii; neclaritatea şi contradicţiile ce există în legiuirile basarabene, trebue elucidate prin consultarea textelor din cari au fost împrumutate, cari sunt monumentele legislative romano-bizantine, codul lui Justinian, Novelele şi Bazilicalele. (V. deciziile supra citate).

3. — Deşi izvorul vechiului drept al Mol-

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.iini.ro

dovei este în legislaţiile romano- bizantialături de aceste legislaţii s'a format o altă legiuire nescrisă, considerată de obiceiul pământului şi care corespundea nevoilor locuitorilor ţării; expresiunea acestor transformări ale dreptului vechiu moldovenesc de pe la începutul veacului al XIX-lea se află cuprinsă în hrisovul lui Mavrocordat din 1785 ,ca şi în manualul lui Andronachi Donici din 1814 şi în Codul lui Calimach din 1817; astfel raporturile de drept din Basarabia urmează a fi soluţionate conform prescripţiunilor acelor legiuiri şi numai în lipsă de dispoziţiuni precise în aceste leguiri, s'ar putea face apel la dispoziţiunile legiuirilor romano-bizantine. (Cas. I, d. 2187/924, cu notă de I. Nădejde, P. R. 201 I 926).

4. — In partea de sud a Basarabiei, reanexată la Rusia în urma tratatului din Berlin, în pricinile născute după anul 1878 se aplică dispoziţiunile legiuirilor civile ruse, iar nu dispoziţiunile codului civil român. (Cas. Rusă, dec. 37/914, cu nota lui Ioan Nădejde, P. R. 67 I 922, Cas. Rusă, d. 64/908, cu nota aceluiaş, P. R. 257 I 922; Cas. Rusă, d. 120/1880, cu nota aceluiaş, P. R. 288 I 922).

5. — Aceasta rezultă : a) din diferitele deciziuni ale Senatului Ocârmuitor din Petrograd (Curtea de Casaţie), fie acele ale Departamentului civil de Casaţie, fie acele ale Adunărilor generale ale departamentelor de Casaţie (secţiuni-unite), deciziuni cu caracter obligatoriu pentru instanţele de fond; b) din împrejurarea că doctrina efectului anexiunei cu privire la aplicaţiunea legilor, din dreptul internaţional public, nu este compatibilă cu sistemul legislaţiei pozitive ruse, care nu îngăduе aplicaţiunea unor legi neemanate dela autoritatea autocrată; c) din ucazurile şi legile privitoare la aplicaţiunea legilor de drept privat şi în special din ucazul din 24 Ianuirie 1879; d) din faptul că codul civil român, aplicabil în 1879, a fost abrogat prin art. IV al codului civil rus.

Prin urmare, în mod eronat şi cu violarea art. II din Decretul pentru organizarea justiţiei în Basarabia, instanţele de fond aplică codul civil român litigiilor născute în sudul acelei regiuni. (Cas. I, d. 443/923, P. R. 83 III 923).

6. — In urma reluării de către Ruşi a Basarabiei de sud, în anul 1879, codul român, care fusese introdus în această regiune prin decizia No. 19 din 22 Mai 1858 a Departamentului Dreptăţii din Iaşi, a rămas în vigoare şi în timpul dominaţiunii ruseşti.

Prin urmare, în urma anexării acestei provincii, urmează că cestiunile de drept comun în jud. Bolgrad, Cahul şi Ismail să fie judecate după dispoziţiunile codului civil român. (C. Ap. Chişinău I, dec. 53/920, cu nota d-lui Vesp. Erbiceanu, P. R. 33 II 922).

7. — Afară de dispoziţiunile privitoare la actele de transmitere a proprietăţii imobiliare, în locul cărora trebuie să se aplice disp. codului civil rus şi ale legii notariale ruse. (C. Ap. Chişinău, 17 Martie 1921, P. R. 30 III 922).

8. — Aplicarea legilor române — civile şi penale — în partea Basarabiei unită cu Rusia prin tratatul dela Berlin se poate admite numai în acele procese, cari s'au născut pe când erau în vigoare acele legi, adică înainte de încorporarea provinciei la Rusia. In celelalte cazuri însă, întrucât o dispoziţiune de lege specială nu prevede altfel, toate litigiile de drept civil născute în numita regiune după unirea ei cu Rusia, trebue să se hotărască pe baza legilor comune ale imperiului rus. (Cas. rusă, d. 63/912, cu nota lui I. Nădejde, P. R. 252 I 922).

9. — Dispoziţiile şi ordonanţele statului rus luate cu privire la partea din Basarabia, care alcătueşte unul din ţinuturile guberniei basarabene (al Ismailului), şi legiurile publicte în colecţia de legiuiri, arată, că statul rus a supus acest teritoriu legilor ruseşti, păstrând numai în câteva cazuri precis determinate, regimul vechiu de sub guvernarea romană şi că, din momentul primirei dela guvernul român a acestei localităţi, s'a putut continua aci aplicarea numai a acelor legiuri ale legislaturei române, în privinţa aplicărei cărora mai departe a avut loc o indicare categorică din partea autorităţei supreme a statului rus. (Cas. Rusă, d. 38/1893, cu notă de I. Nădejde, P. R. 281 I 922).

b) Legi posterioare anului 1918.

10. — Potrivit principiilor de drept public, este necontestat că legiuirile Statului rusesc, privitoare pe naţionalii şi cetăţenii ruşi, stabiliţi în Basarabia, au a fi aplicate şi a-şi produce efectele lor, după unirea acestei provincii cu România, întrucât ele constituesc drepturi câştigate pentru aceşti naţionali.

Nu se poate spune acelaş lucru despre legiuirile ruseşti cari au lovit în drepturile atunci existente ale naţionalilor şi cetăţenilor români fie ei persoane fizice sau morale. (Comisia Centrală de Expropriere din Basarabia, d. 541/922, cu nota d-lui Vesp. Erbiceanu, P. R. 1 II 923).

11.— Unirea dela 27 Martie 1918, a avut ca efect necesar atât reintegrarea României în toate drepturile sale istorice asupra Basarabiei, cât şi reintegrarea cetăţenilor români, în toate drepturile lor vechi, nesocotite şi violate pe vremuri de stăpânirea rusească. (Comisia Centr. de Expropriere din Basarabia, dec. 541/922, cu nota d-lui Vesp. Erbiceanu, P. R. 1 II 923).

12. — In momentul când s'a pus în aplicare codul civil român la 1 Decembrie 1865, judeţele Ismail, Cahul şi Bolgrad, făceau parte din principatul României şi deci erau guvernante de dispoziţiunile acestui cod.

Aceste judeţe retrocedându-se Rusiei la 1878, a încetat suveranitatea Statului român asupra lor şi orice modificări ulterioare ar fi suferit codul civil, acesta nu-şi putea extinde efectele asupra convenţiunilor încheiate în cele trei judeţe posterior retrocedărei.

Prin legea de organizare judecătorească din 1925, se recunoaşte cu putere interpretativă prin art. 322, că în judeţele Ismail şi Cahul codul civil român fiind în vigoare, urmează a se aplica şi în viitor şi acesta pentru a se curma diversitatea de opiniuni existentă între aceste două tribunale.

Cu toate acestea, art. 322 l. org. jud. nu operează introducerea codului civil român şi nu poate fi luat decât în înţelesul că se aplică aşa cum s'a aplicat, — adică în redacţiunea dela 1865, — aceasta fiind situaţia juridică a ţinutului retrocedat, din punct de vedere al dreptului civil.

Această stare de lucruri durează până în anul 1928, când prin legea de extinderea legislaţiunii române în Basarabia, se introduc în întreg cuprinsul acestei provincii legiuirile actuale ale vechiului regat, în totalitatea lor, iar pentru judeţele în discuţiune, de sigur, în măsura în care nu erau introduse. (T. Ismail s. 125/929, P. R. 25 III 930).

13. — Legile cu caracter penal promulgate posterior datei de 10 Aprilie 1918, când Basarabia a fost realipită României, sunt aplicabile şi în această provincie fără a fi nevoie de vre-un decret-lege special în această privinţă. (Cas. II, d. 259/921, P. R. 45 III 922).

2. Drept Civil.

14. — Botezul este manifestarea unui cult religios şi baptiştii aparţinând unei secte religioase în discordanţă cu religia ortodoxă, lor nu li se poate impune botezul copiilor în biserica ortodoxă.

Preoţii ortodoxi nu pot înregistra decât copiii născuţi şi botezaţi în religia ortodoxă, atribuţiunile lor de ofiţeri ai stărei civile derogând de cele ale ofiţerilor stărei civile date în baza legei actuale de stare civilă română şi conform căreia ei sunt obligaţi să înscrie toate evenimentele de stare civilă a persoanelor declarate indiferent de religie şi naţionalitate. (T. Bălţi II, s. pen. 579/928, cu notă de L. Ciobanu, P. R. 2 III 929).

15. — Strămutarea sau mărginirea dreptului de proprietate, în ce priveşte imobilele ţărăneşti din Basarabia, trebue făcută prin act notarial întărit, sub pedeapsă de nulitate.

Necesitatea acestei forme autentice, pentru valabilitatea actelor, ce constată astfel de mutaţiuni de proprietate, se justifică de altminteri şi prin disp. art. 50 din l. pentru modificarea şi complectarea unor măsuri relative la modul de stăpânire al ţăranilor asupra pământului şi după care înstrăinarea de pământ nadel se face în formă notarială. Aceste dispoziţiuni concordă de asemenea şi cu art. 66 din legea notarială rusă şi cu art. 1417 şi 1920 c. c. rus care prevăd forma autentică notarială pentru actele de vânzare. (Cas. I, d. 600/922, cu notă de C. Panaitescu, P. R. 264 I 923).

16. — In Basarabia mică, introducându-în 1878, legile ruseşti, s'a introdus şi legea dela 21 August 1813, relativă la preoţii ortodoxi, lege care le-a dat dreptul de a-şi păşuna un număr determinat de vite pe moşia boerească, fără plată. (Cas. rusă, d. 70/908, cu nota lui I. Nădejde, P. R. 294 I 922).

17. — In Basarabia mică nu sunt clase sociale ca în Rusia. La pământurile nadel, date de guvernul român la 1864 şi mai încoace, se aplică legile româneşti de împroprietărire. Moştenirea la aceste pământuri, însă, se reglează după legile ruseşti, neputând fi vorba de aplicarea cadului civil român. (Cas. rusă, d. 83/915, cu nota lui I. Nădejde, P. R. 287 I 922).

18. — Obligaţiile încheiate sub dominaţia Românlei, adică înainte de întoarcerea acestei părţi a Basarabiei la Rusia, se apreciază conform legilor cu observarea cărora au fost încheiate, chiar dacă procesul a fost început după unirea cu Rusia. (Cas. rusă ,d. 119/1880, cu nota lui I. Nădejde, P. R. 284 I 922).

19. — Iar obligaţiile contractate sub ocârmuirea românească au puterea dovedi-toare ce le-o recunoşteau legile sub cari s'au contractat. (Cas. rusă, d. 120/1880, cu nota lui I. Nădejde, P. R. 288 I 922).

20. — In art. 4 din decretul-lege din August 1919, care reglementează chiriile în Basarabia, se prevede categoric că preţul în ruble al contractelor se va socoti calculându-se rubla după cursul din momentul încheierei contractului, iar nu al plăţii, ceiace de altfel este conform şi teoriei impreviziunii şi clauzei tacite „rebus sic stantibus".

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.iini.ro

Cursul fixat pentru preschimbarea rublelor de către stat nu poate fi impus particularilor, de oare ce legea care autoriza această preschimbare nu se ocupă de raporturile dintre particulari prin nici una din dispoziţiunile ei. (C. Ap. Chişinău I, d. 100/921, cu notă de Al. Costin, P. R. 114 II 922).

21. — Colecţiile legiuirilor locale A. Donici, în cap. 15, paragr. 5 şi C. Armenopol, în cartea 3, titlul 8, art. 1219, prevăd că actul de arendă nu este opozabil cumpărătorului terenului „decât atunci, când este menţionat în actul de vânzare şi că arendaşul n'are contra proprietarului decât actio conducti pentru daune, dar puterea acestor dispoziţiuni a fost abrogată de legea notarială rusă, introdusă în Basarabia la 1 Martie 1870, prin ucazul Senatului ocârmuitor din 1 Decembrie 1869 şi care în art. 160 dispune, că în privinţa actelor de închiriere să se aplice regulele arătate în art. 1701—1703 cod. civ. rus. (J. oc. Chiperceni-Orhei, c. de jud. 180/930, P. R. 59 III 931).

22. — In Basarabia mică a rămas în vigoare statutul băncei din Bolgrad, a coloniştilor, întărit la 10 Iunie 1868 şi, prin urmare şi dreptul pentru bancă (art. 28 din statute) de a fi achitată de preferinţă din banii rezultaţi din vânzarea averei debitorului, ca şi cum datoria ar fi fost către stat, urmărirea se face pe baza legei române de urmăriri. (Cas. rusă, d. 71/910, cu nota lui I. Nădejde, P. R. 296 I 922).

3. Drept Comercial.

23. — Din termenii generali ai decretului-lege din 1 Iulie 1919, care dispune aplicarea codului de comerţ român şi în Basarabia, rezultă că întreg acest cod urmează a-şi găsi aplicaţiunea, ne mai putând fi vorba în această materie de dispoziţiunile procedurei civile ruse, contrarii principiilor cu prinse în noua legiuire.

Aşa fiind, nici chiar în Basarabia cambiile protestate nu mai au caracterul unor acte executorii, posesorul cambici trebuind să uzeze de acţiunea cambială ca prim şi esenţial mijloc de realizare a drepturilor sale. (Cas. III, d. 163/928, P. R. 62 III 928).

4. Drept procedural şi Organizare judecătorească.

24. — Legea din 4 August 1921 a modificat legea judec. de ocol, aplicabilă în vechiul regat, mărind valoarea litigiilor de competinţa judecătoriilor de ocol.

Prin decretul-lege de organizarea justiţiei în Basarabia, nu s'a introdus şi în această regiune competinţa judecătorilor de ocol din vechiul regat menţinându-se în vigoare competinţa determinată de legea de procedură civilă rusă. (Cas. I, d. 384/922, cu notă de C. Botez, P. R. 257 I 923).

25. — In Basarabia, când afacerea se judecă la judecătoria de ocol, părţile se citează la domiciliul lor. Tot astfel se procedează când afacerea se judecă în apel la tribunal. Partea se citează la grefa tribunalului numai când afacerea se judecă în primă instanţă la tribunal. (Cas. I, d. 460/926, P. R. 82 III 926).

26. — Dispoziţiunile din procedura civilă, relativ la urmărirea silită imobiliară nefiind introduse în Basarabia, vânzările silite în acea parte a ţării urmează a se face după formele procedurii civile ruse. (Cas. II, d. 520/923, cu notă de Const. I. Panaitescu, P. R. 119 I 925).

27. — Dacă codul comercial român s'a introdus în Basarabia, nu însemnează că s'a introdus „ipso facto" şi codul de procedură român, ci numai acele principii procedurale cuprinse în codul comercial, iar în ce priveşte celelalte principii procedurale necuprinse în acest cod, rămâne a se aplica procedura rusă.

Prin urmare, fiind vorba de perimarea unui apel comercial şi codul român de comerţ nearătând de când începe termenul de perimare, urmează a aplica în speţă principiul din art. 689 pr. rusă, care prevede că acest termen curge timp de trei ani dela sunpendarea procesului. (Cas. III, d. 733/924, cu notă de C. Botez, P. R. 156 I 924; C. Ap. Chişinău, d. 34/924, cu notă de C. Botez, P. R. 145 II 925).

28. — Potrivit aceluiaş principiu, cum în codul comercial nu există nici o dispoziţie procedurală care să determine unde are a se îndrepta apelurile, în asemenea cazuri, în Basarabia, se va aplica procedura de drept comun care e procedura rusă şi deci apelurile care ar fi introduse direct la Curtea de Apel, iar nu la tribunal, conform acelei proceduri, sunt rău îndreptate. (Cas. III, d. 320/926, P. R. 84 III 926).

29. — Potrivit art. 33 din legea judecătoriilor de ocoale din Vechiul Regat, judecătorii de ocoale judecă în prima instanţă, toate acţiunile în revendicare şi în genere acţiunile imobiliare, când obiectul acţiunei este un loc fără clădire sau îmbunătăţiri, în întindere de cel mult 10 ha., sau dacă având clădiri sau îmbunătăţiri are o valoare mai mare de 50.000 lei.

Deşi, prin legea pentru extinderea în Basarabia a unor dispoziţiuni din legislaţia Vechiului Regat din 4 Aprilie 1928, s'a introdus în Basarabia atât legea pentru judecătoriile de ocoale cât şi regulamentul ei, totuş prin art. 66 al legei pentru modificarea celei din 19 Mai 1925, s'a prevăzut că art. 1 al legei din 9 Iunie 1924, care stabileşte competenţa judecătorului de ocol din circumscripţia Curţei de Apel Chişinău, se modifică în sensul că competenţa acestor instanţe se ridică până la valoarea de 5000 lei în prima şi ultima instanţă capital fără procente reclamate şi cu drept de apel până la valoarea de 50.000 lei capital fără procente reclamate, fără să facă vre'o trimitere la art. respective determinătoare de competenţă din legea judecătoriilor de ocoale cum se face la art. 65 din aceeaş lege. (T. Bălţi II, s. 664/929, cu notă de Ion D'inoftache, P. R. 141 III 930).

30. — Intrucât art. 320 din legea de organizare judecătorească nu a fost modificat prin legea din 29 Martie 1928 şi derogările prevăzute în al. 2 din art. 320 rămânând în vigoare urmează ca procesele din judeţele Cahul şi Ismail care se găseau în curs de judecată la 1 Ianuarie 1926, să li se aplice procedura civilă rusă. (T. Ismail, s. 430/930, P. R. 57 III 931).

5. Drept Public.

31. — Din art. 3 al legii guv. provizoriu din Basarabia, ca şi din obligaţia pe care o pune mai departe legea de a se comunica copii depe hotărârile zemstvelor Comisarului guvernamental, înlocuit azi prin Directoratul Internelor şi care este anume procedura de urmat şi termenele în această privinţă, rezultă clar intenţia legiuitorului de a supune unui control superior hotărârile zemstvelor. La rândul său, Directoratul Internelor (fostul Comisar gubernial) nu hotărăşte singur asupra actelor zemstvelor, anulându-le sau aprobându-le, ci trimite afacerea tribunalului de judeţ competinte, care singur poate anula ori menţine asemenea acte, cu drept de recurs în Casaţie. (Cas. I. d. 678/921, P. R. 107 III 922).

32. — Banca Funciară de Stat a Nobilimei Ruse din Basarabia, fiind trecută în enumerarea instituţiunilor de stat pe care o face legea rusă a creditelor, prin aceasta este în mod legal stabilit caracterul de bancă de stat al menţionatei bănci.

Prin urmare, prin alipirea Basarabiei patrimoniul acestei bănci a devenit proprietatea Statului român, iar lichidarea tuturor datoriilor particulare contractate în ruble urmează a fi făcută în lei pe cursul rublei fixat la data scoaterei din circulaţie a acestei monede. (Cas. I, d. 535 bis/925, cu notă de C. Panaitescu, P. R. 76 I 927).

33. — Potrivit decretului-lege Kerensky, din 20 Iunie 1917, şcolile primare bisericeşti ale cultului ortodox, au trecut dela biserică la stat, cu toate accesoriile şi bunurile ce le fuseseră afectate. (Cas. I, d. 62/929, P. R. 1 III 930).

34. — In Basarabia mică au rămas în vigoare legile comunale româneşti şi consiliile comunale au drept a pune taxe pe băuturile introduse în oraş şi a da în otcup (Arendă) încasarea lor. (Cas. rusă, d. 40/1883, cu nota lui I. Nădejde, P. R. 291 I 922).

35. — Primăria oraşului Bolgrad, fiind organizată pe baza legei comunale române, nu se bucură de privilegiul ce au primăriile oraşelor ruseşti, în cari este introdus regulamentul orăşenesc din 1802, de a fi scutită de taxe de timbru şi în special de garanţie la recursurile ce introduce. (Cas. rusă, d. 66/903, cu nota lui I. Nădejde, P. R. 293 I 922).

36. — „Sfatul Ţării" a fost adunarea naţională cu putere de constituantă a fostei Republici Moldoveneşti, transformată în putere de drept prin faptul consacrării sale istorice de către Regatul Român şi a recunoscut suveranitatea României asupra Basarabiei.

Puterea de constituantă a „Sfatului Ţării" a încetat din ziua de 27 Martie 1918, când, odată cu extinderea suveranităţii Statului Român asupra Basarabiei, Constituţia vechiului regat s'a extins şi asupra acestui teritoriu cu rezerva stipulaţiunilor cuprinse în pactul de unire, care formează contractul de drept public dintre Regatul Român şi Republica Moldovenească.

Din ziua unirii „Sfatul Ţării" şi-a păstrat caracterul de Adunare constituantă numai privitor la rezolvarea chestiunii agrare, pe care şi-a rezervat-o în mod expres prin punctul 1 al pactului de unire, care constitue, fără îndoeală, cea mai principală stipulaţiune a acelui pact. (C. Ap. Chişinău I. d. 158/922 cu nota de C. Georgescu Vrancea, P. R. 289 I 923).

6. Note.

37.— A se vedea: Agrară (reformă), Anexiune, Curtea cu juraţi, Imprumut, Monedă, Plată, precum şi sub diferitele articole aplicarea legilor locale.

BAUTURI ALCOOLICE.

V. Viticultură.

BĂUTURI SPIRTOASE.

(L. publ. în Monit. Ofic. din 7 Martie 1908 cu modificările ulterioare).

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.iini.ro

CUPRINS :

1. ***Brevetul de licenţă (1—5).***
2. ***Măsuri pentru exploatarea şi supravegherea cârciumilor (6).***
3. ***Studii şi recenzii (7—8).***

1. Brevetul de licenţă.

1.— Conform art. 23 l. m. b. sp. exploatarea unei cârciumi comunale nu este permisă decât persoanei care îndeplineşte anumite condiţiuni de garanţie (cetăţean român, 25 ani, purtări bune, căsătorit, etc.), sau prepusului care trebuie să îndeplinească şi el aceleaşi condiţiuni.

Din spiritul art. 23 şi din principiile generale ale l. m. b. sp. — cari sunt de ordine publică — se degajează ideea că legiuitorul a dorit ca aceste cârciumi să fie conduse şi exploatate personal numai de comerciantul care le-a obţinut, iar nu şi de alte persoane asociate, căci altfel s'ar eluda uşor dispoziţiile de garanţie ale legii şi s'ar introduce la sate, în conducerea cârciumilor comunale, persoane neautorizate.

Deci asociaţiunea făcută cu un comerciant de a exploata o cârciumă comunală, nefiind permisă de l. m. b. sp. urmează că obligaţiunea care s'ar lua în vederea ncheierei unei astfel de asociaţii, sau obligaţia care ar rezulta din însăş convenţia încheiată, nu poate avea nici un efect juridic întrucât este fondată pe o cauză ilicită. (T. Muscel, s. 417/926, P. R. 156 III 927).

2.— Refuzul Ministerelor de Finanţe şi Sănătate Publică de a da curs cererii de liberare a unui brevet de băuturi spirtoase, nefiind bazat pe nici un text de lege, este nelegal. (Cas. III d. 1439/925, P. R. 51 III 926).

3.— După art. 966 c. civ., obligaţiunile fără cauză sau fondate pe o cauză falşe sau nelicită, nu pot avea nici un efect între părţile contractante, iar cauza este nelicită, când este prohibită de lege, contrarie bunelor moravuri sau ordinei publice.

In speţă, convenţiunea de arendă a unui brevet de licenţă are o cauză ilicită fiind prohibită de lege, obligaţiunile ce decurg din ea n'au nici un efect şi deci nu pot fi sancţionate prin vre-o hotărâre judecătorească. (Jud. Oc. Botoşani, 5 Febr. 1923, P. R. 41 III 925).

4. — Brevetul de licenţă pentru vânzare de băuturi spirtoase este personal, adică nimeni nu-l poate utiliza în afară de persoana pe al cărei nume s'a obţinut şi prin conseciţă nu se poate ceda, închiria sau vinde. Art. 11 privit. la taxa pe brevet. (Jud. Oc. Botoşani, 5 Febr. 1923, P. R. 41 III 925).

5.— Conf. art. 3, 4 şi 7 l. brevetelor, hotelierul care desface băuturi spirtoase dintr'un bufet, plăteşte taxele pe sfert dacă vinde numai rom şi coniac, întregi, dacă dă extindere bufetului transformându-l într'o adevărată cârciumă, căci dacă nu le-ar plăti ar însemna să vândă băuturi spirtoase fără ca să plătească nici o taxă, ceeace legea nu admite. Când însă hotelierul vinde băuturi spirtoase din chiar cârciuma sa, pentru care plăteşte taxele întregi tocmai pentru ca să fie liber să desfacă băuturile sale oricărui client, indiferent de locul unde acesta vrea să le consume, dacă hotelierul-cârciumar ar fi obligat să plătească altă taxă şi pentru băuturile ce vinde în hotel, ar însemna să plătească de două ori taxe pentru una şi aceeaş cârciumă, ceeace este inadmisibil întrucât hotelul nu poate fi considerat ca o anexă a cârciumei, şi nici prin destinaţia sa obişnuită hotelul nu este un local unde se bea băuturi spirtoase.

Restaurantele pot fi considerate ca anexe ale cârciumei; prin destinaţia sa restaurantul este un local unde se mănâncă De aceea legea nici nu vorbeşte decât de o anumită categorie de restaurante—cele din gări (art. 5), şi cantinele (art. 6) — pe cari le impune să plătească jumătate din taxele de brevet; de unde rezultă că celelalte restaurante vor plăti taxele întregi, fie că sunt izolate, fie că sunt anexate la cârciumi, caz în care localul fiind mai mare, taxa trebue plătită în raport cu valoarea locativă a lui ,aşa cum spune art. 3 din lege. (T. Dolj I 15 Nov. 1930, P. R. 102 III 931).

2. Măsuri pentru exploatarea şi supravegherea cârciumelor.

6. Potrivit principiului că o infracţiune este calificată ca crimă, delict sau contravenţiune, după pedeapsa ce o prevde, şi a art. 1 c. pen., faptul prevăzut de art. 31 al. IV l. mon. b. spirt. fiind pedepsit cu amenda de la 500—2000 lei, nu constituie o contravenţie poliţienească, chiar dacă în lege i sa dat denumirea de contravenţiune, ci constituie un delict căruia nu i se poate aplica art. 595 pr. pen. în ceiace priveşte prescripţia, ci dispoziţiunile similare privitoare la delicte. (T. Dorohoi, sent. 1706/923 cu nota de N. Georgean, P. R. 104 III 925).

3. Studii şi recenzii.

7.— Consideraţiuni asupra legii monopolului vânzării băuturilor, de Emil I. Bădăreu. (P. R. 18 IV 926).

8.— Aplicarea legii vânzării băuturilor spirtoase şi măsurile contra beţiei. Constatarea şi reprimarea infracţiunilor, de V. Ghiurea. (P. R. 67 IV 926).

BENEFICIU DE INVENTAR.

V. Succesiune.

BERNA. (Convenţie de la)

V. Transport.

BEŢIE.

V. Băuturi spirtoase. Circumstanţe cari apără de pedeapsă. Convenţiuni.

BEZMAN.

1.— Art. 713 cod. civil rus, care prescrie că actele prin care se vând construcţiuni de orice natură, ridicate pe loc de besman, în Basarabia, trebuesc făcute în formă notarială şi întărite de primul notar, adică în forma solemnă a tuturor vânzărilor de imobile (art. 1417 cod. civil), nu este decât legea din 24 Decembrie 1912, publicată în „Foaia oficială a legilor Imperiului" la 1 Ianuarie 1913. Această lege a intrat în vigoare în oraşul Bălţi în ziua primirei exemplarului tipărit de către notarii din acel oraş. (Cas. I, d. 669/921, P. R. 107 III 922).

2.— Embatic.

BIGAMIE.

(Art. 271 C. Pen.)

1.— Elementele crimei (la noi, delict) de bigamie, sunt următoarele: 1) existenţa unei prime căsătorii valide; 2) contractarea unei a doua căsătorii înaintea desfacerii legale a celei dintâi; 3) doliul sau reaua credinţă a agentului, fără care nu există răspundere penală. (Cas. Cr. Fr. 18 Ian. 1923, cu nota lui D. Alexandresco, P. R. 150 III 924).

2.— Credinţa ce a putut avea bigamul că acest fapt nu este pedepsit de legea penală, nu poate fi invocată ca scuză, aplicându-se maxima: „nemo censetur ignorare legem". (Cas. Cr. Fr. 18 Ian. 1923 cu nota lui D. Alexandresco, P. R. 150 III 924).

3.— Persoana legată printr'o căsătorie anterioară validă, care contractează o nouă însoţire înaintea desfacerii celei dintâi, poate însă fi considerată ca fiind de bună credinţă dacă primul său soţ a dispărut de mai mult timp.

Dacă această absenţă prelungită un timp îndelungat a primului soţ provoacă o prezumţie de moarte, care — deşi nu poate valida a doua căsătorie, totuşi poate uneori fi suficientă a face să se presupună buna credinţă a soţului prezent care a contractat-o, deoarece art. 139 c. civ. apără această a doua căsătorie, într'o limită oarecare, deoarece numai soţul dispărut poate, la reîntoarecerea sa, să ceară anulare aacestei căsătorii. (Cas. Cr. Fr. 18 Ian. 1928 cu nota lui D. Alexandresco, P. R. 150 III 924).

4.— Este suficient faptul contractării celei de a doua căsătorii ca delictul de bigamie să există ,indiferent dacă traiul în comun al soţilor bigami a avut sau nu loc, aşa că bigamia nu poate fi caracterizată din acest punct de vedere decât ca o infracţiune instantanee sau momentană.

Aşa fiind, punctul de plecare pentru operarea prescripţiei la delictul de bigamie se va socoti din momentul celebrării celei de a doua căsătorii şi cum în speţă, de atunci şi până la data când s'a sesizat parchetul şi au început cercetările, au trecut mai mult de 5 ani, urmează a se vedea că prescripţia a operat şi prin consecinţă acţiunea publică este stinsă prin prescripţie. (T. Buzău II, 28 Septembrie 1926, P. R. 38 III 927).

5.— Tribunalul având în vedere actele de la dosar, depoziţiile martorilor şi recunoaşterea acuzatului, din care rezultă că fapta săvârşită de acuzat conţine elementele constitutive prevăzute de art. 251 cod. pen., dar a găsit în favoarea acuzatului circumstanţele atenuante, din împrejurarea că acuzatul a avut convingerea că prima sa căsătorie încheiată în America e nevalabilă. (T. Braşov II, 29 Ian. 1929 cu notă de Virgil Ionescu, P. R. 23 III 931).

6. — Existenţa unei prime căsătorii nedesfăcută, contractată de un englez, îl pune în imposibilitate legală de a contracta o nouă căsătorie valabilă fără a cădea în prevederile legii care defineşte şi pedepseşte bigamia. Căsătoria de a doua, nulă „ab initio", trebuie considerată ca inexistentă şi ca atare, nu mai e nevoie, pentru a se căsători din nou valabil, ca femeia de a doua să mai obţină consacrarea prealabilă a acelei nulităţi de către justiţia engleză. (Cas. Req. Fr., 1 Iulie 1923, P. R. 72 IV 924).

7.— V. Căsătorie, Dobrogea.

BILET LA ORDIN.

V. Cambie, Cec, Titluri.

BISERICA.

(L. publ. în M. Of. No. 97. din 6 Mai 192).

1.— Intrucât prin art. 45 din legea din 6 aMiu 1925 se dă Ministerului cultelor

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.iini.ro

dreptul de a-și epercita atribuțiunile ce-confereau legile și regulamentele existente în momentul promulgării legii, cât timp va fi necesitate și întrucât, sub raportul reprezentării în justiție a mănăstirilor, această necesitate exista în momentul introducerii apelului, deoarece nu s'a alcătuit încă regulamentul prevăzut de art. 104 din statutul pentru organizarea bisericii ortodoxe române, regulament care să determine atribuțiunile starețului mănăstirii și ale consiliilor precum și ale persoanelor ce, conform art. 97, urmează să-și dea învoirea pentru introducerea apelului, rezultă că Ministerul cultelor cu excluderea starețului mănăstirii, era singurul în drept a introduce apelul. (Cas. II d. 7 Febr. 1928, P. R. 92 III 928).

2.— Epitropiile bisericești sau consiliile economice, ca să poată sta în justiție și intenta acțiuni, au nevoie de autorizarea Casei Bisericii. Dacă această autorizare a lipsit la prima instanță și este adusă în apel, chiar posterior introducerii apelului, confirmă, cu efect retroactiv, actul făcut în mod necomplet. (Cas. I, d. 151/925, P. R. 33 III 926).

3.— Parohia bisericei greco-catolice este persoana în care biserica ia ființă juridică și concretă, astfel încât ea find baza cultului sau a bisericei, poate avea drepturi și datorii, cum are orice persoană juridică.

Această personalitate nu o formează localul de întâlnirea a credincioșilor și nici averea afectată pentru întreținerea lui, ci comunitatea credincioșilor aceleiași religiuni cari găsesc în edificiu prilejul de a-și manifesta credința, iar în avere mijlocul de a o cultiva și întreține. (C. Ap. Brașov, I, 25 Ianuarie 1928 cu nota de G. Aronescu, P. R. 177 II 928).

4.— In caz de trecere a credincioșilor la alt cult, averea aparține, după art. 7 al legei XX din 1848, locuitorilor netrecuți la noul cult ca și biserica una și nedespărțită.

Prin urmare, când se constată, ca în speță, că întreaga Comunitate greco-catolică a trecut la biserica ortodoxă, averea parohiei, afectată acestei biserici a trecut și dânsa în administrarea bisericei ortodoxe. (C. Ap. Brașov I, 25 Ianuarie 1928 cu nota de G. Aronescu, P. R. 177 II 928).

5. — Administrarea fondului bisericesc al Bucovinei, se face de consiliul eparhial și adunarea eparhială. Fondul are personalitate juridică de drept public. Statul își exercită dreptul de control și supraveghere numai prin aprobarea bugetului și confirmarea numirilor de funcționari. (C. Ap. Cernăuți II, 4 Oct. 1926, P. R. 148 III 926).

6. V. Bucovina, Impozite bisericești, Strămutare.

BREVET DE INVENȚIUNE.

(L. publ. în M. Ofic. nr. 229 din 18 Ian. 1906).

CUPRINS:

1. *Condițiuni (1).*
2. *Efecte (2—8).*
3. *Note (9).*

I. Condițiuni.

1.— Art. 1 din legea brevetelor, punând principiul, că orice persoană, care a făcut o invențiune nouă sau a adus o perfecționare unei invențiuni deja stabilite, va putea obține drepturi exclusive și temporare de exploatare în România prin acordarea unui brevet de invențiune sau perfecționare, pretinde în mod evident, ca obiectul brevetului, să aibă caracterul originalității, a unui lucru nou, necunoscut sau neexploatat până în momentul datei legale a brevetului. (T. Prahova II, s. 250 din 1925, P. R. 134 III 925).

2.— Un lucru nu poate face obiectul unui brevet decât dacă constitue o invenție sau o perfecționare, cu alte cuvinte dacă aduce cu el o utilitate industrială sau comercială nouă. (C. Ap. Gand, Belg. 23 Iunie 1824, P. R. 140 III 925).

2. Efecte.

3.— Contrafacerea ivită dela cererea de eliberare și până la publicarea decretului nu este pasibilă penalmente. Inventatorului ii rămâne însă deschisă calea dreptului comun de a cere condamnarea contra-făcătorilor la daune simple.(Cas. II d. 1510 din 1916, cu nota de Florian Porescu, P. R. 281 I 924).

4. — Drepturile brevetului de a pune, acțiunea publică în mișcare contra falsificatorilor produsului brevetat, cum și posibilitatea de a obține o ordonanță prezidențială pentru sechestrarea produselor contrafăcute, încep din momentul publicării decretului regal de acordarea brevetului în Mon. Of., iar nu dela cererea introductivă de eliberare, după cum reiese din art. 6 din lege și art. 30 din regul. (Cas. II d. 1510 din 1916 v. supra).

5.— Intrucât legea brevetelor de invențiuni prin art. 3 și 2, stabilește pe deoparte că brevetul se acordă fără nici o garanție din partea Statului, în privința realității și originalității invențiunii și fără prejudiciul drepturilor eventuale ale acelora ce se vor crede lezați, iar pe altă parte că brevetul își pierde validitatea sa când se va dovedi că obiectul brevetat a fost întrebuințat, pus în lucru sau exploatat efectiv de altul înainte de data legală a brevetului, chiar dacă o acțiune pe cale principală pentru anularea brevetului în conformitate cu disp .art. 23 din lege, nu a fost încă pornită, terțul a cărui sequestrare se urmărește de brevetat ,poate opune acestuia chiar pe calea sequestrului decăderile rezultând pentru dânsul din neîndeplinirea condițiunilor din art. 3 și 9 menționate mai sus, și în consecință să înlăture aplicațiunea sequestrului, și aceasta, cu atât mai mult, cu cât art. 32 din lege, care se ocupă de atare sequestrare, îl lasă cu totul la aprecierea instanței chemată a se pronunța asupră-i. (T. Prahova II 250 din 925, P. R. 134 III 925).

6.— Pentru a contraface o invențiune nouă, nu este necesar a împrumuta toate caracteristicile brevetului ;este suficient de a imita părțile esențiale, iar diferențele de detaliu sunt insuficiente pentru a face să dispară contrafacerea. (Cas. Req. Fr., 9 Febr. 1921, P. R. 99 III 924),

7.— Atunci când se decide că din comparație a două brevete, rezultă că „ideea inventivă este aceaș, obținută prin aceleași mijloace", identitatea lor este constată, este fără însemnătate deosebire aaccesorie pe care contrafăcătorul a introdus-o cu singurul scop de-a ascunde contrafacerea. (Cas. Belg. 8 Oct. 1925, P. R. 48 III 926 și 80 III 926).

8.—Drepturile care decurg dintr'un brevet de invențiune și dintr'un brevet de perfecționare, nu pot face obiectul unei acțiuni pentru contrafacere de marcă de fabrică; această materie juridică este de competența jurisdicției civile, pe când drepturile care decurg dintr'o marcă de fabrică sunt de competența instanțelor comerciale. (C. Ap. Gand-Belg. 23 Iunie 1924 cu nota de I. H. V. în P. R. 48 III 925).

3. Note.

9. — V. Marcă de fabrică.

BREVET DE LICENȚA.

V. Băuturi spirtoase.

BUCOVINA.

1. — Codul civil bucovinean nu regulează materia asupra contractelor de misitie în mod deosebit. Astfel de raporturi au a se conduce în general după dispozițiunile contractului de mandat conf. paragrafului 1002—1033 cod. civ. bucov. (Cas. I, 1 Oct. 1930 cu notă de Orestre Ternăveanu, P. R. 155 I 931).

2. — Fondul bisericesc ortodox român al Bucovinei a avut și are personalitate juridică și ca atare el avea și are deplină capacitate de a fi subiect de drepturi și obligațiuni. (Cas. Varșovia-Polonia, 7 Mai 1931, cu nota de Victor Bodnărescu, P. R. 108 III 931).

3. Patrimoniul acestui fond este o avere separată de patrimoniul Statului. (Cas. Varșovia-Polonia v. supra).

4.— Această stare de fapt și de drept a fondului bisericesc ortodox român al Bucovinei nu sa schimbat cu nimic în urma prăbușirii monarhiei habsburgice. (Cas Varșovia-Polonia, 7 Mai 1931 V. supra).

5.— A se vedea Agrară (reformă); Divorț și subt diferitele articole, aplicarea legilor locale.

BULGARIA.

V. Tratatul de la Neuilly.

BUNA CREDINȚA.

V. Convențiuni.

BUNE MORAVURI.

V. Atenta la bunele moravuri.

BUNURI.

(Art. 461 ș. u. C. Civ.)

1.— Imobilizarea prin destinațiune nu poate rezulta decât din voința proprietarului, realizată în fapt prin circumstanțele determinate de lege. Acest caracter ataşat bunurilor mobile prin natura lor nu le poate fi ridicat prin simplele declarațiuni ale părților, cuprinse în actele de translațiunea proprietății lor și cu atât mai puțin nu le poate fi ridicat prin convențiunile intervenite între proprietar și creditorii săi. (Cas. I d. 236 din 928 cu nota de Artur Garoiu, P. R. 142 I 929).

2.— Imobilizarea lucrurilor mobile se poate face nu numai de proprietar, dar și de un reprezzentant al său, adică de un mandatar, care poate fi nu numai convențional, dar și legal, cum ar fi tutorele sau soțul dotal, dacă acesta din urmă, în calitatea lui de administrator legal al averei dotale aduce diferite obiecte mobile pentru serviciul și exploatarea fondului dotal. (C. Ap. București IV, d. 158 din 928, P. R. 3 III 931).

3.— O cantitate de recoltă destinată însămânțării devine imobilă prin destinație și nu poate fi urmărită ca avere mobilă. (C. Ap. București IV d. 158 din 928, P. R. 3 III 931).

4. — Art. 462 și 463 c. civ. fiind enunciative o moară cu motor de benzină, în care instalația mecanică face un singur corp cu clădirea în care este așezată si încorporată ,se consideră imobil prin na-

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.iini.ro

tura lui. (T. Roman, 1 Iunie 1922, P. R. 92 III 923).

5. — Din principiul pus de art. 468 c. c., că numai proprietarul are dreptul de a constitui pe proprietatea sa, imobile prin destinaţie, urmează că obiectele mobiliare puse de uzufructuar pe fondul asupra căruia are uzufructul, sau obiectele puse de locatar şi arendaş, pe imobilul ce-l au cu chirie, nefiind puse de proprietar, nu pot deveni imobile prin destinaţie, exceptându-se de sigur cazul când ele sunt puse în contul proprietarului şi în executarea unui contract.

In conformitate cu acest principiu, instalarea unui contoar făcută de un chiriaş pentru serviciul său pe toată durata contractului de locaţiune nefiind făcută de proprietarul fondului, nu poate să devină imobil prin destinaţie, şi ca atare îşi păstrează caracterul său de obiect mobil. (T. Muscel s, 641 din 926, P. R. 163 III 928).

6.— Prin vânzarea chiar înaintea de detaşarea de sol, sunt consideraţi mobili prin anticipaţie oricare arbori vânduţi de proprietarul deplin al pădurii din care provin, şi aceia a căror detaşare de sol neputând emana din voinţa directă şi nesupusă vreunei condiţii a vânzătorului neproprietar deplin, e înlocuită de destinaţia pentru tăiere şi de amenajamentul de fapt al autorilor, ale căror reguli stabilite pentru exploatare spune, art. 529 şi 530 c. c. trebuesc respectate. (T. Ilfov I com. s. 979 din 928 cu rezumate de concluzii scrise, P. R. 206 II 929).

7. — Detentorul cu titlu precar nu poate imobiliza un lucru mobil pe un pod proprietatea sa, iar vânzătorul lucrului mobil, căruia nu i s'a plătit preţul, are privilegiul vânzătorului asupra lucrului vândut. (T. Caliacra, s. 459 din 930, P. R. 140 II 931).

8.— Maşinile industriale aşeaţe într'o moară, pe postamente de ciment, sunt imobile prin destinaţie, întrucât, prin eventualitatea dislocării şi înlocuirii lor, nu sunt ataşate în perpetuitate de sol. (T. Caliacra s. 459 din 930, cu notă de Al. Vălimărescu, P. R. 140 II 931).

9.— Dispoziţiile art. 406, 1162 şi 1167 cod. civ. rus, cari reglementează natura bunurilor vacante, nu se aplică persoanelor morale de drept privat ci numai persoanelor fizice sau celor de drept public, (T. Hotin, s. 494 din 930 cu note de J. P. Niboyet, Baron Boris Nolde şi H. Aznavorian, P. R. 121 II 931).

10..— Vasele sacre, cărţile, veştmintele ornamentele şi celelalte obiecte mobile, consacrate cultului, nu fac parte din licitaţie, nici ca imobile prin destinaţie, nici ca imobile prin anexiune, dacă ele n'au fost imobilizate de însăşi proprietarii acestui imobil. (T. Millau, Fr., 18 Iunie 1920 cu nota, P. R. 160 III 927).

11. — V. Accesiune, Mobile, Obiecte de familie, Prescripţie .

BURSA. (Operaţiuni de-).

(Art. 42 l. burselor de comerţ; art. 1636 c. civ.).

1.— Operaţiunile de bursă se fac pe bani gata, sau pe termen. Operaţiunile pe termen sunt sau reale, adică operaţiunile aşa cum apar corespund intenţiunei de a se lega a părţilor contractante, sau ele ascund numai obligaţia de plata unei „diferente". Primele operaţiuni, corespunzând unor necesităţi economice, au un caracter licit, pe când cele din urmă, din cauză că ele constitue numai o speculă, un joc asupra diferenţelor, au un caracter ilicit în afară de bursă şi sunt interzise în bursă. Insă pentru a ne da o mai mare fermitate operaţiunilor de bursă, art. 42 din legea burselor arată, că pentru operaţiunile făcute prin ea, nu se poate opune excepţia jocului de bursă. Pentru operaţiunile făcute în afară de bursă însă, această excepţiune se poate opune în conformitate cu art. 1636 cod. civil.

Excepţia jocului de bursă se poate opune şi intermediarului, care a participat cu bună ştiinţă la un joc de bursă. Intr'adevăr participarea la un act ilicit loveşte pe toţi care au participat la el. Acest act nu poate să producă nici direct nici pe cale deturnată vreun efect. A admite ca intermediarului să nu i se poată opune excepţia jocului de bursă, ar însemna să se dea efect jocului de bursă, prin faptul că este făcut prin intermediar. Deci excepţia jocului de bursă se poate opune şi intermediarului comisionar, care a luat parte la un joc de bursă. (T. Ilfov I com. s. 1382 din 930, P. R. 144 III 930).

2. — Marja dată unui bancher, pentru a fi acoperită o diferenţă de curs, constitue o garanţie. Proprietar al ei rămâne cel care a constituit-o. Acesta poate să o reclame în cazul jocului de bursă. Dacă art. 1638 cod. civ. spune, că pierzătorul nu poate repeta, ceeace a plătit de bună voe, în cazul garanţiei însă., ea nu este o plată, ca să nu se poată repeta, ci ea rămâne încă în patrimoniul pierzătorului.

Dacă însă la lichidare, pierzătorul dă în plată garanţie, atunci garanţia şi-a pierdut caracterul ei, şi o plată a avut loc. In cazul acesta pierzătorul nu mai poate să repete garanţia, fiindcă el nu mai poate să repete ceeace a plătit. (Trib. Ilfov s. I com. s. 1882 din 930, P. R. 144 III 930).

BURSA DE COMERŢ.

(l. publ. în Mon. Ofic. Nr. 56 din 14 Iunie 1913 cu modificările din 1918, 1921 şi 1928).

CUPRINS:

1. ***Organizare.***
   a) ***Mijlocitorii oficiali şi operaţiile lor (1—5).***
   b) ***Sindicul Bursei (6—8).***
2. ***Operaţiunile Burselor de Comerţ (9—14).***
3. ***Contestaţiile şi judecarea lor (15).***
   a) ***Camera arbitrală. Atribuţii (15).***
   b) ***Constituire (16—25).***
   c) ***Competinţă (26—42)***
   d) ***Procedură (43—49).***
   e) ***Hotărâri şi căi de atac (50—54)***
   f) ***Executarea (55—57)***
4. ***Note (58—59).***

I. Organizare.

a) Mijlocitorii oficiali şi operaţiile lor.

1.— Potrivit art. 47 legea burselor, când o operaţie comercială se încheie prin intermediul efectiv al unui mijlocitor oficial, neînţelegerile isvorâte se judecă de Camera de arbitri a burselor de care aparţine mijlocitorul, dacă părţile nu au convenit altfel. (Cas. III d. 520/923, P. R. 147 III 923).

2.— Nici o dispoziţie din legea burselor lor nu interzice unui mijlocitor oficial de a interveni la tratarea unei afaceri în altă localitate decât a bursei pe lângă care funcţionează. Din moment însă ce borderoul s'a încheiat în oraşul bursei pe lângă care funcţionează mijlocitorul, el are competinţa a desăvârşi operaţia comercială, care ca atare nu poate fi considerată decât ca o operaţie încheiată în această localitate. (Cas. III, V. supra).

3. — Chestiunea de a se şti dacă un mijlocitor oficial, încheind o operaţiune comercială, şi-a îndeplinit cu discreţiune, diligenţă şi bună credinţă, misiunea sa, este o chestie de fapt. (Cas. III, V. supra).

4. — Potrivit art. 44 l. burselor, actele cari constată încheeri de operaţiuni prin intemediul unui mijlocitor oficial, fac credinţă despre ceeace constată până la înscrierea în fals şi aceasta faţă de orice persoană care are interes să constate veracitatea actelor. (Cas. III, d. 1210/923, P. R. 60 III 924).

5. — Legea nu face nici-o discuţiune între alterarea provenită din eroare şi acea intenţionată. (V. decizia supra cit.).

b) Sindicul Bursei.

6. — Din moment ce sindicul bursei se numeşte dintre mijlocitorii oficiali şi are în atribuţiunile sale exerciţiul actelor de comerţ cu profesiune obişnuită, el este comerciant.

Dealtfel, art. 12 din regulamentul legei burselor prevede în mod expres că mijlocitorii oficiali sunt comercianţi, iar art. 70 şi 71 — toate în concordanţă cu legea burselor şi cu dispoziţiunile respective din codul de comerţ — cuprind dispoziţiunea că sindicul şi mijlocitorii oficiali pot fi declaraţi în stare de faliment. (Cas. III d. 354/928 cu nota de I. L. Georgescu, P. R. 90 I 929).

7. — Deşi punerea în disponibilitate a Sindicului bursei este de atributul Ministrului de Industrie, un asemenea act însă nu este lăsat la facultatea discreţionară a Ministerului, ci este condiţionat de existenţa prealabilă a propunerei motivate a Comitetului Bursei, fără de care punerea în disponibilitate este nulă de drept. (Cas. III, d. 1193/930, P. R. 89 III 931).

8. — Numai încetarea de plăţi derivând din operaţiunile de bursă făcute de sindic, poate atrage punerea lui în disponibilitate, iar nu şi încetarea de plăţi rezultând din obligaţiunile contractate în afară de bursă. (Cas. III, d. 1193/930, P. R. 89 III 931).

2. Operaţiile Burselor de Comerţ.

9. — Potrivit art. 5 l. B., şi casele de împrumut pe gaj ale agricultorilor, cari prin legea lor au caracterul unor instituţii publice, sunt obligate a încheia transacţiile cu particularii, tot prin Sindicul bursei. (Cas. III, d. 201/921, P. R. 58 III 922).

10.— Legiuitorul, în materia specială a operaţiunilor de bursă, a derogat dela principiul de drept comun al nulităţii acţiunilor întemeiate pe obligaţiuni izvorîte din joc sau din prinsoare (art. 1636 c. civ.), şi prin art. 42 şi 44 din legea burselor, a recunoscut validitatea obligaţiunilor izvorîte din jocuri de bursă, cu condiţiunea ca operaţiunile să fie regulat făcute, adică cu respectarea condiţiunilor de formă prescrise de lege. (Cas. III, d. 794/925, P. R. 147 III 926).

11. — Dispoziţiunile art. 178 din regulamentul legii burselor referitoare la vânzarea efectelor în caz de lichidare forţată, se explică şi în materie de vânzare de gaj prin ordinul justiţiei, în ambele cazuri fiind vorba de două execuţiuni silite de natură absolut identică. (Cas. III, d. 1535/925, P. R. 51 III 926).

12. — Norma prevăzută de art. 44 din legea burselor se aplică atât actelor încheiate de mijlocitorii oficiali de schimb şi efecte, cât şi borderourile încheiate de

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.iini.ro

sindicul bursei de comerț așa că aceste borderouri fac deplină credință în justiție până la înscrierea în fals. (Cas. III, 4 Iunie 1929, P. R. 67 III 930).

13. — In sistemul legiuirii noastre vânzările de valori cotate la bursă sunt valabile dacă au avut loc în și prin bursă; dacă operațiunea s'a făcut în afară de bursă, sunt valabile aceste vânzări ori de câte ori au fost concepute cu intențiunea de a se vinde și cumpăra în mod real valorile ce urmează a fi livrate la scadență, pe când din contră ele sunt ilicite și nule ori de câte ori au fost concepute cu intențiunea numai a unei plăți a diferenței de curs. (T. Ilfov I com. 29 Oct. 1925 cu note de S. Șerbescu și C. Negreanu, P. R. 49 II 926).

14. — Nulitatea operațiunilor de bursă asupra unor valori cotate, cari au fost efectuate fără mijlocirea unui agent de schimb, este de ordine publică. Regulamentul unor asemenea operațiuni nu se opune la intentarea unei acțiuni în repetițiune, întemeiată pe această nulitate, decât în cazul când clientul a aprobat contul în cunoștiință de cauză. (Cas. Civ. Fr. 21 Iulie 1920, cu nota d-lui I. R. B. în P. R. 5 III 923).

3. Contestațiile și judecarea lor.
a) Camera arbitrală. Atribuții.

15. — Conform art. 51 l. burselor. Camera arbitrală și de concilațiune are două atribuțiuni principale: de a mijloci mai întâi împăcarea părților, iar dacă aceasta n'a fost posibil, să procedă la judecată. Până la pronunțarea hotărârei, această cameră este oricând în drept să propună împăciuirea, adică la începutul sau sfârșitul desbaterilor. (Cas. III dec. 517/920, P. R. 4 III 922).

b) Constituire.

16. — Numai președ. camerei de comerț sau membrii desemnați de ea și cari au fost aleși în această calitate conform art. 5, 6 și 25 l. cam. de comerț, pot prezida legalmente Camera arbitrală, iar nu persoanele numite de puterea executivă ca membrii interimari. (Cas. III dec. 96/921, P. R. 7 III 922).

17. — Arbitrii, conf. art. 48 și 50 l. burs. sunt desemnați prin tragerea la sorți, făcută de președintele comisiunei bursei; în lipsa unuia din arbitrii, același președinte va proceda prin tragere la sorți, în ședință, a unui alt arbitru, iar nu prin desemnarea arbitrului supleant. (Cas. III, d. 577/921, P. R. III 922).

18. — Potrivit art. 48 din legea burselor, membrii Camerei de Comerț, inclusiv președintele ei, nu sunt învestiți cu calitatea de a prezida Camera Arbitrală, decât dacă au fost aleși de un corp electoral special în conformitate cu art. 5, 6 și 25 din legea Camerelor de Comerț și Industrie.

Prin urmare, este rău constituită instanța arbitrală cu vicepreședintele sau un membru interimar al Camerei de Comerț. (Cas. III, d. din 18 Februarie 1921 cu nota de S. Singer, P. R. 69 I 929).

19. — Când la judecarea unui diferend de bursă au luat parte membrii supleanți trași la sorți înainte de modificarea art. 48 din legea burselor, termenul de judecată fiind fixat după această modificare, instanța urmează a se considera ca rău constituită, întrucât nu s'a procedat la o nouă tragere la sorți, în conformitate cu dispozițiunile textului modificat. (Cas. III, d. 1019/922, P. R. 35 III 923; acciaș, cu nota de G. Iuliu, P. R. 161 I 925).

20. — Conform art. 60 l. burselor, tragerea la sorți a membrilor cari urmează să compună Camera arbitrală, se face de președintele comitetului bursei, sau în lipsa lui, de vice-președinte.

Deși regulamentul acestei legi, prin art. 30, spune că: „In lipsa președintelui și a membrilor, cari vor forma Camera arbitrală, se va putea face de către cel mai în vârstă dintre membrii comitetului Bursei", totuși această dispoziție, fiind un adaos la lege, care dă această însărcinare numai președintelui, nu poate avea aplicațiune, regulamentele neavând altă menire decât de a explica legea, iar nu a o complecta sau a adăoga la ea. (Cas. III, d. 59/923, P. R. 86 III 923).

21. — Membrul Camerei de Comerț desemnat a prezida Camera arbitrală trebuie să aibă o delegațiune specială pentru procesul supus judecății, dată de către Camera de Comerț iar nu de președintele ei, care singur, nu poate da atari delegațiuni, nici chiar în puterea unei autorizații din partea Camerii de Comerț. (Cas. III, d. 419/925, P. R. 66 III 925).

22.— Președintele Camerii arbitrale nu este obligat să se recuze pe motiv că face parte din consiliul de administrație al unei întreprinderi interesate în cauză, câtă vreme acea întreprindere nu figurează în nici-o calitate în proces. (Cas. III, d. 103/927, P. R. 35 III 927).

23. — Constituirea camerelor arbitrale privind un interes de ordine publică, formalitatea și gradațiunea prescrise de legi sunt esențiale și nerespectarea lor atrage după sine nulitatea tuturor dispozițiunilor și hotărîrilor pe cari camera arbitrală le-ar putea pronunța în cauză într'un asemenea caz. (Cas. III, d. 1050/927, P. R. 44 III 928).

24. — In caz de descomplectare prin lipsa membrului arbitru, Camera arbitrală nu se poate constitui prin tragerea la sorți a unui nou arbitru, fără ca în prealabil să se fi constatat că și membrul arbitru supleant ce urma imediat să ia parte la judecată, a fost împiedecat dintr'o cauză oarecare să se prezinte și să ia parte la desbateri în ziua fixată pentru judecare. (Cas. III, d. 1050/927, P. R. 44 III 928).

25. — Din cuprinsul art. 48 și 49 din legea burselor, rezultă că pentru ca membrii arbitrii să poată constitui legal Camera arbitrală trebue ca ei să fie nu numai aleși sau realeși și puși pe tabloul membrilor corporațiunei Bursei, ci că în afară de aceasta mai trebue să fie și trași la sorți adhoc pentru fiecare caz de judecată. (Cas. III 28 Sept. 1928, P. R. 36 III 929).

c) Competența.

26. — Camerile arbitrale de pe lângă Bursele de Comerț sunt instanțe de judecată cu totul speciale, având ca atare o competență strict limitată la cazurile prevăzute de legea burselor. (Cas. III d. 1372/921 P. R. 109 III 922; Cas. III, d. 1086/922, P. R. 57 III 923; Cas. III d. 58/923, P. R. 134 III 923; Cas. III d. 1374/925, P. R. 51 III 926; Cas. III d. 1675/925, P. R. 51 III 926).

27. — Iar nu și cu regularea raporturilor juridice cari au luat naștere între părți prin acte ce nu pot face obiectul unei operațiuni de bursă, cum este contractul de societate. Pentru lichidarea raporturilor sociale, oricâtă legătură ar avea cu operațiunile de bursă intervenite între părți, rămân de drept competinte instanțele comerciale de drept comun. (Cas. III. de, 1372/921, P. R. 109 III 922).

28. — In materie de închirieri nu poate judeca decât închirierile de bastimente. (Cas. III, d. 1675/925, P. R. 51 III 926).

29. — Prin urmare principiul după care judecătorii acțiunii principale sunt competenți a judeca și cererile accesorii, nu este aplicabil înaintea acestor instanțe, decât numai întrucât cererile accesorii, cum sunt cele de chemare în garanție a unor terțe persoane, ar intra și ele, conform legei burselor în competința acestor jurisdicțiuni speciale.

Astfel fiind, și întrucât, în speță, Camera arbitrală nu constată că raportul juridic, contractul dintre recurentă și intimată s'ar fi pertractat prin Bursă, ori — în afară de Bursă — prin mijlocitor oficial, jurisdicția Camerii arbitrale, această instanță nu putea să-și atribue competința de a judeca diferendele rezultate din acel contract, și deci recurenta era în drept să pretindă a fi chemată înaintea jurisdicțiunii comerciale ordinare, oricare ar fi fost calitatea în care era chemată. (Cas. III, d. 58/923, P. R. 134 III 923).

30. — Contractul de măciniș, fiind un contract de locațiune de lucrări neadmis în negocierile de bursă și care nu prezintă caracterul nici unuia din operațiunile comerciale enumărate de legea burselor (art. 3 și 47) urmează că diferendele cari se nasc dintr'un asemenea contract nu sunt justițiabile de Camera arbitrală chiar dacă părțile prin convenția lor ar prevedea aceasta, deoarece competența acestei instanțe speciale este strict limitată numai la diferendele relative la operațiunile negociabile prin Bursă sau prin intermediul unui mijlocitor oficial, fie că părțile ar fi convenit să se supună jurisdicțiunii camerii arbitrale. (Cas. III, d. 1165/923, P. R. 5 III 924).

31. — Incompetența, în această privință, fiind referitoare la materie, adică la natura juridică a afacerilor, este de ordine publică și părțile nu pot s'o înlăture prin convențiile lor. (Ac. dec. 4 supra).

32. — Potrivit art. 47 din legea burselor, Camera arbitrală este competinte să judece operațiunile făcute direct prin bursă, dacă acele operațiuni sunt încheiate și nregistrate la bursă, iar în ce privește neînțelegerile isvorâte din transacțiuni cari pot face obiectul unei operațiuni de bursă, dar cari s'au încheiat afară din bursă, și nu prin intervenirea efectivă a unui mijlocitor oficial, ele se vor judeca de Camera arbitrală numai dacă părțile vor fi convenit între ele, a se supune acestei jurisdicțiuni, de unde reiese că simpla înregistrare făcută posterior convențiunei sau plata curtagiului făcută numai după cererea uneia din părți, cum este în speță, nu poate atrage competința Camerei Arbitrale pentru judecarea diferendului ivit între dânsele, și această instanță nu devine competentă decât numai dacă părțile, de comun acord ar fi convenit la plata curtagiului către mijlocitorul oficial al Bursei, ceeace constitue o prezumție puternică că ele au înțeles să se supună, în caz de diferend la jurisdicția arbitrilor. (Cas. III, d. 450/923, P. R. 120 III 923).

33.— Camera arbitrală, din moment ce se constată că contractul dintre părțile în litigiu este un contract de mandat, nu are competința de a judeca diferendele ce rezultă din el, deoarece competința acestei instanțe speciale este strict limitată de legea burselor, prin art. 3, litera b și 47 al. II, numai la judecata diferendelor izvorâte din anume transacțiuni, printre cari legea nu prevede și contractul de mandat.

In acest caz, casarea se face fără trimitere, afacerea urmând a-și lua cursul ei normal, pe calea procedurii comerciale

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.iini.ro

ordinare. (Cas. III d. 1645/924. P. R. 5 III 925).

34. — Această competință limitată (v. supra No. 25 ş. u.) nu poate fi extinsă pe cale de interpretare, fără a se viola dreptul părților de a nu fi sustrase contra voinței lor, dela judecătorii pe cari li-i acordă legea.

Prin urmare, independent de caracterul de accesorie, pe care-l poate avea o cerere în judecată, ea nu poate fi atrasă în competința Camerei arbitrale, în drept a judeca cererea principală, din moment ce este constant că cererea accesorie nu era după lege de competința arbitrilor şi nici părțile nu înțeleseseră să se supună jurisdicțiunii lor. (Cas. III d. 1086/922. P. R. 57 III 923).

35. — Principiul prorogării competinței prevăzută de art. 113 pr. civ. pentru instanțele de drept comun, nu-şi poate avea nici o aplicație înaintea camerelor arbitrale, atât timp cât acest principiu nu concordă cu regulele speciale de competință prescrise de legea burselor. (Cas. III d. 1374/925, P. R. 51 III 926).

36. — Camera arbitrală fiind o instanță excepțională nu are competența de a judeca decât neînțelegerile isvorâte din operațiunile de bursă, limitativ arătate de lege, operațiuni printre cari nu este prevăut nici contractul de reprezentanță şi nici cel de mandat-comision, iar părțile nu pot prin voința lor să deroage dela regulele de competență fixate de lege, fiind vorba de o incompetență ratione materiae, de ordine publică. (C. Ap. Buc. I. 28 Martie 1928, cu notă de Al. Velescu, P. R. 17 II 931).

37. — Dacă prin contract părțile se supun competenței Camerei arbitrale, aceasta are competența de a judeca litigiul dintre părți. (Cas. III, d. 103/927 P. R. 35 III 927, ac. dec. P. R. 114 III 927).

38. — Potrivit art. 47 l. burselor, părțile pot conveni ca diferendele isvorîte din aceri **considerate prin natura** lor ca o afacere de bursă, să fie deferite spre judecare Camerii arbitrale pe care dânsele o aleg, iar cât priveşte forma în care această alegere de instanță trebuie făcută, legea nu o supune nici unei condițiuni speciale, consimțimântul părților, în acest sens, fiind o chestiune de fapt şi de apreciere a judecătorilor fondului înaintea cărora trebueşte în primul rând, propusă şi discutată. (Cas. III d. 898/923, P. R. 148 III 923).

39. — Acordul părților în acest sens poate să **rezulte din orice elemente** probatorii, după principiile probei în materie comercială, find destul numai, ca instanța de fond chemată a constata o atare convențiune, să motiveze şi să arate elementele din care şi-a făcut convingerea. (Cas. III d. 1452/921 cu nota de Mihail Stern, P. R. 233 I 922; ac. decizie, P. R. 139 III 922).

40. — Art. 47 din legea burselor de comerț, lăsând la facultatea părților contractante alegerea Camerei arbitrale ca instanță de judecată în caz de diferend, cere ca dânsele să îşi manifeste intențiunea de a se supune acestei jurisdicțiuni speciale, desemnând-o anume.

Prin urmare, când dintr-o clauză compromisorie, a cărei suverană apreciere aparține instanței de fond, nu se poate deduce intenția părților de a se supune jurisdicțiunei Camerei arbitrale, cu drept cuvânt această instanță îşi declină competența de a judeca diferendul ce i se supune de părți. (Cas. III d. 1464/922 cu nota de Mih. Negreanu, P. R. 209 I 923).

41. — Din spiritul şi modul de redacțiune al. art. 47, alin. II din legea burselor de comerț, cum şi din principiile generale în materie de convențiuni, rezultă că atribuirea de competență, Camerei arbitrale, prin convențiunea părților, trebuie să reiasă evident din concursul sau acordul efectiv şi simultan de voințe al acestor părți, manifestările de voință din partea uneia din ele urmate de tăcerea celeilalte neconstituind decât o simplă policitație, care nu e suficientă pentru a stabili o convențiune atributivă de competență, în sensul citatului text de lege. (Cas. III d. 1231/923, P. R. 5 III 924)

42. — Când o afacere se încheie prin mijlocitorul oficial al unei burse oarecare, Camera de arbitri a acelei burse este competentă să judece diferendele isvorîte din operațiunea încheiată, întrucât părțile nu ar fi dispus altfel şi aceasta chiar în cazul când mijlocitorul oficial a instrumentat în circumscripția altei burse de comerț, legea neinterzicându-i acest lucru. (Cas. III d. 520/923 P. R. 120 III 923).

d. Procedura

43. — Ținând seamă de caracterul urgent al afacerilor şi derogând dela dreptul comun, legiuitorul a prevăzut o procedură sumară şi termene scurte în pricinile atingătoare de legea burselor. Astfel, pentru îndeplinirea unor formalități unde legea nu prevede termen pentru citarea părților, — cum ar fi tragerea la sorți a arbitrilor — termenul poate fi chiar mai scurt de o zi liberă, fiind suficientă constatarea Camerei arbitrale că procedura a fost îndeplinită şi părțile au avut timpul material îndestulător să se prezinte la efectuadea operațiunei. (Cas. III dec. 517/920. P. R. 4 III 922).

44. — Deşi după art. 51 din legea burselor combinat cu art. 210 din regulamentul acestei legi, procedura de chemare a părților pentru tragerea la sorți a arbitrilor ca şi pentru judecarea pricinii se va îndeplini prin corpul portăreilor, totuş, conform art. 74 din pr. civ., odată ce citațiunea s'a înmânat persoanei citate care a semnat dovada de primire, partea interesată nu se mai poate plânge de lipsa formalităților cerute de lege în materie de citațiunii asemenea formalități fiind cerute numai pentru cazul când partea citată n'a fost găsită şi citația a trebuit să i se lase la domiciliu, aceasta pentru a se garanta dreptul de apărare care nu este atins când împricinatul primind citațiunea personal, dă el însus adeverință de primire. (Cas. III d. 102/921 cu nota de F. Chefner P. R. 253 I 924; ac. dec. P. R. 57 III 922).

45. — Ziua fixată de judecată fără ca părțile să facă vre-o obiectiune în scop de a le împăca sau a depune concluziuni constitue un adevărat termen de judecată şi astfel atunci se poate pronunța şi deciziunea. (Cas. III, d. 282/921, P. R. 60 III 922).

46. — Atât îndatorirea Camerelor arbitrale şi de conciliațiune de a propune părților împăcarea, cât şi nulitatea rezultată din neîndeplinirea acestei formalități, sunt absolute şi generale în toate cazurile; legea nefăcând nici o distincțiune în raport cu capacitatea părților de a transige, nici Camera nu are a cerceta, dacă părțile sunt capabile să transigă imediat sau după îndeplinirea unor anumite condițiuni de abilitare. (Cas. III d. 950/923. P. R 149 III 923).

47. — Camera arbitrală find datoare să propună împăcarea părților, neîndeplinirea acestei formalități privite de legiuitor ca esențială în procedura de judecată înaintea acestor instanțe speciale, atrage, potrivit art. 51 din l. burselor de comerț, nulitatea deciziunii. (Cas. III d. 950/923, P. R. 149 III 923).

48. — Prin art. 51 din legea burselor se prevede că pacea se va propune înainte de judecată, adică înainte ca instanța să chibzuiască asupra pricinei şi să-şi dea hotărîrea, iar nu înainte de orice desbatere, când ea nu ar fi în măsură să cunoască pricina şi să-şi facă astfel propunerea sa de împăciuire în deplină cunoştință de cauză.

Prin urmare, pacea propusă la finitul desbaterilor satisface cerințele legii. (Cas. III d. 765/927, P. R. 5 III 928).

49. — Atribuțiunea Președintelui Comitetului Bursei de a primi şi viza cererea introductivă şi de a trage la sorți arbitrii, fiind un act de pură administrațiune, iar nu de jurisdicție, rezultă că în caz de lipsă sau împiedicare, în conformitate cu art. 31 din regulamentul legii burselor, poate să fie înlocuit în îndeplinirea acestor operațiuni de către vice-președintele cel mai în vârstă care-i ține locul în toate actele de administrație ale Comitetului Bursei. (Cas. III d. 801/924 cu nota de G. I. în P. R. 131 III 924).

e. Hotăriri şi căi de atac

50. — Camera arbitrală ținând seamă de actele dela dosar şi motivând asupra constatărilor sale, uzează de atributul său suveran, care scapă de cenzura Inaltei Curți de Casație. (Cas. III d. 103/927 P. R. 35 III 927, ac. dec. P. R. 114 III 927).

51. — Deciziunile pronunțate de o Cameră arbitrală rău constituită, sunt nule. (Cas. III d. 96/921, P. R. 7 III 922).

52. — Dacă, în principiu, dreptul de opoziție înaintea instantelor judecătoreşti, aparține părților, oridecâteori legea nu-l ridică în mod formal, nu e mai puțin adevărat, că ceeace constitue fundamentul şi rațiunea de a fi a acestui drept, e prezumțiunea de imposibilitate, în care părțile s'ar putea găsi, de a se înfățisa la judecată, spre a-şi susține şi desvolta oral, conform regulelor procedurii comune, cauza sau apărarea lor.

De aci urmează că, atunci când o lege specială, cum este în speță legea burselor de comerț, derogă dela principiile dreptului comun şi consacră în locul procedurii orale, o procedură cu caracter urgent, care se urmează după prezentare de memorii şi desvoltări sumare, este neîndoios că prin aceasta, legea înlătură în mod virtual dreptul de opoziție, ceeace în acest caz nu-şi mai poate avea rațiunea de a fi, întrucât judecata putându-se urma după memoriile scrise ale părților, este indiferent dacă acestea lipsind, au fost sau nu în imposibilitate de a se înfățisa, prezența lor ne mai find absolut necesară în instanță, pentru a-şi susține drepturile lor, odată ce nimic nu le-a împiedicat de a produce şi depune memoriile cerute de lege.

Deci, recursurile în contra deciziunilor Camerelor arbitrale ,se judecă fără drept de opoziție. (Cas. III d. 85/923, P. R. 134 III 923).

53. — Potrivit art. 103 din Constitutie, recursul în casare find de ordin constitutional, dispozițiunea art. 54 din L. Burselor de comerț, după care deciziile Curților de apel, ca instanțe de trimitere, nu sunt supuse recursului, nu-şi mai găsesc aplicațiune. Dificultatea trimiterii, în urma unei a doua casări, nu este decât aparentă, deoarece chestiunea trimiterii, după casare, are a se rezolva pe baza principiilor generale din legea organică a Curții de Casație. (Cas. III jurnal 6000/925 cu nota de G. Iuliu, P. R. 288 I 925).

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.iini.ro

54. — Revizuirea ca și recursul find căi extraordinare de atac, ele nu pot deci fi înlăturate în litigiile intentate conform legiii burselor. Din însuși spiritul art. 54 din legea burselor se deduce neîndoios că pentru reformarea deciziunilor Camerei arbitrale, nu sunt admise nici una din căile ordinare de atac, ci numai calea recursului și a revizuirii, cari nu împiedică de loc executarea hotărîrilor pronunțate de Camerile arbitrale. (Cas. III d. 789/926, P. R. 85 III 927).

f. Executarea hotărîrilor arbitrale.

55. — Legea burselor de comerț nu creiază o instanță de executare și judecare din Președintele comitetului bursei, ci o formalitate mai mult, dispunând numai că până nu se obține din partea acestui funcționar ,un ordin de executare privind pe debitorul condamnat, de a executa hotărîrea camerei arbitrale, nu se poate proceda la executare conform regulilor de drept comun de către agenții obișnuiți, acesta urmând a fi sensul cuvintelor „după ordinul președintelui se va proceda la executare prin agenții respectivi. (C. Ap. Craiova I d. 223/932 cu notă de G. I., în P. R. 36 III 923).

56. — Curtajul și taxele de timbru derivând din legea burselor se socotesc ca obligațiuni legale și deci, constrângerea părților pentru îndeplinirea lor e de competința Camerii arbitrale, la care mijlocitorul oficial e în drept să se adreseze. (Cas. III d. 201/921, P. R. 58 III 922).

57. — De asemeni, o atare obligațiune decurgând din lege și fiind de natură comercială, părțile sunt ținute în mod solidar la îndeplinirea ei (aceiași decizie).

4. Note.

58. — Bursele de comerț — lege adnotată de George Iuliu. (P. R. 145 IV 922).

59. — V. Uzuri.

C

C. F. R.

V. Căi ferate.

CADAVRU.

1. — In tăcerea legii și în lipsa unei dispoziții din partea defunctului, justiția este în drept să hotărască cărui membru din familie trebuie dat alegerea locului și modului de înmormântare; iar, încuviințând în mod expres acest drept de alegere, când este vorba de corpurile militarilor morți pentru Franța, „la văduvele, ascendenții sau descendenții" acestora, art. 106 al legii din 31 Iulie 1920 și decretul următor din 28 Septemvrie, n'au înțeles să stabilească o scară de proferință, și să limiteze puterea de apreciere a tribunalelor. Deci judecătorul poate să pună înainte dreptul văduvei militarului, față de dreptul mamei recăsătorită, când căsătoria defunctului a dovedit o unire constantă, și când văduva rămasă credincioasă memoriei defunctului soț, n'a deșteptat cu privire la purtarea ei, nici o bănuială reporbabilă. (C .Ap. Agen. Fr. 6 Iulie 1921, P. R. 13 III 928).

2 — Judecătorul are putere discreționară a decide după împrejurările și motivele de convenință, cui va fi dat corpul defunctului.

In special, fiind vorba să se ia dispoziții pentru un soldat „mort pentru Franța", adus la locul lui de origină, judecătorul poate să acorde întâietate dreptului mamei asupra dreptului văduvei recăsătorită. (C. Ap. Rennes I Fr. 22 Nov. 1921, P. R. 15 III 928).

CĂI DE ATAC.

CUPRINS:

1. ***Condiții de admisibilitate:***
   a) ***O lege care să le instituie (1-2);***
   b) ***Existența unei hotăriri judecătorești (3-10);***
   c) ***Introducerea în termen fixat (11-13).***
2. ***Efecte (14).***
3. ***Cumulul căilor de atac (15).***
4. ***Căi de atac „omisso medio" (16-17).***
5. ***Renunțarea la căile de atac (18-20).***
6. ***Note (21).***

1. Condiții de admisibilitate:
a) O lege care să le instituie

1. — Mijloacele de atac în contra hotărîrilor judecătorești și termenele în cari au a se exercita sunt acele acordate de lege după natura procesului, iar nu după modul cum instanțele judecătorești au considerat și judecat afacerea. (Cas. I d. 492/921, P. R. 74 III 923; Cas. I d. 384/922 cu nota de C. Botez, P. R. 257 I 923).

2. — Legea în vigoare în momentul pronunțării unei hotăriri fixează căile și termenele de atac. (Cas. II d. civ. 238/926 P. R. 147 III 927).

b) **Existența unei hotăriri judecătorești.**

3. — Principiul de drept comun este că numai hotărîrile pronunțate asupra fondului de către instanțele judiciare, sunt susceptibile de apel sau recurs. (Cas. III C. Ardeal, d. 51/924, P. R. 115 III 924).

4. — Comisiunea de impunere n'a adus nici o hotărîre în fond, declarând limpede că nu se aduce nici o hotărîre în fond până la lămurirea chestiunii.

Instanța a doua nu putea să hotărască asupra fondului în lipsa unei hotărâri de fond pronunțată de către instanța inferioară. (Cas. III c. ardelean, d. 27/922, P. R. 35 III 924).

5. — Dreptul de a cere reformarea unei hotăriri sau de a contesta o executare nu ia naștere de cât din momentul pronunțării acelei hotăriri sau executării ei.

Prin urmare, drepturile derivând din executarea unei hotăriri de consolidare, obținută anterior legei din 8 Iunie 1913, sunt cârmuite de această lege dacă ea era în vigoare în momentul executării. (Cas. II d. 69/922, P. R. 98 I 923).

6. — Conform art. 79 din legea Curții de Casație din 1925, sentințele, deciziunile și încheierile date în Ardeal sau Bucovina de către o a doua instanță în orice procedură litigioasă sau gratioasă, sunt desăvârșite din momentul comunicării. (Cas. I d 1698/929, P. R. 105 III 929)

7. — Simplele încheieri preparatorii nu sunt apelabile decât odată cu hotărîrea asupra fondului. (Cas. III c. Ardeal, d. 51/924, P. R. 115 III 924).

8. — Acest principiu își are aplicațiune și în materie de judecată disciplinară, ori de câte ori o dispoziție specială nu reglementează întraltfel.

In speță, find vorba de luarea unei măsuri preparatorii privitoare la modul de apărare al părții în instanță, recursul contra încheierii prin care s'a luat această măsură, este inadmisibil. (Cas. III Ardeal 51/924, P. R. 115 III 924).

9. — Rezoluția pusă de judecătorul de ocol pe o cerere de învestire cu formula executorie a unei cărți de judecată prin care se cere a prezinta încă o dovadă de neapelare, este un simplu act judecătoresc în contra căruia nu este o cale directă de atac și nu poate fi atacată decât cu recursul extraordinar direct prevăzut de art. 31 l. org. Cas. (Cas. I dec. 727/920, P. R. 5 III 922).

10. — Inchieierile judecătorești prin care părțile se retrag din proces, sau renunță la o cale de atac exercitată, neconstatând atunci când ambele părți se prezintă la judecată, decât convenția rezultată din voința lor, sau în cazul când numai reclamantul — sau pârîtul — face o asemenea declarație decât voința lui unilaterală, urmează că aceste încheieri nu sunt opera judecătorilor și ca atare ele nu pot fi atacate pe căile ordinare sau extraordinare prevăzute de lege pentru reformarea hotărîrilor judecătorești, ci numai pe cale principală. (Cas. I d. 1578/929, P. R. 129 III 929).

c) Introducerea în termenul fixat

11. — Dispozițiunile legale cari fixează termenele înăuntrul cărora se poate face apel și recurs contra sentințelor judecătorești, sunt de ordine publică și nulitățile care le sancționează trebuesc să fie invocate din oficiu de judecători. (C. Ap. Gand, 20 Dec. 1922 P. R. 15 III 924).

12.— Din moment ce partea litigantă ia cunoștință de hotărârea pe care o atacă ,termenul de atac curge dela acea dată și dispozițiile art. 154 pr. civ. sunt satisfăcute. (Cas. III, d. 1153/925, P. R. 3 III 926 și cu notă de Al Al. Botez, P. R. 20 I 927).

13. — Când o parte a făcut o opoziție neadmisibilă la prima instanță contra unei cărți de judecată dată în lipsa sa și tot contra aceleiași cărți a făcut în urmă apel,, acest apel e tardiv dacă dela data faceriĭ opoziținii a trecut termenul de 10 zile prevăzut de legea judecătoriilor de

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.iini.ro

ocoale pentru exercitarea dreptului de apel, chiar în lipsa unei comunicări a cărţii de judecată dată în lipsă, întrucât e evident că în acea dată, apelantul a avut cunoştinţă de această hotărâre. (T. Mehedinţi I S 236/925, cu notă de C. Botez, P. R. 185 II 925).

2. Efecte.

14. — Este admisibil în drept ca hotărârea unei instanţe în subordine, dată asupra fondului pricinei, să-şi producă legiuitele efecte, câtă vreme o instanţă superioară declară în mod definitiv că acţiunea soluţionată de prima instanţă a fost neregulat introdusă. (Cas. I, d. 510/927, P. R. 17 III 927).

3. Cumulul căilor de atac.

15. — Curtea de Apel poate lua act de declaraţiunea apelantului că se desistă dela opoziţiunea ce declarase la prima instanţă contra hotărârei atacată şi cu apel, întrucât judecătorul acţiunei este şi judecătorul excepţiunei, iar faptul că există o opoziţiune a fost invocat ca o excepţie dilatorie la judecarea apelului. (C. Ap. Iaşi I, 31 Ian. 1924, cu notă de Eug. Heroveanu, P. R. 100 II 924).

4. Căi de atac „omisso medio".

16. — Deşi în sistemul procedurii civile principiul celor două grade de jurisdicţiune este de ordine publică şi de drept dobândit părţilor, afară de excepţiunile expres prevăzute, totuş legea îl lasă la facultatea părţilor, în acest sens că dacă ele sunt chemate direct înaintea instanţei care nu ar fi competentă să judece pricina decât numai în apel şi nu obiectează nimic cu privire la necompetenţă, prin aceasta părţile sunt considerate că au primit a fi judecate în primă instanţă şi ca atare, nu mai pot invoca direct în Casaţiune nerespectarea celor două grade de jurisdicţiune, această apărare legea considerând-o, din motivele arătate, ca o apărare de fond. (Cas. I, d. 61/929, cu notă de Vasile Teodorescu, P. R. 129 I 930).

17. — Se poate renunţa, de mai înainte, atât la dreptul de apel cât şi la cel de recurs în Casaţie.

Nu se poate însă renunţa la beneficiul primului grad de jurisdicţie, spre a fi judecat de-a dreptul de Curte. (Cas. Civ. Fr. 11 April 1920, cu notă de D. Alexandresco, P. R. 123 III 923).

5. Renunţarea la căile de atac.

18. — Renunţarea la dreptul de recurs contra unei hotărâri poate să rezulte în mod expres dintr'o declaraţie scrisă a părţii, sau în mod tacit, din executarea de bună voie a hotărârii, privind diferendul litigios. (Cas. III, d. 156/927, P. R. 131 III 927).

19. — In conformitate cu art. 317 proc. civ., aplicabil şi în procedura recursului în casaţiune, în lipsa unei dispoziţiuni contrarii, renunţarea la dreptul de recurs poate rezulta sau în mod expres, dintre declaraţiune scrisă a părţei care dă mulţumire pe acest act sau hotărâre, sau chiar şi în mod tacit prin executarea de bună voie a hotărârei sau chiar actului administrativ privind chestiunea în litigiu. (Cas. III, d. 189/928, P. R. 93 III 928).

20. — Renunţarea la căile de atac părţile nu o pot face decât în limitele unei hotărâri ce se va da pe baza respectului legilor de ordine publică sau dispoziţiunilor procedurale sancţionate cu nulitate (chiar dacă hotărârea ar fi greşită şi ar leza pe una din părţi), căci nu se poate presupune că părţile ar putea consimţi la consacrarea drepturilor lor cu violarea regulelor arătate. (T. Roman, 31 Octombrie 1929, cu note de M. Schor, M. Zinger şi I. Brumă, P. R. 89 II 930).

6. Note.

21. — A vedea: Accelerare (lege), Apel, Contestaţie, Opoziţie, Recurs, Revizuire, Termen.

CĂI FERATE.

CUPRINS :

1. ***Organizarea (1-3).***
   Acţiunea disciplinară (4-6).
2. ***Transporturi (7-10).***
   Responsabilitate (11-17).
   Prescripţie (18).
3. ***Legislaţia teritoriilor alipite (19-21).***
4. ***Note (22).***

1. Organizarea.

1. — Este adevărat că după art. 34, partea finală, din regulamentul transporturilor militare pe C. F. R. administraţia căilor ferate este datoare a se conforma cerinţelor de ordin militar prevăzute în acest regulament; în ce priveşte însă chestiunile de ordin tehnic, această administraţiune nu este subordonată comandamentului militar decât în cazuri excepţionale, când primeşte ordin expres în scris dela comandament potrivit art. 80 din acelaş regulament.

Cât timp prin urmare administraţia C. F. R. nu face dovada existenţei unui asemenea ordin, ea rămâne singură responsabilă de daune pentru orice accident survenit din nerespectarea dispoziţiunilor de ordin technic pe baza raportului contractual angajat între ea şi călători. (Cas. I, d. 331/925, P. R. 1 III 926).

2. — Din cuprinsul art. 195 al regul. l. de organiz. C. F. R. din 16 Februarie 1928, precum şi din art. 66 l. pentru statutul funcţ. publici, rezultă că Direcţiunea Generală, cu aprobarea Consiliului de administraţie, este liberă să aprecieze în interesul serviciului cu ocaziunea fixării cadrelor, cari anume funcţionari din cei ce depăşesc cadrele şi cari au o vechime mai mică de cinci ani, trebuesc înlocuiţi şi care nu, ceeace înseamnă că autoritatea are facultatea de a reţine în serviciu pe unii funcţionari numiţi mai de curând în serviciu şi de a licenţia pe alţii mai vechi. (Cas. III, 1 Mai 1927, P. R. 106 III 929).

3. — Dacă legile speciale din 13 Martie 1875 şi 28 Dec. 1888, decid că în timp de războiu serviciu căilor ferate este la dispoziţia Ministerului de Războiu, măsurile luate în acest scop n'au avut ca efect a ridica companiilor de drum de fier sau Administraţiei căilor ferate a Statului personalitatea lor de întreprinderi de transport şi urmează că tot cu administraţii de exploatare se încheie contractul de transport constatat prin eliberarea unui bilet sau a unui titlu echivalent, cum este un ordin de transport, al căror preţ îl încasează acestea.

Deci, transportând un militar în virtutea unui ordin de transport, compania nu execută un serviciu public. (Cas. Civ. Fr. 22 Ian. 1924, cu notă de Eug. Petit, P. R. 42 III 925).

Acţiunea disciplinară.

4. — Intrucât prin D. L. 5378 din Dec. 1920 comisiunile disciplinare ale căilor ferate au fost suspendate pe timpul mobilizării, urmează ca Ministrul poate destitui un funcţionar dela C. F. R., raportul său bazat pe acel al inspectorului de control cu care formează un tot, fiind suficiente pentru constatarea abaterilor cari au motivat destituirea. (Cas. III, dec. 15/921, P. R. 5 III 922).

5. — Faptul că între un funcţionar dela căile ferate şi o altă persoană a avut loc un incident de natură particulară, (ofense sau acte de violenţă), fără legătura cu exercitarea funcţiunii sale, nu constitue o greşală în serviciu — art. 94 reg. C. F. (Cas. III, d. 806/921, P. R. 79 III 922).

6. — Art. 10 din legea de exploatare a căilor ferate, arată formal că pedepsele funcţionarilor acestei instituţiuni se aplică în urma unui raport motivat.

Simpla afirmare a Direcţiunii Căilor ferate că funcţionarul ar fi avut o purtare necuviincioasă, nu este suficientă, pentru a îndreptăţi Ministerul Comunicaţiilor să ia măsura extremă a destituirei, deoarece nu se arată, faptele concrete, din cari ar rezulta această necuviinţă, spre a putea fi controlate de Curtea de Casaţiune. (Cas. III, d. 371/922, P. R. 159 III 922).

2. Transporturi.

7. — Potrivit art. 61 din regulamentul pentru exploatarea căilor ferate, este oprit a călători fără a avea un bilet corespunzător clasei în care se călătoreşte. Art. 23 din legea exploatării căilor ferate prevede că orice contravenţiune la dispoziţiile regulamentului, se pedepseşte cu amendă dela 50 la 5000 lei. Fiind vorba de o amendă mai mare ca accea de simplă poliţie, infracţiunea de a călători fără bilet în regulă constituie un delict correcţional de competinţa tribunalului. (Cas. II, d. 3959/925, P. R. 50 III 926).

8. — Potrivit dispoziţiunilor art. 421 şi 432 c. comercial, precum şi paragrafele 53 şi 55 din regulamentul de transport al C. F. R., dreptul expeditorului de a dispune de marfa transportată, când se află în posesiunea duplicatului scrisorii de trăsură, încetează după sosirea transportului în staţia de destinaţiune, îndată ce destinatarul a făcut cerere de predare sau i s'a remis scrisoarea de trăsură. Deşi scrisoarea de trăsură atribue expeditorului, pe timpul duratei, un drept nelimitat de a suspenda transportul, putând cere restituirea lui sau predarea lui unei alte persoane decât aceea arătată în scrisoarea de trăsură; din momentul ajungerii transportului la destinaţie, însă acest drept încetează, singur destinatarul — indiferent dacă duplicatul scrisorii de trăsură se află în mâinile sale sau nu — are dreptul se pretindă predarea scrisorii de trăsură şi a mărfurilor şi să exercite toate drepturile derivând din contractul de transport. (Cas. III, d. 1449/925, cu notă de E. Cristoforeanu, P. R. 253 I 926).

9. — Deşi paragr. 55 din regulamentul de transport al C. F. R. prevede că mărfurile adresate „gara restant" se eliberează destinatarului numai contra înapoierii scrisorii de trăsură, totuş această dispoziţiune nu poate fi invocată împotriva cărăuşului de către expeditorul mărfurilor, atâta timp cât ele au fost în mod efectiv eliberate persoanei desemnată ca destinatar prin scrisoarea de trăsură, deoarece deşi prin regulament eliberarea este con-

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.iini.ro

diționată de prezentarea duplicatului, totuș aceasta se menține pe principiul stabilit de lege, că după ajungerea la destinațiune, eliberarea nu se face decât în persoana destinatarului, iar nu în persoana aceluia care posedă duplicatul, dacă posesorul este altul decât destinatarul. (Cas. III, d. 1449/925, cu notă de E. Cristoforeanu, P. R. 253 I 926).

10. — In ce privește nepromulgarea regulamentului de transport C. F. R. având în vedere că acest regulament având caractul unui contract tip de transport, iar nu acela al unui regulament de aplicațiune a unei legi, dispozițiile sale sunt aplicabile și obligatorii ambelor părți din moment ce ele le-au adoptat în convențiunea lar fără a se putea invoca alte nulități decât acele prevăzute de lege în materie contractuală. (Cas. III, d. 755/926, P. R. 35 III 927).

Responsabilitate.

11. — Clauza de neresponsabilitate trecută în scrisoarea de trăsură de Direcția C. F. R. sau chiar de expeditor, de oare ce legea nu distinge, este nulă și fiind vorba de o culpă contractuală, Direcția C. F. R. trebue să facă dovadă că n'a fost în culpă, pe cât timp culpa rezultând din delict sau quasidelict civil trebue dovedită de reclamant. Aceasta a făcut-o legiuitorul în scop de a ușura pe expeditor de sarcina grea a probei că n'ar fi forță majoră, ceeace este foarte greu de făcut. (T. Gorj I, s. com. 16/922, P. R. 64 III 923).

12. — Pentru vagoanele închise, Direcția C. F. R. răspunde atât de starea exterioară cât și de integritatea conținutului, stabilindu-se prin orice fel de probă conținutul ca la un pachet bine ambalat, acordându-se păgubitului numai valoarea reală, deci art. 430 c. com. a îndepărtat distincția dintre **damnum emergens** și **lucrum cesans**, afară de cazul de dol sau culpă vădită, când se aplică dreptul comun, iar dovada dolului incumbă păgubitului, dovada ce poate reeși din însăși circumstanțele cauzei. Clauza de neresponsabilitate însă este valabilă când s'a acceptat tarife reduse și speciale, altfel responsabalitatea Direcției C. F. R. prescrisă de lege, fiind de ordine publică, nu se poate deroga dela ea. (T. Gorj I, S. Com. 16/922, P. R. 64 III 923).

13. — Din ansamblul art. 42 lit. c. regulam. de transport al C. F. R., 1474 și 1475 c. civ. rezultă că în principiu, Direcția generală C. F. R. răspunde de toate lucrurile ce le-a primit în păstrare sau depozit și nu este apărată de această responsabilitate decât dacă poate proba că lucrurile primite în păstrare, au dispărut din cauză de forță majoră, care potrivit art. 1169 și 1156 c. civ. trebuia totdeauna să fie dovedită de către partea care o invoacă în favoarea sa. (Cas. III d. [illegible] din 1927 .P. R. [illegible] III 928).

14. — Potrivit paragr. 34 din regul. de transport pe C. F. R., calea ferată răspunde conf. prescripțiunilor în vigoare pentru expedierea mărfurilor, partea VI — cu rezerva numai: întrucât sunt aplicabile la transportul bagajelor și întrucât nu rezultă derogațiuni dela dispoziția părții a III-a. De asemenea, este exact că, de lipsa bagajelor nu răspunde calea ferată dacă eliberarea nu se cere în stațiunea de destinatiune până în 8 zile dela sosirea trenului.

Totuși, de nicăeri — din nici un text al zisului regulament — nu rezultă, clar și neîndoelnic, faptul că o acțiune în daune, izvorîtă din pierderea bagajelor, ar fi prescrisă, dacă nu e introdusă în termen de opt zile dela sosirea trenului (par. 34 p. 11), ci, și în speță, urmează a fi aplicate disp. par. 80, p. I din precitatul regulament, care, arată că cererile de despăgubire pentru pierderea totală sau parțială se prescriu în termen de un an. (Trib. Lăpușna III s. 104/927 cu nota de Traian Lăzărescu, P. R. 256 II 927).

15. — C. F. R. nu sunt obligate a întreține pe părinții sinistratului în aceste condițiuni, decât, numai în cazul când sinistratul era obligat prin lege la întreținerea lor, când adică, părinții sunt complet săraci, — în imposibilitate de a-și câștiga singuri existența. (Cas. I d. 1664 din 1927 P. R. 58 III 928).

16. — Căile ferate române ca instituție de transporturi pentru uzul public, nu pot să fie îndepărtate de la obligația de desdăunare în caz de pagubă, conform art. 424 c. com. (C. Ap. Brașov II, d. 260 din 1928, P. R. 124 IV 928).

17. — Art. 52 regulamentul de transport al C. F. R. conține dispoziții similare cu art. 432 cod com. și astfel atât predătorul cât și destinatarul pot intenta acțiune în daune pentru pierderea mărfii. (T. Iași III, 27 Nov. 1929, P. R. 55 III 931).

Prescripție.

18. — Din cuprinsul art. 440 c. com., și 79 din regulamentul de transport pe C. F. R. rezultă că se prescriu prin trecerea unui termen de 5 zile de la primirea mărfii și plata fără rezerva a taxelor, numai acele acțiuni îndreptate contra cărăușilor ce au de obiect plata de despăgubiri pentru pierderea parțială sau stricăciunile cauzate mărfii transportate, iar nu și acele acțiuni care au drept obiect despăgubirile provenite din neglijența căilor ferate de a transporta la timp marfa încredințată, fapt prevăzut nu de art. 440 c. com. și de art. 998 c. civ. (Cas. III 16 Nov. 1928, P. R. 51 III 929).

3. Legislația teritoriilor alipite.

19. — Regulamentul de transport al C. F. R. valabil dela 1 Iunie 1920 prin art. 80, cu derogare dela dispozițiunile art. 1497 cod. civ. austriac, care arată cazurile în care se întrerupe prescripția și care este aplicabil numai atunci când părțile nu au stipulat în contractul lor un alt mod de întrerupere a prescripției, prevede că atunci când cel în drept prezintă căilor ferate o reclamație în scris, prescripțiunea se întrerupe până ce reclamațiunea a fost rezolvată iar art. 69 din acelaș regulament prevede că dacă marfa nu s'a eliberat până la 30 zile după expirarea termenului de predare, cel în drept a reclama o poate considera pierdută fără nici o altă dovadă. (Cas. III d. 755/926 P. R. 35 III 927).

20. — Dispozițiunile legei XVIII/1874, privitoare la răspunderile C. F. R. pentru accidentele mortale de cale ferată produse nu din voia sinistratului, n'au fost abrogate de legea sau regulamentul Casei Muncii (Cas. I. d. 1664/927, P. R. 58 III 928).

21. — Conform art. 399 c. com. din Ardeal, combinat cu art. 66—70 din regulamentul de transport pe C. F. R. despăgubirea pentru pierderea totală sau parțială a unei mărfi trebuie calculată pe baza prețului curent al mărfurilor de aceiași natură și calitate, pe care l-a avut la locul și la timpul unde a fost primită marfa pentru transport, iar nu după prețul din momentul pronunțării hotărârei judecătorești. (C. Ap. Brașov II d. 260 din 1928, P. R. 124 III 928, ac. dec. P. R. 124 III 928).

4 Note.

22. — V. Funcționar public. Responsabilitate, Transport.

CALIFICAREA INFRACȚIUNILOR.

V. Infracțiune.

CALOMNIE.

(Art. 294 c. penal).

CUPRINS:

1. ***Elemente:***
   a) ***Difamarea (1-3).***
   b) ***Publicitatea (4-9).***
   c) ***Intențiunea delictuoasă (10-11).***
2. ***Competența (12-14).***
3. ***Studii, recensii și note (15-16).***

1. **Elemente:**
a) **Difamarea.**

1. — Inculpatul neimputând reclamantului o faptă determinată, ci adresându-i, pe când acesta se găsea în exercițiul funcțiunii sale, cuvintele injurioase „hoț" și „face hoții la judecătorie", fără a preciza vre-un anume fapt, infracțiunea întrunește elementele nu ale delictului de calomnie prevăzut și penat de art. 294 codul penal, ci ale delictului de ultragiu. (Cas. II dec. 1180/921, P. R. 91 III 922).

2. — Pentru ca să existe delictul de calomnie, prevăzut și pedepsit de art. 294 c. penal, se cere ca element esențial, ca delicventul să impute părții vătămate o faptă anume determinată, care s'o expue la o pedeapsă sau, cel puțin, la ura ori disprețul cetățenilor.

Prin urmare, faptul de a adresa cuiva cuvinte injurioase, precum: „tâlhar, sbirnic" etc., prin cari nu se aduce o imputare pentru o faptă anume determinată, constituie infracțiunea prevăută și pedepsită de art. 300 și 396 parag. 2 c. p. iar nu delictul de calomnie. (Cas. II d. 1414/921 cu nota de Alexandresco, P. R. 193 I 924).

3. — Faptul de a adresa în public, unei fete, cuvintele „că nu este fată cinstită", constitue delictul de calomnie, prevăzut de art. 294 codul penal, deoarece cuprinde imputațiunea unui fapt determinat și care atrage disprețul public. (Cas. II, d. 2036/923, P. R. 25 III 924).

b) **Publicitatea.**

4. — Doctrina și jurisprudența decid în genere că o carte poștală deschisă adresată unei persoane la domiciliul său nu prezintă elementul publicității, pentru ca imputarea adusă cuiva printr'o asemenea carte poștală să poată constitui delictul de calomnie.

In adevăr, nu se poate atribui autorului unei asemenea cărți poștale intențiunea de a da în vileag, faptul imputat atunci când el a adresat cartea poștală la domiciliul părții. (C. Ap. Constanța, d. pen. 77/924 P. R. 6 III 925).

5. — Dacă conținutul corespondenței calomnioase a ajuns la cunoștința altora, fie prin indiscrețiunea împiegaților poștali, cari însă după legea telegrafo-poștală au îndatorirea de a păstra secretul corespondenței, fie în alt mod neprevăzut, nu se poate atribui și imputa autorului scrierii intențiunea de a defăima în public pe destinatarul căruia i-a adresat corespondența. (C. Ap. Constanța, d. pen. 77/924 P. R. 6 III 925).

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.iini.ro

6.— Unul din elementele, delictului de calomnie, fiind publicitatea, nu poate să se considere existent faptul penal, când cineva adresează insulte într'o scrisoare închisă altei persoane, mai cu seamă când conținutul unei scrisori închise și lipite, ca în speță, este complet lipsit de publicitate, fiind absolut secret și confidențial, iar faptul că cel care primește scrisoarea o depune unei autorități nu poate să întrunească elementele publicității și nu poate fi imputat celui care a scris-o.

Aceeaș rațiune există și pentru delictele de ultraj, injurie sau insultă. (T. Tecuci, S. 1494/924, P. R. 10 III 925).

7. — Intre mijloacele prevăzute de art. 294 c. pen. intră și telegramele, deoarece ele implicând o transmitere și o transcriere a transmiterei făcute la recepție, prin acest mod, funcționarii poștei — atât cel primitor, cât și cel de expediție precum și cel dela recepție — au luat cunoștință de conținutul telegramei spre deosebire de scrisorile deschise unde funcționarii poștei au îndatorire numai de a înmâna scrisorile la adresa indicată pe ele, iar nu și a le ceti, astfel că la telegrame elementul publicității există. (C. Ap. Chișinău II 16 Oct. 1928 cu nota de D. Cotruz. P. R. 130 III 929).

8. — Când printr'o reclamație adresată Ministerului cineva se plânge contra unui magistrat și îi impută între altele existența strânsei legături de prietenie între magistrat și avocat fără a determina, că datorită acestei prietenii acel avocat câștigă procesele și această reclamațiune este citită în Camera avocaților în prezența mai multor avocați, având grija în prealabil să închidă ușile pentru a nu fi auzită de persoane străine, în acest caz, pe lângă că lipsește imputarea pozitivă și intențiunea — lipsește și elementul esențial — publicitatea. (T. Bălți II s. 1186/928 cu nota de L. Ciobanu, P. R. 3 III 929).

9. — Invinuirea adusă unui autor printr'o scrisoare adresată direcțiunii unei reviste, că acesta ar fi comis un furt literar și un abuz, nu are caracter de publicitate imputabilă celui ce-o face de vreme ce acesta n'a autorizat publicarea scrisorii.

Totuși o astfel de învinuire poate fi generatoare de daune, întrucât persoana care a adus-o n'a luat toate precauțiunile necesare înainte de a formula acuzațiunea de plagiat și a rosti cuvinte jignitoare la adresa pretinsului plagiator. (T. civ. Seine III 14 Ian. 1925, P. R. 29 III 1925).

c) **Intenționea delictuasă.**

10. — Proferarea expresiilor injurioase trebuie făcută spontan, iar nu în urma unei certe sau cercetări ce se face contra inculpatului, căci numai în acest mod instanța de fond poate deduce intențiunea și reaua credință a acestuia. (Cas. II d. 554/921 P. R. 59 III 922).

11. — O calomnie, pentru ca să fie în mod legal pedepsită, nu este suficient ca persoana să fie atinsă în onoarea și în considerațiunea sa, ci mai este necesar ca această calomnie să fie făcută cu rea credință și cu intențiune de a păgubi; dacă în principiu, intențiunea rezultă chiar din imputațiunea care atinge onoarea și considerațiunea, însă această prezumție poate dispare în prezența unor fapte care pot dovedi buna credință și lipsa intențiunei de a păgubi. (T. Muscel S. 924/927 P. R. 109 III 928).

2. **Competența**

12. — Deși în speță fiind vorba despre o calomnie adusă unui funcționar public, cu privire la viața lui particulară și la cinstea lui personală, delictul, după art. 26 litera c, din noua Constituție, ar fi urmat să se judece de tribunalele ordinare, totuș, întrucât ordonanța de trimitere a rămas definitivă înainte de promulgarea nouei Constituții și întrucât Curtea cu Jurați învestită în mod definitiv cu judecarea unei infracțiuni, are plenitudinea de jurisdicție, și, prin urmare puterea de a judeca, oricare ar fi calitatea infractorului, și oricare ar fi natura infracțiunii, ea nu-și poate declina competința de a judeca delictul de calomnie prin presă, pendinte înaintea ei, la epoca intrării în vigoare a nouei Constituțiuni (Cas. II d. 1844/923, P. R. 3 III 924).

13. — Potrivit dispozițiunilor art. 26 al. c. din noua Constituție, sunt de competința tribunalelor ordinare, calomniile aduse funcționarilor prin cari sunt atinși în cinstea lor personală, indiferent dacă se raportă la funcționar, ca lucrând în funcțiunea sa, sau este în afară de orice legătură cu funcțiunea ce ocupă. (T. Dolj, III S. 727/923, P. R. 92 III 923).

14. — Ceeace determină competența în materie de difamațiuni sau calomnie nu e mobilul secret sau mărturisit, căruia s'a supus calomniatorul sau difamatorul, ci caracterul faptului imputat persoanei calomniate, căci imputațiunile calomnioase se apreciază după obiectul lor, adică după natura faptelor asupra cărora poartă, iar nu după scopul la care țintesc, chiar dacă în articolul incriminat se menționează funcțiunile persoanei incriminate. (T. Constanța I Jurnal 10045/923 cu nota de H. Aznavorian, P. R. 117 II 924).

3. **Studii, recenzii și note.**

15. — Elementul material la delictul de calomnie, de Liviu Teclu. (P. R. 133 IV 929) .

16. — V. Denunțare calomnioasă, Funcționar public. Insulte, Presă (delict).

CAMĂTĂ.

(L. publ. în Mon. Of. nr. 77 din 22 Aprilie 1931).

1. — Vânzarea cu pact de răscumpărare, survenită posterior legii contra cametei, este viciată de o nulitate proprie și ca atare nulă. (Jud. Oc. III Buc. C. de jud. 2179/931, cu notă de Alex. G. Ionescu P. R. 255 II 931).

2. — Expunerea de motive la anteproectul de lege pentru înfrânarea cametei, de Christache Ch. Milian (P. R. 60 IV 930).

3. — Legea bulgară contra cametei, de Eug. Petit și M. Gabrovsky (P. R. 163 IV 930).

4. — Legea nouă a cametei de Victor Sandor (P. R. 66 IV 931).

CAMBIE.

(Art. 270 ș. u. C. Com.)

CUPRINS :

1. ***Noțiuni generale (1-11).***
2. ***Condițiuni:***
   a) ***capacitatea părților (12—14).***
   b) ***scadența (15—19).***
   c) ***locul plății (20—24).***
   d) ***formula „bun și aprobat" (25—26).***
   e) ***procentele (27).***
3. ***Cambia în alb; complectări posterioare (28—39).***
4. ***Garantarea cambiei; avalul (40—43).***
5. ***Transmiterea cambiei:***
   a) ***girul; feluri, formă, efecte (144—52).***
   b) ***transmiterea cambiei ajunsă la scadență (53—55).***
6. ***Plata cambiei:***
   a) ***condiții de plată (56—58).***
   b) ***locul plății (59—61).***
   c) ***modalități (moneda) de plată (62—65).***
7. ***Protestul:***
   a) ***necesitatea protestului (66—67).***
   b) ***formele protestului (68—83).***
   c) ***efectele protestului (84—87).***
8. ***Acțiunea cambială.***
   a) ***calitatea de a intenta ac. cambială (88—94).***
   b) ***admisibilitatea acțiunii cambiale (95—97).***
   c) ***excepțiile debitorului cambial (98—99).***
1) ***Excepții personale.***
   Determinarea și opozabilitatea lor (100—111).
   Când pot fi invocate (112—119).
   Proba excepțiunilor cambiale (120—131).
2) ***Excepții privitoare la forma titlului (132—135).***
3) ***Alte excepții (136—142).***
   Participarea terților (143).
   Hotărîrile și căile de atac (144—148)
Executarea; măsuri de asigurare (149).
Pierderea acțiunii cambiale (150—152).
9. ***Acțiunea în regres (153—157).***
10. ***Acțiunea în restituirea cambiei (158).***
11. ***Pierderea, distrugerea și furtul cambiei (159—162).***
12. ***Legislația teritoriilor alipite (163—167).***
13. ***Conflict de legi.***
   a) ***Cambia și caracterele ei (168—170).***
   b) ***efectele și prescrierea cambiei (171—174).***
   c) ***protestul (175—181).***
   d) ***acțiunea cambială și executarea (182—183).***
14. ***Studii, recensii și note (184—189).***

1. **Noțiuni generale.**

1.— Cambia primită în contul unei datorii nu este decât un mod de liberațiune, subt rezerva încasării ei la termenul convenit. Astfel, o asemenea cambie nu este o obligațiune nouă, ci numai o promisiune de a plăti ceiace se datora în virtutea unei obligațiuni deci un titlu nou, care nu schimbă în nimic esența datoriei. (Cas. II d. 180/920, P. R. 2 III 922; Cas. II d. 130/920 cu nota de Eug. Petit,, P R. 46 I 923; aceiaș cu nota de M. Ghelmegeanu, P. R. 153 I 923).

2. — Prin urmare, simpla acceptare a unei cambii, în plata unei datorii anterioare, derivând dintr'un contract de închiriere, nu are de efect de a stinge această din urmă datorie și de a opera o novațiune și ca atare situațiunile reciproce ale chiriașului și proprietarului, după primirea unei astfel de cambii, în contul unei chirii anterioare datorite, este aceiași, dacă cambia nu a putut fi încasată în termen. (Cas. II d. 130/920, cu notă de Eug. Petit, P. R. 46 I 923; aceiaș cu notă de M. Ghelmegeanu P. R. 153 I 923).

3. — Cambia, este un titlu de credit și circulație, funcțiuni care sunt garantate de legiuitor prin o limitare și soluțiune grabnică a mijloacelor de apărare invocate de către debitor. (C. Ap. Buc. IV, d. 49/921, cu notă de D. V. Barnoski, P. R. 159 II 923).

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.iini.ro

4. — Cambia este un contract ce derivă în mod exclusiv din forma sa, făcând abstracţie de raporturile juridice dintre părţi sau de cauză generatorie ce iau dat naştere.

Şi pentru aceea ea nu este un instrument de probă al unui contract ci un titlu care conţine o obligaţiune ca titlurile la purtător. (C. Ap. Buc. IV jurnal 2996/923, cu notă de S. Speer, P. R. 80 II 926; T. Iaşi III, 5 Febr. 1927, P. R. 63 III 927).

5. — Imprejurările că titlul cambial a fost dat în schimbul unei sume de bani, în schimbul unei mărfi, pentru a garanta pe beneficiar de o eventuală pagubă, precum şi sub o condiţiune oarecare, când această condiţiune este prevăzută într'un înscris separat şi nu pe însuşi cuprinsul cambiei, nu prezintă nici o importanţă şi nu poate modifica natura obligaţiunei cambiale, căci pe lângă aceasta este singura soluţiune ce se poate concilia cu natura obligaţiunei cambiale dar atunci când se emite o cambie pentru o datorie ce derivă dintr'un raport juridic anterior, debitorului înţelege să creeze o altă obligaţiune de sine stătătoare, şi a cărei cauză „debendi" să se afle în titlul ce o constată. (T. Iaşi, III, 5 Febr. 1927, P. R. 63 III 927).

6. — Deşi prin art. 270 c. com. se prevede că titlul cambial nu are a cuprinde cauza care justifică obligaţiunea cambială, totuş atunci când prin acţiunea cambială se prevede cauza titlului cambial, indicarea aceasta ajută ca să se poată deduce existenţa autorităţii lucrului judecat între procesul cambial şi procesul de drept comun intentat între aceleaşi părţi şi pentru aceeaş sumă de bani. (C. Ap. Iaşi II, 13 Febr. 1926, cu notă de Florin Sion, P. R. 53 III 927).

7. — Netimbrarea cambiilor, nu ridică acestor efecte caracterul de cambie şi nici nu atrage pierderea acţiunii cambiale, deoarece dispoziţiile legii timbrului nu pot crea sau modifica raporturile juridice dintre părţi, ci numai le supun la anumite taxe sau impozite în folosul fiscului. (C. Ap. Constanţa, d. 45/924, cu notă de C. Toneanu, P. R. 1 II 926).

8. — Simplul fapt al obligaţiunei cambiale nu implică şi indivizibilitatea ei, deoarece în mod logic nu poate fi dedusă intenţiunea de a stabili indivizibilitatea numai din semnarea unui titlul de ordine. (C. Ap. Iaşi I, d. com. 36/930, cu notă de R. Hütschenecker, P. R. 266 III 930).

9. — Cambia, ori cât s'ar zice că e titlu formal regulat de norme speciale, nu este la origina sa decât o obligaţiune între acceptant şi acela în favoarea căruia este emisă. (Cas. Roma-Ital., 30 Aprilie 1895, cu nota de C. Toneanu, P. R. 38 III 930).

10. — Deşi materia cambială este regulată de codul de comerţ, totuş tot ceeace se referă la îndatoririle juridice, cum s'ar zice abstracte, pentru existenţa validităţii zisei obligaţiuni, nu e regulată decât de principile generale ale dreptului civil. (Cas. Roma-Ital., 30 Aprilie 1895, cu notă de C. N. Toneanu, P. R. 38 III 930).

11. — Cambia subscrisă pentru un târg care are de obiect jocul asupra diferenţelor de bursă, şi care este asimilat jocului şi prinsoarei, nu ţine loc de plată, ci constitue un titlu nul, întemeiat pe o datorie de joc. (T. Epinal-Fr., 9 Oct. 1920, cu nota lui D. Alexandresco, P. R. 105 III 926).

2. Condiţiuni :

a) capacitatea părţilor.

12. — Potrivit art. 352 c. com., cambia semnată de o persoană incapabilă fiind nulă, urmează că femeia măritată, care a semnat o cambie în timpul căsătoriei, fără autorizaţia soţului său, nu poate avea exerciţiul acţiunii cambiale decurgând din acea cambie care este izbită de nulitate. (C. Ap. Buc. I, d. 105/923, P. R. 63 III 924).

13. — Directorul unui Teatru Naţional instituţie publică de stat, nu poate emite cambii pentru cumpărare de rechizite, chiar autorizat fiind de consiliul de administraţie. Această excepţiune de incapacitate poate fi propusă în acţiunea cambială potrivit art. 349 c. com.

Rămâne însă posesorului cambiei semnată de un incapabil, precum este directorul teatrului, acţiunea de folos nedatorit din art. 351 c. com. bazată pe principiul de echitate că nimeni nu poate realiza beneficii nelegitime în dauna altuia, acţiune independentă de cea cambială şi de o natură cu totul specială. (T. Dolj II, 22 Mai 1919 cu nota d-lui C. N. Toneanu, P. R. 94 II 922).

14. — Dacă cel pus sub consiliu judiciar dă cambii pentru a îngriji de necesităţile vieţii, sau la administraţiunea patrimoniului său, pentru aceasta nu s'ar putea zice că el săvârşeşte un act care excede simpla administraţie. In adevăr, cambia nepurtând în ea cauza obligaţiunii, poate ascunde atât raporturi licite cât şi ilicite, contracte de simplă administraţiune, sau excedând pe acestea.

Obligaţiunea cambială dar, în sine şi prin sine, nu se poate considera printre acele acte pe cari legea le opreşte de a se face de către inabilitat, căruia-i lasă în definitiv deplina capacitate de a administra avutul său, destul numai să nu atingă patrimoniul său. (C. Ap. Modena, 11 Dec. 1909, cu notă le C. N. Toneanu, P. R. 142 III 924).

b) Scadenţa.

15. — Dacă părţile au fixat prin scrisoare o altă scadenţă decât cea prevăzută în cambie şi instanţa de fond o constată, scadenţa din convenţie este cea valabilă. (Cas. III, d. 754/925, P. R. 34 III 926).

16. — Din moment ce se constată că la emiterea cambiei, părţile au stipulat în mod formal o scadenţă, faptul că ulterior s'ar fi convenit la prelungirea termenului de plată nu poate avea nici o înrâurire asupra valabilităţii cambiei. (Cas. III, 7 Martie 1928, P. R. 94 III 928).

17. — Potrivit art. 271 c. com. scadenţa trebue să fie una şi aceiaşi pentru întreaga sumă din cambie. De aci rezultă că o cambie în rate, fiind contrară legii îşi pierde caracterul de cambie, rămânând însă ca un simplu înscris de care să se facă uz într'o acţiune după dreptul comun. (T. Ilfov II com. s. 828/920, cu notă de d. I. Finţescu, P. R. 64 II 922).

18. — Cambia căreia îi lipseşte data scadenţei este valabilă, considerându-se plata la vedere. (Jud. Herţa, 18 Aug. 1926, cu notă de Traian Scriban, P. R. 140 III 926).

19. — Decăderea beneficiului termenului poate fi invocată contra comerciantului insolvabil deşi nedeclarat încă falit.

In materie cambială, e aplicabilă decăderea beneficiului termenului în raporturile dintre emitent şi primitor. (Cas. Roma, 30 Aprilie 1895, cu notă de C. N. Toneanu, P. R. 38 III 930).

c) locul plăţii.

20. — Din combinaţiunea art. 286 şi 341 cod. com., rezultă că cele două condiţiuni esenţiale pentru caracterizarea cambiei domiciliate: arătarea locului plăţii şi determinarea persoanei plătitorului, trebuesc să reiasă din însăşi termenii cambiei, neputând fi deduse din fapte şi împrejurări lăturalnice. Când de exemplu, se indică într'o cambie numai instituţiunea de credit la care urmează a se face plata, această indicaţiune nu implică şi determinarea persoanei care face plata, ci conf. art. 286 citat se presupune că acceptantul sau emitentul şi-a rezervat această sarcină. (Cas. III, 27 Febr. 1930, cu notă de Al. Hagi Gheorghe, P. R. 68 III 930; T. Covurlui I 20 Mai 1926, P. R. 89 III 927).

21. — O cambie nu este domiciliată atunci când într'însa se arată numai locul plăţii fără a se indica cine anume are să facă plata. (C. Ap. Buc. III, d. 171/926, cu notă de M. Valerianu, P. R. 299 II 927).

22. — Nu poate fi vorba de o cambie domiciliată în sens art. 341 cod. com., când cambia este plătibilă în aceeaş localitate în care a fost trasă, deoarece prin cuvintele „într'un alt loc" prevăzute în acest text, urmează a se înţelege o localitate sau oraş diferit de acela al acceptantului. (C. Ap. Buc. V, 28 Ian. 1931, cu notă de Stelian Ionescu, P. R. 257 II 931).

23. — Menţiunea că plata se va face la o anume persoană, alături de aceea înserată de emitent prin expresiunea „către mine însu-mi" nu dă poliţei caracterul de poliţă domiciliată şi ca atare bine se efectuează protestul la debitor. (C. Ap. Craiova I, 15 Oct. 1930 cu notă de Dem. Stoenescu, P. R. 1 II 931).

24. — Indicaţiunea „plata la banca X" este desemnarea băncii ca o terţă persoană, deci este satisfăcută prin această expresiune diversitatea de persoane cerută de art. 286 c. com. ca să poată fi vorba de o cambie domiciliată. Aceasta se stabileşte pe deplin din analizarea tuturor chestiunilor de fapt, puse în legătură cu trata ce poartă această menţiune. (C. Ap. Galaţi II, 7 Nov. 1927, P. R. 148 II 928).

d) formalitatea „bun şi aprobat".

25. — Când o cambie este emisă de două persoane care o semnează, formula „bun şi aprobat" pusă deasupra uneia din semnături face ca efectele cambiale să nu existe decât în privinţa acestei persoane; faţă de cel ce semnează pur şi simplu însă, obligaţiunea îşi pierde efectul cambial, devenind o simplă obligaţiune civilă sau comercială. (T. Ilfov II, com. s. 786/927, cu notă de S. Grossu, P. R. 205 II 928).

26. — Scopul pentru care se cere de către legiuitor înserarea acestei formule, este de a face atent pe debitor şi a se evita surprinderea iscăliturilor când obligaţiunea n'ar exista, sau dacă ar exista, însă ar fi pentru altă sumă decât cea prevăzută în act. Rezultă deci, că din moment ce valoarea şi iscălitura este recunoscută împreună cu celelalte condiţii esenţiale ale cambiei, nu se pot refuza efectele acestei cambii pentru simplul fapt al lipsei menţiunei „bun şi aprobat...". (J. Oc. Bazargic I, 15 Nov. 1924, P. R. 72 III 925).

e) procentele.

27. — Stipulaţiunea de dobânzi, prin act separat, la suma din cambie, este nulă şi de nul efect. (T. Romanaţi II, s. 98/919, cu notă de H. în P. R. 255 II 924).

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.iini.ro

3. **Cambia în alb; complectări posterioare.**

28. — Pentru a dovedi că o cambie a fost emisă în alb, este admisibilă proba cu martori atunci când reclamantul nu se opune la această dovadă cerută de parit. Odată această probă cu martori admisă, în urma unui acord tacit al părților, nu se mai poate reveni asupra ei. (Cas. III, d. 1004/925, cu notă de G. M. Sescioreanu, P. R. 242 I 926).

29. — Indicațiunea datei în girul unei cambii, nu e o cerință esențială a unui asemenea gir, dacă ea lipsește, cambia rămâne cu toate acestea un titlu executoriu conform articolului 323 c. com. ital.

Facultatea de a da și a gira o cambie în alb, transferând asupra posesorului ei, dreptul de a umple mai înainte de a exercita acțiunea cambială, face ca o cambie astfel umplută să se considere complectă încă dela creațiunea sa, prin efectul pactului de complectare, care menține viu, în timpul duratei circulațiunii, contractul cambial. (Cas. Roma, 15 Dec., 1909, cu notă de C. N. Toneanu, P. R. 107 III 924).

30. — Faptul că mențiunile cuprinse într'o cambie, sunt scrise de o altă mână decât acea care a semnat cambia, cu mențiunea „bun și aprobat", nu constitue o dovadă că complectarea cambiei a fost făcută posterior emisiunii, și să atragă deci potrivit art. 270 și 273 c. com., nulitatea ei. (C. Ap. Buc. I d. 105/923, P. R. 63 III 924).

31. — O cambie completată după scadența și transmisiunea ei prin gir, are a se considera drept cambie în alb și deci este nulă. (C. Ap, Buc. III d. 171/926 cu nota de M. Valerian, P. R. 199 II 927).

32. — Când girantul chemat în judecată pentru plata unei cambii, dovedește cu probe de grabnică soluțiune că cambia prezentată la acțiune, a fost completată cu o altă dată a scadenței decât acea convenită și deci protestată la altă scadență, acțiunea cambială este prescrisă, fiindcă și protestul a fost făcut prea târziu. (C. Ap. Buc. IV d. com. 118/927, P. R. 6 III 928).

33. — Alegațiunea complectării scadenței cambiei cu o dată alta decât cea convenită, nu poate fi ținută în seamă dacă nu e dovedită în mod pertinent. (C. Ap. Craiova I 15 Oct. 1930 cu nota de Dem. Stoenescu, P. R. 1 II 931).

34. — Nefiind permis a se cerceta cauza juridică a unei cambii (art. 270 c. c.) nu trebuie să preocupe împrejurarea că contrariu intențiunei comune a părților din momentul emisiunei poliței în alb, inculpatul a dat o destinațiune diferită acestui titlu, care se susține că conține aceiași obligațiune bănească ca și actul dotal. (T. Putna I S. 1217/927, P. R. 137 III 927).

35.— Faptul că s'a schimbat data emisiunei și a scadenței cu ocazia complectării poliței de către beneficiarul ei, punându-se alte date decât acele care s'ar fi convenit, în momentul emisiunei, nu poate constitui delict când se știe că potrivit principiilor care guvernează statul cambial, ceeace interesează este înscrierea iar nu autenticitatea datei; în adevăr, dacă la adăpostul art. 275 c. com. cambia putea fi emisă în alb, conținând numai suma pentru care partea se obligă, nu este mai puțin adevărat că la adăpostul aceluiași articol se permitea beneficiarului ei să o completeze cu orice fel de mențiuni ar fi voit. (T. Putna I s. 1217, P. R. 137 III 927).

36. — Admițându-se că o cambie în alb se poate complecta până la data introducerei acțiunei cambiale în condițiunile prevăzute de lege, aceasta însă numai cu toate celelalte elemente esențiale cerute de art. 270 c. com. în afară de numele beneficiarului, care este absolut necesar să existe chiar la facerea cambiei (T. Fălticeni, 30 Ian. 1928 cu nota de G. Petruc, P. R. 103 III 928).

37. — Lipsa arătărei numelui persoanei sau firmei primitorului în momentul facerei cambiei, nu poate produce potrivit art. 273 din cod. com. efectele speciale ale cambiei, urmând a fi valorificată ca obligațiune ordinară după natura sa comercială sau civilă. (T. Fălticeni 30 Ian. 1928 cu nota de G. Petruc, P. R. 103 III 928).
nota de T. R. Scriban P. R. 25 III 925).

39. — Nu este admisibilă proba testimonială spre a dovedi că titlul cambial a fost emis în alb, când această probă

38.— Când titlul a fost creiat între două persoane, creditor și debitor, primului, care a completat singur cambia și a transmis-o altuia prin gir, îi este interzisă în mod absolut proba testimonială spre a dovedi că poliția a fost emisă în alb. (J. Oc. Herța — Dorohoi, 23 Oct. 1924 cu este cerută de debitorul fost creditor, care a primit titlul necomplect, pentrucă situația aceasta și-a creiat-o el singur. (J. Oc. Herța-Dorohoi, 23 Oct. 1924 cu nota de T. R. Scriban P. R. 25 III 925).

4. **Garantarea cambiei. Avalul**

40. — In ipoteza când giratarii cambiei ar putea fi considerați ca garanți cari au semnat o cambie, ei trebuie să se supună rânduelilor art. 296 cod. com., deoarece garanția unei cambii se numește aval și avaliștii sunt solidari răspunzători cu emitentul la plată, fără să poată invoca beneficiul discuțiunii sau al diviziunii. (C. Ap. Craiova I, 15 Oct. 1930 cu nota de Dem. Stoenescu. P. R. 1 II 1931).

41. — Terțiul care, nefiind nici creditorul, nici debitorul vreunuia din părți, a pus iscălitura sa în dosul cambieii în forma unui gir în alb, fără de a primi banii, ci numai pentru a asigura plata cambiei, trebuie privit nu ca un girant ci ca un avalist.

Aceasta este situația unei societăți, a cărei semnătură socială se află în dosul cambiei, chiar dacă susține că asociatul care a iscălit a făcut rău punând iscălitura socială pe lângă a sa, atunci când statutele arată că fiecare asociat are semnătura socială. (Trib. Lyon Fr. 19 Iulie 1920, P. R. 77 III 926).

42. — Dacă debitorul cambial a reînnoit cambia numai cu semnătura sa, fără aceea a avalantului și dacă acesta din urmă a plătit la scadență cea de a doua cambie, renunțând astfel la prescripția acțiunii născând din cambia originară, debitorul cambial este ținut să ramburseze sumele plătite de avalant și nu poate să se prevaleze contra acestuia de prescripția pe care numai avalantul ar fi putut-o invoca.

Prin urmare, debitorul cambial nu poate opune avalantului stingerea ipotecii luată de acesta pentru garantarea avalantului. (Cas. Roma 30 Ianuarie 1923 cu nota de Stelian Ionescu P. R. 135 III 925).

43. — Avalantul nu poate să opună primitorului excepțiunea că emitentul pentru care s'a dat avalul nu era debitor, întrucât nu primise nimic dela acel primitor. (Cas. Torino 22 Nov. 1919, P. R. 15 III 922).

5. **Transmiterea cambiei.**
a) **girul (feluri, formă, efecte)**

44. — Pentru ca un girant să poată fi obligat la procente și cheltueli, reclamantul este dator ca în termen de 2 zile dela data protestului, să înștiințeze pe girantul pârât despre protest, în caz contrariu pierzând dreptul la dobânzi și cheltueli. (Cas. III d. 685/928. P. R. 153 III 928).

45. — Data girului nu este o condițiune esențială pentru validitatea cambiei. (C. Ap. Constanța, 6 Martie 1929, P. R. 69 III 929)

46. — Girul în alb dă cambiei caracterul de titlu la purtător, astfel că ea poate fi transmisă prin tradițiune manuală circulând în baza aceluiaș gir lăsat necomplectat. (C. Ap. Craiova I d. 76/929 cu nota de Al. Toreanu, P. R. 108 II 930).

47. — Proprietatea cambiei nu trebuie căutată în nici un alt mijloc de probațiune decât în ea însăși, așa că dacă ultimul gir este în alb, orice posesor al cambiei este privit ca proprietar al ei, seria girurilor fiind suficient regulată dacă numai prin declarațiunile scrise din andosările de pe cambie, rezultă că orice girant este reprezentantul girantului precedent. (C. Ap. Craiova I d. com. 76/929 cu nota de I. Strelicescu, P. R. 33 II 930).

48. — Girul pentru încasare este acel prin care girantul poliței nu formalități cerute de lege pentru conservarea acțiunei cambiale, adică are dreptul să prezinte polița la acceptare, să facă acte de protest, să ceară plata cam-înțelege să transfere proprietatea ei, ci dimpotrivă înțelege să rămână tot el proprietarul, conferind însă giratarului mandat ca să exercite el toate drepturile pe care le are girantul, astfel că între giratar și girant se stabilesc exact aceleași raporturi care există între mandante și mandatar; beneficiarul unui gir spre încasare are dreptul să facă orice biei, să încaseze suma, să gireze la rândul său însă tot „pentru încasare" adică tot cu puteri de mandatar, — el neputând înstrăina proprietatea cambiei — și înfine — să exercite acțiunea cambială după ce va fi făcut toate formalitățile cerute de lege pentru conservarea ei, și aceasta împotriva oricărui dintre debitorii cambiei. (T. Iași III, 18 Nov. 1927 P. R. 54 III 1931).

49. — Girurile în alb sunt valabile conform legilor ruse, germane și polone. (T. Iași III, 12 Dec. 1930 cu nota de Hugo W. Schönblum și L. Rosetti, P. R. 81 III 931).

50. — Cambia este considerată ca o monedă, instrument perfect de circulațiune și ca atare nu poate fi oprită a se transmite prin gir, care se poate face prin simpla iscălitură a girantului în dosul cambiei, fără a se arăta numele celui în ordinul căruia este făcut. (Jud. Oc. Bazargic I, 15 Nov. 1924, P. R. 72 III 925).

51. — Cambia girată după scadență își pierde efectele cambiale (executorii la italieni). (C. Ap. Casalnuovo Ital. 1896, cu nota de C. Toneanu, P. R. 103 III 929).

52. — Girul unei cambii comportă în sine și cesiunea ipotecei, care o garantează, deși rezultată din act separat. (C. Ap. Catania-Ital. 24 Martie 1891 P. R. 39 III 930).

b) **transmiterea cambiei ajunsă la scadență**

53. — Purtătorul unei cambii transmisă după protest — act care implică neapărat ajungerea la scadență a cambiei —nu imbracă, prin această transmisiune calitatea de beneficiar al unui titlu cambial, cu garanțiile, drepturile și acțiunile ce

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.iini.ro

decurg legalmente din acest titlu, ci aceea de cesionar al unei creanţe chirografare, cu dreptul exclusiv de a urmări şi obţine pe cale de acţiune ordinară, civilă sau comercială, după natura creanţei, plata ei dela debitorul cedat, cu îndeplinirea formelor prevăzute de lege în ce priveşte notificarea cesiunii.

In consecinţă, cambia transmisă după scadenţă pierde calitatea şi efectele ei de cambie, rămânând un simplu titlu ordinar de creanţă, astfel că posesorul ei nu poate cere plata pe cale de acţiune cambială, numai prin acţiunea comercială de drept comun. (Cas. III d. 1648/929 cu notă de Stelian Ionescu P. R. 147, I 930; Cas. III d. 1649/929, cu nota de I. L. Georgescu, P. R. 91 I 930).

54. — Faptul că ultimul posesor exhibă şi un act din care rezultă dobândirea cambiei dela o persoană al cărei nume nu figurează în poliţă, nu-i ridică dreptul său de posesor regulat al cambiei, ci stabileşte raporturile sale cu transmiţătorul cambiei, raporturi particulare şi independente de cele derivând din cambie. (C. Ap. Craiova I d. 76/929, cu nota de Al. Foreanu P. R. 108 II 930).

55. — Girul unei cambii ajunsă la scadenţă produce efectele unei cesiuni. Pentru aceasta însă nu este nevoie ca noul posesor al cambiei să facă cunoscut cedatului această cesiune. Notificarea cerută de art. 1393c. civ. se referă la forma cesiunii faţă de terţi, nicidecum la efectele ei. (Jud. Ocol. Bazargic I, 15 Nov. 1924, P. R. 72 III 925).

6. Plata cambiei :
a) condiţii de plată.

56. — Plata pentru onoare a unei cambii, efectuată după expirarea termenului prevăzut pentru protest nu poate fi socotită ca o plată pentru onoare, cu efectele şi beneficiile ce legea îi recunoaşte ca atare, şi deci plătitorul nu poate uza de calea cambială, pentru valorificarea dreptului său faţă de giranţi, ci de acţiunea ordinară contra debitorului, conf. dreptului comun. (Cas. III d. 581-931, P. R. 132 II 931).

57.— Decâteori un terţiu a plătit o cambie neprotestată, el nu poate fi subrogat în drepturile creditorului plătit, întrucât subrogaţia fiind de drept strict, nu poate avea loc de cât în cazurile şi sub condiţiile prevăzute de art. 1107, 1108 c. civil.

In asemenea caz, emitenţii cambiei rămân obligaţi a restitui terţiului plătitor, valoarea cambiei plătită; această obligaţie ne mai fiind însă solidară, fiecare din aceştia urmează a răspunde pentru partea sa din datorie. (C. Ap. Iaşi I, d. 48/922, cu notă de D. Alexandresco, P. R. 65 II 924).

58. — Cine plăteşte o cambie girată, nu este obligat a cerceta autenticitatea girurilor, are însă obligaţia de a constata că prezentatorul este persoana arătată pe cambie ca ultim giratar, şi deci nu se liberează dacă plăteşte în bună credinţă, altei persoane.

Pentru aceleaşi consideraţiuni, nu e validă plata unui cek-bancar girat unui oficiu public ,dacă plata se face în mâinile unei persoane, care, deşi aparţine acestui oficiu, totuş nu avea legală reprezentantă. (Cas. Ital., 26 Febr. 1930, P. R. 63 III 931).

b) locul plăţii.

59. — In principiu indicaţiunea numelui unei persoane, nu poate servi la determinarea şi fixarea chiar a locului de plată care de obiceiu presupune alte elemente exterioare de natură a-l individualiza. (C. Ap. Galaţi II, 7 Nov. 927, cu note de Dan Sărăţeanu şi Alfred Paila. P. R. 185 II 928).

60. — Indicaţiunea „Zahlbar bei dem Bankverein X" este desemnarea băncei ca terţă persoană, iar nu simpla alegere de domiciliu al băncei ca loc al plăţei — expresiunea aceasta fiind cea mai uzitată în indicarea băncilor ca plătitoare în cuprinsul Germaniei. (C. Ap. Galaţi II, 7 Nov. 1927, cu note de Dan Sărăţeanu şi Adfred Paila, P. R. 185 II 928).

61.— Indicaţiunea „plata la banca X" nu este desemnarea băncii ca o terţă persoană, ci este alegerea sediului acelei bănci ca loc al plăţii. Chiar dacă ar fi vorba de o cambie domiciliată în străinătate, protestul de neplată va fi întocmit după formele legii acelei ţări, indiferent dacă contractul cambial este guvernat de legile române. (T. Covurlui I, 20 Mai 1926, cu notă de Adolf Stern, P. R. 215 II 927).

c) modalităţi (moneda) de plată.

62. — Când o cambie prevede plata în „franci aur", instanţa de fond obligând pe debitor să plătească în franci franţuzeşti în aur, nu face decât să interpreteze intenţiunea pe care a avut-o părţile la facerea contractului, ca plata să se facă în franci (monedă franceză) în aur. Această interpretare fiind o cestiune de fapt, scapă de controlul Curţii de Casaţie. Soluţiunea dată astfel de instanţa de fond este şi o justă aplicaţiune a art. 315 c. com., care prevede formal că în materie de obligaţiuni cambiale plata urmează a se face în moneda arătată în cambie.

Este fără interes a se discuta la instanţa de judecată, care constată şi recunoaşte dreptul în sine, cestiunile privitoare la modalitatea plăţii, cestiuni cari îşi au interesul lor numai la executarea în fapt a hotărârii declarative de drepturi. (Cas. III ,dec. 404/920, cu nota d-lui C. Hamangiu, P. R. 3 I 922).

63. — Potrivit art. 969 c. civ. 315 şi 41 c. com. instanţele judecătoreşti sunt în drept a obliga pe debitorul unei cambii în lire sterlinge, de a plăti valoarea cambiei în moneda prevăzută într'însa. (Cas. III, d. 513/923, P. R. 59 III 924).

64. — Art. 41 c. com., — la care se referă şi art. 315 c. com. din materia cambiei, — rămâne aplicabil, când plata urmează a se face în monedă străină având cursul ridicat. Fiind vorba în speţă de o monedă străină fără curs legal sau comercial, dispoziţiunea că cursul ei trebue stabilit după „momentul scadenţii" nu se referă decât la cazul obişnuit când plata s'a făcut în acel moment. Dacă plata se face ulterior, se are în vedere cursul monedei străine din momentul plăţei. (T. Ilfov II, com. 22 Nov. 1921, cu nota d-lui I. Mateiescu, P. R. 120 II 922).

65. — Subscrierea unei polite sau a unui bilet la ordin plătibil în monedă străină, obligă pe subscriitor a se asigura, de mai înainte ,pentru scadenţă, de schimbul necesar în moneda stipulată, întrucât purtătorul biletului la ordin sau al poliţei nu poate fi ţinut prin vre-o lege sau prin vre-un obicei de a primi suma în moneda franceză. pe cursul schimbului (art. 143 şi 187 c. comerc. francez).

In special purtătorul unui bilet la ordin stipulat plătibil în livre sterlinge este în drept a refuza plata în monedă franceză, care i se oferă, la scadenţă, decătre subscriitor, pe baza cursului mijlociu al schimbului, din ajunul scadenţei. Este de asemeni în drept purtătorul de a refuza oferta reală ce i se face de subscriitor, pentru valoarea creanţei în monedă franceză, pe cursul mijlociu al schimbului din ziua scadenţii. (T. com. Seine, 26 Aug. 1921, P. R. 116 III 922).

7. Protestul :
a) necesitatea protestului.

66. — Protestul e un act solemn prin care se constată îndeplinirea din partea posesorului cambiei a diligenţelor cerute de lege pentru exerciţiul acţiunei cambiale de regres, iar girantul care a semnat alături de debitori, într'o acţiune cambială, poate să invoace lipsa formalităţilor protestului şi deci lipsa acţiunei cambiale contra sa. (C. Ap. Buc. IV d. 170/928 cu nota de G. Iuliu, P. R. 157 II 929).

67.— Nu este necesarx formarea protestului de neplată la scadenţă a biletelor la ordin, domiciliate, căci emitentul unui bilet la ordin, care s'a obligat a face el însuş plata fie chiar de altă persoană, n'are necesitate de nici un protest, pentru a şti că el însuş nu a plătit acel bilet la scadenţă.

Această formalitate e necesară la trate propriu zise. (C. Ap. Constanţa d. 45 din 1924 cu nota de C. Toneanu, P. R. 1 II 926).

b) formele protestului.

68. — In cazul când protestul nu este făcut la locul indicat în cambie pentru plată, adică în speţă la domiciliul debitorului emitent el nu poate fi operant. (Cas. III S. 1006/926 P. R. 35 III 927).

69. — Greşelile de indicaţiune a protestului, comise de portărei, nu pot fi reconstituite ulterior prin proba cu martori ci numai prin înscrierea în fals. (Cas. III d. 1006/926. P. R. 35 III 927).

70. — Art. 328 pot 1 c. com prescrie ca o primă condiţie pentru valabilitatea actului de protest, ca în procesul-verbal făcut de portărel, să fie trecut întocmai întreg cuprinsul cambiei protestate şi anume: cambia propriu zisă, acceptările, girurile, precum şi toate celelalte menţiuni sau însemnări cuprinse în cambia protestată.

Scopul pentru care legiuitorul a cerut condiţiunea transcrierii exacte a cambiei în actul de protest, a fost ca în acest mod să facă cu totul imposibil orice fel de shimbare sau adăogire la cambie după efectuarea protestului, deoarece în lipsa unei atari dispoziţiuni, oricine şi oricând ar putea în parte sau chiar în total schimba efectele cambiei intervenite între părţi.

Legiuitorul, pentru a-şi îndeplini mai bine acest scop, prin art. 330 c. com., sub pedeapsa de cheltueli şi daune-interese contra portărelului, a dispus ca toate aceste acte de protest să fie trecute în întregime, zi cu zi şi după ordinea datei, într'un registru special numerotat şi parafat de preşedintele tribunalului, de unde în caz de pierdere a originalului să poată fi înlocuit printr'un extract legalizat, eliberat după acest registru.

In această situaţiune, dat fiind scopul pentru care legiuitorul a edictat dispoziţiunea din art. 328 pt. 1 c. com. formalitatea prescrisă de acest text este esenţială şi prin urmare omisiunea transcrierei cambiei, a girurilor, a acceptărilor şi a tuturor celorlalte menţiuni şi însemnări ale cambiei din actul de protest, atrage după sine nulitatea acelui act şi deci pierderea acţiunei cambiale; (Cas. III d. 1013/927, P. R. 43 III 928).

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.iini.ro

71. — Excepţiunile trase din nulitatea actului de protest, pot fi propuse deadreptul în apel, când partea a lipsit la prima instanţă, chiar dacă n'a făcut întâmpinare. (C. Ap. Buc. 3 Oct. 928, P. R. 53 III 929).

72. — Deşi legea cere ca actul de protest să cuprindă transcrierea exactă a cambiei, totuşi unele omisiuni făcute de portărel nu atrag nulitatea protestului când din cuprinsul lui se constată că poliţa este suficient identificată şi când nu se pretinde că s'ar fi cauzat vreun prejudiciu debitorului girant prin completări frauduloase făcute în cambie posterior protestului. (C. Ap. Buc. III, 3 oct. 1928, P. R. 53 III 929).

73. — Când în cambie se arată locul plăţii şi debitorul a lipsit, constatarea lipsei sale este suficientă, fără a se mai face alte investiţiuni pentru somarea sa de a plăti. (C. Ap. Buc. III, 3 Oct. 1928, P. R. 53 III 929).

74. — Lipsa transcrierei exacte a cambiei în actul de protest, somaţiunea către debitorul protestat şi răspunsul acestuia, lipsa cercetărilor pentru a se găsi reprezentanţii legali ai unei persoane juridice, nu sunt de esenţa actului de protest şi nu duc la nulitatea lui. (C. Ap. Buc. IV d. 170/928, cu nota de George Iuliu, P. R. 157, II 929).

75. — Constatarea lipsei debitorului la locul plăţii, în caz de protest ,nu e cerută de lege a se face în termeni sacramentali. (Cas. III, d. 671/930, P. R. 92 III 930).

76. — Constatarea aceasta poate rezulta din orice menţiune făcută de portărel în actul de protest, cum, de pildă, ar fi aceea, că el a găsit la sediul unei bănci prevăzut în cambie ca loc de plată. un anume om de serviciu, care a declarat că va încunoştiinţa pe conducătorii băncii despre ceeace s'a relatat de portărel. (Cas. III, d 671/930 v. supra).

77. — Interpretarea acestor constatări, de către instanţa de fond este de atributul ei exclusiv. (Cas. III d. 671/930 v. supra).

78. — In ipoteza când la locul unde trebuie să se facă protestul şi unde s'a şi făcut, se constată că nu se găseşte nici emitentul nici girantul, îndeplinirea formalităţei somaţiunei nefiind cu putinţă, nu este prescrisă sub pedeapsă de nulitate. (C. Ap. Cernăuţi I d. com. 9/929, P. R. 106 III 929),

79. — Astfel cum este redactat protestul, menţiunea faptului neprezentărei debitorilor la creditor în ziua dresărei actului de protest nu este rezultatul constatărilor personale a agentului instrumentator, aşa cum o cere legea prin art. 329 c. com.—ci consemnarea pur şi simplu a declaraţiunilor reprezentantului creditoarei, împrejurare care nu poate nlocui formalitatea expres indicată prin textul citat.

Aşa fiind în lipsa acestei formalităţi esenţiale, actul de protest urmează a se privi şi de nul efect. (C. Ap. Cernăuţi I 19/929 P. R. 107 III 929).

80. — Potrivit art. 328 cod. comercial rom. actul de protest trebuind să cuprindă între altele somaţiunea adresată persoanei contra căreia se face protestul ca o condiţiune neapărată, agentul instrumentator urmează să constate, să se convingă şi să consemneze în actul său, dacă acea persoană a fost găsită, sau nu la locul de plată spre a-i face somaţiunea cerută, sau cel puţin să rezulte în mod implicit din însuş cuprinsul actului că această cerinţă a fost îndeplinită în mod neîndoios. Lipsa unei atari formalităţi constituind un viciu esenţial pentru validitatea protestului, atrage de drept nulitatea acestui act. (P. R. Cernăuţi I d. com. 9 929 P. R. 106 III 929).

81. — In cazul că în protest nu se arată strada şi n-rul casei, constatarea portărelului că s'a transportat la domiciliul debitorului, însemnează că avea un domiciliu bine cunoscut în acea localitate, şi această constatare rămâne valabilă. (C. Ap. Constanţa, d. 12 929, P. R. 69 III 929).

82. — Atunci când actul de protest nu cuprinde numele persoanei în contra căreia se face protestul este dovada că portărelul n'a îndeplinit cerinţa imperios pretinsă de art. 328 c. com., şi deci acel act este nul. (T. Ilfov II c. 8 Maiu 1928 P. R. 60 III 929).

83. — Potrivit dispoziţiunilor art. 327 cod. com. protestul trebuie să se facă printr'un singur act: 1) la locul însemnat în cambie pentru acceptare sau pentru plată şi în lipsă de asemenea indicaţiuni la reşedinţa sau domiciliul trasului sau acceptantului sau al emitentului ori la ultimul său domiciliu; 2) la reşedinţa sau domiciliul persoanelor însemnate în cambie, fie de către trăgător, fie de către girant, pentru a accepta sau plăti la nevoie. Acest text este traducerea art. 304 cod. com. italian. In dreptul cambial este o strânsă legătură între prezentarea cambiei la plată şi dresarea protestului încât locul de dresare nu este decât acelaş cu locul de prezentare. Aşa dar art. 327 cod com. face o deosebire între cazul când în cambie s'a arătat o anumită adresă unde să se facă plata şi cazul când o asemenea adresă nu s'a arătat.

In speţă, aflându-ne în ipoteza al. I, a menţionatului text, plata trebuia să se facă la domiciliul emitentului adică al părâtului M. M. la comuna G. nearătându-se altă adresă pentru prezentarea cambiei la plată. (Jud. Oc. Bereşti C. de jud. 26/927 cu nota lui D. Cotrutz, P. R. 70 III 927).

c) **efectele protestului.**

84. — La cambiile domiciliate deşi este necesară dresarea actului de protest în contra domiciliatarului pentru a exercita acţiunea cambială în contra obligatului principal, totuşi dispoziţiunile art. 341 c. com. nefiind de ordine publică, ci în interes privat, protestul având un caracter probatoriu, părţile pot conveni ca el să nu se dreseze şi o atare convenţiune rezese implicit din acordarea unui termen de plată obligatului principal. (Cas. III d. 407/923 cu notă de I. N. Finţescu, P. R. 267 I 923).

85. — Neinstiinţarea girantului despre protestul cambiei, conf. art. 342 c. com. nu atrage pierderea exerciţiului acţiunii cambiale contra giranţţilor, ci cel mult expune pe posesorul cambiei faţă de aceştia la daunele ce le-a cauzat prin aceastâ omisiune şi la pierderea dobânzilor şi a cheltuelilor ce ar putea pretinde de la ei. (Ap. Buc. I dec. 19/920 cu nota d-lui C. Toneanu, P. R. 25 II 922).

86. — Legea nu prevede care este sancţiunea când lipsesc unele menţiuni din actul de protest, iar doctrina distinge după cum lipsa e esenţială sau nu.

Prin urmare, judecătorul este în drept să aprecieze în mod suveran dacă omisiunea vreunei formalităţi este de esenţa actului de protest, sau este din acelea care nu atrag nulitatea lui. (C. Ap. Buc. IV d. 170/928 cu nota de G. Iuliu, P. R. 157 II 929).

87.— Profesorul unei cambii domiciliate pierde acţiunea cambială chiar contra acceptantului dacă n'a făcut protest de neplată. (T. Covurlui I, 20 Mai 1926, P. R. 89 III 927).

8. Acţiunea cambială.

a) calitatea de a intenta acţiunea cambială

88.— Indiferent de scadenţa cambiei şi indiferent de refuzul emitentului de a emite o nouă cambie pentru preschimbare, beneficiarul cambiei nu poate porni acţiune cambială dacă termenul din convenţie n'a scăzut. (Cas. III d. 754/925, P. R 34 III 926).

89.— Simplu protest de neplată nu poate conferi trăgătorului şi nici posesorului exerciţiul acţiunei cambiale contra trasului şi deci nici benefiicul scutirei de garanţie prevăzut de art. 908 c. com. (C. Ap. Chişinău I d. 14/928 cu nota deC. Georgescu Vrancea, P. R. 210 II 928).

90. — Ultimul posesor al cambiei, spre a-şi valorifica dreptul său, va complecta girul la ordinul său şi justificând astfel proprietatea cambiei conf. art. 309 c. com. poate exercita toate drepturile contra obligaţilor cambiali. (C. Ap. Craiova I d. 76/929 cu nota de Al. Foreanu, P. R. 108 II 930).

91.— Acel ce pretinde un drept decurgând dintr'o cambie care întruneşte toate condiţiunile cerute de art. 270 c. com. nu are facultatea de a introduce altă acţiune, decât cea cambială. (Jud. Oc. Bazargic I, 15 Nov. 1924, P. R. 72 III 925).

92. — Prezentarea unei cambii de către o persoană, când din titlu nu rezultă că persoana se află în posesia titlului printr'unul din modurile stabilite de dreptul cambial, nu probează că posesorul a achitat suma din cambie şi deci a obţinut dreptul de creanţă rezultat din cambie, încât acţiunea lui cambială este inadmisibilă. (Cas. Ital. 26 Iulie 1929, P. R. 64 III 931).

93.— Cu toată lipsa de acceptare din partea trasului, trata leagă pe trăgător către posesor, în sensul că echivalează cu o cesiune de creanţă. De unde urmează că primitorul, mai înainte ca trasul să plătească în mâinile trăgătorului, poate prea bine să citeze în justiţie ca să plătească în mâinile sale. (C. Ap. Genova It. 18 Mai 1909, cu nota de C. Toneanu, P. R. 79 III 925).

94. — Coemitentul care plăteşte cambia, este subrogat în acţiunea cambială a posesorului satisfăcut, contra celorlalţi coemitenţi, pentru plata cotei lor ce le incumbă respectiv. (C. Ap. Torino. 15 Sept. 1909 cu nota lui C. Toneanu, P. R. 30 III 925).

b) **Admisibilitatea acţiunii cambiale.**

95. — Hotărârile judecătoreşti au efect declarativ. Dacă în cursul unui proces, o cambie a ajuns la scadenţă după intentarea acţiunei, nu-şi mai poate produce nici un efect în acest proces, ci pe calea unei noui acţiuni. (aCs. III 754/925, P. R. 34 III 926).

96. — Dacă faţă cu dispoziţiunile art. 273 c. com. nu se poate cere în acţiunea cambială alte dobânzi decât cele legate, căci stipulaţiunea de dobânzi în cambie este socotită de lege ca nescrisă, e neîndoios că într'o atare acţiune creditorul nu se poate prezenta cu un act separat de cambie, să ceară dobânzile convenţionale prevăzute în el, căci în acţiunea cambială dovada creanţei se face numai cu cambia, care prin ea însăşi face probă complectă a pretenţiunii reclamantului.

Prin urmare diferenţa dintre dobânda legală şi cea convenţională urmează a fi valorificată pe baza unei acţiuni separate.

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.iini.ro

(C. Ap. Craiova, I d. com. 7/1920 P. R. 116 III 924).

97. — Creditorii unei cambii pentru a putea exercita acţiunea cambială, cu termenele ei scurte şi cu suprimarea dreptului de opoziţie, trebuie să-şi întemeieze această acţiune numai pe titluri cari să îndeplinească condiţiunile esenţiale pentru existenţa cambiei, iar dacă pentru a putea obţine obligarea la plata unei cambii creditorul are nevoie să recurgă şi la alte acte pentru complectarea probei în contra debitorului, acţiunea va pierde efectele cambiale şi va rămâne a fi judecată ca o acţiune comercială de drept comun. (C. Ap. Buc. IV, d. 296/923, P. R. 36 III 924).

Excepţiile debitorului cambial

98. — Excepţiunile ce se pot ridica în materie cambială sunt, unele privitoare la forma titlului şi condiţiile necesare pentru exerciţiul actiunii cambiale, altele personale. Excepţiunea de prematuritate, constatată de instanţa de fond că întruneşte condiţiile art. 349 c. com., scapă controlului Inaltei Curţi. (Cas. III, d 754/925, P. R. 34 III 925).

99. — Disp. art. 349 c. com. nu-şi au aplicaţia decât numai atunci când este în discuţie o acţiune cambială care tinde la condamnarea unei plăţi, nu şi în cazul unei cereri de declarare în faliment, unde nu se discută chestiunea plăţii, ci numai chestiunea dacă este sau nu locul să se declare falimentul. (T. Muscel, s. 13/ 927 P. R. 122 III 927).

1) Excepţii personale
Determinarea şi opozabilitatea lor

100. — Conform art. 349 c. com. în acţiunea cambială nu se poate invoca decât excepţiunile personale, de o grabnică soluţiune şi în tot cazul bazate pe o probă scrisă nu şi acelea ce s'ar fi putut invoca în contra beneficiarului anterior al tratei, ceeace în teorie pură este adevărat, însă numai pentru acei, ce au dobândit realmente şi de bună credinţă proprietatea prin gir, căci numai în favoarea şi pentru protecţiunea intereselor acestora sunt create dispoziţiunei legii. (C. Ap. Galaţi II d. 4/23 cu nota de N. Jac. Constantinescu, P. R. 5 II 924).

101. — Excepţiunea de neajungerea la scadenţă a cambiei, întemeiată pe o convenţiune sub semnătură privată dintre debitorul cambial şi primul beneficiar, care e şi trăgătorul acceptului, prin care ar avea dreptul să facă plata la o epocă nedeterminată, nu este opozabilă celui de al doilea beneficiar faţă de care convenţiunea care n'a luat parte este res inter alios. (Trib. Ilfov, I Com. s. 1148/923 cu nota de M. Stern, P. R. 47 II 925).

102. — Excepţiile prevăzute de art. 349 c. com., aparţin numai debitorului prim el singur putând să le opună, spre a fi apărat de pretenţiile creditorului. (J. Oc. Herta-Dorohoi, 23 Oct 1924, cu nota de T. R. Scriban, P. R. 25 III 925).

163.— Cererea de a se lua un interogator sau de a se admite proba cu martori ca să se dovedească că suma din cambie a fost achitată, prin vânzarea unei cantităţi de lemne făcută de pârât reclamantului, fiind o excepţiune personală, născută din raporturile ulterioare dintre creditor şi debitor, ea nu se poate propune decât la prima înfăţişare şi numai când este lichidă, de grabnică soluţie şi întemeiată de probă scrisă. (T. Muscel s. 4/926 P. R. 129 III 928).

104. — Data şi suma de plată, fiind cerinţe esenţiale, în o cambie, trebusc să existe încă de la formarea ei, astfel că orice obiecţiune referitoare la ele, constituesc excepţiuni personale. (Jud. Băcesti-Roman, 30 Oct. 1926, P. R. 155 III 926).

105. — Obligaţiunile cambiale fiind prin natura lor autonome, iar pe de altă parte societăţile comerciale fiind, conform art. 78 c. com., persoane juridice şi deci subiecte de drepturi şi obligaţiuni distincte de persoanele fizice care le compun, excepţiunile cambiale personale societăţii nu sunt personale şi membrului component al acesteia, care figurează ca ultim beneficiar al cambiei. (J. Oc. I Buc. C. de Jud. 1010/926 P. R. 93 III 926).

106. — Conform art. 501 c. com. proprietarul vasului este răspunzător de toate obligaţiunile contractate de căpitan în interesul vasului sau al transportului. Cu toate acestea el scapă de răspundere şi mandant devine chiriaşul când vasul a fost închiriat şi terţiul cunoştea că acel căpitan a lucrat în numele şi pentru năvlositor.

In consecinţă, proprietarul vasului poate opune giratarilor unei cambii această excepţiune derogatorie de la art. 501 c. com. când acea cambie, emisă din ordinul şi pentru contul năvlositorului, a fost transmisă printr'un gir cu menţiunea „valeur en compte", întrucât această menţiune echivalând cu un gir de încasare debitorul poate opune posesorilor cambiei toate excepţiunile opozabile mandantului lor. (T. Constanţa II s. 30/928 cu nota de Stelian Ionescu, P. R. 108 II 928).

107. — Excepţia că polita a fost dată în alb nu poate fi ridicată de girant, ci numai de emitentul cambiei.

Ea este personală, fiindcă se referă la faptul persoanei care deţine cambia, care ar fi complectat-o şi nu poate fi ridicată şi dovedită decât conform art. 349 cod comercial. (C. Ap. Constanţa, d. 12/ 929. P. R. 69 III 929).

108.— Chestiunea dacă subscriitorul unei cambii a semnat în numele unei alte persoane decât aceea care rezultă din forma exterioară a cambiei, constitue o excepţiune de fond sau personală, iar nu o excepţiune referitoare la forma cambiei. (Cas. III d. 1364/930, P. R. 156 III 930).

109. — In ce priveşte girul pentru mandat, giratarul deţinând drepturile mandantelui, exercită acţiunea în limitele stabilite de acesta, pe care numai îl reprezintă, de unde concluzia firească că debitorul poate opune acestui giratar, toate excepţiile personale pe care era în drept a le opune girantului. (C. Ap. Buc. V 28 Ian. 1931, cu nota d. Stelian Ionescu, P. R. 257 II 931).

110. — Cu toate că girul „valoarea în garanţie" nu transferă proprietatea cambiei, totuşi creditorul amanetar având un drept propriu asupra valorii acelei cambii, de a face să fie plătit cu preferinţă, el dobândeşte un drept autonom şi deci nu-i poate opune excepţiunile personale opozabile girantului care a transferat cambia cu o astfel de menţiune. (C. Ap. Buc. V 28 Ian. 1931. cu notă de Stelian Ionescu, P. R. 257 II 931).

111. — Giratarului unui efect cambial cu clauza „valoarea în garanţie" nu se pot opune excepţiuni personale, cari privesc pe girant şi cari sunt opozabile acestuia. (C. Ap. Roma Ital. 25 Iulie 1895, P. R. 64 III 930).

Când pot fi invocate

112. — Excepţiunile cambiale prevăzute de art. 349 c. com. relativ la forma titlului cambiei sau lipsa condiţiilor necesare exercitării acţiunii cambiale, trebuesc indicate la primul termen.

Prin expresiunea „prima înfăţişare" utilizată de legiuitor în art. 349 al. II c. com., se înţelege în genere, ziua primului termen fixat de întâia instanţă, la care procedura fiind complectă, debitorul a fost prezent.

Dacă la această primă înfăţişare debitorul deşi prezent şi prin consecinţă în măsură să invoace oricare din excepţiunile îngăduite de susmenţionatul text, nu face totuş acest lucru, în acest caz el este definitiv şi pentru tot cursul procesului decăzut din dreptul ce-i conferă textul citat. (C. Ap. Buc. I d. 19/920 cu nota de C. N. Toneanu, P. R. 25 II 922 ; T. Fălticeni s. com. 84/928 cu nota de G. Petruc. P. R. 57 III 929 ; T. Hotin s. com. 97/930 cu nota de Th. în P. R. 54 III 931 ; T. Muscel s. 8/ 927, P. R. 72 III 928).

113. — Prin cuvintele „prima înfăţişare" nu trebuie să se înţeleagă ziua în care părţile prezente pledează şi pun concluziuni în fond, ci prima zi în care părţile fiind legal citate, procesul s'a putut judeca, indiferent dacă o parte a fost sau nu prezentă. (T. Muscel, s. 8/927, P. R. 72 III 928).

114.— Prin „prima zi de înfăţişare" legea a voit primul termen când părţile pun concluziuni în fond, iar nu primul termen când pricina este în stare de judecată. Altfel reclamatul ar putea fi atras într'o cursă de pârât care obţinând o amânare pentru împăcare, l-ar lipsi de putinţa de a mai invoca excepţiunile din art. suscitat. (C. Ap. Buc. III d. 171/926 cu nota de M. Valerianu, P. R. 199 II 927).

115. — Debitorul cambial este admis a ridica excepţiunile ce-i sunt îngăduite de art. 349 c. com. şi în apel, dar numai în cazul când a lipsit tot timpul în faţa primei instanţe ; prin aceasta nu se atinge întru nimic principiul după care apelul este devolutiv, întrucât în drept este constant că în materie cambială, prin acest efect, instanţa de apel are să judece din nou procesul, astfel cum se găsia la prima înfăţişare fixată de întâia instanţă. (C. Ap. Buc. I d. 19/920 cu nota de C. N. Toneanu, P. R. 25 II 922 ; T. Hotin, s. com. 97/930 cu nota de Th. în P. R. 54 III 931 ; T. Fălticeni s. com. 84/928 cu nota de G. Petruc, P. R. 57 III 929 ; contra: T. Muscel s. 8/927, P. R. 72 III 928).

116. — Compensaţiunea fiind o excepţiune personală aceluia care exercită acţiunea cambială, îi poate fi opusă, însă o asemenea excepţiune, trebuie să fie propusă la prima înfăţişare.

Astfel dacă la prima înfăţişare înaintea tribunalului, debitorul se mărgineşte numai de a cere comunicarea de acte, nu mai poate opune compensaţiunea la o altă înfăţişare. (C. Ap. Buc. II 20 Martie 1904 cu nota de St. Georgescu Olenin, P. R. 27 II 924).

117. — Excepţiunea invocată pentru prima oară prin motivul de apel, — aceea că reclamantul a pierdut dreptul de a exercita acţiunea cambială contra giranţilor, sub cuvânt că nu a intentat această acţiune în termenul de 15 zile dela data când trebuia făcut protestul ,precum cere art. 345 c. com., — fiind privitoare la lipsa condiţiunilor necesare pentru exerciţiul acţiunei cambiale şi trebuind potrivit. art. 349 c. com., în interesul creditului şi a circulaţiunei normale a cambiilor, propusă la prima înfăţişare a procesului la prima intsanţă, este înlăturată

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.iini.ro

ca tradivă în apel. (C. Ap. Constanţa,d. com. 3/926 cu nota de Traian Alexandrescu, P. R. 133 II 928).

118. — Excepţiunea de cambie în alb nefiind invocată la prima instanţă, ca nu poate fi propusă direct la Curte, astfel că, din această privinţă, urmează a fi respinsă ca tardivă. (C. Ap. Buc., I, d. 108/924, P. R. 84 III 924 ; C. Ap. Iaşi I d. 20/927. P. R. 114 III 927).

119. — Nu pot fi ţinute în seamă aceste excepţiuni când nu au fost invocate la prima instanţă, iar la Curte deabia după ce procesul suferise o amânare. (C. Ap. Constanţa, d. 45/924 cu nota de C. Toneanu, P. R. 1 II 926).

Problema excepţiunilor cambiale

120. — Potrivit art. 349 C. Com. excepţiunile, personale aceluia care exercită acţiunea cambială, nu pot fi opuse decât dacă sunt întemeiate pe o probă scrisă şi de grabnică soluţiune.

Prin urmare, odată ce nu se înfăţişează o probă scrisă, proba cu martori cerută spre a se face dovada că numele beneficiarului nu figura în cambie la data emiterii ei, ci a fost adăugat posterior, este inadmisibilă. (Cas. III d. 384/922, cu nota de Mihail Paşcanu, P. R. 226 I 925 ; Cas. III d. 1714/924 ibidem; aceiaş cu nota de Hugo Friedman, P. R. 288 I 924; Cas. III d. 826/926 P. R. 85 III 927).

121. — Mărturisirea scrisă înaintea organelor de instrucţie penală — oricare ar fi natura ei — poate fi considerată ca act scris în sensul art. 349 c. com. pentru a justifica o excepţie de cambie în alb din partea emitentului. (C. Ap. Iaşi II, 26 Martie 1927, P. R. 115 III 927).

122.— In fapt. Datoria cambială. Debitorul cere termen să aducă un contrainscris.

In drept. Contrainscrisul pretins de debitor, indiferent dacă s'ar referi la lipsa de validitate a obligaţiei cambiale, la ilicitatea cambiei, sau la raportul fundamental al părţilor, cuprinde în sine o excepţiune personală, şi în conf. cu disp. art. 349 al. 3 c. com., excepţiile personale nu vor putea întârzia condamnarea la plată decât dacă sunt lichide, de grabnică soluţiune şi întemeiate pe o probă scrisă.

Cererea de amânare necorespunzând cerinţei de grabnică soluţiune a cambiei urmează să fie respinsă. (T. Muscel s. 8/927. P. R. 72 III 928).

123. — Art. 55 c. com. aduce a restricţiune regulei admisibiltăţii generale a probei cu martori, stabilind că atunci când legea comercială cere formal un act scris, proba testimonială nu este admisibilă decât în cazurile în cari este admisă şi de codul civil. Ori, legea comercială în materie cambială cerând un act scris pentru mijloacele de probatiune (atr. 349 c. com.) în privinţa admisibilităţii probei cu martori, trebue să ne raportăm la dispoziţiunile codului civil, care dispune că lipsa de cauză nu se poate dovedi prin martori, decât numai când există un început de dovadă scrisă.

Prin urmare în speţă fiind vorba de a se dovedi că polita a fost smulsă prin violenţă de intimat, căruia nu i se datoreşte nici un ban, proba cu martori este inadmisibilă. (C. Ap. Galaţi I, d. civ. 55/924. P. R. 7 III 925).

124. — Legiuitorul cere ca excepţiunea personală propusă de către debitor, să fie de grabnică soluţie şi întemeiată pe o probă scrisă.

Argumentarea ce uneori se face că din combinaţia art 349 şi 55 cod. com. ar rezulta că legiuitorul cerând proba scrisă, a înţeles să facă inadmisibilă proba cu martori, nu însă şi interogatorul şi jurământul care sunt de grabnică soluţie, mai ales când partea reclamată este prezinte în instanţă, este în contrazicere în prim loc cu redacţiunea formală a art. 349 cod. com., care se opune la asemenea interpretare; în al doilea loc, acest articol a fost introdus în cod tocmai spre a pune capăt indulgenţei judecătorilor, care sub imperiul codicelui italian dela 1865 admitea cu prea multă uşurinţă proba cu martori şi jurământul.

Astfel, în intenţiunea legiuitorului este că excepţia personală invocată de debitor trebue să fie dovedită numai prin act scris. (C. Ap. Buc. IV, d. 49/921, cu notă de D. V. Barnoski, P. R. 159 II 923)

125. — Excepţiunea ridicată într'o acţiune cambială, cum că cambia la originea ei, a fost emisă în alb, nu conţine nici una din menţiunile prescrise de art. 270 şi 271 c. com., nu constitue o excepţiune relativă la forma titlului, ci aceasta este o excepţiune pur personală aceluia, ce exercită acţiunea cambială, excepţiune ce nu se poate invoca decât, dacă este lichidă, de o grabnică soluţie şi în toate cazurile întemeiată pe o probă scrisă, neputându-se admite în asemenea caz dovada cu martori sau interogatoriul, întrucât s'ar întârzia condamnarea la plată. (C. Ap. Iaşi I, d. 20/927, P. R. 114 III 927).

126. — Dovada cu martori este admisibilă pentru a se stabili că o cambie a fost achitată, singura probă admisă de lege în acest caz fiind actul scris. (T. Bacău II, 25 Mai 1929, cu notă de Const. Mălinescu, P. R. 268 II 931).

127. — Simpla afirmaţie că nu se datorează suma pretinsă în baza a trei cambii referindu-se la un cont curent ce ar avea cu reclamantul, nu poate înlătura obligaţiunea la plata lor, conform art. 349 cod. com. (C. Ap. Buc. III, d. 143/926, P. R. 3 III 927).

128. — Nu este admisibilă chemarea la interogator a reclamantului în materie cambială, chiar atunci când pârâtul îşi sprijină cererea pe o scrisoare din care ar reiesi un început de dovadă. (Jud. T. Măgurele, 5 Nov. 1925 cu notă de Tr. R. Scriban, P. R. 59 III 926).

129. — In materie de excepţiuni personale cambiale, începuturile de probă scrisă nu pot fi completate cu interogator, acest mijloc de probă fiind în principiu inadmisibil în sistemul dreptului nostru cambial. (Jud. oc. I Buc., c. d. jud. 1010/926. P. R. 93 III 926).

130. — Cambia fiind un titlu solemn, fiind inadmisibil a se face dovada raportului iuridic cambial, decât prin cambie, nu prin jurământ, etc., pentru aceias raţiune, nu se poate răsturna enunţările esenţiale din o cambie, decât prin mijloacele expres prevăzute de legea comercială, în speţă numai prin act scris. (Jud. oc. Băcesti-Roman, 30 Oct 1926, cu notă de N. Georgean, P. R. 155 III 926).

131. — Chestiunea de a se şti dacă un act poate constitui o probă scrisă în sensul art. 349 cod. com., nu e o chestiune de drept, ci o chestiune de fapt, lăsată de lege la aprecierea judecătorului de fond. (Cas. III d. 405/928, P. R. 155 III 928).

2) Excepţiuni privitoare la forma titlului.

132. — Potrivit art. 349 c. com. debitorul unei cambii poate să opună şi excepţiunile privitoare la forma titlului. Una din condiţiunile de formă esenţiale ale cambiei este după art. 270 c. com. arătarea în corpul ei a numelui persoanei sau firmei primitorului. Această condiţiune trebue satisfăcută, după cum prevede art. 273 din acelaş cad. chiar la facerea sau emiterea titlului, sub sancţiunea nevalabilităţii cambiei ca atare.

Prin urmare, din moment ce este constatat că numele primitorului a fost adăogat posterior emiterii cambiei, constatare ce poate rezulta din orice dovadă admisă de lege iar nu numai dintr'o probă scrisă, întrucât nu e vorba de o excepţiune personală, — beneficiarul nu se mai poate prevala de acţiunea cambială. (Cas. III, d. 384/922, cu nota d-lui I. N. Finţescu, P. R. 29 I 923; C. Ap. Constanţa, d. 38/926, P. R. 37 III 927).

133. — In fapt. Debitorul afirmă că poliţa nu este semnată de el.

In drept. Opunerea debitorului unei cambii de a plăti, pe motiv că nu recunoaşte iscălitura din poliţă, nu este o excepţie personală, ci una referitoare la forma titlului. (T. Muscel, 4 Ian. 1927. P. R. 72 III 928).

134. — Excepţiunea nearătării numelui beneficiarului la creaţiunea cambiei, constitue o excepţiune formală, însă poate folosi debitorului numai atunci, când temeinicia acestei excepţiuni rezultă din însuş titlul cambial sau dintr'un viciu de formă dat astfel la iveală, de exemplu ca în speţă, s'a trecut în inventarul tutelei defunctului, că cambia s'a găsit în alb; în tot cazul fără să fie nevoie în dovedirea excepţiunei de administrarea altor mijloacele de probaţiune. (T. Fălticeni 30 Ian. 1928 cu nota de G. Petruc, P. R. 103 III 928).

135. — Dacă din cauza solemnităţii cambiei se permite debitorului a invoca excepţiuni relative la forma titlului, apoi acestea sunt de dea mai promptă solutie, pentru că ele se rezolvă dintr'o simplă examinare a cambiei. (C. Ap. Buc. IV, d. 49/921, cu nota d-lui D. V. Barnoski, P. R. 159 II 923).

3) Alte excepţii.

136. — Instanţa cambială având un caracter special şi urgent, şi legea nepermiţând înaintea ei alte excepţiuni, decât cele prevăzute de art. 349 cod. com., şi întrucât sunt de grabnică soluţie — o asemenea instanţă nu poate fi ţinută în suspensie de instanţa ordinară în care se judecă chestiunea validării ofertei de plata cambiei ,făcută de debitor .(Cas. III, d. 513/923, P. R. 59 III 924).

137. — Negată fiind de debitor iscălitura cambiei ,acţiunea cambială (executorie la italieni) trebuie suspendată până ce portorul titlului va proba veracitatea iscăliturei prin procedura de verificare. (Cas. Firenze-Ital. 8 Iunie 1891, cu notă de C. Toneanu, P. R. 102 III 929; J. Oc. Craiova, 2 Nov. 1926, cu notă de I. Constantinescu, P. R. 23 III 929).

138. — Cererea pârâtului ducând la un dilatoriu în vederea timbrării apelului pe care refuză de a-l timbra în instanţă, găsindu-se în contradicţie cu principiile procedurei cambiale, urmează a fi respinsă. (T. Ilfov II com. s. 5677/930, cu notă de Radu M. Goruneanu, P. R. 103 III 931).

139. — Apărarea unui debitor cambial că prin eroare şi dol a semnat cambial, nu poate fi ţinută în seamă, dacă nu dovedeşte, după principiile dreptului comun, alegaţia sa. Admiterea din partea instanţei a acestei alegaţii ca întemeiată, fără însă să se fi administrat vre-o probă pentru aceasta, violează principiul reus in exceptione fit actor. (T. Trei Scaune, 26 Nov. 1930, cu notă de Al. Ştefănescu, P. R. 168 II 931).

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.iini.ro

140. — Excepţiunea de falş a părţilor din cambie, afară de semnătura falşă, nu suspendă executarea neintrând în numărul celor prevăzute în art. 724 it. 349 rom. (C. Ap. Luca-Itla. 13 Iunie 1891, P. R. 63 III 930).

141. — Excepţiunea de nulitate pentru lipsa timbrului la formarea cambiei, opusă de debitor în acţiunea cambială, nu e din acele care se pot opune la condamnarea la plată. (Cas. Veneţia ,16 Sept. 1910, cu notă de C. Toneanu P. R. 4 II 926).

142. — In principiu, nu trebue să se acorde amânarea în materie cambială. (C. com. francez 1577).

Cu toate acestea, dat fiind circumstanţele actuale, se poate acorda o amânare moderată pentru plată, mai ales atunci când datoria nu este veche. (T. com. Bordeaux, 21 Febr. 1922, P. R. 101 III 923).

Participarea terţilor.

143. — Cererea de chemare în garanţie a părţilor nu se poate admite pentru că acest mijloc de apărare prin introducerea unei terţe persoane în proces este fără eficacitate în materie cambială, obligaţiunile ce rezultă din cambie fiind obligaţiuni independente una de alta. Conf. art. 92 c. com. un debitor nu poate opune decât excepţiunile de drept cambial şi excepţiunile personale reclamantului în mod nemijlocit, astfel orice intervenţie a unei terţe persoane chiar părtaşe la cambie este fără interes întrucât mijloacele fiecărui debitor cambial sunt limitate şi asigurate de lege.

Afară de aceasta chemarea în garanţie nu este admisibilă şi pentru motivul că contrazice caracterul de urgenţă al acţiunii cambiale. (Jud. Turda 8 Aprilie 1930, P. R. 110 III 930).

Hotărârea şi căile de atac.

144. — Dintr'o cambie neputând deriva nici o altă obligaţiune decât aceia ce s'a stipulat printr'insa, nu se poate admite alte accesorii decât dobânda legală de 6 la sută, aşa cum prevede art. 344 c. com. şi fixată de legiuitor prin art. 1589 c. c., — dobândă care curge de drept dela scadenţa cambiei şi până la achitare. (T. Romanaţi II, s. 98/ 919, cu notă de H., în P. R. 255 II 924).

145. — Cambia este un contract ce derivă în mod exclusiv din forma sa, independent de raporturile juridice dintre părţi sau de cauza generatoare ce i-au dat.

De aci rezultă în chip logic că din moment ce reclamantul pune în discuţiunea instanţei învestită cu o acţiune cambială alte documente, cerând condamnarea pârâtului pe baza acestora, caracterul acţiunii a fost modificat din cambială în comercială.

Prin urmare termenul de apel are a se socoti, în acest caz, potrivit art. 904 c. com. (C. Ap. Buc. IV, Juranl 2996/923, cu notă de S. Speer. P. R. 80 II 926).

146. — Articolul 53 l. accel. arată că la materiile speciale, deci şi la materia cambială, dispoziţiunile legii din 19 Maiu 1925 se aplică numai în măsura în care şi sub regimul vechei legi de procedură comercială, dispoziţiunea specială din art. 349 c. com., că, în materie cambială termenul de apel curge dela pronunţarea hotărârii, se completa cu dispoziţiunea de drept comun din art. 904 c. com. Aceste disp. fiind înlocuite prin acele ale art. 41 din legea accelerării, în limitele arătate de art. 53 din aceeaş lege, termenul de 30 zile din art. 904 c. com. a fost înlocuit prin acela de 15 zile din art. 41, în aceeaş măsură, adică dela pronunţare. (C. Ap. Buc. IV, d. 101/926, P. R. 148 III 926).

147. — Termenul de apel la sentinţele tribunalelor pronunţate în materie cambială prevăzut de art. 904 cod. com. a fost redus la 15 zile, fiind astfel modificat de art. 41 din legea accelerării judecăţilor, urmând a se socoti întotdeauna dela data pronunţării sentinţei conform art. 349 cod. com., completat prin art. 53 din leg. ac. jud. (T. Prahova I, I, s. 292/926 cu nota de T. Gorunceanu P. R. 38 II 927).

148. — In materie cambială, termenul de apel se va calcula totdeauna dela data pronunţării, fie că părţile au fost faţă la prima instanţă, fie că judecata s'a pronunţat în lipsa lor, ceeace dealtfel se prevedea în mod expres în vechiul art. 92 din legea judecătoriilor ocoale, că termenul de apel în materie cambială se va calcula după art. 349 cod comercial.

In ceeace priveşte termenul de apel, va fi tot cel prevăzut de art. 99 legea judecătoriilor ocoale, adică de 10 zile, pentrucă în această privinţă, nu se contravine nici unei dispoziţiuni din materia specială a cambiei, urmând deci ca numai modul de calculare a termenului să fie socotit după art. 349 c. com (T. Fălticeni, s. 42/928, P. R. 4 III 929).

Executarea; măsuri de asigurare

149. — Art. 907 şi 908 din codul comercial autorizând pe reclamant într'o acţiune comercială, ca odată cu intentarea acţiunei să poată cere şi asigurarea ei prin aplicarea de sechestre sau popriri,, îl scuteşte de cauţiune atunci când cererea de asigurare este făcută în virtutea unei cambii sau a altui efect comercial la ordin sau la purtător, protestat pentru neplată. (C. Ap. Chişinău I, d. 14 din 1928 cu nota de C. Georgescu Vrancea, P. R. 210 II 928).

Pierderea acţiunei cambiale

150. — Debitorul unei cambii nu poate fi valabil socotit ca liberat de datoria cambială contractată, decât numai în schimbul remiterii cambiei din partea creditorului, cu mentiunea că s'a achitat. (Cas. III d. 60/927 P. R. 86 III 927).

151. — Acţiunea prevăzută de art. 351 c. com. nu este cambială. Ea se acordă posesorului care a pierdut dreptul de acţionare contra girantilor şi este bazată pe principiul îmbogăţirii fără cauză. (J. Oc. mixt. T. Măgurele 3 Nov. 1927 cu nota de Tr. Scriban P. R. 117 III 928)

152. — Prescripţia acţiunii cambiale stinge şi raportul fundamental. (Cas. Florenţa, 4 Aug. 1919 cu nota d-lui I. N. Finţescu, P. R. 15 III 922).

9. Acţiunea în regres.

153. — Purtătorul cambiei trasă în ţară şi plătibilă în străinătate (Londra) are un termen de 60 zile pentru exerciţiul acţiunii în regres, dela data protestului de neplată.

Decăderea ce rezultă din neexercitarea acţiunii cambiale în acest termen poate fi invocată de debitor, chiar în cazul când dânsul a achitat o parte din valoarea cambiei înainte de scadenţă, deoarece în momentul plăţii, decăderea nu se produsese şi nici nu se stia dacă se va produce, aşa că debitorul nu poate fi considerat că a renunţat la dreptul său. (Cas. III d. 369/923 cu nota de M. Ghelmegeanu, P. R. 86 I 924).

154. — Codul de comerţ nu prezintă în nici un text al său pe trăgător ca obligat direct, ci în aceeaş situaţie ca giranţii; iar acţiunea exercitată contra sa este o acţiune în regres, fără distincţiune dacă polita a fost acceptată sau nu. (Cas. III d. 369/923 cu nota de M. Ghelmegeanu, P. R. 86 I 924).

155. — Termenul de un an prevăzut în art. 282 şi 311 c. com. rom. se referă la decăderea posesorului, dacă nu exercită acţiunea de regres înăuntru unui an de la emisiune. (C. Ap. Trani 9 Aug. 1920, cu nota d-lui, I. N. F. în P. R. 38 III 922).

156. — Acţiunea introdusă contra unuia din moştenitorii debitorului cambial. nu poate întrerupe termenul de 15 zile pentru exercitarea acţiunei în regres; acest termen prevăzut de art. 345 cod com. are caracterul unei decăderi, iar nu al unei prescripţii iar întreruperea funcţionează numai faţă de prescripţie, ea neputând în nici un caz opri efectul mecanic al decăderei. (C. Ap. Iaşi I d. com. 36/930 cu nota de R. Hutschenker P. R. 266 II 930).

157. — Decăderea prescrisă de art. 350 c. com. nu este o dispoziţiune de ordine publică, astfel încât partea pentru protecţiune şi în interesul căreia această dispoziţiune a fost prescrisă, poate oricând să renunţe la beneficiul ei. (Cas. III 4 Iunie 1929, P. R. 67 III 930).

10. Acţiunea în restituirea cambiei.

158. — Dacă în principiu cambia, prin natura sa, conform art. 3 al. 14 c. com. este considerată ca un act obiectiv de comerţ şi deci ca consecinţă, acţiunile ce tind la valorificarea drepturilor, ce rees din asemenea titluri de credit, aparţin jurisdicţiunei instanţelor comerciale, fiind deci acţiuni cu caracter comercial, nu e mai puţin adevărat însă că o acţiune intentată pentru restituirea unor asemenea titluri bazată pe existenţa unui raport fundamental preexistent sau concomitent cu emiterea titlului, nu va putea să aibă implicit caracterul de acţiune comercială, ci acţiunea va varia de sigur, în raport cu natura raportului cauzal pe care se bazează.

Prin urmare, în specie, emiterea titlului în discuţiune făcându-se pentru garantarea executării unui pact asupra unei succesiuni nedeschise încă, prohibit de art. 965 c. c. pact prin excelenţă civil, şi acţiunea intentată, conf. principiului enunţat, trebuie să fie considerată ca acţiune cu caracter civil. (T. Dorohoi s. 221/926 cu nota de Carol Segal, P. R. 224 II 927).

11. Pierderea, distrugerea şi furtul cambiei.

159.— Ordonanţele date de Preşedintul tribunalului conform art. 355 c. com., fiind de atributul exclusiv al preşedintului şi având o perfectă analogie cu ordonanţele preşedinţiale de référé date conform art. 66 b. fr. civ. să li se aplice şi lor dispoziţiile de detaliu a refereurilor. (C. Iaşi III 5 Febr. 1927 P. R. 62 III 927).

160. — Procedura specială prevăzută de art. 329 ş. u. cod. com. it. (art. 329 şi u. c. com. r.) pentru declararea fără tărie a cambiilor sau cekurilor pierdute, nu se aplică atunci când au fost pierdute numai nişte imprimate de cekuri, cari astfel nu aveau conţinutul lor obligatoriu. (T. Modena, 16 Sept. 1920, P. R. 86 III 922).

161. — Dacă aceste imprimate au fost

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.iini.ro

complectate, paguba e datorită falsificării cecurilor, iar nu pierderii sau sustragerii imprimatelor şi astfel nu e locul — în acest caz — a se aplica procedura amortizării. (v. Supra).

162. — Termenul de 40 de zile cerut de art. 355 c. com. rom. pentru prezentarea unui bilet la ordin pierdut, curge de la publicarea ordonanţei prezidenţiale, iar nu dela împlinirea unui an dela data emisiunei. (C. Ap. Trani 9 Aug. 1920 cu nota d-lui I. N. F. în P. R. 38 III 922)

12. Legislaţia teritoriilor alipite.

163. Ardeal.—Conform art. 94 din legea cambială ard., compensaţia în dreptul cambial este inadmisibilă faţă cu o creanţă în bani, ajunsă la scadenţă sau o creanţă de drept comun stabilită printr'o sentinţă definitivă ori tranzacţie judecătorească. (T. Someş II 13 Nov. 1929, P. R. 9 III 930).

164. — Art. 23 din legea VII din 1886 aplicabilă încă în Ardeal, cere existenţa unui mandat scris şi autentificat de notarul public pentru ca, un soţ, ca mandatar să poată valabil obliga cambialmente pe celălalt soţ.

Această dispoziţie însă nu-şi are aplicaţie atunci când soţul mandatar nu a adus la cunoştiinţa terţilor cu care contractează viciile mandatului său, adică, lipsa unui asemenea mandat autentic. In această ipoteză mandantul nu poate paraliza efectele mandatului cambial emis în contra sa la cererea terţiului, portor al cambiei, la scadenţă, pentrucă nu a împuternicit pe mandatar prin procură autentică a emite cambii în numele său. (T. Trei Scane II 26 Nov. 1930 cu nota de Alex. Ştefănescu, P. R. 168 II 931).

165. Basarabia. — Prin legea rusă a creditului, cambiile care poartă o singură semnătură, aceia a debitorului emitent, şi sunt asigurate cu o garanţie reală de bunuri imobile se numesc **solo-polite** şi sunt create în scopul ca proprietarii de moşii să poată găsi cu mai multă uşurinţă creditul necesar. (C. Ap. Chişinău, d. 40/922, P. R. 87 III 923).

166. — Potrivit art. 2178 cod civil rus şi 77 c. com. rus, cesiunile de cambii se pot efectua printr'o împuternicire iscălită de cel puţin doi directori sau membrii ai consiliului de administraţie ai unei societăţi. (C. Ap. Chişinău, dec. supra cit.).

167. — Cambiile protestate, fără a fi notariale şi emise după data de 1 Iulie 1919 de când şi pe teritoriul Basarabiei s'au introdus dispoziţiile codului comercial rom. nu mai pot fi supus exectării silite în baza actelor, după normele prevăzute de art. 365 [1] şi 161[1] şi urm. pr. c. rusă, aceste dispoziţii având locul a se aplica numai cambiilor emise anterior acestei date. (T. Chişinău II ord. 23/923 cu nota de P. Davidescu, P. R. 188 II 925).

13. Conflict de legi.

a) Cambia şi caracterele ei.

168. — Când este vorba de cambii emise în Franţa, validitatea lor trebuie a fi cercetată şi soluţionată în raport cu legea franceză, pe temeiul principiului „locus regit actum".

Legea franceză, nu cere, ca condiţiune de formă pentru validitatea cambiei, ca ea să cuprindă menţiunea „bun şi aprobat". (C. Ap. Constanţa d. 45 924 cu nota de C. Toneanu P. R. 1 II 926).

169 — Condiţiunile de formă ale tratei nu sunt guvernate de legea locului unde a fost trasă, ci de aceea a locului unde este acceptată, iar efectele obligaţiunei cambiale sunt guvernate de legea locului unde ea s'a născut. (T. Covurlui I 20 Mai 1926 P. R. 89 III 927).

170. — Aprecierea dacă un titlu oarecare prezintă caracterele esenţiale ale unei cambii are a se face după legea locului de emisiune. In consecinţă, cambia creată în Franţa, dar acceptată în Elveţia, poate da loc la urmărirea cambială, chiar dacă nu cuprinde una din acele menţiuni, care după legea elveţiană este esenţială pentru forma titlului. (T. feder elveţian, 25 Iunie 1929 P. R. 16 III 931).

b) Efectele şi prescrierea cambiei.

171. — Efectele şi valabilitatea unei cambii, a girurilor, a acceptaţiuni, a avalului se determină după legea ţării în care aceste acte au luat naştere.

Astfel în codul comercial francez deşi nu există o dispoziţiune analoagă art. 270 c. com. rom., totuş jurisprudenţa şi doctrina admit acelaş principiu. (C. Ap. Iaşi I, P. R. 118 III 924).

172. — Cambiile fiind domiciliate şi emise în Germania, dar acceptate în România, obligaţiunea acceptantului este supusă prescripţiunilor codului comercial român, potrivit cărora e nevoie de a se dresa un protest de neplată chiar pentru a se conserva acţiunea cambială contra acceptantului. (C. Ap. Galaţi II 7 Nov. 1927 cu note de Dan Săraţeanu şi Alfred Paila, P. R. 185 II 928).

173. — Efectele contractelor sunt determinate după legea locului de executare. Locul de executare este în legătură mai intimă cu efectele contractelor decât locul unde contractul a fost semnat. Aplicarea dreptului locului de executare se justifică mai ales, dacă locul de executare este înserat în cambie. Faptul că pârâtul se afla la Belgrad în trecere, când a acceptat cambia, nu dovedeşte că părţile au voit să se supună pentru efectele acceptării legilor jugoslave. Prin urmare, are a fi aplicat dreptul elveţian. (Curtea canton Berna-Elveţia 22 Febr. 1929, P. R. 16 III 931).

174. — In materia conflictului legilor, când o cambie a fost emisă sub legislaţia cambială a Statului rus, înlocuită apoi prin legislaţia cambială polonă, când e vorba de prescripţie, urmează a se aplica legea din momentul creaţiunii titlului cambial, aceasta fiind conform cu intenţiunea prezumată a părţilor contractante. (T. Iaşi III cu notă de Traian R. Scriban P. R. 242 II 931).

c) Protestul.

175. — Cestiunea de a se şti dacă protestul unui accept emis în ţară străină, constitue o formalitate esenţială pentru conservarea acţiunii cambiale contra acceptantului, trebuie cercetată şi soluţionată în conformitate cu legile din acea ţară, iar soluţiunea instanţei de fond fiind sprijinită pe interpretarea de legi străine, nu poate fi supusă controlului Curţii de Casaţie. (Cas. III d. 896/923, P. R. 3 III 924).

176. — Dacă legea română impune protestul, el urmează a fi îndeplinit indiferent de legea ţării unde se face plata, trebuind a se respecta doar forma protestului indicată prin această din urmă lege, care dacă nu prevede asemenea măsuri, posesorul tratelor fiind în imposibilitate de a îndeplini este apărat pentru neefectarea ei şi deci nu pierde acţiunea cambială. (T. Covurlui I 20 Mai 1926 P. R. 89 III 927).

177. — Legea cambială germană neimpunând protestul nici în materia tratelor domiciliate pentru garantarea acţiunei cambiale contra acceptantului, această acţiune rămâne garantată şi în faţa instanţelor române pentru tratele domiciliate în Germania chiar şi în lipsa protestului de neplată. (T. Covurlui I, 20 Mai 1926 cu nota de Adolf Stern P. R. 215 II 925).

178. — Conform principiului „lex loci solutions", în ce priveşte forma, modalităţile şi termenele în care se dresează protestul se va avea în vedere legile procedurale ale ţării unde va trebui să fie întocmit. (C. Ap. Galaţi II 7 Nov. 1927 cu note de Dan Săraţeanu şi Alfred Paila, P. R. 185 II 928).

179. — Pentru conservarea acţiunei cambiale contra acceptantului, când cambia este domiciliată şi emisă în Germania, dar acceptată în România, îndeplinirea prescripţiunilor art. 341 cod. comercial roomân sunt necesare, întrucât chiar dacă în Germania protestul în asemeni situaţiuni este inutil, prezenţa protestului în legea cambială germană, face posibilă constatarea refuzului de plată şi deci îndeplinirea legei române, în formele şi în modalităţile locului de executiune. (C. Ap. Galaţi II. 7 Nov. 1927 cu nota de Dan Săraţeanu şi Alfred Paila, P. R. 185 II 928).

180. — Potrivit art. 341 c. com. protestul este necesar pentru păstrarea acţiunei cambiale chiar contra debitorului principal într'o cambie domiciliată.

Dacă cambia fiind guvernată de legile româneşti impune astfel de obligaţie, iar plata urmând a se face la Berlin, protestul de neplată se va întocmi după legea germană, ceeace devine o formalitate foarte posibilă, fiind prevăzută şi de legile germane. Dar chiar dacă nu ar fi fost posibilă, încă trebuia înlocuită prin alte mijloace cum ar fi o declaraţie înregistrată sau alt act. (C. Ap. Galaţi II 7 Nov. 1927 cu nota de Aurel Vidraşcu, P. R. 148, II 928).

181. — In caz de faliment al persoanei asupra căreia a fost trasă o cambie, deşi legea locului unde domiciliază trasul şi unde cambia urmează a fi plătită, nu cere redactarea unui protest, totuşi redactarea unui asemenea act este necesară, spre a putea exercita recursul în garanţie contra unui subscriitor domiciliat în Italia. (Cas. Palermo Ital. 15 dec. 1921 cu nota d-lui H. în P. R. 103 III 923).

d) Acţiunea cambială şi executarea.

182. — In speţă e vorba de o cambie emisă, acceptată şi plătibilă în Elveţia, deci formând o convenţie perfectată în acea ţară. Purtătorul actual al cambiei intentează acţiune pentru achitarea ei, iar debitorul opune o convenţiune dintre dânsul şi acceptant, în virtutea căreia, plata urma a se face la îmbunătăţirea valorii de schimb a leului.

In drept, conform art. 811 din codul de comerţ elveţian, aplicabil unei cambii emisă, acceptată şi plătibilă în Elveţia, este permis ridicarea tuturor excepţiunilor speciale materiei cambiale şi a acelora pe care debitorul le are contra creditorului şi, în consecinţă, toate mijloacele de probă sunt îngăduite pentru dovedirea acestor excepţiuni.

Prin urmare este admisibilă chemarea la interogator a purtătorului prin gir a unei cambii pentru a-i dovedi că acesta avea cunoştinţa de existenţa unei convenţii dintre debitor şi acceptant, care reglementa timpul când urma a se face plata. (T. Ilfov S. II com. Jurnal 5416 din 1923 cu rezumat de concluziuni de I.

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.iini.ro

Vasilescu Valjean şi M. Iorgulescu P. R. 58 II 924).

183. — In ceeace priveşte executarea în materie cambială, se aplică legea ţării unde această executare trebue să se facă. Acest principiu se aplică şi la excepţiunile pe cari le opune debitorul unei cambii, pentru motivul că ele fiind cuprinse în sfera formelor de procedură sunt supuse legii tribunalului, învestit cu judecarea acţiunii. (C. Ap. Iaşi s. I 31 Martie 1924. P. R. 119 III 924)

14. **Studii, recensii şi note.**

184. — Cesiunea cambiei după scadenţă, de C. N. Toneanu (P. R. 30 IV 926).

185. — Lucrările premergătoare convenţiunilor de la Geneva asupra „tratei" şi „biletului la ordin", de Paul I. Demetrescu (P. R. 161 IV 930).

186. — Pe marginea noului proect al execuţiei cambiale, de L. Ciobanu (P. R. 142 IV 931).

187. — Formarea avalului de I. C. Palada (P. R. 202 IV 931).

188. — Theorie juridique des titres a ordre (Jean Brethe), recensie de I. Bursăncescu (P. R. 39 IV 928).

189. — V. Agent diplomatic, Autorizare maritală. Chestiuni prejudiciale.

CAMERĂ.

V. Corpuri legiuitoare.

CAMERĂ ARBITRARĂ.

V. Burse de Comerţ.

CAMERĂ DE AGRICULTURĂ.

(l. din 14 Aprilie 1925, Monitorul Of. 84/925).

1. — Potrivit art. 33 din legea pentru înfiinţarea Camerilor agricole, camerele de agricultură judeţene nu pot fi dizolvate decât pentru două cazuri anume prevăzute şi întrucât textul acesta este limitativ iar nu enunciativ, dispoziţiunile lui nu pot fi extinse prin analogie la alte cazuri, cum ar fi dizolvarea pentru abateri dela îndatoririle legale (Cas. III 18 Dec. 1928 P. R. 52 III 929)

2. — Dizolvarea unei camere agricole nu constituie un act de guvernământ. De asemeni nu poate constitui nici un act de tutelă administrativă, deoarece camerele agricole sunt instituţii alese şi autonome. (Cas. III d. 872/926 cu nota de George Iuliu, P. R. 25 I 927; aceiaş cu nota de L. Busăcescu, P. R. 240 I 927).

3. — V. Contencios administrativ.

CAMERE DE COMERŢ.

(l. din 12 Mai 1925, Monitorul Of. 102/925).

1. — Modificarea circumscripţiilor unor Camere de Comerţ, cu toate consecinţele ei, constitue un act de guvernământ, pentrucă este lăsată de lege la aprecierea guvernului în vederea reglementării cerinţelor şi intereselor generale şi superioare ale comerţului. (Cas. III 12 Dec. 1919 cu nota de Radu Goruneanu P. R. 74 I 928).

2. — V. Burse de Comerţ.

CAMERĂ DE PUNERE SUB ACUZARE.

(Art. 212 ş. u. Pr. Pen.).

CUPRINS:

1. Atribuţiuni.
A. In materie de crimă.
a) Sesizarea instanţei (1—4).
b) Arestarea inculpatului (5—8).
B. Ca instanţă de apel (9—10).
2. Procedura (11).
Deciziunile-efecte (12—15).
Căi de atac:
a) cine are dreptul de recurs (16—19).
b) termenul şi motivele de recurs (20—25).
c) efectele (26).
3. Legislaţia teritoriilor alipite (27).
4. Note (28).

1. Atribuţiuni

A) In materie de crimă.

a) Sesizarea instanţei.

1. Jurisdicţiunea română are competinţa de a cerceta afacerea şi de a examina dacă există probe destul de grave, ca să pronunţe punerea sub acuzaţiune, indiferent dacă surveniseră sau nu sarcini noui. (Cas. II d. 63 bis/922 cu note de Em. Ottulescu şi H. Aznavorian, P. R. 37 I 924).

2. Prin urmare nu este necesar ca o Camera de punere sub acuzare să sesizeze pe judecătorul de instrucţie din străinătate şi să-i înainteze piesele necesare, putând reţine afacerea şi a-i da curs. (Cas. II d. bis/922 v. supra).

3. Nu intră în atribuţiunile Camerii de punere sub acuzare de a cerceta dacă există dovezi suficiente pentru a se putea pronunţa o condamnaţiune, ci numai dacă sunt indicii îndestulătoare de culpabilitate, pentru a autoriza punerea sub acuzaţiune a infractorului. (Cas. II 63 bis/923, P. R. 119 II 923).

4. — Deşi nu se află în dosar actul medico-legal de facerea autopsiei cadavrului, totuş Camera constată din circumstanţele cauzei că rănirea cauzată de infractor a produs moartea victimei. (Cas. II d. 63 bis/922 cu note de Em. Ottulescu şi H. Aznavorian, P. R. 37 I 924).

b) Arestarea inculpatului.

5.— După art. 227 proc. penală, Camera de punere sub acuzare va ordona, în caz de trimitere în judecată, arestarea acuzatului iar după art. 120, alin. 1, arestarea a fost declarată facultativă pentru Cameră şi, prin urmare, ea este în drept a aprecia independent de s'ar lua ori nu concluziunile Ministerului Public, oportunitatea acestei măsuri. (Cas. II d. 2015/921, P. R. 123 III 922).

6.— Ordonanţa prin care Camera a dispus ca acuzatul să fie trimis înaintea Curţii cu Juraţi în stare de arest, prezentându-se în acest caz cu caracterul unei măsuri administrative, nu constitue un mandat supus formelor cerute pentru asemenea acte şi, prin urmare, această ordonanţă de arestare nu trebue să cuprindă enunţările prescrise de art. 100 şi 101 p. pen. şi în special motivarea cauzelor ce au determinat arestarea. (Cas. II d. 2015/921, P. R. 123 II 922).

7.— Când Camera de punere sub acuzare, potrivit dispoziţiunilor art. 136, 227 şi 228 pr. penală, ordonă arestarea unui inculpat, nu este suficient să se mărginească în a arăta că faptul imputat este grav, şi că este necesar ca inculpatul să fie deţinut sub stare de arest, ci trebue să invedereze că arestarea acestuia este nu numai necesară, dar şi indispensabilă instrucţiei; deasemenea, insuficientă este şi arătarea vagă că sunt temeri că libertatea inculpatului ar fi vătămătoare societăţii, Camera de punere sub acuzare fiind ţinută să expună care sunt anume împrejurările de fapt, precum şi considerentele speciale cauzei şi persoanei inculpatului, din care rezultă asemenea temeri. (Cas. II d. 1913/925, P. R. 146 III 925).

8. — Pentru ca un inculpat să poată fi arestat în virtutea unei decizii a Camerei de punere sub acuzare, trebuie ca aceasta să dea contra inculpatului o ordonanţă de arestare care să fie conformă cu cele prescrise în art. 136 pr. penală, şi să fie inserată în decizia ei, unde se va cuprinde şi ordinul de conducere al acuzatului la casa de popreală de pe lângă instanţa dinaintea căreia este trimis; procurorul general al Curţii de Apel, neputând şi neavând dreptul ca numai pe temeiul unor simple rezoluţiuni puse de aCmera de punere sub acuzare, în care se cuprinde şi ordonarea arestării, să emită dânsul mandatul de arestare. (Cas. II, d. 1913/925, P. R. 146 III 925).

B. Ca instanţă de apel.

9. — Din art. 137 al VI pr. pen. prevede către cine trebuie făcută opoziţia la ordonanţa judec. de instrucţie, de nicăeri nu rezultă că nu poate fi depusă şi înaintată prin grefa cabinetului de instrucţie, mai ales că în materie penală, orice petiţie de atacarea unei hotărâri se adresează prin grefa instrucţiei respective. (Cas. II dec. 12/921, P. R. 5 III 922).

10.— Opoziţia făcută de partea civilă conform art. 137 al. II pr. pen. nu trebuie notificată prevenitului, de oarece legea impune notificarea numai a opoziţiei făcută de procurorul general de pe lângă Curtea de Apel. (Cas. II dec. 12/921, P. R. 5 III 922).

2. Procedura.

11. — Din art. 218, 212 şi 217 pr. pen., rezultă că procedura înaintea Camerei de acuzare, se urmează în camera secretă, fără desbateri contradictorii, că prevenitul nu trebueşte înştiinţat sau citat şi că nu este îngăduit acestuia decât să depună memorii scrise, iar nu şi concluziuni orale, art. 97 pr. pen. neavându-şi aplicarea şi la Camera de punere sub acuzare. (Cas. II, d. 2335/924, P. R. 4 III 925).

Deciziunile. Efecte.

12. — Ordonanţa sau deciziunea de neurmărire, motivată în fapt pe lipsa sau pe insuficienţa dovezilor şi indiciilor de culpabilitate, şi rămasă definitivă, nu are — atât în legislaţiunea franceză cât şi cea română — decât o autoritate provizorie, şi nu protege pe inculpat decât în mod condiţional, cât timp nu survin sarcini, probe noui, necunoscute în momentul emiterii ordonanţei şi de natură a face mai verosimilă vinovăţia inculpatului. (Cas. II, d. 63 bis/922 cu note de Em. Ottulescu şi H. Aznavorian, P. R. 37 I 924).

13. — Ordonanţa sau deciziunea de neurmărire prezintă un caracter absolut irevocabil şi definitiv, numai atunci când ar fi bazată pe o excepţiune peremptorie de drept, independent de starea probelor culese prin instrucţiune şi când, prin urmare, survenirea de noui probe nu ar putea influenţa şi schimba soluţiunea dată. (Ac. dec.).

14.— După art. 121 pr. pen. camera de acuzare va statua prin una şi aceiaş deciziune, asupra delictelor conexe, ale căror acte se vor afla produse în acelaş timp înaintea sa, cum este în specie, şi dar, lipsa de motivare a conexării, nu poate atrage casarea deciziunii. (Cas. II, d. 2335/924, P. R. 4 III 925).

15. — Din rămânerea definitivă a deciziunii Camerei prin neatacarea ei cu re-

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.iini.ro

curs, nu se poate trage altă concluziune decât că ea are o autoritate provizorie, adică autoritatea unei hotărâri indicative de jurisdicțiune; și motivele cari au făcut pe legiuitor să atribue trimiterii înaintea tribunalelor corecționale o putere numai provizorie, adică îngrijirea ca regulele de competință să nu primească o atingere vătămătoare ordinei publice, a trebuit să-l determine să nu atribue o autoritate mai mare trimiterii înaintea Curții cu Jurați.

Puterea provizorie a deciziunii de trimitere rezultă în mod suficient din însăși dispozițiunile art. 405 și 406 din procedura penală, prin care se dă dreptul acuzatului ca la Curtea cu Jurați să propună incompetința chiar după ce procesul s'a judecat și a intervenit o condamnațiune. (C. cu Jurați Muscel, d. 3/923, P. R. 64 III 924).

Căi de atac.
a) Cine are dreptul de recurs.

16. — In urma deciziunei de neurmărire a Camerei de punere sub acuzare acțiunea publică este stinsă în mod definitiv. Dacă s'ar recunoaște părții civile dreptul de a recurge în Casațiune contra deciziei de neurmărire a Camerei, ar fi a i se recunoaște dreptul de a exercita acțiune publică, în cazul când această acțiune este stinsă. Partea civilă neputând înfățișa decât interesele sale civile, nu se vede utilitatea dreptului de recurs în contra unei deciziuni a Camerei, care a declarat că nu este caz de urmărire, căci admițând că Inalta Curte ar casa și ar trimite la altă Cameră ,aceasta desigur ar fi necompetinte a se pronunța asupra intereselor pecuniare ale părței civile. Așa fiind ,recursul în contra unei asemenea deciziuni este inadmisibil. (Cas. II, d. pen. 1474/922, P. R. 54 III 923; Cas. II, d. 677/921, P. R. 60 III 922).

17. — Deciziunea Camerei de punere sub acuzare care respinge opoziția părței civile împotriva unei asemenea ordonanțe de neurmărire nu poate stinge acțiunea publică și în consecință nu poate pune pe partea vătămată ale cărei drepturi au fost astfel nesocotite, în imposibilitate de a-și exercita acțiunea civilă.

Așa fiind recursul în casare făcut de partea civilă în contra deciziei Camerei de punere sub acuzare pronunțată în asemenea condițiuni este admisibil. (Cas. Cr. Fr., 9 Ian. 1930, cu notă de G. P. D., în P. R. 113 III 930).

18. — Este admisibil recursul făcut în materie corecțională de un invinuit împotriva deciziunii Camerei de punere sub acuzare, prin care este trimis înaintea tribunalelor corecționale spre judecată, deoarece nu numai că în materie corecțională deciziunile Camerei nu au ca în materie criminală un caracter definitiv, dar încă art. 137 proc. penală neacordând prevenitului dreptul ca să atace înaintea Camerei de punere sub acuzare ordonanțele judecătorului de instrucție decât în ce privește competința și liberarea provizorie, prevenitul nu poate avea nici dreptul ca să atace în casație pentru orice motiv hotărârea unei instanțe de apel, la care nu este îndrituit a se adresa decât pentru motive limitativ determinate de lege. (Cas. II, d. 2119/926, P. R. 146 III 926).

19. — Potrivit art. 117 al. 3 pr. pen., dreptul prevenitului de a ataca pe calea opoziținei ordonanța judelui-instructor fiind limitat numai la liberarea provizorie și incompetență, trebue, în mod logic, a se decide că și deciziunile Camerei de punere sub acuzare care reformează, în materie de crimă, ordonanțele de neurmărire ale acelui judecător și care au caracterul de ordonanțele definitive de urmărire, nu vor fi susceptibile de a fi atacate pe calea recursului.

Numai după îndeplinirea prescripțiunilor art. 212 proc. pen., Camera de acuzare va fi chemată ca, în conformitate cu textul citat, să dea deciziunea definitivă de trimiterea cauzei înaintea juriului și numai în contra acestei deciziuni prevenitul va putea exercita dreptul său de recurs. (Cas. II, d. 8207/929, cu notă de D Hozoc, P. R. 116 I 930).

b) Termenul și motivele de recurs.

20. — Din combinarea art. 321, 324 al. IV și 326 pr. pen. rezultă că în contra deciziunilor Camerei de punere sub acuzare, există dreptul de recurs în termen de cinci zile dela luarea interogatoriului de către Președintele Curții cu Jurați. (Cas. II, dec. 1534/920, P. R. 2 III 922).

21. — Dispozițiunile art. 321 proc. penală după care cel trimis în judecata Curții cu Juri poate face recurs în contra deciziunei Camerei de punere sub acuzare, în termen de cinci zile libere dela interogatoriul luat de Președinte, în cazurile prevăzute de art. 324 proc. penală, constitue o derogațiune la art. 396 pr. pen. aceasta în vedere ca acuzatul să poată repara omisiunea ce ar fi făcut din necunoașterea formelor, neatacând deciziunea în termen de trei zile dela comunicarea ei. (Cas. II, d. 365/922, P. R. 157 III 922).

22. — Totuși art. 324 pr. pen. a restrâns favoarea creiată prin art. 321 pr. pen., numai la cazurile cele mai importante (v. dec. supra cit.).

23. — Acest drept de recurs este limitat numai la câteva cazuri, între cari și cel de necompetență. (Cas. II, dec. 1534/920, P. R. 2 III 922).

24.— Deciziunile de trimitere ale Camerei de punere sub acuzare nu pot fi anulate pe calea recursului decât în cazurile prevăzute de art. 324 pr. pen., care sunt limitative. (Cas. II, d. 50/918, cu note de Em. Ottulescu și H. Aznavorian, P. R. 189 I 923).

25. — Articolul 324 pr. pen., nu conține o regulare generală a recursului în casațiune în contra deciziunilor pronunțate de Camera de punere sub acuzare, și acest articol nu exclude alte cazuri de nulitate și cari pot fi invocate în virtutea principiului general stabilit de art. 396 proc. pen.

Art. 324 proc. pen. a avut numai de scop de a înlocui în cele patru cazuri anume specificate, termenul de trei zile pentru recurs, cu termenul de cinci zile, ce curge conform art. 321 proc. pen. dela luarea interogatoriului acuzatului de către președintele Curței cu Jurați așa că, regula este că acuzatul poate face recurs în casațiune în contra acestei deciziuni, fie pentru cauzele speciale de nulitate enumerate de art. 324 proc. pen. fie pentru toate celelalte nulități de drept, cu condițiunea ca, pentru cele dintâi, recursul să fie introdus în termenul de mai sus, de cinci zile, iar pentru cele de al doilea, în termenul de trei zile libere de la pronunțarea deciziunei, conform art. 396 proc pen. (Cas. II d. 63/923, cu note de Em. Otulescu și H. Aznavorian, P. R. 190 I 923).

c) Efectele

26. — Dacă cererea de nulitate a deciziei Camerei de punere sub acuzare nu se face în termen de 5 zile, Curtea cu jurați este datoare a proceda la deschiderea desbaterilor și a judeca afacerea și numai după judecată, se poate primi incidentul de incompetență (art. 326 pr. pen), căci numai din desbateri se poate stabili natura faptului. (Cas. II dec. 1534/920, P. R. 2 III 922).

3. Legislația teritoriilor alipite

27. — In sistemul procedurii penale ungare, ordonarea închiderii preventive este potrvit art. 150, de competența judecătorului de instrucție. Camera de punere sub acuzare nu poate ordona o asemenea măsură de cât numai într'unul din cazurile prevăzute de art. 267 și 279 pr. pen. ungară. (C. Ap. T. Mureș, d. 157/920 cu nota d-lui V. Mavrodineanu, P. R. 40 II 923).

4. Note.

28. — Vezi : Arestare, Curte cu Jurați, Judecător de Instrucție, Judecătorească, (organizare), Libertate individuală. Recurs penal.

CAPACITATE.

V. Convenționue, legi.

CAPTAȚIE.

V. Donațiuni, Testamente.

CAPTURĂ.

V. Prize maritime.

CĂRĂUȘ.

V. Transport.

CARTE FUNDUARĂ.

(Art. 431 C. Civ. Austr. Regul. din 15 Dec. 1855).

1. — Părinții I—IV,, ca conlocuitori și ca rude de sânge — tată și copii — au cunoscut originea averei din succesiunea minorilor defuncți, au trebuit să știe dar, că întimata (pârâta) I, a câștiga fără drept proprietatea imobilelor, de unde urmează, că Curtea de apel n'a violat nici o regulă de drept, când asupra succesiunii din litigiu a judecat proprietatea în favoarea reclamantului, pentrucă nici intimații (pârâții) II-IV nu se pot considera cumpărători și de bună credință, și așa nici ei nu pot invoca încrederea în publicitatea cărților fonduale ca mijloc de apărare. (Cas. I 8 Mai 1922 cu nota de G. Plopu, P. R, 109 I 930).

2. — Acțiunea de ștergere în termenul prescris de regulamentul de carte funduară, se poate validita și față de cumpărătorii, cari dela cumpărătorii de mai nainte au cumpărat bunul vândut de coproprietari. (Cas. I Ardeal, d. 1834/924 cu nota de G. Plopu, P. R. 150 I 926).

3. — Deși dreptul de proprietate asupra imobilelor, se poate câștiga numai prin înscriere în cartea funduară, prin urmare în cazul când vânzarea se face la doui cumpărători diferiți, trebuie considerat proprietar, acela care s'a înscris în cartea funduară; totuș la rezolvirea acestei chestiuni jurisprudența purcede dela principiul că instituțiunea cărții funduare le apără numai drepturile câștigate cu bună credință deci unde lipsește această bună credință, achiziționea fiind vițioasă, acest vițiu nu se poate îndrepta și nici lipsa de bună credință nu se poate acoperi și suplini cu inducerea dreptului în cartea fonduară. Prin urmare, dacă proprietarul

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.iini.ro

tabular transmite proprietatea imobilului în timpuri diferite şi în mod separat la două persoane, dintre cari achizitorul ulterior a avut cunoştinţă, sau a putut avea eventual din împrejurări despre achiziţia anterioară a celeilalte persoane şi totuş a cooperat pentru sine înscrierea dreptului de proprietate în cartea fonduară, în asemenea caz achizitorul ulterior, ca proprietar tabular, nu poate invoca în favoarea sa fiducia publică de carte fonduară, deoarece el ştia, că proprietarul tabular a vândut altuia imobilul, şi deci el nu l-a putut câştiga cu bună credinţă; de unde urmează, că pe el nu-l poate apăra înscrierea câştigată în cartea fonduară, la care numai proprietarul de bună credinţă se poate referi cu succes. (Cas. I d. 1574/926 cu nota de G. Plopu, P. R. 131 I 928).

4.—O inscripţie în cartea funduară constitueşte un drept de proprietate valabil pentru a putea exercita acţiunea în revendicare şi evacuare. (Cas. I d. 1419/928, P. R. 133 III 928).

5. — Potrivit art. 431 din codul civil austriac, pentru a transmite proprietatea unui bun imobiliar, adică pentru i se face tradiţiunea lui, trebuie ca actul de achiziţie să fie intabulat în cartea fonduară, din care moment achizitorul dobândeşte posesia legală asupra bunului. (C. Ap. Buc. III d. 383/927 cu note de L. Antoniu şi Istrate Micescu, P. R. 52 II 928).

6. — Pentru ieşirea din indiviziune, codul civil austriac nu cuprinde nici o interdicţiune ca imobilele urbane (casele) să fie împărţite în natură.

Din contră, prin dispoziţiunile legei pentru încurajarea construirei de locuinţe din 3 Aprilie 1927, — art. 56 şi urm., — se reglementează proprietatea pe etaje sau pe apartamente, în spiritul necesităţilor economice ale vremei care tinde la rezolvirea crizei de locuinţe prin construirea de locuinţe în comun.

In regulamentul cărţilor funduare din 15 Decembrie 1855 se prevede în art. 56 lit. h, — că „împărţirea în natură a caselor în mai multe părţi nu se admite", atunci când urmează să se facă o operaţiune de intabulare în cartea funduară.

In acest conflict între legea civilă şi regulamentul cărţei funduare care prevede pentru operaţiunile sale tehnice de intabulare anumite condiţiuni, dispoziţiunea regulamentului nu poate împiedeca instanţele judecătoreşti ca atunci când sunt chemate să hotărască un proces de ieşire din indiviziune, să stabilească proprietatea distinctă prin împărţire în natură asupra unei părţi din imobil, etaj sau apartament, întrucât legea de drept civil nu cuprinde o asemenea prohibiţiune, şi din contra legea recentă din 1927, care se referă la această materie, o admite şi reglementează.

In asemenea caz, prohibiţiunea edictată de art. 56 lit. h. reg. cărţei funduare, va fi operantă numai cu ocaziunea executării unei asemenea sentinţe la cartea funduară, fapt care însă nu poate să preocupe instanţa într'atâta încât să respingă cererea atunci când trebuia să stabilească dreptul. (T. Sibiu I, 18 Nor. 1927 cu notă de Dem. Stoenescu, P. R. 270 II 1928).

7. — Regulamentul cărţilor funduare nu opreşte intabularea sau prenotarea unor sarcini ca acelea pe cari în speţă cumpărătorii şi le-au impus cu consimţimântul vânzătoarei, cari sarcini împreună cu preţul arătat în contract, formează contraprestaţiunea în schimbul căreia vânzătoarea a vândut imobilul.

Astfel fiind, greşit a procedat judecătoria respingând capătul de cerere referitor la clauza de „răscumpărare a locului de mormânt" şi de plata taxei pentru îngrijirea mormântului şi în consecinţă, urmează a se admite recursul, reformându-se partea atăcată a hotărârei. (T. Someş I, 23 Ian. 1930, P. R. 59 III 930).

8. — Conform art. 63 din reg. cărţilor funduare din 15 Dec. 1855, numai acele drepturi pot fi intabulate sau prenotate asupra bunurilor imobile, cari sunt drepturi reale după concepţia lor legală sau cari, deşi aparţin drepturile personale, dar prin inscripţia în c. f. pot să dobândească caracterul dreptului real determinat prin lege, ca de ex. dreptul de protimis, de chirie, etc.

Insă conform art. 130 din acelaşi regulament, dacă vânzătorul vreunui imobil a stipulat pe seama sa anumite contraprestaţiuni (de ex. referitor la părţile de ereditate), acestea vor fi intabulate sau prenotate în foaia de sarcini a bunului vândut, deodată cu intabularea sau prenotarea dreptului de proprietate pe seama cumpărătorului.

Prin urmare, dacă conform art. 63, menţionat mai sus, în principiu numai drepturile reale pot face obiectul intabulărei sau prenotărei în c. f. se excepteză, pe lângă cazurile prevăzute de acel articol, acelea prevăzute de art. 130, când intabularea nu se cere în mod direct şi independent, ci drept consecinţe şi ca accesorii ale drepturilor reale, care formează obiectul principal al cererei. (T. Someş I 23 Ian. 1930, P. R. 59 III 930).

9. — V. Transcriere.

CASA RURALĂ.

(l. din 4 Aprilie 1908 cu modif. ulterioară).

Casa Rurală fiind o instituţie particulară formată pentru a se vinde moşiile în loturi sătenilor, legea creată în acest scop nu are caracterele unei legi de împroprietărire, deci, art. 62 l. C. R. rămâne nemodificat de art. 126 l. a. (Jud. Herţa 26 Martie 1927 cu nota de Tr. R. Scriban, P. R. 68 III 927).

CASA ŞCOALELOR.

(l din 4 Mai 1910 art. 1 ş. u., 49 ş. u.)

Este admisibilă intervenţia Cassei Şcoalelor şi Culturii Poporului în procesele cari privesc averile şi fundaţiile şcolare din Basarabia, pe baza actualei sale legi de organizare şi a art. 663 pr. civ. rusă. (C. Ap. Chişinău II d. 6/925, P. R. 67 III 925).

CASA CENTRALĂ A IMPROPRIETĂRIRII.

(decr. l. din 3 Ian. 1919 M. Of. 225 din 1919).

1. — D. L. din 3 Ian. 1919, înfiinţează Casa Centrală a cooperaţiei şi împroprietăririi sătenilor, cu cinci secţii, din care una: ... „de producţie şi consum"; precizându-se, prin art. 51 că, aceste case au caracterul comercial; ele, deci fac parte din instituţiile Statului.

Atribuţiile acestei Case sunt limitate strict prin art. 19 şi 50 din D. L. amintit. Din ele rezultă neîndoios, că, nu are dreptul să uzeze de legea de urmărire a încasărilor Statului; fiindcă, art. 50 din D. L. citat, trimiţând la dispoziţiile legii băncilor populare, art. 13 şi 36 ale acestei legi limitează la două cazuri numai, aplicarea legii de urmărire Statului, de către aceste instituţii: hotărâri judecătoreşti definitive şi împrumuturi directe conf. legu credit., agricol — în celelalte cazuri urmând ca precizarea datoriei să se facă numai pe baza unei simple adrese de birou, emisă de suscitata Casă, este caducă, ca şi toate actele dresate pe temeiul numai a acelei adrese. (T. Chişinău II s. 741/923 cu nota de S. Teodorescu, P. R. 60 II 925).

2. — Caracterul de autonomie şi personalitate juridică a Casei Centrale a Cooperaţiei şi Improprietăririi, dă necontestat acestei case dreptul de administrare şi de reprezentare în justiţie în chestiunile referitoare la aplicaţiunea legii agrare, fără însă ca prin aceasta să se excludă acelaş drept pentru Ministerul Agriculturii. (Cas. II d. civ. 81/924, P. R. 114 III 924).

3. — Dacă legea pentru înfiinţarea Casei Centrale a Improprietăririi nu prevede o limită în acordarea concediilor pentru caz de boală, ea nu impune autorităţii nici obligaţiunea de a încuviinţa concedii sau prelungiri de concedii pentru oricât timp i s'ar cere, ci îi lasă la facultatea sa de a aprecia. (Cas. III 7 Oct. 1924, P. R. 64 III 925).

4. — Art. 68 legea pentru reforma agrară din Vechiul-Regat, dispunând prin alin. 2, că debitele stabilite de Casa Centrală a Improprietăririi, în conformitate cu legea, în sarcina acelor ce folosesc terenul expropriat, sunt definitive şi executorii fără îndeplinirea vreunei alte formalităţi, urmărirea acestor debite făcându-se conform legei de urmărirea veniturilor Statului, nu distinge, dacă sătenii sunt sau nu constituiţi în obşte, aşa că, chiar pentru acei neconstituiţi în obşte, pentru a urmări debitele după legea de urmărire Statul are titlul legal constituit din însăş dispoziţiunea art. 68, alin. 2, legea agrară.

Aşa fiind, arendaşul urmărit pentru plata arendei după legea de urmărire, este obligat a se conforma, atunci când face contestaţie, art. 34, alin. 1 din legea de urmărire, consemnând suma pentru care este urmărit. (Cas. S. U. d. 17 din 1930, P. R. 17 III 931).

CASA DE CREDIT A CORPULUI DIDACTIC.

(l. din 4 Febr. 1903).

1. — Actul prin care Ministerul de Instrucţiune publică a confirmat ca membru în consiliul de administraţie al Casei de credit a corpului didactic pe unul din cei trei candidaţi aleşi, nu intră în categoria actelor de tutelă administrativă pe care el le exercită în raporturile sale de control faţă de autorităţile inferioare în subordine, deoarece art. 11 al. II regul. Casei de Credit a Corpului didactic nu dă alt drept Ministerului decât pe acela de a confirma pe unul din cei trei candidaţi aleşi, fără a putea anula însă, după a sa suverană apreciere, rezultatul alegilor daune în mod regulat. (Cas. III d. 252/928 P. R. 123 III 928).

2. — Pentru alegerile dela Casa de Credit a corpului didactic se aplică aceleaşi reguli în materie de contestaţii ca la alegerile pentru Parlament sau cele prevăzute de legea administrativă. (Cas. III d. 563/928 P. R. 155 III 928).

CASA FUNCŢIONARILOR PUBLICI.

1. — Casa funcţionarilor publici este înfiinţată şi organizată prin lege, ca instituţiune de stat dependentă de Ministerul Industriei şi Comerţului şi având

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.iini.ro

scopul bine determinat, între altele de a veni în ajutorul funcţionarilor publici, procurându-le în mod avantagios combustibilul necesar. Dovada că această instituţiune abătându-se dela îndatoririle sale legale, ar face operaţiuni speculative, căutând să realizeze beneficii, incumbă fiscului. (Cas. III d. 1474/921, P. R. 139 III 922).

CASAŢIE.

V. Curte de Casaţie.

CĂSĂTORIE.
(Art. 127 s. u. C. Civ).

CUPRINS:

1. ***Condiţii (1).***
2. ***Forme (2—4).***
3. ***Nulităţi (5—6).***
4. ***Efectele căsătoriei:***
   a) ***drepturi şi datorii între soţi (7—22).***
   b) ***obligaţii faţă de copii (23).***
   c) ***incapacitatea femeii măritate (24—25).***
5. ***Conflict de legi.***
   a) ***condiţiile căsătoriei (26—29).***
   b) ***formele căsătoriei (30—38).***
   c) ***efectele căsătoriei (39—40).***
6. ***Legislaţia teritoriilor alipite (41—47).***
7. ***Studii, recenzii şi note. (48—50).***

Condiţii.

1. — După art. 58 din codul austriac, căsătoria contractată între doi soţi catolici este anulabilă, dacă în momentul celebrării ei, femeea era însărcinată de un terţiu, şi dacă ea nu dovedeşte că acel care a luat-o de soţie avea, în momentul celebrărei căsătoriei, cunoştinţă de acest fapt.

După art. 96 din acelaşi cod. numai partea nevinovată (nur der schuldlose Theil) este în drept a cere anularea căsătoriei. In speţă de mai sus, bărbatul pierde dreptul de acţiune, dacă luând cunoştiinţă de însărcinarea femei a continuat căsătoria. (Cas. Viena 11 Mart. 1920, cu nota lui D. Alexandresco, P. R. 48 III 923).

2. Forme

2. — In sistemul legei noastre, atunci când este în discuţiune validitatea unei căsătorii săvârşite de români în străinătate, nu trebue a se scruta intenţiunile soţilor pentru a descoperi motivele cari i-au determinat să se căsătorească acolo şi nu în patria lor deoarece prin aceasta s'ar restrânge aplicarea regulei privitoare la forma actelor. (Cas. I, d. 459/921, P. R. 90 III 922).

3. — Prin art. 152 declarând valabilă căsătoria săvârşită în ţară străină între români sau între români şi străini, dacă se va celebra după formele legei locale şi nu vor fi contravenit condiţiunilor de capacitate şi de fond ale legei naţionale, legiuitorul consacră aplicaţiunea regulei generale din art. 2 alin. ultim cod. civil, privitor la forma actelor. (Cas. I, d. 459/921, v. supra).

4. — După art. 152 din codul civil român, căsătoria celebrată în ţară străin, este validă în România, dacă s'au observat formele prescrise de legea străină. (Art. 2 paragraful ultim C. civil).

Românul astfel căsătorit în străinătate, n'are nevoe de a transcrie actul de celebrare al căsătoriei la reîntoarcerea sa în ţară, întru cât art. 152 din codul nostru civil a desfiinţat această formalitate prescrisă de art. 171 din codul francez. (Cas. II, 19 Sept. 1922 cu notă de D. Alexandrescu, P. R. 131 III 923).

3. Nulităţi.

5. — Dreptul de a controla existenţa unei căsătorii cu diversele ei consecinţe nu aparţine în mod exclusiv soţilor sau pretinşilor soţi sau rudelor acestora; orice persoană împotriva căreia soţii sau pretinşii soţi sau moştenitorii acestora, se prevalează de drepturi ce decurg din pretinsa căsătorie, are facultatea de a discuta existenţa căsătoriei, şi aceasta indiferent de orice decizie judiciară care ar putea fi dată în afară de ea. (C. Ap. Paris Fr. 20 Nov. 1928 cu nota de René P. Râmniceanu, P. R. 148 III 929).

6. — Hotărîrea care constată că în domiciliul unui om însurat a intrat o concubină la câteva zile după ce femeia legitimă fusese isgonită, că în urma unei plângeri a acesteia din urmă pentru adulter, comisarul de poliţie a găsit la domiciliul conjugal pe această concubină care locuia acolo şi căreia i-a făcut cunoscută calitatea sa, şi scopul vizitei sale, şi care adaugă că, astfel, nu poate invoca buna sa credinţă când după 18 luni, înainte de pronunţarea divorţului între soţi, ea s'a căsătorit cu soţul nedivorţat, justifică legalmente în aceste împrejurări şi aprecieri care scapă controlului Curţei de Casaţie şi fără a răsturna regula probei, decizia prin care, pronunţând nulitatea celei de a doua căsătorii, respinge concluziunile concubinei tinzând la aplicarea art. 201, 202 c. civ. (Cas. civ. fr. 19 Oct. 1927, P. R. 84 III 928).

4. Efectele căsătoriei.
a) **Drepturi şi datorii între soţi.**

7. Autoritate maritală. — Exerciţiul autorităţii maritale necomportând întrebuinţarea brutalităţilor, ca de exemplu pălmuirea femeii de către bărbat şi răsturnarea ei pe pat, fapte cari constituie infracţiuni la legea penală, admite o scuză ilegală judecătorul care, socoteste că răspunsurile femeii la observaţiile bărbatului pot justifica lovirile aplicate de soţ. (Cas. Cr. fr., 9 Februarie 1923, P. R. 72 IV 924).

8. — Soţul, în calitate de şef al comunităţei şi în virtutea autorităţei domestice care îi este recunoscută de lege, are un drept de control şi de supraveghere asupra corespondenţei soţiei sale şi poate s'o producă în justiţie: acest drept n'ar putea să sufere o restricţiune în cursul procedurei de divort. (C. Ap. Bordeaux-Fr. 2 Sept. 929 cu nota de Marcu R. Cohin, P. R 147 III 929).

9. — Dacă ordonanţa care a fixat soţiei un domiciliu separat suspendă legătura conjugală, ea n'are de rezultat să facă să dispară datorille care există între soţi, autoritatea maritală subsistând atât cât căsătoria n'a fost dizolvată, deci şi dreptul de a supraveghia corespondenţa continuă şi el să existe. (C. Ap. Bordeaux Fr., 2 Sept. 1929 cu nota de Marcu Cohin, P. R. 147 III 929).

10. Domiciliu.— Obligaţia impusă soţilor prin art. 196 c. civ. se întemeiază pe însuş scopul esenţial al căsătorii care este stabilirea unei vieţi comune între soţi, de unde rezultă că această obligaţiune este în realitate o simplă datorie morală, a cărei neîndeplinire nu este susceptibilă de sancţiunile juridice prevăzute de lege pentru executarea obligaţiunilor legale sau convenţionale, cu caracter patrimonial. (Cas. I, 22 Noembrie 1922 cu nota de Andrei Rădulescu, P. R. 261 I 923).

11. — Prin urmare, refuzul soţului de a-şi primi soţia în domiciliul conjugal nu poate avea altă consecinţă decât o cerere de alimente sau de divorţ din partea soţiei, iar nu o cerere de reintegrare pe calea art. 66 bis pr. civ., care devine inadmisibilă prin însăş ineficacitatea executării ei. (Cas. I d. 22 Noembrie 1922, v. supra).

12. — Deşi potrivit art. 196 cod. civ., corelativul dreptului bărbatului de a pretinde femeii sale să-l urmeze oriunde va crede el util să-şi stabilească domiciliul, este obligaţia acestuia de a primi pe femeie şi a-i înlesni totul pentru vieţuirea sa, totuş considerând că aceste obligaţii şi drepturii au un substrat predominant moral — acel al comunităţii de vieţuire — ele nu sunt susceptibile de realizare „manu militari". (T. Ilfov I com. Ordon. 2733/931, cu notă de Virgiliu K. Constantinescu, P. R. 215 II 931).

12 bis. — Domiciliul legal al femeii măritate nu se confundă neapărat şi întotdeauna cu acel al bărbatului; iar statutul personal musulman nu stabileşte, ca art. 108 din codul francez (93 c. civ. rom.), regula că femeia măritată nu poate avea alt domiciliu decât acel al bărbatului. (C. Ap. Alexandria Egipt, 13 Ianuarie 1918, P. R. 160 III 924).

13. — Femeia căreia bărbatul îi refuză intrarea în domiciliul conjugal, după ce lui i se respinsese o cerere de divorţ, este în drept să ceară de la justiţie autorizarea de a fi reintegrată în acest domiciliu, cu copilul ce i se încredinţase, fiind vorba de îndeplinirea unei obligaţiuni legale. (C. Ap. Lion, 14 Mai 1920, P. R. 56 III 922).

14. — De câte ori femeea părăseşte domiciliul conjugal, fără nici o cauză binecuvântată, tribunalele pot să ordone reintegrarea acestui domiciliu, condamnând-o la daune în folosul bărbatului, pentru cazul când nu se va conforma ordinului justiţiei. (T. La Fleche cu nota lui D. A. în P. R. 145 III 922).

15. — Orice act al soţului chiriaş e opozabil soţiei şi în genere familiei sale, care are domiciliul legal unde îl fixează soţul. In timpul căsătoriei soţia nu are calitatea a ataca actele, chiar vexatorii făcute de soţ. Ea e obligată a urma pe soţ şi în caz de refuz al acestuia de a o primi poate cere alimente în cari se cuprinde şi o locuinţă convenabilă. (J. Oc. I Buc., c. de jud 771/922, P. R. 94 III 923)

16. Intreţinere. — Nu se poate susţine că, prin autorizarea maritală la înstrăinarea averei parafernale, soţul ar consimţi la înstrăinarea averei sale proprii şi deci s'ar putea pronunţa decăderea în contra sa, deoarece art. 1284, care impune soţiei, în anumite cazuri, obligaţia de a contribui cu o treime din venitul avere parafernale, la sarcinile căsătoriei, nu ridică soţiei dreptul de a dispune de acea avere. (Cas. I. d. 51/923 cu nota de H. Anavorian, P. R.307 I 923).

17. — Soţul care consimte ca soţia sa să părăsească domiciliul conjugal, sau care nu încearcă nici-o diligenţă utilă spre a o face să se întoarcă, nu se poate sustrage de la plata datoriilor de menaj şi întreţinere personală, ce soţia a contractat în noua sa locuinţă. In aceste împrejurări, soţia continuă să lucreze în virtutea mandatului tacit dat de soţul ei. (T. Anvers, 22 Mai 1921, P. R. 88 III 922).

18. — Pentruca datoriile contractate de soţie să poată obliga comunitatea, trebuie neapărat ca aceste datorii să fie propor-

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.iini.ro

ţionate cu activul comunităţii conjugale şi cu câştigurile realizate de bărbatul ei. (T. Anvers, 22 Mai 1921, P. R. 88 III 922).

19.— Potrivit art. 196 c. civ. bărbatul fiind dator a da soţiei sale în timpul căsătoriei, tot ce este necesar pentru vieţuirea ei, după starea şi puterea sa, ca atare, acţiunea unui terţiu, introdusă direct în contra soţiei, pentru repetirea alimentelor şi medicamentelor furnizate soţiei, pe baza ideii unei negotiorum gestio, ori a îmbogăţirii fără cauză (de in rem verso), chiar în cazul când se dovedeşte că soţul nu are nici o posibilitate de plată, iar soţia este dimpotrivă, o persoană avută, este inadmisibilă. (C. Ap. Iaşi II 13 Februarie 1925, P. R. 149 III 926).

20. — Terţiul nu poate exercita acţiune directă pentru îmbogăţirea realizată de femeea măritată din prestaţiile făcute de terţiu şi a căror plată incumbă soţului care are răspunderea în conf. cu art. 196 c. civ. (C. Ap. Iaşi II, 13 Februarie 1926, cu nota de Florin Sion, P. R. 53 III 927).

21 Nume şi naţionalitate.— Dacă un principe s'a căsătorit fără consimţământul capului familiei princiare, soţia lui, chiar dacă ar fi de condiţie inferioară, este în drept să-i poarte numele, întrucât noua Constituţie Reich nu se opune la aceasta şi întrucât este de principiu, din punctul de vedere al drepturilor civile, că o căsătorie este validă, chiar atunci când este contractată cu o femee de condiţie inferioară. (C. Ap. Iena, 7 Iunie 1920 cu nota lui D. Alexandresco, P. R. 16 III 923).

22. — Femeia care s'a căsătorit cu un heimatlos, nu dobândeşte, prin această căsătorie, nici o naţionalitate.

Această femeie, austriacă, de origină din Galiţia orientală, devenind poloneă prin efectul tratatului de pace, sechestrul pus pe averea ei, pe când era austriacă, trebuie să fie ridicat. (C. Ap. Aix, 27 Dec. 1921 cu nota lui D. A. în P. R. 101 III 924).

b) **Obligaţii faţă de copii.**

23. — Potrivit art. 185 cod. civ., soţii, prin singurul fapt al căsătoriei, contractează împreună îndatorirea de a alimenta a întreţine şi a educa copii, iar conf. art. 283 cod. civ. oricărei persoane i se vor încredinţa copii, tata şi mama lor vor avea fiecare dreptul de a priveghea asupra lor şi îndatorirea de a-i întreţine şi de a le da creşterea în proporţiune cu mijloacele lor. (T. Dolj I, s. 28/927 cu nota de I. Bursănescu, P. R. 119 II 931).

c) **Incapacitatea femeii măritate.**

24. — Capacitatea femeii mahomedane căsătorită cu un mahomedan, nu poate varia după religiunea persoanei cu care dânsa contractează, adică ea să fie considerată capabilă sau incapabilă a contracta fără autorizare maritală, după cum acela cu care contractează este sau nu musulman. (Cas. I d. 144/928 cu nota de I. Stambulescu şi A. Bentoiu, P. R. 81 I 928).

25. — Nici-o dispoziţiune legală nu răpeşte femeii căsătorită subt regim dotal, capacitatea de a se obliga cu autorizarea soţului ei; prin urmare, în regimul dotal ca şi subt oricare alt regim, obligaţiunile luate de femia autorizată în mod legal, sunt valabile, cu această singură restricţiune că ele nu pot fi executate asupra bunurilor dotale. (C. Ap. Lyon II Fr. 4 Iulie 1921, P. R. 14 III 928).

5. Conflict de legi.

a) **Condiţiile căsătoriei.**

26. — Art. 85 c. civ. rus interzicând supuşilor ruşi de confesiune greco-ortodoxă sau romăno-catolică, a se căsători cu persoane de alt rit decât religia creştină, căsătoria unui supus rus catolic cu un supus rus de religie mozaică, este nulă. (T. Seine, 15 Iulie 1920, cu nota d-lui I. R. B. în P. R. 67 III 923).

27. — Francezul care s'a căsătorit în Alsacia în 1919 cu o Alsaciană supusă dreptului local alsacian, neputând să abdice prin aceasta la statutul său de origine şi la drepturile cari se referă, în ceeace priveşte starea şi capacitatea în virtutea termenilor articolului 3 c. civ. este supus legei franceze singură, relativ la consimţământul căsătoriei şi al capacităţii. (T. Strasburg, Fr. 21 Dec. 1920, P. R. 115 III 92).

28. — Impiedicarea la căsătorie, înfiinţată de art. 57 c. cit, având de scop turbatio sanguinis în privinţa copiilor ce s'ar naşte din a doua căsătorie contractată de femee, nu interesează ordinea publică teritorială sau internaţională.

In consecinţă, a doua căsătorie contractată de o femeie despărţită, înaintea expirărei celor 10 luni de văduvie, nu cade sub scutul art. 2 al convenţiei dela Haga din 12 Iunie 1920. (T. civ. Alba 27 Febr. 1922 cu nota lui D. Alexandresco, P. R. 106 III 923).

29. — Femeea străină, despărţită în mod regulat în ţara ei, a cărei lege personală permite de a se căsători de al doilea înaintea expirărei termenului de 10 luni, prevăzut de art. 57 C. italian (210 C. civ. rom.), este în drept a se căsători de îndată în Italia, cu toate că termenul de văduie n'a expirat încă. (T. civ. Alba, 27 Febr. 1922 cu nota lui D. Alexandresco, P. R. 106 III 923).

b) **Formele căsătoriei.**

30. — Dacă pentru căsătoriile contractate în străinătate şi după formele admise în acea ţară, se aplică principiul „locus regit actum", această regulă este facultativă pentru acel care beneficiază de ea şi care conservă dreptul de a recurge, dacă vrea, la art. 194 c. civil fr. şi să administreze dovezile după legea franceză. (C. Ap. Lyon, 2 Iulie 1921, P. R. 121 III 926; aceiaş cu nota de S. K. în P. R. 114 III 922).

31. — Străinii se pot căsători în Franţa, conformându-se regulilor de ordine publică cari prescriu săvârşirea căsătoriei înaintea unui ofiţer al stării civile. (T. Seine, 7 Ianuarie 1922.; C. Ap. Paris, 17 Nov. 1922 cu nota lui D. Alexandresco, P. R. 70 III 923).

32. — In privinţa formei, din contră, căsătoria fiind supusă legei locului unde se face celebrarea, legea alsaciană determină nulităţile cari decurg din viciile de formă, excluzând legea personală a interesaţilor. (T. Strasburg 21 Dec. 1920, P. R. 115 III 922).

33. — Legea grecească cere, pentru validitatea unei căsătorii, ca ea să fie celebrată după ritul ortodox, de către un preot ortodox, chiar dacă unul din soţi aparţine unei alte dogme.

Este deci inexistentă înaintea legei naţionale a unui supus elin, căsătoria contractată de acest din urmă cu o franceză numai înaintea unui ofiţer al stării civile. (T. civ. Paris, Fr. 19 Nov. 1920 cu nota de D. Alexandresco; P. R. 127 III 923).

34. — Când doi sârbi au încheiat o căsătorie în Franţa în faţa unui ofiţer al stării civile, soţia nu poate obţine în faţa unui tribunal francez nulitatea acestei căsătorii, pe motivul că legea sârbească impune pentru validitatea legăturii conjugale, celebrarea căsătoriei în faţa unui preot ortodox.

Intr'adevăr, principiul secularizării căsătoriei în Franţa, care este legat cu legile de poliţie şi de siguranţă aplicabile conform art. 3 cod civil la toţi acei care locuesc pe teritoriul francez, implică validitatea celebrării pur civile a căsătoriei făcute de doi străini, ai căror statut personal nu admite decât celebrarea religioasă.

Tot astfel este, dacă legea sârbească nu încuviinţează israeliţilor capacitatea de a se căsători cu creştini. Incapacităţile de această natură, bazate pe deosebiri de rasă sau de religiune, nu ar putea să primească întărire în Franţa, cu toate că sunt conforme cu statutul personal al părţilor, fiind contrarii cu dreptul public francez şi cu egalitatea ce el stabileşte între orice persoane. (T. civ. Seine I, 7 Ian. 1922, P. R. 15 III 928).

35. — Este validă căsătoria celebrată înaintea unui ofiţer al stării civile între un sârb şi o franceză, cu toate că legea sârbească, care face din căsătorie, o instituţie religioasă, nu admite celebrarea ei decât înaintea unui ministru al cultului. (T. Sena-Fr. 7 Ian. 1922; C. Ap. Paris-Fr. 17 Nov. 1922 cu nota lui D. Alexandresco, P. R. 70 III 923).

36. — Aplicarea la străini a statutului lor personal, fiind subordonată respectărei ordinei publice franceze, care exclude proibiţia unei căsătorii având un caracter pur confesional, nulitatea unei căsătorii contractată între un sârb de religie israelită şi o franceză de religie catolică nu poate fi invocată în Franţa, pe temeiul legei sârbeşti, deşi această lege opreşte căsătoriile dintre creşti şi necreştini. (V. deciziile supra citate).

37. — Principiul secularizării căsătoriei implică validitatea, în Franţa, a celebrării pur civile a căsătoriei în străinătate, şi desfiinţarea ei tot civilă, de câte ori motivele invocate intră în cauzele de divorţ, prevăzute fie de legea locului unde căsătoria a fost celebrată, fie de legea domiciliului soţilor.

In acest caz, nu se ţine socoteală de legea religioasă a soţilor. (T. Paris, 15 Febr. 1922 cu nota lui D. Alexandresco, P. R. 108 III 926).

38. — Nici o formă solemnă nefiind cerută pentru existenţa căsătoriei, nici un înscris pentru proba acestuia, în statul New-York, judecătorii pentru a decide dacă există sau nu contract de căsătorie între două persoane locuind această ţară n'au de cercetat, prin orice mijloc de probă, decât dacă contractul s'a format între acestea prin concursul lor de voinţă. Judecătorii francezi vor cerceta şi ei acelaş lucru. (C. Ap. Paris Fr., 20 Nov. 1928 cu nota de Rene P.-Râmniceanu, P. R. 148 III 929).

c) **efectele căsătoriei.**

39. — Cu toate că o căsătorie a fost contractată în Anglia, tribunalele engleze nu au competenţa a prescrie executarea obligaţiilor ce rezultă din această căsătorie de câte ori soţii sunt străini şi nu au în Anglia nici domiciliu, nici reşedinţă. (Inalta Curte de Justiţie engleză, 16 Febr. 1914, P. R. 16 III 924).

40. — De asemenea, în lipsa unei proceduri special instituită în acest scop, ele nu pot să declare validitatea acestei căsătorii după cererea unuia din soţi. (ac. dec.).

6. Legislaţia teritoriilor alipite.

41. **Ardeal.** — In materia căsăto-

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.iini.ro

riei, art. 108 din legea matrimonială ungară deroagă dela dispoziţiunile generale ale art. 34 Cod. civ., austr. şi condiţionează valabilitatea căsătoriei contractată în străinătate, deci şi a celor din vechiul Regat, de îndeplinirea prescripţiunilor legei personale a părţilor, referitoare la capacitatea şi consimţimântul lor.

Dispoziţiunile de mai sus cată a-şi întinde aplicaţiunea în întreg domeniul statutului personal pentru că în situaţiuni creiate prin alipirea Ardealului României, teritorialitatea legei pe care o edictează C. civ. austriac, este incompatibilă cu principiul suveranităţii exteritoriale a legei personale, înscrisă în codul civil român ca un progres în ordinea stabilităţei drepturilor, protejate astfel de mobilitatea primejdioasă pe care o implică suveranitatea teritorială. (T. Cluj, s. 1786/1922, P. R. 23 III 923).

42. — Art. 55 din legea matrimonială, permite anularea căsătoriei din partea unui soţ sub două condiţiuni :

1. Să fie o inducere în eroare cu ştiinţă din partea celuilalt soţ şi 2. Această eroare să se refere la însuşirile personale esenţiale ale celuilalt soţ.

Insuşirile personale esenţiale, trebuesc considerate numai acele referitoare la persoana fizică, nu şi la situaţia materială şi să fie de aşa natură, încât numai în vederea lor căsătoria a fost contractată, şi că ea n'ar fi avut loc, dacă s'ar fi cunoscut adevărul.

Când defectele unui soţ nu pot fi de natură esenţială, şi nu au putut avea asupra celuilalt soţ atari influenţări care să-l împiedice dela convieţuire sau scopul căsătoriei aceasta nu poate să fie anulată. (C. Ap. Braşov I, 193/928, P. R. 156 III 928).

43. — In conformitate cu art. 91 cod. civ., părîtul în calitate de soţ, are îndatorirea să întreţină pe soţia sa în mod cuviincios potrivit averii sale şi să răspundă pentru ea la orice întâmplare. (J. oc. Caransebeş, 25 Iunie 1929, cu notă de dr. Antoniu Marchescu, P. R. 222 II 931).

44. — Conform art. 1237 c. c. a., în caz de îndoială, se prezumă că averea câştigată în cursul căsătoriei este achiziţia bărbatului, dacă nu se dovedeşte că soţia a câştigat-o din averea sa separată sau prin propria ei muncă.

Prin urmare, în speţă intimata nefăcând o asemenea dovadă, plata se consideră a fi făcută din averea soţului urmărit, iar proprietatea lucrurilor sechestrate, achiziţionate în asemenea condiţiuni, este a acestuia; deci greşit le-a scos prima instanţă de sub sechestru. (T. Someş I, s. 2456/920. P. R. 105 III 931).

45. Basarabia. — Din cuprinsul art. 1343—1345 şi 1346, procedura civilă rusă, rezultă că este admisă de lege procedura graţioasă pentru constatarea existenţii căsătoriei, şi legitimităţii naşterii, rămânând ca valabilitatea acestei constatări să fie contestată fie pe cale incidentală, fie pe cale principală de partea interesantă. (C. Ap. Chişinău I, d. 137/928, cu notă de L. Ciobanu, P. R. 192 II 929).

46. — Potrivit art. 90 codul civil rus, în oricare trib sau popor, inclusiv păgânii ,se pot contracta căsătorii după regulile şi obiceiurile lor, fără amestecul autorităţile civile ale Statului sau al celor duhovniceşti creştine, iar dovada acestor căsătorii civile se poate face, conform art. 34, 35 şi 36 codul civil rus, în lipsă de acte şi prin martori; căsătoria dovedită prin acest mijloc poate fi înscrisă şi mai târziu în registrele stării civile, legea neprevăzând nulitatea căsătoriei din cauza neînscrierii ei la timp în registrele matricole. (C. Ap. Chişinău I, d. 137/928, cu notă de L. Ciobanu, P. R. 192 II 929).

47. — Legea mozaică, permite celebrarea căsătoriei nu numai prin oficiul unui rabin sau al vre-unei alte autorităţi, confesionale, ci de către ori care particular însă numai în asistenţa martorilor şi cu îndeplinirea unor anumite forme rituale şi rostirea unor cuvinte sacramentale. Căsătoria astfel săvârşită se poate înscrie de rabinul ofiţer al stării civile fie deadreptul în registrele particulare ale rabinului, după cari, conf. art. 913 din legea stărilor sociale, le înscrie în registre, omisiunea acestor înscrieri nu poate atrage nulitatea căsătoriei, rămânând în discuţie numai dovada căsătoriei care poate fi făcută conf. art. 35—37 c. c. rus, deci şi prin martori. (C. Ap. Chişinău I, d. 137/928, cu notă de L. Ciobanu, P. R. 192 II 929).

7. **Studii, recensii şi note.**

48. —De l'étendue des droits de la femme dans le mariage musulman (Abd-el-Fattah-el-Sapad-Bey), recensie de N.-A Ionescu, (P. R. 45 IV 923).

49. — Le libre salarie de la femme mariée et la contribution des époux aux charges du ménage (André Veaux), recensie de I. Bursănescu, (P. R. 22 IV 927).

50. — A vedea : Adulter, Alimente, Autorizare maritală, Bigamie, Divorţ, Filiaţiune, Promisiune de căsătorie, Simulaţie.

CASTRARE.

V. Lovire.

CAUŢIUNE.

1, — Cu toate că renta de expropriere este un titlu garantat de stat, pe care instituţiile statului sunt obligate a-l primi şi socoti după valoarea nominală, totuşi atunci când un asemenea titlu este depus drept cauţiune de o parte litigantă la dispoziţia celeilalte, fiind vorba în asemenea caz de raporturile dintre doi particulari, tribunalele nu-l poate admite decât socotindu-l după valoarea reală. (T. Ilfov I, com., s. 47/924, P. R. 68 III 924).

2. — A vedea : Fidejusiune, Recurs, Suspendarea executării.

CAUŢIUNEA „JUDICATUM SOLVI".

1. — Prin convenţia internaţională din 4 Martie 1926, încheiată între Austria şi România, s'a stabilit în mod formal că între aceste două state există reciprocitate de scutire de cauţiune judicatum solvi, iar această scutire îşi produce efect deplin pentru toate procesele pendinte în faţa instanţelor judecătoreşti.

Aşa fiind, bine Curtea de Apel reformând sentinţa primei instanţe, a dispensat pe reclamantă de depunerea unei cauţiuni. (Cas. III, d. 725/927, cu notă de Dem. Paşalega, P. R. 234 I 928).

2. — Intre noul Stat maghiar şi România neexistând nici o convenţiune internaţională şi nici o reciprocitate, străinul ungur poate fi supus la cauţiune pentru cheltelile de judecată deşi cetăţeanul român n'ar fi obligat în acel Stat, la o asemenea cauţiune. (Cas. III, C. Ardelean, d. 1326/923, P. R. 61 III 924).

3. — A vedea : Cheltueli de judecată.

CAUZA OBLIGAŢIUNILOR.

V. Donaţiune deghizată, Obligaţiuni.

CAUZE CARI APĂRĂ DE PEDEAPSĂ.

V. Circumstante atenuante, Legitimă apărare.

CAZ FORTUIT.

V. Forţă majoră, Responsabalitate civilă.

CEHOSLOVACIA.

V. Tratate.

CEK.

(Art. 364 ş. u. C. Com.).

CUPRINS :

1. ***Condiţii generale (1—4).***
2. ***Plata cekului (5—11).***
3. ***Acţiunea derivând din cek (12—15).***
4. ***Pierderea cekului (16—18).***
5. ***Conflict de legi (19).***
6. ***Studii, recensii şi note (20—25).***

1. Condiţii generale.

1. — Spre deosebire de cambie, care constitue un instrument de credit, cekul este un instrument de circulaţie, un mijloc de plată, prin care emitentul sau trăgătorul cecului plăteşte beneficiarului, din depozitul cu care se află creditat la tras, de unde rezultă că cecul presupune în totdeauna existenţa unui depozit la tras din care trăgătorul autorizează pe beneficiar să ridice suma disponibilă, astfel că este de esenţa însuşi a cecului existenţa depozitului emitentului în mâinile trasului, fără de care cecul n'ar avea nici o raţiune. (T. Ilfov II, com. s. 986/921 cu notă de E. Paximade, P. R. 89 II 923; T. Ilfov II com. s. 521/923 cu nota de C. Toneanu, P. R. 59 II 924).

2.— Nu se poate asemăna condiţiunea juridică a cercurilor cu acea a tratatelor; cercurile nu sunt supuse formalităţii acceptării ele urmând a fi plătite la vedere ori într'un termen fixat de legiuitor dela înfăţişare (art. 367 c. com.) iar dovada împrejurării de fapt că refuzul de plată se bazează pe buna credinţă incumbă debitorului să o facă. In specie nu s'a răspuns acestei obligaţiuni, nu numai în cazul cecurilor care nu aveau provizionul făcut, dar nici chiar în cazul când provizionul există. (T. Putna II, s. 15/928 cu notă de N. Georgean, P. R. 72 II 928).

3.— Ceckul trebuind a fi datat din ziua în care a fost tras, data sa de emisiune este acea a zilei pe care îl poartă.

Prin urmare, trebueşte a se plasa la acea zi pentru a şti dacă proviziunea prealabilă şi disponilă cerută de lege, a existat. Insă pentru a aprecia buna sau reaua credinţă a trăgătorului trebuesc în mod necesar a se raporta la ziua în care trăgătorul a stabilit ceckul şi a luat astfel angajamentul că proviziunea exista la data cekului. (T. cor. Seine VIII Fr., 1 Iulie 1931, P. R. 106 III 922).

4.— Cekul este un instrument de plată care desesizează pe emitent de proprietatea sumei pentru care este emis.

In consecinţă trăgătorul nu poate să retragă provizionul fără a se face culpabil de un delict, chiar dacă această retragere are loc la 8 zile după emiterea cekului, termenul de 5 zile nefiind stabilit decât în interesul giranţilor. (C. Ap. Paris, 5 Mai 1924, cu notă de Stelian Ionescu, P. R. 29 III 927).

2. Plata cekului.

5.— Odată emis cekul, posesorul lui se

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.iini.ro

îmbracă cu toate drepturile ce trăgătorul are față de tras cu privire la depozutul din mâinile acestuia, astfel că în caz de refuz de plată, posesorul are acțiune directă împotriva trasului, raportul juridic între dânșii fiind născut odată cu emiterea cekului (T. Ilfov II com. ,s. 986/921, cu notă de E. Paximade, P. R. 89 II 923).

6.— Cu toate că se obișnuește de unele bănci ca odată cu emiterea cecului să trimeată trasului și un aviz de plată, întru cât însă această formalitate nu e cerută de nici un text de lege, neîndeplinirea ei nu poate îndritui pe tras de a se opune la plata cecului. (T. Ilfov II com. s. 986/921 cu notă de E. Paximade, P. R. 89 II 923; C. Ap. Galați II d. 50/922, cu notă de N. Jac Constantinescu, P. R. 104 II 923).

7.— Atâta timp cât trăgătorul are un depozit, trasul e îndatorat să onoreze cekul, oricare ar fi persoana ce i s'ar prezenta spre achitare, dacă cekul e la purtător, unei persoane determinate, dacă persoana e arătată în cek, sau proprietarului, dacă e la ordin și poartă mai multe giruri, fiind obligat numai a se asigura, mai întâi, dacă cecul ce i se înfățișează e alcătuit în forma cerută de lege și, apoi, dacă e semnat de trăgătorul dela care emană. (C. Ap. Galați II d. 50/922, cu notă de N. Jac Constantinuescu, P. R. 104 II 923).

8. — Prin primirea proviziunei din partea trăgătorului, trasul se obligă a plăti pe posesorii cekurilor emise în comptul și până la concurența proviziunei, dar această obligațiune a trasului se naște și subsistă numai față de trăgător, cu care a contractat și numai față de acesta trasul răspunde înaintea justiției pentru neexecutarea obligațiunei sale, iar nu și față de beneficiar, de care nici un raport juridic nu-l leagă. (Cas. III d. 2973/923, cu notă de Hugo Capon, P. R. 247 I 923).

9.— In ceace privește titlurile la purtător, prezentarea acestor titluri unde nu figurează niciodată numele creditorului,, creează o prezumțiune de proprietate care scutește pe purtător de orice altă justificare, prin extinderea principiului : „en fait de meubles, possesion vaut titres". Chiar în ceiace privește aceste titluri, cărora necesitatea unor operațiuni rapide le permite să circule numai prin transmisiunea din mână în mână, trebuie să se facă distincțiune între proba proprietății titlului și între proba identității purtătorului; astfel fiind, întrucât pentru orice operațiuni, băncile sunt obligate să-și ia informațiunile de identitatea părților cu cari tratează, cu atât mai mult banca, în speță era obligată să se asigure de identitatea celuia căruia i s'a achitat cecul, cu cât acest cec trebuia să fie plătit, la ordinul unei persoane determinate. Nefăcând aceasta și plătind cecul unei persoane străine, banca a cauzat un prejudiciu reclamantului pe care urmază să-l repare. (T. Sibiu, 17 Martie 1925, P. R. 130 III 928).

10. — Cine plătește nu este ținut să cerceteze autenticitatea girurilor (art. 287, 341 c. com. 309, 366 c. com. r.) și din acest punct de vedere nu are importanță falsificarea semnăturii girului, dar nu este dispensat de a cerceta autenticitatea semnăturii trăgătorului, astfel încât dacă aceasta nu este adevărată și întrucât trăgătorul fictiv nu a contractat nici-o obligațiune (art. 327 și 341 c. com. it., 352, 336 c. com. r.) cekul bancar nu produce efecte juridice. (C. Ap. Parma, 7 Dec. 1920, P. R. 102 III 922).

11.— Chitanța datată, cerută de lege din partea acelui care primește plata unui cek fie și la purtător, este o formalitate substanțială, în lipsa căruia plata cekului nu poate fi privită nici ca regulată nici ca liberatorie; iar acela care plătește un cek în aceste condițiuni comite o greșală, atrăgând după sine totdeodată și răspunderea lui civilă și răspunderea lui fiscală.

Prin urmare, bancherul care plătește un cek purtătorului, fără de a pretinde ca aurul în alb, autorizat de lege, să fie urmat de chitanța sumei, comite o culpă vădită, care nu-i îndrituește să invoace împotriva purtătorului unui duplicat, plata făcută la prezentarea originalului. (C. Ap. Paris III 8 Dec. 1921, P. R. 30 III 926).

3. Acțiunea derivând din cek.

12.— Faptul neprezentărei cecului înăuntrul termenului de 15 zile, prescris de art. 367 c. com. atrage pentru posesorul lui numai perderea acțiunei contra giranților și chiar contra emitentului dacă, după expirarea termenului, suma nu mai este disponibilă prin faptul trasului, fără a rezulta de aci că beneficiarul sau posesorul este decăzut de a cere să fie plătit de tras, atâta timp cât acesta nu face dovada lipsei sau indisponibilității depozitului. (T. Ilfov II com. sent. 986/921, cu nota d-lui E. Paximade, P. R. 89 II 923).

13.— Din cauza naturii și funcțiunii sale de a satisface nevoile generale ale circulațiunii, cekul trebuie prezentat la plată într'un anume termen pe care-l fixează la 8 zile dela emisiune când cecul este emis în locul plății și la 15 zile dacă este plătibil într'altă parte.

Aceste termene se aplică atât cekurilor plătibile la vedere, cât și celor plătibile într'un termen dat care nu poate fi mai mare de 10 zile dela înfățișare.

Consecința nerespectării acestor termene, este pierderea acțiunii cambiale în contra trăgătorului prin neplată. (T. Ilfov I com. s. 521/922, cu notă de M. Stern P. R. 129 II 924; aceiaș cu notă de C. Toneanu, P. R. 59 II 924).

14.— Art. 366 c. com. prevede că toate dispozițiunile asupra cambiilor referitoare — între altele — la plata și la acțiunea cambială sunt aplicabile și cekului, de unde urmează că și în această materie trasul ne participând la formarea contractului și neluându-și, până la acceptare sau plată, nici o obligațiune directă față de beneficiar , el nu poate fi silit pe cale de acțiune în justiție, să achite cekuri, a căror plată a refuzat-o. (Cas. III d. 293/923, cu notă de I. N. Fințescu, P. R. 110 I 923; aceiaș cu notă de Hugo Capon, P. R. 247 I 923).

15.— Când acțiunea pentru neplata cekului este îndreptată nu contra emitentului ci contra girantului, lipsa proviziunei nu se poate imputa acestuia ci emitentutului. (C. Ap. Buc. III d. 433/927, cu notă de M. Ghelmegeanu. P. R. 205 II 927)

4. Perderea cekului.

16.— Proprietarul unui cec pierdut sau sustras poate cere anularea lui la Tribunalul comercial al locului plății, aceasta în baza dispozițiunilor art. 366 c. com. și după normele indicate în art. 355 și 356 c. com.

In aceste cereri, competința fiind „ratione loci" și codul de comerț nedispunând nimic referitor la aceste incompetințe, urmează a se aplica dispozițiunile dreptului civil, în speță a art. 108 din procedura civilă, după care această incompetință este considerată de ordine privată și ca atare se acoperă prin tăcerea părților.

Prin urmare dacă locul plății cecului este fixat într'o țară străină și cererea pentru anularea lui s'a introdus la o instanță din România, această instanță nu poate să-și decline competința trimițând pe parte ca să-și îndrepte cererea la tribunalul locului plății în străinătate, atâta timp cât partea față de care se cere nulitatea nu invocă incompetința. (C. Ap. Buc. 4 April. 1924, cu notă de I. G. Calmanovici, P. R. 88 III 924).

17.— Intrucât, atunci când e vorba de reconstituirea unui cec pierdut, legiuitorul a fixat două grade de jurisdicție în fond, președintele tribunalului și completul tribunalului, nu mai există drept de apel la Curte. (C. Ap. Buc. III d. 60/925, cu notă de Dem. Stoenescu, P. R. 150 II 926).

18.— Chestiunea de a ști care instanță urmează a îndeplini formalitățile pentru anularea unui cek pierdut se rezolvă potrivit regulilor de drept comun, după care competința în materie de acțiuni sau cereri comericale se determină după alegerea reclamantului. (Cas. III d. 97/927, P. R. 131 III 927).

3. Conflict de legi.

19.— Obligațiunea impusă posesorului cekului de a-l prezenta trasului într'un anumit termen face parte din procedura de executare; prin urmare formele ce trebuiesc observate sunt acelea ale locului unde se face executarea. (C. Ap. Buc. III d. 433/927, cu notă de M. Ghelmegeanu, P. R. 205 II 927).

6. Studii, recenzii și note.

20. — Travellers, cheques de St. Georgescu-Olenin, (P. R. 25 IV 927).

21.— Cecul vade-mecum de St. Georscu Olenin. (P. R. 45 IV 928).

22.— Tendința internaționalizării cecului de I. L. Georgescu. (P. R. 115 IV 928).

23.— Unificarea internațională a dreptului cekului, le I. L. Georgescu (P. R. 161 IV 931).

24.— Le cheque et sa fonction économique (A. Buisson) recensie de M. Ghelmegeanu. (P. R. 52 IV 923).

25.— V. Cambie, Plată, Titlu de credit.

CERCETARE LOCALA.

(Art. 22 ș. u. Pr. Civ.)

1.— Art. 224 pr. civ., prevede că nu se poate efectua o cercetare la fața locului fără ca părțile să fi fost citate în regulă pentru ziua hotărâtă, iar art. 225 mai prevede că despre cele constatate la fața locului se va dresa un proces-verbal (Cas. III d. 939/927, P. R. 43 III 928).

2.— V. Accelerare (lege).

CEREALE (imobilizarea lor).

(D. L. 2417 din 29 Iunie 1919).

1. — Decretul-lege No. 2417 din 29 Iurie 1919 și regulamentul promulgat prin decretul-lege No. 2504/919, dispunând imobilizarea cerealelor, au impus anume măsuri în această privință relativ la condițiunile în cari pot fi trecute cerealele, etc. Nerespectarea acestor dispoziții constitue infracțiuni, cari potrivit art. 12 din decretul-lege se judecă definitiv de tribunalele de județ, dreptul de apel în contra sentințelor date în asemenea materie fiind ridicat.

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.iini.ro

Deși posterior, prin decretul-lege No. 3376 din 8 August 1919, măsurile de imobilizarea cerealelor au fost abrogade, totuș infracțiunile comise sub imperiul decretului-lege No. 2417/919 se judecă după procedura stabilită printr'însul, iar nu după dreptul comun, astfel că apelul îndreptat la curte contra unei sentințe de condamnare dată pe temeiul lui, este inadmisibil. (Ap. Constanța, dec. 128/921, cu nota d-lui C. Stoicescu, P. R. 131 II 923).

CERERE RECONVENȚIONALĂ.

V. Accelerare (lege), Reconvențională.

CESIUNEA CREANȚELOR.

(Art. 1391 ș. u. C. Civ.)

CUPRINS:

1. *Noțiuni generale (1).*
2. *Creanțe cari pot fi cedate (2—3).*
3. *Condițiunile cesiunei creanțelor (4—5).*
4. *Formele cesiunei. Notificarea (6—15).*
5. *Efectele:*
   a) între părți (16—17);
   b) față de cei de al treilea (18—25).
6. *Legislația teritoriilor alipite (26—27).*

1. Noțiuni generale.

1.— Vânzarea unei creanțe este numită de lege când strămutare (art. 1392 cod. civ.) când cesiune (art. 1396 cod. civ.)

Cesiunea în sensul cel mai larg al cuvântului este transmisiunea prin act între vii a unui obiect necorporal. Această transmisiune care poate avea loc cu titlu gratuit sau cu titlu oneros este în special numită cesiune sau transport, atunci când este făcută prin mijlocul unui preț determinat în bani și ea constitue o specie de vânzare. (Jud. Ocol. III Galați 11 April. 1930, P. R. 111 III 930).

2. Creanțe cari pot fi cedate.

2.— S'a decis, spre a fi validă, că creanța trebue să aibă ființă în momentul cesiunei, dacă nu în forma ei definitivă, cel puțin în germene, căci altfel n'ar mai exista o creanță ci numai o eventualitate sau un proect de creanță care, ca atare, n'ar putea face obiectul unei cesiuni.

O astfel de cesiune fiind echivalentă unei vânzări, toate principiile dela vânzare sunt aplicabile și în această materie. (Jud. Oc. III Galați, 11 April. 1930, P. R. 111 III 930).

3.— In cesiunea unei rate chirii sau arenzii viitoare, validitatea convențiunei depinde de existența acelei chirii sau arenzi în patrimoniul cedatului, în momentul exigibilității ei, sau de condițiunea de a o avea, spre a o putea da, sau cel puțin a fi cuvenită cedentului în acel moment.

A hotărî astfel, înseamnă a admite că dacă imobilul s'a distrus integral prin incendiu, și nu mai există, sau pământul arendat a fost inundat și n'a produs deci nici o recoltă, prețul închirierei sau arenda să fie încă achitată deși obiectul convențiunei ar fi nul, ceeace însă legea oprește formal.

Alta desigur ar fi soluțiunea dacă o astfel de chirie sau arendă ar fi plătibilă prin anticipație, când plata n'ar fi condiționată formal de sosirea termenului, când ar fi la facultatea proprietarului a o cere oricând, ceeace în speță nici nu se poate discuta.

In speță, imobilul închiriat proprietatea cesionarului vânzându-se la 12 Martie 1930 iar chiria în litigiu trebuind să se plătească la 23 Martie 1930, cesionarul nu o mai avea în patrimoniul său la acea dată pentru a putea dispune de ea. (J. Oc. III Galați, 11 April. 1930, P. R. 111 III 930).

3. Condițiile cesiunei creanțelor.

4.— O vânzare sau cesiune de creanță nu este valabilă dacă la epoca vânzării, vânzătorul nu era proprietarul obiectului vândut ce creditorii îl puseseră în vânzare, și nici nu a devenit prin licitația la care nu luase parte. (C. Ap. Buc. II dec. 16/921, P. R. 29 III 922).

5.— Cesiunea de creanțe cu titlu oneros, constituind o adevărată vânzare, este supusă tutror regulelor generale ale acestui contract. Rezultă deci că pentru ca să existe cesiune de creanță trebuie să existe pe lângă consimțimântul părților, transmiterea în plină proprietate de la vânzător la cumpărător a obiectului— creanța cedată — și să existe un preț drept contra prestație. (T. Putna I s. 54/928, P. R. 28 III 930).

4. Formele cesiunei. Notificarea

6.— Când legea supune în mod expres unor condițiuni determinate de publicitate, opozabilitatea unui act juridic terților, aceștia sunt socotiți legalmente că nu cunosc acest act cât timp nu au primit publicitatea prescrisă de lege, de unde rezultă că cunoștința terțiului despre cesiunea unei creanțe nemodificată sau neacceptată, nu-i ridică dreptul de a se prevala de lipsa de notificare a cesiunii, afară de cazul când ar exista fraudă. (Cas. II d. 93/924, P. R. 84 III 924).

7.— Cambia deținută de una din societăți și transmisă — după contopirea sucursalelor ei cu cealaltă societate — în patrimoniul acesteia, nu este transmisă în mod legal, dacă lipsesc formalitățile de notificare către debitorul cedat.

Astfel, societatea care a rezultat din contopire, n'are nici o calitate de a deține cambia — care nu i-a putut fi transmisă în mod legal prin fuziune — și nici să stea în instanță. (T. Ilfov II com. s. 1818/924 , cu notă de I. G. Calmanovici și I. Wagner, P. R. 250 II 925).

8.— Cesionarul unei creanțe nu poate, conform art. 1393 cod. civ., să opue dreptul său unei a treia persoane, decât după ce a notificat cesiunea debitorului. (Cas. d. 1526/925 cu notă de Al. Cerban, P. R. 226 I 926; aceiaș în P. R. 145 III 925).

9.— Notificarea cesiunei către debitor are de scop a-l încunoștiința că creanța fiind în altă mână, el nu trebue a plăti primului debitor. (C. Ap. Buc. III dec. com. 18/920, P. R. 21 III 922).

10. — De aici urmează că debitorul nu poate invoca lipsa acestei formalități, de cât când ar justifica că a plătit primului creditor și astfel creanța sa este stinsă; art. 1395 c. civ. (C. Ap. Buc. III dec. supra. cit.; C. Ap. Chișinău I d. 14/921, P. R. 59 III 923).

11— Nu se aplică obligațiunea de transcriere prevăzută de art. 729 alin. 9, în ce privește cesiunile de venituri pentru un timp mai mare de doi ani, acel articol nereferindu-se decât la cesiunile de creanțe privilegiate sau ipotecare. (T. Prahova IV s. 224/927, cu notă de D. Ștefănescu-Priboi, P. R. 107 II 928).

12.— Notificarea cererei nu este prevăzută ca o formalitate esențială a acestei operațiuni juridice, ci numai în legătură cu opozabilitatea acestui transfer judiciar, debitorului cedant. (T. R. -Sărat, 26 Iunie 1928, cu notă de C. Zotta, P. R. 115 III 928).

13. — In cazul mai multor cesionări succesive, ultimul cesionar când celelalte nu s'au notificat, va trebui să notifice nu numai cesiunea făcută lui sau și vreo altă anterioară, ci toate cesiunile cari au avut loc, fiindcă drepturile ultimului cesionar nu sunt stabilite de câte ori nu dovedește în acelaș timp drepturile ce aveau cedenții anteriori, de a ceda creanța. Aceasta ca o consecință a principiului că nimeni nu poate transmite altuia mai multe drepturi decât are el însuș, în speță decât a dobândit. Lucrul acesta are importanță în socotirea procentelor datorate, în calcularea scadenței și eventual la achitarea capitalului. (T. R.-Sărat 20 Iunie 1928, cu notă de C. Zotta, P. R. 115 III 928).

14.— Formalitățile prevăzute de art. 1390 și 1833 c. civ., sunt prevăzute de legiuitor în scopul nu de a apăra pe debitor de plată în mod nejustificat, ci în scopul de a-i înștiința că creanța a trecut în altă mână, ca în necunoștință de acest fapt să nu plătească primului creditor și astfel cesionarul să fie expus la fraudă. Acesta nu va putea deci opune dreptul său decât în urma notificărei cesiunii ce o va fi făcut și nici nu va putea, conform art. 1833 că civ. să procedeze la execuțiunea silită a imobilului ipotecat, decât în urma notificării, care poate fi făcută în acelaș timp cu comandamentul ce se face debitorului. (T. R.-Sărat, 26 Iunie 1928, cu notă de C. Zotta, P. R. 115 III 928).

15.— Cesiunea prin gir a unei polițe de asigurare, înlătură obligațiunea notificării cerută de art. 1393 c. c. r. (C. Ap. Paris IV, 18 Dec. 1920, P. R. 36 III 922).

5. Efecte:
a) între părți.

16. — Conform cu principiile care conduc materia cesiunei cap. VIII, titlu V (despre vânzări), vinderea sau cesionarea unei creanțe cuprinde accesoriile creanței, precum: cauțiunea, privilegiul și ipoteca, iar în conf. cu disp. art. 1744 c. c. cesionarii vor putea exercita toate drepturile pe care le aveau și cedenții. (T. Muscel s. 556/926, P. R. 129 III 928).

17.— Cesiunea unei întreprinderi comerciale însemnează cedarea întregului patrimoniu al întreprinderii deci și al drepturilor cari fac parte din întreprindere, și al contractului de locațiune a unui imobil ce aparține acelei întreprinderi. (Cas. Roma 12 Mai 1920, P. R. 16 III 922).

b) Față de cei de al treilea.

18. — Deși proprietatea unei creanțe trece cesionarului, în raporturile cu cedentul, prin simplul efect al consimțimântului, totuș cesionarul nu poate opune dreptul său terților, decât după ce cesiunea a fost notificată debitorului, fie de cesionar, fie de cedent, sau acceptată de debitor printr'un act autentic. (Cas. II d. 93/924, P. R. 84 III 924).

19.— Prin „terțe persoane" se înțeleg în asemenea materie, toți acei cari n'au luat parte la cesiune și cari au interes legitim a o cunoaște și a o constata. (Cas. II d. 93/924, P. R. 84 III 924; T. R.-Sărat, 26 Iunie 1928, cu notă de C. Zotta, P. R. 115 III 928).

20.—Aceste persoane pot fi: a) debito-

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.iini.ro

rul cedat. (Cas. II d. 93/924, v. supra.)

21.— care în a sa calitate poate să evidenţieze acest lucru. (T. R.-Sărat, 26 Iunie 1928, cu notă de C. Zotta, P. R. 115 IV 928).

22.— b) reprezentanţii cedentului cu titlu particular, cari au dobândit drepturi asupra creanţelor cedate. (Cas. II d. 93/924, P. R. 84 III 924. T. R.-Sărat 26 Iunie 1928, cu notă de C. Zotta, P. R. 115 III 928).

23.— c) creditorii cărora le-a fost constituită în gaj creanţa cedată (v. dec. supra citate).

24. — d) creditorii chirografari ai cedentului, cari având drept siguranţă toate terenurile mobile şi imobile ale debitorului, pot, cât timp cedentul sau cesionarul n'a făcut ca dreptul ce rezultă din cesiune să fie opozabil terţilor, să considere creanţa ca făcând încă parte din patrimoniul debitorului lor şi s'o urmărească pe cale de poprire. (v. dec. supra citate).

25. — Când se constată în fapt că cedenta unui act de ipotecă, cedând creanţa ipotecară, îşi rezervă dreptul a încasa tot dânsa dobânzile pentru un interval de timp viitor şi când în actul de ipotecă se prevede că termenul împrumutului, în care se cuprindea şi termenul pentru care se rezervase dobânzile pe seama cedentei, era obligator, atunci faptul că debirezilierea anticipată a actului de ipotecă, nu obligă pe cesionar a restitui cedentei suma dobânzilor reţinută din preţul cesiunei, pentrucă prin radiere debitorul nu s'a descărcat de obligaţiunea de a plăti dobânzile rezervate cedentei prin actul de cesiune, iar cesionarul nu devenise titular decât numai pentru capital şi celelalte dobânzi ce derivau din act. (C. Ap. Buc. II d. civ. 47/925, P. R. 66 III 925).

26.— Creditorul asignat, care a acceptat cedarea de către debitor a contractului său şi l'a executat faţă de cesionar, fără a mai păstra nici un raport cu cedentul debitor, nu se mai poate întoarce în contra acestuia cu privire la modul cum se execută contractul de către cesionar; — aceasta cu atât mai mult când, ca în speţă, sumele pretinse derivă din executarea contractului posterioară cesiunii, iar nu anterioară ei. (Cas. I Ardeal, d. 1816/925, P. R. 129 III 926).

27.— Dacă după dispoziţiunile art. 2059 c. civ. rus, privitor la efectuarea cesiunii, trebuie a se face o menţiune legalizată pe însuş actul transmis, jurisprudenţa senatului ocârmuitor rus, validează cesiunea chiar în cazul când este făcută prin act casnic separat.

Deci, în specie, cedentul a putut să recurgă la constatarea cesiunii prin act separat şi chiar printr'o simplă petiţie adresată Tribunalului unde se judecă procesul. (T. Chişinău II 16 Febr. 1925, P. R. 69 III 925).

CESIUNEA DREPTURILOR LITIGIOASE.

(Art. 1309 c. civ.)

CUPRINS:

1. ***Noţiuni generale (1).***
2. ***Drepturi şi acţiuni supuse prohibirei art. 1309 c. civ. (2—4).***
3. ***Caracterul nulităţii (5).***
4. ***Studii (6).***

1. Noţiuni generale.

1.— Conform art. 1309 c. civ., judecătorii, membrii Ministerului Public şi advocaţii, nu se pot face cesionari de drepturi litigioase care sunt de competenţa Curţii de Apel în a cărei circumscripţie îşi exercită funcţiunile lor, sub pedepsă de nulitate. (Cas. II 22 Martie 1927, cu notă de S. Rosental, P. R. 145 I 927).

2. Drepturi şi acţiuni supuse prohibirei art. 1309 c. civ.

2. — Expresiunea „drepturi litigioase" din art. 1309 c. civ., nu poate fi interpretată prin dispoziţiunile art. 1403. c. civ. după care lucrul se socoteşte litigios când există proces sau contestaţiune asupra fondului dreptului, ci are o accepţiune mult mai largă şi anume că, pentru ca să existe drept litigios, trebuie ca în momentul cesiunei părţile să aibă serioase motive că o contestaţiune s'ar putea naşte într'un viitor mai mult cau mai puţin depărtat, cu ocaziunea dreptului cedat, şi cu privire la principiu şi la existenţa însăş a acestui drept. (Cas. II 22 Martie 1927, cu notă de S. Rosental, P. R. 145 I 927).

3.— Conform. art. 1309 c. civ. avocaţii nu se pot face cesionari de drepturi litigioase sub pedepsa nulităţii, iar prin drepturi litigioase se înţeleg conf. art. 1403 un lucru asupra căruia există proces început în momentul cesiunii şi neterminat sau judecat definitiv până la ziua vânzării, proces care să poarte asupra însuş fondului dreptului. (C. Ap. Buc. IV d. 31/926, P. R. 132 III 926).

4. — Există cesiune de drept succesoral oridecâte ori un comoştenitor vinde în folosul unui străin, dreptul său pe care îl are în succesiune, dacă însă dreptul succesoral este contestat şi una din părţile care susţine că are vocaţiune la acea succesiune, vinde dreptul pe care-l pretinde, atunci e vorba de o cesiune de drept litigios, deoarece în acest caz, dreptul cedat înainte de a fi un drept succesoral, este un drept litigios, şi numai în urmă capătă caracterul de drept succesoral, dacă s'a rezolvat litigiul recunoscându-se titularului acelui drept vocaţiunea la acea succesiune. (T. Ilfov s. 1411/925, P. R. 39 III 926).

3. Caracterul nulităţii.

5.— Motivele care au determinat sancţionarea cu nulitate a dispoziţiunei art. 1309 c. civ., fiind de a preserva pe magistraţi şi pe auxiliarii lor de orice bănuială, şi de a le menţine respectul justiţiabililor, este invederat că nulitatea edictată este absolută şi de ordine publică şi că poate fi în consecinţă invocată de orice persoană interesată. (Cas. II 22 Martie 1927 cu nota de S. Rosental — P. R. 145 II 927).

4. Studii.

6. — Cesiunea drepturilor litigioase, de Radu Dimiu, (P. R. 33 IV 926).

CETĂŢENIE.

V. Măsuri excepţionale. Naţionalitate.

CHELTUELI DE JUDECATĂ.

(Art. 138 ş. u. Pr. Civ. 50 l. Accel.)

1. — Judecătorii fondului au facultatea, în virtutea puterii discreţionare ce au, a obliga o parte la totalitatea cheltuelilor, cu toate că cealaltă parte a căzut parţial în pretenţiunile sale. (Cas. Req. Fr. 1 Mai 1928 cu nota de D. Cotrutz, P. R. 119 III 930).

2. — Potrivit art. 141 pr. civ. cheltuelile de judecată urmează a se împărţi pe capete şi întrucât instanţa care le-a pronunţat nu a dispus altfel, nu poate fi vorba de solidaritate şi nici chiar de împărţirea lor pe interese. (C. Ap. Constanţa d. 963/925, P. R. 4 III 927).

3. — Prin lege nu se prevede nici o decădere din dreptul de a obţine cheltuelile de judecată pentru partea care cerând asemenea cheltueli nu ar fi depus, conform art. 147 pr. civ., o listă amănunţită de cheltuelile pretinse.

Aşa fiind, şi întrucât judecătorii pot să aprecieze şi să fixeze quantumul cheltuelilor de judecată chiar şi în cazul când partea nu a depus o asemenea listă, urmează că numai prin exces de putere tribunalul înlătură cererea de cheltueli pe motivul că lista cheltuelilor nu s'ar fi depus. (Cas. I 31 Ian. 1927 cu nota de Dem. D. Stoenescu, P. R. 146 I 928).

4. — Afară de cazul în care instanţa a fost instituită în interesul particular al părţei care beneficiază de hotărâre şi cazul în care cheltuelile au fost ocazionate printr'o culpă a acesteia, judecătorul are obligaţiunea de a condamna la despăgubiri partea care pierde.

In consecinţă instanţa de apel care admite o excepţiune de incompetenţă de ordine publică ridicată de o parte, nu poate pune despăgubirile în sarcina sa sub îndoitul motiv că acţiunea ar fi fost adusă înaintea acestei instanţe pentru a se conforma părerei exprimată de această parte în actele sale şi că excepţiunea nu fusese ridicată decât în apel. (Cas. Civ. Fr. 25 Novembre 1929 cu nota de D. Cotruz, P. R. 62 III 930).

5. — Cheltuelile de judecată, cauzate cu aducerea martorilor domiciliaţi în ţară, chiar dacă nu locuiesc în localitate, le suportă, pârâtul care a căzut în pretenţiuni, iar stabilirea lor este lăsată la aprecierea instanţei de fond. (T. Someş I s. 166/930 P. R. 146 III 930).

6. — Taxele de înregistrare cari nu au cauza generatoare în dispoziţiile unei hotărâri şi cari sunt percepute numai cu ocazia acelei hotărâri, nu pot fi puse în sarcina altei părţi, decât aceleia căreia îi incumbă în baza legii fiscale, afară numai dacă o dispoziţie specială, pronunţată ca daune interese şi justificată prin constatarea unei culpe şi a unui prejudiciu nu a hotărât altfel. (Cas. Civ. fr. 15 Febr. 1921, P. R. 100 III 924).

7. — V. Cauţiunea judicatum solvi.

CHELTUELI PENALE.

1.— Conform art. 482 alin. II pr. p. dacă procedura a decurs numai în urma acuzării private şi inculpatul a fost achitat, sau dacă procedura a fost stinsă din cauza retragerei plângerei prealabile, cheltuelile penale vor fi restituite în primul caz de acuzatorul privat, iar în cel de al doilea, de către cel neîndreptăţit a face plângerea prealabilă.

Conform art. 479 pr. pen prin cheltuelile penale se înţeleg pe lângă acele anticipate de casieria statului începând dela cercetarea prealabilă, până la terminarea executării pedepsei, şi cheltuelile necesare ce s'au făcut acuzatorului privat, precum şi onorarul cuvenit reprezentantului şi apărătorului învinuitului, apărătorului privat, deasemenea şi cheltelile făcute de aceştia.

Din combinarea acestor două texte rezultă că în caz de achitare instanţele judecătoreşti sunt obligate ca la cererea părţei interesate să oblige pe reclamantul care a pornit şi susţinut acţiunea publică fără concursul reprezentantului minis public să despăgubească pe inculpaţi a-

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.iini.ro

tât de cheltuelile efective cauzate de acuzarea nemtemeiată, cât și de onorarul pe care numiții trebue să-l achite advocaților cari l-au apărat. (T. Someș I, 27 Ian. 1930, P. R. 39 III 930).

CHEMARE IN GARANȚIE.

(Art. 112—114 Pr. Civ.)

1. — Instanța de fond e în drept a aprecia și decide dacă o cerere de chemare în garanție care este de natură a întârzia soluția cauzei principale, urmează a fi judecată împreună sau separat de cererea principală, cu singura obligațiune de a motiva hotărârea sa. (Cas. I d. 390/921, P. R. 61 III 922).

2. — Prin admiterea unei cereri de chemare în garanție, contractul judiciar se face cu toate părțile, reclamanți, pârâți, chemat în garanție, acesta din urmă fiind parte principală față de garantat și intervenient pentru interesele acestuia față de celelalte părți.

Ca atare garantul poate face apel și spre a reforma hotărârea prin care garantatul este condamnat. Dacă nu a făcut apel, nu mai poate figura în instanță. (T. Dorohoi jurnal 640/920 cu nota d-lui Dim. Hozoc, P. R. 216 II 922).

3. — Însăși natura contestației exclude admisibilitatea chemării în garanție. (Jud. Oc. Herța-Dorohoi. 16 Aug. 1926, cu nota de Traian Scriban, P. R. 140 III 926).

4. — Procedura de urmat în judecata cererii asupra garanțiilor — ca cerere secundară — este aceeaș ce se urmează în cererea principală. Această ultimă cerere, dacă este de natură comercială, are termen de apel o lună; cererea de chemare în garanție, ca cerere secundară, va avea deci și ea același termen de apel de o lună. (Cas. III d. 197/927. P. R. 86 III 927).

5. — In deosebire de sistemul procedurii civile române, unde chematul în garanție este obligat să participe la proces și, în cazul condamnării pârâtului principal, poate fi condamnat și chematul în garanție, către pârâtul principal, din contra, în sistemul procedurii civile ruse, chematul în garanție este liber să participe sau nu în proces, iar dacă participă, el apare numai ca un ajutor al părței principale, dar nu poate fi obligat la nimic, acțiunea în regres putându-se exercita numai după rezolvarea definitivă a procesului principal. (C. Ap. Chișinău II, d. 40/928, P. R. 99 III 928).

6. — Simpla chemare în garanție ne creind raporturi juridice decât între pârât și cel chemat în garanție, nici o instanță nu este legată între acesta și reclamantul principal. In consecință, reclamantul principal care a pus concluzii numai în contra pârâtului nu poate pretinde ca să fie condamnat chematul în garanție, în profitul lui. (Cas. Civ. Fr. 29 Nov. 1922, P. R. 39 IV 923).

CHESTIUNI PREJUDICIALE.

CUPRINS:

I. Materia civilă.
1. Chestiuni penale („le criminel tient le civil en état") (1—9).
2. Chestiuni de jurisdicție (10).
II. Materia corecțională.
1. Chestiuni prejudiciale de acțiune.
a) Starea civilă (11).
b) Falimentul (12—14).
2. Chestiuni prejudiciale de judecată:
a) Starea civilă (15—17).
b) Proprietatea (18—21).

I. Materia civilă.

1. Chestiuni penale („le criminel tient le civil en état").

1. — Potrivit art. 8 pr. pen. rom. care face aplicarea principiului „le criminel tient le civil en état", atacarea penală se judecă înaintea atacării civile.

Pe de altă parte însă conform art. 349 al. III, cod com., excepțiunile personale nu vor putea întârzia condamnarea la plată, decât dacă ele sunt lichide și de o grabnică soluție și în toate cazurile întemeiate pe o probă scrisă.

Deci, bazată pe acest text de lege special cambiei, instanța judecătorească nu poate admite suspendarea acțiunii cambiale, pe motivul că cu certificatul parchetului se dovedește că s'a făcut plângere penală de către debitor contra creditorului cu privire la această cambie, fără a dovedi însă pentru ce fapt anume, și cu atât mai mult cu cât nici nu este deschisă acțiunea publică, iar pe de altă parte debitorul recunoaște că dânsul a semnat cambia și care este făcută cu toate formele de lege. (Jud. Oc. Bazargic, C d. jud. 66/926, P. R. 92 III 1926).

2. — Ca și după dispozițiunile art. 170 pr. civ. când nu există acțiune publică deschisă pe cale principală pentru fals, ci partea face o simplă declarație, fără să indice cel puțin pe autorul falsului, în scop de a obține numai suspendarea procesului civil, această suspendare este facultativă pentru tribunal ca instanță civilă, iar art. 181 pr. civ. prevede că instanța civilă apreciază și numai dacă găsește că sunt indicii serioase de fals atunci va suspenda procesul civil.

Doctrina și jurisprudența este constantă în sensul că instanțele de fond nu trebuie să admită și mai ales în acțiuni cambiale, declararea în fals decât în cazuri grave când sunt destule indicii că declarațiunea este într'adevăr sinceră și serioasă și că ele trebuesc respinse, când sunt inutile și ridicate numai din spirit de șicană, pentru a obține în acest mod suspendarea judecății procesului civil. (T. Fălticeni 23 Ian. 1928 P. R. 102 III 1928).

3. — Din cuprinsul art. 170 proc. civ. rezultă că legiuitorul a lăsat la facultatea judecătorilor de fond de a suspenda sau nu procesul civil, în caz de înscriere în fals, principiu aplicabil și la Curtea de Conturi. (Cas. III d. 482/931 P. R. 115 III 931).

4. — Din cuprinsul art. 170 proc. civ., rezultă neîndoios că instanța civilă înaintea căreia se produce inscripția în fals, are facultatea să suspende sau nu judecata, reținând sau trimițând dosarul instanței penale, și aceasta chiar și atunci când în cauză a fost indicat autorul aflat în viață. (Cas. III d. 922/931, P. R. 70 III 931).

5.— Nu este locul a se suspenda judecata până la judecarea instanței penale, sezisată printr'o plângere a societății în contra asociatului. Acea plângere nu privește decât raporturile între asociați și societate.

Prin urmare, toți acei cari au iscălit, acceptat sau girat cambia sunt obligați în mod solidar față de posesorul titlului. (T. Lyon-Fr. 19 Iulie 1920, P. R. 77 III 1926).

6. — Excepțiunea decurgând din art. 3 c. inst. crim. nu se poate primi, când cererea făcută în fața instanței penale are altă cauză și tinde la alt obiect decât cererea făcută în fața instanței civile.

Și anume comisiunea arbitrară a chiriilor sesizată de o cerere în validarea unui concediu dat de proprietar și de o cerere de prelungire notificată de chiriaș, nu va suspenda judecarea din faptul că o plângere a fost făcută de chiriaș în contra proprietarului pentru specula asupra chiriei. (Cas. civ. fr. 2 April 1921 P. R. 96 III 926).

7. — Acțiunea intentată de un asociat pentru a obține niște beneficii, ce pretinde că sunt ascunse din cauza falsului comis în registrele societății, trebue să fie suspendată până când instanța penală se va pronunța asupra falsului din registre. In acest caz, acțiunea publică suspendă judecarea acțiunei civile (C. Ap. Gand, Belg., 21 Iunie 1921, P. R. 150 III 1922).

8. — Maxima „le criminel tient le civil en était" nu se aplică dacă cele două acțiuni decurg din același fapt. (Cas. civ. fr. 1 23 Iulie 1923, P. R. 72 IV 924).

9. — Tribunalul civil este competinte a hotărâ asupra unei cereri făcută de Ministerul public, ținând la aplicarea legii din 1 Iulie 1901 și a decretului din 16 August același an, pentru disolvarea unei asociațiuni, nu ca urmare a unei acțiuni penale, ci din cauză că obiectul ei este ilicit. Imprejurarea că, în contra unuia din asociați există o acțiune publică în curs, pentru fapte personale, nu dă loc la aplicarea maximei: „le criminel tient le civil en etat", deoarece acțiunea publică și acțiunea civilă nu sunt îndreptate amândouă în contra aceleași persoane și au obiecte deosebite. (T. civ. Seine, 8 Nov. 1923, P. R. 8 IV 926).

2. Chestiuni de jurisdicție.

10. — Când una din părți a dobândit contra celeilalte o hotărâre definitivă în străinătate, a cărei executare s'a cerut înaintea instanței române, iar partea cealaltă ridică pretențiuni băneștí printr'o acțiune pendentă, nu este locul a se aplica art. 110 pr. civ., relativ la litispendență, deoarece una din hotărâri e definitivă și se judecă numai executarul. Așa fiind, această situație formează în drept o chestiune prejudicială, și pentru o bună distribuire a justiției — procesul, care ar avea să sufere consecințele cauzei prejudiciale, se suspendă până la tranșarea executarului. (T. Brăila I. jurnal 5625 din 1924, cu nota de Iosif Cohen, P. R. 281 II 924).

II. Materia corecțională.

1. Chestiuni prejudiciale de acțiune:

a) Starea civilă.

11. — Ministerul public nu poate să urmărească un delict de suprimare de stat atâta timp cât acțiunea civilă rămâne deschisă interesaților asupra chestiunii de stat.

In consecință, este casabilă decizia care condamnă pe o femee, pe motivul că ar fi declarat în calitate de mamă la ofițerul stării civile, un copil pe care nu l'a născut, cât timp chestiunea de stat nu a fost tranșată de instanțele civile sau nici măcar intentată înaintea lor. (Cas. crim. fr. 5 Nov. 1921 cu nota d-lui R. B. în P. R. 68 III 923)

b) Falimentul.

12. — In sistemul legiuirii noastre comerciale, falimentul constituie o chestiune prejudiciabilă care face obstacol la exercițiul acțiunei publice. (C. Ap. Galați I, 19 Nov. 1919 cu nota de C. Hamangiu, P. R. 292 II 922).

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.iini.ro

13. — Deşi art. 714 al I c. com. proclamă principiul independenţei procedurii falimentului înaintea jurisdicţiei comerciale şi a instituţiei şi procedurei penale, principiul în sine nu este absolut, deoarece această independenţă a procedurilor nu înseamnă că instanţa corecţională poate impieta asupra atribuţiunilor instanţei comerciale. (C. Ap. Galaţi I dec. supra cit).

14. — Conform cu dispoziţiunile art. 714 şi 875 cod com., acţiunea penală de bancrută nu este subordonată acţiunei comerciale de declarare în stare de faliment, ci independentă una de alta, şi ca atare judecata respinge cererea de suspendarea procesului de bancrută şi în fond condamnă pentru acest fapt. (T. Baia-Fălticeni, s. 2997/930 cu nota de G. Petruc P. R. 100 III 931).

2. Chestiuni prejudiciale de judecată:
a) Starea civilă.

15. — O femeie urmărită pentru adulter, poate să invoace nulitatea căsătoriei sale, spre a face să cadă acest delict, care se întemeiază pe violarea credinţei conjugale izvorâtă tocmai din această căsătorie; şi aceasta fie că nulitatea propusă este absolută sau relativă.

In asemenea caz, fiind vorba de o chestiune prejudicială, iar nu de o chestiune prealabilă, judecătorii represivi trebuie să suspende cauza penală şi să trimeată afacerea la judecătorii civili, cari singuri sunt competenţi de a judeca validitatea sau nevaliditatea acestei căsătorii, baza delictului de adulter. (Cas. crim. franc. 18 Ianuarie 1920. cu nota de H în P. R. 26 III 925).

16. — Art. 326 din codul civil (299 c. civil român), după care numai jurisdicţia civilă are competenţa de a judeca chestiunile relative în reclamaţie de stat ce se pot ivi cu această ocaziune, nu poate fi întins la chestiunile de naţionalitate.

Astfel, tribunalul represiv sesizat cu judecarea infracţiunii relativă la un decret de expulzare, este competent a decide dacă prevenitul este francez sau străin, şi dacă el a putut sau nu să fie expulzat. Nu este deci loc, în speţă, la o chestiune prejudicială de competenţă exclusivă a tribunalelor civile. (T. Bourg Franţa 9 Mart. 1921 cu nota de H. în P. R. 26 III 925).

17. — Crima de falş rezultând din înscrierea unui copil legitim ca născut din părinţi nedenumiţi, nu poate fi invocată decât după ce filiaţiunea a fost stabilită pe calea civilă. (Cas. Civ. fr. 19 Ian. 1926, cu nota de Matei G. Nicolau P. R. 133 III 928).

b) Proprietatea.

18. — Dreptul de proprietate neformând o chestiune prejudicială nici de acţiune şi nici de judecată pentru a suspenda penalul, judecătorul penal, în virtutea principiului că judecătorul acţiunei este şi al excepţiunei poate pe cale de apărare să admită inculpatului proba cu martori, pentru a dovedi un drept de proprietate asupra unui lucru, pe care se pretinde că le-ar fi distrus (Jud. oc. Băceşti-Vâlcea, 4 Febr. 1920, P. R. 40 III 1923).

19. — In penal, chestiunea prejudicială a proprietăţii nu este obligatoriu să fie pusă din oficiu de judecător; aceasta constitue un mijloc de apărare lăsat la dispoziţia părţilor (Jud. Lehliu-Ialomiţa 16 Dec. 1925, P. R. 61 III 926).

20. — Când infracţiunea depinde de existenţa sau ne-existenţa unui contract de arendare, judecătorul represiv are datoriă de a judeca el însuşi această chestiune de drept civil, ridicată în faţa lui de către părţile din proces.

Judecătorul represiv abţinându-se de a judeca această chestiune prejudicială de drept civil, absolut necesară pentru a se pronunţa asupra infracţiunei, a contravenit obligaţiunei sale şi a lipsit de temeiu legal dispozitivul hotărîrei sale, care, pentru acest singur motiv, trebue să fie cenzurat în Casaţiune. (Cas. Bruxelles, 31 Oct. 1921, P. R. 149 III 922).

21. — Judecătorul fondului, sezisat de o acţiune pentru distrugere de împrejmuire, nu poate să suspende procesul până ce ar interveni o deciziune asupra existenţei servituţii de trecere invocată. (Cas. Bruxelles, 16 Oct. 1922, P. R. 45 III 923).

CHIRII.

(Legi speciale asupra locaţiunii imoblelor).

CUPRINS :

I. Noţiuni generale.
1. Principiul şi raţiunea prelungirii contractelor de locaţiune (1—3).
2. Caracterul şi efectele legilor speciale (4—8).
3. Renunţarea la prelungirea termenelor din contracte (9—12).
II. Legile excepţionale asupra locaţiunei imobilelor:
a) Legea măsurilor excepţionale (13—17).
b) Decretul-lege 1420/920 (18—15).
c) Legea oficiilor de închiriere (26).
d) Legea din 14 şi 28 Aprilie 1922 (27—38).
e) Legea din 27 Martie 1924 (31—55).
f) Legea din 16 Aprilie 1927 (56—67).
g) Legea din 8 Aprilie 1928 (68—69).
III. Acţiunea în evacuare (70—72).
IV. Plata chiriei subt regimul prelungirei contractelor (73—75).
V. Note (76).

I. Noţiuni generale.
1. Principiul şi raţiunea prelungirii contractelor de locaţiune.

1. — Dispoziţiunea din decr.-lege prin care se prelungesc contractele în privinţa cărora există o hotărîre de evacuare neexecutată, are de obiect numai regularea exerciţiului dreptului de proprietate. Această dispoziţie lezează interesele private, dar legiuitorul este în drept a face să prevaleze interesul social asupra interesului indivizilor; ea nu violează Constituţia şi nu atinge prerogativele puterii judecătoreşti, întrucât hotărârea se menţine, însă se acordă o prelungire acestei categorii de chiriaşi. (Cas. S. U. d. 2/921, P. R. 74 III 922; aceiaş, cu notă de I. Glogoveanu, P. R. 166 I 923).

2. — Dacă legiuitorul ordinar, trecând peste convenţia părţilor, poate să ia dispoziţiuni în favoarea chiriaşilor prelungindu-le contractele de închiriere, acelaş drept trebuie să i se recunoască şi când e vorba de hotărîri de evacuare definitive dar neexecutate, pentru motivul că aceste hotărîri nu creează drepturi noui în favoarea proprietarilor, ele nu fac decât să constate, să declare drepturile părţilor cari rezultă din convenţiile încheiate între ele.

Prin urmare, acordând şi chiriaşilor cari se găsesc în această categorie o pă-

suire legală, nu se poate zice că legiuitorul impietează asupra prerogativelor puterii judecătoreşti întrucât o asemenea regulamentare îi este îngăduită într'un interes general. (Cas. S. U., d. 2/921, cu notă de I. Glogoveanu, P. R. 166 I 923).

3. — Scopul legiuitorului în edictarea măsurilor excepţionale şi în art. 6 şi 7 din decretul-lege No. 1420/920, fiind acela de a pune o stavilă speculei ce s'ar face de proprietari, prin sporirea mereu crescândă a chiriilor, rezultă că citatul art. 35 îşi are aplicaţiunea sa şi în cazul când contractul de închiriere, făcut posterior promulgărei sale, ar prevedea o anumită chirie, iar părţile l'ar fi executat de fapt pentru o chirie cu mult mai mare; specula este manifestă şi în acest caz şi sancţiunea ei rezultă de altfel şi din dispoziţiunile decretului-lege No. 1420/920, care prevede în mod formal că chiriile contractelor încheiate în urmă vor fi fixate de comisiuni arbitrale, iar dacă aceste chirii sunt obligatorii, cu atât mai mult cele stabilite de însăşi părţile contractante trebue să fie respectate, sporirea lor nemăsurată atrăgând sancţiunea art. 35. (Cas. 137/922, cu notă de D. Hozoc, P. R. 106 I 923).

2. Caracterul şi efectul legilor speciale.

4. — Oricare ar fi teoria care s'ar susţine asupra naturii juridice a fondului de comerţ, nu se poate admite prelungirea contractelor lor de închirere, căci fondul nu este în nici un caz un imobil, ci o personalitate aparte, sau un bun mobiliar corporal, sau incorporal în timp ce legile de prelungire a contractelor de închiriere se referă exclusiv la imobile. (T. Dorohoi, s. 346/920, cu notă de I. G. Calmanovici, P. R. 133 II 924).

5. — Când chiria prevăzută într'un contract de locaţiune în curs de executare a fost modificată prin efectul unei legiuiri excepţionale, ea rămâne dobândită părţilor pentru tot timpul desfăşurării contractului, chiar dacă un asemenea contract nu mai e supus nouilor sporuri de chirie acordate printr'o lege excepţională viitoare. In consecinţă chiriaşul nedepunând pe semestrul Aprilie—Octombrie 1924, cel puţin chiria plătită pe semestrul precedent, conform legii din 6 Aprilie 1923, pactul comisoriu expres prevăzut în contract, a operat rezilierea şi Justiţia cată să o pronunţe. (C. Ap. Buc. IV, d. 310/924, cu notă de I. Gr. Perieţeanu, P. R. 88 II 925).

6. — Prelungirea forţată a contractelor de închiriere făcută pe baza legilor excepţionale, este o reconducţiune analoagă cu reconducţia prevăzută de art. 1437 c. civ., şi ca atare, pentru a fi opozabilă noului cumpărător, cată să îndeplinească şi ea condiţiunile cerute de art. 1182 cod. civ. şi 722 proc. civ. chiar dacă contractul originar îndeplinea toate aceste cerinţe formale. (T. Iaşi I, 17 Martie 1926, P. R. 151 III 926).

7.— Prescrpţiile legii franceze din 9 Martie 1918, cari suspendă pentru durata ostilităţilor şi pentru cele 6 luni cari vor urma, fixând încetarea lor, orice acţiune a locatarilor contra chiriaşilor, nu sunt de ordine publică. (Cas. Civ. fr. 25 Iunie 1919, P. R. 11 III 922).

8. — Legislaţiunea excepţională privitoare la modificările aduse la contractele de închiriere prin starea de războiu, nu derogă la regulile de drept comun decât în cazurile prevăzute de acea legislaţiune în mod special. (Cas. Civ. fr., 20 Nov. 1919, P. R. 11 III 922).

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.iini.ro

3. Renunţarea la prelungirea termenelor din contracte.

9. — Când chiriaşul declară ce renunţă la contract, ori cari vor fi legile viitoare, deci orice dispoziţii favorabile legale i se vor ivi, — renunţarea la acest drept eventual este valabilă. (Cas. I, dec. 439/920, P. R. 1 III 922).

10. — Declaraţia de renunţare la beneficiul ori cărei prelungiri a contractelor de închirere ar putea rezulta din legi viitoare, nu poate fi considerată ca valabilă şi deci trebuie considerată nulă, fiindcă nu se poate renunţa decât la un drept ce există în momentul declaraţiunei, iar nu şi la drepturi viitoare. (C. Ap. Buc. I dec. 137/920, P. R. 24 III 922).

11. — Renunţarea obţinută de proprietar mai înainte de a dobândi imobilul şi în vederea cumpărări acelui imobil, e o renunţare subt condiţie suspensivă, condiţie care fiind împlinită face ca obligaţiunea chiriaşului să devie perfectă conf. art. 1017 c. c. în favoarea proprietarului. (C. Ap. Buc. I dec. 122/920, P. R. 23 III 922).

12.— Renunţările de prelungirea contractelor de închiriere făcute în momentul contractării, nu pot avea nici-o valoare juridică: deci chiriaşul, poate opune pe cale de apărare, nulitatea unei asemenea renunţări. (Cas. I d. 144/921, P. R. 46 III 922).

II. Legile excepţionale asupra locaţiunei imobilelor.

a) Legea măsurilor excepţionale.

13.— Dispoziţiunea art. 37 din l. măs. excepţ. prin care se prelungesc contractele de închiriere în curs sau cele ce se vor încheia, având de scop a pune stavilă speculei ce în împrejurări anormale creiate de războiul mondial, s'ar face cu închirierea imobilelor urbane, e o dispoziţiune de ordine publică.

Prin urmare, conform art. 5 c. civ. este nulă orice stipulaţiune din contractele de închiriere, prin care s'ar conveni la rezilierea contractului, „ad libitum", şi partea este în drept a opune nulitatea unei asemenea stipulaţiuni pe cale de excepţiune la acţiunea de reziliere. (Cas. I dec. 2/918, cu nota d-lui D. Hozoc, P. R. 174 I 922; Cas. I 36/920, P. R. 9 III 922).

14.— Faptul cuiva de a lua cu chirie un imobil compus din mai multe prăvălii şi locuinţe şi în loc de a le deţine spre folosul său, a le subînchiria sau a intenţiona să le subînchirieze spre a realiza câştiguri, constituie o acaparare de imobile, în sensul art. 38 l. măs. exep. (Cas. I d. 387/920, P. R. 61 III 922).

15.— Art. 37 l. măs. excepţ. care prelungeşte de drept contractele de închiriere nu a fost suspendat prin art. 3 al aceleiaşi legi, în favoarea mobilizaţilor, acest text referindu-se numai le decăderile de drepturi legale sau convenţionale cari nu sunt lăsate la facultatea părţii, ci operează de plin drept. (Cas. I dec. 655/920 P. R. 3 III 922).

16.— Prin art. 35, 37 şi 43 l. măs. exc. ca şi prin art. 30 din D-l 1420/920 nu s'a adus nici-o lezare privitor la mijlocul de dovadă al condiţiunilor de închiriere şi nici articolului 1441 c. civ. relativ la opozabilitatea acestei convenţiuni noului dobânditor al imobilului. (Ap. Buc. II dec. 267/921, cu notă de N. Stănescu, P. R. 110 II 922).

17.— Inchirierea unui zid, în schimbul unei plăţi anuale constitue un contract de închiriere, locul de pe zid destinat publicităţei este un local servind la un uzaj comercial. Legislaţiunea excepţională a legei din 9 Martie 1918 se aplică la toate contractele de închirere fără nici o restricţiune sau deosebire după cum localurile sunt sau nu locuite. (Com. Sup. Cas. Fr. 16 Iunie 1921 P. R. 13 III 928)

b) Decretul-lege 1420/920

18.— Din regula pusă de art. 4 al decretului-lege rezultă că se poate invoca anularea declaraţiei de renunţare la prelungirea unui contract de închiriere atât pe cale principală, cât şi pe cale incidentală şi chiar direct înaintea instanţei de apel, cu condiţiunea de a fi propusă în termenul de 10 zile admis de lege. (Cas. I dec. 439/920, P. R. I III 922).

19.— Prelungirea contractelor de închiriere expirate în Basarabia, a fost acordată prin D. L. 3468/919 numai contractelor încheiate de persoanele fizice, iar nu şi celor încheiate de persoane morale, sau asociaţiilor cu caracter asemănător. (T. Chişinău I, sent. 395/920, cu nota d-lui Const. Panaitescu, P. R. 125 II 922).

20.— Subînchirierile permise prin art. 30 al. I decretul-lege No. 1420/920 se referă numai la apartamentele destinate pentru locuinţă căci numai în privinţa lor poate fi vorba de camere disponibile cari trec peste trebuinţele familiei.

Contractul prin care chiriaşul principal al unui hotel subînchriază dintr'însul pentru cafenea, este nul potrivit al. III al aceluiaş articol, pentru că aci nu poate fi vorba de subînchirierea unor camere destinate prin natura întreprinderii de a fi subînchiriate, singurul caz în care al. II al aceluiaş articol permite subînchirierea la hoteluri. (C. Ap. Iaşi I d. 74/920 cu notă de C. Hamagiu, P. R. 117 II 922)

21.— Un asemenea contract de subînchiriere fiind nul de drept, chiriaşul nu este obligat a introduce, pentru anulare, contestaţiunea prevăzută de art. 4 din decretul-lege No. 1420 din 1920. (Ap. Iaşi I. dec. 74/920, cu nota d-lui C. Hamangiu P. R. 117 II 922).

22.— Intr'o societate în nume colectiv, încheiată anterior decretul-lege No. 1420 din 1920, dacă societatea s'a folosit de un imobil închiriat numai uneia din asociaţii fără ca el să fi fost adus ca aport social şi fără să se fi notificat proprietarului că imobilul a trecut în folosinţa societăţii, şi dacă a încetat apoi din viaţă asociatul beneficiar al contractului, astfel că societatea a luat sfârşit atât potrivit art. 92 codul comercial, cât şi de fapt, — asociatul în viaţă şi asupra căruia a trecut afacerea, nu poate beneficia de prelungirea contractului de închiriere. Societarul rămas în viaţă nu poate beneficia de acest contract, chiar dacă el ar fi fost adus ca aport social de fostul tovarăş, cât timp contractul de societate nu a fost publicat.

Singurii în drept a se folosi de prelungirea contractului ar fi moştenitorii asociatului decedat. (C. Ap. Galaţi II, d. 165/921, cu nota d-lui N. Jac Constantinescu, P. R. 149 II 923).

23.— Art. 24 din decretul-lege No. 1420/920 care dă în competenţa tribunalelor judecarea recursurilor contra sentinţelor Comisiunilor de arbitri, cu dreptul ca în caz de casare să evoace fondul, — nu cere ca în judecarea acestor recursuri deci şi a fondului în caz de evocare, să se emită două rânduri de citaţiuni, adică pentru desvoltarea motivelor de casare şi deosebit pentru discutarea fondului.

Prin urmare, dacă părţile citate în recurs au fost prezinte în instanţă şi au propus toate mijloacele lor de apărare, hotărârea dată este valabilă deşi s'a pronunţat şi asupra fondului în care părţile nu au fost citate în mod deosebit. (T. Ilfov II s. 892/921, cu nota d-lui C. A. Stoeanovici, P. R. 252 II 922).

24.— Clauzele de reziliere facultative, declarate inoperante de art. 4 al. 1 decretul lege No. 1420 din 1920, sunt cele obişnuite în contractele de închiriere şi pe temeiul cărora partea, în favoarea căreia au fost înscrise, are facultatea ca la simpla sa voinţă, nesupusă nici unei condiţiuni, care să depindă şi de împrejurări străine, să poată realiza contractul; prin urmare, în cazul când punerea în lucrare a unei asemenea clauze depinde şi de îndeplinirea unui fapt sau eveiment anterior, deci când este vorba de o condiţie simplă potestativă, nu mai poate fi vorba de o clauză inoperantă, ci de una valabilă. (Cas. I d. 650/922, P. R. 52 III 923).

25.— Prin art. 2 din decretul-lege No. 1420/920, nu s'a luat decât o măsură defavoare mai mult în folosul chiriaşilor şi s'a acordat beneficiul prelungirii şi acelor chiriaşi cari nu şi-au îndeplinit exact obligaţiunile contractuale în ce priveşte plata chirii, chiar dacă s'ar fi obţinut în contra lor hotărâri definitive, dar neexecutate, însă cu condiţiune de a depune până la 20 Aprilie 1920 chiria datorită pe trecut şi cea exigibilă pe viitor, cu sporul legal. Nu s'a modificat însă dreptul comun prin acest text de lege, şi nici convenţiunea părţilor într'un sens defavorabil chiriaşilor pe cari a voit tocmai să-i protejeze, asa încât nu s'ar putea pretinde, pe temeiul acestui text, rezilierea de drept a contractului în lipsă de o stipulaţiune expresă prevăzută în el. (Cas. I d. 795/923, cu notă de Al. Cerban, P. R. 222 I 923).

c) Legea oficiilor de închiriere

26.— Prin identitate de motive cu ultimul aliniat al art. 56, încuviinţând respingerea prelungirei în cazul când s'a schimbat natura comerţului sau industriei, comisiune are aceiaş împuternicire când chiriaşul a schimbat destinaţiunea lucrului închiriat, sub-închiriind o parte din imobil cu odăi mobilate. (Com. Sup. Cas. 16 Iunie 1921, P. R. 13 III 928).

d) Legile din 14 şi 28 Aprilie 1922.

27.— Prin „serviciu comandat" în sensul legii din 14 Aprilie 1922 asupra închirierilor, se înţelege orice desemnare pentru un serviciu special impus funcţionarilor din toate categoriile, fie civili, fie militari, deoarece legiuitorul a voit să avantajeze pe proprietarii funcţionari, şi dat fiind scopul urmărit de legiuitor este inadmisibil a se susţine că a voit să facă o distincţie între funcţionarii civili şi militari, fiindcă o atare distincţie n'ar fi avut nici o raţiune la alcătuirea legii chiriilor. (C. Ap. Buc. III d. 159/922, P. R. 36 III 923).

28.— Obligaţiunea ce are mama de a întreţine şi da locuinţă copiilor, încetează la căsătoria acestora.

Aşa fiind, fiica măritată locuind la părinţii săi, este considerată ca tolerată şi în caz când dânsa e proprietară, are dreptul, dacă îndeplineşte celelalte condiţiuni din lege, a evacua pe chiriaşul său, spre a se muta ea în imobilul ocupat de acesta. (Cas. I d. 1000/923, P. R. 53 III 924).

29.— Prin întrebuinţarea cuvântului „proprietar" legiuitorul 'i-a desemnat pe toţi cei cari ar avea fie complectă proprietate a imobilului, fie un desmembrământ care le-ar da dreptul la o acţiune identică cu a deplinilor proprietari de

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.iini.ro

case astfel că, în consecință, un soț dotal, care are singur dreptul de a urmări pe debitorii și deținătorii averei dotale, poate să fie socotit în sensul noii legi a chiriilor ca un proprietar, spre a beneficia de favoarea acordată de noua lege a chiriilor în paragraf. 6 al art. 1. (T. Dolj I. s. 258/923, P. R. 91 III 923).

30.— Legiuitorul căutând a înlătura de la beneficiul legii pentru prelungirea contractelor de închiriere, anume întreprinderi cari nu merită protecțiunea ei, a prevăzut prin art. 1 al acestei legi că nu se prelungesc contractele de închiriere pentru varieteuri, cafeuri-chantante, cabareturi, teatre, cinematografe și altele, considerând acestea ca localuri cu caracter de imoralitate.

Deși casele de toleranță nu sunt anume prevăzute de lege, ca fiind excluse dela beneficiul suscitatei legi, totuș ele sunt cuprinse, de fapt, în varieteuri, cafeuri-santante, cabareturi, etc., nefiind admisibilă presumția că legea ar fi înțeles a sacrifica dreptul de proprietate în folosul traficanților unui comerț scandalos și necinstit, a cărui imoralitate este netăgăduită și nu merită protecțiunea legii. (T. Telcorman, 278/923, P. R. 7 III 924).

c) Legea din 27 Martie 1924.

31.— Legiuitorul din 1924 continuând regimul de restrângere a dreptului proprietarului prin o nouă prelungire a contractelor de închiriere, a acordat proprietarilor, ca o compensație, noui sporuri de chirie, pe cari prin art. 13 le-a extins și asupra contractelor în curs de executare dacă ele au fost încheiate cu preț de chirie impus de legile excepționale. (Cas. I compl. chirii, d. 2202/924, P. R. 60 III 925).

32.— Art. 10 l. chiriilor de la 1924 prevăzând că chiria ce urmează a se plăti pe termenul de prelungire nu va fi în nici un caz mai mică decât chiria plătită la 1 Aprilie 1923, nu s'a putut referi la chiria exigibilă la această dată ci, după cum rezultă și din legile anterioare și art. 12 al legii în vigoare, legiuitorul a avut în vedere chiria plătită pe întreg anul 1923. (Cas. I chirii, d. 2347/924, P. R. 61 III 925).

33.— Art. 27 din actuala lege a închirierilor, dând în competința judelui de ocol, ca primă instanță, acțiunile până la 15.000 lei chiria anuală, a avut în vedere nu numai chiria stipulată în contract, ci întreaga chirie, cu toate sporurile certe și necontestate acordate de legile de prelungire ulterioare.

Atunci însă când valoarea locativă este contestată urmează a se lua de bază pentru determinarea competenței pretențiunea reclamantului și în tot cazul, fiind dubiu asupra acestei valori locative, urmează a se declara competinte instanța care are o competință generală, adică tribunalul, iar nu judecătoria de ocol. (Cas. I c. chirii, d. 2369/924, P. R. 61 III 925).

34.— Pentru determinarea chiriei din 1916 nu poate fi luat în considerare art. 1417 cod. civ., pentrucă acest text nu-și găsește aplicare în contractele prelungite în cari legile excepționale au stabilit alte norme pentru stabilirea chiriei cu cvartum incert la 1916. (Jud. Ocol. II Iași, Jurn. 964/924, cu notă de C. Ghimpețianu, P. R. 60 II 921).

35.— Din întreaga economie a legii chiriilor din 1924 și în special din art. 27 și 38, rezultă că comisiunile arbitrale instituite prin acest din urmă text de lege, au o competență cu totul limitată de a judeca numai cererile pentru fixarea chiriilor. (Cas. I c. chirii, d. 240/925, P. R. 61 III 925).

36.— Deși legea chiriilor prevede că numai proprietarii cari îndeplinesc condițiunile arătate în art. 19 și următorii, pot cere evacuarea chiriașilor lor, totuș, întrucât ceeace interesează în această materie a chiriilor fiind folosința imobilului iar nu nuda lui proprietate, urmează de aci că prin cuvântul proprietar, legiuitorul a înțeles și pe proprietarul de folosință, astfel că principial și uzufructuarul poate cere evacuarea chiriașilor în condițiunile în care legea de mai sus acordă acest drept proprietarilor și coproprietarilor. (Cas. I c. chirii, d. 2224/925, P. R. 17 III 926).

37.— Din art. 15 al legii din 1924, rezultă că locatarul căruia nu i s'a primit chiria de către proprietar, nu se poate elibera de obligațiunea sa și este în culpă față de proprietar, dacă nu dovedește că s'a conformat dispozițiunilor din art. 15.

Prin urmare în speță, rău instanța de fond, care dovedește că chiriașul nu s'a conformat disp. art. 15, respinge acțiunea proprietarului pe considerația că proprietarul ar fi în culpă pentru că chiriașul s'a prezentat a-i face plata la termen și nu i-a primit-o. (Cas. I 4053/925, P. R. 129 III 926).

38.— Prin art. 15 din legea chiriilor din 1924, legiuitorul voind a tăia dificultățile la cari puteau da loc diferendele ce se puteau ivi între proprietari și chiriași, relativ la plata chiriilor, a fixat modalitatea de plată a chiriilor cu facultatea pentru chiriași fie de a plăti chiria în mâna proprietarului fie a o consemna cu respectarea formalităților cerute de articolul 15. (Cas. I c. chirii, d. 4054/925, cu notă de Laurențiu Oanea, P. R. 18 III 926).

39.— In conformitate cu dispozițiunile art. 15 din legea chiriilor din 1924, numai neplata chiriei la termen, atrage rezilierea contractului de închiriere, iar această decădere de strictă interpretare prin chiar natura sa, nu poate fi întinsă și asupra neplății taxelor comunale puse în sarcina chiriașului prin dispozițiunile art. 10 din menționata lege, decât numai în cazul, când cuantumul lor fiind în prealabil determinat, ar exista termene categorice de plată. (Cas. I, d. 4843/925, T. R. 81 III 926).

40. — Atunci când acțiunea intentată pe baza art. 34 legea chiriilor a fost respinsă, chiriașul nu poate evacua din cauză că a căzut în stare de faliment, această împrejurare e de natură a crea un caz de forță majoră, ce trebuie examinat de instanțele de fond. (Cas. I, d. 4929/925, P. R. 50 III 926).

41. — Comisiunea arbitrală înființată prin legea chiriilor din Aprilie 1924, este competentă să se pronunțe, cu procedura ei sumară și rapidă, oridecâteori este o îndoială dacă atelierul sau locuința unui meseriaș formează obiectul principal al contractului. (Com. I arb. T. Ilfov, 10 Febr. 1925, P. R. 42 III 925).

42.— Art. 17 l. chiriilor din 1924 arată că de la promulgarea legii, nici-o nouă subînchiriere nu se mai poate face fără consimțimântul proprietarului, iar alineiatul următor prevede ca sancțiune pentru chiriaș, pierderea beneficiului acestei legi.

Dovada consimțimântului din partea vechiului proprietar nu se poate face decât în limitele art. 1441 c. civ., adică prin act cu dată certă, iar subchiriașul nu poate fi socotit ca o terță persoană în raporturile dintre actualul proprietar și locatarul principal; așa fiind, soarta contractului său făcut cu acest locatar este strâns legată de situațiunea recunoscută chiriașului principal, urmând astfel ca în caz de rezilierea contractului principal, să fie reziliat prin consecință și contractul dintre locatar și sublocatar. (J. Oc. Bazargic I, 13 Ian. 1925, P. R. 72 III 925).

43.— Este necontestat că statul nu poate fi privit ca comerciant și cum, pe de o parte contractele sale de închiriere poartă sau asupra imobilelor destinate ca locuință funcționarilor săi, sau asupra imobilelor în cari și-a instalat birourile administrațiunei sale, iar pe de altă parte fiind necontestat că tot sub regimul actualei legi a chiriilor cât și sub regimul legilor anterioare, contractele sale de închiriere au beneficiat de prelungirile legale, urmează ca în intențiunea legiuitorului ele au fost privite ca fiind contracte de închiriere de locuințe, și prin consecință au a fi privite tot astfel și în ceeace privește stabilirea chiriei, iar nu ca prăvălii sau depozite. (Cas. I d. 4515/926, P. R. 83 III 927).

44.— Apelurile în procesele de chirie pot fi adresate fie la Tribunal, fie direct la Curtea de Apel, deoarece nici legea proprietarilor și nici legea chiriilor din 1924, nu face derogare dela dreptul comun; însă legea accelerării judecăților, depărtându-se dela normele procedurei anterioare, stabilește prin art. 31 că apelurile trebuesc declarate la grefa Tribunalului; astfel că apelul declarat direct la Curte este nul. (C. Ap. Buc. II, d. 205/926, P. R. 36 III 927)

45.— Când chiriașul a semnat, un nou contract de închiriere, prin care schimbă obiectu locațiunii și acceptă o nouă chirie, implicit a renunțat la vechiul său contract și raporturile dintre proprietar și chiriaș nu mai pot fi regulate conform art. 10 din legea dela Martie 1924, ci potrivt clauzelor dn contract, care prevăzând pactul comisoriu în caz de neplata chiriei la anumite termene, această neplată odată constatată, atrage rezilierea contractului. (C. Ap. Buc. a 211/926, P. R. 36 III 927).

46.— Punându-se în discuțiune existența sau neexistența prelungirii legale a contractului de închiriere, urmează că legea care avea a fi aplicată în formele procedurale, era legea chiriilor din 1924 care prevede cazurile și condițiile sub cari se acordă beneficiul prelungirii contractelor de locațiune. (Cas. I, d. 386/927 P. R. 83 III 927).

47.— Intrucât art. 1 al legei chiriilor din 1924 prelungește până la 23 Aprilie 1927 contractele cari expiră la 23 Aprilie 1924, sau în cursul termenului de prelungire, fără a distinge dacă erau încheiate la data legi sau au luat ființă după apariția ei și întrucât legea din 1924, spre deosebire de cele ulterioare, era animată de un larg spirit de proteguire a chiriașului, socotind prelungirea ca ceva normal și refuzul prelungirei ca o excepție, urmează a se decide că și contractul încheiat și expirat în cursul termenului de prelungire, se bucură de aceasta. (T. Trei Scaune, 7 Iunie 1928, cu notă de Radu M. Goruneanu, P. R. 144 III 929).

48.— Atunci când se face recurs în Casație pe baza actualei legi a chiriilor, suspendarea executării până la judecata recursului se dă de judecătoria de ocol, conform normelor de procedură civilă în vigoare în Bucovina. (Cas. III, d. 1977/925, P. R. 130 III 927).

49.— Art. 7 al 2 al legei din 27 Martie 1924, nefiind decât reproducerea vechiului text al art. 4 din Decretul lege No. 1420/920, nu vizează decât renunțările unilate-

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.iini.ro

rare, făcute de chiriaşi în chiar momentul încheierei contractului, iar nu şi pe cele date ulterior, în decursul termenului de închiriere, fie din proprie iniţiativă, atunci când chiriaşul ar înţelege să nu mai beneficieze de dispoziţiunile legei, fie în urma unui acord sau a unei tranzacţii cu proprietarul, cu privire la pretenţiunile ce reciproc le pot avea în legătură cu contractul de închiriere. (C. Ap. Constanţa, d. 52/925, P. R. 4 III 927).

50.— Potrivit art. 8 al. 3 din legea închirierilor, contractul de locaţie se continuă pe seama soţei în divorţ şi chiar dacă posterior introducerei acţiunei de divorţ şi a părăsirei louinţei de către soţ, proprietarul a obţinut în contra soţului evacuarea judecătorească. (T. Iaşi III, 10 Iulie 1925, P. R. 26 I 928).

51.— Pactul comisoriu legal, prevăzut de art. 15 din noua lege a chiriilor, nu se aplică decât contractelor pe cari legea le-a găsit prelungite în virtutea legilor anterioare şi pe cari la rându-i, le-a prelungit până la Aprilie 1927. Acest pact comisoriu nu se aplică însă şi contractelor în curs de executare şi cari expiră, conform convenţiunii părţilor, la o dată anterioară zilei de 23 Aprilie. (Cas. I, d. 21/925, P. R. 61 III 925).

52.— In conformitate cu art. 19 din actuala lege a chiriilor, pentru ca un proprietar să poată evacua pe chiriaşul său, trebuie să îndeplinească condiţiunile cerute de acest articol, între care este şi aceea de a fi tolerat sau chiriaş la data punerii în aplicare a legii, această condiţiune fiind cerută în scopul de a se evita pentru viitor fraude din partea proprietarilor, cari şi-ar putea uşor crea situaţiunea sus arătată, în scopul de a beneficia de evacuarea chiriaşului, în baza articolului 19.

Când, prin urmare se constată că la data legii proprietarul nu era nici tolerat nici chiriaş pe baza unui contract prelungit, ci titularul unui contract în curs de executare, care interzice cedarea imobilului închiriat sub sancţiunea rezilierii, el nu întruneşte condiţiunile cerute de susmentionatul text pentru a face schimb cu chiriasul său. (Cas. I, d. 381/925, cu notă de St. Antim, P. R. 124 I 925).

53.— Numai atunci poate cere proprietarul mărirea chiriei când aceasta totalizată dela toate apartamentele unui imobil, n'ar ajunge să acopere impozitele şi procentele sarcinilor reale. (Cas. I. d. 660/926. P. R. 130 III 926).

54.— In mod greşit tribunalul aplică o clauză contractuală referitoare la plata sumei de 250 lei, taxă de apă, şi sancţionată cu pactul comisoriu expres, întrucât obligaţia impusă prin această clauză a fost înlocuită cu aceea prevăzută în art. 10 din actuala lege.

Conform art. 15, numai neplata chiriei la termen atrage desfiinţarea de plin drept a contractului, iar nu şi neplata taxelor comunale, după cum în mod greşit susţine intimatul, întrucât legea chiriilor neimpunând obligaţiunea pentru chiriaş de a plăti aceste taxe la termene stipulate în contract pentru plata chiriei, ele urmează a fi plătite la epocile şi în condiţiunile legilor speciale fiscale. (Cas. I, d. 766/926, P. R. 145 III 926).

55.— Proprietarul care sub legea din 1924 a obţinut evacuarea pentru lipsă de locuinţă şi nu s'a mutat, suferă sancţiunile prevăzute contra lui prin art. 45 al legii din 1924, deoarece au fost menţinute prin legea dela 1927 şi se aplică şi sub această lege faptelor petrecute sub cea dela 1924. (Cas. I, 21 Oct. 1930, P. R. 17 III 931).

f) Legea din 16 Aprilie 1927.

56.— Art. 28 şi 29 neprevăzând în mod expres excepţiunea din art. 26 în favoarea funcţionarilor publici, chiriaşi, iar legea chiriilor fiind o lege excepţională de strictă interpretare, nu se poate admite ca pe cale de interpretare, să se extindă anumite dispoziţiuni de excepţie ciuprnse în unele articole, la celelalte articole, unde aceste excepţiuni nu sunt formal prevăzute.

Aşa fiind, schimbul şi extindcrea sunt aplicabile în mod general oricărei categorii de chiriaşi. (Cas. I chirii, d. 2922/927, cu notă de George Iulu, P. R. 147 I 928).

57.— Potrivit art. 22 din legea de prelungire a contractelor de închiriere, prin derogare dela dreptul comun, un singur coproprietar poate cere rezilierea contractului care priveşte bunul indiviz. (T. Ilfov III 27 Oct. 1927, P. R. 102 III 930).

58.— In conformitatea cu dispoziţiunile art. 12 combinat cu art. 47 din noua lege a chiriilor, în cazul când imobilul nu a fost închiriat la 1916, chiriaşul se poate libera în mod valabil plătind chiria luând de bază rolul respectiv dela percepţie, fără a fi obligat să se adreseze în prealabil Comisiei de Arbitri. (T. Ilfov IV, s. 701/927, P. R. 136 III 927).

59.— Atunci când, în lipsă de contract, chiria din 1916 urmează a se stabili după venitul imobilului trecut în roluri, trebuie să se ţină seama de venitul brut al imobilului căci el reprezintă chiria reală la care se referă art. 47 din l. chiriilor din 1927, iar nu de venitul net care se obţine prin scăderea unei pătrimi din venitul brut, în scopul de a se micşora impozitele datorate pentru imobil, după cum rezultă din art. 3 şi 4 lit. b şi e din legea impozitului funciar din 1885. (Cas. I, d. 173 bis/928, P. R. 59 III 928).

60.— Deşi este exact că prin art. 32 al legei din 16 Aprilie 1927, legiuitorul acordă în anumite cazuri un termen de evacuare de maximum 6 luni din momentul pronunţărei hotărârei defnitive, acest termen fiind însă acordat, după cum expres se arată în partea finală a sus citatului text, în scop ca chiriaşul să-şi găsească o altă locuinţă, este evident că în ipoteza când evacuarea nu se face din întregul imobil, ci numai dintr'o parte şi chiriaşul rămâne mai departe în restul imobilului închiriat, nu se mai poate da chiriaşului nici un termen de evacuare, deoarece dânsul având un adăpost sigur nu se mai găseşte în necesitatea de a-şi căuta o locuinţă, singura raţiune care justifică dispoziţiunea legei cu privire la termenul acordat. (Cas. I d. 246/928. P. R. 59 III 928; aceiaş în P. R. 91 III 928).

61. — Potrivit dispoziţiunilor art. 30 l. chiriilor din 1927, proprietarul care dovedeşte că este funcţionar sau pensionar public dinainte de 27 Martie 1927 şi are proprietatea dobândită dinainte de 27 Martie 1924, are dreptul să ceară evacuarea chiriaşului său fără a i se mai cere pentru aceasta şi condiţiunea de a fi lipsit de locuinţă sau tolerat în alt imobil, fiind suficient ca el, având nevoie de casă, să intentioneze în mod serios să se mute în imobilul proprietatea sa. (Cas. I d. 394/928 P. R. 59 III 928).

62 — Desi este exact că art. 30 al. 3 din legea chiriilor din 1927 nu vorbeşte în mod expres de uzufruct ci arată numai că chiriaşii ocupând imobile constituite dotă până la 15 Septembrie 1926, pot fi evacuaţi la data de 26 Octombrie 1927, totuş întrucât acest articol prevede mai departe, în acelaş aliniat, drept o condiţiune pentru o astfel de evacuare, ca soţii proprietari sau coproprietari să locuiască ei imobilul ce vor să evacueze, e evident că ei trebuie să aibă şi dreptul de folosinţă asupra acelui imobil, singurul drept care interesează în materia chiriilor. (Cas. I d. 941/928, P. R. 122 III 928. aceiaş, P. R. 153, III 928).

63. — Obligaţiunea prevăzută de legea chiriilor din 1927, ca în contractele verbale prelungite plata chiriei să se facă semestrial pentru întreaga epocă de prelungire, este categorică şi urmează să fie respectată, sub sancţiunea rezilierii, independent de modul în care contractul verbal al părţilor s'a executat cu privire la epocile plăţei chiriei. (Cas. I d. 1691 din 1928, P. R. 65 III 929)

64. — Condiţiunile prevăzute de art. 26 din legea chiriilor din 1927 pentru ca proprietarul să-şi poată evacua chiriaşul din o parte din apartamentul său imobilul ocupat are a se aplica şi în cazul în care chiriaşul ar fi funcţionar public sau pensionar, aşa că pentru a obţine evacuarea, proprietarul trebue să arate că e strâmtorat, ţinându-se seama de nevoile, condiţia şi profesiunea proprietarului şi a familiei sale. (Cas. I 3 Oct. 1928 P. R. 49 III 929).

65. — Criteriul după care legea din 1927 fixează necesităţile de locuinţă ale chiriaşului, având un caracter general în în aplicarea legii, determină norme ce au a se avea în vedere şi în cazul aprecierii necesităţilor de locuinţă ale proprietarului. (Cas. I d. 662/929, P. R. 65 III 931).

66. — Art. 28 al. II al legii din 1927 prevede o cauză de evacuare parţială şi independentă de cele prevăzute în art. 28 al. 1 şi art. 26, astfel că, independent de scopurile şi necesităţile urmărite de proprietar, dânsul este în drept a cere restrângerea chiriaşului numai la camerele strict necesare lui. (Cas I d. 662/929 P. R. 65 III 931,.

67. — Deşi prin art. 10 al legii din 1927, s'a prevăzut că în caz de deces al funcţionarului, beneficiul acestei legi se întinde la toţi membrii familiei cari locuiau cu defunctul de cel puţin şase luni, iar prin ultimul aliniat al acestui text de lege se arată că familia funcţionarului sau a pensionarului public va beneficia de toate drepturile decedatului, totuş deşi aceste dispoziţiuni se referă la drepturile de prelungire a contractelor de închiriere, cuantumul chiriei urmând a se calcula nu după persoana funcţionarului sau a pensionarului, ci în persoana mostenitorilor. (Cas. I c. chirie 10 Dec. 1928 P. R. 50 III 929).

g) Legea din 8 Aprilie 1928.

68. — Nici legea chiriilor din 1927 şi nici aceia din 1928, nu au modificat dispoziţiunile din dreptul comun referitoare la modalitatea plăţei chiriei, aşa că dacă nu rezultă din contract că chiria era portabilă, chiriaşul nu poate fi socotit în culpă de cât dacă proprietarul dovedeşte că i-a cerut chiria în termen şi că locatarul nu s'a conformat. (Cas. I d. 1677 din 1929, P. R. 129 III 1929).

69. — Chiar dacă titularul contractului de locaţiune nu este funcţionar public, în caz că el locuieşte însă în mod permanent cu un descendent — fie funcţionar public, cuantumul chiriei în cursul termenului de prelungire este acela prevăzut pentru funcţionari. (Cas. I c. chirii 19 Nov. 1929, P. R. 121 III 930).

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.iini.ro

III. **Acțiunea în evacuare.**

70. — Dispozițiunile legii din 6 August 1921 (articolul unic) privitor la formalitățile pentru plata chiriilor, fiind generale și legea nefăcând nici o distincțiune, se aplică la toate contractele de închiriere, fie ele în curs de executare, sau prelungite conform legilor excepționale, și chiar și atunci când prin contract s'ar prevedea că chiria este cherabilă; deci potrivit suszisei legi și voința legiuitorului, cată a se face plata tot portabil, sau prin consemnare, oferta reală fiind cu totul desființată. (C. Ap. Iași II 25 Aug. 1926 P. R. 149 III 926).

71. — Sporul de chirie cuvenit conform art. 21 din noua lege a chiriilor, proprietarului, se fixează de către Comisia arbitrală la cererea propretarului; iar în ce privește condițiunile de reziliere contractului de locațiune, încheiat înaintea contractului de locațiune, încheiat înainte de 14 August 1916, și încă în curs, precum și cele referitoare la evacuarea chiriasului urmează a se aplica convențiunea părților sau dispo[illegible] dreptului comun și nici decum normele prevăzute de legea chiriilor. (T. Ilfov IV s. 638/927 P. R. 135 III 927).

72. — Procesele de evacuare care au la bază contracte de închiriere neprelungite, nu se judecă după legea chiriilor din 1924, ci după dreptul comun. (Cas. I 28 Mai 1928, P. R. III 929).

IV. **Plata chiriei subt regimul prelungirei contractelor.**

73. — Prin legea din 26 Iulie 1921 privitoare la simplificarea formalităților de plată a chiriilor, se prevede că, chiriașul se poate libera valabil de obligațiunea plății, fie achitând direct proprietarului suma datorată, fie consemnând-o la Cassa de Depuneri, Administrația Financiară sau Percepție și depunând recipisa constatatoare a consemnării la judecătoria de ocol a situațiunii imobilului închiriat și încunoștiințând tot deodată pe proprietar de toate acestea.

In speță, chiriașa a consemnat chiria la Casa de Depuneri, dar n'a depus recipisa la Judecătoria Ocolului respectiv, ci la o altă judecătorie călcând astfel dispozițiile legii și fixând să opereze pactul comisoriu. (Cas. I d. 912/924, P. R. 1 III 925).

74. — Depunerea chiriei în termen, la o altă judecătorie decât cea a situației imobilului și anunțarea proprietarului prin scrisoare recomandată, liberează valabil pe chiriaș, mai ales atunci când s'a putut produce îndoială în ce privește judecătoria de care aparține imobilul închiriat. (C. Ap. Buc. III d. 82/925, P. R. 66 III 925).

75. — Formalitățile mai simple de plata chiirilor prevăzute de legea din 22 Iulie 1921 se aplică numai în ipoteza când chiria este portabilă (plătibilă la domiciliul proprietarului) căci numai în acest caz legea cerea mai înainte facerea unei oferte reale pentru liberarea chiriașilor.

Când chiria este cherabilă (plătibilă la domiciliul chiriașului debitor), chiriasul nu are nici o formalitate de îndeplinit, nici ofertă reală, nici noua formalitate a legii din 1921 ce înlocuește în interesul său oferta reală, ci proprietarul pentru a avea dreptul le reziliere sau a da eficacitate pactului comisoriu expres, trebuie să constate că s'a prezentat la domiciliul chiriașului și că acesta a refuzat plata, căci numai astfel chiriasul este în culpă și poate fi vorba de rezilierea contractului. (Cas. S. U. d. 17/926 cu nota de I. Gr. Periețeanu P. R. 203 I 927).

V. **Note.**

76. — A vedea : Acțiunea, Dată certă, Drept, Locațiune de lucrări, Lucru judecat, Pact comisoriu, Plată. Revizuire.

CINEMATOGRAF

1. — Reprezentațiile cinematografice intră în categoria spectacolelor de curiozitate, a căror reglementare și poliție depinde de primărie.

In ce privește aceste reprezentațiuni, prefecții au dreptul de a lua măsuri relative la menținerea ordinei publice și a liniștei, în caz când asemenea măsuri n'ar fi fost luate de autoritățile comunale; aceste dispoziții pot fi luate pentru toate comunele din departament, sau numai pentru unele din ele.

Ca atare, este legală o ordonanță prefectorală care interzice într'un departament reproducțiunea publică prin cinematograf a oricăror scene de asasinate, omoruri, furturi, actelede sabotaj și a oricăror manopere sau atentate criminale. (Cas. Crim Fr. 20 Ian. 1922 cu nota de I R. B. în P. R. 67 III 923).

2. — Dacă după decretul din 25 Iulie 1919, nici un film de cinematograf nu poate fi reprezentat în public decât după prealabila obținere a vizei Ministerului Instrucțiunei Publice și al Artelor, nu însemnează că toate filmele purtând această viză pot fi reprezentate în public, dacă reprezentarea lor a fost interzisă de primari sau de prefecți, pe motivul pericolelor ce ar putea rezulta în dauna ordinei și liniștei publice (v. supra).

CIRCULĂRI MINISTERIALE.

V. Regulamente.

CIRCULAȚIE.

V. Concesiune de transport.

CIRCULATIA AUTOMOBILELOR.

(1 din 28 Aug. 1921, M. Of. 117/921).

1. — Conform disp. art. 16 din legea privitoare la circulațiunea automobilelor, termenul de apel contra hotărârilor date de judecătoria de ocol în prima instanță și pentru care aplică pedeapsa închisorii, este de 5 zile libere dela pronunțare. (Cas. II, 11 Iulie 1928, P. R. 50 III 929).

CIRCUMSTANȚE ATENUANTE.

(Art. 60 C. P.).

CUPRINS :

1. ***Generalități (1).***
2. ***Constatarea circumstanelor atenuate (2—4).***
3. ***Efectele.***
   a) ***asupra pedepselor privative de libertate (5).***
   b) ***asupra pedepselor cu minim și maxim (6—9).***
   c) ***asupra pedepselor fără minim prevăzut (10—11).***
4. ***Concursul cu scuzele legale (12).***
5. ***Legislația teritoriilor alipite (13—14).***
6. ***Studii și note (15—16).***

1. **Generalități.**

1. — Dacă sub impresia iritantă din ședința în care s'au urmat desbaterile unui proces, inculpatul care era parte în acel proces, interpretând în mod eronat un gest al advocatului părții adverse a putut socoti acel gest ca o provocațiune, nu este mai puțin adevărat că starea sufletească a inculpatului căreia i-a dat naștere, micșorează vina acestuia de a fi lovit pe reclamant, constituind o circumstanță atenuantă de natură a reduce pedeapsa ce ar fi trebuit să i se aplice. (T. Ilfov I S. pen. 139/924 cu rezumat de concl. scrise și nota d-lui Al. Ottulescu P. R. 46 II 924).

2. **Constatarea circumstanțelor atenuante.**

2. — Aplicarea circumstanțelor atenuante este lăsată la suverana apreciere a instanțelor de fond. (Cas. II d. 1229/921, P. R. 79 III 922).

3. — Și astfel nu se poate invoca motiv de casare din omisiunea tribunalului de a examina cererea inculpatului a i se recunoaște asemenea circumstanțe. (Cas. II d. 1229/921, P. R. 79 III 922).

4. — Aplicând maximul închisorii prevăzut de lege, tribunalul a uzat de facultatea ce-i dă legea și nu era ținut să motiveze asupra circumstanțelor ușurătoare invocate de apărare. (Cas. II d. 69 din 1924, P. R. 58 III 924).

3. **Efectele :**

a) **asupra pedepselor privative de libertate.**

5. — Pentru ca Tribunalul să poată substitui amenda închisorii, în caz când este locul de a face aplicația art. 60 c. pen., este îndatorat să aplice partea finală de sub alin. ultim al zisului text, care dispune că Tribunalele pot să substitue în asemenea caz închisorii amenda,, fără însă să se poată cobori în nici un caz mai jos de simpla poliție.

Este deci casabilă hotărârea care substitue închisorii amenda, atunci când face aplicarea părții întâiu alin. ult, de sub art. 60, în care e vorba de reducerea pedepsei cu închisoare iar nu de înlocuirea ei cu amendă. (Cas. II d. 2681/923 P. R. 34 III 924).

b) **Asupra pedepselor cu minim și maxim**

6. — Alin ultim. al art. 60 cp. care permite a se scădea pedeapsa la 15 zile și chiar mai jos, își are aplicația numai atunci când pedeapsa este de la un minimum la maximum oarecare, iar nu și atunci când legea prevede expres maximul închisorii corecționale, în care caz se aplică al. IV. (Cas. II d. 1172/921 P. R. 78 III 922).

7. — Când pedeapsa prevăzută de lege este maximul închisorii corecționale, nu se poate scădea sub un an, cu aplicația art. 60 c. p. (Cas. II, d. 1172/921, P. R. 78 III 922).

8. — Pedeapsa cea mai grea pentru delictele de calomnie și lovire, fiind închisoareae dela 15 zile la un an, urmează că această pedeapsă trebuie aplicată în cazul cumulului acestor delicte. Când însă se recunoaște în favoarea inculpatului și circumstanțe ușurătoare, instanța de fond nu poate să aplice decât o pedeapsă sub minimum de 15 zile. (Cas. II d. 3335/924, P. R. 63 III 925).

9. — Când legea prevede o pedeapsa de închisoare fără amendă, admițând circumstanțe ușurătoare, judecătorul poate, sau să reducă închisoarea, sau să o înlocuiască cu amendă, dar în nici un caz să aplice simultan amândouă pedepsele. (Cas. Cr. Fr. 28 Ian. 1922, P. R. 39 IV 923).

c) **Asupra pedepselor fără minimum prevăzut.**

10. — Atunci când pentru un delict

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.iini.ro

nu se prevede minimul pedepsei, el va fi considerat egal cu minimul pedepsei aplicabil delictelor în genere: 15 zile închisoare. Făcând aplicația art. 60 c. pen. pedeapsa trebuie să fie scoborâtă sub acest minimum general. (Cas. II, d. 592/926, P. R. 131 III 926; Cas. II d. 1419/921, P. R. 93 III 922; Cas. II, d. 3339/925, P. R. 50 III 926).

11. — Dacă se recunosc circumstanțe ușurătoare, judecătorii sunt îndatorați să aplice pedeapsa sub minimum special sau sub minimul general al pedepsei pentru delicte, în cazul când legea nu prevede decât maximum al pedepsei. (Cas. II d. 1603/926, P. R. I III 927).

4. Concursul cu scuzele legale.

12. — In caz de concurs între circumstanțele atenuante și scuzele legale pentru minoritate, trebuie să se țină seamă în primul rând de circumstanțele atenuante pentru calcularea pedepsei (c. pen. fr. 67, 69 și 463).

Prin consecință, un minor de 13—16 ani, recunoscut culpabil că a comis cu discernământ un fapt calificat, pedepsit de lege cu muncă silnică pe timp mărginit, — dacă se bucură de circumstanțe, atenuante, după art. 67 c. p. fr. nu poate să fie condamnat la închisoare, ci numai la internare într'o colonie disciplinară. (Cas. Cr. fr. 28 Aug. 1919, P. R. 99 III 1924).

5. Legislația teritoriilor alipite.

13. — Atunci când în favoarea inculpatului militează circumstanțe atenuante, pedeapsa trebuie scoborâtă potrivit art. 91 și 92 c. pen. ung. la maximum 10 ani muncă silnică.

Prin urmare, în speță, crima de asasinat fiind pedepsită cu moartea, pedeapsa ce trebuie să-i urmeze este temnița grea al cărui minimum în caz de aplicarea circumstanțelor atenuante, este 10 ani. (Cas. II c. Ardeal, d. 3339/924, P. R. 129 III 925).

14. — Pedeapsa recluziunei prevăzută de art. 49 — textul I. N. p. este inlocuită prin aplicarea art. 66 c. pen. ung. cu închisoare corecțională. Când instanța de fond găsește că în cauză sunt circumstanțe atenuante de natură a determina aplicațiunea art. 92 c. pen. ung. urmează că prin aplicarea acestui text să se coboare la genul următor de pedeapsă arătat de art. 20 c. pen. adică amendă. (Cas. II, 5 Dec. 1928, P. R. 51 III 929).

6. Studii și note.

15. — Circumstanțe atenuante. Aplicarea lor în dreptul ardelean, de Aureliu C. Necșulescu (P. R. 75 III 931).

16. — V. Scuze legale.

CIRCUMSTANȚE CARI APARĂ DE PEDEAPSĂ.

V. Circumstanțe atenuante, Scuze legale.

CITAȚIE.

(Art. 72 ș. u. Pr. Civ. și 68 l. j. oc).

CUPRINS :

I. Materia civilă.
1. Cuprindere (1—2).
2. Comunicare.
Cui se adresează ? (3—7).
Când se comunică? (8).
Unde se comunică? (9—12).
a) prezența părții (13—16).
b) lipsa părții (17—23).
Cine face comunicarea (24—23).
3. Viciul de procedură.
Invocarea în instanță (27—28).
Invocarea pe calea contestației (29—30).
II. Materia penală (31—36).
III. Note (37).

I. Materia civilă.
1. Cuprindere.

1. — Notificarea orei de înfățișare nu este necesară decât în cazurile când prin dispoziții autorizate de lege, o instanță judecătorească ar adopta un alt orariu decât cel prevăzut, în general, de legea organizării judecătorești și de regulamentul ei de aplicare. (Cas. III, d. 54/929, P. R. 67 III 929).

2. — Când o lege specială, cum este în specie legea pentru reglementarea liberei practice a dentisticei, prevede citarea părților în anume cazuri, pentru recunoașterea unor drepturi, fără însă a indica modul de citațiune, îndeplinirea acestei proceduri urmează a se face conform regulilor procedurei de drept comun. (Cas. III, d. 984/930, P. R. 155 III 930).

2. Comunicare.
Cui se adresează ?

3. — Art. 75 pr. civ., nu pune obligațiune agentului judecătoresc să dreseze un proces-verbal în care să facă mențiune de numele funcționarului unei societăți comerciale care a primit citațiunea atunci când funcționarul primește citațiunea și dă adeverință de primirea ei. Un asemenea proces-verbal nu este necesar decât atunci când funcționarul societății ar refuza citațiunea sau, primind-o, n'ar voi sau n'ar putea da adeverință de primire. (Cas. II, d. 3056/925, cu notă de S. Speer, P. R. 185 I 926).

4. — Administrația financiară este bine chemată în instanță când în citațiune se indică persoana administratorului, prin titlul funcțiunii ce ocupă. (Cas. III Ardeal, d. 1227/921, cu nota d-lui Al. Peretz, P. R. 93 I 923).

5. — In principiu se citează părțile față de care se găsește legată instanța. Deci dacă instanța se găsește legată printr'un mandatar cu procură generală de a reprezenta partea în tot decursul instanței sau a procesului, va fi citat acel mandatar cu specificarea acestei calități ale sale, la domiciliul indicat. Citându-se numai mandatarul personal, adică fără de arătarea calității, înseamnă că s'a citat o persoană ce n'a legat instanța — căci el în acea calitate a legat-o — deci străină de proces.

Dacă mandatarul avea numai procură limitată de a introduce cererea atunci nu va mai fi citat el, ci mandantele său, căci mandatul a expirat odată cu introducerea cererii. (T. Covurlui II, 14 Nov. 1927, cu notă de Aurel Vidrașcu, P. R. 73 II 928).

6. — Un stat străin citat în fața unui trib. francez într'o afacere de închirierea unor vase de comerț nu poate invoca convenția dela Haga din 17 Iul. 1905 pentru a refuza citația ca atingând siguranța și suveranitatea lui. Citația e valabilă dacă a fost făcută conf. art. 69 paragr. 10 pr. civ. fr. (T. Bordeaux, 27 Apr. 1920, P. R. 36 III 922).

7. — Un stat străin nu poate fi citat în fața tribunalelor unui alt stat, pentru acte cu caracter de administrație, suveranitatea sau putere publică, cu numai pentru acele de gestiune. (T. Bordeaux, 27 Aprilie 1920, P. R. 36 III 922).

Când se comunică ?

8. — Neobservarea prescripțiunei după care nici o citațiune nu se poate da părților în zilele de sărbători legiuite, afară de cazuri grabnice, cu încuviințarea președintelui, nu este sancționată cu nulitatea de art. 76 proc. civilă. (Cas. II, d. 6987/928, P. R. 66 II 929).

Unde se comunică ?

9. — Locuință separată. — Potrivit art. 74 pr. civ., agentul judecătoresc însărcinat cu înmânarea unei citațiuni, nu este în drept a o restitui pe considerațiunea că persoana chemată nu mai domiciliază în localitate, ci trebue să constate dacă dânsa nu mai are nici măcar reședința acolo. Aceasta cu atât mai mult în speță, căci fiind vorba de introducerea în cauză a soției pârâtului, astăzi decedat — dânsa este presupusă, până la proba contrarie că are dimiciliul defunctului său bărbat. (C. Ap. Galați II, jurnal 317/922 cu nota d-lui N. Jac Constantinescu, P. R. 234 II 922).

10. — Localitatea unde o persoană a stat în prevențiune, în vederea instruirii și judecării unei afaceri, nu întrunește caracterul legal al unui domiciliu sau reședință a prevenitului, așa că o citațiune a acestuia în acea localitate nu-i poate fi pozabilă decât în cazul când fiind găsit prezinte i s'a înmânat și a semnat de primire. (Cas. III, d. 1077/923, P. R. 149 III 923).

11. — Apartament. — Când un imobil indicat ca domiciliu al persoanei citate, se compune din mai multe apartamente locuite de diferite persoane, agentul judecătoresc este dator să afișeze citația pe ușa apartamentului ocupat de cel citat, pentru că numai astfel cel citat poate fi presupus că a luat cunoștință de citație. (Cas. II, d. civ. 141/924, P. R. 114 III 924; Cas. II, d. 2069/925, P. R. 129 III 927; C. Ap. Buc. II, d. 11/925, P. R. 66 III 925).

12. — în caz contrariu comunicarea este nulă, necorespunzând art. 74 pr. civ. (Cas. II, d. 2069/925, P. R. 129 III 927; C. Ap. Buc. II, d. 11/925, P. R. 66 III 925).

a) prezența părților.

13. — Imprejurarea că o parte n'a fost citată pentru ziua când s'a dat sentința, nu atrage nulitatea sentinței când se constată în fapt că partea s'a prezentat în acea zi, a fost somată de judecător, dar nua voit să ia parte la desbaterile verbale și s'a îndepărtat din ședință, căci prin faptul înfățișerii sale, devodește că a avut posibilitatea de a se prezinta. (Cas. I, dec. 429/920, P. R. 1 III 922).

14. — Conform art. 74 din pr. civ., odată ce citațiunea s'a înmânat persoanei citate care a semnat dovada de primire, partea interesată nu se mai poate plânge de lipsa formalităților cerute de lege în materie de citațiuni, asemenea formalități fiind cerute numai pentru cazul când partea citată n'a fost găsită și citația a trebuit să i se lase la domiciliu, aceasta pentru a se garanta dreptul de apărare care nu este atins când împricinatul primind citațiunea personal, dă el însuși adeverință de primire. (Cas. III, d. 192/921, cu notă de F. Chefner, P. R. 253 I 924).

15. — Prezența unei părți în instanță nu acoperă viciile de procedură ale che-

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.iini.ro

mării sale, nici nu-i ridică dreptul de a propune incidente relativ la neregularitatea citării sale în judecată. (T. Ilfov II com. Jurnal 808/917, cu notă de M. Bals, P. R. 196 II 924).

16. — Viciul de procedură în judecata urmată la Comisia de arbitri de pe lângă tribunalul Praga, este acoperit prin prezența părței în instanță. (C. Ap. Buc. II, d. 329/929, P. R. 84 III 929).

b) **lipsa părții.**

17. — Art. 75 al. penult. pr. civ. relativ la predarea citației, e aplicabil și la înmânarea afiptului debitorului urmărit. (Cas. II, d. 259/921, P. R. 123 III 922).

18. — După art. 74 pr. civ. și 68 jud. oc. în lipsa celui citat, agentul însărcinat cu înmânarea citației, trebue să nmâneze citația unei persoane din familia sa, care locuește cu dânsul, sau vre-unui servitor al său, arătându-se numele persoanei căreia s'a înmânat și numai când nu se găsește nici una din persoanele de mai sus, citația se lipește pe ușa casei, încheindu-se proces-verbal despre aceasta.

Deci se violează legea când din procesul-verbal încheiat de agent, se constată că partea nefiind acasă, citația a fost afișată pe ușa casei, fără a se menționa dacă se găsea sau nu vre-o rudă sau vreun servitor al său acasă. (Cas. II, d. 1959/921, P. R. 122 III 922).

19. — Cu ocaziunea predării unei citațiuni, adresată Societăților civile sau comerciale, persoana în drept a primi actul fiind un funcționar anume însărcinat cu aceasta, agentul trebuie să constate prin procesul său verbal că nu a găsit nici pe funcționarul respectiv nici pe vreunu din componenții firmei, dacă la sediul Societății el n'a găsit pe una din aceste persoane.

Lipsa unei asemenea constatări viciază procedura de chemare și anrage nulitatea hotăririi obținută pe baza ei. (C. Ap. Buc. IV, d. 118/924, cu notă de I. G. Cohen, P. R. 39 II 925).

20. — Anularea prevăzută de procedura civilă își are locul numai în caz când prin lipsa numelui sau a pronumelui din procesul-verbal de înmânarea unei proceduri ar aduce o vătămare părții, dându-se această copie unei persoane care, nefiind identificată, su s'ar putea ști cui s'a dat și n'ar fi nici posibiltatea pentru această parte de a se plânge și a face obiecțiuni relative la persoana care a primit sentința sau decizia. (C. Ap. Buc. III d. 331/925, cu note de Istrate Micescu și C. Xeni, P. R. 69 II 926).

21. — Legea prevede că citația se predă, în lipsa citatului, persoanelor din familie sau oamenilor de serviciu. La hoteluri se înmânează hotelierului sau controlorului acelui otel. Când citatul este chiar antreprenorul hotelului care chiar locuește în hotel, citația se predă oricărei persoane din serviciul hotelului. Confuzie nu poate exista în această privință, deoarece oricare servitor plătit de antreprenorul hotelului este servitorul lui, indiferent dacă este destinat serviciului pasagerilor aflați în hotel, sau celui personal al antreprenorului. (Cas. II, d. 14/927, P. R. 84 III 927).

22. — Dovada de predare unei copii de pe sentință, nesemnată de partea în drept ci de o altă persoană, fără să i se arate calitatea, conform art. 74 proc. civ. nu este valabilă. (C. Ap. Buc. IV, jurnal 1821/927, P. R. 86 III 927).

23. — In afacerile venite dela judecătorie, deși art. 68 din legea jud. de ocoale cere ca, în procele verbale de afișare să se menționeze lipsa rudelor sau servitorilor cari locuesc cu citatul, totuș omiterea acestei formalități nu este sancționată cu nulitate. (T. Bălți I, s. 50/929, cu notă de L. Ciobanu, P. R. 187 II 930).

Cine face comunicarea ?

24. — Art. 68 din legea judecătoriilor de ocoale dispune că procesul-verbal de îndeplinirea procedurii se va întocmi în comunele rurale de secretarul comunal de jandarm sau de factorul poștal, însărcinat cu înmânarea actului de chemare, în asistența a doi martori, cari să nu fie în serviciul poliției sau primăriei.

Deși legea nu pronunță formal nulitatea actului de procedură ncheiat cu neîndeplinirea acestor condițiuni, totuși termenii legii fiind imperativi și scopul urmărit de legiuitor, prin martorii asistenți, fiind acela de a da o cât mai mare garanție înmânării citațiilor de către agenții însărcinați cu aceasta, — urmează ca un proces-verbal încheiat în comunele rurale, fără asistența a doi martori, care să nu fie în serviciul poliției sau primăriei — condițiune substanțială cerută de art. 68— este izbit de nulitate. (Cas. II d. 1320/923 P. R. 56 III 924).

25.— O asemenea nulitate virtual cuprinsă n lege, însă, nu poate fi dadreptul ridicată în fața Inaltei Curți de Casație, decât în cazul când ea nu s'a putut acoperi prin prezentarea părții în instanțele de fond. (Cas. II d. 1320/923, P. R. 56 III 924).

25.— Primarul și ajutoarele sale, nefiind agenți ai poliției judiciare, nu pot încheia acte de procedură, cum este în speță afișarea unei deciziuni de condamnare la amendă vamală. (T. Covurlui II, s. 320/924, cu notă de I. V. Merlescu, P. R. 185 II 927).

Viciu de procedură.

27.— Invocarea în instanță.— Numai acele vicii de procedură se acopăr prin tăcerea părților cari decurg din încălcarea unei forme în legătură cu un interes personal și pe cari partea trebuia să formuleze înainte de începerea desbaterilor, când avea cunoștință de viciul existent.

Atunci când este vorba de încălcarea unor regule fundamentale, cu caracter imperativ, referitoare la existența și organizarea gradelor de jurisdicție sau la competență, viciile produse nu se acopăr prin tăcerea părții și ele pot fi discutate pe calea unei acțiuni principale de anulare sau invalidare. (T. Trei Scaune I, 16 Iunie 1927, cu notă de Traian Alexandrescu, P. R. 41 II 928).

28.— Nulitatea actelor de procedur se poate invoca numai de părțile în favoarea cărora legea a admis-o adică față de acelea de care s'a obținut actul, iar nu de terțe persoane. (C. Ap. Buc., II d. 133/928 P. R. 139 III 928).

29. — Invocarea pe calea contestației. — Excepțiunile de nulitate ale unui titlu executor, ca act de procedură, se pot invoca atât pe căile ordinare, când mai sunt deschise, cât și pe calea contestațiunei prevăzută de art. 400 proc. civilă, art. 753 prin legea neindicând decât consecințele ce decurg din lipsă de forme, iar nu și căile de urmat. (C. Ap. II. d. 133/928, P. R. 139 III 928).

30.— Când instanța de fond constată că procedura este complectă față de toate părtile lipsa posterioară din dosar a dovezii de comunicarea unei citații nu înlătură o asemenea constatare.

O atare lipsă nu mai poate fi invocată pe cale de contestație dacă ea se referea la judecarea în fața primei instanțe și hotărarea acesteia nu a fost apelată. (Cas. II, d. 54/929, cu notă de Hugo Friedman, P. R. 155 I 930).

II. Materi apenală.

31.— Când, cu ocaziunea unei executări penale, citațiunea condamnatului se înmânează unei persoane străine fără ca agentul să dreseze procesul-verbal cerut de art. 75 pr. civ., acea citațiune este nulă. (C. Ap. Iași II, 11 Iulie 1922, P. R. 62 III 923).

31.— Din art. 68 l. oc. rezultă în mod neîndoios că agentul judecătorescu însărcinat cu nmânarea unei citații este obligat a lipi citația pe ușa casei adresantului, nu numai când acesta sau persoanele din familia sa, cari să locuiască cu dânsul sau servitorii săi, lipsesc dela domiciliu dar și în cazul când asemenea persoane, în afară de adresant, nu pot sau nu voiesc să se semneze dovada de primire.

Prin urmare, în specie, constatându-se că în lipsa dela domiciliu a adresantului și a declarației soției sale că nu știe carte spre a semna de primire, agentul nu a lipit citația pe ușa casei, cum cere art. 68 l. j. oc., ci a dat-o soției, o asemenea comunicare este nulă, așa că numai cu violarea zisului text, Tribunalul a hotărât contrariu. (Cas. II, d. pen. 1847/924, cu notă de Radu Dimiu, P. R. 22 III 925).

33.— Scopul citării este acela de a se notifica părții interesate termenul de judecată, adică de a o pune în cunoștință de locul și data judecării sale, spre a se putea astfel fie să-și valorifice pretențiunile, fie să-și valorifice pretențiunile, fie să-și facă apărarea.

Pentru a se putea ajunge scopul propus, legiuitorul a reglementat materia, dispunând citarea în scris în forma și prin intermediul persoanelor prevăzute în textele respective.

Față de scopul propus — modul n care citarea a fost reglementată apare ca unul — nu insa și singurul din mijloacele prin care partea poate lua cunoștință de data judecarii sale.

Prin art. 16 din regulamentul pentru organizarea serviciului interior al Tribunalelor, publicat în Monitorul Oficial No. 285 din 1925 — consacrându-se o lungă practică judecătorească — s'a dispus ca în toate amânările părțile prezente personal sau prin procurator vor lua termenul în cunoștință iar această luare în cunoștință înlocuind citația se va nota n jurnalul de amânare".

Față de caracterul general al acestei dispoziții, și cum nici un text din procedura penală nu contrazice această prescripțiune (cf. art. 145 p. p.) fiind și o măsură de bună administrare a justiției, reiese că se poate da termenul în cunoștință și în materie penală. (Cas. II, 16 Dec. 1927, P. R. 122 III 928).

34.— In materie penală, procedura fiind rul comunal este dispensat de a constata considerată întotdeauna urgentă, comunicarea unei citațiuni se poate face părților și în zilele de sărbătoare legală fără ca pentru aceasta să mai fie nevoie de o încuviințare specială a președintelui. (Cas. II, d. 6987/928, P. R. 66 III 929).

35. — In materie penală — unde citarea se face pe cale administrativă — după data de 14 Iunie 1924, când s'a promulgat legea de unificarea administrativă, notarul comunal este dispensat de a contesta nevoința sau imposibilitatea de a semna a părței în fața primarului sau a ajutoarelor sale, procesul-verbal urmând a fi dre-

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.iini.ro

sat în acest caz în prezenţa a doi martori asistenţi, conform dispoziţiunilor art. 68 din legea jud. de ocoale. (Cas. II, d. 1930/929 P. R. 66 III 929).

36.— In materie penală — în cazul judecării în lipsă — conform par. 281 cifra 3, condamnarea inculpatului nu se va putea face dacă nu a fost citat personal şi cu menţiunea că afacerea va fi cercetată şi în lipsa sa.

Această dispoziţiune a legei fiind categorică, citarea nu va putea fi înlocuită cu darea termenului în cunoştinţă la un termen precedent. (Cas. II, 23 Ian. 1930, P. R. 9 III 930).

III. Note.

37.— V. Act de paupertate Contestaţie, Judecătorie de Ocol, Judecarea priciniler.

CLAUZA PENALA.

(Art. 1066 ş. u. C. Civ.)

1.— Dacă clauza penală este stipulată pentru întârziere şi pentru compensarea daunelor, dacă se cer acestea, nu se poate pretinde şi daune pentru întârziere. (C. Ap. Napoli 13 Iunie 1910, cu nota de C. N. Toneanu, P. R. 43 III 924).

CLAUZA REZOLUTORIE.

V. Obligaţiuni.

CLER MIREAN.

(L. din 26 Febr. 1906 cu modif. ulterioare).

1. — Din întreaga economie a legei şi regulamentului clerului mirean rezultau şi în special din art. 250 al regulamentului, că: „persoana bisericească acuzată de comiterea unui delict grav" după cum se constată din cercetările făcute contra recurentului, va fi trimisă imediat în judecata Consistoriului, suspendându-se din serviciu de către chiriarhul respectiv până la pronunţarea sentinţei de către Consistoriu.

Deasemenea, conform art. 234 din regulamentul clerului mirean, odată cu oprirea dela serviciul celor preoţeşti se suspendă de către Ministerul Cultelor plata lefei vinovatului, chiar şi atunci când oprirea s'ar face pe cale disciplinară. (Cas. III d. 362/923, P. R. 135 III 923).

2.— In conformitate cu art. 16 din legământul reprezentanţilor legali ai fundaţi clerului mirean, numirea preoţilor la biserici suficient concursul factorilor de mai sus, unii. Dacă pentru perfectarea actului de ricile fundaţiunilor particulare se face de către chiriarhia respectivă cu consimţă transferarea cerută sau consimţită de preoţi cari ar servi la alte biserici de stat fără a ti nevoie de vreo altă aprobare, numire a preoţilor la aceste biserici este sau particulare nefiind sub raportul intrării în funcţiune la noua biserică decât o numire, are a se considera ca legală dacă a fost făcută cu concursul sau consimţământul aceloraşi factori, fără aprobarea Ministerului Cultelor, art. 16 mai sus citat fiind aplicabil pentru identitate de raţiune şi în acest caz. (Cas. III 21 Dec. 1928 P. R. 52 III 929).

COD.

V. Drept.

CODICIL.

V. Testament.

COLETE POSTALE.

V. Competenţă, Convenţie internaţională, Poştă-telefon-telegraf. Transport.

COMEMORARI.

V. Jurişti.

COMERCIANT.

(Art. 7 ş. u. C. Com.)

I. Cine este comerciant?

1. — Ocupaţiunea de mijlocitor oficial constând în operaţiuni de mijlocire pentru vânzări şi cumpărări comerciale conform art. 3 c. com., mijlocitorii oficiali au a se considera potrivit art. 7 din acelaş cod, drept comercianţi şi trataţi sub raportul legii contribuţiunilor directe, ca atare. (Cas. III, d. 2054/924 P. R. 36 III 925).

2.— Sindicul Bursei, având faţă de Stat aceeaş situaţie ca şi faţă de un particular, întrucât este însărcinat a face operaţiuni de bursă în vederea unor plăţi supuse fluctuaţiunilor valutare, joacă rol de mijlocitor şi are caracterul unui comerciant. (C. Ap. Buc. II, d. 86/924, cu notă de I. Birnberg P. R. 200 II 924).

3.— Deşi art. 7 c. com. nu menţionează printre condiţiunile cerute pentru a se conferi unei persoane calitatea de comerciant şi pe aceea ca să fie făcut comerţul în nume personal, totuşi pentru a avea această calitate, se cere ca o condiţiune esenţială şi aceea ca comerţul să fie exercitat propriu-nomine iar nu pentru şi în numele altuia — de unde urmează ca nu pot fi socotiţi comercianţi: presupuşii, comişii pentru negoţ, directorii sau administratorii societăţilor anonime, mandatarii, etc., cari făcând acte de comerţ pentru alţii şi în numele altora, nu pot fi declaraţi comercianţi şi pe cale de consecinţă nici în stare de faliment. (T. Muscel, s. 19/924 P. R. 10 III 925).

4.— Exerciţiul profesiunei de croitor nu atribue p e r s e i p s e calitatea de ciant aceluia care o exercită decât dacă se dovedeşte că pe lângă exerciţiul acestei meserii săvârşeşte în mod repetat — cu titlu profesional — şi acte obiective de comerţ în sensul art. 3. c. com. (Jud. Oc. 1 Buc., c. de jud. 1418/926 P. R. 7 III 927).

5.— Emiterea de cambii pentru constatarea datoriilor unui debitor nu poate constitui o dovadă a calităţei de comerciant, acest mod de constatare a unei datorii fiind frecvent din partea oricui contractează un împrumut la o bancă sau particulari. (T. Ilfov I com. s. 1229/930 cu nota de I. Ziverdling, P. R. 276 II 930).

6. — Acţionarul unei societăţi anonime declarate în stare de faliment, care devine proprietarul avutului social al societăţii, poate să se mărginească să lichideze situaţia socială fără să îndeplinească acte personale de comerţ şi în acest caz, el nu devine comerciant,

Alta este situaţia atunci când el urmăreşte mersul afacerilor fără să distingă operaţiunile sale personale de actele de lichidare. (C. Ap. Bruxelles, 9 Mart. 1927, P. R. 88 III 927).

2. Legislaţia teritoriilor alipite

7. — In conformitate cu art. 5 din codul comercial ardelean dispoziţiunile privitoare la firmele comerciale, la registre şi la procuraţiune nu se aplică micilor revânzători şi comercianţilor ambulanţi precum nici negustorilor de lucruri vechi, cârciumarilor, cărăuşilor de rând, corăbierilor sau altor profesionişti dacă negoţul acestora nu depăşeşte cercul micei industrii. (T. Târnava Mare I, 19 Nov. 1929 cu nota de Const. C. Simionescu, P. R. 128 II 930).

3. Note

8.— V. Act. de comerţ.

COMISIA EUROPEANĂ DUNĂREANA.

1. — Comentarii germane asupra situaţiei juridice a Comisiei Dunărene, de Petre Marcu Balş (P. R. 5 IV 928).

COMISIE INTERIMARĂ.

(L. din 19 Aprilie 1921, M. Of. 15/921).

1.— Legea din 19 Aprilie 1921, care prevede că Comisiunile comunale interimare — urbane şi rurale — vor continua să îndeplinească toate atribuţiunile ce legile în vigoare conferă consiliilor comunale, este constituţională, deoarece prin aceasta, ea nu contrazice nici o dispoziţie constituţională ci derogă dela legile de organizare administrativă, ceeace legiuitorul este în drept să facă. (Cas. S. Untie, d. 35/924 cu nota de H. Aznavorian, P. R. 135 I 926).

2. — V. Administrativă (lege).

COMISIE ROGATORIE.

(Art. 210, 235, ş. u., 243. Pr. Civ.).

1. Jurnalul dat de un Tribunal învestit prin comisie rogatorie pentru vânzarea unei averi dotale, nu e necesar, existând jurnalul cu acelaş sens al Tribunalului care trimite comisia rogatorie. Prin urmare, chiar dacă jurnalul dat de cel de al doilea Tribunal, ar fi greşit, nu poate avea nici o consecinţă. (C. Ap. Buc. IV d. 302/928 cu nota de Al. Costin, P. R. 49 II 929).

2. — Tribunalul delegat prin comisie rogatorie să execute prin portărcii săi o vânzare, nu este obligat a da un nou jurnal pentru autorizarea acestei vânzări. (Cas. II d. 923/930, P. R. 123 I 931).

3. — Judecătorii fondului, cari au puterea suverană de a face ei singuri o cercetare sau de a procede la o comisie rogatorie, sunt autorizaţi a recurge la calea pe care ei o cred preferabilă. (Cas. Civ. Fr. 10 Mart. 1924 cu nota lui D. A. în P. R. 99 III 924).

4 — Autoritatea judecătorească franceză, care, prin aplicarea Convenţiei dela Haga promulgată în Franţa la 30 Aprilie 1909 (la noi, 11 Aprilie 1909), ordonă facerea unei comisiuni rogatorie în ţară străină, trebuie, în principiu, să se adreseze autorităţii judecătoreşti străine, având însă facultatea de a se adresa agenţilor diplomatici şi consulari francezi, conform art. 15 din citata Convenţie. (Cas. Civ. Fr. 10 Mart. 1924 v. supra).

COMISION

(Art. 3 paragr. 7 C. Com.)

CUPRINS:

1. ***Noţiuni generale (1—6).***
2. ***Obligaţiile părţilor (7—12).***
3. ***Cuantumul comisionului (13)***
4. ***Legislaţia teritoriilor alipite (14)***
5. ***Note (15)***

1. Noţiuni generale

1.— O bancă nu poate pretinde că a făcut o operaţiune de vânzare de acţiuni atunci când primind un ordin de cumpărare de la un client, l'a încunoştiinţat că a executat ordinul cumpărând acţiunile pe preţul fixat. Procurarea unor asemenea acţiuni constitue o adevărată operaţiune de comision.— Art. 411 cod. com.

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.iini.ro

— (Cas. III d. 636 bis/921 cu nota de Emil Otulescu, P. R. 100 I 922).

2. — Comisionarul nu se poate constitui vânzător sau cumpărător al acţiunilor ce era obligat să cumpere sau să vânză, după ce a încunoştiinţat pe comitent că a cumpărat sau vândut acţiunile, conform însărcinărei primite.

Comitentul nu poate considera pe comisionar ca vânzător de cât dacă acesta nu-i face cunoscut persoana cu care a contractat. Acest drept încetează când terţiul a executat contractul, predând acţiunile ce a vândut sau plătind preţul celor ce a cumpărat. In acest caz lucrurile cumpărate fiind predate comisionarului, sau preţul fiind plătit, el deţine lucrurile sau preţul ca mandatar iar nu ca vânzător, astfel că al. II al art. 411 c. com. e inaplicabil. (Cas. III dec. 636 bis/921 v. supra).

3. — Caracterul juridic al comisionului — în care comisionarul lucrează în numele său propriu, dar în interesul comitentului, care, altfel rămâne străin în raporturile cu terţii, având însă acţiune contra comisionarului, se deosebeşte de caracterul mandatului, căci mandatarul lucrează în numele mandantului, faţă de care se stabileşte raportul juridic. (Cas. I d. 570/924, P. R. 130 III 924).

4. — La contractul de comision, spre deosebire de cele ce se întâmplă la contractul de vânzare exclusivă, în favoarea unei firme, toate avantagiile derivând din vânzările făcute de comisionar nu are alt drept decât acela de a încasa provizionul datorat. (Cas. Roma - It. 23 Iulie 1921, P. R. 163 III 922).

5. — Pentru existenţa contractului de comision este indiferent dacă s'a cunoscut de cealaltă parte numele comitentului. Este suficient ca comisionarul să fi contractat în numele său propriu, iar nu ca reprezentant. (Cas. Torino 6 Iunie 1919, P. R. 16 III 922).

6. — Trebuie considerată ca un contract de comision iar nu ca vânzare, remiterea de către proprietar a mărfurilor cu marca sa, fără stipularea unui termen de plată, şi transportarea pe cheltueala sa a acelor mărfuri în localitatea unde locuia cel de al treilea. (Cas. eRq. Fr. p. 10 Iunie 1923, plăţii şi căruia i se promisese un scont pentru cazul când ar găsi un cumpărător. Prin urmare, mărfurile acestea rămân pe riscul proprietarului care, în caz de pierdere nu poate reclama preţul dela cel de al treilea. (Cas. Req. Fr. 10 Iunie 1923, P. R. 72 IV 924).

2. Obligaţiile părţilor

7. — Deşi comisionarul este direct obligat către persoana cu care a lucrat ca şi cum afacerea ar fi fost a sa proprie, totuş această responsabilitate încetează când se constată în fapt că el a contractat în calitate de mandatar, făcând cunoscut numele mandantelui pe socoteala căruia a lucrat. (Cas. III d. 379/923 cu nota de M. Jak Constantinescu, P. R. 159 I 925).

8. — Când comitentul nu a dat instrucţiuni precise referitor la condiţiunile operaţiunei, comisionarul trebuie să lucreze în interesul comitentului astfel cum ar face un bun comerciant. (T. Sibiu II s. 2499/925, P. R. 77 III 928).

9. — Comisionarul trebue să se ţină în curent cu fluctuaţiile preţului mărfurilor pe care a fost însărcinat să le vândă; el îşi angajează răspunderea sa personală dacă, fără a lua în prealabil avizul comitentului, vinde pe preţul indicat de comitent cu câteva luni mai înainte, de şi între timp preţul a sporit în proporţie considerabilă. (T. federal Elveţian I, P. R. 76 III 923).

10. — Este locul de a se pronunţa o condamnare la daune-interese contra voiajorului de comerţ care, fără motiv legitim, a întrerupt în mod brusc călătoria începută şi a lucrat pentru o casă concurentă, împotriva angajamentelor sale. (T. Toulouse com. 30 Oct. 1930, P. R. 108 III 931).

11. — Acţiunea în garanţie a comisionarului contra căilor ferate căreia i se încredinţase obiectul în litigiu, este primită numai în limita răspunderii ce priveşte societatea de cale ferată. (C. Ap. Lyon, 30 Iunie 1920, P. R. 36 III 922).

12. — In lipsă de acord special, comisionarul nu răspunde de orice risc decurgând din contract, chiar dacă a luat asupra sa responsabilitatea pentru îndeplinirea obligaţiunilor persoanelor cu cari a contractat. (Cas. Roma, 23 Iulie 1921, P. R. 163 III 922).

3. Cuantumul comisionului.

13.— Intr'un contract de misitie, chiar când există convenţiune asupra cuantumului comisionului, judecătorii au facultatea de a-l reduce dacă se constată că intervenţiunile şi oficiile misitului nu sunt în raport cu cuantumul comisionului stipulat. (C. Ap. Buc. IV d. 125/923, P. R. 36 III 924).

4. Legislaţia teritoriilor alipite.

14. — Principalele obligaţiuni ale comisionarului sunt următoarele (art. 369 c. com. Trans.):

1. Să execute operaţiunile cu cari l-a însărcinat comitentul, conformându-se ordinelor sale şi lucrând cu îngrijirea unui bun comerciant.

2. Să-l încunoştiinţeze pe comitent când se simte necesitatea şi în special a-i face cunoscut fără întârziere executarea ordinului, şi

3. Să dea socoteli comitentului despre act şi a executa faţă de dânsul tot ceeace acesta în baza actului este drept a cere.

Când comitentul a dat instrucţiuni precise referitor la condiţiunile operaţiunei, comisionarul trebuie să se conformeze, când însă, comitentul nu a dat instrucţiuni precise referitor la condiţiunile operaţiunei, comisionarul trebuie să lucreze în interesul comitentului, astfel cum ar face un bun comerciant. (T. Sibiu II s. 2499/925, P. R. 77 III 928).

5. Note

15.— V. Cont-curent.

COMITET AGRAR.

V. Agrară (reformă).

COMITET ŞCOLAR

(D. L. 3138/919 M. Of. 78/919. şi dec. min. din 21 Oct. 1922).

1. — Potrivit art. 24, alin. d, din regulamentul pentru funcţionarea comitetelor şcolare, orele claselor înfiinţate prin mijlocirea acestor organe, se pot da în complectare profesorilor care n'ar avea numărul de ore obligator, sau a căror catedră, din diverse împrejurări, ar rămâne cu un număr mai mic decât cel prevăzut de lege, de oarece obligaţiunea ministerului dictată exclusiv de interesul învăţământului, este de a da fiecărui profesor numărul complect de ore, în schimbul salariului de bază minim şi obligator.

In atare caz, orele acordate profesorului sunt socotite, evident, ca ore bugetare, ele complectează leafa sa de bază şi nu i se pot lua sub nici un cuvânt, această prohibiţiune a legei fiind prevăzută, de altfel, nu ca o garanţie pentru profesor care continuă să beneficieze de aceleaşi drepturi chiar şi cu un număr de ore mai restrâns, ci în interesul economiei generale a învăţământului.

Numai în cazul când orele înfiinţate prin intervenţiunea comitetelor şcolare s'ar da profesorului ca ore suplimentare, adică peste numărul obligatoriu, numai în acest caz ele rămân ca ore extra-bugetare, plătite exclusiv din fondurile comitetelor şi, ca atare, se pot suprima oricând. (Cas. III d. 702/923, P. R. 148 III 923).

2. — D. L. pentru înfiinţarea comitetelor şcolare, votat după unire, se întinde în tot cuprinsul ţării.

Revocarea unui membru din comitetul şcolar, care este şi profesor al şcolii, nu poate fi făcută fără asentimentul a trei pătrimi din numărul profesorilor şcolii. (Cas. III d. 1206/925, P. R. 35 III 926).

3.— V. Invăţământ, Profesor.

COMODAT.

(Art. 1560 ş. u. C. Civ.).

1. — După art. 981 din codul austriac, aplicabil şi în Ardeal, cheltuielile extraordinare pentru conservarea lucrului (die ausserrordentlichen Erhaltungskosten), în care intră şi cheltuielile de reparare ale acestui lucru, în timpul împrumutului, sunt în sarcina comodantului, afară de cazul când repararea acestui lucru ar fi necesitată printr'o întrebuinţare ilicită a lucrului. (Cas. I c. Ardeal, d. 633/920 cu nota de D. Alexandrescu, P. R. 270 I 923)

2. — La încetarea împrumutului, comodatarul trebue să restitue însuşi lucrul împrumutat ; iar la caz de despăgubirea comodantului, restituirea se poate face, la cererea lui, prin darea unui lucru la fel, sau printr'o despăgubire băneasca, după cum aceasta rezultă cu prisosinţă din art. 1323 din codul civil austriac.

Prin urmare, de câte ori se constată, în fapt, că comodatarul a lăsat în drum lucrul împrumutat (în speţă, o trăsură), de unde a dispărut, el nu mai are posibilitatea de a restitui însuşi lucrul împrumutat şi, în asemenea caz, comodantul poate cere restituirea unui lucru de aceiaşi speţă; iar dacă lucrul pierdut s'ar găsi mai în urmă, părţile au a se conforma art. 980 din acelaş cod. (Cas. I c. Ardeal d. 633/920 v. supra).

3. — Contractul prin care se depun la o bancă titluri de credit la purtător neindividualizate (prin număr, serie, etc.,) în nici un chip şi prin care se acordă băncii facultatea de a se folosi de ele liber în operaţiunile ei bancare, nu constitue nici comodat, nici locaţiune, nici împrumut, ci se apropie mai mult de un depozit, neregulat, rămânând totuşi un contract nenumit.

In virtutea unui asemenea contract, proprietatea titlurilor depozitate se transferă Băncii, aşa încât la scadenţa operaţiunii, deponentul nu are alt drept în afară de acela de a primi tot atâtea titluri de acelaş fel, are adică un simplu drept de credit. (C. Ap. Roma, 21 Ianuarie 1923 cu nota de S. Singer, P. R. 45 III 924).

COMPENSAŢIE.

(Art. 1143 ş. u. C. Civ.).

1. — Pentruca potrivit art 327 pr. civ.,

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.iini.ro

partea să poată face în apel pentru prima oară o cerere de compensație, trebuie ca compensațiunea cerută să întrunească condițiunile stabilite de art. 1145 c. civ. adică să fie vorba de două datorii cari să aibă de obiect o sumă de bani sau o cantitate oarecare de lucruri fungibile de aceeași specie și cari să fie deopotrivă lichide și exigibile. (C. Ap. Iași d. 159/924, P. R. 37 III 925)

2 — Conform art. 1145 c. civ. compensațiunea n'are loc decât între datorii, cari deopotrivă au de obiect o sumă de bani și care sunt deopotrivă lichide și exigibile.

Nu operează compensația între creanțe derivând din cheltuieli de judecată litigioase sau condiționale. (C. Ap. Constanța, d. 963/925, P. R. 4 III 927).

3. — Părțile pot renunța la compensațiunea legală fie anticipat, fie după împlinirea ei, întrucât această compensațiune nu se întemeiază pe motive de ordine publică, ci pe interpretarea voinței comune a părților contractante. (Cas. I d. 2973/926, P. R. 145 III 926).

4. — Renunțarea la compensațiunea legală poate fi tacită dar în acest caz ea nu se poate presupune ci trebuie să rezulte dintr'un act incompatibil cu efectul extinctiv al compensațiunii, precum e faptul debitorului care putând opune compensațiunea, plătește totuș datoria sa ; acest fapt însă nu poate constitui o renunțare din partea debitorului la dreptul de a opune și în viitor creanța sa în compensațiune, deoarece această creanță subsistă și deci poate fi stinsă prin o altă compensațiune, dacă cel ce a plătit devine din nou debitor al debitorului său. (Cas. I d. 2973/926, P. R. 145 III 926).

5. — Compensațiunea poate fi invocată pe calea unei acțiuni principale și nu este nevoie de a se recurge la contestațiunea prevăzută de art. 34 din legea de percepere și urmărire ; o asemenea acțiune nu tinde la înlăturarea autorității lucrului judecat rezultând din deciziunea de taxare a succesiunii dată de fisc. (Cas. I d. 4061/926 cu nota de I. Rosetti-Bălănescu, P. R. 175 I 927).

6. — Deși compensația legală este admisibilă în principiu și față de falit, ea trebuie să se producă până în momentul declarării falimentului, adică ambele creanțe să fie certe, lichide și exigibile : iar compensația judecătorească opusă falitului operează numai după lichidarea activului falimentar cu care ocazie se va vedea la repartiția cotelor ce sumă are de primit creditorul dela falit, pentru a putea opune în compensare suma ce el este dator a vărsa la massa credală. (T. Roman s. 162/930, cu notă de Em. Badarau, P. R. 271 II 931).

7. — Nu poate fi compensație între două conturi deschise la falit, unul debitor (pe numele soțului) și altul creditor (pe numele soției) când părțile și-au arătat intențiunea a nu le compensa și când cele două conturi, fiind distincte, nu erau exigibile la aceiași epocă. (Cas. Req. Fr. 22 Iunie 1920, P. R. 66 III 922).

COMPETENȚĂ.

(Art. 56 ș. u. Pr. Civ. 27 ș. u. 51 ș. u. l. J. Oc. precum și diferite legi speciale).

CUPRINS :

I. Noțiuni generale (1)

1. Competența de ordine publică rat materiae (2—3).

a) se poate oricând invoca (4—11).

b) părțile nu pot derога prin convențiune (12—13).

c) desezisarea din oficiu a instanței (14).

2. Incompetența de interes privat — rat. personae (15).

3. Modificarea competenței prin lege sau valoarea lucrului (16—19).

4. Declinarea competinței (20—23).

II. Instanțe de drept comun.

1. Tribunalul (24—26).

A. Competența atributivă (27—28).

a) Valoarea acțiunei (29—31).

b) Cereri incidente și conexe (32)

c) Acțiuni comerciale (33—41).

d) Acțiuni penale (42—47).

e) Litigii cu supuși străini sau între aceștia (48—53).

B. Competența teritorială.

a) Principiu „actor sequitur forum rei" (54—55).

b) Acțiuni reale imobiliare (56)

C. Competența convențională și prorogarea competenței (57—58).

III. Instanțe administrative (59)

IV. Instanțe militare (60).

V. Instanței excepționale (61).

VI. Legislația teritoriilor alipite (62—68).

VII. Studii recensii și note (69—71).

I. Noțiuni generale

1. — Din moment ce dreptul în vigoare pe un teritoriu al Statului asigură cetățenilor din acel teritoriu o competență specială această competență este aplicabilă în mod indiscutabil față de toți cetățenii săi, indiferent că domiciliază pe același sau alt teritoriu de drept local. (T. Cluj II 27 Iunie 1928 cu nota de Gr. Racoviceanu, P. R. 124 II 929).

1. Competența de ordine publică — rat. materiae —

2. — In drept, se deosebesc două feluri de competințe : competința „ratione materiae", consistând în dreptul ce au tribunalele cari fac parte dintr'un ordin de jurisdicțiune oare care, de a judeca o afacere cu excluziunea Tribunalelor de un ordin diferit, și competința „ratione personae vel loci", consistând în dreptul ce au tribunalele dintr'un ordin de jurisdicțiune oarecare de a judeca o afacere cu excluziunea Tribunalelor de același ordin. (Cas. II d. 298/921 cu nota de Ion D. Filitti, P. R. 263 I 922)

3. — Incompetența Tribunalelor civile în privința afacerilor de competința Judecătoriilor de ocol este incompetință rationae materiae. (T. Buzău II s. 128/930, P. R. 117 III 931).

a) se poate oricând invoca

4. — Conform art. 109 pr. civ. incompetența de ordine publică poate fi invocată în orice stadiu al procesului, întrucât cercetarea ei nu comportă o verificare a elementelor de fapt. (Cas. II d. 298/921 cu nota de Ion D. Filitti, P. R. 263 I 922 ; Cas. III d. 472/921, cu nota de G. Iuliu, P. R. 30 I 928 ; acciaș, P. R. 65 III 922).

5. — înaintea oricărei instanțe. (Cas. II d. 298/921 v. supra).

6. — chiar pentru prima oară înaintea Curții de Casație. (Cas. II, d. 298/921, v. supra ; Cas. III, d. 472 bis/921 v. supra No. 4).

7. — putând fi invocată de orice parte litigantă. (Cas. II, d. 298/921, v. supra).

8. — sau din oficiu, de către judecatori. (Cas. II d. 298/921, supra cit. ; Cas. III, d. 472 bis/921, supra cit.).

9. — Chestiunea incompetenței unui organ administrativ, de a aplica o pedeapsă disciplinară, este o chestiune de ordine publică putând fi ridicată din oficiu de Curtea de Casație. Prin urmare, este fără interes a se ști dacă motivul de casare referitor la această chestiune a fost propus în termen. (Cas. III, d. 858/927, cu notă de George Iuliu, P. R. 30 I 928).

10. — Nu se poate susține că recurentul a fost sustras judecătorilor săi firești din moment ce dânsul n'a ridicat această obiecție la instanța de judecată. (Cas. S. U., 31/927, P. R. 129 III 927).

11. — Dacă excepțiunea de incompetință „ratione materiae" poate fi propusă în orice stare a causei și chiar pentru prima oară înaintea Curței de Casație, acest principiu încetează de a mai fi aplicabil când s'a dat asupra acestei excepțiuni o hotărâre definitivă nesusceptibilă de nici un recurs. (Cas. civ. fr., 26 Februarie 1929, cu notă de D. Cotrutz, P. R. 31 III 931).

b) părțile nu pot derога prin convențiune.

12. — Competența atribuită prin lege instanțelor judecătorești interesând ordinea socială și buna administrație a justiției nu se poate derога dela acest principiu decât în cazurile anume prevăzute de lege. (T. Suceava, 27 Febr. 1923, P. R. 7 III 924).

13. — Este nulă clauza contractuală prin care o parte renunță la facultatea de a chema pe străin înaintea instanțelor patriei sale, pentru judecarea neînțelegerilor isvorîte din contractul încheiat cu acel străin. (Cas. Roma, 10 Iunie 1920, P. R. 83 III 922).

c) desesizarea din oficiu a instanței.

14. — Competența cu care lucrează o autoritate în materie disciplinară este o chestie de ordine publică, ce poate fi ridicată din oficiu de instanțele de fond ca element al apărării implicite a părții. (Cas. III. 470/927 cu notă de George Iuliu, P. R. 28 I 928, v. supra No. 8).

2. Incompetența de interes privat, — rat. materiae.

15. — O parte nu poate fi obligată a continua o instanță lovită de o nulitate relativă, deși nu se poate prevala de această nulitate în fond. (T. Dolj II, 1 Dec. 1930, P. R. 120 III 931).

3. Modificarea competenței prin lege sau valoarea lucrului.

16. — Regulile de competență fiind aplicabile imediat ce s'au promulgat, în speță, urmează că tribunalul este în drept a judeca delictele de presă cari au fost corecționalizate de Constituțiune cum sunt calomniile, injuriile și difamațiunile. (T. Constanța I. jurnal 10045/923, cu notă de H. Aznavorian, P. R. 117 II 924).

17. — Un proces început de o instanță ce era competentă potrivit legei în vigoare în momentul când ea a fost sesizată cu acel proces, va continua a fi judecat de acea instanță, și în urma unei legi ce ar modifica competința acelei instanțe. Acest principiu este pus și de art. 63 din legea p. accelerarea judecăților.

Ca atare este admisibil apelul îndreptat la Curtea de Apel, în contra sentinței dată de tribunal asupra unui litigiu cu

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.iini.ro

care tribunalul fusese sesizat la o dată când, potrivit legei din acel moment, el era competent de a-l judeca, deși posterior, o altă lege ar fi trecut judecarea acelui litigiu în competența jud. de ocol. (C. Ap. Craiova II, 8 Martie 1926, cu nota d-lui D. Pașalega, P. R. 33 II 927).

18. — In principiu, competența unei instanțe judecătorești se regulează după legea în vigoare în momentul când instanța a fost sesizată cu judecata, și art. 318 al. VI din legea de organizare judecătorească, confirmând această normă, prevede formal că apelurile privitoare la afacerile unei judecătorii trecute din circumscripțiunea unui Tribunal în circumscripțiunea altuia, vor continua să se judece de tribunalul unde se află pendinte. (Cas. I 180/928, P. R. 35 III 929).

19. — Judele de ocol, sesizat de o acțiune de împărțeală, odată ce a admis-o în principiu pe temeiul competinței fixate după valaorea arătată în cerere, nu-și mai poate declina competința pe motiv că s'ar fi constatat de expert o valoare mai mare, care excede competința sa, ci urmează a procede mai departe la desăvârșirea împărțelii, de care a fost sesizat în regulă. (Cas. I, d. 601/925, P. R. 1 I 926).

4. Declinarea competenței.

20. — Acel care a lipsit, atât la prima instanță cât și în apel, poate invoca cu ocaziunea judecării opoziției ce a introdus în contra hotărârii date în lipsă, declinatoriu de competență, deoarece dânsul neprezentându-se la nici una din înfățișerile anterioare, cauza nu s'a putut judeca în fond și ca atare, nu i se poate opune tardivitatea unei asemenea cereri. (Cas. I, d. 61/924, P. R. 54 III 924).

21. — Pentru judecarea unei acțiuni civile de competența sa, tribunalul nu poate fi investit decât prin acțiune directă, iar nu prin o carte de judecată declinatoare de competență. Judecătoria trebuie să respingă ca neregulat introdusă acțiunea civilă care depășește competența judecătorici. Declinarea competinței și trimiterea dosarului la tribunal spre judecare este un mod neregulat de sesizarea instanței superioare pentru că: a) nu există în procedura civilă nici un text de lege care să permită acest mod de investire al tribunalului, principiul din art. 108 pr. civ. neputându-se aplica decât între două instanțe de același grad; b) pentru că astfel s'ar eluda legea timbrului; c) în sfârșit, pentrucă altfel s'ar viola legea accelerării judecăților. (T. Buzău I, s. 7/926, cu note de C. Jitianu și G. Iuliu, P. R. 53 II 927).

22.— Acțiunea de competența tribunalului introdusă la judecătorie care și-a declinat competența, urmează a fi respinsă de tribunal, căruia i s'a trimis dosarul, ca neregulat introdusă. (T. Buzău I, 13 Ian. 1926, cu notă de Traian Scriban, P. R. 133 III 927 în notă).

II. Instanțe de drept comun:

1. Tribunalul.

24. — Tribunalul ca primă instanță, este autoritatea judecătorească de drept comun având plenitudinea de jurisdicție afară de afacerile ce i-au fost luate din competință, prin legi speciale. (C. Ap. Buc. IV, dec. 96/920, P. R. 23 III 922).

25. — Atunci când se modifică competința unei instanțe fără însă ca acea instanță să fie desființată, ea păstrează dreptul de a judeca procesele ce erau pendinte la promulgarea nouei legi.

Astfel, tribunalele Caliacra și Durostor rămân competente să judece cu apel la Curte procesele criminale ce erau în curs de judecare la data promulgării nouei legi din 26 August 1921, care a dat în competința Curții de Apel din Constanța, ca primă și ultimă instanță, judecarea crimelor din Cadrilater, pentru că acele tribunale, care se găseau sesizate cu acțiunea publică, nu au fost desființate și nu există nici o dispoziție în noua lege care să le ridice competința de a judeca procesele pendinte din trecut. (C. Ap. Constanța, d. 534/ 922, cu nota d-lui Vintilă Dongoroz, P. R. 97 II 923).

26. — Președintele tribunalului sau judecătorul are atribuțiuni contencioase sau de jurisdicție atribuțiuni necontencioase sau de jurisdicție grațioasă și atribuțiuni administrative.

Deși cuprinderea acestor atribuțiuni adesea se confundă, totuș — principial — în temeiul atribuțiunilor jurisdicționale, judecătorul soluționează litigiul existent, recunoscând și declarând dreptul părților și asigură executarea hotărîrei sale; în temeiul atribuțiunilor necontencioase, judecătorul neavând o acțiune propriu zisă, soluționează cererea unei părți, luând măsuri provizorii ce nu constitue autoritate de lucru judecat sau soluționarea unui litigiu; în temeiul atribuțiunilor administrative, fie din proprie inițiativă, fie în urma unei solicitări, judecătorul ia anumite măsuri în cadrul legilor și bazate pe oportunitate și puterea sa discreționară, cari nu constituie soluționarea unui litigiu, ci urmăresc numai o bună funcționare a serviciului.

Delimitarea acestor atribuțiuni se face și prin sistemul probelor admisibile, al căilor de atac, al consecințelor și autorității hotărîrilor pronunțate. (T. Ilfov Not. jurnal 10262/931, P. R. 85 III 931).

A. Competența atributivă.

27. — Competența secțiunilor se determină după natura afacerilor, astfel cum se constată de Curte, iar nu după titulatura hotărârilor instanțelor de fond și nici după modul cum aceste instanțe au considerat natura afacerei în litigiu. (Cas III, 25 Aprilie 1928, P. R. 155 III 928).

28. — Competența unui tribunal se fixează în ziua citării în justiție. Tribunalul ales competest la acea dată trebue să continue a judeca afacerea până la hotărârea definitivă, ori cari ar fi modificările survenite în cursul instanței, în situațiunea părților, chiar în caz de deces al unui pârât a cărui prezență în instanță a determinat singură competența tribunalului. (T. civ. Sena I, 25 Aprilie 1922, cu nota d-lui S. Krainik, P. R. 101 III 923).

a) Valoarea acțiunii.

29. — Intrucât valoarea litigiului este fixată prin însăși actul ce se execută, iar nu de către partea reclamantă, proba cu martori tinzând e stabili o valoare mai mare și a modifica competența, este inadmisibilă. (Cas. II, d. 113/925, P. R. 64 III 925).

30. — In determinarea competenței de judecată a două acțiuni conexate nu trebuie să se unească valoarea lor, ci să se țină seamă de valoarea fiecăruia, valoarea cea mai mare având de efect determinarea competenței, deoarece conexarea ar ca efect judecarea simultană a mai multor acțiuni, iar nu determinarea competentei. (Cas. I, d. 408/927, P. R. 113 III 927).

31.— După art. 57 pr. civ. competența unei instanțe în toate cazurile se determină după valoarea arătată în acțiune. Aceasta însă presupune că acțiunea nu este modificată. Când însă acțiunea se modifică, prin cererea pe care o face partea în instanță, competența se determină în cazul acesta după această cerere, fiindcă pentru instanța de judecată numai această cerere există, nu și cererea inițială. (T. Dâmbovița I 16 Martie 1928, P. R. 102 III 928).

b) Cereri incidente și conexe.

32.— Potrivit principiului plenitudinei de jurisdicțiune stabilit de art. 108 pr. civilă, după cum instanțele civile sunt competinte a judeca comercialul tot astfel și instanțele comerciale pot statua în civil. (C. Ap. Iași II, d. 1750/922, P. R. 90 III 923).

c) Acțiuni comerciale.

33. — Acțiunea de daune contra relei administrări făcută de o societate comercială în calitate de curatoare a unor moșii, referindu-se la administrare, iar nu la interesul ce l-a avut societatea când a cerut instituirea curatelei, este de natură civilă, iar nu comercială. (C. Ap. Buc. III, dec. 200/920, P. R. 26 III 922).

34.— Acțiunea de daune decurgând din neexecutarea clauzelor unui contract de natură comercială (în specie, transport, este de aceiaș natură. (Cas. III, d. 214/921, P. R. 58 III 922).

35.— Când este vorba de un contract în care există și un raport civil și unul comercial ce nu se pot separa acela care prevalează și imprimă caracterul raportului în întregime, trebue să fie caracterul civil, fiindcă civilul este regula, adică dreptul comun, și comercialul este dreptul de excepție. (C. Ap. Iași II d. 1750/922, P. R. III 923).

36. — In conformitate cu art. 897 al. III cod. com. acțiunile personale și mobiliare se pot intenta după alegerea reclamantului și la Tribunalul locului unde s'a stipulat a se face plata. Când dar este stabilit că plata contractelor se face la Galați, nu mai încape îndoeală că reclamantul, care avea după lege alegerea instanțe de judecată, a fost îndreptățit a intenta acțiunea sa la Tribunalul Covurlui care, în acest caz, ca Tribunal al locului plății, era competent. (C. Ap. Galați d. 32/923, cu notă de Dinu Gr. Dimitrescu P. R. 132 III 924).

37.— Cu drept cuvânt Curtea de fond consideră diferendul ivit din executarea unui contract de asociație între doui comercianți ca fiind de natură comercială și aceasta indiferent de calitatea persoanei sau a instituțiunei care ar fi concesionat asociațiilor obiectul asociațiunei, în trucât concesiunea nu poate avea nici o înrâurire asupra calității părților din contractul de asociație și nici asupra naturei juridice a acestui contract. (Cas. III, d. 168/928, P. R. 62 III 928).

38.— Tribunalele comerciale au competința de a judeca quasi-contractele și quasi-delictele formate între comercianți, rezultate din fapte care au un caracter comercial.

Astfel, tribunalele comerciale sunt competente de a judeca cererea de despăgubire întemeiată pe un accident, cauzat prin trăsura unui comerciant, care circula pentru trebuințele comerțului său. (T. Saint Julion — Fr., 9 Aug. 1920, cu notă, P. R. 146 III 922).

39.— Două criterii sunt decisive spre a stabili natura comercială sau civilă a u-

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.iini.ro

ne pricini: 1. modul în care părțile au tratat-o la prima instanță și 2. calificarea dată pricinei de către sentința pronunțată de primii judecători.

Criteriul dedus din caracterul obiectiv al materiei ce se judecă, este fără vre-o importanță. (Cas. Torino 6 Dec. 1920, cu nota d-lui I. N. Fințescu, P. R. 68 III 922).

40.— Acțiunea pentru reîntoarcerea chel tuelilor intentată de un detentor de bună credință, proprietarului unui lucru pierdut, sau furat, este civilă chiar dacă acțiunea poartă asupra unui lucru întrebuințat în comerțul său. (C. Ap. Bruxelles 24 Mart. 1920, P. R. 56 III 922).

41.— Pentru a determina dacă cauza este civilă sau comercială pentru efectul termenului de apel, trebuie observată materia litigiului, cum a fost definită de primii judecători în sentință, fie expres, fie implicit prin aplicarea regulilor civile sau comerciale, fie tacit, aderând la modul cum părțile au tratat litigiul.

Numai când acest criteriu, în lipsă de date și indicii suficiente, nu poate fi aplicat, se poate și trebuie a recurge la celălalt criteriu, luat de natura intrinsecă a raportului juridic în discuțiune. (C. Ap. Bologna-Italia, 20 Ian. 1913, cu notă de C. N. Toneanu, P. R. 112 III 924).

d) Acțiuni penale.

42.— Natura infracțiunei determină competența instanței de judecată iar nu calificarea dată de instanțele de trimitere, sau de reclamantul parte internată. (C. Ap. Constanța, d. 160/921, cu nota d-lui Remus C. Benișache, P. R. 264 II 922).

43.— Chiar în cazul când un infractor ar fi să sufere pedeapsa unui cumul formal de delicte între cât însă unul din aceste delicte este de competința altei instanțe superioare, trebue în conformitate cu art. 40 c. p. să fie sesizată instanța în drept să judece infracțiunea mai greu pedepsită, producându-se astfel din punct de vedere procedural, o joncțiune de procedură și prorogare de competință. (J. Oc. Șipote-Iași, cu notă de G. Buzea, P. R. 252 III 923).

44.— Nu domiciliul agentului ce instrumentează, determină competința, ci locul comiterii sau al descoperirii infracțiunii. (T. Cluj I, s. 1930/926, P. R. 279 II 926).

45.— Conform principiului concurenței în materie de competență **ratione loci**, sunt deopotrivă chemați a instrui crimele și delictele atât judecătorul locului unde s'a comis faptul, acel al locului unde se găsește reședința prevenitului, cât și al locului unde acesta se va putea afla.

In ipoteza unei pluralități de infractori s'a admis în mod constant că din moment ce un judecător de instrucție este competent ratione loci în privința unuia dintre prevenițti, chiar a complicelui, el devine competent prin efectul unei prorogări și pentru ceilalți prevenițti, cu condiția însă ca infracțiunile să fie sau conexe, sau indivizibile. (Cas. II, 11 Oct. 1928, P. R. 154 III 928).

46.— Dacă tribunalele corecționale nu pot statua decât asupra faptelor prevăzute în citațiunea sau ordonanța de trimetere care le sesizează, totuș pot reține faptele cari se descoperă în cursul desbaterilor, atunci când aceste fapte rămân în termenii ordonanței sau citațiunii. (Cas. Cr. Fr., 26 Nov. 1927, P. R. 150 III 928).

47.— De câte ori este cu neputință de a se determina cu certitudine tribunalul competent a judeca un delict, inculpatul trebue să fie deferit tribunalului domiciliului său. (T. Suprem Federal Brazilian, 5 Oct. 1919, P. R. 77 III 923).

e) Litigii cu supuși străini sau între aceștia.

48.— Art. 13 c. civ. român dă drept românului să cheme în judecata tribunalelor naționale nu numai pe particularul strein, dar chiar și pe un Stat strein, pentru actele sale civile sau comerciale pe care acesta le contractează ca simplu particular.

Numai actele de suveranitate, adică acele făcute de Statul strein „jure imperii", nu pot fi controlate de o autoritate străină; cele de gestiune însă relative la tranzacțiuni de drept privat și în care Statul strein se comportă ca un simplu particular, sunt supuse principiilor generale de drept privat, ca și cum ar fi fost contractate de un simplu particular și deci pentru ele Statul strein (în speță Statul polon), este supus jurisdicțiunilor românești când a contractat cu un român. (T. Ilfov II com., jurnal 7772/920, cu note de d-nii N. P. Comnen și G. Petrovici, P. R. 243 II 922).

49.— Cu toate că prin art. 54 din legea din 24 Februarie 1924 privitoare la dobândirea și pierderea naționalității române, se abrogă dispozițiunile art. 6—20 c. civil, totuș nu urmează a fi socotite ca abrogate și dispozițiunile art. 13 din acelaș cod, prin care se dă în competința tribunalelor române judecarea litigiilor dintre un supus român și un supus al unui stat străin, chiar când acesta își are reședința în țara lui de origină, deoarece ceeace a voit legiuitorul din 1924, a fost ca să abroge dispozițiunile codului civil privitoare la fixarea condițiunilor și procedurii de urmat pentru dobândirea și pierderea calității de român, iar nu și dispozițiunile privitoare la competința de judecată a tribunalelor române față de străini, reglementată prin art. 13 din codul civil. (T. Ilfov I com., jurnal 8669/925 cu notă de Dem. Stoenescu, P. R. 223 II 925).

50.— Prin art. 54 din l. pentru dobândirea și pierderea naționalității, arătându-se că legea abrogă art. 6—20 incl. din cod. civ., se impune, fără posibilitate de altă interpretare, să se considere ca abrogate și dispozițiunile art. 13 din cod. civ., deși acest text este privitor la competența tribunalelor române în litigiile dintre români și străini. (Cas. III, d. 734/930, cu notă de Dimitrie G. Maxim. P. R. 16 I 931; cu notă de Mircea Possa, P. R. 39 I 931).

51.— Tribunalele române sunt competente a judeca litigii între străini privind raporturi contractate de ei în străinătate. (T. Iași III, 12 Dec. 1930, P. R. 81 III 931).

52.— Dispoziția art. 14 din codul civil francez (13 c. civ. rom.) după care tribunalele franceze sunt competente în privința străinilor cari au contractat în Franța sau în străinătate cu un francez, nu poate fi considerată ca fiind contrară ordinii publice italiene. (C. Ap. Catanzaro-Italia, 13 Martie 1917, cu notă de H. P. R. 112 III 924).

53. — Dacă în principiu, tribunalele franceze sunt incompetinte a se pronunța asupra pricinelor dintre străini relative la chestiuni de stare și capacitate personală, nu este tot așa când străinul, având un domiciliu în Franța, a pierdut orice domiciliu în străinătate și nu se poate dovedi că alt tribunal decât cel francez ar fi competent.

In speță era vorba de acțiunea de divorț intentată de un american stabilit de 18 ani în Franța. (Cas. Civ. Fr., 10 Nov. 1926, P. R. 43 III 924).

B. Competența teritorială.

a) Principiul: „actor sequitur forum rei"

54.— Dacă într'o acțiune personală și mobiliară unde sunt pârâți cu domiciliul diferit, se renunță la pârâtul ce-și avea domiciliul în circumscripția tribunalului la care se intentase acțiunea, acest tribunal e incompetent a judeca pricina față de ceilalți pârâți, domiciliați în alte localități capitale de județ. (C. Ap. Buc. d. c. 214/920, P. R. 27 III 922).

55.— Este necontestat că potrivit art. 58 al. ult. pr. civ. când acțiunea personală este intentată contra mai multor pârâți cari nu au același domiciliu, ea se va putea adresa la Tribunalul domiciliului unuia din ei după alegerea reclamantului.

Intrucât însă în momentul intentării acțiunei pârâtul (debitorul fraudulos) era deja dispărut din țară deci cu domiciliul și reședința necunoscută, ultimul său domiciliu din acest județ neputând legă instanți în mod valabil pentru pârâții (terții achizitori) din jud. Botoșani, reclamanții au pierdut facultatea de alegere acordată de art. 58 pr. civ. neavând de ales, deoarece pârâtul din acest județ este cu domiciliu și reședință necunoscute. (Trib. Fălticeni în majoritate, s. 126/929, cu notă de G. Petruc, P. R. 11 III 929).

b) Acțiuni reale imobiliare.

56.— Este de principiu, dedus din suveranitatea tratatelor, că numai imobilele aflătoare în cuprinsul teritoriilor Românei sunt supuse legilor române.

Astfel fiind, orice dispoziție de lege nu se poate aplica decât în cadrul acestui principiu și, prin urmare, instanțele judecătorești nu pot pronunța hotărâri care ar privi un imobil situat pe un teritoriu în afară de frontierele Statului Român, căci ele nu s'ar putea executa fără să se atingă suveranitatea Statului străin pe al cărui teritoriu se găsește imobilul. (Cas. S. U. d. 1/928, P. R 41 III 928).

C. Competența convențională și prorogarea competenței.

57.— Din moment ce părțile au procedat la judecarea opoziținei în fond, de către o instanță constituită conform dreptului comun, prin aceasta s'a încheiat contractul judiciar între părți, fiecare din ele dobândind astfel dreptul de a fi judecate pe această cale, fără putința de revenire. (C. Ap. Constanța, d. 546/926, cu notă de Fr. Dârlea, P. R. 35 III 929).

58.— Prin art. 493 p. pen. s'a dat în competența Curților de apel judecarea anumitor persoane cari comit infracțiuni în exercițiul funcțiunii ca ofițer de poliție judiciară mărindu-se competența acestor instanțe superioare, în defavoarea tribunalelor instanțe inferioare.

Când însă s'au comis fapte în strânsă legătură dar de infractori diferiți, fiind astfel conexitate între faptele săvârșite de ofițerul de poliție judiciară și cari sunt în competența Curții de Apel, cu acele săvârșite de coinculpatul ce nu are această calitate și cari sunt în competența tribunalului, — urmează a se aplica regula care impune instanței superioare să-și prorogă competența pentru toate infracțiunile în legătură cu faptele ce sunt în competența sa, deci și coinculpatul care nu este urmărit conform art. 493 pr. pen. trebue a

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.iini.ro

fi judecat tot de Curtea de apel. (T. Baia I 18 Mai 1931 cu nota de Vintilă Dongoroz, P. R. 100 III 931).

III. Instanțe administrative.

59.— Legea pentru unificarea administrativă fiind alcătuită în baza principiului constituțional al separațiunii puterilor în Stat, a înlăturat competența jurisdicțională a organelor administrative, pe cari aceste organe o aveau în temeiul diferitelor legi din trecut, rezervându-le acastă competență numai pentru cazurile precis determinate prin legeą de organizare administrativă. (T. Trei Scaune I 20 Dec. 1926, cu notă de Traian Alexandrescu, P. R. 187 II 927).

IV. Instanțe militare.

60.— Constatarea pagubelor încercate de Stat și cuantumul lor, puse în sarcina contabililor și gestionarilor săi, se face de autoritatea administrativă însărcinată după lege cu controlul și verificarea unor asemenea gestiuni; instanțele militare nu pot declara pe un funcționar culpabil pentru asemenea lipsuri sau deturnări, decât dacă lipsa este constatată de organele în drept ale autorității administrative militare.

Este deci viciată de exces de putere, sentința unei instanțe militare care condamnă, pe baza unui proces verbal de imputare necomunicat învinuitului, pentru delictul de sustragere de materiale, asumându-și competința de a examina și hotări dânsa lipsa materialelor și deci prejudiciul care este un element esențial al delictului. (Cas. II 17 Ian. 1928, cu notă de Vintilă Dongoraz și N. Mora P. R. 37 III 930).

V. Instanțe excepționale.

61.— Tribunalul arbitral de pe lângă Bursa din Budapesta este o judecătorie excepțională, căruia nu i se poate atribui de litiganți o competență pe care legea o atribue altei instanțe de judecată. (C. Ap. Galați II, d. 983/922, cu notă de concluzii scrise, P. R. 121 II 930).

VI. Legislația teritoriilor alipite.

62. — Determinarea competinței judecătoriei de ocol la care pârâtul înțelege a se supune în baza paragraf. 45 al. I din codul de procedură civilă trebuiește anume făcută pentru a nu putea da loc mai târziu la discuțiuni. Orice altă determinare nu corespunde cerințelor legii, întru cât atunci când există mai multe judecătorii într'un oraș, cum se prezintă cazul în speță în Oradea-Mare, una urbană iar alta rurală, nu se poate ști care anume este competinte, deși recurentul susține că în lipsa unei precizări dar fiind că locuește în oraș, părțile au înțeles să stilimita de valoare în procesele privitor la puteze competința judecătoriei de ocol Mare 1 Iulie 1924, P. R. 68 III 925).

63.— Deși părțile au ales o anumită competență prin contractul de închiriere, totuși reclamantul poate renunța și intenta acțiunea înaintea instanței situației imobilului și a pârâtului. (C. Ap. Oradea-922. P. R. 142 III 922).

64.— Din art. 476 al. 1 și 2 pr. civ. ard și 62 și 64 l. accel. jud. urmează că pe viitor creanțe precuniare, prestație de muncă și bunuri mobile, si în care apelul nu este admisibil (art. 62 L. A. J. și art. 476, al. 1 și 2 proc. civ. ard.) este urcată la 5000 tinte, cari sunt în înțelesul terminologiei procedurii civile din vechiul regat considerate definitive, fiind judecătoriile ultima instanță de fond, va fi conform principiului consacrat de Constituție (art. 103) admisibil recursul în casare la Tribunal— art. 64 L. A. J. (T. Sibiu, s. 417/927, cu notă de Vasile Petrescu, P. R. 10 III 928).

65.— Potrivit art. 45 proc. civilă în vigoare, în Ardeal părțile pot conveni, sub forma unui act privat scris, redactat conf. goare în Ardeal părțile pot conveni, sub art. 17 proc. civilă, să-și aleagă competența oricărei instanțe de judecată, cu condițiunea numai ca ele să precizeze care anume instanță și din ce localitate. (Cas. III, d. 268/928, P. R. 138 III 928).

66.— Pe baza art. 8 c. pen. ungar, este pedepsit orice cetățean român care săvârșește în străinătate vre-una din crimele sau delictele prevăzute de codul penal în vigoare în România. Această dispoziție complectează art. 7 al. I din codul penal care vorbește numai de monedele ce se primesc la casieriile Statului român sau de efectele creditului public român egale cu moneda.

Prin urmare, instanțele române sunt competente să judece pe cetățeanul român care a comis în străinătate un fals al unei monede străine. (Camera de punere sub acuzare Oradea-Mare, 9 Febr. 1925, P. R. 40 III 925).

67. — Acțiunea pentru restituirea unui avans din salar, primit de un fost om de serviciu, se intentează la domiciliul pârâtului, iar nu la acel al administrației moșiei, deoarece, conform art. 26 pr. civ. nu se citează la locul unde-și indeplinesc serviciul, numai persoanele cari sunt în serviciu, nu și acelea cari l-au părăsit, iar conform art. 35 din aceeaș procedură, continuă a se cita la sediul administrației patrimoniului, persoanele cari au părăsit serviciul însă numai pentru litigii privitoare la administrație și la socoteli derivate din aceasta, iar nu și pentru acelea ce isvorăsc din salariile oamenilor de serviciu.

Incompetența instanței, vizată de textele de mai sus, conf. art. 180 al. ult. pr. civ. se invoacă chiar din oficiu, iar conform art. 182 aceiaș procedură, instanța declarându-se necompetentă, va stinge pro cesul. (T. Someș I, 6 Iunie 1930, P. R. 108 III 930).

68.— Atunci când ființa graniță, reclamantul putea invoca art. 46 pr. civ. ungară care stabilește principiul reciprocității și punându-l în legătură cu art. 13 c. civ. român, care permite acționarea străinului în fața tribunalelor române ori de câte ori a contractat cu un român, reclamantul ar fi putut să conchidă că are drept să acționeze pe pârât la acest tribunal.

Astăzi însă art. 46 pr. civ. nu poate fi invocat, fiindcă atât reclamantul cât și pârâtul sunt cetățeni ai aceluiaș stat, astfel încât rămâne a se stabili competența după principiul de rațiune că în lipsă de prevedere expresă lex loci contractus determină toate efectele contractului. (T. Târnava Mare I, 18 Iunie 1928, P. R. 149 III 928).

VII. Studii, recenzii și note.

69.— Priviri asupra competinței în dreptul administrativ, de Ion I. Teodorescu. (P. R. 139 IV 930).

70.— Droit administratif et jurisdiction administrative, de G. Renard. (P. R. 19 IV 931).

71.— A vedea: Act de comerț, Acțiune, Agent diplomatic, Agrară (reformă) Contencios administrativ, Curte de Casație, Curte de Jurați. Judecarea pricinilor Judecătorie de Ocol, Succesiune.

COMPLICITATE.

(Art. 47 ș. u. C. Pen.)

1.— Complici sunt acei cari cari cu bună știință vor fi ajutat sau vor fi asistat pe autor în comiterea infracțiunii, complicele fiind pedepsit ca și autorul principal când cooperațiunea lui a fost astfel încât fără ea delictul nu s'ar fi comis. Pentru a fi complice este necesar deci să fi cooperat la crimă în modul determinat de lege, iar judecătorul obligat a motiva hotărârea este dator să enumere faptele din cari face să decurgă culpabilitatea, fapte cari trebuie să intre în categoriile prevăzute de art. 50 și 51 codul penal. Nemotivarea atrage nulitatea. (Cas. II, d. 4898/926, P. R. 114 III 927).

2.— Intre actele complicelui și faptul principal, se stabilește un raport de indivizibilitate, dar de o indivizibilitate care leagă numai actele dar nu și pe indivizi.

Complicitatea este posibilă la toate infracțiunile, și la infracțiuni din acelea la cari autorul principal trebue să aibă anumite însușiri, condițiune personală, după cum în specie este militar. (T. Sibiu I, s. 1389/927, P. R. 11 III 928).

3.— Constatarea că un prevenit a încărcat și transportat lucruri furate cunoscând provenienta lor, nu este o complicitate prin ajutor și existență, ci delictul de tăinuire. (Cas. Crim. Fr., 31 Dec. 1920, P. R. 34 III 922).

4.— Hotărârile corecționale trebuesc să fie motivate, prin consecință ele sunt datoare, când e vorba de complicitate, să precizeze în ce constă ea. (Cas. Crim. Fr. 12 Fr. 1919 P. R. 51 III 922).

COMPOSESORAT DE PADURE.

1.— Licitația publică e cerută numai atunci când se vinde pădure nedată încă spre exploatare, nu și atunci când se vând lemne tăiate. (Cas. III, 4 Oct. 1928, P. R. 2 III 929).

COMPROMIS.

V. Arbitraj.

COMPUNEREA INSTANȚEI.

V. Judecarea pricinilor, Judecătorească (organizare).

COMPUTAREA PEDEPSEI.

V. Pedeapsă.

COMUNA.

V. Administrativă (lege), Gaz, Război.

COMUNICAREA ACTELOR.

V. Acțiune.

COMUNICAREA HOTARARILOR.

V. Accelerare (lege), Hotărâri.

COMUNITATE.

V. Indiviziune.

CONCESIUNE.

1.— Contractele de concesiune au de obiect serviciul public, dar trăiesc totuș sub imperiul regulelor de drept comun privitor atât la chestiunea competenței, ele căzând sub jurisdicțiunea tribunalelor ordinare, care la noi au plenitudine de jurisdicție, cât și cu privire la regulele de drept sub care au a fi interpretate,

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.iini.ro

aplicându-li-se normele dela vânzare, locaţie, etc., după natura intereselor ca şi contractul numit de care se apropie mai mult. (C. Ap. Iaşi II, 3 Dec. 1929, cu notă de Fl. Sion, P. R. 262 II 931).

2.— Concesiunea de monopol presupune o lege, fiindcă monopolul sugerează ideea de impozit. (C. Ap. Iaşi II, 3 Dec. 1929 v. supra).

3.— Nu există nici o deosebire între concesiunea unui serviciu pus la indemână pentru uzajul publicului şi între autorizaţiune, care nu este decât o concesiune şi care ar urmări acelaş scop. (C. Ap. Iaşi II, 3 Dec. 1929, v. supra).

4.— Legea industrială XVIII—18 din anul 1884, prevede prin art. 10, că începerea şi exercitarea ramurilor industriale, ca cele de sub lit. f. a acestui articol— privitoare la industria acelora cari ţin la dispoziţia publicului în locuri publice mijloace pentru transportul persoanelor — este legată de concesiune.

Iar conform art. 11 al menţionatei legi, în decurs de 6 luni dela publicarea legii, — toate municipiile sunt datoare să facă un regulament privitor la industriile ca cele de sub art. 10 lit. f. — ce cad sub concesionare — concesiunile neputându-se limita în asemenea cazuri, decât în baza unui regulament.

In speţă, legea industrială fiind încă în vigoare în Ardeal în baza art. 135 şi 137 din Constituţie — ea îi impunea în mod imperativ Primăriei Braşov facerea unui regulament, care singur putea limita numărul concesiunilor — fără ca prin aceasta să se înţeleagă că putea acorda exclusivitatea concesiunilor ceeace ar constitui un monopol al circulaţiunii cu autobuze — ce e contrar disp. art. 112 din Constituţie. (C. Ap. Braşov I, 17 Febr. 926, P. R. 37 III 926).

5.— Nu se poate asimila cu concesiunea unui serviciu public, concesiunea făcută de primărie pentru exploatarea unui casino, chiar într'o staţiune climaterică, precum nici aceea a unei săli de expoziţie şi cu atât mai puţin a unei prăvălii sau a unei cafenele. Asemenea concesiuni au caracterul unor întreprinderi comerciale ale căror beneficii pot interesa cu drept cuvânt gestiunea patrimoniului privat al comunei, dar care nu intră din nici un punct de vedere în atribuţiile sale de administraţie publică.

Chiar dacă pentru executarea unei asemenea concesiuni s'ar face lucrări, ca de exemplu acoperirea albiei unui torent sau construirea unor terase sau amenajarea unei grădini publice, aceste lucrări prevăzute fiind în contractul de concesiune, n'au în generalitatea lor caracterul de lucrări publice.

Aşa fiind, contestaţiile privitoare la executarea contractului de concesiune sunt de competenţa instanţelor judiciare de drept comun, atunci când ele nu comportă interpretarea vreunui act administrativ. (Cas. Civ. Fr. 10 Dec. 1929, P. R. 113 III 930).

Note.

6.— V. Gaz, Mine-Petrol, Transport.

CONCLUZIUNI SCRISE.

(Art. 101 Pr. Civ.)

1.— Mijloacele de probă sau de apărare indicate numai în concluziunile scrise, fără a fi format obiectul unei discuţiuni contradictorii în instanţă, nu obligă pe judecător de a le ţine în seamă, el nefiind ţinut să examineze din oficiu chestiuni nediscutate de părţi. (Cas. III, d. 794/925, P. R. 147 III 925).

2.— După închiderea desbaterilor, într'o instanţă civilă sau comercială, părţile pot remite judecătorului nişte simple note, comunicate — de altfel — şi adversarului, şi cari nu modifică situaţia juridică a părţilor din proces. (Cas. Req. Fr., 17 Febr. 1920. P. R. 80 III 922).

CONCORDAT EXTRA-FALIMENTAR.

1.— Ordonanţa din 1915 pentru stabilirea concordatului extra-falimentar, a fost abrogată prin jurnalul consiliului de miniştri 625/925. In starea actuală a legislaţiei, cota poate fi stabilită numai de Ministerul de Justiţie. (Cas. III 373/926, P. R. 2 III 927).

2.— Inspectorul de avere nu este nici reprezentantul debitorului concordatar, nici al creditorilor acestuia; el numai controlează şi supraveghează averea pusă sub concordatul forţat extra-falimentar. (T. Oradea-Mare, s. 7368/924, cu notă de G. P. Docan, P. R. 162 II 925).

3.— Inspectorul de avere numit pe baza ordonanţei concordatului forţat extra-falimentar nu are nici calitatea de a intenta acţiuni în justiţie privitoare la averea debitorului aflat sub concordat, nici dreptul de a poseda această avere. In consecinţă, acţiunea inspectorului pentru repunere sumară în averea debitorului este inadmisibilă. (T. Oradea Mare, s. 7368/924, cu notă de G. P. Docan, P. R. 162 II 925).

4.— Deschiderea concordatului forţat extra-falimentar nu atinge drepturile creditorilor privilegiaţi dobândite şi conservate înainte de deschiderea procedurii de concordat. Proprietarul vânzător privilegiat pentru plata preţului, care şi-a conservat privilegiul prin intabularea făcută înainte de deschiderea concordatului, este unul din creditorii privilegiaţi prevăzuţi de art 18 al. 5 din ordonanţa concordatului forţat şi ca atare, el trebue achitat independent de deschiderea concordatului. (T. Oradea Mare, s. 7368/924, cu notă de G. P. Docan, P. R. 162 II 925).

5.— V. Faliment.

CONCORDAT POST-FALIMENTAR.

V. Faliment.

CONCORDAT PREVENTIV.

(l. din 19 Iulie 1929, M. Of. 149 bis din 1929).

CUPRINS:

1. Cererea de concordat (1)
2. Admiterea în principiu (2—5).
3. Efecte (6).
4. Căi de atac (7).
5. Note (8).

1. Cererea de concordat.

1.— Legea concordatului preventiv nu îngrădeşte prin nici una din dispoziţiunile sale posibilitatea unei noui cereri de concordat, introdusă posterior unei prime cereri respinsă ca neregulat introdusă.

Un singur articol cuprinde dispoziţiuni cu privire la termenul ce urmează a se respecta pentru introducerea unei cereri noui de concordat însă acest text prevede o situaţiune specială, a unui concordat admis ale cărui efecte au folosit comerciantului, fără a-şi putea găsi aplicare în cazul când cererea a fost respinsă dela început pentru lipsa condiţiunilor de formă prevăzute de lege. (T. Dolj III jurnal 358/931, cu notă de A. I. Giulescu, P. R. 52 III 931).

2. Admiterea în principiu.

2. — Nevizarea registrelor pentru închidere de an şi netrecerea operaţiunilor zi la zi înseamnă neregularitatea registrelor, după cum şi netrecerea în lista de creditori a tuturor creanţelor înseamnă prezentarea unei liste nesincere. (T. Covurlui II 5 Febr. 1929, P. R. 109 III 929).

3. — Prezentarea registrelor este una din condiţiunile esenţiale ce trebue s'o îndeplinească comerciantul ce cere concordatul.

Intenţia legiuitorului a fost să protejeze pe comercianţii oneşti şi serioşi, căzuţi în situaţiuni de jenă financiară, cu neapărata condiţie să fi ţinut regulat registrele cuprinzătoare a operaţiunilor comerţului lor şi să le prezinte tribunalului pe care-l sesizează pentru aprobarea concordatului.

Din desbaterile parlamentare reese desluşit intenţia legiuitorului de a exclude dela beneficiul legei pe comercianţii ce nu au ţinut regulat registrele comerciale — indiferent dacă fac ori nu parte din categoria scutită de legea comercială de a ţinea registre. (T. Târnava Mare I, 19 Nov. 1929, cu notă de Const. C. Simionescu, P. R. 129 II 930).

4. — Legea concordatului preventiv fiind creiată în interesul comercianţilor oneşti şi serioşi, pentru admiterea concordatului se cer două condiţiuni esenţiale: să fie comerciant şi să fi exercitat comerţul timp de 3 ani, cu condiţia esenţială de a fi ţinut registre comerciale în regulă, fără a se face vre-o distincţiune între comerciantul mic şi comerciantul mare. (C. Ap. Braşov I, 23 Dec. 1929, P. R. 69 III 930).

5. — După dispoziţiunile art. 130 din legea pentru organizarea cooperaţiei, din 1929, încetarea din viaţă a datornicului, starea de faliment, moratoriul sau concordatul admis, nu opreşte societăţile cooperative de a urmări pretenţiunile lor.

Legiuitorul a luat măsuri de ocrotire în favoarea societăţilor cooperative, prin ajutorul cărora s'a căutat a se creia un regim de proteguire a creditului organizat pe baze cooperative.

Intre excepţiunile derogatorii dela dreptul comun, fac parte dispoziţiunile prevăzute în art. 115, 116, 121, 124, 125, 127, 128. 129. 130, 131, 133, 138, 141, 143 toate constituind privilegii de drept procedural şi de fond, de natură a uşura realizarea creanţelor acestor instituţiuni de credit, ele nu pot intra în categoria creanţelor acestor instituţiuni de credit, ele nu pot intra în categoria creanţelor chirografare obişnuite, ci fiind asimilate creanţelor prevăzute de art. 20, legea concordatului preventiv şi excluse dela votarea concordatului. (T. Prahova II, s. 741/931, cu notă de G. V. Manoliu, P. R. 220 II 931).

3. Efecte.

6. — Din lucrările pregătitoare ale legei asupra concordatului preventiv, din dispoziţiile penale şi economia acestei legi, rezultă că legiuitorul a căutat ca prin creiarea acestei instituţii, să ajute pe comercianţii oneşti, urmărindu-se ajutorarea lor când se stabileşte buna credinţă.

Din elementele de fapt (tergiversarea procesului de faliment timp de peste doi ani, introducerea cererei de concordat în ziua fixată pentru faliment, fără a plăti taxele sau a aduce registrele şi a), rezultă reaua credinţă a debitorului, iar cererea de concordat, apărând ca un mijloc

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.iini.ro

de prelungire a procesului pendinte, decât ca o încercare de a-şi lichida datoriile cu bună credinţă, nu poate duce la suspendarea cererei de faliment, mai cu seamă că nefiind nici taxele plătite, procedura concordatului nu poate fi considerată ca valabil deschisă. (Trib. Prahova s. II-a. s. com. 887/930, cu notă de Radu Dimiu, P. R. 164 III 930).

4. **Căi de atac.**

7.— După textul categoric al art. 59 din actuala lege asupra concordatului preventiv din 10 Iulie 1929, dispoziţiunile legei bucovinene din 1914 au fost abrogate, continuând prin excepţie să reglementeze mai departe numai cererile de concordat introduse până la promulgarea noei legi, cererea din speţă a fost introdusă la 14 Noembrie 1928, în cazul când debitorul ar stărui în ele, că aşa fiind, în speţă, lipsind o atare declaraţiune a debitorului, recurenţii evident, nu pot uza de căile de atac acordate de legea bucovineană, în speţă, de calea de atac a recursului prevăzut în paragrafele 49 şi 63 leg. de conc. buc. resp. (C. Ap. Cernăuţi I, 20 Iunie 1930, cu notă de M. Blankopf, P. R. 156 III 930).

5. **Note.**

8. — V. Faliment.

CONCUBINAJ.

1. — In principiu, concubinajul nu poate, prin simplul fapt al existenţei lui, să dea naştere între părţi la o comunitate de bunuri şi să producă efectele unirilor legitime' totuşi, dacă faptele sunt astfel încât stabilesc că femeia concubină ocupă o situaţiune preponderentă şi deci nu era nici de cum salariată ci adevărată tovarăşe, deciziunea contrară se impune. Când propăşirea comercială este fructul unei munci comune în care fiecare aduce aptitudinile sale personale, şi concubina se bucură în plus şi de posesiunea de stat de femeie legitimă, cu toate că acţiunea paralelă şi simultană a concubinilor într'un interes comun nu e constatată prin act în regulă, faptul a creat între părţi o legătură de drept care nu îngăduie uneia din ele să-şi însuşească proprietatea unei industrii create şi exercitate în comun timp de mai mulţi ani. (Trib. civ. Seine, Fr., 3 Maiu 1922, P. R. 7 IV 926).

2.— V. Daune, Filiaţie, Responsabilitate, Seducţiune.

CONCURENŢA NELEALA.

CUPRINS:

1. *Elemente :*
a) *concurenţa (1—4).*
b) *daunele (5—6).*
2. *Constatarea concurenţii neleale (7—9).*
3. *Studii şi note (10).*

1. Elemente :
a) concurenţa.

1.— Faptul de a deschide un local de cofetărie prin aceeaş parte a străzii, la depărtare numai de câteva case, sub o firmă aproape identică (în loc de N. Vasiliu, M. Vasiliu) deci în astfel de condiţiuni că pot da naştere la confuziune în spiritele consumatorilor, constitue nu numai o călcare a unei dispoziţiuni prohibitive a contractului de închiriere, ci o adevărată concurenţă neloială. (T. Putna II, s. 111/926, P. R. 91 III 926).

2.— De câte ori o femeie, comerciantă şi nemăritată, vinde fondul de comerţ, obligându-se a nu exercita în aceeaş localitate o întreprindere analoagă sau un comerţ similar, asemenea clauză trebue interpretată într'un mod strict şi restrictiv, ca toate clauzele cari aduc o

In consecinţă, dacă această femeie s'a măritat cu un bărbat care exercită în aceeaş localitate, un comerţ similar, nu se poate zice că prin aceasta a călcat clauza de mai sus, deşi ar asista personal pe bărbatul ei în exercitarea acestui comerţ, dacă nu întrebuinţează nici manopere spre a atrage la soţ clientela cedată de ea prin vânzarea fondului ei comercial. (T. Bourgoin, 12 Iunie 1920, cu notă de D. Alexandresco, P. R. 43 III 926).

3. — Imitarea unei firme, chiar dacă nu există reproducţie exactă, constitue un act de concurenţă neleală sau ilicită, de câte ori poate să aducă o confuziune între mărfurile ambelor stabilimente. (T. com. Toulouse-Fr. 18 Ian. 1920, cu nota lui D. Alexandresco, P. R. 104 III 926).

4. — Faptul de a publica un ziar cu acelaş nume cu al unui alt ziar cunoscut şi răspândit constituie o concurenţă neleală. (C. Ap. Genova, 31 Aprilie 1920, P. R. 38 III 922).

b) **daunele.**

5. — Reclamantul este dator a dovedi nu numai faptul generator de daune al concurenţei neleale, ci şi existenţa şi quantumul acestor daune. In lipsa acestei din urmă dovezi cererea de daune urmează să fie respinsă în întregime,. (T. Ilfov II com. s. 1275/926, cu notă de Radu M. Gorunceanu, P. R. 221 II 927).

6. — Vânzarea unui fond de comerţ implică — fără a fi necesară o clauză specială — obligaţia vânzătorului de a nu face concurenţă cesionarului.

Când din contract sau din alte elemente nu rezultă o voinţă contrarie a părţilor, o asemenea obligaţiune este absolută: nu e nevoie pentru ca această obligaţie să opereze ,ca concurenţa să existe în mod efectiv şi să vatăme comerţul cesionarului, fiind suficientă posibilitatea concurenţei, dedusă din faptul începerei exercitării unui comerţ similar în apropiere de acela existent, în aşa fel încât noul comerţ îşi va desvolta activitatea sa în sfera de acţiune a celui precedent.

In acest caz, potenţialitatea mai mare sau mai mică a întreprinderei concurente, puterea de absorbire a nevoilor pieţei, superioară producţiunilor reunite a celor două întreprinderi, sunt împrejurări cari stabiles în sarcina vânzătorului concurenţa ilicită şi deci justifică o acţiune în daune a cesionarului. (Cas. Ital. S. U., P. R. 64 III 931).

2. **Constatarea concurenţii neleale.**

7. — Intrecerea şi concurenţa între comercianţi este un lucru licit atâta timp cât ea se exercită în limitele legii.

Limitele unde concurenţa permisă de lege încetează ca şi elementele concurenţei deloiale, nefiind precizate de legiuitor, aparţine judecătorilor fondului de a le aprecia şi defini, cu singura obligaţie pentru dânşii de a motiva din ce anume circumstanţe de fapt îşi formează convingerea. (Cas. III, d. 449/926, cu note de B. Bernstein şi Fl. Porescu, P. R. 286 I 926).

8. — După art. 13 al legii germane din 7 Iunie 1909 asupra concurenţii neleale, acţiunea nu aparţine asociaţiunilor care apără în prim loc interese economice, ci sindicatelor care au drept scop încurajarea şi protecţiunea intereselor comerciale. (Verbände zur Foerderung gewerblicher Interessen).

Prin urmare nu se poate privi ca inadmisibilă, ca fiind lipsită de calitate, acţiunea unui sindicat de farmacişti care cere interzicerea exerciţiului profesiunii unui farmacist care n'a obţinut concesiunea legiuită. (T. sup. Colmar, 14 Febr. 1921, P. R. 144 III 926).

9. — Pe când în ce priveşte dreptul de marcă de comerţ, acţiunea titularului tinde la apărarea unui drept absolut, în ce priveşte concurenţa neleală, apărarea numelui comercial constitue numai mijlocul de a înlătura o leziune patrimonială injustă, putând deriva din confundarea produselor.

Când e vorba de o concurenţă neleală, prin întrebuinţarea unei determinate denumiri care serveşte la distingerea unui produs cu renume mondial, cercetarea ce cată a se face, nu trebuie să poarte asupra originei acelei denumiri spre a se vedea cine are dreptul s'o întrebuinţeze, ci asupra faptului dacă în momentul acţiunei în concurenţă ,acea denumire servea în industrie ca o indicare generică a unui determinat tip produs sau indica produsul unui determinat fabricant, încât întrebuinţarea denumirei de către alţii, să producă o confuzie în dauna lui. (Cas. Ital. III, 6 Iunie 1929, P. R. 168 III 930).

3. **Studii şi note.**

10. — Reprimarea concurenţei neleale, de Paul I. Demetrescu (P. R. 53 IV 930).

CONDIŢIE REZOLUTORIE.

V. Obligaţiuni, Pact comisoriu.

CONEXITATE.

(Art. 110—111 bis, 113 Pr. Civ.).

CUPRINS:

1. *Noţiuni generale (1).*
2. *Condiţiuni procedurale (2—3).*
3. *Condiţiuni de fond (4—10)*
4. *Când se poate propune (11).*
5. *Efecte (12).*

1. **Noţiuni generale.**

1. — Scopul conexităţii este ca prin juncţiune de procedură şi de judecată, în interesul unei bune administraţiuni a justiţiei, să se evite nu numai întârzierile în judecarea afacerilor, dar şi a se da hotărîri contradictorii cari chiar dacă, fără îndoială, nu ar avea una faţă de alta autoritatea de lucru judecat, ar face cel puţin dificilă şi poate chiar imposibilă executarea lor. (T. Dorohoi, jurnal 8756/921, cu notă de N. Georgean, P. R. 268 II 924).

2. **Condiţiuni procedurale.**

2. — Instanţa de fond înaintea căreia se ridică excepţiunea de conexitate, nu se poate pronunţa asupra temeiniciei unei atari cereri, mai înainte ca ambele afaceri să fi fost puse în stare de judecată înaintea sa, prin citarea regulată şi prin acelaş termen a părţilor în ambele apeluri, ce urmează a fi întrunite. (Cas. II, dec. 42/921, cu nota d-lui G. M. Sescioreanu, P. R. 93 I 922; aceiaş, P. R. 47 III 922).

3. — In principiu, conexarea a două sau mai multe cereri în judecată, constitue un mijloc procedural prevăzut de lege, pentru o mai bună administrare a justi-

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.iini.ro

ției. Judecătorul fondului nu are în această privință altă îndatorire, decât de a constata în fapt, dacă între afacerile a căror conexare se cere, există o strânsă legătură privitor la obiect și cauză, fără să se preocupe de cestiunea de a se ști dacă obiectul uneia din cereri depășește în privința quantumului, pretențiunile formulate în cealaltă cerere. (Cas. III, d. 646/922, P. R. 1 III 923).

3. Condițiuni de fond.

4. — Excepțiunea de conexitate, spre deosebire de excepțiunea de litispendență, nu cere identitatea perfectă între afacerile ce se cer a fi întrunite, și conexitatea poate exista fără ca părțile între cari sunt legate instanțele să fie toate aceleași, ci este deajuns cu una dintre persoane să figureze în ambele instanțe. (T. Dorohoi, jurnal 8756/921, cu notă de N. Georgean, P. R. 268 II 924).

5.— Chestiunea de a ști dacă este sau nu conexitate între afaceri, fiind o chestiune de fapt, este lăsată cu totul la aprecierea instanței de fond înaintea căreia se ridică această excepțiune. (T. Dorohoi, jurnal 8756/921, v. supra).

6.— Când unei acțiuni având de obiect restituirea unui imobil dotal inalienabil se opune o cerere econvențională, având de obiect restituirea prețului și recunoașterea dreptului de retențiune în favoarea cumpărătorului pârât, cererea de conexitate a celor două acțiuni este inadmisibilă și ele urmează a se judeca separat, deoarece obiectul cererei reconvenționale este în contradicție cu acela al acțiunei principale. (T. Vâlcea I, jurnal4485/928, P. R. 164 III 928).

7.— Acțiunea pentru valorificarea drepturilor isvorâte dintr'un contract de închiriere, are o cauză și obiect diferit de acela prin care se cere predarea posesiunei imobilului, iar conexitate nu există nefiind legătură între ele. (C. Ap. Buc. II, d. 478/929, P. R. 2 III 930).

8.— Nu este loc să se conexeze două acțiuni, cu toate că părțile sunt aceleași, atunci când ele nu sunt legate printr'o legătură de cauză sau de obiect. (T. Bruxelles-Belg., 13 Iunie 1923, P. R. 159 III 924).

9.— Dispozițiile codului de procedură care tratează despre conexitate, presupun că unele jurisdicții de instrucție sau de jude cată, sunt sesizate de cunoașterea faptelor constitutive ale delictelor conexe; nici o dispoziție nu se aplică la conexitate care ar exista într'un mod pretins între un fapt de care instanța corecțională este sesizată printr'o ordonanță de trimitere și fapte pe care judecătorul de instrucție continuă să le instruiască. Cunoașterea acestor fapte scapă necesar judecătorului represiv, prin urmare n'ar putea să recunoască conexitatea lor cu cele de care este actualmente sesizat, și excepția de incompetință dedusă din aceasta conexitate este respinsă cu drept cuvânt. (Cas. Belg. 19 Ian. 1925, P. R. 139 III 925).

10.— Atunci când faptele apropiate deși îndeplinite la date, în împrejurări și în locuri deosebite, constitue o serie de abuzuri de încredere comise în condițiuni identice de către un singur și acelaș autor principal, există evident între toate aceste fapte o legătură de conexitate îndestulătoare pentru a permite persoanelor cari au fost victime, de a se grupa spre a urmări printr'o reclamațiune unică repararea prejudiciului pe cari menționatele fapte le-au putut cauza fiecăruia din ei. (C. Ap. Angers-Fr., 12 Ian. 928, cu notă de D. Cotrutz, P. R. 64 III 929).

4. Când se poate propune?

11.— Excepțiunea de conexitate poate fi ridicată în orice stare a procesului fie de către reclamant, fie de către pârât și privind un interes de bună administrație a justiției, poate fi propusă chiar din oficiu. (T. Dorohoi, jurnal 8756/921, cu notă de N. Georgean, P. R. 268 II 924).

5. Efecte.

12.— Când mai multe apeluri au fost conexate Curtea de fond, prin deciziunea ce pronunță, implicat se pronunță asupra tuturor apelurilor. (Cas. I d. 567/925, cu notă de I. Rosetti Bălănescu, P. R. 211 I 925).

CONFERINȚA DELA BADEN-BADEN

V. Tribunalul arbitral mixt.

CONFERINȚA DELA BRUXELLES.

V. Drept maritim.

CONFERINȚA DELA GENEVA.

V. Cambie.

CONFERINȚA DELA HAGA. (1907)

V. Prize maritime.

CONFERINȚA DE LA LONDRA (1883).

V. Prize maritime.

CONFIRMAREA ACTELOR JURIDICE

(Art. 1190 C. Civ.).

CUPRINS:

1. *Condițiuni (1—6).*
2. *Forme:*
a) *Confirmarea expresă (7—10).*
b) *Confirmarea tacită (11—15).*
3. *Efecte (16).*
4. *Note (17).*

1. Condițiuni.

1.— Pentru ca ratificarea expresă sau tacită a unei vânzări din partea unor minori ajunși la majorat, să fie valabilă trebuie, potrivit art. 1190 și 1167 cod. civ., nă îndeplinească două condițiuni : 1. faptul ratificării să fie voluntar adică făcut cu cunoștința vițiului de care e pătat actul de vânzare, și 2. să fie făcut cu intențiunea vădită de a repara acel viciu.

In asemenea condițiuni, faptul că minorul ajuns major dă chitanțe pentru primirea unor rate în contul privilegiului conservat prin actul de vânzare, chitanțe care constată pur și simplu numai faptul primirii banilor de acord cu covânzătorii majori, fără alte mențiuni, nu poate constitui o ratificare tacită a vânzării în sensul legii care să-i fie opozabilă la acțiunea în anulare ce ar intenta. (C. Ap. Buc. III, 13 Aprilie 1929, cu notă de Traian Alexandrescu P. R. 193 II 921 ; T. R.-Sărat, 18 Sept. 1928, cu notă de C. Zotta, P. R. 8 III 929).

2.— In conformitate cu dispozițiile art. 1190 și 1167 al. 1 și 2 c. c. sediul normelor ce cârmuesc confirmarea contractelor sau actelor juridice contra cărora legea admite o acțiune în anulare, atât pentru confirmarea expresă cât și pentru cea tacită, trei sunt condițiunile ce se cer pentru perfectarea actuui: 1) cel care confirmă să aibă capacitatea de a dispune: 2) cunoștința de vițiul ce afectează actul juridic pe care înțelege a-l acoperi; 3) obligația să existe în momentul confirmării. Și dacă pentru cunoștința confirmării exprese se cere în mod formal a se indica obiectul, cauza și natura obligațiunei ce se confirmă sau ratifică, să se arate vițiul ce face obligația anulabilă și să se menționeze în mod formal intenția de a se repara vițiul pe care s'ar întemeia acțiunea în anulare, pentru confirmarea tacită, legea cere numai un fapt neîndoelnic din care ar rezulta evident și fără echivoc renunțarea la acțiunea în anulare, cum ar fi executarea voluntară, totală sau parțială a obligațiunei anulabile sau orice alte împrejurări de fapt lăsate la aprecierea instanțelor de fond, din cari să rezulte neîndoios cunoștința existenței cauzei de nulitate pentru persoana care a confirmat. (T. Bacău II, s. 193/922, P. R. 38 III 923).

3.— Chiar dacă cumpărătorii imobilului la licitație în urma anulării ordonanței de adjudecare pentru jumătate, ar fi primit întregul preț al vânzării, totuș nu se poate spune că au executat și confirmat anularea întregei ordonanțe, pentrucă trebuie dovedit că ei au avut cunoștința vițiului de care actul era afectat și au primit cu intenția de a-l repara, condiție ce decurge din noțiunea confirmațiunii. (C. Ap. Buc. I d. 265/926, P. R. 35 III 927).

4.— Simpla executare a unui act nul, nu implică confirmarea lui, atât timp cât nu se face dovadă că executarea s'a făcut cu intențiunea de a-l confirma și ca să existe această intențiune, este neapărat necesar ca atât actul cât și viciul să fie cunoscut în prealabil celui ce voește a-l confirma. (C. Ap. Iași I d. 172/927, P. R. 99 III 928).

5.— Conform dispozițiilor din art. 1338 și 1340 c. civ. belgian (v. art. 1190 c. civ. român), aplicabile actelor testamentare, confirmarea sau ratificarea nu comportă renunțarea la viciile de formă și la excepțiunile ce conțin acele acte, decât numai în cazu când ratificarea este făcută în deplină cunoaștere a viciilor și a excepțiunilor și cu intențiunea de a renunța la invocarea lor.

In consecință, dacă nu se face dovada precisă că acel ce a ratificat cunoștea în acel moment viciile de formă ale actului, acțiunea în anulare pentru aceste motive trebuie să fie admisă. (C. Ap. Bruxelles, 13. Dec. 1922 P .R. 15 III 924).

6.— O obligație afectată de un viciu nu poate fi confirmată sau ratifică în mod valabil decât după ce acest viciu încetează, căci altfel ar însemna ca însăși confirmarea să fie afectată de acelaș viciu. T. R.-Sărat, 18 Sept. 1928, cu nota de C. Zotta, P. R. 8 III 929).

2. Forme:
a) Confirmarea expresă

7.— Recunoașterea sau ratificarea unei convențiuni poate fi făcută de partea în drept fie în mod expres, fie în mod tacit, prin acte și împrejurări de fapt cari implică această recunoaștere și a căror constatare și interpretare este lăsată la aprecierea instanțelor de fond. (Cas. I, d. 338/923, P. R. 51 III 924).

8.— Ratificarta unui contract anulabil de către partea care are dreptul să ceară anularea lui, nefiind decât o renunțare din partea lui la acest drept, ea constitue și are caracterul unui act unilateral și din moment deci ce se dovedește că a avut o asemenea ratificare, nu se poate pune în discuțiune valabilitatea ei pe motivul că la facerea declarațiunii de ratificare cealaltă parte contractantă căreia îi profita ratificarea, nu a fost de față. (Cas. I d. 1848/927, cu notă de Rene Popescu Rămniceanu, P. R. 76 I 929).

9.— Cu toate că nulitatea unui act pentru motive de ordine publică nu se poate acoperi prin voința părților și după unele

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.iini.ro

păreri nici prin schimbarea ulterioară a cauzei lor, care a motivat nulitatea, totuşi nimic nu se opune ca, după cum printr'o lege s'a declarat ilicită cauza care determină nulitatea, tot astfel printr'o altă lege să se declare că această cauză, din împrejurări noui, încetează de a mai fi ilicita, şi deci să se poată ratifica actele încheiate cu călcarea legei sub regimul căreia cauza care a dat naştere contractului era ilicită. (C. Ap. Buc. III, dec. 94/920, în majorit. cu notele d-lor Eug. Mehk, R. Elias şi rezumate de concluziuni scrise P. R. 9 II 922).

10.— Proba cerută de un împricinat spre a stabili execuţiunea voluntară a unei convenţiuni pătată de o nulitate absolută, este inutilă, deoarece o asemenea nulitate nu poate fi confirmată sau acoperită prin executarea actului. (T. Ilfov Not., s. 263/929, P. R. 139 III 929).

b) **Confirmarea tacită**

11.— Cele două condiţiuni cerute de lege pentru valabilitatea ratificărei expresе: 1. cunoaşterea viţiului şi 2. voinţa de a-l repara, nefiind condiţiuni relative la forma actului care constată ratificarea expresă, ci condiţiuni care derivă din însăş natura confirmărei, se aplică deopotrivă şi ratificărei tacite din art. 1167 c. civ. ca şi celei expresе, căci ratificarea tacită ca şi cea expresă cuprinzând o renunţare, nu se poate renunţa la un drept a cărui existenţă nu o cunoaşte şi nu poate fi renunţare fără voinţă de a renunţa; dealtfel şi confirmarea tacită, ca şi cea expresă, consistând în acelaş fapt juridic, adică în renunţarea la acţiunea în anulare, este natural ca ele să fie cârmuite de aceleaşi reguli. Dacă atunci când prin art. 1.167 din c. civ. se cere ca executarea, pentru ca să constitue o confirmare tacită, trebuie să fie voluntară, se înţelege prin aceasta ca ea să fie făcută cu cunoştinţa viţiului de care obligaţiunea era atinsă şi cu intenţiunea vădită de a repara acel viţiu. (C. Ap. Buc. III 13 Aprilie 1929, cu notă de Traian Alexandrescu, P. R. 193 III 931).

12.— In ipoteza că, pentru a consimţi la vânzare, soţul avea necesitate de un mandat special, totuş vânzarea se consideră ratificată în mod tacit, dacă ulterior primeşte, cu autorizarea soţului, preţul rezultat din vânzare. (C. Ap. Buc. IV d. 49/928, cu notă de Al. Costin, P. R. 49 II 929).

13.— Nu se poate interpreta ca o confirmare tacită inacţiunea timp de cinci ani, a persoanelor interesate să invoce nulitatea, deoarece confirmarea implicând o renunţare la acţiunea în nulitate, nu poate fi prezumată, ea trebuind să rezulte, ca orice renunţare, din fapte precise, din care să se poată deduce în mod neîndoelnic intenţiunea de a renunţa. (T. Ilfov IV s. 603/929, cu notă de Tr. Alexandrescu, P. R. 210 II 930).

14.— Potrivit art. 1167 c. civ., actele anulabile pot fi ratificate fie în mod expres, fie în mod tacit; dacă ratificarea expresă rezultă dintr'un act scris, apoi ratificarea tacită poate rezulta din orice act care implică renunţarea a acţiunea în anulare şi mai ales din executarea voluntară a obligaţiunei în tot, sau în parte.

In speţă, contestatoarea devenind majoră, adică după dispariţia viţiului de care era lovită capacitatea, a executat în parte obligaţia ipotecară plătind creditorului suma de 20.000 lei asupra procentelor şi capitalului, astfel că în modul acesta a ratificat acest împrumut.

Voinţa de a executa această obligaţiune rezultă cu prisosinţă şi din faptul că se găseşte în litigiu cu creditorul ipotecar, cu privire la modul cum trebuie imputată suma plătită asupra procentelor sau capitalului, iar nicidecum n'a înţeles să ceară anularea obligaţiei pentrucă ar fi viciată. (Trib. Iaşi s. II, 18 Ian. 1930 cu notă de Florin Sion, P. R. 101 III 930).

15.— Confirmarea unui act anulabil poate să fie expresă sau tacită şi confirmarea tacită poate să rezulte din orice act, din orice împrejurări de fapt care să implice intenţiunea părţii de a repara viciul şi cu condiţiunea ca partea să cunoască acest viciu şi confirmarea să intervie în epoca când incapacitatea dispăruse. (C. Ap. Galaţi, I. d. 110. cu notă de V. Poltzer, P. R. 59 II 931).

3. **Efecte.**

16.— Succesorii donatorului, odată ce au ratificat donaţia nu mai pot revendica bunul. In timpul vieţii dăruitorului, confirmarea nu se poate produce. (Jd. Oc. C.-Lung Muscel, 6 August 1926. cu notă de T. R. Scriban, P. R. 8 III 927).

4. **Note.**

17. — A vedea : Achiesare, Acţiuni în anulare, Nulitate, Ratificare.

CONFIRMAREA ACTELOR ANULABILE.

V. Ratificare.

CONFIRMAREA MANDATELOR DE ARESTARE.

V. Libertate individuală, Mandat de arestare.

CONFISCARE.

(Art. 37, 381, 391, 394 C. Pen.)

1.— In codul penal, printre pedepsele privitoare la contravenţiuni se găseşte şi confiscarea menţionată în art. 381, 391, 394 şi în art. 146, iar în partea generală a codului se vorbeşte în art. 37 despre acest fel de pedeapsă complimentară, a confiscării speciale a lucrurilor produse prin infracţiune, sau care au servit, sau aveau să servească la comiterea unei infracţiuni. După explicaţiunea pe care o dă doctrina, confiscarea are o natură particulară ca pedeapsă, din această cauză nici nu este enumerată printre pedepsele expres specificate de codul penal şi pentru ea nu este aplicabil art. 60 şi nici regula necumulării, iar după o părere, ea poate fi pronunţată, în afară de orice pedeapsă. (T. Chişinău II, jurnal 6796/920, P. R. 119 III 924).

2. — La confiscation générale et la loi du 14 Novembre 1918 (J. Radouant) recensie de N. A. Ionescu, P. R. 46 IV 923)

CONFLICT DE DREPT.

V. Legi.

CONFLICT DE JURISDICŢIE.

(Art. 262—265 Pr. Civ.).

1. Faptul de a nu executa o adresă a Tribunalului dată cu călcarea flagrantă a legei, nu se poate interpreta în sensul că e conflict între instanţe, care trebue rezolvat de Inalta Curte de Casaţie, pe motivul că instanţa de executare conform. art. 378 şi 338 pr. Civ. nu poate procede la urmărire atâta timp cât la mijloc nu e un titlu executor sau o hotărâre dată cu execuţie provizorie, sau în caz de suspendarea ei, una apelativă, ori care ar fi instanţa superioară care ar ordona executarea sau suspendarea executărei, dacă acele ordine nu sunt conform legei. (Jud. Oc. Târgovişte 7 Iulie 1922, P. R. 95 III 928).

2.— Principiul că decizia prin care Curtea de Casaţie a regulat competinţa nu mai poate fi modificată, suferă o excepţiune atunci când în urma cercetărilor sau desbaterilor, situaţia de fapt ce a motivat soluţiunea dată de Inalta Curte, este modificată prin elemente ce nu au fost cunoscute cu ocaziunea regulării competenţei. (Cas. II d. pen. 4548/926, P. R. 147 III 927).

3.— Când un conflct negativ s'a ivit între instanţele corecţionale cari s'au declarat incompetente, şi judele de instrucţie care ulterior a decis prin ordonanţa definitivă şi irevocabilă că faptul este de competenţa instanţelor corecţionale, dacă instanţa chemată să reguleze competenţa va decide că faptul constitue o crimă şi urmează a fi judecat de Curtea cu jurati, atunci dosarul cauzei nu va mai fi retrimis judelui de instrucţie care s'a desesizat în mod definitiv, ci se va sesiza prin mijlocirea Procurorului General, Camera de punere sub acuzare pentru a decide trimiterea la juraţi. (Camera de punere sub acuzare Galaţi, 18 Mai 1928, cu notă de V. Dongoroz, P. R. 230 II 930).

4.— Creiază un conflict negativ de jurisdicţie, dând loc la un regulament de competenţă, două deciziuni rămase definitive în urma cărora reclamantei se refuză orice acţiune în justiţie pentru a obţine reparaţiunea prejudiciului rezultat din moartea soţului său prin lovire.

Când în două deciziuni contradictorii judecătorul a refuzat să examineze fondul afacerii şi a refuzat să se pronunţe asupra reparaţiunii cerute, pe motiv că acţiunea nu este din acelea date de lege în judecata sa, aceste deciziuni sunt fără îndoială date asupra competenţei. (Cas. Bruxelles, 11 Iunie 1923 cu notă de G. M. Seicioreanu P. R. 47 III 924).

CONFLICT COLECTIV DE MUNCA.

(L. din 5 Sept. 1920 M. Of. 122/920 modif. 14 Aprilie 1922, M. Of. 11/922).

CUPRINS:

1. ***Aplicarea legii (1—4).***
2. ***Incetarea colectivă a lucrului (5).***
3. ***Arbitrajul : Hotărârea şi căile de atac (6—8).***
4. ***Efecte (9).***
5. ***Note (10).***

1. **Aplicarea legii.**

1. — Principiul legii conflictelor de muncă, este acela de a stabili convenţiunea dintre salariaţii unui stabiliment cu patronul lor, iar nu a convenţiei individuale dintre un salariat şi patronul său. Deaci reiese că ea nu va avea să soluţioneze conflictele dintre o categorie de patroni şi o categorie de salariaţi, legaţi prin contracte individuale, fără ca munca să fie prestată în comun. (Cas. II I. 143 din 1926 cu nota de M. I. Barasch P., R. 277 I 926).

2. — Soluţionarea unor conflicte ivite între asistenţii şi comercianţii de cereale legaţi între dânşii prin mai multe contracte individuale, nu este de competinţa comisiunilor de arbitraj, deoarece munca nefiind prestată de asistenţi în comun în acelaş stablilimont comercial sau industrial nu poate fi vorba de un contract

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.iini.ro

colectiv de muncă ci de executarea unei serii de contracte individuale și ca atare nu se poate impune patronilor judecarea litigiului în modul prevăzut de legea reglementării conflictelor de muncă (Cas. II 11 Iunie 1926 cu nota de Al. Cerban, P. R. 141 I 928).

3. — Scopul creării procedurei speciale de urmat în caz de conflict colectiv de muncă, fiind prevenirea încetării colective a lucrului (greva) este inexact că această procedură nu poate fi aplicată decât atunci când se ivește un asemenea conflict prin încetarea colectivă a lucrului. (Cas. II, 11 Iunie 1926 cu nota de Al. Cerban, P. R. 191 I 928).

4.— Procedura legii conflictelor de muncă având scopul de a împiedica încetarea colectivă de lucru, se aplică prin însăși rațiunea ei, înainte de a se produce acest eveniment. (Cas. II, d. 143 din 1926 cu nota de M. I. Barasch, P. R. 277 I 926).

2. Incetarea colectivă a lucrului

5. — Părțile cari au figurat într'o hotărîre de arbitraj dată în conformitate cu art. 25 din legea pentru reglementarea conflictelor de muncă, ne mai existând în momentul isbucnirei unui nou conflict de muncă, mecanismul legei nu mai poate fi pus în mișcare, legea prin art. 5 înțelegând prin încetarea colectivă de muncă, încetarea lucrului a cel puțin o treime din numărul salariaților stabilimentului existenți în ziua pronunțării hotărîrei care este azi denunțată(T. Covurlui, hot. 1 din 1927 cu nota de Marco I. Barasch, P. R. 46 III 928).

3. Arbitrajul. Hotărîre și căile de atac

6. — Hotărîrea de arbitraj dată în conformitate cu art. 25 din legea conflictelor de muncă nu poate fi asimilată hotărîrei arbitrilor despre care vorbește art. 360 pr. civ. Ca atare ea nu poate fi învestită cu formula executorie. (T. Covurului I, s. 240 din 925 cu notă de M. I. Barasch, P. R. 132 III 925).

7. — Hotărîrile pronunțate de comisiunea instituită de legea pentru regularea conflictelor colective de muncă, au caracterul unor sentințe judecătorești, care nu pot fi sustrase dela aplicațiunea principiului edictat de Constituția din 1923, după care dreptul de recurs este de ordin constituțional. (Cas. II d. 143 din 1926 cu nota de Marcu I. Barasch, P. R. 277 I 926; Cas. II, 11 Iunie 1926 cu nota de Al. Cerban, P. R. 141 I 928).

8. — Hotărîrile de arbitraj pronunțate în conformitate cu dispozițiunile legei pentru reglementarea conflictelor de muncă, fie de comisiuni, fie de președintele lor, fiind contracte colectve de muncă, prin urmare conventiuni iar nu hotăriri judecătorești, urmează că nu pot fi atacate cu recurs în Casație, ci numai anulate pe calea unei acțiuni principale. (Cas. II d. 671 din 1929, P. R. 17 III 1930).

4. Efecte

9. — Art. 32 din legea conflictelor de muncă dispune, că, atunci când patronul nu dă urmare legală împăciuirei sau hotărîrei de arbitraj, salariatul nu are alt. drept, de cât să rupă contractul de muncă și să-și formuleze pe calea justiției, cererea de daune interese.(T. Covurlui I, s. 240 din 1925 cu nota de M. I. Barasch. P. R. 132 III 925).

5. Note.

10. V. Contencios administrativ, Muncă.

CONGRES INTERNAȚIONAL.

1. — Congresul internațional de drept penal ținut la Roma în 1928 de P. Ionescu-Muscel (P. R. 68 IV 929).

2. — Congresul internațional de drept comparat, de Al. Costin, (P. R. 46 IV 930).

CONOSAMENT.

1. — Conosamentele fiind după legea noastră comercială, la ordin sau la purtător, se bucură de o prezumție de veracitate în ce privește data lor, față de chiar terțele persoane; iar acel conosament care cuprinde ca persoană denominată pe chiar destinatarul mărîi, se aseamănă conosamentului dat în ordinul destinatarului în ce privește drepturile acestuia derivând dintr'însul. Proba contrarie acestei prezumpții de veracitate spre a se învedera frauda, este admisibilă. (C. Ap. Galați II, 15 Nov. 1925 cu notă de D. Gălășescu-Pik, P. R. 80 II 927).

2. — V. Drept martim.

CONSERVATOR.

V. Executare silită.

CONSILIU COMUNAL.

V. Administrativă (organizare).

CONSILIU DE FAMILIE.

V. Tutelă.

CONSILIU DE REFORMA

V. Armată.

CONSILIU JUDEȚEAN.

V. Tutelă.

CONSILIU INGRIJITOR AL TUTELEI.

V. Administrativă (organizare)

CONSILIU JUDICIAR

(Art. 458—460 C. Civ.).

CUPRINS:

1. ***Noțiuni generale (1).***
2. ***Cazuri când se institue consiliul judiciar (2).***
3. ***Persoane cari pot cere instituirea consiliului judiciar (3—4).***
4. ***Efecte (5—11).***
5. ***Desființarea consiliului judiciar (12—14).***

1. — Noțiuni generale.

1. — In conf. cu disp. art. 455 c. c. dacă cererea de interdicție va fi respinsă, Trib. va putea după împrejurări să ordone ca pârîtul să nu mai fie liber a pleda, a se învoi, a se împrumuta, a primi capital, a da chitanță ,etc. etc., fără asistența unui consiliu ce i se va fi orânduit prin hotărîre. Dispozițiile acestui articol sunt dictate atât de lipsa rațiunei cât mai ales de slăbirea voinței care pune persoana la îndemâna tuturor influențelor. Măsura consiliului judiciar e aplicabilă atunci când din lipsa memoriei, sau din lipsa voinței o persoană este împiedicată a-și conduce afacerile, sau când face acte de dispoziție sau de administrație care nu au nici o utilitate pentru el. sau când își manifestă prin acte neîndoielnice și prin încercări de executare dovedite, gândul de a-și reduce familia la mizerie, fără să fie îndrituit de nici un motiv altul decât ura și răzbunarea. In asemenea ipoteze și alte asemănătoare cari denotă slăbire și nechibzuință se poate lua măsura numirii unui consiliu judiciar. (T. Muscel, s. 249 din 1926 P. R. 122 III 927).

2. Cazuri când se institue consoliul judiciar

2. — Instanțele de fond — prin suverană apreciere — decid legal că anumite cheltueli, deși insuficiente față de situația averii, spre a constitui acte de prodigalitate putând inspira teama risipirei averii, sunt totuș de natură a justifica numirea unui consiliu judiciar, dacă împrejurările cari au însoțit acele cheltueli denotă obiceiuni inveterate de risipă, precum și grave scăderi ale voinței și ale simțului moral. (Cas. Civ. Fr. 22 Martie 1927 cu notă de Al. Vălimărescu, P. R. 76 III 927).

3. Persoane care pot cere instiuirea consiliului judiciar

3. — Dacă copilul este major, el având liberul exercițiu al drepturilor sale poate cere înființarea unui consiliu judiciar părintelui său tocmai din cauza rudeniei de care vorbește art. 436 c. civ. (T. Putna II. s. 137 din 1925, P. R. 58 III 926).

4. — Dacă copilul este minor, deși pe baza aceleiași rudenii poate cere și el un asemenea consiliu, neavând însă liberul exercițiu al drepturilor lui, urmează a fi reprezentat de o anume persoană, orânduită potrivit dispozițiunilor legii, și în nici un caz o asemenea acțiune nu poate fi exercitată de mama copilului, fără o prealabilă orânduire legală, deoarece gestul ei ar aduce o gravă atingere autorității și puterii părintești a tatălui care are sub îngrijirea sa pe minor și care până în momentul pronunțării justiției este socotit capabil.

Deci, mama minorului nu poate, neavând calitatea, să reprezinte pe acesta în mod valabil, și să pornească o acțiune de înființarea unui consiliu judiciar contra tatălui divorțat, atâta timp cât nu a fost orânduită conf. legii să facă această cerere. (T. Putna II; s. 137 din 1925 v. supra, aceiași P. R. 138 III 1926).

4. Efecte.

5. — Principial, numirea unui consiliu judiciar n'are efect retroactiv (Cas. Req. Fr. 25 Oct. 1920 P. R. 66 III 922).

6. — Totuși această regulă nu se aplică atunci când actele anterioare au avut drept scop a frauda legea și a înlătura dinainte consecințele numirii consiliului. (V. deciiza supra citată).

7. — Asistența pe care trebuie să o dea consiliul judiciar actelor făcute de un prodig. sau un slab de minte, trebue executată luând parte la aceste acte cu voința sa, iar nu numai cu prezența sa materială. (C. Ap. Grenoble, Fr. 26 Octombrie 1920, P. R. 82 III 922).

8. — Chiar în afară de intervenția prodigului, consiliul judiciar poate cere reducerea obligațiunilor excesive contractate de acesta, când cumpărăturile făcute nu sunt în raport cu averea prodigului, lipsite de orice utilitate, iar buna credință a terților nu este întreagă. (Jud. pace Gand, Belgia, 14 Aug. 1920, P. R. 88 III 922)

9. — Este valabilă obligațiunea cambială luată de cel pus sub consiliu judiciar, fără asistența consiliului, dacă cauza sa este un act de simplă administratie

Incumbă celui pus sub consiliu ,care opune nulitatea obligațiunii sale, o probă că cauza cambiei a fost un act excedând limitele simplei administratiuni. (C. Ap. Modena Ital. 11 Dec. 1909, P. R. 142 III 924).

10. — Individul pus sub consiliul judi-

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.iini.ro

ciar nu poate face singur decât acte de administrație. In această categorie intră și perceperea fructelor și veniturilor bunurilor sale și în special vânzarea produselor pădurilor amenajate,. Dar trebue [illegible] ca amenajare, făcând necesară [illegible] judiciar, vânzarea unei păduri neamenajate, a cărei tăiere făcută dintr'o singură dată, a produs o sumă cu mult superioară veniturilor anuale ale vânzătorului. (C. Ap. Paris, 26 Febr. 1926 cu nota de Al. Vălimărescu, P. R. 160 III 927).

11. — Imprumutul contractat de un risipitor, în cursul procedurii urmată pentru punerea sub consiliu judiciar, poate fi anulat; și partea care urmărește rânduirea unui consiliu judiciar, are calitatea de a cere anularea acestui împrumiut. (T. Le Mans Fr. 9 April 1920 cu nota lui D. Alexandresco, P. R. 142 III 926).

5. **Desființarea consiliului judiciar.**

12. — In ce privește desființarea consiliului judiciar, legiuitorul, prin art. 459 cod. civ., arată modul cum el urmează a se efectua și dispune că aceasta trebuie să se facă prin îndeplinirea acelorași formalități prescrise pentru rânduirea acestui consiliu, (C. Ap. Buc. V, 12 Iunie 1930 cu nota de N. Georgean, P. R. 145 II 932).

13. — Prin nici o dispoziție a legei, nu se arată însă nici cari sunt persoanele indrituite a formula această cerere ,nici în contra cui urmează ca cererea să fie introdusă.

Față de această tăcere a legei după opinia generală desființarea consiliului judiciar poate fi cerută de toți aceia cari sunt în drept a provoca rânduirea consiliului, prin urmare atât rudele persoanei pusă sub consiliul judiciar cât și de Ministerul Public, și chiar de însuș persoana pusă sub consiliu. (aceiaș decizie).

14. — Consiliul judiciar al unui prodig nu are dreptul a face apel contra sentinței Trib. prin care, admițându-se cererea prodigului, i s'a desființat consiliul judiciar. (C. Ap. Buc. V 12 Iunie 1930. cu notă de N. Georgean, P. R. 145 II 931).

CONSIMȚIMANT.

V. Convențiuni, Interdicție.

CONSOLIDARI PETROLIFERE.

V. Mine — Petrol

CONSTITUȚIUNE.

(L. publ. în Mon. Ofic. Nr. 282 din 29 Martie 1923).

1. — Sfatul Țării hotărînd la 27 Martie 1918 unirea cu Vechiul Regat sub condițiunea autonomiei și a păstrării legilor ruse în vigoare, iar la 28 Noembrie renunțând la aceste condițiuni, numai dela această ultimă dată a fost aplicabilă Constituția română în Basarabia. (C. Ap. Chișinău II, 1 Mart. 1930, P. R. 19 III 922).

2.— Constituția din 27 Martie 1923, fiind dată pentru toate ținuturile României, își găsește aplicațiunea pentru starea de drept și de fapt aflată în momentul promulgării sale, astfel că drepturile recu- [illegible] Noui din 1914. sunt drepturi câștigate ce nu mai pot fi puse în discuțiune sub regimul acestei noua Constituții. (Comisia p. verific. titlurilor de proprietate. Oc. Bazargic, 3. Dec. 1924, P. R. 73 III 925).

3. — Constituția românească (Manfredi Siotto Pintor) recensie de A. Bayer și A. Segal (P. R. 15 IV 925).

4. — V. Legi. Armată, Curte de Casație, Corpuri Legiuitoare, Invățământ, Libertate individuală, Presă, etc.

CONSTRANGERE CORPORALA.

Constrângerea personală, prevăzută prin art. 918 cod. civ. german, pentru cazul când ar fi nevoie de a se asigura executiunea forțată care ar fi primejduită, asupra bunurilor debitorului, nu se împacă cu principiile legii franceze din 22 Iulie 1867, asupra constrângerii corporale, care, chiar de nu ar fi o lege penală introdusă în Alsacia și Lorena, ar constitui totuși o dispoziție de ordine publică, privind suveranitatea națională; prin urmare dispozițiunile cu privire la constrângerea asupra persoanei sunt inaplicabile Alsaciei și Lorenei ca și în tot cuprinsul teritoriului francez. (T. sup. Colmar. 3 Oct. 1921, P. R. 155 III 925).

CONSTRUCȚIUNI DE CLĂDIRI.

(lege pentru încurajare)

(L. din 23 Iulie 1921 modif. la 1925, 1927 și 1929).

CUPRINS:

1. ***Avantaje fiscale (1).***
2. ***Suspendarea legii chiriilor (2—5).***
   a) Procedura (6—13).
3. ***Note (14).***

1. Avantaje fiscale.

1. — Art. 17 din legea dela 25 Decemvrie 1929, prin care s'a abrogat dispoziționea art. 2din legea pentru încurajarea construcțiilor dela 1927, este constituțional, deoarece această din urmă dispozițione prin care se prevedea scutirea de impozitul global, pentru construcțiunile noui, nu creiază între Stat și particulari o situațiune de obligațiuni reciproce, de natură contractuală, din care să se nască o măsură de favoare a legii, dictată de vreun drept de creanță conta Statului, ci anume considerațiuni de interes economic și social și care poate fi retrasă oricând. (Cas. S. U. d. 14 din 1931, P. R. 33 III 931).

2. Suspendarea legii chiriilor.

2. — După art. 101 din noua Constituție, corespunzător art. 36 din cea veche, puterea judecătorească se poate exercita, deosebit de Curți și Tribunale, și prin jurisdicții speciale, cu condiție ca acestea să fie creiate prin legi anume, nu însă în vederea judecării unor anume persoane. Așa fiind, hotărîrile pronunțate de aseme nea jurisdicții, au caracterul unor adevărate hotăriri judecătorești, putând dobândi ca și acestea aceiași autoritate de lucru judecat.

In speță, dispoziția din legea p. încurajarea construcțiunilor, prin care s'a instituit Ministerul Muncii ca jurisdicție specială, este o dispoziție constituțională. (Cas. S. U. d. 42 bis. din 1923 cu nota de G. I în P. R. 33 III 924).

3. — Potrivit legii pentru încurajarea construcțiilor ,deciziunea Ministerului Muncii nu este executorie prin ea însăș, ci suspendarea pe care o decide, în principiu, e subordonată dării unei ordonanțe d. evacuare de către Președintele Tribunalului competent, pe baza legii proprietarilor și deci numai această ordonanță putând deveni executorie și recurenta având posibilitatea de a cere suspendarea evacuării ,ce s'ar ordona de Președintele Tribunalului, uzând de căile prescrise de legea proprietarilor, cererea de suspendarea deciziunii ministeriale este inadmisibilă. (Cas. III d. 1401 din 1922 cu notă de Corneliu Botez, P. R. 133 I 923).

4. — Prin legea pentru încurajarea construcțiilor de clădiri, Statul acordând particularilor anumite avantaje în vederea de a se înlesni construirea de case noi și a se spori capacitatea locativă a clădirilor vechi, a prevăzut suspendarea cntractelor de închiriere care ar constitui o piedică pentru realizarea acestui scop.

Și pentru admiterea celor interesați la beneficiul legii, s'a creiat o instanță specială, care după ce examinează cererile și actele proprietarului, cum și întâmpinările chiriașului, pronunță o deciziune motivată.

Această deciziune rezolvând într'un mod contradictor un conflict între părți, are caracterul unui act de jurisdicțiune, care, conform legii menționate, nu poate fi atacat pe nicio cale; iar Tribunalele ordinare, cărora cel ce voește a construi, e ținut să se adreseze, pentru obținerea unei hotăriri de expulzare a chiriașului, nu au cădere a pune din nou în discuție condițiile pe baza cărora a fost dată deciziunea ministerială ,ci sunt datoare s'o aplice așa cum este. (Cas. I, d. 955 bis din 1923, cu notă de I. Stambulescu, P. R. 296 I 923).

5. — Deși legea pentru încurajarea construcțiunilor este anterioară legii din 14 Aprilie 1922 pentru prelungirea contractelor de închirere, totuși ea n'a fost abrogată de aceasta din urmă, deoarece dânsa nu face decât să suspende temporar, până la ridicarea nouei construcții, efectele contractului de închiriere, fără a-l desființa. (T. Ilfov I, s. 137/923, cu notă de C. Botez, P. R. 134 I 923).

a) Procedura.

6. — Prin art. 24 din legea pentru încurajarea construcțiunilor, în scop de a se înlesni aceste lucrări, se creiază o nouă cauză de reziliere a contractelor de locațiune și se acordă proprietarului, care dorește o construi, dreptul de a obține, în anumite condițiuni, rezilierea contractului.

Cum însă legea nu prevede calea de urmat pentru rezolvarea conflictelor dintre proprietari și chiriași, urmează că aceste conflicte nu pot fi soluționate în mod definitiv și cu caracter de lucru judecat decât pe calea dreptului comun, sau a legei proprietarilor, lege care urmează când este vorba de desființarea contractului de închiriere, chiar și pentru această nouă cauză de reziliere. (Cas. I, d. 175/922, cu notă de C. Botez, P. R. 130 I 923; Cas. I, d. 717/922, cu notă de C. Botez, P. R. 128 I 923).

7. — asemenea conflicte nu pot fi soluționate pe calea ordonanței prezidențiale de refere; și dacă prin art. 8 din regulamentul legii se indică procedura articolului 66 bis din procedura civilă, această dispozițione nu poate fi ținută în seamă ,întrucât prin ea regulamentul a depășit prevederile legei și a modificat procedura dreptului comun ceeace un regulament nu poate face. (Cas. I, d. 585/924, P. R. 113 III 924).

8. — Din textul și întreaga economie a legei de încurajare a construcțiilor, rezultă că deciziunea prin care Ministerul Muncii suspendă efectele prelungirei unui contract de locațiune, nu este executorie prin ea însăși, ci suspendarea contractului, pe care o decide în principiu, trebue, pentru a-și produce efectele sale cu privire la evacuarea de fapt a chiriașului, să fie pronunțată sau consfințită prin o hotărâre judecătorească, conform procedurei speciale, prevăzută de legea proprietarilor, în această materie. (Cas. III, d.

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.iini.ro

1831/922, cu notă de C. Botez, P. R. 132 I 923).

9. — Intrucât recurentul are deschisă calea de a se apăra înaintea instanţelor judecătoreşti chemate să se pronunţe asupra cererii de evacuare, urmează că recursul direct la Curtea de Casaţie, contra deciziunii Ministrului, este inadmisibil. (Cas. III, d. supra cit.).

10. — Din legea pentru încurajarea construcţiilor de clădiri, rezultă că Ministerul Muncii se pronunţă ca o instanţă de jurisdicţie administrativă, dând o deciziune motivată ,asupra punctului în litigiu şi deci nu face un act administrativ de autoritate, care să poată fi atacat cu recurs direct în Casaţie; în adevăr, art .21 din lege spune precis că ministrul dă o decizie motivată pentru fiecare clădire în parte, în baza avizului Comisiunei de specialişti, ascultându-se întotdeauna chiriaşul.

Deasemenea şi art. 65 din regulament, prevede că pentru celelalte judeţe, afară de Ilfov, ministrul după ce examinează formalităţile cerute, le înaintează preşedintelui tribunalului competent, care, conform art.66 proc. civ., ia avizul inginerului sau arhitectului-şef al comunei, ascultând pe chiriaş şi proprietar, dresând proces-verbal, iar lucrările astfel formate, se înaintează Ministerului, care decide în urma şi a avizului comisiunei prevăzute de art. 15 din lege, astfel că şi din acest punct de vedere, recursul direct este inadmisibil. (Cas. III, d. 1831/922, P. R. 132 I 923, cu notă de C. Botez).

11. — Legea pentru încuraj. construcţiunilor prin art. 27 lit. c, asimilează clădirile vechi şi insalubre, destinate de autoritatea comunală a fi dărâmate, cu locurile virane; iar prin art. 68 din regulamentul acestei legi, care face parte dintr'însa, cere proprietarului să justifice necesitatea dărâmării printr'un proces-verbal al autorităţii comunale, şi să facă notificare chiriaşului cu şease luni înainte de Sf. Gheorghe şi Sf. Dumitru în cazul când voeşte să denunţe contractul de locaţiune.

Această măsură a suspendării legii chiriilor este dată de legiuitor în căderea Ministerului Muncii, care se pronunţă în fiecare caz pe baza avizului unei comisiuni de specialişti, iar deciziunile date de această autoritate sunt acte de jurisdicţie administrativă, pronunţate de o instanţă, care funcţionează în baza unei legi, asupra unor fapte date în competinţa ei. (T. Ilfov I, s. 137/923, cu notă de C. Botez, P. R. 134 I 923).

12. — Prin urmare, deciziunile Ministerului Muncii având autoritate legală, ele trebuie respectate de instanţele judecătoreşti, cărora se impun cu putere obligatorie. (T. Ilfov I, s. 137/923, v. supra).

13. — Scopul pentru care legea şi regulamentul de încurajare a construcţiilor de clădiri au prevăzut ,ca pe lângă cererea de suspendare a închirierii unui imobil în vederea reclădirii şi adăogirilor de etaje, să se alăture şi planurile aprobate ale nouei construcţiuni, este acela de a se pune la îndemâna instanţelor de judecată un element în plus, privitor la cubaj.

Nu constitue o decădere sau nulitate a cererii de suspendare nedepunerea planurilor, dacă din alte elemente de probaţiune, ca martori, expertiză etc., instanţa de fond îşi poate face convingerea că noua construcţiune proiectată îndeplineşte condiţiunea cubajului cerută de lege. (Cas. III, d. 847/926, P. R. 85 III 927).

3. Note

14. — V. Expropriere pentru utilitate publică, Ordonanţă de refereu, Recurs.

CONSTRUCŢIUNI ŞI ALINIERI. (regulamente)

1. — Nici o lege nu îndriteşte autoritatea comunală să refuze proprietarilor autorizaţiunea de a clădi, numai pe temeiul decretării, prin regulament sau alt act de autoritate, a unor eventuale exproprieri. Atât timp cât exproprierea nu s'a făcut şi o justă indemnizaţiune nu a fost hotărâtă, potrivit legei speciale de expropriere, autorizaţiunea de a clădi trebueşte acordată celor care o cer cu singura condiţiune ca planurile de lucrări ce aceştia sunt ţinuţi a prezenta, pentru obţinerea autorizaţiunii să fie întocmite în conformitate cu legile şi regulamentele de edilitate publică, în ce priveşte salubritatea siguranţa şi estetica clădirilor. (Cas. III, d. 83/923, P. R. 146 III 923; Cas. III, d. 1325/923, P. R. 5 III 924; acciaş P. R. 26 III 924).

2. — In nici un caz proprietarul nu poate fi împiedicat să clădească pe restul proprietăţii sale atunci când se constată, cum este în speţă, că prin construcţia proiectată nu se atinge porţiunea supusă retragerii. (Cas. III, d. 1325/923, v. supra).

3. — Primăria nu poate ţine în suspensie dreptul proprietarului de a uza de proprietatea sa construind pe dânsa sub cuvânt că tratativele urmate în vederea unei exproprieri, benevole — prin schimb de terenuri — n'au dus la nici un rezultat câtă vreme nu dovedeşte că planurile de construcţiune, prezentate de recurent nu satisfac condiţiunile prescrise de legea şi regulamentele de edilitate ale comunei. (Cas. III, d. 1324/923 P. R. 26 III 924).

4. — Dacă, după art. 18, 154 şi 155 din regulamentul de construcţiuni şi alinieri al oraşului Bucureşti, proprietarul este obligat la dărâmarea construcţiei făcută în afară de aliniere sau în contra dispoziţiunilor din regulament cu atât mai mare cuvânt proprietarul va fi obligat să dărâme construcţia făcută fără să obţină autorizarea primărici, deoarece în acest caz proprietarul este considerat, până la proba contrarie că a făcut o construcţie neregulamentară. (Cas. II, d. 1301/924, P. R. 131 II 924).

5. — Primăria municipiului nu poate refuza autorizaţiunea cerută de un proprietar, pentru construirea de rezervoare, locuinţe etc., pentru motivul că acel proprietar deţinând terenul pe care voeşte să construiască prin cumpărare dela acea primărie, actul de cumpărare ar fi nul, fiind lipsit de unele forme cerute de lege, ci numai pentru motive de neregularitate a construcţiei, alinierea străzei sau chestii de salubritate. (C. Ap. Buc. III d. 244/926 P. R. 3 III 927).

CONSTRUCŢIUNI NAVALE.

V. Drept maritim.

CONSTRUCŢIUNI PE LOC STRAIN.

(Art. 492—494 C. Civ.)

CUPRINS:

1. ***Noţiuni generale (1—3).***
2. ***Cine este considerat „terţ constructor"? (4—7).***
3. ***Ridicarea construcţiilor (8).***
4. ***Valoarea construcţiilor (9—12).***
5. ***Legislaţia teritoriilor alipite (13 — 15).***
6. ***Note (16).***

1. Noţiuni generale.

1.— Art. 492 din codul civil cuprinde două prezumţii şi anume: că toate construcţiile, plantaţiile sau lucrările făcute asupra pământului sunt presupse că aparţin proprietarului imobilului şi, al doilea, că au fost făcute de proprietar şi cu cheltuiala lui; toate acestea până la dovada contrară. (T. Buzău II 231/928 cu notă de Traian Alexandrescu P. R. 239 II 930; aceiaş, P. R. 142 III 928).

2.— Pentru dovada contrară a acestor presumţii se admit toate mijloacele legale de probă atât probe scrise cât şi presumpţiuni sau martori deoarece, cât timp constructorul nu se pretinde a fi proprietarul îmbunătăţirilor făcute, nu este vorba de a se dovedi o convenţiune sau un fapt juridic ci numai un fapt pur şi simlu; prin urmare, dacă constructorul dovedeşte cu facturi, chitanţe, dela lucrători sau cu alte probe din cari se stabileşte că a achitat personal costul materialelor şi al muncei, el a făcut o legală şi suficientă dovadă, rămânând ca proprietarul terenului, care totuş susţine că el singur a procurat sumele necesare, să facă la rândul său această dovadă. (T. Buzău II s. 234/928, P. R. 142 III 928).

2. Cine este considerat „terţ constructor"?

3.— Art. 494 c. civ. se ocupă pe construcţiunile şi de plantaţiunile făcute de a treia persoană pe locul altuia şi reglementează după consideraţiuni de echitate, îndemnizaţia pe care proprietarul fondului trebue s'o plătească constructorului, după cum este de bună ori de rea credinţă.

Nimic nu va opune încă ca prin analogie să se aplice dispoziţiunile acestui articol şi la alţi posesori cari nu sunt terţi. (Cas. I, d. 102/919, cu notă de I. Rosetti Bălănescu, P. R. 158 I 923).

4.— Detentorul precar, făcând construcţiuni pe terenul proprietarului fără consimţimântul acestuia şi fără să fie în privinţa aceasta vreo convenţie, se găseşte faţă de proprietar într'o situaţie analoagă ca şi a unui terţiu şi deci raporturile dintre dânşii urmează să fie regulate ca acele dintre terţiul constructor şi proprietar. (Cas. I, d. 102/919 V. supra.)

5. — Art. 494 c. civ. se aplică şi privitor la construcţiile şi plantaţiile făcute de un arendaş pe pământul luat în arendă; şi el este considerat, potrivit art. 486 c. civ. ca un constructor de rea credinţă. (T. Covurlui. I. cu notă de Florin Sion P. R. 150 III 926).

6. — Când instanţa de fond, din actele şi împrejurările cauzei, stabileşte că doi fraţi au făcut împreună construcţiuni pe terenul mamei lor, cu consimţimântul acesteia şi că mai târziu, mama lor a vândut unuia din copii terenul pe care s'a făcut acele construcţiuni, prevăzând formal, că pretul primit este referitor numai la teren, constatarea aceasta de fapt a instanţei de fond, că ambii fraţi sunt coproprietari asupra acelor construcţiuni şi lichidarea pretentiilor respective urmează să se facă pe calea unei acţiuni în împărteală, înlătură aplicarea art. 494 cod. civil, care este referitor la cu totul alte ipoteze, întrucât stabilirea drepturilor de coproprietari a rămas definitivă prin neatacarea cu recurs a acestei chestiuni. (Cas. I, d. 11/923, P. R. 129 III 923).

7.— Art. 494 cod. civ., nu este aplicabil decât construcţiunilor făcute de altcineva decât acela care era proprietarul terenului în momentul construcţiunei. Dacă chiar proprietarul acestui teren a construit, şi ulterior pe baza unor titluri diferite, a

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.iini.ro

ajuns în stăpânirea construcțiunei, o persoană, iar a terenului, altă persoană, atât doctrina cât și jurisprudența au stabilit că art. 494 c. civ. nu mai este aplicabil. (Planoil I, ed. 1920, pag. 85 No. 2737 ; Cas. I Dec. 11/923, Jur. Gen. 1923, No. 106).

Ar fi de sigur, absurd să se admită dărâmarea casei, în această ipoteză constructorului de bună credință. Dacă clădirile, zice ultima parte a art. 494 c. civ. au fost făcute de a o treia persoană de bună credință, proprietarul nu va putea cere ridicarea sus ziselor clădiri"... Și dacă art. 490 cod. civ. dă proprietarului dreptul să facă asupra pământului toate clădirile ce va crede de cuviință", nu se poate spune că un astfel de proprietar este de rea credință când exercită acest drept al său. (Trib. Dolj II, s. 665/929 P. R. 18 III 930).

3. Ridicarea construcțiilor.

8.— Prin derogare dela art. 494 c. civ. prin art. 12 din lega rurală interpretativă dela 1870 s'a prevăzut că constructorul chiar de bună credință când construește pe un loc de împroprietărire, nu mai are facultatea de a ridica construcțiunile ce a făcut, că această ridicare e condiționată de voința proprietarului fondului, care poate opri pentru el aceste construcțiuni plătind valoarea lor. derogare inscrisă dintr'un interes legitim ca îmbunătățirile făcute să rămână pe loc.

Acest text trebuind să fie restrictiv interpretat, ca orice dispozițiune ce deroga dela dreptul comun, și întrucât legiuitorul nu se ocupă aici și de o a doua ipoteză. adică atunci când constructorul nu vrea să ridice construcțiunile și proprietarul fondului nu vrea să le primească contra cost în această ipoteză e natural a se recurge la dispozitiunea comună înscrisă în art. 494 cod civil. și a se decide că în acest caz proprietarul locului trebuie să plătească valoarea construcțiunilor. (T. Roman. s. 2655/929 cu notă de Em. Bădărău. P. R. 143 III 929).

4. Valoarea construcțiilor.

9.— Dreptul de creanță al constructorului de bună credință, potrivit art. 494 al. 2 c. civ., este egal cu cuantumul cheltuelilor făcute și numai în cazul când proprietarul terenului preferă, egal cu al plusvalutei dobândite de imobil datorită acelor construcțiuni. (T. Ilfov I, s. 1393/925, P. R. 88 III 926)

10.— Pentru despăgubirile derivând din construcțiunile făcute cu bună credință pe terenul altuia, trebuie avut în vedere costul construcțiunilor din momentul efectuărei lor. (Cas. I, d. 1737/929. P. R. 129 III 929; aceiaș cu notă de Mihail Stern, P. R. 59 I 930).

11.— Imprejurarea că în momentul efectuărei construcțiunilor suma cheltuită era în valută aur, nu dă drept constructorului să ceară echivalentul la cursul actual, deoarece legiuitorul român n'a edictat o lege de impreviziune care să regulamenteze plata creanțelor în raport cu fluctuațiunile valutare. (Cas. I 1737/929, v. supra).

12.— Omisiunea instanței de fond de a se ocupa, într'o cerere formulată pe baza art. 494 c. civil. asupra felului despăgubirei constructorului și anume dacă această despăgubire reprezintă valoarea reală a construcțiilor și plantațiilor sau plusvaluta terenului, este esențială și atrage casarea hotărîrii.. (Cas. I d. 2708/928 cu note de Cornelin Grigorian. Hugo Friedmann și Gr. Urlăteanu. P. R. 101 I 929).

5. Legislația teritoriilor alipite.

13.— Codul civil austriac este mai rigu-

prietății, prin aceea că adaugă, ca condițiune esențială, trădarea lucrului vândut, fără a indica totuș vreo formă sacramentală, iar în ceiace privește constructorul de bună credință, este mai ingăduitor de cât legiuitorul francez după care este luat și textul român (art. 494 c. iv.) și prescrie pentru constructorul de bună credință, drepturi mult mai intinse, prevăzând în partea finală a art. 418 c. civ., că dacă proprietarul fondului a avut cunoștința de construirea clădirei și nu a oprit lucrarea constructorului de bună credință, pentru teren nu poate cere decât valoarea lui obișnuită. (T. Cluj I, sent. C. 1003/923, P. R. 27 III 924).

14.— Dreptul de a construi pe teren străin reglementat de art. 542 și urm. din cod. civ. rus și denumit de legiuitorul rus „drept de construcție" este un drept real imobilar, constituind o știrbire a dreptului de proprietate imobiliară și de aceea legea cere prin art. 542 bis, pentru însăși existența dreptului, redactarea unui act notarial întărit.

Atunci când părțile nu au înțeles să încheie un contract de construcție și, deci, proprietarul nu a constituit în folosul constructorului un drept real, ci numai a uzat de un mod special de a percepe fructele bunului său de folosință în schimbul unei sume de bani anuale, contractul încheiat constitue în drept o simplă arendare, care potrivit art. 1701 cod. civ. rus, poate fi dresat și în formă casnică astfel faptul că nu a fost redactat n formă notarială întărită nu atrage nulitatea acelui contract. (C. Ap. Chișinău I d. 167/926, P. R. 18 III 927).

15.— Deși art. 628 cod. civ. rus acordă proprietarului terenului dreptul de a reține pentru sine construcțiile făcute cu bună credință de o altă persoană. dar, această regulă neavând un caracter de ordine publică părțile pot deroga și ca atare regulile cuprinse în acel text urmează să se aplice numai în cazul când părțile nu au fixat ele însile felul îndemnizatiilor și restituirea lor. (C. Ap. Chișinău I, d. 167/926, P. R. 18 III 927).

6. Note

16.— V. Accesiune.

CONSUL.

V. Agent diplomatic.

CONT-CURENT.

(Art. 370 ș. u. C. Com.)

CUPRINS:

1. ***Noțiuni generale (1—3).***
2. ***Efecte (4—7).***
3. ***Incheierea și lichidarea (8—10).***
4. ***Deschiderea de credit în cont curent (11—15).***

1. Noțiuni generale.

1.— Instanțele de fond examinând clauzele unui contract denumit cont-curent și constatând că actul deși intitulat astfel nu a fost urmat de remiteri reciproce de valori între părți și de compensațiuni — ceiace constituie caracteristica esențială a unei asemenea convențiuni, — deduce că e vorba de un credit dubios, uzează de o facultate suverană de interpretare a convențiunilor care nu poate cădea în sfera atribuțiunilor de control a Curții supreme, atâta timp cât acele clauze în redacțiunea lor clară și neîndoelnică n'au fost denaturate. (Cas. I, d. 1083/924 cu notă de Stelian Ionescu, P. R. 223 I 925; aceiaș cu notă de N. Mitescu P. R. 238 1 924).

2. — Când rezultă că între părți există operații comerciale, plăți și încassări în aur făcute în cont de bancă și când la cealaltă nu au depozit de aur ci două conturi curente, contabilizate separat, unul de aur și unul obișnuit, prima făcând pentru cea de a doua operația debitării, ce nu poate există într'un contract de depozit, este neindoelnic că această operațiune constitue un contract de cont curent împărțit în două contabilizări separate, în care caz debitorul soldului contractului de cont curent, se liberează de suma datorită cu moneda legală în curs. (C. Ap. Buc. I, d. 83/925, cu notă de V. Dimitriu P. R. 147 II 926).

3.— Ceeace caracterizează contractul de cont-curent și il diferențiază de alte contracte, în special de împrumutul incheiat în forma uzuală în practica bancară — a deschiderii de credit în cont-curent, cu care prezintă analogie fără însă a se confunda, este reciprocitatea de credit — ce părțile își acordă în mod contemporan, astfel că la închiderea contractului, acela care va rezulta creditor, să poată cere numai diferența între debit și credit.

Prin urmare, în raporturile ce decurg din contractul de cont-curent, nici una din părțile contractante nu se desemnează de la început ca creditor — sau ca debitor— exclusiv și nici nu se comportă ca atare în decursul executării contractului, ci fiecare contopește în persoana sa în mod indivizibil ambele calități de creditor și debitor. Acastă situațiune încetează numai la închiderea contului, operațiune finală care diferențiază pe creditor și debitor făcând ca cele două masse omogene de credit și debit să se compenseze și să dea loc la soldul creditor, pentru care exista acțiune în justiție.

Forma contabilă a contului curent aplicată și deschiderea de credit, nu-i modifică întru nimic acestuia natura sa juridică de împrumutat, atribuind împrumutatului calitatea de corentist. (Cas. III d. 33/931, cu notă de Stelian Ionescu P. R. 92 I 931).

2. Efecte.

4.— Când din clauzele unui contract de credit în cont curent, instanța de fond constată că părțile au înteles ca orice sumă înscrisă să nu producă novațiune ci să-și păstreze garanția lor ipotecară până la lichidarea definitivă a datoriei, ea n'a comis nici o denaturare, ci a interpretat în mod suveran convențiunea.

Prin urmare soldul debitor, păstrându-și în întregime garanția sa ipotecară constituie o creanță în sensul art. 75 din l. agrară, care urmează a fi achitată în rentă. (Cas. I, d. 1210/923, cu notă de N. Mitescu, P. R. 236 I 924).

5.— Soldul debitor rezultând, conf. art. 370 și urm. că com. din remiterile reciproce, urmate de compensațiune, între părți, cvantumul lui se stabilește la data când, în urma operațiunilor succesive, părțile l-au denunțat procedând la închiderea lui. Ca atare și întrucât legea agrară nu face nici o distincție în privința procentelor datorite la creanțele ipotecare, urmează că soldul debitor stabilit cum s'a arătat mai sus, cum și dobânzile aferente se lichidează în întregime conf. art. 76 legea agrară — adică tot în rentă. valoare nominală drept valoare reală. (Cas. I d. 54/925. cu notă de Traian Alexandrescu P. R. 236 I 925).

6.— După principiul stabilit de art. 370 c. com. strămutarea proprietății valorilor înscrise în contul curent asupra primito-

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.iini.ro

rului, se produce prin aceea că el le trece în debitul său. Înscrierea însă în contul curent a unui efect de comerț sau a unui titlu de credit e presupusă făcută sub rezerva încasării. Pe temeiul acestei dispoziții nu se poate susține că efectul nu poate fi înscris, dacă a fost remis după scadență iar părțile pot conveni în mod valabil ca remiterea să se facă chiar după scadența efectului. (C. Ap. Iași I, P. R. 118 III 924).

7.— În materie de cont-curent este admis în mod obișnuit că trata nu este trecută la creditul girantului decât cu mențiunea „afară de încasare", însă această clauză e facultativă pentru primitorul care poate, fără a viola principiul individualității contului curent, să ceară plata tratei de la girant, atunci când s'a tratat pe de altă parte, ca neplătită, valoarea tratei în debitul contului-curent al acestui girant. (Cas. Req. Fr. Nov., 1920. P. R. 66 III 922).

3. Incheierea și lichidarea.

8.— Prin „data lichidării" prevăută de art. 372 c. com. legiuitorul n'a putut înțelege decât data încetării contului curent, adică data denunțării acestui cont. (T. Ilfov I com. sent. 528/921, cu nota d-lui H. Aznavorian, P. R. 151 II 922).

9. — Când se stabilește între părți existența unui contract de cont curent, datoria nu se poate urmări până la data scadenții contului, deși cambiile emise pentru garantarea contului ar avea termene de plată mai scurte. (C. Ap. Buc. II, d. com. 130/926, P. R. 3 III 927).

10. — Judecătorii de fond, cari printr'o apreciere suverană a intenției părților și a întinderei convenției prin care o bancă a deschis un credit unui client, constată că această deschidere de credit a încetat printr'o denunțare și că din acest moment, conturile stabilite între părți nu mai aveau caracterul de cont curent, au putut decide că denunțarea contractului de deschidere de credit și încetarea contului curent, care i-a urmat, au făcut exigibilă creanța băncii contra clientului său, fără a se încălca principiul inivizibilității contului curent. (Cas. Req. Fr. 17 Nov. 1920), cu nota, P. R. 97 III 922).

4. Deschidere de credit în cont curent.

11.— Art. 348 c. com. it. (art. 373 c. com. român) se aplică prin analogie și la convențiunile dintre comercianți, cari au de obiect deschiderea de credit în cont curent, prin urmare se aplică nu numai când avem un contract de cont curent, ci și atunci când ne aflăm în fața unui contract impropriu denumit cont curent și în virtutea căruia rimesele sunt făcute numai de către unul din contractanți. (Cas. Torino, 23 April. 1920, P. R. 100 III 922).

12.— Și în acest caz pentru a desființa contractul, și a opri curgerea dobânzilor, este suficientă simpla denunțare, fără a fi nevoie de oferta reală a sumelor datorate. (Cas. Torino 23 April. 1920, P. R. 100 III 922).

13.— O bancă făcând o deschidere de credit confirmat, nu poate suspenda plățile, chiar dacă e somată de creditat, pentru motivul că beneficiarul creditului, nu a executat contractul întocmit. (C. Ap. Roma 11 Febr. 1922, nota de E. Cristoforeanu. P. R. 13 III 924).

14.— Când se încredințează unei bănci titluri de credit pentru garantarea unui împrumut, în condițiuni (neindividualizarea titlurilor, autorizația dată băncei de a se folosi de ele, etc.) din care rezultă intenția de a transfera băncei completa disponibilitate asupra titlurilor, proprietatea lor trece la bancă și deci deponentul nu are decât un drept de creanță pentru o sumă egală cu valoarea lor, plătibilă în monedă de concordat.

Totuș când banca a deschis deponentului un credit sub forma unui cont curent, operează compensația între valoarea titlurilor și partida debitoare a deponentului. (Cas. Civ. It. II, 12 Martie 1929, P. R. 168 III 930).

15. — Dreptul bancherului la un comision se justifică prin prestațiune de servicii speciale, iar dobânzile reclamate sunt datorate pentru împrumut numai. Odată acceptate condițiunile impuse de bancheri pentru conturile curente ce deschid, condițiunile rămân în vigoare, atâta timp că nu este închis comptul curent. (T. Bruges, Belg. 20 Jan. 1921, P. R. 167 III 922).

CONTABILITATE PUBLICA.

(l. din 21 Martie 1903 cu modificările ulterioare).

1.— Art. 41 al. 3 din legea contabilității publice nu trebuie înțeles în sensul că privează pe funcționarii legal numiți de drepturile retribuțiunii aferente gradului lor și dobândite în puterea unei legi, ci el are de scop de a pune frau tendinței de risipă a puterii executive prin majorări de salarii în cursul anului, care ar putea desechilibra balanța veniturilor și cheltuelilor prevăzute prin bugetele anuale. (Cas. III d. 255/927 P. R. 191 I 927).

2.— După dispozițiunile art. 97 din legea contabilității publice, care are o aplicațiune generală, nici o ordonanță și nici un mandat de plată nu se vor putea emite fără să fie însoțite de acte care să constate că efectul lor este de a achita cu totul sau în parte o datorie a Statului, regulat contractată și justificată.

Prin urmare, diurna încasată de parlamentari, cu anticipație, fără echivalentul unui serviciu prestat și fără a avea caracterul unui avans asupra acestui serviciu, este reținută fără cauză și împotriva prevederilor art. 48 din susmențiunata lege și ca atare urmează a fi restituită. (Cas. S. U, d. 60/929, cu notă de Tr. Ionescu, P. R. 74 I 930).

3.— Când e vorba de lucrări urgente, Statul sau autoritățile publice pot încheia contracte prin bună învoială, care sunt perfect valabile. (C. Ap. Brașov II, 22 Martie 1929, cu notă de Hugo Friedman, P. R. 30 II 931).

4.— Când prin încheierea acestor contracte administrația publică depășește mandatul său legal, făcând să se nască un prejudiciu în contra Statului din cauza responsabilității sale față de contractantul furnizor de bună credință, dreptul Statului este acela de a chema în garanție pe funcționarul vinovat pentru a fi făcut băneștе răspunzător pe calea dreptului comun. (C. Ap. Brașov II, aceiaș decizie).

5.— Potrivit art. 85 al. 2 din legea contabilității publice care restrânge capacitea juridică a șefilor administrațiunilor și miniștrilor, pentru cazul când contractează prin bună învoeală pentru o valoare de peste 100.000 lei, asemenea contracte, fiind lipsite de o condiție specială pentru validitatea lor, Statul poate invoca oricând, din acest motiv, nulitatea, fie pe cale de excepție în apărare, lipsa de efect a obligațiilor decurgând pentru dânsul din angajamentele cuprinse în ele. (Cas. I. d. 308/931, cu notă de Dempol. P. R. 65 I 931).

6.— Confirmarea unor asemenea contracte nu poate avea loc pe calea executării lor, decât dacă pornește dela partea autorizată de lege a contracta valabil, iar nu dela aceea care n'avea capacitatea legală necesară de a contracta. (Cas. I aceiaș decizie).

CONTENCIOS ADMINISTRATIV.

(l. din 23 Dec. 1925, M. Of. 284/925).

CUPRINS:

I. Noțiuni generale :
Legislație (1—3)
Competiția generală a instanței de contencios (4—11).
II. Acțiunea în contencios.
Cine poate introduce acțiunea ? (12—17)
Condiții :
1. Interesul părții (18—21)
2. Vătămarea unui drept (22—34)
3. A. un act administrativ de autoritate 35—80)
Excepții :
a) actul de gestiune (81—85)
b) actul de guvernământ (86—98)
c) actul de comandament cu caracter militar (99)
d) actul autorității militare (100—101)
e) actul președintelui Corpurilor legiuitoare (102).
3. B. Reaua voință în rezolvarea unei cereri (103—106)
III. Procedura.
1. Sesizarea instanței competentă (107—112).
2. Termenul de introducerea acțiunei (113—126).
3. Procedura și probele (127—128)
4. Executarea hotărârilor (129—137)
IV. Acțiunea în daune (138—146)
V. Studii, recensii și note (147-148)

I. Noțiuni generale. Legislație

1. — Până la promulgarea nouei Constituții, dispoziții de contencios administrativ existau, în art. 25 din D. L. pt. org. just. în Basarabia. Conținutul art. 107 din noua Constituție precizează că, până la elaborarea legilor de unificare, rămân în mod provizoriu, în vigoare, acele ce erau existente în vechiul Regat cum și în ținuturile alipite, numai dacă nu cuprind dispoziții contrarii Constituțiunii. Normele de contencios administrativ, prevăzute în art. 25 și 65 din decretul-lege pentru organizarea justiției în Basarabia cum și în regulamentul rus al comunelor urbane din 1892, precum și în art. 2 pr. civ. rusă, constitue structura juridică a contenciosului administrativ în Basarabia. Toate afacerile cu caracter de contencios administrativ care, sub imperiul legislației ruse, erau de competența Senatului Ocârmuitor din Petrograd, sunt astăzi de competența Inaltei Curți de Casație și Justiție; în toate celelalte cazuri, și ca regulă generală, contenciosul administrativ este de competența tribunalelor ordinare. (T. Chișinău II s. 741/923, cu notă de Seb. Teodorescu, P. R. 60 II 925).

2. — Legea contenciosului administrativ este o lege cu caracter general și unificator mai ales că ea se bazează pe art. 99 și 107 din Constituție, care, ca atare, se aplică pe întreg teritoriul Statului, indiferent dacă legea de drept comun a

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.iini.ro

vreunei provincii alipite admite sau nu despăgubiri.

Drept consecinţă atunci când o lege generală unificatoare pe întreg teritoriul Statului vine în conflict cu o lege comună a unei provincii alipite, implicit cu Constituţia, se aplică legea unificatoare. (T. Trei Scaune I s. 296/929, P. R. 118 III 929).

3. — In conformitate cu dispoziţiunile art. 15 din legea pentru contenciosul administrativ, recursurile privitoare la pricini de contencios administrativ pendinte înaintea Curţei de Casaţie în momentul punerei acestei legi în aplicare, vor continua a fi judecate conform procedurei legei în vigoare în momentul introducerei lor.

Această lege a intrat în vigoare în ziua de 23 Decembrie 1925, iar deciziunea Inaltei Curţi pentru neexecutarea căreia reclamantul cere daune cominatorii, a fost pronunţată anterior intrării în vigoare a legei pentru contenciosul administrativ ; în asemenea situaţiune, această cerere, în conformitate cu dispoziţiunile art. 15 citat, urmează a fi soluţionată potrivit procedurei legei în vigoare în momentul introducerei recursului în contencios, adică al legei pentru organizarea Inaltei Curţi de Casaţie şi Justiţie din 1912.

In conformitate cu dispoziţiunile art. 33 alin. ultim din această din urmă lege, daunele interese se vor cere de către cei interesaţi dela Curtea de Apel în circumscripţia căreia s'a îndeplinit actul administrativ atacat, oricare ar fi valoarea acestor daune. (Cas. III d. 714/930, P. R. 155 III 930).

Competenţa generală a instanţei de contestaţie

4.— In sensul § 19 al legii XXVI 1896 competenţa contenciosului administrativ este fixată şi limitată numai pentru cazurile anume prevăzute în legi sau ordonanţe ministeriale.

In privinţa pretenţiunilor oficianţilor municipali, de natura celor care formează obiectul recursului, nici o lege sau ordonanţă nu stabileşte competinţa acestei Curţi. (Cas. III compl. Ardeal d. 1559/921, P. R. 112 III 922).

5. — Recursul administrativ direct la Curtea de Casaţiune, pe baza art. 5 parag. III lit. f din legea organică a acestei Curţi nu este în ultima analiză, de cât o acţiune în juatiţie. El are de obiect recunoaşterea dreptului unui particular faţă de o autoritate publică şi obligarea acestei autorităţi de a face să se respecte dreptul lezat. (Cas. III d. 80/920 cu nota de Alex. D. Dobriceanu, P. R. 49 I 922).

6. — Legea XXVI din anul 1896 în § 19 enunţă în mod limitativ hotărârile cari se pot ataca în faţa contenciosului administrativ.

Nici §-ul 45 al acestei legi, care se referă la oficianţii judeţelor, nici alte legi nu admit competenţa contenciosului administrativ în materie de restituire de salariu, ajutor de război, bani de cuartiruire şi a ajutorului de 50 la sută la cari au fost obligaţi funcţionarii prin deciziunile Ministerului de Interne.

Dacă § 20 al legii XXXV şi § 24 al normativului de salarizare, invocate de recurent, dispune că statul precum şi judeţul nu pot pretinde restituirea plăţilor făcute din greşeală oficiantului, totuşi art. 18 al legei XXXV din anul 1912 stabileşte competinţa contenciosului adtiv. numai pentru chestiunile referitoare la adaosul familiar, dar nu şi pentru litigiile ivite pe temeiul §-lui 20 al acestei legi, iar normativul de salarizare de asemenea nu cuprinde nici o dispoziţiune în privinţa competinţei Inaltei Curţi. (Cas. III compl. Ardeal, d. 928/921, P. R. 110 III 922).

7. — Competenţa contenciosului administrativ este limitată la cauzele cari prin legi sau ordonanţe legale, sunt date în judecata sa. (Cas. III c. Ardeal, d. 1578/922, P. R. 85 III 923; Cas. III c. Ardeal, d. 1596/922, P. R. 86 III 923).

8.— Prin art. 1 l. cont. ad-tiv. legiuitorul îndreptăţeşte pe particulari să se plângă instanţei judecătoreşti atât pentru actele de autoritate ilegale, cât şi pentru reaua voinţă a autorităţilor de a rezolva cererile privitoare la drepturile lor. (Cas. III d. 255/927 P. R. 191 III 927).

9. — Calea contenciosului administrativ nu poate fi folosită de particulari în litigiile lor de drept privat cu administraţiunile publice, spre pildă pentru a obţine executarea unor hotărâri judecătoreşti definitive, o atare executare sau daunele ce ar rezulta din neefectuarea ei neputând fi obţinute decât pe calea procedurii de drept comun. (Cas. III d. 227/928, P. R. 123 III 928).

10. — Atunci când prin legi speciale se prevăd căi de atac împotriva actelor administrative sau operaţiilor electorale, calea acţiunii în contencios este deschisă. (Cas. III d. 563/928, P. R. 155 III 928).

11. — Acţiunea în contenciosul administrativ este independentă şi nu poate fi împiedicată de aşa zisul recurs, cu condiţia respectării termenului din legea cont. ad-tiv. (C. Ap. Chişinău I, d. 7/928, P. R. 124 III 928).

II. Acţiunea în contencios
Cine poate introduce acţiunea ?

12. — Potrivit art. 1 din legea contenciosului administrativ, oricine s'ar pretinde vătămat prin un act administrativ de autoritate ilegal, în drepturile sale pecuniare, patrimoniale, sau extrapatrimoniale, sau care s'ar pretinde vătămat prin reaua voinţă a administraţiei de a-i rezolva o cerere privitoare la vreun drept, poate face reclamaţiune la instanţele judecătoreşti competente pentru recunoaşterea dreptului său.(C. Ap. Chişinău I d. 7/928, P. R. 124 III 928).

13. — Legea specială de urmărire, punând la dispoziţia părţii urmărite pe nedrept calea contestaţiei, partea nu mai are drept a recurge şi la calea contenciosului ad-tiv care nu este deschisă celui vătămat decât în cazul în care nu ar avea vre-o altă cale legală. (Cas. III d. 1355/929, P. R. 68 III 930).

14. — Revocarea unui funcţionar numit în mod ilegal, nu-i dă dreptul a se plânge în contencios, deoarece acest drept nu-l au decât funcţionarii legal numiţi. (Cas. III d. 3171/924 cu nota de George Iuliu, P. R. 129 I 925).

15. — Un funcţionar, conform art. 4 şi 8 din legea cont. ad-tiv, nu poate reclama contra unui act ilegal de revocare din funcţiune, decât dacă dovedeşte că legea îi recunoaşte dreptul de a ocupa funcţiunea în mod stabil sau inamovibil, căci, dacă legea nu-i acordă un asemenea drept, revocarea rămâne la aprecierea administraţiei de care depinde. (C. Ap. Chişinău I d. 144/926, P. R. 37 III 927).

16. — Din nici-o dispoziţie a legii contenciosului administrativ nu reiese că această cale este deschisă oricărei persoane ; ar fi inadmisibilă pentru funcţionarul lipsit de stabilitate care reclamă în contra unui act administrativ de autoritate făcut, în prejudiţiul lui, cu călcarea legilor şi a regulamentelor. (C. Ap. Buc. III 23 Dec. 1929, P. R. 97 III 930).

17. — Legea pentru contenciosul administrativ nevorbind, atunci când se ocupa de mutări, înlocuiri sau puneri în retragere, şi de funcţionarii nestabili, reiese evident că a înţeles să-i excludă în aceste cazuri dela beneficiul ei. (Cas. III d. 530/930 cu nota de George Iuliu, P. R. 73 I 931).

Condiţii :
1) interesul părţii.

18. — Simplele interese morale ale particularilor pot da loc unei acţiuni în contencios. (C. Ap. Cernăuţi II, 4 Oct. 926, P. R. 148 III 926).

19. — In conformitate cu art. 1 din legea contenciosului administrativ se poate plânge cu acţiune în contencios oricine se pretinde vătămat în drepturile sale printr'un act administrativ de autoritate, făcut cu călcarea legilor şi a regulamentelor.

Din cuprinsul acestui text rezultă că cel care intentează o acţiune în contencios trebuie să dovedească, că în adevăr a fost vătămat interesul său prin actul administrativ pe care îl atacă, ceeace înseamnă că dacă nu face această dovadă, nu are dreptul de a intenta asemenea acţiune împotriva unui act administrativ, chiar dacă acel act ar fi făcut cu călcarea legii şi a regulamentelor. (Cas. III d. 293/928, P. R. 155 III 928).

20. — Pentru ca un particular să aibă acţiune în contencios, legiuitorul cere neapărat să fie în discuţiune vătămarea unui drept printr'un act administrativ de autoritate — făcut în dispreţul legilor şi regulamentelor — şi în acelaş timp ca cel lezat să aibă şi un interes, conform principiului că cel ce n'are interes, n'are acţiune. (C. Ap. Cernăuţi II, 11 Aprilie 1929, P. R. 85 III 929).

21. — Din cauza abrogărei legei de organizare administrativă, devine fără interes acţiunea în contencios făcută de consilierii comunali cari au funcţionat pe baza acelei legi şi dizolvaţi înainte de punerea în aplicare a nouei legi administrative, fiindcă pe baza acestei noui legi s'a instituit altă comisiune interimară. (C. Ap Buc. d. 206/930, P.R. 4 III 931).

2) vătămarea unui drept

22. — Potrivit art. 5 § III, lit. f, şi 63 din legea organică a Curţii de Casaţie, recursul contra unui act administrativ de autoritate nu se poate primi decât numai dacă printr'un asemenea act s'ar vătăma vre-un drept al recurentului. (Cas. III d. 1137/921, P. R. 122 III 922).

23. — Cuvântul „drept" din art. 5 § III lit. f al legii Curţii de Casaţie, este întrebuinţat în accepţiunea cea mai largă, înţelegându-se prin el orice posibilitate prevăzută şi recunoscută de legislator. (Cas. III d. 416 bis/920 cu nota de Em. Antonescu, P. R. 26 I 922).

24. — Termenul „drept" întrebuinţat de art. 1 din legea contenciosului administrativ, trebuie interpretat în sensul larg al cuvântului, înţelegându-se prin el atât un drept propriu zis, cât şi un drept eventual garantat de lege. (C. Ap. Buc. V 11 Ianuarie 1930, cu nota de George Iuliu, P. R. 33 II 931).

25. — Prin urmare, şi posibilitatea pentru recurent de a obţine catedra vacantă în limitele şi cu condiţiunile prevăzute de

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.iini.ro

legea învățământului. (Cas. III dec. 416 bis/920 cu nota d-lui Em. Antonescu, P. R. 26 I 922).

26. — Dacă reclamantul, într'o acțiune în contencios nu invoacă leziunea unui drept, fie și a unui drept eventual, cum s'a decis constant, ci atingerea sau jignirea unui simplu interes, acțiunea este inadmisibilă. (Cas. III 21 Dec. 1928 cu nota de Tr. Broșteanu, P. R. 46 I 931).

27. — Dacă însă nu s'ar dovedi că prin actul atacat în contencios s'ar fi atins vre-un drept, fie chiar eventual, asupra catedrei la care ar fi fost numit un alt profesor contra legii, prin aceasta arată un simplu interes și simplele interese negarantate de lege, oricât de serioase ar fi„ nu pot servi de bază unui recurs în contencios. (Cas. III d. 160/925, P. R. 36 III 925).

28. — Recunoașterea Ministerului că redă brevetul de licență a băuturilor spirtoase ce fusese retras, implică în sine că acest act atacat cu recurs este ilegal și particularul are drept la daune. (C. Ap. Buc. II dec. 277/920, P. R. 28 III 922).

29. — Numirea unui magistrat în funcțiunea de prim președinte al Curții de Apel fiind lăsată la dispoziția ministerului care poate desemna pe oricine îndeplinește condițiunile legii, nu poate fi atacată ca ilegală, nici chiar de magistrații cari îndeplinesc acele condițiuni, dreptul lor fiind colectiv și abstract și singur ministrul având facultatea a individualiza dreptul în persoana celui pe care-l desemnează. (Cas. III dec. 65/921 P. R. 6 III 922).

30. — Ilegalitatea unui act administrativ de autoritate, atacat pe calea contenciosului administrativ nu poate fi examinată decât cu caracterul ce-l înfățișează și urmările ce poate avea la data când partea, socotindu-se vătămată prin el, l'a atacat pe această cale, judecata recursului neputându-se extinde și la cercetarea acelor acte care s'ar putea substitui ulterior actului pretins dăunător, susceptibil ca atare de obiectul unui nou recurs. (Cas. III d. 2/924 cu nota de Paul Negulescu, P. R. 102 I 925).

31. — Puterea executivă este oricând în drept a supune anulării un act administrativ de autoritate, dacă se constată că el s'a făcut fără respectarea condițiunilor impuse de lege sau prin neregulata lor îndeplinire. S'ar putea susține contrariul numai atunci când actul ar constitui un drept câștigat, ceeace nu e cazul în materie de numiri în funcțiuni, actul de numire nedând drepturi peste și în contra voinții legei.

Acest drept al Ministerului poate fi exercitat oricând, nici un text de lege nelimtându-l. (C. Ap. Iași II d. 8/927, cu nota de C. Rădulescu, P. R. 17 II 928).

32.— Când printr'o acțiune în contencios ad-tiv nu se invoacă nerespectarea formalităților cerute de lege pentru îndeplinirea actului atacat, ci se contestă legalitatea acestui act, în fond, ca fiind bazat pe situațiuni de fapt inexistente, Curtea de Apel nu poate fără să violeze art. 1 din legea contenciosului administrativ, să înlăture acest temeiu al acțiunei, sub cuvânt că n'ar avea atribuțiunea să cerceteze faptele deoarece legalitatea sau ilegalitatea unui act administrativ poate rezulta nu numai din îndeplinirea sau neîndeplinirea formelor prescrise de lege pentru efectuarea actului, ci și din exacta sau greșita apreciere a faptelor din care acest act își trage existența sa legală. (Cas. III d. 798/927, P. R. 5 III 928).

33. — Numirea ulterioară a unui funcționar în aceeaș funcțiune din care a fost revocat sau înlocuit constitue o adevărată reintegrare, așa ca nu mai poate fi vorba nici de anularea unui act asupra căruia autoritatea administrativă a revenit ea însăși și nici de reintegrarea funcționarului, din moment ce el a reintrat — prin numire ulterioară, — în exercițiul aceleași funcțiuni. (Cas. III, 14 Nov. 1928, P. R. 51 III 929).

34. — Dacă printr'un act ad-tiv de autoritate ar fi vorba numai de lezarea unui interes public, în sensul art. 1 din legea contenciosului este inadmisibilă acțiunea din partea unui cetățean care nu ar fi direct și personal vătămat în dreptul său, pentru salvgardarea interesului public, căci asemenea acțiuni acordate fiecărui cetățean, așa numitele „acțiuni populare" nu sunt recunoscute de lege, chiar dacă actele administrative ar fi făcute cu călcarea legei și regulamentelor. (C. Ap. Brașov II P. R. 69 III 930).

3 A. Un act administrativ de autoritate

35. — Măsurile prin care Statul dispune sechestrarea și luarea pe seama sa a unor depozite de materiale cumpărate de particulari dela autoritățile militare ale armatelor inamice ocupante, nu sunt luate în vederea unui interes general de ordine și siguranță publică și nu au un caracter esențialmente politic ci unul patrimonial, Statul pretinzând pe baza unor dispoziții legale că are drept asupra acelor bunuri.

Prin urmare asemenea măsuri nu constituesc acte de guvernământ ci acte administrative de autoritate și deci recursul în contra lor pe baza art. 5 § III lit. f, din legea Curții de Casație este în principiu admisibil. (Cas. III dec. 325/919 cu nota d-lor C. Gerota și Petre Popescu, P. R. 34 I 922).

36. — Prin act administrativ de autoritate se înțelege actul făcut de administrațiune ca autoritate publică, iar prin act de gestiune se înțelege actul pe care administrația îl face ca persoană juridică, cu drept de dispoziție sau de administrație a patrimoniului ei. (Cas. I d. 400/920 cu nota de D. Tăzlăuanu, P. R. 4 I 923).

37. — Așa fiind actul pe care-l face un funcționar pe baza ordinelor superiorilor săi, deținători ai dreptului de comandă, de a achita pensiunea cuvenită, urmează a se considera ca act de autoritate, Statul lucrând în acest caz ca autoritate publică, iar nu ca administrator al drepturilor sale patrimoniale. (Acciaș decizie).

38. — Decizia prin care Ministerul aprobă sau respinge propunerea de numirea unui profesor, este un act administrativ de autoritate pe care îl face ca reprezentant al puterii executive, iar nu un act de jurisdicțiune sau o hotărâre pe care o pronunță ca instanță administrativă de recurs. (Cas. III dec. 509/920 cu nota d-lui S. oRsenthal și rezumatul concluziunilor lui N. Mitescu, P. R. 50 I 922).

39. — Dacă deciziunea pe care Ministerul o dă ca instanță administrativă este irevocabilă, ca orice hotărâre judecătorească, deoarece prin ea se ridică sau se conferă drepturi patrimoniale asupra cărora nu se mai poate reveni, se admite în mod constant că un act administrativ de autoritate este revocabil atât timp cât prin el nu se atinge niciun drept câștigat sau definitiv intrat în patrimoniul unei persoane. (Cas. III dec. 509/920 cu nota de S. Rosenthal și rezumatul concluziilor de N. Mitescu, P. R. 50 I 922).

40. — Calea extraordinară a recursului direct în materie administrativă, nu este admisă decât contra actelor de autoritate pentru cari legea nu prevede nici o altă cale de atac în justiție. (Cas. III d. 91/921, P. R. 44 III 922).

41. — Astfel, nu este admisibil recursul direct când legea admite calea contestației la urmărire. (ac. dec.)

42. — Actul prin care Ministerul Instrucțiunii a considerat pe recurentă ca demisionată dela catedra sa de învățătoare, este recunoașterea unei prezumțiuni legale de demitere din funcțiune, prin urmare un act ad-tiv de ordin general, în contra căruia recursul se poate face oricând, potrivit art. 39 l. C. Cas. (Cas. III d. 617/921, P. R. 91 III 922).

43. — Din moment ce se stabilește că actul atacat cu recurs este legal, el nu mai poate prejudicia dreptul nimănui ; numai un act făcut cu călcarea legei, este susceptibil de a produce o vătămare a drepturilor particularilor.

Prin urmare, rămâne fără interes cestiunea de a se ști, în ipoteza că actul ar fi ilegal, dacă recurentul și-ar putea susține și dovedi vătămarea, vre-unui „drept" care să justifice principial, acțiunea lui directă înaintea Curții de Casație. (Cas. III d. 1307/921, P. R. 125 III 922).

44. — Refuzul autorității publice de a recunoaște unui funcționar public, un drept relativ la funcțiunea sa, drept pe care legea îl acordă în genere unei categorii de funcționari, nu este un act de gestiune ci un act administrativ de autoritate de competența secțiunei a treia a Curții de Casație, instanță de contencios administrativ. (Cas. III d. 358/922, P. R. 159 III 922).

45. — Nu se poate cere daune direct la Curtea de Apel respectivă, pentru prejudiciul suportat din cauza unui act administrativ de autoritate, decât dacă mai întâi acel act a fost declarat ilegal de secția III-a a Curții de Casație, potrivit dispozițiunilor art. 5, § III, lit. f și g din legea organică a acestei Inalte instanțe.

Aceste dispoziții se aplică și militarilor, în cazul când au fost puși la retragere din oficiu.

Orice altă cerere de daune, care nu are aceste temeiuri juridice, urmează a fi judecată după procedura dreptului comun. (Cas. I dec. 635/920 cu nota lui Alex. D. Dobriceanu, P. R. 14 I 922).

46. — Prin act administrativ de autoritate, se înțelege actul făcut de administrațiune, ca autoritate publică; iar prin act de gestiune, care nu poate fi supus recursului direct, ci jurisdicțiunii de drept comun sau controlului erarhic, se înțelege actul pe care administrațiunea îl face ca persoană juridică, ca administratoare a patrimoniului ei, sau acel act pe care un funcționar de gestiune (impiegat, șef de birou, etc.) îl face în conformitate cu regulamentele de administrație interioară sau pe baza ordinelor date de capii administrațiunii cari, ei înșiși dețin autoritatea — „imperium" — sau dreptul de comandă. (Cas. III d. 647/922, P. R. 2 III 923).

47. — Potrivit art. 45 din legea pentru încurajarea construcțiilor, rezultă că Comisiunea de distribuție și de control de pe lângă Ministerul Muncii nu constitue o autoritate administrativă, dela care să emane acte cu caracter de autoritate, ci este un corp pur consultativ, ale cărui deciziuni sau păreri nu sunt decât simple recomandații pentru ministru care decide în ultim resort.

Astfel fiind, recursul contra lor este

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.iini.ro

inadmisibil. (Cas. III d. 1832/922 cu nota lui C. Botez, P. R. 133 I 923).

48. — Nu există nici o dispoziţiune legală pe baza căreia o sentinţă dată de a treia instanţă în decursul unei proceduri poliţieneşti ar putea fi atacată cu recurs înaintea Curţii de Casaţie lucrând ca contencios administrativ. (Cas. III Ardeal, d. 153/922, P. R. 85 III 923).

49. — Recurentul fiind scos din postul său de subprefect nu se poate adresa cu cerere înaintea Curţii de Casaţie pentru a fi restabilit în postul său, întrucât legile în vigoare nu dau judecarea afacerilor de asemenea natură în competinţa contenciosului administrativ. (Cas. III Ardeal d. 703/922, P. R. 35 III 923).

50. — Epitropia Aşezămintelor Brâncoveneşti constituind o personalitate juridică particulară, iar nu o autoritate publică, lucru ce rezultă neîndoios din actele ei de fondaţiune şi din legile de organizare, urmează că dispoziţiunile luate de conducătorii săi în raporturile juridice cu particularii, nu se socotesc ca acte administrative de autoritate, în sensul art. 5, § III, litera f, din legea Curţii de Casaţie şi deci recursurile particularilor contra acestor acte sau dispoziţiuni, recursuri introduse direct în Casaţiune, potrivit acestui text de lege, sunt inadmisibile.

Astfel recursul în contencios administrativ al unui medic, care a funcţionat la spitalele acestor Aşezăminte, şi care a fost înlocuit din serviciu, este inadmisibil, înlocuirea sa neconstituind un act emanat dela o autoritate publică. (Cas. III d. 323/924 cu rezumatele de concluziuni scrise, P. R. 108 I 924).

51. — Actul prin care o autoritate administrativă notifică prin publicaţiuni generale, că se pretinde a avea drept, nu constitue un act de autoritate, deoarece publicaţiunea nu împiedică exerciţiul nici unui drept al vreunui particular, ci prin ea, administraţiunea se comportă ca ori şi ce particular, care ar face opoziţiune la anumite acte de justiţie, şi deci ea face un act de gestiune care nu e de competinţa Curţii de a-l judeca, potrivit art. 5 par. III, lit f din legea sa organică. (Cas. III d. 2531/924, P. R. 3 III 926).

52. — Refuzul organelor executorii competinte de a executa o hotărâre judecătorească nu poate avea caracterul unui act administrativ de autoritate, în sensul art. 5, paragr. III, lit. f, din legea Curţii de Casaţie şi nu poate da loc la recurs în Casaţie.

Singure instanţele care au pronunţat hotărârea sunt competente să statueze asupra refuzului de executare şi ler urmează să li se adreseze plângerea. (Cas. III, d. 1363/925 P. R. 147 III 925).

53. — Actele de urmărire luate pentru aducerea la îndeplinire a unor hotărîri definitive nefiind acte administrative de autoritate, sau un refuz din partea autorităţilor administrative, care s'ar putea ataca cu recurs în contencios conform art. 5 ale legii Curţii de Casaţie, urmează a se stabili că recurentul le putea ataca uzând de căile de atac prevăzute în legile ordinare iar nicidecum de recurs în contencios (Cas. III, d. 1474/925, cu notă de Laurenţiu Oanea P. R. 19 III 926).

54. — In principiu actele administrative de autoritate emană dela organele puterii executive; totuş nu este mai puţin adevărat că şi organele de autoritate ale celorlalte puteri constituite în Stat, pot face acte de natură administrativă, când legea le dă în cădere asemenea atribuţii. (Cas. III, d. 1477/925, cu notă de I. Stambulescu P. R. 33 I 926; aceiaşi, cu notă de I. Bursănescu, P. R. 241 I 927).

55. — Cererea adresată justiţiei de către o administraţie publică de a i se recunoaşte oarecari drepturi asupra unui bun patrimonial, nu constitue un act de autoritate, ci este un act de gestiune privată; iar recursul introdus impotriva unui asemenea act este inadmisibil. (Cas. III, d. 1690/925, cu notă de J. H. Vermeulen, P. R. 29 I 927).

56. — Actele administrative de autoritate sunt acele pe care puterea publică le îndeplineşte, exercitând funcţiunea ei în numele interesului general de ordine şi asistenţă. (Cas. III, compl. ardelean, d. 1542/925 cu notă, P. R. 47 I 926).

57. — Prin noua lege judecătorească nu s'a schimbat nimic în atribuţuinile date Contenciosului administrativ. Hotărârile comisiunilor disciplinare conform art. 211 organiz. judecăt., se execută prin îngrijirea Ministerului de Justiţie şi anume pedepsele : prevenirea, mustrarea sau eliminarea temporară dela înaintare, se aplică prin deciziune ministerială, ori care ar fi fost autoritatea care le-a pronunţat, celelalte pedepse prin Decret-Regal. Această deciziune şi acest Decret-Regal sunt acte de autoritate. Ele nu pot să fie altfel judecate decât Decretele Regale sau deciziunile ministeriale ,care se dau de către celelalte departamente, fie în temeiul deciziunei unei comisiuni disciplinare, fie fără o procedură disciplinară. A admite altă părere ar însemna a scote de sub aplicaţiunea art. 5 paragr. III, lit. f, din legea Curţii de Casaţie o mare parte din actele administrative de autoritate, fără ca legiutorul însuş să le fi exceptat. (Cas. III, compl. ardelean d. 1542/925, cu notă P. R. 47 III 926).

58. — Când legi speciale dau în căderea unei autorităţi administrative dreptul de a constata contravenţiuni prevăzute de acele legi şi de a aplica sancţiuni, asemenea constatări şi aplicaţiuni de pedepse nu sunt acte administrative de autoritate, ci acte de jurisdicţie cari exced competinţa instanţelor de contencios administrativ ,singura cale de control judiciar fiind în acest caz contestaţiunea la urmărire, conform legei speciale de urmăriri. (Cas. s. III, d. 453/927, P. R. 4 III 928).

59. — Regulamentele de administraţiune publică sunt acte de autoritate administrativă. Ele pot ca atare să fie atacate în contencios admnistrativ cu condiţiunea bine înţeles, ca recurenţii să releveze şi să dovedească înaintea instanţei de fond atât ilegalitatea regulamentului, cât şi pretinsa vătămare a drepturilor lor. (Cas. III, d. 512/927, P. R. 4 III 928).

60. — Refuzul autorităţii de a satisface drepturile la salar ale funcţionarului public, constitue un act administrativ în sensul art. 1 din legea contenciosului administrativ, deoarece admnistraţiunea care îl săvârşeşte se comportă, în atare caz ca autoritate de drept privat. (Cas. III, d. 529/927 cu notă de Corneliu Botez, P. R. 194 I 927).

61. — Atunci când se invoacă ilegalitatea unui act, trebuie să se precizeze a nume în ce constă această ilegalitate. (C. Ap. Timişoara I, 28 Febr. 1927, P. R. 126 III 928).

62. — Dizolvarea unui consiliu comunal nu constitue un act de guvernământ, ci un act administrativ de autoritate. (C. Ap. Timişoara I 28 Febr. 1927, P. R. 126 III 928).

63. — Deciziile disciplinare nu constituesc prin ele însile nici acte de autoritate administrativă ,nici acte de gestiune, ci simple acte preparatorii, atacabile pe calea contenciosului administrativ odată cu actul ce le perfectează. In atari împrejurări ,art. 3 al. b din legea contenciosului ad-tiv este constituţional. (Cas. S. U., d. 10/928, cu notă de C. Grigorian, P. R. 76 I 930).

64. — Refuzul unei administraţiuni — Stat, judeţ sau comună — de a plăti unui funcţionar public salariul cuvenit după lege — fie şi pe un timp determinat — este un act administrativ de autoritate, deoarece administraţiunea se comportă în atare caz ca autoritate de drept public şi ca organ de executare a legei, iar nu ca persoană juridică lucrând în cadrul obligaţiunilor sale contractuale sau isvorâte din delict sau quasi-delicte. (Cas. III, d. 192/928, P. R. 62 III 928).

65. — Rechiziţiunile fiind simple măsuri administrative pe care puterea executivă le săvârşeşte prin organele sale, în anumite cazuri, iar nu acte de guvernământ, ele sunt susceptibile de a fi atacate potrivit legei pentru contenciosul administrativ ,dacă lezează drepturile particularilor. (Cas. III, d. 285/928, cu notă de C. G. Vasiliu, P. R. 70 I 929).

66. — Curtea de Apel ca instanţă de contencios administrativ, este în drept să cenzureze legalitatea unui act administrativ de autoritate nu numai cu privire la violarea textelor de lege pe cari se întemeiază acest act sau a condiţiunilor de formă în care a fost dat, ci şi sub raportul faptelor invocate de autoritatea administrativă, pentru a vedea dacă ele pot constitui un temeiu serios, care să atingă aplicarea textelor de lege, pe cari se sprijină actul administrativ a cărui anulare se cere. (C. Ap. Buc. III, d. 379/928, cu notă de C. M. Ionescu, P. R. 8 II 929).

67. — Un pensionar plecat în străinătate, poate uza de acţiunea în contencios, pentru obligarea Casei pensiilor să-i servească pensiunea. (C. Ap. Buc. IV, d. 247/928, P. R. 139 III 928).

68. — Dizolvarea unui consiliu comunal nu-i un act de control ierarhic ,ci un act administrativ de autoritate, susceptibil de a fi atacat în contencios. (C. Ap. Chişinău II, 13 Oct. 1928, P. R. 2 III 929).

69. — Actele administrative de autoritate odată ce au fost aplicate şi legal executate, creind sau modificând anumite situaţiuni juridice, dobândesc, prin chiar acest fapt, un caracter de irevocabilitate, ne mai putându-se de exemplu reveni asupra primirei unei demisiuni, aşa cum se făcuse în speţă. (Cas. III, 14 Ian. 1929, P. R. 91 III 930).

70. — Deciziunea pronunţată de Ministerul de Interne prin care se tranşează un conflict industrial dintre un patron şi un lucrător, nu este un act administrativ de autoritate, ci un act de jurisdicţie, nesusceptibil de a fi atacat înaintea instanţei de contencios administrativ. (Cas. III d. 110/929, P. R. 91 III 930).

71. — Teatrul Naţional nu este o instituţiune publică, iar artiştii nu sunt funcţionari publici, — deci nu se pot plânge cu acţiune în contencios. (C. Ap. Buc. IV, 30 Martie 1928, cu notă de I. Gr. Perieţeanu, P. R. 97 II 929).

72. — Ordonanţa de amânarea alegerilor comunale, dată de un ministru, este un act de autoritate, iar nu un act de guvernământ, ea neputând intra în vreunul din cazurile enumerate de art. 2 din legea pentru contenciosul adminitrativ. (C. Ap. Craiova I, d. 68/929, cu rezumat de concluzii scrise, P. R. 179 II 929).

73. — Revenirea pe cale de deciziune a Ministerului de Domenii asupra unui schim de terenuri dintre Stat şi un proprietar, care fusese expropriat conform legei agrare, constituie un act de autoritate administrativă, iar nu un act de ges-

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.iini.ro

tiune, deoarece Ministerul, în asemenea caz, se comportă ca autoritate, iar nu ca o persoană morală. (Cas. S. U., d. 12 Iunie 1930, P. R. 121 III 930).

74. — Acţiunea în contencios administrativ nu este admisibilă contra actelor admnistrative de autoritate, pentru care legi speciale prevăd o altă cale de anulare în justiţie.

Prin urmare, actele de urmărire a veniturilor sau creanţelor Statului, nu pot fi anulate decât pe calea contestaţiunei prevăzută de legea de urmărire. Altfel ar fi să se nesocotească regulile speciale pe cari această lege le prevede pentru anularea actelor de urmărire, dacă s'ar admite că aceste acte pot fi deferite şi instanţelor de contencios administrativ. (Cas. III, d. 1166/930, P. R. 155 III 930).

75. — Prin acte administrative de autoritate, în sensul art. 1 din legea contenciosului administrativ, se înţeleg acele cari, având un caracter executor, sunt susceptibile a produce prin ele însile un raport de drept. (C. Ap. Buc., V d. 173/930, P. R. 6 III 931).

76.— Autorizaţia de funcţionarea unei societăţi dată de Consiliul de miniştri fiind un act administrativ de autoritate, oportunitatea ei nu poate fi cenzurată de Tribunal, fiind lăsată la suverana apreciere a guvernului. (Trib. Hotin, s. 404/1930, P. R. 130 III 930).

77.— Deşi unele acte de autoritate ale organelor administrative au caracterul unor acte de jurisdicţie, prin faptul că sunt supuse apelului erarhic, ele însă nu-şi pierd prin aceasta caracterul de acte administrative, după cum nici organele administrative, cari le dau, nu-şi schimbă prin acest simplu fapt, calitatea lor de organe ale puterei executive. (Cas. III d. 1555/930, P. R. 19 III 931).

78. — In asemenea ordine de idei Ministerul de Interne fiind un organ de autoritate administrativă făcând parte din puterea executivă, deciziunile sale, date fie chiar pe calea apelului, nu sunt hotărâri de jurisdicţie propriu zise, ci acte administrative, deoarece capul administraţiunei, care dă asemenea deciziuni, nu lucrează ca organ al puterei judecătoreşti ci rezolvă pur şi simplu cereri de resortul administraţiunei sale, ca suprem organ administrativ de control. (V. supra).

79.— Prin aplicarea art. 3 alin. b din legea contenciosului administrativ, jurisprudenţa a stabilit în mod constant că deciziunile comisiunilor disciplinare nu sunt supuse recursului în casaţie şi nici nu pot fi atacate cu acţiunea în contencios deadreptul şi mai înainte de actul administrativ care le consacră. Ele pot fi totuşi controlate pe calea contenciosului odată cu acel act administrativ, cari formează împreună cu actul un tot indivizibil, constituind adesea elementul constitutiv fără de care actul nu ar avea fiinţă legală.

Dar controlul judecătoresc al acestor deciziuni nu poate privi decât respectarea regulilor de fond şi formă cari asigură legalitatea deciziei, fără a se putea întinde asupra constatărilor de fapt, verificărilor şi aprecierilor făcute de comisiunile disciplinare, cari — în această privinţă — sunt pe deplin suverane. (C. Ap. Buc. I d. 68/931, P. R. 90 III 931).

80.— Controlul instanţei de contencios se referă la legalitatea actelor administrative, neputându-se întinde şi asupra avizelor sau lucrărilor pregătitoare ale acelor acte, autoritatea administrativă fiind liberă a se conduce sau nu după asemenea lucrări.

Aprecierile asupra împrejurărilor de fapt făcute de o comisiune de specialişti, cum este de exemplu comisiunea de clasare a invalizilor, scapă controlului instanţei de contencios pentru motivul că această instanţă nu s'ar putea substitui comisiunei respective, nici chiar obţinând avizul unor experţi, deoarece numai legile şi regulamentele, iar nu şi contenciosul administrativ, determină cari sunt comisiunile competente pe luminile cărora autoritatea se poate întemeia. (C. Ap. Buc. I, d. 147/931, P. R. 71 III 931).

Excepţii:

a) **actul de gestiune.**

81.— Refuzul unei autorităţi publice de a ordonanţa salariul unui funcţionar pe un timp determinat, constitue un act de gestiune, iar nu de autoritate. Ca atare, acest act nu este de competinţa Casaţiei S. III a fi judecat, potrivit art. 5 par. III lit. f din legea acestei Curţi, ci urmează a fi deferit instanţelor judecătoreşti de drept comun. (Cas. III d. 2352/924 P. R. 65 III 925).

82.— Vânzarea unui teren rămas dela aliniere, făcută mai înainte ca această aliniere să fie aprobată şi să rămână definitivă, este nulă. Actul de vânzare însă, ca instrument probatoriu, trebuie anulat de instanţele de drept comun, fiind un act de gestiune. (C. Ap. Buc. III, d. 297/928, P. R. 156 III 928).

83.— Anularea de către o autoritate a unui contract de vânzare făcut pe bază de licitaţie, constituie un act de gestiune. (Cas. III d. 479/928, P. R. 155 III 928).

84.— Numai actele de autoritate sunt supuse jurisdicţiei de contencios administrativ — nu şi actele de gestiune. (C. Ap. Buc. I, d. 186/931, P. R. 22 III 931).

85.— Orice act pe care autoritatea administrativă îl face în calitate de persoană juridică, iar nu ca autoritate publică, în scop de prezervare sau realizare a unei pretenţii sau interes de ordin patrimonial, este un act de gestiune. Prin urmare, criteriul de distincţie între actele de gestiune şi cele de autoritate, este natura actului. (C. Ap. Buc. I d. 186/931, P. R. 22 III 931).

b) **actul de guvernământ.**

86.— Din întreaga economie a acestui text de lege şi din expunerea de motive care a însoţit proectul de modificare a legei Curţii de Casaţie din 1912, rezultă că prin acte de guvernământ, legiuitorul a înţeles măsurile luate de guvern pentru ocrotirea unui interes general şi care au un caracter politic, adică sunt privitoare la ordinea publică, la siguranţa Statului internă sau externă, sau la alte cerinţe de ordine superioară. (Cas. III, d. 1291 din 1921, cu note de Dim. G. Tăzlăoanu şi Matei Cantacuzino, P. R. 150 I 922; aceiaş P. R. 108 III 922).

87.— Sunt acte de guvernământ şi, ca atari, nesupuse controlului Curţii de Casaţie, măsurile prin cari Guvernul, pe baza legei din 15 Septembrie 1920, a supus exportul cerealelor regimului aşa zis al contingentării, rezervându-şi dreptul de a cumpăra pe preţul maximal o cotă parte a cerealelor dela producători şi lăsând liber exportul pentru rest. (Cas. III, dec. supra cit.)

88.— In exercitarea atribuţiunilor sale de putere publică puterea executivă face două feluri de acte: 1) de guvernământ, 2) de administraţie.

Actele de guvernământ sunt făcute în vederea unui interes general, au un caracter politic şi pentru ele Statul nu este ţinut a răspunde în faţa instanţelor ordinare, pe când cele de administraţie trebuesc întocmite conform legilor, în limitele lor şi sunt supuse controlului puterii judecătoreşti.

Jurnalul prin care Consiliul de miniştri, pe temeiul legii pentru retragerea din circulaţie a rublelor şi coroanelor, fixează cursul de retragere, reglementează o măsură în interesul general şi permanent al ţarii, pentru unitatea politică internă a ei şi ca atare acest jurnal constituie un act de guvernământ şi nu poate fi supus controlului instanţelor judecătoreşti. (T. Chişinău I, s. 348/921, cu rezumate de concluziuni de L. Antoniu şi Dem. Botez, P. R. 246 II 922).

89.— Măsura luată de guvern, prin vărsarea vinurilor îndărătul frontului de luptă după indicaţiile comandamentuli militar, este un fapt de războiu, care constitue un act de guvernământ şi prin natura sa scapă cunoştinţei şi aprecierei autorităţei judiciare. In consecinţă, tribunalele ordinare sunt incompetente să cerceteze şi să decidă asupra daunelor cauzate de aceste acte. (T. Putna I s. 93/921, P. R. 92 III 923).

90.— Anularea unei concesiuni făcută de Ministerul Comunicaţiilor, nu poate fi considerată ca un act de guvernământ în sensul art. g, paragraf 3, lit. f, I., nefiind vorba de vreo măsură luată pentru ocrotirea vreunui interes general privitor la ordinea publică, la siguranţa Statului externă sau internă sau la alte cerinţe de ordine superioare, ci de un act de concesiune care s'a acordat în baza legii pentru construcţiuni de linii ferate de interes particular pentru care s'a încheiat chiar un contract între concesionar şi Ministerul Comunicaţiilor, contract care a fost anulat de acest Minister prin simpla sa voinţă, fără a se adresa pentru anularea lui pe căile arătate prin însăş legea de concesiune cari indica şi cazurile anume când se poate ridica dreptul de concesiune. (Cas. III, d. 1543/925, cu note de George Velicu, P. R. 10 I 926).

91.— Măsura luată de Minist. de Interne, în urma dispoziţiunilor Marelui Cartier General al Armatei, pentru ca depozitele de cereale din zona de luptă să fie distribuite populaţiunii sărace, în scopul de a micşora forţa combativă a inamicului năvălitor, constituind în drept un act de guvernământ, ce scapă controlului instanţelor ordinare, acţiunea în justiţie este inadmisibilă. (T. Ilfov I com., s. 2828/925, P. R. 55 III 926).

92. — Din cuprinsul art. 2 l. contenc. adm. rezultă că legea nu defineşte care anume act se poate numi act de guvernământ, ci dă numai exemple de asemenea acte.

De altfel, nici ştiinţa dreptului şi nici jurisprudenţa nu definesc şi nu circumscriu sfera actelor de guvernământ, rămânând deci în sarcina instanţelor judecătoreşti facultatea de a constata, pentru fiecare caz în parte, dacă este sau nu vorba de un act de guvernământ, adică actul să fie făcut în vederea unui interes general privitor la ordinea publică, la siguranţa Statului internă sau externă sau la alte cerinţe de ordine superioară, şi să fie reclamat de existenţa unui periçol iminent în care s'ar afla Statul, căci aceasta este raţiunea acelui text de lege. (Cas. III d. 872/926, cu notă de George Iuliu, P. R. 25 I 927; aceiaş cu notă de I. Bursănescu, P. R. 240 I 927).

93. — Legiuitorul nelimitând actele de guvernământ, determinarea lor este în atributul instanţelor de fond. (Cas. III d. 1231/930, P. R. 18 III 931).

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.iini.ro

94.— Art. 2 din legea contenciosului ad-tiv, prevede în mod categoric că puterea judecătorească nu are căderea de a judeca actele de guvernământ.

Din cuprinsul acestui text rezultă că actele de guvernământ sunt măsurile pe care le ia autoritatea publică, pentru ocrotirea unui interes general, privitor la ordinea publică la siguranța Statului internă sau externă, sau la alte cerințe de ordine superioară. (Cas. III d. 1231/930, P. R. 18 III 931).

95.— Ceiace a preocupat pe legiuitor, în edictarea dispoz. art. 2 al. II l. cont. ad. a fost de a scoate de sub controlul justiției actele făcute de guvern în raporturile lui diplomatice și economice cu Statele străine, fără a se gândi câtuș de puțin la actele, prin care autoritatea administrativă execută și interpretă legile naționale de orice fel și cari întrucât privesc exclusiv raporturi juridice de drept intern, sunt supuse controlului justiției pe baza principiului general din art. 107 Constituție și art. 1 din legea contenciosului administrativ. Dacă însă o lege internă, cum este în speță legea pentru dobândirea și pierderea nationalității române, reproduce în unele dispoziții ale ei, dispoziții din tratatele internaționale, însă interpretarea și executarea acelor dispoziții nu poate fi socotită ca act de guvernământ, în sensul art. 2 alin. 2 din legea contenciosului administrativ, deoarece ceiace se execută și interpretă, în acest caz, de organele administrative este însăș legea internă, a cărei executare e de atributul lor, iar nu tratatul sau convențiunea, care rămâne în afară de discuțiune. (Cas. III d. 936/930, P. R. 122 III 930).

96.— In virtutea puterei ce-i aparține pentru a veghia, în timp de războiu, la siguranța Statului, guvernul este în drept a decide internarea chiar a unui supus aliat.

Acest fapt constitue un act de guvernământ, a cărui apreciere scapă de competența Consiliului de Stat (la noi Curtea de Casație, contencios administrativ). Cons. de Stat-Fr., 4 Ian. 1918, P. R. 48 III 927).

97.— Consiliul de Stat, statuând în contencios administrativ, este incompetent de a cunoaște chestiuni relative la întinderea drepturilor și obligațiunilor ministrului de justiție lucrând, pe cale de instrucțiuni date unui procuror general, ca șef al magistraturei însărcinat să vegheze la bunul mers al serviciilor judecătorești. Asemenea chestiuni nu fac parte dintre acele pe care Consiliul de Stat are dreptul să le examineze. (Cons. de Stat Fr., 28 Nov. 1930, P. R. 108 III 931).

98. — De câte ori un guvern revoluționar a urmărit și confiscat bunurile unui familii domnitoare el a îndeplinit un act public, care nu cade în competința autorităților judecătorești. (C. Ap. Yena Germ. 20 Oct. 1920, P. R. 128 III 923).

c) **actul de comandament cu caracter militar.**

99. — Actul comandantului regimentului nu poate fi un act de guvernământ, și nici nu poate fi socotit ca un act de comandament cu caracter militar, denumire care deși nu ne dă o noțiune exactă a lucrului se precizează că prin asemenea acte de comandament cu caracter militar, nu se pot înțelege decât acele intervenite exclusiv între militari în raporturile lor de seviciu și de disciplină militară, fără a se atinge însă prin ele drepturile de orice natură a particularilor. (T. Iași III s. 319/927, P. R. 6 III 929).

d) **actul autorității militare.**

100.— Instanțele de contencios administrativ nu pot controla actele administrațiunei militare relative la înaintarea ofițerilor, competența fiindu-le strict limitată la cercetarea legalității decretelor de punere la retragere, în înțelesul larg în care se cuprinde și cele de trecere în rezervă, și numai în ce privește fixarea cuantumului maxim de pensiune cuvenit ofițerului în gradul ce posedă.

Cât privește legalitatea dispozițiunilor privitoare la înaintări, ea nu ar putea forma obiect de discuțiune decât pe calea acțiunei ordinare în daune, ce militarul poate intenta la instanțele de drept comun, potrivit art. 99 din Constituție. (Cas. III, d. 175/931, P. R. 89 III 931).

101.— Un pensionar, fost funcționar militar, care printr'o hotărâre judecătorească a fost asimilat în ce privește sporurile de scumpete cu pensionarii civili, în raport cu dispozițiunile jurnalului Consiliului de miniștri No. 712 din 4 Aprilie 1928 nu se poate plânge în contencios, dacă printr'un alt jurnal al Consiliului de miniștri, drepturile la spor de scumpete pentru funcționarii militari s'au modificat. (C. Ap. Buc. IV, d. 250/931, P. R. 115 III 931).

e) **actul președintelui corpurilor legiuitoare.**

102.— Dispoziția din art. 3 ult. alin. legea Contenciosului administrativ, constitu ind o restricție la exercițiul acțiunei în contencios peste prevederile art. 107 din Constituție, este neconstituțională întrucât violează principiul pus în acest text. (Cas. S. U. d. 28/929, cu notă de I. N. Stambulescu, P. R., 161 I 929).

3 B) **Reaua voință în rezolvarea unei cereri.**

103. — Când cererea de transferare a unui profesor universitar a fost făcută în termen și cele două Universități și-au dat adesiunea lor, intervențiunea pe care profesorul o face ulterior, pentru ca ministrul să dispună transferarea, nu constitue o nouă cerere, ci o reclamațiune a dreptului obținut prin votul ambelor consilii universitare.

Prin urmare, recursul contra refuzului ministrului de a rezolva această din urmă cerere, este admisibil dacă e făcut nu mai târziu de 60 zile de la înregistrarea ei. (Cas. III dec. 458/924, cu notele d-lor N. R. Căpităneanu și D. P. Mazilu, P. R. 76 I 922).

104.— Orice parte din proces având dreptul să ceară instanței de judecată copie legalizată de pe hotărârea pronunțată, acelaș **drept îl are și particularul în** vința căruia s'a dat o hotărâre de către comisia centrală de rechiziții de a cere copie de pe această hotărâre Ministerului de Războiu pe lângă care funcționează comisiunea, iar refuzul Ministerului de a libera copie, constitue un act ilegal. (Cas. III d. 390/925, P. R. 3 III 926).

105.— Refuzul Ministrului Justiției de a da curs unei cereri de confruntare făcută de un prevenit, cum și de a ordona anchetă contra judecătorului de instrucție pe baza plângerii acelui prevenit — chiar dacă ar fi dovedit — ar constitui în ultimă analiză un refuz al autorității administrative de a da curs unei cereri privitoare la un drept care se pretinde violat printr'un act administrativ de autoritate făcut cu călcarea legii; ori cercetarea unei atari plângeri este de competența Contenciosului administrativ, care, până la votarea legii speciale bazate pe principiile din art. 99 și 107 din noua Constituție, rămâne încă în vigoare pe temeiul art. 15 din aceeaș Constituție. (T. Ilfov I, s. 1275/925, cu notă de Constant Ionescu, P. R. 46 II 926; aceiaș. P. R. 7 III 926).

106.— Din cuprinsul art. 1 l. contenc. ad. rezultă că dreptul de a acționa în contencios în cazul refuzului unei autorități a rezolva o cerere relativă la un drept al cuiva, e condiționat în primul rând de refuzul cu rea voință, iar în al doilea rând de existența în persoana petiționarului a unui drept incontestabil.

Așa fiind, Primăria era în drept a refuza autorizația de a construi pe un loc litigios care figura în inventariul ei și care fusese expropiat printr'o decizione pusă în lucrare și executată și acest refuz nu poate forma obiectul unei acțiuni în contencios administrativ. (Cas. III d. 1079/929, P. R. 105 III 929).

III. Procedura.

1. Sezisarea instanței competentă.

107. — Recursul contra actelor ad-tive de autoritate având caracter excepțional și norme de procedură specială, nu se poate introduce decât conf. legii organice (art. 38 l. Cas.) iar nu prin declinator de competență de la alte instanțe. (Cas III dec. 109/921, P. R. 7 III 922).

108.— Când o societate cere tribunalului și Curții, în apel, ca Ministerele de Finanțe și Agricultură să fie condamnate la daune cominatorii, până ce îi vor acorda avantagiile legii din 30 Iulie 1921, pentru încurajarea culturii pământului cu mijloace mecanice, o astfel de acțiune este rău îndreptată la instanțele ordinare, deoarece Curtea, ca și Tribunalul, n'ar putea condamna pe numitele ministere la daune cominatorii, fără a examina ilegalitatea actului administrativ de autoritate pe care să-l sancționeze cu asemenea mijloace de coercițiune, ceeace este oprit prin legea organică a Curții de Casație. (C. Ap. Buc. II, d. 21/925, cu notă de G. Iuliu, P. R. 93 II 924).

109.— Conform art. 35 al legii Curții de Casație din 1912, în vigoare la data judecării procesului, Tribunalele ordinare aveau dreptul să se pronunțe asupra legalității sau ilegalității unui act administrativ, însă numai pe cale de excepție. (Cas. III d. 764/926, cu notă de C. Rarincescu, P. R. 158 I 927).

110.— Față de dispozițiunile actualei legi a contenciosului administrativ, litigiile de această natură sunt de competența Curței de Apel, Tribunalele ne mai putând examina nici măcar în mod sumar sau incidental aceste litigii. (T. R.-Sărat 5 Mai 1928, cu notă de C. Zotta și G. Iuliu, P. R. 237 II 928).

111.— Cererea de daune rezultate dintr'un act administrativ de autoritate făcut în mod abuziv, cu călcarea legilor și regulamentelor, chiar atunci când se intentă separat, fără a se cere anularea actului, trebuește adresată tot la Curtea de Apel care are în competința sa judecarea actului administrativ care a pricinuit daunele reclamate, iar nu la Tribunalele de județ. (T. Ilfov I, s. 915/926, cu notă de George Iuliu, P. R. 153 III 926).

112.— Textul art. 99 și 107 din Constituție, nu contrazice principiul din art. 4 al legii contenciosului, deoarece el se referă la acele acte pe care autoritatea ad-

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.iini.ro

ministrativă le săvârşeşte în exerciţiul funcţiei sale ca autoritate publică şi nu la actele pe care o autoritate le face ca orice persoană morală sau privată. (Cas. III d. 479/928, P. R. 155 III 929).

2. Termenul de introducerea acţiunii.

113.— Când unui particular i s'a refuzat de către autoritatea publică rezolvarea unei cereri cu privire la un act ad-tiv., pretins ca fiind făcut cu călcarea legii, şi asupra căruia particularul cerea ca autatea să revină, termenul de recurs este de 30 zile de la publicarea actului ad-tiv de autoritate în „Monit. Ofic." potrivit art. 39 partea II din l. C. Cas., iar nu de 60 zile de la înregistrarea cererii survenită ulterior„ de oarece obiectul real al recursului este, în acest caz, presupusa ilegalitate sau viciu al actului iniţial, iar nu aceia a refuzului autorităţii de a rezolva cererea prin care mai târziu particularul solicită revenirea asupra actului. (Cas. III d. 1383/921, P. R. 138 III 922).

114.— In materie de contencios administrativ, recursul se poate face ori când. Acesta e principiul pus de art. 39 din legea Curţii de Casaţie, iar cazurile în cari se derogă dela el, prevăzându-se anumite termene, sunt limitativ arătate de lege. Printre aceste cazuri nu este şi acela când un funcţionar atacă un recurs refuzul autorităţii de a-l încadra şi a-i plăti salariul potrivit unei legi care-i regulează situaţiunea sa. (Cas. III d. 397/924, cu notă de George Iuliu, P. R. 131 I 925; aceiaş, P. R. 54 III 924).

115.— Şi nici în cazul când un creditor cere înscrierea în buget a creanţei sale certe, lichide şi exigibile. (Cas. III d. 465/928, P. R. 123 III 928).

116.— Din dispoziţiunile art. 4 al. 2 din legea pentru Contenciosul administrativ, rezultă că termenul acţiunei în contencios făcută contra refuzului unei autorităţi administrative de a rezolva cererea vreunui particular privitoare la un drept al său, este de 30 zile libere dela înregistrarea cererei — şi prin „particulari" legiuitorul a înţeles atât pe particularii propriu zişi cât şi pe funcţionari, expresiunea având un caracter cu totul generic şi indicând situaţiunea oricărei persoane faţă de Stat. (Cas. III 50/928, P. R. 61 III 928).

117.— Legiuitorul fixând termen de 30 zile funcţionarilor inamovibili pentru a face acţiune în contencios în caz de întocmire, acelaş termen trebuie aplicat şi funcţionarilor stabili. (Cas. III d. 681/926 P. R. 155 III 928).

118.— Un funcţionar public, stabil sau inamovibil, considerat de autoritate ca demisionat, are termen de 30 zile de a ataca ordinul acesta în contencios. Acest termen curge dela data publicării decretului în „Monitorul Oficial" sau de când funcţionarul a luat cunoştinţă pe altă cale de acest decret. (Cas. III d. 783/928, P. R. 156 III 928).

119.—Termenul de 15 zile pentru recurs, prevăzut de art. 11 l. contenc. ad.-tiv trebuie a fi calculat pe zile libere; astfel în acest termen nu poate fi socotită ziua comunicării, şi nici ziua expirării lui. (Cas. III 6 Iulie 1928, P. R. 94 III 928).

120.— Nu este tardivă, o cerere făcută în 30 de zile după ce dreptul părţii a luat naştere. Este indiferent dacă partea a adresat o cerere autorităţii şi n'a atacat-o în 60 de zile, dacă dreptul lui nu era născut la acea dată. El poate face acţiunea atunci când îi naşte dreptul. (C. Ap. Buc. III. d. 297/928 P. R. 156 III 928).

121.— Conform art. 4 al 2 din legea contenciosului ad-tiv, dacă administraţia tace şi nu rezolvă cererea reclamantului, acesta are dreptul să intenteze acţiune în cont. ad-tiv în termen de 60 zile dela data când s'a înregistrat cererea sa la administraţie, iar dacă ad-ţia nu o înregistrează sau reclamantul nu poate cunoaşte data înregistrării, termenul de 60 zile curge dela data notificărei prin portărei a cererei sale. (C. Ap. Chişinău I, d. 7/928, P. R. 124 III 928).

122.— Când în locul unui profesor care avea drept să fie numit conform tabelei de capacitate, se numeşte un altul, fără drept, acţiunea în contencios a primului profesor se poate intreduce oricând şi nu în termen de 30 zile dela data de când a luat cunoştinţă de numirea celui de al doilea în locul său. (C. Ap. Iaşi I, 3 Mai 1928, P. R. 158 III 928).

123.— Deşi este cert în drept că, în conformitate cu art. 4 al. 2 din legea pentru contenciosul administrativ, în caz de detaşare, care echivalează cu transferarea (mutarea), termenul acţiunei în contencios este de 30 zile şi curge dela publicarea în Monitorul Oficial a deciziunei atacate, totuş acestui text nu i se poate da altă interpretare decât că numai atunci termenul curge dela publicarea în Monitorul Oficial când cel interesat nu a luat cunoştinţă pe altă cale despre actul pretins ilegal întrucât publicarea pentru dânsul nu prezintă nici un interes din momentul ce a luat cunoştinţă despre actul pe care înţelege să-l atace. (Cas. III d. 64/929, P. R. 81 III 929).

124.— Termenul de 30 zile libere pentru introducerea acţiunilor în contencios, are a se socoti, întrucât actul nu a fost publicat în Monitorul Oficial, dela comunicarea lui particularului ce se pretinde vătămat în drepturile sale, scopul publicării în Monitor fiind atins şi pe această cale. (Cas. III d. 1728/930, P. R. 89 III 930).

125.— Un particular când adresează o cerere autorităţei — în speţă, un profesor, care cere să i se micşoreze obligaţia de serviciu, în raport cu vechimea — nu poate intenta acţiune în contencios administrativ, decât în termen de 30 zile, socotite dela expirarea celor 30 zile în care autoritatea este datoare să-i rezolve cererea.

Răspunsul negativ al autorităţei, după expirarea acestui termen, nu poate reînvia termenul în care particularul se poate plânge contra actului care-l lezase, căci numai refuzul de a-i rezolvi cererea în termenul prevăzut de lege este actul generator de drepturi şi obligaţiuni rezultat în urma cererei făcute de petiţionar. (C. Ap. Galaţi I 23 Ian. 1930, P. R. 98 III 930).

126.— Potrivit art. 4 l. cont. ad-tiv., particularul care a adresat o cerere unei autorităţi administrative, trebuie, sub sancţiunea decăderei din dreptul pretins, să respecte termenele prevăzute de acel text de lege, iar autoritatea care invocă tardivitatea acţiunei în contencios, este ţinută să dovedească respectarea acestor termene prezintând însăşi cererea sau notificarea ce i s'a adresat de reclamant, orice altă dovadă sau prezumţie neputând înlocui această probă. (Cas. III d. 441/931, P. R. 131 III 931).

3. Procedura şi probele.

127.— Art. 5 al. IV l. contenciosului administrativ prevede formalitatea îndeplinirei procedurei la prima instanţă de judecată, adică la Curtea de Apel.

Când însă e vorba de îndeplinirea procedurei cu ocaziunea judecărei unui recurs contencios în faţa Inaltei Curţi, dispoziţiunile art. 5 citat nu-şi mai au aplicaţiunea, în asemenea cazuri fiind aplicabile dispoziţiunile de procedură din legea organică a Inaltei Curţi. (Cas. III d. 1042/927, P. R. 61 III 928).

128.— Pentru a putea fi susceptibilă de o apreciere de reparaţie băneasca din partea judecătorilor în litigiul supus judecăţei lor, nu e nevoie ca daunele izvorâte din legea contenciosului administrativ să fie dovedite conform regulelor din dreptul comun.

Constituţia prevăzând formal dreptul vătămatului de a cere daune în materie de contencios administrativ prin art. 99 şi 107, iar legea contenciosului neştiind altceva, decât să aplice principiul constituţional, desvoltându-l şi precizându-l, ca trebuie luată ca o lege generală şi unificatoare, din punct de vedre al întinderei şi aplicărei sale, pe întreg teritoriul Statului român întregit. Şi drept consecinţă, orice lege specială sau de drept comun, care ar cuprinde dispoziţii contrarii, chiar în părţile alipite Statului român, trebue considerată ca abrogată. (T. Trei Scaune I, s. 296/929, P. R. 118 III 929).

4. Executarea hotărîrilor.

129.— Autoritatea administrativă nu se poate scuza că în cele 30 zile dela comunicarea deciziunii Curţii de Casaţie, conform art. 63 din legea organică a Curţii, n'a putut executa această decizie, pe motiv că n'a avut timp material pentru a face formalităţile de reinstalare a funcţionarului destituit în mod ilegal. Termenul de 30 zile a fost prevăzut de lege tocmai în vederea accelerării acestor formalităţi. El este fatal şi nu poate fi prelungit judecătoreşte în lipsă de o dispoziţiune a legii. (Cas. III, d. 94/920, P. R. 85 III 924).

130. — Când dispoziţiile unui decret regal prin care un funcţionar a fost pus în retragere pentru a-şi regula drepturile la pensie, au fost declarate nelegale printr'o decizie a Curţii de Casaţie, administraţiunea nu poate posterior acestei decizii, să menţină decretul punându-l în aplicare pentru o dată posterioară, ci e obligată să desfiinţeze actul reintegrând pe funcţionar. (Cas. III dec. 502 din 920 P. R. 4 III 922).

131. — Potrivit art. 63 l. C. Cas. reintegrarea unui funcţionar în postul din care a fost scos în mod ilegal, nu se poate considera efectiv executată, decât atunci când reintegrarea s'a făcut pe data scoaterii ilegale din funcţiune, pentrucă actul arbitrar e socotit de lege ca inexistent, astfel că un funcţionar ilegal revocat la 1 Mai 1923 şi reintegrat la 1 Sept. acelaş an, are tot interesul să obţină prin justiţie desfiinţarea actului ilegal din chiar ziua aplicării lui, spre a nu-şi vedea drepturile funcţiunii(apartamente, drept de pensiune, etc.) întrerupte sau micşorate. (Cas. III d. 1639 din 923 cu nota de George Iuliu, P. R. 130 I 925).

132.— Când autoritatea administrativă este invitată prin decizia Curţii de Casaţie, să acorde o autorizaţiune refusaţie, să acorde o autorizaţiune refuzată în mod ilegal, autoritatea nu poate impune părţii — în executarea acestei deciziuni — restricţiuni sau condiţiuni cari nu rezultă nici din decizia Curţii, nici din vreo dispoziţie de lege, ci trebuie să procedă la executarea deciziei conform dispozitivului ei. (aCs. III d. 793 925, P. R. 130 III 925).

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.iini.ro

133. — Cel care are dreptul a se plânge cu acțiune în contencios în contra actului abuziv de autoritate, se poate plânge și pe calea dreptului comun, printr'o acțiune în daune. (C. Ap. Buc. IV 30 Mart. 1928 cu notă de I. Gr. Perieșeanu. P. R. 97 II 929).

134. — Prin anularea decretului de revocare în speță se impune revocarea decretului de numire a noului ocupant, în scop de a face posibilă reintegrarea imediată a celui vătămat, potrivit art. 6 din legea cont. ad-tiv. (C. Ap. Buc. III d. 274/931, cu nota de Stelian Ionescu, P. R. 149 II 931)

135. — După art. 63 din legea Curții de Casație, cererea de daune cominatorii, pentru nexecutarea unei deciziuni date în materie de contencios administrativ, nu poate fi admisă decât dacă comunicarea deciziunii s'a făcut personal capului acelei administrațiuni.

In speță, se constată că deciziunea acestei Curți nu a fost comunicată personal Ministerului Agriculturii și Domeniilor sau, eventual, Ministerului ad-interim, ci s'a înmânat unui funcționar superior din acel minister, care nu are căderea de a contrasemna decretul de reintegrare al recurentului și, prin urmare, nu ar putea fi făcut responsabil de neexecutarea unui act ce excede competența sa. (Cas. III d. 817/924 P. R. 132 III 924).

136. — Ministerul Instr. Publice fiind invitat prin hotărâre judecătorească să numească pe recurent, refuză a executa decizia, apărându-se că legea și regulamentele școlare nu-l autorizează să facă numiri în cursul anului.

Asemenea dispoziții nu au alt scop decât să înlăture abuzurile cu numiri și transferări intempestive făcute în cursul anului și cari aduc prejudicii bunului mers al învățământului. Atunci însă când autoritatea școlară este invitată printr'o decizie judecătorească, în virtutea legii, să desființeze un act abuziv izolat, arătatele dispoziții de administrațiune interioară școlară nu-și pot avea aplicațiunea.

In asemenea împrejurări, refuzul Ministerului urmează a fi sancționat cu daune cominatorii. (Cas. III d. 1390/924 cu nota de George Iuliu, P. R. 130 I 925).

137. — Dispozițiile art. 8 din legea contenciosului, în temeiul cărora funcționarul înlocuit păstrează până la reintegrarea în funcțiune leafa, gradul și vechimea, se referă exclusiv la funcționarii publici și nu Guvernatorului Băncii Naționale. (C. Ap. Buc. III d. 274/931 cu nota de Stelian Ionescu, P. R. 149 II 1931).

IV. Acțiunea în daune

138. — Curțile de apel ca instanțe speciale prevăzute de art. 33 al. VI al l. C. Cas. nu sunt competente a cerceta cererile de daune făcute de particulari, pentru prejudiciile suferite de dânșii prin actele ad-tive de autoritate, decât după-ce mai întâi Curtea S. III sesizată prin recursul în contencios, a declarat ilegal actul ad-tiv de autoritate care a causat prejudiciul. (Cas. I d. 321/921 P. R. 60 III 922).

139. — Când particularul, pus în imposibilitate de a cere desființarea actului de autoritate care e iremediabil consumat, e nevoit să ceară daune invocând ilegalitatea acelui act, acțiunea sa e de competența instanțelor ordinare cari, conform art. 35 al ult., l. Cas. pot pe cale de excepție, să constate ilegalitatea actelor ad-tive, de autoritate și să acorde daune, conform principiului general al responsabilității și al culpei. (Cas. III d. 325 din 1922, P. R. 159 III 922, T. Vâlcea II s. 157/922 cu nota de G. Iuliu, P. R. 93 III 923).

140.— Chiar dacă teatrele naționale ar fi instituțiuni publice, acțiunea prin care un particular cere repararea prejudiciului causat printr'un act administrativ de autoritate ,când nu cere anularea actului făcut cu călcarea legei, poate fi judecată de instanțele ordinare, deoarece dreptul de valorificarea pretențiunilor pe căți prin legea contenciosului, e un mijloc în plus acordat pentru o reparare mai expeditivă a prejudiciului, și nu exclude dreptul de valorificarea pretențiunilor pe calea dreptului comun, pe baza art. 998 c. civ. Această soluție nu este contrazisă de nici unul din textele nouei legi asupra contenciosul administrativ, și este conformă și cu expunerea de motive care a procedat această lege. (T. Ilfov II 10 Nov. 1927 cu nota de I. Gr. Perieșeanu, P. R. 57 II 929).

141. — Față cu dispozițiunile categorice ale art. 7 din legea asupra Contenciosului administrativ, după care cererile de daune cominatorii trebuesc adresate instanței care a judecat în fond cererea de contencios, urmează că această Curte este singura competentă a statua asupra ei, întrucât acțiunea în contencios a fost judecată definitiv de această instanță după ce Curtea de apel din Craiova o respinge se în fond ca neintemeiată. (Cas. III 23 Nov. 1928 P. R. 51 III 929).

142. — Din dispozițiunile art. 7 din legea contenciosului administrativ, rezultă în chip destul de lesnicios că daunele cominatorii prevăzute de acest text servesc ca somațiune în contra autorității care nu a executat în termenul legal deciziunea ce i s'a comunicat și prin care era obligată să satisfacă cererea reclamantului, sau să desființeze decretul; cu alte cuvinte, daunele la care autoritatea urmează să fie obligată, anume arătate de art. 7 din legea contenciosului, nu par decât ca un mijloc de constrângere a autorității, pentru a sili să execute deciziunea ce i s'a comunicat.

Deci, daunele care se acordă în baza dart. 7 din legea contenciosulu, nu au ca temeiu juridic legalitatea decretului ce a fost desființat prin deciziunea comunicată autorității, căci aceste daune de drept comun — conform art. 6 din legea contenciosului — se cer și se obțin odată cu intentarea acțiunei introdusă pe baza art. 1 din lege. (C. Ap. Galați I d. 126 din 1928 P. R. 158 III 928).

143. — Acțiunea în daune îndreptată în contra Statului pentru a răspunde de prejudițiul cauzat unui particular cu ocazia săvârșirei unui act de guvernământ, poate fi judecată de instanțele ordinare când reclamantul își întemeiază acțiunea sa nu pe nulitatea actului de guvernământ ci pe o culpă din partea organelor Statului, săvârșită cu ocazia executărei unui asemenea act. (T. Ilfov II s. 99 bis. 928 P. R. 107 III 928).

144. — Când cu ocazia judecărei acțiunei în contencios pentru anularea unui decret de punere în retragere, s'a acordat reclamantului daune pentru diferența de soldă și pensie, lipsa ordonanțelor și toate avantajele ce primia, împrejurarea că ulterior s'au majorat soldele, nu deschide dreptul la noui daune. (C. Ap. Buc. IV d. 300/929 P. R. 3 III 930).

145. — Art. 7 din legea contenciosului administrativ se aplică numai în ce privește obligațiunea autorității de a face ceva (reintegrarea unui funcționar, restabilirea unui drept prin anularea unui act arbitrar, ect.). In acest caz, refuzul de a executa deciziunea, atrage, în condițiunilt prevăzute de citatul text condamnarea autorității la daune de întârziere, ca mijloc de constrângere.

Când însă autoritatea a fost condamnată, pe calea contenciosului administrativ, la plata unei sume de bani (achitarea unui salariu pe trecut), în acest caz, fiind vorba de o creanță constatată printr'o hotărâre judecătorească, executarea și satisfacerea creanței urmează a se urmări conform art. 13 din legea contenciosului administrativ ,adică prin înscrierea sumei în buget, **conform acestui articol.** (Cas. III, 16 Sept. 1930 P. R. 2 III 931).

146. — Potrivit art. 6 din legea contenciosului administrativ, Curtea are căderea de a judeca cererea de despăgubiri a reclamantului împotriva autorității administrative chemată în judecată; această cerere poate fi făcută atât pe cale principală, când reclamantul pretinde numai daune cât și pe cale accesorie, când pretinde daune ca o consecință a actului administrativ pe care-l atacă; în această din urmă ipoteză reclamantul trebuie să facă dovada că între daunele de el suferite și actul administrativ atacat sau refuzul autorității de a-i rezolva cererea sa privitoare la un drept ,există un raport de cauzalitate, fără de care nu pot fi acordate. (C. Ap. Buc. I d. 183 din 931 P. R. 72 III 931).

V. Studii, recensii și note.

147. — Două observațiuni asupra legii pentru contenciosul administrativ din 23 Decembrie 1925, de Radu M. Goruneanu. (P. R. 134 IV 929).

148. — V. Act de comendament. Acțiune disciplinară, Administrativă, (lege), Funcționar public, Intervențione.

CONTESTAREA LEGITIMĂRII.

V. Filiație, Legitimare.

CONTESTAȚIE CIVILĂ.

(Art. 399 ș. u. 755 pr. civ. art. 49 l. jud. oc.).

CUPRINS :

1. ***Noțiuni generale (1).***
2. ***Condițiuni generale (2—4)***
3. ***Persoane cari pot declara contestație (5—14).***
4. ***Termenul util (15—21).***
5. ***Instanța competentă (22—38).***
6. ***Motivele contestației (39—61).***
7. ***Contestații succesive (62——65).***
8. ***Judecarea. Probele (66).***
   a) ***Hotărârea. Căi de atac (67—73).***
9. ***Legislația teritoriilor alipite (74-87)***
10. ***Studii și note (88—91).***

1. Noțiuni generale.

1. — Contestația la executare este o cale procedurală sumară și extraordinară cu ajutorul căreia se paralizează pentru un moment efectele unei hotăriri judecătorești sau unui act. ce se execută, tinzându-se la restabilirea temporală a dreptului lezat prin executare. (Jud. Oc. Cujmir Mehedinți 10 Febr. 1931 P. R. 87 III 931).

2. Condițiuni generale

2.— Pentru a împiedica executarea unei hotărâri definitive, terțiul este dator să dovedească nu numai faptul că n'a luat parte la judecarea ei, dar și că prin executarea de care se plânge i se vatămă

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.iini.ro

vreun drept. Simpla sa alegațiune că i se vatămă acest drept, nu este suficientă, el trebuind să facă dovada prejudiciului ce-l suferă din această cauză. (Cas. II dec. 31 din 921 cu nota lui D. Alexandrescu, P. R. 155 I 922, P. R. 47 III 922).

3. — Contestația fiind o cale de atac extraordinară a unei hotăriri, ea nu se poate exercita decât împotriva unei hotărâri rămasă definitivă, ce nu mai poate fi reformată pe nici o cale ordinară de atac. (T. Iași III s. civ. 83 din 922, cu nota de E. Petit, P. R. 303 II 922).

4.— Astfel, nu este admisibilă contestație la un sechestru asigurător, când partea este în termen a face apel împotriva jurnalului de admitere. (T. Iași III s. civ. 83/922 cu nota d-lui E. Petit, P. R. 303 II 922).

4 bis.— Hotărire de expedient V. nr. 58.

3. — Persoane cari pot declara contestație

5. — Simpla situație de terțiu față de o sentință de evacuare intervenită între proprietar și chiriaș, chiar însoțită de ocuparea în fapt a imobilului, nu justifică opunerea la evacuare dacă nu e fondată pe un titlu juridic personal contestatorului. (J. Oc. I Buc. C. de jud. 771/922, P. R. 94 III 923).

6. — Un terțiu care stăpânește un imobil, are dreptul să se opună la executarea în contra sa a unui act intervenit între alții, relativ la acest imobil, afară numai dacă el nu a luat parte la acel act. (Cas. II d. civ. 497 din 923, P. R. 3 III 924).

7. — Cu toate că, în principiu, orice convențiune ca ori și ce hotărâre judecătorească definitivă nu are putere decât între părțile între cari a intervenit convențiunea sau hotărârea, totuș și un terțiu se poate opune pe cale de contestațiune la executarea unui act investit cu formula executorie la care nu a luat parte, însă pentru aceasta trebuie să dovedească că executarea aduce o vătămare unui drept al său. (Cas. I d. 597/923, P. R. 34 III 924).

8.— Legiuitorul nefăcând nici o deosebire între părțile care au figurat într'un proces sau într'un act care se execută și între terții, în ceeace privește contestația și nefăcând vre-o distincție nici în ceeace privește timpul acordat pentru introducerea contestației, este evident că o asemenea deosebire nu se poate face pe cale de interpretare, căci dacă legiuitorul ar fi avut intenția ca terți să aibă oricând dreptul de contestație, ar fi prevăzut-o în mod expres și nu s'ar fi mărginit ca, în toate articolele care tratează această materie, să pună pe terții în aceeaș categorie cu părțile care au figurat în proces.

Astfel fiind, contestațiunea făcută de un terțiu, după încheierea ultimului act de executare, devine tardivă și deci inadmisibilă. (T. Botoșani 19 Sept. 1923 P. R. 131 III 925).

9. — Dreptul de a contesta la o executare se recunoaște în general tuturor celor prin ea vătămați; condițiunile însă sub cari se introduce contestația se schimbă după obiectul ei, mijloacele ce se invoacă și mai ales după calitatea părților de parte ori terțiu.

Se consideră terțiu cel care n'a figurat într'un proces și nici n'a fost reprezentat. (Jud. Oc. Brabova-Dolj, 15 Mai 1924, cu nota de C. Al. Ionescu, P. R. 102 III 927).

10. — Cumpărătorul unui imobil după ce se pronunțase în contra vânzătorului său o hotărâre câștigătoare, confirmată în apel, dar mai înainte de darea acestei ultime hotărâri, nu este un terțiu.

El se consideră ca reprezentat prin autorul său și nu este primit a face contestație la executare și aceasta din cauza efectului retroactiv al hotărârilor. (V. supra).

11. — Dacă, în adevăr, conform principiului autorității lucrului judecat, numai față de părțile litigante și care au intervenit în proces, o hotărâre judecătorească poate avea putere, nu este mai puțin adevărat că conform art. 399 pr. civ. orice executare silită se poate contesta de cei interesați sau vătămați prin executare, așa că pe calea contestațiunii un terțiu poate ori și când să se opună la executarea unei hotărâri la care n'a luat parte, arătând și dovedind un drept sau titlu în baza căruia stăpânește imobilul a cărui valabilitate instanța este datoare a o examina și că prin executarea acestui drept al său i se aduce vreo vătămare. (C. Ap. Galați I d. 82 din 924 cu nota de N. Jac Constantinescu, P. R. 261 II 924).

12. — Acel care se află în posesiunea de fapt a unui imobil, în virtutea unui titlu care o justifică, se poate opune la executarea unui titlu de către o altă persoană, tinzând la deposedarea celui dintâiu. (Cas. II d. 392/925 P. R. 50 III 926).

13. — De calea contestației la executare poate uza orice persoană lezată în dreptul ei ,cu formele și termenele prescrise de art. 399 ș. u. pr. civ. (Jud. Oc. Cujmir-Mehedinți, 10 Febr. 1931, P. R. 87 III 931).

14.— Este admisibilă contestația împotriva unei decizii a Inaltei Curți de Casație, dată în materie de contencios administrativ, și în care funcționarul pedepsit disciplinar de o comisie disciplinară n'a fost citat în recurs când această hotărâre a fost atacată de un terțiu. (Cas. III 6 Febr. 1929, P. R. 82 III 929).

4. Termenul util

15. — Din combinarea art. 399 și 403 pr. civ. rezultă că după săvârșirea ultimului act. de executare de către autoritatea judecătorească care a ordonat-o, partea nu mai putea să atace pe nici o cale executarea efectuată și confirmată; această dispoziție este generală și nu face nici o distincțiune între cei ce au figurat în judecată. (Cas. II d. 108 din 1920 cu nota de Dem. Stoenescu, P. R. 254 I 925).

16.— Prin cuvintele „fără citarea părților" din art. 403 pr. civ. nu se poate înțelege decât părțile cari figurează în hotărârea sau actul ce se execută, nu și terțele persoane, cari fiind lezate, pot face contestațiune oricând. (Jud. Oc. Darabani (Dorohoi) 22 Aprilie 1924 cu nota de Em. Corteanu P. R. 270 II 928).

17. — O contestație la executare este inadmisibilă, chiar din partea terților, din moment ce s'a încheiat ultimul act de executare. (Cas. II d. 98/926 cu nota de Florin Sion, P. R. 26 I 928 ; T. Iași III, 6 Iulie 1925, P. R. 26 I 928; contra: T. Oc. Herta-Dorohoi, 9 Mai 1927, P. R. 224 II 927; aceias P. R. 26 I 928).

18. — Din combinarea art. 399 și 403 din proc. civ. rezultă că după săvârșirea ultimului act de executare de către autoritatea judecătorească care a ordonat-o, partea care n'a uzat de calea contestațiunii în timpul cât a ținut executarea, nu mai poate să mai atace pe nici-o cale executarea făcută și confirmată.

Această dispoziție a legii este generală și nu distinge între cazurile ,când contestațiunea este făcută de părțile litigante sau de terți cari n'au figurat în instanță.

Prin urmare, o executare a cărei săvârșire a fost constatată de autoritatea judecătorească fără nici o contestație din partea cuiva, produce efecte „erga omnes" și nu rămâne părții vătămate altă cale spre a-și valorifica drepturile, decât calea acțiunii posesorii. (Cas. II d. 98/926, P. R. 83 III 926; T. Fălticeni, s. 524/926 cu nota de G. Petruc P. R. 95 III 927).

19. — Incheerea pe care o face tribunalul conform art. 403 proc. civilă, după ce primește procesul-verbal de executare, ca să constate săvârșirea executării, nefiind în jurnal prin care pe cale grațioasă sau contencioasă se decide asupra unui drept, ci numai un simplu act de administrație interioară a instanței care constată că executarea s'a desăvârșit, nu poate fi atacată pe calea apelului, ci numai cu ocazia contestațiunei, când, dacă s'ar invoca tardivitatea ei, instanța va avea să examineze dacă ultimul act de executare s'a săvârșit sau nu. (C. Ap. București IV, 27 Febr. 1929, P. R. 84 III 929).

20.— Principiul înscris în art. 399 și 403 pr. civ., după care contestația introdusă după săvârșirea ultimului act de procedură este tardivă, are a se aplica și în materia consolidărilor petrolifere, cu atât mai mult cuvânt ,cu cât hotărârile date în asemenea materie sunt opozabile erga omnes. (Cas. II, d. 108/920, cu notă de Dem. Stoenescu, P. R. 254 I 925).

21. — Este admisibilă contestația la executarea ce constă dintr'o somație debitorului ,întrucât între actul prealabil al somației și urmărirea însăș, nu este o deosebire care să privească efectele practice sau chiar juridice ale execuțiunii ci numai o simplă deosebire de timp care trebuie să se scurgă dela somație până la executarea în sine. (J. oc. Stâlpeni-Muscel, 15 Nov. 1930 cu notă de Vergiliu K. Constantinescu, P. R. 190 II 931).

5. Instanța competentă.

22. — Contestațiile fiind o urmare a sentințelor pronunțate asupra fondului, ele urmează soarta sentinței rămase definitive și astfel se judecă înaintea aceluiaș grad de jurisdicție care a pronunțat și hotărârea ce se execută și se contestă. (C. Ap. Buc. III, dec. 138/920, P. R. 25 III 922).

23.— Făcându-se contestație la camera arbitrală contra unei deciziuni a acelei instanțe, pe motiv că deciziunea s'a dat fără a se fi îndeplinit în mod legal procedura pentru ziua judecării admițând în principiu contestația, tot camera arbitrală e competentă a cerceta în fond pricina, conf art. 400 pr. civ. (Cas. III, d 1522/921, P. R. I 40 III 922).

24. — Potrivit dispozițiunilor art. 400 pr. civ. toate contestațiile ce se ridică cu privire la înțelesul, întinderea și aplicațiunea dispozitivului hotăririi care se execută se vor îndrepta la instanța care a încuviințat titlul executor, iar cele privitoare la urmărirea în sine, urmează să se îndrepte la instanța care execută hotărârea.

Deși acest text și întreaga procedură civilă nu prevede nici o normă în ceeace privește contestațiile ce s'ar ivi cu ocazia executării unui act autentic, singurul art. 49 din legea judecătoriilor de ocoale ocupându-se de asemenea contestații, totuș prin analogie fiind identitate de motive ,trebuie să se aplice la aceste contestații aceeaș distincțiune din articolele

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.iini.ro

codului de procedură menționat, urmând deci ca cererile de contestație prin care s'ar ataca însuși conținutul actului, punându-se în discuțiune înțelesul sau întinderea clauzelor sale, să se judece la instanța care l-a autentificat și învestit cu formula executorie, iar celelalte contestații privitoare la urmărirea în sine, să se judece de instanța care efectuează executarea. (T. Dorohoi, s. 243/921, cu notă de G. Iuliu, P. R. 6 III 924).

25. — După art. 400 pr. civ. contestațiile la executare se pot adresa nu numai instanței care execută„ dar și acelei care a încuviințat titlul executoriu și prin urmare, numai această din urmă instanță primind lucrările executării, este în măsură să știe dacă s'a făcut sau nu contestație.

Prin urmare, hotărârea tribunalului fiind executată prin delegațiune de judec. de ocol, pentru a se ști dacă contestația făcută la această executare este ori nu în termen, data care trebue avută în vedere este jurnalul tribunalului constatator că s'a săvârșit executarea, iar nu încheierea judecătorului de ocol dată tot în acest sens .(Cas. II, d. civ. 71/922, P. R. 145 III 923).

26. — Tribunalul care a autentificat și ordonat executarea unui act, este competent să judece și contestațiunile la care dă naștede aducerea lui la îndeplinire. (Cas. III, d. 587/923, P. R. 58 III 924).

27. — Contestația privitoare la valabilitatea titlului ce se execută nu poate fi dedusă decât în judecata tribunalului care a încuviințat titlul executoriu și a ordonat urmărirea, iar nu și în judecata tribunalului care-l execută prin comisie rogatorie. (C. Ap. Chișinău I, d. 262/924, P. R. 5 III 925).

28.— Contestațiile introduse conform art. 400 pr .civ. trebuiesc adresate instanței care a încuviințat executarea. (T. Dorohoi, 18 Iunie 1924, cu notă de Tr. R. Scriban, P. R. 32 II 926).

29. — In conformitate cu disp. art. 696 pr. civ., vânzările pentru eșire din indiviziune trebuesc asimilate cu vânzările voluntare a averii minorilor, cărora nu li se aplică disp. art. 525 pr. civ. pentru că art. 689 pr. civ. nu-l declară comun acestei secții, cu alte cuvinte ele nu pot fi contestate de cei interesați înaintea adjudecării la trib. vânzării, care nu are decât o delegație limitată de a executa hotărârea instanței succesiunei; prin urmare orice contestație relativă la proprietatea imobilului ce se vinde, trebuie adresată instanței respective care a dispus atribuirea bunurilor cuprinse în massa succesorală, fiindcă prin aceste contestații se tinde la modificarea hotărârei care a admis diviziunea și vânzarea. (Aceiaș hotărâre).

30. — Codul de procedură civilă neprevăzând ceva privitor la contestațiile la executarea silită a actelor autentice, ne vom călăuzi de normele indicate în art. 400 pr. civ. urmând dar ca și aceste contestații să se adreseze tribunalului care a autentificat actul și l-a investit cu formula executorie, atunci când prin acea contestațiune se atacă însuș înțelesul, întinderea și aplicarea clauzelor actului ce se execută; celelalte contestațiuni care se referă la urmărire, se vor adresa la instanța înaintea căreia se efectuează executarea. (T. Fălticeni, 22 Sept. 1927, P. R. 153 III 927, v. supra No. 24).

31. — Procesul de fond fiind judecat în primă instanță de judecătorul de ocol, contestațiunea la executarea cărții de judecată— carte de judecată ce se execută prin mijlocirea tribunalului — urmează să fie cercetată de acest tribunal în ultima instanță„ adică în completul de doi judecători, potrivit art. 20 al. 6 din legea de organizare judecătorească, după care în materie fiscală, de contencios administrativ și faliment, precum și în cazul când statuează ca instanță de apel sau recurs ,tribunalul va fi compus din doi judecători. (Cas. II, d. 12/926, P. R. 92 III 928).

32.— Motivul de contestație, cum că partea pusă în posesia unei averi de succesiune nu poate executa pe datnători, ci trebuie să le facă acțiune în revendicare, poartă asupra urmăririi și se îndreaptă la instanța care urmărește. (C. Ap. Buc. II, d. 133/928, P. R. 139 III 928).

33. — Motivul de contestație cum că posterior investirei cu formula executorie partea a renunțat la orice pretenție derivând din acel titlu, este referitor la valabilitatea, înțelesul și întinderea aplicațiunei titlului și poate fi invocat pe cale de contestație la instanța care a dat titlul executor. (C. Ap. Buc. II, d. 133/928, v. supra).

34. — Motivul de contestație că un imobil n'ar face parte din succesiune, se invocă la instanța care a dat titlul executor. (C. Ap. Buc. II, d. 133/928, v. supra).

35. — Motivul de contestație că partea n'are dreptul de a executa fiindcă este străin și nu poate poseda un imobil rural, se ridică la instanța care a dat titlul executor. (C. Ap. Buc. II, d. 133/928, P. R. 139 III 928).

36. — Limitele competenței instanței de contestație la urmărirea silită mobiliară, rezultă din art. 400 pr. civ., care nu consacră o îngăduire a temeiurilor ce pot servi de bază contestațunilor, ci stabilește numai o repartiție a competenței instanțelor judecătorești după natura motivelor cari servesc de bază contestațiunei, privitoare la interpretarea titlului executor sau la formele de urmărire însăși. In afară de aceasta legea organică a secțiunei de notariat din 22 Octombrie 1859 prin art. 6 combinat cu art. 20 al. 1 a legei autentificărei actelor, stabilește o competență generală a acestei instanțe de a statua asupra tuturor contestațiunilor relative la executarea actelor, a căror autentificare cade în atribuțiunile sale. (T. Ilfov Not. s. 263/929.

37. — Numai instanța a cărei hotărâre se execută și care a dat ordinul de executare este chemată a constata dacă ordinul său s'a îndeplinit și dacă executarea hotărârii sale s'a desăvârșit.

Prin urmare, în cazul executărei unei deciziuni dată de o Curte de Apel, jurnalul sau încheierea prevăzută de art. 403 pr. civ. are a se face de această Curte, și atâta timp cât ea nu l-a făcut, partea interesată este în drept a face contestațiune la executare. (Cas. S. U., d. 41/930, P. R. 137 III 1930).

38.— Dacă este admisibilă contestația la Tribunal, ca instanță de urmărire pentru anularea unui act autentificat d. către judecătorul de ocol. (T. R.-Sărat, 3 Ian. 1928, cu notă de C. Zotta, P. R. 109_III 928).

6. Motivele contestației.

39.— Este aproape general admis că o instanță de judecată are dreptul să judece, cu ocazia unei contestații simulația sau validitatea actului în baza căruia se face executarea, dar n'are dreptul de a discuta și anula hotărârea unei alte instanțe trimise spre executare. (C. Ap. Buc. II, dec. 28//920, P. R. 18 III 922).

40. — Terțul contestator e obligat ca pe calea contestațiunei să-și arate prejudiciul ce suferă când invoacă tulburarea de folosință pricinuită de executare, și natura dreptului ca și feul posesiunei ce pretinde în momentul executării, căci astfel s'ar face iluzorie și fără putință de realizare orice fel de executare, putând totdeauna interveni o posesiune precară și vremelnică și frauduloasă care să zădărnicească dreptul în executarea lui. (T. Dorohoi, s. 92/921, cu nota d-lui D. Hozoc. P. R. 30 II 923).

41.— Debitorul, contra căruia s'a ordonat sechestrul asigurător și care se plânge, nu de o greșită executare a lui de către portărel, ci de neobservarea condițiunilor cerute de lege pentru încuviințarea lui, nu poate face uz de calea excepțională a contestațiunii, deoarece, pe deoparte, această cale de atac se îndreptează numai contra actelor de execuțiune, pe când sequestrul asigurător este o măsură de conservare a drepturilor; iar pe de altă parte, pe calea contestațiunii întemeiată pe motive de fond, debitorul ar repune înaintea acelorași judecători chestiuni pe cari dânșii sunt presupuși că le-au cercetat cu ocaziunea încuviințării sequestrului. (Cas. II, d. 180 bis/922, cu notă de Eug. Petit, P. R. 12 II 924).

42. — In principiu, baza contestației unui terțiu la executarea unui act conținând drepturi imobiliare și la care el nu a luat parte, este posesiunea ce el a exercitat-o asupra imobilului ce se execută; cu toate acestea, pe această cale extraordinară se pot ridica orice fel de obiecțiuni în legătură cu titlul care se execută și în limitele prevăzute de lege, putându-se ataca chiar titlul însuși. (T. Dorohoi, 3 Oct. 1922, P. R. 92 III 923).

43.— Pe calea contestații, instanța sesizată poate să cerceteze fondul procesului, putând chiar pune în discuție și anula sau restrânge efectele hotărârilor definitive sau actelor autentice invocate și sarcina dovezii în contestație la executare incumbă contestatorului. (T. Roman, 2 Maiu 1922, cu notă de G. Iuliu, P. R. 7 III 924).

44.— Dacă este adevărat că, în principiu, orice convenție ca și orice hotărâre judecătorească definitivă nu are putere de cât numai între părțile între care a intervenit acea convenție sau hotărâre, nu este mai puțin adevărat că acela care se opune pe cale de contestație la executarea unui act investit cu formula executorie, la care nu au luat parte, este dator să dovedească, că acea executare aduce o vătămare unui drept al său, aceasta pe temeiul principiului stabilit de art. 399 pr. civ. după care orice execuțiune silită se poate contesta de cei interesați sau vătămați prin executare.

In speță, din moment ce contestatoarea și-a bazat contestația sa pe titlul de locatară, contestat de recurent, instanța de fond era datoare să examineze valabilitatea și opozabilitatea acestui titlu noului achizitor al imobilului, iar nu să se mărginească, pentru a admite contestația intimatei, să arate că a pretins că este chiriașă, fără însă a-i cere să facă dovada că nu al luat parte la actul de vindere-cumpărare al imobilului pus în executare. (Cas. II d. 597/923, P. R. 58 III 924).

45.— Dacă motivul incompetinței din cauza materiei nu poate fi ridicat dinaintea Curții de Casație, când cere verificarea unor elemente de fapt, cu atât mai mult acest motiv nu poate fi propus pe cale extraordinară a contestațiunii, el constituind un motiv de apărare în fond și deci discuțiunea sa nefiind compatibilă cu natura juridică a contestațiunii uneia din părți.

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.iini.ro

(Jud. Ocol. III București, C. de jud. 629/923, cu notă de H. Nicoleanu, P. R. 62 II 924).

46.— Instanțele de fond chemate a judeca pe cale de contestațiune dacă actul de vânzare investit cu formula executorie poate fi executat asupra unui teren ce nu a făcut obiectul vânzării, nu pot statua pe această cale asupra răspunderii de evicțiune a vânzătorului în cazul când moșia vândută a fost în urmă expropriată, o asemenea cestiune ne putând fi dedusă în judecată decât pe cale de acțiune principală. Omisiunea de a se pronunța asupra răspunderii de evicțiune nu este deci esențială. (Cas. II, d. 196/925, cu nota de M. Antoniade, P. R. 28 I 926).

47.— O creanță constatată printr'o sentință judecătorească rămasă definitivă intervenită între un creditor și debitorul care a luat și concluziuni în instanță, nu poate fi contestată de alt creditor pe simplul argument lipsit de consistență juridică că acea sentință definitivă nu i-ar fi o pozabilă, câtă vreme acest creditor nu poate documenta concertul fraudulos cu debitorul. (C. Ap. Constanța, d. com. 663/925, P. R. 86 III 927).

48.— Cu ocaziunea judecării unei contestații nu se pot repune în discuție mijloace de apărare care ar avea de rezultat să readucă în discuție însuș fondul procesului, căci prin aceasta s'ar viola autoritatea lucrului judecat. (Cas. S. U., d. 15/926, cu notă de I. Stambulescu, P. R. 1 I 927).

49.— Posesorii de fapt se pot opune la executarea unui act, pe calea contestației. Contestația este admisibilă în principiu, neputându-se pe această cale discuta dreptul de proprietate. (Cas. II, d. 38/926, P. R. 83 III 926).

50.— Când se cere rezilierea unei vânzări pentru neplata prețului și în urmă se renunță la reziliere, se poate opune această renunțare pe cale de contestație, fără a viola autoritatea lucrului judecat. (Cas. S. U., d. 15/926, cu notă de I. Stambulescu P. R. 1 I 927).

51.—Conf. art. 400 pr. civ. partea interesată este îndrituită ca pe cale de contestație să ceară lămurirea înțelesului, întinderii și aplicării dispozitivului unei hotărâri judecătorești pusă în executare, care cuprinde dispoziții obscure nedeslușite în deajuns, dând loc la diferite înțelesuri, sau este astfel redactată încât pentru deslușirea ei este nevoie de explicare, aceeace nu înseamnă că se pot adăoga noui dispoziții în hotărârile definitive. (T. Covurlui I, 10 Dec. 1927, P. R. 90 III 927).

52.— Terțul contestator nu poate susține admiterea cererei sale pe simplul fapt al deținerei imobilului, ci trebuește neapărat să justifice titlul în baza căruia pretinde că posedă și verificarea titlurilor este imperios necesară, întrucât admițându-se contrarul, ar însemna că hotărîrile să nu mai poată fi executate, executarea fiind zădărnicită prin opunerea diferiților detentori ce ocazional s'ar ivi. (Jud. Tg.-Ocna, C. de jud. 371/926, cu notă de N. Georgean, P. R. 26 III 927).

53.— Scopul contestației la urmărire fiind anularea execuțiunei silite, el nu ar fi ajuns dacă însuș actul pe baza căruia s'a început urmărirea nu va fi anulat.

Prin urmare, cu ocazia contestației la execuțiunea unui act autentic, partea sau succesorii săi, universali ori particlari, se pot opune invocând simulațiunea cuprinsului acelui act. (Cas. II, d. 297/927, P. R. 220 I 928).

54.— Fiind de principiu că judecătorul acțiunii este și judecătorul excepțiunii, în orice contestație la executare instanțele de fond sunt datoare să examineze pe această cale mijloacele de apărare invocate de părți și deci, cum este în speță, și nulitatea actului de vânzare pe baza căruia s'a făcut executarea. (Cas. II, d. 42/928, P. R. 122 III 928).

55.— In instanța de contestație, nu se pot aduce în discuție chestiuni în legătură cu dreptul de proprietate a unui imobil. Acest lucru ar face ca toate procesele, care ar trebui judecate după procedura dreptului comun, o procedură mai greoaie și mai complicată, judecate după procedura urgentă și sumară a instanței excepționale a contestației.

Discuția asupra proprietății nu este permisă în materie de contestație, decât în mod cu totul incidental și numai în scopul de a soluționa chestiunea dedusă spre judecare în contestație, evident fără ca acest lucru să constitue autoritate de lucru judecat într'un proces ce s'ar urma după procedura dreptului comun. (T. R.-Sărat, 25 Ian. 1928 cu notă de C. Zotta, P. R. 61 II 930).

56.— Când contestatorul nu se plânge contra jurnalului de încuviințare, ci în contra prejudiciului încercat prin felul executării sau a formelor de executare, dreptul de contestație rămâne deschis. (T. Constanța I 23 Ian. 1928, cu notă de D. C. Eftimie, P. R. 122 II 929).

57.— In instanța de contestație nu se pot aduce în discuție chestiuni în legătură cu dreptul de proprietate al unui imobil. Acest lucru ar face ca toate procesele, care ar trebui judecate după procedura dreptului comun, o procedură mai greoaie și mai complicată, să fie judecate după procedura urgentă și sumară a instanței excepționale a contestației. Discuțiunea asupra proprietății nu este permisă în materie de contestație, decât în mod cu totul incidental și numai în scopul de a soluționa chestiunea dedusă spre judecare în contestație, evident fără ca acest lucru să constitue autoritate de lucru judecat într'un proces ce s'ar urma după procedura dreptului comun. (T. R.-Sărat, 25 Ian. 1928, P. R. 119 III 929).

58.— Hotărârile judecătorești definitive putând fi executate și atacate pe calea contestației la executare, o asemenea cale de atac este admisibilă și împotriva hotărârilor de expedient puse în lucrare.

In cazul când sentința Tribunalului a fost apelată și instanța de apel s'a pronunțat asupra apelului declarat, fie printr'o decizie ordinară, fie printr'o hotărâre de expedient, hotărârea ce are a fi pus în executare și ca atare devine, susceptibilă de a fi atacată pe calea contestațiunei este, nu hotărârea Tribunalului, ci deciziunea Curței de Apel. (Cas. II 14 Ian. 1930, P. R. 89 III 930).

59.— Se face contestație la o executare silită, pentru motivul că debitorul este urmărit pentru întreaga datorie, când în realitate creditorul a primit o parte din creanța sa.

Intrucât se susține că această parte din datorie a fost achitată în timpul executării hotărârei, contestația este admisibilă în principiu, urmând a se vedea în fond, dacă s'a făcut dovezi în sensul celor susținute de debitorul urmărit. (Jud. Fălticeni, 14 Martie 1931, cu notă de G. Petruc, P. R. 142 III 931).

60.— Petițiunea prin care debitorul reclamă că portărelul, în executarea ce a săvârșit-o, a depășit cuprinderea dispozitivului, urmează a se cerceta pe cale contencioasă, având caracterul unei contestații la executare. (Trib. Ilfov S. Notariat. Jurnal No. 10.262/931, P. R. 85 III 931).

61.— In contestație se pot opune ca mijloace de apărare din partea contestatorului atât motive de formă, prin invocarea cărora se opresc pentru un timp determinat efectele titlului ce se execută, rămânând posibilitatea ca fie prin îndeplinirea unor anumite condițiuni, fie prin reînoirea formelor de executare, titlul să-și producă efectele sale legale, cât și motive de fond prin invocarea cărora se tinde la desființarea actelor însăș. (Jud. Cujmir-Mehedinți, 10 Febr. 1931, P. R. 87 III 931).

7. Contestații succesive.

62.— Prin faptul că debitorul urmărit, făcând contestație la urmărire, renunță la unul din motive care se întemeia pe o dispoziție de lege inexistentă în momentul judecării contestației, nu înseamnă că el nu mai poate invoca același motiv cu prilejul unei a doua contestațiuni, mai ales când acest motiv a căpătat de data aceasta o bază legală. Iar instanța de fond, admițând contestația, nu se poate spune că a violat autoritatea lucrului judecat. (Cas. II, 72/922, cu nota d-lui C. Marinescu-George, P. R. 39 I 923).

63.— In conformitate cu dispozițiile art. 400 pr. c. cererile de contestație trebuind să cuprindă pe larg motivele plângerei, rezultă că dacă partea a mai făcut o contestație care s'a respins, bine înțeles nu pentru vicii de formă sau ca prematură, ci judecându-se în fond și promițându-se o hotărâre irevocabilă, ea nu mai poate introduce din nou o altă contestație, invocând chiar în sprijinul ei un alt motiv ce exista însă în momentul primei contestațiuni, deoarece era obligată să propună cu ocazia judecării primei contestații ce a introdus toate motivele de nemulțumire care existau în acel moment pentru a înlătura efectul urmărirei, căci atunci se găseau întrunite toate elementele de nemulțumire relative la validitatea urmăririi. (T. Iași III, 2 Iulie 1927, P. R. 69 III 928); T. Iași III, 14 Ian. 1927, P. R. 97 III 927).

64.— Prin urmare partea nepropunând în prima contestație toate motivele de nemulțumire care existau în acel moment pentru a înlătura efectul urmărirei, nu mai poate fără a viola principiul autorității lucrului judecat—care este o prohibițiune, asupra căreia justiția s'a pronunțat — să introducă o altă contestațiune, întemeiându-se pe motive ce existau în momentul primei contestațiuni dar nu fusese propuse atunci. (T. Iași III 2 Iulie 1927, P. R. 69 III 928; Cas. II d. 107/928, cu notă de D. G. Maxim, P. R. 149 I 928).

65.— Decât în cazul când, cu prilejul cercetării fondului litigiului, acest mijloc era inexistent și deci necunoscut părții. (Cas. II d. 107/928 v. supra).

8. Judecarea. Probele.

66.— Este de principiu că judecătorul este obligat a statua asupra tuturor punctelor cererei așa cum ea este constatată prin petițiunea introductivă de instanță și prin concluziunile puse cari au putut modifica sau extinde cererea inițială, bine înțeles dacă pârîtului i s'a comunicat suplimentul de acțiune referitor la această modificare.

Dacă aceasta este admisibil în ce privește acțiunea pe care reclamantul o conduce, în ce privește contestațiunea, cale de atac extraordinară și urgentă, legea prevăzând în mod categoric în art. 400 al. III, pr. civ. necesitatea arătărei pe larg a motivelor plângerei în cerere, iar în alin.

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.iini.ro

ultimul stipulând fixarea termenului scurt și judecarea de urgență și-cu precădere, o asemenea amânare vizată pentru acțiune de art. 69 pr. civ. spre traducerea unui supliment de cerere este inadmisibilă. (Jud. oc. III Galați, 12 Dec. 1929, P. R. 32 III 930).

a) **Hotărârea. Căi de atac.**

67. — Prin derogare dela regula comună, conform art. 402 proc. civ., termenul de recurs este de o lună și curge dela pronunțare, fie că se face recurs în contra sentinței tribunalului, prin care statuează în apel, în materie de contestație la executare, fie că se face în contra deciziei Curții de Apel. (Cas. II, d. 253/921, P. R. 125 II 1922).

68. — Dreptul de apel recunoscut de art. 402 pr. civ. în materie de contestație la executare, trebuie înțeles în sensul principiilor generale în materie de competență, potrivit cărora contestația va fi sau nu judecată de tribunal cu drept de apel, după cum natura afacerii în sine va fi sau nu, de competența acelei instanțe. (Cas. II, d. 113/925, P. R. 64 III 925).

69. — Conform dispozițiunilor art. 402 pr. civ., în materie de contestațiune la executare termenul de recurs este de o lună dela pronunțare. Acest termen special nu a fost modificat de art. 52 din legea accelerării din 19 Maiu 1925, deoarece art. 52 prevede în mod formal că nu se aplică în materie de executare silită.

Deși art. 33 din noua lege a Casației a stabilit că termenul de recurs în materie civilă și comercială este de o lună dela comunicarea hotărârii ,fără distincțiune dacă s'a dat în lipsă sau contradictoriu, totuș aliniatul II din acest text prevede că în cazurile prevăzute de legi speciale se vor urma acele termene.

Procedura în materie de contestație la executare fiind deosebită de cea prevăzută de dreptul comun, termenul de recurs în această materie n'a fost schimbat nici prin legea Curții de Casație. (Cas. II, d. 376/926, cu notă de G. Sescioreanu, P. R. 80 I 927).

70. — Contestația la executare, fiind un accesoriu al acțiunei principale, urmează calea acesteia. Dacă s'a făcut contestație la o ordonanță prezidențială, care se judecă în ultimă instanță de completul tribunalului, apelul la Curte e inadmisibil. (Cas. II, d. 75/926, P. R. 83 III 926).

71. — Când o sentință dată de către o comisiune de arbitri pe baza unui act de compromis este rămasă definitivă prin renunțarea părților la dreptul de apel, contestația la executarea ei fiind un accesoriu al acțiunii principale, apelul contra hotărîri dată în prima instanță este inadmisibil, aceasta urmând a se considera ca pronunțată în ultim resort. (C. Ap. Buc. IV, 13 Febr. 1926, cu notă de M. Valerianu, P. R. 263 II 926).

72.— O contestație, născută din execuția unei hotărîri judecătorești sau a unui act autentic este un accesoriu al acestei hotărâri sau act autentic în funcțiunea lor de executare și astfel urmează soarta principalului. In cazul acesta dacă hotărîrea ce se execută de instanța care a dat-o, este în ultima instanță și contestația la execuția unui act autentificat de tribunal, când valoarea actului este din acelea, că dacă s'ar fi născut un litigiu asupra acestu act. tribunalul ar fi judecat în ultima instanță. Contestația deci și în cazul execuției unui asemenea act se judecă în ultima instanță. (T. Dâmbovița II, s. 2530/926, P. R. 88 III 926).

73.— Termenul de recurs în materie de contestație la executarea silită curge dela comunicarea hotărârei atacată cu recurs. (Cas. S. U., d. 12/928, cu notă de Radu M. Goruneanu, P. R. 205 I 928).

9. **Legislația teritoriilor alipite.**

74. — A r d e a l. — Intrucât instanța care a ordonat execuția, este în cuprinsul țării conform art. 39 legea LIV din 1912, nici o piedică de fapt, nu oprește pe urmărit de a o sezisa cu cererea de stingerea execuției, aceasta și în conformitate cu art. 400 pr. civ. rom. conform căruia excepțiunea plății invocată de urmărit, trebue a se aduce înaintea instanței ce a ordonat execuția ,iar nu înaintea aceleia ce execută ,întrucât excepția plății, privește aplicarea dispozitivului hotăririi executorie, iar nu condițiile urmăririi însăș. (T. Ciuc, 18 Iunie 1930, P. R. 24 III 931).

75. — B a s a r a b i a. — Principiul contestațiunii există și în procedura civilă rusă, fiind înscris formal în art. 962—967. (Cas. I, d. 535 bis/935, cu notă de C. I. Panaitescu, P. R. 76 I 927).

76. — Când un comerciant își apără patrimoniul său comercial de urmărirea silită a unei terțe persoane, este în drept să uzeze de dispozițiile codului de procedură comercială, chiar dacă hotărârea pe baza căreia se face urmărirea, este civilă. (C. Ap. Chișinău, d. 12/922, P .R. 63 III 924).

77. — Dispozițiile art. 1093 și 1199 din procedura civilă rusă, care obligă pe terța persoană ce pretinde că obiectele sechestrate sunt proprietatea ei, să introducă acțiune în revendicarea acelor obiecte, se aplică numai în cazul când acele obiecte s'ar afla în posesiunea debitorului urmărit, iar nu și atunci când ele se află în posesiunea acelei persoane ,principiu ce rezultă în mod neîndoios din însăș textul art. 1091 și 1197 din acea procedură. (C. Ap. Chișinău, d. 12/922, P. R. 63 III 924).

78. — Terța persoană căreia portărelul îi urmărește un bun ce-i aparține și care se află chiar în posesiunea ei, se poate plânge, pe baza art. 962 din codul de pr. civilă rusă, contra procedării neregulate a aceluia, printr'o contestație adresată tribunalului în regiunea căruia se executa hotărârea. (V. supra).

79. — Din termenii categorici și generali ai art. 962 proc. civilă rusă, rezultă că pe lângă plângerile în contra executării neregulate a hotărârei de către portărel, se poate face și contestație, tinzând la înlăturarea executării hotărârei, cerută de cel ce a obținut câștig de cauză. Prin urmare, în speță, când partea pretinde că hotărîrea ce se aduce la îndeplinire nu se putea învesti cu formula executorie, contestațiunea este admisibilă în principiu căci este o opunere la executarea însăș. (Cas. II, d. civ. 76/922, P. R. 1 III 923).

80. — Potrivit art. 1433 și urm. pr. civ. rusă, este deschisă terțelor persoane calea contestațiunei în contra operațiunilor de punere în posesie la tribunalul care a ordonat aceste operațiuni, recursul în anulare la Inalta Curte de Casație, fiind admisibil numai când se atacă jurnalul tribunalului în ce privește luarea măsurilor de conservare, iar nu când se tinde la anularea operațiunilor de punere în posesie efectuate ca urmare a măsurilor de conservare. (Cas. I, d. 648/922, P. R. 52 III 923).

81. — Termenul de două săptămâni prevăzut de art. 963 din pr. civ. rusă pentru introducerea contestațiilor și plângerilor contra executării neregulate a hotărârilor, se aplică numai părților din proces, iar nu și terților persoane ale caror drepturi au fost vătămate prin executare. (C. Ap. Chișinău I, d. 262/924, P. R. 5 III 925).

82. — Contestația terței persoane ale cărei drepturi sunt lezate prin executarea unei hotărâri, este admisibilă, conform art. 962 din proc. civ. rusă, numai atunci când bunurile urmărite mobile sau imobile, se găsesc în posesiunea ei, iar nu a debitorului urmărit. (V. supra).

83. — Nevalabilitatea titlului ce se execută nu poate fi invocată decât de debitorul urmărit ,iar nu și de o terță persoană care se pretinde lezată prin executare. (V. supra).

84.— Terța persoană ale cărei bunuri mobile sau imobile au fost urmărite ca avere a debitorului, nu este obligată a face acțiune principală în revendicare, pe baza art. 1092 și 1197 din procedura civilă rusă, decât numai atunci când acele bunuri nu se găsesc în posesiunea sa. (V. supra).

85. — In sistemul procedurii civile ruse, partea față de care s'a luat o dispoziție prezidențială, o poate ataca cu apel particular la Curtea de Apel, dânsa neavând deschisă calea contestației prevăzută de art. 962 din acea procedură decât atunci când se plânge conrta executării acelei dispoziții, iar nu și atunci când cere anularea ei. (C. Ap. Chișinău I, d. 262/924, P. R. 5 III 925).

86.— Din cuprinsul art. 161, 10 și 11 pr .civ. rusă, rezultă că introducerea contestațiunilor la executarea actelor notariale este permisă numai înlăuntrul unui termen de 6 luni, calculat din momentul comunicărei actului supus executărei, și în în tot timpul urmăririi. (Cas. II 27 Nov. 1929, P. R. 67 II 930).

87. — Urmărirea începându-se sub imperiul procedurei ruse, sub care a și expirat termenul de 6 luni prevăzut de art. 161, II pr. civ. rusă, înlăuntrul căruia numai, se putea introduce de recurent contestațiunea, — dispozițiunile procedurei civile aplicabilă în vechiul regat și extinse în Basarabia, cu mult posterior, la 4 Aprilie 1928, nu sunt aplicabile în speță. (Cas. II, 27 Nov. 1929, P. R. 67 III 930).

10. **Studii și note.**

88. — Art. 403 proc. civ. de Traian R. Sriban, (P. R. 16 IV 929).

89. — Despre contestațiuni la executare, de L. Ciobanu (P. R. 25 IV 930).

90. — Dreptul de contestație pentru lipsa procedurei de chemare, de Iancu Constantinescu, (P. R. 77 IV 931).

91. — A vedea : Apel (motive noui), Căi de atac, Consolidări petrolifere, Gaj, Proprietarilor (lege). Suspendarea executării.

CONTESTAȚIE LA EXECUTARE IMOBILIARĂ.

V. Contestație civilă, Executare silită.

CONTESTAȚIE PENALĂ.

(Art. 399 ș. u. 755 pr. civ.).

CUPRINS ·

1. *Principii generale (1—4).*
2. *Când poate fi introdusă contestația (5).*
3. *Instanța competentă (6).*
4. *Motivele contestației (7—15).*
5. *Judecarea contestației (16—17).*

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.iini.ro

1. Principii generale.

1. — In lipsa unui alt text în procedura penală, se poate face contestație conf. art. 735 pr. civ, cerându-se anularea unui act de procedură făcut cu călcarea legii, când această călcare a pricinuit un prejudiciu ce nu poate fi îndreptat decât prin anularea actului. (Cas. II, d. 2233/921, P. R. 137 III 922).

2. — In materia contestațiunii la executare, regulele de cari trebuie să ne călăuzim sunt acele din pr. civ. întrucât nici codul penal, nici proc. penală și nici legea jud. de ocoale nu prevede cazul când se poate face contestația la executarea pedepselor. (T. R. Sărat, 8 Febr. 1923, cu notă de G. Iuliu, P. R. 93 III 924).

3. — După principiile procedurii penale române, introdusă și în Basarabia, nulitatea unui act de procedură ce a procedat hotărârea pusă în executare, poate fi invocată sau pe calea recursului, sau pe aceea a contestației, dacă partea a fost pusă în imposibilitate de a uza de calea recursului. (Cas. II, d. 1060/927, P. R. 3 III 928).

4. — In principiu contestațiunea este o cale excepțională, deschisă părților pentru retractarea hotărârilor judecătorești date cu violarea normelor de procedură menite să îngrădească dreptul lor.

Această cale de retractare este pusă la îndemâna părților pentru a înlătura în principal executarea când ea se sprijină pe o hotărâre dată în neconformitate cu legea. (T. Ilfov IV, s. pen. 44/930, cu notă de Vintilă Dongoroz, P. R. 145 III 930).

2. Când poate fi introdusă contestația penală ?

5.— In penal dreptul de contestație se naște imediat ce hotărârea a rămas definitivă și se lansează mandatul de arestare, și se sfârșește, conform art .403 pr. civ. odată cu încheerea ultimului act de executare, care este operațiunea în registrul de executări al parchetului. (T. R. Sărat, 8 Febr. 1923, cu notă de G. Iuliu, P. R. 93 III 924).

3. Instanța compententă.

6.— Dacă executarea cuprinde atât sentința tribunalului, cât și decizia Curței de Apel, și când motivele contestației privesc judecata urmată înaintea acestei ultime instanțe, contestațiunea, chiar în materie penală urmează a fi îndreptată la Curte (T. Ilfov III, s. 828/926, P. R. 144 III 930).

4. Motivele contestației.

7. — Excepțiunea lucrului judecat nu poate fi opusă în cazul când instanța de judecată, respingând amnestia ca nefiind întrunite condițiunile legale, infractorul o invoacă din nou pe cale de contestație, producând alte dovezi în sprijinul aplicării acestei măsuri ni privința lui. (Cas. II, d. 614/921, P. R. 59 III 922).

8. — Contestațiunea făcută de intimat în contra executării unei hotărâri definitive și întemeiată numai pe imposibilitatea de a se fi prezentat la termen fixat. din cauză de boală, având cunoștință de acest termen de judecată, nu este admisibilă în drept, deoarece legea nu cere ca inculpatul să fie prezent pentru a se putea procede la judecarea infracțiunei ce i se impută, ci numai ca el să fi fost regulat citat. (Cas. II, d. 2233/921, P. R. 137 III 922).

9. — Din moment ce tardivitatea apelului părții civile nu a fost invocată cu ocaziunea acestui apel; și nici în recursul contra acestei hotărâri, cestiunea tardivității nu mai poate fi repusă în discuțiune pe calea contestațiunei la executare, de oarece asupra acestui punct există autoritatea lucrului judecat în mod definitiv și pe calea contestațiunei contestatorul ar fi putut invoca numai nulitatea sau neregularitatea vre-unui act de procedură ce l'ar fi vătămat ,iar nu decăderea părții civile din dreptul de apel, adică o greșită judecată cu privire la însuși acest drept. (Cas. II, d. 505/923, cu nota d-lui G. Iuliu în P. R. 84 III 923).

10. — Neinvocarea înaintea Curții de Casație a nulităților de procedură cari ar fi avut loc la darea unei hotărâri de condamnațiune la închisoare, pusă în executare, face inadmisibilă contestația privitoare la aceiaș chestiune a nulității de procedură, îndreptată la instanța de fond, ulterior respingerii recursului. (Cas. II, d. 376/925, P. R. 18 III 926).

11. — Legea de procedură penală prescriind în toate materiile că părțile vor fi chemate la judecată prin citațiune, iar dela această procedare neîncuviințând nici o abatere, urmează că darea termenului în cunoștință fără a se mai emite citațiune pentru ziua judecății constituie o procedare contrară formelor prescrise de lege. Inculpatul judecat în lipsă, în atare condițiune, are a fi considerat ca și cum a fost judecat fără a fi citat și deci contestațiunea sa contra hotărîrei date în acest chip, este întemeiată și trebuie să fie admisă. (T. Ilfov IV, s. 710/926, cu notă de Vintilă Dongoroz, P. R. 229 II 928).

12.— In principiu și conform regulelor ce guvernează materia contestațiunilor, este cert că această cale excepțională poartă numai asupra violațiunilor de formă prevăzute de lege și că, deci, este inadmisibilă orice contestațiune în care s'ar invoca motive, cari trebuiau discutate cu ocazia fondului.

In materie penală, însă, atunci când se constată că un iresponsabil, care e apărat de pedeapsă prin art. 57 c. pen., a rămas condamnat fără ca cu ocazia procesului să se fi invocat cauza de inculpabilitate de inculpat sau de către acei ce aveau obligațiunea de a-l apăra, este admisibil ca cei ce au interes să se adreseze justiției ,fără ca prin aceasta să se creeze un nou mijloc de atac neprevăzut de lege. (Jud. oc. Mangalia, 4 Martie 1927, P. R. 107 II 927).

13. — Contestațiunile la executarea deciziunilor Curței cu Jurați nu pot fi admisibile decât atunci când ele privesc formele mandatului emis pe baza acestor deciziuni, modul execuțiunei și întinderea acesteia. Nu pot fi invocate în contestațiunea contra deciziunei Curților cu Jurați, motive cari ar fi putut face obiectul unui recurs în Casație. (C. cu Jurați Putna, 27 Oct. 1928, cu notă de Vintilă Dongoroz, P. R. 17 II 929).

14. — Imprejurarea că autorul principal acuzat de un fapt criminal a fost achitat în timp ce complicele indispensabil a fost condamnat, nu conduce la o contrarietate de hotărâri, întrucât fiecare participant, principal sau secundar răspunde de activitatea sa proprie, suficient numai să se constate existența faptului material imputat. O contestațiune întemeiată pe un atare motiv este dealtfel inadmisibilă. (C. cu Jurați Putna, 27 Oct. 1928. cu notă de Vintilă Dongoroz, P. R. 17 II 1929).

15. — In materie corecțională nu se poate concepe executarea unei pedepse pentru o infracțiune amnestiată, pentru că în acest caz, însuș temeiul executărei lipsește.

Partea atacând executarea ce se urmează inpotriva sa, poate deci invoca orice motiv legal care duce la înlăturarea acelei executări, deci și amestia. (T. Ilfov IV, s. pen. 44/930, cu notă de Vintilă Dongoroz, P. R. 145 III 930).

5. Judecarea contestației.

16. — Faptul că la ziua fixată pentru judecarea contestației, inculpatul lipsește, instanța de fond nu este indrituită să respingă pur și simplu contestația ca nesusținută, ci trebuie să examineze contestația în fond și să arate considerațiunile pentru cari motivele invocate în sprijinul ei sunt neîntemeiate, deoarece procedura penală numai cu privire la opoziție prin art. 184 dispune că dacă oponentul nu se prezintă la termenul pentru care a fost citat, opoziția sa rămâne nulă. (Cas. II, d. 432/926, P. R. 34 III 927).

17. — Cu toate că art. 181 pr. p. cere prezentarea în persoană, exceptându-se delictele sancționate cu amendă, totuși, când e vorba de o contestație prezentată prin mandatar, ea este admisibilă, regula fixată de text aplicându-se numai instanțelor de fond. (Jud. T. Măgurele, 1 Martie 1929, cu notă de Tr. R. Scriban, P. R. 120 III 929).

CONTESTAȚIE PETROLIFERĂ.

V. Mine-Petrol

CONTINUARE.

V. Judecarea pricinilor.

CONTINUAREA COMERȚULUI.

V. Faliment.

CONTOPIREA PEDEPSELOR.

V. Pedeapsă.

CONTRABANDA.

V. Vămi.

CONTRABANDĂ DE MONEDĂ.

V. Vămi.

CONTRACT.

V. Convențiune, Drept maritim, Obligațiuni și diferitele contracte la articolul corespunzător.

CONTRACT ALEATORIU.

V. Joc, Prinsoare.

CONTRACT DE ASIGURARE.

V. Asigurare.

CONTRACT DE ADEZIUNE.

V. Adeziune .

CONTRACT DE CĂSĂTORIE.

V. Căsătorie, Convenție matrimonială.

CONTRACT DE COMODAT.

V. Comodat.

CONTRACT DE EDITURĂ.

V. Editură.

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.iini.ro

CONTRACT DE LOCAȚIUNE.

V. Chirii. Locațiune.

CONTRACT DE MANDAT.

V. Mandat.

CONTRACT DE MUNCA.

V. Muncă — Meserii.

CONTRACT DE RENDITA PE VIAȚA.

V. Rentă pe viață.

CONTRACT DE SCHIMB.

V. Schimb.

CONTRACT DE SOCIETATE.

V. Societate

CONTRACT DE TRANSPORT.

V. Transport.

CONTRACT DE VANZARE

V Vânzare.

CONTRACT NENUMIT.

V. Rentă pe viață.

CONTRACT PETROLIFER.

V Mine — Petrol.

CONTRACT PIGNORATIV.

V. Vânzare cu pact de răscumpărare.

CONTRA — INSCRIS.

V. Inscris

CONTRAVENȚIUNI.
(Art. 1, 381 ș. u. C. Pen.)

1— Faptul de a construi o clădire fără a ține seamă de alinierea prevăzută în autorizațiunea dată, constitue o contravenție cu caracter de continuitate, care caracter, determinând existența neîntreruptă a contravenției, face ca aceste contravenții să nu se poată prescrie pe cât timp durează. (Cas. II d. pen. 386/923, P. R. 119 III 923).

2.— Dispoziția art. 479 alin. 8 cod. pen. privește exclusiv sgomotele și larma injurioasă sau nocturnă care se produce pe drumul public, în interiorul orașelor, târgurilor sau satelor, ori într'o curte comună neînchisă și alăturată acestui drum sau într'o curte din interiorul locuințelor, atunci când ele aduc atingere liniștei publice.

Hotărârea dată în conformitate cu acest articol, trebuie sub pedeapsă de nulitate, să facă a se cunoaște locul unde contravenția s'a comis și să precizeze ce sgomote sau larmă au putut tulbura linistea publică. (Cas. Crim., Fr., 7 Iulie 1928, cu notă de D. Cotrutz P. R. 151 III 930).

3.— Judecătorul polițienesc nu poate refuza să aplice o ordonantă comunală concepută în termeni generali și absoluți, pentru motivul că, contravenientul opune o pretinsă autorizare a primarului și invocă buna sa credință; în adevăr, în materie de contravenție polițienească nici o scuză n'ar putea fi dedusă din îngăduiala sau autorizarea autorității publice, nici din buna credință. (Cas. Crim. Fr., 12 Martie 1929, cu notă de D. Cotrutz, P. R. 107 III 931).

CONTRIBUȚIUNI DIRECTE.
(l. din 23 Febr. 1923 cu modif. ulter.publicată în M. Of. 253/923).

CUPRINS:

I. Noțiunea de „impozit" (1—7).
1. Impozit pe venitul proprietăților agricole (8—11).
2. Impozit pe venitul proprietăților clădite (12—18).
Scutiri (19—24).
3. Impozit pe valorile mobiliare (25—29).
Scutiri (30).
4. Impozit pe venituri din întreprinderi comerciale și industriale (31—51).
Scutiri (52).
5. Impozit pe salarii (53).
6. Impozit pe veniturile din profesiuni și ocupațiuni (54—55 bis).
7. Impozit progresiv pe venitul global (56—61).
Scutiri (62).
8. Scăzăminte din impozite (63).
9. Impuneri adiționale (64—65).
II. Stabilirea impozitelor (66).
10. Mijloace de constatare; declarații, etc. (67—68).
11. Comisiunile de impunere; constituirea lor (69—70).
12. Judecarea; hotărâri (71—85).
13. Căi de atac (86—92).
14. Restituirea impozitelor percepute pe nedrept (93).
III. Infracțiuni fiscale (94—95).
IV. Legislația teritoriilor alipite (96)
V. Studii și recenzii (97—99).

I. Noțiunea de „impozit"

1.— Indatorirea ce se impune unui meseriaș, salariat sau nu, de a plăti o cotizație pentru Casa Meseriilor și Asigurărilor Muncitorești, nu-l poate apăra de plata impozitelor către fisc, de oarece cotizațiunea aceasta nu constitue un impozit fiscal și nu exclude dreptul Statului de a percepe impozite, ci are cu totul alt caracter iș altă destinațiune, aceea de a servi ca fond de ajutor și de pensiune pentru meseriași, în felul reținerilor, cari se fac din salariile funcționarilor publici, de către Casa Pensiunilor. (Cas. III d. 1204/921, P. R. 108 III 922).

2. — Impozitul fiind o preluare efectuată asupra resurselor contribuabililor în scop de a subveni la cheltuelile Statului (sau ale județului, sau ale comunei), contribuabilii nu pot avea drept în această materie ci numai obligațiuni, în acest sens că legiuitorul regulează contribuțiunile după cum crede că reclamă interesul general al Societății al cărei reprezentant este. (Cas. S. U. d. 10/925, cu notă de Paul Libros, P. R. 71 I 926; aceiaș cu notă de Const. Rarincescu, P. R. 242 I 925; aceiaș cu notă de I. N. Stambulescu și M. Paraschivescu, P. R. 1 I 926; Cas. S. U. d. 46/927, P. R 145 III 927 și cu notă de Hugo Friedmann, P. R. 1 III 928).

3.— In baza acestui principiu legiuitorul poate abroga o lege fiscală care ar nesocoti interesul general, sau suprimă o scutire de impozit acordată fără ca contribuabilii să-i poată opune un drept, interesul general prevalând asupra celui individual. (Cas. S. U d. 10/925, cu notă de Paul Libros, P. R. 71 I 926, cu notă de Const. Rarincescu, P. R. 242 I 925; Cas. S. U. d. 46/927, P. R. 145 III 927 și cu notă de Hugo Friedmann, P. R. 1 III 928).

4.— Deci atunci când Statul a acordat fabricilor avantagiile scutirii de impozite prin legea pentru încurajarea industriei naționale, nu a creat o situațiunt de obligațiuni reciproce dela creditor la debitor între Stat și fabricant, așa încât dispoziția art. 130 din legea contribuțiunilor directe, care a abrogat acele avantagii, nu poate fi socotită ca neconstituțională. (Cas. S. U. d. 10/925, cu notă de I. N. Stambultscu și M. Paraschivescu, P. R. 1 I 926).

5.— In materie de impozit este de principiu că cetățenii nu au drept, ci numai obligațiuni, în sensul că legiuitorul regulează contribuțiunile, după cum crede că reclamă interesul general al societății, al cărui reprezentant este, și poate să revină asupra unei scutiri acordată anterior, fără ca contribuabilul să-i poată opune un drept dobândit, întrucât interesul general primează interesul individual. (Cas. S. U d. 46/927, cu notă de Hugo Friedman, P. R. 1 III 928).

6.— Legea contribuțiunilor directe având un caracter fiscal, este de strictă interpretare și dispozițiunile ei nu se pot întinde prin analogie sau asimilare și la alte cazuri, în afară de acelea arătate într'însa. (C. Ap. Buc. IV, 21 Dec. 927, P. R. 98 III 928).

7— Legea fiscală sau o lege de timbru având un caracter special, nu poate fi interpretată decât în mod restrictiv și anume, nu pot opera decât dispozițiunile cu caracter expres și clar și deci neputându-se deduce pe cale de analogie sau interpretare trasă din economia legei, obligațiuni ce nu sunt prevăzute de text. (T. Ismail, 16 Ian. 1929, P R. 60 III 929)

1. Impozit pe venitul proprietăților agricole.

8.— Chestiunea de a ști dacă prețul obținut de proprietar prin darea unei păduri în tăiere, — adică concesiunea exploatării ei — constitue pentru dânsul un venit sau un capital, a fost rezolvată de legiuitorul fiscal din 1923 în sensul că acest preț constitue pentru proprietarul concedent ,un venit impozabil în modul și după procedarea arătată de art. 6 și 95 l. unif. contib. directe. (Cas. III d. 367/925, P. R. 65 III 925).

9. — Potrivit art. 8 No 1 și 2 l. contrib. directe și paragr 12 din instrucțiuni, proprietățile agricole aparținând instituțiunilor publice, sunt scutite de impozitul pe venit numai în caz când ele sunt folosite pentru instituțiuni de utilitate publică fără scop lucrativ, adică fără a se creia venituri din exploatarea lor, cum ar fi un parc public, aparținând unei comune rurale, lemnele tăiate de o instituțiune publică dintr'o pădure proprie pentru nevoile sale, iar pădurile, bălțile și proprietățile agricole chiar ale Statului, nu sunt scutite decât când sunt exploatate în regie. (Cas. II, d. fisc 777/925 cu notă de N. Stănciulescu, P. R. 63 III 925).

10.— După cum rezultă din art. 3 și urm. din cap. I al titlului II din legea pentru unificarea contribuțiunilor directe, impozitele pe veniturile proprietăților agricole la care conform art. 6 din legea contrib. directe urmează a se impune și

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.iini.ro

pădurile, atunci când ele sunt date în exploatare spre tăiere, privind venitul proprietății imobiliare, însăș declarațiunile prescrise de art. 87, 88 și 89 din lege spre a se impune asemenea venituri urmează a fi făcute de proprietar, indiferent de cine va trebui să se plătească aceste impozite în urma vreunei convențiuni intervenite între proprietarul imobilului și oricare alt exploatator (C. Ap. Buc I, 9 Martie 1927, cu notă de R. Hutschenecker, P R. 131 III 927).

11.— Prețul de expropriere fiind un preț excepțional, motivat de scopul și utilitatea reformei agrare, nu poate constitui un criteriu pentru determinarea valorei venale a acelor părți din moșii cari, nu au făcut obiectul exproprierei și cari cu rezerva dreptului de preemțiune al Statului, își mențin valoarea venală determinată prin jocul cererei și al ofertei. (Cas. d. 58/929, P R. 66 III 929).

2. Impozit pe venitul proprietăților clădite

12.— In principiu, potrivit art. 1 și următorii din legea impozitului fonciar, acest impozit grevează proprietățile imobiliare și e suportat de proprietar.

Prin urmare, construcțiunile sau instalațiunile făcute pe proprietățile constând din terenuri, nu pot intra în assieta acestui impozit, decât dacă sunt afectate proprietății fonduale și dacă ele aduc sau sunt susceptibile să aducă proprietarului însuș al fondului un venit oarecare (Cas. III d. 82/922 P. R. 154 III 922).

13.— Astfel fiind conductele, magaziile sau rezervoarele instalate de către concesionarii unor terenuri petrolifere, în comptul său și pentru a servi industriei sale extractive, iar nu de proprietar, pentru a mări rentabilitatea proprietății sale, nu pot fi supuse impozitului fonciar. (V. supra).

14.— In determinarea valorii locative a unui imobil ca bază impozabilă, rentabilitatea de 5 la sută a prețului de cumpăcare constitue un element de apreciere lăsat la facultatea instanței de fond iar nu un criteriu obligatoriu de evaluare, cum sunt contractele de locațiune.

Prin urmare comisiunile fiscale pot, constatând și apreciind că cumpărarea imobilului s'a făcut mai de mult, să decidă că rentabilitatea de 5 la sută a prețului nu reprezintă valoarea locativă reală, și să fixeze această valoare în comparație cu imobilele similare. (Cas. III d. 2224/924, P. R. 102 III 925).

15. — Art. 120 l. contrib. directe se referă la casele locuite de proprietarii lor, iar nu la imobilele destinate comerțului, în privința cărora, prin urmare, criteriul rentabilității de 5 la sută asupra prețului nu este aplicabil. (Cas. III d. 2274/924, P. R. 102 III 925)

16.— Sarcinele impuse chiriașilor, fac patte de chirie și ca atare ele intră în calculul valorii locative a imobilului. (Cas. 424/925, P. R. 129 III 925).

17.— Contractele de închiriere care au expirat și nu conțin nici o viză sau mențiune de prelungire, nu constituesc elemente obligatorii pentru determinarea valorii locative, și instanța de fond, e în drept de a le înlătura. (Cas. III d. 424/925, P. R. 129 III 925).

18.— Federalele Băncilor populare și Cooperativele sătești, sunt supuse impozitului asupra valorei locativt. (C Ap. Chișinău I, d. fisc. 184/929, P. R. 68 III 929).

Scutiri.

19.— Imobilele construite de Casa autonomă C. F. R., nu sunt supuse la impozitul calculat la venitul imobilului art. 15 și 17, din legea contribuțiunilor directe, art. 2, 3, 4 și 5 din legea Casei autonome C. F. R. (T Iași II 20 Iunie 1931, P. R 123 III 931).

20.— După cum rezultă din textul și spiritul art. 120 l. contrib. directe, acest articol se referă numai la imobilele în cari proprietarii își au locuința și pe cari le stăpânesc dinainte de război, iar nu și la imobilele destinate exclusiv comerțului, industriei sau exercițiului vre-unei profesiuni. (Cas. III d. 1950/924, P. R. 35 III 925).

21.— Potrivit art 121 al. 4 din legea contribuțiunilor directe, clădirile cari au devenit nelocuibile din cauza distrugerilor provenite din operațiunile de războiu, se scutesc de impozit pe timp de 10 ani de când ele sunt refăcute și puse în stare de a fi locuibile.

De aci rezultă că, atunci când un imobil a suferit degradațiuni din cauza operațiunilor de războiu și proprietarul pretinde a fi scutit temporar, potrivit legii, comisiunile fiscale sunt datoare să constate și să motiveze dacă acele degradațiuni sau stricăciuni au fost de natură să facă imobilul nelocuibil. (Cas. III d. 12/925, P. R. 83 III 926).

22.— Potrivit art. 17 al. 1 lit. a și b din legea contribuțiunilor directe, sunt scutite de impozitul pe venitul proprietăților clădite în mod permanent, imobilele publice sau ale așezămintelor de utilitate publică neproducătoare de venit și afectate serviciilor publice, sau scopului acelor așezăminte, precum și imobilele particulare puse în mod gratuit la dispoziția unor asemenea așezăminte în acelaș scop, cum și clădirile parohiale ale culturilor religioase întreținute de Stat, cari nu produc nici un venit și cari s'au bucurat până în prezent de asemenea scutiri. (C. Ap. Brașov I, d. 102/928, P. R. 124 III 928).

23.— Potrivit art. 27 și 28 din instrucțiuni, astfel de așezăminte nu pierd dreptul la scutire de impozit pe clădiri prin tragerea unui venit din acestea, singura condițiune impusă fiind aceia ca asemenea clădiri să aparțină unei instituțiuni arătată mai sus și ca nimeni să nu tragă venit personal, ci venitul să servească scopului instituțiunei însăși. (V. supra).

24.— Pentru a beneficia de scutire de impozit, se poate dovedi dublarea valoarei locative a imobilului, nu numai ca un certificat dela Ministerul Muncei, dar cu orice alt mijloc de probă. (T. Iași II 17 Martie 1931, P. R. 122 III 931).

3. Impozit pe valorile mobiliare

25.— In privința creanțelor de orice fel neproducătoare de venit legea atribuindu-le caracterul juridic al unui împrumut, fixează ca bază impozabilă dobânda legală de 5 la sută, adică venitul probabil pe care creditorul e presupus că-l trage din creanța sa. (Cas. III d. 319/924 cu notă de I. N. Stambulescu, P. R. 97 I 924).

26.— Legile de emisiune ale împrumuturilor Statului acordând scutirea de impozite a rentei respective, au înțeles să scutească de orice impozite prezente și viitoare această rentă ca obiect impozabil, adică ca venit din capitaluri mobiliare, ceeace s'a și respectat prin art. 23, al. 2 din legea contrib. directe. Acele legi de emisiune însă n'au înțeles și n'au putut să extindă această scutire și în domenii, pe care ele nu puteau să le aibă în vedere și să scutească pe contribuabil de impozitul progresiv pe venitul elementar, special, cum e renta împrumuturilor de Stat, ci pe contribuabil ca subiect de venituri generale. (Cas. III d. 2556/924, P. R. 103 III 925).

27. — Venitul tras de un creditor străin, în țara sa, din dobânzile încasate de la un debitor român, pe temeiul unei creanțe chirografare, contractate în străinătate, nu poate fi socotit ca un venit tras din România, — în sensul art. 22 l contrib. directe, și deci nu poate fi impus la impozitul pe venitul capitalurilor mobiliare.

Prin urmare, debitorul român, contribuabil în România, nu este obligat să justifice că creditorul său a plătit acel impozit — pe care nu-l datorește — pentru a i se admite scăderea datoriei sale din baza impozitului global. (Cas. III, d. 383/925, P. R. 103 III 925).

28.— Deși printr'un contract de împrumut pe ipotecă se arată că toate impozitele cuvenite Statului asupra capitalului cad în sarcina debitorului, această clauză nu poate fi luată în considerație, deoarece după dispozițiile art. 7 l. p. impozitul asupra venitului capitalului mobiliar, din 23 Febr. 1926, menținute prin art. 46 din Decretul-lege No. 1516 din 9 Aprilie 1920 asupra impozitului pe venituri, instrucțiunile ce însoțesc acest Decret-lege, precum și prin art. 28 din legea pentru unificarea contribuțiunilor directe din 1923, acest impozit este în sarcina creditorului și orice clauză prin care într'un contract de împrumut s'ar stipula că impozitul cade definitiv în sarcina debitorului, este contrară ordinei publice și de nul efect. (T. Ilfov I, 18 Ian. 926, cu notă de N. Georgean, P. R. 57 III 926).

29.— Conf. adaosului la par. 51 punctul 4 al. penultim din instrucțiunile de aplicarea art. 31, al. 2 din legea contribuțiunilor directe, dobânzile plătite de comercianții sau industriașii români în străinătate și rezultând din vânzări de mărfuri sau alte afaceri de comerț, constatate prin facturile pentru livrarea mărfurilor, prin polițe sau sentințe judecătorești, sunt scutite de impozitul mobiliar dacă acei cari plătesc dobânzile sunt supuși la impozitul comerciai pentru afacerile din cari rezultă acele operațiuni. (C. Ap. Buc. IV, d. 150/927, P. R. 63 III 928).

Scutiri.

30.— Legea care autoriză contractarea împrumutului național, scutește titlurile de împrumut de orice impozit, adică de toate acele contribuțiuni, cari isbesc de ordinar averile mobiliare producătoare, sau succesibile de a produce venit. (Cas. III, d. 815/921, P. R. 92 III 922).

4. Impozit pe venituri din întreprinderi comerciale și industriale.

31.— Prin art. 242 codul com., care prevede că societățile străine sunt supuse aceloraș impozite, ca și societățile române de aceeaș natură, legea a asimilat în totul, din punctul de vedere al plății impozitelor, societățile indigene cu cele străine, astfel că indiferent de locul constituirei și de îndeplinirea obligațiilor legale, în țara de origină, societățile străine, cari au un sediu secundar în România, sunt obligate a plăti la capitalul învestit în țara noastră, aceleași impozite ca și societățile indigene. (Cas. I, dec. 589/920, P. R. 89 III 922).

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.iini.ro

32.— Din redacțiunea și înțelesul art. 3, al. d din Decretul-Lege 1901/920, reese în mod neîndoios că dispozițiunile prevăzute printr'însul vizează beneficiul rezultat din operațiunile de profit și pierdere ale anului ce servă de bază la impunere, adică ale anului ce prevede impunerea; în urmarea acestora, dacă prin un act de bună administrare, o societate ia o parte din beneficiile acelui an pentru a crea un fond de rezervă spre a acoperi diferențele de curs pentru efectuări de plăți în viitor ale datoriilor societății, această parte din beneficii astfel trecută în bilanț nu poate fi considerată ca o datorie, ci ca o rezervă impozabilă în sensul Decretului-Lege care în această privință nu face nici-o distincțiune și supune la plata taxei orice sumă luată din beneficiu și trecută la fondul de rezervă sub orice denumire. (Cas. S. U., dec 1/921, cu nota d-lui S. Rosental, P. R. 145 I 922).

33.— Atât impozitul comercial și industrial așezat după art. 30 cât și cel așezat după art. 42 tratate cu același capitol IV, suportă impozitul adițional, legea nefăcând nici o distincție în această privință. (Cas. III, d. 722/924, cu notă de I. V. Gruia, P. R. 245 I 926).

34. — Impozitul complimentar fiind un adaus de impozit, este tot un impozit elementar care se stabilește odată cu cel comercial și industrial.

De aci urmează că și el suportă impozitul adițional; ori, cum acest impozit nu poate fi așezat de două ori, legiuitorul a dispus ca adiționalul să se calculeze asupra venitului cel mai mare, care, în cazul soc anonime este complimentarul, deoarece acesta cuprinde întregul venit net al acestor instituțiuni. (Cas. III, d. 722/924, cu notă de Ion V. Gruia, P. R. 245 I 926).

35.— După art. 32 din legea contribuțiunilor directe din 1923, pentru determinarea venitului net impozabil al societăților pe acțiuni, se admite ca, în afară de deducțiunile prevăzute pentru celelalte întreprinderi, să se scoată și rezervele trecute în bilanț pentru creanțele dubioase, cu condițiune ca aceste rezerve să nu treacă de 3 la sută din întreg plasamentul în creanțe ale întreprinderii. Legea referindu-se la plasamentul integral în creanțe și nefăcând nici o distincțiune, urmează că în acest plasament se cuprind toate creanțele de orice natură, fie provenite din efecte, fie din compturi curente, întrucât deschiderile de contcurent pe care băncile le fac clenților lor, nu constituesc decât tot creanțe care urmează a fi adăugate în plasamentul general, pentru determinarea fondului de rezervă al creanțelor dubioase.

Prin urmare, numai cu violarea art. 32 mai sus citat, comisiunea de apel a putut scoate din plasamentul în creanțe ale societății recurente, creanțele rezultând din deschideri de cont-curent și a făcut astfel distincțiuni pe care legea nu le prevede. (Cas. III, d. 1115/924, P. R. 87 III 924)

36. — Tantiemele cuvenite membrilor consiliului de administrație al unei societăți, nefiind prin natura lor cheltueli impuse societății, ci părți din beneficiu, ele fac parte din venitul net impozabil care servește de bază atât pentru așezarea impozitului elementar, cât și pentru impunerea la complimentar, legea nefăcând nici o distincțiune și nescoțându-le prin nici o dispoziție din compunerea bazei impozabile a impozitului elementar. (Cas. III d. 1835/924, P. R. 36 III 925).

37. — Dobânzile efectelor publice scutite de impozit, urmează a fi scăzute din beneficiul net impozabil, la venitul comercial, deoarece ele nefiind supuse niciunuia din impozitele elementare, după legea de emisiune a efectelor, este natural ca dobânzile acestor efecte să nu mai fie trecute printre excepțiunile prevăzute de art. 33, acest articol raportându-se numai la veniturile supuse impozitului mobiliar și care trebuiesc deduse, pentru a se înlătura o dublă impunere din venitul net comercial. (Cas. III d. 1841/924, P. R. 64 III 925).

38. — Când se constată în fapt că e vorba de dobânzi datorite de banca contribuabilă, conform art. 31 al. II l. contrib. directe, iar nu de procente care ar reveni băncii ca beneficii, comisiunea de apel face o greșită aplicare a art. 33 lit. c, adăugând acele dobânzi plătite la venitul net pentru impozitul complimentar. In adevăr, atari dobânzi se scad la stabilirea impozitului comercial, — inclusiv cel complimentar — pentru motivul că ele reprezintă adevărate cheltueli ale contribuabilului, iar nu beneficii sau venituri supuse impozitului mobiliar. (Cas. III d. 2050/924, P. R. 35 III 925).

39. — In principiu, nu se pot trece în bilanțul unei întreprinderi comerciale și industriale, alte fonduri de rezervă decât cele strict prevăzute de ele.

Astfel, contribuabilul nu poate trece ca fond de rezervă sume destinate a servi pentru cumpărare de mașini în anii viitori și să pretindă ca asemenea alocațiuni pentru cheltueli eventuale în viitor, să fie scăzute din venitul net taxabil, ele urmând a se scădea din bilanțul acelui an în care ele au fost realmente afectate cumpărării de material. (Cas. III d. 2058/924, P. R. 35 III 925).

40. — Când se constată că contribuabilul a început comerțul în Noembrie 1922 și că bilanțul prezentat nu este făcut pentru operațiunile realizate până la finele acelui an, ci până în Iulie 1923, — acest bilanț nu poate servi în mod obligatoriu pentru stabilirea bazei impozabile pe 1923 în sensul art. 41 l. contrib. dir. deoarece el cuprinde nu numai operațiunile din anul precedent, pe un period de minimum trei luni conform citatului articol, ci și operațiuni din anul următor, pentru care se face impunerea, ceiace este contrariu sistemului legii. (Cas. III d. 2060/924, P. R. 35 III 925).

41. — Creșterea, din cauza fluctuațiilor valutare, a valorii de cumpărare a mărfurilor trecute în inventar și nevândute la finele anului, adică diferența între costul lor inițial și acela cu care s'ar putea cumpăra în momentul încheierii bilanțului, nu constitue un venit real și efectiv pe anul expirat deoarece această diferență nu este un rezultat al operațiunilor acelui an, ci efectul unui fenomen economic aparte, care poate cel mult influența asupra venitului probabil al anilor viitori, când mărfurile în discuțiune vor fi vândute. (Cas. III d. 14/925. P. R. 36 III 925, același, P. R. 65 III 925).

42. — Diferența de curs a valutei prevăzută într'un cont de profit și pierdere nu poate fi scăzută decât numai în cazul când se constată în mod real pentru plata unor datorii efectiv făcute în străinătate. (Cas. III d. 200/925, P. R. 129 III 925).

43. — Venitul net impozabil, se obține scăzându-se din veniturile brute toate cheltuielile proprii intreprinderii din cursul anului, cari servă pentru stabilirea impunerii, iar nu și cele făcute în anii precedenți. (Cas. III d. 200/925, P. R. 129 III 925).

44. — Când comisiunea de apel fiscală constată în fapt că o societate, recunoscută ca persoană morală, lucrează cu un capital lipsit de orice rentabilitate, în sensul legilor fiscale, și că beneficiile realizate le întrebuințează ni interes public, cum în spetă e societatea „Automobil-Club Regal Român", în asemenea caz nu poate fi vorba de o întreprindere comercială urmărind un scop lucrativ și prin urmare societatea nu poate fi supusă impozitului complimentar prevăzut de art. 42 din legea contrib. directe, ci numai la impozitul elementar. (Cas. III 203/925, P. R. 103 III 925).

45. — Când se constată în fapt că suma plătită de o societate, unui membru din comitetul de direcție, nu este echivalentul unui serviciu efectiv, ci numai o gratificație, deși la acea sumă s'a plătit impozitul pe salariu, totuș nu se scade din beneficiul societății. (C. Ap. Buc. II d. 178/926, P. R. 3 III 927).

46. — Conform art. 34 din legea contrib. directe, cooperativele ca și băncile populare se scutesc de impozitul comercial timp de 3 ani dela constituirea lor.

Pentru aceasta trebuie să facă dovada că sunt din nou constituite și data constituirii.

O federală a băncilor populare, care și-a modificat numai statutele pentru a se conforma legii băncilor populare introdusă și în Basarabia, nu poate fi considerată ca o societate nouă, ci este tot vechea societate care continuă mai departe, astfel că nu poate beneficia de scutirea prevăzută de art. 34. Ca să fie o nouă societate trebuia să fie dizolvată vechea societate cu îndeplinirea tuturor formelor prevăzute de art. 96 din c. com. (C. Ap. Chișinău I, d. 76/926, P. R. 36 III 927).

47. — Tantiemele plătite directorilor societății, care reprezintă o cotă din beneficiu, nu se scad la impunere, ele trebuind să fie, conform art. 31 alin. 3 și 4 din legea contrib. directe, fixe, iar nu în raport cu beneficiul. (C. Ap. Buc. IV, d. fisc. 108/927, P. R. 6 III 928).

48. — Conform art. 64, alin. 4 legea contrib. directe, se scad din beneficiile întreprinderilor comerciale numai deficitele încercate în cursul anului precedent; prin urmare, când paguba trecută în bilanț n'a fost încercată în cursul acelui an, se adaogă la beneficiu. (C. Ap. Buc. IV v. supra).

49. — Conform art. 31 din legea contribuțiunilor directe, venitul impozabil se obține scăzându-se din veniturile brute rezultate din operațiunile în cursul anului, cheltuielile proprii ale întreprinderei și anume, la aliniatul 4 se prevede participările obligatorii la beneficii ale lucrătorilor sau funcționarilor stabilite prin contract sau statute, precum și gratificațiile neobligatorii până la 50% din totalitatea retribuțiunilor anuale, iar la aliniatul 9 se prevede alocațiile la casele de pensiuni și asistență ale funcționarilor sau primele plătite de întreprinderi pentru asigurarea funcționarilor până la cel mult 10% din salariu cum și sumele alocate din beneficii pentru instituțiuni de cultură și asistență socială ale Statului, județelor și comunelor.

Din dispozițiunile acestui text rezultă că pentru a se admite scăderea sumelor alocate ca participații obligatorii la beneficii ale lucrătorilor sau funcționarilor, conform aliniatului 4 de sub art. 31, se cere ca sumele alocate să fi fost stabi-

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.iini.ro

lite prin contracte sau statute, după cum se explică în paragraful 81 d.n instrucțiunile de aplicarea contribuțiunilor directe, să se facă dovada plății impozitului elementar pe salarii, deoarece participările la beneficii arătate la alin. 4 de sub art. 31, nu sunt scutite de impozitul elementar pe salariu. (C. Ap. Buc. IV, 21 Dec. 1927 P. R. 98 III 928).

50. — In instrucțiuni, legiuitorul nu cere ca contribuabilul să fie comerciant în sensul art. 3, 7 c. com., destul ca venitul să fie rezultat dintr'o întreprindere comercială conf. art. 30 l. contr. directe. Este neîndoios că întreprinderea este comercială atunci când exercițiul acelei întreprinderi consistă în cumpărare de medicamente sau substanțe medicamentoase pentru a le revinde în scop de speculațiune fie în aceeaș stare sau prelucrate. Instrucțiunile întrunite de Comisiune din art. 84 din lege nu fac decât să lămurească cine sunt comercianți, în concordanță cu art. 30 și necontrazicând nici o dispoziție a legei. (T. R.-Sărat, 24 Nov. 1927 cu nota de C. Zotta, P. R. 8 III 928).

51. — In cazul când capitalul societății este fixat dinainte de război, pentru calcularea rentabilității și aplicarea impozitului complimentar, el trebue înmulțit cu 5, conform art. 42, 127 din legea contribuțiunilor directe și art. 9 din legea dela 28 Martie 1926. (C. Ap. Buc. II, d. 63/930, P. R. 156 III 930).

Scutiri

52. — Scutirile de impozite acordate întreprinderilor industriale prin legile de încurajare, nu au caracterul unor stipulațiuni contractuale; ele nu constituesc, prin urmare, drepturi intangibile pentru contribuabilii pe cari îi vizează, ci sunt pure dispoziții de lege, care pot fi modificate sau abrogate prin o altă lege, după cum reclamă interesul general al Statului, care primează interesele particulare.

Astfel fiind, dispozițiunile art. 130 din legea contribuțiunilor directe, cari abrogă dispozițiunile de scutire nepnevăzute de această lege, sunt constituționale. (Cas. S. U. d. 10/925 cu nota de Paul Libros, P. R. 72 I 926; aceiași cu nota de Paul Rarincescu, P. R. 242 I 925).

5. Impozit pe salarii.

53. — Președintele Tribunalului fixând o retribuțiune administratorului sechestru al averii unor străini în comptul întreprinderii, înseamnă că acest administrator e desemnat ca impiegat suprem al întreprinderii și, ca atare, conform art. 1 alin. e din legea taxelor de 3% din 17 Decembrie 1899, este obligat a plăti taxa de 3% din salariul său lunar. (Cas. III d. 1187/922, P. R. 21 III 923).

6. Impozit pe veniturile din profesiuni și ocupațiuni

54. — Față de constatarea că un comerciant a început comerțul cu mai mult de trei luni înainte de sfârșitul anului, al cărui venit se ia ca bază de impunere, comisiunea fiscală, întrucât constată că comerciantul a avut registre ținute în regulă și a încheiat bilanț la finele anului, este ținută să calculeze venitul net impozabil — pentru anul în curs — raportând venitul net din perioada de exercițiu pe anul precedent, la venitul integral pe care l'ar fi obținut în acel an, iar nu să adauge la lunile anului trecut primele luni ale anului în curs, pentru a complecta venitul pe un an, căci prin aceasta creează o bază impozabilă arbitrară, întrucât nu e prevăzută în legea contribuțiunilor directe. (Cas. III, d. 111/924, P. R. 87 III 924) .

55. — Față de constatarea că un comerciant a început comerțul cu mai mult de trei luni înainte de sfârșitul anului, al cărui venit se ia ca bază de impunere, comisiunea fiscală, întrucât constată că comerciantul a avut registre ținute în regulă și a încheiat bilanț la finele anului, este ținută să calculeze venitul net impozabil — pentru anul în curs — raportând venitul net din perioada de exercițiu pe anul precedent, la venitul integral pe care l'ar fi obținut în acel an, iar nu să adauge la lunile anului trecut primele luni ale anului în curs, pentru a complecta venitul pe un an, căci prin aceasta creează o bază impozabilă arbitrară, întrucât nu e prevăzută în legea contribuțiunilor directe. (Cas. III, d. 111/924, P. R. 87 III 924).

55 bis.—Notarii publici nefiind retribuiți cu salarii periodice, ci cu onorarii tarifate și reglementate prin lege, care se percep pentru fiecare act sau serviciu de resortul lor, nu pot fi socotiți decât ca profesioniști liberi și impuși ca atare. (Cas. III, d. 2063/924, P. R. 65 III 925).

7.Impozit progresiv pe venitul global.

56. — Deși impozitul profesional este de sine stătător, totuș legea asimilându-l cu impozitul pe salarii în ceeace privește onorariile fixe, urmează că acestea nu sunt supuse scăderii de o treime ci intră în impozitul global astfel cum au fost stabilite la impozitul elementar. (Cas. III, d. 742/924, P. R. 181 I 924 cu pledoaria lui N. Paraschivescu).

57. — Venitul rezultând din cuponul rentei refacerii din 1920 nefiind scutit de lege la global urmează a fi impus ca orice venit, deoarece acest impozit are un caracter subiectiv, în sensul că lovește totalitatea veniturilor unei persoane, care se compune atât din veniturile supuse de impozitele elementare, cât și din cele scutite la acele impozite. (Cas. III, d. 742/924 cu nota d M. Paraschivescu, P. R. 181 I 924).

58. — Pentru stabilirea impozitului global, comisiunile de impuneri pot procede la lucrările lor independent de faptul dacă asupra așezării impozitelor elementare există vr'un proces sau contestațiune de orice fel, legea neprevăzând că, în atari cazuri, procedura înaintea comisiunii ar putea fi suspendată sau întreruptă.

Prin urmare, în speță, comisiunea de apel n'a săvârșit nici un exces de putere, atunci când a procedat la lucrările pentru stabilirea impozitului global, deși era pendinte cestiunea așezării impozitelor elementare, deoarece reducțiunea impozitului global, principial stabilit, putea să fie făcută ulterior, prin dispoziții administrative. (Cas. III, d. 1112/924, P. R. 87 III 924).

59. — Venitul global impozabil al soțului — cap de familie — cuprinde și venitul averii parafernale al soției, ceeace rezultă clar din dispozițiunile art. 57 ale legii contrib. directe, aliniatul 2 al acestui articol excluzând din venitul global impozabil al soțului numai acele venituri ale soției cari ar proveni din exercitarea unei profesiuni, comerț sau industrie, iar nu și venitul averii parafernale. (Cas. III, d. 2556/924. P. R. 103 III 925).

60. — Dacă clădirile noi sunt scutite de impozitele cari primesc aceste obiecte impozabile, adică de impozitele obiective, aceasta nu implică și scutirea proprietarului lor de impozitul global, care il privește pe el, ca subiect de venituri generale și care deci e un impozit subiectiv. (Cas. III 16 Dec. 1924, P. R. 65 III 925).

61. — Impozitul global este așezat pe totalitatea veniturilor realizate de contribuabili, fie că aceste venituri au fost sau nu și ele lovite de alt impozit. (Cas S. U., d. 3/929, P. R. 65 III 929).

Scutiri

62. — Personalul unei misiuni diplomatice, — în specie Comisiunea Europeană a Dunării, — este scutit, conf. art. 58 din l. contrib. directe, de plata impozitului global, această scutire întinzându-se și asupra personalului de birou deoarece legea nu face nici o distincțiune. (Cas. III, d. 2267/924, P. R. 65 III 925).

8. Scăzăminte din impozite

63. — Art. 67 al. II l. contrib. directe prevăzând scăzăminte chiar pentru copiii a impozitului elementar „general", la majori ai contribuabilului, dacă se constată în fapt că sunt în sarcina sa, urmează că potrivit acestui text, scăzămintele pentru sarcini familiare se fac în privința oricărui membru al familiei care se află în îngrijirea sau sarcina contribuabilului, fie minor sau major, căsătorit sau necăsătorit, deci și în cazul când au în sarcina sa o fiică măritată, constatându-se că soțul aceleia nu are vreun venit personal. (Cas. III, d. 1608/924, P. R. 34 III 925).

9. Impuneri adiționale

64. — Impozitul adițional prevăzut de art. 71 ș. u. din l. unif. contrib. directe este un adaos la impozitele elementare, — în modul și proporțiile fixate de lege, — menit să alimenteze veniturile județelor, comunelor, cum și al unor instituțiuni de utilitate publică. (Cas. III, d. 2368/924, P. R. 36 III 925).

65. — La intreprinderile comerciale și industriale impozitul adițional se va calcula asupra bazei impozitului elementar considerat în totalitatea lui și dacă baza de așezare a impozitului elementar progresiv (numit de legiuitor, „complimentar") este mai mare decât baza impozitului elementar cu procent fix, ea va servi și pentru calcularea impozitului adițional ca fiind baza maximă de așezare a impozitului elementar „general", la care s'a referit legiuitorul prin art. 71 l. contrib. directe. (Cas. III, d. 2368/924. P. R. 36 III 925).

II. Stabilirea impozitelor

66. — Deși în genere, impozitul pe terenuri arendate privește pe proprietar, când însă arendașul și-a luat el prin contract sarcina de a plăti pe lângă arendă și dările, impunerea se face pe numele arendașului. (C. Ap. Buc. II, d. 182/926, P. R. 3 III 927).

10. Mijloace de constatare; declarații, etc.

67. — In materie de așezarea impozitelor, comisiunile fiscale sunt ținute să determine baza impozabilă după venitul net, real pe care ele îl constată în fapt, iar nu după acela pe care îl pot impune

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.iini.ro

contribuabilului oarecari legi prohibitive, cum este legea limitarii cinmei. (Cas. III dec. 322/920. P. R. 89 III 922).

68. — Indiferent de cine va trebui să plătească impozitul agricol, într'un contract de exploatare de păduri, tot proprietarul arendator este obligat a face declarațiunea prevăzută de art. 87, 88, 89 legea contrib. directe, când se începe exploatarea. Nefacerea unei asemenea declarațiuni, constitue o contravenție. (C. Ap. Buc. I, d. fisc. 79/927, P. R. 5 III 928).

11. Comisiunile de impunere; constituirea lor

69. — Conform legii contrib. directe, în compunerea comisiunii de apel poate intra ca delegat al fiscului chiar și un funcționar care ar fi dat îndrumări Comisiunii prime de impuneri, neputând fi vorba de recuzare pentru asemenea motive. (Cas. III, d. 2068/924 P. R. 35 III 925).

70. — Delegatul fiscului, ce face parte din completul Comisiunei de apel, îndeplinește sarcina de judecător, iar delegatul care apără interesele fiscului înaintea Comisiunei, are rolul de parte în proces.

Prin urmare, participarea acestuia din urmă la deliberarea Comisiunei, constitue o violare a secretului deliberărei, care atrage nulitatea hotărârei. (C. Ap. Cernăuți II 18 Aprilie 1929. P. R. 156 III 930).

12. Judecarea ; hotărâri

71. — Este casabilă deciziunea comisiunii de apel dată în materie de contribuțiuni care, în loc de a cerceta actele comunicate la dosar de apelant, chiar în lipsa acestuia, se mărginește pur și simplu a-i respinge apelul ca nesusținut. (Cas. III, d. 1333/923, P. R. 26 III 924; Cas. III, d. 210/923, P. R. 86 III 923; Cas. II, d. 120/925, P. R. 64 III 925).

72.— Când se constată că dânsul a pus la dosar actele de cari înțelegea a se servi.

In adevăr, potrivit art. 81 l. p. unif. contrib. directe, comisiunea de apel este obligată a judeca după memoriile și actele prezentate, chiar în lipsa părții în cazul când fiscul nu cere un termen spre a lua cunoștință de ele. (Cas. II, d. 120/925, P. R. 64 III 925).

73. — Registrele comerciale sunt privite de legiuitor ca un prim și esențial mijloc de dovadă a venitului net impozabil al comercianților obligați a avea asemenea registre.

Când registrele nu sunt regulat ținute, comisiunile fiscale le pot înlătura, însă în asemenea caz ele trebuesc să motiveze în ce constă neregularitatea registrelor, pentru a putea păși apoi la celealte mijloace de constatare indicate de lege. (Cas. III, d. 2364/924. P. R. 36 III 925).

74. — Dă o decizie cu totul nemotivată Comisiunea de apel, care înlătură registrele comerciale prezentate de contribuabil, sub cuvânt că sunt neregulat ținute, fără să se arate în ce constă această neregularitate a lor și fără să precizeze elemntele de apreciere a venitului impozabil. (Cas. III, d. 1228/923, P. R. 132 III 924 ; Cas. III, d. 14/925, P. R. 36 II 925).

75.— și fără să se precizeze în temeiul cărui text de lege au fost excluse. (Cas. III d. 14/925, P. R. 36 III 925).

76. — Este netăgăduit că aprecierea poate servi ca element de constatare a veniturilor impozabile, cu condițiunea ca această apreciere să fie trasă din circumstanțe obiective, iar nu conștiința personală a judecătorilor, care poate da loc la arbitrar și o lipsă de motivare în sensul legii. (Cas. III, d. 2068/924, P. R. 35 III 9925).

77. — Simpla împrejurare că operațiunile comerciale n'au fost trecute în registre zi cu zi, nu este suficientă pentru înlăturarea acelor registre sub cuvânt că ar fi neregulate sub raportul constatării veniturilor ca bază impozabilă, ci trebue să se constate în mod necesar fie omisiunea vre-unei operațiuni, fie neconcordanța de date între registre și bilanț, fie vre-o altă asemenea neregularitate, de natură să diminueze venitul net real al contribuabilului. (Cas. III, d. 2263/924, P. R. 35 III 925).

78. — Certificatul emanat dela judele de ocol, pentru atestarea venitului unei păduri indivize din circumscripția sa, nu poate fi înlăturat — în mod principial — de comisia de apel, sub cuvânt că un atare certificat trebuie să emane numai dela perceptor, o atare exigență nefiind prevăzută de vre-un text de lege. (Cas. III 16 Dec. 1924, P. R. 65 III 925).

79. — Constatările în fapt ale instanței de fond, că cheltuelile generale trecute în registru, nu sunt explicate, și că cheltuelile personale trecute sunt mai mici decât cele declarate cu ocazia judecării apelului, cum și aprecierea trasă din aceste constatări, scapă de sub controlul instanței de casare. (C. Ap. Buc. IV, d. fisc. 120/927, P. R. 6 III 928).

80. — Comparația făcută cu întreprinderile similare, pentru aflarea rentabilității, fără a se indica denumirea întreprinderii ,este suficientă, deoarece art. 39, al. b, nu cere să se mai arate care anume întreprindere. (C. Ap. Buc. IV, d. 120/927, P. R. 6 III 928).

81. — Trecerea în bilanț și în registre, a unor posturi pentru care legea nu admite scăderea, nu constitue o neregularitate de operațiuni de natură a duce la înlăturarea registrelor. (C. Ap. Buc. IV, d. 50/928. P. R. 156 III 928.

82. — Conform ultimului aliniat de sub art. 101 l. contrib. dir., care se aplică recursurilor fiscale ce se judecă de Inalta Curte de Casație și care prin art. 2 din legea de organizare judecătorească sunt date în competența Curților de Apel, termenele de judecată se comunică Administrațiilor Financiare și se afișează la localurile lor cu cel puțin 10 zile înainte.

Prin urmare, când se constată în fapt că un astfel de termen de judecată s'a comunicat Administrației Financiare, formalitatea de procedură prescrisă de art. 101 din legea contrib. dir., este îndeplinită. (C. Ap. Buc. IV, d .fisc. 70/929, P. R. 54 III 929).

83.— Comisiile de apel sunt obligate, conform art. 86 legea contrib. dir., să refacă impunerea în conformitate cu decizia de casare. Călcarea acestei regule, ar face decizia casabilă. (C. Ap. Buc. IV, d. fisc. 179/929. P. R. 84 III 929).

84. — Dacă o societate filială a altei societăți, nu are operate în registrele sale unele cheltueli, cari figurează numai în registrele societății principale, faptul egalează cu lipsa registrelor și dă drept comisiunei de impuneri să procedeze conform art. 39 alin. 1, pe bază de apreciere, prezumție, etc. (C. Ap. Buc., II d. fisc. 63/930, P. R. 156 III 930).

85. — In ceiace privește beneficiile de războiu, ca și pentru stabilirea patentelor, comisiunea de taxare poate să se depărteze dela declarațiunea făcută de contribuabil atunci când din notorietate publică se nasc îndoeli asupra exactității acelei declarațiuni. (Legea belg. 3 Martie 1919, art. 20).

Administrațiunea nu este obligată să pună în discuțunea contribuabilului documentele și informațiunile cari au servit Comisiunei de taxare în stabilirea impunerei.

In materie de beneficii de războiu, proba inexactității cotizațiunei cerute incumbă contribuabilului, care trebue să înlăture prezumțiunile fiscului și să sprijine reducerile ce invoacă .

Judecătorul fondului apreciază ni mod suveran dacă contribuabilul a făcut dovada ce îi incumbă. (Cas. Bruxelles Belg. 1 Mai 1922, P. R. 44 III 923).

13. Căi de atac

86. — Dispozițiile legii din 26 Martie 1926 pentru modificarea unor dispoziții ale legei contribuțiunilor directe, au rămas în vigoare și cum prin art. 7 al acestei legi care completează art. 85 din legea contribuțiunilor directe, se prevede că motivele de recurs vor fi depuse în scris până la prima zi fixată pentru judecată, dispoziție identică cu aceea din art. 81, aceeaș lege, pentru depunerea motivelor de apel înaintea Comisiunilor de apel, tot până la prima zi fixată pentru judecată vor trebui depuse și motivele de recurs, așa că în acest sens trebuie interpretată legea cu putere obligatorie pentru toate instanțele conform art. 2 al. penultim din leg. de organizare judecătorească. (Cas. S. U. d. 33/927 P. R. 145 III 927).

87. — Prin art. 1 al legei din 29 Aprilie 1926 relativă la fixarea termenului de recurs în materie fiscală, se excepteză dela dispozițiunile prescrise în acest articol ,recursurile împotriva deciziunilor comisiunilor de apel, iar prin articolul următor se arată că dispozițiunile din legea Curții de Casație, printre cari se enumeră și art. 36 și 37, sunt aplicabile și Curților de Apel în afacerile enumerate la primul articol.

Din aceste dispoziții rezultă invederat, că legea din 29 Aprilie 1926 nu se aplică recursurile împotriva dispozițiilor Comisiunilor de Apel, asemenea recursuri fiind expres exceptate dela prescripțiunile acestei legi. (Cas. S. U. d. 33/927 P. R. 145 III 927)

88. — Din moment ce dispozitivul deciziunei Comisiunei de impuneri îi este favorabil, nu poate face apel pe motiv că i-ar fi defavorabile considerentele. (C. Ap. Buc. IV d. 150/927 P. R. 63 III 928).

89. — Din cuprinderea art. 81 l. contrib. directe care prevede că motivele de apel să fie depuse până în ziua de judecată, rezultă că motivele de apel nu pot fi invocate oral în cursul desbaterilor, ci trebuesc depuse în scris în modul prevăzut de lege, numai astfel dându-se putința fiscului a lua cunoștință de ele, pentru a-și face apărarea. (Cas. III d. 2072/924 P. R. 35 III 925) .

90. — Este casabilă fără trimitere, decizia Comisiunei de apel, care statuiază asupra unei impuneri, fără a exista o decizie a Comisiunei comunale supusă apelațiunei, deoarece printr'o asemenea procedare se săvârșește tot un act de incompetență în ordinea jurisdicțională. (Cas. II 17 Mai 1911, P. R. 89 III 923 nota).

91. — Faptul că comisiunea de apel, pentru a respinge cererea de scutire, se întemeiază pe legea de extinderea legii băncilor populare în Transilvania, în loc

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.iini.ro

de legea pentru Basarabia, această eroare a comisiunei nu poate să conducă la casarea deciziunei sale, mai ales că deciziunea sa se bazează și pe alte motive conforme cu legea, care justifică în deajuns dispozitivul său. (C. Ap. Chișinău I 76 din 926 P. R. 36 III 927).

92. — Constituie omisiune esențială când comisia de apel, după ce înlătură registrele, nu discută valoarea unor contracte de închiriere de șlepuri cari formează activul societății. (C. Ap. Buc. II d. fisc. 63/930, P. R. 156 III 930).

14. Restituirea impozitelor percepute pe nedrept.

93. — Contribuabilul impus pentru un câștig, care în realitate constitue pentru dânsul o pagubă, — cum ar fi în speță o exploatare frauduloasă făcută de un prepus al său fără știrea sa — este îndrituit a cere restituirea taxelor și amendei percepute în mod nedrept de către fisc. (Cas. I d. 1016/921 cu nota de C. Mateescu P. R. 184 I 924).

III. Infracțiuni fiscale.

94. — Contravenția prescrisă de art. 96 legea contrib. directe, pentru nedeclararea unui comerț, nu este condiționată de reaua credință. (C. Ap. Buc. IV d. 70/928 P. R. 156 III 929).

95. — Legea contrib. directe, prin art. 108 n'a înțeles să desființeze art. 82 din legea timbrului care își găsește și acum aplicația în caz când comercianții nu țin registrele prevăzute de art. 22 c. com. (C. Ap. Cernăuți I 17 Febr. 1928, P. R. 124 III 928).

IV. Legislația teritoriilor alipite

96. — Dispozițiunile art. 16 al ordonanței 127.000 din 1910 cari prescriu modalitățile după cari se calculează veniturile pământurilor arabile nu se aplică și la vii, după cum aceasta reese clar de arătata ordonanță; astfel că pentru impunerea viilor trebuie să se ia în considerare venitul lor real.

Comisiunile de reclamare pot evalua venitul după cunoștințele personale ale membrilor ce o compun cari cunosc împrejurările locale și cari trebuesc menținute dacă nu sunt înlăturate cu dovezi contrarii. (Cas. III Compl. Ardeal, d. 1038/921 P. R. 143 III 922).

V. Studii, recensii și note.

97. — L'impot sur les bénéfices industrielles et commerciaux (M. Brille) recensie de Theodor D. Christache. (P. R. 62 IV 931).

98. — Le système fiscal de la Chine (Wan Ching Yin) recensie de Theodor D. Christache P. R. 62 IV 931).

99. — V. Impozit.

CONTROLUL ALIMENTELOR.

1. — Chestiunea competinței jandarmilor de a instrumenta în materie de infracțiuni la regulamentul controlului alimentar, precum și chestiunile referitoare la administrarea probelor și la aplicațiunea altor texte de lege, decât cele avute în vedere de instanța de fond, sunt chestiuni cari n'au caracter de ordine pubică și ca atari nu pot fi propuse pentru prima oară în Casațiune. (Cas. 371/925, P. R. 2 III 926).

2. — V. Sanitară (lege).

CONTROLUL AVERILOR.

1. — Legea bulgară pentru controlul averilor, de Eug. Petit și Minco Gabrosky (P. R. 122 IV 930).

CONTUMACIE.

(Art. 470 ș. u. Pr. Pen.).

1. — Potrivit art. 481 p. pen. aplicabil pe temeiul art. 172 c. j. m. și sentințelor Consiliului de război, deciziile date în contumacie precum și procedurile făcute în contra contumacelui, nu sunt nimicite și urmărirea nu are a fi reluată în privința-i, după formele ordinare, decât dacă înlăuntru termenului de prescripție, acesta s'a predat sau a fost prins.

In absența unei atari predări sau prinderi, deciziunea de condamnare își păstrează toate efectele legale, facultatea de purgare acordată de sus menționatul text, contumacelui, atât cât nu este exercitată, neputând atacă într'un nimic caracterul său definitiv. (Cas. II d. 1/930, P. R. 17 III 930).

2. — Atunci când e vorba de punerea sub sechestru a averii unui dispărut dela judecarea Curții cu Jurați, această operație neintrând în cadrul afacerilor tutelare ce au a fi constituite și administrate de judecătorii tutelari, și nici în cadrul curatelelor, neputând încă fi vorba de un incapabil în condițiunile legii, administrarea averii lui apare prin urmare ca o operație cu totul distinctă de a incapabililor, asemănătoare unui sechestru judiciar, care excedând competența secțiunii tutelare atât în ceeace privește numirea sechestrului cât și administrarea averii, urmează a se declina competența, rămânând că numai după ce se va obține în lipsă o decizie de condamnare, să se ia de această secție măsuri de administrare, căci numai din acel moment averea condamnatului este considerată și administrată ca averea de absent. (T. Iași Tutele, 2 Oct. 1928, P. R. 54 III 931).

CONVENȚIUNE.

(Art. 942 ș. u. C. Civ.).

CUPRINS :

Condițiuni esențiale (1).
A. Capacitatea părților (2—5)
B. Consimțământul părților (6—10)
Oferta și acceptarea (11—25).
Vicii de consimțământ: (26—27).
a) Eroarea (28—45).
b) Violența (46—56).
c) Dolul (57—66)
Consimțimânt (stipulație) pentru altul (67—69).
C. Obiectul convențiunilor (70—73).
Lucrurile viitoare (74—75).
D. Cauza convențiunilor (76—78).
Cauză ilicită (79 — 105).
E. Efectul convențiunilor:
a) între părți (106 — 111).
b) față de terți (112—116).
F. Desființarea convențiunilor (117).
G. Interpretarea convențiunilor (118—146).
H. Conflict de legi (147—151).
Legislația teritoriilor alipite (152-171).
I. Studii, recensii și note (172—196).

Condițiuni esențiale.

1.— In orice convențiune, în afară de elementele naturale și cari apar ca urmări logice ale naturii actului încheiat, și în afară de elementele accidentale pe cari părțile înțeleg să le însereze în mod expres reglementând anumite situații, sunt elementele esențiale, adică acelea fără de cari convențiunea nu poate să existe, sau care îi imprimă caracterul specific pe care l-au urmărit părțile atunci când și-au îmbinat voințele.

Asemenea elemente esențiale sunt datorite fie dreptului comun precum: capacitatea, obiectivul, consimțimântul sau cauza, fie voinței părților contractante, precum: condițiunea de îndeplinirea căreia ar depinde executarea convențiunii; fie în fine, intervenției legiuitorului care uneori având în vedere împrejurări excepționale, cum s'a produs legislația de războiu a anilor 1914—1920, reglementează aceste situațiuni impunându-și voința sa peste contractele încheiate, condiționându-le sau obligând voințele părților ce vor să contracteze, așa după cum această legiuire excepțională dispune (ex-legile asupra impreviziunii, prelungirea contractelor de locațiune, asupra monedei hârtie liberatorie. (T. Prahova I s. 332/926, P. R. 138 III 926).

A. Capacitatea părților.

2.— Pentru ca protecțiunea ce legea o acordă celor incapabili de a contracta să fie reală, legea în adevăr lasă în sarcina persoanelor capabile, de a verifica capacitatea persoanei cu care contractează; dacă au contractat fără a'și lua măsurile de protecțiune necesare, ele singure au să suporte consecințele neprevederei sau neglijenței lor, prin aceia că nu vor putea cere incapabilului executarea obligațiunei ce a contractat și vor vedea anulându-se la cererea acestuia, actele încheiate. (Cas. I d. 544/921 cu nota de I. Rosetti-Bălănescu, P. R. 229 I 923; aceiaș cu nota lui D. Alexandresco, P. R. 113 I 922).

3.— In legislația noastră, surdo-muții sunt capabili a contracta, odată ce consimțimântul lor este exteriorizat în mod clar și această capacitate este generală, afară de excepțiunea prevăzută la art. 816 c. civ. care tocmai fiind o excepție este de strictă interpretare și ca atare nu se aplică decât la acceptarea unei donațiuni. (T. Iași, 29 Noembrie 1923, cu nota de Florin Sion, P. R. 222 II 924).

4.— In principiu orice persoană se presupune că este capabilă de a face orice acte din cele prevăzute de lege, atâta timp cât nu este incapabilă, incapacitate care poate rezulta fie din alienație mintală imbecilitate etc. — incapacitate naturală — și care împiedică cu totul manifestarea liberă a consimțimântului, fie din lege — incapacitățile civile — prevăzute de art. 950 c. civ. și care pun pe o persoană în incapacitate juridică de a consimți în mod valabil. (T. Fălticeni 13 Ian. 1927, P. R. 95 III 927).

5.— Capacitatea femeii mahomedane căsătorită cu un mahomedan nu poate varia după religiunea persoanei cu care dânsa contractează, adică ea să fie considerată capabilă sau incapabilă de a contracta, fără autorizare maritală, după cum acela cu care contractează este sau nu musulman. (Cas. I d. 144/928 cu nota de H. Aznavorian, P. R. 38 I 929).

B. Consimțimântul părților.

6. — Constrângerea exercitată asupra unui contractant printr'o reclamațiune injustă adresată parchetului, urmată de deschiderea unei acțiuni publice și de depunerea părții al cărei consimțimânt se caută a se obține, măsuri pe care parchetul și instrucția le-a luat prin necunoașterea suficientă a unor legi locale, constitue un act de violență, de natură a altera validitatea consimțimântului exprimat și a atra-

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.iini.ro

ge nulitatea actului de vânzare promis și consimțit în timpul cât vânzătorul se găsea sub inculpare și mai înainte ca să fi fost scos de sub urmărire printr'o ordonanță definitivă. (C. Ap. Chișinău I d. 6 din 1923 cu notă de Traian Alexandrescu, P. R. 193 II 923).

7. — Pentru ca un act să poată fi anulat pentru starea de demență a unuia dintre contractanți, trebuie dovedit în mod neîndoelnic, că în momentul facerii actului partea se găsea în așa caz de nebunie, încât nu a putut să-și dea consimțământul valabil sau ca, cel puțin, această stare de nebunie să reiasă din cuprinsul actului ce se atacă, întrucât legiuitorul nostru nu a admis ca vițiul de consimțământ nebunia notorie. (Jud. Oc. Folteşti-Covurlui, 1 Ian. 1928 P. R. 117 III 928).

8. — Un act nul pentru lipsă de consimțământ deși este inexistent în fața legei, această nulitate nu poate fi opusă decât de terțiul interesant sau de succesorul universal ori cu titlu universal. (Jud. Oc. Folteşti-Covurlui 1 Ian. 1928 P. R. 117 III 1928).

9. — Când constatarea că vânzătorul, în epoca când s'a făcut actul de vânzare, intra în categoria semi-alienaților, cu responsabilitatea și capacitatea atenuată, este făcută de expert după patru ani și bazat numai pe deducțiuni, infirmitățile nu pot conduce a se considera ca o incapacitate naturală care să facă nevalabil actul de vânzare. (C. Ap. Buc. IV d. 63/930 P. R. 124 III 930).

10. — Dacă printr'un contract provizoriu de vindere-cumpărare, părțile au ajuns a fi de acord asupra condițiunilor principale, care sunt consimțământul asupra obiectului și prețului, este evident că, întrucât s'au fixat condițiunile esențiale și necesare, care conform art. 885 cod. civ. întemeiază drepturile și datoriile cuprinse în contractul provizoriu, acesta este în totul valabil, chiar dacă s'au făcut numai punctuațiuni (în scris asupra punctelor principale).

Condițiunile accesorii celelalte sunt lăsate în totul la dispoziția părților contractante libere să le determine potrivit intereselor lor și după regulele contractelor în general. (Cas. I. d. 2576/930 P. R. 17 III 931).

Oferta și acceptarea

11. — Opțiunea sau promisiunea de vânzare constitue o convenție esențialmente unilaterală, în care proprietarul singur este angajat, contractând o îndoită obligațiune: de a nu retrage oferta de vânzare înainte de expirarea termenului fixat și de a vinde lucrul aceluia care aderă, care declară în acest termen că consimte să cumpere; promitentul într'o opțiune de vânzare este obligat întocmai ca și printr'un contract perfect, însă, prin aderarea cumpărătorului convenția unilaterală se complectează, se transformă într'un contract sinalagmatic și irevocabil și promisiunea de vânzare devine vânzare-cumpărare. (C. Ap. Buc. I dec. 123/920 în majorit. cu nota d-lui S. Rosental, P. R. 1 II 922).

12. — După principiile generale asupra formării consimțimântului în obligațiuni, vânzarea ca și celelalte contracte, se formează prin mijlocirea unei oferte sau policitațiuni, urmată fie imediat, fie după un timp oarecare de o acceptare; atât timp cât oferta nu a fost acceptată autorul ei este liber de a o retracta, dar după acceptare, contractul există și leagă pe cei doi contractanți, fără a mai putea fi retractată decât cu consimțământul lor comun. (C. Ap. Buc. I. d. 123 920 cu nota de S. Rosental, P. R. 1 II 1922).

13. — Doctrina și jurisprudența recunosc că nu este necesar ca oferta să fie adresată unei persoane determinate și că ea poate fi făcută chiar publicului celui mare, adică unor persoane nedeterminate; și în cazul când una din aceste persoane acceptă oferta făcută, astfel, în mod general, contractul se formează și autorul se găsește legat față de aceia cari au primit-o (C. Ap. Buc. I, 9 Iunie 1920, P. R. 158 II 924; C. Ap. Buc. I d. 123/920 cu nota de S. Rosental, P. R. 1 II 922).

14. — Contractul între absenți devine perfect atunci când policitatul și-a dat adeziunea sa. (Teoria emisiunii).

Această adeziune trebue să fie certă și irevocabilă.

Art. 35 cod. com. care admite că adeziunea trebue să ajungă la cunoștința ofertantului pentru ca să devie perfectă convenția (teoria recepțiunii), n'are aplicare în Dreptul civil, de oarece excepțiile sunt de strictă interpretare și dreptul comercial e derogatoriu de la dreptul comun. (T. Ilfov III sent. 4/920 cu nota d-lui I. Mateiescu P. R. 91 II 1922).

15. — Oferta cu termen de opțiune, cuprinde în sine două oferte: acea de a vinde, care ca să se transforme într'un contract de vânzare e necesar ca să se producă acceptarea aceluia căruia este adresată, și acea de a menține policitația înăuntrul termenului fixat, care fiind în interesul destinatarului, este considerată ca acceptată de acesta din momentul ce a ajuns la cunoștința sa și având ca efect că promitentul nu mai poate retrage oferta sa, iar destinatarul, dacă acceptă în limita termenului fixat, se formează contractul și poate cere executarea lui. (C. Ap. Iași I d. 143/921, P. R. 61 III 923).

16. — Cuvântul de opțiune care în practica afacerilor este întrebuințat în sensul de ofertă de vânzare, neavând un înțeles tehnic universal cunoscut, simpla întrebuințare a lui într'o scrisoare de afaceri nu poate face să se deducă că partea care dă opțiunea a înțeles, să facă o ofertă de vânzare, dacă aceasta nu rezultă din însăși termenii actului. (C. Ap. Iași I d. 143/921 P. R. 61 III 1923).

17. — Când o ofertă făcută este acceptată cu un preț mai mic și ofertantul începe executarea, această acceptare nu poate fi considerată ca o simplă ofertă nouă. (Cas. III d. 1431/925 cu nota de E. Cristoforeanu, P. R. 182 I 926; Cas. III 21 Oct. 1925 cu nota de Tr. Scriban, P. R. 1 III 929).

18. — Este constant că atunci când încheierea unei convenții se face prin mijlocirea unui agent a uneia din părți, care agent însă are numai îndreptățirea să transmită propunerile sau ofertele spre acceptare patronului, iar nu să încheie chiar afacerea, contractul trebuie a fi considerat ca un contract între persoane depărtate care cade sub prevederile art. 35 c. com., acceptarea a ajuns la cunoștința propunătorului.

Însă atunci când mandatarul care reprezintă și obligă pe patron în sensul art. 402 c. com. încheie un contract, fără nici o condițiune sau chiar cu condițiunea de a fi acceptată sau ratificată de patron, avem de a face cu un contract încheiat între persoane prezente, dar cu modalitatea că va fi subordonat la o condițiune suspensivă a ratificării sau acceptării, care odată îndeplinită, având efect retroactiv, convenția se va considera perfectă la locul și în momentul când și unde mandatarul căzuse de acord împreună cu cealaltă parte contractantă. (T. Iași III 27 Iunie 1927 P. R. 105 III 928).

19. — Contractul comercial de asigurare încheiat între persoane depărtate, se consideră perfectat la locul unde domiciliază propunătorul și în momentul când i se aduce la cunoștință acceptarea. (Jud. Oc. Herța, 21 Febr. 1928 cu nota de Ttraian R. Scriban, P. R. 49 III 928).

20 .— Dacă un contract de livrare de mărfuri a fost încheiat prin corespondență, „locus contractus" se va socoti locul plecării ofertei și sosirii acceptării, în speță aplicându-se dreptul german. (T. arb. Român-German cu nota de Radu Dimiu P. R. 116 III 926).

21. — Vânzătorul care a făcut o ofertă de vânzare valabilă până la o zi determinată inclusiv și care recunoaște că a primit acceptarea ofertei înainte ca termenul să fie expirat, nu poate pretinde că acceptarea ar fi tardivă, pentru motivul că i-ar fi sosit după închiderea biurourilor și după terminarea operațiunilor făcute în acea zi, ultima din termenul prevăzut.

Afară de cazul că poate dovedi imposibilitatea în care se găsea, fără vina sa, de a afla prin el însuși sau prin prepusul său, răspunsul venit la oferta sa, comerciantul vânzător este socotit că a cunoscut în termenul fixat acceptarea ce i-a sosit și deci este legalmente ținut să se execute. (C. Ap. Gand, Belg. 21 Nov. 1921, P. R. 150 III 1922)

22. — In lipsa unui răspuns, acceptarea poate fi prezumată, cu condiția principală ca partea care nu a răspuns să fi fost ținută de a răspunde.

O persoană nu este ținută a răspunde unei oferte ce-i este făcută în scris, decât în cazurile următoare: a) Oferta să fie formulată sub formă afirmativă; b) părțile să fie deja în relațiuni de afaceri; c) acela care a scris să fie îndrituit a crede că oferta lui va fi acceptată, fără ca cealaltă parte să-și mai dea ostenala de a răspunde. (Curtea Superioară din Montréal (Canada), 16 Iunie 1924, cu nota de Eug. Petit, P. R. 16 III 926).

23. — Pentru ca o promisiune să formeze convenție între părți trebuie să poarte asupra clauzelor esențiale ale contractului ce este a se încheia.

Nu răspunde acestei cerințe promisiunea acceptată de a se forma o societate, dacă nu vorbește nimic despre aporturile părților, deși constituirea aporturilor formează una din condițiunile esențiale ale contractului de societate. (T. Nantes, Fr. com. 30 Iunie 1921, P. R. 31 IV 924).

24. — Nu orice deosebire între propunere și acceptare, face ca acceptarea să se considere condiționată sau limitată, ci judecătorul de fond cată ca prin interpretarea propunerii și a acceptării să stabilească dacă părțile au căzut de acord asupra tuturor elementelor esențiale ale contractului și în acest caz contractul este perfect, chiar dacă în acceptare se face oare cari rezerve în ce privește executarea convenției.

O atare apreciere a instanței de fond scapă de sub controlul Curții de Casație. (Cas. Torino, 31 Oct. 1921, P. R. 27 III 923).

25. — Oferta neacceptată în timpul vieții propunătorului, este netransmisibilă erezilor; deci acceptarea după moartea lui nu produce acordul de voințe și deci este lipsită de orice efect juridic. (Cas.

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.iini.ro

Ital. 27 Mart. 1930 cu nota de Cr., P. R. 64 III 931).

Vicii de consimțimânt:

26.— Dispoziținea art. 953 cod. civ. privitoare la viciile de consimțimânt nu-și are aplicațiune numai în materie de convenținni, ci și în acte unilaterale de voință, cum este testamentul (C. Ap. Craiova, d. 229/930 P. R. 46 III 931).

27. — Proba intenținei care este condițiunea condamnărilor pentru crimă sau delict, nu este privită cu aceeași rigoare de către legea civilă, care nu permite a se ataca actele cari reunesc condițiunile legale decât făcând proba unui vițiu de consimțimânt determinat. (T. Seine-Franța, 16 Iunie 1922. P. R. 104 III 1924).

a) **Eroarea.**

28. — Renunțarea la dreptul de apel prin neapelarea în termen, fiind un act juridic, dacă este determinată de o inducere în eroare dolosivă sau chiar numai frauduloasă, e nul și viținos însuș titlul executoriu bazat pe această neapelare. (T. Ilfov II sent. div. 719/920 cu nota d-lui Al Velescu, P. R. 27 II 922).

29. — Convențiunile legal făcute au putere de lege între părți. Clauzele stipulate într'însele nu se pot nici revoca nici modifica de cât prin consimțimântul mutual al părților. Se anulează convențiunea numai când se dovedește că există eroare asupra substanței obiectului ei sau asupra persoanei cu care s'a contractat. (Cas. I d. 164/1879 cu nota d-lui Traian Ionescu, P. R. 324 I 922).

30. — Regula verificării capacității persoanei cu care se contractează, nu-și mai poate avea aplicația atunci când unei persoane capabile nu i-se poate imputa nici o neglijență și ea însăși a fost victima unei erori generale provocate de persoana incapabilă, eroare în care ar fi **putut** ori cine cădea, și cu atât mai mult **când** este victima unui delict sau quasi delict, săvârșit de incapabil. (Cas. I d. 544/921, cu nota d-lui I. Rosetti Bălănescu, P. R. 290 I 923, aceiaș, cu nota lui D. Alexandresco, P. R. 113 I 922).

31. — Eroarea de drept constă în ignorarea unei dispoziținni formale a legii, a unui text precis sau a unei jurisprudențe unanim recunoscute și cari numai suferă discuțiune; nu se poate considera ca eroare de drept, eroarea asupra adevăratului înțeles al unui text de lege, atunci când părerile sunt împărțite, când există controversă asupra soluțiunei, căci în asemenea caz, însăși diversitatea și contrarietatea opiniunilor face să nască îndoială: dacă eroarea a fost cauza principală a obligațiunei. (C. Ap. Galați I d. 9/921 cu nota de N. Jac Constantinescu, P. R. 263 II 923).

32. — Eroarea când poartă asupra motivului juridic, adică asupra cauzei obligațiunei, pentruca să vicieze consimțimântul și prin consecință să poată duce la anularea convențiunei, trebue neapărat să fi fost cauza unică și determinată a obligațiunei. (V. supra).

33. — In ce privește legile de ordine publică, adagiul nemo censetur ignorare legem își primește cea mai largă aplicațiune. In ce privește însă legile de interes particular, proba erorii de drept este admisibilă și ea cade în sarcina celui ce o invoacă. In cazul unei obligațiuni fiind suficient să se dovedească executarea ei, legea crează o presumțiune că ceel ce execută cunoștea viținl și deci avea inttnția de a-l repara. (T. Dolj III s. 213 din 1922 cu nota de G. I. în P. R. 6 III 924).

34. — Eroarea de drept, putând anihila chiar convențiunile legal făcute, poate cu atât mai mult constitui un element de aprecicere pentru descoperirea intențiunei părților, atunci când faptel pe care se bazează alegațiunea de renunțare, e rezultatul direct al acestei erori. (T. Dorohoi s. 145/923 cu nota de D. Hozoc, P. R. 244 II 923).

35. — Eroarea asupra împrejurărilor de drept și de fapt de care vorbește art. 4 din d.-lege al chiriilor din 1920, are a se înțelege numai atunci când chiriașul, renunțând la contract, s'a înșelat asupra stării de drept și de fapt din momentul renunțării, neputându-se considera eroare de drept necunoașterea unei legi care nu există în acel moment. (Cas. I. c. chirii d. 36 bis din 1925 P. R. 61 III 1925).

36. — Dacă în interesul unei siguranțe sociale se recunoaște unei părți contractante dreptul de a pretinde să se mențină ca juridicește valabil un act consimțit cu bună credință ca o urmare a unei erori de fapt invincibilă, făcând astfel ca realitatea să cedeze aparențelor, atunci însă când se invoacă pentru validitatea unei convențiuni eroarea de drept în care a căzut una din părți, interpretând greș't un text de lege, maxima error communis facit jus rămâne fără aplicațiune în virtutea celuilalt principiu „nemo censetur ignorare legem". (C. Ap. Craiova I d. 248/926 P. R. 149 III 926).

37. — Eroarea generală în interpretarea unui text de lege, săvârșită atât de părți cât și de instanțele judecătorești în mod constant, constitue o eroare comună care dă drept părții să se apere împotriva anulării convențiunii. (T. Dolj, II S. 719 din 1926 P. R. 91 III 927).

38. — Legiuitorul nefăcând deosebire între eroarea de drept și eroarea de fapt oricare din ele dacă este comună, generală și inevitabilă, permite aplicatiunea maximei „error comunis facit ius." (T. Doli s. 719/926 P. R. 91 III 927).

39. — Dacă nu trebuie atribuit opiniunii marelui număr, a massei, o valoare excesivă, nu e mai puțin adevărat că atunci când eroarea a fost aproape universal comună, se poate presupune că era inevitabilă iar faptul că eroarea era în mod comun împărtășită, crează o prezumțiune de invincibilitate și de câte ori eroarea este invincibilă, maxima își găsește aplicarea, indiferent dacă eroarea este de fapt sau de drept.

Deși s'a pretins că eroarea de drept nu ar perimte să se invoace maxima „error communis" la a cărei aplicare s'ar opune maxima „nemo censetur legem ignorare", totuș această obiecțiune nu poate împiedeca aplicarea maximei „error communis" și în cazul unei erori de drept, deoarece în prim rând ca regulă generală nu se face deosebire între cele două erori și în al doilea rând, o singură observare își găsește locul aci: că legea nu distinge între eroarea de drept și eroarea de fant (T. Dolj II s. 719/926 P. R. 11 III 927).

40. — Eroarea de drept invincibilă poate fi creatoare de drepturi. Astfel deși chiriasul săvârșește — conform soluțiunei Inaltei Curți — o eroare de drept adresându-se Comisiunei Arbitrale spre a judeca acțiunea sa în caracterizarea contractului de închiriere în loc să se adreseze instantelor ordinare, totuș eroarea sa fiind invincibilă, dată fiind contrarietatea manifestă a textelor de lege în materie, poate face aplicațiunea maximei: „error communis facit jus" și deci să fondeze dreptul chiriașului de a cere respingerea incidentului de tardivitate ridicat de proprietar în contra acțiunei sale în caracterizarea contractului, acțiunea trimeasă, după casarea deciziunei Comisiti Arbitrale pe motiv de incompetență, în fața instanței ordinare spre a o judeca după expirarea termenului de șase luni prevăzut de art. 34 din legea chiriilor. (J. Oc. Buc. I, 17 Iunie 1926, P. R. 7 III. 927).

41. — Dacă declarația de mulțumire (achiesare), ca orice contract rămâne supusă condițiunii ca să existe un consimțimânt liber și nevițiat de eroare din partea aceluia care îl dă, pentru ca eroarea să atragă nulitatea trebuie după cuprinsul art. 1110 c. civ. fr. (art. 954 c. civ. rom.) să fie substanțială, adică să poarte asupra obiectului însuș al contractului, sau asupra înțelesului lui juridic: ca să fie sigur, după însăș natura lui, că partea nu s'ar fi obligat dacă ar fi cunoscut adevărata stare de lucruri; eroarea asupra unui punct accesoriu al obligațiunii sau privitoare la motivele ocazionale cari ar fi făcut pe o parte să contracteze, nu este o cauză de nulitate. (Comisia super. de casare fr. I, 2 Iunie 1921 cu nota, P. R. 11 III 926).

42. — Acela care a contractat cu o societate de asigurare asupra vieții — societate care cedase la o altă societate beneficiul asigurărilor pe care le-a contractat — nu poate obține anularea contractului său pentru viținl de consimțimânt decât dacă poate stabili că se găsește în condițiunile art. 1110 c. civ. (C. Ap. Bruxelles, 23 Mai 1924 cu nota de I. H. V. în P. R. 159 III 924).

43.— Inșelarea asupra naturei lucrului vândut presupune pe un cumpărător care nu a fost suficient de prudent pentru a nu fi păcălit.

Dacă vânzarea a fost încheiată sub condițiune suspensivă de agregare pentru ca delictul să fie săvârșit trebue ca natura lucrului să fi fost ascunsă sub înfățișări înșelătoare, sau ca mijloace obișnuite de verificare să nu poată duce la descoperirea viților; nu există delict dacă cumpărătorul a dat consimțământul său fără să fi recurs la procedeurile uzuale de control care ar fi făcut să reiasă defectuozitățile. (Cas. Belg. II, 8 Iunie 1926 cu nota. P. R. 142 III 927).

44.— Calitate esențială a lucrului contractat, nu e numai acea care e considerată astfel în comerț, ci și acea care în intenția părților a determinat încheierea contractului. (Cas. Ital. 23 Iunie 1926, cu nota de St. Georgescu Olenin, P. R. 80 III 927).

45. — Când s'au înregistrat bagaje pentru un tren pentru care, regulamentele în vigoare nu autorizâ astfel de încercări, consimțimântul companiei de căi ferate se consideră viciat de o eroare substanțială și contractul de transport este nul. (C. Ap. Bersancon Fr. 9 Dec. 1920 cu nota I. R. B. în P. R. 66 III 922).

b) **Violența.**

46.— Orice contract este supus anulării atunci când una din părți a fost constrânsă a-și da consimțământul său prin violențe fizice sau prin amenințări destul de grave spre a-i inspira temerea de a se expune persoana sau averea sa unui rău imens și iminent, cum rezultă din dispozițiunile art. 953 și 956 al. 1 c. c. (Jud. Oc. Tg. Berești-Covurlui, 5 Iulie 1929, P. R. 144 III 929).

47.— Se înțelege prin violență în mate-

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.iini.ro

rie de convenţiune, constrângerea exercitată asupra unei persoane în scop de a-i smulge consimţământul. (Jud. Oc. Tg. Bereşti v. supra).

48.— Acastă constrângere poate fi fizică sau morală şi este mai curând frica înăscută prin violenţă decât violenţa însăş care viciază consimţământul. (Jud Oc. Tg. Bereşti v. supra).

49.— Pentru a atrage anularea convenţiunei, violenţa trebuie să întrunească următoarele condiţiuni: să fie nedreaptă sau nelicită şi deaceea art. 958 cod. civ prevede că simpla temere reverenţiară nu poate anula convenţia; să fie de natură, cum zice art. 956 cod. civ., să insufle temerea raţionabilă după dânsa că persoana sau averea sa va fi expusă unui rău, ce la rândul său să fie imens şi iminent. (v. supra).

50.— Un consimţimânt putând fi smuls prin violenţă, fie fizică sau morală, acel consimţimânt nu este valabil şi obligaţiunea luată, anulabilă. Pentru ca violenţa să fie cauză de nulitate a obligaţiunei, se cere ca ea să fie de natură a insufla persoanei violentată, temerea raţională după dânsa, că persoana sau averea sa vor fi expuse unui rău considerabil, actual sau viitor. Ameninţarea din partea soţiei cu divorţul, pentru a determina pe soţul său să-i facă nişte case vânzătoare pe numele său, nu poate constitui o violenţă morală, în sensul legii. In adevăr dacă stă în posibilitatea soţiei să intenteze acţiunea de divorţ, admisibilitatea acestei acţiuni nu mai este lăsată la facultatea acesteia, ci a instanţei de judecată, care se pronunţă într'un sens ori altul după o amănunţită examinare a situaţiunei soţilor şi mai ales în urma probatoriilor ce părţile administrează. (T. R.-Sărat 18 Sept. 1928, cu nota de C. Zotta, P. R. 28 III 929).

51.— Dacă exerciţiul unei acţiuni penale nu poate, în principiu, să fie socotită ca o violenţă de natură a viţia consimţământul celui în contra căruia este îndreptată, totuş când o asemenea acţiune nu este o simplă exercitare a unui drept în justiţie ci, faţă cu împrejurările în care este introdusă şi condusă dovedeşte din partea celui care o exercit că a avut menirea de a produce o constrângere morală şi o intimida pe cel reclamat în vederea realizărei scopului urmărit, contractul încheiat sub imperiul unei astfel de constrângeri, independent de cuprinsul lui, este anulabil ca fiind rezultatul unui consimţimânt violentat. (Cas. I d. 318/924 cu nota de C. Panaitescu, P. R. 152 I 929).

52.— Medicul care, profitând de teama bolnavului, face ca acesta să-i promită un onorar exagerat, săvârşeşte o violenţă morală asupra pacientului — art. 956 c. c. r. (C. Ap. Genova Ital. 29 Mai 1920, P. R. 38 III 922).

53.— Este locul a fi considerată ca suspectă valoarea unei convenţiuni, fie scrisă, fie verbală, intervenită între un rănit a cărui stare necesită o operaţiune imediată şi un chirurg, pentru fixarea onorariului datorit acestuia din urmă; consimţimântul rănitului, quasi in articulo mortis, încetează de a fi liber din cauza urgenţei intervenţiunei chirurgicale. Dar dacă aceste onorarii sunt datorate, aparţine Curţilor şi Tribunalelor de a fixa quantumul lor, ţinând seamă de importanţa intervenţiei, de notorietatea practicianului şi de averea rănitului. (C. Ap. Rennes, Fr. 20 Mart. 1929, P. R. 15 III 930).

54.— Manoperile şi ameninţările întrebuinţate de o parte, spre a smulge de la cealaltă parte obligaţiunea sa, nu constituesc de cât un viciu al consimţimântului, viciu care dispare prin confirmarea dedusă din executarea voluntară a contractului, astfel că omisiunea instanţei de fond de a se pronunţa asupra probei testimoniale propusă spre a dovedi acele manopere şi ameninţări, nu este o omisiune esenţială care să atragă casarea deceziuni. (Cas. I d. 497/905 cu nota de Tr. R. Ionaşcu, P. R. 203 I 922).

55.— Dacă este exact că dovada violenţei se poate face prin orice mijloace de probe şi mai ales prin martori sau prin prezumţiuni, nu este mai puţin adevărat că pentru ca această probă să fie şi conchidentă, trebuie ca faptele constitutive ale violenţei, să întrunească condiţiunile legale pentru a conduce la anularea convenţiunei.

Nu este îndestulător dar a se alegă existenţa generică a violenţei în consimţământ, când nu se precizează nimic din care instanţa să poată cel puţin prezuma că frica inspirată a fost de aşa natură încât a stors acel consimţământ. (Jud. Oc. Tg. Bereşti-Covurlui, 5 Iulie 1929, P. R. 144 III 929).

56.— Aprecierea ameninţărilor de natură a constitui o violenţă morală asupra uneia din părţile contractante este o chestiune de fapt, de atributul suveran ai instanţelor de fond. (Cas. I d. 1122/928 cu nota de C. Panaitescu, P. R. 155 I 929).

c) Dolul.

57.— Dolul trebue să consiste în manopere viclene, adică în fapte pozitive amăgitoare, exercitate asupra unei persoane şi care împiedicând limpezimea raţionamentului, o induc în eroare, determinând-o a contracta. O simplă mincinună, alegaţiune mincinoasă sau viclenie, nu sunt suficiente. (C. Ap. Buc. 1 dec. com. 23/920 P. R. 23 III 922).

58.— Nici simulaţiuni, disimulări sau reticenţe vulgare, tolerate de uzuri, mai cu seamă în comorţ. (C. Ap. Milano Ital., 25 Mai 1930, P. R. 38 III 922).

59.— Dolul trebuie să constea în diferite fapte ale celuilalt contractant, care produc o eroare în privinţa obiectului convenţiunii, fără de care reclamantul n'ar fi contractat şi de care machinaţiuni a adversarului său n'a ştiut, pentrucă astfel scieni ac valenti et intelligenti fraus fieri non potest; dolul trebuie să fie grav, să vicieze consimţimântul smuls prin inducerea în eroare a pârîtului, adică să nu aibă caracterul unui dol tolerat admis în legiuirea română. (J. Oc. Horţa, 17 Mai 1926 cu nota de N. Jac Constantinescu, P. R. 95 II 927).

60. — După art. 960 c. civ. dolul este o cauză de nulitate a contractului, când mijloacele viclene întrebuinţate de una din părţi, sunt astfel încât este evident că fără aceste machinaţiuni, cealaltă parte n'ar fi contractat. El nu se presupune ci trebueşte dovedit conf. principiilor din art. 1169. Partea, care se prevalează de dispoziţiile art. 960 c. civ., trebueşte să probeze: 1. că mijloacele aceste dolosive pornesc dela partea adversă; 2. că partea să fi uzitat de asemenea mijloace pentru a surprinde buna credinţă şi consimţământul liber al reclamantului, încât fără acele maşinaţiuni partea n'ar fi contractat, cu alte cuvinte artificiile şi maşinaţiunile întrebuinţate să aibă o gravitate apreciabilă, să prezinte caracterul unei adevărate violenţe morale, care nu putea fi nici precizată şi nici împiedicată. O simplă mincinună, o simplă alegaţiune sau o violenţă n'ar fi suficiente; 3. se mai cere ca manoperile dolosive să se raporte chiar la obiectul contractului şi la elementele sale intrinsece. (T. R.-Sărat, 17 Mai 1928 cu nota de C. Zota, P. R. 148 III 928).

61.— Dolul, pntru a fi o cauză de nulitate, trebuie să fie rezultatul unor manopere viclene fără cari voinţa părţii ar fi fost alta decât aceea care apare din act. (C. Ap. Craiova III d. 229/930, P. R. 46 III 931).

62.— Pentru a exista dol, trebuiesc simulaţiuni şi artificii grave şi neobişnuite, încât să înşele chiar pe o persoană dotată cu o suficientă pătrundere. (C. Ap. Milano, 25 Mai 1930, P. R. 38 III 922).

63.— Când creditorul, în loc să primească plata, întrebuinţează manopere dolosive spre a face pe debitor să se găsească în întârziere, violează el însuş convenţiunea şi nu se mai poate prevala de pactul comisoriu. In această situaţiune creditorul comite un dol analog aceluia prevăzut în art. 1169 c. civ. it. (art. 1014 c. civ. rom.) şi perfect la fel cu dolul din dreptul roman. (Cas. Roma Ital. 23 Iulie 1921, P. R. 164 III 922).

64.— De câte ori una din părţi sau un terţiu susţine că actul juridic ce se invoacă a fost surprins prin dol, el trebue să-şi dovedească alegaţiunea sa; căci, în regulă generală, dolul nu se presupune, după art. 1116 paragraful 2 C. civ. francez (960 paragraful 2 c. civil român). T. Gren. Fr. 18 Mai 1920 cu nota lui D. Alexondresco, P. R. 161 III 922).

65.— Propunerea de a se dovedi dolul prin prezumţii sau martori, nu poate fi respinsă pe motivul că, în speţă, n'ar exista un început de probă scrisă. (T. Gren Fr. v. supra).

66.— Un singur martor, ca şi o singură prezumţie, ajunge după aprecierea judecătorilor, pentru stabilirea dolului. (T. Gren F. v. supra).

Consimţimânt (stipulaţie) pentru altul.

67.— Codul nostru civil, needictând nici o dispoziţie restrictivă, în ceeace priveşte stipulaţiunea pentru altul, urmează să se aplice în această materie principiile generale dela obligaţiuni, stabilindu-se din analiza intenţiunii părţilor, existenţa valabilă precum şi efectele juridice ale unei atari convenţiuni cari potrivit art. 969 c. civ., are puterea de lege între părţile contractante. (C. Ap. Iaşi d. 2/916 cu nota de Tr. Ionaşcu, P. R. 81 II 928).

68.— Dreptul stipulantului pentru altul de a revoca clauza de stipulaţiune până în momentul acceptării ei de terţiu, nu poate prezuma că există, atât timp cât n'a fost rezervat neîndoelnic prin contract căci în dreptul român dreptul terţiului beneficiar, în principiu, e irevocabil; dreptul de irevocare, atunci când e rezervat, este un drept strict personal, care nu poate fi exercitat de creditorii stipulantului. (C. Ap. Iaşi d. 2/916 cu nota de Tr. Ionaşcu, P. R. 81 II 928).

69.— Clauza înserată într'un contract care constituie o stipulaţiune pentru altul, perfect admisibilă în drept, face să se nască între terţiul beneficiar şi promitent un raport juridic în puterea căruia cel dintâiu poate acţiona deadreptul contra celui din urmă. (Cas. I 3 Febr. 1930 cu nota de Demopol, P. R. 105 I 930).

C. Obiectul convenţiunilor.

70.— Judecătorul fondului apreciază în mod suveran care este obiectul principal

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.iini.ro

și dominant al unei convențiuni. (Cas. Bruxelles, 16 Martie 1921, P. R. 166 III 922).

71.— Clauza prin care se interzice uneia din părți dreptul de a se judeca cu cealaltă într'un proces derivând din neexecutarea contractelor dintre ele, dacă nu dovedește plata tuturor câștiurilor de amendă exigibile, este contrarie ordinei publice. (C. Ap. Buc. IV dec. 108/920, P. R. 23 III 922)

72.— Clauza înserată în o poliță de asigurare în contra accidentelor, după care asiguratul sau prepușii săi nu pot sub sancțiunea decăderei, să se recunoască responsabili de un accident nici să facă vre-o transacțiune asupra acestuia, este o clauză imorală și ilicită și, ca atare, lipsită de orice valoare juridică. (C. Ap. Paris I Fr. 8 Nov. 1929 cu nota de G. P. Docan, în P. R. 135 III 930).

73.— Este nul și contrar ordinei publice, pactul prin care soții au convenit a trăi despărțiți de fapt și au luat îndatorirea de a nu se turbura în reședințele lor respective, de a trăi și a se comporta ca străini unul față de altul. (T. Tournai, Fr. 17 Febr. 1921, P. R. 88 III 922).

Lucrurile viitoare.

74. — Dacă potrivit art. 965 al. 2 c. c. sunt interzise pactele asupra succesiunilor viitoare, adică stipulațiuni având de obiect succesiunea unei persoane încă în viață, de aci nu urmeaază că este nul și actul prin care unul din frați recunoaște că un imobil dobândit prin donațiune dela defuncta lor mamă, este averea tatălui lor care se află încă în viață, deoarece în acest caz nu se face un pact asupra unei succesiuni viitoare a tatălui și nu se vinde nici un drept asupra succesiunii sale, ci se pactizează asupra succesiunii mamei decedate, cu consecința numai, ca la decesul tatălui, imobilul dobândit prin donațiue să fie raportat massei succesorale paterne. (C. Ap. Iași II Jurnal 90/934, P. R. 8 III 925).

75.— Potrivit art. 702 c. civ. nu se poate transige asupra drepturilor dintr'o succesiune viitoare, iar această prohibițiune cuprinde virtualmente nulitatea actelor juridice ce s'ar face în dispretul ei și intră și în prevederile art. 5 c. civ. privitor la dispozițiunile interesând ordinea publică și bunele moravuri. (Cas. II d. 42/928 P. R. 122 III 928).

D. Cauza convențiunilor.

76. — După art. 966 cod. civ. obligațiunile fără cauză sau fondate pe o cauză falsă sau nelicită, nu pot avea nici un efect între părțile contractante; iar cauza este nelicită, când este prohibită de lege, contrarie bunelor moravuri sau ordinei publice. (Jud. Oc. Botoșani, c. de jud. 25/923, P. R. 41 III 925).

77.— Atât în doctrină, cât și în jurisprudență e acceptat principiul, că și părțile pot constitui afaceri fără cauză. Acest principiu se validită în viața practică la computarea reciprocă a pretențiunilor, când adică părțile trag văl asupra pretențiunilor ce derivă din relațiunile lor anterioare și pe aceste le încheie cu operațiune de comput, și din aceasta stabilesc, fără considerare la cauză, pretențiunea restantă. Tot de asemenea natură e și permisiunea debitorială și recunoașterea datorici.

Un astfel de contract, la care cauza juridică a obligațiunii rămâne ascunsă și numai voința în sine duce rol fără cauza din care a luat ființă, deci care în mod abstract fără baza din care derivă, naște obligațiune în viața de circulațiune; acesta e contract abstract. (Cas. d. 3249/926 cu nota de Dr. G. Plopu, P. R. 99 I 927).

78.— Faptul că, vânzătorul atribue unui pictor anumit tabloul pe care îl vinde, poate fi considerat drept cauza determinantă a voinței cumpărătorului.

Va fi astfel, fie când vânzătorul a garantat expres autenticitatea tabloului, fie când această garanție ar fi rezultat cu suficientă certitudine din circumstanțele cauzei.

Scrisoarea, în care vânzătorul atestă existența unei tradiții de familie, după care tabloul vândut ar fi fost pictat în circumstanțele pe care le relatează, nu pot avea sensu lși rolul de cauză determinată, cu atât mai mult cu cât în afară de această scrisoare el a refuzat să dea ori ce garanție expresă de autenticitate. (C. Ap. Paris, 4 Febr. 1920 cu nota de T. Ionașcu, P. R. 328 I 922).

Cauza ilicită.

79.— Lipsa de cauză sau cauza ilicită a unei obligațiuni, când sunt invocate, constituesc mijloace de apărare, asupra cărora instanța de fond este datoare a se pronunța. Respingerea lor trebue motivată. (Cas. I d. 186/904 cu nota d-lui Traian Ionașcu, P. R. 325 I 922).

80. — In contractele sinalagmatice, cauza obligațiunei fiecărei părți fiind obligațiunea luată de cealaltă parte, una din ele nu-și poate anula obligațiunea pentru cauză ilicită, de cât dovedind că obligațiunea luată de cealaltă parte este în adevăr ilicită. (Cas. I dec. 497/905 cu nota d-lui T. R. Ionașcu, P. R. 203 I 922).

81. — Spre deosebire de condițiune — eveniment viitor și nesigur, de care depinde nașterea sau stingerea unei obligațiuni — și care, ilicită, anulează întreaga convenție, (art. 1008 c. civ.), clauza ilicită se consideră nescrisă, convențiunea păstrându-și validitatea în restul cuprinsului ei. (Cas. II d. 342/923 cu nota de Eugen Crăciun, P. R. 268 I 924).

82.— Obligațiunea bazată pe o cauză ilicită nu poate să fie confirmată în urma încetării ilicității, legiuitorul asimilând prin art. 966 c. civ., cauza ilicită cu lipsa de cauză, iar cauza fiind un element esențial al oricărei convențiuni și într'un caz ca și în celălalt, convențiunea nu este nulă, ci inexistentă, prin urmare nesusceptibilă de a fi confirmată. (C. Ap. Craiova I d. 62/924, P. R. 116 III 924).

83. — Motivul care determină contractarea obligațiunii, nefiind decât un element subiectiv și variabil, rămâne fără nici o influență asupra valabilității contractului, chiar în cazul când este nelicit, pe când ceeace hotărăște nulitatea contractului este ilicitatea cauzei care constitue un element esențial al existenței lui juridice.

Prin urmare, când în speță se constată că mobilul care a determinat pe o parte de a vinde imobilul său a fost dorința de a dărui soției sale proprietatea unui alt imobil primit drept parte din preț, această dorință fiind motivul obligațiunii, iar nu cauza ei, nu se poate pronunța nulitatea vânzării. (C. Ap. Galați I d. 78/925 cu nota de Șt. Săftoiu, G. Untaru și N. Jac Constantinescu, P. R. 228 II 925).

84. — Potrivit dispozițiilor art. 966 c. civ. orice obligațiune fără cauză sau fondată pe o cauză ilicită sau falsă, nu poate avea nici un efect ; prin înserarea acestui text legiuitorul urmărind, într'un scop de înaltă moralitate socială, să creeze sancțiuni contra acelora ce în dispretul dispozițiunilor lui ar contracta asemenea obligațiuni, urmează implicit că sancțiunea sa pentrii a fi completă, nu poate consista numai în imposibilitatea valorificării în justiție a unor drepturi izvorâte din asemenea convențiuni, deci a executării lor, ci și în imposibilitatea de repetire a ceeace a fost prestat sau executat în dispretul legei. (T. Dorohoi s. 221/926 cu notă de Carol Segall, P. R. 224 II 925).

85. — Când actul încheiat între părți și a cărei executare se cere prin plata prețului, a fost lipsit de elementul esențial al legalității în raport cu legea ce guverna le data confecționării lui, considerându-se astfel ca nul prin puterea legii și de nul efect, prețul sau orice alte obligațiuni ar cuprinde nu pot fi realizate în temeiul lui. (T. Prahova I s. 332/926 P. R. 137 III 926).

86. — Prin ordine publică pe care legea nu o definește, se înțelege respectarea tuturor dispozițiilor care interesează mai direct societatea decât pe particular, cum sunt legile constituționale, penale, de ordine a jurisdicțiunilor, de organizare judecătorească, care regulează starea civilă a persoanelor, care determină capacitatea sau necapacitatea lor, legile privitoare la organizarea familiei, legile de interes economic, cele privitoare la libertatea comerțului și industriei, etc. (T. Iași III 27 Iunie 1927, P. R. 6 III 929).

87. — Înțelegerea dintre doi sau mai mulți comercianți de drojdie de bere, de a face între ei un aranjament, așa cum e în speță, de a desface fiecare produsele sale în anumite localități, fixând de comun acord prețul de desfacere al unui chilogram de drojdie la 52 kâ, nu poate fi considerat ca o cauză ilicită care să atragă nulitatea acestei convenții ca contrară ordinei publice, căci prin aceasta interesul general nu este atins cu nimic, atâta timp cât nu se dovedește că în acest sistem se pune o piedică libertății convențiunilor de drojdie sau s'a urmărit și ajuns la vinderea chilogramului de drojdie de bere, cu un preț mult exagerat peste prețul de cost, ceeace conducând la scumpirea în acciaș proporție a berei, s'ar atinge astfel interesul general. (T. Iași s. I III, 27 Iunie 1927, P. R. 6 III 929).

88. — Faptul că în momentul când tatăl și-a luat obligația de-a întreține copilul, mama era măritată, nu defiră cauzei obligațiunei un caracter ilicit, cu atât mai mult cu cât copilul a fost dezavuat de soțul legitim, ceeace face că niciodată copilul nu a fost considerat ca legitim. Hotărârea de dezavuare având un caracter reclarativ de filiațiune este opozabilă „ergo-omnes". (Cas. I 4 Nov. 1929 cu nota de Al. Vălimănescu P. R. 161 I 930).

89. — Dispozițiunile art. 1008 cod. civ., privitoare la nulitatea condiției ilicite, sunt aplicabile numai convențiunilor iar nu și acelor unilaterale de voință cum ar fi testamentul. (C. Ap. Craiova III d. 229/930 P. R. 46 III 931).

90. — Concubinajul nu este el însuși o cauză de anulare a unei libertăți, dacă actul ce o conține nu enunță expres că motivul determinant al acestei dispoziții a fost stabilirea sau continuarea relațiilor imorale. (T. Bruges-Belg. 16 Nov. 1920 cu nota de G. M. S. în P. R. 72 III 922).

91. — Proba existenței acestei cauze imorale nu poate fi căutată nici în imprejurări, nici în documente lăturalnice actului ce se discută. (ac. decizie).

92. — Este nulă, în sens de inexistentă, ca fiind întemeiată pe o cauză ilicită, obligația care are de obiect impunitatea unei

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.iini.ro

crime sau unui delict. (T. cor. Toulouse-Fr. 4 Nov. 1920 cu nota d-lui D. Alexandresco, P. R. 48 III 927).

93. — Indatorirea luată de un cumpărător de a plăti un preț minim, fixat dinainte, chiar dacă prețul cu care ar rămâne adjudecatar la o licitație benevolă ar fi mai mic, nu este întru nimic ilicit. (T. Lyon III Fr. 4 Dec. 1921, P. R. 37 III 922).

94. — Primirea din partea soției a unui dar manual cu obligațiunea de a nu se mai întoarce a cohabita cu soțul ei, cuprinde o condițiune ilicită. (T. Aix-Fr. 15 Mai 1920, P. R. 52 III 922).

95. — Cauza ilicită a unei obligațiuni, în special împărțeala dintre un farmacist și un închirietor al fondului, spre a exploata un remediu secret interizs de lege nu împiedică acțiunea în repetițiunea sumelor plătite, după art. 1131 și 1235 c. civ. fr. (art. 966 și 1092 c. civ. român); ceeace s'a plătit în executarea unei obligați nule nu se datorește și ceeace s'a plătit fără a se datora se poate repeta, prin urmare dacă debitorul comerciant nu plătește datoria, poate fi declarat în stare de faliment, întrucât suma pe care trebuie să o restituie fiindcă a primit-o fără cauză este exigibilă imediat. (Cas. civ. fr. 25 Ian. 1921, P. R. 100 III 924).

96. — Obligațiunea de a plăti o sumă de bani unei femei, este nulă și nu poate avea vreun efect atunci când bărbatul a subscris această obligațiune pentru relații imorale și ilicite. O asemenea cauză atrage nulitatea obligațiunei și acest rezultat este admis chiar dacă suma de bani a fost subscrisă pentru a repara daunele cauzate femeei prin relațiunile ilicite ce au avut loc.

Obligațiunea ar fi valabilă dacă suma ar fi fost în favoarea copilului născut din acele relațiuni, chiar dacă ar fi adulterin. Obligațiunea devine fără cauză prin decesul copilului. (T. Neuchateau-Fr. 28 Martie 1922, P. R. 46 III 923).

97. — Este nulă, ca fiind întemeiată pe o cauză ilicită obligația de a plăti o sumă de bani unui om influent, în speță, unui deputat, spre a dobândi o funcție publică. (T. Lons le Saulnier-Fr., 9 Oct. 1922 cu nota lui D. A. Alexandresco, P. R. 79 III 924).

98. — Este valabil angajamentul luat de către un tată adulterin față de fosta lui amantă, și ea deasemeni adulteră, de a subveni la nevoile sale și de a nu o lăsa să ducă lipsă de ceva ea sau copilul lor, atunci când acest angajament poate fi considerat ca executarea unei obligațiuni morale și a unei datorii de conștiință, destinate să despăgubească pe femeie, dacă ar fi locul, de consecințele și de prejudiciul ce ar putea rezulta din raporturile avute cu dânsa.

Calitatea lui de căsătorit nu putea modifica întru nimic situația juridică a părților, spre a ușura pe acesta de obligația contractată de dânsul.

Deci, neexecutarea unei asemenea convențiuni deschide o acțiune în daune-interese în folosul amantei părăsite. (C. Ap. Montepellier-Fr., 23 Martie 1925 cu nota de Eug. Petit, P. R. 10 III 926).

99. — Faptul că autorul unei liberalități ar întreține cu beneficiara dispoziției relațiuni ilicite și chiar adultere, nu este suficient pentru a invalida actul; acesta nu este nul decât dacă a avut drept cauză fie formarea, continuarea sau reluarea raporturilor imorale, fie remunerarea lor: în special, recunoașterea unei rente anuale și viagere este valabilă dacă nu se demonstrează că obligația a fost luată pentru a se obține continuarea relațiilor ilicite, și dacă liberalitatea apare mai mult ca repararea pagubei pricinuite de către amant, prin determinarea amantei să-și părăsească căminul și să-și sacrifice situația; aprecierea instanțelor de fond este suverană asupra acestui punct. (Cas. civ. fr. 8 Iunie 1926, P. R. 139 III 927)

100. — Rezultă din termenii art. 1133 c. civ. (968 c. român) că o cauză este ilicită când este contrară ordinei publice, nefiind necesar ca ea să fie prohibită de lege. Un contract de cesiunea unei metode terapeutice poate fi declarat ilicit ca contrar ordinei publice, chiar dacă el nu violează dispozițiile din legea privitoare la exercițiul ilegal al medicinei. (Cas. civ. Fr. 4 Dec. 1929, P. R. 113 III 930).

101. — Un act declarat nul ca contrar ordinei publice, nu poate produce nici un efect juridic, nici pentru viitor nici pentru trecut. (ac. decizie).

102. — Declarând un contract nul ca contrar ordinei publice instanța respinge implicit cererea care tinde la aplicarea unei clauze penale accesorie în acel contract. (ac. decizie).

103. — Un contract având de obiect speculareа bolnavilor prin mijlocul unei publicități intense și prin întrebuințarea calificativelor destinate a impresiona publicul, este nul ca contrariu ordinei publice.

In special este astfel cu contractul prin care o persoană neprevăzută cu o diplomă medicală, cedează unui medic permisiunea exclusivă a exploatărei atribuțiunilor pentru produsele farmaceutice și metoda terapeutică, cum ar fi o clinică, în schimbul vărsărei unei sume anuale, urcate și a obligațiunei unei însemnate publicități, atunci când această metodă care ar trebui să aibă de efect toate bolile nu pare să aibă nici o valoare științifică. (Cas. civ. Fr. 4 Dec. 1020 cu nota de D. Cotruz, P. R., 34 III 930, aceiaș decizie, P. R. 113 III 930).

104. — Este de jurisprudență constantă că, deși exprimând o cauză falșă, o obligațiune este valabilă dacă are o cauză reală sau licită.

Este deasemena admis că o obligațiune semnată de un amant în favoarea iubitei sale, concubinei sale, este valabilă dacă are de obiect, astfel cum o pretinde aceasta, reparațiunea daunei materiale și morale certe pe care a suferit-o; totuș este altfel, dacă acest obiect nu este achitarea unei obligațiuni naturale, dar este rezultatul unui pact imoral și mai ales dacă ea n'a fost consimțită decât pentru a o determina să urmeze relațiunile intime cu iubita sa. (C. Ap. Nancy-Fr. 11 Iunie 1929, cu nota de D. Cotrutz, P. R. 62 III 931).

105. — Dacă obligațiunea de a plăti pensiunea a avut în vedere de a facilita ruptura relațiunilor de concubinaj și a căsătoriei proiectate, acest scop nu este imoral, dar, nu este mai puțin adevărat, că în realitate cauza juridică a obligațiunei, adică faptul pe care ea este întemeiată, este o legătură de concubinaj, cauză contrară bunelor moravuri și, în consecință ilicită conform art. 1133 c. civ. francez. (Vezi art. 968 c. civ. român).

Obligațiunile contractate între concubini, cari rup relațiunile lor neregulate, nu sunt valabile decât dacă cauza juridică a acelor obligațiuni nu constă în însăși acele relațiuni. Ar fi valabile, de pildă, în cazul unei culpe dăunătoare celuilalt concubin sau în cazul că un concubin ar fi prestat celuilalt servicii cinstite și conforme cu bunele moravuri. (C. Ap. Bruxelles, 13 Ianuarie 1922 cu nota d-lui G. Sascioreanu, P. R. 74 III 923).

E. Efectele convențiunilor:
a) între părți.

106. — Potrivit art. 969 c. civ., convențiunile legal făcute au putere de lege, iar conform art. 1589 c. civ, dobânzile legale numai atunci sunt aplicabile, când nu s'a convenit de părți cuantumul lor.

Violează deci textele citate, Camera arbitrală când condamnă numai la dobânda legală pe pârât, deși convenția dintre părți cuprinde o dobândă convențională, nerevocată. (Cas. III d. 33/927, P. R. 35 III 927).

107. — Convențiunile legal făcute au putere de lege între părțile contractante: ele nu se pot revoca decât prin consimțământ mutual sau din cauze autorizate de lege. Desființarea unei convențiuni nu poate rezulta din prezumțiuni echivoce și vagi. (Jud. mixtă Târgoviște, 17 Sept. 1928, cu nota de F. Dârlea, P. R. 27 III 929).

108. — In contractele sinalgmatice, obligațiunea unei din părți are drept cauză obligațiunea celeilalte și reciproc, astfel că dacă obligația unei părți nu se îndeplinește pentru oricare motiv, obligația celeilalte devine fără cauză. (Cas. civ. Fr. 5 Mai 1920, P. R. 81 III 922)

109. — Face o strictă aplicațiune a art. 1135 cod. civ. fr. hotărârea care se întemeiază pe anume fapte suveran constatate și pe uzanțele stabilite în asemenea caz, când acordă reprezentantului unei uzine, pentru afacerile tratate în afară de condițiunile statornicite în convențiune, dar datorite în mare parte executărei fidele, active și zeloase, din partea acestui reprezentant, a zisei convențiuni o participare (mai mică decât acea prevăzută în contract) la avantajele trase de uzină din comenzile primite.

Aceasta se întâmplă în special când, fiind vorba de un reprezentant trimis în țară străină pentru a obține comenzi din partea guvernului acelei țări, cu un procent asupra afacerilor tratate până la o epocă determinată și acest reprezentant neputând obține, în timpul șederei sale în țară străină, vre-o comandă. (Cas. Fr. Req. 29 Oct. 1930, P. R. 107 III 931).

110. — Dacă un bancher german a însărcinat, înainte de războiu, pe unul din corespondenții săi din Londra să cumpere la Bursă diferite titluri pentru un client al său german, și a lăsat aceste titluri în depozit la Londra, pentrucă acest client n'a plătit prețul lor, acest din urmă n'are acțiune contra bancherului în chestiune pentru a cere prețul acestor titluri sau contravaloarea lor cu daune interese. (Cas. Leipzig. Germ., 25 Martie 1922 P. R. 109 III 923).

111. — Odată ce debitorul se află în întârziere, iar creditorul s'a adresat justiției spre a se pronunța rezilierea contractului, nu poate acel debitor — fără consimțământul creditorului — să execute contractul și să împiedice rezilierea, de cât cu autorizarea excepțională și expresă a instanței judecătorești. (Cas. Roma, S. U. 6 April 1922 cc nota d-lui I. N. Fințescu, P. R. 103 III 922).

b) față de terți.

112. — Rezilierea contractului de arendare sau de închiriere a imobilului unui minor, cerută de minorul ajuns la majoritate, pe baza art. 1268 combinat cu articolul 1419 din codul civil, poate să fie pronunțată de către instanțele judecătorești nu numai în folosul minorului ajuns la majoritate, care a cerut rezilierea, dar

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.iini.ro

și față de comoștenitorii săi minori, când acel imobil se stăpânește în indiviziune de minorul devenit major și de minori.

Prin urmare, un asemenea contract de închiriere a imobilului stăpânit în indiviziune de mai mulți coproprietari, fiind declarat fără ființă față de unul dintr'ânșii, el nu poate să-și producă efectele sale ca contract de închiriere față de ceilalți coproprietari, deoarece aceștia nu pot să închirieze, în mod valabil, în timpul stării de indiviziune, imobilul indiviz care aparține în întregime și pentru fiecare parte dintr'însul și coproprietarului față cu care contractul a fost reziliat. (Cas. I d. 47/909 cu nota lui D. Hozoc, P. R. 199 I 924).

113. — Hotărârea prin care se numește un administrator provizoriu fiind opozabilă terților cari au contractat cu dânsul fără putința pentru ei de a discuta legalitatea numirei, viciul de formă care ar exista în această hotărâre nu se poate invoca față de terții de bunăcredință cari au contractat cu administratorul, în limitele drepturilor acestuia. (Cas. I d. 83/920 P. R. 48 III 922).

114. — Se consideră terțiu cel care n'a figurat într'un proces și nici n'a fost reprezentat.

Cumpărătorul unui imobil după ce se pronunțase în contra vânzătorului său o hotărâre câștigătoare, confirmată în apel dar mai înainte de darea acestei ultime hotărâri, nu este un terțiu. (Jud. Oc. Brabova-Dolj, 15 Maj 1924 cu nota de C. M. Ionescu, P. R. 102 III 927).

115. — Prin terțe persoane se înțeleg acele persoane cari n'au luat parte nici personal, nici reprezentați, cu alte cuvinte, cari pot invoca cu succes maxima : res alios acta. (T. Buzău II s. 340/925, P. R. 5 III 926).

116. — Deși actele autorului nu se pot opune terților achizitori cu titlu particular dela succesorii lui, totuși când e vorba de o transmisiune de drepturi reale, ca se impune ca un fapt juridic și împrumută caracterul de opozabilitate „erga omnes". (T. Ilfov Not. s. 489/929, P. R. 24 III 930).

F. Desființarea convențiunilor.

117. — O parte nu are dreptul, potrivit principiilor de drept comun, să-și desființeze propriul său contract substituindu-se astfel Justiției, care singură este chemată să se pronunțe în conflictele de drept dintre părți. (Cas. III d. 1543/925 cu nota de George Iuliu, P. R. 10 I 926).

G. Interpretarea convențiunilor

118. — Potrivit art. 1312 c. c., clauzele obscure se interpretează în defavoarea vânzătorului, care trebue să se exprime clar și lămurit în privința obligațiunilor luate, considerându-se la caz contrar în culpă. (Cas. III 5 Dec. 1919 cu nota de D. Alexandresco, P. R. 84 III 924 ; T. Vâlcea I s. 359/921 cu nota de N. Puricescu, P. R. 188 III 923).

119. — Judecătorii nu trebuie însă să recurgă la această regulă, decât ca un ultim subsidium, atunci când celelaltle mijloace de interpretare nu-l conduc la dezlegarea clauzei în discuțiune. (Cas. III, 5 Dec. 1919 cu nota lui D. Alexandresco, P. R. 84 III 924).

120. — De asemeni, instanțele de fond nu pot, sub cuvânt de interpretare, să modifice clauzele precise și clare care nu lasă nici o îndoială și să atribue părților o altă intențiune de cât aceia care rezultă din termenii firești ai contractului. (Cas. III d. 95/921 cu nota de H. Aznavorian, P. R. 249 I 922; Cas II, d. 196/925 cu nota de M. Antoniade, P. R. 28 I 926).

121. — Aparține Curții de fond de a decide dacă printr'o scrisoare recurentul a avut intențiunea de a contracta obligația de a vinde în condițiunile stipulate de dânsul, iar determinarea acestei intențiuni, cât timp, ca în specie, se constată că nu se nesocotește o dispoziție categorică nesuceptibilă de vreo interpretare, este făcută în mod suveran.

Deci afirmațiunea Curței de Apel că recurentul a înțeles să se oblige a vinde, scapă controlului acestei Inalte Curți. (Cas. I dec. 852/920 P. R. 47 I 922).

122. — Când clauzele convențiunei sunt obscure sau îndoelnice și este necesară o interpretare spre a determina sensul și întinderea lor, judecătorii fondului au o putere suverană în această privință, și interpretarea ce dau, chiar dacă ar fi eronată sau ar constitui o judecată greșită, scapă de sub controlul Casației. (Cas. II d. civ. 195/921, P. R. 77 III 922; Cas. II d. 92/922 cu nota de G. Sescioreanu, P. R. 112 I 923; Cas. II d. 322/923 cu rezumat de concluzii scrise de T. Stelian, S. Rosental, I. Micescu și N. Alexandrescu, P. R. 65 I 924; Cas. III d. 179/928, P. R. 93 III 928).

123. — Natura unui contract se determină nu după denumirea ce i-au dat-o părțile ci după clauzele ce el cuprinde și care arată intențiunea comună a părților contractante. (Cas. I d. 1210/923 cu nota de N. Mitescu, P. R. 236 I 924; T.Dorohoi s. 137/922 cu nota de D. Hozoc, P. R. 166 II 924).

124. — Intenția părților contractante se poate induce din circumstanțele cari au precedat angajamentul și din acelea în cari a luat naștere. (C. Ap. Buc. IV d. 24/923 cu nota de I. Rosetti-Bălănescu, P. R. 9 II 924).

125. — Interpretarea clauzelor unei convenții se face de instanța de fond în mod suveran, cu condițiunea ca să nu se denatureze caracterul juridic al actului. Această denaturare cade sub censura instanței supreme, atunci când clauza interpretată se prezintă sub o formă clară și nesusceptibilă de mai multe înțelesuri, și în asemenea caz nu este îngăduit judecătorilor fondului ca să modifice înțelesul actului prin substituirea unei presupuse intenții a părților.

Atunci însă, când, din cauza obscurității sau confuziunii termenilor actului, cuprinsul lui poate provoca îndoeli asupra sensului clauzelor, interpretarea unor dispoziții ce se prezintă în acest mod nu mai poate fi privită ca o denaturare, ci ca exercitarea legitimă a dreptului de apreciere care aparține în mod suveran instanțelor de fond. (Cas. II, d. 342/923, cu notă de Eug. Crăciun, P. R. 268 I 924).

126. — Dispoziținea art. 983 c. civ. care dispune că atunci când este îndoială, convențiunea se interpretă în favoarea celui ce se obligă, nu are un caracter imperativ ci constitue o simplă recomandațiune a legiuitorului către judecător pentru interpretarea convențiunilor, a cărei neobservare nu poate da loc la casare. (Cas. II, d. 322/923, cu rezumate de concluzii scrise de T. Stelian, S. Rosental, ș. a., P. R. 65 I 924).

127. — Chestiunea de a se ști dacă o parte a renunțat sau nu la o clauză, edictată în favoarea ei ,este o chestiune da fapt, de atributul severan al judecătorilor fondului, care scapă de sub controlul Curții de Casație, cât timp hotărârea lor e motivată și nu denaturează faptele și probele administrate. (Cas. II, d. 322/923, cu rezumat de concl. scrise de T. Stelian, S. Rosental, I. Micescu și N. Alexandrescu, P. R. 65 I 924).

128. — Convențiunea este legea părților. Nesocotirea ei pune hotărârile instanțelor de fond sub censura Inaltei Curți de Casație. Nu se poate vorbi de denaturarea unei convenții, decât atunci când textul ei e clar. Pentru clauzele confuze, dreptul de apreciere și interpretare a linstanțelor de fond este suveran. (Cas. II, d. 342/923 cu notă de Eug. Crăciun, P. R. 268 I 924).

129. — In ce privește executarea unei convenții,, instanțele de fond nu pot sprijini hotărârile lor pe fapte și argumente invocate din oficiu și nedisentate de părți; căci violează dreptul de apărare și hotărârea e casabilă. (Aceiași decizie).

130. — Instanțele de fond sunt în drept să interpreteze convenția părților pe temeiul probelor administrate și să-și facă convingerea asupra materiei convențiunii, arătând elementele de care s'au servit pentru a stabili intențiunea părților contractante. (Cas. I, d. 2387/924, cu note de D. Gălășescu-Pik, Em. Socor și N. Petrescu, P. R. 132 I 925).

131. — Părțile pot să dea orice calificare juridică convențiunii lor, această calificare însă rămâne fără valoare în ce privește calificarea juridică legală, în cazul când calificarea dată de părți e contrazisă de alte clauze și împrejurări ale contractului. (T. Muscel, s. 19/924, P. R. 10 III 925).

132. — Interpretarea contractelor făcându-se după intențiunea comună a părților contractante, iar nu după sensul literar al termenilor și această intențiune putându-se deduce de judecătorul fondului nu numai din actul ce interpretează, ci și din alte împrejurări conexe, urmează că în speță, instanța de fond a fost în dreptul ei suveran să interpreteze o transacțiune în sensul că ea avea de scop numai amânarea executării unor hotărâri judecătorești, iar nu creiarea unor noui raporturi contractuale între părți. (Cas. I c. chirii, d. 36 bis/925, P. R. 61 III 925).

133. — Stabilirea intenției părților contractante, dedusă din interpretarea convențiunii dintre ele, unită cu împrejurările de fapt ale pricinei, constatate și motivate amănunțit, fiind o chestiune de apreciere de atributul suveran al instanțelor de fond, nu poate fi supusă controlului Inaltei Curți de Casație. (Cas. I, d. 961/925, cu notă de D. Hozoc, P. R. 34 I 926).

134. — Caracterizarea juridică exactă a unui contract cade sub puterea de control a instanței de recurs. (Cas. I, d. 4350/926, P. R. 83 III 927).

135. — In situațiunea interpretării litigioase de către părți a unui act de donațiune, urmează să se stabilească sensul real al actului prin interpretarea voinței comune a părților în momentul confecționării lui. (T. Vâlcea I, d. 50/926, cu notă de Em. Pușcariu, P. R. 47 II 927).

136. — Intenția părților într'o convenție se poate stabili nu numai prin interpretarea clauzelor acelei convenții, ci le se mai poate deduce din împrejurările din care a fost încheiată și modul cum a fost executată. (Cas. I, d. 381/927, cu notă de Tr. Alexandrescu, P. R. 96 I 928; Cas. I, d. 381/927, P. R. 146 III 927; T. Vâlcea I, s. 50/926, cu notă de Em. Pușcariu, P. R. 47 II 927).

137. — Atunci când clauzele unei convențiuni sunt clare și categorice, nu este

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.iini.ro

permis judecătorilor ca sub aparență de interpretare să le denatureze, adică să le modifice înțelesul ori să le refuze efectele lor legale, substituindu-le pretinsa intențiune a părților, după cum rezultă din dispozițiile art. 28 al. 2 din legea Curții de Casație, care spune că prin interpretare să nu se schimbe însuși natura convenției sau să i se denatureze înțelesul clar și vădit neîndoelnic; în cazul însă când clauzele sunt obscure și îndoelnice, a interpretare pentru a determina sensul și întinderea lor este necesară, această interpretare nefiind bine înțeles în funcțiune nu numai de sesul literar al termeilor întrebuințați, dar și de întreg complexul împrejurărilor în care convenția a fost încheiată, și regula de drept după care clauzele îndoelnice sau obscure se interpretă în favoarea debitorului, nu are un caracter imperativ, ci constitue mai mult un sfat dat judecătorilor pentru interpretarea convențiunilor, ei putând să curme îndoiala chiar în favoarea creditorului atunci când au mijloace legale suficiente ca să descopere intenția părței. (T. Iași I, 2 Iulie 1928, cu notă de M. I. Păcurariu, P. R. 59 III 929).

138. — Deși intitulat act de cesiune, instanța de fond poate constata, din analiza tuturor elementelor contractului, că acesta constituę în realitate un împrumut garantat cu gaj. (T. Putna I, s. 54/928, P. R. 28 III 930).

139. — Chestiunea, dacă un contract este sau nu precis, aceasta este o chestiune de interpretare a contractului, de atributul suveran al instanțelor inferioare de fond, care scapă de sub cenzura Inaltei Curți. (Cas. I, d. 2576/930, P. R. 17 III 931).

140. — Jurispr. străină. — In interpretare, judecătorii nu pot să adauge în convenție stipulațiuni sau excepțiuni, cari sunt implicit excluse prin preciziunea și generalitatea termenilor convențiunei. (Cas. Belg. 8 Ian. 1920, P. R. 40 III 922).

141. — Când între diferitele originale ale unui act sub semnătură privată, există deosebiri de redacțiune care fac sensul sau întinderea lor dubioase, tribunalele interpretează actul cercetând intenționea comună a părților.

Când originalul înmânat proprietarului, singur stipulează că proprietarul își rezervă dreptul de reziliere la fiecare trei ani ,a unui contract de nouă ani, această clauză este lipsită de putere probatorie. (Cas. Belg. I 8 Oct. 925, P. R. 80 III 926).

142. — Judecătorul de fond interpretează în mod suveran o clauză echivocă a unui contract de închiriere. (Cas. Belg. 29 April 1926, P. R. 16 III 927).

143. — Afară de cazul când legea dispune altfel, contractul este legea părților și numai în cazul când voința lor nu este clar exprimată, trebuie să se recurgă la prezumțiunile cari reies din locul unde s'a încheiat contractul, sau din locul unde executarea trebuie să aibă loc. (Curtea de Just. Geneva, 28 Febr. 1922, P. R. 76 III 923).

144. — De câte ori se constată, în fapt, că niște titluri la purtător au fost constituite în gaj unui bancher, acest din urmă nu poate dispune de ele contrar dispozițiilor prohibitive ale art. 2078 c. civ. (1689 c. civ. rom.).

Judecătorii au o putere suverană de a interpreta convențiile părților, sub îndatorirea însă de a nu le denatura.

In speță ei au putut decide că toate stipulațiile cuprinse într'un contract sunt legate în mod intim între ele, astfel că fiecare dintr'însele este cauza determinantă a celorlalte, și că ele formează la un loc, după intenția comună a părților, un tot indivizibil, așa că nulitatea uneia din aceste clauze invalidează pe toate celelalte. (Cas. Fr. 8 Aug. 1919, cu notă de D. Alexandresco, P. R. 96 III 924).

145. — Tribunalele au dreptul a căuta, în prevederile contractului și în intenționea părților, care este întinderea și însemnătatea obligațiunei convenite de către aceia dintre ele și care nu a îndeplinit în totul sau în parte obligațiunile luate, precum și a aprecia suveran dacă anularea trebuie să fie pronunțată. (Cas. civ. fr. 8 Ian. 1929, cu notă de D. Cotrutz, P. R. 165 III 930).

146.— In scop de a asigura triumful bunei credințe și al echității, judecătorul se poate imixtia în raporturile contractuale dintre părți și are dreptul să determine prestațiunea și contraprestațiunea în contractele bilaterale, întocmai precum ar fi făcut însăși părțile, dacă ar fi avut în vedere schimbarea împrejurărilor. Acest drept al judecătorului de a modifica unele dispoziții ale convențiunei, — lăsând restul neatins, — este limitat prin următoarele trei condițiuni : a) părțile să voiască a continua contractul; b) să fie aplicat numai cu privire la noile raporturi și obligațiuni, cu totul speciale și excepționale, ocazionate de război; c) să se aibă în vedere și să se echilibreze interesele ambelor părți contractante. (Cas. Germană, 21 Sept. 1920, cu notă de Al. Costin, P. R. 135 III 922).

H. Conflict de legi.

147. — Contractele fiind legea părților, sunt cârmuite de legea țărei la care părțile au înțeles să se supue (autonomia voinței lor).

In speță, de câte ori se stipulează într'un contract intervenit într'o țară supusă legei franceze, între doi supuși englezi, că orice contestații vor interveni între părți cu privire la acest contract, vor fi cârmuite de legea engleză, această din urmă lege este acea aplicabilă. (C. Ap. Africa Ecuat. Franceză, 22 Febr. 1921, cu nota lui D. Alexandresco, P. R. 79 III 927).

148. — Executarea unei obligații este, în genere, cârmuită de legea locului, unde actul care o constată a fost încheiat (lex. loci contractus), afară de cazul când, după obiectul său, în baza unei convenții speciale, obligația ar trebui să fie executată în alt loc.

In acest din urmă caz, lex loci executionis va cârmui tot ce are raport la modul de executare al obligației, precum : plata ei, predarea lucrului, punerea în întârziere și urmările ei în privința riscului și pericolului lucrului datorit, daunelor-interese, etc. (T. St. Etienne, 2 Aug. 1921, cu notă de H., în P. R. 141 III 923, în notă).

149. — Clauza compromisorie nu este oprită de legea engleză, care prevede arbitrajul pentru diferende prezente sau viitoare, și ea nu este contrarie ordinei publice în Franța.

O convenție formată în țară străină între persoane de naționalități diferite, trebuie să producă efect în Franța și se impune tribunalelor franceze, dacă ea nu este contrarie ordinei publice.

In consecință, trebuie să fie condamnat la daune interese un supus englez care refuză să execute prin numirea unui arbitru, convențiunea de arbitraj pe care a încheiat-o. (T. com. Sena-Franța, 28 Iunie 1922, P. R. 105 III 924).

150. — Cu toate că în virtutea principiului „locus regit actum", convențiunile încheiate și prezintate de părți în instanță trebuie să-și primească efectele lor așa cum s'a convenit de părți, dacă s'a respectat legea locului unde au fost încheiate, totuși acele convențiuni nu mai pot produce nici un efect, dacă clauzele lor conțin dispoziții cari calcă legile de ordine publică ale țării unde se cere executarea lor. (T. Ilfov II com. s. 1004/923, P. R. 68 III 924).

151. — Dacă un contract a fost încheiat prin corespondență, „locus contractus" se va socoti locul plecării ofertei și sosirii acceptării, în specie, dreptul român. (T. arb. Român-German, 17 Iunie 1925, P. R. 119 III 926).

Legislația teritoriilor alipite.

152.— **Ardeal.** — Contractul încheiat între părți, iar în parte executat cu predare în folosința favoritului, din cauză că transcrierea în cartea fonduară are a se efectua după moartea transmitentului, nu se poate califica de „contract de ereditare", pentrucă : amânarea transrierii în cartea fonduară nu e condițiune de validitate, ci e determinațiune de timp, ce nu influențează asupra formalităților esențiale. (Cas. I c. Ardeal, d. 1029/921, cu notă de G. Plopu, P. R. 248 i 926).

153. — Intr'un contract sinalagmatic, părțile trebuie să execute obligațiunile de odată ; partea care cere executarea contractului trebuie să se declare din partea ei, gata a executa contractul.

Atunci însă când co-contractantul face aceasta, instanța de fond poate întregi lilpsa din acțiunea lui, enunțând în dispozitivul deciziunei sale, că acesta se obligă a executa convenția în ceiace il privește. (Cas. III c. Ardeal, d. 765/922, P. R. 133 III 923).

154. — Dispozițiunile § 862 c. c. austr. se referă numai la durata valabilității unei promisiuni făcută, dispunându-se aci, că o promisiune făcută de cineva îl obligă pe acesta în răstimpul stipulat pentru comunicarea răspunsului de primire, iar dacă acest răspuns nu s'ar comunica în răstimpul precis, atunci promisiunea se stinge. De aci rezultă, că instanța de apel n'a interpretat greșit acest paragraf, când a anunțat, că din împrejurarea, că intimatul n'a răspuns numai decât și n'a restituit imediat arvuna trimisă de reclamant nu se poate deduce că el ar fi acceptat oferta reclamantului în mod hotărât.

O astfel de acceptare de altfel nici în baza § 863 c. civ. nu se poate constata, deoarece conform celor dispuse în acest articol, voința (în speță, voința de acceptare) se consideră manifestată în mod tacit numai în urma unor astfel de fapte concludente ce cumpănind toate circumstanțele nu lasă nici un motiv rațional de îndoială .(Cas. I, Ardeal, d. 308/922, P. R. 49 III 923).

155. — Potrivit rânduelilor din art. 915 c. civ. austr. interpretarea unui act se face totdeauna în defavoarea părții care l'a redactat, chiar dacă actul ar fi fost semnat de cealaltă parte. (Cas. I Ardeal, d. 1323/923, P. R. 33 III 925).

156. — Când asupra unei părți contractante se exercită o violență morală, consimțimântul său fiind vițiat, ca nu s'a putut obliga valabil și contractul este isbit de nulitate, chiar atunci când persoana care exercita violența, este alta decât beneficiarul contractului. (Cas. I C. Ardeal d. 1647/924, P. R. 60 III 925).

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.iini.ro

157.— In cazul când mai mulți coproprietari vând ca unitate bunul intreg prin act contractual unitar, incapacitatea unuia din contractanți atrage după sine nevaliditatea contractului întreg. (Cas. I Ardeal, d. 1834/924 cu nota de G. Plopu, P. R. 150 I 926).

158.— Potrivit dispozițiunilor art. 916 din cod. civ., dacă o convenție a fost încheiată numai pentru aparență, și se constată că de fapt alta este adevărata convenție, urmează a se aplica normele convenției real stipulată de părți: așa fiind, Tribunalul constatând că o obligațiune a fost numai de a procura vagoane, urmează a examina dacă această convenție este sau nu licită și deci a aplica consecințele ce ar rezulta din natura unor astfel de convenții. (T. Cluj, s. 3889/924, P. R. 5 III 925).

159. — Este licit contractul prin care o persoană se angajează să obțină un avantaj pentru altcineva, dela autoritatea administrativă, în baza unui credit de care s'ar bucura, unei influențe sau unor relațiuni folositoare la acea autoritate.

Stabilind preț pentru solicitările și stăruințele sale, deoarece chiar dacă nu ar exista delictul de conrupțiune sau legislația nu ar prevede pedeapsa traficului de influență, faptul de a influența o autoritate publică administrativă, prin intervenții de persoane cari își pun serviciile, creditul, relațiunile sau autoritatea lor la dispoziție în schimbul unei plăți, este imoral, și contrar ordinei publice, autoritățile administrative trebuind să fie ferite de orice influență atunci când își îndeplinesc îndatoririle lor.

Astfel, în asemenea caz, când contractanții au avut în vedere un scop ilicit sau imoral, convenția este nulă și valorificarea ei nu poate fi cerută în justiție. (T. Sibiu I s. 1065/925, P. R. 77 III 928).

160. — Principiul autonomiei voinței, creatoare de obligațiuni și care exprimă în mod energic pentru convențiunile particulare puterea de lege față de cei cari le-au contractat, este cenzurat în ceeace privește manifestările abuzive ale voințelor individuale prin art. 878 c. c. a., care prevede că sunt nule contravenționile încheiate când obiectul contractului este ilicit.

Prin ilicit se înțelege „ceeace este special prohibit de legi sau cari învederat se opune siguranței, ordinei publice și bunelor moravuri" (art. 26 c. c. ard.). (T. Sibiu I 23 Febr. 1927. P. R. 78 III 928).

161.— Contractele ce se încheie între părți, fiind rezultatul unei prealabile coordonări de voințe, trebuie să aibă o siguranță spre a nu fi desființate decât când una din părți se vede păgubită în dreptul său derivând din acel contract și din cauza unui fapt ocazionat de cealaltă parte, iar nu pentru un capriciu sau simple subtilități. (T. Caransebeș, 2 Nov. 1927, P. R. 66 III 928).

162.— Intrucât urmăritii prin sentința Tribunalului, au fost obligați alternativ, ori a extrada obiectele în natură, ori dacă acestea în parte sau în general nu s'ar găsi în posesiunea lor, să plătească contra-valoarea lor stabilită, și întrucât pârâții în termen de îndeplinire nu au satisfăcut obligația din sentință și nu au uzat de dreptul lor de a alege, urmăritorul nu trebuie să facă în prealabil dovada împrejurării negative că obiectele urmărite în parte sau în general nu se află în posesiunea urmăriților, ci poate uza el de dreptul de alegere pe care îl poate exercita chiar în cursul efectuărei execuțiunei, căci numai atunci va fi în situațiunea de a constata dacă obiectele se găsesc sau nu în posesiunea urmăriților, la a căror predare au fost obligați. (C. Ap. Brașov I d. 1461/928, P. R. 95 III 928).

163. — **Basarabia.** — Nedepunerea garanției de către concesionar ,deși sancționată prin contractul de concesiune, printr'o clauză expresă de reziliere, nu poate atrage rezilierea, când pentru depunerea ei s'a prevăzut un termen neexpirat; ori de câte ori clauza, care prevede termenul depunerii garanției, nu este destul de clară, interpretarea se face în favoarea debitorului concesionar conf. art. 1539 c. civ. rus. (T. Tighina s. 20/921 cu nota de Vasile V. Longhin, P. R. 282 II 926).

164. — Potrivit art. 701 din codul civil rus, ca și în oricare altă lege, voința unei persoane pentru a creia un act juridic trebue să fie liberă și prin aceasta implicit, să fie conștientă sau cu discernământ despre ceiace săvârșește. (C. Ap. Chișinău I, d. 6/923 cu nota de Tr. Alexandrescu, P. R. 193 II 923).

165. — După felul cum se exprimă legea, prin textul menționat, se referă și la voință, care e actul unilateral produs prin hotărârea internă, psihologică de a făptui o operațiune juridică, și la consimțământ care este o unire de voință sau un acord stabilit cu un anume scop urmărit; — ceia ce se mai cere, însă, în principal este ca elementul esențial al voinței să fie manifestat în așa mod în cât să nu fie obținut sub nici o influență străină de natură a aduce vre-o nedumerire în examenul la care poate fi supus mai târziu, dacă va fi contestat. (C. Ap. Chișinău I d. 6/923 cu notă de Traian Alexandrescu, P. R. 193 II 923).

166.— Prin constrângerea determinantă a unui act juridic, se înțelege nu numai violența fizică sau materială, dar și cea morală provocată de amenințările îndreptate contra unei persoane spre a naște în spiritul ei o temere de un rău pe care a nu-l **poată înlătura.** (ac. decizie).

167.— In legiuirile locale basarabene ca și dreptul civil rus, nefăcându-se nici o vorbire de elementul cauzei, în formarea convențiunilor, ne vom raporta la principiile generale ale dreptului romano-bizantin, conform cărora, cauza obligațiunii ce ia dintre părți este obligațiunea luată de cealaltă parte, sau în caz când aceasta n'ar rezulta din convenția părților, atunci se va lua drept cauză a obligației, ceeace cere în proces una din părți.

Obligațiunea descoperitorului de a restitui lucrul găsit, alcătuește o obligațiune legală, numai când a fost găsit pe drum sau uliție publice, conform art. 327 codul penal.

Lucrul găsit în alte împrejurări, dă dreptul descoperitorului de a cere remunerația promisă prin publicitate fără să i se poată opune de proprietarul lucrului, lipsa de cauză ce-și luase a remunera pe eventualul descoperitor. (T. Chișinău I d. 31/923, P. R. 133 III 923).

168.— Principiile legislațiunei ruse, în acord în această privință cu acelea ale codului nostru civil, nu fac distincțiune între violența fizică și violența morală, ambele putând deopotrivă viția consimțământul și tot ce vrea legea pentru ca violența să fie o cauză de anularea unei convențiuni, este ca ea să fie nedreaptă și să se producă în atari condițiuni, încât dat fiind împrejurările și condiția părților să rezulte că contractul s'a încheiat datorită numai unor constrângeri față de cari partea asupra căreia s'a exercitat, nu s'a putut sustrage. (Cas. I d. 318/924, P. R. 152 I 929).

169. — **Bucovina.** — Dacă legiuitorul a vroit să sustragă de la orice înrâurire consimțimântul părților, totuși trebue luat seama a nu se cădea în excesul contrar, anulându-se convențiuni încheiate în condiții normale, pe simpla considerație că o parte ar protesta și ar da aparența că se găsește în vreunul din cazurile prevăzute de textul suscitat. Numai cu correctivul unei serioase aprecieri a faptelor și împrejurărilor cauzei, făcută cu ingrijire de instanțele de judecată, legea își poate atinge scopul său de înalt ordin moral și să facă să domnească cinstea în transacțiunile omenești, fără ca să se perturbeze și să se facă imposibilă orice transacție prin nesiguranța rezultatului ei. (C. Ap. Cernăuți, 26 Dec. 921 cu nota lui D. Alexandresco, P. R. 124 II 923).

170.— Dispoziția paragrafului 4 a art. 879 din codul austriac are de scop ca voința, care leagă pe o parte față de cealaltă, să fie liberă și nesilită; căci acel care contractează sub imperiul unei necesități inevitabile și considerabile, nu poate fi socotit că-și exprimă voința într'un mod liber și reflectat. De aceea, legiuitorul permite de a se sfărâma ceea ce a fost făcut în astfel de împrejurări. (C. Ap. Cernăuți, 26 Dec. 1921 cu nota lui Alexandresco, P. R. 124 II 923).

171. — La principiul pus de art. 919 cod. civ. austriac, aplicabil în Ardeal, după care, în caz de neexecutare a unui contract, partea care nu este în culpă are dreptul de a cere numai îndeplinirea, iar nu rezilierea lui, — aceeași lege, printr'un text ulterior (art. 1155), prevede o excepțiune în ce privește contractele de servicii și lucrări, arătând că cel însărcinat cu lucrări sau servicii, are drept la desdăunare, dacă fiind gata a le îndeplini, a fost împiedecat din vina celeilalte părți, ceeace inseamnă că, în atare caz, legea derogă de la art. 919, admițând virtual rezilierea contractului cu daune. (Cas. III, d. 830/931, P. R. 70 III 931).

I. Studii, recensii și note.

172.— Convențiunile aleatorii în legislația civilă românească de Constant Ionescu, (P. R. 25 IV 926).

173.— Teoria voinței în materie de consimțimânt, de Ion Gr. Dimoftache. (P. R. 121 IV 929).

174.— Actul juridic cu sine însuș, de René P. Râmniceanu. (P. R. 126 IV 929).

175.— Contractul între absenți și prezenți, de C. N. Toneanu. (P. R. 130 IV 929).

176.— Beția este o cauză de anularea contractelor? de Iancu D. Constantinescu (P. R. 5 IV 929).

177. — Viciile de consimțimânt ca aplicațiuni ale noțiunei de cauză, de Eug. A. Barasch. (P. R. 57 IV 929).

178.— Le principe de la bonne foi (Fr. Gorphe) resensie de I. Bursănescu. (P. R. 63 IV 929).

179. — Responsabilitatea delictuală și responsabilitatea contractuală, de Mircea Durma (P. R. 4 IV 930).

180.— La notification de la volonté (Mircea Durma) recensie de Marcu Cohin (P. R. 61 IV 931).

181.— Soluțiuni jurisprudențiale cu privire la clauzele de inalienabilitate convenționale și testamentare de Constant Ianescu (P. R. 94 IV 931).

182. — Cause du obligations. — De la... (H. Capitant) recenzie de Al. C., (P. R. 19 IV 923).

183.— L'inégalité des prestations dans les contrats (Dan Andronescu) recensie

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.iini.ro

de N. A. Ionescu (P. R. 71 IV 923).

134.— Le fondement juridique de la lésion dans les contats (E. Demontés) recensie de M. Ghelmegeanu, (P. R. 41 IV 924).

185.— Comment se font les erreures judiciaires (G. Guilhermet) recensie de I. Bursănescu (P. R. 57 IV 924).

186.— L'aléa dans les contrats (Raymond Kahn) recensie de I. Bursănescu (P. R. 54 IV 926).

187.— Clauses manuscrites et clauses imprimée (E. H. Perreau) recensie de I. Bursănescu (P. R. 40 IV 928).

188.— Les clauses de non résponsabilité (P. Esmein) recensie de I. Bursănescu (P. R. 71 IV 928).

189.— Les mobiles dans les actes juridiques du droit privé (L. Josserand) recensie de Eug. Petit (P. R. 78 IV 928).

190.— La violence comme vice du contrat et du consentement. (Nicolae Al. Iuca) recensie de Eugen A. Barasch. (P. R. 126 IV 930).

191.— Les clauses de non-responsabilité (Ilie Cassvan), recensie de Marcu R. Cohin (P. R. 159 IV 931).

192. — Richternacht und vertragsinhalt (dr. Heinrich Titze) recensie de Al. Costin (P. R. 11 IV 923).

193.— Unerscwinglichkeit der Leistung (dr. Herman Klang), recensie de Al. Costin (P. R. 44 IV 923).

194. — Studiu critic asupra proiectului de lege intitulat: Codul obligațiunilor și contractelor (Al. Oteteleșianu), recensie de I. L. Georgescu (P. R. 141 IV 931).

195.— Faute contractuelle, faute delictuelle, cas foriuit, de Henri Capitant (P. R. 12 IV 931).

196.— A se vedea: Achiesare, Acțiune în anulare, Contracte nenumite, Dol. Eroare, Impreviziune, Interdicție, Obligațiuni, Violență.

CONVENȚIUNE INTERNAȚIONALA.

1.— Il nuovo codice penale italiano e le convenzioni internazionali, de Ugo Alossi (P. R. 22 IV 931).

2.— Convenția de la Berna, v. Transport.

3.— Convenția de la Haga, v. Divorț, Legi, Impreviziune, Rechiții, Termene.

4.— Convenție de la Paris (1855), v. Naționalitate; (1858) idem.

5.— V. Tratate.

CONVENȚIUNE MATRIMONIALA.

(Art. 932 ș. u. 1161, 1223—1293 C. Civ).

CUPRINS:

A. *Regimul de drept comun (1—11).*
B. *Regimul dotal (12—14).*
I. Capacitatea părților (15—22).
II. Forma și cuprinsul contractului:
1. *publicitatea (23—42).*
2. *declararea regimului dotal (43—57).*
3. *sarcinile și condițiile dotei (58—61).*
III. Executarea contractului dotal (62—64).
IV. Bunuri dotale (65—74).
V. Drepturile soților:
1. *soțul dotal (75—83).*
2. *soția dotală (84—91).*
VI. Caracterul dotei în timpul căsătoriei.
1. *Prohibirea constituirii sau modificării dotei (92—94).*
2. *Inalienabilitatea dotei (95—106).*
Clauze de întrebuințare și reîntrebuințare (107—114).
Lipsa întrebuințării; consecințe (115—116).
Responsabilitatea terților (117—119).
Excepții la inalienabilitate (120).
a) Excepții convenționale (121—122).
b) Excepții legale (cu autorizarea soțului):
Căpătuirea copiilor (123—131).
c) Excepții legale (cu autorizarea justiției) (132—137).
Înstrăinarea fără forme legale (138—140).
Schimbul imobilului dotal (141—146).
3. *Neurmărirea bunului dotal (147—154).*
VII. Restituirea dotei (155—159).
VIII. Destiințarea convenției matrimoniale (160—162).
C. *Regimul comunității de bunuri (163—164).*
D. *Legislația teritoriilor alipite (165—176).*
E. *Studii, recensii și note (177—179).*

A. Regimul de drept comun.

1.— In legislația română, spre deosebire de cea franceză (art. 1393 c. c. fr) regimul de drept comun este acela al separațiunei bunurilor. (C. Ap. Buc. d. 202/920 cu nota de H. Aznavorian, P. R. 41 II 922; C. Ap. Buc. d. 203/920, P. R. 27 III 922).

2.— Prin urmare numai când soții, în conformitate cu dispozițiile art 1227 c. civ., declară în contractul lor de căsătorie că adoptă regimul dotal, asociația conjugală, în privința averilor, se va regula intru toate după cele prescrise în capitolul dotei. (C. Ap. Buc. I dec. 202/920, cu nota d-lui H. Aznavorian, P. R. 41 II 922).

3.— Regimul legal de drept comun este cel dotal, parafernalitatea existând numai atunci când nu s'a făcut convenție matrimonială, sau când părțile au specificat anume adoptarea regimului parafernal. (Jud. Herța-Dorohoi, 20 Iulie 1925 cu nota de T. Scriban, P. R. 256 II 925).

4.— Convențiile de dotalitate trebuie să fie interpretate într'un sens restrictiv. (T. Caen Fr. 4 Aprilie 1922 cu nota de H în P. R. 78 III 926).

5.— Când există dubiu asupra înțelesului unei clauze de dotalitate dubiul se interpretează în contra dotalității. (C. Ap. Buc. II d. 199/927, P. R. 5 III 928).

6.— și în privința parafernalității averii. (C. Ap. Buc. IV, 17 Dec. 1930 cu nota de Dim. G. Maxim, P. R. 226 II 931; T. Caen-Fr. 4 April 1922, cu nota de H. în P. R. 78 III 926).

7.— In lipsă de contract, regimul matrimonial al soților este supus legei domiciliului, după voința lor presumată de a se supune legilor țării unde și-au fixat principala lor stabilire.

Soții sunt deci supuși regimului comunității legale de bunuri dacă s'au înscrat și fixat în Franța, și lichidațiunea acestei comunități trebue să se opereze conform prescripțiunilor legei franceze. (T. Saintes, Fr. 7 Mart 1922, cu nota de S. Krainic, P. R. 101 III 923).

8. — Alegerea regimului căruia trebuiesc supuse bunurile și interesele civile ale soților, depinzând de voința lor, decizia care constată că doi soți de naționalitate italiană s'au căsătorit înaintea unui ofițer de stare civilă francez, fără să fi făcut vreo rezervă bazată pe calitatea lor de străini, că unirea lor nu a fost precedată de nici un contract matrimonial, că venise în Franța fără gând de a nu se mai întoarce în țara lor, cu intențiunea de a-și fixa domiciliul lor definitiv și că au locuit acolo încontinu până la decesul soțului, a putut, apreciind în mod suveran aceste circumstanțe, să vadă în ele dovada că numiții soți străini au avut intenția de a se căsători sub regimul legilor franceze și că, prin urmare, au adoptat regimul comunității legale. (Cas. Req. Fr., 7 Aprilie 1925, P. R. 31 IV 927).

9. — De câte ori doi Francezi s'au căsătorit în străinătate, fără contract matrimonial, determinarea regimului lor matrimonial atârnă de intenția lor presupusă. (T. civ. Valognes-Fr., 16 Martie 1921, P. R. 7 III 923).

10. — Există prezumție că soții au înțeles să se refere la legea locală, de câte ori ei au avut înainte și după căsătorie, domiciliul lor în țara străină în care căsătoria a fost celebrată. (T. civ. Valognes-Fr., aceiaș hotărâre).

11.— Deși determinarea regimului matrimonial, la care au înțeles a se supune soții străini căsătoriți în Franța, fără contract, a dat loc, în dreptul internațional privat, la diverse opiniuni, totuși nu mai puțin adevărat este că voința părților trebue să fie interpretată după împrejurările fiecărei cauze spre a decide la ce regim matrimonial ele au înțeles să se supună, de câte ori n'au manifestat în mod expres voința lor, în această privință. (T. Boulogne sur Mer-Fr., 20 Dec. 1921 cu nota lui D. Alexandresco, P. R. 40 III 923).

B. Regimul dotal.

12. — Uzufructul legal al soțului dotat, spre deosebire de cel convențional, nu este creat în folosul exclusiv al acestuia ci pentru a surveni la sarcinile căsătoriei. (C. Ap. Buc. IV, d. 158/928, P. R. 3 III 931).

13. — Declarația de constituire a dotei poate emana și dela altul decât proprietarul bunului afectat dotei. Pentru ca acest bun să devie dotal, este suficient ca soția și soțul să declare că îl primesc ca dotă dela constituitorul zestrii chiar când bunul aparține soției. (C. Ap. Buc. IV, d. 24/923, cu notă de I. Rosetti-Bălănescu, P. R. 9 II 1924).

14. — Terții n'au calitatea a invoca lipsa dotalității față de o constituire de dotă efectuată în asemenea condițiuni. (Aceiaș decizie).

I. Capacitatea părților.

15. — Cauza de nulitate a convenției matrimoniale pentru minoritatea uneia din părțile contractante, nu poate fi invocată decât de incapabilul în favoarea căruia legiuitorul a creiat-o, conform principiului general admis în materie de convențiuni prin art. 952 c. civ., principiu dela care legiuitorul nu a derogat prin art. 1231. (C. Ap. Constanța, dec. 32/920, cu nota d-lui N. Corodeanu, P. R. 49 II 930).

16. — Față cu termenii art. 1231 c. civ., care condiționează validitatea contractului matrimonial, făcut de minor, de îndeplinirea unor anume cerințe și dat fiind caracterul solmen al acestui act, care fixează condițiunea juridică a soților, sub raportul averii dotale, nu numai între soți dar și față de terții, urmează că viițiile unui asemenea contract, rezultând din nesatisfacerea cerințelor art. 1231 c. civ., ca și acela ce ar rezulta din călcarea oricărei alte formalități sau prohibițiuni relative la aceste contracte, sunt sancționate toate printr'o nulitate absolută, care nu poate fi acoperită ulterior și care poate fi deci invocată și de terții interesați, cărora contractul matrimonial le este opozabil. (Cas. I, d. 599/921, cu

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.iini.ro

notă de St. Marinescu-Bolintin, P. R. 173 I 926; T. Teleorman I, s. 203/926, P. R. 155 III 926).

17. — Potrivit art. 1231 c. civ. minorul care este capabil a se căsători, este capabil a face orice convenţiuni relative la contractul său de căsătorie. Aceste convenţiuni însă sunt valabile numai dacă a fost asistat la facerea lor de persoanele al căror consimţimânt e necesar pentru validitatea căsătoriei.

După art. 131 c. civ. băiatul sau fata care nu au vârsta de 21 ani, nu se pot căsători fără consimţimântul tatălui şi mamei, iar în caz de desbinare, consimţimântul tatălui este suficient şi aceasta în virtutea dreptului de putere maritală şi părintească.

Or, în speţă, consimţimântul mamei deşi este necesar pentru celebrarea căsătoriei, însă nu şi pentru validitatea ei, din moment ce opunerea ei nu poate să producă nici un efect, când există acel al tatălui şi mai ales când el este acela ce a constituit dota, fiindcă consimţimântul acestuia trebuie să prepondereze, când ambii soţi sunt în viaţă. (T. Dorohoi, s. 212/924, cu notă de M. Ghelmegeanu, P. R. 241 II 926).

18. — Un act dotal încheiat cu un minor are nevoie de ratificarea acelorași persoane cari fac valabilă căsătoria minorului. (Cas. I, d. 3876/926, cu notă de N. Georgean, P. R. 107 I 928; aceiaş, P. R. 1 III 927).

19. — Ratificarea trebuie făcută până în momentul confecţionării actului, iar nu mai târziu. (v. supra).

20. — Nulitatea actului dotal încheiat de un minor, rezultând din lipsa ratificării din partea persoanelor cari fac valabilă căsătoria, fiind absolută, poate fi invocată şi de terţi. (Cas. I, d. 3879/926, cu notă de Al. Băicoianu, P. R. 46 I 923; v. şi supra).

21. — Faptul că părintele ia parte la contractul de căsătorie a minorului, nu implică o ratificare a contractului matrimonial consimţit de minor singur.

Nulitatea actului este absolută, putând-o invoca şi terţii. (C. Ap. Buc. II 25 Ian. 1926 ,cu notă de Traian Scriban, P. R. 147 III 926).

22. — Când un minor face un act matrimonial fără asistenţa celor ce trebuie să-l asiste la căsătorie, fiind vorba de o derogare dela dreptul comun, lipsa acestei formalităţi atrage nulitatea radicală a contractului dotal. (T. Teleorman I, s. 208/926, cu note de I. Bursănescu şi Tr. Scriban, P. R. 21 III 927; aceiaş, P. R. 155 III 926).

II. Forma şi cuprinsul contractului.
1. Publicitatea.

23. — Obligaţiunea impusă de lege prin art. 708 pr. civ., a transcrierii convenţiilor matrimoniale într'un registru anume destinat pentru aceasta, nu este decât un mijloc de publicitate menit să aducă la cunoştinţa celor de-al treilea conţinutul acelor convenţii, în scopul de a-i pune la adăpost să contracteze asupra unor bunuri lovite de indisponbiilitate prin adoptarea regimului dotal. (Cas. I, dec. 48/919 ,cu nota d-lui Alex. Spineanu, P. R. 104 I 922).

24. — Din combinarea art. 1228 c. civ. şi art. 708 pr. civ., rezultă invederat că formalitatea transcrierii este sub pedeapsă de nulitate. Deşi nu poate fi vorba de o nulitate radicală a actului, formalitatea transcrierii nefiind cerută pentru validitatea consimţimântului între soţi, totuşi întrucât legea o cere în vederea apărării intereselor celor de al treilea, urmează că convenţiunea matrimonială trebue privită ca inexistentă faţă de dânşii cât timp nu s'a îndeplinit cerinţele prevăzute expres de lege în interesul lor. (Cas. I, d. 48/919, cu notă de Al. Spineanu, P. R. 104 I 922; C. Ap. Galaţi I, d. 110, cu notă de V. Poltzer, P. R. 59 II 931; T. Buzău II, s. 49/927, cu notă de Eug. Petit, P. R. 212 II 927).

25. — Opozabilitatea actelor dotale faţă de terţii achizitori nu există decât numai în urma transcrierii speciale a convenţiilor matrimoniale prevăzută de art. 708 pr. civ., căci numai prin acest mijloc de publicitate ei pot fi în măsură să cunoască condiţiunea juridică a bunurilor femeii, supuse regimului dotal. (Cas. I, d. 1214/925, cu notă de Hugo Friedman, P. R. 46 I 926).

26. — Formalitatea din art. 708 pr. civ., de ordine publică, nu poate fi înlocuită prin trecerea actului dotal în registrul de mutaţiuni, trascriere ordonată de lege prin art. 612 pr. civ. când dota cuprinde nemişcătoare, şi care transcriere nu este decât aceea ordonată de lege pentru toate actele translative de proprietate sau constitutive de drepturi reale, având de scop a aduce la cunoştinţa terţilor strămutarea proprietăţii dela constituitorul dotei la înzestrat. (Cas. I, d. 1214/925, cu notă de Hugo Friedman, P. R. 46 I 926).

27. — Inlocuirea transcrierii în registrul de foi dotale a tribunalului domiciliului bărbatului, prin cunoaşterea actului dotal de către terţi, fie din registrul de mutaţiuni, fie în orice alt mod, nu este compatibilă cu sistemul de publicitate admis de legiuitorul nostru, după care reaua credinţă a terţilor, adică cunoştiinţa lor despre existenţa unui act netranscris, nu este o piedică pentru dânşii de a se prevala de lipsa de transcripţiune, principiu consimţit prin art. 723 pr. civ. aplicabil pentru identitatea de motive şi la publicitatea convenţiunilor matrimoniale. (Cas. I, d. 1214/925, cu notă de H. Friedman, P. R. 46 I 926).

28. — Dispoziţiunea din art. 708 pr. civ., ca actul dotal să fie trecut în registrul de foi dotale a tribunaului domiciliului bărbatului, nu contitue o condiţie de validitatea actului dotal între soţi, ci este o formalitate de publicitate edictată în scopul de a aduce la cunoştinţa terţilor existenţa actului şi de a face ca el să le fie opozabil. (Cas. I d. 1214/925, cu notă de H. Friedman, P. R. 46 I 926; C. Ap. Galaţi I, d. 110, cu notă de V. Poltzer, P. R. 59 II 931).

29. — Convenţiunile matrimoniale, fixând în mod definitiv caracterul juridic al averii dotale şi drepturile respective ale soţilor, publicitatea lor interesează atât creditul acestora cât şi pe terţii, cărora asemenea convenţiuni făcute în conformitate cu legea, le sunt opozabile; deaceea legiuitorul a căutat a da o întinsă publicitate acestor convenţiuni prevăzând transcrierea lor într'un registru special pentru foi dotale, în conformitate cu art. 708 şi următorii pr. civ. (Cas. I, d. 2140/925, P. R. 49 III 926).

30.— Aceasta fiind modul de publicitate organizat de lege pentru convenţiunile matrimoniale, urmează că lipsa transcripţiunii actului dotal în registrul special, nu poate fi înlocuită prin trecerea lui în registru pentru mutaţiunile de proprietate, nefiind acesta registrul prevăzut de legiuitor pentru a-l semnala terţilor şi pentru a imprima bunului caracterul şi efectele dotalităţii. (Ac. dec.).

31.— Conform dispoziţiunilor legii măsurilor excepţionale, persoanele căsătorite în Moldova vor putea autentifica actul dotal la reşedinţa soţului, iar formalitatea transcrierii va rămâne suspendată o lună după încheierea păcii, căci dispoziţiunile lor speciale relative la suspendarea obligaţiunii transcripţiunilor cuprise în legea măs. excepţionale derogă dela dispoziţiunile generale din legea dela 20 Decembrie 1914. (C. Ap. Craiova II, d. 142/925, cu notă de D. Polichron. P. R. 225 II 925).

32.— Prin urmare, când un act dotal, autentificat la Iaşi de către doi soţi căsătoriţi, pe vremea războiului, în Moldova, şi transcris acolo, n'a mai fost transcris conform disp. proc. civ. la domiciliul soţului, o lună după încheierea păcii, averea constată printr'însul nu e dotală şi deci înstrăinaea ei devine valabilă (ac. dec.).

33. — Dacă este exact în drept că atunci când părintele a înzestrat pe fiică-sa, fără act dotal în regulă, nu mai poate cere restituirea bunurilor cu cari a înzestrat-o, deoarece el n'a făcut decât a executat o obligaţie naturală, — ce odată executată nu se mai poată repeta, — totuş de aci nu urmează că fiica astfel înzestrată, care ar putea opune cu succes această excepţie tatălui înzestrător, ar putea-o opune şi terţilor persoane. Cum raporturile de obligaţii nu sunt opozabile terţilor, faţă de aceştia transmiterea bunurile constituite zestre nu ar fi operantă decât prin mijlocul unui act dotal, legalmente întocmit şi transcris; căci în lipsa unui asemenea act solemn, înzestrarea se consideră neexistentă faţă de terţii dobânditori ai bunurilor constituite zestre. (T. Buzău II, s. 294/926, P. R. 89 III 927).

34. — Dacă fiica înzestrată ar poseda un act dotal transcris prin care i s'a constituit dotă un imobil, acel act nu ar putea fi opozabil terţilor cari au obţinut prin o transcriere anterioară drepturi reale asupra imobilului constituit dotă, căci actul dotal nu poate fi opus unui terţiu, decât dacă a fost transcris anterior titlului de transmisiune al terţiului dobânditor — art. 712 pr. civ. 1602 cod. civ — (Trib. Buzău II, s. 294/926, P. R. 89 III 927).

35. — Un contract dotal e perfect valabil ,faţă de constituitorii de zestre, de soţi şi chiar faţă de terţele persoane în caz de violenie din partea acestora, deşi nu s'a transcris în registrul de foi dotale special al Tribunalului. Nulitatea din cauza lipsei de publicitate, este prescrisă pentru opozabilitatea lui faţă de terţiile persoane.

Nulităţile prevăzute de art. 1231 şi 1228 c. civ., atunci când un minor la facerea contractului dotal nu e asistat şi de persoanele obligatorii la căsătorie, sunt nulităţi absolute de plin drept; iar nu relative, adică ele se pot invoca de ori persoane. (T. Teleorman I, s. 203/926, P. R. 155 III 926).

36. — Deşi legea, prin art. 708 şi 712 c. proc., civ., arată că atunci când dota cuprinde şi imobile, actul dotal are a se transcrie nu numai în registrul special de foi dotale dela tribunalul domiciliului soţului, ci şi în registrul de transcripţiuni dela tribunalul situaţiunei imobilului, totuş, lipsa acestei din urmă transcripţiuni nu ridică imobilului dotal caracterul dotalităţei. Intr'adevăr, lipsa de transcripţiune în registrul de mutaţiuni al tribunalului situaţiunei imobilului nu poate fi invocată decât de terţii, cari au contractat cu înzestrătorul, iar nu şi de terţii cari deţin drepturile lor asupra imobilului dela înzestraţi. (Cas. I, d. 595/927, cu notă de I. Rosetti Bălănescu, P. R. 51 I 928).

37. — Un act dotal netranscris la tribunalul domiciliului bărbatului nu este opo-

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.iini.ro

zabil terților, și, în consecință, față de ei averea constituită dotă este considerată ca avere parafernală, deoarece, atunci când contractează cu soții, terțele persoane nu sunt îndatorate de lege să cerceteze decât registrul foilor dotale dela tribunalul domiciliului bărbatului. Chiar dacă terții au luat cunoștință pe altă cale de dotalitatea averei, actul dotal nu le poate fi opozabil. (T. Buzău II, s. 49/927, cu notă de Eug. Petit, P. R. 212 II 927).

38. — O dotă sau donațiune fiind acte solemne, nu pot exista decât numai dacă sunt făcut în formele cerute de lege; aceasta se întâmplă chiar pentru înzestrarea făcută copilului de către părinte, c urmare a unei obligații naturale. (T Dâmbovița II, s. 228/927, cu notă de Hariton Udrea, P. R. 176 II 929).

39. — Din combinarea art. 1228 c. civ. și 708 pr. civ. reesind în mod expres că formalitatea transcrierei este cerută sub pedeapsă de nulitate, consecința este că intimații nu mai pot opune dotalitatea și că soția este presupusă că s'a căsătorit fără contract, că a fost deci capabilă să se oblige după dreptul comun. (T. Tecuci, 6 Oct. 927, P. R. 78 III 928).

40. — Actul dotal întocmit la Tulcea în 1874, urma a fi confecționat cu respectarea formelor prevăzute de legile otomane ; nu se poate dar invoca în privința lui violarea prevederilor legii române chiar în materie de transcripțiune. (Cas. I 25 Ian. 1928, cu notă de Al. Velescu, P. R. 99 I 931).

41. — Potrivit art. 711 pr. civ., când actul dotal conține numai avere mobiliară, actul dotal va trebui să fie transcris în registrul special de foi dotale dela domiciliul soțului; dacă zestrea constituită conține și imobile sau numai imobile, potrivit art. 712 pr. civ., transcrierea trebuie făcută de două ori: una în registrul special de foi dotale, la domicililul soțului și alta în registrul de transcripțiuni la tribunalul situațiunii imobilului; aceasta rezultă în mod clar din redactarea dată de legiuitor, art. 712, prin întrebuințarea conjucțiunii „și": dacă dota cuprinde nemișcătoare „actul se va transcrie „ și" prin tribunalul locului unde ele sunt așezate". (C. Ap. Galați I, d. 110, cu notă de V. Poltzer, P. R. 59 II 931).

42. — Această formalitate a îndoitei transcrieri, când e vorba de imobile, este obligatorie atât în ipoteza când dota i-a fost constituită de un altul, și aceasta pentrucă legea nu distinge. (C. Ap. Galați I, d. 110, cu notă de V. Poltzer, P. R. 59 II 931).

2. Declararea regimului dotal.

43. — Din termenii art. 1234 c. civ. rezultă că adoptarea regimului dotal deși trebuie să fie expresă, totuși nu e nevoie de întrebuințarea unor termeni sacramentali, ea putând să reiasă din intenția indubitabilă a părților. (C. Ap. Buc. d. 203/920, P. R. 27 III 922; C. Ap. Buc. I. d. 202/920, cu notă de H. Aznavorian, P. R. 41 II 922).

44. — sau din totalitatea clauzelor cari să exprime o manifestare de voință și cari să excludă orice dubiu. (T. Vâlcea I, s. 206/930, cu notă de R. Râmniceanu. P. R. 204 II 931).

45. — sau din expresiuni echivalente sau cuvinte neîndoelnice. (C. Ap. Buc. III, d. 78/924, cu notă de Dim. Maxim, P. R. 68 II 924).

46. — sau din cuprinsul actului. (C. Ap. Buc. IV, d. 24/923, cu notă de I. Rosetti Bălănescu, P. R. 9 II 924).

47. — sau din termenii actului. (T. Buzău II, s. 49/927, cu notă, de Eug. Petit, P. R. 212 II 927).

48. — din titlul și termenii întrebuințați. (J. Oc. Herța-Dorohoi, 20 Iulie 1925, cu notă de T. Scriban, P. R. 256 II 925).

49. — din expresiuni echivalente sau din diferite clauze ale convențiunei matrimoniale. (C. Ap. Craiova I, 23 Dec. 1927 ,cu notă de Dem. Polichron, P. R. 129 II 928).

50. — în fine, din constituirea de dotă în vederea căsătoriei, din evaluarea trusoului cu specificarea că prețuirea nu face vânzare, din calitatea de militar a viitorului soț, din transcrierea în registrul de foi dotale; iar cunoașterea acestui caracter rezultă din efectuarea cu formele cerute de legea agrară a vânzărei moșiei și depunerea primei rate de preț ca fond dotal. (C. Ap. Buc. II, 17 Oct. 1928, cu notă de Al. Velescu și A. Schatz, P. R. 107 II 929).

51. — Declarația cuprinsă în actul dotal că „se dă femeii ca dotă" un imobil oarecare, nu atrage după sine adoptarea regimului dotal. (Ap. Buc. I, dec. 202/920, cu nota d-lui H. Aznavorian, P. R. 41 II 922).

52. — Regimul dotal după legea noastră este un regim excepțional, astfel că existența lui trebue să rezulte dintr'o clauză, contrariu averea trebuie socotită ca parafernă conform art 1283 c. civ. care decide că toată averea care nu e dotală e parafernală, sau avere extra dotală, regimul legal sau de drept comun fiind al separațiunei de bunuri. (T. Dojl II, jurn. 13169/922, P. R. 39 III 923).

53. — In sistemul codului civil român, deși regimul dotal e reglementat, nu se poate spune că există regim dotal decât atunci când soții au declarat în contractul lor de căsătorie că adoptă acest regim, fiindcă numai astfel soțul are dreptul administrațiunei bunului care devine inalienabil.

Când deci se constată că prin convenția matrimonială nu s'a constituit dotă un bun imobil ci s'a făcut o donație în vederea căsătoriei, acest imobil nu e supus restricțiunilor bunurilor dotale. (T. Constanța I, s. 44/923, cu notă de D. C. Eftimie, P. R. 162 II 928).

54. — Dacă s'a făcut contract de dotă, regimul matrimonial legal este cel dotal, atât timp cât clauzele contractului nu desmint titlul convenției, în care, dacă s'a scris că se constitue dotă, aceasta e suficient ca să fim în fața unei adoptări de regim total. (Jud. Herța-Dorohoi, 20 Iulie 1925, cu notă de Tr. Scriban, P. R. 256 II 925).

55. — Regimul dotal fiind contrar interesului general, este un regim de excepție, și ca atare de strictă interpretare, de unde rezultă că voința părților, de a se supune acestui regim, trebuie să fie clar exprimată și orice dubiu se interpretă în favoarea parafenalității, care este regimul de drept comun. (C. Ap. Buc. II, d. 131/928 P. R. 139 III 928).

56. — Spre a se putea determina legea la care părțile au înțeles să se supună în mod tacit, în lipsa unei convenții exprese din partea lor (adică : legea lor națională, legea domiciliului matrimonial sau a locului celebrării căsătoriei), judecătorii trebuie să se refere la împrejurările cauzei, presupunând că soții au înțeles să se supună legii pe care ei o cunoșteau mai bine. (T. Boulogne sur Mer-Fr. 22 Dec., cu nota lui D. Alexandresco, P. R. 40 III 923 și supra Nr. 7).

57. — Când soții au aceiaș naționalitate, sunt presupuși că au înțeles să se refere la regimul legal admis de legea lor națională. Astfel, doi soți, din care bărbatul este scoțian iar femeia engleză, cari s'au căsătorit în Franța înaintea consulului englez, fără contract matrimonial, sunt presupuși că au adoptat regimul de separare de bunuri, aplicabil atât în Scoția cât și în Anglia, dacă căsătoria a fost contractată fără redactarea unei convenții matrimoniale. (T. Boulogne sur Mer-Fr., 22 Dec. 1921, cu nota lui D. Alexandresco, P. R. 40 III 923).

3. Sarcinile și condițiile dotei.

58. — Conf. art. 826 c. civ., condițiunile potestative sunt licite în convențiunile matrimoniale. Inzestrătorul poate stipula, de pildă, că va fi liber a relua imobilele constituite dotă, cosemnând contra-valoarea lor, ca fond dotal, la Cassa de Depuneri. Fiind însă o excepție la principiul irevocabilității donațiunilor, această dispoziție este de strictă interpretare, pentru a fi valabil, actul de restituire a unuia din imobilele dotale către înzestrător va trebui să respecte cu stricteță condițiunile actului dotal. Altfel, s'ar viola principiul imutabilității dotei, cu sancțiunea nulității absolute, care se poate invoca de orice interesat. (C. Ap. Buc. I, d. 124/922, cu notă de Eug. Crăciun, P. R. 268 I 924).

59. — Terțiul constituitor al dotei, afectată de o sarcină de întreținere, poate în mod valabil să urmărească creanța sa, care grevează dota, cu atât mai mult cuvânt, cu cât, creditorul donator este îndreptățit a revoca liberalitatea, pentru neîndeplinirea de sarcini din partea dăruitului. (C. Ap. Craiova, d. 218/924, cu notă de D. Polichron, P. R. 257 II 924).

60. — Deși, în principiu, dota constituită de un terț nu poate fi urmărită de creditorii soției, fie anteriori fie posteriori, toutș, când datoria a fost pusă în sarcina dotei prin însuș contractul dotal, stipulația de reînstrăinare nu împiedică urmărirea. (C. Ap. Craiova, d. 218/924, cu notă de D. Polichron, P. R. 257 II 924).

61. — Constituirea de dotă făcută de tată și mamă cu imputație mai înâiu asupra succesului celui care va muri cel dintâi, și subsidiar asupra succesiunii supraviețuitorul soț, are drept consecință legală de a face să se considere ca singur constituitor soțul care moare întâiu, și să oblige pe donatar a raporta la succesiunea sa dota în întregime, cu dobânzile ei, sub rezerva totuși că dacă partea ereditară a donatorului în această succesiune este inferioară în momentul raportului, soțul supraviețuitor să-i țină seamă de diferență ,din cauza obligației ce datorește, rămânând ca și el să facă a se raporta la propria sa succesiune sumele ce va fi debursat. (Cas. civ. Fr., 28 Nov. 1922, P. R. 43 IV 924).

III. Executarea contractului dotal.

62. — Actele dotale fiind cârmuite cumulativ de dispoziținile procedurei civile și de legea de autentificare, sunt susceptibile de învestirea cu formula executorie. (Cas. I. d. 258/929, cu notă de Vasile Teodorescu, P. R. 132 I 929; Cas. II 22 Mai 1929, cu notă de Vasile Teodorescu, P. R. 143 I 931).

63. — și prin consecință, executabile după normele dreptului comun, fără a fi nevoie de o acțiune principală pentru realizarea dreptului ce decurg dintr'insele pentru părți. (Cas. I, d. 258/929 cu notă de Vasile Teodorescu, P. R. 132 I 929).

64. — Constituitorul poate fi executat pe cale silită de către înzestrată, care e dispensată de introducerea unei acțiuni principale, după dreptul comun în preda-

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.iini.ro

rea dotei. (Cas. II, 22 Mai 1929, cu notă de Vasile M. Theodorescu, P. R. 143 I 931).

IV. Bunuri dotale.

65. — Un act dotal, în care se constitue un teren drept dotă, nu este opozabil terților achizitori, dacă locul constituit dotă nu-i bine individualizat. (Cas. I. d. 2059/926, P. R. 145 III 926).

66. — Constituirea de dotă care cuprinde și bunurile viitoare ale soției, se raportă numai la acele bunuri cari ar reveni soției cu titlul gratuit în timpul căsătoriei, căci pe acestea are menirea a le păstra regimul restrictiv dotal, nu însă și bunurile cumpărate cu bani dotali, căci acestea nu devin dotale decât prin subrogare, în condițiunile art. 1247 c. c., adică când s'a prevăzut în contractul de căsătorie asemenea întrebuințare a banilor dotali. (Cas. I d. 1002/921, cu nota de Hipolit Nicoleanu, P. R. 321 I 922; aceiaș cu nota de Al. Costin, P. R. 266 I 922).

67.— Prin „bunuri viitoare" se înțeleg numai acele dobândite de soție cu titlu gratuit în timpul căsătoriei. Creanța cumpărată cu bani dotali printr'o cesiune, pentru stingerea unei obligațiuni de constituire de dotă constitue o datio in solutum. (Cas. I d. 1002/921 cu nota de Al. Costin, P. R. 266 I 922).

68. — Administrația unei creanțe parafernală, dobândită cu bani dotali poate fi lăsată de soț pe seama soției, dar soțului i se vor plăti interesele sumei pe care el a dat-o pentru plata creanței dobândite.

Față de terți creanța fiind parafernală va fi considerată ca proprietate a soției, fără a se cerceta proveniența banilor cu care a fost cumpărată. De aceia numai soția, iar nu soțul poate intenta acțiune pentru plata procentelor acestei creanțe. (Cas. I d. 1002/921 cu nota d-lui Al. Costin, P. R. 266 I 922).

69. — Din clauza „orice avere ar reveni în patrimoniul soției, prin dare, succesiune, legat sau orice alt mod, va fi toată considerată, fără distincție, ca dotali", nu rezultă neîndoelnic că părțile au convenit ca și averea dobândită prin acte cu titlu oneros, să devină dotală. (C. Ap. Buc. II d. 199/927, P. R. 5 III 928).

70. — Pentru ca averea viitoare să devie dotală, se cere condițiunea ,sau ca această avere să rezulte dela acel care a constituit dotă și care a adăugat clauza dotalității și a averii viitoare, sau cel puțin soții să declare expres în actul matrimonial că înțeleg să adopte regimul dotal, atât pentru averea ce li s'a constituit atunci dotă, cât și pentru orice altă avere viitoare care va reveni soției, deoarece simpla împrejurare că un înzestrător prevede clauza dotalității averii viitoare, nu poate crea regimul dotal pentru o avere pe care el nu a posedat-o, articolul 1238 cod .civ., prevăzând că dota se plătește de acela care a constituit-o, ceeace însemnează că înzestrătorul nu poate dispune decât de averea sa. (C. Ap. Buc. IV 17 Dec. 1930 cu nota de Dim. Maxim, P .R. 226 II 931).

71. — Oridecâteori părțile contractante ale unui act dotal ,își constituesc ca dotă, averea viitoare, toate bunurile pe care femeia le dobândește în timpul căsătoriei, devin dotale; art. 1235 cod. civ. prevede că constituțiunea de dotă cuprinde: toată averea prezentă și viitoare a femeei, sau numai un obiect individual, iar constituțiunea făcută numai în termeni generali, de toată averea femeei, nu cuprinde averea sa viitoare. (C. Ap. Buc. IV, 17 Dec. 1930 cu nota de D. G. Maxim, P. R. 226 II 931).

72. — De câte ori femeia și-a constituit dotă toate bunurile sale prezente și viitoare (constituire universală de dotă), acele ce le-a dobândit în urma desfacerii (T. Reims Fr. 8 Febr. 1922 cu nota de D. A. în P. R. 32 III 926).

73.— Potrivit dispozițiunilor art. 1234 alin. 2 cod. civ. bunurile date femeii de către terți sau de către viitorul său bărbat prin contractul de căsătorie — în lipsă de stipulațiune contrarie — devin dotale prin simplul fapt că donațiunea lor este făcută prin contractul care adoptă regimul dotal fără să mai fie nevoie de o declarațiune expresă de dotalitate. (T. Vâlcea I S. 206/930 cu nota de Rene Râmniceanu, P. R. 204 II 931).

74. — Plus-valuta imobilului dotal, folosește dotei și nu poate fi transformată în parafernă, neputând fi considerată ca mărire a dotei în timpul căsătoriei.

Prin urmare suma mai mare prinsă din vânzarea unui imobil dotal cumpărat cu o sumă mai mică, este toată dotală. (C. Ap. Buc. I d. 157/927, P. R. 9 III 928).

V. Drepturile soților :
1. Soțul dotal.

75. — Dispozițiunile art. 1242 c. civil fiind generale și nefăcând nici o distincțiune femeia nu poate să se substitue bărbatului spre a exercita acțiunile dotale, nici chiar în privința acelor acțiuni care ar avea un caracter conservator și urgent, singura sa resursă atunci când inacțiunea bărbatului pune dota în pericol, fiind numai de a cere separațiunea de patrimonii, în care caz dobândește exercițiul acestor acțiuni.

Bărbatul având în baza sus zisului text dreptul de a urmări pe debitori și deținătorii averei dotale, urmează că numai el are dreptul de a se apăra în contra acelora cari ar pretinde vreun drept asupra averii dotale.

Prin urmare, în speță soția n'are calitate de a ataca cu contestațiune urmărirea averii ce se pretinde a fi dotală. (Cas. II d. 63/912 cu notă de Dem. Stoenescu, P. R. 205 I 924).

76. — Legiuitorul a atribuit bărbatului — și numai acestuia — dreptul de a administra averea dotală și a culege veniturile. Față de aceste drepturi ce i-au fost concedate într'un anumit scop și față de starea de dependență în care se găsește femeia față de bărbatul său, legiuitorul a căutat să pună o limită unor anumite acte de administrație ce ar putea depăși în anume condițiuni, acest caracter și, în acest scop, a edictat și art. 1268 și 1269 c. civ. prin care se declară că închirierile peste cinci ani sau prelungirile contractelor, făcute înainte de un anumit termen, să nu fie obligatorii, după desfacerea căsătoriei, pentru soție sau moștenitorii săi.

Prin urmare, Tribunalul face o justă aplicare a art. 1268 și 1269 c. civ. când anulează contractul de închiriere pe ultimul period de 5 ani, deși fusese semnat și de soție, căci aceasta nu putea să dea soțului mai multe drepturi dect acelea pe cari i le dă legea în administrarea dotei, ea însăș neavând cădere să facă vreun act de administrație asupra acelei averi. (Cas. I d. 411/915 cu notă de D. Hozoc, P. R. 201 I 924).

77. — Potrivit art. 1242 codul civil, soțul dotal putând urmări pe deținătorii averei dotale și a intenta în contra lor orice acțiune imobiliară cu privire la imobilul dotal chiar fără concursul soției, prin aceasta i se recunoaște neapărat și dreptul de a răspunde la asemenea acțiuni.

Intr'o asemenea acțiune, — neregulat intentată numai în contra soției, — soțul fiind chemat numai pentru autorizare, prin aceasta însăși este autorizat să apere în instanță interesele dotale ale asociațiunii conjugale și deci atât în interesul său propriu, cât și al soției, este în drept să invoace toate mijloacele de apărare, prin urmare și viciul de procedură al neregulatei chemări în judecată.

Apelul făcut de soțul dotal, care la prima instanță fusese chemat numai ca soț pentru autorizare, nu poate fi respins deci ca lipsit de interes sau inadmisibil. (Cas. I d. 636/923, P. R. 33 III 924).

78. — Deși legea nu prevede decât exercitarea acțiunilor dotale de către bărbat ca reclamant, totuș el are necontestat și dreptul de a răspunde, ca pârât, la asemenea acțiuni. (Cas. I d. 636/923 cu nota de D. Alexandresco, P. R. 62 I 924).

79. — Consimțământul femeii zestrale la facerea unui act de administrațiune nu e necesar. Singur soțul are administratiunea dotei în timpul căsătoriei. (C. Ap. Buc. I 14 Febr. 1923, cu nota de H. G. Meitani, P. R. 62 III 924).

80. — Expertiza pentru împărțirea bunului indiviz, ca și împărțeala, făcută numai cu participarea soțului administrator legal al averii dotale indivize, este valabil făcută deoarece conform. art. 1242 c. civ. soțul dotal are exercițiul acțiunilor dotale. (T. R.-Sărat, 16 Dec. 1926 cu nota de Florin Sion, P. R. 249 II 927).

81. — Dreptul de a exercita acțiunile dotale, drept pe care art. 1242 c. civ. il conferă, sub regimul dotal, soțului, nu este condiționat în mod necesar de exercițiul dreptului de folosință conferit de acelaș text de lege, așa că simplul fapt că printr'un contract matrimonial, adoptând regimul dotal, se stipulează în favoarea soției dreptul de a lua ea singură o parte din veniturile dotei, nu implică prin el însuș o atingere a dreptului soțului de a exercita acțiunile dotale. (Cas. I 9 Nov. 1928, P. R. 49 III 929).

82. — Conform art. 1242 și 1243 c. civ. soțul dotal în timpul cât durează căsătoria, are administrațiunea averii dotale cu dreptul de a percepe fructele și dobânzile fiind supus în privința averii dotale la toate obligațiunile unui uzufructuar, astfel că atât cât dureaază căsătoria, nu poate să fie evacuat și mai ales atunci când soția a cerut părăsirea domiciliului conjugal și pensiune de întreținere. (T. Dolj I, s. 410/923, P. R. 65 III 924).

83. — Dacă actul de constituire ca dotă a unei sume de bani prevede consemnarea la Cassa de Depuneri cu clauza întrebuințării numai în plasament de efecte, etc., drepturile soțului în acest caz se restrâng numai asupra veniturilor, el având numai calitatea de uzufructuar al acestei averi, soția sa conservând pe aceea de proprietară.

In această situație ,soția nu poate cere cu împrumut capitalul său dotal constituind ipotecă un imobil al său parafernal, căci ar cumula calitatea de creditoare și aceea de debitoare, calități cari sunt incompatibile. (Cas. I d. 1052/924 P. R. 113 III 924).

2. Soția dotală.

84. — Cu toate că conform art. 1242 cod .civ. femeia dotală nu poate chiar cu permisiunea justiției, să ceară anularea înstrăinării averii dotale, această clauză nefiind de ordine publică nimic nu se o-

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.iini.ro

pune ca dânsa să urmărească, cu autorizația soțului său, pe detentorii averii dotale. (C. Ap. Buc. IV d. 24/923 cu nota de I .Rosetti Bălănescu, P. R. 9 II 924).

85. — Femeia dotală nu este ținută de garanția de evicțiune. (C. Ap. Buc. IV d. 24/923 cu nota de I. Rosetti Bălănescu, P. R. 9 II 924).

86. — Potrivit art. 1242 c. civ., deși bărbatul are administrarea și uzufructul averii dotale în timpul căsătorii, totuș este permis a se stipula în contractul de căsătorie că soția să primească ea însuș o parte din veniturile sale. (C. Ap. Craiova II d. 128/927 cu nota de Dem. Pașalega, P. R. 185 II 929).

87. — Această derogațiune însă lasă intacte avantajele regimului dotal pentru soția care declară că-l acceptă și nu răpește soțului dreptul de a exercita o acțiune în anularea înstrăinării bunului dotal. (V. supra).

88. — O asemenea acțiune poate fi continuată de soție, după moartea soțului, în numele ei propriu, cu toate că dânsa a figurat într'o instanță definitiv terminată alături de soțul său, întrucât se constată că soția nu avea nici o calitate a figura personal în acea instanță. (V. supra).

89. — Când se constată în fapt că femeia înzestrată face personal cererea de autorizarea vânzării și de fixarea termenelor de vânzare, împrejurarea că a dat soțului mandat de a se prezenta la ziua vânzării ,trebuie înțeleasă în sensul că l-a împuternicit să consimtă la vânzare. (C. Ap. Buc. IV d. 302/928 cu nota de Al. Costin, P. R. 49 II 929).

90. — In timpul căsătoriei, femeia nu poate dispune de bunurile sale dotale prin donațiune, ci numai prin testament.

Ea nu poate dărui aceste bunuri nici bărbatului ei. (C. Ap. Douai Fr. 14 Oct. 1922 cu nota de H. în P. R. 77 III 926).

91. — Femeea are calitatea de a urmări, cu autorizarea bărbatului, pe debitorii creanțelor sale dotale, această autorizare echivalând cu un mandat. (T. Saint-Lo. Fr., 14 Dec. 1922 cu nota de H. în P. R. 63 I 924, nota).

VI. Caracterul dotei în timpul căsătoriei. I. Prohibirea constituirii sau modificării dotei.

92. — Conform principiilor stabilite de legiuitor în materie de dotă prin art. 1235 cod. civ., condițiunea juridică a dotei, din punct de vedere al caracterului ei imobiliar sau mobiliar, nu se poate schimba în cursul căsătoriei, chiar dacă pe temeiul clauzei de întrebuințare s'ar produce o transformare a dotei din mobiliară în imobiliară. (Cas. I d. 1078/928 cu nota de Traian Alexandrescu, P. R. 146 I 929).

93. — Aceasta nu poate avea loc nici în virtutea subrogării reale prevăzută de art. 1247 cod. civ., scopul acestei subrogări fiind acela de a se lua o garanție pentru conservarea dotei în timpul căsătoriei, iar nu de a da un caracter imobiliar dotei. (Ac. dec.).

94. — Pe temeiul acestor principii și a celor din art. 751 și 773 cod. civ., relație la raportul succesoral, urmează că, în cazul când obiectul înzestrării a fost o sumă de bani, această sumă este supusă raportului, iar nu imobilul ce a înlocuit-o pe temeiul clauzei de întrebuințarre. (Ac. dec.).

2. Inabienabilitatea dotei.

95. — Art. 1224 c. civ. stabilește principiul libertății convențiunilor matrimoniale. Această libertate este însă limitată atât de drepturile bărbatului, în îndoita sa calitate de cap al familiei și al asociației conjugale, cât și de principiul că nu se poate deroga prin convențiuni particulare la dispozițiunile de ordine publică ale legii.

Clauza care întinde, de pildă, inalienabilitatea dotală peste limitele legale — interzicând înstrăinarea dotei chiar în cazurile permise de art. 1253 — este o clauză ilicită. (Cas. II d. 342/923 cu nota de Eugen Crăciun, P. R. 268 I 924).

96. — Clauza de neînstrăinare prevăzută într'un act dotal, nu poate agrava inalienabilitatea dotală. Astfel, soții nu pot fi opriți a înstrăina averea dotală în cazurile permise de lege; aceasta rezultă din art. 1244 și 1310 c. civ. O atare clauză se va considera deci ca ilicită, socotindu-se ca nescrisă. (T. Ilfov Not. s. 292/930, cu nota de Eug. Crăciun, P. R. 271 I 924).

97. — Nulitatea care sancționează inalienabilitatea dotală, este relativă; ea nu poate fi propusă decât de bărbat, în timpul căsătoriei și de femeie sau de moștenitorii ei după încetarea căsătoriei (art. 1255).

Nu se poate deci prevala de această nulitate părintele înzestrător care cere desființarea unui act de ipotecă pentru motivul că s'a încheiat cu violarea clauzelor de neînstrăinare din act. (T. Ilfov Not. s. 292/920, cu nota de Eug Crăcjun, P. R. 271 I 924).

98. — Dacă dota mobiliară este în principiu, alienabilă, nimic nu împiedică să se stipuleze inalienabilitatea ei, întrucât orice convențiuni matrimoniale sunt libere între soți, atâta timp cât o asemenea clauză nu este contrarie ordinei publice. (C. Ap. Craiova, d. 218/924 cu nota de D. Polichron, P. R. 257 II 924).

99. — Nici un text de lege nu rezervă femeii măritată sub regim dotal, dreptul de a discuta pe calea unei acțiuni principale, valabilitatea înstrăinării silite a unui imobil dotal al ei și a cere anularea ordonanței de adjudecare, atunci când la înstrăinare a figurat în instanța de urmărire ca debitoare. Ea ar avea acest drept numai dacă dovedește că înstrăinarea imobilului dotal prin vânzarea silită este rezultatul unui concert fraudulos. (Cas. I d. 4164/926, P. R. 113 III 927).

100. — Cu toate că enumerația din art. 1253 c. civil a cazurilor în care înstrăinarea imobilului dotal cu consimțimântul soției și autorizațiunea justiției este permisă, are un caracter limitativ, totuș înstrăinarea poate fi admisă și în cazurile extrem de asemănătoare sau apropiate cu cele prevăzute de lege. (C. Ap. Iași II 25 Nov. 1926 cu nota de D. G. Maxim P. R. 76 II 927).

101. — Inalienabilitatea imobilelor fiind o derogare cu totul excepțională dela principiul liberei circulări a bunurilor, ea trebuie să fie interpretată cu strictețe și restrânsă numai în limitele în care legea a admis-o, astfel că clauza dintr'un act dotal care interzice înstrăinarea bunurilor dotale chiar în cazurile permise de art. 1253 cod. covil este inoperantă ca fiind ilicită. (C. Ap. Iași II 25 Nov. 1926 cu nota de D. G. Maxim ,P. R. 76 II 927).

102. — Orice convențiune anulabilă fiind susceptibilă de confirmare, urmează că înstrănarea unui imobil dotal, având caracterul unei nulități relative, poate fi confirmată, iar această confirmare poate fi tacită, când rezultă din executarea convenției de înstrăinare. (T. Dolj II s. 719/926, P. R. 91 III 927).

103. — Doctrina și jurisprudența nu face din caracterul insezisabilității imobilului pentru dotalitate, o nulitate de ordine publică, superioară celei care a dat naștere formelor procedurei imobiliare silite și deci dacă cel interesat nu a făcut în termen contestație, dreptul său este căzut și vânzarea silită i se poate opune (art. 525, 526 al. 3, 529, 530, 549, 550, 551 pr. civilă). (T. Dolj III 17 Sept. 1929 cu nota de N. Nichita, P. R. 25 II 930).

104. — In art. 1248 c. civ. este stabilit principiul inalienabilității imobilelor dotale, aceasta în scop pe deoparte, de a apăra pe soție împotriva influenței bărbatului, pe de altă parte, pentru a conserva acest patrimoniu numit dotă destinat să satisfacă nevoile familiei (ad matrimonii onera ferenda), iar ca consecință a acestui principiu, imobilele dotale nu pot fi înstrăinate și ipotecate — inalienabilitate propriu zisă — nu pot fi urmărite de către creditori — insesisabilitate — și nu pot fi nici prescrise — imprescriptibilitate. (T. Fălticeni, 24 Aprilie 1929, P. R. 135 III 929).

105. — Fiind admis principiul că dota formează un patrimoniu distinct de parafernă și că se pot concepe obligațiuni reciproce între aceste două patrimonii, se impune ,ca un corolar al acestui principiu, posibilitatea de a valorifica aceste obligațiuni în favorul unui patrimoniu și în contra celuilalt, căci altfel obligațiunea ar fi lipsită de orice efect practic, iar creditorul ar fi titularul unui drept iluzoriu.

Și dacă s'a admis că femeea dotală poate face un act juridic cu sine însăși, schimbând imobilul dotal cu cel parafernal ,trebuie admis de asemenea că ea poate face un act juridic cu sine însăși, schimbând imobilul dotal cu cel parafernal atât timp cât există un interes serios care să motiveze această plată și nici un text de lege nu o oprește în mod formal. (T. Doli I, proces verbal 5669, P. R. 142 III 930).

106. — Inalienabilitatea fondului dotal se întinde asupra veniturilor dotei, pentru porțiunea acestor venituri care este necesară nevoilor familiei, dar această necesitate nu se prezumă; soții trebuie s'o dovedească. (Cas. civ. Fr. 22 Iunie 1926 cu nota, P. R. 76 III 927).

Clauza de întrebuințare și reîntrebuințare.

107. — Soțul nu are calitatea de a reclama în justiție dobânzile unei creanțe, care a fost cedată soției de un terțiu în schimbul datoriei unei sume de bani dotali, când nu există în contractul matrimonial clauza de întrebuințare.

In adevăr, creanța cumpărată cu bani dotali, nu are acest caracter de dotalitate, de cât dacă s'a prevăzut în contractul de căsătorie, că bunurile cumpărate cu bani dotali vor deveni dotale.

In lipsa acestei clauze, creanța deși cumpărată cu bani dotali este un bun parafernal în privința căruia soțul nu are acțiune — ca administrator și uzufructuar al averei soției, — pentru a reclama fructele civile. (Cas. I d. 1002/921 cu nota d-lui Hipolite Nicolcanu, P. R. 321 I 922).

108. — Clauza de reintrebuințare a averii dotale mobiliare, poate fi interpretată de Tribunale. Părțile, prin o asemenea clauză, preocupându-se de garantarea și asigurarea dotei ,sunt în drept Tribunalele de a interpreta clauza restrictivă a contractului matrimonial — că banii dotei nu pot fi întrebuințați decât în cumpărături de imobile sau în efectuare de hipoteci — în sensul plasării u-

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.iini.ro

nor asemeni bani dotali în cumpărare de acțiuni ale „Societății Creditul Minier", întrucât prin această cumpărare cerințele de siguranță ale dotei sunt păzite. (C. Ap. Buc. I, 7 Iulie 1924 cu notă de D. G. Maxim, P. R. 147 II 928).

109. — Clauza de întrebuințare a averii dotale mobiliare poate fi interpretată de Tribunal. Părțile, prin o asemenea clauză preocupându-se de garantarea și asigurarea dotei ,Tribunalele sunt în drept să decidă că, dacă contractul matrimonial precizează că se vor cumpăra imobile, dota este pusă la adăpost când, în loc de imobile, s'au procurat acțiuni de ale Creditului Minier. (C. Ap. Buc. I, 7 Iulie 1924 cu nota de T. R. Scriban, P. R. 51 III 927).

110. — Deși din cuprinsul art. 1247 cod. civil rezultă că imobilul cumpărat cu bani dotali, conform unei clauze de întrebuințare din contractul matrimonial, devine dotal — în virtutea unei subrogațiuni reale, totuș, prin aceasta, natura juridică a dotei nu se schimbă, iar imobilul devenit dotal, ca imobil, continuă — totuș să reprezinte o valoare dotală mobiliară.

Prin urmare, când, în speță, se constată că donatara înzestrată a primi o sumă de bani, cu care a cumpărat un imobil, care a devenit dotal, ea nu va fi obligată să raporteze însuș imobilul ci numai suma cu care s'a diminuat realmente patrimoniul defunctului în momentul înzestrării. (T. Bacău, 19 Aprilie 1924 cu nota de C. Mălinescu, P. R. 281 II 924).

111. — Dacă actul de constituire ca dotă a unei sume de bani prevede consemnarea lor la Cassa de Depuneri și clauza întrebuințării lor numai în cumpărări de imobile dotale sau ipoteci, în acest caz drepturile soțului se restrâng numai asupra procentelor și el are deci numai calitatea de uzufructor, soția conservând pe aceia de proprietară.

In această situație, soția nu poate cere ea însăși cu împrumut capitalul său, chiar cu garanția unei ipoteci, într'un imobil al său parafernal, întrucât ar cumula în persoana sa calitatea de creditoare și debitoare, situațiuni cari sunt incompatibile. (Cas. I d. 1052/924 P. R. 33 III 925).

112.— Când actul dotal printr'o clauză expresă, permite înstrăinarea fondului dotal numai sub condițiunea ca suma rezultată să fie întrebuințată la dobândirea unui imobil, care va deveni dotal sau într'un plasament cu ipotecă în prim rang, această clauză opozabilă terților implică inalienabilitatea acelui fond prin imobilizare și deci o obligațiune împrumutatului banilor dotali, sub a sa răspundere, de a supraveghea întrebuințarea lor conform contractului de căsătorie, adică plasarea lor în efecte și reconsemnarea acestora la Administrația Financiară. (C. Ap. Constanța d. 750/926 P. R. 87 III 927).

113.— Atunci când, prin convenționea matrimonială a părților, se permite înstrăinarea imobilului constituit zestre, însă cu condițiunea expresă ca din prețul vânzării să se cumpere un alt imobil, clauza aceasta trebuie executată întocmai, reîntrebuințarea fiind un element esențial, de care depinde însăși valabilitatea vânzării.

Întrebuințarea prețului rezultat dintr'o asemenea vânzare, pentru cumpărare de obligațiuni ale Împrumutului Intern, cu care a fost apoi înzestrată fiica soților dotali, nu echivalează cu executarea clauzei de reîntrebuințare și deci nu poate evita anularea vânzării. (Cas. I d. 1912 din 927 cu nota de Al. Constantineanu, P. R. 121 I 928).

114.— Clauza de reîntrebuințare nu poate fi privită ca o condițiune rezolutorie pentrucă în această privință nu s'a vorbit nimic în actul de vânzare și nu am putea-o confunda cu condițiunea rezolutorie tacită, deoarece condițiunea rezolutorie expresă există într'o alternativă, consimțite de părți la încheierea convenționei, (art. 1019 cod. civ.). (T. Putna I și 111/929 cu nota de N. Georgean, P. R. 211 II 929).

Lipsa întrebuințării; consecințe.

115. — Femeia poate să se adreseze justiției dacă bărbatul nu plasează banii astfel cum prevede actul dotal. (C. Ap. Buc. I, 14 Febr. 1923 cu nota de H. G. Meitani P. R. 62 III 924).

116.— Când printr'un contract de căsătorie, înstrăinarea imobilului dotal este permisă, dar cu clauza de reîntrebuințare, înstreinarea e nulă dacă această clauză nu s'a respectat.

Cumpărătorul se poate însă comporta ca și cum n'ar fi plătit prețul, oferindu-l încă odată spre a se face o întrebuințare regulată, dar numai pe timpul duratei contractului .(T. Prahova I, 3 Dec. 1925 cunota de C. M. Ionescu, P. R. 182 II 926).

Responsabilitatea terților.

117.— Soțul care și-a dat consimțimântul la vânzarea unui imobil dotal, vânzare ce se putea face conform actului dotal, fără autorizarea justiției, nu are calitatea să ceară anularea actului de vânzare pe motiv că prețul nu s'a consemnat la Cassa de Depuneri, deoarece dânsul este uzufructuarul averii dotale, și ca atare, urmează că dânsul trebuie să-l depună neavând pentru aceasta un termen fixat. (J. Oc. Sascut, c. d. jud. 19/925, P. R. 9 III 926).

118. — Deși este exact în drept că terții cari cumpără un imobil dotal — în cazurile în care legea sau contractul dotal autorizâ înstrăinarea imobilului — sub condițiunea reintrebuințării prețului rezultat din vindere, sunt datori să supravegheze această reîntrebuințare, la destinația prevăzută în contractul dotal și că lipsa facerei reîntrebuințării sau refacerea ei în condițiunile prescrise de contractul matrimonial, autorizâ pe soție să ceară anularea înstrăinării și readucerea imobilului în patrimoniul său, totuș responsabilitatea terțiului achizitor încetează dacă dovedește că a făcut toate diligențile posibile în îndeplinirea obligațiunei de a supraveghea reîntrebuințarea, ceeace este o chestiune de fapt lăsată la suverana apreciere a instanței de fond. (Cas. I d. 502/928, P. R. 137 III 928).

119. — Cumpărătorului unui imobil dotal, prevăzut într'un act cu clauză de întrebuințare, nu i sepoate pune în sarcină decât obligațiunea de a consemna prețul, supraveghind în acest mod întrebuințarea lui, pentru a putea răspunde eventual cerințelor regimului dotal adoptat, cumpărându-se un imobil similar. (T. Putna I s. 111/929 cu nota de N. Geogean, P. R. 241 II 929).

Excepții :

120. — Prin derogare dela principiul inalienabilității imobilelor dotale, legiuitorul a prevăzut două categorii de excepțiuni, unele care decurg din voința părților stabilite în contractul matrimonial (art. 1252 c. civ.), iar altele din lege și anume sunt cazuri când legea permite înstrăinarea cu simpla autorizare a bărbatului (art. 1250 c. civ.), cu permisiunea justiției și sub forma vânzărilor publice (art. 1255 c. civ.) și schimbul prevăzut de art. 1254 c. civ. (T.Fălticeni, 24 Aprilie 1929, P. R. 135 III 929).

A. Excepții convenționale.

121. — Clauza de înstrăinare a imobilului dotal — loc viran — se întinde și la construcțiunile făcute ulterior pe dânsul, întrucât nu s'a stipulat contrariul în contractul matrimonial și mai ales întrucât acest contract prevede, în speță, dreptul de a ipoteca zidirea. (C. Ap. Buc. III d. 78/924 cu notă de Dim. Maxim, P. R. 68 II 924).

122.— Facultatea de a înstrăina imobilele dotale în cazurile enumerate de art. 1253 c. civ. și când soții și-au rezervat-o prin contractul de căsătorie nu cuprinde implicit și rezerva dreptului de a le ipoteca. (T. Fălticeni 29 Ianuarie 1928, cu nota de G. Petruc, P. R. 103 III 928).

123. — Facultatea de a înstrăina imobilul dotal, pe care soții și-au rezervat-o prin contractul lor de căsătorie, cuprinde implicit și rezerva dreptului de a ipoteca acest imobil.

Este deci valid actul prin care se constitue o ipotecă asupra imobilului dotal, a cărui înstrăinare a fost permisă deși dreptul de ipotecă n'a fost anume rezervat prin contractul matrimonial. (T. Carcassonne, 11 Mai 1920 cu nota lui D. Alexandrescu, P. R. 161 III 922).

B. Excepții legale (cu autorizarea soțului)
a) Căpătuirea copiilor.

124. — Conform art. 1250 c. civ. femeia poate să dea imobilul său dotal pentru căpătuirea copiilor, fie dându-l direct acestora, fie ipotecându-l, sau înstrăinându-l în acest scop; și pentru aceasta, numai cu simpla autorizare a soțului ei, conform dispozițiilor art. 1249 c. civ. la care trimite art. 1250 c. civ. si fără a fi nevoe și de o autorizare a Tribunalului pentru aceasta. Este indiferent, pentru valabilitatea înstrăinării, dacă s'a realizat de fapt, ori nu, căpătuirea copiilor. (C. Ap. Iași II 4 Mai 1926, P. R. 149 III 926).

125. — Licitația publică se cere numai în cazurile prevăzute de art. 1253 c. civ. (C. Ap. Iași II 4 Mai 1926 ,P. R. 149 III 926).

126. — Femeia, pentru a-și căpătui copii, poate vinde, cu autorizația bărbatului, iar întrebuințarea sumelor provenite din vânzare nu este obligatorie. (C. Ap. Iași II. 4 Mai 1927 cu nota de T. R. Scriban, P. R. 19 III 927).

127.— Permisiunea legală de a se înstreina de femeie imobilul dotal, numai cu autorizația sotului ei, pentru căpătuirea copiilor, rezidă acolo că regimul dotal a fost organizat tocmai în vederea căpătuirei copiilor. Deaceea în această situațiune înstreinarea este mai usor admisă de lege, și pe când în celelalte cazuri este nevoie de intervenția justitiei, aci singura garantie a respectării intențiunilor legiuitorului este solicitudinea părinților pentru copii. In această situațiune, scopul legii se poate atinge nu numai printr'o donațiune către copii, dar și printr'o înstrăinare amiabilă, a cărui rezultat, banii vor servi la căpătuirea copiilor (T. Vâlcea I s. 161/928, P. R. 165 III 928).

128.— Potrivit art. 1250 c. civ., soții dotali sunt îndreptățiți a da imobilul dotal pentru căpătuirea copiilor. Expresiunea „a

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.iini.ro

da" trebue înțeleasă într'un sens general, nu numai în interesul restrâns de a dărui; iar înstreinarea făcută în prevederile zisului text este valabilă fără intervenția justiției.

Cumpărătorul imobilului dotal nu este ținut a supraveghia întrebuințarea banilor rezultați din vânzare, el neavând nici o calitate și nici putința de a se interesa de viața internă a familiei vânzătorului. (T. Vâlcea I s. 161/928, P. R. 164 III 928).

129.— Singurile formalități ce urmează a fi îndeplinite în caz de înstrăinare a unui imobil pentru căpătuirea copiilor, sunt acelea prevăzute de art. 1249 c. c., adică autorizarea soțului, sau în caz de refuz. încuviințarea Tribunalului, fără a mai fi nevoie de licitație publică. (Cas. I d. 1315/929 cu note de de C. Xeni și M. Durma, P. R. 33 I 930).

130.— Înstrăinarea trebuie deasemenea justificată în fapt pe nevoia reală de căpătuire, ceeace constitue o chestiune pe care judecătorii de fond o pot examina și decide în mod suveran (Ac. decizie).

131.— Conform. art. 1250 c. c. femeia poate să dea imobilul său dotal pentru căpătuirea copiilor, fie dându-l direct acestora, fie ipotecându-l sau înstrăinându-l în acest scop, și aceasta numai cu simpla autorizare a bărbatului potrivit art. 1249 c. c. fără a mai fi nevoie de autorizarea Tribunalului.

Invățătura în școala primară unde se capătă cunoștințe generale, intrând în obligațiunea părinților prevăzută de art. 185 c. c. de a educa copii, nu poate constitui o căpătuire în sensul art. 1250 c. c. care se referă la învățături în școli unde se capătă o carieră, o profesiune, un învățământ special în vederea unei situațiuni independente în viață. (T. Fălticeni, 29 Aprilie 1929 cu nota de G. Petruc, P. R. 137 III 929).

C. Excepții legale (cu autorizarea justiției)

132.— Prin disp. art. 1253 c. c. legiuitorul nu urmărește, ca prin cele trei cazuri anterioare, transformarea în numerar a imobilului dotal, pentru satisfacerea unor necesități imperioase personale soților sau familiei lor, ci el are în vedere păstrarea fondului dotal și mărirea valorei lui prin facerea reparațiilor de care imobilul, ce amenință cu ruina, are nevoie. De aci urmează că scopul legiuitolui nu poate fi atins, dacă imobilul deteriorat este vândut, întrucât în acest caz sumelor rezultate din vânzarea lui nu li se poate da întrebuințarea ce legea o are în vedere și deci ceeace legea autorizâ prin art. 1253 al. IV, este vânzarea altui imobil dotal pentru ca cu banii prinși din această operație să se poată repara și pune în stare de a produce venituri imobilul degradat, sau cel mult vânzarea unei părți din acest imobl dotal să poată fi pus în valoare. (Cas. I d. 2091/926, cu notă de N. Polizu Micșunești, P. R. 43 I 928).

133. — Dacă în cazurile art. 1253 c. civ. se permite soților înstrăinarea imobilelor dotale prin a fortiori trebuie să li se dea voie să ipoteceze, cu atât mai mult că ipotecarea este o măsură mai ușoară decât înstrăinarea. întrucât prin ipotecă se mai conservă dreptul de proprietate asupra imobilului dotal, cu condițiunea însă bine înțeles că banii luați din împrumutul făcut de femee ipotecându-și imobilul dotal, să se întrebuințeze neapărat la destinațiunea pentru care s'a autorizat ipotecarea lui (T. Fălticeni, s. 4729/926, P. R. 38 III 927).

134.— Înstrăinarea, deci și hipotecarea unui imobil dotal se admite între altele și pentru procurare de alimente familiei, caz prevăzut de art. 1253 al. 2 c. civ. Prin cuvântul „alimente" nu se înțelege numai hrana, ci tot ceeace este necesar susținerii vieței omului; astfel intră în cuprinsul acestui termen și îmbrăcămintea locuința, încălzitul, cheltuelile necesarii căutărei sănătății soților sau numai unuia dintre dânșii. Ar fi inechitabil să se admită înstrăinarea sau hipotecarea unui imobil dotal pentru repararea altui imobil dotal și să refuze, atunci când este vorba de sănătatea soților sau unuia dintre ei. (Trib. Tutova. Jurnal 6208/926, cu nota de Al. Constantinescu, P. R. 139 III 926).

135.— Prin „datorii anterioare căsătoriei" din art. 1253 al. III c. c. se înțeleg acele datorii anterioare nu numai contractului de căsătorie dar și epocii când imobilul a devenit dotal. (C. Ap. Buc. I dec. 51/920, P. R. 20 III 922).

136. — Pentru achitarea datoriilor anterioare căsătoriei, este permisă vânzarea unui alt imobil dotal decât acela însuși care este grevat de datorii, oridecâtcori un interes vădit justifică aceasta. (C. Ap. Buc. I dec. 51/920, P. R. 20 III 922).

137.— Scopul urmărit de legiuitor când a autorizat înstrăinarea imobilului dotal pentru a se face reparațiuni mari, a fost conservarea imobilelor dotale care se poate obține sau prin vânzarea ori ipotecarea unuia din ele pentru repararea celorlalte, sau prin înstrăinarea, dacă este cu putință, a unei părți din imobil pentru repararea restului; astfel că vânzarea unui imobil dotal pe motiv că are nevoie de reparații fără ca suma rezultată din vânzare să fie necesară reparării celorlalte imobile pentru a putea fi conservate, este făcută cu violarea dispozițiunilor art. 1253 al. 4 și deci o atare înstrăinare este revocabilă. (C. Ap. Iași II 25 Nov. 1926 cu nota de D. G. Maxim P. R. 76 II 927).

Înstrăinarea fără forme legale.

138.— Femeia dotală nu poate invoca art. 1255 c. civ. care permite femeii, după desfacerea căsătoriei sau separația de patrimonii, să ceară anularea vânzării unui imobil dotal când s'a făcut în afară de cazurile prevăzute de lege, fiindcă acest articol se referă la vânzările voluntare, nu la cele silite. (T. Telcorman II s. 28/924, P. R. 72 III 925).

139.— Femeia dotală, în timpul căsătoriei nu poate confirma o convenție anulabilă, însă ratificarea vânzărei averei dotale, prin primirea prețului rezultat din vânzare, nu constitue ratificarea unui convențiuni, ci pur și simplu ratificarea unui act juridic făcut de soț, peste limitele mandatului ce-i dăduse. (C. Ap. Buc. IV d. 302/928 cu nota de Al. Costin, P. R. 49 II 929).

140.— Dotalitatea fiind o agravare a incapacității femeii și cum incapacitatea este întotdeauna sancționată printr'o nulitate relativă, urmează că în ipoteza când femeia înstrăinează un imobil dotal sancțiunea înstrăinării este nulitatea relativă, care deci nu poate fi invocată decât de femeie și acest drept se prescrie prin zece ani dela data când femeia a redobândit capacitatea, adică dela desfacerea căsătoriei sau dela data separației de patrimoniu. (C. Ap. Galați, d. 110 cu notă de V. Poltzer, P. R. 59 II 931).

Schimbul imobilului dotal.

141.— Schimbul unui imobil dotal al soției, se poate face cu autorizația Tribunalului, contra unui imobil al soțului. (T. Prahova III jurnal 3019/924 cu nota de N. Georgean, P. R. 20 III 926).

142.— Imobilul dotal poate fi schimbat cu consimțământul femeiei, pe alt imobil de valoare cel puțin 4/5 din valoarea sa, justificându-se utilitatea prin experți numiți din oficiu de Tribunal. (C. Ap. Craova I 23 Dec. 1927, cu nota de Dem. Policron, P. R. 129 II 928).

143.— Autorizarea tribunalului pentru schimbul imobilului dotal nu poate fi atacată de părți decât numai pentru erorile săvârșite de judecători cu privire la condițiunile strict limitative prevăzute de lege; iar rațiunea acestei distincțiuni consistă în concilierea regimului dotal cu interesele terților dobânditori de bună credință. (C. Ap. Craiova I 23 Dec. 1927 cu notă de Dem. Polichron, P. R. 129 II 928).

144.— Cuvântul „schimb" din art. 1254 c. civ. nu este luat în sensul de contract de schimb, astfel cum îl prevede art. 1405 c .civ. ci în sensul comun de „înlocuire". (Cas. I, d. 2071/928, cu notă de Al. Vălimănescu, P. R. 78 I 929).

145. — Femeia căsătorită sub regim dotal poate ,respectând condițiunile cerute de art. 1254 c. civ., să schimbe un imobil dotal cu un imobil parafernal în interesul dotei prin act unilateral. (Cas. I, d. 2071/928, cu notă de Al. Vălimănescu, P. R. 78 I 929; Cas. I, 16 Oct. 1928, cu notă de Fr. Dârlea, P. R. 153 III 930).

146. — Legea permite prin art. 1254 c. civ. schimbul imobilelor dotale cu consimțimântul femeii pe un alt imobil de cel puțin 4/5 din valoarea sa, justificându-se utilitatea și cu condițiunea ca imobilul schimbat să devie și el dotal; de unde rezultă că, legea care permite schimbul, îl autorizâ în mod general, nefăcând nici o distincție dacă schimbul se face cu un imobil al bărbatului, al unui terț sau al ei parafernal, urmând ca noțiunea de schimb din art. 1254 c. civ. să fie interpretată în sensul de ,înlocuire" și nu schimbul propriu zis din art. 1405 c. civ.; condițiunea principală este să se introducă în patrimoniul femeii un alt imobil care să-l înlocuiască pe cel schimbat, indiferent de unde ar veni, dela bărbat ,terț sau al ei parafernal. (T. Fălticeni, 24 Aprilie 1929, cu notă de G. Petruc, P. R. 135 III 929).

3. Neurmărirea bunului dotal

147. — Principiul inalienabilității dotei suferă, pentru un motiv de ordine publică, o excepțiune în cazul unui delict sau quasi-delict civil comis de soție, sau în cazul unei infracțiuni la legea penală comisă de aceasta și în acest caz creditorii ei pot urmări un imobil dotal, prin urmare și veniturile generale ale imobilului .(C. Ap. Constanta, d. 346/924 cu notă de Dem. Stoenescu, P. R. 150 II 925).

148. — O asemenea urmărire nu o pot exercita și creditorii personali ai bărbatului în cazurile de mai sus, întrucât veniturile dotale sunt afectate sarcinilor căsătoriei.

Aproape toată doctrina și jurisprudența admite, însă, dacă veniturile dotale trec peste necesitățile familiare ale căsătoriei, excedentul care revine soțului în calitatea sa de uzufructuar, se poate ceda de soț și urmări de creditorii lui personali. (ac. decizie).

149 — Dacă dota declarată inalienabilă fie de lege, fie de părți, nu poate fi urmărită de creditorii soției, posteriori căsătoriei, deoarece cel ce nu poate în-

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.iini.ro

străina direct, nu poate nici indirect, însă această prohibițiune nu poate privi pe creditorii ei anteriori. (C. Ap. Craiova, d. 218/924, cu notă de D. Polichron, P. R. 257 II 924).

150. — Datoriile soției, contractate sub o condițiune care se împlinește în timpul căsătoriei, pot fi urmărite de creditorii soției, deoarece acele datorii se consideră ca existând din momentul contractării lor ,iar nu din acela al îndeplinirii condițiunii. (C. Ap. Craiova d. 218/924, cu notă de D. Polichron, P. R. 257 II 924).

151. — Inalienabilitatea imobilelor dotale fiind proclamată de legiuitor ca o consecință a incapacității femeii, urmează că acest principiu nu se mai aplică și imobilele devin alienabile îndată ce este vorba de o obligațiune în privința căreia femeia este capabilă să se oblige, cum ar fi spre ex. obligațiunea rezultând din delicte și quasi delicte sau în cazul unor datorii anterioare căsătoriei, caz prevăzut de art. 1253 al. 3 c. civ (C. Ap. Craiova I. d. 93/925, cu notă de C. M. Ionescu, P. R. 65 II 926).

152. — Când într'un act dotal se prevede, sub forma unei clauze generale și fără un inventar detailat, „lucruri mobile" terțiul nu le poate scoate de sub urmărirea creditorului soțului, pe motiv că aparțin soției. (T(Ilfov II com., s. 110/927 cu notă de B. Bernstein, P. R. 207 II 928).

153. — Dacă imobilele dotale au fost înstrăinate după desfacerea căsătoriei, prețul venind din această vânzare rămâne nesesisabil pentru creditorii față de care femeia s'a obligat în timpul căsătoriei; dotalitatea nu și-ar avea întreaga eficacitate folositoare, dacă proteguirea legii ar înceta să apere femeia sau moștenitorii ei, din clipa în care imobilul dotal este prefăcut în bani printr'o vânzare voluntară (C. Ap. Lyon II-Fr. 4 Iulie 1921, P. R. 14 III 928).

154. — Obligațiunile contractate de femeia măritată, autorizată de soț, sunt valabile, însă nu pot fi executate asupra bunurilor dotale.

Dacă aceste imobile au fost alienate după desfacerea căsătoriei, prețul rămâne nesesizabil pentru creditorii față de cari femeia s'a obligat în timpul căsătoriei.

Dar aplicarea acestor principii încetează, când femeia, după disolvarea căsătoriei, a ratificat în mod expres sau chiar în mod tacit obligațiunile ei, cu condițiunea numai să fi cunoscut vițiul care lovea astfel actul ratificat.

Se poate privi ca fiind o ratificare tacită și valabilă dispoziționea testamentară prin care o femeie ,în scopul de a asigura plata datoriilor ei și de a întări titlul creditorilor ei și de a întări titlul creditorilor, lasă legat acestora valoarea poliților ce le iscălise în creditul lor în timpul căsătoriei. (C. Ap. Lyon-Fr. II 4 Iulie 1921, P. R. 14 III 928).

VII. Restituirea dotei.

155. — Dispoziția art. 1277 c. civ se întemeiază pe ideia că soțul având exercițiul acțiunilor dotale, ar fi avut posibiltatea, dacă ar fi reclamat în timp util, să realizeze încasarea dotei și de aceea, ca o sancțiune a neglijenței sale față de terțiul constituitor al dotei, după expirarea termenului de 10 ani, chiar dacă în realitate n'ar fi primit-o, afară de cazul când ar dovedi că a făcut diligențele necesare, spre a și-o procura și că ele au rămas fără efect.

Prin urmare, terțiul constituitor al zestrei nu se poate prevala de dispoziția specială ce cuprinde art. 1277 c. civ., numai cu privire la raporturile dintre soț și soție sau moștenitorii acesteia, ci el trebue să facă dovada liberațiunii sale, conform dreptului comun, dacă nu poate invoca expirarea termenului de 30 ani pentru prescripțiunea acțiunii ce soțul are contra sa.

Așa dar, recurenta, în calitate de succesoare a constituitoarei dotei, era obligată a face dovadă că dota a fost plătită intimatei, și deci Tribunalul punându-i această îndatorire, face o justă aplicație a art. 1277 c. civ. (Cas. I, d. 11/920, P. R. 82 III 924).

156. — Potrivit art. 1271 c. civ. obligațiunea de restituirea dotei ia naștere, la caz de moarte a unuia din soți, la caz de divorț, prin separare de patrimonii, absența unui din soți și faliment; legea nu permite restituirea dotei în alte cazuri, căci aceasta ar face posibilă desființarea regimului dotal în timpul căsătoriei. Dota trebuie restituită în cazul când căsătoria este desfăcută fie prin moarte fie prin transcrierea hotărârii de divorț este necontestat, ea fiind constituită bărbatului pentru a-l ajuta să susție sarcinile căsătoriei, ori, prin moarte sau divorț căsătoria desfăcându-se, bărbatul sau moștenitorii lui nu mai au nici o calitate să păstreze dota, și în caz de separare de patrimoniu obligația de restituire se înțelege ușor, dat fiind scopul separăriri de a se lua din mâna soțului administrarea și folosința dotei, în ce privește absența, avem art. 109 c. civ, iar pentru faliment principiile de drept comercial. (T. Fălticeni, s. 101/927, P. R. 61 III 927).

157. — Neîndeplinirea căsătoriei ridică actului matrimonial caracterul său de act dotal, lăsându-i numai caracterul de creanță ordinară. El deci constituie o dovadă, care poate forma baza unei acțiuni de restituire. (T. Muscel, s. 241/927, P. R. 8 III 928).

158. — Când sarcinile căsătoriei încetează pentru bărbat, fructele imobilelor dotale se împart între soți sau moștenitorii lor, în proporția timpului cât a durat uzufructul soțului în cursul celui din urmă an, care începe din ziua când s'a celebrat căsătoria, fără a distinge între fructele naturale și cele civile. In acest caz soțul nu poate reține decât fructele care corespund părți din an în timpul căruia căsătoria dura încă, trebuind să restitue pe toate acelea, care corespund unei epoce posterioare disolvărei căsătoriei. (C. Ap. Buc. IV d. 158/928, P. R. 3 III 931).

159.— In caz de divorț, restituirea dotei trebuie efectuată în moneta stipulată în contractul de căsătorie, fără a lua în seamă fluctuațiunile schimbului. (C. Ap. Nancy-Fr. 17 Iunie 1922, P. R. 64 IV 926).

VIII. Desființarea convenției matrimoniale.

160.— Anularea contractului matrimonial e admisibilă și înainte de efectuarea căsătoriei posterioare, având-și existența lui juridică de sine stătătoare nedepinzând de săvârsirea căsătoriei. (T. Teleorman I, s. 203/926, P .R. 155 III 926).

161.— Dota contractată sub condițiunea întreținerii, constitue o liberalitate supusă regulelor speciale donațiunilor prin contractul de căsătorie, deci revocarea nu este posibilă decât în caz de ingratitudine conform art. 831 al. 3 c. civ.

Donatorul nu poate cere alimente dela donatar, decât dacă n'are alte rude mai apropiate. (T. Teleorman I, 4 Dec. 1928 cu nota de Tr. R. Scriban, P. R. 96 III 929).

162.— In principiu, o acțiune în anularea contractului dotal, din partea femeii căsătorite, nu este admisibilă în drept, deoarece caracterul de dotalitate sau parafernalitate al averei unei femei căsătorite cu contract matrimonial, se poate stabili numai în cazul când ar exista un litigiu, de o parte, între soție sau moștenitorii săi și, de altă parte, cei cari ar fi dobândit vreun drept asupra acestei averi sau în cazul când soția ar cere dela Tribunal autorizația de a face un act de dispoziție asupra acestor bunuri; admițându-se contrariul, s'ar aduce atingere principiului pus în art. 1236 cod. civ., potrivit căruia dota nu poate fi constituită nici adăugită, în timpul căsătoriei. (C. Ap .Buc. V d. 24/930 cu nota de N. Georgean. P. R. 116 III 931).

C. Regimul comunității de bunuri.

163.— Bărbatul, șef al comunității conjugale, angajează bunurile comune prin obligațiunile sale. Datoriile contractate în timpul comunității cad în pasivul acesteia.

Datoriile făcute în interesul personal al unuia din soți dau loc la recompensă, dacă sunt suportate de bunurile comune. Aceste considerațiuni nu interesează de cât lichidarea comunității și nu pot fi opuse terților și creditorilor; bărbatul contractând cu ei, angajează nu numai bunurile sale personale, dar și pe acelea ale comunității cari se cofundă cu cele personale. (T. civ. Anvers, 17 Dec. 1920, P. R. 166 III 922).

164.— Dacă soții au adoptat regimul comunității reduse „acquêts" stipulând că vor intra în comunitata numai beneficiile realizate în timpul căsătoriei, bijuteriile aduse ca dar de nuntă și alte danii primite de dânsa în acest scop, nu fac parte din comunitate. Aceste bunuri fiindu-i proprii, soția le poate lua îndărăt fără a mai plăti vre-un echivalent către comunitate.

Valoarea bijuteriilor oferite de către soț în timpul căsătoriei reprezintă o parte din beneficiile comunității, iar nu simple daruri manuale. (C. Ap. II Paris, 6 Mai 1920, P. R. 13 III 922).

D. Legislația teritoriilor alipite.

165.— **Ardeal.** După practica judiciară, se consideră ca avere coachizională a soților coachizitori acea avere, sau valoare a averei totale, rămasă la desfacerea căsătoriei, care se prezintă ca surplus, după deducerea averilor separate și a tuturor sarcinilor comune ale ambilor soți.

De asemenea, este general admis, că soții pot dispune valid într'un contract de cumpărare-vânzare, încheiat cu vânzătorul, în ce proporții averea cumpărată să formeze proprietatea lor și în ce cote să se transcrie în cartea fondulă. (Cas. I c. Ardeal, d. 1142/922 cu nota de Georgin Plopu, P. R. 174 I 923).

166.— In dreptul privat ungar, bazat pe enunțierilor principiale ale Curței ungare, sub terminologia de „alatură" se înțelege orice avere fie mobilă sau imobilă, fie în bani, în acțiuni, hârtii de valoare, drepturi reale, rentă, servitute de uzufruct, etc. care avere sau cu ocaziunea căsătoriei sau mai târziu se dă în folosință bărbatului, cu scopul ca venitul și folosul acelei averi să ușureze sarcina bărbatului de a acoperi lipsurile și susținerea familiei.

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.iini.ro

(Cas. I d. 1926 cu nota de George Plopu, P. R. 226 I 927).

167.— „Alatura" o dă bărbatului soția, sau de regulă părinții ei, o rudă, sau o persoană străină, care poate hotări că „alatura" să-i rămână în proprietatea, iar după încetarea căsătoriei să i se restitue. (ac. decizie).

168.— In general „alatura" și în timpul căsătoriei rămâne proprietatea soției, și numai uzufructul îl are bărbatul, care e dator a-i păstra neatinsă substanța alaturei imobile, și acela, la încetarea căsătoriei a-i restitui și preda întreg soției, eventual erezilor ei, în natură, — iar alatura mobilă în aceeaș calitate și cantitate. (ac. decizie).

169.— Deși „alatura" e proprietatea soției, totuș soția în timpul căsătoriei nu are drept a dispune asupra alaturei violând dreptul de folosință și de uzufruct al bărbatului, nici chiar în cazul când între soții s'a întrerupt convețuirea.

Unicul caz, când „alatura" fără desfacerea căsătoriei devine scadentă, e cazul de faliment al bărbatului. (ac. decizie).

170.— Soțul nedespărțit legalmente de soția sa, dar de care trăește separat de mai mult timp, nu mai poate pretinde dreptul de uzufruct al dotei.

In atare caz, soția poate dona imobilul dotal atât în ce privește nuda proprietate, cât și dreptul de uzufruct. (Jud. oc. Zărnești-Brașov, 24 Iunie 1926, P. R. 12 III 929).

171.— Convențiunea de înzestrare, încheiată între părinte și copil constitue un act juridic în înțelesul ordonanței No. 4420/918 și ca atare, atunci când se referă la imobil este necesar să fie cuprinsă în scris, pentrucă în acest caz înzestratul și derivă dreptul să asupra imobilului din această învoială, survenită cu ocazia căsătoriei și în scopul înzestrării.

Nu se poate obiecta că art. 1220 cod. civ. ard. obligând pe părinți la înzestrarea copiilor, înzestrarea ar fi îndeplinirea unei obligațiuni legale și nu rezultatul unui act de voin'ă, singurele cari cad sub prevederile ordonanței, pentrucă, pe lângă că legea nu conferă copilului decât un drept de creanță de a fi înzestrat din averea părinților, iar nici de cum un drept de proprietate asupra imobilelor părintelui înzestrător, dar tot legea prevede că înzestrarea să se facă potrivit averei părinților, putând în caz de refuz, sau pentru completare, să-i actioneze în judecată, încât în atari împrejurări rezultă clar, că fără a înceta să fie obligație legală, „in concreto" însă, adică traducerea în fapt a acestei obligațiuni este un act convențional și de voință, care ca atare intră în prevederile ordonanței.

Prin urmare, atunci când înzestrarea are de obiect imobile, cum este în speță, spre a fi valabilă trebue să fie cuprinsă cu act scris și deci sunt nentemeiate susținerile contrarii formulate prin motivele de casare. (Cas. I, d. 1383/930, P. R. 138 III 930).

172.— Potrivit paragr. I din ordonanța No. 4420/918, aplicabilă în Ardeal, înstrăinarea unui imobil, pentru a fi valabilă, trebue constatată prin act scris.

In sensul acestei ordonanțe, concepută în termeni generali, urmează a se înțelege orice înstrăinare de imobile: vânzare, schimb, donațiune și chiar înzestrare, deoarece și în acest caz nu este vorba decât tot de o înstrăinare sau transferare de drepturi imobiliare.

Impreiurarea, că art. 1220 cod. civ. austriac obligă pe părinți la înzestrarea copiilor, nu modifică întru nimic sistemul de probațiune al acestui fel de înstrăinare, ci el rămâne tot sub regimul ordonanței mai sus citate, ai cărei termeni generici nu se pretează la nici o distincțiune. (Cas. I d. 1586/930, P. R. 138 III 1930).

173.— In conformitate cu art. 883 cod. civ. austriac și legea VII din 1886 de modificare a acestui text, convențiunile de zestre între viitorii soți și fidanțați, spre a produce efecte în raport cu terțele persoane, se cere să fie făcute prin acte notariale publice, cari potrivit dispozițiunilor art. 61 și 69 și următori din legea XXXV — 1874 „Despre notarii publici", trebue să constate în cuprinsul lor că notarul s'a convins de voința și capacitatea părților și le-a explicat înțelesul și urmările actului. Simpla mențiune făcută de notarul public despre declarația de înzestrare a fidanțaților în procesul verbal dresat cu ocazia desbaterei succesiunei defunctului, nu constitue un act notarial public în sensul legilor sus indicate, nefiind constant că notarul public s'a convins de voința și capacitatea părților, că a cetit și explicat părților actul, ce spre deosebire de prima parte a procesului verbal care privea o dispoziție de moștenire, se referea la o dispoziție de înstrăinare a părței moștenite. (C. Ap. Brașov II, d. 864/930, P. R. 21 III 931).

174.— **Basarabia.** Conform legilor aplicabile în Basarabia (Andr. Donici și Harmenopol), înzestrările, ca și simplele făgăduințe de dotă nu sunt acte solemne și, în consecință, pot fi făcute atât prin acte sub semnătură privată, cât și chiar prin viu graiu.

Atât doctrina rusă, cât și Senatul ocârmuitor din Petrograd (Curtea de Casație), stabilind principiul că, în legislația locală, aplicabilă în Basarabia, nu este prevăzută nici o formă solemnă pentru constituirea unui act dotal, de aici rezultă că, pentru validitatea unui asemenea act nu este nevoe de un act scris, ci numai de tradiția lucrului; iar făgăduința de dotă dă drept înzestratului la o acțiune contra înzestrătorului. (Comisia centr. de judecată de pe lângă Casa Noastră, 30 Mai 1922 cu nota de D. Alexandrescu, P. R. 59 III 923).

175.— Deși, spre deosebire de cod. civ. rom., legiuirile locale basarabene privesc zestrea ca proprietatea exclusivă a femeii, proprietate trecută dela persoanele cari au înzestrat-o, soția nu-și poate reclama zestre dela bărbatul său în timpul căsătoriei, pentru că astfel s'ar denatura scopul în vederea căruia zestrea a fost constituită. (T. Bălți II s. 9/930 cu nota de L. Ciobanu, P. R. 138 II 930).

176.— **Bucovina.** Zestrea dată de părinții viitorului soț în conformitate cu dispozițiunile part. 1231 c. c. buc., are acelaș scop pe care legea prin par. 1218 c. c. buc., îl prevede pentru zestrea dată viitoarei soții, adică de a ușura cheltuelile inerente asociației conjugale și prin urmare orice bun care poate satisface acest scop, adică poate oferi o înlesnire efectivă pentru cheltuelile căsătoriei, poate constitui obiectul unei înzestrări.

Intrucât în speță instanța de apel, pe baza probelor administrate și apreciate în mod liber, în puterea dreptului conferit de lege, a constatat în fapt că recurentul a promis intimatului drept zestre, între altele, și dreptul de a locui, pe timpul duratei căsătoriei, într'o cameră din casă și că l-a și pus în posesiunea acestui drept, și întrucât este incontestabil că dreptul de a locui într'un imobil oferă o înlesnire efectivă pentru cheltuelile căsătoriei și deci poate constitui obiectul unei înzestrări și intrucât în fine instanța a constatat că cecace recurentul a promis intimatului zestre, nu întrece capacitatea sa de înzestrare, în atari împrejurări instanța de apel cu drept cuvânt și fără să violeze dispozițiunile legale a decis că intimații nu dețin locuința în litigiu pe baza unei donațiuni, ci a unei înzestrări. (Cas. I d. 617/930, P. R. 66 III 931).

E. **Studii, recensii și note.**

177.— Istoricul inalienabilității fondului dotal, de I. Beldiman. (P. R. 85 IV 931).

178.— Régime legal matrimonial du code civil polonais. (R. Kurakiw-Kuratowsky), recensie de N. A. Ionescu (P. R. 45 IV 923).

179.— A se vedea: Agrară (reformă), Faliment, Vânzarea publică a imobilelor.

CONVENȚIUNI POȘTALE INTERNAȚIONALE.

V. Poștă-telegraf-telefon.

COOPERAȚIE (oragnizare).

(I. 12 Iulie 1928, M. Of. 151/928).

1.— In conformitate cu dispozițiunile art. 154 al. 2 legea pentru organizarea cooperației, judecătorul de ocol care a făcut instrucțiunea unei infracțiuni din prezenta lege, nu va putea să judece el însuș acea infracțiune, dar el va trimite cauza de urgență spre a fi judecată de cea mai apropiată judecătorie de ocol din județul respectiv. (Jud. Tg. Berești-Covurlui, 13 Iunie 1929 cu nota de Tr. Scriban, P. R. 120 III 929).

COPIL NATURAL.

V. Legitimare.

CORECTIUNE (dreptul de)

(Art. 326, 327, 333-335 C. Civ.).

1.— Violențele sau căile de fapt exercitate asupra copiilor de către cei învestiți cu autoritatea părintească, intră numai atunci în dreptul de corecțiune ce se recunoaște acestora, când ele sunt ușoare, nu întrec moderațiunea și sunt necesare pentru îndreptarea și educațiunea copiilor, sau pentru menținerea disciplinei, căci în asemenea caz nu există intenționne delictuasă din partea autorilor violențelor și, în lipsa acestui element esențial, ele nu constituesc un delict. (Cas. II d. pen. 1739/922, P. R. 19 III 923, P. R. 34 III 923).

CORP DELICT.

1.— Este deținută fără cauză de către Ministeru de Război și urmează a fi restituită celui în drept, o sumă de bani confiscată drept corp delict cu ocaziunea urmăririi pentru delictul de agitație contra Statului, atunci când se constată și se stabilește prin hotărâri judecătorești, inexistența unui atare delict. (Cas. I c. Ardeal, d. 2320/924, P. R. 61 III 925).

2.— Articolul 187 al. ult. proc. pen. ungară dispune în ce privește corpurile delicte că pretențiunile cari nu se pot constata în scurt trebuesc trimise la instanța civilă și că până la hotărârea acestuia, obiectele sechestrate rămân în pază judecătorească. Această dispoziție nu poate fi interpretată decât în sensul

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.iini.ro

că instanţele penale sunt obligate a păstra obiectele sechestrate numai atât cât există o acţiune penală în curs, sau când s'a pronunţat în cauză o sentinţă condamnatoare. Acest articol nu poate fi aplicat când s'a pronunţat o încheiere prin care acţiunea publică s'a stins. (T. Oradea Mare. Camera de punere sub acuzare, 5 Febr. 1925, P. R. 40 III 925).

3.— Instanţele penale nefiind obligate a păstra obiectele sechestrate până la definitiva rezolvare a procesului civil, ele trebuie să le elibereze acelui de la care au fost sechestrate, fiind ţinute a se pronunţa chiar din oficiu, în lipsa unei cereri. A hotărî eliberarea obiectelor sechestrate în mâna reclamantului care a făcut denunţul penal, ar însemna că reclamaţia acestuia, chiar când s'ar dovedi neîntemeiată, să aibă totuşi un efect, şi anume, ca prin concursul instanţelor penale, denunţătorul să-şi atingă scopul principal ce a urmărit prin denunţul său neîntemeiat. (T. Oradea Mare, Camera de punere sub acuzare, 5 Febr. 1925, P. R. 40 III 925).

4.— V. Sechestru penal.

CORPURI LEGIUITOARE.

(Art. 42—75 Constit.)

CUPRINS.

1. ***Compunerea Corpurilor Legiuitoare (1—3).***
2. ***Imunitatea parlamentară (4—6).***
3. ***Funcţionarii cancelariei (7—8).***

I. Compunerea Corpurilor Legiuitoare.

1.— Adunările din Martie 1920 au avut caracterului unor Adunări revizioniste numai pentru unificarea textelor constituţionale, pentru cari se îndepliniseră formee legale de Adunările ordinare din anul 1914 ,iar nu şi pentru alte texte de ordin constituţional. (C. Ap. Chişinău I, d. 158/922 cu notă de C. Georgescu-Vrancea, P. R. 289 I 923).

2. — Potrivit art. 138 din Constituţiunea nouă, adunările naţionale actuale — adică în formaţiunea lor actuală — pot funcţiona până la expirarea mandatului lor legal sau până la dizolvarea lor.

De aci rezultă că în compunerea acestor adunări nu se mai pot introduce alţi membri, (senatori de drept), de cât cei cari le compun actualmente. Prin urmare numai după facerea legii electorale şi când pe baza ei se vor alege noile corpuri legiuitoare, Senatul se va compune în conformitate cu dispoziţiunile Constituţiei revizuite. (Comisiunea Casaţiei, Incheiere 65/923 cu nota lui Basile Missir, P. R. 121 I 923).

3.— Deşi potrivit art. 68 din legea de organizare judecătorească, procurorul general al Casaţiei are acelaş grad cu preşedintele de secţiune, însă cu toată această asimilare a gradului, cele două funcţiuni sunt şi rămân deosebite, astfel că pentru a fi senator de drept în condiţiunile art. 73 al. d. din Constituţie, stagiul de 5 ani în funcţia de prim-preşedinte, nu poate fi completat decât numai cu stagiul de preşedinte iar nu şi cu acela de procuror general al Curţii de Casaţie. (Comis. constituită conf. art. 74 constit. şi l. elect., dec. 29 Aprilie 1931 cu nota de I. N. Stambulescu, P. R. 163 I 931).

2. Imunitatea parlamentară.

4.— După art. 54 din Constituţie, nici unul din membrii uneia sau celeilalte adunări nu poate fi urmărit sau prigonit pentru opiniunile şi voturile emise în cursul exerciţiului mandatului său.

Această iresponsabilitate fiind admisă pentru a asigura reprezentanţilor naţiunii libertatea de acţiune şi pentru a nu-i sustrage dela îndeplinirea mandatului lor, este generală, după cum rezultă din expresiunile întrebuinţate în text „opiniuni şi voturi" şi se aplică tuturor cuvintelor pronunţate şi oricărei opiniuni emise la tribuna Parlamentului. (Cas. II d. 2999 din 1925 cu nota de Vintilă Dongoroz, P. R. 206 II 927; aceiaş P. R. 34 III 926; aceiaş P. R. 82 III 926).

5.— Pentru aceleaşi motive expuse mai sus iresponsabilitatea prevăzută de Constituţie se aplică nu numai în domeniul penal, ci pune pe reprezentantul naţiunii şi la adăpostul oricărei acţiuni civile, în daune, izvorîte din faptul penal imputabil, acest lucru rezultă din adăugirea cuvântului „prigonit' după cuvântul „urmărit" idea de prigonire referindu-se la pricini de natură civilă iar celelalte la latura penală, (ac. deczie).

6.— Imunitatea parlamentară nu se aplică urmăririlor penale începute în contra unui deputat, înaintea deschiderei parlamentului .Asemenea urmărire continuând în timpul sesiunei parlamentare, nu poate fi suspendată decât după o cerere expusă a Parlamentuui din care acest deputat face parte. (Cas. germană, 11 Aug. 1920, cu nota lui D. Alexandrescu, P. R. 14 III 923).

3. Funcţionarii cancelariei.

7.— Regulamentul interior al Senatului care formează statutul funcţionarilor acestui corp, conferă preşedintelui Senatului, osebit de atribuţiunile şi prerogativele sale, ca prezident al desbaterilor şi reprezentant al Senatului în raporturile lui că membrii Corpului sau autorităţile şi persoanele particulare, şi pe aceea de cap al administraţiunii serviciilor interioare ale Senatului, iar în această calitate preşedintele Senatului îndeplineşte însărcinări de organ administrativ, putând aplica pedepse disciplinare funcţionarilor iîn serviciile administrative ale Senatului, putând, deasemenea cu anumite formalităţi prescrise de regulament să numească sau să revoace pe aceşti funcţionari. (Cas. III d. 1477/925 cu nota de I. Stambulescu, P. R. 33 I 926).

8.— Revocarea funcţionarilor cari compun cancelaria Senatului este de atribuţiile biuroului şi preşedintele Senatului exercitate împreună. Prin urmare revocarea făcută de preşedinte chiar cu avizul biuroului — organ de judecată disciplinară — este ilegală. (Cas. III d. 319/927 cu nota de I. Stambulescu, P. R. 98 I 927; Cas. III d. 359/927 cu nota de I. Stambulescu P. R. 99 I 927; aceias cu nota de I. Bursănescu, P. R. 243 I 927).

COTITATE DISPONIBILĂ.

V. Rezerva şi cotitatea disponibilă.

CREDIT.

V. Titluri de credit.

CREDIT DOCUMENTAR.

1.— Credit documentaire (G. Marais) recensie. (P. R. 13 IV 923).

CREDIT FUNCIAR URBAN.

(L. 20 Martie 1926, M. Of. 66/926, 60/9/926).

1— Potrivit articolului 26 al legii Creditului urban din 20 Martie 1926, efectele acestei instituţii vor beneficia de aceleaşi avantagi ca şi efectele Creditului funciar rural cari, conform art. 23 alin. 5 al legei din 20 August 1929 pentru organizarea acestuia din urmă, vor beneficia de aceleaşi avantagii ca şi obligaţiunile Statului

Prin art. 4 al legei din 9 Martie 1912 se dispune ca titurile şi cupoanele rentei 4 la sută se vor primi drept garanţie pe valoarea lor nominală în toate casele publice şi la autorităţile administrative şi judecătoreşti .

Aşa dar pârîtul are egalmente dreptul de a depune cauţiunea ce i s'a fixat de Curte în scrisuri de ale Creditului urban Bucureşti socotite după valoarea lor nominală şi deci nu este locul a se ordona continuarea executării. (C. Ap. Buc. III, d. 518/930 cu nota de G. P. Docan, P. R. 124 III 930).

2. — Potrivit art. 551 proc. civ. adjudecatarul este obligat să depună la Cassa de consemnaţie, în termen de o lună dela data adjudecării: preţul adjuecării, taxa portăreilor pentru emiterea ordonanţei şi taxa de înregistrare.

Dela această regulă, ce urmează a fi aplicată în toate urmările imobiliare de drept comun, s'a stabilit prin legile de organizarea Creditelor funciare o însemnată derogare cu privire la depunerea preţului în numerar la urmările în cari Creditul este interesat.

Potrivit art. 37 din legea privitoare la societăţie civile de Credit funciar urban din 20 Martie 1926, executarea creanţelor acestor societăţi se face în conformitate cu dispoziţiile prevăzute în art. 17, 18 19 şi 20 din legea societăţilor civile de Credit funciar rural dela 22 Iunie 1923.

Această din urmă lege a fost abrogată şi înlocuită prin legea pentru organizarea Creditului funciar rural şi a Creditului agricol din 20 August 1929 care prin art. 89 alin. ult. (fost alin. 11 legea din 1923, fost 72 din legea dela 1873) dispune că după plata preţului în numerar sau în scrisuri funciare, sau după acceptarea de către societate a declaraţiunei cumpărătorului că se substituie în obligaţiunile vechiului proprietar. Tribunalul va da adjudecatarului ordonanţa de adjudecare. (C. Ap. Buc. IV d. 425/930 cu nota, P. R. 126 III 930).

CREDIT IN CONT CURENT

V. Cont-curent.

CRIMA.

1.— Crime et Société (A. Lorulot) recensie de G. Alexianu (P. R. 70 IV 923). idem de I. Rădulescu (P. R. 6 IV 923).

2.— Le milieu criminel (Georges Guilhermet) recensie de I. Bursănescu (P. R. 20 IV 926).

3.— Les crimes de la Justice (Schaub) recensie de I. Bursănescu (P. R. 61 IV 926).

4.— V. Infracţiuni, Pedepsă

CRITICA

V. Drept de critică.

CULPĂ

V. Daune.

CUMUL

(l. din 1 Iulie 1890 modif. 4 Iulie 1891).

1.— Deşi este adevărat că decretul lege din 1919 impune Epitropiilor bisericeşti.

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.iini.ro

întreținute din averi proprii să verse fondul pentru personal la Stat, de unde particularul urmează a-și primi pensia cuvenită, totuși această dispoziție nu a avut de scop să greveze bugetul Statului și nici să schimbe natura juridică și caracterul de instituțiuni particulare ale Epitropiilor bisericești, întreținute din averi proprii, ci numai să asigure funcționarilor lor același tratament și drept de pensiune pe care îl au clericii remunerați de Stat.

Prin urmare retribuțiunea servită din fondul unui astfel de așezământ unui preot, care e și învățător pensionar, nu poate fi considerată ca o atragere adusă legii cumulului. (Cas. I d. 400/920 cu nota de D. Tăzlăoanu, P. R. 4 I 923).

2.— Potrivit art. 42 din legea pentru înființarea oficiilor invalizilor de războiu, pensionarii invalizi de războiu și neîmproprietăriți — cum sunt ofițerii cari au servit ca combatanți sau asimilați — în campanie, pot cumula prin derogare dela art. 23 din legea generală a pensiunilor, pensiunea cu retribuțiunea unei funcțiuni publice, fără deosebire de quantumul total al alocațiunii lor și sub orice formă ar primi salariul funcțiunii.

Prin urmare, în speță, Ministerul de Finanțe nu poate refuza recurentului, invalid de războiu, plata pensiunii sale pe nici un interval de timp, pentru motivul că nu ar fi optat pentru una din ele, opțiunea aceasta recurentul nefiind obligat a o face, din moment ce se bucură de dispoziționea de favoare a legii excepționale mai sus citată. (Cas. III d. 15/923, P. R. 59 III 924).

3.— Pensionarul poate cumula pensiunea cu o nouă retribuțiune plătită sub orice formă de către Stat, Județ, Comună sau Administrația Publică, cu singura condiție ca ambele întrunite împreună cu accesoriile lor, să nu întreacă retribuțiunea corespunzătoare ultimei funcțiuni ce a ocupat pensionarul la data retragerei sale din funcțiune. (Cas. III 25 Ian. 1929 cu nota de M. Păcurariu, P. R. 82 III 929).

CUMULUL DE INFRACȚIUNI.

V. Pedepsă.

CURATELĂ.

(Art. 99 C. Civ., 476 Pr. Pen.).

1.— Numai Tribunalul are căderea de a ordona și lua măsurile necesare pentru înființarea curatelei unui condamnat în contumacie, și a administra, indiferent de cuantumul averii rămase, iar nu judecătoria de ocol, deoarece art. 476 proc. penală prescrie că averea contumacelui condamnat va fi, din ziua executării deciziunii, considerată și administrată ca avere de absent, iar art. 98 și urm. codul civil dau în competința Tribunalului tot ce privește materia absenței. (Cas. II d. civ. 62/923, P. R. 83 III 923).

2.— V. Interdicție.

CURS FORȚAT.

V. Monedă.

CURS LEGAL.

V. Monedă.

CURTAJ MATRIMONIAL.

1.— Profesiunea de a înlesni căsătoriile, de și nu este prevăzută în lege, însă, fiind întrată în moravuri, nu este ilicită, și, ca atare, cel ce o exercită are drept la o plată pentru serviciile ce face, afară numai când ar fi stipulat să-și dea gratuit serviciile sale. (Cas. I dec. 3/1897 cu nota d-lui, T. R. Ionașcu, P. R. 205 I 922).

2.— Intermediarul care prestează serviciile sale pentru a face să reușească o căsătorie poate pretinde o remunerațiune cu condițiunea ca consimțământul la acea căsătorie să nu fi fost obținut numai în vederea unor avantaje materiale lăcomite de soțul ce se obligă să plătească acel curtaj, ceeace ar transforma instituirea căsătoriei într'un târg vulgar care jignește morala publică. (Cas. I d. 1091/927 cu nota lui Dem. Stoenescu, P. R. 41 I 928).

3. — Samsarul speculând asupra unei instituțiuni de ordine publică — căsătoria — natura actului ce-l îndeplinește este ilicită și deci nu poate forma obiectul unei convențiuni valabile. (T. Iași II s. 333/928 cu nota de A. Casian, P. R. 222 II 929).

4.— Convenția de curtaj matrimonial, adică prin care cineva se obligă a plăti o sumă de bani unui mijlocitor, care să-și pună silințele și stăruințele pentru înlesnirea și contractarea unei căsătorii, nefiind contrară nici ordinei publice, nici bunelor moravuri, trebue să-și primească executarea de câte ori nici o fraudă nu poate fi imputată mijlocitorului acelei căsătorii. (C. Ap. Alexandria Egipt, 24 Febr. 1921, cu nota lui D. D. Alexandrescu, P. R. 79 III 923).

CURTE CU JURAȚI.

(Art. 212 ș. u. Pr. Pen.)

CUPRINS:

I. *Punere sub acuzare.*
1. ***Actul de acuzare (1—6).***
2. ***Formalități preliminarii (7—17).***

II. *Curtea cu Juați.*
a) ***Organizarea.***
1. ***Durata sesiunii (18—19).***
2. ***Competența (20—23).***
3. ***Membrii Curții (24—26).***
4. ***Incompatibilități (27—29).***
5. ***Grefierul (30—31).***
6. ***Jurații; scutiri și incompatibilități (32—36).***

b) ***Funcționarea :***
1. ***Audiențele și paza lor (37—40).***
2. ***Drepturile Președintelui (41—53).***
3. ***Constituirea juriului de judecare (54—65).***
4. ***Cercetarea acuzatului (66).***
5. ***Audierea informatorilor și martorilor (67—76).***
6. ***Desbaterile (77—90).***
7. ***Cestionarul:***
   a) ***noțiuni generale (91—98).***
   b) ***chestiunile puse (99—109).***
8. ***Deliberarea juraților (110—120).***
9. ***Verdictul (121—134).***
10. ***Deciziunea (135—142).***
11. ***Procesul-verbal de ședință (143 — 144).***
12. ***Căi de atac (145).***
13. ***Judecarea după trimitere (146).***

c) ***Legislația teritoriilor alipite (147).***
d) ***Studii, recensii și note (148—150).***

I. Punerea sub acuzare

1. Actul de acuzare.

1.— Deciziunea Camerei de punere sub acuzare rămasă definitivă, nu poate fi schimbată cu nimic de actul de acuzare, care nu este decât o concluziune a cărei bază se găsește în deciziunea Camerei de punere sub acuzare. Curtea cu Juați poate să judece afacerea din al cărui dosar ar lipsi actul de acuzare. (C. cu Juați Dolj, Proc. verbal 250/922, P. R. 64 III 924).

2.— Curțile cu juați sunt sesizate prin deciziunea de trimetere a Camerei de punere sub acuzare, în momentul când aceste deciziuni au fost pronunțate. Actul de acuzare nu servește la sesizarea Curții cu juați, astfel că lipsa acestui act nu atrage ca consecință de cât imposibilitatea de a se păși la judecarea pricinei. (C. cu Juați Dolj, jurnal 250/922 cu nota de V. Dongoroz, P. R. 157 II 923).

3.— Potrivit art. 266, 321 și 324, alin. 1 pr. pen. deciziunea definitivă a Camerei de punere sub acuzare, prin care se trimite un infractor înaintea Curții cu Jurai, fiind atributivă de jurisdicțiune, aceasta instanță astfel sesizată nu are dreptul să se mai declare necompetentă de a judeca, fie pe motiv că faptul pus în sarcina acuzatului n'ar constitui o crimă, fie pe motiv că acuzatul ar fi minor. (Cas. II d. 2347/925 P. R. 50 III 926).

4.— Acuzatul trimis în judecata Curților cu juați are dreptul de a cere Inaltei Curți de Casație anularea deciziei de trimitere în termen de 5 zile dela luarea interogatorului președintelui Tribunalului, însă numai pentru cazurile anume și limitativ arătate în art. 324 din acelaș codice. (Cas. II 19 Sept. 1928 P. R. 1 III 929).

5.— Decizia Camerii de punere sub acuzare, nu poate fi atacată cu recurs odată cu decizia de condamnare decât în cazul când recurentul n'a fost înștiințat conf. art. 311, 318 pr. pen. cu ocazia interogatorului luat de președinte. (Cas. II d. 1871/929 cu nota de N. R. în P. R. 26 I 930).

6.— Cetirea actului de acuzare de către reprez. Ministerului public nu constitue o iregularitate aducând cu sine casarea. (Cas. Belg. 2 Febr. 1925 cu nota de I. V. în P. R 139 III 925).

2. Formalități preliminarii.

7.— Lista juraților de sesiune trebue, sub pedeapsă de nulitate, să fie notificată acuzatului, ca să-și poată exercita dreptul de recuzare în ajunul zilei determinate pentru formarea tabloului. (Curtea cu Juați Cantal Fr. 18 Ian. 1923, P. R. 132 III 923 în nota).

8.— Această soluție este admisă și în privința delictelor de presă, chiar atunci când juraților au fost sesizați direct prin acțiunea părței lezate. (Curtea cu juați Cantal Fr. 18 Ian. 1923, P. R. 132 III 923 în nota).

9.— Comunicarea listei juraților, făcută acuzaților în ziua judecării procesului lor, este tardivă, după art. 284 Pr. p. și, ca atare, izbită de nulitate.

Această formalitate fiind esențială și substanțială, și fiind edictată în interesul apărării, omisiunea sau neregularitatea ei constitue o cauză de nulitate absolută, care nu poate fi acoperită nici chiar prin consimțământul expres al acuzatului. (Cas. II d. 2010/921 cu nota de D. Alexandresco, P. R. 107 I 924).

10.— Intrucât lista juraților a fost comunicată și întrucât în ziua judecării procesului recurenții au procedat la facerea recuzărilor, fără a ridica obiecțiunea că nu erau destul de vizibil scise numele unor juați, prezumțiunea este că recurenții au fost în măsură să cunoască, prin lista comunicată, pe toți juații și să-și poată exercita dreptul de recuzare și, prin urmare, scopul legei este atins. (Cas. II d. 2064/921, P. R. 124 III 922).

11. — Formalitățile prescrise de art. 284 proc. penală, ca lista juraților să fie comunicată acuzatului în ajunul zilei de judecată, au fost edictate de legiuitor în scopul de a pune pe acuzat în măsură să-și poată exercita în mod liber dreptul său de recuzare și să poată cunoaște în deplin pe judecătorii săi. Prin urmare,

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.iini.ro

chiar în cazul că ar fi adevărat că unele nume și adrese ale juraților, din lista comunicată acuzatului, n'ar fi fost complecte, totuși întrucât lista juraților a fost comunicată acuzatului, și întrucât în ziua judecării cauzei el n'a ridicat nici o obiecțiune cu privire la neregularitățile pretinse, ci a făcut prin apărătorul său recuzările conform legei, aceasta dovedește că acuzatul a fost în măsură să cunoască pe jurații ce aveau să-l judece și că scopul propus de legiuitor în art. 284 a fost atins, și neregularitățile din lista juraților, chiar dacă ar fi fost, s'au acoperit prin tăcerea acuzatului. (Cas. II d. 1784/922, P. R. 19 III 923).

12.— Notificarea listei juraților, ce trebuie să se facă oricărui acuzat, în genere, interesând ordinea publică, lipsa ei nu poate fi acoperită nici prin tăcerea acuzatului, nici prin renunțarea lui expresă sau tacită. (Curtea cu Juraţi Cantal-Fr., 18 Ian. 1923, cu nota de H., în P. R. 132 III 923 nota).

13.— Comunicarea copiei de pe lista juraților în ajunul zilei de judecată, prescrisă de art. 284 Pr. pen., are de scop de a aduce la cunoștința acuzatului numele juraților cari au să-l judece, pentru a-i da timpul necesar spre a-și putea pregăti recuzările ce este în drept să facă la ziua judecății.

In consecință, acuzatul nu se poate plânge de o notificare făcută înainte de ajunul zilei de judecată, întrucât, în asemenea caz, notificarea îi este favorabilă, de oarece îi dă un timp mai lung decât acel prevăzut de lege, spre a-și putea pregăti recuzările. (Cas. II 16 Martie 1923, cu nota de D. Alexandresco, P. R. 132 III 923).

14.— afară numai dacă procesul verbal de înmânarea notificărei nu ar cuprinde data când acuzatul a primit-o; lipsa acestei date ar atrage nulitatea notifică, de oarece în lipsa datei, nu se poate constata dacă acuzatul a primit-o în termenul legal. (C. cu juraţi Cantal-France, 18 Ian. 1923, P. R. 132 III 923 în nota).

15.— Notificarea listei juraților, făcută cu mai mult timp înaintea zilei de judecată, ar putea fi o cauză de nulitate numai atunci când, între data comunicărei listei și ziua de judecată, această listă ar fi fost prefecută și modificată prin introducerea de noui juraţi. (Cas. II 16 Martie 1923, cu nota de D. Alexandresco, P. R. 132 III 923).

16.— Este nulă lista juraților comunicată acuzatului, dacă nu conține menționea profesiunii și domiciliului lor, deoarece acuzatul ar putea fi indus în eroare asupra persoanei judecătorilor său și deci împiedecat în exercițiul dreptului de recuzare, care face parte din dreptul de apărare. (Cas. II d. 3108/924, P. R. 62 III 925).

17.— Comunicarea deciziunii de trimitere și a actului de acuzare, precum înmânarea copiilor după aceste două acte, constituesc formalități substanțiale pentru acuzat.

Urmează deci a fi casată deciziunea de condamnare dată, precum desbaterile anulate, de asemenea anulată și modificarea deciziunii de trimitere, când citațiunea menționând comunicarea deciziunii de trimitere și a actului de acuzare, nu face mențiunea că o copie după aceste două acte a fost înmânată acuzatului; nu se poate îndrepta această omisiune nici prin interogatoriul acuzatului, nici prin menținerea actelor, nici prin deciziunea de condamnare. (Cas. Crim. fr. 12 Mai 1921, P. R. 13 III 928).

II Curtea cu Juraţi

A. Organizarea.

1. Durata sesiunii.

18.— Dacă acuzatul a primit să fie judecat și și-a exercitat în toată plenitudinea, fără vreo obiecțiune, dreptul de apărare, nu poate formula un motiv de casare din aceea că, deși trimis în judecată în anul judecătoresc în curs a fost judecât printr'o sesiune permanentizată. (Cas. II d. 1871/929 cu nota de N. R. în P. R. 26 I 929).

19.— Odată desbaterile unui proces începute în cursul sesiunei, ele trebuesc continuate până la terminarea procesului, chiar după expirarea sesiunei și chiar în zi de sărbătoare legală. Hotărârea poate deasemenea să fie pronunțată într'o zi de sărbătoare. (Cas. II d. 1871/929 cu nota de N. R. în P. R. 26 I 929).

2. Competența.

20.— Din cuprinderea art. 304, 358, 388 și 389 p. pen., rezultă că, în principiu, Curtea cu Juraţi are plenitudinea de jurisdicție, indiferent de natura faptului, de calitatea acuzatului și de locul unde infracțiunea a fost comisă și cu a cărei judecare a fost investită prin decizia Camerei de punere sub acuzare. (Cas. II, 1 Iulie 1922 cu notă de D. Alexandresco, P. R. 118 III 923; Cas. S. U., d. pen. 1690 bis./922 P. R. 54 III 923).

21.— Incidentul de incompetință, nu se poate primi de Curtea cu Juri decât după judecată, căci numai după desbateri se poate stabili natura faptului, deci — per-a-contrario, — după incompetința Curții cu Juri din cauza vârstei acuzatului se dovedește cu acte și nu se contestă de nimeni, nu există nici o rațiune ca chestiunea să nu fie ridicată din oficiu înainte de orice desbatere sau judecată, cari ar fi cu totul inutile în cauză. In adevăr din faptul că prin art. 388 procedură penală (365 pr. pen. franceză) se prescrie că Curtea cu Juraţi va pronunța pedeapsa stabilită de lege chiar la caz când — după desbateri — s'ar găsi că el nu mai este de competința juraților, sau în caz de delicte conexe, nu se poate trage concluziuna de plenitudine de judecată a Curților cu Juraţi.

Legea nu a stabilit o competință generală pentru Curtea cu Juri, ea neputând judeca alte fapte în afară de crime, decât în mod strict în cele două cazuri prevăzute de art. 388 pr. penală, când a fost în mod regulat sesizată. (C. cu Juraţi Muscel, d. 3/923, P. R. 64 III 924).

22.— Deciziunile Camerei de punere sub acuzațiune sunt în toate cazurile numai indicative, iar nu atributive de competință și prin urmare Curtea cu Juraţi nu este definitiv și irevocabil legată de ele în ce privește judecata. O jurisdicțiune de punere sub acuzațiune unde nu sunt nici desbateri orale și nici publicitate, nu poate judeca definitiv decât instrucțiunea și trimiterea, iar instanța de fond este în drept a statua asupra competenței, jurisdicția de judecată fiind cu totul independentă de cea de instrucțiune. (C. cu juraţi Muscel d. 8/923, P. R. 64 III 924)

23.— Dacă în contra deciziei Camerei de punere sub acuzare prin care acuzatul a fost trimis înaintea Curții cu juraţi se poate face recurs în casațiune, fie de acuzat fie de ministerul public, conform art. 318, 324 și 326 cod. proc. penale, între altele pe motiv că faptul imputat nu este calificat crimă prin lege, odată însă ce această deciziune a rămas definitivă și cu putere de lucru judecat, Curtea cu juraţi este datoare să se pronunțe asupra afacerei cu a cărei judecare a fost învestită, având plenitudinea de jurisdicțiune fără să se poată declara incompetentă sub cuvânt că faptul trimis în judecata ei nu ar fi crimă sau că infractorul ar fi minor, deciziunea Camerei de punere sub acuzare fiind atribuită de jurisdicție. (Cas. II d. 2865/926, P. R. 34 III 927).

3. Membrii Curții.

24.— Este rău constituită Curtea cu juraţi când unul dintre cei doi asesori a fost desemnat prin tragere la sorți din supleanții secțiunilor tribunalului, deoarece conform art. 20 al. 2 din legea de organizare judecătorească supleantul nu poate intra în constituirea Tribunalului și deci nici a Curților cu juraţi, decât în cazul de lipsă sau împiedicare a celorlalți membrii ai tribunalului. (Cas. II d. 1079/921, P. R. 19 III 923; acelaș P. R. 34 III 923).

25.— Din combinația art. 255 p. pen. și 12 l. org. jud., rezultă că delegarea judecătorilor dela tribunal, ca asesori la Curtea cu Juraţi, se face prin tragere la sorți de către președintele tribunalului, iar nu de președintele Curții cu Juraţi. (Cas. II d. 1682/921, P. R. 122 III 922).

26.— Supleantul poate intra în constituirea Tribunalului și deci și a Curții cu Juraţi, în cazul de lipsă sau împiedicare a celorlalți membri ai Tribunalului.

Prin urmare, este bine constituită Curtea cu Juraţi cu supleantul, când se constată că președintele Tribunalului cu o singură secție, fiind recuzabil, a fost împiedicat a lua parte la Curtea cu Juraţi, care s'a constituit cu doi judecători de ședință și cu judecătorul supleant, care era singurul judecător disponibil la tribunal. (Cas. II 8 Mai 1925 cu nota de Remus Benisache, P. R. 232 I 927).

4. Incompatibilități.

27.— Este incompatibilitate între funcțiunea de judecător și reprezentant al Minist. Public în aceiaș afacere. Astfel, magistratul care a luat parte în acțiunea publică, nu poate să figureze ca președinte sau judecător la Curtea cu Juraţi unde a venit urmărirea. (Cas. Cr. Fr. 22 Febr. 1917, P. R. 80 III 922).

28.— nici nu poate fi însărcinat să ia interogatoriul acuzaților aduși de la casa de arest. Cf. art. 248 p. p. r. (ac. dec).

29 — nici să prezideze tragerea la sorți a asesorilor chemați să-l judece — cf. art. 248 p. p. r. (ac. dec.)

5. Grefierul.

30.— Grefierul făcând parte integrantă din Curtea cu juraţi, prezența sa la toate actele de procedură este prescrisă de lege sub pedeapsă de nulitate.

Orice decizie judecătorească este casabilă, dacă nu este contrasemnată de grefierul instanței, care a luat parte la ședință. (Cas. Crim. Fr. 26 Ian. 1919 cu nota lui D. Alexandresco, P. R. 108 III 927)

31.— In lipsă de dovadă contrarie, prezumpțiunea legală este că participarea la lucrările Curții cu Juraţi a unui ajutor de grefier s'a făcut numai din cauza împiedicării sau lipsei grefierului titular. (Cas. II d. 1364/925 cu nota de Remus Benisache, P. R. 232 I 927).

6. Juraţii; scutiri și incompatibilități.

32.— Faptul că unii din juraţi cari au

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.iini.ro

făcut parte din comisiunea de judecată, nu sunt patentari de clasa II-a, cum prevede art. 258 pr. pen. deși este de ordine publică, totuși nu poate fi propus pentru prima oară înaintea Curții de Casație, căci nu intră în atribuțiile ei de a cerceta și verifica în fapt dacă jurații în chestiune erau patentari de clasa III-a, sau alta. (Cas. II dec. 1565/921, P. R. 94 III 922).

33.— Etatea de 60 ani a unui jurat nu este o cauză de incapacitate, după art. 264 proc. penală, ci numai o cauză de scutire de care numai juratul singur poate să uzeze ,iar nu și acuzatul. (Cas. II d. 1891/921 P. R. 108 III 922).

34.— Nici din art. 263 pr. pen. care determină cauzele de incompatibilitate între unele funcțiuni publice și aceia de jurat, nici din art. 290 al aceluiaș cod, care arată modul de compunere al comisuinei juraților, nici din vreun alt text de lege, nu rezultă că înrudirea între doi sau mai mulți jurați ar constitui o cauză de incapacitate sau de incompatibilitate. Dispozițiile legei organizării judecătorești nu se aplică, în adevăr, decât tribunalelor ordinare, iar nu și tribunalelir de excepțiune precum sunt Curțile cu juați.

Deci, dacă în comisiunea juraților figurau doi frați, și numele unuia din ei n'a fost pus în urnă, pentru că un alt frate al acestuia, care era tot jurat, a fost de față, s'a violat art. 285 și 290 din procedura penală, privitoare la constituirea comisiunei juraților. (Cas. II d. 230/922 cu nota lui D. Alexandrescu, P. R. 314 I 922; Cas. II d. 236/922, P. R. 155 III 922).

35.— Curtea cu juați este în drept, pentru motivele apreciate de ea, să revoace amenda la care a fost condamnat un jurat, în baza art. 287, pr. pen., decizia care condamnă pe un jurat la amendă prevăzută de citatul text, având caracterul unei măsuri de constrângere, spre a sili pe juați a fi față la ședință, iar nu a unei hotărâri care ar rezolva un drept al părților și care, dacă ar avea acest din urmă caracter, ar fi irevocabilă. (Cas II d. 1426/922 cu nota de D. Alexandrescu, P. R. 240 I 924).

36.— Pentru ca din partea unui jurat să existe o manifestare a opiniunei, trebuie ca vorbele pe cari le-a pronunțat în decursul desbaterilor să se refere la subiectul acuzării și să trădeze o hotătâre luată sau o convingene formată asupra culpabilității acuzatului.

Nu prezintă un asemenea caracter vorbirea ținută de către jurat, raportându-se la acuzat, în termenii următori: „Dacă ar fi fost un om cinstit, ar fi înapoiat pachetul". (Cas. C. A. Fr. 22 Febr. 1929 cu nota de D .Cotrutz, P. R. 166 III 930)

B. **Funcționarea.**

1. **Audiențele și paza lor.**

37.— Interdicțiunea publicului de a asista la o ședință, nu poate fi ordonată de către președinte singur, ci de însăși instanța legal constituită și printr'o hotărâre care să motiveze pericolul care amenință ordinea publică și bunele moravuri. (Cas. II d. pen. 263/930, P. R. 47 III 922).

38.— Arătarea numelui șefului de gardă, cerută de art. 367, proc. penală, nu este prevăzută sub pedeapsă de nulitate. (Cas. II d. 1522/921, P. R. 94 II 922; Cas. II d. 1208/923, P. R. 56 III 924).

39.— și este suficient, dar necesar, ca ordinul prescris de art. 367 pr. pen. să fie dat în scris șefului gărzii. (Cas. II d. 1208/923, P. R. 56 III 924).

40.— Dispoziția art. 343 din proc. pen. fr. (367 pr. pen. rom.), care impune președintelui obligația a da ordin înscris șefului de jandarmi să păzească ieșirea camerei de deliberare a juraților, pentru ca terții să nu poată comunica cu ei, nefiind prescrisă sub pedeapsă de nulitate, neconstatarea îndeplinirei acestei formalități nu poate fi propusă de acuzat ca un mijloc de casare, mai cuseamă atunci când nu se susține că juații au ieșit din camera lor, sau că o persoană străină ar fi intrat în această cameră, în timpul deliberării lor. (Cas. Crim. Fr. 19 Ian. 1922, P. R. 109 III 927).

2. **Drepturile Președintelui.**

41.— Prezidentul Curței cu juați poate, tot în virtutea puterei discreționare ce-i conferă legea, să retracteze înainte de a fi executată, orice măsură ordonată de el, de câteori n'o mai crede necesară la descoperirea adevărului, pe care îl urmărește prin toate mijloacele posibile și legale. (Cas. Bruxelles, 9 Nov. 1920 cu nota lui D .Alexandrescu, P. R. 29 III 923).

42.—Dispozițiile art. 81 pr. pen. rusă prin care președintele este obligat a pune în vederea juraților și pedeapsa fixată prin lege, este substanțială pentru judecată și neobservarea ei atrage anularea deciziei. (Cas. II, S. V., de. 1116/921, P. R. 76 III 922).

43. — Din dispozițiunile art. 301 și 302 proc. penală rezultă că președintele Curții este îndreptățit ca pe lângă ascultarea martorilor prezenți și în interesul descoperirii adevărului, să ordone să se dea cetire unei depoziții făcută de un martor la instrucție când acel martor nu se află prezent, chiar dacă nu a fost citat în instanță, fără a se putea susține că acest mod de a proceda al președintelui Curții cu juați ar constitui o abatere dela dispoziținea care cere ca depozițiunile martorilor să fie orale, deoarece președintele uzează de un drept al său suveran, conferit de art. 301 și 302 proc. penală, spre a-și îndeplini datoria ce legea impune onoarei și conștiinței lui, de a descoperi adevărul. (Cas. II, d. 1431/921, P. R. 121 III 922; Cas. II, d. 1784/922, P. R. 19 III 923).

44.— chiar dacă martorul ascultat în cursul instrucției și a cărui declarație se citește, n'a fost citat în instanță. (Cas. III s. v., dec. 1119/921, P. R. 76 III 922).

45. — de asemeni, poate să asculte ca informator o persoană care nu figura pe lista martorilor, comunicată acuzatului. (Cas. II, d. 1263/921, P. R. 80 III 922).

46. — Curtea poate respinge cererea de amânare pentru lipsa părței civile și o parte din martori, când constată că aducerea lor este imposibilă în fapt și președintele poate, în virtutea puterei sale discreționare, să citească declarațiile lor dela instrucție.

Deasemenea, președintele poate citi depunerea dela instrucție chiar a unui martor prezent în caz de variații în declarațiile acestui martor. (Cas. II, d. 1871/929, cu notă de N. R., în P. R. 26 I 930).

47. — In virtutea puterii sale discreționare, președintele Curții cu Juați are facultatea a lua orice măsură ar crede utilă pentru aflarea adevărului, cu condițiunea ca aceea măsură să nu fie interzisă prin vre-un text de lege. In special, președintele poate să delege pe un ofițer de poliție a căuta într'o comună persoanele ce ar putea da lămuriri Curții cu Juați. (Cas. Bruxelles, 17 Iulie 1922. P. R. 44 III 923).

48. — Din împrejurarea că puterea discreționară conferită președintelui Curței cu juați ,este personală acestui magistrat (301 Pr. pen. rom.), nu rezultă că el nu s'ar putea consulta cu membrii asesori al Curței și chiar cu juații asupra măsurilor ce ar trebui luate în interesul descoperirei adevărului; căci aceasta nu însemnează a abdica puterea sa în mâinile altuia. (Cas. Bruxelles, 9 Nov. 1920, cu nota lui D. Alexandresco, P. R. 29 III 923).

49. — Deși președintele Curții cu Juri are puteri discreționare de a lua orice măsuri necesare pudecării pricinei, când asupra acestor măsuri survin opuneri sau incidente ,ele urmează a fi tranșate de întreaga Curte, după rechizițiunile parchetului. (Cas. II 9 Dec. 1930, cu notă de Gr. Pherekyde, P. R. 33 I 931).

50. — Nu comite nici un exces de putere președintele Curții când, spre a aduce mai multă lumină asupra faptelor, ordonă ascultarea unei persoane ca informatoare, fără prestare de jurământ și fără a consulta Curtea, ci în virtutea puterei discreționare. (Cas. II, d. 1522/921, P. R. 94 III 922).

51. — Deși art. 302 cod. pr. penală dispune că prezidentul Curții cu juați va putea ,în cursul desbaterilor" să cheme și să asculte orice persoană, totuș este neîndoios că prezidentul poate să-și prepare, înainte de deschiderea desbaterilor, exercițiul puterii sale discreționare în cursul acestora, și să citeze de mai înnainte o persoană pe care o va asculta în urmă în instanță, prin puterea sa discreționară, întrucât, procedând astfel, el nu face decât să ia măsurile necesare pentru a-și îndeplini datoria ce legea impune onoarei și conștiințe lui de a descoperi adevărul. (Cas. II, d. 110/ 927, cu notă de Vintilă Dongoroz, P. R. 157 III 927).

52. — Prezidentul Curții cu juați, având facultatea de a permite intrarea unei persoane străine în camera de deliberare a juraților, are necontestat el însuși dreptul de a se introduce în acea cameră, spre a le la lămuririle și deslușirile necesare, de câte ori el a fost învitat la aceasta de către juați.

Legea a exclus, în adevăr, ca temerară și inadmisibilă, presupunerea că prezidentul, sub cuvânt le a da deslușiri, ar fi exercitat vre-o presiune asupra juraților, în detrimentul dreptului sacru al apărărei, căci ca ar pune exercițiul atribuțiilor ce-i conferă în sarcina onoarei și conștiinței sale.

Prin urmare, prezidentul nu este obligat de lege să arate, în procesul-verbal de audiență, ce anume deslușiri a dat juraților, atunci când ei l-au chemat în camera lor de deliberare. (Cas. II, 13 Februarie 1922, cu notă de D. Alexandresco, P. R. 130 III 923).

53. — Există nulitate de câte ori prezidentul Curții s'a introdus în camera de deliberare a juraților din proprie inițiativă, fără să fi fost chemat de juați spre a le da deslușiri, acest mod de procedare al prezidentului fiind contrar publicității dezbaterilor, independenții juraților și dreptului de apărare al acuzatului. C. cu Juați din Amiens-Fr. 14 Aug. 1922, cu notă de . în P. R. 130 III 923, nota).

3. **Constituirea juriului de judecare.**

54. — Surzenia unuia din juați nu este de natură a atrage nulitatea dezbaterilor, verdictului și a deciziunei de condamnare, dacă este numai intermitentă și dacă juratul atins de această infirmitate, scutit în urmă pentru această cauză, în aceiași sesiune, n'a pretins că în ziua când

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.iini.ro

a luat parte la dezbateri, infirmitatea sa l-a împiedicat a urmări acele desbateri. (Cas. Cr. Fr. 13 Ian. 1920, cu nota lua D. Alexandresco, P. R. 8 III 927).

55. — Surzenia complectă, de câte ori este constatată, constituie, din contră, o incapacitate absolută, și este o cauză de nulitate. (ac. decizie).

56. — In orice caz, surzenia unui jurat care a luat parte la dezbateri, nu poate fi dovedită înaintea Curții de Casație, această instanță nefiind în drept a ordona anchete și cercetări asupra unor fapte alegate și pretinse de părți, în afară de faptele constatate prin procesul-verbal de audiență (ac. dec.)

57.— In lipsă de dispoziție contrarie, urmează ca jurații supleanți să înlocuiască pe cei titulari în ordinea ieșirii lor la sorți, după tragerea la sorți ce a avut loc la începutul judecării procesului. (Cas. II, d. 1036/921, P. R. 75 III 922).

58. — Deși dupe art. 209 p. pen. apelul nominal al juraților și recuzațiunile trebuesc făcute în prezența acuzatului și a Minist. Public, această dispoziție se referă la formarea comisiunei juraților în ziua de judecată, iar nu și în cazul când un jurat supleant e chemat să înlocuiască pe unul ordinar. (Cas. II d. 1036/921, P. R. 75 III 922).

59. — Dacă în ziua când s'a constituit comisiunea de judecată, sunt prezenți 25 juați, nu mai e necesar ca acelaș număr de juați să fie prezenți și a doua zi, când desbaterile au fost amânate în continuare. (Cas. II, d. 1381/921. P. R. 92 III 922).

60. — Din combinarea art. 281 și 285 p. pen. rezultă că în ziua judecării, trebue să fie prezenți cel puțin 25 juați ordinari, sau în lipsă, să se complecteze cu juați suplimentari au complimentari dintre primii ieșiți la sorți și așa fiind, jurații suplimentari nu pot lua parte decât până la complectarea numărului de 25. (Cas. II, d. 1406/921, P. R. 93 III 922).

61.— Punerea în urnă a unui număr de juați suplimentari, mai mare decât cel cerut pentru a complecta numărul de 25 juați, face pe deoparte ca compunerea comisiei să fie viciată, iar pe de altă parte are de rezultat împiedicarea exercițiului regulat al dreptului de recuzare. (Cas II, d. 1536/926, P. R. 1 III 927).

62. — Dispoziținile art. 290, alin. I pr. penală ,ca în ziua fixată pentru judecată, apelul juraților nescuzați și nedispensați să se facă înainte de deschiderea audienței, nu este sancționată cu pedeapsa nulității; din moment ce nu s'a ridicat în fața Curții cu juați nici o obliecțiune în această privință, fie din partea apărării, fie din aceea a Ministerului Public, nulitatea este acoperită. (Cas. II, d. 1522/921, P. R. 94 III 922).

63.— Numărul de 25 juați cerut de art. 285 p. pen. este substanțial și de ordine publică și în el nu intră decât juați capabli a putea fi desemnați prin tragere la sorți ca să compună comisiunea de judecată. Astfel dacă unul din juați este chiar apărătorul acuzatului, fiind astfel incompatibil celor două calități, comisiunea juraților find redusă la 24 juați capabili, e viciat compusă. (Cas. II, d. 2032/9221, P. R. 124 III 922).

64. — Inconformitate cu art. 281, 295 și 290 din cod de proc. pen., pentru formarea Comisiei de judecată a juraților trebuesc puse în urnă, numele tuturor juraților ordinari ,din lista menționată de art. 727 proc. penală, nescuzați și nedispenzați, prezenți în ziua fixată pentru judecată, oricare ar fi numărul lor, iar în cazul când dintre aceștia s'ar prezenta mai puțin de 5, acest număr se completează cu juații suplimentari, și cu juații complimentari în ordinea eșirii lor la sorți.

Această formalitate este substanțială deoarece se referă la compunerea Curții cu Juați, și deci ea trebuie observată sub pedeapsă de nulitate. Prin urmare, în speță, Președintele nepunând în urnă numele tuturor juraților titulari nescuzați și nedispensați, a violat textele de mai sus, și decizia de condamnare dată în baza unui veriet emanat dela o comisiune viciat compusă, este izbită de nulitate. (Cas. II d. 630/926, P. R. 131 III 926).

65.— Trebue respectată întocmai formula legală a jurământului, sub sancțiunea casării din oficiu, dispoziținea jurământului fiind prescrisă sub pedeapsă de nulitate. (Cas. Bruxelles, 9 Aug. 1921 P. R. 103 III 922).

4. Cercetarea acuzatului.

66. — Prin nici un text legea nu cere ca interogatoriul unui acuzat să fie luat în absența celorlalți coacuzați, fiind lăsat la aprecierea Președintelui Curții să ia interogatoriul, în modul în care crede că este mai util pentru descoperirea adevărului. (Cas. II d. 2184/921, P. R. 137 III 922).

5. Audierea informatorilor și martorilor

67. — Dispoziținea art. 316 din codul de procedură penală fr. (341 pr. pen. rom.), după care martorii trebue să se retragă în camera lor și să nu iasă de acolo decât pentru a-și face depoziția, nu este prescrisă de lege sub pedeapsă de nulitate; de unde rezultă că dacă se stabilește în fapt, că martorii nu s'au retras în camera lor,, nu există nici o nulitate, chiar dacă unii din ei au fost față la ședință, și au asistat la depunerea celorlalți și chiar la interogatoriul acuzatului. (Cas. Civ. Fr. 11 Iunie 1920 cu nota, P. R. 109 III 927).

68.— Legea nearătând modul după care prezidentul poate face să apară în audiență persoanele ce înțelege să asculte, în virtutea puterei sale discreționare, toate mijloacele sunt permise.

Astfel, dacă persoana ce voește să asculte se găsește de față, el poate s'o cheme la bară spre a o asculta imediat.

Dacă această persoană nu este de față, el poate s'o cheme, chiar în aceiași zi, fie prin citație, fie printr'o scrisoare, și chiar printr'un simplu aviz verbal, putând la nevoe, să dea și mandat de aducere contra ei. (Cas. Bruxelles-Belg. 9 Nov. 1920 cu nota lui D. Alexandresco, P. R. 29 III. 923).

69. — Prezidentul poate, în baza puterei sale discreționare, să dispue ascultarea fără jurământ, cu simplul titlu de informatori, a unor copii mai mici de 15 ani (la noi mai mici de 16 ani), conform art. 79 Pr. pen. (76 Pr. pen. rom.). (ac. decizie).

70. — Dacă art. 347 p. pen. prescrie că nu pot fi primite depozițiile fiului acuzatului, prin aceasta se înțelege că asemenea persoane nu pot să fie asculatate ca martori, iar nu și ascultați ca simpli informatori de Președ. Curții în virtutea puterii sale discreționare, mai ales când în proces se află și un alt acuzat ce nu are nici o legătură de rudenie cu informatorul. (Cas. II 2064/921, P. R. 124 III 922).

71. — Martorii propuși, fie de acuzare, fie de apărare, cari nu au fost notificați, trebue să fie ascultați sub prestare de jurământ. Lipsa de notificare a unui martor are drept consecință că partea, căruia trebuia să fie notificat, poate să se opună la ascultarea lui. (Cas. Bruxelles, 17 Iulie 1922, P. R. 44 III 923).

72.— Formalitatea jurământului martorilor fiind prescrisă prin art. 342 pr. pen. în interesul justiției, ca să pună la încercare proba ce se face înaintea ei și s'o împuternicească, este o formalitate substanțială, fără îndeplinirea căreia mărturisirea făcută este nulă. (Cas. II d. 1412/924, P. R. 3 III 925).

73.— Un martor, care ar fi rudă cu victima sau cu partea civilă, nu poate fi înlăturat de a depune sub prestare de jurământ, deoarece art. 347 proc. pen. nu enumără între persoanele oprite de a depune jurământul ca martori, pe asemenea rude. (Cas. II d. 2222/925 P. R. 3 III 926).

74.— Martorul nu poate fi ascultat fără jurământ, în virtutea puterii discreționare a președintelui, decât dacă se găsește în cazurile de impiedicare prevăzute de lege sau dacă Minist. Public și acuzatul au renunțat la ascultarea lui. (Cas. Civ. Fr. 22 Febr. 1917, P. R. 80 III 922).

75.— Nici o dispoziție legală nu se opune a fi ascultat ca martor mandatarul unei părți, când nu reprezintă partea civilă în instanță și când nu intervine în desbateri. (Cas. Civ. Fr. 22 Febr. 1917, P. R. 80 III 922).

76.— In materie penală, persoanele care nu pot fi audiate ca martori, sunt restrictiv specificate de art. 347 pr. pen. și aceste dispoziții nu pot fi întinse și la alte persoane neprevăzute de lege. (Cas II d. 3627/925 P. R. 50 III 926).

6. Desbaterile

77.— Faptul unui jurat de a-și manifesta pe față, în public și în cursul dezbaterilor, opinia sa personală asupra culpabilității sau neculpabilității acuzatului, împiedică pe acest jurat de a mai judeca afacerea în care și-a manifestat părerea în mod direct sau indirect, și face ca această afacere să fie amânată pentru o altă sesiune. (Cas. Bruxelles, 9 Nov. 1920 cu nota lui D. Alexandresco, P. R. 29 III 923).

78.— Nu constitue însă o asemenea manifestare faptul unui jurat de a mișca capul sau de a da din umeri sau de a face alte semne, în momentul când prezidentul punea o întrebare acuzatului, mai cu seamă atunci când acest jurat, interpelat de prezident asupra gesturilor sale, a declarat că, în mintea lui toate acestea nu au nici o justificare. (aceiaș decizie).

79.— Constitue însă o manifestare a unei păreri preconcepute, faptul unui jurat de a întrerupe pe prezident, în momentul când acesta punea o întrebare unui martor, cu privire la antecedentele acuzatului, cu următoarele cuvinte: „Uitați-vă la el, și un copil poate să spue că are mutra unui criminal". (Aceiași decizie).

80.— In asemenea împrejurări, prezidentul este dator să amâne procesul din oficiu pentru o altă sesiune. (Aceiași decizie).

81. — Prescripțiunea art. 386, alin. I proc. penală, după care Președintele Curții e dator ca după darea verdictului de către juați și rechizitoriul Ministerului Public, să întrebe pe acuzat personal dacă mai are ceva de zis, este substanțială, deoarece interesează în mod esențial apărarea acuzatului și neobservarea ei atrage nulitatea deciziunii. (Cas. II, d. 1919/921, P. R. 96 III 922).

82.— Aceiaș soluție trebuește și în ca-

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.iini.ro

zul când acuzatul ar fi fost condamnat numai la minimum pedeapsei de care s'a făcut pasibil, căci răspunsurile acuzatului se pot referi nu numai la aplicarea pedepsei, dar și la criminalitatea faptului, la calificarea lui legală, la interpretarea textului de lege și la cuantumul despăgubirilor civile cerut de partea vătămată. (Acciaș decizie).

83.— Formalitatea cerută de art. 336 p. pen. ca Președintele Curții să înștiințeze pe apărătorul acuzatului de a nu rosti nimic în contra conștiinței sale și de a se exprima cu cuviință și moderațiune, nu este prevăzută sub pedepasa de nulitate, ci este numai o chestiune de disciplină privitoare pe apărător, și prin urmare, această omisiune nu poate aduce casarea deciziunei. (Cas. II d. 1966/921, P. R. 123 III 922).

84.— Din dispoziținea art. 359 pr. pen. rezultă că, în orice stare a procesului, acuzatul sau apărătorul lui trebue, în totdeauna, să aibă cuvântul cel din urmă.

Prin urmare, dacă în urma terminării dezbaterilor, prezidentul Curței în virtutea puterei sale discreționare, a intervenit pe lângă procurorul general ca să citească un act nou, necunoscut apărării și juraților, el era dator să dea cuvântul apărării în combaterea probei ce ar fi putut rezulta din cetirea acestui act, iar nu să declare dezbaterile închise, imediat după cetirea lui. (Cas. II 4 Octombrie 1921 cu nota de D. Alexandresco, P. R 118 III 923).

85.— Se violează dreptul de apărare numai atunci când se respinge cererea ce acuzatul ar face, de a i se acorda replica la cele susținute contra sa din partea civilă sau de Ministerul Public, iar nu și când dânsul n'a cerut cuvântul în replică, presumțiunea fiind că în asemenea condițiuni a renunțat la el. (Cas. II d 2064/921 P. R. 124 III 922).

86.— Dacă cerința legei din art. 359 proc. penală, ca acuzatul sau apărătorul său să aibă ultimul cuvânt, este esențială, dreptul de apărare fiind de ordine publică și nerespectarea ei atrage nulitatea deciziei, atunci când se constată că acuzații au mai mulți apărători și asupra replicei Procurorului general, unul dintre ei nu a avut cuvântul; deoarece însă atât acuzații, cât și acest apărător nu au cerut sau nu au făcut nici o obiecțiune, nu se mai poate susține că dreptul de apărare ar fi fost violat. (Cas. II d. 1104/922, P R. 19 III 923).

87.— După darea verdictului și după rechizitiunile Ministerului Public, președintele omițând a pune acuzatului întrebarea dacă mai are ceva de adăgat, lipsa acestei formalități atrage nulitatea deciziunii, întrucât ea privează pe acuzat de garanția deplină a dreptului său de apărare. (Cas. II d. 376/925, P. R. 146 III 925).

88.— Ordinea statornicită de art. 359 din codul de proced. penală (335 pr. pen. rom.) după care, în urma ascultării martorilor, partea civilă și ministerul public urmează a fi ascultați în desvăluirea mijloacelor de acuzare, și apoi acuzatul care trebuie să aibă cuvântul cel din urmă, nefiind prescrisă de lege sub pedeapsă de nulitate, intervertirea ei de către president nu este o cauză de anulare, dacă nici acuzatul, nici apărătorul lui care a avut cel din urmă cuvântul, nu s'au opus la această intervertire. (Cas. Crim. Fr. 8 April 1920 cu nota, P. R. 109 III 927).

89. — Apărarea având ultimul cuvânt, chiar pentru incidente ale desbaterilor, poate renunța. Legea nu impune președintelui obligațiunea de a interpela și violarea dreptului de apărare ar consista în refuzul de a da cuvântul când apărarea l-ar cere. (Cas. Crim. Fr. 25 Iulie 1920 P. R. 66 III 922).

90.— Legiuitorul, prin art. 303 pr. pen impunând în mod imperativ președintelui Curții cu Jurați ca mai înainte de închiderea desbaterilor să consulte pe jurați dacă sunt destul de lămuriți, prin acesta a voit să garanteze deplina libertate a juriului, punându-l în poziținea de a putea pronunța verdictul în deplină cunoștință de cauză.

Prin urmare, neîndeplinirea acestei formalități esențiale, are de consecință nulitatea deciziunii. (Cas. II d. 251/925, P R. 63 III 925).

7. Chestionarul:
a) Noțiuni generale.

91.— Dispoziținea de a se pune chestiunea de culpabilitate în toate circumstanțele din actul de acuzare (art. 361 p p.) nefiind prescrisă sub pedeapsă de nulitate, este suficient ca chestiunea să fie formulată în chiar termenii legii, fără a se enumăra toate circumstanțele din actul de acuzare, pe cari juriții sunt presupuși a le cunoaște din instrucția orală (Cas. II d. 1263/921, P. R. 80 III 922).

92.— Deși din termenii art. 362 proc. penală rezultă că Președintele Curții cu Juați este dator a pune cestiuni numai asupra unor circumstanțe agravante ale faptului, nemenționate în actul de acuzare, când ele reies din desbateri, totuși dispoziținea art. 362 nu este limitativă ci numai enunciativă și se pot pune cestiuni juraților asupra tuturor faptelor rezultând din desbateri, ce stau în legătură cu faptul principal și tind sau a-l îngreuna, sau a-l ușura, sau modifica, cu condițiunea însă, ca aceste cestiuni să nu se refere la fapte străine de faptul principal, să nu fie de cât o modificare a acuzațiunei cuprinsă în deciziunea de trimitere și să nu rezulte dintr'însele o acuzare diferită. (Cas. I d. 142/922, P R. 154 III 922).

93.— Art. 361 p. pen. nu este decât indicativ, iar nu imperativ de modul cum cestiunile trebuesc în general puse juraților; legea nu cere ca ele să fie o reproducere literală a actului de acuzare, ci este suficient ca să nu altereze nici calificarea legală, nici substanța acuzațiunei. (Cas. II, d. 2292/921, P. R. 138 III 922).

94.— Nici un text de lege nu împiedică pe Președinte, dacă crede util, să descompună cestiunea rezultând din decizia Camerei de punere sub acuzare, cu condiția însă, de a nu substitui sau adăoga un fapt principal nou, la faptul principal urmărit și ca diversele chestiuni de rezolvit să intre în cestiunea unică rezultând din decizia de trimitere, descompunere care poate fi adesecri în interesul unei bune administrațiuni a justiției și în acela al facilitării deliberațiunii juraților. (Cas. II d. 2292/921, P. R. 138 III 922).

95.— Chestiunea care urmează a fi pusă comisiunii juraților, asupra culpabilității unui acuzat, trebuie să conțină neapărat toate elementele constitutive ale crimei ce i se impută prin deciziunea Camerei de punere sub acuzare,, care servește ca bază actului de acuzare, fiindcă numai astfel, în urma unui răspuns afirmativ al juraților asupra acestor elemente de fapt, s'ar putea justifica calificarea legală a crimei și aplicarea pedepsei. (Cas. II d. 2294/921, P. R. 138 III 922).

96.— O eroare materială de copiere a întrebărilor puse judecătorilor nu poate duce la casarea deciziei atunci când din faptele dosarului rezultă că judecătorii nu s'au înșelat asupra verdictului. (Cas. S. U. 20 Dec. 1928 P. R. 66 III 928).

97.— După art. 361 și urm. cod. proc. penală, președintele Curții cu juriați are obligațiunea a pune atâtea chestiuni principale deosebite câte sunt faptele puse în sarcina acuzatului prin deciziunea Camerii de punere sub acuzare, căci numai astfel juriații vor putea să se pronunțe prin scrutin separat asupra fiecărui fapt, cum cere legea. (Cas. II d. 1364/925 cu nota de Remus Benișache, P. R. 232 I 927).

98.— Prin urmare, când președintele Curții cuprinde într'o singură chestiune cele trei crime deosebite imputatea acuzatului, întrebarea este complexă și pune astfel pe juriați în imposibilitate de a se pronunța separat asupra fiecărei din aceste fapte. (Cas. II, d. pen. 1364/925 cu nota de Remus Benișache, P. R. 232 I 927).

b. Chestiunile puse

99.— Găzduirea. — Găzduirea constituind un fapt penal, nu e necesar a se pune juraților atatea chestiuni deosebite câte fapte sunt imputate autorilor principali sau câți autori au comis faptele, fiind suficientă o singură chestiune în care să se cuprindă elementele constitutive de infracțiuni de găzduire. (Cas. II d. 1036/921, P. R. 75 III 922).

100.— Legitima apărare. — Legitima apărare nefiind o scuză legală, ci o circumstanță care apără de culpabilitate, Președintele Curții cu juri nu este obligat a pune o chestiune separată asupra ei, ca rezultând din instrucție și dezbateri. (Cas. II, dec. 25/921, P. R. 411 III 922), ea fiind cuprinsă în chestiunea principală de culpabilitate. (Cas. II d. 698/921 P. R. 60 III 922).

101.— Lucru judecat. — Identitatea faptului material judecat printr'o hotărîre, cu faptul pentru care aceiași persoană este trimisă înaintea Curței cu Juri, în urma unei decizii a Camerei de punere sub acuzare, constitue o chestiune de fapt, care urmează a fi cercetată și verificată de juriu. (Cas. II d. 50/918 cu nota de Em. Otulescu și H. Aznavorian, P. R. 189 I 923).

102. — Provocarea. — Chestiunea scuzei propusă de acuzat, urmează a fi pusă numai când faptul alegat întrunește caracterul unei scuze admise de lege ca atare, iar după art. 250 cod. penal, omorul, rănirile și loviturile sunt scuzate, când au fost provocate numai prin loviri sau violențe mari, urmate asupra unei persoane. Prin urmare, în speță, Curtea era îndrituită a respinge cererea acuzatului de a pune juraților cestiunea provocării numai prin faptul „că a fost lovit cu un băț", de oarece, deși în cazul când se propune ca scuză provocarea, Curtea nu are a cerceta dacă loviriile sau violențele mari, pretinse de acuzat, au existență sau prezintă gravitate, totuși Curtea are dreptul de a cerceta dacă faptul întrunește elementele unei scuze legale (Cas. II, d. 2064/921, P. R. 124 II 922)

103. — Chestiunea de a ști dacă acuzatul a fost în adevăr provocat la săvârșirea crimei, este o chestiune asupra căreia juriul trebuie să se pronunțe, iar nu Curtea cu Juriați. (Cas. II, d. 2551/925, cu notă de D. Polichron P. R. 106 I 926).

104. — După disp. art. 363 pr. p., președintele Curței este ținut a pune o chestiune juraților atunci când acuzatul propune o scuză admisă de lege, iar după disp. art. 250 c. p. provocarea nu este

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.iini.ro

admisă ca o scuză a crimei de asasinat, deci propunerea scuzei provocării în materie de asasinat, nefiind admisă de lege, președintele nu va putea pune o chestiune juraților conținând această scuză. (C. cu Jurați Covurlui, 4 Oct. 1928 cu notă de V. Dongoroz, P. R. 157 II 930).

105. — Omor. — Când Curtea cu jurați, sezisată de o acuzațiune de omor refuză să pună juraților chestiunea subsidiară a loviturilor și rănirilor, ce au cauzat moartea fără intențiune de a o face, și când Curtea întemeiază acest refuz pe motivul că necesitatea de a pune chestiunea nu rezultă din desbateri Curtea emite o apreciere suverană care scapă de controlul Curței de Casație (Cas. Bruxelles, 9 Aug. 1921, P. R. 103 III 922).

106. — Scuza legală. — Din cuprinsul art. 363 pr. pen. rezultă că numai în cazul când acuzatul a propus o scuză din cele admise, adică când se constată că faptul alegat întrunește caracterul unei scuze legale, președintele este obligat sub pedeapsă de nulitate, să pună juraților o chestiune separată în această privință, fiind indiferent dacă scuza invocată rezultă sau nu din desbateri; dacă violențele au fost sau nu mari, sau dacă au fost rezultatul unui atac injust, acestea fiind chestiuni de fapt pe care numai juriul este competinte să de rezolve.

Prin urmare, atunci când acuzatul nu arată elementele de fapt, care să imprime provocațiunei caracterul scuzei legale precizând în ce anume constă această scuză, Curtea este în drept a respinge cererea acuzatului de a se pune juriului chestiunea provocării pretinsă ca scuză legală a crimei, întrucât în asemenea condițiuni Curtea nu are posibilitatea de a constata, — ceeace este atributul său exclusiv — dacă scuza întrunește condițiunile cerute de lege. (C. Jurați Iași, 5 Mai 1928, P. R. 116 III 928).

107. — Tâlhărie. — Chestiunea privitoare la tâlhărie nu poate fi divizată în două chestiuni: dacă acuzatul a rănit și dacă a rănit cu intenție de a tâlhări. (Cas. II, d. 1871/929, cu notă de N. R. în P. R. 26 I 930).

108. — Vârsta acuzatului. — Vârsta acuzatului trebuie să facă obiectul unei chestiuni speciale pusă juraților, de câte ori există incertitudine și contestație asupra ei..

Atunci însă când instrucția a fost făcută contra unui acuzat care era socotit a avea mai mult de 15 ani, el nu poate pretinde, pentru prima oară înaintea Curții de Casație, că avea o vârstă mai mică, mai cu seamă atunci când el nu numai că n'a invocat aceasta la Curtea cu Jurați, ci, din contra, a declarat că are 15 ani, iar Curtea a făcut, în speță, aplicarea art. 63 din Codul penal.

Prin urmare, condamnatul nu se poate plânge, pentru prima oară înaintea Curții de Casație, că trebuia pusă juraților chestiunea de pricepere. (Cas. II, d. 278/922, cu notă de D. Alexandresco, P. R. 105 I 924; aceiaș P. R. 156 III 922).

109. — Violențe. — Deși în întrebarea principală de culpabilitate nu se arată expres că violențele au fost exercitate asupra victimei, totuș nu poate rezulta vre-o nulitate când reiese cert că întrebarea cuprinde și acest element, reprodus, dealtfel și într'o întrebare următoare. (Cas. II, d. 1871/920, cu notă de N. R. în P. R. 26 I 929).

8. Deliberarea juraților.

110. — E casabilă deciziunei Curții cu Jurați, când se constată că votul dat de un jurat a fost scris de un alt jurat, de oarece art. 369 proc. penală cere ca votul juraților să fie dat prin scrutin secret. (Cas. II, d. 999/921, P. R. 91 III 922).

111. — Lipsa de afișare în camera de deliberare a juraților, a instrucțiunilor prevăzute în art. 366 proc. penală și faptul că primul jurat n'a cetit colegilor săi acele instrucțiuni, nefiind prescrise sub pedeapsă de nulitate, nu poate atrage nulitatea deciziunei și constitui un motiv de casare. (Cas. II, d. 1784/922, P. R. 19 III 923; Cas. II, d. 1522/921, P. R. 94 III 922).

112. — Dacă nu se constată că primul jurat a fost ales, din momentul ce juratul N. P. a cetit rezultatul deliberațiunilor și a semnat și răspunsurile date, prezumțiunea este că el a fost ales prim jurat, consimțimântul său, conform (art. 366 pr. pen.) mai ales că nu s'a ridicat în audiență nici o obiecțiune din partea cuiva, în contra acestui fapt. (Cas. II, d. 1522/921 P. R. 94 III 922).

113. — Legea nu cere pentru înlocuirea primului jurat, ca această operațiune să fie anume constatată în procesul-verbal de audiență. Această înlocuire a primului jurat se operează numai prin voința primului jurat, cu consimțemântul acestuia.

Prin urmare, din moment ce verdictul juraților a fost semnat și cetit ca prim jurat de către un alt jurat, decât cel dintâiu ieșit la sorți, fără a se ridica vre-o protestare în această privință, presumpțiunea este că juratul care a semnat verdictul a fost ales prin jurat conform art. 366 al. II pr. pen. (Cas. II, d. 654/924, P. R. 58 III 924).

114. — Dacă, în procesul verbal de ședință, se arată că declarațiunea juraților a fost cetită de primul jurat, prin aceasta se înțelege că declarațiunea a fost cetită de acelaș jurat care a și semnat-o. (Cas. II, d. 654/924, P. R. 58 III 924).

115. — Verdictul juraților se găsește a fi contrazicător, când pe deoparte se răspunde negativ la faptul de omucidere, iar pe de altă parte afirmativ la întrebările de premeditare și la cea referitoare la săvârșirea omuciderilor cu voință prin lovire și violențe urmate asupra victimelor. (Cas. II, jurnal din 8 Mai 1925 cu notă de Remus C. Benișache, P. R. 232 I 927).

116. — Potrivit art. 375 din codul de procedură penală, magistrații Curții cu jurați au suverana prerogativă ca fără motive și numai din intimă convingere de neculpabilitate, să suspende — din oficiu și fără provocarea vre-unei părți — declarația afirmativă de culpabilitate a comisiunei juraților dată cu respectarea tuturor formelor ,ca fiind eronată în fond și să supună din nou procesul spre judecarea altei comisiuni de jurați. (C. cu Jurați Ilfov, 12 Oct. 1926, cu notă de V. Hillard, P. R. 190 I 927).

117. — Dacă deliberarea este neregulată sau necomplectă, singură Curtea are dreptul să ordone rectificarea și să înapoieze în acest scop pe jurați, în camera lor. (Cas. Cr. Fr. , 3Aug. 1917. P. R. 82 III 922).

118. — Deciziunea care trimite din nou juriul în camera de deliberare spre a-și complecta declarațiunea, poate fi dată din oficiu fără concluziuni ale părților. (Cas. Crim. Fr., 25 Iul. 1920, P. R. 66 III 922).

119. — Răspunsul negativ în ceiace privește pe autorul principal nu este contradictor cu răspunsul afirmativ în ceiace privește pe complice, față de care este suficient să se constate elementele complicității și circumstanțele crimei sau delictului în chestiune. (Cas. Crim. Fr., 13 Iunie 1918, P. R. 82 III 922).

120. — Dispoziția art. 341 din pr. pen fr. (365 pr. pen rom.), care prescrie că prezidentul Curții cu jurați va da ordin ca acuzatul să fie scos din ședință, nefiind prescrisă sub pedeapsă de nulitate, acuzatul nu poate trage un mijloc de casare din împrejurarea că el a fost lăsat în audiență în timpul deliberării juraților. (Cas. Crim. Fr., 19 Ian. 1922, P. R. 169 III 927).

9. Verdictul.

121. — Secretul votului juraților fiind o formalitate substanțială a procedurii Curții cu Jurați, omisiunea din partea președintelui de a înștiința pe jurați că toate voturile lor urmează a fi date cu scrutin secret, aduce nulitatea declarației juraților, ei fiind presupuși că n'au cunoscut această formalitate esențială. (Cas. Crim. Fr., 15 Ian. 1920, cu notă de D. Alexandresco, P. R. 55 III 924).

122. — Și această înștiințare din partea prezidentului este presupusă că n'a avut loc, dacă nu figurează în procesul verbal de audiență, (aceiaș decizie).

123. — De câte ori verdictul juraților este subscris de primul jurat, de prezidentul Curții și de grefier și a fost cetit în ședință publică înaintea juraților, fără nici o obiecțiune din partea acestor din urmă, acest verdict are autenticitatea legală, chiar dacă formula lui a fost scrisă cu altă mână decât aceia a primului jurat, sau a fost scrisă odată cu întrebările puse juraților. (Cas. Cr. Fr., 9 Aprilie 1920, cu nota lui D. Alexandresco, P. R. 99 III 924).

124. — Nu este nulă declarația juraților cu unanimitate, deoarece prin expresia „majoritate" din art. 371 p. p., legiuitorul a înțeles orice număr de voturi unite, mai mare decât jumătatea numărului total. (Cas. II, d. 128/921, P. R. 42 III 922).

125. — Nu rezultă nici o nulitate, când semnătura primului jurat este pusă sub declarațiunea acordării de circumstanțe juraților să fie subscrisă de primul jurat, p.) nu cere ca fiecare din răspunsurile juraților s ăfie subscrise de primul jurat, ci e suficient ca semnătura lui să fie pusă în urma răspunsurilor a căror totalitate formează declarațiunea juriullui. (Cas. I, 1522/921, P. R. 94 III 922).

126. — Potrivit art. 373 pr. pen., declarația juraților trebue subscrisă de primul jurat, președintele Curții și grefier, pentru a da declarației caracterul de autenticitate și nerevocabillitate.

Prin urmare, declarațiunea juraților nefiind subscrisă și de primul jurat atrage nulitatea deciziei de condamnare. (Cas. II, d. 2262/921, P. R. 138 III 922).

127. — Lipsa acestei formalități nu poate fi suplinită prin mențiunea ce s'ar face în procesul-verbal de ședință, că declarația juraților a fost subscrisă și de primul jurat, deoarece acest proces-verbal trebue să constate numai formalitățile ce s'au îndeplinit în realitate și nu poate fi suplinită nici prin aceia că primul jurat se mărginește a-și pune semnătura pe partea de sus a primei pagini a verdictului, sub formula prescrisă de art. 372; prin urmare înaintea, iar nu în urma răspunsurilor date de jurați. (aceiaș decizie).

128. — Nici din art. 373 pr. pen., nici din vre-un alt text de lege nu rezultă că

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.iini.ro

declarația juraților trebuie să fie semnată de primul jurat în camera de deliberare sau în sala de ședință, fiind suficient ca ea să fie semnată de dânsul în fața juraților, apoi de președintul Curții și de grefier, condițiune esențială și substanțială, nsă suficientă pentru validitatea verdictului. (Cas. II, d. 278/922, cu notă de D. Alexandresco, P. R. 105 I 924; Cas. II, d. 278/922, P. R. 156 III 922).

129. — După dispozițiunile art. 374 pr. pen., vedictul juraților e definitiv și nu poate fi supus niciodată la nici un fel de recurs, dispoziție din care rezultă că verdictul odată cetit în prezența acuzaților, rămâne definitiv câștigat cauzei și nu se mai poate reveni asupra lui. Pentruca, însă, verdictul să poată căpăta acest caracter de irevocabilitate, trebue să fie regulat ca formă, clar, complect și să nu conțină contradicțiuni ca fond, cazuri în care președintele are drept a retrimite pe jurați în camera de deliberare, chiar după cetirea verdictului, spre a avea un verdict fără contradicțiuni și care să poată servi de bază unei decîziuni valabile. (Cas. II, d. 1104/922, P. R. 19 III 923).

130. — Citirea declarației juraților, de către grefier, în prezența acuzatului, este o formalitate substanțială a cărei îndeplinire sub pedeapsă de nulitate trebuie să fi constatată prin procesul verbal de audiență.

Această nulitate nu poate fi acoperită prin interpelarea făcută de prezident acuzatului în conformitate cu art. 363 pr. pen. — 386 ppr. pen. rom. (Curtea cu Jurați, Paris, 19 Ian. 1922 cu notă, P. R. 138 III 923).

131. — Art. 372 din proced. penală nefiind prescris de lege sub pedeapsă de nulitate, de aici rezultă că este valabil verdictul dat de jurați prin monosilabile „da" sau „nu", adaose de ei la răspunsurile asupra chestiunilor puse de prezident fără a se mai reproduce aceste chestiuni.

Prin urmare, nu poate avea nici o înrâurire asupra validității verdictului, faptul că rcspunsurile au fost scrise odatg cu întrebările,, lăsându-se loc gol numai pentru adăogirea de către jurați a cuvintelor **da** sau **nu**. (Cas. II, 16 Martie 1923 cu nota de D. Alexandresco, P. R. 131 III 923).

132.— Formalitatea prescrisă de art. 373 proc. penală, ca declarația juraților să fie subscrisă de către primul jurat președintele Curții și grefier, este substanțială, căci are de obiect să dea caracterul de autenticitate și nerevocabilitate declarației juraților, care constitue hotărîrea definitivă asupra faptelor acuzațiunei. (Cas. II, d. 649/923, P. R. 120 III 923).

133. — Deși acest articol nu arată locul unde trebue să semneze primul jurat, totuși din spiritul lui rezultă că această semnătură trebue pusă pe foaia verdictului, într'un loc din care să se potă deduce cu certitudine că ea se aplică la totalitatea declarațiunei juriului, și deci când semnătura primului jurat este pusă înaintea răspunsurilor juraților, nu se poate deduce că se aplică și aprobă răspunsurile cari urmează după dânsa. (Aceiaș decizie).

134.— Potrivit art. 374 proc. pen. verdictul juraților e definitiv și nu poate fi supus la nici un fel de recurs, de unde urmează că verdictul odată cetit în prezența acuzaților și fiind regulat ca formă fără să conțină contradicțiuni ca, fond, rămâne definitiv câștigat cauzei și nu se mai poate reveni asupra lui. In speță, deși recurenții au depus o declarație a patru jurați cari au luat parte la comisiunea de judecată, cari arată că în ce privește pe recurenți, verdictul n'a fost dat cu majoritatea de voturi, totuși această declarațiune nu poate fi ținută în seamă, deoarece a fost făcută după ridicarea ședinței, deci după cetirea verdictului de către primul jurat și după semnarea lui de acesta, de președinte și de grefier, așa că din moment ce acești 4 jurați împreună cu ceilalți fiind de față la cetirea verdictului „dat cu majoritate" nu s'au opus nici înainte nici după cetirea lui, ci abia după ridicarea ședinței, verdictul fiind considerat că întrunește toate condițiunile legale, a rămas definitiv câștigat cauzei și a devenit irevocabil. (Cas. II, d. 1208/923, P. R. 56 III 924).

10. Deciziunea

135.— Dreptul pe care îl are Curtea cu jurați de o ordona din oficiu, amânarea atacerei la o altă sesiune, atunci când declarația juraților îi pare greșită, poate fi exercitat oricând, chiar în urma rechizițiilor Ministerului Public pentru aplicarea pedepsei și în urma observațiilor făcute asupra acestui punct de acuzat sau de apărătorul său. (Cas. Crim. Fr. 9 Ian. 1920, cu nota lui D. Alexandresco, P. R., 160 III 926).

136.— Atunci când Gurtea cu Jurați își face în mod spontan și neîndoielnic convingerea că Comisia Juraților s'a înșelat în verdictul său asupra chestiunilor de culpabilitate puse de Președintele Curții, așa ca această înșelare să dovedească o contrazicere flagrantă în aprecierea lor, care să zădărnicească însăși putința de aplicare a pedepsei pentru Curte,— această instanță este în drept să suspende verdictul judecătorilor populari, amânând sezionea viitoare a aceleiaș Curți. (Curtea cu Jurați Ilfov, 27 Sept. 1928 cu nota de Remus Benișache, P. R. 104 II 929).

137.— Art. 369 din pr. penală fr. (392 pr. pen. rom.) cere ca prezidentul Curții cu jurați să pronunțe cu voce tare decizia Curții în fața publicului și a acuzatului, după ce mai întâiu va ceti textul legei pe care se întemeiază această decizie.

Nici-o lege nu cere ca toți jurații să asiste la pronunțarea deciziei de condamnare; așa că lipsa unuia sau a mai multor din ei dela această pronunțare n'ar atrage nulitatea acestei decizii. (Cas. Crim. fr., 4 Mai 1921, P. R. 109 III 927).

138. — Din cuprinsul art. 381 și 389 p. pen rezultă că Curtea cu jurați poate, chiar în caz de achitare, să hotărască asupra daunelor pretinse de partea vătămată; aceasta, întrucât verdictul negativ al juraților nu implică și faptul că acuzatul nu este autorul material al crimei. (Cas. II dec. 23/920 P. R. 8 III 922; Cas. II d. 191/925 P. R. 63 III 925).

139.— Trebuie însă ca această constatare a Curții să se concilieze cu declarațiunea de neculpabilitate a juraților, iar nu s'o contrazică.

Astfel, când Curtea, pentru a acorda daune, constată că acuzatul achitat, cu voința de a omorâ, a tras de la o mică distanță un foc asupra victimei, această constatare este în contradicție cu verdictul juraților cari declară că acuzatul nu este culpabil că a tras cu pușca asupra victimei cu voința de a omorâ. (Cas. II d. 191/925, P. R. 63 III 925).

140.— Partea civilă care, în fața Curții cu jurați s'a constituit înaintea hotărîrii ce a statuat asupra acuzării, este admisă a indica chiar ulterior acestei hotărîri, suma de daune-interese ce reclamă. (Cas. Bruxelles II, 30 Nov. 1920 P. R. 71 III 922).

141.— După achitarea acuzatului, Curtea cu Jurați poate să-l condamne la despăgubiri către partea civilă, atât numai ca deciziunea să fie bazată pe faptul care a făcut obiectul acuzării, ca să se poată concillia cu declarațiunea de neculpabilitate și ca ea să precizeze culpa care servește de bază condamnațiunii distinctă de crima definitiv înlăturată. (Cas. Cr. Fr. 29 Nov. 1928 cu nota de D. Cotruz, P. R. 117 III 930).

142. — Astfel, când juriul a răspuns negativ, chestiunea de a se ști dacă o lovire dată cu voință a cauzat moartea, această declarațiune nu se opune ca acuzatul achitat să fie condamnat la despăgubiri civile din cauza unui omor involuntar. (Cas. Cr. Fr., 29 Nov. 1928, v. supra).

11. Procesul-verbal al ședinței.

143.— Prestarea jurământului, de câte ori legea o prescrie, este o formalitate substanțială, iar formula jurământului are un caracter sacramental.

Astfel fiind lucrurile, nu este suficient ca procesul verbal de ședință al Curței cu Jurați să constate că interpretul rânduit de prezidentul Curței, în cazul art. 357 pr. pen.., a depus legiuitul jurământ, ci trebue să reproducă formula literală a jurământului, sau cel puțin, să se refere la textul legei, în speță, art. 357 pr. pen., căci astfel decizia Curții cu jurați este casabilă. (Cas. II, d. 92/922, cu nota lui D. Alexandresco, P. R. 261 I 922).

144.— După art. 372 pen. fr. (395 pr. pen. rom.), procesul-verbal de audiență al Curții cu jurați nu trebue, sub pedeapsă de nulitate, să reproducă nimic nici din răspunsul acuzaților, nici din depozițiile martorilor, afară de aplicarea art. 318 din aceeaș procedură (343 Pr. pen. rom.) în privința depozițiilor orale, cari diferă de declarațiile precedente.

Afară de această excepție, există nulitate de câte ori procesul-verbal de audiență face mențiune de răspunsul acuzaților, sau de ceeace au declarat martorii înaintea juraților. (Cas. fr. 4 Iunie 1920 cu nota lui D. Alexandresco, P. R. 95 III 926).

12. Căi de atac.

145.— Un acuzat, prin recursul făcut în contra deciziunei de condamnare a Curții cu Jurați, nu poate invoca nulități cu privire la deciziunea Camerei de punere sub acuzare, care l-a trimis înaintea juraților, decât numai în cazul când nu i s'a comunicat copie depe această decizinne, sau când nu i s'a luat interogatoriul de către Președinte, conform art. 318 proc. penală ,căci în cazul contrariu el avea dreptul de a ataca decizia Camerei de punere sub acuzare direct cu recurs în Casațiune, pe baza art. 237 și 396 p. pen. sau conform art. 321 și 324 p .pen. (Cas. II d. 1966/921, P. R., 123 III 922; Cas. II d. 1431/921, P. R. 121 III 922).

13. Judecarea după trimitere.

146.— Dacă, în urma admiterii recursului unui condamnat, deciziunea de casare nu conține nici o limitare, Curtea cu Jurați care judecă afacerea după trimitere, se găsește în aceași situațiune în care se afla Curtea ce fusese întâi sesizată; ea are deplină libertate a cerceta și a se pronunța asupra procesului, întocmai ca și cum el s'ar judeca pentru întâia oară și n'ar mai fi fost supus unei prime judecăți, — de unde rezultă că jurații pot

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.iini.ro

aducând iarăși un verdict de culpabilitate în contra acuzatului, să nu-i acorde circumstanțe atenuante, deși el beneficiase de această favoare prin verdictul dat în prima judecată. De asemenea, Curtea trebuind să respecte termenii și consecințele legale ale noului verdict, poate să aplice o pedeapsă mai severă decât aceea conținută în deciziunea casată, neexistând lucru judecat cu privire la maximum pedepsei ce poate fi pronunțată în afacere. (Cas. II d. pen. 77/923 P. R. 131 III 923).

C. **Legislația teritoriilor alipite.**

147.— După art. 81 din proced. penală rusească, aplicabilă în Basarabia, președintul Curții cu jurați are îndatorirea de a pune în vederea juraților, odată cu înmânare primului jurat a chestiunilor de culpabilitate și pedeapsa fixată de lege pentru faptul ce se impută acuzatului.

Această dispoziție având de scop ca jurații să poată aprecia faptele asupra cărora au a răspunde, în raport cu gravitatea pedepsei prescrisă de lege de aici rezultă că această formalitate este substanțială și că neobservarea ei atrage nulitatea deciziunii date.

Este deci, casabilă decizia Curții cu jurați, de câte ori din procesul-verbal de ședință nu se constată că președintul a pus în vederea primului jurat pedeapsa care urma a se aplica acuzatului. (Cas. II d. 1116/921 cu nota de D. Alexandrescu, P. R. 54 III 924).

D. **Studii, recenzii și note.**

148.— Manualul Curților cu jurați (C. Rătescu-N. Pavelescu) recensie de V. M. T. (P. R. 167 IV 929).

149.— Un proces la Curtea cu Jurați din București ,de P. onescu-Muscel (P. R. 5 IV 930).

150.— V. Cameră de punere sub acuzare, Libertate individuală, Martori.

CURTE DE APEL.

V. Judecătorească (lege).

CURTEA DE CASAȚIE (organizare).

(l. din 20 Dec. 1925, modif.. 31 Dec. 1928).

Competința Secțiilor.

1.— Competința Secțiunilor Inaltei Curți de Casație se determină dupe natura afacerii, iar nu dupe modul cum ea a fost judecata de instanța de fond.

rin urmare, odată ce potrivit art. 5, paragr. III, lit. a din legea din 1912, secțiunea III a Inaltei curți este competentă a judeca recursurile în contra hotărîrilor date în materie comercială, această secțiune are a judeca toate aceste recursuri, independent de motivele pentru cari Curtea de fond a supus o asemenea afacere regulelor de procedură aplicabile numai în materie civilă. (Cas. I d. civ. 43/922 cu nota lui N. Georgean P. R. 61 I 923).

2. — Jurnalul prin care instanța de fond dispune suspendarea executării până la judecarea recursului fiind o măsură care previne începerea unei executări, recursul contra unui asemenea jurnal neintrând în competența specială a S. II-a, urmează a se judeca de secția I, cari are plenitudine de competență în materie civilă. (Cas. II d. civ. 193/921, P. R. 77 III 922).

3.— Prin recursul făcut contra ordonanțelor de adjudecare în materie de expropriere silită, legea a înțeles recursul prevăzut de art. 559 p. civ., dat în competența S. II-a com. art. 5 l. C. Cas., iar nu și recursul care s'ar face contra unei hotăriri ce respinge o acțiune în anularea unei ordonanțe de adjudecare definitivă și neexecutată, care este de competența secției I. (Cas. II d. civ. 12/922, P. R. 154 III 922).

4.— Contravențiile la legea R. M. S. având un caracter penal ,iar nu fiscal, cad în competența Secțiunii a II-a a Curții de Casație. In speță, regulatorul de competență privind un proces având ca obiect o contravențiune la legea R. M. S., urmează a fi soluționat de aceeași instanță legală de judecată. (Cas. III, d. 258/927, P. R. 149 III 927).

5.— Motivul care a determinat pe legiuitor a atribui recursurile în materie de expropriere, prin legea organică a Curții de Casație, în competința secțiunii a III-a a acestei Inalte Curți, nu a fost cauza sau scopul pentru care se face expropriera ci numai necesitatea ce s'a simțit cu ocaziunea repartiției recursurilor între secțiuni, de a se ușura lucrările secțiunii I, prea împovărată cu numeroase recursurile în materie de expropriere, indiferent de scopul urmărit printr'însa, urmează a fi date în căderea secției a treia de a fi judecate. (Cas. S. U. d. 31/924 cu nota de I. N. Stanbulescu și George Iuliu P .R. 4 I 925).

6.— Art. 31 par. 3 lit. c, din legea Curței de Casație dispune că Secțiunea III va judeca recursurile în contra deciziunilor date în materie de pensiuni, fără a face vreo distincțiune dacă deciziunile s'au pronunțat după dreptul comun sau după legea pensiilor, fiind determinat a se examina pentru regularea competenței numai materia la care se raportă recursul. (Cas. S. U. d. 2/929, P. R. 65 III 929).

7.— In materiile în care Curțile de Apel judecând ca instanțe de recurs după legile speciale, pronunță soluțiuni contradictorii, Inalta Curte de Casație, secțiunile unite, la cererea procurorului general, este chemată a stabili unitatea de interpretare a legei. (Cas. S. U. d. 60/929 cu nota de Tr. Ionescu, P. R. 74 I 930).

8.— Curtea de Casație este competinte să judece o contestație asupra naturii unei convenții și asupra consecințelor sale. (Cas. Belg. 14 Mai 1925 cu nota lui I. Vermeulen, P. R. 111 III 926).

Studii și note.

9.— Legea organică a Inaltei Curți de Casație și Justiție ,de Vasile N. Theodorescu (P. R. 116 IV 931).

10. — V. Recurs.

CURTE DE CONTURI.

(l. din 29 Ianuarie 1895).

1.— Dispoziținea luată prin jurnalul Consiliului de Miniștri No. 1913 din 24 Maiu 1921 ,de a se acorda magistraților un spor de scumpete, deosebit de cel prevăzut pentru ceilalți funcționari ,este o dispoziție excepțională, care vizează numai pe membrii ordinului judecătoresc, în vederea însemnatei lor misiuni sociale de a distribui justiția și ca atare este de strictă interpretare.

Astfel fiind, și întrucât prin nici o dispoziținne de lege referendarii Inaltei Curți de Conturi nu sunt asimilați vreunora din membrii ordinului judecătoresc, care formează magistrații propriu ziși, aceștia nu sunt îndrituiți a pretinde sporul de scumpete acordat magstraților. (Cas. III d. 1485/924 cu nota de G. Ivașcu, P. R. 225 I 924).

2.— Potrivit art. 18 din legea dela 1929 pentru organizarea Curței de Conturi, această curte are pe lângă atribuțiuni de control administrativ și atribuțiuni judecătorești ,pe cari le exercită ca instanță de apel în cazurile prevăzute de art. 25 alin, d, text care arată că, în apel, Curtea de Conturi discută nu numai forma sub care s'a realizat o pagubă adusă fondurilor Statului, ci însuși fondul dreptului (Cas. III ,d. 482/931, P. R. 115 III 931).

4.— Prin „drepturi și interese" tratatul dela Trianon a înțeles numai drepturi reale punându-le pe aceeași linie cu drepturile și proprietățile și deosebindu-le de contract, primele referindu-se la drepturile de creanță.

Prin urmare, drepturile personale născute pentru Statul ungar din contracte nu au trecut statelor succesoare, astfel încât nici Statul român n ue substituit în contractul de furnitură încheiat de Statul ungar cu Soc. „Nitrogen". (T. Ilfov II com. s. 2240/929 cu nota de D. Gerota, R. Iliaș, S. Rosetal și Al. Ottulesu, P. R. 72 II 930).

D

DAR MANUAL.

V. Donațiune.

DARE DE FOC.

V. Incendiu.

DARE IN PLATA.

V. Plată.

DATA CERTA.

V. Inscris.

DATORIILE STATULUI AUSTRO-UNGAR.

1.— Compensațiunea nu poate să existe între o creanță a Statului român și între una contra erariului fostului Stat austriac, deoarece Statul român nu este identic cu erariul fostului Stat austriac, și nu este succesor universal al Statului austriac, deoarece codul civil cunoaște o succesiune universală numai la moșteniri și la dreptul Statului de a

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.iini.ro

lua în primire o moştenire vacantă.

Statul român nu este nici succesor singular, căci am avea face cu o succesiune singulară dacă tratatul de pace ar impune Statului român să ia asupra sa obligaţiile fostului Stat austriac, sau dacă Statul român, independent de tratatul de pace, ar fi admis şi recunoscut o astfel de obligaţie; însă Statul român n'a recunoscut niciodată obligaţiunea de a plăti creanţe de ale particularilor faţă de Statul austriac ci dimpotrivă, a declarat că nu vrea să fie considerat drept succesor al vechiului Stat austriac şi nu vrea să recunoască obligaţiile fostei Austrii.

Tratatul dela Saint-Germain, prin art. 208 dispune că statele cărora li s'a transferat un teritoriu al fostei monarhi austro-ungare, sau care s'a născut din desmembrarea ei, vor dobândi toate bunurile şi proprietăţile guvernului austriac, situate pe teritoriile respective, iar prin art. 203 stabileşte că vor trebui să-şi asume numai răspunderea unei părţi din datoria publică, aşa cum era constituită la 28 Iulie 1914.

Prin urmare acestor state nu li se imune plata oricăror creanţe ale unor particulari faţă de fostul Stat austriac. (Cas. III C. Ardeal 353/923 P. R. 135, III 923).

2. — Potrivit prescripţiunilor art. 186 şi 191 din tratatul dela Trianon, răspunderea Statului român pentru datoriile particulare ale fostului Stat maghiar, nu se mărgineşte decât numai la o parte corespunzătoare a datoriei publice conconstituită înainte de 28 Iulie 1914.

Astfel fiind, Statul român nu a putut moşteni nici datoriile de războiu, nici creanţele particulare asupra fostului Stat ungar. (T. Braşov, 4 Iulie 1923, P. R. 149 III 925).

3.— Statul român, prin convenţia semnată, luând activul şi pasivul sucursalelor băncii Austro-ungare, a făcut rezerve formale în ce priveşte plata împrumuturilor de războiu austro-ungare. În atari condiţii posesorii unor astfel de titluri trebuie să ceară restituirea lor direct Statelor respective şi în caz de refuz să se adreseze Tribunalului arbitral mixt dela Paris. (Cas. III d. 195/926 P. R. 132 III 926).

DAUNE. (Culpa contractuală).

(Art. 1073 ş .u. C .Civ.).

CUPRINS :

1. ***Diviziuni :***
   - a) ***Daune compensatorii (1—4).***
   - b) ***Daune cominatorii (5—15).***
2. ***Condiţiuni:***
   - a) ***Neexecutare sau întârziere în executare (16—20).***
   - b) ***Culpa debitorului (21—28).***
   - c) ***Punerea în întârziere (29—31).***
   - d) ***Prejudiciul (32—36).***
   - e) ***Debitorul să nu poată fi obligat a executa în natură (37).***
   - f) ***Forţa majoră (38).***
3. ***Evaluarea daunelor (39—55).***
4. ***Legislaţia teritoriilor alipite (56—57)***
5. ***tSudii, recensii şi note (58—60).***

1. Diviziuni:

a) Daune compensatorii.

1.— In drept, interesele judiciare se divid în interese moratorii şi compensatorii; cele dintâi sunt întemeiate pe întârzierea pusă de debitor de a se achita, în obligaţiunile convenţionale cari au de obiect o sumă de bani şi sunt prevăzute de art, 1088 c .civ., care dispune că aceste daune interese nu sunt debite de cât din ziua cererei în judecată, afară de cazurile în cari, după lege, dobânda curge de drept. (Cas. III, 7 Martie 1928 cu nota de Dem. Stoenescu, P. R. 68 I 929; Cas. III d. 223/928 cu nota de Vasile N. Teodorescu, P. R. 83 I 931).

2.— Interesele compensatori sunt cele ce se acordă creditorului ca indemnitate, ca compensaţiune de prejudiciul ce a suferit fie în urma neexecutării sau a executării tardive a unei obligaţiuni convenţionale care nu are de obiect o sumă de bani, fie în urma unui delict sau quasi-delict ,sau a unei culpe contractuale. (V. dec. supra cit.).

3.— Interesele compensatorii neluând naştere ,ex mora" şi fiind acordate ca un complement al daunelor interese, pot fi alocate nu numai dela data cererii, dar chiar din ziua în care s'a produs faptul dăunător sau dela orice altă epocă şi pot fi adăugate la suma reprezentând daune pentru completa ei reparaţiune.

In acest caz, instanţa de fond este ţinută să arate în hotărâre că reparaţiunea prejudiciului cauzat consistă dintr'o sumă de bani şi din dobânda aferentă ei, curgând dela epoca ce determină ,spre a se putea constata atât caracterul compensatoriu al dobânzii ,cât şi întinderea reparaţiuni acordate. (Cas. III d. 223/928 cu nota de Vasile N. Teodorescu, P. R. 83 I 931;Cas. III 7 Mart'e 1928 cu nota de Dem. Stoenescu, P. R. 68 III 929).

4.— Daunele compensatorii sunt datorate independent d eorice culpă ,iar cele moratorii numai în urma punerei în întârziere a debitorului. (T. Prahova IV S. 219/928 cu nota de N. Polizu Micşunesti, P. R. 68 II 929).

b) Daune cominatorii.

5.— Instanţele de fond au dreptul să tă obligaţiunea, la daune cominatorii şi aceasta ca un mijloc de constrângere în executare, iar nu ca o reparare a prejudiciului suferit de creditor.

Instanţa care ia asemenea măsură de constrângere nu săvârşeşte nici o violare de lege şi nici vre-un exces de putere. (Cas. III d. 34/919 cu nota de Al. Costin, P. R. 63 I 922; T. Dolj. s. 151/920 cu nota de Dem. Polichron, P. R. 30 II 922; T. Vâlcea I, s. 359/921 cu nota de N. Puricescu, P. R. 188 II 923).

6.— Daune cominatorii încep să curgă dela data când sentinţa va fi definitivă. (T. Vâlcea I, s. 359/921 cu nota de N. Puricescu, P. R. 188 I 923).

7.— Condamnaţiunea la daune cominatorii fiind mai mult un mijlloc de constrângerea debitorului de a-şi executa o obligaţiune principală, are un caracter provizoriu şi nu constitue autoritate de lucru judecat, deoarece pentru executarea lor trebuie să se stabilească dacă debitorul s'a conformat sau nu obligaţiunii principale la care a fost impus, cum şi prejudiciul real, cauzat creditorului prin întârzierea sau refuzul lui de a se conforma hotărîrii.

Prin urmare instanţa de urmărire este în drept de a cerceta şi examina aceste daune, dacă ele sunt în adevăr reale şi la ce sumă se ridică cuantumul lor. (C. Ap. Constanţa, d. 346/924 cu nota de D. Ionescu, P. R. 150 II 925).

8.— Daunele cominatorii fiind acordate într'un scop coercitiv, nu pot curge, în principiu, decât din ziua când hotărîrea pe care o sancţionează a devenit definitivă.

Atunci însă când instanţa ultimă de fond suspendă executarea deciziei ei pe motiv că s'a făcut recurs în Casaţie, prin dare de cauţie, daunele cominatori nu încep a funcţiona decât de a doua zi după data până la care a fost suspendată executarea, când partea căzută în proces, dacă ar fi fost diligentă, trebuia să înceapă executarea. (C. Ap. Iaşi II, 2 Mai 1926, P. R. 133 III 926).

9.— Daunele cominatorii admise pentru motive de utilitate practică, constitue un mijloc eficace de constrângere, aplicabil în obligaţiile de a face, de a nu face şi — după unii — şi în cele de a da, împotriva unui debitor îndărătnic cu scopul de a învinge rezistenţa şi a-l sili astfel să execute o hotărîre definitivă. (T. Iaşi III, 9 Nov. 1927, P. R. 21 III 929; aceiaş P. R. 105 III 928).

10.— Aceste daune se deosebesc fundamental de daunele interese care reprezintă în mod real şi definitiv repararea prejudiţiului cauzat prin aceea că sunt numai un mijloc de constrângere, deoarece de multe ori întrec cu mult prejudiţiul real suferit de creditor, din care cauză aparţine judecătorului fondului, după ce executarea hotărârei s'a efectuat, sau după ce a expirat termenul penru executare, să aprecieze după împrejurările cauzei întinderea şi caracterul rezistenţei debitorului pentru a reduce sau mări în mod definitiv sau chiar a suprima cu totul daunele acordate. (ac. dec.).

11.— Daunele cominatorii sunt admisibile în dreptul român. (Jud. Oc. mixt R.-Sărat 30 Martie 1927 cu nota de C. Zotta, P. R. 165 III 928).

12.— Daunele cominatori nu trebuesc confundate cu daunele morale şi materiale propriu zise, deoarece daunele cominatorii au caracterul de pedeapsă bănească, aplicată autorităţei de instanţa care a anulat actul ilegal şi abuziv, pentru motivul că a refuzat să intre în legalitate, daune cari sunt definitive şi numai Curtea care a anulat actul are dreptul a le acorda. (T. Trei Scaune I, s. 296/929 P. R. 118 III 929).

13.— In principiu scopul urmărit de jurisprudenţă prin crearea şi acordarea daunelor cominatorii, a fost de a înfrânge rezistenţa debitorilor cari nu voesc să execute prestaţiunile la care justiţia i-a obligat.

Deci, obligarea la asemenea daune presupune o prestaţiune sau drept definitiv consfinţit de justiţie şi pe care cel obligat refuză să-l execute, de unde, imposibilitatea de a se acorda daunele, în timpul cât dreptul sau prestaţiunea este încă litigioasă.

Aşa fiind, greşit prima instanţă a fixat o dată ca punct de plecare a daunelor cominatorii solicitate, întrucât în acel timp dreptul dedus în justiţie era încă litigios şi deci ocaziunea celui chemat în judecată de a se opune la măsura ordonată de justiţie, încă nu se putea măsura şi deci nici posibilitatea de constrângere de a executa. (T. Dorohoi, s. 38/931 cu nota de C. Segal şi P. Gheorghiu, P. R. 78 III 931).

14.— Condamnând pe debitorul unei obligaţiuni de a face să o execute într'un termen determinat, tribunalele pot să ordone ca în caz de neexecutare în intervalul de timp prescris, să fie obligat a plăti o sumă ca daune pentru fiecare zi de întârzire. In cazul când această condamnare are caracterul unei simple măsuri cominatorii, nu are importanţă că s'a specificat un termen, după trecerea căruia urmează să se execute hotărîrea. (Cas. Req. Fr. 21 Mai 1921, P. R. 98 III 922).

15.— Când se confirmă o hotărîre care acordă daune pentru fiecare zi de în-

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.iini.ro

târziere în executare unei condamnaţiuni principale, aceste daune n'au încetat să curgă în timpul judecării apelului şi sunt datorită din ziua fixată prin sentinţa, iar nu numai din ziua confirmării hotăririi. (C. Ap. Lyon, II Fr. 4 Ian. 1921, P. R. 77 III 926).

2. **Condiţiuni.**

a) **Neexecutarea sau întârzierea în executare.**

16.— Responsabilitatea căilor fierate de a despăgubi pe erezii unui călător mort într'un accident, decurge din obligaţiunea ce şi-a luat de a transporta pe călător şi de a-i garanta integritatea şi siguranţa persoanei. Astfel, culpa căilor ferate este contractuală, iar nu aquiliană. (C. Ap. Milano, 6 Nov. 1919, P. R. 38 III 922).

17.— O societate de electricitate care are monopol într'un oraş, este datoare să furnizeze abonaţilor un curent regulat şi permanent, fie pentru lumină, fie pentru forţa motrice.

Prin consecinţă cată a fi condamnată la daune-interese societatea care împarte energia electrică, când şi-a îndeplinit însărcinarea în felul cu totul neregulat şi defectuos, cu mari deosebiri în voltagii şi cu opriri repetate în dese rânduri. (T. Bourg-Fr. 25 Febr. 1921, P. R. 77 III 926).

18.— Pentru intentarea acţiunei în daune contra debitorului care nu livrează mărfurile la termen, dreptul român cere o întârziere, imputabilă debitorului şi o pagubă pricinuită creditorului. T. Arb. Româno-German. 17 Iunie 1925, P. R. 119 III 926)).

19.— Numai în materie de delict sau de quasi delict, orice culpă obligă pe autorul său să repare paguba cauzată; art. 1382 şi urm. nu se aplică când este vorba de o culpă comisă în executarea unei obligaţii rezultând dintr'un contract; în special, lichidatorii unei societăţi cari refuză a vinde voluntar o parte din fondul social cu un preţ care n'a putut fi atins în urmă la licitaţie publică, nu comit de cât o culpă rezultând din obligaţia lor contractuală de mandat şi ca atare nu pot fi condamnaţi în mod solidar, în calitate, de coautori ai unui delict, la reparaţia prejudiciului cauzat prin culpa lor. (Cas. Civ. Fr. 6 April 1927, P. R. 139 III 927).

20.— Concesionarul unui serviciu public de transporturi cu automobilele, care fără un motiv justificat de un caz de forţă majoră şi fără preaviz, suspendă serviciul în momentul plecării, e responsabil de daune faţă de particulari. (Cas. Civ. Ital. I 26 Martie 1928 cu nota de E. C. în P. R. 31 III 929).

b. **Culpa debitorului.**

21.— Promisiunea de a vinde, fiind acceptată, ofertantul nu mai putea să renunţe la ea, căci această renunţare nejustificată dă naştere unei responsabilităţi precontractuale rezultând din legătura cauzală dintre ruperea tratativelor şi daunele provocate: ruperea tratativelor precontractuale e datorită voinţei celuia care nu vrea să le mai continue; ori această voinţă fiind cauza directă, unică, eficace, a ruperii tratativelor, tot astfel e şi cauza daunelor direct produse de acest fapt. Aceste principii juridice se întemeiază pe teoria responsabilităţii precontractuale, care a fost adoptată în mod larg de jurisprudenţă şi doctrină: şi fie că această teorie se bazează pe ideia daunelor obiective, sau pe o idee de quasi delict, cum de altfel se califică ruperea nejustificată a tratativelor, fapt e că nu poate fi negată acţiunea în daune aceluia care a fost păgubit printr'o renunţare nelegitimă la tratative. (C. Ap. Trani Ital. 7 Mai 1918 cu nota de E Cristoforeanu, P. R. 158 III 923).

22.— Răspunderea unei companii de cale ferată pentru evaporarea anormală a alcoolului conţinut în butoaie, care au stat prea mult într'un local expus la curente de aer, nu poate avea loc atunci când întârzierea la ridicarea mărfei nu provine din faptul companiei, şi când aceasta nu este obligată a da acelor mărfuri îngrijirea specială, ce ar fi fost necesară pentru a înlătura orice scădere, nici să depună acele mărfuri în alte depozite decât acelea pe care le ţine de obiceiu la dispoziţiunea expeditorilor sau destinatarilor. (T. Limoges Fr. 23 Febr. 1920, P. R. 25 III 923).

23.— Daunele pretinse de un călător ce a suferit leziuni cu ocazia unei tamponări a trenului, derivând din neglijenţa prepuşilor căilor ferate, derivă din neîndeplinirea cărăuşului de a transporta pe călător în bună stare, obligaţiune presupusă în orice contract de transport iar nu dintr'un quasi-delict. (Cas. III d. 214/921 P. R. 58 III 922).

24. Acel care, chiar autorizat de judecător, face o poprire pentru o pretinsă creanţă, ce nu întruneşte condiţiunile necesare spre a se lua în mod legal o asemenea măsură, trebuie să repare dauna ce a provocat-o.

In special, cumpărătorul unor mărfuri care pretinde că nu sunt la fel cu proba şi care face o poprire pentru garantarea restituirii preţului ziselor mărfuri, pe când nu s'a încheeiat încă nici un contract de vânzare, comite o culpă pentru care urmează a răspunde şi este locul să fie condamnat la daune interese. (T. Civ. Seine III Fr. 24 Nov. 1921, P. R. 15 III 928).

25. — De câteori directorul unui teatru a anunţat prin afipte că damele nu sunt admise în anume locuri decât fără pălării, spectatorul care a închiriat un loc într'o parte a teatrului în care pălăriile damelor nu erau oprite, nu se poate plânge că o damă, care a şezut înaintea lui, i-a ascuns o parte din scenă şi nu poate, pentru acest fapt să ceară daune. (Just. Pace Paris 18 Aug. 1921 P. R. 41 III 923).

26. — Numai în materie de delict sau quasidelict, orice greşeală obligă pe autorul ei a repara paguba cauzată de faptul său; art. 1382 (998) şi urm. c. civ. sunt fără aplicare când e vorba de o greşeală comisă în executarea unei obligaţiuni contractuale şi neîndeplinirea unei obligaţiuni contractuale rezultând din mandatul de a proceda la lichidarea unei societăţi nu constitue un quasi delict. (Cas. Civ. Fr. 9 August 1927 cu nota dl. F. Dârlea, P. R. 45 III 929).

27. — Consecinţele culpei contractuale nu pot fi încadrate în textul art. 998 şi urm. c. c. ci în acelea al articolelor referitoare la efectele obligaţiunilor. (T. Prahova IV s. 219/928 cu nota de N. Polizu-Micşunești P. R. 68 II 929).

28.— Debitorul nu poate fi condamnat la daune interese pentru neexecutarea contractului, decât atunci când aceasta îi este imputabilă şi dacă una din părţile contractante nu şi-a îndeplinit ea însăşi obligaţiunea ce-şi luase prin contract. (T. Ilfov, I s. 264/929. P. R. 56 III 931).

c) **punerea în întârziere.**

29.— Chiar în teoria unităţei de culpă, atunci când e vorba de sancţionarea culpei rezultată din călcarea obligaţiunei contractuale, necesitatea punerei în întârziere este afirmată, fără deosebire între daunele compensatorii şi cele moratorii. (T. Pahrva IV s. 219/928 cu nota de N. Polizu-Micşunești P. R. 68 II 929).

30. — O reclamaţiune tinzând la obligarea la plata unei despăgubiri, cu toate că ar fi prezentată înaintea unui tribunal necompetente, echivalează unei somaţiuni de a plăti în sensul art. 1153 cod. civ. (art. 1088 cod. civ. rom.) şi face prin urmare să curgă dobânzile de întârziere (moratorii). (Cas. Civ. Fr., 9 Mai 1928 cu nota de D. Cotrutz, P. R. 115 III 930).

31. — Dacă în general, nici o obligaţie la daune nu poate fi hotărâtă fără ca debitorul să fi fost pus în întârziere a-şi îndeplini obligaţiunea sa, realizarea oarecăror fapte dispensează pe creditor de îndeplinirea acestei formalităţi.

Astfel, punerea în întârziere presupunând din partea unui din litiganţi voinţa de a executa convenţiunea, această formalitate devine inutilă atunci când desfiinţarea unui contract sinalagmatic este cerută de către o parte şi de alta în baza art. 1184 c. civ. (art. 1021 c. rom.) Singurele chestiuni cari se impun spre rezolvare judecătorului sunt acelea de a şti în favoarea căreia din părţi, rezilierea trebuie să fie pronunţată şi dacă ţinând seamă de greşelile respectiv este locul a acorda daune pentru prejudiciul suferit. (Cas. Civ. Fr. 24 Iulie 1928 cu nota de D. Cotrutz, P. R. 116 III 930).

d) **prejudiciul.**

32. — Determinarea raportului de cauzalitate dintre faptul delictuos imputat şi prejudiţiul cauzat, este o chestiune de fapt de atributul suveran al instanţeţi de fond, astfel că nu poate fi supusă cenzurei Curţii de Casaţie. (Cas. I d. 46 922 P. R. 141 III 922).

33. — Acel care fără ştirea proprietarului, primeşte la el şi dă cuvenitele îngrijiri unui câine bolnav ce aparţine altuia, în baza unui quasi contract, este în drept a cere dela proprietarul acestui animal, o despăgubire pentru cheltuelile făcut cu ocazia căutării şi tămăduirii lui (Just. pace Alban. Fr. 11 Ian. 1923 cu nota de H în P. R. 75 III 924).

34. — Persoana care ia iniţiativa constituirii unei societăţi, elaborează statutele şi actul constitutiv, are dreptul la plata unor daune, reprezentând echivalentul serviciilor sale prestate cu această ocaziune. (T. Ilfov I com. 9 Iunie 1926 cu nota de I. L. Georgescu P. R. 41 II 931).

35. — Soţul în favoarea căruia este pronunţat divorţul poate, independent de pensia alimentară prevăzută de art. 301 c. civ. să obţie daune prin aplicaţia art. 1382 cod civ. şi în condiţiile dreptului comun, dacă rezultă din faptele cari au motivat divorţul, un prejudiciu material sau moral diferit de acela care rezultă pentru el din ruperea legăturei conjugale şi pe care alimentele de care este vorba mai sus au drept scop de a-l repara. (Cas. Civ. Fr. 21 Iunie 1927 cu nota de Al. Vălimărescu, P. R. 127 III 927).

36. — Alocaţia acestei despăgubiri, spre deosebire de aceea a pensiunei prevăzute de art. 301 c. civ., nu este subordonată condiţiunii ca soţul căreia îi este atribuită să fie în nevoe (Cas. Civ. Fr. 21 Iunie 1927, V. supra).

e) **debitorul să nu poată fi obligat a executa în natură.**

37. — Dacă reparaţia daunelor se realizează în mod obişnuit prin plata unei

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.iini.ro

sume de bani, legea nu opreşte însă orice alt mod de reparare care să poată da satisfacţie părţii vătămate. Exercitarea directă a unei obligaţiuni este o regulă generală pentru toate speciile de obligaţiuni şi nu suferă excepţiuni decât atunci când o imposibilitate de fapt ori de drept privind liberarea debitorului şi executarea obligaţiunei, s'ar opune la acest lucru.

Prin consecinţă, şi în baza art. 1076 c. civ. aplicabile în această materie, instanţa de fond poate obliga primăria unei comune să facă lucrările necesare spre a evita particularilor orice prejudiciu. (Cas. I. d. 68/921 cu nota d-lui Rosetti Bălănescu, P. R. 51 I 923)).

f) forţa majoră

38. — Războiul fiind un fapt politic ,iese din sfera dreptului civil şi prin urmare art. 998 ş. u. din codul civil sunt cu totul inaplicabile la asemenea fapte. (Cas. I d. 270/919 cu nota de G. Elefteriu, P. R. 170 I 922).

3. Evaluarea daunelor .

39. — Dispoziţia art. 1088 c. c. că daunele cuprind numai dobânda legală, nu se aplică în cazul neexecutării unei obligaţii de a face sau a da, sau care ar decurge dintr'un quasi-delict sau altă sursă de obligaţiuni, în asemenea cazuri daunele fiind cu totul la aprecierea instanţelor. (C. Ap. Buc. IV dec. 82/920, P. R. 21 III 922).

40. — Instanţa de fond e obligată a arăta elementele de apreciere pe cari se bazează în constatarea şi fixarea daunelor (Cas. I d. 239/921 P. R. 57 III 922).

41. — Când instanţele judecătoreşti recunosc dreptul cuiva la o despăgubire prin încercarea unui prejudiciu, acea despăgubire trebuie să fie apreciată şi calculată în raport cu paguba suferită, care poate fi atât de ordin material cât şi de ordin moral. (T. Dorohoi s. 794/921 cu notă de Dimitrie C. Ştefănescu Priboi, P. R. 126 III 927).

42. — Chestiunea de a se şti dacă partea care nu a fost în culpă, a suferit sau nu daune din neexecutarea unui contract, constitue o chestiune de fapt care scapă de sub controlul Inaltei Curţi de Casaţie. (Cas. III d. 378/922 cu nota de Al. Costin, P. R. 264 I 924; Cas. I, 21 Iunie 1926 cu nota de V. Sandor, P. R. 74 I 927).

43. — de asemeni, chestiune de fapt este determinarea acestor daune (ac. decizie).

44. — Spre a evalua în bani despăgubirea cuvenită cuiva dintr'un delict sau quasi-delict, trebuie a se avea în vedere momentul când faptul ilicit a avut loc şi nu acela al cererii sau al pronunţării hotărârii.

Aceasta rezultă mai ales din corelaţia strânsă dintre noţiunea de culpă şi idea de obligaţie.

Căci, după cum, când e vorba de daunele cauzate prin neexecutarea unui contract, de exemplu ,din nepredarea la timp a mărfii, paguba ce trebuie reparată este necontestat aceia din momentul când trebuia să se facă predarea, tot astfel în materie de răspundere delictuală dauna este bine definită şi are o dată determinată, aceia din momentul procedurii ei. (C. Ap. Iaşi I. d. 156/923 cu nota de Eug. Petit, P. R. 107 II 924.)

45. — In caz de daune materiale cuantumul despăgubirii trebuie să fie echivalentul pagubei realmente suferită, fără ca acele daune să fie pentru acel care le dobândeşte o sorginte de câştig. (C. Ap. Iaşi I. d. 156/923 cu nota de Eug. Petit, P. R. 107 II 924).

46. — Curtea poate, în urma opoziţiei făcută de autoritatea condamnată la daune pentru ilegalitatea unui act administrativ de autoritate, să reducă cifra lor în limitele despăgubirilor reale suferite de partea lezată. (C. Ap. Buc. II d. 140/924, cu notă de M. Iorgulescu, P. R. 238 II 924).

47. — Nepredarea la timp a unor cărţi luate spre tipărire, expune pe tipograf la daune. Cuantumul daunelor se evaluează scăzându-se rabatul acordat librarilor pentru revindere (Cas. I d. 3418/925 P. R. 49 III 926).

48.— Potrivit art. 1084 c. civ. daunele interese datorite creditorului cuprind în general pierderea ce acesta a suferit şi beneficiul de care a fost lipsit; în speţă, proprietarul are dreptul la pierderea încercetă, — damnum emergens — şi la beneficiul de care a fost lipsit, — lucrum cessans. — (C. Ap. Buc. I d. 290/925, P. R. 35 III 926).

49. — Interesele compensatorii neluând naştere „ex mora" şi fiind acordate ca un complement al daunelor interese ,pot fi alocate nu numai dela data cererei, dar chiar din ziua în care s'a produs faptul dăunător, sau de la orice altă epocă şi pot fi adăugate la suma reprezentând daunele. pentru completa reparare a prejudiţiului.

In acest caz, instanţa de fond este ţinută încă să arate în hotărârea ce pronunţă că reparaţiunea prejudiţiului cauzat consistă dintr'o sumă de bani şi din dobânda aferentă şi curgând dela epoca ce se determină, spre a se putea constata atât caracterul compensatoriu al dobânzei. cât şi întinderea reparaţiunei acordate. (Cas. III d. 223/928 P. R. 93 III 928) .

50. — Atunci când este vorba de daune provenind dintr'un delict sau quasi-delict ,dobânzile sumei ce reprezintă, ea singură, aceste daune, nu pot curge decât din momentul în care daunele s'au lichidat în mod definitiv, căci numai din acel moment ele s'au transformat într'o creanţă certă, lichidă şi exigibilă şi ca atare producătoare de dobânzi. (Cas. III. d. 223/928 P. R. 93 III 928).

51. — Călătorul nefiind ţinut să declare ce obiecte conţin bagajele, la înregistrarea lor în caz de pierdere a unei lăzi, el poate reclama companii de căi ferate valoarea unei blăni ce o avea în lada pierdută. (C. Ap. Lyon, Fr. 2 Iun. 1919 P. R. 67 III 922).

52. — Când este vorba de daune interese neprevăzute şi nedeterminate prin convenţiunea ce nu s'a executat, judecătorii au putere suverană de aprecierea quantumului. (Cas. Bruxelles Belg., 13 Oct. 1921 P. R. 118 III 922).

53.— şi se poate lua ca bază de apreciere diferenţa între preţul de cumpărare prevăzut în contract şi între preţul mărfii din ziua în care debitorul a fost pus în întârziere de a preda. (ac. dec.)

54. — De câte ori s'a încheiat un contract între un german şi un străin, contract pe care germanul nu l'a executat, creditorul străin are drept la daunele întemeiate pe deprecierea monezei germane, în momntul plăţei, privită din punctul de vedere al punerei în întârziere. Cas. Germană. 24 Mai 1921, P. R. 128 III 923).

55. — Pentru calcularea daunelor pricinuite de neîndeplinirea unei obligatiuni contractuale. trebue ţinute în seamă şi daunele întâmplate posterior momentului, în care obligatiunea trebuia îndeplinită. adică de daunele întâmplate pe tot timpul cât debitorul se află în întârziere.

In consecinţă, fiind vorba de o vânzare comercială, dauna, pe care vânzătorul trebue să o repare, urmează a fi socotită nu după preţul mărfii din ziua convenită în contract pentru prestaţiune. ci după preţul, la care s'a ridicat marfa pe timpul când vânzătorul este în întârziere, căci mora perpetuat obligationem. (C. Ap. Genova Ital. 3 Nov. 1921, cu nota d-lui I. N. Finţescu, P. R. 132 III 922)

4. Legislaţia teritoriilor alipite

56.— Constatarea Curţii de fond în ce priveşte aprecierea valorii unor daune scapă controlului Inaltei Curţi, iar nearătarea textului de lege pe baza căruia Curtea îşi întemeiază soluţiunea, nu poate avea nici o înrâurire asupra deciziunii sale. care având bază legală se menţine pe temeiul dispoziţiunilor art. 572 şi 684 c. c. rus, pe care instanţa de fond l-a aplicat, în speţă, în mod implicit. (Cas. I d. 541/923 P. R. 1 III 924).

57.— Intr'o acţiune îndaune, motivată pe consideraţiunea nerespectării obligaţiunei de a face, reclamantul nu poate cere şi contra-valoarea prestaţiunei neîndeplinite şi dobânzi, deoarece dobânzile fiind, prin definiţiunea lor, daunele moratorii ce se acordă numai în obligaţiunile ce au de obiect o sumă de bani, ar fi să se acorde sub două modalităţi deosebite, două desdăunări pentru acelaş fapt generator de daune. (C. Ap. Braşov II d. 1331/929 cu nota de Tr. Alexandrescu, P. R. 113 II 930).

5. Studii, recenzii şi note.

58.— Răspunderea de daune morale în dreptul modern, de Oreste P. Tîrnăveanu. (P. R. 99 IV 92[illegible].

59.— Faute contractuelle, faute delictuelle, cas fortuit, de Henri Capitant (P. R. 12 IV 931).

60.— A se vedea: Acţiunea „damni infecti", Alimente, Armată, Contencios administrativ, Drept maritim Forţă majoră, Promisiune de căsătorie, Responsabilitate, Transport.

DAUNE DE RAZBOI.

V. Război — Ocupaţie inamică.

DECLARAŢIA DELA LONDRA.

V. Prize maritime.

DECONFITURA.

(Art. 1205, 1133 C. Civ.)

1.— Deconfitura este starea debitorului necomerciant al cărui pasiv covârşeşte activul şi care se află astfel în imposibilitate de a satisface integral pe toţi creditorii săi.

O asemenea stare poate să rezulte manifest din diversele circumstanţe ale cauzei ,cum ar fi de pildă executările forţate pretinse împotriva debitorului, ori consimţirea unor convenţiuni cu clauze neobişnuite în mod normal, cum ar fi într'un contract de arendare prin care, la confecţionare, debitorul proprietar ar primi anticipat arenda pe patru ani. (C. Ap. Craiova II, 1 Martie 1928 cu nota de Fr. Dârlea, P. R. 3 II 930).

2.— Dacă în principiu se recunoaşte terţiului dreptul de a pretinde discuţiunea celorlalte bunuri ale debitorului, o asemenea cerere devine inutilă când se poate stabili o stare de insolvabilitate notorie a debitorului cu alte cuvinte când se evidenţiază deconfitura acestuia. (C. Ap. Craiova II aceiaş decizie).

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.iini.ro

DECRET.

1.— Un decret regal care a fost publicat fără semnătura Regelui, nu este obligatoriu, dar devine obligatoriu și publicațiunea este legalmente îndeplinită, dacă este inserat într'un nou număr din Monitor, posterior în dată și însoțit de semnătura Regelui. (Cas. Bruxelles, Belg. 31 Oct. 1921, P. R. 149 III 922).

DECRET-LEGE.

CUPRINS:

1. ***Noțiuni generale (1—5).***
2. ***Aplicații (6—7).***
3. ***Censurarea decretelor-legi (8—10).***
4. ***Note (11).***

1. Noțiuni generale.

1.— Potrivit art. 32 Constit. puterea legiuitoare se exercită colectiv de către Rege și Reprezentațiunea națională. In timp de război sau când din vre-o altă împrejurare extraordinară este cu neputință ca puterea legiuitoare să se exercite cu cele trei ramuri ce o compun, spre a face față trebuințelor urgente cari interesează conservarea sau chiar existența țării, în tăcerea textelor constituționale și conform principiilor dreptului public, se admite dreptul de necesitate care consistă în aceia că puterea executivă încredințată Regelui, are dreptul să vegheze și în lipsa Reprezentațiunei naționale. să ia prin decret-lege, toate măsurile necesare pentru salvarea și ocrotirea intereselor Statului, în cazul când crede că prin întârziere, aceste interese ar putea să fie compromise. (Cas. I dec. 1/919 cu nota d-lui C. Sturdza, P. R. 5 I 922).

2.— Intrunirea și funcționarea Parlamentului exclude dreptul unuia din factorii puterii legiuitoare, de a exercita izolat, atribuțiuni de ordin legislativ, precum și posibilitatea aplicațiunei decretelor-legi anterior promulgate. (T. Teleorman I, jurnal 470/920 cu nota d-lui Tr. Alexandrescu, P. R. 56 II 922).

3. — La principiul de drept constituțional că puterea legiuitoare se exercită colectiv de Rege și Parlament se admite derogarea că exercițiul acestei puteri poate avea loc prin inițiativa unuia din acești factori, atunci când situația anormală a țării ar face cu neputință legiferarea în condițiunile obișnuite, stabilindu-se astfel existența unui drept de necesitate, în temeiul căruia se pot edicta decrete-legi. (T. Teleorman I, jurnal 470/920 cu notă de Tr. Alexandrescu P. R. 56 II 922; T. Ilfov I 4 Ian. 1921 cu nota d-lui C. A. Staeanovici, P. R. 88 II 922).

4. — Ele au caracterul de legi și se edictează în lipsa parlamentului și subt rezerva ratificării ulterioare a acestuia. (T. Dolj II, sent. 1496/920 cu nota de Dem. D. Stoenescu; P. R. 58 II 921; T. Ilfov, 4 Ian. 1921, P. R. 88 II 922).

5.— Decretul-lege No. 4088/919 prin care s'a pus în aplicare în Ardeal legea monopolurilor din vechiul Regat, deși n'a fost o emanație a Corpurilor legiuitoare, ci a puterii executive. în baza dreptului de necesitate, are aceiași valoare legală ca și o lege votată de ambele adunări **legislatve.**

De asemenea, lipsa de ratificare a decretului-lege, în prima sesiune a corpurilor legiuitoare, nu poate aduce o decădere pentru aplicarea lui. (Cas. III c. Ardeal d. 110/923 P. R. 135 III 923).

2. Aplicații.

6. — Decretul-lege relativ la prelungirea contractelor de închiriere fiind impus de o necesitate urgentă care nu îngăduia așteptarea întrunirii Corp. legiuitoare, are putere de lege și instanțele judecătorești, ca elemente de ordine prin excelență, trebuie să-l aplice fără a se preocupa de chestiunea constituționalității, care aparține factorilor politici. (C. Ap. Buc. III dec. 80/920, P. R. 22 III 922).

7. — Decretul Lege No. 2188/920 care a extins necondiționat în ținuturille alipite, legea asupra Monop. Statului din 1912, odată publicat în Monitorul Oficial unicul organ de publicitate al Regatului întregit, devenea obligatoriu în tot cuprinsul țării ca și legea însăși, astfel că o a doua publicare a legii, devine inutilă. (Cas. III c. Ardeal, d. 110/923, P. R. 135 III 923).

3. Censurarea decretelor-legi

8. — Decretele-legi nu au decât un caracter provizoriu, toate fiind date cu rezerva aprobării ulterioare a corpurilor legiuitoare, cari atunci vor aprecia dacă a fost în realitate un concurs de împrejurări cari să poată justifica măsura luată, în care caz decretul dobândește puterea unei legi iar dacă vor crede că nu a existat un astfel de concurs de împrejurări, vor refuza aprobarea și în acest caz, decretul se va considera ca neexistent și prin urmare vor cădea și efectele lui. (Cas. I d. 1/919 cu nota de C. Sturza, P. R. 5 I 922).

9 — Inalta Curte nu poate examina dacă nevoile ce au provocat un decret-lege, sunt sau nu imperioase și necesare, căci atunci și-ar depăși atribuțiunile sale. (Ac. dec.)

10. — Nexistând o stare anormală, cum ar fi starea de război, decretele legi sunt anticonstituționale și puterea judecătorească, care în baza principiilor constituționale și a art 77 l. org. judec. are dreptul să examineze și să verifice chiar constituționalitatea internă a legilor, poate refuza aplicarea acestor decrete-legi. (T. Teleorman I juranl 470/920 cu nota de Tr. Alexandrescu, P. R. 56 II 922.)

4. Note.

11. — A vedea: Amnestie. Consolidări petrolifere, Exproprieri, Legi, Naționalitate, Rechiziții.

DEFINIȚII.

1 — Definitions et propositions, de Emanuel Lèvy. (P. R. 26 IV 931 și 65 IV 931.)

DELAPIDARE.

V. Sustrageri comise de depozitari publici.

DELEGAȚIUNEA DE PLATĂ.

1. — Distincțiunea dintre delegațiunea de plată și stipulația pentru altul este că în delegațiunea de plată, delegatarul stipulează cu delegatul după cererea acestuia, pe când în stipulația pentru altul, stipulează cu delegatul ca acesta să se oblige a îndeplini o prestațiune determinată către un terț beneficiar. (C. Ap. Iași d. 2/916 cu nota de Traian Ionașcu, P. R. 81 II 928.)

DELIBERARE.

V. Judecarea pricinilor.

DELICT.

V. Dobândă.

DELICT DE AUDIENȚĂ.

(Art. 80 l. j. oc. 90 pr. civ., 177, 515 ș. u. pr. pen.).

CUPRINS:

1. ***Noțiuni generale (1—4).***
2. ***Procedura judecării (5—12).***
3. ***Hotărârea (13).***
4. ***Cai de atac (14—15).***

1. Noțiuni generale.

1. — Pedeapsa prevăzută de art. 80 l. j. oc. are un caracter disciplinar pentrucă se raportă la disciplina ședințelor publice. (Cas. I d. 1047/921, P. R. 75 III 922).

2. — Din dispozițiunile art. 90 proc. civilă și 515 proc. penală, rezultă că ordinul de a se trimite la arest turburătorul liniștei în ședință, constitue o măsură de poliție și de disciplină judiciară, pe care prezidentul e indrituit a o aplica, însă ea nu prezintă caracterul unei hotărâri judecătorești și deținerea de 24 ore n'are un caracter penal, de unde consecința că această măsură nu este susceptibilă de apel și nici de recurs în Casațiune. (Cas. II d. 2187/922 P. R. 54 III 923).

3.— dispozițiunile acestor articole sunt generale și se aplică oricui, deci și advocaților. (ac. decizie).

4. — Faptul unui advocat de a refuza să se scoale în picioare când pledează înaintea judecătoriei de ocol neputându-se determina că prin această procedare intenția sa a fost numai de a jigni pe magistratul care prezida, nu poate constitui contravenția prevăzută de art. 46 din codul de contravențiuni și nici vreo altă infrațiune penală; în cel mai rău caz poate constitui un delict disciplinar de competența autorității dissciplinare a baroului advocaților. (T. Brașov I 25 Oct. 1929 cu nota de Virgil Ionescu, P. R. 100 III 930).

2 Procedura judecării.

5. — Procesele verbale încheiate de judecători prin cari aceștia constată comiterea unui delict de audiență, fac deplină dovadă în justiție, până la inscripțiunea în fals astfel că nimeni nu poate fi primit a face o dovadă cu martori contrară celor cuprinse într'un asemenea proces verbal. (Cas. II d. 465/914, P. R. 2 III 925.)

6. — Când un inculpat cere tribunalului proba cu martori spre a combate un proces-verbal încheiat de judecători, prin care constată un delict de audiență, și tribunalul nu se pronunță asupra probatoriului, omisiunea ce o săvârșește nu este esențială și deci nu poate atrage casarea sentinței. (Cas. II d. 465/924, P. R. 2 III 925).

7.— Ultragiul adus de un advocat unui ajutor de judecător, cu ocaziunea judecării unui proces, se judecă de judecătorul de ocol respectiv, în competința căruia este dat acest delict, prin art. 53 legea judecătoriilor de ocol. (Cas. II d. 1691/924 P. R. 3 III 925).

8.— Dispozițiunile art. 76 din legea corpului de advocați ridicând delictului de audiență privilegiile înscrise în art. 516 și 177 pr. pen., ca consecință delcitul de ultraj săvârșit de un advocat în ședință contra unui magistrat, urmează a fi ju-

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.iini.ro

decat după competința și procedura dreptului comun. (T. Ilfov IV, s. 315/924, P. R. 68 III 924).

9.— Potrivit art. 76 din legea corpului de advocați, judecarea procesului cu ocazia căruia s'a întâmplat ultrajul, nu mai poate fi continuată în aceeași zi și de acelaș complet, ci trebue amânată la un alt termen și judecată de un alt complet în care nu va intra magistratul ultragiat. (T. Ilfov IV v. supra).

10. — Advocatul, prin profesiunea sa care are de scop să lumineze chestiunile de drept care se aduc în fața instanțelor de judecată, fiind un colaborator ca și magistratul, la împărțirea dreptății, nu poate fi asimilat cu altă categorie de funcționari publici, decât cu însuși magistratul.

Potrivit dispozițiunilor art. 177 pr. pen. dacă delictul corecțional, se comite în timpul ședinței, tribunalul va constata și aplica delicventului, fără a se ridica de pe loc, pedepsele prescrise de lege. Prin urmare tribunalul este competinte a judeca un atare delict de audiență și nu este cazul de a-și declina competința și a trimite judecarea faptului judecătorului de ocol. (T. Ialomița I, Jurnalul No. 3707/925 P. R. 161 I 927 nota).

11. — Deși art. 177 proc. penală menționează dispoziția că Tribunalul urmează să judece delictele de audiență fără a se scula după scaun, ea nu poate fi interpretată literal, căci rațiunea acestei dispoziții este de a se judeca delictul în aceeaș ședință și în cursul aceleiaș audiențe când el a fost comis. Astfel, intențiunea legiuitorului nu a fost de a priva părțile de chibzuirea necesară judecătorilor, chiar dacă au suspendat ședința spre a delibera, — ci de a reprima imediat delictele comise în timpul audiențelor. (Cas. II d 1947/926 cu nota de Al. Botez, P. R 161 I 927)

12.— Dacă este adevărat că, potrivit art. 76 din legea advocaților, magistratul ultragiat are dreptul de a dresa personal procesul-verbal de ultragiu adus lui de un membru al Baroului, nu este mai puțin adevărat că nici un text de lege nu prohibă acestuia (magistratului) dreptul de a delega, pentru rațiuni lesne de înțeles, această operațiune, unui ofiter de poliție judiciară. (Cas. II d. 927/927 P. R. 2 III 928).

3. Hotărârea

13. — Deși art. 90 pr. civ. prevede că măsura luată de prezident trebue să fie executată îndată ce s'a produs tulburarea, totuși este evident că trebue să se lase prezidentului timpul material de a-și redacta ordonanța, așa că această ordonanță poate fi adusă la îndeplinire și mai târziu, în speță, a doua zi după producerea turburării ședinței. (C. Ap. Iași I 26 Dec. 1921 cu nota lui D. Alexandrescu P. R. 145 II 923).

4. Căi de atac

14. — Conform art. 516 p. pen. nu se poate face apel contra hotărârilor disciplinare date în temeiul art. 80 l. jud. oc. (Cas. I d. 1047/921, P. R. 75 III 922).

15. — Măsura prevăzută de art. 90 pr. civ. prin care prezidentul ordonă punerea la popreală pe 24 ore a turburătorilor ordinei și liniștii ședințelor, nu poate fi supusă la nici un soiu de contestație, din partea persoanei pusă la popreală, nemai putându-se concepe o contestație la o executare care s'a desăvârșit în mod complet. (C. Ap. Iași I, 26 Dec. 1921 cu nota lui D. Alexandrescu, P. R. 145 II 923)

DELICT DE DREPT COMUN SĂVÂRȘIT IN TIMPUL AUDIENȚEI.

(Art. 177 p. pen.)

1.— Pentru cazul când advocatul ar fi ultragiat în timpul audienții de un particular, legea avocaților nu indică o procedură pentru judecarea delictuiui, derogatorie dela dreptul comun (art. 177 pr. pen.). Deși art. 105 din regulamentul legei avocaților pevede această ipoteză, dispozițiunile acestui text însă nefiind prevăzute în lege, nu pot fi ținute în seamă. (Cas. II d. 1947/926 cu nota de Al. Botez, P. R. 161 I 927).

DELICT DE FUGA

V. Fugă.

DELICT DE PRESA

(Art. 25—26 Constit.).

CUPRINS:

1. ***Articole calomnioase (1—2).***
2. ***Dreptul de a răspunde (3—6).***
3. ***Responsabilitatea (7—9).***
4. ***Instanța competentă (10—16).***
5. ***Procedura (17—19).***
6. ***Măsuri preventive (20).***
7. ***Note (21).***

1. Articole calomnioase.

1. — Acela care se mărginește a propaga fapte defăimătoare inventate de un altul, se face el însuși culpabil de delictul de defăimare; girantul unui ziar care reproduce un articol deja publicat de o altă foaie, devine el însuși un adevărat răspânditor al articolului. Dacă acest articol este delictuos, el este penalmente responsabil; în această privință nu se distinge între cazul când reproducerea articolului este concomitentă cu publicarea și cazul când reproducerea articolului a avut loc mult timp după prima apariție; timpul mai mult sau mai puțin lung care s'a scurs între publicația primă și reproducerea articolului, este numai un element de apreciere a gradului de rea credință a inculpatului. (T. Dijon—Fr. 26 Martie 1927 P. R. 168 III 928).

2. — Faptul de a publica pe calea presei simple anunciuri privitoare la unele scripte contrarii bunelor moravuri nu constitue un delict de presă. (Cas. Belg. II 9 Nov. 925 P. R. 80 III 926).

2. Dreptul de a răspunde.

3.— Conform principiului de drept stabilit prin art. 193 cod. penal, pentru ca o persoană vizată direct sau indirect printr'o publicațiune, să aibă dreptul de publicarea răspunsului său, se cere ca acel răspuns să îndeplinească anumite condițiuni, între cari și pe aceea de a nu fi vizat prin acel răspuns terțe persoane, ale căror interese fie morale fie materiale ar putea fi lovite prin vre-o insinuațiune. (C. Ap. Buc. II d. pen. 295 cu nota de N. Vrăbiescu, P .R. 44 II 925).

4.— Termenii art. 13 ai legii din 29 Iulie 1881, după care gerantul este obligat să însereze răspunsurile tuturor persoanelor numite sau arătate într'un jurnal sau publicație periodică, sunt generali și absoluți. (Cas. Civ. Fr. 21 Mai 1924 cu nota de Tr. Ionașcu, P. R. 135 III 924).

5. — Persoana numită sau arătată într'un articol de jurnal sau publicație periodică, are dreptul de a răspunde și de a cere înserarea răspunsului, oricare ar fi natura faptelor sau criticilor cu ocazia cărora cel ce răspunde a fost numit sau arătat.

Tribunalele n'au dreptul să limiteze exercițiul acestui drept decât întru atât întrucât termenii răspunsului ar fi contrarii legilor, bunelor moravuri, interesului legitim al terților, onoarei și considerației autorului articolului. (aceiași decizie).

6. — Sub aceste rezerve, dreptul de a răspunde este absolut și poate fi exercitat, chiar în cazul când răspunsul a fost provocat, în afară de orice atac personal, prin critica unei opere literare pe care autorii săi au interes să o apere. (Aceiaș decizie).

3. Responsabilitatea.

7. — Din faptul publicării unui articol într'un jurnal sau periodic, răspunderea sa se poate găsi angajată atunci când articolul publicat a produs un prejudiciu. Dacă articolul publicat cât și condițiunile în care publicarea s'a făcut, nu întrunește elementele delictoase conform codului penal sau a legii din 13 Aprilie 1862, nu rămâne părței prejudiciate decât o acțiune civilă în fața instanțelor civile bazată pe art. 998, având drept scop despăgubiri materiale cât și în anumite cazuri, dreptul la răspuns, conform art. 37 din legea din 1862. (C. Ap. Buc. II d. pen. 295 /922 cu nota de N. Vrăbiescu, P. R. 45 II 925)

8. — Răspunderea proprietarului unei gazete incriminate de publicarea unei calomnii, pentru daune față de victimă așa cum a fost statornicită prin art. 26 din Constituție, e numai o aplicație particulară a principiului general de drept prevăzut de art. 1000 C. Civ., după care proprietarul sau posesorul unui lucru oarecare, e socotit răspunzător de daunele cauzate de acel lucru. (T. Muscel I, s. 871/930, P. R. 163 III 930).

9.— această responsabilitate avându-și sorgintea într'un quasi-delict, se aplică regula solidarității pasive a codebitorilor prevăzută de art. 1003 C. Civ., în caz când sunt mai mulți proprietari ai gazetei. (T. Muscel I s. 871/930, P. R. 163 III 930).

4. Instanța competentă.

10. — Prin textul art. 26 din noua Constituție legiuitorul n'a schimbat fondul delictului de calomnie prin presă, pentru a cărui calificare și elemente constitutive trebue să ne raportăm la codul penal, iar nu la vreo lege specială viitoare, la care constituantul s'a referit numai pentru a interzice restrângerea dreptului în sine, iar nu în ce privește competința. Această competență a fost totdeauna reglementată prin Constituțiune. (T. Constanța, I Jurnal 10045/923 cu nota de H. Aznavorian, P. R. 117 II 924).

11.— Funcționarul public, atacat în viața lui privată are dreptul de a reține anumite acuzațiuni și a limita plângerea în jurul acestora.

In adevăr unitatea de intențiune a inculpatului, într'o campanie de presă, nu creează starea de indivizibilitate a imputărilor ce se aduc cuiva. Această stare de indivizibiltate nu e o chestiune de drept ci de fapt, și ea se rezolvă în fapt, prin examinarea fiecărei imputări în parte cu anumite norme de drept. (T. Constanța I, jurnal 10045/923 cu nota de H. Aznavorian, P. R. 117 II 924).

12. — Regulile de competență în materie de delicte de presă, pe cari noua Constituție le statornicește prin art. 26, sunt aplicabile din momentul promulgării ei. Constituția nu subordonează alcătuirii unei legi speciale, aplicația acestor reguli de competință, ci aplicarea dispozițiilor prevăzute în art. 25.

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.iini.ro

Prin urmare, în starea actuală a legislaţiunii, delictele de calomnie prin presă, privitoare la actele vieţii particulare a persoaneor, sunt de competinţa tribunalelor ordinare, iar nu a Curţilor cu Juri. (Cas. II d. 3319/924 cu nota de Dem .D. Stoenescu P. R. 117 I 925)

13. — Când printr'un articol publicat într'un ziar, nu se impută unei persoane fapte precise şi determinate de natură a constitui o calomnie, ci se adresează numai cuvinte injurioase privitor la viaţa privată sau cinstea personală a celui injuriat, instanţa competentă a judeca acest delict este judecătoria de ocol, întru cât prin art. 26 din noua Constituţiune dându-se în competinţa instanţelor de drept comun, delictele de presă, în cazurile arătate de acest articol, această competinţă se va regula pentru fiecare delict după competinţa pe care instanţele o au în raport cu aceleaşi delicte, dacă nu ar fi fost de presă. Deci injuriile fiind de competenţa judelui de ocol această instanţă va judeca şi injuriile prin presă când sunt de natură a fi judeçate de instanţele ordinare. (Trib. Ilfov IV c. c. 20 Oct. 1925, P. R. 25 III 926).

14. — Acţiunea pentru rectificarea unui articol calomnios apărut în ziarul „Dimineaţa" la pagina „Dimineaţa Ardealului", este de competinţa instanţelor din Ardeal, fiindcă deşi ziarul Dimineaţa se imprimă la Bucureşti, însă foaia Ardealului se pune în vânzare numai în Ardeal. (C. Ap. Cluj 4 Iulie 1928, P. R. 140 III 928).

15.— In starea constituţională actuală din punct de vedere principial constiuţional, din art. 26, acest text fiind în plină acţiune, rezultă că tribunalele ordinare sunt singurele competente să judece delictele de presă enumărate la literile a, b c, de sub acest articol, nemai fiind posibilă aplicarea vechei Constituţii, complectamente abrogată de drept, iar soluţiunea problemei stând în chiar textul constituţional, clar exprimată în art. 26 din noua Constituţie, este confirmată mai mult de art. 137 al. 3 din noua Constituţie, care abrogă orice dispoziţiune contrarie acestei Constituţii, din orice lege din ţară, deci şi juriul în cazurile acestea din vechea Constituţie. (T. Dolj I, jurnal 6007/924 P. R. 90 III 924).

16.— Sunt la competinţa tribunalelor ordinare delictele de presă enumărate în art. 26 din noua Constituţie, chiar când au fost săvârşite înaintea promulgării actualei Constituţii, în virtutea principiului retroactivităţii legilor cari statuiază asupra competintei instanţelor de judecată. (T. Dolj III s. 727/923, P. R. 92 III 923).

5. Procedura.

17. — Acţiunea de calomnie prin presă intentată direct, fără rechizitor, aparţine reclamantului care are nu numai dreptul s'o restrângă, dar să se şi desiste.

Prin consecinţă nu este admisibil ca inculpatul din propric voinţă, prin afirmarea unor pluralităţi de infracţiuni de competenţe deosebite, să reuşească a declina competinţa, contra voinţei reclamantului, când nu există deschisă acţiune publică. (T. Constanţa I jurnal 10045/923 cu notă de Hurmuz Asnavorian, P. R. 117 II 924).

18. — In materia delictelor de presă, fiind vorba de o excepţie limitată de art. 483 pr. pen., dreptul de opoziţie nu există decât pentru inculpatul condamnat, nu şi pentru partea lezată, care de altfel, potrivit legei pentru accelerarea judecăţilor, n'ar putea avea opoziţie în cazul când s'ar adresa instanţelor de drept comun printr'o acţiune civilă. (Cas. II d. 2144/926 cu nota de Vintilă Dongoroz, P. R. 113 I 927).

19. — Hotărîrile Tribunalului Cluj date în apelurile contra cărţilor de judecată pronunţate conform legei presei, sunt supuse şi recursului, deşi această cale nu este prevăzută de art. 21 legea presei, fiindcă dreptul de recurs este de natură constituţională. (C. Ap. Cluj 4 Iulie 1928, P. R. 140 III 928).

6. Măsuri preventive.

20.— In materie de delict de presă, prin art. 24 din Constituţie, este oprit numai arestul preventiv, adică acela care are loc cu ocaziunea urmăririi represive. Acest text de lege însă nu a modificat întru nimic dispoz. art. 422 pr. pen., şi ca atare cel condamnat definitiv la o pedeapsă privativă de libertate, pentru un delict de presă, trebuie, pentru a se putea judeca în recurs, să se conforme art. 422 pr. pen., fie constituindu-se în stare de arest ,fie obţinând dela instanţa de fond liberarea pe cauţiune. (Cas. S. U. d. 5/921 cu notă de I. Ionescu-Dolj. P. R. 33 1 923; aceiaş cu nota de Remus C. Benişache ,P. R. 228 I 926).

7. Note.

21. — V. Proprietate literară şi artistică. Ziar.

DELICT PENAL.

V. Infracţiune.

DELICT POLITIC.

(Art. 105 Constit.).

1. — Ceeace caracterizează infracţiunea politică şi o distinge de infracţiunea ordinară de drept comun rezidă atât în obiectul ei, cât şi în imobilul sau intenţiunea care a animat pe autor şi l-a determinat la comiterea faptului.(Cas. II d. 7452/929 cu nota de L. Şaraga, P. R. 99 I 930; Cab. I Instr. T. Iaşi, 13 Aug. 1930 cu nota de Traian R. Scriban, P. R. 164 III 930).

2. — Mobilul, în această infracţiune este desfiinţarea, modificarea sau turburarea fie a ordinei publice externe, reprezentată prin independenţa naţiunei, integritatea teritoriului şi relaţiunile internaţionale, fie a ordinei politice interne, sub aspectul formei de guvernământ a puterilor Statului, a instituţiunilor politice, cu regulata lor funcţionare şi a drepturilor politice.

Prin urmare, simpla distribuire a unui manifest nu poate fi privită ca un mijloc terorist ,ce presupune că infractorul a eşit din domeniul ideologiei politice, spre a intra în acela al căilor de fapt şi al violenţei. (Cas. II; dec. supra cit.)

3.— Faptul de a aduce ofense orale în public Regelui, în timpul şi cu ocaziunea propagandei electorale, împrumută caracterul unui delict electoral şi ca atare cade în prevederea decretului de amnistie din 4 Iulie 1922(C. Ap. Galaţi II, jurnal 1581/922 cu nota d-lui Jac Constantinescu, P. R. 43 II 923)

4. — Potrivit art. 123 din legea electorală, numai infracţiunile săvârşite de persoanele particulare se judecă de către Curţile cu juraţi, dar infracţiunile săvârşite de funcţionari publici se judecă de către instanţele ordinare.

Acest text de lege, având un caracter procedural se aplică în mod retroactiv şi infracţiunilor săvârşite anterior promulgărei sale ca orice lege de procedură, dacă bineînţeles nu s'a pronunţat asupra fondului afacerii o hotărîre sub vechea lege de procedură.

Aşa fiind, infracţiunile săvârşite în timpul alegerilor de către funcţionarii publici, chiar anterior promulgării art. 123 menţionat, se vor judeca de instanţele ordinare. (C. Ap. Chişinău I, jurn. 1253/926. P. R. 36 III 927).

5. — Odată instanţa penală investită cu acţiunea publică de către numărul de 20 alegători ceruţi de art. 101 legea electorală, ea nu mai poate fi devestită prin neprezentarea acelora, ci trebuie să-şi urmeze cursul, dând în cauză o hotărire, întrucât acţiunea publică nu aparţine nici celor cari au intentat-o, nici Ministerului Public, ci este a societăţii. (C. cu juraţi Dolj, jurn. 25/926 cu nota de V. Dongoroz, P. R. 255 II 926).

6. — Prin decretul 2469 din 4 Iunie 1922 au fost amnistiate până la data decretului, toate delictele electorale şi de presă.

Fapta unei persoane de a calomnia pe un adversar politic, cu multe săptămâni înainte de zilele fixate pentru alegeri, chiar numai pentru a-l discredita înaintea alegătorilor, nu constitue un delict electoral, ci un delict comun, fiindcă — strict interpretate — delictele electorale sunt presupuse a fi numai acelea cari se comit cu ocazia exercitării dreptului de vot, iar nu şi acelea cari se comit cu mult timp înainte de alegeri. A se interpreta altfel ar însemna a se întinde noţiunea delictelor electorale peste prevederile decretului din 4 Iunie 1922, adică înlăuntrul unei perioade de timp nelimitate, cari ar rămâne pur şi simplu la aprecierea şi deci la arbitrarul personal al inculpatului. (T. Muscel, s. 362/926. P. R. 7 III 928).

7. — In conformitate cu dispoziţiunile art. 123 legea electorală pentru Adunarea Deputaţilor şi Senat, delictele prevăzute prin lege se vor judeca de către juraţi, afară de cele săvârşite de funcţionarii publici cari vor fi deferite instanţelor ordinare. In text nu s'a specificat care anume instanţe ordinare judecă infracţiunile la această lege, săvârşite de către funcţionarii publici, judecătoriile de ocol fiind instanţe ordinare ca şi tribunalul de judeţ rămânând astfel ca pe cale de interpretare să se determine competinţa instanţei. (J. Oc. Bereşti-Covurlui, 25 Iulie 1927 P. R. 158 III 927).

8. — Judecătoriile de ocol deşi sunt instanţe ordinare, de drept comun, au însă competinţă limitată determinată în ce priveşte infracţiunile cu caracter penal, de art. 51, 52 şi 53 din l. jud. oc. Nici unul din aceste texte nu prevede şi delictele electorale, infracţiuni cu caracter mult mai grav, întrucât în multe cazuri atrag în afară de pedeapsa închisoarei şi a interdicţiei pe timp mărginit, pierderea dreptului de a fi alegător şi eligibil până la maximum 5 ani. (J. Oc. Bereşti-Covurlui, 25 Iulie 1927, P. R. 158 III 927).

DELICT RELIGIOS.

Delicte religioase ,de Alexandru Georgescu (P. R. 75 IV 928).

DEMENŢĂ.

V. Interdicţie, Responsabilitate.

DENTIST.

(Art. 83 l. sanitară).

1. — Titlul de subchirurg nu conferă celui ce-l posedă abilitarea de a face lucrări de resortul dentiştilor, ci numai operaţiuni de mică chirurgie şi masagii, când mai cu seamă în localitatea în care practică, există un dentist. (C. Ap. Craiova I, d. 178/922, P. R. 116 III 924)

2. — Arta dentară fiind considerată de

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.iini.ro

art. 83 legea sanitară ca o specialitate a medicinei, dentistul, chiar fără titlu academic, poate să beneficieze de favoarea legii chiriilor din 14 Aprilie 1922 ,art. 2 alin. b. Dar chiar dacă nu s'ar considera arta dentară ca atare, dentistul, efectuând piese de dinți, etc., din aur, platină și alte metale, această efectuare constitue o meserie și poate deci dentistul să fie considerat cel puțin ca meseriaș și în această calitate intră în prevederile art. 2 alin. b al legii sus citate și nu poate fi evacuat. (C. Ap. Craiova II ,d. 255/922. P. R. 122 III 924).

3. — Un dentist nu se poate obliga cu termen, fiindcă nu poate prevedea ce anume complicațiuni s'ar ivi în cursul tratamentului și atunci pârâta având încredere în cunoștința și arta reclamantului, trebuia să se supună până la sfârșit prescripțiunilor medicului și să aștepte ca lucrarea să se desvârșească plătind prețul. (Jud. Oc. Caracal, c. de jud. 361/923 cu nota de Gr. Procopiu, P. R. 36 III 923).

4. — Legea din Decembrie 1924, fiind o lege interpretativă și făcând parte integrantă din legea dela Martie 1923, iar recurentul obținând autorizare de liberă practică a dentisticei fără să fi avut o practică de zece ani pe cont propriu, rezultă că el nu a îndeplinit dela început condițiunile legii din 1923 și că a obținut autorizația prin contravențiune la dispozițiile ei. Astfel fiind, el nu poate pretinde că are un drept dobândit în mod legal și o autorizație irevocabilă. (Cas. S. U., d. 5/929 ,cu nota de V. Gălășescu, P. R. 49 I 929).

DENUNȚARE CALOMNIOASĂ.

(Art. 298 C. Pen.).

1. — Potrivit art. 298 c. p., pentru existența delictului de denunțare calomnioasă sunt necesare două elemente esențiale și anume: unul material, care constă în existența denunțului scris adresat autorității publice și altul moral, al recunoașterii că denunțarea a fost calomnioasă în sensul că faptele imputate sunt false și făcute cu rea credință din partea denunțătorului, pentru a cauza un prejudiciu celui căruia îi sunt imputate.

De aceea se cere ca denunțarea să fie făcută din libera voință a denunțătorului și în mod spontan pentrucă oricât de temerară și cu ușurință ar fi făcută o denunțare, ea nu poate fi socotită calomnioasă dacă îi lipsește unul din aceste elemnte, ci poate întruni elementele art. 998 și 999 c. civ. (T. Ilfov, s. 1522/926 cu nota de Alex. Strelicescu ,P. R. 135 III 926).

2. — Când o persoană denunțată cere tribunalului spre a i se admite daune în contra denunțătorului, este de ajuns ca denunțătorul, cu toată buna lui credință, să fi făcut o culpă și să fi fost un calomniator .

Totuș, cererea nu este întemeiată, dacă denunțătorul a fost scuzabil sau dacă n'a comis nici un quasi-delcit.

Când a dat indicii Parchetului, cu însărcinarea de a cântări greutatea lor, un petiționar nu face decât să uzeze de dreptul pe care-l are orice cetățean lezat printr'un fapt delictuos și nu i s'ar putea imputa vre-o culpă, vre-o imprudență, nici măcar vreo ușurință în plângere. (C. Ap. Lyon, Fr. 28 Ian. 921, P.R. 142 III 926)

3. — Acela care semnalează spontan Parchetului fapte de natură a atrage aplicarea unei pedepse, nu calomniază nici nu insultă persoana căreia acele fapte sunt atribuite, dar o denunță în sensul articolului 373 din codul penal francez. Denunțarea aceasta este un fapt licit dacă faptele denunțate sunt adevărate și nu este pedepsită decât dacă sunt false și numai dacă falsitatea lor a fost recunoscută de către autoritatea competinte.

In consecință, tribunalul de simplă poliție ,sesizat cu o cerere în difamațiune făcută de persoana denunțată ,este incompetinte a judeca această difamațiune bazată pe fapte ce n'au caracterul public. (Cas. Cr. Fr. 13 Iulie 1922, P. R. 72 IV 924).

4. — V. Calomnie.

DEPOZIT.

(Art. 1591-1625 C. Civ.).

CUPRINS:

A. *Depozitul voluntar (1—2).*
1. *Proba (3—5).*
2. *Drepturile și obligațiile depozitarului (6—11).*
3. *Drepturile și obligațiile deponentului (12—15).*
B. *Depozitul necesar.*
1. *Obligațiile și responsabilitatea depozitarului (16—22).*
C. *Depozitul neregulat (23—26).*
D. *eLgislația teritoriilor alipite (27—28).*

A. Depozitul voluntar.

1. — Advocatul căruia i s'au încredințat acte private în vederea susținerei cauzelor, este depozitar al actelor. (T. Ilfov IV, 25 Sept. 1929, cu nota de C. Bălăcescu, P. R. 84 III 931).

2. — Incredințarea unei scrisori care cuprinde o convențiune a avocatului în scop de a colabora cu beneficiarul ei la vânzarea unui imobil constitue un depozit voluntar. (Cas. I, d. 1757/926 cu nota de G. Simionescu, P. R. 130 III 926).

1. Proba.

3. — In caz de pierdere a acestei scrisori, dovada cu martori este inadmisibilă, deoarece partea nu era constrânsă a face depozitul, așa că pierderea ei de către depozitar nu constitue o cauză de forță majoră. (Cas. I, d. supra cit.).

4. — Depozitul ca și orice alt contract pentru dovedirea căruia legea cere un act scris, se poate dovedi potrivit art. 1198 c. civ. ,prin martori și deci prin prezumpțiuni, atunci când creditorul s'a aflat în imposibilitate materială ori morală de a-și procura dovada scrisă, sau de a conserva o atare dovadă.

Prin urmare în speță, Curtea de apel constatând că intimata nu avea putința de a-i cere lui de cujus dovada că a primit spre păstrare înscrisul în discuțiune a fost în drept să stabilească existența depozitului din actele cauzei și din prezumpțiuni, și procedând astfel nu săvârșește vreo violare de lege. (Cas. I, d. 700/925, P. R. 81 III 926)

5. — Proba existenței unui depozit în valoare de 300 mărci ,a cărui violare servește de bază unei plângeri de deținere frauduloasă, se face după regulile dreptului civil. (Cas. Bruxelles, Belg. 22 Iun. 1920, P.R. 56 III 922).

2. Drepturile și obligațiile depozitarului.

6.— Depozitarul deși responsabil de culpa levis in concreto (art. 1599 c. c.), nu răspunde în genere de cazurile fortuite (art. 1601 c. c.), nemo praestat casum fortuitum, nici chiar în împrejurările excepționale prevăzute de art. 1600 c. c., când responsabilitatea sa este mai mare culpa levis in abstracto (Alexandresco X, p. 20, Thiry IV, 184, Baudry et Wahl, Dépôt, 1071).

In speță din alegațiunile pârâtului reieșind că într'adevăr nu a restituit lucrul ce i-a fost încredințat, tăcând însă asupra cauzei sau motivelor nerestituirii, nu înseamnă că reieșeau mijloace de apărare izvorîte din art. 1601 și 1619 c. c., spre a fi discuția dacă trebuiau propuse din oficiu. (T. Tecuci, s. 232/925. P. R. 151 III 925).

7. — Depozitarul având obligațiunea de a răspunde de lucrul primit în depozit, el are și dreptul de a lua toate măsurile pentru salvgardarea integrității depozitului și pe cale de consecință, depozitarul are și acțiune judecătorească contra acelora care prin mijloace dolosive ar distruge, lucrul depozitat. (T. Ilfov IV 25 Sept. 1929, cu notă de C. Bălăceanu, P. R. 84 III 931).

8.— purtând, conform art. 3 pr. pentru a angaja și a sta personal în instanța penală ca parte civilă. (Aceeași decizie).

9. — Art. 1927 și 1928 cod. civ. (1599 și 1600 cod. civ. rom.) privitoare la obligațiunile depozitarilor în paza lucrurilor, regulamentează numai raporturile între deponent și depozitar și dispozițiunile lor nu vor putea fi invocate de un terț. (C. Ap. Besançon — Fr., 15 Oct. 1928 cu nota de D. Cotrutz, P. R. 119 III 930).

10. — Comite neglijență personală proprietarul unui garaj constant accesibil zi și noapte care, dacă nu credea necesar a-l închide cu cheia, trebuia cel puțin a-i asigura paza și supravegherea, atunci când neluând această ultimă prevedere, ordonată de cea mai elementară prudență, a făcut posibil un accident cauzat cu ieșirea unui automobil noaptea; el trebuie deci a fi declarat civil responsabil de urmările acestui accident față de un terț care a fost victimă. (aceeaș decizie).

11. — Depozitarul trebuie în termenii art. 1932 al I cod. civ. (art. 1604 al. I cod. civ rom.) a da înapoi identic lucrul primit. De unde rezultă că el se găsește definitiv liberat dacă stabilește că obiectele restituite sau a căror restituțiune o oferă, sunt chiar acelea care i-au fost încredințate. (T. Lyon, Fr. 9 Iunie 1927, P. R. 86 III 928).

3. Drepturile și obligațiile deponentului.

12.— Clauza eventuală cu care deponentul declară că-și rezervă proprietatea titlurilor depozitate (titluri neindividualizate) are numai efectul de a împiedica banca să restitue pur și simplu echivalentul în bani. (C. Ap. Roma-Ital. 21 Ianuarie 1923, cu nota de S. Singer, P. R. 45 III 924).

13.— In urma moratoriului băncii, dreptul deponenților la restituirea titlurilor neindividualizate s'a convertit în dreptul de a primi prețul pe care acestea îl aveau în ziua în care s'a acordat moratoriul, redus și el în conformitate cu concordantul. (aceiaș decizie).

14. — Dacă însă titlurile au fost individualizate și s'a convenit restituirea în individum, proprietatea rămâne deponentului care poate exercita acțiunea în revendicare și care rămâne în afara concordatului. (acciaș decizie).

15.— Totuș și în acest caz banii încasați de bancă pe cupoanele titlurilor conform contractului din ainten moratoriului, constitue un debit chirografar al băncii și e supus reducțiunii conform concordatului. (aceiaș decizie).

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.iini.ro

B. **Depozitul necesar.**

1. **Obligaţiile şi responsabilitatea depozitarului.**

16. — Restauratorii şi acei care ţin cafenele nu sunt, în genere, asimilaţi ospătătorilor şi hangiilor în privinta responsabilităţii ce rezultă pentru aceştia din urmă din art. 1952 şi 1953 din codul civil (1623, 1624 c. civ. rom.), cu privire la lucrurile depuse de clienţi în stabilimentele lor. Pentru ca acei cari ţin restaurante sau cafenele să fie si ei responsabili de lucrurile ce li se încredinţează, trebue să aibă un anume vestiar, ţinut de un salariat al lor, care primind lucrurile în depozit dela clienti, liberează în shimb tikete sau numere de ordine cu care lucrurile depuse urmează a fi retrase de către proprietarii lor. (T. Beaune — Fr. 16 Mart. 1920 cu nota lui D. Alexandresco. P. R. 69 III 926).

17. — Răspunderea proprietarului unui hotel, în cazul de furt al unui colet depus de un pasager şi conţinând obiecte preţioase care nu au fost declarate, este limitată la o mie de lei prin art. 1953 din codul civil. (T. com. Marseille Fr. 15 Apr lie, P. R. 25 III 923.)

18. — Articolele 1952 şi 1953 din c. civ. cari determină responsabilitatea hotelierilor şi asimilează depozitului necesar aportul voiajorului în hotelul lui, a lucrurilor cari îi aparţin, nu pot fi invocate decât de acela care locueşte la un hotelier în cursul unui timp în care a intervenit evenimentul care angajează această responsabilitate; din contra dacă voiajorul este absent în mod temporar din hotel în momentul în care obiectele pe cari le-a lăsat în depozit au fost sustrase sau deteriorate, hotelierul nu poate fi considerat decât ca un simplu depozitar voluntar. (T. civ. Seine, Fr. 15 Nov. 1921, P. R. 116 III 922.)

19.— Dacă voiajorul victimă, în ipoteza furtului sau a deteriorării obiectelor sale pe cari le-a încredinţat hotelierului, nu este dispensat de-a aduce proba, fie a furtului, fie a naturei acestor obiecte, are totuşi dreptul, depozitul fiind astfel acceptat de către hotelier ca un accesoriu al locaţiunei unei odăi sau unui apartament prezentând faţă de dânsul un caracter comercial, să recurgă la modurile de probe autorizate de art. 109 c. com. şi anume la proba cu martori sau la presumţiuni. (T. civ. Seine — Fr. 16 Nov. 1921, P. R. 116 III 922).

20. — Restricţia adusă de art. 1953 c. civ. (art. 1624 cod. civ. rom.) responsabilităţei hotelierului în caz de depozit necesar, nu se va putea aplica atunci când este stabilit că hotelierul a comis o greşală care atrage responsabilitatea sa în termenii dreptului comun. (T. civ. Seine — Fr. 22 Mai 1928 cu nota lui D. Cotrutz, P. R. 36 III 930).

21. — Hotelierul este responsabil de un furt de bijuterii comis într'o cameră a cărei chirie, după indicaţiunea unui servitor al hotelului, fusese depusă pe o mobilă aşezată într'o sală în loc de a fi dusă la biuroul hotelului. Puţin interesează în prezenţa acestei indicaţiuni, furnizată de personalul hotelului, că un aviz afişat în cameră prescrie — dealtfel în termeni neimperativi — de a depune cheile la biuroul hotelului.

Nu s'ar putea imputa culpei unui călător de a fi lăsat bijuteriile într'o cameră — în loc de a le depune la biuroul hotelului, după cum acelaş aviz o prescrie să se facă — în timpul unei absenţe motivată de o masă luată chiar în hotel.

Este astfel, cel puţin atunci când călătorii puteau conta, fiind dat natura clientelei care frecventa hotelul, importanţa şi reputaţiunea acestui stabiliment, asupra unei supraveghieri mai eficace decât aceea care a fost efectuată. (Aceeaşi decizie).

22.— Contractul ce intervine între un călător şi comp. internaţională a vagoanelor de dormit, nu se consideră ca un contract de transport, acest contract existând între călător şi Direcţia căilor ferate.

Vagoanele de dormit fiind considerate ca mici oteluri rulante, compania acestor vagoane, răspunde ca un depozitar, de furtul bagajelor călătorului, în baza art. 623 urm. din codul civil. (C. Ap. Roma, Ital. 21 Sept 1922 cu nota lui D. A. în P. R. 71 III 923).

C. **Depozitul neregulat.**

23. — Depozitul de efecte, făcut la o bancă, în schimbul unei remuneraţiuni anuale, se consideră ca depozit neregulat sau împrumut, această operaţiune fiind asimilată cu un depozit de bani, făcut spre folosinţa depozitarului, chiar dacă deponentul şi-a rezervat dreptul de a încasa el personal valoarea scrisurilor ieşite la sorţi, cu obligaţia de a le înlocui cu altele de valoare egală. (C. Ap. Buc. II de com. 93/930 cu nota de N. Iuca, P. R. 257 II 930.)

24.— Contractul prin care o persoană consemnează la o bancă titluri de credit la purtător neindividualizate în nici un mod, acordând băncii facultatea de a uza de titluri în mod liber pentru operaţiunile sale bancare, nu constitue nici un concordat, nici o locaţiune şi nici un împrumut, dar se apropie mult de depozitul neregulat, rămânând totuşi un contract unilateral nenumit. — V. No. 12—15. (Cas. Ital. 15 Iunie 1925 cu nota, P. R. 127 III 926).

25.— In virtutea unui asemenea contract,, proprietatea titlurilor depozitate se transferă băncii şi deci la scadenţa operaţiunii deponentul nu are alte drepturi decât pe acela de a reavea alte titluri de aceeaşi specie, adică nu va avea decât un simplu drept de creanţă. (Aceeaşi decizie).

26.— în consecinţă, în caz de moratoriu din partea băncii depozitare, dreptul deponenţilor la restituirea titlurilor neindividualizate se converteşte în dreptul de a urmări preţul pe care acestea îl aveau în ziua în care s'a acordat moratorul, redus după normele referitoare la concordat. (Aceeaşi decizie).

D. **Legislaţia teritoriilor alipite.**

27. — Contractul numit în limbajul comun „depozit", încheiat între o bancă şi depunătorul unei sume de bani, prin care banca are dreptul a se folosi de suma depusă plătind depunătorului procente, cu obligaţia de a-i restitui monede de acelaş gen, calitate şi cantitate, este în realitate un împrumut.

Atât proprietatea banilor cât şi riscurile trec asupra împrumutătorului, care este obligat a restitui la cerere întreaga sumă depusă. (T Oradea-Mare s. 3723/924 cu nota de G. Docan, P. R. 210 I 925. V. supra No. 24 s. urm.)

28. — Responsabilitatea stabilită de art. 970 c. c. a. faţă de hotelier ca depozitar al lucrurilor aduse de călătorii, cari locuesc la el, nu se naşte şi nu subzistă decât atâta timp cât călătorul proprietatar al lucrurilor, locueşte în hotel, căci în asemenea caz, depozitul este consecinţa locuirei lor în hotel

Aşa dar, atunci când călătorul a părăsit hotelul, prin liberarea camerei, astfel cum a fost în speţă, dar a lăsat geamantanul portaruui în păstrare, care l-a primit, în asemenea caz nu mai este vorba de depozitul prevăzut de art. 970 c. c. a. (depozitul necesar) ci de un depozit voluntar, de care are să răspundă faţă de proprietarul lucrului în caz de pierdere, numai portarul, căci numai între aceştia s'a stabilit raportul contractual, şi astfel fiind reclamantul bine a introdus acţiunea faţă de pârât. (C. Ap. Cluj I d. 1439/13/926, P. R. 37 III 927).

DEPUTAT.

V. Corpuri Legiuitoare.

DESFINŢARE DE HOTARE.

V. Semne de hotar.

DESISTARE.

(Art. 260 Pr. Civ.)

CUPRINS:

1. ***Noţiuni generale (1—4).***
2. ***Forma desistării (5—7).***
   a) ***Consimţământul părţii adverse (8—12).***
3. ***Interpretarea actului de desistare (13—14).***
4. ***Efectele desistării (15).***
5. ***Legislaţia teritoriilor alipite (16—18).***
6. ***Note (19).***

1. **Noţiuni generale.**

1.— Desistarea dela instanţă sau dela un act izolat de procedură, este permisă chiar în materiile interesând ordinea publică, căci nu este nici o raţiune de a lipsi o parte de dreptul de a renunţa la o procedură neregulată, pentrucă dreptul părţei care se dezistă rămâne intact şi ea poate să reînceapă sau să continue procedura, şi aceasta cu atât mai mult când dezistarea are loc la prima instanţă.(Jud. Oc. Galaţi, 18 Febr. 1930, P. R. 61 III 930)

2.— Dezistarea dela instanţă ca şi dezistarea dela un drept, este un act de renunţare unilaterală.

Ca probă că nu are un caracter contractual, este că în caz de refuz arbitrar şi nejustificat al pârâtului, tribunalul poate declara dezistarea valabilă. (aceiaş hotărâre).

3.— Hotărârea care pronunţă divorţul nefiind primitoare de achiesare, desistarea la apelul făcut în contra unei hotărâri de această natură trebuie privită ca nulă şi neavenită. (C. Ap. Paris-Fr. VII, 6 Dec. 1921, P. R. 15 III 928)

4.— Dacă e adevărat că conform art. 1165 c. civil it. (1020 r.) se acordă reclamantului îndeplinitor contra pârâtului neindeplinitor o acţiune dublă, adică alegerea de a cere executarea contractului când e posibil, sau rezilierea cu daune; dacă e adevărat că aceste două acţiuni se pot exercita ambele în mod succesiv, e tot atât de adevărat că reclamantul neîndeplinitor poate abandona primitiva acţiune şi să se sprijine pe a doua în tot cursul judecăţei. Asupra acestei chestiuni sunt de acord toţi interpreţii articolului 1165 c c. it. şi articolului 1184 c. c. fr. (C. Ap. Genova Ital., 21 Nov. 1891, cu notă de C. Toneanu. P. R. 63 III 929).

2. **Forma desistării.**

5.— Potrivit art. 260 pr. civ., o pricină se închide prin declaraţiunea de dezistare numai dacă reclamantul se înfăţişează şi declară că se lasă de proces, fără pre-

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.iini.ro

judiţiul drepturilor intimatului de a cere respingerea sau anularea recursului ca viciat în formă.

Prin urmare, întrucât, în speţă, partea intimată se opune la dezistare, recursul urmează a fi respins ca nemotivat. (Cas. III d. 1189/922 cu nota de Dem. D. Stoenescu, P. R. 75 I 925).

6. — Executarea unui act presupunând implicit existenţa şi validitatea lui, urmează că este inadmisibil ca în acelaş timp o parte să susţie înaintea justiţiei nulitatea actului, iar pe de altă parte să continuie o executare silită pe baza aceluiaş act.

Prin urmare, introducerea unei acţiuni în anularea unui act, posterior urmăririi silită exercitată pe baza aceluiaş act, constitue implicit o desistare de la executare. (C. Ap. Buc. II d. 755/923, P. R. 63 III 924).

7.— Pentru ca un contract judiciar să se formeze trebuie ca să se lege desbateri prin concluziuni; atâta vreme cât nici un fel de concluziuni nu au fost puse, părţile se găsesc în situaţia unui contract neformat, a unei simple oferte neacceptate, ofertă care se poate oricând retrage.

Art. 260 pr. civ. prevede numai modul de dezistare la un proces în care s'a încheiat acel quasi contract judiciar şi numai în această ipoteză cere şi consimţimântul celorlalte părţi. Acest articol neprevăzând şi ipoteza în care contractul judiciar nu a luat fiinţă, urmează a ne referi la principiile generale şi a decide că până la încheierea unui astfel de contract, reclamantul e stăpân pe acţiunea sa şi o poate oricând retrage fie direct, pe cale principală înaintea instanţei angajate cu judecarea acelui proces, fie indirect pe cale de apărare, când i se opune excepţiunea de litispendenţă. (T. Ilfov III, 13 Aprilie 1926 cu nota de D. Cotrutz, P. R. 75 II 928).

a) **Consimţământul părţii adverse.**

8.— Textul art. 260 al. III pr. civ. este clar şi nu condiţionează posibilitatea desistării dela proces de acceptarea pârâtului, în caz când partea reclamantă se desistă nu numai dela instanţă, dar şi de la acţiune, cu intenţiunea de a-şi închide dreptul în sine, căci în acest caz, nici un interes legitim nu se vede în opunerea pârâtului la desistare, de oarece prin aceasta pârâtul îşi vede recunoscute definitiv drepturile odinioară contestate.

Imprejurarea că în expunerea de motive asupra acestui articol, autorul legii se exprimă în sensul art. 403 al. 3 pr. civ. franceză, nu poate avea nici o înrâurire faţă cu textul lămurit ce nu impune altă restricţiune, de cât aceia a daunelor interese. (Cas. I d. 241/919, cu nota de George Plastura, P. R 163 I 922).

9.— Reclamantul nu se poate dezista dela acţiune, fără consimţimântul pârâtului, atunci când litigiul a fost soluţionat în primă instanţă şi s'a dat o hotărâre judecătorească. (C. Ap. Buc. IV d. 378/920 cu nota de S. Rosental P. R. 79 II 925).

10.— Dacă validitatea unei dezistări este subordonată acceptărei părţei adverse, tribunalele pot totuş s'o impună acesteia atunci când ea n'are nici un motiv legal de a o refuza. (Cas. Civ. Fr., 9 Dec. 1929, cu nota de D. Cotrutz, P. R. 118 III 930).

11.— Instanţele judecătoreşti sunt în drept a aprecia dacă motivul invocat de un litigant spre a se opune la dezistare, este sau nu valabil. (C. Ap. Buc. IV d. 578/920, cu note de S. Rosental, Armand Iliescu şi V. Raţiu, P. R. 79 II 925).

12.— Când instanţa constată că motivul pentru care un litigant se desistă nu e legitim, cererea de dezistare urmează a fi respinsă. (C. Ap. Buc. IV d. 578/920. cu notă de S. Rosenthal, Armand Iliescu şi V. Raţiu, P. R. 79 II 925).

3. **Interpretarea actului de desistare.**

13.— Instanţelor de fond le aparţine a determina după faptele cauzei şi termenii întrebuinţaţi, adevăratul caracter al desistării, dacă intenţiunea părţii a fost de a se desista dela instanţă ori dela însăşi cererea de introducere în judecată şi deci dela fondul dreptului; pentru a determina acest caracter, instanţele de fond pot examina dispozitivul şi considerentele hotărârii, precum şi concluziunile părţilor şi actele ce le-au precedat, când dispozitivul e susceptibil de interpretare. (Cas. I dec. 31-1/919, cu nota d-lui G. Plastara, P. R. 161 I 922).

14. — Aprecierea instanţelor de fond, asupra faptelor cauzei şi termenilor întrebuinţaţi spre a se stabili intenţiunea părţilor ce au declarat că se desistă, scapă de controlul Curţei de Casaţie. (Cas. I dec. 314/919, cu nota d-lui G. Plastara, P. R. 161 161 I 922).

4.**Efectele desistării.**

15.— Desistarea de la recurs rămâne irevocabilă când Curtea de Casaţie a luat act; un al doilea recurs făcut înaintea acestei deciziuni, trebuie considerat ca o retractare a desistării. (Cas. Cr. Fr. 14 Mai 1920, P. R. 82 III 922).

5. **Legislaţia teritoriilor alipite.**

16.— Când o parte contractantă aduce la cunoştinţa celeilalte că se desistă de la convenţiune conf. parag. 353 şi 354 c. com., diferenţa de preţ şi daunele au a se calcula după ziua desistării. (Cas. III compl. Ardeal, d. 1160/921, P. R. 110 III 922).

17.— termenul ulterior acordat de reclamant fiind un act unilateral neacceptat de pârât, nu poate fi luat în considerare (ac. dec.)

18.— Potrivit art. 186 pr. civ. înainte de intrarea pârâtului în proces, reclamantul poate să se desiste de la acţiune şi desistarea poate să fie făcută şi prin act scris, înaintat instanţei, fiind un fapt unilateral al reclamantlui. (C. Ap. Braşov II, 16 Nov. 1928, P. R. 52 III 929).

6. **Note.**

19.— V. Achiesare, Renunţare.

DESCHIDERE DE CREDIT.

1.— Clauza prevăzută într'o convenţie de deschidere de credit prin care se stipulează că „vărsămintele nu vor putea fi efectuate decât în monede de aur şi argint având curs", este manifest o clauză zisă de stil, care deşi are o întrebuinţare tradiţională în actele notariate, nu mai răspunde uzurilor vieţei moderne şi a pierdut în comuna intenţiune a părţilor, semnificaţia primă şi literară. Prin urmare, ea nu poate fi considerată ca determinantă la încheierea unui contract. (T. Seine Fr., 6 April 1927, P. R. 168 III 928).

2.— Deschiderea de credit confirmată, adică irevocabilă, este o instituţie juridică sui generis, care nu poate intra în nici una din categoriile juridice contractuale prevăzute de coduri. (C. Ap. Bologna Ital. 20 Martie 1920, P. R. 38 III 922).

3.— Ea are de efect că bancherul care deschide credit unei persoane, din ordinul alteia, se obligă irevocabil proprio nomine, din momentul încunoştiinţării, faţă de terţiul beneficiar şi independent de raporturile de drept existente între dătătorul de ordine şi acela în folosul căruia se face deschiderea. (ac. dec.)

DESCHIDEREA DE CREDIT IN CONT CURENT.

V. Cont Curent.

DESPAGUBIRI CIVILE.

V. Acţiune privată. Responsabilitate civilă.

DESPAGUBIRI DE RAZBOI.

1.— Consideraţiuni juridice asupra problemei despăgubirilor de războiu, de Al. S. Penescu. (P. R. 73 IV 927, P. R. 81 IV 927).

2.— V. Războiu. Ocupaţie inamică.

DEZAVUARE (acţiune în-)

Acţiune.

1.— In dreptul civil ungar acţiunea în dezavuare intentată de bărbat în contra soţiei şi copilului a cărui paternitate o tăgăduieşte, nu este legată de nici un termen, putând fi ori când intentată, chiar dacă ar fi aflat imediat de naşterea copilului. (T. Oradea Mare I s. 3738/921 cu nota de G. P. Docan, P. R. 159 II 922).

2.— In acţiunea de dezavuare, imposibilitatea materială de coabitare între soţi trebue să fie atât de perfectă, în cât să fie imposibil a se presupune că soţii au putut avea împreună relaţii sexuale cel puţin odată în perioada concepţiei copilului. Prin urmare chiar dacă soţii au locuit separaţi şi este dovedit în fapt că soţia a trăit în concubinaj, sau a avut relaţii incidentale cu alt bărbat, fără a înceta însă şi relaţiile cu soţul ei, acţiunea în dezavuare a soţului trebue respinsă, căci există posibilitate fizică ca el să fie tatăl copilului, (v. supra).

3. — Mărturisirea femeii nu poate fi considerat ca dovadă de nepaternitate, dacă nu o însoţesc alte fapte, femeia putând să se înşele asupra originei ce ea atribuie copilului său, cu toate că bărbatul trăia cu totul separat de femeia sa în momentul concepţiunei copilului, dacă dânsul nu aduce dovada formală că însărcinarea femeii şi naşterea copilului i-au fost ascunse. (T. Aube-Fr. 6 Mart. 1920, P. R. 15 III 930).

4.— V. Filaţie.

DIPLOMAT

V. Agent diplomatic.

DISCIPLINA

V. Acţiune disciplinară.

DISJUNGERE

1.— Conexarea sau disjungerea unor cereri în judecată, sunt dispoziţiuni procedurale care ţin de resortul administrării justiţiei şi pe cari legea le lasă la facultatea şi chibzuinţa judecătorului, care va avea să aprecieze în fiecare caz special, legătura ce există între asemenea cereri sau între mijloacele de apărare pe care părţile şi le opun, şi deci necesitatea unei bune administrări a justiţiei — de a se judeca deodată sau separat. (Cas. III d. 262/927 cu nota de Radu Dimiu.

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.iini.ro

P. R. 277 I 927; aceiaş P. R. 114 III 927).

2.— Astfel instanţele de fond pot disjunge cererea reconvenţională de cererea principală, dacă necesită probatorii şi amânări de natură a întârzia judecarea cererii principale. (v. supra).

DISPOZITIV

V. Hotărâre.

DISTRUGERE

(Art. 352 C. Pen).

1.— Pentru sunt elementele delictului de distrugere, prevăzute de art. 352 codul penal: 1) distrugerea unui lucru mobil sau imobil ; 2) lucrul să fie al altuia; 3) distrugerea să fie făcută cu rea voinţă; şi 4) fără drept, — şi aceste elemente fiind esenţiale, este necesar ca ele să fie anume constatate de instanţa de fond, prin hotărârea de condamnare. (Cas. II, d. 1990/923 P. R. 25 III 924).

2.— Stricarea semănăturilor de pe un teren, de către unul dintre coproprietarii acelui fond, când este făcut cu rea voinţă, constitue delictul de distrugere prevăzut de art. 352 c. pen., întrucât starea de indiviziune implică drepturi comune asupra lucrului şi prin distrugerea făcută de un coindivizar se vatămă drepturile celorlalţi. (Cas. II d. 2189/923, P. R. 34 III 924).

3.— Elementele delictului de distrugere, prevăzute de art. 352 cod. pen., se găsesc întrunite chiar în cazul în care faptul imputat ar fi fost săvârşit de un coproprietar asupra lucrului comun, deoarece ceilalţi coproprietari au şi ei un drept de proprietate asupra fiecărei părticele din lucrul distrus. (Cas. II d. 2263/929, P. R. 81 III 929).

4. — Legea pedepseşte ori ce distrugere, totală sau parţială, a împrejmuirilor rurale sau urbane, ori care ar fi mobilul agentului, din moment ce este voluntară, şi cauzează un prejudiciu altuia.

Distrugerea împrejmuiriei nu este justificată prin faptul că acesta ar împiedica exerciţiul unei pretinse servituţi de trecere, invocată de autorul distrugerei. (Cas. Bruxelles, Belg. 16 Oct. 1922, P. R. 45 III 923).

5. — Faptul de a tăia cu voinţă reţeaua de tuburi exterioare cari leagă canalizarea electrică publică cu un imobil particular deservit, cade sub sancţiunea art. 257 c. pen. fr. — 206 c. pen. rom. — (Cas. Req. Fr. 31 Oct. 1927 cu nota de D. Cotrutz, P. R. 119 III 928).

6.— Despre delictul de distrugere, de L. Ciobanu (P. R. 73 IV 931).

DISTRUGERE DE HOTARE

V. Semne de hotar.

DIURNA PARLAMENTARA

1. — Din urmărirea exercitată contra apelantului se constată că suma pretinsă de Stat, ca rezultând din faptul că apelantul fiind deputat, a încasat anticipat diurna pentru un interval dela 17 Iulie—15 Octombrie 1927, când Parlamentul din care făcea parte, era dizolvat şi că diurna s'a luat sporită, în baza unei legi, care nu era promulgată, constitue o pretenţiune a Statului, o creanţă pe care însă nu şi-a stabilit-o în contradictoriu cu apelantul; acesta a încasat diurna în urma unei ordonanţări făcută de un organ în drept ; în prealabil fiscul ar trebui să obţină în contradictoriu nulitatea ordonanţării, pentru a obţinea un titlu executoriu în sensul legei, ceeace nu este în speţă şi prin urmare creanţa nu intră în cadrul art. 1 l. de urmărire, nici nu poate fi urmărit conf. cu procedura prescrisă de sus zisa lege. (T. Vâlcea 9 Nov. 1927, P. R. 78 III 928).

2. — Dreptul de diurnă pentru parlamentari ca şi pentru oricine primeşte o diurnă dela Stat, este condiţionat de prestarea serviciilor datorite, constatate prin state de prezenţă la serviciu.

Prin urmare, diurna primită de parlamentari pe timpul când parlamentul a fost dizolvat, nefiind justificată prin prezenţa la şedinţe, pe temei de stat de prezenţă, adică prin servicii corespunzătoare şi fiind astfel plătită pentru servicii neexecutate, ea urmează a fi restituită Statului, conform dispoziţiunilor art. 48 din legea contabilităţei, care prevăd că sumele care au fost avansate pentru servicii care nu s'au executat şi care urmează a se înapoia de primitori, alcătuesc venituri extraordinare al exerciţiului. (Cas. S. U. d. 60/929 cu nota de Tr. Ionescu P. R. 74 I 930).

3. — Titlul Statului pentru a obţine restituirea unei diurne încasată de parlamentari cu anticipaţie, rezultă din adeverinţele acelora cari au primit-o şi din însăşi legea contabilităţii publice. (Aceeaşi decizie).

DIVERGENŢĂ.

(Art. 116, 117, 330 Pr. Civ.)

1.— Intr'o divergenţă de opiniuni, soluţiunea fiecărui judecător este proprie lui, iar nu comună ambilor judecători, şi faptul că, din puncte de vedere al realizării practice, aceste opiniuni duc la acelaş rezultat, nu este de natură a schimba termenii divergenţii şi a crea pentru una din părţi un drept câştigat.

Prin urmare, când un judecător a admis o cerere subsidiară prin opiniune separată, poate reveni asupra ei, dacă judecând într'un nou complect, ar găsi-o neîntemeiată. (T. Dolj III, s. 84/923 cu nota de Dem. Polichron, P. R. 179 II 923).

2.— Cererea de revizuire având caracterul unei cereri principale, urmează a fi judecată de complectul ordinar, chiar dacă hotărîrea, a cărei revizuire se cere, a fost dată în completul de divergenţă. (Cas. III d. 646/931 P. R. 115 III 931).

DIVORŢ.

(Art. 211-285 C. Civ.)

CUPRINS:

I. Cauzele divorţului (1—2).
1. **adulter (3).**
2. **excese, cruzimi, insulte grave (4—12).**

II. Procedura.
1. **Instanţa competentă (13—18).**
2. **Procedura propriu zisă (19—21).**
3. **Probe (22—28).**
4. **Anul de încercare (29—32).**
5. **Stingerea acţiunii de divorţ (33—35).**
6. **Măsuri provizorii în timpul divorţului:**
   a) **privitor pe soţi (36—37).**
   b) **privitor pe copii (38).**
7. **Hotărîrea şi căile de atac (39—50).**
8. **Publicarea şi transcrierea hotărîrii (51—54).**

III. Efectele:
1. **privitor pe soţi (55—57).**
2. **privitor pe copii (58—59).**
3. **treimea atribuită copiilor (60—72).**
4. **răscumpărarea treimii (73—79).**

IV. Conflict de legi (80——106).

Legislaţia teritoriilor alipite (107—114).

V. Recensii şi note (115—116).

1. Cauzele divorţului.

1.— O acţiune de divorţ nu poate să se întemeieze pe cauze ce s'au produs în urma introducerei ei. (C. Ap. Iaşi I, 13 dec. 1922 cu nota D-lui George Iulu, P. R. 88 III 923).

2.— Tribunalele au putere suverană să aprecieze adevăratul caracter al faptelor arătate ca fiind injurii pe cari se întemeiază cererea de divorţ. (Cas. Req. Fr. 11 Ian. 1921, P. R. 34 III 922).

1. Adulter.

3.— Bărbatul care a înlesnit adulterul soţiei sale, poate cere divorţul pentru acest fapt, nici un fine de neprimire neputându-i fi opus în această privinţă. (T. Rambouillet Fr. 11 April 1920, nota D. Al., P. R. 10 III 924).

2. Excese, cruzimi, insulte grave.

4.— Faptele cari constituesc insulte grave şi de natură a justifica cererea de desfacere a căsătoriei, între altele, este şi faptul părăsirei voluntare a unuia din soţi de către celălalt soţ, iar dovada lui se face prin orice fel de probe şi se apreciază în mod suveran de autorităţile de fond judecătoreşti. (C. Ap. Buc. I d. 13/928, P. R. 95 III 928).

5.— In lipsa unei dovezi contrarii care incumbă soţului pârît, se presumă că separaţia conjugală a avut loc dela data intentării acţiunii de divorţ, fiindcă în genere acest fapt denotă o încordare aşa de mare în raporturile dintre soţi, că nu se mai poate concepe continuarea căsniciei decât în mod excepţional. (T. Muscel I s. 319/929 cu notă de I. Bursănescu, P. R. 115 II 931).

6.— Ingrijirile mai deaproape ce un bărbat însurat are pentru o tânără primită în domiciliul conjugal, dacă după aprecierea judecătorilor, sunt de natură a inspira femeei bănuieli grave şi serioase, pot să autorize pe acesta din urmă a cere divorţul, mai cu seamă dacă bărbatul somat de soţie a înceta aceste relaţii, le continuă şi refuză a consimţi la depărtarea acestei fete d'n domiciliul conjugal. (T. Gray. Fr. 8 Aug. 1920 cu nota lui D. Alexandresco, P. R. 107 III 926).

7.— Condamnările la pedepse corecţionale nu sunt prin ele însăş o cauză de divorţ.

Asemenea condamnări nu pot fi luate în consideraţie, decât atunci când faptele cari le-au motivat lovesc în onoarea şi demnitatea celuilalt soţ şi constituesc, în privinţa lui, o insultă gravă. (Art. 212 c. civ. rom.)

Condamnarea unuia din soţi la munca silnică, fie pe viaţă, fie pe timp mărginit, sau recluziune, fie pentru o crimă ordinară, fie pentru o crimă politică, (lex. non distinguit), este prin ea însăşi o cauză de divorţ. (T. civ. Narbonne Fr. 4 Mai 1920 cu nota de C. H. în P. R. 16 III 928).

8.— Faptul femeii măritate de a ridica pe mormântul amantului său un monument funerar, constitue o injurie gravă pentru soţ. (T. Gand. Belg. 22 Ian. 1921, P. R. 71 III 922).

9.— Nu constitue o injurie gravă, şi deci nu pot da loc la admiterea divorţului, însemnările injurioase la adresa femeii, pe cari bărbatul le consemna într'un carnet intim, cu caracter personal, şi care nu era destinat a fi comunicat femeei. (Cas. Req. Fr. 5 Iulie 1922, P. R. 39 IV 923).

10.— Când soţul a promis viitoarei soţii, să fixeze domiciliul conjugal într'o

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.iini.ro

locuinţă luxoasă, pe care ea o posedă într'un anumit oraş şi după căsătorie, pentru motive neîntemeiate, determinat mai mult de dorinţa de a duce o viaţă liberă, soţul îşi instalează soţia într'un apartament modest pe care-l ocupă el cu mama sa, apartament ce nu este conform nici cu nevoile menajului, nici cu poziţia socială a soţiei, judecătorii fondului găsesc cu drept cuvânt că atitudinea soţului constitue o injurie gravă, când e apropiată de alte imprejurări, să îndreptăţească cerere de divorţ a soţiei. (Cas. Req. Fr. 16 Iulie 1923, P. R. 72 IV 924).

11.— Faptul din partea femeii de a da din timp în timp bărbatului ei o otravă, (cantaridă) nu constitue o insultă gravă din partea femeei de natură a permite bărbatului să ceară divorţul din această cauză, dacă se constată în fapt că femeea n'a avut alt scop decât acela de a atrage bărbatul către ea, excitându-i poftele sexuale. (C. Ap. Bruxelles Belg. 28 Iunie 1920, P. R. 130 III 922).

12.— Părăsirea voluntară a domiciliului conjugal din partea bărbatului, constitue în privinţa femeii o insultă din cele mai grave, de natură a o autoriza să ceară divorţul. Şi incertitudinea care, prin faptul absenţei bărbatului, ar exista asupra existenţii sale, nu poate constitui un fine de neprimire pentru respingerea acţiunii de divorţ introdusă de femeie. (T. civ. Paris, Fr. 6 Mai 1920 cu nota lui D. A. în P. R. 16 III 928).

II. Procedura.

1. Instanţa competentă.

13.— Conform dispoziţiunilor art. 216 din codul civil singurul tribunal competinte de a judeca o cerere de despărţenii pentru cauză determinată este acela în circumscripţia căruia soţul îşi are domiciliul său.

Din relaţiunea categorică a acestui articol şi din faptul că într'însul tribunalul în circumscripţia căruia domiciliază soţul este indicat ca singurul competinte de a statua asupra acţiuni de divorţ, rezultă că dispoziţiunile sale sunt de ordine publică.

In consecinţă, tribunalul înaintea căruia s'a introdus o asemenea acţiune este obligat să ridice din oficiu chestiunea incompetinţei sale, în cazul când din desbateri constată că soţul nu-şi are domiciliul în circumscripţia sa. (T. Caliacra s. 22/923, P. R. 119 III 924. aceiaş cu nota de A. Vidraşcu, P. R. 131 III 92).

14.— Procedura în materie de despăţenie, este supusă unor reguli speciale şi riguroase, care întrucât corespund cu scopul esenţial de conciliere, de excluderea unei conivenţe dintre soţi şi fiind referitoare la chestiuni de stat, sunt prescrise sub pedeapsă de nulitate.

Prin dispoziţiunile cuprinse în textul art. 216 c. civ. se determină competinţa Tribunalului domiciliului soţului în judecarea cererilor de divorţ, când preşedintele aceleaşi instanţe urmează a aduce la îndeplinire orânduelile din art. 219 şi 221 c. civ., referitoare la darea consiliilor de împăciuire.

Faptul de a se fi dat aceste consilii de prezidentul unei alte instanţe, care în urmă s'a declarat necompetinte, atrage nulitatea acelor acte. (T. Vaslui jurnal 6033/930, P. R. 147 III 930).

15.— Articolul 234 (art. 216 c. civ. rom.) din codul civil belgian, care nu derogă la regulele competinţei teritoriale si nu stabileşte o competinţă de atribuţiune ratione materiae, nu este de ordin publică. (Cas. Belg. 19 Martie 1925, P. R. 159 III 925).

16.— Soţul pârît în divorţ, care a aparut înaintea tribunalului în şedinţă secretă, în urma citaţiei primite, potrivit dispoziţiunilor articolului 241 ale codului civil belgian (art. 223 c. civ. rom.) şi care n'a ridicat atunci incidentul de incompetinţa tribunalului, nu mai poate să ridice acest incident de declinatoriu în audienţă publică, unde cauza a fost trimisă. (Cas. Belg. 19 Martie 1925 cu nota de I. H. Vermeulen, P. R. 159 III 925).

17.— Din art. 326 c. civ. fr. (299 c. civ. rom.) după care tribunalele civile sunt singure competente a hotărî asupra reclamaţiilor privitoare la starea civilă a persoanelor, rezultă că oricare ar fi natura faptelor care ar provoca o cerere de divorţ pentru cauză determinată, o asemenea cerere nu poate fi îndreptată decât la tribunalul civil al domiciliului soţilor, care este acel al bărbatului, sau în lipsa unui domiciliu actual, la ultimul domiciliu al acestui din urmă.

In caz când bărbatul este absent, fără a se şti unde se găseşte, acţiunea în divorţ poate fi introdusă la reşedinţa actuală a femeii. (Tr. Amiens, Fr. 11 Mai 1921, cu nota lui D. Alexandresco, P. R. 154 III 925).

2. Procedura propriu zisă.

18.— La termenul de admitere în principiu, în materie de divorţ, când se intră în judecata fondului acţiunii, nu se mai poate ridica excepţiunea de incompetenţă a instanţii, care trebueşte invocată, conform art. 110 pr. civ., în limine litis. (T. Iaşi I, 23 Dec. 1923, P. R 38 III 924).

19.— Art. 225 c. civ. după care în materie de despărţire părţile nu vor putea să se înfăţişeze prin procuratori, nevorbind decât de desfacerea căsătoriei, nu se aplică atunci când s'a atacat cu apel dispoziţiunea din sentinţă privitoare la creşterea şi îngrijirea copiilor, în care caz dreptul comun îşi reia aplicaţiunea. (C. Ap. Iaşi I, 112 Dec. 1922, P.R. 89 III 924).

20.— Codul civil prevăzând o procedură specială în materie de divorţ, această procedură este de drept strict, adică aplicarea ei urmează a fi mărginită numai la dispoziţiunea sa expresă, neputându-se deci recurge în materie de divorţ la procedura dreptului comun, decât numai atunci când procedura în această materie ar fi obscură sau insuficientă, în care caz ea trebue complectată cu dispoziţiuni din procedura dreptului comun. (T. Fălciu 31 Martie 1921 cu nota de G. Sescioreanu, P. R. 53 II 924).

21.— Atunci când acţiunea unuia dintre soţi a ajuns în apel, pe când cererea celuilalt este de abia introdusă înaintea tribunalului, este admisibilă cererea făcută de soţul care se găseşte încă în primă instanţă, de a se suspenda judecarea apelului până ce acţiunea sa va ajunge în acelaş stadiu de procedură. (C. Ap. Buc. III 23 Oct. 1919 cu nota de I. Gr. Perieţeanu, P. R. 171 II 922).

3. Probele.

22.— Art. 224 c. civil, care obligă pe reclamant să înfăţişeze la primul termen toate dovezile pe cari îşi sprijină cererea, este un text de interpretare restrictivă şi nu priveşte decât situaţiunea reclamantului la administrarea probelor. (T. Fălciu, 31 Martie 1921 cu nota de G. Sescioreanu, P. R. 53 II 924).

23.— Art. 224 c. civil neridicând şi nereglementând probele ce ar putea să invoace pârâtul acesta este liber să invoace dovezile ce crede utile, conform principiilor generale din materia probelor, în orice stadiu al procesului. (Aceeaşi hotărîre).

24.— Numai după ce reclamantul şi-a desvoltat dovezile pentru admiterea acţiunii sale, atunci pârîtul este în măsură să propună probele ce crede utile în combatere, aceasta în orişice stadiu al procesului, conformându-se principiilor fundamentale din materia probelor. (Aceeaşi hotărîre).

25.— Din modul cum este redactat art. 224 c. civ. rezultă că partea reclamantă odată ce a propus mijloacele sale în dovedirea acţiunei de divorţ, nu se mai putea servi în cursul acelei instanţe de alte probe.

Or, cum în acest text de lege nu se vorbeşte absolut nimic de soţul pârît ci numai de soţul reclamant în ceea ce priveşte modul de administrare a probelor în acţiunea de divorţ şi cum materia divorţului este reglementată de o lege specială şi de strictă interpretare, natural că acest articol 224 nu poate fi aplicabil şi soţului pârît, ci numai soţului reclamant şi ca atare soţul pârît poate să beneficieze de dreptul la o contra probă bazat pe principiile dreptului comun referitor la probe. (T. Fălticeni 12 Oct. 1928, P. R. 39 III 929).

26.— Reclamantul într'o acţiune de divorţ, care în faţa primei instanţe nu a cerut să administreze vreo probă, nu poate să ceară în apel a face o dovadă neinvocată mai înainte. Articolele 242, 243 şi 249 din c. civil francez şi belgian, speciale materiei divorţului, stabilesc o decădere de probaţiune, dacă nu este invocată şi administrată în conformitate cu aceste articole. (C. Ap. Liége, Belg. 24 Ian. 1920, P. R. 119 III 922) .

27.— Părţile nu pot să se folosească de o convenţiune de a trăi separaţi, în instanţa de divorţ. (T. Tournai, Fr. 17 Febr. 1921, P. R. 88 III 922).

28.— Dacă mărturisirea adulterului femeii în o cerere de desavuare de paternitate, nu poate fi admisă ca motiv suficient pentru a justifica o cerere de divorţ, ea trebue totuş a fi considerată ca o injurie gravă putând justifica o asemenea cerere. (T. civ. Aube, Fr. 6 Matie 1929, P. R. 15 III 930).

4. Anul de încercare.

29.— Din art. 241, 242 şi 244 codul civil, rezultă că dacă judecătorii primei instanţe n'au uzat de facultatea ce le dă art. 241, judecătorii din apel nu pot da anul de încercare, pentrucă atunci nu s'ar mai putea judeca apelul de urgenţă şi s'ar viola art. 244 codul civil.

Dacă după regulele dreptului comun, apelul fiind devolutiv, Curtea de Apel poate ordona ceeace şi tribunalul poate încuviinţa, această regulă însă, nu se poate aplica în materia divorţului; unde legea a creat un sistem complet şi special de procedură , fondat pe principii proprii, derogatorii dela procedura dreptului comun. (Cas. III d. 422/923, P. R. 3 III 924).

30.— Potrivit art. 242 c. civ. dacă părţile nu vor reveni la împreună vieţuire, soţul reclamant va cita pe celălalt soţ înaintea tribunalului pentru a asculta definitiva hotărîre, care atunci va admite despărţenia, de unde rezultă, că în această stare a procesului Tribunalul constată numai dacă soţii s'au împăcat în decursul anului de încercare, fără să fie ţinută a examina din nou probele făcute de reclamant şi temeinicia lor, pronunţând în mod obligatoriu desfacerea căsătoriei, aceasta pentru consideraţiunea

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.iini.ro

că odată admis anul de încercare, s'a prejudecat fondul constatându-se că sunt destule dovezi pentru admiterea acțiunei. (T. Fălticeni s. 2/929, P. R. 89 III 929).

31.— Decizia dată în baza art. 246 c. c. fr. care amână la 6 luni pronunțarea asupra divorțului și care a devenit definitivă, confirmă reclamantului dreptul invocabil a obține divorțul după scurgerea acestui termen, exceptându-se cazul când soții s'ar fi împăcat. (C. Ap. Paris, Fr. 16 Iulie 1920, P. R. 66 III 922).

32.— ...deci la acel termen nu se mai poate opune vreo cerere reconvențională (Aceeași decizie).

3. Stingerea acțiunii de divorț.

33.— Este frauduloasă investirea unei sentințe de divorț când în urma pronunțării tribunalului și în cursul termenului de apel a intervenit între soți o împăcare și soția s'a reintors la domiciliul conjugal, neapelând sentința despre care soțul a promis că nu va face uz, spre a dovedi divorțul caduc prin neînscriere în termen, dar pe care soțul reclamant a învestit-o totuși după expirarea termenului de apel. (T. Ilfov II sent., div. 719/920 cu nota d-lui Al. Velescu, P. R. 27 II 922).

34.— Excepțiunea de împăcare intervenită după pronunțarea sentinței primei instanțe, poate fi propusă în apel și fiind de ordine publică poate fi invocată chiar din oficiu. (T. Ilfov II sent. div. 719/920 cu nota d-lui Al. Velescu, P. R. 27 II 922).

35.— Restabilirea căsătoriei nu vatămă terțele persoane întrucât pedeoparte autoritatea lucrului judecat e relativă, iar pe de alta art. 85 c. civ. stabilește că hotărîrile cari aduc o rectificare a stării civile a unei persoane nu pot fi opuse părților cari nu au fost chemate în judecată. (T. Ilfov II, sent. div. 719/920 cu nota d-lui Al. Velescu, P. R. 27 II 922).

4. Măsuri provizorii în timpul divorțului: a) privitor pe soți.

36.— Soția, care a intentat acțiune de divorț, poate cere nu numai „tribunalului" conform art. 250 c. civil. posterior acțiunii, să o autorize — prin sentința ce o va da asupra cererii ei pentru pensiunea alimentară — de a părăsi domiciliul conjugal spre a se stabili în altă parte, dar poate face asemenea cerere și „președintelui" tribunalului ca să o autorize în mod provizoriu în acest scop printr'o ordonanță prezidențială — în chiar momentul intentării acțiunii de divorț, și fără a fi intentat vreo acțiune pentru pensiunea alimentară. Ea poate cere tot atunci să fie autorizată în mod provizoriu a-și lua cu dânsa și lucrurile sale personale — și, deasemenea, în cazul eventual, a-și lua tot în mod provizoriu și copilul în vârstă fragedă, care este sigur că va avea încă absolută nevoie de îngrijirile mamei lui. (T. Caliacra, 15 April. 925, P. R. 87 III 926).

37.— Tribunalul poate să ordone bărbatului să părăsească domiciliul conjugal în timpul instanței de divorț; și aceasta mai ales atunci când casa locuită de soți este un bun parafernal al femeiei, în care ea își exercită comerțul. (T. Versailles, Fr. 16 Aug. 1921 cu nota lui D. Alexandresco, P. R. 103 III 926).

b) privitor pe copii:

38. — Deși este cert în drept că ținerea provizorie a copilului rămâne bărbatului în timpul procesului de despărțenie, totuș Tribunalul, conform art. 249 c. civ. este în drept să hotărască altfel la cererea mamei, familiei sau a Ministerului Public, dacă o eventuală schimbare este solicitată și în folosul copiilor.

O asemenea cerere se poate face pe calea ordonanței președințiale. (Cas. III d. 1016/928 cu nota de Radu Dimiu, P. R. 61 I 930).

5. Hotărîrea și căile de atac.

39.— După art. 316 pr. civ., orice hotărâre a primei instanțe este supusă apelului, afară de cazul când legea dispune altfel. Art. 244 și 245 c. civ. prevăd că hotărârile date de tribunal în materie de divorț, fie contradictoriu, fie în lipsă, fără a distinge dacă a fost lipsă reclamantul sau pârâtul, sunt susceptibile de apel. (C. Ap. Constanța, jurn. 122/919 cu nota de Remus Benișache, P. R. 37 II 925).

40.— Neprezintarea soțului reclamant la unul din termenele procesului de divorț la tribunal, nu poate fi socotită ca o dezistare, care să atragă decăderea lui din dreptul de a face apel la Curte. Este prin urmare admisibil în principiu apelul făcut în asemenea condițiuni de către reclamant la Curtea de Apel, unde procedura divorțului urmează să fie reluată din punctul în care a fost lăsată la Tribunal. (C. Ap. Constanța, dec. 122/919 cu nota de Remus Benișache, P. R. 37 II 925).

41.— Anularea înscrierii unei sentințe de divorț investită prin fraudă nu violează art. 277 c. civ care se referă la necăsătorirea soților despărțiți, întrucât prin anulare se stărâmă divorțul considerându-se căsnicia neîncetată. (T. Ilfov II sent. div. 719/920 cu nota d-lui Al. Velescu, P. R. 27 II 922).

42.— Prin art. 216 și urm. c. c. creindu-se o procedură specială în materie de despărțenie, urmează că în această materie, au a se aplica, în ce privește căile de atac, numai regulile prescrise prin această procedură. Astfel, art. 224 cod. civil nepreväzând de cât apelul în contra sentinței de admitere în principiu a cererei de divorț, și în contra hotărârei prin care se rezolvă definitiv procesul de către prima instanță, urmează că în contra altor hotărâri, care ar interveni în cursul instanței, nu există drept de apel.

Rezultă de aci că hotărârea prin care se acordă soților anul de încercare, nu e susceptibilă de apel. De altfel, această hotărâre nu desinvestește instanța de judecarea pricinei, ci prepară soluțiunea procesului, așa că, și din acest punct de vedere, apelul în contra ei nu poate fi primit de cât odată cu apelul asupra hotărârei de fond, prin care se desesizează instanța. (Cas. II d. 157/921 cu nota de Dem. D. Stoenescu, P. R. 303 I 922).

43.— Art. 244 c. civ. dispunând că hotărârea de admitere în principiu a acțiunei de divorț este susceptibilă de apel nu face decât să enunțe principial un drept al cărui exercițiu însă nu îl reglementează, așa că din acest punct de vedere urmează a se aplica dispozițiunile dreptului comun, adică ale codului de procedură civilă potrivit normelor căruia — art. 232 — încheierile premergătoare, printre cari trebuie a se socoti și hotărârile de admitere în principiu a acțiunei de divorț, nu se pot ataca, pe calea apelului, decât odată cu fondul. (Cas. II d. 1/921, P. R. 5 III 922; Cas. II d. 434/923 cu nota de Florian Sion, P. R. 75 I 925; aceiaș în P. R. 2 III 924; C. Ap. Iași I, 1 Martie 1924 cu nota de G. I. în P. R. 118 III 924; Cas. II d. 2/928, P. R. 60 III 928; Cas. II 14 Febr. 1928, P. R. 93 III 928).

44.— Din cuprinsul art. 244 c. civil rezultă în mod categoric că se admite dreptul de apel nu numai în contra hotărârei prin care se admite sau se respinge în fond acțiunea de divorț, dar și contra hotărârei prin care se admite sau se respinge în principiu acțiunea de divorț. Această soluțiune rezultă nu numai din modul de redactare al art. 244 c. civ. care prin întrebuințarea disjunctivului „sau" și prin virgula ce o pune imediat înainte de acest disjunctiv, admite precis și categoric, fără posibilitate de controversă, dreptul de apel în ambele hotărâri, dar această soluțiune se sprijină încă și pe împrejurările că chiar lucrările pregătitoare a codului civil francez (art. 262) arată că în această materie de divorț apelul este prevăzut limitativ contra hotărîrilor de admitere în principiu și a celor definitive. (T. Iași I 20 Oct. 1926, P. R. 39 III 927).

45.— Termenul de apel în materie de divorț, este cel prevăzut prin art. 32 din legea accelerării și curge dela comunicarea hotărârii, conform art. 245 codul civil. (C. Ap. Buc. IV d. civ. 6/931, P. R. 21 III 931; C. Ap. Buc. d. 307/928 cu nota de Remus Benișache, P. R. 1 II 930).

46. — Termenul de recurs în materie de divorț este de trei luni de zile dela comunicare. El n'a fost modificat nici prin legea Curții de Casație, nici prin legea accelerării. (Cas. II d. 110/926, P. R. 130 III 927).

47.— Efectul suspensiv al recursului în Casație făcut în contra unei hotărâri de divorț nu atinge măsurile relative la paza și alimentele copiilor, cari rămân executorii prin caracterul lor, chiar după facerea recursului. (Cas. Req. Fr. 7 Iulie 1921, P. R. 97 III 926).

48.— In materie de divorț, în ceeace privește dreptul de opoziție, legiuitorul codului civil referindu-se la dreptul comun (proc. civ.), care a organizat și reglementat această cale de atac, iar dreptul comun fiind azi înlocuit prin dispozițiile legei accelerării judecăților, acestea sunt singurele aplicabile la a doua instanță în materie de divorț, întrucât și sub regimul procedurei anterioare dispozițiunile din procedura specială a divorțului se completau în această privință prin prescripțiunile dreptului comun. (C. Ap. Constanța d. 5/928, P. R. 213 II 928).

49.— Când soțul care a intentat acțiunea de divorț nu se prezintă înaintea președintelui pentru a i se da consilii, după cum prevede art. 221 cod. civil, urmează a fi considerat că a renunțat la acțiunea sa, astfel că președintele în acest caz nu-i poate respinge ca nesusținută acțiunea, ci trebuie numai să constate dezistarea reclamantului dela acțiunea sa: acesta însă nu pierde dreptul de a intenta o nouă acțiune de divorț, întemeiată pe aceleași motive. (C. Ap. Iași I. 5/929, P. R. 86 III 929).

50.— In caz când la termenul sorocit pentru darea consiliilor, președintele Tribunalului în mod greșit în loc de a considera pe soțul reclamant ca dezistat de la acțiune, îi respinge acțiunea ca nesusținută, în contra unei asemenea sentințe nu poate exista drept de apel, deoarece art. 244 prevede categoric când poate fi exercitat acest drept în materie de divorț, astfel că reclamantul dacă voește să discute temeinicia unei asemenea sentințe, nu o poate face decât pe calea re-

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.iini.ro

cursului în casație prevăzut de art. 27 al legei pentru Curtea de Casație. (C. Ap. Iași I d. 5/929, P. R. 86 III 929).

6. **Publicarea și transcrierea hotărârii.**

51.— Căsătoria subsistă, deși divorțul s'a pronunțat în prima și chiar cea de a doua instanță de fond, până la data înscrierii sentinței definitive în registrele stării civile, a cărei neefectuare în termen legal, face caduc divorțul. (T. Ilfov II sent. div. 719/920 cu nota d-lui Al. Velescu, P. R. 27 II 922).

52.— In dreptul român, neînscrierea în termen a hotărârei de despărțenie la Oficiul Stării Civile unde s'a înscris căsătoria atrage anularea acelei hotărîri, dispoziție ce se aplică și în cazul când căsătoria s'a celebrat în țară străină (art. 246—248 cod. civ. rom). (C. Ap. Buc. IV d. 9/924 cu nota de Radu Dimiu, P. R. 232 II 927; aceiaș cu nota de Hugo Friedman, P. R. 197 II 931).

53.— Din analiza art. 246 c. civil, rezultă că el conține două dispoziții de natură juridică diferită: prima este o dispoziție de natură pur personală, în legătură cu desăvârșirea divorțului, constând dintr'o manifestare de voință a aceluia care a câștigat divorțul — supusă unui termen fatal — manifestare care se întemeiază neapărat pe o prezumție de reconciliere, după ce divorțul a rămas definitiv; și a doua este o dispoziție de natură teritorială, în legătură cu publicitatea, deoarece numai transcrierea hotărârii de divorț în registrele de stare civilă este mijlocul de a face ca divorțul să-și producă efectele în România.

Când se evidențiază în fapt că zisa prezumție de reconciliere n'a existat, și când trimiterea sentinței spre transcrere s'a făcut potrvit și cu formele legilor bucovinene — transcrierea nu poate fi refuzată de către ofițerul de stare civilă sub cuvânt că ea ar fi tardivă și că sentința nu e prevăzută cu titlul executor, deoarece chiar așa fiind, întârzierea nu poate fi imputabilă părților, care în sistemul legilor precitate nu sunt datoare a stărui ele în acest scop. (T. Dolj II s. 163/927 cu nota de Petre Măinescu, P. R. 264 II 927).

54. — Netranscrierea hotărîrii de divorț în termenul prescris de lege, stinge efectele acelei hotărîri și în asemenea situație, acțiunea de pensie alimentară pentru cauză de divorț, rămâne lipsită de bază legală. (C. Ap. Buc. II d. 344/930, P. R. 21 III 931).

III. **Efectele:**
1. **privitor pe soți.**

55.— Conform art. 299 c. c. fr. (art. 288 c. c. r.) și l. din 6 Febr. 1893, prin efectul divorțului, fiecare soț își reia uzajul numelui său. Aceste dispoziții nefiind de ordine publică, se poate renunța la ele de către soțul interesat. (C. Ap. Bourges, Fr. 18 Oct. 1920, P. R. 82 III 922).

56. — După divorț soția nu mai are nici-un titlu să ocupe imobilul soțului care o poate expulza **manu militari**, iar dacă soțul a evacuat imobilul ce ocupa ca chiriaș, fosta soție nu are nici-un drept a continua să-l ocupe. (Jud. Oc. I Buc. C. de judec. 771/922, P. R. 94 III 923).

57. — Judecătorul nu violează nici un text respingând cererea prin care unul dintre soți cerea ca folosința numelui său să fie interzis celuilalt, deși printr'o convenție intervenită în cursul instanței de divorț, reclamantul autorizase expres pe pârît la această folosință ce astăzi îi contestă. (Cas. Civ. Fr. Febr. 1924, P. R. 11 III 925).

2. **privitor la copii.**

58.— Când divorțul a fost pronunțat în contra ambilor soți, nici unul dintre ei nu poate invoca dispozițiunile art. 302 c. civ. și instanțele judecătorești vor aprecia în mod suveran, dispunând din oficiu ca copilul născut din căsătoria soților divorțați să fie încredințat unei terțe persoane. (Cas. Req. Fr., 22 Mart. 1922 cu nota d-lui I. R. B., în P. R. 69 III 923).

59.— In caz de divorț, potrivit art. 283 cod. civil, exercițiul puterei părintești aparținând ambilor soți, având și tatăl și mama dreptul să privigheze asupra copiilor, urmează că dacă după desfacerea căsătoriei, tatăl cere Tribunalului ca în conformitate cu art. 331 cod. civil să ordine arestarea copilului său minor, mama se poate opune, în scop de control și într'un interes moral, în contra ordonanței prezidențiale prin care s'a admis o asemenea cerere. (T. Putna I s. 7169/929, P. R 9 III 930).

3. **Treimea atribuită copiilor.**

60.— Scopul pentru care s'a edictat art. 285 c. civ., a fost pe deoparte, să se dea o sancțiune materială contra soțului care a provocat despărțenia, iar de altă parte să se acorde copiilor o despăgubire pentru situațiunea precară ce li s'a creiat prin divorțul soților, și care să-i asigure pentru viitor. (Cas. I d. 1138/921 cu nota de Al. N. Gane, P. R. 209 I 922).

61.— Dreptul conferit prin art. 285 c. c. soțului vinovat pentru desfacerea căsătoriei, ca să răscumpere porțiunea atribuită copiilor rezultați din căsătorie, nu este conferit decât personal părintelui vinovat, iar nu și copiilor ce-i are în urmă din a doua căsătorie. Acest drept e o adevărată transmitere de proprietate, un fel de expropriere forțată în favoarea copiilor. Ca atare, această treime nu este nici raportabilă, nici reductibilă și trebuește scoasă din masa succesorală. (C. Ap. Craiova II în majorit. d. 155/920 cu notele d-lor Al. Cerban și Ernest Paximade, P. R. 133 II 922).

62.— Treimea minorilor (art. 285 c. c.) nefiind acordată de lege cu titlu de liberalitate sau donațiune, ci cu titlu de despăgubire sau compensațiune, având ca atare un caracter juridic oneros, nu poate fi supusă raportului nici direct, nici chiar prin analogie, ca un dar legal, excepțional, o atare soluțiune nefiind admisibilă decât în virtutea unei dispoziții formale de lege, întrucât este vorba de o restrângere a dreptului de proprietate. (Cas. I d. 1138/921 cu nota d-lui Al. N. Gane, P. R. 209 I 922).

63.— Articolul 285 c. civ. nicăeri nu edictează o prezumție legală de fraudă, care ar viția fără nici o distincțiune înstrăinările consimțite de soțul vinovat asupra bunurilor sale, în cursul instanței de divorț și nu declară nule de drept aceste înstrăinări pentru singurul motiv că ar fi avut loc în cursul procesului.

Art. 285, pentru a proteja interesele copiilor, le dă o acțiune în anulare, prin care pot ataca înstrăinările, dacă sunt făcute pentru a frauda drepturile lor ceeace implică în mod necesar dovedirea fraudei și anume: faptul că terțul achizitor a fost de rea credință și a avut cunoștință de procesul de divorț, și că actul de alienațiune este vițiat de o fraudă îndreptată în contra copiilor. (Cas. I d. 16/923 cu nota de I. Rosetti-Bălănescu, P. R. 200 I 923).

64. — Art. 285 declară categoric că până la transcrierea sentinței de divorț, averea soțului rămâne în patrimoniul său, păstrând dar dreptul de a face înstrăinări de bună credință; facerea publicațiunilor cerute de textul în chestiune nu poate să aibă de efect să facă a se naște o prezumție legală de fraudă. (Aceiaș decizie).

65. — Potrivit art. 285 cod. civ., o treime din averea mobilă și imobilă a soțului declarat vinovat prin hotărârea de despărțenie trece asupra copiilor născuți din căsătoria desfăcută, și fiind vorba de proprietatea pe care o dobândesc dela lege copiii soțului contra căruia a fost pronunțat divorțul, această transmisiune se produce, în ceeace privește averea mobilă, din momentul transcrierii sentinței de divorț în registrele stării civile — fie că este vorba de bunuri imobiliare corporale, fie incorporale (creanțe) — iar, în ce privește averea imobilă, din momentul transcrierii acelei sentințe în registrele de mutațiuni imobiliare ale Tribunalului respectiv. (Cas. I d. 1562/925 cu notă de Alex. Cerban, P. R. 226 I 926; aceiaș, P. R. 145 III 925; T. Fălticeni I. 251/925 P. R. 150 III 925).

66. — Această dispoziție luată de legiuitor, în principalul scop de protecțiune al minorilor, are caracterul unei transferări de proprietate și ca efect, produce o situație de indiviziune între minori și părintele expropriat de lege — căci, deși uzufructul treimii, care de drept a trecut în proprietatea minorilor, este păstrat de părinte pentru toată viața — totuș, în ceeace privește dreptul de proprietate în sine — unda proprietate — aceasta aparține în mod indivizibil, atât minorilor, cât și părintelui lor, urmând ca numai la caz de realizare, de ieșire din indiviziune, fiecare proprietar să-și valorifice dreptul în mod proporțional. (T. Fălticeni, s. 251 din 925, P. R. 150 III 925).

67. — Art. 285, c. c., prevede categoric în ce privește averea imobilă a soțului vinovat că, transmisiunea proprietății porțiunii recunoscută prin lege copiilor, trece în proprietatea acestora din momentul transcrierii în registrele de mutațiuni, iar pentru înstrăinările făcute dela intentarea acțiunii de divorț și până la transcrierea hotărîrii, li se rezervă dreptul în anularea celor făcute în frauda lor. (Cas. I d. 3342/926 cu nota de I. Stambulescu, P. R. 65 I 927; aceiaș, cu nota de Traian Alexandrescu, P. R. 33 I 927).

68. — Când vânzarea imobilului soțului vinovat a avut loc către doi cumpărători, aceștia substituindu-se vânzătorului se găsesc în indiviziune în proporție egală cu copilul, așa încât anularea vânzării nu se poate pronunța decât pentru această proporție ce i se cuvine dela fiecare cumpărător indiviz care este de rea credință. (Cas. I d. 3342/926 cu nota de Ion Stambulescu, P. R. 65 III 927; aceiaș cu nota de Al. Cerban, P. R. 225 I 927).

69. — Dreptul de uzufruct al soțului declarat vinovat, nefiind supus unei sarcini sau restricțiuni, el nu este decât uzufructul de drept comun și poate fi deci cedat sau vândut unei terțe persoane. (Cas. I 9 Mart. 1928, P. R. 49 III 929).

70. — Dispoziținea legiuitorului cuprinsă în art. 285, c. civ., potrivit căruia o treime din averea soțului recunoscut vinovat în divorț trece în proprietatea copiilor născuți din căsătorie, constitue o expropriere forțată a părintelui, se face cu titlul de pedeapsă și are drept unic scop asigurarea drepturilor succesorale ale copiilor împotriva înstrăinărilor ce eventual ar face părintele expropiat.

Așa fiind, de această protecție se bucură, după dispozițiunile categorice ale art. 285 c. civ., numai copiii legitimi ieșiți din căsătorie, cei adoptivi neavând decât

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.iini.ro

expectativa unor drepturi în succesiunea adoptatorului. (Cas. II d. 29/928, P. R. 122 III 928).

71. — Potrivit art. 285 cod. civ., o treime din averea mobilă a soțului declarat vinovat trece în nuda proprietate a copiilor rezultați din căsătorie din momentul transcrierei în registrele de stare civilă a sentinței de divorț, rămasă definitivă.

Această transmisiune de proprietate se produce „ope legis", deplin drept, chiar în cazul când averea a fost dobândită de soțul vinovat, după ce s'a pronunțat sentința de divorț, dar mai înainte de transcrierea ei.

Prin urmare treimea dintr'o sumă de bani, trecută în proprietatea soțului vinovat, înainte de transcrierea sentinței de divorț, nu poate fi poprită, indiferent dacă hotărîrea prin care s'a recunoscut această treime este definitivă, de către soție pentru creanța sa de pensiune alimentară. (T. Mehedinți I s. 617/929, P. R. 134 III 930).

72. — Dreptul de uzufruct al soțului declarat vinovat nefiind supus nici unei sarcini speciale sau restricțiuni, el nu este decât uzufructul de drept comun și ca atare exercițiul lui poate fi transmis altuia conform art. 534 cod. civ., fără ca prin această înstrăinare să se schimbe dreptul sau durata uzufructului. (T. Ilfov III 14 Mai 1930, cu nota de N. Georgean, P. R. 18 II 931).

4. Răscumpărarea treimei atribuită minorilor.

73. — Potrivit dispozițiunilor art. 285 c. civil, soțul condamnat are dreptul a răscumpăra treimea cuvenită copiilor minori în nuda proprietate, și acest drept îl poate exercita indiferent dacă e vorba de imobile ori de lucruri mobile susceptibile de comerț or de sume de bani, de oare ce textul de lege nu face nici o distincțiune în această privință. (C. Ap. Buc. II d. 75/920 cu nota de N. Stănescu, P. R. 72 II 922; aceiaș, P. R. 20 III 922).

74. — Când se constată că soțul obligat prin sentința de divorț, să lase o treime din averea sa minorilor, a înstrăinat partea sa în care se cuprinde și dreptul recunoscut minorilor săi fii prin sentința de divorț, în acest caz, el nu mai poate beneficia de dreptul de răscumpărare a părții minorilor conform art. 285 c. c. (T. Dolj II, 11 Noembrie 1925, cu nota de Dem. Pașalega și G. Iuliu, P. R. 181 II 927).

75. — In ceeace privește dreptul de răscumpărare acordat părintelui, prin art. 285 al VIII c. civ., legiuitorul nu dispune nimic relativ la condițiunile în care poate fi exercitat și nici asupra termenului până când poate fi exercitat; din aceasta rezultă : în primul rând, că soțul expropiat are facultatea de a-și exercita această prerogativă, toată viața, pentru motivul că atât timp cât are uzufructul, are și posibilitatea de a-l consolida cu nuda proprietate; în al doilea rând, nuda proprietate poate fi răscumpărată de soț, atât dela minorii săi copii, cât și dela terții cari au dobândit-o prin cumpărare sau cesiune, aceasta atât pentru motivul că dreptul de răscumpărare este acordat soțului pentru consolidarea proprietății, asigurând echivalentul în patrimoniul minorilor — pentrucă legea nu distinge și nu pune o limită — cât și pentrucă spiritul acestui articol a fost numai pentru asigurarea materială a minorilor și nu de a crea desmembrăminte ale dreptului de proprietate, aceasta cu atât mai mult că drepturile terților nu pot fi lezate, întrucât în cazul când au cumpărat nuda proprietate asupra treimii, dânșii cunoșteau condițiunea legală sub care este supusă; în al treilea rând — acest drept al părintelui — pe lângă caracterul de urmărire, „droit de suite" și de preferință, având efectul unei consolidări de drepturi reale și rezultatul unei ieșiri din indiviziune, de îndată ce a fost exercitat, readuce în patrimoniu nuda proprietate, fără nici o știrbire sau grevare și poate fi din nou înstrăinată — exonerată de orice sarcină — prin liberul exercițiu al dreptului de proprietate; și în al patrulea rând, titularul dreptului de răscumpărare, în exercitarea acestui drept, are latitudinea de a-l realiza, fie personal, fie prin mandatar, cum și dreptul de a-l înstrăina, căci, de îndată ce îi este admis să răscumpere și apoi să vândă treimea, nimic nu-l împiedică să vândă dreptul prin care se poate dobândi această treime, terțiul dobânditor al dreptului de răscumpărare, având în total aceleași drepturi pe care le-a avut părintele expropriat. (T. Fălticeni, s. 251/925, P. R. 150 III 925).

76. — Când soțul condamnat cere răscumpărarea treimei atribuită minorilor, venitul de 10 ori prevăzut de lege trebuia să fie socotit fără a se scade sarcinile. (C. Ap. Iași II 26 Nov. 1927 cu nota de Al. Cerban, P. R. 49 III 928).

77. — După cum părintele condamnat poate, prin exercitarea dreptului de răscumpărare, să dobândească proprietatea deplină a treimei și apoi să dispună de intreg imobilul său, tot astfel el poate transmite altuia dreptul de a exercita răscumpărarea, deoarece nu există în art. 285 c. civ. nici o restricțiune în această privință. (Cas. I. 9 Martie 1928, P. R. 49 III 929).

78. — Facultatea de răscumpărare a porțiunii cuvenită copiilor în nudă proprietate, este exclusivă soțului vinovat, ea nefiind cuprinsă și neputând decurge din dreptul de uzufruct ci din calitatea de părinte, căruia legiuitorul a voit să-i acorde, de data aceasta, o favoare excepțională pentru transmisiunea forțată de proprietate la care a fost supus. (T. Ilfov III, 14 Mai 1930 cu nota de N. Georgean, P. R. 18 II 931).

79. — Dreptul de a cere răscumpărarea nudei proprietăți nu este atașat de persoana în contra căreia s'a pronunțat divorțul, și nu este de natura acelora ce nu se pot cesiona, căci pe de o parte el este un drept pecuniar, fără vreo legătură cu relațiile intime de familie, iar pe de altă parte dreptul acesta fiind edictat de legiuitor pentru a prescurta și ușura circulația bunurilor, principiul economic care l-a impus, găsește aceiași satisfacție, fie că el este exercitat de soțul contra căruia s'a pronunțat divorțul, fie că este exercitat de acela căruia i-a fost cesionat de cel dintâi. (C. Ap. Iași II d. 8/931 cu notă de Eug. Petit, P. R. 53 II 931).

IV. Conflict de legi.

80. — **Competența.** — Franceza căsătorită cu un elen, numai înaintea ofițerului stării civile, — n'a dobândit naționalitatea bărbatului, ci a rămas franceză.

Tribunalele franceze au deci competința de a statua asupra cererei de divorț, introdusă de aceasta din urmă contra bărbatului ei de naționalitate elenă. (T. Civ. Paris, 19 Nov. 1920 cu notă de D. Alexandresco, P. R. 127 III 923).

81. — Când o femeie, belgiană prin naștere și germană prin căsătorie, intentează acțiune de divorț înaintea judecătorului ultimului domiciliu comun al soților, tribunalul trebuie să se declare incompetent dacă pârâtul nu avea în Belgia nici domiciliul, nici reședința, în momentul introducerei cererii de divorț. (T. civ. Bruxelles XII, Belg. 25 Ian. 1922, P. R. 44 III 923).

82. — această incompetență a tribunalului este de ordine publică și trebuie invocată din oficiu. (Aceiaș decizie).

83. — Tribunalele franceze sunt în principiu incompetente a pronunța divorțul între străini, aceasta însă sub condiția ca ei să se poată adresa la tribunalele țării lor.

Or, străinul condamnat în țara lui la moarte, pentru motive politice, nu se poate adresa tribunalelor acestei țări fără a se expune la executarea pedepsei. In aseminea caz, tribunalul francez al reședinței străinului devine competent, pentrucă ar fi contra ordinei publice internaționale ca cineva să nu poată găsi un judecător care să-l judece. (T. Paris, Fr. 16 April 1924 cu nota lui D. Alexandresco în P. R. 102 II 924).

84.— Admitere în principiu.— Motive. In dreptul internațional chestiunile de fond ale despărțeniei fac parte din statutul personal al căsătoriților și această situație îi urmărește pretutindeni. (C. Ap. Buc. IV d. 9/924 cu nota de Radu Dimiu, P. R. 232 II 927; aceiaș, cu nota de Hugo Friedman, P. R. 197 II 931).

85. — Dobândirea unei naționalități străine de către soții italieni, în scopul de a dobândi mai în urmă divorțul pe care ei nu-l pot dobândi după legea italiană, nu constituie o fraudă la lege de natură a se opune la executarea în Italia a hotărîrii de drept. (C. Ap. Milano, Ital. 7 Dec. 1916 cu nota de H., P. R. 128 III 924).

86. — Femeea olandeză, originară din Geneva, a cărui bărbat domiciliat în Geneva, s'a făcut culpabilă de adulter, nu are vre-un mijloc de a face să se pronunțe divorțul în favoarea ei.

In adevăr, tribunalele elvețiene nu admit acțiunea, iar tribunalele olandeze se declară incompetente, din cauză că soții nu domiciliază în Olanda.

Adulterul nefiind un delict după codul penal genevez, de aici rezultă că femeea care se găsește în cazul de mai sus, n'are nici un mijloc, nici penal, nici civil, pentru a face să se respecte starea ei de femee măritată. (T. federal Elvețian 9 Aprilie 1918 cu nota lui D. A. în P. R. 144 III 927).

87. — Doi soți de naționalitate engleză, domiciliați în Belgia, se pot despărți înaintea judecătorilor acestei țări conform legei belgiene, pentru motive necunoscute de legea engleză, de oare ce această din urmă lege, ca și cea americană, face să atârne statutul personal de legea domiciliului părților, iar nu de aceea a naționalității lor. (T. civ. Bruxelles, Belg. 10 Febr. 1920 cu nota de D. Alexandresco, P. R. 127 III 923).

88. — Tribunalele germane nu pot să judece despărțenia dintre supuși americani, decât atunci când sunt competente în acelaș timp și în baza legilor germane și a acelora ale Statelor-Unite din America. In caz de a exista această competență, ele vor aplica numai lex fori, cu excluderea statutului personal al părților în litigiu. (T. München, Germ. 1 Iunie 1921, P. R. 144 III 927).

89. — Divorțul aducând o schimbare în starea și capacitatea soților, depinde de legea care reglementează această stare și capacitate, adică de legea lor națională; dacă această lege admite divorțul, ea se va aplica și în țara străină, cu condiți-

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.iini.ro

unea ca și această țară principial să admită divorțul, iar motivele invocate să fie admisibile și în acest sistem legislativ. (T. Prahova I 5 Nov. 1929 cu notă de Radu Dimiu, P. R. 249 II 930).

90. — Cauzele divorțului unei căsătorii dintr'un francez și o alsaciană sunt supuse în mod exclusiv legei franceze care regulează, din momentul căsătoriei, statutul personal ai ambilor soți, femeea urmând în mod necesariu condițiunei soțului și perzând prin căsătorie propriul său statut. (T. Strasbourg, Fr. 21 Dec. 1920, P. R. 115 III 922).

91. — Tribunalele germane sunt competente spre a pronunța divorțul între supuși ruși, de câte ori divorțul cerut de ei se întemeiază în acelaș timp pe legea germană și pe legea rusească. (T. München-Germ. 22 April 1921 P. R. 144 III 927).

92. — Femeia poate, în dreptul musulman, să stipuleze că va ședea cu bărbatul ei la o altă locuință decât aceea a socrului ei, și neobservarea acestei stipulații din partea bărbatului o autoriză a cere divorțul. (C. Ap. Alger, 27 Iunie 1921, cu nota lui D. Alexandresco, P. R. 75 III 924).

93. — Tribunalele franceze pot să pronunțe divorțul între doi soți străini domiciliați în Franța, pentru motive admise de legea lor personală, dacă aceste motive de divorț sunt admise și de legea franceză. (T. Paris-Fr. 15 Febr. 1922, cu nota lui D. Alexandresco, P. R. 108 III 926).

94. — Doi soți italieni separați de corp nu pot obține divorțul în țară, chiar dacă unul din ei a devenit cetățean român, pentrucă legea italiană nu admite divorțul, iar art. 1 și 8 din Convenția dela Haga cere ca divorțul să fie admis atât de legea națională comună a soților cât și de aceea a locului unde se face cererea. (C. Ap. Brașov d. 1226/926, P. R. 148 III 926).

95. — Acțiunea de divorț ne fiind admisă de codul spaniol, tribunalele franceze nu pot lua în considerație o cerere de asemenea natură formată de un spaniol, căsătorit în Franța cu o franceză, acțiunea interesând statutul personal al soților. (T. Saintes-Fr. 7 Martie 1922, cu nota de S. Krainik, P. R. 101 III 923).

96. — Procedură. — După principiile dreptului internațional privat, formele și procedura după care se obține divorțul sunt acelea ale țării unde se poartă cererea. (C. Ap. Buc. IV d. 9/924, v. supra No. 84).

97. — Hotărâre. Căi de atac. Executare. Domiciliul legal obținut în străinătate. Divorț pronunțat în străinătate de un Tribunal competent, „rationae domicilii". Valabilitatea acestui divorț în Anglia. Reguli de formă și de fond ale divorțului. (Mancester Summer Assizes-Angl. cu nota de René P. Râmniceanu, P. R. 39 III 930).

98. — De câte ori unul din doi soți italieni separați de trup, în speță, bărbatul, a dobândit pentru el și pentru soția lui naționalitatea fiumiană, cu scopul de a se putea despărți, hotărârea de divorț pronunțată la Fiume, nu poate fi adusă la îndeplinire în Italia, dacă nu se stabilește că femeea a avut reședința sa la Fiume și astfel a perdut în realitate, naționalitatea italiană. (C. Ap. Milano-Ital. 24 Iunie 1921 cu nota lui D. Alexandresco. P. R. 105 III 923).

99. — Hotărârea de divorț pronunțată în țară străină între un soț care este heimathlos, fiindcă a pierdut naționalitatea italiană, fără a fi dobândit alta, și celălalt soț, de origină italiană, care, cu toate că domiciliază în străinătate, pare a nu fi încetat de a fi supus italian, nu poate fi executată în Italia, unde căsătoria este indisolubilă. (C. Ap. Milano-Ital. 2 Mart 1921, P. R. 160 III 925).

100. — Hotărîrea străină care pronunță divorțul între doi soți italieni împământeniți în străinătate, în speță în Ungaria, nu poate fi executată în Italia, dacă, după legea italiană. acești soți n'au perdut naționalitatea lor primitivă, din cauză că nu și-au strămutat reședința în străinătate, așa cum prescrie art. 8 din legea italiană dela 13 Iunie 1912. Cas. Torino-Ital. 11 April 1921. P. R. 160 III 925).

101. — Instituția divorțului nefiind contrară ordinei publice italiene, nimic nu se opune ca o sentință de divorț pronunțată la Fiume, în privința a doi soți cari au fost odinioară italieni, să fie adusă la îndeplinire în Italia (C. Ap. Parma-Ital., 29 Iulie 1921; C. Ap. Palermo-Ital., 14 Martie 1922 cu nota lui D. Alexandresco, P. R. 105 III 923).

102. — Dacă dintre doi soți italieni, separați de trup, numai bărbatul a dobândit naturalizarea într'o țară străină, femeia care n'a urmat pe bărbatul său în noua sa reședință, a rămas tot italiană.

Prin urmare, hotărîrea de divorț, dobândită de bărbat în noua sa patrie, nu poate fi executată în Italia, chiar dacă femeia ar consimți în mod expres la aceasta. (C. Ap. Florența-Ital., 10 Martie 1923, P. R. 128 III 924).

103. — Conversiunea divorțului în separație de corp. — Articolul 239 din codul civil, autorizând pe reclamant în ori și ce stare a cauzei se transforme cererea sa de divorț în separațiune de corp. permite tribunalului francez să se pronunțe asupra acestei cereri astfel modificată, de oare ce legea națională a soților admite separațiunea de corp. (T. Saintes-Fr., 7 Martie 1922, cu nota de S. Krainik, P. R. 101 III 923).

104. — Separațiunea de corp aducând după sine totdeauna separațiunea de bunuri în virtutea articolului 311 din codul civil, nu este loc de a se ține seama de articolul 73 din codul civil spaniol, care păstrează soțului administrația bunurilor soției sale, în caz de separațiune de corp pronunțată contra ei. (Aceiaș decizie).

105. — Divorțul poate fi convertit în separațiune de corp după naturalizarea unuia din soți, fără a se aprecia regularitatea și valoarea actului de naționalizare. (Cas. Civ. Fr. 5 Febr. 1929, cu nota de René P. Râmniceanu, P. R. 33 III 930).

106. — Măsuri provizorii. — Tribunalul francez, deși principial este incompetent în privința fondului divorțului între străini, totuși poate lua măsuri provizorii care să asigure viața și liniștea soților. (T. Paris 16 Aprilie 1924 cu nota de D. Alexandresco în P. R. 102 III 924).

Legislația teritoriilor alipite.

107. — Nu există nici o regulă de drept care ar opri pe soț a cere și obține desfacerea căsătoriei pe același motiv invocat de soția sa ceeace ar fi o compesație de motive de divorț. (Cas. I Ardeal 9 Dec. 1921, P. R. 53 III 923).

108. — Soții creștini necatolici, domiciliați în Bucovina, pot cere înaintea tribunalelor din vechiul regat și obține conf. § 115 din legiuirea ce se aplică în Bucovina, desfacerea căsătoriei când unul din soți a abandonat în mod malițios pe celălalt. (T. Iași I, sent. 24/921 cu nota de Mircea Possa, P. R. 61 III 922).

109. — Constatarea faptului dacă procesul de divorț a fost introdus la epoca intentării acțiunei pentru așezarea și întreținerea copiilor, este esențială și constitue o excepțiune dilatorie, ce are a se observa din oficiu în orice perioadă a procesului. (Cas. I. Ardeal, d. 211/922, P. R. 49 III 923).

110. — Pentru ca soțul reclamant să poată, pe baza art. 77, paragraful a din legea matrimonială, să ceară desfacerea căsătoriei pentru motivul părăsirei domiciliului conjugal, trebue ca soțul reclamant să fi fost părăsit intenționat și din cauze injuste de soțul pârât, și invitarea soțului reclamant către soțul pârât ca acesta să revie la viața conjugală, să fie întemeiată pe o voință serioasă de a continua viața conjugală și să nu fie făcută numai cu scopul de a putea constitui un motiv de divorț. (Cas. II Ardeal, d. 143/922, P. R. 19 III 923).

111. — Este regulă de drept că soțul vinovat e obligat să contribue la întreținerea soției sale nevinovate conform poziției lor sociale cum și celei materiale, însă fără ca soțul să fie cu totul absolvit de această obligație, pe motiv că soția are avere suficientă, de oare ce soțul are îndatorirea de a-și susține soția cât timp subsistă căsătoria, iar dispozițiile art. 90 și 102 l. matr. au aplicare numai în cazurile când cererea de alimente se validează în cadrul procesului de divorț. (Cas. II c. Ardeal, d. civ. 332/923, P. R. 147 III 923).

112. — Pentru desfacerea căsătoriei, prin aplicația art. 80 al. a din legea matrimonială, reclamantul trebuie a se conforma prescripțiunilor art. 77 din aceeaș lege, care cere imperios ca împotriva soțului vinovat să se dea o decizie judecătorească, pentru ca în șase luni să reia viața conjugală, pe care celălalt soț ar fi întrerupt-o intenționat și fără just motiv. (C. Ap. Cluj 12 Dec. 1929 P. R. 7 III 931).

113. — Soțul, care a avut un just motiv pentru întreruperea vieței comune, dacă n'a intentat în baza art. 80 lit. a din legea matrimonială, în termen de 6 luni acțiune de divorț, dreptul său s'a prescris în baza art. 83 L. M.; după expirarea termenului de 6 luni partea adversă vinovată este în drept a cere restabilirea vieței conjugale.

Prin nerăspunderea la somația tribunalului pentru restabilirea vieței comune, soțul care a părăsit domiciliul conjugal s'a făcut vinovat de motivul de divorț prevăzut de art. 77 lit. a, L. M. care impune instanței judecătorești obligațiunea pronunțărei necondiționate a desfacerei căsătoriei.

Soțul care s'a făcut vinovat de motivul absolut de desfacerea căsătoriei întemeiat pt art. 77 lit. a L. M. nu poate invoca un pretins concubinaj al celuilalt soț, săvârșit după data fixată în somațiunea tribunalului pentru restabilirea vieței conjugale. (T. Sibiu II 21 Ian. 1929, P. R. 64 III 929).

114. — Potrivit art. 95 din l. matrimonială părinții sunt liberi a face convențiuni cu privire la plasarea și întreținerea copiilor minori, după desfacerea căsătoriei; totuș în cazurile când aceste convențiuni ar fi contrare intereselor minorilor, ele potrivit alin. ultim din acest art. pot fi înlăturate de instanțele de judecată și de acest drept se poate prevala și instanța tutelară, când potrivit art. 96 din aceiași lege, instanța de judecată în procesul de divorț a rezervat soluționarea acestei chestiuni pe seama autorității tutelare. (Cas. II d. 30/930, P. R. 18 III 931).

V. Recenzii și note.

115. — Le divorce en France (Lalou), recensie de M. I. B. (P. R. 61 IV 923) și de I. Bursănescu (P. R. 13 IV 925).

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.iini.ro

116. — A vedea: Acţiune oblică, Alimente, Desistare, Probe.

DOBANDA.

V. Compensaţiune, Imprumut, Obligaţiuni

DOBROGEA

CUPRINS :

A. *Organizare judecătorească (1—3)*
B. *Drept aplicabil.*
a) *Persoane (4—8)*
b) *Bunuri (9—19).*
c) *Verificarea proprietăţii imobiliare (20—28).*
C. *Drept penal (29).*
D. *Note (30).*

A. Organizare judecătorească.

1. — Legea de organizare judecătorească pentru Dobrogea din 1886, prin art. 39, recunoaşte, dintr'un spirit de largă toleranţă în favoarea minorităţii etnice de origină musulmană, cea mai deplină libertate în manifestarea credinţii şi moravurilor sale juridice deosebite de acelea ale ţării. In acest scop ea a creat tribunalele mahomedane în jud. Tulcea şi Constanţa, pentru a judeca anumite afaceri, când împricinaţii musulmani nu dau preferinţă jurisdicţiei de drept comun.

Intre alte materii de drept, cari intră în competenţa acelor instanţe excepţionale este şi aceea relativă la organizarea familiei, la puterea părintească şi la succesiunile ab intestat. (Cas. I d. 714/921 cu note de Traian Ionaşcu şi Ioan N. Roman, P. R. 191 I 923).

2. — Unui tribunal din Dobrogea Nouă (care are competinţa de a judeca crimele săvârşite în Cadrilater, cu apel la Curtea din Constanţa), dacă i s'a deferit spre judecare o crimă conexă cu mai multe delicte de lovire (cari sunt de competinţa judecătorului de ocol), şi se dovedeşte în instanţă că faptul principal de crimă nu există, iar parchetul nu a făcut apel contra achitării pentru crimă, în asemenea caz nici conexitate nu mai există şi tribunalul poate să-şi decline competinţa de a judeca delictele de lovire, iar dacă le-a reţinut, a judecat în ultima instanţă, fără drept de apel la Curte. (C. Ap. Constanţa în majoritate, 18 Nov. 921 cu nota d-lui R. Benişache, P. R. 264 II 922).

3. — Din dispoziţiunile precise ale art. 16 din Tratatul dela Lausanne, rezultă că dreptul de a fi judecat de Tribunalele naţionale în afacerile privitoare la statutul civil, este acordat numai musulmanilor din alte ţări, iar nu şi musulmanilor aflaţi în ţările în cari nici înainte vreme nu exista regimul capitulaţiunilor, ca în Turcia. Prin urmare art. 16 citat, nefiind decât urmarea restrânsă a capitulaţiunilor desfiinţate prin tratatul dela Lausanne, nu poate fi aplicat pe baza principiului reciprocităţei şi cu privire la judecarea musulmanilor aflaţi în ţară, căci a decide în altfel, ar fi a se decide că pe de o parte s'au desfiinţat capitulaţiile din Turcia, iar pe de alta, că ele s'au înfiinţat în celelalte ţări. (T. Ilfov III s. 636/926 cu nota de Al. Oteteleşeanu P. R. 94 II 928).

B. Dreptul aplicabil
a) Persoane

4. — Tribunalele mahomedane se pot învesti în mod legal cu înfiinţarea tutelei unor minori cum şi cu lichidarea succesiunii autorului lor, căci aceste măsuri prescrise de lege, fiind create în scopul de a proteja interesele unor incapabili, ele fac parte din statutul lor personal şi, ca atare, singura lege chemată a reglementa interesele acestor persoane este legea naţională, iar nu legile române cum prescrie art. 2, cod. civ.; şi aceasta cu atât mai mult, cu cât, în speţă, nu este vorba de succesiunea unui supus străin, ci de aceea a unui cetăţean român dobrogean, căruia legea noastră îi recunoaşte beneficiul legii sale naţionale musulmane, cu privire la succesiunea ab intestat, fără nici o restricţiune — ci sub o formă generală, cuprinzând întreaga succesiune mobiliară sau imobiliară. (Cas. I d. 714/921 cu note de Traian Ionaşcu şi Ioan N. Roman, P. R. 199 I 923).

5. — Un musulman cetăţean al altei ţări poate să se căsătorească în Dobrogea a doua oară, trebuind să se bucure şi el de aceleaşi drepturi religioase ca şi musulmanul cetăţean român. (T. Caliacra, I. 536/924 P. R. 54 III 926).

6. — Femeia musulmană căsătorită — devenită cetăţeană română prin anexările Dobrogei din 1878 şi 1923 — şi-a păstrat deplina ei capacitate civilă din dreptul familiei ei — contrariu de aceea ce s'a înîtâmplat la anexarea din 1913 cu femeia căsătorită de origină bulgară, care până atunci avusese şi ea o capacitate civilă deplină, pe care însă dela anexare nu o mai are. (V. Supra).

7. — Organizarea minorităţii civile a persoanelor musulmane, a rămas şi azi cea din legile lor religioase, care declară deplin capabil pe un musulman pentru toate actele vieţii civile la 15 ani şi numai pentru căsătorie prevede majoritatea deplină de 17 ani pentru fete şi la 18 ani pentru băeţi — dela care vârstă nu mai au nevoie nici de consimţământul părinţilor. (V. Supra).

8. — Datorită faptului că minoritatea etnică mulsumană avea organizată familia pe baze deosebite, legiuitorul român, pentru consideraţiuni de toleranţă religioasă, a găsit necesar a rezerva acestei populaţiuni, cu privire la aceste reporturi de drept privat, uzurile şi legislaţia ei, ceeace a consacrat prin art. 39 l. p. org. judecăt. în Dobrogea din 1886 şi prin art. 215 din l. org. jud. din 1909. (Cas. I d. 144/928 cu nota de I. Stambulescu şi A. Bentoiu, P. R. 81 I 928; cu note de H. Aznavorian, P. R. 38 I 929).

b) Bunuri

9. — Izlazurile comunale aparţineau Statului bulgar, comunele având drept folosinţă asupra lor potrivit legii bulgare din 16 Februarie 1910, — această lege menţionând în această privinţă principiul legii automane despre pământuri.

Art. 124 al. c. l. Dobrogii Noi declară că islazurile comunale sunt şi rămân proprietatea Statului, iar potrivit art. 125 din aceiaş lege, Ministerul Agriculturii şi Domeniilor este autorizat să cedeze gratuit din fostele islazuri comunale, pe seama comunelor, întinderea necesară acestor comune. Astfel încât nu se poate susţine că riscă comuna în cauză, să rămână fără islaz pentru nevoile oamenilor, Statul având grije să înlăture acest neajuns. (Comisia p. verific. titlurilor de proprietate, Oc. Bazargic, 3 Dec. 1924. P. R. 73 III 925).

10. — Dovada dreptului de proprietate sau de posesiune „mirié" al unei comune, cu privire la o pădure comunală de domeniu privat, se face prin acte; proba cu matori pentru dovedirea posesiunii „mirié" prevăzută în art. 114 l. Dobrogei Noi modificată în 1924, — nu este admisibilă în specie, întrucât nici legea otomană despre pământuri din 1858 nu admite dobândirea „dreptului de permanenţă" de către o comună asupra unui pământ „mirié", nici legiuirea bulgară nu se constată că s'a derogat dela acest principiu de lege ototman. Cu martori, nu se poate dovedi dobândirea posesiunii „mirié" de către comună, în baza prescripţiunii. (Comisia p. verific. titlurilor de proprietate, Oc. Bazargic, 3 Dec. 1924 P. R.. 73 III 925).

11. — Pentru stabilirea unei posesiuni mirié, existenţa unui act scris nu e suficientă, deţinătorul trebuind să mai dovedească că a posedat pământul timp de 10 ani înainte de 1 Septembrie 1904. (Cas. I d. 789/925 cu nota de Al. Peretz. P. R. 156 I 925).

12. — Dreptul de propritate absolută asupra pământurilor rurale în Dobrogea Nouă, nu se putea dobândi decât prin transmisiune făcută de Statul otoman, sau ulterior de Statul bulgar şi dovada acestei transferări nu poate să rezulte decât din acte. (V. supra).

13. — Legiuitorul, prin art. 112 § 12 alin. 2 din legea pentru organizarea Dobrogei-Noui considerând ca bunuri rurale imobilele din raza comunelor urbane de categoria celor ce se enumeră în acest articol, ele urmează în totul regimul la care legiuitorul a supus acele bunuri, astfel că înstrăinările după data de 28 Iunie 1913 cad sub sancţiunile art. 115. (Cas. compl. Dobrogea Nouă d. 2948/925 cu nota de Xenofrit Ghcorghiu, P. R. 56 1926).

14.— Prin legea din 6 Aprilie 1924 pentru organizarea Dobrogei-Noui legiuitorul a voit să lămurească şi să reglementeze condiţia juridică a proprietăţii rurale din Dobrogea Nouă — care priveşte de aproape interesele politice şi economice ale ţării — urmărind totdeodată şi ideia de unificare a regimului acestei proprietăţi cu acel existent în restul ţării, prin desfiinţarea pe viitor a dreptului de folosinţă decurgând din posesiunea intitulată mirié şi consolidarea acestui drept în persoana deţinătorilor actuali ca proprietate deplină şi absolută, ca astfel să existe un singur gen de proprietate pentru întreg Statul Român. (Cas. S. U. d. 7/927 cu nota de V. Lăşescu, P. R. 57 I 928).

15. — Dacă în art. 114 al legii Dobrogei Noui se prevede că posesor mirié este deţinătorul actual al unui pământ rural care a posedat acel pământ cel puţin 10 ani înainte de 1 Septembrie 1904 — aceasta trebue înţelasă numai pentru cazul când declarantul nu a pierdut posesiunea pământului în cauză după data de 1 Septembrie 1904. In caz de pierdere, nu se mai poate prevala de dispoziţiile art. 114 spre a fi considerat ca posesor mirié. (Comis. judeţ. p. verificarea titlurilor de proprietatea a jud. Caliacra I hot. 192/927 cu nota de A. N. P. în P . R 74 III 927).

16. — Stabilindu-se că părţile au convenit la înstrăinarea care s'a şi desăvârşit în anul 1921, prin aceasta ele au înţeles să braveze dispoziţiile — de ordine publică — ale art. 115 al legii Dobrogei-Noi, care interzice orice înstrăinare, făţişe sau deghizată, de pământ rural, efectuată după data de 28 Iunie 1913 şi până la verificarea definitivă a dreptului vânzătorului, expunându-se astfel sancţiunii prevăzută în art. 116 (Aceiaş hotărîre).

17. — Posesiunea mirie este un contract de concesiune a folosintii unui pământ mirie ,intervenit între Stat în calitate de proprietar al pământului şi particularul concesionar, în condiţiile prevăzute de legea otomană despre pământuri.

După art. 68 din această lege otomană, dacă posesorul mirie nu cultivă pământul timp de trei ani consecutivi, contractul de concesiune se desfiinţează de drept,

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.iini.ro

pământul revenind Statului ca proprietar concedent, fără a fi ținut să restituie fostului concesionar plata primită anticipat reprezentând prețul concesiunii. (Aceeaș hotărîre).

18. — Conform principiilor cari călăuzesc această materie, legiuitorul a fost în drept să edicteze, în privința pământurilor rurale, din categoria mirie, nu numai prohibirea vremelnică a înstrăinărilor de astfel de pământuri (art. 115), ci și, ca urmare a acelei contravențiuni, revenirea pământului care a făcut obiectul acelor înstrăinări, în deplină și exclusivă proprietate a Statului, care intră în stăpânirea lor pe cale administrativă, fără somație, punere în întârziere sau judecată (art. 116).

Pe dealtă parte în art. 116 nu se face nici o distincțiune între cazul când declarațiunea de verificare se face de vânzător și cazul când se face de cumpărător, ci în mod general, pentru ambele cazuri, prevăzându-se aceeaș măsură : revenirea pământului necondiționat în stăpânirea Statului și luarea lui în primire chiar pe cale administrativă. (Aceiaș hotărâre).

19. — Indatorirea impusă prin art. 117, posesorilor de terenuri mirie, cu o suprafață de peste 5 hectare de a abandona Statului o treime din câtimea terenului verificat și admis, nu poate constitui o confiscare, căci aci Statul a urmărit unificarea regimului legal al proprietății imobiliare rurale pentru întreaga țară, desființând dijma asupra unei părți însemnate din pământurile rurale și menținând numai proprietatea deplină și absolută, iar treimea reprezintă prețul sau echivalentul răscumpărării și al întregirii dreptului de proprietate asupra celorlalte două treimi de teren stăpânit. (Cas. S. U. 21 Febr. 1929, P. R. 49 III 929).

c) **Verificarea proprietății imobiliare.**

20. — Atribuirea unei treimi din terenurile „mirié" la dispoziținea Statului nu constituie o confiscare a proprietății, din moment ce terenurile mirié au fost deținute ca posesiuni precare iar nu în plină proprietate. Treimea abandonată Statului nu e decât echivalentul convertirii acestei posesiuni precare (dijmă) în plină proprietate a celor două treimi rămase posesorului. (Cas. S. U. d. 7/925, P. R. 156 I 925 în notă).

21. — Sancțiunea cuprinsă în art. 116 din legea pentru organizarea Dobrogei-Noui, după care, în cazul unei înstrăinări oprită de art. 115, pe lângă nulitatea de drept a actului, pământul transmis rămâne de drept în proprietatea Statului, nu trebuie înțeleasă în sensul unei confiscări, deoarece această sancțiune presupune ipoteza că vânzătorul, în urma înstrăinării, nu s'a mai interesat de soarta pământului transmis și nu s'a conformat legei cerând valorificarea dreptului ce avea asupra acelui pământ. (Cas. S. U. d. 7/927 cu nota de V. Bălășescu, P. R. 57 I 928; aceiaș în P. R. 49 III 929).

22. — Procedura organizată de lege, pentru verificarea titlurilor în Dobrogea, ca și instanța chemată a face această lucrare, nu pot fi criticate ca anticonstituționale căci nu contravin nici unei restricțiuni constituționale, art. 103 din Constituție, oprind numai înființarea de instanțe speciale în vederea unei anumite persoane sau afaceri, pe când aci instanțele instituite pentru facerea exproprierii sunt totodată însărcinate și cu verificarea titlurilor de proprietate și asemenea instanțe de judecată nu intră în prohibițiunea menționată. (Cas. S. U. d. 7/925, P. R. 156 I 925 în notă).

23. — Obligațiunea impusă deținătorilor de pământ rural de a-și verifica titlurile privitoare la drepturile ce pretind asupra acestor pământuri, corespunde unei necesități legitime a Statului român de a constata și stabili în interesul politico-economic al țării, starea de fapt și de drept relativă la aceste pământuri din Noua-Dobroge, întocmai cum s'a făcut cu aceleaș terenuri din Vechea Dobroge prin legea din 1882. Dispozițiunile în discuțiune respectă însă drepturile dobândite în mod legal și nu le aduce nici o atingere. (Aceiaș decizie).

24. — Rolul comisiilor de verificare din Dobrogea-Nouă e numai acela de a stabili in abstracto drepturile declarantului și ale Statului, nu de a individualiza terenurile, în cauză și a le atribui în plină proprietate. (Cas. I 4808/925, P. R. 130 III 926).

25. — Potrivit art. 115 l. organiz. a Dobrogii Noi, sunt nule de drept și fără valoare orice înstrăinări de bunuri rurale făcute de la 28 Iunie 1913 și până la verificarea definitivă a dreptului vânzătorului, iar sancțiunea pentru astfel de înstrăinări, conform art. 116 din aceiaș lege, este că bunul vândut rămâne de drept proprietatea Statului. (Comis. p. verific. titlurilor de proprietate Oc. Bazargic, hot. 76/925, P. R. 73 III 925).

26. — Legiuitorul supunând verificării terenurile din raza comunelor urbane cu plan de sistematizare, pe care le-a considerat ca rurale, este logic și rațional a decide că, cu atât mai mult cuvânt a înțeles să supună verificării aceleași imobile din raza comunelor urbane fără plan de sistematizare, considerându-le ca rurale. (Comisia de verificare Oc. Turtucaia, hot. 399 I 926 în notă).

27. — Faptul că prin legea Dobrogei-Noui s'a dispus să se lase în stăpânirea Statului o treime din pământul care n'a fost valorificat în urma unei vânzări, nu constitue o confiscare, ci numai un mod de unificare a regimului proprietății în întreaga țară. (Cas. S. U. d. 6/927, P. R. 81 III 927).

28. — Obligațiunea impusă deținătorilor de pământ rural de a-și verifica titlurile privitoare la drepturile ce pretind asupra acestor pământuri, corespunde unei necesități legitime a Statului român de a constata și stabili în interesul politico-economic al țării, starea de fapt și de drept relativă la aceste pământuri din Dobrogea-Nouă. Dispozițiunile în discuție respectă însă drepturile dobândite în mod legal și nu le aduce nici o atingere. Iar limitarea adusă prin art. 112 dreptului de proprietate absolută și de posesiune mirie la suprafața de pământ cuprinsă în titlurile verificate și admise, este o consecință logică a nedovedirii drepturilor pretinse asupra a ceeace depășește cuprinsul actelor și nu poate fi aci vorba de confiscarea unei proprietăți cu privire la care deținătorul nu a justificat un drept legal dobândit. (Cas. S. U. 21 Febr. 1929, P. R. 49 III 929).

C. **Drept Penal.**

29. — Delictul de bigamie, astfel cum este înțeles în mod strict literal în art. 271 cod. penal, nu este aplicabil musulmanilor din Dobrogea — ci el devine aplicabil numai în cazul când ei ar deveni pentagami.

Art. 39 din legea de organizare a Dobrogei vechi, din 30 Maiu 1886, și art. 77 din legea de organizare a Dobrogei Noui, din 1 Aprilie 1914, cari au un caracter constituțional menținut și prin Constituțiunea din 1924, le-au recunoscut în mod expres mahomedanilor din acest teritoriu dreptul ca afacerile dintre ei privitoare la organizarea părintească, la căsătorie, la divorț și la succesiunile ab intestato, să fie judecate de către Tribunalele mahomedane conf. legilor și uzurilor musulmane.

Ambii legiuitori, din 1886 și 1914, au arătat prin aceasta că au voit să le recunoască acestor locuitori ai țării dreptul special de a-și păstra și întemeia mai departe familia pe baza noțiunilor speciale de ordine publică religioasă musulmană, pe care a arătat că înțelege să o respecte în întregime. (T. Caliacra, s. 536/924, P. R. 54 III 926).

D. **Note.**

30. — V. Agrară (reformă). Constituție. Succesiune.

DOCTRINA PENALĂ.

V. Drept.

DOL.

V. Convenținne.

DOMENIUL PUBLIC.

1. — Domeniul public al Statului nu poate fi concedat la particulari decât în mod precar. Astfel, concesionarul unui pavilion de băuturi așezat în dependințele unei gări, nu poate sta perpetuu și nici invoca beneficiul prelungirei locațiunilor, deși e titularul unui contract de închiriere. (T. Seine-Fr. 27 Nov. 1920 P. R. 52 III 922).

2. — Bunurile din domeniul public nefiind în comerț, nu pot face obiectul unui adevărat drept de proprietate și nu pot fi date în locațiune. (C. Ap. Paris-Fr., 26 Mart 1920, P. R. 32 III 922).

3. — Locatarul unei porțiuni din domeniul public al căilor fierate nu are decât drepturi precare, totdeauna revocabile, cari nu pot da locatarului care nu le-a cunoscut caracterul, decât daune interese. (Aceiaș decizie).

DOMICILIU.

(Art. 87—97 C. Civ.).

CUPRINS :

1. ***Domiciliul real și legal sau forțat (1—4).*** —
2. ***Alegerea domiciliului (5—6)***
3. ***Schimbarea domiciliului (7—9)***
4. ***Note (10).***

1. **Domiciliul real și legal sau forțat.**

1. — Din § 66 al legii introductive la proc. civ. buc. rezultă că o persoană poate să aibă mai multe domicilii în circumscripția diferitelor instanțe judiciare. Un atare caz află loc de exemplu atunci când cineva care-și are locuința stabilită la oraș, mai profesează în timp de vară și comerț la țară (într'o stațiune balneară sau într'un alt loc etc.).

In un atare caz se socotește că o asemenea persoană își are domiciliul în circumscripțiile mai multor instanțe având deci mai multe foruri ordinare, rămânând în atari ipoteze la alegerea reclamantului să introducă acțiunea la care din deosebitele instanțe dorește. (Trib. Câmpulung-Bucovina, 28 Febr. 1921 cu nota de Oreste Ternăveanu, P. R. 119 III 931).

2. — Guvernul poate fixa unui străin un domiciliu forțat. Dacă, posterior, acesta devine român, trebuie să sesizeze în prealabil autoritatea respectivă și apoi la refuzul acesteia de a reveni, să facă recurs. (Cas. III d. 80/926, P. R. 83 III 926).

3. — Domiciliul minorului din momentul

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.iini.ro

deschiderii tutelei, e acel care fixează domiciliul originar a convocării primului consiliu de familie și deci a tutelei. Acest domiciliu este în mod firesc și în totdeauna la domiciliul de drept și de fapt pe care îl avea tatăl în momentul decesului. (C. Ap. Galați II 28 Ian. 1927 cu note de V. Poltzer și S. Cottescu, P. R. 156 II 927).

4. Statutul personal musulman nu dă domiciliului definiția pe care o dă codul francez (art. 102,—87 c. civ. rom.) ci decide că domiciliul se determină prin reședința obișnuită a unei persoane. (C. Ap. Alexandria-Egipt. 13 Ian. 1918, P. R. 160 III 924).

2. Alegerea domiciliului.

5. — Sunt nule, petiția de apel și actele succesive notificate la domiciliul real al apelantului în loc de domiciliul ales, măcar că notificațiunea a fost făcută în mâinile proprii ale inculpatului. (Cas Napoli-Ital. 1891 cu nota de C. N. Toneanu, P. R. 128 III 929).

6. — Declarațiunea de alegere a unui domiciliu nu ridică părții interesate dreptul de a comunica acte judecătorești la domiciliul real al celeilalte părți, o asemenea alegere neavând alt efect juridic decât de a oferi părții stăruitoare alternativa de a face comunicările, fie la domiciliul real, fie la domiciliul ales. (Cas. III d. 164/928, P. R. 122 III 928, P. R. 155 III 928).

3. Schimbarea domiciliului.

7. — Potrivit § 13 al legii maghiare XXII/1886 rezultă că dreptul pentru fiecare cetățean „de a se strămuta și stabili într'o comună' este diferit „de dreptul de a fi primit în legătură de apartinență comunală".

Numai pentru dobândirea dreptului de apartinență legea permite autorității comunale să impună și să perceapă o taxă modestă.

Prin impunerea unei taxe asupra dreptului de a se strămuta și stabili într'o comună, aducându-se restricțiuni ilegale principiului libertății individuale, garantat prin art. 11 din actuala Constituțiune, asemenea impuneri trebuesc considerate ca nule de drept, fiind contrarii § 9 și 10 din legea maghiară și Constituțiunei actuale. (Cons. Adm. Permanent. Aviz 327/923 cu nota de M. Văraru, P. R. 42 II 924).

8.— Potrivit dispozițiunilor art. 91 cod. civ., cetățeanul chemat într'o funcțiune publică temporară sau revocabilă își va păstra domiciliul de mai înainte dacă n'a manifestat o altă intențiune. Această manifestare de voință care se face sau expres, sau tacit lipsește în cazul de față, contestatorul având soția și casa în localitate, unde vine în mod obișnuit și la Primăria cărei comuni n'a făcut nici un fel de declarațiune. Art. 90 cod. civ. adăogând în lipsă de declarațiune expresă, dovada intențiunei va depinde de împrejurări, nu se poate spune că faptul ar fi acceptat funcțiunea la V., ar determina intențiunea sa de a-și schimba domiciliul acolo, când nu se știe dacă a acceptat mutarea sau funcțiunea în acea localitate în mod silit. (I. Oc. Berești, 8 Febr. 1926. P. R. 92 III 926).

9.— Declarațiunea de schimbarea domiciliului ,regulată și neatinsă de fraudă, făcută conform art. 104 cod. civ., face probă nu de schimbarea domiciliului, dar de intențiunea de a-l schimba.

Această declarațiune nu poate avea alt efect decât că a fost făcută la domiciliul care se părăsește, cât și la domiciliul care se înțelege a-l dobândi. In afară de aceasta trebue ca declarațiunea de schimbare de domiciliul să nu fie nici fictivă, nici în scop de fraudă. Ea n'are nicio valoare atunci când este făcută spre a înșela pe terți sau spre a-i lăsa în îndoială asupra realității domiciliului.

Pe de altă parte, proba intențiunei de a schimba domiciliul nu este îndestulătoare: trebuie ca schimbarea să fie manifestată printr'o abitațiune reală în locul domiciliului declarat. (T. Herault Fr. I, 4 Mai 1928 cu nota de D. Cotrutz. P. R. 77 III 929).

4. Note.

10. — V.: Căsătorie, Proprietari (lege), Timbru.

DONAȚIUNE.

(Art. 800 ș. u. C. Civ).

CUPRINS :

1. *Noțiuni generale (1).*
2. *Capacitatea de a dona sau primi prin donațiune (2—5).*
3. *Formele donațiunii (6—13).*
   Lipsa de forme; sancțiune (14).
4. *Donațiuni între soți (15—17).*
5. *Donațiuni prin contractul de căsătorie (18—19).*
6. *Daruri manuale (20—22).*
7. *Revocarea donațiunilor :*
   a) *neîndeplinirea condițiilor (23 — 32).*
   Actiunea în revocare (33—34).
   b) *Ingratitudinea donatarului (35—37).*
8. *Legislația teritoriilor alipite (38—39)*
9. *Note (40).*

1. Noțiuni generale.

1. — O donație nu poate fi considerată remuneratorie, dacă nu se dovedesc serviciile aduse. (C. Ap. Iași I. d. 172/927, P. R. 99 III 928).

2. Capacitatea de a dona sau primi prin donațiune.

2. — Potrivit art. 811 c. civ., guvernul are facultatea a autoriza sau nu, primirea donațiunilor făcute stabilimentelor de utilitate publică, fără ca acest act al puterii executive să poată fi cenzurat de vre-o instanță judecătorească, deoarece este făcut în exercitarea tutelei administrative ce i s'a acordat prin zisele texte din codul civil. (Cas. III d. 317/919, P. R. 84 III 924).

3. — In materie de testamente, captațiunea și sugestiunea pot fi dovedite nu numai prin martori, dar și prin prezumțiuni, mai ales de câteori există fraudă, care are de scop înlăturarea unei incapacități de a primi.

In speță, frauda consistă în a face ca o persoană interpusă să primească liberalitatea pentru medicul curant al testatorului, care este incapabil de a primi în mod direct. (C. Ap. Buc. I, 31 Ian. 923 cu nota lui D. Alexandresco, P. R. 136 III 923).

4. — Captația voinței testatorului prin manopere dolosive și sugestii mincinoase rezultă din fapte apreciate în mod suveran de judecătorii fondului. (Cas. Req. Fr. 5 Ian. 1920, P. R. 50 III 922).

5. — Prezumția legală de captațiune, în virtutea căreia art. 909 din codul civil împiedică și oprește liberalitățile făcute de către un bolnav medicului său, în cursul bolei de care a murit, este o prezumție juris et de jure, care nu admite proba contrară.

In consecință, medicul instituit legatar universal de către bolnavul său, nu poate să înlăture incapacitatea statornicită de lege, stabilind că liberalitatea a avut drept cauză determinantă raporturile de înrudire, de amiciție și de afecțiune ca existând de mult între testator și beneficiarul legatului, iar nu îngrijirile date de medic dispunătorului. (T. Perigueux-Fr. 9 April 1922 cu nota de H. în P. R. 137 III 923, nota).

3. Formele donațiunei.

6. — Actul autentic. — Acceptarea unei donațiuni în cazul când ea nu are loc prin actul de liberalitate, trebuie făcută în formă autentică, iar cuprinsul actului autentic de acceptare trebuie să fie comunicat donatorelui, pentru ca astfel să iasă neîndoios faptul că acesta a luat cunoștință de chiar actul autentic al acceptațiunii.

Prin urmare, în speță, comunicarea faptului acceptațiunii printr'o simplă adresă, nu echivalează cu o comunicare a actului de acceptațiune, pe care legea o cere în mod formal prin art. 819 c. civ. (Cas. I d. 1886/924 cu nota de I. Ferderber, P. R. 217 I 925).

7. — Potrivit legei din 25 Iulie 1871 No. 71, în cazul când obiectul donat a fost predat și luat în posesie de donatar, donațiunea este valabilă chiar în lipsa unui act notarial. (Cas. I d. 2866/927, P. R. 42 III 928).

8. — Acceptare. — Formalitățile prescrise de articolul 931 C. civ. (art 813 c. c. rom. modificat) pentru actele de donațiuni între vii nu sunt cerute pentru validitatea unei subscripții deschise de către o municipalitate în folosul unei opere de binefacere. Hotărârea luată de către un subscriptor de a vărsa o sumă determinată nu poate fi retractată atunci când a fost acceptată de zisa municipalitate. (Cas. Civ. Fr. 5 Febr. 1923, P. R. 26 III 925).

9. — Renunțarea la un drept de proprietate în favoarea altuia, nu este suficientă pentru ca persoana în favoarea căreia a fost făcută să dobândească dreptul de proprietate asupra lucrului, ci mai trebue ca acea persoană să consimtă a se îmbrăca cu acel drept, astfel că, pentru ca o ofertă de donațiune să poată deveni un contract perfect, trebue să fie acceptată de donatar și acceptarea să fie comunicată donatorului. (Cas. I dec. 134/920, cu nota d-lui Mircea Djuvara, P. R. 31 I 922).

10. — Comunicarea oficială din partea unei administrațiuni a Statului, că acceptă o donațiune și răspunsul donatorului, că a primit această comunicare, nu pot înlocui formalitățile din art. 814 c. civ. prescris ad. solemnitatem și care constau, — în cazul când acceptarea unei donațiuni se face ulterior, — în formarea unui act autentic de acceptare, care să fie el însuși comunicat prin portărei, donatorului. (Cas. I 3 Nov. 1924, P. R. 33 III 925).

11. — Față de deosebirea de redactare a art. 932 c. civ. fr., care cere ca acceptarea unei donațiuni să fie făcută în termeni expreși și a art. 814 c. civ. rom., corespunzător textului francez, în cuprinsul căruia nu s'au trecut cuvintele, în termeni expreși, este invederat că legiuitorul român a înțeles să nu mai ceară formalitatea unei acceptări exprese, aceasta putând deci rezulta în dreptul nostru chiar din prezența donatarului la autentificarea actului și din faptul semnăturei sale în cazul când nu s'ar prevede anume în act că el a acceptat donați-

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.iini.ro

unea. (T. Vâlcea I s. 50/926 cu nota de Em. Pușcariu, P. R. 47 II 927).

12. — Donațiuni imobiliare. — Un act calificat ca donație imobiliară, nu poate fi privit ca făcut cu titlu oneros din cauza sarcinilor impuse de către donator și anume: să suporte sarcinile, contribuțiunile, asigurările și servituțile cu care este grevată proprietatea, ca și cheltuelile actului; să rezerve donatorului și soției sale în tot timpul vieții lor folosința imobilului; să întrețină în tot timpul vieții lor pe părinții și mama donatorului. (T. civ. Anvers-Belg., 13 Iunie 1924, P. R. 159 III 924).

13. — Donațiunea surdo-muților. — Dispozițiunile art. 816 c. civ. sunt excepționale și nu se aplică decât la donațiunile surdo-muților. (T. Iași, 29 Nov. 1923 cu nota de Fl. Sion. P. R. 222 II 924).

Lipsa de forme; sancțiuni.

14.— Art. 1168 c. civ., nepermițând ca viciile unei donațiuni să fie reparate prin acte confirmative, este neîndoios că are în vedere condițiunile extrinsece, de formă, necesare pentru validitatea unei donațiuni, nu și condițiunile intrinsece, de fond, ale unei donațiuni, care fiind aceleași ca ale oricărui alt contract sinalagmatic, au a fi guvernate de regulile de interpretare comune acestor contracte.

In adevăr, întrucât art. 977 și urm. c. civ., care enunță regulile de interpretare ale convențiunilor, conțin dispoziții generale ce privesc toate contractele sinalagmatice, fără discuțiune între contractele consesuale și cele solemne și care deci au a fi aplicate și în ce privește stabilirea validității condițiilor de fond ale unei donațiuni, urmează în mod logic că viciile de consimțimânt și capacitate dintr'o donațiune, pot fi confirmate prin acte ulterioare donațiunei și că aceste acte pot servi deasemenea la stabilirea voinței comune a părților contractânte dintr'o donațiune, legal și neviciat exprimată în momentul nașterei contractului de donațiune. (T. Vâlcea I d. 50/926, cu notă de Emil Pușcariu, P. R. 46 II 927).

4. Donațiuni între soți.

15. — Prin art. 939 cod. civ. legiuitorul prevede că bărbatul sau femeea care, având copii din altă căsătorie va trece în al doilea sau subsecvente maritagii, nu va putea dărui soțului din urmă decât o parte egală cu partea legitimă a copilului ce a luat mai puțin și fără ca, nici într'un caz, donațiunea să treacă peste cuartul bunurilor, iar prin art. 940 același cod prevede că soții nu pot să-și dăruiască indirect mai mult decât s'a arătat mai sus; orice donațiune deghizată sau făcută unei persoane interpuse este nulă, potrivit art. 941 același cod, fiind reputate ca persoane interpuse copiii ce soțul donator are din alt maritagiu.

Potrivit acestor texte de lege, ceeace legiuitorul declară nul, este legatul făcut în mod deghizat sau unei persoane interpuse, iar nu și legatul făcut în mod direct, pe care, atunci când este făcut în limitele cotității disponibile, fixată de art. 939 c. civ., îl declară valabil. (T. Ilfov I s. 1393/925, P. R. 88 III 926).

16. — Donațiunile între soți fiind esențialmente revocabile, această revocațiune operează în puterea unei simple manifestațiuni de voință din partea soțului donator, revocarea putându-se concepe chiar după decesul soțului donator și în tot timpul vieței donatorului fără nici o arătare și justificare de motive. (T. Ilfov III s. 546/927 cu nota de St. Marinescu-Bolintin, P. R. 214 II 930).

17. — Divorțul sau separațiunea de corp atrăgând de plin drept revocarea donațiilor făcute soțului vinovat de către celălalt soț, acțiunea de divorț implică în mod necesar o acțiune în revocare; aceasta din urmă cerere, spre deosebire de aceea care tinde la pronunțarea divorțului, nu dispare prin moartea soțului reclamant; situația moștenitorilor trebuie să fie aceeași ca și când soțul donator ar fi cerut revocarea pe cale directă și principală, chiar dacă n'a depus în cererea sa în divorț concluziuni speciale în vederea revocării; în consecință, moștenitorii pot face o cerere de revocare pentru ingratitudine, chiar dacă nu mai sunt în anul delictului. (T. Marseille-Fr. 17 Martie 1927 cu nota de Al. Vălimărescu, P. R. 141 III 927).

5. Donațiuni prin contractul de căsătorie.

18. — Donațiunile făcute soților în vederea căsătoriei, nu sunt supuse la nici o formalitate, decât la forma actului unde au fost introduse și nu se anulează pentru ingratitudine — art. 835 c. civ. (J. Oc. Tg. Cărcinov, C. de Jud. 231/922 cu nota de I. Rosetti Bălănescu, P. R. 207 II 924).

19. — Donațiunile între vii conform art. 831 c. civ. sunt revocabile pentru ingratitudine; dela acest principiu fac excepție donațiunile făcute în vederea căsătoriei (art. 835 c. civ.). Insă când căsătoria s'a dizolvat și n'a rămas nici un copil, excepția prevăzută de art. 835 nu-și mai are aplicațiunea, și deci în acest caz dota se poate revoca pentru ingratitudinea soției, cum este în speță, față de tatăl ei, constituitorul dotei. (T. Dolj III s. 324/925, P. R. 133 III 926).

6. Daruri manuale.

20.— Sustragerea unor efecte în împrejurări echivoce și suspecte nu poate fi invocată ca titlu pentru a păstra beneficiul unui pretins dar manual.

Instanța de fond are cădere a aprecia validitatea acestor daruri manuale. (T. Ilfov III sent. 474/921, cu nota d-lui I. Rosetti Bălănescu, P. R. 154 II 922).

21. — Atât din redacțiunea art. 644 cod. civil, care adaugă printre modurile de dobândire a proprietății și tradițiunea, cât și din cuprinsul art. 971 cod. civil, potrivit căruia transfertul proprietății se operează, — indiferent de tradițiunea materială, — prin efectul consimțimântului părților și în temeiul actului de translațiune, rezultă că tradițiunea poate fi un mijloc distinct de dobândire a proprietății, numai în cazul când ea însăș constitue manifestarea unică a consimțimântului părților, independent de existența actului scris, constatator al acestei manifestări de voință.

O asemenea manifestațiune nu poate fi concepută însă decât în cazul unei tradițiuni materiale cu titlu gratuit, întrucât o tradițiune cu titlu oneros nu este în realitate, decât executarea unei transmisiuni de drepturi, izvorîte dintr'un raport juridic preexistent.

Așa fiind și cum darul manual este un contract prin care acordul voințelor se manifestă prin tradițiunea și aprehensiunea materială și efectivă a unui bun mobil corporal, cu intențiunea comună de a transfera și dobândi proprietatea bunului, cu titlu gratuit, urmează că acest contract este perfect valabil în sistemul legislațiunei noastre. (Cas. II d. 360/927, P. R. 153 III 928).

22. — Contractul de dar manual, fiind exceptat formalismului prescris de legiuitor prin dispozițiunile art. 813 ș. u. c. civ., atât din cauza naturei sale, cât și din cauza modului cum operează transfertul proprietății, în afară și independent de orice act scris, urmează că probațiunea sa în justiție este cârmuită de normele dreptului comun.

Prohibițiunea probei testimoniale sau a celei prin prezumțiuni, este rezultatul indirect al dispozițiunii legale care prescrie în anumite cazuri existența unui act scris, și cum pentru valabila ființare a unui dar manual nu este necesară redactarea unui asemenea act, urmează că probațiunea sa în justiție se poate face atât prin martori, cât și prin prezumțiuni. (Cas. II d. 360/927, P. R. 153 III 928).

7. Revocarea donațiunilor:
a) Neîndeplinirea condițiilor.

23. — Donatorul nu se poate libera de executarea sarcinilor ce și-a luat prin actul de donațiune, fără voia donatorului, decât numai oferind, abandonând sau restituind bunurile dăruite, întrucât donațiunea fiind un contract, ea constitue legea părților și este nevoe tot de concursul voinței părților pentru a fi revocată. (T. Tecuci, 7 Iunie 1922, P. R. 93 III 923).

24. — Atunci când donațiunea e cu sarcină, donatarul este obligat la îndeplinirea prestațiunei ce-i este impusă, iar în caz de neîndeplinirea sarcinelor la care s'a obligat în folosul donatorului, acesta din urmă și chiar succesorii lui universali, au dreptul să ceară rezoluțiunea donațiunei. (T. Iași I, 31 Mart 1923, P. R. 150 III 923).

25. — Donatarul nu se poate sustrage acestor sarcine chiar dacă ar renunța la beneficiul liberalității din donațiune, fiindcă donațiunile oneroase nu sunt altceva decât niște convențiuni sinalagmatice. (T. Iași I, 31 Martie 923, P. R. 150 III 923).

26.— Donațiunile deghizate sub forma unui contract de vânzare, sunt revocabile pentru neîndeplinire de sarcini (J. Oc. Brabora, C. de Jud. 38/923, P. R. 95 III 923).

27. — Acțiunea în revocarea unei donațiuni cu sarcini, intentată de donator pentru neîndeplinirea sarciilor impuse donatarului, nu este subordonată punerei în întârziere a donatarului, nici chiar când donatorul ar pretinde și daune interese; cu atât mai puțin atunci când sarcinile donațiunei constau din munci agricole, cari nu au fost executate la timp și pentru cari donatorul este de drept pus în întârziere. (T. Buzău II 30 Mai 1928, nota de G. P. Docan, P. R. 141 III 928).

28. — Neexecutarea sarcinelor impuse de dăruitor donatarului nu poate să aducă revocarea donațiunei, decât atunci când donatarul a fost, în mod prealabil, pus în întârziere de a le executa. (T. civ. Guingamp-Fr., 28 Oct. 1922 cu nota lui D. A. în P. R. 103 III 923).

29. — Neexecutarea de către donatar sau legatar (în speță de către legatar) a unei sarcini impusă acestui din urmă de dăruitor sau testator, nu justifică acțiunea în revocarea din partea moștenitorilor, decât atunci când această sarcină a fost cauza impulsivă și determinantă a liberalității, ceeace se apreciază în mod suveran de judecătorii fondului. (C. Ap. Lyon-Fr., 11 Oct. 1922 cu nota de D. Alexandrescu, P. R. 100 III 923).

30. — Revocarea pentru neîndeplinire de sarcini nefiind, atât în materie de donațiuni cât și de legate, decât aplicarea principiului condiției rezolutorii tacite, prevăzute de art. 1184 c. civil (1020, 1021 c. civil rom.), judecătorii pot acorda legatarului un termen spre a putea aduce la îndeplinire sarcina impusă prin testa-

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.iini.ro

ment. (C. Ap. Lyon-Fr., 11 Oct. 922 cu nota lui D. Alexandresco, P. R. 100 III 923).

31. — Clauza de inalienabilitate stipulată în interesul donatarului este valabilă, cu condiția de a fi determinată în timp.

In speță, liberalitatea era afectată de clauza că gratificatul nu avea dreptul să înstrăineze decât după 30 de ani, sau cu consimțământul bunicilor săi, părinții fiind suspectați, în fața donatorului, de prodigalitate. Nerespectând elementele clauzei, donatarul înstrăinează unul din bunuri, obiect al donațiunei.

Curtea anulează operațiunea, prin aplicarea clauzei de inalienabilitate. (Cas. Req. Fr. 16 Ian. 1923 cu nota de M. Ghelmegeanu, P. R. 153 III 923).

32. — Când într'un act de donație-partaj făcut de o mamă între copiii săi, s'a stipulat că nu este îngăduit, în timpul vieții donatoarei, ca copiii să înstrăineze sau ipoteceze fără consimțământul ei, bunurile donate, în tot sau în parte, nu se poate socoti drept o alienațiune în sensul celei prohibite de act, testamentul prin care unul din copii a instituit legatară universală pe soția sa. (C. Ap. Amiens-Fr. 16 Ian. 1923, P. R. 46 IV 924).

Acțiunea în revocare.

33. — Acțiunea în anulare aparține donatarului, chiar împotriva propriului său act de înstrăinare. (Cas. Req. Fr. 16 Ian. 1923, cu nota de M. Ghelmegeanu, P. R. 153 III 923).

34. — Când un soț introdusese în contra soției acțiune de divorț, pe motiv de adulter rezultând dintr'o hotărâre, dar instanța de divorț suspendase judecata până la egalizarea procedurii în cererea reconvențională a soției, încetând instanța prin decesul soțului, acesta, întrucât invocase adulterul, trebuie privit ca și cum ar fi înțeles implicit a intenta acțiune în revocarea donațiunii făcută soției pentru ingratitudine, iar moștenitorii soțului sunt îndrituiți a exercita această acțiune mai departe.

Moștenitorii pot să pună temeiu numai în procesul de revocare a donațiunii, pe corespondența surprinsă în mod legal de soțul defunct, pe baza autorității sale maritale, și pe care corespondență se bazase și dânsul în procedura divorțului. (C. Ap. Bordeaux-Fr., 28 Febr. 1921, P. R. 77 III 926).

b) Ingratitudinea donatarului.

35. — Nu orice înjurii, după cum eronat pretind recurenții, constituesc fapte de ingratitudine, ci numai acelea cari prezintă un caracter de gravitate, sunt o cauză de revocare a donațiunilor pentru ingratitudine, după cum în mod expres este arătat în art. 831 cod. civil.

Acest caracter particular de gravitate morală care singur poate motiva revocarea donațiunii pentru ingratitudine, numai judecătorul fondului, care este judecătorul suveran al faptelor, este în măsură și are căderea a-l aprecia. (Cas I d. 3037/926, P. R. 146 III 926).

36.— Liberalitățile făcute unei concubine nu sunt toate și în toate cazurile, lovite de nulitate; unele pot fi recunoscute valabile, dacă este evident că au fost motivate de o datorie de conștiință, în special când au avut drept scop de-a asigura în prezent și în viitor existența aceleia de care donatarul și-a legat viața timp de mai mulți ani și de a repara paguba cauzată moralmente prin relațiunile lor; concubina neavând nici o obligație de fidelitate față de donator, purtarea ei nu poate fi considerată ca o injurie gravă de natură a atrage după sine revocarea donațiunii conform art. 955 c. civ. (C. Ap. Paris-Fr., 8 Iulie 1926 cu nota de Al. Vălimărescu, P. R. 30 III 927).

37. — Tribunalul care constată că un bărbat care s'a căsătorit cu o femeie constituindu-i o donație importantă, a surprins-o în flagrant delict de adulter, uzează de puterea sa de apreciere întemeindu-se pe diferite fapte și împrejurări pe care le enumără spre a pronunța revocarea acelei donațiuni pentru cauză de adulter. (Cas. Civ. Fr. 19 Oct. 1927, P. R. 83 III 928; Cas. Req. Fr. 19 Oct. 1927 cu nota lui D. Cotrutz, P. R. 85 III 928).

8. Legislația teritoriilor alipite.

38.— Potrivit principiilor generale de drept material, când după perfectarea și executarea unei donațiuni, donatorele ajunge într'o stare materială care nu-i asigură existența zilnică, el poate pretinde dela donator, în măsura îmbogățirei sale, să-i procure întreținerea necesară subsistenței sale.

Iar când, din pricina raporturilor încordate dintre părți, procurarea întreținerii în natură nu este moralmete cu putință, donatorul este îndatorat să-i plătească o sumă apreciată de instanța judecătorească. (Cas. I c. Ardeal d. 1570 din 924 P. R. 60 III 925).

39.— Când donațiunea este cuprinsă într'un act scris, forma acceptiunei poate fi valabilă chiar când se constată dintr'o declarație verbală sau rezultă în mod virtual din anume circumstanțe, mai ales când e vorba de o donațiune fără sarcini, care este un act unilateral.

Prin urmare, când se constată că donatara în timpul vieței donatorului a declarat verbal înaintea notarului public că acceptă donațiune, această acceptiune este perfect valabilă chiar dacă această acceptațiune s'a consemnat într'un act autentic posterior morței donatarului. (C. Ap. Tg.-Mureș, 9 Dec. 1927 P. R. 125 III 928).

9. Note.

40.— A vedea: Acțiunea în anulare; Liberalități între vii și testamentare, Porțiunea disponibilă, Prescripție, Testament.

DONAȚIUNE DEGHIZATĂ.

CUPRINS:

1. ***Forma actului (1—4).***
2. ***Formalitățile cerute (5—8)***
3. ***Proba și interpretarea (9—12).***
4. ***Valabilitatea (13—17).***

1. Forma actului.

1.— O donațiune între vii poate fi făcută sub form unui contract cu titlu oneros, în cazul când întrunește condițiunile de existență și de validitate ale actului juridic a cărui aparențe le împrumută. (T. Liège-Belg. 30 Mai 1919, P. R. 40 III 922; acciaș în P. R. 150 III 922).

2.— Pentru ca obligațiunea de a furniza alimente sub pedeapsă de revocare, să existe în sarcina donatarului, trebue ca donatorul să aibă absolută nevoe, ca donatarul să fie în stare a le furniza și, fine, ca donatorul s ănu aibă rude apropiate, ținute a-i da alimente și în stare de a procura (V. supra).

3.— Intre un act de vânzare autentic deghizat și o donațiune, nu este nici o deosebire, ca chestiune de formă, fiind autentice, formele sunt aceleași; diferența este deci numai în ceeace privește redactarea actului; în acest caz, nu numai jurisprudența dar și doctrina, recunosc că donațiunile deghizate sub forma unui act de vânzare autentic sunt valabile. (Jud. Oc. Tg. Cârcinov, C. d. Jud. 231/922 cu nota de I. Rosetti Bălănescu, P. R. 207 II 924).

4.— Donațiunile deghizate sub forma unor contracte cu titlu oneros, chiar când au fost făcute în frauda rezervei, nu sunt inexistente ci valabile, supuse însă tuturor regulilor de fond la cari sunt supuse și donațiunile învestite cu formele legale, prin urmare reducției și raportului, după împrejurări. (C. Ap. Craiova II d. 1/925 cu nota de Const. M. Ionescu, P. R. 75 II 925).

2. Formalitățile cerute.

5.— Jurisprudența este unanimă a recunoaște că donațiunile deghizate sub forma unui act de vânzare sunt valabile, cu condiție ca contractul oneros să fie făcut între persoane capabile de a contracta, fără a frauda terțele persoane, fără a ataca partea disponibilă și cu condiția ca donatorii să accepte donațiunea și deci să nu violeze art. 812 și 940 c. civ. (Jud. Oc. Tg. Cârcinov, C. d. jud. 231/922 cu nota de I. Rosetti Bălănescu P. R. 207 II 924).

6.— Donațiunea deghizată sub forma unui act de vindere-cumpărare este un act sinalagmatic în care nu se mai poate cere și formele de acceptare solemnă a donatarului. (T. Iași I, 31 Mart. 923, P. R. 150 III 923).

7.— O donațiune deghizată sub forma unui act cu titlul oneros este valabilă dacă s'a făcut în conformitate cu regulele cerute pentru acel contract. Aparține Curții de Casație dreptul de a determina dacă au fost întrebuințate formele unui contract oneros și care este caracterul aparent al acestui contract. (Cas. Civ. Fr. 11 Iunie 1925 cu nota de D. Pașalega, P. R. 159 III 927).

8.— O donație deghizată nu poate fi anulată din cauza lipsei autenticității; ea ar putea fi anulată atunci când s'ar invoca motive de fond trase din incapacitatea părților contractante sau din alte motive de revocare .(T. Covurlui I, sent. 228/926, P. R. 87 III 926).

3. Proba și interpretarea.

9.— Dovada sarcinelor din o donațiune deghizată nu se poate face decât în acelaș chip și cu aceleași mijloace ca și pentru dovedirea donațiunei deghizate, căci odată cu proba donațiunei unui act de donațiune, ascuns sub forma unui alt act, se poate face după dreptul comun și fără formele solemne de acceptare ca la actele de donațiune, cu atât mai mult nu se poate cere ca sarcinele acestor donațiuni să fie prevăzute în acte autentice și solemne, care să constate donațiunea, ci vor fi dovedite tot după normele dreptului comun. (T. Iași I, 31 Martie 923, P. R. 150 III 923).

10.— Moștenitorii nerezervatari, neputând invoca decât drepturile autorului lor, sunt ținuți să facă prin acte scrise dovada donațiunilor deghizate pe cari le contestă. Acești erezi nu pot să recurgă la proba testimonială spre a stabili simulație. (C. Ap. Liège Belg., 11 Iunie 1919 cu nota d-lui G. M. Sescioneanu, P. R. 103 III 922).

11.— Dimpotrivă, această probă cu martori este admisibilă din partea moștenitorilor rezervatari, aceștia având un drept propriu și independent de acela al autorilor lor, așa că donațiunile deghizate constitue o adevărată fraudă față de dispozițiunile legii și rezervatarii nu sunt supuși nici unei îngrădiri de probațiune. (ac. dec.).

12.— Judecătorul de fond apreciază su-

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.iini.ro

veran, întemeindu-se pe interogatorii asupra faptelor şi diferitelor prezumţiuni, că un act care stipulează o donaţiune cu rezervă de uzufruct este, în realitate, un act de vânzare trasmiţând deplina proprietate a imobilului care este obiectul lui. (Cas. Belg. I, 14 Mai 1926 cu nota de Jean Vermeulen, P. R. 31 III 927).

4. **Valabilitatea donaţiunilor deghizate.**

13. Donaţiunea deghizată sau ascunsă sub forma unui contract cu titlul oneros, în speţă, recunoaşterea unei datorii fictive, cade sub aplicarea art. 1131 şi 1133 din codul civil. — 966, 968 c. civ. rom. (Cas. Civ. Fr. 20 Oct. 1920 cu nota lui D. Alexandrescu, P. R. 70 III 924).

14.— O donaţiune deghizată nu poate fi validată de justiţie, atunci când judecătorii fondului, cari apreciază în mod suveran cauza impulsivă şi determinantă a unei liberalităţi, constată în fapt că recunoaşterea datoriei sub care se ascunde liberalitatea, nu este sinceră, ci a avut de scop dorinţa pretinsului dăruitor de a continua cu beneficiara acestei recunoaşteri, relaţii ilicite şi adultere. (V. supra).

15.— Legea nelovind de nulitate decât donaţiunea deghizată, nulitatea nu poate fi întinsă asupra actelor cari, deşi sub anumite raporturi au atingere cu donaţiunea, sunt totuş independente de ea, singura acţiune admisibilă în atare caz, fiind o acţiune îndreptată direct împotriva soţului donatar; când însă actele cari însoţesc donaţiunea n'au alt obiect decât acela de a realiza şi ascunde în acelaş timp, în acest caz este incontestabil că actele nu pot supravieţui donaţiunii deghizate şi urmează a fi anulate şi ele ca o consecinţă a nulităţii donaţiunii. (C. Ap. Galaţi I, d. 78/925 cu nota de St. Săftoiu, G. Untaru şi N. Jac Constantinescu. P. R. 228 II 925).

16.— O donaţiune deghizată sub forma unui act de titlu oneros este valabilă dacă s'a făcut conform regulelor cerute pentru acest contract.

Şi aparţine Curţei de Casaţie de a determina dacă formele unui contract oneros au fost îndeplinite şi care este caracterul aparent al acestui contract. (Cas. Civ. Fr. 11 Iunie 1925, P. R. 168 III 928).

17.— Donaţiunile deghizate sub forma unor contracte cu titlu oneros, chiar dacă au fost făcute în frauda rezervei, totuşi sunt valabile. (Jud. Oc. Fălticeni, I Aug. 1931, cu nota de G. Petruc, P. R. 283 II 931).

DOSAR DISTRUS.

1.— Legislaţiunea noastră neprevăzând calea de urmat în cazul distrugerei unui dosar care aparţine instanţelor judecătoreşti, urmează a se decide că reconstituirea lui trebue să se facă de instanţa unde s'a aflat dosarul care s'a distrus, iar nu la instanţa dela care emană acel dosar, deoarece la instanţa unde se află dosarul se poate face mai uşor reconstituirea, întrucât acolo se întâmplă să mai rămână acte care să ajute la reconstituirea lui. (T. Dâmboviţa I, 2 Martie 1928, P. R. 68 III 928).

2.— Cererea de reconstituirea unui dosar distrus îndreptată la instanţa unde se află dosarul distrus, urmează căile de atac pe care le avea şi pricina ce forma obiectul dosarului distrus, întrucât este de principiu că o cerere alăturată la o alta care constituie principalul, nu poate parcurge alte grade de jurisdicţiune decât acelea pe care le parcurge şi cererea principală.

Prin urmare, reconstituirea unui apel făcută înaintea instanţei de apel urmează a fi statuată în ultima instanţă, după cum şi apelul se judecă în ultima instanţă. (V. Supra).

DOTA.

V. Convenţie matrimonială.

DREPT.

CUPRINS:

1. ***Noţiuni generale (1—26).***
2. ***Drept public:***
   a) ***Drept constituţional (27—31).***
   b) ***Drept penal (32—39).***
   c) ***Drept internaţional public (40—41).***
3. ***Drept privat:***
   a) ***Drept civil (42— 56).***
   b) ***Drept comercial (57—68).***
   c) ***Drept internaţional privat 1691.***
4. ***Drept Industrial (70).***
5. ***Istoria Dreptului (71—85).***
6. ***Note (86).***

1. Noţiuni generale.

1.— Le Droit et les Institutions de la Russie Soviétique (Bach) recensie de M. I. B. (P. R. 60 IV 923).

2.— Le Droit c'est la Force (O. Bunge) recensie de G. Alexianu (P. R. 21 IV 923), recensie de I. Bursănescu (P. R. 20 IV 925).

3.— La vie — le Droit — la Liberté (Mathieu Cantacuzène) recensie de Matei Nicolau (P. R. 157 IV 931).

4.— Le Droit, l'Idéalisme et l'Expèrience (M. Georges Davy) recensie de G. Alexianu (P. R. 59 IV 923).

5.— L'Idée moderne de Droit (A. Fouillé) recensie de I. Bursănescu (P. R. 67 IV 923).

6.— Theorie de sujet de droit (M. A. Gorovtseff) recensie de I. Bursănescu (P. R. 51 IV 928).

7.— L'orde social, la Justice et le Droit (M. Hauriou) recensie de I. Bursănescu (P. R. 65 IV 930).

8.—Une legislation communiste (R. Sabry) recensie de Hugo Friedman (P. R. 66 IV 923).

9.— La vision socialiste du Droit (Immanule Lévy) recensie de Marco I. Barasch (P. R. 34 IV 928).

10.— Elements d'introduction génerale a l'étude des sciences juridiques (H. Levy-Ulmann) recensie de M. I. Barasch (P. R. 31 IV 923).

11.— Les constantes de Droit (W. Picard) recensie de I. Bursănescu (P. R. 21 IV 924).

12.— Le Droit, le Science et l'Art (G. Renard) recensie de I. Bursănescu, (P. R. 104 IV 928).

13.— Le Droit, l'Ordre et la Raison (G. Renard) recensie de I. Bursănescu (P. R. 150 IV 929).

14.— Le Droit, la Justie et la Volonté (G. Renard) recensie de I. Bursănescu (P. R. 119 IV 927).

15.— Le Droit, la Logique et le Bon sens (G. Renard) recensie de I. Bursănescu (P. R. 14 IV 928).

16.— Droit et Morale (I. Salzmans) recensie de I. Bursănescu (P. R. 69 IV 930).

17.— Le Droit et la doctrine de la Justice (P. C. Solberg et Grig. Ch. Cros) recensie de I. P. Cârcea (P. R. 88 IV 931).

18.— Le standard jurisdique (Marcel O. Stati) recensie de Al. Velescu, (P. R. 136 IV 929).

19. — Le standard juridique (Marcel dans les principaux pays depuis cinquante ans, publicaţie a Societăţii de legislaţie comparată, recensie de Al. C., (P. R. I IV 923).

20.— Sui principi generali del dirito (Giorgio del Vecchio), recensie de Al. Costin, (P. R. 2 IV 923).

21.— Moderne concezioni del diritto (Giorgio del Vecchio), recensie de Al. C. (P. R. 2 IV 923).

22.— America şi Dreptul Internaţional, de C. Hamangiu şi Richard Hutschnecker, (P. R. 5 IV 931).

23.— Idem — versiune franceză, (P. R. 33 IV 931).

24.— Le romantisme juridique, de George Plastara, (P. R. 155 IV 930).

25.— Reflexii asupra Dreptului Englez, de Rene Popescu-Râmniceanu, (P. R. 113 IV 928).

26.— Intre Drept şi Morală, de Laurenţiu I. Preuţescu, (P. R. 34 IV 930).

Drept Public.
a) Drept Constituţional.

27.— Probleme de Drept Constituţional, de G. Alexianu, (P. R. 65 IV 924).

28.— Curs de Drept Constituţional (G. Alexianu), recensie de Eug. Petit, (P. R. 29 IV 931).

29.— Traité du Droit Constituţionel (Leon Duguit), recensie de M. I. B., (P. R. 60 IV 923).

30.— Cours de Droit Public (G. Jèze), recensie de N. A. Ionescu (P. R. 9 IV 924).

31.— Capitole din Dreptul Constituţional englez (S. Usischkvn), recensie de Carol Drimer, (P. R. 38 IV 929).

b) Drept Penal.

32.— Dispoziţiunile penale în legiuirile lui Mihail Grigore Sturza, de Radu Dimin, (P. R. 108 IV 928).

33.— Dreptul Penal în România, de P. Ionescu-Muscel, (P. R. 147 IV 929).

34.— Evoluţia doctrinei penale, de P. Ionescu-Muscel, (P. R. 161 IV 929).

35.— Doctrina şi dogmatica penală română în România şi ţările civilizate, de P. Ionescu-Muscel (P. R. 9 IV 930).

36.— Sumare observaţiuni critice asupra dreptului penal şi procedurii penale ungureşti, de Alex. Ştefănescu, (P. R. 145 IV 931).

37.— Principii di dritto criminale (Enrico Ferri) recensie de P. Ionescu-Muscel. (P. R. 36 IV 928).

38.— Le Droit Pénal (Garçon) recensie de M. I. B. (P. R. 60 IV 923).

39.— Le Droit pénal international et sa mise en oeuvre en temps de paix et en temps de guerre, (M. Travers) recensie de dr. A. Ionescu. (P. R. 45 IV 923).

c) Drept Internaţional Public.

40.— Le droit international de la democratie (Jackson H. Ralston) recensie de Al. Costin. (P. R. 57 IV 923).

41.— Le droit international du Travail (Albert Vabre) recensie de N. A. Ionescu. (P. R. 10 IV 924).

Drept Privat.
a) Drept Civil

42.— Cours de droit civil français (Aubry et Rau t. XII) recensie de dr. A. Ionescu. (P. R. 9 IV 924).

43.— Droit Civil (Baudry Lacantinerie) Suppl. t. I, recensie de B. (P. R. 28 IV 924).

44.— Trattato di diritto civile italiano (Francesco Ferrara), recensie de Al. C. (P. R. 2 IV 923).

45.— Les Codes de la Russie Sovietique (Code Civil), recensie de M. I. Barasch. (P. R. 71 IV 925.)

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.iini.ro

46.— Le Droit privé (Georges Camil) recensie de I. Bursănescu. (P. R. 25 IV 924).

47.— Les bases fondamentales du Droit Civil en face des theories de M. Duguit (Fr. Gény) recensie de N. A. Ionescu. (P. R. 16 IV 923) şi de Al. Costin (P. R. 42 IV 923).

48.— Precis de droit civil (Baudry-Lacantinerie) recensie de N. A. Ionescu, (P. R. 4 IV 923).

49.— Le Code Civil de la Republique des Soviets (B. Nolde) recensie de Al. C. (P. R. 65 IV 923).

50.— Das Vermögenrecht des Soviets Republik (Dr. A. Norman) recensie de M. I. B. (P. R. 54 IV 923).

51.— Codul Civil şi România (Eug. Petit) recensie red. (P. R. 34 IV 929).

52.— Cursul de Drept Civil pozitiv (L. Josserand) recensie de Eug. Petit. (P. R. 63 IV 930).

53.— Cours élémentaire de droit civil français (H. Capitant et A. Colin) recensie de I. Rosetti Balanescu. (P. R. 168 IV 930).

54.— 60 ani de Cod Civil de Marco I. Barasch. (P. R. 9 IV 926).

55.— Prolegomene asupra conceptului juridic de „drept civil comparat", de Constant Ionescu. (P. R. 140 IV 929).

56.— Dreptul civil al viitorului, de Matei G. Nicolau. (P. R.138 IV 9311).

b) **Drept Comercial.**

57.— Noul cod comercial de Paul I. Demetrescu. (P. R. 21 IV 929).

58.— Autonomia dreptului comercial, de Paul I. Demetrescu. (P. R. 32 IV 929).

59.— Asupra anteproectului codului de comerţ, de I. L. Georgescu. (P. R. 196 IV 931).

60.— Izvoarele dreptului comercial de M. Hacman. (P. R. 57 III 928).

61. — Droit bancaire. — Considerations sur la matière du — recensie de N. A. Ionescu, P. R. 34 IV 923).

62.— Codice di Commercio (Progetto preliminare per il nuovo...) recensie de I. N. Finţescu. (P. R. 17 IV 923).

63.— Principes de nouveau projet de code de commerce (Joseph Cohen) recensie de C. H. (P. R. 32 IV 931).

64.— Drept comercial comparat (Max. Hacman) recensie de I. L. Georgescu (103 IV 931).

65.— Droit commercial (Leon Lacour şi Bouteron) Précis t. III şi IV, recensie de B. (P. R. 28 IV 924).

66.— Droit maritime (G. Ripert) recensie de N. A. Ionescu. (P. R. 32 IV 923).

67.— Trattato di diritto comerciale, (C. Vivante), recensie de I. N. F. (P. R. 1 IV 923).

68.— Droit maritime — Précis (A. Wahl) recensie de B. (P. R. 28 IV 924).

c) **Drept Internaţional Privat.**

69.— Introducere în studiul dreptului internaţional privat, de N. P. Smochină. (P. R. 73 IV 929).

Drept Industrial.

70.— Le Droit ouvrier (Scelles) recensie de M. I. B. (P. R. 60 IV 923), idem de N. A. Ionescu. (P. R. 9 IV 924).

Istoria Dreptului.

71.— Histoire de l'école de droit de Beyrouth (Paul Collinet) recensie de C. Stoicescu. (P. R. 85 IV 925).

72.— Précis de droit romain (P. Collinet et A. Giffard) recensie de Matei G. Nicolau. (P. R. 104 IV 930).

73.— Manuel des institutions juridique des romains. (Ed. Cuq) recensie de Matei G. Nicolau. (P. R. 124 IV 930 şi 163 IV 930).

74.— Rome et l'organisation de Droit (J. Declareuil) recensie de G. Alexianu. (P. R. 5 IV 925).

75.— Manuel elementaire de droit romain (P. F. Girard) recensie de Matei G. Nicolau. (P. R. 124 IV 930 şi 163 IV 930).

76.— Cours élémentaire de droit romain (Paul Huvelin), recensie de Matei G. Nicolau. (P. R. 164 IV 930).

77.— Anciens documents de droit roumain (N. Iorga) recensie de P. R. (P. R. 87 IV 931).

78.— Les dispositions d'origine romano-bysantine dans le code civil roumain (M. G. Nicolau) recensie de Val. Al. Georgescu (P. R. 64 IV 931).

79.— Précis élémetaire de droit romain (E. Perrot) recensie de Matei G. Nicolau (P. R. 165 IV 930).
merciale romeno (Andrei Rădulescu) re-

80.— Le fonti del diritto civile e commerciale romeno (Andrei Rădulescu) recensie de Paul H. Suciu (P. R. 72 IV 930).

81. — Les principes historiques du droit (Sir Paul Vinogradoff) recensie de D. I. Suchianu (P. R. 34 IV 924).

82 — O sută de ani dela moartea pravilistului Andronachi Donici, de Const. Georgescu-Vrancea (P. R. 135 IV 930).

83.— Din trecutul nostru judecătoresc: o hotărâre a Divanului Moldovei din 1794, de Artur Gorovei (P. R. 89 IV 931).

84.— Obligaţiile în dreptul roman şi în dreptul modern. O nouă concepţie asupra contractelor formaliste la Romani, de I. N. Lungulescu (P. R. 169 IV 931).

85.— Istoria comparată a dreptului românesc vechiu, de Ioan Nădejde (P. R. 81 IV 928).

Note.

86.— V. Acţiune, Jurisprudenţa, Legi, Reviste de drept.

DREPT DE CRITICA.

1.— Le droit de critique en matière littèraire, dramatique et artistique (Max Buteau) recensie de I. Bursănescu (P. R. 7 IV 930).

2.— V. Proprietate literară şi artistică.

DREPT MARITIM.

(Art. 490—694 C. Com.)

CUPRINS:

1. ***Vasele***
   a) ***Răspunderea proprietarului (1-9)***
   b) ***Urmărirea vaselor (10—12).***
2. ***Personalul vaselor (13—17)***
3. ***Contractul de închiriere — afretare —(18).***
   a) ***Poliţa de încărcare — conosament (19—21).***
   b) ***Navlu (22—24).***
4. ***Asigurări maritime (25—27). Abandon (28) .***
5. ***Avarii şi contribuţii (29—31).***
6. ***Creanţele privilegiate (32—35).***
7. ***Studii şi note (36—37).***

1. Vasele.

a) **Răspunderea proprietarului.**

1.— Dacă judecătorii fondului constată că deprecierea mărfurilor care n'au putut fi debarcate din cauză de forţă majoră, este datorită neglijenţei căpitanului vasului şi armatorului care le-au păsătrat în fundul vaporului un timp exagerat, deşi le ştiau supuse deteriorării, fără să fi luat nici o precauţiune pentru conservarea lor, existenţa unei greşeli şi a unui prejudiciu decurgând din ea justifică legalmente condamnarea căpitanului şi armatorului la plata de daune interese. (Cas. Req. Fr. 20 Dec. 1921, P. R. 37 IV 923).

2.— Clauza din conosament, prin care armatorul se exonerează de răspundrea sa civilă pentru culpa căpitanului şi a oamenilor din echipaj, este valabilă şi trebuie să-şi producă tot efectul. (C. Ap. Aix- Fr. 25 Mai 1921 cu nota, P. R. 78 III 925).

3.— O clauză de acest fel făcută în termeni generali, se referă şi la furturile comise pe bordul vasului, fie de echipaj, fie de pasageri. (C. Ap. Aix-Fr. 25 Mai 1921, v. supra).

4.— Nu intră în aceste consecinţe culpa gravă sau dolul; culpa rezultând din alegerea defectuasă a echipajului, nu poate fi considerată ca culpă gravă (C. Ap. Aix-Fr. 25 Mai 1921, v. supra).

5.— Nici o lege nu opreşte pe armator de a se libera, dacă nu de răspunderea pentru propria sa faptă, cel puţin de aceea pentru fapta altuia care-i este impusă de art. 16 din legea asupra navigaţiei maritime, sau de a limita la o sumă determinată întinderea acestei răspunderi (Pasic. 1885, I, 275; 1895; I 93: Cas. fr. D. P. 1896, I. 307 şi 1898, I, 667; Revue générale du droit 1924, pag. 141 şi 142; Cas. Belg. I 3 Nov. 1924, P. R. 32 III 925).

6.— Neinvocându-se nici o circumstanţă particulară din care ar reeşi că acordurile intervenite între părţi ar fi contrare ordinei publice sau bunelor moravuri, trebuie casată ca violând articolul 6 din codul civil belg. (art. 5, c. civ. rom.) şi articolul 46 din legea din 10 Februarie 1908, hotărârea care nu recunoaşte validitatea clauzelor unui conosament potrivit cărora armatorul n'ar fi răspunzător de consecintele păgubitoare produse dupe urma greşelilor, neglijenţelor sau faptelor oarecare ale căpitanului, sau echipajului în caz de pierdere sau de stricare a mărfurilor transportate şi că în nici un caz nu va răspunde cu o sumă mai mare decât 500 lei de colet. (Cas. Belg. I 3 Nov. 924 P. R. 32 III 925).

7.— Proprietarul unui vas afretat nu răspunde de cheltuelile făcute de terţii pentru voiajul şi întreţinerea vasului când acestea a fost convenit a fi suportate de navlositor. (C. Ap. Galaţi II d. 79/926 cu nota de V. Poltzer, P. R. 223 II 928).

8.— Chiar şi în cazul când proprietarul a afretat vasul şi când exploatarea se face de un afretor, chiar şi atunci proprietarul răspunde faţă de încărcători, furnizori şi terţele persoane ce au fost lezate printr'o faptă a căpitanului, însă aceasta numai în mod principal, proprietarul vasului nerăspunzând niciodată de faptele afretorului, fie contracte, fie quasi-delicte. Acesta neputând fi privit ca un prepus sau un mandatar al proprietarului vasului navlosit, atunci când terţele persoane au cunoscut sau au putut cunoaşte că vasul este afretat, ele nu mai pot avea decât o singură acţiune — contra afretorului — iar nicidecum o acţiune contra proprietarului vasului navlosit. (Cas. III d. 1039/927. P. R. 43 III 928).

9.— In scop de a garanta şi facilita operaţiunile de comert maritim, legiuitorul, prin art. 501 cod. com. creiază o responsabilitate generală şi irefragabilă în sarcina proprietarului unui vas de comert, pentru orice obligatiune contractată de căpitan în interesul navigatiunei vasului. Prin urmare, prin însus faptul semnării de către căpitan a obligaţiunei contractate, în această simplă calitate de

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.iini.ro

căpitan de vas, responsabilitatea proprietarului este angajată ,indiferent de orice alte împrejurări necunoscute terţiilor contractanţi. (Cas. III d. 1364/930, P. R. 156 III 930).

b) Urmărirea vaselor

10.— Vasele aparţinând guvernelor străine, chiar administrate de o companie particulară, nu pot fi urmărite. (T. Bordeaux, Fr. 27 Apr. 1920 P. R. 36 III 922).

11.— Comandamentul prealabil, în conformitate cu disp. art. 915 c. com., poate fi notificat căpitanului vasului numai atunci când urmărirea se face în virtutea unui drept de privilegiu asupra vasului. Când e vorba de o acţiune generală sau de o creanţă chirografară, comandamentul trebue notificat neapărat proprietarului vasului. Notificarea comandamentului făcută cu neobservanea formalităţilor prescrise mai sus, este izbită de nulitate. (T. Covurlui I, jurnal 9940/925, P. R. 38 III 926).

12.— Notificarea procesului verbal de urmărire şi citaţia ce trebuie făcută debitorului, conform disp. art. 917 c. com., este prescrisă în scopul de a-i atrage atenţia asupra vânzării vasului, spre a putea împiedéca această vânzare prin achitarea datoriei.

Neobservarea acestei formalităţi face ca urmărirea să fie izbită de nulitate, debitorul însuş fiind în drept a o cere întrucât neprimind această comunicare, poate presupune că creditorul a renunţat la urmărirea începută prin comandament. (T. Covurlui I jurnal 9940/925, P. R. 38 III 926).

2. Personalul vaselor

13.— Deosebit de acţiunea penală cu care poate fi urmărit un ofiţer de vas, legea din 1908 p. înfiin. Dir. gen. a porturilor îl supune la acţiunea disciplinară înaintea Min. Lucr. Publice care printr'un raport motivat îi poate cere revocarea, independent de soarta acţiunii publice care a luat sau nu a putut lua naştere. (Cas. III dec. 68/920 P. R. 10 III 922).

14.— Legea spaniolă nu interzice ca fiind contrară legei, moralei sau ordinei publice, clauza de exonerare a responsabilităţii căpitanului vasului pentru daunele aduse prin culpa sa vasului sau încărcăturei. (C. Ap. Bruxelles, Belg., 28 Iunie 1921 cu nota în P. R. 104 III 922).

15.— Clauza conosamentului care exonerează pe căpitan de răspundere, mai ales în caz de furt de mărfuri făcut pe vas sau pe uscat, nu are un efect absolut şi nu liberează pe căpitan decât de prezumţia legală a culpei sale, punând proba în sarcina destinatarului şi a încărcătorului. (C. Ap. Aix-Fr. 25 Mai 1921, cu nota P. R. 78 III 925).

16.— Potrivit art. 520 c. com., căpitanul nu poate porni judecată în numele şi interesul proprietarului vasului, în ce priveşte vasul şi navigaţiunea cu care este însărcinat, decât în cursul călătoriei şi dacă e urgenţă.

Cu toate că potrivit art. 520 c. com. proprietarul poate să-şi însuşească acţiunea introdusă de căpitan, însă mai înainte de îndeplinirea prescripţiei din art. 954 c. com. pentru acţiunile cari derivă din contractul de închiriere sau înrolarea vasului. (C. Ap. Galaţi I, 6 Iunie 1923 cu nota de C. N. Toneanu P. R. 131 III 925).

17.— Dacă în mod general căpitanul este prepusul proprietarului vasului, această situaţiune însă poate fi schimbată când vasul este închiriat. In acest din urmă caz, năvlositorul este singurul responsabil către furnizorii, pentrucă în principiu cheltuelile expediţiunei îl privesc pe dânsul; furnizorii nu au acţiune decât contra năvlositorilor, în cazul când au ştiut că furnitura a fost făcută pentru comptul lor. (T. Constanţa II s. 30/928 cu nota de Stelian Ionescu, P. R. 168 II 928).

3. Contractul de închiriere — afretare

18.— Din dispoz. art. 547 ş. u. c. com. it. (557 ş. u. c. com. r.) rezultă că contractul de nolegiu (tradus prin: închiriere) consistă din trei ordine de raporturi juridice: 1) un contract de locaţiune de operă, întrucât o parte se obligă să transporte lucruri de la un loc la altul prin îngrijirea sa sau a căpitanului; 2) un contract de locaţiune de lucruri, întrucât cel ce face transportul concedează uzul vasului în acest scop şi 3) un contract de depozit, întrucât cel ce transportă se obligă să primească, să păstreze şi să consemne aşa cum a primit obiectele, destinatarului. (C. Ap. Genova, Ital. 15 Apr. 1921 cu nota, P. R. 70 III 922).

a) **Poliţa de încărcare (conosament).**

19.— Conosamentul fiind titlul reprezentativ al mărfurilor îmbarcate, posesiunea lui atrage în chip necesar şi posesiunea mărfurilor, care nu pot fi livrate decât posesorului acestui document. (C. Ap. Galaţi II, 15 Nov. 1925 cu nota de D. Gălăşescu-Pik, P. R. 80 II 927).

20.— Conosamentul fiind titlul reprezentativ al mărfurilor îmbarcate, posesiunea conosamentului atrage în mod necesar şi posesiunea mărfurilor, cari nu pot fi delivrate decât posesorului acestui document. (C. Ap. Galaţi II, 15 Nov. 1926, P. R. 132 III 926).

21.— Conosamentul fiind după legea noastră — art. 567 c. comercial — la ordin sau purtător, se bucură de o prezumţiune de veracitate în ce priveşte data lor, faţă de chiar terţele persoane şi aceasta în baza art. 57 aliniat ultim cod. comercial.

Un conosament ce cuprinde o persoană denominată şi când acea persoană e destinatarul mărfei, se aseamănă conosamentului dat în ordinul destinatarului, în ce priveşte drepturile ce pot deriva pentru destinatar din conosament — deci — aceiaşi prezumţie de veracitate faţă de data confecţionării lui. Proba contrarie e admisibilă spre a se dovedi antidatarea şi frauda ce a determinat antidatarea. (C. Ap. Galaţi II 15 Nov. 1926 P. R. 132 III 926).

b) Navlu

22.— Încărcătorul poate fi dispensat de a plăti navlul dacă **rezilierea** contractului de navlu se datoreşte unei cauze de forţă majoră, care pune piedică ca vasul închiriat să-şi primească destinaţiunea sa.

In acest caz forţa majoră este o cauză de reziliere a contractului de închiriere, numai când destinaţiunea a fost convenită de părţi ca o condiţie a închirierii, fără de care **închirierea** nu ar fi avut loc, iar nu şi atunci când suprimarea destinaţiunii este faptul chiriaşului singur. (T. Brăila I sent. com. 43/919 cu nota d-lui C. N. Toneanu, P. R. 145 II 922).

23.— Elementele unui contract de navlu sunt: un act scris constatator al convenţiunii, individualizarea vasului, arătarea capacităţii lui, precum şi numele închirietorului şi al chiriaşului, locul de încărcare, navlul şi îndemnizarea în caz de întârziere. Lipsa numelui căpitanului de vas nu este o condiţiune esenţială pentru existenţa contractului de navlu, ca nefăcând să înceteze efectele lui. (Cas. I. d. 2387/924 cu note de D. Gălăşescu-Pik, Em. Socor şi N. Petrescu, P. R. 132 I 925).

24.—Acţiunea pentru plata navlului o exercită locatarul vasului, căpitanul făcând-o ca prepus al acestuia, iar nu în nume personal, ceeace ar fi în contra principiilor din materia mandatului. (T. Ilfov I. com. 16 Ian. 1931 cu notă de A. Safir, P. R. 10 III 931).

4. Asigurări maritime

25.— Nu există regulă sau formulă spre a deosebi riscul de război de riscul mării: şi astfel aparţine tribunalelor să hotărască, apreciind circumstanţele speciale fiecărui sinistru.

Trebue considerat drept risc de mare, ciocnirea întâmplată între vase făcând parte din convoiu care navighează paralel, ca urmare a manevrei efectuată de vasul ciocnit după ordinul vasului de escortă (C. Ap. I. Paris, Fr. 28 Iul. 1920, P. R. 12 III 922).

26.— De câteori o poliţă de asigurare este semnată sub regimul legei engleze, asigurătorul este responsabil de avariile sau stricăciunile aduse mărfurilor transportate dintr'un loc într'altul, care au fost transbordate pe un alt vas, în urma scufundărei vasului pe care aceste mărfuri fuseseră încărcate la început. (Cas. Germană, 25 Septemb. 1920 cu nota lui D. Alexandrescu P. R. 109 III 923).

27.—Clauza „franco avarie reciprocă" conţinută într'o poliţă de încărcare, putând influenţa măsura daunelor, constituie o agravare a riscului, ceeace conform art. 432 c. com. (457 rom.) atrage liberarea asiguratului". (Cas. Ital. 14 Iulie 1928 cu nota de E. Cr. în P. R. 79 III 929).

Abandon

28.—Dacă proprietarul vasului ar fi putut face abandonul vasului său în favoarea unui creditor conform art. 501 cod. com., dispoziţiunea acestui text nu se poate întinde şi asupra preţului rezultat din vânzare, întrucât debitorul nu mai poate dispune benevol de valoarea lui rezultată dintr'o execuţie silită. (C. Ap. Constanţa d. 663/925, P. R. 86 III 927).

5. — Avarii şi contribuţii.

29.— Navigaţiunea fie pe mare, fie pe râuri, fluvii, etc., este guvernată de codul de comerţ, iar nu de dreptul civil, deci în stabilirea culpei înîtr'un simplu abordaj fluvial nu se aplică principiile codului civil ci dispoziţiunile codului de comerţ atunci când acestea derogă dela principiile dreptului civil. (T. Constanţa, 23 Febr. 1915 cu rezumate de concl. scrise de Z. Filotti, Lyon Caen şi F. Guisan, P. R. 19 II 929).

30.— Abordagiu (ciocnirea) este prin esenţă un risc al mării şi nu se poate privi ca risc de război decât în cazul când este urmarea directă şi necesară a condiţiunilor speciale de navigaţie impuse prin starea de războiu. (C. Ap. Paris I, Fr. 19 Ian. 1921, P. R. 35 III 922).

31.— Convenţia din Bruxelles adoptată de România, modifică art.674 din c. com. ,In caz de culpă comună, răspunderea fiecărui vas este proporţională cu gravitatea greşelei ,iar dacă nu se poate stabili proporţiunea sau greşelile sunt echivalente, daunele se împart pe jumătate. Totuşi această convenţie nu se aplică vaselor de război şi vaselor de Stat.

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.iini.ro

Vasele serviciului maritim român sunt vase de Stat. (C. Ap. Constanţa, d. 76/929 cu nota de Z. Filotti, P. R. 100 II 930).

6. — Creanţele privilegiate

32.— Art. 687 c. com., enumără în mod limitativ care sunt creanţele privilegiate asupra vasului şi cari au a fi admise la plata asupra preţului, între care nu este trecută şi creanţa de daune rezultată dintr'un abordaj. (C. Ap. Constanţa d. 663/925, P. R. 86 III 927).

33.— După dispoziţiunile art. 687 cod. com., sunt privilegiate asupra vasului şi admise la plata asupra preţului rezultat din vânzarea lui, în primul rând cheltuelile de judecată făcute în interesul comun al creditorilor, pentru acte de conservaţiune şi urmărire a vasului, prin urmare numai acele cheltueli cari au folosit tuturor creditorilor, cum sunt cele făcute cu sequestrarea vasului, cu urmărirea şi vânzarea lui. In asemenea cheltueli se cuprinde şi onorarul de avocat, nu însă şi cheltuelile făcute de o parte pentru a duce la bun sfârşit acţiunea sa. (C. Ap. Constanţa ,d. com. 663/925 P. R. 86 III 927).

34.— Art. 687 c. com., enumără în mod limitativ care sunt creanţele privilegiate asupra vasului şi cari au a fi admise la plata asupra preţului, între cari nu este trecută şi creanţa de daune rezultată dintr'un abordaj. (C. Ap. Constanţa, d. com 663/925, P. R. 86 III 927).

35.— Plata primelor de asigurarea vasului vândut, contra incendiului, nu constitue o creanţă privilegiată, întrucât asemenea privilegii nu au decât primele de asigurare făcute atunci când vasul e în călătorie, iar nu şi în cazul când el este staţionar într'un port oarecare. (C. Ap. Constanţa, d. com. 663/925, P. R. 86 III 927).

7. — Studii şi note.

36.— Contractul de construcţiune navală în raport cu codul civil, de C. N. Toneanu (P. R. 50 IV 925).

37.— V. Drept. Responsabilitate civilă.

DREPTURI CETAŢENEŞTI.

V. Naţionalitate.

DREPT DE CRITICA.

V. Proprietate literară şi artistică.

DREPT SUCCESORAL.

V. Tratat de la Trianon.

DROGUERIE.

(Regul. din 23 Aprilie 1921).

1.— In principiu, acordarea autorizaţiunii pentru exercitarea unui comerţ, supus unor condiţiuni speciale, cum este acela al drogheriilor, este revocabilă ca orice act administrativ de autoritate, şi nu poate conferi un drept beneficiarului ei, cât timp nu a fost pusă efectiv în lucrare prin începerea exercitării comerţului, sau dacă se constată că ea nu a fost dată în condiţiunile prescrise de legi şi regulamente.

In speţă, autorizaţiunea pentru ţinerea şi vânzarea de droguri acordată recurentului, trebuia, pentru a putea fi pusă efectiv în lucrare, şi a-i da posibilitatea să înceapă exercitarea comerţului, să fie urmată de o autorizaţiune specială de deschidere a drogheriei într'un local determinat (art. 14, alin. II din regulamentul drogheriilor).

Intrucât însă această autorizaţiune specială de deschidere nu i-a fost acordată recurentului. Direcţiunea sanitară a putut să revină asupra primei autorizaţiuni de exercitare a comerţului, şi s'o retragă, fără să se poată spune că prin aceasta a răpit recurentului vre-un drept R. 136 III 923).

DRUM PUBLIC.

V. Servitute, Trecere (drept de).

DRUMURI.

(l. 11 Febr. 1906).

1. Din termenii generici ai legei drumurilor, rezultă că funcţionarii arătaţi în art. 51, de a exercita poliţia drumurilor, sunt competinţi să instrumenteze în orice parte a judeţului şi, prin urmare, în speţă, cantonierul avea competinţa să constate infracţiunea, deşi îşi exercită serviciul în altă zonă, de cât aceia unde s'a comis infracţiunea. (Cas. II d. 1426/921, P. R. 93 III 922).

2. — Când legiuitorul ordinar anunţă numai înfiinţarea unui impozit, lăsând puterei executive facultatea de a-i determina cuantumul, cum face prin art. 58 lit. j, din legea drumurilor, prin aceasta el contravine dispoziţiilor art. 109 din Constituţie, care prevede formal, că impozitul trebuie stabilit sau determinat prin lege, înţelegându-se, prin aceasta, stabilirea sau fixarea a însuş cuantumului, numai astfel putând fi înlăturată temerea constituantului, care i-a inspirat această dispoziţie, ca nu cumva fixarea acestei cuantum să ia forma arbitrariului în mâinile puterei executive. (Cas. S. U. d. 22/931, P. R. 113 III 931).

DUEL.

(Art. 258-261 C. Pen.).

1. — Dispoziţiile art. 82 l. j. oc. după care părţile pot, prin împăcarea, să stingă acţiunea publică, nu poate fi aplicabilă delictului de duel, care diferă de delictul ordinar de rănire, prevăzut de art. 238 c. pen. şi prin cauza care-l provoacă şi prin condiţiunile în care se pertractează, ceeace a făcut pe legiuitor să-l trateze într'o secţiune aparte, considerându-l, spre deosebire de legiuitorul francez, ca delict special. (Cas. II d. 152/921 921 cu nota de G. Stoicescu, P. R. 273 III 922).

2.— Art. 259 c. pen. nu face nici o deosebire între cazul când din duel rezultă moartea adversarului şi între cazul când rezultă numai rănirea, aceiaşi penalitate fiind în ambele cazuri. Prin urmare, nu este nici interes a se cerceta pe calea înscrierei în faliş, în contra unui act medico-legal de expertiză, sau prin altă dovadă, că moartea survenită ulterior n'ar fi fost pricinuită de rănile produse în duel. (Aceiaş decizie). .

DUNAREA (fluviul).

V. Comisie dunăreană, Navigaţie, Prize maritime.

E

ECONOMIE POLITICA.

1.— Du Tsarisme au communisme (Gr. Alexinsky) recensie de M. Hacman (P. R. 70 IV 925).

2.— La renaissance économique de l'Allemaque (Maurice Dayet) recensie de N. A. Ionescu (P. R. 9 IV 924).

3.— Histoire des doctrines économiques (P. Gonnard) recensie de N. A. Ionescu (P. R. 6 IV 923).

4.— Ideologia sindicalismului (Elena P. Gruia), recensie de Marco I. Barasch (P. R. 71 IV 930).

5.— V. Reviste de Drept.

EDITURA (contract de...).

1.— In contractul de ediţiune având de obiect o operă viitoare, se subînţelege condiţia „şi potuero".

Imposibilitatea autorului de a executa contractul de ediţiune pentru opera neterminată, fiind vorba de o producţie ştiinţifică originală, nu trebue examinată cu criteriile obiective din codul civil ci cu criterii mai largi inspirate din condiţiile psihologice ale spiritului celui obligat, căci aceste condiţiuni vor da naştere operei originale şi geniale. (T. Milano-Ital. 18 Iulie 1928 cu nota de E. Cristoforeanu, P. R. 31 III 929).

2.— Insuccesul comercial al părţii publicată dintr'o operă în curs de publicaţie, reacţionând asupra spiritului şi voinţei autorului poate determina în el imposibilitatea subiectivă de a mai continua lucrarea celorlalte părţi şi deci să-l îndreptăţească să ceară rezoluţia contractului. (Aceiaş decizie)

3.— In contractul de ediţiune pentru o operă viitoare originală neavând nici un termen, judecătorul poate fixa autorului un termen peremtoriu pentru terminarea operei; însă deşi s'a fixat un termen judecătoreşte sau convenţional, rămâne nealterat pentru judecător dreptul de a face cercetări asupra posibilităţii autorului de a crea şi produce în acel termen, spre a vedea dacă e sau nu loc la repararea daunelor. (Aceiaş decizie).

4.— Situaţiunea nesigură creată de clauza expresă sau tacită „cum voluero" este eliminată de judecător prin aplicarea art. 1174 c. civ. at. (1023 rom.), şi situaţiunea nesigură derivată din clauza expresă sau tacită „si potuero", se elimină prin aplicarea art. 1225, 1226 c. civ. it. (1082, 1083 rom.) şi a art. 43 din decretul-lege din 7 Noembrie 1925 asupra drepturilor de autor. (aceiaş deciziune).

EDUCAŢIE FIZICA.

(l. din 17 Iunie 1923, M. Of. 59 din 923).

1.— Conform art. 29 din legea pentru educaţia fizică, personalul didactic sau

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.iini.ro

auxiliar, este considerat ca funcţionari de Stat, urmând a li se aplica dispoziţiunile legei pentru Statutul funcţionarilor publici. (C. Ap. Buc. IV d. 321 din 929 P. R. 2 III 930).

2.— Conform art. 10 l. p. educaţia fizică, comitetul are dreptul a înfiinţa servicii în măsura extinderii ce o va lua instituţia, însă nu şi dreptul de a le desfiinţa.

Prin urmare, când se constată că un advocat a fost numit şi avansat în cadrul legii, a dobândit un cadru strict legal şi se bucură de stabilitate; îndepărtarea sa din serviciu nu se poate face decât cu formele arătate în legea de organizare a corpului. (C. Ap. Buc. IV d. 321 din 929, P. R. 2 III 930).

EFORIA SPITALELOR CIVILE.

1.— Eforia Spitalelor Civile, fiind o instituţie pusă sub controlul Statului, nu putea să procedă la înfiinţarea unei societăţi comerciale, decât în virtutea unei legi speciale. In speţă însă, lega specială din 17/30 Mai 1911 a dat autorizaţie numai ca să se formeze Societatea, conform codului com., urmând ca condiţiunile de participare să fie fixate de Consiliul de Miniştri, iar nu o exploatare de jocuri de noroc. (T. Ilfov II com., 6 Noembrie 1922 cu note de Tr. Ionescu şi G. Vrăbiescu, P. R. 167 II 923).

2.— V. Profesor universitar.

EGIPT.

1.— Orice persoană domiciliată pe pământul egyptean se consideră, a priori, ca supusă locală.

Supuşi otomani cari nu pot să stabilească naţionalitatea lor otomană, trebue să fie consideraţi ca supuşi locali.

Supuşii otomani, domiciliaţi în Egypt, nu pot fi consideraţi ca străini. Ei au rămas în urma proclamaţiei din 1914, supuşi locali ca şi înainte. (T. Cairo 24 Martie 1917, P. R. 160 II 924).

2.— In Egipt supuşii otomani au fost întotdeauna asimilaţi supuşilor indigeni, şi statutul lor personal n'a fost modificat prin proclamaţia care a pus Egiptul sub protecţia britanică. Prin urmare, procesele dintre supuşii otomani sunt de competenţa tribunalelor indigene. (C. Ap. mixtă Alexandria-Egipt, 9 Mai 1917, P. R. 160 III 924).

ELECTORALA (lege).

(L. din 27 Martie 1926, publicată în M. Of. 71 din 926).

1.— Printre incapabilii de a fi alegători şi aleşi, prevăzuţi de art. 11 Decretul Lege electoral în vigoare, sunt şi acei condamnaţi pentru crime.

Aşadar, zadarnic susţine contestatorul că pedeapsa i-ar fi prescrisă, fiind de atunci trecuţi mai bine de 10 ani, întrucât dacă acţiunea publică e susceptibilă de prescripţie şi chiar pedeapsa, consecinţele ei sunt perpetue. Decăderile sau incapacităţile de drepturi, spre deosebire de pedepsele privative de libertate, produc efectele lor ipso jure, fără nici un act exterior de executiune. (Jud. Oc. Bereşti 9 Febr. 926, P. R. 92 III 926).

2.— In materie de înscriere în listele electorale, hotărîrea judecătorească, nu are şi nu poate avea autoritate de lucru judecat în sensul strict juridic, întrucât se pot descoperi cauze noi de incapacitate sau ne demnitate posterior pronunţărei hotărîrei. (Jud. Oc. Bereşti 9 Februarie 926, P. R. 92 III 926).

3.— Atunci când după o decizie menţinând un alegător în listele electorale ale unei comune, un terţiu alegător contestă această înscriere producând un nou certificat a domciliului privitor zisului alegător, judecătorul de pace trebue să examineze acest certificat, să-i discute cuprinsul şi să caute dacă nu stabileşte o modificare în situaţiunea alegătorului şi ele nu poate respinge cererea ştergerei mărginindu-se a declara că nici o schimbare nu s'a produs, care să fie de natură a aduce atingere exerciţiului drepturilor electorale a alegătorului contestat şi că ar fi auoritate de lucru judecat în favoarea sa. (Cas. Req. Fr. 29 Noembrie 1927 cu nota de D. Cotrutz, P. R. 46 III 929).

4.— Imprimarea şi legalizarea cărţilor de alegător au fost date de lege în competenţa judecătoriilor de ocol, în scopul de a se garanta cât mai eficace exercitarea dreptului de vot. (Comit. Centr. Revizuire I, 7 Aprilie 1930 cu nota de N. Georgean P. R. 35 III 931).

5.— In comunele urbane, cărţile de alegător se ridică dela judecătorii în zilele şi orele afişate şi publicate de judecător până la cel mult cu 24 ore înaintea oricării alegeri ,în care interval judecătorii sunt datori a trimite preşedinţilor birourilor de votare copii după listele electorale si restul cărţilor de alegători rămase nedistribuite. (Comit Centr. Revizuire I. 7 Aprilie 1930 cu nota de N. Georgean, P. R. 35 III 931).

6.— In sistemul electoral român alegerile nu se pot efectua cu liste speciale, înîtocmite în vederea şi până în ziua unei alegeri, ci numai după liste electorale rămase definitive în urma revizuirii anuale, cărora nu li se pot face adăugiri sau ştersături decât prin această revizuire. (V. Supra).

7.— Potrivit legii electorale, listele provizorii urmează a fi afişate 20 de zile pentruca cetăţenii interesaţi să le poată contesta, iar lipsa acestei formalităţi atrage nulitatea lor. (Com. Reviz. Craiova II. 2 Aprilie 1930, P. R. 92 III 930).

8.— Formele edictate de legea electorală nu prezintă interes decât dacă în fapt violara lor a fost de natură de a influenţa rezultatul scrutinului. (Comit. Centr. Revizuire II 8 Aprilie 1930, P. R. 40 III 931).

9.— Odată ce propunerea listei electorale întruneşte condiţiile legale şi magistratul a primit-o şi înregistrat-o, orice alte cauze de incapacitate, nedemnitate sau incompatibilitate a unora din candidaţi nu poate atrage nulitatea integrală a listei. (Comit Centr. Revizuire II, 8 Aprilie 1930. P. R. 40 III 931)

10.— V Administrativă (organizare). Delict politic.

ELECTRICITATE.

V. Gaz.

EMANCIPARE.

(Art. 421—433 c. civ.).

1. Formele emancipării.

1.— Dreptul de emancipare încuviinţat părţilor prin art. 477 c. civ. este supus la controlul justiţiei care are îndatorirea să aprecieze dacă părinţii au făcut uz de acest drept în interesul copilului; ea poate să fie anulată dacă se stabileşte că în fapt, s'a făcut nu în interesul copilului, ci într'un scop fraudulos

In speţă, urmează a fi anulat actul de emancipare pornit de tatăl atunci când, departe d'a fi fost însufleţit de interesul copilului, acest act nu a avut alt scop decât să împiedice pe mamă să exercite dreptul de pază ce-i fusese încuviinţat printr'o hotărîre de divorţ. (T. Marseilles Fr. 17 Noemb. 1921, P. R. 32 III 926).

2.— In ce priveşte femeia minoră emancipată prin căsătorie, dispoziţiunile art. 425 c.civ. nu-şi au aplicaţiunea, ea neavând nevoe de un curatore în timpul minorităţii sale, pentrucă mărităndu-se a devenit incapabilă şi ca atare legea cere pentru toate actele sale juridice să fie autorizată de soţul ei, deci fiind supusă şi aşa asistenţei soţului căruia legea i-a atribuit toate drepturile şi îndatoririle ce se impun curatorilor, n'ar mai corespunde nici unei utilităţi practice numirea şi a unui curatore.

Dacă art. 425 c. civ., nu-şi are aplicaţiunea când este vorba de emanciparea unei femei prin căsătorie, bine înţeles că numai atunci când bărbatul este major şi soţia minoră, nu tot aşa se va întâmpla în ipoteza când şi bărbatul este minor, în care caz va fi nevoe de numirea unui curatore pentru ambii minori emancipaţi prin căsătorie până la majoratul bărbatului. (T. Fălticeni 13 Ian. 1929 P. R. 89 III 929)

2. Efectele.

3.— Minorul emancipat, intentând fără asistenţa curatorului o acţiune din acelea pentru care o asemenea asistenţă este cerută de lege, acţiunea nu trebue respinsă pentru lipsă de capacitate, ci numai judecata amânată, pentru numirea unui curator, dacă nu există unul numit, sau pentru punenea în cauză a celui existent. (C. Ap. Craiova I, 20 Martie 1924 cu nota de Dem. Paşalega, P. R. 24 III 925).

4.— Contestaţia făcută la executarea unei ordonanţe de adjudecare, de către o fiică emancipată şi apoi divorţată, pe motiv că dânsa, ca moştenitoare, n'a fost chemată la instanţa de urmărire, n'are caracterul unei acţiuni în revendicare, pentru ca asistenţa curatorului să fie necesară, ci printr'o asemenea contestaţie minorul tinde la salvagardarea drepturilor sale ,fără a pune în discuţiune însăşi fondul dreptului. (Ac. dec.)

5.— Potrivit principiilor din codul civil rus minorul emancipat, putând acţiona şi sta în judecată fără asistenţa curatorului, hotărîrea obţinută contra lui produce autoritatea lucrului judecat. (T. Hotin, 19 Dec. 929 cu nota de A. Diaconescu şi Feldman P. R. 19 III 930).

EMBATIC.

(Art. 1415 C. Civ., Despre năimeală în C. Donici, art. 465 şi u. C. Calimach).

CUPRINS :

1. ***Noţiuni generale (1—2)***
2. ***Acţiunile embaticare (3—4).***
3. ***Regimul din vechile legiuiri (5—7).***
4. ***Regimul din Codul civil (8—10).***
5. ***Regimul din legiuirile agrare (11—21).***

1. Noţiuni generale.

1.— Dreptul de besman este un drept real, pe care embaticarul îl exercită în mod direct, animo domini, independent de nudul proprietar. Acest drept poate fi vândut, închiriat, trasmis prin succesiune şi deci şi revendicat dela cel care l-a cotropit, în cazul când a trecut termenul pentru exercitarea acţiunii posesorii. (Cas. I, d. 430/925, P. R. 17 III 926).

2.— In conformitate cu natura contractului său embaticarul nu poate face decât schimbări utile în vederea exploatării fondului, dreptul de a constitui un desmembrământ asupra proprietăţii, fiind rezervat numai proprietarului fondului. (T. Muscel, d. 582/926, P. R. 137 III 927).

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.iini.ro

2. Acţiunile embaticare.

3.— Indiferent de denumirea în drept a acţiunei care protejează dreptul în contra terţilor deţinători fără calitate, această acţiune a titularului embaticului nu poate avea decât caracterul real al unei acţiuni petitorii. (Cas. I, d. 430/925, P. R. 17 III 926).

4.— Contestaţiile privitoare la exerciţiul dreptului de embatic nu pot fi examinate şi rezolvate de instanţele obişnuite de judecată. (Cas. S. U. 22 Nov. 1928, P. R. 66 III 930).

3. Regimul din vechile legiuiri.

5.— Prescripţia pe care recurentul o opune acţiunii în evacuare a noului embaticar, este o prescripţie extinctivă a acţiunii acestuia; această prescripţiune însă, în speţă, nu a putut opera, deoarece corelativul ei, prescripţia achizitivă a dreptului de embatic dinpartea recurentului, nu a putut opera nici ea, căci potrivit prevederilor legiuirii Andronache Donici, art 515, cod. civil rus şi jurisprudenţelor Senatului ocârmuitor rus, dreptul de embatic nu este susceptibil de prescripţiune.

Prin urmare, dreptul de embatic neputând fi dobândit de recurent prin prescripţie achizitivă, dânsul nu este în drept a opune prescripţia extinctivă a acţiunii ce i s'a intentat de noul embaticar, aceasta cu atât mai mult, că tot timpul stăpânirii pretinse de el, a tolerat să se schimbe şapte embaticari, fără ca să acţioneze pe unul din ei. (Cas. I d. 465 bis/923, P. R. 52 III 924).

6.— Potrivit art. 1527 Cod. Calimach dritul besmanului se pierde şi în cazul când a fost mutat asupra altuia fără ştirea şi primirea proprietarului, iar pentru primirea unei atari mutaţiuni este suficient un mandat general de administraţie, întruçât mutaţiunea besmanului constitue un actde administraţie. (T. Iaşi II. 20 Oct. 1924 cu nota de Fl. Sion P. R. R. 274 II 925).

7.— Potrivit art. 1517 C. Calimach dritul embaticului se desfiinţează în cazul neplăţii la termen a canonului; dar desfiinţarea nu operează de drept, ci numai în urma unei acţiuni în justiţie. (T. Iaşi II 20 Oct. 1924 cu notade Fl. Sion, P. R. 274 II 925; C. Ap. Iaşi II 8 Oct. 1927 cu nota de Fl. Sion şi C. H. în P. R. 257 II 927).

4. Regimul din codul civil.

8.— Dispoziţiunea art. 1415 c. civ. referindu-se numai la embaticurile existente la data întocmirii codului civil român, interzice pe viitor formarea altor embaticuri înfiinţate posterior aplicării codului civil, cât şi modificărilor embaticurilor existente, cari au a fi considerate ca noui embaticuri. (T. Iaşi II 20 Oct. 1924 cu nota de Fl. Sion, P. R. 274 II 925).

9.— Conform art. 1415 c. c., embaticarul este proprietar numai la folosinţei şi posesor precar faţă de nuda proprietate, natura embaticului fiind mai mult o închiriere după cum rezultă şi din titlul 7 sub care este aşezat embaticul. (T. Muscel, s. 582/926, P. R. 137 III 927).

10.— Potrivit art. 1415 c. c., dreptul de embatic sau besman odată ştiut în persoana titularului, nu mai poate fi reînviat nici chiar de proprietarul fiinţei lucrului, întrucât o dispoziţie de ordine publică opreşte aceasta .

Deci dacă un pretins titular al unui besman a dat o declaraţie autentică proprietarului fiinţei lucrului, cum că renunţă pur şi simplu la dreptul său de besman, acest drept nu mai poate fi reînfiinţat printr'o ulterioară declaraţiune a aceleiaşi părţi prin care tălmăceşte că prin prima sa declaraţie a înţeles a renunţa la dreptul de besman nu în favoarea proprietarului fondului, ci în aceia a unei alte persoane, cu toate că însuş proprietarul lucrului consimte la această situaţiune primind dela această terţă persoană canonul şi trecând-o în catagrafia besmanelor.

Această terţă persoană nu poate avea nici un drept, căci prin prima declaraţie a autorului său, dreptul besmanului fiind unit cu acela al fondului, s'a stins, iar prin ulterioara recunoaştere a proprietarului fondului tinzându-se la o creiare nouă de besman şi nici de cum la continuarea aceluia vechi ce este definitiv stins, se contravine la o dispoziţiune de ordine publică ce prohibă astfel de creaţiuni de drepturi. (Cas. I dec. 398/928 cu nota de Aurel I. Vidraşcu, P. R. 167 I 928.

5. Regimul legilor agrare.

11.— Decretele-legi No. 3681 şi 3697 din 15 şi 16 Septembrie 1918 au creiat, ca şi legea agrară din 17 Iulie 1921 două regimuri deosebite cu privire la subsolul terenurilor expropriate.

In ceeace priveşte terenurile cultivabile, legiuitorul, în scop de a face pe sătenii împroprietăriţi, cultivatori de pământ, a găsit suficient ca, prin derogare dela art 489 c. civ., să le atribue numai suprafaţa, subsolul rezervându-se pe seama Statului. Această dispoziţie derogatorie dela dreptul comun, trebuie însă înţeleasă în mod strict. Ea nu se poate întinde şi la terenurile cu embatic, a căror atribuire urmează a se face şi cu dreptul asupra subsolului, deoarece scopul legii a fost de a consolida drepturile embaticarilor în sensul unei proprietăţi depline şi întregi. (Cas. II, d. 81/924 cu notă de Em. Antonescu, P. R. 97 I 925).

12.— Din decretele legi No. 3681 şi 3697 din 1918, din legea agrară dela 1921 şi art. 489 c. civ. rezultă că subsolul terenurilor cu embatic, nu intră în proprietatea Statului. (Cas. II, d. civ. 81/924, P. R. 114 III 924; V. supra).

13.— Dispoziţiunea art. 7 din legea agrară operează pe deplin drept desfiinţarea drepturilor de besman, sau orice alte constituiri vechi de locaţiune cu lungă durată, în favoarea embaticului şi această operaţie se poate opune pe cale de excepţie şi independent de împlinirea formelor de expropriere, care se fac numai pentru controlul condiţiunilor şi modalităţii de expropriere. (T. Iaşi II, 20 Oct. 1924 cu nota de Fl. Sion, P. R. 274 II 925).

14.— Potrivit dispoziţiunilor legii agrare, terenurile embaticare se expropriază în folosul embaticarilor, dacă ei sunt posesori actuali cu acest titlu. (Com. Expr. Prahova d. 328/925 cu nota de Paul Alexandrescu, P. R. 205 II 926).

15.— Prin art. 7 din legea pentru reforma agrară s'au declarat expropriate în întregime toate terenurile folosite cu titlu de embatic (besman). Odată ce aceste terenuri au fost definitiv expropriate de comisiunile de expropriere, embaticurile sunt pentru totdeauna desfiinţate, astfel că embaticarul, în cazul când expropriarea nu s'a făcut în folosul său, nu mai poate urmări terenul asupra căruia şi-a exercitat odată dreptul de embatic; căci prin efectul exproprierii orice drepturi reale asupra terenurilor expropriate au fost stinse pentru totdeauna, cu excepţia ipotecilor Creditului funciar rural. (T. Buzău, s. 297/926 cu nota de Fl. Sion şi C. H. în P. R. 257 II 927).

16.— Art. 72 şi 73 legea agrară prevăd că toţi cei ce au sau pretind drepturi de orice fel asupra porţiunii de pământ expropriate nu le pot exercita decat asupra numerarului sau titlurilor de rentă.

Art. 73 l. agr. este edificator arătând că orice drept ca: privilegiu, ipotecă, uzufruct, anticreză, embatic sau besman asupra terenului expropriat rămân desfiinţate de drept din ziua exproprierii.

Tocmai prin redactarea acestui text în care se prevede expres între alte drepturi şi dreptul embaticar asupra terenurilor expropriate ce rămâne desfiinţat, reiese în mod evident intenţiunea legiuitorului de a tranşa definitiv pentru totdeauna şi faţă de oricine, dreptul de proprietate asupra acestor terenuri. Scopul improprietărirei ar fi fost iluzoriu dacă, deşi efectuată de organele instituite prin lege şi cu căile de atac prevăzute, ar fi putut totuşi să fie din nou revizuită şi reformată de oricine ar fi pretins sau ar fi imaginat pretenţii asupra terenurilor. Astfel nu este admisibilă acţiunea în revendicare prin care s'ar discuta direct calitatea unor embaticari. (T. Tecuci, 17 Oct. 1927, P. R. 131 III 928).

17.— Proprietarului expropriat pentru embatic îi rămâne o acţiune în despăgubiri pentru dreptul expropriat. (C. Ap. Iaşi II 8 Oct. 1927, cu note de Florin Sion şi C. H. în P. R. 257 II 927).

18.— Desfiinţarea embaticurilor s'a operat de drept prin legea agrară — art. 7 şi 82 — expropriindu-se în favoarea embaticarului fără a fi fost nevoe de existenţa vreunei lucrări de expropriere pentru aceasta. (C. Ap. Iaşi II 8 Oct. 1927 cu nota de Florin Sion şi C. H. în P. R. 257 II 927).

19.— Conform legiuirilor locale basarabene, embaticul sa poate constitui şi prin act casnic, dar potrivit art. 713 c. civ. rus se transmite numai prin act notariat întărit. In caz când organele de improprietărire nu au procedat încă la improprietărirea embaticarului, instanţele judecătoreşti ordinare au căderea de a decide cui trebuie să aparţie detenţiunea şi posesiunea imobilelor embaticare. (T. Soroca s. 787/927 cu nota de S. Softa, P. R. 172 II 928).

20.— In sensul art. 7 al. d şi art. 82 din legea agrară, exproprierea terenurilor embaticare are loc numai în folosul posesorilor cari la data apariţiei legei agrare aveau titlul de embaticari, iar nu şi în ceeace priveşte terenurile grevate odinioară de embatic şi cari la data sus arătată nu mai erau posedate de cei ce aveau titlul de embaticari.

Aşa urmează că dispoziţiunea art. 82 al. d, din lege, după care sunt nule de drept înstrăinările terenurilor embaticare făcute după 1915 către alte persoane decât posesorii lor, afară de cazul când prin hotărirea judecătorească definitivă s'a desfiinţat raportul de drept dintre prorietari şi posesorii lor, aceşti posesori stăbilesc că au calitatea de embaticari, iar nu şi atunci când ei nu au această calitate. (Cas. I d. 1420/929, P. R. 105 III 929).

21.— De îndată ce se constată în fapt că intimatul a fost declarat improprietărit în calitate de besmanar asupra terenului pe care îi stăpânea în momentul când s'a pronunţat comisiunea de expropriere şi improprietărire, — cum, în conformitate cu dispoziţiunile art. 7 al. d şi e al legei agrare din anul 1920 terenurile embaticare sunt exxpropriate în folosul embaticarilor fără nici o restricţiune — şi cum, legiuitorul agrar dintr'un interes de ordine publică a ridicat orice

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.iini.ro

mijloc de atac în contra hotărîrilor date de instanţele speciale însărcinate cu aducerea la îndeplinire a dispoziţiei legei, acestea rămânând opozabile tuturora şi ca atare validitatea împroprietăririlor embaticare nu mai pot fi puse în discuţie şi contestate înaintea instanţelor de drept comun. (T. Iaşi I s. 427/928 cu nota de M. I. Păcuraru, . R. 90 III 929).

EMBLEMĂ.

V. Firmă.

EMFITEUSĂ.

1.— Dreptul de epistasie al unei biserici nu poate să fie socotit nici ca drept de familie, nici ca drept patrimonial, ci el este un drept „sui generis", care este supus la reguli speciale.

Acest drept nefiind reglementat nici de legile actuale, nici de cele anterioare, este firesc ca judecătorul să ţină seamă de obiceiuri, cari mai ales în ţara noastră au jucat un mare rol, legea scrisă fiind incompletă.

Obiceiul pământului a fost ca fata înzestrată să fie socotită ca ieşită din familia tatălui său, deoarece se credea că luându-şi partea ei, s'au terminat toate datoriile părinţilor faţă de ea, şi toate drepturile fetei faţă cu familia din care a ieşit.

Dacă „Indreptarea legii" în glavele 277, 279 dispune contrariul pentru cazul când e vorba de ereditatea ab intestat, acordând fetelor înzestrate să vină la moştenire alături cu fiii, însă în caz de testament se respectă voinţa testatorilor cari excludeau pe fetele înzestrate dela moştenire. (C. Ap. Galaţi II d. 29/910 cu note de Take Ionescu, M. Pherekide şi S. Rosental, P. R. 101 II 926).

2.— V. Embatic.

EPIDEMIE.

1.— Pentru combaterea epidemiilor ivite într'o localitate, unde nu e târg sau bâlciu, medicul circumscripţiei respective are dreptul să stingă sau să împedice lăţirea epidemiei. Intre aceste măsuri este şi aceea a închiderii cârciumelor sau reglementarea modalităţii de vânzare a băuturilor, pe timpul epidemiei. In asemenea cazuri, pentru luarea măsurilor profilactice, medicul nu are nevoe de nici o autorizaţiune din partea Ministerului, autorizaţie necesară numai când epidemiile s'ar ivi în târguri sau bâlciuri. (Cas. II, d. 1387/925, P. R. 33 III 926).

2.— V. Sanitară lege.

EREDE APARENT.

CUPRINS :

Noţiuni generale (1—2).
Elemente.
a) eroarea terţiului achizitor (3—5)
b) buna sa credinţă (6)
c) eroare invincibilă şi generală (7—10).
Efecte (11—12).
Studii şi recensii (13—14).

Noţiuni generale.

1.— Proprietatea nu se transmite decât în condiţiunile şi întinderea ce judecătorul ar fi avut asupra ei, conform principiului: nemo plus juris...

Prin excepţia dela acest principiu pentru salvgardarea dreptului de proprietate şi linişte socială, legea a consacrat prescripţiunea, iar doctrina şi jurisprudenţa, pentru motive de echitate şi asigurarea circulaţiunilor bunurilor, atenuând consecinţele riguroase ale principiului de mai sus, validează în general actele emanate dela un erede aparent pe baza regulei „eror communis facit jus". (C. Ap. Galaţi I d. 52/925 cu nota de Traian Ionaşcu, P. R. 5 II 926; T. Covurlui I, 6 Oct. 1926 cu nota de Gr. Fluture, P. R. 122 II 927).

2.— Teoria eredului aparent a fost impusă de raţiunile practice, dar un testament nul, prin lipsa de indicare suficientă a persoanei căreia se testează şi chiar dacă aceasta avea şi o punere în posesia juridiciară pe baza acestui act, nu poate servi ca bază pentru invocarea teoriei eredului aparent. (T. Iaşi III, 6 Oct. 1926 cu nota de Florin Sion, P. R. 20 III 927).

Elemente:

a) Eroarea terţiului achizitor.

3.— Cumpărătorul unui imobil care aparţine în coproprietate, prin succesiune, la două persoane cu drepturi egale, dar care a fost vândut numai de una dintr'ânsele, nu se poate apăra că a fost victima unei erori invincibile asupra întinderei dreptului de succesiune al vânzătorului, invocând teoria eredelui aparent, deoarece acest cumpărător este dator să cerceteze şi să se convingă fie de posesiunea neturburată a dreptului vânzătorului timp de 30 ani în urmă, fie de dreptul său ideal de proprietate rezultând din acte. (C. Ap. Buc. I d. 71/923 cu notă de Nicolae I. Alimănescu, P. R. 206 II 923).

4.— Teoria eredului aparent cconsistând în identificarea aparenţii serioase a unui drept de moştenire cu dreptul însăş, pentru ca această identificare să fie posibilă se cere nu numai o posesie publică şi paşnică a succesiunii din partea presupusului erede universal, dar încă şi că viţiul titlului său să nu poată fi cunoscut de cel de al treilea. (C. Ap. Galaţi d. 230/924 cu nota de N. Jac Constantinescu, P. R. 23 II 926.)

5.— Noţiunea de erede aparent nu se poate aplica, când e vorba de acţiune de regres, care trebuie exercitată în contra persoanei obligată cambial şi în termenul determinat de lege. (C. Ap. Iaşi I d. com. 36/930 cu notă de N. Apoteker şi R. Hutschneker, P. R. 266 I 930).

b) Buna sa credinţă.

6.— Pentru a fi posibilă aplicaţiunea principiului de echitate al erorii comune, buna credinţă nu se poate presupune, ci trebue dovedită. Iar sarcina acestei dovezi incumbă terţiului achizitor care se prevalează de eroarea invincibilă de a nu fi cunoscut pe adevăratul moştenitor, şi această dovadă din partea dobânditorului trebuie făcută în mod abstract şi cu elemente obiective, indiferent de situaţia sa personală, rămânând reclamantului sarcina dea dovedi, în contra erorii comune, reaua credinţă a terţiului, dedusă din circumstanţe personale acestuia, cum ar fi cunoştinţa ce ar fi avut despre precaritatea dreptului autorului său — eredele aparent. (T. Tecuci s. 56/923 cu nota de Tr. Ionaşcu, P. R. 199 II 925).

c) Eroare invincibilă şi generală.

7.— Pentru ca teoria admisă de jurisprudenţă a eredelui aparent, să poată fi aplicată, trebue ca eroarea asupra presupusului moştenitor să fie neînlăturabilă, adică nu pur subiectivă acelui ce o invoacă, ci comună, adică presupusul moştenitor să fi fost socotit de toată lumea ca adevărat moştenitor. (C. Ap. Iaşi I, d. 46/922 cu nota de Traian Ionaşcu, P. R. 33 II 926).

8.— Determinarea condiţiunilor a căror îndeplinire de către o parte poate să formeze diligenţa cerută pentru justificarea erorii neînlăturabile, necesare aplicării principiului în discuţie, este de atributul suveran al instanţelor de fond, ca variind dela caz la caz. (Cas. I d. 1052 bis/924 cu nota de Tr. Ionescu, P. R. 227 I 925).

9.— Terţiul achizitor trebuie să fi fost de bună credinţă şi eroarea comună să fi fost, după unii, omenească, iar după alţii, atât de generală şi invincibilă încât cu toată diligenţa sa terţiul nu putea să nu cadă victima aparenţei de legalitate, pe care vânzătorul său o avea şi care-l făcea să treacă faţă de toată lumea ca adevăratul proprietar al imobilului vândut. (C. Ap. Galaţi I, d. 52/925 cu nota de Traian Ionaşcu, P. R. 5 II 926; aceiaş cu nota de G. Simionescu, P. R. 41 II 926).

10.— Când cumpărătorul are atenţia deschisă prin însuş actul de cumpărare că mai există şi alţi moştenitori succesibili afară de vânzător, cari pot deci avea şi ei drepturi asupra proprietăţii imobilului ce se vinde şi când chiar fără aceasta, putea totuş lua cunoştinţă de acest fapt dela toţi vecinii imobilului care se stabileşte că cunoşteau această situaţiune, nu mai poate pretinde că s'a găsit în faţa unei situaţiuni de aşa natură încât a cumpărat căzând în eroare invincibilă că alţi moştenitori nu mai există cu toată diligenţa ce a depus. (T. Covului I 6 Oct. 1926 cu nota de Gr. Flutune, P. R. 122 II 927).

Efecte.

11.— Potrivit maximei „eror communis facit jus", se impune respectarea înstrăinărilor făcute de un erede aparent faţă de terţiul achizitor şi deaceea e necesar ca achizitorul să arate şi un titlu serios pentru eredele aparent şi o eroare invincibilă de natură a justifica buna sa credinţă. (T. Tecuci s. 56/923, cu nota de Traian Ionaşcu, P. R. 199 II 925).

12.— Este admis în genere că achiziţiunile pe care terţii le fac cu bună credinţă dela un erede aparent sunt valabile dacă acei terţi achizitori, deşi au depus o diligenţă obişnuită pentru actele ce au încheiat, s'au găsit totuş într'o eroare de neînlăturat. (Cas. I, d. 1052 bis/924 cu nota de Tr. Ionaşcu, P. R. 226 I 925).

Studii şi recensii

13.— Asupra teoriei eredelui aparent, de Victor Hillard (P. R. 7 IV 929).

14.— Les effets juridiques de l'apparence en droit privé (B. Ionesco) recensie de Radu Dimiu (P. R. 35 IV 929).

EROARE.

V. Convenţiune, Erede aparent.

ESCROCHERIE.

V. Inşelăciune.

EŞIRE DIN INDIVIZIUNE.

V. Impărţeală.

ETATE.

1. — Le rôle de l'âge dans le droit hongrois (Iosef Holub), recensie de N. A. Ionescu (P. R. 4 IV 923).

EUROPA.

1. — L'Europe et la Turquie nouvelle (J. Kaiser) recensie de N. A. Ionescu (P. R. 47 IV 923).

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.iini.ro

EVAZIUNE FISCALA.
(L. din 25 Dec. 1929, M. Of. 288/929).

1. — Legea pentru represiunea evaziunei fiscale acordă o amnistie generală numai în ceeace priveşte scutirea de amenzile prevăzute de legea contribuţiunilor directe, pentru contribuabilii, care pe ultimii cinci ani nu au făcut declaraţie şi nu au fost impuşi, iar în privinţa celorlalte drepturi ce decurg din depunerea declaraţiei în termen, nu face nici o menţiune şi nefăcându-se aceasta, nu se poate da o altă interpretare de amnestie decât cea prevăzută precis — scutirea de amenzi. (Comisia de Apel Vâlcea, dec. 2277/1930, P. R., 141 III 931).

EVICŢIUNE.

V. Locaţiune, Vânzare.

EVREI.

1.— Die Juden und das Wirtschaftsleben (Werner Sombart) recensie de G. Alexianu (P. R. 35 IV 924).

2. — V. Naţionalitate.

EXCEPŢIUNI.
(Art. 111 şi 111 bis Pr. Civ).

1. — Deşi după art. 111 proc. civilă orice cauză de nulitate în privinţa actelor de procedură privitoare la cererile de legarea instanţei, este stinsă, dacă nu se propune înaintea oricărei apărări asupra fondului, — totuşi cererea de comunicarea motivelor de apel nu constitue o apărare asupra fondului, ci numai un mijloc preparatoriu pentru a putea ajunge la combaterea apelului şi deci incidentul de neregularitatea apelului este bine propus, deşi anterior se ceruse comunicarea motivelor de apel. (Cas. II d. civ. 252/921, P. R. 123 III 922).

2. — Chestiunea de a se şti dacă instanţa a fost sau nu bine legată, prin chemarea în judecată a uneia din părţile litigante, ca persoană morală, prin reprezentantul ei, deşi ea n'ar fi o persoană morală, fiind o chestiune de interes pur privat, iar nu de ordine publică, nu poate fi ridicată din oficiu de către judecători, din moment ce partea n'a obiectat nimic în această privinţă, ci a înţeles să se judece între ele aşa cum s'a legat instanţa. (Cas. I d. 1262/923, P. R. 130 III 924).

3. — Atunci când cu ocaziunea judecării unei contestaţiuni la executare, partea adversă ridică incidentul de inadmisibilitate a contestaţiunii, bazată pe achiesarea contestatorului la hotărîrea atacată, iar contestatorul propune retractul litigios, excepţiunea achiesării are a fi examinată mai întâiu, deoarece, pe de o parte, achiesarea constituie o excepţiune de procedură, pe când retractul litigios este un mijloc de fond, iar pe de altă parte, cât timp nu s'a declarat contestaţiunea admisibilă, nu există litigiu asupra fondului şi autoritatea lucrului judecat se opune la exercitarea retractului litigios. (Cas. II d. 167/924, P. R. 115 III 924).

4. — Excepţiunile ce pot fi propuse de părţi în **apărarea lor, trebuesc** propuse în limine litis, dacă sunt excepţiuni de procedură. Excepţiunile care se referă la nulităţile de fond pot fi ridicate în orice stadiu al procesului, adică chiar şi după intrarea şi judecarea fondului procesului. (Cas. III d. 704/924 cu nota de G. Alexianu) P. R. 207 I 924).

5. — Excepţiunile dilatorii, potrivit art. 180 pr. civ. ardeleană putând fi ridicate din oficiu, în orice stadiu al procesului, instanţa este îndreptăţită să le rezolve chiar după cercetarea fondului pricinei. (C. Ap. Braşov I, 25 Ianuar 1928 cu nota de G. Aronescu, P. R. 177 II 928).

6.— Din combinarea art. 438 cu 440 pr. civ. ar rezulta că pârîtul care, deşi s'a prezentat la **şedinţa de constituire**, totuş n'a făcut actul de proces prevăzut de art. 185 pr. civ, a. şi anume expunerea contra-cererei prin care să ceară respingerea **acţiunei sau ridicarea excepţiunilor** prohibitive prevăzute de art. 180 pr. civ. a., trebuie considerate ca şi cum nu s'ar fi prezentat în instanţă. (T. Someş II, 12 Oct. 1929 cu nota de A. Eniu, P. R. 116 III 929)

7. — Incidentele sau excepţiunile — ca şi orice mijloace de apărare sau combatere, invocate din oficiu sau după desbateri prin concluziunile scrise, — nu pot fi avute în vedere de instanţa de judecată la darea soluţiunii decât după ce au fost puse în discuţiunea părţilor. (Cas. III d. 984/930, P.R. 155 III 930).

8. — Studiu asupra excepţiunilor de procedură, de Nicolae Solomon (P. R. 112 IV 927).

EXECUATOR.
(Art. 374 şi u. Pr. Civ.).

CUPRINS:

1. ***Noţiuni generale (1—4)***
2. ***Procedura (5—7).***
3. ***Condiţiuni: (8).***
   a) ***O hotărâre a unei instanţe competentă (9—15).***
   b) ***Instanţă străină (16).***
   c) ***Ordine publică (17—21).***
   d) ***Reciprocitate (22—23).***
4. ***Efecte (24—25).***
5. ***Studii şi recenzii (26—27).***

1. **Noţiuni generale.**

1. — Raţiunea executorului se află în principiul suveranităţei naţionale potrivit căreia un stat nu poate să ordone decât în limitele teritoriului său, iar nu şi pe teritoriul altui stat. (Cas. I d. 2444/926 cu nota de M. Stern, P. R. 59 I 927; aceiaş cu nota de Dem Paşalega, P. R. 75 I 928).

2.— Hotărîrile străine provizorii, ca şi cele definitive, pot fi investite cu executor în Brazilia. (T. Sup. Federal-Brazilia, 16 Nov. 1918, P. R. 77 III 923).

3. — Hotărîrile date de tribunalele străine nu au efect în Franţa dacă n'au fost declarate executorii de trib. franceze. Nici o dispoziţiune legală n'a scutit de această regulă hotărîrile de declarare în faliment. (C. Ap. Paris, I, Fr. 22 Dec. 1920, P. R 35 III 922; aceiaş cu nota lui D. Alexandresco P. R. 98 III 926).

4. — Divorţul fiind obţinut în străinătate **instanţele naţionale**, cu ocazia executorului, au dreptul de control. (Cas. Civ. Fr. 29 Iulie 1929 cu nota de René P. Râmniceanu, P. R. 34 III 930).

2. **Procedura.**

5. — Pe dată ce legea de procedură stabileşte, că Tribunalul este instanţa competentă a examina forma hotărîrei dată în ţară străină şi a decide asupra executorului, rolul autorităţilor diplomatice rămâne în această privinţă mărginit numai la transmisiunea hotărîrilor străine, către Tribunalul competent a statua asupra cererei de executare, atâta vreme cât nu există o altă dispoziţiune contrarie fie prin o lege internă, fie printr'un tratat diplomatic. (C. Ap. Galaţi II d. 983/922 cu rezumat de concluzii scrise. P. R. 121 II 930).

6. — Deşi art. 374 pr. civ. şi înţelegerile diplomatice nu regulează modul cum se vor rezolva în România cererile de executor, totuş se aplică principiul celor două grade de jurisdicţiune, înscris în art. 316 din procedura civilă. (Aceiaş decizie).

7. — Legea germană nu admite revizuirea fondului un sentinţe străine şi prin urmare în procedura executaturului, o cerere reconvenţională nu poate fi primită decât dacă circumstanţele cari o justifică sunt posterioare publicării sentinţei străine şi dacă pârîtul nu a putut ridica aceste excepţii în faţa tribunalului străin. (T. Imp. German, 25 Iunie 1926 cu nota de Matei Nicolau, P. R. 32 III 927).

3. **Condiţiuni.**

8. — Potrivit **art. 374 pr. civ.**, pentru ca o hotărîre străină să aibă putere executorie în România, trebuie : a) să fie rămasă definitivă, b) să emane de la o instanţă competentă, c) să nu fie contrară ordinei publice din România şi d) să existe reciprocitate. (T. Iaşi III s. 329/924 cu nota de Mircea Possa, P. R. 92 II 925).

a) **O hotărîre a unei instanţe competente.**

9. — Inainte de a admite executarea unei hotăriri în Anglia, judecătorul trebuie să controleze dacă această hotărîre a fost pronunţată de un tribunal străin competent, şi după formele proteguitoare ale dreptului părţilor litigante. (Inalta Curte de Justiţie-Angl. 14 Aug. 1917, cu nota lui D. Alexandresco, P. R. 16 III 924).

10. — el nu are însă obligaţia a verifica dacă soluţia admisă de judecătorii străini este sau nu conformă principiilor admise de legea engleză, cu atât mai puţin trebuie să examineze şi să controleze dacă tribunalul străin a interpretat bine sau rău legile ţării sale. (Aceiaş decizie).

11.— Un tribunal francez sesizat cu o cerere de exequatur, spre a aduce la îndeplinire o decizie a Inaltei Curţi de justiţie din Anglia, trebuie să verifice nu numai că condamnarea emanată dela această instanţă judecătorească nu este contrară ordinei publice, dar încă dacă este justă atât în fapt cât şi în drept. (T. Seine-Fr. 14 Febr. 1922, P. R. 11 III 927).

12.— Intrucât prin înţelegerea diplomatică dintre România şi Austro-Ungaria, prin care s'a primit executarea reciprocă a hotărîrilor ambelor state, nu se stipulează nimic în privinţa legilor după care tribunalele române vor judeca competenţa instanţelor judecătoreşti din Ungaria, rămâne stabilit că examenul competinţei după care a judecat Tribunalul arbitral din Budapesta, a cărui hotărîre se cere a se executa în România, urmează a se face după legile Statului Ungar, unde s'a dat hotărîrea. (C. Ap. Galaţi II d. 983/922 cu rezumat de concl. scrise, P. R. 121 II 930).

13.— O curte franceză, sesizată prin comisie rogatorie de către o curte italiană, spre a executa, în Franţa, o hotărîre emanată dela un tribunal italian, trebue să examineze dacă tribunalele italiene erau competente a judeca afacerea după principiile generale ale dreptului internaţional.

Aceste principii n'au fost observate de câteori nu s'a respectat regula: „actor sequitur forum rei".

In caz de conflict între legea străină şi cea franceză, aceasta din urmă va avea precădere. (C. Ap. Paris, Fr. 17 Mai 1922, P. R. 9 III 927).

14.— Instanţa de execuatur are căderea să aprecieze împrejurările în care a

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.iini.ro

fost dată sentința străină și ca atare afirmarea grefei instanței italiene, că procedura a fost completă, nu poate fi ținută în seamă, dacă nu se prezintă dovezile și textele. (C. Ap. Iași II, d. 20/927 cu nota de N. Apoteker, P. R. 92 II 928).

15.— Hotărîrea Tribunalului arbitral de pe lângă Bursa din Praga, este valabilă dacă s'a liberat de o instanță judecătorească. (C. Ap. Buc. II, d. 329/929, P. R. 84 III 929).

b) **Instanță străină.**

16.— Hotărîrile definitive obținute în Bulgaria înainte de anexiune se aplică în teritoriul anexat, fără să mai fie nevoe de execuatur, deoarece Statul român devenind succesorul Statului bulgar pentru teritoriile anexate, toate hotărîrile instanțelor judecătorești bulgare au a fi considerate ca și când s'ar fi pronunțat pe teritoriul român. (Cas. I, 5 Mai 1926 cu nota de Dem. Pașalega, P. R. 75 I 929; acciaș, cu nota de M. Stern, P. R. 59 I 927).

c) **Ordine publică.**

17.— Inainte de a pune exequaturul pe o hotărîre străină, judecătorii trebuie să examineze dacă partea domiciliată în Franța, condamnată a plăti o sumă de bani, în baza unei sentințe pronunțată în țară străină, a fost citată în mod regulat, precum și dacă i s'a comunicat hotărîrea, spre a o putea ataca pe căile legale.

Procedura după care are a se face atât chemarea în judecată cât și comunicarea hotărîrei, în principiu, este aceea a țărei în care procesul s'a judecat (lex fori).

In orice caz, fără a se viola dreptul public francez, nu se poate admite executarea, în Franța, a unei hotăriri străine, ce ar fi în contradicție cu o altă hotărîre dată de judecătorii francezi asupra aceleiași chestiuni, între aceleași părți și adusă la îndeplinire. (T. Carpentras-Fr., 14 și 25 April 1920, cu nota lui D. Alexandresco, P. R. 9 III 927).

18.— Hotărîrea străină care constată paternitatea naturală își produce efectele ei în România, chiar în teritoriile guvernate de codul civil român și chiar împotriva unui român, căci dacă procesul s'a judecat în afară de teritoriul codului civil român, ordinea publică locală nu este astfel nimic jignită. (Jud. mixtă Brașov, 5 Iulie 1923, cu nota de G. Docan, P. R. 57 II 927).

19.— Când se constată că partea în privința căreia **se cere** executarea, n'a **fost** citată înaintea tribunalului străin, cererea de executare devine inadmisibilă, deoarece s'a violat o regulă fundamentală de apărare, care în sistemul legilor noastre este de ordine publică. (T. Iași III s. 329/924 cu nota de Mircea Possa, P. R. 92 II 925).

20.— Executarea unei sentințe străine este refuzat de tribunalele germane dacă instanța străină violează scopul legilor germane sau e contrarie bunelor moravuri în sensul art. 242 cod. civ. german. Prin urmare, sentința străină care nu ține seamă de idea valorizării datoriilor antebelice în mărci și zădărnicite din cauza inflațiunii, se opune principiului desvoltat de jurisprudența germană, după care debitorul, care vrea să plătească datoria sa, este obligat să ție seamă, conform principiului echității și bunei credințe, de deprecierea monedei și nu poate să fie executată în Germania. (Trib. Imperiului German 25 Iunie 926, cu nota de Matei Nicolau, P. R. 32 III 927).

21.— Orice dispoziții din procedura civilă italiană, contrare principiilor procedurei noastre civile, referitoare la citarea pârâtului și la judecarea sa în lipsă, trebuie să fie considerate contrarii ordinei publice în România. (C. Ap. Iași II d. 22/928 cu nota de N. Apoteker, P. R. 92 II 928).

d) **Reciprocitate.**

22.— Nu are vreo influență asupra admisibilității executatului, faptul că în Ungaria cererile de executur a hotărîrilor în România s'ar judeca pe cale grațioasă, fiindcă reciprocitatea de executare se aplică numai asupra dreptului în sine de a cere executarea, iar nu și asupra procedurei de urmat care aparține fiecărui stat de a organiza după felul său propriu și în tot cazul, prin nimic nu se dovedește că în Ungaria, sentințele date pe cale grațioasă nu sunt supuse apelului, după regulele sale de competință și în lipsa acestei dovezi, trebue a crede că și aceste sentințe sunt supuse apelului după cum se prevede în procedura românească prin art. 104 pr. civ. (C. Ap. Galați II, d. 983/922 cu rezumate de concluzii scrise, P. R. 121 II 930).

23.— Tribunalele engleze refuzând executarea hotărîrilor străine, pronunțate în contra unor pârâți străini, rezidând afară de teritoriul unde hotărîrea a fost pronunțată, nu se poate acorda, în lipsă de reciprocitate, executarea unei hotărâri engleze, dată în asemenea condițiuni. (C. Ap. mixtă Alexandria-Egipt, 13 Aprilie 1922 cu nota d-lui H. în P. R. 112 III 923).

4. **Efecte.**

24.— Partea care în cursul unui proces de fond declară că primește efectele sentinței unui tribunal strein, nu poate, cu ocazia cererii de executare a acestei sentințe, să invoace inexistența execuaturului, deoarece numai e vorba de o hotărîre a unui tribunal străin, din moment ce tribunalul român a luat act de declarația părții că acea hotărîre îi este opozabilă. (T. Ilfov II com. jurnal 15816/925 cu note de M. Vitzu și G. Speer, P. R. 165 II 926).

25.— O hotărîre străină, neputând fi executată în România fără executaturul instanțelor românești, nu poate fi invocată cu autoritate de lucru judecat înaintea acestor instanțe, fără acest execuatur, căci invocarea autorității lucrului judecat nu constitue în realitate decât o cerere de a da efect hotărîrei, deci de a o executa. (T. Ilfov III s. 636/926 cu nota de Al. Oteteleșianu, P. R. 94 II 928).

5. **Studii și recensii.**

26.— Executarea hotărîrilor arbitrare străine în România, de Dem. Pașalega. (P. R. 85 IV 927).

27.— O privire asupra execuatorului, de Victor Hillard (P. R. 46 IV 928).

EXECUTAREA SILITĂ.

(Cartea V Proc. Civ.)

CUPRINS :

I. Noțiuni generale :

1. Titluri cerute pentru executarea silită (1—2).

2. Persoane autorizate a săvârși executarea silită (3—6).

3. Instituirea conservatorului (7—8).

II. Executarea silită asupra mișcătoarelor.

1. Forme prealabile (9—12).

2. Bunuri mișcătoare care nu se pot urmări (13 — 16).

3. Urmărirea bunurilor aflate în posesia datornicului (17—18).

Urmărirea bunurilor aparținând autorităților (19—27).

4. Vânzarea bunurilor mișcătoare urmărite (28).

Licitația și distribuirea prețului (29—31).

III. Executarea silită asupra imobilelor.

1. Noțiuni generale (32—33).

2. Bunuri ce pot fi urmărite (34—38).

Incapacitatea de a fi adjudecatar (39—40).

3. Forme prealabile (41).

Proces verbal de situație, afipte și publicații (42—46).

a) cuprins (47—50).

b) afișare (51).

Evaluare (52—54).

4. Concursul mai multor urmăriri (55).

5. Licitația și adjudecarea.

Opoziții și contestații (56—64).

a) nulități procedurale (65—67).

b) obiecțiuni de fond (68—74).

Licitația și procedura ei (75—79).

a) Strigările (80).

b) Concurența (81—86).

c) Adjudecarea provizorie (87).

d) Supralicitarea (88—89).

e) Consemnarea prețului și a taxelor fiscale (90—99).

f) Vânzarea în cont (100—103).

Ordonanța de adjudecare (104—106)

Căi de atac (107—112).

6. Efectele urmăririi bunurilor imobile.

Actele de administrație (113—114).

Efectele ordonanței de adjudecare.

a) transmiterea proprietății (115—118).

b) Prescrierea răspunsului de evicțiune (119—125).

c) purgarea (126) .

d) executarea ordonanței de adjudecare (127).

IV. Legislație teritoriilor alipite (128—133).

V. Studii, recenzii și note (134—138)

I. Noțiuni generale.

1. Titluri cerute pentru executarea silită.

1.— Executarea unui act autentic pornită contra unui terțiu care nu figurează în act, este nulă, deoarece lipsește titlul executor cerut de art. 378 și 387 pr. civ., contra terțului executat. (Jud. Oc. Darabani-Dorohoi, 22 April 1924 cu nota de Em. Costianu, P. R. 270 II 928).

2.— Art. 79 alin. 1 din legea Curții de Casație, nu a abrogat principiul din art. 371 și 376 pr. civ. din Vechiul Regat și prin urmare o hotărîre a instanței de apel, pronunțată contradictor cu părțile, este definitivă din momentul pronunțării ei și susceptibilă de a fi atacată pe calea recursului. (Cas. II d. 175/926, P. R. 85 III 927).

2. Persoane autorizate a săvârși executarea silită.

3.— Dacă legiuitorul prin art. 66 din legea judecătoriilor de ocoale, atribuie facultatea pentru părțile reclamante ca îndeplinirea procedurii cu chemarea părților la comunele urbane, să se poată face și prin comisarii și subcomisar. . poliție însă de aci nu rezultă ca agenți. polițienești să aibă și dreptul de a efectua evacuări și depos.dări, operațiun cari nu pot fi făcute în conformitate cu art. 599 pr. civ. decât de Portărelul agent judecătoresc, asistat după cazuri și de un comisar de poliție. (T. Ilfov I c.

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.iini.ro

16 Martie 1923, P. R. 29 III 924).

4.— Refuzul din partea organelor executorii competinte de a executa o hotărîre judecătorească, nu poate avea caracterul unui act administrativ de autoritate, în sensul art. 5 § III, lit. f din legea Curții de Casație și nu poate da loc la recurs în Casație.

Singure instanțele cari au pronunțat hotărîrea sunt competinte să statueze asupra refuzului de executare și lor urmează să li se adreseze plângerea. (Cas. III, d. 1363 bis./925 cu nota de G. Alexianu, P. R. 240 I 926).

5.— Portărelul, primind delegație pentru executarea unei sentințe judecătorești din partea unei instanțe, nu are drept să examineze și să controleze, dacă în această cauză au fost îndeplinite toate condițiunile ordonărei execuției și dacă instanța nu cumva s'a abătut dela dispozițiunile mai sus amintite, ordonând execuția contra statului sau stabilimentului public, contrar acestor dispoziții.

Portărelul, însă, la executarea unei sentințe judecătorești, este obligat să respecte toate dispozițiunile legei de execuție și ale altor legi, privitoare la modul executărei, și este obligat a cerceta dacă lucrurile desemnate de urmăritor pentru sechestrare, sunt lucruri, cari se pot lua sub sechestru sau nu. Chiar când instanța, prin deciziunea sa, ordonă execuția silită asupra tuturor bunurilor debitorului, totuș la efectuarea execuției, portărelul nu va putea lua sub sechestru lucrurile, pe care legiuitorul le-a scutit de urmărire. (T. Bihor I, s. 29/927, P. R. 58 III 927).

6.— Ministerul de Interne și organele sale administrative și polițienești nu sunt competente de a lua măsuri cu privire la executarea unui contract intervenit între Eforia Spitalelor Civile din București și Societatea reclamantă, aceasta fiind de competența instanțelor civile. (T. Prahova IV, 18 Iunie 1931 cu notă de George Iuliu, P. R. 213 II 931.)

3. Instituirea conservatorului.

7.— Adjudecatarul devine proprietarul imobilului din chiar momentul depunerii prețului, sub rezerva ca ordonanța de adjudecare să nu fie casată.

Până la tranșarea recursului, conservatorul numit de Tribunal urmează a păstra administrația imobilului pentru debitor până la depunerea prețului, iar deaci încolo pentru adjudecatar.

Prin urmare, din moment ce bunul urmărit a ieșit din patrimoniul debitorului falit, prin efectul ordonanței de adjudecare, judele sindic nu mai poate cere pentru sine administrația acelui bun. (T. Ilfov, Not. jurnal 7654/930 cu notă de D. Ivăncianu, P. R. 56 II 931).

8.— Prin art. 9 din l. executărilor de la 11 Iulie 1930, modificându-se dispozițiunile codului de procedură civilă, s'a limitat dreptul tribunalului de a încredința altuia conservarea imobilelor urmărite, numai la cazul când din rămânerea lor în stăpânirea debitorului ar rezulta o pagubă pentru cerditor.

Deși prin modul redactărei sale dispoziția prevăzută iîn acest articol pare că se referă numai la cazul prevăzut de art. 517—518 pr. civ., din contextul celorlalte articole și din spiritul legei rezultă că ca se aplică și în cazul altor feluri de executări decât cele imobiliare și deci în cazul urmăririi veniturilor nemișcătoarelor nu se poate numi un girant (administrator) străin, decât în situația excepțională prevăzută, căci astfel s'ar eluda pe calea prevăzută de art. 483 pr. civ., dispozițiunile prevăzute de art. 9 al legei noui de executare și s'ar restabili astfel vechea situațiune. Prin urmare art. 9 al legei din 11 Iulie 1930 a modificat și art. 483 din proc. civ.(Trib. Muscel I s. 249/930, P. R. 145 III 1930).

II. Executarea silită asupra mișcătoarelor.

1. Forme prealabile.

9.— Potrivit art. 387 pr. civ., executarea urmează a fi precedată de o somație prealabilă atât la urmăririle pe bază de hotăriri judecătorești, cât și de acte autentice, dar somația se cere a se face numai către datornicul urmărit, iar nu și altor persoane terțe. (T. Roman, 2 Mai 1922 cu nota de G. Iuliu, P. R. 7 III 924).

10.— Dispozițiunile art. 388 comb. cu art. 597 proc. civilă potrivit cărora titlurile executorii nu se pot executa decât numai după ce au fost precedate de o somațiune, se aplică numai atunci când acel care a obținut titlul executor, îl aduce la îndeplinire contra debitorului său, ori în contra părții condamnate judecătorește la predarea unui imobil, iar nu și în cazul când un cumpărător în executarea actului său investit cu formula executorie, găsește în imobilul cumpărat pe un terțiu care deține fără titlu acel imobil, și față de care nu este ținut a face vreo somațiune de predare. (Cas. II d. 597/923, P. R. 34 III 924; aceeaș, P. R. 58 III 924).

11.— Este nulă somația de executare care poartă numai numărul de ieșire fără să fie datată cu ziua, luna și anul după registrul de ieșire. (T. Ilfov I c. c. 16 Martie 1923, P. R. 29 III 924).

12.— Când executarea începută a fost întreruptă din cauze independente de voința creditorului, nu este nevoe de o nouă somație, chiar dacă a trecut un an de când aceasta s'a făcut. (T. Fălticeni, jurnal 5346/929, cu nota de Alex. Al. Botez, P. R. 136 III 929).

2. Bunuri mișcătoare care nu se pot urmări.

13.— Din cuprinderea art. 2 D. R. 3685/918 și art. 409 p. civ., rezultă că sunt neurmăribile pentru orice datorie și în mod absolut, indemnizațiile de chirie și scumpete acordate funcționarilor publici, cu excepția indemnizațiilor de chirie, cari pot fi urmărite și cedate în totul, însă numai pentru chiria datorată pe semestrul la care ea este aferentă. (C. Ap. Craiova II, 7 Iulie 1926, P. R. 68 III 929).

14.— Art. 12 al legii de urmărire din Iulie 1930, nu cuprinde și dispoziții modificatoare ale art. 408 și 409 pr. civ.; deci lefurile funcționarilor publici pot fi urmărite pentru creanțe alimentare. (T. Iași I, 15 Oct. 1930 cu note de Hugo Schönblum și N. Gârniceanu, P. R. 8 III 931).

15.— Conform art. 409 pr. civ., lefurile funcționarilor pot fi urmărite pentru alimente, textul fiind de ordine publică și dela care părțile nu pot deroga prin convențiuni particulare, iar dacă, contrar realității, debitorul a inserat o atare clauză sub presiunea creditorului, adevărul poate fi restabilit prin orice mijloc de dovadă. (Trib. Iași, III 15 Dec. 1930 cu nota de Tr. R. Scriban, P. R. 103 III 931).

16.— Dacă nu se pot urmări cărțile de medicină și instrumentele de chirurgie ale unui medic, pentrucă servesc la exercițiul profesiunei sale, nu tot astfel este în privința cărților de literatură, care nu servesc la exercițiul profesiunei sale, nici în privința dulapurilor în care se găsesc cărțile și instrumentele neurmăribile ale medicului debitor. (T. Toulouse, 8 Mai 1920, cu nota lui D. A. în P. R. 130 III 922).

3. Urmărirea bunurilor aflate în posesia datornicului.

17.— Dispozițiunile art. 430 proc. civilă, potrivit cărora creditorii datornicului urmărit nu vor putea să se împotrivească la executarea urmăririi având numai dreptul să se opună, până la regularea pretenției lor, la distribuirea prețului, se aplică numai atunci când e vorba de urmăriri mobiliare și nu pot împedeca pe un creditor ipotecar, când își vede urmărit de un alt creditor bunul care-i este ipotecat, de a interveni pe calea contestației și a se opune ca bunul imobil să fie urmărit pe cale mobiliară. (T. Ilfov I. com. s. 735/923, P. R. 67 III 924).

18.— Creditorul cu privilegiu sau ipotecă, fără a renunța la privilegiul sau ipoteca sa, poate oricând să urmărească averea mobilă a debitorului său, înainte de a exercita acțiunea ipotecară, deoarece nici art. 1828 c. civil și nici vre-un alt text de lege nu-i interzice această cale de urmărire. (Trib. Ilfov, Nr. 202/924 P. R. 133 III 924).

Urmărirea bunurilor aparținând autorităților.

19.— Posibilitatea unei urmăriri silite, cu paza formelor necesare, în averea unei fundațiuni, nu implică capacitatea administratorilor de a înstreina acea avere de bună voe și fără autorizațiunea autorității superioare administrative. (C. Ap. Buc. II, 18 Oct. 1908, cu rezumate scrise de concluziuni, de S. Rosental, P. R. 225 II 923).

20.— Din moment ce există o hotărâre definitivă condamnatoare, înscrierea în buget a unei sume datorate, nu poate fi refuzată pe motiv că s'a făcut recurs, deoarece aceasta nu suspendă de drept executarea. (Cas. III 12 Oct. 1915, P. R. 51 III 926).

21.— Atât banii cât și materialele aparținând instituțiunilor și așezămintelor publice, nu pot fi liberate din casieriile și depozitele publice ,decât numai în condițiunile prevăzute de legea contabilității, care nu prevede în nici un text și liberarea lor forțată pe cale de execuție silită. Execuțiunea silită împotriva instituțiunilor și așezămintelor publce, nu este admisibilă, pe de o parte din motivul respectării principiului separațiunii puterilor în stat, puterea judecătorească neputându-se substitui nici puterii legiuitoare, singura în drept a aprecia utilitatea, oportunitatea și cvantumul unei cheltueli și trecerea ei în buget în raport cu situațiunea generală a gospodăriei publice și tendințele ei în viitor, și nici puterii executive care singură are competența a cerceta dacă creanța ce se valorifică este sau nu lichidă și bună pentru ordonanțare și dacă o materie sau alta poate ieși din depozit, magazin, etc. iar pe de altă parte, atare procedură de plată silită ar duce la dezorganizarea și discreditarea serviciului respectiv, fără nici o rațiune, Statul și dependențele lui fiind totdeauna solvabile. (T. Sighișoara, s. 1336/925, P. R. 24 III 926)

22.— Ceeace se poate urmări silit în contra Statului sunt numai veniturile nu și fondul sau alte lucruri mobile aparținând serviciilor sale. (T. Bihor I s. 29/927, P. R. 58 III 927).

23.— In conformitate cu art. 13 l. contenciosului ad-tiv, plata creanțelor certe, lichide și exigibile recunoscute în mod legal sau constatate prin titlu executoriu

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.iini.ro

în contra județelor, comunelor și stabilimentelor publice și neînscrise în bugetul anului financiar imediat următor epocii exigibilității lor, va putea fi urmărită asupra tuturor veniturilor stabilimentelor publice, comunei sau județului debitor. (Cas. III d. 465/928, P. R. 123 III 928).

24.— — din desbaterile cari au avut loc la Senat cu ocazia votării acestui articol, rezultă intenționea legiuitorului a asimila și Statul cu județele și comunele. (Ac. dec.)

25.— In conformitate cu disp. art. 4 din legea contenciosului acțiunile pentru înscrierea în buget a creanțelor se pot introduce oricând. (Cas. III d. 465/928, cu notă de R. Hutschnecker, P. R. 159 I 931).

26.— Creditorul este în drept a cere în instanța de contencios administrativ înscrierea în buget a sumei datorite în virtutea titlului său și a dispozițiunilor art. 13 din legea pentru contenciosul administrativ. (C. Ap. Buc. III d. 694/930 cu notă de Richard Hutschneker, P. R. 160 I 931).

27.— înscrierea acestor sume făcându-se în bugetul anului următor. (T. Bihor, s. 29/927, P. R. 58 III 927).

4. Vânzarea bunurilor mișcătoare urmărite.

28.— Ziua și locul vânzării obiectelor mobile urmărite, vor fi hotărîte de judecător, iar nu de portărel. Art. 431 pr civ. (T. Prahova I. s. 292/926 cu nota de T. Gorunceanu, P. R. 38 II 927).

Licitația și distribuirea prețului.

29.— In principiu adjudecatarul care nu a depus prețul cu care a cumpărat prin licitație publică bunurile mișcătoare a falitului, trebuie să răspundă conf. art. 444 proc. civ. scăderea ieșită la a doua vânzare, după constatarea făcută de agentul judecătoresc.

Această **obligație de plată** însă nu poate să rezulte decât dintr'o sentință judecătorească cu putere de lucru judecat, agentul judecătoresc neavând altă calitate decât de a efectua vânzarea și a constata că nedepunându-se prețul de primul adjudecatar, s'a revândut altei persoane precum și prețul rezultat din revindere. (T. Iași III jurnal 10518/929 cu nota de M. Păcuraru, P. R. 24 III 931).

30.— Art. 434 pr. civ. prevede că vânzarea nu se va putea face în mai puțin de două săptămâni, nici în mai mult de o lună dela data procesului verbal. Insă dispozițiunile acestui text nu sunt sub sancțiunea nulității.

In această materie decăderile sunt de strictă interpretare și deci eronat se susține într'o părere că vânzarea efectuată după trecerea unei luni dela facerea procesului-verbal de urmărire este nulă de drept sau ca relativ nulă, adică la cererea debitorului, **după o a** doua părere. (Judec. Ocol. Galați III 1 April 1930, P. R. 110 III 930).

31.— Decăderea prevăzută de art. 452 pr. civ. privește pe creditorii, cari au primit comunicarea tabloului și nu poate fi extinsă la acei creditori, cari nu au cunoscut urmărirea efectuată, nu au ridicat contestațiuni la distribuirea sumei, nu au provocat facerea tabloului și comunicarea lui în persoana lor. Aceștia sunt în drept a face opuneri la tablou, atâta timp cât averea nu a ieșit din patrimoniul debitorului **comun**. (C. Ap. Iași II. 26 Martie 1928 cu nota de Dimitrie Botez, P. R. 139 II 928).

III Executarea silită asupra imobilelor.

1. Noțiuni generale.

32.— Urmărirea silită nu e un proces, nu e o judecată, un conflict de drept, ci un complex de reguli statornicite de legiuitor pentru executarea convențiunii părților. Instanța de urmărire, prin consecință, nu e o instanță de judecată, ci o instanță de administrație a justiției, ținută să păzească îndeplinirea acestor reguli. (T. Ilfov s. Not. s. 908/921 cu nota d-lui S. Șerbescu, P. R. 47 II 923).

33.— După dreptul român, executarea unei hotăriri dată chiar în materie comercială nu constitue exercițiul unei acțiuni comerciale ci o măsură de execuție de natură civilă. Prin urmare, executarea unui titlu definitiv nu este cârmuită de dispozițiunilor codului comercial, ci urmează a fi efectuată pe baza normelor procedurii civile; și în Basarabia fiind în vigoare legea rusă de procedură civilă, executările urmează a se efectua potrivit acestei din urmă legi. (Cas. II, d. 153/922 cu nota de St. Ionescu, P. R. 61 I 926).

2. Bunuri ce pot fi urmărite.

34.— Conform art. 1825 c. civ. și 494 pr. civ. creditorii personali ai unui comoștenitor, nu pot să scoată în vânzare partea indivizată din succesiune, cuvenită acestuia, mai înainte de a fi provocat partajul întregii averi succesorale, sau de a fi intervenit în procesul de împărțeală dintre comoștenitori. (T. Prahova I. s. 33/926 cu nota de Iulius Goruncanu, P. R. 112 II 927).

35.— Deși art. 494 alin. II pr. civ. prevede că se poate vinde silit partea indiviză a datornicului, dacă câtimea ei este neîndoelnic stabilită și lămurită, această dispoziție urmează a se aplica numai în cazul când partea indiviză cuvenită datornicului, e cuprinsă într'un singur imobil, căci numai în această împrejurare câtimea poate fi ceartă și lichidă. (Aceeaș hotărire).

36.— Dacă este adevărat că prin dispozițiunile art. 407 pr. civ. se dispune că unele bunuri imobile prin destinațiune sunt susceptibile de a fi vândute silit, după normele edictate în privința bunurilor mobile, aceasta se datorește faptului că prin acele dispoziții se enunță principiul general aplicabil în materia urmăririi mobiliare și potrivit căruia creditorii privilegați au drept, cu excluderea creditorilor chirografari, să-și exercite privilegiul lor asupra bunului mobil urmărit, deși acesta era imobilizat prin destinațiune.

Atunci însă când e vorba de executarea silită a unui imobil, art. 493 pr. civ., edictează că această urmărire cuprinde nu numai imobilul propriu zis, dar și toate bunurile ce servesc la exploatarea sa, precum și cele așezate într'însul pentru veșnicie. (Cas I d. 236/928 cu nota de Artur Garoiu, P. R. 142 I 929).

37.— In principiu bunul mobil devenit imobil prin destinațiune, este supus în ceeace privește urmărirea silită normelor edictate de lege pentru bunurile nemișcătoare. (Cas. I d. 236/928 cu nota de Artur Garoiu, P. R. 142 I 929).

38.— Deoarece art. 492 pr. civ. nu arată după care norme se va face urmărirea imobilelor prin destinațiune, urmează să avem în vedere disp. art. 1824 cod. civ. care nu este modificat de noua proc. civilă și care prevede că se pot urmări de creditori prin expropriațiune, adică prin vânzare silită imobiliară, nu numai toate lucrurile imobile ale debitorului dar și a tuturor accesoriilor acestor imobile, adică și a imobilelor prin destinațiune.

Astfel fiind, oricum am considera motorul și accesoriile urmărite, fie ca imobile prin natură, fie ca imobile prn încorporațiune, fie ca imobile prin destinațiune, nu putea fi urmărit separat de fondul și clădirea morii și nici cu formele urmăririlor mobiliare. (Jud. Oc. Băilești I mixtă, 11 Oct. 1928 cu notă de N. Nichita, P. R. 283 II 929).

Incapacitatea de a fi adjudecatar.

39.— Deși după art. 1308, alin. II cod. civil, între alții, mandatarii averei ce sunt însărcinați a vinde, nu se pot face, sub pedeapsă de nulitate, adjudecatari ai acestei averi, totuși creditorul urmăritor nefiind vânzător al imobilului urmărit, mandatarul său poate deveni adjudecatar. (Cas. II d. 216/921, P. R. 121 III 929)

40.— Nulitatea prevăzută de art. 1308 cod. civil nu este de ordine publică, ci relativă, întrucât ea este de interes privat și nu poate fi invocată decât de proprietarii imobilelor vândute în contra prohibițiunei legei, iar nu și de fostul adjudecatar, care nu a depus prețul și care nu este decât un terțiu; în orice caz, o asemenea nulitate nu poate fi propusă pentru prima oară în Casație. (Cas. II d. civ. 216/921, P. . 121 III 922).

3. Forme prealabile.

41.— Convențiunea prin care părțile s'ar învoi ca expropriațiunea silită să se facă în alt mod decât cu îndeplinirea tuturor formelor legale, este nulă, nu numai ca fiind contrară naturii ipotecii, dar și pentrucă formele cu care legea a îngrădit urmărirea imobiliară, au fost prescrise ca o garanție pentru debitor, ca să nu fie cu ușurință expropiat și să poată găsi banii necesari pentru plata datoriei. Prin urmare este nulă clauza dintr'un act de ipotecă prin care părțile stipulează că urmărirea se va putea face în persoana unui singur moștenitor. (C. Ap. Galați d. 230/924 cu nota de N. Jac Constantinescu, P. R. 23 II 926).

Proces-verbal de situație, afișe și publicații.

42.— Creditorii ipotecari, trebue să fie încunoștiințați conf. art. 509 pr. civ. într'o vânzare silită a imobilului ipotecat. Această formalitate este prescrisă sub sancțiunea nulității din art. 512.

Față de creditorii neîncunoștiințați, nu se operează purga prescrisă de art. 565. Cunoștința personală ce ar avea un creditor ipotecar, despre urmărire, nu poate suplini îndelinirea formalităților cerute de art. 509 p. civ. (Cas. II d. 218/914 cu nota de Al. B Iliescu, P R. 268 I 922).

43.— Art. 509 p. c. arată formal cari sunt persoanele ce trebuesc a figura în instanța de urmărire. Intre acestea nefiind prevăzut și cel care are intentată o acțiune pentru revendicarea bunului urmărit, el urmează a fi considerat ca terțiu în instanța de urmărire. (Cas. II d. civ. 95/921, P. R. 61 III 922).

44.— Lipsa dela dosar a Monitorului Oficial în care s'au făcut publicații de vânzare, nu poate face obiectul unei cereri în casație, nici un text de lege neprevăzând o asemenea formalitate. (Cas. II d. 44/928, P. R. 92 III 928).

45.— Lipsa de afișarea vânzărei la localul Primăriei situațiunei imobilului dotal, fiind consecința nearătărei de către femeia dotală care a cerut vânzarea, nu tot ca poate să se prevaleze de această lipsă. (C. Ap. Buv. IV d. 302/928 cu nota de Al. oCstin, P. R. 49 II 929).

a) Cuprins.

46.— Micșorarea creanței, în baza căreia s'a făcut urmărirea, poate duce la

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.iini.ro

amânarea adjudecaţiunei, pe motiv că afiptele şi publicaţiunile trebuesc să cuprindă ca preţ de începere a licitaţiei, — quantumul creanţei micşorate. (T. Teleorman I. 4 Iunie 1929 cu nota de C. I. Dumitrescu, P. R. 96 III 929).

47.— In afipte şi publicaţiuni, când creditorul sau debitorul este o societate comercială, individualizarea ei este suficient făcută prin indicarea numelui societăţii şi a sediului ei, fără a fi necesar a se adăoga „prin reprezentantul ei" întrucât ea e o persoană juridică deosebită de acesa a asociaţilor, (Cas. II d. 259/921, P. R. 123 III 922).

48.— Neindeplinirea exactă a formalităţilor cerute de art. 504 pr. civ., referitoare la cuprinsul afiptelor şi publicaţiunilor atrage nulitatea lor.

Această nulitate este expres pronunţată de legiuitor prin art. 512 pr. civ.

Formalităţile de publicitate sunt substanţiale şi de ordine publică, lipsa lor putând fi invocată în orice stadiu al urmărirei. (T. Fălticeni, 17 Septembrie 1926, P. R. 133 III 926).

49.— Simpla desemnare a debitorilor, ca în speţă, sub denumirea colectivă de moştenitor. ai defunctului, fără a se indica numele fiecăruia în parte, nu poate satisface cerinţele textului de lege mai sus menţonat referitor la cuprinsul afiptelor şi publicaţiunilor şi ca atare urmează a se pronunţa nulitatea lor. (T. Fălticeni 17 Septembrie 1926, P. R. 133 III 926).

b) **Afişare.**

50.— Din spiritul art. 687 şi 688 proc. civilă, rezultă că timpul de 30 zile necesar pentru afişarea publicaţiei de vânzare, este cerut numai pentru primul termen al vânzărei, în scopul de a atrage la vânzare un număr cât mai mare de concurenţi; când însă, vânzarea se amână, şi pentru acelaş motiv, şi atunci când a fost suspendată nu se mai vede raţiunea ca şi pentru termenele ulterioare să se ceară o afişare a publicaţiei de vânzare tot timp de 30 zile, ca şi pentru primul termen, acest timp putând deci să fie şi mai scurt. (C. Ap. Buc. IV d. 302/928 cu nota de Al. Costin, P. R. 49 I 929).

51.— Din art. 687 şi 688 pr. civ. rezultă că, legiuitorul cere ca publicaţiunea de vânzare să fie afişată timp de 30 zile numai pentru primul termen; în caz de amânare, afişarea se poate face şi în mai puţin de 30 zile. (Cas. II d. 923/930, P. R. 123 I 931).

Evaluare

52.— Prin legea referitoare la executarea silită din 11 Iunie 1930, bazat pe consideraţii de ordine publică şi spre a proteja pe debitorii urmăriţi în averea lor imobilă şi cari în conjuctura actuală economică riscă a-şi vedea imobilele vândute pe preţuri infime, legiuitorul nu a mai lăsat fixarea preţului de la care urmează a se începe licitaţia la latitudinea creditorului, ci a instituit o procedură specială, în caz când părţile nu se înţeleg, după care tribunalele trebue să stabilească acest preţ prin ajutorul unei expertize.

Deşi cerută de debitor, această primă expertiză trebue considerată ca instituită în interesul unei bune administrări a justiţiei şi deci ca fiind indispensabilă urmăririi, în cazul anumit, creditorul nu va putea continua procedura executării fără a o efectua, — spre deosebire de cea de a 2-a expertiză sau contra-expertiză prevăzută în art. 3, pe care legea nu o mai consideră ca interes public şi deaceea a prevăzut expres pentru dânsa sancţiunea decăderei din dreptul de a se folosi de ea pentru partea ce a cerut-o (care poate fi însuş debitorul ce a cerut şi prima expertiză), şi care nu s'a conformat obligaţiei de a pune timbrele şi onorariul expertului până în ziua fixată pentru depunerea jurământului. Dacă deci pentru a 2-a expertiză e obligată a stărui şi cheltui partea propunătoare pentru a nu pierde beneficiul ei, pentru prima expertiză trebue a stărui partea ce are interes, adică creditorul, dacă vrea ca justiţia să dea curs executărei ce a cerut şi aceasta rezultă per a contrario din lipsa unei sancţiuni exprese la art. 2. (T. Muscel I 25 Septembrie 1930, P. R. 146 III 930).

53.— Din analiza legii pentru executarea silită, rezultă că legiuitorul impune creditorului să fixeze valoarea imobilului scos în vânzare în toate urmăririle în curs, cu termen fixat înainte sau după promulgarea legii. (T. Ilfov Not. 20 Aprilie 1931 cu nota de George Iuliu, P. R. 240 II 931).

54.— Debitorul trebue să facă cererea de numire a unuia sau mai multor experţi, pentru evaluarea imobilului sau imobilelor urmărite, în termen de 8 zile dela data primirii comandamentului. Orice cerere făcută după acest termen trebue respinsă ca tardivă — art. 22 din legea pentru unificarea unor dispoziţiuni referindu-se la executarea silită. (T. Tutova 11 Iunie 1931 cu nota de I. Beldiman, P. R. 125 III 931).

4. **Concursul mai multor urmăriri.**

55.— Retragerea Creditului Funciar Urban din instanţa de supralicitare, nu are nici o înrâurire asupra procedurei speciale, prevăzută de legea sa organică de care au beneficiat, prin conexarea urmăririlor şi ceilalţi creditori urmăritori, deoarece acestea s'au efectuat, urmând ca în instanţa de supralicitare ele să se desăvârşească din punct de vedere al preţului. (T. Ilfov Not. 19 Martie 1931, cu nota de I. Vogel, P. R. 139 III 931).

5. **Licitaţia şi adjudecarea. Opoziţii şi contestaţii.**

56.— Terţă persoana lezată prin o urmărire imobiliară şi care se găseşte în stăpânirea imobilului, are atât calea contestaţiei, cât şi calea acţiunii principale pentru valorificarea drepturilor sale asupra imobilului. (T. Roman 2 Mai 1922 cu nota de G. Iuliu, P. R. 7 III 924).

57.— Din cuprinsul art. 525 cod. proc. civ. şi din combinaţia lui cu art. 550—552, 553 cod. civ. rezultă că este inadmisibilă contestaţia făcută de adjudecatar în contra jurnalului de revânzare în cont, când prin aceast contestaţie se cere anularea urmăririi dinaintea adjudecării provizorii, deoarece asemenea cereri nu se pot face decât în termenele şi cazurile determinate de aceste articole şi de către persoanele ce au interes în momentul adjudecării provizorii; or, între aceste persoane nu poate fi adjudecatarul, deoarece drepturile sale nasc de abia după adjudecarea definitivă. (Cas. II 211/925, P. R. 18 III 926).

58.— Opoziţiile ce intră în cadrul art. 525 proc. civ. sunt incidente şi conexe acţiunii principale de urmărire şi executare, decurgând dintr'un drept real asupra imobilului urmărit şi de aceea sunt date în competenţa instanţei de urmărire. Natura dreptului născut din convenţia de locaţiune, nu e dedrept real, ci personal; el leagă pe cele două părţi contractante. Acţiunea prin care un tertius atacă în nulitate acest drept personal, pentru oricare motiv, e o acţiune principală, de sine stătătoare şi intră sub regimul de competenţă al dreptului comun. (T. Ilfov Not. 80 Oct. 1927 cu nota de Victor Godeanu, P. R. 147 III 928).

59.— Pentru a evita străgănările şi a încuraja prezentarea concurenţilor la licitaţiile publice, legiuitorul, prin art. 528, a prevăzut că orice opoziţie, atât scrisă, cât şi verbală, să nu poată fi făcută decât înaintea zilei pentru adjudecare, iar art. 529 pr. civ. impune categoric tribunalelor urmăritoare a se pronunţa asupra tuturor contestaţiunilor, de orice natură, deci şi asupra acelora cari privesc ordinea publică, numai înaintea zilei fixată pentru adjudecarea provizorie şi aceasta rezultă nu numai din texte, dar şi din intenţia legiuitorului, clar exprimată în expunerea de motive ce a însoţit legea de procedură civilă din 1900. (Trib. Dolj 17 Septembrie 1929 cu nota de N. Nichita, P. R. 25 II 930).

60.— Din dispoziţiunile art. 530 pr. civ., reiese că tribunalul poate suspenda vânzarea cu darea unei cauţiuni ce se va fixa, fără a specifica, a cere, în mod special, ca această cauţiune să se depună, în numerar.

Intr'adevăr, unde legiuitorul a cerut ca sumele să se depună în numerar ,a arătat-o în mod expres. (T. Ismail 28 Oct. 1929 cu note de Al. Zamfirescu şi George Iuliu, P. R. 7 II 930).

61.— Potrivit art. 525 pr. civ., orice opoziţiune ce se face contra unei urmăriri de nemişcătoare sau din partea datornicului urmărit, sau din partea altor persoane, fie pentru a se anula urmărirea, fie pentru revendicarea sau păstrarea unui drept, trebuesc introduse înainte de ziua fixată pentru adjudecarea provizorie. (Cas. II d. 369/930 cu nota de N. Nichita, P. R. 151 I 931).

62.— Art. 530 al. 1 pr. civ. dă în competenţa Tribunalului Notariat judecarea contestaţiilor referitoare la nulitatea pentru vicii de formă a titlului pe baza căruia se urmăreşte. (T. Ilfov Not. 28 Martie 1931 cu nota de Mitiţă Constantinescu, P. R. 171 II 931).

63.— Art. 530 al. 2 pr. civ. prevede că Tribunalul Notariat nu mai este competent a judeca atunci când contestaţia se grefează pe o acţiune în revendicare, în care caz, apreciind seriozitatea acţiunii, va avea dreptul să suspende urmărirea (aceeaş hotărire).

64.— Suspendarea urmăririi poate fi acordată de Tribunalul Notariat, potrivit art. 530 al. 2, numai în cazul când ea a fost sprijinită pe seriozitatea unei acţiuni principale în revendicarea imobilului urmărit, iar nu şi în cazul când este sprijinită pe seriozitatea unei acţiuni, introdusă de către debitorul urmărit, pe cale principală, cerând nulitatea titlului executoriu pentru viciu de fond (aceeaş hotărire).

a) **Nulităţi procedurale.**

65.— Incidentul de neregularitatea procedurii, ridicat cu ocazia supralicitării, a mai fost discutat la prima zi de licitaţii, conform art. 525 al. b pr. civ., care arată în mod categoric că nulităţile actelor de procedură se pot ridica în ziua vânzării şi care discuţiuni nu se pot reîncepe cu ocazia supralicitării, cu atât mai mult că legiuitorul arată în mod expres prin art. 548, 549 şi 550 pr. civ., operaţiunile ce au a fi făcute în această zi, în care nu intră şi incidentele de procedură prevăzute de art. 525 pr. civ. (T. Fălticeni, 31 Oct. 1927, P. R. 153 III 927)

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.iini.ro

66.— Nulităţile ce ar rezulta din neregularităţile săvârşite în afipte, comandament sau publicaţile de vânzare, nu sunt de ordine publică şi ca atare, ele nu pot fi propuse pentru prima oară în recurs. (Cas. II d. 99/928, P. R. 154 III 929).

67.— Lipsurile relative la formalităţile de vânzare afişate şi la termenul de vânzare, sunt lipsuri de procedură, cari se pot acoperi prin prezenţa părţilor în instanţă şi prin ratificare. (C. Ap. Buc. IV d. 302/928 cu nota de Al. Costin, P. R, 49 II 929)

b) **Obiecţiuni de fond.**

68.— Când terţiul reclamant într'o acţiune în revendicarea bunului urmărit, nu a introdus o contestaţie conf. art. 525 p. c. ci o simplă petiţiune prin care cere a se pune în vedere creditorilor existenţa acţiunei sale, bine nu a fost citat în instanţa de urmărire. (Cas. II d. civ. 95/921, P. R. 61 III 922).

69.— Contestaţia la executare este o cale excepţională deschisă contra nelegalelor măsuri de executare, iar nu o cale ordinară de reformare.

Contestaţia la executarea unui act autentic nu poate fi sprijinită de către partea interesată decât pe viţiile de formă ale titlului, pe greşită învestire a titlului cu formula executorie, nefiind încă exigibil, pe nelegalităţile actelor urmate în cursul urmăririi, sau pe înţelesul, întinderea şi aplicarea acelui act, iar nu şi pe motive de fond.

Prin dispoziţiile art. 530 pr. civ. al. I, legiuitorul nu a înţeles să aducă o derogaţiune principiului de mai sus şi să dea în competinţa tribunalului de urmărire, judecarea tuturor contestaţiunilor bazate pe orice motive de nulitatea titlului, chiar pe acele de fond cari se referă la existenţa, la validitatea însăş a creanţei ce se execută, cum este în speţă dolul şi frauda invocate de debitoare. A decide astfel, ar fi a transforma instanţa de urmărire într'o instanţă ordinară şi ar urma a chestiunile de fond să fie sustrase legelo regulele de drept comun şi judecate cu o procedură sumară.

Aşa fiind, cu drept cuvânt Tribunalul de Notariat a refuzat a judeca contestaţiunea bazată pe motivul că titlul de creanţă al creditorului i-a fost smuls prin dol şi fraudă şi că conţine o eroare de calcul. (Cas. II d. 409/924 cu nota de G. M. Sescioneanu, P. R. 265 I 924)

70.— Contestaţia prin care se cere anularea urmăririi imobiliare pentru nulitatea titlului, poate fi judecată în fond conf. art. 530 pr. civ. întrucât textul legii este clar şi o arată şi expunerea de motive. (T. Ilfov Not. s. 70/924 cu nota de Al. Strelicescu, P. R. 203 II 924)

71.— Cu toate că în drept terţii cari se pretind proprietari ai imobilului urmărit îşi păstrează dreptul de a ataca pe cale principală pe achizitorii de imobile la licitaţie pe calea urmăririi, totuş când se stabileşte în fapt că aceşti terţi au avut cunoştinţă de urmărirea efectuată şi nu au făcut contestaţie confirm art. 530 pr. civ., atunci sunt decăzuţi din dreptul de a mai exercita acţiunea în revendicare. (C. Ap. Buc. I d. 81/925, P. R. 35 III 926).

72.— Deşi lipsa de titlu s'ar putea ridica oricând, totuş faţă cu dispoziţiile art. 525 pr. civ. discuţiunea nulităţi titlului nu poate fi propusă în ziua vânzării; textul limitând nulităţile ce se pot discuta numai la acelea privitoare la formula de urmărire, şi ca atare numai acelea începând dela comandament şi nu şi existenţa, ori nulitatea titlului executor. (T. Iaşi III s. 1339/929, P. R. 109 II 931).

73.— Contestaţiile împotriva urmăririi silite imobiliare se fac numai potrivit art. 525 proc. civ. Terţiul deţinător poate face contestaţie contra urmăririi silite tot conform art. 525 proc. civ., cu rezerva valorificării drepturilor sale pe calea dreptului comun după normele art. 568 proc. civ., (acţiune în revendicare, acţiune posesorie, etc.) şi a contestaţiei la punerea în posesie când n'a figurat ca parte la executarea silită. (T. Ilfov Not. s. 684/929 cu nota de Victor Godeanu, P. R. 140 II 930.)

74.— Contestaţie la o urmărire imobiliară, bazată pe starea de indiviziune a imobilului, o pot face atât debitorul coproprietar cât şi ceilalţi comoştenitori nedatori, interesul fiind însăşi consideraţiunile de ordine publică cari au creat dispoziţiunile art. 494 şi 525 proc. civ. în materie de executare silită. (T. Baia-Fălticeni, s. 9/930 cu nota de N. Georgean, P. R. 248 II 930).

Licitaţia şi procedura ei.

75.— In recursul făcut contra ordon. de adjudecare când se invoacă lipsa procurei speciale, trebuie să se dovedească că această împrejurare a produs o vătămare recurentului, pe care nu o poate îndrepta decât anulând actul, aşa cum prescrie art. 735 al. II pr. civ. (Cas. II dec. 47/921, P. R. 7 III 922).

76.— După art. 539 proc. civilă, când vânzarea închisă se deschide în urmă, termenul cel nou de adjudecare nu poate fi mai scurt de 20 zile dela ziua publicării.

Nerespectarea termenului prevăzut de art. 539, însă, nu poate atinge decât interesele debitorului urmărit şi ale creditorului urmăritor, aşa că dispoziţiunea din acest text de lege nu este de ordine publică.

Astfel fiind, în speţă, deşi acest termen n'a fost respectat deoarece publicaţiunile la comună şi la imobilul urmărit s'au făcut numai cu 14 zile înainte de ziua vânzării, în loc de 20, totuşi, întrucât debitoarea urmărită nu a invocat înaintea Tribunalului nici o obiecţiune în această privinţă, dânsa nu mai poate invoca această neregularitate, pentru prima oară în Casaţiune. (Cas. II d. civ. 426/923, P. R. 57 III 924).

77.— Intrucât prin nici un text de lege nu se cere constatarea în mod sacramental a publicităţii şedinţelor de vânzare prin licitaţie şi dacă această publicitate nu-i contestată, simpla omisiune a trecerii în jurnal nu poate vicia lucrarea Tribunalului. (Cas. II, d. 44/928, P. R. 92 III 928).

78.— Conform art. 549 pr. civ., închiderea dosarului de vânzarea unui imobil şi redeschiderea lui, sunt lăsate la facultatea creditorului urmăritor, chiar dacă prin declaraţia sa, creditorul ar fi arătat că s'a îndestulat complet de creanţă.

Prin urmare, el poate cere redeschiderea vânzării, dovedind că nu s'a îndestulat de suma ce i s'ar datora. (C. Ap. Buc. IV 9 Nov. 1927, cu nota lui D. Cotruz, P. R. 87 II 931).

79.— Art. 549 pr. civ. nu prevede o formulă sacramentală pentru declaraţia ce are a face creditorul, că stărue în vânzare; pentru aceasta este suficientă prezenţa sa în instanţa de urmărire şi faptul că nu-şi manifestă voinţa de a nu se face vânzarea. (Cas. II d. 99/928, P. R. 154 III 929).

a) **Strigările.**

80.— Lipsa menţionării în general a numărului de strigări făcute, nu este esenţială, întrucât legea nu o prevede subt sancţiunea nulităţii. (Cas. II d. 44/928, P. R. 92 III 928).

b) **Concurenţa.**

81.— Atât chestiunea de a se şti dacă debitorii au primit sau nu vreo sumă de bani care să dea drept creditorului să le scoată imobilul în vânzare, cât şi aceea care priveşte amânarea licitaţiei pentru lipsă de concurenţi, formează obiectul suveranei aprecieri a instanţei de fond şi scapă cenzurei Inaltei Curţi. (Cas. II, d. 44/928, P. R. 92 III 928).

82.— Inlăturarea unui concurent pe motiv că garanţia depusă de dânsul este insuficientă, nefiind, o chestiune de ordine publică, nu poate fi propusă pentru prima oară în Casaţie. (Cas. II d. 13/928 cu nota de St. Marinescu Bolintin, P. R. 215 I 928).

83.— Dat fiind scopul legii de a asigura o concurenţă serioasă atât la adjudecarea provizorie cât şi la supralicitare, garanţia ce urmează a fi depusă de licitatori, este cu atât mai necesară când aceştia se prezintă la o vânzare în cont. (Cas. II d. 13/928 cu nota de St. Marinescu Bolintin, P. R. 215 I 928).

84.— Garanţia de 10% ce trebue depusă, la vânzarea în cont, se va socoti la preţul ieşit la adjudecarea definitivă, care potrivit art. 555 pr. civ. servă ca punct de plecare pentru vânzarea în cont. (Cas. II d. 13/928 cu nota de St. Marinescu Bolintin, P. R. 215 III 928).

85.— Este exact în principiu că acei cari iau parte la licitaţie ca mandatari trebuie să prezinte o procură specială legalizată care se va opri la dosarul vânzrei, conform art. 542 alin. ultim proc. civilă.

Nerespectarea acestei dispoziţiuni nu este prescrisă sub pedeapsă de nulitate, deoarece după art. 562 proc. civilă, ordonanţa de adjudecare nu poate fi casată decât în cazul când s'a călcat vreo rânuială a legii prescrisă sub pedeapsă de nulitate, sau pentru caz de incompetentă, exces de putere sau omisiune esenţială. (Cas. II d. 99/928, P.R. 154 III 928).

86.— Din interpretarea art. 542, 546 şi 547 pr. civ. rezultă că suma de bani ce supra-licitatorii, în materie de execuţie silită imobiliară sunt obligaţi a depune pentru a participala licitaţiune, nu poate fi considerată, sub raportul naturei ei juridice, ca o parte din preţ, ca un acont asupra vânzărei ci ca o simplă cauţiune destinată a asigura seriozitatea concurenţei şi exacta îndeplinire a obligaţiunilor ce izvorăesc pentru concurenţi lin faptul că se poartă adjudecatari. (T. Ilfov Not. jurnal 16847/929, P. R. 6 III 930).

c) **Adjudecarea provizorie.**

87.— Jurnalul de adjudecare provizorie constitue o adevărată hotărîre între părţi ce nu se mai poate reforma de instanţa ce a pronunţat acea hotărire chiar pentru motive de ordine publică, cum ar fi insezisabilitatea imobilelor urmărite pentru dotalitate sau ruralitate, căci art. 529 pr. civ., care prescrie a se opune chiar nulităţile de fond înaintea zilei pentru adjudecarea provizorie, aduce forţat această consecinţă că nulittăţile propuse la altă epocă decât cea fixată, nu influenţează nici asupra cursului, nici asupra rezultatului urmarire., debitorii urmăriţi

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.iini.ro

pe bază de titlu nul, neavând dreptul decât a cere daune interese urmăritorului fără titlu şi nicidecum anularea vânzărei căci altfel s'ar prejudicia terţii interesaţi în vânzarea efectuată, nici chiar dacă pe cale principală ar fi reuşit să anuleze titlul pe baza căruia s'a făcut urmărirea. (T. Dolj III 17 Sept. 1929 cu nota de N. Nichita, P. R. 25 II 930).

d) **Supralicitarea**

88.— Dacă, la prima licitaţiune declarată inexistentă, creditorul urmăritor are facultatea de a reţine imobilul, în plată, la valoarea fixată anterior prin experţi sau de a cere ţinerea unei noui licitaţiuni, la aceasta a doua licitaţiune, chiar dacă deasemenea ar fi declarată inexistentă, creditorul are obligaţiunea de a primi imobilul în plată, sub sancţiunea, în caz de refuz, de a fi silit să-şi îndrepte urmărirea asupra altei averi a debitorului său. (Cas. II d. 338/929 cu nota de V. M. Teodorescu, P. R. 185 I 930, aplicaţia dreptului rus).

89.— Conform art. 549 şi 550 pr. civ. rolul Tribunalului în ziua de supralicitare, este imperativ limitat numai în a adjudeca definitiv bunurile urmărite, asupra primului adjudecatar sau acelui ce va oferi cu cel puţin 10% mai mult decât preţul oferit de către acesta şi această lucrare, trebuia să se facă neapărat în acea zi, iar nu mai târziu, căci dela această dată, conform art. 551 proc. civ. începe termenul pentru adjudecatar a depune preţul; altminteri indirect s'ar prelungi termenul de depunerea preţului, ceeace nu este permis judecătorului. (T. Dolj III 17 Sept. 1929 cu nota de N. Nichita, P. R. 25 II 930).

e) **Consemnarea preţului şi a taxelor fiscale.**

90.— Când adjudecatarul depune ca preţ creanţa sa hipotecară plus dobânzile, se pot socoti şi acele dobânzi a căror reînoire ipotecară s'a cerut în termen util, când nu mai există nici un creditor, nici chiar chirografar. (C. Ap. Buc. I dec. 9/920, P. R. 17 III 922).

91.— In materie de urmărire silită, nici un text de lege nu autorizâ pe Tribunal să acorde adjudecatarului un nou termen pentru a depune preţul, ci art. 556 proc. civilă conferă adjudecatarului numai facultatea ca în ziua însemnată pentru noua adjudecare, să depună preţul adjudecaţiunei sale, cu procente legale şi cheltuelile ocazionate şi acestea numai în cazul când nu se prezintă un alt concurent, care să ofere un preţ mai mare. (Cas. II d. civ. 216/921, P. R. 121 III 922).

92.— Atunci când preţul imobilului adjudecat se depune în numerar, legea nu prevede nici un termen în care Tribunalul să se pronunţe pentru primirea preţului, aşa că se poate pronunţa şi imediat ce a fost depus. (Cas. II dec. 159/922, P. R. 34 III 923).

93.— Nici art. 551 proc. civilă, nici alt text de lege, nu obligă pe adjudecatar ca odată cu depunerea preţului să depună şi procentele cuvenite la preţul adjudecării. (Cas. II d. 159/922, P. R. 34 III 923).

94.— Dispoziţiunile art. 553 proc. civilă, fiind facultative pentru Tribunal, cât timp nici Tribunalul n'a dispus scoaterea în revânzare, nici vre-una din părţile interesate n'a cerut revânzarea. Tribunalul putea să primească preţul şi după expirarea termenului de o lună. (Cas. II d. civ. 159/922, P. R. 34 III 923).

95.— Nedepunerea preţului în termen de o lună dela adjudecare, nu este o cauză de nulitate a adjudecărei, dacă părţile interesate n'au cerut, sau Tribunalul din oficiu n'a pronunţat vânzarea în contul adjudecatarului. (Cas. II d. 112/924 cu notă de D. Cihodariu, P. R. 53 I 929).

96. Neplata, în termenul statornicit de lege, a taxelor de înregistrare şi de portărei de către adjudecatar, fiind o chestiune care priveşte drepturile fiscului, nu se poate sancţiona cu revinderea în cont. Singurul efect ce ar avea neîndeplinirea din partea adjudecatarului a îndatoririi de a achita aceste taxe, ar fi că acesta n'ar putea obţine eliberarea ordonanţei de adjudecare. Soluţiunea prezentă se impune cu atât mai mult în cazul unui adjudecatar copârtaş, cu cât revinderea în contul său nu este admisibilă niic chiar pentru neplata preţului în termen. (Cas. II d. 406/924 cu nota de St. Marinescu-Bolintin, P. R. 138 I 926).

97.— Potrivit art. 552 pr. civ., adjudecatarul în caz că este creditor ipotecar în rang util şi privilegiat, va putea depune drept preţ creanţa sa, iar Tribunalul se va pronunţa numai după trecerea unui termen de cinci zile asupra admisibilităţii.

Dacă înăuntrul acestui termen nu se va fi făcut nici o contestaţie, hotărîrea Tribunalului capătă autoritate de lucru judecat şi calea recursului în Casaţiune este închisă contra ei. (Cas. II d. 44/928 P. R. 92 III 928).

98.— In vânzările silite adjudecatarul are obligaţia de a depune preţul chiar în caz de evicţiune, singurul lui drept în asemenea caz fiind acela de a cere suspendarea distribuirei preţului. (Cas. II d. 128/928 cu nota de St. Marinescu-Bolintin, P. R. 159 I 929).

99.— Potrivit art. 552 pr civ. discuţia asupra preţului se face la depunerea lui, când părţile interesate au drept a face contestaţie.

Adjudecatarii, în speţă intimaţii de azi, au depus drept preţ calitatea lor de comoştenitori, şi Tribunalul a dispus emiterea actului de adjudecare; cu această ocazie contestatorii nu au făcut nici o obiecţiune, au primit acest mod de depunere înscriindu-şi privilegiul pentru preţul cuvenit lor, în realizarea căruia pot cere oricând executarea.

Codul nostru civil prin art. 1322, prevede acest drept în vânzările voluntare, dar în caz de vânzare silită, nu se poate exercita acest drept, şi mai cu seamă în împrejurarea specială când creditorul şi-a luat asigurarea prin inscripţie ipotecară pentru creanţa sa. (T. Ilfov Not. 5 Dec. 1929, P. R. 137 II 931).

f) **Vânzarea în cont.**

100.— Incheerea prin care Tribunalul ordonă scoaterea din nou în vânzare a imobilului în socoteala adjudecatarului rezolvă un conflict ivit între acesta şi creditorul urmăritor şi stabileşte un drept protivnic faţă de adjudecatar. Prin urmare, o asemenea încheiere nu intră în cadrul de aplicaţiune a art. 104 proc. civilă şi partea ce se pretinde vătămată prin măsura luată nu are deschisă altă cale, pentru a cere reformarea încheierii decât calea contestaţiunii, scoaterea în vânzare din nou a imobilului urmărit fiind un incident în procedura executării silite asupra bunurilor nemişcătoare. (Cas. II d. 406/924 cu notade St. Marinescu-Bolintin, P. R. 138 I 926).

101.— La vânzarea în cont nu se mai aplică regulile prescrise pentru vânzarea şi adjudecarea provizorie, ci regulile supralicitării, deoarece la această vânzare legiuitorul nu a mai prevăzut şi o supralicitare. (Cas. II d. 13/928 cu nota de St. Marinescu-Bolintin, P. R. 215 I 928).

102.— Când un imobil se scoate în vânzare în cont a două oară, atât ultimul cât şi primul fals adjudecatar trebuie să figureze în justiţie.

Toţii falsii adjudecatari sunt ţinuţi la diferenţă de preţ, dacă la adjudecarea finală urmată de depunerea preţului, acesta este mai mic decât cel dela prima adjudecare. (Cas. II d. civ. 292/929, P. R. 2 III 930)

103.— In conformitate cu art. 556 şi 557 pr. civ., dacă nici la ziua fixată pentru vânzarea în cont, falsul adjudecatar nu depune preţul, şi nimeni nu va oferi un preţ mai mare ca acel al primei adjudecări, imobilele se vor adjudeca asupra acelui licitator care va oferi un preţ fie şi mai mic.

Intrucât din ordonanţa de adjudecare se constată că la ziua fixată pentru vânzarea în cont, falsul adjudecatar nu a depus preţul, şi nici un alt concurent nu s'a prezentat, să ofere un preţ mai mare ca al primei adjudecări, faptul Tribunalului de a adjudeca imobilul urmărit asupra creditorului urmăritor care singur s'a prezentat şi a licitat, nu constitue violarea art. 553 pr. civ., şi deci motivul de casare este neîntemeiat. (Cas. II 14 Ian. 1931, cu notă de N. Nichita, P. R. 152 I 931).

Ordonanţa de adjudecare.

104.— Ordonanţele de adjudecare, ca acte emanând dela o instanţă de administrare a justiţiei, nu sunt hotărîri, ci acte jurecătoreşti de administraţie, rezultând din dreptul judecătorului de a ordona, şi nu din puterea lui de a judeca; sunt titlurile cari constată vânzarea făcută silit şi toate formalităţile ei, echivalente actelor de vânzare-cumpărare din vânzările benevole. (T. Ilfov Not. s. 308/921 cu nota de S. Şerbescu, P. R. 47 II 923).

105.— Adjudecarea, ca efect al urmăririi, nu e o hotărîre mijlocită pe cale de judecată, ci o vânzare făcut sub supravegherea justiţiei şi prin îndeplinirea formelor fixate de lege, în care debitorul urmărit e vânzătorul şi adjudecatarul e cumpărătorul. (Ac. hot.).

106.— Ordonanţele de adjudecare nu sunt hotărîri judecătoreşti propriu zise, însă se aseamănă cu acestea prin opozabilitatea lor către cei care au luat parte la urmărire, constituind pentru ei autoritate de lucru judecat. (T. Tudeorman II s. 28/924, P. R. 72 III 925).

Căi de atac.

107.— Dacă adjudecatarul a depus creanţa sa hipotecară drept preţ şi timp de 5 zile debitorii nu au făcut vreo contestaţie (art. 552 al. II pr. civ.) iar tribunalul a admis creanţa drept plată, în apelul făcut de adjudecatar, debitorii nu mai pot fi citaţi şi pune concluziuni. (C. Ap. Buc. I dec. 9/920, P. R. 17 III 922.)

108.— Este admisibil apelul făcut de adjudecatarul creditor contra jurnalului de adjudecare, prin care se primeşte creanţa drept preţ, căci acest jurnal nu este o hotărîre dată în contradictoriu asupra vre-unui incident sau contestaţie, spre a fi susceptibilă numai de recurs conf. art. 533 şi 552 pr. civ. (Ac. dec.)

109.— Ordonanţele de adjudecare nefiind hotărîri judecătoreşti în sensul prevăzut de art. 288 pr. civ., nu pot fi atacate cu revizuire. (T. Ilfov, s. 308/921 cu nota de S Şerban, P. R. 47 II 923).

110.— Dacă un terţiu poate în condiţiunile art. 568 pr. civilă să revendice fără

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.iini.ro

nici o piedică imobilul din mâinile adjudecatarului posesor, pentru a-şi stabili dreptul de proprietate şi a obţine şi posesiunea imobilului, tot atât de bine poate cere şi anularea ordonanţei de adjudecare, căci din moment ce dreptul său nu este prescris, această ordonanţă deşi neatacabilă în principiu, constitue pentru el un „res inter alios" şi nu are nici interesul de a o ataca pe calea recursului, nici dreptul, căci nu a figurat în instanţa de urmărire. (C. Ap. Iaşi I d. 46/922 cu nota de T. Ionaşcu, P. R. 33 II 926).

111.— Incheierea prin care Tribunalul ordonă scoaterea din nou în vânzare a imobilului în socoteala adjudecatarului, rezolvă un conflict ivit între acesta şi creditorul urmăritor, prin nedepunerea preţului adjudecării, şi stabileşte un drept protivnic faţă cu adjudecatarul. O asemenea măsură dar, nu intră în cadrul aplicaţiunii art. 104 proc. civilă şi partea ce se pretinde vătămată prin masura luată, nu are deschisă, pentru a cere reformarea încheierii, decât calea contestaţiunii, iar nu a apelului, în conformitate cu art. 399 c. proc. civilă, scoaterea din nou în vânzare a imobilului urmărit fiind un incident în procedura executării silite asupra bunurilor nemişcătare. (Cas. II d. civ. 407/924, P. R. 4 III 925).

112.— Când ordonanţa de adjudecare ar conţine adăugiri, ştersături sau răsături, acestea fiind considerate, conform art. 122 pr. civ. ca nescrise, casarea ordonanţei nu se poate pronunţa decât dacă neregularitatea ar lovi în vreuna din dispoziţiunile art. 562 pr. civ. (Cas. II d. 44/928, P. R. 92 III 928).

6. Efectele urmăririi bunurilor imobile. Actele de administraţie.

113.— Cesiunea chiriilor viitoare făcute de un proprietar, nu poate fi asimilată cu plata anticipată a chiriei şi în consecinţă nu poate fi declarată nulă conform art. 516 proc. civ.; ea poate fi numai anulabilă pe calea acţiunii pauliane în caz de fraudă.

Legiuitorul stabileşte prin art. 516 pr. civ. o prezumţiune legală de fraudă numai în ce priveşte plata anticipată a chiriilor şi această măsură excepţională nu poate fi întinsă prin analogie la cesiunea chiriilor viitoare, între cele două acte fiind o asimilare completă. (Trib. Ilfov Not. s. 1452/925, P. R. 25 III 926).

114.— Inchirierile sau arendările făcute de datornic după data transcrierii comandamentului, vor fi anulate, dacă creditorul sau creditorii ce urmăresc vor cere aceasta.

Calea de urmat pentru exercitarea acestui drept este aceea a dreptului comun, acţiune principală în anulare, iar nu cea excepţională de contestaţie la urmărire pe baza art. 252 pr. civ. (Trib. Ilfov Not. 8 Oct. 1927 cu notă de Victor Godeanu, P. R. 147 III 928).

Efectele ordonanţei de adjudecare: a) Transmiterea proprietăţii.

115.— Existenţa sau inexistenţa unei sarcini ce ar greva imobilul urmărit, fiind o chestiune de fapt şi de interes privat, nu poate fi propusă direct înaintea Inaltei Curţi. (Cas. II d. 44/928, P. R. 92 III 928).

116.— Din art. 544—553 proc. civ., aplicabile şi vânzărilor pentru eşire din indiviziune, rezultă că cumpărătorul asupra căruia s'a adjudecat definitiv un imobil, dobândeşte asupra acestui imobil un drept de proprietate, sub condiţiunea depunerei preţului, opozabil tuturor, fără să fie nevoe a se transcrie jurnalul de adjudecare, întrucât art. 722 pr. civ. nu cere transcrierea unor asemenea jurnale, ci numai transcrierea ordonanţei de adjudecare, în care se trece şi jurnalul de adjudecare şi toate lucrările săvârşite în cursul vânzărei. (Cas. I dec. 179/914 cu nota de S. Rosental, P. R. 115 I 922)

117.— Comoştenitorul, devenind prin adjudecare proprietar al unui imobil succesoral, prin ficţiunea legii, este reputat că a fost proprietarul lui încă din momentul deschiderii succesiunii, că-şi deţine drepturile dela defunct şi că nu dobândeşte nimic dela comoştenitorii săi. Aşa dar, din momentul ce efectul vânzării prin licitaţiune, când adjudecatarul este un comoştenitor, este o împărţială, nu o vânzare propriu zisă, e evident că nu mai poate fi vorba de preţ şi deci nici de acţiune în rezoluţiune pentru neplata lui. (C. Ap. Buc. I d. 257/921 cu nota de V. Toncescu, P. R. 1 II 924).

118.— Ordonanţa de adjudecare e o hotărire judecătorească, prin care se transmite adjudecatarului dreptul de proprietate cu accesoriile sale, ce le avea urmăritul asupra bunului vândut.

Acest imobil se transmite liber de orice privilegiu sau ipotecă la care era supus, cu rezerva titularilor de drepturi reale de a şi le valorifica pe calea dreptului comun, în cazul când nu au fost introduşi în cauză în timpul urmăririi silite. (T. Ilfov Not. s. 684/929 cu nota de Victor Godeanu, P. R. 140 II 930).

b) Prescrierea răspunderii de evicţiune.

119.— După art. 568 din pr. civ., orice cerere de evicţiune totală sau parţială a bunului adjudecat se prescrie în termen de cinci ani din momentul executării ordonanţei de adjudecare. Pentru aceasta nu este neapărată nevoie de o executare făcută prin portărei, căci legea nu cere ca executarea să aibă loc în această formă, pentru ca prescripţia să înceapă a curge şi nu face deosebire între executarea de bun voe şi executarea silită, la care de altfel nu se recurge decât în cazul când predarea imobilului nu s'a făcut benevol (art. 594 şi următorii din pr. civ.)

Prin urmare este destul ca adjudecatarul să posedă timp de cinci ani imobilul adjudecat asupra sa, dela punerea în posesiune asupra acelui imobil cu învoirea părţii, ori prin portărei, pentru a înlătura prin prescripţie orice cerere de evicţiune făcută în contra sa. (Cas. II 18 Aprilie 1914 cu nota de Dem. D. Stoenescu, P. R. 236 I 927).

120.— Cei cari au luat parte la urmărire şi n'au voit să-şi valorifice drepturile pe calea contestaţiei conform art. 525 pr. civ., nu mai pot în urmă să şi le valorifice pe calea unei acţiuni principale, siguranţa transacţiunilor cerând ca să şi le valorifice înainte de adjudecare, iar art. 568 pr. civ. care permite cererile de evicţiune, trebueşte mărginit numai la cei ce n'au luat parte la urmărire. (T. Teleorman II s. 28/924, P. R. 72 III 925).

121.— Astfel, femeia dotată care, ca debitoare, urmărită, n'a opus dotalitatea imobilului vândut pe calea contestaţiei conform art. 525 pr. civ. nu poate în urmă să opună această dotalitate pe calea unei acţiuni principale. (Ac. hot.).

122.— Dispozitiile art. 568 pr. civ. din materia urmăririlor silite, nu se aplică şi faţă de femeia căsătorită sub regimul dotal, deoarece textul vorbeşte numai de celalţi incapabili iar nu de femeile dotale, cărora deci nu li se poate opune prescripţiunea din art. 568, derogatorie de codul civil pentru ea. In adevăr, în ce priveşte femeile dotale, drepturile lor au rămas a fi cârmuite de principiile generale din codul civil.

In speţă fiind vorba de un imobil dotal, prescripţiunea din art. 568 pr. civ., nu se poate opune la exercitarea acţiunii revocatorii, în caz de înstrăinare pe calea unei urmăriri silite, pentru neplata unei creanţe ipotecare de care bunul a fost afectat de către soţ, în virtutea clauzei de înstrăinare din actul dotal. (Cas. I d. 1317/924 cu nota de Alex. Cerban, P. R. 100 I 925).

123.— Dacă au trecut cinci ani dela punerea în posesie efectuată în baza unei ordonanţe de adjudecare, părţile interesate nu mai pot exercita acţiunea în revedicare pentru faptul că adjudecatarul a fost pus în posesie pe mai mult decât i se cuvenia, deoarece această acţiune trebuie executată înlăuntrul celor 5 ani prevăzuţi de art. 568 p. civ. (C. Ap. Buc. d. 56/925, P. R. 130 III 925).

124.— Atunci când o instanţă de fond constată, pe bază de acte şi depoziţiuni de martori, că un imobil ce se revendică a format laolaltă cu un altul, obiectul unei adjudecări şi predări silite, face o justă aplicaţie a art. 568 pr. civ. respingând ca prescrisă o acţiune în revendicare introdusă după trecere de 5 ani de la data adjudecării. (Cas. I d. 2683/925 cu nota de I. Gr. Perieţianu, P. R. 177 I 926).

125.— Actele de adjudecare pentru ieşire din indiviziune, ca şi celepentru executaera silită, prescrie şi ele prin cinci ani drepturile de revendicare, conform art. 568 pr. civ., când cumpărătorul este un terţiu.

Prin urmare cererea de intervenţie făcută de moştenitorii celeilalte jumătăţi, la o nouă cerere de partaj făcută de către cumpărătorii imobilului din prima licitaţie, care deţineau o jumătate de imobil, este fără calitate. (C. Ap. Buc. I d. 265/926, P. R. 35 III 927).

c) Purgarea.

126.— Art. 565 pr. civ., în noua lui redacţiune, admiţând principiul purgei complete a imobilului adjudecat, de orice privilegiu sau ipotecă la care era supus, adjudecatarul este apărat de orice urmărire a unui creditor ipotecar chiar neîncunoştiinţat despre vânzarea silită, întrucât această lipsă de încunoştiinţare nu-i poate fi niciodată imputată. (T. Ilfov Not. s. 39/925 cu nota de G. N. Popescu, P. R. 207 I 925).

d) Executarea ordonanţei de adjudecare.

127.— Adjudecatarul poate, investind ordonanţa de adjudecare cu formula executorie, să o execute. (C. Ap. Iaşi II 31 Oct. 1915 cu nota de T. R. Scriban, P. R. 131 III 927).

IV. Legislaţia teritoriilor alipite

128.— **Ardeal.** — Prin § 392 proced execut. se dispune că se pot încuviinţa laolaltă mai multe măsuri provizorii, dacă instanţa apreciază că sunt necesare pentru a se atinge scopul de asigurare. Dispoziţiunile provizorii au de obiect a înlătura dificultăţile ce se pun în calea procesului sau a executiunii silite pe care le pot impiedeca sau îngreuna în mod considerabil.

In speţă, încuviinţarea primei măsuri nu putea să înlăture admiterea celei de a doua, prin care firma reclamantă cerea administrarea exploatării în scop de a supraveghea manipularea buştenilor din litigiu, întrucât din împrejurările cauzei rezultă că ea era necesară pentru asigu-

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.iini.ro

rarea firmei reclamante. (Cas. III d. 1269/921, P. R. 86 III 924; aceeaş, P. R. 143 III 922).

129.— Este incontestabil că plata din partea fondului bisericesc poate urma numai după indicarea unei anumite casse, în scopul acesta, Din aceasta nu urmează, însă, că cererea de execuţiune nu este admisibilă, dacă partea obligată până la expirarea termenului de îndeplinire prevăzută în titlul executoriu, nici nu a indicat creditorului o anumită cassă, la care el poate cere plata datorită. Legea nu prescrie că în cazuri de execuţiune, conform paragrafelor 15 şi 28 din regulamentul de executare, creditorul urmăritor să fie obligat de a cere mai întâiu indicarea unei casse de plată. Dispoziţiunile respective **prevăzute** în paragraful 15 şi 28 reg. de exec., ca dispoziţiuni excepţionale nu pot fi interpretate în mod extensiv. (Cas. II c. Ardeal, dec. civ. 349/923, P. R. 2 III 924).

130.— In Circumscripţia Curţii de Apel Oradea Mare fiind în vigoare legile de execuţiune No. LX din 1881 şi LIV din 1912, orice incidente ivite cu ocaziuinea executării silite pornită pe bază de titluri definitive sunt de competenţa judecătoriilor de ocol a se rezolvi în primă instantă. (T. Bihor I s. 29/927, P. R. 58 III 927).

131.— **Basarabia.** — Potrivit art. 1097 c. c. pr. civ. rusă, din momentul primirii de către debitor a somaţiunii de executare, acesta numai poate înstreina bunul imobiliar urmărit, sub sancţiune penală.

Fată însă cu aplicaţiunea codului penal român, în cuprinsul Basarabiei, care nu prescrie vre-o pedeapsă în această ineteză creditorul numai are la îndemână decât actiunea revocatorie, în virtutea căreia justiţia urmează a anula actul de înstrăinare. (T. Ismail s. 30/925 cu nota de Ion Fitov, P. R. 38 III 925).

132.— Din cuprinsul articolelor 1171 şi 1175 pr. civ. rusă, rezultă că vânzarea imobilelor nu poate avea loc decât înaintrul a maximum două licitaţiuni, chiar dacă acestea ar fi declarate inexistente, socotite ca atare din cauza lipsei de concurenţă sau a nedepunerii preţului. (Cas. II d. 338/929 cu nota de Vasile Teodorescu. P. R. 185 I 930).

133 — Conform dispoziţiunilor art. 1175 pr. civ. rusă, licitaţiunile declarate nule pentru vitii de procedură sau în baza art. 1180 din acelaş cod. nu intră în calculul numărului de licitaţiuni. (ac. dec.).

V. Studii, recenzii şi note

134.— Ordonanţele provizorii şi execuţiunile spre asigurare în Bucovina, de Orest P. Ternăveanu, (P. R. 3 IV 928).

135.— Explicaţiunea § 222 a Codului de execuţiune bucovinean, de Oreste P. Ternăveanu, (P. R. 29 IV 928).

136.— Executarea mobiliară în Bucovina de Oreste P. Ternăveanu (P. R. 9 IV 929).

137.— Concursul execuţiei mobiliare civile şi al execuţiei mobiliare fiscale, de Liviu Teclu, (P. R. 75 IV 931).

138.— A vedea : Abuz de drept. Contestaţie, Vânzarea publică a imobilelor.

EXECUTARE PROVIZORIE.

(Art. 126—131 Pr. Civ.).

1.— Din modul cum se exprimă legiuitorul în art 192 pr. civ. şi enumără expres, rezultă că enumerarea este limitativă şi că nu se poate extinde prin analogie şi la alte cazuri. Prin urmare, din moment ce reclamantul nu dovedeşte că se află în vreuna din aceste împrejurări, cererea sa de a i se acorda execuţie provizorie urmează a se respinge. (Jud. Oc. Bazargic I, 15 Nov. 1924, P. R. 72 III 925).

2.— Judecata admite actţiunea intentată conf. l. proprietarilor, obligă pe pârît a plăti chiria, însă respinge cererea de-a pronunţa cu execuţie provizorie cartea de judecată, deoarece în conformitate cu art. 129 proc. civ. execuţia provizorie nu se acordă decât în caz când s'ar cere rezilierea contractului; ori în speţă necerându-se decât o sumă de bani — deşi conform legei proprietarului — hotărirea urmează a se da fără execuţia provizorie. (J. Oc. Bârlad c. de judec. No. 526/931 cu nota de I. Beldiman, P. R. 86 III 931).

3.— Conf. art. 105 l. j. oc. Judecătorul de ocol va putea ordona execuţia provizorie numai atunci când, cărţile de judecată ce va pronunţa sunt susceptibile de apel, constatând că este urgenţă sau pericol a se întârzia executarea. (T. Dolj II, jurn. 6154/926 cu nota de N. Nichita, P. R. 141 II 927).

4.— Se poate acorda execuţia provizorie cărţilor de judecată pronunţate cu drept de recurs. (Jud. Oc. Băileşti-Dolj 26 Martie 1925 cu nota de N. Nichita, P. R. 174 II 928).

5.— Dacă sentinţa dată în conformitate cu §-ul 415 din procedura civilă (ungară) a fost pronunţată cu execuţiune provizorie şi partea interesată a executat această sentinţă mai înainte ca partea protivnică să uzeze de căile de atac legale. şi dacă apoi forurile superioare reformează sentinţa deja executată. partea care a cerut şi obţinut executarea este responsabilă pentru daunele provenite din această executare intempestivă şi ea nu se poate apăra invocând, că executarea unei sentinţe care nu e rămasă definitivă nu poate atinge dreptul de desdăunare al părţii adverse. (Cas. I Ardeal. d 1083/921 P. R. 96 III 922).

6.— V. Executare silită, Recurs.

EXECUTOR TESTAMENTAR.

V. Testament.

EXPERTIZA.

(Art. 211—221 Pr. Civ.)

1.— Nu se cere, sub pedeapsă de nulitate să existe un raport medical care să precizeze cauza morţii, sau că judecătorii să adopte întocmai concluziile lui, căci acest raport e menit să complecteze convingerea lor, dar nu formează un element obligatoriu al acestei convingeri, pe care şi-o pot întemeia şi pe alte elemente. Declaraţiile medicului expert nu pot să aibă o valoare mai mare ca declaraţiile unui martor, fiindcă şi acestea, supuse aprecierei judecătorilor faptului. (Cas. II, d. 2015/921, P. R. 123 II 922).

2.— Instanţele judecătoreşti nu violează nici un text de lege atunci când resping motivat o cerere de a se face o nouă expertiză, arătând că faţă de celelalte elemente de apreciare cari au fost suficiente pentru a-i determina convingerea, efectuarea unei noui expertize ar deveni inutilă. (Cas. I, d. 1653/927. P. R. 147 III 927).

3.— Expertiza făcută în faţa instanţei judecătoreşti, care s'a transportat la faţa locului — de inginerul şef al oraşului, situaţiei imobilului, care a procedat la expertiză după ce a identificat imobilul, de faţă, fiind solicitantul şi advocatul Statului citaţi pentru aceasta, inspiră toată seriozitatea şi întruneşte cerinţele art. 63 din regulamentul privitor la administraţia fondurilor tutelare, — deşi n'a fost citat apelantul, dispoziţia pe care de altfel nu o cere nici legea tutelară sau regulamentul suscitat. (C. Ap. Braşov II, 2 Nov. 1927, P. R. 5 III 928).

4.— Expertul, evaluând imobilul oferit ca ipotecă, ţinând seamă de situaţia şi suprafaţa imobilului cum şi de preţul de circulaţie, — prin aceasta a satisfăcut cerinţele art. 64 din regulament, care prevăzând normele de repartizare, ne arată că expertul poate să ţie seamă la evaluarea imobilelor, şi de orice alte elemente utile pentru constatarea valorii lor reale. (Aceeaş dec.)

5.— Nu se poate face un mijloc de casare din faptul că instanţa s'a întemeiat pe mărturiile primite de experţi, fără ca această anchetă să se fi făcut în prezenţa părţilor sau cu citarea lor, — dacă expertiza a fost prezentată primilor judecători **fără vreo contestaţie** asupra regularităţii ei şi dacă a fost discutată în faţa tribunalului de toate părţile, cari ar fi putut critica lucrarea experţilor, astfel că drepturile apărării nu au fost încălcate de judecătorii de fond. (Cas. Req. Fr. 28 Aprilie 1920 cu nota P. R. 97 III 922).

6.— Confirmând, în apel, sentinţa tribunalului de prima instanţă, care ordona facerea unei expertize, numea experţii şi determina misiunea lor, Curtea nu violează nici un text de procedură şi nu comite exces de putere dacă modifică determinarea experţilor şi misiunea lor. (Cas. Req. Fr. 6 Martie 1922, P. R. 55 IV 923).

EXPORT.

1.— Deşi prin art. 7 al jurnalului Consiliului de miniştri No. 3577 din 25 Noembrie 1920 — jurnal dat în baza legei speciale pentru reglementarea exportului — publicată în Monitorul Oficial cu aceeaş dată — se prevede că solicitatori autorizaţiunilor de export vor trebui să facă dovada că au firmă înscrisă la Tribunal. de aci urmează însă că acestu autorizaţiuni sunt personale şi de aşa natură încât să excludă transmisibilitatea, căci dacă legiuitorul ar fi înţeles să le atribue acest caracter, ar fi pus-o în mod categoric, după cum a procedat mai târziu când a declarat expres că autorizaţiunile de export sunt strict personale. ele neputând fi cedate nici în total, nici în parte. sub sancţiuni penale. (Cas. I jurnal 756/922. P. R. 129 III 922).

EXPOZIŢIA DIN IAŞI.

V. Societate de fapt.

EXPROPIERE.

V. Agrară (reformă).

EXPROPIERE PENTRU UTILITATE PUBLICA.

(l. 20 Oct. 1864 cu modif. din 1900, 1913 şi 1923).

CUPRINS :

1. ***Cazuri de expropriere pentru utilitate publică (1—6).***
2. ***Procedura :***
   a) ***Declaraţie de utilitate publică (7—9).***
   b) ***Competenţa instanţei; discuţiuni (10—17).***
   c) ***Efectele hotărârii de expropriere (18—22).***
3. ***Despăgubiri (23—24).***
   a) ***Stabilirea despăgubirilor (25-31)***
   b) ***Plata despăgubirilor (32—34).***
4. ***Studii şi note (35—36).***

1. Cazuri de expropiere pentru utilitate publică.

1.— Sentinţele de expropiere pentru

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.iini.ro

cauză de utilitate publică, având de scop de a face ca o proprietate să treacă din domeniul privat în domeniul public, ele nu se pot aplica la proprietăți care sunt deja în domeniul public.

In speță, s'a expropriat un teren, conform legii agrare din 1921, efectuându-se pentru folosința Școalei de Agricultură dela Herăstrău, teren ce a trecut în domenjul public din chiar momentul expropierii.

In asemenea caz nu poate fi vorba de o nouă expropriere a aceluiaș imobil pentru utilitate publică deoarece fondul aparținând Statului, el poate dispune de felul întrebuințării sale pe cale administrativă, fără să mai fie nevoe de expropriere pentru utilitate publică. (Cas. III d. 1418/923, P. R. 27 III 924).

2.— Deși prin art. 17 al. 5 din noua Constituție, se permit exproprierile pentru utilitate culturală, totuș întrucât condițiunile și modul acestei expropieri urmează a fi determinate printr'o lege specială ,o cerere pentru expropierea unui imobil în scop cultural, este inadmisibilă atâta timp cât legea specială e inexistentă. (T. Prahova I, s. 128 cu nota de H. Friedman, P. R. 202 II 924).

3.— Orice dispoziție ar lua autoritatea comunală prin planurile sale de aliniere și prin angajamentele ce ar căuta să dea pe viitor direcțiunii și lărgmii străzilor, dânsa nu poate, pe temeiul acestor aranjamente și dispoziții pentru viitor, să împiedice sau să suspende exercițiul dreptului de proprietate al particularilor, executarea planurilor de aliniere proiectate neputându-se face pe proprietățile particulare de cât prin expropriere legal declarată și după o justă și prealabilă despăgubire. (Cas. III d. 1340/924 cu notă de George Iuliu, P. R. 129 I 925).

4.— Mărirea unei gări constitue numai desăvârșirea lucrărilor de construcție a unei linii ferate, iar dacă terenul necesar construcțiunii acestei lini a fost declarat de utilitate publică, de sigur că s'a înțeles tot terenul ce se va reclama pentru desăvârșirea lucrărilor, iar nu numai terenul ce a fost necesar în momentul înființării acelei linii ferate. (Cas. III d. 384/926, P. R. 132 III 926).

5.— Renunțarea la expropiere nu se poate face din partea autorității expropriante decât în cazurile și termenele prevăzute la art. 37 al. 5 din lege. In cazul când utlitatea publică s'a decretat prin lege, tot numai printr'o lege s'ar putea renunța la expropriere, fără prejudiciul daunelor cauzate prin această revenire. (T. Prahova I s. 325/929 cu notă de Tuliu Goruneanu, P. R. 53 II 930).

6.— Autoritatea comunală are putere discreționară de a refuza exproprierea unui imobil și cererea de a se deschide o stradă, fără ca proprietarul imobilului să se poată plânge de acest refuz pe calea contenciosului administrativ, deoarece el nu are nici un drept la expropriere, ci este dimpotrivă obligat a o suferi. Prin urmare cererea în contencios care tinde a se obliga autoritatea comunală să procedeze la expropiere și să deschidă o stradă pe terenul reclamantului este inadmisibilă. (C. Ap. Buc. I d. 183/931. P. R. 72 III 931).

2. Procedura.

a) Declarația de utilitate publică.

7.— Exproprierea pentru utilitate puplică se declară în mod suveran de organul competent orânduit de lege. Această declarare însă, în interesul ordinei publice și pentru apărarea drepturilor celor lezați, este supusă controlului justiției, singura în drept a hotărî expropierea. (T. Ilfov III s. 527/925, P. R. 133 III 925).

8.— Deciziunile prin care consiliul comunal, în interesul salubrității publice comunale, declară de utilitate publică și decide exproprierea unui imobil, nefiind executorii prin ele însăși, conform art. 14 din legea de expropriere, trebuind ca Tribunalul să hotărască exproprierea, după ce utilitatea publică s'a constatat și declarat după formele prescrise de legea de expropriere, recursul nu se poate admite decât contra hotărârei Tribunalului, conform art. 27 din aceeași lege, iar nu contra deciziilor Consiliului comunal, pe cale de contencios ad-tiv. (Cas. III s. 1573/922, P. R. 85 III 923 cu nota d-lui G. I. în P. R, 85 III 923).

9.— Un extras al deciziei comisiei interimare privitor la o expropriere pentru utilitate publică, trebuie să conțină numărul și numele consilierilor ce-au votat exproprierea, în afară de celelalte elemente. (Cas. IIId. 372/926, P. R. 84 III 926).

b) Competența instanței; discuțiuni.

10.— In materie de expropr. p. utilit. publică, tribunalul (art. 13 ș. u.) nu are rolul unei instanțe de apel la care persoanele expropriate se pot plânge și ridica obiecțiuni, ci o instanță de omologare sau de aprobare a lucrărilor făcute de administrațiune, sub raportul formalităților prevăzute de lege. Cas. III d. 1451/921. P. R. 140 III 922).

11.— Tribunalul, ca instanță de expropriere, are competința precizată prin art. 20 din legea expropriațiunii, de a constata din lucrările și dovezile ce i se înaintează prin intermediul procurorului, dacă formalitățile prevăzutede titlul întâi art. 2 și titlul 2 din această lege au fost îndeplinite și, în caz afirmativ, să hotărască în principiu exproprierea.

Niciuna din dispozițiunile cuprinse în aceste titluri nu se referă la formalitățile prescrise de art. 91 din legea organizării comunelor urbane.

Prin urmare, aceste formalități nefăcând parte integrantă din procedura specială a expropriațiunii, ci având de scop, — după cum rezultă din textul citatului articol —— să complecteze capacitatea juridică a comunelor pentru anumite lucrări edilitare, pe proprietățile lor sau pe bunurile deja intrate în domeniul lor public, printr'o expropriațiune anterioară urmează că Tribunalul a aplicat greșit în speță, acest articol din legea organizării comunelor urbane, a violat dispozițiunile art .20 al legii de expropriere și a săvârșit un vădit exces de putere, pretinzând autorității comunale expropriante să îndeplinească formalități, pe cari legea specială în această materie nu le prevede. (Cas. III d. 892/924, P. R. 4 III 925).

12.— Pentru a se putea proceda la exproprierea terenului necesar construirei și exploatărei unei linii ferate din inițiativă particulară, declarată de utlitate publică prin Decret Regal. Tribunalul trebue să constate din actele aflate la dosar că s'au împlinit în prealabil toate formalitățile cerute de legea pentru construirea și exploatarea căilor ferate din inițiativă particulară. Aceste formalități antemergătoare declarărei utilității publice prin Decret Regal, ca și cele prevăzute prin art. 2 titlul I, din legea de expropriere pentru cauză de utilitate publică, fiind constant că s'au îndeplinit în fapt. Tribunalul urmează a pronunța exproprierea. (T. Buzău II s. 306/925 cu nota de Radu Em. Manolescu, P. R. 288 II 925).

13.— Potrivit dispozițiilor din legea de expropriere pentru utilitate publică, când Tribunalul judecă o cerere de expropriere, trebuește să constate și să stabilească numai dacă, atunci când consiliul comunal a dat deciziunea, s'au păzit toate formalitățile prevăzute de lege, el neavând chemarea a se pronunța asupra utilității publice, adică dacă sunt sau nu motive suficiente pentru expropriere, apreciere care aparține numai autorităților administrative prevăzute de lege ca să declare utilitatea publică. (T. Ilfov I, 14 Ian. 1926 cu nota de N. Geogean, P. R. 89 III 926).

14.— Instanța de fond e suverană a aprecia renunțarea administrativă la operațiunea exproprierii pentru utilitate publică.(Cas. II d. 237/928 cu nota de R. Hutschenecker, P. R. 45 I 929).

15.— După ce s'a declarat de utilitate publică, cu paza formelor legale, conform art. 1 din legea comună de exproprieri, dacă expropriatul nu are de făcut vreo obiecțiune, decât cu privire la îndemnizațiunea ce urmeaă a se stabili, se poate adresa direct Tribunalului care va lua act că expropriatul consimte la expropriere și va trimite pe părâți înaintea Comisiunei de arbitri, pentru fixarea indemnizațiunei (art. 21). (T. Prahova I s. 325/929 cu nota de Tuliu Goruneanu, P. R. 53 II 930).

16.— In instanța de expropriere, nu se poate face discuțiune asupra dreptului de proprietate. Dacă administrația expropriantă sau terții ar contesta expropriatului dreptul de proprietate, exproprierea își va urma cursul, prețul se va consemna, iar titularul dreptului de proprietate își va valorifica dreptul său asupra prețului în fața instanțelor de drept comun (art. 25, 50 și 59). (Aceeaș hotărâre).

17.— Conform art. 20 din legea comună de exproprieri, părțile nu se citează în proces. Dacă totuși persoana în folosul căreia se face expropriereа a fost citată, prin aceasta n'a suferit nici un prejudiciu. (Aceeaș hotărîre).

c) Efectele hotărîrii de expropriere.

18.— Conform art. 20 din legea de expropriere, hotărîrea pronunțată de Tribunal, prin care se admite în principiu exproprierea, și care n'a fost atacată pe căile legale, lipsește pe expropriat de dreptul de proprietate asupra fondului, lăsându-i numai posesiunea până la plata indemnizației, iar art. 23 din aceeași lege obligă pe administrație de a cere transcripțiunea hotărîrii.

De aci rezultă intențiunea formală a legiuitorului de a transfera în mod definitic și nevocabil proprietatea imobilului expropriat dela proprietar la administrație, rămânând celui dintâi numai un drept asupra indemnizațiunii, care poate fi regulat fie prin bună învoială, fie prin arbitrii. (Cas. III d. 565/921, P. R. 105 III 922).

19.— Acesta fiind principiul relativ la transmiterea proprietății expropriate, nu mai rămâne îndoială că renunțarea administrațiunei expropriante la terenul expropriat, fără consimțământul celeilalte părți, nu poate fi operantă, proprietatea terenului ne mai putându-se întoarce la vechiul proprietar fără voința acestuia. (Aceeași decizie).

20.— Prin exproprierea imobilelor urbane din Basarabia, contractele încheiate cu proprietarul expropriat rămân în vigoare, acesta având dreptul să ceară e-

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.iini.ro

vacuarea chiriaşilor cari n'au plătit chiria.

In ipoteza când aceste contracte ar cădea prin efectul exproprierii, Statul nu poate intra în folosinţa imobilului expropriat, mai înainte de a plăti despăgubirea cuvenită expropriatului, care continuă a beneficia de această folosinţă. (C. Ap. Chişinău I, 19 Febr. 1925 cu nota red. P. R. 51 III 926).

21.— Potrivit dispoziţiilor art. 23 din legea de expropriere pentru cauză de utilitate publică, bunul expropriat reintră dela transcrierea sentinţei de expropriere în folosinţa şi proprietatea administraţiei publice expropriante, fără nici o grevaţie de orice fel, de unde rezultă că orice închirieri asupra imobilelor sunt desfiinţate de drept şi numai prin efectul legii, care are, în această privinţă, caracter de ordine publică.

Prin urmare ,dacă cineva deţine un imobil expropriat cu titlu de chiriaş dela perosana expropriată, titlul obţinut după transcrierea sentinţei de expropriere, acea persoană poate fi isgonită din imobilul expropriat, după cererea autorităţii expropriante, întrucât este considerat, conform legii de expropriere, că deţine imobilul fără nici un titlu, chiar dacă ar mai fi rămas o porţiune din imoblul expropriat care nu ar fi fost folosită în vederea utilităţii publice, deoarece a fost expropriat pentru cauză de utilitate publică, întreg imobilul. (T. Ilfov III s. 225/925, P. R. 55 III 926).

22.— De îndată ce proprietatea expropriată a servit unei alinieri conform planului general de aliniere al oraşului, chiar dacă exproprierea se face, pentru altă aliniere, nu mai poate fi aplicabil art. 67 din legea exproprierei. Instanţele judecătoreşti au dreptul de a interpreta cuprinsul şi efectele unui act administrativ adus înaintea lor, drept confirmat de art. 20 legea exproprierei. (Cas. II d. 237/928 cu nota de R. Hutschnecker, P. R. 45 I 929).

3. Despăgubiri.

23.— In materie de expropiere pentru cauză de utilitate publică, daunele incerte şi eventuale nu dau dreptul la nici o indemnizare şi în mod cu totul greşit, expropriantul a făcut ofertă expropriatului pentru cazul că ar rezulta în viitor o daună pentru el. (Cas. Bruxelles-Belg. 19 Octombrie 1922, P. R. 141 III 923).

24.— Atunci când o invenţie prezintă o deosebită însemnătate pentru Stat, ea poate fi expropriată în întregime, după legea de expropriere pentru utilitate publică, pe baza căreia se va fixa îndemnizarea. Când însă se constată că n'a existat expropriere, ci numai o aservire pentru interesele armatei, nu poate fi loc la despăgubiri. (Cas. III 305/926, P. R. 84 III 926).

a) Stabilirea despăgubirilor.

25.— Potrivit art. 37 leg. org. jud. din 1925, apelurile contra deciziunilor comisiunilor de arbitri în materie de expropriere, se judecă în complet de cinci consilieri. (Cas. III d. 1565/925 cu note de Corneliu Botez şi Gr. Pherekyde, P. R. 86 I 926).

26.— In ceeace priveşte identitatea şi întinderea terenului expropriat, Curtea de Apel nu are căderea să le cerceteze cu ocazia fixării îndemnizaţiunii de expropriere, pentru stabilirea lor ea neputând lua drept bază altceva decât planurile şi măsurătorile autorităţii expropriante. (Cas. III d. 783/927 P. R. 43 III 928).

27.— Potrivit dispoziţiunilor art. 48 din legea de expropriere, Curtea de Apel nu e datoare ca în întreg completul ei să se deplaseze pentru efectuarea unei descinderi la faţa locului, o asemenea descindere putându-se efectua legal chiar şi de o parte numai din completul de judecată (aceiaşi decizie).

28.— Fixarea îndemnizării cuvenită expropriatului conf. art. 57 l. exp. se face după valoare ce o are fondul în momentul când exproprierea se face efectiv, adică atunci când are loc deposedarea, iar nu când s'a declarat expropriabil imobilul de către tribunal. (C. Ap. Buc. I d. expr. 1/920 P. R. 18 III 922).

29.— Este un principiu fundamental în materie de expropriere pentru cauză de utilitate publică, că indemnitatea trebue să fie justă, prealabilă şi certă, precizată în monedă, fără a mai permite vreo altă apreciere de daună în viitor. (Cas. Bruxelles, 19 Oct. 1922, P. R. 141 III 923).

30.— Potrivit art. 57 din legea de expropriere pentru utilitate publică, pentru a determina adevărata îndemnizare pentru suprafaţa supusă exproprierei, trebue să se ţină seamă de valoarea fondului expropriat în momentul exproprierei ,adică în momentul în care instanţa învesteşte administraţiunea cu dreptul de proprietate. (Cas. III d. 864/927 cu note de Jean H. Vermeulen şi Redacţia în P. R. 175 I 928).

31.— Atunci, când judecătorul fixează, în materie de expropriere pentru cauză de utilitate publică, cifra îndemnităţilor, el nu are nici o obligaţie, în lipsă de concluzii speciale ale părţei interesante, să precizeze în ce această cifră a fost înrâurită de regula de drept pe care a declarat c'o aplică. (Cas. Belg. I 7 Iulie 1927 cu nota red. P. R. 88 III 928).

b) Plata despăgubirilor.

32.— Plata îndemnizării nu se poate face decât în bani, iar nu în bonuri comunale cum prevede regul. pentru înfrumuseţarea municipiului Bucureşti, care nu poate modifica legea. (C. Ap. Buc. I dec. 1/920, P. R. 18 III 922).

33.— Atât vechea Constituţie, prin art. 19, cât şi Constituţia din 1923 prin art. 117, prevăd că nimeni nu poate fi expropriat pentru utilitate publică decât după o dreaptă şi prealabilă despăgubire stabilită de justiţie, de unde urmează că autoritatea expropriantă nu poate intra în folosinţa bunului expropriat decât numai la achitarea îndemnizaţiunii fixate prealabil. (Cas. I d. 192/927 P. R. 41 III 928).

34.— Principiul după care, în cazul unei exproprieri pentru utilitate publică, autoritatea expropriantă nu poate intra în folosinţa bunului expropriat decât numai la achitarea îndemnizaţiunii fixate prealabil, are a se aplica indiferent dacă exproprierea se face după normele generale ale legei de expropriere sau în baza unor legi speciale (ac. dec.).

4. Studii şi note.

35.— Efectele sentinţei tribunalului în materie de expropriere pentru cauză de utilitate publică, de Alfred Cruţescu şi I. G. Vântu (P. R. 96 IV 930).

36.— V. Construcţiuni.

EXPULZARE.

1.— Legislaţia engleză a războiului, a învestit guvernul cu o putere discreţionară în privinţa expulzării străinilor, fără a se distinge dacă ei sunt sau nu, refugiaţi politici.

Guvernul, liber a expulza un străin, nu poate să ordone ca acesta să fie deportat într'o ţară determinată. Va putea însă, să-l îmbarce pe un vas cu destinaţie în această ţară, fără însă a-l putea reţine la ieşirea din apele teritoriale ale Regatului. (Inalta Curte de Justiţie engleză, 11 Ian. 1917, P. R. 16 III 924).

2.— Poliţia nu este în drept să expulzeze pe teritorul Republicei, pe un cetăţean brazilian, sub cuvânt că ar fi un element periculos pentru societate. (T. Supr. Federal-Brazilia 1 Mai 1920, P. R. 77 III 923).

EXTERITORIALITATE.

1. —Beneficiul exteritorialităţii se întinde nu numai la reprezentanţii statelor străine, dar şi la familiile lor, la bunurile şi servitorii lor. (T. com. Anvers-Belg., 9 Febr. 1920, P. R. 104 III 920).

2.— Imunitatea de jurisdicţie ,conferită agenţilor diplomatici străini, nu se aplică agenţilor consulari, însărcinaţi numai cu funcţuni administrative şi judecătoreşti.

Aceşti agenţi se bucură numai de oarecari privilegii, ce rezultă din convenţiile internaţionale, privitoare numai la inviolabilitatea arhivelor lor. (Cas. Roma, 13 Apr. 1923 cu nota de D. Alexandresco, P. R. 109 III 924).

3.— Infracţiunea penală comisă în localul unui consulat străin în Italia, nu poate fi considerată ca fiind comisă în afară de tertioriul regatului. (Ac. dec.).

4.— Dobândirea unui imobil de către un Stat străin nu creiază în folosul acestui imobil, ipso facto, beneficiul exteritorialităţei; acesta nu există decât atunci când imobilul este afectat serviciilor de ambasadă a acelui Stat.

Până în acel moment, actele guvernului străin referitoare la acest imobil nu pot fi privite ca având caracterul actelor de putere publică, ci numai ca acte de simplă gestiune pentru cari guvernul lucrează ca un particular şi se găseşte supus la aplicarea legilor şi aprecierei tribunalelor franceze.

In special, nu se poate refuza prelungirea contractului de locaţie pe care l-ar avea un locatar asupra imobilului achiziţionat de un Stat străin în scopul de a-l afecta ca local al ambasadei sale. (T. Seine-Fr., 30 Oct. 1929 cu nota de G. P. D., în P. R. 136 III 930).

5.— V. Agent diplomatic.

EXTRADARE.

CUPRINS:

1. ***Noţiuni generale (1).***
2. ***Convenţi de extrădare (2—3).***
3. ***Condiţiuni privitoare pe persoane (4).***
4. ***Condiţiuni privitoare la fapt (5-6).***
5. ***Procedura (7).***
6. ***Ancheta judiciară (8—14).***

1. Noţiuni generale.

1.— Instituţia extrădărei s'a născut din bunele raporturi existente între diferitele state ,care formează concertul universal al diferitelor naţiuni, în baza unui principiu de solidaritate internaţională. (T. Caliacra jurnal 2163/922 cu nota de D. Alexandresco, P. R. 276 II 922).

2. Convenţiuni de extrădare.

2.— In conformitate cu normele cari guvernează materia dreptului public internaţional, Statele au facultatea de a-şi extrăda infractorii chiar în lipsa unei convenţiuni exprese, pe temeiul principiului reciprocităţei.

In lipsa unor asemenea convenţiuni exprese, urmează a se aplica prin analogie dispoziţiunile din tratatele existente şi în special din primul de acest fel, tratatul din 1880, dintre Statul român şi cel ita-

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.iini.ro

lian. (Cas. II d. 2092/929, P. R. 81 III 929)

3.— Intre Statul român şi Statul bulgar n'a existat niciodată şi nu există nici astăzi o convenţie specială de extrădare.

Extrădarea a fost însă întotdeauna admisă între România şi statul vecin, pe baza principiului reciprocităţei, luându-se ca tip convenţia încheiată, în această privinţă, la 14 Iunie 1901, între România şi Austro-Ungaria. (T. Caliacra, jurnal 2163/922 cu nota lui D. Alexandresco. P. R. 276 II 922).

4. **Condiţiuni privitoare la fapt.**

4.— Atât principiile generale cari guvernează dreptul internaţional public cât şi dispoziţiunile convenţiunilor existente şi obligatorii pentru Statul român, prescriu în mod categoric că naţionalii nu pot fi extrădaţi. (Cas. II d. 2092/929, P. R. 81 III 929).

4. **Condiţiuni privitoare la fapt.**

5.— După art. 3 din convenţia dintre Statul român şi Statul bulgar, aplicabilă prin analogie tuturor statelor, care nu au nici o convenţie, în această privinţă cu România, extrădarea nu poate fi admisă pentru delicte politice, ci numai pentru cele de drept comun. In consecinţă, de câte ori infractorul unui asemenea delict se găseşte provizor arestat, tribunalul urmează a infirma mandatul de arestare. (T. Caliacra, jurnal 2163/922 cu nota lui D. Alexandresco. P. R. 276 II 922).

6.— Nu se poate admite extrădarea străinului ori de câte ori: 1. faptul este politic sau uneori militar; 2. dacă acţiunea sau pedeapsa sunt prescrise; 3. dacă faptul este definitiv judecat; 4. faptul nu este prevăzut de legislaţia ţărei sau nu intră în prevederile convenţiunilor existente; 5. dacă este pedepsit cu moartea, afară de cazul că Statul care cere extrădarea se obligă formal să nu execute această pedeapsă. (Cas. II d. 2092/929, P. R. 81 III 929).

5. **Procedura.**

7.— La noi, procedura extrădărei este următoarea: Statul român, care urmăreşte pe un infractor refugiat în România, adresează o cerere de extrădare ministerului de externe, alăturând actele de instrucţiune făcute contra lui, iar aceste acte se transmit, prin Ministerul de justiţie, procurorul respectiv care la rândul lui, le înaintează judecătorului de instrucţie, spre a face cercetări preliminare, în urma cărora, Consiliul de miniştri acordă sau refuză extrădarea. (T. Caliacra, jurnal 2163/922 cu nota lui D. Alexandresco, P. R. 276 II 922).

6. **Ancheta judiciară.**

8.— Mandatele de arestare emise în materie de extrădare de organele judecătoreşti, din ordinul şi prin delegaţiunea puterei executive, nu au nimic comun cu mandatele reglementate prin dispoziţiunile restrictive ale legei de procedură penală, ci dimpotrivă îmbrăcând acelaş caracter de act de guvernământ, recunoscut extrădărei — ale cărei necesare măsuri de prevedere şi asigurare sunt — scapă prin aplicarea principiului de mai sus, oricărui control din partea puterei judecătoreşti, rămânând în totalitate la exclusiva apreciere a puterii executive, atât în ceeace priveşte lansarea cât şi revocarea lor. (Cas. II 25 Sept. 1929 cu nota de V. Dongoroz, P. R. 181 I 930 ; aceiaş, cu nota de V. Teodorescu, P. R. 12 I 930).

9.— Arestarea în materie de extrădare fiind exceptată controlului puterei judecătoreşti prin aplicaţiunea art. 107 alin. ultim din Constituţie, rămâne la exclusiva apreciere a puterei executive, atât în ce priveşte ordonarea,cât şi revocarea arestărei. (Cas. II 25 Sept. 1929 cu nota de V. Dongoroz, P. R. 181 I 930).

10.— Ancheta judecătorească ordonată conf. art. 6 al legei din 9 Iulie 1866, face parte integrantă din extrădare şi prin consecinţă, îmbracă la rându-i caracterul actului administrativ de guvernământ, cu care extrădarea este învestită, exceptându-se ca atare în totalitate, controlului puterei judecătoreşti, prin aplicaţiunea principiul separaţiunii puterilor în Stat. (Cas. II 25 Sept. 1929 cu nota de V. Dongoroz, P. R. 181 I 930).

11.— Dacă în principiu arestarea provizorie urmează a se face după prescripţiunile legei Statului căruia i s'a cerut extrădarea, această dispoziţiune se referă la organele chemate a proceda la luarea măsurei, iar nu şi la modul în care au a se emite şi motiva respectivele mandate. (Cas. II d. 2092/929, P. R. 81 III 929).

12.— Ancheta judiciară care poartă asupra chestiunilor de mai sus, nu duce decât la un simplu aviz ce nu poate lega guvernul, a cărui deciziune îmbracă însuşirile unui act adminsitrativ de guvernământ, nesupus controlului justiţiei, în conformitate cu principiul separaţiunei puterilor (Cas. II d. 2092/929, P. R. 81 III 929).

13.— Ancheta judiciară efectuându-se în temeiul unei delegaţiuni legale, dată de puterea executivă organelor ministerului de justiţie, face parte integrantă din extrădare şi prin consecinţă, îmbrăcând la rându-i caracterul actului administrativ de guvernământ — cu care extrădarea e învestită — se excepteză, ca atare, în totalitate, controlului puterei judecătoreşti, prin aplicaţiunea principiului separaţiunei puterilor în Stat. (Cas. II d.5983 din 929 cu nota de V. M. Teodorescu. P. R. 12 I 930).

14.— Individul A., fusese încarcerat după cererea guvernului republicei orientale din Uruguay, care cerea extrădarea lui ca supus a acestui Stat.

Trecând 60 de zile dela arestarea lui fără ca guvernul reclamant să fi produs actele necesare la extrădarea acestui individ, el a fost pus în libertate. (T. Supreem Federal-Brazilia, 1 Mai 1920, P. R. 77 III 923).

F

FALIMENT.

(Art. 695—833 c. com.).

CUPRINS :

A. *Declararea falimentului (1—3).*
I. *Falimentul comerciantului.*
1. *Condiţii (4).*
a) *Calitatea de comerciant (5—9).*
b) *Datorii comerciale (10—12).*
c) *Incetare de plăţi (13—44) .*
2. *Procedura. —*
a) *Cine poate cere declararea falimentului (45—46).*
b) *Măsuri preliminarii (47).*
c) *Competenţă-judecare (48—55).*
d) *Sentinţa (56—58).*
e) *Căi de atac (59—70) .*
3. *Efectele declarării în stare de faliment.*
a) *Efecte privitor la persoana falitului (71—72).*
b) *Efecte privitoare la averea falitului (73—93).*
c) *Efecte privitor la averea falitului pentru trecut (94—95).*
d) *Data încetării plăţilor (96—97).*
e) *Nulitatea actelor făcute de falit (98—105).*
II. *Falimentul comerciantului decedat (106—112).*
III. *Falimentul societăţilor comerciale (113—128).*
B. *Administrarea falimentului.*
a) *Judecătorul sindic ; atribuţii (129—131).*
b) *Diferite feluri de creditori :*
— *femeia falitului (132—141).*
— *alţi creditori (142—143).*
c) *Forme preparatorii (144).*
d) *Constatarea activului; revendicarea (145—150).*
e) *Stabilirea pasivului; verificarea creanţelor (151—159).*
f) *Lichidarea activului :*
— *vânzarea bunurilor (160—161)*
— *distribuirea preţului (162—169)*
C. *Incetarea falimentului :*
a) *Lipsa pasivului (170—171).*
b) *Continuarea comerţului (172).*
c) *Concordat post-falimentar (173—178).*
d) *Moratoriu (179—182)*
— *Condiţiuni (183—185).*
— *Procedura (186—190).*
— *Efecte (191—197)*
— *Pierderea beneficiului moratoriului (198).*
— *Respingerea cererii de moratoriu (199).*
e) *Reabilitarea (200—204).*
D. *Legislaţia teritoriilor alipite (205—213).*
E. *Studii, recenzii şi note (214—221).*

A. Declararea falimentului

1.— Cererea de declarare a falimentului făcută de creditori, nu poate f iasimilată

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.iini.ro

cu acțiunea judiciară, deoarece în legislațiile cari admit declararea din oficiu nu e decât un mijloc de a provoca o măsură de interes public, pentru a îndemna pe magistrat să ia o măsură de ordine generală, cu scopul de a împiedica ruina mai mare a debitorului și fărămițarea activului său. (C. Ap. Casale Ital., 14 Iulie 1909 cu nota red., P. R. 278 II 929).

2.— Când falimentul s'a închis prin repartiția cotelor, dacă falitul, face noui fapte de comerț și încetează din nou plățile, pentru aceste noui fapte el poate fi declarat din nou în stare de faliment. (T. Ilfov I com. 3 Oct. 1930 cu nota de M. Bernstein, P. R. 279 II 930).

3.— Regula „faillite sur faillite ne vaut", trebuie interpretată ca o împiedicare a unei noui declarări dacă procedura primului faliment este deschisă. (Aceiaș decizie).

I. Falimentul comerciantului.

1. Condiții.

4.— Pentru ca cineva să fie declarat în stare de faliment, art. 695 c. com. pretinde îndeplinirea a următoarelor trei condițiuni: ca acea persoană să fie comerciant, să aibă datorii comerciale și să fie în stare de încetare de plăți. (T. Covurlui II 8 Febr. 1929, P. R. 56 II 1929).

a) Calitatea de comerciant.

5.— Întreprinzătorii de pompe funebre fac acte obișnuite de comerț, operațiile lor având de obiect o întreprindere de furnituri și de transporturi. Fiind comercianți, ei pot fi declarați în stare de faliment. (T. com. Moissac-Fr., 8 Ian 1919 cu nota, P. R. 109 II 925).

6.— Mijlocitorul oficial de schimb și efecte, potrivit legii și regulamentului asupra Burselor de Comerț, este comerciant și ca atare însărcinările ce-i sunt date de clienți, și operațiunile ce face pentru acestia sunt acte de comerț.

Astfel că, atunci când un asemenea mijlocitor dispare fără a lichida operațiunile ce i-au fost încredințate, el este în încetare de plăți și ca atare urmează a fi declarat în stare de faliment, indiferent dacă cererea este făcută de un creditor sau dacă Tribunalul se sesizează din oficiu. (C. Ap. Buc. II d. 78/922 cu nota lui G. Stoicescu, P. R. 33 II 923).

7.— Sindicul Bursei, având față de Stat aceeași situație ca și față de un particular, întrucât este însărcinat a face operațiuni de bursă în vederea unor plăți supuse fluctuațiunilor valutare, joacă rol de mijlocitor și are caracterul unui comerciant.

Prin urmare, când sindicul se constată că este în încetare de plăți, el urmează a fi declarat în stare de faliment. (C. Ap. Buc. II d. 86/924 cu nota de I. Birnberg P. R. 260 II 924).

7 bis.— Asociatul cu răspundere nelimitată dintr'o societate în nume colectiv nu întrunește numai prin aceasta calitatea de comerciant. In consecință, coform art. 695 c. com. el nu poate fi declarat în stare de faliment pentru datorii extrasociale. (T. Ilfov I. com. s. 551/926 cu note de Stefan Ionescu și L. Wagner, P. R. 180 I 927).

8.— Semnătura pusă pe niște cambii de succesorii unui comerciant decedat, în această calitate și nu personal, nu atrage declararea firmei pe care ei n'o angajase prin această semnătură. (T. Buzău II 24 Sept. 1931, P. R. 136 III 931).

9.— Străinul, care nu are în Italia nici domiciliul, nici centrul afacerilor sale poate fi totuș declarat în stare de faliment, dacă a fost asociat „de fapt" al unei societăți italiene. (C. Ap. Torino-Ital., P. R. 16 III 931).

b) Datorii comerciale.

10.— Numai neplata unor datorii comerciale, nu însă și celor civile, poate să atragă declararea în stare de faliment a unui comerciant, și acestuia din urmă în caz de contestație, îi incumbă sarcina de a stabili, prin orice fel de dovezi, că datoria a cărei plată se cere este pur civilă. (T. Nantes-Fr. 11 Ian. 1920 cu nota de D. Alexandresco, P. R. 122 III 926).

11.— Cu toate că refuzul de a plăti o datorie civilă din partea unui comerciant nu poate servi ca bază la o declarare în stare de faliment, totuș acel care are în contra lui o asemenea obligație, poate să provoace falimentul acestui din urmă, dacă dovedește că debitorul lui a încetat plata obligațiilor sale contractate în calitatea de comerciant. (Aceiaș decizie).

12.— După art. 695 cod. com. comerciantul, care a încetat plățile pentru datoriile sale comerciale, se declară în stare de faliment; deci numai pentru datoriile sale comerciale se declară comerciantul în stare de faliment, iar nu și pentru datoriile sale de natură civilă.

Faptul unui debitor de a se împrumuta pentru cumpărarea unui imobil, — cum a făcut obștea din comuna Slobozia-Moara, constituită în acest scop — constitue pentru acest debitor un act de natură civilă; garanția personală pentru acest act, față de caracterul accesoriu pe care-l are această garanție, nu poate să aibă și ea decât tot caracterul civil; într'adevăr, datoria nu este decât una, cu caracter civil, iar pentru această datorie sunt doi debitori, cel principal și debitorul accesoriu, care dacă are calitatea de comerciant, nu poate să schimbe prin acest fapt natura datoriei față de el. (T. Dâmbovița II, s. 71/927, P. R. 68 II 928).

c) Incetarea de plăți.

13.— Starea de faliment, fiind independentă de numărul creditorilor și atârnând numai de situația reală a comerciantului debitor, de aici rezultă că acest din urmă poate fi declarat falit, chiar dacă nu există decât un singur creditor, fie acest creditor chirografar, privilegiat sau ipotecar. (T. Nantes-Fr. 11 Ian. 1920 cu nota lui D. Alexandresco, P. R. 122 III 926).

14.— Cunoștiința creditorului că debitorul său e în încetare de plăți, poate fi prezumată atât din relațiile de afaceri continue și vechi între părți, cât și din ajutorul dat debitorului pentru o amânare de plată. (Cas. Req. Fr. 29 Mart. 1920 P. R. 66 III 922).

15.— Un comerciant poate fi declarat falit chiar dacă activul întrece pasivul, de câteori încetarea plăților este reală și constantă. O încetare de plăți vremelnică și trecătoare nu poate însă să aducă falimentul unui comerciant, care posedă averi suficientă a face față datoriilor sale comerciale. (T. Nantes-Fr. 11 Ian. 1920 cu nota de D. Alexandresco, P. R. 122 III 926).

16.— Neplata unei creanțe litigioase nu poate să atragă declararea în stare de faliment a pretinsului debitor, și aceasta chiar atunci când a intervenit o hotărâre asupra creanței litigioase, cât timp această hotărâre nu a rămas definitivă. (Aceiaș decizie).

17.— Prin încetare de plăți, legea falimentelor înțelege refuzul debitorului, doveditor al lipsei de credit, de a-și îndeplini obligațiunile exigibile comerciale sau civile. Așa dar, refuzurile de plată trebuesc mai de grabă apreciate, cântărite, decât numărate; de unde rezultă că strâmtorarea momentană a debitorului nu poate să atragă falimentul său. (T. com. Gand-Belg. 16 April 1921, P. R. 167 III 922).

18.— Art. 696 c. com. se referă numai la cazurile când debitorul tăgăduește validitatea creanței creditorului său pe motive pe care le crede, cu bună credință, întemeiate și în privința cărora așteaptă justiția să-și spună cuvântul, iar nu și la cazurile când debitorul nocunoaște datoria pentru care e chemat în stare de faliment, însă refuză plata pe motiv că așteaptă o lege viitoare care să amâne termenul de plată. (T. Ilfov I com. s. 586/923 P. R. 29 III 924).

19.— Neplata creanței ipotecare la termen fără un motiv justificat, este un motiv de încetare a plăților, care conduce în mod necesar la declararea în faliment. (C. Ap. Chișinău II d. 24/924, P. R. 37 III 925; C. Ap. Chișinău II d. 7/924 cu nota de St. Georgescu-Olenin, P. R. 269 II 925).

20.— Pentru a declara în stare de faliment, instanța de fond trebuie să constate, în cazul când debitorul nefuză plata nouei creanțe, dacă este de rea sau de bună credință, că excepțiunile pentru care refuză plata sunt întemeiate, fără a se preocupa dacă aceste excepțiuni îndeplinesc condițiunile cerute de lege pentru admisibilitatea acțiunilor cambiale. (Cas. III d. 601/925, P. R. 66 III 925).

21.— Aceasta este o pură chestiune de fapt. (Cas. III d. 601/925 v. supra).

22.— Conform art. 696 c. com. singurul refuz al unei plăți pe temeiu de excepțiuni, pe cari în buna sa credință debitorul le crede întemeiate, nu constitue o probă de încetare de plăți.

Ceeace instanța de fond trebuie să constate, pentru a vedea dacă debitorul se găsește sau nu în încetare de plăți atunci când refuză plata unei creanțe, este o pură chestiune de fapt : reaua sau buna sa credință că excepțiunile sau motivele pentru cari refuză plata sunt întemeiate, iar nu chestiunea de a ști dacă aceste excepțiuni îndeplinesc condițiunile cerute de lege pentru admisibilitatea acțiunilor cambiale. (Cas. III 601/925 cu nota de St. Ionescu, P. R. 245 I 925).

23.— Mijloacele frauduloase întrebuințate de un comerciant pentru a-și păstra creditul sunt considerate ca fapte doveditoare a încetării plăților și servesc ca punct de plecare pentru fixarea datei de încetare de plăți. (T. Covurlui II, 12 Oct. 1925 cu nota de E. Cristoforeanu, P. R. 277 II 926).

24.— Incetarea de plăți este o chestiune de apreciere a instanțelor de fond. (Cas. III d. 136/926, P. R. 83 III 926; C. Ap. Galați II, Ian. 1927 cu nota de A. L. V. în P. R. 53 III 927; T. Nantes-Fr. 11 Ian. 1920 cu nota lui D. Alexandresco P. R. 122 III 926).

25.— Judecătorii se vor călăuzi în această apreciere de numărul creanțelor în suferință, de starea activului și importanța datoriei, de cazurile extraordinare și neprevăzute, generatoare a stării de pierdere sau menținerea creditului, de crizele financiare, cu alte cuvinte urmează a se face cât mai mult posibil descoperiri în ce privește cauzele pentru care un comerciant a ajuns într'un moment dat în poziția de a nu mai face față angajamentelor sale comerciale. (C. Ap. Galați II, Ian. 1927 cu nota de A. L. V. în P. R, 53 III 927).

26.— Incetarea de plăți rezultă oridecâteori s'a refuzat plata unei datorii fără ca debitorul să-și bazeze refuzul pe ex-

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.iini.ro

cepţii, pe care, în bună sa credinţă le crede întemeiate. (Cas. III d. 136/926, P. R. 83 III 926).

27.— Pentru a fi în încetare de plăţi, legiuitorul cere ca imposibilitatea de plată a comerciantului să fie notorie şi extremă, prin faptul material al neplătei datoriilor, nu de jenă accidentală sau temporară, de proteste incidentale şi achitate imediat sau de simple neglijenţe. Protestul unei cambii nu face dovada peremtorie a încetării plăţilor, el putând constitui cel mult o prezumţie ce poate fi combătută prin orice probă. (Cas. III d. 949/927, P. R. 43 III 928).

28.— Când un comerciant, deşi este stabilit că nu mai poate plăti însemnate datorii de ale sale, ajunse la scadenţă, dar are un activ mai mare decât pasivul şi creditorii deşi cunoscând momentana sa insolvabilitate, totuşi continuă a-i acorda credit prin necererea declarării sale în stare de faliment, instanţa nu este îndreptăţită din oficiu de a declara falimentul. (C. Ap. Galaţi II, Ianuarie 1927 cu nota de A. L. V. în P. R. 52 III 927).

29.— Intrucât sentinţa declarativă de faliment este atributivă de drepturi, de vreme ce ea constată o stare actuală şi nu preexistentă, e evident că starea de încetare de plăţi trebuie să existe şi în momentul judecării apelului, şi astfel dacă înaintea judecării apelului, creditorii se desinteresează de falit, nu mai există nici un interes, urmând ca starea de faliment să fie ridicată. (Cas. III d. 181/927 cu nota de R. Hutschenecker, P. R. 107 I 927).

30.— Deşi la o examinare riguroasă protestul ar fi o manifestare aproape constantă a stării de încetare de plăţi, dar totuşi el nu serveşte în mod indubitabil la determinarea unei astfel de stări ci trebuiesc avute în vedere şi aprecia şi alte multe împrejurări, cum ar fi bunăoară importanţa sumei protestate, menţinerea sau pierderea creditului, etc. (C. Ap. Galaţi 11 Ianuarie 1927 cu nota de A. L. V. în P. R. 53 III 927).

31.— Potrivit art. 695 şi 696 c. com. un comerciant se zice că este în încetare de plăţi când nu mai poate să-şi plătească datoriile exigibile şi de oarecare importanţă comparativ cu situaţiunea lui. Dacă însă comerciantul debitor nu plăteşte datoriile pe care în buna sa credinţă le consideră nelichide sau neexistente, aceasta nu înseamnă că este în încetare de plăţi şi în consecinţă cererea de declarare în stare de faliment urmează a fi respinsă ca nefondată. (Trib .Fălticeni, s. com. 22/927 cu nota de G. Petruc, P. R. 152 III 927).

32.— Conform art. 696 c. com. singurul refuz al unor plăţi pe temei de excepţiune, pe care în buna credinţă debitorul îl socoteşte întemeiat, nu constitue o probă de încetarea plăţilor. (T. Muscel s. 13/927, P. R. 122 III 927).

33.— Excepţiunile pe care în bună credinţă debitorul le socoteşte întemeiate— şi pe baza cărora refuză plata — nu trebuesc cercetate dacă sunt sau nu întemeiate în drept şi în fapt, fiindcă judecătorul care e însărcinat cu rezolvarea chestiunei dacă trebuie sau nu pronunţat falimentul — nu este chemat să verifice dacă din punct de vedere obiectiv debitorul are dreptate, dacă excepţiunea este sau nu întemeiată, ci numai să verifice chestiunea din punct de vedere subiectiv, adică dacă excepţiunile ridicate sunt serioase şi mai ales dacă debitorul în buna lui credinţă le socoteşte întemeiate. Declararea în stare de faliment e o penalitate aplicabilă numai acelora cari prin incapacitate, imprudenţă sau culpă, se pun în imposibilitate de a face faţă angajamentelor luate, nu şi acelora care în bună dreptate refuză o plată pe care o cred nejustificată. (T. Muscel s. 13/927, P. R. 122 III 927).

34.— Falimentul fiind starea de încetare de plăţi a unui comerciant, în ce priveşte datoriile comerciale, care-l pune în imposibilitate de a face faţă obligaţiilor de oarecare importanţă, în comparaţie cu operaţiunile sale, n'are nici o influenţă a se cerceta în cauză superioritatea activului faţă de pasiv. Chiar în cazul când acest activ ar fi superior pasivului, dacă însă comerciantul încetează plăţile sale, chiar dacă el n'ar fi devenit insolvabil, acest fapt al încetării de plăţi este suficient pentru a se proceda la declararea acestuia în stare de faliment. (T. R.-Sărat 8 Dec. 1927 cu nota de C. Zotta, P. R. 9 III 928).

35.— In ce priveşte numărul creditorilor existenţi sau a celor cari au cerut declararea în stare de faliment, aceasta n'are nici o importanţă, deoarece legea nepreciză, urmează că chiar numai pentru un singur creditor se poate declara starea de faliment. Ceeace este important în asemenea afaceri, este a se face o proporţie între datoriile existente şi importanţa afacerii, şi neplata acestor datorii să fie un eveniment grav pentru comerţ. (ac. dec.).

36.— Chestiunea încetării de plăţi este o chestiune de fapt lăsată la suverana apreciere a instanţilor de fond, care îşi pot face convingerea din toate dovezile pe care le au la dispoziţie. (Cas. III d. 354/928 cu nota de I. L. Georgescu, P. R. 90 I 929).

37.— Pentru ca un comerciant să poată fi considerat în încetare de plăţi, în sensul art. 695 cod. com. trebuie să existe în contra sa o creanţă în numerar care să derive dintr'o vânzare comercială.

Prin urmare, atunci când între părţi nu a intervenit nici o vânzare pe credit, ci s'a dat numai unui comerciant în consignaţie mărfuri spre vânzare, comerciantul debitor care datorează sau o sumă de bani pentru vânzarea mărfurilor date în consignaţie, sau restituirea mărfurilor în natură, nu poate fi declarat în stare de faliment, deoarece pentru o asemenea restituire nu există calea declarării în stare de faliment. (C. Ap. Buc. I d. 64/928, P. R. 95 III 928).

38.— Starea de încetare de plăţi poate rezulta nu numai din existenţa protestelor, dar şi din alte împrejurări lăsate cu totul la aprecierea instanţelor de fond; aşa zisa jenă financiară se poate prezenta uneori cu un caracter de generalitate foarte pronunţat, astfel că sileşte pe comerciant să rămână într'o stare de pasivitate completă, punându-l în situaţiunea de a nu mai putea răspunde obligaţiunilor sale curente; mai mult încă, îl împinge la manopere, ce nu pot avea loc într'un comerţ oarecare, de exemplu — după cum se întâmplă în speţă — când e vorba de comerţul de bancă, tergiversările şi refuzul de a restitui depozitele chiar după numeroase cereri. (T. Putna II s. 15/928 cu nota de N. Georgescu, P. R. 72 III 928).

39.— Art. 706 c. com. spre deosebire de art. 689 c. com. italian nu face deosebire între protestele pentru refuz de plată şi protestele pentru neacceptare. (T. Putna II s. 15/928 cu nota de N. Georgescu, P. R. 72 III 928).

40.— Conform. art. 697 c. com. refuzul unei plăţi pe temeiuri de excepţiuni, pe care în bună credinţă debitorul le socoteşte întemeiate, nu constitue o probă de încetare a plăţilor; el are însă sarcina de a justifica buna credinţă (ac. dec.).

41.— Incetarea plăţilor fiind starea de fapt a unui comerciant de a nu mai putea face faţă angajamentelor sale ajunse la scadenţă, presupune întreruperea executării obligaţiunilor, indiferent dacă încetarea plăţilor rezultă din neachitarea uneia sau a mai multor datorii şi indiferent dacă activul ar întrece pasivul. (Cas. III d. 364/929, P. R. 105 III 929).

42.— O stare de încetare de plăţi, constatată prin sentinţa de declarare în stare de faliment a Tribunalului, nu poate fi combătută şi înlăturată de instanţa de apel, decât prin dovada contrarie a celui interesat că ea nu a avut fiinţă, sau cel puţin a luat sfârşit în momentul introducerei apelului, prin plata sau preschimbarea, de către comerciant, a creanţelor ajunse la termen şi că, prin urmare, procedura de lichidaţiune a falimentului nu mai poate avea loc, nemai fiind necesară. (Cas. III d. d. 1523/929, P. R. 131 III 931).

43.— Imprejurarea că comerciantul declarat în stare de faliment şi care a atacat cu apel sentinţa Tribunalului, a lăsat în nelucrare ani dearândul apelul său, în care timp s'a produs lichidarea activului, evidenţiază tocmai că el s'a găsit într'o permanentă încetare de plăţi, care justifică menţinerea falimentului şi de către instanţa de apel. (aceiaş decizie).

44.— Prin „încetare de plăţi" se înţelege neputinţa unui comerciant de a plăti datoriile exigibile şi de oarecare importanţă faţă cu situaţiunea sa, indiferent de împrejurarea dacă activul este mai mare sau mai mic decât pasivul, şi cele mai evidente dovezi de neplată sunt protestul şi mărturisirea debitorului. (T. Covurlui II, 16 Ian. 1929, P. R. 87 III 929).

45.— In ce priveşte caracterizarea creanţelor, instanţa de faliment are, în lipsă de dispoziţii precise de lege, o largă putere de apreciere, din punctul de vedere de a se şti, dacă ele sunt certe, lichide şi exigibile. (C. Ap. Buc. II d. 86/924 cu nota de I. Birnberg, P. R. 260 II 924).

2. Procedura.

a) Cine poate cere declararea falimentului?

46.— Art. 704 din codul comercial ,nedistingând, rezultă că şi creditorii cu ipotecă, gaj sau alt privilegiu au dreptul ca ori care alţi creditori să ceară declararea în stare de faliment a debitorului lor comerciant. (C. Ap. Chişinău II d. 24/924, P. R. 37 III 925; C. Ap. Chişinău II d. 7/924 cu nota de St. Georgescu-Olenin, P. R. 269 II 925).

47.— Instanţa, prin excepţie la regula, că fără a fi sesizată nu trebuie să intervină în conflictele judiciare, se sesizează din oficiu în ce priveşte declararea în stare de faliment în anumite împrejurări. Această operaţiune a instanţei este justificată pe temeiu de text a art. 701 cod. com.; ea nu-şi găseşte fundamentul în faptul că falimentul ar atinge ordinea publică, deoarece în materie de faliment ordinea publică este direct interesată numai în cazul art. 875 cod. com. (C. Ap. Galaţi II Ianuarie 1927 cu nota de A. L. V. în P. R. 52 III 927).

b) Măsuri preliminării.

48.— Pentru a se putea lua în contra unui comerciant măsura dictată de art. 697 cod. comercial, adică de a se numi o comisiune de arbitri care să supraveghieze operaţiunile comerciantului, trebue să se constate nu numai că dânsul se află într'o situaţiune dificilă, dar şi că înstrăinează în condiţiuni desavantajoase, avutul său.

Prin urmare, când nu se dovedeşte o

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.iini.ro

înstrăinare frauduloasă a activului, o asemenea cerere este nefundată. (C. Ap. Buc. I d. 160/927, P. R. 98 III 928).

c) **Competenţă-judecare.**

49.— Tribunalul competent a fixa data încetării plăţilor şi a declara falimentul unui comerciant, este acel al domiciliului acelui comerciant. Prin urmare, un tribunal străin nu poate declara în stare de faliment pe un comerciant brazilian domiciliat în Brazilia. (Trib. suprem federal-Brazilia, 16 Nov. 1918, P. R. 77 III 923).

50.— Se poate învesti cu exequator o hotărâre străină care declară în stare de faliment o societate comercială sau un comerciant domiciliat în ţara de unde emana hotărârea în chestiune. (ac. dec.).

51.— Din cuvântul „derivând" ce se citeşte în art. 685 c. com. it. (702 c. com. rom.) rezultă că Tribunalul care a pronunţat falimentul este competinte a judeca acţiunile ce derivă din faliment, adică acţiunile cari sunt de creaţiune posterioară falimentului, iar nu şi acţiunile anterioare, cari evident nu mai pot fi socotite ca „derivând dintr'însul".

Această interpretare concordă şi cu principiul că odată pornită o instanţă, ea trebue să judece, căci ubi semel acceptum judicium ibi et finem accipere debet. (C. Florenţa-Ital. 30 Dec. 1920, P. R. 103 III 922).

52.— Hotărârea străină, care declară falimentul unui comerciant englez, este dată cu competinţă dacă falitul îşi are domiciliul în străinătate, sau s'a supus de bună voe jurisdicţiei tribunalului străin. (Inalta Curte de Justiţie Angl. 5 April 1921 cu nota de H, în P. R. 141 III 923; aceiaş, P. R. 76 III 923).

53.— Nu este contrară dreptului natural şi, ca atare, nu poate fi respinsă în Englitera procedura străină, în speţă, franceză, belgiană (şi română), care admite declararea falimentului din oficiu, dacă hotărârea străină care a pronunţat falimentul a fost adusă la cunoştinţa falitului, şi aceasta a putut să exercite recursurile admise de aceste legi (ac. dec.).

54.— Tribunalul învestit cu procedura falimentului nu este competent să judece acţiunea intentată de curatorul falimentului, în interesul creditorilor, în contra administratorilor unei societăţi falite, pentru repararea daunelor pricinuite din culpa lor. (C. Ap. Milano-Ital., 11 Apr. 1922, P. R. 27 III 923).

55.— Nu se poate admite că deoarce legiuitorul a prevăzut intervenţia prin câteva texte (art. 711, 720, 725 etc. cod. civ.) ar fi înţeles să o excludă în oricare altele, deoarece principiul general din dreptul comun aplicabil şi în codul comercial, în temeiul art. 1 din acest cod şi care încuviinţează intervenţiunea ori de câte ori se justifică un interes legitim, născut şi actual din partea celui ce o introduce, nu este prin nimic înlăturat în materia falimetară. (C. Ap. Buc. I 12 Martie 1930, cu notă de S. Singer, P. R. 37 II 931).

d) **Sentinţa.**

56.— Sentinţa care pronunţă falimentul e constitutivă, iar nu declarativă de drepturi, conţinând începutul unei noi situaţii patrimoniale diferită de aceea precedentă, căci pe de o parte produce pierderea unor anumite drepturi şi pe de altă parte atribue alte drepturi. (C. Ap. Casale-Ital. 14 Iul. 1909 cu nota red. P. R. 278 II 929).

57.— Sentinţa Tribunalului dată în urma verificării creanţelor, nu constitue lucru judecat în instanţă de apel, deoarece în apel, prin efectul său devolutiv, urmează a se examina din nou elementele care pot duce la declarare în faliment. (C. Ap. Buc. II d. 86/924 cu nota de I. Birnberg, P. R. 260 II 924).

58.— Afişarea extractului sentinţei declarative fiind un act urgent şi care se îndeplineşte ex oficio, se face de către grefierul instanţei, iar nu prin Corpul Portăreilor. (C. Ap. Iaşi I 16 Nov. 1929 cu nota de Florin Sion, P. R. 69 III 930).

e) **Căi de atac.**

59.— Efectul devolutiv al apelului din dreptul comun, se aplică şi la judecăţile în apel în contra sentinţelor declarative de faliment, de oare ce legea comercială nu face nici o derogare, în această privinţă pentru materia falimentelor.

Prin urmare starea de faliment trebueşte ridicată dacă se dovedeşte în apel că, posterior sentinţei de declarare s'au achitat toţi creditorii. (C. Ap. Buc. I dec. 18/920 cu nota de I. N. Finţescu, P. R. 23 II 922).

60.— In materie de faliment care este o instituţie special reglementată în codicele de comerţ, reducându-se termenul comun de recurs de o lună de zile, se prevede că în contra deciziilor şi sentinţelor pronunţate contradictoriu, termenul de recurs este de 20 de zile socotite din ziua pronunţării în acelaş termen, dar dela comunicare dacă au fost pronunţate în lipsă. (Cas. III d. 1230/926, P. R. 130 III 927).

61.— In vedere că în conformitate cu dispoziţiunile art. 944 cod. com., toate sentinţele date de Tribunalul de comerţ în materie de faliment sunt executorii, ele nefiind supuse opoziţiei sau apelului decât în cazurile prevăzute de lege; iar art. 708 al. ultim din acelaş cod prevede că sentinţa declarativă de faliment supusă opoziţiunei şi apelului este executorie provizoriu; din combinarea acestor texte reiese în mod neîndoios că orice sentinţă este supusă apelului chiar şi în cazul când s'a dat în prezenţa falitului. (Cas. III d. 314/927 P. R. 86 III 927).

62.— Creditorii falitului cari fac opoziţie contra sentinţei declarative de faliment, trebuie să probeze în contradictoriu cu curatorul (la noi sindicul) falimentului, lipsa condiţiilor cerute pentru declarare în stare de faliment. (C. Ap. Bologna-Ital. II, 14 Nov. 1924 cu nota de St. Georgescu-Olenin, P. R. 13 III 926).

63.— Art. 944 c. com. cuprinde regula că sentinţele Trib. date în materie de faliment nu sunt supuse apelului decât în cazurile prevăzute de lege.

După art. 711 c. com. falitul judecat în lipsă şi cel care a fost declarat din oficiu fără să fi fost chemat sau, deşi chemat dar judecat în lipsă, are dreptul să facă opoziţie în contra sentinţei declarative de faliment în termen de 5 zile libere dela afişarea extractului prevăzut de art. 710 sau deadreptul apel până în termen de zece zile libere tot dela aceeaş dată, legea fixând astfel acelaş punct de plecare a termenului atât pentru exercitarea dreptului de opoziţie, cât şi pentru dreptul de apel.

Prin această dispoziţie legiuitorul condiţionând dreptul de apel de existenţa dreptului de opoziţie, nu mai încape îndoeală că falitul nu poate uza de dreptul de apel decât numai în cazul când el ar fi putut face opoziţie, dar nu a uzat de această cale. (C. Ap. Constanţa d. 48/925 cu nota de Tr. Scriban, P. R. 86 III 926).

64.— Falitul neavând drept de opoziţie în cazul când sentinţa de declarare a stării de faliment s'a pronunţat în mod contradictoriu cu dânsul, ci numai când a fost declarat din oficiu, fără să fi fost chemat sau, deşi chemat, dar s'a judecat în lipsă, urmează că el nu are nici drept de apel, atunci când judecata la Trib. s'a făcut în contradictoriu. (ac. decizie).

65.— Măsura luată de legiuitor de a declara inadmisibil apelul în contra sentinţelor date în materie de faliment, în interesul rezolvărei grabnice a lichidării şi a eventualului pericol pentru creditori, se impune cu atât mai mult în cazul încheierilor date de Tribunal, în urma cererii falitului de a i se permite continuarea comerţului. (C. Ap. Buc. III d. 81/927 cu nota de C. Bălescu, P. R. 136 II 928).

66.— Apelul în contra sentinţei dată asupra opoziţiei la sentinţa declarativă în stare de faliment, este inadmisibil, ca şi apelul în contra sentinţelor declarative în stare de faliment, date fără drept de opoziţie. (C. Ap. Constanţa, d. com. 4/927, P. R. 6 III 928).

67.— Pot face apel deadreptul la Curte falitul şi creditorii, cari au cerut declararea în faliment, iar nu şi celelalte persoane interesate; aceştia din urmă nu pot avea dreptul de apel, decât numai dacă au exercitat dreptul lor de opoziţie la prima instanţă. (C. Ap. Iaşi I d. 36/927, P. R. 115 III 927).

68.— Termenul de zece zile acordate de legiuitor prin aliniatul al 3-lea de sub art. 711 cod. com. terţilor interesaţi cari n'au luat parte la declaraţiunea în faliment, pentru a face opoziţie în contra sentinţei declarative de faliment, nu poate fi socotit tot pe zile libere după cum se socoteşte termenul de opoziţie şi apel când acestea sunt făcute de falit, deoarece în acest aliniat legiuitorul nu a mai adăogat cuvintele „zile libere" după cum a făcut în aliniatele anterioare în care vorbeşte de opoziţia şi apelul falitului sau al creditorilor cari au cerut declararea în faliment. (C. Ap. Buc. III 18 Febr. 1928, P. R. 63 III 928).

69.— Opoziţia în contra sentinţei declarative de faliment se face până în 10 zile dela afişarea extractului sentinţei conf. art. 710 c. com. (C. Ap. Iaşi I 16 Nov. 1929 cu nota de Florin Sion, P. R. 69 III 930).

70.— Nulitatea opoziţiei tardiv introdusă contra sentinţei declarative de faliment, fiind o chestiune care interesează ordinea publică, poate fi ridicată chiar din oficiu. (C. Ap. Iaşi I 16 Nov. 1929 cu nota de Florin Sion, P. R. 69 III 930).

3. Efectele declarării în stare de faliment.

a) **Efectele privitor la persoana falitului.**

71.— Arestarea falitului ordonată de Trib. comercial este o măsură provizorie, până când judecătorul de instrucţie sesizat, se va pronunţa. (Camera de punere sub acuzare Buc. d. 511/930, cu nota de Radu Dimiu, P. R. 177 II 931).

72.— Judecătorul de instrucţie sesizat prin ordonanţa dată de Tribunalul comercial pentru arestarea falitului, este liber a decide cum va crede asupra libertăţii acestuia. (aceiaş decizie).

b) **Efecte privitor la averea falitului.**

73.— Prin sentinţa de declarare în faliment, contractul de anticreză, constituită în orice timp, e dizolvat de plin drept faţă cu creditorii. (Cas. Roma-Ital. 1 Mai 1891 cu nota lui C. N. Toneanu, P. R. 79 III 929).

74.— După declararea în faliment, locatarul, pentru creanţa de chirie, are

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.iini.ro

dreptul de a pune în mişcare şi urmări actele executorii asupra mobilelor existente în fondul închiriat, afară de excepţiunea din art. 730 c. com. it. (720 rom). (Cas. Roma-Ital. 4 Ian. 1896, P. R. 1o III 930).

75.— Plata datoriilor scăzute, efectuată după încetarea de plăţi a falitului prin mijlocul unei delegaţiuni, este nulă pe motiv că n'a fost tăcută de însuşi falitul şi în numerar. (Cas. Civ. Fr. 24 Iunie 1918 cu nota d-lui I. R. B. în P. R. 96 III 923).

76.— Actele de procedură îndeplinite de falit în timpul stării de faliment, în apărarea activului falimentar, nu pot fi în urmă atacate de el pentru incapacitatea de a sta în justiţie. (Cas. Roma-Ital. 29 Ian. 1920, P. R. 37 III 922).

77.— Masa falimentului nu poate fi constrânsă la executarea contractelor stipulate de comerciant declarat apoi falit, de oarece declararea falimentului însemnează lichidarea întreprinderii, iar nu continuarea ei, fie chiar numai temporal, bine înţeles afară de cazul când curatorul (sindicul) nu a fost autorizat să continue exercitarea comerţului spre a evita daunele ce ar putea rezulta pentru creditori din întreruperea acelei întreprinderi. (Cas. Torino-Ital., 16 Iulie 1920, P. R. 101 III 922).

78.— Omologarea unei tranzacţiuni, în materie de faliment, este un act de jurisdicţiune graţioasă rezervat jurisdicţiunei care este sesizată de litigiul asupra căruia se transige, prin aplicaţiunea art. 492 din legea belgiană a falimentelor. (C. A. Gand-Belg., 13 Nov. 1922, P. R. 15 III 924).

79.— Tranzacţiunea intervenită trebuie să fie aprobată de judele-comisar al falimentului, de către falit şi să fie favorabilă masei creditorilor; numai în asemenea condiţiuni ea poate să fie omologată. (aceiaş decizie).

80.— Desesizarea rezultată printr'o hotărâre de faliment pronunţată în streinătate se poate întinde la bunurile posedate de falit în Anglia. (Inlta Curte de Justiţie-Anglia, 5 April 1921 cu nota de H. în P. R. 141 III 933; aceiaş, P. R. 76 III 923).

81. — Decăderea falitului din dreptul de a contracta fiind edictată în interesul creditorilor săi, efectele falimentului cu privire la capactatea de a contracta a falitului consistă din aceea că starea de faliment nu aduce o decădere deplină pentru falit din puterea de a contracta ci, legea interzice numai actele cari ar fi opozabile creditorilor. Deaceea terţii cu care un falit ar contracta nu se pot prevala de starea de faliment ca de o incapacitate de natură a lipsi pe falit de exerciţiul dreptului de a contracta, pentru a cere nulitatea actului şi a se sustrage deci dela îndeplinirea angajamentului contractat faţă de falit. Creditorii falitului sunt singuri în drept a cere nulitatea numai a actelor făcute de falit în paguba lor. (T. Dâmboviţa, S. 203/923 P. R. 28 III 924.)

82. — Sentinţa de declarare în stare de faliment produce efecte asupra condiţiunei falitului în sensul că ea micşorează atât drepturile falitului privitoare la puterea de a contracta asupra bunurilor sale, cât şi acelea relative la libertatea sa individuală, cum şi drepturile de ordin public. (aceiaş hotărâre)

83.— In caz de faliment al debitorului gagist, dreptul de opoziţie la vânzarea gajului nu mai aparţine nici creditorului, nici terţiului care a procurat gajul, ci sindicului, potrivit art. 717 c. com., care-şi găseşte raţiunea în unitatea de administraţie a patrimoniului falitului. (T. Ilfov I com. s. 840/926 cu nota de S. D. Postelnicu, P. R. 116 II 927).

84. — Art. 717 c. com. ridicând falitului administraţiunea bunurilor sale şi încredinţând-o judecătorului sindic, la alin.tul 3 şi 4 declară că nici o acţiune şi nici un act de executare nu se poate îndrepta sau continua în contra debitorului falit decât în persoana judecătorului sindic; dar această dispoziţie a legii fiind edictată exclusiv în favoarea masei credale, iar nu în favoarea terţilor, urmează că aceştia nu pot invoca beneficiul acestui text şi nu se pot opune la urmărirea debitorului falit din partea creditorilor, decât dacă contestatorii justifică un drept asupra bunurilor urmărite, care să le fondeze dreptul de a face contestaţie; deci este necesar a se cunoaşte mai întâiu dacă, în speţă, ccontestatoarea este proprietara lucrurilor sechestrate. (Jud. Oc. I Buc. 8 Iunie 1926, P. R. 93 III 926.)

85. — Deşi sentinţa declarativă de faliment ridică de drept falitului, din ziua pronunţării sale, administraţia bunurilor sale chiar şi a acelora pe cari le-a dobândit în timpul falimentului, totuş el conservând încă dreptul de proprietate are prin consecinţă interes a interveni în instanţă relativ la vânzarea imobilelor sale, pentru a face să se observe cu stricteţă formele de vânzare prescrise de lege sub sancţiunea nulităţei, mai ales că asemenea chestiuni pot fi ridicate şi din oficiu, şi mai cu seamă că însuşi Tribunalul, conf. art. 711 aliniat penultim codul comercial, poate ordona ca falitul să fie citat, atunci când găseşte aceasta cu cale. (T. Iaşi III 3 Mai 1927, P. R. 104 III 930.)

86. — Prin efectul desesizării falitului de bunurile sale, massa credală capătă un drept de gaj general asupra lor şi ca atare, în materie de faliment sindicul, care reprezintă acea massă, este un terţiu îndreptăţit a se opune pretenţiunilor îndreptate contra bunurilor falitului. (T. Ilfov I s. 541/927 cu nota de C. Bălescu, P. R. 121 II 928).

87. Exercitarea unei căi de atac legală, nu constituie exerciţiul unei acţiuni introductive de instanţă, ci un act pur conservator al unui drept dedus în justiţie, de unde urmează că, chiar după declararea lui în stare de faliment, debitorul poate uza de o cale de atac, aceasta fiind în interesul massei credale. (Cas. II. d. 99/928. P. R. 154 III 929).

88. — Susţinerea acestei căi de atac implicând însă exerciţiul acţiunei, urmează a fi rezervată numai judecătorului sindic, prin a cărui intervenţie legală se înlătură orice posibilitate de concertare frauduloasă. (ac. dec.)

89. — Din împrejurarea că falitul a continuat a fi citat şi a figurat şi dânsul în proces, nu poate rezulta nici-o nulitate, deoarece însuş legiuitorul prevede prin art. 717 al V c. com. că tribunalul, dacă găseşte cu cale, poate permite sau ordona ca şi falitul să fie citat în cauzele privitoare la bunurile sale. (ac. dec.)

90. — Când în acţiunea cambială, nu figurează massa credală ci falitul însuş prin sindicul său, judecătorul sindic nu poate invoca suspendarea dobânzilor, decât atunci când creditorul se va înscri la massa falimentului conf. art. 768 c. com. (C. Ap. Buc. III 1 Febr. 1929 cu nota de C. N. Toneanu, P. R. 67 III 929).

91. — Din ziua pronunţării în stare de faliment, falitul este desesizat de administraţia bunurilor sale. (Art. 717 cod. comercial). Prin drepturi exclusiv personale, cari nu trebuesc, confundate cu drepturile personale, se înţelege continuarea de către judele sindic a acţiunilor introduse de falit anterior falimentului. (T. Bălţi s. 663/929 P. R. 157 III 930).

92. — Prin declararea în stare de faliment toate creanţele contra falitului fiind socotită ajunse la scadenţă, nu înseamnă însă că ele devin exigibile şi pentru coobligaţi, iar protestul unui titlu cambial anterior scadenţei este nul. (Jud. Oc. Târgovişte cu notă de Tr. R. Scriban P. R. 31 II 930).

93. — Transfertul acţiunilor nominative făcut după data încetării plăţilor, este valabil dacă nu se invoacă frauda între falit şi creditor. (C. Ap. Buc. I id. 17/927, P. R. 193 II 927).

c) Efecte privitor la averea falitului pentru trecut.

94. — Femeia îşi poate asigura dota prin luarea unei inscripţii ipotecare, dar aceastâ inscripţie trebuie declarată la faliment, spre a fi valabilă. (C. Ap. Iaşi I, dec. com. 28/920 P. R. 25 III 922).

95. — In cazul unui contract cu prestaţiuni succesive, încheiat de comerciant înainte de declararea falimentului, massa credală nu se poate sustrage de la plata daunelor pricinuite prin neexecutarea convenţiunei. (Cas. Torino — Ital. 16 Iulie 1920, P. R. 101 III 922).

d) Data încetării plăţilor.

96. — Conform art. 723 cod. com. oricine are un interes legitim poate în termenul defipt de acest text, să facă contestaţie la fixarea provizorie a datei încetării plăţilor, cerând revocarea termenului, la o epocă pe care Tribunalul, apreciind asupra circumstanţelor de fapt, şi activitatea comerciantului că ar fi întrebuinţat diferite expediente, pentru a-şi menţine un credit fictiv, constată că manevrele sale erau incompatibile cu situaţia sa comercială, şi în măsură de a deprecia gajul comun al creditorului.

In asemenea condiţiuni Tribunalul găseşte că ipoteca constituită de comerciantul falit l. întruneşte elementele unei fraude în dauna massei credale, ceeace determină a retrograda epoca încetării plăţilor anterior acestei ipoteci constituite. (T. Iaşi III s. 316/930 cu notă de Elias Grunberg P. R. 55 III 931.)

97. — Data sentinţei de declarare în stare defaliment a unui comerciant, poate servi ca punct de plecare pentru a fixa timpul de când anumite fapte penale săvârşite de falit, ar putea intra în prevederile legei de amnestie.

In adevăr, îndată ce s'a pronunţat hotărârea de declarare, preşedintele trebuie să comunice procurorului copie de pe sentinţa declarativă de faliment, spre a vedea dacă nu este locul la vre-o acţiune penală (art. 712 cod. com.) şi deci, dela pronunţarea acestei hotărâri, se pune în mişcare şi acţiunea publică.

Dimpotrivă, data încetării plăţilor fixată în mod provizoriu prin sentinţa declarativă ne oferă un mijloc sigur în ceeace priveşte amnestierea delictelor de bancrută simplă.

Această dată a încetării plăţilor e susceptibilă de a fi modificată printr'o deosebită hotărâre, distinctă de aceea a declarării în stare de faliment, după cererea oricărui interesat, de unde urmează că şi falitul are acest drept, deoarece nu-i este interzis prin dispoziţiunile art. 722 cod. com. (T. Prahova IV, 14 Ian. 1930 P. R. 58 III 931.)

e) Nulitatea actelor făcute la falit.

98.— Nulitatea actelor şi operaţiunilor falitului ,posterioare sentinţei decla-

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.iini.ro

rative de faliment, nu poate fi invocată de falitul care a făcut concordat.

In speță, falitul concordatar nu poate ataca cesiunea activului său, făcută către un creditor, în scop ca acesta din urmă să garanteze îndeplinirea concordatului. (C. Ap. Torino. 18 Ian. 1919, P. R. 147 III 922.)

99.— Nulitatea unui act, făcut de falit după declararea sa în faliment, constitue sancțiunea dispoziției cuprinsă în art. 699 c. com. it. (art. 717 c. com. rom.), și în virtutea căreia sentința declarativă de faliment, ridică de drept falitului, din ziua pronunțării sale, administrația bunurilor sale, chiar și a acelora pe care le-a dobândit în timpul falimentului.

Ori, o atare dispoziție este evident dictată în favoarea mesei creditorilor și pentru a-i garanta pe aceștia în contra actelor de dispoziție ale falitului după declarația falimentului; de unde consecința firească, că sancțiunea prin care se declară actul nul, nu poate profita decât mesei credale și prin urmare atare nulitate nu o poate invoca falitul și nici moștenitorii lui. (Cas. Torino-Ital., 14 Iulie 1922, P. R. 27 III 923).

100.— Deși în art. 707 al. I c. com. it. art. 724 c. com. rom.) se vorbește de nulitate de plin drept, prin aceste cuvinte legiuitorul nu a voit să declare actele făcute de falit ca nule de o nulitate absolută, ci a căutat numai să arate că nulitatea este ipso jure, fără să fie nevoie de pronunțarea judecătorului; deci din cuvintele „nule de plin drept" nu se poate spune că legea a rezolvat chestiunea dacă nulitatea ce se produce ipso jure se poate invoca de oricine, sau dinpotrivă că nu se poate invoca decât de masa creditorilor (ac. dec.)

101.— Pentru a judeca acțiunile revocatorii prevăzute de art. 707 urm. c. com. (724 c. com. rom.), este competinte Tribunalul falimentar, cât timp este pendinte procedura falimentului și această competință încetează din momentul în care sentința de omologare a concordatului rămâne definitivă. Și aceasta chiar față de acțiunile revocatorii în curs de judecată. (Cas. Ital. II civ. 27 Iulie 1929, P. R. 198 III 930).

102.— Inalta Curte, consideră aceste acțiuni ca derivând din procesul falimentar. E vorba de o competință funcțională, derogând la principiile generale în materie de competință teritorială.

Insă această competință specială, în legătură directă cu procesul falimentar, există atât timp cât acest proces nu e închis. (ac. dec.).

103.— Dispozițiunile art. 724 al. III, de înstrăinare făcute către rudele falite, care prevede precis că sunt nule actele de înstrăinare făcute către rudele falitului până în gradul al IV, nu se poate aplica și în cazul când falitul este o societate în nume colectiv, deoarece nu se poate concepe o legătură de rudenie cu societatea. Pe de altă parte actul de gaj, nefiind translativ de proprietate, nu se poate susține că este un act de înstrăinare în sensul art. 724 cod. com. (T. Ilfov I com. s. 1783/929, P. R. 22 III 930).

104.— Constituirea de dotă are caracterul unui act cu titlu gratuit și în consecință dacă a avut loc în perioada suspectă cade sub nulitatea prevăzută de art. 724 cod. com. (T. Vâlcea, s. 206/930, cu notă de René P. Râmniceanu, P. R. 204 II 931).

105.— Dispoziția art. 709 al. 4 se referă la actele de garanție fie contextuale, fie succesive creanțelor garantate. Textul legii nu distinge și dacă legiuitorul a întrebuințat o expresie generică, înseamnă că a înțeles să aplice prezumpția de fraudă tuturor actelor de garanție, pentru a menține par condicio creditorum.

Creditorul are dreptul a face proba contrarie fără a fi obligat a dovedi că acordarea garanției de către debitor, nu a produs vreo pagubă massei credale prin aceea că activul s'a mărit în urma acordării acelei garanții în aceiași măsură, sau prin stingerea unor datorii cu sumele realizate și aceasta pe considerațiunea că scientix fraudis ar fi în re ipso încât dovada ignorării stării de încetare a plăților nu ar fi suficientă. (Cas. Ital. 16 Iulie 1929 cu notă de Cr., P. R. 64 III 931).

II. Falimentul comerciantului decedat.

106.— In conformitate cu disp. art. 707 al. II c. com., comerciantul decedat poate fi declarat în stare de faliment, însă numai în decursul unui an de la încetarea lui din viață.

Acest text de lege neprevăzând nimic în privința faptului dacă încetarea plăților, care este o condiție esențială pentru existența falimentului, trebuie să existe neapărat înainte de decesul comerciantului, sau este suficient ca această stare să survină după moartea lui,, urmează că în această privință trebuie să se aplice principiul art. 695 c. com., și ca atare numai comerciantul care la data decesului lui se afla în încetare de plăți poate fi declarat falit. (T. Ilfov I com. 5 Oct. 921 cu nota d-lui A. Weiss, P. R. 253 II 922).

107.— Potrivit art. 707 c. com., creditorii nu pot cere declararea în faliment a debitorului lor **comerciant,** decât înauntrul termenului de un an dela moartea sa.

Imprejurarea că în speță s'a acordat moștenitorilor un moratoriu pentru aranjarea datoriilor, nu împiedecă pe creditorii interesați a cere și obține declararea în stare de faliment a defunctului, deoarece moratoriul, fiind prescris în favoarea creditorilor, nu se poate întoarce contra lor. (T. Vâlcea II 27 Mai 1927, P. R. 101 III 927).

108.— După moartea comerciantului, soția acestuia cere și obține dela Tribunal autorizarea de a continua comerțul în numele minorilor, rămași pe urma defunctului său soț, potrivit art. 13 cod. comercial.

In urmă protestându-se mai multe cambii semnate de tutoare, s'a cerut de către creditori declararea ei în stare de faliment, atât personal cât și în calitate de tutoare.

Tribunalul a găsit admisibilă cererea și a admis-o ca atare. (T. Fălticeni, s. 61/928 cu nota de Gr. Pherekyde, P. R. 94 II 929; aceiaș, cu nota de G. Petruc, P. R. 146 III928).

109.— Declararea în stare de faliment a unui comerciant defunct, prin însăș natura și originea ei, atrage în profitul massei creditorilor separarea patrimoniului său de al erezlor săi. (C. Ap. Milano-Ital. 7 Dec. 1928 cu nota de E. Cr. în P. R. 80 III 929).

110.— Sentința declarativă împiedică de drept **confusio bonorum** ale falitului cu acele ale erezilor, dacă confuziunea nu se înfăptuise, și anulează efectele confuziunii, dacă se înfăptuise. (ac. decizie).

111.— Potrivit art. 707 cod. com., care fiind o derogațiune de la regula generală, trebue a se interpreta în mod strict, falimentul unui comerciant decedat se poate pronunța în termen de un an dela survenirea decesului.

Această rândueială a legei are un caracter obiectiv, raportându-se nu la cererea de faliment ci la declararea însăș, așa încât atunci când termenul legei este expirat, fără a se fi pronunțat declararea, aceasta devine tardivă. (T. Ilfov I com. s. 830/929 cu rezumat de concluzii scrise, P. R. 274 II 929).

112.— Pentru ca să se pronunțe declararea în stare de faliment a comerciantului decedat, chiar în cursul unui an dela deces, trebuesc citați reprezentanții săi legali, pentru a se discuta procesul în contradictoriu, dat fiind că de drept le sunt opozabile numai hotărîrile date în contradictoriu cu autorul în timpul vieței acestuia. (T. Buzău II 24 Sept. 1931, P. R. 136 III 931).

III. Falimentul societăților comerciale.

113.— Prin declararea în faliment a unei societăți, administratorii sau lichidatorii societății pierd dreptul de administrare, cu toate că reprezintă societatea oridecâteori ar trebui să fie ascultat personal falitul. (Cas. Napoli-Ital., 20 Dec. 1919, P. R. 16 III 922).

114.— Prin faliment încetează și funcționarea adunărilor generale ale acționarilor, cum și adunările consiliului de administrație. (ac. dec.).

115.— Falimentul disolvă de drept o societate comercială. (ac. dec.).

116.— Atât pentru societățile de persoane regulat constituite, cât și pentru cele zise neregulate sau de fapt, nu se poate declara falimentul fiecărui component al societății, dacă mai întâiu nu s'a constatat încetarea plăților din partea acesteia și ea nu a fost declarată în faliment. In acest sens este fixată și jurisprudența Curților de Casație și aceasta e concepțiunea de bază a articolului 847 c com., în virtutea căruia falimentul societății în nume colectiv sau în comanditâ atrage ca consecință falimentul asociaților cu răspundere nelimitată, și declară în mod clar în articolul imediat următor (art. 848) că falimentul unuia sau mai multor asociați nu atrage falimentul societății.

Deaceea, condițiunea necesară pentru falimentul fiecărui asociat, dacă nu se dovedește că ei personal sunt în încetare de plăți, este falimentul societății. (C. Ap Torino-Ital. 4 Dec. 1922, P. R. 128 III 924).

117.— Acest principiu se aplică și în cazul societăților neregulate, cari după doctrina și jurisprudența azi de acord, pot fi declarate în faliment, tocmai pentru că ele constituesc o entitate colectivă față de terți, neputând asociații să le opue lipsa îndeplinirii formalităților ordonate de lege pentru o constituire regulată. (ac. decizie).

118.— Falimentul unei societăți în nume colectiv, atrage pe acela al fiecărui asociat, chiar când societatea a fost ilegal constituită. Falimentul personal al unui asociat nu are însă, aceeaș influență asupra societății și celorlalți asociați; de unde rezultă că nu este cazul de a se declara în stare de faliment unul sau mai mulți din coasociați, când nu se dovedește că societatea însăș este în stare de încetare de plăți. (Cas. Civ. Fr. 16 Iulie 1924, P. R. 8 IV 926).

119.— După declararea în stare de faliment a unei societăți anonime, acțiunea de responsabilitate în contra administratorilor nu poate fi exercitată decât de curator (sindicul falimentului) și nu și direct de către creditor.

Această acțiune e exclusiv de competința Tribunalului falimentului. (C. Ap. Napoli-Ital. 20 Mai 1925, cu nota de St. Georgescu-Olenin, P. R. 128 III 926).

120.— Declarându-se falimentul unei societăți în nume colectiv și omițând a se menționa în dispozitiv și numele soți-

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.iini.ro

lor ilimitat responsabili, se poate rectifica sentinţa pe calea unui jurnal conf. art 292 proc. civ., adăugându-se şi numele componenţilor soţi faliţi. (T. Prahova II 1928 cu nota de Radu Dimiu, P. R. 270 II 930).

121.— O asemenea cerere se poate introduce de judecătorul sindic. (ac. hotărâre).

122.— Declarându-se falimentul unei societăţi în nume colectiv şi omiţând a se declara şi falimentul soţilor, se poate introduce o acţiune complimentară care pe baza sentinei pronunţate şi a actului de asociaţie, să declare şi falimentul soţilor ilimitat responsabili. (T. Prahova II s. com. 779/930 cu nota de Radu Dimiu P. R. 271 II 930).

121.— O asemenea cerere se poate introduce de judecătorul sindic. (ac. hot.).

122.— Declarându-se falimentul unei societăţi în nume colectiv şi omiţând a se declara şi falimentul soţilor, se poate introduce o acţiune complimentară care pe baza sentinţei pronunţate şi a actului de asociaţie, să declare şi falimentul soţilor ilimitat responsabili. (T. Prahova II s. com. 779/930 cu nota de Radu Dimiu P. R. 271 II 930).

123.— O asemenea acţiune poate fi introdusă de Judecătorul sindic. (v. supra).

124.— Retragerea unui comerciant fie din comerţul său propriu, fie din o societate în nume colectiv în care are aceiaşi răspundere nemărginită ca şi în comerţul său propriu, nu-l apără de eventualitatea declarării în stare de faliment, într'un anumit termen, în cazul când încetarea plăţilor a avut loc în timpul exerciţiului acelui comerţ, deoarece legea prin art. 707 cod. com. nu cere altă condiţie decât ca încetarea de plăţi să coincidă în timp cu exerciţiul comerciantului. (C. Ap. Buc. IV d. 4/927 cu nota de E. Cristoforeanu P. R. 12 II 928).

125.— Atât sub vechea cât şi sub noua lege a minelor, exploatarea minelor constitue un act civil, iar nu comercial. In consecinţă, societăţile miniere neîntrunind calitatea de comercianţi, nu pot fi declarate în stare de faliment. (C. Ap. Bucureşti. IV 22 Mai 1929 cu notă de Stelian Ionescu, P. R. 229 II 931).

126.— Pentru a se declara falimentul asociatului dintr'o societate în nume colectiv, este necesar a se constata în prealabil încetarea plăţilor din partea societăţii, urmând a se declara în faliment preliminar sau contimporan şi societatea.

Odată ce societatea în nume colectiv se găseşte în încetare de plăţi şi urmează a fi declarată în faliment, trebuie ca această declaraţiune să se întindă de drept potrivit art. 867 c. com. şi asupra asociaţilor cu răspundere nemărginită din care societatea e compusă. (T. Fălticeni, s. com. 11/929, P. R. 53 III 931).

127.— Conform art. 695 cod. com., este în stare de faliment comerciantul care a încetat plăţile, iar conform art. 7 cod. com., mai sunt comercianţi şi deci pot fi declaraţi în stare de faliment societăţile comerciale, când situaţia se resfrânge asupra membrilor componenţi, însă firma comercială care nu este decât stabilimentul de comerţ şi nefiind o persoană fizică sau juridică, nu poate fi declarată în stare de faliment ca atare, ci numai reprezentată de anumite persoane fizice sau morale. (T. Buzău II 24 Sept. 1931, P. R. 137 III 931).

128.— Asociatul cu răspundere nelimitată într'o societate comercială, nu este „eo ipso" **comerciant şi ca atare** nu poate fi declarat personal în stare de faliment. (Trib. Iaşi III 1 Sept. 1930 cu note de Jacques Pineles şi Hugo Schönblum, P. R. 76 II 931; C. Ap. Iaşi I 24 Oct. 1930, P. R. 49 III 931).

B. Administrarea falimentului.
a) Judecătorul sindic; atribuţii

129.— Judecătorul sindic nu reprezintă pe falit atunci când se discută anularea unor acte de înstrăinare frauduloasă făcute de acesta, întru cât acesta are interese contrare falitului. (C. Ap. Iaşi II 15 Mai 1923, P. R. 150 II 923).

130.— Judecătorul sindic al Tribunalului care a declarat falimentul, este în drept, în vederea luării măsurilor ce va socoti necesare cu privire la întreprinderile sau averea falitului din alte localităţi, a se adresa prin comisie rogatorie către autorităţile judecătoreşti locale, ba chiar de-a dreptul şi Judecătorilor sindici ai Tribunalelor respective. (C. Ap. Galaţi I 15 Dec. 1927 cu nota de Aurel Vidraşcu P. R. 241 II 928).

131.— Din punctul de vedere al administrării bunurilor falitului, judecătorul sindic nu poate fi considerat ca un terţ, ci dimpotrivă, ca un mandatar legal, continuator al tuturor drepturilor şi obligaţiunilor cuprinse în patrimoniul trecut, prin efectul sentinţei declarative în stare de faliment, în administraţiunea sa, întrucât dacă într'adevăr el este reprezentantul intereselor massei credale, nu este mai puţin adevărat că, în acelaş timp şi de o potrivă, el reprezintă, cu exclusivitate pe falit, atât sub raportul acţiunilor de introdus, cât şi sub acela al acţiunilor şi executărilor începute şi cari conform art. 717 al. IV c. com. au a se continua în persoana sa. (Cas. II d. 690/929, P. R. 17 III 930).

b) Diferite feluri de creditori:
1. Femeia falitului.

132.— Art. 559 din codul comercial fr. (792 c. com. rom.), făcând să renască, în caz de faliment al bărbatului, legea romană a lui Quintus Mucius Scaevola, edictează o presumţie legală juris tantum, în baza căreia bunurile dobândite de femeia falitului, oricare ar fi regimul ei matrimonial, fie chiar acel dotal, aparţin bărbatului şi trebuesc a fi aduse la masa falimentului, fiindcă se socotesc ca fiind cumpărate cu banii lui. (T. Tarascon-Fr. 9 Ian. 1920 cu nota lui D. Alexandresco, P. R. 69 III 926).

133.— Femeia este însă în drept a face proba contrară, adică a dovedi că bunurile ce stăpâneşte au fost cumpărate cu banii ei; şi această dovadă poate fi făcută prin orice fel de probe, chiar prin martori şi presumţiuni, conform dreptului comun, de câte ori ea a fost în imposibilitate de a-şi procura o dovadă scrisă despre această achiziţiune, şi, în special, dacă este vorba de bani proveniţi din propriile sale economii sau din daruri manuale.(aceiaş hotărîre).

134.— Dispoziţia art. 559 din codul comercial fr. (792 c. com. rom.) se aplică şi atunci când bărbatul nu era comerciant în momentul dobândirii bunurilor în chestiune de către femeie. (aceiaş hotărâre).

135.— In virtutea art 790 şi 791 c. com., femeia poate să-şi reia bunurile sale dotale sau parafernale dobândite prin orice mod, în caz de faliment al bărbatului.

In orice caz şi oricare ar fi regimul subt care s'au căsătorit soţii, prezumţiunea este, potrivit art. 792 c. com., că aceste bunuri aparţin soţului şi ele trebuesc întrunite la massa falimentului. (T. Covurlui II, 8 Aprilie 1927, P. R. 150 III 927).

136.— Femeia poate însă să facă dovadă contrarie prin orice mijloace de probaţiune, fiind vorba de materie comercială; cu toate acestea, calitatea probei administrate trebue să fie aşa încât judecătorii fondului să-şi formeze o convingere desăvârşită şi neşovăelnică despre existenţa faptului pretins aceluia ce rezultă din prezumţiunea înscrisă în art. 792 c. com. (aceiaş hotărîrne).

137.— Soţia falitului poate dovedi cu martori proprietatea bunurilor sale, urmărite de judele sindic ca aparţinând soţului falit, atunci când nu sunt dotale şi nici nu i-au parvenit prin donaţiune sau succesiune. (T. Iaşi III 11 Ian. 1927, P. R. 61 III 927).

138.— Din cuprinderea art. 793 c. com,, reiese că prezumţiunea de proprietate a lucrurilor mobile aflate în posesia bărbatului sau femeei în momentul declarării lui în stare de faliment, este numai o prezumţie juris-tantum, în contra căreia se poate face proba contrarie, chiar atunci când aceste bunuri sunt trecute într'un act dotal.

Şi această probă — în ce priveşte bunurile mobile prevăzute în actul dotal — se poate face şi cu martori, atunci când e vorba de stabilirea identităţei, dovada cu act cu dată certă sau inventar nefiind cerută decât pentru stabilirea provenienţei sau proprietăţei acelor bunuri. (Cas. III d. 694/928 cu nota de C. Bălescu, P. R. 60 I 929).

139.— Codul de comerţ, prin art. 792 pune prezumţiunea că bunurile dobândite de femeia falitului aparţin bărbatului ca fiin plătite cu banii lui, urmând că aceste bunuri trebuesc a fi întrunite la massa falimentului.

Textul adăugând şi că femeia este admisă a face proba contrarie, rezultă că această dovadă contrarie este admisă a se face prin toate mijloacele permise de lege, deci şi cu martori şi prezumţiuni. (T. Covurlui II 23 Martie 1929, cu nota de Aurel Vidraşcu, P. R. 21 II 930).

140.— Potrivit dispoziţiunilor art. 793 al. prim. c. com. femeia nu poate relua în natură, în caz de faliment al bărbatului bunurile mobile, atât dotale cât şi parafernale, cuprinse în contractul de căsătorie sau parvenite femei, prin unul din modurile de dobândire arătate la art. 790 c. com., decât în cazul când va face dovada identităţei lor cu inventar, sau cu orice alt act scris cu dată certă.

In speţă nu este vorba de o avere mobilă constituită dotă, sau dobândită de femeie conform art. 790 c. com., ci de nişte bunuri mobile care intră în cazul arătat de art. 793 al. ult. c. com., unde se vorbeşte de toate celelalte obiecte mobile aflate în posesiunea bărbatului şi care se presupun că-i aparţin, însă numai până la proba contrarie, în care caz spre deosebire de al. 1 şi 2 dela art. 793 dovada cu acte fără dată certă şi cu martori este admisibilă pentru dovedirea proprietăţei averei mobile pretinsă de soţia falitului, cu atât mai mult dovada identităţei. (T. Fălticeni, jurnal 1143/929 cu nota de G. Petruc, P. R. 58 III 929).

141.— Intrucât apelanta nu dovedeşte identitatea mobilelor ce pretinde, cu inventar sau vreun alt act cu dată certă, conform dispoziţiunilor art. 793 c. com., contestaţia trebue considerată ca nedovedită. (C. Ap. Iaşi I d. com. 38/927, P. R. 149 III 927).

2. Alţi creditori.

142.— Falimentul neputând fi socotit între cazurile fortuite sau de forţă majoră, funcţionarii comerciali concediaţi în

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.iini.ro

mod intemperativ, sunt în drept a reclama dela judecătorul sindic, cu titlu de daune, salariul pe trei luni generalmente recunoscut de doctrină şi jurisprudenţă. (T. Ilfov I com. s. 175/929,, P. R. 21 III 930). e

143.— Aceste creanţe, fiind socotite ca daune, întrucât nu rezultă din salariul propriu zis, nu pot intra în categoria creanţelor privilegiate de art. 783 al. I cod. com. şi 1729 al. IV cod. civ. întrucât privilegiile sunt de strictă interpretare şi nu pot fi create decât prin lege, (acciaşi hotărâre).

c) **Formie preparatorii.**

144.— După disp. art. 944 c. com. toate sentinţele date de Tribunal în materie falimentară sunt executorii şi nesusceptibile de apel decât în cazurile anume prevăzute de lege.

Cum în cazul prevăzut de art. 751 c. com. când Tribunalul este chemat să ia o măsură pentru facerea inventariului şi estimarea averii în virtutea dreptului său de control asupra lucrărilor sindicului, legea nu a prevăzut că părţile au dreptul de apel contra sentinţelor prin care Tribunalul ordonă asemenea măsuri, urmează că un asemenea apel este inadmisibil. (C. Ap. Galaţi II d. 8/928 cu nota de Aurel Vidraşcu, P. R. 197 II 929).

d) **Constatarea activului; revendicarea.**

145.— Din modul cum este redactat art. 817 din cod. com. ca şi din spiritul în care e conceput, rezultă că acţiunea în revendicare a unui lucru din massa falimentului este de natură graţioasă şi de competenţa judelui sindic, oricare ar fi valoarea lucrului revendicat şi să ea nu devine contencioasă decât din momentul când se iveşte vreo contestaţie la această cerere, caz în care judele sindic nu mai are o competenţă generală, ci competenţa restrânsă a judecătorului de ocol. (Cas. III d. 181/928, P. R. 62 III 928).

146.— După principiile cunoscute există o asemănare între calea numită contestaţie şi acea numită revendicaţiune, prin scopul urmărit şi mijloacele întrebuinţate,, căci în prima cale terţiul uzează de ea spre a dovedi că este el proprietarul lucrului mobil sau al imobilului urmărit şi cere scoaterea de sub urmărire, pe când în cea de a doua cale a revendicaţiunei se cere de proprietarul unui lucru să i se recunoască dreptul său nesocotit sau violat şi să i se restitue bunul de către acela care-l posedă şi care pretinde la rândul lui că el e proprietar.

Singura diferenţă ar fi pentru calea extraordinară a contestaţiei când este de ordin incidental, că ea intevine în cursul unei instanţe deja deschise, pe când contestaţia pe cale principală îmbracă caracterul unei veritabile acţiuni, sinonime cu cererea în revendicaţiune, de care nici din punct de vedere procedural nu are nici o deosebire. (C.Ap. Galaţi II, d. 27/930 cu nota de Aurel Vidraşcu, P. R. 199 II 931).

147 — Atât contestaţia cât şi revendicarea având de scop readucerea bunului în patrimoniul reclamantului, iar mijloacele întrebuinţate în realizarea scopului fiind comune, teoria probelor este de o potrivă aplicabilă şi uneia şi alteia. (Ac. dec.)

148.— Potrivit distincţiunii făcută de art. 793 cod. com., există o serie anumită de bunuri în privinţa cărora femeia falitului este recunoscută de legiuitor ca necontestată proprietară, bunuri a căror identitate trebueşte făcută cu acte cu dată certă, iar celelalte bunuri asupra cărora legea creind prezumţia a fi cumpărate cu banii soţului, sunt socotite ale falitului, femeia fiind totuş admisă a le revendica potrivit regulilor de drept comun.

Dacă femeia falitului ce este suspectată de legiuitor are acest drept, apoi cu atât mai mult el va aparţine şi unei terţe persoane. (C. Ap. Galaţi II, 30 Mai 1929 cu notă de Aurel Vidraşcu, P. R. 199 II 931).

149.— Natura unei contestaţii, atunci când este făcută pe cale principală, fiind identică cu aceea a revendicării cu care nu are deosebire nici din punct de vedere procedural, ambele având de scop readucerea unui imobil în patrimoniul reclamantului, iar mijloacele întrebuinţate în realizarea scopului fiind comune, teoria probelor fiind aplicabilă ambelor deopotrivă, înseamnă că bine este legată instanţa pe calea contestaţiei, deşi art. 817 cod. com. indică revendicarea ca singurul mijloc admisibil pentru realizarea acestui scop. (aceiaş decizie).

150.— Prin art. 812 şi următorii din codul comercial, se admite revendicarea cambiilor şi titlurilor de credit trimise spre încasare; mărfurilor trimise în depozit şi mărfurilor vândute şi expediate falitului, şi în toate aceste cazuri cu îndeplinirea unor anumite condiţiuni.

De aci însă nu se poate trage concluzia că un terţiu nu poate cere revendicarea la judele sindic, a bunurilor ce sunt proprietatea sa şi care s'au găsit la domiciliul falitului în momentul aplicării sigiliilor şi a facerei inventarului, întemeindu-se pe singura împrejurare că cererile de revendicare sunt strict limitative la cazurile expres prevăzute de art. 812 şi următorii din cod. com.

In adevăr, când legiuitorul comercial a edictat dispoziţiile art. 812 şi următorii cod. com., a fost preocupat de ipotezele de revendicare cele mai complicate şi care se ivesc mai des în practica comercială, şi unde a voit cu orice preţ să precizeze în mod lămurit şi anumite condiţiuni, pentru a înlătura pe cât posibil frauda. (T. Iaşi III 30 Mai 1929, P. R. 132 III 930).

e) **Stabilirea pasivului; verificarea creanţelor.**

151.— Falitul nu poate face opoziţie la admiterea unei creanţe după închiderea procesului verbal de închidere, afară de cazurile prevăzute de art. 780 codul com. rom.

In afară de aceste cazuri, falitul mai poate face opoziţie conform art. 774 c. com. rom. până în două zile înainte de termenul fixat pentru rezolvarea contestaţiilor. (Cas. Roma-Ital., 5 Febr. 1920, P. R. 38 III 922).

152.— Este nefondată cererea creditorului de înscriere la massa falimentului, cu creanţe cambiale semnate nu de falit, ci de un mandatar fără arătarea mandatului. (T. Ilfov I com. 22 Nov. 1927, P. R. 132 III 930).

153.— Chestiunea dacă o creanţă este litigioasă, incertă, nelichidă şi neexigibilă este o chestiune de fapt lăsată la atributul suveran al instanţelor de fond. (Cas. III d. 354/928 cu nota de I. R. Georgescu, P. R. 90 I 929).

154.— Deşi art. 770 cod. com. prevede că creditorii declaranţi sunt datori a arăta că, creanţele lor sunt reale şi adevărate şi că mandatarul lor trebue să aibă autorizaţiune specială de a face aceleaşi declaraţiuni, totuş nerespectarea acestei dispoziţiuni nefiind sancţionată de lege cu nulitatea, nu ridică dreptul creditorului de a completa în instanţa de apel declaraţiunea sa, cu menţiunile cerute de lege. (Cas. III d. 536/930, P. R. 91 III 930).

155. — Creanţele în valută străină se admit la masa falimentară în valută naţională în cursul de schimb din ziua declarării falimentului. (C. Ap. Genova-Ital., 12 Ian. 1928 cu nota de E. G. în P. R. 80 III 929).

156.— Este greşită soluţia Tribunalului de a admite provizoriu la verificare o pretinsă creanţă a Statului pentru care acesta nu are titlu decât o acţiune de despăgubiri civile în curs de judecată. (C. Ap. Buc. IV d. 79/929 cu nota de O. Târnăveanu şi C. Ferderber, P. R. 258 II 929).

157.— Dacă jurisprudenţa este de părere că în cursul operaţiunilor falimentare procesul-verbal de verificare, neatacat pe căile prevăzute de lege de falit sau de creditori, constitue un titlu cu autoritate de lucru judecat, atunci însă când pe calea specială prevăzută de art. 483 falitul, reprezentat prin judele sindic, atacă validitatea actului de gaj, nu i se poate opune faptul că la verificarea de creanţe nu a contestat existenţa creanţei, deoarece această instanţă specială, de ordin pur administrativ a falimentului nu se poate asimila unei instanţe care ar fi sesizată cu un litigiu pe care ar urma să-l rezolve după desbateri cu caracter contradictoriu. (T. Ilfov I com. s. 1783 din 929, P. R. 22 III 930).

158.— După declararea în stare de faliment a unui debitor, creditorii acestuia îşi declară creanţele la judecătorul sindic, pentru ca, prin verificarrea lor, să se stabilească titlul de creditori, pentru suma şi natura creanţelor ce le aparţin. Legea prevăzând această dispoziţie, calea dreptului comun nu mai poate fi apucată de aceştia pentru valorificarea creanţelor în caz de faliment.

In sprijinul acestei susţineri vine şi art. 717 cod. com .care spune că din cauza declarării falimentului, nici o acţiune contra falitului, privioare la bunurile sale mobile sau imobile, nu mai poate fi pornită contra acestuia, ele urmând a fi pornite contra judecătorului sindic. Acest text se referă la acţiunile pentru mobile sau imobile, cari pot fi pornite contra judecătorului sindic, iar nu la acţiunile pentru valorificarea creanţelor, fiindcă pentru valorificarea acestora, creditorul are deschisă înaintea lui calea verificării creanţelor .

Fiind astfel, acţiunea pornită de reclamantă, după declararea în stare de faliment a pârîtei, pentru ca aceasta să fie obligată la plata sumei de baza unui extras de cont-curent legalizat, se respinge ca inadmisibilă. (T. Ilfov I com. s. 794/930 cu nota de Gr. Racovioeanu, P. R. 161 III 930).

159.— Art. 775 c. com., după care sentinţele Trib. comercial date asupra contestaţiilor la verificarea creanţelor sunt susceptibile de apel, nu face nici o distincţiune cu privire la diferitele dispoziţiuni pe cari Tribunalul le-ar putea lua relativ la fiecare din contestaţiile deduse în judecata sa.

Prin urmare, când Tribunalul, în loc de a admite sau respinge o creanţă, dispune numai ca ea să fie admisă provizoriu şi suspendă darea hotărîrei definitive până la judecarea acţiunei penale pe care se grefează această creanţă, nu se poate susţine că hotărîrea sa este o încheiere premergătoare nesusceptibilă de apel. (C. Apel Buc. IV d. 79/929 cu

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.iini.ro

nota de O. Teodoreanu şi C. Ferderber, P. R. 258 II 929).

f) **Lichidarea activului:**
1. Vânzarea bunurilor

160.— Potrivit disp. art. 810 c. com. cererea de scoaterea în vânzare a imobilelor falitului ,se face de judecătorul sindic al Tribunalului civil competent, cu formele cerute pentru vânzarea bunurilor de minori, iar în cazul când un creditor ipotecar sau privilegiat urmăreşte un imobil al unui debitor declarat în stare de faliment posterior acestei cereri, judele sindic va interveni ca procedura să fie îndeplinită fără întârziere, cum prevede art. 811 c. com. astfel că rolul judelui sindic nu apare decât ca parte alăturată pe lângă creditorul urmăritor, observând numai, ca procedura vânzărei să fie îndeplinită fără întârziere. (T. Prahova I s. 670/929, P. R. 31 III 930).

161.— In cazul prevăzut de art. 811 c. com., vânzarea se efectuează după formele cerute în executările silite imobiliare şi distribuţia preţului rezultat din vânzare, ultima operaţiune a executării vânzării, urmează a fi îndeplinită, tot de către instanţa care a efectuat vânzarea, iar judele sindic va fi chemat împreună cu creditorul ipotecar la distribuirea preţului în calitate de creditor pentru cota ce Statul are drept a percepe din vânzarea bunurilor falitului potrivit disp. art. 969 şi 739 c. com. (aceiaş hotărâre).

2. Distribuirea preţului.

162.— Cererea judecătorului sindic, ca distribuţia preţului să fie efectuată de d-sa, este neîntemeiată, deoarece art. 34 c. comerţ nu conţine în această privinţă nici o dispoziţiune derogatorie dela disp. proc. civile, ca distribuţia preţului vânzărei să fie încredinţată sindicului şi în lipsa unei astfel de dispoziţiuni urmează să ne conducem după disp. din dreptul comun, art. 574 şi 578 pr. civ. care arată că judele comisar este însărcinat cu distribuţia preţului, deoarece codul de comerţ prin disp. art. 889 lămureşte că exerciţiul acţiunilor comerciale se regulează de codul de procedură civilă, afară de dispoziţiunile prevăzute de codul de comerţ. (T. Prahova I s. 670/929, P. R. 31 III 930).

163.— Deşi un faliment a fost închis prin repartiţia cotelor, rezultate din vânzarea activului, totuşi dacă, în urmă se descoperă că prin frauda falitului, s'au sustras bunuri din activ, în dauna masei credale, Tribunalul poate să procedă la redeschiderea operaţiunilor falimentare, spre a se face o nouă repartiţie.

In acest caz, bunurile descoperite ca, sustrase, chiar trecute asupra altor persoane, pot fi sigilate şi trecute în inventar. (T. Ilfov, I com. 11 Mai 1927 cu nota de Benedict Bernştein. P. R. 220 II 929).

164.— Prin art. 739 c. com. se dispune, că cheltuelile de administraţie şi justiţie se vor reţine din patrimoniul falitului, cu preferinţă înaintea ori căror altor datorii. Astfel, că din acest text rezultă, că legiuitorul a asimilat aceste cheltueli, cu cheltuelile judiciare prev. de art. 1727 c. c. întrucât ele sunt făcute în interesul masei falimentului şi deci trec înaintea altor privilegii şi ipoteci dobândite anterior şi care sunt dispensate de inscripţiune conf. art. 1739 c. c. (T. Iaşi III, 9 Iulie 1928 cu nota de R. Hutschenecker, P. R. 46 II 929).

165.— Privilegiul acordat sindicului de a încasa din activul falimentului atât cheltuelile de administraţie şi justiţie cât şi cota de 10%, primează privilegiului acordat creditorului ipotecar. (T. Iaşi III, 9 Iulie 1928 cu nota de R. Hutschneker P. R. 46 II 929).

166.— Nu se poate închide falimentul, mai înainte de a se plăti cota Statului de 10 la sută din activul brut al falimentului, chiar în caz de lipsă de pasiv. (T. Iaşi I, 4 Nov. 1929 cu nota de C. N. Toneanu, P. R. 138 III 929).

167.— Prin „activ brut", în sensul art. 969 c. com. înţelegându-se activul brut constatat prin inventar şi evaluarea experţilor, iar cota cuvenită Statului, având a fi calculată asupra acestui activ, urmează că cu drept cuvânt şi fără a comite vreun exces de putere, sau viola dispoziţiunile art. 969 c. com. instanţele de fond au hotărît că prin activul brut al unui faliment şi asupra căruia are a se calcula cota cuvenită Statului, se înţelege activul brut constatat în inventar şi evaluarea experţilor, nu cel rezultat din lichidarea acestui activ (Cas. II d. 632/929 cu nota de Ion N. Stambulescu P, R. 1 I 930)

168.— Prin activ al falimentului se înţelege acel activ, din care nu se scade cheltuelile făcute cu lichidarea, nici creanţele privilegiate, ci întreaga massă impozabilă a falimentului, constatată după facerea inventariului. (T. Iaşi III, 9 Iulie 1928 cu nota de R. Hutschneker, P. R. 46 II 929).

C. **Incetarea falimentului**

169. — Falitul, odată reluată disponibilitatea patrimoniului său din cauza încetării stării de faliment, nu mai poate invoca nulitatea prevăzută de art. 709 c. com. ital. (722 c. com. rom.) edictată în singurul interes al massei creditorilor. (C. Ap. Genova-Ital. 18 Mai 1909 cu nota de C. N. Toneanu ,P. R. 79 III 925)

a) **Lipsa pasivului**

170. — Deşi legea nu prevede închiderea falimentului pentru lipsă de pasiv sau achitarea integrală a creditorilor, totuş această soluţiune se impune ,căci prin desinteresarea creditorilor, funcţiunea sindicală nu-şi mai are raţiune. (T. Ilfov I com. 11 Mai 1937 cu nota de B. Bernstein, P. R. 219 II 929).

171. — In acest caz, urmează ca, efectele personale ale sentinţei declarative să se menţină, iar efectele patrimoniale — desesizarea — să se anuleze, falitul recăpătând în acelaş timp şi dreptul de reprezentare în justiţie. (Aceiaş hotărâre).

b) **Continuarea comerţului**

172. — Tribunalul, din oficiu a pus în discuţiunea creditorilor dacă nu înţeleg să schimbe condiţiunile, căzând de acord în ceace priveşte condiţiunile continuări de comerţ.

Nefiind întrunite condiţiunile pentru a se putea acorda continuarea de comerţ, atât în sensul art. 760 cod. com., cât şi în sensul art. 804 cod. com., întrucât astăzi creditorii nu au ajuns de acord în ce priveşte condiţiunile continuării comerţului, cererea de continuare se respinge. (T. Lăpuşna III jurnal N. C. 7972/930 cu nota de R. Hutschneker, P. R. 69 II 931).

c) **Concordat post-falimentar**

173. — Pentru validitatea concordatului nu este necesară deliberarea acţionarilor în adunarea generală şi nici votul cu majoritate al administratorilor convocaţi împreună, ci e suficient consiţimântul administratorilor fără ca aceştia să fi deliberat în consiliu. (Cas. Napoli, Ital. 20 Dec. 1919, P. R. 16 III 922).

174. — Hotărirea de anularea unei vânzări imobiliare ,dată în favoarea masei credale după cererea judecătorului sindic are un efect relativ şi parţial şi deci numai faţă de massa credală şi ca atare, nu poate fi invocată după încheierea concordatului şi de care comerciantul ce fusese cerut în declararea de stare de faliment. (C. Ap. Iaşi II, 15 Mai 1923. P, R. 150 III 923).

175. — Când legiuitorul a dispus prin art. 848 c. com. că concordatul nu se poate face decât cu primirea majorităţii tuturor creditorilor, ale căror creanţe au fost verificate, a înţeles să primească numai acele creanţe cari au fost admise în mod necondiţionat la verificare, sau cari au fost admise cel puţin provizoriu; creditorii contestaţi cu ocazia verificării creanţelor şi cari nu au cerut să fie admişi provizoriu pentru a lua parte la deliberarea massei credale, nu pot lua parte la votarea concordatului judiciar. (T. Ilfov I com. s. 251/925 cu nota de C. N. Toneanu, P. R. 160 II 925).

176. — Opoziţia creditorului la concordat trebuie comunicată nu numai curatorului (sindicului) ci şi falitului. —Art. 836, 842 c. comm. it.; art. 854 şi 862 c. com. rom. (Cas. Ital. 19 Mai 1925 cu nota de St, Georgescu-Olenin, P. R. 79 III 927).

177. — Prin rămânerea definitivă a sentinţei de omologare a concordatului, falitul recapătă disponibilitatea şi reprezentanţa bunurilor sale, deci dispare massa credală, în interesul căreia funcţionează acţiunea revocatorie, iar sarea de faliment încetează. Aşa fiind, Tribunalul falimentar nu mai are raţiune de a mai continua activitatea sa şi deci încetează şi competinţa sa specială. (Cas. Ital. II civ. 27 Iulie 1929, P. R. 168 III 930).

178. — Termenul de 3 zile dela data încheierii procesului verbal de verificarea creanţelor prevăzut de art. 846 cod. com. pentru propunerea unui concordat postfalimentar de majoritate nu este edictat de lege sub sancţiune de nulitate. (C. Ap. Buc. II 19 Febr. cu notă de Stelian Ionescu, P. R. 8 II 931).

d) **Moratoriu**

179. — Excepţiunea moratoriului nefiind propusă mai înainte de discuţiunea fondului, instanţa de fond a respins-o în conformitate cu principile, deoarece moratoriul nu a fost instituit de lege decât în interesul privat al debitorilor, iar nu într'un interes de ordine publică şi astfel, nu poate fi invocat incidental decât in limine litis, părţile putând renunţa la beneficiul lui. (Cas. III, dec. 404 din 920, cu nota de C. Hamangiu, P. R. 3 I 922).

180. — Moratoriul neinteresând ordinea publică, ci fiind admis în interesul debitorului ,acest din urmă poate să renunţe la beneficiul lui, fie în mod expres, fie în mod tacit, iar judecătorii trebue să respingă excepţia întemeiată pe moratoriu, de câte ori această excepţie n'a fost propusă înainte de orice apărare asupra fondului. (C. Ap. Gand—Belg. 18 Ian. 1920 cu nota lui D. Alexandresco, P. R. 128 III 922).

181. — Moratoriul nu se aplică impozitelor sau altor sarcini publice, datorite Statului, comunelor sau judeţelor, nici creanţelor garantate prin privilegii, amanet sau ipoteci, nici celor datorite cu titlu de alimente, nici furniturilor de subzistenţă, făcute debitorului şi familiei sale, în cele şase luni care au precedat admiterea lui. (Aceiaşi decizie).

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.iini.ro

182. — Petiţiunea de solicitarea moratoriului fiind o cerere cu scop preventiv sau defensiv într'o eventuală sau actuală acţiune de faliment, nu numai că este util dar e şi necesar ca o asemenea cerere să fie conexată cu aceea de declarare a petiţionarului pentru o bună administrare a justiţiei, evitându-se hotărît cu efecte contradictorii, aceasta cu atât mai mult cu cât nici principiile nu se opun, căci dacă cererea de moratoriu se poate soluţiona şi în camera de consiliu pe cale graţioasă, aceasta nu înseamnă că nu poate fi soluţionată şi în şedinţă publică cum e norma în materie de soluţionarea cererilor cu interese contradictorii. (T. Covurlui, II. 16 Ian. 1929 cu nota, P. R. 87 III 929).

1. Condiţiuni

183. — Pentru ca un comerciant să poată obţine un moratoriu anti-falimentar, art. 842 comb. cu 834 c com. impune a se prezenta în prim loc bilanţul sincer, lista exactă de creditori şi registrele regulat ţinute, apoi a se justifica că încetarea plăţilor este consecinţa unor evenimente extraordinare şi neprevăzute, sau în alt mod scuzabile şi în fine a se dovedi că activul întrece suficient pasivul pentru a fi certitudine că vor putea fi achitaţi integral toţi creditorii. Aceste condiţiuni fiind îndeplinite, moratoriul va putea fi acordat, ţinându-se seamă însă şi de părerea creditorilor şi numai dacă nu se stabilesc din partea solicitatorului la moratoriu operaţiuni lucrate cu rea credinţă, aranjate poate tocmai în scopul obţinerii cererei, sau a defraudării creditorilor. (T. Covurlui II, 8 Febr. 1929, P. R. 56 III 929; aceiaş, P. R. 109 III 929).

184. — A considera criza generală ca o justificare a încetării plăţilor în sensul art. 834 c. com., înseamnă a face din instituţiunea moratoriului o regulă generală pentru comercianţii ce în aceste timpuri de criză nu pot face faţă plăţilor lor, în timp ce legiuitorul comercial a creiat această instituţiune, netăgăduit, numai ca o excepţie la instituţiunea falimentului ce este norma generală, indiferent de mersul comerţului în general.

Chiar presupunând că această împrejurare ar fi o cauză ce în principiu ar putea motiva un moratoriu, pentru a respecta însă cerinţa legei, ar mai trebui ca petiţionarul să mai dovedească măcar faptul că dacă n'ar fi existat această criză generală, dânsul şi-ar fi putut face faţă angajamentelor sale comerciale, căci în caz contrar nu se poate plânge că a fost lovit de această criză, când şi fără ea tot în încetare de plăţi ar fi fost. (T. Covurlui II 5 Febr. 1929, P. R. 110 III 929; aceiaş cu nota P. R. 87 III 929).

185.— După dispoziţiile art. 842 c. com. comerciantul poate cere înainte de declararea sa în stare de faliment, acordarea unui moratoriu, justificând cu probe valabile că încetarea plăţilor a fost consecinţa unor evenimente extraordinare şi neprevăzute şi stabilind în mod cert că activul covârşeşte pasivul ce are. Conf. art. 834 al. 2 c. com. cererea sa nu va putea fi primită decât dacă dânsul prezintă registrele sale regulat ţinute, bilanţul său comercial şi o listă nominativă de toţi creditorii săi precum şi a anticipa suma necesară pentru cheltueli. (T. R.-Sărat, 28 Febr. 1928 cu nota de C. Zotta, P. R. 62 III 929).

2. Procedura.

186.— Sentinţa tribun. de comerţ care admite sau respinge moratoriul, este, în orice caz, supusă apelului, fie că el a fost admis în urma declarării falimentului, fie înainte. (C. Ap. Gand. Belg. 18 Ian. 1920 cu nota lui D. Alexandresco, P. R. 128 III 922).

187.— Legiuitorul comercial prin art. 837 fixând o jurisdicţiune contencioasă în materia moratoriului post-falimentar, admite dreptul de intervenţie al creditorilor, iar în materia moratoriului anti-falimentar întrucât în art. 842 c. com. acest drept nu este conferit, nu se poate admite pe cale de analogie, deoarece legile de procedură sunt de ordine publică şi asupra acestor texte nu se poate nici transige nici stabili analogie. (T. Ilfov I com. 28 Febr. 1925 cu nota de Alex. Alexandrini, P. R. 172 II 926).

188. — O parte care a făcut opoziţie într'o cerere de moratoriu antifalimentar, nu poate fi considerată că a figurat la prima instanţă şi deci citată în apel, de oarece opoziţia este inadmisibilă. (Cas. III, d. 522/926, cu nota de I. Rosetti Bălănescu, P. R. 93 I 927).

189. — In lipsa unui text de lege nu se poate refuza dreptul creditorilor de a interveni în instanţa moratoriului antefalimentar, pe calea unei întâmpinări cu caracter de opunere la acordarea moratoriului. (T. Buzău II jurnal 6887/928 cu nota de George P. Docan, P. R. 144 III 928).

190.— Creditorii cari n'au răspuns la apelul făcut pentru o vota admiterea moratorului şi cari n'au făcut vreo intervenţie la admiterea acestuia, sunt prezumaţi că acceptă moratoriul cerut. Citarea acestora în faţa Tribunalului, după ce au fost chemaţi în faţa judelui-comisar, nu este cerută de nici un text de lege. Ar fi necesară şi logică citarea acestora numai atunci când ar face cerere de intervenţie la admiterea cererii de moratoriu. (T. R.-Sărat, 28 Febr. 1928 cu nota de C. Zotta, P. R. 62 III 929).

3. Efecte.

191.— Dacă art. 839 c. com. arată că nici o urmărire nu se mai poate continua şi nici o acţiune nu se poate intenta sau continua contra debitorului în timpul cât durează moratoriul, de aici nu rezultă că se suspendă şi curgerea termenului de perimare când debitorul a lăsat în părăsire o cale de atac angajată înaintea instanţelor judecătoreşti, deoarece debitorul are tocmai datoria de a-şi conserva avenea care e gajul creditorilor săi. (Cas. III, 2 Iulie 1895 cu nota de C. N. Toneanu, P. R. 34 III 925).

192.— De câte ori moratoriul a fost încuviinţat de justiţie, creditorii chirografari nu pot, în timp cât ţine acest moratoriu, să ia măsuri de asigurare sau de conservare, precum ar fi, de exemplu, o poprire, un sechestru asigurător, etc., aceste măsuri fiind de natură a ţine în loc lichidarea averei debitoriului, imobilizând-o şi făcând astfel să înceteze pentru el beneficiul moratoriului. (C. Ap. Gand-Belg. 18 Ian. 1920 cu nota lui D. Alexandresco, P. R. 128 III 922).

193.— După art. 605 din codul comercial belgian, moratoriul nu se aplică decât obligaţiilor contractate înainte de dobândirea lui. El nu foloseşte debitorului, nici fidejusorilor cari au renunţat la beneficiul de discuţiune. (Aceiaş decizie).

194.— Sentinţele Tribunalului cari, în curs de moratoriu, prescriu sau încuviinţează comerciantului insolvabil a plăti mai înainte, în mod integral, o anumită categorie de datorii, sunt obligatorii pentru debitorul în moratoriu.

Prin urmare, datoriile a căror plată a fost altfel autorizată, se consideră în afară de moratoriu şi, în caz de concordat succesiv, ele nu sunt supuse legii concordatului. (Cas. Roma, 13 Ian. 925, cu nota de Stelian Ionescu, P. R. 110 III 925).

195.— Moratoriul acordat prin legea şi convenţiunile încheiate la Londra şi Manchester, este o favoare de care pot să beneficieze debitorii, manifestându-şi această voinţă prin cererea adresată Oficiului, dar nu sunt obligaţi să se supună moratoriului şi în acest scop ei rămân şi mai departe sub dispoziţiunile dreptului comun, putând fi urmăriţi pe calea justiţiei şi a pretinde să le plătească întreaga datorie.

In acest caz, acţiunea contra debitorului este cea de drept comun ce poate fi exercitată de oficiu în calitate de mandatar al creditorului.

Aşa fiind, rău a fost sesizat, în speţă, Oficiul prin petiţia creditorului de a se acorda beneficiul moratorului unui debitor ce nu ceruse aceasta. (Cas. III 2 Martie 1926 cu nota de M. Valerian, P. R. 170 I 926).

196.— Creditorul urmăritor, care a obţinut aplicarea unui sechestru, nu dobândeşte un drept de gaj similar cu gajul convenţional prevăzut de art. 839 al. II cod. com. rom., ci un simplu drept de prioritate, care subsistă numai atât timp cât debitorul urmărit nu a obţinut un moratoriu şi care este inconciliabil cu principiul egalităţii de repartiţiune între creditori, care caracterizează atât moratoriul cât şi falimentul. (C. Ap. Braşov I 26 Iunie 1929 cu nota de Traian Alexandrescu, P. R. 37 II 930).

197.— După dispoziţiunile art. 839 cod. com. în timpul moratoriului, nici un act de urmărire nu se va putea întreprinde sau continua contra debitorului şi nici o acţiune nu se va putea intenta sau continua contra debitorului, dacă nu rezultă din fapte posterioare acordării moratoriului. (T. Ilfov I com. s. 468/927, P. R. 107 III 928).

4. Pierderea beneficiului moratoriului.

198.— Atunci când un comerciant a cerut moratoriu şi înlăuntrul termenului de moratoriu a achitat datoriile, nu poate fi declarat în încetare de plăţi, pentru neachitarea unei singure cambii. (Cas. III 415/926, P. R. 147 III 926).

5. Respingerea cererii de moratoriu.

199. — Neîncrederea creditorilor unită cu indiciile de fraudă, conduc la respingerea moratoriului şi prin consecinţă la declararea falimentului cu arestarea falitului. (T. Covurlui II 5 Febr. 1929, P. R. 109 III 929).

c) Reabilitarea.

200. — Publicitatea atât de întinsă a cererei de reabilitare are de scop de a deştepta pe creditorii verificaţi precum şi orice altă parte interesată de a provoca opoziţie contra cererei de reabilitare, drept ce le este conferit prin art. 828 c. com. şi că prin orice altă parte interesată, în mod natural trebue să se înţeleagă şi orice creditor care din diferite împrejurări nu a fost verificat şi a cărui creanţe deci nu figurează la masa falimentului. (T. Tutova II s. 47/927 cu nota de Take Ionescu, P. R. 248 II 928).

201.— Reabilitarea are de efect de a restabili pe falit în toate drepturile de care a fost privat prin efectul declarării sale în stare de faliment, îi ridică deci starea de faliment şi îl repune în toate drepturile sale ca şi cum nu ar fi fost niciodată falit. Sentinţa de reabilitare

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.iini.ro

constată şi creiază prezumţia că toate creanţele falitului au fost achitate integral (Aceiaş hotărîre).

202.— Prin publicitatea ordonată de legiuitor în materie de reabilitare a unui falit, aducându-se la cunoştinţa tuturor celor interesaţi cererea de reabilitare, aceştia sunt puşi în situaţiunea de a se opune la admiterea cererei.

Odată însă ce hotărîrea de reabilitare a rămas definitivă, nici un creditor anterior sentinţei de declarare nu mai poate fi primit a face o nouă cerere de declarare, deoarece prin reabilitarea falitului se creiază o prezumţie că toate creanţele au fost achitate. (Aceiaş decizie).

203.— Cerera de reabilitare a unui falit care, achitând datoriile rămase dela un prim faliment, se află căzut mai înainte de judecarea cererii de reabilitare, într'un al doilea faliment, este inadmisibilă dacă falitul nu dovedeşte şi achitarea integrală a pasivului din falimentul următor. (T. Buzău II 1 Mart. 1929 s. com. 48/929, P. R. 69 III 929).

204.— Închiderea unui faliment prin repartiţia cotelor, este definitivă şi falitul este pus din nou în conducerea şi administraţia patrimoniului său.

Tribunalul în acest caz, nu mai are tutela falimentară, iar massa creditală, urmărirea concursuală şi funcţiunile sindicale, dispar ca fără interes. (T. Ilfov I com. 3 Oct. 930 cu nota de M. Bernstein, P. R. 279 II 930).

D. Legislaţia teritoriilor alipite.

205.— B a s a r a b i a. Un creditor ipotecar, chiar dacă creanţa ar avea o causă comercială şi ar privi un debitor comerciant, nu poate, în sistemul legilor aplicabile în Basarabia, să ceară, în caz de neplată, declararea comerciantului în stare de faliment. El trebuie, potrivit contractului încheiat, care este legea părţilor, să procedeză mai întâi prin a se îndestula din vânzarea imobilului ipotecat şi numai după aceea, în caz de neajungere, să urmărească şi altă avere, iar nu să provoace prin declararea în stare de faliment, vânzarea întregei averi a debitorului, mai ales când — cum este în speţă, refuzul de plată a fost fondat pe buna credinţă că datoria nu se poate urmări decât prin scoaterea în vânzare a imobilului ipotecat şi că acest imobil are o valoare mai mare. (Cas. III d. 2224/924 P. R. 103 III 925).

206. — A r d e a l. — Cointeresarea unei persoane într'o societate în nume colectiv îi atribue, potrivit legii comerciale aplicabilă în Ardeal, calitatea de comerciant. Prin urmare, în această legislaţiune, o asemenea persoană poate fi declarată în încetare de plăţi pentru datorii cari nu sunt ale societăţii. (Cas. III 27 Mai 1926, P. R. 180 III 927).

207.— Atâta timp cât normele dreptului internaţional, nu se împacă cu dogmele juridice ale vechiului Regat, preferinţa trebue acordată acestora din urmă, ele constituind din punct de vedere istoric şi tehnic, dreptul naţional român cu care urmează a se acomoda toate legiuirile locale. Prin urmare, în materie de moratoriu au a se aplica regulele codului comercial român cu privire la suspendarea urmăririlor pornite conta comeciantului (C. Ap. Braşov 11 August 1927 cu nota de Al. Alexandrini, P. R. 147 II 929).

208. — In materie de faliment, în interesul creditului public şi a siguranţei tranzacţiunilor, legiuitorul prin art. 37 din l. falim., a pus o stavilă în privinţa dreptului de atacare a actelor făcute de falit anterior sau posterior încetării plăţilor. Acest termen este socotit în timp de 6 luni dela declararea falimentului.

Iar când legiuitorul a prescris prin art. 37 din l. falim., că dreptul de atacare se prescrie în 6 luni, — socotite dela declararea falimentului, — a înţeles firesc, că acţiunea care pune în mişcare, „dreptul de atac" trebue neapărat să fie făcută şi înregistrată în acel termen, la instanţă competentă.

Chiar în cazurile prevăzute în art. 12 din legea LIV. 1912, când acţiunea trebuie prenotată şi încă acţiunea trebuie să fie înregistrată în termenul prevăzut de lege la instanţele de fond, singurile în drept a statua asupra dreptului şi deci asupra prescripţiei.

Ca atare, o acţiune deşi prenotată în termenul de 6 luni însă neînregistrată în acest termen, — este a se considera ca prescrisă, —— prenotarea neputând, fără dispoziţie expresă, să curme, să întrerupă sau să prelungească prescripţia. (T. Ciuc II 15 Nov. 1927, P. R. 128 III 928)

209.— Creanţele cambiale constatate printr'un mandat cambial în temeiul căruia creditorul a obţinut aplicarea unui sechestru înainte de cererea de moratoriu, sunt influenţate de sentinţa de moratoriu în sensul că debitorul nu poate fi urmărit în timpul duratei moratoriului, deoarece sentinţele de moratoriu au efect „erga omnes". (C. Ap. Braşov I 26 Iunie 1929 cu notade Tr. Alexandrescu, P. R. 37 II 930; acelaş P. R. 2 III 930).

210. — Art. 26 din legea XVII al. I din 1881, prevede că actele falitului cuprinse în art. 27, făcute înainte dedeschiderea falimentului, fiind fără efect faţă de creditorii chirografari, se pot ataca prin acţiune; şi conf. art. 27 punct 3 din legea zisă, actele juridice ale falitului făcute după înaintarea cererei pentru deschiderea falimentului, ori încetarea plăţilor sau în cursul celor 15 zile cari au premers înaintea cererei pentru deschiderea falimentului, ori încetarea plăţilor, prin care a acordat vreunui creditor asigurare ori îndestulare la care creditorul atunci încă nu avea drept. In speţă, cererea pentru deschiderea falimentului s'a înregistrat la 3 Iunie 1927 ,pe când intabularea dreptului de ipotecă s'a făcut la 11 Aprilie 1927 şi 19 Aprilie 1927. Falitul n'a acrodat firmelor pârâte astfel de asigurare la carecreditorii atunci n'aveau drept stând cu falitul în raporturi comerciale de mai mulţi ani. (T. Caransebeş, 8 Iulie 1929 cu nota de Antoniu Marchescu, P. R. 72 III 930).

211.— Procesul verbal de verificarea creanţelor, încheiat de judecătorul sindic, este, în sensul art. 141 leg. fal. comb. cu art. 94 leg. camb., o tranzacţie judecătorească executorie, când cei interesaţi nu contestă creanţele. (T. Someş II 13 Nov. 1929- P. R. 9 III 930).

212.— Conform art. 38 din legea falimentului, creditorul poate invaco compensaţia creanţei sale cu creanţa falitului. Prin art. 39 din aceeaşi lege se excepteză: 1. Creanţele creditorului falimentului devenit debitor după declararea falimentului. 2. Datoriile debitorului falimentului anterioare declarării, cu creanţe obţinute după declarare, chiar dacă acestor creanţe existau înainte de declarare în favoarea altor creditori. 3. Creanţele acelor cari erau debitorii falitului înainte de declararea acestuia în faliment, achiziţionate faţă de falit fie printr'un act juridic încheiat cu acesta ,fie prin transferare de drept sau prin acnitarea unui creditor care în timpul dobândirei, a ştiut că falitul a încetat plăţile sau că în contra lui era înaintată cererea pentru declarare. (T. Someş II 13 Nov. 1929. P. R. 9 III 930).

213.— In Ardeal nu se poate declara din oficiu falimentul, dacă Tribunalul nu este sesizat de cererea comerciantului sau a vreunui creditor, spre deosebire de legea vechiului regat, în vederea căruia este instituită dispoziţia art. 6 din legea concordatului preventiv. (T. Târnava Mare I 19 Nov. 1929 cu nota de C. C. Simionescu, P. R. 128 II 930).

E. Studii, recensii şi note.

214.— Falimentul desfiinţează anticreza, precum suspendă curgerea dobânzilor de C. N. Toneanu. (P. R. 78 IV 927).

215. — Falimentul şi felul cum se aplică de instanţele judecătoreşti, de L. Vagner. (P. R. 117 IV 927).

216.— Actele falitului făcute înainte de sentinţa de declarare în faliment, se pot opune massei credale, deşi n'au dată certă? de C. N. Toneanu. (P. R. 31 IV 928).

217.— Sindicul poate refuza înscrierea unei creanţe la verificare când i se pare că cererea este neîntemeiată, de C. N. Toneanu. (P. R. 49 IV 928).

218.— Fixarea datei încetării plăţilor în faliment, de C. N. Toneanu. (P. R. 50 IV 928).

219.— Despre dreptul de intervenţiune şi căile de atac ale creditorilor în moratoriul ante-falimentar, de Fr. Weinberg. (P. R. 7 IV 928)

220.— Falimentul în dreptul internaţional privat, de Paul I. Deetrescu. (P. R. 150 IV 931).

221. — V. Abuz de drept, Act de comerţ, Bancrută, Chestiuni prejudiciale, Comerciant, Concordat preventiv, Războiu.

FALS IN INSCRISURI

Art. 123-139 C. Pen.)

CUPRINS:

1. ***Elemente : (1—3).***
   a) ***alterarea adevărului (4—6).***
   b) ***intenţia frauduloasă (7—10).***
   c) ***prejudiciul (11—15).***
2. ***Diferite feluri de falşuri :***
   a) ***Fals în inscrisuri autentice şi publice (16—28).***
   b) ***Fals în inscrisuri de comerţ şi de bancă (29—31).***
3. ***Utilizare de fals (32—38).***
4. ***Note (39).***

Elemente:

1. — Pentru existenţa delictului prevăzut de art. 125 c. pen. se cer următoarele elemente: a) alterarea adevărului; b) într'un înscris de comerţ ori de bancă; c) alterarea să se fi făcut prin unul din mijloacele arătate de acest text; d) prejudiciu sau posibilitate de prejudiciu; e) intenţiune frauduloasă. (Cas. II d. 98/924 cu nota de V. Dongoroz, P. R. 178 I 924).

2.— Elementele care se cer pentru existenţa delictului de falş sunt: intenţia de fraudă, alterarea adevărului în act şi prejudiciul sau posibilitatea de prejudiciu. (Cas. II d. 1760/923, P. R. 34 III 924).

3.— Deşi legiuitorul nostru nu arată precis elementele componente ale delictului de falş ci, se mulţumeşte a-i număra diferite specii de fals în acte autentice şi publice sau de comerţ, edictând şi pedepsele pentru fiecare din ele, totuşi doctrina şi jurisprudenţa română şi franceză, cu toată lipsa definiţiunei elementelor acestui delict, hotărăsc că pentru a se consuma delictul de fals trebue să fie întrunite trei elemente: alterarea

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.iini.ro

adevărului într'un act, intenţiunea dolosivă a agentului şi prejudiciul sau posibilitatea de prejdiciu rezultând din alteraţiune. (T. Tutova, s. 123/927 cu nota de Aurel Ionescu, P. R. 23 III 927).

a) **Alterarea adevărului.**

4.— Faptul de a trece în scripte o sumă de plată mai mare decât cea reală, spre a-şi însuşi diferenţa, constitue un falş, iar nu o excrocherie. (Cas. II dec. 125/921, P. R. 41 III 922).

5.— Conf. art. 125 c. p. elementele falşului constă în alterarea unor clauze, declaraţiuni sau fapte pe care un act autentic are de obiect să le constate, alterarea să fie făcută cu intenţie frauduloasă, şi să dea loc la prejudiciu sau posibilitate.

Fapta unui absolvent de şcoală publică de a altera în certificatul său ordinea, clasificarea, de a cere în urmă pe baza unui astfel de certificat o funcţie la Stat, constitue falşul prevăzut de art. 125 c. p. (T. Muscel s. 223/926, P. R. 129 III 928).

6. —Actul care nu poate produce efecte juridice, fiind nul din cauză că lipsesc anumite condiţiuni, fără valabilitate legală, căruia, falsul comis nu-i dă nici o putere, nu poate constitui o bază de trimitere în judecată, nefiind susceptibil să producă vreun prejudiciu. (Cab. I Instr. T. Iaşi cu nota de Tr. Scriban, P. R. 147 III 930).

b) **Intenţia frauduloasă.**

7.— In materie de fals intelectual, intenţiunea agentului trebuie să urmărească un prejudiciu, care să fie cauza imediată şi determinantă a execuţiunii faptelor materiale de fals.

In cazul când această intenţiune specifică nu se dovedeşte, delictul de fals este inexistent, ca fiind lipsit de unul din elementetele lui esenţiale. (Jud. de Instrucţie T. Olt, 25 Nov. 1925, P. R. 60 III 926).

8.— Intenţiunea frauduloasă la delictul de fals în înscrisuri, nu trebuie expres constatată ci ea poate rezulta în mod implicit din anumite constatări făcute de instanţa de fond. (Cas. II d. 98/924 cu nota de V. Dongoroz P. R. 178 I 924).

9. —Elementul intenţional în materie de fals, constă în ştiinţa agentului că alterează adevărul într'un înscris, de natură a pricinui un prejudiciu.

Indiferent de scopul ce se urmăreşte, când agentul şi-a dat seama că fapta sa pricinueşte un prejudiciu privat sau public, faptul comis de el întruneşte şi elementul intenţiunei delictuase a falsului. (C. Ap. Iaşi II d. 705/928, P. R. 49 III 931).

10.— Buna credinţă care apără de delict nu poate fi dedusă din încrederea în sinceritatea afirmaţiunii, decât dacă această încredere este bazată pe fapte efective şi controlate, iar nu pe lămuriri vagi sau afirmaţiunile unei terţe persoane neverificate. (C. Ap. Liège-Belg., 29 Iulie 1932 cu nota de I. H. Vermeulen, P. R. 158 III 924)

c) **Prejudiciul**

11.— In delictul de falsificare de acte, cauza generatoare a prejudiciului încercat de partea civilă fiind însuşi actul declarat fals de instanţele judecătoreşti şi restabilirea lucrurilor în starea lor anteriaoră săvârşirei infracţiunei fiind posibilă, repararea directă a prejudiciului cauzat constă în suprimarea sau reformarea a însuşi actului declarat fals. Aceasta rezultă şi din dispoziţiunile art. 466 pr. pen. şi 182 pr. civ. (Cas. II d. 1785/922, P R. 20 III 923).

12. — Nefiind necesar ca alterarea adevărului incriminat, care constitue falsul, să fie în măsură a procura un beneficiu pe cuniar, este suficient că alterarea să aibă scopul de a produce un beneficiu ilegal oarecare. (T. Tutova s. 123/927 cu nota de Aurel Ionescu, P. R. 23 III 927).

13. — Deşi este indiferent dacă adăogirea într'un certificat eliberat de perceptor, a încă unui imobil peste cele ce constată certificatul, era reală, fiindcă în fapt, titularul certificatului posedă şi acel imobil adăugat, totuş alteraţiunea adevărului în astfel de acte publice produce în mod necesar un prejudiciu, prin ştirbirea ce se aduce sau se poate aduce credinţei publice, de care trebuie să se bucure asemenea acte şi pe care legea a voit să l proteje. (C. Ap. Iaşi, d. 705/928, P. R. 49 III 931).

14.— In conformitate cu principiile generale, de această materie, prejudiciul sau posibilitatea prejudiciului constitue un element esenţial al delictului de fals, a cărui existenţă se stabileşte prin întrebuinţarea înscrisului falsificat. (Cas. II d. 1445/929, P. R. 66 III 929).

15. — Pentruca alterarea frauduloasă a adevărului într'un act care este chemat să constate declaraţii adevărate, să fie pedepsibilă, este suficient ca prejudiciul dus începutul executării falsului (cod. pen. belg. art. 196, cod. pen. rom. art.). (Cas. Belg. 30 Iunie 1924, cu nota de I. H. Vermeulen, P. R. 159 III 924)

2. **Diferite feluri de falsuri:**

a) **Falş în înscrisuri autentice şi publice.**

16.— Conform art. 123 şi 124 c. pen. pentruca să existe fals în acte publice, se cer a fi întrunite următoarele elemente: calitatea de funcţionar public, alterarea adevărului cauzarea prejudiciului şi intenţia fraduloasă. (T. Muscel s. 379/926, P. R. 156 III 927).

17.— O scrisoare de trăsură pentru transportul pe căile ferate, fiind emanată dela o autoritate publică, este un act public şi deci alterarea conţinută într'insa şi făcută cu intenţie frauduloasă, constitue delictul de falş. Iar elementul posibilităţii prejudiciului există prin aceea că printr'un asemenea act se înlesnea un transport pentru o altă destinaţiune. (Cas. II d. 1760/923, P. R. 34 III 924).

18.— Bonurile emise de consilierul agricol pentru distribuirea raţională a sulfatului de cupru încredinţat de Ministerul de Domenii unei federale, sunt acte publice, fiind emanate dela o autoritate publică şi purtând sigiliul acelei autorităţi şi semnătura funcţionarului respectiv, creind prin ele însile un drept pentru deţinătorul lor faţă de ceilalţi nidivizi.

Falsificarea acestor bonuri constitue deci delictul din art. 125 c. pen. (Cas. II d. 98/924, cu notade V. Dongoroz, P. R. 178 I 924).

19.— Prejudiciul sau posibilitatea de prejudiciu este suficient dovedită atunci când instanţa de fond constată că cel ce a falsificat bonurile consilierului agricol a înlăturat prin falsul comis dispoziţiunea Ministerului de Domenii de a nu se distribui sulfatul de cupru decât prin bonuri, pentru a evita ca el să ajungă în mâna speculanţilor, căci sustrăgând cu ajutorul bonurilor false o cantitate de sulfat de cupru, posibilitatea de prejudiciu constă tocmai în aceea că acea cantitate avea să fie speculată contrar voinţei ministerului. (aceiaş decizie).

20.— La delictul de fals în acte publice (art. 124 c. p.) s ecere să existe viclenia ca un element separat de acela al materialităţei faptului. Acest element — viclenia — constă în intenţia autorului de a trage un profit material sau moral de pe urma pierderei cauzată părţei.

Viclenia această cerută de legiuitor nu trebue trasă din constatarea existenţei faptului matrial, ci trebue să rezulte din alte fapte şi consideraţiuni decât acele ale execuţiei materiale. (T. Iaşi II s. 377/926 cu nota de N. T. Buzea, P. R. 39 II 927).

21.— Certificatul de studii eliberat de o şcoală întruneşte toate condiţiile pentru a fi considerat ca act autentic şi public. (T. Muscel s. 223/926, P. R. 129 III 928).

22. — Chitanţa prin care se constată incasarea în folosul Statului a unei taxe pentru vânzare de vin, precum şi biletul de circulaţie care garantează că transportul unei cantităţi de vin dela o localitate la alta se face cu paza formelor legale, constituind titluri destinate a face dovada unui drept, şi fiind liberate de o autoritate comunală, ele îmbracă forma unor acte publice şi ca atare intră în cazul actelor publice din art. 125 C. P.

Atât timp cât manoperile frauduloase nu constă în contrafacerea vreunui înscris sau în alterarea scrierei, atunci faptul nu se poate califica decât escrocherie; când însă aceste manopere sunt comise prin ajutorul mijloacelor arătate, atunci faptul imputat constitue fals, calificare pe care în speţă Trib. o dă faptului imputat inculpatului. (T. Muscel, s. 253/926, P. R. 108 III 928).

23. — Deşi în principiu fapta unui notar de a contrafface iscălitura primarului comunei pe nişte bilete de vânzarea de vite, este un fals în acte publice, totuş, când în fapt se constată că actul inculpatului este complet lipsit de orice intenţie frauduloasă, el nu poate cnostitui un fals.

Un uz consacrat printr'o îndelungă practică, uz care constă în faptul că notarul iscălia aproape constant pe primar în actele de atribuţiunea acestuia, ridică faptului de mai sus elementul lui intenţional şi deci caracterul penal, lăsându-l numai sub sancţiunea măsurilor disciplinare de ordin administrativ. (T. Muscel s. 379/926, P. R. 156 III 927).

24.— Fapta unui funcţionar care nu este în exerciţiul funcţiei sale, de a completa mandate cu toate indicaţiunile de serviciu şi cu anumite sume de bani, de a pune timbrele necesare, de a aplica stampila specială a mandatelor, contrafăcând în josul mandatului semnătura funcţionarului însărcinat cu serviciul mandatelor, şi de a strecura aceste mandate printre celelalte mandate, încasând ulterior sumele de bani prin persoane interpuse, nu poate fi încadrat în textul art. 123 c. p., fiindcă această faptă nu constituia un act al funcţiei sale şi nu era făcută în exerciţiul funcţiunei, ci trebue încadrată în textul art. 125 c. p., întrucât fabricarea falselor mandate când ele sunt însoţite de falsa semnătură a amploiantului special autorizat de lege a iscăli mandate, constituesc acte publice care prin ele însile puteau servi cu titlu de încasarea sumelor pretins vărsate Poştei. (T. Muscel s. 148/927, P. R. 129 III 928).

25. — Faptul de a înregistra un apel penal a doua zi dela primirea lui de către funcţionarul competent, nu constitue delictul de fals în acte publice, dacă se constată că judecătorul delegat a ţine loc de procuror, a declarat acel apel după expirarea delegaţiei sale, întrucât apelul fiind nul ca făcut de o persoană fără calitate, obiectul falsului este inexistent. (T. Olt. Ord. defin. Nr. 54/927 cu nota

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.iini.ro

de Dem. Polichron, P. R. 209 II 927).

26.— Faptul unui casier comptabil al unei bănci populare, de a plăsmui acte şi a încassa personal sume de bani cu bună ştiinţă de fals, din cassa acelei bănci şi în numele altor persoane, a căror semnături le falsifica, constitue delictul de fals prevăzut în art. 248 codul cooperaţiei din anul 1928, care a reprodus în parte dispoziţiunile art. 123 codul penal.

Este indiferent serviciul îndeplinit de infractor la atari instituţiuni, suficient numai să fie funcţionar de orice grad, ca în speţă, casier comtabil, (Jud. Oc. Bazargic, 16 Februarie 1929 cu nota de Al. St. Constantinescu, P. R. 97 III 929).

27.— Alterarea tabelelor parohiale de stare civilă prin adăugarea unei noui denumiri (particule sau porecle) la numele patronimic al autorului falsului, constitue delictul de fals. Autorul falsului, adăugând noua denumire la o serie întreagă de persoane din familia sa, a avut intenţiuea necontestată de a-şi procura o probă utilă pentru a obţine în viitor o rectificare de nume. Chiar dacă prin această alterare nu rezultă o probă deplină, autorul ei trebue totuş pedepsit pentru fals în acte de stare civilă, care nu sunt acte publice. (C. Ap. Liège Belg., 27 Iulie 1922, P. R. 15 III 924).

28.— Scrisoarea de trăsură completată, datată şi semnată de şeful gării expeditoare, constitue un act public original. (Cas. Rom. Ital., 29 Oct. 1923 cu nota de E. Cristoforeanu, P. R. 41 III 924).

b) Fals în înscrisuri de comerţ şi de bancă.

29.— Când în actul constitutiv al unei societăţi anonime, se afirmă în mod fals că sunt cel puţin şapte asociaţi, că este în întregime subscris capitalul,, că din fiecare acţiune o cincime este vărsată în numerar sau în alt aport efectiv, această afirmaţiune falsă constitue alteraţuinea unui fapt pe care actul constitutiv al societăţei trebuia să-l dovedească. (Cas. Bruxelles Belg., 6 Nov. 922 P. R 142 III 923).

30.— Constitue delictul de fals afirmaţiunea contrară adevărului de către semnatarii unui act constitutiv de societate anonimă, că există una din faptele socotite de lege ca făcând parte din condiţiunile esenţiale de constituirea şi de existenţa societăţi, afirmaţiune dictată de intenţia de a se sustrage dela una din obligaţiunile impuse de lege fundatorilor. (C. Ap. Liège-Belg. 29 Iulie 922 cu nota de I. H. Vermeulen, P. R. 158 III 924).

31.— Comite un fals,acela care, cu intenţie frauduloasă înscrie pe acţiunile unei societăţi anonime menţiuni false în legătură cu dispoziţiunile prevăzute de art. 44 al legei asupra societăţilor — cod pen. belg. art 196, cod. pen. rom, art. — (Cas. Bruxelles-Belg., 30 Iunie 1924 cu nota de I. H. Vermeulen, P. R. 159 III 924).

3, Utilizare de fals.

32. — Pentru existenţa delictului prevăzut de art. 126 c. p. sunt necesare 3 elemente constitutive: 1) falsitatea piesei; 2) buna ştiinţă a infractorului că ea este falsă şi 3) faptul material al întrebuinţărei ei. (T. Covurlui I, 25 Nov. 1926, P. R. 38 III 927).

33.— Falsitatea unui act se poate stabili cu orice probă admisibilă în penal, nefiind cerută de lege verificarea acestor dovezi cu însuşi piesa corp-delict.

Legea nedefinind procedeele de execuţiune ce constituesc o întrebuinţare pedepsibilă, se satisface acest element dacă rezultă că actul a fost utilizat în direcţia pentru care a fost destinat, neinteresând mijloacele prin care infractorul parvine să pună piesa în circulaţie. (aceiaş hotărîre).

34. — Buna ştiinţă că un act este fals rezultă din însuş faptul utilizărei lui când el conţine afirmaţiuni la adresa infractorului, a căror inexactitate e stabilit că o cunoaşte el însuş. (aceiaş hotărîre).

35. — Utilizarea unui act fals de către însuş autorul material al faptului fiind un element determinant şi prin care se consumă falsul, urmează că ea nu poate forma în mod separat obiectul unei noui calificări şi prin consecinţă nu poate constitui infracţiunea prevăzută de art. 126 c. p. (Cas. II d. 1445/929, P. R. 66 III 929).

36.— Utilizarea unui act fals constitue o infracţiune distinctă de însăşi falsificarea actului, care considerată fiind separat, prezintă toate caracterele unei infracţiuni consumate. (T. Prahova Cab. II Instr. Ordon. defin. 61/930, P. R 86 III 931).

37. — Dacă utilizarea aceului fals o face chiar autorul plăsmuirii, această acţiune nu poate fi socotită ca o continuare a primei infracţiuni, falsificarea actului, deoarece aceasta a fost săvârşită în întregime ca acte de preparaţie şi de execuţie. (T. Prahova, Cab. II Instr. ac. hot.)

38.— Vânzarea de acţiuni ale unei societăţi constituită printr'un act lovit de fals, constitue în drept: uz de fals, chiar dacă actul n'a fost cerut, dacă vânzătorul lucrează cu intenţiune fraduloasă sau cu scop de a păgubi, (C. Ap. Liège-Belg. 20 Iulie 1922 cu nota de I. H. Vermeulen, P. R. 158 III 924).

4. Note.

39.— V. Chestiuni prejudiciale, verificarea scriptelor.

FALSIFICARE DE MONEDA.

V. Plăsmuire.

FAMILIE.

V. Obiecte de familie.

FAPTE DE COMERŢ.

V. Act de comerţ.

FARMACIE.

(Art. 111 şi urm. l. sanit. 1926, regul. 16 Ian. 1927).

CUPRINS:

1. ***Natura dreptului de concesiune (1-2).***
2. ***Concesiunea farmaciei (3-4).***
3. ***Cesiunea dreptului de a exploata farmacia (5-8).***
4. ***Raportul dintre proprietar şi concesionar (9).***
5. ***Recursul ierarhic administrativ (10-11).***
6. ***Note (12).***

1. Natura dreptului de concesiune.

1.— In principiu, concesiunea nu este un drept de proprietate, ci un drept născut sub protecţiunea Statului, care a găsit că este în interesul sănătăţii publice, să nu fie lăsat liber comerţul de medicamente şi, ca atare, a legiferat ca el să fie permis numai acelora cari vor îndeplini anume condiţiuni pe cari însă i-a garantat şi cu oarecari privilegii, ca: tarif, limitarea numărului de farmacii, etc., şi oarecari drepturi patrimoniale asupra concesiunilor obţinute. (Cas. III d. 330 din 920,rez. cond. scrise de M. S. Rosental, P. R. 275 I 922).

2.— In principiu, dreptul de a da o concesiune pentru deschiderea şi funcţionarea unei farmacii este un drept rezervat de lege Puterii executive a Statului; în virtutea acestui drept sau prerogative legale, Puterea executivă acordă unor anume persoane cari îndeplinesc condiţiunile prescrise de lege „dreptul de farmacie" adică permisiunea sau concesiunea de a deschide şi conduce o farmacie. (Cas. III d. 2333/924 cu nota de I. Stambulescu, P. R. 41 I. 925).

2. Concesiunea farmaciei.

3. — Din textul cât şi din economia art. 122 ş. u. l. sanit. din 1885 rezultă că dreptul de a obţine prin concurs concesia unei farmacii se naşte numai când s'ar deschide o nouă farmacie. (Cas. III d. 42/921, P. R. 6 III 922).

4.— Când într'o localitate ar înceta din viaţă concesionarul unei farmacii, în virtutea dreptului său regalian, statul va putea să concesioneze farmacia fie prin publicare de concurs, fie prin acordarea concesiunei acelui ce îndeplineşte cerinţele art. 130 l. sanit. (Cas. III dec. 42/921, P. R. 6 III 922).

3. Cesiunea dreptului de a exploata farmacia.

5.— Concesiunile de farmacii obţinute sub imperiul legilor sanitare din 1874, 188, 1887 şi 1893, pot fi vândute de primul concesionar, de femeia sau de moştenitorii direcţi ai concesionarului; numai pot fi însă transmise mai departe de noul dobânditor nici prin acte între vii, nici „mortis causa".

Dacă direcţiunea sanitară a aprobat în trecut asemenea transmisiuni, ea a făcut aceasta întemeindu-se pe o greşită înţelegere a legei şi, prin urmare, pe viitor ea este în drept a se opune la continuarea unui sistem ilegal şi să refuze aprobarea sa actelor de transmisiune ce i sa'r prezenta.

Numai concesiunile de farmacii care au fost dobândite prin hrisoave domneşti sub imperiul regulamentului organic, sunt privite şi consfinţite de legiuitor ca adevărate drepturi de proprietate şi, ca atare, transmisibile „inperpetuum", neputând fi stinse decât prin expropriere. (Cas. III d. 330/920 cu rezumate scrise de concluziuni de S. Rosental, P. R. 275 I 922).

6. — Cesiunea dreptului de a exploata o farmacie nu implică şi cesiunea contractului de locaţiune asupra imobilului în care se află, ambele fiind drepturi distincte. (C. Ap. Buc. III d. 15/921, P. R. 30 III 922)

7.— Dispoziţiunile din art. 123 legea sanitară prin care se interzice văduvei, sau copiilor concesionarilor de farmacie, decedat, dreptul de a transmite prin vânzare sau arendare farmacia, sau de a o conduce altfel decât printr'un farmacist român, nu poate fi extinsă la alte acte neprevăzute de lege, în cari nu este vorba de înstrăinare, arendare, sau exerciţiul efectiv al dreptului de farmacie.

Prin urmare, văduva unui farmacist dobândind pe cale de succesiune dela soţul său farmacia, poate în caz de recăsătorie să o aducă ca dotă, chiar dacă noul său soţ este străin, aceasta neimplicând înstrăinarea farmaciei, sau conducerea ei de soţul dotal; iar soţul dotal, în calitatea lui de administrator al acestor bunuri, este singurul în drept a cere evacuarea arendaşului farmaciei. (Cas. I d. 1260/923 cu nota de Al. Cerban, P. R. 242 I 924).

8. — Dacă în anumite cazuri, legiuitorul a prevăzut că concesiunile de a deschide şi conduce o farmacie, pot să trea-

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.iini.ro

că dela concesionar la unele persoane, cărora, obișnuit, le revine prin moștenire sau cumpărare și fondul material sau comercial al farmaciei, această transmisibilitate, condiționată și limitată a dreptului de farmacie, în persoana unor anume moștenitori sau achizitori nu poate fi privită decât ca o excepțiune dela principiul general al caracterului personal al acestui drept și deci al netransmisibilității lui.

In nici un caz și din nimic nu rezultă că legiuitorul ar fi voit să schimbe caracterul personal al dreptului de farmacie și să-l transpue, contra rațiunii de ordine publică de care s'a condus în mod constant, într'un drept real, patrimonial și transmisibil conform dreptului comun. (Cas. III d. 2333/924 cu nota de I. N. Stambulescu, P. R. 41 I 925).

4. **Raportul dintre proprietar și concesionar.**

9.— Valoarea venală a unui drept de farmacie nu depinde de situație localului în care se exploatează, ci de rentabilitatea exploatării.

Așa fiind, concedentul nu se poate opune, fără vreo justificare plauzabilă, la strămutarea sediului farmaciei de către concesionar când acesta nu-i aduce nici un prejudiciu și când, dimpotrivă, este în interesul unei exploatațiuni mai rentable. (C. Ap. Galați I d. 218/924 cu note de Theodor Missir, V. Polzer și N. Jac. Constantinescu, P. R. 67 II 925).

5. **Recursul erarhic administrativ.**

10.— Prin art. 2 din legea dela 19 Iulie 1921, se prevede numai, care este autoritatea sanitară superioară căreia particularii să se poată adresa pe calea recursului erarhic administrativ, contra concesiunilor de noui farmacii, dar nu se institue un sistem de jurisdicție special, care să excludă calea recursului direct la Curtea de Casație. (Cas. III d. 427/922, P. R. 160 III 922).

11.— Prin alinjatul introductiv al citatei legi s'a suspendat, pe timp de 4 luni, aplicațiunea art. 122 din legea sanitară generală. Această suspendare făcându-se fără nici o restricțiune, în privința unora din dispozițiunile art. 122, privește evident totalitatea dispozițiunilor acestui articol, astfel că proporțiunea de o farmacie la 5000 locuitori, prevăzută de art. 122, a rămas în sistemul legei din 1921, ca un element de apreciere pentru autoritatea sanitară, iar nu ca o normă obligatorie. (acciași decizie).

6. **Note.**

12.— V. Locațiune.

FEMEIA ADVOCAT.

V. Advocat.

FEMEIE MARITATA.

V. Căsătorie.

FIDEJUSIUNE.

(Art. 1652 ș. u. C. Civ.).

1. — Creditorul care își are garantată creanța sa și în gaj asupra unor bunuri din averea debitorului și cu garanția personală a unui garant care, în materie de comerț, a înțeles să se oblige pur și simplu, fără solidaritate, nu poate urmări pe acesta din urmă, dacă n'a depus nici o diligență pentru conservarea și urmărirea gajului și dacă obiectele s'au înstrăinat astfel din culpa sa. (Cas. III d. 154/920, P. R. 85 III 924).

2. — Chestiunea de a se ști dacă garantul a înțeles să se abstragă dela orice solidaritate și dacă creditorul a fost sau nu în culpă pentru înstrăinarea gajului, sunt chestiuni de fapt, cari nu pot forma obiectul unor motive de casare. (Cas. III d. 154/920, P. R. 25 III 924).

3.— Potrivit art. 1681 c. civ. garantul nu poate opune creditorului excepțiunile ce sunt curat personale debitorului, cum ar fi excepția trasă din minoritatea sau incapacitatea debitorului. (C. Ap. Constanța, d. 32/920 cu nota de N. Corodeanu, P. R. 49 II 930).

4.— Conform art. 1653 cod. civ. se poate garanta executarea unei obligațiuni ce poate fi anulată în virtutea unei excepțiuni personale debitorului, cum ar fi cazul de minoritate, însă garanția aceasta nu se presupune, ci trebue dovedită. (C. Ap. Buc. III 13 Aprilie 1929 cu notă de Traian Alexandrescu, P. R. 193 II 931).

5.— Din cuprinsul art. 1662 și 1663 cod. civ. rezultă că fidejusorul când este chemat în judecată, poate — uzând de dreptul acordaat de art. 1662 cod. cov. — să cheme la rândul său pe debitorul principal alături de el, pentru a discuta solvabilitatea acestuia, spre a nu fi executat decât în cazul neîndestulării dela debitorul principal. Creditorul poate însă urmări creanța sa direct contra fidejusorului, fără a fi nevoe a chema în judecată și pe debitorul principal, fiindcă în raporturile dintre fidejusor și creditor există un angajament personal, iar nu o obligație accesorie și subsidiară aceleia a debitorului principal. (Cas. I d. 1461/930 cu nota de Mircea Paraschivescu, P. R. 115 I 931).

6.— In cazul când fidejusorul chemat singur în judecată nu cere dela primele lucrări îndreptate în contra sa, astfel cum prevede art. 1663 cod. com., introducerea în cauză a debitorului principal, creditorul nu este dator să discute în prealabil solvabilitatea debitorului principal și deci el poate deferi direct fidejusorului jurământ decizoriu, făcă ca acesta să poată susține că jurământul ar fi vexatoriu și nu ar transa litigiul, dânsul având beneficiul discuțiunii. (acciaș decizie).

FILIAȚIE.

(Art. 286—308 C. Civ.)

CUPRINS:

A. *Filiație legitimă (1-2).*
- **a) *Copilul conceput și născut în timpul căsătoriei (3-4).***
- **b) *Copilul născut după desfacerea căsătoriei (5-6).***
- ***Acțiunea în tăgăduirea paternității (7-10).***
- ***Problema filiației legitime (11—17).***
- ***Acțiunea în reclamație de stat (18-19).***

B. *Filiație nelegitimă (naturală).*
- ***Probarea filiației nelegitime (20-23).***
- ***Recunoașterea voluntară (24-27).***
- ***Recunoașterea judecătorească (28-31).***
- ***Cercetarea maternității (32-41).***
- ***Cercetarea paternității (42-55).***
- ***Efectele filiației nelegitime (56-59)***

C. *Legitimare (60).* —
- ***Condițiuni și forme (61-64).***
- ***Contestarea legitimării (65-68).***

E. *Studii, recensii și note (79-84).*

A. **Filiație legitimă.**

1.— Legiuitorul declarând în partea primă a art. 295 c. civ. că „nimeni nu poate reclama o stare civilă contrarie celei ce-i dă titlul său de naștere și posesiunea de stat conformă acestui titlu", și în partea doua: „nimeni nu poate contesta starea civilă a celui ce are o posesiune de stat, conformă titlului său de naștere", a înțeles să ocrotească legitimitatea în marginile posibilului, dar mai cu seamă să asigure onoarea, liniștea și siguranța familiilor și individului. (T. Ilfov III s. 159/921, cu nota de S. Rosental P. R. 129 II 923).

2.— Când o persoană se bucură de două filiațiuni legitime, este în drept să aleagă de tată pe acela pe care-l va crede de cuviință. (T. Covurlui I, s. 358/922, P. R. 122 III 923).

a) **Copilul conceput și născut în timpul căsătoriei**

3. — Copilul născut în timpul căsătoriei are calitatea de copil legitim, oricare ar fi data concepției sale. Această calitate îi este recunoscută nu atât pentru intenția presupusă părinților săi de a-i conferi prin căsătorie beneficiul unei legitimări, cât mai ales pentru a ocroti prin o ficțiune legală, demnitatea căsătoriei și unitatea familiei, (Cas. Civ. Fr. 8 Ian. 1930 cu nota de G. P. D. în P. R. 134 III 930).

4. — In lipsa unei dezavuări a bărbatului, terții interesați, fie ei chiar copiii dintr'o primă căsătore, nu pot fi primiți a contesta legimitatea copilului.

Așa fiind, copilul născut în timpul unei căsătorii contractate cu bunăcredință mai înainte de 180 zile dela celebrarea ei, este un copil legitim. (Acciaș decizie).

b) **Copilul născut după desfacerea căsătoriei**

5. — In virtutea art. 286 c. civ., bărbatul este tatăl copilului conceput în timpul căsătoriei, iar în cazul când copilul s'a născut după desfacerea căsătoriei, legea stabilește o prezumțiune după care el este presupus a fi al tatălui din căsătorie dacă nașterea a avut loc înainte de 300 zile dela desfacerea ei. (T. Covurlui I, 18 Nov. 1922 s. 358/922, P. R. 122 III 923).

6. — Nu este ipso facto copil natural, acel copil al cărui tată a încetat din viață mai mult de 300 zile înainte de nașterea sa, data decesului fiind determinată printr'o sentință declarativă.

Cu toate că legitimitatea unui copil, născut după trecerea a 300 zile dela desfacerea căsătoriei, poate fi contestată, totuș copilul, care se bucură de avantajele și drepturile inerente legitimității, conservă aceste avantaje, atâta timp cât legitimitatea nu va fi contestată pe cale judecătorească. In consecință, până în ziua exercitării acțiunii în contestare de legitimitate, copilul este presupus a fi legitim. (C. Ap. Paris, Fr. 30 Ianuarie 1924, P. R. 41 III 924).

Acțiunea în tăgăduirea paternității

7. — Art. 325 c. civ. fr. privind numai cazul când un copil înscris în registrele de stare civilă ca născut din tată și mamă necunoscuți, — cere să stabilească filiațiunea sa față de o femeie măritată, autorizată pe soț, fie să conteste această filiațiune, sau, dacă maternitatea este dovedită, să stabilească prin orice mijloc că nu este tatăl copilului. In acest ultim caz soțul tăgăduește paternitatea printr'o excepție și beneficiază de facilitarea probei justificată prin condițiile suspecte în care a fost declarat copilul. Situația fiind identică, art. 325 c. c. fr. trebuie să se aplice, și aceleași probe trebuesc admise și în ipoteza când soțul, aflând nașterea copilului, a luat inițiativa unei acțiuni în tăgăduirea paternității, fără a aștepta momentul nesigur și poate îndepărtat al unei acțiuni în reclamație de stare civilă. (Cas. Civ. Fr. 20 Iulie 1921 cu nota, P. R. 10 III 926).

8. — Acțiunea în tăgadă de paternitate

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.iini.ro

nu poate fi intentată de cât de tatăl, și nu poate fi opusă, pe cale de excepțiune de către o persoană streină. (T. Covurlui I s. 358/922, P. R. 122 III 923).

9. — Tatăl poate în toate cazurile să tăgăduiască pe copilul care îi este atribuit dacă în timpul perioadei legale a concepțiunei, el era, datorită oarecărei întâmplări, în imposibilitate fizică de a coabita cu soția sa.

In art. 312 (art. rom. 286) și 313 cod. civ. (art. 287 cod. civ. rom), legea se referă la două feluri de impotențe: impotența naturală și impotența accidentală, putând proveni fie dintr'un accident material propriu zis, fie ditr'o boală datorită unei cauze oarecare și având de efect de a crea accidental în fapt această impotență.

Dispozițiunile par. 3 din art. 313 cod. civ., după care acțiunea în denegare nu este admisă dacă a fost reuniunea de fapt între soți, trebuie a se înțelege într'o întrunire efectivă și nu se poate aplica cazului în care soțul este întâmplător în imposibilitate fizică de a avea relațiuni intime cu soția sa. (C. Ap. Montpellier, Fr. I, 31 Ianuarie 1928, cu nota de D. Cotruz, P. R. 100 III 929).

10. — Acțiunea în tăgăduirea paternității neputând fi îndreptată decât în contra copilului, sau în contra tutorului, când copilul e minor, este în afară de orice îndoeală, că într'o acțiune de pensie alimentară intentată de mama copilului în contra tatălui, fostul ei soț, bărbatul cu atât mai puțin ar putea pe cale de excepțiune tăgădui paternitatea, cu cât nici pe cale principală n'ar putea porni o asemenea acțiune în contra mamei copilului. (Cas. I d. 829/931 cu nota de Dempol, P. R. 161 I 931).

Probarea filiației legitime

11. — Prin art. 294 c. civ. legiuitorul a definit posesiunea de stat a unei persoane „întrunirea de fapte îndestulătoare ce arată legământul de filiațiune între un individ și familia din care pretinde a face parte" enumărând în acelaș tmp vreo câteva din aceste fapte pe care le denumește ca cele mai de căpetenie; aceste fapte fiind arătate cu titlu de exemplu și nefiind nici singurele care să statornicească posesiunea de stat ,și nici lipsa vreunuia din cele enumărate neconducând la negarea existenței ei, rezultă că, în această materie, puterea de apreciere a judecătorului a rămas întreagă el n'având de a cerceta decât numai dacă întrunirea de fapte ce a constatat este îndestulătoare spre a-i forma convingerea de existența filiațiunei. (T. Ilfov III d. 159/921 cu nota de S. Rosental, P. R., 129 III 923).

12. — Inlănțuirea de fapte și de acte statornicind o posesiune de stat din cele mai evidente, și aceasta fiind conformă cu actul de naștere, nimic și nimeni nu se mai poate opune în calea legitimității, astfel stabilite; orice cercetare orice administrațiune de probe, orice discuțiune chiar, relativ la această legitimitate, devine nu numai inutilă dar ar constitui o flagrantă călcare a legii. (T. Ilfov III, s. 159/921 cu nota de S. Rosental, P. R. 129 II 923).

13. — Pentru a face admisibil finele de neprimire tras din art. 322 c. c. trebuie ca posesiunea de stat să fie complet dovedită. (T. civ. Seine Fr. I, 3 Martie 921, P. R. 46 III 926).

14. — Nu întrunește aceste condițiuni imperative, adică de a fi desăvârșit fără echivoc, acea posesiune de stat care se invoacă pentru două perioade, cea dintâiu plecând din ziua nașterii până la ziua sosirii copilului, adică 10 luni mai târziu, la domiciliul pretinșilor părinți, iar a doua perioadă, dela această dată până la moartea pretinsei mame, atunci când în prima perioadă existența copilului a fost necunoscută de familiile tatălui și mamei copilului, și amândoi au ascuns cu multă grijă această existență, și cu mai drept cuvânt de anturajul și de prietenii acestor două familii, și atunci mai ales când corespondenaț schimbată de pretinsa mamă fie cu soțul ei, fie cu mama adevărată, dă copilului o posesiune de Stat contrarie acelei de copil legitim al pretinșilo rsăi părinți.

Pe când, pe de altă parte, pentru perioada doua, rezultă dintr'o anchetă că rudele și prietenii, cunoscând imopsibilitatea fiziologică a pretinsei mame, în urma unei operațiuni chirurgicale, de a avea copii ,aureflzat de a privi pe copil ca fiind legitim și nu l-au considerat niciodată ca un copil ce trebuia să fie adoptat. (Aceiaș decizie).

15. — Elementele filiațiunei legitime, ce trebuesc dovedite sunt: căsătoria părinților, faptul nașterii și identitatea copilului cu mama sa, cum și concepțiunea în timpul căsătoriei. (T. Covurliu I s. 358 din 1922, P. R. 122 III 923).

16. — Pentru ca posesiunea de stat de copil legitim să prezinte caracterul constant cerut de art. 320 și următoarele din codul civil, nu e nevoie ca să se fi manifestat prin acte neîntrerupte, dela nașterea copilului până în momentul când starea lui a fost contestată. Dar trebuie, spre a constitui un mijloc indiscutabil, contra acțiunii în contestarea stării de copil legitim, să fi fost durabilă, să nu dea loc la nicio îndoeală, să nu fi fost în nici un moment contrazisă de vreo posesiune de stat contrarie, și să fie certă și conformă cu actul de naștere. (C. Ap. Paris I Fr. 22 Nov. 1922, P. R. 43 IV 924).

17. — După termenii art. 323 c. c. fr. proba filiațiunei nu poate fi făcută cu martori decât atunci când există un început de probă scrisă sau indicii grave. Mărturia mamei, atunci când este direct interesată, nu-i poate servi ca început de probă scrisă. (Cas. Civ. Fr. 19 Ian, 1926 cu nota de Matei G. Nicolau, P. R. 133 III 928).

Acțiunea în reclamație de stat

18. — Opunerea finelui de neprimire bazat pe art. 295 c. civil, nu poate fi considerată ca o piedică provizorie la admiterea acțiunii, deoarece, dacă în prima acțiune instanțele s'au pronunțat că pârîtul, a cărui filiațiune se contestă, are posesiunea de stat cerută de art. 295 c. civ., nu mai poate interveni nici un fapt nou care să schimbe această situațiune și să dea naștere la o nouă acțiune. (T. Ilfov I s. 1082/926 cu nota de I. Gr. Periețeanu și A. Fulga, P. R. 168 II 927)

19. — Femeia divorțată care pretinde că un copil născut înainte de 300 zile de la ordonanța de neîmpăcare care-i conferă dreptul de a avea o reședință separată, copil declarat din părinți necunoscuți, este al ei, nu poate face ca maternitatea să-i fie recunoscută printr'o acțiune în rectificare a actului de naștere, intentată contra fostului său soț (cod civ. 99, 312 313, 323).

Această acțiune care tinde să declare copilul ca născut din căsătorie, este o acțiune în reclamație de stat de copil legitim, cerând o cercetare prealabilă a maternității a cărei probă este supusă condițiilor prevăzute de art. 323 c. c. fr. (Cas. Civ. Fr. 19 Ian. 1926, P. R. 138 III 927).

B. Filiația nelegitimă (naturală)
Probarea filiațiunei nelegitime

20. — Prezumțiunea de legitimitate stabilită de art. 197 civ. belgian (179 civ. român) este aplicabilă dacă sunt întrunite condițiunile prevăzute de textul legal, indiferent dacă există sau nu un act de celebrare a căsătoriei părinților, și această prezumțiune legală nu poate să fie doborîtă de cât dacă există o dovadă precisă de nelegitimitate a copilului. (C. Ap. Liège Belg. 3 Iulie 1920 cu nota de M. Sescioreanu, P. R. 142 III 923).

21. — Această dovadă de nelegitimate nu poate să rezulte din singur faptul apropierei datelor de naștere a copilului și datei căsătoriei părinților, apropiere de date din care ar rezulta că nașterea copilului ar fi anterioară căsătoriei părinților. (Aceiaș decizie).

22.— Din combinarea art. 43 c civ. 275 și 276 c. pen. reiese că actul de naștere face prin el însuși proba filiațiunii naturale în raport cu mama și chiar cu tatăl necăsătorit când el se declară singur; iar, dacă prin art. 308 c. civ., se prescrie că copilul reclamant nu este primit să probeze că e acelaș cu cel prevăzut în actul de naștere, acest articol nu face decât să rezolve o chestiune de identitate între cel ce reclamă filiațiunea și cel trecut în act, chestiune care dacă nu se contestă lasă actului de naștere întreagă puterea de a dovedi filiațiunea naturală. (Cas. I d. 73/919 cu nota de G. Plastara, P. R. 86 I 922).

23. — Dovada filiațiunei naturale este, după legea din 24 Iulie 1919 (art. 8 § 2), supusă legei naționale a copilului, iar nu acelei a tatălui său. (T. St.Quentin, Fr. 20 Decemv. 1921 cu nota de H. în P. R. 42 III 923).

Recunoașterea voluntară

24. — Declarațiunea făcută în actul de naștere de către un bărbat, prin care afirmă că noul născut este fiul său legitim, nu este suficientă, dacă nu se dovedește existența căsătorici bărbatului cu mama copilului, sau dacă acesta nu poate invoca cel puțin posesiunea de stat. (C. Ap. Buc. II, dec. 224/920, P. R. 26 III 922).

25 —. Recunoașterea unui copil, care are posesiunea de stat de copil legitim, este nulă și de nul efect. In consecință, pretinsul tată natural al unui copil, născut după împlinirea termenului de 300 zile dela moartea tatălui legitim, nu-l poate recunoaște în mod valabil. Și mai cu seamă, dacă el nu aduce nici o justificare în sprijinul pretențiunilor sale, urmează a i se respinge acțiunea de contestare de legitimitate, ca fără interes. (C. Ap. Paris Fr., 30 Ian. 1924 cu nota de I. R. B. în P. R. 41 III 924).

26.— O femeie divorțată care se declară mamă a unui copil născut în cele 300 de zile dela data ordonanței care îi fixează un domiciliu separat, nu poate să-și dovedească maternitatea pe calea unei rectificări a actului de naștere, când acesta arăta pe copil ca născut din tată și mamă nedenumiți. (Cas. Civ. Fr., 19 Ian. 1926 u nota de Matei G. Nicolau, P. R. 133 III 928).

27. — Potrivit principiilor de drept, legitimarea copiilor naturali de către tatăl lor, prin căsătorie, nu poate avea loc cu efect retroactiv, ci numai cu efect dela data legitimării, așa încât orice drept ce s'ar fi deschis înainte de legitimare, nu se cuvine copilului legitimat care este considerat pentru acest timp numai ca un copil natural. (T. Ilfov III 14 Ian. 1928 cu nota de N. Georgean, P. R. 104 III 931).

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.iini.ro

Recunoașterea judecătorească.

28.— Legea din 16 Noembrie relativă la recunoașterea juridică a paternității naturale, se aplică copiilor născuți înaintea promulgărei ei. (C. Ap. Limoges-Fr., 1 Mart. 1920 cu nota de Marco Barasch, P. R. 69 III 923).

29. — Recunoașterea judiciară a paternității, fiind ca și recunoașterea voluntară declarativă, produce efect din momentul concepțiunei copilului.

In consecință copilul recunoscut pe cale judiciară își poate valorifica drepturile de erede la succesiunea tatălui când acesta a decedat înaintea promulgărei legei din 16 Noembrie 1912 (aceiaș decizie).

30. — In caz de deces al pretinsului tată al copilului natural, acțiunea în recunoaștere a paternității poate să fie intentată în contra erezilor săi, chiar în cazul când aceștia au renunțat la succesiune. (C. Ap. Lyon-Fr., 30 Iunie 1921, P. R. 108 III 925).

31.— Recunoașterea judiciară a paternității naturale este permisă de art. 340 c. civil francez al. 4, „în cazul când există scrisori sau orice alte înscrisuri private emanând dela pretinsul tată, și din cari rezultă o recunoaștere necchivocă a paternității". Aprecierea scrisorilor și înscrisurilor constitue o chestiune de fapt, lăsată la suverana judecată a instanței de fond. (Cas. Req. Fr., 17 Oct. 1922 cu nota de N. A. Ionescu, P. R. 125 III 923).

Cercetarea maternității.

32.— Copilul care va voi să dovedească maternitatea naturală, va trebui să probeze, fie deodată, fie separat: 1) faptul nașterei de partea mamei; 2) identitatea sa cu copilul născut. (T. Avranches-Fr., 9 Nov. 1922 cu nota lui D. Alexandresco, P. R. 66 III 923).

33.— Atât faptul nașterei cât și identitatea copilului pot fi dovedite prin martori sau simple prezumții. Aceste dovezi nu sunt însă admisibile, oricare ar fi persoana care ar cerceta maternitatea, fie chiar mama copilului, decât atunci când există un început de probă scrisă de natură a face verosimile ambele fapte. (aceiaș decizie).

34.— Inceputul de probă scrisă, cerut de art. 341 c. civ. (308 c. civ.rom.) nu poate fi însă înlocuit prin prezumții sau indicii grave ce rezultă din fapte constante. Cu alte cuvinte, art. 323 dela titlul filiațiunei legitime (art. 292 c. civ. rom.) nu poate fi aplicat la filiațiunea naturală, (aceiaș decizie)

35.— Inceputul de probă scrisă, de care vorbește art. 341 din codul fr. (308 c. civ. rom.) se referă la art. 324 din codul civil (297 c. civ. rom.), iar nu la art. 1347 din acelaș cod (1197 c. civil rom.). (T. Chateauran-Fr., 14 Sept. 1922 cu nota lui D. Alexandresco, P. R. 66 III 923).

36.— Dreptul de a cerceta maternitatea naturală aparține nu numai copilului sau reprezentanților săi, dar și tuturor acelor cari au un interes, fie moral, fie bănesc, a stabili filiațiunea în contra copilului, în speță, mama lui naturală. (aceiaș decizie).

37.— Această acțiune nu poate fi exercitată nici de copil, nici de mamă, nici de altă parte interesată, fără ca să existe un început de probă scrisă. (aceiaș decizie).

38.— Dreptul unui copil de a cerceta și dovedi în justiție cine este mama sa naturală, atârnă, în ceeace privește conflictul legilor, de legea căreia el aparține în momentul nașterei sale. (C. Ap. Toulouse-Fr., 8 Mai 1922 cu nota de H. în P. R. 67 III 923).

39.— Cercetarea maternității dovedită în țară străină de un copil incestuos sau adulterin, contra unui francez, se consideră ca neavenită în Franța, în baza art. 335 și 342 din codul francez eliminate de legiuitorul nostru (aceiaș decizie).

40.— Art. 308 cod. civ., care tratează despre cercetarea maternității, statornicește că maternitatea naturală nu va putea fi dovedită prin martori decât numai dacă există un început de dovadă scrisă. Stabilirea filiațiunii naturale, fiind supusă de legiuitor la un alt regim de probe decât filiațiunea legitimă ,actul de naștere nu poate servi ca dovadă deplină a maternității naturale. (Cas. I d. 601/924 cu nota de I. Rosetti-Bălănescu, P. R. 175 I 924).

41.— Nici ca început de dovadă scrisă nu poate fi primit actul de naștere al copilului natural, fie pentru dovedirea nașterii (decât numai dacă actul de naștere ar fi fost dresat în urma declarațiunii și recunoașterii mamii), fie pentru stabilirea identității.

In consecință, dacă instanța de fond omite a se pronunța asupra unui mijloc de apărare bazat pe art. 308 cod. civ., prin care mijloc se invocă imposibilitatea de a se întemeia pe un act de naștere pentru a acorda dovadă cu martori, cu scopul de a se stabili filiațiunea naturală maternă, acea instanță comite o omisiune esențială și sentința ce dă este susceptibilă de a fi casată. (aceiaș decizie).

Cercetarea paternității.

42. — O cerere având de scop recunoașterea paternității naturale este relativă la statutul personal al copilului, care nu poate fi modificat prin admiterea ei. (C. Ap. Lyon-Fr., 30 Dec. 1920, cu nota lui D. Alexandresco, P. R. 43 III 925).

43.— O asemenea cerere este inadmisibilă de câte ori legea copilului (în specie, legea italiană) nu permite cercetarea paternității sau n'o permite decât în anumite condițiuni. (aceiaș decizie; aceiaș în P. R. 35 III 922).

44.— Doctrina cea mai acreditată cere, pentru ca cercetarea paternității să poată fi urmărită de justiție, ca să fie permisă atât de legea personală a părintelui, cât și de aceia a copilului și jurisprudența tinde din ce în ce a admite ca ambele condiții să fie îndeplinite. (C. Ap. Lyon-Fr. 30 Dec. 1920 cu nota lui D. Alexandresco, P. R. 43 III 925).

45. — Acțiunea în cercetare a unei paternități naturale nu poate fi admisă de către tribunalele franceze, decât atunci când asemenea acțiune este permisă atât de statutul copilului, cât și de acel al tatălui. (T. Nisa-Fr., 18 Iulie 1922 cu nota lui D. Alexandresco, P. R. 102 III 923).

46.— Dacă dispozițiile art. 340 c. c. fr. (art. 307 c. civ. rom.) modificat prin legea din 16 Noembrie 1912, sunt de ordine publică în privința naționalilor francezi, ca unele ce privesc constituirea familiei franceze, nu tot astfel este în privința străinilor, al căror statut personal trebue să fie respectat. (C. Ap. Lyon-Fr., 30 Dec. 1920 cu nota lui D. Alexandresco, P. R. 43 III 925).

47.— Scopul art. 340 c. c. fr. (307 c. civ. rom.) fiind de a sancționa printr'o acțiune judecătorească executarea unei obligații naturale, facultatea ce el conferă copilului natural este motivată printr'un interes de ordine publică, independent de regulile filiațiunii proprii fiecărui Stat. (C. Ap. Paris-Fr., 20 Dec. 1920, P. R. 43 III 925).

48.— Art. 340 c. c. fr. modificat la 1912, care autorizează în anumite condiții cercetarea paternității, consacră niște reguli cari sunt de o însemnătate capitală pentru ordinea socială și a cărui aplicare se impune în Franța nu numai naționalilor, dar și străinilor. (aceiaș decizie).

49.— In zadar pretinsul tată natural ar susține că statutul său personal (în specie, legea poloneză) n'ar admite cercetarea paternității naturale, o atare excepție nu poate fi opusă cererii făcută contra lui de către un copil francez ca fiind născut în Franța din părinții necunoscuți. (Ac. dec.).

50.— Drepturile cerute în asemenea caz de acest copil, își produc efecte încă din momentul nașterii sale și sunt determinate pe această epocă. Căsătoria sa cu un străin nu-l poate face să piardă exercitarea acestor drepturi. (Ac. dec.).

51.— Art. 340 c. fr. (art. 306 c. civ. rom.) oprind, afară de un caz particular, căutarea paternității, confera eventual tatălui natural facultatea de a opune un fine de neprimire împotriva acțiunei în declararea paternității, ce i s'ar fi intentat. Aceasta însă nu-l face să câștige pentru totdeauna dreptul de a se sustrage legăturii ce îl unește cu fiul său, și executării obligațiilor sale naturale ce rezultă din acea legătură. Deci legea din 16 Noembrie 1912 care a suprimat facultatea ce rezultă din vechiul art. 340, n'a ridicat tatălui natural o simplă expectativă și trebue să se aplice chiar pentru copii născuți înaintea promulgărei ei. (Cas. civ. Fr., 7 Iunie 1921, P. R. 144 III 925; Cas. civ. Fr., 31 Ian. 1921, P. R. 98 III 922).

52.— Teritoriile Alsaciei și Lorenei retrocedate Franței prin tratatul dela Versailles, au rămas provizor supuse legei germane, după legea franceză din 17 Octombrie 1919.

In consecință, starea și capacitatea alsacienilor și a copiilor lor, născuți în urma armistițiului din 11 Noembrie 1918, este supusă legei germane, rămasă astfel în vigoare. (T. St. Quentin-Fr., 20 Dec. 1921, cu nota de H. în P. R, 42 III 923).

53. — Legea germană este deci aplicabilă copilului alsacian, în privința cercetărei paternității naturale, din care rezultă pentru ei dreptul la o pensie alimentară. (Aceiaș decizie).

54.— Copii naturali ai unei femei, de naționalitate română, care i-a recunoscut, sunt Români și ca atare sunt, în ce privește statutul lor personal — sub imperiul legei românești.

In consecință legea română prohibind cercetarea paternității, mama acestor copii nu poate intenta împotriva pretinsului tată o acțiune în declararea paternității. (T. Seine-Fr., 29 Oct. 1921, cu nota de Marco I. Barasch, P. R. 7 III 923).

55. — Cercetarea paternității fiind oprită după codul civil român (art. 307), această paternitate nu poate fi stabilită înaintea tribunalelor franceze, întrucât ele urmează a aplica, în speță legea română. (T. Sena-Fr., 29 Oct. 1921, P. R. 102 III 923).

Efectele filiației nelegitime.

56.— Dacă potrivit art. 307 cod. civ. cercetarea paternității este interzisă, de aci nu se poate deduce că este oprit și exercițiul unei acțiuni prin care s'ar tinde numai la stabilirea unei obligațiuni naturale de întreținere a copilului. (T. Ilfov III s. 1010/928, P. R. 6 III 930).

57.— Deși în principiu obligațiunea de a întreține un copil izvorăște din starea de familie și de legătura de filiațiune

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.iini.ro

dintre tată și fiu, totuș nu este mai puțin adevărat că și tatăl natural are o obligație morală de a-și întreține copilul său, și odată ce această obligație naturală a fost recunoscută în mod voluntar, ea se transformă într'o obligațiune civilă perfectă, a cărei executare poate face obiectul unei acțiuni în justiție. (T. Ilfov III s. 1010/928, P. R. 6 III 930).

58. — Recunoașterea tatălui că copilul natural este al său, constitue implicit recunoașterea voluntară din partea tatălui a obligațiunei naturale de întreținere, care prin această recunoaștere s'a transformat într'o obligațiune perfect valabilă. (T. Ilfov III s. 1010/928, P. R. 6 III 930).

59.— Legiuitorul prin art. 307 cod. civ. prohibind cercetarea paternității, nu a urmărit altceva decât să împiedice dobândirea de către copii naturali a unui statut civil din punctul de vedere al filiațiunei paterne cum și consecințele pe cari le-ar fi produs dobândirea acestui statut în organizarea familiei.

Pe de altă parte, obligațiunea de a servi o pensiune alimentară nu este o obligațiune exclusiv și necesar dependentă de un raport de filiațiune sau de organizare legală a familiei, decât numai atunci când este validată în baza legei, deci numai atunci când sorgintea ei se pretinde a consista în dispozițiunile imperative ale legei;

Astfel fiind, rezultă că cererea prin justiție a unei pensiuni alimentare de către mama unui copil natural dela acel care s'a recunoscut tatăl copilului și care în mod voluntar s'a obligat a îngriji de creșterea lui sau în mod voluntar a executat obligația naturală este admisibilă. (Cas. I d. 1432/929, cu nota de Al. Vălimărescu, P. R. 157 II 930).

C. Legitimare.

60.— Chiar după moartea tatălui natural, copilul nelegitim poate să ceară legitimare, dacă interesul legal de a stabili acest raport de drept prin hotărîrea judecătorească, s'a născut mai târziu de acest moment, și se constată din împrejurările cauzei, că interesul copilului este evident. (Cas. I d. 429/920, P. R. 1 III 922).

Condițiuni și forme.

61.— Copii naturali, incestuoși și adulterini, nu pot fi legitimați, după codul francez. (C. Ap. Toulouse-Fr., 8 Mai 1922, cu nota de H. în P. R. 67 III 923).

62.— Potrivit art. 304 c. civ., copii născuți sau concepuți afară de căsătorie, vor fi legitimați prin căsătoria făcută după naștere, între tatăl și mama lor, când aceștia îi vor fi recunoscut fie prin actul de naștere, fie prin act autentic anterior căsătoriei, fie prin actul de căsătorie.

Din aceste reguli edictate de legiuitor rezultă că chiar dacă prin actul de căsătorie subsecventă, urmată între tatăl și mama copiilor naturali, nu s'a făcut mențiune expresă de recunoașterea lor, legea tot îi consideră pe acești copii ca legitimi dacă ei au fost recunoscuți de către părinții lor prin actul de naștere, iar căsătoria părinților a avut loc posterior. (Cas. I d. 2030/928, cu nota de I. Crătunescu, P. R. 44 I 929).

63.— Copiii naturali recunoscuți numai de tată prin actele lor de naștere, nu dobândesc calitatea de copiii legitimi, dacă nu au fost legitimați prin căsătoria subsequentă dintre acesta și mama lor, sau dacă anterior acestei căsătorii nu au fost recunoscuți și de mamă prin act autentic posterior nașterei lor.

Într'adevăr legea prin art. 304 c. civ., pentru legitimitatea acestor copii cere să existe sau o declarație expresă de legitimitate și din partea mamei anterioară căsătoriei, sau o declarație expresă făcută în actul de căsătorie; lipsind și una și alta, copiii, deși recunoscuți de tată, legea nu le acordă dreptul de a fi considerați ca legitimi, — prin faptul că, posterior nașterei lor s'a anulat căsătoria între tatăl și mama lor, căsătorie care nu a făcut mențiune de legitimitatea lor. (Cas. I. d. 2030/928 cu nota de Al. Cerban, P. R. 127 I 930).

64. — Legea cere ca recunoașterea copiilor naturali să fie din partea ambilor părinți, personală din partea fiecăruia dintre ei; singura recunoaștere a tatălui, oricât de expresă ar fi, nu acordă copiilor beneficiul legitimației dacă nu există și o recunoaștere personală a mamei, chiar dacă posterior a intervenit o căsătorie între tatăl declarant și mama arătată de dânsul ca atare, iar pentru cazul când recunoașterea nu s'a făcut cu ocaziunea nașterei, legea dă părinților dreptul de a-și legitima copiii fie prin act autentic posterior, urmat de căsătorie, prin declarația expresă făcută în actul de căsătorie. (Cas. I d. 2030/928, cu nota de I. Crătunescu, P. R. 44 I 929).

Contestarea legitimării

65. — Dispoziținea art. 339 c. civ., după care recunoașterea tatălui sau a mamei va putea să fie contestată de orice persoană interesată, este generală și absolută, și ea se apică deopotrivă la autorul recunoașterii, ca oricărui alt interesa.

Puțin importă dacă acesta a consimțit la recunoașterea în mod liber, fără eroare, nici dol, nici constrângere de nici un fel; este destul să se stabilească că mențiunea ete mincinoasă.

In special, mama care a recunoscut pe copilul ei natural este îndrituită, dacă are interes, să obțină constatarea că, nici o relațiune neputând să fi avut loc înainte de nașterea copilului între dânsa și bărbatul care l-a recunoscut, acea recunoaștere este mincinoasă și prin urmare nulă. (C. Ap. Paris I Fr., 16 Dec. 1921, P. R. 14 III 928).

66.— Potrivit art. 290 c. civ., contestarea legitimității, fie că este făcută de bărbat, fie că este făcută de moștenitorii și, nu e nevoe a fi formulată pe calea unei acțiuni principale, legea cerând numai o simplă acțiune în justiție; căci fie că bărbatul are un interes moral, fie că moștenitorii săi au numai interes bănesc, tăgada legitimității se produce în mod regulat și sub formă de apărare. (C. Ap. Craiova II, jurnal 172/926, cu nota de Al. Strelicescu, P. R. 148 II 926).

67. — Termenul în care are a fi formulată contestațiunea legitimității de către moștenitorii bărbatului, fiind de două luni dela data punerii în posesie a copilului sau dela data când ar fi atacată posesia moștenitorilor asupra averii tatălui este tardivă contestațiunea de stat, făcută, în speță, după trecerea acestor două luni dela data când partea a luat cunoștință de existența unei acțiuni de împărțeală. (C. Ap. Craiova II, jurnal 172/926, cu nota de Al. Strelicescu, P. R. 148 II 926).

68.— Proba nesincerității recunoașterii unui copil natural incumbă exclusiv acelui ce contestă faptul. (T. Ilfov II 11 Oct. 1930, cu rezumat de concluzii scrise de N. Stănescu, C. Stoicescu și Morțun P. R. 279 II 931).

D. Legislația teritoriilor alipite.

69.— Ardeal.— După art. 161 c. civ. austriac, aplicabil și în Ardeal, precum și art. 41 l. maghiară din 1894, de câte ori tatăl unui copil nelegitim se căsătorește cu mama acestui copil, fie el natural simplu, incestuos sau adulterin, există o prezumție legală că acest copil este procreat de dânsul și, ca atare, se consideră ca legitim. (Cas. I. c. Ardeal, d. 60/921 cu nota lui D. Alexandrescu, P. R. 279 I 922; aceiaș, P. R. 42 III 922).

70.— Față cu această prezumție legală, persoana în drept trebue să dovedească că copilul în chestiune nu este fiul legitim al tatălui care l-a legitimat prin căsătoria subsecventă, (ac. dec.)

71. — Prezumția din § 163 c. civ. austriac că acela care în timpul concepțiunei cohabitează cu mama copilului, se consideră ca tată al aceluia, are un caracter exclusiv astfel că nu se poate dovedi că la epoca concepției, mama copilului a fost însărcinată și a cohalitat și cu o altă persoană. (Cas. I Ardeal, d. 409/922, P. R. 18 III 923).

72.— E regulă de drept că numai bărbatul are dreptul a ataca legitimitatea copilului față de mama copilului și de copil representat prin fiscul sedriei orfanale, iar acest proces de stat, se poate susține de erezii bărbatului decedat, numai dască bărbatul nu a avut cunoștință de existența copilului sau deși a avut, până la moarte a fost împiedicat să intenteze procesul, sau dacă bărbatul a murit în timpul procesului.

Deasemeni, e regulă de drept că în afrfă de procesul de stat și în procesul de ereditare, eredele interesat are drept a invoca pe cale excepțională legitimitatea copilului.

Diferența între atacarea legitimității prin proces de stat, și atacarea prin excepțiune, constă în aceia că în primul, se judecă chestiunea legitimității, — pe când procesul de ereditare, ca consecință excluderea dela succesiune, fără a enunța ilegitimitatea. (Cas. I c. Ardeal, 19 Oct. 1923, cu nota de Giorgiu Plopu, P. R. 81 I 924).

73.— Căutarea paternității fiind permisă în provinciile de drept austriac, acțiunea intentată de mama copilului natural contra pretinsului tată este admisibilă, chiar dacă acesta este original din vechiul Regat.

Copilul născut în Ardeal din mamă ardeleancă sub protecțiunea legii civile locale, dobândind prin naștere dreptul la întreținere de către tatăl său natural, nu poate pierde acest drept prin faptul că tatăl său e originar și domiciliază în vechiul Regat unde legea civilă nu permite căutarea paternității.

In caz de conflict între legea copilului și legea pretinsului tată, în Ardeal se aplică legea copilului, iar în vechiul Regat legea tatălui, prin urmare în ambele cazuri statutul teritorial, care este legea de ordine publică. (Jud. mixtă Brașov, 5 Iulie 1923, cu nota de G. P. Docan, P. R. 57 II 927).

74.— Când moartea bărbatului este constatată, pe calea unei hotărâri judecătorești care și fixează data, e evident că termenul de trei luni înlăuntrul căruia moștenitorii au dreptul să introducă acțiunea în contestarea legitimității, nu poate curge decât din momentul când hotărîrea judecătorească a rămas definitivă, iar nu din ziua fixată ca dată a morții, întrucât numai din acel moment a rămas definitiv stabilită moartea soțului și s'a născut dreptul moștenitorilor de a contesta legitimitatea. (Cas. I d. 41 din 928, P. R. 121 III 928).

75.— Dispozițiunile par. 159 c. civ, care acordă moștenitorilor dreptul de a introduce acțiune în contestarea legitimității

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.iini.ro

unui copil, în termen de trei luni dela moartea autorului lui, au a se aplica nu numai în cazul când moartea autorului este constatată în fapt prin act de deces, ci și atunci când moartea este pronunțată de judecată pe baza prezumțiunii deduse de faptul dispariției sau al absenței în timpul fixat de lege, întrucât efectele morții constatate, ca și ale aceleia pronunțate prin hotărîre judecătorească pe bază de prezumție, sunt aceleași. (Cas. I d. 41/928, P. R. 121 III 928).

76.— Paragraful 178 cod. civ. austriac prevede formal, că părinții sunt liberi să se învoiască între ei asupra întreținerei, creșterei și îngrijirei copilului natural, însă o asemenea învoială nu poate știrbi drepturile copilului.

Art. 113 alin. 13 din legea XX din 1877 arată că operațiunile juridice prin care minorul s'ar vedea obligat, fără contra-obligațiuni reciproce, nu sunt obligatorii pentru minori, chiar dacă au aprobarea instanțelor tutelare.

Din combinațiunea acestor texte rezultând că tranzacțiunile încheiate de mamă și tată, pentru întreținerea copilului lor natural, aprobate chiar de instanțele tutelare, nu sunt obligatorii față de minor, dacă acesta dovedește că printr'ânsa drepturile sale au fost știrbite sau că ea cuprinde o renunțare la astfel de drepturi; urmează de aci că instanța judecătorească, atunci când se opune minorului o atare tranzacțiune, este ținută să examineze conținutul, pentru a stabili dacă într'adevăr aduce o atingere drepturilor minorului sau dacă ea constată o renunțare din partea minorului la drepturile sale, în care caz tranzacțiunea încetează a-și produce efectul. (Cas. I d. 1012 din 930, P. R. 153 III 930).

77.— Codul de procedură civilă ardelean, posterior codului austriac, reglementând procedura acțiunilor prin care se atacă legitimarea copilului, în art. 701, prevede că dacă după moartea tatălui o terță persoană valorifică drepturile sale pendinte de ilegitimitatea copilului, nu se vor aplica art. 697—700 pr. civ., cari pretind pentru asemenea cauze, un proces separat, judecat cu anume forme, deci permite ca și pe calea incidental într'un proces principal, să se poată judeca legitimitatea.

Această dispoziție este și logică și nu contrazice nici spiritul art. 158 și 159 c. civ. austriac, deoarece pretențiunea unei părți, care voește a-și valorifica drepturi pendinte de ilegitimitatea copilului, tinde nu la declararea de ilegitim, ci numai la constatarea unui drept pendinte de această ilegitimitate, cum ar fi dreptul de moștenire, iar împrejurarea că copilul ar fi de origină ilegitimă, stă numai în cadrul aserțiunilor de fapt, sprijinitoare pretențiunei valorificate. (C. Ap. Brașov II 3 Iulie 1930 P. R. 3 III 931).

78.— Basarabia.— Potrivit art. 1348 1950 pr. civ. rusă, numai bărbatul are drept să conteste legitimitatea copilului născut în timpul căsătoriei în termen de un an dela naștere, dacă bărbatul se află în țară, și de doi ani dacă se află în străinătate; expirând acest termen fără ca bărbatul să fi introdus acțiunea, ea nu mai poate fi introdusă nici de moștenitorii bărbatului. (C. Ap. Chișinău I d. 137/928 cu nota de L. Ciobanu, P. R. 192 II 929).

E. Studii, recenzii și note.

79.—Recunoașterea voluntară a copilului natural, de C. I. Grigorian, (P. R. 53 IV 925).

80.— Recunoașterea forțată sau juridică a copilului natural, de C. I. Grigorian, (P. R. 74 IV 925) .

81. — Filiațiunea naturală, de Corneliu I. Grigorian, (P. R. 49 IV 927)

82. — Filiațiunea nelegitimă, de Corneliu I. Grigorian, (P R. 57 IV 927).

83.— Calitatea mamei reprezintând pe copii ei naturali, de Viorel Ternăveanu, (P. R. 15 IV 929).

84.— A vedea: Alimente, Daune, Seducțiune.

FILODORMĂ.

1.— O filodormă promisă într'o convenție legală făcută, are putere de lege. Când însă chiriașul căruia i s'a promis o filodormă dacă va părăsi imobilul în caz de vânzare, îl părăsește de bună voie, fără a uza de prelungirea legală acordată de legea chiriilor, atunci nu mai poate reclama filodorma. (T. Buzău II s. 1804/925, P. R. 4 III 926).

FINANȚE.

1.— Les Etats Unis et les grands problèmes financièrs (Otto H. Kahn), recenie de N. A. Ionescu, (P. R. 22 IV 923),

2.— Reparations, dettes interalliées et restauration monétaire (B. Nogaro), recensie de N. A. Ionescu, P. R. 46 IV 923).

3.— Du crèdit documentaire (G. Manais), recensie de N. A. oInescu, P. R. 47 AI 923).

4.— Revue du droit bancaire 1923, recensie de N. A. Ionescu (P. R. 48 IV 923).

5.— Das Geldproblem dor Welt (Gustav Cassel) recensie de M. I. Barasch (P. R. 27 IV 924).

6. — V. Monedă.

FIRME.

(L. din 6 Iunie 1913, M. Of. Nr. 49, 1913).

CUPRINS:

1. ***Principii (1).***
2. ***Inscrierea firmelor (2—4).***
3. ***Emblema (5—6).***

1. Principii

1. — Agentul ncasator, procurist al unei societăți de asigurare, lucrând ca un simplu mandatar civil cu puteri limitate, nu poate fi obligat la înscrierea firmei în registrul Tribunalului în circumscripția căruia își are reședința, el ne fiind comerciant ci profesionist.

Această obligațiune nu poate fi impusă nici societății de care depinde, atâta vreme cât nu este constatat că societatea și-ar fi instituit o reprezentnță sau o sucursală în circumscripția acelui județ. (T. Fălticeni, s. 1101/929 cu nota de Al. Diaconescu, P. R. 39 III 929)

2. Inscrierea firmelor .

2.— După dispozițiunile cuprinse în art. 2, 15 și 16 din legea pentru înscrierea firmelor din 31 Mai 1923, rezultă că o cerere pentru înscrierea firmei, cuprinzând elementele prevăzute de art. 10 din legea firmelor, odată ce instanța de fond constată că zisele elemente sunt îndeplinite, adică dacă s'a dovedit că petiționarul are capacitatea de a fi comerciant, și dacă în localitate nu sunt firme identice, ea nu poate să refuze o asemenea înscriere sub cuvânt că avizul Camerei de Comerț ,obținut anterior, invoacă lipsa de capacitate specială pentru un anumit comerț, lipsa capitalului îndestulător, sau că întreprinderei îi lipsește elementele care să garanteze seriozitatea și soliditatea întreprinderii. (C. Ap. Buc. d. 89/926 cu nota de D. Maxim, P. R. 225 II 927).

3.— O cerere pentru înscrierea unei firme comerciale trebuie examinată de Tribunal în raport cu legea, pentru a se vedea dacă solicitatorii întrunesc condițiunile prevăzute de art. 2 din legea firmelor. Avizul nefavorabil al Camerei de Comerț nu angajează Tribunalul când aceasta constată că toate cerințele legii sunt îndeplinite. (C. Ap. Buc. I 28 April. 1926 cu nota, P. R. 84 III 926).

4.— In principiu instanța judecătorească căreia i se cere înscrierea firmei unei asociațiuni mutuale de asigurare, este datoare a observa dacă regulele privitoare la constituirea și funcționarea asociațiunii sunt îndeplinite, în conformitate cu dispozițiunile codului comercial. In speță, asociațiunea mutuală de asigurare, constituită în forma societății în nume colectiv, trebuie să îndeplinească și formele prevăzute în art. 260 c. com. pentru considerentele: 1. Că textul de lege enunță o regulă generală și aplicabilă deci asociațiunilor constituite în orice formă ar fi ele și 2. Dacă acest text ar avea în vedere numai asociațiunile constituie sub forma unei societăți anonime, era superfluu ca legiuitorul să edicteze o dispoziționie de două ori, din momentul ce aceste reguli sunt prevăzute și sub capitolul ce aceste reguli sunt prevăzute și sub capitolul constituirei societăților anonime. In consecință, cererii de înscriere a firmei nu i se poate da curs decât după ce partea interesată va dovedi că a satisfăcut toate cerințele legale. (T. R.-Sărat, 7 Sept. 1928 cu nota de C. Zotta, P. R. 7 III 929).

3. Emblema

5. — In conformitate cu art. 21 din legea firmelor, nimeni nu poate să-și însușească o emblemă aparținând comerțului unei alte persoane și orice abatere dela o asemenea îndatorire atrage după sine condamnarea la daune a celui aflat în culpă și radierea emblemei însușite prin uzurpare. (Cas. III, d. 217/928, P. R. 93 III 928).

6. — Emblema face parte din fondul comercial; prin urmare atunci când doi asociați în nume colectiv, trec fondul asupra unuia din asociați, nu este necesar ca convenția părților să cuprindă o clauză expresă privitoare la întrebuințarea emblemei, trecerea emblemei împreună cu fondul comercial fiifnd dela sine înțeleasă. (C. Ap. Buc. I, 26 Nov. 1924 cu nota de C. Toneanu, P. R. 127 II 926).

FLAGRANTE DELICTE.

V. Micul Parchet.

FOLOSINȚA LEGALĂ.

(Art. 338 C. Civ.).

1.— Din natura lor juridică, din funcțiunea lor socială cum și a acțiunilor cari le garantează, uzufructul legal este deosebit de uzfructul de drept comun. Uzufructul legal, fiind un atribut al puterii părintești în baza prezumției de afecțiune către copii, este personal și facultativ — pe când principiul de afecțiune al minorilor este general și de ordine publică — din acestea rezultă că folosința legală este totdeauna determinată și subordonată principiului de protecțiune al minorilor. (T. Fălticeni, 12 Mart. 1925, P. R. 71 III 925).

2.— Dreptul de usufruct legal, acordat mamei prin art. 338 c. civ., odată stinis prin trecerea ei în a doua căsătorie și folosința averii fiind din acest moment dobândită de copii, ea nu le mai poate fi luată înapoi fără vre-un text formal, care să prevadă anume aceasta, text care nu

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.iini.ro

există în codul civil. (Cas. I, d. 125/921 cu nota lui D. Alexandresco, P. R. 182 I 822; aceiaşi P. R. 45 III 922).

FOND DE COMERŢ.

CUPRINS:

1. ***Noţiuni generale (1—5).***
2. ***Operaţiuni juridice asupra fondului de comerţ (6—9).***
2. ***Studii (10).***

1. Noţiuni generale

1.— In fondul de comerţ intră ca elemente o parte „materială" compusă din imobil, mărfuri, obiecte, rafturi, etc., şi o parte „imaterială" compusă din drepturi active şi pasive şi mai ales din firmă şi clientelă. (T. Dorohoi, s. 346/920, cu nota de I. G. Calmanovici, P. R. 133 II 924).

2.— In doctrină ,universitatea aceasta de părţi materiale şi imateriale a căpătat naturi diferite din punct de vedere juridic, potrivit punctului de vedere ales în determinarea fondului raportat la diversele împrejurări şi situaţiuni ale vieţii comerciale;

Intr'un sistem, se susţine că fondul de comerţ e o adevărată personalitate juridică, subiect prin el însăş de drepturi active şi pasive, învestit de firmă, de patrimoniu şi de domiciliu propriu, cu o funcţiune proprie, independentă de patronul ce se găseşte în capul comerţului şi care nu este decât principalul lui reprezentant — Endemann. — (Aceiaş decizie).

3.— Intr'un al II-lea sitem se susţine că fondul comercial ar fi o universitate juridică („universitas juris"), adică o massă de drepturi şi lucruri ce se găsesc reunite în virtutea legii în vederea unei asemenea exploatări şi în care indivizibilitatea tuturor elementelor redă ansamblului adică fondului de comerţ, caracterul unui organism autonome asemănător patrimoniului societăţilor comerciale, a unui defunct, a unui falit, etc., de închirierea imobilului afectat exploatării alăturea de celelalte lucruri materiale şi imateriale ale fondului, din cauza indivizibilităţii ce cuprindea toate elementele reunite de lege în vederea scopului urmărit. (Aceiaş decizie).

4.— In fine în al III-lea sistem se susţine că fondul comercial ar fi o universitate de fapt („universitas factis") în care fiecare element îşi conservă individualitatea lui, sau în părţile lui, după cum îl povăţuesc interesele exploatării. (Aceiaş decizie).

5.— O casă de toleranţă nu poate fi asimilată cu un fond de comerţ.

Tribunalul comercial este incompetent a judeca cererea unui mecanic pentru plata reparaţiilor ce a făcut la automobilul patroanei unei asemenea case, părîta nefiind comerciantă. (T. St. Etienne, Fr., 9 Febr. 1929, P. R. 136 III 930).

2. Operaţiuni juridice asupra fondului de comerţ

6.— Săvârşeşte o greşeală gravă, de natură a-i angaja responsabilitatea, vânzătorul unui fond de comerţ, care concedează cumpărătorului acestui fond, dreptul de a continua comerţul exercitat de el, tot sub numele vânzătorului, fără a adăuga însă la firma sa numele cumpărătorului ,care astfel devine succesorul vânzătorurului, fără a se manifesta către terţii.

In adevăr, vânzătorul fondului de comerţ poate, în asemenea caz, fi declarat responsabil de datoriile comerciale contractate de cumpărător faţă de terţii, cari, necunoscând schimbarea operată prin vânzarea fondului de comerţ, au putut fi induşi în eroare, crezând că tot vânzătorul acestui fond îşi exercită comerţul înainte. (T. com. Toulon Fr., 18 Sept. 1920, cu nota lui D. Alexandresco, P. R. 44 III 926).

7.— Libertatea de a face comerţ sau de a exercita o industrie, poate fi restrânsă, fie prin convenţiuni particulare, fie prin obligaţiunea de garanţie a vânzătorului către cumpărător, însă cu condiţia de a nu stabili o interdicţiunie absolută, nemărginită ca timp şi loc. In consecinţă, caseză decizia care oprise pe vânzătorul unui fond de comerţ să exercite un comerţ sau o industrie de aceiaş natură. (Cas. Civ. Fr. 15 Iunie 1922, P. R. 37 IV 923).

8. — Inchirierea unei fabrici — astfel cum s'a arătat, ca un tot, însemnează închirierea însăşi a fondului comercial şi industrial al fabricei, cu toate elementele lui competente: instalaţiuni, maşini, unelte, clădiri, clientelă, firmă, etc.

Un asemenea fond de comerţ şi industrie se consideră în drept ca o universalitate de bunuri, care oricum ar fi socotită, ca juridică sau de fapt, are caracterul unui bun mobilar incorporal. (Cas. I d. 100/922, P. R. 155 III 922).

9. — Inchirierea unei fabrici, compusă din clădire, maşini şi toate instalaţiile necesare fabricaţiunei, constitue o închiriere a însuşi fondului comercial al fabricei şi acest fond, compus din o universalitate de bunuri, este indivizibil, din cauza naturei sale speciale, având caracterul unui bun incorporal. (Cas. I d. 405/922, P. R. 33 III 923).

3. Studii

10.— Fond de comerţ, de C. N. Toncanu (P. R. 127 IV 929).

FORMULA EXECUTORIE.

(Art. 375—378 Pr. Civ.).

CUPRINS:

Acte cari pot fi învestite (1-4).
Actele autentice exigibile (5-12).
Instanţa competentă a învesti (13-14).
Note (15).

Acte cari pot fi învestite

1.— Prin art. 257, admiţând perimarea opoziţei, legiuitorul lasă ca hotărîrea dată în lipsă să-şi producă toate efectele ei, şi dacă această hotărâre este a unei instanţe de apel, apoi numai această hotărîre se poate învesti cu titlul executor iar nu hotărîrea care a perimat opoziţiunea. (Cas. II, 189/925, P. R. 102 III 925).

2.— Hotărârile instanţelor judecătoreşti sunt definitive din momentul pronunţării, nu dela comunicare, căci art. 79 l. Casaţiei se referă la deciziile din Ardeal, care se comunică direct de autoritatea judecătorească. (Cas. II, 22 Mai 1927, P. R. 85 III 927).

3.— Judecătorul chemat să învestească cu formula executorie un act autentic, este obligat să examineze şi să aprecieze dacă dreptul decurgând din act, este exigibil şi dacă constată aceasta, e dator atunci, conform art. 20 din legea autentificării actelor, să dea formulă executorie, iar dacă constată că dreptul este incert, adică subrodonat îndeplinirei unei condiţii şi în acelaş timp nedeterminat, el trebuie să refuze formula executorie. (C. Ap. Constanţa, d. 2/927, P. R. 87 III 927).

4.— Ori de câte ori actul autentic cuprinde în sine stipulaţiuni sau obligaţiuni a căror executare poate da naştere unui diferent nître părţi şi or ide câte ori datoria ce ele cuprind consistă înr'o sumă nelămurită, instanţa de urmărire trebuie să suspende urmărirea până ce mai întâiu se va face lichidarea printr'o hotărîre judecătorească definitivă sau cu execuţie provizorie, obişnuită, pe calea dreptului comun. (Aceiaş decizie).

Actele autentice exigibile

5.— Conform art. 161 No. 1, § 3 din codul de procedură rusă, poliţele protestate constituesc titluri executorii.

Un astfel de titlu poate fi executat numai pe baza unui ordin de executare, emanat din partea judecătorului în drept, lipsa formulei executorii neputând atrage nulitatea lucrărilor de executare. (Cas. II d. 153/922 cu nota de Stelian Ionescu, P. R. 61 I 826).

6.— Atât din litera art. 20, alin. I şi II, din legea autentificării actelor cât şi din desbaterile ce au avut loc în Parlament, cu ocazia votării lui, rezultă în mod cert că un act autentic nu poate fi executat decât în cazul când a devenit exibil şi că numai atunci el poate fi învestti cu formula executorie, şi în consecinţă un act autentic nu poate fi învestit cu titlu executoriu pentru nerespectarea unei clauze prevăzute într'însul, chiar sancţionată cu pactul comisoriu, dacă această nerespectare este de natură a nu putea fi stabilită decât prin judecată pe cale de acţiune principală, căci până atunci actul nu este exigibil şi executoriu din acest punct de vedere. (Cas. II d. 328/925 cu notă de V. Oprescu, P. R. 87 I 926)

7. — Art. 20 din legea autentificării actelor prevede că un act autentic poate fi învestit cu formula executorie, atunci când creanţele stabilite printr'însul sunt certe, lichide şi exigibile.

Actul autentic în litigiu constituie un titlu de creanţă din partea intimatului în ce priveşte suma de 30.000 lei cu titlu de daune, legat de îndeplinirea unei condiţii care este un eveniment viitor şi nesigur şi anume faptul concedierii intimatului sau punerea sa în imposibilitate de a lucra de către contestator.

Dovada îndeplinirii acestei condiţiuni neputându-se face în instanţa de contestaţie ,ci pe calea unei acţiuni de drept comun în deplină libertate de mijloace probatorii pentru ambele părţi, contestaţia este întemeiată şi urmărirea cată a fi anulată ca fiind făcută fără titlu. (Trib. Covurlui I, s. 156/926, P. R. 89 II 927).

8.— Prin cuvintele „acte executorii din momentul exigibilităţii lor", din art.. 20 l. aut. actelor, trebuie a se înţelege — în cazul unei vânzări — exigibilitatea dreptului însuşi, adică sosirea timpului când trebuie să se predea lucrul vândut.

In speţă, un act prin care cineva cumpără drepturi într'un bun comun, nu se poate învesti şi executa, căci ar fi să se realizeze un partaj pe calea executării şi numai faţă de vânzători, ceeace este inadmisibilă în drept.

Titularul unui asemena act, trebuie să ceară ieşirea din indiviziune, substituindu-se coproprietarilor vânzători. (T. Ilfov Not., 14 Mai 1926, P. R. 100 III 927).

9.— Atât din litera art. 20 din legea autentificării actelor ,cât şi din desbaterile ce au avut loc în Parlament cu ocazia votării lui, rezultă că actele autentice nu pot fi executate decât în cazul când când creanţele ce constată sunt certe, lichide şi exigibile, de unde rezultă că un act autentic nu poate fi învestit cu titlu executoriu pentru nerespectarea unei clauze prevăzută în el, chiar sancţionată

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.iini.ro

cu pact comisoriu expres, dacă această nerespectare este susceptibilă de discuțiune atât din punct de vedere al interpretării ei și intențiunei comune a părților, în care caz interpretarea aceasta se va face numai pe cale de acțiune principală, căci până atunci actul nu este exigibil și executoriu din acest punct de vedere, întrucât art. 20 din legea autentificărei actelor, admite investirea actului numai în momentul exigibilității sale, adică, când acesta este în afară de orice discuțiune. (T. Iași III, 7 Oct. 1927, P. R. 69 III 928).

10.— Atunci când art. 375 pr. civilă, de acord cu dispozițiunile art. 20 din legea autentificărei actelor, stabilește că titlul executor nu se pune decât asupra actelor autentice executorii din momentul exigibilității lor, legiuitorul aplică și menține principiul că creanța trebue să fie certă, lichidă și exigibilă, principiu pe care-l enunță formal în art. 378 pr. civ., în materie de urmărire. (C. Ap. Constanța d. 2/927, P. R. 87 III 927).

11. — Imprejurarea că prin cererea de învestire cu formula executorie, creditorul nu a arătat ambele cauze ale exigibilității creanței, nu exclude posibilitatea discutărei celui de al doilea motiv, neasigurarea, întrucât Tribunalul de învestire nu cere creditorului să facă asemenea dovadă. (C. Ap. Buc. IV 13 Febr. 1929, P. R. 54 III 929).

12. — Titlul executor se poate pune și pe actele autentice cari constată o creanță certă, lichidă și exigibilă. (Cas. II d. 595/929 cu nota de G. Pherikyde, P. R. 2 I 930).

Instanța competentă a învesti.

13.— In Basarabia, păstrându-și în parte competența notarilor publici, legea de extindere a prescris că învestirea actelor autentificate de aceștia, se va face de judecătorul ocolului în care notarul își are sediul, dispoziție care, privind organizarea justiției, este prin firea ei retroactivă, aplicându-se și actelor autentificate de notarii publici, anterior promulgărei legei din 4 Aprilie 1928. (Cas. II 27 Nov. 1929, P. R. 67 III 930).

14.— După dispozițiunile art. 20 al. II al legei de autentificare — extinsă în Basarabia prin legea din 4 Aprilie 1928 — învestirea cu formula executorie nu poate fi făcută decât de autoritatea care a dat actului autenticitate. (Cas. II 27 Nov. 1929, P. R. 67 III 930).

Note.

15.— A vedea: Autentificare, Conflict colectiv de muncă, Divorț, Executare silită. Transacție.

FORȚA MAJORĂ.

CUPRINS:

1. ***Noțiuni generale (1-2).***
2. ***Condițiuni (3-6).***
3. ***Proba (7).***
4. ***Aplicații (8-30).***
5. ***Efecte (31-40).***
6. ***Studii și note (41-42).***

1. Noțiuni generale.

1.— Legea engleză nu admite forța majoră ca o cauză de neexecutarea unei obligații. (Inalta Curte de Justiție-Ang. 9 Dec. 1919 cu nota lui D. Alexandresco, P. R. 139 III 923; aceiaș, cu nota de Al. Costin, P. R. 75 III 923).

2. — Forța majoră constă în intervenția unor riscuri extraordinare, susceptibile a altera cu desăvârșire spiritul contractului și cari nu puteau fi prevăzute în momentul contractării. (T. Mons. com. Fr. 10 Iulie 1921, cu nota d-lui G. M. S. în P. R. 88 III 922).

2. Condițiuni.

3.— Cazul fortuit sau de forță majoră, nu atrage exonerarea de responsabilități a autorului decât atunci când evenimentul provine numai dela natură, fără să fi fost precedat, însoțit sau urmat de vreo culpă care să fie imputabilă autorului. (C. Ap. Buc. I dec. 20/920, P. R. 18 III 922; C. Ap. Buc. dec. 4/920, P. R. 17 III 922; C. Ap. Dijon II 27 Iulie 1920, P. R. 67 III 922).

4. — Forța majoră ca să poată fi luată în considerațiune în sensul de a exonera pe debitor, trebue să fie absolută, obiectivă, iar nu relativă, sau subiectivă persoanei debitorului. (C. Ap. Buc. I d. 298 din 925 cu nota de Al. Cerban, P. R. 163 II 926).

5.— Fapta terțiului nu ia caracterul unui caz fortuit sau unei forțe majore, decât dacă n'a putut fi nici prevăzută, nici impiedicată în consecințele ei; în special, reaua stare a unui drum, cauză probabilă a rupturei unui arc, care a determinat accidentul de automobil al cărui victimă un călător a fost, nu constitue un caz fortuit care să exonereze pe transportor, atunci, când acesta cunoștea starea drumului și trebuia să ia măsurile necesare. (Cas. Civ. Fr. 2 Martie 1927, cu nota de Al. Vălimărescu, P. R. 139 III 927).

6.— Un vânzător care nu a livrat mărfurile vândute, nu poate invoca forța majoră, pentru desfacerea contractului, de cât dacă stabilește imposibilitatea de a-și executa obligațiunile, imposibilitate cu care nu se poate asimila o execuțiune mai oneroasă.

Vânzătorul a putut să ia asupra sa forța majoră și în special pierderea, riscurile și consecințele războiului. Reziliera vânzărei neexecutate, atrage după sine obligațiunea vânzătorului de a restitui avansurile primite în comptul prețului. (T. Anvers-Belg., 30 Sept. 1919, P. R. 150 III 922).

3. Proba.

7. — Forța majoră, noțiunea esențialmente contractuală, este un fapt de voință al debitorului, care n'a putut fi prevăzut, nici împiedicat de el și care-l pune în imposibilitate absolută de a-și îndeplini obligațiunile sale.

Prin urmare, proba cu martori cerută de C. F. R. spre a învedera că trenul care a suferit accidentul era supraîncărcat și că nu se putea lua nici o dispoziție pentru a se evita aglomerația, nu este concludentă, întrucât din asemenea dovadă nu s'ar putea deduce existența forței majore în înțelesul juridic al acestei noțiuni. (T. Ilfov II s. 64/926, cu nota de Victor Popovici, P. R. 177 II 926).

4. Aplicații.

8.— Legea nu determină cazul de forță majoră, ci lasă la aprecierea suverană a instanțelor să examineze circumstanțele de fapt ca să poată deduce imposibilitatea debitorului de a executa obligațiunea. (C. Ap. Buc. III dec. 229/920, P. R. 27 III 922).

9.— Se socotește ca forță majoră, în materie de transport, faptul desorganizării căilor ferate și starea defectuoasă a materialului recuperat dela foștii inamici. (T. Huy-Fr., 20 Ianuarie 1920, P. R. 56 III 922).

10.— De asemeni, când lipsea materialul de cale ferată necesar pentru transport. (Cas. Req.-Fr., 8 Martie 1921, P. R. 81 III 922; aceiaș, P. R. 98 III 922).

11.— Scăderea apelor Dunărei nu este un caz de forță majoră, pentrucă, nu constitue un eveniment fortuit, imposibil de prevăzut sau de evitat, dimpotrivă acest eveniment este cunoscut în lumea navigatorilor. (C. Ap. Buc. I d. 78/925, P. R. 166 I 927).

12.— Capturarea unui transport de mărfuri de către inamic, e un fapt ce nu se poate imputa Dir. C. F. R. Proba acestui fapt se poate face prin prezumții și martori.

Atunci când un caz de forță majoră împiedică efectuarea unui transport, Dir. C. F. R., trebue scoasă din culpă. (Cas. III d. 269/926, P. R. 147 III 926).

13.— Când se constată din chiar procesul-verbal de contravenție, situația periculoasă în care se găsește un vas care transportă marfă și că pentru salvarea sa, căpitanul a fot silit să debarce o cantitate din marfa transportată, care a trecut în propritatea salvatorilor, lipsa nu poate constitui o contravenție în sensul art. 67 al. I din legea vămilor, fiind vorba în speță de un caz de forță majoră. (C. Ap. Constanța, d. 5/926, cu nota de V. Bălescu, P. R. 97 II 927).

14.— Și această constatare, care intră în atributul suveran al instanței de fond nu poate fi supusă censurei instanței de casare. (Aceiaș decizie).

15.— Plesnirea unui cauciuc nu se poate socoti caz fortuit sau de forță majoră în folosul conducătorului spre a-l exonera de responsabilitate. (T. Colmar-Fr., P. R. 86 III 928).

16.— Războiu.— Nu este suficient a se invoca faptul războiului spre a se cere exonerarea pentru mărfurile furate, ci trebue a se dovedi că lipsa de care Statul belgian vrea să fie exonerat, este cauzată tocmai din pricina împrejurărilor de războiu, anormale. (T. Bruxelles-Belg., 13 Dec. 1919, P. R. 56 III 922; T. Huy-Fr., 20 Ian. 1920, P. R. 56 III 922).

17.— Războiul în complexul lui este prototipul forței majore, este eveniment extern, actual, incomensurabil, de neprevăzut și fără culpă, din cauza căruia pârîtul nu și-a putut ține angajamentul. (T. Ilfov II com. s. 763/920, P. R. 233 I 925 în notă).

18.— Nu este caz de forță majoră când faptul se putea petrece și fără intervenirea războiului, cum ar fi furturile comise de trupe, dacă mărfurile nu erau închise. (C. Ap. Dijon II Fr., 27 Iul. 1920, P. R. 67 III 922).

19.— Chiar pentru contractele încheiate după decretarea mobilizării, războiul poate fi invocat ca un eveniment de forță majoră în ce privește acele fapte ce nu erau de prevăzut nici după declararea războiului. (Cas. Torino-Ital., 3 Febr. 1920, P. R. 16 III 922).

20.— Rechizițiile făcute de inamic și neplătite,, constituesc un caz de forță majoră, de care Statul nu este răspunzător, (Cas. I dec. 270/919, cu nota d-lui George Elefteriu, P. R. 170 I 922).

21.— de asemeni, rechiziționarea fabricei de către autoritatea militară. (Cas. Torino-Ital., 16 Ian. 1923 P. R. 16 III 922).

22.— de asemeni, ocupația unui imobil (teatru) de către trupele inamice, (C. Ap. Liège-Belg., 12 Martie 1921, P. R. 87 III 922).

23.— Faptele de război nu dau loc în principiu, la nici o despăgubire contra autorităților publice, Statul, comuna și județul, ele fiind socotite cazuri de forță majoră de care nu răspunde nimeni.

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.iini.ro

In speță, Statul român nu poate fi făcut responsabil de pagubele cauzate particularilor de către armatele ruseşti; căci, deşi ele se găseau sub comandamentul suprem român, totuşi şi-au păstrat individualitatea lor juridică, lucrând pe contul lor propriu. (C. Ap. Iaşi I, d. 31/922, cu nota lui D. Alexandresco. P. R. 119 II 923).

24.— S'a constatat în fapt, că materialul lemnos, extras din pădurea Leşina (jud. Dorohoi) de armata rusească a fost întrebuinţat la lucrări de întărire şi de apărare a ţării, precum: garduri de sârmă ghimpată, şanţuri, poduri ,tranşee, etc. şi apoi, trupele ruseşti retrăgându-se de pe teritoriul român, toate aceste lucrări şi materialul au rămas în stăpânirea armatelor române, deci în patrimoniul Statului

Prin urmare, Statul înavuţindu-se, fără o cauză dreaptă şi legitimă, trebue să fie declarat responsabil faţă de proprietarul, nu însă de arendaşul acelei păduri, în baza art. 998 c. civil, răspunderea de înavuţire nedreaptă în detrimentul altuia nefiind, la urma urmei, decât tot o răspundere izvorâtă dintr'un fapt ilicit. (Aceiaş decizie).

25.— Capturarea unui transport de mărfuri de către inamic este un fapt ce nu se poate imputa Dir. C. F. R. Proba acestui fapt se poate face prin presumţii şi martori. (Cas. III d. 269/926, cu nota de C. Vasiliu, P. R. 95 I 927).

26.— Revolta mateloţilor flotei contra puterilor constituite ale Naţiunei, fiind asimilată stării de război, constitue un caz de forţă majoră care exclude orice acţiune de daune, în contra tezaurului public, din cauza daunelor cauzate particularilor de către oamenii revoltaţi. (T. suprem federal-Brazilia, 14 Ian. 1920. P. R. 77 III 923).

27.— G r e v a.— O grevă a marinarilor constitue un caz fortuit sau de forţă majoră, mai cu seamă atunci când această grevă a avut un caracter general şi a provenit dintr'o cauză străină neimputabilă unei societăţi, împiedicând-o, prin necircularea vaselor, de a-şi îndeplini obligaţia sa de transport.

In asemenea caz, compania de navigaţie, care, din cauza acestei greve n'a putut să-şi îndeplinească obligaţia sa la timp nu datoreşte nici o despăgubire creditorilor săi. (T. com. Toulon sur Mer.-Fr., 14 Aug. 1922, cu nota de H., în P. R. 140 III 923, nota).

28. — B o a l a. — O boală grea a debitorului poate constitui un caz de forţă majoră. (C. Ap. Buc. III d. 229/920, P. R. 27 III 922).

29. — Faptul unei boale grave mintale, constitue un caz de forţă majoră, care descarcă pe cel ce s'a obligat de orice răspundere. (J. Oc. mixt Bazargic, 21 Iunie 1930, cu nota de Al. St. Constantinescu, P. R. 108 III 930).

30.— I n c e n d i u.— Incendiul nu poate fi socotit totdeauna ca un caz de forţă majoră, deoarece uneori el poate fi şi rezultatul unei neglijenţe sau al unei imprudenţe din partea uneia din părţile contractante, aşa că în aceste împrejurări partea, care printr'o faptă a sa a contribuit la producerea incendiului, nu mai poate invoca în favoarea sa acest eveniment ca un caz de forţă majoră. (Cas. III d. 924/27, P. R. 43 III 928).

5. Efecte.

31. — Nici armatorul, nici căpitanul unui vas nu pot fi declaraţi responsabili de consecinţele unui naufragiu, datorit numai unui caz de forţă majoră, dacă nici uniua din aceştia, nu i se poate imputa vreo culpă sau neglijenţă. (T. civ. Marseille-Fr., 4 Aug. 1919, cu nota. P. R. 41 III 923).

32.— In contractele comerciale cu termen fix, cazul de forţă majoră care împiedică executarea în termenul prevăzut, stinge obligaţiunea art. 1165, 1218, 1226, 1298 c. c. (C. Ap. Milano-Ital., 17 Dec. 1919, P. R. 147 III 922).

33.— Debitorul, care nu şi-a îndeplinit obligaţia în termenul stabilit, dar căruia creditorul i-a acordat un nou termen poate invoca forţa majoră, întâmplată după acordarea noului termen şi care l-a împiedicat materialmente să-şi execute obligaţiunea. (Cas. Torino-Ital., 16 Ian. 1920, P. R. 16 III 922).

34.— Dacă un contract comercial nu prevede termen pentru executare, principiul constant în asemenea caz este, că executarea trebue făcută imediat, de unde urmează că surveninea unei cauze întreruptive ,de forţă majoră, nu are de efect ci să suspende termenul de executare, ci să îndreptăţească pe oricare parte a cere şi obţine rezilierea contractului din această cauză (Cas. III d. 95/921, cu nota lui H. Aznavorian, P. R. 249 I 922).

35.— Survenirea unei cauze de forţă majoră, într'un contract ce nu prevede termen de executare, nu are de efect să suspende acest termen, ci îndreptăţeşte pe pârît a cere şi obţine reziliera contractului din această cauză. (Cas. III dec. 95/921, P. R. 7 III 922).

36.— Reziliera locaţiunei pentru caz de forţă majoră nu poate fi cerută decât de locatar. (C. Ap. Liège-Belg. 12 Mart. 1921 cu nota d-lui G. M. S. în P. R. 87 III 922).

37.— Termenul prevăzut în obligaţiunile comerciale, mai cu seamă când e vorba de prestaţiuni periodice continuate, trebue considerat drept normă esenţială.

In consecinţă, vânzătorul care din cauză de forţă majoră (survenirea prohibirei la export) n'a putut să facă la termen toate livrările, nu este obligat să le complecteze după expirarea termenului. (C. Ap. Milano-Ital., 21 Sept. 1921, cu nota de H. Aznavorian, P. R. 148 III 922).

38.— Este de principiu ca atunci când părţile n'au prevăzut un termen fix pentru executarea obligaţiunilor lor contractuale când, prin urmare, termenul nu constitue în intenţiunea lor un element esenţial al contractului, cauzele de forţă majoră care ar împiedica temporar executarea, au un efect dilatoriu, iar nu rezolutoriu asupra contractului, dacă după încetarea cauzei întreruptive executarea mai departe a contractului este posibilă. (Cas. III d. 378/922, cu notes de Em. Pantazi şi I. C. Marinescu, P. R. 246 I 922; aceiaş cu nota de Al. Costin, P. R. 264 I 924; aceiaş P. R. 160 III 922).

39.— In contracte având de obiect un gen nelimitat, forţa majoră are un efect suspensiv, iar nu rezolutoriu. (T. Ilfov II com. s. 5766/930, cu note de Em. Pantazi şi S. Rosental, P. R. 89 I 931).

40. — In caz când două persoane sunt chemate solidar într'o acţiune în daune de pe urma unui accident şi în cazul când una din ele dovedind un caz fortuit a reuşit să înlăture prezumţia din art. 1384 c. civ. (1000 c. c. rom.), cealaltă nu poate invoca această prezumţie pentru a eluda responsabilitatea ce şi-a atras prin culpa sa. (Cas. civ. fr. 30 Dec. 1929, P. R. 85 III 930).

6. Studii şi note.

41.— Forţa majoră după Roger Dufourmantelle, de Dimitrie Hozoc (P. R. 105 IV 930).

42.— V. Legi, Locaţiune, Navlu.

FRĂȚIE DE MOȘIE.

V. Infrăţire.

FRAUDĂ.

1.— Pentru a fi locul la convenţă frauloasă între un cumpărător şi un vânzător în sensul art. 723 pr. civ., este necesară existenţa a două titluri translative de proprietate şi a doi cumpărători, dintre care primul să fi fost împiedicat de a-şi transcrie titlul său în urma convenţei frauduloase dintre vânzător şi cel de al doilea cumpărător. (Cas. I 14 Oct. 1930, P. R. 33 III 931).

2.— V. Consiliu judiciar, Contracte, Divorţ, Obligaţii, Vinicultură .

FRUCTE.

V. Accesiune.

FUGA (delict de...)

1.— Art. 10 al legii din 30 Mai 1851 nu priveşte decât pe căruţaşi sau conducătorii căruţelor, şi cuvântul „căruţă" poate fi definit „orice vehicul care poate fi pus în mişcare, fie prin singura forţă a unui motor mecanic, fie prin singura forţă a unui animal".

Urmează de aici, că nu poate cădea sub aplicaţiunea acestui text, individul care circulând pe bicicletă, a refuzat a se supune unei somaţiuni făcută de jandarmi. (T. Vannes-Fr. 14 Aug. 1928, cu nota de D. Cotrutz. P. R. 151 III 930).

FUNCȚIONAR PUBLIC.

(Statutul din 19 Iunie 1923 M. Of. 60/923).

CUPRINS:

1. ***Noţiuni generale.***
   Legislaţie (1-3).
   Crearea şi suprimarea funcţiunii publice (4-8).
   Funcţiuni publice cuprinse în Statut (9-15).
2. ***Poziţiunea funcţionarilor publici: Stabilitate (16-27).***
   Inamovibilitate (28).
   Transferare, delegare (29—33).
3. ***Drepturi şi obligaţii.***
   a) ***dreptul la remunerare (34-41).***
   b) ***dreptul la înaintare (42).***
   c) ***obligaţie de a-şi menţine prestigiul (43).***
   d) ***obligaţie de a presta servicii (44-49).***
   e) ***obligaţie de a cunoaşte limba oficială (50).***
4. ***Incetarea funcţiunii publice.***
   a) ***Revocarea, disponibilitatea, suspendarea (51-59).***
   b) ***Demisiunea (60-61).***
5. ***Legislaţia teritoriilor alipite (62-66).***
6. ***Studii şi recensii (67-68).***

1. Noţiuni generale. Legislaţie.

1.— In general, prin funcţionar public legea înţelege orice persoană care exercită o atribuţiune de Stat, prin ocuparea unui oficiu public, astfel că este de ajuns a se constata că o persoană exercită o porţiune din suveranitatea naţională, spre a i se atribui calitatea de funcţionar. (Cas. II dec. pen. 183/920, P. R. 10 III 922).

2.— Funcţiunea publică fiind o situaţiune juridică generală creiată pe bază de lege ,are un caracter permanent ,adică dăinueşte atât timp cât şi legea care o creiază şi atât timp cât o altă lege nu o modifică sau nu o desfiinţează. (T. Ilfov I c. s. 296/927, P. R. 107 III 928).

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.iini.ro

3.— Din întreaga economie a legii pentru statutul funcț. publici, reese că această lege se aplică numai funcționarilor permanenți ale căror funcțiuni sunt create, menținute și modificate de legi și cari sunt învestiți pentru asemenea funcțiuni și adaptați la ele, iar nu și diurniștilor, cari nu au funcțiuni create și menținute de lege, ci sunt în funcțiune de anumite nevoi ce reclamă serviciul lor, precum și de disponibilități bugetare. (T. Ilfov I c. s. 296/927, P. R. 107 III 928).

Creiarea și suprimarea funcțiunii publice.

4.— Dacă o funcțiune este creiată prin buget, iar nu prin lege (ex. advocații comunelor), ea poate fi desființată tot pe cale bugetară, astfel stabilitatea unor atari funcțiuni subsistă atâta vreme cât se menține prin buget funcțiunea pe cari dânșii o îndeplinesc. (Cas. III dec. 373 din 920, P. R. 2 III 922).

5.— In principiu ,suprimarea unei funcțiuni publice, ca și înființarea ei, nu se pot face decât prin lege, fie pe cale de organizare administrativă, fie prin aprobarea de către legiuitor a bugetelor administrațiunilor publice. Ca atare, aceste acte scapă de controlul Curții de Casație, în competința căruia nu intră să cerceteze cauzele, cari pot determina pe legiuitor să încuviințeze crearea sau suprimare de funcțiuni. (Cas. III d. 1191/921, P. R. 108 III 922).

6.— Cu toate acestea însă, atunci când autoritatea administrativă supune aprobării legiuitorului nu o suprimare reală a unei funcțiuni publice, ci o suprimare aparentă, urmărind numai înlocuirea persoanei titularului, funcționarul care se pretinde vătămat astfel în drepturile sale, se poate plânge înaintea Curții de Casațiune contra actului abuziv al autorității administrative, cu condițiunea de a dovedi în prealabil dreptul său de stabilitate în funcțiune. (Aceiaș decizie).

7.— In cazul desființării unei instituții de stat, ministerul de resort de care depin dea instituția desființată, este dator ca din oficiu să treacă pe funcționarii fostei instituții în alte funcțiuni echivalente ale Statului, sau chiar și alte funcțiuni inferioare, dar cu aceiaș salariu egal salariului funcțiunei ce a avut în instituția desființată.

Nu este schimbare de acțiune, dacă prin acțiune funcționarul a cerut numai să fie reîntegrat la instituția desființată, iar nu și într'o altă funcțiune a statului deoarece potrivit art. 66 din Statutul funcționarilor publici, trecerea funcționarilor unei instituții a statului desființată, în alte funcțiuni, trebuia să fie făcută de Stat din oficiu. (Cas. III d, 561/927, P. R, 4 III 928).

8. — In conformitate cu dispozițiunile art. 7 din legea pentru statutul funcționarilor publici, funcționarii publici definitivi, de orice categorie, bucurându-se de stabilitate, iar după art. 3 din menționata lege nici o funcțiune nefiind creată sau desființată decât prin legea de organizare sau printr'o lege specială, înseamnă că împrejurarea că ministerul de finanțe nu ar fi acordat sumele necesare achitărei salariilor trecute în bugetul Consiliului județean, nu dă consiliului dreptul de a suprima o funcțiune. (Cas. III, d. 73/929, P. R. 81 III 929).

Funcțiuni publice cuprinse în Statut.

9.— Advocații din serviciul comunelor urbane sunt și ei funcționari comunali, bucurându-se dar de stabilitatea prevăzută de art. 68 l. org comunelor urbane. (Cas. III, dec. 373/920, P. R. 2 III 923).

10.— Advocații publici sunt funcționari de specialitate și ca atare ei devin definitivi și stabili în funcțiune, prin îndeplinirea condițiunilor prevăzute de art. 38 din statut. (Cas. III. 3 Aprilie 1931, P. R. 131 III 931).

11. — Preoții sunt funcționari publici și li se aplică și lor statutul funcționarilor partea I-a și legea pentru contensiosul administrativ. (Cas. III d. 1004/927, cu nota de G. Alexianu, P. R. 177 I 928).

12.— Funcționarii civili din administrațiile bisericești, neavând o lege organică specială și nici dispoziții speciale în legea de organizare bisericească, care să prevadă și să garanteze stabilitatea lor în funcțiune, sunt supuși, potrivit ult. alineat al art. 7 din statul funcționarilor publici, regimului de stabilitate reglementat în a doua parte a acestui statut, fiind considerați ca funcționari administrativi în genere.

Prin urmare, pentru ca înaintarea în grad a unui atare funcționar, care nu era încă stabil, să opereze stabilitatea sa în funcțiune, trebue să fie făcută pe baza avizului unei comisiuni de numiri și înaintări. Lipsa acestui aviz, lasă pe funcționar în aceleași condițiuni de nestabilitate, chiar și în gradul superior în care a putut fi numit sau înaintat. (Cas. III, d. 888/931, P. R. 132 III 931).

13.— Situațiunea unui diurnist se îndepărtează cu totul dela principiile de esența funcțiunei publice, întrucât situațiunea acestuia nu mai are un caracter general, nu este creiată de o lege și nici nu implică învestirea unui individ cu un statut legal pentru o anumită funcțiune. (T. Ilfov I c. s. 296/927, P. R. 107 III 928).

14.— Potrivit art. 7, 11 ,14 și 16 din legea teatrelor naționale, un asemenea teatru național este o instituție de Stat, iar funcționarii ei deși nu îndeplinesc un serviciu public, trebue totuș să fie considerați funcționari publici, pentrucă instituția pe care ei o servesc, este o instituție de Stat publică, declarată ca atare prin lege. Acțiunea în contencios făcută de funcționarii teatrelor naționale, trebue cu atât mai mult declarată admisibilă, fiindcă prin art. 16 din legea teatrelor naționale, sunt asimilați și beneficiază de stabilitatea funcționarilor publici.

Funcționarii teatrelor naționale se bucură de dispozițiunile art. 7 din Statutul funcționarilor publici, care dispune că ei nu vor putea fi pedepsiți decât cu formele cerute de legea specială, adică acelea prescrise de art .16 litera f, din legea teatrelor naționale: avizul consiliului de administrație al teatrului, iar nu de director general. (Cas. III d. 864/930, P. R. 2 III 931).

15.— Față de determinarea precisă a art. 1 din Statutul funcționarilor publici, rezultă din simpla examinare a atribuțiilor și funcționării Guvernatorului Băncii Naționale că acesta nu este funcționar public. (C. Ap. Buc. III d. 274/931 cu nota de Stelian Ionescu, P. R. 149 II 931).

2. Poziținea funcționarilor publici. Stabilitate.

16.— O funcțiune publică exercitată în baza unui act de numire al autorității potrivit legilor de organizare, nu poate fi retrasă decât în cazurile și cu formalitățile prevăzute de lege. (Cas. III d. 2355 din 924, P. R. 34 III 925).

17.— O atare funcțiune nu poate fi modificată ,în ce privește durata ei, prin încheierea unui contract între autoritate și funcționar, deoarece legea în virtutea căreia e dată și se guvernează, fiind o lege de organizare administrativă, este — ca atare — de ordine publică și la asemenea legi nu se poate deroga prin dispoziții sau convenții particulare. (Aceiaș decizie).

18.— Stabilitatea și inamovibilitatea funcționarilor publici, constituind sisteme principale de organizare a funcțiunilor publice, nu pot fi prevăzute decât în lege sau cel puțin legea să autorize prin o dispoziție expresă, puterea executivă de a înscrie și reglementa atare sisteme în regulamentul pentru aplicațiunea legii.

Stabilitatea directorilor de școale urbane, nefiind prevăzută de legea organică respectivă, urmează ca acești directori pot fi revocați sau înlocuiți „ad nutum", după aprecierea ministrului respectiv, ori ce ar dispune regulamentul în această privință, regulamentul neputând să adauge principii noui la lege, ci numai să desvolte și să lămurească pe cele consacrate de ea. (Cas. III d. 258/920 cu nota d-lui Petre Popescu, P. R. 239 I 922).

19.— Nu este suficient ca funcționarul public, găsit în funcțiune la punerea în aplicare a legii Statutului funcționarilor, să fi servit în orce epocă, cinci ani consecutivi, pentru a fi considerat, de drept, stabil și definitiv, conform acelei legi, ci potrivit art. 64, se cere ca vechimea de serviciu de cinci ani să fie împlinită la punerea în aplicare a legii menționate. (Cas. III d. 163/925, P. R. 65 III 925).

20.— Drepturile avocaților funcționari publici sunt determinate de legea generală a Statutului funcționarilor, care prevede prin art. 7, că numai funcționarii definitivi și inamovibili se bucură de stabilitate, iar prin art. 37, că funcționarii numiți după promulgarea acelei legi, se pot declara definitivi și deci se bucură de stabilitate numai după un an dela acea promulgare; astfel, un avocat numit după promulgarea legii menționate și funcționând mai puțin de un an, neavând dobândită stabilitatea în funcțiune, nu are nici dreptul de a reclama în contencios când ar fi fost scos din funcțiune. (C. Ap. Chișinău I d. 144/926, P. R. 37 III 927).

21.— Inspectorii de poliție fiind numiți pe baza avizului comisiunei de propuneri pentru numiri și înaintări, se bucură de stabilitate și nu pot fi înlocuiți decât în formele prevăzute pentru funcționarii stabili. (Cas. III 20 Oct. 1928, P. R. 2 III 929).

22.— Funcționarii cari la punerea în aplicare a Statutului nu aveau 5 ani vechime, sau dacă, având mai mult de un an și mai puțin de 5 ani, nu îndeplinea condițiunile generale da admisibilitate în funcțiune, nu sunt definitivi și nu se bucură de stabilitate. (C. Ap. Buc. IV d. 432/929, P. R. 3 III 930).

23.— Inaintarea unui funcționar public într'un grad sau clasă superioară, implică în mod necesar și confirmarea sa în funcțiune, dacă eventual până la data avansărei nu a dobândit și confirmarea în prealabil, întrucât înaintarea legal făcută, este atestarea cea mai categorică și recunoașterea cea mai formală din partea autorității, a meritelor și capacității funcționarului, și prin urmare o îndeplinire a condițiunilor pentru a fi confirmat.

In afară de această considerațiune, Comisiunea de propuneri pentru numiri și înaintări fiind deopotrivă competinte a-și da avizul atât pentru confirmarea, cât și pentru înaintarea funcționarilor, este neîndoios că avizul prin care opinează la înaintarea unui împiegat în gradul pe

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.iini.ro

care îl are, fiind absolut inutil să se procedeză la două formalități consecutive, pentru săvârșirea aceluiaș act. (Cas. III d. 1090/930. P. R. 139 III 930, nota de G. Iuliu, P. R. 73 I 931).

24. — Reprimirea unui funcționar stabil, demisionat nu mai mult de 5 ani, în aceeași funcțiune, nu poate fi considerată ca o numire nouă, ci ca o continuitate în aceeași funcțiune, cu drepturile pe care le avea anterior, inclusiv dreptul de stabilitate.

Este indiferentă forma în care a fost reprimit, iar faptul că decretul sau deciziunea de reprimire întrebuințează termenul de numire, nu diminuiază drepturile funcționarului reprimit, din moment ce el îndeplinește condițiunile de mai sus, prevăzute de art. 6 din statut. (Cas. III 3 Aprilie 1931, P. R. 131 III 931).

25.— Din cuprinsul art. 37 legea Statutului funcționarilor publici și 79 din regulament, rezultă că funcționarii stagiari cu examen, deși în principiu nu se bucură de garanțiile de stabilitate prevăzute de lege pentru funcționarii definitivi și deci nu ar putea avea ca atare acțiune în contencios administrativ, totuș situațiunea lor nu este lăsată la bunul plac al autorității administrative, ci pentru a-i îndepărta din serviciu pentru inaptitudine, ca în speță, autoritatea trebue să aibă avizul Comisiunii de numiri și înaintări, de sigur o garanție mai slabă decât pentru funcționarii definitivi, dar care trebue respectată, altfel îndepărtarea funcționarului este arbitrară, ceeace dă drept acestuia să se plângă în justiție, conform art. 1 din legea contenciosului administrativ. (Cas. III d. 132/931 cu nota de G. Iuliu. P. R. 75 I 931).

26.— Din examinarea art. 65 l. Statutului funcționarilor publici rezultă că chiar dacă stabilitatea dobândită de funcționari anterior demisiunei, ar renaște prin reprimire, totuș, aceasta nu are loc decât numai când reprimirea s'a făcut în aceeași administrație. (Cas. III d. 452/931 P. R. 90 III 931).

27.— Stabilitatea în funcțiune nu se poate dobândi de către funcționarii administrativi — în afară de cazul prevăzut de art. 64 din statut — decât în conformitate cu art. 37 din aceeași lege.

Prin urmare, stabilitatea nu poate rezulta din faptul că funcționarul a fost încadrat în buget că a servit numai înainte în armată, nici că a dat examen de intrare în funcțiune, acest examen fiind o condițiune necesară pentru confirmarea prin el însuș. (Cas. III d. 889/930, P. R. 70 III 931).

Inamovibilitatea.

28. — Legea suspendării inamovibilității în funcțiunile Statului, fiind o lege excepțională, este de strictă interpretare, și întrucât ea nu prevede că se poate aplica și funcționarilor primăriilor, dispozițiunile ei nu se pot întinde și asupra acestora, ci numai asupra funcționarilor Statului, lucru care de altfel, rezultă și din lucrările preparatorii ale legii. (Cas. III d. 891/923, P. R. 148 III 923).

Transferare; delegare.

29.— Un director general din Ministerul de Industrie și Comerț poate fi delegat, cu avizul conform al comisiei de numiri și înaintări, inspector general cl. I, deoarece, conf. legii organice a acelui Minister, funcțiile sunt echivalente. (Cas. III d. 3/926, P. R. 83 III 926).

30.— Un funcționar public poate fi transferat în interesul serviciului și cu avizul conform al Comisiei de numiri și înaintări, într'un post echivalent. Prin post echivalent se înțelege un post retribuit bugetar egal. Dacă prin această transferare sunt lezate simplele interese ale funcționarului, fără să-i fie lezate drepturile, nu se poate plânge în contencios. (Cas. III d. 47/926, P. R. 83 III 926).

31.— Deși potrivit art. 50 din legea pentru Statutul funcționarilor publici transferările sunt obligatorii, nu e mai puțin adevărat însă că o transferare, pentru a-și produce efectele, trebue să fie făcută în conformitate cu dispozițiunile legii, printre cari figurează și existența avizului conform al comisiunei de propuneri pentru numiri și înaintări, prevăzută de art. 50 din statut, aviz în lipsa căruia transferarea nu poate fi considerată ca făcută cu respectarea legei. (Cas. III d. 388/928 cu nota de G. Iuliu, P. R. 207 I 928).

32.— Din spiritul dispozițiunilor art. 50 l. pentru statutul funcționarilor publici și 90 din regulament, rezultă că, pentru ca o transferare să poată produce efecte, e nevoe să se arate, printre altele, atât interesul de serviciu bine și evident stabilit, care să explice transferarea, pentru a se putea controla echivalența funcțiunilor, cerându-se și avizul conf. al Comisiunei pentru propuneri de numiri și înaintări. (Cas. III 8 Oct. 1929. P. R. 67 III 930).

33.— Ca transferarea unui funcționar stabil, să fie legală, nu este suficient să se enunțe că se face „în interesul serviciului", ci să se motiveze în avizul comisiunii de propuneri și înaintări în ce constă acel interes și din ce împrejurări este dedus, simpla enunțare nesatisfăcând scopul legii. (Cas. III d. 244/931, P. R. 20 III 931).

3. **Drepturi și obligații.**

a) **Dreptul la remunerare.**

34.— Dreptul la salariu al funcționarilor publici se regulează și se determină nu prin acte administrative de autoritate, ci prin dispozițiunea legiuitorului ordinar sau bugetar.

Prin urmare, un funcționar public nu poate pretinde să i se plătească salariul prevăzut în bugetul administrației din care face parte, atât cât această sumă nu este prevăzută și în lege, ci numai prin deciziune sau decret al Puterii Executive. (Cas. III d. 1280/922, P. R. 21 III 923).

35.— Deși prin legea din 15 Iulie 1923 s'au abrogat toate dispozițiunile de legi privitoare la salarizarea diferitelor categorii de funcționari și care erau contrarii prevederilor bugetare, totuș această măsură nu a fost luată de legiuitor — după cum se arată și prin expunerea de motive — decât în mod provizoriu și numai în vederea echilibrării bugetului pe anul 1923. (Cas. III d 397/924, cu nota de George Iuliu, P. R. 132 I 925).

36. — de aci urmează că atât înainte de această lege derogatorie, cât și după 31 Decembrie 1923, când s'a încheiat bugetul pe acel an, legile privitoare la salarizare și în special legea din 28 Iulie 1921 privitoare la încadrarea și remunerarea chimiștilor din administrațiile Statului, județelor și comunelor și-au avut aplicațiunea lor, aplicațiune care dela 1 Ianuarie 1924, a fost restabilită și prin legea Statutului funcționarilor publici, lege care prin art. 16 prevede că salariile funcționarilor vor fi acelea corespunzătoare gradului lor, potrivit legilor de organizare respective. (Aceeași decizie).

37.— Lipsa momentană sau întâmplătoare a creditului bugetar, oricăror împrejurări de fapt ar fi atribuită, nu poate însă servi de temei administrațiunei pentru a tăgădui sau refuza principial drepturile cuvenite funcționarilor, potrivit art. 16 din Statutul lor organic, deoarece aceste drepturi nu pot fi anihilate sau zădărnicite prin lipsa de prevedere a administrațiunei la alcătuirea bugetelor. (Cas. III d. 255/927, P. R. 191 I 927).

38.— Indemnitățile lunare admise, prin jurnalul consiliului de miniștri din 16 Noembrie 1921, funcționarilor neîncadrați din Bucovina, cuprinși în bugetul Ministerului de Interne, indemnități cari nereprezintă diferența dintre lefurile prevăzute în buget și lefurile funcționarilor dela celelalte departamente unde s'au făcut încadrările, nu sunt un accesoriu al salariului de bază ci fac parte din chiar acest salariu. (Cas. III d. 158/928, P. R. 122 III 928).

39.— Dacă în intervalul dela revocare sau înlocuire și până la numirea din nou funcționarul a fost privat de salariu și de celelalte drepturi ce decurg din exercițiul funcțiunii (dreptul de stagiu pentru înaintare sau pentru pensiune) valorificarea acestor drepturi patrimoniale, înaintea tribunalelor ordinare conform dreptului comun, iar nu la instanțele de contencios administrativ. (Cas. III 14 Nov 1928, P. R. 51 III 929).

40.— Motivul pentru care legiutorul a acordat sporul de scumpete, în mod excepțional, până la intrarea în normal a situației economice, este spre a da putința funcționarului să poată face față nevoilor traiului și prin acest spor are de scop să ridice salariul, într'o limită potrivită capacității bugetului și într'o oarecare măsură față cu indicele de scumpete a vieței.

Astfel, acest spor este legat de însuș salariul funcționarului și nu poate fi socotit ca un simplu accesoriu, precum este ajutorul de familie sau îndemnitatea de chirie, cari au o destinațiune anume determinată.

De altfel, această interpretare a fost recunoscută de Ministerul pârît prin decizia sa No. 33 „Monitorul Oficial" din 13 Februarie 1927 p. 1835, precum și parțial din jurnalul Consiliului de miniștri No. 2834 din 10 Decembrie 1927, — care acordă funcționariului pentru cea de a doua funcțiune, lăsată la alegere, numai 50% din sporul de scumpete, — ceeace înseamnă că recunoaște în principiu dreptul la sporul în chestiune, — iar ulterior numai din motive bugetare s'a revenit și s'a tăgăduit acest drept. (C. Ap. Buc. I d. 1516/928. P. R. 62 III 928).

41.— Odată ce retribuțiunile funcționarilor Statului sunt reglementate prin legile organice ale serviciilor publice, implicit prin acele legi se prevede obligația pentru Stat de a le plăti la timp, fie că sunt sau nu credite deschise în bugetul în curs, întrucât legea specială nu poate fi abrogată prin simplă omisiune a legii bugetare. (C. Ap. Buc. IV d. 420/930. P. R. 125 III 930).

b) **Dreptul la înaintare**

42. — Din cuprinsul art. 38 din statutul funcționarilor, cum și, art. 80 și 85 din regulament, rezultă lămurit că, pentru ca un funcționar să poată figura pe tabloul de înaintări, trebue ca primă condiție să fi îndeplinit stagiul și să fi obținut stabilitatea.

Prin urmare, când se constată că reclamantul nu are decât cinci luni de funcționare, nu poate pretinde să i se respecte ordinea depe tabloul de înaintare și deci acțiunea sa din acest punct de vedere este nefondată. (C. Ap. Buc. IV. d. 155/929 cu rezumate de concluzii scrise, P. R. 163 II 930).

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.iini.ro

c) **Obligație de a-și menține prestigiul**

43.— Faptul unui funcționar public de a profita de calitatea sa, pentru a realiza câștiguri ilicite, prin comercializarea și specularea bunurilor administrațiunii la care funcționează, constitue o abatere gravă dela datorie, un atare fapt nefiind câtuși de puțin compatibil cu rolul și atribuțiunile funcționarului și scoborându-i prestigiul și autoritatea morală. (Cas. III, d. 679/922, P. R. 2 III 922).

d) **Obligație de a presta servicii.**

44.— Prin calitatea sa de medic al C. F. R., recurentul nu este obligat a servi și de expert în diferite litigii pe care C. F. R. le poate avea și tot ce lucrează în afară de obligațiile sale de serviciu, trebuește a i se remunera. (C. Ap. Cluj, 6 Febr. 1925, P. R. 67 III 925).

45.— Considerarea ca demisionat pentru absentarea dela post, a unui funcționar judecătoresc, care îndeplinește condițiunile de stabilitate prevăzute de art. 64 din legea statutului funcționarilor publici, constitue în realitate o măsură disciplinară, echivalând cu punerea în disponibilitate a funcționarului pentru abateri dela datorie. Prin urmare, o atare măsură nu poate fi luată de autoritatea superioară decât după o prealabilă judecată a Comisiunei disciplinare instituită prin art. 270 și 271 din legea organizării judecătorești, formalitate imperios cerută, pentru funcționarii stabili, de art. 52 din statutul funcț. publici. (Cas. III, d. 837/925, P. R. 19 III 926).

46.— Potrivit art. 8 din Statutul funcționarilor publici combinat cu art. 17 și jurnalul Consiliului de Miniștri cu Nr. 19 din regulament și cu art. 2 și 3 din 990 din 30 Aprilie 1927, funcționarii sunt datori, peste orele obișnuite de serviciu, să mai lucreze încă alte ore suplimentare de două ori pe săptămână. (Cas. III, d. 131/928, P. R. 138 III 928).

47.— Dispoziținea art. 19 din regulamentul statutului funcționarilor publici, după care funcționarul nu va putea pierde salariul pe timpul lipsei dela serviciu, decât numai dacă el va fi lipsit nemotivat timp de 3 zile consecutive, nu privește decât cazul când funcționarului i s'a reținut salariul prin statele de leafă, iar nu și cazul când el ar fi fost pedepsit disciplinar în baza art. 51 și 52 din lege, cu pierderea salariului pe timp de 1—3 zile, pentru lipsă nemotivată dela serviciu, deoarece în afară de orice reținere de salariu, un funcționar poate fi pedepsit și disciplinar. (Aceiaș decizie).

48.— Din cuprinsul clar al art. 20 din Statut funcț. publici ca și din chiar termenii întrebuințați „se pot acorda", rezultă neîndoios că și în caz de boală, indiferent de faptul dacă funcționarul a fost sau nu în situațiunea de a fi putut prezenta imediat sau după părăsirea serviciului certificatul constatator al boalei sale, el este dator ca pentru tot timpul lipsei sale dela serviciu să fi cerut și obținut aprobarea concediului, căci în caz de boală, autoritatea sau administrațiunea de care depinde funcționarul poate oricând să cenzureze certificatul medical și să cerceteze starea sănătății funcționarului, ordonând constatări în acest scop printr'un medic oficial și aceasta atât la cererea concediului cât și în decursul lui. (Cas. III, d. 786/828, P. R. 36 III 929).

49.— Pentru lipsă dela serviciu fără concediu, lipsă care trece de trei zile, autoritățile sunt datoare ca din oficiu să dispună reținerea salariului funcționarului, fără a mai fi nevoie de avizul conform al comisiunii de disciplină. (Cas. III, d. 786/928, P. R 36 III 929).

e) **Obligație de a cunoaște limba oficială.**

50.— Funcționarii cari, prezentându-se la examenul de cunoașterea limbei oficiale au fost respinși, sunt îndepărtați din serviciu având dreptul ca — prezentându-se din nou la examen și fiind admiși — să fie primiți în locurile vacante. (Cas. III, d. 1934/926, P. R. 2 III 927).

4. **Incetarea funcțiunii publice**

a) **Revocarea, disponibilitatea, suspendarea**

51.— Inlocuirea unui funcționar public cu mențiunea că va fi chemat în altă slujbă, conține în realitate o revocare din funcțiune, întrucât numirea sa din nou rămâne la discreționarea autorității administrative. (Cas. II, dec. 76/920 cu nota d-lui Alex. Dobrioeanu, P. R. 88 I 922).

52.— Un funcționar al Statului care aderă la o grevă și activează ca propagandist pentru declararea și întingerea grevei poate fi destituit pe baza raportelor și referatelor cari constată aceste fapte. El nu se poate plânge de nerespectarea dispozițiunilor legilor speciale, cari prevăd formele de destituire, deoarece acele dispoziținni au înțelesul de a ocroti pe funcționarul care cu ocazia îndeplinirii serviciului ar săvârși oarecari abateri, dar în nici un caz de a garanta și proclama impunitatea funcționarului care contrar dispozițiunilor legei se pune în grevă și se îndepărtează prin aceasta dela îndatorirea fundamentală ce are de a asigura continuitatea și regularitatea serviciului public, abandonând astfel el însuși și din voința sa propriu postul ce a primit dela Stat. (Cas. III, d. 7209/926), P. R. 85 III 927).

53.— Un funcționar public înlocuit în mod ilegal, păstrează dreptul de reintegrare în funcția din care a fost înlocuit, la prima vacanță, dacă între timp postul său a fost ocupat în mod legal. (Cas. III, d. 1004/927 cu nota de G. Alexianu, P. R. 177 I 928).

54.— Intrucât cererea de revizuire a hotărîrii de destituire s'a primit și s'a executat fără a i se contesta admisibilitatea în principiu sau temeinicia în fond, situația funcționarului care, după trecerea prin toată filiera posibilă, a fost reîntegrat, e definitiv rezolvată. (C. Ap. Buc. I, d. 874/928, P. R. 95 III 928).

55.— Așa fiind, o nouă revenire și o nouă îndepărtare din serviciu nu se mai putea face decât cu călcarea drepturilor câștigate și acțiunea în contencios, împotriva acestei îndepărtări, încadrându-se în art. 1 al legii pentru contenciosul administrativ, este admisibilă. (Aceiaș decizie).

56.— Faptul că hotărârea de destituire a funcționarului nu s'a publicat în Monitorul Oficial n'are nici o importanță din moment ce funcționarul a luat personal cunoștință de ea. (C. Ap. Buc. I, d. 874/928, P. R. 95 III 928).

57.— Inlocuirea pronunațtă pe o dată anterioară publicării decretului fiind o măsură cu caracter retroactiv, calcă regula drepturilor câștigate pentru serviciul prestat, ea constituind o încetare forțată a funcțiunei. (C. Ap. Galați, d. 321/928 cu notă de Richard Hutschneker, P. R. 60 II 928).

58.— Confirmarea cuiva, prin Decret-regal, în calitatea de agronom regional clasa II, nu-i conferă dreptul de a fi pus în disponibilitate tot prin Decret-regal, dacă posterior confirmării a intervenit legea pentru statutul funcționarilor publici, care prin art. 48 prevede că numirile și înaintările, deci implicit și destituirile, se vor face până la gradul de subdirector exclusiv, sau funcțiuni echivalente, prin decizie ministerială. (Cas. III 60/929, P. R. 81 III 929).

59. — Funcționarii cari nu au calitatea de inamovibili, sau stabili, în conformitate cu legea statutului funcționarilor publici, pot să fie puși în disponibilitate în baza acestei legi, chiar dacă sunt invalizi de războiu, deoarece nici o altă lege specială nu reglementează situația lor de funcționari publici față de Stat. (Cas. III, d. 1605/930, P. R. 19 III 931).

b) **Demisiunea.**

60.— Dacă funcționarul public, după ce și-a dat demisiunea, revine asupra ei mai înainte de a fi primită, în termen de 15 zile prevăzut de art. 12 din legea Statutului funcționarilor publici, iar autoritatea superioară a luat act de această revenire, nu mai poate rezolvi ulterior cererea de demisiune, deoarece prin acceptarea revocării demisiunii, nu mai există o cerere valabilă de demisiune în cauză. (Cas. III, d. 276/925 cu nota de Cornel Botez, P. R. 193 I 927).

61.— Termenul de 15 zile în care autoritatea, potrivit art. 12 din legea Statutului funcționarilor publici, urmează a rezolvi cererea de demisiune a unui funcționar public, e prescris de lege în acest sens că funcționarul care e obligat a rămâne în funcțiune până la primirea demisiunii, e în drept a pretinde ca, în 15 zile, să i se rezolve cererea. In caz contrariu, după trecerea acestui termen el poate părăsi serviciul, fără a deveni pasibil de vreo sancțiune disciplinară. (Cas. III, d. 529/927 cu nota de C. Botez, P. R. 194 I 927).

5. **Legislația teritoriilor alipite**

62.— A r d e a l. — In contra unui funcționar public fiind deschisă procedura disciplinară asupra plății sau reținerii salariului, în decursul acestei proceduri numai autoritatea disciplinară are autoritatea a decide și numai după terminarea procedurii se va putea judeca refuzul ministerului respectiv a ordona pensionarea cerută de funcționar. (Cas. III, c. Ardeal, d. 1596/922, P. R. 86 III 923).

63.— Legea ungară asupra salariilor funcționarilor publici din 1893, care acordă în general tuturor funcționarilor publici dreptul la indemnizare de locuință, rămânând în vigoare, conform actului de alipire al teritoriilor scoase de sub dominațiunea maghiară este aplicabilă și azi, întrucât nu a fost abrogată ,astfel că, potrivit acestei legi, toți funcționarii judecătorești urbani și rurali, au dreptul la alocațiunea de chirie, bugetul neputând — pentru unii din ei — suprima acest drept instituit printr'o lege organică. (Cas. III, d. 386/923, P. R. 87 III 923).

64.— In sensul ltgilor din anul 1883 și LXV din 1912, asupra normativului de serviciu, precum și în sensul normativului de salarizare stabilit de Consiliul Dirigent, funcționarul definitiv al cărui post s'a suprimat, este pus la dispoziția Ministerului cu drept de salariu și este îndrituit să ceară îndestularea drepturilor sale integrale, dacă în decursul unui an, Ministerul nu-l numește într'un post similar (Cas. III c. ardelean d. 1316/923, P. R. 61 III 924).

65.— Conform dispozițiunilor cuprinse în art. 12 al Statului funcționarilor, publicat în „Gazeta Oficială" No. 71 din 27 Nov. 1919, în vigoare în Ardeal, funcționarul, care este transferat din oficiu în altă localitate, fără să fi dobândit ceva în salar ori în alte retribuțiuni calculate la pensiune, are drept la spese de strămutare .

Cu toate acestea, funcționarul nu poate

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.iini.ro

pretinde prețul biletului de drum, decât numai când se duce să-și ia postul în primire, iar nu și atunci când, după ocuparea postului, se întoarce spre a-și aduce mobilierul.

In ce privește diurnele, acestea se cuvin funcționarului numai pentru zilele călătoriei ce a făcut, spre a-și lua în primire postul în noua localitatea, nu însă și pentru o călătorie ulterioară, făcută în scopul aducerii mobilierului, iar spesele pentru împachetarea lui și pentru instalarea locuinței celei noua urmează a fi acoperite din suma cuvenită pentru despăgubire de mobilier. (Cas. III c. ardelean, d. 1409/923, P. R. 26 III 924).

66.— Potrivit art. 461 cod. penal, au a fi considerați ca funcționari publici în ceeace privește aplicarea dispoz. din cap. XIII din codul penal în vigoare în Ardeal ,toți acei, cari în urma funcțiunei serviciului lor, sau pe baza unei delegațiuni speciale, sunt îndatorați în calitate de supraveghetori, medici, funcționari, sau servitori, la îndeplinirea actelor de autoritate publică ale instituțiunilor administrative, sau de jurisdicțiune ale Statului, Municipiului sau Comunei, cum și aceia cari sunt în serviciul fondurilor publice, etc., textul prevăzând ca funcționari publici și pe notarii publici. (Cas. II d. 5232/929, P. R. 105 III 929).

6. **Studii și recenzii**

67.— Codul penal și funcționarii, de L. Ciobanu (P. R. 160 IV 930).

68.— A se vedea: Acțiune disciplinară, Amnestie, Corpuri legiuitoare, Ministere (organizare), Resposabilitate, Teatru.

FUNDAȚIUNE.

V. Persoană juridică.

FURNIZARE DE GAZ.

V. Gaz.

FURT.

(Art. 306—316 C. Pen.)

CUPRINS:

1. ***Furtul simplu.***
   Elemente :
   a) luarea pe subt ascuns (1).
   b) lucrul mobil (2-5).
   c) posesiunea unui terțiu (6-81).
   d) intențiunea delictuoasă de însușire (9-14) .
2. ***Furtul calificat (15-19).***
3. ***Legislația teritoriilor alipite (20).***
4. ***Note (21).***

1. **Furtul simplu.**
Elemente:

a) **Luarea pe subt ascuns**

1.— Individul care cere să i se servească o bucată de carne într'o măcelărie și care trebue cu un ticket special să achite valoarea mărfei îndată, comite delictul de furt dacă se eschivează fără a plăti prețul. (C. Ap. Aix, Fr., 6 Iunie 1921, P. R. 97 III 926).

b) **Lucrul mobil**

2.— După terminologia juridică penală, noțiunea de lucru mișcător din art. 306 codul nostru penal ,ca și cuvântul „chose" din textul corespunzător francez, precum și termenul „Beregliche Sache" din legiuirea penală germană art. 242, are o însemnătate eminamente concretă, implică în sine ideia unei părticele de materie, presupune un element real de corporalitate, un obiect material solid, lichid sau gazos, care să poată fi perceput prin simțirile noastre, să fie mobil, adică transportabil din un loc în altul, în fine să poată forma obiectul unei sustrageri (contractio), a unei aprehenziuni de fapt, fără care furtul nu poate exista. (T. Iași I, s. 691/915 cu notă de C. Hamangiu, P. R. 23 II 923).

3.— Comite delictul de furt persoana care se servește de alte lămpi electrice decât acele ce trebuia să întrebuințeze, după contractul ce avea cu societatea de electriictate, pentru a-și lumina stabilimentul său, și care face ca curentul electric ce-l consumă, în mod fradulos, să nu treacă prin contorul destinat a arăta lumina electrică ce se consumă. (T. Quimper, Fr., 21 Aprilie 1920 cu nota de D. Alexandresco, P. R. 26 II 923 nota).

4.— Abonatul unei societăți pentru distribuirea apei în oraș, care își însușește în mod fraudulos o oarecare cantitatea de apă prin instalarea clandestină a unei țevi sau conducte ascunse, în legătură cu conducta principală, comite un furt. (Cas. Crim. Fr. 15 Apr. 1921 cu nota I. R. B., P. R. 68 III 923).

5.— Se face culpabil de furt debitorul care, fără a plăti, face să dispară chitanța pe care creditorul a pus-o momentan la dispoziția sa în vederea plății această recunoaștere provizorie neconstituind nici o abandonare a proprietății titulului, nici remiterea voluntară a posesiunei lui. (Cas. Crim. Fr. 24 Aprilie 1929, P. R. 15 III 930).

c) **Posesiunea unui terțiu**

6. — Indiviziunea folosind deopotrivă codevălmașilor, fiecare din ei are a se bucura în mod egal de bunul comun. Deci, tăierea lemnelor dintr'o pădure aflată în indiviziune, făcută de unul contra celorlalți codevălmași, este un furt, întrucât acel bun aparține într'o măsură egală și celorlalți coproprietari. (Cas. II, dec. 41/920, P. R. 8 III 922).

7.— Asociatul comanditar al unei societăți în comandită simplă, care sustrage din patrimoniul social, comite un furt chiar în ce privește partea care reprezintă cota conferită de el, deoarece aceste societăți sunt persoane distincte de persoana asociaților. (Cas. Roma, Ital., 9 Martie 1921 P. R. 55 III 922).

8.— Comite delictul de furt acela care, prin ascuns și cu cuget de a și-l însuși, sustrage un lucru mișcător ce-i aparține, pe care însă îl constituise gaj sau amanet unui terțiu. (T. Catania, Ital. 23 Dec. 1921 cu notă de D. Alexandresco, P. R. 126 III 923).

d) **Intenționea delictuasă de însușire.**

9.— Faptul aceluia care, cu bună credință, ia din posesiunea altuia lucrul asupra căruia pretindea că are dreptul de proprietate, și aceasta înainte ca justiția să se fi pronunțat asupra pretențiilor sale, nu comite delictul de furt. (T. St. Etienne, Fr., 8 Aprilie 1922, P. R. 106 III 924).

10.— Lipsind starea sufletească care constitue animus furandi, simpla utilizare frauduloasă (furtum usus) a automobilului, însoțită chiar de degradarea lui, ca și utilizarea frauduloasă a unui animal de muncă, nu poate constitui delictul de furt, în sensul prevederilor art. 306 și urm. c. p., întru cât în asemenea caz, pe lângă lipsa intențiunei de a-și însuși și apropia lucrul altuia, mai lipsește elementul constitutiv al sustracțiunei unui lucru mișcător. (T. Iași I, s. 691/915 cu nota de C. Hamangiu, P. R. 23 II 923).

11.— Din împrejurarea că sustragerea frauduloasă a lucrului altuia este actul material care constitue delictul de furt, rezultă că pocăința furului și restituirea chiar imediată, a lucrului furat, nu poate șterge criminalitatea faptului, ci numai să facă ca vinovatul să fie pedepsit mai puțin. (T. St.-Flour, Fr., 11 Ian. 1923 cu nota lui D. A. în P. R. 106 III 924).

12.— Cugetul de a-și însuși pe nedrept lucrul altuia este un element constitutiv al delictului de furt și ca atare, el trebuie neapărat să fie constatat de către instanța de fond când pronunță o hotărâre de condamnare. (Cas. II d. 234/925, P. R. 63 III 925).

13.— Sustragerea frauduloasă constitutivă a furtului, implică intenția de însușire definitivă, fie a lucrului luat pe sub ascuns, fie a valoarei sale; nu este deci furt pedepsibil faptul cuiva de a lua automobile pentru a le părăsi apoi, după câteva ore de folosință, chiar cu avarii (T. Saint-Etienne, Fr., 2 Iulie 1928, cu nota de D. Cotrutz, P. R. 146 III 929).

14.— Când un individ a luat lucrurile mobile ale cuiva, cu ajutorul unor soldați din armatele de ocupație, dar fără amestecul de fapt al comandantului inamic, el săvârșește un furt sau tăinuire de furt nefiind aplicabil D-leg. 1480/917. (Cas. II. dec. pen. 131/920 P. R. 9 III 922).

2. **Furtul calificat**

15.— Prin „furtuni calificate" în sistemul cod. penal român, pe care l-a avut în vedere legiuitorul amnistiei, se înțeleg numai furturile comise în anumite circumstanțe care le agrevează caracterul cum ar fi efracția ,sau escaladarea, oricare ar fi valoarea, iar furturile cari nu sunt săvârșite în aceste circumstanțe, sunt considerate de codul penal român ca furturi simple, indiferent de valoare.

Cuvântul „calificat" din expresia „calificat crimă" are același înțees și când spunem „calificat delict" și legiuitorul n'a putut avea intenționea de a amnistia un fapt care după codul penal român se intitulează delict de furt simplu și să nu amnistieze același fapt, comis exact în aceleași împrejurări, dar care după codul penal ardelean, cu considerare la valoarea lucrului furat, se numește crimă de furt, căci atunci s'ar ajunge la situația nelogică și neechitabilă de a trata în mod diferit pe un infractor din Vechiul Regat, care ar fi furat un obiect de aceeaș valoare ,și în aceleași circumstanțe ca unul din Ardeal, amnistiind pe cel dintâiu și condamnând pe al doilea. (T. Someș II s. pen. 3230/929 cu nota de A Eniu, P. R. 93 III 929).

16.— Faptul unui cărăuș de a-și însuși pe nedrept obiectele ce i s'au încredințat în această calitate pentru a fi transportate, constitue delictul de furt prevăzut și pedepsit de art. 309 al 4, c. pen., care potrivit dispozițiilor art. 53 din legea jud. de ocoale, este de competența judecătoriilor de ocol a fi judecat în primă instanță, iar nu delictul de abuz de încredere, prevăzut de art. 323 c. pen., de competența tribunalelor. (T. Prahova II s. 2038/924 cu nota de N. Georgean, P. R. 7 III 926).

17.— Potrivit art. 315 cod. pen., prin chei mincinoase se înțeleg orice cârlige, chei diverse, prefăcute sau semuite și ori ce fel de unealtă care să nu fi fost hotărîtă de către proprietar, chiriaș sau birtaș a deschide sau închide broaște, lacăte și orice încuetoare va fi descuiat cu dânsele inculpatul și în acest senz și chibritul fiind o unealtă, este o cheie potrivită. In adevăr, unealtă fiind un simplu termen din enumerațiunea textului, adevăratul sens etimologic, trebuie căutat în cuvântul cheie care este generic și le cuprinde pe toate. (Jud. Oc. Berești-Covurlui 20 Mai 1926, P. R. 115 III 926).

18.— Utilizarea a cinci bețe de chibrituri metodic combinate și anumit apăsate, pentru a face să cedeze o broască

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.iini.ro

constitue un instrument de deschidere sau unealtă în sensul textului art. 315 c. pen. Inculpatul nu poate susține că a interpreta astfel textul este a extinde dispoziţiunea sa, care fiind de natură penală este limitativă: legea dă un înțeles foarte întins cuvântului cheie mincinoasă făcând să intre în acest termen chiar un cârlig. (Jud. Oc. Berești - Covurlui, 20 Mai 1926, P. R. 115 III 926).

19.— Din alt punct de vedere privite dispoziţiunile textului, al destinaţiunii obiectului de deschis, găsim în expunerea de motive a art. 398 cod. pen. francez corespunzător art. 315 cod. pen. român adevărata valoare a definiţiunii falsei chei, date de aceste articole, adică: „Intr'un cuvânt, orice cheie nu este adevărată, decât relativ la destinaţiunea sa Singura diferenţă pe care legea o admite între această cheie de care s'a făcut abuz şi o cheie contrafăcută sau alterată, este că aceasta este totdeauna o falsă cheie, pe când cea dintâiu nu devine decât în momentul în care este întrebuinţată cum s'ar fi făcut dintr'o cheie prefăcută. (Jud. Oc. Berești-Covurlui, 20 Mai 1926, P. R. 115 III 926).

3. Legislaţia teritoriilor alipite

20.— Crima de sustracţiune prevăzută de art. 355 c. p. aplicabil în Transilvania presupune existenţa unui lucru mobil determinat în individualitatea sa, însuşit în dauna proprietarului său. Prin urmare nu există această crimă când reclamantul a încredinţat inculpatului un genus, adică un lucru mobil nedeterminat în individuo, pentrucă aceasta confundându-se cu patrimoniul inculpatului, între aceste persoane se stabileşte numai un raport dela creditor la debitor care exclude existenţa crimei de sustracţiune (art. 355 c. p.) (T. Ciuc I, 11 Oct. 1927, P. R. 150 III 927).

4. Note.

21.— V.: Amnestie. Decrete-Legi, Tainică luare.

G

GARANȚIE.

V. Chemare în garanţie.

GĂSIRE DE LUCRURI.

(Art. 328 C. Pen.)

1.— Articolul 328 c. pen. este aplicabil nu numai în cazul când este vorba de încăperea unei „construcţiuni" fixată definitiv sau aşezată numai provizoriu pe pământ — ci şi atunci când este vorba de o construcţie chiar mişcătoare, prin esenţa ei, însă bine mărginită în spaţiu şi bine determinată, al cărei proprietar este cunoscut, sau uşor de aflat, cum este „încăperea" unui vagon de cale ferată, al cărei proprietar — Direcţ. Gen a C. F. — este cunoscut tuturor. (Trib. Caliacra d. 88/922, P. R. 54 III 926).

GAJ.

(Art. 1685 ş. u. C. Civ., 478 ş. u. C. Com.)

CUPRINS:

1. ***Noţiuni generale. Natura şi caracterul gajului (1-9).***
2. ***Obiecte cari pot fi date în gaj: a) obiecte mobile (10-15). b) produse (16).***
3. ***Formele constituirii gajului (17-30).***
4. ***Proba gajului (31).***
5. ***Drepturile creditorului gagist (32 39).***
6. ***Executarea gajului (vânzare) (40-55)***
7. ***Legislaţia teritoriilor alipite (56).***
8. ***Studii şi recensii (57-59).***

1. Noţiuni generale. Natura şi caracterul gajului.

1.— Potrivit principiilor din dreptul german, pentru siguranţa unei creanţe personale a creditorului în contra debitorului, se trece asupra celui dintâiu un obiect din averea celui de al doilea, cu intenţiunea serioasă de a înstrăina proprietatea, care trebue să rezulte din consimţământul clar şi lămurit de a se transmite şi dobândi proprietatea, iar nu din simpla contractare în forma unei transmisiuni. (T. Ilfov II com. s. 1004/922 cu note de Iulius Magnus şi S. Speer, P. R. 18 II 927).

2.— Contractul prin care debitorul remite creditorului său un lucru mobil spre siguranţa datoriei, este un contract de gaj, care îşi împrumută caracterul de civil sau comercial, dela creanţa pe care o garantează. (C. Ap. Buc. IV d. 92/923, P. R. 126 II 925).

3.— Legea comercială nedeterminând elementele esenţiale ale contractului de gaj, trebue a se raporta, conform art. 1 c. com., la definiţiunea dată gajului de codul civil. (Cas. III d. 1223/925 cu nota de Stelian Iorescu, P. R. 216 I 926).

4.— Convenţiunea dintre părţi îndeplineşte toate condiţiunile unui contract de gaj comercial, când din voinţa părţilor rezultă că suma depusă la o bancă servia spre a garanta plata cu privilegiu a unei datorii comerciale. Iar dacă părţile nu au întrebuinţat cuvântul de gaj în contractul lor, ci cuvintele de „garanţie", „depozit" sau „cont depozit garanţie", aceasta nu poate schimba întru nimic natura contractului, ci caracterizarea lui se stabileşte numai din ceeace părţile au voit să înţeleagă în momentul când au contract, iar nu din titulatura lui. (T. Ilfov II com. s. 417/925 cu nota de Stelian Ionescu, P. R. 128 II 925).

5.— Prin cuvintele „lucruri mobile" prevăzute la art. 1685 c. civ. se înţelege şi o sumă oarecare de bani, care este o avere mobiliară în sensul legii. (T. Ilfov II com. s. 417/925 cu nota de Stelian Ionescu, P. R. 128 II 925).

6. — Gajul este un contract accesoriu pentrucă presupune o obligaţiune principală căreia îi servă de garanţie şi urmează deci soarta acesteia. (T. Ilfov II com. s. 417/925 cu nota de Stelian Ionescu, P. R. 128 II 92).

7.— Excepţia lipsei transfertului unor acţiuni nominative puse în gaj, nu poate fi ridicată de debitor, respectiv sindicul care-l reprezintă, deoarece gajul este perfect valabil între părţi prin simplul consimţământ. (C. Ap. Buc. III d. 49/927 cu note de S. Roman, Chapier şi N. Jac Constantinescu, P. R. 145 II 927).

8.— Contractul de gaj este o creaţiune a codului civil, isvorîtă din necesitatea înlesnirii creditului, prin distragerea provizorie, din patrimoniul debitorului, a unui bun mobiliar dat în posesiunea unui creditor şi care bun să servească, în prim loc, la asigurarea efectivă a plăţii creanţei acestuia. (C. Ap. Buc. IV d. 27/927 cu nota de G. Pherekyde, P. R., 193 II 927).

2.— După art. 1695 c. civ., ceeace este indivizibil nu este existenţa şi valabilitatea gajului, ci numai plata creanţei garantate, prin urmare gajul poate fi declarat valabil pentru unele obiecte şi nul pentru altele. (T. Ilfov I s. 541/927 cu notă de C. Bălescu, P. R. 121 II 928).

2. Obiecte cari pot fi date în gaj: a) Obiecte mobile.

10.— Gajul poate consista şi în o sumă de bani, care să fie primită şi conservată de un al treilea, căci tot ceeace vrea legea este ca lucrul dat în gaj să nu rămână în posesiunea debitorului. (C. Ap. Buc. IV d. 92/923 cu nota de Stelian Ionescu, P. R. 126 II 925).

11.— Potrivit art. 142, 171 şi 479 c. comercial gajul poate fi constituit printr'un transfert înscris în registrele societăţii cu arătarea „pentru cauză de garanţie", deoarece înscrierea în registre a transfertului şi menţiunea pe corpul acţiunii, sunt singurele criterii, cari arată în mod vădit că a avut loc şi remiterea efectivă şi reală a titlurilor gajate, fără de care nu poate exista însuş contractul de gaj, independent de eventuala existenţă a unui act constatător al împrumutului. (T. Ilfov I com. s. 796/923, P. R. 67 III 924).

12.— Art. 480 al. 2 c. com., permiţând constituirea gajului prin consemnarea lucrului gajat în posesiunea unui terţiu ales, prin aceasta permite implicit ca obiectul gajului să fie lăsat şi în posesiunea debitorului.

Prin urmare, se poate constitui în gaj, un fond industrial compus din maşini şi mobilier fără deposedarea debitorului, cel de al treilea neputându-se plânge, în asemenea situaţiune, de a fi crezut în inexistenţa gajului, deoarece prin legea dela 1906 s'a admis la finele art. 480 c. com. dispoziţiunea după care actele de gaj se transcriu în registrul special de amanet. (C. Ap. Buc. III, 30 Iunie 1925, P. R. 91 I 926 în notă).

13. — Salariul fiind în principiu, inseizabil şi nesusceptibil de tradiţiune, el nu poate fi constituit amanet pentru garantarea unei creanţe.

Creditorul nu poate obţine validarea unei popriri asupra salariului, chiar dacă în creanţa sa s'a prevăzut amanetul asupra retribuţiunilor lunare cuvenite unui funcţionar. (Jud. Oc. Herţa-Dorohoi 5

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.iini.ro

Martie 1925, cu nota de Tr. R. Scriban, P. R. 254 II 925).

14.— Publicarea unor acţiuni nominative date în gaj, se poate face pentru cei interesaţi, după dreptul comun, prin posesiunea de fapt a titlurilor, iar transfertul nu e necesar decât spre a face opozabilă societăţii transmisiunea dreptului. (C. Ap. Buc. III d. 49/927 cu note de S. Roman, Chapier şi N. Jac Constantinescu, P. R. 145 II 927).

15.— Prin cuvintele „materii industriale prime în stare de fabricaţiune, etc." legiuitorul a înţeles nu numai materiile industriale produse de un fabricant pentru prima oară în fabrica sa proprie, ci toate materiile industriale deja fabricate sau numai destinate unei exploatări, sau aflate în depozitul unui exploatator — şi deci, ca în speţă, şi maşinile de tipografie, înţelegându-se a se exclude numai materiile industriale aflate în posesiunea comercianţilor. (Cas. III dos 1642/929 cu nota de R. Hutschenecker, P. R. 143 I 930).

b) **Produse.**

16.— Prin derogare dela principiul deposesiunii debitorului, art. 480 al. 4 c com., permite constituirea gajului asupra produselor solului prinse de rădăcini sau culese, precum şi asupra materiilor prime în stare de fabricaţiune, sau deja fabricate şi aflate în fabrici sau depozite, chiar numai prin simplul efect al convenţiunii.

O asemenea convenţiune îşi va produce efectul faţă de terţi dela data actului care va indica numărul, natura, calitatea şi locul unde se află gajul, sub singura rezervă ca în termen de cinci zile dela data constituirii gajului actul să fie transcris în registrul actelor de amanet prevăzut de art. 728 p. civ. (Cas. III 16 Oct. 1925 cu nota de St. Ionescu, P. R. 91 I 926).

3. **Formele constituirii gajului.**

17.— Pentru valabilitatea unei convenţiuni de gaj se cere ca lucrul să se afle în posesia creditorului. (T. Ilfov II com. s. 1004/922 cu note de Iulius Magnus şi Speer, P. R. 18 II 927).

18.— Gajul nu este perfect atâta timp cât creditorul nu se află în posesiunea obiectului gajat, creditorul neavând decât numai din acest moment obligaţiunea de conservare şi de restituire, dreptul de retenţie şi de vânzare cari sunt esenţiale contractului de gaj. (T. Ilfov I com. s. 796/923, P. R. 67 III 924).

19.— Titlurile sau certificatele provizorii cari sunt nomnative şi se liberează subscriitorilor până la emiterea acţiunilor definitive, pot fi constituite în gaj, cu indeplinirea formelor cerute de art. 142, 171 şi 479 c. comercial, însă atunci când sunt convertite în acţiuni nominative, trebue ca şi pe aceste titluri să se aplice menţiunea transfertului pentru cauză de garanţie, şi în registrele societăţii să se inscrie din nou acest transfert asupra noilor titluri, sub sancţiunea nevalabilităţii şi inexistenţii a însuş contractului de gaj. (Ac. hot.)

20.— După termenii art. 1685 c. civ. contractul de gaj sau amanet trebue să constitue în mod neapărat remiterea lucrului gajat în posesiunea creditorului această remitere fiind considerată de legiuitor ca un element esenţial pentru existenţa contractului, iar nu numai ca o simplă condiţiune pentru dovedirea privilegiului. (Cas. III d. 1223/925, P. R. 35 III 926; aceeaşi cu nota de Stelian Ionescu, P. R. 216 I 926).

21.— Această regulă se aplică neîndoios şi în materie comercială, unde, legea nedeterminând elementele esenţiale ale contractului de gaj, trebue a ne raporta conform art. 1 c. com. la definiţiunea dată gajului de codul civil. (Aceeaşi decizie).

22.— Din contextul art. 478 şi 480 din codul de comerţ, rezultă că legiuitorul comercial nu numai că s'a depărtat dela principiul codului civil, după care remiterea lucrului gajat este de esenţa gajului, dar prin dispoziţiunile pe cari le-a prevăzut cu ocaziunea modificării dela 1906 a art. 480 el a confirmat odată mai mult, acest principiu şi în materie comercială (Aceeaşi decizie).

22.— Din contextul art. 478 şi 480 din crul gajat şi remiterea acestuia în posesiunea creditorului sau a unui terţiu ales constitue un element esenţial pentru existenţa contractului de gaj, iar nu numai o simplă condiţiune pentru dovedirea privilegiului. (Aceiaş decizie).

24. — Când prin actul de gaj, un comerciant gajează anumite mobile, corporale, iar nu fondul comercial, fără a se da în primirea creditorului, sau unei persoane alese, constituirea lui este inexistentă, iar adaosul din 1906 la art. 480 c. com., nu este aplicabil, fiind referitor la produsele solului prinse de rădăcini sau culese. (C. Ap. Buc. II d. com. 157/926, P. R. 3 III 927).

25. — Este nul gajul asupra unui fond de coment consimţit unei bănci neagreate de guvern; nu prezintă vre-o importanţă faptul că zisa bancă a fost agreată potrivit dispoziţiilor art. 7 din legea din 25 Octombrie 1919, posterior operaţiei. (C. Ap. Liége II Belg. 8 Dec. 1926, P. R. 88 III 928).

26. — Când legiuitorul prin art. 749 al. 3 cod. com. a prevăzut că gajul acţiunilor nominative poate fi constituit printr'un transfert înscris în registrele societăţii cu arătare pentru cauză de garanţie, a înţeles numai să creeze o formă mai uşoară şi facultativă pentru părţi de a putea să gajeze asemenea acţiuni prin simplul transfert, ele însă putând prea bine să se folosească în constituirea gajului de forma obişnuită prin act scris şi remiterea acţiunilor gajate de către debitor în mâinile creditorului. (C. Ap. Buc. I d. 1140/927, P. R. 51 III 927).

27. — In materie comercială, gajul acţiunilor nominative este valabil constituit faţă de terţii prin act scris şi prin remiterea lucrului în posesia creditorului; iar formalitatea transfertului la societatea emitentă este facultativă. (C. Ap. Buc. I d. 17/927, P. R. 193 II 927).

28.— Prin dispoziţiunile cari reglementează în amănunt modul prin care predarea posesiunii lucrului are să se facă, legea a subînţeles, că precum posesiunea utilă a lucrului corporal se obţine prin tradiţie şi a lucrului incorporal se face prin transfert de creanţă notificat, prin aceleaşi forme se face, în mod, necesar, şi predarea lucrului gajat pentru a da creditorului o valoare asigurătoare efectivă. (C. Ap. Buc. IV d. 27/927 cu nota de Gr. Pherekyde, P. R. 193 II 927).

29. — Gajul constituit fără formalitatea transfertului este neregulat şi judecătorul sindic al falimentului debitorului poate să ceară anularea lui. (Aceiaşi decizie).

30. — Art. 480 c. com. derogând la regula că gajul se constitue valabil prin remiterea titlului, a statornicit însă pentru ipotezele acolo arătate ca regulă esenţială de validitatea gajului întabularea actului, iar lipsa acestei formalităţi atrage nulitatea gajului. (T. Ilfov I s. 541/927 cu nota de C. Bălescu, P. R. 121 II 928).

4. **Proba gajului.**

31. — Cu toate că potrivit art. 478 c. com. gajul între părţile contractante se poate dovedi prin toate mijloacele de probă admise de legea comercială, totuş atunci când e vorba de acţiunile nominative, gajarea lor nu poate să rezulte decât din îndeplinirea dispoziţiunilor art. 142, 171 şi 479 c. com. (T. Ilfov I com. s. 796/923, P. R. 67 III 924).

5. **Drepturile creditului gagist.**

32. — Deşi potrivit art. 1689 şi 1701 c. c., stipulaţiunea prin care creditorul ar fi autorizat a-şi apropia lucrul ce servă ca garanţie, fără facerea formelor legale, este nulă, dacă are loc chiar în momentul constituirei garanţiei, totuşi ulterior debitorul poate vinde creditorului lucrul amanetat şi convenţia aceasta este valabilă, deoarece este făcută la o epocă când debitorul nu mai este la discreţia creditorului; — se cere însă ca ea să fie serioasă, iar nu o simplă execuţiune a unei înţelegeri intervenită în momentul încheierii împrumutului. (C. Ap. Craiova II, d. 57/922, cu nota de Dem. Polichron, P. R. 225 II 922).

33. — Clauza prin care creditorul este autorizat să-şi apropie gajul sau să dispună de el fără formele vânzării, este nulă, după dreptul german ca şi după dreptul nostru. Această nulitate este de ordine publică, căci se referă la un element esenţial pentru existenţa gajului şi, în virtutea art. 5 c. c., nu se poate derogă în nici un chip dela cele cuprinse în art. 488 c. com. (T. Ilfov II com. s. 1004/922 cu note de Iulius Magnus şi S. Speer, P. R. 18 II 927).

34. — Dispoziţiunile art. 488 c. com. potrivit cărora este nulă orice clauză care ar autoriza pe creditor a-şi apropia gajul, ori a dispune de dânsul fără paza formelor statornicite de codul comercial, sunt dispoziţiuni de ordine publică deoarece se referă la un element esenţial pentru existenţa gajului şi în conscienţă în virtutea art. 5 c. c. nu se poate derogă în vre-un fel de la aceste dispoziţiuni. (T. Ilfov II com. s. 1004/923, P. R. 68 III 924).

35. — Conform art. 480 al. 2 c. com. privilegiul asupra lucrului gajat nu există decât dacă acel lucru se află în posesiunea creditorului, sau în posesiunea altei persoane aleasă de părţile contractante. (T. Ilfov, II com. s. 417/925, cu nota de Stelian Ionescu, P. R. 128 II 925)

36. — Creditorul care n'a fost achitat de valoarea creanţei şi a dobânzilor, în termenul stipulat, are dreptul de retenţiune asupra gajului constituit în garantarea datoriei şi a accesoriilor ei. (T. Iaşi III, ordon. 1311/926 cu nota de Fl. Sion, P. R. 169 II 926).

37. — Clauza comisorie, presupune existenţa unei presiuni morale influenţând spiritul debitorului şi care l-ar determina, ca odată cu remiterea posesiunei lucrului dat în gaj creditorului, să renunţe anticipat şi fără rezervă şi la proprietatea acestuia, în caz de neplată la termen. (T. Ilfov, Not. 6 Mart. 1929, P. R. 78 III 930).

38. — Dispoziţiile art. 1694 al. 2 cod. civ., care dau dreptul creditorului, pentru a doua datorie făcută la acelaş creditor şi care scade anterior primei datorii, să reţină gajul constituit la prima datorie, până vor fi plătite ambele creanţe, se bazează pe prezumţia că părţile au înţeles ca lucrul să rămână creditorului pentru plata şi a datoriei noui, însă aceste dispoziţiuni nu-şi mai găsesc aplicaţie, când prezumţia încetează, cum este

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.iini.ro

în cazul când pentru datoria a doua, debitorul a constituit o garanție, care asigură pe creditor pentru plata datoriei a doua în momentul constituirei. (T. Ilfov I com. s. 2125/930 P. R. 123 III 931).

39. — Contractul pignorativ se uzitează întotdeauna pentru a procura creditorului gagist un profit nelegitim — luând o dobândă uzurară, sau însușindu-și gajul pe un preț de nimic — grație faptului că debitorul are, în momentul contractării, mare nevoe de bani, și numai constrâns de această nevoe consimte să dea gajul sub sancțiunea pactului comisoriu; prin urmare din însăși rațiunea de a fi a acestui contract, rezultă că existența lui este subordonată următoarelor două condițiui: 1. Clauza prin care se stipulează că gajul va rămâne în plină proprietate creditorului, dacă nu va fi plătit adică pactul comisoriu, trebuie să fie inserată în contract în chiar momentul contractării, căci dacă crediotrul acordă împrumutul fără aeastă clauză, și ulterior debitorul primește a fi inserat în contract, însemnează că a consimțit fără ca să fie constrâns de nevoia de a obține împrumutul; 2. Valoarea gajului să fie cu mult mai mare decât suma împrumutată, căci numai în felul acesta creditorul, însușindu-și gajul în caz de neplată, va obține un profit nelegitim. (T. Dolj II. s. 89/931, P. R. 76 III 931).

6. Executarea gajului (vânzarea).

40. — Cererea creditorului de a i se încuviința vânzarea gajului constituit de debitor, este o cerere de natură grațioasă, care nu tinde la stabilirea nici-unui drept potrivnic și pe care prezidentul tribunalului o rezolvă fără citarea părților și după examinarea sumară a titlurilor de creanță și de constituire a gajului. (Cas. III dec. 530/920, P. R. 5 III 922).

41. — Deci o asemenea cerere nu poate fi respinsă pentru motive de fond referitoare la valabilitatea actelor, ci numai pentru vicii de formă ca netimbrarea cererii, sau neprezintarea titlurilor; orice altă procedare prin care s'ar discuta și soluționa chestiuni cu caracter contencios, constitue un exces de putere. (Aceeaș decizie).

42. — Conform art. 482 c. com. legea nu cere pentru executarea gajului decât neplata la scadență a datoriei principale și autorizarea justiției. (C. Ap. Buc. IV d. 92/923, cu notă de Stelian Ionescu, P. R. 126 II 925).

43. — Ordonanțele prezidențiale date în materie de gaj, fiind susceptibile de atac pe calea opoziției și a apelului, comunicarea lor poate fi făcută în mod colectiv conform art. 321 pr. civ., iar nu conf. dispozițiunilor art. 398 din acelaș cod care se aplică numai în ceeace privește comunicarea hotărîrilor definitive pentru a putea fi executate. (Cas. III d. 1535/925. P. R. 51 III 926).

44. — Lichidațiunea unei operațiuni de vânzare de gaj are loc în momentul realizării prețului rezultat din vânzarea obiectului gajat, deoarece acest preț nu constitue un disponibil pentru debitorul gagist. (T. Ilfov I com. 29 Oct. 925 cu note de S. Șerbescu și I. Negreanu, P. R. 49 II 926).

45. — Termenul de trei zile pentru facerea opoziției, prevăzut de art. 483 c. com., se socotește dela data adeverinței de primirea copiei de pe ordonanța de vânzare semnată de judele sindic, iar nu de la înregistrarea ei la Sindicat. (C. Ap. Buc. II d. com. 157/926, P. R. 3 III 927).

46. — In contra ordonanței președințiale prin care se dispune vânzarea unui debitor comerciant, judecătorul sindic, ca reprezentant al debitorului declarat în stare de faliment, are dreptul, conform art. 483 cod. com., să facă opoziție. (Ac. decizie.)

47. — Judecătorul sindic al falimentului are calitatea de a face contestație la ordonanța de punerea gajului în vânzare (C. Ap. Buc. I d. 17/927, P. R. 193 II 927).

48. — Judecătorul sindic, în calitatea sa de reprezentant legal al intereselor falitului, poate face opoziție la vânzarea gajului constituit ca acesta, când nu găsește necesar a retrage gajul potrivit art. 782 c. com. (C. Ap. Buc. III d. 49/927 cu note de S. Roman, Chapier și N. I. Constantinescu, P. R. 145 II 927).

49. — Neplata taxelor de citații odată cu introducerea unei opoziții la vânzarea gajului, nu este sancționată cu nulitate, de art. 483 c. com. (T. Ilfov I com. s 840/926, cu nota de S. Postelnicu, P. R. 116 II 927).

50. — Cererea de a se suspenda vânzarea gajului, până când se va judeca cererea de schimbarea datei încetărej plăților, nefiind prevăzută de nici un text de lege, nu este admisibilă. (C. Ap Buc. I d. 17/927, P. R. 193 II 927).

51. — Articolul 483 din codul comercial acordând dreptul debitorului gagist de a ataca cu opoziție ordonanța de vânzare a gajului, acest drept în caz de faliment al debitorului, se poate exercita de judele sindic, conform art. 717 cod. comercial. (C. Ap. Buc. I d. 1140/927, P. R. 51 III 927).

52. — Conform art. 483 cod. com., nu pot face opoziție la vânzarea gajului decât debitorul sau terțiul care a procurat gajul. Prin urmare creditorii, nefiind menționați în acest text limitativ, nu pot sta în instanță în nume propriu pe cale de opoziție și în consecință nici pe cale de intervenție (T. Ilfov I com. s 1783/929 P. R. 22 III 930.)

53. — Terțul creditor nu poate face contestațiune la ordonanța definitivă de vânzarea unui gaj comercial, pe motiv că actul de gaj a fost făcut în fraudă creditorilor, invocând în acest scop art. 974 și 975. c. civ., întrucât potrivit art. 974 c. civ. terțul creditor subrogându-se creditorul amanetar, nu poate exercita mai multe drepturi decât acesta, care nu mai poate anula o ordonanță rămasă definitivă de vânzarea gajului, iar pe de altă parte nu poate invoca nici art. 975 c. civ., pentrucă acest articol implică o acțiune principală în anularea actelor frauduloase făute de debitor, ceeace nu se poate face pe cale extraordinară a contestațiunei. (T. Ilfov I com. s. 1788/929, P. R. 23 III 930).

54. — Creditoarea unei societăți debitoare gagiste ar putea să obțină anularea executării: fie direct printr'o opoziție în conformitate cu art. 483 c. com. sau indirect chiar printr'o contestațiune la executare, ce ar tinde să stabilească că opoziționea este încă în termen să fie făcută (de exemplu când ordonanța de vânzare a gajului nu a fost valabil comunicată), luând astfel calea acțiunei subrogatorii în baza art. 974 c. civ., dacă autoarea sa nu a uzat de aceste căi prin acțiunea pauliană (art. 975 c. civ.) invocând și probând frauda împotriva intereselor sale. (T. Iași s. 145/930 cu nota de R. Hutschneker, P. R. 77 III 930).

55. — In lipsă de prevederi speciale în codul de comerț, se aplică și în materia executărei unui gaj comercial dispozițiunile art. 399 și următorii din codul de procedură civilă, față de art. 1 cod. com (Ac. decizie).

7. Legislația teritoriilor alipite.

56. — Imobilele nu pot fi constituite în gaj, ele nu pot fi vândute și dobândite pe calea unei execuții silite, decât cu formele cari trebuesc îndeplinite pentru vânzarea imobiliară, iar în Basarabia prin bună învoială, nu pot fi dobândite, ci numai prin act. notarial întărit de primul notar. (C. Ap. Chișinău I. d. 262/924, P. R. 5 III 925).

8. Studii, recensii și note.

57. — Gajul comercial, adnotat de Aureliu Weiss. (P. R. 17 III 924).

58. — Noi aspecte de drept relative la contractul de gaj, de I. Cohen. (P. R. 1 IV 928).

59. — V. Amanet, Imprumut.

GĂZDUIRE.

V. Curte cu jurați, Complicitate.

GAZ-METAN.

(L. publ. Mon. Ofic. Nr. 197 930).

1. — Prin dispozițiunile art. 6 și 24 din legea Regiei monopolului de gaz metan din 3 Septembrie 1930, trecându-se în patrimoniul Statului, în urma creării unui monopol, patrimoniul Societății Naționale de gaz metan, fără plata unei despăgubiri juste, prealabile și fixate de justiție, s'a violat dispozițiunile constituționale și prin urmare, potrivit art. 29 din legea Curții de Casație, aceste articole au a fi declarate neconstituționale. (Cas. S. U. d. 51/930, P. R. 1 III 931).

2. — O urcare a tarifului pentru furnizarea gazului, autorizată de autoritatea competentă, se impune imediat particularilor, cu tot contractul de abonament pe care l-a încheiat cu societatea concesionară, pe un preț determinat și pe o durată anumită. In adevăr, cu toate că acest contract de natură civilă și, deci, supus dreptului civil, este totuși dominat de caietul de sarcini, care conține condițiunile concesiunei, la care se referă și contractul de abonament, și acel caiet de sarcini poate impune modificările contractului, pe care părțile nici nu le-au voit, nici nu le-au prevăzut; iar predominarea caietului de sarcini se explică și se justifică prin necesități de ordine publică. (C. Ap. Lyon-Fr. 25 Iulie 1921, cu notă, P. R. 121 III 926).

GERMANIA.

V. Tratatul dela Versailles.

GESTIUNI DE AFACERI.

(Art. 987—991 C. Civ.)

CUPRINS:

1. ***Noțiuni generale (1-2).***
2. ***Condițiuni (3-9).***
3. ***Proba (10).***
4. ***Legislația teritoriilor alipite (11).***

1. Noțiuni generale.

1. — Gestiunea de afaceri nu este un act civil prin esența lui. (Cas. Roma-Ital. 22 Febr. 1922, cu nota de C. N. Toneanu, P. R. 46 III 925).

2. — Este comercială gestiunea de afaceri, îndeplinită de un comunicat cu ocaziunea sau în relațiune cu operațiile inerente comențului său. (Aceiaș decizie).

2. Condițiuni.

3. — Utilitatea unei gestiuni de afaceri trebuie apreciată la data când au fost îndeplinite diferitele acte cari o formează, iar nu la data când se fac socotelile și când această utilitate poate să dispu-

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.iini.ro

nă. (Cas. I dec. 673/920, P. R. 4 III 922).

4. — Pentru ca să fie „gestiune de afaceri" este suficient ca faptul de gestiune să fie îndeplinit în mod voluntar din partea gerantului. Dar, pentru ca quasi-contractul de gestiune de afaceri să existe, trebue neapărat să consiste într'un act de bună administraţiune şi pentre a aprecia acest caracter, este nevoe să ne reportăm la ziua când a avut loc actul de gestiune de afaceri. Judecătorul are libertate de a aprecia acest caracter. (C. Ap. Bruxelles-Belg., 19 Mart. 1920, P. R. 119 III 922).

5. — Pentru a exista o gestiune de afaceri, se cere în prim rând ca gerantul de afaceri să fie o persoană capabilă.

In speţă, soţia intimatului, ca femee măritată, neavând capacitatea de a contracta, nu putea face în chip valabil o gestiune de afaceri. (C. Ap. Buc. IV d 374/923 cu nota de Madeleine Samitca, P. R. 234 II 929).

6. — Spre a fi vorba de gestiune de afaceri, trebue să existe împrejurări cari să o justifice de ex. absenţa îndelungată, pericol de întârziere sau interese de suferinţă. (Ac. decizie).

7. — Pentru existenţa şi validitatea gestiunii de afaceri, se cere elementul intenţional al voinţei de a administra pentru altul, element a cărui lipsă face să nu existe acest quasi-contract. (C. Ap. Iaşi II d. 151 bis/924 cu notă de Cezar I. Vârgolici, P. R. 117 II 925).

8.— Acţiunea de gestiune de afaceri şi „actio de in rem verso" presupun, una ca şi cealaltă, lipsa unei convenţii prealabile între părţi. (Cas. Bruxelles-Belg. 17 Iulie 1925, P. R. 32 III 926).

9. — Judecătorul de fond constată într'un mod suveran că un beneficiu de care se cere cont stăpânului, ca rezultând din gestiunea de afaceri, sau dintr'un fapt care dă naştere acţiunii de in rem verso, a fost produs prin simplul efect al imprejurărilor economice post-belice, iar nu prin fapta reclamantului. (Ac. dec.)

3. Proba.

10. — Existenţa unui quasi-contract de gestiune de afaceri, nu este supusă obligaţiei probei literare. (T. civ. Rodez-Fr. 9 Mai 1922, P. R. 155 III 923).

4. Legislaţia teritoriilor alipite.

11. — Reclamantul, după ce i s'a desfiinţat postul de subnotar, nefiind numit de autoritatea în drept, în postul de secretar de notar, pe care l-a ocupat cu începere dela 1 Ianuarie 1926 fără voia comunelor respective, nu se poate considera a se fi comportat ca un negotiorum gestor, întrucât a avut cunoştinţă de lipsa consimţământului comunelor pentru care a lucrat şi deci nu poate pretinde vre-un salariu, conf. art. 1040 cod. civ ardelean. (T. Someş I s. 3009/930, P. R. 59 III 931).

GREVA.

1. — Revoluţia un este un motiv suficient spre a se pune în grevă şi a formula revendicări cu privire la mărirea salariului şi la micşorarea timpului muncei, atunci mai cu seamă când, prin contractul lor, artiştii dramatici cari s'au pus în grevă, se obligase a plăti o despăgubire directorului teatrului unde se angajase a da reprezentaţii, pentru cazul când ar fi încetat în mod arbitrar serviciul lor. (C. Ap. Iena-Germ. 9 Julie 1919, cu nota lui D. A. în P. R. 7 III 923).

2. — Provocaţiunea la greva generală, care în timp de pace este adevărat că constitue o infracţiune de sine stătătoare, în timp de război însă poate să devină un fapt de o gravitate excepţională, care să constitue prin ea însăşi crima de primejduire a siguranţei Statului, având a se judeca după codul justiţiei militare. (Cas. II d. 2119/921, P. R. 125 III 922).

3. — Greva este un delict continuu, care prin natura lui se prelungeşte până la terminare. (Cas. II dec. 220/921 cu nota d-lui Matei Balş, P. R. 52 I 922).

4. — Dacă în urma declarării unei greve generale s'a decretat starea de asediu, organizatorii şi executorii ei sunt justiţiabili de instanţele militare pentru faptele ce decurg din executarea ei, căci aceste fapte intră în cadrul celor prevăzute de art. 213 c. p. date în competenţa acestor instanţe în timpul stării de asediu. (Cas. II Dec. 220/921 cu nota d-lui Matei Balş, P. R. 52 I 922).

5. — Lucrătorul grevist făcând imposibilă, prin voinţa sa, executarea contractului de locaţiune de servicii, îl reziliază şi nu poate pretinde nici o despăgubire dela patronul care n'ar mai voi să-l reprimească la lucru. (Cas. Civ. Fr. 15 Mai 1922, P. R. 37 IV 923).

6. — V. Asociaţie de făcători de rele.

H

HABITAŢIUNE.

(Art. 565—573 C. Civ.)

1. — In afară de obligaţia ce are habitatorul de a face reparaţii locative apartamentului ce ocupă, el trebue să contribue la plata reparaţiilor de întreţinere ale întregului imobil. (T. Buzău II s. 231/928, cu notă de Tr. Alexandrescu, P. R. 239 II 930).

2. — V. Ordonanţă preşedinţială.

HAGA (Convenţia dela,...)

V. Drept martim.

HANGIU.

V. Hotelier.

HEIMATLOS.

V. Naţionalitate.

HOTĂRÂRI.

(Art. 103, 115-125 Pr. Civ.).

CUPRINS:

1. ***Diferite feluri de hotăriri (1-7).***
2. ***Cuprinderea hotărîrilor:***
   - a) ***minuta (8).***
   - b) ***identificarea şi susţinerile părţilor (9-12).***
   - c) ***motivare (13-21).***
   - — ***argumente invocate (22-25).***
   - — ***motivarea în penal (26-33).***
   - — ***motivarea instanţei de apel (34-38).***
   - d) ***dispozitivul (39-42).***
   - e) ***menţinerea publicităţii (43-45).***
   - f) ***numele magistraţilor şi semnăturile (46-56).***
3. ***Efectele hotărîrilor.***
   - a) ***caractere generale (57-61).***
   - b) ***efecte între părţi (62-67).***
   - c) ***efecte faţă de cei de alt treilea (68-69).***
4. ***Interpretarea hotărîrilor (70-73).***
5. ***Nulitatea şi anularea hotărîrilor (74-78).***
6. ***Comunicarea hotărîrilor:***
   - a) ***materie civilă (79-91).***
   - b) ***materie penală (92-94).***
7. ***Legislaţia teritoriilor alipite (95-103).***
8. ***Studii, recensii şi note (103-107).***

1. Diferite feluri de hotăriri.

1. — Caracterul definitiv al unei hotăriri rezultă din formula executorie pusă pe acea hotărîre, deoarece această formulă executorie nu se poate pune decât pe hotărîrile care dau putere de lucru judecat. (T. Prahova III, 29 Aprilie 1920, cu nota d-lui Paul Alexandrescu, P. R. 44 II 922).

2. — O hotărîre de expedient, nu este decât o hotărîre a părţilor litigante, adoptată de o instanţă judecătorească, într'un cadru care face parte din mecanismul propriu proceselor. (C. Ap. Craiova II d. 179/926 cu notă de I. Strelices cu P. R. 260 II 926).

3. — Hotărîrea prin care o instanţă de fond se desiează în mod definitiv de judecarea pricinei, este o hotărîre desăvârşită, deoarece instanţa care a pronunţat-o nu mai poate procede la judecarea pricinei, putând astfel fi supusă recursului în Casaţie. (Cas. I d. 408/927, P. R. 113 III 927).

4. — In conformitate cu dispoziţiile art. 160 pr. civ., încuviinţările premergătoare pe care Tribunalul le dă înainte de judecarea fondului, sunt preparatorii şi interlocutorii, după cum sunt nişte măsuri de instrucţiune a cauzei ce au scopul de a facilita soluţiunea pricinei, sau după cum tranşează o chestiune de drept în legătură cu soluţiunea, prejudecând astfel fondul procesului prin caracterul de autoritate de lucru judecat ce-l au, deosebirea între ele fiind că asupra încheerilor preparatorii instanţele pot reveni, fără a putea însă reveni asupra jurnalelor interlocutorii de care sunt legate (T. Iaşi III 9 Iunie 1927, P. R. 139 III 929).

5. — Jurnalul prin care se admite sau se respinge cererea de expertiză, având de scop numai de a facilita soluţiunea procesului fără a tranşa o chestiune de drept şi instanţele de judecată nefiind legate de actele de expertiză efectuate, putând în unele cazuri a le înlătura, asemerea jurnale sunt preparatorii şi in-

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.iini.ro

stanţele de judecată pot reveni asupra lor.

Insă pentru ca instanţele de judecată să poată reveni asupra jurnalului preparator prin care admite sau nu o probă de natură a facilita numai soluţiunea procesului, este absolut necesar de a se aduce în discuţiune elemente şi fapte noui de apreciere ,din care instanţa să-şi formeze convingerea de utilitatea sau inutilitatea revenirei. (T. Iaşi III 9 Iunie 1927, P. R. 139 III 929).

6. — Hotărirea desăvârşită nu poate fi decât aceea care cuprinde şi rezolvă totalitatea litigiului pendent şi care odată pronunţată desărcinează instanţa de de orice altă cercetare a pricinei. (Cas II d. 24/1928 P. R. 122 III 928).

7. — Hotăririle de expedient pronunţate de instanţele judecătoreşti, potrivit art. 260 pr. civ., în virtutea convenţiunei prezentate de părţi sunt adevărate hotăriri judecătoreşti deoarece instanţele, pronunţându-le, nu se mărginesc a da autenticitate convenţiunilor prezentate, ci îşi însuşesc acele convenţiuni şi le pronunţă ca emanate dela justiţie pe baza acordului părţilor litigante. (Cas. II 14 Ian. 930, P. R. 89 III 930).

2. Cuprinderea:
a) Minuta.

8. — Art. 118 proc. civilă, relativ la facerea minutei hotărîrii. nu-şi are aplicaţiune la lucrările Camerei de acuzare care cercetează afacerea fără citarea şi prezenţa inculpatului, fără desbateri contradictorii, în şedinţă secretă şi care nu pronunţă deciziunea ci în public. (Cas. II d. 2335/924, P. R. 4 III 925).

1) Identificarea şi susţinerile părţilor

9.— Intr'o acţiune motivată pe întreţinerea unei concubine în casa conjugală, numele concubinei nu trebue să figureze în hotărîre. (Cas. Bruxelles II 7 Dec 1920, P. R. 71 III 922).

10. — Nearătarea în hotărîre a domiciliului sau reşedinţei părţilor neconstituind omisiunea unei formalităţi substanţiale, prevăzută sub sancţiunea nulităţii. ea nu poate atrage casarea hotărîrei atunci când, ca în speţă, identitatea părţilor nu a fost contestată. (Cas. I, d. 2229/927, P. R. 42 III 928).

11.— Instanţele de fond nu se pot pronunţa decât asupra cererilor prin cari sunt sesizate. (Cas. III d. 33/927, P. R 114 III 927).

12. — Judecătorii fondului nui pot modifica din oficiu nici obiectul ,nici cauza reclamaţiei ,ci find obligaţi să hotărască în limitele fixate prin concluziile orale ale părţilor. Substituind cererea cu care sunt sesizaţi unei alte cereri, asupra căreia nici una din părţi nu a pus concluziuni şi nici din oficiu nu a fost pusă în discuţiune, Judecătorii fondului exced puterea lor care-i obligă să judece pricina numai de cadrul mărginit de părţi. (T. Muscel 20 Aprilie 1927 cu nota de I. Bursănescu, P. R. 271 II 929).

c) Motivarea.

13.— Indatorirea de a se motiva hotărîrile constitue o garanţie pentru împricinaţi contra arbitrariului judecătorului şi mijloc pentru Inalta Curte de-aşi exercita controlul său. Lipsa de motive, fie ca complectă sau parţială, intenţionată sau nu, este sancţionată prin art. 32 al. III I. C. Cas. (Cas. I dec. 41/920, P. R. 10 III 922).

14.— Inaintea instanţelor judecătoreşti procedura fiind orală iar nu scrisă, instanţele nu sunt ţinute a examina şi a se pronunţa decât asupra mijloacelor de apărarea pe cari părţile le invoacă oral, iar nu şi prin cererea de legarea instanţei, părţile fiind presupuse că au renunţat la ele dacă nu sunt cerute oral. (Cas. II d. 805/921, P. R. 63 III 922).

15.— Nu este legalmente motivată deciziunea, întemeiată pe motive cari lasă îndoială asupra faptului de a şti precis dacă judecătorul a decis în fapt sau în drept şi care nu permite Curtei de Casaţie să-şi exercite controlul. (Cas. Bruxelles 14 Nov. 1921, P. R. 149 III 922).

16.— Trebue casată hotărîrea care confirmă o sentinţă, fără a răspunde la concluziile noi care s'au pus în instanţa de apel. (Cas. Civ. fr. 9 Mart. 1921, P. R. 98 III 922).

17.— Judecătorii trebue să-şi formeze convingerea şi să motiveze deciziile, numai cu elementele de probă admise de lege şi proba nu este considerată ca legal făcută, decât dacă este administrată conform procedurii civile.

In special este lipsită de bază legală, decizia întemeiată pe aceia, că judecătorul cunoaşte onestitatea uneia din părţi şi că este incapabilă să reclame aceeace nu i se datoreşte, precum şi că nu poate da crezământ declaraţiunii părţii adverse, care pretinde că nu datoreşte nimic. (Cas. Civ. Fr., 7 Iunie 1921, P. R. 124 III 927).

18.— Nu este legal motivată deciziunea care, fără să indice probele pe care se bazează, admite totuşi existenţa unei convenţiuni, prin care părţile ar fi însărcinat pe doi notari să dreseze un proiect de act de lichidare şi partagiu, în afară de formele prescrise de lege, deşi o astfel de convenţiune a fost expres constatată în concluziunile depuse de părţi. (Cas. Bruxelles, Belg. 26 Oct. 922, P. R. 141 III 923)

19.— Orice hotărîre trebue să cuprindă motivele relative la mijloacele de susţinere ale capetelor de cerere făcute de către părţile litigante, cât şi cele relative la mijloacele lor de apărare pentru ca astfel Inalta Curte să-şi poată exercita controlul asupra lor.

Prin urmare, hotărîrea instanţei de fond care nu examinează şi discută toate mijloacele invocate de părţi şi nu arată argumente de fapt şi de drept pe temeiul cărora le înlătură, are a fi casată pentru nemotivare şi omisiune esenţială. (Cas. I, d. 30 Martie 1923, P. R. 130 III 923)

20.— Imprejurările de fapt supuse aprecierii unei instanţe pot fi examinate sub aspectul lor general fără a fi necesară şi o cercetare a fiecăreia în parte. (Cas. I d. 2540/928, P. R. 65 III 929).

21.— Autorităţile administrative nu sunt ţinute a-şi motiva deciziunile lor decât în cazurile în cari legea sau regulamentul le obligă. (C. Ap. Buc. I d. 67 1931. P. R. 91 III 931).

Argumente invocate

22.— Instanţa de fond este obligată a motiva admiterea sau respingerea numai a capetelor de cerere şi a mijloacelor de apărare invocate de părţi ,iar nu şi a argumentelor invocate în sprijinirea lor. (Cas. I, d. 390/921, P. R. 61 III 922; Cas Civ. Fr. 8 Ian. 1930, P. R. 134 III 930).

23.— Judecătorul nefiind ţinut să răspundă unei alegaţiuni lipsită de preciziune, nu trebuie să arate motivele pentru cari respinge concluziile unei părţi care, invocând o lege străină, îi cere apicarea fără să comunice textele ei. (Cas. Civ Fr. I. 26 Iunie 1923, P. R. 72 IV 924).

24.— Dacă instanţele de fond sunt obligate să se pronunţe asupra tuturor mijloacelor de apărare, cari duc la soluţiunea procesului, ele însă nu sunt ţinute să răspundă şi la toate argumentele invocate de părţi în sprijinirea mijloacelor de apărare. (Cas. I d. 961/925 cu nota de D. Hozoc, P. R. 34 I 926).

25.— In principiu instanţa de fond fiind chemată a examina pricina în prim rând din punctul de vedere pretins de reclamant, odată ce constată că este întemeiată, în fapt şi în drept,, ea este autorizată a da hotărîre, fără a fi obligată să urmărească pe pârît în diversele ipoteze ale apărării sale, astfel că neexaminarea lor nu poate constitui o omisiune esenţială. (Cas. I d. 2091/926 cu nota de Polizu Micşuneşti, P. R. 43 I 928).

Motivarea instanţei de apel

26.— Deşi judecătorii fondului au o putere de apreciere suverană pentru admiterea sau respingerea probei testimoniale, şi ei pot s'o respingă chiar în cazurile când legea o admite, dacă găsesc în instrucţia afacerei elemente suficiente pentru a-şi forma convingerea despre existenţa faptelor, totuşi ei sunt datori să arate motivele cari i-au făcut s'o respingă.

In speţă, simpla arătare că proba testimonială invocată de una din părţi nu este concludentă în cauză, fără nici o altă specificare, nu este suficientă şi, ca atare, instanţa de fond dă o hotărîre nemotivată şi, prin urmare, casabilă (Cas. II 20 Martie 1922 cu nota de D Alexandresco, P. R. 55 III 924).

27. — Instanţele de judecată sunt obligate a se pronunţa numai asupra mijloacelor de apărare, nu şi asupra tuturor argumentelor şi considerăţiilor lăturalnice ce se invoacă de părţi în sprijinul acelor mijloace de apărare. (Cas. I, d. 1183/923 cu nota de G. Alexianu, P. R. 132 I 924).

28.— Cerinţa formal prevăzută în art 161 pr. pen. că orice sentinţă sau deciziune, în materie corecţională, să fie motivată, nu este o simplă formulă de recomandaţiune a legiuitorului, ci constituie o dispoziţiune imperativă a legii, edictată atât în interesul unei bune administraţii a justiţiei, cât şi încrederii justiţiabililor în hotărîrile judecătoreşti (Cas. II d. 815/925 P. R. 2 III 926).

29.— Se casează din oficiu, pentru lipsă de motivare, decizia care, abţinându-se să precizeze la ce date infracţiunile au fost săvârşite, pune piedică controlului Curţii de Casaţie chemată să verifice dacă regulele legale asupra prescripţiunii au fost observate. (Cas. Belg. II 5 Oct 925. P. R. 80 III 926; aceiaş P. R. 32 III 926)

30.— Aplicaţia pedepselor prevăzute de lege nu este legal motivată, decât dacă judecătorul constată elementele constitutive ale infracţiunei. (Cas. II Belg. 1 Dec. 1924 cu nota, P. R. 80 III 925).

31.— Neinserarea în corpul sentinţei a textelor pe baza cărora s'a făcut condamnarea, nu este sancţionată pe baza art. 191 pr. pen. cu nulitate, aşa cum este în materie de contravenţiuni poliţieneşti prin art. 161 pr. pen., ci numai cu pedepsirea grefierului cu amendă. (Cas. II 17 Sept. 1928, P. R. 50 III 929).

32.— Nu este suficient ca pentru a condamna, instanţa de fond să se mărginească a enunţa existenţa delictului imputat, ci mai trebue să arate pe ce anume elemente şi împrejurări de fapt s'a bazat pentru a afirma vinovăţia inculpaţilor, şi cum se deduc din starea de fapt elementele componente ale delictelor cuprinse în textele aplicate. (Cas. II 10 Iulie 1928, P. R. 50 III 929).

33.— Instanţa după ce enunţă faptele

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.iini.ro

imputate inculpaţilor, este datoare să arate împrejurările în care faptele s'au săvârşit, să cerceteze şi să analizeze în parte fiecare din probele de vinovăţie ce se aduceau împotriva lor, să arate care din probe erau de natură a-i forma convingerea în cauză şi dacă faptele aşa cum sunt constatate întrunesc elementele delictului invocat. (Cas. II d. 4004/929, P R. 1 I 930).

34.— Când într'o hotărâre judecătorească se cuprinde o condamnare pentru o contravenţie, trebue ca textul legei aplicate să se înserezе în text sub pedeapsă de nulitate. (Cas. II d. 1190/926, P. R. 130 III 927).

35. — In materie corecţională, inserarea în hotărîrea de condamnare a textului legei aplicate, nu este prescrisă sub pedeapsă de nulitate.

Lipsa citărei acestui text nu atrage nulitatea decât în cazul când ar rezulta o lipsă sau o insuficienţă de motive. (Cas. Crim. Fr. 15 Iunie 1928 cu nota de D. Cotruz, P. R. 14 III 930).

Motivarea în materie penală

36.— Orice hotărâre judecătorească de condamnare trebuie să cuprindă motivele de drept sau de fapt, pe cari se întemeiază: instanţa de apel poate să adopte în totul sau în parte motivele din hotărîrea primei instanţe, sau pe cele cuprinse într'o hotărâre a sa dată în lipsă; nu poate să adopte în totul sau în parte motivele din hotărîrea primei instanţe, sau pe cele cuprinse într'o hotărâre a sa dată în lipsă; nu poate să adopte însă motivele pentru acei cu ocazia ivirii unei divergenţe, unii judecători, au fost de o părere şi alţii de alta, deoarece această opinie nu are nimic cu hotărîrea propriu zisă. (Cas. II 1821/925, P. R. 3 III 926; aceiaş P. R. 146 III 925)

37. — Când deciziunea atacată adoptă fără să le reproducă, motivele sentinţei pe care o confirmă, recursul la care nu este alăturată sentinţa nu poate fi admis. (Cas. Belg. I 8 Oct. 1925 P. R. 80 III 926).

38. — In cazul când instanţa apelativă adoptă motivele din hotărîrea primei instanţe, motive cari se referă la părerea minorităţii, fără o discuţie şi justificare a acceptării lor, are de efect a face ca soluţia dată să se întemeeze pe o motivare cuprinsă într'un act ce nu are caracterul şi valoarea unei hotăriri judecătoreşti şi ca atare să ducă la anularea deciziei. (Cas. I d. 312/927, P. R. 34 III 927).

d) **Dispozitivul**

39.— Din dispoziţiunile art. 2 din legea de organizare judecătorească se vede că hotărîrile instanţelor judecătoreşti au a se pronunţa „în numel legii".

Formula utilizată de legiuitorul din 1925 e însă echivalentă expresiunii „în virtutea legii", consacrată printr'o practică constantă a instanţelor de judecată.

Chiar Constituţiunea ,prin art. 40, prescrie că hotărîrile judecătoreşti se pronunţă „în virtutea legii", ceeace arată că însuşi legiuitorul consideră ambele formule ca expunând una şi aceiaş ideie. (Cas. II d. 2469/927 P. R. 92 III 928).

40.— Din momentul ce atât declaraţia recurentului că îşi rezervă dreptul de a beneficia de o eventuală prelungire, cât şi declaraţia intimatului că nu se opune la această rezervă se găsesc consemnate în chiar corpul sentinţei atacate, urmează că implicit Tribunalul a luat act de această rezervă şi deci nu mai era nevoe ca ea să fie trecută şi în dispozitiv. (Cas. I C. chirii, 21 Nov. 1928, P. R. 50 III 929).

41. — Dispozitivul unei sentinţe penale, trebue să prevadă potrivit disp. art. 327 al. II, pct. a, b şi c din pr. penală, — descrierea faptului pentru care a fost condamnat, cu expunerea circumstanţelor cari servesc la caracterizarea lui şi ca bază la aplicarea textului, care prevede pedeapsa; — apoi calificarea infracţiunei în sensul legii, cu citarea textului aplicat, atât în ce priveşte calificarea infracţiunei cât şi a pedepsei ce i s'a dat. (C. Ap. Braşov I, 14 Ian. 1928, P. R. 94 III 928).

42. — Dispozitivul unei hotăriri este suficient dacă cuprinde soluţiunea litigiului, adică ceeace judecătorul decide în virtutea legilor, consecvent motivelor arătate prin considerente. (T. Ilfov Not. 6 Mart. 1929, P. R. 78 III 930).

e) **Menţiunea publicităţii.**

43. — Pronunţarea unei sentinţe în şedinţă publică se constată din sentinţă, iar nu din minută. (T. Ilfov I 17 Iunie 1920, cu nota d-lui Al. Velescu, P. R. 256 II 922).

44. — Cetirea hotărîrei în public de către Preşedinte, constitue o formalitate esenţială pentru validitatea hotărîrii, căci — spune art. 119 proc. civilă, numai după pace hotărîrea a fost astfel pronunţată în public, ea devine irevocabilă pentru judecătorii, cari au dat-o şi dobândeşte caracterul şi puterea legiuită de hotărîre judecătorească. Deşi legea nu prevede o sancţiune expresă de nulitate pentru cazul când preşedintele şedinţei nu ar îndeplini el însuş această hotărîre, când nimic nu-l împiedică de a o îndeplini, totuşi întrucât această măsură constitue o garanţie de bună administraţie a justiţiei, la care ordinea publică este interesată, şi însuşi scopul urmărit de legiuitor, când o edictează, conduce la sancţiunea nulităţei acestui act făcut cu violarea unei dispoziţiuni de ordine publică. (Cas. I d. 146/923, P. R. 116 III 1923).

45. — Pentru constatarea cetirii în şedinţă publică a unei hotăriri judecătoreşti, legiuitorul nu a prescris o formulă sacramentală; cerinţele legei în această privinţă sunt satisfăcute când din orice fel de expresiuni şi din cuprinsul hotărîrei reiese, fie în mod expres fie tacit ca în speţă, că ea a fost pronunţată în şedinţă publică.

In afară de aceasta, însăşi expresiunea „dat în şedinţă publică" din jurnalul în discuţiune cuprinde în sine atât ideea că operaţiunile ce el constată că au avut loc, s'au petrecut în şedinţă publică, cât şi pe aceea că a fost cetit în şedinţă publică. (Cas. II, d. 365/926, P. R. 84 III 927).

f) **Numele magistraţilor şi semnăturile.**

46. — Contrasemnarea hotărîrii de adopţiuni de către grefierul unei alte secţiuni, este legală şi nepronunţarea instrucţiei de fond asupra acestui punct, nu constitue o omisiune esenţială. (Cas. I, d. 248/919, P. R. 81 III 924).

47. — Potrivit art. 118 pr. civ. care este aplicabilă şi în materie corecţională, judecătorii cari au încheiat procesul-verbal al dispozitivului, au obligaţiunea de a redacta în termen de 15 zile şi motivele ce au pronunţat.

Aceste motive formând un tot cu dispozitivul şi având de scop a da bază legală soluţiunii ce judecătorii au adoptat, hotărîrea astfel redactată trebuie să fie contrasemnată de aceiaşi judecători cari au rezumat părerea lor în procesul verbal de audienţă, sub sancţiunea nulităţii. (Cas. II d. 76/920, P. R. 83 III 924).

48. — Adevăratul dispozitiv al unei hotăriri este minuta care trebuie semnată de judecătorii cari au luat parte la judecată şi în ziua chiar a judecăţii şi astfel minuta fiind semnată de toţi acei judecători, este indiferent dacă în urmă, când s'a redactat hotărîrea, nu s'a semnat de toţi, întrucât prin aceasta nu s'a adus nici o schimbare a dispozitivului. (T. Dolj II sent. 1496/920, cu nota d-lui Dem. D. Stoenescu, P. R. 58 II 922).

49. — Faptul că în procesul-verbal al unei deciziuni s'a trecut că ea a fost redactată de un judecător care n'a luat parte la judecarea pricinei nu poate atrage nulitatea deciziunii. (Cas. II d. civ. 118/924, P. R. 114 III 924).

50. — Nu este deajuns ca o hotărîre judecătorească să fie numai semnată de judecătorii cari au luat parte la darea ei, ci trebuie ca în frontispiciul sau procesul-verbal al hotărîrii să se arate numele şi gradul acelor judecători. (Cas. II d. 1922/924 cu nota de George Iuliu, P. R. 275 I 924).

51. — Neregulata redactare a hotărîrilor nu atrage nulitatea lor, ci o acţiune disciplinară împotriva preşedintelui şedinţei. (Cas. I d. 533/926, P. R. 130 III 926).

52. — Când unul din judecătorii cari dau o hotărîre este împiedecat a semna, poate fi semnat de către preşedintele completului, fără ca din aceasta să rezulte o nulitate de formă a hotăîrii. (Cas. III 2 Mart. 1926 cu nota de M. Valerian, P. R. 170 I 926).

53. — O hotărîre este valabilă dacă minuta şi originalul ei a fost semnat de toţi judecătorii cari au luat parte, cu toate că jurnalul anterior de închiderea desbaterilor, nu-i semnat de toţi judecătorii. (Cas. I d. 533/926, P. R. 130 III 926).

54. — Lipsa subscrierii hotăririi de către unul din judecători, nu atrage nulitatea, când aceasta nu este contrară minutei subscrisă de toţi judecătorii şi grefier şi când ambele dispozitive au un conţinut identic şi necontestat. (Cas. III d. 363/927, P. R. 149 III 927).

55. — Nici un text de lege nu prevede ca numele procurorului care pune concluziuni ca parte alăturată în procesele civile să fie trecut în cuprinsul hotărîrei. Chiar dacă s'ar admite că trecerea numelui ar fi sancţionată cu nulitatea, acest motiv nu poate fi opus decât de minor sau de reprezentanţii săi, nulitatea fiind relativă. (T. Buzău II, s. 154/929 cu nota de Radu E. Manolescu, P. R. 58 II 930).

56. — Din cuprinsul art. 103 şi 118 pr. civ. rezultă că instanţele de fond obligate să încheie, după desbaterea fiecărei pricini, un proces verbal semnat de judecătorii cari au luat parte la judecarea ei şi de grefierul respectiv, aceasta în scopul de a se putea controla de instanţa superioară dacă la pronunţarea hotărîrei instanţa de fond a fost constituită în acelaş mod ca la judecarea pricinei şi dacă a ţinut seama de mijloacele invocate de părţi.

Susmenţionatul jurnal trebuind încheiat în conformitate cu cerinţele art. 20 din legea de organizare judecătorească, urmează că în materie penală, întrucât tribunalul se constitue cu doi judecători, jurnalul, sub sancţiunea nulităţei, are a fi iscălit de amândoi judecătorii cari au luat parte la judecarea pricinei. (Cas. II d. 2158/927, P. R. 59 III 928).

3. **Efectul hotărîrilor.**

a) **Caractere generale.**

57. — Deşi, în principiu, hotărîrile ju-

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.iini.ro

decătorești nu pot fi supuse vreunei condițiuni, totuși generalmente este admis că acest principiu nu este absolut, că în unele cazuri ele pot fi condiționate și că condițiunea la care ar fi subordonate aceste hotărîri, poate fi tacită. (C. Ap. Iași II, 5 Mai 1921 cu nota de Eug. Petit, P. R. 104 II 922).

58. — Astfel, o sentință pronunțată în baza unui decret-lege și care urma să fie pusă în lucrare la un anumit termen, poate fi înlăturată prin efectul unui nou decret-lege care intervine posterior, abrogându-l pe cel dintâi și efectele sale, mai înainte de ajungerea termenului când sentința putea fi executată. (Aceeași decizie).

59. — Judecătorii fondului pot să revie asupra încheierilor prin care au admis proba testimonială, întrucât asemenea încheieri constituesc o simplă încuviințare pregătitoare, rămânând însă bine înțeles ca ei să arate în corpul hotărîrei motivele care au provocat asemenea revenire. (Cas. II d. 908/922 cu nota lui D. Alexandresco, P. R. 169 I 923; Cas. III d. 521/923, P. R. 87 III 923).

60.— Dacă, în principiu, judecătorul nu este legat de hotărîrea interlocutorie pe care a ordonat-o, aceasta este cu condiția ca deciziunea despre care este vorba să nu fi tranșat în mod definitiv chestiunile ridicate de concluziurile părților. In acest din urmă caz, hotărîrea interlocutorie, dacă nu este obiectul nici unui recurs, dobândește autoritatea lucrului judecat asupra punctului special pe care l-a tranșat. (Cas. civ. Fr. 9 Mai 1922 cu nota de S. R., în P. R. 125 III 923).

61. — Când printr'un jurnal s'a respins proba cu martori unui reclamant, dar ulterior s'au produs acte noui care schimbă soluțiunea dată prin acel jurnal ce se dăduse, în mod preparator, el poate fi modificat sau chiar revocat cu condițiunea esențială ca modificarea sau revocarea să fie motivată. (T. Ilfov I com. Jurnal No. 10346/924, P. R. 151 III 925).

62. — Hotărîrile judecătorești au forță probantă absolută, făcând deplină credință până la înscrierea în fals, simplele presumțiuni neputând deci face dovadă contra constatărilor făcute de completul instanței propriis sensibus, în cadrul hotărîrii.

In speță deci, contestatoare neinscriindu-se în fals contra sentinței Tribunalului, motivul susținut este nedovedit. (T. Tecuci s. 346/925. P. R. 151 III 925).

b) Efecte între părți.

63. — In principiu, hotărîrile judecătorești sunt declarative de drepturi și ca atare efectul lor are a se aplica retroactiv dela data intentării acțiunii. Acest efect producându-se numai între părțile litigante și față cu succesorii lor universali, nu mai este aplicabil când situațiunea juridică a părților, față cu obiectul litigiului, s'a schimbat în cursul procesului. (Cas. I d. 1026/921 cu nota de Dem. Stoenescu, P. R. 257 I 924).

64. — Hotărîrile judecătorești având un efect relativ nu pot fi opozabile decât persoanelor între care au intervenit. Astfel fiind și cum între coproprietarii ce se află în indiviziune nu există un mandat legal de a se reprezenta unii pe alții și nici măcar un mandat imperfect ori o reprezentare restrânsă, rezultă că o hotărîre obținută numai în contra unuia din ei nu produce efect față de ceilalți. (Cas. II d. 305/921 cu nota de Al. Cerban, P. R. 171 I 923).

65. — Hotărîrea pronunțată contra unui mandatar nu poate fi opozabilă acestuia personal și executată contra lui întrucât n'a figurat în instanță în calitate și de parte. (Aceiași decizie).

66. — Dacă o sentință care a avut loc între o persoană și mandatarul altuia nelegal împuternicit, are toată puterea între cei ce au luat parte personal la darea ei, este fără nici o valoare față de mandant. (T. Bălți, 22 Aprile 1929, cu nota de I. Dimoftache, P. R. 86 III 929).

67. — Conform art. 104 al. final din proc. civilă, hotărîrile pronunțate conform acestui text vor fi opozabile, până la anularea lor, numai părților interesate cari au luat parte la dânsele, fiind executorii prin ele însile, de unde rezultă că ele nu pot fi executate împotriva celor cari n'au figurat. (C. Ap. Craiova I, d. 174/924 cu nota de Dem. Stoenescu, P. R. 5 II 925).

c) Efecte față de cei de al treilea.

68. — Creditorii, străini de hotărîrea care, prin aplicarea art. 1167 c. civ. fr. (art. 975 c. civ. rom.), a pronunțat revocarea unui act făcut în mod fraudulos de către debitor, nu pot reclama beneficiul acestei hotărîri, al cărei efect se restrânge — ca efectele oricărei decizii judecătorești — la părțile cari au figurat sau au fost reprezentate în instanță. (C. Ap. Paris, Fr. 5 Mai 1924, cu nota de H., în P. R. 123 III 924).

69. — Deși este de principiu că hotărîrile judecătorești au autoritate de lucru judecat numai între părțile care au luat parte la litigiu, totuși jurisprudența și doctrina, pentru a da o mai mare siguranță proprietății, au făcut o excepție pentru hotărîrile care stabilesc un drept de proprietate și au decis că aceste hotărîri au o autoritate de fapt „erga omnes", constitue un titlu de proprietate ca și un act autentic, față de oricine ar voi să conteste drepturile de proprietate stabilite prin hotărîre judecătorească.

Dacă puterea de crezământ a unui act autentic este erga omnes, potrivit art. 1173 cod. civ., nu este nici un motiv să refuzăm această putere și hotărîrilor judecătorești care au examinat și statornicit dreptul de proprietate al uneia din părți, căci altfel art. 399 din pr. civ., care dă dreptul terților interesați de a contesta o hotărîre definitivă pusă în executare, nu și-ar mai găsi nici o aplicațiune dacă acești terți s'ar putea pune **la adăpost de orice executare**, invocând numai relativitatea autorității lucrului judecat ce reiese din art. 1201 cod. civ. (T. Dolj II, 2 Noembrie 1929, P. R. 76 III 931).

4. Interpretarea hotărîrilor.

70. — Instanța de fond apreciază în mod suveran caracterul unei hotărîri de expedient condamnatoare la o sumă de bani în mod periodic, când hotărește că această condamnațiune are caracterul unor daune, iar nu a unei pensii alimentare, care nu constitue autoritate de lucru judecat. (Cas. I d. 1896 cu nota de Dempol. P, R. 169 I 930).

71. — Puterea judecătorului este epuizată, de câteori el se desesizează de o afacere prin pronunțarea hotărîrii sale.

Judecătorii cari au pronunțat o hotărîre pot, ce e dreptul, să fie chemați a interpreta dispozitivul ei, spre a lumina dispozițiile întunecoase, îndoelnice sau contradictorii ce el ar cuprinde; însă puterea lor nu poate să meargă până a le permite să schimbe hotărîrea lor anterioară, adăugând sau suprimând ceva din ea. (C. Ap. Bordeaux-Fr. 25 Mart. 1920 cu nota de H. în P. R. 102 III 924).

72. — Punându-se în discuție sensul și înțelesul unei hotărîri, instanța chemată a judeca contestația este obligată să aibă în vedere nu numai dispozitivul acelei hotărîri, ci și motivele ei, care de altfel formează un singur corp întrucât dispozitivul este concluzia logică trasă din considerente prin care se discută problema pe larg. (T. Covurlui I 10 Dec. 1926, P. R. 90 III 927).

73. — Dacă Tribunalele pot fi chemate a interpreta oarecare dispoziții ale hotărîrilor lor când sensul acestora îndoelnic este contestat, este inadmisibil ca sub pretext de a interpreta o hotărîre clară și precisă, una din părți să revină înaintea unei jurisdicțiuni desesizată prin sentința pe care a dat-o și să încerce a prelungi, în prejudiciul adversarului său și în dauna unei bune administrări a justiției, un litigiu asupra căruia se statuase definitiv. (Cas. Req. Fr. 24 Dec. 1928 cu nota de D. Cotrutz, P. R. 107 III 931).

5. Nulitatea și anularea hotărîrilor.

74. — O hotărîre judecătorească nu poate fi anulată prin o acțiune principală, ci numai pe căile de reformare și retractare prescrise de lege și astfel, când au trecut termenele în care o hotărîre putea să fie atacată, ea a dobândit autoritatea lucrului judecat și nu mai poate fi cercetată sub nici un cuvânt; (Cas. I d. 58/1883 cu nota d-lui D. Hozoc, P. R. 203 I 923).

75. — Hotărîrile de expedient sunt niște convenții judiciare, cari împrumută caracterul substanțial al oricărei convenții, în special pe acela al viciilor ce le pot afecta și cari nu pot fi acoperite tocmai cu respectul prezumțiuni de adevăr trasă dintr'o hotărîre judecătorească, a cărei existență nu se poate despărți de convenționea viciată.

Prin urmare, asemenea hotărîri pot fi discutate din punct de vedere al valabilității lor, pe calea unei acțiuni în nulitate, ca orice convențione. (C. Ap. Craiova II, d. 179/926 cu nota de I. Strelicescu, P. R. 260 II 926).

76. — Inexistența cererii de revizuire nu poate atrage inexistența hotărîrii de revizuire, ci poate constitui numai o cauză de nulitate a acestei hotărîri și anume o nulitate derivată. (T. Ilfov I s. 1339/930 cu rez. de concl. scrise de Istrate N. Micescu, P. R. 105 II 931).

77. — O hotărîre, ca orice act juridic, este inexistentă atunci când îi lipsește unul din elementele sale esențiale, fără de care acel act juridic, hotărîrea, nu se poate concepe; astfel o hotărîre nesemnată este un act inform, nu o hotărîre judecătorească. (Ac. hotărîre).

78. — O hotărîre este nulă în cazurile când legea, în mod expres sau virtual, o lovește de nulitate; și anume, ea fiind un act de procedură, nulitatea ei este reglementată în legislațiunea noastră în primul rând de art. 735 pr. civ. (Aceiași hotărîre).

6. Comunicarea hotărîrilor.
a) Materie civilă.

79. — Comunicarea sentinței dată în lipsă este valabil făcută numai la domiciliul inculpatului, deși în tot cursul instanței aceasta fusese citat conform art. 75 al. 9 pr. civ., privitor la dispăruți. Aceasta, bine înțeles când din circumstanțe se poate trage prezumția că inculpatul ar fi putut avea cunoștință de sentința condamnatoare. (T. Ilfov I, 30 Dec. 1921, cu notă de Paul Vexler, P. R. 28 III 924).

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.iini.ro

80.— Scopul pentru care se face comunicarea unei hotăriri fiind acela ca părţile să fie puse în cunoştinţă de această hotărîre, pentru a uza de căile de atac admise dupe lege, acest scop este satisfăcut şi prin comunicarea ce se face unei părţi odată cu somaţiunea de executare a hotărîrei. Prin urmare, această comunicare, în lipsă de o alta anterioară, trebue considerată ca punct de plecare dela care se socoteşte termenul de atac respectiv. (Cas. I d. 2176/924, P. R. 33 III 925).

81. — Comunicarea unei hotăriri dată în Camera de consiliu conform art. 104 pr. civ. fiind un act formal, nu poate fi înlocuită prin nici o altă împrejurare de fapt echivalentă, cum ar fi pretinsa luare în cunoştiinţă cu prilejul aplicării sechestrului ordonat prin acea hotărîre. (C. Ap. Iaşi II d. 43/924 cu nota de G. I. în P. R. 67 III 925).

82. — Cunoştinţa luată pe cale particulară despre o hotărîre pronunţată în lipsa părţilor, nu poate înlocui notificarea legală, care pune pe parte în întârziere de a uza de o cale de atac sau de a face să curgă termenul prevăzut de lege, întrucât termenele de procedură şi căile de atac contra unei hotăriri sunt de ordine publică. (Cas. II d. 4006/925 cu notă de St. Antim, P. R. 136 I 926).

83. — Prin comunicarea hotărîrilor legiuitorul urmărind a pune partea în situaţiunea de a vedea că s'a luat contra sa o hotărîre şi de a o ataca de crede de cuviinţă, scopul este atins dacă partea îşi manifestă cunoştinţa sa despre acea hotărîne la a cărei comunicare renunţă prin întroducerea unei petiţiuni de atac, care termen înseamnă că va curge dela data introducerii acelei petiţiuni. Deci termenul de apel contra unei hotăriri necomunicate va curge dela data la care a fost introdusă o opoziţie inadmisibilă contra aceleiaşi hotăriri. (Cas. I d. 4211/926 cu nota de Aurel I. Vidraşcu, P. R. 221 I 928).

84. — Reţiunea comunicării unei hotăriri este în primul rând ca partea care a lipsit dela judecată să ia cunoştinţă de existenţa şi conţinutul hotărîrei, iar în al doilea rând să fie pus în întârizierе ca să uzeze de dreptul de a ataca hotărîrea dată.

Aceasta fiind raţiunea, urmează ca orice acţiune, orice faptă a părţei judecată în lipsă care relevă în mod neîndoelnic că ea a luat cunoştinţă de hotărâre şi că voeşte a o ataca, să fie considerată ca o renunţare la beneficiul comunicării.

In speţă faptul unei opoziţii — greşit făcută — constitue punctul dela care începe să curgă dreptul de apel. (T. Muscel 161/926, P. R. 163 III 928)

85.— Diferitele împrejurări şi fapte prin care apelantul a putut să ia cunoşttinţă de conţinutul unei hotăriri, nu echivalează cu o comunicare a ei, pentru a face apelul tardiv, art. 318 prevăzând că termenul de apel curge din ziua primirei hotărîrei. (C. Ap. Buc. IV j. 1821/927, P. R. 86 III 927).

86.— Când o sentinţă în apel asupra unei cărţi de judecată, respinge pur şi simplu apelul pentru un viciu de formă, ea nu poate fi executată separat de cartea de judecată confirmată implicit şi cu care formează un tot, deoarece nu conţine în dispozitivul său condamnaţiunea.

Prin urmare, când, potrivit art. 387 şi 388 pr. civ., se comunică debitorului, odată cu somaţiunea de plată, numai copia sentinţei, cerinţele legii nu sunt satisfăcute şi o contestaţiune pe acest motiv este fondată. (Jud. Oc. Pogoane-Buzău, 15 Iunie 1927 cu nota de Radu Em. Manolescu, P. R. 95 II 929).

87.— Declaraţiunea de alegere a unui domiciliu nu ridică părţii interesate dreptul de a comunica acte judecătoreţi la domiciliul real al celeilalte părţi, alegerea unui domiciliu în vederea unui anume proces sau executarea unui anume act neavând alt efect juridic decât să ofere părţii stăruitoare alternative de a face comunicările: fie la domiciliul ales, fie la domiciliul real. (Cas. III d. 164/928, P. R. 155 III 928; P. R. 122 III 928).

88.— Deşi comunicarea deciziei nu s'a făcut în mod separat, ci odată cu copia după recursul ce cealaltă parte din proces a făcut în contra aceleaşi decizii, totuşi comunicarea este a se considera ca bine făcută, aşa că termenul de recurs curge dela data efectuărei ei. (Cas. I d. 359/929 P. R. 1 III 930).

89.— Necomunicarea hotărîrei, nu are nici o importanţă, dacă părţile au renunţat la dreptul de apel. (C. Ap. Buc. II d. 329/929, P. R. 84 III 929).

90.—Intrucât prin art. 41 l. acceler. s'au unificat dispoziţiile privitoare la calcularea termenului de apel, care se socoteşte totdeauna dela comunicarea hotărîre, părţile nu pot fi private de beneficiul comunicărei, neputându-se deduce pe cale de interpretare că ele au luat cunoştinţă de hotărîre în alt mod decât acela al comunicărei. (Cas. III d. 537/931, P. R. 90 III 931).

91. — Indiferent de cazul că pronunţarea are loc imediat la sfârşitul şedinţei, sau în altă zi anume fixată pentru aceasta, situaţia în ceeace priveşte prezenţa părţilor este stabilită de principiul „partea prezinte la desbateri trebuie considerată presinte şi la pronunţare, indiferent dacă s'a retras din şedinţă chiar înainte de terminarea lor". Astfel, nu este nevoie de comunicarea hotărîrei dacă partea fiind prezentă la judecare, a lipsit la pronunţare. (T. Mehedinţi I 20 Nov. 1930, P. R. 85 III 931).

b) **Materie penală.**

92. — Comunicarea în extract a sentinţei, iar nu în copie, este nulă conf. art. 183 pr. pen., 74 şi 75 pr. civ. (Cas. II d. 1226/921, P. R. 91 III 922).

93.— Dacă în materie civilă, unde sunt în joc interese private ale părţilor litigante, chestiunea este discutabilă — şi fixată prin ultima jurisprudenţă a Inaltei Curţi de Casaţie în sensul, că nici un fapt juridic nu poate echivala cu comunicarea expres cerută de lege — cu atât mai mult în materie penală, unde este în discuţie onoarea şi libertatea persoanelor, acest din urmă sistem nu este justificat, întrucât cel condamnat trebuie să fie pus formal în cunoştinţă cu hotărîrea condamnatorie dată în lipa lui, în scop de a o putea ataca la instanţele superioare, deci în toate cazurile în materie penală, în care legea cere în mod formal ca hotărirea să fie comunicată, pentrucă termenul de atac curge dela comunicare, şi atâta timp cât ea nu s'a făcut în conformitate cu legea, o asemenea hotărîre nu este executorie. (T. Fălticeni, s. 1632/927 P. R. 153 III 927).

94. — Hotăririle condamnatoare pot fi comunicate valabil în extract şi nu în întregime.

A pretinde comunicarea în întregime, fără nici un interes serios, este a zădărnici inutil aproape unanimitatea sentinţelor pronunţate în lipsă, deoarce prin un uz constant ele se comunică de către instanţe numai în extract din cauza unei imposibilităţi practice de neînvins. Mai ales, în hotărîrile în cari mai multe părţi lipsesc, a pretinde comunicarea lor „in extenso" este de a reface de atâtea ori acele hotăriri, cari dacă sunt încă şi desvoltatea în motive, înseamnă a nu mai neuşi în comunicări, cu personalul disponibil şi a face prin tardivitate iluzorie această comunicare şi eficacitatea sancţiunilor. (Jud. Tg. Bereşti-Covurlui, C. de jud. 644/927, P. R. 138 III 927).

7. **Legislaţia teritoriilor alipite**

95. — **Ardeal** — Dispoziţia art. 672 al. 7 Pr. Civ. — care arată că o sentinţă are putere legală numai după expirarea termenului de justificare — nu înseamnă că partea ar fi îndreptăţită a-şi introduce apelul şi în termenul rezervat unei alte căi de atac — cum e justificarea, ci trebuie a se înţelege că sentinţa dată în materie de divorţ nu poate fi comunicată conf. art. 67 leg. 331/1894 oficiului stărei civile după expirarea termenului de apel, decât după trecerea termenului de justificare. (Cas. II, compl. Ardeal. d. civ. 285/921, P. R. 112 III 922).

96.— Simpla enunţare a instanţei de apel, că acceptă cele expuse de instanţa primă, nu poate fi considerată de o motivare corespunzătoare art. 401 punct. 6 Pr. Civ., deoarece împiedică pe recurent a-şi putea preciza motivele recursului conf. dispoziţ. art. 527 punct. 2 şi 3 Pr. Civ., iar pe instanţa de revizuire o pune în imposibilitate de a putea hotări conform cerinţelor art. 541 şi 542 Pr. Civ. (Cas. I Ardeal. 9 Decembrie 921, P. R. 53 III 923).

97.— Sub regimul procedurei civile ungare, în vigoare în Ardeal, atât jurisdicţiunile de drpt comun cât şi judecătoriile de arbitri pot să completeze, la cererea uneia din părţi, sentinţa ce au pronunţat, însă nu o pot modifica în părţile esenţiale, de care este legată soluţiunea pricinei şi cari alcătuesc autoritatea lucrului judecat pentru instanţă.

Dacă modificarea unei sentinţe nu este admisibilă, pe cale de completare, cu atât mai puţin nu se poate admite o retractare a sentinţei pronunţate şi înlocuirea ei prin altă sentinţă. (T. Trei Scaune I. 16 Iunie 1927 cu nota de Traian Alexandrescu, P. R. 42 II 928).

98.— Dresarea procesului-verbal de şedinţă este cerută sub pedeapsă de nulitate, potrivit art. 33 pr. pen. (C. Ap. Braşov I 14 Ian. 1928 P. R. 94 III 928).

99.— Principiul „volenti non fit injuria", consacrat de art. 223 pr. civ. ard. se referă la nulităţile procedurale ce trebuesc propuse „in limine litis", iar nu şi la nulităţile săvîrşite de o instanţă cu prilejul pronunţărei hotărîrei, când instanţa fiind legalmente dezinvestită, partea interesată se găseşte, materialmente în situaţiunea de a nu putea obiecta nimic şi deci nici să consimtă sau să renunţe la efectele unei asemenea neregularităţi. (C. Ap. Braşov II d. 1331/929 cu nota de Tr. Alexandrescu, P. R. 113 II 930).

100.— Prin nici o dispoziţiune a legei de procedură nu se prevede că o încheiere poate scoate din vigoare o sentinţă, care din momentul pronunţărei e definitivă pentru instanţă, în sensul că aceeaş instanţă nu mai poate reveni asupra ei (art. 406 pr. civ.).

Numai când s'a pronunaţt o sentinţă parţială, pentru partea creanţei recunoscute, pentru partea creanţei recunoscute, judecătoria în continuarea dezbaterei pentru restul creanţei nerecunoscute, conform rezultatului poate susţine, restrânge ,sau scoate din vigoare sentinţa parţială; iar potrivit art. 555 pr. civ., judecătoria care a dat o încheiere atacată cu apel, întrucât nu este legată de ea, poate să revină în sensul apelului, contra-

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.iini.ro

riu îl înaintează dimpreună cu scriptele relative judecărei apelative. (C. Ap. Braşov II 18 Martie 1929, P. R. 83 III 929).

101.— Basarabia — Hotărîrile judecătoreşti nefiind titluri de credit, drepturile constatate prin ele nu pot fi transmise ori realizate prin mijlocul girului creat de legea comercială rusă. (C. Ap. Chişinău I. d. 152/926, P. R. 149 III 926).

102.— Conform dispoziţiunilor art. 185 şi 894 pr. civ. rusă, hotărîrea intrată în puterea legală, poate fi anulată numai în cazurile şi după procedura civilă rusă sunt: casarea, revizuirea şi plângerea terţei persoane, care nu a luat parte la proces, în momentul şi cu sistemul de organizare specific acestei legiuiri orice alt mijoc nu este admis. (T. Bălţi, 22 Aprilie 1929, cu nota de I. Dimoftache, P. R. 86 III 929).

103. — Potrivit disp. art. 891 pr. civ. rusă, din momentul pronunţării Tribunalului asupra fondului afacerei, nu se mai poate nici anula şi nici modifica hotărîrea dacă instanţa care a pronunţat-o este competentă şi s'au respectat formele legale de procedură, întrucât legala citare în sistemul acestei legiuiri este una din condiţiile esenţiale pentru valabilitatea ei, contrar este socotită ca fără fiinţă. (Aceiaş hotărîre).

8. Studii, recenzii şi note.

104. — Les jugement déclaratoires. (M. Maynard) recenzie de N. A. Ionescu. (P. R. 23 IV 923).

105.— Inadvertenţe sau anomalii în denumirea hotărîrilor judecătoreşti, de Ioan Moruzi. (P. R. 157 IV 929).

106.— De la distruction des jugements déclaratifs et des jugements constitutifs de droits (L. Mazeaud), recensie de I. Bursănescu. (P. R. 30 IV 931).

107.— A vedea: Apel, Căi de atac, judecarea pricinelor, Ocupaţie inamică, Recurs, Revizuire, Rectificare.

HOTĂRNICIE.

(Regulment din 28 Febr. 1868 cu modific. dela 1897 şi 1925).

1.— Nici din art. 33 al regulamentului hotărniciilor şi nici din alt. text de lege nu rezultă că un proprietar vecin nu ar putea face contestaţie la executarea hotărîrei de confirmare a unei hotărnicii, pe motive care după dreptul comun l'ar îndreptăţi să se opună la executare şi să ceară anularea ei, conf. art. 399 şi urm. pr. civ. (Cas. III. d. 305/921 cu nota de Al. Cerban, P. R. 171 I 923).

HOTELIER.

V. Depozit.

I

I. O. V.

(L. publ. Mon. Of. No. 119 din 2 Sept. 1920).

1.— Dacă prin art. 50 din legea I. O. V. se acordă invalizilor de războiu — sub rezerva îndeplinirei unor anumite condiţiuni — preferinţă în obţineera concesiunilor unor anumite întreprinderi publice, prin aceasta legiuitorul nu a înţeles să se dea atari concesiuni, ci, la oferte egale, administraţiunile publice să acorde concesiunile invalizilor de războiu. (Cas. III, d. 564/924, P. R. 62 III 924).

2.— Când pe baza unui testament se lasă un imobil pentru orfanii de războiu dela Mărăşeşti aceasta însemnează că liberalitatea s'a făcut unei anumite categorii de orfani, aşa încât în speţă Soc. ocrotirea orfanilor de războiu căreia-i revine îngrijirea şi ocrotirea orfanilor de la Mărăşeşti, are calitatea de a cere evacuarea prin justiţie a imobilului testat, şi instanţa de fond săvârşeşte o denaturare a testamentului şi o violare a art. 118 din regulamentul pentru aplicarea legii Oficiului naţional I. O. V., când respinge ca făcută fără calitate acţiunea de evacuare. (Cas. I chirii d. 1708/924, cu notă de M. Valerianu, P. R. 115 I 925).

3.— Întrucât art. 113 şi 115 din regulamentul legii I. O. V. enumără şi limitează cazurile când văduvele de războiu pierd această calitate, fără ca prin aceste texte sau altele să se prevadă şi cazul de remăritare, urmează ca văduvele de războiu, prin remăritare nu-şi pierd această calitate, ci şi-o păstrează cu toate drepturile aferente. (Cas. III d. 44/925, P. R. 65 III 925).

4.— Dispoziţiunile art. 31 din legea privitoare la pensiunile celor ce au luat parte la războiul pentru întregirea neamului, din care rezultă că ofiţerii invalizi de războiu, au dreptul a fi numiţi în funcţiunile publice cu preferinţă, precum şi ale art. 40 din legea I. O. V., după care deasemenea invalizii au dreptul de a fi numiţi cu preferinţă în funcţiuni de diferite autorităţi, acestea sunt numai simple recomandări prevăzute de legiuitor şi deci neobligatorii pentru Minister. (Cas. III d. 1605/930, P. R. 19 III 931).

5. — V. Pensii.

IMBOGĂŢIRE FARA CAUZĂ.

CUPRINS:

1. ***Condiţiuni (1-7).***
   Aplicaţii (8-9).
   Restituirea sumei datorită (10-12).
2. ***Legislaţia teritorilor alipite (13-15).***
3. ***Studii şi note (16-17).***

1. Condiţiuni.

1.— Acţiunea „de in rem verso" întemeiată pe simpla echitate şi pe principiul de echitate că nimeni nu trebuie să se îmbogăţească în paguba altuia, nu este reglementată prin nici-o lege. (C. Ap. Constanţa, d. 216/928 cu nota de L. Georgescu Olenin, P. R. 194 II 928; aceiaş cu nota de Fr. Dârlea P. R. 19 III 929; Jud. pace Saverdun Fr., 30 Aprilie 1920, P. R. 15 III 922).

2.— Ea este admisibilă oridecâteori reclamantul dovedeşte că există un beneficiu pe care l-a adus pârîtului ,printr'un sacrificiu sau fapt personal al său. (Jud. pace Saverdun Fr. 30 Apr. 1920, P. R. 15 III 922).

3.— Exercitarea acţiunei „de in rem verso" nu este supusă nici unei condiţiuni determinate. (Ac. hot.).

4.— Deşi acţiunea „de in rem verso" nu este admisibilă decât în cazurile când între părţi nu a existat nici o situaţie contractuală, totuş această regulă nu se aplică în cazul extraordinar când contractul a fost făcut în vederea unei cauze care nu există sau care în mod fortuit nu s'a realizat. (Cas. III d. 764/926 cu nota de C. Rarincescu, P. R. 158 I 927).

5.— Acţiunea aşa zisă „de in rem verso" nu este condiţionată decât de faptul ca să existe o transmisiune de valori dela un patrimoriu la altul şi acest avantaj să fie obţinut fără justă cauză. (C. Ap. Constanţa d. 216/928 supra cit.).

6.— Pentru admiterea unei acţiuni de „in rem verso" este necesar a se dovedi: îmbogăţirea pârîtului, sacrificiul patrimonial al reclamantului, legătura de cauzalitate dintre aceste două modificări de patrimonii, precum şi absenţa oricărui act juridic care să justifice îmbogăţirea pârîtului, adică absenţa de justă cauză. (T. Buzău II s. 231/928 cu nota de Traian Alexandrescu, P. R. 239 II 930; aceiaş în P. R. 142 III 928).

7.— In acţiunea „de in rem verso", reclamantul trebue să dovedească că îmbogăţirea pârîtului corespunde exact cu diminuarea patrimoniului său, dintr'o împrejurare oarecare, şi fără nici o cauză legitimă. (Jud. Oc. Mihăileşti-Buzău, 4 Martie 1925 cu nota de Radu M. Manolescu, P. R. 73 III 925).

Aplicaţii.

8.— Dacă este exact că actele cari angajează patrimoniul Statului trebuesc făcute sub anume forme a căror nerespectare le ridică valabilitatea lor ca atare, lipsa acestor forme nu exclude însă orice obligaţiune din partea Statului, atunci când, cu toată nulitatea unei convenţiuni făcută fără formele cerute de lege, de către reprezentanţii autorităţii publice, o avere a fost adusă în patrimoniul Statului, In asemenea caz, Statul, întocmai ca ori şi ce particular, este obligat la restituire, în măsura profitului ce a rezultat pe temeiul principiului de înaltă echitate, după care, nimenea nu se poate îmbogăţi în paguba averei altuia. (Cas. I d. 144/922 cu nota de H. Friedman, P. R. 160 I 923).

9.— Există justă cauză şi deci acţiunea de îmbogăţire fără cauză nu poate fi primită, când reclamantul s'a bucurat în schimbul prestaţiunilor sau serviciilor făcute, de orice echivalent de natură patrimonială sau morală; astfel, dacă a primit unele avantajii în legătură directă cu sacrificiile sale, sau dacă a făcut un act de liberalitatea, sau a îndeplinit o

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.iini.ro

obligaţie naturală, sau a plătit o datorie morală. (T. Buzău II, s. 231/928 cu nota de Traian Alexandrescu, P. R. 239 II 930; aceiaş, P. R. 142 III 928).

Restituirea sumei datorate.

10.— Terţiul care nu era obligat să procure alimente persoanei căreia alimentele îi erau datorite, are dreptul a cere valoarea acelor ce le-a procurat, în măsura puterii coobligaţilor. Astfel, dacă tatăl găzduieşte şi îngrijeşte pe fiica sa măritată şi bolnavă însă părăsită, el poate cere dela ginerele său restituirea sumelor cheltuite pentru boală şi pe cari acesta le datoreşte conf. art. 214 c. c. fr. — 196 c. c. rom. (Jud. pace Saverdun Fr., 30 April 1920, P. R. 15 III 922).

11.— In ce priveşte valoarea de restituit, ea trebuie să se facă în măsura sărăcirii reclamantului, ceeace nu poate avea loc decât în momentul în care lucrul a folosit părîtului. (Jud. oc. Mihăileşti-Buzău, 4 Martie 1925 cu nota de Radu Em. Manoescu, P. R. 73 III 925)

12.— După art. 1378 cod. cov. fr. (art. 994 cod. civ. rom.) acela care primeşte în plată o sumă de bani pentru o cauză contrarie legei sau ordinei publice, atunci când este de rea credinţă, adică atunci când a primit plata cunoscând vicjul de care era atinsă, este considerat chiar dela primire ca pus în întârziere de a o restitui; el este ţinut deci de a o înapoia în afară de capital, interesele moratorii cari au curs din ziua plăţei şi aceasta fără ca reclamantul în revendicare să aibă a justifica vr'un prejudiciu special.

Reclamantul poate să ceară în afară de interesele moratorii, daune-interese complimentare dar sub condiţiunea de a demonstra că el a suferit, prin reaua credinţă a debitorului, un prejudiciu, independent de lipsă din ziua vărsării sale a sumei pe nedrept plătite. (Cas. Civ. Fr. 20 Febr. 1928 cu nota de D. Cotruz, P. R. 115 III 930).

2. **Legislaţia teritoriilor alipite.**

13.— Constatarea Tribunalului că arendaşul a subarendat bunul (în speţă, o moară dată în arendă), contrar stipulaţiunii din contract prin care se opria subarendarea, deşi îndreptăţia instanţa de fond să declare reziliat contractul pentru călcarea unei clauze rezolutorii, nu a putut totuşi să o îndreptăţească de a nu cerceta şi cererea reconvenţională a arendaşului ţinzând — în caz de reziliere — la plata unor îmbunătăţiri făcute de dânsul, deoarece dacă este exact în fapt că aceste îmbunătăţiri au fost făcute, urmează că proprietarul, până la concurenţa valorii lor, s'ar îmbogăţi fără cauză în dauna fostului arendaş, neobligat să le înfăptuiască, ceiace este inadmisibil. (Cas. I c. ardelean, d. 163/925, P. R. 101 III 925).

14.— Codul civil rus recunoaşte prin art. 574 principiul îmbogăţirei fără cauză ca şi art. 987, 992 cod. civil român.

Codul civil român însă deduce îmbogăţirea fără cauză, din împrejurarea când s'ar constata vreo îmbogăţire a cuiva bazată pe prejudiicul altuia, dar acest prejudiciu să nu fie derivat din nici un fel de contract şi limitează anume două cazuri cari surt: plata lucrului nedatorit şi gestiunea de afaceri.

După principiile din art. 574 cod. civil rus, transmiterea valorilor fără echivalent obligă pe dobânditor să recompenseze pe persoana dela care se transmite bunul, ceeace corespunde cu principiile dela art. 987 cod. civil român.

Art. 987 cod. civil român extinde consecinţele îmbogăţirei fără cauză şi mai mult obligând la restituirea echivalentului serviciilor prestate sau folosinţei de lucrurile altuia chiar când nu există contract sua este un contract nevalabil şi această echivalenţă se calculează în raport cu profitul sau cu economiile realizate. (T. Băiţi I s. 10/930 cu nota de L. Ciobanu, P. R. 72 III 930).

15. — Potrivit principiilor generale de drept şi în special acel al prohibirii îmbogăţii pe nedrept în paguba celuilalt, jurisprudenţa este de acord că debitorul în culpă, în afară de dobânzile legale, trebuie să plătească şi paguba cauzată creditorului prin neplata datoriei la scadenţă. (C. Ap. Braşov II, 1 Febr. 1929, P. R. 52 III 929).

3. **Studii şi note.**

16.— L'enrichissement sans cause considéré comme service d'obligations quasi-contractuelles en droit administratif. (P. Alexandrescu), recensie de Vasile T. Veniamin (P. R. 160 IV 931).

17.— V. Plată, Război Supuşi inamici, Recurs.

IMOBIL.

V. Bunuri.

IMPĂCAREA PĂRŢILOR.

V. Judecătorie de Ocol.

IMPĂRŢEALĂ.

(Art. 728 ş. u. C. Civ., 654 ş. u. Pr. Civ.).

CUPRINS:

A. *Noţiuni generale (1-4).*
B. *Formarea massei sucesorale (5-8).*
I. *Raportul bunurilor (9-14).*
1. *Persoane obligate a raporta (15-20).*
2. *Dispensa de raport; bunuri neraportabile (21-30).*
3. *Modalităţile raportului (31-37).*
II. *Plata datorilor (38-41).*
B. *Formele împărţelii.*
I. *Împărţeala de bună voie (42-43).*
II. *Împărţeala judecătorească:*
C. *Formele împărţelii.*
2. *Forme preliminarii (51).*
3. *Acţiunea de împărţeală.*
a) *Cine poate cere împărţeala (52-55).*
b) *Probe, discuţiuni şi judecare (56—61).*
c) *Participarea terţilor (62-73).*
d) *Admiterea în principiu (74-76).*
e) *A doua fază a împărţelii (77-81)*
f) *Căi de atac; efecte (82-85).*
III. *Împărţeala ascendenţilor.*
1. *Forma (86-89).*
2. *Condiţiuni (90-97).*
3. *Desfiinţarea împărţelii (98).*
V. *Împărţeala între majori şi minori (99-101).*
VI. *Împărţeala prin atribuire (102-109).*
D. *Efectele împărţelii (110-118).*
E. *Legislaţia teritoriilor alipite (119-125).*
F. *Studii şi note (126-128).*

A) **Noţiuni generale.**

1. — Paraclisul ce se găseşte într'o casă particulară, proprietatea mai multor codevălmaşi, poate fi scos la licitaţie publică, împreună cu imobilul întreg, după cererea unuia din codevălmaşi, deşi părţile ar fi convenit ca acest paraclis să fie deschis cultului public, asemenea convenţie neputând înfiinţa o stare de indiviziune silită de natură a face inaplicabil, în speţă, art. 815 din codul civil francez — 728 c. civil român —. (T. Millau-Fr. 18 Iunie 1920, P. R. 160 III 927).

2. — Partajul, deşi se efectuează prin mijlocirea unei instanţe judecătoreşti, nu este un litigiu propriu zis între codevălmaşi, oricare ar fi greutăţile lui, căci este suficient ca unul din comoştenitori să fie minor sau să nu consimtă la împărţeală, pentru ca partajul prin justiţie să fie obligatoriu.

Natura operaţiunei de împărţeală devine litigioasă numai când vreuna din părţi contestă calitatea de moştenitor sau pretinde un drept exclusiv de proprietate asupra bunului în devălmăşie, caz în care defendorul devine reclamant într'un adevărat litigiu, şi prin urmare nu poate exercita retractul. (C. Ap. Galaţi II, 15 Dec. 1923 cu nota de St. Antim, P. R. 80 II 924).

3. — In principiu, acţiunea în partaj este indivizibilă. Atunci însă, când, cu ocazia acţiunii în partaj, se caută printr'o acţiune de petiţiune de ereditate sau de raportare a unui bun la masa succesonală, să se revendice sau să se restitue un bun susceptibil de o diviziune materială sau intelectuală, acţiunea prin care se valorifică acest drept este divizibilă (Cas. I d. 295/925, P. R. 17 III 926).

4. — De câteori faptul indiviziunei şi titlul de comoştenitor, care se pretinde de un reclamant au fost recunoscute de partea adversă, reclamantul poate exercita direct acţiune în partaj, căci în asemenea condiţiuni, exercitarea petiţiunei de ereditate, care are de scop tocmai recunoaşterea acestei calităţi, devine lipsită de interes şi deci inutilă. (T. Ilfov III s. 636/926 cu nota de Al. Otetesianu, P. R. 94 II 928).

B) **Formarea massei succesorale.**

5. — Curtea de fond, nu este ţinută a face massa succesorală, când se susţine reducerea donaţiunii pe motiv că s'a atins rezerva, ci ea e datoare să constate numai dacă, prin donaţiunea a cărei reducere se cere, donatorul a dispus mai mult decât era în drept să dispună după lege. (Cas. I d. 460/906 cu nota lui D. Hozoc, P. R. 158 I 926).

6.— Unul din principiile fundamentale, cari guvernează materia împărţelei, este ca massa succesorală să cuprindă, din moment ce părţile o cer, întreaga avere a lui decujus.

Prin urmare comite o violare a art. 727 şi 841 c. civ., instanţa de fond, când înlătură dela massa de împărţit o avere mobiliară, sub cuvânt că aceasta este de mică însemnătate. (Cas. I d. 1232/923, cu nota de H. Nicoleanu, P. R. 88 I 925).

7.— Atunci când evaluarea unei succesiuni s'a făcut înainte de emiterea rentei de expropriere, făcându-se rezerve expreşe că evaluarea definitivă se va face după valoarea rentei, nu se violează nici un text de lege şi nu se comite nici un exces de putere, când se revine, evaluându-se renta. (Cas. II 354/926, P. R. 2 III 927).

8.— Intr'o acţiune de partaj, deşi massa succesorală constitue obiectul acţiunei, în principiu, totuş când e vorba de alcătuirea ei, fiecare bun, ce se pretinde că face parte din succesiune, trebuie indicat şi individualizat prin acţiune, spre a se decide de judecată dacă trebuie sau nu să intre în compunerea massei succesorale.

Deaceea, fiecare din bunuri formând în concreto tot atâtea obiecte ale acţiunei, deosebite unul de altul, în legătură însă cu obiectul în abstracto, trebuie socotite fiecare ca constituind un capăt deosebit de cerere. (aCs. I 19 Mai 1930 cu nota de I Stambulescu, P. R. 137 I 930).

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.iini.ro

I. Raportul bunurilor

9.— Dacă după art. 852 c. civ. fr. (art. 759 c. civ. rom.), cheltuelile de bună întreținere și educație nu trebuesc să fie raportate la succesiunea lui de cujus, nu se întâmplă tot astfel când acesta a manifestat voința de a obliga la ropart pe succesorul său.

Judecătorii pot considera această voință ca stabilită, dacă de cujus a avut grijă să țină seamă de cheltuelile făcute cu educarea fiului său, cari, fiind relativ importante, nu aveau caracterul unor chelteli de hrană, întreținere și educație, cari nu se raportează, după art. 852 c. civ. fr. (Cas. Req. Fr. 29 Junie 1921. P. R. 97 III 926).

10.— Raportul prevăzut de art. 751 c. civ. nu are loc de drept; — el presupune o acțiune în împărțeală a moștenirii la care participă toți moștenitorii și până când o asemenea împărțeală nu a fost admisă, bunul donat rămâne în patrimoniul donatarului și nu poate fi privit făcând de drept parte din averea succesorală din momentul deschiderii succesiunii. (Cas. I d. 511/923, P. R. 1 III 924).

11.— Moștenitorul donator, care a primit o liberalitate dela autorul comun, trebuie să raporteze comoștenitorilor săi imobilul care face obiectul acestei liberalități ,la caz de a veni la succesiunea autorului comun. El are obligația, în tot timpul cât stăpânește imobilul dăruit și până la deschiderea succesiunii, să facă acestui imobil reparațiile necesare (reparații mari), căci el este responsabil de câte ori lipsa acestor reparații a adus peirea imobilului în chestiune. (T. Fontainebleau, Fr. 11 Ian. 1923, P. R. 68 II 924 nota).

12.— Potrivit art. 751 și 766 Cod. civ., dacă donatarul poate dispune de lucrul dăruit oricum crede de cuviință, constituind asupra lui orice drepturi în favoarea terților, cât timp trăește dăruitorul— după moartea acestuia însă, donațiunea fără dispensă de raport este numai un avans din succesiune supusă raportului, de drept și erga omnes.

Prin urmare un drept de locațiune constituit în favoarea unui terțiu de către dăruit ,nu poate fi opozabil celorlalți comoștenitori din momentul în care s'a operat în persoana donatarului obligat la raport, schimbarea de titlu ordonată de art. 751 și 765 Cod. civ. (C. Ap. Iași II d. 151 bis./924 cu nota de C. Vârgolici, P. R. 117 II 925).

13. — După art. 738 C. civ. și din termenii generali ai acestui text, rezultă că legiuitorul a înțeles ca regulile dela raport să se aplice nu numai datoriilor ce un coerede ar avea față de defunct, dar și acelor cari s'au născut între comoștenitori în timpul indiviziunii relative la succesiune, deci afară de acele cari au luat naștere în baza unui nou raport juridic intervenit între dânșii posterior deschiderii succesiunii. (C. Ap. Iași II 19 Dec. 1927 cu nota de Eug. Petit, P. R. 50 II 928).

14. — După termenii art. 738 cod. civ. fiecare erede raportă la massa succesiunii donațiunile ce a primit și sumele ce este dator către succesiune.

Art. 738 cod. civ. pune pe aceiași linie raportul donațiunilor și a datoriilor, iar motivul rațional al acestei asimilări este că defunctul a voit să mențină egalitatea între moștenitori, atât pentru datorii cât și pentru donațiuni. Atunci însă când este vorba de o datorie contractată de un moștenitor către ceilalți comoștenitori, după deschiderea succesiunei, motivul neputând subsista, principiul raportului nu se mai poate aplica. (C. Ap. Iași I, 19 Dec. 1927 cu nota de Eug. Petit, P. R. 64 III 928).

1. Persoane obligate a raporta.

15.— In sistemul codului nostru civil spre deosebire de vechiul cod francez — raportul nu este datorit de cât de descendenții, cari vin în concurs la sucesiunea părintelui lor ,iar nu de toți moștenitorii; de altă parte ca avere raportabilă nu s'au menținut de legiuitorul nostru de cât liberalitățile prin acte între vii, nu și legatele. (Cas. I d. 1139/921 cu nota lui D. Alexandresco, P. R. 215 I. 922; P. R. 139 III 922)

16.— Dacă totuși din alte articole ale Codului civil s'ar părea că și legatele sunt raportabile, această lipsă de concordanță, se explică prin graba cu care s'a confecționat codul nostru civil; principiul ne-raportabilității legatelor însă, consfințit de art. 751 — unde este sediul materiei — cată să-și primească aplicațiunea sa și să se decidă, prin urmare, că legatele nu sunt raportabile, de cât după dispoziționea expresă a testatorului. (Aceiaș decizie).

17.— De câte ori instanța de fond constată că autorul comun (de cujus) a achitat datoriile unui moștenitor și a cheltuit cu acel moștenitor pentru ca să-i procure o carieră, precum și că acest moștenitor deține creanțe de ale succesiunei, această instanță nesocotește efectul doveditor al recunoașterei părței, dând o decizie casabilă, atnuci când nu obligă pe acest moștenitor a raporta la massa succesorală sumele ce el datorește și pe care le reține în folosul său personal. (Cas. I, 17 Mart. 1922, P. R. 82 III 923).

18.— Dota este, față de înzestrător, o liberalitate, considerată ca un avans, pentru înzestrat, asupra porțiunii lui ereditare. Prin urmare, ea este supusă raportului, când înzestratul vine, ab intestat, la succesiunea ascendentului înzestrător, împreună cu ceilalți descendenți ai acestuia. (T. Bacău ,19 Aprilie 1924, cu nota de C. Mălinescu, P. R. 281 II 924).

19.— Un achizitor al unui bun determinat, cumpărat după deschiderea succesiunei dela unul din moștenitori, nu este ținut a-l raporta la massa succesorală, această obligație fiind impusă de art. 751 cod. civ. numai moștenitorilor descendenți (C. Ap. Buc. III d. 353/925 cu nota de Tr. Alexandrescu, P R. 262 II 930).

20.— După art. 751 cod. civ., fiul sau descendentele, care vine la succesiune chiar sub beneficiu de inventar cu frații și surorile sale, raportează tot ce a primit dela defunct în dar, atât direct cât și indirect. Această dispoziție cuprinde și înzestrările fără act scris. O posesie a acestor daruri în timpul vieții donatorului nu poate să conducă la prescripție, fiindcă în altfel s'ar înlătura dispozițiile art. 751 cod. civ. (Cas. I 19 Mai 1931 cu notă de Hariton Udrea, P. R. 175 I 931).

2. Dispensa de raport; bunuri neraportabile.

21.— Dacă prin art. 752, 754, 756 și 846 c. civ. legiuitorul, ocupându-se de condițiunile în care un succesibil poate fi obligat la raport, menționează și raportul legatelor alăturat de acela al donațiunilor, de aci nu se poate conchide că și legatele trebuesc supuse raportului, căci nu-i admisibil, ca prin aceste dispoziții, cari nu aveau de scop a determina averea raportabilă, legiuitorul să fi revenit la sistemul restrictiv al codului francez, pe care este cert că-l părăsise și astfel, indirect, să modifice principiul admis odată după proectul codului italian, în art. 751, unde este sediul materiei, acolo stabilindu-se ce anume avere este supusă raportului, și din care, după cum s'a văzut, au fost eliminate liberalitățile testamentare. (Cas. I d. 1139/921, P. R. 139 III 922).

22.— Dacă, după art. 852 c. c. fr. (art. 759 c. c. rom.), cheltuelile de hrană, întreținere și educație nu trebuie să fie raportate la succesiunea lui de cujus, nu este tot astfel când acesta și-a manifestat voința de a obliga pe succesorul său, la raport. Judecătorii pot considera ca stabilită această voință când de cujus a avut grija să țină socoteală de cheltuelile făcute cu educarea fiului său, cari cheltueli fiind relativ însemnate, nu aveau caracterul cheltuelilor de hrană, întreținere și educație neraportabile conf. art. 852 c. c. fr. (Cas. Req. Fr. 29 Iunie 1921, P. R. 74 III 925).

23.— Termenii art. 846 c. civil dovedesc că scutirea de raport a unei liberalități trebuie să rezulte în mod expres din voința dispunătorului. Această voință trebue să fie exprimată în mod clar, precis și manifest, fără însă a se întrebuința termeni sacramentali. (C. Ap. Iași I, d. 48/922 cu nota de D. Alexandresco, P. R. 65 II 924).

24. — Folosința gratuită a locuinței, comodată în casa părintească unuia din copiii defunctului, intră în cheltuelile de întreținere care, după art. 852 din codul civil (750 C. civ. rom.), nu sunt supuse raportului. (T. civ. Havre, 9 Mai 1922 cu nota de D. Alexandresco, P. R. 155 III 923).

25.— Singurul fapt al deghizării nu constitue o dispensă virtuală de raport, însă din acest fapt, unit și cu alte circumstanțe ale cauzei, poate rezulta o dispensă tacită de raport, de natură a face ca bunurile să nu mai fie supuse raportului. (C. Ap. Craiova II, d. 1/925 cu nota de Const. M. Ionescu, P. R. 75 II 925).

26.— Din dispoziționea art. 751 c. civ., după care descendentele donator, care vine la succesiune împreună cu frații și surori, trebue să raporteze tot ce a primit dela defunct prin dar „afară de cazul că donatorul a dispus altfel". reese că dispensa de raport poate să rezulte fie dintr'o clauză expresă din act, fie implicit din modul cum donatorul a făcut liberalitatea în favoarea descendentului său, destul numai să se poată deduce în mod neîndoios că intenționea lui a fost ca liberalitatea să treacă peste partea ereditară a beneficiarului. (Cas. I, d. 2185/929 cu nota de G. M. Sescioreanu, P. R. 72 I 930).

27.— In cazul unei donațiuni deghizate sub forma unui act oneros, nici nu se poate impune donatorului formalitatea unei mențiuni exprese de dispensă de raport în actul ce face, deoarece o asemenea mențiune ar releva că este vorba de o donațiune pe care el a voit să oascundă recurgând la forma ce a întrebuințat. (Aceiaș decizie).

28.— In ambele ipoteze puse de art. 770 c. civ. legiuitorul nu se referă în calculul raportului donatorului decât la valoarea cotității disponibile în raport cu valoarea imobilului, deci nu poate fi vorba de valoarea porțiunei disponibile cumulată cu rezerva donatarului, dispozițiile zisului text fiind derogare dela principiul stabilit în materie de raport și reducțiune, care trebue să fie de strictă interpretare. (C. Ap. Iași II 25 Ian. 1929 cu nota de Eug. Petit, P. R. 138 II 929).

29.— Și eredele donator nu poate invoca în această privință buna sa credință, întrucât art. 845 nu face nici o deosebire între buna sau reaua credință în asemenea materie. (Aceiași decizie).

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.iini.ro

30.— Cotitatea disponibilă este presupusă a fi scutită de raport, însă această scutire trebuie să rezulte nu numai din forma oneroasă a actului, ci și din alte împrejurări. (Jud. Oc. Fălticeni 1 Aug. 1931, cu nota de G. Petruc, P. R. 283 II 931).

3. Modalitățile raportului.

31.— Din cuprinderea art. 766 c. civil rezultă că trebuie să se restituiască donatarului toate cheltuelile necesare și utile, făcute de el la imobilul ce urmează a fi raportat. Donatarul nu poate însă avea drept decât numai la restituirea cheltuelilor efectiv făcute, atunci când ele au fost necesare sau utile și niciodată la plus-valuta existentă în momentul deschiderii succesiunii, de câte ori această plus-valută întrece cuantumul cheltuelilor făcute. (C. Ap. Iași I d. 48/922, cu nota de D. Alexandresco. P. R. 65 II 924).

32.— Legiuitorul român nemai reproducând în art. 766 c. civ. partea referitoare la plus-valută, din textul corespunzător francez, este evident că a voit să înlăture posibilitatea discuțiunilor urmate în Franța și să invedereze că a înțeles să mărginească dreptul donatarului numai la cheltuelile utile iar nu și la plus-valută. (Cas. I d. 1232/923 cu nota de H. G. Nicolcanu, P. R. 88 I 925).

33.— Fiica înzestrată, al cărei imobil dotal a fost expropiat pentru cauză de utilitate publică pentru care a primit o indemnitate de expropiere cu care a cumpărat un alt imobil, în baza clauzei de reîntrebuințare din actul dotal, nu este obligată a raporta la succesiunea constituitorului dotei decât îndemnitatea plătită de autoritatea expropriantă. Ea nu poate fi obligată să raporteze în natură imobilul cumpărat în baza principiului subrogațiunei reale, deoarece deși imobilul cumpărat este subrogat imobilului expropiat, fiind dotal ca și acesta, totuș această subrogare se operează numai în ce privește inalienabilitatea dotală, iar nu și în privința reportabilității în natură, care nu mai poate fi cerută față de dispozițiunile art. 765 c. civil, potrivit cărora raportul imobilului în natură nu mai este obligator atunci când, imobilul, a fost înstreinat sau ipotecat mai înainte de deschiderea succesiunii. (Cas. I d. 2226/925, cu nota de Traian Alexandresco, P. R. 266 I 927).

34.— Interesul social al circulației bunurilor cere ca vânzarea făcută de donator, anterior deschiderii succesiunei, să fie declarată valabilă; după această dată însă, înstrăinarea este inoperantă față de terți, raportul urmând a se face în natură. (C. Ap. Buc. II 13 Nov. 1925, cu nota de Tr. R. Scriban. P. R. 51 III 926).

35.— Art. 765 cod. civ. stabilește că atunci când imobilul supus raportului a fost înstrăinat după deschiderea succesiunei, raportul se poate cere în natură, însă aceasta în înțelesul că înstrăinările făcute după deschiderea succesiunei nu sunt opozabile celorlalți moștenitori, iar nu că achizitorul ar fi obligat la raport. (C. Ap. Buc. d. 353/925, cu nota de Tr. Alexandresco. P. R. 262 II 930).

36.— Potrivit art. 765 c. civ. regula este că raporturile și reducțiunile se fac în natură pentru imobile; la această regulă însă sunt două excepțiuni, acele prevăzute de art. 851 c. civ. după care reducțiunea se face când în succesiune mai sunt bunuri de aceeaș natură cu bunurile dăruite, și acele prevăzute de art. 770 c. civ., după care: când succesibilul primește cu dispensă de raport un dar care excede porțiunea disponibilă, raportul excedentului se face în natură, dacă întoarcerea excedentului este posibilă. In caz contrar, dacă excedentul trece de jumătatea valorii imobilului, donatarul raportă imobilul în întregimea lui și relevă asupra masei valoarea porțiunii disponibile; dacă această porțiune trece jumătatea valorii imobilului, donatarul nu poate ține imobilul în întregimea lui, însă ia mai puțin din celelalte bunuri ale succesiunei și recompensează pe coerezii săi sau în bani, sau oricum altfel. (C. Ap. Iași II 25 Ian. 1929 cu nota de Eug. Petit, P. R. 138 II 929).

37.— Raportul având de obiect numai ceeace descendentul a primit efectiv dela de cujus, urmează că pentru determinarea cuantumului sumei raportabile nu se tine seama decât numai de suma realmente plătită donatarului. (T. Olt II 25 Ian. 1929, cu nota de T. Alexandresco. P. R. 263 II 929).

II. Plata datoriilor.

38.— Cheltuelile de înmormântare fiind o sarcină a succesiunii, ele urmează, conform art. 777 și 849 din codul civil, să fie scăzute din massa succesorală, iar nu din partea disponibilă. (C. Ap. Iași I d. 48/922, cu nota de Tr. Alexandresco, P. R. 65 II 924).

39. — Deși potrivit art. 774 și 777 c. civ. cheltuelile de înmormântare constituesc o sarcină a succesiunii, totuș, asemenea cheltueli făcute cu ocazia exhumării și reînhumării cadavrului unui frate căzut în răsboiu și îngropat pe locul unde a murit constituesc îndeplinirea unei înalte datorii morale, care are caracterul unei obligațiuni naturale. (T. Teleorman II, 25 Iunie 1920, cu nota de Constant Ionescu, P. R. 187 II 926).

40. — Dacă, în adevăr, conform art. 774 c. civ., datoriile succesiunii privesc pe toți moștenitorii, nimic nu se opune ca testatorul să dispună ca o parte din ele să fie suportate de beneficiarul cotității disponibile

Prin urmare, săvârșește un exces de putere Curtea de fond când, pentru a repartiza datoriile succesorale asupra tuturor moștenitorilor, se întemeiază numai pe c. civ. și înlătură dispoziționea testamentară derogatorie și perfect valabilă. (Cas. I, d. 1232/923 cu notă de Hippolyte G. Nicoleanu, P. R. 88 I 925).

41. — Cheltuelile cu îngrijirea boalei și cheltuelile de înmormântare făcute defunctului, întrând în noțiunea de „datorie" prevăzută de art. 849 c. c. trebuesc deduse din calculul legitimei. (Trib. Muscel 60/1927, P. R. 108 III 928).

C. Formele împărțelii.
I. Impărțeala de bunăvoie.

42. — Impărțeala nu este un act solemn ci ea poate fi contractată atât în mod scris, cât și în mod verbal, și deci poate fi dovedită prin toate mijloacele admise de lege după dreptul comun, deoarece expresiunea de „act" întrebuințată de legiuitor în art. 729 c. civil trebue înțeleasă în sensul de operațiune juridică, iar nu de instrument probator. (T. Dorohoi, 3 Oct. 1922, P. R. 92 III 923).

43. — Femeia măritată majoră, fie chiar și aceea care a adoptat regimul dotal, este capabilă să procedeze la o împărțeală voluntară, căci dânsa nu figurează printre persoanele cărora legea le-a impus împărțeala judecătorească și incapacitatea ei de femee măritată nu poate constitui o piedică la aceasta, dacă are autorizațiunea soțului.

Nu se poate trage un argument în susținerea tezei contrarii din art. 1253 c. civ. deoarece acest text nu se ocupă de partaj ci de înstrăinarea imobilelor dotale, iar împărțeala implică o alegere a părților fiecărui coproprietar și o atribuire a proprietății cu efect retroactiv. (Cas. I, d. 572/24 cu notă de Gr. Pherekyde, P. R. 197 I 924).

II. Impărțeala judecătorească.
1. Principii.

44. — De câte ori o sucesiune cuprinde în acelaș timp bunuri franceze și bunuri sechestrate ca aparținând unor moștenitori germani, persoana rânduită ca sechestru a acestor bunuri nu are calitate spre a procede la lichidarea lor.

Această lichidare este supusă regulelor speciale instituite de legea franceză pentru lichidarea și impărțeala succesiunilor franceze. (T. Seine-Franța, 26 Ian. 1922, P. R. 105 III 924)

45.— Legea permite două feluri de împărțeli, împărțeala voluntară sau amiabilă și impărțeală judecătorească. Art. 730 c. civ. edictând că dacă toți moștenitorii sunt prezenți și majori, se pot impărți între dânșii oricum ar voi, fără îndeplinirea vreunei formalități, rezultă că în principiu împărțeala se realizează prin comunul acord al coproprietarilor, fără ca legea să aducă vreo restricțiune în ce privește formarea și atribuirea loturilor.

Numai ca o excepțiune la aceasta regulă, legea obligă pe coproprietar să recurgă la o împărțeală judecătorească în trei cazuri: când sunt moștenitorii neprezenți; când sunt printre moștenitori incapabili și în fine când când există neînțelegere între moștenitori. (Cas. I, d. 572/924 cu nota de Gr. Pherekyde, P. R. 197 I 924. Aceiaș, cu nota de G. Plastara, P. R. 15 I 925).

46.— Partajul între copropietari este în competența instanțelor de drept comun și ne poate face prin o decizie a Comitetului agrar sau prin organele de aplicare a legii agrare.

Un asemenea partaj făcut de Consilierul agricol este un act abuziv și personal și se poate desființa prin référé. (T. Dorohoi, s. 364/924 cu nota de Al. Al. Botez, P. R. 50 II 925).

47. — In drept și după tradițiunea română, acțiunea în impărțeală satisfăcând interese comune tuturor coproprietarilor, fiecare parte este și defendor și reclamant. Nu este însă mai puțin adevărat că contestarea indiviziunii asupra lucrului, opusă ca mijloc de apărare, nu schimbă situațiunea juridică a părților, fiecare rămânând cu rolul ce l-a avut în instanța și procedura angajată. (Cas. I, d. 1205/925 cu nota de Tr. Alexandrescu, P. R. 111 I 926).

48. — Din toată averea mobilă și imobilă pe care defunctul a lăsat-o în momentul morții, necontestat că soția are în calitate de succesoară testamentară drept la o treime, iar ambii copii minori la două treimi, cum însă aceste drepturi indivize urmează a fi calculate după toată averea rămasă dela decujus și nu numai după pământul care se caută a revendica de minorii copii, natural că aceste drepturi nu se pot determina pe calea revendicării atâta timp cât părțile vor sta în indiviziune, urmând ca în prealabil să se proceadă la un partaj judecătoresc, stabilindu-se numai masa succesorală, nefiind contestate nici calitatea de moștenitori a ambelor părți care se pretind a fi coproprietare și nici porțiunea indiviză care le revine. (T. Fălticeni s. 276/927, P. R. 160 III 928).

49. — Conf. art. 790 c. civ. și a principiilor statornice de drept, partajul este inexistent dacă la partaj n'au luat parte toți comoștenitorii. Intre pârâți interve-

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.iini.ro

nind un act de partaj voluntar autentic, conf. art. 729 c. civ. partajul nu mai poate avea loc. În cazul când unul dintre comoștenitori a fost omis dela partaj, se va cere pe calea justiției constatarea inexistenței partajului, pe baza principiului că nimeni nu-și poate face singur dreptate, decât în anumite cazuri. Nulitatea partajului nu operează ipso jure ci va trebui ca mai întâi justiția s'o constate în mod definitiv, pentru ca prin acest mijloc bunurile ieșite din patrimoniul comun prin efectul partajului, să fie readuse în acest patrimoniu. Nulitățile statornicite de legiuitor chiar într'un interes public, sunt privitoare la interesele private ale părților, astfel că este necesar ca justiția să anuleze actele lovite de-o nulitate absolută sau relativă și s'o constate, când este vorba de acte juridice inexistente. (T. R.-Sărat, 24 Sept. 1928 cu nota de Const. Zotta, P. R. 94 III 929).

50. — Se poate cere prin o singură acțiune în partaj împărțeala bunurilor provenite din două succesiuni deschise în jurisdicția aceluiaș tribunal și cuvenite acelorași moștenitori, formându-se o singură massă de împărțit. (T. Buzău II, 18 Oct. 1929 cu nota de George Docan, P. R. 6 II 930).

2. Forme preliminarii.

51. — Nici un text de lege și nici un motiv de rațiune nu împiedecă instanța sezisată cu judecarea unei opoziții la punerea sigiilor în materie de succesiune, să nu discute dreptul de proprietate asupra mobilelor puse sub sigiliu când această chestiune este dedusă contradictoriu înaintea sa. (Cas. I, d. 3 Febr. 1930 cu nota de Dempol, P. R. 105 III 930).

3. Acțiunea de împărțeală.
a) Cine poate cere împărțeala?

52. — Văduva săracă deși are calitatea de moștenitoare nu poate avea exercițiul unei acțiuni de partaj când vine în concurență cu fiii săi, de oarece drepturile lor sunt deosebite — uzufruct iș nudă proprietate, — iar starea de indiviziune și prin urmare partajul presupune că neapărat coproprietarii au drepturi de aceiași natură. (Jud. Oc. Gheorgheni, P. R. Iul. 30/923, P. R. 95 III 923).

53. — Dintre incapabili nu fac parte, în sensul legii, decât minorii și interzișii. Femeia măritată, fie chiar aceea care a adoptat regimul dotal, este capabilă să procedeze la o împărțeală voluntară căci nu figurează printre persoanele cărora legea le-a impus împărțeala judecătorească și nici incapacitatea ei de femeie măritată nu poate constitui o piedică, căci incapacitatea ei reducându-se numai la autorizația bărbatului, din moment ce are această autorizație, nimic nu se opune ca ea să poată face orice alt act care privește patrimoniul ei.

Nu se poate trage un argument nici din art. 1253 al. 5 c. civ., căci legea în acest articol nu se ocupă de ieșirea din indiviziune, ci de cazurile în care imobilul dotal poate fi înstrăinat cu autorizarea justiției; iar împărțeala nu este o înstrăinare, ci numai o alegere a părților fiecărui coproprietar și o atribuire a proprietății cu efect retroactiv. (Cas. I, d. 572/924 cu notă de George Plastara, P. R. 15 I 925).

54. — Este cert în drept că nu există indiviziune între uzufructuarul și nudul proprietar al unui imobil, căci fiecare are o proprietate distinctă și separată de cealaltă și deci nu poate fi loc la o acțiune nî partaj. (Cas. I d. 1125/929 cu notă de Al. Cerban, P. R. 95 I 931)

55. — Soția are exercițiul acțiunei în în partaj. (Cas. I d. 1125/929 cu notă de cesiune, ca în speță, în concurență cu rude ascendente sau colaterale având toți drepturi identice asupra nudei proprietăți și nu poate avea acest drept când dânsa ar veni la succesiune în concurență cu rude descendente, deoarece aceștia au drept la nuda proprietate, pe când văduva numai la uzufruct, deci drepturi de natură deosebită. (Trib. Fălticeni, Jurnal No. 6532 din 18 Maiu 1929 cu nota de N. Georgean, P. R. 4 III 930).

b) Probe, discuțiuni și judecare.

56. — Potrivit dispozițiunilor art. 729 c. civ., împărțeala poate fi cerută chiar când unul sau mai mulți din erezi au posedat părți separate din succesiune, dacă nua fost un act de împărțeală, sau dacă nu se poate opune prescripția. Cuvântul act din art. 729 nu poate fi interpretat decât în sensul de act juridic, iar nu de act scris astfel că împărțeala urmează a se dovedi cu mijloacele de probă ale convențiunilor. (Jud. Oc. rur. Bacău, C. de jud. 106/922 cu nota de C. Mălinescu, P. R. 287 II 924).

57. — Dacă reclamanții au recunoscut la interogatorul luat de pârât, că pământul a fost deja împărțit prin bună învoială, însă fără să se fi făcut act scris, acțiunea în împărțeală urmează a fi respinsă ca neîntemeiată întrucât succesiunea lui decujus a fost deja împărțită. (Ac. hot.).

58. — Acțiunea de împărțeală, având de scop a se fixa massa succesorală și de a împărți între moștenitori, urmează de aci că, dacă în cursul procesului de partaj una din părți tinde de a schimba această massă sau de a înlătura pe unii din moștenitori, servindu-se de un act — în speță un testament — judecata este datoare, în interesul unei bune administrațiuni a justiției, ca odată cu cererea de partaj să discute și validitatea actului ce se invoacă; chestiunea în acest caz se înfățișează ca un incident — și într'un proces de partaj se pot ivi diferite incidente — de rezolvirea căruia depinde însuș soarta procesului principal de partaj, așa că instanța sesizată cu acțiunea de partaj urmează a tranșa și un atare incident, fiind cunoscut principiul, că judecătorul acțiunii este și judecătorul excepțiunii. (C. Ap. Galați, d. 175/923 cu nota de N. Jak Constantinescu, P. R. 151 II 924).

59. — Pe cale de apărare într'o acțiune în partaj se poate introduce un terțiu cu vocațiune la succesiune, chiar dacă nu-i introdus prin petiție în scris, mai ales când reclamantul nu se opune. (Cas. I. d. 818/925, P. R. 1 I 926)

60. — Pentru soluționarea unei acțiuni de împărțeală, moștenitorii trebue să stabilească în prealabil, pe cale judecătorească, atât calitatea cât și drepturile lor de succesiune, ce fac obiectul procesului, cât și massa succesorală de împărțit. (Cas. I d. 4420/926, P. R. 113 III 927).

61.— Dovedirea filiațiunei legiitme, într'o acțiune de partaj, nefind o chestiune de ordine publică, se poate face și cu alte probe legale, decât actele de stare civilă. (C. Ap. Buc. IV 17 Dec. 1928 cu nota de S. Rosental, P. R. 129 II 929).

c) Participarea terților.

62. — Creditorii unui comoștenitor, cum și acei cari au dobândit dela moștenitori porțiuni determinate din imobilele succesorale, sunt în drept pe temeiul art. 785 c. civ. să intervină în acțiunea de partaj.

Dânșii se pot opune la executarea actului de împărțeală, dacă nu au fost chemați în instanță, deși au cerut să asiste, însă împărțeala s'a făcut cu viclenie pentru ca dânșii să nu aibă cunoștință. Nu se pot însă opune în cazul când au avut cunoștință și n'au intervenit. (Cas. II d. 25/920 cu nota de N. Georgean, P. R. 22 I 924).

63. — Creditorii cari nu au făcut opoziție sau nu au intervenit la o împărțeală, nu sunt primiți, după ce împărțeala a fost săvârșită, să o atace pentru motivul că a fost efectuată în frauda drepturilor lor, singurele excepțiuni fiind admise numai când împărțeala este simulată sau când ea a fost făcută de către copărtași în grabă încât creditorii s'au găsit în imopsibilitate de a putea face opoziție sau intervenție. (T. Dorohoi, 30 Oct. 1922, P. R. 92 II 923).

64.— Dacă legiuitorul a conferit creditorilor prin art. 785 c. civil, dreptul de a face opoziție și de a interveni la împărțeală ca să împiedice frauda, le-a refuzat însă dreptul să atace n numele lor partajul desăvârșit, dacă n'a făcut opoziție sau intervenție, chiar când când ar oferi să dovedească că mpărțeala s'a efectuat în frauda drepturilor lor și cu coluziune între toți copartajanții, partajul fiind irevocabil în privința lor. (aCs. II, d. 302/923 cu nota de Dem. Polichron, P. R. 8 I 924).

65. — Cu toate că art. 785 în dispozițiile sale menționează numai pe creditorii moștenitorilor, totuș aceste dispoziții se aplică și terților achizitori de drepturi reale, cari sunt interesați ca partajul să nu fie făcut în frauda lor, precum este dobânditorul unui drept de proprietate sau de uzufruct asupra unei porțiuni indivize din moștenire, dat fiind că dreptul lor de a interveni se justifică pe acelaș temeiu ca și dreptul creditorilor lor. (Ac. dec.).

66. — Când o parte din comoștenitori și-au vândut drepturile de moștenire ce le aveau nu ca parte indiviză asupra succesiunei neîmpărțite, ci ca parte indiviză asupra unui bun determinat al ei, în acest caz cumpărătorii trebuie să fie chemații la împărțeala ce s'ar face asupra acelui bun, pentru ca hotărârea obținută să le fie opozabilă. (Cas. I d. 4436 din 1926 cu nota de P. Vasilescu, P. R. 178 I 927 aceiaș cu nota de V. Ternoveanu, P. R. 57 III 928).

67. — Ordonanța primă de adjudecare fiind anulată numai pentru jumătate din imobil, o cerere de intervenție în procesul nou de partaj este inadmisibilă, pe câtă vreme nu s'a obținut prin justiție și anularea pentru cealaltă jumătate de imobil. (C. Ap. Buc. I d 265 din 926, P. R. 35 III 927)

68. — Dacă creditorii sau succesorii cu titlu particular ai comoștenitorilor n'au intervenit la partaj conform art. 785 c. civ., până în momentul tragerei sau atribuirei definitive a loturilor, — ei nu mai sunt primiți a ataca împărțeala săvârșită, astfel că contestația ce ei ar face la executarea sentinței definitive a partajului trebuie respinsă de plano, ca inadmisibilă; în dorința de a menține partajele odată efectuate, legiuitorul a stabilit prin derogare dela principiul relativității lucrului judecat, că sentințele definitive date în acțiunile de eșire din indiviziune sunt opozabile creditorilor și tuturor succesorilor cu titlu particular ai copărtașilor, fie că ei au figurat sau nu la împărțeală. (T. Buzău II s. 47/929, P. R. 70 III 929).

69 .— Este cert în drept că, potrivit art. 785 din codul civil, creditorii copărtașilor pot interveni în instanța de partaj spre a veghia ca împărțeala să nu

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.iini.ro

se facă cu violenie în vătămarea drepturilor lor.

Deşi legea vorbeşte numai de creditorii moştenitorilor, totuşi această facultate este acordată pentru acelaş motiv şi terţilor achizitori de drepturi reale, precum sunt dobânditorii de bunuri succesorale (ac. hot)

70. — Este inadmisibilă o intervenţie într'un proces de partaj, prin care se cere a se schimba obiectul procesului, adică de a se pune la împărţeală, pe lângă averea rămasă din succesiunea reclamată şi averea rămasă din o altă succesiune pe care reclamantul din acţiunea principală n'a cerut'o, şi aceasta pe baza regulei că numai reclamantul este stăpânul acţiunei intentate. (C. Ap. Buc. IV d. 386 din 1930 P R 156 III 930)

71. — Numai în urma cererei lor exprese şi pe cheltuiala lor, dobânditorii de bunuri determinate sunt în drept să intervină la partaj potrivit art. 785 cod. civil. (T. Baia s. 174/930 cu nota de G. Petruc, P. R 273 II 930)

72. — Potrivit art. 785 c. civ. creditorii personali ai moştenitorilor pot interveni la partajul succesiunei pentru ca împărţeala să nu se facă cu violenie şi în fraudа drepturilor lor. Dacă ei au dreptul dela lege. de a supraveghia împărţeala, nu se pot însă amesteca în opreaţiile ei şi nici nu au dreptul de a o împiedeca şi întârzia în scopul de a-şi valorifica creanţa; căci creditorul trebuie să se mărginească numai la rolul de asistenţă şi privighere, neputând să ţină în loc partajul şi să grefeze pe procesul dintre comoştenitori, litigiul eventual ce va avea cu unul sau cu mai mulţi copărtaşi. (C. Ap. Buc. I d. 185/931, P R. 72 III 931).

73. — Intervenţia la partaj a unei terţe persoane care a construit pe terenul supus împărţelii nu poate fi primită decât pentru supravegherea operaţiilor împărţelii, iar nu pentru ca intervenientul să-şi valorifice creanţa sa.

In consecinţă soţul dotal care a făcut îmbunătăţiri asupra fondului dotal aflat în indiviziune, fiind şi un simplu creditor, nu pentru ca intervenientul să-şi valorifice creanţa sa.

In consecinţă soţul dotal care a făcut îmbunătăţiri asupra fondului dotal aflat în indiviziune, fiind şi el un simplu creditor, nu poate interveni în instanţa de partaj pentru a-şi valorifica creanţa sa împotriva comoştenitorilor soţiei care este nevoită a raporta la massa succesorală imobilul dotal astfel îmbunătăţit. (C. Ap. Buc. I d. 185/931 P. R 72 III 931).

d. **Admiterea în principiu.**

74. — Incheierea de admitere în principiu constituind adevărata hotărâre care tranşează fondul şi această hotărâre rămânând definitivă prin neapelare, competenţa judec. de ocol rămâne definitiv fixată, chiar dacă prin actul de expertiză se constată că suma succesorală excede competenţa sa. (Cas. I d. 666/921, P. R 77 III 922)

75. — Cu ocazia admiterei în principiu a acţiunei de împărţeală cată a se determina calităţile coîmpărţitorilor, porţiunile cu care vin la împărţeală şi masa de împărţit. Tot cu această ocazie se lichidează şi socotelile dintre copărtaşi cu privire la datoriile lor către defunct, sau din faptele şi actele intervenite în timpul indiviziunei. (T. Iaşi I, 22 Iunie 1926 cu nota de Fl. Sion. P. R. 237 II 927).

76. — In materie de partaj, hotărârile prin care admite în principiu cererile de eşire din indiviziune sunt singurele prin care se fixează în mod definitiv calitatea părţilor şi masa de împărţit, celelalte cereri, hotărâri şi operaţiuni care mai urmează, având numai un rol pur mecanic şi de execuţie al dispoziţiunilor ziselor hotărâri. (C. Ap. Buc. III d. 319/927 cu nota de Al. Cerban P. R. 65 II 930).

d) **A doua fază a împărţelii.**

77. — Când hotărirea de admitere în principiu a rămas definitivă, cererea unui coîmpărţitor de a se lichida socotelile este inadmisibilă. (T. Iaşi I, 22 Iunie 1926 cu o notă de d. Florin Sion, P. R. 237 II 927) .

78. — In instanţa de tragerea loturilor, singurele obiecţiuni pe care părţile în părţile în proces sau intervenientul le poate face, trebuie să se refere numai la modul de compunere, la principiul egalităţii acestor loturi. (T. Muscel, s. 65 din 1926 P R. 156 III 927).

79. — Legiuitorul agrar expropriind în întregime pământurile folosite cu titlu de embatic în folosul besmănarilor, pentru a pune capăt unei stări de fapt contrarie art. 1415 c. civil, asemenea terenuri nu pot fi împărţite în natură în caz de succesiune, dreptul copărtaşilor reducându-se numai la cota-parte ce li se cuvine din exproprierea dreptului de embatic. (T. Ilfov IV 13 Aprilie 1927 cu nota de Hugo Friedman P. R. 112 III 929).

80.— Autoritatea lucrului judecat ce rezultă din o hotărâre anterioară prin care acţiunea în partaj a fost respinsă, — dacă nu a fost opusă mai înainte cu încheerea de admitere în principiu a celei de-a doua acţiune în partaj să fi rămas definitivă, — nu mai poate fi opusă cu prilejul tragerei loturilor la sorţi, — ultima hotărâre, adică încheierea de admitere în principiu, fiind singura care subsistă şi care trebuie executată. Deasemenea nici finele de neprimire al prescripţiei nu poate fi ridicat în instanţa tragerei loturilor. (T. Buzău II 5 Oct. 1928 cu nota de G. Docan, P R. 158 III 928).

81.— Erezii au dreptul la cota-parte socotită la valoarea actuală a imobilelor succesorale, iar nu la aceea ce o aveau în momentul deschiderii succesiunei luându-se de bază coeficientul ce reprezintă proporţia invariabilă a acestei cotepărţi, raportată la întreaga valoare a imobilelor, indiferent de variaţiile ce această valoare le-a putut avea în decursul timpului, fără ca prin aceasta să se poată susţine că s'a recurs la aplicaţiunea teoriei impreviziunei, discutabilă la executarea contractelor, la împărţirea unei succesiuni căutându-se tocmai păstrarea echilibrului, ca nu cumva unul să ia parte mult decât altul în raport cu dreptul ce i se cuvine, căci altfel s'ar viola principiul de drept că nimănui nu-i este permis a se îmbogăţi în paguba celuilalt. (C. Ap. Braşov II, 1 Febr. 1929 P. R. 52 III 929)

f) **Căi de atac — efecte**

82. — Când casarea are loc asupra formării massei succesorale şi a ceducţiunii legatelor, instanţa de trimitere este în drept să se pronunţe în deplină libertate asupra tuturor chestiunilor ce sunt, în mod necesar, legate de aceste operaţiuni. (C. Ap. Galaţi I d. 25/924 cu note de T. Missir şi N. Jac Constantinescu, P. R. 72 II 924) .

83 — Când se constată că reclamantul într'o acţiune de partaj, care a fost admisă în principiu, a cerut trimiterea dosarului la judecătoria de ocol spre a se lua jurământul expertului, numit ca să formeze loturile, însemnează că s'a înţeles să se execute jurnalul interlocutoriu de admitere în principiu de bună voe şi partea care putea face apel contra acestui jurnal şi n'a făcut nici rezerve, executând de bună voe, nu mai are ulterior dreptul a apela acea hotărâre. (C. Ap. Constanţa d. 712/925 cu nota de D. Cotrutz P. R. 189 II 929)

84 — Apelul uneia din părţi, în materie de împărţeală, profită şi celorlalte care nu au făcut apel. (T. Iaşi I, 22 Iunie 1926 cu nota de Fl. Sion P. R. 237 II 1927).

85. — Dreptul de afacе opoziţie — când partajul este neînceput şi dreptul de a interveni când partajul este început (art. 785 c. civ) se aplică şi terţiilor achizitori de drepturi reale, cum este dobânditorul unui drept de proprietate sau uzufruct asupra unei porţini din moştenire sau bun comun, întrucât şi ei sunt creditori ai coîmpărţelilor.

Vânzătorul fiind debitorul garanţiei cumpărătorului, acesta devine la rându-i creditorul acestei garanţii.

Obligaţia de a chema pe deţinători cu act ai unei porţiuni din moştenire sau bun comun nu cade în sarcina coindivizarilor care-şi împart averea indiviză, ci este lăsată la aprecierea şi iniţiativa cumpărătorului; aşa că cererea unui pârât coindivizar, de a se amâna procesul pentru a se chema toţi stăpânitorii de fapt, trebuie respinsă ca nefondată. (T. Muscel s. 79/926 P. R. 155 III 927).

III. **Impărţeala ascendenţilor.**

1. **Forma**

86. — Impărţeala ascendenţilor având de scop înlăturarea neînţelegerilor dintre moştenitori, nu şi-ar mai atinge scopul dacă ascendentul ar putea lăsa moştenitorilor său bunuri indivize în proporţia drepturilor lor de succesiune. (T. Iaşi I d. 92/922 cu nota de D. Alexandresco, P. R. 257 II 923).

87. — Partajul de ascendent este supus ca orice alt partaj, la toate regulele şi principiile din materia partajului; prin consecinţă compunerea materială a loturilor este obligatorie şi pentru un ascendent într'un partaj de ascendent. (C. Ap. Galaţi d. 175/923 cu nota de N. Jac Constantinescu P. R 151 II 924).

88. — Când un act de partaj de ascendent făcut în forma unei donaţiuni, nu s'a acceptat de către moştenitori în formă autentică ca orice donaţie, acest act nu poate să fie învestit de către moştenitori cu formula executorie şi executat. Un terţiu, care se găseşte în posesia imobilului, poate să facă contestaţie la executare, învocând reaua învestire şi executare. Terţiul acesta poate să conteste, chiar dacă el a pierdut în acţiunea posesorie făcută de moştenitorul care în urmă a învestit actul cu formula executorie, iar terţiul se găseşte în recurs în faţa Tribunalului, fiindcă prin faptul că ercursul este suspensiv de executare, până la rezolvarea acestui recurs, terţiul are posesia imobilului. (T. Dâmboviţa s. 8/926, P. R 54 III 926).

89. — Dacă testamentul conţine o împărţeală de ascendent sau nu, e o chestiune de intenţie pe care instanţele o pot deduce şi interpreta din toate circumstanţele actului. Intenţia nu-i nevoie să fie exprimată în termeni sacramentali pentru ca actul să fie interpretat ca atare, chiar dacă el conţine în afară de împărţeală şi liberalităţi testamentare. (T. Brăila I s. 329/927 cu nota de V Longhin P. R. 70. II 928)

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.iini.ro

2. Condiţiuni.

90.— Impărţeala ascendenţilor care nu cuprinde pe toţi copiii aflători în viaţă la deschiderea succesiunei, precum şi pe descendenţii copiilor morţi înainte, fiind nulă în sens de inexistentă, de aici rezultă că, în cazul unei împărţeli care n'ar cuprinde pe toţi descendenţii defunctului, moştenitorii lui pot cere impărţeala succesiunei, fără a fi cerut şi dobândit în mod prealabil anularea împărţelei, făcută în asemenea condiţii, de ascendentul acum defunct. (T. Iaşi I, d. 92/922 cu nota de D. Alexandresco, P. R. 257 II 923).

91.— Impărţeala făcută de ascendent prin donaţiune sau testament, trebue, sub pedapsa de a fi inexistentă, să cuprindă pe toţi descendenţii cari urmează a fi chemaţi la succesiunea ascendentului. (C. Ap. Angers-Fr., 9 Mai 1922, cu nota de H. in P. R. 259 I 923).

92.— Prin expresia „copiii", întrebuinţată de art. 1078 C. civ. (797 C. civ. rom.), se înţelege nu numai copii legitimi şi legitimaţi, dar şi cei adoptaţi. (Aceeaş decizie).

93.— Copilul conceput la moartea ascendentului, deşi născut în urma morţei sale, totuşi socotindu-se prin ficţiune ca existent în momentul facerei împărţelei, trebue să fie cuprins în împărţeală, afară de cazul când s'ar naşte mort. (Aceeaş decizie).

94.— Imprejurarea că copilul omis din împărţeală ar fi murit, fără posteritate, înaintea ascendentului, nu împiedică impărţeala de a fi validă, ca fiind făcută între copiii existenţi în momentul deschiderei succesiunei. (Aceiaşi decizie).

95.— Aceiaşi soluţie este admisibilă şi atunci când descendentul necuprins în împărţeală ar fi renunţat la succesiunea ascendentului, sau ar fi fost exclus ca nedemn. (Aceiaşi decizie).

96.— Partajul de ascendent se face numai faţă de ascendenţi; şi dacă ascendentul prevede în partaj şi persoane străine, în speţă pe soţia sa, cărora li se atribue o altă parte decât cotitatea disponibilă, partajul devine în acest caz nul. (C. Ap. Galaţi, d. 175/923, cu nota de N. Jac. Constantinescu, P. R. 151 II 924).

97.— Faptul ascendentului de a împărţi averea sa imobiliară la trei moştenitori cu obligaţia pentru ei de a plăti celui de al patrulea echivalentul lotului său în bani, nu constitue o omisiune de descendent, căci prin aceasta se micşorează loturile celor ce datorea, cari vor plăti comoştenitorului din bunurile lăsate de ascendent sumele de bani ce egalează în valoare loturile lor.

O asemenea repartiţie a bunurilor este perfect validă, întrucât în împărţeala de ascendent nu se aplică dispoziţiunile art. 741 c. civ. relativ la egalitatea naturei bunurilor lăsate de ascendent, aceste dispoziţiuni privind împărţeala judecătorească şi nu aceea convenţională sau voluntară cu care trebuieşte asimilat partajul de ascendent. Dealtfel, nulitatea ce ar deriva din nerespectarea art. 741 c. civ., fiind relativă, este susceptibilă de a fi acoperită prin confirmare.

Singura obligaţiune impusă ascendentului relativ la compunerea materială a loturilor e respectarea rezervei a cărei atingere e sancţionată printr'o acţiune în redacţiune. (T. Brăila I, s. 329/927, cu nota de V. V. Longhin, P R. 70 II 928)

3. Desfiinţarea împărţelii.

98.— Intr'o donaţiune-partaj, purtând asupra bunurilor personale şi cele ale defunctului său soţ, o văduvă a inserat o clauză de inalienabilitate, interzicând formal copiilor — care declară că primesc — „de a vinde, înstrăina, sau ipoteca în timpul vieţii sale, toate, sau parte din bunurile cuprinse în lotul lor, sub sancţiunea nulităţii înstrăinărilor sau ipotecilor". Donatarea nu poate să ceară nulitatea vânzării făcută de unul din copii, a unui bun cuprins în partaj, dar provenind din succesiunea tatălui, deoarece în ceeace priveşte bunurile moştenite dela tatăl, clauza inalienabilităţii este radical nulă. (T. Amiens-Fr., 7 Dec. 1923, cu nota de Marg. Paximade-Ghelmegeanu, P R. 140 III 924).

IV. Impărţeala între majori şi minori.

99.— Acţiunea pentru eşirea din indiviziune este o acţiune în lichidare a averii supusă, partajului, iar în cazul când ea are loc între majori şi minori, nu poate fi făcută, conform disp. art. 411 c. c. decât cu îndeplinirea formelor prevăzute de acest text de lege, orice altă impărţeală fiind nelegală, (art. 412 c. c.). (C. Ap, Iaşi I, d. 16/930 cu nota d-lui Florin Sion P. R. 168 II 922).

100.— Impărţeala făcută între minori şi majori nu este legală şi definitivă decât dacă este făcută prin justiţie şi cu observarea formalităţilor prevăzute de lege, asupra cărora nu se pot face transacţii. (Cas. I d. 4442/926, P. R. 33 III 927).

101.— Deşi potrivit art. 412 cod. civ., impărţeala privitoare la minori trebuie prin tragere la sorţi, nu e mai puţin adevărat, însă, că această dispoziţiune a fost edictată în interesul exclusiv al minorilor cari singuri se pot prevala de nerespectarea ei; deci, majorii, cari au luat parte la partaj în care au figurat şi minori, nu se pot prevala de nerespectarea dispoziţiilor art. 412 cod. civ., nerespectare care nefiind edictată în interesul majoriolr, nu poate atrage la cercetrea lor casarea hotărîrii. (Cas. I d. 1182/930, cu notă de Tr. Alexandrescu, P. R. 50 I 931).

V. Impărţeala prin atribuire.

102.— Din cuprinsul dispoziţiunilor art. 743 codul civil rezultă că pentru admiterea partajului prin atribuţiune, trebue ca condiţiune indispensabilă, existenţa unor drepturi neegale între moştenitori, rămânând ca atunci când asemenea drepturi ar fi egale, partajul să se facă prin tragere la sorţi, afară numai dacă părţile majore şi capabile, convin ca impărţeala să se facă altfel, aşa cum le-o permite art. 730 al. I c. civil. (C. Ap, Craiova d. 160/922, P. R. 61 III 923).

103.— Partajul prin atribuţiune se aplică numai în cazul când părţile creditare sunt inegale, nu şi în cazul când s'a făcut plantaţiuni şi construcţiuni pe un bun, care ţine în indiviziune. (T. Argeş I, 7 Nov. 1922, P. R. 37 III 924).

104.— Când între moştenitorii unui pământ cumpărat de autorul lor dela Casa Rurală sunt neînţelegeri asupra credelui căruia să-i revină lotul, cât şi asupra evaluării lui, atunci Judecătorul de ocol, la cererea oricăreia din părţile interesate procede prin tragerea la sorţ la atribuirea acestui pământ unuia din moştenitori şi la evaluarea lui prin aprecieri. Procesul-verbal constatând această operaţiune este definitiv şi nu este supus apelului Tr. Alexandresco, P. R. 263 II 929). Botez, P. R. 5 III 926).

105.— Impărţeala se poate face în conformitate cu dispoziţia art. 743 c. civ. al. 2 şi prin atribuirea loturilor, instanţa de fond fiind suverană a aprecia cazul când o atare dispoziţie are a o aplica. (T. Iaşi I 22 Ianuarie 1926 cu nota de Florin Sion, P. R. 237 II 927).

106.— Atunci când prin efectul obligaţiunei de a raporta, unii dintre coerezi au dreptul să ia, din massa succesorală, porţiuni inegale, Tribunalul poate proceda, conf art. 743 c. civ. la atribuirea directă a loturilor fără tragere la sorţi.

Partajul prin atribuţiune este admisibil chiar şi atunci când sunt minori în cauză. (T. Olt II 25 Ianuarie 1929, cu nota de Tr. Alexandresco. P. R. 263 II 929).

107.— Partajul prin atribuţie este aplicabil, indiferent dacă inegalitatea loturilor provin din inegalitatea de drepturi succesorale, sau din imposibilitatea de a forma loturi egale din cauza naturii bunurilor. (Cas. I d. 1182/930, cu nota de Tr. Alexandresco, P. R. 50 I 931).

108.— Impărţeala prin atribuţiune este admisibilă chiar dacă sunt minori, deşi legiuitorul român, care a reprodus prin art. 745 al. II cod. civ., dispoziţiunile art. 996 cod. civ. ital. a omis să insereze şi partea textului italian ce prevede admisibilitatea partajului în natură faţă de minori

Instanţa de fond face o justă aplicaţie a art. 743 al. II cod. civ. când, constatând că impărţeala prin atribuţiune corespunde interesului comun al copărtaşilor, deci şi interesului minorilor, dispune ca loturile să fie atribuite iar nu trase la sorţi. (Cas. I d. 1182/930 cu nota de Tr. Alexandresco. P. R. 50 I 931).

109.— Partajul prin atribuţiune nu se poate efectua atâta timp cât instanţa se găseşte în faza admiterei în principiu. (C. Ap. Craiova II d. 732/930 cu nota de Al. Cerban, P. R. 145 II 930).

D. Efectele impărţelii.

110.— Primul partaj face să înceteze starea de indiviziune şi-şi produce toate efectele sale atât între părţile cari l-au încheiat, cât şi faţă de succesorii lor, câtă vreme nu a fost anulat de justiţie. In această situaţiune, un al doilea partaj care s'ar face, nu poate avea nici un efect faţă de terţii, căci el nu poate opera eşirea din indiviziune, prin efectul primului partaj, atacat în anulare dar neanulat. (Cas. I d. 445/922, P. R. 33 III 923).

111.— Deşi în principiu hotărîrile judecătoreşti ca şi convenţiunile nu-şi produc efectele decât între părţile litigante, totuş o hotărîre definitivă de partaj este opozabilă creditorilor şi tuturor succesorilor particulari ai unui moştenitor, cari nu au fost chemaţi în proces, dacă ei n'au făcut opoziţiune sau intervenţiune conform art. 785 c. civil. (Cas. II d. 302/923 cu nota de Dem. Polihron, P. R. 8 I 924).

112.— Efectul declarativ al impărţelii, nu este admis după noul cod german. (T. civ. Liège, cu nota lui D. Alexandresco, P. R. 108 III 923).

113.— Potrivit efectului declarativ al partajului, validitatea vânzării unui bun determinat din succesiune, făcută de un comoştenitor către un terţiu, fiind supusă condiţiunii ca bunul respectiv să fie recunoscut prin impărţeală ca aparţinând succesorului vânzător, intervenţiunea achizitorului la partaj, cată a fi respinsă ca fără interes, întrucât înstrăinarea prin vânzare, către dânsul, numai atunci va fi considerată ca valabilă, când terenul vândut va cădea în lotul autorului său, până în acel moment dreptul său fiind eventual. (Cas. I d. 737/925 cu nota de Al. Cerban, P. R. 263 I 925)

114.— O hotărîre definitivă de partaj este opozabilă creditorilor şi tuturor succesorilor particulari ai unui moştenitor, care nu a fost chemat în proces, dacă el nu a făcut opoziţie sau intervenţie, conform art. 785 c. civ. (Cas. II d. 136/925,

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.iini.ro

P. R. 146 III 925; aceiaş P. R. 3 III 926).

115.— Deşi este exact, conform regulii din art. 786 c. c., că fiecare comoştenitor este prezumat că a moştenit singur şi imediat toate bunurile cari compun partea sa sau pe acelea ce-i revin în urma împărţelii, în materie agrară acest principiu nu-şi are aplicaţiunea, deoarece condiţiunea juridică a terenului expropiat are a fi cercetată şi luată în seamă la data de 16 August 1916, când, în speţă, moşia supusă exproprierii se stăpânea în indiviziune. (Comisia Exprop. Ilfov d. 12/925 cu nota de G. Elefteriu, P. R. 83 II 926).

116.— Potrivit efectului declarativ al partajului, validitatea vânzărei de bunuri determinate dintr'o succesiune indiviză, este supusă condiţiunei ca bunul vândut să cadă în lotul vânzătorului, altfel vânzarea este nulă.

Partea comoştenitorului vânzător mort fără moştenitori cari putea să-l succeadă prin reprezentare, urmează să crească partea celorlalţi comoştenitori, în care caz bunul vândut neputând niciodată să cadă în lotul vânzătorului, vânzarea cată a fi considerată ca nulă, iar intervenţia cumpărătorului devine fără interes. (T. Baia s. 174/930 cu nota de Gh. Petruc, P. R. 273 II 930).

117.— Intr'un partaj convenţional în care un copărtaş n'a luat nimic, nu se poate ridica cu succes împotriva sa excepţia de garanţie; actul său juridic şi unilateral este o donaţiune indirectă în care ideia de garanţie nu-şi are aplicaţiune decât atunci când a fost expres prevăzută. (Jud. Oc. mixt Târgovişte, cu nota de Fratea Dârlea, P. R. 10 II 929).

118.— Adevăraţii moştenitori cari au primit la împărţeală pe o persoană străină de succesiune — chiar dacă au ştiut că acea persoană era neîndreptăţită la moştenire, — nu pot ataca împărţeala ca inexistentă pentru lipsă de cauză; împărţeala rămâne valabilă pentru loturile ce li s'au atribuit, dar ei, sau succesorii lor, pot repeta bunurile atribuite străinului, dovedind pe calea unui partaj suplimentar sau a unei acţiuni în revendicare că străinul ce a figurat la împărţeală nu avea nici un drept a lua parte la ea. (T. Buzău II s. 83/927 cu nota de Dem. Polichron, P. R. 102 II 927).

E. Legislaţia teritoriilor alipite.

119.— **Ardeal.** — In principiu, în siestemul codului austriac nu se poate cere eşire din indiviziune decât de către proprietarii cari sunt înscrişi în registrul funciar, conform regulei că cine nu este intabulat în registrul funciar nu este proprietar. (Cas. I d. 1847/929, P. R. 105 III 929).

120.— Masa succesorală se compune din întreagă averea mobilă şi imobilă rămasă pe urma defunctului, cum şi din pasivul ei, reprezentând datoriile existente în momentului decesului, sau care sunt o consecinţă a sa. (C. Ap. Timişoara II d. 4728/928, P. R. 100 III 928).

121.—Succesorul universal fiind considerat de lege proprietar înainte chiar de a-şi înscrie dreptul câştigat prin succesiunea universală, urmează că din moment ce trimiterea în posesiune a devenit definitivă, se poate cere ieşirea din indiviziunea ce ar exista între el şi alte persoane, independent de intabularea în registrele funciare. (Cas. I d. 1847/929, P. R. 105 III 929).

122.— Pentru ieşirea din indiviziune, codul civil austriac nu cuprinde nici o interdicţiune ca imobilele urbane (casele) să fie împărţite în natură, din contra prin dispoziţiunile legei pentru încurajarea construirii de locuinţe din 3 Aprilie 1927 (art. 56 şi urm.), se reglementează proprietatea pe etaje sau pe apartamente.

In regulamentul cărţilor funduare din 15 Decembrie 1855 se prevede în art. 56 lit. h, că „împărţeala în natură a caselor în mai multe părţi nu se admite" atunci când urmează să se facă o operaţiune de intabulare în cartea funduară.

In acest conflict între legea civilă şi regulamentul cărţilor funduare care prevede pentru operaţiunile tehnice de intabulare anumite condiţiuni, dispoziţiunea regulamentului nu poate împiedeca instanţele judecătoreşti ca într'un proces de ieşire din indiviziune, să stabilească proprietatea dinstictă prin împărţire în natură asupra unei părţi din imobil, etaj sau apartament întrucât legea de drept civil nu cuprinde o asemenea prohibiţiune, şi din contra legea recentă din 1927 care se referă la această materie o admite şi reglementează, că în asemenea caz prohibiţiunea edictată de art. 56 lit. h reg. c. funduare va fi operantă numai cu ocaziunea executării unei asemenea sentinţe la cartea funduară, fapt care însă nu poate să respingă cererea atunci când trebuie să stabilească dreptul. (T. Sibiu I 18 Nov. 1927 cu nota de Vasile Petrescu, P. R. 157 III 927).

123.— **Basarabia.**— La facerea unui partaj după codul A. Donici, trebuesc citaţi toţi erezii cari au vocaţiune la succesiune, deoarece acţiunea de partaj şi în acest sistem, este indivizibilă şi trebuie îndreptată împotriva tuturor moştenitorilor. Chiar dacă codul A. Donici n'ar cuprinde dispoziţii categorice în această privinţă interpretul trebuie să meargă la codul civil rus care-i completează dispoziţiile. (Cas. I d. 150/925, P. R. 33 II 926).

124.— In massa succesorală fiind şi un bun comun indivizibil, — în speţă un conac, livadă şi un iaz cu 5 ha, — acest bun, conform art.1324 c. civ. rus, urma să se atribuie celui mai în vârstă dintre coerezi, care avea să compenseze pe ceilalţi comoştenitori până sulte de câte 75.000 lei. Insă, pe temeiul declaraţiei tuturor coindivizarilor că acceptă ca tragerea la sorţi să determine căruia dintre coerezi îi va reveni imobilul indivizibil, instanţa de partaj luând act de atare compromis, a procedat la tragerea la sorţi şi a lotului conţinând bunul indivizibil, spiritul art. 1324 c. civ. rus nefiind contra unui atare procedeu echitabil şi bine cunoscut în practica instanţelor judecătoreşti din vechiul Regat. (T. Soroca, 30 Oct. 1925 cu nota de St. Softa, P. R. 48 II 928).

125.— Dacă în Donici nu se găseşte dispoziţiuni cu privire la împărţirea averei indivize dobândită prin cumpărare, asemenea dispoziţiuni se găsesc însă în Armenopol cartea III, titlul 10, unde se arată că „dacă lucrurile nu pot fi împărţite atunci să se vândă în licitaţie şi unul să le primească".

Acest text este conf. atât principiilor din dreptul român cât şi cărţei III, titlul 2 § 32 din Basilicalele, prin care se acordă judecătorului dreptul de a lăsa imobilul nedivizat, atribuindu-l unuia dintre proprietari şi care tratând despre „comuni dividundo" se aplică deci şi în cazul averilor indivize dobândite prin agoniseală. (Cas. I d. 2425/927, P. R. 58 III 928).

F. Studii şi note.

126.— Teoria partajului-lichidare de C. D. Ioanid (P. R. 41 IV 926).

127.— Consideraţiuni în jurul maximei „jura vigilantibus, non dormientibus prosunt", cu privire la partajul succesoral, de Constant Ionescu, (P. R. 17 IV 928).

128.— V. Carte funduară. Succesiune, Vânzarea publică a imobilelor.

IMPOZIT.

1.— Prin faptul că legea contabilităţii publice din 1923 a fost extinsă şi în noile teritorii alipite Regatului Român cu începere dela 1 Decembrie 1920, fără a se fi decretat şi aplicarea legii de organizare a comunelor urbane din 1894, cu care este în strânsă legătură, nu se poate susţine că au fost abrogate legile comunale locale, în baza cărora comunele din teritoriile unite au dreptul de aşezare a impozitelor.

Astfel fiind, acele comune, învestite cu dreptul de municipii şi în speţă oraşul Timişoara, pot crea şi aşeza impozite directe sau indirecte, întrucât modificarea legilor anterioare unirii, cari le conferau această prerogativă a păstrat mai departe organizarea interioară a comunelor din Ardeal şi dreptul lor de a creia impozite (T. Timişoara, s. 4450/922 cu nota de M. Văraru, P. R. 217 I 924; Consiliul ad-tiv permanent, 19 Iunie 1923, P R. 215 I 924).

2.— Deosebirea între taxă şi impozit este că pe când cea dintâiu este impusă în schimbul unui serviciu sau folos oferit, cea de-a doua este stabilită direct pe imobile şi persoane. (T. Prahova II, 8 Februarie 1924, P. R. 69 III 924).

3.— Scutirea de impozite directe acordată societăţilor petrolifere nu poate constitui un drept câştigat, ci numai un avantaj bănesc temporar. (T. Prahova, aceeaş hotărîre).

4.— V. Contribuţiuni directe. Impozit infra, Timbru.

IMPOZIT PE AUTOMOBILE.

(L. 1 Ian. 1929 M. Of. 1929).

1.— Din modul cum este redactat art. 2 şi 4 al legei pentru aşezarea unui impozit pe automobile din 1 Ianuarie 1929, unde se vorbeşte de contribuabili impozabili la taxă, şi care n'au făcut declaraţie în termen, ori s'au sustras dela plata impozitului, cum şi din spiritul întregei legi, rezultă neîndoios scopul legiuitorului de a impune la atari taxe numai persoanele fizice cum şi instituţiunile particulare, care posedă automobile, iar nu şi Statul cu organele sale dependinte. (T. Dolj II s. 268/931, P. R. 77 III 931).

IMPOZITUL BAUTURILOR SPIRTOASE.

(L. din 14 Ianuarie 1882, cu modificările ulterioare).

1.— In conformitate cu dispoziţiunile art. 38 din legea pentru aşezarea impozitului băuturilor spirtoase, tribunalele nu pot să micşoreze confiscaţiile sau amenzile şi nici să scuzeze pe contravenienţi pentru eroare sau pentru lipsă de intenţie frauduloasă. (Cas. III c. ardelean d. 1303 din 923, P. R. 60 III 924)

IMPOZITE BISERICEŞTI.

1.— Potrivit art. 9 alin. 2 din legea 43 dela 1895, lege în vigoare la 1925, în temeiul art. 137 din Constituţie, confesiunile recunoscute de Stat, sunt în drept de a înfiinţa impozite bisericeşti, iar în conformitate cu art. 12 din aceeaş lege „membru al unei comunităţi bisericeşti este acel credincios care aparţine confesiunei respective şi locueşte pe teritoriul comunităţei.

Din complexul acestor dispoziţiuni rezultă în mod neîndoios, că deşi este lăsat la facultatea confesiunilor de a recurge la sprijinul material al credincioşilor, acest drept însă nu poate fi exercitat decât numai faţă de credincioşii săi, adică faţă de aceea cari locuesc pe teritoriul

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.iini.ro

comunităţii bisericeşti, şi cari singuri pot fi consideraţi numai de membrii ai comunităţei respective. (Cas. III 30 Oct. 1930, P. R. 122 III 930).

IMPOZITE ŞI TAXE COMUNALE.

(Art. 71 ş. u. l. contrib. dir. din 23 Febr. 1923).

CUPRINS:

1. ***Dreptul de a institui taxe comunale (1-3).***
2. ***Felurite impozite comunale (4-8).***
3. ***Studii (9).***

1. Dreptul de a institui taxe comunale.

1.— In conformitate cu art. 72 din legea contrib. directe, comunele şi judeţele au dreptul să pună impozite asupra tuturor veniturilor ce suportă impozitele stabilite prin art. 1 al legii, afară de global, adică asupra celor ce suportă impozitele elementare. (Cas. III, d. 722/924 cu nota de Ion V. Gruia, P. R. 245 I 926).

2.— In sistemul ligislaţiunii astăzi în vigoare, comunele sunt în drept să înfiinţeze taxe contributive, care fără a avea caracter de impozite permanente percepute pe bază de roluri prealabil întocmite ,nu reprezintă decât o contravaloare a unor servicii făcute celor impuşi de autoritatea administrativă şi menite a preîntâmpina cheltuelile necesitate de usajul lucrărilor şi instalaţiunilor edilitare.

Titlul de urmărire a acestor taxe este însăş legea maximului, care autorizâ comunele să le înfiinţeze, şi care prin modificarea dela 26 Iunie 1923 a ratificat toate taxele înfiinţate de comune în atare scop. (Cas. II, d. 246/925, cu nota de H. Aznavorian, P. R. 130 I 926)

3.— După decretul-lege No. 1331/919, comisiunilor interimare li s'au dat aceleaşi atribuţiuni ca şi consiliilor comunale în ceeace priveşte întocmirea bugetului comunal şi să facă aplicarea lui pe exerciţiul anului viitor, conformându-se legii de organizare a comunelor urbane şi legii maximului. Aşa că ele pot înfiinţa taxe noui comunale cu aprobarea Ministerului de Interne pentru echilibrarea bugetului comunal pe baza legii maximului. (T. Prahova II, 8 Februarie 1924, P. R. 69 III 924).

2. Felurite impozite comunale.

4.— Taxele comunale, pe care comunele urbane le pot înfiinţa în conformitate cu art. 4 din legea maximului, spre deosebire de impozitele directe sau indirecte, care au un carcter general şi permanent, nu se aplică contribuabililor, decât în măsura în care ei recurg la serviciile speciale organizate de comune în acest scop.

Când, prin urmare, instanţa de fond constată în fapt că cel impus de comună la asemenea taxe nu beneficiază de serviciile pe care comuna invoacă a le presta în schimbul acelor taxe, cu drept cuvânt decide că comuna nu are nici un titlu legal de urmărire în sensul art. 4 sus citat. (Cas. III, d. 1014/925, cu nota de H. Aznavorian, P. R. 132 I 926; aceiaş P. R. 130 III 925)

5.— Impozitele înfiinţate de comune, asupra valorei locative şi asupra firmelor, sunt contribuţiuni, fiindcă ele nu reprezintă, ca taxele asupra apei, un contraserviciu. (C. Ap. Chişinău I, d. fisc. 184 din 1929, P. R. 68 III 929).

6.— Art. 147 din legea contribuţiunilor unificând bazele de aşezare ale diferitelor impozite către Stat, judeţ şi comună, nu a interzis prin aceasta comunelor şi judeţelor ca pentru serviciile prestate de ele particularilor să înfiinţeze taxe, care să reprezinte contravaloarea acestor servicii.

Prin urmare taxele pe care comunele le înfiinţează pe baza art. 147, al. 6 şi care au caracterul plăţilor unor servicii prestate, sunt legal înfiinţate chiar şi sub imperiul actualei legi de unificare a contribuţiunilor directe, iar autoritatea comunală este în drept a lua de bază pentru fixarea cuantumului lor, venitul impozabil pe anul expirat, cu condiţiune ca cuantumul acestor taxe să nu depăşească proporţiunea de 10 la sută din impozitul datorit Statului, conform aceleiaş baze de impunere. (Cas. III, d. 84/925, cu nota de H. Aznavorian, P. R. 133 I 926; aceiaş P. R. 65 III 925)

7.— Societăţile petrolifere deşi sunt scutite de plata impozitului direct conform legii încurajării industriilor naţionale, nu sunt însă scutite de plata taxelor comunale noui înfiinţate. (T. Prahova II, 8 Febr. 1924, P. R. 69 III 924).

8.— Asupra cinematografelor şi asupra tuturor spectacolelor în genere, există două feluri distincte de taxe: una de 32 la sută care se plăteşte asupra biletului de spectator, pe baza legei asupra luxului; şi a doua de 15 la sută asupra valorii locative a imobilului unde se petrece spectacolul şi care urmează a se plăti direct de antreprenor, pe baza legei asupra maximuliu taxelor comunale. Prin urmare, impunerea la taxa de 15 la sută asupra antreprenorilor de cinematografe, este legală. (C. Ap. Buc. II, d. 61/926, P. R. 36 III 927).

3. Studii.

9.— Taxe şi impozite comunale, de George Tr. Eliescu (P. R. 164 IV 931).

IMPOZIT FUNCIAR.

1.— Potrivit art. 2 legea asupra păcurei din 1887, proprietăţilor particulare pe care se fac exploataţiuni de păcură, li se vor calcula la venitul supus impozitului funciar, aceea ce iau dela exploatatori fie în bani, fie în natură ca redevenţe, fără să treacă o cincime din producţia netă.

Pentru stabilirea însă a impozitului funciar, potrivit art. 3 şi 4 din legea asupra impozitului funciar, când proprietarul nu exploatează singur, în acest caz venitul se determină după contractul de arendă, scăzându-se obligaţiunile cari sunt impuse prin contract.

In speţă, Comisiunea fiscală de apel neconformându-se acestor norme, a violat dispoziţiunile citate mai sus. (C. Ap. Buc. III, 21 Martie 1926 cu nota de Traian Alexandrescu, P. R. 11 II 929).

IMPOZIT PE LUX ŞI CIFRA DE AFACERI.

(L. 1 Aug. 1921 şi 30 April. 1927, M. Of. 98/921, 93/927).

1.— Comerciantul care vinde mărfuri primite în comision sau consemnaţiune de la alţi negustori, iar nu mărfuri cumpărate spre a le revinde în compt propriu, trebue să plătească taxa complimentară a patentei, prevăzută de decretul-lege No. 1901/920, asupra cifrei afacerilor. (Cas. III d. 1007/921, P. R. 95 III 922).

2.— Din textul şi economia legii impozitului pe cifra de afaceri, cum şi din instrucţiunile ministeriale date pentru aplicarea ei şi care au putere de lege potrivit art. 42, rezultă că legiuitorul a înţeles să cuprinde în assieta impozitului de 1 la sută totalul brut al încasărilor rezultate din operaţiunile de vânzare zilnice, fără deosebire de natura şi destinaţiunea sumelor încasate, fie că ele rămân în venitul net al comerciantului, fie că trec numai prin mâinile sale, ca: spese cheltueli, taxe de consumaţiune... în fine, sub orice titlu şi cu orice denumire, legea nefăcând nici o excepţiune în această privinţă.

Obiecţiunea, că prin înglobarea taxelor de consumaţiune în baza de calcul a impozitului de 1 la sută, s'ar percepe impozit la impozit, nu este fondată, deoarece taxele de consumaţiune, cari de altfel grevează pe consumator, nu intră în aceastâ bază cu titlu de impozit, care ar greva pe comerciant şi operaţiunile sale comerciale, ci — pur şi simplu — ca element component al sumelor sau cifrelor rezultate din operaţiunile sale de comerţ şi trecute în registre potrivit legei mai sus citate. (Cas. III d. 1405/922, P. R. 58 III 923).

3.— Faptul că legea contrib. directe nu a fost introdusă în teritoriile alipite în mod expres, nu este un motiv de a se considera Tribunalul necompetent să se pronunţe în asemenea apeluri, deoarece legea impozitului pe lux fiind de o aplicaţiune generală în cuprinsul României şi trimiţând în ce priveşte căile de atac şi procedura de urmat, la legea contrib. directe, urmează că această lege se aplică cel puţin parţial în Ardeal şi anume în ceeace priveşte contravenţiunile la impozitul de lux şi cifra afacerilor. (C. Ap. Tg. Mureş, d. 873/922, P. R. 90 III 923).

4.— Procedra pentru constatarea şi aprobarea contravenţiunilor la legea asupra impozitului pe lux şi pe cifra afacerilor, cum şi căile de atac sunt cele ce se prevăd de art. 93 al. III din lege contribuţiunilor directe.

Această lege arată că în ocntra procesului verbal dresat de agentul fiscal şi aprobat de ministerul finanţelor sau delegatul său — administratorul financiar —se poate face apel la Tribunal în termen de 15 zile dela notificare. (Aceiaş decizie).

5.— Vânzătorul sau exploatatorul sunt obligaţi, conform legii pentru impozitul pe lux şi cifra afacerilor, de a reţine impozitul cu ocazia încasării preţului dela consumator, rămânând responsabil faţă de fisc de impozitul datorit şi neincasat precum şi de netrecerea lui în registrele speciale vizate de Administraţia financiară.

Şi simpla nereţinere a impozitului din preţul vânzării consumaţiunilor, indiferent dacă acest preţ s'a achitat sau nu mai târziu, constitue o contravenţiune la sus zisa lege. (Cas. III c. Ardeal d. 1415 din 923, P. R. 27 III 924; aceiaş P. R. 61 III 924).

6.— Potrivit art. 8 al. 2 din legea impozitului pe lux şi cifra de afaceri se prevede în mod categoric că în privinţa modului de aplicare a amenzilor la cari acest text se referă, se vor avea în vedere şi aplica dispoziţiunile legii impozitului asupra băuturilor spirtoase; iar prin art. 38 din această lege se prescrie ,în ce priveşte modul de aplicare al amenzilor de către Tribunal în apel, că această instanţă nu va putea să micşoreze amenda de câte ori va fi întemeiată pe dispoziţiunile legii.

In speţă, Tribunalul micşorând amenda pronunţată de Ministerul Finanţelor, deşi această amendă era întemeiată pe dispoziţiunile legii, a violat articolele mai sus citate şi deci sentinţa sa este casabilă. (Cas. III d. 894/924, P. R. 4 III 925).

7.— Faptul unui comerciant de a nu achita impozitul pe cifra de afaceri în modul şi la termenul fixat de lege, constitue o contravenţie prevăzută şi pedepsită cu amendă de art 37 No. 2 din această lege, şi dacă se găseşte în stare de recidivă va fi pedepsit cu închisoare corecţională neconvertibilă în amendă con-

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.iini.ro

form aceluiaş text. (T. Dorohoi s. 365/925 cu nota de Al. Botez, P. R. 140 II 926).

8.— V. Contribuţiuni directe.

IMPREVIZIUNE.

CUPRINS:

A. Dreptul român.
a) Vechiul regat (1-12).
b) Teritoriile alipite (13-14).
B. Dreptul străin.
Drept francez (15-17).
Drept italian (18-19).
Drept german (20-26).
Drept belgian (27-36).
C. Studii, recenzii şi note (37-41).

A. Dreptul român.

a) Vechiul regat.

1.— Teoria impreviziunei nu este o construcţie juridică statornicită prin vreun text de lege, ci ea formează, pe baza unei tehnice juridice foarte variată în structura ei, o preocupare impresionantă de echitate, căreia se caută să i se găsească o soluţiune bazată pe deducţiuni principale.

In acest scop s'au încercat mai multe sisteme: lărgirea noţiunei de forţă majoră a echilibrului posibil în balanţa sinalagmatică, a interpretărei contractelor conform intenţiunei părţilor, a bunei credinţe în executarea contractelor, a lipsei de cauză, a responsabilităţei prin aplicaţiunea art. 998 codul civil la contracte, a imposibilităţii de a se cere executarea obligaţiunei şi altele. (C. Ap. Craiova I, s. 23/922 cu nota de Dem. D. Stoenescu, P. R. 259 II 923).

2.— Teoria impreviziunii în materie de executare a contractelor, este străină de spiritul codului nostru civil. Principiul general în această materie este cel consacrat de art. 969 c. civ., că convenţiunile legal făcute au putere de lege între părţile contractante. Unde legiuitorul a voit să facă o derogare dela acest principiu a spus-o lămurit, precum prin art. 1256, 1457, 1458, c. civ.

Prin urmare teoria impreviziunii în lipsă de un text de lege, nu poate fi aplicată în sistemul codului nostru, contractelor dintre particulari, a căror executare a devenit extrem de oneroasă pentru una din părţi, din cauza evenimentelor războiului, astfel că contractele nu se pot rezilia din această cauză. (C. Ap. Buc. II. d. 32/921 cu nota de H. Aznavorian, P. R. 51 II 922; aceiaş cu nota de C. N. Toneanu şi H. Friedmann, P. R. 113 II 924; T Ilfov II com. 22 Nov. 1921 cu nota de I. Mateescu, P. R. 120 II 922; C. Ap. Craiova I d. 23/922 cu nota de Dem. D Stoenescu, P. R. 259 II 923; T Ilfov II com. s. 5766/930 cu nota de Im. Pantazi şi S. Rosental, P. R. 89 I 931; Cas. I d. 1921/930, P. R. 17 III 931; aceiaş cu nota de Radu Goruneanu, P. R. 135 I 931; aceiaş cu nota de Elias Grunberg, P. R. 121 I 931).

3.— Schimbarea împrejurărilor de fapt şi a condiţiunilor de viaţă nu poate avea vreo înrâurire cu privire la executarea obligaţiunilor contractante, care au putere de lege, de cât în cazul când prestaţiunea la care s'a obligat o parte nu se mai poate executa, fie această imposibilitate morală, fie materială, iar nu şi în cazul când îndeplinirea obligaţiunii ar deveni mai oneroasă decât spera contractantul în momentul încheierei convenţiunii.

Principiul siguranţei juridice în transacţiuni cere ca îndeplinirea obligaţiunilor luate să fie respectată atâta timp cât este materialmente posibilă şi nu se izbeşte de obstacole asimilabile cazurilor fortuite sau de forţă majoră. (T. Ilfov I com s. 922/921 cu nota de H. Aznavorian, P. R. 55 II 922).

4.— Chiar în ipoteza că teoria impreviziunei ar avea curs la noi, totuşi e inaplicabilă când e vorba de plata unei datorii în monedă străină cu cursul ridicat faţă de moneda noastră, deoarece sărăcirea debitorului nu are ca efect corolarul necesar pentru aplicarea teoriei, care constă în îmbogăţirea creditorului. (T. Ilfov II com. 22 Nov. 1921 cu nota de I. Mateescu, P. R. 120 II 922).

5.— Teoria impreviziunei n'are nici o legătură cu consecinţele create de războiu şi aplicând-o s'ar sacrifica siguranţa convenţiunilor, dizolvând însăşi noţiunea de dreptate şi lucrând tocmai în contra interesului urmărit.

Este inadmisibil, prin urmare, a se justifica, pe baza teoriei impreviziunei, neexecutarea unui contract de vânzare de cereale intervenit înainte de războiu, astfel de convenţiune urmând sau a-şi produce toate efectele sale, sau a fi reziliată cu daune împotriva contractului culpabil. (C. Ap. Craiova I d. 23/922 cu nota de Dem. D. Stoenescu, P. R. 259 II 923).

6.— Teoria impreviziunei sau a neprevăzutului nu se întemeiază pe vreun text de lege, ci numai pe echitate. Cu alte cuvinte, în situaţia unui debitor expus a se ruina şi a unui creditor îmbogăţit pe nemeritate, în ipoteza unui contract în timpul executărei căruia a intervenit un războiu ale cărui consecinţe n'ar fi putut fi prevăzute, se susţine că o supremă chestiune de dreptate şi de echitate ar reclama alcătuirea cu principiile de drept a unei noui teorii care să soluţioneze problema.

In acest scop s'a încercat lărgirea noţiunei de forţă majoră, a echilibrului posibil în balanţa interpretărei contractelor conform intenţiei părţilor, a bunei credinţe în executarea contractelor, a lipsei de cauză, a responsabilităţei prin aplicarea art. 998 la contracte, a imposibilităţei de a cere executarea obligaţiei, etc.

In faţa acestor încercări criticabile, două principii rămân statornice, şi anume: acel al siguranţei convenţiunilor, principiu pe care legiuitorul l-a tradus prin art. 969 din codul civil, în sensul că convenţiunile legal făcute au putere de lege între părţi, şi acela că judecătorul trebue să aplice legea „neputând, sub cuvânt de interpretare, să construiască ipotetic ceeace părţile ar fi avut de echilibrat, fiindcă această sarcină au avut-o, în primul rând, părţile, care dacă n'au clauze obscure în contractul lor, interpretarea judecătorului n'are ce căuta. (C. Ap. Craiova I, 28 Sept. 1922 cu nota lui D. Alexandresco, P. R. 88 III 923).

7.— Principiul „rebus sic stantibus" întemeiat exclusiv pe consideraţiuni de echitate, cu totul schimbătoare şi discutabile, nu are nici o bază pozitivă în legislaţiunea noastră. Instanţele judecătoreşti nu pot fi ţinute, prin urmare, să-l aibă în vedere şi să-l aplice, în special, în materie de plată a cambiilor, unde texte precise de lege se opun la aplicaţiunea lui. (Cas. III d. 896/923, P. R. 3 III 924).

8.— In cazul când nu există forţă majoră care să împiedice pe una din părţile contractante a-şi îndeplini obligaţiunea sa, ci numai o dificultate în executare, care face ca obligaţiunea de plată să devină mai oneroasă, teoria impreviziunii este inadmisibilă, neexistând o dispoziţiune legală, până în prezent, care s'o consacre şi s'o reglementeze. (C. Ap. Buc. II d. 28/925, P. R. 179 I 925 în notă).

9.— După războiu, schimbându-se cu desăvârşire condiţiunile economice care au dat naştere unei scumpete enorme a mânii de lucru şi a materialelor, la care nimeni nu s'a putut aştepta, depăşind orice prevedere, neapărat că nu se poate pretinde concesionarului să continue concesiunea cu preţul fixat prin contract, şi urma ca concedentul să ia măsuri pentru a se acoperi paguba ce încerca concesionarul prin shimbarea neprevăzută a condiţiilor economice, sau să fi desfiinţat contarctul de concesiune. (Comisia arbitrală Galaţi, 30 Nov. 1925 cu note de S. Rosental, T. Missir, ş. a., P. R. 193 II 926)

10.— Pe baza impreviziunei, concedentul nu poate răspunde decât de deficitele ce concesionarul are în acest timp, iar nu şi de lipsa de beneficii. (Aceiaş decizie).

11. — Convenţiunile legal încheiate formează lege între părţi şi trebuesc executate cu bună credinţă, iar interpretarea lor trebue să se facă după intenţiunea comună a părţilor.

Când însă echilibrul dintre prestaţiunile corelative se află rupt printr'o împrejurare imprevizibilă, contractul este stins, regula „rebus sic stantibus" avându-şi în acest caz deplină aplicaţiune. (T. Mehedinţi II s. 245/926, P. R. 136 III 926).

12. — Cumpărătorul fiind liberat prin depunerea preţului, rezilierea contractului nu se mai poate cere pe motive de echitate trase din deprecierea valutară, aceasta pe de o parte din cauză că şi cumpărătorul ar putea invoca în favoarea sa aceeaşi echitate, iar pe de altă parte din cauză că dacă din nedepunerea la timp a preţului au rezultat daune, cumpărătorul este obligat să le suporte dacă a fost în culpă prin neplata la termen a preţului. (Cas. I 27 Febr. 928, P. R. 91 III 928).

b) Teritorii alipite.

13. — Atunci când în momentul executării unei convenţiuni intervin împrejurări neprevăzute de natură a schimba echilibrul economic al prestaţiunilor avut în vedere de părţi, convenţiunea trebuie executată după natura sa într'un spirit de echitate conform intenţiunii iniţiale. (T. Sibiu I, 3 Martie 1927, P. R. 130 III 928).

14.— Intr'o convenţiune unde prestaţiunile părţilor nu au fost bine determinate, instanţa poate stabili echivalenţa lor pe cale de echitate, trecând peste dificultăţile ridicate de legile monetare, care dacă s'ar aplica ar duce la rezultatul inechitabil al dezechilibrului prestaţiunilor.

Prin aceasta nu se poate susţine că s'ar consacra teoria nelegiferată a impreviziunei şi s'ar viola principiul stabilităţei convenţiunilor, deoarece acest principiu îşi are aplicaţiune numai în convenţiunile unde părţile au determinat în mod cert prestaţiunile lor, neputându-se schimba prin nimic litera convenţiunei, oricare ar fi dezechilibrul provocat de evenimente neprevăzute.

Astfel o menajeră care prestează 15 ani, dela 1902—1917 sub regimul Coroanei ungare, servicii în casa lui decujus, sub promisiunea acestuia de a o lăsa moştenitoare, promisiune rămasă neîndeplinită, poate cere valorizarea muncei sale după cursul actul al leului şi nu după acela de schimb al coroanei (2 cor= 1 leu) care ar duce la o sumă neînsem-

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.iini.ro

nată în raport cu contraprestaţiunea la care are dreptul.

Această măsură întemeiată pe echitate, nu violează nici o regulă de drept, ci apără principiul echivalenţei prestaţiunilor, care stă la baza obligaţiunilor dintre părţi. (T. Arad I, 11 Iulie 1930, P. R. 7 III 931).

B. **Dreptul străin.**
Drept francez.

15. — Prin aplicaţia legii 21 Ian. 1918 (Faillot) o vânzare care aduce furnizorului un prejudiciu ce nu i-a fost posibil a-l prevedea la data contractării, trebuie reziliată. Celelalte părţi urmează a i se recunoaşte o indemnizare, din cauza rezilierii, socotit după aprecierea prejudiciului pe care ruperea cotractului i l-ar fi pricinuit, dacă n'ar fi survenit războiul (T. com. Seine, 29 Oct. 1920, P. R. 14 III 922).

16. — Reclamantul a susţinut, în decursul procesului că împrejurările de fapt au avut de rezultat că marca şi francul s'au urcat în multiplu, dela Februarie 1916, astfel că datoria a ajuns astăzi la o sumă nominală mare, şi a adus argumentul că este suficient ca afacerea considerată in abstracto să fie de natură a provoca ruina sa. Insă aceasta nu este suficient pentru a proba enormitatea prestaţiunii, care trebue să rezulte in concreto din raporturile economice, (Cas. Viena 21 Febr. 1921 cu nota lui Al. Costin, P. R. 109 III 923).

17.— Conform legii din 21 Ian. 1918, rezilierea unui contract de furnituri succesive, predabile unele în Iunie şi Iulie 1914, altele în August 1914, este cu drept cuvânt refuzată de judecătorii fondului, pentru prima serie de furnituri din cauza datei fixată pentru predare, pentru a doua serie numai pentru acele furnituri cari se găseau executate şi în posesia vânzătorului în August 1914, — cumpărătorului nu se poate imputa nici o culpă şi a oferit toate garanţiile pentru plată;

Rezilierea contractului nu poate fi aplicată nici conformându-se principilor de drept comun;

Beneficiul legei din 21 Ianuarie 1918 nu trebuie să profite vânzătorului decât porţiunea din contract purtând asupra furniturilor livrabile în August 1914 şi încă neexecutate la această dată. (Cas. Civ. Fr. 3 Dec. 1923 cu nota de G. Sescioreanu, P. R. 10 III 924).

Drept italian.

18.— Onerositatea excesivă supravenită în executarea contractelor bilaterale nu constitue o cauză pentru stingerea obligaţiunii, ci îndreptăţeşte a cere limitarea pierderii prin acordarea unei termen şi a unui spor de preţ pentru a face mai puţin excesivă prestaţiunea. (T. Livorno, 10 Dec. 1920 cu nota d-lui I. N. F. în P. R. 117 III 922).

19.— Intreprinzătorul unei construcţiuni nu poate, în baza principiului „rebus sic stantibus", să pretindă majorarea preţurilor ca o consecinţă a scumpirei excepţionale pricinuită de război, atunci când se prevăd riscurile acestea prin clauză expresă. (Cas. Torino, 8 Aprilie 1921 cu nota d-lui I. N. Finţescu, P. R. 53 III 923).

Drept german.

20.— Schimbarea totală ce Revoluţia a adus în relaţiile economice ale ţărei, şi mai cu seamă ridicarea preţului materiei prime şi a muncei, pot permite rezilierea unui contract de întreprinderi de lucrări încheiat chiar în timpul războiului. (Cas. germană, 2 Dec. 1919, P. R. 128 III 923).

21.— Reclamantul comandă în Aprilie şi Maiu 1919 şase motoare electrice. Pârâtul acceptă comanda, Contractul a fost confirmat în scris, fixându-se preţul şi un termen de predare de 6—12 săptămâni. La 30 Maiu 1919, pârâtul cere o majorare a preţului, din cauza urcării intervenită în interval a salariilor şi preţului materialelor. Părţile neînţelegându-se, reclamantul introduce acţiune pentru predarea motoarelor pe preţul convenit la început. Atât tribunalul şi curtea de apel cât şi curtea de casaţie, au admis cererea reclamantului. (Cas. I Germ. 8 Dec. 1920, cu nota de S. P. în P. R. 151 III 922).

22.— Pârâtul s'a obligat, prin scrisoarea dela 23 Aprilie 1915, să furnizeze reclamantului, în Septembrie acel an sau, dacă până atunci pacea nu se va fi încheiat, cât mai curând posibil după încheerea păcii, o limusină Adler de 18/48 HP,, pe suma de 13.720 mărci şi cu restituirea de către reclamant a automobilului uzat, o limusimă Adler de 13/30 H. P. In Martie 1919, pârâtul cere majorarea sumei fixată pentru automobilul comandat. Reclamantul refuză să accepte majorarea şi introduce acţiune cerând să se constate că pârâtul e obligat pe baza contractului să-i predea limusina comandată pentru suma de 13.720 mărci.

Tribunalul şi Curtea de Apel au respins acţiunea, Casaţia a menţinut soluţia instanţelor de fond. (Cas. III Germ. 10 Dec. 1920 cu nota S. P. în P. R. 151 III 922).

23.— Executarea unei convenţii, încheiată înainte de război, nu mai poate fi urmărită după război, atunci când părţile n'au considerat, prin tranzacţia lor, că dacă se vor produce schimbări esenţiale, prestaţiile lor respective vor fi menţinute chiar în faţa evenimentelor ce n'ar mai corespunde prevederilor lor normale şi raţionale. Cu adevărat, executarea unei convenţii este cu neputinţă, de câte ori este contrară bunei credinţe şi este cu totul deosebită de ceeace a fost prevăzut în contract.

Aceste consideraţii, relative la contractele cu termenele lungi, se impun de câte ori este vorba, ca în speţă, de o făgăduinţă de vânzare, valabilă timp de 10 ani. (C. Ap. Sena, 20 Oct. 1920 cu nota lui D. Alexandresco, P. R. 167 III 922)

24.— Este adevărat că fiecare trebue să-şi poarte grija de interesele sale şi că un contract trebue să fie executat, chiar dacă una sau alta din părţi, sau amândouă, au socotit greşit împrejurările trecute sau viitoare. Dar altfel stă cazul când împrejurările au schimbat în aşa măsură proporţia dintre valoarea banului, încât echivalenţa dintre prestaţiuni a dispărut în mod evident, şi debitorul ar primi pentru prestaţiunea sa o contraprestaţiune ce nu ia-r mai fi echivalentă, nici măcar cu aproximaţiune.

Creditorul care, în asemenea circumstanţe, pretinde executarea obligaţiunei lucrează în contra bunei credinţe. (Cas. germană. 29 Nov. 1921, cu nota lui Al. C. în P. R. 109 III 923).

25. — Ca să fie operantă clauzele „rebus sic stantibus"", nu se cere ca debitorul să se ruineze dacă ar executa obligaţiunile ce şi-a luat prin contract, ci o transformare a raporturilor economice intervenită după încheierea convenţiunei, şi această transformare să fie de aşa natură încât o prestaţie să devină cu totul disproporţională faţă de contraprestaţie, deşi la epoca convenţiunei ambele erau aproape echivalente. (Cas. Germ. II, 29 Nov. 1921 cu nota d-lui I. N. Finţescu, P. R. 31 III 923).

26.— Intr'un contract care are de obiect o rentă de întreţinere se prezumă întotdeauna existenţa tacită a clauzei „rebus sic stantibus". Dacă ulterior valoarea monetei scade într'o măsură care nu mai permite realizarea scopului în vederea căreia rentierul a acceptat renta, revizuirea trebuie să opereze, căci nu se poate admite că voinţa părţilor a fost de a se menţine neatinsă suma stipulată a rentei. Făcând aplicarea teoriei cauzei. Casaţia germană a înţeles să distingă după cum va fi vorba de scopul în care a fost stipulată renta — admiţând deci revizuirea ori de câte ori ea îmbracă un caracter strict alimentar. (Reichsgericht 26 Ian. 1923, P. R. 160 III 924).

Drept belgian

27.— Când, datorită ocupaţiei inamice, urcarea survenită la preţul cărbunelui întrece limitele extreme ale majorărilor ce puteau fi ţinute în seamă de părţi la data contractării, o companie de iluminat cu gaz e îndreptăţită a susţine că nu poate asigura funcţionarea serviciului, pe baza condiţiunilor originare. (Cons. de tSat, 30 Martie 1916, P. R. 33 III 922; T. Bruxelles 2 Febr. 1920, P. R. 40 III 922).

28.— Trebue să fie reziliată o întreprindere relativă la lucrări întrerupte prin survenirea războiului şi care nu mai poate fi executată.

In aceste condiţiuni şi pe baza teoriei juridice a „impreviziunei", consacrată de legea franceză din 21 Iulie 1918, neexecutarea nu are loc din culpa întreprinzătorului, aşa că el nu poate fi obligat a plăti daune interese. (T. Anvers, 10 Oct. 1919 cu nota, P. R. 45 III 923).

29.— Impreviziunea contractanţilor, nu este neprevederea eventualităţii războiului, ci aceea a consecinţelor războiului ce depăşesc toate previziunile şi a felului cum a fost purtat. (C. Ap. Bruxelles, 30 Iun. 1930, P. R. 39 III 922).

30.— In sistemul belgian, reclamantul la act. în reziliere trebuie să probeze că executarea contractului compută greutăţi ce întrec simţitor maximul celor pe cari, în ziua contractării, le putea prevedea o persoană ce poate aprecia normal împrejurările. (T. Gand, Belg. 14 Aug. 1920, P. R. 72 III 922).

31.— Clauza prin care debitorul a luat asupra sa riscul de război, este inoperantă din momentul ce judecătorii fondului au admis că, din pricina consecinţelor războiului, executarea obligaţiunilor debitorului ar comporta greutăţi cari nu puteau în mod normal să fie prevăzute în momentul încheierii contractului. (Cas. Bruxelles, 19 Mai 1921, P. R. 55 III 922).

32.— Când o convenţiune are de obiect furnituri succesive eşalonate pe un timp determinat, nu se poate admite pentru contractele încheiate după război şi în lipsa unei stipulaţiuni exprese, că părţile ar fi contractat în previziunea unei situaţiuni imuabile şi sub condiţiunea tacită „rebus sic stantibus".

O asemnea pretenţiune (adică teoria recentă a impreviziunei nu-şi găseşte justificare în nici o dispoziţiune legală relativă la validitatea sau interpretarea convenţiunilor. Nici o consideraţiune de echitate nu permite judecătorului de a modifica convenţiunile părţilor sau a le lărgi aplicaţiunea legei. (C. Ap. Gand, 13 Iulie 1921 cu nota d-lui G. N. Sescioreanu, P. R. 119 III 922).

33.— Legea belgiană din 11 Octombrie 1919, — care consacră teoria improviziunei, — priveşte în mod exclusiv contractele care nu au fost executate şi rezilierea prevăzută de lege nu se aplică decât la prestaţiunile cari nu au fost efectuate înainte de intentarea actiunei. (C. Ap. Liège, 19 Martie 1921, P. R. 103 III 922).

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.iini.ro

34. — Contractul intervenit într'o societate de distribuţiune de apă şi o comună având ca obiect facerea unei canalizări pentru o sumă fixă şi furnitura unei anumite cantităţi de apă, cu preţuri de asemenea determinate, nu constitue un contract de concesiune al unui serviciu public, nici chiar în ce priveşte furnitura de apă.

Nu este contrat de concesiune, căci comuna nu a înţeles să delege nici o parte din atribuţiunile sale societăţei, ci, dimpotrivă, a căutat numai să-şi procure o anumită cantitate deapă, pentru a-şi îndeplini mai uşor misiunea sa administrativă de alimentare a populaţiunei.

Un asemenea contract, ca cel din speţă, trebue să fie reziliat în întrgeimea lui, dacă este dovedit că din cauza războiului, atât executarea canalizărei, cât şi furnitura cantităţei de apă, ar comporta pentru societate „sarcini anormale, excesiv de oneroase, depăşind toate prevederile posibile ale părţilor contractante". (C. Ap. Liège, 19 Nov. 1921 cu nota d-lui G. Sescioreanu, P. R. 73 III 923).

35.— Legea belgiană din 11 Oct. 1919, care permite rezilierea unor anumite contracte şi în anumite condiţiuni, nu se aplică la convenţiunile civile, ci numai la contractele cu caracter comercial pentru cel puţin una din părţi. (T. Bruxelles, 22 Iunie 1921, P. R. 134 III 922).

36. — Dacă un contrat, încheiat între 31 Iulie 1914 şi 1 Aprilie 1917, avea ca obiect furnitura unui vapor şi dacă este stabilit că preţul de construcţiune al vaporului, din cauza războiului, a întrecut toate prevederile normale şi că s'a urcat în proporţiuni ce părţile nu puteau să prevadă în momentul încheierii convenţiunei, este locul, în acest caz, să se rezilieze contractul de furnituri în profitul vânzătorului.

Dar, dacă întârzierea în livrare este imputabilă în parte vânzătorului, acesta chiar dacă obţine rezilierea convenţiunei, poate totuşi să fie condamnat a plăti o indemnitate cumpărătorului. (C. Ap. Liege, 3 Mai 1922 cu nota d-lui I. în P. R. 107 III 923).

C. **Studii, recensii şi note.**

37.— Vertragestreue und nichtzumitbarkeit der Leistung (H. Carl Nipperdey) recensie de Al. Costin (P. R. 10 IV 923).

38. — De l'imprevision dans les rapports de droit privé (P. Voisin) recensie (P. R. 13 IV 923).

39. — Impreviziunea, pledoarie de S. Rosental, (P. R. 41 IV 927).

40. — Pe marginea unui studiu prin care se face actuală uhestia impreviziunei, de I. L. Georgescu, (P. R. 118 IV 929).

41. — v. Basarabia, Plată.

IMPRIMATE.

V. — Agrară (reformă).

IMPROPRIETĂRIRE.

V. Ateliere grafice.

IMPROPRIETARIREA REANGAJAŢILOR.

V. — Rurale (loturi).

IMPRUMUT.

(Art. 1576-1590 C. Civ.)

CUPRINS:

1. *Principii (1-4)*
2. *Legislaţia teritoriilor alipite (5-7).*
3. *Note (8).*

1. **Principii.**

1. — Dacă un împrumut cu dobândă a fost contractat în Austria de către un împrumutător domiciliat în acea ţară, în folosul unui german, legea austriacă este aceia care cârmueşte raporturile dintre părţi şi dobânzile acestui împrumut trebuesc plătite în monedă austriacă. (Cas. germană, 20 Sept. 1919 cu notă de D. Alexandresco, P. R. 128 III 923).

2. — Împrumutul fiind un contract real, în care lucrurile primite devin proprietatea împrumutatului, pe care il priveşte rizicul şi pericolul lor, urmează că acesta trebue să le restitue în aceeaşi specie, cantitate şi calitate, fără a avea în vedere valoarea lor, adică scăderea sau urcarea preţului lor. Aceste principii sunt comune c. c. român şi celui rus. (Ap. Chişinău I, dec. 100/921 cu nota d-lui Al. Costin, P. R. 114 II 922).

3. — Textul art. 1585 este formal şi se referă la contractul de împrumut, iar nu la acel de comodat — regulele pentru fiecare din aceste contracte găsindu-se în capitole deosebite. (Cas. I d. 3224/925 cu nota de D. Policron, P. R. 65 I 926).

4. — Din moment ce instanţa de fond constată în fapt, că împrumutatul se găsia în imposibilitate, din cauză de forţă majoră, de a restitui creditorului în natură lucrul fungibil — obiectul împrumutului — la termenul convenit pentru restituire, împrumutatul nu poate fi obligat — conform art. 1585 cod. civil — decât la valoarea lucrului din momentul scadenţei, iar nu la aceea ce va fi având la data executării hotărîrii de condamnare. (Cas. I d. 3224/925 cu nota de D. Polichron, P. R. 65 I 926).

2. **Legislaţia teritoriilor alipite.**

5. — Excepţiunea din art. 1578 al. II c. c. român, după care debitorul, în cazul împrumutului în bani, este ţinut să restitue suma numerică împrumutată, fără a ţine seamă de urcarea sau scăderea valorii intrinsece a monedelor, nu poate fi aplicabil cu privire la un împrumut făcut în ruble şi care astăzi trebue plătit în lei, deoarece această dispoziţiune de lege nu este prevăzută în c. c. rus şi de altfel nici nu este edictată pentru cazul când o monedă este scoasă din circulaţie şi înlocuită cu alta. In aceste cazuri se aplică principiile generale, pe cari c. c. rus le prevede în art. 2050, după care debitorul trebue să restitue suma luată cu împrumut, deci valoarea ei nominală. (C. Ap. Chişinău I, d. civ. 100/921 cu nota de Al. Costin, P. R. 114 II 922).

6. — După art. 2 Cap VIII cod. Donici împrumutatul trebue să restitue suma împrumutată tot de acelaş fel şi aceiaşi bunătate, de unde rezultă că el trebue să o restitue în valoarea dela data împrumutului.

Numai codul Calimach, în art. 1329, reprodus în art. 989 c. c. austriac prevede cazul când înainte de ajungerea scadenţei, moneda în care s'a făcut împrumutat s'a retras din circulaţie şi stabileşte că atunci datoria trebue achitată într'alt soi de monedă, care după fel şi bunătate să se apropie de cea împrumutată. (Aceiaş decizie).

7.— Convenţiunea prin care o persoană primeşte o sumă de bani în valută străină, în speţă dolari, garantând printr'o cauţiune restituirea ei şi plata intereselor, constitue un împrumut, iar nu vânzare de valută.

Prin urmare, dacă debitorul nu achită la termen suma împrumutată, creditorul este în drept a reţine cauţiunea şi a pretinde completarea sumei ce ar reprezinta valoarea din ziua scadenţei. (Cas. I Ardeal, d. 1323/923, P. R. 33 III 925).

3. **Note.**

8.— V. Amanet, Martori.

IMPRUMUT DE STAT.

V. Contribuţiuni directe.

IMPUTAŢIUNEA PLAŢII.

V. Plată.

IMUNITATE.

V. Agent diplomatic.

IMUNITATE PARLAMENTARA

V. Corpuri legiuitoare.

INACŢIUNE.

V. Culpă.

INALTA TRADARE.

(Art. 67 c. pen.).

1.— Instanţele penale militare sunt competinte să judece crima de înaltă trădare comisă pe teritoriul fost ocupat şi pe timpul ocupaţiei, întrucât ele fac parte din infracţiunile contra siguranţei Statului cari, din cauza naturei lor, au fost trecute în competenţa acestor instanţe, oricare ar fi locul unde au fost săvârşite, sau calitatea infractorilor. (Cas. II dec. 11/920, P. R. 8 III 922).

2.— Cu drept, din litera şi spiritul art 67 c. pen. rezultă că două sunt condiţiile esenţiale ale acestei infracţiuni: 1. existenţa faptului din partea oricărui român, de a fi uneltit maşinaţiuni sau de a se fi pus în înţelegere cu guverne străine sau cu agenţii lor şi 2. ca aceste maşinaţiuni, uneltiri sau înţelegeri să fi avut de scop de a provoca războiu contra ţărei sale, de a înlesni sau a aduce ocupaţiunea străină, sau de a răsturna, cu orice mijloc, guvernul ţărei. (Cas. S. V. 20 Dec. 1928, P. R. 66 III 930).

INCAPABILI.

V. Căsătorie, Delict, Minoritate, Quasi-Delict.

INCENDIU.

(Art. 362 c. pen.).

CUPRINS:

1. *Principii (1—5).*
2. *Legislaţia teritoriilor alipite (6).*

I. **Principii.**

1.— Spre a exista crima prevăzută de art362 c. p. se cere ca situaţia lucrului propriu, sau străin, căruia i s'a pus foc, în raport cu pădurea sau recolta altuia, să fie astfel încât cel care a pus foc să fi putut prevedea întinderea sau comunicarea lui averea altuia ca o consecinţă directă a focului pus averii sale. (Cas. II d. 585/921, P. R. 59 III 922).

2.— iar nu când focul s'a întins printr'un eveniment ce nu se putea prevedea, cum ar fi, vântul. (Aceiaş decizie).

3.— şi când nu se putea prevedea întinderea incendiului, din cauza depărtării. (Aceiaş decizie).

4.— Pentru reconstituirea crimei de incendiu prin comunicare, este suficient ca comunicarea să fi fost posibilă, să fi avut loc în realitate şi ca focul să fi fost pus cu voinţă obiectelor cari l-au comunicat; întrunirea acestor elemente stabileşte o prezumţiune legală de intenţiune, fără a fi nevoie ca pe lângă voinţa de a pune foc, să existe şi aceia de a-l comunica. (Cas. II d. 1494 bis/921, P. R. 93 III 922).

5.— Când un foc a izbucnit în magazii conţinând un depozit de lemne şi alimen-

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.iini.ro

tat de această massă voluminoasă de materii inflamabile, s'a întins şi la imobilul vecin, proprietarul acestui imobil este în drept să invoace contra depozitarului de lemne ,prezumţiunea trasă din art. 1384 c. civ. fr. (T. civ. Seine V, 29 Ian. 1921, P. R. 16 III 928).

2. **Legislaţia teritoriilor alipite.**

6.— Deşi potrivit art. 422 al. ult. c. penal, cel ce cu intenţiune dă foc propriului său bun, nu se face vinovat de crima de incendiu, atunci când obiectul incendiat fie prin calitatea sau prin locul unde se găseşte, pune în pericol avutul sau persoana altuia, faptul se califică şi se pedepseşte conform sus zisului text de lege. (C. Ap. Cluj I 29 Martie 1928 cu nota de Vasile M. Dimitriu, P. R. 63 III 928).

INCHEIERE.

V. Hotărîre, Proces-verbal.

INCHIRIERE.

V. Chirii (legi speciale), Locaţiune (principii generale).

INCOMPETENŢA.

V. Competenţă.

INCURAJAREA CONSTRUCŢIILOR.

V. Contribuţiuni directe.

INCURAJAREA INTREPRINDERILOR INDUSTRIALE.

V. Contribuţiuni directe.

INDEMNITAŢI LUNARE.

V. Funcţionar public.

INDIGENAT.

V. Naţionalitate.

INDIVIZIUNE.

CUPRINS:

1. ***Noţiuni generale (1—4)***
Probă (5).
2. ***Efecte.***
a) acte administraţie (6—9).
b) acte de dispoziţie (10—18).
c) acţiuni (19—23).
3. ***Incetarea indiviziunii (24—27).***
4. ***Legislaţia teritoriilor alipite (28).***
5. ***Note (29).***

1. **Noţiuni generale.**

1.— Indiviziunea fiind starea în care se găsesc coproprietarii unui bun, ale căror drepturi nu sunt încă lichidate, de aici rezultă că în timpul stării de indiviziune asupra unui imobil, fiecare copărtaş este presupus propritarul şi posesorul fiecărei părticele din imboiul indiviz. (Cas. I, d. 47/909, cu nota de D. Hozoc, P. R. 199 I 924).

2.— Potrivit principiilor de drept în materie de indiviziune, atât timp cât durează starea de indiviziune ,fiecare coproprietar posedând un drept indiviz asupra fiecărei molecule a lucrului, această situaţiune duce în mod necesar la rezultatul că, orice prerogativă cuprinsă în dreptul de proprietate se poate exercita de unul din coproprietari fără concursul şi asentimentul tuturor. (Cas. I, d. 635 bis/925, cu nota de N. Polizu Micşuneşti P. R. 259 I 925).

3.— Potrivit principiilor de drept în materie de indiviziune, atâta timp cât durează devălmăşia, fiecare proprietar posedând un drept indiviz asupra fiecărei molecule, această situaţiune duce în mod necesar la rezultatul că orice prerogativă cuprinsă în dreptul de proprietate nu se poate exercita de unul din coproprietari fără concursul şi asentimentul tuturora. (Cas. I, 20 Martie 1925, cu nota de Al. Cerban, P. R. 14 I 927).

4.— Deşi potrivit art. 728 cod. civ. nimeni nu poate fi obligat a rămâne în indiviziune, totuş această regulă nu poate fi aplicată decât bunurilor cari formează obiectul principal al coproprietăţii. De câte ori există bunuri accesorii sau dependinţe destinate a servi uzului comun şi indispensabil al unor proprietari diferiţi, împărţeala lor nu mai este posibilă; căci din acest raport de fapt al accesoriului faţă de principal se creiază pe cale de necesitate o stare de indiviziune silită cu caracter de perpetuitate. In consecinţă, coproprietarii acestor bunuri, nevoiţi fiind să rămână în devălmăşie, nu pot fi primiţi a cere în justiţie împărţeala lor. (C. Ap. Buc. I d. 114/931 cu nota de G. P. D., P. R. 71 III 931).

Proba

5.— Indiviziunea poate fi probată prin martori, când există un început de probă scrisă. (C. Ap. Montpellier II Fr. 27 Ian. 1927, cu nota de D. Cotrutz, P. R. 136 III 928).

2. **Efecte.**
a) **Actele de administraţie.**

5. bis. — Coproprietarii indivizi, cât timp ţine starea de codevălmăşie ,sunt datori a respecta natura şi destinaţia lucrului comun şi nici unul din ei nu are dreptul fără concursul celorlalţi, să închirieze imobilul aflat în indiviziune, pentrucă în asemenea condiţiuni, nici unul din comoştenitori n'are dreptul de proprietate absolută, nici dreptul de folosinţă sau administraţiune independent de ceilalţi moştenitori, în timpul indiviziunii fecare din ei având dreptul asupra lucrului întreg. (T. Constanţa II d. d. 299/921, P. R. 65 III 924).

6.— Din natura indiviziunii rezultă că dreptul coproprietarilor de a se folosi de lucrul comun, nu poate să depindă de consimţimântul celorlalţi, afară numai dacă modul de folosinţă al unuia, schimbă destinaţia lucrului şi vatămă folosinţa celorlalţi.

Deci, un coproprietar nu poate să interzică coproprietarilor săi, exerciţiul dreptului de folosinţă a lucrului, decât dacă ar dovedi că întrebuinţarea dată lucrului, nu este conformă cu interesele tuturor. (C. Ap. Iaşi I d. 150/924, P. R. 261 I 925 în notă).

7.— Actele administrative trebuind a fi făcute cu consimţământul fiecărui din coproprietari, un contract de locaţiune care îndeplineşte această condiţiune nu poate fi reziliat decât tot după cererea tuturor coproprietarilor.

Prin urmare, în speţă, intimatul neavând consimţământul coproprietarilor săi, ci din contra opunerea lor formală ,nu poate cere şi obţine rezilierea contractului de arendă în discuţiune în baza art. 30 legea agrară care, dacă prevede în anumite cazuri facultatea pentru proprietari de a rezilia un contract de arendă, prin aceasta nu urmează că a înlăturat aplicarea principiilor de drept în materie de indiviziune ,ce cată ,deci, în lipsa unei derogaţiuni exprese, a-şi avea întreaga aplicaţiune în cauză. (Cas. I 20 Martie 1925 cu nota de Al. Cerban P. R. 14 I 927).

8.— Potrivit principiilor de drept în materie de indiviziune atât timp cât durează starea de codevălmăşie, fiecare proprietar posedând un drept indiviz asupra fiecărei molecule a lucrului, această situaţiune duce în mod necesar la rezultatul că orice prerogativă, cuprinsă în dreptul de proprietate, nu se poate exercita de unul din coproprietari fără concursul şi asentimentul tuturora.

Drept consecinţă a acestui principiu, actele de administraţiune asupra unui lucru în indiviziune, trebuind a fi făcute cu consimţământul fiecăruia din coproprietari, este evident că contractul de locaţiune, odată consimţit de toţi proprietarii, rezilierea, întocmai ca şi încheierea lui, nu poate fi cerută decât tot prin voinţa tuturor coproprietarilor. (Cas. I d. 182/921. P. R. 47 III 922; Cas. I d. 635 bis 1925 cu nota de Al. Polizu Micşuneşti, P. R. 259 I 1925).

9.— Prin urmare, un coproprietar nu poate cere şi obţine singur rezilierea unui contract de arendă pe baza art. 30 legea agrară, care, dacă prevede, în anumite cazuri, facultatea pentru proprietari de a realiza un contract de arendă, prin aceasta n'a aplica rânduelilor din materia indiviziunii. (Cas. I d. 635 bis din 1925 cu nota de N. Polizu Micşuneşti P. R. 259 I 925).

b) **Actele de dispoziţie.**

10.— Natura şi caracterul stării de indiviziune exclude ideea că unul dintre proprietarii indivizi să poată dispune în mod valabil în propriul său folos de imobilul indiviz, sau de o parte din el, fără consimţământul celorlalţi coproprietari. (Cas. I d. 47/909 cu nota de D. Hozoc, P. R. 199 I 924).

11.— In principiu, coproprietarul unui unui imobil neavând un drept exclusiv de proprietate, ci numai un drept indiviz asupra fiecărei fracţiuni din acel imobil, urmează că nu poate face acte de dispoziţiune, în afară de cele referitoare la partea sa indiviză. (Cas. I d. 182/921 P. R. 47 III 922).

12.— Comoştenitorii prin efectuarea partajului sunt consideraţi că au fost totdeauna, din momentul deschiderei succesiunei, proprietari ai tuturor bunurilor căzute în loturile celorlalţi comoştenitori, aşa încât drepturile ce ei au conferit asupra bunurilor, ce nu au căzut în loturile lor, cad, întrucât a fost conferite de persoane ce nu aveau calitatea de a dispune de acele bunuri. (T. Dorohoi 3 Oct. 1922, P. R. 92 III 923).

13.— In materie de eşire din indiviziune un comoştenitor nu poate înstrăina în mod valabil o parte determinată din averea stăpânită indiviz, decât dacă acea parte îi este atribuită definitiv în lotul de împărţeală ulterioară, deoarece, potrivit art. 786 c. civil. fiecare coherede este prezumat că a moştenit singur şi imediat toate bunurile cari compun partea sa şi că nu a fost niciodată proprietar pe celelalte bunuri ale succesiunii. (Cas. II d. 302/923 cu nota de Dem. Polichron, P. R. 8 I 924; T. Ilfov Not. 14 Mai 1926, P. R. 100 III 927; T. Moulins sur Allier. Fr. 19 Ian. 1923 cu nota lui D. A în P. R. 112 III 926).

14.— Moştenitorul care dispune de partea sa indiviză prin acte opozabile terţilor nu mai lasă altui comoştenitor vreun drept de exercitat în numele său şi asupra părţei de care el însuş a dispus. (Trib. Constanţa I s. 44/923 cu notă de D. C. Eftimie P. R. 162 II 928).

15.— Dacă înainte de a fi avut loc împărţeala, unul dintre comoştenitori vinde un bun distinct din succesiune, celalt comoştenitor nu poate acţiona pe cumpărător în revendicarea acelui bun, ci el trebue mai întâi să introducă o acţiune în împărţeală contra comoştenitorului vânzător prin care stabilindu-se massa succe-

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.iini.ro

sorală și drepturile fiecărui comoștenitor din averea de împărțit, în urmă și numai în cazul când acel bun ar fi căzut în lotul său, poate să introducă acțiune în revendicare contra cumpărătorului, căci dacă s'ar admite acțiunea în revendicare mai înainte și numai în mod ideal, a părții sale succesorale în acel bun, nu ar duce la nici un rezultat practic ,el rămânând în indiviziune cu cumpărătorul asupra bunului vândut. (J. Oc. Tg. Ocna C. d. jud. 205/925 cu nota de N. Georgean, P. R. 9 III 926).

16.— Potrivit dispozițiunilor art. 1718 c. civ. ori cine este obligat personal, este ținut a-și îndeplini înatoririle sale cu toate bunurile sale mobile și imobile prezente și viitoare, iar potrivit dispozițiilor art. 1824 c. civil și 492 pr. c. creditorul poate urmări, cu restricțiunile prevăzute de art. 379 pr. c. și 1310 c. civil imobilele debitorului său, cu singura excepțiune prevăzută de art. 1825 c. civil și 494 pr. civilă, după care creditorii personali ai unui comoștenitor, nu pot urmări și vinde partea indiviză a datornicului lor în imobilele succesiunei, până ce mai întâi nu se va determina această parte prin licitație sau împărțeală, ce au dreptul să o ceară, potrivit dispozițiunilor art. 974 c. civil, după care creditorii pot exercita toate drepturile și acțiunile debitorului lor, lor, fără bine înțeles de cele exclusiv personale acestora. (T. Iași III 4 Iunie 1927. P. R. 129 III 928).

17.— Contestația la o urmărire imobiliară, bazată pe starea de indiviziune a imobilului urmărit, o poate face atât debitorul coproprietar, cât și ceilalți comoștenitori nedatori interesului fiind însăși considerațiunile de ordine publică cari au creat dispozițiunile art. 494 și 525 pr. civ. în materie de executare silită. (T. Baia-Fălticeni s. cor. 9/930 cu nota de N. Georgean, P. R. 129 III 930; aceiași cu nota de N. Georgeanu P. R. 248 II 930).

18. — Din combinațiunea art. 1825 cod. civ. și 494 pr. civ., rezultă că creditorii personali ai comoștenitorilor sau coasociaților, nu vor putea urmări și scoate în vânzare partea indiviză a datornicului în imobilele moștenirii sau societății, decât dacă vor cere în prealabil partajul imobilelor ce se află în indiviziune.

Prin excepția dela acest principiu aliniatul 2 din art. 494 pr. civ., admite vânzarea părții indivize în cazul când câtimea debitorului coproprietar este neîndoelnic stabilită și lămurită și când indiviziunea se raportă la un imobil determinat care nu face parte dintr'o universalitate de bunuri, simpla stare de indiviziune într'un imobil determinat, nu poate face ca drepturile coproprietarilor asupra acelui imobil în comun să nu poată fi certe și lichide și deci să nu poată urmări de creditori potrivit art. 494 alin. 2 pr. civ. (Aceiași hotărâre).

c) Acțiuni.

19.— Un coproprietar având dreptul la folosința comună asupra bunului indiviz, exercițiul acestui drept nu depinde de voința sa situația juridică a celorlalți coproprietari. De aceea este constant în drept că un coproprietar poate să ceară fie nulitatea unui contract de închiriere la care n'a participat, fie rezoluția lui în cazul când s'a făcut cu consimțământul lui, dar n'a fost executat de chiriaș, deoarece în timpul indiviziunei un asemenea contract nu poate fi făcut sau menținut prin voința expresă sau tacită a unora numai dintre coproprietari, iar împrejurarea că în acest timp coproprietarul nu are dreptul la o folosință exclusivă privește numai raporturile dintre coproprietari, dar nu poate constitui o piedică pentru unul din ei de a cere, în cazurile indicate, punerea sa în folosința comună a bunului în indiviziune. (Cas. d. 227/923 cu nota de H. Aznavorian, P. R. 306 I 923).

20.— In cazul revendicării unei succesiuni dela persoane străine ,nu e nevoe ca toți moștenitorii să-și dovedească calitatea atunci când calitatea unora dintre ei este contestată, ci este suficient ca numai unul singur să-și dovedească calitatea în care reclamă, pentru a avea vocațiune la intreaga succesiune, contra persoanelor străine.

Iar sarcina probei că mai sunt și alți moștenitori cari n'au reclamat, incumbă acelor persoane străine de succesiune cari dețin averea. (T. Vâlcea I s. 73/923 în maj. cu nota de N. Puricescu P. R. 177 II 924).

21.— Un coerede aflat în indiviziune poate să intenteze singur acțiune contra unui terț care a uzurpat averea succesorală spre a-și conserva porțiunea sa ereditară din acea avere, în virtutea principiului că orice titular al unui drept trebue să i se recunoască și o acțiune de valorificarea acestui drept (aceiaș hotărâre).

22.— După principiile dreptului comun un coproprietar nefiind exclusiv proprietar al unui bun, n'are singur exercițiul acțiunilor privitoare la acel bun. Dacă aceste principii nu au fost respectate când este vorba de acțiuni de revendicare locațiune etc., nu-și găsesc încă aplicațiunea când este vorba de o acțiune a cărui scop este conservarea bunului. In fața unui drept de servitute, nesocotit de pârât, drept care este legat de fondul imobiliar, iar nu de drepturile sau relațiile dintre coproprietari, dreptul fiind pur și simplu, nedepinzând de divizarea ce eventual ar face-o coproprietarii, acțiunea există și este bine pusă în mișcare chiar de unul dintre coproprietari. (T. R.-Sărat 10 Februarie 1928 cu nota de C. Zotta P. R. 72 III 929).

23.— Când vânzarea imobilului soțului vinovat a avut loc către doi cumpărători, aceștia substituindu-se vânzătorului se găsesc în indiviziune în proporție egală cu copilul, așa încât anulare vânzării nu se poate pronunța decât pentru această proporție ce i se cuvine dela fiecare cumpărător indiviz care este de rea credință. (Cas. I d. 3342/926 după divergență cu notă de Traian Alexandrescu P. R. 33 I 927).

24.— Când un proprietar indiviz achiziționează dela ceilalți coproprietari toate drepturile asupra unui imobil ce este închiriat unui terț fără consimțământul său, având obligațiunea de garanție conf. art. 1420 c. c. nu mai poate exercita contra chiriașului vre-o acțiune în nulitate a contractului de închiriere, așa cum ar fi putut face mai înainte de a dobândi drepturile foștilor coproprietari. (Cas. I d. 182/921. P. R. 47 III 922).

25.— După art 883 c. civ. fiecare comunist este considerat că a fost dela începutul indiviziunei, proprietarul exclusiv al tuturor valorilor conținute în lotul său, sau atribuite lui prin licitație, și că nu a avut niciodată nici un drept de proprietate asupra ceeace este atribuit copărtașilor săi.

Prin aplicațiunea acestei regule se transcrie la biroul hypotecelor orice ordonanță de adjudecare alta decât aceea dată asupra licitațiunei în folosul unui coherede sau unui copărtaș.

Dacă hotărârea de adjdecare dată în folosul a doui sau mai mulți colicitanți nu pune capăt indiviziunei și dacă, având astfel un efect translativ, este de natură a fi transcrisă, și supusă prin urmare la plata dreptului de transcripțiune, nu astfel se întâmplă când licitațiunea constitue una din operațiunile partajului; ea produce atunci, ca și partajul cu care se contopește, un efect numai declarativ și prin consecință nu este supusă transcrierei.

Puțin importă dacă indiviziunea n'a cuprins nici odată alt element decât imobilul adjudecat, întrucât acest imobil poate să facă obiectul unui partaj declarativ. (Cas. Civ. Fr. 8 Febr. 1921, P. R. 96 III 926).

26.— Este valabilă și urmează a fi executată, obligațiunea părintelui de a provoca licitațiunea unui imobil indiviz, cu copilul său minor. (Tr. Lyon III, 4 Dec. 1921, P. R. 37 III 922).

27.— Un moștenitor nu poate dobândi prin prescripție un imobil indiviz față cu comoștenitorii săi, decât dacă se stabilește că a stăpânit pro-diviso, ca proprietar exclusiv în condițiile prevăzute de art.. 1847 cod. civ., adică să fie vorba de o posesiune continuă, neturburată, publică și animo-domini. (Cas. II d. 136/925 P. R. 3 III 926; aceiaș, P. R. 146 III 925).

4. Legislația teritoriilor alipite

28.— Când mai mulți copărtași ai unui bun comun consimt și ca parte contractantă unitară, cu privire, nu la părțile indivize ale fiecăruia, ci la întregul bun comun, incapacitatea unuia din cocontractanți viciază consimțământul tuturor celorlalți, ceeace are drept consecință nulitatea contractului încheiat. (Cas. I c. ardelean d. 1834/924 cu nota de E. Mandicevski, P. R. 259 I 924).

5. Note.

29.— V. Carte funduară, Furt. Impărțială.

INDREPTAREA HOTARARILOR.

V. Rectificare.

INFRACȚIUNE.

(Art. 1 și 4 C. Pen).

CUPRINS:

1. *Elemente (1—5).*
2. *Calificarea infracțiunii (6—10).*
3. *Note (11).*

1. Elemente.

1.— Ca să existe cumul de infracțiuni trebuie ca inculpatul să fie dat în judecată pentru mai multe delicte sau crime de naturi deosebite. Totuși când reclamantul sesizează direct instanța corecțională, fără rechizitor, înțelegând, în materie de de presă, să se judece numai pentru delictul de calomnie, privitor la viața lui privată, art. 40 c. p. și consecințele lui în ce privește competența nu-și mai au aplicațiune. (T. Constanța I jurnal 10045 din 923 cu nota de H. Aznavorian, P. R. 117 II 924).

2.— Aplicația pedepselor prevăzute de lege nu este legal motivată decât dacă judecătorul constată elementele constitutive ale infracțiunei. (Cas. Belg. II 1 Dec. 924. P. R. 80 III 925).

3. — In materie de crime și delicte, elementul intențional constă în voința agentului de a executa o serie de fapte despre care știe că sunt ilegale în sensul legii penale constituind ceeace se numește animus delinquendi, care în asemenea infracțiuni se confundă cu faptul însuș, în sensul că infracțiunea frauduloasă se prezumă întotdeauna, din moment ce delictul a fost executat cu toate elemente-

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.iini.ro

le lui (Jud. de Instr., T. Olt, 25 Nov. 1925, P. R. 60 III 926).

4.— Infracțiunile la decretele cu privire la poliția stabilimentelor periculoase, insalubre sau incomode nu sunt intenționale și nu implică dolul prevenitului. (Cas. Belg. II, 2 Martie 1925, P. R. 158 III 925).

5.— Intrucât intenționea frauduloasă constitue un element substanțial al delictelor în general, este indispensabil ca hotărârea condamnatorie să indice în mod lămurit împrejurările din interpretarea cărora judecătorii fondului au putut-o deduce, sub pedeapsa de a fi casată pentru motivare. (Cas. II d. 4461/929. P. R. 129 III 929).

2. Calificarea infracțiunii.

6.— In dreptul nostru ceeace determină clasificarea și deci calificarea unui fapt în crimă, delict sau contravenție, este nu gravitatea lui, ci pedeapsa pe care legea o prevede că trebuie să se aplice acelui fapt. (T. Dorohoi, s. 1706/923 cu nota de N. Georgean, P. 104 III 925).

7.— Reducerea pedepsei la simpla închisoare corecțională, pentru un fapt calificat crimă și pedepsit cu recluziune, nu ridică faptului incriminat caracterul său juridic inițial, întrucât toate elementele lui constitutive subsistă și după reducerea pedepsei. Fapta rămâne crimă și, cu drept cuvânt, judecătorii fondului refuză condamnatului beneficiul dispozițiunilor unei legi de amnistie rezervată delictelor de lovire și rănire voluntară, cu excluderea faptelor calificate crime. (Cas. Cr. Fr., 24 Aprilie 129 P. R. 32 IV 927).

8.— Corecționalizarea este legală, când operează prin însăși legea, și judecătorească, când a fost declarată prin sentință. (Cas. II d. 302/928 cu nota de Const. C. Simionescu, P. R. 31 I 929).

9.— In cazul corecționalizării judiciare prin aplicarea art. 92 c. p. nu se schimbă ori modifică natura, caracterul ori elementele constitutive ale infracțiunei, ci numai se micșorează gravitatea acesteia prin aplicarea unei pedepse corecționale în locul pedepsei criminale, (ac. decizie).

10.— Tribunalele corecționale pot schimba calificarea faptelor urmărite cu singura condițiune de a fi sesizate prin calitatea (dreptul) inițial al urmăririi cu toate elementele faptului de delict ce urmează a fi substituit delictului urmărit.

Sub această condițiune refuzul de a se supune la o somație de a se opri, opusă de către un biciclist jandarmilor, poate fi calificată de ultragiu prin gesturi contra agentului forței publice și deci dacă scapă aplicațiunei art. 10 al legei din 30 Mai 1851 pot fi sancționate prin penalitățile prevăzute de art. 224 cod. pen.. (T. cor. Vannes Fr. 14 August 1928; cu nota de D. Cotrutz P. R. 152 III 930).

3. Note.

11. — V. Amnistie, Circumstanțe atenuante, Cauze cari apară de pedeapsă Chestiuni prejudiciale, Daune, Infracțiuni neintenționate, Scuze legale.

INFRACȚIUNI NEINTENȚIONATE.

(l. publ. în M. Of. Nr. 146/924).

1.— Prin art. 4 din legea privitoare la unele infracțiuni neintenționate săvârșite de funcționarii căilor ferate de stat și particulare — legea posterioară decretului No. 1641/927 — se dispune că toate contravențiile și delictele prevăzute de art. 1 și 2 din această lege se vor judeca de judecătoriile de ocoale și de Tribunalele locului unde infracțiunea a fost săvârșită, chiar când ar fi vorba de funcționari civili puși sub regim militar. (Cas. II, 9 Iulie 1928, P. R. 50 III 929).

INFRACȚIUNILE MAGISTRAȚILOR.

1.— Când o crimă comisă în timpul exercițiul funcțiunii este atribuită unui magistrat, art. 485 și 486 c. instr. crim. dau dreptul părții lezate să denunțe pe magistrat Curții de Casație, pe cale de incident, în timpul judecării unui proces înaintea Curții.

Insă acea denunțare nu se poate lega de un proces în curs decât în cazul în care poate influența asupra deciziunii Curții. (Cas. Cr. Fr. 15 Ian. 1921: P. R: 77 III 926).

INFRĂȚIRE.

1.— Despre înfrățire sau frăția de moșie în dreptul vechiu din Țara Românească, de D. Stoicescu (P. R. 186 III 931).

INMORMÂNTARE.

1.— In lipsa unei manifestări de voință a defunctului alegerea locului de înmormântare aparține soțului rămas în viață, excluzând chiar pe herezi. (T. Havre, 6 Nov. 1920 cu observ. d-lui S. Krainik, P. R. 83 III 922).

2.— V. Cadavru.

INSCRIS.

(Art. 1171-1190 C. Civ.).

CUPRINS:

1. ***Titlul autentic (1).***
2. ***Acte sub semnătură privată :***
   a) ***Forma (2—15).***
   b) ***Scriere și semnare (16—17).***
   c) ***Dată certă (18—24).***
   d) ***Putere probantă (25—29).***
3. ***Act secret. Contra-inscris (30—31).***
4. ***Copiile titlurilor autentice (32—33).***
5. ***Drept comparat. Legislația teritoriilor alipite (34—36).***
6. ***Studii, recensii și note (37—39).***

1. Titlul autentic.

1. — Proba cu registrul notarial spre a se dovedi ștersăturile dintr'un act autentic, este inutilă din moment ce instanța fond constată că acele ștersături au fost făcute în act înainte de semnarea lui. (Cas. I d. 112/928 cu nota de C. Panaitescu, P. R. 155 I 929).

2. Act sub semnătură privată
a). Forma.

2.— Actele sub semnătură privată cari conțin convențiuni sinalagmatice, conf. art. 1179 codul civil nu sunt valabile, dacă nu s'au făcut în atâtea exemplare câte părți sunt cu interese contrarii. Nerespectarea însă a acestei formalități nu are influență asupra convenției în sine, ci asupra părților cari au pierdut putința de a proba prin act scris (instrumentum probationis) convenția dintre ele. (T. Buzău II, s. 220/920, P. R. 64 III 924).

3.— Numai când părțile au arătat expres în act că, condiționează perfectarea convențiunii de îndeplinirea acestei formalități numai atunci convențiunea este inexistentă. (Aceiaș hotărâre).

4.— Când în act însă, nu este nimic cu privire la această chestiune, părțile pot beneficia de toate mijloacele admise de lege pentru dovedirea și stabilirea convențiunii dintre ele; în acest caz, ele se pot servi și de singurul exemplar al actului ce l'au redactat. In această ipoteză; „on lui applique une règle analogue à celle de l'art. 1318 (1172 c. civ. rom.), aux termes duquel l'acte authentique nul en la forme, peut valoir comme acte sous seing privé s'il est signé des parties" Planiol, II, No. 1149 (Aceiaș hotărâre).

5— Chiar din ultimul aliniat al art. 1179, c. civ. rezultă că atunci, când între părți s'a redactat numai un singur exemplar, dovada ce reiese din executarea voluntară a actului de către una din părți, — ipoteză analoagă cu aceia când nu s'a făcut în act mențiunea de formalitatea dublului exemplar, cum este în speță — le dispensează de îndeplinirea formalității dublului exemplar. (Aceiaș hotărâre).

6.— Dispozițiile art. 1179 din codul civil, după care actele sub semnătură privată care constată convenții sinalagmatice, trebuesc redactate în atâtea exemplare originale câte părți sunt cu interes contrar, au de scop de a procura fiecărei părți un act scris spre a stabili dreptul său. De aci rezultă că de câteori într'o convenție sinalagmatică, una din părți (în speță debitorul) și-a executat obligația sa, așa că nu mai există decât o singură obligație, este suficient un singur exemplar, necesar creditorului, spre a-și stabili dreptul său.

După § ultim al citatului text, partea care și-a executat obligația nu mai poate opune celeilalte părți lipsa numărului originalelor în care a fost redactat actul scris încheiat ca instrument probator. (Cas. I d. 475/921 cu nota lui D. Alexandrucu, P. R. 165 I 923).

7.— Art. 1179 cod. civil prevede formalitatea dublului exemplar numai în contractele bilaterale cari cuprind stipulațiuni reciproce ale părților contractante, pentru ca ele să fie puse în situațiuni egale din punct de vedere al probei obligațiilor respective. Pe lângă aceasta, art. 1179 rezolvă o cestiune de probă, iar nu de validitate a convențiunei în sine, ca act juridic, constată că contraînscrisul pe care cumpărătorul îl dă vânzătorului și prin care recunoaște că a plătit din preț o sumă mai mică decât cea arătată în actul de vânzare și că își ia obligația de a plăti datoriile vânzătorului, ce grevau moșia, un asemenea act cuprinde obligația unilaterală și dacă instanța de fond mai constată că cumpărătorul căruia se opune contra înscrisul, a recunoscut cuprinsul lui, cu drept cuvânt instanța de fond a decis că cumpărătorul nu mai poate invoca vițiul de formă al actului, spre a refuza executarea obligației ce a recunoscut. (Cas. I d. 641/921, P. R. 106 III 922).

8.— Lipsa formalității dublului exemplar la un înscris nu-i ridică orice forță probantă ci constitue un început de dovadă scrisă care se poate completa cu orice fel de dovezi. (C. Ap. Buc. I Dec. 3/921 P. R. 28 III 922).

9.— In cazul când un contract are a fi întocmit în atâtea exemplare câte părți cu interes contrar sunt, este suficientă menționarea numărului exemplarelor după numărul acestor părți, fără a se mai specifica expres că aceste exemplare s'au predat. (T. Vâlcea I s. 359/921 cu nota de N. Puricescu, P. R. 188 II 923).

10.— Nu numai lipsa mențiunii că o convențiune sinalagmatică a fost făcută în dublu exemplar, dar chiar lipsa de pluralitate a originalelor acestei convențiuni, este acoperită prin executarea convențiunei și partea care e executat convenția nu mai este primită a cere nulitatea ei pe motiv că această convenție a fost făcută într'un singur exemplar contra dispozițiunilor art. 1325 c. c. fr. (C. Ap. Lyon, Fr. 2 Nov. 1923 cu nota de Dem. Pașalega, P. R. 12 III 925).

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.iini.ro

11.— Formalitatea dublului exemplar nu este aplicabilă promisiunilor unilaterale ci numai convenţiilor sinalagmatice. (C. A. Craiova II, 27 Febr. 1925 cu rezumate de concl. scrise, P. R. 235 II 929).

12.— Raţiunea introducerii în cod a dispoziţiunilor articolului 1179, a fost menţinerea egalităţii sub raportul probelor a părţilor contractante. Articolul 1179 neputând fi considerat de ordine publică părţile pot modifica sau renunţa la beneficiile ce decurg din text. Deşi textul edictează nulitatea actelor făcute fără respectarea dispoziţiunilor prevăzute în acest articol, în realitate nici o nulitate nu poate exista, actul pierzându-şi numai din forţa sa probatorie, (Cas. I 9 Iunie 1926 cu nota de N. G. Vrăbiescu, P. R. 81 I 927)

13.— In ce priveşte motivul că actul instrumentar al arendării ar fi nul pe baza art. 1179 c. civ., astfel că n'a putut dobândi dată certă, acest motiv, este nefondat , deoarece formalităţile dublului exemplar nu se pot aplica în cazul când actul juridic este încheiat prin corespondenţă, cum este în speţă. (C. Ap. Buc. III d. 56/926 cu note de S. Rosental, Em. Pantazi, Al. Rădulescu şi Al. Bentoiu, P. R. 266 I 926).

14. — Faptul că originalul contract de închiriere nu s'a făcut în dublu exemplar, nu poate fi opus de proprietarul care a primit chiria în condiţiunile actului sub semnătura privată aflat în posesia chiriaşului, pentruca să ceară nulitatea contractului şi evacuarea acestuia din imobil, deoarece potrivit ultimului alineiat al art. 1179 c. civil, lipsa de menţiune a numărului de exemplare originale a actului sub semnătură privată, nu poate fi opusă de către acela care a executat în întregime sau chiar numai în parte convenţia constatată prin act, şi prin natura însăşi a contractului de închiriere această executare are loc prin plata la termen a chiriei de către chiriaş şi prin primirea ei de către proprietar. (Cas. I d. 934/927, P. R. 2 III 928).

15.— Formalitatea dublului exemplar fiind introdusă de legiuitor în scopul de a păstra în privinţa probei o egalitate între partide contractante, neobservarea acestei formalităţi este inoperantă ori de câte ori existenţa convenţiunei ar reieşi evident din circumstanţele cauzei. (Cas. I 27 Febr. 928, P. R. 91 III 928).

b) Scriere şi semnare

16.— Semnătura părţii fiind o formalitate esenţială, lipsa ei sau, ceiace îi echivalează, semnătura părţii prin imitare de altă persoană străină, fără mandat, sau ratificare peste termenul util, atrage nulitatea actului. (Cas. I d. 868/923, P. R. 53 III 924).

17.— Ştersăturile şi adăogirile nu atrag nulitatea deplin drept a actelor sub semnătură privată. In consecinţă, judecătorul are drept să aprecieze după faptele şi circumstanţele cauzei, dacă adăogirea sau ştersătura în convenţiune litigioasă, sunt sau nu valabile. (C. Ap. Bruxelles, Belg. 21 Iunie 1921 P. R. 55 III 922).

c). Dată certă.

18.— Articolul 1182 c. civ. arată în mod limitativ în ce anume cazuri un act dobândeşte dată certă. Somaţiunea de urcarea chiriei făcută de fostul proprietar al imobilului, nu dă dată certă chitanţelor de plata chiriei, date sub semnătură privată, deoarece această somaţiune, care este un act emanat numai dela una din părţile contractante, nu intră în nici unul din modurile arătate în textul de lege citat mai sus. (Cas. I d. 148/920 cu nota d-lui N. Georgean, P. R. 232 I 923).

19.— Faţă de terţul cumpărător al imobilului, data certă din contractul de închiriere trebue dovedită conform dispoziţiunilor codului civil. Char când scopul închirierii e exercitarea comerţului în imobilul închiriat, nu e aplicabilă dispoziţia art. 55 c. com. (57 c. com. rom) fiind inadmisibilă proba orală pentru dovedirea datei dintr'un contract de închiriere fără dată certă. (Cas. Ital., 10 Aprilie 1924, cu nota de St. Georgescu P. R. 15 III 925).

20.— In caz de conflict între doi arendaşi, se preferă cel cu dată certă anterioară. (C. Ap. Craiova I, 25 Sept, 1925 cu nota de T. R. Scriban, P. R. 52 III 926).

21.— Constatarea ce face o instanţă de fond că un act a dobândit dată certă prin trecerea lui în prescurtare într'un act public, este suverană şi scapă de orice control al Curţii de Casaţie. (Cas. I d. 2514/926 cu rezumat de concluzii scrise de S. Rosental, ş. a. P. R. 263 I 926).

22.— Elementele esenţiale ale contractului de arendare fiind constatate de comisiunea de expropriere menţionată mai sus, care era datoare să verifice sau să stabilească dacă moşia este arendată sau nu şi în ce condiţii, constatarea făcută pe baza propriilor sale cercetări exclude orice posibilitate de fraudă şi intră în spiritul şi textul art. 1182 partea finală.

Obiecţiunea că actul trebuia înfăţişat comisiunii de expropriere, este nefondată, deoarece faţă cu adăogirea primului caz şi anume înfăţişarea actului la o dregătorie publică, dispoziţie care lipseşte în codul francez, legiuitorul nostru a înţeles să atribue unui act o dată certă, şi în cazul când el a fost trecut în prescurtare, chiar dacă actul nu s'a înfăţişat, deoarece pentru ipoteza prezentării actului legiuitorul a prevăzut primul caz. (C. Ap. Buc. III d. 56/926 cu note de S. Rosental, E. Pantazi, Al. Bădulescu şi A. Bentoiu P. R. 266 I 926).

23. — Formalitate datei certe se aplică şi contractelor de închiriere verbale şi prelungite de legile excepţionale. (Cas. I d. 447/927, P. R. 113 III 927).

24.— Ofiţerul public care se mărgineşte a legaliza semnătura subscriitorilor unui act sub semnătură privată nu poate fi cuprins printre persoanele cari l-au subscris în înţelesul art. 1328 c. c. (1182 c. c. r.).

Aşa fiind, **data certă** a acestui act nu poate rezulta din decesul ofiţerului public care a legalizat semnăturile. (Cas. civ. Fr. 27 Ian. 1930 cu nota de G. P. D. în P. R. 114 III 930).

d) Putere probantă.

25.— Când este un act unilateral în mai multe exemplare, instrumentul probatoriu cel mai bun este exemplarul aflat în mâna creditorului. (C. Ap. Buc. I dec. 20/921, P. R. 29 III 922).

26.— Plăsmuirea semnăturii unui act sub semnătură privată, are de efect nulitatea convenţiunei şi deci partea căreia i se opune actul se poate dispensa de îndeplinirea obligaţiunilor ce rezultă din el. (T. Buzău II, s. civ. 220/923, P. R. 64 III 924).

27.— Recunoaşterea unui act sub semnătură privată, de către partea căreia se opune înscrisul, poate fi făcută atât în mod expres cât şi în mod tacit.

Prin urmare, când în speţă recurentul invoacă în apărarea sa recunoaşterea implicită a unui act sub semnătura privată de către cealaltă parte, mijlocul invocat constitue o dovadă a pretenţiunii reclamantului, iar omisiunea instanţei de a se pronunţa asupra lui devine esenţială şi atrage casarea. (Cas. I d. 467/925 cu nota de I. D. Filitti, P. R. 113 III 925).

28. — Convenţiunea sinalagmatică, cuprinsă într'un contract de arendă, chiar dacă acesta nu conţine menţiunea dublului exemplar, este valabilă, din momentul ce se constată că a fost executată în fapt. (Cas. I, d. 2514/926 cu rezumat de concluzii scrise de S. Rosental, ş. a. P. R. 263 I 926).

29.— Spre deosebire de actele autentice, cărora legea le recunoaţşe puterea probatorie, obligatorie şi executorie absolută până la înscrierea în fals, actele sub semnătură privată nu probează nimic înaintea justiţiei şi apoi considerat de lege ca recunoscut ,altfel actul sub semnătura privată, face credinţă deplină între părţi, are acelaş efect juridic între cei cari l-au subscris sau cei cari reprezintă drepturile lor, cu condiţiunea ca acela contra căruia se opune actul să nu-l tăgăduiască. (T. Fălticeni s. 136/928, P. R. 146 III 928).

3. Act secret. Contra-înscris.

30.— Principiul stabilit de art. 1175 cod. civil potrivit căruia terţiilor nu li se pot opune decât actele aparente intervenite nître părţi iar nu şi actele secrete, prin cari s'ar modifica sau s'ar anula ca simulate efectele actelor aparente, urmează a se aplica cu atât mai mult cuvânt când părţile nici n'au redactat în scris un act secret, ci s'au mărginit numai în a recunoaţşe înaintea justiţiei neseriozitatea actului aparent intervenit între ele, căci frauda de care legiuit. a cerut să apere pe terţi,, apare prin această ipoteză tot atât de evidentă ca şi în primul caz. (Cas. I d.. 4168/926, P. R. 1 III 928).

31.— Creditorii chirorgrafari ai debitorilor sunt terţi în raport cu actul secret şi nu au a suferi consecinţele juridice derivând din el. Litigiul trebue să se rezolve faţă de ei, pe baza actului aparent. (C. Ap. Iaşi II, 26 Martie 1926 cu nota de Demostene Botez, P. R. 139 II 928).

4. Copiile titlurilor autentice.

32.— Când originalul unui act autentic există la tribunalul care l-a autentificat, iar celălalt exemplar se află în mâna cumpărătorului, vânzătorul nu mai poate cere liberarea unei alte copii, conf. art. 1188 cod. civ., pentru ca să poată servi în locul originalului, de o simplă copie legalizată. (C. Ap. Buc. II, d. 207/926 cu nota de C. Jitianu, P. R. 230 II 927: aceiaş, P. R. 2 III 927).

33.— Dispoziţiunile art. 1171 şi 1188 cod. civil privitoare la probaţiunea obligaţiunilor prin înscrisuri sau acte autentice, precum şi la forţa probantă a copiilor după aceste acte, fiind strict limitate numai în ce priveşte copiile după înscrisurile autentice prin care se constată obligaţiuni sau plăţi ,nu se pot extinde prin analogie şi la actele de procedură care deşi necontestat au şi ele, un caracter autentic, totuşi nu pot fi încadrate în sfera de aplicaţiune a art. 1183, nefiind vorba în atare caz de originale aflate în păstrarea părţilor pe cari acestea să le poată înfăţişa la cerere. Astfel forţa probantă a copiilor de pe actele de procedură are a se aprecia în fiecare caz de instanţa de judecată, care conform principiilor de drept comun va putea da credinţă copiei legalizată, până la proba contrară. (Cas. III d. 784/929, P. R. 106 III 929).

5. Drept comparat. Legislaţia teritoriilor alipite.

34.— Proba scrisă cerută de legea italiană (1931 c. civ.), pentru eficacitatea unui pact ,care întrece măsura legală,,

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.iini.ro

trebuie să rezulte dintr'un act scris, care să nu disimuleze, într'un mod oricare, indicând altă cauză sau tăcând-o, adevăratul profit al interesului convenit, ci încă să specifice acest profit. (C. Ap. Napoli Ital., 13 Iunie 1910, cu nota de C. N. Toneanu, P. R. 43 III 924).

35.— Dacă convenţiunea s'a făcut prin act scris, stipulaţiunile verbale, cari au luat fiinţă deodată cu actul scris, însă nu concorda cu acesta, sau cari conţin noi suplimente, — nu pot fi luate în considerare. Această regulă de drept nu are aplicare când partea contractantă invoacă o asemenea convenţiune verbală, care nu e cuprinsă în documentul scris, dar a fost obiectul convenţiunei, deci o astfel de convenţiune verbală se poate dovedi; — din contră asupra convenţiunei verbale contrară cu cuprinsul actului scris, nu se poate admite proba, pentrucă partea a putut denega corectarea lui — iar prin aceea că a subscris actul a arătat că corespunde voinţei sale. (Cas. I. d. 1574/924 cu nota de G. Plopu, P. R. 131 I 928).

36.— In materia contractelor art. 887 cod. civ. austriac prevede categoric că dacă s'a făcut un document scris despre vreun contract, nu pot fi luate în considerare astfel de învoeli verbale afirmative, care s'ar fi făcut odată cu cea făcută în scris, dar cari nu se potrivesc cu documentul, sau conţin în sine noi întregiri, pe care părţile puteau să le cuprindă în actul scris. (Cas. I d. 2576/930, P. R. 17 III 931).

6. Studii, recensii şi note

37.— De la nature juridique, des droits du créancier chirographaire. (Aug I. Filip) recensie de Al. Velescu (P. R. 3 IV 925).

38.— Des contre-lettres (C. L. Flavian) recensie de Mircea Durma (P. R. 167 IV 929).

39.— A vedea: Act notariat, Autentificare, Formulă executorie, Martori.

INSCRIERE IN FALS.

V. Verificarea scripturilor.

INȘELĂCIUNE.

(Art. 322 s. u. C. Pen.).

CUPRINS:

1. ***Elementele infracţiunii (1) :***
   a) ***Intenţia delictuoasă (2).***
   b) ***Amăgirea — mijloace frauduloase (13—19).***
   c) ***Prejudiciul (20—23).***
2. ***Tentativa de înşelăciune (24—25).***
3. ***Înşelăciunea calificată (26).***

1. Elementele infracţiunii.

1.— Pentru existenţa delictului de escrocherie calificată, prevăzut şi penat de art. 333, 334 c. pen. se cere să se constate în sarcina delicventului existenţa intenţiunii frauduloase, a manoperilor viclene, exercitate prin mijloace indicate de lege, precum şi existenţa prejudiciului sau a posibilităţii de prejudiciu ce poate să rezulte din aceste manopere întrebuinţate. (Cas. II d. 1369/923, P. R. 56 III 924).

a) Intenţia delictuasă.

2.— Potrivit art. 922 şi următorii codul civil, în contra celui care a primit o plată ce nu i se datoreşte, nu este deschisă decât o acţiune în repetiţiune, legiuitorul nefăcând un delict din acest fapt.

Acest principiu îşi are aplicaţiunea însă numai în cazul când, debitorul de bună voe a lui, din eroare, merge şi achită cuiva o datorie, crezându-se dator.

Când însă creditorul este cel care cere o plată care nu i se datoreşte, ştiind bine că nu i se datoreşte şi întrebuinţează şi manopere, pentru a induce în eroare pe o persoană, spre a face a crede că datoreşte suma cerută şi reuşeşte prin aceste mijloace a amăgi pe acea persoană care-i achită suma, în acest caz cel care cere plata se face culpabil de delictul înşelăciunei, prevăzut de art. 332 c. penal, căci a făcut să treacă de adevărate fapte mincinoase, în vederea de a împărtăşi folos. (Cas. II d. 372/920, P. R. 83 III 924).

b) Amăgirea; mijloacele frauduloase

3.— Pentru a exista delictul de escrocherie nu este suficient a se constata reaua credinţă a agentului. Uneltirile comise cu ocazia contractării unei căsătorii în scopul de a obţine dela constitutorii dotei anumite garanţii în vederea aducerii la îndeplinire a obligaţiunilor din actul dotal, nu pot fi încadrate în disp ,art. 322 c. pen. când se ştie că în asemenea împrejurări în mod obişnuit se iau anumite precauţiuni pentru evitarea surprizelor în viitor. (T. Putna I s. 1217/927 P. R. 137 III 927).

4.— Pentru existenţa delictului de înşelăciune, în sensul art. 332 cod. penal, nu este destul numai întrebuinţarea de amăgiri, ci se mai cere ca aceste amăgiri să fie cauza care a produs eroarea şi care să fi determinat pe persoana amăgită să ia o dispoziţiune relativ la averea sa, cauzându-i astfel o pagubă, căci dacă păgubaşul se afla în eroare, iar făptuitorul nu-i atrage atenţia şi profită de eroarea lui, nu poate fi pedepsit deoarece în acest caz nu este el acel care a provocat eroarea şi a făcut să nască o amăgire în paguba averei altuia. (C. Ap. Chişinău II d. 763/928 cu nota de D. Cotrutz, P. R. R. 110 II 930).

5.— Eroarea în care cade o persoană crezându-se citată ca inculpat în loc de martor şi care are ca efect angajarea unui avocat şi plata unui onorar, nu poate constitui în sarcina avocatului elementele delictului de înşelăciune. (Ac. dec.).

6. — O simplă afirmaţiune mincinoasă poate constitui o amăgire în sensul legei penale, ori de câte ori datorită circumstanţelor, timpului şi locului în care s'a produs, ar fi fost aptă de a induce în eroare pe orice persoană înzestrată cu o inteligenţă şi o băgare de seamă obişnuită. (Cas. Pen. Italiană, 31 Martie 1930 cu nota de V. Dongoroz, P. R. 167 III 930).

7.— Faptul de a vinde formulare — imprimate puse gratis la dispoziţiunea publicului de către Stat, nu constitue delictul de escrocherie, neconstatându-se întrebuinţarea manoperelor. (C. Ap. Buc. IV dec. 29/920, P. R. 19 III 922).

8.— Afirmaţiile mincinoase, chiar în scris, nu constituesc manopere caracteristice de escrocherie, dacă nu sunt întovărăşite de un fapt extern sau act material, sau intervenţia unei terţe persoane în scop de a da credinţă şi întări alegaţiile mincinoase ale prevenitului. (Cas. Crim., Fr. 23 Aug. 1920 P. R. 32 III 922).

9.— Ca să constitue element al escrocheriei manopera frauduloasă trebuia să se exercite înainte de remiterea banilor. (Cas. Crim. Fr. 27 Nov. 1920, P. R. 34 III 922).

10.— Faptul unei persoane de a se sui într'un tramway, şi de a ocupa un loc fără bilet, nefiind prevăzut nici de lege, nici de regulamente, nici de vreo ordonanţă poliţienească, nu constitue nici delict, nici contravenţie. (T. Seine, 14 Mart. 1920, cu N. R. în P. R. 10 III 927) .

11.— Pentru ca delictul de înşelăciune să existe, se cere între alte elemente şi acela ca delicuentul să înşele anume pe o persoană, prin întrebuinţare de dramuri sau măsuri mincinoase, aducându-i prin aceasta o vătămare. Prin urmare, când nu se constată decât faptul de a ţine în magazin măsuri mincinoase, fără a se stabili că a vândut cuiva cu astfel de măsuri, infracţiunea este o simplă contravenţiune, prevăzută şi pedepsită de art. 393, alin. V codul penal. (Cas. II d. 1580/921, P. R. 121 III 922).

12.— In delictul de înşelăciune, manoperile frauduloase trebuiesc să constea într'o amăgire, aptă de a face pe victimă să crează să a încheiat o convenţiune valabil şi serioasă.

Când însă cel ce pretinde victima unei înşelăciuni, s'a lăsat amăgit în vederea unei convenţiuni cu scop ilicit, această convenţiune chiar serioasă, fiind nevalabilă juridiceşte, nu produce nici un efect juridic în favorul pretinsei victime şi ca atare, nu poate naşte un preiudiciu în paguba sa. (Cas. II d. pen. 824/923, P. R. 120 III 923).

13.— Deşi legea noastră penală nu pedepseşte în principiu faptul de a ghici şi a prezice viitorul, totuş atunci când asemenea fapte sunt însoţite de manopere viclene pentru a stoarce sume de bani, sau de a trage alte foloase materiale sau morale dela naivii pe cari îi amăgesc prin acele manopere, faptul în asemenea caz constitue delictul de escrocherie şi devine pasibil de penalitatea prescrisă de art. 333, 334 cod. penal. (Cas. II d. 1369/923, P. R. 56 III 924).

14.— Ameninţarea de a face revelaţiuni difamatorii, fapt pedepsit ca escrocherie, poate fi exercitată asupra victimei, atât în mod direct de către infractor, cât şi prin alte persoane, cari, în intenţiunea infractorului, urmează a aduce aceasta la cunoştinţa victimei. (Cas. II d. 878/925, P. R. 129 III 925).

15.— Inculpatul pentru a comite faptul şi-a dat o calitate mincinoasă, pentru a putea opera faptul ce intenţiona să comită, îmbrăcându-se în uniformă de subcomisar, uniformă pe care n'o mai putea purta, fiind pus în disponibilitate anterior faptului comis şi astfel a făcut pe reclamant să-l creadă.

Astfel fiind Curtea găseşte că bine s'a calificat faptul, ca escrocherie. (C. Ap. Iaşi I 28 Oct. 1827, P. R. 141 III 928).

16. — Comite delictul emiterii de cecuri fără provizie, abuz de încredere şi escrocherie (manopera frauduloasă caracteristică a acestui din urmă delict fiind în mod clar stabilită prin crearea şi punerea în circulaţiune a tratatelor semnate fals), individul care, fie pentru a plăti sumele date înainte, fie pentru a-şi procura mijloace de scăpare imediat disponibile, pune în circulaţie efecte de comerţ semnate de el cu numele unui terţ, emite cecuri fără provizie şi nu poate justifica întrebuinţarea unei sume de bani care îi fusese încredinţată spre a participa la o emisiune de acţiuni. (Trib. Seine Fr., 12 Iulie 1929, P. R. 63 III 931).

17. — Faptul de a concesiona o creanţă în mod succesiv, deci, de a vinde unui om un lucru care nu-l mai posedă, n'are, nemijlocit şi întotdeauna, elementele escrocheriei. (T. Iaşi I, 3 Aug. 1931, cu notă

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.iini.ro

de Traian R. Scriban, P. R. 122 III 931).

18. — Faptul de a desface o logodnă în urma căreia viitorul soț a și primit o sumă de bani în contul dotei, nu constitue delictul de escrocherie, dacă logodna nu constitue manopera frauduloasă exercitată asupra victimei în scopul de a primi dela aceasta o sumă de bani; acest fapt nu constitue nici delictul de abuz de încredere, al cărui element esențial este deturnarea sumei încredințate pentru a fi restituită.

Întrucât însă un asemenea fapt, existent în materialitatea lui, a cauzat un prejudiciu victimei și a produs un folos nejustificat agentului, este loc la despăgubiri civile (T Bălți II s. 980/930, cu notă de L. Ciobanu, P. R. 25 II 930).

19. — Un țigan care dă în cărți, spunând oamenilor viitorul, aduceri de noroc, legături de dragoste sau altele asemenea, primind în schimb bani ori haine vechi, la voia acelor cari îi solicită serviciul, comite delictul de escrocherie. (T. Iași Cab. I Instr. cu nota de Traian R. Scriban, P. R. 105 III 931).

c) Prejudiciul

20. — Simplul fapt de a călători în vagonul parlamentar în loc de a călători în alt vagon obișnuit, nu este un fapt generator de daune materiale cari s'ar putea reclama în justiție și deci nu poate produce un prejudiciu în sensul art. 332 cod penal care pedepsește pe acela ce face să nască o amăgire în paguba averei altuia. Prin urmare neexistând prejudiciu unul din elementele esențiale ale art. 332 c. p. nu este nici infracțiune. (Cas. II d. 1241/927, P. R. 84 III 927).

21.— Faptul imputat inculpaților că prin întrebuințare de promisiuni, că-i va lucra efecte de corp, au ademenit pe o minoară să le dea pânzeturi sau chiar bani furați din prăvălia tatălui său, constitue delictul de înșelăciunt (art. 332 codul penal), deoarece nu este necesar ca aceiași persoană asupra căreia se exercită amăgirea, să fie în acelaș timp și prejudiciată. (Cas. II d. 1943/921, P. R. 122 III 922).

22.— Prejudiciul fiind unul din elementele constitutive ale delictului de înșelăciune, lipsa acestui element face delictul neexistent. (Cas. II d. p. 824/923, P. R. 120 III 923).

23.— Faptul de a îndemna o minoră să sustragă bani dela părinții ei, constitue delictul de înșelăciune, deși prejudiciul produs de inculpată prin manoperile ei nu atinge pe minoră, ci pe părinții ei. (Cas. II d. 1689/925, P. R. 18 III 926).

2. Tentativa de înșelăciune

24.— Constitue o tentativă de escrocherie faptul medicului care atestă că un lucrător a suferit un accident și adresează unei societăți de asigurare o notă de onorariu arătând că a făcut vizite și ședințe de masagiu, fără ca lucrătorul să fi suferit vreun accident. (Cas. Cr. Fr., 20 Mart. 1919, P. R. 81 III 922).

25.— Tentativa de escrocherie există numai atunci când prevenitul, cu intenția frauduloasă, întrebuințează mijloacele enumerate în art. 334 c. pen., și reușește să amăgească pe acela ce voește a înșela

Este casabilă fără trimitere, prin urmare, o hotărâre a instanței de fond care condamnă pentru tentativă de escrocherie, deși constată în fapt că mijloacele viclene întrebuințate de prevenit nu au fost crezute și nu au reușit a determina pe victimă să-i dea bani, valori, etc. (Cas .II d. 1545/923 cu nota de Margareta Paximade, P. R. 18 I 924).

3. Înșelăciune calificată.

26.— Este culpabil de delictul de șantaj, acela care prin amenințare verbală sau scrisă, de a face revelațiuni sau imputațiuni difamatorii, va fi stors sau va fi cercat să stoarcă, fie bani, fie efecte de valoare, fie iscălitură sau emitere de acte, sau ar opera o obligațiune, o liberațiune sau dispoziție.

Pentru existența acestui delict se cere întrunirea a patru elemente: a) amenințarea scrisă sau verbală de divulgări sau imputări difamatorii; b) scopul agentului de a obține prin acest mijloc câștig bănesc ilegitim; c) reaua credință; d) remiterea valorilor, (C. Ap. Chișinău I d. 20/926, P. R. 53 III 926).

INSTANȚA (constituire).

V. Judecarea pricinilor, Judecătorească (organizare).

INSTRAINAREA PAMANTURILOR RURALE.

V. Loturi rurale.

INSTRAINARE DE SUB SECHESTRU.

(Art. 330 c. Pen.).

CUPRINS :

1. *Elemente :*
a) *Calitatea specificată de lege (1-4).*
b) *Reaua credință (5).*
c) *Înstrăinarea (6).*
d) *Prejudiciul (7-8).*
2. *Competența (9)'*
3. *Note (10).*

1. Elemente:

a) Calitatea specificată de lege.

1.— Trecând termenul fixat de lege pentru vânzarea silită, procesul verbal de sechestru nu mai are putere și prin urmare debitorul poate înstrăina lucrurile sechestrate fără a fi lovit de pedeapsă. (Jud. Oc. Ghergani, C. de jud. pen. 611/922 cu nota de Coman Negoescu, P. R. 94 II 924).

2.— Ceeace este specific în art. 330 al. II c. p. este că însărcinatul este o persoană care exercită îndeletnicirea sa pe baza unei condiții recunoscută de lege sau acordată de autoritatea publică, așa încât abuzul de încredere implică o îndoită nesocotire a ideei de încredere; nesocotire față de mandatele cari a confiat însărcinări, nesocotire față de autoritatea publică care a acordat autorizarea de a profesiona.

In această categorie legea prevede pe: „samsarii, agenții de schimb, expeditorii, comisarii și alte persoane exercitând o profesiune, cu care au fost anume însărcinați, de autoritatea publică. Din această enumerare se desprinde clar, că trebue să fie vorba de o persoană care exercită o îndeletnicire continuă, încuviințată de lege sau de autoritatea publică, stând la dispoziționea celor interesați pentru a efectua acte, de ordin patrimonial — iar din partea finală a aliniatului se desprinde clar, că este vorba de raporturi directe, dela însărcinat la titularul dreptului patrimonial bazat, fiindcă textul specifică: „dacă în afacerile cari le-au fost încredințate, aduc, cu rea credință, vătămare, acelora cari le-au încredințat afacerile". (T. Constanța II 27 April. 1929 P. R. 110 III 929).

3. — Custodele trebue să fie prezent în momentul dresării procesului verbal de urmărire pentru a fi responsabil penalicește. (T. Dolj I s. 4198/930, P. R. 24 III 931).

4.— Dacă art. 330 c. pen. sancționează atât de sever responsabilitatea custodelui, în schimb cere prezența sa în momentul dresărei procesului verbal de urmărire prin care a fost numit, căci numai așa ar putea să știe ce anume lucruri s'au sechestrat și dat în paza sa. De altfel sarcina de custode nu este obligatorie și deci n'ar putea fi primită decât cu asentimentul expres al custodelui; asentiment care pentru a fi obținut mai ușor legea a găsit necesar să acorde custodelui o plată (art. 421 pr. civilă). (T. Dolj I s. 4198/930, P. R. 24 III 931).

b) Reaua credință.

5.— Constatarea înstrăinării de către debitor a obiectelor sechestrate lăsate în custodia sa, trebuie făcută la ziua vânzării pentru a-i putea imputa delictul prevăzut de art. 330 al. 1 c. p., deoarece numai în acel moment se poate stabili prejidiciul creditorului și deduce intenția frauduloasă din partea debitorului. (J. Oc. Ghergani, C. d. jud. pen. 611/922 cu nota de oCman Negoescu, P. R. 94 II 924).

c) Înstrăinarea.

6.—De faptul penat de art. 330 cod. pen. se face pasibil proprietarul lucrului sechestrat nu numai în cazul când înstrăinează lucrul sechestrat, ci și atunci când neazâ lucrul sechestrat, ci și atunci când refuză restituirea acestui lucru, celui în drept, echivalând cu un refuz și faptul de a nu pune lucrul sechestrat la dispoziția autorităților în ziua de licitație. (Cas II d. 1982/929 P. R. 66 III 929).

d) Prejudiciul

7.— Plata făcută până la ziua vânzării scutește pe debitorul-custode care a înstrăinat, de pedeapsă, deoarece plata desființând prejudiciul înainte ca el să se poată constata, desființează prin aceasta însuși delictul. (Jud. Oc. Ghergani, C. de jud. pen. 611/922 cu nota de Coman Negoescu P. R. 94 II 924).

8. — Debitorul custode poate înlocui obiectele sechestrate cu altele de aceeași valoare pe care e obligat să le înfățișeze la ziua vânzării. (Jud. Oc. Ghergani, C. de jud. pen. 611/922 cu nota de Coman Negoescu, P. R. 94 II 924).

2. Competența.

9.— Când un debitor înstrăinează lucrurile sale sechestrate și date în paza sa este prevăzută și pedepsită de art. 330 al. 1 cod. penal, iar nu de art. 200 cod. pen. și are să se judece de judecătoria de ocol conform art. 53 legea judecătoriilor de ocol. (Cas. II 1638/925, P. R. 129 III 927).

3. Note.

10. — V. Depozit, Sechestru.

INSULTE

(Art. 299, 300 c. Pen.).

CUPRINS:

1. *Elemente :*
a) *Cuvinte injurioase ; fapte determinate (1-2)*
b) *Publicitate ; prezența celui injuriat (3-5)*
c) *Intențiunea delictuasă (6-7).*
2. *Penalitatea (8).*

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.iini.ro

1. **Elemente.**

a). cuvinte injurioase; fapte determinate.

1. — Faptul de a adresa cuiva cuvinte injurioase, în special: „tâlhar", „sbirnie", prin cari nu i se aduce o imputare pentru un fapt determinat, constitue insulta prevăzută de art. 300 și 396 al. II c. p. (Cas. II d. 1414/921, P. R. 93 III 922).

2.— O crimă își are celebritatea sa prin însuși faptul că a fost comisă; așa că publicațiunile sau broșurile nu contribue cu nimic a difama sau ultragia pe descendenții criminalului, atât timp cât nu se fac alte comentarii în afară de crimă, sau nu se afirmă inexactități cu rea credință, care ar excede dreptului de scriitor. T. Seine-Fr. 1929 cu nota de Elias Gruenberg P. R. 37 III 930).

b) **Publicitate; prezența celui injuriat.**

3.— Din termenii art. 299, 294 și 300 c. pen. nu rezultă că legiuitorul ar fi pus condițiunea pentru existența acestor infracțiuni, ca persoana injuriată să fi fost față atunci când s'au proferat cuvintele insultătoare; o dovadă pentru aceasta e împrejurarea că insultele din art. 294 codul penal, între cari e și presa, mijloc care exclude cu totul cerința prezenței persoanei, iar în ceeace privește injuriile din art. 300, dacă legiuitorul ar fi voit ca ele să aibă o condițiune diferită decât acelea din art. 299 ar fi spus-o și prin urmare textul legii necerând această condițiune, e destul ca insultele să fie pronunțate față de alte persoane, cari să le poată aduce la cunoștința celui injuriat. (Cas. II d. 2367/921, P. R. 139 III 922).

4.— Legiuitorul român tratează materia injuriilor și expresiunilor ocărâtoare în cele două texte ale codului penal: art. 299 pedepsește înjuriile, referitoare la vreun năravșau vițiu anume arătat și când nu sunt comise prin mijloacele enumerate de art. 294 cod. pen., iar prin art. 300 pedepsește, considerând contravenție, ori ce alte injurii. Din art. 299 rezultă că legiuitorul n'a pus condițiunea pentru existența acestor infracțiuni, ca persoana injuriată să fi fost față, când s'au proferat cuvintele insultătoare, lucru ce reiese până la evidență prin împrejurarea că legiuitorul pedepsește și injuriile, care sunt comise prin mijloace enumerate în art. 294 cod. pen., între care e și presa,, mijloc prin care exclude cu totul prezența persoanei. (Jud. Oc. Pătulele-Mehedinți 4 Febr. 1929 cu nota de Vintilă Dongoroz. P. R. 106 III 931).

5.— In ceeace privește injuriile din art. 300 cod. pen., dacă legiuitorul ar fi voit ca ele să aibă o condițiune diferită de aceea din art. 299, ar fi spus-o în mod expres și deci în lipsa unei deosebiri făcută în această privință între injuriile din art. 299 cod. pen., și cele din art. 300, urmează că și injuriile simple, au a fi pedepsite după cuprinderea art. 396 cod. pen. chiar când sunt pronunțate în lipsa celui insultat dar față de altă persoană, care să le poată aduce la cunoștința celui injuriat. (Aceiaș hotărîre).

c) **Intențiunea delictuasă.**

6. — In comiterea infracțiunei de injurii, pe lângă elementele materiale ce-o compun, stă și elementul imaterial, intențiunea de jignire adusă victimei. Expresiunile ultragiante, invectivele și termenii de dispreț adresați cuiva, capătă caracter de injurie chiar dacă ei în aparență cuprind adevărul, atunci când din circumstanțele în care au loc, se vede că adevăratul lor sens nu este decât cel de-a insulta. (T. Olt, s. pen. 852/929 cu nota de Vintilă Dongoroz, P. R. 106 III 930).

7.— In speță, pe lângă celelalte expresiuni și blestme adresate intimatei, care fără îndoială că sunt injurii și expresiunea de „ciungă" capătă acest caracter, căci deși ea arată o stare adevărată a intimatei totuș din circumstanțele în care se produce, se aruncă această expresiune cu ocaziunea unei certe și după proferarea altor insulte, — rezultă că gândul inculpatei n'a fost de-a glumi cu reclamanta, „si quis per jocum injuriam non tenetur", ci de-a o injuria — „injuria ex affectu facientis". Deci trebuie să considerăm pentru a conchide, nu atât sensul propriu și natural al cuvintelor, cât sensul ce rezultă din folosirea lor. (Aceiaș hotărîre).

2. **Penalitatea.**

8.— Insulta prevăzută și pedepsită de art. 300 și 396 al. II din codul penal, este o contravenție conf. art. 383 și 9 din cod. penal. Prin aplicarea art. 60 din codul penal, pentru infracțiunea menționată nu se poate osândi infactorul la pedeapsa amenzii care să exceadă suma de lei 250 deoarce în atare caz s'ar agrava pedepsa infractorului, prin aplicarea unei pedepse delictuale prescrisă de art. 8 alin. III din codul penal. (T. Teleorman II ,23 Nov. 1926, P. R. 23 III 929; aceiaș P. R. 117 III 929).

INTERDICȚIE.

(Art. 435—457 C. Civ., 643—647 Pr. Civ.).

CUPRINS:

1. ***Condițiuni cerute pentru a se declara interdicția (1-7)***
   a) ***Procedura (8-12).***
   b) ***Efectele (13-15).***
2. ***Acte făcute în stare de demență de un neinterzis (16-22).***
3. ***Legislația teritoriilor alipite (23)***
4. ***Studii și note (24-26).***

1. **Condițiuni cerute pentru a se declara interdicția.**

1.— După art. 435 c. civ., pentru ca o persoană să fie pusă sub interdicție, se cere ca ea să fie într'o stare obișnuită iar nu numai trecătoare, de imbecilitate, smintire sau nebunie, cu sau fără furie, chiar dacă ar avea intervale lucide; cu alte cuvinte, să sufere o alterare profundă a minții, care să fie de natură a-i supune libertatea sau liberul său arbitru, a-i reduce capacitatea sa civilă și a o pune în imposibilitate de a se administra pe sine și de a-și administra bunurile sale. (C. Ap. Buc., 13 Febr. 1918, cu nota de D. Alexandrescu, P. R. 41 II 923).

2.— Persoanele atinse, în mod permanent, iar nu numai trecător, de mania persecuției, manifestată prin idei de otrăvire și de deposedare a averii lor, deși păstrează o inteligență aparentă, totuș boala are astfel de înrâurire și produce perturbări atât de profunde asupra organismului lor, încât le anihilează voința, și face ca sub ideia fixă ce-i domnează, să-și înstrăineze averea în scopul de a desmoșteni pe rudele cele mai de aproape, care, în mintea lor bolnavă, sunt dușmanii lor închipuiți.

Cu alte cuvinte, boala, numită în știința medicală paranoia, este o stare obișnuită de smintire care intră în cadrul dispozițiilor art. 435 c. civ. și poate provoca din partea celor în drept, punerea sub interdicție a persoanei atinsă de această boală. (Aceiaș decizie).

3.— Soluția de mai sus se impune chiar dacă, prin interogatorul luat persoanei a cărei interdicție se cere, acea persoană caută să ascundă și să disimuleze ideile fixe de omorîre prin otravă și de deposedare a averii sale de către rudele cele mai apropiate, idei manifestate în alte împrejurări, cu ocazia expertizelor medico-legale, fiind cunoscută puterea de disimulare de care sunt capabili bolnavii praranoici, prin care ei caută să ascundă starea bolnăvicioasă în care se găsesc, de câteori este vorba de a se lua măsuri de ocrotire în contra lor. (Aceiași decizie).

4.— Dispozițiile art. 449 c. c. sunt aplicabile și în caz de tranzacție. (C. Ap. Iași 1, 9 Iunie 1920, P. R. 24 III 922).

5.— In conf. cu art. 435 c. c. majorul care este în stare obișnuită de imbecilitate, de sminteală, sau de nebunie cu furie, trebuie să fie interzis chiar când are intervale lucide. Rezultă deci, că interdicția pentru a fi admisă, trebue ca alterațiunea facultăților mintale ale majorului să aibă un caracter foarte grav și să constitue o stare obișnuită, nu un accident. (T. Muscel s. 249/926, P. R. 122 III 927).

6.— Măsura interdicției fiind stabilită pentru a remedia numai maladiile mentale, ea nu poate fi aplicată pentru maladiile fizice, așa că din acest punct de vedere paralizia muschilor membrelor inferioare, care-l pun pe pârât în neputința de a se deplasa, nu poate duce la măsura interdicției. (T. Muscel s. 249/926 P. R. 122 III 927).

7.— Potrivit art. 435 cod. civ., interdicțiunea nu poate fi cerută decât pentru cauzele de imbecilitate, sminteală, sau nebunie cu furie.

Din moment ce se constată că persoana a cărei interdicțiune se cere pentru imbecilitate, este numai lipsită de rațiune, voință și nechibzuință în afacerile ei, încât este împiedicată de a-și conduce singură persoana și averea sa, nu este cazul de a fi pusă sub interdicție, ci a i se numi un consiliu judiciar potrivit art. 455 cod. civ. (T. Baia, s. 211/930, cu notă de Gh. Petruc, P. R. 50 III 931).

a) **Procedura.**

8.— Instanța de fond poate judeca în fond o cerere de interdicție și a o respinge mai înainte de îndeplinirea formalităților prescrise de art. 440 și 442 c. civ. atunci când constată că îndeplinirea lor este inutilă, întrucât motivele pe care se întemeiază cererea de interdicție sunt neîntemeiate. (Cas. I d. 690/911 cu nota de N. Rosental, P. R. 244 I 922).

9.— Intr'o cerere de interdicție, ca și în orice altă acțiune, judecătorii de fond pot să nu admită cererile de administrarea probelor, atunci când găsesc că acțiunea nu este serioasă, sau administrarea acelor probe ar fi inutilă, și să procedeze imediat la judecarea acțiunei, dacă au elemente suficiente pentru aceasta. (Aceiași decizie).

10.— In materie de interdicție, tribunalul poate întotdeauna să ordone luarea unui al doilea interogator persoanei a cărei interdicție ar cere, de câteori el îl crede necesar pentru formarea convingerii sale, căci art. 497 din codul civil (443 codul civ. rom.), vorbind de primul interogator, lasă a se înțelege că se pot lua pârâtului mai multe interogatorii. (T. civ. Nérac-Fr., 4 Aug. 1920, cu nota red. P. R. 48 III 927).

11.— Consiliul de familie are atribuțiuni mărginite; el trebue să-și dea părerea dacă pârâtul este într'o stare de imbecilitate, de smintire, sau nebunie, să arate faptele și împrejurările din care a atras această concluzie, ca tribunalul să le poată controla și aprecia. Consiliul de familie nu este în drept să se pronunțe

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.iini.ro

dacă este sau nu cazul să se aplice măsura interdicției, aceasta fiind atributul instanțelor judecătorești. (T. Muscel s. 249/926, P. R. 122 III 927).

12.— Nimeni nu este îndrituit a renunța la drepturile privitoare la starea și capacitatea sa personală, după cum nu este îndrituit nici a le întinde, căci aceste drepturi numai legea singură le cârmuește, iar nu voința individului.

Astfel fiind, în materie de interdicție instanța este datoare a judeca pricina până la capăt, trecând peste declarațiile de renunțare sau de achiezare ale celui împotriva căruia s'a cerut interdicția, ca unele cari nu pot avea nici o valoare legală; altfel, dispozițiile de procedură luate pe baza unei achiezări făcute la prima instanță sau pe baza unei renunțări la apel a interzisului, nu ar termina litigiul; căci nimic n'ar împiedeca pe interzis să redeschidă mai târziu procedura, achiezarea sau renunțarea sa fiind nule și de nul efect, ca orice acte contrarii ordinei publice; ori asemenea măsuri ar produce perturbări și neajunsuri cu atât mai grave cu cât starea civilă a interzisului ar rămâne un timp mai îndelungat nesigură din lipsa unei hotărâri judecătorești valabile. (C. Ap. Buc. IV 28 Iulie 1930 cu nota de G. P. D. în P. R. 98 III 930).

13.— Persoana împotriva căreia interdicția a fost pronunțată nu poate fi primită a renunța la apelul ce a fost făcut contra sentinței de punerea sa sub interdicție.

Acest principiu se justifică pe motivul că interdicția este o măsură privitoare la starea persoanelor, fiind prin urmare de ordine publică; ori dela legile care interesează ordinea publică, nu se poate deroga prin convențiuni sau dispoziții particulare (art. 5 c. civ.). (C. Ap. Buc. IV 28 Iulie 1930 cu nota de G. P. D. în P. R. 98 III 930).

b) **Efectele.**

14.— Risipitorul străin căruia o decizie a țărei sale i-a ridicat administrația și dreptul de a dispune de bunurile sale, este lovit de aceiași incapacitate și în Franța. (T. Seine-Fr. 28 Iulie 1921 cu nota de D. Alexandrescu, P. R. 42 III 923; aceiaș P. R. 104 III 924).

15.— Această hotărâre străină trebue să fie investită cu exequatur în Franța (aceiaș decizie).

2. **Acte făcute în stare de demență de un meinterzis.**

16.— Actele făcute de o persoană nu pot să fie atacate pentru cauză de demență, după moartea sa, decât atunci când interdicțiunea a fost pronunțată sau provocată înaintea decesului (art. 504 c. c. fr. și b., art. 449 c. c. r.) și când proba demenței ar rezulta chiar din cuprinsul actului atacat. (C. Ap. Liège, Belg. 9 Febr. 1921 cu nota de G. M. Sescioreanu; C. Ap. Constanța, d. 89/922, P. R. 87 III 923).

17.— totuș, nu se poate interzice cătarea și examinarea împrejurărilor de fapt cari au precedat sau însoțit actul și cari sunt de natură a-l lumina, a-l interpreta și a permite să se decidă dacă este sau nu, opera unui slab de minte sau dement. (C. Ap. Liège Belg., 9 Febr. 1921 cu nota de G. M. Sescioreanu, P. R. 86 III 922).

18.— Cererea erezilor de a ataca actele săvârșite de o persoană, după moartea sa și pentru motiv de smintire, nu poate fi primită nici în cazul când ei ar voi să probeze că smintirea s'a manifestat numai în mod accidental și trecător, căci dacă legiuitorul ar fi voit să permită moștenitorilor să facă probă că defunctul era incapabil de a consimți numai în momentul când a făcut actul, ar fi redactat sfârșitul art. 449 c. civ., în termeni generali. (C. Ap. Constanța, d. 89/922, P. R. 87 III 923).

19.— Art. 499 c. civ. prevăzând sub o formă generală, că actele unei persoane încetate din viață, nu vor putea fi anulate pentru sminteală, decât în cele două cazuri anume indicate acolo, prin acestea a înțeles să cuprindă sub denumirea generică de acte, orice acte, fie cu titlu oneros, fie cu titlu gratuit, întocmai în sensul atribuit acestui cuvânt în art. anterior 448 c. civ.; spiritul legii înlătură orice distincțiuni în această privință, căci scopul acestei dispoziții restrictive și derogatorii dela dreptul comun a fost de a împiedeca procesele îndoelnice pentru anularea unor acte, pe motiv de smintire de minte, atunci când persoana dela care emană actele, fiind încetată din viață, proba acelei stări ar fi fidelă și adesecri chiar imposibil de făcut. (Cas. I d. 1111/923 cu nota de Al. Oteteleșianu, P. R. 245 I 924).

20.— Legiuitorul român, nereproducând art. 503 c. civ. care permite anularea actelor făcute înaintea interdicției, dacă la epoca când se face actul cauza interdicției există, prin aceasta a înțeles desigur că anularea cerută în condițiunile art. 453 c. civ. să rămână guvernată de dreptul comun, astfel că conform art. 948 c. civ. cerându-se pentru validarea unei convențiunmi — printre alte condițiuni esențiale — și un consimțământ valabil, iar acest consimțământ trebuind să existe în momentul formării convențiunii, dovada smintirii de minte, ca fundament al unei acțiuni în anulare, trebuie făcută precis și deplin pentru acel moment, prin urmare, în afară de prezumțiunea irefragabilă de nulitate pe care art. 448 c. civ. o dă tuturor actelor făcute în urma publicării hotărârii de interdicție, anularea actelor făcute de interzis rămâne guvernată de dreptul comun, care pretinde ca starea de demență să fi expirat în momentul contractării(C. Ap. Craiova I d. 134/924, P. R. 67 III 925).

21.— Legiuitorul pentru a nu da naștere adeseori la procese temerarii și în scop de a proteja dorințele puțin scrupuloase ale moștenitorilor, prin art. 449 c. civ. prin derogare dela dreptul comun, a dispus ca în urma morții unei persoane, nu se pot ataca de către moștenitor, actele săvârșite de acea persoană pentru smintire de minte, decât atunci când interdicțiunea a fost pronunțată sau cel puțin cerută pe când trăia, sau când dovada smintirei, a desechilibrului mintal, rezultă în mod evident din însuș cuprinsul actului atacat.

Pe temeiul acestor considerațiuni de drept, acela care nu este pus sub interdicție și face un act, se presupune că l-a făcut în plenitudinea facultăților sale mintale, care prezumție însă se poate dărâma prin proba contrarie, dacă cel interesat va putea proba înaintea justiției că consimțământul celui ce a semnat actul nu a fost valabil din unul din motivele pentru care un consimțământ poate fi viciat. (T. Fălticeni, 13 Ian. 1927, P. R. 95 III 927).

22.— Aplicarea art. 449 c. civ. este limitată de art. 435 c. civ. care cere, pentru admiterea interdicțiunii, o stare obișnuită de smintire de minte; urmează că atunci când se cere după moartea unei persoane, nu o stare obișnuită de demență, ci o stare accidentală, reintrăm în dreptul comun, unde stările de fapt se pot dovedi prin orice probă. (T. Gorj s. 460/930, cu notă de Tr. V. Dumitrescu, P. R. 275 II 931).

3. **Legislația teritoriilor alipite.**

23.— Moștenitorii nu pot ataca actele autorului lor pentru motiv de smintire de minte decât în cazul când s'ar fi pronunțat ori cerut punerea sub interdicție a autorului încă din timpul vieții acestuia, sau dacă starea de smintire ar rezulta din însuși actul atacat. (C. Ap. Chișinău I. de 10/930 cu nota de G. Petruc, P. R. 235 II 930).

4. **Studii și note.**

24.— Atacarea pentru motiv de demență a actelor făcute de o persoană încetată din viață, de Dem. Pașalega. (P. R. 89 IV 927).

25.— Interdicțiunea judiciară în Bucovina, de Oreste P. Ternăveanu. (P. R. 49 IV 931).

26.— V. Judecătorească (organizare).

INTEROGATORIU.

(Art. 159, 227—236 Pr. Civ.; art. 186, 318 Pr. Pen.).

CUPRINS :

1. Materie civilă.
a) Forme procedurale (1-2)
b) Interpretare (3-5)
2. Materie penală (6-8)
3. Legislația teritoriilor alipite (9).
4. Note (10).

1. **Materie civilă.**

a) **Forme procedurale.**

1.— Art. 124 proc. civilă cere semnătura părții, pentru ca mărturisirile ce face să-i fie opozabile, numai atunci când mărturisile sau recunoașterile se fac în urma unui interogator formal ce o parte ia celeilalte părți, iar nu și când se fac cu ocaziunea apărării sau susținerilor părții în instanță. (Cas. II d. civ. 113/923, P. R. 84 III 923).

2.— Mărturisirea judiciară fiind un fapt personal, al unei părți din proces, nu se poate chema a răspunde la interogator o persoană care nu figurează în proces sub cuvânt că ar fi mandatarul celui chemat, deoarece mandatarul nu poate răspunde la interogator decât în virtutea unei împuterniciri speciale în acest sens. (C. Ap. Iași I, 31 Martie 1924, P. R. 119 III 924).

b) **Interpretare.**

3.— Răspunsurile la interogator, nu pot constitui un început de dovadă scrisă în favoarea adversarului, dacă sunt sincere și de bună credință și concordă între ele. Judecătorul a putut aprecia în mod suveran valoarea acestor răspunsuri. (C. Ap. Liége-Belg. 11 Iunie 1919, P. R. 119 III 922).

4.— Potrivit jurisprudenței constante, când partea, întrebată la interogator asupra unui fapt, neagă, răspunsul său nu poate fi considerat ca un început de dovadă scrisă, pentru a fi locul la complectarea ei cu martori atunci când este vorba de un act juridic. (Jud. Oc. Pogoane-Buzău, 4 Aprilie 1928 cu nota de G. Sescioreanu și Radu Manolescu, P. R. 125 II 198/2929, P. R. 66 III 929).

5.— Refuzul unei părți, de a răspunde la interogatoriul propus cu ocaziunea judecării contestației la poprirea, care se grefa pe o acțiune de bani, nu poate fi interpretat ca o mărturisire complectă în acțiunea de fond, pentru plata sumei poprite. (C. Ap. Buc. IV d. 33/931, P. R. 21 III 931).

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.iini.ro

2. **Materie penală.**

6.— Interogatoriul inculpatului fiind o garanție a dreptului de apărare, el constituie o formalitatea esențială a procedurii prealabile penale și dacă nu a fost respectată la judecătorul de instrucție sau la Camera de punere sub acuzare, atrage nulitatea deciziunii de trimitere a acelei instanțe. (Cas. II d. 176/921, P. R. 43 III 922).

7.— Dacă însă, inculpatul știind pentru ce este urmărit, trimite Camerei de punere sub acuzare un memoriu detailat de apărarea sa, scopul urmărit prin formalitatea interogatorului, este îndeplinit. (Ac. dec.).

8.— Art. 186 din procedura penală neprevăzând, sub pedeapsă de nulitate, luarea interogatorului inculpatului, de către instanța de judecată, în materie corecțională, el nu poate trage un mijloc de nulitate din neîndeplinirea acestei formalități. (Cas. II, 26 Martie 1923 cu nota de D. Alexandresco, P. R. 132 III 923).

3. **Legislația teritoriilor alipite.**

9.— Art. 489 pr. civ. oprind instanțele de apel de a audia înaintea lor, sub jurământ, partea adversă celeia interogată la prima instanță și asupra aceluiaș fapt, nu oprește totuși ca a doua instanță să asculte ori de câte ori e nevoie, pe aceiaș parte înaintea sa, care a fost deja ascultată la I-a instanță. (Cas. I, d. 1998/930, P. R. 17 III 931).

4. **Note.**

10.— V. Curte cu Jurați; Perimare.

INTERPRETAREA CONVENȚIUNILOR.

V. Convențiuni.

INTERPRETAREA LEGILOR.

V. Legi.

INTERPROVINCIAL (drept).

V. Legi.

INTERVENȚIUNE.

(Art. 274—252 Pr. Civ. 31—33 l. Accel.).

CUPRINS:

I. *Intervenținea.*
A. *Condițiuni:*
a) *Interes născut și actual (1-5)*
b) *proces pendinte (6-15)*
B. *Efectele (16-19).*
II. *Intervenținea forțată (20-23)*
III. *Legislația teritoriilor alipite (24-26)*
IV. *Studii și recenzii (27).*

I. **Intervenținea.**

A. **Condițiuni:**

a) **Interes născut și actual.**

1.— Pentru ca o intervenținea făcută de o terță persoană, într'un proces să fie admisibilă, trebue ca intervenientul să facă dovada că are un interes legitim, născut și actual, care să-l ducă la o situațiune de drepturi certă, reală, în legătură cu obiectul procesului și care să profite intervenientului, iar nu un interes de principiu, care l'ar conduce numai la o espectativă de drept. (Cas. III, d. 330/920 cu rezumate de concluzii scrise de S. Rosental, P. R. 275 III 922).

2.— Potrivit art. 247 c. civ., numai acela are calitatea de a interveni într'o pricină ce se urmează între alte persoane, care are un interes legitim, născut și actual, fie pentru recunoașterea drepturilor sale, fie pentru recunoașterea drepturilor uneia din prigonitoarele părței.

Deși interesul moral poate face în principiu admisibilă o cerere de intervenținea, aceasta presupune însă un interes propriu, distinct de al părților litigante și care poate servi de bază unei acțiuni principale din partea intervenientului; atunci însă când nu se pune în discuțiune nici o chestiune în legătură cu onoarea sau drepturile patrimoniale ale intervenientului, ci interesul pur moral pe care acesta l-ar avea sprijinit numai pe sentimentul de afecțiune față de una din părțile în proces, nu poate justifica cererea sa de intervenținea. (Cas. I, d. 2378/929, P. R. 89 III 930).

3.— Intervenținea conservatoare a creditorilor chirografari a unei părți nu se justifică decât prin interesul acestora de a aduce argumente noui neglijate de debitorul lor. (C. Ap. Paris, Fr. 20 Nov. 1928 cu nota de René P. Râmniceanu, P. R. 148 III 929).

4.— Interesul născut și actual cerut de art. 247 pr. civ. pentru admiterea participării terților într'un litigiu pendent, apare evident într'o contestațiune pornită de debitorul urmărit pe baza unui contract ce se pretinde simulat și făcut în frauda creditorilor intervenienți, cu atât mai mult cu cât situațiunea precară a debitorului face să se creadă într'o slabă apărare a sa. (T. Ilfov Not., s. 263/929, P. R. 139 III 929).

5.— Intervenția în procesul de partaj este admisibilă când ea are de obiect tot drepturile în succesiunea reclamată prin acțiune. (C. Ap. Buc. IV, d. 386/930, P. R. 156 III 930).

b. **Proces pendinte.**

6.— Art. 274 pr. civ. autorizează pe oricine să intervin într'o instanță începută, cu condițiunea numai ca să aibă un interes născut și actual în litigiul ce se urmează între alte părți.

O asemenea intrvenție este admisibilă și în materie de refereu, atunci când există un interes legitim de a interveni, aceasta rezultând din termenii generali ai art. 274 pr. civ., cât și din împrejurarea că nici un text de lege nu exclude intervenția în materia ordonanțelor președințiale. (Cas. I, d. 126/924, P. R. 83 III 924; T. Baia, jurnal 1983/931 cu nota de G. Petruc, P. R. 216 II 931).

7.— Dacă un terțiu intervine direct în apel, spre a apăra pe una din părțile în proces, dar cerând în acelaș timp, recunoașterea unui drept contra aceluia pentru care intervine, în acest caz, cererea prezintă caracterul unei intervenținei principale sau agresive, neputând fi dedusă direct în instanță de apel. (Cas. I 20 Febr. 1906, Bul. Cas. 230/906, cit. P. R. 22 I 925 în notă).

8.— Prin art. 248 pr. civ., ținându-se seamă de organizarea celor două grade de jurisdicție, se dispune că cererea de intervenție făcută de un terțiu pentru apărarea drepturilor sale nu se poate face decât înaintea primei instanțe.

Partea care dobândește un drept în baza unei cesiuni făcută de una din părțile litigante fiind reprezentată în proces de către cedent până la data cesiunii, nu poate fi socotită ca un terțiu, deoarce ea reprezintă și continuă drepturile cedentului.

Prin urmare, poate interveni direct în apel, cumpărătorul care a dobândit dela intimat, imobilul în litigiu, în timpul cât pricina se găsește în apel, deoarece până în momentul vânzării, intervenientul a fost reprezentat în instanță de vânzător, iar pe de altă parte chiar adversarul său avea interesul să-l citeze pentru ca hotărîrea să poată fi opozabilă și cumpărătorului intervenient. (Cas. I, d. 985/923 cu nota de Tr. Alexandrescu, P. R. 17 I 925).

9.— Recursul administrativ direct la Curtea de Casațiune pe baza art. 5 paragraf. III, lit. f din legea organică a acestei Curți (instanța de Contencios administrativ) fiind considerată ca o acțiune în Justiție (v. Contencios administrativ), în acest recurs, ca în orice altă acțiune, dreptul de intervenținea al terților este admisibil, conform principiilor generale din procedura civilă. (Cas. III dec. 80/920 cu nota lui Alex. D. Dobriceanu, P. R. 49 I 922; P. R. 48 III 922).

10.— Intervenția în apel într'o cerere de moratoriu antifalimentar, este inadmisibilă. Cererea de moratoriu antifalimentar este o cerere de natură grațioasă, al cărei caracter s'ar schimba prin admiterea intervenției. (Cas. III, d. 522/926 cu nota de I. Rosetti Bălănescu, P. R. 93 I 927).

11.— In apelul contra ordonanțelor de référé, intervenția este admisibilă în aceleași condițiuni ca în dreptul comun, adică cu dubla condiție ca partea intervenientă să nu fi fost reprezentată în prima instanță, și deciziunea care a fost dată să fi adus prejudicii. (Cas. Civ. Fr., 5 Ian. 1926 cu nota de I. Bursănescu, P. R. 76 III 926).

12.— Intervenținea creditorului pârîtului într'o instanță de anularea unei vânzări de imobil este accesorie față de reclamant, care declară că ia cunoștință de intervenție în instanță, dar este și principală față de pârît, acesta cerând amânarea pentru a i se comunica intervenția, care se pretinde a fi îndreptată și în contra lui. Tribunalul dispune amânarea procesului, pentru ca în conformitate cu art. 33 legea accelerării să se comunice intervenția pârîtului. (T. Dolj II Pr.-verbal 9501/927 cu nota de Marius Rădulescu, P. R. 116 III 927).

13.— O parte care n'a figurat în instanța care a dat loc la recurs este primită a interveni înaintea Inaltei Curți de Casație în susținerea acestui recurs cu condițiunea numai de a justifica un interes. (Cas. Civ. Fr., 23 Ian. 1929 cu nota de D. Cotrutz, P. R. 150 III 930).

14.— Statul este în drept, ca pe cale de intervenție, înaintea Secțiunilor-Unite ale Inaltei Curți de Casație, să se opună la declararea neconstituționalității unei legi care îi conferă anumite drepturi, întrucât potrivit art. 247 pr. civ., dreptul de intervenție este deschis oricui, atunci când invoacă și dovedește că are un interes legitim, născut și actual într'o pricină ce se urmează între alte persoane. (Cas. S. U., d. 51/930, P. R. 1 III 931).

15.— Cererea de intervenție este admisibilă și înaintea Secțiunilor-Unite ale Curții de Casație, întrucât se constată că întrunește condițiunile de fapt și de drept cerute de art. 247 proc. civ., pentru admisibilitatea ei. (Cas. S. U., d. 24/931, P. R. 113 III 931.

B. **Efectele.**

16.— Admiterea în principiu a unei cereri de intervenținea nu implică o cercetare a fondului acțiunii, căci instanța nu verifică, cu această ocaziune, decât existența condițiunilor sub care intervenținea este admisibilă, adică interesul intervenientului de a sta în judecată.

Prin urmare, înainte de a se fi intrat în discuțiunea fondului, intervenientul poate ridica, ca și celelalte părții din proces, orice excepțiune de natura acelora ce trebuesc ridicate in limite litis și deci chiar excepția de conexitate. (T. Constanța II, s. 4/921, P. R. 37 III 924).

17.— In cazul când cererea de intervenție este făcută pentru apărarea uneia

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.iini.ro

dintre părţile prigonitoare şi când instanţele de judecată constată că cererea este admisibilă şi intervenientul este admis a pune concluziuni pentru susţinerea drepturilor părţii în favoarea căreia intervine, hotărîrea părţii interveniente, ci numai este legat litigiul, aşa încât acea hotărîre în favoarea părţilor principale între cari este legat litigiul, aşa încât acea hotărîre nu se poate executa decât de partea principală care a obţinut admiterea cererii sale, intervenientul neavând dreptul să ceară executarea hotărîrii decât numai în cazul când cererea se face şi se admite pentru recunoaşterea drepturilor sale, cum ar fi de exemplu în cazul când există proces între un proprietar şi un chiriaş, ar interveni un alt chiriaş pentru a i se recunoaşte dreptul său care ar exclude pe cel al celuilalt chiriaş, cerere care ar fi fost admisă de către instanţa de judecată (Trib. Ilfov s. III c. c. 8 Dec. 1925, cu nota de N. Georgean, P. R. 25 III 926)

18.— Deşi în conf. cu disp. art. 248 pr. c., intervenţia făcută pentru apărarea drepturilor uneia dintre prigonitoarele părţi se poate face în orice stare a procesului şi la orice instanţă — deci şi în apel — totuşi în conf. cu disp. art. 252 pr. c., intervenientul fiind obligat să ia procedura din punctul unde se găseşte actul de procedură, urmează ca într'un proces de ieşire din indiviziune, din moment ce hotărârea de admitere în principiu — care a stabilit calitatea, drepturile părţilor starea de indivizibilitate şi masa succesorală — a rămas definitivă, intervenţia făcută — cum este în speţă — pe motiv că masa de împărţit nu mai are calitatea de indivizibilă, că nu mai este obiect şi deci tragerea loturilor este imposibilă, este tardivă făcută, fiindcă în scopul ei tinde la stabilirea unui punct care era definitiv judecat. (T. Muscel, s. 65/926 P. R. 156 III 927).

19.— Intervenientul, odată ce a legat instanţa şi a pus concluzii în fond, nu se poate desista în mod unilateral dela intervenţiunea sa, care urmează soarta acţiunei principale pe care se grefează. (T. Ismail 1 Nov. 1927 cu notă de M. Possa, P. R. 152 II 928).

II. Intervenţiunea forţată.

20.— Cererea de intervenţie forţată este admisibilă chiar în apel, când se constată că ar fi atât în interesul celui chemat, cât şi în interesul celui ce face cererea de intervenţie. (T. Iaşi I 13 Mai 1919, cu notă de Dim. I. Cotruţ, P. R. 190 II 927).

21.— Intervenţia forţată nu poate fi invocată de judecători din oficiu, ci trebue să fie propusă de către partea interesată.

Dacă această parte n'are interes la intervenirea unui terţiu, intervenţia forţată urmează a fi respinsă, deşi este admisibilă în principiu. (T. Iaşi II, 10 Iulie 1922 cu nota lui D. Alexandrescu, P. R. 295 II 922; aceiaş cu nota de C. N. Toneanu, P. R. 134 III 926).

22.— Intervenţia forţată sau silită, deşi neprevăzută de lege, totuşi este admisă astăzi de jurisprudenţă pentru consideraţii de utilitate practică (Ac. hot.)

23.— Deşi în doctrină şi în jurisprudenţă de admite în principiu cererea de intervenţie forţată într'un proces, totuşi aceastâ cerere nu o poate face decât pârâtul care are interesul ca hotărârea ce se pronunţă să fie opozabilă şi altor persoane care ar avea acelaş interes cu reclamantul.

Astfel fiind cererea din partea unui reclamant de a se introduce într'un proces un alt reclamant alături cu el apare ca inadmisibilă şi urmează să fie respinsă ca atare. (Jud. Oc. Cujmir-Mehedinţi, 10 Februarie 1931, P. R. 87 III 931).

III. Legislaţia teritoriilor alipite

24.— Spre deosebire de art. 128 din proc. civilă rusă, care limitează părţii dreptul de intervenţie, numai înaintea primei instanţe, adică la judele de ocol, art. 663 dă dreptul terţei persoane, al cărei interes depinde de hotărârea afacerei, să intervină în orice stadiu al procesului, deci pentru prima oară în apel, însă cu condiţia ca partea intervenientă să declare prin cererea sa intenţia de a lua parte în proces, alături de reclamant, sau alături de pârât. (Cas. I d. 12/922, P. R. 141 III 922).

25.— Norma de drept este că cineva poate interveni incidental într'un proces care se află în curs între alte persoane, spre a ajuta ca procesul să se termine în favoarea uneia din ele, numai să fie interesat jurisdicşte; — art. 84—87 pr. civ. (C. Ap. Braşov I, 17 Febraurie 1926, P. R. 37 III 926).

26.— Art. 644 proc. civilă este privitor numai la intervenţiile făcute pentru apărarea uneia din părţile litigante iar pentru celelalte intervenţii făcute în apărarea dreptului intervenientului, legea neprevăzută că încheierile asupra lor pot fi apelate separat, se deduce că nu este nevoe de o încheiere de admiterea lor în principiu, intervenientul nu poate susţine că e în drept să se deziste dela cererea de intervenţie. In al doilea rând, după principiile generale în materie de procedură, din moment ce intervenientul a fost primit să pună concluzii în fond şi Tribunalul a luat act de concluziile sale implicit Tribunalul a încuviinţat în principiu starea sa în proces şi deci el nu se mai poate dezista fără consimţământul celeilalte părţi din proces. (C. Ap. Galaţi II d. 319/ 928, P. R. 54 III 929).

IV. Studii şi recensii

27.— Este admisibilă intervenţia forţată, direct în apel, a cesionarului creanţei pentruca astfel cedentul, apelant, să aibă posibilitatea a face, prin interogatoriul ce s'ar lua cesionarului dar în contra debitorului cedat, intimatul, dovada că cesiunea notificată deja, este fictivă, simulată şi prin consecinţă, că singurul, care are calitatea de titular al creanţei, este el, cedentul? de Traian Ionaşcu (P. R. 185 IV 931).

INTREPRINDERE (contract de-)

1.— Facerea unei lucrări în imobilul lui dominus, (în specie; un calorifer) cu furnitură şi muncă, este un contract de întreprindere ,iar nu o vânzare. (T. arb. Român-German, 17 Iunie 1925, P. R. 119 III 926).

2.— După regulile contractului de întreprindere, proprietatea lucrului se transferă lui dominus prin remitere şi acceptare. (T. arb. Român-German, 16 Iunie 1926 cu nota de Radu Dimiu, P. R. 116 III 926).

INVĂŢĂMÂNT.

CUPRINS:

I. *Invăţământ primar (1-7)*
II. *Invăţământ secundar (8-20)*
III. *Invăţământ superior (21-38)*
IV. *Disciplina (29-46)*
V. *Note (47).*

I. Invăţământ primar

1.— Numirea făcută de Minister pe baza tabelei de capacitate într'un oraş, cu rezerva că repartiţia se va face de inspectorat, este bine făcută şi din moment ce inspectoratul a făcut repartiţia şi partea a acceptat, numirea devine definitivă şi nu se mai poate reveni asupra ei. (C. Ap. Cernăuţi I Dec. 1926. P. R. 4 III 927).

2.— Art. 129 l. învăţământului primar prevede în mod formal că toate numirile şi transferările în învăţământul primar nu se pot face decât la datele şi în condiţiunile arătate de lege, declarând nule de drept toate transferările şi numirile făcute fără respectarea acestor dispoziţiuni.

Aşa fiind, când transferarea s'a făcut prin consimţimânt reciproc, caz neprevăzut de lege şi fără a se mai respecta datele şi condiţiunile legale, ministerul nu a violat nici-un text de lege atunci când a anulat transferarea. (Cas. III d. 127/ 928, P. R. 122 III 928).

3.— Condiţiunile prevăzute de art. 70 din legea învăţământului primar şi 121 din regulament, pentru numirea în postul de director al şcolilor mixte, sunt simple norme indicative pentru ministru care are facultatea de a numi în asemenea post chiar fără respectarea lor. (C. Ap. Cernăuţi I, 11 Aprilie 1929, P. R. 85 III 929).

4.— Incadrarea învăţătorilor din teritoriile alipite prin deciziile din 1927 este nelegală şi poate fi anulată de Minister (C. Ap. Cernăuţi I, 304/928, P. R. 68 III 929).

5.— Numai în cazul când un post vacant din învăţământul primar e solicitat de un singur candidat, care cere tranferarea, recomandaţiunea inspectorului şcolar este necesară şi suficientă, în acest caz nefiind vorba de vre-o ordine de preferinţă în alegerea candidaţilor. Când însă aceştia sunt mai mulţi, trebuie a se avea în vedere în primul rând ordinea de preferinţă arătată de art. 126 combinat cu art. 118, pentru catedrele din învăţământul urban. In acest caz, recomandaţia inspectorului trebuie să fie în deplină concordanţă cu ordinea de preferinţă, altfel, ea devine arbitrară şi nu poate fi ţinută în seamă. (Cas. III d. 1165/930, P. R. 155 III 930).

6.— Dacă, înţelegând să intre în legalitate, ministerul dispune revizuirea tuturor numirilor şi transferărilor efectuate într'o anumită epocă, în acest caz, constatările făcute pe bază de acte şi dispoziţiuni de lege, de către organele de control ale învăţământului primar şi aprobate de minister, întocmesc, ţin loc şi au tăria deciziunilor ministeriale, nicăiri în lege neprevăzându-se în această privinţă formalităţi cu caracter de solemnitate. (C. Ap. Iaşi II, P. R. 99 III 930).

7.— fără să deosebească între cazul când catedrele vacante au fost publicate şi acela în care numirea s'a făcut din oficiu la catedre vacante prin transferarea altora, legea învăţământului primar stabileşte în mod limitativ, în art. 125 şi 126, anumite norme, în lipsa respectării cărora transferarea nu e valabilă. (C. Ap. Iaşi II P. R. 99 III 930).

II. Invăţământ secundar.

8. — Conform legii pentru numirea profesorilor şi maeştrilor civili dela liceele militare cari ar fi într'o localitate fără altă şcoală secundară, beneficiază de salariul de profesor secundar majorat cu 50%, însă să facă în mod obligatoriu 12 ore curs săptămânal. Pentru orele în plus la cari profesorul ar consimţi în mod benevol, trebue să i se plătească un spor de salariu. (Cas. III, d. 447/922, P. R. 20 III 923).

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.iini.ro

9.— Dreptul la gradaţie de vechime a profesorilor provizorii dela şcolile militare, se stabileşte conform art. 16 din reg. din Dec. 1919, bazat pe legea profesorilor şi maeştrilor civili din învăţământul militar din 1912,, prin care se dispune că profesorii şi maeştrii cari doresc a fi primiţi în învăţământul militar vor intra cu toate drepturile la gradaţie câştigate în învăţământul civil.

Şi acest drept la gradaţiune urmează a fi recunoscut de la data împlinirei termenului prevăzut de art 37 din legea învăţământului secundar. (Cas. III d. 1080/922 cu nota lui M. Iorgulescu. P. R. 215 I 923).

10.— Potrivit art. 44 din legea învăţământului secundar, profesorii secundari sunt inamovibili la catedrele pe cari le ocupă; dânşii nu pot fi transferaţi decât la cererea lor de a ocupa o altă catedră, la care examenul de abilitare le-ar da dreptul, sau dacă transferarea ar fi rezultatul unei acţiuni disciplinare, ca măsură de pedeapsă.

In speţă, deşi se constată că a fost o cercetare disciplinară cotra recurentei, şi Consiliul permanent de instrucţie a opinat ca dânsa să fie transferată, avizul Consiliului însă n'a fost dictat de constatarea faptelor imputate, care au fost declarate de Consiliu ca inexistente, ci a fost întemeiat pe însăşi cererea recurentei de a fi transferată la o şcoală similară, cerere de care autoritatea şcolară trebuia să ţină seamă.

Ministerul, însă, în loc de a transfera pe recurentă potrivit cererii sale, a detaşat-o, cu înştiinţarea, că o va transfera la o şcoală de altă categorie şi de alt grad, ceeace dânsa nu ceruse, şi nici Consiliul permanennt nu avizase la luarea unei asemenea măsuri cu caracter disciplinar.

Procedând astfel, Ministerul instrucţiunii a violat art. 44 din legea învăţământului secundar. (Cas. III, d. 1885/922, P. R. 58 III 923).

11. — Scopul pentru care legiuitorul a fixat un număr minimal de ore, pentru fiecare catedră de curs secundar, şi a prevăzut o sancţiune atât de severă, cum este aceea a nulităţii numirii sau transferării la o catedră vacantă contra prescripţiunilor sale, este de a nu se înfiinţa catedre inutile şi împovărătoare pentru buget, prin divizarea fără rost şi din consideraţiuni străine de învăţământ, a catedrelor existente.

Prin urmare, atunci când într'un oraş se înfiinţează o nouă şcoală secundară care necesitează crearea de noui catedre pentru fiecare materie de învăţământ, creându-se o asemenea catedră, după ce şcoala şi-a completat toate clasele, nu înseamnă că s'a divizat catedrele existente dela alte şcoale, ci s'a răspuns nevoii de a se organiza noua şcoală şi de a i se completa catedrele de cari are trebuinţă. Aşa fiind, nu poate fi vorba, în acest caz, de aplicaţiunea sancţiunii prevăzute de t. 37 din **legea învăţământului** secundar modificată în 1919 şi deci atât luarea orelor cari se dăduseră în mod provizoriu unui profesor dela altă şcoală, cât şi formarea catedrei la şcoala nouă înfiinţată şi numirea unui alt titular nu sunt acte făcute cu călcarea legii. (Cas. III d. 14/923 P. R. 59 III 924).

12. — Potrivit art. 37 al. a din decr. lege No. 2704/919 privitor la modificarea unor articole din legea învăţământului secundar şi superior, grupul format din 15 ore (în speţă, recurentul avea 14 ore, una fiindu-i degrevată, ca diriginte) constituind prin lege, în mod obligatoriu, catedra de bază a profesorului (adică 9 ore de latină şi 5 ore de limba germană), este intangibil, neputându-se face nici o reducere acestui maxim, decât în cazurile strict şi limitat prevăzute de art. 37, alin. B. acelaş decret-lege, ceace nu-i în speţă, iar orice scăderi, făcute din orele catedrei de baza existentă, pentru crearea unei catedre nouă, sunt interzise sub sancţiunea nulităţii numirii sau transferarei efectuate, ministrul respectiv putând dispune numai de orele splimentare Recurentului i s'a luat şase ore din însăşi baza catedrei sale, limba latină fiind specialitatea sa atât la licenţă, cât şi la capacitate, ceeace constitue o ilegalitate, chiar dacă profesorul n'ar fi titular, întrucât potrivit art. 37, A, alin. 4, orele luate fac parte din materia pentru care recurentul a trecut examenul de capacitate. (Cas. III d. 573/923 P. R. 59 III 924).

13. — Nu constitue pentru Ministerul Instrucţiunii, un motiv just, legal şi îndestulător de a anula certificatul de absolvire a unei clase de liceu, numai pe simpla împrejurare că direcţiunea liceului a admis ca elevul să dea examen de două clase în aceiaş sesiune. Această abatere dela regulament, dacă există, este imputabilă numai Direcţiunii şcoalei; ea nu poate prejudicia pe absolvent, din momentul ce se constată că certificatul obţinut de el arată că rezultatul examenului n'a fost obţinut de absolvent prin mijloace dolosive, şi că, dela liberarea certificatului până la luarea măsurii anulării a trecut timp îndelungat, în care absolventul a urmat cursuri universitare, aşa încât această anulare pentru vicii neimputabile elevului ,ar avea pentru el consecinţe dăunătoare şi ireparabile. (Cas. III d. 1339/924, cu notă de George Iuliu, P. R 126 I 925).

14. — Dacă este adevărat că ministerul poate face repartiţiuni de ore şi că el poate da profesorilor ore de curs şi la alte licee sau şcoli secundare din aceiaşi localitate, dar acest drept de repartiţiune legea i-l acordă în ce priveşte orele vacante şi nu-l poate exercita faţă de profesorii definitivi, decât pentru complectarea grupului de ore obligatorii, dacă profesorul nu are catedra completă, sau cu titlul de ore suplimentare, care se rezumă aparte. (Cas. III d. 418/926 P. R. 147 III 926).

15. — In cazul când un profesor este numit definitiv în învăţământ, autoritatea rezervându-şi dreptul ca să fixeze ulterior localitatea unde avea să funcţioneze, nu poate invoca inamovibilitatea integrală şi în privinţa localităţii, aceasta având un caracter provizoriu. (Cas. III d. 875/926 P. R. 35 III 927).

16. — Un profesor secundar, numit titular provizoriu, pe baza examenului de capacitate şi în ordinul de preferinţă, câştigă un drept de proprietate asupra catedrei şi el nu mai poate fi mutat chiar la o şcoală similară din acelaş oraş, fără consimţământul său, decât pe cale de pedeapsă. (C. Ap. Cernăuţi, 1 Dec. 926. P. R. 4 III 927).

17 bis.— Conform art. 20 din acelaş a ligii p. modificarea art. 18 alin. II, 19 şi 71 legea învăţământului secundar şi superior, prevede că contestaţiile la lucrările Comisiei de examinare, se pot adresa Ministerului în termen de cinci zile, această dispoziţie însă nu face inadmisibilă acţiunea în Contencios. (C. Ap. Buc. II, d. 18/929. P. R. 83 III 929).

17 bis. — Conform art. 20 din acelaş regulament, dreptul de a schimba comisiunile de examinare pentru bacalaureat, este lăsat la aprecierea ministerului, deci candidaţii nu se pot plânge în Contencios. (Ac. dec.).

18. — Pentru echivalarea titlurilor personalului **didactic** în funcţie, la data legii învăţământului secundar din 1 Septemrie 1928, se cere, prin art. 131, avizul conform al consiliului permanent, care va examina fiecare caz în parte. Neîndeplinirea acestei cerinţe, fie din vina candidatului, fie din aceea a funcţionarului, are drept consecinţă că lipseşte partea, pe v. • singurul drept ce l'ar fi putut avea faţă de legea suszisă. (C. Ap. Buc. V, d. 173/930, P. R. 6 III 931).

19. — Conform art. 98 din legea învăţământului secundar, înscrierea gradaţiilor în buget se face cu începerea anului bugetar care urmează imediat după împlinirea termenului. Ca atare, Ministerul Instrucţiunei este totdeauna îndatorat a îngriji din timp să se înscrie în buget sumele ce urmează a se plăti ca gradaţii.

Neînscrierea la timp în buget a gradaţiilor, nu apără pe Minister de obligaţia de a le plăti. (C. Ap. Buc. d. 420/930, P. R. 4 III 931).

20. — Potrivit art. 125, al. 3 din legea învăţământului secundar, catedrele ce vor funcţiona pe lângă fiecare şcoală secundară potrivit noilor programe, se vor repartiza actualilor profesori titulari la aceste catedre.

Prin urmare, este ilegal actul Ministerului Instrucţiunii prin care se ia catedra unui profesor titular şi i-se transformă complectându-i-se orele la altă şcoală, fără ca orele de specialitate dela catedra de unde a **fost transferat** să fi fost suprimate. (C. Ap. Galaţi II 8 Aprilie 1930. P. R. 74 III 931).

III. **Invăţământul superior**

21. — Modul de constituire şi de funcţionare a Consiliilor Universitare, care îşi dau avizul asupra transferării unui profesor dela o Universitate la alta, este cel prevăzut de art. 60 din regulamentul pentru numirea profesorilor şi agregaţilor universitari. Deşi mai vechiu decât dispoziţiunile art. 82 din lege, acest articol de regulament îşi menţine aplicaţiunea sa, în lipsă de o dispoziţiune de lege sau regulament contrarie.

Art. 82 din legea învăţământului secundar şi superior, cerând avizul favorabil al ambelor universităţi, nu impune consiliilor universitare, atunci când ambele sunt de acord, să-şi motiveze părerea lor. Numai în cazul când există divergenţă, legea prevede că profesorul va putea fi recomandat de Universitatea în care e catedra vacantă, recomandaţiunea trebuind de astă dată să fie motivată pe lucrări de o reală valoare. (Cas. II dec. 458/920 cu notele d-lor N. R. Căpităneanu şi D. P. Mazilu, P. R. 76 I 922).

22. — Desărcinarea unui profesor universitar din conducerea unui serviciu de clinică în spitalele administrate de Eforie, numai printr'o simplă dispoziţiune a Eforiilor, fără respectarea legii învăţăm. secundar şi superior, şi a regul. facult de Medicină, este ilegală. (Cas. II d. 999/921, P. R. 95 III 922).

23. — Potrivit art. 84 l. învăţ. secundar şi superior, numirea unui profesor universitar se poate face şi de Ministru deadreptul dacă, trecând termenele şi satisfăcându-se cerinţele prescrie de acest text de lege. Universitatea nu înaintează raportul cu privire la recomandarea ce i se cere.

Art. 84 prevede în mod formal că termenul de 3 luni pentru trimiterea raportului privitor la numire, se socoteşte de la data înaintării de către Ministru a memoriilor candidaţilor, iar nu de când s'a putut constitui şi începe să lucreze comisiunea examinatoare.. (Cas. III d. 1307/921, P. R. 125 III 922).

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.iini.ro

24. — Candidatul înscris la concurs pentru ocuparea unei catedre universitare vacante, are drept să atace cu recurs numirea făcută de ministru în persoana altuia, deoarece ilegalitatea numirei îi vatămă dreptul de a ocupa catedra în cazul eventual al reuşitei la examen şi al recomandării făcută de comisia examinatoare.

Deşi ministrul ar putea să nu-l numească, în acest caz el n'are însă alt drept, decât acela de a scoate catedra din nou la concurs, iar nu să completeze cum va voi locul vacant. (Cas. III d. 503/922 cu nota de Iorgu Radu, P. R. 298 I 922).

25.— După art 83 al. ult. din l. învăţăm. secundar şi superior, ministrul putând refuza numirea candidatului propus de Senatul universitar, cu singura condiţiune de a-şi motiva deciziunea, — cu atât mai mult el nu poate fi obligat să numească pe candidatul care n'a fost recomandat de Senatul universitar. (Cas. III, d. 808 din 922, P. R. 56 III 923).

26.— Faptul că Senatul universitar, care a refuzat să recomande ca profesor pe persoana propusă de comisiunea examinatoare, a fost ilegal constituit şi deci inexistent ca organ consultativ, sau că avizul său n'a fost motivat, în ipoteză că motivarea era legalmente necesară, nu poate atrage ilegalitatea refuzului ministrului de a numi pe acea persoană, deoarece nici un text de lege nu impune ministrului obligaţiunea de a face numirea candidatului prezintat de comisiunea examinatoare, dar respins de Senatul universitar, care ar fi ilegal constituit, sau care n'ar fi procedat conform legii. (Cas. III, d. 808/922, P. R. 56 III 923).

27.— Prin art. 81 din legea învăţ. secund. şi sup. s'a creiat o excepţiune la sistemul general de numire al concursului, în scop de a se putea numi ca profesori universitari persoane de mare valoare, cu merite ştiinţifice şi specialitate incontestabile, care nu s'ar supune la examene; iar pentru acest mod special de recomandare s'a prevăzut o procedură specială menită să asigure cât mai complect realizarea scopului urmărit şi anume : legea declară admisibilă spre a fi cercetată numai propunerea făcută de cel puţin jumătate din numărul profesorilor facultăţei la care e vacantă catedra, propunere care trebue motivată pe lucrările şi capacitatea de specialitate a celui recomandat, şi această propunere e supusă aprobărei Senatului Universitar, după recomandarea căruia numai ministerul poate face numirea. (Cas. III, d. 1404/922 cu notele d-nilor S. Rosental şi Istrate Micescu, P. R. 18 I 923).

28.— Aprecierea capacităţei şi meritelor ştiinţifice ale candidaţilor recomandaţi a fi numiţi profesori universitari este de atributul suveran al organelor speciale instituite de legea învăţământului în acest scop, fără a putea fi înlocuită sau modificată prin aceia a Curţei de Casaţie, care nu e chemată decât să observe dacă constituirea şi procedarea organelor care compun şi recomandă, şi a celor care numesc persoana recomandată ca profesor, s'a făcut cu formele şi în condiţiunile prevăzute de lege. (Cas. III, d. 1404/922 cu note de S. Rosental şi Istrate Micescu, P. R. 18 I 923).

29.— Comisiunile examinatoare pentru ocuparea de cadre universitare, fiind corpuri consultative şi de specialitate, iar nu organe de putere executivă, urmează că încheierile, rapoartele şi în genere orice concluziuni ar formula asupra însărcinărilor ce li se dau potrivit legii, nu sunt acte de autoritate atributive sau modificatoare de drepturi, actele emanate dela dânsele nu produc prin ele însăş vreun efect juridic, ele nu lezează drepturile nimănui, ci sunt menite să prepare cu titlu de izvoare consultative — neobligatorii — actele de autoritate privitoare la numirile sau transferările de funcţionari. (Cas. III, d. 787/923, cu nota de Hurmuz Aznavorian, P. R. 123 I 925).

30.— Conform cu legea de organizare a Universităţii din Cernăuţi, în vigoare şi azi în Bucovina, decanii facultăţilor nu sunt consideraţi ca agenţi executori ai puterii centrale, sau ca reprezentanţi ai acestei puteri, ci ca organe executive ale Consiliilor Facultăţilor respective şi-şi dobândesc această calitate pe temeiul votului acelor consilii, care singure, au dreptul de a le retrage mandatul încredinţat. Din nici o dispoziţie a legii nu rezultă că decanii facultăţilor ar fi revocabili de puterea administrativă centrală, respectiv Ministerul de Instrucţie. (Cas. III d. 1222 din 925, P. R. 19 III 926).

31.— Universitatea din Cernăuţi poate intenta o acţiune în contencios, cu condiţiunea însă de a învedera un drept sau interes bazat, iar nu orice interese negarantate de lege.

In adevăr, legiuitorul, cerând autonomia universitară într'un interes cultural general, iar nu în sensul unui drept privativ pentru universitate, i-a acordat prin lege atribuţiunea de a examina pe candidaţi şi de a-i recomanda Ministerului, iar nu de a face numiri.

In speţă, prin numirea făcută de Minister în temeiul art. 81, Universitatea nu se poate plânge că i s'ar fi lezat vreun drept în sensul art. 1 din legea Contenciosului Administrativ. (C. Ap. Cernăuţi, d. 34/926 cu nota de Hurmuz Aznavorian, P. R. 5 II 928).

32.— Nici o dispoziţiune de lege nu prevede dependenţa Universităţii din Cernăuţi de ministerul de resort; dacă acest minister are controlul asupra Universităţilor, acest control însă se exercită în limitele legii lor organice, pe care legiuitorul însuşi l-a limitat numai la actele acolo prevăzute cari reclamă aprobarea sau confirmarea ministrului pentru a produce efecte legiuite.

Prin urmare Universitatea are capacitatea a sta ca reclamantă într'o acţiune intentată împotriva ministerului de resort, potrivit legii contenciosului administrativ. (C. Ap. Cernăuţi I, d. 34/926 cu nota de Hurmuz Aznavorian, P. R. 5 II 928).

33.— O numire de profesor universitar făcută pe baza art. 81 are a se socoti în termen făcută, în timpul celor două luni dela scoaterea catedrei la concurs. Când această catedră mai fusese scoasă la concurs, însă se făcuse o numire declarată ilegală, termenul pentru noua numire curge dela data celei de a doua publicaţii. de concurs. (Cas. III d. 94/926, P. R. 51 III 926).

34.— Potrivit art. 81 din legea învăţământului superior, când ministerul respinge numirea unui profesor universitar în urma recomandării Senatului Universităţii respective, el trebue să motiveze deciziunea sa prin arătarea de temeiuri exacte în drept şi suficient documentate în fapt, aceasta fiind un principiu care rezidă la baza tuturor deciziunilor judecătoreşti şi administrative pentru a căror validitate legea cere o motivare. (Cas. III, d. 120/927 cu nota de I. Bursănescu, P. R. 191 I 927).

35.— Supunerea lucrărilor comisiunei examinatoare observărei Senatului Universitar nu este necesară decât atunci când este prezentat un candidat spre a fi recomandat, pentrucă numai atunci decizia Senatului este hotărîtoare ; din contră, deciziunea comisiunei examinatoare, prin care respinge pur şi simplu pe candidat, este inutil a se mai aduce în faţa Senatului Universitar, acesta ne mai având putinţa să modifice hotărîrea comisiunei. (C. Ap. Iaşi II, d. 8/927 cu nota de C. Rădulescu, P. R. 17 II 928).

36.— Dacă Facultatea i-a admis unui profesor universitar să exercite funcţiunea, aceasta nu poate fi considerată ca o ratificare a numirei făcută de Minister, dacă se constată că ea a protestat împotriva acestei numiri, a introdus acţiune în contencios împotriva decretului de numire şi a admis funcţionarea numai în urma faptului că Ministerul a intervenit, făcând răspunzător pe decan de faptul că nu permite profesorului să-şi îndeplinească atribuţiunile. (C. Ap. Iaşi II d. 8/927 cu nota de C. Rădulescu, P. R. 17 II 928).

37. — Ministerul poate numi deadreptul un profesor universitar când după 15 zile libere dela data celei de-a doua somaţiuni făcută Universităţii de a-i trimite raportul cu rezultatul concursului, aceasta nu s'a executat, acest termen urmând a se socoti de atunci când Universitatea primeşte invitaţia şi până în momentul când Ministerul primeşte raportul. (C. Ap. Iaşi II d. 8/927 cu nota de C. Rădulescu, P. R. 17 II 928).

38. — In lipsa Rectorului Universităţii, cel mai vechi dintre decani poate convoca Senatul Universitar, pentrucă — deşi în lipsa unui text precis de lege — dacă acest drept îl are pentru prezidarea Senatului, lucrare de o deosebită importanţă, este inadmisibil a se crede că nu ar avea drept şi pentru convocarea Senatului, ceeace-i o chestiune numai de formă. Dealtfel, a admine contrariul ar însemna să se lase în părăsire lucrările importante ale Universităţii, din cauza lipsei Rectorului. (C. Ap. Iaşi II d. 8/927 cu nota de C. Rădulescu, P. P. R. 5 III 924).

IV. Disciplina

39. — Faptul din partea unui membru al învăţământului didactic (în speţă, un profesor al şcoalelor secundare) de a primi, în timpul ocupaţiunii duşmane, dela autorităţile militare germane, funcţiunea de inspector general al limbii germane, funcţiune creată anume pentru el, deoarece ea nu există în bugetul nostru, ca şi faptul de a suprima din şcoalele noastre naţionale cursurile de istorie şi geografie a României precum şi acela de a introduce în şcoalele secundare cursuri suplimentare şi obligatorii în limba germană, constituie din partea acelui profesor o abatere gravă dela datoriile sale profesionale, comisă învederat într'un scop antinaţional şi antipatriotic şi ca atare, cade sub sancţiunea pedepselor disciplinare prevăzute de legea învăţământului care urmează a fi aplecat în speţă. (Comisia de Judecată a Corp. didactic de pe lângă Univ. Bucureşti, 29 Mai 1922, P. R. 5. III 924).

40. — Când legea prevede că Comisia de disciplină va fi compusă din profesori titulari, este fără interes, din moment ce această prescripţie a ei a fost satisfăcută, să se examineze dacă aceşti profesori sunt cu titlu definitiv sau provizoriu, această distincţie neîntemeindu-se pe nici o dispoziţie legală. (Cas. III d. 1135/925 cu nota de Constant Ionescu P. R. 277 I 924).

41. — Atunci când trebuiesc luate contra profesorului măsuri disciplinare mai grave, pe cari legea învăţământului secundar şi superior le subordonează avizului sau deciziunii Consiliului de disciplină, Ministerul Domeniilor este ţinut să procedă la alcătuirea acestei Comisiuni de disciplină, nu însă prin aplicarea lite-

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.iini.ro

rală a textului legii învățământului secundar și superior, recurgând la Senatele universitare din București și Iași, ceeace nu ar avea nici un sens, ci prin aplicarea normelor prescrise de această lege, adică desemnând membrii Comisiunii, după listele de profesori titulari, comunicate de școlile superioare respective cari sunt sub autoritatea sa. (Cas. III d. 1135/924 cu notă de Constant Ionescu, P. R. 277 I 924).

42. — Legea din 14 Noembrie 1925 prin care se validează hotărârile consiliului permanent de instrucție este constituțională întrucât dânsa n'a fost făcută în vederea unor anume persoane. (Cas. S. U. d. 31/927, P. R. 129 III 927).

43. — Membrii învățământului secundar cu titlu provizoriu, bucurându-se de stabilitate în sensul că nu pot fi permutați la altă școală fără consimțimântul lor, transferarea în interes de serviciu apreciat de Minister constitue o măsură ilegală. (Cas. III d. 368/927 P. R. 50 III 927).

44. — Chiar dacă revocarea ar putea opera și după expirarea concediului — cu toate că o asemenea soluțiune ar fi un non sens și nici nu s'ar putea concepe — această revocare, presupunând că concediul ar fi fost mai lung de 30 zile, nu ar putea în nici un caz produce prezumțiunea — conform art. 137 l. învățământului primar — că învățătorul ar fi renunțat de bunăvoie la funcțiunea lui. (C. Ap. Constanța, 20 Noembrie 1929 P. R. 98 III 930).

45. — Considerarea ca demisionat a unui învățător, în sensul art. 137 din legea învățământului primar, constitue o adevărată pedeapsă pentru o abatere dela datorie, pedeapsă echivalentă cu excluderea pentru totdeauna din învățământ, și care nu poate fi pronunțată decât după o prealabilă judecată a comisiunei disciplinare, conform art. 144 din lege. (C. Ap. Constanța, 20 Noembrie 1929 P. R. 98 III 930).

46. — Secretarul general al Ministerului instrucțiuni publice poate pune în mișcare acțiunea disciplinară atât împotriva membrilor corpului didactic cât și împotriva funcționarilor ministerului (C. Ap. Buc. I d. 67/931 P. R. 91 III 931).

V. Note.

47. — V. Acțiune. Contencios ad-tiv. Drept.

INVESTIRE.

V. Căile de atac. Formula executorie.

IPOTECA.

(Art. 1746 ș. u. C. Civ.)

CUPRINS:

1. ***Noțiuni generale (1-3).***
   a) ***Ipoteca legală (4).***
   b) ***Promisiunea de ipotecă (5).***
2. ***Condițiile ipotecii (6-9).***
3. ***Efecte (10-25).***
   a) ***Purgarea imobilului (26).***
4. ***Legislația teritoriilor alipite (27-28).***
5. ***Note (29).***

I. Noțiuni generale.

1. — Ipoteca este un drept real de garanție într'un bun determinat, care rămâne în stăpânirea debitorului și care conferă creditorului dreptul a se îndestula cu preferință din vânzarea bunului afectat și de a-l urmări în mâinile detentorilor. (T. Mehedinți I, 29 Ian. 1929, P. R. 61 III 929).

2. — Ipoteca stabilită pe cale convențională este rezultatul unui acord de voință a unui contract, care se guvernează, cât privește convențiunea în sine după toate normele obligațiunilor și contractelor în genere și atunci când un astfel de drept real a fost născut dintr'o convențiune **caducă** și instituit de o persoană care nu avea calitate, el nu are ființă, întrucât cauza lui generatoare a căzut; (T. Covurlui II 8 Aprilie 1927, P. R. 150 III 927).

3. — Ipoteca constituită asupra bunului altuia, atât cât constituentul nu putea dispune de acel lucru (a non domino) urmează a fi socotită ca nulă, de o nulitate absolută, întrucât legea nu permite, nici măcar validarea unei asemenea ipoteci, prin evenimente posterioaer (cf. art. 1775 c. civ.) T. Prahova I s. 33/926 cu nota de T. Goruneanu P. R. 112 II 927).

a) Ipoteca legală.

4. — Pentru siguranța dotei alienabile, legiuitorul prin art. 1281 c. civ. a acordat femeei o ipotecă legală asupra imobilelor bărbatului supusă specializării și inscripțiunei.

Rațiunea pentru care legiuitorul a înființat această ipotecă consistă în faptul unei imposibilități morale în care se găsește femeia, de a-și putea stipula o garanție dela bărbatul său, atât înainte de căsătorie, cât și în timpul căsătoriei. (T. Fălticeni, jurnal 915/927, P. R. 20 III 927; v. infra nr. 17 și 18).

b) Promisiunea de ipotecă.

5. — Promisiunea de ipotecă constitue o obligațiune de a face. Ea poate să fie făcută în orice chip, chiar verbal. Instanțele judecătorești urmează să ordone o inscripție ipotecară, când cauționarea obligațiunei minorului constă într'o promisiune de ipotecă. (C. Ap. Constanța, dec. 32 din 1920 cu nota d-lui N. Corodeanu, P. R. 49 II 922).

2. Condițiile ipotecii.

6. — Art. 2078 și 2088 din codul civil francez (1689, 1701 C. civ. rom.), care proibă ca ilicită și declară nulă orice clauză (contract pignoritiv sau pact comisor) ce ar autoriza pe creditor să-și însușească lucrul dat lui ca amanet sau în anticreză, fără intervenția justiției și fără îndeplinirea formelor legale pentru exproprierea silită, se aplică și la contractele de împrumut cu ipotecă.

In consecință, este nulă și neavenită convenția prin care un debitor, constituind o ipotecă creditorului său, declară că acest din urmă, în caz de neplată la termen, va deveni proprietar al imobilului ipotecar. (T. Avranche — Fr. 4 Iunie 1920 cu nota lui D. Alexandresco, P. R. 145 III 922).

7. — O asemenea convenție cuprinzând o clauză ilicită, nu poate fi considerată ca un just titlu sub o justă cauză, în baza căreia detentorul acestui imobil să poată dobândi proprietatea lui prin posesiunea de 10 sau 20 de ani (aceiaș decizie).

8. — Gajul nu poate fi constituit, în conformitate cu disp. art. 1685 c. civ., decât asupra mobilelor, și conform art. 1689 c. civ. pactul comisor (lex comissoria) este posibil în materie de amanet; dar este prohibit de art. 1701 c. civ. în contractul de antichreză; iar orice clauză contrarie este nulă.

Deși această dispoziție prohibitivă nu este prevăzută și la materia ipotecei, totuș ea i se aplică pentru identitate de motive.

Ca atare, clauza cuprinsă în un împrumut chirografar, că în caz de neplată a sumei datorite, creditorul va avea dreptul de a-și însuși imobilul debitorului, clauza este nulă. (C. Ap. Iași I 13 Noembrie 1928, P. R. 39 III 929).

9. — Pentru a putea consimți o constituire de hipotecă asupra unui imobil, debitorul trebuie să fie proprietar și să aibă capacitatea a-l înstrăina conform art. 1769 c. civ. (T. Mehedinți I, 29 Ian. 1929, P. R. 61 III 929).

3. Efecte.

10. — Ipoteca ce grevează un imobil nu răpește proprietarului său dreptul de a consuma sau înstrăina recoltele, după cum nu-i răpește nici pe acela de a înstrăina fondul însuș; există însă o deosebire între aceste două situațiuni și anume: înstrăinarea fondului lasă în întregime dreptul creditorului ipotecar de a-l urmări în mâinile noului proprietar, pe când înstrăinarea fructelor îi ridică cu totul dreptul asupra fructelor desprinse de sol, ele devenind mobile, principiu care se aplică produselor solului, oricare ar fi valoarea lor și deci tăierilor de pădure. (C. Ap. Buc. I d. 193/923 cu nota de Al. Cerban, P. R. 98 II 924).

11. — Dispozițiunile art. 1721 c. civ., create de legiuitor în favoarea creditorilor ipotecari de a-și exercita drepturile lor asupra despăgubirii cuvenită debitorului sunt de strictă interpretare și nu se pot întinde decât la cazul când bunul grevat a fost asigurat contra incendiului. (C. Ap. Buc. I d. 193/923 cu nota de Al. Cerban P. R. 98 II 924).

12. — Chestiunea de a se ști dacă înstrăinarea parțială a imobilului ipotecat constitue o micșorare a garanției creditorului este o chestiune de fapt care poate fi suveran apreciată de judecată. (C. Ap. Buc. I d. 193/923 cu notă de Alex. Cerbani, P. R. 98 II 924).

13. — Creditorul ipotecar în virtutea principiului specializării ipotecei, neputând să se prezinte cu creanța sa la distribuirea prețului rezultat dintr'o vânzare mobiliară, are dreptul să se opună pe calea contestației spre a împiedeca ca bunurile cari formează gajul ipotecei sale să-i fie vândute pe cale mobiliară. (T. Ilfov. I com. s. 735/923, P. R. 67 III 924).

14. — Stipulațiunea din actul de ipotecă ca creditoarea să fie garantată și cu o cesiune de gaj comercial, asupra rentei rămasă la dispoziția proprietarului expropriat din prima expropriere, este perfect valabilă și nu contrazice dispozițiunile art. 73 ult. alin. din legea agrară, întrucât această stipulațiune nu atinge în nimic drepturile creditorilor privilegiați și ipotecari asupra moșiei expropriate, cari urmează să fie achitați cu precădere. (Cas. S. U. d. 6/925 cu notă de Ion N. Stambulescu P. R. 65 I 925).

15. — Debitorul și creditorul ipotecari, nu pot face contestație contra urmăririi mobiliare făcută de un creditor chirografar, pentru încasarea creanței sale, pe motiv că averea mobilă urmărită, fiind formată în mare parte din unelte necesare exploatării imobilului ipotecat, ar constitui imobile prin destinație și deci ar urma a se face o urmărire imobiliară, deoarece, deși, după art. 1750 și 1770 c. civ. rezultă că dreptul real de garanție al creditorului ipotecar se întinde în principiu asupra imobilului grevat cu tot ce imobilul are prin aderență, recolte etc., și la toate mobilele destinate exploatării de către proprietar; totuș, în ce privește fructele și imobilele prin destinație, acestea nu pot fi considerate că sunt cuprinse în ipotecă, decât numai atunci când fructele nu erau culese și imobilele prin destinație nu erau încă se-

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.iini.ro

parate de imobil, în momentul când dreptul de garanție se exercită prin urmărire, adică până la facerea primului act de urmărire — comandamentul. (T. Vâlcea I s. 136/926 P. R. 32 III 930).

16. — Dacă debitorul a acordat anumite garanții, părțile pot, printr'o înțelegere, să le suprime, din momentul ce acordul lor le-a creat și nici un text nu se opune.

In consecință o mamă poate ceda în mod valabil unui creditor al fiului său rangul de înscriere al ipotecei pe care acesta din urmă a constituit'o asupra bunurilor sale ca garanție a pensiei alimentare pe care s'a obligat să i-o servească. (Cas. civ. fr. 11 Iunie 1927 cu notă de Al. Vălimărescu, P. R. 159 III 927).

17. — In principiu, femeia nu poate renunța la ipoteca pe care i-o conferă legea. De asemenea ea nu poate renunța nici la dreptul ce-l are de a lua o inscripție ipotecară în timpul căsătoriei (art. 1757 c. civ.) și nici la inscripțiile luate fie de dânsa fie de alte persoane în numele ei. Dispozițiunile art. 1760 c. civ. sunt categorice în acest sens.

Garanția luată de femee ar fi devenit iluzorie dacă în adevăr, o asemenea renunțare ar fi fost permisă de legiuitor. (T. Fălticeni Jurnal 915/927 P. R. 20 III 927).

18. — Art. 1757 c. civ., arată în mod categoric că femeia dotală poate chiar în caz de convenție contrară — cum este în speță — să ceară cu autorizația Tribunalului domiciliului inscripție ipotecară asupra imobilului bărbatului pentru orice pretenție ce ar avea-o în virtutea foaei sale dotale, așa că soțul nu este în drept bazat pe convențiunea cu soția sa (care dealtfel este considerată nulă și neavenită pentru că femeia nu poate în timpul căsătoriei prin actele și obligațiunile sale să-și compromită dota) să ceară radierea inscripțiunii ipotecare a femeiei asupra imobilului său; ea nici nu poate renunța la ipoteca pe care i-o conferă legea și nici la inscripțiunile luate (art. 1760 c. civ.) atâta timp cât subsista căsătoria, a decide altfel ar însemna a face iluzoriu regimul dotal și a suprima garanțiile cu care legea îl înconjură, dându-se putința soțului ca în timpul căsătoriei, sub autoritatea și influența sa, să se descarce de obligațiunea de restituire a dotei. (T. Fălticeni s. 101/927 P. R. 61 III 927).

19. — Creanța indivizibilă a creditorului ipotecar, poate fi urmărită asupra oricărui din imobilele ipotecate, chiar și numai asupra acelui vândut și deținut de un terț, fără a fi obligat creditorul să urmărească mai întâi imobilul ipotecat rămas în patrimoniul debitorului. (C. Ap. Buc. IV d. 311/927, P R. 98 III 928).

20. — Sarcina privilegiului sau a ipotecii grevează terenul cu construcțiunile de pe el, deci și acele făcute de deținători. (Aceiași decizie).

21. — Potrivit principiului „resoluto jure dantis resolvitur jus accipientis" ipoteca instituită de un „non dominus" urmează a fi anulată, căci deși ipoteca este proclamată ca un drept real (art. (art. 1746 cod. com.) asupra imobilelor, care se conservă indiferent de mâinile prin care va trece imobilul, totuși când este stabilită pe cale convențională, trebuie să fie rezultatul unei acord de voinți. Or, când un astfel de drept real a fost născut dintr'o convențiune caducă și instituit de o persoană fără calitate, el nu are nici o ființă întrucât cauza lui generatoare a căzut. (T. Covurlui II, 23 Martie 1929 cu notă de Aurel Vidrașcu P. R. 20 II 930).

22. — Art. 727 cod. com. privind actele făcute de falit în perioada suspectă, nu interesează buna credință a creditorului ipotecar căruia i se poate opune lipsa de diligență, deci nu s'ar putea aplica prin analogie nici teoria eredului aparent. (Aceiași hotărâre).

23. — Situația creditorilor ipotecari întemeindu-se pe un drept real, urmează că din punctul de vedere al reprezentărei, actele făcute de un debitor de bună credință nu le sunt opozabile, spre deosebire de creditorii chirografari care-l reprezintă ca succesori cu titlu universal. (Cas. I d. 236/928 cu notă de Artur Garoiu, P. R. 142 I 929).

24. — Faptul de a nu asigura contra incendiului un imobil ipotecat, când prin actul de împrumut debitoarea și-a luat angajamentul să-l asigure, dă drept creditorului de a-l considera exigibil și a pune actul în executare. (C. Ap. Buc. IV 13 Febr. 1929, P. R. 54 III 929).

25. — Fapta debitorului de a înlocui mașinile vechi cu altele noui, cari nu erau proprietatea sa, pentru a face ca o moară să funcționeze mai bine, nu poate fi opozabilă creditorului ipotecar, dacă nu i s'a notificat de către vânătorul mașinilor privilegiul său. (T. Caliacra s. 459/930 cu notă de Alex. Vălimărescu P. R. 140 II 931).

a) **Purgarea imobilului.**

26. — Debitorul urmărit, care are calea contestației la urmărire și nu uzează de dânsa, nu poate pe cale de acțiune principală, intentată ulterior, să mai ceară anularea actului de hipotecă executat și a ordonanței de adjudecare rămasă definitivă, o asemenea acțiune fiind inadmisibilă. (C. Ap. Buc. IV d. 320/927 P. R. 97 III 928).

4. **Legislația teritoriilor alipite.**

27. — Spre deosebire de ipoteca constituită potrivit dreptului comun a codului civil rus, care nu poate fi cedată de creditor singur, fără consimțământul debitorului, ipoteca înființată ca garanție pentru solo-polițe poate fi transmisă și de creditor singur fără consimțământul debitorului. (C. Ap. Chișinău I. d. 40/922, P. R. 87 III 923).

28. — Un imobil viran, deși nu are valoarea unui imobil urban, totuș poate fi oferit ca ipotecă când, ca în speță, din expertiza judecătorească făcută, se constată că valoarea lui e de 3 ori mai mare ca suma solicitată cu împrumut. Și că valoarea terenului viran din chestiune oferit ca ipotecă nu e exagerată, reese și din împrejurarea că pe acest teren construindu-se o casă, tot de solicitant, prin aceasta valoarea terenului s'a ridicat; — și cum în sensul art. 457 c. civ., dreptul de gaj se întinde asupra tuturor porțiunilor ce fac parte din libera proprietate a celui ce dă gajul, asupra accesoriilor și dependințelor gajului, — rezultă că ipoteca se întinde și asupra nouei construcțiuni care vine deci și mărește valoarea terenului ipotecat. (C. Ap. Brașov II, 2 Noembrie 1927, P. R. 5 III 928).

5. **Note.**

29. — V. Agrară (reform), Executare silită, Loturi rurale

J

JANDARMERIE RURALA.

(l. din 24 Martie 1929 publ. M. Of. No. 69/929).

Prin cuvintele „tribunalele ordinare", legea jandarmeriei rurale (art. 29), stabilește principiul că jandarmii rurali în tot ce nu se raportă la situația lor militară, sunt justițiabili pentru crimele și delictele de drept comun, nu de tribunalele militare, ci de cele ordinare, civile. Prin urmare, expresiunea de mai sus nu implică competința exclusivă a Tribunalului, ci se referă și la judecătorul de ocol, care va judeca potrivit art. 238 c. pen., combinat cu art. 165 acelaș cod, întrucât un atare delict este săvârșit de un jandarm rural, în ale cărei atribuțiuni e reprimarea delictului. (Cas. II 1291/925, P. R. 146 III 925).

JOC SAU PRINSOARE.

(Art. 1636—1638 C. Civ.).

1.— Legea nu conferă nici o acțiune în justiție pentru o datorie isvorîtă din joc sau prinsoare. (T. Epinal Fr. 9 Oct. 1920 cu nota lui D. Alexandresco, P. R. 105 III 926).

2.— Aceeaș soluție este admisibilă în privința jocurilor de bursă, cari au de obiect specularea asupra diferenței rezultată din suirea și coborîrea prețului mărfurilor. (Aceeaș hotărâre).

3.— Datoria care isvorește din joc nu poate fi novată nici garantată prin fidejusiune, amanet sau ipotecă. Ea nu poate, de asemenea, fi confirmată, pentrucă confirmarea nu schimbă natura datoriei. (T. Epinal Fr. 9 Oct. 1920 cu nota lui D. Alexandresco, P. R. 105 III 926).

4.— Faptul administrațiunei unui ziar de a procura abonaților, în scop de a-și înmulți numărul cititorilor, diferite premii al căror câștig, dobândit prin tragere la sorți, atârnă numai de întâmplare, constitue o loterie și deci un joc de noroc, pentru care legea nu conferă nici o acțiune în justiție. (T. Mamerst Fr., 4 Ian. 1920 cu nota lui D. Alexandresco, P. R. 144 III 922).

5.— Convenția prin care s'a creditat o sumă de coroane, a căror contra valoare trebuie să fie prestată, în valută străină,

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.iini.ro

într'un termen determinat, este o operaţiune de speculaţiune, iar nu de diferenţă. Operaţiile de speculaţiune în valuta ţărilor aliate nu sunt imorale. (Cas. Viena Austr., 21 Febr. 1921, cu nota lui Al. Costin, P. R. 109 III 923).

6.— Obligaţiunea derivând dintr'o speculaţiune asupra urcării şi scăderii, la diferite termene, a francilor şi leilor, oricât ar fi mascată de o operaţiune de contabilitate, are la bază o cauză ilicită, ca orice obligaţiune derivând din joc şi prinsoare, şi ca atare este lipsită de orice sancţiune legală.

Iar faptul că, pentru constatarea acestei obligaţiuni, a intervenit o trată acceptată, nu poate schimba întru nimic valoarea intrinsecă a obligaţiunii însăş, actul servind numai pentru a recunoaşte existenţa ei, nu poate avea nici un efect asupra valorii sale, care rămâne aceeaş. (C. Ap. Galaţi II, d. 4/923, cu nota de N. Jac. Constantinescu, P. R. 5 II 924).

7.— Sumele depuse anticipativ în mâinile unuia din jucători neputând fi considerate ca o plată, nu pot fi considerate decât ca o garanţie pentru acoperirea diferenţei de curs şi deci nu se pot opune cererii de restituţiune a acestor sume dispoziţiunile art. 1638 c. c. (T. Ilfov I com. 29 Oct. 925 cu note de S. Şerbescu şi I. Negreanu, P. R. 49 II 926).

8.— Promisiunea făcută de un jurnal altul jurnal, de a-i da o anumită sumă: dacă acesta din urmă va putea dovedi exactitudinea unei citaţiuni publicată după o a treia gazetă, promisiune acceptată de ziarul interesat, nu constitue un pariu, deoarece convenţiunea aceasta nu are caracterul sinalagmatic.

Această convenţiune constitue o donaţiune. (T. Seine Fr. 29 Ian. 1931, cu nota de Rene Râmniceanu, P. R. 144 III 931).

JOCURI DE NOROC.

(Art. 30 C. Pen.; Monop. c. de joc din 31 Martie 1900; l. măs. excepţ. 1914, l. publ. M. Of. No. 153/929).

1.— Legislaţia noastră nu pedpseeşte jocul de noroc în sine, ci faptul de a ţine, pentru asemenea jocuri, o casă accesibilă publicului. (T. Dolj II, s. 871/921 cu nota d-lui Dem. D. Stoenescu, P. R. 59 II 923).

2. — In privinţa jocurilor de noroc a intervenit posterior, în afară de dispoziţiunile din c. p. şi cele din art. 23 lit. f, al. IV din legea măsurilor excepţionale, care prevede în folosul familiei luptătorilor o taxă de 20 la sută din produsul brut al jocurilor, iar prin art. 1 şi 16 din regulament, prevede modul de percepere al acestei taxe şi formalităţile de control, atât dela localurile recunoscute ca persoane morale, cât şi dela celelalte localuri publice.

Prin aceste dispoziţiuni s'au modificat dispoziţiunile din c. p. cu privire la jocurile de noroc, căci Statul nu poate pe de o parte să le autorize, luând şi el parte din beneficiu, iar pe de o parte să pedepsească pe cei cari ţin asemenea localuri, — astfel că, pe temeiul lor urmează să se admită că jocurile de noroc sunt permise nu numai în cluburile închise, ci şi în localuri accesibile oricărei persoane. (Aceeaş hotărîre).

3.— Cluburile închise, cari nu sunt accesibile publicului ci numai membrilor societari, nu pot fi privite drept case pentru jocuri de noroc şi nu cad, deci, sub prevederea art. 350 c. p., chiar când în ele s'ar practica jocuri de asemenea natură.

Asemenea cluburi, sau cercuri, se pot forma de orice persoane, moralitatea lor neinteresând, cât timp, nu se reclamă în această privinţă. (Aceeaşi hotărîre).

4.— Delictul prevăzut de art. 350 codul penal, consistă în ţinerea unei case de jocuri de noroc şi existenţa lui este subordonată următoarelor trei condiţiuni: 1) locul unde se joacă să aibă în principal această destinaţiune; 2) jocurile să fie jocuri de noroc; 3) publicul să aibă acces. Aprecierea faptelor cari constitue aceste elemente, sunt de atributul suveran al instanţie de fond.

Prin urmare, în speţă, fiind stabilit că clubul „Unirea" din Craiova este un cerc închis, accesibil numai membrilor săi, iar nu şi publicului, lipseşte una din condiţiunile esenţiale ale delictului. (Cas. II d. 1212/921 cu nota deH. Friedmann, P. R. 134 I 922).

5.— Ceeace legiuitorul pedepseşte prin art. 350 c. penal sunt jocurile de pură întâmplare, sau acelea în care întâmplarea este totul, iar ştiinţa, priceperea, calculul jucătorului este nimic, sau prea nimic.

Instanţele de fond sunt obligate a arăta în ce constau jocurile de cărţi incriminate şi în ce mod s'au desfăşurat, pentru a se putea şti dacă câştigul este datorit capriciului orb la norocului, sau calculului jucătorului, combinaţiunilor sale intelectuale, etc. Nearătarea acestor date atrage casarea sentinţelor de fond, lipsind posibilitatea controlului pentru Inalta Curte. (Cas. II d. 1138/919, cu nota de I. Ionescu-Dolj, P. R. 133 I 922).

6.— Jocurile de noroc şi regimul lor legal, de Dim. Maxim (P. R. 82 IV 922).

JUDECAREA PRICINILOR.

CUPRINS :

I. *Jurisdicţia.*
1. *Jurisdicţie contencioasă şi graţioasă (1).*
a) *Necesitatea unei instanţe regulat constituită (2-4).*
b) *Obligaţi de a soluţiona chestiunile deduse în judecată (5-9).*
2. *Publicitatea şedinţelor (10).*
3. *Repartizarea şi ordinea proceselor (11-12).*
4. *Deşpaterile contradictorii (13-19).*
5. *Procese-verbale de şedinţă (20-29).*
6. *Pronunţarea hotărîrii (25-29).*
II. *Legislaţia teritoriilor alipite (30-31).*
III. *Recensii şi note (32-33).*

I. Jurisdicţie.

1. Jurisdicţie contencioasă şi graţioasă.

1.— Din moment ce instanţa este legată între părţi în şedinţă publică, tribunalul nu se mai poate considera în instanţă graţioasă pentru a rezolva o cerere de competinţa camerei de consiliu, de cât numai dacă toate părţile cari au fost citate pentru şedinţa publică consimt la aceasta. (T. Ilfov II com. s. 287/922 cu nota d-lui G. Iuliu, P. R. 53 II 923).

a) Necesitatea unei instanţe regulat constituite.

2.— Chestiunea constituirei instanţelor de judecată este de ordine publică, astfel că o neregulată compunere a lor atrage nulitatea hotărrei date, şi această nulitate nu se poate acoperi prin tăcerea părţilor. (Cas. II d. 1079/921, P. R. 19 III 923).

3.— Modul de compunere al instanţelor de judecată este o chestiune de ordine publică, atât în materie de drept comun, cât şi în cazul jurisdicţiunilor excepţionale. (Cas. I d. 3164/926, P. R. 146 III 927).

4.— Când într'o instanţă penală nu mai există acţiunea publică, ci numai acţiunea privată, constituirea acestei instanţe nu se mai poate face cu ministerul public, fiindcă pentru instanţă existând numai acţiunea privată, ministerul public nu are nici un rol în această acţiune. (T. Dâmboviţa I, jurn. No. 3858/926, P. R. 88 III 926).

b) Obligaţia de a soluţiona chestiunile deduse în judecată).

5.— Judecătorul fondului nu este obligat să se pronunţe din oficiu, în lipsă de concluziuni în acest sens, asupra chestiunii de a se şti dacă societatea ar fi ţinută în a plăti pe ceilalţi medici, cel puţin în virtutea unui quasi-contract de gestiune de afaceri. (Cas. Civ. Fr. 24 Apr. 1914 cu nota de I. P. R. în P. R. 68 II 923)

6.— Judecătorul chemat să cerceteze o contestaţiune, nu poate să o judece decât în conformitate cu legile cari stăpânesc acea materie, chiar când nu s'ar cere formal aplicarea acelor legi. (Cas. Civ. Fr. 6 Iulie 1921, cu nota, P. R. 75 III 925).

7.— Judecătorii fondului nu pot modifica din oficiu nici obiectul, nici cauza reclamaţiei, ei fiind obligaţi să hotărască în limitele fixate prin concluziunile orale ale părţilor. Substituind cererea cu care sunt sesizaţi unei alte cereri asupra căreia nici una din părţi nu a pus concluziuni şi nici din oficiu nu a fost pusă în discuţie, judecătorii fondului exced puterea lor care-i obligă să judece pricina numai în cadrul mărginit de părţi. (Trib. Muscel 20 Aprilie 1927, P. R. 109 III 928).

8.— Dacă judecătorul este legat de obiectul cererei, corp al litigiului, el dispune arbitrar de mijloacele cu care poate, să reţie sau să respingă, să modifice sau chiar să supleeze, fără să i se poată imputa că a statuat ultra petita sau că nu a răspuns integral la concluziunile părţilor.

In consecinţă, când victima unui accident a conchis la plata unei îndemnizări, din cauza diminuărei vederei suferită în urma accidentului, iar societatea de asigurare refuză să plătească această îndemnizare pentru motivul că nu ar fi datorită în virtutea poliţei de asigurare decât pentru pierderea totală a ochiului, aparţine tribunalului a decide dacă îndemnitatea cerută trebue a fi plătită. (C. Ap. Poitiers Fr., 25 Febr. 1928 cu nota de S. R. în P. R. 151 III 929).

9.— Este de principiu că nimeni nu poate fi declarat prin judecată decăzut dintr'un drept pe consideraţiuni neinvocate de părţile în proces, sau cari n'au fost puse din oficiu în discuţiunea lor. (Cas. I d. 1420/929, P. R. 105 III 929).

2. Publicitatea şedinţelor.

10. — Şedinţa cu uşile închise nu poate fi ordonată decât pentru desbateri şi după închiderea lor,, şedinţa trebuie urmată în public în ceeace priveşte îndeplinirea formalităţilor subsecuente.

Observarea acestei regule este dealtfel îndestul stabilită atunci când procesul-verbal menţionează la fine că „şedinţa n'a încetat de a fi publică, afară de partea pentru care închiderea uşilor a fost ordonată". (Cas. Cr. Fr. 22 Febr. 1929 cu nota de D. Cotrutz, P. R. 166 III 929).

3. Repartizarea şi ordinea proceselor.

11.— Deşi fixarea termenelor la procese şi întocmirea mai dinainte a ordinei în care au să se judece constitue o chest.? de administraţie interioară dată în atribuţia preşedintelui instanţie de judecată,

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.iini.ro

care stabileşte ordinea în conformitate cu art. 91 al. 2 proc. civilă, totuş odată această ordine fixată şi lista afişată în sala de şedinţă, ea este câştigată pentru părţi şi nu mai poate fi modificată decât în urma cererii lor şi în condiţiunile anume prevăzute de art.93 din proc. civilă. (Cas. II d. 2575/923, P. R. 57 III 924).

12.— Nefacerea repartiţiei cererii de adopţiune de către Primul Preşedinte, conform art. 11 din legea organizării judecătoreşti şi art. 1 din regulamentul interior al Tribunalelor, nu este sancţionată cu nulitatea hotărîrii, şi nici de o nulitate virtuală nu poate fi vorba, căci scopul este acela de a proporţiona lucrările între secţiunile unei instanţe cu o egală competinţă, pentru ca toate să fie de o potrivă de ocupate, aşa că e mai mult o simplă chestie de bună administraţie interioară, fără nici o urmare pentru drepturile părţilor din lipsa unei formalităţi ce dealtfel nu le poate fi imputată. (Cas. I d. 248/919, P. R. 81 III 924).

4. Desbateri contradictorii.

13.— O afacere nu este în stare de a fi judecată decât atunci când s'au pus concluziuni contradictorii în şedinţă.

Prin urmare, când Tribunalul a fost schimbat în compunerea sa după primele cocluziuni puse asupra fondului, şi dacă pârîtul n'a conchis pe urmă decât la incompetenţă sau n'a ridicat decât o fine de neprimire, Tribunalul nu poate să statueze asupra fondului privind afacerea ca fiind în stare de judecată. (Cas. Civ. Fr. 14 Martie 1921, P. R. 77 III 926).

14.— După art. 186 pr. pen., instrucţiunea înaintea tribunalelor corecţionale, trebue să fie orală, publică şi să urmeze în condiţiile prescrise de acest text.

Prin urmare, este casabilă decizia de fond, atunci când procesul verbal de şedinţă nu constată că s'a dat cuvântul inculpatului în apărarea sa, în urma concluziilor ministerului public, întrucât această formalitate este substanţială şi neîndeplinirea ei violează dreptul apărării. (Cas. II, 8 Mai 1923 cu nota lui D. Alexandresco, P. R. 145 III 923)

15.— Atunci când legea cere ca judecata să se urmeze cu citaţiunea părţii învinuite, această formalitate urmează a se face, oricare ar fi afacerea de judecat, deci şi în cele de natură administrativă şi disciplinară, potrivit regulelor de drept comun, întru cât legea specială nu prevede altfel. (Cas. III, d. 1077/923, P. R. 149 III 923).

16. — După principiul general consacrat de art. 95 proc. civ., o hotărire nu poate fi valabilă, când nu a fost dată cu ascultarea tuturor părţilor în proces, care urmează a da judecăţii toate lămuririle ce cred că vin în favoarea lor, şi care altmintrelea s'ar putea omite.

Prin urmare, când în speţă, instanţa de fond ascultă numai de ministerul public şi pe partea civilă, fără să dea cuvântul şi inculpatului apelant, violează art. 95 proc. civ., lovind în dreptul de apărare al recurentului. (Cas. II d. 18 din 925, P. R. 145 III 925).

17.— Instanţa de judecată odată constituită, în această compunere, pentru soluţionarea deplină a pricinii, întrucât legea o învesteşte cu dreptul deplin de judecată şi prin urmare dacă procesul s'a amânat în continuare, el nu poate fi reluat decât în aceiaşi compunere şi cu aceiaşi membrii ; reluarea lui cu un număr de judecători inferior sau cu alţi membrii, dă drept la casare, pentru viciată compunere a instanţei. (Cas. I d. 3164 din 926, P. R. 146 III 927).

18.— Reclamantul cere pedepsirea inculpatului şi despăgubiri civile.

Inculpatul ceru să i se permită a se apăra în versuri, întrucât nu se poate apăra în alt mod.

Judecata îi acordă cuvântul a se apăra în mod obişnuit, iar nu în versuri, după care inculpatul spune că se retrage şi ceru a se lua act că nu i s'a permis a se apăra în versuri, singurul său mijloc de apărare.

Judecata luă act de declaraţia inculpatului şi spre a studia actele dela dosar, amână pronunţarea. (Jud. Oc. Sinaia, 2 Dec. 1927, cu nota de Radu Dimitru, P. R. 101 III 930).

19.— Atunci când instanţa de fond a ascultat concluziunile părţilor numai cu privire la un incident şi a amânat pronunţarea asupra lui, această instanţă, la data fixată pentru pronunţare, nu se poate pronunţa şi asupra fondului cauzei fără să fi pus pe părţi în măsură a pune concluzii şi în fond. (Cas. I. d. 1459/930. P. R. 138 III 930).

5. Procese-verbale de şedinţă.

20.— Conform art. 57 l. org. judecăt., grefierul tribunalului are un rol cu totul mărginit în compunerea acestei instanţe şi anume acela de a asista la şedinţă, ca să ia note şi să redacteze procesele-verbale ; el nu are atribuţiuni judecătoreşti propriu zise şi nu ia parte la judecată

De aceea, când într'un proces desbaterile continuă mai multe audienţe, lipsa la una din ele, sau la pronunţarea hotărîrii, a grefierului care a luat parte la unele şedinţe şi înlocuirea lui cu altul, nu poate avea aceleaşi consecinţe ca lipsa unuia din judecători. (Cas. I d. 646/923, P. R. 145 III 923).

21.— Incheierea unui proces-verbal pentru amânarea pronunţării hotărîrii în altă zi decât aceea în care s'a făcut cercetarea pricinei, sau cel puţin menţiunea în hotărîre a succesiuni lucrărilor până la darea hotărârii este o formalitate esenţială prevăzută de lege în scopul de o se controla modul de constituire al instanţei şi de a se verifica dacă la darea hotărîrii a fost acelaş complet de judecători care au participat la cercetarea pricinei.

Lipsa acestei fomalităţi, îndeplinită într'unul din modurile mai sus arătate, atrage casarea hotărîrii. (Cas. I d. 875/925 P. R. 17 III 925).

22.— Incheierea unui jurnal care să arate desfăşurarea lucrărilor până la pronunţarea sentinţei şi semnarea lui de judecători şi grefier, este esenţială şi necesară pentru validitatea pronunţării hotărîrii. (Cas. II d. pen 3116/926, P. R. 148 III 927).

23.— Din cuprinsul art. 103 şi 118 proc. civ. rezultă că instanţele de fond sunt obligate să încheie, după desbaterea fiecărei pricini, un proces-verbal semnat de judecători cari au luat parte la judecarea ei şi de grefierul respectiv, aceasta în scopul de a se putea controla de instanţa superioară dacă la pronunţarea hotărîrii instanţa de fond a fost constituită în acelaş mod ca la judecarea pricinei şi dacă a ţinut seama de mijloacele invocate de părţi.

Jurnalul din speţă trebuind încheiat în conformitate cu cerinţele art. 20 din legea de organizare judecătorească urmează că în materie penală întrucât tribunalul se constitue cu doi jucători, jurnalul, sub sancţiunea nulităţii, are a fi iscălit de amândoi judecătorii cari au luat parte la judecarea pricinei. (Cas. II d. 2158/927, P. R. 92 III 928).

24.— Din cuprinsul art. 103 şi 118 proc. civilă rezultă că instanţele de fond sunt obligate să încheie — după desbaterea fiecărei pricini — un proces verbal semnat de judecătorii cari au luat parte la judecarea ei şi de grefierul respectiv, din care să se constate mijloacele invocate de părţi în susţinerea declaraţiunilor lor, precum şi eventual motivele amânării pronunţărei hotărîrii pentru altă zi.

Incheierea acestui proces-verbal este o formalitate esenţială, prevăzută în scopul de a se putea controla de instanţa superioară dacă la pronunţarea hotărîrii instanţa de fond a fost constituită în acelaş mod ca la judecarea pricinei şi dacă a ţint seamă de mijoacele invocate de părţi. (Cas. II d. 1721/928, P. R. 154 III 928).

6. Pronunţarea hotărîrii.

25.— Indatorirea pusă magistraţilor de a pronunţa hotărîrea lor în termenul maxim de opt zile dela închiderea desbaterilor, nu este prescrisă de art. 149 din legea organizării judecătoreşti sub pedeapsă disciplinară pentru magistraţi şi despăgubiri pentru partea prejudiciată. Cas. I d. 709/915 cu nota de D. Hozoc, P. R. 50 I 925).

26.— Inceperea vacanţei în timpul când judecătorii se găseau în deliberare, nu e o piedică să pronunţe sentinţa, căci ceea ce legea voeşte, este ca afacerile deferite secţiunii vacanţelor, să fie rezolvate de judecătorii cari compun această secţiune, fără imixţiunea altora.

In speţă, fiind vorba de o afacere ascultată mai înaintea începerii vacanţei, pronunţarea sentinţei având loc în urmă, nu se poate zice că judecătorii cari s'au pronunţat, au uzurpat atribuţiunile pe cari legea le dă în competinţa secţiunii de vacanţă, astfel că nici din acest punct de vedere nu poate fi vorba de incompetenţa lor. (Cas. I d. 77bis/920, P. R. 82 III 924,

27.— Dispoziţiunea din art. 151 l. org. jud., care prevede că hotărîrile să fie pronunţate în termen de 8 zile dela închiderea desbaterilor, este o recomandaţiune făcută magistraţilor, care în caz de neobservare, poate atrage pedepsirea lor disciplinar, fără a se declara nulă hotărîrea pronunţată după opt zile. (Cas. III d. 369/923 cu nota de M. Ghelmegeanu, P. R. 86 I 924).

28.— Hotărîrile pronunţate de magistraţi, după înaintarea sau mutarea lor la alt tribunal, sunt nule ca fiind pronunţate de persoane necompetinte. (Cas. II d. 975/925, P. R. 3 III 926).

29.— Dispoziţiunea art. 186 proc pen., după care sentinţa are a se pronunţa în chiar ziua sorocită pentru judecarea cauzei, nefiind prescrisă sub pedeapsă de nulitate, nerespectarea ei nu poate justifica formularea unui mijloc de casare.

Dealtfel, potrivit art. 104 din legea de organizare judecătorească, posterioară procedurii penale, şi cuprinzând o dispoziţiune generală, sentinţele şi deciziunile pot fi pronunţate în termen de opt zile dela încheierea desbaterilor. (Cas. II d. d. 2469/927, P. R. 92 III 928).

II. Legislaţia teritoriilor alipite.

30.— Desbaterea principală, la tribunal, nu se poate ţinè în absenţa inculpatului. Călcarea acestei dispoziţiuni (art. 302 al. I pr. pen.) atrage anularea sentinţei chiar din oficiu — art. 384 al. ult. pr. pen. — (Ap. Tg. Mureş, înch. pen. 4/920 cu nota d-lui W. A. Mavrodineanu, P. R. 77 II 922).

31.— Judecătoria de arbitri este o instituţiune prevăzută în codul de procedură civilă şi deci dispoziţiunile generale şi cu caracter de ordine publică a procedurii civile, urmează a se aplica şi asupra judecătoriilor de arbitrii, deci, şi pentru

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.iini.ro

aceasta, limba oficială este limba română.

Stipulațiunea contractuală dintre părți, prin care impun altă limbă de desbatere în procedura de arbitri, este prin urmare inaplicabilă, și întreaga stipulațiune privind competența arbitrilor este nevalabilă și neexistentă. (Cas. III compl. ardelean, d. 1960/924 cu nota de dr. L. Oancea, P. R. 278 I 924).

III. **Recensii și note.**

32. — La faction jurisdictionelle (Leon Duguit), recensie de Al. Costin (P. R. 10 IV 923).

33.— V. Citațiie,Hotărîri, Judecătorească (organizare).

JUDECATOR SINDIC.

V. Faliment.

JUDECATOR DE INSTRUCȚIE.

(Art. 8, 31, 54, 56, 57 60—114 130—132, 135, 243, 311, 468 590 Pr. Pen.).

CUPRINS :

I. Judecătorul de Instrucție.
1. Atribuții și competență (1-3).
2. Procedura înaintea judec. de instrucție (4-7).
II. Ordonanțele judec. de instrucție.
1. Ordonanțe și căi de atac (8-11).
2. Efectele ordonanței definitive :
a) Desezisarea (12).
b) Sezisarea instanței de judecare (13-14).
c) Arestarea celui pus sub urmărire (15-17).
III. Note (18).

I. **Judecătorul de instrucție.**
1. Atribuțiuni și competența.

1.— Scrisorile aflate în cursul unei puneri de sigilii făcută de judecătorul de pace, pot fi luate de judecătorul de instrucție care primise o plângere de adulter, chiar dacă o hotărire a instanței civile ar fi decis că pecețiile să se ridice fără inventar, întrucât privește hârtiile, notele și scrisorile misive cu caracter personal și ca aceste documente să se remită persoanelor cărora le aparține, de către notarii însărcinați cu inventariul. (T com. Sena, Fr., 30 Iulie 1921, P. R. 128 III 925).

2. — Investirea judecătorului de instrucție fiind reală, iar nu personală, rezultă că conf. art. 58 cod. proc. pen. atunci când acesta este sesizat de procuror cu facerea unei instrucțiuni penale, prin aceasta este învestit cu acțiunea publică, cu instrucțiunea crimei sau delictului prevăzut în rechizitoriu și procedează conf. cap. relativ la judecătorul de instrucțiune, prin facerea tuturor actelor de instrucțiune față de toate persoanele asupra cărora sunt indicii de culpabilitate în acea afacere, ne mai fiind nevoe de rechizitorul procurorului. (Camera de punere sub acuz. Chișinău, d. 355/932, P. R. 22 III 923).

3.— Din interpretarea art. 14, 58 și urm. pr. pen., rezultă că funcțiunile judecătorului de instrucție sunt duble și constau în aceea de ofițer de poliție judiciară și aceea de instructor propriu zis.

In primul caz el este ca orice alt ofițer de poliție judiciară auxiliar al Parchetului, la dispoziția ministerului public și pus sub privegherea Procurorului general, fiind obligat a executa orice ordine i s'ar da în această calitate (art. 54 pr. pen.).

Sesizat însă cu instruirea unei afaceri în modurile determinate de lege el devine un magistrat de judecată și și capătă independența acțiunilor sale, procedând la adunarea probelor de care a fost sesizat.

In timpul procedurii adunării probelor, judecătorul de instrucție este învestit cu puteri discreționare ale căror limite rezidă numai în puterea sa de apreciere și în conștiința sa de magistrat instructor, în sensul că, el poate să ordone toate actele de instrucție pe care le socotește utile cauzei și să nu ordone pe cele pe care nu le socoate ca atare, fără ca aceste puteri să-i fie restrânse de legea de procedură penală în Capitolul V despre judecătorul de instrucție.

Rezultă de aci că nici Ministerul public, nici partea civilă nu-l poate obliga să culeagă alte informațiuni decât acele pe care el le crede necesare și aceasta ca un rezultat al principiului de separațiune a puterilor de urmărire care sunt atribuite Ministerului public și de instrucție care sunt atribuite judecătoruliu de instrucție. (Judec. de Instr. al T. Olt 13 Mai 1925, P. R. 90 III 926).

2. Procedura înaintea judecătorului de instrucție

4.— Judecătorul de instrucție învestit conform art. 63 pr. p. (60 pr. p. rom.) prin o plângere cu constituire regulată de parte civilă, are datoria de a instrui plângerea, în măsura în care îi aparține.

Această datorie nu încetează decât atunci când prevențiunea este îndeajuns stabilită prin o ordonanță de trimetere sau atunci când nu e caz de urmărire pentrucă faptele nu comportă o urmărire penală sau pentrucă, presupunându-le demonstrate, nu pot permite nici o calificare penală. (Cas. Cr. Fr. 9 Ian. 1930, P. R. 113 III 930).

5. — Odată ce judecătorul de instrucție este regulat învestit de partea civilă, are datoria a informa, neputând da, pe temeiul unor acte ale unei cercetări ordonate de Parchet, o ordonanță de urmărire pentru motivul că „învinuirea pare insuficient stabilită. (Cas. Cr. Fr. 9 Ian. 1930 cu nota de G. P. D. în P. R. 113 III 930).

6. — Judecătorul de instrucție fiind sesizat de primul procuror, de a proceda la cercetări, conform art. 45 pr. pen. ipso facto a fost investit cu acțiunea publică, și el procedând la cercetări, nu mai putea fi devestit de acțiunea publică, și el procedând la cercetări, nu mai putea fi devestit de acțiunea publică, decât printr'o ordonanță definitivă. (Cas. II S. V. d. 1564/923 P. R. 57 III 924).

7. — In sistemul procedurei noastre penale toate actele instrucțiunei, atât în ce privește modul în care o cercetare penală are a se face, cât și probele de strâns, sunt secrete și lăsate la latitudinea judecătorului de instrucție, părțile neputând da decât informațiuni ajutătoare și numai când actele de istrucție au rămas definitive, partea este în măsură a face intervențiile utile intereselor sale. (Cas. I d. 2422/927 P. R. 42 III 928).

II. **Ordonanțele judecătorului de instrucție**
1. Ordonanțele și căile de atac.

8. — Notificarea ordonanței judecăt. de instrucție se face conform art. 137 al IV pr. pen. la reședințe indicate de partea civilă sau prevenit și nu este nevoie de o alegere formală de domiciliu. (Cas. II dec. 12/921 P. R. 5 III 922).

9. — Judecătorul de instrucție fiind suveran în adunarea probelor, tot suveran este să constate că ele sunt suficiente, că instrucția și-a desăvârșit rolul și că deci este complectă, procedând la judecarea probelor adunate și apoi dispunând în mod definitiv că este ori nu, caz de trimiterea în judecată, printr'o ordonață definitivă. Această independență din cursul instrucției îi este caracteristică judecătorului de instrucție și cu ocazia dării ordonanței definitive în sensul că el este suveran a hotări într'un fel sau altfel. (Judec. de Instr. al T. Olt. 13 Mai 1925, P. R. 90 III 926).

10. — Ordonanța judecătorului instructor, poate fi atacată cu recurs la Camera de acuzare a Tribunalului, în Ardeal, în termen de 8 zile dela data comunicării.

Deși prin legea din 13 Aprilie 1925 s'a desființat Camera de acuzare de pe lângă Tribunal, trecându-se la Curtea de Apel, din lipsa unei dispoziții formale, nu pot fi privite ca abrogate nici art. 492 și 493 proc. pen. și nici acele dispoziții ale art. 378 din proc. pen. din Ardeal, care reglementează căile de atac de cari părțile pot uza în contra hotărîrilor judecătorului de instrucție și termenul în care căile de atac pot fi introduse. (Cas. II 10 Febr. 1928 cu notă de C. Panaitescu, P. R. 42 II 931).

11. — Termenul de 3 zile prevăzut de art. 137 pr. pen., are a se socoti pe zile libere, conf. principiului general stabilit prin art. 729 pr. civ. (Cas. II, 2 Iulie 1928 cu nota de T. Scriban, P. R. 18 III 929)

2. Efectele ordonanței definitive :
a) Desesizarea.

12. — Ordonanța definitivă este actul final al perioadei de instrucție și are aceeaș putere pentru instrucție ca și o hotărîre definitivă, în sensul că ea conținând o judecată a probelor, îndată ce magistratul instructor s'a pronunțat într'un fel sau altul, se desisează complet și nu mai poate procede la nici un act de instrucție. (Judec. de Instr. T. Olt., 13 Mai 1925 P. R. 90 III 926).

b) Sesizarea instanței competentă.

13. — Judecătorii fondului nu sunt legați prin calificarea ordonanței de urmărire. Dânșii sunt datori să cerceteze, chiar din oficiu, dacă faptele nu intră într'altă calificare penală.

Judecătorul în apel este învestit în această privință cu aceleași drepturi ca judecătorul dela prima instanță, și este îndrituit, cu singura condiție să nu schimbe nimic și că nu adauge nimic la fapte, să dea faptelor adevărata lor calificare legală. (Cas. Crim. Fr. 11 Ian. 1921, P. R. 142 III 926).

14. — Instanța de judecată sesizată prin trimiterea ce i-a fost făcută de judecătorul de instrucție, este obligată să purceadă la judecata faptelor de care a fost învestite urmând prescripțiile procedurale ce-i sunt atribuite special de procedura penală ——art. 178 și urm. pr. pen.

Ea este obligată, în interesul convingerii sale, a examina toate probele adunate din cursul instrucției și nimeni nu se opune că dacă crede de cuviință pentru luminarea convingerilor sale, să culeagă alte informațiuni decât cele culese în cursul instrucției acelaș drept îl au de sigur și Ministerul public și partea civilă.

Aceste noui informațiuni ordonate fie din oficiu, fie cerute de partea civilă sau de Ministerul public, pot fi culese de însăș instanța de judecată în completul ei — art. 185, 186 pr. pen. — sau dacă ele sunt mai complicate, judecata poate da delegație unui magistrat a se ocupa cu adunarea lor.

In nici un caz însă instanța de judecată nu poate însărcina cu culegerea de noui informațiuni pe însuș judecătorul de instrucție de care a fost sesizată această instanță. (Judec. de Instr. I. Olt 13 Mai 1925 P. R. 90 III 926).

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.iini.ro

c) Arestarea celui pus sub urmărire.

15. — Inculpatul lăsat arestat prin ord. def. a judec. de instrucţie (131 d. II pr. pen.) nu va mai fi supus confirmării căci judec. de instrucţie s'a desesizat şi nici tribunalul nu poate cerceta confirmarea mandatului său din oficiu, căci prevenitul este ţinut în virtutea legii, iar nicidecum în virtutea mandatului de arestare. (C. Ap. Buc. II dec. pen. 7/920 P. R. 17 III 922).

16. — Art. 127 alin. II şi art. 196 pr. pen., nu au de scop de a indica locul unde trebuie depusă declaraţiunea de apel, ci numai autoritatea către care trebuie să fie adresată acea declaraţie şi prin urmare conform principiului general conţinut în art. 198 pr. pen., declaraţiunea de apel în contra hotărîrii Tribunalului pronunţată asupra unei cereri de liberare ce-i este adresată direct după terminarea instrucţiunii şi pe când procesul se găseşte pendinte înaintea sa, este regulat şi valabil făcut la grefa Tribunalului. (Cas. II d. 1530/923, P. R. 2 III 924).

17. — Aplicaţiunea art. 131 pr. pen. — după care trimiţându-se afacerea spre judecare, de se va afla închis, infractorul va rămâne la închisoare provizoriu, — presupune existenţa prealabilă a unui mandat confirmat de Tribunal, mandat care prin emiterea ordonanţei definitive dobândeşte o durată nelimitată.

Prin urmare, numai cu violarea legii, judecătorul de instrucţie, fără a emite un nou mandat, a menţinut starea de arestare a inculpatului prin ordonanţa sa definitivă, dată în intervalul de timp dintre infirmarea mandatului de către tribunal şi judecarea apelului făcut de Ministerul Public în contra jurnalului de infirmare, apel care a fost respins. (Cas. II d. 1530/923 P. R. 2 III 924).

III. **Note.**

18. — V. Judecătorească (organizare), Libertate individuală.

JUDECATOREASCA ORGANIZARE

(l. 25 Iul. 1924 cu modif. ulterioare. M. Of. 136/924).

CUPRINS :

I. Noţiuni generale, Legislaţie (1-4).
II. Instanţe de judecată :
1. Judecătorie de ocol (trim.).
2. Tribunal :
a) Compunere şi funcţionare (5-21).
b) Instanţa tutelelor (22-24).
3. Curte de pel (25-30).
4. Curte de Juraţi (trim.).
5. Curte de Casaţi (trim.).
III. Ministerul Public (31-32).
IV. Grefierul (33).
V. Ierarhie şi grade (34-36).
VI. Admiterea şi îndepărtarea din ordinul judecătoresc (37-38).
VII. Poziţiunea membrilor ordinului judecătoresc (39-41).
VIII. Disciplina judecătorească (42).
1. Pedepse şi măsuri disciplinare (43-56).
IX. Vacanţe şi concedii (57-58).
X. Studii şi note (59-60).

I. **Noţiuni generale, legislaţie.**

1. — Par. 225 proc. civ. bucovineană trebuie considerat ca abrogat prin noua lege de organizare judecătorească, deoarece aceasta din urmă — lege de unificare — reglementează în partea IV titlul I, întreaga materie şi întreg complexul chestiunilor în legătură cu vacanţele. (Cas. III d. 1019/927. P. R. 93 III 928).

2. — Legea de organizare judecătorească fiind o lege de ordine publică, dispoziţiunile ei sunt de strictă interpretare. (Cas. S. U. d. 20/928, P. R. 33 III 929),

3. — Modul de compunere al instanţelor de judecată interesând distribuirea justiţiei, este de ordine publică şi Tribunalele pronunţă o hotărîre casabilă când nu sunt constituite conform legii. (Cas. II d. 12/928. P. R. 92 III 928).

4. — Legea de organizare judecătorească din 14 Aprilie 1925, menţine prin art. 140 dispoziţiunile art. 143 din legea anterioară şi în scopul de a unifica salariile pe întreg teritoriul ţărei, prin art. 320, abrogă atât tabloul de onorariile personalului judecătoresc din legea română de organizare judecătorească (vechiul regat), cât şi orice alte tablouri de salarizare pe clase şi grade ce s'ar găsi în vigoare în orice circumscripţie de Curte de Apel, iar până la întocmirea legei de armonizare a salariilor, acestea (adică salariile) vor fi cele stabilite prin ultimul buget pe anul 1925. (C. Ap. Tg. Mureş, 23 Ian. 1928 P. R. 125 III 928).

II. **Instanţe de judecată :**

1. **Judecătorie de Ocol**

V. acest cuvânt.

2. **Tribunal.**

a) **Compunere şi funcţionare.**

5. — Participarea judecătorului de instrucţie la încuviinţarea hotăririi de adopţie la tribunalele cu două secţiuni, este legală, şi instanţele de fond nu violează dispoziţiile articolelor respective din legea de organizare judecătorească când hotărăsc astfel. (Cas. I d. 248/919 P. R. 81 III 924).

6. — Din cauza incompatibilităţii absolute între funcţiunea de procuror şi judecător, în una şi aceeaş afacere, e viciată compunerea Tribunalului, când şedinţa e prezidată de un judecător care, în calitate de procuror, dăduse rechizitorul introductiv în aceeaş afacere. (Cas. II dec. 1367/921 P. R. 92 III 922).

7. — Formalitatea tragerii la sorţi, impusă de art. 16 legea organizării judecătoreşti, pentru delegarea judecătorilor, are loc numai când ea poate fi efectuată în fapt, adică numai atunci când la instanţa de unde trebue a se face delegarea, sunt mai mulţi judecători disponibili, neîmpiedicaţi printr'o cauză legitimă dela lucrările Tribunalului. Prin urmare, în speţă, la Tribunalul Dorohoi, cu o singură secţiune, unul din judecători, având delegaţiune permanentă de jude-instructor, putea intra în compunerea Curţii cel de al doilea judecător şi supleantul fără formalitatea tragerii la sorţi. (Cas. II d. 1431/921, P. R. 121 III 922).

8. — Din art. 17 legea organizărei judecătoreşti rezultă că jud. ocol. **rural** nu poate lua parte la compunerea tribunalului spre a-l completa, şi participarea lui viţiază această compunere a instanţei care este de ordine publică. (Cas II d. pen. 784/923 P. R. 145 III 923).

9. — In caz de împiedecare din orice cauză, a unui judecător de instrucţie de a lucra la cabinetul său, primul preşedinte pentru a înlocui pe titularul lipsă, poate să delege în cazuri urgente, chiar în zi de Duminică sau sărbători legale, pe orice judecător de la acelaş tribunal, în afară de supleant, — deci şi pe un judecător de instrucţie de la alt cabinet. (Cas. II d. 1110/923, P. R. 133 III 923).

10. — Din dispoziţiile art. 14 şi 20 legea organizării judecătoreşti rezultă în mod neîndoios că pentru a completa tribunalul atunci când unul din judecătorii de şedinţă este împiedicat sau absent, el va fi înlocuit în primul rând de supleant şi nu (Cas. II d. 2170/927 P. R. 84 III 927).

mai în lipsa sau împiedicarea şi a acestuia, în caz de necesitate va fi chemat judele instructor pentru a completa instanţa de judecată, normală ce ar fi a fi observată ori de câte ori legea prescrie a se delega unul din membri tribunalului pentru completarea unei instanţe judecătoreşti, deci şi pentru delegarea judecătoriilor asesori cari urmează a intra în compunerea unei Curţi cu Juraţi (Cas. II d. 1208/923, P. R. 6 III 924).

11. — Este viciată compunerea tribunalului cu un judecător şi supleantul, când din certificatul prezentat de recurent se constată că în ziua judecării procesului, preşedintele secţiunii se găsea la serviciu şi nu se stabileşte că dânsul a fost împiedecat legal de a lua parte la şedinţă. (Cas. II d. 2376/924, P. R. 4 III 925).

12. — Din combinarea art. 201, 17 şi 20 ale l. de organiz. judecător. rezultă că judecătorul de instrucţie pe lângă un tribunal cu o singură secţie, face parte de drept din secţiunea de vacanţă, fiind dator a lua parte la judecarea proceselor şi numai în caz de lipsă sau împiedecare legitimă, el poate fi înlocuit prin supleant. (Cas. II d. 14/924, P. R. 58 III 924).

13. — Când Tribunalul se compune cu judecătorul supleant, hotărârea trebuie să menţioneze lipsa sau împiedecarea celorlalţi membrii, sau cel puţin, că această constituire cu supleantul s'a făcut în conformitate cu dispoziţiunile art. 20 l. organizaţiei judec. (Cas. II d. 3263/924, P. R. 63 III 925).

14. — In materie de perimare, Tribunalul judecând, potrivit art. 257 pr. civ., în primă şi ultimă instanţă, deci fără apel la Curte, sistemul judecătorului unic nu-şi poate avea aplicaţiunea, şi deci Tribunalul urmează a se constitui cu completul de doi judecători, potrivit principiului general care se degajează din textul şi din întreaga economie a legii de organizare judecătorească. (Cas. III d. 1609/925 cu nota de C. Botez. P. R. 84 I 926).

15. — Participarea judelui-instructor sau a supleantului la lucrările Tribunalului — chiar şi ca instanţă de référé în apel — nu poate vicia compunerea completului de judecată — art. 14 din legea org. judecătoreşti autorizând această participare în lipsa magistraţilor de drept, competenţi, a căror împiedecare de a participa la lucrări este presumată prin însăş. prezenţa înlocuitorilor lor legali, fără a fi nevoie de o motivare specială. (Cas. I d. 656/925 cu nota de Remus C. Benişache, P. R. 111 I 925).

16. — Un apel împotriva unei cărţi de judecată dela judecătoria de ocol, trebuie judecat de un preşedinte şi un judecător sau de doi judecători de şedinţă. Se compune rău instanţa când intră şi un supleant care n'are drept de a judeca. (Cas. I d. 1897/926. P. R. 145 III 926).

17. — După art. 20 leg. org. jud., pricinele ce se judecă de Tribunal în prima instanţă, se judecă de un singur judecător tras la sorţi. Prin această măsură s'a căutat să se accelereze judecăţile, existând totdeodată o garanţie de bună judecată prin controlul curţilor de apel asupra acestor judecăţi. Când însă o pricină se judecă de Tribunal în prima şi ultima instanţă, una din raţiunile arătate şi anume controlul Curţilor de apel ne mai existând' aceste pricini se judecă în completul de doi judecători. (T. Dâmboviţa II S. 2540/926 P. R. 88 III 926.).

18. — Judecătorul de instrucţie nu poate intra în compunerea Tribunalului decât numai în cazul excepţional, când ceilalţi membri ai Tribunalului şi supleantul cu drept de a judeca lipsesc sau sunt legal impiedecaţi de a completa Tribunalul.

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.iini.ro

19. — Legea de organizare judecătorească dispune prin art. 20, tragerea la sorți în fiecare zi numai a judecătorului unic, chemat după competența ce o are a judeca precesele la ordinea zilei însă, în ce privește compunerea Tribunalului pentru soluționarea pricinilor ce nu pot fi judecate decât de cel puțin doi magistrați, legea nu prevede nici o tragere la sorți și ca atare în această formațiune de judecată pot intra oricari din judecătorii Tribunalului, desemnați de președinte, după necesitățile serviciului, desemnare despre care legea nu cere a se încheia nici un act și nici a se face vreo mențiune. .Cas. I d. 277/927 P. R. 113 III 927).

20. — Instanța de fond motivând complectarea tribunalului după divirgență cu judecătorul titular și nu cu judecătorul de ședință, pe considerațiunea că aceasta din urmă era în acea zi delegat prin tragerea sorțului, ca judecător silbic cu judecarea cauzelor civile directe și că deci se ivise necesitatea prescrisă de art. 15 din legea de organizare judeătorească de a se completa Tribunalul aflat în divergență cu judecătorul tutelar urmează că prescripțiunile art. 15 suscitat au fost respectate. (Cas. II d. 2469/927 P. R. 92 III 928).

21. — Judecătorul sindic, delegat de Ministerul de Justiție, în conformitate cu dispozițiunile art. 733 c. com., poate lua parte la orice lucrare a unui Tribunal cu o singură secțiune.

Lipsa unei delegațiuni prin tragere la sorți, făcută de primul președinte în ședința publică, nu viciază de nulitate lucrările efectuate de un judecător sindic, chiar la Tribunalele cu mai multe secțiuni, în timpul vacanțelor mari și sub reginul legei vacanțelor din 1904, deoarece astfel de Tribunale funcționează în vacanță ca și un Tribunal compus dintr'o singură secțiune. (Cas. I d. 1017/928, P. R. 185 I 928).

b) **Instanța tutelelor.**

22. — Din cuprinsul art. 120, 122 și 123 din regulamentul pentru organizarea serviciului interior al Tribunalelor, rezultă că secțiunea tutelară este competentă numai a administra curatela interzișilor, iar nu și a lua măsuri de punerea sub interdicție a unei ptrsoane. (T. Iași s. tutele, 18 Dec. 1928, P. R. 59 III 929).

23. — Hotărîrile instanței tutelare (Trib.) după data punerei în aplicare a art. 20 din legea de organizare judecătorească, se pronunță în completul de cel puțin doi judecători.

Hotărîrea pronunțată după această dată (1 Aprilie 1928), numai de un singur judecător, fiind dată de o autoritate necompetentă, trebuie desființată; această împrejurare, în apel, trebue examinată din oficiu, fiind de ordine publică. (C.Ap. Timișoara I d. 1921/929, P. R. 107 III 929).

24. — La tribunalele la cari interesele minorilor sunt administrate și supravegheate de un singur judecător delegat cu aceste atribuțiuni, litigiile privitoare la întreținerea minorilor pot fi soluționate de judecătorul tutelar singur. (C. Ap. Tg. Mureș 21 Iunie 1930 cu notă de Alex. Ștefănescu, P. R. 261 II 930).

3. **Curte de Apel.**

25. — Când soluțiunea dată de o instanță de apel nu putea fi decât una și aceiași, indiferent de cine erau judecătorii cari o compuneau, partea nu se poate plânge că unul din acești magistrați îl judecase la prima instanță deoarece participarea sa în a doua instanță (anulând în lipsă, opoziținea) nu a putut influența soluțiunea procesului. (Cas. II d. pen. 299/920, P. R. 48 III 922).

26. — In lipsa indicațiuni contrarii, este o presumpție că desemnarea magistraților chemați să complecteze o secție a unei Curți de Apel a fost făcută conform cu prevederile legii.

Așadar, este valabilă decizia care menționează că a fost pronunțată cu concursul unui consilier făcând parte dintr'altă secție, în lipsa sau din imposibilitatea de a se prezenta a altor consilieri ai secțiunii care urma a fi complotată, (Cas. Req. Fr. 22 Ian. 1923 cu nota de I. R. B. în P. R. 71 III 924).

27. — Din modul cum e conceput art. 37 org. judecăt. rezultă că completul de trei judecători la Curțile de Apel, este excepțiunea la regula generală care proclamă compunerea Curților din 5 judecători.

Prin urmare oridecâte ori nu este vorba de un apel, se va compune din 5 judecători, indiferent dacă afacerea judecată de Tribunal, în doi judecători, conform vechei legi, ar fi de competința judecătorului unic, după actuala lege, iar în afacerile în divergență, rămase prin aplicațiunea vechei legi, complectul Curții de Apel va fi întotdeauna de 5 judecători. (Cas. III d. 465/926, P. R. 84 III 926).

28. — Judecătorul care a luat parte la prima instanță nu poate vicia prin prezența sa compunerea instanței de apel, ori de câte ori a doua instanță nu rezolvă din nou fondul pricinei, ci se pronunță asupra unei chestiuni de formă. (Cas. II d. 845/926 P. R. 130 III 927).

29. — Un judecător care a participat la prima instanță nu poate lua parte în aceeaș pricină la instanța superioară, deoarece nu se poate concepe ca un judecător să-și confirme sau să-și retracteze, după împrejurări, propria sa hotărâre. (Cas. III d. 1183/926, P. R. 35 III 927).

30. — Art. 36 din legea de organizare judecătorească prevede că atunci când unul sau mai mulți membri ai Curții de Apel lipsesc dintr'o secțiune sau din Camera de punere sub acuzare, primul președinte al Curții este dator să procedeze la completarea prin tragere la sorți în ședință publică, în prezența unui reprezentant al Ministerului Public.

Această formalitate trebuind făcută de către primul președinte al Curții, ca nu poate fi constatată prin procesul-verbal de ședință a secțiunii care a procedat la judecată, ci numai prin procesul-verbal dresat de către primul președinte al Curții de Apel. (Cas. III d. 783/927 P. R. III 928).

4. **Curte cu Jurați**

v. acest cuvânt.

5. **Curte de Casație**

v. acest cuvânt.

III. **Ministerul Public**

31. — In materie penală, procurorii, ca reprezentanți ai societății având totdeauna rolul de parte principală, nu pot fi supliniți prin advocați ca în materie civilă, căci dispozițiunile art. 85 proc. civilă se aplică numai în procesele civile în cari Ministerul Public figurează ca parte alăturată, și prin urmare după dispoziția art. 25 proc. penală și 44 legea organizării judecătorești, un tribunal nu este legalmente constituit, în lipsa procurorului, decât cu substitutul acestuia, iar când amândoi lipsesc, cu judecătorul sau supleantul delegat de președintele tribunalului. (Cas. II d. p. 1488/924, P. R. 131 III 924).

32. — Sub noua lege de organizare judecătorească, supleantul nu poate fi delegat a ocupa fotoliul Ministerului Public. (Cas. II d. pen. 4418/926, P. R. 147 III 927).

IV. **Grefierul.**

33. — Dispozițiunile art. 57 l. org. judecătorești cari prevăd că grefierul trebuie să contrasemneze actele încheiate de o Curte, de un tribunal sau de un judecător, se referă numai la acele acte date pe cale contencioasă sau grațioasă de o instanță judecătorească, în urma cererii justițiabililor, însă nu sunt aplicabile actelor și măsurilor de pură administrație luate de primul președinte, cum de exemplu ar fi delegarea unui judecător de instrucție de a lucra în locul altuia care este împiedecat să lucreze. (Cas. II d. 1110/923, P. R. 133 III 923).

V. **Ierarhie și grade.**

34 — Potrivit principiilor fundamentale, ce cârmuesc legea noastră de organizare judecătorească, există o deosebire de ierarhie nu numai între Curțile de Apel și Curtea de Casație, una singură pentru întregul regat, dar și în mod individual între un Consilier de Casație și unul de Curte de Apel, fie acesta chiar Primul-Președinte al acesteia din urmă, și această ierarhie este indispensabilă pentru prestigiul și autoritatea justiției.

Prin urmare, membrii uneia sau altei instanțe imprumutând gradul ierarhic în raporturile ce există dela o instanță la Curților de Apel, asimilați cu gradul de Consilieri de Casație și trecuți la această Inaltă Curte, are a se calcula dela data intrării efective în Curte pentru exercitarea atribuțiunilor și prerogativelor funcțiunii de Consilieri de Casație. (Cas. S. U. Adunarea generală 3 Noembrie 1927 cu notă de V. Bălășescu P. R. 90 I 928).

35. — Din simpla împrejurare de a fi trecut în anuarul magistraturii, pe lângă judecător rangul VII și cu titlul de președinte de Tribunal, nu se poate trage de reclamant, că i s'ar cuveni și retribuțiunea acestui grad, pentru motivul, pe de o parte, că această lucrare nu este propriu zis o încadrare a magistraturii, cu toate formele și regulele stabilite de legi, ca să poată servi ca un titlu pentru dobândire de drepturi, putându-se strecura și greșeli și apoi acest titlu chiar acordat fiind, nu atrage după sine și retribuțiunea gradului respectiv, întrucât erarhia gradului judecătoresc în care s'a găsit reclamantul, în momentul punerii în aplicare a actualei legi de organizare judecătorească și care este hotărâtoare în cauză, este aceea de judecător de Tribunal gradul VII, care, potrivit legiuirilor austriace, nu corespunde funcțiunei de președinte, grad și salarizare care s'a menținut mai departe, iar titlul de președinte nu i s'a acordat conf. legei actuale de organizare, care nu cunoaște o asemenea denumire, ci conf. legiuirii anterioare în vigoare în acest timp, care prevede dreptul a se acorda în anumite cazuri un asemenea titlu, fără dreptul la salariul cuvenit.

Prin urmare toate punctele de vedere acțiunea găsindu-se nefondată urmează a se respinge ca atare. (C. Ap. Cernăuți II d. 103/1927. P. R. 44 III, 928).

36. — Transferarea unui magistrat în altă localitate — oricare ar fi gradul dobândit în erarhia judecătorească — implică incredințarea aceleiaș funcțiuni pe care o îndeplinește, iar nu a funcțiuni corespunzătoare gradului superior pe

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.iini.ro

care-l are. (Cas. III 27 Ian. 1928 cu notă de I. Ionescu, C. Partenie, P. R. 160 I 928).

VI Admiterea şi îndepărtarea din ordinul judecătoresc.

37. — Executându-se prin jurnalul Consiliului de miniştri hotărârea comisiei disciplinare prin care recurentul, magistrat, a fost considerat demisionat, pretenţiunea recurentului de a se fi luat prin acelaş act dispoziţiuni de aşezarea sa la pensie este neintemeiată, această formalitate urmându-se a se îndeplini după normele prevăzute de legile de pensiuni. (Cas. III d. 778/926 P. R. 2 III 927).

38. — Din dispoziţiunile clare şi precise ale art. 149 din legea de organizare judecătorească rezultă în mod evident că legiuitorul prin art. 141 — care determină limita de vârstă pentru punerea în retragere din oficiu — a avut în vedere instanţa la care magistratul funcţionează în mod efectiv, iar nu gradul pe care l-ar avea şi care conf. art. 149 din lege se acordă în vederea specializărei magistraţilor ce s'au distins în îndeplinirea funcţiunei la instanţa la care se află. (C. Ap. Buc. d. 314/927 P. R. 63 III 928).

VII. Poziţiunea membrilor ordinului judecătoresc.

39. — Pentru transferarea sau înlocuirea judecătorilor de Tribunale şi Ocol, cari, oricât ar fi funcţionat, n'au dobândit însă inamovibilitatea conf. art. 95 şi 142 din legea organiz. judecătoreşti, este suficient raportul inspectorului judecătoresc, motivat pe abateri grave dela datorie, fără a fi nevoie de o judecată disciplinară. (Cas. III 541/925, P. R. 3 III 926).

40. — Transferarea unui magistrat este încredinţarea aceleiaş funcţiuni pe care o îndeplineşte în altă localitate la o instanţă de acelaş grad şi aceasta indiferent de gradul dobândit în erarhia judecătorească. (Cas. III d. 76/928 P. R. 44 III 928).

41. — In conformitate cu dispoziţiunile art. 138 din legea pentru organizarea judecătorească, ajutorii de judecator se bucură de stabilitate şi potrivit art. 139 din aceeaş lege, nu pot fi transferaţi, suspendaţi sau înlocuiţi, decât pe baza unui raport de anchetă motivat, făcut de inspectorul judecătoresc sau de alt magistrat delegat de Ministru, conform legii şi pentru abateri grave dela datorie. (Cas. III d. 210/928 P. R. 123 III 928).

VIII. Disciplina judecătorească.

42. — Potrivit art. 21 al legei judecătoriilor de ocoale Procurorul general de pe lângă Curtea de Apel are dreptul de privighere asupra judecătoriilor de ocoale. Acest drept nu a fost înlăturat prin art. 320 din legea de org. jud. întrucât acest din urmă text se referă numai la numirea, înaintarea şi disciplina magistraţilor. (C. Ap. Iaşi I 13 Iunie 1928 cu nota de R. Hustchnecker, P. R. 151 II 929).

a) Pedepse şi măsuri disciplinare.

43 — Magistratul, căruia i se aplică o pedeapsă, potrivit art. 182 din legea org. jud. trebuie citat şi pus în situaţiunea să se apere de învinuirea ce i se aduce. Nu există deci nici un motiv ca, atunci când pedeapsa e pronunţată de o comisiune disciplinară, cerinţa de ascultare a magistratului să fie satisfăcută, iar când pedeapsa se pronunţă de ministru, magistratul învinuit să nu fie ascultat şi deci să n'aibă putinţa a-şi arăta motivele sale sprijinite pe dovezi care ar fi de natură să schimbe convingerea ministrului chemat să-l judece. (Cas. III Comp. Ardelean cu nota, P. R. 47 III 926).

44. — Dacă este adevărat că Ministrul Justiţiei are acţiunea disciplinară împotriva magistraţilor amovibili ori stabili, dânsul putând pronunţa pedeapsa înlocuirei, distituirea care, pe lângă caracterul privativ de funcţiune, mai cuprinde şi interdicţiunea de a mai fi reprimiţi în ornul judecătoresc, nu poate fi pronunţată de ministru, ca neintrând în atributul său. (Cas. III 16 Febr. 1926 cu nota de George Iuliu, P. R. 32 I 928).

45. — Consiliul superior al magistraturii convocat să-şi dea avizul pentru transferarea unui judecător, în cazul când a suferit vre-o pedeapsă disciplinară (art. 140 P. org. judec.), nu poate să-şi dea avizul decât în urma citării şi ascultării magistratului. (C. Ap. Buc., II d. 271/926, P. R. 3 III 927).

46. — Telegrama Ministrului de Justiţie prin care se pune în vedere unui judecător să se prezinte la Minister într'o zi şi la o oră anumită, nu e suficientă pentru a înlocui citaţia cerută de art. 206 l. org. judecăt. (C. Ap. Buc. II d. 271/926 P. R. 3 III 927).

47. — Dacă este adevărat că Ministrul Justiţiei are acţiunea disciplinară împotriva magistraţilor amovibili sau stabili, dânsul putând pronunţa pedeapsa înlocuirii, destituirea, care pe lângă caracterul privativ de funcţiune mai cuprinde şi interdicţiunea de a fi reprimit în corpul magistraturii, nu poate fi pronunţată de Ministru, ca neintrând în atributul său. (Cas. III d. 163/927 cu nota de G. I. în P. R. 63 I 927).

48. — Un magistrat amovibil nu poate fi destituit de ministru, ci numai înlocuit. (Cas. III d. 470/927 cu nota de George Iuliu, P. R. 28 I 928).

49. — Ministrul Justiţiei fiind îndrituit de lege să aplice magistraţilor amovibili numai transferarea, suspendarea sau înlocuirea pură şi simplă, el nu poate aplica în lipsă de text — pedeapsa punerei în disponibilitate, prevăzută pentru magistraţii inamovibili şi dată în căderea altor organe disciplinare (Cas. III d. 858/927 cu notă de George Iuliu P. R. 30 I 928).

50. — Prin art. 210 din legea organizărei judecătoreşti, statuându-se că hotărârile comisiunilor disciplinare sunt nesusceptibile de apel, când pedeapsa aplicată magistratului este uşoară, legiuitorul n'a înţeles a ridica acest drept şi ministrului în caz când faptele imputate magistratului au fost socotite pedepsibile mai greu decât cu pedepsele pe care singur nu le putea aplica. (Comisia disciplinară Cas. d. 10/927 cu nota de V. Bălăşescu P. R. 129 I 928)

51. In cazul prevăzut de art. 139, al. 2 din legea de organizare judecătorească, atribuţiunea Consiliului Superior al magistraturii este ca „din oficiu sau la cererea ministrului să se pronunţe dacă nu este locul şi la transferarea magistratului din localitatea din care are a-şi îndeplini funcţiunea", exprimându-se prin cuvântul „şi" că transferarea se consideră ca o urmare a pedepsei disciplinare aplicate magistratului în mod definitiv. (Cas. S. U. d. 20/928 P. R. 33 III 929).

52. — Nu este necesară ascultarea magistratului în cazul special prevăzut de art. 140 alin. II din legea organizărei judecătoreşti, deoarece în acest caz Consiliul superior al magistraturei dând aviz de tranferare în privinţa magistratului pedepsit disciplinar, nu procede la cercetări sau investigaţiuni pentru a fi nevoie şi de ascultarea acestuia, ci îşi dă o simplă părere prin aprecierea actelor şi lucrărilor din dosarul Comisiunei disciplinare. (Cas. III 27 Ian. 1928 cu note de I. Ionescu, C. Partenie, Ed. Mirto şi Ulise Vasilescu, P. R. 160 I 928).

53. — Avizul Consiliului superior al magistraturii dat în materie de transferare după ce magistratul a fost suspendat pentru abateri dela datorie, nu este un act de judecată disciplinară, a cărui nerespectare ar necesita constatări şi investigaţiuni noui pentru convingerea Consiliului şi deci şi ascultarea magistratului, ci o simplă apreciere a necesităţii transferării pe baza actelor şi a constatărilor deja făcute cu ocaziunea judecăţii care a motivat pedeapsa dată de Comisiunea disciplinară înaintea căreia magistratul a putut uza de dreptul său de apărare. (Cas. III d. 76/928 P. R. 44 III 928).

54. — Art. 139 comb. cu 193 l. org. judecătoreşti limitează competenţa Ministerului de Justiţie ca instanţă disciplinară, la dreptul de: înlocuire, mutare sau suspendare a magistraţilor amobili, fără a-i recunoaşte însă şi dreptul de a-i distitui.

Dispoziţiunile din acest text referindu-se la organizarea judecătorească, sunt dispoziţiuni de ordin public şi instanţele de judecată sunt datoare să le examineze chiar din oficiu. (Cas. III d. 360/928 P. R. 94 III 928).

55. — Raportul magistratului anchetator trebuie să fie motivat, iar abaterea dela această cerinţă a art. 138 l. org. jud. atrage nulitatea lui. (Cas. III 3 Dec. 1928 cu nota de T. R. Scriban, P. R. 19 III 929).

56. — Motivarea raportului de anchetă, pe temeiul căruia se aplică o pedeapsă disciplinară unui magistrat, este o formalitate esenţială, întrucât ea formează criteriul exclusiv de apreciere a Ministrului în privinţa vinovăţiei magistratului. (C. Ap. Galaţi d. 321/928 cu nota de Richard Hutschenecker. P. R. 60 II 928).

IX. Vacanţe şi concedii

57. — Din termenii şi cuprinsul textelor din legea de organizare judecătorească şi în special din art. 225 care enumeră afacerile cu caracter urgent ce trebuesc rezolvate sau judecate chiar şi în timpul vacanţei mari, rezultă neîndoios că în această perioadă şi chiar şi pentru Curţi şi Tribunale nu se suspendă însuş serviciul interior al acestor instanţe ci numai judecata unor anumite pricini, mai ales că prin art. 219 de sub titlul „Vacanţe" legiuitorul arătând în mod limitativ cari sunt zilele în cari orice serviciu e pe deplin suspendat la toate instanţele judecătoreşti, lămureşte astfel în mod expres că chiar şi pentru Curţi şi Tribunale, suspendarea serviciului nu se poate face şi în alte zile decât acelea anume arătate.

Astfel fiind, şi părţile având posibilitatea de a-şi depune cererile tinzând la valorificarea sau conservarea drepturilor, termenele curg şi în cursul vacanţelor şi nu pot fi prelungite. (Cas. III d. 1019/927 P. R. 93 III 928).

58. — Secţiunile de vacanţă ale tribunalelor nu pot să fie considerate ca jurisdicţie extra-ordinară.

Este admisibilă, acţiunea făcută în materie civilă, în timpul vacanţei judiciare; secţiunile de vacanţă nu vor putea însă să judece acţiunea decât dacă este de natură urgentă şi din cele prevăzute de lege, ca intrând în competinţa tribunalelor de vacanţă. (T. Furnes-Belgia 29 Oct. 1921 P. R. 15 III 924).

X. Studii şi note.

59. — Organizarea judecătorească: numiri, transferări, înaintări, grade, salarii, anchete de Traian R. Scriban (P. R. 156 IV 929).

60. — A vedea: Contencios administra-

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.iini.ro

tiv, Curte de Casaţie, Curte cu Juraţi, Disciplină, Judecarea pricinilor, Judecătorit de Ocol, Minister Public, Responsabilitate.

JUDECATORIE DE OCOL.

(L. din 30 Dec. 1907 publ. în Mon. Ofic. No. 216/907).

CUPRINS:

1. **Noţiuni generale (1).**
2. **Competinţa civilă (2—3).**
   a) **Valoareo şi contestarea valorii litigiului (4—5).**
   b) **Acţiuni reale (6).**
   c) **Acţiuni personale (7—9).**
   d) **Acţiuni locaţiune (10—13).**
   e) **Acţiuni posesorii (14—19).**
   f) **Cereri accesorii (20—21).**
   g) **Tutele (22).**
   h) **Acte de notariat (23—27).**
3. **Competenţa penală (28—29).**
4. **Acţiuni (30—3).**
5. **Judecarea pricinilor:**
   Judecarea; probe (32—34).
   Propunerea păcii; împăcarea (35—44).
   Acţiuni temerare (45—46).
6. **Căi de atac:**
   Comunicarea hotărârilor şi calcularea termenului (47—48).
   Opoziţie (49).
   Apel (50—57).
   Recurs (58—59).
7. **Legislaţia teritoriilor alipite (60—61).**
8. **Studii, recensii şi note (62—64).**

1. Noţiuni generale.

1. — Scopul legei judecătoriilor de ocoale fiind de a se creia o lege organică pentru aceste instanţe spre a se rezolva în mod cât mai grabnic procesele pendinte în competenţa lor, ori de câte ori un text de lege din dreptul comun îşi găseşte aplicaţiune în cadrul acestei legi organice, interpretarea acestuia trebuie să se facă avându-se în vedere zisul scop al legei în chestiune. (Jud. Oc. I Buc. 26 Febr. 1927 P. R. 106 III 927).

2. Competenţa civilă.

2. — Dacă prin acţiune se reclamă o sumă de bani, iar din constatarea judelui de ocol, motivată pe dovezile administrate în cauză, rezultă că reclamaţiunea sumei are drept cauză juridică desfacerea sau lichidarea unui contract de societate, nedărâmată la Tribunal, competinţa nu se poate determina după valoarea arătată în cerere, legea nedând în căderea judecătorilor de a judeca pricini decurgând din contracte de societate. (Cas. III d. 1553/925 cu nota de Corneliu Botez P. R. 147 I 926).

3. — In Basarabia competenţa judecătoriilor de ocoale nu poate fi reglementată decât de art. 65 legea accelerării. Iar judeţul Hotin se află sub puterea acelorași legi ca şi restul Basarabiei. In consecinţă, distincţiunile art. 33 legea jud. oc. în materie reală imobiliară sunt aplicabile în judeţul Hotin. (J. Oc. Hotin 20 Ian. 1931, cu notă de P. R. Ştefănescu P. R. 286 II 931).

a) Valoarea şi contestarea valorii litigiului

4. — Contestaţiunea asupra valorii obiectului în litigiu, trebuie propusă înainte de judecată asupra fondului şi în cazul când această excepţiune nu s'a propus la judecătorul de ocol, nu mai poate fi propusă la Tribunal. (Cas. I d. 13/920, P. R. 82 III 924).

5. — Intrucât nu se specifică pe ce anumit cale are a se fact contestaţiunea prevăzută de art. 35 l. j. oc. şi deoarece ea constitue o adevărată cerere în justiţie, de sine stătătoare, este natural că se vor aplica dispoziţiunile comune înscrise în art. 68 ş. urm. pr. civ. ca şi 59 ş. urm. o cerere scrisă, motivată şi însoţită even-l. j. oc., adică va fi neapărat nevoie de tual de acte, a cărei dovadă incumbă pârâtului contestator şi care au a se judeca în contencios şi separat de fond, până la judecarea ei suspendându-se orice statuare asupra fondului litigiului (Jd. Bâra-Roman, 19 Febr. 1925 cu nota de Emil I. Badareu, P. R. 41 III 925).

b) Acţiuni reale.

6. — Potrivit art. 273 şi urm. pr. civ. rusă, în afaceri privitoare la dreptul de proprietate imobiliară, valoarea litigiului se determină prin însăş acţiunea introductivă de instanţă şi dacă valoarea astfel determinată nu este contestată de partea adversă, ea rămâne definitiv fixată, iar în caz de contestaţie, valoarea se determină de judecată, în urma desbaterilor, printr'o încheiere nesusceptibilă de apel, deci definitivă.

In cauză, fiind constant că valoarea averii de împărţit, fixată prin petiţiune la suma de 2900 lei, deci de competenţa Judecătoriei de ocol de a o rezolva în primă instanţă, nu a fost contestată de părţi, urmează că Judecătoria de ocol era competinte a statua asupra acţiunii de partaj, competenţa acestei instanţe rămânând definitiv dobândită cauzei. (Cas. I d. 1065/922. P. R. 51 III 924).

c) Acţiuni personale.

7. — Competinţa judecătorului de ocol, de a judeca în materie civilă, numai până la valoarea de 3000 lei este limitată numai la cazul când acţiunea în daune s'ar exercita pe cale principală, iar nu şi atunci când se exercită pe cale alăturată acţiunei penale, cum a fost în speţă. (Cas. II d 2183/921, P. R. 137 III 922).

8. — Art. 27 din legea din 1921, modificătoare a unor articole din legea Jud. de ocoale, este clar şi precis în sensul că, judecătorul de ocol judecă toate afacerile civile în materie personală şi mobiliară, în prima şi ultima instanţă, până la valoarae de 15.000 lei inclusiv, capital şi procente reclamate.

Deaci rezultă, în afară de orice îndoială şi că afacerile a căror valoare a fost fixată la suma de 15.000 lei este tot de competenţa Jud. de ocoale, căci altfel legiuitorul nu ar fi adăugat în mod expres cuvântul „inclusiv". (Cas. I d. 860/923, P. R. 53 III 924).

9. — Legea accelerării judecăţilor din Maiu 1925 modifică legea dela 4 August 1921 privitoare la majorarea competinţei civile a autorităţilor judecătoreşti din Bucovina, în sensul că judecătoriile vor avea competinţa să judece în prima şi ultima instanţă afacerile mărunte, adică bagatelare, până la valoarea de 5.000 lei şi dispune mai departe că hotărârile pronunţate de judecător în ultima instanţă dela data de 1 Septembrie 1925 încoace vor fi supuse recursului la tribunal care trebue declarat în termen de 5 zile cum se prevede de art. 106 din legea judecătoriilor de ocoale a Vechiului Regat. (Cas. I d. 2217/929, cu nota de Oreste P. Ternăveanu, P. R. 136 I 931).

d) Acţiuni; locaţiune.

10. — Competenţa conf. art. 30 l. j. oc. se determină după suma prevăzută în contractul de locaţiune, iar nu după o convenţie verbală ce poate fi dovedită prin martori. (C. Ap. Buc. III d. 245/920, P. R. 28 III 922).

11. — Inaintea judec. del ocol competenţa, în materie de locaţiune, se stabileşte conf art. 30 l. j. oc. atunci când se cere anularea sau rezilierea contractului, iar nu şi când prin acţiune se formulează şi alte capete de cerere, cum ar fi plata taxelor la gunoi, etc., când fiind vorba de o acţiune personală mobiliară, competenţa se determină conf. art. 27 l. j. oc. (Cas. I d. 143/921 P. R. 46 III 922).

12. —Art. 30 din legea judecătoriilor de ocoale, relativ la stabilirea competinţei în materie de chirie, a avut în vedere numai contractele de închiriere anuale fără a se ocupa şi de acelea încheiate cu luna, în cari, în general, preţul închirierei nu depăşeşte competinţa judecătoriilor de ocoale, aşa că, în privinţa acestor din urmă contracte, cu o chirie lunară în limitele acelei competinţe, nedispunându-se nimic relativ la competinţă, urmează că ele sunt supuse regulei comune de competinţă prevăzută de art 27 din legea judecătoriilor de Ocol. (Cas. I d. 640/921 P. R. 106 III 922).

13. — Potrivit dispoziţiunilor art. 30 l. j. oc. în materie de executare de contracte, judecătorul de ocol este competent a judeca atât cererile ce privesc executarea anularea sau rezolvirea contractelor de locaţiune, formând obiectul principal al acţiunii, cât şi daunele formulate în aceiaş acţiune prin capăt de cerere deosebit, oricât de mari ar fi aceste daune, în baza principiului „accesorium sequitur principale", principiu consacrat de art. 61 pr. civ. (T.Dolj I, 18 Oct. 1924 cu nota de G. M. Sescioreanu, P. R. 23 II 925).

e) Acţiuni posesorii.

14. — Legea judecătorilor de ocol, pentru înlesnirea împricinaţilor a dispus ca acţiunea posesorie, de orice valoare, să se judece la judecătorie. Cererea de daune cominatorii e un accesoriu al acestei acţiuni, a cărei competenţă e stabilită de cererea principală (Cas. I d. 2557/925 P. R. 49 III 926).

15. Art. 31 din legea judecătoriilor de ocoale prevede două moduri de determinarea competinţei de resort a judelui de ocol, în acţiunile posesiunii, după valoarea obiectului posesiunii, sau după întinderea terenului.

Chiar dacă terenul asupra căruia cineva a fost tulburat în posesiune e mai mic de 1 hectar, dacă însă valoarea lui depăşeşte 1.500 lei, judele de ocol statuează asupra litigiului cu drept de apel, după cum, dânsul statuează tot în prima instanţă, dacă terenul e în întindere mai mare de 1 hectar, chiar dacă terenul n'are clădiri sau alte îmbunătăţiri pe el. (T. Mehedinţi I, s. 236/935 cu nota de C. Botez, P. R. 185 II 925)

16. — Legiuitorul, determinând competenţa în materie posesorie prin art. 31 al. ultim din l. jud. oc., statutează că judecătorul de ocol judecă în primă şi ultimă instanţă litigiile în cari valoarea lucrului care face obiectul posesiunii nu trece de 1500 lei, sau când e vorba de posesiunea a cel mult un hectar de pământ fără clădiri sau alte îmbunătăţiri — în celelalte cazuri judecata făcându-se în primă instanţă şi cu drept de apel la Tribunal.

Prin noţiunea de „îmbunătăţiri" urmează a se înţelege şi adausurile naturale ale solului, cum ar fi: minele, carierele de piatră, de nisip, etc., cari mărind considerabil valoarea pământului, nu puteau fi vizate de legiuitor, care s'a referit la terenurile de un hectar teren arabil, iar nu şi la astfel de adausuri pe cari le defineşte cu expresia generică de „îmbunătăţiri" şi stabileşte că judecata lor se va face în primă instanţă şi cu drept

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.iini.ro

de apel. (T. Prahova I. S. 20/926 cu nota de Radu Dimiu, P. R. 39 III 926).

17. — Din coprinsul art. 31 l. jud. ocoale combinat cu art. 54 din l. acc. judecătilor, reese că alternativ, trebuie să fie vorba sau de posesia a cel mult un hectar pământ fără clădiri, sau alte îmbunătăţiri, sau de un obiect evaluat la 5000 lei, pentru ca judecata să aibe loc în ultimă instanţă, neadmiţându-se cumulului şi „că în orice alt caz", prin urmare şi atunci când în afară de posesiunea a cel mult un hectar pământ ,s'ar mai cere şi daune, cartea de judecată este cu drept de apel. (T. Fălticeni, s. 1031/928 P. R. 4 III 929)

18.— Prin ac. 31 l. j. oc. coroborat cu 59 l. unf. competenţei judecăt., legiuitorul nu a derogat de la principiul general al competenţei judecătorilor formulat în art. 27 din legea respectivă.

Pe lângă principiul menţionat în art. 31 l. j. oc., legiuitorul a mai adăugat în acest articol, că se vor judeca deasemeni în primă şi ultimă instanţă, acţiunile posesorii a unui teren în întindere de cel puţin un hectar, fără clădiri şi îmbunătăţiri. (T. Buzău II. 30 Ian. 1929, P. R. 69 III 929).

19. — Potrivit art. 33 comb. cu 35 legea jud. oc. competenţa în acţiunile petitorii se regulează după întinderea terenului; când însă există şi construcţiuni a căror valoare excede competenţa judelui de ocol, pârîtul e dator să ridice chestiunea valorei în faţa primei instanţe.; în caz contrar ea nu mai poate fi ridicată în apel. (Cas. I 14 Oct. 1930, P. R. 33 III 931).

f) Cereri accesorii.

20. — Cererile accesorii la cari se referă art. 27 l. j. oc. sunt cererile în legătură cu acţiunea principală, iar nu cererile cari formează un capăt de cerere distinct, dar prin aceiaş acţiune, cum în speţă, prin acţiune se cere anularea contractului de arendă de o valoare de 800 lei anual, iar al doilea capăt de cerere are de obiect suma de 5000 lei cu titlu de daune. (T. Dolj I, 18 Oct. 1924, cu nota de G. M. Sescioreanu, P. R. 23 II 925).

21. — Când reclamantul pretinde şi daune pentru turburarea sau deposedarea ce i s'a pricinuit, aceste daune nu sunt decât un accesoriu al acţiunei principale şi prin urmare sunt supuse regulilor de competenţă ale acţiunei principale. Regulile acţiunei principale fiind prevăzute de art. 31 l. jud., — articol care în privinţa cererilor accesorii nu derogă dela principiul general de competenţă, — urmează deci că în acţiunea posesorie de o valoare inferioară sumei de 5000 lei, indiferent dacă în această sumă se cuprind sau nu daune, trebuie judecată de judecătorie în primă şi ultimă instanţă. Numai când fie valoarea terenului, fie daunele singure, fie ambele cereri întrunite ar excede această sumă, ori ar fi vorba de un teren în întindere mai mare de 1 ha., numai în aceste cazuri hotărârea trebuie pronunţată în primă instanţă. (T. Buzău II, 30 Ian. 1929 P. R. 69 III 929).

g) Tutele.

22. — După art. 39 legea judecăt. de ocol., aceste judecătorii regulează tutelele deschise în circumscripţiunile lor, când patrimoniile de administrat nu trec de 40.000 lei.

Nu ar fi nici o raţiune serioasă de a se face din acest punct de vedere deosebire între tutele şi curatele şi între cu totul în spiritul legii ca art. 39 din leg. jud. de ocol să se aplice şi la curatele pe cari, fără îndoială, legiuitorul a înţeles să le cuprindă în termenul de tutelă întrebuinţat într'un sens mai larg. Este desigur în interesul bunei administraţiuni a curatelor ca ele să fie administrate de judecătoria de ocol în circumscripţia căreia s'au deschis, fiind situate mai aproape de patrimoniile de administrat decât Tribunalul. (Cas. II d. 34/923 P. R. 83 III 923).

h) Acte de notariat.

23. — Art. 45 din legea judecătoriilor de ocoale, a dat judecătorilor de ocoale rurale competinţa de a autentifica, până la orice valore, actele cari privesc pe un locuitor din ocolul respectiv, sau vreun bun situat în acel ocol, iar art. 49 a recunoscut acestor judecători dreptul de a judeca, în primă şi ultimă instanţă, până la 300 lei şi cu drept de apel, când valoarea obiectului contestaţiunii este mai mare de 300 lei, toate contestaţiunile ce s'ar ivi din partea cuiva, cu prilejul executării actelor autentificate de ei.

Intrucât textul nu face nici o restricţiune şi nici nu limitează competinţa, când obiectul contestaţiei este mai mare de 300 lei, urmează că s'a recunoscut judecătorilor de ocoale rurale competinţa de a judeca toate contestaţiunile la executarea actelor autentificate de ei, indiferent de valoarea actului, după cum li s'au recunoscut aceeaş competinţă nelimitată şi pentru autentificarea acelor acte.

Dealtfel, această competinţă rezultă şi din dreptul comun, deoarece, după art. 400 din proc. civ., toate contestaţiunile se îndreaptă la instanţa care a încuviinţat titlul executor, dacă este privitoare la înţelesul actului însuş şi la instanţa care execută, dacă este privitoare la formele urmăririi, iar după art. 49 şi 109 din legea judec. de ocoale, judecătorii de ocoale rurale învestesc cu formula executorie actele autentificate de ei şi tot printr'însii se face executarea acestor acte. (Cas II d. civ. 62/920 P. R. 83 III 924).

24. — Din redactarea art. 45 l. j. o rezultă în mod evident că judecătorul de ocol are competenţa de a autentifica acte — deci implicit şi foi dotale — şi până la orice valoare.

Nu se poate susţine că, competenţa judecătorilor de ocoale în materie de foi dotale a fost limitată numai până la valoarea de 3000 lei inclusiv cum prevede art. 718 din condica de procedură civilă, întrucât dispoziţiunea scrisă în art. 718 — în ceeace priveşte valoarea actelor dotale — a fost abrogată în mod expres de o lege specială şi posterioară codului de procedură civilă care, prin art. 45, le dă o competenţă nelimitată ; astfel, din acest punct de vedere obiecţiunea apelantei este nefondată şi urmează a fi respinsă ca atare (T. Tecuci 6 Oct. 1927 P. R. 78 III 928).

25. — Conform art. 48 l. jud. oc. aceştia au competenţă nelimitată în autentificarea actelor pentru locuitorii din ocolul respectiv. Ca o consecinţă a acestei dispoziţioni, în art. 49 l. jud. oc. se prevede că toate contestaţiunile la executarea actelor autentificate de Jud. de Ocol se vor judeca de aceştia.

Legiuitorul a înţeles ca în această materie să dea judecătorului de ocol o competenţă nelimitată fiindcă în comunele dela ţară în majoritatea cazurilor, sunt de mică importanţă tranzacţiunile ce se fac, nedepăşind competenţa materială a Jud. de Ocol şi în al doilea caz pentru a nu sili pe aceşti locuitori să se deplaseze în alte localităţi de multe ori pentru afacerile lor (T. R.-Sărat, 21 Iunie 1928 cu nota de C. Zotta, P. R. 114 III 928).

26. — Prin acest mod s'au abrogat dispoziţiunile art. 27, 33 legea jud. oc. Dispoziţia art. 49 legea jud. oc. este în strânsă legătură cu art. 399 urm., 735 pr. civ. şi are a fi aplicată în cazurile următoare: puneri în posesie, aplicări de sechestre asigurătoare, materii penale, executări imobiliare, în general în orice materii, afară de acele pentru cari în mod expres s'a prevăzut o procedură specială pentru a preîntâmpina efectele unei executări cari ar putea cauza prejudicii. In cazul când însă s'ar executa silit un imobil, această executare nu se poate face decât prin Tribunal, fie cel al situaţiei imobilului fie cel ales, conform art. 495 pr. civ. Ca o consecinţă a acestei reguli legiuitorul a prevăzut şi instanţa unde au a se îndrepta eventuale contestaţiuni la executarea silită imobiliară, reguli cari au a fi aplicate în prim rând ca privind o materie specială şi numai în al doilea rând se vor aplica dispoziţiunile art. 399 urm., pr. civ., care formează regulele generale în materie de contestaţiune la executare. (Aceeaş hotărîre).

27.— Autorizaţia de schimb a imobilului dotal se dă de Tribunal atât pe baza art. 1254 c. c., cât şi potrivit legei de organizare judecătorească, care a dat în competenţa tribunalelor privighierea şi administrarea fondurilor dotale indiferent de valoarea lor.

Judecătoria fiind o instanţă excepţională cu o competenţă limitată prin legea ei organică, nu poate pe cale de interpretare să se învestească cu asemenea lucrări, motivând că ele sunt accesorii actelor de dotă şi de schimb pe care ea le poate face, deoarece autorizaţia de schimb e o operaţie distinctă şi de sine stătătoare, implicând o serie de aprecieri şi de constatări, pe care legiuitorul a înţeles pentru mai multă siguranţă să le lase în competenţa tribunalelor.

Autorizaţia dată de o instanţă incompetentă „ratione materiae", ca judecătoria, atrage anularea schimbului şi prin consecinţă a actelor subsecuente. (T. Muscel s. 160/930 cu nota de N. Negru, P. R. 187 II 930).

3. Competenţa penală.

28.— Judecătoria de ocol e competentă să judece şi rănirile prin imprudenţă comise de un funcţionar public, deoarece art. 165 c. pen. nu face decât să agraveze pedeapsa prevăzută de art. 249 c. pen., din cauza calităţii de funcţionar a inculpatului, fără însă să schimbe natura infracţiunei comisă de funcţionar, iar art. 53 din legea judec. de ocol dă în competenţa acestor instanţe delictele de răniri prin imprudenţă, prevăztue de art. 249 codul penal. (Cas. II d. 1937/921, P. R. 122 III 922).

29.— Conform art. 63 din legea judec. de ocol, judecătorul de ocol poate judeca o infracţiune constatată de el însuşi. (Cas. II d. 1719/925, P. R. 129 III 925).

4. Acţiuni.

30.— Când acţiunile principale şi cererile de intervenţie sunt intentate verbal la judecătoria de ocol, judecătorul trebue să dea părţei toate lămuririle necesare făcând-o atentă asupra viţiilor de formă ale acţiunii. Din omisiunea judecătorului, care nu a îndeplinit dispoziţiile puse de lege în sarcina sa, nu se poate deduce că acţiunea trebue anulată în instanţa de apel şi că partea trebue să sufere în acest mod consecinţele omisiunii judecătorului. (T. Oradea Mare, s. 7368/924 cu nota de G. P. Docan, P. R. 162 II 925).

31.— Potrivit art. 68 pr. civ. şi 59 l. j. oc. cererile făcute în justiţie se fac înscris, nu oral. (Jud. oc. mixt Bazargic, 21

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.iini.ro

Iunie 1930 cu nota de Al. St. Constantinescu, P. R. 108 III 930).

5. Judecarea pricinilor. Judecarea; probe.

32.— Decăderea din beneficiul probei cu martori prevăzută de art. 86 l. jud. ocoale prin nedepunerea listei de martori in termenul prescris de lege, operează numai înaintea acestei prime instanțe. In apel însă, întrucât proba cu martori este admisibilă după principiile generale, Tribunalul este în drept să încuviințeze administrarea ei. (Cas. I d. 1791/924 cu nota de G. M. Sescioreanu, P. R. 205 I 925 ; aceiaș, P. R. 33 III 925).

33.— In ceeace privește procedera ce trebuește a se urma cu ocaziunea judecării pricinilor de competința judecătoriilor de ocoale, urmează a ne referi la normele din legea ei organică, și ori de câte ori aci nu vom găsi dispoziții de procedură necesare în rezolvarea judecătilor, trebuește să ne raportăm la dreptul comun. (Jud. oc. Calafat 10 Dec. 1925 cu nota de G. Iuliu, P. R. 56 II 926).

34.— Potrivit art. 87 l. jud. oc., procesele nu se vor putea amâna din lipsa martorilor în caz când ei au fost chemați cu mandat de aducere, dacă partea care i-a propus nu a fost diligentă să-i aducă. (Jud. oc. Foltești Covurlui, 1 Ian. 1928, P. R. 117 III 928).

Propunerea păcii ; împăcarea.

35.— Obligațiunea impusă judelui de ocol prin art. 81 din legea judecătoriilor de ocoale, de a încerca mai întâiu să împace părțile, nu este impusă decât în materiile civilă, iar nu și în materie penală în privința delictelor prevăzute și pedepsite de art. 238, 239, 249 al. 1 și 300 c. penal pentru care legiuitorul, prin art. 82 din legea judecătoriilor de ocoale a admis, prin excepțiune, că părțile pot prin împăcare să stingă acțiunea publică.

In materie penală, în care părțile au facultatea să stingă acțiunea publică prin împăcare, părțile trebuc să propună împăcarea înaintea judecătorului de ocol și numai dacă o asemenea împăcare se va fi propus, judecătorul este dator să țină seamă de dânsa și să dispună închiderea dosarului. (Cas. II d. 1576/919, P. R. 83 III 924).

36.— Art. 82 l. jud. oc., prevăzând că părțile pot stinge, prin împăcare, acțiunea publică, pentru faptul prevăzut de art. 290, alin. I c. pen., și în ziua judecării opoziției făcută de inculpat, prezentându-se reclamantul care a declarat că s'a împăcat cu delicuentul, Tribunalul era dator să ja act de această declarațiune, deși lipsea oponentul, deoarece dispoziținea art. 184 proc. penală, după care opoziția e nulă, dacă oponentul nu se prezintă spre a și-o susține, nu-și poate avea loc decât în cazul când acțiunea publică subsistă, și nu este stinsă prin vreo cauză legală așa că în speță, numai cu violarea art. 82 legea judec. de ocol, Tribunalul a anulat opoziția ca nesusținută. (Cas. II d. 280/922, P. R. 156 III 922).

37.— Atât dispoziținea din art. 81 l. j. oc. privitoare la propunerea păcii părților cât și aceea din art 83, referitoare la invocarea din oficiu a mijloacelor de apărare, nefiind sancționate prin nici un text de lege, nu pot fi privite decât ca niște recomandațiuni pentru magistrat, a căror neaplicare nu poate să atragă casarea. Și în orice caz, aceste dispoziținni nu pot fi întinse la Tribunal, care judecă în apel. (Cas. I d. 529/923 cu nota de Dem. Stoenescu, P. R. 11 I 924).

38.— Obligațiunea impusă judecătorului de ocol, de a încerca mai întâiu să împace părțile, este prescrisă numai în afacerile civile, iar nu și în materia penală, care pune în joc chestiuni de ordine publică. Dacă legiuitorul a admis, prin excepțiune că acțiunea publică, pentru unele delicte, se poate stinge prin împăcarea părților, în acest caz însă, incumbă părților obligațiunea de a declara înaintea judelui de ocol că s'au împăcat ; dacă nu o fac, judecătorul este ținut a da curs acțiunii publice. Numai atunci s'ar viola legea, când părțile arătând că s'au împăcat, judecătorul ar refuza să ia act de această declarațiune și să dispună închiderea dosarului, prin stingerea acțiunii publice. (Cas. II, d. 1833/923, P. R. 57 III 924).

39.— Declarația de împăcare a părților fiind făcută în mod autentic și depusă la dosar, trebuc să fie luată în considerație chiar în lipsa părților. (Cas. II d. 3337 din 925, P. R. 82 III 926).

40.— Art. 81 leg. jud. ocoale impune datoria jud. oc. de a propune pacea iar condițiunile împăcării trebuesc constatate printr'un procès-verbal. Ca încheierea judecătorului de ocol să aibă putere de hotărîre definitivă, conform art. 124 pr. civ., declarațiile părților trebuesc să fie semnate de părți sau împuternicitul lor, sau dacă nu știu carte, să se menționeze în procesul-verbal al ședinței. Neindeplinirea acestor formalități ridică hotărîrii caracterul de definitivă și deci apelul contra ei este admisibil. (T. Gorj II jurnal 9175 din 925, P. R. 134 III 926).

41.— Disp. art. 81 leg. judec. de ocoale, referitoare la propunerea păcii părților nefiind sancționată prin nici un text de lege, și neinteresând nici ordinea publică, se reduce la o simplă formalitate ce nu poate fi privită decât ca o recomandațiune pentru magistrat, neobservarea căreia nu poate atrage casarea cărții de judecată;—Cas. I. 529/923; Cas. I, 505/912; Cas. II, 49/910; Cas. II, 479/909; Cas. I, 394/907; Cas. II, 2513/906 ; Trib. Prahova I, 542/924, Trib. Dorohoiu, 72/924; D. Alessandresco în nota de sub sent. Trib. Prahova, Curierul Judiciar 1924, p. 558 ; Șt. Scriban, în nota de sub sent. Trib. Bacău, Curierul Judiciar 1913, p. 650, Al. A. Botez, în nota de sub sent. Trib. Dorohoiu, Jurisprudența Generală 1924, sp. 481. Contra : Cas. II, 1186/916 ; Cas. I, 685/920 ; Cas. I, 79/921 ; Cas. II, 1883/923, Trib. Iași I, 1920 ; C. Botez, Noul codice de ședință, vol. II, p. 444. (T. Tecuci, s. 232/925, P. R. 151 III 925).

42.— Aceleași considerațiuni de drept, duc la aceeaș concluziune juridică, că nici art. 83 legea jud. ocoale, nefiind un text cu caracter imperativ, nerespectarea dispozițiunilor sale, nu atrage casarea cărții de judecată. (Cas. II, 214/909 ; Cas. II, 186/923 ; Cas. I, 529/923 ; Trib. Dorohoi 72/924 ; Trib. Dolj I, 617/909, criticată de d. C. Botez ce este de părere contrară. V. Noul codice, vol. II). (Aceiaș hotărîre).

43.— Impăcarea părților se poate face în orice stadiu al procesului, atâta vreme cât o hotărîre n'a rămas definitivă prin vreunul din modurile prevăzute de art. 10 pr. pen. Impăcarea părților în contestație e inadmisibilă. (Cas. II d. 1059/926, P. R. 146 III 926).

44.— Moștenitorii părții lezate nu au dreptul a renunța decât la despăgubirile civile, care ca orice bun material al succesiunei fac parte din patrimoniul defunctului, acțiunea publică însă nu poate fi stinsă prin împăcare cu moștenitorii părței vătămate. (Cas. II d. pen. 3451/928 cu nota de G. Petruc, P. R. 35 III 929).

Acțiunii temerarii.

45.— Potrivit dispozițiilor art. 93, l. jud. ocoale, judecătorul va condamna pe partea care cade în pretențiuni la plata tuturor pagubelor încercate de cealaltă parte și la toate cheltuelile procesului ; iar când pretențiunile părții au fost învederat nedrepte, judecătorul o va condamna și la o amendă până la 200 lei.

Din modul de redactare al art. 93, l. jud. ocoale, rezultă că sancțiunea prevăzută de acest articol, nu se poate aplica în materie penală, deoarece se prevede că pedcapsa amendei se va pronunța în cazurile când judecata va constata că pretențiunile părții au fost învederat nedrepte, ceeace denotă că este vorba numai de reclamațiuni cu caracter civil, iar nu și de cele cari ar prezenta un caracter penal, căci nu se poate da cuvântului „pretențiuni" alt înțeles.

Această interpretare este singura care este în conformitate și cu scopul urmărit de către legiuitor și cu interesul societății de a se urmări pe cei cari comit infracțiuni la legea penală, căci dacă sancțiunea prevăzută de acest acticol ar fi să se aplice și în materie penală, ar avea de consecință ca infracțiunile să nu se mai poată descoperi și infractorii să rămână nepedepsiți, deoarece acel care ar fi suferit un fapt penal, din cauza sancțiunilor eventuale ce i s'ar putea aplica în caz când inculpatul ar fi achitat, s'ar teme să se plângă la instanțele de urmărire și judecătorești și deci ar fi pus în situația de a nu se putea apăra atât pe el cât și scittatea. (Trib. Prahova II, 18 Martie 1924, cu nota de N. Georgian, P. R. 134 III 925).

46.— Din examinarea art. 93 l. j. oc. rezultă că pentru aplicarea penalității prevăzută de alin. II se cer următoarele condițiuni : 1. o acțiune învederat nedreaptă, 2. făcută cu știință și voință, 3. cu scopul de a șicana sau a intimida pe cealaltă parte.

Atât din spiritul cât și din litera legei, din împrejurarea că acest articol se găsește în „Titlul III" unde se vorbește despre „încheierile, cărțile de judecată pronunțată de judec. de ocol și despre căile de atac în materie civilă și penală", cum și din desbaterile parlamentare și expunerea de motive, rezultă că intențiunea legiuitorului a fost de a da putința magistratului ca din oficiu și ori de câte ori constată că acțiunea este temerară adică pornită din spirit de șicană, răsbunare, ură, etc.., să condamne la amendă pe acel ce a pornit o asemenea acțiune.

Legea nedistingând, această sancțiune cată a fi aplicată fără excepțiune tuturor din clipa în care se constată că partea s'a făcut vinovată de faptul sus enunciat, atât în materie civilă,, cât și mai ales penală, unde asemenea acțiuni din pricina gratuității sunt mult mai numeroase. (Jud. Oc. Câmpina, C. de jud. 426 din 924 cu nota de Radu Dimiu, P. R. 25 III 927).

6. Căi de atac. Comunicarea hotărîrii și calcularea termenului.

47.— Din economia art. 95, 61 și 66 l. j. oc. rezultă că, copiile de pe cărțile de judecată ce se încredințează părților spre a fi comunicate, este suficient a fi certificate de parte ca fiind conforme cu originalul. (Cas. II d. civ. 55/921, P. R. 58 III 922).

48.— In general, termenul se calculează pe zile libere. Nu se socotește deci ziua când se pronunță decizia, nici ceea când se sfârșește termenul pentru exercitarea unei căi de atac ,excepție făcând numai art. 98 l. j. o. relativ la apelurile declarate contra cărților de judecată, când se cal-

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.iini.ro

culează și ziua împlinirii termenului. (Cas. I 25 Oct. 1926 cu nota de T. R. Scriban, P. R. 41 III 928)

Opoziție.

49.— Cărțile de judecată date cu apel, nefiind susceptibile de opoziție la prima instanță, dacă judecătorul admite opoziționea, partea potrivnică e în drept a apela cartea de judecată, apelul fiind unica cale pe care își poate valorifica drepturile sale știrbite. (T. Mehedinți I s. 236/925 cu nota de C. Botez, P. R. 185 II 926).

Apelul.

50.— Art. 99 l. j. oc. precizând că termenul de apel curge de a doua zi dela pronunțare, este evident că scopul legiuitorului a fost ca în această materie să deroge dela principiul general înscris în art. 729 c. civ. și a înțeles să scoată din calcul numai ziua în care începe a curge termenul, iar nu și ziua în care se sfârșește termenul. (Cas. I d. 238/919, P. R. 81 III 924).

51.— Incheierile date de judec. de ocol și prin care acesta nu se desinvestește de pricina supusă judecății sale, conf. art. 91 și 94 l. j. oc., nu pot fi atacate cu apel decât odată cu hotărîrea pronunțată asupra fondului. (Cas. II d. civ. 54/921, P. R. 58 III 922).

52.— Dreptul de apel în contra cărților de judecată, fiind acordat tuturor părților, deci și părții civile, conf. art. 102 din legea judecătoriilor de ocoale, care formează dreptul comun în materie, acest drept are a fi exercitat în condițiile acestei legi, ori de câte ori vreo dispoziție expresă din legi speciale nu dispune altfel. (Cas. I d. 18/922, P. R. 153 III 922).

53.— Apelul făcut de Ministerul Public și adresat președintelui tribunalului, este nul, deoarece după art. 104 l. jud. oc. Ministerul Public, în materie penală, trebue să declare apel la grefa tribunalului. (Cas. II d. 562/923, P. R. 84 III 924).

54.— Din cuprinderea art. 99 l. j. oc., prin derogare dela art. 729 proc. civilă, rezultă că termenul de apel contra cărților de judecată este de zece zile și curge de a doua zi dela pronunțarea sau comunicare, deci se acordă părții nemulțumite zece zile depline pentru facerea apelului, iar nu zece zile libere. (Cas. II d. 1774 din 925 cu nota de Radu Dimiu, P. R. 284 I 925).

55.— Legea Judecătoriilor de ocol a prevăzut ca termen de apel pentru cărțile de judecată date în lipsă, zece zile dela comunicare ; întrucât această lege a fost votată posterior proc. penale, înseamnă că a derogat dela dispozițiile art. 128 proc. pen., și în apelurile cintra cărților de judecată nu se va ține socoteală de miriametrii. (Cas. II d. 1774/925, P. R. 3 III 926).

56.— După art. 103 leg. jud. de ocoale, apelul oricărei părți dela prima instanță, evoacă înaintea Tribunalului și acțiunea publică, însă pentru ca apelul părții vătămate să fie primit, ea trebuia să ceară despăgubiri civile la prima instanță. Dacă partea vătămată, nici prin reclamația ei, nici în fața instanței, n'a cerut despăgubiri civile, apelul ei la Tribunal este inadmisibil. (T. Dâmbovița II s. 1946/925, P. R. 54 III 926).

57.— In general, termenele se calculează pe zile libere, deci fără a se socoti în calculul termenului nici ziua în care începe, nici ziua în care se sfârșește. Dela această regulă se face excepție atunci când se introduce un apel dela judecătoria de ocol. In acest caz intră în calcul și ziua împlinirii termenului. (Cas. I d. 3909/926, P. R. 1 III 927).

Recursul.

58.— Potrivit art. 106 al. 4 lg. judec. ocoale recursul este suspensiv de executare, prin urmare odată recursul declarat e incontestabil că nu se mai poate pași la executarea hotăririi.

Așa fiind, obligațiunea impusă de art. 97 din regulament și anume că odată cu introducerea recursului, partea să ceară și suspendarea executării, condiționând eficacitatea aplicării textului art. 106 al. 4 lg. j. oc. de această cerere, apare ca un adaus la lege și deoarece un regulament emanat dela puterea executivă nu poate modifica sau adăuga la o lege, menirea lui fiind numai s'o lămurească, obligațiunea de mai sus urmează a fi considerată ca ilegală și în consecință inexistentă. (J. oc. Bâra-Roman, C. de jud. 174/924 cu nota de Emil Bădăreu, P. R. 122 III 924).

59.— Art. 106 l. j. oc. prevăzând că termenul de recurs curge de a doua zi dela pronunțare, s'a înțeles a se scoate din calcul numai ziua în care începe (dies ad quo) nu și ziua în care se sfârșește termenul (dies ad quem) ; dacă acest articol s'ar interpreta în sensul că calculul urmează a se face pe zile libere după art. 729 pr. civ. în acest caz ar fi inutilă regula specială din leg. jud. de ocoale. (T. Fălticeni s. 71/928, P. R. 104 III 928).

7. Legislația teritoriilor alipite.

60.— Determinarea competinței judecătoriei de ocol la care pârîtul înțelege a se supune în baza §-ului 45 al. 1 din codul de procedură civilă, trebuește anume făcută, pentru a nu putea da loc mai târziu la discuțiuni. Orice altă determinare nu corespunde cerințelor legii, întrucât atunci când există mai multe judecătorii într'un oraș, cum se prezintă cazul din speță în Oradea-Mare, una urbană iar alta rurală, nu se poate ști care anume este competința, deși recurentul susține că în lipsa unei precizări dar fiindcă locuește în oraș, părțile au înțeles să stipuleze competința judecătoriei de ocol urbană. (Cas. III c. Ardeal, d. 21/922, P. R. 35 III 924).

61.— Conform d.-legei de organizarea justiției în Basarabia, combinat cu art. 162 pr. civ. rusă. Judecătorii de ocol din Basarabia, în lipsă de o dispoziție categorică a legei, nu vor putea statua decât în primă instanță cu drept de apel la tribunal, conform normelor de jurisdicțiune în vigoare în această regiune și ca atare, în specie, în mod eronat judecătorul de ocol a pronunțat cartea de judecată cu drept de recurs. (Cas. I d. 384/922 cu nota de C. Botez, P. R. 257 I 923).

8. Studii, recensii și note.

62.— Despre art. 82 l. j. oc. de Radu Em Manolescu. (P. R. 29 IV 925).

63.— Competența judecătorului de ocol în Basarabia, în materie reală imobiliară, în urma legii din 11 Iulie 1929, de Ion Gr. Dimoftache. (P. R. 6 IV 930).

64.— A vedea : Accelerare (lege). Acțiune, Acțiune posesorie, Apel, Apel penal, Competență, Delict de audiență, Judecătorească organizare.

JUDEȚ.

V. Administrativă (organizare).

JUDICATUM SOLVI.

V. Cauțiune.

JURĂMÂNT.

(Art. 1207—1222 c. civ., 237 și u. pr. civ).

CUPRINS :

1. ***Principii.***
   - ***a) Jurământul decisoriu (1—5).***
   - ***Efecte (6—8).***
   - ***b) Jurământul estimatoriu (9).***
   - ***c) Jurământul fals (10—11).***
2. ***Procedura (12—14).***

I. Principii

a) Jurământul decisoriu.

1. — Jurământul decizoriu este posibil în orice fel de contestațiuni; poartă numai asupra faptelor ce sunt personale celui căruia să deferă; poate fi deferit în tot cursul procesului și odată presat, face dovadă în favoarea celui care l-a prestat. (Cas. I d. 1974/926 cu nota de G. M. Scscioreanu, P. R. 57 I 927).

2. — Dacă într'un proces una din părți oferă jurământul în subsidiar, după ce a administrat alte dovezi, în atari condițiuni termennul „subsidiar" este impropriu întrebuințat pentru jurământul deferit, acesta având caracterul decizoriu și instanța de fond nu comite exces de putere, nemotivare și omisiune esențială, dacă se sprijină pe jurământul prestat în cauză cu îndplinirea formelor ltgale, fără a se mai ocupă de celelalte dovezi. (Aceiași hotărîre).

3. — Art. 245 pr. civ. stabilește numai o prezumpțiune juris tantum de refuz a prestării jurământului contra părții care lipsește din instanță, însă prin efectul devolutiv al apelului acesta poate oferi prestarea jurământului, prezentântându-se în instanța de apel în acest scop. (Cas. I d. 2194/928 cu nota de I. I. Stambulescu P. R. 1 I 929).

4.— Acțiunea fiind respinsă la prima instanță, în apel s'au repetat aceleiași mijloace de dovadă, cerându-se în principal admiterea apelului pe baza probelor deja administrate iar în subsidiar s'a deferit jurământul.

Tribunalul găsind probele propuse insuficiente și că nu sunt de natură a duce la admiterea apelului în senzul concluziilor principale puse de apelant, a hotărât, bazat pe argumente de text 1207 și 1210 cod. civil, ca jurământul dat în subsidiar de apelant, este un jurământ decizoriu și l-a admis ca atare(T. Baia s. 64/930 cu nota de G. Petruc, P. R. 99 III 930).

5. — La prima instanță s'a dat jurământ apelantului de azi, pe care a refuzat să-l presteze. In apel înaintea Tribunalului s'a oferit însă să-l presteze, cerere care a fost respinsă, deoarece la judecătorie refuzase pur și simplu fără să ridice vre-o obiecțiune în această privință. (T. Baia s. 34/931 cu nota de G. Petruc, P. R. 117 III 931).

Efecte

6.— Jurământul în pricinele civile fiind o adevărată transacțiune, care stinge în mod definitiv și irevocabil litigiul dintre părți, partea care a deferit sau referit jurământul nu poate reînvia pretențiunile sale contra celui ce a jurat fals, constituindu-se parte civilă în instanța penală care judecă infracțiunta de sperjur. (T. Gorj II, s. pen. 245/924 cu nota de V. Dongoroz, P. R. 218 II 925).

7. — Prin deferirea sau referirea jurământului decizoriu se operează între părți o tranzacție obligatorie, în sensul că, după cum prevede art. 1211 c. c., diferendul dintre ele, asupra căruia s'a deferit, sau referit jurământul, să se considere definitiv rezolvat în favoarea aceleia din părți care îl va presta, sau în defavoarea aceleia care va refuza.

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.iini.ro

Odată făcută o asemenea tranzacție, părțile nu mai pot reveni asupra ei, căci ea are între ele puterea unei sentințe neapelabile, după cum rezultă din art. 1214 c. c. comb. cu art. 1711 c. c.

Deaici rezultă că, partea care la prima instanță a refuzat prestarea jurământului ce i s'a deferit, fără să invoace un motiv legal de opunere, pierde judecata în mod definitiv și nu mai poate primi și presta acest jurământ în instanța de apel, întrucât din caracterul devolutiv al apelului nu rezultă că, în această instanță, se poate reveni asupra recunoașterilor, mărturisirilor și tranzacțiilor făcute la prima instanță. (Cas. I d. 646/927 cu nota de Dem. Polichon. P. R. 59 I 928 ; ceiaș, cu nota de G. Sescioreanu. P. R. 35 II 931)

8.— Jurământul fiind un mijloc de probă cu caracter tranzacțional, conform art. 1231 c. c. reclamantului îi este închisă orice posibilitate de acționare la instanța penală unde nu poate figura ca parte civilă.

In privința probelor trebuie urmată norma indicată de legea civilă. (Judec. Oc. Herța-Dorohoi, 3 Martie 1927 cu nota de Tr. R. Scriban, P. R. 107 III 927).

b) Jurământul estimatoriu

9.— Jurământul estimator, prevăzut de art. 1222 din codul civil, are rațiunea sa în imposibilitatea în care se găsesc judecătorii de a aprecia și evalua obiectul reclamat în justiție; de aici rezultă că, pentru admisibilitatea unui atare jurământ, partea căreia el se deferă, nu poate fi obligată să producă un început probă, ca în cazul jurământului supletor, prevăzut de art. 1222 din c. c. (Cas. III d. 108/922, cu nota lui D. Alexandresco. P. R. 230 I 923).

c) Jurământul falș

10.— Art. 1363 c. civ. fr. (1213 c. civ., rom.), dispunând că partea care a deferit jurământul nu poate fi primită a dovedi falsitatea lui, implicit acestei părți îi este închisă și calea acțiunii directe în fața instanțelor penale. Singur Ministerul Public este în drept a deschide acțiune publică pentru sperjur de baza art. 366 c. pen. fr. — 293 pen. român. (T Gorj II s. pen. 2451/924 cu nota de V. Dongoroz P. R. 218 II 925).

11.— Instanțele penale fiind ținute a respecta regulile de probațiune fixate de legile civile, ori de câte ori este vorba de stabilirea unui raport juridic de natură civilă, nu poate fi admisă proba cu martori pentru dovedirea falsității jurământului, atunci când acest jurământ a fost prestat într'un proces ce purta asupra unor pretenții ce nu putea fi dovedite cu martori. (Aceiaș hotărire).

2. Procedura

12. — Jurământul este un act cu caracter mixt, civil și religios, întrucât cuprinde invocațiunea divinității în sprijinul adevărului celor declarate. In acest scop legiuitorul a prescris o formulă după ritul religiei creștine ortodoxe a răsăritului, obligând pe judecător s'o schimbe după ritul religios practicat de persoana chemată să jure.

Deaci rezultă că, atunci când cel care jură nu arată că practică alt cult religios, decât cel creștin ortodox, sau nu arată formula cultului său, nu poate cere să fie dispensat de îndatorirea de a jura după formele prescrise de lege și nici să fie apărat de penalitatea prevăzută pentru refuzul de a jura. (Cas. II d. 2992/926 cu nota de D. V. Barnoski, P. R. 116 I 928).

13. — Când Tribunalul înlătură jurământul deferit de reprezentantul fiscului, părților dintr'un act de vânzare, pentru a dovedi că prețul real era mai mare și că prin urmare s'a fraudat Statul cu taxele de înregistrare la diferența de preț ascunsă, numai pentru motivul că jurământul n'a fost formulat înscris, comite un exces de putere. (C. Ap. Buc. 5 Decembrie 1927. P. R. 98 III 928).

14. — Este necesar ca acel care prestează jurământul să aibă în fața sa simbolul religiunei sale. Numai prezența acestui lucru sacru, vorbind conștiinței sale, îl poate face să spună adevărul. Simbolul credinței mozaicilor fiind rabinul și tablele lui Moisi, ele trebuesc aduse în pretoriul instanței pentru ca pârâții să presteze jurământul în fața lor și în consecință urmează a se invita rabinul în instanță cu tablele lui Moisi la termenul ce se fixează. (T. R. Sărat 26 Nov. 1927 cu nota de C. Zotta, P. R. 75 III 929).

JURISDICȚIE

V. Competință.

JURISDICȚIE GRAȚIOASA

V. Apel. Ordonanță președințială. Ordonanță de referu.

JURISDICȚIE ADMINISTRATIVA

V. Competență. Contencios administrativ.

JURISPRUDENȚA.

1. — Technique de la Jurisprudence en droit privé (E. H. Perreau) recensie de M. I Barasch (P. R. 5 IV 924).

2. — Le gouvernament des juges et la lutte contre la législation sociale aux Etats Unis (Ed. Lambert) recensie de M. I. B. (P. R. 10 IV 924).

3.— La fonction de la jurisprudence dans la vie juridique francaise (M. Nast), recensie de Const. C. Mălinescu (P. R. 46 IV 925).

4.— Rolul Jurisprudenței (E. H. Perrau) de I. Bursănescu (P. R. 104 IV 928).

5.— Tehniique de la jurisprudence en droit privé (E. H. Perreau) recensie de I. Bursănescu (P. R. 104 IV 928, P. R. 126 IV 928).

6. — Probleme juridice ivite în cursul activității Inaltei Curți de Casație în anul 1928, de Oscar N. Niculescu (P. R. 1 IV 929).

7.— V. Drept. Legi. Reviste de drept.

JURIȘTI.

Alexandresco D.

1. — Dimitrie Alexandresco, de M. Hacman (P. R. 10 IV 1925).

2. — Comemorarea de la Iași în 1930 (P. R. 41 IV 930).

Blakstone și Pothier.

3.— de Richard Hutschnecker (P. R. 34 IV 928).

Botez Corneliu.

4. — Corneliu Botez, personalitatea sa ca magistrat și scriitor juridic, de Redacție. (P. R. 25 IV 928).

5. — Corneliu Botez, de Marco I Barach (P. R. 25 IV 928).

6.— Corneliu Botez, scriitor juridic, Radu Dimu (P. R. 65 IV 928).

Cantacuzino Matei.

7. — — de Gr. Trancu-Iași și Marco I. Barasch (P. R. 49 IV 925).

8. — Comemorarea de la Iași în 1930 (P. R. 41 IV 930).

Duguit Leon.

9. — — de Marco I. Barasch (P. R. 72 IV 929).

10. — Ideile lui Duguit, de Marco I. Barasch (P. R. 12 IV 925).

Hamangiu C.

11. — — de Redacție (P. R. 161 supl. I 932).

12. — Donațiunea făcută Academiei Române (P. R. 137 IV 929).

Hauriou Maurice.

13. — — de Richard Hustchnecker (P. R. 71 IV 929).

Iorga Nic.

14. — — de Redacție (P. R. 65 IV 931).

Nădejde Ioan.

15. — Jurisconsultul Ioan Nădejde, de Andrei Rădulescu (P. R. 17 IV 929).

Stelian Toma.

16. — — de Gr. Trancu-Iași (P. R. 83 IV 925).

JURNAL.

V. Hotărâre.

JUSTIȚIE.

1. — Justice (H. Spencer) recensie de I. Bursănescu. (P. R. 4 IV 924).

2.— La Justice (M. Maeterlinck) recensie de I. Bursănescu (P. R. 11 IV 924).

JUSTIȚIE MILITARA.

(Codul din 24 Mai 1881).

CUPRINS :

1. ***Infractori și infracțiuni prevăzute de cod. just. milit. (1—10).***
2. ***Procedura (11—14).***
3. ***Căi de atac (15—17).***
4. ***Note (18).***

1. Infractori și infracțiuni prevăzute de codul justiției militare.

1. — Delictele prevăzute de art. 211, 214, 216, 217 c. j. m., sunt de competență instanțelor militare când sunt săvârșite de ofițerii de rezervă, însă numai dacă ele au fost săvârșite din cauza sau cu ocaziunea serviciului militar. (Cas. II d. 541/1896 cu nota de I. Negreanu, P. R. 20 I 930).

2. — După art. 64, 69 și 269 din codul de justiție militară, în districtele care sunt în stare de războiu și de asediu, sunt justiabile de consiliile de războiu și pedepsite cu pedepsele prevăzute de codul de justiție militară (art. 204—208, trădare, înțelegere cu inamicul, spionaj, etc.), toate persoanele, militare sau civile, franceze sau străine.

Prin urmare, naționalitatea acuzatului este indiferentă, și nu este loc a se amâna procesul pentru a se stabili această naționalitate. (Cons. Revizie Lyon Fr. 3 Junie 1916, P. R. 48 III 927)

3. — Dacă un militar a fost șters din controalele armatei (ca fiind în activitate sub arme), fiind dat ca dezertor, iar posterior ștergerii sale a comis o infracțiune, el nu mai aparține jurisdicției militare, ci celei civile. (Cas. III s. v. dec. pen. 1124/921, P. R. 77 III 922).

4. — Dacă art. 73 codul just. militare prevede că atunci când urmărirea unei infracțiuni atinge indivizi justițiabili de

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.iini.ro

instanțele ordinare și indivizi justițiabili de cele militare, toți, fără osebire, vor fi trași înaintea Tribunalelor ordinare, afară de cazurile anume exceptate, — art. 34, titlul II adițional, C. J. M. a derogat dela această dispoziție, cu privire la infracțiunile săvârșite în timp de mobilizare sau război, prescriind că „agenții provocatori, complicii, tăinuitorii sau gazdele infractorilor justițiabili de Curțile Marțiale, vor fi trimiși toți în fața aceleași Curți. (Cas. II d. 2247/921, P. R. 137 III 922)

5. — Jurisdicția militară are competința a se pronunța asupra naționalității, ridicată înaintea ei pe cale de incident. (Cas. Bruxelles Belg. 26 Iunie 1922, P. R. 44 III 923).

6. — Prin decr. regal 2798 din 1916 dat pe baza legii stării de asediu, se prevede la art. III că trib. milit. sunt chemate a cerceta, în conformitate cu legile militare, între altele și crimele și delictele în contra siguranței Statului. Cum codul penal român după care judecă instanțele militare, prevede ofensa adusă în public Regelui drept un delict contra siguranții interioare a Statului (art. 777 din Capit., II, Secțiunea I-a), urmează că acest delict intră în prevederile decretului stării de asediu și deci urmează a fi judecat de Tribunalele militare.

Dacă decretul omite de a cita art. 76—92 din codul penal român, aceasta poate fi o scăpare din vedere, dar nu se poate deduce deaci că tribunalele militare sunt competente a judeca numai articolele citate expres în decret (93—111 și 167—224). Ele sunt competente a judeca și infracțiunile contra siguranței Statului pe care decretul le menționează în primul rând și cari sunt chiar mai grave decât cele citate în urmă de art. III.

Astfel fiind, cum ofensa contra Regelui este calificată de codul penal român ca un delict în contra siguranței Statului, urmează că, dacă ea a fost comisă în zona stării de asediu, nu instanțele civile ci tribunalele militare sunt competente a o judeca. (T. Oradea Mare Buc. 725 1924 P. R. 91 III 924).

7. — Art. 264 c. j. m. prevede că infracțiunile comise de militari la legile asupra vămilor, contribuțiunilor indirecte, taxelor comunale, pădurilor și drumurilor celor mari nu sunt supuse jurisdicțiunii Coisiliilor de război.

Rezultă din acest text de lege că legiuitorul a voit să scoată din competența instanțelor militare, contravențiunile comise de militari la legile speciale cari nu au nici o legătură cu disciplina și interesul armatei, cum sunt legile prevăzute în art. 264 c. j. m., și a căror enumerare, dat fiind scopul legiuitorului, nu este limitativă, așa că acest text urmează a-și avea aplicațiunea nu numai în ce privește contravențiunile la legile menționate, ci și la orice lege specială, edictată pentru protecțiunea unor interese de ordin particular, cum este legea pentru circulația automobilelor. (Cas. II d. 2139/925, P. R. 34 III 926).

8.— Ministerul de justiție, prin procurorul general, nu poate sesiza Inalta Curte spre a cere judecarea înscrierii în fals împotriva unei ordonanțe a unui judecător militar. Singurele instanțele militare sunt competinte să judece acest fapt. (Cas. II 376/926, P. R. 131 III 926).

9.— Este constant că broșura incriminată a fost publicată de inculpat în timpul disponibilității adică, când nu se mai găsea în activitate.

Dacă pentru rațiunea de a nu sdruncina disciplina militară, legiuitorul a întins, prin art. 53 c. j. m., competința instanțelor militare și la insulta sau ofensa adusă superiorului chiar de militarii cari nu sunt în activitate de serviciu, această competință cu totul excepțională trebue limitată numai la infracțiunea ce prevede art. 217 c. j. m., adică la insulta sau ofensa propriu zisă.

Acuzațiunile aduse de inculpat prin broșură fiind referitoare la fapte determinate care dacă ar fi adevărate, ar expune pe cel acuzat la urmăriri penale și disprețul cetățenilor, ele constituesc delictul de calomnie prevăzut de art. 294 cod. penal, iar nu simple insulte.

Delictul de calomnie nu a fost prevăzut printre delictele cu caracter militar adică de a înfrânge disciplina și care sunt puse în titlul 2 al cărții 4 c. j. m.

Așa fiind, afacerea urmează să fie trimisă spre a fi instruită de judecătorul de instrucție al Tribunalului Ilfov. (Cas. II d. 1243/926, P. R. 146 III 926)

10.— Potrivit art. 51 și 52 din codul justiției militare, militarii din activitate sub arme sunt justițiabili de tribunalele militare pentru toate infracțiunile comise; la această regulă generală nu se derogă decât în două cazuri: 1) când militarul comite infracțiunea în complicitate cu civilii (art. 72), în care caz toți inculpații sunt aduși înaintea instanțelor civile; 2) în cazul infracțiunilor la legile enumărate de art. 264 c. j. m., cari din cauza naturei lor speciale sunt de competența exclusivă a instanțelor civile, indiferent de calitatea infractorilor.

Art. unic al legei din 12 Aprilie 1924 n'a făcut decât să întindă aplicațiunea legilor penale din vechiul regat în tot cuprinsul României fără însă ca prin aceasta să se modifice competența tribunalelor militare, astfel cum este stabilită prin art. 51 și 52 din codul justiției militare.

Astfel fiind faptul imputat — seducere prin promisiuni de căsătorie — în trucât a fost săvârșit de un militar în activitate sub arme, instanțele de judecată competente sunt tribunalele militare. (Cas. II d. 3208/927 P. R. 60 III 928).

2. Procedura.

11.— Instanțele militare au procedură specială în ce privește sesizarea instanțelor de instrucție, instrucția propriu zisă, cât și judecarea pricinei și ca atare, în această privință urmează a se aplica regulile edictate de c. just. milit., iar nu cele din dreptul comun. (Cas. II d. pen. 323/920, P. R. 49 III 922).

12.— Potrivit acestor dispoziții nu pot fi atacate cu recurs în casațiune, ordinul comand. corp. de armată pentru începerea urmăririi și nici mandatul de arestare, pe motiv de incompetență, ci numai hotărîrile definitive ale tribunalelor militare. (Aceiaș decizie).

13.— Deși este exact că după dispozițiunile aliniatului final al art. 134 c. j. m. hotărîrea Consiliului de Război trebue să fie subscrisă de către președinte, judecători și grefier, totuși existența semnăturii grefierului nefiind prevăzută sub sancțiunea nulității urmează că hotărîrea este valabilă chiar fără această semnătură. (Cons. de Război al Armatei d. 130/932 cu nota de V. Mora P. R. 120 I 923).

14.— Deși legea prescrie că pedeapsa aplicată unui militar trebue să se pronunțe cu majoritatea de trei voturi, întrucât în speță se constată că acea dispoziție legală și-a avut efectul unei situații mai ușoare pentru condamnat, hotărîrea nu poate fi anulată.

Dealtfel art. 128 c. j. m. cerând înserarea în dispozitiv a numărului de voturi cu care s'a pronunțat hotărîrea condamnatorie, nu este prescris sub sancțiunea nulității. (Cons. Permanent de Revizie al armatei d. 789/925 cu nota de V. Mora P. R. 143 I 926).

3. Căi de atac.

15.— Deși există analogie între camera de punere sub acuzare și jurisdicția comandamentului militar, nu se poate deduce de aci că ordinele acestui comandament pot fi atacate cu recurs înaintea Curții de casație în toate cazurile în care pot fi atacate și deciziunile camerei de punere sub acuzare, astfel că, în caz de incompetență această excepțiune se poate deduce de prevenitul militar înaintea Curții de casație numai după ce s'a pronunțat în fond deciziunea Curții marțiale. (Cas. II dec. 324 din 920 cu nota de Corneliu Botez, P. R. 59 I 922).

16.— Asupra recursului contra unei deciziuni a instanțelor militare, Curtea de Casație nu cercetează decât dacă instanțele militare date fiind constatările faptelor consemnate în deciziunile lor, au fost competinte să judece afacerea. Prin urmare, Curtea de Casație nu are să se preocupe de temeinicia dovezilor administrate nici de violările de forme ce ar fi săvârșit instanțele militare. (Cas. II d. 2119/921, P. R. 125 III 922)

17.— Reformarea unui militar, pronunțându-se de jurii sau comisiuni disciplinare, numite Consilii de reformă iar în ultim resort de Ministerul de Război, tot ca organ disciplinar, nu este susceptibilă în interesul disciplinei militare, a fi controlată de instanțele judecătorești civile.

Dacă legalitatea sau ilegalitatea unei atari măsuri nu poate fi cercetată de C. de Casație ca instanță de Contencios administrativ, căci se opune art 5 § III, lit. g din legea sa organică, cu atât mai mult și pentru aceleași rațiuni ea nu poate fi cercetată de instanțele de drept comun, pentru acordare de daune-interese. (Cas. I d. 475/922, P. R. 50 III 923).

4. Note.

18.— V. Asediu (stare de —).

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.iini.ro

L

LEGALIZARE.

V. Autentificare.

LEGAT.

(Art. 887 şi u. c. civ.

CUPRINS :

I. Noţiuni generale:
1. Instituirea şi condiţiunile legatului (1—3).
2. Interpretarea testamentului (4—6).
3. Acceptarea şi predarea legatului; efecte (7—12).
4. Revocarea legatului (13—17).
5. Nulitatea legatului (18).
6. Reducerea legatului (19—21)
7. Decesul legatarului (22).
II. Felul legatelor:
1. Legatul universal (23—28).
2. Legatul particular (29—30).
III. Note (31).

I. Noţiuni generale.

1. Instituirea şi condiţiile legatului.

1.— Dacă legatul a fost dat cu condiţiunea să fie plătit dela un anumit timp dela moartea testatoarei expirând acest termen, legatul poate fi cerut şi pus chiar în întârziere pentru a curge dobânzile. (C. Ap. Buc. III dec. 55/920. P. R, 21 III 922).

2.— Instituirea unui legatar universal ca şi a oricărui legatar, în genere, nu este astăzi supusă unor termeni sacramentali fiind suficient ca din cuprinsul testamentului să rezulte intenţia testatorului de a transmite persoanei instituite vocaţiunea la universalitatea bunurilor sale, determinarea acestei intenţii fiind o chestie de fapt, care, în genere, scapă de sub controlul Curtei de Casaţie. (Cas. I d. 159/920 cu nota de Alexandresco P. R. 1 I 924).

3.— Este ilicită clauza prin care un testator a instituit legatară universală pe o nepoată a sa, cu condiţiunea de-a nu fi pusă în posesia decât la vârsta de treizeci de ani sau dacă se va căsători având consimţământul bunicilor ei ori al unui consiliu de familiei; testatorul neurmărind decât apărarea intereselor nepoatei sale contra risipei la care ar putea-o împinge influenţa nefastă a părintelui ei, este nulă cesiunea făcută de nepoată, pentru garantarea unui împrumut contractat de ea şi de soţ cu singurul consimţământ al tatălui şi mamei ei. (Cas. Req. Fr. 16 Ian. 1923, P. R. 43 IV 924).

2. Interpretarea testamentului.

4.— Potrivit art. 929 cod. civil, acela dintre legatari care vine la legat ia totalitatea, când va avea în favoarea sa prezumţiunea că cugetul testatorului a fost de a-i da lui totalitatea. Chestiunea de a şti dacă prin moartea colegatarului înaintea testatorului, partea acestui colegatar, va trece celuilalt cu care a fost instituit în virtutea dreptului de sporire sau adăogire, ori legatul aceluia devenind caduc, urmează a fi împărţit între comoştenitori, în virtutea calităţii lor de succesori ab intestat, este o chestiune de interpretare a testamentului. In tot cazul însă, pentru ca să existe în favoarea unuia dintre colegatari dreptul de sporire, sau mai exact de nereducere a legatului, în sensul citatului articol, trebue ca acelaş lucru să fi făcut obiectul legatului lăsat la mai mulţi, aşa că, fiecare din colegatari să aibă vocaţiune pentru tot, adică dreptul eventual la totalitatea legatului. (Cas. I d. 521/922, P. R. 50 III 923).

5. — Intră în competinţa judecătorilor fondului a decide, interpretând un testament şi un codicil posterior, că legatul făcut de testator, şi prevăzând o sumă oarecare de bani de distribuit între patru legatari, în patru părţi egale, conţine o desemnare de părţi care înlătura orice drept de sporire a legatului, neexistând între legatari nici o solidaritate. (Cas. Req. Fr. 31 IV 927).

6.— Faptul că legatul făcut persoanei interpuse este considerat de lege ca fiind făcut tot soţiei, nu însemnează că aceste două legate formează un singur tot, încetând a mai fi două legate distincte, căci pentru ca ambele legate să poată fi considerate ca indivizibile ar trebui ca, sau legea să le declare altfel, sau testatorul să le fi privit sub un raport de indivizibilitate, sau din cauza obiectului lor să se găsească sub un astfel de raport. T. Ilfov I s. 1393/925, P. R. 88 III 926).

3. Acceptarea şi predarea legatului ; efecte.

7.— Conform art. 929 din codul civil, acela din colegatari care primeşte legatul, ia totalitatea lui, dacă are în favoarea sa prezumţia că aceasta a fost voinţa testatorului. (Cas. I d. 521/922 cu nota lui D. Alexandresco, P. R. 20 I 924).

8.— Proprietatea bunurilor legate este dobândită legatarului din momentul decesului testatorului. Art. 899 C. civil. (Cas. I d. 1146/923 cu nota de I. Rosetti Bălănescu, P. R. 123 I 924).

9.— Dispoziţiunea al. 3 de sub art. 935 cod. civ., după care tatăl unui minor, cu toate că nu este nici tutorul nici curatorul acestuia poate accepta donaţiunea făcută minorului, se aplică şi legatelor. (Cas. Civ. Fr. 27 Iunit 1923 cu nota del I. R. B. în P. R. 72 III 924).

10.— Rezerva este o porţiune de bunuri, a cărei cotitate şi devoluţiune este determinată de lege, independent de voinţa defunctului

In consecinţă este nulă acceptarea tatălui în numele minorului său copil, a unui legat afectat de o condiţiune rezolutorie, a cărei realizare poate lipsi pe legatar de o parte din rezerva ce îi asigură legea, în succesiunea bunicei sale. (Aceiaş decizie).

11.— Predarea unui legat este o măsură esenţial provizorie care nu ridică moştenitorilor şi altor interesaţi mijloacele de formă şi de fond ce pot avea pentru a face să se stabilească dreptu-rile lor în succesiune. (C. Ap. Paris Fr. 23 April 1925 P. R. 168 III 928).

12.— Dispoziţiunile testamentare prin care ascendentul avantajează pe unul din copii peste partea lor cuvenită ab-intestat, neproducând efect decât după încetarea din viaţă a ascendentului, nu sunt donaţiuni propriu zise ci legate şi ca atare, ele au a fi îmbrăcate în formele pentru validitatea testamentelor, nu a donaţiunilor. (T. Brăila I. s. 329/927 cu nota de V. Longhin, P. R. 70 II 928).

4. Revocarea legatului.

13.— In materie de revocare a legatelor se ţine seamă de intenţiunea testatorului de a revoca, iar nu de faptul că, prin înstrăinare, bunul legat a ieşit din patrimoniul testatorului, căci dacă s'ar ţine seamă numai de acest fapt, ar trebui ca în caz când bunul înstrăinat ar fi reintrat în patrimoniul testatorului, legatul să nu fie revocat, ceeace e inadmisibil faţă cu dispoziţiunile art. 923 c. c v. (T. Vâlcea I în maj. s. 73/923 cu nota de N. Puricescu, P. R. 177 II 924).

14.— Dispoziţiunea art. 75 l. agrară nu schimbă întru nimic principiile de drept relativ la soarta legatelor, ale căror obiecte, printr'o împrejurare oarecare, nu se mai găsesc în patrimoniul testatorului la moartea acestuia, principii după cari acele legate devin caduce prin lipsă de obiect. (Aceiaşi hotărire).

15.— Legatul unei moşii lăsată de testator este revocat prin faptul ofertei pe care acesta a făcut-o Statului de a se expropria acea moşie, ofertă acceptată de Casa Centrală a Improprietăririi.

In acest caz legatarul a pierdut dreptul, conf. art. 73 legea agrară, nu numai asupra moşiei lăsată prin testament, dar şi asupra titlurilor de expropriere. (Cas. I d. 4257/926 cu note de C. Dissescu N Titulescu şi D. Paşalega, P. R. 193 I 928 ; aceiaş, P. R. 83 III 927).

16.— Revocarea unui legat pentru neîndeplinirea sarcinilor cari-l afectează, nu poate fi cerută decât de parţea în favoarea căreia s'au prevăzut sarcinile. (Cas. I d. 2707/928 cu note de C. Grigorian H. Friedman şi G. Urlăţeanu P. R. 105 I 929).

17.— Din combinarea art. 504 şi 1038 c. c. (art. 449 şi 923 c. c. r.) rezultă că un legatar particular poate pretinde lucrul legat în folosul său, înstreinat ulterior de un testatar decedat, a cărui interdicţie a fost cerută înaintea morţei sale ; dar legatarul trebue să probeze că contractul de înstrăinarea lucrului legat nu întruneşte elementele esenţiale indispensabile existenţei sale, însă pentru alte motive decât starea de demenţă a testatorului în momentul înstrăinării lucrului. (Cas. Civ. Fr. 6 Ian. 1930, P, R, 113 III 930).

5. Nulitatea legatului.

18.— De nicăeri nu rezultă, din textele legii, că nulitatea celui dintâi s'ar resfrânge şi asupra celui din urmă, care astfel ar deveni şi el nul legea nestabilind nici o legătură între ambele legate.

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.iini.ro

pe care privindu-le sub un raport de completă independenţă a unuia faţă de celălalt, declară de valabil pe cel făcut soţiei şi de nul pe cel făcut persoanei interpuse, pentrucă îl consideră şi pe acesta ca fiind făcut în realitate tot soţiei de a doua, şi deci peste limitele cotităţii fixate de dânsul. (T. Ilfov I s. 1993/925, P. R. 88 III 926).

6. Reducerea legatului.

19.— Ca să existe în favoarea unuia din colegatarii conjuncţi dreptul de sporire sau adăogire, ori mai bine zis, dreptul de nereducere a legatului, în sensul art. 929 C. civil trebue ca acelaş lucru să fi făcut obiectul legatului şi să fi fost lăsat la mai mulţi colegatari, aşa că fiecare din ei să aibă vocaţiune pentru tot, adică dreptul eventual la totalitatea legatului. (Cas. I d. 521/922 cu nota de D. Alexandresco, P. R. 20 I 924).

20.— Legea, nearătând modul în care are a fi făcută reducţiunea unui legat, ea trebue în mod necesar să se facă în natură, deoarece erezii rezervatori au, în proporţia rezervei lor şi din momentul deschiderii succesiunii, un drept necontestabil de proprietate asupra tuturor bunurilor succesorale şi nu sunt obligaţi a preda legatele decât reduse la limita părţii disponibile afară de derogările înscrise în art. 770 şi 851 c. civ.

In consecinţă, în cazul când bunul legat este supus reducţiunii, rezervatarii şi legatarul vor avea un drept coproprietate asupra acelui bun, fiecare în proporţia părţii ce i-se cuvine. (C. Ap. Galaţi I, d. 25/924 cu note de T. Missir şi N. Jac. Constatinescu, P. R. 72 II 924).

21.— Intr'o acţiune de predare de legat, legatarul universal, care are calitatea şi de moştenitor rezervatar, poate opune pe cale de excepţiune dreptul de reducţiune, dacă cererea legatarului-particular atinge rezerva.

O asemenea excepţiune poate fi opusă de rezervatar în instanţa de apel, pentru întâia oară fiindcă nu constitue o cerere nouă, potrivit art. 327 pr. civ. (T. Tecuci 12 Nov. 925, P. R. 139 III 926).

7. Decesul legatarului.

22.— Cheştiunea de a se şti dacă prin moartea unuia din colegatarii conjuncţi, întâmplată înaintea testatorului, partea acestui colegatar sporeşte partea celuilalt, sau dacă legatul, devenind caduc, urmează a se împărţi între comeştenitorii ab intestat, este o chestie de interpretare a voinţei testatorului. (Cas. I d. 521/922 cu nota lui D. Alexandresco, P. R. 20 I 924).

II. Felul legatelor.

1. Legatul universal.

23.— Instituirea unui legatar universal, ca şi a oricărui legatar, în genere, nu este astăzi supusă unor termeni sacramentali, fiind suficient ca din cuprinsul testamentului să rezulte intenţia testatorului de a transmite persoanei instituite vocaţiunea la universalitatea bunurilor sale, determinarea intenţii fiind o chestie de fapt, care, în genere scapă de sub controlul Curţei de Casaţie.

In speţă, instanţa de fond a putut să deducă existenţa unui legat universal din clauza cuprinsă în testament, prin care se zice, că dacă se va ivi un moştenitor rezervatar, testamentul să nu se strice, ci să se reducă. (Cas. I d. 159 din 920 cu nota lui D. Alexandresco P. R. 86 I 923).

24.— Din art. 888 C. civil rezultă că caracterul esenţial şi constitutiv al legatului universal este de a conferi persoanei instituite vocaţiunea la întreaga avere a testatorului. (Aceiaş decizie).

25.— Legatul cotităţii disponibile cuprinde vocaţiunea eventuală a beneficiarului la întreaga succesiune. Un asemenea legat constitue astfel în principiu, un legat universal, afară de cazul când judecătorii fondului constată în mod suveran intenţiunea contrară a testatorului. Judecătorii fondului apreciază în mod suveran faptele şi împrejurările din care ei deduc cauza determinantă a clauzei dintr'un testament care conţine o dispoziţie secretă. (Cas. Req. Fr. 20 Iunie 1921, cu nota, P. R. 74 III 925).

26.— Legatarul universal al unei persoane decedate în urma unui accident este în drept a reclama persoanei vinovate dt accident, rambursarea cheltuelilor ce au fost efectuate până la deces, întocmai cum ar fi putut face însăşi victima; legatarul universal va putea cere deasemenea şi rambursarea cheltuelilor de înmormântare şi doliu, ce a fost nevoit să facă în mod prematur. (Cas. Req. Fr. 10 Aprilie 1922 ; Cas. Civ. Fr. 13 Febr. 1923, cu note de I. Rosetti Bălănescu, P. R. 153 III 923).

27. — Legatarul nu are nevoie a fi pus în întârziere să execute sarcina, mai ales dacă această sarcină constă în a nu face ceva. (C. Ap. Lyon, 11 Oct. 1922, P R. 100 III 923).

28. — Din art. 888 C. civil rezultă că caracterul esenţial şi constitutiv al legatului universal, este de a conferi persoanei instituite vocaţiunea la întreaga avere a testatorului. (Cas. I. d. 159/920 cu nota lui D. Alexandrescu, P. R. 1 I 924).

2. Legatul particular.

29. — In principiu, deşi legea nu prevede dela cine trebuie să ceară posesiunea legatarul particlar, el ar putea totuş s'o ceară, în lipsă de moştenitori rezervatari, dela legatarul universal, dacă legatul ar fi pur şi simplu. (T. Vâlcea I în maj. s. 73/923 cu nota de N. Puricescu P. R. 177 II 924)

30. — Din combinarea art. 895 cu 899 c. civ. rezultă că legatarul singular dobândeşte exerciţiul drepturilor cuprinse în legat, din momentul în care va fi obţinut predarea legatului, adică recunoaşterea calităţei de legatar prin justiţie sau de bună voie, din partea moştenitorilor.

Prin urmare, când această recunoaştere de bună voie s'a produs şi când legatarul a acceptat legatul, calitatea lui de a intenta acţiunea în revendicare contra deţinătorului bunului cuprins în acest legat devine incontestabilă, (Cas. I d. 2707/928 cu nota de C. Grigorian, H. Friedman şi Gr. Urlăţeanu P. R. 105 I 929).

III. Note.

31. — V. Agrară (reformă), Donaţiune, Ofertă de plată, Testament.

LEGI.

(Art. 6—9, 33—38, 42 ş. u. (Constit.; 1—5, 977 ş. u. C. Civ.)

CUPRINS :

I. Acte cu putere de lege (1—4).
II. Elaborarea şi promulgarea legilor (5—6).
III. Intinderea legilor în timp:
1. Principiul neretroactivităţii (7—10).
2. Retroactivitate „ex lege" (11—19).
3. Retroactivitate prin natură sau obiectul legii (20—35).
Legi interpretative (20).
Drepturi câştigate (21—22)
Legi procedurale (23—35).
IV. Intinderea legilor în spaţiu.
1. Principiu (36—38).
a) Legi penale (39—44).
b) Legi privitoare la starea şi capacitatea persoanelor (45—55).
c) Legi fiscale (56).
d) Legi relative la forma actelor şi procedură (57—62).
2. Legi străine (63—77).
3. Drept interprovincial (78—83).
V. Aplicarea legilor:
1. Autoritatea legilor (84—88).
a) Discuţiunea „ex officio" (89—90).
b) Instanţa competentă (91).
c) Neconstituţionalitate:
— regimul Constituţii din 1866 (92—95).
— regimul Constituţii din 1923 (96—115).
2. Interpretarea legilor (116—127).
VI. Abrogarea legilor (128—130).
VII. Studii şi recensii:
1. Studii române (131—145).
2. Studii străine (146—156).
VIII. Note (157)

I. Acte cu putere de lege

1. — Atât manifestul revoluţionar dela 1848 cât şi actele guvernului provizoriu nu conţineau decât simple deziderate de ordin ideologic sau dispoziţiuni preparatorii în vederea elaborării unei viitoare opere legislative, ele nereprezentând în nici un caz dispoziţiuni legislative obligatorii cari să înlocuiască Regulamentul organic. (Cas. I d. 2795/927, P R. 137 III 928).

2. — Potrivit principiilor generale de drept, legile unei ţări fiind emanaţiunea suveranităţei ei, nu pot să-şi găsească aplicaţiunea în ţara în care nu a recunoscut regimul dela care emană acele legi.

Decretul sovietic din 2 Maiu 1918 pentru etatizarea fabricelor de zahăr prevăzând confiscarea averei particulare, nu-şi poate avea aplicaţiunea în România, fiind contrariu ordinei ei sociale. (T. Hotin, s. 404/930, P. R. 130 III 930; idem, cu note de J. P. Niboyet, Baron Boris Nólde şi H. Aznavorian, P. R. 121 II 931).

3. — In starea actuală a legislaţiunei noastre prefecţii de judeţ şi administratorii de plasă având competinţă administrativă determinată, nu pot, în lipsa unui text formal de lege, să reguleze pe cale de ordonanţă raporturile dintre proprietari şi chiriaşi. Aceasta nu o poate face decât legiuitorul. (Jud. Ocnele Mari C. Jud. 855/921, P. R. 95 III 923).

4. — Dacă atât după legile războiului, cât şi după art 8 şi 32 din Codul justiţiei militare române, se recunoaşte autorităţii militare, în timp de războiu şi numai în zona de operaţiuni, dreptul de a lua măsuri sancţionate cu pedepse menite să garanteze siguranţa armatei, apărarea ţării şi ordinea publică, nici o dispoziţiune însă din legile stării de asediu sau din decretele cari au reînfiinţat-o, nu conferă Comandamentului de Corp de armată, dreptul ca, în timp de pace, pe teritoriul pus sub stare de asediu, să creeze prin ordonanţe infracţiuni penale din măsurile ce prescrie, competenţa Consiliilor de războiu fiind limitată de infracţiuni anume specificate prin legea din 14 August 1916.

Prin urmare, în speţă, Comandamen-

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.iini.ro

tul Corpului II Armată nu putea să creeze prin ordananţa sa No. 3/924 o infracţiune penală din faptul de a se ţine întruniri şi de a se forma atrupamente şi a reprima cu pedeapsă corecţională sau criminală. (Cas. II d. 3135/924 cu 921 cu nota de Al. Peretz, P. R. 93 I 925 şi de C. Rarincescu, P. R. 140 I 925).

II. **Elaborarea şi promulgarea.**

5. — In principiu, publicarea legilor în „Monit. Ofic." au drept efect imediata lor aplicare de la apariţiunea acestei publicaţii oficiale, iar nu de când a parvenit în diverse părţi ale ţării (Cas. I d. 638/921, P. R. 106 III 922; Cas. II d. civ. 73/922, P. R. 160 III 922; Cas. II d. 69/922 cu nota lui D. Alexandresco, P. R. 98 I 923; Cas. III c. Ardeal d. 1227/921 cu nota de Al. Peretz, P. R. 93 I 923).

6. — afară de cazul când însăşi legea prevede o altă dată pentru intrarea în vigoare a dispoziţiunilor ce le cuprinde. (Cas. I d. 638/921, P. R. 106 III 922).

III. **Intinderea legilor în timp.**
1. **Principiul neretroactivităţii.**

7. — In conformitate cu principiile de drept, legea fiind o regulă de urmat care devine obligatorie din momentul când a fost adusă la cunoştinţă, ea nu se aplică decât raporturilor ce se vor naşte în viitor, neputând regulamenta situaţiunile trecute. (T. Bălţi s. 174/929, P. R. 86 III 929).

8. — Situaţiile stabilite sub imperiul legislaţiei anterioare, nu ar putea să se perpetueze după promulgarea legi noui, fiindcă ele nu există decât prin suveranitatea legii vechi, care a fost abrogată. (C. Ap. Pau, Fr. 2 Ianuarie 1920, P. R. 102 III 924).

9. — Orice lege nouă se aplică în principiu, chiar şi situaţiilor stabilite, şi raporturilor juridice formate înaintea promulgării sale. Se face excepţie dela acest principiu prin regula neretroactivităţii legilor formulată în art. 2 c. civ. fr. (art. 1 c. civ. rom.), întrucât aplicarea legii noui ar atinge drepturile câştigate sub imperiul legislaţiei anterioare. (Cas. Civ. Fr. 7 Iunie 1921, P. R. 144 III 925; Cas. Civ. Fr. 31 Ian. 1921, P. R. 98 III 922; P. R. 42 III 926).

10. — Retroactivitatea sau neretroactivitatea legilor se deduce din voinţa legiuitorului, dacă ea a fost exprimată în această privinţă, sau din natura ori obiectul legei.

Atunci însă când legiuitorul a voit să dea legei un caracter retroactiv, sau măcar dacă voinţa aceasta trebue prezumată din natura sau obiectul dispoziţiilor ei, nu i se poate opune, în favoarea legei vechi, nici introducerea unei acţiuni, nici pronunţarea unei hotărîri, uneori chiar definitivă, nici inviolabilitatea drepturilor câştgate. (T. Ilfov I s. 1213/930 cu nota de Traian Broşteanu, P. R. 182 II 931).

2. **Retroactivitatea „ex lege"**

11. — Efectele unui contract fiind determinate, în principiu, prin legea în vigoare în momentul închiderii lui, cauzele de rezoluţiune sau de nulitate ce derivă dintr'o lege nouă nu pot influenţa drepturile contractuale dobândite în mod legal sub imperiul legii vechi — decât dacă legiuitorul şi-a manifestat clar voinţa sa de a deroga, dintr'un interes superior de ordin public, dela regula neretroactivităţii legilor. (Cas. Req. Fr. 30 Nov. 1930 cu nota de A. C. în P. R. 99 III 922).

12. — Principiul înscris în art. 1 cod. civil că legea dispune numai pentru viitor nu-i un principiu de ordin constituţional dela care puterea legiuitoare să nu poată deroga. (Cas. S. U. d. 31/927 P. R. 129 III 927; Cas. complet Dobrogea nouă, cu nota de Xenofont Ghcorghiu, P. R. 56 I 926, Cas. S. U. d, 5/929 cu nota de V. Bălăşescu, P. R. 49 I 929; Cas. S. U. d. 10/925 cu note de I. Stambulescu şi M. Paraschivescu, P R. 1 I 926, C. Ap. Buc. V d. 173/930, P, R. 6 III 931).

13. — Art. 1 din codul civil, după care legea dispune numai pentru viitor şi nu are efect retroactiv, nu leagă pe legiuitor şi conţine numai un precept adresat judecătorului pentru aplicarea legii. Prin efectul retroactiv, legea poate atinge drepturile ce particularii au câştigat definitiv, fără ca prin aceasta legea să fie privită ca violând Constituţia în dispoziţiile ei din art. 17. (Cas. S. V d. 5/929 cu nota de V. Bălăşescu, P. R. 49 I 292).

14. — Legiuitorul, în virtutea plenitudinii puterilor sale, poate, când interesul obştesc o cere, să dea efect retroactiv unei legi şi să revină asupra trecutului, fie pentru a aprecia condiţiunile de legalitate ale unui act, fie pentru a modifica sau suprima efectele unui drept deja realizat. (Cas. S. U. d. 10/925 cu note de I. Stambulescu şi M. Paraschivescu, P. R. 1 I 926).

15. — Nu se poate contesta — din punctul de vedere constituţional — dreptul legiuitorului, ca pe cale de dispoziţiune generală şi impersonală şi numai în vederea unor interese obşteşti, să reglementeze — cu toată circumspecţia ce i se impune — trecutul ca şi prezentul şi fără a nesocoti drepturile garantate de Constituţie să poată supune însă la noui condiţiuni păstrarea şi eficacitatea drepturilor anterior dobândite. (Cas. S. U. d. 13/925 cu note de I. Stambulescu, M. Djuvara, Gaston Jezè şi L. Duguit, P. R. 145 I 925).

16. — Deşi legea din 13 Iunie 1935, prin art. 36, acordând dreptul de recurs şi în contra hotărîrilor devenite irevocabile anterior promulgării ei, prin acest efect retroactiv al ei a derogat dela principiul neretroactivităţii legilor şi a atins principiul autorităţii lucrului judecat, totuş aceste principii neavând un caracter constituţional de natură a restânge prerogativele puterii legiuitoare, ci constituind simple legi de drept civil, o îndepărtare dela ele este posibilă neputându-se contesta legiuitorului dreptul ca, pe cale de dispoziţiuni generale şi impersonale, să reglementeze trecutul ca şi prezentul, fără a nesocoti însă drepturile garantate de Constituţie. (Cas. S. U. d. 13/925 cu nota de S. Şerbescu, P. R. 195 I 925)

17. — Este necontestat că legiuitorul poate desfiinţa o nulitate aflată într'o lege sau îi poate schimba caracterul. Este de asemenea necontestat că legiuitorul poate da măsurei, ce ar lua, efect retroactiv, aşa că ar putea foarte bine să desfiinţeze o nulitate de ordine publică şi să-i dea efect retroactiv. (C. Ap. Buc. III d. 68/921 cu nota de M. Possa, P. R. 202 II 922).

18. — Un drept putându-se naşte sau stinge în cursul instanţei, urmează că atunci când dreptul de a cere rezilierea unui contract de arendare în baza art. 30 l. agr. a putut să se nască după intentarea acţiunei dar înainte de darea hotărârii, instanţa de fond se poate întemeia pe această împejurare în darea soluţiunii sale. (Cas. I d. 389/925, P. R. 102 III 925).

19. — Nici un text şi nici un principiu din Constituţie neopunându-se, puterea legiuitoare poate să fixeze un nou mod de valorificare a bunurilor Statului, când interesele acestuia o reclamă, însă numai cu condiţia de a nu leza drepturile altora. (Cas. S. U. d. 51/930, P, R, 1 III 931).

3. **Retroactivitate prin natura sau obiectul legii.**

20. — Legile interpretative nu stabilesc regule speciale, ci determină numai înţelesul legilor existente, făcând corp cu ele; astfel, legile interpretative pot să se aplice chiar la fapte anterioare promulgării lor, căci ceeace se aplică în realitate nu este legea interpretativă, ci legea primitivă. (Cas. S. U. d. 5/929 cu nota de V. Bălăşescu, P. R. 49 I 929 şi P. R. 65 III 929).

21. — In materie de impozit, este de principiu că cetăţenii nu au un drept, ci numai obligaţiuni, în sensul că legiuitorul regulează contribuţiunile, după cum crede că reclamă interesul general al societăţii al cărui reprezentant este şi poate să revină asupra unei scutiri acordă anterior, fără ca contribuabilul să-i poată opune un drept dobândit, întrucât interesul general primează interesul individual. (Cas. S. U. d. 10/925 cu nota de Paul Libros, P. R. 71 I 926; cu nota de Const. Rarincescu, P. R. 242 I 925; Cas. S. U. d. 46/927 P. R. 145 III 927 şi cu nota de Hugo Friedman, P. R. 1 III 928).

22. — Legile noui nu pot să aibă efect asupra hotărîrilor rămase definitive sub legea veche, fiindcă asemenea decizii sunt pentru părţile cari s'au judecat, ca şi un contract (judicio quasi contrahimus) şi constituesc pentru partea câştigătoare adevărate drepturi dobândite; totuş o hotărîre pronunţată sub legea veche poate fi contestată pe cale de contestaţie la urmărire, când aceasta din urmă s'a adus la îndeplinire sub legea nouă (T. Bălţi, 22 April. 1929 cu nota de I. Dimoftache, P. R. 86 III 929).

23. — Potrivit principiilor netăgăduite în drept, legile privitoare la naţionalitate, ca orice legei care priveşte starea une persoane, nu pot avea efct retroactiv, întrucât starea care aparţine unei persoane se consideră ca un drept câştigat, faţă de care nu se poate aplica legea nouă (C. Ap. Buc. I 23 Nov. 1927 cu nota de I. Calmuschi P. R. 37 II 928).

24. — Când la locul şi în momentul contractării este o prescripţie de 5 ani şi la data plăţii este o lege nouă cu o prescripţie de 3 ani, se aplică „lex loci contractus" din momentul contractării, adică 5 ani în speţă. (T. Iaşi III, 12 Dec. 1930, P. R. 81 III 931).

25. — Dispoziţiile cari regulează starea şi capacitatea persoanelor, sau cari conferă anumitor persoane o putere sau o autoritate asupra altora, precum legile privitoare la organizarea tutelei şi la gestiunea patrimoniului minorului depinzând exclusiv de voinţa legiuitorului, au efect asupra tuturor faptelor posterioare promulgării lor. (C. Ap. Pau, Franţa, 2 Ian. 1920, P. R. 102 III 924).

26.— Neputându-se contesta legiuitorului ordinar puterea de a legifera asupra raporturilor dintre proprietari şi chiriaşi, trecând peste convenţiunea părţilor şi prelungind contractele, acelaş drept trebue să i se recunoască şi atunci când proprietarul a obţinut o hotărîre definitivă de evacuare, pe care însă nu a exercitat-o, pentru motivul că aceste hotărîri nu ceiază drepturi noi, ci nu fac decât să

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.iini.ro

constate şi să declare drepturile părţilor cari rezultă din convenţiunile încheiate între ele. (Cas. S. U. 7 Nov. 1929, P. R, 66 III 930).

27.— Chestiunea căilor de atac în contra hotărîrilor judecătoreşti şi a termenilor înăuntru cărora au a fi exercitate ,privind mai mult fondul ,decât formele de procedură, se rezolvă în raport cu legea in vigoare la data când hotărîrile au fost pronunţate. (Cas. S. U. d. 13/925 cu nota de I. Stambulescu, M. Djuvara Gaston Jize şi L. Duguit, P. R. 145 I 925 ; cu nota de S. Şerbescu, P. R. 195 I 925 ; T. Bălţi, 22 Aprilie 1929 cu nota de I. Dimoftache, P. R. 86 III 929).

28.— In drept este necontestat că, dacă în cursul unei prescripţiuni, începută sub imperiul unei legi, fără a se fi împlinit sub ea, survine o lege nouă care îi reduce durata şi dacă socotindu-se dela data promulgărei nouii legi s'a împlinit termenul redus prevăzut prin ea, în acest caz prescripţiunea îşi produce efectele, considerându-se ca îndeplinită în baza legei noui.

Aplicarea nouii legi în aceste condiţiuni este justificată şi nu atinge întru nimic principiul neretroactivităţei legilor, pentrucă prescripţiunea începută sub regimul vechei legi, din moment ce nu s'a împlinit sub imperiul ei, nu a putut da naştere unui drept câştigat care să constitue astfel un impediment la aplicarea legei noui, ci numai unei simple situaţiuni de fapt, care conform legei vechi ce o guverna, era insuficientă spre a produce o consecinţă de drept. (Cas. I d. 1669/928, P. R. 137 III 928)

29.— Prin natura sa, orice lege de procedură are putere retroactivă, pentrucă nimeni nu poate avea un drept câştigat în privinţa formelor şi jurisdicţiunilor pe cari legea le institue într'un interes de ordine publică. Noua lege procedurală se aplică tuturor actelor ce se vor face, după intrarea ei în vigoare, chiar dacă acele acte derivă din fapte juridice anterioare. (Cas. II d. 108/921, P. R. 63 III 922; Cas. II d. 69/922, P. R. 98 I 923 . Cas. II d. civ. 73/922 P. R. 160 III 922).

30.— exceptând cazul când legiuitorul a hotărît altfel, printr'un text categoric (T. Bălţi, 22 Aprilie 1929, cu nota de I. Gr. Dimoftache, P. R. 86 III 929)

31.— Dacă nu sunt retroactive legile privitoare la fondul dreptului nu acelaş principiu îşi are fiinţă când ne referim la partea dinamică a lui, adică acele dispoziţiuni cari au de scop să pună în mişcare drepturile născute, când legea în vigoare este acea care va stabili modalitatea valorificărei drepturilor pe care partea voeşte să şi le aducă în faţa justiţiei. (T. Bălţi, s. 174/929, P. R. 86 III 929).

32.— Potrivit convenţiunii dela Haga beligerantul care ocupă vremelnic un teritoriu aparţinând statului cu care se găseşte în război, are dreptul de a lua măsuri pentru menţinerea ordinei şi siguranţei publice. el nu are însă dreptul de a abroga legile existente în teritoriul ocupat (Cas. III d. 325/919 cu nota d-lor C. Gerota şi Petre Popescu, P. R. 34 I 922).

33.— Deşi în principiu legile privitoare la organizarea jurisdicţiilor, la competinţă şi la procedură au efect retroactiv totuş atunci când o acţiune se găsea introdusă şi judecată la prima instanţă în momentul când intervenise o modificare în legislaţiune, hotărîrea obţinută constitue un drept câştigat pentru părţi şi ele pot deci urmări desăvârşirea judecăţii conform legilor de procedură în vigoare când hotărîrea a fost pronunţată, fără a li se putea aduce o atingere în drepturile lor prin aplicarea dispoziţiilor procedurale din legea nouă. (Cas. I d. 298/919 cu nota de H. Nicoleanu, P. R 37 I 922 şi P. R. 81 III 924).

34.— chiar dacă ulterior, în timp ce litigiul nu a încetat a fi pendinte, a survenit o nouă lege, care schimbă competinţa şi căile de atac prescrise de legea anterioară — aplicaţia art. 29 pr. civ. austriacă. (Cas. I compl ardelean, d. 1389 din 924, P. R. 2 III 925).

35.— Legile de procedură sunt în general retroactive ; ele se aplică nu numai proceselor ce se nasc după punerea lor în aplicare, dar şi acelor procese pendinte la data promulgărei lor ; totuşi o lege de procedură nu se poate aplica cu efect retroactiv, în cazul când ar aduce vreo atingere unui drept câştigat. Astfel, dacă o lege nouă suprimă dreptul de apel, ce exista, acest drept trebue menţinut pentru părţile care au obţinut o hotărîre sub imperiul legii vechi, că părţile, însă, care nu obţinuseră hotărîrea ci se găseau numai în cursul instanţei, nu vor putea beneficia de dreptul de apel, pentru motivul că acest drept se naşte în momentul pronunţării hotăriri,i de unde rezultă că legea după care trebue să se reguleze dreptul de apel, este legea care există în momentul pronunţării hotărîrei. (C. Ap. Iaşi I d. 51/927, P. R. 150 III 927).

IV. Intinderea legilor în spaţiu

1. Principiu.

36.— Legile de drept privat privind interesele persoanelor urmăresc indivizii chiar pe un teritoriu străin, exceptând ordinea publică internaţională regula locus regit actum şi autonomia voinţei omeneşti. (T. Iaşi III, 12 Dec. 1920 cu nota de H. Schömblum şi L. Rosetti, P. R. 81 III 931).

37.— Legile naţionale de o aplicaţiune teritorială limitată, obligă instanţele de pe oricare teritorii să le aplice şi să le interpreteze în litigiile supuse judecăţii. (T. Vâlcea I, jurnal 14376 din 1 Dec. 1930, cu nota de Rene Râmniceanu, P. R. 71 II 931).

38.— Tribunalele franceze (prin urmare, şi cele române) au misiunea de a judeca toate litigiile intervenite pe teritoriul francez (sau român), oricare ar fi naţionalitatea părţilor (C. Ap. Africa Ecuat. Franceză, 22 Febr. 1921, cu nota lui D Alexandresco P. R. 79 III 927).

a) Legi penale.

39.— Art. 3 din cod. civ. dispunând că legile de poliţie şi siguranţă obligă pe toţi acei care locuesc pe teritoriul francez, a stabilit principiul suveranităţii teritoriale, justiţia franceză fiind competinte pentru toate infracţiunile comise în Franţa, indiferent de procedura unei ţări streine cu privire la aceleaşi fapte.

Nu face excepţie la această regulă, cazul unui strein condamnat de un consiliu de război german, de care era justiţiabil pentru aceleaşi fapte comise în Franţa, sub ocupaţiunea germană şi care mai târziu a fost liberat prin aplicarea amnistiei încuviinţată de legea germană. (C. Ap. Douai IV Fr. 26 Febr. 1921, P. R. 16 III 928)

40.— Din principiile stabilite de art. 3 şi 4 c. pen. rezultă că, dacă legea penală este teritorială, în sensul că pedepseşte, în interesul siguranţei şi ordinei publice, toate infracţiunile săvârşite pe teritoriul naţional, ea este în acelaş timp şi personală, în sensul că guvernează deşi în mod excepţional, faptele cu caracter penal comise de români în străinătate şi le reprimă chiar în lipsă, dacă infracţiunea este calificată crimă după legea română, sau dacă este un delict pedepsit şi după legislaţiunea ţării unde a fost săvârşit, la întoarcerea în patrie a autorilor lor.

La acest principiu legiuitorul face o singură derogaţiune întemeiată pe consideraţiuni de justiţie şi umanitate şi anume : dacă un român a fost judecat definitiv în străinătate, nu mai poate fi urmărit în România pentru acelaş fapt. (Cas. II d. 63 bis/922 cu note de Em. Otulescu şi H. Aznavorian, P. R. 37 I 924; P. R. 119 III 923).

41.— Judecata definitivă însă nu poate rezulta ,decât dintr'o hotărîre irevocabilă, iar nu dintr'o ordonanţă de neurmărire dată în străinătate care are un caracter provizoriu şi care nu împiedică a se relua instrucţiunea în ţară.

In acest ultim caz urmărirea nu se face pe baza art. 241 pr. pen., ci pe baza art. 60 şi 216 pr. pen., ca şi cum acţiunea publică ar fi fost pusă în mişcare pentru prima dată. (Ac. dec.).

42. — Pe baza art. 8 din codul penal local este pedepsit orice cetăţean român care săvârşeşte vre una din crimele sau delictele prevăzute de codul penal în vigoare în România. Această dispoziţie completează art. 7 al. I, din codul penal care vorbeşte numai de monedele ce se primesc la casieriile Statului român sau de efectele creditului public român egale cu moneda.

Prin urmare, instanţele române sunt competente să judece pe cetăţeanul român care a comis în străinătate un fals al unei monede stăine. (T. Oradea Mare, Camera de punere sub acuzare, 9 Febr. 1925, P. R. 40 III 925).

43. — Poate să fie urmărit şi pedepsit în Belgia delictul comis în ţară străină, acest delict consistând în a servi cu intenţiuni rele politica vrăjmaşului.

Cel care ajută astfel politica inamicului, comite o adevărată infracţiune contra siguranţei Statului, ce intră în prevederile legei. (Cas. Bruxelles, 27 Februarie 1922. P. R, 165 III 922).

44. — Legile de ordine publică sunt de aplicare teritorială, iar legea penală este evident o lege de ordine publică. Aceste principii — cu unele excepţiuni pentru cel dintâiu — sunt admise în dreptul internaţional şi prin consecinţă în ,dreptul interprovincial. Chiar dacă nu ar fi texte de lege această soluţie, se impune fiindcă în lumea juridică este cunoscut că dreptul internaţional prezintă caracteristica de a fi bazat în cea mai mare parte a soluţiunilor lui, pe raţiunea juriştilor, textele de lege fiind cu totul insuficiente. Dar soluţia aceasta rezultă şi din codul penal al locului instanţei de judecată (lex fori) adică din codul penal ungar. In adevăr, articolul 5 din acest cod pune principiul aplicării teritoriale a legei penale, iar art. 7 şi 8 enumeră cazurile când legea penală are aplicaţiune extrateritorială, printre care însă nu se află şi infracţiunile ce se impută acuzaţilor în procesul de faţă, Chiar dacă aceste infracţiuni s'ar cuprinde în acele articole, tot legea din Vechiul Regat ar trebui aplicată, întrucât ea prevede pedepse mai uşiare pentru furt şi tăinuire, decât codul penal ungar art. 12 c. p. ungar (T Târnava-Mare- II, 20 Dec. 1927, P. R. 22 III 929).

b) Legi privitoare la starea şi capacitatea persoanelor.

45. — Legile, care guvernează statutul personal îşi au aplicaţiune într'o ţară străină faţă de legile locale, care deşi întemeiate pe utilitatea socială, constituesc legi de ordine publică internă în sensul că nu este permis naţionalilor să deroage la dânsele, dar cărora străinii nu le sunt supuşi. (Cas. I d. 144/928 cu note de I.

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.iini.ro

Stambulescu şi Bentoiu, P. R. 81 I 928; idem cu nota de H. Aznovorian P. R. 38 I 929).

46. — de asemeni, legile cari guvernează statutul personal îşi-au aplicarea faţă de legile locale şi în provinciile aparţinând aceluiaş stat dar cu legislaţii diferite. (T. Iaşi I s. 24/921 cu nota de Mircea Possa, P. R. 61 II 922).

47. — principiu care se află în Bucovina şi în conformitate cu DL 3745/928, prin care se menţine legile şi ordonanţele actualmente în vigoare (aceiaş hotărîre).

48. — Aplicarea statutului personal al străinilor nu poate avea loc în Franţa sau România de câteori acest statut pune în primejdie ordinea publică internaţională. (T. Paris-Fr. 15 Febr. 1922 cu nota lui D. Alexandresco, P. R. 108 III 926).

49. — Trib. franceze păstrează facultatea de a nu judeca litigii între francezi, când urmează a se pronunţa asupra unei chestii de stare civilă şi cu atât mai mult, când aplicarea legii străine ar fi contrarie regulilor de drept public francez. (T. Nicecor, I. Fr 17 Ian. 1921 P. R. 37 III 922).

50. — Din organizarea familiei face parte în mod incontestabil şi chestiunea capacităţii femeii măritе şi deci a autorizaţiei maritime care este o chestiune de statut personal. (Cas. I d. 144/928 cu note de I. Stambulescu şi A. Bentoiu, P. R. 81 I 928).

51. — Străinii fiind cârmuiţi în Franţa, în ceeace priveşte starea civilă şi capacitatea de legea lor personală, fără cuvânt creditorii unei femei engleze, care reclamă în contra ei o furnitură oarecare pun în cauză pe bărbat, întrucât după legea engleză din 18 August 1882, femeea măritată se poate obliga, cu privire la bunurile ei, fără autorizarea bărbatului. (T. Pontoise, Fr. 14 Ian. 1922 cu nota lui D. Alexandresco P. R. 113 III 922).

52. — Răspunderea tatălui pentru faptele comise de copilul său minor este regulată de statutul personal, iar nu de legea locului unde s'a comis delictul sau crima. In consecinţă, dacă un minor originar din Transilvania săvârşeşte o crimă pe teritoriul vechiului regat, se aplică în ce priveşte responsabilitatea civilă a părintelui legea statutul personal. (C. Buc. III d. 93/927 cu nota de G Docan, P. R. 226 II 927).

53. — Dispoziţiunile de lege privitoare la condiţiile şi formele cu care pot fi înstrăinate imobilele aparţinând minorilor, neavând de obiect aceste bunuri privite ca stare, ci fiind **edictate numai** ca măsuri de protecţiune a intereselor minorilor din cauza stării şi incapacităţei lor, urmează că asemenea prescripţiuni fac parte din statutul personal, legea naţională trebuind să fie aceea care să reglementeze protecţiunea necesară supuşilor săi în raport cu desvoltarea lor fizică, morală şi intelectuală fiecărui popor. (Cas. I d. 714/921 cu nota de D. M. Răsuceanu, P. R. 236 I 922).

54. — Deşi legea engleză lasă ca statutul personal al supusului său să fie cârmuit de legea domiciliului său, tribunalele române nu pot ţine socoteală de retrimiterea pe care o face legea engleză pentrucă orice conflict de legi fiind un conflict de suveranităţi, legiuitorul atunci când rezolvă asemenea conflicte îşi fixează competenţa sa şi defineşte limitele propriei sale suveranităţi, de aceea nu este admisibil ca tribunalele române să lase legei engleze grija de a fixa limitele suveranităţii statului român. (T. Iaşi III 20 Iulie 1921, cu nota de M. Possa, P. R. 147 II 922).

55. — Supuşii spanioli sunt cârmuiţi, în străinătate de statul lor personal, în ceeace priveşte starea civilă, capacitatea şi dreptul lor de familie.

Formele de familie ale căsătoriei sunt, de asemenea, cârmuite tot de legea spaniolă, căci regula „locus regit actum" este, în speţă, înlăturată pentru motive privitoare la ordinea publică. (T. Suprem Madid, 1 Martie 1920, P. R. 76 III 923).

c) Legi fiscale.

56. — O lege fiscală nu poate avea efect asupra plăţilor ce trebuesc efectuate în afară de teritoriul în care ea a fost edictată.

In special o lege, americană, care stabileşte un impozit pe venit nu poate efectua plata unor dobânzi stipulate a se plăti în Anglia, pentru un plasament făcut în America. (Inalta Curte de Justiţie Engleză, 9 Dec. 1919 cu nota de Al. Costin, P. R. 75 II 923).

d) Legi relative la forma actelor şi procedură.

57. — Reclamanta având reşedinţa în Ardeal, iar pârîtul în Vechiul Regat, ţinuturi cu legislaţie diferită regulele de competenţă judiciară trebuie să fie acelea ale legei locului în care s'a încheiat contractul, care — cum recunosc ambele părţi s'a încheiat la Iaşi.

Această regulă rezultă din principiul admis în dreptul internaţional privat, şi implicit — întrucât nimic nu se opune — şi în dreptul interprovincial, după care lex loci contractus determină toate efectele contractului atunci când părţile nu au dispus astfel, principiu care constitue o cristalizare a intenţiunilor normale ale părţilor. (T. Târnave Mare I, 18 Iunie 1928, P. R. 149 III 928).

58. — Legea daneză este acea aplicabilă contractului încheiat la Copenhaga între un german şi un austriac, de câte ori acest contract are de obiect mărfuri de origină daneză, care urmează a fi importate în Austria plata urmând a se face la Copenhaga. (Cas. Germană, 24 Mai 1921. P. R. 128 III 923).

59. — O procură dată în 1918 la Odessa în conformitate cu legile atunci în vigoare acolo şi certificată în 1923 la Bucureşti de organele consulare şi diplomatice ruseşti existente în România şi îngăduite provizoriu de Statul nostru a-şi continua activitatea în ce priveşte certificarea şi legalizarea unor astfel de acte pur administrative, urmează a fi considerată ca valabilă (Cas. III, 13 Febr. 1929, P. R. 91 III 930).

60. — Aplicaţiunea legilor procedurale ruse — pentru un litigiu început în Basarabia, şi continuat prin casare în Vechiul regat — nu se poate îndepărta prin principiu teritorialităţii, căci pe de o parte nu se pot invoca motivele de necesitate ce au dictat teritorialitatea şi anume presupunerea unei imposibilităţi de cunoaştere a formelor procedurale ruse, iar pe de altă parte nu se contrazice nici principiul de suveranitate ce călăuzeşte modul de distribuire a justiţiei, întrucât instanţa e chemată a observa o legiuire regională, prescrisă şi ordonată de Statul în numele căruia se distribue justiţia. (C. Ap. Galaţi II. 11 Dec. 1924 P. R. 133 III 926)

61. — O societate industrială constituită sub imperiul legii române pentru încurajarea industriei naţionale ale cărei beneficii i-au fost acordate nu poate cere exproprierei terenului aparţinând comunei pe teritoriul căreia îşi are instalaţiunile pe baza dispoziţiunilor legii similare maghiare după care o asemenea expropriere este admisibilă în principiu, deoarece aplicaţiunea simultană a acestor două legi, ar putea da loc la contrazicerii în măsurile luate de organele centrale.

Dar chiar în ipoteza în care această aplicaţiune simultană a celor două legi ar fi cu putinţă, societatea din speţă nu poate beneficia de legea ungară, ale cărei avantajii nu le-a cerut şi nu le-a putut cere, dat fiindcă ea s'a constituit sub imperiul legii române. (Comisia industr. de recurs de pe lângă Minist. de Industrie, 20 Iunie 1924, P. R. 87 III 924).

62. — Legile de drept privat privind interesele persoanelor, le urmăresc chiar pe un teritoriu străin, exceptând ordinea publică internaţională, regula „locus regit actum" şi autonomia voinţei omeneşti; din acest punct de vedere, legea locului de creaţiune a tratelor urmăreşte pe pârît unde el domiciliază azi şi în specie relativ la prescripţie, urmează a se aplica dispoziţia din legea existentă când s'a acceptat plata, singura care a putut fi avută în vedere de conştiinţa părţilor. (T. Iaşi III, cu nota de Traian R. Scriban, P. R. 242 II 931).

2. Legi străine.

63. — Dovedirea legilor străine este o chestiune de fapt pentru instanţele române. (T. Iaşi III 26 Martie 1921 cu nota de M. Possa, P. R. 51 II 923; T. Vâlcea I jurnal 14376/930 cu nota de Rene Râmniceanu P. R. 71 II 931).

64. — astfel, proba existenţei şi înţelesului unei legi străine poate fi făcută cu orice mijloc. (C. Ap. Milano-Ital. 14 Nov. 1928, P. R. 16 III 931).

65. — această probă fiind în sarcina părţii care invoacă legea străină (aceiaş decizie).

66. — Pentru a beneficia de prelungirea contractului de închiriere, supusul grec trebuie să aducă în instanţă textul şi traducerea legii străine putând atesta cu certificate dela legaţiunea respectivă identitatea textului şi faptul că este în vigoare, iar cu atestarea Ministerului de Externe se va dovedi exactitatea traducerii textului invocat. (T. Dolj II s 509/922 cu nota de Al. B. Iliescu, P. R. 252 II 924).

67. — Proba cu martori pentru dovedirea unei creanţe de peste 150 lei trebuie respinsă ca inadmisibilă, când partea care o cere invoacă un text din legea ungară, fără a face dovada existentului (T. Ilfov II com. în majoritate, 27 Febr. 1929 cu nota de Tr. Broşteanu, P. R. 90 III 929).

68. — Interpretarea legilor străine este o chestiune de fapt pentru instanţele româneşti, de resortul exclusiv al instanţelor de fond. (Cas. I d. 459/921, P. R. 90 III 922; Cas. III d. 896/923, P. R. 3 III 924; Cas. I 21 Iunie 1926 cu nota de Al. Cerban, P. R. 69 I 930; Cas. I d. 1685/929 cu nota de D. G. Maxim P. R. 82 I 930, C. Ap. Africa Ecuatorială Franceză, 22 Febr. 1921 cu nota de D. Alexandresco, P. R. 79 III 927).

69. Judecătorii fondului sunt suverani interpretatori ai legii străine, astfel că hotărârile lor scapă controlului Casaţiei. (Cas. Req. Fr. 21 Iunie 1922 P. R. 37 IV 932).

70. — Curtea de Casaţiune, menită a veghia exacta interpretare numai a legilor române şi aplicarea lor în mod uniform în toată ţara, nu are căderea de a păşi la interpretarea legilor străine, pentru a verifica exactitatea aplicaţiunii ce li s'a dat de către instanţele de fond. (Cas. I d. 459 din 921. P. R. 90 III 922, Cas. I. 21 Iunie 1926 cu nota de Al. Cerban, P. R. 69 I 930; Cas. I d. 1685/929 cu nota de D. G. Maxim, P. R. 82 I 930).

71. — Interpretarea dispoziţiunilor unei legi străine este o chestiune de fapt, de atributul suveran al instanţei. Prin urmare în speţă Curtea de Apel îşi exercită

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.iini.ro

acest drept când interpretând art. 17 alin. 3 din legea bulgară asupra naționalității, deduce că ea rădică dreptul de cetățenie numai acelor supuși bulgari ce au intrat benevol în serviciul militar al altei țări și au prestat servicii efective, iar nu și acelora cari au fost numai recrutați și nu au răspuns chemării. (Cas. I 21 Iunie 1926 cu notă de Al. Cerbam, P R. 69 I 930).

72. — Chestiunea stabilirii calității juridice a unei părți rezultând din interpretarea legilor străine, constitue o chestiune de fapt, de resortul exclusiv al instanțelor de fond. (Cas. III d. 896/923 P. R. 3 III 924).

73. — Deși este exact că interpretarea unei legi străine de către instanțele de fond este o chestiune de fapt care scapă de sub controlul Inaltei Curți însă această regulă se aplică numai în cazul când dispozițiunile legei străine nu sunt însușite de dispozițiile legei române ; cum însă codul civil austriac a fost adoptat de legiuitorul român pentru părțile din teritoriul alipit și este aplicat zilnic de instanțele noastre judecătorești din acele teritorii, — nu mai poate fi vorba în cauză de interpretrea unei legi străine, și prin urmare regula după care interpretarea unor asemenea legi devine o simplă chestiune de fapt pentru judecătorul român, care nu este ținut să cunoască toate legile străine această regulă nu mai poate fi invocată, deoarece codul austriac a devenit lege română supusă la aplicarea ei, censurii Inaltei Curți de Casație. (Cas. I d. 1685/929 cu nota de D. G. Maxim, P. R. 82 I 930).

74.— Doctrina franceză pentru a stabili influența ce are asupra capacității condamnatului, o pedeapsă criminală în afara țării unde a fost pronunțată, face distincțiunea după cum condamnatul a fost lovit de o jurisdicție străină, sau de cea națională, în prim caz decizând că incapacitățile nu pot avea efect peste limitele statului unde suveranitatea se exercită în baza principiului că dispozițiile legei penale teritoriale sunt inspirate de interes general, sunt de ordin internațional și străinul care le-a înfrânt, este obligat să sufere consecințele pe teritoriul unde ele sunt în vigoare, în al doilea caz nerecounoscând incapacitățile străine care ar fi contrarii ordinei publice.

Potrivit acelorași principii din dreptul nostru, legile străine se pot aplica în România atât timp cât ele nu vin în contrazicere cu o lege română de ordine publică în care caz legea română primează ea trebuind să se aplice. (T. Hotin I s. 284/929 cu nota de I. Buredinic, P. R. 30 II 930).

75.— Deși legea turcă cere o iradea ca un supus otoman să-și piardă naționalitatea, această lege, care are la baza ei interese de ordin intern ale Statului Otoman, conform principiilor generale nu se poate aplica decât în cuprinsul suveranității acelui Stat. (T. Ilfov III, s. 636/924 cu nota de Al. Oteteleșianu, P R. 94 II 928).

3. Drept interprovincial.

78.— Legiuirile provinciilor alipite și menținute prin Constituție, în totalitatea lor, au aplicațiune strict teritorială pe porțiunea respectivă din teritoriul Statului român și întrucât aplicațiunea legei penale teritoriale este obiectivă referindu-se numai la actul delictuos infracțiunile săvârșite pe unul din aceste teritorii, de oricine, — în afară de legea specială — se vor reprima după legiuirea acelui teritoriu. (T. Sibiu I s. 1389/927, P. R. 11 III 928; Cas. II d. 427/922 P. R. 158 III 922).

79.— Fiind vorba de un conflict între legea română și cea rusă, urmează a-l rezolva în lumina principiilor din dreptul internațional privat. (T. Hotin s. civ. 284 din 929 cu nota de I Burdeinic, P. R. 30 II 930).

80.— Drepturile părților, cu privire la pretențiunile deduse în judecată urmează a fi rezolvate în primul rând conf. principiilor din legiurile locale și numai în cazul când aceste legiuiri nu prevăd norme în această privință, e locul a se aplica codul civil rus. (Cas. I d. 2425/927, P. R. 58 III 928).

81.—Legile speciale, din Vechiul Regat, introduse în Ardeal, trebuesc considerate ca legiuiri noi, votate expres pentru acel ținut și ca atare, lipsa unor dispoziții dintr'însele are a fi completată cu legile de drept comun găsite în Ardeal, afară de cazul când legea specială sau legea care o introduce n'ar prescrie contrariul, sau legile de drept comun din Ardeal n'ar avea dispoziții care să facă serviciul de lege de drept comun și deci ar fi aplicabile legile speciale. (C. Ap. Cluj I 12 April 1926, P. R. 53 III 926).

82.— In fața unui conflict interprovincial, între două legislațiuni de pe teritoriul Statului Român (conflict între legiuirea română, art. 2, cod. civ. rom. — lege națională a minorilor — și legiuirea locală — deci situațiunea imobilului vândut de minori — legiuirea ungurească art. 63 al legii XX din 1877 privitoare la tutelă și curatelă, deci conflict între dispoziții legislative de rezolvare a conflictelor, se va aplica regula de rezolvare a conflictelor prevăzută de legislațiunea locală și nu cea indicată de legislațiunea Statului anexat, întrucât prin decretul-lege 3745 din 1918 s'au menținut toate legile ungare aflate în vigoare pe teritoriul Ardealului în momentul emiterii decretului și nici prin textul decretului, nici prin vreun act legislativ posterior nu s'au abrogat acele dispoziții din legile ungare cari reglementează raporturi de caracter internațional, adică cari pun regule de rezolvare a conflictelor de legi. (T. Năsăud, 20 Sept. 1926 cu note de Traian și Aurelian Ionașcu, P. R. 85 II 927).

83.— Când între părțile litigante, cari domiciliază în Vechiu- Regat, a intervenit, tot în Vechiul Regat, un contract de asociație al cărui obiect se află pe teritoriul din Ardeal, întrucât legea unificată a acelerării nu cuprinde nici o regulă de competență în această privință, urmează a se aplica dispozițiunile din procedura ardeleană potrivit cărora un astfel de litigiu nu intră în competența instanțelor de judecată din Ardeal, ci urmează a se judeca în conformitate cu dispozițiunile art, 897 c. com. rom. (T. Ciuc I. 2 Martie 1928, P. R. 100 III 928).

V. Aplicarea legilor.

1 Autoritatea legilor.

84.— Legile naționale de o aplicațiune teritorială limitată obligă instanțele de pe oricare teritorii, să le aplice și să le interpreteze în litigiile supuse judecării. (T. Vâlcea I jurn. 14376/930 cu nota de René Râmniceanu, P. R. 71 II 931).

85.— Este adevărat că legile cari ocrotesc un grup social sunt în principiu de o ordine publică relativă, adică părțile pot deroga dela ele prin convențiuni. Insă, ori de câte ori interesele grupului social, protejat prin astfel de legi, sunt atât de strâns legate de interesul general încât nu pot fi despărțite fără a se aduce o atingere siguranței politice și sociale a Statului, ordinea publică dobândește un caracter absout. (T. Dolj III, s. 84/923 cu nota de Dem. Polichron, P. R. 179 II 923).

86.— Ceeace legea prohibă de a se face în mod direct, nu se poate realiza cu înfrângerea ei pe cale piezișă chiar în cazul când actul atacat ar îmbrăca forma unui act autorizat de lege, dar care în fond și prin urmările lui implică în mod necesar nesocotirea ei, înlăturând principiul inamovibilității. (Cas. III d. 931/926 cu nota de I. Bursănescu, P. R. 244 I 927).

87.— Dacă o nouă lege a închirierilor cere condițiuni mai grele sau mai ușoare pentru proprietari ca să evacueze, decât vechea lege, aceasta nu este decât voința legiuitorului, care nu poate fi cenzurată de puterea judecătorească. (Cas. I s. v. d. 167/922 cu nota lui C. Botez, P. R. 12 I 923).

88.— Legile care, având în vedere o criză monetară decretează cursul forțat al unei hârtii de credit (în speță, biletele băncei Franței), precum este legea fr din 5 August 1914 analoagă cu legea rom. din 21 Decembrie 1916, sunt legi de poliție și de siguranță publică și, ca atare, fac parte din legile de ordine publică, de la care părțile nu pot deroga prin convențiile lor, fie chiar anterioare promulgării acestor legi. (C. Ap. Limoges Fr. cu nota lui D. Alexandresco, P. R. 146 III 922).

a) Discutarea lor „ex officio".

89.— Chestiunea de a se ști care lege urmează a se aplica pentru rezolvarea unei pricini dedusă în judecată, este o chestiune de ordine publică și instanțele judecătorești sunt datoare să o pună în discuțiune din oficiu și să o rezolve potrivit stării legislațiunei și a principiilor în materie de aplicațiune a legilor în timp și în spațiu, nefiind admisibil ca în tăcerea părților sau la cererea lor. Tribunalele să facă aplicațiunea unei legi, fără ca legiuitorul să fi autorizat aceasta prin vreo dispoziție, sau să se fi promulgat și publicat legea în cestiune pentru timpu și locul în care urmează a se aplica. (Cas. III d. 980/922, P. R. 56 III 923).

90.— Tribunalelle sunt obligate a aplica și dreptul străin, acolo unde este cazul, chiar din oficiu, adică chiar când părțile nu invoacă dreptul străin ; de aceea Tribunalul este obligat, să caute a stabili, pe cât este posibil, chiar din oficiu continutul și sensul dreptului străin în vigoare

Dacă însă Tribunalul are de aplicat dreptul străin el este îndreptățit și obligat a-l interpreta în mod independent. (Cas austriacă 11 Nov. 1935 cu nota de N. Weissengtün, P. R. 47 III 926).

b) Instanța competentă. (Ocupație inamică)

91. — Chestiunea inconstituționalității decretului de strămutare a guvernului român la Iași, nu se poate pune în timpul ocupațiunii, deoarece puterea ocupantă a găsit în Capitală o altă situație de fapt decât cea legală și nu se mai poate pretinde, în această situație, aplicațiunea unei legi care este împiedecată prin forță majoră. (T. Ilfov II com. jurnal 808/917 cu nota de M. Bals, P. R. 196 II 924).

c) Neconstituționalitate (regimul Constituției din 1866).

92. — Dacă o lege invocată într'o cauză oarecare este contrară Constituțiunei, judecătorul, în fața acestui conflict, nu se

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.iini.ro

poate sustrage de a judeca procesul.

Precum în cazul de contrarietate între două legi ordinare, este în drept şi dator să le interprete şi să hotărască care din ele are să fie aplicată, tot aşa e dator să urmeze şi în cazul când una din aceste legi este Constituţiunea. (Cas. I d. 261/912 cu pledoaria d-lui S. Rosental, P. R. 65 I 923).

93. — Nu există nici o dispoziţie în Constituţie prin care să se ridice acest drept puterii judecătoreşti; din contră, legea de organizare judecătorească, consfinţind acest drept prin art. 77 obligă pe judecător sub jurământ a observa nu numai legile, dar şi Constituţiunea.

In caz de contrarietate, judecătorul are dreptul să verifice constituţionalitatea legii ordinare, şi, găsind că e contrară Constituţiei, să dea preferinţă dispoziţiilor constituţionale.

Art. 108 cod penal pedepseşte pe magistratul care ar opri sau suspenda executarea unei legi, iar nu pe acela care în faţa unui conflict de legi, dă preferinţă dispoziţiunilor şi principiilor fundamentale ale Constituţiunei. (Ac. dec.).

94. — Instanţele judecătoreşti au dreptul de a examina dacă o lege întruneşte condiţiunile extinseei de validitate, prevăzute de Constituţie, referând în caz contrar aplicarea ei. (T. Teleorman I jurnal 470/920, cu nota d-lui Traian Alexandrescu, P. R. 56 II 922).

95. — Jurnalul Cons. de Miniştri No. 1756/921 având ca bază legea pentru retragerea din circulaţie a rublelor, nu poate fi considerat ca neconstituţional, atâta timp cât nu se atacă însăşi această lege ca neconstituţională. (Cas. I d. 535 bis/925 cu nota de C. Panaitescu, P. R. 76 I 927).

...

(Regimul Constituţiei din 1923)

96. — După art. 103 alin. I din noua Constituţiune, numai Curtea de Casaţie, în secţiuni unite, are dretul de a judeca constituţionalitatea legilor şi a declara inaplicabile pe acelea cari sunt contrarii Constituţiunii.

Legiuitorul constituant, însă, prin nici o dispoziţie din noua Constituţie, nu-a reglementat modul de procedură ce trebuie urmat când un proces se află pendinte înaintea instanţelor de judecată şi una din părţi invoacă constituţionalitatea legii, a cărei aplicaţiune urmează a se face în cauză.

In asemenea caz, nici un text de lege nu îndrituieşte instanţa de judecată de a suspenda judecarea cauzei până la pronunţarea Curţii de Casaţie şi interesul unei bune administraţiuni a justiţii, cere ca instanţa să judece afacerea, să aplice legea, considerând-o ca constituţională, rămânând ca după ce se va pronunţa hotărîrea definitivă, ea să fie atacată în Casaţie, pe motiv de neconstituţionalitate. A admite contrariul înseamnă a pune în pâna părţii litigante un mijloc permanent de şicană şi de temporizare în rezolvirea proceselor, ea putând, pe motiv de inconstituţionalitate a oricărei legi, să ceară suspendarea judecării procesului, ceeace evident că nu a fost în intenţiunea legiuitorului constituant. (Cas. II d. 1841/923. P. R. 2 III 924).

97. — Conform art. 29 l. C. de Casaţie, instanţa în faţa căreia se ridică chestiunea neconstituţionalităţii unei legi este datoare să continue procesul până la rezolvare (Cas. S. U. d. 17/927, P. R. 82 III 927; Cas. S. U. d. 5/928, P. R. 57 III 928; Cas. S. U. 7 Noembr. 1929, P. R. 66 III 930; Cas. S. U. d. 29/930, P. R. 121 III 930).

98. — această chestiune a neconstituţionalităţii, neconstituind decât un mijloc de apărare sau un incident survenit în faţa instanţei judecătoreşti, care judecă o pricină. (Cas. S. U. d. 25/931, P. R. 113 III 931).

99. — rezolvarea va trebui a fi soluţionată în mod definitiv, chiar şi în Casaţie, prin rezolvarea altor motive de recurs făcută de către secţiunea competentă. (Cas. S. U. d. 12/926 cu note de C. Marinescu-George şi George Iuliu, P. R. 230 I 926; Cas. S. U. d. 7/928, P. R. 89 III 928; Cas. S. U. d. 25/931, P. R. 113 III 931).

100. — La această regulă există o singură excepţie; atunci când părţile consimt la suspendarea judecăţii spre a cerceta în prealabil chestiunea constituţionalităţii. (Cas. S. U. d. 17/927, P. R. 82 III 927; Cas. S. U. d. 5/928, P. R. 57 III 928. Cas. S. U. 7 Noembr. 1929, P. R. 66 III 930; Cas. S. U. d. 29/930, P. R. 121 III 930; Cas. S. U. d. 64/930 cu nota de V. Bălăşescu, P. R. 3 I 931).

101. — şi în acest caz nu este necesar a se mai introduce pentru aceasta un recurs special, deoarece art. 29 din legea Curţii de Casaţie nu prevede un termen sau o anumită modalitate de formulare a motivelor de neconstituţionalitate; obligaţia de a introduce, pentru această chestie, un recurs special, fiind prevăzută formal numai pentru cazul când procesul a fost judecat de instanţele de fond şi chiar de Casaţie, pentru alte motive de recurs. (Cas. S. U. d. 51/930, P. R. 1 III 931).

102. — Atâta timp cât recursul la secţia respectivă nu este încă terminat, nu se poate judeca chestia constituţionalităţii unei legi, chiar dacă recurentul convine la aceasta. (Cas. S. U. d. 49/927, P. R. 146 III 927).

103. — Din moment ce se află pendinte înaintea Tribunalului, ca instanţă de recurs, judecarea motivelor pe baza cărora se cere casarea unei deciziuni a comisiei fiscale de apel, se impune în prealabil judecarea la Tribunal a recursului introdus acolo şi numai în caz de respingerea recursului se poate aduce înaintea Secţiunilor-Unite ale Inaltei Curţi de Casaţie chestiunea constituţionalităţii legei contribuţiunilor directe, căci, în caz de casare, discutarea chestiunii constituţionalităţii devine inutilă. (Cas. S. U. d. 12/926 cu note de C. Marinescu George şi George Iuliu, P R. 230 I 926).

104. — Excepţiunea de neconstituţionalitate a legii agrare, potrivit nouei Constituţii, nu poate fi cercetată de instanţele de fond, ci numai de Inalta Curte de Casaţie, aşa încât instanţa de fond nu poate ţine în seamă o asemenea apărare. (T. Iaşi II, 20 Oct. 1924, cu nota de Florin Sion, P. R. 274 II 925).

105. — Nu este tardiv un recurs pentru declararea neconstitulionalităţii, când el a fost declarat de recurent după ivirea divergenţii la secţia respectivă a Casaţiei, fiindcă invocarea inconstituţionalităţii s'a făcut pe cale de apărare. (Cas. S. U. d. 22/926 P. R. 129 III 927).

106.— Chestia neconstituţionalităţii unei legi nu poate fi dedusă în faţa instanţelor de judecată decât dacă există un proces deschis.

Un proces terminat printr'un recurs la Casaţie, este un proces definitiv terminat.

In caz chestia constituţionalităţii, dacă na fost ridicată până la terminarea recursului, nu poate fi ridicată ulterior şi direct în faţa Secţiilor-Unite ale Inaltei Curţi. (Cas. S. U. 53/927. P. R, 146 III 927).

107. — Din moment ce recurentul a renunţat cu ocazia judecărei recursului la motivul de neconstituţionallitate şi Curtea n'a reţinut acest motiv pentru a fi trimis în judecata Secţiilor Unite, el nu mai poate fi ridicat în faţa acestor secţii. (Cas. S. U. 6 Iunie 1929, P. R. 66 III 930).

108. — Dacă potrivit art. 29 din legea Curţei de Casaţie chestiunea neconstituţionalităţei unei legi poate fi dedusă în judecata oricărei jurisdicţii şi chiar în Casaţie, după ce celelalte motive de recurs au fost rezolvate de secţiunea competentă, aceasta presupune, neapărat, că chestiunea neconstituţionalităţei legei aplicate a fost ridicată cel mai târziu înaintea Curţei de Casaţie şi înainte de a rezolva definitiv litigiul prin respingerea tuturor motivelor de recurs. (Cas. S. U. d. 53/927 P. R. 57 III 928).

109. — Chestiunea neconstituţionalităţii legilor nu poate fi adusă prin cererea directă înaintea Secţiunilor Unite ale Curţii de Casaţie, ea neconstituind decât un mijloc de apărare sau un incident survenit în faţa instanţei judecătoreşti care judecă o pricină şi care urmează a se aduce înaintea Secţiunilor Unite, în urma tranşării pricinei la acea instanţă, sau chiar înainte, după distincţiunile prevăzute de art. 29 din legea Curţii de Casaţie. (Cas. S. U. d. 25/931 P. R. 113 III 931).

110. — Chestiunea constituţionalităţei unei legi se poate pune atâta timp cât litigiul nu a fost definitiv tranşat, adică dacă un proces a fost adus prin recurs în faţa Curţei de Casaţie unde s'au discutat diferite motive de casare, care s'a rezolvat prin respingerea lui, părţile nu mai pot în urmă face un nou recurs pe baza art. 103 Constituţie. (Cas. S. U. 3 Noembrie 1927 cu nota de Traian Scriban, P. R. 89 III 928).

111. — Atunci când se invoacă mai multe motive de neconstituţionalitate, ele trebuesc deduse toate cu ocazia judecăţei; altminteri înseamnă că sa renunţat la ele şi nu se mai pot invoca ulterior în acelaş proces. (Cas. S. U. d. 45/929 cu nota de G. Alexianu, P. R. 68 I 930).

112. — Dacă potrivit art. 103 din Constituţie, nu se poate judeca prin simplă cerere, adresată Inaltei Curţi, constituţionalitatea unei legi, ci numai cu ocazia unui proces, în care acea lege să fie invocată şi cu care să aibă vreo legătură, de aci însă nu rezultă şi nici din textul art. 29 din legea Inaltei Curţi nu reese că numai atunci se poate invoca constituţionalitatea unei legi, când ea ar fi absolut necesară şi concludentă, pentru deslegarea procesului în fond şi că ori de câte ori acest proces s'ar putea rezolva şi pe alte temeiuri, părţile n'ar mai putea cere şi obţine suspendarea, spre a se judeca chestiunea constituţionalităţii. (Cas. S. U. d. 51/930, P. R. 1 III 931).

113. — Prin art. 247 p. civ. dreptul de intervenţie fiind deschis oricui, Statul poate pe această cale, înaintea Secţiilor Unite ale Inaltei Curţi de Casaţie, să se opună la declararea ca neconstituţională, a unei legi care îi conferă anumite drepturi — soc. nat. de gaz mentan — (Cas. S. U. d. 51/930, P. R. 1 III 931).

114 — Din moment ce soluţia litigiului se menţine în fapt, pe consideraţii independente de textul legii atacată ca neconstituţională, devine fără interes discuţia constitutionalităţii aceste legi. (Cas. S. U. d. 15/927. P. R. III 928).

115. — Din art. 103 Constituţie şi 29 legea Inaltei Curţi de Casaţie nu reiese că numai atunci se poate invoca consti-

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.iini.ro

tuționalitatea unei legi, când ea ar fi absolut necesară și concludentă pentru deslegarea procesului în fond și că ori de câte ori acest proces s'ar putea rezolva și pe alte temeiuri, părțile n'ar mai putea cere și obține suspndarea spre a se judeca chestiunea constituționalității. (Cas. S. U. d. 51/930, P. R. 1 III 931).

2. Interpretarea legilor.

116. — Declarațiunile făcute în parlament de un membru al guvernului nu pot servi de temei pentru a înlătura textul legii și a creia astfel excepțiuni acolo unde legiitorul n'a creiat (Cas. S. V. d. 3/925 cu nota de I. N. Stambulescu, P. R. 193 I 925 și P. R. 60 III 925).

117. — nici desbaterile parlamentare nu pot schimba textul legii. (Cas. S. U. d. 13/929 cu nota de V. Bălășescu, P. R. 129 I 929).

118. — Dispozițiile unui articol de lege nu pot fi bine înțelese și îndreptate decât „tota lege despecta". (C. Ap. Galați II d. 29/910 P. R. 101 II 926).

119 — Dacă un decret-lege a luat cu totul prin excepțiune, oarecari măsuri de natură a înlătura autoritatea lucrului judecat în anume cazuri precizate, aceste dispoziții fiind cu totul excepționale sunt de strictă interpretare și nu se pot aplica decât cazurilor limitate. (Cas. I dec. 98/921 cu nota d-lui Al. Peretz, P. R. 128 I 922).

120. — Deși este exact că legile nu trebue să fie interpretate într'un mod strict numai după cuvintele întrebuințate de legiuitor, ci trebue să se aprecieze toate dispozițiile și să se cerceteze și intenția legiuitorului cum și motivele care le-au avut în vedere (ratio legis) totuși nu este mai puțin adevărat că, sub pretextul de a se pătrunde spiritul legii nu se pot înlătura dispozițiunile clare și precise ale ei, căci aceasta ar însemna a se substitui legiuitorului ceiace este inadmisibil. (Cas. III d. 734/930 cu nota de D. G. Maxim. P. R. 16 I 931).

121. — Când textul de lege nu este clar sau când nu corespunde voinței legiuitorului magistratul îi poate da o interpretare oricât de largă, chiar dacă ar merge până la modificarea lui. (C. Ap. Buc. V. 18 Iunie 1931 cu nota de Traian R. Scriban. P. R. 93 III 931).

122. — Dacă este adevărat că uneori judecătorul este obligat a face aplicațiunea legei la cazuri ce ea nu prevede recurgând la interpretarea extensivă, însă este cert că această interpretare nu este admisibilă când dispoziționea legei ce urmează a se întinde dela un caz la altul este excepțională căci exceptio est strictissimae interpretationis. (Cas. S. U. d. 13/929 cu nota de V. Bălășescu, P. R. 129 I 929).

123. — Chestiunea interpretării unui text din legea organizărei judecătorești nu poate face obiectul vreunei renunțări sau tranzacțiuni între părți, ci trebuie discutată din oficiu de către instanța de fond pentru justificarea soluțiunei sale. (Cas. III 16 Febr. 1926 cu nota de George Iuliu P. R. 32 I 98).

124. — Interpretului incumbă a da textelor de lege maximum de utilitate socială prin creiarea sau menținerea unor raporturi juste și echitabile dar nu a le face iluzorii prin făurirea unor situațiuni bizare și nedrepte pe care tăcerea sau necompletă exprimarea unui text cât de puțin nu le-a putut concepe.

Nu se poate ajunge printr'o astfel de interpretare la anularea însăși a procesului-verbal de sechestru pentru ca un debitor rău de plată sau nepăsător, tolerat de creditorul său prin nevânzarea averei sechestrate să-și vadă această avere liberă pentru a dispune după plac de ea în frauda aceluiași binevoitor creditor. (Jud. Oc. III Galați, 1 Aprilie 1930, P. R. 110 III 930).

125. — Orice dispoziție a legeă, care atrage după sine o decădere de drepturi, este o excepție dela regula generală și, ca atare, trebue să fie interpretată în mod restrictiv. (T. civ. Versailles Fr., 4 Aug. 1921 cu nota de H. în P. R. 155 III 923).

126. — Dacă instanțele de fond pot discuta dacă o lege nouă conține dispoziții contrarii legei vechi sau numai o interpretează, atunci însă când legiuitorul declară o lege interpretativă — cum o face prin art. 2 partea finală, a legei din 3 Ianuarie 1930 pentru interpretarea unor dispoziții din legea de organizare a ministerelor — instanțele judecătorești nu-i mai pot discuta caracterul, fără a nesocoti principiul separațiunei puterilor în Stat. (C. Ap. Buc. I. 14 Febr. 1930, P. R. 123 III 930).

127. — Deși cadiul, după organizarea justiției otomane, nu este ținut să se pronunțe în conformitate cu consultația dată de muftiu, totuș trebuie să se recunoască acestuia o autoritate doctrinară cel puțin, în materie de interpretare a legilor, și avizele sale pot fi luate în considerare, cu acest titlu. (C. Ap. Buc. IV 17 Dec. 1928 cu nota de S. Rosental, P. R. 129 II 929).

VI. Abrogarea legilor.

128. — O lege nu poate fi abrogată decât de autoritatea care are drptul de a o face; abrogarea poate fi expresă sau tacită: este tacită când legea nouă cuprinde dispoziții absolut incompatibile cu legea anterioară; astfel o abrogare tacită a legii nu poate rezulta din împrejurarea că motivele ei sau ordinea de lucruri, în vederea căreia a fost edictată, au încetat de a mai exista. (Cas. III d. 3135/924 cu nota de Eug. Bănescu. P. R. 44 I 925).

129. — Potrivit convenției de la Haga, beligerantul care ocupă vremelnic un teritoriu aparținând statului cu care se găsește în război, are dreptul a lua măsuri pentru menținerea ordinei și siguranței publice, el nu are însă dreptul a abroga legile existente în teritoriul ocupat. (Cas. III d. 325/919 cu nota de C. Gerota și Petre Popescu, P. R. 34 I 922).

130. — O lege sau o dispoziție de lege nu poate fi abrogată decât în mod expres, când legea nouă declară categoric printr'un articol că legea anterioară este și rămâne abrogată sau în mod tacit când legea nouă cuprinde dispoziții incompatibile cu legea veche în care caz toate dispozițiunile legei vechi cari sunt incompatibile se consideră abrogate.

In nici un caz o lege sau un text de lege nu poate fi abrogat prin desuetitudine sau neuz. (Cas. I d. 828/930 cu nota de V. Sandor, P. R. 113 I 930).

VII. Studii și recenzii.

1. — române.

131. — Legile, după Eminescu, de Dimitrie G. Maxim (P. R. 177 IV 931).

132. — Rezistența la opresiunea legii, de N. P. Smochină (P. R. 48 IV 930).

133. — Dispozițiuni legale cari lovesc în expansiunea economică și apărarea națională, de Traian R. Scriban (P. R. 8 IV 929).

134. — Retroactivitatea legilor procedurale nota de Oreste P. Tămăveanu (P. R. 137 I 931).

135. — Regulile de soluționarea conflictelor de drept internațional-privat și interprovinciale, aplicabile în provinciile alipite din România de Tr. Ionașcu (P. R. 41 IV 929).

136. — Statutul personal în conflictul de legi. Capacitatea femeii măritate, de L. Ciobanu (P. R. 118 IV 928).

137. — Arta de a judeca și arta de a interpreta. Exegeza textelor de lege. Greutățile ei. Nevoia unei ermineutice juridice ca știință de sine stătătoare, de I. N. Lungulescu (P. R. 205 IV 931).

138. — Influența structurei unui text, legislativ asupra interpretării juridice, de George Mărăscu (P. R. 96 IV 931).

139. — Uniformizarea legislației din interiorul circumscripțiilor instanțelor de fond în Basarabia mică, de Ștefan Popovici (P. R. 52 IV 927).

140. — Unificarea legislației comerciale, de Paul Demetrescu (P. R. 97 IV 927).

141. — Art. 3 din legea pentru introducerea în Basarabia a unor dispoziții din legislația vechiului Regat, văzut prin prisma principiilor generale de drept, de Ion Gr. Dimoftache, (P. R. 45 IV 929).

142. — Doi ani dela unificarea legislațiunei în Basarabia, de L. Ciobanu (P. R. 37 IV 930).

143. — Unificarea legislativă a României întregite, de Nicolae Lucian Boltuș (P. R. 182 IV 931).

144. — Modificările legiferate în Franța în anii 1928—1929, în materie civilă, de René P. Râmniceanu (P. R. 78 IV 930).

145. — Modificările legiferate în Franța în anul 1930, în materie civilă, de René P. Râmniceanu (P. R. 111 IV 931).

2.— străine.

146. — La valeur de la loi (J. Renard) recensie de I. Bursănescu (P. R. 66 IV 930).

147. — Du conflit des lois imperatives on prohibitives— en matières des contrats (A. Audinet) recensie de N. A. Ionescu (P. R. 47 IV 923).

148. — Méthode d'interprétation et sources en droit privé positif (Fr. Gény) recensie de I. Bursănescu (P. R. 49 IV 924).

149. — Science et tehnique en droit privé postitif (P. Gény) recensie de Eug. Pettl (P. R. 56 IV 925).

150. — De l'interpretation des lois (Henri de Page) recensie de I. Bursănescu (P. R. 65 IV 927).

151. — La loi et le contrat (G. Morin) recensie de Marco I. Barasch (P. R. 15 IV 928).

152. — La révolte des faits contre le code (G. Morin) recensie de M. I. Barasch (P. R. 3 IV 923).

153. — Colection complète des lois, decrets 19 Oct. — 13 Dec. 1922, recensie de N. A. Ionescu (P. R. 40 IV 923).

154. — Anciennes lois romanies et leurs sources (S. G. Longinescu și A. Patrognet) recensie de G. Alexianu (P. R. 20 IV 924).

155 — Le mépris des lois et des conséquences sociales (D. Bellet) recensie de I. Bursănescu (P. R. 60 IV 924).

156. — Distinction de l'effet rétroactif et de l'effet immédiat de la loi (Paul Roubier) recensie de I. Bursănescu (P. R. 166 IV 930).

VIII Note

157. — A se vedea și cuvintele: Asedu, Cambie, Cek, Constituție, Divorț Eroare, Drept, Obicei, Pedeapsă Regulament, Reviste de Drept, Succesiuni, Uzuri.

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.iini.ro

LEGITIMA APARARE
(Art. 58, 256, 257 C. Pen.)

CUPRINS :

1. Noțiuni generale (1—4).
2. Elemente:
a) atac material, actual și injust (5—10).
b) asupra unei persoane (11)
3. Proba (12).

1. Noțiuni generale

1. — Legitima apărare nu este o scuză legală, ci o împrejurare care apără de culpalitate pe acuzat; de unde rezultă că prezidentul Curții nu este obligat a pune juraților o chestiune separată asupra ei, ca rezultând din instrucție și din desbateri. (Cas. II d. 25/921 cu nota de D. A. în P. R. 55 III 924).

2. — Nici-un text de lege nu îndreptățește pe cetățean a se opune, subt motivul legitimei apărări, unei dispozițiuni luate de o autoritate, — chiar dacă agentul ar fi lucrat fără competință, deoarece această ar duce la abuzuri și infinite conflicte între particulari și autorități. (Cas. II, C. Ardeal, d. 838/922, P. R. 120 III 923).

3. — După art. 58 c. pen. legitima apărare ștergând orice culpabilitate și făcând ca infracțiunea să nu mai existe, jurații prin răspunsul afirmativ sau negativ ce-l dau asupra chestiunei principale de culpabilitate a acuzatului, răspund în mod virtual și asupra legitimei apărări; de unde rezultă că nu trebuie să li se pună o chestiune separată asupra acestei împrejurări. (Cas. II 21 Febr. 1923 cu nota lui D. Alexandresco, P. R. 84 III 923).

4. — Codul penal determinând condițiunile constitutive necesare ale stării de legitimă apărare, — Curtea de Casație are căderea de a verifica, după faptele constatate în mod suveran de instanța de fond și numai după ele, dacă condițiunile legale ale legitimei apărări sunt întrunite aceasta fiind o chestiune de drept. (Cas. II d. 72/923, P. R. 113 III 923).

2. Elemente:
a) atac material, actual și injust.

5. — O femee măritată, care având un cuțit în mână, rănește pe acela ce atentează la pudoarea ei nu comite nici crimă, nici delict, întrucât ea voind să-și apere onoarea, se găsește în stare de legitimă apărare. Art. 257 § 3, Cod. penal român. (C. Ap. Rio de Janeiro, 17 Ian. 1920 cu observația lui D. A. în P. R. 114 III 922).

6. — Este cert că trebuie privit ca actual nu numai atacul realizat și consumat, dar și atacul imenient, adică acela pe punctul de a începe; persoana atacată nu este ținută a aștepta să primească prima lovitură spre a avea dreptul de a se apăra, căci, atunci, apărarea ar fi adeseori iluzorie mai ales că ceeace justifică dreptul de a întrebuința forța în contra forței, nu sunt loviturile date sau rănirile făcute, ci pericolul însăș care naște din agresiune. (Cas. S. U. d. 72/923 cu nota de I. Ionescu Doli P. R. 33 I 924; aceiaș P. R. 113 III 923).

7. — Nu se cere pentru apărarea legitimă ca agresorul să fie armat sau să existe un pericol real de moarte, ci este suficient ca persoana atacată pe nedrept și neavând un alt mijloc de ajutor eficace, să se găsească expusă la un pericol iminent de natură de a o face să creadă că existența sau integritatea sa fizică, sunt serios amenințate. (Ac. dec.).

8. — Ca atac actual de natură a constitui caz de legitim apărare nu trebuie privit numai atacul realizat și consumat, ci și cel iminent, cel atacat neputând fi ținut să primească prima lovitură, pentru a avea dreptul a se apăra. (Ac. dec.).

9. — Pentru ca agentul să se găsească în stare de legitimă apărare în momentul comiterii infracțiunii, trebuie ca el să fie amenințat de un pericol material, grav, absolut, actual și injust ce ar constitui un rău ireparabil care să necesite întrebuințarea forței pentru a fi înlăturat. (T. Dâmbovița, 9 Martie 1923, P. R. 65 III 924).

10. — Dreptul de legitimă apărare care există pentru înlăturarea oricărui atac sau pericol grav îndreptat împotriva persoanelor, cuprinde toate mijloacele, așa că legitimează întrebuințarea forței pentru a înlătura nu numai omorul, rănirile, și lovirile dar și alte infracțiuni, precum sechestrarea, violarea domiciliului, distrugerea (aceiaș hotărâre).

b) asupra unei persoane

11. — Legitimă apărare există nu numai când persoana sa, ci și a altuia este amenințată nu numai de un pericol de moarte, dar și de oricare alte fapte ce ar constitui un rău ireparabil pentru vieața, sănătatea, integritatea și onoarea ei și care să nu poată fi înlăturată decât prin forță (aceiași hotărâre).

3. Proba

12. — Inculpatul surprinzând noaptea în curtea sa, pe reclamant, i-a aplicat acestuia câteva lovituri, necunoscând intențiunea, reclamantului, Condamnat în lipsă la prima istanță cere în apel să i se admită să dovedească cu martori că loviturile le-a aplicat noaptea în curtea sa, reclamantului și considerându-se deci în **legitimă apărare** conf. art. 257 c. pen. să fie apărat de pedeapsă. Dovada i-a fost admisă. (T. R.-Sărat cu nota de C. Zotta, P. R. 47 III 928).

LEGITIMARE

V. Filiație

LEPADAREA COPILULUI

V. Abandonare

LEU

Monedă

LEZIUNE

V. Acțiune în anulare, Convențiune, Vânzare

LIBERALITAȚI INTRE VII SAU TESTAMENTARE.
(Art. 800 ș. u. C. Civ.)

CUPRINS:

1. Condiții imposibile, ilicite și contrarii bunelor moravuri (1).
2. Incapacitatea de a face liberalități:
a) Smintire de minte (2).
b) Incapacitate legală (3).
3. Incapacitate de a primi liberalități (4—10).
4. Sancțiuni (11).
5. Liberalități deghizate:
a) sub formă de contracte (12).
b) prin persoane interpuse (13—15).
6. Note (16).

1. Condiții imposibile, ilcite și contrarii bunelor moravuri.

1. — Este validă clauza prevăzută într'o liberalitate, prin care autorul acestei liberalități sustrage, în timpul căsătoriei, dela administrația legală a părintelui, bunurile ce el lasă copiilor acestui din urmă, destul fiind ca asemenea clauză să fi avut în vedere interesul copiilor donatari sau legatari. (T. Caen Fr. 9 Dec. 1919 cu nota lui D. Alexandresco, P. R. 144 III 922).

2. Incapacitatea de a face liberalități:
a) Smintirea de minte.

2. — Spre a se anula un testament pe motiv de demență trebuie să se stabilească cert că momentul confecționării testamentului, facultățile intelectuale ale testatorului erau astfel tulburate, încât îi lipsia o voință liberă și sănătoasă. (T. Bruges Belg. 16 Nov. 1920 cu nota lui G. M. S. în P. R. 72 III 922)

b) Incapacitatea legală.

3. — Articolul 904 din Codul civil decide că minorul nu poate dispune decât prin testament și numai de jumătatea bunurilor de care legea permite majorilor să dispună.

Deci acest articol stabilește un raport fix între capacitatea minorului și acea a majorului. Insă nu face nici o deosebire între legatarul herede rezervatar și legatarul colateral sau chiar străin.

Când a decis această incapacitate, legiuitorul, în articolul vorbit, a avut drept scop de a ocroti pe minor în contra slăbiciunei lui sau inexperienței lui și nu s'a gândit nici la interesele herezilor rezervatari sau la interesele celorlalți moștenitori.

Prin urmare, articolul 904 stabilește disponibilul nu în mod distributiv, după herezi, ci în mod absolut.

Această cotitate este astfel fixată prin data testamentului minorului și prin calitatea herezilor chemați să-l moștenească și rămâne neschimbată oricare ar fi legatarul instituit. (T. Auxerre Fr., 16 Martie 1921, P. R. 103 III 926).

3. Incapacitatea de a primi liberalități

4. — Conform art. 810 din codul civil, preoții, medicii, hirurgii și toți acei cari au tratat pe un bolnav de boala de care a murit, nu pot beneficia de liberalitatea ce acest bolnav a făcut în favoarea lor prin donațiune sau testament, în cursul acestei boli, și această proibiție constitue o prezumpție legală **(juris et de jure)**, care nu poate fi răsturnată prin dovada contrară. (Cas. I, 4 Iunie 1919 cu nota lui D. Alexandresco, P. R. 136 III 923 nota).

5. — Preotul care n'a făcut decât să spovedească sau să împărtășească pe testator, nu intră însă între persoanele declarate de lege incapabile, această incapacitate lovind numai pe cei cari, printr'un contact mai des și printr'o insistență repetată au putut influența voința testatorului. (Cas. I, 4 Iunie 1919 cu nota lui D. Alexandresco, P. R. 136 III 923 nota).

6. — Darul remunerator de o valoare prea mare față de serviciile prestate în îngrijirea testatorului face dovadă de un adevărat abuz de influență comis de doctorul ce-l invoacă. (T. Ilfov III sent. 474/921 cu nota d-lui I. Rosetti Bălănescu P. R. 154 II 922).

7. — Atât captația sugestia cât și interpunerea, pot rezulta din examenul amănunțit al împrejurărilor de fapt, lăsate la suverana apreciere a instanței de fond. (Ac. hot.).

8. — Proibiția liberalității făcută medicului curant al testatorului se înteme-

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.iini.ro

iază pe o prezumpţie legală de captaţiune şi de sugestiune, legea considerând asemenea liberalitate ca nefiind făcută din libera voinţă a dispunătorului, ci sub influenţa abuzivă a medicului curant asupra bolnavului, prezumţie în contra căreia nu se poate administra nici o probă contrară, în conformitatea art. 1202 din codul civil. (C. Ap. Buc. I, 31 Ian. 1923 cu nota lui Alexandresco, P. R. 136 III 923).

9. — Potrivit art. 810 c. civ., preoţii, medicii, chirurgii şi toţi aceia cari au tratat pe un bolnav în boala de care au murit, nu pot beneficia de liberalităţile ce acest bolnav le-a făcut în favoarea lor prin donaţiune sau testament în cursul acelei boale, care prohibiţiune conform art. 1200 şi 1202 c. civ. constitue o prezumpţiune juris et de jure, ce nu poate fi răsturnată prin proba contrarie. (T. Fălticeni, 13 Ian. 1927 P. R. 95 III 927).

10. — In ce priveşte pe preoţi însă, se cere ca ei nu numai să fi împărtăşit pe donator sau testator pentru ca să intre între persoanele indicate de lege ca incapabile, ci o asemenea incapacitate loveşte pe acei preoţi cari printr'un contact mai des şi printr'o asistenţă repetată, au putut influenţa voinţa dispunătorului. (Ac. hot.).

4. Sancţiuni.

11. — Judecătorii fondului pot anula un testament olograf şi codicilul ce-l complectează când toate circumstanţele de fapt dovedesc că testatorul a dispus sub influenţa captaţiunei şi sugestiunei, exercitate de medicul care l'a îngrijit în ultima boală.

Nulitatea testamentului poate de asemenea fi pronunţată atunci când se dovedeşte interpunerea de persoană, chiar în afară de limitele art. 812 c. civ., adevăratul beneficiar fiind doctorul, isbit de incapacitate legală de a primi (art. 810 c. civ.) (T. Ilfov III, sent. 474/1921 cu nota lui I. Rosetti Bălănescu, P. R. 154 II 922).

5. Liberalităţi deghizate.
a) subt forma altor contracte.

12. — De câte ori prin două contracte deosebite, având aceiaş dată, bărbatul şi femeia contractează o asigurare în folosul aceluia din ei care va supravieţui, există, în speţă, o libertate reciprocă, iar nu un contract cu titlu oneros, ca în cazul când asigurarea ar avea de scop plata unui creditor sau darea unei garanţii.

Liberalitatea rezultând dintr'o asigurare pe viaţă contractată de unul din soţi în folosul celuilalt, este revocabilă ca orice liberalitate dintre soţi. (C. Ap. Poitiers Fr. 11 Mai 1920 cu nota lui D. Alexandresco P. R. 29 III 926).

b) prin persoane interpuse.

13. — Acel care invoacă interpunerea de persoane (art. 812 c. c. rom.) trebuie să dovedească indiscutabil că legatarul instituit este un legatar aparent şi că legatarul adevărat este o persoană incapabilă de a primi de la testator. (C. Ap. Gand Belg. 13 Mart 1920 P. R. 39 III 922).

14. — Interpunerea de persoană fiind o adevărată fraudă la legea în Avigoare, poate să fie stabilită prin anchetă şi prezumţiuni lăsate la aprecierea judecătorilor. (Ac. hot.).

15 — Dacă şi ideea de a pune pe soţ la adăpostul captaţiunii pe care soţia sa de a doua ar fi putut-o exercita asupra sa, a putut determina pe legiuitor ca, în scopul de a asigura rezerva descendenţilor, să declare nulă dispoziţiunea testamentară prin care soţul ar fi instituit ca legatară pe o persoană pe care legea o prezumă ca fiind interpusă soţiei, totuş întrucât nici un text de lege nu prevedea nulitatea legatului lăsat direct soţiei din cauza prezenţei şi a unui legat lăsat unei persoane interpuse, pe care, pe aceasta singur îl anulează, nu poate fi vorba de o prezumpţie legală de captaţiune şi faţă de legatul lăsat direct soţiei, întrucât pe acesta îl declară valabil şi nu-l supune influenţei legatului lăsat persoanei interpuse. (T. Ilfov I s. 1393 din 925 P. R. 88 III 926).

6. Note.

16. — V. Donaţiune, Succesiune, Testament.

LIBERTATE.

1. — Les libertés rhenanes; pays rhenans, Sarre, Alsace (J. de Pange) recensie de N. A. Ionescu (P. R. 47 IV 923).

LIBERTATE INDIVIDUALA.
(Art. 88—127 Pr. Pen.).

CUPRINS:

1. ***Mandat de arestare (1—4). Rearestare (5).***
2. ***Confirmare şi reconfirmare (6—10).***
3. ***Libertatea provizorie (11—17).***
4. ***Căi de atac (18—23).***
5. ***Legislaţia teritoriilor alipite (24—26).***
6. ***Note (27).***

1. Mandatul de arestare

1. — Este ilegală şi, ca atare, nulă, arestarea făcută de un agent al forţei publice, fără a fi învestit cu o hotărâre judecătorească sau cu un mandat în regulă, emanat dela autorităţile în drept şi competente.

In consecinţă, nu se fac culpabili de delictul de evadare de arestaţi, prevăzut şi pedepsit de art. 237 C. penal (194 C. pen. rom.), acei care cu violenţă se opun la o asemenea arestare. (T. Doulens Fr. 9 Mart. 1920 cu nota lui D. Alexandresco, P. R. 106 III 926).

2. — Când tribunalul, în urma opoziţiunei parchetului împotriva ordonanţei judecătorului de instrucţie prin care lasă în libertate pe inculpat, a ordonat arestarea, emiterea mandatului cade în sarcina parchetului, iar nu a judecătorului de instrucţie. (Camera de punere sub acuzare Chişinău, d. 573/921 cu nota de M. Măgureanu, P. R. 289 II 922).

3. — Arătarea faptului material comis de prevenit este unul din elementele necesare pentru validitatea mandatului de arestare emis contra acestuia, astfel că acel fapt trebue descris în mod succint, arătându-se ce anume fapt a fost comis, în ce împrejurări şi asupra cui a fost săvârşit. (Camera de punere sub acuzare Chişinău, d. 355/922, P. R. 22 III 923).

4. — Deţinerea prevenitului în cursul instrucţiunii unei infracţiuni penale, constitue o chestiune de apreciere suverană a instanţei de instrucţiune şi scapă censurei Curţii de Casaţie, cu condiţiunea însă ca, în cazul când se menţine arestarea, instanţa de instrucţiune să arate în hotărârea sa, că pe lângă gravitatea faptului imputat prevenitului, menţinerea lui în stare de deţenţiune preventivă este indispensabilă instrucţiunii cauzei, sau este reclamantă de un interes al siguranţei publice. (Cas. II d. 2335/924, P. R. 4 III 925).

Rearestarea

5. — Inculpatul lăsat liber în timpul instrucţiunii nu poate fi din nou arestat decât dacă în urma punerii lui în libertate, s'au descoperit indicii şi sarcini, cari să justifice că deţenţiunea lui e necesară, cari sub pedeapsă de nulitate, trebuesc specificate în însuşi mandatul de arestare. (Camera de punere sub acuzare Chişinău, d. 355/922, P. R. 22 III 923).

2. Confirmare şi reconfirmare.

6. — Camera de punere sub acuzare comite exces de putere şi nesocoteşte principiile în materie de libertate provizorie, când respinge apelul făcut în contra jurnalului de confirmare a mandatului de arestare, pe motiv că, din moment ce posterior acestei confirmări, apelantul a fost liberat pe cauţiune, apelul său urmează a fi respins ca fără interes. (Cas. II d. 1407/921, P. R. 93 III 922).

7. — Lipsa de reconfirmare a unui mandat de arestare în termen de o lună dela data primului mandat atrage nulitatea lui, indiferent dacă dosarul instrucţiei lipseşte, întrucât Tribunalul, fiind sesizat, se poate pronunţa pe temeiul raportului judelui de instrucţie, pe concluziile Ministerului Public şi pe apărarea inculpatului. (T. Târnava-Mare 1 Aprilie 1929 cu nota de Petre Pasnicu P. R. 219 II 930).

8. — Principiul ce se degajează în mod logic din textul art. 290 legea organizării judecătoreşti 127 al. I şi 137 pr. pen. este acela că jurnalele prin care Tribunalul a hotărât confirmarea sau reconfirmarea mandatului de arestare — în caz când n'a fost atacat cu apel sau fiind atacat, apelul a fost respins de camera de acuzare — face ca să subziste puterea mandatului timp de o lună, iar odată împlinit acest termen, jurnalul înceteză în efectele lui, urmând ca dacă judecătorul de instrucţie nu şi-a dat ordonanţa definitivă sau n'a dispus liberarea prevenitului, Tribunalul sesizat conform art. 290 leg. org. jud. să statueze din nou asupra menţinerei mandatului şi în caz afirmativ, puterea lui va subzista în baza noului jurnal, supus şi acesta căei de atac prevăzută de art. 127 pr. pen. şi tot astfel, succesiv, din lună în lună, până la emiterea ordonanţei definitive. (Cas. II d. 1220/930 cu nota de Vasile M. Teodorescu, P. R. 163 I 930).

9. — Din moment ce o pricină penală a fost trimisă prin ordonanţă definitivă înaintea instanţelor de fond, prevenitul trimis în judecată ni stare de arest, nu mai poate ataca cu apel la Camera de acuzare jurnalele prin care Tribunalul, în cursul instrucţiunii a reconfirmat peste termenul legal mandatul de de arestare, întrucât prin darea ordonanţei de trimitere în judecată şi prin rămânerea ei definitivă, instanţele de instrucţiune, şi deci Camera de acuzare, au fost desezisate şi ca atare orice control din partea lor nu mai poate avea loc din moment ce pricina a ieşit din faza instrucţiunii prealabile. (Cam. punere sub acuzare Buc. 9 Ian. 1930 cu notă de Vintilă Dongoroz P. R. 259 II 931).

10. — Regula că mandatul de arestare urmează a fi confirmat de Tribunalul competent conform art. 97 pr. pen., se impune întotdeauna acolo unde nu sunt derogări exprese, deci şi în cazul când se dispune de către Tribunalul comercial, arestarea unui falit contra căruia sunt

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.iini.ro

indicii de fraudă. (Camera de punere sub acuzare Buc. cu notă de Radu Dimitu, P. R. 177 II 931).

3. Libertatea provizorie.

11. — Excepţiunea infractorilor menţionaţi în art. 115 pr. pen., dela beneficiul liberării obligatorii, nu poate fi întinsă pe cale de interpretare şi la cazurile de liberare facultativă, care conf. art. 116, 117, 121 pr. pen. sunt lăsate la suverana apreciere a judecătorului, fiindcă: poenalia restringenda. (Cas. II d. 1182/920 cu nota de C. Rădescu, P. R. 94 I 926).

12. — Cererile de punere în libertate provizorie ale acuzaţilor trimişi în judecata Curţilor cu juraţi trebuesc conform art. 117 pr. pen. să fie soluţionate de aceste Curţi atunci când ele funcţionează.

O astfel de cerere adresată Camerei de punere sub acuzare, pe motivul că Curtea cu juraţi nu funcţionează este inadmisibilă, întru cât Camera de punere sub acuzare fiind desesizată de cercetarea pricinei în care acuzatul e deţinut, nici un text de lege nu atribueşte acestei instanţe dreptul de a statua în acest caz asupra cererei de punere în libertate. (C Ap. Craiova, dec. 280/920 în maj. cu nota d-lui Vintilă Dongoroz P. R. 173 II 922).

13.— Când Curtea cu Juraţii nu funcţionează, libertatea provizorie se poate cere la Camera de punere sub acuzare, şi aceasta rezultă din art. 120 al. II p. pen. care dă Camerei dreptul până la cercetarea procesului la Juraţi, să ordone arestarea acuzatului şi nu este vreo raţiune pentru care Camera să fie competentă a se pronunţa numai asupra arestării, iar nu şi asupra cererii de liberare provizorie, mai ales când art. 117 p. pen. stabileşte în principiu că el se poate folosi de acest drept în orice stadiu al procesului. (Cas. II d. 2015/921, P. R. 123 III 922).

14. — O cerere de liberare provizorie, când Curtea cu Juraţi nu funcţionează, nu poate fi examinată de Curtea de Casaţie, fără a cerceta însăşi fondul, ceeace nu este de natura şi caracterul atribuţiunilor sale. (Ac. dec.).

15. — Curtea cu Juraţi poate să statueze asupra cererii de punere în libertate provizorie, fără actul de acuzare, mai ales faţă de art. 117 pr. pen. care admite să se ceară liberare provizorie în orice materie şi în orice stare a procesului, înaintea instanţei unde afacerea este pendinte, astfel că Curtea cu Juraţi este competentă a se pronunţa chiar în lipsa actului de acuzare dela dosar şi chiar dacă afacerea nu are termen în acea sesiune, destul numai ca Curtea cu Juraţi să funcţioneze. (C. cu Juraţi Dolj, Proc.-verbal 250/922, P. R. 64 III 924).

16. — Dacă după art. 117 pr. pen. liberarea provizorie poate fi cerută chiar la Curtea cu juraţi când ea funcţionează, nici un text de lege însă nu conferă acestei Curţi dreptul să ordone arestarea acuzatului, de unde urmează că în asemenea caz arestarea trebuie ordonată de Camera de punere sub acuzare, după cererea Ministerului Public, conf. art. 227 pr. pen. (Cas. II d. 847/935, P. R. 2 III 926).

17. — Când Curtea cu juraţi nu este în funcţiune, deşi Camera de punere sub acuzare este desezizată de proces, totuş este încă competinte de a se pronunţa asupra unei atari cereri de liberare provizorie, cursul justiţiei neputând fi întrerupt. (Cas. II. 66/904, Cas. II, 2089/1907, Cas. II 1987/1912).

Curtea cu juraţi fiind însă în sesiune de funcţionare, cu drept cuvânt Camera ar respinge asemenea cerere ca rău îndreptată; iar art.117 pr. pen., prin cuvintele „şi chiar la Curtea cu juraţi când aceasta va funcţiona", nefăcând absolut nici o distincţiune, procesul fiind pendinte dinaintea sa, aceasta este singura instanţă ce va putea rezolva cererea acuzatului pentru a sa liberare provizorie, în seziunile funcţionării sale, neavând a se preocupa de sorocirea termenului afacerii ce este o chestiune de pură administraţiune dată în căderea prezidentului. (Curtea cu Juraţi Tecuci, Proc.-verbal 127/925. P. R. 148 III 925).

4. Căi de atac.

18. — Din combinaţiunea art. 94, 97, 127 şi 137 pr. pen. rezultă că şi procurorul general are dreptul de a ataca la Camera de punere sub acuzase dispoziţiunile luate de judecătorul de instrucţie sau de tribunal cu privire la arestarea sau liberarea acelora împotriva cărora s'a deschis acţiune publică în faţa instanţei de urmărire, drept de care dânsul poate uza atunci când procurorul tribunalului n'a uzat el însuşi de această cale de, atac. (Cas. II d. 266/918 cu nota de G. Stoicescu, P. R. 9 I 922).

19. — In virtutea art. 94 pr. pen. atât prevenitul cât şi Ministerul public se pot tângui în faţa tribunalului împotriva celor dispuse de judele de instrucţiune, fără a se aştepta convocarea Camerii de punere sub acuzare Cererea se va judeca de tribunal cu apel la Camera de acuzare potrivit art. 97 şi 127 pr. pen. şi nimic nu se împotriveşte ca şi în acest caz procurorul general al Curţii de apel să uzeze de dreptul de apel, conferit prin art. 127 şi 137 fără nici o distincţiune. (Ac. dec.).

20. — Potrivit art. 94 p. pen. atât prevenitul cât şi Min. Public pot face opoziţiune la Tribunal, împotriva dispoziţiunilor judelui instructor, cu privire la libertatea celui aflat în urmărire, opoziţiune ce se judecă conf. art. 97 p. pen. iar hotărârile date asupra acestei opoziţiuni, sunt supuse apelului la Camera de punere sub acuz. deoarece art. 127 şi 138 p. pen., conferind Procurorului dreptul de a ataca cu apel la Camera de punere sub acuz. hotărîrile date de Tribunal asupra mandatelor de arestare, îi conferă acest drept şi în contra hotărîrilor Tribunalului date în urma opoziţiei făcută pe baza art. 94 p. pen. (Cas. II d 189/922, P. R. 155 III 922).

21. — Dacă în instrucţiunea prealabilă a crimelor şi delictelor, prin expresiunea „opoziţiune", se înţelege o cale de reformare, adică apelul dela o instanţă inferioară la o alta superioară, această expresiune însă, nu mai are acelaş înţeles în art. 94 pr. penală, şi înseamneazâ numai sesizarea directă a Tribunalului fie de către procuror, fie de către inculpat, pentru punerea unor concluziuni în cazurile prevăzute în acest text de lege; astfel, că nu se violează principiul celor două grade de jurisdicţie şi deci este admisibil apelul făcut la Camera de punere sub acuzare în contra jurnalului unui Tribunal, prin care se respinge opoziţia făcută de procuror, potrivit dispoziţiunilor art. 94 pr. penală, la ordonanţa judecătorului de instrucţie prin care acesta a dispus să fie lăsat liber un inculpat, a cărui arestare fusese cerută de către parchet. Cas. II d. 1913/925 P. R. 146 III 925).

22. — Opoziţie contra ordonanţelor judec. de instructie, prin analogie cu cele arătate în art. 198 p. pen., trebuie să se declare şi să se depună la grefa judec. de instr. care a dat ordonanţa. (Cas. II d. 1167/921, P. R. 78 III 922).

23. — dispoziţie ce trebuie respectată şi de Minist. Public. (Ac. dec.)

5. Legislaţia teritoriilor alipite.

24. — Deşi temerea că prevenitul ar putea fugi dt frica gravităţii pedepsei, este un motiv de detenţiune provizorie, totuş instanţa poate aprecia, faţă cu circumstanţele de fapt, că acea temere nu este justificată şi că deci deţinerea în închisoare nu este necesară. (C. Ap. Mureş, d. 53/922 P. R. 6 III 924).

25. — Dispoziţiunea legii prin care se îngăduie judecătorului de instrucţie de a ordona detenţiunea unui prevenit pentrucă, fiind lăsat în libertate, ar putea determina pe martori şi complici să nu mărturisească fapta, nu este aplicabilă în cazul când nu se dovedeşte că învinuitul a făcut ceva concret care să denote silinţa sa de a conrupe pe martori sau complici.

Simpla presumţiune, în acest sens, nu este suficientă, deoarece totdeauna s'ar putea bănui în mod firesc, că un individ ar avea de gând, pentru a-şi uşura situaţia, să câştige pe martori, etc., şi prin urmare totdeauna acest motiv ar putea să fie invocat pentru ordonarea detinerii. (aceiaş hotărâre).

26. — Legea în vigoare în Transilvania, s'a ferit a enunţa în mod vag cazurile de arestare şi prin art. 141 a circumscris interesul siguranţei publice, numai la cazul când există probe că individul a ameninţat că va comite o nouă crimă sau delict. (aceiaş hotărâre).

6. Note.

27. — V. Judecătir de Instrucţie, Recurs penal.

LICHIDARE.

V. Societate.

LICHIDAREA BUNURILOR SUPUŞILOR INAMICI.

(l. 13 Iunie 1923, M. Of. 55/923).

CUPRINS :

1. Legislaţie (1).
2. Noţiuni generale (2—5).
3. Condiţiuni:
- ***a) Supuşi inamici (6—22).***
- ***b) Bunuri susceptibile de lichidare (23—26).***

4. Procedura:
- ***a) Dispoziţiuni generale (27—32)***
- ***b) Căi de atac (33—42).***

5. Efecte:
- ***a) Destacerea raportului juridic (43—50).***
- ***b) Administratorul — sechestru (51—61).***

6. Note (62).

1. Legislaţie.

1. — Prin d.-l. 2790 din 15 August 1916 şi prin legea din 2 Decembrie 1916 s'a luat dispoziţiunea a se împiedeca comerţul cu supuşii ţărilor inamice precum şi a se zădărnici orice activitate a lor şi a întreprinderilor ce au sub conducere, odată cu interzicerea oricărei alte operaţiuni comerciale cu aceştia sau casele comerciale ori industriale ale statelor inamice, şi să se pună sub administraţia justiţiei sau să se lichideze bunurile de orice natură aparţinând supuşilor şi societăţile comerciale anume prevăzute.

Prin art. 6 din d.-l. dela 8 Decembrie 1918, statul este autorizat a ordona lichidarea lor ori de câte ori constată că au

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.iini.ro

desvoltat sau desvoltă o activitate protivnică intereselor generale româneşti.

Prin d.-l. 681 din 15 Febr. 1919 se schimbă art. 6 de mai sus, adăugându-i-se un aliniat prin care se modifică situaţia creată prin legile anterioare şi de unde potrivit acestora se putea lichida şi o societate în care numai o parte din capital ar fi aparţinut unui supus inamic, acum se ia dispoziţia ca să nu se mai lichideze averea însăşi a societăţii, ci să se lichideze numai partea aparţinând supuşilor inamici.

Prin d.-l. 1353 din 26 Martie 1919, ratificat prin legea din 7 Martie 1924, se dispune din nou acelaş lucru în termeni mai clari şi mai precişi.

Legea din 13 Iunie 1923 pentru lichidarea bunurilor inamice făcute pentru punerea în aplicare a dispoziţiilor din tratate prevede că bunurile inamice vor fi reţinute în folosul statului sau lichidate „conform dispoziţiunilor tratatelor de pace pe baza prezentei legi". (C. Ap. Galaţi d. 132/926 cu note de S. Rosental şi M. Paleologu, P. R. 1 II 927).

2. Noţiuni generale.

2. — Sechestrarea bunurilor supuşilor inamici este o măsură de ordine publică menită să alcătuiască un gaj pentru reparaţiunile şi pentru aşezările ulterioare încredinţate la oficiile speciale de compensaţiune, organizate prin tratatul de pace din Versailles.

Lichidarea acestor bunuri nu este în căderea instanţelor care ar fi sezizate de particulari dornici de a-şi realiza creanţele.

Însuşi tratatul de pace a hotărît asupra lor prin articolul 297 (secţiunea 4 § 6) în care a pus principiul general al lichidării, dispunând că: „Puterile aliate sau asociate îşi rezervă dreptul să reţină şi să lichideze toate bunurile şi interesele ale supuşilor germani sau ale societăţilor întocmite de dânşii pe teritoriul lor" şi că această lichidare se va face după legile statului aliat sau asociat care va fi interesat. (C. Ap. Paris, 22 Dec. 1920, P. R. 98 III 926).

3. — Dacă este adevărat că punerea sub sechestru şi lichidarea averilor supuşilor germani situate în Bucovina, rezultă din legile interne ale României, care era liberă a lua măsuri speciale şi excepţionale şi pentru teritoriile alipite vechiului regat, nu mai puţin adevărat este că dreptul justiţiei de a reţine sub sechestru şi de a lichida averile acestor supuşi, fie persoane fizice sau morale, rezultă din însuşi pactul internaţional dela Versailles, semnat de Germania, pact căruia legile interne ale ţării n'au făcut decât să se conformeze, în litera şi în spiritul în care a fost convenit.

Scopul acestor dispoziţii excepţionale a fost ca puterile aliate şi asociate să se poată, eventual şi într'o măsură oarecare, despăgubi prin lichidarea bunurilor aparţinând supuşilor germani, pentru cazul când Statul german nu-şi va executa obligaţiile luate, sau le va executa în mod incomplet, ceeace s'a şi întâmplat. (C. Ap. Cernăuţi I, 6 Oct. 1923, P. R. 37 III 924).

4. — Tratatul din Trianon prin articolul 23 aliniat b. prevede că puterile aliate îşi rezervă dreptul de a reţine şi lichida bunurile supuşilor unguri sau societăţilor controlate de dânşii, lichidarea având a se face după legea Statului aliat interesat. Aşa dar tratatul trimite la legislaţia internă a fiecăruia din statele aliate pentru stabilirea modalităţii în care se va face lichidarea în limitele îngăduite de tratat.

Tratatul din Trianon nu impune statelor aliate sau asociate să facă lichidarea ci confirmă că ele îşi rezervă dreptul de a face această lichidare şi de a o face potrivit legii statului interesat, de unde rezultă că fiecare stat aliat sau asociat poate să renunţe la acest drept sau să reglementeze prin legea sa internă, după cum va socoti că e mai bine, exerciţiul lui, adică modul şi condiţiunile în care se va face lichidarea. (C. Ap. Galaţi d. 132/926 cu nota de S. Rosental şi M. Paleologu P. R. 1 II 927).

5. — Legea din 12 Iunie 1923, departe de a fixa un alt moment de lichidare decât acela prevăzut în Tratatele de pace, lărgeşte şi garantează drepturilt statului, această lege fiind o lege procedurală, de aplicaţiune a acelor tratate. (T. Mehedinţi I 19 Iulie 1928 P. R. 40 III 929).

3. Condiţiuni:

a) Supuşi inamici.

6. — Dobândirea unei alte naţionalităţi de către un supus inamic (german), în urma aplicării sechestrului de război asupra bunurilor sale, nu poate avea de efect ridicarea acestui sechestru. (C. Ap. Bruxelles, 23 Mai 1921 cu nota lui D. A. în P. R. 107 III 923)

7.— Dacă bunurile unui fost inamic, devenit heimatlos în timpul războiului mondial, au fost puse sub sechestru, acest sechestru trebue să fie ridicat, fiindcă, juridictşte, persoana sechestrată a încetat de a fi supus inamic. (C. Ap. Aix, Fr. 3 Noembrie 921 cu nota lui D. A. în P. R. 130 III 922).

8. — Acţiunile care au aparţinut unui german la declararea războiului şi care au fost puse subt sechestru în timpul războiului, rămân sechestrate chiar dacă proprietarul murind între timp, au fost atribuite unui coherende elveţian.

Această atribuţiune nu este opozabilă administratorului-sechestru sau lichidatorului, care n'au luat parte la partaj, orice transmitere de bunuri sechestrate pentru orice cauza ar fi, dacă a fost făcută fără consimţimântul administratorului-sechestru, urmând a fi privită ca nulă şi fără nici un efect, dat fiind mai ales că noul achizitor nu poate să obţină mai multe drepturi, decât avea cel sechestrat. (T. Belfort Fr. 9 Febr. 1921 P. R. 103 III 926).

9. — Punerea sub sechestru şi lichidarea consecutivă a bunurilor inamice, autorizate prin tratatul dela Versailles (art. 297 lit. d), îşi produce efectul asupra acestor bunuri, chiar dacă ele ar depinde de o societate de naţionalitate neutră (de exemplu, din Elveţia) căreia tratatul din Versailles i-a fost notificat (T. Marseille Fr. 4 Febr. 1921, P. R. 131 III 922).

10. — Este deci validă punerea sub sechestru a părţei ce un supus inamic ar poseda, în calitate de acţionar într'o societate elveţiană, care ar avea o sucursală în Franţa (deci şi în România).

Această soluţie este admisibilă, mai cu seamă atunci când societatea în chestiune, fiind în lichidare, personalitatea sa a dispărut spre a face loc acelei a acţionarilor. (aceiaş decizie).

11. — O femeie belgiană din naştere, devenită germană prin căsătorie şi care şi-a recăpătat naţionalitatea belgiană potrivit dispoziţiunilor articolului 22 din legea din 15 Maiu 1922, poate obţine ridicarea sechestrului bunurilor sale, cu toate că la data intrării în vigoare a tratatului dela Versailles şi chiar la data înfiinţări sechestrului, mai avea naţionalitatea germană. (T. Huy Belg. 14 Iunie 1923, P. R. 160 III 925).

12. — Nu este loc la ridicarea sechestrului pus pe averea unui supus austriac, care, mai târziu, şi-a pierdut naţionalitatea de origină prin concediu de naţionalitate (Entlassusng), însă care n'a devenit, în baza tratatului de pace, supus al unui nou stat aliat sau amic. (C. Ap. Paris, 8 Febr. 1922 P. R. 102 III 924).

13. — De câte ori s'a admis, printr'o hotărâre rămasă definitivă, că un individ şi-a pierdut naţionalitatea germană, sechestrul de război pus pe averea acestui individ în timpul ostilităţilor, trebuie să fie ridicat. (T. Paris, 19 Iunie 1922, P. R. 100 III 924 în notă).

14. — Art. 232 al tratatului din Versailles, aplicabil şi în ipoteza tratatelor cu Austria şi Ungaria prevede că nu vor fi consideraţi supuşi austriaci sau unguri, decât persoanele cari au optat în termen pentru aceaste supuşenie, celelalte, dobândind, în condiţiile textului citat, naţionalitatea română sau italiană de plin drept. (C. Ap. Bucureşti II d. 78/922 cu nota de Mircea Possa, P. R. 106 II 923).

15. — Momentul în care are a fi considerată, din punct de vedere al lichidării, naţionalitatea supusului inamic, este acela al intrării României în război. (T. Ilfov I com. 681/924, cu note de Em. Ottulescu, Râmniceanu, Em. Pantazi şi Petre Plesnilă P. R. 297 II 929).

16. — Bunurile femeici, de filiaţiune germană, devenită belgiană la 9 Ianuarie 1923, rămân supusă legilor care regulamentează punerea sub secuestru a bunurilor aparţinând unor supuşi germani. (Cas. Belg. 3 Iulie 1924, P. R. 159 III 925).

17. — Fiica unui german decedat la 20 Noemvrie 1918 şi devenită belgiană prin căsătorie la 5 Octombrie 1921, nu este îndreptăţită să reclame în profitul său beneficiul articolului 4 § 1, No. 2 din legea din 17 Noemvrie 1921. (Cas. Belg. 2 Iulie 1924, cu nota de J. H. Verineulen, P. R. 159 III 925).

18. — Bunurile unei femei belgiană din naştere, însă devenită germană prin căsătorie şi divorţată în 1920, rămân exceptându-se bunurile sale proprii, supuse legilor care regulamentează punerea sub sechestru a bunurilor aparţinând unor supuşi germani. (Cas. Belg. 3 Iulie 1924, P. R. 159 III 925).

19. — Intrucât la baza dispoziţiunilor legii pentru lichidarea bunurilor supuşilor inamici, nu este ideia confiscării averilor supuşilor inamici, ci numai ca bunurile acestora aflate în cuprinsul teritoriului ţării să se lichideze, iar produsul lor să se reţină în contul reparaţiunilor ce s'ar cuveni statului, sume de bani cu care dealtfel statul inamic s'a obligat să despăgubească pe supuşii săi de valoarea averi ce li s'a lichidat şi care obligaţie s'a şi prevăzut în toate tratatele încheiate cu aceste ţări — este cert că nu se pot sechestra şi lichida decât averile acelora a căror calitate de supuşenie a unui stat inamic este bine stabilită, căci altfel cel lichidat nu ar mai avea nici un recurs nicăiri şi s'ar găsi printr'o eroare nu numai stânjenit în dreptul său, dar definitiv lipsit de o avere ce o are. (C. Ap. Buc. I. d. 101/924 cu rez. de S. Rosental, P. R. 225 II 924).

20. — După dispoziţiunile art. 279 al. b. partea finală din Tratatul de pace dela Versailles, puterile aliate şi asociate îşi rezervă dreptul a reţine şi lichida toate bunurile, drepturile şi interesele aparţinând, la data punerii în aplicare a tratatului, supuşilor germani, sau societăţilor controlate de dânşii.

Se exceptează conform dispoziţiunii finale din acelaş aliniat, supuşii germani cari au devenit de plin drept, cetăteni români, prin efectul aplicării dispoziţiunilor tratatului de pace.

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.iini.ro

Prin urmare, cei cari au devenit ulterior cetăţeni români, după cerere, pe baza unui vot al Corpurilor legiuitoare, nu pot fi exceptaţi dela lichidare. (Cas. III d. 581 din 925, P. R. 129 III 925).

21. — Cu privire la lichidarea societăţilor pe acţiuni în care sunt acţiuni aparţinând supuşilor inamici alături de acţiuni aparţinând românilor, aliaţilor, sau neutrilor, art. 22 din lege prevede categoric că se lichidează numai acţiunile aparţinând supuşilor inamici stabilind modalitatea, cum are a se face lichidarea.

Această dispoziţie fiind generală se aplică fără distincţie tuturor societăţilor, fie române fie străine, fie controlate de inamic, ea este categorică şi nesusceptibilă de nici o îndoială; de unde după legea din Decemvrie 1916 se putea lichida şi o societate în care numai o parte din capital aparţine supuşilor inamici, legea din 1922, menţionând modificarea cuprinsă în decretele-legi 681 şi 1353 din 1919, hotăreşte că în asemenea caz nu se va mai lichida averea societăţii, ci numai partea supuşilor inamici, şi leterminâ mu preciziune modul cum urmează a se face lichidarea. (C. Ap. Galaţi d. 132/926 cu nota de S. Rosental şi M. Paleologu, P. R. 1 II 927).

22. — Legea lichidării bunurilor inamice din 1923 n'a menţinut în vigoare vechile dispoziţii legislative, după care se lichidau numai bunurile supuşilor inamici, ci făcând o justă aplicaţie a tratatului de la Trianon, a înţeles să lichideze şi societăţile „controlate" de inamici.

Acţionarii unei societăţi, atât timp cât aceasta funcţionează, nu pot face contestaţie pentru apărarea drepturilor lor, deoarece în acest timp nu pot pretinde nici un drept, drepturile lor fiind reprezentate de societate.

Astfel de contestaţii au caracterul unor intervenţii o parte de legea lichidărilor. (Cas. III d. 637/927 cu nota de Em. Pantazi şi M. Paleologu, P. R. 4 I 928/927).

b) **Bunuri susceptibile de lichidare.**

23. — Sunt puse sub sechestru, în virtutea legei belgiene din 20 August 1919, bunurile şi interesele societăţilor, cari sub aparenţă şi cu îndeplinirea formelor societăţilor belgiene, trăesc şi lucrează cu capitalul ce aparţine, pentru mai mult de cinci şesimi, supuşilor vreunei naţiuni inamice, chiar atunci când acele capitaluri au fost vărsate societăţie de către un supus belgian. (T. civ. Anvers Belg. 26 Febr. 1920, P. R. 31 III 923).

24. — Femeea franceză, devenită germană prin căsătoria sa cu un german, şi pusă sub regimul comunităţei de bunuri, ca o consecinţă a celebrărei acestei căsătorii în Franţa fără contract matrimorial, nu poate să invoace punerea sub sechestru de războiu, şi nici lichidarea eventuală a bunurilor comunităţei, pentru a dobândi separarea de bunuri. (T. Seine, Fr. 2 Febr. 1922, P. R. 41 III 923).

25. In materie de sechestru şi lichidare, nu este aplicabil art. 296 din tratatul de la Versailles. Singurul care prevede ca datoria să fi devenit exigibilă înainte sau în cursul războiului, iar debitorul să fie de naţionalitate sau supuşenie română, este art. 297 al. II, care are o aplicaţiune generală şi care rezervă în toate cazurile puterilor aliate sau asociate dreptul de a reţine şi lichida bunurile, drepturile şi interesele, precum şi creanţele aparţinând supuşilor germani. (Cas. III d. 387/928, P. R. 123 III 928).

26. — Potrivit principiului lichidărei pus în tratatele de pace, orice contracte încheiate cu inamicul sunt lichidabile, indiferent de valabilitatea sau nulitatea lor. (T. Ilfov I com. s. 681/929 cu rezumate de concl. scrise, P. R. 297 II 928).

4. **Procedura.**
a) **Dispoziţiuni generale.**

27. — Spre a stabili că nişte bunuri mobiliare aparţin unor supuşi inamici, instanţele poa să se folosească de martori, deci şi de prezumţii. (Cas. Req. Fr. 3 Ian. 1921 P. R. 66 III 922).

28. — Faţă de dispoziţiunile decretelor care, reglementând lichidarea bunurilor supuşilor inamici, recunosc dreptul celor interesaţi de a lămuri cu ocaziunea judecării contestaţiei, situaţia nouă în care se găsesc, pentru a face să se înlăture lichidarea, nu se poate tăgădui acelaş drept şi celor ce intervin la începutul execuţiunii, adică în momentul când instanţa, sesizată cu vindecarea bunurilor lor, procedează la îndeplinirea formelor. (C. Ap. Bucureşti II d. 78/922 cu nota de M. Possa, P. R. 106 II 923).

29. — Instanţa competentă a rezolvi chestiunile privitoare la sechestre şi lichidări este primul preşedinte sau preşedintele Tribunalului, iar nu instanţele de drept comun (aceiaş decizie).

30. — Atât din tratatul dela Versailles, cât şi din legea internă din Iulie 1923, rezultă că un creditor german nu are acţiune împotriva debitorului de pe teritoriul român, iar dacă o hotărâre judecătorească s'ar obţine totuş, ar fi inoperantă şi nu ar putea fi opusă Statului cu ocazia sechestrării sau lichidării. (Cas. III d. 387/928, P. R. 123 III 928).

31. — Lichidarea bunurilor inamice se poate face fie prin ordonanţă, cu care ocazie statul reţine pe seama sa bunul sau îl vinde, fie prin încasarea creanţelor, întrucât capitolele I şi II din legea lichidărei nu se exclud ci formează un tot pentru ca statul să intre în drepturile sale. (T. Ilfov I com. s. 681/929 cu rezumat de concl. scrise, P. R. 297 II 929).

b) **Căi de atac.**

32. — Preşedintele tribunalului este competinte a primi opoziţia făcută împotriva unei ordonanţe de punere sub sechestru de către o persoană fără naţionalitate (Heimatlos).

Persoanele lipsite de naţionalitate sunt neutre. (T. Gand. Belg. 1 Febr. 1924, P. R. 160 III 925).

33. — Lichidarea drepturilor relative la petrol, mine, etc. dobândite în timpul ocupaţiei, se face cu deosebită procedură, după cum este vorba de bunuri mobile sau imobile.

Când se lichidează bunuri mobile, părţile nu au dreptul a ataca ordonanţa de scoatere în vânzare decât pe calea contestaţiunei, date în competenţa tribunalelor a fi judecate mai înainte de ziua vânzării; în contra hotărârilor ce le rezolvă nu există nici-o cale de atac, ordinară sau extraordinară. (Cas. II d. 160/920 P. R. 3 III 922)

34. — Dacă însă partea nu face o contestaţiune, ci o întâmpinare în contra măsurii de executare în fapt a lichidării, ordonanţa dată de primul preşedinte asupra ei este susceptibilă de căile ordinare de atac (aceiaş decizie).

35. —In materie de lichidarea averilor inamice s'a introdus o procedură cu totul specială prin d.-l. 681/919 care modifică şi complectează legea promulgată prin decretul 3242 din 21 Decembrie 1916 şi dl-l. 3603 din 8 Decembrie 1918, formând împreună cu d.-l. 1353 din 26 Martie 1919, sistemul legal care reglementează materia. In această procedură dreptul de recurs a fost ridicat expres în contestaţiile relative la vânzarea silită a averilor mobile şi acordate special contestaţiilor privitoare la vânzări silite de imobile — recursul urmând să fie formulat şi judecat odată cu recursul prin care se atacă ordonanţa de adjudecare. Intenţia legiuitorului a fost pentru apărarea intereselor statului, să limiteze căile de atac. Dreptul de recurs se consideră deci ridicat ori de câte ori acordarea lui nu este prevăzută expres de sistemul legal care reglementează materia. (Cas. II d. 240/921 cu nota d-lui I. C. Marinescu, P. R. 56 I 923).

36. — Tribunalul de apel este incompetent de a judeca apelul făcut contra unei sentinţe a primei instanţe, care a soluţionat un litigiu relativ la o datorie contractată înainte de războiu, de către un supus belgian faţă de un german. (C. Ap. Darmstadt, 23 Aprilie 1920, P. R. 75 III 923).

37. — Art. 36 din legea lichidării bunurilor inamice, nu atinge principiul separaţiei puterilor, căci nu contrazice întru nimic meritul hotărârilor definitive, pronunţate în această materie, ci, fără a împieta asupra prerogativelor puterii judecătoreşti, se mărgineşte a supune controlului instanţei supreme acele hotăriri cari, sub regimul anterior acestei legi, erau lipsite de acest control. (Cas. S. U. d. 13/925 cu note de I. Stambulescu, M. Djuvara, G. Jéze şi L. Duguit, P. R. 145 I 925; aceiaş cu nota de S. Şerbescu P. R. 195 I 925).

38. — In materie de lichidarea bunurilor inamicilor, atât după legea din Decembrie 1916, cât şi după decretele ulterioare, dreptul de contestaţie al celor interesaţi nu a fost ridicat şi a rămas deschis ori decâte ori ordinul de lichidare al Ministerului de Justiţie a fost urmat de măsuri de executare. (Cas. III d. 674/926 cu nota de Gaston Jéze, de Lapradelle, Scialoja, Politis, ş. a. P. R. 115 I 927).

39. — Aceste contestaţiuni au a fi judecate, potrivit rânduelilor anume prescrise de suszisele decrete-legi, iar după acelea ale dreptului comun; astfel, contestaţiunile se judecă în primă instanţă de Primul Preşedinte al Tribunalului, iar în a doua instanţă de către Curtea de Apel (aceiaş decizie).

40. — Potrivit art. 28 din legea dela 13 Iunie 1923, apelul contra hotărârii tribunalului, dată asupra fondului unei contestaţii, făcută în contra ordonanţei preziendiale de lichidare, se va îndrepta către primul prezident al Curţii. (C. Ap. Galaţi d. 132/926 cu note de S. Rosental şi M. Paleologu, P. R. 1 II 927).

41. — Legea din 1923 nu consacră nici o micşorare a drepturilor Statului ci numai reglementează exerciţiul acestor drepturi admiţând o normă de natură să salvgardeze drepturile românilor precum şi ale supuşilor aliaţi sau neutri

Când împotriva prescripţiilor formale ale articolului 22 prin care se prevede lichidarea numai a părţilor aparţinând supuşilor inamici în societăţile în care există asemenea părţi alături de ale românilor, aliaţilor sau neutrilor, se ordonă lichidarea întregei averi a societăţii, acţionarii se găsesc în mod vădit vătămaţi în interesele lor prin deprecierea ce în mod fatal rezultă pentru avutul lor din lichidarea averii totale a societţii şi prin urmare în mod firesc au dreptul să facă contestaţie contra ordonanţei date în aceste condiţii. (Ac. dec.).

42. — Legiuitorul din 1923, prevăzând că singurul mijloc de atacarea unei ordonanţe de lichidare nu este decât contestaţia la Tribunal, în termenul arătat de art. 25 din lege, urmează că numai această cale de atac trebuie să fie urmată

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.iini.ro

de părțile interesate, căci atunci când legea prevede o cale de reformarea unei hotărâri judecătorești, nu se poate discuta legitimitatea hotărârei date pe calea unei acțiuni principale în anulare ci numai în instanța de reformare prevăzută de lege. (T. Ilfov I com. s. 681/929 cu rezumat de concl. scrise, P. R. 297 II 929).

s

5. **Efecte:**

a) **Desfacerea raportului juridic.**

43. — Streinii inamici nu pot avea acces în justiție și deci intenta acțiuni înaintea autorităților judiciare pentru a obține anularea actelor încheiate, întru cât ar ajunge a face indirect acea ce legea le oprește a face direct, d. ex. contractul judiciar al părților, mai ales atunci când patrimoniul lor se află sub administrarea justiției. (C. Ap. Buc. I d. 67/921 cu nota de Al. Nicolau, P. R. 193 II 922).

44. — Articolul 251 trat. de la St. Germain declarând nule din momentul de când două părți au devenit inamice, contractele încheiate între inamici, excepteză însă în al. d. pe acele a căror părți au devenit inamice prin faptul că una din ele era locuitor al unui teritoriu care schimbă de suveranitate, dacă această parte va fi câștigat prin aplicarea tratatului naționalitatea unei puteri aliate sau asociate.

Această excepțiune privește atât contractele încheiate înaintea, cât și cele din timpul războiului, căci nu este nici un motiv a se distinge între ele, ci din contra a exclude pe aceste din urmă ar însemna să se prejudicieze prin anularea contractelor tocmai persoanele pentru care se luase măsuri de favoare în § d. spre a-i scuti de anulare, și fiindcă menținerea anulării unor asemenea contracte nu mai are rațiunea de a fi din moment ce în baza art. 249 § B al tratatului, patrimoniul acestor persoane este scutit de lichidare. (C. Ap. Buc. III d. 68/921 cu nota de Mircea Possa, P. R, 202 II 922).

45. — Transmisiunea drepturilor dobândite în afară de teritoriul fost ocupat, nu poate fi declarat nulă, întrucât măsurile restrictive din art. 4 D. L. No. 3604 din 1918 trebuiesc aplicate numai celor vizați în acest text, adică dobânditorilor de drepturi în teritoriul ocupat. (C. Ap. Buc. II d. 78/922 cu nota de M. Possa, P. R. 106 II 923).

46. — Acțiunile unei societăți ale căror bunuri s'au pus sub administrațiunea justiției, fiind titluri distincte de acele bunuri, nu pot fi socotite ca imobilizate cât timp nu s'a luat contra lor nici o măsură asigurătoare, astfel că transmisiunea lor rămâne valabilă (acciaș decizie).

47. — Legea pentru lichidarea bunurilor supușilor foști inamici din 1923, fiind o lege de ordine publică, nu se poate derога della dispozițiile ei, și deci o ratificare din partea Statului a unei atare înstrăinări ar fi inoperantă. (C. Ap. Buc. II d. 283/926 cu nota de M. Paleologu, P. R. 142 II 929).

48. — Legea din 13 Iunie 1933 nu distinge în art. 10 între înstrăinările voluntare și cele silite, care au avut de efect scoaterea din gajul Statului a bunurilor inamice și prevede că toate aceste acte de înstrăinare, deci și vânzările silite, sunt nule de drept (acciaș decizie).

49. — Odată ce Statul și-a exercitat dreptul, a sechestrat bunul — în speță, creanța — și creditorul german nu a uzat de calea contestațiunii deschise de art. 23 al legii din Iunie 1923, spre a discuta toate chestiunile relative la condițiile creanței sale și a ridica starea de sequestrare, încetează orice raport juridic între creditorul străin și debitorul aflat pe teritoriul român, debitorul ne mai putând fi urmărit prin acțiune în justiție și orice plată pe care ar face-o creditorului urmând a fi considerată ca nulă. (Cas. III d. 387/928 P. R. 123 III 928)

50. — Contractele de rentă viageră, spre deosebire de cele de asigurare asupra vieței, sunt anulate conf. tratatului dela Trianon, de îndată ce părțile au devenit inamice. Statul urmând a încassa capitalul redus al rentei viagere la data declarărei războiului. (T. Ilfov I com. s. 681/929 cu rezumat de concl. scrise, P. R. 297 II 929).

b) **Administratorul-sechestru.**

51. — Alcătuit într'un interes național și însărcinat cu o misiune de ordine publică, sechestrul trebuie să se mențină în limitele atribuțiunilor sale și să nu lărgească din propria-i autoritate mandatul ce a primit. (T. Brignolles Fr. 19 Dec. 1919 P. R. 14 III 922).

52. — Astfel sechestrul unei societăți arătată franceză și găsită în mână străină, nu o poate reprezenta în judecată decât în pricinile pentru carî a fost numit (acciaș decizie).

53. — Anularea actelor sau contractelor făcute cu supușii statelor cu cari România se găsește în stare de război nu poate fi cerută de adm.-sechestru de oarece el nu este „parte interesată" ne având interes în act, în rem., și hotărârea care ar interveni ar fi lipsită de efect față de el, nefiindu-i oposabilă.

Autorizarea ministrului Justiției dată adm.-sechestru nu-i ridică incapacitatea de a intenta asemenea acțiune care conține un act de dispoziție, căci nu-i poate conferi alte drepturi de cât cele ce are de la lege. (C. Ap. Buc. I d. 67/921 cu nota de Al. Nicolau, P. R. 193 II 922).

54. — Sechestrul de război nu face pe străinul sechestrat **să piardă** proprietatea lucrurilor sechestrate. El lipsește numai deocamdată de folosința acestor lucruri pe proprietarul lor sau moștenitorii acestui din urmă. Indată însă ce acest sechestru este ridicat, aceștia redobândesc folosința lucrurilor sechestrate. (T. Amiens-Fr. 12 Mai 1919 cu nota, P. R. 131 III 922).

55. — Proprietățile supușilor inamici sunt puse sub controlul justiției numindu-se administratori-secheștri, conform legei speciale din 22 Decembrie 1916, relativă la supușii statelor cu cari România se găsește în stare de război și bunurile acestora (art. I și 2).

Conform art. 27 din legea din 22 Dec. 1916, mandatele date de supușii inamici încetează de plin drept și averile lor trec în conservarea administratorului-sechestru. (Comisia Expropiere a Jud. Gorj. Hot. 146/920 cu nota d-lui G. M. Sescioreanu, P. R. 127 II 922).

56. — Sechestrul mărfurilor ce aparțin unor supuși inamici, însărcinat de justiție cu o misiune conservatorie de ordin public, nu este față de terți cu care ar fi tratat pentru operațiile relative la acele mărfuri, reprezentantul supușilor inamici. Prin urmare cheltuelile făcute de un terțiu pentru totalitatea mărfurilor sechestrate, ce aparțin la mai mulți comercianți inamici, din ordinul și în socoteala sechestrului, rămân în sarcina acestui sechestru, pentru toată valoarea lor, și apoi va fi în drept sechestrul să repartizeze suma între diferiții supuși inamici, în măsura intereselor lor respective. (Cas. Req. Fr. 12 Ian. 1921, P. R. 100 III 924).

57. — Dacă în timpul duratei ostilităților, executarea unui contract de asigurare în contra grindinei, încheiat cu o societate austriacă, este interzisă, aceasta se înțelege numai atât întrucât executarea ar profita unor supuși inamici. Prin urmare administratorul sechestru al acestei societăți, numit printr'o hotărâre judecătorească, are calitate de a primi plata primelor datorite, prin încasarea cărora el își procură mijloacele de a asigura plata celor sinistrați. (C. Ap. Agen-Fr. 28 Mai 1921 cu nota, P. R. 121 III 926).

58. — O **avere pusă sub sechestru** ca aparținând unui supus a țărilor foste inamice, chiar dacă e administrată prin toleranța sechestrului tot de fostul proprietar, constitue gajul Statului român. (Cas. III d. 170/926 P. R. 132 III 926).

59. — Sechestrii numiți în baza legilor relative la administrarea bunurilor supușilor inamici, au caracterul unor mandatari, putând face acte de administrație, iar criteriul de apreciere între acestea și cele de dispoziție, este caracterul lor economic. (C. Ap. Iași I 7 Dec. 1927 cu nota de Tr. Scriban, P. R. 99 III 928).

60. — Ceiace caracterizează actele de administrație este necesitatea de a fi repetate din timp în timp, ele consistând în gestiunea provizorie a unui bun, prin facerea tuturor actelor indispensabile conservării și funcționării sale, angajând cât mai puțin și excepțional viitorul și numai în limita strict necesară acestui scop. (C. Ap. Iași II d. 68/928 cu nota de Eug. Petit, P. R. 4 II 929).

61. — Din moment ce asupra averei unui supus străin, al unui stat fost inamic, era numit administrator sechestru, acesta în calitatea sa avea obligațiunea de a face toate actele de administrare a averei și între altele de a declara la fisc veniturile acelei averi, spre a fi impuse la taxele cerute de lege. Această obligațiune nu revine supusului străin, fiind exonerat de orice răspundere ca unul ce nu are nimic de administrat și ca atare nici-o culpă nu i se poate atribui. Soluțiunea contrară ar contrazice atât textul cât și spiritul legei create în acest scop și tot odată ar fi inechitabil ca pe de o parte să se ridice dreptul de administrarea averei, iar pe de altă parte să se impună obligațiuni în legătură cu actele de administrare și aceasta cu atât mai mult când se constată buna credință la mijloc. (T. Dolj II, 25 Aprilie 1931 P. R. 77 III 931).

6. **Note.**

62. — V. Agrară lege, Măsuri excepționale, Pagube de război, Tratate.

LICITAȚIE.

V. Executarea silită asupra imobilelor, Vânzarea publică a imobilelor.

LINIȘTEA PUBLICA.

V. Apărarea liniștei publice.

LOYD.

1. — Constant fiind existența societății particulare „Loyd" din Timișoara, continuarea activității sale pe un teritoriu aparținând azi României, trebuie să fie în concordanță cu legiuirile de ordine publică a țărei, astfel precum o edictează Constituțiunea din anul 1923 care prin art. 137 decide că din ziua promulgărei ei sunt desființate acele dispoziții din legi, decrete, regulamente, contrarii celor înscrise în prezenta Constituțiune.

Autorizațiunea de funcționare dată de Directorul general al Justiției din Cluj

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.iini.ro

acestei Societăți particulare „Loyd" este complet nevalidă, directorul ca reprezentant al Ministerului de Justiție în Ardeal nerăvând nici puterea de creațiune a unei instanțe judecătorești ordinare, necum de a da viață unei jurisdicțiuni excepționale interzise de pactul nostru fundamental, iar cât privește sentința Trib. Timișoara care recunoaște de persoană morală societatea „Loyd" ea nu poate avea altă valoare decât aceia pentru care a fost dată și anume de a se considera societatea ca o personalitate juridică, iar nici de cum autorizațiunea unei adevărate jurisdicțiuni, ca o emanațiune a suveranității Statului român. (C. Ap. Oradea Mare II 27 Sept. 1927, P. R. 65 II 928).

LITISPENDENȚĂ.

(Art. 110 Pr Civ.).

1.— Potrivit art. 110 pr. civ. pentru ca să existe litispendență se cere identitate de obiect și cauză între afacerile pendinte între aceleași părți la instanțe diferite. (Cas. II dec. 167/920 cu nota de S. Rosenthal P. R. 83 I 922; P. R. 3 III 922).

2. — Nu este litispendență între acțiunea de împărțeală ce are obiect a determina dreptul de proprietate al moștenitorilor într'o succesiune, și contestația introdusă de un succesor la punerea în posesie ce o face un legatar în baza unui testament, nefiind identitate de obiect și cauză între cele două acțiuni. (Aceiaș decizie).

3.— Potrivit dispozițiilor art. 110 pr. civ. pentru ca să existe litispendență se cere identitate de obiect și cauză între afacerile pendente între aceleași părți la instanțe diferite.

Intre o acțiune de împărțeală pendentă la o secție a tribunalului, având de obiect să determine dreptul de proprietate al fiecărui moștenitor într'o succesiune și o contestațiune prin care se cere a se decide cui aparține posesiunea unei cincimi din acea succesiune, legată de unul din moștenitorii defunctului, fratele său, nu există identitate de obiect și cauză și deci nu e loc de conexare. (Cas. II d. 167/920 cu nota de N. Georgean, P. R. 168 I 924).

4.— In interesul unei grabnice soluționări a cererii de declarare în stare de faliment și al ordinei publice interesate, instanța sesizată nu poate aștepta soluțiunea unei instanțe penale, înaintea căreia există pendentă judecarea declictului de abuz de încredere și a despăgubirilor civile rezultate dintr'însul, fiindcă rolul acestei instanțe este de a fixa un cuantum precis al daunelor și a pronunța o condamnațiune, în timp ce rolul instanței de faliment este de a constata în fapt o încetare de plăți.

Nu poate fi, deci, între cele două acțiuni, litispendență. (C. Ap. Buc. II d. 86/924 cu nota de I. Birnberg, P. R. 260 II 924).

5.— Nu există litispendență între două procese, când unul nu a luat ființă fiindcă partea a declarat că renunță la el. (T. Ilfov III, 13 April 1926 cu nota de Dim. Cotrutz, P. R. 75 II 928).

6.— Chestiunea litispendenții, atunci când e vorba de un proces ce se judecă după legea de lichidare a bunurilor inamice, are a fi examinată în raport cu procedura civilă română.

Nu există litispendență în cazul când s'a pornit în fața instanțelor românești o acțiune pentru lichidare și s'a făcut plângere tot în acea chestie, la Tribunalul mixt în Paris. (Cas. III c. Ardeal d. 812 din 925, P. R. 34 III 926).

7.— Nu poate exista litispendență între o cerere de ordonanță prezidențială și o acțiune intentată înaintea instanțelor ordinare, având ambele aceeaș cauză, același obiect și între aceleaș părți, lucrând în aceeaș calitate. (T. Ilfov II s. 414/927, P. R. 100 III 927).

8.— Nu este litispendență dacă în momentul când se soluționează o cauză, reclamantul se desistase deja de o altă acțiune introdusă în aceiaș afacere, rămânând în curgere numai unul singur din procese. (C. Ap. Brașov II d. 1209/928, P. R. 59 III 929)

LOCAȚIUNEA LUCRURILOR.

(Art. 1410 ș. u. C. Civ.).

CUPRINS :

I. Reguli generale.
1. Noțiuni generale (1—5).
2. Natura locațiunii (6—15)
3. Convențiunea de locațiune :
a) Capacitatea părților (16—20).
b) Forma și dovedirea convențiunii (21—30).
c) Termenul (31).
d) Condițiunile (32—34).
4. Subînchirierea sau cesiunea contractului de locațiune (35—51).
II. Efecte.
1. Obligațiile locatorului:
a) Predarea obiectului (52—56)
b) Întreținerea (57—58)
c) Procurarea folosinței lucrului (59—76).
d) Responsabilitatea locatorului (77).
2. Obligațiile locatarului:
a) Plata chiriei (78—117).
b) Întrebuințarea lucrului-destinație (118—146).
c) Conservarea lucrului (147—155).
b) Obligații speciale închirierii de imobile (156—158)
3. Închirieri succesive (159—163).
III. Încetarea locațiunii.
1. Încetarea contractului față de un locatar :
a) Expirarea termenului (164—165). Tacita relocație (166—169)
b) Neexecutarea obligațiilor (170-172).
c) Pierderea sau neutilizarea lucrului (173—176).
d) Inprevizîunea (177).
2. Încetarea contractului față de mai mulți colocatari (178—180).
IV. Transmisiunea proprietății lucrului închiriat (181—197)
V. Legislația teritoriilor alipite:
1. Ardeal (198—202).
2. Basarabia (203—207)
VI. Recensii și note (208—210).

I. Reguli generale.

1. Noțiuni generale.

1.— Locatarul ce avea o promisiune de vânzare pe care o cedează unui terțiu, după ce acesta a cumpărat imobilul și a expirat locațiunea primind și o sumă de bani, — nu mai este decât un deținător precar al imobilului. (Cas. Req. Fr. 27 Oct. 1920, P. R. 33 III 922).

2.— Nu este un contract de închiriere de imobil convențiunea care are de obiect principal exploatarea unui monopol de alimentare într'o expoziție și ca obiect secundar, accesoriu, folosința pavilionului și a terenului pe care este în mod provizoriu construit. (Cas. Bruxelles, 16 Martie 1922, P. R. 166 III 922).

3.— Îngăduința părinților de a-și ține un timp oarecare, cu ei, copii căsătoriți, cari au întemeiat o familie, nu le poate conferi acestora un drept, — aceasta cu atât mai mult când acești copii au mijloace propii de trai, iar în speță au și un imobil dotal aflat închiriat, înaintea căsătoriei lor. (Cas. I d. 499/923, P. R. 130 III 923).

4.— Contractul de închiriere nefiind prin natura lui un contract „intuitu personae" dacă s'ar face închirierea în vederea unei anumite pesoane, această intenție va trebui să rezulte în mod expres din conținutul contractului. (T. Tecuci, s. 413/924 P. R. 40 III 925).

5.— Prin contractul de locațiune părțile convin a oferi folosința unui bun pe un termen determinat și în condițiunile specificate în schimbul unui preț. (T. Prahova I s. 656/926 cu nota de Radu Dimiu, P. R. 36 II 929; aceiaș cu nota de Paul Alexandrescu P. R. 14 II 928).

2. Natura locațiunii.

6.— Inchirierea unui imobil nu are caracterul comercial decât atunci când intervine între comercianți și pentru nevoile comerțului lor. (C. Ap. Douai III Fr. 24 Iul. 1920, P. R. 35 III 922).

7.— Față de un necomerciant, închirierea chiar făcută de un comerciant și care nu conține o clauză comercială, păstrează caracterul unui contract civil. (Aceiaș decizie).

8.— Obiectul locațiunei nu este lucrul în sine, ci folosința acestui lucru pe care locatarul e dator să o procure zi cu zi în tot timpul locațiunei în schimbul plății chiriei. (Cas. II d. civ. 155/921, P. R. 75 III 922).

9.— Contractul de locațiune conferă chiriașului un drept personal contra locatarului, iar nu un drept real asupra imobilului închiriat ; acest caracter al dreptului chiriașului rezultă atât din definiția dată de art. 1411 c. civ. cât și din celelalte dispoziții ale aceluiaș cod, după care chiriașul nu are decât un drept de creanță contra locatarului, spre a dobândi folosința imobilului închiriat.

Prin urmare, între chiriaș și locatar nu există decât un raport de obligație dela creditor la debitor, în virtutea căruia locatarul este dator a procura chiriașului folosința continuă, durabilă, pașnică și permanentă, iar chiriașul a plăti chiria, adică echivalentul acelei folosinți.

Ceeace învederează și mai mult personalitatea dreptului chiriașului, este dispoziția art. 1428 din codul civil, care exclude orice idee de realitate a acestui drept, din momentul ce acest text prevede că, de câte ori chiriașul este turburat prin acțiunea unui terțiu, privitoare la lucrul închiriat, el nu se poate apăra singur, ci trebue să cheme pe locator în garanție, putând chiar cere scoaterea sa din cauză, pe când, dacă dreptul său ar fi real, chiriașul ar avea calitatea de a se apăra el însuși contra pretențiilor tulburătorului; iar pe de altă parte, hotărîrea pronunțată contra locatorului n'ar fi opozabilă chiriașului, decât sub condiția de a fi figurat el însuși în instanță, (C. Ap. Constanța d. 103/921 cu nota lui D. Alexandresco, P. R. 129 II 922).

10.— Obligaf prin natura contractului, după termenii art. 1719 c. civ. d'a preda chiriașului libera folosință a lucrului, locatorul nu este ținut decât de o obligațiune personală, a cărei neîndeplinire se traduce în daune interese (1142 c. civ.) sau îndreptățește o executare silită (1144), însă numai atunci când ea este posibilă. (T. Seine Fr., 11 Febr. 1921, P. R. 116 III 922).

11.— Orice executare silită este cu neputință când locatorul a închiriat mai târziu la altul, fără de pomeni de dreptul primului chiriaș, chiar dacă ar fi litigios, și când locatorul a predat chiriașului de al doilea localul închiriat, înainte de lua-

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.iini.ro

rea în posesiune a primului chiriaș.

Intr'adevăr, închirierea consimțită primului chiriaș chiar când ar fi anterioară ca redactare și înregistrare (cum este în speță), totuși ea este față de chiriașul al doilea res inter alios acta fiindcă dreptul conferit prin închiriere este, după teoria tradițională, confirmată prin art. 1719 și 1720 c. civ. un drept pur personal și opozabil numai locatarului sau succesorilor săi universali. (Aceiaș hotărîre).

12.— Locatorul neavând un drept real asupra lucrului închiriat, ci un simplu drept de folosință, câtă vreme lucrările pe carî un proprietar voește să le efectueze asupra lucrului închiriat nu sunt de natură să aducă vreo vătămare acestui drept, locatorul nu se poate pune la adăpostul art. 1324 c. civ., spre a înlătura cererea proprietarului, (T. Ilfov I, s. 548/922 cu nota lui C. Botez, P. R. 132 I 922).

13.— Un contract de locațiune — în dreptul român ca și în dreptul rus — conferă locatarului un drept de creanță, iar nu un drept real, care să-l îndreptățească să urmărească imobilul în mâinile oricărui deținător. Ca urmare a acestui principiu, chiriașul nu poate cere folosința imobilului expropiat, decât dela proprietarul cu care a contractat. (C. Ap. Chișinău d. 91/925, P. R. 147 III 925).

14.— Faptul că locatarul evacuat pe cale de referé face cerere de anulare a testamentului lăsat de soție soțului său, proprietarul, nu conferă locatarului un titlu de folosință asupra apartamentului în care a fost introdus, dacă în speță nu s'a pus în discuție în fața instanței de fond validitatea titlului locatarului. (Cas. III d. 762/926, P. R. 2 III 927).

15.— In ceeace privește drepturile ce izvorăsc pentru partea care e în culpă, din neexecutarea unui contract de locațiune, fie aceste contracte chiar de natură comercială, se vor aplica normele prescrise de dreptul civil, deoarece în codul de comerț contractul de locațiune nu a fost reglementat în mod special. (Cas. III d. 375/929, P. R. 106 III 929).

2. Convențiunea de locațiune.

a) Capacitatea părților contractante.

16.— Coproprietarul nu poate închiria imobilul în indiviziune nici chiar în marginele unui act de administrație, fără știrea și consimțământul, fie expres sau tacit, al celorlalți coproprietari sau comuniști. (T. Bar sur Aube, Fr., 9 Mai 1920 cu nota lui D. Alexandresco, P. R. 102 III 926).

17.— Locațiunea lucrului altuia este validă, întrucât art. 1599 din codul francez (eliminat de legiuitorul nostru), după care vânzarea lucrului altuia este nulă, nu se aplică contractul de locațiune acest text constituind o dispoziție excepțională. (Aceiași hotărîre).

17 bis. — Nimeni nu poate lua cu chirie sau în arendă lucrul său propriu, întrucât proprietatea cuprinde dreptul de folosință pe care el l-ar dobândi prin contractul de locațiune (aceiaș decizie).

18. — O închiriere contractată numai de unul dintre coproprietari nu este opozabilă celorlalți, pentru că îi lipsește acordul de voințe a tutulor coproprietarilor, carî au fiecare un drept nețăgăduit la integritatea lucrului aflat în indiviziune, lucru ce este grevat de acest drept în fiecare porțiune a lui. Și dacă actul este valabil între părțile cari au luat parte la confecționarea lui, e totuși caduc necondiționat și pentru proprietarul contractant din moment ce s'a cerut anularea lui. (T. Bacău II, s. 193/922, P. R. 38 III 923).

19. — Acel care pretinde că a subscris un contract de locațiune ca gerantul de afaceri al unui terțiu, poate dovedi aceasta prin martori sau prezumpțiuni. (T. civ. Rodez Fr. 9 Mai 1922 cu nota de H. în P. R. 154 III 923).

20. Simpla lipsă de câteva zile din oraș a proprietarului unui imobil nu poate justifica o închiriere tratată de soția sa. (C. Ap. Buc. IV d. 374/923 cu nota de Madeleine Samitea, P. R. 234 II 929).

1) Forma și dovedirea convențiunei.

21. — Cel care în mod samavolnic, în baza unui bilet de cuartiruire cu plată, s'a introdus într'un imobil și tot timpul ședерii sale s'a comportat ca cuartiruit, iar nu ca chiriaș refuzând orice plată de spor de chirie, nu poate pretinde în urmă că ocupă imobilul pe temeiul unui contract de închiriere și ca atare poate fi expluzat prin ordonanță prezidențială dată conform art. 66 bis. pr. civ. (Cas. I d. 148/920 cu nota de N. Georgean P. R. 232 I 923).

22. — Regula cuprinsă în art. 1191 al I c. c. rom. se opune, dacă chiria trece de 150 lei, ca locatorul, spre a dovedi lipsa de temei a dreptului de prorogațiune invocat de chiriaș, să fie autorizat să dovedească prin martori că după ce a dat concediu chiriașului, acesta a luat angajamentul să părăsească imobilul la o dată determinată. (Cas. Cor. Fr. 20 Nov. 1920 P. R. 11 III 922).

23. — Proba testimonială și în consecință, și a prezumpțiilor, este, în drept, inadmisibilă spre a se stabili fapte considerate ca început de executare a unui contract de locațiune verbal, de câte ori această executare, pretinsă de una din părți, este tăgăduită de cealaltă.

In adevăr, a se admite proba testimonială sau a prezumțiilor, spre a stabili fapte de executare ale contractului verbal, ar însemna a se admite, ca consecință necesară, proba testimonială a însus contractului de locațiune, probă care este respinsă de lege în mod expres. (Cas. S. U. 29 Dec. 1921 cu notă de D. Alexandresco, P. R. 113 II 923; aceiaș cu nota de N. Mitescu, P. R. 217 I 922 și P. R. 140 III 922).

24. — Prin art. 35, 37 și 43 l. măs. excepț. nu s'a adus nici-o derogare dispozițiilor din c. civil privitor la mijloacele de dovadă a contractelor de închiriere (C. Ap. Buc. I dec. 8/921, P. R. 30 III 922).

25. — Aprecierea elementelor ce constituesc un început de executare, a unui contract de închiriere verbal, este lăsat în sarcina instanțelor de fond, care au să vadă dacă faptele materiale sunt de așa natură încât să facă convingerea deplină că sunt corolarul neîndoios al unei convențiuni de închiriere (T. Ilfov s. 625/921, cu nota d-lui V. Toncescu, P. R. 180 II 922).

26. — Este valabilă promisiunea de închiriere a unui imobil pentru o cazarmă de jandarmerie. îndată ce proprietarul și autoritățile locale au căzut de acord, asupra lucrului, prețului, intrării în folosință și a lucrărilor de executat. Formalitățile administrative de aprobare din partea miniștrilor respectivi, nu sunt necesare pentru validitatea promisiunii de închiriere, a cărei încheiere poate fi cerută de administrație sub singura rezervă a aprobării prevăzută de regulamente. (Cas. Req. Fr. 21 Martie 1921, P. R. 98 III

27. — Articolul 1416 c. civ. oprind dovada cu martori a contractului de închiriere, urmează că nici executarea contestată a lui, nu poate fi dovedită prin martori (Cas. I d. 407/923, P. R. 83 III 923).

28. — Faptul unei societăți anonime de a declara eronat la biuroul populației persoanele ce locuiesc un imobil al său, neverificată de serviciul de contencios al acelei societăți și când eroarea se dovedește și din alte probe cu acte și martori făcute de părți, nu poate constitui o recunoaștere din partea societății a calității de subchiriaș, a unei persoane arătată în mod greșit în acea declarație. (C. Ap. Craiova I. d. 115/924, P. R. 132 III 924).

29. — Dispoziționea art. 1416 din codul civil, fiind o derogare dela art. 1191 c. civ., strict limitată la contractele sub 150 lei, urmează că dacă prețul este mai mare, dreptul comun devine aplicabil și, prin urmare, dovada contractului, conform art. 1191 c. civ., nu se mai poate face decât numai cu act scris, cu excepțiunea prevăzută la art. 1197 c. civ. care prevede că în cazul când există început de probă scrisă, dovada locațiunii se poate face și cu martori. (Cas. I d. 2030/926 cu notă de Hip. Nicolcanu P. R. 275 I 926).

30. — Renunțarea făcută de proprietar la interogatoriul ce i s'a luat, nu poate stabili în favoarea chiriașului decât existența unui contract verbal de locațiune, iar nu a unui contract scris, odată ce lipsește actul constatator al acestei convențiuni și existența unui asemenea act nu s'a cerut a se dovedi. (Cas. I d. 1691/928, P. R. 65 III 929).

c) Termenul.

31. — Clauzele prin cari părțile lasă fixarea duratei termenului de locațiune la arbitrul uneia din părți, sunt valabile în drept, căci în cazul unei atari clauze nu poate fi vorba de o condițiune potestativă pură de care să depindă perfectarea convențiunei și a cărei îndeplinire să depindă de voința exclusivă a uneia din părți, nici de o locațiune perpetuă de care se ocupă art. 1415 c. c., lipsind caracterul ereditar, ci este vorba numai de un simplu termen privitor la durata contractului, care poate să depindă de voința uneia din părți. (Cas. I d. 2010/925, P. R. 33 III 926).

d) Condițiunile.

32. — Renunțându-se expres sau tacit la unele clauze ale convențiunei de închiriere nu se mai poate reveni fără o notificare. (C. Ap. Buc. IV dec. 156/920, P. R. 26 III 922).

33. — Potrivit art. 1411 c. civ. contractul de locațiune este perfect valabil când părțile au căzut de acord asupra obiectului, duratei și prețului închirierii, — celelalte efecte putând fi determinate după voința prezumată a lor lege, echitate sau obiceiul locului. (T. Dolj sent. 151/920 cu nota d-lui Dem. Policheon, P. R. 30 II 922).

34. — Condițiunea care afectează un contract de închiriere pentru toată durata lui — cum este în speță clauza prin care chiriașul consimte, în cazul căsătoriei proprietarului, să-i delase imobilul — este perfect valabilă chiar când acest eveniment s'a întâmplat după expirarea termenului închirierii, deoarece prin efectul prelungirei legale, contractul stă în picioare cu toate clauzele și modalitățile ce-l afectează. (Cas. I d. 650/922 cu nota de E. Petit P. R. 57 I 924).

4. Subînchirierea sau cesiunea contractului de închiriere.

35. — Prin „subînchiriere" se înțelege

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.iini.ro

cedarea folosinței imobilului unui terțiu (C. Ap. Buc. II dec. 279/920, P. R. 28 III 922).

36. — Iar nu rămânerea familiei în imobilul închiriat după ce apelanta s'a mutat întrucât se căsătorise (aceiaș decizie).

37. — In caz de mai multe cesiuni succesive de locațiune, locatorul nu are acțiune directă decât în contra locatarului originar și contra ultimului ocupant. cesionarii intermediari nefiind ținuți la plata chiriei decât pentru timpul cât a durat folosința lor, și fiind obligați de obligațiile lor prin trecerea folosinței unui subcesionar. (Art. 1717 și 1753 c. c. fr., art. 1418 civ. civil român). Locatarul nu poate exercita în contra vreunuia dintre cesionarii succesivi acțiunea oblică a art. 1166 c. c. fr. (art. 974 c. civ. român). In consecință, acțiunea pentru plata chiriilor și pentru validarea sechestrului asigurător (saisie-gagerie), făcut de locator, nu pot fi admise decât în contra locatarului originar și contra ultimului cesionar care ocupă imobilul în momentul sechestrului și a introducerii acțiunii art. 1166, 1717, 1753 c. c. fr., art. 819 și urm. c. proc. civ. fr., — art. 610 — 613 c. proc. civ. română. (C. Ap. Paris, 12 Nov. 1920 cu nota de Al. C. în P. R. 102 III 924).

38. — Chiriașul principal, care a subînchiriat împotriva unei clauze a contractului, este supus rezilierei și n'a putut să transmită nici un drept în contra locatorului. (T. Douai Fr. 26 Iunie 1920, P. R. 26 III 923).

39. — Art. 1341 c. c. care interzice dovada cu martori în contra și peste conținutul unui act, nu se aplică la dovada faptelor care permit d'a invedera că un proprietar a acceptat în mod tacit o subînchiriere.

Renunțarea proprietarului la clauza din contract care prohibă subînchirierea, nu poate rezulta decât din fapte și împrejurări care nu lasă nici îndoială asupra voinței locatorului. (Ac. hot.).

40. — Chiriașul care prin contractul său de locațiune este oprit de a subînchiria imobilul, nu poate opune noului achizitor modificarea acestor stipulațiuni pe temeiul unui înscris fără dată certă, ce l'ar fi având de la fostul proprietar. Proba cu martori cerută pentru a se dovedi că sublocatarul ocupa imobilul înainte de Aprilie 1920, este inadmisibilă, potrivit disp. art. 1182 c. c. iar interogatorul cumpărătorului este neconcludent, cunoștința lui de faptul închirierii neputând ține loc da dată certă. (C. Ap. Buc. II dec. 267/921 cu nota d-lui N. Stănescu, P. R. 110 II 922).

41. — Faptul că Epitropia a tolerat pe un nou farmacist a exercita comerțul în locul celui ce și-a cedat dreptul, nu constitue o renunțare la clauza prohibitivă de sub închiriere, căci epitropiile bisericești nu pot închiria imobile decât prin licitație publică conf. art. 11 l. Casei Bisericilor. (C. Ap. Buc. III dec. 15/921, P. R. 30 III 922).

42. — Un locatar, care a luat cu chirie o casă spre a fi locuită de el și familia sa (pour être occupée bourgeoisement), nu poate subînchiria odăi mobilate din acea casă cu luna sau cu ziua. (T. Nancy Fr. 11 April 1921, P. R. 97 II 924 în notă).

43. — Dreptul acordat locatarului de a putea subînchiria imobilul chiar fără consimțimântul proprietarului, nu implică posibilitatea unei schimbări de destinație de către sub-chiriaș, care nu poate avea mai multe drepturi decât locatarul principal, dela care deține dreptul său, în condițiunile contractului făcut cu proprietarul. (Cas. I d. 355/922. P. R. 2 III 923).

44. — Primirea chiriei în timpul căsniciei dela soție, chiriaș fiind soțul, nu implică o novațiune prin recunoașterea tacită de chiriașă a soției, neputând exista două contracte în același timp pentru același imobil și soția neavând calitatea a schimba convenția soțului. (J. Oc. Buc. I, C. de jud. 771/922 P. R. 94 III 923).

45. — Numai primirea chiriei dela soție după transcrierea divorțului și cu deplina cunoaștere a acestui fapt ar putea după împrejurări fi considerată ca un nou contract (aceiaș hotărâre).

46. — Incumbă proprietarului care cere rezilierea contractului pe motiv de subînchiriere, prin violarea stipulațiunilor din contract, de a dovedi că într'adevăr există contract de locațiune între chiriaș și un terț, pe care îl adăpostește la el. (T. Bruxelles, Belg. 24 Mart. 1922, P. R. 167 III 922).

47. — Este știut că interdicțiunea de a subînchiria nu dovedește intenționea de a interzice și subînchirierea parțială (aceiaș hotărâre).

48.— Dreptul de folosință, ce rezultă din contractul de locațiune nefiind un drept alipit de persoana locatarului, este transmisibil moștenitorilor săi, și poate face obiectul unei cesiuri sau unei sublocațiuni, dacă aceste drepturi n'au fost oprite prin contract. (T. Chartres, Fr. 9 Mai 1922, P. R. 98 II 924 în notă).

49. — Aducerea unui contract de închiriere ca aport social într'o societate comercială, care are o personalitate distinctă, având de efect de a transforma din patrimoniul personal al asociatului, în acel colectiv al societății, beneficiul contractului constitue o cesiune a contractului de închiriere. (Cas. I d. 80/923. P. R. 129 III 923).

50. — Cesionarul sau sublocatarul urmează a avea aceleași îndatoriri în raportul de locațiune încheiat, ca și autorul său. (T. Prahova I s. 656/926 cu note de Radu Dimiu, P. R. 36 II 929 și cu nota de Paul Alexandresco, P. R. 14 II 928).

51. — B. proprietar, închiriază lui G. un imobil și între alte clauze, contractul de închiriere conține următoarele: „Chiriașii nu vor putea ceda drepturile prezentei închirieri, în tot sau în parte, fără consimțimântul expres și prin scris a proprietarului". G. nu ține seama de această clauză și cedează unui al treilea drepturile sale de chiriaș. Proprietarul, cerând rezilierea contractului pe motivul că tât Tribunalul cât și Curtea admit acțiun'a fost respectată clauza de mai sus, anea și reziliază contractul (Cas. Civ. Fr. 1929 cu nota de M. R. C. în P. R. 99 III 929).

II. Efecte.

1. Obligațiile locatorului.

a) Obligația de predare a obiectului.

52. — Locatorul are, prin însăși natura contractului de locațiune, îndatorirea de a preda chiriașului lucrul închiriat, și de a-i asigura folosința lui; iar atunci când această obligațiune esențială nu este sancționată de un pact comisoriu expres, chiriașul poate cere pe temeiul condițiunii rezolutorii tacite desființarea contractului. (C. Ap. Constanța d. 137/921. cu opinia minorității, P. R. 13 II 924).

53. — Locatarul căruia, nu i s'a transmis folosința bunului închiriat, are acțiune contra locatorului, pe temeiul art. 1420 1021 cod. civil. Deosebit de aceasta, însă și cu tot caracterul personal al dreptului conferit locatarului, acesta poate să opună dreptul său unui locatar posterior. In adevăr, dacă conform art. 1441 cod. civil, dobânditorul unui imobil este dator să respecte locațiunea făcută înainte de vânzare, când este constatată printr'un act transcris sau cu dată certă, potrivit art. 1182 cod. civil, cu atât mai mult trebue a se urma tot astfel, atunci când este în discuțiune concesiunea unui simplu drept de folosință temporară, care se găsește în conflict c un contract de închiriere anterior. (Cas. I d. 112/922, P. R. 155 III 922).

54. — Locatarul căruia nu i s'a făcut predarea folosinței imobilului închiriat are în principiu acțiune în contra locatorului, cu tot caracterul personal al dreptului său, întrucât partea în privința căruia angajamentul nu s'a executat, are alegerea sau să silească pe cealaltă a executa convenționea când este posibilă, sau să ceară desființarea lui cu daune. (C. Ap. Galați I d. 82/924 cu nota de N. Constantinescu, P. R. 261 II 924).

55. — Neplata chiriei poate constitui o culpă din partea chiriașului, numai atunci când proprietarul și-a îndeplinit el însuș obligațiunea prescrisă de lege, adică să predea folosința chrașului său, căci nu se poate concepe plata unei chirii fără folosința a cărei echivalent este.

Iar dacă proprietarul refuză fără temeiu legal serios să predea această folosință, el poate fi obligat judecătorește la aceasta sub sancțiunea daunelor cominatorii. (T. Ilfov I s. 761/925 cu nota de H. Nicoleanu, P. R. 279 II 925).

56. — Potrivit dispozițiunilor art. 1420 c. civ., locatarul este obligat, prin însăș natura contractului, de a preda locatarului lucrul închiriat și de a face ca acesta să se folosească de acel lucru neimpiedecat, de unde rezultă că numai o predare reală, consistând din remiterea materială a lucrului închiriat în mâna sau la dispoziția locatarului, face să se nască din partea acestuia obligațiunea corelativă a plății chiriei, care nu este decât echivalentul folosinței acelui lucru. (C. Ap. Buc. I 13 Febr. 1929 cu nota de H. G. Nicoleanu, P. R. 159 II 930).

b) Obligație de întreținere.

57. — Deși în materie de locațiune potrivit principiilor generale, locatorul nu poate pretinde locatarului modificarea imobilului închiriat decât în cazul unei convenții prealabile, totuș acesta are dreptul a cere proprietarului să facă reparațiunile necesare, aceasta potrivit obligațiunii proprietarului de a face posibilă folosința imobilului închiriat. (Cas. I d. 261/927 P. R. 34 III 927).

58. — In afară de obligația ce are habitatorul de a face reparații locative apartamentului ce ocupă, el trebuie să contribue la plata reparațiilor de întreținere ale întregului imobil. (T. Buzău II s. 231/928 P. R. 142 III 928).

c) Obligația de a procura folosința lucrului.

59. — Obiectul contractului de locațiune fiind folosința lucrului închiriat, urmează ca prin pierderea lucrului să se înțeleagă nu numai distrugerea materială, ci și pierderea în totul sau în parte a folosinței. (Cas. I d. 655/920, P. R. 3 III 922; Cas. II d. civ. 155/921, P. R. 75 III 922. C. Ap. Liège-Belg. 12 Martie 1921, P. R. 87 III 922).

60. — Ca să poată fi asimilată cu distrugerea prevăzută de art. 1423 c. c., pierderea folosinței trebuie să aibă un caracter obiectiv, adică să decurgă din situația particulară a lucrului, iar nu să se raporte la persoana chiriașului, odată ce imobilul este succeptibil folosinței convenite.

Astfel, mobilizarea chiriașului și ple-

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.iini.ro

canea familiei sale în refugiu, nu privesc imobilul care rămâne susceptibil destinației sale și astfel chiriașul nu poate fi exonerat de plata chiriei, conf. art. 1423 c. civ. (Cas. I dec. 655/920, P. R. 3 III 922).

61. — Rechiziționarea unui imobil, în principiu, poate fi socotită asimilabilă pierderii prevăzută de art. 1423 c. c. deoarece face imposibilă orice folosire de imobil și se suportă de proprietar, afară când este datorită culpei chiriașului (Ac. dec.).

62. — Se va socoti caz de forță majoră ordinul inspectorului general al navigației care împiedecă pe locatar a pune la dispoziție două șlepuri ce a închiriat. (C. Ap. Buc. I dec. com. 10/920, P. R. 19 III 922).

63. — Locatorul este îndatorat, conform art. 1420 c. civ., nu numai a preda lucrul închiriat sau arendat dar și de a face ca arendașul să se poată folosi de dânsul neîmpiedecat în tot timpul locațiunii. (C. Ap. Galați I. d. 216/920 cu nota de N. Jac. Constantinescu, P. R. 102 II 924).

64. — Potrivit art. 1439 c. c. contractul de închiriere se desființează când lucrul închiriat a pierit cu totul. Pierderea totală a folosinței lucrului închiriat, din cauză de forță majoră, trebuie asimilată cu însăși pierderea lucrului.

Faptul autorității publice de a nu permite unui șlep, închiriat pentru transporturi de cereale, de a naviga pe Dunăre, constituie o împiedicare absolută a folosinței lui, datorită, unei cauze de forță majoră. Ca atare proprietarul este obligat a restitui chiria primită, iar nu a suferi o reducere a ei, după prescripțiunile din art. 1427 c. c., cari nu-și au aplicațiune în speță, de oare ce aici nu este vorba de o tulburare de folosință din partea unui terțiu care se pretinde proprietar al lucrului închiriat, ci din partea autorității. (C. Ap. Buc. II dec. 615/920 cu nota d-lui I. D. Filitti P. R. 141 II 922).

65. — Aplicațiunea art. 1423 c. civ., nu poate să fie restrânsă la singurul caz de distrucțiune materială a lucrului închiriat sau arendat, ci trebue a se asimila cazul de distrugere totală sau parțială cu cazul când arendașul este privat în tot sau în parte de lucrul închiriat sau arendat, cu toate că acest lucru subsistă materialmente. In adevăr, și într'un caz și într' altul, obiectul contractului de locațiune, care este, nu lucrul în sine ci folosința acestui lucru, nu mai subsistă, și întru cât locatorul, în caz de forță majoră nu mai poate procura această folosință contractul se consideră de drept desfăcut.

Instanța de fond aplică greșit în asemenea cazuri dispozițiunile articolelor 1460 și 1461 c. civ. de oare ce aceste articole sunt referitoare la cazurile când locatarul procură folosința lucrului, îndeplinindu-și obligația, numai că locatorul uzând de această folosință pierde recolta dintr'un caz fortuit, sau de forță majoră situație, cu totul diferită. (Cas. II d. 56/921 cu nota d-lui Const. Potârcă, P. R. 219 I 922).

66. — Evicțiunea ar exista pentru chiriaș numai atunci când un terțiu ar revendica imobilul și, după ce a dobândit câștig de cauză, ar expulza pe chiriaș invocând nulitatea contractului de locațiune, ca emanând a non domino, sau când chiriașul ar fi izgonit de fapt din imobil de către proprietar și s'ar vedea astfel lipsit de folosința lui; sau, în fine, în alte cazuri similare, când chiriașul ar fi amenințat de o evicțiune serioasă, sau când, în adevăr, ar exista pentru el un just motiv de a se teme de o tulburare serioasă. (C. Ap. Constanța, d. 103/921, cu nota lui D. Alexandresco, P. R. 129 II 922).

67. — In caz de distrugere a lucrului închiriat, spre a aplica art. 1722 și 1741 cod. civ. fr. (art. 1423 și 1439 cod. civ. român), nu trebuie să se aibă în vedere valoarea mai mult sau puțin importantă a unor părți din clădire sau din materiale, ci posibilitatea de a continua să se utilizeze chiar în parte imobilul închiriat, în starea în care a rămas după incendiu, conform cu uzul pentru care era destinat. Astfel trebuie să se considere ca complet distrus un local de distracție, a cărei sală de spectacol și grădini, destinate a primi spectatori, au fost pe deantregul distruse — cu toate că scena și accesoriile ei ar putea cu puține cheltueli să fie refăcute — deoarece acel local a devenit impropriu oricărei exploatări comerciale. (T. Seine Fr. 22 Iunie 1921 P. R. 155 III 925).

68. — Faptul posesiunii bunului închiriat nu poate atribui locatarului cu contract posterior, dreptul de a fi menținut în folosință, căci eficacitatea posesiunii se poate invoca în mod excepțional pe temeiul art. 927 c. civ. în materie de bunuri corporale, dar nu și atunci când sunt în discuțiune drepturi incorporale, ca acelea rezultând din contracte de închiriere. (Cas. I d. 112/922, P. R. 155 III 922).

69. — Intră în competința judecătorului de fond să aprecieze dacă lucrurile efectuate de locator în contradicțiune cu clauzele contractului, lucrări cari au turburat folosința locatarului, trebuesc sau nu distruse, și prin urmare, să ordone drept reparațiune o reducere a chiriei. (Cas. Civ. Fr. 25 Iulie 1922, cu nota d-lui I. R. B. în P. R. 98 III 923).

70. — Obiectul contractului de locațiune fiind procurarea folosinței imobilului închiriat, se pot socoti potrivit art. 1085 și 1422 c. civ. că intră în prevederile părților contractante, daunele suferite de locatar prin pierderea folosinței lucrului închiriat și prin distrugerea mobilierului de incendiul provenit din viciu de construcțiune. (T. Ilfov III s. 615/923, P. R. 29 III 924).

71. — dar nu dorește nici-o desdăunare față de acela care locuia în mod abusiv în imobil la data când s'a produs incendiul și față de care nu are nici-un raport contractual. (Aceiaș hotărâre).

72. — In principiu proprietarul este răspunzător de daunele ce le-ar suferi chiriașul din cauza viților și defectelor bunului închiriat, în special din cauza incendiului provocat de un viciu de construcțiune a imobilului închiriat, și această răspundere este consecința obligației ce are locatorul de a garanta chiriașului liniștita folosință a lucrului dat în locațiune.

Această răspundere a locatorului față de locatar, urmează a fi guvernată de principiile culpei contractuale iar nu de acelea ale culpei aquiliane și deci ea nu poate fi nelimitată, ci se mărginește numai la despăgubirile ce s'au putut prevedea de părți. (T. Ilfov III s. 615/923 cu nota de V. Toncescu, P. R. 157 II 925; aceiaș, în P. R. 29 III 924).

73. — Proprietarul este ținut a garanta pe chiriaș numai de lucrurile sale și care în mod normal garniseau apartamentul închiriat, nu și pentru lucrurile primite de chiriaș în depozit despre care proprietarul nu poate să aibă nici o cunoștință și de cari deci potrivit art. 1085 cod. civil nu poate fi făcut răspunzător. (Ac. hot).

74. — Incendiul cauzat imobilului închiriat este prezumat de lege ca fiind provenit din neglijența sau imprudența chiriașului, așa încât proprietarul n'are de făcut decât dovada sinistrului, rămânând ca locatarul să probeze cazul fortuit sau vițiul de construcțiune dacă există.

Neputând face această dovadă, chiriașul rămâne răspunzător de pagubele căușunate prin incendiu. (T. Prahova I s. 241/924 cu nota de Paul Alexandresco și Dan Corbescu, P. R. 278 II 924).

75.— Din contractul de închiriere constatându-se că e vorba de un apartament închiriat pentru locuință, nu poate fi făcut răspunzător proprietarul pentru daunele ce ar fi suferit chiriașul din întreruperea comerțului ce dânsul făcea, căci cu nimic nu se face dovada că proprietarul cunoștea la data contractării că în imobilul închiriat se va exercita un astfel de comerț, așa că o asemenea daună eventuală neputând fi prevăzută de proprietar, chiriașul nu poate pretinde a fi despăgubit de ea. (T. Ilfov III s. 615/925 cu nota de V. Toncescu, P. R. 157 II 925).

76.— Când un incendiu s'a produs în imobilul închiriat în scopul exploatării unui hotel cu cafenea, grajd și garaj, dacă acoperișul a fost complet distrus, sobele dărâmate, podurile și cel de al treilea etaj distruse în totalite, cel de al doilea etaj distrus în cea mai mare parte, iar primul și parterul suferind ele însăș stricăciuni importante, astfel că folosința imobilului va fi imposibilă din lipsa unei reconstrucțiuni prealabile, judecătorii fondului pot, cu drept cuvânt, întemeindu-se pe circumstanțele faptului pe cari le apreciază în mod suveran, să decidă că stricăciunile cauzate de incendiu echivalează pierderii totale a lucrului închiriat și să pronunțe rezilierea contractului de locațiune fără a se opri la considerațiunea că un garaj, slab accesoriu al hotelului, n'ar fi suferit daune. (Cas. Req. Fr. 23 Martie 1927 cu nota de D. Cotrutz, P. R. 99 III 929).

d) **Responsabilitatea locatorului.**

77.— Răspunderea locatorului față de locatar decurgând din contractul de locațiune, fiind guvernată de principiile culpei contractuale, proprietarul răspunde numai de acele daune ce s'au putut prevedea de părțile contractante, iar nu în mod nelimitat, atât pentru daunele prevăzute, cât și pentru cele neprevăzute, ca în cazul culpei aquiliane. (T. Ilfov III s. 615/923, P. R. 29 III 924).

2. **Obligațiile locatarului.**

a) **Obligația de plată a chiriei.**

78.— Deși art. 1433 c. civ. în termenii săi literali prevede numai cazul de distrugere parțială sau totală a lucrului arendat ori închiriat, în care caz locatarul poate să ceară reducerea prețului locațiunei, el se aplică totuș și în cazul când locatarul se găsește în o imposibilitate provocată de o forță majoră, de a se folosi de lucrul închiriat sau arendat, cu toate că materialmente lucrul n'ar fi distrus, deoarece ar fi nedrept de a se impune locatarului să plătească fără cauză prețul unei folosințe ce nu i-a putut fi procurată de locator. (Cas. I d. 207/920 cu nota de Al. Velescu, P. R. 115 I 924).

79.—Obligația încartiruirii militare fiind impusă prin legea rechizițiilor tuturor deținătorilor de imobile și fiind deosebită de rechiziționarea imobilului, nu poate apăra pe chiriaș de plata chiriei pentru această lipsă parțială de folosință. (Cas. I d. 655/920, P. R. 3 III 922).

80.— Obligațiunea plății chiriei la ter-

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.iini.ro

menele statornicite și locul indicat prin convenție, nefiind de ordine publică, părțile pot deroga expres sau tacit. (C. Ap. Buc. IV d. 156/920, P. R. 26 III 922).

81.— Locatarul cât timp este lipsit de folosința imobilului închiriat, urmează să fie scutit de plata chiriei, — pentrucă această lipsă de folosință a adus și prejudicii locatarului, lipsindu-l de beneficiile ce le-ar fi realizat din imobilul închiriat, deoarece îl luase pentru a deschide un restaurant, el are dreptul și la daune interese. (T. Dolj, sent. 151/920, cu nota lui Dem. Polichron, P. R. 30 II 922).

82.— Când în contract nu e stipulat locul unde să se facă plata chiriei, conf. art. 1104 c. c. ea urmează să se primească la domiciliul locatarului. (C. Ap. Buc. II d. 20/921, P. R. 21 III 922).

83.— Dacă locatarul nu s'a prezintat să ceară chiria la termen și locatorul a fost obligat să o consemneze, nu se mai poate cere rezilierea contractului. (Aceiaș decizie).

84.— Proba cu martori cerută a se stabili că locatarul a fost la locatar să ia chirie și nu l-a găsit acasă, e inoperantă întrucât era familia sa căreia i se lăsase să facă plata. (Aceiaș decizie).

85.— Dacă plata chiriei la termen și la domiciliul proprietarului este stipulată sub sancțiunea unui pact comisoriu, chiriașul, când proprietarul refuză primirea chiriei, nu se poate elibera valabil de obligațiunea sa, de cât făcând în timp util, ofertă reală, conf. art. 1114 și urm. c. c. și 604 și urmș pr. c., la domiciul proprietarului și consemnând în urmă chiria. Consemnarea chiriei fără facerea ofertei reale, nu-l pune pe chiriaș la adăpostul sancțiunilor pactului comisoriu. (C. Ap. Buc. II d. 234/921, cu rezumat al concluziilor scrise, P. R. 35 II 923).

86. — In cazul când chiriașul ar suferi vre-o tulburare în folosința sa, va putea suspenda plata chiriei, până la incetarea pericolului evicțiunii, pentru ca în cazul când ar fi evins, să cheme pe locator la răspundere, spre a fi condemnat la daune, din cauză că nu și-a executat obligația de a-i procura folosința imobilului închiriat. (C. Ap. Constanța, d. 103/921 cu nota lui D. Alexandrescu, P. R. 129 II 922).

87. — nici într'un caz însă, el nu poate să plătească chiria unei alte persoane cu care nu are nici un raport juridic. (aceiaș decizie).

88. — Chiriașul poate să suspende plata prețului chiriei, de câteori există o justă temere de evicțiune, acest drept rezultând pentru el din principiul înscris în art. 1364 din titlul „vânzărei" pe care doctrina și jurisprundența îl aplică în genere, și contractelor de locațiune. (Aceiaș decizie).

89. — Se poate dovedi prin martori că, prin ambiguitatea declarațiunilor sale locatarul a comis greșeala de a lăsa pe locatarul său în încertitudine asupra datei la care va reclama executarea drepturilor sale sub anunțarea rezilierei. (C. Ap. Bruxelles 17 Dec. 1921, P. R. 120 III 922).

90. — Când se constată ca nu numai în termenul din contract, dar că în tot cursul judecărei acțiunei, până la pronunțarea sentinței atacată cu recurs, chiriașul nu a făcut ofertă reală și deci contractul se reziliase în baza condiției rezolutorii exprese, cu drept cuvânt Tribunalul decide că neexecutarea obligației de plată este imputabilă chiriașului, iar nu proprietarului, care a refuzat a primi chiria. (Cas. I d. 15/922 P. R. 141 III 922).

91. — Locatarul pentru a evita consecințele pactului comisoriu, este dator ca la termenele stipulate și în orice caz, înaintea primirei vre-unei somațiuni din partea proprietarului, să se prezinte la domiciliul acestuia spre a-i plăti chiria și în caz de refuz să procedeze la facerea ofertei reale, conformându-se în această privință disp. art. 1114 și urm. cod. civ., combinat cu art. 604 și urm. pr. civ. căci numai prin facerea unei asemenea oferte, debitorul este privit de lege că nu se găsește în întârziere cu plata, și deci nu este în culpă și astfel e apărat de sancțiunile convenționale sau legale pentru neideplinirea unei obligațiuni la timp. (Cas. I 84/922 cu nota de Aristide Bazilescu, P. R. 49 I 923).

92. — Contractul de locațiune fiind un contract sinalagmatic și, ca atare, fiind supus, în ceeace privește rezilierea, dispozițiilor cuprinse în art. 1019 și 1020 din codul civil, de câte ori locatarul nu-și îndeplinește obligația de a plăti chiria la timp, proprietarul trebuie să ceară rezilierea contractului dela justiție. Locatarul poate însă, în asemenea caz, să înlăture rezilierea îndeplinindu-și obligația de a plăti chiria până în momentul pronunțării unei hotăriri definitive. (Cas. I d. 174/922, P. R. 158 III 922; aceiaș cu nota lui D. Alexandrescu, P. R. 221 I 923).

93. — Potrivit art. 1079 cod. civil, simpla neachitare a chiriei la termenul datorit, cât timp nu este sancționată prin nici o clauză expresă, nu face ca locatarul să fie de drept în întârziere și deci în culpă, ci numai în urma unei cereri exprese din partea proprietarului. (Aceiaș decizie).

94. — Mențiunile din dosul contractului relativ la primirea chiriei, au valoarea unor chitanțe de descărcare, deci a unor acte sub semnătura privată. In ce privește însă data lor, legea nu face nici o derogare dela principiul general pus în art. 1441 codul civil și, ca atare, când aceste mențiuni prevăd că plata s'a făcut la alte epoci decât cele stipulate, iar aceste împrejurări sunt invocate în stabilirea renunțării la pactul comisoriu, înscris pentru cazul neachitării la termen, aceste date nu pot fi opuse terțiului achizitor, dacă nu sunt constatate prin unul din modurile prevăzute de art. 1182 cod. civ., la care se referă art. 1441 atunci când vorbește de data certă. (Cas. I d. 464/922, P. R. 33 III 923).

95. — Pactul comisor expres, cuprins într'un contract de locațiune aduce de drept rezilierea contractului cu sau fără convenție, după convenția părților; iar neplata chiriei la termenul convenit prin contract implică negligența, reaua voință sau imposibilitatea debitorului de a-și executa obligația luată prin contract, rezilierea contractului fiind, în speță pedeapsa pe care debitorul și-o impune el însuși, în deplină libertate, pentru nerespectarea obligației sale. (Cas. II 12 Mart. 1923 cu nota de H. în P. R. 85 III 923).

96. — Dacă plata chiriei la termenul stipulat în contract sancționată prin pact comisoriu, nu a avut loc din culpa creditorului, care a refuzat primirea ei, pactul comisoriu nu mai poate opera și rezilierea este supusă condițiunilor generale din art. 1201 c. civ. (Cas. II d. 119/923 cu nota lui D. Hozoc, P. R. 12 I 924).

97. — Dacă chiriașul a omis a arăta proprietarului, în scrisoarea recomandată trimisă, judecătoria de ocol unde a depus recipisa de vărsarea chirii, această omisiune sau poate face ca depunerea chirii să fie privită ca nevalabilă și pe chiriaș ca neliberat de obligațiunea sa, deoarece, în prim rând, însăș legea determină judecătoria la care trebuia depusă recipisa și cum legea este presupusă cunoscută de toți, proprietarul, primind scrisoarea recomandată, știe la ce judecătorie să se adreseze, spre a-și ridica recipisa; în al doilea rând, legea nu prevede nici o sancțiune pentru o asemenea omisiune în scrisoarea recomandată și în fine în al treilea rând faptul vărsării chiriei și depunerea recipisei liberează pe chiriaș. (Cas. S. V. d. 825/923, P. R. 2 III 924).

98. — Când în contractul încheiat între părți, nu este indicat locul unde trebuie să se facă plata, urmează să se aplice regula generală prevăzută de codul civil și prin urmare este vorba de o chirie cherabilă. (C. Ap. Iași II, 31 Oct. 1924, P. R. 8 III 925).

99. — Art. 15 din legea dela 27 Martie 1924 prevede că sancțiunea comisorie stipulată prin el se aplică „în contractele de inchiriere prelungite în condițiunile legii de față". Cum acest text nu face nici o deosebire între contractele cu chirie portabilă și cele cu chirie cherabilă, zisa sancțiune cată să fie aplicată fără deosebire în amândouă aceste feluri de contracte, lucru care dealtminteri rezultă și din desbaterile parlamentare și din spiritul legii. (T. Ilfov III, 8 Oct. 1924 P. R. 8 III 925; T. Botoșani, 10 Oct. 1924, P. R. 8 III 925).

100. — Contractul de închiriere nefiind prin natura lui un contract „intuitu personae", dacă s'ar face închirierea în vederea unei anumite persoane, această intenție va trebui să rezulte în mod expus din conținutul contractului; în speță, locațiunea privind în mod egal pe doi chiriași, imposibilitatea unuia din ei de a continua executarea contractului nu poate vătăma celuilalt, care nu este în culpă și care urmează a se folosi de drepturile ce-i decurg din contract, mai ales că nici nu se pretinde că prin aceasta s'au micșorat garanțiile pentru plata chiriei de care urmează, conform convențiuni, a răspunde în mod integral chiriașa ce înțelege a continua locațiunea. (T. Tecuci s. 413/924 P. R. 40 III 925).

101. — Atunci când proprietarul are datorii la percepție în contul imobilului, iar aceasta sechestrează marfa chiriașului în contul chiriei ce are aceasta de plătit, chiriașul se liberează valabil dacă achită la percepție chiria chiar posterior termenelor în care trebuia s'o plătească după contract. (Cas. I d. 4886/925 P. R. 81 III 926).

102. — Din momentul ce un chiriaș a obținut poprirea chiriei datorate în propriile sale mâini și s'a judecat cu proprietarul asupra efectuării acestei popriri acesta nu mai poate obține evacuarea chiriașului pentrucă n'a depus chiria. (Cas. I d. 4890/925 P. R. 81 I 926).

103. — Faptul că într'un contract de locațiune se arată în mod vag că chiriile se vor plăti cu o lună înainte de împlinirea semestrului nu înseamnă că prin această simplă indicațiune părțile au precizat termenele de plată, cari, în consecință, au a fi calculate după epocile stabilite de obiceiul locului, — Sf. Gheorghe și Sf. Dumitru. (C. Ap. Buc. IV d. 291/925 cu nota de St. Antim. P. R. 236 II 925).

104. — Acțiunea în reziliere a unui contract de locațiune este fondată când se constată că chiriașul n'a achitat chiria la epocile din contract și nici după ce a fost pus în întârziere prin acțiune, ci cu mult mai târziu. (T. Ilfov II s. 1265/925 cu nota de G. Iulian, P. R. 93 II 926).

105. — Neplata chiriei la termen și cu paza formelor prevăzute de legea din 26 Iulie 1921, constitue o culpă din partea debitorului și pactul comisoriu înserat într'un contract operează deplin drept. (Cas. I d. 165/926 P. R. 1 III 927).

106. — In cazul când chiriașul primind înștiințare dela Percepție de a nu achita chiria datorită, sub sancțiunea prevăzută de art. 4 legea de urmărire, a oprit chiria pe care în urmă, după trecerea terme-

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.iini.ro

nului din contract, a achitat-o Percepției chiriașul nu este în culpă și pactul comisor legal din art. 15 nu operează.

Neachitarea dărilor de către proprietar atrăgând înștiințarea Percepției către chiriaș, dobânzile plătite la dările datorite nu s'au plătit din culpa chiriașului, ci a proprietarului. (Cas. I d. 2446/926, P. R. 129 III 926).

107. — Chiriașul din a cărui culpă a fost reziliat contractul de închiriere, este obligat să plătească proprietarului chiria până la reînchirierea imobilului. Aceasta chiar și în cazul contractelor de închiriere prelungite. (Cas. I d. 4498/926, P. R. 83 III 927).

108. — Închirierea nefiind un contract translativ de proprietate, ci un contract producător numai de obligații, el nu conferă chiriașului decât un drept personal contra locatarului și deci chiriașul nu are a se preocupa dacă locatarul este adevăratul proprietar al imobilului, ci are obligația de a plăti chiria în mâinile locatorului său și în caz de deces a acestuia în mâinile moștenitorilor săi. (C. Ap. Constanța, d. 735/926, P. R. 5 III 927).

109. — Astfel, dacă închirierea a fost făcută de soț personal, deși imobilul era proprietatea soției, plata chiriei făcută moștenitorilor defunctului soț, este bine făcută și pactul comisoriu nu a putut opera, mai ales că soția nici nu a notificat chiriașului că imobilul e proprietatea ei. (aceiași decizie).

110. — Atunci când la baza contractului de locațiune este o tranzacție, care fiind legal făcută, are putere de lege între părțile contractante — și când din această tranzacție reese că chiria nu-i o chirie comprimată, sumele percepute în plus drept chirie trebuesc a fi restituite în virtutea principiului că nimeni nu se poate îmbogăți fără cauză în dauna altuia. (T. Ilfov I s. 307/926, P. R. 90 III 926).

111. — Când se constată în fapt că un proprietar a renunțat la efectele pactului comisoriu pentru plata unui semestru de chirie, reînvierea lui printr'o somație nu poate avea efect decât pentru semestrul viitor. (C. Ap. Buc. IV d. 222/927 P. R. 6 III 928).

112. — Când soția a lăsat pe soț să încaseze timp îndelungat chiria dela un imobil proprietatea ei, fără opunere sau protestare, există prezumția că i-a dat mandat tacit în acest sens. Chiriașul se liberează deci valabil, consemnând o rată ulterioară tot pe numele soțului. (Trib. Trei Scaune, 7 Iunie 1928 cu nota de Radu M. Gorunescu, P. R. 144 III 929).

113. — Dacă proprietarul înainte de a se duce la chiriaș, i-a trimis o notificare, aceasta a avut de scop să încunoștiințeze pe chiriaș ziua când i se va cere plata chiriei, iar această înștiințare, putea fi făcută și în orice altă formă, nu numai prin notificare.

Dacă totuș proprietarul, pentru a încunoștiința pe chiriaș în ziua când va veni să ceară chiria, a ales calea notificării, din acest fapt nu se poate deduce că el trebuie să se conformeze neapărat prevederilor art. 1115 c. c. și 605 pr. civ., arătând în notificare cuantumul chiriei, deoarece aceste texte fiind referitoare la oferta de liberare a debitorului, iar formele solemne cerute de aceste texte fiind restrictive, ele nu pot fi întinse și la cererea de executare a creditorului. (Cas. I d. 170/929, P. R. 65 III 929).

114. — Proprietarul este întotdeauna obligat a ține seama de chiria reală chiar și atunci când părțile de comun acord au recunoscut anterior acțiunei o altă chirie de bază — care nu corespunde realității — cu condiția însă ca chiriașul să facă el dovada că cuantumul de chirie, pentru care proprietarul produsese o dovadă, nu era cel real. (Cas. I d. 1337/929. P. R. 105 III 929).

115. — Neplata chiriei după facerea acțiunei, care echivalează cu o somație de punere în întârziere, atrage rezilierea contractului. (C. Ap. Buc. II d. 478/929 P. R. 2 III 930).

116. — Când termenul de plata ratei de chirie cade în zi de sărbătoare legală, plata făcută a doua zi prin formalitatea ofertei reale este valabilă și în termen. (T. Ilfov I s. 381/929 cu nota de V. Godeanu, P. R. 113 III 929).

117. — Este admis în drept că pactul comisoriu nu operează când locatarul printr'o faptă imputabilă lui a pus pe locatar în neputință de a plăti la timp chiria și că în acest scop locatarul poate dovedi cu martori faptele materiale din care reiese culpa locatorului, chiriașul este dispensat de îndeplinirea regulată a ofertei reale; dar el trebuie să satisfacă totuș obligația de a depune chiria, fie chiar cu o mică întârziere, după scadență.

Dacă însă locatarul nu consemnează chiria pe numele locatorului, pactul comisoriu tot operează.

In consecință, proba testimonială cerută pentru a dovedi refuzul locatorului de a primi chiria devine inutilă și necocludentă. (C. Ap. Buc. IV d. 416/930 cu nota, P. R. 98 III 930).

b) **Obligații privitoare la întrebuințarea lucrului.**

118. — Acela care, după ce a cumpărat așalandajul unui fond industrial (o brutărie), ia în locațiune dela vânzătorul său, prin act ulterior, casa în care se exploatează acest fond, conservă, în lipsă de stipulație formală, dreptul de a transfera aiurea fondul său de comerț. Art. 1728 (1492) care obligă pe chiriaș de a uza de lucrul închiriat conform destinației ce i s'a dat prin contractul de închiriere, este inaplicabil în acest caz. (C. Ap. Orleans Fr. 19 Mai1865, P. R. 16 II 928).

119. — Obligația impusă locatarului prin art. 1429 C. Civ., de a întrebuința lucrul închiriat ca un bun proprietar și numai la destinația determinată prin contract sau prin natura lucrurilor, are ca sancțiune, după ant. 1430 din același cod, rezilierea acelui contract.

De câte ori, deci, locatarul întrebuințează lucrul închiriat într'un alt mod decât acel arătat prin contract sau într'un mod din care ar putea să rezulte o vătămare oarecare pentru locatar, acest din urmă poate cere rezilierea contractului; și aceasta nu numai atunci când schimbarea de destinație este totală, dar și când este parțială; dacă, din această pricină proprietarul locatar sufere vreo vătămare.

Prin urmare, instanța de fond, cu drept cuvânt, reziliază contractul de locațiune atunci când constată în fapt, că întregul local fiind închiriat pentru o destinație bine determinată și bine cunoscută (în speță un restaurant sau o berărie), chiriașul, în loc de a păstra acea destinație pentru comerțul la care era afectat localul închiriat așa ca clientela și renumele lui să rămâie intacte, a transformat o parte din acel local într'o sală de cinematograf, aducând astfel o pagubă proprietarului prin deprecierea valorii imobilului închiriat. (Cas. I d. 565/920 cu nota de D. Alexandresco P. R. 142 I 924).

120. — In cazul închirierii unui imobil ocupat apoi de trupele inamice, chiriașul fiind obligat să-l părăsească, nu este responsabil de degradările produse de aceste trupe. (C. Ap. Liège Belg. 28 Dec. 1920, P. R. 104 III 922).

121. — Nu se poate stabili un café-concert în localul închiriat pentru o cafenea sau un debit de băuturi spirtoase. (T. Chambery. Fr. 12 Ianuarie 1920, P. R. 98 II 924 în notă).

122. — Contractul de locațiune, încheiat în vederea exploatării unei case de toleranță, nu are în drept o cauză licită și, ca atare, nu poate da loc la o acțiune prin care s'ar cere plata chiriei stipulate. (T. Vervins-Fr. 9 Nov. 1920 cu nota lui D. Alexandresco, P. R. 11 III 927).

123. — Potrivit art. 1429 și 1430 c. civ. când chiriașul uzează de lucrul închiriat într'un mod din care să rezulte o vătămare pentru proprietar, acesta este în drept să ceară desfacerea contractului, iar instanța de fond, făcându-și convingerea din diferite elemente de probă, este suverană de aprecirea gravității acelor stricăciuni. (Cas. I d. 291/921, P. R. 105 III 922).

124. — Una din principalele obligațiuni impuse chiriașului de legile excepționale, privitoare la prelungirea contractelor de închiriere, fiind și aceea de a întrebuința lucrul închiriat, ca un bun părinte de familie, rezultă în mod virtual că el este dator să locuească imobilul, lipsa de întrebuințare fiind prejudiciabilă pentru proprietar; iar pe de altă parte chiriașul este ținut să mobileze îndeajuns casa închiriată și să-și plătească chiria la timp, sub sancțiunea rezilierei. (C. Ap. Constanța, d. 137/921, cu opinia minorității, P. R. 13 II 924).

125. — Astfel când se constată că primul chiriaș a fost evacuat din cauza războiului, fără ca după războiu să-și fi manifestat voința de a continua folosința lucrului închiriat și să-și fi îndeplinit obligațiunile contractuale, dânsul nu mai poate fi primit a invoca beneficiul prelungirii închirierii în favoarea sa, acest beneficiu aparținând celui de al doilea locatar, căruia proprietarul i-a închiriat imobilul între timp, întrucât principiul legei excepționale ca toți chiriașii să rămână pe loc, nu se poate aplica, decât acelora care se folosesc de imobil. (Aceiaș decizie).

126. — Un local închiriat spre a se vinde în el făină și tărâțe, poate servi a se vinde fân și paie, întrucât orice locatar comerciant poate să-și extindă comerțul. (T. Auxerre, Fr. 20 Ianuar 1921, P. R. 98 II 924 în notă).

127. — Locatarul care a închiriat un local, spre a deschide în el un restaurant nu poate, fără a schimba destinația lucrului închiriat, să organizeze în el baluri publice. El poate însă să dea în acel local unul sau mai multe banchete. (T. Lille. Fr. 9 Dec. 1921, P. R. 97 II 924 în notă).

128. — Potrivit dispozițiunilor art. 1429 cod civil, locatarul este obligat a întrebuința lucrul închiriat numai la destinațiunea determinată prin contract, sau în lipsa unei asemenea precizări, la cea presumptă după circumstanțe sub sancțiunea prevăzută de art. 1430, de a se putea rezilia contractul la cererea locatarului. (Cas. I d. 355/922, P. R. 2 III 923).

129. — Dacă legea pentru organizarea meseriilor obligă Casa Centrală să înființeze și cooperative de meseriași, prin aceasta nu-i acordă nici un drept ca prin înființarea lor să schimbe destinațiunea localurilor ce le are închiriate dela particulari, legea respectivă neputând aduce nici o derogare drepturilor conferite locatarilor în această privință, prin contract sau dispozițiunile de drept comun. (Ac. dec.).

130. — Potrivit art. 1430 c. civ. chiar când prin întrebuințarea lucrului la destinația convenită se aduce proprietarului o vătămare constituind un abuz de folosință, cum este în spre exercitarea profesiunei de café-chantant, — proprietarul este în

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.iini.ro

drept a cere rezilierea contractului. (C. Ap. Constanța, d. 24/922, P. R. 22 III 923).

131. — Potrivit art. 1429 c. civ. locatarul trebuie să întrebuințeze lucrul închiriat la destinațiunea prezumată după circumstanțe ceiace însemnează că întotdeauna există o destinațiune convenită fie în mod expres, fie în mod tacit, deoarece destinațiunea lucrului închiriat este de esența contractului de închiriere. (C. Ap. Constanța, d. 24/922, P. R. 22 III 923).

132. — Destinația de folosință a imobilului închiriat nefiind specificată prin contract, urmează a se constata împrejurările din cari să se determine destinația de folosință și anume: 1) profesiunea chiriașului, fiind presupus că lucrul a fost închiriat pentru exercițiul profesiunii sale; 2) dacă chiriașul nu are nici o profesiune, trebuie a se avea în vedere destinația imobilului din trecut fiind presupus, în asemenea caz, că lucrul a fost închiriat pentru întrebuințarea la care este destinat prin natura sa, întrebuințare pe care proprietarul i-o dădea în mod obișnuit. (C. Ap. Iași II d. 124/922 cu nota de D. Alexandresco, P. R. 97 II 924).

133. — In lipsă de stipulație expresă destinațiunea se determină de obicei prin natura lucrului închiriat, profesiunea chiriașului, destinațiunea sa anterioară sau alte fapte ce au precedat închirierea (C. Ap. Constanța, d. 24/922, P. R. 22 III 923).

134. — Faptul din partea chiriașului principal de a instala un cămin studențesc local quasi-public, în imobilul destinat la locuința unei familii, constitue o schimbare de destinație a acestui imobil și, ca atare, poate da loc la rezilierea contractului de locațiune din partea proprietarului. (C. Ap. Iași II d. 124/922 cu nota de D. Alexandresco P. R. 97 II 924)

135. — Transformarea unei case de locuit în casă de prostituție echivalentă cu o schimbare de destinațiune a lucrului închiriat menită să aducă rezilierea contractului de locațiune, deoarece în astfel situațiune chiriașul nu mai poate fi considerat ca un bun părinte de familie, cum este ținut după lege și grava atingere pe care o aruncă atât asupra imobilului cât și a proprietarului face ca să fie un puternic motiv de reziliere a contractului de locațiune. (T. Dolj III s. 259/922 P. R. 23 III 923).

136. — In caz de cesiune sau sublocațiune, cesionarul sau sublocatarul trebuie să se folosească în acelaș mod ca și locatarul principal, adică: să întrebuințeze lucrul ca un bun proprietar și la destinația sa obișnuită, conform art. 1728 din codul civil (1429 C. civ. rom.).

Astfel, locațiunea unui imobil nu autorizează pe locatar sau sublocatar a schimba destinația imobilului închirat, substituindu-și persoane care exercită profesiuni insalubre, incomode sau necinstite.

Locatarul principal sau sublocatarul nu poate, în adevăr, să agraveze condiția proprietarului, care poate întotdeauna cere rezilierea contractului, locatarul principal răspunzând de faptul cesionarului sau sublocatarului. (T. Chartres-Fr. 9 Mai 1922, P. R. 98 II 924 în notă).

137. — Un local închiriat spre a se exercita în el comerțul de brutărie, fără voia proprietarului nu poate să fie transformat în debit de băuturi spirtoase. (T. Nancy Fr. 4 Mai 1922, P. R. 97 II 924 în notă).

138. — Stabilindu-se în fapt că transformarea unui institut de fete, în internat de băeți, este o schimbare de destinație dată imobilului, totuși nefăcându-se dovada prejudiciului serios și grav rezulat din această schimbare de destinațiune nu poate fi un motiv de reziliere. (T. Tecuci s. 413/924 P. R. 40 III 925).

139. — Schimbarea de destinație a imobilului închiriat constitue o cauză de reziliere a contractului, care nu poate fi judecată decât pe cale de acțiune principală, iar nu pe calea sumară a contestațiunii făcută de locatar spre a se apăra în contra evacuării sale, ordonată pe baza învestirii cu formula executorie a contractului de locațiune. (Cas. II d. 328/925 cu nota de V. Oprescu, P. R. 87 I 926).

140. — Potrivit art. 1429 c. civ. locatarul are obligațiunea de a îngriji ca un bun proprietar de imobilul închiriat și la expirarea contractului să restitue imobilul în bună stare; iar conf. art. 1434 c. civ., locatarul răspunde de toate stricăciunile și degradările ocazionate imobilului închiriat și potrivit art. 1156 și 1435 el nu poate fi exonerat de răspundere decât dovedind că pierderea sau stricăciunea este datorită unui caz fortuit sau forței majoare.

Debitorul deci trebue să dovedească ca faptul provine dintr'o cauză străină ce nu-i poate fi imputată, iar culpa să nu fie preexistentă forței majore sau forța majoară să fie absolută — care nu poate fi luată în seamă „și culpa cascm praecessit"

Prin urmare, constatându-se că prepusul părît a părăsit imobilul nu silit de vreun ordin sau altă împrejurare subiective: teama de a nu fi internat, abandonul constitue prin excelență o culpă din partea sa, fiindcă fără această părăsire intempesivă a imobilului, el nu ar fi fost ocupat de trupele inamice și incendiat printr'o folosință abuzivă. Deci incendiul imobilului este o consecință a culpei, iar nu datorit vre-unui caz de forță majoară. (C. Ap. Buc. I de 290/925 P. R. 35 III 926).

141. — Din art. 1429 și 1080 C. Civ. rezultă că locatarul este ținut să uzeze de lucrul închiriat ca un bun proprietar, nu mai la destinațiunea determinată prin contract; în caz contrariu, din partea sa este culpa lata vis în abstracto prevăzută de art. 1080 c. civ. și ca sancțiune a nerespectării acestei principale obligațiuni a sa, art. 1430 c. civ. recunoaște dreptul de reziliere a contractului, conferit proprietarului acelui imobil doctrina și jurisprudența recunosc și daune interese proprietarului, după împrejurări. (Jud. Oc. Bazargic I. 13 Ian. 1925 P. R 72 III 925).

142. — Bunul predat urmează a fi păstrat în destinația sa inițială, de a servi locuinței sau întreprinderii căreia i se afectase, iar nu lăsat în părăsire, spre a corespunde astfel intențiunii părților contractante și a fi păstrate vieții sociale și destinației ce i s'a dat. (T. Prahova I s. 656/926 cu nota de Paul Alexandrescu, P. R. 14 II 928; aceias cu nota de Radu Dimiu, P. R. 36 II 929).

143. Prin art. 1429 c. c. se pune îndatorire principală locatarului de a mentine și întrebuința lucrul închiriat ca un bun proprietar și numai la destinațiunea ce o are, iar prin art. 1430 acelaș cod, se dă putință proprietarului a evacua pe chiriaș dacă uzează de lucrul închiriat în alt chip de cum se arată în contract sau într'un mod din care ar putea să reiasă un prejudiciu.

Prin urmare, când obiectul unei locațiuni consistă dintr'o prăvălie destinată a fi utilizată ca local de locuit, și când sublocatarul cesionar al contractului părăsește și închide localul de prăvălie, mutând sediul comerțului său în altă parte, este locul la rezilierea întregului contract, deoarece chiriașul se găsește în culpă de a fi lipsit dela îndatorirea legală înscrisă în textele sus citate. (aceias hotărîre).

144. — Destinația de farmacie în vederea căreia s'au făcut amenajeri și s'a păstrat de primul chiriaș, urmează a se socoti ca fiind în favoarea proprietarului, singurul care poate conveni la întrebuințarea imobilului său într'un fel sau altul. (aceias hotărîre).

145. —Nefolosirea imobilului destinat prăvăliei și situat într'un centru comercial, putând cauza și prejudicii proprietarului, constitue o culpă contractuală. (aceias hotărâre).

146. — Destinația întrebuințării unui imobil, prin natura ei, are un caracter continuu ca și dreptul de folosință ce are locatarul asupra acelui imobil. (Aceias hotărâre).

c) **Obligația de conservarea lucrului**

147. — Este necontestat că obligațiunea chiriașului nu este aceea de a face, adică a reconstitui imobilul distrus de incendiu, ci aceea de a da o despăgubire potrivit regulilor prevăzute de art. 1084 c. civ. și care să pună pe proprietar în măsură să reconstruiască imobilul distrus în starea în care se afla în momentul incendiului. (C. Ap. Buc. I d. 290/925. P. R. 35 III 926; aceias, P. R. 163 II 926, cu nota de Al. Cerban).

148. — Prin urmare locatarul nu poate fi responsabil decât de valoarea imobilului din momentul în care a avut loc incendiul iar nu din momentul reconstruirii lui, întrucât locatarul nu poate constrânge pe locator a-i reconstrui imobilul incendiat, ci numai a cere o indemnizare echivalentă cu prejudiciul ce a încercat în momentul sinistrului (Aciaș decizie).

149. — Prepusul locatarului răspunde de distrugerea imobilului, când se constată că acesta a fost distrus de incendiu din culpa localului, care l-a abandonat. (Aceiaș decizie).

150. — Pentru ca degradările aduse de locatar imobilul închiriat să conducă la rezilierea contractului, trebuie ca ele să atingă serios existența locuinței, iar dacă stricăciunile sunt de minimă importanță, putând fi refăcute de proprietar fără nici un risc, instanța trebue să menție vigoarea contractului. (T. Ilfov I. 17 Iulie 1930 cu nota de Tr. Scriban. P. R. 134 III 927).

151. — Inventarul ce s'a făcut cu ocazia luări în primire a imobilului se referă numai la eventualele stricăciuni ce ar putea cădea după lege(art. 1447 cod. civ.) în sarcina chiriașului. Probă cu martori admisă fără opunere din partea pârâtului, spre a se stabili temeinicia acțiunei, locatarul neputând fi făcut responsabil de deteriorările provenite din cauza vechimei — art. 1431 cod. civ. — (T. Putna II 9 Aprilie 1930, P. R 85 III 931)

152. — Presumția de culpă în caz de incendiu pusă de art. 1733 c. c. (art. 1435 c. c. r.) în sarcina locatarului, nu poate fi înlăturată de acesta decât făcând proba, într'un mod direct și pozitiv, ca incendiul provine dela una din cauzele enumerate de acel articol: caz forțuit forță majoră, defect de construcție, sau că focul s'a comunicat dela o casă vecină

Nu e suficient ca locatarul, pentru a fi scutit de răspundere, să probeze că incendiul a isbucnit dintr'o cauză necunoscută.

In lipsa probei făcute conform menționatului articol locatarul este ținut de toate consecințele incendiului, cum de pildă, o indemnitate de relocație, — chiar dacă locatarul a primit dela societatea de asigurare o sumă ce reprezintă valoarea clădirilor distruse. (Cas. Civ. Fr. 17 Febr. 1930 cu nota de G. P. D. în P. R. 115 III 930).

153. — Dacă imobilul incendiat este ocu-

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.iini.ro

pat nu numai de locatari, dar și de însuș proprietarul lui, prezumția de culpă statornicită de art. 1733 c. civ. (1435 c. civ. român) nu mai este aplicabilă, afară de cazul când proprietarul ar dovedi că focul a luat naștere în apartamentul unuia din chiriași sau că, în orice caz, n'a putut să înceapă în apartamentul ocupat de el. (T. Dax-Fr. 11 Aug. 1920 cu nota lui D. Alexandresco, P. R. 110 III 927).

154. — După art. 1734 din codul civil fr., modificat prin legea din 5 Ianuarie 1883, fiecare locatar nu răspunde de incendiarea casei în care el ocupă un apartament, decât în proporție cu partea din imobil ocupată de el.

Locatarii cari dovedesc că incendiul n'a putut să înceapă la ei, nu plătesc nici o despăgubire; însă legiuitorul nu împarte între ceilalți locatari partea corespondentă din imobilul ocupat de ei, și fiindcă legea tace în această privință, nu se poate admite că, după ce ea a suprimat soldaritatea dintre chiriași, a restabilit-o în mod parțial. (T. Nontron-Fr. 8 April 1920 cu nota lui D. Alexandresco, P. R. 70 III 926).

155. — In cazul când locatarul este răspunzător de incendiu casei închiriate, în virtutea art. 1733 c. civ. fr. (1435 c. civ. rom.) indemnitatea pe care o datorește închirietorului este valoarea venală și comercială a imobilului în ziua sinistrului, iar nu costul reconstruirii acelui imobil. (C. Ap. Dijon-Fr. 23 Iulie 1921 cu nota P. R. 109 III 927).

d) Obligații speciale închirierii de imobile.

156. — Când contractul prevede luminatul și încălzitul în sarcina locatarului, el este obligat a le plăti chiar dacă nu s'a folosit de imobil fiind mobilizat, aceste sume fiind un accesoriu al dreptului de folosință, afară de iluminat, căci este echitabil să fie în sarcina proprietarului sau a celor ce s'au folosit de lumină — în specie, imobilul fusese rechiziționat. (C. Ap. Buc. III Dec. 37/920, P. R. 20 III 922).

157. — Nu se poate invoca rezilierea prevăzută de art. 1423 c. c. rom. când forța majoră care împiedecă folosința este exclusiv relativă la persoana locatarului și nu alterează obiectul însuși care a fost alterat. (T. Liége-Belg. 12 Febr. 1916 P. R. 40 III 922).

158. — Nu se poate cere rezilierea unui contract de închiriere pentru neplata taxelor de apă și gunoi, de vreme ce neplata acestor taxe nu este sancționată de vreun pact comisor legal sau convențional. (C. Ap. Buc. IV d. 291/925 cu nota de St. Antim, P. R. 236 II 925).

3. Inchirieri succesive.

159. — Chiriașul nu poate sili pe proprietar să-i pună la dispoziție imobilul închiriat când executarea contractului nu e posibilă din cauză că în urmă proprietarul a închiriat acelaș imobil altei persoane, ce s'a instalat în imobil. (C. Ap Constanța dec. 80/920, P. R. 22 III 922).

160. In cazul unei închirieri succesive la două persoane diferite este inadmisibilă acțiunea fostului locatar în contra celui actual, deoarece dreptul chiriașului fiind de a se folosi un timp determinat de imobil, este un drept de creanță în baza căruia el nu poate urmări imobilul închiriat în mâna oricărui deținător.

Plecând dela acest principiu chiriașul nu poate avea decât o acțiune personală contra proprietarului pentru garantarea drepturilor izvorâte din contractul de locațiune. (C. Ap. Constanța d. 137/921 cu opinia minorității P. R. 13 II 924).

161. — Chiriașul cu contract posterior fiind asimilabil cu un creditor urmăritor din cauza caracterului personal al dreptului său, dânsul va trebui deci să cedeze drepturilor unui locatar anterior, învestit cu un contract transcris sau cu dată certă. Faptul posesiunii nu poate fi invocat contra acestuia din urmă, căci eficacitatea ei se poate opune în mod excepțional în materie de bunuri corporale iar nu și atunci când sunt în discuțiune bunuri incorporale, ca acele rezultând din contractele de închiriere. (Cas. I d. 112/922 cu nota lui Dem. Policon P. R. 102 I 923).

162. — Faptul posesiunii bunului închiriat nu este de natură a atribui locatarului posterior dreptul de a fi menținut în posesiune față de contractul anterior cu dată certă, pe care legea, prin art 1441 c. civ., 516 și 518 pr. civ., îl declară formal opozabil terților persoane. (C. Ap. Galați I d. 82/924 cu nota de N. Jac Constantinescu, P. R. 261 II 925).

163. — Când proprietarul a închiriat acelaș imobil la doi locatari, acela urmează a fi preferat al cărui contract are dată certă anterioară.

Dacă titularul acestuia stăpânește, e un motiv mai mult să fie preferat celuilalt. (Jud. Oc. Târgoviște 13 Ian. 1929 cu nota de Tr. R. Scriban, P. R. 82 III 930).

III. Incetarea locațiunei.

1. Incetarea contractului față de un locatar.

a) Expirarea termenului.

164. — Dispozițiunile art. 1436 și 1443 c. civ. prevăzând cazuri speciale în care un contract de închiriere sau arendare poate lua sfârșit conform convențiunei exprese sau tacite a părților și în condițiuni implicit consimțite, nu pot fi aplicate și la cazurile în care e vorba de rezoluțiunea autorizată de art. 30 din legea agrară. (Cas. d. 689/922 P. R. 52 III 923).

165. — Rezilierea unui contract de închiriere nu poate fi pronunțată, atunci când nu se constată vreo culpă din partea chiriașului și când în discuțiune este numai chestiunea de a se ști dacă dânsul poate sau nu beneficia de prelungire în tutea legii. (C. Ap. Buc. I d. 248/923, cu nota de M. I. Barasch, P. 18 II 924).

Tacita relocație.

166. — Dacă proprietarul îngăduie pe chiriaș a rămâne în imobil, deși pactul comisoriu expres operase, prin aceasta părțile au convenit în mod tacit ca vechiul contract să înceteze și să înceapă un contract cu totul nou reglementat de dispozițiile codului civil. (C. Ap. Buc. III dec. 92/920 P. R. 22 III 922).

167. — Contractul de locațiune făcut cu un termen rezolutoriu încetând de la sine prin expirarea termenului, de aci rezultă, că tacita reconducțiune este un nou contract.

Acest nou contract formându-se pe baza unui consimțimânt tacit al părților, acest consimțimând trebue să rezulte în mod evident. Simpla tolerare a proprietarului, care lasă pe chiriaș în imobil găsi o nouă locuință nu poate să constitue proba unui consimțimânt tacit la reînoirea contractului. (Cas. I dec. 639/921 cu nota de Hipolyte G. Nicoleanu, P. R. 168 I 922).

168. — Consimțirea proprietarului la prelungirea locațiunei, poate rezulta dintr'o serie de acte ca: notificarea sporului legal de chirie, îngăduința chiriașului de a continua folosința imobilului, primirea chiriei, etc. (C. Ap. Galați I. d. 9/921 cu nota de N. Jac Constantinescu, P. R. 263 II 923).

169. — Tacita reconducțiune constitue în baza art. 142 c. civ. un titlu de deținere a unui imobil și poate fi dovedită conf. art. 146 și prin martori, fiind un contract a cărui executare s'a pus în lucrare. (T. R.-Sărat 28 Febr. 1928 la notă de C. Zotta, P. R. 143 III 929).

b) Neexecutarea obligațiilor.

170. Neîndeplinirea obligațiilor luate de locatar prin contract, când nu este prevăzut pact comisoriu expres, nu atrage desființarea de plin drept a contractului, instanțele putând aprecia dacă natura culpei legitimează sau nu rezilierea contractului. (C. Ap. Buc. III, dec. 92/920, P. R. 22 III 922).

171. — Clauzele de reziliere facultative sunt dispoziții contractuale cari dau drept părții în favoarea căreia sunt inscrise ca prin simpla manifestare de voință să determine rezilierea contractului de locațiune, indiferent dacă cealaltă parte se găsește sau nu în culpă. (Cas. I. d. 373/921 P. R. 60 III 922).

172. — Dacă obligațiile locatorului și locatarului sunt corelative, judecătorii fondului sunt suverani a aprecia dacă inexecutarea obligațiilor de către locator sau locatar sunt suficient de grave spre a atrage rezilierea contractului.

In special, judecătorii fondului pot pronunța rezilierea în favoarea locatorului pentru lipsa de plată a chiriei pe care locatarul vroia să le compenseze cu reparațiile pe cari le făcuse el însuș, cererea de executare a reparațiilor nefiind făcută decât pentru a se opune acțiunii proprietarului pentru plata chiriei. (Cas. Civ. Fr. 21 Dec. 1927 cu nota de Alex. Vălimărescu, P. R. 52 III 928).

c) Pierderea sau neutilizarea lucrului

173. — Rezilierea contractului de locațiune poate fi invocată atât de locator cât și de locatar, dacă imobilul nu poate să mai fie întrebuințat din cauza unei împrejurări care îl face impropriu destinației sale, deși nu este afectat în materialitatea sa. (C. Ap. Liège, Belg. 12 Martie 1921, P. R. 87 III 922).

174. — Dacă distrugerea imobilului nu este decât parțială, sau dacă o împrejurare nu mai împiedecă folosința imobilului, atunci rezilierea nu ma poieră de plin drept și trebuie a fi apreciată de instanță (Ac. dec.).

175. — Spre a obține rezilierea contractului, pierderea folosinței trebuie să fie de oarecare importanță. (T. Liège, 12 Febr. 1916, P. R. 40 III 922).

176. — aceasta este la aprecierea suverană a tribunalului (Ac. decizie).

d) Impreviziunea.

177. — Mărirea peste măsură a sarcinelor impuse locatorului prin faptul războiului nu autorizâ, în principiu, pe acest din urmă, a cere rezilierea contractului și a da concediu locatarului. (Cas. Germ. 3 Iulie 1920, cu nota lui D. Alexandresco, P. R. 74 III 923).

2. Incetarea contractului față de mai mulți colocatari.

178. — Contractul de închiriere al unui imobil formează un tot indivizibil; rezilierea lui pentru parte este inadmisibilă în principiu.

Numai printr'o dispoziție expresă s'ar putea deroga dela acest principiu, cum a făcut legiuitorul din 1923 în ipoteza proprietarului funcționar, astăzi chiriaș, ca-

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.iini.ro

re va putea împărți folosința mobilului cu chiriașul apărat de evacuare. (T. Neamț, s. 200/923, P. R. 68 III 924).

179. — Evacuarea imobilului fiind o consecință logică a rezilierii contractului, urmează că cererea de evacuare este implicit cuprinsă în cererea de reziliere. De altfel, chiar de-ar fi exact în fapt că reclamantul n'a cerut și evacuarea, ci numai rezilierea contractului, iar în drept, ar fi exact că însanța acordând evacuarea, a acordat mai mult decât s'a cerut, acesta ar fi un motiv de revizuire conform art. 288 pr. civ., și deci inadmisibil ca motiv de recurs în Casație. (Cas. I d. 389/925, P. R. 102 III 925).

180. — Deși culpa chiriașului se dovedește față de întrebuințarea dată obiectului principal al locațiunei (a prăvăliei) sancțiunea legală urmează a cuprinde întregul contract care formează un tot indivizibil, rezilierea lui pentru parte fiind inadmisibilă în principiu. (T. Prahova I, S. 656/926 cu notă de Radu Dimiu P. R. 36 II 929).

IV. Transmisiunea proprietății lucrului închiriat.

181. — Noul achizitor nu poate fi ținut la alte obligațiuni, decât acelea cari rezultă din contractul pe care autorul său îl are cu locatorul. (Cas. I dec. 427/920 cu nota de N. Stănescu, P. R. 72 I 922).

182. — Modificările aduse contractului nu sunt opozibile noului achizitor, dacă nu sunt constate prin acte transcrise sau cu dată certă conf. art. 1441 c. civ.

Simplele toleranțe făcute verbal sau deduse tacit din partea fostului proprietar, nu pot fi respectate de achizitor (Ac. dec.).

183. — Chiriașul n'are nevoie să aibă un contract cu dată certă, spre a notifica prelungirea contractului noului achizitor al imobilului. (Cas. Civ. Fr. 7 Dec. 1920, P. R. 34 III 922).

184. — Un nou achizitor al imobilului nu poate evacua pe locatarul cu contract fără dată certă, decât dându-i concediu și respectând termenele obișnuite. (C. Ap. Nancy I Fr. 16 Iulie 1929 P. R. 12 III 922).

185. — Art. 1441 c. civ. oprește să se invoace contra cumpărătorului alte locațiuni afară de cele constatate prin act cu dată certă. Astfel proba cu martori cerută spre a se stabili ocupația de fapt a imobilului închiriat, este inadmisibilă. (C. Ap. Buc. I dec. 8/921, P. R. 30 III 922).

186. — Regula de drept comun din art. 1441 codul civil, după care cumpărătorul unui imobil este dator să respecte locațiunea în curs, făcută înaintea vânzărei, de către autorul său numai dacă locațiunea este constatată printr'un act autentic sau cu dată certă, anterioară vânzării, se aplică contractelor în curs chiar în urma promulgărei decretului lege. No. 1420/920, care nu conține nici o dispoziție contrară care să abroge regula de drept comun. (Cas. I d. 13/922, P. R. 153 III 922).

187. — Cu tot caracterul personal al dreptului conferit locatarului acesta poate să opună dreptul său unui locatar posterior, căci dacă, conform art. 1441 c. civ., dobânditorul unui imobil este dator să respecte locațiunea făcută înainte de vânzare, când este constatată prin act transcris sau cu dată certă, cu atât mai mult trebue a se urma tot astfel, atunci când e în discuțiune concesiunea unui simplu drept de folosință temporară în conflict cu un contract de închiriere anterior. (Cas. I d. 112/922 cu nota d-lui Dem. Polichron, P. R. 102 I 923).

188. — Legiuitorul punând „prin art. 1441 codul civil, cumpărătorului unui imobil închiriat obligațiunea de a respecta locațiunea făcută mai înainte de fostul proprietar, cât timp ea este constatată prin act autentic, sau act sub semnătură privată, dar cu dată certă, prin aceasta impune respectarea locațiunii în toate clauzele în care ea a fost contractată și, ca atare, nici o modificare adusă vreuneia din clauze nu poate fi opusă noului dobânditor, dacă nu este constatată în modul prescris de lege. (Cas. I d. 464/922, P. R. 33 III 923).

189. — După art. 1441, din codul civil, contractul de locațiune a unui imobil, care nu are dată certă, neputând fi opus terților achizitori ai acestui imobil, de aici rezultă că cunoștința personală ce cumpărătorul imobilului în chestiune ar fi avut despre contractul de locațiune, nu înlocuește data certă cerută de lege și nici nu-l obligă la respectarea contractului, după cum nici formalitatea transcrierei, prevăzută de art. 722, 723 Pr. civ., nu poate fi înlocuită prin cunoștința ce terțiul ar avea despre actul supus transcrierei. (Cas. I. 23 Martie 1923 cu notă de D. Alexandrescu, P. R. 117 III 923).

190. — Un act de vânzare al unui imobil este opozabil locatarului, și acesta poate fi evacuat dacă nu dovedește că închirierea întrunește condițiunile prescrise de art. 1441 c. civil, adică să fi fost făcută prin act autentic sau cu dată certă. (Cas. II d. 597/923, P. R. 34 III 924).

191. — Dacă mențiunile din dosul contractului, relative la primirea chiriei au valoarea unor chitanțe de descărcare și ca atare pot fi opuse și succesorului cu titlu particular, în ce privește însă stabilirea dreptului de locațiune ele sunt supuse dispozițiunilor speciale din art. 1441 c. civ., și ca atare, pe temeiul lor, nu se poate stabili un contract de locațiune opozabil terțiului achizitor, decât dacă are garanția unei date certe, conform art. 1182 c. civ. expres cerută pentru aceste cazuri de art. 1441 c. civ. (Cas. I d. 1179/923 P. R. 53 III 924).

192. — Conform art. 1441 c. civ. cumpărătorul se găsește subrogat de drept în toate drepturile și obligațiunile locatorului vânzător.

Subrogarea din art. 1441 — în ce privește drepturile autorului — se explică și pe baza principiului potrivit căruia vânzătorul transmite cumpărătorului toate drepturile pe care le-ar fi avut față de lucrul vândut. (T. Dorohoi s. 145/923 cu nota de D. Hozoc P. R. 244 II 923).

193. — Cumpărătorul unui imobil ocupat de un chiriaș în executarea unui contract de închirilere transcris, încheiat anterior vânzării cu vechiul proprietar, potrivit art 1441 c. civ., este ținut a respecta locațiunea, rezilierea pentru caz de vânzare nefiind expres prevăzută în contractul de închiriere, chiar dacă vechiul proprietar ar fi avut motiv de reziliere pentru neplata unei rate cu termen anterior vânzării, întrucât în speță nu a fost prevăzut pactul comisoriu expres absolut, ce rezilierea să fi avut loc de plin drept și nici nu s'a trecut cumpărătorului acel drept ce l-ar fi avut vânzătorul care stând în complectă inacțiune față de această neplată, se presupune fie că a primit-o, fie că a renunțat. (T. Tecuci, s. 413/924 P. R 40 III 925).

194. — In dreptul modern, spre deosebire de dreptul roman, sau de dreptul vechiu francez, art. 1441 c. civ. pune regula că cumpărătorul este obligat să respecte locațiunea făcută înainte de vânzare, și că numai în mod excepțional poate să evacueze pe chiriaș. Că condițiunea pusă de acest articol ca contractul de locațiune să aibă dată, nu este decât aplicațiunea dreptului comun, adică a art. 1182 c. civ., care prevede că data scripturii private nu face credință în contra persoanelor a treia, interesate, decât în anume patru cauze limitativ arătate, între care figurează și aceea în care actul a fost trecut, să fie și în prescurtare în acte făcute de ofițerii publici. (C. Ap. Buc. III d. 56/926 cu nota de S. Rosental Fiu, Pantazi, Al. Bădulescu și A. Bentoiu, P. R. 266 I 926).

195. — In conformitate cu dispozițiile art. 1441 cod. civ., ca un contract de locațiune să fie opozabil noului cumpărător, trebuie să fie autentic, sau dacă este constatat prin act sub semnătură privată, cată să aibă dată certă potrivit disp. art. 1182 cod. civ. iar dacă acest contract este făcut pe un period de timp mai mare de trei ani, el cată a fi și transcris conf. art. 722 al. 10, proc. civ., cunoștința ce partea ar fi avut-o despre existența unui atare contract neputând dispensa de formalitățile cerute de legiuitor prin susmențonatele texte. (T. Iași I. 17 Mart. 1926, P. R. 151 III 926).

196. — In drept, modificările aduse contractului de închiriere nu sunt opozabile noului achizitor dacă nu au data certă și aceasta din cauză că aceste modificări pot constitui sarcini mari prin coliziune frauduloasă între fostul proprietar și chiriaș. Astfel fiind, consimțământul scris, dar fără dată certă, dat de fostul proprietar și prin care în contra stipulațiilor din contractul de locațiune permite sub-închirierea, nu este opozabil noului achizitor. Deasemeni cumpărătorul imobilului închiriat nu este ținut nici de toleranțele făcute de fostul proprietar chiriașului. (Jud. Mixtă Dorohoi, 3 Noembrie 1927 cu nota de Carol Segal și Al. Al. Botez, P. R. 79 III 928).

197. — In principiu contractele de locațiune nu produc efecte decât între părțile contractante; art. 1441 c. civ. face excepție dela acest principiu și în scop de a favoriza exploatarea imobilului, obligă pe terțul cumpărător al unui imobil de a respecta contractele de închiriere care sunt făcute prin act autentic sau prin act sub semnătura privată dar cu data certă, obținută prin unul din modurile enumerate la art. 1182 c. civ.

De unde rezultă, că cererea pârâtului locatar de a proba cu martori noul contract verbal de locațiune și condițiunile lui, intervenit între vechiul proprietar al imobilului vândut și chiriaș, este inadmisibil conf. art. 1441 c. civ. în care se arată în mod expres că nu se pot opune terților decât contracte autentice sau și cele private dar cu dată certă.

Dat fiind acest caracter excepțional al art. 1441 c. civ. și enumerarea limitativă din art. 1182 c. civ., cunoștința terțului dobânditor al imobilului, că imobilul cumpărat ar fi închiriat, nu poate înlocui data certă cerută de lege. (T. Fălticeni, s, 313/929 cu nota de G. Petruc, P. R. 3 III 930).

V. Legislația teritoriilor alipite.

1. Ardeal.

198. — Un contract de locațiune, încheiat de ambele părți, cu scopul exprimat de a pune lucrul închiriat în serviciul întreprinderilor locatorului, cari ține o casă pentru femei desfrânate, este în contrazicere cu bunele moravuri și deci de la început ilicit și nul.

Prin urmare, actuala proprietară a casei, supusă unui asemenea contract, nu poate fi silită să suporte o stare de fapt care contrazice dreptul ei de proprietate (§ 366 cod. civil), neavând locatarul în

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.iini.ro

contractul de locațiune un titlu valabil pentru deținerea imobilului. (Cas. I compl. Ardeal, d. 561/921 cu nota d-lui Dem. D. Stoenescu P. R. 235 I 922).

199. — Denunțarea contractului de locațiune, fie judiciară, fie extrajudiciară precum și ordonanța judecătorească de evacuare nu au prin ele însăși un caracter contencios (litigios). Numai când locatarul înțelege să uzeze de dreptul de a face obiecțiunile sale la cererea de denunțare, sau de evacuare, în acest caz se angajează un adevărat litigiu între locător care devine reclamant și locatar ca adversar în proces. (Cas. I Ardeal, d. 1086/922 P. R. 96 III 922).

200. — Dacă însă locatarul nu face nici-o obiecțiune, denunțarea — respectiv — ordonanța de evacuare, rămâne definitivă și executorie atât față de locatar cât și, eventual, față de sub-locatar. (Aceiaș decizie).

201. — Sublocatarul nu poate interveni și face obiecțiuni în numele său, nici chiar pe cale de intervenție accesorie, în procesul de denunțarea contractului dintre locator și locatar, neputând invoca interesul legitim al intervenientului, din moment ce denunțarea sau ordonanța presidențială rămân definitive și executorii prin neprezentarea sau neopunerea de obiecțiuni din partea locatarului, singurul în drept a se comporta ca adversar al reclamantului. (Ac. dec.).

202. — Magistrii poștali sunt obligați prin legea lor organică a închiria în numele lor imobilul destinat pentru poștă, a plăti chiria acestui imobil, precum și cheltuelile de personal, material etc., din o sumă globală în care se cuprinde și leafa lor proprie.

Deși munca locatarului, magistrul poștal, este pusă în serviciul Statului, totuș, în caz de contract de locațiune încheiat între proprietar și magistrul poștal pentru un imobil ocupat ca biurou de poștă și ca locuință a magistului, nu se poate spune că contractul de locație a fost încheiat între Stat și proprietar numai spre folosul Statului. (T. Oradea Marca Sent. C. 2432/924 cu nota de G. P. Duca, P. R. III 924).

2. Basarabia.

203. — După art. 1425 din codul civil, locatarul sau chiriașul este obligat să sufere, în anumite condiții, inconvenientele reparațiilor urgente, devenite necesare în cursul locațiunei, putând cere rezilierea contractului numai atunci când aceste reparații sunt de așa natură, în cât el nu se mai poate bucura de folosința imobilului închiriat. (Cas. I d. 313/921 cu nota lui D. Alexandrescu, P. R. 151 I 923).

204 — Aceste dispoziții, conforme de altfel principiilor generale, nu sunt contrare regulelor din codul civil rusesc; așa că dacă chiriașul nu se împotrivește la facerea reparațiilor necesare, locatorul nu este în drept să ceară evacuarea imobilului de către locatar (aceiaș decizie).

205. — Un proprietar care a vândut imobilul din care fusese evacuat chiriașul mai înainte de judecarea definitivă a procesului, are obligația în caz când judecata ordonă reintegrarea, să plătească daune acestui chiriaș. (C. Ap. Chișinău d. 91/925 P. R. 147 III 925).

206. — Dacă nu există o acțiune principală pentru plata chiriei, ci se cere evacuarea numai pentru plata neregulată a chiriei, acțiunea în evacuare este inadmisibilă. (C. Ap. Chișinău I d. 183/925 P. R. 20 III 926).

207. — Potrivit art. 1231 c. civ. rus, contractele de închiriere pot fi făcute și verbal. (Cas. I d. 2695 bis/929 P R. 65 III 929).

VI. Recenzii și note.

208. — Trattato dela locazione (Abello) recenzie de I. N. F. (P. R. 12 IV 923).

209. — Fixation difinitive de la législation sur les loyers (L. Guibal et J. Guibal) recenzie de M. I. B. (P. R. 60 IV 923).

210. — V. Arendare. Chirii. Contract, Daune, Drept Forță majoră. Măsuri excepționale, Pact comisoriu, Plata, Privilegii, Proprietarilor (lege).

LOCAȚIUNE DE LUCRARI.

(Art. 1471 — 1490 C. Civ.).

CUPRINS :

A. *Locațiune de servicii. Noțiuni generale (1-2). Obligațiile părților (3-7). Sfârșitul contractului (8-16).*
B. *Locațiunea de lucrări (17).*
C. *Legislația teritoriilor alipite (18).*
D. *Note (19).*

A. Locațiunea de servicii. Noțiuni generale.

1. — Dacă în principiu contractele încheiate cu un întreprinzător de lucrări trebuiu să fie considerate ca făcute „intuitu personae" și nu pot, deaceia, să facă obiectul unei cesiuni împotriva voinții stipulantului, nulitatea cesiunii este relativă și nu poate fi invocată decât de acel care a tratat cu antreprenorul. (C. Ap. Dijon Fr. 20 Ian. 1921, P. R. 121 III 926)

2. — In sistemul codului nostru, locațiunea de serviciu nu se aplică decât servitorilor, amploiaților și lucrătorilor, adică acelora cari fac servicii manuale de subalterni, și nicidecum doctorilor, profesorilor, advocaților, etc., al cărui serviciu se plătește cu un preț care poate nu reprezintă exact echivalentul serviciului adus, care de obiceiu nu se poate prețui.

Din această cauză doctrina în părerea cea mai admisibilă le pune în rândul contractelor nenumite. (J. Oc. Caracal, c. de jud. 361/923, cu nota de Gr. Procopiu, P. R. 122 III 924).

Obligațiile părților.

3. — In contractul de locațiune de servicii ca și în orice contract sinalagmatic, o parte nu este în drept a cere îndeplinirea obligației celeilalte părți, decât în măsura în care ea însăș și-a îndeplinit obligațiile sale, astfel că atunci când partea printr'o cauză oarecare, datorită culpei sale, nu și-a îndeplinit obligația, să nu se mai poate plânge de neîndeplinirea obligațiunilor celeilalte părți. (C. Ap. Buc. I d. 63/923, P. R. 36 III 924).

4. — Din însăș natura contractului de locațiune de servicii, derivă din partea celui care a acceptat a presta serviciile sale obligațiunea de a păstra deferență față de patron, care deci este în drept a-l concedia din serviciu în caz de nerespectarea acestei îndatoriri. (Aceiași decizie).

5. — In caz când contractul de locațiune de servicii este făcut pe o durată limitată de timp, patronul care a alungat pe cel angajat a-i presta serviciile, înainte de timp și fără ca acesta să aibă vre culpă, este obligat la daune, cari să reprezinte echivalentul salariului pe intervalul de timp până la expirarea contractului, afară numai dacă s'ar dovedi că ar fi câștigat salariul său în altă parte, sau că ar figăsit cu ușurință a-l câștiga. (Aceiaș decizie).

6. — Contractul de natura locațiunii de serviciu, prin care un ziar convine cu un advocat, să se ajute reciproc, servind pe cetitori cu informațiuni de ordin administrativ și de advocat, în chestiuni de specialitate, deși fixat pentru un termen determinat, dădea drept advocatului, la expirarea lui, să-și mute în alt loc biuroul său de informațiuni iar ziarul putea acorda oricui patronajul ziarelor pentru publicitate însă cu altă denumire.

Prin urmare, când ziarul, la expirarea contractului decretează desființarea biroului, îi cauzează advocatului pagube pe cari trebie că le repare. (C. Ap. Buc., IV, d. 110/927, P. R. 6 III 928).

7. — Aplicațiunea disp. art. 1472 cod. civ. trebuie restrânsă în mod strict la cazurile în vederea cărora a fost edictată și înlăturată ori de câte ori nu există raporturi de domeesticitate între părți, ci din contra salariatul, care prestează serviciii, își păstrează în mod larg inițiativa și libertatea sa de acțiune, posedând în acelaș timp și educația intelectuală și morală suficientă pentru a nu putea fi confundat, cu un simplu servitor. (T. Ilfov III, 15 Mart. 1930, P. R. 104 III 931).

Sfârșitul contractului.

8. — In contractul de locațiune de serviciu, pe timp nedeterminat, fiecare din părți are dreptul de a rupe instantaneu contractul, fără respectarea vreunui termen de prealabilă încunoștințare, atunci când acea parte contractantă are un motiv legitim în conduita celei l'alte părți pentru a face ca contractul să înceteze fără întârziere; și ca urmare nepriceperea sau neglijența prepusului dă drept patronului să-l licențieze imediat din serviciu, fără ca acesta să poată pretinde vreo despăgubire sprijinită pe lipsa de notificare prealabilă a concediului într'un anumit termen. (C. Ap. Buc. I dec. 234/920 cu nota de I. Gr. Periteanu P. R. 73 II 922).

9. — Locațiunea de servicii făcută fără determinarea duratei, poate ori când să înceteze prin voința părților; ruperea locațiunii de către unul din contractanți, poate da loc la daune, dacă ea constitue din partea aceluia care o impune, un abuz de drept prejudiciabil aceluia care îl suferă. (Cas. Cic. Fr. 6 Iulie 1921, cu nota P. R. 75 III 925 ; Cas. Civ. Fr. 19 Febr. 1923 cu nota de M. H. Barasch; Cas. Civ. Fr. 24 Iulie 1922, P. R. 39 IV 923).

10. —— sau dacă concedierea nu s'a făcut cu observarea termenului de înștiințare consacrat de obiceiurile locului. (Cas. Civ. Fr. 24 Iulie 1922, P. R. 39 IV 923).

11. — Dacă erezii unui întreprinzător de lucrări pot să se prevaleze de art. 1795 c. c. fr. (art. 1485 c, c. român), după care contractul de închiriere de lucrare se dizolvă prin moartea întreprinzătorului, aceasta are loc numai cu condiția ca erezii să nu fi renunțat implicit de a cere beneficiul acestei dispoziții, încercând de a obține condițiuni și termene noui pentru executarea lucrărlor datorite de autorul lor. (C. Ap. Dijon Fr. 20 Ian. 1921, P. R. 121 III 926).

12.— Locațiunile de serviciu făcute pentru o durată nedeterminată, în lipsa unei legi care să garanteze stabilitatea, sunt reziliabile după voința părților. (T. Ilfov II s. 876/922, P. R. 39 III 924).

13.— In materie de locațiune de servicii fără termen, părțile pot denunța contractul oricând, cu obligația însă de a notifica această denunțare în timp util, pentru a evita eventuale daune, afară de cazul când una din părți are un motiv legitim în purtarea celeilalte pentru a face ca contractul să înceteze imediat fără să fie nevoe de vreo notificare. (J. Oc. II București 22 Nov. 1922 cu nota de M. I. Barasch, P. R. 190 II 924).

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.iini.ro

14.— Părțile nu pot rupe o convențiune de locațiune de servicii a cărei durată n'a fost determinată, fără să observe termenele de preaviz fixate de uz, afară dacă una din părți nu și-a respectat obligațiunile sale și când aceasta abatere este de o gravitate așa de mare încât partea cealaltă este pusă în imposibilitate să mai urmărească legăturile contractuale înăuntrul termenului de preaviz, sau în timpul duratei acțiunii în reziliere, care trebue introdusă în justiție. (T. Bruxelles-Belg, 13 Iunie 1923, P. R. 159 III 924)

15. — O îndeplinire ocazională imperfectă a funcțiunilor sale de către un prepus , sau un act izolat de inadvertență nu pot îndreptăți concedierea sa imediată. (aceiaș decizie).

16. — Când într'un contract de locație de serviciu nu este fixat termenul concediului, se poate da oricând, dar partea este obligată la un preaviz. Concedierea intempestivă, fără aviz prealabil sau fără motiv, legitimează acțiunea în daune pentru sancționarea abuzului de drept comis. (T. Iași II s. 164/928 cu nota de Florin Sion, P. R. 290 II 929)

B. Locațiunea de lucrări.

17. — Când un proprietar a dat mandat formal arhitectului său de a face o lucrare și arhitectul a luat angajamentul expres de a nu depăși prețurile prevăzute de el în deviz, această stipulațiune are de efect să asigure proprietarului avantajul învoeli cu deviz și de a pune riscurile eventuale în sarcina arhitectului.

In consecință arhitectul are în asemenea caz, a suporta sumele care au depășit prețurile din deviz. (C. Ap. Lyon Fr. 21 Martie 1929. P R. 147 III 929).

C. Legislația teritoriilor alipite.

18. —Intr'un contract de locațiune de serviciu, recunoscut de art. 2201 din codul civil rus, lucrătorul își pune munca la dispoziția stăpânului, iar acesta se obligă să-i servească un salar, garantându-i că lucrările la care-l va pune, nu-i vor primejdui viața. (C. Ap. Chișinău d. 7/922, P. R. 22 III 923).

D. Note

19. — V. Daune, Forță majoră, Greva Muncă, Responsabilitate civilă.

LOCAȚIUNE EREDITARA.

V. Embatic.

LOGODNA

V. Promisiune de căsătorie.

LONDRA.

V. Conferința de la Londra. Declarația dela Londra.

LOTERIE

1. — Dispozițiile legei, precum este legea franceză din 26 Mai 1836 (sau legea română din 20 Ianuarie 1883), care oprește loteriile neautorizate, trebue să fie considerate de tribunalele franceze ca interesând ordinea publică generală ; (prin urmare și de tribunalele române) de unde rezultă că orice convenție relativă la o loterie oprită nu poate să-și primească aplicarea în Franța (deci nici în România), chiar dacă asemenea loterie ar fi permisă de legea care cârmuește contractul dintre părți. (T. Lille 28 Ian. 1920 cu nota d-lui D. Alexandresco. P. R. 144 III 922)

2. — V. Joc și Prinsoare. (înstrăinarea lor).

LOTURI RURALE.

(l. din 1864 cu modificările și legile complimentare ulterioare).

CUPRINS :

I. Regimurile legislative.
1. **Noțiuni generale (1—3)**
2. **Regimul legii de la 1864 (4—8).**
3. **Regimul legii pentru organizarea Dobrogei 1880 (9—10).**
4. **Regimul legii agrare din 1921 (11-25).**
5. **Regimul legii din Martie 1925 (26—46).**
6. **Regimul legii din 12 Martie 1927 (47).**
7. **Regimul legii din 20 Aug. 1929 (48—50).**

II. Inalienabilitatea și imprescriptibilitatea (51—59).
Norme procedurale (60—61).
III. Studii și note (62—63).

I. Regimurile legislative
1. Noțiuni generale

1. — Atât înainte, cât și sub Regulamentul organic, străinii cari nu erau de rit creștin, nu puteau dobândi imobile rurale. Această dispoziție s'a menținut și prin legea din 1864, iar codul civil, prin art. 11 și Constituția din 1864, nu i-au adus nici o modificare ; așa că a rămas în vigoare până la Constituția din 1879, care prin art. 7 § 5 a prevăzut că numai românii sau cei naturalizați românii pot dobândi imobile rurale în România, făcând astfel din proprietatea rurală imobiliară un atribut exclusiv al calității de cetățean român. Aceste dispoziții fiind edictate într'un interes politic, economic și național, rezultă că, un act de cumpărare, intervenit în contra lor, este isbit de o nulitate absolută, radicală, care prezintă un caracter eminamente de ordine publică și, ca atare, nu poate fi acoperită, oricare ar fi forma, nici nu poate fi prescrisă și poate fi invocată de orice persoană interesată, prin urmare și de vânzător, sau succesorii săi. (Cas. S. U. d, 24/922, P. R. 17 III 1923; aceiaș cu nota de Paul Porumbeanu, P. R. 59 I 924)

2. — Inalienabilitatea terenurilor dobândite conform legilor rurale din 1864 și 1879, declarată prin art. 132 din Constituție, ca având un caracter constituțional, expirând în 1916, a fost prelungită în vederea apropiatei reforme agrare, printr'o lege ordinară din același an. (Cas. I d. 418/922. P. R. 33 III 923)

3. — Conform jurisprudenței, dela 16 August 1864 până azi, sunt șase situațiuni juridice privitoare la înstrăinările de terenuri rurale :

a) Dela 16 August 1864 până la 13 Oct. 1879, adică sub imperiul legei rurale din 1864, care e o lege ordinară, art. 125 va avea putere de lege și, ca atare el validează toate înstrăinările consimțite în acest interval de timp.

b) Dela 13 Oct. 1879 și până la 8 Iunie 1884, adică sub imperiul art. 7 al Constituției, modificaăt la 1879, înstrăinările de teren rural vor putea fi anulate numai când cumpărătorul nu ar fi de naționalitate română.

c) Dela 8 Iunie 1884 și până la 8 Iunie 1916, adică sub imperiul art. 132 din Constituția dela 1884, art. 125 din legea agrară nu are nici o putere și, deci, înstrăinările de teren rural, făcuto viciat în acel interval de timp, pot fi și acum anulate.

d) Dela 8 Iunie 1916 și până la 17 Iulie 1921 când puterea art. 132 din constituție a încetat, a recăpătat putere art. 125 din legea agr. și, deci, toate înstrăinările de teren rural din acest interval de timp, vor rămâne valabile.

e) Dela 17 Iulie 1921 toate înstrăinările de pământuri rurale spre a fi valabile trebuie să fie conforme cu art. 120 și urm. din legea agrară **(C. Jud.**, 12 din 1923, N. Negru) și

f) Legea din 13 Martie 1925, în fine, pune noui restricțiuni la vânzarea și cumpărarea pământurilor dobândite prin împroprietărire pe baza diferitelor legi, votate dela 1864 precum și pentru pământurile cumpărate dela Casa Rurală. (Jud. Oc. C. Lung, 21 Ian. 1928 cu nota de Tr. Alexandresco, P. R. 282 II 930).

2. Regimul legii dela 1864.

4. — Prin art. 57 l. bănc. pop. din 1908, toate dispozițiile acestei legi sunt aplicabile societăților cooperative de producție sau consum și astfel pot să cumpere terenuri rurale pentru localul lor propriu. (Cas. I d. 65/921, P. R. 42 III 922).

5. — Capacitatea unui săteau muncitor de pământ ,de a dobândi terenuri rurale, este în funcție de întinderea de pământ ce posedă în momentul dobândirei. (Cas. I d. 92/921, P. R. 43 III 922).

6. — Dreptul de a dobândi terenuri date după legea de împroprietărire, mărginit prin art. 7 din legea rurală, numai în favoarea sătenilor muncitori de pământ și comunelor, a fost acordat cu acelaș caracter restrictiv, prin legea din 1910, unor categorii de funcționari rurali anume arătați de această legiuire, în mod limitativ, iar nu enunciativ. Persoanele cari au funcțiunea de perceptor, nefiind cuprinse în această enumerațiune limitativă, nu au capacitatea de a dobândi pământ rural. De asemenea nici comercianții nu au această capacitate. (Cas. I d. 294/921, P. R. 105 III 922).

7. — Pentru a putea valabil dobândi pământ rural, trebue ca muncitorul manual de pământ să fie domiciliat la sat. (Cas. d. 533/926, P. R. 130 III 926).

8. — Din întreaga economie a legilor rurale, se vede că preocuparea continuă a legiuitorului, a fost de a lua măsuri de natură să protegă pe săteanul muncitor de pământ, iar nu pe comercianți, a căror existență nu este legată de plugărie, și apoi inalienabilitatea nu e privită bine de legiuitor ,căci isbește în principiul circulației bunurilor, împiedicând viața economică. (T. Dolj III s. 314/927, P. R. 159 III 928).

3. Regimul legii p. organizarea Dobrogei.

9. — După legea din 1 Aprilie 1882 pentru regularea proprietății imobiliare în Dobrogea, pământurile lăsate de Stat în vatra satului, în vederea împroprietăririi, urmează a fi date cultivatorilor manuali de pământ.

Prin urmare când se constată că cumpărătorul domiciliază în Dobrogea și se ocupă cu munca câmpului, el are calitatea de a dobândi loc în vatra satului. (T. Constanța, s. 26 bis/920 P. R. 150 III 923).

10. — Pot dobândi proprietate rurală în Dobrogea cetățenii români, dacă întrunesc condițiunile art. 3 din legea organizării Dobrogei din 9 Martie 1880, și figurează în listele electorale, conform art 2 din legea dela 3 Aprilie 1882.

Când autorul proprietarului actual al

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.iini.ro

unui asemenea imobil, a întrunit condiţiunile de a dobândi imobile rurale în Dobrogea, este inutil a se mai examina cestiunea dacă moştenitorii celui care a dobândit imobilul sunt sau nu cetăţeni români şi, deci, pot sau nu dobândi asemenea imobile. (T. Constanţa II s. 33/922. P. R. 39 III 922).

4. **Regimul legii agrare din 1921.**

11. — Prin noua lege agrară din 1921, adoptându-se un alt regim juridic, care permite o circulaţiune mai largă a terenurilor ce se vor dobândi în virtutea acestei legi, se prevede în mod expres prin art. 125 că la acelaş regim vor fi supuse pe viitor şi terenurile dobândite în virtutea legilor anterioare de împroprietărire şi se mai adaogă că transferările pământurilor rurale dobândite în virtutea diferitelor legi de împroprietărire, se respectă, de unde ar rezulta că înstrăinările efectuate în trecut cu nesocotirea legilor în vigoare, la data efectuării lor, ar fi validate prin noua lege agrară. Dar, o lege ordinară nu poate modifica dispoziţiile unei legi cu caracter constituţional, iar prin art. 160 din legea agrară, legiuitorul arătând care anume texte din această lege au caracter de lege constituţională, nu enumără prin acele texte şi art. 125 sus menţionat. Prin urmare, independent de chestiunea de a se şti dacă legea în întregime, sau care anume texte din ea au caracter constituţional, este cert din însuşi termenii legei că art. 125 nu are acest caracter şi ca atare acest text nu a putut valida acte juridice săvârşite sub imperiul art. 132 din Constituţie şi pe care acest din urmă text le declară nule de drept. Astfel fiind, caracterul retroactiv al dispoziţiilor art. 125 nu se poate întinde decât numai asupra actelor efectuate sub imperiul legii ordinare care a prelungit inalienabilitatea, după expirarea termenului fixat de art. 132 din Constituţie. (Cas. I d. 418/922, P. R. 33 III 923).

12. — Cu toate că dispoziţiunile art. 30 al. 2 din legea agrară nu sunt de ordine publică, ele se aplică însă şi la expropierile efectuate în baza decretului-lege 3697 din 1918, cu efect retroactiv, şi deci şi contractelor de arendare anterioare promulgărei legei agrare. (C. Ap. Iaşi I. d. 32/922, P. R. 61 III 923).

13. — Dispoziţiunile art. 125 al. II leg. agrară se aplică vânzărilor din trecut, deci au un caracter retroactiv şi mai mult încă, nu statuează decât pentru trecut, validând astfel chiar vânzările făcute în frauda legilor agrare anterioare. (Jud. Oc. II Craiova, C. de jud. 31/922 cu nota d-lui C. Cristodorescu, P. R. 141 II 923).

14. — Dispoziţiunile art. 125 al. II l. agrară se aplică vânzărilor din trecut, deci au un caracter retroactiv, şi mai mult încă, nu statuează decât pentru trecut, validând astfel chiar vânzările făcute în frauda legilor agrare anterioare .

Aceste dispoziţiuni se aplică şi locurilor de casă şi grădină, deoarece legea nu face nici o distincţiune între locurile de casă şi terenurile de cultură. (Aceaş hotărîre).

15. — Restricţiunea adusă de legea agrară liberei circulaţiuni a acestor terenuri fiind limitată numai la timpul cât va dura aplicaţiunea ei, adică până la terminarea lucrărilor de expropriere, instanţa de urmărire este datoare să suspende numai urmărirea începută anterior legei, până la terminarea acestor lucrări, iar nu să anuleze actele de urmărire. (Cas. II d. civ. 251/923, P. R. 146 III 923).

16. — Prin art. 125 din legea agrară din 1921, înstrăinările de pământuri rurale dobândite în virtutatea diferitelor legi de împroprietărire, se respectă. Astăzi, dar, orice înstreinare de pământuri rurale trebue respectată, şi numai poate fi anulată deoarece principiul consacrat de art. 132 din Constituţie este abrogat şi înlocuit cu acel al libertăţii înstreinărilor, care actualmente guvernează întreaga problemă agrară. (T. Constanţa II s. 33/922 P. R. 39 III 923).

17. — Art. 147 şi 148 l. agr. 121 — prin care se dispune că proprietăţile rurale supuse regimului dotal sau acele ale minorilor pot să fie vândute prin bună învoială — nu au avut decât scopul de a intensifica cultura terenurilor prin o cât mai uşoară trecere în mâinile acelora cari au aptitudini la agricultură. Prin această dispoziţie nu s'a adus nici o modificare codului civil în materie de protecţie a incapabililor. Spiritul acestei dispoziţii a privit numai modalitatea înstrăinării imobilelor proprietate a minorilor sau femeilor măritate, aşa că sumele care provin din aceste vânzări de bună voie, urmează a fi socotite ca venind în patrimoniul incapabilului cu toate caracterele imobilului pe care îl înlocuesc cu valoare, — în primul rând fiind acela că suma nu va fi socotită ca lucru fungibil, ci va fi considerată ca bun imobil. (T. Fălticeni, 12 Martie 1925, P. R. 71 III 925).

18. — Din compararea art. 4 l. instr. loturilor cu art. 123, 121 şi 124 legea agrară, rezultă că este reproducerea exactă a acestor texte. Din examinarea acestora şi a aliniatului ultim din art. 120 legea agrară, reese în mod precis şi fără posibilitate de discuţiune, cum că dreptul de a ipoteca legiuitorul l-a găsit util pentru creditul necesar împroprietăritului spre a-şi pune pământul ce i s'a dat în valoare, şi nu l-a prohibit prin art. 120 legea agrară (şi cel prin legea pentru înstrăinarea loturilor de împroprietărire) l-a reglementat instituind Casa Centrală a Împroprietăririi, sub ale cărei auspicii se efectuează întreaga operă agrară, băncile populare şi alte instituţii ale căror credit moral şi-a rezervat Statul de a-l controla, ca unicele la care se poate apela pentru ipotecare, înlăturând astfel posibilitatea ca uzurarii să speculeze nevoia ţăranului de ban.

Astfel fiind dreptul de a ipoteca nu derivă din art. 4 legea pentru înstrăinarea loturilor le împropritărire (123 legea agrară) ci din art. 120 legea agrară. (T. Mehedinţi I 20 Nov. 1928 cu nota de H. Bogdan, P. R. 91 III 929)

19. — Intrucât art. 120 din legea agrară ridică sătenilor împroprietăriţi dreptul de a înstrăina pământurile ce li s'au dat pe baza acestei legi, 5 (cinci) ani, dela definitiva predare a loturilor aceaş soartă o au şi ipotecile constituite asupra unor astfel de pământuri. (Aceiaş hotărire).

20. — O lege ordinară nu poate modifica dispoziţiile unei legi cu caracter constituţional, iar prin art. 160 din legea agrară, arătându-se cari anume texte din această lege au un caracter de dispoziţie constituţională între cari nefiind citat şi art. 125 din acea lege, urmează ca şi caracterul retroactiv al dispoziţiunilor din acest articol să nu se poată întinde şi deci nu a putut valida decât numai acele acte juridice, viciat făcute anterior acestei legi, însă făcute sub imperiul unei legi ordinare, nu şi cele sub imperiul art. 123 din vechea Constituţie, care acte nu au putut fi validate prin art. 125 din legea agrară din 1921. (Jud. Oc. C.-Lung, 21 Ian. 1928 cu nota de Traian Alexandrescu, P. R. 282 II 930).

21. — Legiuitorul prin art. 120 legea agrară din 1922, abrogat de art. 5 al legei de înstreinare a loturilor dobândite prin împroprietărirea din 192 şi înlocuit prin art. 1 din această lege, consfinţeşte caracterul de inalienabilitate a acestor bunuri pe timp de cinci ani dela data intrărei definitive în posesie, pe baza plăţei integrale a preţului.

Indisponibilitatea temporară ce derivă din citatele texte de lege, a fost stabilită de legiuitorul agrar, condus fiind de dorinţa de a proteja cât mai eficace proprietatea rurală şi de a o alecua finalităţii ei firesti, de funcţie socială. (T. Mehedinţi I, 29 Ian. 1929, P. R. 61 III 929).

22. — Fiind de principiu că o lege ordinară nu poate modifica dispoziţiunile unei legi cu caracter constituţional, urmează că prin art. 125 l. agr. din 1921, care nu este trecută printre dispoziţiunile de ordin constituţional enumerate de art. 160 al legei legiuitorul nu a putut să valideze decât acele înstrăinări de terenuri rurale cari au fost efectuate după expirarea termenului de inalienabilitate fixat prin Constiuţia dela 1884, adică după 1916 când inalienabilitatea a fost prelungită printr'a lege ordinară asupra dispoziţiunilor căreia art. 125 din legea agrară a putut reveni fără a fi contrariu Constituţiei. (Cas. I d. 4 Oct. 1929, P. R. 67 II 930).

23. — O lege ordinară neputând modifica dispoziţiunile unei legi cu caracter constituţional rezultă că deşi art. 125 din legea agrară din 1921 — articol care nu figurează printre acelea având un caracter constituţional — a dispus că înstrăinările pământurilor rurale dobândite în virtutea diferitelor legi de împroprietărire se respectă, totuş această dispoziţiune nu se poate referi la înstrăinările anterioare anului 1916 — până când inalienabilitatea era declarată, prin art. 132 din vechea Constituţie, ca îmbrăcând un caracter constituţional — ci numai acelor înstrăinări efectuate sub imperiul legei ordinare care a prelungit inalienabilitatea, după expirarea termenului fixat de art. 132 din Constituţie. (Cas. I 15 Ian. 1930 P. R. 89 III 930).

24. — Este adevărat că prin art. 148 din legea agrară pentru Vechiul Regat, se permite proprietarilor să-şi vândă porţiunile de moşii dotale — rămase neexpropiate — fără a se ţine seamă de restricţiunile prescrise de codul civil în această privinţă — dar această derogaţiune dela dreptul comun, care trebueşte raportată la dispoziţiunile articolului precedent 147 şi privită ca o consecinţă a lor s'a făcut de legiuitorul agrar în scopul exclusiv de a se înlesni, pe o scară cât mai întinsă, împroprietărirea sătenilor, iar nu pentru a se înstrăina către oricine moşiile dotale rămase neexpropriate. (Cas. I d. 2020/924 P. R. 60 III 925).

25. — Legea din 5 August 1924 prin care se perfecţionează înstrăinările de terenuri în loturi mici, făcute după 1 Februarie 1921, contravenind dispoziţiilor constituţionale, este anticonstituţională. (Cas. S. U. d. 19/926 cu nota de Basile Missir. P. R. 557 I 926).

5. **Regimul legii din Martie 1925.**

26. — Scopul legei din 13 Martie 1925 privitor la înstrăinarea loturilor rurale a fost :

1. De a împiedeca despoierea sătenilor de pământul dobândit prin împroprietărire, operaţie atrăgătoare, având în vedere preţul urcat al pământului;

2. De a opri fărămiţirea excesivă a pământului dat prin legile de împroprietărire;

3. De a evita acumularea acestor pă-

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.iini.ro

mânturi, în mâna câtorva cumpărători cari ar forma din nou marea proprietate;

4. Ca să oprească ajungerea pământului în mâna celor care nu-l muncesc.

In consecinţă, în prevederile legii, şi pentru a ajunge toate ţelurile urmărite de legiuitor, trebuie să înglobăm toate contractele cari implică o transmisiune de proprietate a unor asemenea pământuri şi deci implicit şi contractele de schimb.

Aceasta mai reiese şi din expunerea de motive care prevăzând că contractele ce operează o transmisiune de proprietate se vor face în formă autentică, în scopul ca organele însărcinate cu autentificarea să poată controla îndeplinirea condiţiilor legii printre celelalte contracte: vânzare, donaţiune, etc. înscrie şi contractul de schimb, fapt care vădeşte ca legiuitorul l-a cuprins deasemenea în sfera de aplicare a acestei legi. (T. Dorohoi; Ordon. 2950/925 cu nota de Al. Botez, P. R. 176 II 925).

27. — Potrivit art. 32 din legea agrară şi 81 din regulament, cari constituesc titlul Statului în cazul când dânsul înţelege a-şi exercita dreptul de preemţiune, acest drept există şi nu poate fi înlăturat, fie că vânzarea s'a făcut cu încunoştinţarea Cassei de împroprietărire, fie că s'a făcut fără această încuviinţare.

Neprezentarea unui delegat al suszisei autorităţi de a face actul într'un termen notificat de vânzător, nu-i poate atribui acestuia dreptul exorbitant de a considera pe Stat ca decăzut din dreptul de preemţiune, odată ce exerciţiul acestui drept i-a fost adus la cunoştinţă. (C. Ap. Craiova I d. 294/925 cu nota de I. Strelicescu, P. R. 67 II 926).

28. — Pentru a se atinge scopurile urmărite de legea privitoare la înstrăinarea loturilor dobândite prin împroprietărire, trebuesc înglobate în prevederile acestei legi toate contractele cari operează o transmisiune de proprietate a unor asemenea imobile şi deci implicit şi contractele de schimb. (T. Dorohoi, Ordon 2950 din 1925 cunota de N. Georgean, P. R. 69 III 925).

29. — Pământul dobândit de săteni pe baza legilor pentru reforma agrară şi cel dobândit prin diferite legi de împroprietărire prin legea de înstrăinare a bunurilor Statului ,ori prin cumpărarea dela Casa Rurală, nu poate fi vândut sau cumpărat decât sub rezerva îndeplinirii condiţiunilor cuprinse în noua lege din 13 Martie 1925 privitoare la înstrăinarea loturilor dobândite prin împroprietărire. (T. Dorohoi, Ordon. 2950/925 cu nota de Al. Al. Botez, P. R. 176 II 925).

30. — Loturile de împroprietărire pentru casă, pot fi oferite ca ipotecă. — când se lasă de comună prioritatea ipotecei secţiei tutelare şi când împrumutul solicitat serveşte ca în speţă, a duce la bun sfârşit construcţia unei case de roşu a solicitantului. (C. Ap. Braşov II, 2 Noembrie 1927 P. R. 5 III 928).

31. — Din faptul că aliniatul 2 al art. 1 din legea agrară, dispune: că pământul cultivabil din raza comunelor urbane, este considerat ca rural şi din desbaterile parlamentare ce au avut loc cu ocazia votărei acestui articol, se vede că raţiunea introducerii acelui aliniat, a fost aceea de a opri ca să nu devină urbane şi pământurile de muncă situate în raza noilor oraşe şi a fi scutite de expropriere. (T. Dolj III s. 314/927, P. R. 159 III 928).

32. — Din tăcerea legii din 17 Februarie 1921 — care a declarat comuna Băileşti ca urbană —asupra condiţiunii juridice a vetrelor de stat, din această comună, se poate uşor deduce, că aceste vetre de stat au devenit urbane, fiindcă azi nu mai figurează în noua Constituţie dela 1884, care cerea o lege specială, pentru ca aceste vetre de stat, din raza noilor oraşe, să devină din rurale urbane. (aceiaş hotărire).

33. — Legea nu prevede posibilitatea unei ratificări a dobândirii neregulate a terenului rural, prin obţinerea posterioară a dreptului de preemţiune, ci numai condiţiunea unei autorizări prealabile, lipsa căreia împiedică formarea contractului şi care privind direct obiectul contractării, a devenit prin efectul legei — spre derogare dela dreptul comun în materie de **vânzări** — element contractual esenţial necesar de a fi existat în momentul încheerei contractului.

Că aşa este, sunt dispoziţiunile art. 2 alin. III din lege unde se spune că judecătorii nu vor putea autentifica asemenea acte decât pe baza unui certificat eliberat de casa Centrală prin Consilierul Agricol, din care să se constate îndeplinirea formelor prevăzute de lege, prin urmare, acest certificat este o condiţiune necesară încheerei convenţiunei, cerută în mod prealabil spre a se putea încheia contractul şi în lipsa căreia, conform art. 3, actul este isbit de o nulitate absolută. (T. Fălticeni, s. 278/927 P. R. 128 III 928).

34. — In baza dispoziţiunilor art. 3 din legea privitoare la înstrăinarea loturilor, combinat cu art. 8, 10 şi 11 din regulamentul acelei legi, vânzările şi donaţiunile de pământuri rurale sunt valabile numai dacă sunt făcute prin acte autentice, iar nulitatea se judecă de judecătorul de ocol, oricare ar fi valoarea imobilului vândut fără act autentic.

Locurile de casă situate în comunele rurale devenite urbane îşi păstrează caracterul de ruralitate şi deci nu pot fi vândute decât prin act autentic, aceasta se deduce implicit din art. 97 al. 2 din legea agrară care arată că locuitorii comunelor rurale devenite urbane, după promulgarea d.-lege de expropriere din 1918, se vor bucura de toate drepturile acordate de legea agrară locuitorilor din comunele rurale, şi din faptul că legea de muncă rurală în comună urbană, nu transformare a comunei Băileşti din coschimbă caracterul de ruralitate a locurilor de casă din această comună. (Jud. oc. Băileşti Dolj II 30 Sept. 1927, cu nota de Al. Hagi-Gheorghe, P. R. 25 III 929).

35. — Pierderea caracterului de ruralitate a locurilor de casă încorporate în raza unui oraş se poate deduce din interpretarea art. 1 al. 2 din legea agrară, care, pentru a opri să nu devină urbane şi pământurile de muncă situate în raza noilor oraşe dispune, ca pământul cultivabil din comunelor urbane este considerat ca proprietate rurală din punctul de vedere al legei de expropriere deci **per a contrario** locurile, vetre de sat, încorporate razei oraşului sunt considerate proprietăţi urbane şi prin urmare nu mai sunt supuse restricţiunilor legilor de împroprietărire, deci nici formalităţei înstreinărilor prin act autentic.

Indiferent de chestiunea de a şti dacă aceste imobile şi-au pierdut sau nu caracterul de rurariate prin încorporarea lor la un oraş, încă se poate susţine că pentru vânzarea acestor acestor locuri formalitatea actului autentic nu este cerută (T. Fălticeni 6 Oct. 1928, P. R. 57 III 929).

36. — Indeplinirea formalităţilor prescrise în art. din legea din 1925, în momentul expirărei clausei de răscumpărare este tardivă şi vânzarea unui bun rural, făcută fără formele art. 1 din lege, forme ce urmau a fi îndeplinite în chiar momentul contractărei, este viciată. Locurile de casă, conf. art. 1 al. ultim din regulamentul legii, sunt libere la vânzare cu condiţiunea ca cumpărătorul: 1. Să fie cetăţean român şi 2. Să folosească personal acel loc, condiţiunea ultimă fiind de atributul suveranei aprecierei a instanţei de fond. (T. R.-Sărat, 13 Sept. 1928 cu nota de C. Zotta, P. R. 8 III 929).

37. — Forma autentică constitue faţă de dispoziţiunile legei din 13 Martie 1925, o condiţiune de valabilitate şi pentru înstrăinările scutite de dreptul de preemţiune, precum sunt donaţiunile ascendenţilor către descedenţi, indiferent dacă asemenea donaţiuni sunt făţiş sau ar fi făcute sub forma deghizată a unor acte de vânzare şi cu toate că, în acest din urmă caz, ele ar fi, după dreptul comun, valabile chiar dacă s'ar efectua prin acte sub semnătură privată. (Cas. I. 27 Sept. 1929 P. R. 89 III 930).

38. Retroactivitatea legei din 13 Martie 1925 care creiază un alt regim juridic pentru înstrăinarea loturilor de împroprietărire se urcă, pentru Vechiul Regat, numai până la promulgarea legei agrare din 1921 şi deci nu ating vânzările efectuate înaintea acestei ultime legi. (Cas. I 4 Oct. 1929 P. R. 67 III 930).

39. — De îndată ce legiuitorul admite hipotecarea, chiar a unor bunuri temporar indisponibile, aceasta trebuie să-şi producă imediat efectele sale.

In cazul când legiuitorul ar fi voit să dispună, că loturile rurale nu se pot executa silit de către creditorii enumăraţi de oarece a considerat suficient celelalte garanţii enumărate de art. 4 al. 1 al legii **speciale**, ar fi spus'o expres, lucru pe care nu l-a crezut de cuviinţă de oarece a considerat suficiente celelalte garanţii enumerate, precum şi faptul că conform art. 1 din aceeaş lege al. III, casa centrală îşi exercită dreptul ei de preemţiune şi în caz de vânzare silită, ceeace nu ar mai fi spus dacă nu i-ar fi fost intenţia să permită aceste înstrăinări. (T. Mehedinţi I 29 Ian. 1929 P. R. 61 III 929).

40. — Dispoziţiunea art. 123 l. reformă agrară din 1921 şi art. 4 din legea de la 1925 neadmiţând ipotecarea loturilor de 25 ha. decât către anumite instituţiuni publice, iar către instituţiunile de credit particulare numai în cazul când acestea sunt autorizate de Stat în acest sens, urmează că principiul legei cu privire la instituţiunile particulare este acela al neautorizărei.

Prin urmare, banca creditoare care pretinde că este autorizată de Stat, are îndatorirea de a face dânsa — la contestaţia părţei adverse — dovada autorizărei, dispoziţiunile legei în această privinţă fiind de ordine publică şi schimbând sistemul normal în materie de probaţiune. (Cas. I d. 666/930 P. R. 137 III 930; Cas. I aceiaşi P. R. 33 III 931).

41. — Din punct de vedere al aplicărei legei agrare, au fost privite ca fără efect toate înstrăinările efectuate după 15 August 1916. Prin urmare, donaţiunea unui teren expropriat în urmă s'a întins asupra întregei succesiuni, inclusiv bunul dăruit. (C. Ap. Craiova II d. 732/930 cu nota de Al. Cerban. P. R. 145 II 930).

42. — Legea din 13 Martie 1925 privitoare la înstrăinarea loturilor de împroprietărire n'a fost abrogată cu efect retroactiv de legea din 20 August 1929; l astfel o înstrăinare valabil făcută înainte de legea dela 1925 şi invalidată de această lege, nu redevine de plano valabilă sub im-

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.iini.ro

periul legii din 1929, ci numai dacă îndeplineşte condiţiile acestei din urmă legi. (T. Ilfov I s. 1213/930 cu nota de Tr. Broşteanu, P. R. 182 II 931).

43. — Atâta în ceiace priveşte condiţiunile în care se vor constitui ipotecile asupra terenurilor rurale, cât şi în ceiace priveşte caracterul şi efectul lor, legiuitorul nu face nici-o restricţiune, înţelegând să se refere la dreptul comun, căci protecţia sa este suficientă din moment ce garanţia aceasta nu se poate da în mod valabil decât către Casa Centrală a Împroprietăririlor şi instituţiile prevăzute de art. 4 l. p. instr. loturilor din împroprietărire, care nu au de scop specula şi spoliaţiunea, ci din contra, ajutorarea cultivatorilor de pământ. (T. Mehedinţi I, 29 Ian. 1929, P. R. 61 III 929).

44. — Străinii au drept a dobândi prin succesiune un imobil rural, nu pot însă să posede, adică au drept numai la valoarea lui. Deci având acest drept, pot cere trimiterea în posesie, act de administraţie. (C. Ap. Buc. II d. 133/928 P. R. 139 III 928).

45. — Dispoziţiunea art. 18 din Constituţie care opreşte pe străini a dobândi imobile rurale în România, face din proprietatea rurală imobiliară un atribut exclusiv al calităţei de cetăţean român; orice raport juridic încheiat în dispreţul acestei dispoziţiuni este isbit de o nulitate absolută radicală, căci acesta este singurul mijloc prin care legiuitorul îşi poate ajunge scopul. (T. Iaşi I s. 332/929 cu nota de Eug. Petit, P. R. 289 II 929).

46. — In Transilvania neexistând până la data de 11 Decembrie 1918 nici o dispoziţiune legală care să oprească pe străini de a dobândi imobile rurale, un act de vindere-cumpărare a unui asemenea bun de către Statul ungur este perfect valabil. (C. Ap. Buc. III d. 383/927 cu nota de Istrate Micescu şi Lascăr Antoniu, P. R. 52 II 928).

6. Regimul legii din 12 Martie 1927.

47. — Faţă cu textul interpretativ şi deci retroactiv al legei din 12 Martie 1927, vânzările prin bună învoială a imoregimului dotal, către un simplu particular, sunt valabile. (T. Dolj II s. 745 din 927 cu nota de Marius Rădulescu şi A. Lăzeanu P. R. 255 II 928; aceiaş P. R. 204 II 930).

7. Regimul legii din 20 August 1929.

48. — Schimbul pământurilor dobândite prin împroprietărire, potrivit art. 7 din legea regulamentării circulaţiei acestor bunuri din 20 August 1929, este permis numai sub condiţia ca cele două terenuri să fie de aceeaş întindere şi calitate. (T. Baia 15 Maj 1930 cu notă de Al. A. Botez P. R. 209 II 931).

49. — Legea pentru circulaţia bunurilor rurale din 20 August 1929 are un vădit caracter retroactiv prin chiar obiectul ei atunci când dispune că sunt şi rămân valabile înstrăinările efectuate anterior, cu condiţiunile prescrise de art. 9 care trebuesc realizate până în momentul promulgării. (T. Ilfov I s. 1213/930 cu nota de Tr. Broşteanu P. R. 182 II 931).

50. — Legea din 20 August 1929 pentru regulamentarea circulaţiei pământurilor dobândite prin legea de împroprietărire, instituind pentru înstrăinarea loturilor de împroprietărire un regim mai larg decât legile anterioare, prevede prin art. 3 că terenurile plantate cu vii, livezi cu pomi fructiferi, indiferent de întindere, precum şi locurile de casă până la cel mult un hectar, pot fi înstrăinate şi ipotecate fără nici o formalitate; iar prin art. 9 arată că înstrăinările anterioare legii, dar care întrunesc condiţiunile ei, sunt şi rămân valabile.

Această ultimă dispoziţiune are efect retroactiv, căci prin ea legiuitorul a înţeles să valideze înstrăinările din trecut care ar fi vicioase în raport cu legile sub imperiul cărora s'au efectuat, dar întrunesc cerinţele legii din 1929 (Cas. I d. 143/931 P. R. 35 III 931).

II. Inalienabilitatea şi imprescriptibilitatea

51. — Terenurile date după legile de împroprietărire, devin în adevăr, ca o consecinţă a acestui principiu, imprescriptibile. Cum însă inalienabilitatea este prescrisă de legiuitor, ca o măsură de garanţie pentru ca terenurile rurale să nu treacă din mâna sătenilor cultivatori manuali în mâna altor persoane, cărora legea le interzice a le deţine, urmează că şi prescripţiunea unor asemenea terenuri nu poate fi invocată de cât pentru aceiaşi raţiune şi numai în contra acelora cărora legea le interzice dobândirea de terenuri rurale.

Prin urmare, comoştenitorii cultivatori manuali de pământ şi deci capabili de a dobândi prin acte translative terenurile rurale succesorale, le pot dobândi prin prescripţiune, contra moştenitorilor care n'au uzat de facultatea de accepta sau repudia în termenul prevăzut de lege. (Cas. I d. 24/922, P. R. 141 III 922; aceiaş, cu nota de Paul Porumbeanu, P. R. 59 I 924).

52. — In cazul când pământul dat după legea rurală a fost vândut silit şi a trecut mai mult de 5 ani dela data vânzărei, o asemenea ordonanţă de adjudecare urmează a fi anulată fără a se putea opune prescripţia de 5 ani statornicită de art. 568 pr. civ. (Jud. Oc. C.-Lung, 21 Ian. 1928 cu nota de Tr. Alexandrescu, P. R. 282 II 930).

53. — Locurile de casă, cari după legile în vigoare sunt inalienabile, pot fi urmărite şi vândute silit, în cazul când ele cad în raza comunelor devenite urbane, deoarece legiuitorul care cunoştea situaţia lor juridică în momentul legei agrare, le-ar fi exceptat expres, aşa cum a făcut cu terenurile de muncă, dacă ar fi voit. (T. Dolj III 4 Noembr. 1927 cu notă de Al. Hagi Gheorghe P. R. 100 III 928).

54. — Nici din textul art. 568 pr. civ. şi nici din scopul care a determinat pe legiuitorul din 1900 a redacta acest articol, nu rezultă că s'ar fi voit, să se calce principiul inalienabilităţei terenurilor rurale pe cale de vânzare silită.

Deci atunci când un Tribunal admite că asemenea pământuri pot fi înstrăinate prin vânzări silite, face o greşită aplicaţie a textelor de lege privitoare la înstrăinarea pământurilor rurale şi o astfel de ordonanţă de adjudecare, urmează a fi anulată. (Jud. Oc. C. Lung 21 Ian. 1928 cu nota de Tr. Alexandresco, P. R. 282 II 930).

55. — Chestiunile privitoare la bunurile dobândite în virtutea legilor de împroprietărire, privesc ordinea publică, putând fi propuse în orice stare a procesului pe orice cale de atac şi aceasta chiar şi din oficiu. In speţă, pe cale de contestaţie la executarea unui act de vânzare s'a opus ruralitatea bunului vândut şi lipsa condiţiunilor pentru ca cumpărătorul să poată dobândi bunuri rurale. (T. R. Sărat 13 Sept. 1928 cu nota de C. Zotta P. R. 8 III 929).

56. — Înstrăinarea sau ipotecarea pământurilor date, în orice parte a ţării, reangajaţilor, în baza legii dela 1913, este nulă timp de 30 de ani. Această nulitate e de ordine publică şi se poate invoca chiar de cel ce a înstrăinat. (Cas. I. s. 1981/929 P. R. 130 III 926).

57. — Dacă cel care a cumpărat un imobil rural fără a avea calitatea, l-a posedat 30 ani, iar posterior l-a vândut unuia care este român, astfel că imobilul se deţine astăzi de o persoană care are calitatea de a-l poseda, totuşi primul act de vânzare fiind izbit de o nulitate absolută şi lipsit de orice eficacitate juridică, şi cea de a doua înstrăinare nu este valabilă şi se poate cere nulitatea ei. (Cas. S. U. d. 24/922, P. R. 17 III 923).

58. — Este loc la casare fără trimitere de câte ori o hotărîre admite că pământurile rurale, date locuitorilor clăcaşi, după legile de împroprietărire, pot fi înstreinate prin vânzări silite. (Cas. II 4 Nov. 1911, P. R. 89 III 923 în notă).

59. — Din faptul că prohibiţiunea dobândirii imobilelor rurale de către evrei sau streini prevăzută în legile din 20 Aprilie 1864 şi 13 Octombrie 1879, este edictată într'un interes politic, economic şi naţional, rezultă că un act de cumpărare, intervenit în contra dispoziţiunilor lor, este izbit de o nulitate absolută, radicală;

Această nulitate prezentând eminamente caracterul de ordine publică, nu este susceptibilă de a fi acoperită, oricare ar fi forma şi nici de a fi prescrisă, şi poate fi invocată de orice persoană interesată, prin urmare şi de vânzător, căruia nu i se poate opune regula de drept formulată prin adagiul: „quem de evictione tenet actio". (Cas. S. U. d. 24/922 cu nota de Paul Porumbaenu, P. R. 59 I 924).

Norme procedurale.

60. — Acţiunile imobiliare privitoare la pământurile rurale, conf. art. 62 l. j. pace din 1896 şi art. 33 l. j. oc. sunt în competenţa acestor instanţe, după regulile prevăzute în aceste legi.

Legiuitorul supune judecare acestor afaceri regulei generale a celor două grade de jurisdicţiune prevăzută de dreptul comun, atrăgându-se implicit dispoziţiile din art. 8 al. legii interpretative din 1879, după care, anularea înstrăinărilor făcute contra legii, se judecă de Tribunal în primă şi ultimă instanţă. (Cas. I d. 237/922, P. R. 17 III 923).

61. — In această materie, reclamantul este ţinut să facă proba că pârîtul este supus străin, în cazul contrar acţiunea lui urmând a fi respinsă ca nedovedită. (T. Iaşi I s. 332/929 cu nota de Eug. Petit P. R. 289 II 929).

III. Studii şi note.

62. — Locurile de casă din vechile sate devenite comune urbane se pot ipoteca şi vinde silit, d. M. Nichita (P. R. 12 IV 928).

63. — V. Agrară (reformă).

LOVIRI.

(Art. 238 ş. u. C. Pen.).

Elemente.

1. — Din textul primului aliniat din art. 238 c. p. reiese că prin termenul „loviri", întrebuinţat în aliniatele următoare, trebuie să se înţeleagă orice atingere, adică orice impresiune a corpului victimei având drept consecinţă o durere fizică şi faptul intră în prevederile art. 238 c. p. (J. Oc Bâra c. jud. 784/924 cu

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.iini.ro

nota de Em. I. Badareu, P. R. 191 II 925).

2. — Spre deosebire de codul penal francez, nici codul penal belgian şi nici cel olandez, nu pedepsesc anume faptul castraţiunei.

Deşi aceste fapte nu sunt anume prevăzute de legea penală belgiană, după cum sunt prevăzute de cea franceză, totuşi ele intră în categoria relelor tratamente prevăzute de art. 400, 401 C. penal şi pedepsite, după împrejurări, ca delicte, de câte ori n'au cauzat moartea victimei, sau n'au fost comise cu precugetare ori cu pândire şi ca crime în caz contrar. (T. Termonde Fr., 9 Ian. 1922 cu nota lui D. Alexandresco, P. R. 10 III 923).

3. — Când expertul arată că o uşoară intervenţie chirurgicală ar readuce oasele tăiate ale degetelor într'o poziţie avantajoasă pentru rănit, acesta e obligat să sufere operaţia, iar dacă n'o primeşte, incapacitatea urmează a fi socotită ca şi cum operaţiunea s'ar fi făcut. (T. Bruxelles I 9 Dec. 1920, P. R. 40 III 922).

4. — V. Putere părintească.

LOVIRI CAUZATOARE DE MOARTE.

(Art. 241 ş. u. C. Pen).

1. — Textul art. 241 c. pen. nu fixează nici un termen peste care moartea unui individ nu se mai consideră ca consecinţă a violenţelor exercitate voluntar asupra lui, fiind dar necesar şi suficient, ca loviturile sau rănirile să fi cauzat direct moartea victimei. Dacă art. 186 codul penal prevede că în cazul când loviturile au fost exercitate asupra funcţionarilor publici şi a urmat moartea în termen de 40 zile, culpabilul se pedepseşte cu munca silnică pe timp nemărginit, legea nu a subordonat aplicaţia art. 241 condiţiunei ca moartea să survină în termen de 40 zile şi nu se poate introduce în art. 241 condiţia prescrisă printr'un alt text, căci dispoziţiunile din legea penală sunt de strictă interpretare. (Cas. II d. 2162/21, P. R. 137 III 922).

2. — Omuciderea voluntară necalificată omor presupune că loviturile au fost aplicate cu voinţă dar fără intenţiunea de a provoca moartea. Elementul material depinde în mod esenţial de rezultatul violenţelor personale. Dar imputabilitatea rezultatului este subordonată la două condiţiuni : 1) trebuie mai întâiu ca să existe o omucidere ; 2) dar mai trebuie ca autorul să fi prevăzut această consecinţă a acţiunii sale. Urmarea fatală a loviturilor aplicate este o circumstanţă agravantă, iar nu constitutivă a faptului principal de lovire şi depinde în mod exclusiv de o singură chestiune şi anume de aceea de a se şti dacă moartea este în relaţiune de cauzalitate cu lovirile în sensul că moartea victimii trebuia să fie considerată de către culpabil ca posibilă şi prin urmare legată de voinţa sa. Raportul de cauzalitate este suficient şi din acest punct de vedere nu este locul a cerceta dacă rănirea era mortală prin ea însăş, ea n'a devenit astfel decât din cauza constituţiunii debile sau a sănătăţii şubrede a victimei, dacă victima a sucombat imediat sau după oarecare timp. Dar raportul de cauzalitate este necesar, iar culpabilul nu poate fi ţinut responsabil decât de ceeace a prevăzut, sau putea să prevadă. El n'ar putea să fie răspunzător de consecinţele cele mai îndepărtate şi cele mai indirecte ale acţiunii sale. Accidentele survenite în urma loviriі şi cari nu sunt o consecinţă directă a ei, nu se vor putea imputa agentului. (T. Turda s. P. 201/923, P. R. 30 III 924).

LUCRU JUDECAT.

(Art. 1201 C. Civ.).

CUPRINS :

I. *Principii generale.*
a) *Caracterizare (1-4)*
1. *Existenţa unei hotărâri anterioare (5-13).*
a) *Quid în ce priveşte considerentele? (14-21).*
2. *Instanţă contencioasă (22-30).*
3. *Instanţă competentă (31-34)*
4. *Alte condiţii (35-40).*
II. *Constatarea lucrului judecat (41-42).*
A. *Materie civilă.*
a) *Condiţiuni: (43-45).*
1. *Identitate de obiect (46-54)*
2. *Identitate de cauză (55-72).*
3. *Identitate de persoane (78-74)*
4. *Identitate de calitate (75-76)*
b) *Diverse alte aplicaţii (77-89)*
c) *Efecte autorităţii lucrului judecat (90-95)*
B. *Materie penală.*
a) *Condiţiuni:*
1. *Existenţa unei hotărâri anterioare definitive (96-99).*
2. *Identitatea infracţiunilor (100-101).*
3. *Identitatea persoanelor (102).*
b) *Efectele lucrului judecat (103)*
c) *Lucru judecat din civil asupra penalului (104-106)*
d) *Lucru judecat din penal asupra civilului (107-113).*
1. *Hotărâri de achitare (114-127)*
2. *Hotărâri de condamnare (128)*
e) *Lucru judecat al ordonanţelor organelor de instrucţie (129-132)*
C. *Materie administrativă (133).*
D. *Materie fiscală (134).*
III. *Legislaţia teritoriilor alipite (135-138).*
IV. *Note (139).*

I. Principii generale.

a) Caracterizare.

1. — Autoritatea lucrului judecat este prohibiţiunea de-a formula, din nou, o pretenţiune, asupra căreia justiţia s'a pronunţat, conferind, ca şi prescripţia, o excepţie peremtorie împotriva pretenţiunei din nou formulată, şi constituind, prin urmare, o dovadă de neînfrânt a netemeiniciei acelei pretenţii. (T. Chişinău II s. 741/923 cu nota de Seb. Teodorescu P. R. 60 II 925).

2. — Excepţia lucrului judecat şi elementele ce ea întruneşte nu se pot propune pentru prima dată înaintea Curţii de Casaţie. (Cas. I 21 Iunie 1926 cu nota de dr. V. Sandor, P. R. 74 I 927).

3. — Dispoziţiile art. 1201 c. c., constituind o prohibiţiune de a formula din nou o pretenţie asupra căreia justiţia s'a pronunţat, ea conferă, ca şi prescripţia o excepţie peremtorie împotriva pretenţiei din nou formulată şi constitue prin urmare o dovadă irefragabilă a netemeiniciei pretenţiei. (Trib. Muscel s. 28/926, P R 136 III 927).

4. — In sensul art. 10 lit. c. din l. accelerării judecăţilor, autoritatea lucrului judecat este o excepţie care se ridică înainte de fond, spre deosebire de interpretarea din proced. maghiară, care o socotea ca apărare de fond. (C. Ap. Braşov I. 17 Febr. 1926, P. R. 37 III 926).

1. Existenţa unei hotărîri anterioare.

5. — Tribunalul nu mai poate reveni asupra unei dovezi admisă printr'un jurnal interlocutoriu, care are autorit. de lucru judecat pentru acea instanţă. (C. Ap. Buc. I dec. 14/920, P. R. 19 III 922).

6. — Hotărîrile pronunţate în ultim resort au putere de lucru judecat, adică sunt considerate ca fiind expresiunea adevărului, prezumţie bazată pe motive de ordine publică şi interes social şi sunt irevocabile.

De aici rezultă că hotărîrile definitive chiar dacă au fost pronunţate în contra legii, sau fără competenţă ,sau când nu s'au observat formele legale, sau când s'au schimbat posterior regulile de drept pe temeiul cărora au fost date, au totuşi putere de lucru judecat, căci necesitatea socială comandă a pune capăt contestaţiilor şi incertitudinei asupra proprietăţei sau asupra creanţelor şi datoriilor particularilor. (Cas. I dec. 98/921 cu nota d-lui Al. Peretz, P. R. 128 I 922, P. R. 62 III 922).

7. — Jurnalul Tribunalului prin care s'a ordonat facerea unei expertize, spre a se vedea dacă şi cât s'a distras de defunct prin legatul lăsat soţiei sale, peste cotitatea disponibilă, are caracterul unei măsuri premărgătoare, şi ca atare nu se mai poate reveni asupra lui, fără a se nesocoti puterea lucrului judecat. (T. Tecuci, 12 Nov. 1925. P. R. 139 III 936),

8. — Deşi în noua acţiune regulat introdusă este vorba de aceleaşi părţi, acelaş obiect şi aceeaş cauză juridică ca într'o primă acţiune respinsă de prima instanţă ca nefondată dar constatată în instanţa de apel ca neregulat introdusă şi apelul considerat ca atare şi respins ca neregulat introdus, totuşi în noua acţiune nu se poate opune excepţiunea autorităţii lucrului judecat deoarece hotărîrea primei instanţe neputându-se bucura astfel de beneficiu celor trei grade de jurisdicţiune nu se poate spune că litigiul dintre părţi a fost tranşat în mod definitiv conform maximei: res judicata dicitur quae finem controversiarum pronunciatione judiciu accipit. (Jud. Oc. I Buc. 18 Iunie 1926, P. R. 93 III 926).

9. — Când două sentinţe pronunţate între aceleaşi părţi, asupra aceluiaş obiect şi pentru aceeaş cauză sunt contradictorii şi nu mai pot fi atacate pe nici o cale de atac, ordinară sau extraordinară, numai cea din urmă sentinţă are autoritate de lucru judecat şi face legea părţilor (T. Buzău II 5 Oct. 1928 cu nota de G. P. Docan, P. R. 158 III 928).

10. — Hotărîrile obţinute contra incapabililor şi celor reprezentaţi în justiţie sunt nule, iar nu inexistente; este admis în od unanim că numai hotărîrile inexistente nu produc autoritatea lucrului judecat din momentul ce au rămas definitive. (T. Hotin s. 1272/929, cu nota de A. Diaconescu şi Feldmann, P. R. 19 III 930; aceiaş, P. R. 74 III 930).

11. — Deşi este adevărat că autoritatea lucrului judecat între două hotărîri contradictorii, nu aparţine hotărîrii care emană dela instanţa cea mai mare în grad, ci hotărîrii care are prioritate în timp, aceasta nu se înţelege despre cazul în care hotărîrea instanţei superioare reformează direct hotărîrea instanţei inferioare, având dela lege căderea de a reforma hotărîrile acestei instanţe: în acest caz nu există contrarietate de hotărîri, căci hotărîrea instanţei inferioare este desfiinţată prin hotărîrea instanţei superioare. (T. Ilfov I s. 1339/930 cu rezumat de concluzii scrise de Istrate N. Micescu, P R. 105 II 931).

12. — Excepţiunea autorităţii lucrului judecat presupune ca primă condiţiune, existenţa unei hotărîri judecătoreşti regulate. (Cas. Belg. II 10 Nov. 924, P. R. 32 III 925).

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.iini.ro

13. — Hotărîrile străine cari au obţinut executor în Italia, constitue autoritate de lucru judecate de plin drept şi fără contestaţie posibilă. (Cas. Ital. 2 Febr. 1929, P. R. 16 III 931).

9. **Quid în ce priveşte considerentele?**

14. — Motivele deciziunii penale sunt deciziuni asupra unor chestiuni de fapt, cari fac corp cu dispozitivul şi obţin astfel autoritate de lucru judecat erga omnes. (T. com. Gand. Belg. 12 Iul. 1919, P. R 56 III 922).

15. — Autoritatea de lucru judecat rezultă numai din dispozitivul hotărîrii, căci acela conţine ceeace se hotărăşte de instanţele judecătoreşti, iar nu şi din considerente, cari arată numai raţionamentul care a condus pe judecători a dispune în felul hotărît prin dispozitiv. (T. Ilfov I com. s. 828/920, P. R. 67 III 924).

16. — Dacă se admite câteodată lucru judecat rezultând din considerente, aceasta are loc însă numai atunci când considerentele şi dispozitivul fac un singur corp, adică atunci când dispozitivul nu conţine decât rezultatul altor dispoziţii statornicite prin considerente, după cum în materie de trimitere în posesie, dispozitivul prin care se dispune pur şi simplu trimiterea în posesie este rezultatul celor statornicite prin considerente în privinţa filiaţiunii. (Aceiaş hotărîre).

17. — Dacă, în principiu, lucrul judecat se află în dispozitiv, totuşi motivele pot să lumineze înţelesul dispozitivului şi să precizeze întinderea lui. (Cas. Civ. Fr. 21 Mart. 1921, P. R. 12 III 928).

18. — Atunci când o cerere de ridicare a sechestrului unor bunuri inamice a fost respinsă definitiv pe motivul pierderii naţionalităţii germane, reclamantul nu poate pune din nou în discuţie ceeace constitue autoritatea lucrului judecat, adică calitatea sa de german, dispozitivul neputând fi despărţit de motivul, care constitue fundamentul său. (T. Liège Belg. 12 Dec. 1922, P. R. 160 III 925).

19. — Autoritatea lucrului judecat nu poate rezulta decât din dispozitivul hotărîrii, explorat şi întregit prin considerente când punctul soluţionat a fost desbătut prin concluziile părţilor şi judecata s'a pronunţat într'un sens asupra lui ca motiv, iar nu ca argument al litigiului. (C. Ap. Braşov I 17 Febr. 926, P. R. 37 III 926).

20. — Principiul autorităţei lucrului judecat îşi poate avea aplicaţiunea nu numai în cazul când a intervenit o hotărîre irevocabilă, între aceleaşi părţi şi asupra aceluiaş obiect şi cauză, ci şi în cazul când s'ar fi dat o altfel de hotărîre pe cale incidentală — rezultând din considerente — şi pe temeiul concluziilor formale şi contradictorii ale părţilor. (Cas. I d. 1661/927 P. R. 42 III 928).

21. — Pentru ca o hotărîre judecătorească să aibă autoritate de lucru judecat şi în ceeace priveşte chestiunile incidente — indispensabile soluţionărei litigiului — rezolvate prin considerente, trebue ca acele considerente să fie în armonie cu dispozitivul, iar chestiunile astfel rezolvate să fi fost puse mai întâiu în discuţiunea părţilor. (Cas. I. d. 2012/1929 P. R. 121 III 930).

2. **Instanţă contencioasă.**

22. — Autorit. lucrului judecat nu rezultă de cât din hotărîri judecătoreşti date în materie contencioasă, care tranşează o contestaţie desbătută între părţi. (Cas. Civ. 7 Iulie 1919, P. R. 11 III 922).

23. — Ordonanţele prezidenţiale şi hotărîrile date pe baza art. 66 bis proc. civilă, au numai un caracter vremelnic, cum o spune formal textul acestui articol şi, prin urmare, ele nu constituesc autoritatea de lucru judecat. Din cauza acestui caracter provizoriu al unor asemenea ordonanţe şi hotărîri, rezultă că ele nu pot fi opuse ca lucru judecat faţă de o acţiune privitoare la fondul dreptului, introdusă pe calea dreptului comun. (Cas. I d. 285/921 P. R. 105 III 922; V. infra nr. 80,81).

24. — şi nici chiar faţă de o nouă cerere în aceeaş afacere, tot pe baza art. 66 bis, dar cu condiţia ca să fie vorba în acest ultim caz de o situaţiune deosebită de fapt sau de drept, care să comporte o soluţiune ce n'ar contrazice pe aceea dată anterior în această afacere, căci dacă situaţia este aceiaş, există evident lucru judecat şi nu se mai poate reveni, (aceiaşi decizie).

25. — Autorizarea dată de Tribunalul unor soţi dotali pentru schimb de imobile dotale nu constitue lucru judecat, deoarece Tribunalul exercită în acest caz o jurisdicţiune tutelară care are caracterul unei tutele judecătoreşti, căci pe această cale nu se stabileşte nici un drept potrivnic. (C. Ap. Craiova I 23 Dec. 1927 cu nota de Dem. Polichron, P. R. 129 II 928).

26. — Jurnalul dat de Tribunalul tutelar al unei averi dotale, prin care se dispune vânzarea unui imobil dotal, cu stipulaţiunea să se va consemna ca bani dotali o sumă mai mică, nu constitue lucru judecat şi Tribunalul poate reveni să rectifice dispoziţia cu privire la cuantumul sumei ce se va consemna. (C. Ap. Buc. I d. 157/927, P. R. 5 III 928).

27. — Când cu prilejul judecării unei pricini cu caracter graţios se ivesc contestaţiuni, cari se rezolvă cu citarea tuturor părţilor interesate, instanţa nu mai are un rol pur tutelar ci devine contencioasă; iar chestiunile desbătute pot fi opuse într'o nouă acţiune cu autoritate de lucru judecat. (Tr. Dolj III s. 719/923 P. R. 91 III 927).

28. — In drept, este generalmente admis că hotărîrile pronunţate în materie graţioasă sunt, prin firea lor revocabile, lipsite, de beneficiul autorităţii lucrului judecat, jurisdicţiunea graţioasă aflându-se prin caracterul său chiar, în afară de domeniul aplicaţiunii art. 1201 cod. civ.

Această soluţiune se justifică atât pe consideraţiunea că în materie graţioasă lipseşte un adevărat litigiu, un diferend care să divizeze părţile şi în tranşarea căruia să intervină autoritatea judiciară, ca în materie contencioasă, obiectul acestei proceduri constând dimpotrivă, în exerciţiul unei puteri tutelare, sau în conservarea unui drept, cât şi pe consideraţiunea că, hotărîrile date de jurisdicţiunea graţioasă, chiar când sunt precedate de desbateri, încă nu oferă aceleaşi puternice garanţii contra erorilor posibile, şi cari în materie contencioasă sunt înlăturate printr'o dispută serioasă şi efectivă a drepturilor şi pretenţiunilor contrarii.

Deci ceeace caracterizează procedura graţioasă este că pe această cale nu se urmăreşte lichidarea unor drepturi protivnice, ci consemnarea numai a unor drepturi viitoare, sau necontestate, ca în speţă, prin autoritatea hotărîrii care le-a recunoscut. (Cas. II d. 601/929 cu notă de Vasile N. Teodorescu, P. R. 77 I 931).

29. — In cadrul scopului urmărit prin procedura graţioasă, încheierile date pe această cale nu pot avea puterea lucrului judecat recunoscută hotărîrilor propriu zise, rămase definitive, chiar când există desbateri, dacă bineînţeles instanţa judecătorească cu acordul părţilor citate, nu a ieşit din cercul procedurii graţioase, recunoscând sau tăgăduind drepturi litigioase şi pronunţând vreo condamnaţiune. (Aceiaş decizie).

30. — Jurnalele prin cari se statuează asupra suspendării executării, judecându-se pe calea procedurii graţioase, nu au caracterul unor hotărîri susceptibile de autoritatea lucrului judecat, ci ele îşi produc efectele numai în cadrul cauzei care le-a determinat adică aceia a suspendării executării. (Aceiaş decizie).

3. **Instanţa competentă.**

31. — Lucrul judecat există chiar atunci când hotărîrea, care nu mai poate fi atacată pe nici o cale, ar emana de la o jurisdicţie incompetentă, fie din cauza persoanei, fie din cauza materiei, chiar în caz când această incompetenţă ar fi întemeiată pe un motiv de ordine publică. (Cas. I d. 63/911 cu nota d-lui D. Hozoc, P. R. 208 I 923).

32. — Principiul autorităţei lucrului judecat nu poate fi recunoscut de cât pentru hotărîrile judecătorilor naţionali.

Acest principiu nu este cu putinţă pentru deciziunile emanate de la tribunale create în mod ilegal de către puterea străină ocupantă pe teritoriul naţional. (T. Gand, Belg. 2 April 1919, P. R. 104 III 922; T. Gand, Belg. 18 Ian. 1920 cu nota lui D. Alexandresco, P. R. 107 III 923).

33. — mai cu seamă dacă au fost pronunţate în lipsa părţilor interesate. (T. Gand. Belg. 18 Ian. 1920 supra cit.).

34. — Chiar dacă încheierea de scoatere din cauză s'ar spune că ar echivala cu o carte de judecată achitătoare, totuş deoarece pe de o parte cartea de judecată nu căpătase încă autoritate de lucru judecat, iar pe de alta emana dela o instanţă incompetentă a statua în cauză, instanţa de judecată competente nu era obligată a ţine seama de această încheiere. (Cas. II, 11 Iulie 1928 P. R. 50 III 929).

4. **Alte condiţii.**

35. — Principiul autorit. lucru. judecat urmează a se aplica în toată rigoarea lui numai când este vorba de două hotărîri judecătoreşti, emanând de la aceiaş jurisdicţie civilă sau penală. (Cas. I dec. 20/920 P. R. 9 III 922).

36. — Când sunt hotărîri emanând de la jurisdicţiuni diferite, urmează a se ţine seamă şi dacă legiuitorul a învestit sau nu pe ambele jurisdicţiuni, cu aceiaş putere de a decide litigiile supuse judecăţii lor. (Aceiaş decizie).

37. — In speţă, se atacă cu contestaţie o sentinţă învestită cu titlu executor şi pusă în executare, sub cuvânt că nu e rămasă definitivă. In acelaş timp partea face şi opoziţie contra acestei sentinţe. Contestaţia este respinsă ca nesusţinută.

In drept, prin faptul că după introducerea opoziţiei s'a făcut şi contestaţie contra unei sentinţe ce nu ar fi definitivă, nu se poate zice că partea a renunţat de a discuta în opoziţie chestiunea introducerii ei în termen util, întru cât sentinţa obţinută în contestaţie n'ar putea fi opusă cu autoritate de lucru judecat de cât într'o altă contestaţie făcută pe acelaş motiv, iar nu în opoziţiunea ce este pendentă. (T. Dorohoi, jurnal 3725/922 cu nota de G. Iuliu, P. R. 150 III 923).

38. — Pentru existenţa excepţiei lu-

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.iini.ro

crului judecat, trebuie ca, raportul dedus din nou în judecată, să fie identic cu cel anterior judecat, între aceleaşi părţi litigante între are judecata anterioară recunoscuse sau tăgăduise în mod definitiv, acel raport — deci identitate de obiect, cauză şi părţi litigante. Atâta vreme cât în faţa primei instanţe nu s'a intrat în cercetarea în fond a litigiului dedus spre judecare, ci s'a respins o contestaţie, d. ex., numai pentru un viţiu de formă, nu poate fi vorba de autoritatea lucrului judecat, părţile nediscutând, în fond, contradictoriu acea contestaţie. (T. Chişinău s. 741/923 cu nota de Seb. Teodorescu, P. R. 60 II 925).

39. — Când prin o primă sentinţă a Tribunalului se respinge cererea de divorţ, atât timp cât nu se dovedeşte de partea protivnică că sentinţa a rămas definitivă sau că reclamantul a achiesat la ea, acesta poate intenta o nouă acţiune bazată pe aceleaşi fapte sau motive, după cum poate uza şi de calea apelului.

Într'adevăr, deşi în principiu este exact că o hotărîre dată în primă instanţă, nedefinitivă şi supusă deci căilor de reformare are o autoritate provizorie de lucru judecat, acest principiu însă nu este absolut şi nu e aplicabil, în primul rând, hotărîrilor de divorţ cari nu capătă autoritate de lucru judecat decât din momentul în care au devenit irevocabile. (Cas. II d. 364/926 cu nota lui Dem. Paşalega, P. R. 102 I 927).

40. — În afară de identitatea de obiect, de cauză, de persoane, şi de calitate, pentru ca să existe lucru judecat, mai este nevoie ca prima hotărîre, să se fi dat asupra unui litigiu care s'a desbătut în fond, iar nu şi în cazul când reclamantul a lipsit dela judecată şi acţiunea lui s'a respins ca nesusţinută.

Deasemenea, e necesar ca prima sentinţă să fi rămas definitivă şi inatacabilă chiar pe calea recursului. (T. Prahova s. 33/926 cu nota de T. Goruneanu R. 112 II 927).

II. Constatarea lucrului judecat.

41. — Intre statutarea făcută în primul proces cu privire la data rezilierii contractului de arendare şi între stabilirea proprietăţii recoltelor, există un raport de dependenţă. Dacă determinarea lui şi a consecinţelor ce le comportă în condiţiunile speciale ale cauzei nu a format nici măcar incidentul obiectul primului proces, o atare determinare nu poate fi rezultatul unei simple deducţiuni implicite, ci reclamă o anumită statuare a instanţei. (Cas. I d. 835/927 P. R. 2 III 928).

42. — Judecătorii fondului nu pot să se mărginească a spune pur şi simplu că există lucru judecat, ci urmează a arăta în mod clar şi precis toate împrejurările deciziunei anterioare care, după ei, ar constitui autoritatea lucrului judecat. (Cas. Civ. Fr. 18 Mai 1920 cu nota lui D. A. în P. R. 114 III 922).

A. Materie civilă.
a) Condiţiuni:

43. — Nu este lucru judecat când a doua cerere de chemare în judecată n'are acelaş obiect, aceeaş cauză juridică, şi nu se poartă între aceleaş părţi.

O cerere de chemare în garanţie rămasă definitivă, nu constitue autoritate de lucru judecat pentru părţile în acţiunea principală. (Cas. I d. 2059/926, P. R. 145 III 926).

44. — Pentru a exista identitatea de obiect între două acţiuni nu este nevoie ca reclamanta să întrebuinţeze aceeaş formulă în ambele acţiuni, căci din redactarea lor se poate vedea lămurit care este scopul urmărit şi dacă acest scop este acelaş. (T. Ilfov I s. 1082/926 cu nota de I. Perieţeanu şi A. Fulga, P. R. 168 II 927).

45. — Pentru existenţa lucrului judecat legea cere o întreită identitate între hotărîrea dată şi acea care urmează a interveni după o nouă cerere şi anume: identitatea de obiect (eadem res) identate de cauză (eadem causa petendi) şi identitate de părţi (eadem conditio personarum), prin urmare aceeaş chestiune soluţionată prin puterea unei hotăriri rămase definitivă să fie repusă în discuţie între aceleaşi părţi, având aceeaş calitate. (T. Hotin 19 Dec. 1929 cu nota de A. Diaconescu şi Feldman, P. R. 19 III 930).

1. Identitate de obiect.

46. — Obiectul unei acţiuni în justiţie, este scopul imediat ce se urmăreşte prin proces, în specie, achitarea unei sume de bani. (T. Covurlui II 19 Dec. 1927, P. R. 55 III 929).

47. — Obiectul unei acţiuni este determinat prin însuş cuprinsul petiţiei introductive, sau prin concluziunile precise puse de părţi în instanţă. Autoritate de lucru judecat va fi numai atunci când judecata se va fi pronunţat asupra obiectului acţiunei, asupra căruia părţile au pus concluziuni formale. Când însă părţile n'au pus concluziuni formale şi nu au cerut judecăţei rezolvarea unei anumite chestiuni şi totuş judecata discută şi rezolvă din oficiu o chestie, hotărîrea care se va fi dat în această privinţă nu va constitui lucrul judecat, întrucât judecata a hotărît ultra petita, în afară de cercul, înlăuntrul căruia părţile şi-au mărginit discuţia. (T. Muscel s. 28/926 P. R. 136 II 927).

48. — Obiectul unei cereri este beneficiul juridic imediat pe care cineva îl reclamă şi asupra căruia pretinde că are dreptul.

Dacă un drept a fost afirmat sau tăgăduit într'un proces, va fi identitate de obiect, dacă într'un nou proces se repune în discuţiune acelaş drept, chiar dacă ar fi să se tragă o consecinţă care nu a fost dedusă în procesul originar şi chiar dacă s'ar mări quantumul pretenţiei. (Aceiaş hot.).

49. — Pentru ca să opereze autoritatea lucrului judecat edictată de art. 1201 c. civ. se cere ca a doua cerere în judecată să fie între aceleaşi părţi, să vizeze acelaş obiect şi să se întemeieze pe aceeaşi cauză; iar prima acţiune să fie definitiv judecată în fond.

Deci este autoritatea de lucru judecat atunci când se reclamă de aceiaşi persoană plata unei sumi de bani rezultată dintr'o obligaţie alimentară, care sumă mai fusese cândva cerută prin justiţie, fiind înglobată într'o altă sumă mai mare, iar judecata a soluţionat definitiv în fond procesul admiţând însă numai în parte pretenţiile reclamate. (T. Covurlui II, 19 Dec. 1927, P. R. 55 III 929).

50. — Împrejurarea că în baza aceloraşi cambii, s'a exercitat o acţiune în faliment contra debitorului principal, nu constitue autoritate de lucru judecat în acţiunea de recurs în contra giranţilor. (C. Ap. Bucureşti IV d. 170/928 cu nota de G. Iuliu, P. R. 157 II 929).

51. — Nu este violarea principiului autorităţei lucrului judecat din moment ce definţarea contractului nu constituia obiectul primului proces, a cărui soluţionare lăsase neatinsă facultatea de aplicare a art. 1184 c. civ. (art. 1201 c. c. rom.), în toate dispoziţiunile sale (Cas. Civ. Fr. 8 Ian. 1929 cu nota de D. Cotrutz, P. R. 165 III 930).

52. — Prin obiectul unei acţiuni se înţelege beneficiul juridic imediat ce se reclamă, iar prin cauză, faptul juridic care formează fundamentul direct şi imediat al acţiunii. (Cas. I 7 Oct. 1930 cu notă de A. Cerban, P. R. 49 I 931).

52. — In drept, este constant că între două acţiuni există şi atunci identitate de obiect, când prin nou acţiune se urmăreşte stabilirea aceluiaş drept, deşi se tinde la alt rezultat imediat decât acel urmărit prin acţiunea soluţionată în trecut; căci şi în acest caz dacă s'ar decide altfel s'ar putea da soluţiuni contradictorii, în ce priveşte dreptul pus în discuţie, ceeace legiuitorul a voit tocmai să înlăture prin instituirea autorităţii lucrului judecat. Astfel e lucru judecat într'o acţiune prin care se cere anularea titlului de proprietate cu acţiunea în revendicare, între aceleaşi părţi şi pentru acelaş imobil. (Cas. I 7 Oct. 1930, cu notă de Al. Cerban, P. R. 49 I 931).

54. — Când hotărîrea respinge o cerere pe motivul că condiţiunea căruia îi era subordonat dreptul reclamantul nu s'a realizat încă, acea hotărîre nu are autoritate de lucru judecat şi cu privire la cererea făcută după împlinirea condiţiei. (Cas. Civ. Fr. 15 Febr. 1921, P. R. 100 III 924).

2. Identitate de cauză.

55. — Conform principiilor din art. 1201 cod. civ. o nouă cauză juridică poate da naştere la o nouă judecată între aceleaşi părţi şi relativ la acelaşi obiect, fără ca prin aceasta să se poată atinge lucrul judecat, rezultat dintr'o altă hotărîre dată între părţi pe baza unei alte cauze, — prin cauză înţelegându-se fundamentul juridic al dreptului pe care o parte voeşte să-l valorifice contra celeilalte. (C. Ap. Buc. I d. 137/915 cu nota de S. Rosental P. R 146 II 923)

56. — Nu se poate spune că acţiunea exercitată de un sindicat profesional reprezintă totalul intereselor individuale. Aşa dar, sentinţa dată într'o asemenea afacere nu poate fi opusă ca având autoritatea lucrului judecat, unei noi cereri instituită de un membru al sindicatului, personal lezat de faptul care a dat naştere primei acţiuni.

Cu toate că ambele acţiuni derivă din acelaş fapt, ele se deosebesc prin cauza şi obiectul lor. (Cas. Com. Fr. 8 Dec. 1917 cu nota d-lui I. R. B. în P. R. 68 III 923).

57. — Ceace constitue cauza unei acţiuni, exercitată în justiţie, este faptul juridic sau material care-i serveşte de temeiu. (Cas. I d. 127/922 cu notă d. D. Alexandresco, P. R. 299 I 923; aceiaş, P. R. 156 III 922).

58. — Nu există identitate de cauză, care să poată fi invocată ca element constitutiv al lucrului judecat, atunci când printr'o primă acţiune, definitiv respinsă de instanţele judecătoreşti, s'a cerut anularea unui act de vânzare, pentru incapacitatea cumpărătorului de a dobândi pământ rural şi pentru motivul că consimţimântul ar fi fost surprins prin dol, cum şi pentru neplata preţului şi nerespectarea obligaţiei cumpărătorului de a se îngriji de vânzător, cât timp acest din urmă va trăi, iar prin a doua acţiune, respinsă şi aceasta în mod definitiv, s'a cerut restituirea pământului vândut, ca find deţinut fără cauză şi, în fine, prin acţiunea în litigiu se cere anularea actului de vânzare (ca instrument proba-

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.iini.ro

tor), pentru un viciu de formă, şi anume; lipsa constatărei din procesel-verbal de autentificare a declaraţiunei părţilor că nu ştiu carte.

Prin urmare, acţiunile anterioare fiind întemeiate pe fundamente deosebite de acelea pe care se sprijină acţiunea în litigiu, cu drept cuvânt instanţa de fond a respins excepţia trasă din autoritatea lucrului judecat. (Cas. I d. 127/922 cu nota de D. Alexandresco. P. R. 299 I 923).

59. — Ceeace determină sfera de aplicaţiune a lucrului judecat, este deosebirea care trebue făcută între cauza juridică invocată ca fundament al dreptului reclamat printr'o cerere şi motivele cererii adică mijloacele sau raţiunile de drept şi de fapt invocate pentru a justifica existenţa cauzei; căci identitatea de cauză este una din condiţiunile esenţiale prescrise de lege ca să existe lucru judecat, pe când identitatea de mijloace nu este necesară din acest punct de vedere. (Cas. II d. 84/922. P. R. 18 III 923).

60. — astfel când a doua acţiune nu se deosebeşte de cea dintâi decât în privinţa mijloacelor invocate în sprijinul ei, trebue respinsă, fiindcă oricât de mare ar fi interesul să nu se menție o sentinţă a cărei nulitate legea o declară de ordine publică, este un interes general şi mai mare ca judecăţile definitiv terminate să nu fie reîncepute numai pentrucă, cu ocaziunea primei judecăţi, partea a neglijat să invoace toate mijloacele sale de apărare la care avea drept.(Aceiaşi decizie).

61. — Hotărârea de respingere a unei acţiuni neregulat introdusă, nu poate fi invocată ca autoritate de lucru judecat faţă de o a doua acţiune ulterior intentată, care nu ar mai fi atinsă de viciul imputat primei acţiuni. (Cas. I d. 443/923 cu nota d-lui D. Alexandresco, P. R. 83 III 923).

62. — In cazul când cel condamnat la despăgubiri pentru prejudiciul cauzat printr'un fapt ilicit, nu s'a executat, dăunatul este în drept a face ulterior o nouă acţiune pentru a cere noui daune, întemeiate pe faptul că din nerespectarea la timp a primelor daune, prejudiţiul său s'a mărit. (T. Mehedinţi I, cu nota lui I. Nâvârlie P. R. 90 III 924).

63. — In materie de „cauză juridică" nu trebuie să se piardă din vedere precizarea raportului dedus anterior în judecată şi a cadrului exact în care discuţiunea şi judecata au fost limitate de părţi Această precizare este imperios necesară, atunci când se invoacă autoritatea lucrului judecat, fiindcă urmările au efecte diferite cu privire la soluţia litigiului; după cum pretinsa cauză juridică neinvocată în procesul anterior este nouă şi de sine stătătoare, sau se confundă cu un adevărat mijloc de apărare, după cum se referă la reclamantul din primul litigiu sau la pârît. (T. Buzău s. 81/924 cu nota de Radu Em. Manolescu, P. R. 286 II 926).

64. — Nu constitue autoritate de lucru judecat jurnalul prin care se respinge o cerere de sechestru asigurător pentru nesatisfacerea condiţiunilor legale, faţă de o nouă cerere de sechestru, între aceleaşi părţi şi în vederea aceluiaş proces principal când petiţionarul îşi întemeiază cererea sa de sechestru pe noui elemente ce ar constitui fundamentul dreptului său, cum ar fi de pildă aducerea unue garanţii, care la prima cerere nu fusese oferită. (Cas. III d. 1127/924 cu nota de S. S. Roman P. R. 188 I 925).

65. — Dacă opunerea la executarea unei hotărîri condamnatoare la plata unei sume de bani, când este legată de o plată făcută posterior hotărîri primei instanţe, dar anterior deciziunii Curţii, pare a nu mai suferi nici o discuţiune, soluţiunea nu poate fi decât aceeaş şi când în discuţiune este o acţiune de reziliere ce a fost admisă de prima instanţă şi când în urmă creditorul a primit preţul prevăzut în convenţiune

In adevăr, şi în prima ipoteză când se cere plata unei sume de bani, ca şi în cazul când prin acţiune se cere rezilierea cauza acţiunii este aceeaş, adică neexecutarea de partea cealaltă a obligaţiunii sale, şi tot aşa nu se poate concilia, ideia de reziliere a convenţiunii, cu faptul primirii preţului în urmă, preţ pe baza căruia tocmai se obţinuse rezilierea, deci în ambele ipoteze fiind o perfectă identitate, aceiaş soluţiune se impune. (C. Ap. Buc. III d. 331/925 cu nota de I. Micescu şi C. Xeni, P R. 69 II 926).

66. — Intr'un proces, cauza e fundamentul legal al dreptului pe care o parte caută să-l valorifice contra altuia sau cadrul exact în care discuţia şi prin urmare judecata a fost îngrădită de părţi. (T. Muscel s. 28/926 P. R. 136 III 927).

67. — Partea condamnată definitiv în lipsă, la restituirea unor obiecte, poate invoca pe calea contestaţiei motivul tras din restituirea obiectelor în cursul instanţei, fără a viola prin aceasta autoritatea lucrului judecat. (T. Ilfov I com. 29 Nov. 927 cu notă de George Iuliu P. R. 69 III 928.

68. — Prin cauză în materie de autoritate a lucrului judecat, se înţelege faptul juridic care formează fundamentul direct şi imediat al dreptului sau beneficiului legal, pe care una din părţi şi-l valorifică pe cale de acţiune sau excepţiune, sau mai pe scurt, cauza este titlul cererei în justiţie. (T. Covurlui II 19 Dec. 1927, P. R. 55 III 929).

69. — Pe calea contestaţiunei la executare se poate invoca de un debitor beneficiul termenului de plată tras din alt temei juridic decât acela ce a format obiectul desbaterilor la fond, deoarece în acest caz lipseşte identitatea de cauză juridică, cerută între altele, pentru existenţa lucrului judecat. (Cas. II d. 107/928 cu nota de D. G. Maxim, P. R. 149 I 928).

70. — Respingerea unei acţiuni în anularea unei vânzări de avere dotală, care avea alte motive de anulare, nu poate constitui autoritate de lucru judecat, într'o altă acţiune, care conţine alte motive de anulare pentrucă nu este identitate de cauză. (C. Ap. Buc. IV d. 49/928 cu nota de Al. Costin, P. R. 49 I 929).

71. — Intrucât simulaţia şi neplata preţului constitue una şi aceiaş cauză, există autoritate de lucru judecat între o acţiune pentru neplata preţului şi o altă acţiune pentru simulaţune. (Jud. Oc. mixt Zimnicea 28 Iunie 1929, cu nota de Traian R Scriban. P. R. 13 III 930).

72. — Prin „cauză" se înţelege faptul juridic material care formează fundamentul direct şi imediat al acţiunei iar argumentele de drept şi împrejurările de fapt prin cari se tinde a se dovedi existenţa cauzei constituesc simple motive. Sub raportul existenţei lucrului judecat interesează numai identitatea de cauză, indiferent de motive, căci chiar dacă motivele diferă, există totuş lucru judecat când cauza pe care o susţin, este identică. (Cas. I d. 923/936 cu nota de B. Scodăcescu, P. R. 171 I 930).

3. Identitate de persoane.

73. — O hotărîre dată de comisia de reparaţii chiar dacă aceasta ar avea atribuţii jurisdicţionale, nu constitue autoritate de lucru judecat, dacă n'a fost citat şi Statul român. (Cas. III c. ardelean d. 812/925, P. R. 34 III 926).

74. — Când se constată că două persoane s'au judecat într'o acţiune cu scop şi cauză determinată, faptul de a introduce o nouă persoană într'o acţiune nouă în care figurează părţile din prima acţiune, cu acelaş scop şi cauză nu poate duce la înlăturarea autorităţii lucrului judecat, deoarece în acest caz principiul pus de art. 1201 c. civ., nu ar fi decât o simplă ficţiune uşor de înlăturat de cel care ar avea interes s'o facă. (T. Ilfov I S. 1082/926 cu notă de I. Perieţeanu şi A. Fulga, P. R. 168 II 927).

4. Identitate de calitate.

75. — In cazul când s'a intentat o acţiune în partaj în contra comoştenitorilor, susţinându-se că averea a cărei împărţeală se cere a aparţinut tatălui iar această acţiune a fost respinsă definitiv, — sentinţa obţinută nu poate fi opusă ca constituind autoritate de lucru judecat, într'o nouă cerere de eşire din indiviziune, dacă prin aceasta din urmă, deşi se cere împărţeala aceleiaşi averi se pretinde însă că ea face parte din succesiunea mamei, nu a tatălui. Intr'adevăr în acest caz calitatea părţilor nu este aceiaş. (C. Ap. Craiova II, jurnal 1486 din 16 Iunie 1920, cu nota de Dem. Polichron, P. R. 70 II 922).

76. — Hotărirea dată în materie de faliment şi prin care instanţele judecătoreşti se pronunţă dacă opunerea la plata unei creanţe este făcută cu bună credinţă sau nu, pentru ca potrivit cu art. 696 c. com. să se admită sau să se respingă cererea de declarare în stare de faliment, nu poate constitui autoritate de lucru judecat cu privire la existenţa însăş a creanţei, deoarece Tribunalul în acest caz examinează numai în mod sumar temeinicia motivelor invocate de debitor pentru a vedea dacă opunerea la plată e făcută cu bună credinţă, fără a statua asupra creanţei, care rămâne a fi validată sau nu pe calea acţiunii principale. (T. Ilfov I com. S. 828/920. P. R. 67 III 924).

b) Diverse alte aplicaţii.

77. — Hotărîrea de omologarea partajului nu are aut. lucr. judec. decât atunci când statuează asupra greutăţilor ridicate prin operaţiile partajului şi numai asupra chestiunilor pe cari le rezolvă astfel expres sau implicit. (Cas. Fr. Civ. 7 Iulie 1919, P. R. 11 III 922).

78. — Se poate cere o nouă urmărire de venituri când prima a fost anulată pentru nedepunerea cauţiunei. (C. Ap. Buc. I S. 188/920, P. R. 26 III 922).

79. — O hotărîre, dată asupra acţiunei redhibitorii, nu constitue autoritate de lucru judecat pentru acţiunea „quanti-minoris". (T. Dorohoi s. 322/920 cu nota d-lui D. Hozoc, P. R. 284 II 922).

80. — Ordonanţa conf. art. 66 bis. p. civ. nu constituie aut. l. judecat. (T. Ilfov II com. s. 977/920 cu nota d-lui Al Velescu, P. R. 281 II 922).

81. — Prin art. 3 al. III, al decretului lege No. 1480/917 se stabileşte că ordonanţele prezidenţiale date spre a se anula actele de acaparе ale supuşilor inamici din timpul ocupaţiei, au un caracter definitiv şi prin urmare constitue lucrul judecat. (T. Ilfov I com s., 209/922 cu nota d-lui H. G. Meitani. P. R. 57 II 923).

82. — Dacă un apel întârzie să ajungă

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.iini.ro

la Curte dintr'o cauză străină de voința apelantului și între timp s'a pronunțat o decizie într'un apel făcut de partea adversă, la care apelantul de azi nu se prezintase, nefiind regulat citat, această decizie nu-i poată fi opusă apelantului de azi ca autoritate de lucru judecat de oarece nu întrunește toate elementele cerute de legi. (C. Ap. Constanța d. 8/923 cu nota de G. Alexianu, P. R. 11 II 925).

83. — Intre o contestație făcută la o executare imobiliară prin care se tinde la posesiunea unui teren, pe care n'a avut-o niciodată partea care execută un act și între o acțiune posesorie, evident că este autoritate de lucru judecat care, se poate opune cu succes, pentrucă se tinde la acelaș obiect între aceleași părți, brodat de aceeaș cauză: posesiunea deci, fnele de neprimire trebuie admis. (Jud. Herța-Dorohoi 11 Iunie 1925 cu nota de Cr. R. Scriban, P. R. 134 III 925).

84. — Nu există lucru judecat când, după împăcarea părților în acțiunea de divorț se introduce o nouă acțiune pentru fapte petrecute posterior împăcării. (Cas. II d. 110/926, P. R. 130 III 927).

85. — Nu există lucru judecat rezultând dintr'o hotărire de tragerea loturilor rămasă definitivă, deoarece operațiunea de tragerea loturilor nu e posibilă decât după ce hotărîrea de admitere în principiu a partajului a rămas definitivă.

In speță Tribunalul, executând o hotărâre de admitere în principiu desființată de Inalta Curte, implicit și hotărîrea de desăvârșire a partajului devine fără efect și deci nu poate exista contrarietate între aceste hotărâri. (Cas. I d. 718/927 cu nota de B. Braunstein, P. R. 222 I 927).

86. — Hotărîrea prin care se admite contestația făcută de un creditor înscris în tabloul de distribuirea prețului, la poprirea făcută de fisc asupra acelui preț, constitue autoritate de lucru judecat în altă cerere de poprire și în contestația nouă introdusă la această poprire. (C. Ap. Buc. IV, d. 165/927 P. R. 98 III 928).

87. — Prin respingerea recursului făcut de soția debitorului urmărit, în contra unei ordonanțe de adjudecare, stabilindu-se că numita nu are dreptul de proprietate al imobilului urmărit, această deciziune a Inaltei Curți constitue o autoritate de lucru judecat în contra ei. (C. Ap. Buc. IV d. 320/927, P. R. 97 III 928).

88. — In materie de validare de poprire nu există lucru judecat întrucât pe baza aceleași hotărîri — creanța definitivă pusă în executare — se pot face mai multe popriri sau sechestre consecutive, pentru realizarea ei, care nu-și pierde valoarea de titlu executoriu până la completa încasare a sumelor prevăzute în ea. (C. Ap. Buc. III d. 92/929, P. R. 2 III 930).

89. — Hotărârea pronunțată de Justiție, pentru respingerea unei contestații la poprire, nu constitue autoritate de lucru judecat în procesul de fond. (C. Ap. Buc. d. 33/931 P. R. 21 III 931).

c. Efectele autorității lucrului judecat.

90. — Efectele obligațiunilor luate de cauțiunea solidară fiind reglementate de principiile stabilite dentru datoriile solidare, creditorul poate dar urmări pentru totalitatea creanței fie pe debitorul principal, fie pe cauțiunea solidară.

Lucrul judecat, față de unul din coobligați solidari este opozabil cauțiunei. (Cas. Civ. fr. 6 Ian. cu nota de I. R. B. în P. R. 74 III 924).

91. — O lege nouă, de ordine publică, nu poate desființa forța executorie și efectele unei hotărîri definitive, obținute subt imperiul unei legi anterioare și pusă în executare subt imperiul legii noui.

Astfel, rezultând că sentința de evacuare a chiriașilor, a rămas definitivă prin neapelare înainte de apariția noului decret-lege 1480/920, ea a dobândit autoritate de lucru judecat care nu poate fi înlăturată decât în acele cazuri excepționale expres prevăzute de lege. (Cas. I, dec. 485/920 cu nota d-lui I. Ionescu-Dolj. P. R. 41 I 922; Cas. II dec. 98/921, cu nota d-lui Al. Peretz, P. R 128 I 922).

92. — Lucru judecat între părți nu poate nici să vatăme, nici să folosească terților (Cas. II dec. 31/921 cu nota lui D. Alexandresco, P. R. 155 I 922).

93. — Conf. art 1213 c. c. când una din părți jură, cealaltă nu mai poate proba falsitatea jurământului. Urmează că pe baza acestui jurământ — care constituie o tranzacție — acț. civilă de despăgubiri este stinsă cu desăvârșire și în consecință partea civilă nu mai poate figura ca reclamant în cursul acțiunei penale, fără interes neputând exista acțiune.

Disp. art. 1213 interpretate după termenii întrebuințați de legiuitor duce la concluzia că ele se aplică numai jurământului dat de una din părți celeilalte, fiindcă numai în această ipoteză jurământul îmbracă forma unei tranzacții și duce la stingerea definitivă a procesului. Disp. art. 113 c. c. nu se referă la jurământu supletoriu, adică la jurământul dat din oficiu de judecător uneia din părți, fiindcă în acest caz jurământul nu poate fi considerat ca o tranzacție, ci numai ca o completare de probă adică o măsură de instrucție, un mijloc pe care judecătorul il administrează pentru convingerea lui. (T. Muscel 27 Febenarie 1926 P. R. 72 III 928).

94. — Faptul că într'o sentință a Tribunalului s'a recunoscut de pârît pe baza răspunsului la interogator, calitatea reclamantei de soție a defunctului său soț, care intentase acțiune cu câteva luni mainte morței, cum și nașterea copiilor minori rezultați din acești părinți, a căror tutoare este dânsa, nu poate constitui autoritate de lucru judecat; așa fiind în acțiunea introdusă la judecătorie urmează mai întâiu ca reclamanta să facă dovada calității sale de soție a defunctului său soț și de tutoare a minorilor fii, născuți din căsătoria sa cu autorul, prin acte sau dovezi cerute de art. 33 cod. civil. (Jud. Oc. Bazargic 21 Ian. 1929 a nota de Alex. Constantinescu, P. R. 44 III 929).

95. — In materie civilă și comercială părțile pot renunța la beneficiul lucrului judecat și judecata nu-l poate invoca din oficiu. (T. Baia s. 174 din 930 cu notă de Gh. Petruc, P. R. 273 II 930).

B. Materie penală.

a) Condițiuni :

1. Existența unei hotărâri anterioară definitivă.

96. — Autoritatea lucrului judecat nu reiese decât din deciziile definitive. (Cas. Req. Fr. 28 Iunie 1920 P. R. 32 III 922).

97. — Astfel nu reiese pentru ordonanțele de neurmărire, care pot rămâne fără efect în urma supravenirii unor noi dovezi de acuzare. (Ac. dec.).

98. — și nici din măsurile disciplinare luate de un subdirector la C. F. față de un funcționar subaltern. (Cas. III d. 391 din 921 P. R. 63 III 922).

99. — Acțiunea privată, având-și o existență proprie, trebuie să beneficieze de gradele de jurisdicție ce se cuvin în genere oricărei acțiuni, căreia legea nu-i interzice formal al doilea grad de jurisdicție.

Prin urmare nu se poate vorbi de lucru judecat, în situațiunea în care acțiunea privată isvorîtă dintr'un fapt penal, nu a fost definitiv judecată; chiar dacă acțiunea penală a luat sfârșit prin achitarea inculpatului. (C. Ap. Craiova II 9 Febr. 1929 cu nota de I. Strelicescu, P. R. 177 II 929).

2. Identitatea infracțiunilor.

100. — Principiul „electa una via non datur recursus ad alteram" își are aplicația atunci când atât în procesul civil cât și în procesul penal, cauza generatoare a daunelor este aelaș delict, procesul se desfășoară între aceleaș persoane și urmărește acelaș obiect.

Principiul nu își are aplicația când prima acțiune civilă s'ar fi bazat pe existența unui depozit, iar acțiunea penală s'ar fi bazat pe existența unui abuz de încredere fiindcă, aici cauza generatoare fiind alta, reclamantul poate să-și urmărească pretențiile sale atât în acțiunea civilă cât și în acțiunea penală, fără să i se opune autoritatea lucrului judecat rezultată din principiul electa una via. (Trib. Muscel. s. 2181/926 P. R. 108 III 928).

101. — Inculpatul a aplicat reclamantului lovituri cari au fost calificate de judecătorul de ocol, sub art. 238 c. pen.; mai târziu, ca consecință a acestor lovituri, victima a rămas slutită. A pornit o acțiune nouă conf. art. 240 c. pen. și în instanță i s'a opus autoritatea lucrului judecat, excepțiune pe care instanța a respins-o. Motivarea respingerei este că cu ocaziunea primei judecăți instnța n'a privit faptul decât sub raportul unor lovituri simple. Consecințele acestor lovituri, slutirea, n'a apărut decât după darea primei hotărîri și faptul poate fi soluționat acum sub o nouă calificare (art. 240 c. p.). In consecință s'a procedat la judecarea afacerii, (T. R.-Sărat, 16 Martie 1927 cu nota de C. Zotta P. R. 114 III 929).

3. Identitatea persoanelor.

102. — Nu este lucru judecat pentru un nou inculpat față de care s'a redeschis instrucția bazată pe aceleași fapte, fără puncte noi de acczare și contra aceloraș persoane, plus inculpatul. (Cas. Cr. Fr. 21 Februarie 1920, P. R. 80 III 922).

b) Efectele lucrului judecat.

103. — Unul din elementele esențiale ale responsabilității civile, culpabilitatea și condamnarea penală și civilă a prepusului, găsindu-se definitiv dobândită desbaterilor ca rezultând dintr'o hotărire trecută în putere de lucru judecat și excepțiunea lucrului judecat fiind de altfel de ordine publică în materie penală concluziunile apelantului civil responsabil, tinzând să descarce pe presupusul său, neapelant, de orice responsabilitate penală sau civilă, nu vor putea fi primite ca atacând o hotărîre definitivă și în consecință trebuie să fie respinse. (C. Ap. Paris 13 Mart. 1928 cu nota de D. Cotrutz P. R. 64 III 929).

c) Lucrul judecat din civil asupra penalului.

104. — Incheierea judecătorească dată cu paza formelor legale pentru administrarea bunurilor minorilor, constitue un titlu pentru tutore opozabil minorului,

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.iini.ro

așa că poate servi ca mijloc de probațiune în justiție atât în afacerile civile cât și în afacerile penale.

Conform acestor principii, conturile tutorelui aprobate de consiliu și omologate de justiție, descarcă pe tutore rămânând numai copilului ajuns la majorat dreptul de a cere tutorelui seamă de administrația tutelei.

Deci, un tutore, nu mai poate fi dat în judecată penală ca rău administrator și condamnat pe baza art. 330 c. p., pentru niște conturi deja aprobate, când se descoperă că tutorele nu adusese justificări legale pentru aceste conturi fiindcă omologarea justiției dă caracter de definitivat acestor conturi, afară de cazul bine înțeles când aprobarea s'ar fi făcut prin fraudă. (T. Muscel s. 690/1926 P. R. 163 III 928).

105. — Numai în ipoteza când hotărîrea definitivă de condamnare s'ar baza pe jurământul supletoriu, numai atunci partea condamnată nu ar mai putea să se constituie ca parte civilă într'un proces penal, fiindcă numai atunci i s'ar putea opune autoritatea lucrului judecat. (T. Muscel 27 Feb. 926 P. R. 72 III 928).

106. — In principiu, hotărârile judecătorești date pe cale civilă nu au autoritate de lucru judecat înaintea instanțelor de represiune învestite cu judecarea acțiunei publice.

Numai atunci când prin derogare dela această regulă, rezolvarea unei chestiuni este rezervată justiției civile și are astfel un caracter prejudicial — cum e cazul prevăzut de art. 299 și 300 pr. civ. relativ la starea civilă a cărei cercetare suspendă urmărirea delictului de suprimare de Stat — numai atunci hotărârile date asupra acestei chestiuni pe cale civilă au influență și constitue lucru judecat și pentru instanța penală. (Cas. II d. 7072/928. P. R. 66 III 929).

d) Lucrul judecat din penal asupra civilului.

107. — Dacă tribunalele civile nu pot contrazice ceiace a judecat justiția represivă, totuși ele păstrează deplina libertate de apreciere ori decâte ori nu decid ceva care să fie împotriva consecințelor necesare rezultate dintr'o hotărâre penală. (Cas. Req. Fr. 15 Dec. 1919 P. R. 31 III 922).

108. — astfel verdictul de achitare pentru fals nu are autoritate de lucru judecat în ceiace privește sinceritatea actului încunoanat ca fals (aceiași decizie).

109. — Hotărârea prin care se decide că faptul penal nu există, sau nu este suficient dovedit, constitue lucru judecat față de instanțele civile și nu se poate repune în discuțiune înaintea acestor instanțe existența faptului sau caracterul său delictuos asupra căruia a intervenit hotărârea achitatoare, aceasta în interes de a se evita hotărâri contradictorii.

Când însă reclamantul își întemeiază pretențiunile sale în instanța civilă nu pe faptul delictuos judecat de instanțele penale, ci pe un quasi-delict de natură civilă, nu mai poate fi vorba de autoritate de lucru judecat aceasta cu atât mai mult când quasi-delictul rezultă dintr'un fapt deosebit de cel delictuos. (Cas. I d. 690/920 cu nota de I. B. Georgescu, P. R. 111 I 922).

110. — Rațiunea autorității lucrului judecat în penal asupra civilului trebue căutată într'un motiv de ordine publică superior principiului cuprins în art. 1201 c. c. și autoritatea lucrului judecat în penal se impune erga omnes, fiindcă interesul general domină interesul privat. (T. Ilfov I. s. 736/922 cu nota de G. Racoviceanu, P. R. 286 II 923).

111. — Hotărârea pronunțată de o judecată fie chiar excepțională, are autoritatea lucrului judecat asupra civilului, însă numai în cazul când hotărârea penală afirmă în mod expres existența sau sau nevinovăția prevenitului, sau acuzatului (aceiaș hotărâre).

112. — Nu art. 1351 din codul civil belgian (cod. civ. rom. art. 101) ci articolul 4 din legea din 17 Aprilie 1878 se opune ca deciziile definitive cu privire la acțiunea publică, care îi leagă pe toți membrii corpului social, să fie puse din nou în discuție cu prilejul unui proces civil de daune interese dintre moștenitorii victimei și persoana civilmente răspunzătoare de faptele condamnatului. Dacă el n'a fost în cauză în cursul procesului penal, stăpânul va putea totus să conteste că prevenitul a fost prepusul său, și să afirme că acesta n'a lucrat în exercițiul funcțiunilor sale. (Cas. Belg. I 24 Iunie 1926 cu nota. P. R. 128 III 927).

113. — Autoritatea lucrului judecat în corecțional se impune **erga omnes** în ce privește faptele pe cari această jurisdicție le-a constatat și calificat.

Deci instanța civilă nu poate nesocoti ceeace a fost judecat de instanța corecțională atât în ce privește existența faptului care constitue temeiul comun al acțiunei civile și al acțiunei publice, cât și în ce privește calificarea sa legală.

Autoritatea lucrului judecat stă nu numai în dispozitivul hotărârei, dar și în motivele cari alcătuesc elementele esențiale și constitutive ale hotărârei.

In consecință dacă o persoană și-a întemeiat acțiunea sa civilă în daune interese la instanța civilă nu pe violențele puțin grave cari au fost reținute în sarcina pârîtului de tribunalul corecțional, ci numai pe o lovitură violentă ce pretinde a fi primit dela el, — când acest din urmă fapt a fost înlăturat ca nestabilit de către tribunalul corecțional, instanța civilă nu poate admite acțiunea fără a nesocoti autoritatea lucrului judecat. (C. Ap. Lyon III Fr. 26 Ian. 1929, P. R. 136 III 930).

1. Hotărâri de achitare.

114. — Efectele unei hotărâri penale achitătoare sunt aceleași, fie că achitarea ar proveni din neexistența faptului, sau din nedovedirea complectă a faptului și nu se poate începe o nouă acțiune civilă ca să completeze probele ce au lipsit la o hotărâre anterioară definitivă. (Cas. I dec. 20/920 P. R. 9 III 922; Cas. Civ Fr. 3 Mai 1920, P. R. 31 III 922).

115. Astfel când chestiunea proprietății lucrului furat a fost definitiv hotărâtă de instanța penală care a achitat pentru lipsă de probe, instanța civilă nu mai poate judeca încă odată chestiunea proprietății lucrului pretins furat. (Cas. I din 20/920, P. R. 9 III 922).

116. — Dacă instanța corecțională a achitat pe inculpat pentru omucidere fără voie, instanța civilă nu poate să-l condamne la daune dacă reprezentanții victimei nu învoacă în contra lui, în afară de imprudență și neobservarea regulamentelor, o altă împrejurare din care să-i reiasă răspunderea. (Cas. liv. Fr. 16 Nov. 1920 P. R. 65 III 922).

117. — Achitarea în penal, pentru același fapt, privit ca o infracțiune la legile penale, nu are autoritate de lucru judecat în ce privește acțiunea civilă pentru amendă, scopul și natura celor două acțiuni fiind cu totul deosebite. (Cas. III d. 804/921 P. R. 92 III 922).

118. — Achitarea Curții cu Juați pentru crimă de incendiu nu împiedică pe judecătorii civili de a statua asupra acțiunii de daune pentru orice culpă, deosebită de criminalitate. Totuș importă atunci să se stabilească, în modul cel mai explicit și cel mai precis, că nu există între materialitate și criminalitatea faptelor o indivizibilitate care nu ar permite judecătorului să stabilească o culpă sau orice altă cauză de obligațiune, fără a se pune în contradicțiune cu deciziunea justiției criminale care, dânsa, n'a examinat cu toate acestea decât criminalitatea.

Din principiile mai sus amintite rezultă că achitarea la Juați a unui acuzat de incendiu, nu oprește de a se opune acestui asigurat o decădere la indemnizare pentru sinistru, pe temeiul unui fapt care nu constitue crimă de incendiare cu voință, precum ar fi pentru faptul că a mărit riscurile, reeșind din instrucțiunea penală că planuri, desemne, modele asigurate pentru 800.000 fr., în lemn uscat și inflamabil, declarate în polițe ca fiind așezate în diferite părți ale uzinei, se aflau în realitate, în momentul incendiului, întrunite și grămădite în același loc, întrucât acest fapt constitue un act de imprudență, o agravare de risc evidentă, desbrăcat de orice intențiune voluntară și de orice participare directă la aprinderea incendiului. (T. civ. Rouen Fr. 13 Apr. 1920, P. R. 143 III 926)

119. — Când Tribunalul corecțional statuează asupra urmărirei penale, pentru răniri prin imprudență contra unui șofeur, care a provocat o ciocnire cu un tramvaiu rănind un călător, și achită pe șofeur, arătând, în considerentele sentinței, că viteza tramvaiului pare a fi fost cauza inițială a accidentului și când posterior acestei achitări, victima accidentului cere daune înaintea instanțelor civile contra proprietarului automobilului, acesta nu se poate sustrage de la răspundere, invocând sentința corecțională, spre a arunca responsabilitatea asupra Companiei de tramvae, de oare ce conductorul tramvaiului nu a fost implicat în urmărirea corecțională, astfel că nu poate fi lucru judecat față de acesta, dat fiind că Trib. nu a privit responsabilitatea șofeurului de cât sub forma unei ipoteze și nu a statuat asupra vinovăției sale.

Nu poate fi loc, în asemenea caz, la excepțiunea lucrului judecat trasă din penal asupra civilului. (Cas. Civ. Fr. 16 Mai 1921 cu nota de Traian Alexandrescu, P. R. 24 III 923).

120. — Când un wattman, urmărit în fața jurisdicțiunei corecționale pentru omucidere prin imprudență, societatea de tramwaie fiind citată și dânsa ca civilmente răspunzătoare, a fost achitat pe motivul că era îndoială asupra culpabilității, moștenitorii victimei nu mai pot să citeze societatea în fața tribunalului civil oferindu-se să stabilească o serie de imprudențe comise de societatea și de wattman. Judecătorii fondului trebuie să respingă această cerere dacă declară că nici unul din faptele invocate nu este nou, că toate faptele au fost cunoscute și examinate de juridicțiunea corecțională și că astfel fiind, jurisdicțiunea civilă nu ar putea să admită cererea fără de a contrazice hotărîrea corecțională. (Cas. civ. Fr. 11 Mai 1921, P. R. 96 III 926).

121. — Când o doamnă a fost cauzată unei persoane de către viciul unui lucru păzit, păzitorul voind să dovedească nevinovăția sa, lipsa de culpă în procesul civil de reparațiune a daunei suferite, nu poate să se sprijine, numai pe sentința

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.iini.ro

corecțională care l'a achitat în urmărirea corecțională relativă la acel accident.

Nu există lucru judecat în această privință căci se poate ca judecătorul civil să găsească obligațiunei de a repara dauna o altă cauză decât acea examinată de judecătorul corecțional. (C. Ap. Bruxeles. 19 Noembrie 1921, P. R. 45 III 923).

122. — Când cu ocaziunea judecării unei acțiuni penale de distrugere, se discută dreptul de proprietate a lucrului distrus și inculpatul este achitat pentru motivul că lucrul distrus ar fi proprietate sa, hotărîrea achitătoare nu poate constitui autoritatea de lucru judecat într'o acțiune civilă, care ar fi introdusă ulterior înaintea unei instanțe civile, în care s'ar discuta proprietatea bunului ce a format motivul acțiunei de distrugere înaintea Tribunalului corecțional deoarece discuțiunea asupra dreptului de proprietate în fața instanțelor corecționale și care constituie o chestiune prealabilă, se face în mod sumar și incidental și autoritatea lucrului judecat în penal asupra acțiunei civile, nu poate fi întinsă dincolo de ceeace în mod necesar s'a decis cu ocaziunea judecării acțiunii publice și care este existența faptului material, calificarea sa legală sau culpabilitatea agentului, (T. Ilfov III s. 399/927 cu nota de N. Georgean P. R. 97 III 927).

123. — O hotărîre penală, prin care inculpatul este achitat pe motiv că faptele puse în sarcina lui deși dovedite în existența lor, nu întrunesc condițiunile unei infracțiuni prevăzute de legea penală, nu împiedecă instanța civilă, să examineze din nou aceleași fapte spre a vedea dacă ele nu constitue un dol civil. (Cas. I d. 2707/928 cu nota de C. Grigorian, H. Friedman și Gr. Urlățeanu, P. R. 105 I 929).

124. — Acțiunile cari nasc din art. 1382 și 1384 al. I. cod. civ. (art. 998 și 1000 al. I cod. civ. rom.) cu toate că urmăresc aceleaș obiect, purced din cauze juridice diferite: prin urmare inexistența condițiunilor cărora exercițiul celei d'intâi este subordonat chiar atunci când inexistența este constatată printr'o hotărîre trecută în autoritate de lucru judecat, nu face în mod necesar obstacol exercițiului celei de a doua

Astfel hotărîrea care achită pe conducătorul unui automobil inculpat de omor prin imprudență din cauza unui accident mortal cauzat victimei, declarând că „derapajul mașinei care a cauzat accidentul pare datorat stării terenului", nu emite decât o simplă părere care nu s'ar putea socoti ca o constatare a unui caz fortuit având autoritate de lucru judecat. Aparține așadar jurisdicțiunei civile, sesizată cu o cerere de despăgubire contra conducătorului mașinei și comitentului său, de a nu ține socoteala de această declarațiune și de a admite acțiunea. (Cas. Req. Fr. 15 Iunie 1928, cu nota de D. Cotrutz, P. R. 14 III 930).

125. — Autoritatea lucrului judecat ce rezultă din achitarea în lipsă de culpă a autorului accidentului mortal cauzat prin conducerea unui automobil, nu poate influența aplicarea art. 1384 al. I c. civ. (1000 c. civ. rom.) după care , prezumția de greșeală edictată în acest text în contra păzitorului unui lucru neînsuflețit care a cauzat o pagubă, nu poate fi distrusă decât prin dovada unui caz fortuit sau de forță majoră, sau a unei cauze străină neimputabilă. (Cas. Civ. Fr. 24 Aprilie 1929 P. R. 15 III 930).

126. — Culpa penală din art. 319 și 320 c. p. (248 și 249 c. p. rom.) cuprinde toate elementele culpei civile.

Așa fiind, hotărîrea de achitare dată în favoarea inculpatului urmărit pentru omor și rănire prin imprudență și motivată pe aceea că „nici o culpă nu poate fi pusă în sarcina sa" — împiedică instanța civilă sesizată de aceleași fapte prin o acțiune în daune, să caute sau să releve existența vreunui quasidelict de natură a angaja responsabilitatea civilă fie totală fie parțială, a autorului accidentului, achitat în instanța penală. (Cas. Civ. Fr. 30 Dec. 1929, P. R. 85 III 930).

127. — Hotărârea penală prin care inculpatul este achitat pe motiv că faptele puse în sarcina sa nu întrunesc condițiile unei infracțiuni penale, nu împiedică instanța civilă să examineze din nou aceste fapte, spre a vedea dacă ele nu constituesc un delict sau un quasi-delict.

Rațiunea acestui principiu este că în acest caz nu există posibilitatea de contradicție între hotărîrea civilă și cea penală, deci posibilitate de a atinge autoritatea lucrului judecat rezultând din hotărîrea penală, deoarece pentru ca un fapt să constitue un delict sau quasi-delict civil, motivele nu sunt identice cu acelea pe cari legea penală le cere pentru existența unei infracțiuni și prin urmare acelaș fapt poate să nu constituie infracțiunea dar să ia calificarea juridică de delict sau quasi-delict civil. (Cas. I d. 582/1930, P. R. 1 III 931; aceiaș cu notă de I. Rosetti- Bălănescu, P. R. 129 I 931).

2. Hotărâri de condamnare.

128. — Deciziunile justiției penale au în civil autoritatea de lucru judecat; în consecință judecătorul civil nu poate să nu recunoască ceeace a fost judeat de către jurisdicțiunea penală atât în ceeace privește existența faptului care formează baza comună a acțiunei publice și a acțiunei civile, cât și calificarea sa legală, cât și participațiunea prevenitului.

Astfel, atunci când în urma unei ciocniri între automobile conducătorul uneia din ele a fost condamnat pentru pentru răniri fără voie, printr'o hotărîre care declară că responsabilitatea sa este totuș atenuată prin culpa conducătorului celeilalte mașini, cel dintâiu acționat în urmă pentru daune interese dinaintea jurisdicțiunei civile, nu poate fi apărat de orice responsablitate pentru motivul că accidentul s'ar fi întâmplat prin culpa celui de al doilea. (Cas. Civ. Fr. 6 Februarie 1928, cu nota de D. Cotrutz, P. R. 98 III 929).

e) Lucrul judecat, al ordonanțelor organelor de instrucție.

129. — O ordonanță sau deciziune de neurmărire, din partea organelor de instrucțiune, nu poate fi privită ca având autoritatea lucrului judecat atât după legislația română, cât și după cea franceză, decât dacă ar fi bazată pe o excepțiune permtorie de drept, independent de starea sarcinelor culeses prin instrucțiune.

Dacă ordonanța sau deciziunea de neurmărire, definitivă, se întemeiază pe insuficența probelor, ea nu poate avea caracterul de lucru judecat, în sensul art. 4 alin. IV codul penal, ci o autoritate provizorie, până la descoperirea de fapte noui, întrucât nu ar fi intervenit prescripțiunea, aceasta chiar în cazul când ordonanța sau deciziunea s'ar întemeia pe constatarea legitimei apărări, deoarece și această constatare poate fi modificată sau contrazisă prin descoperire de noi fapte. (Cas. II d. pen. 63 bis 1923 P. R. 119 III 923).

130. — Plăzmuirea semnăturii unui act sub semnătură privată, are de efect nulitatea convențiunii și deci partea căreia i se opune actul se poate dispensa de îndeplinirea obligațiunilor ce rezultă din el. Cercetarea plăsmuirii se poate face atât pe cale civilă, cât și pe cale penală, însă când ea a fost deferită instanței penale și judecătorul de instrucție a dat o ordonanță de neurmărire, rezultatele stabilite pe această cale au efecte de neînlăturat asupra instanței civile. (T. Buzău II, s. civ. 220/923, P. R. 64 III 924).

131. — Anularea unei ordonanțe de adjudecare pentru motivul că vânzarea nu intră în previziunile art. 1253 cod. civ., constitue lucru judecat într'o acțiune care are de obiect nulitatea pe motiv că una din ipoteci greva imobilul parafernal și creanța era stinsă. (Cas. II d. 923/930 P. R. 123 I 931).

132. — Dacă se dă ordonanță de neurmărire contra unui dement acuzat de omor, totuș acțiunea civilă în daune e admisibilă. (Cas. Req. Fr. 21 Ian. 1929 cu notă de D. Cotrutz, P. R. 15 III 931).

C. Materie administrativă.

133. — Nu este autoritatea lucrului judecat atunci când prima deciziune declară ilegalitatea unui act ad-tiv făcut și executat fără îndeplinirea formalităților legale iar al doilea recurs poartă asupra aceluiaș act învestit cu toate formele cerute de lege. (Cas. III d. 349/91 P. R. 62 III 922).

D. Materie fiscală.

134. — Prezumțiunea legală a autorității lucrului judecat din art. 1201 cod. civ. este un principiu general aplicabil în orice materie, ar în speță în sensul că odată pronunțată hotărîrea Comisiunei de împuneri și rămasă definitivă între aceleași părți și aici reprezentate, în aceiași calitate a lor fiind și identitate de situațiune, nu se mai poate relua în discuțiune, câtă vreme se constată buna credință a părții, neprobându-se vre-o fraudă care ar consista în omisiuni intenționate sustragerii de acte, registre sau fals ori trecerei de cifre ireale menționate de art. 105 al. 2 și 108 al. 2, al legei contrbuțiunilor directe — (vezi deciziunea fiscală No. 475, 37— 930 din 11 Iulie 1930 de pe lângă Curtea de Apel Tg. Mureș. (T. Dolj II s. 150/931 P. R. 77 III 931).

III. Legislația teritoriilor alipite.

135. — Art. 565 pr. civ. rusă dispune că atunci când Tribunalul penal achită pe inculpatul învinuit de fals dar nu stabilește dacă actul este autentic sau fals, partea interesantă poate să se adreseze Tribunalului civil penru determnarea autenticității sau excluderii actului din rândul probelor.

Dacă legea permite ca în cazul arătat mai sus partea interesată să se poată adresa Tribunalului civil, apoi nu este nici un motiv ca ea să interzică aceasta în cazuri când prin identitate de rațiune trebuie să se aplice acelaș pricipiu și anume când acțiunea publică este prescrisă, Ministerul Public refuză să exercite, autorul este mort, sau când ca în specie, nu a putut fi descoperit. (C. Ap. Chișinău I 2 Nov. 1925, P. R. 148 III 926).

136. — Sentințele pronunțate de instanțele judecătorești străine, nu pot avea în principiu autoritate de lucru judecat în România; în ce privește această

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.iini.ro

chestiune codul penal local este categoric prevăzând prin art. 7 al. 3 că chiar n cazul când o persoană a fost condamnat în străinătate și chiar dacă a executat acolo pedeapsa, totuși va fi din nou judcetă în România, ținându-se însă în seamă întrucât va fi posibil — de pedeapsa executată. (T. Oradea Mare, Camera de punere sub acuzare 9 Febr. 1925, P. R. 40 III 925).

137. — Potrivit art. 411 din proc. civ. ardeleană, o sentință dată asupra fondului va rămâne definitivă în ce privește fondul dreptului pretins, ceeace instanța sesizată cu un nou proces poate examina și decide din oficiu.

Această dispoziție se aplică și sentințelor pronunțate de instanțele indigene

In ce privește sentințele date de instanțele străine art. 414 pr. civ. arată că ele au putere de drept în țară, dacă o convenție internațională nu dispune altfel. (C. Ap. Oradea Mare 2 Noemb. 1926 cu nota de St. Praporgescu, P. R. 87 III 927).

138. — Potrivit dispozițiunilor art. 139 cod. de procedura civilă rusă, din moment ce judecătorul a pronunțat o hotărîre nu mai este în drept să o anuleze sau să o mod fice, iar din interpretarea art. 895 și 893 cod. de procedura civilă rusă rezultă în mod evident că în dreptul rus există prezumțiunea legală a autorității lucrului judecat care se poate ridica de către pârît ca excepține peremptorie având de efect a constata stins dreptul de a mai acționa odată ce prima cerere s'a rezolvat prin puterea unei hotărîri. (T. Hotin 19 Dec. 1929 cu nota de N. Feldman, P. R. 19 III 930).

IV. Note.

139. — A vedea: Contestație, Hotărâri Ordonanță de refereu.

M

MADRID (Convenția internațională dela)

V. Postă-Telefon-Telegraf.

MAGIE.

1. — La magie dans l'ancien droit romain, (C. Stoicescu), recensie de D. D. Gerota (P. R. 30 IV 927).

2. — Iraționalismul juridic și magia în vechiul drept, de Petre Marcu Balș (P. R. 61 IV 927).

MAJORAREA AMENZILOR JUDECATOREȘTI.
(L. 25 Martie 1923, M. Of. 279/923)

1. — Legea majorării amenzilor este aplicabilă și amenzilor prevăzute de art. 287 din reg. contr. aliment., deoarece acest articol nu este decât reproducerea vechiului art. 41 din regulamentul dela 1913, care a rămas astfel nemodificat. (Cas. II d. 371/925 P. R. 2 III 926).

MANASTIRE

V. Biserică.

MANDAT
(Art. 1532 — 1559 C. Civ.).

CUPRINS :

1. ***Noțiuni generale (1-4).***
2. ***Diviziuni (5-6).***
3. ***Forma mandatului (7-9).***
4. ***Proba mandatului (10-16).***
5. ***Efecte.***
   a) ***Drepturile și obligațiile mandatarului (17-23).***
   b) ***Drepturile și obligațiile mandantelui (24-28).***
   c) ***Ratificarea actelor mandatarului (29-34).***
   d) ***Efecte specifice mandatului comercial (35-38).***
   e) ***Efecte specifice mandatului în materie penală (39).***
6. ***Incetarea mandatului (40-46).***
7. ***Legislația teritoriilor alipite (47-48).***
8. ***Studii și recenzii (49-51).***

1. Noțiuni generale.

1. — O femeie măritată poate să fie aleasă mandatară reieșind dar aceasta din art. 1538 c. c. (C. Ap. Buc. IV dec. 52 din 1920, P. R. 20 III 922).

2. — Contractul care prevede obligațiunea pentru una din părți, de a încheia transacțiuni de vânzări și cumpărări de cereale, în comptul celeilalte părți, întrunește caracterul unui contract de mandat, cu drepturi și obligațiuni bine definite dela mandat la mandatar.

Prin urmare când instanța de fond interpretează acest contract în sensul că el ar conține transacțiuni sau operațiuni de vindere-cumpărare, denaturetză convențiunea. (Cas. III d. 1645/924, P. R. 5 III 924).

3. — Convențiunea prin care o persoană are însărcinarea să trateze și să încheie afaceri într'o anumită localitate în numele și pe seama celui dela care a primit însărcinarea, poate constitui, fie un contract de reprezentanță când afacerile se încheie în numele reprezentantului, fie un contract de mandat, când mandatul deliberează încheierea afacerilor juridice ca și cum ar fi vorba de interesul lui exclusiv. (C. Ap. Buc. I 28 Martie 1928 cu nota de Al. Velescu P. R. 16 II 931).

4. — Efectele trimise unei bănci pentru încasare ori contravaloarea mărfurilor vândute nu formează obiectul unui depozit pentru ca să curgă dobânzi în caz de întârziere; ele sunt încredințate cu titlu de mandat și chiar în baza acestui titlu exigibile, fără să mai fie nevoie de o cerere din partea beneficiarilor, în speță numeroase cereri rămânând fără rezultat.

Imprejurarea că banca a obținut un credit recent nu poate duce la o concluzie favorabilă atunci când acest credit nu s'a acordat pentru considerațiuni de garanție morală ci contra unor efete, pe care le deținea numai ca precaristă, deoarece după cum rezultă chiar din bilanțul încheiat, ele erau date în gaj. (T. Putna II S. 15/928 cu nota de N. Georgean, P. R. 72 III 928).

2. Diviziuni.

5. — Mandatul tacit este acela ce rezultă în mod neîndoios pe cale de inducțiune din împrejurările în care lucrează mandatarul, adică atunci când voințele nu au fost exprimate încă prin înscrisuri, nici prin vorbe și nici prin alt mod de manifestare a gândirei omenești. (T. Iași I j. 9284/925 P. R. 151 III 926).

6. — Conform art. 1536 cod civ., mandatul este special atunci când prin el se specifică natura actului pe care îl poate face mandatarul în numele mandantului. Legea nu cere ca mandatul să cuprindă și toate condițiunile ce urmează a fi făcute de mandatar. (Cas. II d. 923/930 P. R. 123 I 931).

3. Forma mandatului.

7. — Mandatul este un contract care nu se formează decât prin concursul voinței părților, deci nesupus la nici-o formă specială, (C. Ap. Buc. IV dec. 52/920 P. R. 20 III 922).

8. — punându-se forma prin act sub simplă semnătură, antenț c, scrisoare, sau verbal. (ac. dec.)

9. — Mandatul dat unui notar de a pregăti un proiect de act de lichidare și partagiu, în afară de formele legale, trebue să fie stabilit printr'o convențiune între copărtași. O convențiune expresă este indispensabilă. (Cas. Bruxelles-Belg. 26 Oct. 1922, P. R. 141 III 923).

4. Proba mandatului.

10. — Conferirea sau acceptarea mandatului poate să rezulte fie din acte, fie din fapte cari să dovedească destul de clar aceasta. (C. Ap. Buc. IV dec. 52 din 920, P. R. 20 III 922).

11. — Bazată pe prezumțiuni și pe obiceiuri care nu mai sunt în concordanță cu cerințele vieții economice actuale, nu mai este aplicabilă, după războiu, jurisprudența, în virtutea căreia vojajorul unei case de comerț este presupus că are mandat să contracteze cu terții, obligând casa fără ca aceea să aibă nevoia de a confirma comanda. (T. Nantes Fr. 5 Iulie 1920, P. R. 144 III 926).

12. — Cestiunea de a se ști dacă persoana semnatară a avut sau nu mandat sau delegațiune din partea reprezentantului unei persoane morale, de a semna în locul său și numele mandatului principal, este o cestiune de fapt, care se rezolvă în mod suveran de instanțele de fond. (Cas. III d. 1384/921, P. R. 139 III 922).

13. — Existența unui mandat expres nu se poate proba de terții cari au tratat verbal cu mandatul, decât prin modurile stabilite de art. 1341 civ. belgain (acelaș text francez, coresp. art. 1191 civ. român). Dacă este vorba de un mandat tacit reclamantul trebuie să dovedească imposibilitatea în care a fost de a-și procura o probă scrisă, sau complextul împrejurărilor și circumstanțelor de fapt, din cari rezultă prezumțiuni suficiente pentru stabilirea mandatului tacit. Acțiunea reclamantului nu este ad-

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.iini.ro

misibilă dacă nu poate face aceste dovezi. (C. Ap. Liège Belg., 16 Febr. 1923 cu nota de G. M. Şesciorcanu, P. R. 46 III 924)

14. — Proba testimonială cerută de apelant pentru dovedirea mandatului tacit, deşi valoarea este superioară sumei de 150 lei, este admisibilă. (T. Iaşi I jurnal 9284/925 P. R. 151 III 926).

15. — Mandatul plătit dat unui intermediar spre a vinde un imobil, trebuie să fie dovedit cu un inscris, atunci când întrece suma de franci 150. Proba testimonială n'ar putea fi admisă decât existând un început de probă în scris care să facă verosimil faptul alegat. Nu are acest caracter o declaraţie pregătită de intermediar, semnată numai de fiul eventalei vânzătoare conţinând o simplă promisiune eventuală de retrocedare pentru cazul când mama sa ar deveni dobânditoare. (T. Civ. Rhone, Fr. 28 Ian. 1927, P. R. 86 III 928).

16. — Dovada cu martori este admisibilă pentru dovedirea mandatului între părţi, când din interogatoriul luat uneia din ele rezultă un început de probă scrisă. (T. Iaşi III, 14 Iunie 1929 cu notă de Florin Sion, P. R. 67 II 931).

5. Efecte.

a) Drepturile şi obligaţiile mandatarului.

17. — Comisionarul-tranzitar este un mandatar ţinut să vegheze la conservarea lucrului, mai ales dacă a stipulat o comisiune de tranzit.

In special fiind vorba de butoaie cu ulei, el urmează să ia măsurile suficiente pentru conservarea uleiului, fie prin depozitare în magazii, fie prin acoperire cu pânză groasă şi stropire cu apă în zilele de căldură răspunzând de neglijenţa sa. (T. Poitiers, Fr. 26 Iul. 1920, P. R. 41 III 923).

18. — Spre deosebire de dreptul francez, unde dreptul de a face o trazacţie nu implică pe acela de a face un compromis; după art. 1537 din codul civil român, aplicabil în lipsa unui text contrar, şi în materie comercială, dreptul de a face o tranzacţie implică din contra, pe acela de a face un compromis; şi această deosebire de redacţie între ambele texte nu se datoreşte unei greşeli sau unei inadvertenţe a legiuitorului, ci unei modificări intenţionate a legei române. (C. Ap. Iaşi II, 20 Dec. 1922 cu nota lui D. Alexandresco, P. R. 273 II 923).

19. — Este nul compromisul făcut de un mandatar, împuternicit a face o tranzacţie, de câteori n'a fost anume autorizat pentru aceasta. (C. Ap. Rion 8, Fr. 8 Dec. 1922. P. R. 275 II 923 în notă).

20. — Agentul de schimb însărcinat să cumpere titluri bune şi negociabile, şi care remite titluri lovite cu sechestru, poate fi silit să-şi execute contractul său. Neîndeplinindu-şi obligaţiunile sale de mandatar din vina sa, în timpul convenit, el nu poate să treacă pentru aceasta operaţiune în contul curent al mandantului său decât dobânzile anuale cu 6,50% nesupuse la capitalizare periodică şi degajate de orice cheltuială de comision sau altele. (C. Ap. Liège I Belg. 15 Iunie 1926, P. R. 142 III 927).

21. — Notarul public primind un mandat din partea instanţelor de judecată, este obligat a-l executa fără a examina şi discuta utilitatea lui, de unde rezultă că mandatul astfel executat, notarul are drept la onorar. (Cas. I, 14 Febr. 1930, P. R. 121 III 930).

22. — Cuvintele întrebuinţate în procură „i se dă drept să dea chitanţă de descărcare", nu conferă mandatarului dreptul de a obliga pe mandant să transmită o sumă de bani şi un drept de redevenţă, ci numai să descarce pe un terţ faţă de mandant. (C. Ap. Buc. d. 33/931, P. R. 21 III 931).

23. — Când într'un mandat se stipulează dreptul mandatarului de a trata şi încheia orice acte de cesiune, de trazacţie sau de orice altă natură, cu privire la nişte drepturi de concesiune care au făcut obiectul unui proces, evident că dreptul mandatarului se întinde şi la angajare de advocaţi. (Ac. dec.).

b) Drepturile şi obligaţiile mandantului.

24. — Chestiunea de a se şti dacă mandantele trebue sau nu să fie ţinut de obligaţia contractată de către mandatarul său, nu atârnă de legea care cârmueşte contractul de mandat, ci de legea în virtutea căreia terţiul de bună credinţă poate judeca capacitatea mandatarului (C. Ap. Haga Ol. 8 Iunie 1917 cu nota d-lui H. în P. R. 112 III 923).

25. — In cazul actelor făcute de mandatar peste puterile acordate lui prin mandat, jurisprudenţa franceză aplicând regula art. 1125 c. civ. fr. (art. 952 c. r.), convenţiei consimţite de mandatar peste limitele mandatului, întru cât însăşi legea prin art. 1546 c. civ. (1998 c. civ. francez) prevede în mod expres posibilitatea de ratificare din partea mandantelui ajunge la aceiaşi concluziune că terţiul contractant nu poate invoca depăşirea mandatului. (T. Prahova II S. 49/919 cu nota d-lui C. Toneanu, P. R. 164 I 923).

26. — Judecătorii cari constată în sarcina unei societăţi culpa că a înşelat pe terţii asupra întinderii puterii mandatalului ei au decis cu drept cuvânt că mandatarul a obligat pe mandantul său, dincolo de limitele mandatului. (Cas. Req. Fr. 14 Ian. 1920, P. R. 50 III 922).

27. — Deşi după art. 1558 c. civ, care se referă la art. 1557 c. civ. potrivit căruia, pentru validitatea actelor încheiate cu terţii de bună credinţă, trebuie ca mandatarul să fi contractat în necunoştiinţa încetării mandatului, s'ar părea că şi mandatarul trebuie să fi fost de bună credinţă, totuş din combinaţia art. 1558 cu 1554 c. civ., rezultă că contractele încheiate cu terţii de bună credinţă sunt valabile şi deci opozabile mandantelui, deoarece singur acesta este vinovat de a fi încredinţat puterile sale unei persoane care a abuzat de ele, pe când terţii, de vreme ce n'au cunoscut cauza încetării mandatului, n'au nici-o culpă şi nu pot fi prejudiciaţi în interesele lor pentru culpa altora. (Cas. II d. 544/924, P. R. 62 III 925).

28. — In conformitate cu dispoziţiunile art. 1547 cod. civ. mandantul trebuie să desdăuneze pe mandatar de anticipaţiunile şi spezele făcute pentru îndeplinirea mandatului şi să plătească onorarul dacă i s'a promis. Mandantul este ţinut de a face pe mandatar indemn de toate urmările civile, chiar posterioare încetărei mandatului de gestiunea care forma obiectul mandatului, numai ca acesta din urmă să fi adus grijile potrivite acestei gestiuni şi să nu fi depăşit limitele puterilor sale. Mandantul trebuie deci în această ipoteză să plătească mandatarului sumele pe cari acesta le-a cheltuit pentru executarea mandatului cu dobânzile socotite din ziua întrebuinţărei lor şi de a-l libera de angajamentele pe cari poate în acelaşi scop să le fi contractat faţă de terţi în numele său personal. (Juc. Oc. Berești, C. d. jud. 10/927 cu nota D. Cotrutz, P. R. 23 III 927).

c) Ratificarea actelor mandatarului.

29. — Ratificarea tacită a obligaţiunilor mandatarului rezultă din intenţia părţii dedusă din împrejurările cauzei apreciate de judecată în caz de contestaţie, şi din executarea voluntară a obligaţiunei, făcută cu bună ştiinţă de acela în contra căruia se invoacă convenţiunea. (C Ap. Buc. I d. 201/920, P. R. 27 III 922).

30. — Dacă mandatarii societăţii au depăşit limitele mandatului dat, atunci când au lucrat în numele societăţii aceasta poate ratifica, pe temeiul art. 1546 c. c., actul lor; ratificarea poate să reiasă şi din faptul că în procesul care pune în discuţiune validitatea acestui act, societatea nu a invocat vreo depăşire a mandatului; — aceasta cu atât mai mult în speţă deoarece actul nu s'a încheiat cu partea care-l contestă. (C. Ap. Buc. III d. 144/921 cu nota de Al. Bilciurescu şi Al. Spineanu, P. R. 194 II 924).

31. — Ratificarea actelor făcute cu exces de putere de mandatar, nu este reglementată de normele speciale stabilite de art. 1309 c. civ. it. (art. 1167, 1190 c. civ. rom.) ci poate rezulta chiar din simpla tăcere a reprezentantului după ce a cunoscut excesul de putere al reprezentantului. (Cas. Roma-Ital. 23 Iulie 1921, P. R. 163 III 922).

32. — Ratificarea din partea mandantului a actelor făcute de mandatar cu exces de putere poate să aibă loc nu numai în caz de mandat — stricto senso, — dar şi în orice raport de reprezentare. (Ac. dec.).

33. — O persoană care, fără a fi împuternicită, tratează în aparenţă ca şi cum ar avea puterea de a prezenta, obligă prin actele sale pe cel în numele căruia a contractat şi acesta din urmă asumă o răspundere de vreme ce, cunoscând faptele reprezentantului aparent, a stat în inacţiune, producând astfel pagube terţilor. (T. com. Hâvre, Fr. 17 Ian. 1927 cu nota de Rene Popescu Râmniceanu, P. R. 87 III 928).

34. — Deşi mandatul dat de o debitoare, unei persoane a încheia un act de împrumut ipotecar, prevede un termen de plată mai lung decât cel prevăzut în actul de ipotecă, totuş scurtarea termenului în act nu poate fi invocată de debitoarea care a ratificat termenul scurtat, prin primirea şi întrebuinţarea sumei împrumutată, fără să protesteze. (C. Ap. Buc. IV, 13 Febr. 1929 P. R. 54 III 929).

d) Efecte specifice mandatului comercial.

35. — In puterea unui mandat expres comercial prepusul poate face nu numai operaţiunile ordinare dar şi acele cu caracter excepţional, ca încheerea unui compromis, neputând desigur trece dincolo de puterile patronului, sau de limitele gestiunei determinate prin actul constitutiv şi prin statute, când este o societate. (C. Ap. Iaşi II d. 20 Dec. 1922 cu nota de D. Alexandresco P. R. 273 II 923).

35 bis. — Potrivit dispoziţiilor referitoare la codul comercial, mandatul expres trebue să fie transcris, afişat şi publicat iar până la îndeplinirea acestor formalităţi, el se socoteşte faţă de terţii ca general şi cuprinde toate actele necesare exerciţiului comerţului pentru care este dat. (Ac. dec.).

36. — Din combinaţiunea art. 374 al.

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.iini.ro

II şi 386 cod. com. rezultă că atunci când există o convenţiune scrisă de mandat, care nu cuprinde însă suma ce s'ar datori mandatarului pentru executarea mandatului prin modalităţile de plată şi timpul duratei mandatului, prezumţiunea este că această sumă nu s'a convenit şi că mandatul deşi comercial este gratuit asemănător mandatului civil sau că remuneraţiunea sa constă în beneficii de altă natură, cari ascund neîndoios o asociaţiune în participaţiune, în care una din părţi prestează capitalul, iar cealaltă serviciul, iar beneficiile sau pierderile operaţiunilor le împart între ele.

Aceasta este cu atât mai exact atunci când mandatarul deşi a încetat mandatul său în mod forţat prin retragerea ce i-a comunicat-o mandanele, nu se grăbeşte a formula nici o pretenţiune asupra salariului său şi formulând-o în urmă, nu determină el însuş cel puţin modalităţile şi termenele plăţei, din care să se poată deduce seriozitatea convenţiunei. (Jud. Oc. Bereşti-Covurlui 5 Iunie 1928 P. R. 27 III 929).

37. — Cu toate că dreptul de retenţie nu este creat de art. 387 şi 388 cod. com. totuş întrucât aceste texte îl consacră şi supun privilegiul şi înaintarea sumară, faptului deţinerii mărfurilor de către mandatar, rezultă că atunci când pe calea opoziţiei, în conformitate cu art. 388 cod. com. se angajează un adevărat litigiu cu privire la drepturile conferite de aceste texte, se poate discuta şi dreptul de retenţie, să se ordone ca ele să fie restituite. (T. Ilfov I Com. 17 Oct. 1929 P. R. 130 II 931).

38. — Mandatarul poate exercita dreptul de retenţiune şi privilegiul special, pe care îl are în virtutea art. 387 şi 388 cod. com. pentru ce i se datoreşte din executarea mandatului, adică pentru plăţile făcute de dânsul în folosul mandantelui cât şi pentru provizionul său; nu însă şi pentru orice daune ce ar deriva din executarea mandatului, care ar presupune creanţe litigioase a căror certitudine depinde de tranşarea favorabilă a unui litigiu, deoarece mandatarul nu poate uza de facultatea conferită de art. 387 şi 388 cod. com., fără ca să-şi bazeze dreptul său pe o creanţă certă şi exigibilă. (T. Ilfov I Com. 17 Oct. 1929 cu nota de Mihail Stern, P. R. 130 II 931).

e) Efecte specifice mandatului în materie penală.

39. — Articolul 181 pr. pen. trebuie interpretat în sensul că interzice numai reprezentarea voluntară a inculpatului prin mandat convenţional, iar nu pe acea necesară prin mandatul legal prevăzut de art. 1056 C. Civ. (T. Muscel II, 20 Aprilie 1931 cu nota de N. Negru, P. R. 180 II 931).

6. Incetarea mandatului.

40. — Când legea dispune fără distincţie, că mandatul se stinge prin interdicţia mandantelui sau mandatarului, se înţelege prin aceasta atât interdicţia legală cât şi acea judiciară, astfel că aceiaşi soluţiune trebuind să fie întinsă la orice schimbare a stării şi capacităţi imandantelui, urmează că prin căsătoria femeii mandamte, ea fiind atinsă de o incapacitate legală, şi mandatul dat de dânsa se stige prin schimbarea stării civile a capacităţii sale. (Cas. II d. 544/924, P. R. 62 III 925).

41. — Mandatul înserat într'un contract sinalagmatic de locaţiune de servicii, în interesul mandatarului tocmai în scopul executării acestui contrat, face parte integrantă dintr'ânsul şi prin urmare încetează de a fi revocabil, prin voinţa numai a părţii dela care emană, devenind irevocabil ca şi convenţiunea în care e înserat, ale cărei condiţiuni le urmează în totul, (T. Ilfov III S. 612/924 cu nota de St. Antim, P. R. 200 II 924).

42. — Mandatul, chiar arbitrar retras, nu poate fi menţinut de Justiţie în contra voinţei mandantelui, singurul drept al mandatarului în asemenea împrejurare fiind o acţiune în daune, iar nu în reintegrare, fiindcă încrederea care este la baza mandatului nu se poate impune. (Cas. I d. 656/925 cu nota de R. Elias. P. R. 175 I 925).

43. — Mandatul prin esenţa lui este revocabil. Retragerea lui din partea mandantului, chiar arbitrară, nu îndreptăţeşte pe mandatar decât să ceară daune, iar nu să pretindă fie şi prin acţiune principală — cu atât mai puţin pe cale de referé — a fi reintregat în situaţiunea de mandatar. (Cas. I d. 656/925 cu nota de Remus C. Benişache P. R. 111 I 925).

44. — Procura dată unui advocat de către reprezentanţii legali ai unei societăţi comerciale, în speţă o bancă, pentru a reprezenta în justiţie acea societate, este un act aparţinând societăţei, în calitatea ei de persoană juridică, căreia legea îi recunoaşte o existenţă independentă de persoanâ fizică a celor autorizaţi a o reprezenta.

Prin urmare această procură nu încetează decât ca o manifestare de voinţă a societăţei exercitată prin persoanele autorizate de lege sau statute a o face. ea nu poate înceta ca o urmare a încetărei drepturilor foştilor reprezentanţi ai societăţei, de a mai reprezenta şi de aceea advocatul reprezintă valabil şi mai departe societatea, deşi mandatarii ei care i-au dat procura nu mai au nici o calitate. (Cas. I d. 381/927 cu nota de Traian Alexandrescu, P. R. 96 I 928).

45. — Procura dată în numele unei persoane juridice este privită nu ca un act personal al semnatarilor — persoane fizice — ci ca un act emanat dela însuş mandantele, adică dela persoana juridică în numele căreia s'a aplicat semnătura.

Aşa fiind, o procură dată în asemenea condiţiuni îşi conservă valabilitatea chiar după expirarea delegaţiunei persoanelor semnatare, cât timp persoana juridică nu a fost disolvată sau nu a revocat — în formă valabilă — procura dată în numele ei. (Cas. III d. 351/928, P. R. 94 III 928).

46. — Mandatul nu este revocabil în orice moment, prin singura voinţă a mandantelui, decât dacă a fost dat în interesul exclusiv al acestuia şi dacă este gratuit.

In caz însă că a fost dat în interesul comun al mandantelui şi al mandatarului încetarea mandatului nu poate rezulta decât din acordul voinţelor celor doi contractanţi, sau când există o cauză legitimă.

In absenţa unui motiv legitim, revocarea mandatului salariat de către mandant constitue din partea sa un refuz al executărei mandatului, dând drept la o acţiune în daune în favoarea mandatarului.

Aceste regule trebuie să fie aplicate fie în caz de revocare totală, fie în cazul revocărei parţiale. (C. Ap. Lyon-Fr. 17 Ianuarie 1929 cu nota lui D. Cotrutz, P. R. 61 III 931).

7. Legislaţia teritoriilor alipite.

47 — Mandatul are de efect girarea afacerilor altuia, deci fapte prin care se creiază, se modifică, sau se desfiinţează drepturi.

Prin urmare când în speţă, împuternicitul avea numai să ia în primire marfa cumpărată de firmă şi să plătească preţul convenit de părţi — adică să facă acte care nu erau generatoare de drepturi, el nu era un mandatar în sensul art. 1002 cod. c. d. austriac, aplicabil în Bucovina, ci era un simplu trimis care nu poate cere rezilierea contractului de cumpărare a mărfei. (Cas. III Ardeal d. 765/922, P. R. 133 III 923).

48. — Constatându-se în fapt că pârâtul a cumpărat mărfuri dela reclamant, pe care nu le-a plătit, nu este necesară existenţa unui mandat — în sensul art. 1032 c. c. a. către şoferul său pentru ca acesta să fie autorizat să transporte mărfurile cumpărate. (T. Someş I s. 166/930. P. R. 146 III 930).

8. Studii şi recensii.

49. — Consecinţele de drept ale mandatului oneros revocat, de Al. Sandor (P. R. 10 IV 926).

50. — Mandatul de prêt-nom de Dim. I. Cotrutz (P. R. 82 IV 925).

51. — Mandatul şi procura la purtător, de Rene Popescu-Râmniceanu (P. R. 61 IV 928).

MANDAT DE ARESTARE.

V. Libertate individuală.

MARCA DE FABRICA ŞI DE COMERŢ.

(l. 15 Aprilie 1879)

CUPRINS :

1. *Noţiuni generale (1-6).*
2. *Dreptul de proprietate şi transmiterea lui (7-15).*
3. *Contrafacerea (16-18).*
4. *Protecţie internaţională (19-23).*
5. *Legislaţia teritoriilor alipite (24-26).*

1. Noţiuni generale.

1. — După principiile generale de drept internaţional care guvernează materia mărcilor de fabrică, domeniul unei mărci se va întinde sau se va restrânge de drept, după cum suveranitatea pe care se sprijină, se întinde prin anexiunea unor noui teritorii, sau se restrânge prin cedarea unor teritorii unei alte ţări. De unde urmează că în speţă, o marcă românească de fabrică îşi întinde domeniul său de drept în toate teritoriile alipite, dat fiind că aceste teritorii fac parte integrantă din regatul român. (T. Ilfov II com. s. 700/923. P. R. 29 III 924).

2. — Marca de fabrică sau de comerţ indică numai provenienţa obiectului; brevetul apără chiar obiectul însuş, un produs sau un mijloc de a produce, protejează invenţia. Marca de fabrică este un semn distinctiv al produsului ; ea protejează articolul independent de ori şi ce invenţie. (C. Ap. Gand-Belg. 23 Iunie 1924, P. R. 140 III 925).

3. — Compoziţiile farmaceutice sau remediile de orice fel, nefiind susceptibile de a fi brevetate, după legea franceză din 5 Iulie 1844 nu este permis inventatorului sau primului preparator al unui produs de acest gen, de a eluda această prohibiţiune legală, revendicând în profitul său, prin aplicarea legilor asupra mărcilor de fabrică şi de comerţ, dreptul exclusiv la denumirea sub care el e cunoscut, când această denumire a devenit în fapt mijlocul uzual şi necesar care permite singur a desemna şi a aprecia natura produsului la care s'a încorporat. (C. Ap. Paris, 20 Mai 1927, P. R. 85 III 928).

4. — Denumirile de fantezie pot cons-

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.iini.ro

titui conf. art. 1 al legei din 1879, mărci de fabrică. (C. Ap. Buc. I d. 193/929 cu nota de Radu Goruneanu. P. R. 166 III 930).

5. — Atunci când denumirea de fantezie ce serveşte ca marcă de fabrică a fost creată de proprietarul ei şi când în afară de ea, produsul revestit are un nume ştiinţific anterior, nu se poate spune că denumirea de fantezie ar constitui desemnarea necesară. (Ac. dec.).

6. — Produsele nebrevetabile pot fi revestite cu mărci de fabrică. Şi produsele farmaceutice pot fi comercializate sub diferite mărci de fabrică. (C. Ap. Buc. I d. 183/929 cu nota de Radu M. Goruncanu. P. R. 166 II 930).

2. Dreptul de proprietate şi transmiterea lui.

7. — Nu este permis a întrebuinţa portretul preşedintelui Republicei Statelor Unite din Brazilia, ca marcă de fabrică sau de comerţ, decât cu autorizarea acestui din urmă.

Prin urmare, înregistrarea unei mărci de fabrică în care figurează acest portret, trebue să fie refuzată, dacă comerciantul care cere asemenea înregistrare nu produce autorizarea necesară în această privinţă. (C. Apel federală II. Brazilia, P. R. 77 III 923).

8. — Conform art .7 par. 3 al legii belg. din 1 Aprilie 1879 transmisiunea unei mărci de comerţ nu are efect faţă de terţi decât după depunerea unui extras a actului care o constată, cu îndeplinirea tuturor formalităţilor legale.

Această formalitate a depunerii se concepe şi se execută fără dificultate când transmisiunea are loc între vii, sau chiar prin testament, dar situaţia este cu totul alta dacă ne găsim în faţa unei succesiuni „ab intestat".

In acest caz, este suficient ca titularii mărcei să o depună la grefa tribunalului de comerţ dela locul lor de origină şi ca această (marcă) să fie înregistrată la Biuroul internaţional al proprietăţii industriale.

Transimisiunea având loc prin succesiune „ab intestat", partea interesată va depune la grefă un act de notorietate, un act de partaj sau orice altă declaraţiune, în formă legală, prin care să poată dovedi atribuirea mărcei de fabrică. (C. Ap. Bruxelles Belg. 16 Nov. 1921, P. R. 15 III 924).

9. — In sistemul legii româneşti, caracterul depozitului unei mărci de fabrică fiind declarativ iar nu atributiv de proprietate, rezultă că proprietatea unei mărci se dobândeşte prin adoptare şi întrebuinţare — însă pentru ca dreptul asupra mărcii să fie opozabili terţilor, şi prin urmare ca tilarul acestui drept să poată să-l revendice în caz de uzurpare, e nevoie de facerea depozitului, conform art. 8 din legea mărcilor de fabrică. (T. Ilfov II com. s. 70/923. P. R. 29 III 924).

10. — Dispoziţiunile art. 5 din legea mărcilor de fabrică dela 1879 trebuesc înţelese în sensul că dacă noul achizitor al unei mărci nu a făcut transcrierea în termen de 3 luni dela transmisiunea dreptului asupra mărcii şi în acest interval un altul a adoptat marca şi a îndeplinit cerinţele art. 8 din lege, după trecerea acestui termen, el nu va mai putea exercita acţiunea în revendicare cu consecinţele de ordin penal prevăzute în titlul III al legii, iar nu că netranscrierea mărcii în termen de 3 luni ar atrage pur şi simplu pierderea dreptului de proprietate asupra mărcii, căci aceasta ar fi în contrazicere cu întreg spiritul legii. (Aceiaş hotărîre).

11. — Inscrierea unei mărci de fabrică la tribunalul locului de situaţiune al întreprinderii industriale, conferă proprietarului mărcii dreptul de proprietate exclusivă opozabil tuturor, iar nu numai persoanelor domiciliate în judeţul respectiv, acesta fiind de altfel scopul şi raţiunea pentru care se face înscrierea mărcii pe care legiuitorul în lipsă de o altă dispoziţiune, o consideră suficientă numai la tribunalul indicat de dânsul. (Cas. III d. 1601/924, P. R. 34 III 925).

12. — Marca de fabrică ce constă dintr'o denumire, e căzută în domeniul public dacă a devenit între timp numele necesar al produsului revestit. (C. Ap. Buc. III d. 131/924 cu nota de Radu Goruneanu, P. R. 15 II 927).

13. — Conform art. 5 din legea mărcilor de fabrică, dreptul ce are un comerciant sau fabricant asupra unei mărci de fabrică sau comerţ, încetează deodată cu încetarea comerţului sau fabricaţiunii pentru care s'a adoptat. (C. Ap. Buc. IV d. com. 17/924, P. R. 68 III 924)

14. — Acela care revendică un drept de proprietate asupra unei mărci de fabrică trebuie neapărat să dovedească originalitatea acelei mărci.

Când însă se stabileşte că reclamantul, într'o asemenea acţiune, a imitat şi dânsul cu marca sa, o altă marcă mai veche ca a sa, nu mai are exerciţiul unei astfel de acţiuni, deşi proprietarul acelei mărci n'a reclamat-o, principiul res inter alios acta neavându-şi aplicaţiunea în asemenea materie. (C. Ap. Constanţa, d. com. 40/926 P. R. 37 III 927).

15. — O marcă de fabrică nu poate cădea în domeniul public decât prin voinţa sau neglijenţa proprietarului ei, iar nu prin marea ei răspândire sau printr'o lungă întrebuinţare. (C. Ap. Buc., I d. 193/929 cu nota de Radu Goruneanu. P. R. 166 II 930).

3. Contrafacerea.

16. — Imitaţia chiar parţială, a unei mărci de fabrică înregistrată, constituie delictul de contrafacere. (C. Ap. Rio de Janeiro, Brazilia 28 Aprilie 1920 P. R. 77 III 923).

17. — Judecătorul fondului hotărăşte într'un mod suveran, întemeindu-se pe circumstanţele cauzei, că întrebuinţarea într'o marcă de fabrică a unui nume pretins uzurpat n'a putut să prejudicieze, această marcă nefiind decât o marcă de fantezie. (Cas. Belg. II 2 Martie 1925, P. R. 158 III 925).

18. — Art. 18 din legea mărcilor de fabrică, al. II, care prevede publicitatea sentinţei de condamnarea unei contrafaceri pe cheltuiala contrafăcătorului, nu-şi are aplicare în materie civilă. (C. Ap. Buc. I. d. 193/929. cu nota de Radu Goruneanu, P. R. 166 II 930).

4. Protecţia internaţională a mărcii de fabrică.

19. — Termenul de un an prevăzut în tratatul de pace dela Trianon pentru înregistrarea mărcilor de fabrică aparţinând foştilor inamici, trebuie înţeles ca termen maximum înăuntrul căruia urmează a se îndeplini formalităţile prevăzute. (T. Ilfov II com. 700/923, P. R. 29 III 924).

20. — Potrivit art. 1 al aranjamentului de la Madrid, din 14 Aprilie 1891, la care România a aderat prin legea publicată în M. Of. din 10 Septembrie 1924, supuşii statelor contractante îşi pot asigura în celelalte ţări protecţiunea mărcilor lor de fabrică ori de comerţ prin mijlocul depozitului mărcii la Biuroul Internaţional din Berna. (T. Ilfov II com. s. 1715/924 cu nota de Fl.Porescu, P. R. 213 II 926).

21. — Protecţiunea unei atare mărci în ţările contractante va fi, din momentul acestei înregistrări, aceeaş ca şi cum ar fi direct depusă într'una din ele. (Aceiaş hotărîre).

22. — Pentru ca o marcă de fabrică engleză să găsească protecţie în România nu-i nevoie să fie înscrisă în Anglia ci-i suficient să se dovedească că-i înscrisă în România. (Cas. III d. 1476/925 cu nota de Fl. Porescu, P. R. 281 I 926 ; aciaş P. R. 51 III 926).

23. — Marca de fabrică care aparţine unei case de comerţ stabilită într'unul din statele înscrise în Uniunea Internaţională pentru protecţiunea proprietăţii industriale, marcă depusă regulat la Berna, trebuie protejată în toate aceste state chiar în cazul când marfa, care poartă o marcă identică ar proveni dintr'un stat, care nu a aderat la Uniunea Internaţională şi unde folosirea acelei mărci este legitimă. (C. Ap. Genua, It. 16 Martie 1929, P. R. 16 III 931).

5. Legislaţia teritoriilor alipite.

24. — Prin menţinerea legislaţiunii locale în teritoriile alipite, în urma extinderii suveranităţii României, acele legislaţiuni au devenit române, iar faptul că aceeaş lege se aplică şi în timpul suveranităţii ungare nu însemnează că marca de fabrică ungurească poate să aibă pe baza acestei legislaţii locale, de plano aceeaş eficacitate ca înainte de anexiune, ceeace ar fi o confuziune între chestiunea unor legislaţiuni comune şi acea a unor suveranităţi diferite. (T. Ilfov II com. s. 700/923 P. R. 23 III 924).

25. — In teritoriile alipite, legislaţia locală asupra mărcilor de fabrică, nu regulamentează decât numai raporturi juridice interne, iar nu şi internaţionale, aşa încât înregistrarea unei mărci ungureşti făcută la Budapesta înaintea anexiunii acelor teritorii la România, nu mai poate constitui o înregistrare valabilă faţă de acea parte a regatului român. (Aceiaşi hotărîre).

26. — Deşi cu Austro-Ungaria s'a încheiat convenţiunea din 3 Iunie 1894 pe baza căreia se putea aplica art. 11 din legea mărcilor de fabrică, însă întrucât prin art. 227 din tratatul dela Trianon, Ungaria declară că recunoaşte fără efect toate tractatele, convenţiunile sau acordurile stabilite cu statele sau guvernele ale căror teritorii constituiau mai înainte o parte din Austro-Ungaria, zisa convenţie din 1894 a rămas desfiinţată. (Aceiaş hotărîre).

MARTORI.

(Art. 1191 ş. u. C. Civ. 185 ş. u. Pr. Civ. 68 ş. u. 151 ş. u. 342 Pr. Pen).

CUPRINS :

I. Materie civilă.

1. Regulă generale; admisibilitate (1-6).

2. Prohibirea dovezii prin martori:

- ***a) pentru acte juridice de peste 150 lei (7-14).***
- ***b) în contra sau peste cuprinsul unui act (15-16)***

3. Excepţiuni:

- ***a) când există început de dovadă scrisă (17-30).***
- ***b) când a fost imposibilitate a-şi procura proba scrisă (31-43).***
- ***c) în materie comercială (44-46).***
- ***d) convenţie derogatorie a părţilor (47-52).***

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.iini.ro

e) caz de de dol sau fraudă (53-58).
4. Propunerea și audierea. Nedemnități. Incapacități (59). Incheierea de admitere a probei (60-61). Propunerea martorilor (62). Lipsa martorilor (63). Audierea martorilor (64-66).
II. Materie penală.
1. Reguli generale (67-72).
2. Secretul profesional (73-76).
3. Nedemnități. Incapacități (77-78).
4. Propunerea martorilor (79).
5. Consemnarea depozițiilor (80-81).
III. Legislația teritoriilor alipite (82-87).
IV. Recenzii și note (88-89).

I. Materie Civilă.

1. Reguli generale ; admisibilitate.

1. — Depoziția unui martor luată de o instanță de fond, poate fi ținută în seamă de către instanța de trimitere, atunci când martorul a decedat între timp și când casarea nu s'a produs pentru violarea unei regule de competință. (C. Ap. Iași I, 13 Dec. 1922 cu nota d-lui G. Iuliu, P. R. 88 III 923).

2. — Din moment ce instanța de fond constată că are suficiente elemente de apreciere din care urmează a-și forma convingerea, ea poate respinge o dovadă cu martori cerută de una din părți, cu condițiune de a motiva de ce ea este superfluă sau inutilă. (Cas. I d. 2387/924, cu note de D. Gălășescu-Pik, Em. Socor și Nicolae Petrescu, P. R. 132 I 925, Cas. II 12 Oct. 1927 cu nota de Dimitrie Maxim P. R. 67 I 931).

3. — Cererea de a stabili cu martori fapte cari să contrazică prezumpțiunile pe cari se întemeiază reclamantul în susținerea acțiunii sale, este perfect legală și admisibilă. Respingerea acestei probe, ca inutilă, fără altă motivare, constitue un exces de putere, pentrucă nu se știe dacă instanța primă nu și-ar fi modificat soluțiunea pricinei în urma probelor ce s'ar fi adus în combaterea acelor prezumpțiuni. (Cas. I d. 1624/927, P. R. 2 III 928).

4. — Odată martorii admiși, instanța de fond nu poate refuza ascultarea lor pe motiv că faptul este stabilit prin depozițiile martorilor părții adverse. (Cas. III d. 33/907, P. R. 114 III 925; acciaș P. R. 35 III 927).

5. — Judecătorul fondului are suverană putere de apreciere asupra forței probante a mărturiilor produse. Nu violează deci art. 285 hotărîrea care, fără a îndepărta din considerațiunea etății lor la epoca în care faptele asupra cărora se referea cercetarea se produsese mărturiile a doi martori audiați, analizează și discută aceste mărturii înainte de a decide că nu este locul a ține socoteală de ele. (Cas. Req. Fr. 28 Martie 1928, P. R. 145 III 929).

6. — In materiile în cari legea autorizează proba testimonială, instanțele de fond au puterea de a aprecia în mod suveran dacă faptele sunt sau nu sunt pertinente și dacă de acum nu sunt desmințite de circumstanțele cauzei. (Cas. Civ. Fr. 5 Martie 1929, cu nota de D. Cotrutz, P. R. 31 III 931).

2. Prohibirea dovezii prin martori :

a) pentru acte juridice de peste 150 lei,

7. — Prescripțiile art. 1341 c. c. (1191 c. c. r.) privitoare la admiterea probei testimoniale și a prezumțiilor, nu sunt de ordine publică, astfel că partea care nu a invocat acest text înaintea instanței de fond nu-l poate invoca înaintea Curții de Casație. (Cas. Civ. Fr. 26 Februarie 1919, P. R. 49 III 922).

8. — Convențiunile între părți u se pot stabili prin martori. (C. Ap. Buc. I, dec. 20/921, P. R. 29 III 922).

9. — Dispozițiunile, prohibitive cuprinse în art. 1191 c. civ, după care dovada unui fapt juridic de o valoare mai mare de 1500 lei, nu se poate face decât printr'un act autentic sau sub semnătură privată, sunt de ordine publică așa că judecătorul, potrivit art. 185 pr. civ, și art. 1203 c. civ. nu poate deroga dela dânsele. (Jud. Oc. Bârca-Dolj, 10 Oct. 1921 cu nota de G. M. Sescioreanu, P. R. 219 II 922).

10. — In materie civilă afară de cazurile excepționale prevăzute de art. 1347 și 1348 c. c. fr. și belg. nu se poate dovedi cu maartori că un locator a acordat locatarului său un termen pentru o datorie de chirie mai mare de 150 franci. (C. Ap. Bruxelles, Belg., 17 Dec. 1921 P. R. 120 III 922).

11. — Este inadmisibilă dovada cu martori invocată pentru a se stabili că o persoană a plătit prețul unui imobil prin achitarea unei ipoteci ; precum este inadmisibilă această probă când tinde a schimba, în apel, cauza juridică sau calitatea părților. (Cas. I 203/924 cu nota de V. Toncescu, P. R. 250 I 924).

12. — Este un principiu sigur, că judecătorii în materie corecțională, chemați a hotări asupra unei convențiuni civile, trebuesc să aplice regulile dreptului civil ; judecătorii în materie corecțională violează legea când vor asculta martori pentru a stabili existența unei convențiuni, care după dreptul civil, trebuie probată cu act scris. (T. Gorj II s. pen. 2451/924 cu nota de V. Dongoroz, P. R. 218 II 925).

13. — Dovedirea unei convenții nu se poate face cu martori în lipsă de început de probă scrisă. Nepronunțarea Curții, în această situație, asupra cererii probei cu martori, nu constitue o omisiune esențială (Cas. I d. 1205/925 cu nota de Fr. Alexandrescu, P. R. 111 I 926).

14. — Când părțile n'au epuizat apărarea lor judecătorul de ocol, în puterea legei sale organice, poate pune în discuțiunea lor orice mijloace de dovadă sau chestiuni de drept care ar duce la lămurirea pricinei.

Astfel, deși art. 1191 c. c. oprește dovada cu martori, pentru a se stabili o plată de peste 55 lei, rostul acestei proibițiuni fiind de natură economică, urmează că această sumă să fie sporită la valuta actuală, și deci proba testimonială este admisibilă până la valoarea de 5500 lei. (Jud. Oc. Pogoanele-Buzău, 4 April 928 cu note de R. Em. Manolescu și G. Sescioreanu, P. R. 126 II 929).

b) In contra sau peste cuprinsul unui act,

15. — O cesiune de creanță fiind considerată civilă, nu este admisibilă proba cu martori cerută ca să dovedească contra conținului unei chitanțe de primirea restului unei sume ce se datora din prețul vânzării, conform actului de cesiune. (C. Ap. Buc. II d. 16/921, P. R. 29 III 922).

16. — Potrivit art. 1174 și 1191 c. civ. proba cu martori nu este admisibilă în contra unui act autentic, care are tot efectul între părți despre drepturile și obligațiunile ce constată. (C. Ap. Craiova I 3 Dec. 1927 cu nota de Dem. Polichon, P. R. 129 II 928).

Excepțiuni :

a) Când există început de dovadă scrisă.

17. — O mărturisire făcută într'un alt proces, poate constitui un început de dovadă scrisă care se poate completa cu martori. (Cas. I d. 25/920, P. R. 9 III 922).

18. — Ca un act să constitue un început de dovadă scrisă nu este suficient să emane de la partea căreia i se opune, ci trebuie să existe o corelațiune între faptul pe care dorește a-l dovedi cu martori și acela care îl face verosimil. (C. Ap. Buc. IV, 28 Ian. 1920, P. R. 17 III 922).

19. — Art. 1348 c. c. Fr. (1198 c. c. r.) conține o excepțiune cu caracter general, la interdicțiunea probei cu martori și cazurile pe cari le enumără textul, nu sunt limitative (Cas. Bruxelles, Belg. II 23 Nov. 1920, P. R. 56 III 922).

20. — Interogatorul adversarului nu poate constitui un început de dovadă scrisă când din el nu rezultă nimic din care ar putea să se întărească afirmațiunile apelantului. (C. Ap. Buc. I d. 20/921, P. R. 29 III 922).

21. — Judecătorii fondului sunt suverani a decide, după împrejurările fiecărei cauze, dacă scriptura invocată de una din părți ca început de probă scrisă face sau nu verosimil, actul juridic ce voește să dovedească această parte, și o asemenea apreciere suverană scapă de sub controlul Curții de Casație.

Chestiunea de a se ști dacă actul scris trebuie să fie legalmente considerat ca emanând dela persoana căreia este opus, este, din contra, o chestie de drept. (Cas. Civ. Fr. 11 Mai 1921 cu nota de H. în P. R. 56 III 924).

22. — Cestiunea de a se ști dacă cuprinsul unui act sau răspunsul la interogator fac sau nu verosimil faptul pretins și autorizează astfel proba cu martori conform art. 1197 cod. civil, este o chestiune de apreciere suverană a instanței de fond și nu poate face obiectul unui motiv de recurs în Casație. (Cas. I d. 127/922, P. R. 156 III 922).

23. — Inceputul de probă scrisă, conf. art. 1197 c. civ., constă în orice scriptură care emană dela acel în contra căruia s'a îndreptat petițiunea și care scriptură face de a fi crezut faptul pretins. (T. Dolj I d. 739/925, cu nota de G M. Sescioreanu, P. R. 183 II 927).

24. — Interogatoriul iscălit de parte, constitue un început de probă scrisă atunci când cuprinde mărturisiri incomplete, când partea tăgăduește fapte certe și cunoscute, când afirmă lucruri evident false și când răspunsurile date sunt evasive și echivoce. (Aceiaș hotărâre).

25. — Interogatoriul părții nu poate fi considerat de Tribunal, în suverana sa apreciere, ca un început de probă scrisă când reese vădit negarea și dezicerea faptelor articulate, când nu rezultă nici cea mai mică urmă despre existența vreunui fapt și în acest caz dovada cu martori nu este admisibilă pentru completarea probei. (Acciaș hotărâre).

26. — Un inscris poate fi considerat ca emanând dela cineva, în sensul art. 1197 c. civ., nu numai când această persoană l-a conceput și l-a creat, ci și atunci când și l-a apropiat printr'un consimțământ expres sau tacit și un asemenea consimțământ tacit poate rezulta din semnarea în calitate de martor a înscrisului probator, constatând convenții între terțe persoane. (Jud. Oc. Ciochina, c. de jud. civ., 50/925 cu nota de Aurel V. Sava, P. R. 8 III 926).

27. — Când chitanța, ce nu ar fi făcută în dublu exemplar, ar fi nulă, cum prevede art. 1179 c. civ., pentru con-

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.iini.ro

venţiunile sinalagmatice această nulitate nu poate atrage nulitatea convenţiunii; însă în acest caz chitanţa nulă poate constitui un început de dovadă scrisă şi deci proba cu martori şi prezumţiunile sunt admisibile. (C. Ap. Buc. IV d. 55/926, P. R. 132 III 926).

28. — Deşi potrivit art. 1179 c. civ, actele sub semnătură privată care cuprind convenţiuni sinalagmatice nu sunt valabile dacă nu s'au făcut în atâtea exemplare câte părţi sunt cu interes contrar, totuş atât doctrina cât şi jurisprudenţa sunt în sensul, că un asemenea act nu poate face dovadă completă a convenţiunei, constituie însă un început de probă scrisă care poate fi completat cu orice alte dovezi prevăzute de lege. (T. Fălticeni, s. 136/928 P. R. 146 III 928).

29. — Potrivit art. 1197 al. II cod. civ. se numeşte început de dovadă scrisă, orice scriptură a aceluia contra căruia s'a format petiţiunea, sau a celui ce el reprezintă şi care scriptură face a fi crezut faptul pretins.

In sensul art. 1197 al. I cod. civ şi prima condiţiune cerută pentru ca o scriptură să poată fi socotită ca un început de probă scrisă este ca ea să emane dela acela contra căruia s'a format acţiunea, sau dela acela pe care el îl reprezintă sau de care a fost reprezentat. Pentru ca un înscris să poată fi privit ca emanat dela o persoană, două lucruri sunt necesare: **a)** trebuie ca acel conţinut al înscrisului să fie moralmente şi juridiceşte vorbind opera acestei persoane; b) trebuie să fie stabilit fie prin semnătura sau scriitura persoanei căreia se opune, cu titlu de început de probă.., fie prin autenticitatea acestui înscris, că aceste dispoziţiuni sau declaraţiuni să fie în mod real opera acestei persoane. Rezultă de aici că un bilet care n'a fost nici scris, nici semnat de pretinsul debitor nu poate să-i fie opus cu început de pribă scrisă, chiar dacă ar purta sigiliul şi parafa sa. (Jud. Oc. Bereşti 27 Martie 1928 cu nota de I. Cotrutz. P. R. 10 III 928).

30. — Regula din art. 1197 c. civ având un caracter general, este aplicabilă şi obligaţiunei luată de un bărbat de a întreţine copilul rezultat din legătura sa nelegitimă cu o femeie. (Cas. I d. 1432/929 cu nota de Al. Vălimărescu, P. R. 157 I 930).

b) Când a fost imposibilitate a-şi procura proba scrisă.

31. — Creditorii chirografari fiind reprezentanţii universali ai debitorului lor, şi având aceleaşi drepturi ca şi acesta, nu pot administra probe testimoniale pentru a dovedi stingerea unei obligaţiuni a debitorului, când această dovadă este inadmisibilă pentru acesta.

Cum însă debitorul face un act în fraudă drepturilor creditorilor săi, aceştia devin terţii faţă de actul fraudulos şi dovada cu martori este admisibilă pentru a învedera frauda. (C. Ap. Iaşi d. 2/916 cu nota de Tr. Ionascu P. R. 81 II 928)

32. — Imposibilitatea de a-şi procura o probă scrisă prevăzută de art. 1198 c. c. r trebuie înţeleasă atât din punctul de vedere moral şi relativ, cât şi din cel material şi absolut. (C. Ap. Paris, Fr. 21 Febr. 1920. P. R. 32 III 922).

33. — Astfel uzurile ce provin din raportul de dependinţă între stăpân şi servitor, nu-i îngăduie acestui să aibă probă scrisă pentru cifra salariului sau sumei întrebuinţate pentru nevoile casnice ale stăpânului său. (C. Ap. Paris, Fr 21 Febr. 1920, P. R. 32 III 922).

34 — De asemeni, imposibilitatea morală a unei surori de a cere chitanţă de la fratele său pentru nişte bani ce i-a dat să-i schimbe. (C. Ap. Bruxelles Belg. 12 Febr. 1921 cu nota d-lui G. M. Sescioreanu, P R. 71 III 922).

35. — Judecătorul fondului constată în mod suveran că existenţa imposibilităţii procurării unei dovezi scrise, rezultă din circumstanţele cauzei. (C. Ap. Bruxelles, Belg. II 3 Nov. 1920. P. R. 56 III 922).

36. — Conform art. 1198 c. civ., prohibiţiunea probei testimoniale pentru dovada actelor juridice în valoare mai mare de 150 lei, încetează atunci când creditorului nu i-a fost cu putinţă de a-şi procura o probă scrisă a actului.

Constatarea acestei imposibilităţi fiind referitoare la chestiuni de fapt, este de atributul suveran al instanţelor de fond de a o determina.

In speţă tribunalul afirmând că împrejurările în cari a intervenit actul de schimb, erau de aşa natură că nu le era cu putinţă părţilor de a face act scris, motivând de unde face această constatare şi admiţând deci proba cu martori în dovedirea schimbului, depoziţiunile cărora le interpretează fără a le denatura, prin aceasta tribunalul uzează de dreptul său de apreciere şi de interpretare suverană şi ca atare nu violează art. 1198 c. civil şi nici nu săvârşeşte vreo denaturare a depoziţiilor martorilor. (Cas. I d. 148/921 cu nota de G. Sescioreanu, P. R. 49 III 924).

37. — Cumpărătorul unui bun determinat dintr'o succesiune dela unul dintre comoştenitori, nu poate fi considerat ca o terţă persoană în privinţa probelor ce trebue să administreze pentru a dovedi existenţa partajului anterior înstrăinării, ci ca un succesor cu titlu particular, un **ayant-cause** al comoştenitorului vânzător şi deci existenţa partajului o poate dovedi numai prin mijloacele prevăzute de legiuitor între părţile contractante. (T. Dorohoi, 3 Oct. 1922, P. R. 92 III 923).

38. — Art. 1198 al. 4 c. civ prevede că regulele restrictive pentru administrarea probei cu martori nu-şi au aplicaţia când titularul dreptului a pierdut tutlul ce-i servea de dovadă scrisă dintr'o cauză, de forţă majoră. Aceste dispoziţii se aplică şi atunci când titlul este sustras ori reţinut în mod abuziv. Este suficient să existe pentru posesorul titlului o imposibilitate străină de voinţa lui, de a-l produce în momentul exercitării acţiunii în justiţie. (Cas. I d. 1183/923, cu nota de G. Alexianu, P. R. 132 I 924).

39. — In cazul când o parte voeşte să dovedească existenţa unei convenţiuni între adversarul său şi un al treilea, proba cu martori şi presumpţiuni este admisibilă de oarece în acest caz, partea care invoacă o asemenea dovadă a fost în imposibilitate să-şi procure o dovadă scrisă despre existenţa unei asemenea convenţiuni. (Cas. I d. 1266/923, P. R. 53 III 924).

40. — Când instanţa de fond constată în fapt că a existat o imposibilitate morală pentru creditor a-şi procura o probă scrisă din partea debitorului, poate să declare admisibilă proba cu martori, conform art. 1198 c. civ., fără a mai fi ţinută să se pronunţe asupra chestiunii invocate dacă există sau nu un început de probă scrisă, constatarea primei împrejurări fiind suficientă pentru admisibilitatea probei testimoniale. (Cas. I d. 1791/924, P. R. 33 III 925; acciaş cu nota de G. M. Sescioreanu P. R. 205 I 925).

41. — In principiu, nu se poate dovedi cu martori peste valoarea de 150 lei, dar dacă la creiarea unor convenţiuni nu există obiceiul să se ia înscris, proba cu martori devine admisibilă. (Cas. Crim. Fr. 7 Aug. 1924 cu nota de Tr. R Scriban, P. R. 10 III 926).

42. — Dacă în civil, pentru dovedirea unei convenţiuni proba testimonială apare ca inadmisibilă în lipsa unui început de probă scrisă, potrivit art. 1197 c. civ., nu e mai puţin adevărat însă că o asemenea prohibiţiune nu mai e posibilă, atunci când obiectul sau cauza convenţiunei e ilicită şi când deci părţei i-a fost imposibil să-şi făurească o probă srisă. (Tr. Dorohoi, d. 221/926 cu nota de Carol Segal, P. R. 224 II 927)

43. — Cu toate că în drept este admisibilă proba cu martori potrivit art. 1198 c. civ., pentru a se face dovada conţinutului unui testament olograf în virtutea căruia o persoană pretinde că ar avea calitatea de moştenitor, atunci când acel testament este pierdut sau reţinut cu forţa şi prezentarea lui în faţa Justiţiei este imposibilă, însă această dovadă nu poate fi cerută decât pe calea unei acţiuni principale, iar nu printr'o simplă opunere la cererea de punere în posesie făcută de un alt moştenitor pe baza testamentului autentic ce are în favoarea sa, deoarece în materie de trimetere în posesie, rolul judecătorului se mărgineşte numai la examinarea sumară a regularităţii titlurilor ce se prezintă fără a putea intra în fond şi a hotărî fie nulitatea testamentului care se produce, fie reconstituirea unui testament ce se pretinde că ar fi existat. (T. Ilfov I d. 446/927, P. R. 99 III 927).

c) In materie comercială.

44. — Dacă, în teza generală convenţiunile comerciale pot să fie constatate prin proba testimonială, aceasta nu înseamnă că judecătorul este întotdeauna ţinut să o admită. Doctrina şi jurisprudenţa sunt de acord pentru a admite proba testimonială numai cu multă atenţiune, numai pentru convenţiuni nesupuse de vre un text la dovadă scrisă şi numai pentru faptele ce par verosimile instanţelor. In alte cuvinte, există o libertate suverană a judecătorului pentru a aprecia admisibilitatea dovezei cu martori, chiar în materie comercială. (C. Ap. Liège, Belg. 22 Mai 1920, P. R. 119 III 922).

45. — In materie comercială punerea în întârziere verbală este admisibilă şi se poate dovedi cu martori, după cum se poate dovedi cu martori creaţiunea şi stingerea obligaţiunilor. (C. Ap. Buc. d. 78/925, P. R. 166 I 927)

46. — Art. 56 cod. com. supune legii comerciale pentru oricare din părţile contractante actul încheiat, şi care este comercial numai pentru una din părţi. Prin aceasta legea comercială a vroit să facă egale părţile faţă de acest act. Egalitatea aceasta, există şi pentru dovedirea cu martori a actului încheiat, astfel că această probă poate s'o ceară şi partea, pentru care actul nu este comercial, întocmai ca şi cealaltă parte. (T. Dâmboviţa, 15 Oct. 1925, P. R. 7 III 926).

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.iini.ro

d) **Convenţiune derogatorie a părţilor.**

47. — Administrarea probei cu martori, acolo unde legea cere un act scris, nefiind o dispoziţiune de ordine publică partea potrivnică care nu s'a opus la administrarea ei, nu mai poate în urmă să invoace inadmisibilitatea unei asemena dovezi. (Cas. III d. 1664/926, P. R. 132 III 926; V. infra nr. 7—9).

48. — Dispoziţiunile din art. 1191 c. civ., după care dovada cu martori este prohibită în materie de convenţiuni, atunci când valoarea litigiului este mai mare de 150 lei, nu poate fi privită ca o prohibiţiune de ordine publică ci numai ca o reglementare şi îngrădire a probei cu martori în vederea ocrotirei intereselor particularilor, faţă de nesiguranţa pe care o prezintă memoria şi sinceritatea martorilor.

In consecinţă, nu există nici o împotrivire legală ca partea care ar putea beneficia de această protecţiune să renunţe la dânsa şi să consimtă ca dovedirea convenţiunei verbale să se facă prin martori, chiar dacă valoarea litigiului este mai mare de 150 lei, dacă această convenţiune relativă la admisibilitatea probei testimoniale nu vatămă interesele terţilor şi nu poartă asupra unei materii de ordine publică. (Cas. I d. 2855/927 cu nota de G. Sescioreanu, P. R. 232 I 928).

49. — Prohibiţiunea probei testimoniale înscrisă în art. 171 c. civil, neavând un caracter de ordine publică, părţile din proces, pot consimţi în mod tacit la administrarea acestei dovezi într'un litigiu a cărui valoare întrece 150 lei şi nu vor mai putea ulterior opune inadmisibilitatea acestei dovezi. (C. Ap. Craiova d. 190/927, cu nota de G. M. Sescioreanu, P. R. 1 II 928).

50. — Singur faptul de a conveni asupra admisibilităţii probei testimoniale în cazurile prohibite de lege echivalează cu un început de probă scrisă, care face 1197. civil. (Ac. dec.)

51. — Administrarea unei probe cu martori acolo unde legea cere un act scris, cum este cazul pentru dovedirea excepţiunilor personale prevăzute de art. 349 c. comercial, nu este o chestiune de ordine publică aşa că părţile pot de comun acord să deroge dela prohibiţiunea legală. Partea adversă care nu s'a opus la administrarea probei neprevăzută de lege nu mai poate în urmă să invoace inadmisibilitatea unei asemenea dovezi. (Cas. III d. 1664/925 cu nota de G. M. Sescioreanu, P. R. 242 I 926).

52. — Dispoziţiunile prohibitive cuprinse în art. 1191 c. civil, după care dovada unei convenţiuni al cărei obiect are o valoare mai mare de 150 lei nu se poate face decât printr'un act autentic sau sub semnătura privată, nu sunt de ordine publică, aşa că judecătorul poate deroga dela acest text şi poate admite dovada cu martori într'un litigiu ce întrece suma de 150 lei, dacă există o convenţiune expresă sau tacită a părţilor în acest sens.

Reclamantul cerând proba cu martori pentru dovedirea unei convenţiuni mai mari de 150 lei şi pârîtul neprotestând şi nefăcând nici o rezevră, judecătorul este în drept să admită martorii, întrucât prohibiţiunea art. 1191 c. civil fiind de ordine privată el nu înfrânge nici un text de lege. (T. Muscel, s. 32/923 cu nota de G. Sescioreanu, P. R. 244 II 924.; T. Muscel, 20 Iunie 1923 P. R. 68 III 924).

e) **Caz de dol sau fraudă.**

53. — Este admisibilă proba testimonială şi deci sunt admisibile şi presumpţiunile contra actului scris, pentru a demonstra că dobânzile convenţionale au fost astfel distimulate şi deci nu sunt datorie. (C. Ap. Napoli-Ital., 13 Iunie 1918, cunota de C. N. Toneanu P. R. 43 III 924).

54. — Deşi este incontestabil că părţile contractante nu pot dovedi simulaţiunea actelor emanate de la ele de cât prin contra-înscris, proba cu martori fiind inadmisibilă în atari cazuri, — totuşi, ori de câte ori se atacă ca simulat un act pe motiv că asunde o fraudă la lege, în sensul că pentru a obvia la o dispoziţiune de ordine publică părţile au acoperit adevărata cauză ilicită a obligaţiunei printr'o cauză licită, proba cu martori este admisibilă chiar pentru părţile contractante, acel care invocă simulaţiunea în atari condiţiuni găsindu-se conform art. 1198 că civ. în imposibilitate morală de a-şi fi procurat o probă scrisă. — Ca urmare, este admisibilă proba cu martori cerută pentru a se dovedi că într'un contract de împrumut pe gaj, cauza reală a obligaţiunei împrumutătorului nu era împrumutul, ci o promisiune de căsătorie cu clauza penală. (C. Ap. Buc. I jurnal 1894/920 cu nota d-lui I. Gr. Perieţeanu, P. R. 262 II 922).

55. — Proba testimonială şi, în consecinţă şi a prezumpţiunilor, este admisibilă, independent de orice început de dovadă scrisă, de câteori o convenţie este atacată pentru doi sau fraudă, sau când consimţământul a fost dat din eroare, smuls prin violenţă sau surprins prin dol; sau când convenţia se întemeiază pe o cauză ilicită ori falşă. (T. Châlons sur Saône — Fr. 4 April 1920 cu nota lui D. Alexandresco, P. R. 143 III 926)

56. — In acest din urmă caz, nulitatea poate fi propusă de toate părţile care au intervenit în această convenţie. (Aceiaş hotărâre).

57. —Recurentul, tinzând să dovedească un fapt delictos al vânzătorului, urmat după sondarea şi agrearea mărfei, proba cu martori era perfect admisibilă, şi, în acest caz, dispoziţiunile art. 26 şi 31 din regulamentul citat, nu-şi putea găsi nici o aplicaţiune, de oarece aceste dispoziţiuni vizează cazurile în cari s'a făcut o vânzare pe greutate sau mostră şi când, prin urmare, rezultatul operaţiunei de predare nu corespunde arătărilor vânzătorului; ori în speţă, se pretindea că după sondarea şi agrearea mărfei, a intervenit, din partea vânzătorului, o fraudă de natură de a deprecia.

In atari împrejurări, respingerea ca inadmisibilă a probei cu martori, pentru dovedirea acestei fraude, constitue, din partea Camerei arbitrale, un vădit exces de putere. (Cas. III d. 747/922 P. R. 146 III 923).

58. — In principiu, faţă de recunoaşterea părţii într'un act autentic, proba testimonială între părţi, pentru a dovedi în contra actului este un mijloc cu totul excepţional şi ca atare caută a fi apreciat cu multă circumspecţiune.

Astfel când în speţă nu se face dovadă că în realitate cauza obligaţiunii este o garanţie dată în vederea unei căsătorii, adică o cauză ilicită, instanţa de judecată nu este chemată a cerceta cauza obligaţiunii. (C. Ap. Buc. I d. 171/923, cu nota de Tr. Ionaşcu, P. R. 229 II 924).

4. **Propunerea şi audierea. Nedemnităţi; incapacităţi.**

59. — Se violează art. 186 pr. civ. când se refuză audierea unor martori cari sunt în serviciul părţii, deoarece textul citat nu exprimă o asemenea decădere. (Cas. III d. 33/927, P. R. 35 III 927; aceiaş P. R. 114 III 927).

Incheerea de admitere a probei.

60. — Instanţa de fond are putere suverană a aprecia dacă dovada prin martori e pertinentă cauzei. (Cas. Civ. Fr. 5 Martie 1929 cu notă de D. Cotrutz P. R. 31 III 931).

Propunerea martorilor.

61. — Refuzul instanţei a asculto martorii pe motiv că partea n'a cerut citarea lor înainte de a intra în fond, constitue violarea art. 183 pr. civ. (Cas. III d. 33/927 P. R. 114 III 927).

62. — Conf. prevederilor art. 186 comb. cu art. 187 pr. civ. partea căreia i s'a admis proba testimonială, pentru a se folosi de ea, trebue neapărat nu numai să depună le grefă un termen de cinci zile lista de martorii de care înţelege a se servi, dar înăuntrul aceluiaş termen de cinci zile, e datoare să plătească şi taxele citaţiunilor, sub sancţiunea decăderii din dreptul de a se mai putea folosi de această probă; iar dacă partea vrea să aducă martorii cu bilete de identitate, e datoare ca tot înăuntrul aceluiaş termen, să ceară încuviinţarea Tribunalului şi să îngrijească ca martorii să fie prezenţi la prima zi de înfăţişare, sub pedeapsă de a suferi aceeaş decădere;

Raţiunea, pentru care legiuitorul a edictat această decădere, fiind numai aceia de a împiedica şicanele şi străgănirile din proces, ea nu mai poate fi considerată că există şi în ipoteza când, deşi taxele de citaţii au fost plătite peste termenul de cinci zile, partea a făcut toate diligenţele necesare şi martorii sunt prezenţi la primul termen de înfăţişare; în acest caz decăderea nu mai poate opera, întrucât scopul urmărit de legiuitor, în crearea ei, se găseşte atins. (T. Muscel jurnalul No. 2763/925 cu nota de I. Bursănescu, P. R. 23 III 926).

Lipsa martorilor.

63. — Judecătorul poate da mandat de aducere martorilor până se prezintă, întrucât, partea care i-a propus nu este în culpă când ei nu răspund la chemare. (Jud. oc. Herţa-Dorohoi, 16 Aug. 1926 cu nota de T. R. Seriban, P. R. 157 III 926).

Audierea martorilor.

64. — Formalităţile prescrise de lege cu privire la consemnarea depunerilor de martori, fiind chestiuni de procedură, dacă ele n'au fost ridicate înaintea instanţei de fond nu mai pot fi propuse deadreptul înaintea instanţei de casare.

Prin urmare în speţă, constatându-se că recurenţii au discutat depunerile martorilor înaintea instanţei de fond fără a releva viciile de formă privitoare la nesemnarea de către martori a depoziţiunii lor, nu mai pot releva în recurs aceste vicii. Cas. I d. 373/922 P. R. 5 III 923; aceiaş P. R. 18 III 923).

65. — Martorii fiind regulat citaţi la termenele fixate pentru audierea lor după stăruinţa apelantei, şi deci neascultarea lor nefiind imputabilă neglijenţei acesteia,

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.iini.ro

Curtea de apel numai prin exces de putere a declarat-o decăzută din dreptul la această probă.

Numai în cazul când judecătorii fondului ar fi constatat că s'au făcut toate diligenţele necesare pentru aducerea martorilor şi că aceste diligenţe au rămas infructuoase, dânşii puteau reveni asupra încheerii anterioare de încuviinţarea ascultării martorilor. (Cas. II d. 27/926, P. R. 50 III 926).

66. — Neascultarea martorilor admişi, sub cuvânt că partea n'a cerut citarea lor înainte de desbateri, constitue un exces de putere şi o violare a art. 3 pr. civ. (Cas. III d. 33/927 P. R. 35 III 927).

II. Materie penală

1. Reguli generale.

67. — In apel, ascultarea martorilor nu constitue un drept pentru prevenit şi oportunitatea acestei ascultări este lăsată la libera apreciere a judecătorului fondului. (Cas. Bruxelles, Belg. 28 Iun. 921, P. R. 103 III 922).

68. — Când printr'o hotărâre preparatorie s'a ordonat ascultarea martorilor, prevenitul nu poate să se plângă mai târziu că aceştia nu au fost ascultaţi dacă în ziua fixată pentru audierea lor prevenitul nu a cerut ca ei să fie ascultaţi şi dacă s'a apărat în fond fără să facă nici o rezervă. In asemenea caz, procedura este în regulă. (Ac. hot.).

69. — Judecătorii fondului au o putere discreţională în ceea ce priveşte stabilirea faptelor, şi ei pot să respingă sau să admită proba testimonială cerută, când găsesc în documentele cauzei elementele pe baza cărora şi-au format convicţiunea, cu condiţia, însă, ca ei să arate anume în hotărârea dată cari sunt acele elemente. (Cas. II d. 249/922 cu nota de d. Alexandresco P. R. 191 I 924).

70. — Odată ce instanţa de fond admite proba cu martori ca utilă deslegării pricinei, ea nu mai poate reveni fără a motiva.

In speţă motivarea că „neprezentarea martorei înseamnă lipsă de diligenţă a părţii", echivalează cu o nemotivare, întrucât executarea mandatului de aducere se face prin agenţii forţei publice şi nu depinde de diligenţa părţii în proces. (Cas. II 437/925. P. R. 129 III 927).

71. — Tribunalul nu poate respinge proba cu martori ca neconcludentă şi inutilă, pe motiv că buna stare materială cât şi reputaţiunea morală a unei persoane nu exclud putinţa comiterii unui fapt penal. (Cas. II d. 1387/926. P. R. 34 III 927)

72. — Deşi utilitatea unei probe cu martori este o chestie de suverană apreciere a instanţei de fond, această instanţă este însă obligată a motiva pentru ce admite sau respinge o asemenea probă. Nemotivarea, în această privinţă, atrage casarea hotărârii. (Cas. II 12 Oct. 1927 cu notă de Dimitrie Maxim P. R. 67 I 931).

2. Secretul profesional.

73. — Judecătorii sunt în drept să refuze a lua în seamă, într'un proces de nulitate de testament, certificatele în care medicii precizează boala de care suferea testatorul şi agravarea ce era de temut, descriind starea lui mintală şi alternativele prin care trecea constatări pe care nu le-au putut face decât procedând la un examen aprofundat„ care constitue exerciţiul artei lor.

In aceste condiţiuni, cu drept cuvânt judecătorii declară că faptele astfel precizate de medici n'au putut fi cunoscute de dânşii decât în urma îngrijirilor ce le-au dat clientului lor, că aceste fapte sunt secrete prin natura lor şi că pentru acest motiv era interzis să fie destăinuite.. (Cas. Civ. Fr. 20 Mart. 1927 P. R. 168 III 928).

74. — Atestările din certificate în care medicii s'au mărginti a declara că „n'au constatat niciodată la testator turburări mintale" şi că „dânsul nu prezinta nici un simptom de alienaţie mintală" nu constitue revelarea secretului profesional atunci când boala de care era atins de cujus nu e specificată şi nu rezultă că faptul lipsei de alienaţiune sau chiar de turburări nervoase ar fi fost confiat doctorilor sub paza secretuli profesional, şi nici că era secret prin natura lui.

Prin urmare, Curtea de Apel a putut reţine aceste certificate în sprijinul deciziunei sale. (Ac. dec.).

75. — Dacă art. 378 cod. pen. (305 cod. pen. rom.) nu interzice strict medicilor şi celorlalte persoane anume arătate decât destăinuirea „secretelor ce li se încredinţează" cu prilejul profesiunei lor, se admite totuş că obligaţia secretului se întinde pentru medici nu numai la secretele ce li se încredinţează în realitate, ci şi la cele pe cari ei le-ar putea descoperi în exercitarea profesiunei lor. (C. Ap. Orleans, Fr. 19 Nov. 1929 cu nota lui G. P. D. în P. R. 136 III 930).

76. — Dreptul recunoscut medicului de a invoca secretul profesional atunci când e chemat să depună în justiţie, îşi găseşte raţiunea de a fi în interesul pe care îl are persoana ce a primit dela el îngrijiri ca secretul ce i-a încredinţat sau care i-a ajuns la cunoştinţă în exerciţiul profesiunei lui, să rămână ascuns.

In consecinţă, dacă divulgarea faptului încredinţat medicului poate pricinui bolnavului vreo daună de orice natură, şi dacă dealtfel acesta nu are interes ca medicul să păstreze tăcerea, trebue să admitem că medicul poate divulga faptul, care în asemenea caz nu mai apare ca un secret.

Astfel medicii sunt autorizaţi a elibera clienţilor lor certificate de cari justiţia se poate folosi sau atestări cerute chiar de Stat, fie prin administraţia publică, fie prin societăţile de asigurare. In ce priveşte certficatele produse în justiţie s'a judecat că proba consimţământului persoanei interesate la păstrarea secretului poate reeşi din faptele asupra cărora instanţa de fond are putere de apreciere, chiar fără să fie necesar un act scris. (Ac. hot.).

3. Nedemnităţi ; incapacităţi.

77. — Din art. 347 proc. penală, rezultă că ascultarea ca martori a persoanelor rude cu acuzatul este o cauză de nulitate, numai când procurorul acuzatul, sau partea civilă, s'au opus la ascultare, aşa că dacă nu s'au opus, la instanţa de fond, cum este în speţă, nu pot invoca, direct în Casaţiune această cauză de nulitate. (Cas. II d. 1431/921 P. R. 121 III 922).

78. — In materie penală, persoanele cari nu pot fi ascultate ca martori fiind specificate în mod restrictiv de art. 347 pr. pen., judecătorii nu pot să întindă aceste dispoziţiuni şi la alte persoane neprevăzute de lege.

Aşa fiind, un martor care este rudă a părţii civile, nu poate fi înlăturat a depune sub prestare de jurământ deoarece art. 347 pr. pen. nu enumeră între persoanele oprite de a depune jurământul cu martori, pe rudelă părtii civile. (Cas. II d. 1412/924, P. R. 3 III 925).

4. Propunerea martorilor.

79. — Dispoziţiile art. 186 pr. civ. şi 86 1 j. oc. privitoare la depunerea listei de martori în termen de cinci zile, sub pedeapsă de decădere de a se mai folosi de această probă în cursul instanţei, nu se aplică în materie penală. (T. Prahova II 22 Fev. 1924 cu nota de N. Georgean, P. R. 104 III 925).

5. Consemnarea depoziţiilor.

80. — Scopul urmărit de legiuitor prin art. 153 p. pen. fiind acela de a deştepta pe martor asupra gravităţii actului ce săvârşeşte prin depunerea ce o face sub jurământ, trebuie ca declaraţiunile lor să se facă direct şi consemnate întocmai, iar nu să se constate că ei şi-au menţinut declaraţiunile date la primele cercetări. (Cas. II d. 691 bis 1921 P. R. 60 III 1922).

81. — In materie corecţională, potrivit art. 153 p. p., depunerile martorilor sunt valabile, prin luarea unor simple note vizate de judecător, fără să fie subscrise de martori şi a se face atestarea că li s'a cetit şi că stăruesc într'însele, de oarece dispoziţiunile art 73 proc penală se referă numai la depunerl martorilor audiaţi înainta judecătorului de instrucţie iar art. 222 proc. civilă se aplică numai la afacerile de natură civilă. (Cas. II d. 1427/921, P. R. 93 III 922).

II. Legislaţia teritoriilor alipite.

82. — Legea rusă lăsând la facultatea părţilor a renunţa la depunerea jurământului şi a accepta depunerea simplă pe conştiinţă cu atât mai mult rezultă că părţile pot renunţa la forma specială a jurământului „more judaico". Netăgăduit că partea în drept poate cere ca martorul să fie supus jurământului sub această formă, caz în care judecătorul e ţinut a se conforma art. 395 proc. civilă rusă, dar din moment ce partea n'a cerut aceasta, ea nu se mai poate plânge în recurs de omisiunea unei forme, de care nu a înţeles a se prevala la instanţa de fond. (Cas. I d. 373/922 P. R. 5 III 923; acelaş P. R. 18 III 923).

83. — Nu s'a violat nici art. 410 proc. civ. rusă, când s'a admis dovada cu martori, pentru a stabili simulaţia împrumutului sub formă de vânzare, de oarece acest text nu se aplică decât actelor întărite de Notar sau acelora încheiate de autorităţile publice, în atribuţiile şi competinţa lor, iar nu actelor sub semnătura privată, aşa zise casnice. (Cas. I d. 660/921 P. R. 107 III 922).

84. — In conformitate cu dispoziţiile proc. civ. ruse, martorii se audiază, în lipsa preotului, de judecătorul de pace fără jurământ, cu obligaţia că dacă vreunul din împricinaţi va cere, să confirme prin jurământ tot ceeace au declarat. (Cas. III d. 704/924 cu nota de G. Alexianu P. R. 207 I 924).

85. — Proba cu martori în dovedirea unui act judecătoresc cum e tutela unui surdo-mut este inadmisibilă. (C. Ap. Chişinău II d. 376/926, P. R. 18 III 927).

86. — Art. 409 şi 410 pro. civ. rusă neadmiţând dovada cu martori acolo unde legea cere acte scrise, rezultă că această dovadă este admisibilă în cazurile în cari o convenţiune poate fi făcută şi verbal. (Cas. I d. 2695 bis/928 P. R. 65 III 929).

87. — Potrivit art. 409 pr. civ. rusă ale cărui dispoziţiuni nu sunt de ordine publică, depoziţiile martorilor nu pot fi recucute ca dovadă a acelor fapte pentru cari după lege se cere probă scrisă. (C. Ap. Chişinău II 19 Iunie 1930, cu notă de Georgescu Vrancea P. R. 4 II 931).

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.iini.ro

IV. **Recensii şi note.**

88. — La critique de temoignage (F. Gorphe) recensie de C. Rădulescu-Motru (P. R. 57 IV 924) recensie de I. Bursănescu (P. R. 39 IV 929).

89. — V. Accelerare (lege), Curte cu Juraţi, Hotărâri, Medic Probe.

MĂRTURIE MINCINOASĂ.

(Art. 287—293 C. Pen.).

Dacă art. 362 cod. pen. fr. (art. 288 cod. pen. rom.), care pedepseşte mărturia mincinoasă în materie corecţională, n'a făcut să intre în prevederile textului declaraţiunile mincinoase făcute de un martor înaintea judecătorului de instrucţiune şi dacă prin urmare astfel de declaraţiuni nu sunt sancţionate, acest text atinge din contră orice mărturie mincinoasă făcută pentru, sau contra unui prevenit înaintea jurisdicţiunei de judecată fie că această falsă mărturie s'a produs în instanţă însăşi, fie în cursul unei cercetări complimentare încredinţată unuia din membrii săi de către această jurisdicţie, pentru a-şi baza deciziunea. (Cas. Crim. Fr. 19 Mai 1928 cu nota de D. Cotrutz, P. R. 13 III 930).

MĂRTURISIRE.

(Art. 1204—1206 C. Civ.).

CUPRINS:

A. Materie civilă.
I. Mărturisire judiciară.
1. Declaraţiile părţilor (1—2).
2. Efecte.
a) opozabilitatea mărturisirilor (3—9).
b) indivizibilitatea (10—17).
c) irevocabilitatea (18).
3. Formele mărturisirii (19—20).
II. Mărturisirea extrajudiciară (21—23).
B. Materie penală (24—26).

A. Materie civilă.

I. Mărturisire judiciară.

1. Declaraţiile părţilor.

1. — Când instanţa se întemeiază pe actele dresate de o comisiune instituită în mod legal, nu se poate spune că sunt mărturii ale reprezentanţilor unei autorităţi şi pentru cari ar fi nevoie de o autorizaţie specială şi îndeplinirea formelor cerute de art. 20 l. de administrare a bunurilor Statului (Cas. I d. 390/921 P. R. 61 III 922).

2. — Când între două declaraţiuni făcute de aceeaş persoană, cu privire la acelaş fapt, există contradicţiune, urmează a se crede aceea, care prezintă mai multă garanţie de seriozitate. (T. Ilfov II 11 Oct. 1930 cu rezumate de concluzii scrise de N. Stănescu C. Stoicescu şi Morţun, P. R. 279 II 931).

2. Efecte.

a) Opozabilitatea mărturisirilor.

3. — Legea nu atribue putere probatorie unei mărturisiri judiciare, decât în procesul în care a fost făcută, iar nu într'un alt proces dintre aceleaşi părţi. (C. Ap. Dijon, Fr. 16 Dec. 1919 cu nota de D. Alexandresco, P. R. 9 III 924).

4. — Mărturisirea făcută într'un proces poate fi invocată de părţi şi face probă în alt proces, deoarece art. 1206 c. c. este general şi nu cere condiţiunea ca mărturisirea să fie făcută în cursul instrucţiei în care se invoacă proba. (Cas. I dec. 25/920 P. R. 9 III 922).

5. — In principiu declaraţiunea unei părţi nu poate fi invocată ca o recunoaştere sau o mărturisire, în sensul art. 1204 cod. civ., decât atunci când a fost făcută cu intenţiune de a-i putea fi opusă ca atare şi scutind astfel pe partea în favoarea căreia s'a făcut de orice altă dovadă a faptului recunoscut. (Cas. I d. 127/922 cu notă de D. Alexandresco P. R. 299 I 923; aceiaşi, P. R. 156 III 922).

6. — Mărturisirile şi recunoaşterile părţilor consemnate într'o hotărâre, dacă n'au forţa probantă a prezumpţiunilor legale decât în instanţa în care au fost făcute, au totuş valoarea unor mărturisiri extrajudiciare în alte procese. Ele pot, deci, să servească ca un început de probă scrisă, (Cas. Req. Fr. 1 Iunie 1923 R. 71 IV 924).

7. — Mărturisirea făcută într'un proces precedent, fiind o mărturie judiciară, face împotriva celui ce a mărturisit, deplină dovadă şi în procesele ulterioare în cari ar fi în discuţie acelaş obiect sau acelaş titlu. Dacă nu se poate face credinţă în contra terţelor persoane, ea poate fi opusă nu numai celui ce a făcut-o, dar şi moştenitorilor şi reprezentanţilor săi, deci şi unui având- cauză cu privire la dreptul ce deţine dela cel ce a mărturisit.

In consecinţă, mărturisirea declarativă de proprietate făcută de transmiţător într'un proces relativ la un bun oarecare, poate fi opusă cu succes celui ce a dobândit mai în urmă bunul transmis, fiindcă acel bun nu putea fi înstrăinat decât cu toate accesoriile şi sarcinile ce-l grevau mai înainte de înstrăinarea lui. (T. Buzău II s. 357/926 cu nota de Al. Cerban, P. R. 31 II 929).

8. — Mărturisirea trebue să fie serioasă şi făcută în deplină cunoştinţă de cauză şi cu voinţa de a procura părţii adverse o dovadă în proces, recunoscând un fapt adevărat; judecătorii având să cerceteze şi faptul că dacă mărturisirea nu e bazată pe o eroare de fapt, sau dacă, fiind făcută în scop de apărare, ea nu se găseşte contrazisă prin realitatea faptelor constatate în instanţă. (T. Ilfov II com. s. 2240/929 cu note de D. Gerota, R. Elias S. Rosculat şi Al. Ottulescu, P. R. 72 II 930).

9. — Din dispoziţiunile art. 1206 cod. civ., rezultă că mărturisirea judiciară face deplină dovadă contra celui ce a mărturisit, cât şi contra succesorilor săi cu titlul universal; această mărturisire însă nu poate face dovada şi contra achizitorilor cu titlul particular care nu pot fi consideraţi decât ca terţi faţă cu mărturisirea făcută de autorul lor.

Aşa fiind şi întrucât în speţă este constant că vânzătorul după ce a vândut drepturile sale intimaţilor, a declarat la interogator că a stăpânit terenul în litigiu nu cu titlul de proprietar, ci ca arendaş, această delcaraţiune a sa nu poate fi opozabilă intimaţilor succesorii săi cu titlu particular, aşa că Tribunalul nu a violat art. 2206 cod. civ. când a decis că interogatorul luat vânzătorului nu este opozabil cumpărătorilor şi ca atare şi motivul de casare este neîntemeiat. (Cas. I dec. 1487/930, P. R. 154 III 930).

b) Indivizibilitatea mărturisirilor.

10. — Acel căruia i se opune o mărturie indivizibilă are dreptul, în cazul unei mărturisiri complexe, să producă — în afară de termenii mărturisirii — proba inexactităţii unei părţi din acea mărturisire. (Cas. Bruxelles, Belg. 22 Iunie 1920, P. R. 56 III 922).

11. — Mărturisirea este indivizibilă când poartă asupra unor fapte conexe. (C. Ap. Liège I, Belg. 4 Febr. 1920 P. R. 39 III 1922).

12. — totuşi diviziunea se impune atunci când neverosimilitatea unor fapte mărturisite este atât de puternică, în cât echivalează cu dovada falştăţii acestor fapte. (C. Ap. Liège, Belg. 1 Fevr. 1921, P. R. 71 III 1922).

13. — Doctrina şi jurisprudenţa recunosc că mărturisirea este indivizibilă în următoarele cazuri :

a) Când mărturisirea e pură şi simplă, adică reproduce faptul susţinut de reclamant recunoscându-l sau tăgăduindu-l;

b) Când mărturisirea e calificată, adică cuprinde recunoaşterea unui fapt cu oarecari modificări cari schimbă esenţa şi natura sa juridică;

c) Când mărturisirea e conexă adică, cuprinde două fapte dintre cari cel de al doilea strâns legat de celălalt tinde să desfiinţeze consecinţele juridice ale faptului necunoscut. (T. Argeş II, 8 Aprilie 1921 cu nota de N. Georgean, P. R. 121 II 924) .

14. — Recunoaşterea pe care o face partea la interogator, că a primit în depozit nişte obiecte, pe cari mai târziu le-ar fi cumpărat dela cealaltă parte, este o mărturisire de recunoaştere conexă, care nu se poate scinda, deşi cel de al doilea fapt al cumpărării acestor obiecte, s'a făcut la o dată posterioară depozitului.

Tocmai această conexiune între faptele ce compun mărturisirea şterge intervalul de timp ce le desparte, ele neputându-se lua separat, ci amândouă deodată. (Ar. hot.).

15. — Mărturisirea judiciară fiind, potrivit art. 1206 al. cod. civil indivizibilă, nu poate fi despărţită în contra aceluia care a făcut-o, astfel că atunci când cel chemat în judecată recunoaşte că deţine dela reclamant suma de bani pe care i-o pretinde, arătând însă că acea sumă provine din mituirea încercată de reclamant, instanţa de fond nu poate reţine numai faptul că se recunoaşte deţinerea banilor, fără a examina şi chestiunea dacă acel care plăteşte mita unui funcţionar în scop de a-l decide să comită un delict penal, poate pretinde restituirea sumei (C. Ap. Iaşi II 14 Oct. 1926, P. R, 150 III 926).

16. — In cazul când mărturisirea complexă e indivizibilă, partea litigantă care se prevalează de faptul principal, este în drept a combate prin proba contrarie declaraţiunile accesorii ale defendorului, declaraţiuni cari au de scop a modifica consecinţele juridice ale faptului principal. (Cas. II d. 127/928, P. R. 154 III 928).

17. — Regula indivizibilităţii mărturisirii nu se aplică decât faptelor nerecunoscute de una din părţi şi care în lipsă de oricare altă probă nu sunt stabilite decât chiar prin mărturisire.

In special, această regulă nu s'ar putea invoca în cazul în care există un început de probă scrisă rezultând dintr'un act conform prescripţiunilor principiului dublului exemplar. (Cas. Civ. Fr. 17 Iunie 1929 cu nota de D. Cotrutz, P. R. 60 III 931 ; aceiaş cu nota de S. R. în P. R. 87 III 930).

c) Irevocabilitatea mărturisirii.

18. — Dacă este admisibilă revocarea unei mărturisiri pentru eroare de fapt atunci când mărturisirea poartă asupra unor fapte distincte, sau când întrebarea este evasivă, obscură, încurcată, lipsită de preciziune, unde partea are posibilitate să fie surprinsă şi să dea un răspuns neconform cu realitatea revocarea nu mai

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.iini.ro

este admisibilă atunci când părți i s'a cerut mărturia unui fapt simplu, precis, categoric, care nu putea să cuprindă în el posibilitatea unei erori. (T. Muscel s. 494/926, P. R. 156 III 927).

3. **Formele mărturisirii.**

19. — Judecătorul incompetent din cauza materiei nu poate constata o mărturisire judiciară. (C. Ap. Dijon Fr., 16 Dec. 1919, P. R. 9 III 924).

20. — Dacă declarațiunile spontane, făcute dar nesemnate de părți, pot constitui proba mărturisirei când sunt consemnate în considerentele hotărîrei, ele nu au această putere probatorie, când sunt înserate în practica fără ca în considerente să se menționeze ceva cu privire la acele declarațiuni. (C. Ap. Buc. IV 17 Dec. 1928 cu nota de S. Rosental P. R. 129 II 929).

II. **Mărturisirea extrajudiciară.**

21. — Cu toate că codul civil, prin art. 1204—1206, unde se ocupă de mărturisirea unei părți, nu vorbește nimic despre mărturisirea extra-judiciară scrisă, totuș această mărturisire trebuie să aibă aceeaș putere ca orice înscris, și va constitui după cazuri, când o dovadă autentică, când una sub semnătura privată sau numai un început de probă scrisă. (C. Ap. Iași jurnal 1090/924, P. R. 8 III 925).

22. — Declarația făcută la Parchet asupra unei convențiuni are în civil efectele mărturisirii extra-judiciare, o probă necompletă, un început de dovadă, care face admisibilă proba testimonială pentru stabilirea contractului. (T. Teleorman I, 12 Oct. 1924 cu nota de Tr. R. Scriban, P. R. 114 III 926).

23. — Mărturisirea făcută de o parte în o instanță, nu poate fi considerată ca o mărturisire judiciară în o altă instanță, ci ca o mărturisire extra-judiciară și efectele acestei mărturisiri în o altă instanță sunt lăsate la aprecierea suverană a instanțelor de fond, cari au a examina seriozitatea mărturisirii, împrejurările în cari a fost făcută și dacă a fost făcută cu intențiunea de a servi ca probă adversarului. (T. Ilfov II, s. 399 din 927, cu nota de N. Georgean P. R. 97 III 927).

B) **Materie penală.**

24. — In materie represivă, mărturisirea acuzatului sau inculpatului este, prin ea însăș, independent de alte împrejurări, lipsită de orice valoare legală. Ca orice alte element de probă, ea este lăsată la aprecierea suverană a judecătorului.

In orice caz, o asemenea mărturisire nefiind indivizibilă judecătorii sau jurații pot să primească mărturisirea unui inculpat sau acuzat numai în parte, respingând-o pentru cealaltă parte. (T. cor. Charolles, Fr. 5 Aug. 1920 cu nota de H. în P. R. 9 III 924).

25. — Mărturisirea prevenitului nu implică încetarea instrucției începută, de oare ce nu totdeauna mărturisirea inculpatului face dovadă de inexistența faptului ce i se impută, ci ea trebue corobrată și complectată și cu alte dovezi și indicii pe care judele-instructor e dator a le stabili prin instruirea cauzei. (Cas. II d. 1110/923, P. R. 133 III 923).

26. — Mărturisirea inculpatului sau prevenitului care pentru motive de umanitate, nu este suficientă spre a provoca o condamnare în materie criminală, poate din contra, să servească de bază unei condamnări corecționale, pentrucă, în această din urmă materie, pedepsele au o gravitate mai mică și inculpatul are interes a înlătura o procedură lungă și costisitoare a cercetărilor preliminare. (T. Pontarlier-Franța, 11 Ian. 1923 cu nota lui D. Alexandresco. P. R. 103 III 924).

MASSĂ CREDALĂ.

V. Faliment.

MĂSURI EXCEPȚIONALE.

(1. 24 Dec. 1914 cu modif. din 1915, 1916, 1917 și 1918).

CUPRINS :

1. ***Durata de aplicare (1—2).***
2. ***Măsuri privitoare la persoane (3—4).***
3. ***Măsuri privitoare la bunuri (5—7).***
4. ***Măsuri privitoare la convențiuni.***
   a) ***între naționali (8—9).***
   b) ***între naționali și supuși inamici (10—21).***
   c) ***actele supușilor inamici (22—25).***
5. ***Funcționarea justiției (26—30).***
6. ***Note (31).***

1. **Durata de aplicare.**

1. — Moratoriul acordat prin legea din 21 Dec. 1916 a încetat la 1 Aug. 1918.

Moratoriul reinființat după a doua mobilizare din 28 Oct. 1918, nu a putut folosi decât persoanelor anume arătate, în persoana cărora s'a creiat, iar nu și persoanele civile, în genere pentru cari moratoriul încetase la 1 Aug. 1918. (Cas. II d. civ. 203/921, P. R. 77 III 922).

2. — Legea măsurilor excepționale fiind o lege cu durată determinată, ea a încetat de a-și mai avea aplicațiunea după 1 Aprilie 1921, data trecerii armatei pe picior de pace, urmând ca dreptul comun să-și reia imperiul său. (Cas. III d. 369/923 cu nota de M. Ghelmegeanu, P. R. 86 I 924).

2. **Măsuri privitoare la persoane.**

3. — Legea din 1916 care în art. 3 prevede că instanțele judecătorești pot decide eliberarea de sume de bani persoanelor incapabile cari sunt în neputință de a obține completarea capacității, nu se aplică în cazul eliberării unui fond dotal la care soțul și-a dat consimțământul și a fost prezent. (C. Ap. Galați I d. 110/916 cu nota de V. Poltzer P. R. 59 II 931).

4. — Art. 18 din l. măs. excepț. fiind dictat de nevoia de a se ajuta familiile lucrătorilor mobilizați la un serviciu al armatei, urmează că această indemnizație este datorită din chiar momentul ce lucrătorul mobilizat a fost obligat să plece în altă localitate, indiferent dacă și-a luat și familia și fără a distinge natura serviciilor pe cari a fost obligat să le îndeplinească. (Cas. I d. 579/920, P. R. 89 III 922).

3. **Măsuri privitoare la bunuri.**

5. — Calea sumară și urgentă creată de legiuitor prin art. 3 al decretului-lege 1480/917, pentru revendicarea bunurilor uzurpate prin actul abuziv al inamicului ocupant, nu împiedică pe deținătorul acestor bunuri dobândite dela acest inamic, de a opune revendicantului vreun titlu care, prin natura sa, îi conferă un drept de proprietate ce face inadmisibilă însăș acțiunea în revendicare, căci nici o dispoziție din susmențiunatul decret-lege, nu prevede că ar fi abrogate regulele de drept comun privitoare la modurile de dobândire a proprietății. (Cas. I d. 1253/923, P. R. 53 III 924).

6. — Prin art. 2, al decretului-lege 1480/917, se declară nule de drept și neexistente orice acte de înstrăinare sau constituire de drepturi, precum și orice vânzări silite, ordonate sau executate de inamic, iar prin art. 3 se arată că bunurile înstrăinate ori grevate cu diferite sarcini reintră, cu efect retroactiv și libere de orice sarcină, posterior deposedării, în stăpânirea celui deposedat, în virtutea unei ordonanțe prezidențiale de evacuare sau restituire, dată conform art. 66 bis, proc. civ., sub simpla condițiune pentru reclamant de a face dovada posesiunii sale în momentul deposedării, și fără vreo obligațiune pentru dânsul.

Prin aceste texte, legiuitorul a căutat să se ocupe numai de actele de spoliațiune săvârșite de inamic, în detrimentul supușilor români sau aliați, iar nicidecum de restituirea prețului deținut fără cauză, fie de cel spoliat, fie de altă persoană, restituire care, după cum rezultă din referatul ministrului de justiție care însoțește Decretul-Lege 1480/917, către Consiliul de miniștri, nu poate fi cerută decât numai pe cale principală, conform dreptului comun. (Cas. III d. 1627/922 cu nota de Tr. Alexandrescu, P. R. 91 I 924 ; acciaș, P. R. 27 III 924).

7. — Legiuitorul s'a preocupat ca acei cari, în lipsa lor din teritoriul ocupat, au fost deposedați de către inamic, să fie reintegrați pe calea sumară a art. 66 bis, pr. civ., fără a se ocupa câtuș de puțin de acei care au servit inamicului, în calitate de cumpărători ai bunurilor supușilor români, absenți, acești cumpărători putând chiar fi considerați ca complici cu inamicul, pentru dspuierea supușilor români sau aliați.

Prin urmare, cumpărătorul unui imobil aparținând unui supus român sau aliat imobil vândut de inamic în timpul ocupațiunii, nu poate să ceară pe calea prevăzută de art. 66 bis restituirea prețului imobilului ceia banca, unde prețul a fost depus de cumpărător, în contul autorității ocupante, deoarece nu el a fost spoliat de dușman, ci supusul român sau aliat, al cărui imobil fusese scos în vânzare de inamicul ocupante. (Acciaș decizie).

4. **Măsuri privitoare la convențiuni.**
a) **Intre naționali.**

8. — Tribunalul încuviințând femeii unui mobilizat să vândă fondul comercial al soțului său, nu s'a comis vreo violare a art. 6 din lege dela 14 Aug. 1916. (C. Ap. Buc. I dec. com. 23/920, P. R. 23 III 922).

9. — Dispoziția art. 2 § 10 din legea dela 1914 pentru luarea de măsuri excepționale, după care executarea dobândită contra unei persoane aflată sub arme, poate fi anulată printr'o simplă petiție adresată justiției de către partea interesată, se aplică numai persoanelor chemate sub arme în timpul mobilizării sau al stării de războiu, după cum, dealtfel, declară și art. 2 menționat, ceeace însemnează că punctul de plecare al acestei măsuri de ocrotire este data memorabilă a decretului de mobilizare din 14 August 1916. (C. Ap. Iași I d. 122/922 cu nota lui D. Alexandresco P. R. 251 I 923).

b) **între naționali și supuși inamici.**

10. — Conform decretului-lege din 13

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.iini.ro

Decembrie 1918 statul român este în drept să considere ca nulă și inexistentă cumpărarea făcută de particulari dela administrația ocupantă, să sechestreze și să ridice din posesiunea particularilor mărfurile cumpărattе, atari acte fiind făcute în aplicarea justă a unor dispoziții legale. (Cas. III d. 325/919, cu note de C. Gerota și Petre Popescu, P. R. 34 I 922).

11. — Supusul inamic aflat în țară în timpul războiului, contractând cu un român și neachitând întreg prețul mărfurilor cumpărate și primite, nu poate obține nulitatea vânzării în baza legii din 21 Dec. 1916 și a fi apărat de plata restului din preț, căci ar fi a se nesocoti principiul de echitate aflat la baza oricărei legi că nimeni nu se poate îmbogăți pe nedrept în paguba altuia, iar pe de altă parte, arătata lege instituită din considerațiuni și scopuri de apărare națională, nu putea să facă situațiunea unui supus inamic mai favorabilă decât a unui român. (Cas. III dec. 436/920, P. R. 2 III 922).

12. — Actele încheiate de supusul inamic posterior legii din 21 Dec. 1916, sunt izbite de o nulitate absolută, căci contravin unor dispoziții de ordine publică, deoarece legea aceasta a fost făcută într'un interes de siguranță a țării. (C. Ap. Buc. II dec. 25/920 P. R. 17 III 922).

13. — Sunt nule, ca fiind contrarii ordinei publice toate actele și contractele încheiate posterior datei de 15 August 1916 dt supușii statelor vrăjmașe. (T. Teleorman I, 2 Oct. 1920, P. R. 94 III 924).

14. — Cu toate că în principiu, conform dreptului internațional, orice relațiuni de afaceri cu inamicul sunt interzise, totuși acest principiu, în lipsă de sancțune nu-și poate avea aplicațiunea decât în margiunea în care legislația fiecărui stat beligerant ia măsuri de prohibițiune a unor asemenea acte.

Nulitatea prevăzută de art. 3 din legea dela 21 Decembrie 1916 în privința actelor sau contractelor încheiate în contra dispozițiilor art. 1 din aceiași lege, își are aplicațiunea numai în afacerile comercale iar nu și în transacțiunile cu caracter civil, deoarece numai cele dintâi prin frecvența și facilitatea lor, sunt de natură a constitui un pericol pentru economia și apărarea țărei și o întărire a inamicului. (C. Ap. Buc. III dec. 94/920, în majorit. cu notele d-lor Eug. Melik, R. Elias și rezumate de concluziuni scrise, P. R. 9 II 922).

15. — Deși cap. I al legei din 22 Decembrie 1916 e intitulat: „Despre interzicerea relațiunilor comerciale cu supușii statelor cu care România se găsește în stare de război" totuși atât din spiritul legei, care prin art. 5 și urm. dispune sechestrarea și lichidarea tuturor bunurilor și intereselor supușilor inamici, aflate în România, atât acele cari rezultă din operațiuni comerciale, cât și din acele civile, precum și din expunerea de motive ce însoțește proectul de lege, din scopul urmărit de legiuitor și din faptul că această interpretare se dă și legii franceze care a influențat pe legiuitorul român, reiese că prin legea din 22 Decembrie 1916 s'a oprit și operațiunile civile cu supușii inamici. (C. Ap. Buc. III d. 68/921 cu nota de Mircea Possa, P. R. 202 II 922; C. Ap. Iași II 29 Martie 1921 cu nota lui D. Alexandresco în P. R. 109 III 922).

16. — Cu toate că legiutorul în art. I din legea dela 22 Decembrie 1916, care interzice orice relațiuni comerciale cu supușii statelor inamice, întrebuințează expresiunea „operațiune comercială" totuși această interzicere se extinde și la actele civile încheiate cu supușii acestor state, astfel că nici o operațiune de nici un fel, nu poate fi încheiată cu supușii statelor inamice. (C. Ap. Iași II, 29 Martie 1921 cu nota de Petre Missir, P. R. 97 II 922).

17. — Art. 3 din legea excepțională dela 1916, privitor la prohibițiunea tranzacțiunilor între romani și supușii inamici, nu-și poate avea nici o aplicațiune, atunci când este vorba de contracte intervenite între un supus român și o societate constituită în țară, care funcționează sub controlul sau privigherea autorităților Statului român, deoarece în acest caz naționalii nu tratează cu supușii inamici, dubioși sau ostili intereselor țărei, ci cu persoane morale, care independent de atitudinea ce ar fi avut mai înainte, prin controlul la care sunt supuse, nu mai au posibilitatea de a-și înstrăina către supușii inamici patrimoniul ce ele posedă și adminstrează în țară. (Cas. III d. 378/922 cu notele de Em. Pantazi și I. C. Marinescu, P. R. 246 I 922 ; aceiaș P. R. 160 III 922).

18. — Operațiunile comerciale ale unui național cu o societate străină inamică sau cu caracter inamic, a cărei situațiune, însă, a fost regulată prin măsurile asigurătoare prevăzute în legea din 21 Decembrie 1916, nu pot fi socotite ca operațiuni ale unui particular supus străin inamic sau cu caracter inamic, în înțelesul art. 3 și 5 din acea lege pentru a se putea invoca nulitatea lor. (Cas. III d. 378/922 cu nota de Al. Costin, P. R. 264 I 924).

19. — Prohibițiunea legală a comerțului cu inamicul nu se aplică decât pe teritoriul Regatului Românici și numai până la data de 30 Iunie 1918, când a fost promulgat D. L. 1627 — deci și până la 6 Ianuarie 1919, când interdicțiunea a fost repusă în vigoare, orice operațiune făcută cu inamicul, chiar pe teritoriul Regatului Român fiind socotită validă, deoarece ar fi fost nelogic ca un sechestru ridicat, care implică și un fapt material să se reînființeze cu efect retroactiv. (C. Ap. Buc. II, d. 78/922 cu nota de Al. Possa, P. R. 106 II 923).

20. — Inscripțiunea unei societății străine de către guvernul francez, pe o listă de case de comerț reputate inimice sau persoane interpuse de supuși inimici, zisă listă neagră, nu aduce după sine ruperea imediată a contractului încheiat cu această societate, însă suspendă și paralizează numai efectele.

Așa se întâmplă, cel puțin în cazul în care o promisiune de vânzare, fiind făcută unei societăți înscrise în urma pe sus zisele liste, părțile căzură de acord pentru a prelungi termenul fixat pentru realizarea afacerei până la o epocă nedeterminată. (Cas. Req. Fr. 22 Mai 1922 cu nota de S. K. în P. R. 125 III 923).

21. — Potrivit art. 5 din legea relativă la supușii statelor cu care România se află în stare de război, prin excepție dela art. 1 din această lege, se permite vânzările pentru ieșire din indiviziune când printre comoștenitori se găsesc și supuși români, cu condițiune ca partea supușilor străini să fie pusă sub mâna justiției, iar la împărțeală să figureze administratorul sechestru.

Neîndeplinirea acestor formalități cari sunt create numai în un interes pecuniar al Statului nu duce la nulitatea absolută a unei vânzări făcută fără respectarea lor, cumpărătorului putându-i-se acorda un termen pentru depunerea cotei cuvenită Statului. (C. Ap. Iași I, 4 Iulie, 1923 P. R. 37 III 924).

c) Actele supușilor inamici.

22. — Din termenii D. L. 1480/917, din referatul ce-l însoțește, din spiritul și împrejurările în cari a fost conceput, rezultă că el nu privește decât actele cari sunt rezultatul unei violenți din partea inamicului sau influenței sale vrăjmașe și pe care le consideră inexistente, socotind consimțământul ca distrus prin constrângerea și imperiul autorității inamice. (Cas. I dec. 19/920 P. R. 9 III 922).

23. — Supușii inamici (în speță germani) n'au suferit nici o restricție în privința capacității lor de a testa. Ei au putut deci să dispue în mod valid de bunurile lor, chiar puse sub sechestru, dacă această dispoziție este anterioară punerii în vigoare a tratatului de pace dela Versailles, care, sigur, a dispus însușirea acestor bunuri Statului francez. (C. Ap. Paris Fr., 28 Dec. 1921, P. R. 101 III 924).

24. — Dispozițiunile art. 2 și 5 din decretul-lege 1480/917 nu se aplică la înstrăinările făcute între conaționalii dușmanilor. Faptul că posterior încheierei convenției de vânzare acel care a înstrăinat a dobândit calitatea de cetățean român, nu schimbă soluțiunea, legea a avut în vedere situațiunea părților în momentul contractării. (Curtea Super. de prize maritime, d. 44/922, P. R. 35 III 923).

25. — Decretul 1480/917 conține două dispoziții de natură deosebită : o protecțiune acordată de Stat resortanților săi în marginile teritoriului român și o prohibire, de ordin moral, adresată românilor în orice teritoriu s'ar afla și oriunde ar interveni vreo convențiune în favoarea resortisanților uneia din puterile inamice.

Legiuitorul român nu a putut acorda această protecțiune supușilor țărilor aliate, după textul categoric al decretului No. 1480/917 și a refuza supușilor înșiși ai Statului care legiferează această protecțiune. (T. Covurlui II s. 381/925, P. R. 87 III 926).

5. Funcționarea justiției.

26. — Dispoziținea art. 2 din legea măsurilor excepționale, ca nici o acțiune în contra unui mobilizat să nu se judece până la terminarea stării de război, fiind edictată în interesul particular al celui mobilizat, acesta poate să renunțe la ea, fie expres, de tacit prin prezentarea sa la judecată. (Cas. II dec. 171 din 1921, P. R. 91 III 922).

27. — Dispozițiunile din legea măsurilor excepționale (art. 7 și 8) puse în aplicare pentru județele Ilfov și Prahova prin decretul-lege No. 3170-916, care suspendă pe tot timpul războiului cursul justiției față de persoanele ce nu vor fi legal prezente în instanță, nu au fost abrogate față de supușii inamici prin art. 4 din decr.-lege No. 1480-917, căci aceste dispoziții ocrotitoare nu pot fi mărginite numai la români și aliați, sau neutri, ci se aplică și supușilor inamici, — neputându-se lua măsuri de judecată chiar contra unui inamic fără respectarea dreptului său de apărare. (C. Ap. Buc. III d. 144/921 cu nota de Al. Biciurescu și Al. Spineanu P. R. 194 II 924).

28. — Leziunea adusă legilor de ordine

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.iini.ro

publică — cum este în speță legea măsurilor excepționale, care prescrie că toate termenele sunt suspendate în favoarea celor mobilizați — poate fi sancționată sau printr'o pedeapsă, sau printr'o declarare de inexistență a actului, putând fi propusă de orice persoană interesată, fără a putea fi acoperită prin confirmare, sau printr'o simplă nulitate, pronunțată de organele justiției.

In speță, legea măsurilor excepționale nu creează din nerespectarea formelor înscrise în favoarea mobilizaților o nulitate de plin drept, adică absolută și perpetuă, ci o nulitate judecătorească, creată numai în favoarea celui mobilizat și susceptibilă a fi acoperită prin confirmare. (T. Dolj III s. 213/922 cu nota de G. I. în P. R. 6 III 924).

29. — Și această confirmare poate fi expresă sau tacită. In cazul când ea este tacită trebuie să rezulte din diverse fapte neîndoioase. (T. Dolj, III s. 213/922 V. supra).

30. — Art. 3 l. măs. excepțion. nefăcând nici-o distincție, dispozițiunile lui se aplică atât termenelor legale, cât și celor convenționale. (C. Ap. Craiova I d. 257/924 P. R. 67 III 925).

6. Note.

31. — V. Chirii, Decrete legi, Lichidarea bunurilor supușilor inamici, Proces-Verbal, Război — ocupație inamică Rechiziții.

MATERNITATE.

V. Filiație.

MEDIC.

(l. sanit. dispoz. diverse).

CUPRINS :

1. ***Organizarea corpului medical (1—3).***
2. ***Drepturile și îndatoririle medicului:***
   a) ***Secretul profesional (4—5).***
   b) ***Acțiunea pentru onorariu (6—10).***
3. ***Responsabilitatea medicului (11—15).***
4. ***Note (16).***

1. Organizarea corpului medical.

1. — Ministerul de Interne nu săvârșește nici-o călcare de lege când observând viciul hotărârii comisiunii ad-tive. care recomandase nemotivat pe recurent ca medic șef, a cerut un nou aviz care, de astădată dat în formele legale, a putut conchide la recomandarea altei persoane. (Cas. III dec. 5/920, P. R. 8 III 922).

2. — In ce privește acțiunea disciplinară, art. 100 l. sanit. nu prevede funcționarul care urmează a face ancheta. Cerințele art. 18 l. sanit. sunt privitoare numai medicilor funcționari de stat, județ și comună, iar nu și celor de la Efura Spit. Civile sau Casa Sf. Spiridon din Iași. (Cas. III d. 349/921 P. R. 62 III 922).

3. — Prin art. 19 al. V l. sanit. se prevede că medicii funcționari publici, vor putea fi puși la retragere pentru pensiune, dacă sunt atinși de vre-un vițiu, boală cronică sau infirmitate, care îi fac incapabili de serviciu, constatându-se acestea de către comisiunea ad-tivă, și de disciplină.

Avizul acestei comisiuni nu are caracter de deciziune producând efecte juridice prin el însuși, ci este un act pur consultativ, care nu obligă pe ministru să ia în mod neapărat o atare măsură. (Cas. III d. 1185/921, P. R. 108 III 922).

2. Drepturile și îndatoririle med.cului.

a) Secretul profesional.

4. — Medicul care a îngrijit o persoană trebuie să păstreze secretul a tot ce a cunoscut în exercițiul profesiunei sale. Această regulă de ordine publică își are aplicația chiar după moartea bolnavului și moștenitorii săi, deși continuatori ai persoanei defunctului, nu pot să deslege pe medic de obligația sa de a păstra secretul, întrucât acest drept este prin însăși esența sa exclusiv personal pacientului.

Judecătorii nu pot să rețină ca un element de probă certificatul sau mărturisirea, ce ar conține revelarea secretului profesional (C. de Ap. Montepllier I. Fr. 7 Martie 1928 cu nota de B. Bernstein, P. R. 28 III 929).

5. — Medicul X a îngrijit d-na B în decurs de câțiva ani, făcând și diferite intervenții chirurgicale. Soțul pacientei, intentând acțiune de divorț, se servește la conciliere de scrisoarea medicului curant, prin care îi desvălue cauza afecțiunei, de care suferea clienta sa și anume „o afecțiune genitală anterioară căsătoriei" arătând că, acestea le cunoaște dela clienta sa, care i-a mărturisit că, își provocase un avort, înainte de căsătorie. Și părerea sa e că, această constitue și origina infecției de care sufera; o asemenea scrisoare constitue o violare a secretului profesional din partea medicului. (T. Seine-Fr. 4 Ian. 1928, P. R. 28 III 929).

b) Acțiune pentru onorariu.

6. — Un medic delegat de o societate de asigurări pentru a căuta pe victima unui accident de muncă, n'are acțiune în contra societății pentru plata onorariilor reclamante de alți medici, carî i-ar fi asistat în îngrijirile date victimei după cererea sa. (Cas. Civ. Fr. 24 Aprilie 1914 cu nota de I. R. B. în P. R. 68 III 923).

7. — Judecătorii fondului pot să reducă, după împrejurări, suma reclamată drept onorarii de un medic. (aceiaș decizie).

8. — Pentru a fixa onorariile datorite unui medic, trebuie ținut seama de natura boalei, de îngrijirile sau intervențiunile chirurgicale pe cari le-a necesitat, de situațiunea socială și de averea bolnavului, de îndepărtarea medicului, de notorietatea și reputațiunea lui și de localitatea în care exercită profesiunea sa. (T. civ. Gap. Franța 14 Martie 1922 P. R. 106 III 924).

9. — Creanța medicului este o creanță unică care cuprinde remunerarea îngrijirilor date ca medic curant și onorariile datorite confraților chirurgi, a căror intervenție a fost necesară în timpul tratamentului. Aceste din urmă onorarii nu pot fi separate pentru a forma obiectul unor acțiuni distincte. (T. Huy, Fr. 8 Noembrie 1922, P. R. 46 III 923).

10. — Medicul director al unei clinici la care un automobilist condusese pe un trecător ce se rănise grav de mașina sa, nu poate pretinde dela automobilist onorariul și cheltuelile făcute cu îngrijirea rănitului, cât timp nu dovedește că automobilistul s'a obligat să plătească acele cheltueli. (Cas. Req. Fr. Dec. 1929 cu nota de G. P. D. în P. R. 84 III 930).

3. Responsabilitatea medicului

11. — Culpa unui medic poate rezulta din neglijența sa în îngrijiri uzuale, neatenția în tratamentul bolnavului, din ușurința cu care încearcă experiențele riscate, din nepriceperea și ignoranța lucrrilor pe cari orice medic trebue să le cunoască și cari constituesc reguli de bun simț și de prudență stabilite și în afară de orice discuțiune (T. Bruges, Belg. 24 Iulie 1920, P. R. 72 III 922).

12. — Medicii, în exercitarea profesiunii lor, nu răspund decât de culpa grea. Au acest caracter greșelile care vin dintr'o nedibăcire evidentă și grosieră constituind uitarea unei datorii elementare a profesiunii, și a regulelor generale de bun simț și de prudență care sunt în afară de orice discuțiune.

In special, atrage după sine răspundere, greșeala care rezidă pntru un chirurg în faptul de a provoca anestezia generală prin chlorur de etyl pentru o operațiune simplă la un phlegmon, fără de a fi făcut un examen prealabil și minuțios al bolnavului, fără asistența unui confrate, în cabinetul de consultațiune, tocmai după ce clientul luase masa, și prin mijlocul unui tampon de kelen ținut pe loc în timpul operației, pe când urma să fie ridicat numaidecât, atunci când urmarea a fost moartea care a provenit în mod cert din aceste procedeuri greșite. (T. Marseille II Fr. 26 April. 1921, P. R. 77 III 926).

13. — Când un tratament cu razele Roentgen cauzează bolavului o radiodermită, medicul ce a administrat acest tratament și în contra căruia nu se poate dovedi existența vreunei culpe cu acest prilej, nu răspunde față de victimă pe baza art. 998 și 999 cod. civ. (T. Ilfov I s. 615/925 cu nota de N. G. Vrăbiescu, P. R. 282 II 925).

14. — In dreptul nostru, responsabilitatea medicului sau a chirurgului în ceiace privește răspunderea de accidente produse cu ocaziunea tratamentului ce aplică bolnavilor, nu poate rezulta decât din imprudența gravă, neglijență culpabilă, ignoranță sau greșeală gravă de așa natură că nu era permis unei persoane exercitând profesiunea medicală, să comită. (Aceiaș decizie).

15. — Imprudența unui medic curant, care n'a hotărît imediata trimitere a unui rănit la spital și care a continuat timp de mai multe zile să-l îngrijească, deși el nu putea ignora că situația era serioasă și nesusceptibilă de vre-o ameliorare în condițiunile în care îl îngrija pe rănit, și că era de datoria sa să-l cheme pe un confrate a cărei prezență era cerută de mama, această imprudență fiind cauza că nu s'au dat îngrijirile pe care o necesita starea rănei, dealtfel și cauza morței, constituie o clipă gravă care, chiar în afară de orice culpă profesională, având un caracter științific angajează răspunderea doctorului. (T. Nancy I. 1928 Fr. 17 Ian. 198, P. R. 87 III 928).

4. Note.

16. — V. Responsabilitate, Testament. Martori.

MEJDINA

V. Semne de hotar.

MESERII.

V. Muncă-meserii.

METAN.

V. Gaz metan.

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.iini.ro

MICUL PARCHET.

(l. 13 Aprilie 1913).

1. — Legea Micului Parchet este aplicabilă tuturor delictelor pedepsite cu o pedeapsă corecţională, cu excepţia celor prevăzute de art. 10. (Cas. II dec. 97/921, P. R. 42 III 922).

2. — In ce priveşte delictele a căror procedură este regulată prin legi speciale, l. M. P. numai atunci nu li se aplică, când dispoziţiunile din legea respectivă sunt în contradicţie vădită cu cele ale l. M. P. (ac. dec.).

3. — Contrabanda vamală flagrantă poate fi judecată după l. M. P. deoarece procedura din legea generală a vămilor şi aceasta din urmă lege sunt comune. (Cas. II dec. 97/921, P. R. 42 III 922).

MIJLOCITOR DE AFACERI.

(Art. 3 § 12 C. Com.).

CUPRINS :

1. *Noţiuni generale (1—2)*
2. *Dreptul la provizion (3—6).*
3. *Obligaţiile părţilor (7—9)*
4. *Studii şi recensii (10).*

1. Noţiuni generale.

1. — Când într'o scrisoare în care se arată condiţiile vânzării şi însărcinarea ce se dă unor samsari a intra în tratative pentru vânzarea unei fabrici, se adaogă un post scriptum arătând că respectivul comision se va fixa înaintea vânzării, această scrisoare e un contract de jusmisitie. (C. Ap. Buc. IV dec. 67/920. P. R. 21 III 922).

2. — Dacă încheierea afacerii nu e o condiţiue pentru valabilitatea raportului de mijlocire (sămsarie), este de sigur însă o condiţiune pentru plata mijlocitorului şi cum încheierea afacerii depinde de concursul de voinţe ale celor două părţi între cari trebuie să se încheie afacerea, tot aşa din cauza naturii raportului, însărcinarea de a înlesni o asemenea încheiere este totdeauna revocabilă, fără să se poată pretinde despăgubiri. (C. Ap. Torino Ital. 24 Aprilie 1923, P. R. 128 III 924).

2. Dreptul la provizion.

3. — Mediatorul unui contract de societate are dreptul la provisiune când a obţinut acordul contractelor, chiar dacă nu s'a făcut actul formal de consfătuirea societăţii, pentru reaua voinţă a unuia din contractanţi (Cas. Torino — Ital. 25 Martie 1912 cu nota de C. Toncanu P. R. 78 III 926).

4. — Mijlocitorul care nu a reuşit să întruncască consimţimântul părţilor asupra elementelor esenţiale ale contractului, nu are dreptul la provizion. (Cas. Roma, Ital. 14 Iunie 1920, cu nota d-lui I. N. Finţescu P. R. 37 III 922).

5. — chiar dacă părţile au încheiat contractul, posterior, prin alt mijlocitor (ac. dec.)

6. — Intermediarul are drept la provizion când părţile s'au obligat reciproc şi deci acest drept nu există, dacă la o vânzare imobiliară lipseşte actul scris. (Cas. Roma, Ital. 21 Ian. 1924 cu nota de E. Cristoforeanu, P. R. 42 III 924).

3. Obligaţiile părţilor.

7. — In principiu existenţa unui contract de mijlocire nu ridică celui ce a dat însărcinarea dreptul de a încheia afacerea direct, sau prin intermediul altei persoane, fără ca prin aceasta să fie făcut responsabil faţă de mijlocitor. (C. Ap. Tg. Mureş 3 Dec. 1923 cu nota de Ion Cetăţeanu, P. R. 125 II 925).

8. — Când s'a fixat un termen, deşi prin el singur şi fără stipulaţie contrarie n'ar putea ridica părţii dreptul de a trata şi direct, în atare caz însă buna credinţă obligă pe cel ce a dat însărcinarea să încunoştiinţeze pe mijlocitor de încheierea afacerii, ca să nu mai continuie în zadarnice încercări. (aceiaş decizie).

9. — In caz contrar, în lipsa unei daune mai mari, trebuie să plătească mijlocitorului o sumă egală cu ce ar fi câştigat încheind afacerea. (aceiaş decizie).

4. Studii.

10. — Contractul de misitie de Gr. Racoviceanu (P. R. 105 IV 931).

MILITAR.

V. Contencios administrativ.

MINE - PETROL.

(l. 4 Iulie 1924, M. Of. 143/924 şi I. consolidărilor petrolifere din 1 Iunie 1913 cu modif. ulterioare).

CUPRINS :

1. *Legiferare (1—4).*
2. *Proprietatea minei (5—6).*
3. *Concesionarea.*
  a) *sub regimul legilor anterioare (7—14).*
  b) *sub regimul legii din 1924 (15—16).*
4. *Natura dreptului de concesiune (17—16).*
5. *Transmiterea dreptului de concesiune (20).*
6. *Opozabilitatea transmiterii faţă de terţii (21—22).*
7. *Instanţe de consolidare; procedură; hotăriri (23—30).*
8. *Delictul de concesiune (31).*
9. *Obligaţiile concesionarului:*
  a) *către Stat (32).*
  b) *către concedent (33—34).*
10. *Redevenţa şi natura ei (35—44).*
11. *Acţiunile miniere (45—46).*
12. *Exploatarea minei (47—49).*
13. *Cesiunea dreptului de a exploata mina (50).*
14. *Drepturi câştigate conform legii din 1924 (51—55).*
15. *Poliţia minieră (56).*

Legiferare.

1. — Decretul-lege 1104 din 8 Martie 1919, după care obligaţiunile de lucru, luate de societăţile petrolifere, sunt suspendate până la 6 luni după încheierea păcii generale, se referă numai la concesiunile încheiate de soc. Erdoel Industrie Anlagen pentru Societăţile române, sau aliate, cari dacă nu se executau atrăgeau anularea concesiunilor.

Legiuitorul nu a avut în vedere de cât pacea cu Germania şi Austria pentru că numai de aici industria noastră petroliferă se aproviziona. Ca atare termenul de şase luni curge de la 4 Septembrie, 1920, când s'au ratificat tratatele de pace cu aceste ţări şi o Soc. petroliferă nu poate susţine că nu este obligată la executarea lucrărilor pentru motivul că pacea cu Turcia nefiind încă încheiată, termenul de 6 luni prevăzut de decretul-lege No. 1104/919 nu s'ar fi împlinit încă. (T. Ilfov III s. 896/921 cu nota d-lui Hugo Friedman, P. R. 287 II 922).

2. — Decretele legi No. 3603/918 şi 1480/917 şi regulamentele ulterioare au trecut în administraţia Ministerului de Industrie şi Comerţ afacerile privitoare la Mine şi Petrol, iar Ministerului de Domenii cele referitoare la Domeniile Statului păduri, exploataţiuni agricole, etc. (T. Ilfov I com. s. 209/922 cu nota de H. G. Meitani, P. R. 57 II 923).

3. — Legea minelor din 3 Iulie 1924 şi care succede decretului-lege 2447/920, instituie noul regim minier, desfiinţând toate dispoziţiunile existente contrarii şi proclamând prin dispoziţiunile generale (art. 260) nulitatea actelor sau formalităţilor de orice fel privitoare la drepturile miniere dobândite dela particulari şi cari sunt contrare dispoziţiunilor Constituţiei şi legi în vigoare la data încheerii şi efectuării lor.

Din redacţiunea generică a textului, rezultă că legiuitorul a avut în vedere drepturile miniere dobândite dela orice deţinător al lor, fie că este proprietar, fie că este concesionar. (T. Prahova 1 s. 332 din 926 P. R. 138 III 926).

4. — In timpul şi posterior războiului, un întreg sistem legislativ prohibă sau condiţionează tranzacţiunile petrolifere. Constituţia din 1923 stabileşte principiul după care legea minelor din 1924 avea să reglementeze noul regim minier recunoscând şi validând drepturile dobândite anterior Constituţiei şi cu paza formelor legale (Ac. hot.)

2. Proprietatea minei.

5. — Dispoziţiunea din art. 235 al. b, din legea minelor nu priveşte numai drepturile Statului rezultând din legea pentru lichidarea bunurilor supuşilor străini foşti inamici din 13 Iunie 1923, ci se referă şi la alte legi prin cari au fost rezervate Statului drepturi asupra subsolului, cum de exemplu la legea agrară. (Comisia II Apel minieră Buc. 16 Ian. 1928 cu nota de Al. Ottulescu şi T. C. Alexandrescu, P. R. 215 II 928).

6. — Conform art. 238 l. minelor Min. Ind. şi Comerţului care se citează ca pârât într'o cerere de validare a drepturilor miniere, are rolul Ministerului Public care veghează ca interesele Statului să nu fie lezate şi nu trebuie să facă altceva decât să atragă atenţiunea instanţelor că anumite dovezi prezentate nu sunt complete, aşa că pentru aceasta nu este nevoie de nici o contestaţiune căci nu are să-şi stabilească nici un drept ca reclamant, ci numai în calitate de pârît, să se apere contra pretenţiunilor acelor cari pretind că drepturile lor intră în excepţiunile prevăzute de legea minelor deci contestaţia făcută la prima instanţă este inutilă. (aceiaş decizie).

3. Concesionarea.

a) sub regimul legilor anterioare.

7. — Din art. 32, 51 şi 52 din legea consolidărilor petrolifere, rezultă că, pentru a favoriza, într'un interes economic general, pe concesionarii de terenuri petrolifere cari nu pot cunoaşte pe adevăraţii proprietari, legiuitorul a recunoscut ca valabile şi concesiunile cari emană dela proprietarii aparenţi, când se constată că concedentul a avut posesiunea exclusivă la data concesiunii, ar concesionarii de bună credinţă au primit concesiunea dela aceştia şi, prin urmare, existenţa stării de indiviziune nu schimbă întru nimic, faţă de concesionar, calitatea posesiunii celui ce stăpâneşte pământul şi nici nu-l împiedecă să fie faţă de terţi proprietar aparent, cu dreptul de a consimţi valabil o concesiune asupra

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.iini.ro

pământului, dacă concesionarul este de bună credință. (Cas. II d. 304/924, P. R. 3 III 925).

8. — Săvârșește un exces de putere instanța de fond când respinge ca prematură o acțiune de prelungire a unui contract de concesiune doarece contractul ar fi în curs, când se constată că reclamantul susține că interesul său de a cere prelungirea consistă în dreptul convențional de a-și ridica materialele exploatării pe cari nu le putuse ridica mai dinainte din cauză de forță majoră. (Cas. I d. 1799/926 cu nota de Hypolite Nicoleanu P. R. 218 I 928).

9. — Din moment ce s'a publicat în Monitorul Oficial decretul prin care se acordă concesia unei mine, acest decret numai poate fi atacat pe nici o cale. (Cas. III 507/926 P. R. 147 III 926).

10. — Din relațiunea art. 1 al dec-lege 2440/920 cât și din scopul urmărit, rezultă că numai actul pozitiv de autoritate sau respingere din partea organelor superioare competente, fiind privit ca o condițiune esențială și manifestând examinarea de către aceste organe a convenționii încheeată sub acest regim, îi poate da sau refuza validitatea, iar nu tăcerea sau nepronunțarea care ar echivala cu neluarea în considerare sau cu un refuz de a rezolva cererea, fapt ce urmează a fi vidat pe calea procedurii de contencios administrativ. (T. Prahova I s. 332/926 P. R. 137 III 926).

11. — Incheerea unei transacțiuni petrolifere sub imperiul d.-l. 2447/920 urmează a se privi ca fiind sub condițiunea esențială a dobândirii autorizației legale din partea Minist. Industr. Neobținerea acesteia, impusă de legi și avută în vedere de părți, deduce neîndeplinirea condițiunii și ast-fel convențiunea nu se poate perfecta. Aplicație a art. 1012 cod. civ. art. 1012 cod. civ. (Ac. hotăr.).

12. — Chiar dacă concesiunea minieră ar avea caracterul pur al unui act de autoritate, încă tribunalul ordinar este în drept s'o discute și s'o înlăture pe cale de excepție, întrucât nici un text de lege nu se impune la aceasta. (T. Muscel 19 Mai 1927 cu nota de I. Verzea P. R. 251 II 928).

13. — Concesiunea minieră în sistemul legei din 1895 prezintă un dublu aspect ; este un act administrativ prin esența lui care nu poate fi generator de responsabilitate; și în al doilea rând concesiunea constitue constatarea publică a transmisiunei dreptului proprietarului de a explora și exploata pe baza renunțării sale formale sau legal prezumată în folosul primului petiționar ce s'ar opera în locul său. Sub acest ultim aspect Tribunalele au căderea de a statua asupra regularității îndeplinirei formelor impuse de lege. (Ac. hot.)

14. — Sunt valabile și concesiunile petrolifere emanate de la proprietarul aparent. Calitatea de proprietar aparent trebuie avută în momentul concesiunei și constatarea ei constitue o chestiune de fapt de atributul suveran al instanței de fond. Exproprierea nu a înlăturat pe proprietarul aparent. (Cas. II d. 169/929. P. R. 1 I 930.)

b) Sub regimul legii din 1924.

15. — Când într'o contestație făcută, conform art. 45 din legea minelor, contra executării decretului de concesiune, se invoacă un drept asupra subsolului perimetrului concesionat, contestatorul nu este obligat să dovedească că dreptul său este definitiv validat printr'o hotărire a Comisiei de validare, deoarece art. 45 din lege arată că, la operațiunea trasării pe teren, după decretul de concesiune a limitelor perimetrului concesionat, vor fi citați concesionarii învecinați și proprietarii suprafeții, iar când e vorba de modul în care urmează să se atace procesul-verbal prin care șeful autorității miniere încheie lucrarea de fixare pe teren a perimetrului și ridicarea lui în plan, acelaș text arată că „cei nemulțumiți" se vor adresa Comisiunii regionale de judecată în termen de 15 zile dela afișarea procesului-verbal, de unde rezultă că termenii acestui text fiind generali, nu trebuie făcută nici o distincție între contestatorii cu hotărâri de validare definitive și cei cari nu au asemenea hotăriri și că, deci, oricari din concesionarii sau proprietarii învecinați vor putea uza de calea contestației prevăzută de acest text.

Această soluție se impune și mai mult în cazul când contestatorul invoacă un drept câștigat întemeiat pe faptul că perimetrul contestat este situat într'o comună unde toți proprietarii au drepturi câștigate potrivit art. 261 din lege, deoarece în aceea comună au existat exploatări normale anterior datei de 4 Iulei 1924, așa că în acest caz, fiind vorba de o simplă examinare a dreptului câștigat ce se invoacă, Comisiunea regională este competentă să cerceteze în principiu dacă dreptul este sau nu validabil, urmând ca validarea definitivă să se facă de Comisiunea de validare instituită de art. 240 din lege. (Com. region. Prahova, 2 Iulie 1930 cu nota de Barbu Scondăcescu, P. R. 166 II 931).

16. — Contestația făcută conform art. 45 din legea minelor, contra executării decretului de concesiune, nu poate fi primită de Comisiunea regională dacă cel ce invoacă un drept asupra subsolului perimetrului concesionat nu dovedește că dreptul său este definitiv validat printr'o hotărire a Comisiei de validare, deoarece art. 238 din lege arată că drepturile de orice natură cari intră în prevederile acestei legi vor trebui să fie validate după normele legii și cu anumite condițiuni, adăugându-se, în aliniatul final că drepturile ce nu vor fi validate rămân desființate.

Dispozițiunile art. 4 din lege nu pot fi invocate de contestator pentru a susține că orice proprietar sau concesionar învecinat, nemulțumit de executarea decretului de concesiune, ar avea dreptul de contestație prevăzut de acest text, chiar dacă dreptul său nu este validat, căci art. 45 nu se ocupă decât de formalitățile necesare pentru încheierea lucrării de trasare a perimetrului și de dreptul de contestație al celor lezați, fără să se intereseze de condițiunile sub care concesionarul sau proprietarul nemulțumit se poate opune la efectuarea acestei lucrări, condițiuni cari sunt prevăzute numai de art 238, care stabilește că nu sunt drepturi câștigate decât acelea cari s'au validat judecătorește de instanța instituită de lege în acest scop.

Deasemeni, contestatorul nu poate pretinde ca această Comisiune să examineze dreptul său numai în aparență pentru a vedea dacă este sau nu validabil, căci ar însemna să i se atribue o competență pe care nu o are și a o pune în contradicție cu hotărârea Comisiei de validare, care, examinând condițiunile legii ar putea decide că dreptul trebuie invalidat.

In afară de aceasta, după lege, orice drept trebuind să fie validat pentru a se putea opune Statului, existența unei hotărâri de validare este necesară chiar când ar fi vorba de drepturi câștigate rezultând din împrejurarea că terenul contestat se află într'o comună unde au existat exploatări normale de petrol anterior datei de 4 Iulie 1924, deoarece legea nu consideră că asemenea drepturi sunt validate și opozabile Statului de plin drept, ci pretinde ca ele să fie consfințite printr'o hotărâre a Comisiei de validare. (Com. reg. Prahova, 2 Iulie 1930, cu notă de Barbu Scondăcescu, P. R. 167 II 931).

4. Natura dreptului de concesiune.

17. — Dreptul de concesiune petroliferă fiind un drept de exploatare și explorare a subsolului și operațiunile de cercetare și extragere putând fi făcute de mai multe persoane concomitent asupra aceluiaș teren, acest drept este divizibil prin natura sa.

Când însă printr'o hotărâre judecătorească s'a consolidat în mod definitiv un drept de concesiune petroliferă numai față de unul din coproprietarii concesiunei, dreptul nu mai e susceptibil de divizare, astfel că o acțiune de eșire din indiviziune din partea coproprietarului înlăturat devine inadmisibilă din cauza care e opozabilă tuturor. (T. Ilfov II civ. s. 229/92 cu notă d-lui Nic. M. Pârvulescu, P. R. 93 II 923).

18. — Legea de consolidare a caracterizat drept real mobiliar dreptul concesionarilor și, deci, concesiunea petroliferă constitue o vânzare iar nu o locațiune. (Cas. II 22 Martie 1927 cu nota d-lui P. Rosenthal P. R. 147 I 927).

19. — Există drept litigios și când e vorba de concesiunea unor drepturi de exploatare petroliferă, întrucât legea de consolidare a caracterizat drept real mobiliar dreptul concesionarilor și deci concesiunea petroliferă constitue o vânzare, iar nu o locațiune. (Ac. hot.)

5. Transmiterea dreptului de concesiune.

20. — Un concesionar aparent având sau nu dreptul de exclusivă proprietate asupra concesiunei, poate transmite acest drept în întregime întocmai ca și proprietarul. (T. Ilfov II civ. s. 229/922 cu nota d-lui Nic. M. Pârvulescu, P. R. 93 II 923)

6. Opozabilitatea transmiterii față de terții.

21. — Transcrierea unei concesiuni petrolifere obținută în urma anulării altei concesiuni netranscrisă, nu este valabilă dacă se constată că anularea nu a fost legală, și se mai constată că anularea nu a fost obținută pe temeiul altor concesiuni transcrise în mod regulat. (C. Ap. Buc. III d. 144/921 cu nota de Al. Bilciurescu și Al. Spineanu, P. R. 194 II 924).

22. — Transcrierea în registrul special petrolifer, care are de scop numai a face opozabilă terților o convențiune existentă, nu o poate valida dacă este viciată. (T. Prahova I. S. 332/926, P R, 137 III 926).

7. Instanțe de consolidare ; procedură.

23. — Potrivit art. 22 legea consolidărilor petrolifere, orice contestație la consolidare trebuește adresată Tribunalului, cu

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.iini.ro

trei zile libere înainte de primul termen fixat pentru judecarea consolidării, iar din expunerea de motive a aceleiași legi, rezultă că asemenea contestațiuni trebuiau a se face cu alăturare de motive și acte, pentru stabilirea unei judecăți ferită de surprize. (Cas. II d. civ. 13/922, P. R. 154 III 922).

24. — Incheerea Tribunalului constatând îndeplinirea ultimului act de procedură, făcută conform art. 403 pr. civilă, nu poate împiedica în materie de consolidări petrolifere facerea contestației, dacă procesul-verbal de executare nu a fost publicat în conformitate cu dispozițiunile art. 43 din legea onsolidărilor petrolifere din 8 Iunie 1913. (Cas. II d. 69/922, P. R. 98 I 923).

25. — După art 7 din legea de consolidare dela 1904 hotărîrea de consolidare nu este supusă opoziției, contestației și revizuierei, iar după art. 48 care a modificat în 1923 acest text, legea nu admite de cât o singură excepție și anume în caz de conflict între doui concesionari, având fiecare asupra aceluiaș teren câte o hotărîre de consolidare executată, caz în care una din ele urmează a fi anulată. (Cas. II d. 108/920 cu nota de Dem. Stoenescu, P. R. 254 II 925).

26. — In materie de consolidare legiuitorul prin art 7 din vechea lege de consolidări și prin art. 47 din legea modificată, în vederea intereselor economice și a siguranței capitalurilor afectate unor asemenea exploatări, a făcut importante derogațiunii de la principiile dreptului comun, chiar în materia lucrului judecat, legiferând ca lucrul judecat în materie petroliferă rezultând dintr'o hotărîre definitivă și executată, să aibă o sferă mult mai întinsă și să fie opozabil nu numai părților, cari au luat parte la proces, ca în dreptul comun dar pentru toată lumea. (erga omnes) adică și a celor străini de proces cari ar avea vreun drept sau titlu asupra termenului deja consolidat. (C. Ap. Buc. I d. 137/915 cu nota d-lui S Rosental, P. R. 146 II 923).

27. — Deși prin art. 77 l. consol. se prevede că cererile de consolidare în curs, se vor judeca după vechea lege, această dispoziție cuprinzând o excepție, nu se poate aplica prin analogie și la executarea deciziunilor definitive date după legea veche. (Cas. II d. 108/921, P. R. 63 III 922),

28. — In materie de executare petroliferă, o hotărîre de consolidare obținută sub imperiul vechei legi din 1904, când se execută sub actuala lege, trebue să fie supusă formelor procedurale ale nouei legi.

Când instanța de judecată se va găsi în fața a două hotărîri de consolidare executate și în curs de îndeplinire, a formelor prevăzute de lege, hotărîtă anterior executată are precădere. (T. Prahova I s. 283/921 cu notă de Nic. M. Pârvulescu, P. R. 83 II 922).

29. — Dacă nu s'a făcut mențiunea în registre, hotărîrea de consolidare nu poate fi opozabilă terților. (Ac. hot.).

30. — Este inadmisibilă o contestație la executarea unei hotăriri de consolidare întemeiată pe motive de fond, dacă ea a mai fost prezentată înaintea comisiunei de consolidare unde a fost perimată. (T. Prahova I s. 301/927 cu nota de I. Verzea, P. R. 160 II 928).

8. Delictul de concesiune.

31. — Sancțiunile prevăzute în legea consolidărilor petrolifere pentru infracțiunile comise și în special art. 14 din regulamentul acestei legi, nu exclud aplicabilitatea sancțiunilor din codul penal. (Cas II 11 Oct. 1928, P. R. 154 III 928).

9. Obligațiile concesionarului.
a) către stat.

32. — Orice cerere de exploatare a unei mine, odată acordată de Minist. de Ind. și Com. implică din partea exploatatorului și oarecari obligațiuni, a căror nerespectare atrage anularea dreptului de exploatare. Aceste obligațiuni sunt ca exploatatorul să nu neglijeze mersul lucrărilor de exploatare, făcând ca să rămână în incertitudine existența bogățiilor miniere. (C. Ap. Buc. I, dec. 36/920, P. R., 19 III 922).

b) către concedent.

33. — Art. 70 al legii din 21 Aprilie 1810 asupra minelor, modificat prin legea din 27 Iulie 1880, are ca scop d'a indemniza pe proprietarii, cari exploatează minereuri de suprafață, de deposedarea pe care o suferă, posterior concesiunei minei ; însă articolul nu este aplicabil la cazul în care posesiunea a fost exercitată, chiar dela început, și asupra subsolului și asupra suprafeții ; în atare caz proprietarul nu are dreptul decât la o singură redevență pentru totalitatea concesiunii. (Cas. Civ. Fr. 28 Martie 1921, P. R. 12 III 928).

34. — După cum rezultă din dezbaterile parlamentare, care au avut loc cu ocaziunea votărei art. 19 din l. consol. petrol. legiuitorul a urmărit aci atât o protecțiune legitimă a intereselor concedenților, în special al sătenilor concedenți, pentru că aceștia să nu fie prea mult timp lipsiți de plata unei redevențe pe care au comptat, prin întârziere în executarea lucrărilor de exploatare, și tot odată, a avut în vedere și interesul economic al țărei care cere să nu se eternizeze în neproductivitate asemenea concesiuni și nici ca să se înlesnească acaparearea lor de către câteva persoane. (Cas. I d. 1232/922 cu notă de C. Ștefănescu și M. Stern, P. R. 275 I 923).

10. Redevența și natura ei.

35. — Dreptul de redevență petroliferă având de obiect o pretențiune de lucruri în natură, sau o sumă de bani, este un drept real mobiliar și ca atare poate fi vândut ca orice bun mobiliar, prin bună învoială sau pe cale de urmărire mobiliară. (T. Prahova I, jurnal 16 Iulie 1920 cu nota d-lui Hugo Friedman, P. R. 29 II 922).

36 — Cesiunea de redevență nu intră în prevederile decretului-lege No. 2447 din 1920, care interzicând tranzacțiunile petrolifere prin suspendarea aplicării legii de consolidare, se referă numai la concesiunile de terenuri petrolifere și tranzacțiunile cu privire la ele, iar nu și la redevență, care este un drept separat și nu este reglementat de legea de consolidare (Aceiaș hotărîre).

37. — Deoarece nici convenția părților, nici legea specială nu determină locul plății redevenței, ea urmează a se face la domiciliul debitorului, adică al concesionarului, potrivit art. 1104 cod. civil. (Cas. I d. 1232/922 cu nota de C. Ștefănescu și M. Stern, P. R. 275 I 923)

38. — Art. 19 din legea consolidărilor petrolifere din 104 — menținut prin cea din 1913 — prevăzând că contractele de concesiune, care nu vor fi primit un început de executare în timp de 10 ani se vor putea anula, dacă concesionarul nu va plăti redevența stabilită, nu sancționează cu o nulitate de drept astfel de contracte și îi dă numai posibilitate concedentului de a cere anularea lor printr'o acțiune în resciziune. (Ac. dec.).

39. — Exercițiul acestei acțiuni, în caz când s'a stabilit plata unei redevențe, este condiționat de legiuitor refuzului concesionarului d'a plăti, refuz care trebue constatat după rânduirile și în formele prescrise de art. 1079 și 1104 din codul civil. (Ac. dec.).

40. — Art. 122 și 123 din legea minelor nu fac nici o distincțiune între terenurile ce se exploatează și cele ce nu se exploatează, redevența fiind o sarcină stabilită de proprietatea însăș a concesiunii și nu a exploatării minei, sarcină care lovește concesiunea dela instituirea ei și este datorită cât timp subsistă concesiunea și independent de exploatare. (C. Ap. Buc. II, 17 Febr. 1927 cu nota de R. Elias, P. R. 155 II 927).

41. — Dreptul de redevență examinat în natura lui intimă, constă în dreptul redevențiarului de a pretinde o cotă din substanța minieră extrasă, ori de echivalent în bani. Deci acest drept nu ia naștere decât în momentul când substanța minieră este extrasă, până atunci neconstituind decât o speranță, — redevențiarul neavând nici un drept asupra substanței mineire neexploatate, asupra minei. (T(Prahova IV s. 224/927 cu nota de O. Ștefănescu-Priboi P. R. 107 II 928).

42. — Fiind drept de creanță, dreptul de redevență în caz de cesiune devine opozabil față de terți prin notificare ori acceptare autentică conf. art. 1393 din codul civil, ca orice creanță. (Aceiaș hotărîre).

43. — In legislațiunea noastră dreptul de redevență este un drept de creanță și pentru motivul că nu există nici un text de lege care să-l caracterizeze ca drept real. (Aceiaș hotărîre).

44. — Nu se poate impune pe cale de analogie obligațiunea de transcriere pentru dreptul de redevență, pe motiv că dreptul de concesiune minieră se transcrie pentru a fi opozabil terților, — deoarece o atare obligațiune nu se poate concepe pe cale de analogie, fiind de strictă interpretare, cu atât mai mult într'o materie specială ca aceia petroliferă. Ca atare, dacă, ca în speță, — un împricinat cesionar al unei redevențe a transcris anterior celuilalt împricinat cesionar al aceleiaș redevențe, care însă a notificat conf. art. 1393 c. c., ceeace nu a făcut primul — cesiunea celui de al doilea este opozabilă primului și altor terți, ca consecință a naturei juridice a dreptului de redevență și a lipsei obligativității de transcriere pentru care motiv transcrierea efectuată de unul din împricinați (ce nu notificase), devine inoperantă față de terți printre care se numără și celălalt achizitor al aceleiași redevențe. (Aceiaș hotărîre).

11. Acțiunile miniere.

45. — Deși potrivit legei minelor din Iulie 1924, acțiunile societăților anonime miniere creiate în virtutea acestei legi, trebuisc să se afle numai în mâna cetățenilor români, de aci însă rezultă că asemenea acțiuni, nu pot fi gajate decât tot numai cetățenilor români, deoarece nu este nici un pericol că prin gaj s'ar ajunge la înstrăinarea lor în mâinile străinilor, căci la vânzarea gajului vor trebui să vină numai cetățeni români. (C. Ap. Buc. I d. 1140/927, P. R. 51 III 927).

46. — Interdicția transmisiunii acțiunilor miniere altor persoane decât cetățenii români, nu se referă și la gajarea lor,

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.iini.ro

ci numai la transferul pentru cauză de proprietate. (C. Ap. Buc. III d. 49/927 cu note de S. Roman Chapier şi N. Jac Constantinescu, P. R. 145 II 927).

12. Exploatarea minei.

47. — In sistemul şi în spiritul legei noastre a minelor din 1895, spre deosebire de alte legislaţiuni, din art. 5, 6, 18, 23, 36, 37, 55, etc., şi din întreaga ecónomie a legei, rezultă că proprietatea subsolului aparţine proprietarului feţei, că acest drept de proprietate a suferit prin această lege în interesul economiei naţionale doar oarecari restricţiuni în sensul că Ministereul de Industrie ca instanţă administrativă e singură şi suverană instanţă pentru a decide, dacă interesul general comportă sau nu exploatarea şi explorarta unui gisment, că exploatarea să se facă după anumite norme, că oricine are dreptul a semnala o bogăţie minieră, explorarea însă şi exploatarea aparţine proprietarului feţei, căruia nimeni nu-i poate răpi acest drept fără consimţământul său expres sau prezumat, conform legei că numai când el, fiind interpelat conform legii, şi-ar manifesta recunoaşterea prin inexercitarea acestui drept, numai atunci prin oficiul Ministerului de Industrie, acest drept real desmembrat din dreptul de proprietate, va trece pe termen de 75 ani asupra acelui care va fi solicitat întâiu acest drept, care a depus cauţiune, care va fi obligat a plăti proprietarului redevenţă. (T. Muscel s. 280/927 cu nota de I. Verzea, P. R. 251 II 928).

48. — Art. 44 din legea minelor, închide orice cale de atac numai acelora cari au fost încunoştiinţaţi de cererea de acordare a permisului de exploatare. (Aceiaş hotărire).

49. — Neafişarea cererei de acordarea unui permis la primăriile tuturor comunelor pe teritoriul cărora se găseşte mina, atrage neopozabilitatea permisului de exploatare. (Aceiaş hotărire).

13. Cesiunea dreptului de a exploata mina.

50. — Cesiunea dreptului de a exploata minereuri este prin natura sa, o cesiune imobiliară, care comportă o alienaţiune parţială a solului, chiar dacă părţile au considerat o asemenea operaţiune sub forma unei vânzări de minereuri. In consecinţă, ea nu poate fi opozabilă terţului achizitor al imobilului, decât dacă cesionatul va fi transcris titlul său.

Cunoştinţa, pe care terţul achizitor ar fi avut-o de existenţa cesiunii dreptului de extracţiune, ce ar fi fost efectuată anterior, nu constitue pentru el o decădere de a invoca lipsa de transcripţiune. (C. Ap. Montpelier Fr., 23 Oct. 1922 cu nota de I. R. B. în P. R. 75 III 924).

14. Drepturi câştigate conform legii din 1924.

51. — Prin art. 255 a minelor reglementându-se recunoaşterea şi validarea drepturilor câştigate se prevăd condiţiunile : a) de a fi dobândite cu respectul legilor în vigoare la data dobândirii lor ; b) de a nu vătăma drepturile ce ar avea Statul în baza legii pentru închidarea bunurilor supuşilor străini foşti inamici sau orice alte legi ; şi c) de a corespunde unei valorificări a subsolului, care din redacţiune şi scop, urmează a se socoti să fie îndeplinite cumulativ, iar nu alternativ. (T. Prahova I s. 332/926, P. R. 138 III 926).

52. — Din art. 19 din Constituţie şi art. 256, 255 şi 245 din legea minelor, rezultă că oricare ar fi substanţa bituminoasă exploatată în 1914, drepturile câştigate ale proprietarilor cari întrunesc condiţiile legii, se întind asupra tuturor bituminoaselor cuprinse în clasa combustibilelor minerale din art. 2, căci expresiunea de „petrol şi alte bitumine" din art. 256 este generală şi se referă la toate zăcămintele de acest fel, iar nu numai la cele închide.

Durata de validare a drepturilor este cea fixată pentru concesiunile date de Stat, iar nu durata prevăzută de art. 251. (Cas. II, d. civ. 179/927, P. R. 3 III 928),

53. — Concesionarii posteriori datei de 28 Martie 1923, sunt reprezentanţii proprietarilor cu drepturi câştigate şi nu pot invoca faţă de Stat drepturi născute din contractul de concesiune. (Comisia II Apel minieră Buc. 16 Ian. 1928 cu note de Al. Ottulescu şi T. C. Alexandrescu, P R. 215 II 928).

54. — După promulgarea Constituţii şi a legei minelor nu se mai poate vorbi din punct de vedere al validărei, de drepturi de concesiune autonomă, indiferent de calitatea proprietarului, decât dacă aceste drepturi sunt dobândite anterior Constituţiei; ceiace este dobândit după Constituţie, este supus condiţiunei ca proprietarul terenului să fi avut într'adevăr un drept câştigat conform legei minelor şi dacă proprietarul nu a avut un astfel de drept, el nu poate să dea nimic în concesiune şi concedentul chiar dacă ar fi consolidat nu poate opune dreptul său Statului ca proprietar al subsolului. (Aceiaş decizie).

55. — Oricine a dobândit un drept intrând în prevederile legii minelor înainte de promulgarea Constituţiei, trebuie să ceară recunoaşterea şi validarea acestuia.

Intre condiţiunile generale cerute de legea minelor în acest scop, este şi aceea ca dreptul reclamat să nu vatăme drepturile Statului, în special acela care rezultă din art. 4 al legii agrare, după care subsolul pământului expropriat pentru păşuni comunale la şes, aparţine Statului; cererea de validare a concesiunii subsolului unei păşuni comunale la şes, vătmând drepturile Statului, urmează să fie respinsă potrivit Constituţiei, legii agrare şi legii minelor. (Com. regională Prahova, 30 Martie 1931, cu nota de Tulius Goruneanu, P. R. 325 II 931).

15. Sancţiuni.

56. — După dispoz. art. 144, abaterile dela prescripţiunile cuprinse de lege, regulament sau deciziuni privitoare la mine, se vor constata de autoritatea regională mienieră, precum şi de orice alt delegat împuternicit de ministerul industriei şi comerţului, iar sancţiunile, adică aplicarea amenzilor, ca şi suspendarea sau retragerea dreptului de a funcţiona, se aplică de autoritatea regională minieră sau de Direcţia Generală a minelor, după distincţiunile expres prevăzute de lege.

După dispoz. al. 8 al aceluiaş articol numai penalităţile prevăzute de art. 141 sunt de competenţa instanţelor ordinare, aliniat care n'a mai fost menţinut prin legea din 26 Martie 1929.

Faţă de cele mai sus arătate, Tribunalul, fără a mai discuta, dacă agentul constatator a fost competinte, urmează a declina competinţa, urmând a înainta lucrările Direcţiei 2 Regională Chişinău, după ce sentinţa declinatoare va rămânea definitivă. (Trib. Bălţi s. p. 1276/929 cu nota de I. G. Dimoftache, P. R. 107 III 930).

MINISTERE (Organizare)

(l. din 2 Aug. 1929, publ. M. Of. nr. 169/929).

1. — Punerile şi retragerile din oficiu, în baza art. 203 din legea pentru reorganizarea ministerelor, nu pot privi decât pe funcţionarii din administraţiile centrale şi exterioare ale ministerului şi nu se pot aplica consilierilor pedagogici de pe lângă Casa Şcoalelor. (C. Ap. Buc. III 23 Dec. 1929 P. R. 97 III 930).

2. — Avizul cerut de art. 199 din legea de org. a ministerelor cu privire la încadrarea funcţionarilor publici, este o formalitate substanţială pentru încadrare, a cărei lipsă atrage nulitatea acestei operaţii. (Cas. III d. 225/931 cu notă de I. V. Merlescu, P. R. 173 I 931).

3. — După promulgarea legei interpretative din 3 Ianuarie 1930 nu mai poate fi nici o discuţiune posibilă în ce priveşte aplicarea art. 203, 204 şi 207 din legea de organizare a ministerelor şi funcţionarilor din administraţiile centrale şi exterioare ai ministerelor proveniţi din corpuri speciale, căci art. 1 al legei interpretative declară categoric că se aplică şi acestor funcţionari. (C. Ap. Buc. I 14 Febr. 1930, P. R. 123 III 930).

4. — Nu se poate susţine că, din spiritul art. 199 al legei de organizare a ministerelor, Comisiunile pentru încadrarea şi repartizarea funcţionarilor nu au dreptul de a statua asupra pensionărilor, deoarece în materie de pensionări, conf. art. 15 din regulamentul acestor comisiuni, ele îşi dau numai avizul care în nici un caz nu poate fi prejudiciabil, hotărîrea fiind luată de către ministru, care singur face actul de autoritate. (Aceiaşi decizie).

5. — Legea de organizare a ministerelor nefiind o lege de pensionare a funcţionarilor cu vârsta de 57 de ani sau 30 de ani de serviciu, ci o lege de organizare a ministerelor, stabilind în prealabil prin încadrare, funcţionarii necesari serviciilor, rezultă următoarele :

In cazul când funcţiunea s'a păstrat în noua organizare, funcţionarul respectiv rămâne încadrat de drept în funcţiunea respectivă.

Funcţionarii cu vârsta de 57 ani sau 30 ani de serviciu pot fi scoşi la pensie, conf. art. 203, însă numai în urma încadrărilor ce se vor face.

Numai cei rămaşi disponibili vor fi pensionaţi, atunci când posturile lor s'au desfiinţat. (Aceiaş decizie).

MINISTERUL DE DOMENII.

(l. din 28 Mart. 1909).

1. — Dispoziţiunea art. 42 din legea organică a Ministerului de Domenii după care, funcţionarii acestui departament nu pot să ia moşii în arendă, nu este de ordine publică şi nu creiază o incapacitate civilă pentru funcţionari, ceeace duce la concluzia că actele făcute cu nerespectarea citatului text rămân perfect valabile fiind expus numai funcţionarul contravenient la pedepsele disciplinare pe care i le pot da şefii ierarhici. (Cas. I d. 2514/926 cu rezumat de concluzii scrise de S. Rosental, Em. Pantazi, Bădulescu şi Bentoiu, P. R. 263 I 926).

2. — Art. 42 din legea de organizare a Ministerului de Domenii, prin care se opresc funcţionarii de a lua moşii cu arendă nu constitue o dispoziţiune de ordine publică, pentrucă nu este creată decât pentru a garanta o bună îndeplinire a atribuţiunilor funcţionarilor şi deci aplicarea măsurii disciplinare în caz de abatere. (C. Ap. Buc. III d 56/926 cu note

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.iini.ro

de S. Rosental, Em. Pantazi, Al. Bădulescu și A. Bentoiu), P. R 266 I 926).

3. — V. Regulamente.

MINISTERUL DE INSTRUCȚIE PUBLICA.

(1. din 4 Mai 1910).

1. — Funcționarii Minist. Instr. Publice și Cultelor, numiți prin decret regal și având o retribuțiune mai mare de 200 lei se bucură de stabilitate, potrivit art. 106 din legea organică a ministerului, independent dacă dânșii au obținut sau nu, inamovibilitatea în condițiile art. 105 din aceiaș lege.

Prin urmare, un defensor ecclesiastic fiind numit și având o retribuțiune cum se arată mai sus, chiar dacă n'a împlinit stagiul de 5 ani în funcțiune, nu poate fi îndepărtat fără îndeplinirea formalităților prevăzute de art. 106. (Cas. III dec. 76/920 cu nota lui Alex. Dobriceanu, P. R. 88 I 922).

2. — Din întreaga economie a art. 105, 106, și 107 din legea organizării Ministerului Instrucțiunii Publice, rezultă că funcționarii acestui minister deveniți inamovibili în condițiunile citatelor texte, își păstrează inamovibilitatea lor, chiar dacă trec în altă funcțiune din minister, fie prin trasferare, fie prin înaintare, întru cât, bine înțeles această din urmă funcțiune este ca însăș garantată cu inamovibilitatea, după un stagiu oarecare. Acest stagiu însă nu este necesar decât pentru cei trecuți sau înaintați din o altă funcțiune, în care dobândiseră deja inamovibilitatea.

Prin urmare un institutor numit inspector școlar de circumscripție și confirmat apoi inamovibil, potrivit art. 105 al. 5 din citata lege, dacă e numit imediat în funcțiunea superioară de subdirector al învățământului primar și numirea e legal făcută, el e inamovibil în această din urmă funcție și nu poate fi retrimis în vechea funcțiune de inspector școlar și nici transferat în alt serviciu similar, decât strict în condițiunile prevăzute de art. 107 din aceiaș lege. (Cas. III d. 170/920, P. R. 85 III 924).

3. — Direcțiunile și serviciile Minist. Inst. fiind fixate printr'o lege organică, nu se pot forma sau modifica decât printr'o lege similară. Modificarea lor pe cale bugetară este nelegală și prin consecință, tot nelegală și transferarea titularului de la o direcție creiată prin legea organică, la o alta formată ulterior pe cale bugetară. (Cas. III d. 415/921, P. R. 63 III 922).

4. — Disp. art. 106 l. Minist. Instr. care consacră în mod abstract principiul limitei de vârstă pentru scoaterea obligatorie la pensie, trebue interpretată și complectată în ce privește funcționarii proveniți prin optare dintre membrii corpului didactic, cu art. 47 l. înv. secund. care fixează limita de vârstă. (Cas. III d. 511/921, P. R. 75 III 922).

5. — Inspectorul-contabil din Minist. Instr. nu poate fi asimilat cu inspectorii de învățământ pentru a pretinde dreptul la leafa și la gradația acestora, atâta timp cât nici un text nu prevede o asemenea asimilare. (Cas. III d. 947/921, P. R. 79 III 922).

6. — V. Pensiuni.

MINISTERUL DE JUSTIȚIE.

1. — Ministerul Justiției nu poate fi responsabil de daunele rezultând din însușirea de către portărel a valorii cambiilor ce-i fuseseră încredințate spre protest. (Cas. II d. 4109/928 cu nota de Gr. Pherekyde, P. R. 17 I 929; aceiaș cu nota de Radu Em. Manolescu, P. R. 85 I 929).

MINISTERUL PUBLIC.

(Art. 80 ș. u. pr. civ. și 21 ș. u. pr. pen.).

CUPRINS :

1. ***Atribuțiuni :***
   a) ***ca parte principală (1-2)***
   b) ***ca parte alăturată (3-4)***
2. ***Nulități (5-10)***
3. ***Note (11).***

1. Atribuțiuni :
a) ca parte principală.

1. — După art. 80 pr. civilă, Ministerul public, între alte atribuțiuni, îndeplinește sarcinile de parte principală în pricinele penale, înaintea instanțelor de fond. Acest text nefăcând nici o distincțiune el are a se aplica în general atât la afacerile cari se rezolvă în ședință publică, cât și la acele ce se rezolvă pe cale grațioasă în camera de consiliu.

Astfel fiind, în speță, Tribunalul era ținut să ia și concluziile procurorului asupra cererii de liberare pe cauțiune. (Cas. II, d. 2080/923 P. R. 25 III 924).

2 — Ministerul public având singur căderea a executa hotărârile definitive de condamnare delegațiunea dată judecătorului e ocol este nevalabilă. (T. Buzău s. v. sent. 1416/925 cu nota de Al. Ștefănescu, P R. 170 II 926).

b) Ca parte alăturată.

3. — Ministerul public căruia i s'a comunicat dosarul și care a pus concluzii orale într'o afacere, numai ca parte alăturată nu are calitate să declare recurs în contra hotărîrii date în acel proces. (Cas. Req. Fr. 14 Iunie 1924, P. R. 109 III 927).

4. — Art. 81 proc. civ., prescriind ca Ministerul public să pună concluzi ori de câte ori sunt în cauză interesele minorilor, etc., se aplică atât în afacerile ce se rezolvă în ședința publică, cât și în camera de chibzuire, așa că admiterea creanței drept preț cât și dispoziția Tribunalului de a se emite ordonanța de adjudecare, într'o vânzare silită a bunurilor minorilor, fără ca Ministerul public să fi pus concluziuni, atrage casarea ordonanței de adjudecare și afacerea trebuie trimisă Tribunalului spre a continua urmărirea, începând cu dispozițiunile luate fără participarea procurorului. (Cas. II, dec. 238 din 927, P. R. 147 III 928).

2. Nulități.

5. — Este nulă hotărîrea instanței de fond în care figurează un minor, care nu constată concluziile puse de Ministerul public, deși acea hotărire constată că un membru al parchetului a luat parte la instanța de judecată. (Cas. Civ. Fr. 11 April 1922 P. R. 164 I 924 în notă),

6. — Participarea Ministerului public la cauzele care interesează pe minori, fiind o măsură de apărare înființată numai în interesele lor, persoana care s'a judecat cu un minor nu poate invoca înaintea Curții de Casație lipsa Ministerului public dela instanța de fond. această nulitate relativă neputând fi propusă decât de însuș minorul, ale cărui interese n'au fost apărate. (Cas. I d. 11/923, cu nota lui D. Alexandresco P. R. 163 I 924; aceiaș P. R. 129 III 923).

7. — De câte ori într'un proces figurează un minor, prezența Ministerului public este neapărată pentru constituirea insanței de judecată. Nearătarea concluziilor Ministerului public în procesul-verbal de audiență al instanței de fond, nefiind însă prescrisă sub pedeapsă de nulitate, nu poate atrage nulitatea hotărîrii pronunțate. (Cas. II 9 Martie 1923, P. R. 164 I 924 în notă).

8. — Neparticiparea Ministerului public într'un proces în care figurează ca parte o persoană juridică constitue o nulitate absolută. (Cas. I c. chirii d. 4630 din 926, P. R. 146 III 927)

9. — Chestiunea lipsei participării procurorului în instanța de lichidare este o chestie de ordine publică relativă, ce nu poate fi invocată decât de Stat.

Legea lichidării bunurilor a desființat în această materie procedura justificării existentă în Transilvania. (Cas. III d. 611/928, P. R. 155 III 928).

10. — Lipsa Ministerului public la prima instanță se acoperă ca și vițiul hotărîrei rezultând din acea lipsă, conform art. 332 proc. civilă, prin asistența lui în a doua instanță. (C. Ap. Buc. IV d. 170/928 cu nota de G. Iuliu, P. R. 157 II 928).

3. Note.

11. V. Arbitri, Judecătorească (organizare), Minori, Persoana juridică, Tutelă.

MINIȘTRII.

1. — Legea contabilității publice nu permite sporirea cheltuelilor bugetare peste suma de 10.000 lei fără încuviințarea Consiliului de Miniștri. Ori, acest organ neexistând în timpul ocupațiunii este evident că girantul unui minister nu poate obliga peste această sumă pe cel pe care-l reprezintă în mod inperfect. (T. Ilfov II com., jurnal 808/917 cu nota de M. Bals, P. R. 196 II 924).

2. — Delegațiunea dată Ministerului cu aprovizionarea de către rege, de a lua măsuri de executare a decretelor regale relative la alimentarea populației civile, nu trebuie să fie dată cu avizul conform al Consiliului de Miniștrii. (Cas. II Bruxelles Belg., 3 Mai 1921, P. R. 86 III 922).

3. — Miniștrii sunt justițiabili, pentru faptele săvârșite de dânșii în această calitate, de Inalta Curte de Casație în Secții-Unite. Instanțele ordinare nu pot judeca pe un ministru când din examinarea exterioară a actului rezultă că acesta l-a făcut în calitate de ministru. (Cas. II d. 719/926 cu nota de I. Stambulescu, P. R. 97 I 926; aceiaș cu nota de Vintilă Dongoroz, P. R. 104 III 927).

4. — Crimele și delictele săvârșite de un ministru în exercițiul funcțiunei sale se judecă exclusiv de Curtea de Casațiune în Secțiuni-Unite constituită în Inaltă Curte de justiție și numai după cererea uneia din Adunările legislative sau a Regelui. Complicii și coautorii se judecă de aceiaș instanță.

In ce privește crimele și delictele săvârșite de un ministru în afară de exercițiul funcțiunei sunt de competența instanțelor ordinare. Instața ordinară nu poate începe însă nici o urmărire sau instrucțiune fără autorizarea prealabilă a Camerei Deputaților sau Senatului dată cu majoritate de două treimi. (Aceiaș decizie).

5. — Un comunicat al ministerului nu

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.iini.ro

poate fi socotit ca un act particular al Ministrului căci este privitor la funcţiunea sa şi cade sub răspunderea ministerială, intrând în categoria actelor ce angaja de această răspundere adică a actelor pe cari ministrul are misiunea şi datoria de a le face şi a actelor cari sunt propriu zis ministeriale dar pe cari un ministru le poate face în calitatea lui de ministru. (Aceiaş decizie).

6. — Atunci când un ministru este dat în judecată personal pentru calomnie prin presă, în faţa organelor obişnuite şi acesta arată că a făcut actul în calitate de ministru, Curtea, pentru a putea judeca dacă actul e personal, sau făcut în exerciţiul funcţiunii ce ocupă trebuie în prealabil să ceară ridicarea imunităţii parlamentare a acuzaţilor deputaţi. (Curtea cu Juraţi Ilfov. Jurnal 109/926, P. R. 97 I 926 în notă).

MINORITATE.

(Art. 342 c civ. ; 61 şi u. c. pen.)

1. — Legea pentru unificarea vârstei majorităţii civile în teritoriile alipite din 2 Aprilie 1924 nu a schimbat aceste puncte ale majorităţii speciale musulmane — deoarece acea lege nu era făcută decât în vederea teritoriilor alipite şi nici de cum în vederea vechiului Regat. (T. Caliacra, s. 536/924, P. R. 54 III 926).

2. — Creditorul unor mărfuri date unui minor care locueşte împreună cu tatăl său este îndrituit să ceară plata tatălui minorului, când furniturile nu sunt excesive şi când pe de altă parte nu s'a făcut dovada că tatăl să fi prevenit pe creditor de a nu da fiiului său furnituri pe credit. (T. Seine VII Fr. 27 Oct. 1920, P. R. 77 III 926).

3. — Legiuitorul rus prin articolele 219 şi 220 cod. civil face deosebire între minorul care a împlinit vârsta de 14 ani şi cel care a ajuns la 17 ani, căci pe când celui dintâiu îi pune obligaţiunea de a ere un curator care să-l sfătuiască şi să-l apere în toate procesele, celui de al doilea în limitarea actelor ce nu se poate face fără asistenţa curatorului, nu intră şi acea de a acţiona şi a răspunde în judecată, căci dacă legiuitorul ar fi înţeles să oprească şi pe minorul emancipat dela aceste acte de sigur ar fi precizat astfel cum a făcut prin articolul 219 când s'a ocupat de minorul ajuns la patrusprezece ani. (T. Hotin 19 Dec. 1929 cu nota de A. Diaconescu şi M. Feldmann, P. R. 19 III 930),

4. — Le tribunal pour enfants (Chloe Owings) recensie de N. A. Ionescu (P. R. 20 IV 924).

5. — Situaţia juridică a minorului sub 18 ani, în dreptul comercial, de Vlad V. Ştefănescu (P. R. 90 IV 930).

6. — V. Acţiune în anulare, Legi, Minister public, Scuze legale Tutelă.

MINORITATE ETNICA.

1. — La protection des minoritées de race, de langue et de religion (Duparc) recensie de M. I. B. (P. R. 61 IV 923).

2. — V. Naţionaltiate, Tratate.

MINUTA.

V. Hotărire.

MISITIE.

V. Mijlocitor de afaceri.

MITUIRE.

(Art. 144 ş. u. c. pen.).

CUPRINS :

Elemente:
a) calitatea agentului (1-2).
b) folosul (3-4).
c) acte privitoare la funcţiune (5-6)

Elemente.

a) **Calitatea agentului.**

1. — Membrii comisiunilor interimare nefiind aleşi de cetăţeni pentru a administra interesele comunei, ci fiind numiţi în acest scop de puterea executivă şi deci având calitatea de însărcinaţi ai unei administraţiuni publice, pot fi pedepsiţi în baza art. 144 c. p. oridecâteori s'ar constata că au pretins, au primit, sau au făcut să li se promită bani pentru a face sau nu un act din acele ce cădeau în atribuţiunile comisiunii din care făceau parte. (Cas. II d. 474/926 cu nota de V. Dongoroz, P. R. 179 I 926).

2. — Un element esenţial al delictului de mituire e ca cel mituit să exercite o funcţie publică în vederea căreia a fost mituit. (Cas. II, d. 703/926, P. R. 34 III 927).

b) **Folosul.**

3. — Faptul de a procura unui funcţionar public un serviciu particular bine remunerat, sau o participaţiune chiar cu titlu oneros, într'o întreprindere susceptibilă de a aduce importante beneficii, sub condiţiunea de a face sau a nu face un act ce intră în limitele funcţiunei sale, este o corupţiune (T. Bruxelles Belg., 9 Apr. 1920, P. R. 40 III 922).

4. — Dacă se decide că suma ce s'ar găsi în mâinile celui mituit, chiar dacă acesta a primit-o cu rea credinţă, mituitorul nu poate să pretindă restituirea ei în virtutea adagiului roman: „in pari causa turpitudinis cessat repetitio", cu atât mai mult restituirea nu mai poate fi pretinsă, atunci când suma se află în mâinile unui deţinător de bună credinţă, (C. Ap. Iaşi II 14 Oct. 1926, P. R. 150 III 926).

c) **Act privitor la funcţiune.**

5. — In Basarabia, preoţii făcând şi oficiul actelor de stare civilă au o funcţiune cu caracter public şi certificatele liberate cu privire la actele stării civile sunt liberate în calitatea lor de funcţionari publici.

Fiind necontestat că recurentul a primit bani pentru a libera un certificat matricol, act privitor la funcţiunea sa, şi pentru care legea nu prevede vreo plată, acest fapt întruneşte toate elementele delictului de mituire prevăzut de art. 144 cod. penal. (Cas. II d. 3606/927, P. R. 60 III 928).

6. — Pentru ca un particular care a intervenit pe lângă un funcţionar public, în schimbul unui dar sau folos oarecare să fie pasibil de penalitatea prevăzută de art. 146 cod. penal, trebuie ca intervenţia sa, să fi avut de obiect obţinerea unui act ilegal, iar nu realizarea unui drept pe care acel pentru care a intervenit îl avea dela lege. (C. Ap. Buc. IV d. 261/929, P. R. 84 III 929).

MOAŞE.

Se constată în fapt, că o moaşe în timpul când victima a născut un copil, în a patra zi, i-a aplicat masage pe tot corpul, fapt ce nu intra în atribuţiunile ei şi care după declaraţiile medicilor a agravat boala.

Acuzata deşi este moaşă cu diplomă şi deci trebuia să ştie care sunt îndatoririle care intră în atribuţiunile ei, cu toate acestea a făcut lucrări care sunt de atribuţiunile medicului.

Acest fapt constitue o contravenţie prevăzută de art. 92 din codul contravenţiunilor. (T. Braşov II, 24 Sept. 1929 cu nota de Virgil Ionescu, P. R. 7 III 931).

MOBILE.

V Bunuri, Revendicare.

MOBILIZAŢI.

V. Măsuri excepţionale, Război — ocupaţie inamică.

MONEDA.

1. — Legea din 21 Decembrie 1916, decretând într'un interes general cursul forţat al unei hârtii de credit pentru a preveni o criză monetară, are caracaterul unei legi de ordine publică la care conform art. 5 c. civ., nu se poate deroga sau renunţa prin convenţiuni particulare.

Astfel fiind, faptul că instanţa de fond nu s'a pronunţat asupra unei pretinse renunţări la beneficiile legii de mai sus, renunţare care nu poate să aibă nici un efect juridic, nu constitue o omisiune esenţială. (Cas. I 29 Decembrie 1920, cu nota lui C. C. Arion, P. R. 1 I 922)

2. — Deşi legile cari stabilesc cursul legal al monedelor au un caracter de ordine publică, totuşi nu se poate conchide că din momentul realipirei Basarabiei ruacea provincie, căci Statul, privind încă necesară circulaţia lor, le-a adus menţinerea până la data când le-a retras. (Cas. blele ar fi încetat a avea curs legal în I d. 213/921, P. R. 73 III 922).

3. — In scop de a se asigura cursul valutei române şi a se stânjeni o comercializare depreciată a leului, se prevede prin decretul-lege No. 422/919 că nimeni nu poate face operaţiuni de schimb de valute fie în afacere interne, fie prin valute fie în afaceri interne, fără autorizaţiunea serviciului de control al valutei, autorizaţiune care este necesară şi pentru ieşirea din ţară a cekurilor, tratelor, bonurilor de cassă emise în lei peste valoarea de 2000 lei.

Instanţele de fond chemate să facă aplicaţiunea acestor dispoziţiuni sunt îndreptăţite, ţinând seama de împrejurările speciale ale cazului ce li se prezintă, să considere ca titluri negociabile cekurile găsite asupra unei persoane plecând din ţară şi neprevăzute cu semnătura ultimului beneficiar, prin care să ateste că i-au fost achitate conf. art. 318 şi 366 c. com. (Cas. III d. 1125/921 cu nota de Petre Popescu, P R. 95 I 924).

4. — Coroanele austro-ungare stampilate româneşte nu au devenit prin faptul stampilării lor monete naţionale, ci au rămas tot străine, deci prohibite la import fiind tolerate numai provizoriu în circulaţia fiduciară a Statului, în lipsa monetei naţionale de hârtie în cantitate suficientă. (T. Oradea Mare, 2 Nov. 1921, cu nota lui G. Docan, P. R. 215 II 924).

5. — Singura sancţiune pe care o prescrie legea pentru retragerea din circulaţie a rublelor şi coroanelor este aceia că după expirarea termenului acordat pentru retragerea lor din circulaţie, nu vor mai avea nici o putere liberatorie, în tot cuprinsul ţării, (art. 2 al. II). Dacă rublele şi coroanele nu mai au curs legal în România dela o anumită dată, ele sunt lipsite de orice valoare comercială şi nu

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.iini.ro

este oprită şi pedepsită orice fel de operaţiune cu acest fel de monede, căci ar trebui un text expres de lege, care să consacre o asemenea prohibiţiune, text care nu există. (Cas. II d. pen. 2350/923, P. R. 119 III 923).

6. — Puterea liberatorie a rublelor Romanov şi Lvov a expirat în Basarabia, pentru locuitorii săteni, la sfârşitul lunii Decembrie 1920. Orice obligaţii contractate în ruble, înainte de această, sunt valabile şi deţinătorul rublelor fie cu titlu de împrumut, fie cu titlul de depozit, era obligat să le preschimbe şi să restitue valoarea lor în lei. (Cas. I, d. 606/926, P. R. 145 III 926).

7. — Leul de aur. Biletul Băncii Naţionale a României nu are curs forţat, nu este monedă, de C. Ştefănescu-Brăila (P. R. 68 IV 928).

8. — Cours legal et cours forcé (Fr. Gény) recensie de I. B. (P. R. 38 IV 929).

9. — Logik des Goldes (Mohl) recensie (P. R. 23 IV 923).

10. — Des Wesen des Geldes (F. Bendixen) recensie (P. R. 23 IV 923).

11. — Der Streit um die Stnatliche Theorie des Geldes (Palyi) recensie de N. A. Ionescu (P. R. 23 IV 923).

12. — V. Joc sau Prinsoare, Plată.

MONOPOLURI.

(L. 20 Martie 1912).

CUPRINS :

1. ***Noţiuni generale, legiferare (1-3)***
2. ***Diverse monopoluri (4-5)***
3. ***Debitanţii (6)***
4. ***Contravenţii, crime şi pedepse (7-11).***
   Căi de atac (12-16)
5. ***Note (17).***

1. Noţiuni generale ; legiferare.

1. — Decr. lege 2188/920, extinzând efectele l. monop. Statului din vechiul regat în teritoriile reunite, toate legile în vigoare din fostul regat ungar şi care nu contrazic dispoziţiile acestei legi, urmează să-şi aibă mai departe aplicaţiune şi în conformitate cu art. 70 al. II din lege, judecata se va urma după procedura penală ungară, care în materia aceasta, prin paragr. 286, dispune citarea în faţa instanţei atât a părţii acuzate cât şi a apărătorului ei.

Neconformarea atrage desfiinţarea desbaterilor, pe baza cărora s'a dat sentinţa şi a tuturor actelor care i-au urmat. (Cas. III c. Ardeal, d. 102/923 P. R. 134 III 923).

2. — Decretul-lege, care extinde, în teritoriile alipite legea monopolurilor Statului din vechiul regat, este aplicabil în Transilvania deşi emană numai dela puterea executivă, deoarece a fost dat la o epocă când dreptul de necesitate îl impunea şi cu toate că n'a fost ratificat în prima sesiune parlamentară, cum prevede art. 4, această dispoziţie nefiind prevăzută sub sancţiunea decăderii, are aplicaţie, deşi nu s'a publicat din nou şi pentru teritoriile alipite, legea respectivă în „Monitorul Oficial", fiind deja publicată anterior. (Cas. III c. Ardeal, d. 103/923, P. R. 36 III 924).

3. — In principiu, Statul luând asupra sa, în virtutea unei legi speciale monopolul exploatărei şi vânzărei unor produse sau articole de consumaţiune, prin aceasta îşi ia, neapărat, şi obligaţiunea de a desdăuna pe particularii care ar avea drepturi dobândite asupra produselor monopolizate sau fondurilor de exploataţiune, legea neînţelegând ca prin înfiinţarea monopolurilor să edicteze confiscarea bunurilor sau dreptur lor cari nu pot fi decât expropiate, conform art. 19 din Constituţie. (Cas. III d. 1385/922 P. R. 57 III 923; în acelaş sens : Cas. S. U. d. 51/930, P. R. 1 III 931).

2. Diverse monopoluri.

4. — Din întreaga economie a legii monopolurilor Statului, rezultă că dreptul Statului de a controla transportul şi vânzarea sărei nu este decât un corolariu al calităţii sau dreptului său de Stat-Monopol, adică de exclusiv exploatator de sare, drept pe care, în speţă, nu-l avea în Basarabia în momentul constatării contravenţiunii imputate deoarece este constant că sarea găsită ca fiind transportată fără bilet de legitimaţie era provenită dintr'o exploatare valabil concesionată de Stat unor persoane particulare, concesiune care denotă că Statul, sub vechiul regim rus când ea a luat naştere, a renunţat la dreptul de Stat-Monopol în ce priveşte exploatarea sări în Basarabia. (Cas. III d. 1362/923, P. R. 26 III 924).

5. — Art. 45 p. administr. monopolurilor prevede că, sunt supuse taxelor de monopol orice obiecte cari sunt astfel preparate că produc focul fără a fi puse în contact cu o materie în combustiune şi au întrebuinţarea chibritului.

Prin urmare, în speţă, potrivit acestui text, Tribunalul când a achitat pe intimat, trebuia să constate şi să motiveze că, amorsele găsite la el nu produc foc fără a fi puse în curent cu o materie în combustiune şi că au întrebuinţarea chibritului şi odată ce n'a procedat în acest mod, sentinţa este nemotivtă şi se casează. (Cas. III d. 1016/925, P. R. 35 III 926).

3. Debitanţi.

6. Prin faptul concedării brevetului de debit, debitantul îşi ia o serie de obligaţiuni, între cari neîndoios este şi aceia de a se aproviziona, şi cari sunt sancţionate prin art. 78 din lege.

Nu se poate susţine că este vorba numai de o obligaţiune civilă, care ar da naştere numai la despăgubiri în caz de neexecutare, deoarece refuzul debitantului de a se aproviziona cu produsele R. M. S., constitue o contravenţiune independent de stabilirea oricărei pagube şi de oricare intenţiune frauduloasă. Paguba este prezumată întrucât prin neaprovizonare, Statul evident este prejudiciator, iar la rândul lor consumatorii lipsiţi de produsele R. M. S. cari nu se pot desface decât prin mijlocul posesorului brevetului, care prin acest fapt însuşi contravine. J. Oc. Bereşti, 28 Iunie 1927, P. R. 158 III 927).

4. Contravenţii, prime şi pedepse.

7. — Până la expropriere şi răscumpărare, exercitarea drepturilor de concesiune pe bază de contracte, nu se poate considera ca o contravenţiune la legea monopolurilor, şi aceasta este cu atât mai adevărat atunci când e vorba de articole de prima necesitate, monopolizate pentru interese pur fiscale ale Statului, iar nu de un monopol înfiinţat din consideraţiuni de ordine publică şi apărare naţională.. (Cas. III d. 1385/922, P. R. 57 III 923).

8. — Art. 82 din legea monopolurilor Statului, nu scuteşte pe contravenient de pedeapsă pentru lipsă de intenţie frauduloasă şi nici nu dă Tribunalelor, ca instanţe de apel dreptul de a micşora amenda la care contravenientul a fost supus. (Cas. III c. Ardeal, d. 103/923, P. R. 36 III 924).

9. — In caz de contravenţie la legea monopolurilor Statului, pe baza art. 63 din lege, odată cu dresarea, de către agenţii poliţiei judiciare, a procesului-verbal de contravenţiune, contravenientul insolvabil se poate urmări provizoriu, iar, potrivit art. 64 din lege, instanţa competinte a confirma starea de arest. este Tribunalul. (Cas. III c. Ardeal d. 282/923, P. R. 87 III 923).

10. — Dacă amenda la care a fost condamnat judecătoreşte contravenientul la dispoziţiunile legii de exploatare a R. M. S., a fost iertată de către Ministrul de Finanţe, această măsură administrativă, legală sau nelegală, ridică constatatorului contravenţiunii, dreptul la prima de 40 la sută din valoarea acestei amenzi ,cât timp iertarea de amendă a rămas în picioare şi nu a fost atacată cu recurs în contencios.

Intr'adevăr, din combinaţia art. 86 şi 3 din legea respectivă, rezultă că sus arătata primă, nu se poate achita decât din amenzile efectiv încassate de Stat, şi în acest caz Statul nu a încassat nimic.

Potrivit art. 86, al. I constatatorii şi doveditorii unei contravenţii la legea de exploatare a R. M. S., au dreptul şi la o primă de 25% pentru fiecare din valoarea mărfii confiscate. In cazul când constatatorul contravenţiunii este şi doveditorul ei — dânsul are dreptul la o primă de 50% din valoarea acestei mărfi. (Cas. I, d. 1801/925, P. R. 145 III 925).

11. — Mandatele de arestare în contra celor cari contravin la legea monopolurilor, se emit de procuror conform art. 76 din această lege, spre derogare dela dreptul comun. (C. Ap. Braşov I 24 Nov. 1930, P. R. 3 III 931).

Căi de atac.

12. — Apelul în contra deciziunilor Regiei monopolurilor Statului trebueşte făcut în conformitate cu dispoziţiunile art. 67, al legii pentru aşezarea şi administrarea monopolurilor statului, în termen de 15 zile dela comunicarea deciziunei contravenientului şi înaintat tribunalului din circumscripţia respectivă, în acest termen iară nu Direcţiei Regiei care a pronunţat deciziunea. Singura dată prin urmare care trebueşte luată în considerare pentru calcularea termenului este aceea a înregistrărei apelului la tribunal. (Cas. III Ardeal, d. 190/922, P. R. 3 III 923).

13. — In conformitate cu dispoziţiunile art. 73 din legea pentru administrarea şi exploatarea monopolurilor Statului, recursul în contra hotărîrilor definitive ale instanţelor de apel trebueşte motivat, neacordându-se pentru comunicarea motivelor decât o singură amânare. (Cas. III Ardeal, d. 714/922, P. R. 35III 923).

14. — In caz de recurs, contra menţinerei stărei de arest făcută de Tribunal, instanţa competinte a judeca este Curtea de Apel, nu Curtea de Casaţie, căci art. 73 din lege se referă la recursul făcut de parte în contra hotărîrilor tribunalelor, care s'au pronunţat asupra deciziunilor Regiei Monopolurilor Statului, care au aprobat şi condamnat pe parte la amenzile prescrise de lege, conform art. 65 şi 67, iar nu asupra deciziunilor Tribunalelor, care decid potrivit art. 64, asupra menţinerei sau nu a stărei de arestare a contravenientului, din cauza insolvabilităţii. (Cas. III c. Ardeal, d. 282/923, P. R. 87 III 923),

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.iini.ro

15. — Recursurile în materie de contravenţie la l. monop. Statului se judecă, sub imperiul legei noui de organizare judecătorească la Curţile de Apel respective. (Cas. S. V. d. 3/927, P. R. 129 III 927).

16. — Independent de natura afacerii, civilă sau penală, competinţa instanţei de a judeca un recurs a fost determinată prin legea de organizare judecătorească, care prin art. 2 atribue Curţilor de Apel judecarea recursurilor Statului ridicând dela data promulgării acestei legi competenţa Curţii de Casaţie.

Faţă de această dispoziţiune a legei, care nu face nici o distingere în natura afacerii, contravenţiunea la l. monop. băut. spirt. se judecă de Curtea de Apel. (Cas. S, V. d. 4/927, P. R. 81 III 927).

5. **Note.**

17. — V. Gaz metan, Impozitul băuturilor spirtoase Responsabilitate.

MORALA PUBLICA.

V. Atentat la bunele moravuri.

MORATORIU.

V. Faliment.

MORMANT.

1. — In lipsa unei manifestaţiuni de voinţă din partea defunctului, alegerea locului pentru mormânt o are soţul supravieţuitor, cu excluderea chiar a herezilor.

Tribunalul este în drept de a constata, ţinând socoteală de împrejurări, că dacă un văduv, care a trăit întotdeauna în perfectă înţelegere cu soţia sa decedată, fără de a exprima o voinţă cu privire la mormântul ei, a pus pe soţia sa în cavoul părinţilor ei, această dispoziţiune nu era în realitate decât provizorie, şi că acest văduv este îndreptăţit de a fi autorizat la desgroparea soţiei pentru a fi îngropată din nou în cavoul a cărui concesiune a fost mai pe urmă dobândită de soţ. (T. Montreuil sur Mer Fr., 20 Oct. 1920, P. R. 103 III 926).

MOTIVARE.

V. Hotărîre, Recurs.

MUNCA-MESERII.

CUPRINS :

1. ***Legislaţie (1—5).***
2. ***Responsabilitate:***
   a) ***culpa patronului (6).***
   b) ***culpa muncitorului; risc profesional (7—9).***
   c) ***cauze exterioare (10—15).***
3. ***Contract individual de muncă:***
   a) ***condiţii (16—17).***
   b) ***concediere-preaviz (18—21).***
4. ***Asociaţii muncitoreşti (22).***
5. ***Studii, recensii şi note (23—38).***

1. **Legislaţie.**

1. — Legea meseriilor nu poate fi aplicabilă unor accidente petrecute anterior promulgării ei. (C. Ap. Buc. II dec. 229 din 920, P. R. 27 III 922).

2. — Deşi din § 183 al legii XVII/1884 rezultă că disp. acestei legi, deci şi cele referitoare la asigurarea muncitorilor pentru caz de boală, nu se aplică unor muncitori, totuşi legea ulterioară cu No. XIX din anul 1914 prin punctul 12 al §-ului 1 arătând explicit şi făcând menţiune directă despre paragraful 183 al legei XVII/1884 că aceşti muncitori cad sub dispoziţiunile legii XIX 1907 iar în paragraf. 3 anunţă că şi muncitorii Statului cad sub asigurarea obligatorie, a derogat dela disp. legii anterioare din 1884. (Cas. III c. Ardeal, d. 5/922, P. R. 142 III 922).

3. — Potrivit art. 160 din leg. meseriilor sunt supuse asigurărei contra accidentelor şi întreprinderile sau exploatările Statului care întrebuinţează maşini, motoare cu oburi, gaz, etc. (T. Iaşi I, 13 Mai 1922, P. R. 39 III 923).

4. — Statutul casei de ajutor C. F. R. face parte din regulamentul privitor la aplicarea legei pentru organizarea meseriilor. (Aceiaş hotărîre).

5. — In urma dispoziţiunilor legei pentru organizarea meseriilor, care a introdus principii noui în ce priveşte în responsabilitate pentru accidente de muncă, victima sau reprezentanţii săi nu pot exercita o acţiune civilă în daune, în caz când accidentul este datorit culpei patronului sau prepuşilor săi decât aşa cum legea specială prevede şi reglementează asemenea acţiuni, iar nu după dreptul comun. (C. Ap. Buc. III, d. 161/927, cu nota de Aurel Weiss, P. R. 203 II 927).

2. **Responsabilitate.**
a) **culpa patronului.**

6. — Patronul este responsabil de pierderea unui ochiu, suferită de unul din lucrătorii săi, atunci când impunând acestora printr'un afipt, obligaţia de a se servi de ochelari în lucrul lor n'a pus la dispoziţia lucrătorilor un număr îndestulător de ochelari. (T. Saint Sever-Fr., 9 Iunie 1920 cu nota lui D. A. în P. R. 146 III 922).

1. **Culpa cuncitorului; risc profesional,**

7. — Riscul profesional, de neînlăturat şi cunoscut lucrătorului, rămâne în sarcina sa. (T. Mendre Fr., 13 Iulie 1930, P. R. 15 III 922),

8. — Răspunderea pentru accidentele de muncă isvorîte din riscul profesional dă loc la o despăgubire prealabil stabilită şi fără posibilitate de recurs la instanţele ordinare pentru dobândirea unei reparaţiuni complecte. (T. Iaşi I, s. 13 Mai 1922 P. R. 39 III 923).

9. — Când materialul vechiu, adică instalaţiunea, existând într'o uzină, nu permite să se efectueze producţia normală dacă se reduce la opt ore ziua de muncă şi dacă se constată că şeful uzinei a comandat un material necesar apropiat capacităţii de producţiune, nu trebue să fie pedepsit pentru faptul că ar fi lăsat lucrătorii să lucreeze zece ore pe zi în loc de opt. (C. Ap. Bruxelles Bel., 12 Iulie 1922, P. R. 166 III 922).

c) **Cauze exterioare.**

10. — Accidentul întâmplat unui muncitor, omorât de o bombă de aeroplan în casa unde lucra, dar care încetase munca şi se dusese în peristilul imobilului în loc de a se refugia, nu se consideră ca produs cu prilejul acelei munci. (T. Nancy, Fr., 3 Iun. 1919, P. R. 13 III 922).

11. — După legea din 9 Aprilie 1898, orice accident întâmplat în orele şi la locul muncei este un accident al muncei, iar directorul întreprinderei, supusă legei, nu este descărcot de răspundere, nici prin fapta unui terţiu, nici prin împrejurări, străine muncei, altele decât forţele naturei.

Nu poate fi asimilată cu forţele naturei o bombardare aeriană care este fapta omului. (Cas. Civ. Fr. 1 Martie 1921 P. R. 114 III 922).

12. — Un accident este prezumat că s'a produs în cursul executărei unui contract de muncă, dacă în momentul când s'a produs lucrătorul se găsea sub autoritatea, supravegherea şi direcţiunea patronului. Constatarea acestor împrejurări de fapt de către judecătorul fondului este suverană. (Cas. Bruxelles-Belg. 20 Oct. 1921, P. R. 118 III 922).

13. — Când în urma unui accident survenit prin explozinnea unui vagon de proectile, manipulantul a fost ucis, urmoşii săi nu pot pretinde daune, conform dreptului comun, pentru prejudiciul ocazionat prin moartea autorului lor

Legile în vigoare, de protecţiune a muncii, punând la baza lor teoria riscului profesional şi înlăturând orice idee de culpă a patronului au adoptat concepţiunea nouă a responsabilităţii obiective, divizată între patron şi lucrător, care, prin salariul ce primeşte trage partea lui de folos din întreprinderea patronului, şi deci în caz de accident trebue să se mulţumească cu o rentă sau sumă fixată mai dinainte. (T. Iaşi I, 13 Mai 1922 cu nota de Florin Sion, P. R. 281 II 923).

14. — O lovitură mortală dată de un lucrător unui alt lucrător, în timpul când amândoi se găseau la muncă în acelaş şantier de mină, sub supravegherea aceluiaş şef de întreprindere, nu a avut loc din cauza executării contractului de muncă, atunci când această lovitură a fost în mod direct provocată de injuriile şi ameninţările repetate din partea victimei, ca urmare a unei vechi animozităţi ce exista între cei doi lucrători. Prezumţiunea legală a riscului profesional este în acest caz răsurnată. (Cas. Bruxelles-Belg., 11 Iunie 1923 cu nota de G. M. Sescioreanu, P. R. 47 III 924).

15 — Legea meseriilor din 1912, derogând în materie de accidente de muncă dela principiul de drept comun al responsabilităţii subiective bazat pe ideia de culpă, a considerat accidentul de muncă ca un risc al profesiunii, şi adoptând principiul responsabilităţii obiective bazat pe riscul profesional a prevăzut — organizând un sistem de asigurare a lucrătorilor contra accidentelor — că lucrătorul rănit sau urmaşii lucrătorului mort dintr'un accident de muncă, au dreptul să reclame dela Asociaţia patronală — Casa de asigurare înfiinţată în acest scop — ajutoarele băneşti sau pensiile fixate de lege şi că în asemenea cazuri este interzisă o acţiune în daune după dreptul comun.

Legea din 1912 însă care prevedea, că intrând în câmpul de aplicaţiune al ei numai rănirile şi decesele întâmplate prin accidente de muncă, fiind găsită insuficientă, a fost completată prin modificarea din 1913, în sensul plin de înţeles, că sub efectul ei cad şi rănirile şi decesele survenite din accidente întâmplate cu ocazia muncii.

Aceasta înseamnă că sus zisa lege trebuie să-şi găsească aplicaţiune şi în cazul când accidentul îşi are cauza în chiar lucru efectuat de victimă, acesta fiind cazul accidentului de muncă, propriu zis, cum şi în cazul când accidentul, fără să-şi găsească cauza în chiar lucru, se întâmplă în timp şi la locul unde lucrătorul efectuează lucrul, acesta fiind cazul accidentului întâmplat cu ocazia muncii. (C. Ap. Buc. IV, 22 Sept. 1930, cu nota de Traian Alexandrescu P. R. 82 II 931).

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.iini.ro

3. Contract individual de muncă.
a) Condiţii.

16. — Potrivit art. 36 din legea pentru organizarea meseriilor, nimeni dela vârsta de 11—15 ani nu poate fi îndatorat să lucreze în fabrici, ateliere şi întreprinderi industriale, mai mult de 8 ore pe zi, iar cei dela 15—18 ani, peste 10 ore pe zi.

Această dispoziţiune a fost edictată de legiuitor nu numai în interesul personal al lucrătorilor minori, ci şi în interesul general al societăţii, pentru a nu lăsa ca tânăra generaţie să degenereze printr'o muncă prea intensivă şi deci această dispoziţiune urmează a fi respectată în toate cazurile, fie că patronul constrânge pe lucrători, fie că aceştia consimt de bună voe să lucreze peste numărul legal. Această interpretare reiese şi din alin. II, art. 36, care nu îngădue femeilor, nici dela vârsta de 18 ani în sus, să muncească peste 11 ore pe zi fără autorizaţia Casei Centrale şi în cazurile prevăzute în lege. (Cas. II d. 1222 din 1923, P. R. 146 III 923).

17. — După cum arată art. 1 al regulamentului, dotaţiunile funcţionarilor acestei societăţi cuprind în afară de salar, etc. şi „impozite către Stat". In fapt până la 15 Iunie 1928 societatea a plătit funcţionarilor sub acest titlu de „impozite către Stat" şi impozitul global ; există deci din partea societăţei o recunoaştere expresă a dreptului funcţionarilor la plata impozitului global. Faptul că la un moment dat societatea nu poate stârbi acest drept funcţionarilor cari îl aveau deja asigurat de regulament şi recunoscut de patron, cu atât mai mult că ei nu au primit situaţiunea ce li se crea prin aceasta şi au protestat în scris, aşa cum reiese din declaraţiunile martorilor audiaţi. In drept o modificare a condiţiunilor de salarizare nu poate interveni fără o novaţiune a contractului de muncă ceeace implică acordul ambelor părţi, acord ce nu a intervenit în speţă. Judecătoria nu are să ia în considerare faptul împlinit ci drepturile fiecăreia din părţi.

Instanţa industrială având drept să notărască după împrejurări asupra despăgubirilor civile, poate cu aceeaş cădere să judece şi cheltuelile de judecată cari sunt tot despăgubiri. (Jud. Oc. Turda 8 April 1930, P. R. 110 III 930).

b) Concediere — preaviz.

18. — Părţile putând conveni valabil asupra unui preavis de o oră, un lucrător concediat în acest termen nu poate obţine daune-interese pentru concedierea bruscă, dacă nu se dovedeţse în sarcina patronului, în afară de exerciţiul acestui drept, vreun alt fapt constitutiv al abuzului. Reglementul de atelier, afişat în mod regulat şi cunoscut de lucrători, conţinând o asemenea clauză, e obligatoriu pentru părţi. (Cas, fr. 19 Febr. 1923 cu nota de M. I Barasch, P. R. 144 III 925).

19. — O societate care a notificat directorului ei, angajat fără înscris cu leafa de 15.000 franci, că renunţă la serviciile sale ca efect imediat fără să arate motivele cari îndreptăţesc concedierea fără preavizul legal, nu poate să stabilească prin anchetă motivele grave care o scutesc de preaviz.

Din punctul de vedere al însemnătăţii indemnizărei pentru lipsă de preaviz, trebuie să se ţină seama de situaţiunea economică a momentului şi să se fixeze indemnizarea de preaviz la leafa pe 3 luni, când leafa anuală se ridică la 15.000 franci. (T. Liège Belg., 11 Iulie 1923, cu nota de I. H. Vermeulen, P. R. 144 III 924).

20. — Pentru un funcţionar particular, spre deosebire de un funcţionar public, neînvăţarea limbei române nu poate fi considerată ca un refuz de a executa ordinul patronului, care să autorizeze pe patron a-l concedia fără respectarea termenului de preaviz. Ea constitue de sigur o faptă blamabilă pentru funcţionar şi care îl poate face inutilizabil în întreprindere, însă nu poate fi calificată nici ca „refuz de lucrări" aşa cum cere art. 12 p. c. al regulamentului de serviciu şi nici ca „culpă gravă" aşa cum cere art. 79 din legea contractelor de muncă, pentru că în momentul angajerii acestui funcţionar nu s'au putut avea în vedere decât cunoştinţele ce le posedă în acel moment şi nici un interes de ordine publică nu există în joc. Deci dacă patronul denunţă pentru acest motiv contractul, el nu o poate face decât cu respectarea termenului de preaviz prevăzut de lege sau de convenţia părţilor. In speţă, dealtfel, adevăratul motiv al concedierei l-a arătat însuş reclamanta în scrisoarea de concediere şi el este altul decât cel invocat în acţiune şi anume reorganizarea serviciului. (Jud. Oc. Turda 8 April 1930, P. R. 110 III 930).

21. — Este drept că conf. p. 11 al regulamentului cum şi conf. dispoziţiunilor legei pentru contractele de muncă, societatea patroană are dreptul a pretinde dela funcţionarul concediat, executarea serviciului în timpul de preaviz, dar acest drept îl are societatea numai până la timpul acordat de ea pentru preaviz, căci numai până în acel moment se execută contractul de muncă încheiat între părţi, drepturile în baza preavizului cari întrec termenul acordat de patron sunt conf. art. 82 din legea contractelor de muncă, simple despăgubiri, cari se datorează de patron fără contra prestaţiune.

In speţă este dovedit că pe timpul de preaviz acordat de patron, pârîtul a făcut serviciul regulat şi cu aceasta şi-a îndeplinit obligaţiunea faţă de societate. (Acciaş hotărire).

4. Asociaţii muncitoreşti.

22. — Potrivit art. 122, 126 din legea industrial în vigoare în Ardeal, corporaţiunile meseriaşilor, sunt asociaţiuni libere ale celor interesaţi, a căror înfiinţare este facultativă şi are de scop ca membrii lor, să se ajute reciproc, promovând interesele profesionale, aplanând eventualele conflicte de muncă ivite între membrii industriaşi şi angajaţii lor.

Prin urmare deşi statutele acestor corporaţiuni, trebuesc aprobate de autoritatea administrativă, care exercită un control asupra activităţei lor, şi cum în atribuţiunile lor potrivit legei nu intră agende de autoritate publică, nu pot fi asimilate cu instituţiunile despre cari se vorbeşte în art. 461 cod. penal şi prin urmare nici angajaţii lir, nu pot fi consideraţi ca funcţionari publici. (Cas. I d. 5232/929, P. R. 105 III 929).

5. Studii, recensii şi note.

23. — Convenţia colectivă de muncă, de Marco I. Barasch (P. R. 40 IV 925).

24. — Contractul de muncă, de Marco I. Barasch (P. R. 46 IV 929).

25. — Les decisions regulatrices de la politique du travail et du commerce des juges anglais (Allen v. Flod) recensie (P. R. 13 IV 923).

26. — Le droit ouvrier (G. Scelle) recensie de N. A. Ionescu (P. R. 9 IV 924), idem de M I. B. (P. R. 60 IV 923).

27. — Le Droit international du travail (A. Vabre) recensie de N. A. Ionescu (P. R. 10 IV 924).

28. — Labour as an international problem (G. M. Barness, ş. a.) recensie de N. A. Ionescu (P. R. 10 IV 924).

29. — Les lois du travail en Allemagne (Marcel Berthelot) recensie de M. I. Barasch (P. R. 41 IV 924).

30. — Les ouvriers de l'agriculture anglaise depuis la guerre (Rene Pleven), recensie de Marco I. Barasch, P. R. 46 IV 925).

31. — Syndicalisme ouvriers et evolution sociale (Emil Cazalis) recensie de Eug. A. Barasch (P. R. 4 IV 926).

32. — Die Gewerkschaften vor dem Kriege (Adolf Braun) recensie de V. Godeanu (P. R. 15 IV 926).

33. — La liberté syndicale en Roumanie (C. Strat) recensie de Marco I. Barasch (P. R. 16 IV 928).

34. — L'oeuvre sociale en Suède apercu publié par ordre du Gouvernement Suedois, recensie de N. Georgean (P. R. 38 IV 930).

35. — Legislaţia muncii în cadrul politicei sociale, de Marco I. Barasch (P. R. 58 IV 930).

36. — Responsabilitatea în caz de reziliere unilaterală a contractului de muncă încheiat pe durată nedeterminată, de Dim. Râmniceanu (P. R. 203 IV 931).

37. — Revista di diritto del lavoro No. 4/927, recensie (P. R. 56 IV 928).

38. — V. Asigurare, Conflict colectiv de muncă, Contract de muncă, Grevă.

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.iini.ro

N

NAȚIONALITATE.
(l 24 Febr. 1924 modif.
2 Iunie 1928, M. Of. 41/924).

CUPRINS :

1. ***Noțiuni generale; legislație (1—10).***
2. ***Naționalitatea prin origină :***
   a) ***Filiație (11—12).***
   b) ***Indigenat (13—19).***
3. ***Schimbarea naționalității:***
   a) ***prin naturalizare (20—23).***
   b) ***prin căsătorie (24—29).***
   c) ***prin anexare (30—39).***
4. ***Opțiuni și renunțări la naționalitate (40—43).***
5. ***Pierderea naționalității (44—52).***
6. ***Redobândirea naționalității (53).***
7. ***Situația juridică a evreilor (54—56).***
8. ***Lipsa unei naționalități (57—61).***
9. ***Procedura dobândirei unei naționalități (62—67).***
10. ***Probarea naționalității (68—71).***
11. ***Studii, recensii și note (73—86).***

1. Noțiuni generale; legislație.

1. — Ideia de naționalitate este primitoare de două înțelesuri : unul politic, care cuprinde legăturile de rassă, tradițiunile, limba, religia aspirațiunile comune, adică întreaga sumă a forțelor morale și antropologice cari se găsesc la baza vieții colective a unui popor, și un înțeles juridic, care consistă în raportul particular de drept care există între un individ și un Stat, din punctul de vedere al determinării drepturilor politice publice și civile, al protecțiunii, al obligațiunilor ce implică supușenia față de un Stat și al aplicațiunii legilor de statut personal. (T. Teleorman I, 2 Oct. 1920, P. R. 94 III 924).

2. — Națiunea, și deci naționalitatea, există ca o individualitate obiectivă independent de alcătuirea Statului, sub forma de persoană juridică internațională, întrucât ea constitue un fenomen natural care este opera istoriei, și întrucât personalitatea juridică a Statului nu este punctul inițial al existenței sale, ci concluziunea ultimă a acestei existențe. (Aceiaș hotărire).

3. — Dispozițiunile anexei din Tratatul de pace cu privire la dobândirea naționalității franceze, nu înlătură aplicarea dreptului comun în această materie, decurgând din codul civil francez și introdus în Alsacia și Lorena prin decretul din 7 Martie 1920.

Prin urmare o germană domiciliată în Lorena născută din părinți germani, din care unul fiindcă fusese din teritoriul Sarrei pierduse naționalitatea franceză prin deslipirea acestui teritoriu în 1815, este îndrituită să ceară să i se recunoască naționalitatea franceză pe temeiul art. 10 din codul civil francez. (Trib. Sup. Colmar Fr., 17 Febr. 1921, P. R. 45 III 926),

4. — In statele cari nu au adoptat în mod exclusiv norma lui „Jus soli", supușenia este o chestiune de fapt, spre deosebire de cetățenie, care este prin excelență o chestiune de drept — putând duce, supușenia, cu timpul, la recunoașterea juridică a cetățeniei și putând fi dovedită prin orice fel de mijloace. (T. Covurlui II s. 381/925, P. R. 87 III 926).

5. — Dreptul reclamantului la naționalitatea română și data la care a operat achiziția acestui drept, trebuesc determinate după actele Unirii și după legislația română. (T. arb. mixt Român-German 3 Ian. 1925, P. R. 20 III 926).

6. — Regulamentul Organic nu acordă plugarilor și muncitorilor străini, prin art. 71, dreptul de a deveni cetățeni români oricând în cursul aplicării lui și indiferent de data când acești plugari și muncitori s'ar fi stabilit în țară, ci — prevăzând că se vor trece în catastifele de catagrafie toți plugarii și muncitorii străini de orice lege sau neam — nu a înțeles să considere ca români decât pe aceia cari în momentul promulgării Regulamentului, adică la 1832, se aflau așezați pe pământul țării și trăiau laolaltă cu ceilalți locuitori, consacrând astfel printr'o dispozițiune legală, o stare de fapt pe care o găsise existentă în acel moment. (Cas. I d. 2795/927, P. R. 137 III 928).

7. — Art. 24 al Tratatului dela Paris din 1856 nu conținea dispozițiuni obligatorii cari să poată fi invocate ca principii legislative, ci numai o simplă promisiune a Sultanului Turciei de a convoca două adunări ad-hoc în cele două Principate române iar firmanul turcesc prin art. 4 prevedea dispozițiuni preparatorii cu privire la efectuarea alegerilor pentru adunări, dar nu acorda și nici nu putea să acorde străinilor dreptul la cetățenie în disprețul legiuirilor locale, cari erau Regulamentele Organice din Moldova și Țara Românească. (Acciaș decizie).

8. — Dispoziținea art. 43 alin. V din Convențiunea dela Paris din 1858 recunoscând de cetățeni români pe toți locuitorii de rit creștin stabiliți în Moldova și Valachia și cari nu se bucurau de nici o supușenie străină, a procedat la încetățenirea în massă cuprinzând pe toți locuitorii din țară și deci și pe minori. și dacă e adevărat că prin această interpretare, alin. II al art. 8 cod. civ. rămâne fără aplicațiune, inadvertența legiuitorului codului civil nu poate ridica însușirea de români acelor cari ar fi dobândit-o prin efectul convențiunei dela Paris. (Aceiaș decizie).

9. — Dobândirea cetățeniei altfel decât prin origină — jus sanguinis sau jus soli — este un act suveran al puterei publice, este o emanațiune a suveranității interne a țărei care introduce în stat un cetățean nou, astfel că Statul elen prin legea No. 734 din 13 Iunie 1916 atribuind calitatea de cetățean elen conaționalilor din străinătate cari se bucură de protecțiunea elenă, dacă depun jurământul de cetățean elen înaintea autorității consulare competinte, urmează necontestat că cetățenia elenă nu poate fi considerată ca dobândită decât din momentul depunerei jurământului. (T. Ilfov I 23 Dec. 1927, P. R. 71 III 928).

10. — Formațiunea și recunoașterea unui stat nou produc efect declarativ iar nu atributiv de naționalitate, deoarece prin aceasta nu se atribue o nouă naționalitate unui grup etnic desmembrat dela o formațiune politică anterioară, ci se recunoaște existența permanentă a unui fapt în cursul istoriei. (T. Teleorman I, 2 Oct. 1930, P. R. 94 III 924).

2. Naționalitatea prin origină.

a) Filiația.

11. — O persoană născută în Ungaria păstrează naționalitatea sa de origine, chiar atunci când, după ajungerea la majoritate, tatăl său a părăsit naționalitatea ungară devenind austriac. (C. Ap. Paris Fr., 5 Iulie 1922, cu nota de M. Possa P. R. 76 III 924).

12. — Recunoașterea tatălui, înlăturând orice îndoială asupra paternității, face dovada unui simplu fapt că copilul natural este în adevăr al tatălui ce l-a recunoscut. Naționaitatea fiind o chestie de drept public, ea interesează mai ales pe Stat în raport cu cei născuți pe teritoriul său. Când art 10 c. civ., dispune că tot copilul născut din român, fie în țară, fie în străinătate, are naționalitatea tatălui său — este a rămâne în litera cât și în spiritul legii, când se aplică această dispoziținue și copilului „natural" născut din un tată român, deși mama sa este străină. (Cas. I, d. 2053/924 cu nota de S. Rosental, P. R. 257 I 925).

a) Indigenat.

13. — Indigenatul (apartenența) fiind o instituție care figurează obișnuit în statele federative și care atribue calitatea de membru al unui stat, provincie sau comună, se obține fie prin primirea unui cetățean în sânul comunei. (T. Ilfov I, 23 Dec. 1927, P. R. 71 III 928).

14. —— fie prin naștrerea cuiva într'un loc din părinți care-și aveau domiciliul acolo. (Aceiaș decizie).

15. —— fie chiar printr'o locuință de fapt într'un anumit loc. (Aceiaș decizie).

16. —— sau prin participarea la sarcinile publice. (Aceiaș decizie).

17. —— ori ocuparea unei funcțiuni un anumit timp. (Aceiaș decizie).

18. — După dispoziținile legii a XXII-a ungară din anul 1886, indigenatul putea fi dobândit fără ca acel ce îl invoca să fi locuit doi ani în comuna respectivă. (T. Mehedinți, s. 494/924 cu nota de G. Plastara P. R. 112 II 925).

19. — Indigenatul nu exclude o altă supușenie, deoarece apartenența fiind mai mult o situație de fapt și o vocațiune eventuală la naționalitate, nu împiedecă pe cineva ca, deși având apartenența unui stat, provincie sau comună, să obție o altă naționalitate. (T. Ilfov I, 23 Dec. 1927 P. R. 71 III 928).

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.iini.ro

3. Schimbarea naționalității.
a) prin naturalizare.

20. — Art. 7 din Constituție, astfel cum a fost modificat în 1879 cu ocazia revizuirei, întrucât prevede că naturalizarea nu se poate acorda decât prin lege și în mod individual, a desființat dispozițiunile art. 8 din codul civil, singurul mod de a dobândi împământenirea fiind cel prevăzut de Constituție. (Cas. II dec. 15 Aprilie 1895 cu nota d-lui Iorgu Radu, P. R. 232 I 922).

21. — O schimbare de naționalitate nu se poate face fără liberul consimțământ al părților, corpore et animo, prin faptul ședereĭ în țară străină și prin intențiunea nedubioasă de a rupe orice legătură de supunere cu vechea patrie.

Simplul fapt de a locui un timp îndelungat, peste termenul defipt de lege, în țară străină, nu s'ar putea traduce prin pierderea naționalității în mod automatic prin expirarea termenului, atunci când persoana n'a avut intențiunea formală d'a pierde acea naționalitate.

Această intențiune poate fi cercetată nu numai în actele vieții private, dar mai ales și mai bine în acte ale vieții publice. (T. Hâvre Fr., 31 Dec. 1920, P. R. 103 III 926).

22. — După legile germane, dobândirea unei alte naționalități nu face să se piardă prin ea însăș naționalitatea germană, astfel că după principiile dreptului german poate să existe o dublă naționalitate. In aceste condițiuni, un fost supus german care a dobândit naționalitatea albaneză, își menține și naționalitatea de origină.

Iar soția unui asemenea supus german, urmând condițiunea juridică a soțului, sub raportul naționalității, are a fi considerată ca germană și deci averea ce constitue proprietatea sa urmează a fi lichidată de Stat. (C. Ap. Iași I, d. 24 din 1926 cu nota de Mircea Possa, P. R. 226 II 926).

23. — Străinul naturalizat beneficiind de toate drepturile civile aparținând francezilor, e supus legei franceze în ceeace privește starea sa civilă și capacitatea sa.

Prin urmare, un italian naturalizat francez posterior separației de corp pronunțată de un tribunal francez, poate — cu toate că legea sa națională anterioară nu admite divorțul — obține conversiunea acestei separații în divorț conform art. 310 c. civ fr. (Cas. Civ. fr. 7 Mai 1928 cu nota de René P. Râmniceanu, P R. 123 III 929 ; aceiaș în P. R. 45 III 929).

b) prin căsătorie.

24. — Căsătoria contractată de o femeie cu un bărbat care nu are nici o naționalitate (heimatlos), nu are nici un efect în privința naționalității de origină, pe care o păstrează. (C. Ap. Aix- Fr., 27 Dec. 1921, P. R. 101 III 924).

25. — Din moment ce o femeie a dobândit calitatea de româncă prin căsătorie, ea nu o mai poate pierde prin decesul soțului ei, deoarece calitatea de român nu se pierde decât în cazurile limitativ enumărate de art. 17 c. civ., și nu se poate deduce prin analogie că dacă românca căsătorită cu un străin, în caz de văduvie, recapătă calitatea de româncă, și străina prin văduvie recapată naționalitatea sa, pierzând pe cea română. (C. Ap. Buc. I, d. 54/923 P. R. 36 III 924).

26. — Femeia, engleză din naștere, care s'a măritat cu un neamț de origină, devenit fără patrie, n'a pierdut prin căsătoria ei naționalitatea sa engleză.

Puțin importă că prin aplicarea legii din 17 Noembrie 1921, soțul trebuie privit ca supus german din punctul de vedere al aplicării măsurilor de sechestru și al lichidării bunurilor acestor supuși.

In consecință femeia este îndreptățită să ceară ridicarea sechestrului bunurilor și intereselor care-i aparțin, și prin care se numără în primul rând ale ei proprii, potrivit regulelor dreptului comun.

Ea mai este îndreptățită să ceară ridicarea sechestrului care lovește partea ei indiviză în comunitatea care a existat între dânsa și defunctul ei soț. (T. Anvers Belg., 26 Ian. 1924, P. R. 160 III 925).

27. — Străina care a dobândit calitea de româncă potrivit art 12 c. civ. prin căsătoaria sa cu un român, nu-și pierde această calitate prin văduvie, ci prin recăsătoria cu un alt străin. (C. Ap. Brașov I d. 1226/926, P. R. 148 III 926).

28. — Dispozitiunile codului civil elvețian după care femeia urmează naționalitatea soțului (art. 161), copilul legitim pe aceea a părintelui (art. 270), copilul natural pe aceea a tatălui, dacă este recunoscut (art. 325) și în caz contrariu pe aceea a mamei (art. 324), sunt aplicabile nu numai în dreptul intern ci și în dreptul internațional. (T. federal elvețian, 29 Iunie 1928, P. R. 16 III 931).

29. — O derogare dela această regulă se justifică numai când aplicarea ei ar avea drept urmare să lase soția sau copilul fără naționalitate. Indigenatul elvețian îi este recunoscut în acest caz. (Aceiaș decizie).

c) prin anexare.

30. — Schimbarea naționalității locuitorilor Ardealului are loc ipso facto din însuși momentul alipirii de fapt deci prin votul Adunării din Alba-Iulia și prin decretul de alipire din 11 Decembre 1918, și înainte de consacrarea ei prin tratate internaționale. (C. Ap. Buc. IV d 16/919 în majoritate, cu nota de A. G. în P. R. 268 II 928).

31. — Această schimbare are loc sub condițiunea rezolutorie a unei opțiuni contrarii pentru naționalii care vor voi să păstreze vechea naționalitate a statului alipit (Aceiaș decizie).

32. — Această schimbare are loc pentru toți locuitorii originari din ținuturile alipite, indiferent de domiciliu. (Aceiaș decizie).

33. — In virtutatea art. 61 și 63 ale tratatului dela Trianon, persoanele având indigenatul pe un teritoriu ce a aparținut Austro-Ungariei dobândesc de plin drept naționalitatea română, dacă în curs de un an dela punerea în vigoare a tratatului nu vor fi optat pentru naționalitatea ungară. (T. Mehedinți s. 494/924 cu nota de G. Plastara, P. R. 112 II 925).

34. — Prin tratatul dela Trianon s'a respectat vechiul principiu din dreptul ginților că prin anexiune starea persoanelor și a bunurilor, trece asupra Statului anexant, în aceleași condițiuni și drepturi, în care se găseau în teritoriile anexate, în momentul anexiunii. Deaceea articolul 61 din tratat recunoaște dreptul de opțiune al supușilor Statului anexat în favoarea unuia sau altuia din Statele beligerante, iar legea română dela 24 Februarie 1924 desvoltă aceleași principii, în fixarea normelor pe care le edictează cu privire la condițiunile de încetățenire și constatarea lor. (Cas. I c. Ardeal, d. 925/925 cu nota de Dim. G. Maxim, P. R. 265 I 925).

35. — Nu întrunește condițiunile din art. 56 al legii din 24 Februarie 1924, acela care fiind cetățean ungar și locuind în 1913 în Orșova, posterior a dobândit cetățenia română iar în urmă renunțând la această cetățenie și fiind recunoscut ca cetățan ungar de guvernul ungar, nu a mai locuit în Orșova din 1913, astfel că nu are indigenatul în această comună, pentru a susține că a devenit cetățean român prin anexiunea acestei comuni. (Aceiaș decizie).

36. — Statul român nu este obligat a recunoaște cetățenia română pe baza art. 61 tratatul din Trianon, decât acelora cari au căpătat anterior cetățenia ungară, într'una din localitățile anexate nu și celora cari prin abuz au dobândit această cetățenie. (Aceiaș decizie).

37. — Naționalul ungur, care în urma actului unirii dela Alba-Iulia, consfințit prin legea din 13 Decembrie 1918, care-i dedea dreptul de a opta pentru cetățenia română, a rămas în armata ungară, luptând în contra Statului român, nu poate invoca cetățenia română pe baza anexiunii, conf. art. 61 tratatul din Trianon, (Aceiaș decizie).

38. — Prin tratatul dela Trianon art. 63, nu s'a dat nici un drept acelora cari au avut naționalitatea română și au renunțat la ea, să poată invoca această naționalitate pe baza anexiunii. (Aceiaș decizie.

39. — Potrivit art. 70 al tratatului dela Saint Germain-en-Laye, din 10 Septembrie 1919, intervenit între puterile aliate și asociate și Polonia de o parte și Austria de altă parte, orice persoană având indigenatul pe un teritoriu făcând parte anterior din teritoriile fostei monarhii austro-ungare, s'a dobândit de plin drept și cu excluderea naționalității austriace, naționalitatea Statului ce exercită suveranitatea asupra zisului teritoriu. (C. Ap. Iași I, d. 64/925 cu nota de Al. Alexandrini, P. R. 193 II 925. T. Fălticeni s. 47/927, P. R. 60 III 927).

40. — Indigenatul despre care e vorba în art. 70 citat, este indigenatul comunal, o instituție de drept public specială Elveției, Austriei și Ungariei pe care orice supus al Statului austriac trebuie să-l aibă, care conferă dreptul de a locui într'o anumită comună și de a fi asistat în caz de lipsă de mijloace de trai și care este transmisibil prin filațiune (Aceiaș decizie).

4. Opțiuni și renunțări la naționalitate.

41. — A căpătat naționalitatea belgiană la expirarea a 22 ani, copilul născut în Belgia din tată născut în Olanda și legalmente domiciliat în Belgia dela nașterea copilului. Copilul devine belgian dacă împlinind 22 ani, nu a manifestat intențiunea de a rămâne olandez. In acest caz este supus serviciului militar.

Eroarea asupra naționalității în cazul de mai sus, nu poate scuti de serviciu militar pe un milițan ce s'ar afla în această situație. Buna credință invocată de acest milițian este o chestiune de fapt și scapă de cenzura Curței supreme. (Cas. Bruxelles Belg., 16 Iunie 1922, P. R. 44 III 923).

42. — Articolul 56 din legea privitoare la pierderea și dobândirea naționalității române, prevede că sunt și rămân cetățeni români fără a fi obligați să îndeplinească vreo formalitate, locuitorii cari până la promulgarea legii acesteia nu ar fi optat pentru altă naționalitate, între alții cei

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.iini.ro

din vechiul regat care au dobândit naționalitatea română în condițiunile decretelor-legi. (C. Ap. Buc. I, d. 101/924 cu rezumat de concluzii de S Rosental, P. R. 225 II 924).

43. — Legea din 1924, pentru dobândirea și pierderea cetățeniei române, prevede în ce privește renunțarea la naționalitatea română după punerea în aplicare a legii, anumite forme solemne, așa că o asemenea renunțare nu s'ar putea deduce din fapte pe cari legea nu le-a prevăzut, cum ar fi de pildă cererea sau chiar obținerea unui pașaport străin. (Cas. I, d. 585/928, P. R. 121 III 928).

5. Pierderea naționalității.

44. — O simplă petițiune de renunțare la cetățenia română adresată unei autorități nu poate duce la rezultatul pierderii acestei cetățenii atâta timp cât nu se constată îndeplinirea formalităților prevăzute de art. 34 al legii din 16 Decembrie 1916 relativă la supușii statelor cu care România se afla în stare de războiu. (T. Mehedinți, s. 494/924 cu nota lui G. Plastara. P. R. 112 II 925).

45. — După legea franceză, străinul naturalizat francez, care pierde beneficiul naturalizării, capătă din nou naționalitatea sa de origină. Prin urmare când un german, naturalizat francez în 1895, a fost declarat decăzut din dreptul său printr'un decret din 1918, dânsul cată a fi privit ca reluând din nou naționalitatea germană, și deci ca fiind supus sechestrului, atunci mai cu seamă când reiese în fapt că dânsul, după legea germană, n'a pierdut în mod hotărît și fără echivoc cu putință, naționalitatea sa de origină. (C. Ap. Bordeaux Fr. I, 21 Martie 1921, P. R. 77 III 926).

46. — După dispozițiunile articoluliu 17 din codul civil, calitatea de cetățean român se pierde : prin naturalizarea dobândită în țară străină, prin primirea fără autorizarea guvernului român a unei funcțiuni publice dela un guvern străin, și prin supunerea pentru oricât de puțin timp la vreo protecțiune străină, cazuri cari s'au menținut și în dispozițiunile articiului 36 din actuala lege relativă la naționalitate, iar dispozițiunile articolului 61 din această lege mai prevede că opțiunile sau renunțările făcute înainte de promulgarea legii, fie că au rezultat din declarații sau acte sub semnătură privată, sau numai din fapte, din cari se poate deduce neîndoelnic voința și hotărirea de a opta, sunt și rămân valabile și au de efect pierderea naționalității române. (C. Ap. Buc. I, d. 101/924 cu rezumat de concluzii de S. Rosental P. R. 225 II 924).

47. — Faptul unui individ, de a fi declarat înaintea autorităților judiciare germane, că este supus austriac nefiind prevăzut prin cazurile arătate de articolul 17 codul civil ori de dispozițiunile articolului 36 din legea relativă la naționalitate, care-l fac să piardă naționalitatea, și nefiind din acele acte din cari să se poată deduce, neîndoelnic voința sa de a opta pentru supușenia austriacă, nu poate avea nici un fel de efct juridic asupra calității lui de evreu pământean, devenit astăzi legalmente cetățean român și nici nu-i poate conferi calitatea de cetățean sau supus austriac. (Aceiaș decizie).

48. — Odată câștigată supușenia, pierderea ei nu se poate deduce dintr'o declarațiune incidentală, făcută înaintea unui ofițer necompetinte, și nici dintr'un certificat de indigenat, liberat de primăria unei comune care nu dă și nici nu era îndrituită a da supușenia unei persoane. (T. Covurlui II, s. 381/925. P. R. 87 III 926),

49. — Instanța de fond este autorizată de a deduce din prezumțiile grave și concordante, ce le analizează că în speță recurentul, supus bulgar, a avut autorizarea guvernului bulgar pentru înrolarea lui, voluntară sau nu, în armata română și că deci această înrolare nu i-a ridicat dreptul de cetățenie bulgară. (Cas. I 21 Iunie 1926 cu nota de Al. Cerban, P. R. 69 I 930).

50. — Instanța de fond este în drept, interpretând disp. art. 20 din legea bulgară asupra naționalității, să deducă că recurentul care, la intrarea Bulgariei în războiu, locuia în România își pierdea cetățenia numai dacă nu răspundea unei chemări individuale, ce nu i s'a făcut, iar nu chemării colective, ce s'a făcut cu această ocazie de autoritățile militare bulgare. (Cas. I, 21 Iunie 1926 cu nota de Al. Cerban P. R. 69 I 930),

51. — Pierderea unei cetățenii străine nu poate avea loc decât în condițiunile acelei legi.

Prin urmare, dacă în speță recurentul a fost condamnat de instanțele militare române pentrucă n'a răspuns chemărei ce i s'a făcut, dânsul nu poate invoca această condamnare ca o dovadă a pierderei cetățeniei sale străine. (Cas. I 21 Iunie 1926 cu nota de Al. Cerban, P. R. 69 I 930).

52. — Potrivit art. 21 din legea federală dela 1 Iunie 1870 și a cărei aplicare s'a întins pe întreg teritoriul Imperiului german, supușii acestui imperiu pierd cetățenia lor dacă părăsesc teritoriul țărei de origină și stau neîntrerupt în străinătate timp de 10 ani, iar pierderea acestei naționaltăți se întinde atât asupra femeii, cât și a copiilor minori ce se găsesc sub puterea părintească, dacă sunt în străinătate împreună cu bărbatul sau cu soțul. (C. Ap. Buc. I 23 Noembrie 1927 cu nota de I. Calmuschi, P. R. 37 II 928).

6. Redobândirea naționalității.

53. — Redobândirea calității de română în virtutea art. 39 din legea pentru dobândirea cetățeniei române, se operă de drept în virtutea legii, prin simpla manifestare de consimțământ adresată Ministerului de Justiție, așa că numai instanțele judecătorești ordinare au căderea de a constata dacă cineva se găsește în cadrul citatului text. (C. Ap. Brașov I, d. 1226/926, P. R. 148 III 926),

7. Situația juridică a evreilor.

54. — D. L. 2085/919 după cum însăși titulatura sa o arată, este privitor numai la acordarea drepturilor cetățenești evreilor născuți în țară și dacă prevede în art. VII că decretul 3902/918 se abrogă, legiuitorul a înțeles să-l abroge numai în ceeace privește acordarea drepturilor cetățenești evreilor născuți în țară, față de cari a simplificat formalitățile și a prelungit termenul înlăuntru căruia pot beneficia de această favoare, iar nu și în ce privește condițiunile puse pentru ceilalți străini prin decretul 3902/918 care se aplică tuturor, în afară de evrei. (Cas. II d. 2053/921, P. R. 124 III 922).

55. — Situația juridică a evreilor pământeni deși discutate, este însă generalmente admis că sunt considerați ca haimatloși, adică fără naționalitate, întrucât nici un text de lege nu recunoaște, ca cetățeni români, alții decât acei cari au pletitudinea drepturilor. (C. Ap. Buc. I, d. 101/924 cu rezumat de concluziuni ale lui S. Rosental, P. R. 225 II 924).

56. — Minorul evreu în anul următor majoratului său poate face declarația de ipțiune a cetățeniei române, dacă părinții sau tutrorul nu au făcut această declarație în termenele stabilite de lege și pe când petiționarul de azi era minor. (T. Fălticeni, jurnal 10440 din 23 Sept. 1929 cu nota de Alex. Al. Botez, P. R. 5 III 930).

8. Lipsa unei naționalități.

57. — Când un german a obținut în 1909 o învoire de a se lepăda de naționalitatea sa (Entlassung) și, pornind dela acea dată, s'a instalat în Franța unde a fost autorizat să domicilieze, el a pierdut naționalitatea germană atât față de patria lui de origină cât și față de legea franceză, căreia el este supus în privința statutului personal.

Germanul care se găsește în această situațiune nu poate fi declarat „heimatlos" adică fără naționalitate determinată, prin faptul că nu a dobândit naționalitatea franceză ; fiindcă legislația franceză nu recunoaște pe heimatlos. (C. Ap. Paris I Fr. 28 Dec. 1921, P. R. 14 III 928).

58. — Starea de heimathlos, adică aceea a unui individ lipsit de orice naționalitate, este admisă în dreptul internațional privat. (C. Ap. Aix-Fr., 3 Nov. 1921 cu nota lui D. A. în P. R. 130 III 922).

59. — Germanul care stabilește în mod cert neîndoelnic că este heimathlos după prescripțiile legilor germane, adică că a pierdut naționalitatea germană fără a fi dobândit alta, trebue să fie considerat în Franța (și deci și în România) ca nevând nici o naționalitate. (Aceiaș decizie).

60. — Deși legile franceze s'au silit să micșoreze numărul persoanelor fără naționalitate, totuș nici una din ele nu consideră ca ilicită situația unui străin care după ce și-a pierdut în mod definitiv naționalitatea se stabilește în Franța fără a dobândi o nouă naționalitate. (Cas. Civ. fr. 15 Martie 1922 cu nota de D. Alexandresco P. R. 100 III 924 ; aceiaș în P. R. 138 III 923).

61. — Odată stabilit, că o persoană a pierdut naționalitatea germană și nu a dobândit o alta, acea persoană are, din punctul de vedere al naționalității, o situațiune excepțională, denumită în dreptul internațional privat : „Heimathlos". (C. Ap. Buc. I, 23 Nov.1927 cu nota de I. Calmuschi, P. R. 37 II 928).

9. Procedura dobândirii unei naționalități.

62. — Când Comisiunea de naturalizări este sesizată cu o cerere de naturalizare și cu una de dispensă de stagiu, deciziunea sa prin care dispune ca solicitatorul să fie supus la stagiu, nu rezolvă implicit cererea de dispensă și nepronunțarea sau nemotivarea respingerii acestei din urmă cereri, constitue un viții de natură a atrage casarea. (Cas. III, d. 1041/926 cu nota de Dim. G. Maxim, P. R. 153 III 927).

63. — Legea pentru dobândirea și pierderea naționalității române din 1924, fiind o lege specială, dispozițiunile ei derogă dela dreptul comun.

Intrucât prin art. 64 din această lege apelurile privitoare la constatarea făcută de autoritatea administrativă asupra situațiunei persoanelor de sub No. 1, 2, 4, 5, 6 și 7 al art. 56 și 57, 59, 60, 61 și 63

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.iini.ro

din zisa lege, sunt date în competenţa nu a Curţilor de Apel, ci a unor Comisiuni înfiinţate pe lângă Curţile de Apel şi întrucât o atare Comisiune n'a fost înfiinţată pe lângă Curtea de Apel din Iaşi, competenţa de a judeca apelurile privitoare la constatarea situaţiunei persoanelor de sub No. 2 al art. 56 este numai a Comisiunei înfiinţate pe lângă Curtea de Apel din Chişinău, încât cu drept cuvânt aceasta s'a declarat competentă a hotărî şi apelul făcut de şeful Brigăzii de siguranţă din oraşul Bălţi, deşi după noua lege de organizare judecătorească judeţul Bălţi cade în circ. Curţii de Apel Iaşi iar nu Chişinău. (Cas. I, d. 2855/926, P. R. 82 III 927).

64. — Prin legea pentru constatarea şi pierderea naţionalităţii române, s'a dispus, prin o procedură specială, constatarea acestor drepturi precum şi căile de atac a hotărîrilor date în asemenea materie, care este de aplicat cu excluderea altor căi de atac prevăzute de procedura comună, cum e aceea a art. 835 pr. civ. rusă şi art. 2 din legea pentru organizarea justiţiei în Basarabia. Prin art. 65 din citata lege, se prevede formal că termenul de recurs dela pronunţarea hotărîrii, nu dela comunicarea lor.

Prin urmare, în speţă, bine comisiunea de apel a aplicat normele de procedură din legea specială, nu cele din pr. civ. rusă. (Cas. I d. 3401/927, P. R. 82 III 927).

65. — Intr'o cerere în contencios, în care o parte se plânge în contra deciziei ministeriale prin care se anulează certificatul ei de naţionalitate, un străin, care are drepturi materiale, poate interveni să-şi apere interesul său şi al Ministerului. (C. Ap. Buc. IV, 20 Iunie 1928, P. R. 156 III 928).

66. — Dispoziţiunea art. 56 din legea naţionalităţei române după care „sunt şi rămân cetăţeni români, fără a fi obligaţi să îndeplinească vreo formalitate" este fundamentală şi concordantă cu principiile tratatelor de pace şi ale dreptului internaţional.

Astfel fiind, omisiunea de a fi trecut pe listele de cetăţenie a unei persoane, care n'a optat pentru o altă naţionalitate, nu poate fi o piedică în obţinerea certificatului de naţionalitate. (T. Târnava Mare 30 Oct. 1928 cu nota de Traian Broşteanu, P. R. 174 II 929).

67. — Dispoziţia art. 54 al legii pentru pierderea şi dobândirea naţionalităţei române nu poate fi interpretată în sensul că prin acest text se abrogă art. 6—20 inclusiv cod. civil, privitoare numai la fixarea condiţiunilor şi procedurei de urmat pentru dobândirea şi pierderea calităţei de cetăţean român. (T. Ilfov II com. 14 Iunie 1929, P. R. 24 III 930).

10. Probarea naţionalităţii.

68. — Naţionalitatea atribuită unei persoane, în speţă, naţionalitatea austriacă, nu poate fi stabilită prin martori, ea trebuie să rezulte din acte autentice. (C. Ap. Milano, 31 Ianuarie 1917, P. R. 128 III 924).

69. — Înaintea tribunalelor române, dovada condiţiei politice a unei persoane se poate face în modul arătat în art. 2 al. 2 şi 3 al legei din 22 Dec. 1916. (C. Ap. Buc. III, d. 68/921, cu nota d-lui M. Possa, P. R. 202 II 922)

70. — Faptul de a fi fost agent de schimb la Anvers, de a fi admis a domicilia în Belgia şi a fi făcut serviciul militar în acea ţară, nu dovedeşte calitatea de belgian. (T. Strasbourg, 10 Dec. 1919, P. R. 14 III 922).

71 — Un paşaport liberat de vreun guvern este insuficient pentru a atribui o naţionalitate şi pentru ca s'o dovedească. (T. Strasbourg, 10 Dec. 1919, P. R. 14 III 922).

72. — Este netăgăduit, că justiţia este în drept să cerceteze chestia naţionalităţei, nefiind legată de constatarea altor autorităţi, dar ea trebue să statueze cu ajutorul probelor admise de lege. (C. Ap. Buc. III d. 68/921 cu nota lui N. Possa, P. R. 202 II 922).

11. Studii, recensii şi note.

73. — Races, nationalitée, état (Louis le Fur) recensie de N. A. Ionescu (P. R. 11 IV 924).

74. — Le principe des nationalités (Lené Iohannert) recensie de N. A. Ionescu (P. R. 55 IV 924).

75. — Art. 70 din tratatul de pace cu Austria, dela St. Germain en Laye, de Nicolea Lateş (P. R. 84 IV 925).

76. — Pierderea naţionalităţii române prin emigrare fără spirit de reintoarcere de Dim. G. Maxim (P. R. 1 IV 926).

77. — O inadvertenţă legislativă de Victor Hillard (P R. 60 IV 926).

78. — Problema minoritară de Dim. G. Maxim (P. R. 73 IV 928).

79. — Examenul critic al nouei legi asupra naţionalităţii române de Dim. G. Maxim (P. R. 102 IV 928).

80 — Dobândirea naţionalităţii prin căsătorie de Dim. G. Maxim (P. R. 106 IV 928).

81. — Despre naţionalitate. Consideraţiuni generale. Definiţie, de Mircea Possa (P. R. 154 IV 929).

82. — Despre naţionalitate, de Mircea Possa (P. R. 73 IV 930).

83. — Retragerea naturalizării pentru lipsă de localitate, după legea franceză din 1927, şi lacuna legii române de Dim. G. Maxim (P. R. 105 IV 928).

84. — Pierderea naţionalităţii române după legea nouă din 1924 de Dim. G. Maxim (P. R. 147 IV 931).

85. — Asupra aplicării dispoziţiunilor finale din legea pentru dobândirea naţionalităţii române în Basarabia, de Eug. Ionescu-Darzeu (P. R. 173 IV 931).

86. — V. Cetăţenie. Heimathlos, Tratatul dela Versailles.

NATURALIZARE.

V Naţionalitate.

NAVIGAŢIE.

1. — Regulamentul porturilor şi malurilor dunărene a României din 1879 elaborat de guvrenul român, este aplicabil în apele României dela Galaţi până la Porţile de Fier. Mai este aplicabil pe Dunăre şi Regulamentul Internaţional având de scop a înlătura abordajele între bastimente, regulament promulgat de România la 26 Aprilie 1906.

Aceste două regulamente şi dispoziţiunile lor sunt obligatorii şi urmează a fi păzite de orice conducător de vas, când navigă pe Dunăre în apele României între Galaţi şi Porţile de Fier. (T. Constanţa 23 Febr. 1915 cu rez. de concluzii de Z. Filotti, Lyon Caen şi F. Guisan, P. R. 19 II 929).

2. — Regulamentul făcut de conferinţa dela Londra din 1883, nu este aplicabil pe Dunăre, pentrucă calcă principiul că poliţia fluvială aparţine fiecărui Stat în apele riverane în exerciţiul suveranităţei sale. (Aceiaş decizie).

3. — Regulamentul internaţional pentru evitarea abordajelor este aplicabil pe Dunăre şi în apele româneşti, pentrucă el a fost promulgat de România la 26 Aprilie 1906. (Aceiaş decizie).

4. — Vasele navigând pe Dunăre ţin totdeauna dreapta lor. Regula de tribord aplicabilă la mare se aplică şi pe Dunăre.

Manevra de ultim moment chiar dacă înfrânge regula de tribord este scuzabilă, pentrucă, nimeni nu este ţinut la imposibil. (Aceiaş decizie).

5. — Intrebuinţarea unui minor la conducerea cârmei (timonier) constitue o culpă. In timpul executărei unei manevre nu se poate schimba timonierul. (Aceiaş decizie).

6. — Un vapor de pasageri scoborînd Dunărea pe canalul Sulina, are dreptul de a întrece un vapor de marfă (cargobot) mergând în acelaş sens. Semnalele reglementare pentru întrecere sunt de cinci fluerături scurte una după alta şi sunt prevăzute în art. 51 al Regllamentului de navigaţie al C. E. D. Intrecerea este permisă pe canalul Sulina chiar când ambele vase scobiară. (Aceiaş decizie).

NECESITATE.

1.—L'état de nécesité en matière civile (Paul Lallemand), recensie de N. I. (P. R. 11 IV 924).

NEUILLY SUR SEINE.

V. Tratatul Tribunal arbitral mixt.

NOTAR PUBLIC.

CUPRINS :

1. *Condiţiuni (1—2)*
2. *Atribuţiuni (3—4).*
3. *Note (5).*

1. Condiţiuni.

1. — Necunoştinţa limbei oficiale a Statului nu intră în condiţiunile prevăzute la punctul c al paragr. 33 din legea XXXV 1874 care stabileşte cazurile de încetare a funcţiunii de notar public.

Dacă notarul public, neţinând seamă de legile şi ordonanţele existente, din rea voinţă sau din nepăsare, ori din indiferentism nu şi-a însuşit limba oficială la timp. — pentru acest procedeu al lui poate fi tras la răspundere pe cale disciplinară conform paragr. 42 şi următorii ai art. de lege VII din anul 1886 ; rămânând ca pentru acest caz să se introducă procedura disciplinară în conformitate cu prevederile Cap. XVII al art. de lege XXXV din anul 1874. (Cas. s. disciplinar c. ardelean, 22 Dec. 1923 cu nota de G Docan, P R. 167 I 924).

2. — Pentru numirea în postul de notar public sunt esenţiale nu numai condiţiunile referitoare la capacitatea solicitantului, dar şi formalităţile ce trebuesc îndeplinite de Ministerul Justiţiei cu ocazia completării postului de notar public, adică concursul şi avizul baroului. (Cas. III d. 242/931, P. R. 35 III 931).

2. Atribuţiuni.

3. — Notarul public prin luarea protestului nu face altceva decât un serviciu auxiliar Justiţiei, şi deci serviciul lui în atare caz intră în categoria serviciilor auxiliare prevăzute de art. 219 din legea de organizare judecătorească. (Cas. II d. 823/927, P. R. 60 III 928).

4. — In conformitate cu legea notarială rusă, activitatea notarilor constă în

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.iini.ro

general în două categorii de lucrări : a) partea notarială propriu zisă în înțelesul strict, constând în facerea de tot felul de acte și atestări ; b) partea relativă la întăriturí având de obiect întărirea actelor de cedare a dreptului de proprietate și a altor drepturi reale asupra proprietăților nemișcătoare. (Legea notarilor ed. of. pag. 139, art. 65).

Partea notarială propriu zisă constă la rândul ei în diferite legalizări a datelor și veracității semnăturei părților de pe scrisurile prezentate notarilor, cum și în atestarea actelor declarate prevăzute de art. 65 al'n. III, 128 alin. VI și făcută potrivit art. 146 și 147 din legea notarială.

La atestarea înfățișărei actelor, notarii sunt datori a se încredința de identitatea și de capacitatea juridică a celor cari iau parte la atestare, iar după art. 44 din regulele generale, la atestarea înfățișărei actelor, notarul este obligat a se mai încredința și dacă nu se cuprind în act dispoziții protivnice legei și atestă apoi pe lângă identitatea și capacitatea părților, că acesta este actul prezentat de ele și că iscălíturile sunt ale lor în timp ce la legalizări atestarea notarului se referă numai la data înscrisului și veracitatea semnăturei părților.

Astfel fiind, întrucât la atestarea înfățișărei actelor declarate incumbă notarului aceleași obligațiuni de verificare, în ce privește identitatea și capacitatea juridică a părților contractante, cum și în parte a ințínutului acestor acte, ca s la autentifări, nu pot fi asimilate actele declarate decât cu actele autentice și nici de cum cu actele legalizate. (T. Ismail, 11 Febr. 1929, P. R. 27 III 931).

3. **Note.**

5. — V. Act notarial Autentificare, Funcționar public.

NOTE SCRISE.

V. Concluziuni.

NOTIFICARE.

V. Obligații.

NOVAȚIUNE.

(Art. 1128 ș. u. c. civ.)

1. — Există novațiune când se formează între aceleași părți o convenție prin care vechea obligațiune s'a stins și a fost înlocuită printr'o obligațiune nouă.

Modificările relative numai la epoca exigibilității și la încheierea unui act autentic destinat să înlocuiască un alt act sub semnătură privată, nu înseamnă novațiune, cu toate că debitorul va acorda noi siguranțe creditorului. (Cas. Civ. Fr. 2 Mai 1919, P. R. 50 III 922).

2. — Novațiunea se operează numai dacă creditorul convine ca suma datorită să i-o lase cu titlu de împrumut emițându-se cambie în acest scop (V. Cambie), căci numai în acest caz se schimbă natura obligației. (Cas. II, d. 180/920. P. R. 2 III 922).

3. — Voința de a nova trebue să rezulte evident din act, odată cu ea implică o renunțare la vechia obligațiune. Prin urmare instanțele de fond sunt datoare să arate din ce anume rezultă această voință. (Aceiaș decizie).

4. — Din împrejurarea că Statul înlocuește drepturile sale vamale cu cecuri în loc de numerar, nu se poate susține că a novat creanța sa în contra debitorului exportator, atâta timp cât din nimic nu se poate trage concluziunea renunțării și a voinței de a nova. (C. Ap. Craiova I, 3 Dec. 1925 cu nota de I. Strelicescu P. R. 230 II 926).

NULITATE

V. Acțiunea în anulare. Ratificare.

NUME COMERCIAL.

1. — Numele comercial nu se poate confunda cu cel patronimic pentru a se susține ocntrariul. Numele civil este acela pe care o persoană fizică îl dobândește în momentul nașterei și cu care a fost trecut în registrele de stare civilă, pe câtă vreme numele comercial este acela pe care comerciantul l-a luat, spre a se deosebi de ceilalți negustori și în scopul de a-și mări clientela. Astfel fiind, când comerciantul și-a câștigat un renume, firma sa constitue un drept absolut de proprietate care poate fi vândut sau cedat chiar în mod implicit, odată cu vânzarea sau cesiunea fondului comercial. (T. Ilfov I com. s. 150/922 cu nota de B. Cernea, P. R. 209 II 923).

2. — Nici dispozițiunile legei comerciale și nici acelea ale legei firmelor nu opresc înstrăinarea unui nume comercial odată cu fondul de comerț. (Aceiaș hotărîre).

3. — Singura restricțiune este aceia ca cesionarul să nu întrebuințeze numele comercial ca firmă al unui comerț necinstit sau care ar atinge onoarea cedentului sau a celor care poartă numele, în cazul când numele comercial e în acelaș timp și numele patronimic. (Aceiaș hotărîre) .

4. — Societățile anonime pot să adopte un nume oarecare, sau să-l deducă din obiectul întreprinderii lor, atât numai, ca numele ales să fie astfel, încât să se distingă o societate de alta.

Hotărîrea instanțelor de fond, dacă numele asumat poate produce o asemenea distincție, e inatacabilă în Casație. (Cas. ital. 12 Martie 1924 cu nota de St. Georgescu, P. R. 15 III 925).

5. — Deși este de principiu că numele civil sau de familie este un atribut al personalității, inalienabil și imprescriptibil, această regulă nu se aplică numelui comercial care devine o marcă distinctivă a întreprinderei, un bun incorporal, un element al patrimoniului comerciantului și ca atare susceptibil de cesiune, fără o limitare în timp. (T. Ilfov I com., s. 1967/929 cu nota de S. Rosenthal. P. R. 171 II 930).

NUME PATRONIMIC.

(l. 18 Martie 1895, M. Of. No. 277/95).

CUPRINS :

1. ***Noțiuni generale (1—2).***
2. ***Dobândirea numelui:***
   a) ***prin efectul legii (3).***
   b) ***prin autorizare — schimbarea numelui (4—5).***
   Dreptul de opoziție (6—13).
3. ***Protecția numelui (14—16).***
4. ***Note (17).***

1. Noțiuni generale.

1. — Numele patronimic constitue un drept inprescriptibil și inalienabil și nu se poate schimba, modifica sau adăogi decât în conformitate cu prescripțiile legii, iar conform al. II de sub art. 1, nu este permis nimănui a purta alt nume patronimic decât acel sub care este înscris în actele stării civile. (C. Ap. Buc., d. 7/923, P. R. 149 III 923).

2. — Este de principiu, că, numele civil sau de familie, este un atribut al personalității omenești, care durează atât timp cât trăește și persoana care-l poartă fără a putea fi transmis pe calea succesiunei la bunuri și ca atare el este inalienabil și imprescriptibil, atât după principiile codului civil cât și după legea asupra numelui din 17 Martie 1896. (T. Ilfov I com. s. 1967/929 cu nota de I. Rosenthal. P. R. 171 II 930).

2. Dobândirea numelui : a) prin efectul legii.

3. — Posesorul unui titlu nobil sau particule, trebuie să fie proprietarul ei înainte de decretul care prevede că nici un cetățean nu poate întrebuința un alt nume sau pronume decât acelea constatate în actul de stare civilă și trebuie să cuprindă precis că predecesorii săi au uzat neîntrerupt și continuu, în mod public aceste distincțiuni. (C. Ap. Angers-Fr. 1929, cu nota de Elias Grünberg, P. R. 127 III 929).

b) prin autorizare. (schimbarea numelui)

4. — Din economia legii din 1895 rezultă că o schimbare de nume poate fi motivată nu numai de un interes moral, ci și material. (C. Ap. Buc. II, d. 18/921, P. R. 29 III 922).

5. — Din spiritul și economia întregei legi asupra numelui rezultă că nimeni nu poate să-și însușească un nume străin, schimbând, modificând sau adăogând alt nume, așa ca să-și facă un nume la fel cu al altei persoane de cât numai dacă noul nume ce voește a-și însuși a fost purtat de autorii lui sau cunoscut în deobște cu acel nume, neputând însă invoca nici posesiunea de stat, nici prescripțiunea și nici formalitățile făcute de el în orice alte acte personale.

Ceeace trebue deci stabilit în o asemenea cerere este că acest nume rezultă din actele de stare civilă, sau că înainte de 18 Martie 1895, data promulgărei legei asupra numelui, intimatul purta numele ce voește a-și însuși și că era în deobște cunoscut sub acel nume.

Prin urmare, este nejustificată o cerere de schimbare de nume când se reclamă un alt nume, ce nu a fost utilizat decât în actele cu caracter pur personal ale reclamantului. (C. Ap. Buc. d. 7/923. P. R 149 III 923).

Dreptul de opoziție.

6. — Prima condițiune cerută de lege pentru ca cineva să poată face opoziție la o cerere de schimbare a numelui este ca cel în contra căruia e îndreptată opoziția să fi cerut a purta un nume identic cu acela al opozantului, sau cel puțin atât de asemănător în cât să poată da loc la o confuziune iminentă și actuală, și această confuziune să fie de natură a vătăma pe oponent. (C. Ap. Buc. I dec. 166/921 cu nota d-lui I. Gr. Perieteanu P. R. 144 II 922)

7. — Când se cere adăogirea numelui unei comune la numele patronimic, al cuiva, dreptul de opoziție nu există decât din partea comunei, proprietară exclusivă a acelui nume. (Aceiaș decizie).

8. — Opoziția contra adoptării unui nume, trebuie să fie justificată printr'un prejudiciu real ce s'ar aduce oponentului. (C. Ap. Buc. II d. 18/921, P. R. 29 III 922)

9 — Opoziția susținută numai de simpla asemănare de nume fără a dovedi un prejudiciu și cum numele oponentului nu

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.iini.ro

este istoric ci comun, nu este întemeiată. (C. Ap. Buc. II dec. 18/921, P. R. 29 III 922)

10 — Cu ocazia judecării opoziției la o cerere de schimbare a numelui Curtea de Apel trebuie să înlăture din discuțiune chestiunea dacă cererea de schimbare a numelui este justificată sau nu, o asemenea chestiune fiind în competența Consiliului de Miniștrii conf. art. 12 l. numelui, iar Curtea de Apel trebuie să rețină spre examinare numai legitimitatea opunerii ca petiționarul să-și schimbe numele. (C. Ap. Buc. III d. civ, 875/925, P. R. 66 III 925).

11. — Prin nici-un text de lege nu se impune purtătorului legitim al unui nume, obligațiunea de a dovedi existența unui prejudiciu special și apreciabil, pentru a se opune la adoptarea numelui său de familie de către o altă persoană. In lipsa unei dispoziții în sensul arătat, cerința legii „ca oponentul să aibă un interes", trebuie socotită ca satisfăcută oridecâteori prin adoptarea numelui de către o altă persoană, se poate produce o confuzie între purtătorul legitim și terța persoană, sau cel puțin să crească cauzele erorii. (C. Ap. Buc. III d. 875/925. P. R. 66 III 925).

12. — Termenul de opoziție, la cererea de schimbare de nume de 30 zile după cea de a șasea publicațiune, curge dela expirarea a șase luni, dela prima publicațiune, iar nu propriu zis dela ultima publicațiune, dacă această ultimă publicațiune, ar fi fost făcută mai înainte de expirarea a șase luni dela prima publicație. (C. Ap. Buc. IV 12 Nov. 1926. P. R. 3 III 927).

13. — Legea numelui are de scop a proteja numele de familie românești, iar nu firmele sau societățile comerciale și în orice caz se aplică numai străinilor domiciliați în țară.

Prin urmare, o societate comercială cu sediul în străinătate, nu se poate opune la cererea unui român de a-și schimba numele patronimic. (C. Ap. Buc. d. 63/928, P. R. 98 III 928).

3. Protecția numelui.

14. — Titularul unui nume de familie este în drept să-l apere împotriva oricărei atingeri, în marginele interesului lui material sau moral.

In special, un părinte poate să se opună la inscripțiunea numelui fiului său, mort pentru Franța, pe o placă comemorativă așezată în biserica comunei după îndemnul preotului bisericii.

Insă, atunci când acel părinte a cunoscut proiectul de a așeza placa și n'a făcut nici o opunere, iar pe de altă parte a lăsat ca copiii să-i fie crescuți în religiunea catolică, și fiul al cărui nume figurează pe placă, nu este în drept să pretindă daune-interese, nici măcar să obțină ștergerea numelui, ceeace ar putea să fie jignitor pentru familiile celorlalți morți, și ceeace ar avea ca rezultat stricarea aspectului monumentului.

Este locul numai ca părintelui să i se încuviințeze așezarea unei alte plăci pe spezele sale, pe care nu va figura numele fiului său. (C. Ap. Bourges Fr. 8 Martie 1921, P. R. 43 III 926).

15 — O condamnațiune pentru speculă sau eventualitatea declarării în stare de faliment a unei societăți anonime, nu poate constitui, pentru persoana al cărui nume patronimic e același cu numele comercial, o atingere de natură a o determina să obțină radierea acestui nume comercial și daune, deoarece societățile anonime fiind abstracțiuni ale legii, n'au plenitudinea drepturilor persoanelor fizice și denumirea lor nu poate fi confundată cu numele patronimic al persoanelor. (T. Ilfov I com. S. 150/922 cu notă de B. Cernea P. R. 209 II 923).

16. — Numele, cu toate că azi nu mai reprezintă decât un centru de afecțiune și de educație, o grupare de tradiții mai mult sau mai puțin îndepărtate și un ansamblu de virtuți private, subsistă totuș ca o ultimă proprietate colectivă; în consecință, toți membrii unei familii, purtând același nume au un interes primordial în protecția lui; acela care face dovada unei greșeli comise de către un terț contra numelui său, obține daună dela autorul responsabil de pagubă, dacă nu materială, cel puțin morală Proprietatea numelui patronimic dă aceluia care-l poartă, dreptul de-a interzice autorului unei opere de fantezie de a da acest nume unuia dintre personagiile sale; în special poate interzice autorilor unui film cinematografic de-a da numele său unuia dintre personagiile filmului și obține daune pentru prejudiciul moral suferit. (T. civ. Seine-Fr. 1 Dec. 1926 cu nota de A. V. în P. R. 30 III 927).

4. Note.

17. — V. Act de naștere.

NUME PROPRII.

V. Juriști.

O

OBICEIUL PAMANTULUI.

1. — Aparține instanțelor de fond de a decide asupra existenței obiceiului într'o localitate, în cazurile când, potrivit art. 10 procedura civilă rusă, litigiile pot fi rezolvate pe baza obiceiului.

Prin urmare, în speță, tribunalul constatând că recurenta nu a dovedit existența obiceiului, în virtutea căruia văduva fără copii ar păstra în urma căsătoriei sale, calitatea de moștenitoare în succesiunea primului soț defunct, această apreciere este făcută în mod suveran și, ca atare, scapă de controlul Inaltei Curți. (Cas. I, de. 484/923, P. R. 33 III 924).

2. — Afirmațiunea existenței unui obiceiu, determinarea întinderei lui, pentru cazul când legea autorizâ aplicarea obiceiului, precum și a desființărei obiceiului prin desuetudine sunt chestiuni de fapt de atributul instanței de fond. (Cas. I, d. 1956/924 cu nota de I. Nădejde, P. R. 193 I 926).

3. — Obiceiul pământului, pentru a-și produce efecte, trebuie să fie dovedit cu martori. (Cas. I d. 818/925, P. R. 1 III 926 și 145 III 925).

4. — Elementul esențial al existenței obiceiului pământului este ca el să fie consacrat prin hotărâri judecătorești, căci numai aplicarea lui în Justiție confirmă pătrunderea și existența acestui obiceiu în sânul populației, iar inexistența de hotărâri în asemenea cazuri arată desigur că obiceiul, sau a dispărut, sau n'a fost primit niciodată. (Cas. I, d. 2585/928, P. R. 58 III 928).

5. — Art. 101 și 102 pr. civ. rusă nu supune dovedirea prin martori a obiceiului pământului existenței unui început de probă scrisă, iar art. 412 permite facerea unei cercetări cu oameni lăturalnici și atunci când în lipsa unei legi scrise e vorba de a se dovedi existența unui obiceiu local notoriu. (Cas. I, d. 2585/928; P. R. 58 III 928).

OBIECTE DE FAMILIE

1. — Les souvenirs de famille et leur condition juridique (René Demogue) recesie de I. Bursănescu (P. R. 152 IV 929).

OBLIGAȚIUNI

(Art. 1004 ș. u. C. Civ.).

CUPRINS:

1. *Noțiuni generale (1).*
2. *Deosebite specii de obligațiuni.*
A. *Obligații de a da și a face (2—7).*
B. *Obligații condiționale:*
a) *Caractere generale (8—9).*
b) *Indeplinirea condiției (10—11).*
c) *Efectele condiției (12—16).*
C. *Obligații cu termen.*
a) *Calcularea termenului (17—26).*
b) *Efectele termenului (27—40).*
D. *Obligații alternative (41)*
E. — *solidare (42—49)*
F. — *divizibile și indivizibile (50—54).*
G. — *naturale (55—59)*
3. *Desființarea convențiunilor.*
A. *Rezilierea convențiunei judecătorește Condiția rezolutorie; principii (60—68).*
Procedura (69—71).
Renunțare (72).
B. *Rezilierea convențională.*
Pactul comisoriu; principii (73—75).
Formulare (76—78).

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.iini.ro

Executarea pactului comisoriu; culpa (79—88).
Procedura aplicării pact. comis. (89—92).
Efecte; rezilierea (93—96).
Neoperarea pactului comisoriu.
a) Culpa creditorului (97—100).
b) Renunțarea creditorului (101—115).
4. *Efectul obligațiilor, drepturile creditorului.*
Daune interne (116—119)
Când sunt datorite? (120—125)
Cuantum (126—127).
Dobânda; alte sume datorate (128-132).
5. *Legiunile teritoriilor alipite.*
a) Ardeal (133—140).
b) Basarabia (141).
6. *Studii, recensii și note (142—148)*

Noțiuni generale.

1. — Regulile privitoare la capacitate și consimțământ, deși cuprinse în titlul referitor la convențiuni, se aplică și obligațiunilor unilaterale și tuturo aceltor juridice, neputând exista act juridic nebazat pe voința celu' ce-l săvârșește. (T. Ilfov II, sent div. 719/920 cu nota d-lui Al. Velescu; P. R. 27 II 922).

2. Deosebite specii de obligațiuni.
A. Obligații de a da și a face.

2. — Când s'a stipulat o penalitate în cazul când debitorul ar face o anume lucrare, creditorul are dreptul, dacă cealaltă parte contravine obligațiunei luate, să ceară distrugerea lucrării executate în disprețul convențiunei. (Cas. Napoli, Ital., 5 Ian. 1920; P. R. 37 III 922).

3. — Obligațiunea de a face, accesorie la un contact sinalagmatic (art. 1074 și urm. c. c.) cunoscută în doctrină și jurisprudență sub numele de „promesse de porte fort", se caracterizează prin obligațiunea de a aduce semnătura cuiva și cel ce se obligă trebue să facă toate diligențele spre a obține ce a promis, fiind liberat numai când obține consimțământul terței persoane — în caz contrar plătește daune. Această obligațiune conține deci condiția rezolutorie expresă în contra celuia care s'a angajat a aduce semnătura terței persoane. (T. Vâlcea I, s. 359/921, cu nota de N. Puricescu, P. R. 188 II 923).

4. — Obligația autentică sau sub semnătură privată, la purtător, având o cauză civilă, nefiind oprită prin nici un text de lege, este validă în dreptul actual și poate fi executată contra subscriitorului ei. (T. civ. Roanne Fr., 9 Apr. 1922 cu nota lui D. Alexandresco, P. R. 31 III 924).

5. — Debitorul unei asemenea obligații primește, în adevăr, de mai înainte ca creditori pe toți acei cari vor deveni în mod succesiv purtătorii unei asemenea creanțe; de unde rezultă că ultimul purtător al ei, care o reclamă în justiție, are un drept al lui propriu și, ca atare; nu este pasibil, de câteori este de bună credință, decât de excepțiile ce-i sunt personale sau care rezultă din cuprinsul actului. (aceiaș hotărâre).

6. — O asemenea obligație poate, în privința terților, să fie transmisă prin gir, fără a se mai îndeplini formalitățile prevăzute, în materie de cesiune de creanțe, de art. 1690 c. civil român). (Aceiaș hotărâre).

7. — Titularul unui drept de creanță poate pretinde un anumit fapt de la o altă persoană numită debitor, care fapt poate fi pozitiv, o „prestațiune", ori negativ, o „abținere", — spre deferență de titularul unui drept real, care nu are intermediar ci are asupra lucrului directă stăpânire, în virtutea unui raport imediat și opozabil oricui (T. Prahova IV s. 224/927 cu nota de D. Ștefănescu-Priboi, P. R 107 II 928).

B. Obligațiuni condiționale.
a) Caracter generale

8. — Deși obligațiunile condiționale au evenimentul viitor, drept caracter comun cu obligațiunile cu termen, totuși la acestea din urmă, acest eveniment este sigur că se va întâmpla, spre deosebire de obligațiunile condiționale unde evenimentul este necert că se va întâmpla. (C. Apel Galați I dec. 4/921, P. R. 30 III 922).

9. — Clauza de garanție a schimbului, nulă ca fiind contrară regulelor cursului legal și cursului forțat al bilanțului de bancă, nu atrage nulitatea contractului dacă părțile au înțeles să facă a depinde executiunea obligațiunei de această condițiune.

Când clauza nulă, ca fiind contrară regulelor cursului legal și forțat al biletului de bancă, apare ca constituind clauza esențială a obligațiunei uneia din părți și existența convențiunii depinde necesarmente de dânsa este locul de a declara nulă însăș convențiunea, potrivit dispozițiunilor art. 1172 c. civ., (1108 c. civ. rom.) și aceasta chiar din oficiu. (T. Seine-Fr. 2 Maiu 1927, P. R. 168 III 928).

b) Indeplinirea condiției

10. — Nu este nevoie ca debitorul, prin dol să fi împiedicat îndeplinirea condițiunii, ci pentru ca ea să fie socotită îndeplinită, este suficient ca condițiunea să nu se fi îndeplinit printr'un fapt pozitiv sau negativ imputabil debitorului. (Cas. Torino-Ital. 6 Iunie 1922 cu nota de E. Siefert, P. R. 112 III 924).

11. — Art. 1178 c. civ., după care condiția este considerată ca îndeplinită când debitorul a împiedicat-o de-a se îndeplini, se întinde și la cazul în care această neîndeplinire rezultă din fapta creditorului.

In special, condiția pentru debitor de-a plăti dobânzile trebuie să fie considerată ca îndeplinită când creditorul, printr'o crimă neimplicabilă, a împiedecat realizarea ei, punând pe debitor în imposibilitate a plăti la data convenită. (Cas. Civ. Fr. 10 Febr. 1926 cu note de A. Vălimărescu, P. R. 138 III 927).

c) Efectele condiției.

12. — Formula „când voiu voi" sau „când voiu crede de cuviință" alăturată pe lângă o obligațiune, nu o izbește de nulitatea care lovește o condițiune pur potestativă. Intr'adevăr, cu toate că lasă împlinirea obligațiunii la bunul plac al debitorului, această clauză nu permite de a nu voi și nu are altă consecință decât să întârzie exigibilitatea cel mai târziu până la moartea debitorului. (C. Ap. Nancy, Fr., 20 Nov. 1921, P. R. 43 III 926).

13. — In drept, potrivit art. 1004 c. c., obligația se privește condițională când perfectarea ei depinde de un eveniment viitor și necert; obligațiunea poate fi suspendată (art. 1017 c. c.) și atunci nu este perfectă de cât după îndeplinirea condiției, sau rezolutorie (art. 1019 c. c.); în acest din urmă caz creditorul este obligat a restitui ce a primit, dacă evenimentul prevăzut în convențiune nu s'a împlinit. (T. Vâlcea I, s. 359/921 cu nota de N. Puricescu, P. R. 188 II 923).

14. — Art. 1012 c. civ. reglementează eliberarea debitorului pentru cazul când condițiunea nu s'a îndeplinit în termenul defipt de părți sau dacă timpul ce ele l'au fixat a expirat fără ca evenimentul să se fi produs; în cazul însă, când o asemenea condițiune, având valorea pentru toată durata unui contract de închiriere, s'a îndeplinit în cursul prelungirii lui legale, nu poate fi vorba de aplicarea dispozițiunilor art. 1012 cod. civ. si deci de exonerarea chiriașului de obligațiunea luată. (Cas. I d. 650/922, P. R. 52 III 923).

15. — Condițiunea imposibilă sau contrară bunelor moravuri sau inserată într'un testament, anulează liberalitatea care depinde de dânsa, în virtutea dispozițiilor art. 5 și 1008 c. civil. (T. Dorohoi s. 934/922 cu nota de N. Georgean, P. R. 65 III 924).

16. — Dispoziținea din art. 1015 cod. civ., după care condițiunea îndeplinită are efect retroactiv din ziua în care angajamentul s'a contractat, nu are caracterul unei prevederi, care conf. art. 5 cod. civ. interesând ordinea publică sau bunele moravuri, să nu se poată deroga dela ea prin convențiuni sau dispoziținni particulare. (Cas. I d. 1396/927 cu nota de Al. Cerban, P. R. 10 I 928).

C. Obligații cu termen.
a) calcularea termenului.

17. — Recurentul neîntrebuințând în scrisoarea în discuțiune expresiuni precise care să arate în mod neîndoios felul cum are să se calculeze termenul de 15 zile fixat de dânsul pentru acceptarea ofertei sale, Curtea de Apel a fost îndreptățită să facă aplicațiunea regulei de drept comun în materie de calculare a termenului convențiunilor după care ziua plecării nu se socotește în termen. (Cas. I dec. 852/920, P. R. 47 I 922).

18. — Regula „dies a quo..." se aplică chiar atunci când părțile au întrebuințat expresiuni de acestea: „de astăzi", sau „de acuma" sau „cu începere de astăzi", căci asemenea expresiuni se interpretează ca fiind punctul de plecare al termenului, care se calculează conform regulii de mai sus, iar nu ca o derogare dela această regulă. (C. Ap. Buc. I, 9 Iunie 1920, P. R. 158 II 924).

19. — In obligațiunile cu termen ziua de începere a termenului, nu intră în calculul lui, potrivit regulei romane: „dies a quo non computatur intermino", aceasta pentru a înlătura numeroasele dificultăți la care ar fi dat naștere în aplicare, un calcul mai matematic al timpului fixat ca termen, calculul „de momento ad mo-

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.iini.ro

mentum". (C. Ap. Buc. I d. 123/920 cu nota de S. Rosenthal, P. R. 1 II 922).

19 bis. — Doctrina și jurisprudența mai decid că regula „dies a quo non computatur in termino", se aplică chiar atunci când părțile au întrebuințat expresiuni ca acestea „de astăzi", sau „de acuma" sau „cu începere de astăzi", căci asemenea expresiuni se interpretează ca formând punctul de plecare al termenului care se calculează conform regulei de mai sus, iar nu ca o derogare dela această regulă (aceiaș decizie).

20. — In obligațiunile cu termen, ziua de începere a termenului nu intră în calculul lui, potrivit regulii romane „dies a quo non computatur in termino", aceasta pentru a înlătura numeroasele dificultăți la cari ar fi dat naștere în aplicare, un calcul mai matematic al timpului luat ca termen calculul „de momento ad momentum". Părțile însă pot conveni ca să socotească în termenul fixat ziua de începere a lui; dar, pentru aceasta, e necesară o stipulațiune specială, fie expresă, fie chiar tacită, care, însă, să rezulte în mod cert din expresiunile întrebuințate; astfel ar fi expresiunea: „de astăzi în opt sau cincisprezece zile". (C. Ap. Buc. I, 9 Iunie 1920, P. R. 158 II 924).

21. — In socoteala termenelor care se calculează pe zi, este admis în principiu, mai ales când este vorba de decădere, ca să se scoată din calcul ziua dela care începe a curge termenul: această regulă generală se aplică de câte ori nu există vreo derogare în lege, și deci ea se aplică și la reînnoirea inscripțiunilor hipotecare. (Cas. Req.-Fr. 26 Oct. 1920, P. R. 76 III 926).

22. — Dacă un contract comercial nu prevede termen de executare, principiul constant în asemenea caz este că executarea trebuie făcută imediat. (Cas. III dec. 95/921 P. R. 7 III 922).

23. — Dacă într'o chestiune de executare a unui contract comercial, trebue să se aplice o hotărâre precedentă care prescria să se aprecieze valoarea mărfurilor într'o zi anumită, instanța poate, în cazul când acea zi este o Duminică și nu există un curs al zilei pentru acele mărfuri, să interpreteze în mod valabil hotărârea precedentă luând cursul zilei următoare, iar nu cursul zilei de ajun. (Cas. Req.-Fr. 11 April 1921, P. R. 99 III 922).

24. — Din spiritul art. 55 și 56 ale regulamentului uzurilor portului Constanța și în conformitate cu art. 729 proc. civilă, rezultă că termenele prevăzute de citatele texte au a se înțelege pe zile libere, nesocotindu-se adică nici ziua când s'a început, nici ziua când s'a sfârșit termenul. (Cas. III d. 720/922, P. R. 35 III 923).

25. — Din moment ce contractul a fost încheiat după întroducerea stilului nou, termenele stipulate în contract au a fi considerate ca atare și nedepunerea chirici în acele termene, atrage operarea pactului comisoriu legal. (Cas. I d. 1694/925, P. R. 49 III 926).

26. — Principiul după care se calculează termenul, este acela prevăzut de legiuitor prin art. 729 pr. civ., care hotărăște că toate termenele se înțeleg pe zile libere, adică nu se calculează nici ziua când se începe — dies ad quo — și nici ziua când se sfârșește termenul. Acest principiu fiind general se va aplica în toate cazurile pentru termenele prevăzute de ori și ce lege, dacă acea lege nu are dispoziții speciale prin care să se deroge dela acest principiu și prin care să se socotească în alt mod termenele (T. Fălticeni, s. 71/928, P. R 104 III 928).

b) Efectele termenului.

27. — In lipsa unei stipulațiuni, în privința termenului, cum durata contractului nu poate fi infinită, urmează a se face aplicațiunea principiilor generale de drept relative la contracte și a se considera contractul ca sfârșit prin concediul dat de una din părți.

Concediul trebuie însă dat astfel, ca cealaltă parte să fie pusă la adăpostul surprinderii, care i-ar putea cauza daune.

Astfel, când instanța de fond constată în fapt că partea căreia i s'a dat concediul, a avut posibilitatea de a lua măsuri, în speță un particular căreia i s'a denunțat contractul de iluminat electric, ca să-și procure curentul din altă parte, contractul care era fără termen, este denunțat în conformitate cu legea. (Cas. III d 319/919, P. R. 84 III 924).

28. — Stabilirea perfectabilității unei convenții la un anumit termen de la ratificarea păcii, dă obligațiunei caracterul de obligațiune cu termen, de oarece acest eveniment nu stă în voința niciuneia din părți, ca să se întâmple sau nu. (C. Ap. Galați I, dec. 4/921, P. R. 30 III 922).

29. — Când un contract trebuie să fie executat într'un termen fix determinat, se poate pronunța rezilierea lui fără ca să fie nevoie de o punere în întârziere, și daunele interese pot fi acordate ca urmare a rezilierii.

Existența prejudițiului, temeiul daunelor interese, este suficient constatată prin hotărârea care arată în dispozitivul ei că condamnarea pronunțată este întemeiată pe diferența între prețul de cumpărare al mărfii și valoarea ei din momentul chemării în judecată. (Cas. Req.-Fr. 16 Febr. 1921, P. R. 100 III 924).

30. — Când termenul este prevăzut în contract, nu ca o modalitate de executare, ci ca o condițiune esențială a prestațiunei, el produce aceleași efecte ca și condițiunea, în sensul că nu e posibil, după expirarea termenului, să se mai execute prestațiunea așa cum a fost voită de părți. (Cas. Roma-Ital. S. U. 6 April. 1922 cu nota d-lui I. N. Fințescu, P. R. 103 III 923).

31. — Dacă s'a stipulat un termen, fără îndoială că părțile s'au gândit să-l observe, neputându-se crede că stipulațiunea aceasta a fost de prisos; dar în sistema legii (art. 1172 c. civ. it.) termenul are un caracter de o accidentalitate a obligațiunii privind mai mult executare decât esența ei; dacă deci voința comună nu s'a manifestat în sens contrariu sau dacă esențialitatea termenului nu derivă din natura obiectivă a contractării, neobservarea termenului nu constitue, numai prin ea însăș, o manifestare a voinței de a nu îndeplini prestațiunea, ci numai o întârziere în executare. (Cas. Torino, Ital.; 27 Noembrie 1922; P. R. 157 III 923).

32. — Termenul poate să ia caracterul de esențialitate, numai din cauza naturii unor negoțuri juridice, despre care face aluzie art. 69 c. com. sau din cauza voinței comune a contractanților, manifestată prin caracterul special al scopului economic la care părțile tind, sau prin alte circumstanțe particulare ale contractului.

In asemenea caz, termenul constituind un pact substanțial al contractului, încât el echivalează în realitate cu stipularea unei condițiuni rezolutorii exprese, neîndeplinirea în termen a prestațiunii, fie sau nu din culpa obligatului, atrage desființarea legământului juridic constituit între părți. (Aceiaș hot.).

33. — Termenul este esențial când dă contractului rațiunea sa de a fi, precum și stipulațiunile asupra diferențelor, sau când din natura însăși a afacerii, rezultă că părțile au voit ca contractul să fie executat în termenul convenit, ori altfel să nu mai fie executat. (C. Ap. Iași d. 19/924; P. R. 148 III 925).

34. — Dreptul german admite regula „dies interpellat pro homne" (T. arb. Român-German 16 Iunie 1925; P. R. 116 III 926).

35. — Atunci când într'un contract comercial se prevede un termen de predare, nu este nevoie să se aplice dispozițiile art. 64 al. 2 și 66 c. com. care se referă la alte cazuri. (Cas III 26 Mai 1926 cu rez. de concluzii, P. R. 165 I 927).

36. — Din principiile cari conduc materia obligațiunilor civile și comerciale, termenul într'un contract are mai mult un caracter accidental al obligației, referindu-se mai degrabă la executare decât la însăș esența contractului și atât timp cât acest element nu a fost ridicat de părți la rangul unui element esențial, sau esențialitatea nu rezultă categoric din natura obiectivă a contractului (ipoteza art. 69 c. com.), atunci desigur că rolul lui este secundar și inexecutarea la termen nu poate constitui prin ea însăși afirmațiunea că partea nu vrea să-și îndeplinească obligația, ci cel mult ea poate fi manifestarea unei întârzieri. (T. Muscel S. 11/926, P. R. 122 III 927).

37. — In cele două ipoteze de esențialitatea termenului, una de natură subiectivă, cealaltă de natură obiectivă, termenul se confundă cu însăș condiția rezolutorie expresă, și în această ipoteză, pe baza art. 1020 și 1021 c. c. neîndeplinirea acestei condiții atrage după sine rezilierea contractului între părți. (Ac. hot.).

38. — Dreptul român nu admite regula „dies interpellat pro homines", afar de excepțiunile expres prevăzute. (T. arb. Român-German, P. R. 119 III 926).

39. — In obligațiunile comerciale esențialitatea termenului depinde de caracterul special al obiectului contractului, sau de voința părților contractante; într'un contract de vânzare de lemne cu prestațiuni succesive, termenul stipulat de părți pentru executarea predării cantității de lemne vândută, după o interpretare logică a voinții părților nu poate fi considerat decât ca esențial, pentru motivul că vânzătorul a înțeles să suporte riscul fluctuației prețului numai înăuntrul termenului.

Chestiunea ridicării prețului materialului lemnos a putut fi un motiv de a restrânge efectele executării contractului într'un termen determinat, rezultă deci și din faptul că în cursul executării contractului care face o-

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.iini.ro

biectul acestui proces, prețul a fost majorat. (C. Ap. Iași I d. 23/928 cu nota de L. Pilat și B. Marcus, P. R. 162 II 929).

40. — Dreptul de a alege i se cuvine în principiu debitorului. După expirarea infructuoasă a termenului de prestațiune, creditorul poate îndruma execuțiunea pentru efectuarea uneia din prestațiuni. Cu toate acestea debitorul va putea exercita dreptul de alegere atât timp, cât creditorul n'a primit prestațiunea aleasă de dânsul în întregime sau în parte. (Cas. I, 3 Februarie 1930 cu nota de Oreste P. Ternăveanu, P. R. 183 I 930).

D. **Obligații alternative.**

41. — Într'o obligație alternativă, debitorul este acela care are facultatea de a alege modul de liberațiune. Faptul că pentru modul de plată ales de dânsul există o împiedecare legală de a se achita, nu poate transforma obligatia, din alternativă, în pură și simplă. (C. Ap. Constanța d. 37/925, P. R. 52 III 926).

E. **Obligații solidare.**

42. — De câteori doi sau mai mulți debitori au fost condamnați în mod solidar, și amândoi au făcut apel, dovada făcută de apelantul prezent că obligația lor comună a fost strânsă printr'o cauză de forță majoră, apără și pe apelantul care lipsește, al cărui apel urmează, ca atare, a fi admis, deoarece propunerea unei asemenea excepții de către unul din apelanții condamnați în mod solidar având de scop stingerea obligațiunii, folosește tuturor apelanților cari, prin ficțiunea admisă de art. 1056 c. civil, se consideră ca fiind reprezintați în instanță de către apelantul prezent. (Cas. III d. 895/924 cu nota lui D Alexandresco, P. R. 206 I 924).

43. — Somațiunea ce unul din debitori solidari care plătește întreaga datorie, urmează a face celorlalți codebitori pentru despăgubirea sa, nu trebuie luată în sensul somațiilor prevăzute de art. 388 pr. civ., ci în sensul unei notificări, care, la subrogare spre deosebire de cesiune, poate fi chiar verbal adresată debitorului, de vreme ce divizarea datoriei operează deplin drept, prin efectul legii. (Jud. Oc. Caramurat, C. d. jud. 22/925, P. R. 27 III 926).

44. — Nu mai este nevoie ca debitorul subrogat, care a plătit întreaga datorie, să intenteze o acțiune separată în repetițiune contra debitorilor săi solidari, titlul constatator al condamnațiunii fiind sufcient. (Ac. hot.).

45. — Din cuprinsul art. 1056 cod. civ., care regulează chestiunea solidarității și determină până unde poate un codebitor să reprezinte pe ceilalți codebitori solidari, în actele pe care acesta le îndeplinește, rezultă că această reprezentațiune nu se poate întinde decât numai în limita acelor acte, cari ar putea ușura sarcina celorlalți codebitori împasivi, fie prin stingere, fie prin împuținarea obligațiunilor contractuale, ce trebuesc să fie achitate de codebitori în mod solidar. (Cas. III, d. 105/928, P. R. 138 III 928).

46. — Dispozițiunile art. 55 cod. pen. fr. (care pronunță solidaritatea între toți indivizii condamnați pentru aceiaș crimă sau pentru acelaș delict) nu vor putea fi întinse în cazul când nu numai nici o condamnare n'a intervenit contra autorului principal al infracțiunei, conexe aceleia care a fost imputată complicelui, n'au fost nici identificați. (C. Ap. Paris VIII Fr. 10 Noemb. 1928 cu nota de D. Cotrutz, P. R. 148 III 929).

47. — Când mai multe persoane sunt turburătoare de fapt în exercițiul unei locațiuni, responsabilitatea lor este angajată și răspunderea este solidară, conform art. 998 și 1003 cod. civ. (C. Apel Iași II, 3 Dec. 1929, cu notă de Florin Sion, P. R. 262 II 931).

48. — Dacă, după art. 1202 c. civ. (1041 c. civ. rom.), solidaritatea nu se presupune, acest text este fără aplicațiune în materie comercială, unde, în lipsa unei convențiuni contrare sau a unor circumstanțe constatate de judecătorii fondului, solidaritatea între debitori este de regulă.

Urmează deci a fi casată decizia care refuză să aplice unei obligațiuni comerciale principiul solidarității, pentru motivul că solidaritatea neputând a se presupune nu este locul decât la condamnarea împreună a vânzătorilor originari și a cesionarilor. (Cas. Civ. Fr. 16 Iulie 1929, cu notă de S. R. în P. R. 118 III 930).

49. — Reclamantul are facultatea să aleagă „ad libitum" pe oricare dintre coproprietari spre a răspunde „pro toto" pentru daune, deoarece conf. art. 1056 civ., un codebitor solidar reprezintă pe ceilalți codebitori în actele care au de efect stingerea obligației. (T. Muscel I s. 871/930, P. R. 163 III 930).

F. **Obligații divizibile și indivizibile.**

50. — Cumpărătorul unor vinuri ce provine din două vii diferite, dar au făcut obiectul unui contract unic, este în drept să ceară rezilierea întregului contract, dacă s'a stabilit că vinul uneia din cele două vii era stricat și trebuia să fie considerat ca nemai existând în momentul vânzării. (Cas. Req. Fr. 23 Iunie 1921 cu nota, P. R. 121 III 926).

51. — După art. 1058 cod. civ., o obligațiune având de obiect o prestațiune susceptibilă de a fi divizată, este indivizibilă dacă intenția părților a fost de a o considera ca atare. (C. Ap. Buc. IV, d. 24/924 cu notă de d. I. Rosetti-Bălănescu, P. R. 9 II 924).

52. — O închiriere și o promisiune de vânzare sunt convențiuni esențialmente distincte prin natura lor: și indivizibilitatea lor nu poate rezulta decât din voința părților a cărei concordanță în această privință trebue să perziste la fiecare reînoire a contractului.

Și regimul derogatoriu dreptului comun a prorogării legale a chiriilor nu se aplică convențiunilor cari deși înscrise în actul de închiriere, sunt străine modului și condițiunilor folosinței chiriașului.

In special acesta este cazul promisiunii de vânzare;

In consecință când o închiriere a fost încheiată cu o promisiune de vânzare ce se putea cere în tot timpul duratei închirierii, prorogarea legală a chiriei, instituită de diferitele legi a chiriilor, nu poate duce la prorogarea promisiunii de vânzare. (Cas. Civ. Fr. 8 Aprilie 1924, P. R. 11 III 925).

53. — Obligațiunea de întreținere având ca obiect procurarea de alimente, îmbrăcăminte, îngrijiri de sănătate, etc., este o obligațiune indivizibilă și tocmai prin acest caracter se deosebește de contractul de rentă viageră, care având ca obiect o sumă de bani este principial divizibil. (T. Caransebeș 2 Noemb. 1927, P. R. 66 III 928).

54. — Indivizibilitatea solutione este o chestiune de fapt, care trebuie cercetată pentru fiecare caz în parte, în raport cu intențiunea părților și poate fi dedusă din scopul ce părțile și-au propus prin contract. (C. Ap. Iași I, d. com. 36/930 cu notă de T. Alexandrescu, Apotecker și R. Hutschencker, P. R. 266 II 930).

G. **Obligații naturale.**

55. — Obligațiunea naturală este aceea care nu e sancționată de dreptul pozitiv, dar care odată executată de bună voie, nu dă loc la repetițiunea a ceeace s'a plătit, dacă nu e lovită de reprobațiunea legiuitorului.

Nu e deci obligațiune naturală, ci civilă, și prevăzută de acțiune deși supusă la rescisiune, aceea contractată de o femeie măritată fără autorizația bărbatului, când n'a fost anulată de magistrat.

Și de aceea executarea voluntară a unei atari obligațiuni, nu poate să se susție, alegând neretractibilitatea plății, sancționată de art. 1092 c. c. it. 1237, c. c. în favoarea obligațiunilor naturale. (Cas. Roma, Ital. 24 Febr. 1891, cu nota de C. N. Toneanu, P. R 152 III 929).

56. — Deși potrivit art. 774 și 777 c. civ. cheltuielile de înmormântare sunt o sarcină a succesiunei, totuș asemeni cheltuieli făcute cu ocaziunea exhumărei și înhumărei cadavrului unui frate mort în lupte și îngropat pe locul unde a căzut, constituesc îndeplinirea unei înalte datorii morale ce are caracterul unei obligațiuni naturale. (T. Teleorman II 25 Iunie 1920, cu nota d-lui Tr. Alexandrescu, P. R. 78 II 922).

57. — Chestiunea de a ști dacă prestațiunea făcută pentru îndeplinirea unei datorii de conștiință constitue sau nu o obligațiune naturală, este lăsată la aprecierea instanțelor (T. Teleorman II 25 Iunie 1920 cu nota d-lui Traian Alexandrescu P. R. 78 II 922; aceias cu nota de Constant Ionescu. P. R. 187 II 926).

58. — Datoria părinților de a subveni la stabilirea copiilor lor prin căsătorie sau altfel, e o obligație naturală (c. civ. fr. 204, 1235).

Angajamentele luate în vederea achitării unei obligații de această natură constituesc mai curând acte cu titlu oneros decât liberalități — și deci nu sunt supuse regulelor de formă cari guvernează dispozițiunile cu titlu gratuit.

In consecință, copilul dotat poate — fără să prezinte actul autentic — face proba unor asemenea angajamente cu ajutorul presumptiilor grave, precise și concordate, sprijinite pe un început de probă scrisă (C. Ap. Poitiers, 26 Apr. 1923; cu nota de M. I. B. în P. R. 31 III 924).

59. — Cheltuelile făcute de o persoană cu întreținerea altei persoane, când nu sunt făcute pe baza unei obligații legale, ci numai pe un sentiment de milă, de caritate, nu sunt rambursabile. Aceste obligații sunt scoase din domeniul dreptului pozitiv,

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.iini.ro

pentru a intra în domeniul moralei, domeniu în care asemenea obligațiuni nu sunt sancționate cu nici o acțiune. (T. Muscel, s. 490/926, P. R 156 III 927).

3. Desființarea convențiunilor. A. Rezilierea prin hotărâre judecătorească. Condiția rezolutorie subînțeleasă; principii.

60. — Condițiunea rezolutorie fiind subînțeleasă în orice contract sinalagmatic, neexecutarea contractului de către una din părți, autorizează pe cealaltă să ceară a fi descărcată de îndatoririle luate de dânsa prin acelaș contract.

Prin urmare, când instanța de fond omite a se pronunța asupra probei cu martori, prin care se tinde a se dovedi că cealaltă parte și-a călcat obligațiunile luate prin contract, omisiunea este esențială, fiindcă proba invocată este de natură a schimba soluțiunea litigiului. (Cas. I. d. 497/905 cu nota de Tr. Ionașcu, P. R. 200 I 922).

61. — Art. 1184 c. c. fr. (1020 c. c. r.) care consacră principiul condiției rezolutorii tacite, nu distinge între cauzele de exonerare ale convențiunilor și nu consideră forța majoră ca o piedecă a rezoluțiunei contractului când una din părți nu își execută obligațiunea. (Cas. Civ. Fr. 5 Mai 1920, P. R. 81 III 922).

62. — In caz de neexecutare parțială a obligațiunei, instanța poate aprecia în mod suveran, dacă această neexecutare a avut destulă însemnătate pentru a se pronunța imediat rezolutiunea, sau dacă este locul să fie înlocuită prin daune interese. (Ac. dec.)

63. — In temeiul art. 1020 c. civ., relativ la condițiunea rezolutorie tacită, partea în privința căreia angajamentul nu a fost executat, are dreptul de a cere executarea convențiunii sau rezilierea cu daune.

Din momentul ce legea a lăsat la latitudinea părților contractante ambele aceste căi, ele sunt libere a conveni ca în cazul neîndeplinirei obligațiunilor reciproce să nu se poată folosi decât de căile puse de lege la dispoziționea lor, putând, deci, stipula că nu vor putea cere desființarea contractului, ci numai executarea lui, desființarea neputând avea loc decât de comun acord. (Cas. I. d. 31 Oct. 1923, cu nota de Tr. Alexandrescu, P. R. 200 I 925).

64. — Din împrejurarea că părțile, prin convențiunea încheiată, au stipulat cu privire la neîndeplinirea unora din obligațiunile ce reciproc își iau, clauza rezolutorie expresă, nu pierd dreptul de a cere rezolutiunea convențiunii pe temeiul condițiunii rezolutorii tacite, prevăzute de art. 1020 și 1021 c. civil, pentru neîndeplinirea obligațiunilor nesancționate printr'un pact comisoriu expres, afară numai de cazul când s'ar fi renunțat la acest mod de rezolutiune. (Cas. I, d. 584/924, P. R. 113 III 924).

65. — Conform art. 1021 proc. civ., orice parte are dreptul în contracte sinalagmatice ca, în caz când una din părți nu-și îndeplinește angajamentul său, și când nu este prevăzut un pact comisoriu expres de reziliere, cum este în speță, să ceară ca cealaltă parte să fie obligată sau să-și execute convenția, sau desființarea ei, însă un asemenea creditor are alegere — o spune art. 1021 — a cere sau una sau alta, ambele drepturi ale acestui creditor neputând fi exercitate concomitent, căci ele se exclud: admițându-se obligarea la executare, nu mai poate fi locul a se admite rezilierea și viceversa. (C. Ap. Buc. III d. 331/925, cu nota de Is. Micescu și C. Xeni, P. R. 69 II 926).

66. — In contractele aleatorii neîndeplinirea obligațiilor uneia din părți, atrage rezilierea contractului pe baza clauzei rezolutorii prevăzută în art. 1020 c. c. (T. Muscel, S. 490/926, P. R 156 III 927).

67. — Atât doctrina cât și jurisprudența admit constant că, în cazul condițiunii rezolutorii tacite, contractanții își pot îndeplini valabil angajamentul nu numai după expirarea termenului stipulat, dar și după acționarea în justiție, în tot cursul instanțelor de fond, mai înainte de a fi intervenit o hotărâre judecătorească. (C. Ap. Cernăuți, 11 Dec. 1929, P. R. 98 III 930).

68. — Potrivit dispozițiunilor art. 1184 cod. civ. (art. 1021 cod. rom.) în contractele sinalagmatice, când una din părți nu îndeplinește obligațiunea sa, cealaltă parte poate, după alegerea sa, sau să silească pe cea dintâi la executarea, sau să procedeze la desființarea convențiunei; ea poate deasemenea, după ce a urmat inutil prima cale, să exercite pe cea de a doua, acțiunea în anulare într'o a doua instanță. (Cas. Civ. Fr. 8 Ian. 1929 cu nota de D. Cotrutz, P. R. 165 III 930).

Procedura.

69. — Deși condițiunea rezolutorie tacită este sub înțeleasă în contractele sinalagmatice, totuș desființarea contractului nu se poate opera de drept, iar partea, în privința căreia angajamentul nu s'a executat, are alegere sau să silească prin justiție pe cealaltă parte să-și execute contractul, dacă este posibil, sau să ceară desființarea lui, cu daune interese. (C. Ap. Constanța d. 137/921 în maj. și opinia, P. R. 13 II 924).

70. — Potrivit art. 1020—1021 c. civ. neexecutarea unei obligațiuni nu dă loc la desființarea de drept a convențiunii dintre părți, ci trebuie ca partea care nu și-a executat obligațiunea, sau să fie în întârziere, sau să se găsească în cazurile prevăzute de art. 1079 c. civ., ea fiind de natură a o pune de drept în întârziere. (Cas. I 27 Febr. 928, P. R. 91 III 928).

71. — Deși este exact că la convențiunile fără clauza pactului comisoriu desființarea contractului nu poate avea loc prin simpla voință a unei singure părți, această regulă nu-și are aplicațiune când părțile sunt de acord a considera închirierea reziliată, singurul obiect al procesului fiind restituirea normei și daune. (Cas. I d. 390/929, P. R. 1 III 930).

Renunțarea.

72. — Dispozițiunile art. 1020, 1021 c. c. fiind de interes privat, în armonie cu principiul libertății convențiunilor consacrat prin art. 969 c. civ., părțile pot renunța la această favoare stabilită în interesul lor și care nu interesează nici ordinea și nici morala socială. (T. Tecuci, s. 413/924, P. R. 40 III 925).

B. Rezilierea convențională. Pactul comisoriu expres: principii.

73. — Stipulația dintr'un contract că neplata la termen dă drept creditorului de a rezilia ori nu contractul, după aprecierea sa, conține o clauză rezolutorie expresă. (C. Ap. Chișinău II d. 65/922, P. R. 60 III 923).

74. — Pactul comisoriu și ofertele reale sunt operațiuni judiciare care nu pot fi confundate, primul fiind o sancțiune, a neîndeplinirii unei obligațiuni de plată, celelalte, un mijloc pentru debitor, de a se libera forțat.

Prin urmare, refuzul creditorului de a primi oferta, exclude culpa debitorului de a refuza el însuși plata și deci sancțiunea pactului comisoriu nu mai poate opera. (Cas. II d. 119/923, P. R. 120 III 923, cu nota de H. în P. R. 85 III 925).

75. — In principiu, orice obligațiune — deci și obligațiunea de a face o măsurătoare — poate fi sancționată de pactul comisoriu expres, cu condițiunea însă de a fi certă și lichidă — sau cel puțin ușor lichidabilă — și nesusceptibilă de interpretare, — atare obligațiuni ca și cele imposibile, ilicite etc. nu pot fi cuprinse în sfera de comandament a rezoluțiunii convenționale și automate, căci a admite contrariul ar însemna ca efectele pactului expres să fie subordonate puterii de interpretare și de apreciere a magistratului, ceeace i-ar împiedeca mecanismul de funcționare și ar contraveni însăș rațiunii de a fi a acestui fel de pact. (C. Ap. Cernăuți, 11 Dec. 1929, P. R. 98 III 930).

Formulare.

76. — Când într'un contract de locațiune se stipulează că neplata integrală a chiriei la termenul și locul defipt, atrage rezilierea lui de drept, fără a se prevedea că rezilierea se va produce fără somație sau cerere în judecată, acest pact comisoriu nu poate opera decât numai în urma unei prealabile încunoștiințări din partea locatorului beneficiar, prin care dânsul să facă cunoscut chiriașului că înțelege să opteze pentru rezilierea contractului. (C. Ap. Buc. III d. 234/921 cu rezumate de concluzii scrise, P. R. 35 III 923).

77. — Când într'o clauză contractuală nu se prevede în mod expres rezilierea contractului de drept, fără somațiune sau chemare în judecată, deși formula pactului comisor nu este sacramentală, această clauză nu conține ideea că proprietarul este dispensat de punerea în întârziere și, în orice caz, dacă este îndoială asupra intențiunii părților, această îndoială se interpretează în favoarea debitorului. (C. Ap. Buc. IV d. 26/924, P. R. 37 III 924).

78. — Pactul comisoriu expres este de două feluri și atât doctrina cât și jurisprudența recunosc în mod unanim că distincțiunea între aceste grade rezidă în termenii de cari părțile înțeleg să se folosească, întrebuințarea expresiunilor „fără somațiune și fără judecată" sau alte echivalente făcând ca pactul să fie de gradul III după cum lipsa lor dă pactului calificarea de gradul II. (C. Ap. Cernăuți 11 Dec. 1929, P. R. 98 III 930).

Executarea pactului comisoriu; culpa.

79. — Pactul comisoriu expres, pre-

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.iini.ro

văzut într'o convenţiune, este o clauză numai în favoarea părţei care şi-a îndeplinit obligaţiunea. El nu poate fi înţeles ca o stipulaţiune bilaterală şi nu poate fi invocat decât numai de partea care şi-a executat sau se oferă să-şi execute obligaţiunea, iar nu şi de partea care este în culpă. (T. Prahova III, 29 April 1920, cu nota d-lui Paul Alexandrescu, P. R. 44 II 922).

80. — Rezoluţiunea unui contract pe temeiul pactului comisoriu expres stipulat de părţi, ori, în virtutea condiţiunei rezolutorii tacite din art. 1020 cod. civil, implică necesarmente — exceptând cazurile de forţă majoră, o culpă imputabilă — părţile care nu şi-au executat obligaţia, căci rezoluţiunea, fie convenţională sau judecătorească, ca şi daunele interese ce pot decurge din ea, fiind sancţiuni, prevăzute de părţi ori de lege, ale neîndeplinirii unei obligaţiuni contractuale, asemenea sancţiuni nu se pot concepe, nici în drept nici în echitate, fără ca în prealabil să se stabilească culpa, rezultând din neglijenţă, imposibilitate sau rea voinţă a părţii, din cauza căreia se pretinde că contractul nu s'a putut executa.

Prin urmare, când chiriaşul depune chiria numai pe numele unuia din coproprietarii imobilului, care poate face şi singur acte de administraţiune cu privire la acel imobil, această împrejurare de fapt neflind socotită ca o culpă, cu drept cuvânt ea liberează pe debitor şi înlătură efectele pactului comisoriu. (Cas. I d. 1181/923 cu nota de Hugo Friedman, P. R. 125 I 924).

81. — Din moment ce în contractul existent între părţi există un pact comisor expres pentru neplata chiriei la termenele stipulate şi se constată că chiriaşul a depus chiriile posterior acestor termene, el nu poate fi considerat ca şi cum s'ar fi liberat valabil şi urmează a suferi consecinţele nerespectării clauzei rezolutorii; iar refuzul proprietarului de a primi chiria nu poate scuti pe chiriaş de obligaţiunea plăţii la termenele din contract, prin modul de liberaţiune indicat de lege. (Cas. I d. 1524/924 cu nota de C. Panaitescu, P. R. 163 I 926).

82. — Clauza prin care părţile stipulează în mod expres, că rezilierea va lua fiinţă de drept, în caz de neplată la termen, fără a fi necesară o punere în întârziere, constitue un adevărat pact comisoriu, care nu poate fi interpretat decât în sensul că el cuprinde sancţiunea clauzei contractuale referitoare la plata, în întregul ei, deci nu numai în ce priveşte termenul, dar şi cu privire la modalitatea plăţii.

Aşa fiind, atunci când, prin clauza menţionată, s'a stipulat că neplata la termen atrage de drept rezilierea contractului, părţile s'au referit la plata ce potrivit convenţiei putea opera stingerea obligaţiunei, adică la o plată valabilă, ce s'ar efectua la termenul convenit, dar şi la locul şi în condiţiunile anume prevăzută în contract. (C. Ap. Constanţa, d. 963/925, P. R. 4 III 927).

83. — Atât în materia legii speciale a chiriilor, ca şi în materia dreptului comun, pactul comisoriu legal înserat în art. 15 al. final din această lege ca şi pactul comisoriu expres de gradul ultim înserat într'un contract, operează de plin drept, independent de noţiunea de culpă, acest pact comisoriu avându-şi temeiul în materia dreptului comun, în chiar mainta părţilor care în mod expres l'au înserat în act, iar în materia legii chiriilor, în însăşi voinţa legii. (Jud. Oc. I Buc. C. d. jud. 1472/926, P. R. 93 III 926).

84. — Pactul comisoriu înserat într'un contract de vânzare pentru sancţionarea unor anumite condiţiuni prevăzute într'însul, nu poate opera rezilierea, atunci când nu se stabileşte culpa cumpărătorului. (C. Ap. Craiova I d. 79/928 cu nota de Mircea Djuvara, P. R. 1 I 929).

85. — Conform principiilor generale, clauza rezolutorie expresă şi pactul comisoriu înserate într'un contract, operând de drept rezilierea cu sau fără somaţiune potrivit convenţiunei părţilor, neplata la termenul stipulat implicând — afară de cazurile de forţă majoră — neglijenţa, reaua voinţă sau imposibilitatea debitorului de a executa obligaţiunea luată prin contract, urmează că rezilierea este pedeapsa pe care debitorul şi-a impus-o în deplină conştiinţă de cauză pentru nerespectarea angajamentului contractat. (T. Iaşi III 19 Nov. 1930, P. R. 105 III 930).

86. — Prin urmare, atunci când s'ar putea constata de instanţă că debitorul a oferit în persoană creditorului său plata obligaţiunei contractate şi că aceasta nu a putut fi efectuată exclusiv din cauza creditorului, nici legea şi nici echitatea nu poate îngădui aplicarea unei pedepse pe care părţile au prevăzut-o numai pentru cauza când debitorul ar fi în întârziere cu plata (aceiaş hotărâre).

87. — Din această cauză manoperile frauduloase întrebuinţate de creditor cu scop de a face pe debitor să fie în întârziere, face ca pactul comisoriu expres să nu opereze, neputându-se concepe acordarea forţei legale unui pact comisor, în care creditorul prin propriul său fapt, urmăreşte neîndeplinirea obligaţiunei (aceiaş hotărâre).

88. — In principiu, pentruca neexecutarea unei obligaţiuni să dea loc la rezilierea contractului sau la daune interese, se cere o culpă din partea debitorului. (C. Ap. Buc. III dec. 229/920, P. R. 27 III 922; C. Ap. Chişinău, d. 65/922, P. R. 60 III 923).

Procedura.

89. — Neîndeplinirea la timp a obligaţiunii nu însemnează fatal aplicarea pactului comisoriu, ci judecătorii trebuie să examineze conduita părţilor, căci altfel s'ar ajunge la o adevărata exagerare şi chiar la o complectă diformare a principiului că o condiţiune rezolutorie expresă operează **ipso jure** imediat şi numai pentrucă evenimentul prevăzut s'a întâmplat. O atare exagerare nu ar fi conformă cu dispoziţiile art. 1124, 1131 şi 1166 c. civ. it. — art. 970, 977, 1011 c. civ. rom. (Cas. Roma-Ital. 23 Iulie 1921, P. R. 164 III 922).

90. — Când s'a stipulat în act condiţiunea rezolutorie expresă, pentru neexecutarea obligaţiunilor impuse donatarului, rezilierea are loc ipso jure, fără somaţie sau cerere în judecată, dar părţile nu se vor adresa justiţiei, decât pentru ca ea să constate dacă condiţiunile din care decurge rezilierea, sunt sau nu îndeplinite. (T. Tecuci 7 Iunie 1922, P. R. 93 III 923).

91. — Efectul rezolutoriu al raportului nu se produce de plin drept, ci trebuie obţinut în condiţiunile legii. (Cas. I 16 Nov. 1928, P. R. 50 III 929).

92. — O convenţiune sinalagmatică trebuie să fie reziliată de Tribunal atunci când una din părţi nu îndeplineşte obligaţiunea sa.

Totuş puterea de apreciere a judecătorului de fond este suverană. Nu este loc la desfiinţare dacă reclamanta niciodată n'a manifestat, înainte de chemarea în judecată, intenţiunea de a uza de clauza comisorie. (Cas. civ.-Fr. 23 April 1928 cu nota de D. Cotrutz, P. R. 145 III 929).

93. — Pactul comisoriu nu operează decât când instanţa de judecată constată că cel obligat este în culpă. (Cas. II d. 328/925 cu nota de Victor Oprescu, P. R. 87 I 926).

Efecte; rezilierea convenţiunei.

94. — Pactul comisoriu, fiind prevăzut în convenţiunile dintre părţi tocmai în scop de a nu se lăsa câmp liber consideraţiunilor de echitate, instanţele judecătoreşti nu pot să modifice voinţa părţilor, formal exprimată, sub motiv de echitate. (C. Ap. Buc. IV d. 4/923 cu nota de C. A. Stoianovici, P. R. 73 I 924).

95. — Clauza rezolutorie expresă nu'şi produce efectul decât atunci când este dovedit că partea faţă de care se invoacă, se găseşte în culpă prin neîndeplinirea în prealabil a obligaţiunei de care este ţinută. (C. Ap. Chişinău, d. 65/922, P. R. 60 III 923).

96. — Clauza „în caz de neplată fie a capitalului, fie a dobânzilor stipulate în prezentul contract şi la locul indicat, atrage după sine, pe lângă exigibilitatea întregului capital, dar îmi mai dau dreptul ca, fără somaţiune, notificare sau punere în întârziere să pot cere, după alegerea mea, fie rezilierea de plin drept a vânzărei şi aceasta în mod automat prin neîndeplinirea oricărei condiţii, fie scoaterea în vânzare a terenului vândut şi aceasta prin simpla învestire a actului de vânzare cu formulă executorie", cuprinde un pact comisoriu perfect pe baza căruia vânzătorii sunt autorizaţi a cere justiţiei numai să constate rezilierea vânzărei, care s'a operat de plin drept, iar nu să judece şi să pronunţe rezilierea ca în cazurile prevăzute de art. 1020 şi 1021 c. civ. (C. Ap. Buc. II 17 Oct. 928 cu nota de Al. Velescu şi A. Schatz, P. R. 107 II 929).

Neoperarea pactului comisoriu.
a) Culpa creditorului.

97. — Când se constată că creditorul refuză primirea unei sume, cu rea credinţă, nu se poate face aplicaţia pactului comisoriu expres prevăzut în contract. (C. Ap. Buc. IV dec. 156/920, P. R. 26 III 922).

98. — Când într'un contract se prevede ca plata să se facă în locul ce creditorul se obligă a-l indica debitorului din timp, trebue ca această obligaţie a creditorului să se execute mai întâi şi numai după aceasta naşte cea de a doua obligaţiune a debitorului, de a plăti la termen şi în locul arătat de creditor, de unde re-

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.iini.ro

zultă că dacă debitorul nu-și execută obligațiunea de a face plata la termen, din cauză că creditorul nu-și îndeplinește mai întâi obligațiunea sa luată prin contract de a indica din timp locul plății, culpa nu există din partea debitorului, ci din partea creditorului, care, printr'un fapt imputabil lui, n'a dat putință debitorului să facă plata și deci în atare caz pactul comisoriu nu poate să opereze și să rezilieze de drept contractul. (C. Ap. Chișinău II d. 65/922, P. R. 60 III 923).

99. — Pactul comisoriu prevăzut de părți numai pentru cazul când debitorul ar fi în întârziere cu plata, nu se aplică atunci când instanța de fond constată în fapt că debitorul a oferit creditorului plata obligațiilor sale, iar acesta din urmă a refuzat această plată.

Prin urmare, pactul comisoriu expres nu operează de câte ori creditorul, printr'o faptă a lui, a pus pe debitor în imposibilitate de a plăti și de a se libera de obligația sa în termenul prevăzut de părți. (Cas. II 12 Mart. 1933 cu nota lui H în P R. IV 1923).

100. — Pactul comisoriu nu operează dacă locatarul printr'o faptă imputabilă lui, a pus pe locatar în neputință de a plăti, de a se libera la termenul convenit în contract, adică dacă creditorul este în culpă, iar nu debitorul. (Cas. S. V. d. 14/927. P. R. 81 III 927).

b) **Renunțarea creditorului**

101. — Renunțarea tacită la efectele clauzei rezolutorii neputându-se deduce decât din fapte care nu s'ar putea explica altfel, executarea de către o parte, a obligațiunei, nu ar implica o asemenea renunțare decât dacă s'ar fi constatat de instanțele de fond, că în momentul acelei executări, partea avea cunoștință de faptele prin care cealaltă parte își călcase îndatoririle luate prin contract. (Cas. I d. 497/905, cu nota d-lui T. R. Ionascu, P. R. 200 I 922).

102. — de asemeni, primirea chiriei peste termenul exigibilității, poate fi interpretat în sensul că în intențiunea proprietarului, clauza rezolutorie a avut numai un caracter cominatoriu și dânsul a înțeles să renunțe la rigoarea dreptului său. (Cas. I d. 99/920, P. R. 48 III 922).

103. — Renunțarea tacită la pactul comisoriu expres prin primirea plății în alt mod decât cel prevăzut în contract, nu poate fi opozabilă terțiului achizitor dacă nu e dovedită printr'un înscris cu dată certă. (C. Ap. Buc. IV dec. 37/921, P. R. 30 III 922).

104. — în caz contrariu, dovada cu martori este inadmisibilă (aceiaș decizie).

105. — Simpla neexecutare a obligațiunei de a plăti pretul la termenul stipulat nu atrage în mod neapărat rezilierea contractului de oare ce partea în favoarea căreia a fost stipulată clauza rezolutorie are singură dreptul de a se prevala de această clauză, putând să renunțe la ea în mod expres sau tacit, fără ca contractul să fie desființat. (C. Ap. Chișinău II. d. 65/922, P. R. 60 III 923).

106. — Partea în favoarea căreia este stipulat pactul comisoriu expres, are incontestabil dreptul de a renunța la această favoare, chiar fără consimțimântul părții adverse și această renunțare poate avea loc deasemenea tot fără consimțimântul părții adverse și numai conform voinței renunțătorului, fie în mod temporar, fie în mod definitiv, pentru toată durata contractului. (Cas. I d. 539/923, P. R. 52 III 924).

107. — Ceiace trebuie examinat, în ipoteza unei renunțări la pactul comisor, este dacă se poate atribui renunțătorului intenția de a nu beneficia de acest pact pentru toată durata contractului, sau numai în mod temporar, pentru o mai mică durată, chestiune de apreciere, care scapă controlului Inaltei Curți. (Cas. I d. 539/923, P. R. 52 III 924).

108. — Singura restricțiune ce se poate pune exercițiului pactului comisoriu, în ipoteza unei renunțări temporale la acest pact, este că partea în drept de a uza de acest pact să încunoștiințeze partea ceialtă despre intenția sa de a reclama pe viitor o executare integrală a contractului, pentru ca astfel aceasta să nu poată conta pe viitor pe vreo toleranță și să nu fie surprinsă în buna ei credință. (Ac. dec.)

109. — Renunțarea la pactul comisoriu din legea chiriilor nu se presupune, ci trebuie să rezulte expres din manifestarea voinței proprietarului. (Cas. I d. 5204/925, P. R. 81 III 926).

110. — Renunțarea la pactul comisoriu, în mod tacit, nu se poate deduce din împrejurări îndoelnice, ci din fapte de natură a manifesta, cu necesitate, o asemenea intențiune.

Astfel, se admite în doctrină, că primirea, fără rezerve, a uneia sau mai multor rate întârziate, sau faptul neîndeplinirei uneia sau mai multora din condițiunile prevăzute în contract fără nici o obiecțiune din partea creditorului, poate după împrejurări, fi interpretată ca o recunoaștere că clauza rezolutorie avea un simplu caracter cominatoriu, sau că în tot cazul, creditorul a înțeles să renunțe la rigoarea dreptului său. (C. Ap. Constanța, d. 963/925, P. R. 4 III 927).

111. — Când, în mod repetat, creditorul primește ratele peste termenul fixat prin contract, se presupune că a renunțat la rigorile pactului comisoriu, iar acțiunea pentru rezilierea convenției, în atare caz, trebuie respinsă. (T. Teleorman I, 14 Oct. 1926 cu nota de Tr. Scriban, P. R. 101 III 927).

112. — Este necontestat în drept, că partea în beneficiul căreia s'a prevăzut într'un contract pactul comisoriu expres, are dreptul de a renunța la această favoare și fără consimțământul părței contrare, care renunțare poate fi făcută fie în mod temporar, fie în mod definitiv, pentru toată durata contractului. De aici reiese, că în cazul unei renunțări la pactul comisoriu expres, urmează a se vedea dacă intenția renunțătorului a fost de a nu se mai folosi de acest pact pentru toată durata contractului, sau dacă această renunțare trebuește limitată numai la acel termen pentru care nu s'a recurs de către renunțător la exercițiul acestui pact, cu restricțiunea însă pentru creditor de a preveni pe debitor ca pe viitor să nu mai conteze pe o asemenea toleranță. (T. Fălticeni, s. 301/926, P. R. 19 III 927).

113. — Primirea anticipată a unor rate de pret nu poate implica renunțarea la pactul comisoriu care s'ar putea deduce din primiri tardive. (C. Ap. Buc. II 17 Oct. 1928 cu nota de Al. Velescu și A. Schatz. P. R. 107 II 929).

115. — Chestiunea de a se ști dacă din faptele arătate în motivul de casare rezultă sau nu o renunțare tacită la pactul comisoriu expres, este o chestiune lăsată la aprecierea suverană a instanțelor de fond și ca atare scapă cenzurei Curței de Casație. (Cas. I d. 170/929, P. R. 65 III 929).

4. **Efectele obligațiilor. Drepturile creditorilor. Daune interese.**

116. — Obligațiunea devenind excesiv de oneroasă, debitorul nu poate cere să fie dispensat de repararea daunelor, în caz de neexecutare, nici să fie liberat de obligațiune și, mai puțin a cere reziliarea raportului contractual. (Cas. Roma, Ital. 25 Nov. 1919 cu nota, P. R. 85 III 922).

117. — Atunci când se constată că partea, care n'a executat convențiunea a cărei reziliere este pronunțată în defavoarea ei, era de bună credință, n'a fost condamnat în mod legal la despăgubirea daunei care n'a fost sau n'a putut fi prevăzută în momentul închierii contractului (Cas Belg. I 17 Iunie 1926, P. R. 141 III 927).

118. — Obligațiunea de întreținere, deși este o obligațiune de a face, nu se poate transforma numai în desdăunări în conformitate cu art. 1075 cod. civ., căci această dispoziție a legei este făcută numai pentru a asigura respectul datorit de lege libertății individuale a debitorului, pentru a nu putea fi executat „manu militari" la îndeplinirea unei obligațiuni personale, iar nu, că prin aceasta, se constitue o derogare dela dispozițiunile art. 1020—1021 cod. civ. și deci nimic nu împiedică pe creditor a cere desființarea contractului sinalagmatic intervenit (Jud. Băilești I hot. 656/927 cu nota de N. Nichita, P. R. 269 II 927).

119. — Dacă pârîtul s'a obligat a constitui o ipotecă în favoarea reclamantului pentru suma de bani ce acesta îi împrumutase, este evident că pârîtul trebue obligat a restitui reclamantului suma primită cât timp el nu face dovada că s'a conformat obligației de a-i constitui acea ipotecă.

Căci, dacă este cert că la termenul cuvenit pârîtul nu a executat promisiunea de ipotecă, înseamnă că el n'a voit a da urmare obligațiunei de a face la care convenise, astfel că această neexecutare se preschimbă în daune interese, adică în restituirea imediată a capitalului și procentelor pe cari ipoteca promisă trebuia să le garanteze (C. Ap. Buc. V d. civ. 93/930 P. R. 69 III 930).

Când sunt datorite?

120. — Când o notificare trebuiește făcută prin scrisoare recomandată, este suficient a se prezenta destinatarului, plicul recomandat care conține actul comunicat, chiar dacă acesta îi refuză primirea. (Cas. Bruxelles II Belg., 8 Febr. 1921 P. R. 71 III 922).

121. — Pentru exercițiul acțiunii în rezoluțiune, pe temeiul art. 1120 c. civil, cererea introductivă de instanță

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.iini.ro

este suficientă pentru a pune în întârziere partea care nu și-a îndeplinit obligația, fără a fi nevoe pentru aceasta ca cererea să fie precedată de o somațiune (Cas. I d. 63/920 P. R. 82 III 924).

122. — Este exact că obligațiunea de a face se transformă în desdăunări, însă numai atunci când îndeplinirea lor ar necesita constrângerea corporală a debitorului. (C. Ap. Craiova II 27 Febr. 1925, cu notă de G. Pencioiu și Dem. Pașaloga, P. R. 235 II 929).

123. — La obligațiile de a nu face, nu se cere de art. 1078 c. civ. punerea în întârziere prin notificare, cerută de art. 1079 c. civ. numai la obligațiunile de a da, sau de a face, și nici prin analogie nu se poate extinde aplicațiune acestui articol, la obligațiunile de a nu face (Jud. Oc. Bazargic I, 13 Ianuarie 1925 P. R. 72 III 925).

124. — Dacă în general, conf. art. 1075 c. c. inexecuțiunea unei obligațiuni dă loc la daune, acest principiu se găsește anihilat în efectele lui, atunci când inexecutarea provine din fartă majoră sau caz fortuit (art. 1082, 1083 c. c.), când obligațiunea deroagă dela legile care interesează ordinea publică și bunele moravuri (art. 5 c. c.), sau când este fondată pe o cauză nelicită — art. 966, 968 c. c. — (Trib. Muscel s. 417/926, P. R. 156 III 927).

125. — Deși art. 1079 c. c. cere ca punerea în întârziere să se exprime printr'o notificare prin Tribunalul domiciliului debitorului, totuș, fiindcă a ceastă formă de exprimare a punerei în întârziere nu este cerută ad solemnitatem, ea poate fi înlocuită și printr'o interpelare orală, atunci când este dovedită cu una din probele legale, cum ar fi mărturisirea părței (T. Prahova IV s. 219/928 cu nota de d. N. Polizu-Micșunești, P. R. 68 III 929).

Dobânda; alte sume datorate.

126. — Este suficient ca o creanță să fie certă și exigibilă, chiar dacă nu este lichidă, pentruca somația de a plăti să fie valabilă și să dea loc la curgerea dobânzilor.

In caz de neînțelegere între părți asupra cifrei datoriei, debitorul nu se poate libera și nu poate opri cursul dobânzilor decât printr'o ofertă reală, urmată de consemnație.

Pe nedrept instanța refuză a acorda procente moratorii, invocând pretextul că părțile sunt în neînțelegere asupra cifrei exacte a datoriei și că debitorul este solvabil. (Cas. Civ. Fr. 2 Dec. 1929 cu nota de G. P. D. în P. R. 112 II 930).

127. — In materie compensatorie, dacă nu a intervenit o sentință contrară, dobânzile așa numite „de drept" nu pot curge decât din ziua în care creanța a fost declarată certă; în speță (delict, quasi-delict) din ziua comunicării hotărârei ce a stabilit responsabilitatea autorului unui accident, responsabilitate pe care el a tăgăduit-o întotdeuna. (C. Ap. Lyon II Fr. 30 Dec. 1929 cu nota de G. P. Docan, P. R. 86 III 930).

128. — Dacă se stipulează o măsură de dobânzi și se mascheză într'un mod oarecare, o mai mare cantitate, nu însemnează că nu se datorește încă o dobândă, ci această dobândă corespunde numai în măsura expres stipulată.

Pentru interesele astfel convenite în forma oprită de lege, nu altfel decât cele neconvenite, sau excedând măsura convenită, odată plătite, nu se pot repeta, nici impieta asupra capitalului. (C. Ap. Napoli, Ital. 13 Iunie 1910 cu nota de C. N. Toneanu, P. R. 43 III 924).

129. — Dispoziținea art. 1154 c. civ. care oprește capitalizarea dobânzilor datorate pentru mai puțin de un an, este o dispoziținne de ordine publică. (C. Ap. Lyon Fr. II, 4 Iulie 1921, P. R. 14 III 928).

130. — La acțiunile în curs, procentele legale majorate nu se pot acorda de instanțele judiciare, decât de la data promulgării legii de accelerare, adică dela 19 Mai 1925. (Cas. III 7 Martie 1928 cu nota de Dem. Stoenescu, P. R. 68 III 929).

131. — Deși instanțele judecătorești pot, la încercarea creditorului de a percepe interese uzurare, să intervină în favoarea debitorului, totuș, când acesta a consimțit a plăti asemenea interese, nu mai poate fi primit a cere reducerea lor. (T. Caransebeș, 27 Iunie 1928 cu nota de Antoniu Marches cu P. R. 190 II 930).

132. — Regula din art. 1153 c. c. (1088 c. c. r.) privitoare la data dela care dobânzile sunt datorate, se referă numai la dobânzile moratorii, iar nu și la cele compensatorii pe cari judecătorul este liber a le acorda cu titlu de supliment de indemnitate. (C. Ap. Lyon II Fr. 30 Dec. 1929 cu nota de G. P. Docan, P. R. 86 III 930).

5. Legiuirile teritoriilor alipite.

a) Ardeal.

133. — O parte contractantă pentru a fi considerată de bună credință, nu trebue să lase pe cealaltă timp îndelungat în încertitudine asupra voinței sale de a executa convențiunea; în caz contrar reaua credință și culpa fiind de partea sa, nu poate conchide la nici-o condamnațiune prin acțiune. (Cas. III Ardeal, d. 144/922, P. R. 20 III 923).

134. — Este normă de drept, înscrisă și în par. 335 cod. com. austriac că, în contractele sinalamatice, numai partea care și-a îndeplinit obligațiunile sale, poate cere îndeplinirea obligațiunii celeilalte părți. (Cas. I Ardeal d. 1816/925, P. R. 129 III 926).

135. — Odată cu paragraful 920 — recte 919 — c. c. austriac, lasă la facultatea părților contractante ca în cazul neîndeplinirii contractului din culpa uneia din ele, să se poată cere fie rezilierea contractului, fie menținerea lui, cu daune, urmează că, clauza prin care părțile au stipulat daune pentru cazul neîndeplinirei unei obligațiuni, se poate aplica numai când partea, care nu-i în culpă, preferă menținerea contractului, iar nu și atunci când cere rezilierea.

Deaceea, în caz de reziliere pe temeiul dispozițiunilor sus arătate, acestei rezilieri nu i se poate da efect decât din momentul intentării acțiunii de reziliere, iar nu dela data încheierii contractului. (Cas. I Ardeal, d. 1816/925 P. R. 129 III 926).

136. — Obligațiunea de a întreține intră în categoria obligațiunilor de a face, cari prin natura obiectului lor, sunt indivizibile. In caz de pluralitate de debitori îndeplinirea obligațiunei unuia folosește și celorlalți. (T. Caransebeș 2 Nov. 1927 cu nota de Grigore Ionescu, P. R. 66 III 928).

137. — Simpla declarațiune de refuz de a mai executa obligațiunea de întreținere, făcută de un coobligat, care mai înainte se apărase și dovedise, că el singur a executat întreținerea integrală, nu poate atrage după sine rezilierea contractului de întreținere neexecutat de ceilalți obligați și aceasta chiar și în cazul dacă coobligatul revenind, adaugă formal că se alătură la acțiunea de reziliere cerută de reclamant, deoarece această împrejurare survenită la sfârșitul desbaterilor, dând naștere la o nouă situațiune juridică, ea nu poate fi luată în seamă, mai ales când față de această declarațiune, ceilalți coobligați se declară gata ca de îndată să continune ei a întreține pe reclamant. (Ac. hot.).

138. — In lipsa unei clauze contractuale exprese, art. 919 c. civ. a, spre deosebire de art. 1020 c. civ. rom. nu acordă părții care nu ar fi în culpă dreptul de a obține rezilierea contractului, ci îi dă numai un drept de a pretinde executarea și eventual daune, dacă acestea se vor fi produs prin faptul că contractul nu a fost executat la timp (Cas. III d. 375/929, P. R. 106 III 929).

139. — Conform art. 904 c. c. a., dacă obligatul a promis prestațiunea după posibilitate și după puterea lui, timpul satisfacerei, îl va stabili judecătorul conform echității.

Deși echitatea nu poate impune sacrificiul reclamantului, care a ajutat pe pârât în caz de nevoie, însă tot echitatea cere ca pârâtul să nu fie constrâns a face o plată într'un moment în care poate afacerile îi merg mai rău, decât în momentul când a contractat împrumutul și acesta tocmai pentrucă părțile au contractat cu condițiunea ca plata să se facă într'un timp când pârîtul pa putea plăti fără prea mari sacrificii pentru el și familia lui, atât timp cât nu contravine bunelor moravuri și ordinei publice.

Dealtfel, numai atunci s'ar fi putut da o interpretare bazată pe principiile de echitate, vizate de art. 904, c. c. a. în favoarea reclamantului, când acesta ar fi pus la dispoziția instanței, elemente de convingere referitoare la îmbunătățire stării materiale a pârîtului și prin urmare la capacitatea de plată a acestuia. (T. Someș II, 25 Noemb. 1929, P. R. 31 III 930).

140. — Potrivit dispozițiunilor § 919 cod. civ. a. este exact că dacă una din părți nu îndeplinește contractul, cealaltă parte, exceptând anumite cazuri prevăzute în lege, nu poate cere rezilierea, ci numai executarea contractului.

Atunci însă când îndeplinirea unui contract a devenit imposibil din culpa debitorului, partea care nu este în culpă are dreptul ca în conformitate cu dispoziținea §-lui 1323 cd. civ. a. să ceară repunerea în starea anterioară, adică de a pretinde restituirea a tot ceeace dânsul a prestat.

Prin urmare, în speță, Curtea de Apel stabilind în fapt că contractul de rentă viageră intervenit între părți, deși executat de către reclamant, totuș executarea lui de către pârîți a devenit imposibilă, cu drept cuvânt a declarat reziliat acel contract, făcând prin aceasta o bună a-

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.iini.ro

plicare a legei. (Cas. I 14 Febr. 1930, P. R. 122 III 930).

b) **Basarabia.**

141. — In principiu, neîndeplinirea obligațiunilor concesionarului, nu atrage rezilierea contractului, dacă nu s'a prevăzut expres în contract, deoarece în dreptul rus, condiția rezolutorie tacită nu este subînțeleasă în contractele sinalagmatice.

Neîndeplinirea obligațiunilor substanțiale ale contractului, de către concesionar, confundându-se cu însuș scopul și existența contractului, având de efect încetarea de fapt a contractului, atrag rezilierea lui. (T. Tighina s. 20/921 cu nota de Vasile V. Longhin, P. R. 282 II 926).

6. **Studii, recensii și note.**

142. — Il diritto delle obligazioni in Italia nell'etá del rinascimento (F. Schupfer) recensie de I. N. F. (P. R. 12 IV 923).

143. — De la cause des obligations (H. Capitant) recensie de N. A. Ionescu (P. R. 9 IV 923).

144. — La régle morale dans les obligations (G. Ripert) recensie de Marius Rădulescu (P. R. 60 IV 925); de G. A. (P. R. 47 IV 925).

145. — Tăcerea creatoare de obligațiuni de Rene Popescu-Râmniceanu (P. R. 100 IV 928).

146. — Chestiunea dobânzilor în dreptul modern, de Oreste P. Ternăveanu (P. R. 22 IV 930).

147. — Originile obligațiunei în dreptul roman, de Matei G. Nicolau (P. R. 82 IV 931).

148. — V. Compensație. Confuziune, Convenționi. Donațiune deghizată, Istoria dreptului, Novațiune, Ofertă reală, Pierderea lucrului datorat, Plată Punere în întârziere, Remiterea datoriei, Termen de grație.

OCUPAȚIUNE INAMICA.

V. Război — ocupațiune inamică.

OFENSE CONTRA REGELUI.

(Art. 77 C. Pen.).

1. — Ofensa adusă Regelui constă în mod general din tonul de persiflare al delicventului și din imputațiuni nedovedite, ce diminuează respectul cuvenit monarhului, în virtutea concepției moderne asupra monarhiilor constitutionale, care voește ca, în persoana monarhului, să fie respectată voința națională. (C. Ap. Buc. II d. 110/924, cu notă de N. Istrati-Dabija, P. R. 7 II 925).

OFERTA.

V. Convențiune.

OFERTA REALA.

(Art. 1114 ș. u. C. Civ.; 604—609 Pr. C.).

CUPRINS

1. *Noțiuni generale (1)*
2. *Condițiuni:*
   a) *refuzul creditorului (2—3)*
   b) *locul plății (4—6)*
   c) *termenul (7)*
   d) *intervenția unui agent judecătoresc (8—9).*
3. *Proba (10—12)*
4. *Efecte (13).*

1. **Noțiuni generale.**

1. — Oferta reală pentru plata prețului nu este necesară decât atunci când printr'însa partea vrea să-și constitue o probă a liberațiunii sale. (T. Dolj III s. 39/925 cu notă de Al. Hagi Gheorghe. P. R. 239 II 925).

2. **Condițiuni:**
a) **Refuzul creditorului.**

2. — După art. 1114 c. civ. și 604 pr. civ. debitorul nu poate recurge la procedura ofertei reale decât atunci când, în prealabil, creditorul a refuzat a primi plata oferită de debitor, în persoană sau la domiciliul creditorului, conform clauzelor din contract. (Cas. II, 12 Martie 1923 cu nota d-lui H. în P. R. 85 III 923).

3. — Dacă în principiu proba cu martori este admisibilă pentru dovedirea refuzului proprietarului de a primi chiria, acest refuz însă odată dovedit, n'ar putea, conform art. 1114 codul civ., decât să justifice oferta reală pe care chiriașul este obligat să o facă, ea fiind singurul mijloc legal pus la dispoziția lui pentru a se pune la adăpostul decăderilor și sancțiunilor stipulate în contractul de închiriere.

Prin urmare numai cu violarea textelor de lege și a principiilor susarătate Tribunalul a putut hotărî în speță, bazându-se exclusiv pe depunerile martorilor audiați în cauză că, chiriașul nu este în culpă pentru neplata chiriei datorită la Sf. Dumitru 1922, din cauză că proprietarul i-a refuzat primirea ei — din moment ce este necontestat că, numitul chirias nu a făcut oferta reală prescrisă de lege. (Cas. I d. 1139/924, P. R. 1 III 925).

b) **Locul plății.**

4. — Conform art. 1115 al. VI c. c., în cazul când prin convențiunea părților nu se arată locul plății și nici domiciliul pentru executarea convențiunii nu a fost ales — oferta reală trebue făcută la domiciliul creditorului, contrar principiului din art. 1104 c. c., după care în asemenea caz plata se face la domiciliul debitorului.

Această dispozițiune din c. civ. nu a fost schimbată prin modificările aduse în 1900 dispozițiunilor din procedura civilă, relative la ofertele de plată și consemnații. (Cas. I d. 15/921 cu nota d-lui N. Mitescu, P. R. 120 I 922; Cas. I d. 85/921, P. R. 43 III 922; contra: C. Ap. Buc. III d. 48/920, P. R. 20 III 920).

5. — In principiu oferta reală nu poate avea loc decât fiind fixat un termen, creditorul refuză primirea plătei; dacă nu s'a fixat locul și data plății, ea se face, potrivit art. 1362 c. c., la locul și timpul predării lucrului (T. Vâlcea I s. 359/921 cu nota de N. Puricescu, P. R. 188 II 923).

6. — Când se constată în fapt că arendașul — în cazul unei arende portabile — a făcut ofertă reală mandatarului creditorului, iar nu la locul convenit, acesta este în culpă și pactul comisor expres înserat în convențiune își va produce toate efectele sale. (C. Ap. Buc. III d. 365/925 cu nota de C. Gerota, P. R. 155 II 926).

c) **Termenul.**

7. — O ofertă reală spre a avea efectele legale, trebue făcută în termenul cerut pentru plata datoriei. (Cas. I d. 407/921 cu nota de D. Polichron, P. R. 228 I 922; aceiaș P. R. 62 III 922; Cas. I d. 216/921, P. R. 73 III 922; Cas. I d. 15/922, P. R. 141 III 922).

d) **Intervenția unui agent judecătoresc.**

8. — O ofertă reală legală trebue făcută printr'un agent judecătoresc care s'o constate (V. deciziile supra citate).

9. — Consemnarea legatului sub o recipisă, nu poate constitui o ofertă de plată valabil făcută, căci consemnarea sumei și depunerea recipisei cu ocazia procesului de sechestru judiciar nu poate constitui o liberațiune pentru debitor, nefiind făcută în forma și condițiile legii. (C. Ap. Buc. III d 55/920, P. R. 21 III 922).

3. **Proba.**

10. — Oferta reală fiind un fapt juridic a cărui dovadă nu se poate face decât în mod autentic, este inadmisibiliă dovedirea ei prin martori. (Cas. I d. 407/921 cu nota de D. Polichron, P. R. 228 I 922; aceiaș în P. R. 62 III 922; Cas. I d. 216/921, P. R. 73 III 922; Cas. I d. 15/922, P. R. 141 III 922; Cas. II d. 12 Martie 1923 cu nota de H. în P. R. 85 III 923)

11. — Refuzul creditorului de a primi plata și deci justificarea ulterioară a ofertei reale, se poate dovedi cu martori. (Cas. I d. 407/921, P. R. 62 III 922 și cu nota de Dem. Polichron, P. R. 228 I 922).

12. — și prin prezumtiuni (Cas. II 12 Martie 1923 cu nota de H. în P. R. 85 III 923).

4. **Efecte.**

13. — Potrivit dispozițiunilor art. 1114 ș. u. c. c. și 604 ș. u. pr. c., oferta reală urmată de consemnarea sumei la dispoziția creditorului, are efect liberatoriu ținând loc de plată, iar simpla ofertă reală, dacă nu liberează pe debitor complect, are drept efect ca el să nu mai fie considerat în întârziere și deci în culpă și ca atare, îl apără de urmările datorite neîndeplinirii la timp a obligațiunilor sale. (Cas. I d. 407/921, P. R. 62 III 922 și cu nota d-lui Dem. Polichron în P. R. 228 I 922; Cas. I d. 216/921, P. R. 73 III 922; Cas. I d. 15/922, P. R. 141 III 922).

OFICIANT MUNICIPAL.

V. Contencios administrativ.

OFICIU DE INCHIRIERE.

(l. 21 August 1921).

1. — Oficiile de închiriere fiind create în vedere de a se evita specula cu locuințele disponibile de închiriat, rolul se găsește limitat prin art. 1 lege, numai la atribuirea de către solicitatori a imobilelor aflate libere la data promulgării legei, sau devenite libere în orice mod după această dată.

Prin urmare, atunci când un imobil se află ocupat de o persoană, care pretinde că are calitatea de chirias, conflictele ce s'ar ivi între proprietar și pretinsul chirias asupra chestiunei de a se ști dacă între ele există sau nu un contract de închiriere, precum și determinarea termenului și clauze-

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.iini.ro

lor contractului, sunt de atributul instanțelor de drept comun. (Cas. I d. 389/922, P. R. 5 III 923; aceiaș în P. R. 18 III 923).

2. — V. Chirii, Locațiune.

OFIȚER.

V. Armată, Contencios administrativ.

OFIȚER DE POLIȚIE JUDICIARA.

1. — Instrucțiunea delictului săvârșit de un ofițer de poliție judiciară se face direct înaintea Curții de Apel iar nu de către un membru al acestei Curți delegat în acest scop, competența Primului Președinte fiind limitată numai la cazurile de crimă, iar nu și la delicte. (Cas. II d. pen. 306/921, P. R. 46 III 922).

2. — Subcomisarul culpabil de a fi executat cu întârziere un mandat de arestare ce avea însărcinarea să execute, urmează a fi judecat de tribunalele corecționale, care au plenitudine de jurisdicțiune în materie corecțională, întrucât în calitate de ofițer al poliției se constată că el a săvârșit faptul imputat în calitate de ofițer al poliției administrative, iar nu al poliției judiciare. (Cas. II d. 411/923, P. R. 83 III 923).

3. — Pădurarii Statului, ca agenți silvici, sunt considerați de legiuitor (art. 77, 78 c. silv.) ca ofițeri de poliție judiciară speciali, și, ca atare sunt justițiabili pentru delictele săvârșite în exercițiul funcțiunii lor de către Curtea de Apel în primă și ultimă instanță, potrivit art. 493 pr. pen., care nu face nici o distincțiune între ofițerii de poliție judiciară de drept comun, prevăzuți de art. 14 pr. pen. și între ofițerii de poliție creați de legi speciale, cum este în speță. (Cas. II d. 260/925 cu nota de Victor Oprescu, P. R. 285 I 925).

4. — Deși art. 493 pr. pen. rom. nu enumeră printre persoanele cari au a beneficia de jurisdicțiunea Curții de Apel și pe notarii publici, învinuiți de vreun delict penal, totuș prin extinderea aplicațiunii acestui text de lege în Basarabia, nu se poate susține că au fost abrogate dispozițiunile referitoare la judecata notarilor, cuprinse în legile ruse, mai sus arătate, deoarece prin art. 60 din legea pentru organizarea instanțelor judecătorești în Basarabia, legiuitorul român a prevăzut în mod expres că instituțiunea notarilor se menține în Basarabia în actuala ei organizare, competență și funcționare. (Cas. II dec. 1100/925 cu nota de C. Panaitescu, P. R. 61 I 928).

5. — Un magistrat ce prezidează alegerile la Camerile agricole exercită o atribuție a rolului său de judecător. Infracțiunile săvârșite de dânsul în această calitate se judecă de Curtea de Apel, după rechizitiunea Procurorului General, întrucât nu-i locul a se distinge între infracțiunile de drept comun și cele politice. (C. Ap. Chișinău II d. 455/925, P. R. 53 III 926).

6. — Legiuitorul în art. 493 pr. pen. dispunând că atunci când un ofițer de poliție judiciară va fi prevenit ca făptuitor, în exercițiul funcțiunii sale, de un delict care atrage după sine o pedeapsă corecțională, Ministerul Public de pe lângă Curtea de Apel îl va cita înaintea acestei Curți, care se va pronunța fără apel, înseamnă că el s'a abătut dela principiile generale în materie de urmărire penală, după care partea lezată printr'o infracțiune penală se poate plânge deadreptul la instanța respectivă și pune astfel în mișcare acțiunea publică, cum a fost în speță. (C. Ap. Constanța, 19 Noemb. 1925 cu nota de Vintilă Dongoroz, P. R. 85 II 931).

7. — Inspectorul Ministerului Domeniilor, când constată o infracțiune prevăzută de legea pentru reprimarea fraudelor în viticultură, are, pentru faptul ce constată, calitatea de ofițer al poliției judiciare, iar dacă comite în timpul instrumentării un delict, este justițiabil de Curtea de Apel. (Cab. I Instr. Iași, 1 Martie 1930, cu notă de Traian R. Scriban, P. R. 59 III 931).

8. — V. Silvic (regimul).

OMOR.

V. Asasinat, Crimă, Omucidere.

OMUCIDERE.

(Art. 225 ș. u. 248 C. Pen.).

CUPRINS

1. Omucidere cu voință (1—3)
2. Omucidere prin imprudență (4—9)
3. Studii și note (10—11).

1. **Omucidere cu voință.**

1. — Prin expresiunile generale de „omor și asasinat", se înțelege atât crima săvârșită și isbutită, cât și cea neisbutită, deoarece în ambele cazuri există acelaș grad de criminalitate și perversitate, și în amândouă, executarea actelor cari constituesc infracțiunea este complectă, cu deosebire numai că în cead în urmă, rezultatul ce agentul a voit să obțină, nu a putut fi realizat, din cauze independente de voința lui. (Cas. II d. 762/922, P. R. 1 III 923).

2. — Intențiunea, element constitutiv al omorului, este caracterizată, din moment ce se constată că autorul a voit să omoare, deși victima e o altă persoană decât cea pe care voia s'o ucidă. In speță, un Algerian vizase pe un alt Algerian, în contra căruia voia să se răzbune; deși ochise bine, glontul a atins și omorît pe un al treilea. Consiliul de Război, căruia fusese deferit acuzatul, calificase fapta ce săvârșise, drept tentativă de omor voluntar față de persoana vizată dar neatinsă, și omor involuntar față de victima atinsă din greșeală.

Inalta Curte de Casație nu a admis ca o aceiaș faptă să dea naștere la o pluralitate de infracțiuni. (Cas. Cr. Fr. 18 Febr. 1922, P. R. 39 IV 923).

3. — Faptul de a lovi, cu voință de a ucide, nu poate fi calificat lovire cauzatoare de moarte, ci crimă de omucidere. (C. Ap. Iași I d. 151/930, P. R. 96 III 931).

2. **Omucidere prin imprudență.**

4. — Elementele delictului de omor prin imprudență sunt: a) un fapt material de omor; b) o greșeală a autorului acestui fapt; c) o relație dela cauză la efect între greșeala comisă și omorul produs. (T. Dorohoi d. 794/921 cu nota de D. Ștefănescu-Priboi, P. R. 126 II 927).

5. — Faptul de a fi observat regulamente mai mult sau mai puțin bine întocmite, nu înlătură prin el însuș orice idee de culpă.

Aceste regulamente nu au alt scop decât să prevadă un minimum de precauțiuni care trebuesc luate în mod general, însă aceste regulamente nu pot să prevadă toate cazurile particulare, și interesații sunt obligați să ia toate măsurile cari pot suprima orice accident, cum ar fi, pentru o societate de electricitate, prin stabilirea de fire conducătoare de electricitate până la pământ, în scopul de a îndepărta orice accident care ar rezulta din ruperea unui izolator. (T. Toms-Fr., 9 Dec. 1920, P. R. 103 III 926).

6. — Poate fi declarat vinovat de omucidere prin imprudență, proprietarul automobilului care a pricinuit accidentul, și care cunoscând starea proastă a mașinei, a dat ordin șoferului să o conducă — con. pen. Belg. art. 419 (Cas. Bruxelles Bel. 8 Iulie 1925, P. R. 32 III 926).

7. — Omorul din imprudență trebue să împlinească și condițiile, să fie o greșeală a autorului și o relațiune de la cauză la efect, între greșeala comisă și omorul sau rănirea.

Prin urmare, când în fapt se stabilește că un jandarm urmărind împreună cu un alt camarad, pe un infractor, și în acest scop se despart, și unul dintre ei trăgând cu arma, nimerește pe camardul său, faptul nu întrunește condițiunile delictului de omor din imprudență, fiindcă jandarmul nu putea prevedea pe victima care luase altă direcție. (C. Ap. Buc. IV d. 452/930, P. R. 140 III 930).

8. — Pietonul care traversează o stradă, făcând uzaj normal al drumului, nu e culpabil dacă pricinuește involuntar și fără vreo culpă, moartea vreunui biciclist care l-a lovit. (Cas. Crim. Fr. 7 Martie 1930, cu notă de D. Cotrutz, P. R. 15 III 931).

9. — Art. 320 cod. pen. (art. 249 c. p. rom.) este aplicabil arhitectului și întreprinzătorului a căror nesocotință și lipsă de priveghere au cauzat prăbușirea unui imobil. (T. Seine Cor. Fr. 24 Noemb. 1928 cu nota de G. în P. R. 63 III 931).

3. **Studii și note.**

10. — Culpabilitatea în cazurile de moarte prin inhibiție, de L. Ciobanu (P. R. 58 IV 931).

11. — V. Asasinat, Lovire, Rănire.

OPERA.

V. Drept de critică, Proprietate literară și artistică.

OPERAȚIE CHIRURGICALA.

V. Responsabilitate nr. 91.

OPOZIȚIE.

(Art. 148 ș. u. pr. civ., 149, 83, 184, 203 pr. pen.).

CUPRINS

I. Noțiuni generale (1—4)
II. Opoziție civilă.
1. Hotărâri susceptibile de opoziție (5—11)
2. Termenul (12).
3. Efectele (13—17).
III. Opoziție penală.
1. Admisibilitate
a) Hotărâri susceptibile de opoziție (18—20).
b) Opoziția părții civile (21—22)
2. Efecte (23—27)
IV. Legislație teritoriilor alipite (28-31).
V. Note (32).

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.iini.ro

I. Noțiuni generale.

1. — Dacă, în principiu, dreptul de opoziţiune înaintea instanţelor judecătoreşti aparţine părţilor ori de câte ori legea nu-l ridică în mod formal, nu e mai puţin adevărat că, ceeace constitue fundamentul şi raţiunea de a fi a acestui drept, e prezumţiunea de imposibilitate, în care părţile s'ar putea găsi, de a se prezenta la judecată spre a-şi susţine şi desvolta oral, conform regulelor procedurei comune, cauza sau apărarea lor. (Cas. III d. 85/923 cu nota de G. Iuliu, P. R. 164 I 925).

2. — Când o lege specială, cum ar fi legea Bursclor de Comerţ, derogă dela principiile dreptului comun şi consacră în locul procedurii orale, o procedură cu caracter urgent, care se urmează după prezentare de memorii şi desvoltări sumare, este neîndoios că legea înlătură în mod virtual dreptul de opoziţiune, întrucât judecata putându-se urma după memoriile scrise ale părţilor, este indiferent dacă acestea lipsind, au fost sau nu, în imposibilitate de a se înfăţişa prezenţa lor nemai fiind absolut necesară în instanţă, pentru a-şi susţine drepturile lor, odată ce nimic nu le-a împiedecat de a produce şi depune aceste memorii. (Ac. dec.).

3. — Opoziţia fiind o cale de atac de drept comun, nu poate fi ridicată, decât de o anume dispoziţiune prevăzută de un text expres, legiuitorul, de ori de câte ori a voit să refuze, în diferite materii, dreptul de opoziţie, a prevăzut aceasta în mod formal. (Cas. I d. 666/924, P. R. 130 III 924).

4. — Potrivit principiilor generale în materie, opoziţia este o cale ordinară de retractare a hotărârilor date în lipsă, astfel că o asemenea hotărâre, câtă vreme poate fi reformată pe această cale nu poate fi privită ca definitivă, şi prin consecinţă, nu este susceptibilă de recurs în Casaţie.

In speţă, fiind constatat că sentinţa atacată cu recurs a fost pronunţată cu dreptul de opoziţie, recursul îndreptat în contra-i, este introdus omisso medio, şi prin consecinţă, inadmisibil. (Cas. II, dec. pen. 2296/927, P. R. 148 III 927).

II. Opoziţie civilă.
1. Hotărâri susceptibile de opoziţie.

5. — Există drept de opoziţie şi în hotărârile pronunţate în apel după aplicarea legii modificatoare a Curţii de Casaţie, dacă apelul a fost introdus înainte de 15 Septembrie 1925.

Art. 79 din noua lege a Curţii de Casaţie n'a abrogat art. 58 din legea pentru accelerarea judecăţilor. (T. Buzău I, 5 Mai 1926, P. R. 133 III 926).

6. — Hotărârile instanţelor judecătoreşti sunt definitive din momentul pronunţării, nu dela comunicare, căci art. 79 l. Casaţiei se referă la deciziile din Ardeal, care se comunică direct de autoritatea judecătorească. (Cas. II d. 175/927 cu nota de G. Docan, P. R. 22 I 928).

7. — Dispoziţiile art. 79 din legea Casaţiei — care spune că în contra hotărârilor pronunţate după promulgarea legei de o instanţă a doua (Tribunal sau Curte de Apel) nu se admite nici o altă cale de atac decât recursul în casare — privesc numai sentinţele date de o instanţă a doua din provinciile alipite, iar nu şi cele date de o instanţă din vechiul Regat.

In consecinţă, opoziţia făcută contra unei sentinţe pronunţate în apelul declarat mai înainte de data punerii în aplicare a legei pentru accelerarea judecăţilor, este inadmisibilă. (Cas. III d. 650/927 cu nota de G. Docan, P. R 20 I 928).

8. — Chiar dacă o acţiune a fost introdusă cu mult înainte de legea de unificare pentru accelerarea judecăţilor din 1925, încă şi în acest caz este inadmisibilă calea de atac a opoziţiunii, dacă deciziunea Curţii de Apel a fost pronunţată după data punerii în aplicare a legei accelerării din 15 Septembrie 1925. (Cas. III d. 611/927, P. R. 4 III 928).

9. — In contra sentinţelor pronunţate de Tribunal, după punerea în aplicare a legei de accelerare, însă în procesele intentate sub regimul legei de procedură ordinară, nu există dreptul de opoziţie. (C. Ap. Craiova I, 15 Dec. 1927 cu nota de Dem. Paşalega, P. R. 144 II 928).

10. — Este exact că art. 79 alin. 1 din legea Curţii de Casaţie din Decembrie 1925 prescrie că hotărârile date după promulgarea legei, de o instanţă a doua, în orice procedură litigioasă sau graţioasă, sunt desăvârşite din momentul comunicărei; însă, atât din locul ce ocupă art. 79 (între art. 77—78 cari se ocupă de hotărârile instanţelor din teritoriile alipite), cât şi din conţinutul celorlalte aliniate ale lui, rezultă în mod neîndoios că în scop de unificare a dispoziţiunilor din vechiul Regat cu cele din teritoriile alipite, citatul articol n'a avut în vedere decât numai sentinţele, deciziunile şi încheierile date de către o instanţă a doua din provinciile alipite, iar nu şi acelea emanate dela instanţele din Vechiul Regat. (Cas. I, d. 219/928 cu nota de A. Garvin, P. R. 90 III 928).

11. — Dreptul de opoziţie este admisibil pentru sentinţele pronunţate de Tribunale ca instanţe de apel, după data de 1 Sept. 1929. (Cas. I d. 339/931, cu nota de Radu Manolescu, P. R. 157 I 931).

2. Termenul.

12. — O opoziţiune poate fi primită cu toate că a expirat termenul legal în care trebuia introdusă, dacă însă se dovedeşte că reclamantul a făcut, într'o instanţă de divorţ, ca femeia pârâtă să nu poată lua cunoştinţă de mai multe acte de procedură. Pusă, prin maşinaţiunile frauduloase ale reclamantului, în neputinţă de a introduce la timp opoziţia sa, soţia pârâtă este în drept a o face şi mai târziu. (Cas. Req. 2 Iunie 1923, P. R. 71 IV 924).

3. Efectele

13. — Art. 151 pr. civilă conţine o dispoziţiune procedurală cu consecinţa că aplicaţiunea ei nu ar putea contrazice principiul teritorialităţii ce domină materia, concretizat în cunoscutul adagiu „locus regit actum". (C. Ap. Galaţi II, 11 Dec. 1924, P. R. 133 III 926).

14. — Dacă în principiu, opoziţiunea este o cale de retractare a hotărârei dată în lipsă, ea nu desfiinţează această hotărâre din chiar momentul introducerii ei, pe câtă vreme nu a fost cercetată şi admisă în fond şi n'a intervenit, astfel, o nouă hotărâre de fond care să substituie celei opozate. (C. Ap. Constanţa, jurnal 185/925, P. R. 130 III 925).

15. — Aşa fiind, ori de câteori opoziţiunea a fost respinsă sau anulată numai pentru motive de formă, hotărârea de fond opozată rămâne în picioare, susceptibilă de a fi sau nu atacată printr'o nouă opoziţiune sau direct cu apel, după cum partea se mai găseşte sau nu în termen (aceiaş decizie).

16. — Deasemenea, nici împrejurarea că sentinţa primei instanţe, prin care se anula opoziţiunea pentru lipsa de forme, a fost, pentru aceleaşi motive de formă, confirmată în apel, nu schimbă întru nimic situaţia, ca neavând de efect, în aceste condiţii, decât de a menţine sentinţa dată în lipsă, a primei instanţe, în starea în care se afla, ca şi când n'ar fi fost atacată cu opoziţie (aceiaş decizie).

17. — Opoziţiunea făcută de intimata-pârâtă nu poate să profite recurentei-reclamante, deoarece această cale de atac a fost creată de legiuitor exclusiv în favoarea oponentului, care, uzând de ea, nu poate să-şi facă o situaţiune mai grea, ușurând pe aceea a părţei adverse ce ar fi obţinut hotărârea atacată. (Cas. III d. 321/929, P. R. 67 III 929).

II. Opoziţie penală.
1. Admisibilitate.

18. — Opoziţiunea este o cale de drept comun, deschisă părţilor condamnate, pentru a ataca hotărârile date în lipsa lor. La acest principiu fundamental al dreptului de apărare nu există excepţiuni decât în cazurile arătate de lege. (Cas. III Jurn. 753/921, P. R. 60 III 922).

19. — Opoziţiunea în penal, atât la prima instanţă cât şi la instanţa de apel, nu a fost desfiinţată prin legea Curţii de Casaţie. (Cas. II d. 1442/927, cu nota de V. Dongoroz, P. R. 64 I 928).

a) Hotărâri susceptibile de opoziţie.

20. — In materie penală deciziunile Curţii de Casaţie nu sunt susceptibile de reformare pe calea opoziţiei, după cum reese din însuş textul art. 429 pr. penală, de oarece în recurs părţile nu se citează şi Curtea de Casaţie poate judeca fondul chiar în lipsa părţilor. (Cas. II d. 1191/923 cu nota de Dem. Stoenescu, P. R. 184 I 924; Cas. d. 2467/921, P. R. 140 III 922).

b) Opoziţia părţii civile.

21. — Partea civilă are dreptul să facă opoziţie atunci când a fost judecată în lipsă. Cu ocazia opoziţiei părţii civile, se poate repune în discuţie şi chestia penalităţii faptului. (T. Romanaţi s. 687/925, P. R. 151 III 925).

22. — Din combinarea art. 183, 197 şi 203 proc. penală, rezultă în mod neîndoios, că, după dreptul comun în materie penală, dreptul de opoziţiune al părţii civile există atât la prima instanţă, cât şi în apel, întrucât legiuitorul când a voit să deroage dela acest principiu, a spus-o în mod expres, cum a făcut — spre pildă — prin art. 95 din legea judecătoriilor de ocoale, care a ridicat părţilor dreptul de a opoza cărţile de judecată, susceptibile de apel. (Cas. II d.

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.iini.ro

1442/927 cu nota de V. Dongoroz, P. R. 65 I 928; Cas. II d. 3083/927 cu nota de Dem. D. Stoenescu, P. R. 106 I 928).

2. **Efecte.**

23. — In pricinele penale judecate în primă instanță de judecătorul de ocol, apelul oricărei părți repune în discuțiune întreaga pricină. Dacă partea civilă apelantă a lipsit în instanța de apel, ea poate ataca cu opoziție hotărârea dată în lipsă. Această opoziție are de efect reluarea pricinei în întregul ei, deci reînoirea judecății și cu privire la acțiunea publică. (Cas. II d. 1442/927 cu nota de V. Dongoroz, P. R. 64 I 928).

24. — Opoziția părții civile făcută într'un apel declarat de ea contra unei cărți de judecată are de efect a repune în discuțiune nu numai acțiunea privată, ci și acțiunea publică. (T. Buzău II j. 3512/927 cu nota de C. Botez, P. R. 167 II 927).

25. — Deși art. 184 pr. pen. dispune că opoziționea este nulă dacă oponentul regulat citat nu se prezintă spre a o susține, totuș aplicațiunea acestui text nu poate avea loc decât atunci când acțiunea publică subzistă și nu este stinsă, ori din moment ce reclamantul s'a prezentat înaintea Tribunalului și a declarat că s'a împăcat cu oponentul, cerând stingerea acțiunei publice. Tribunalul a luat act de această declarațiune în lipsa oponentului și a constatat că acțiunea publică pentru lovire este stinsă prin împăcare, potrivit art. 82 legea judecătoriilor de ocoale (T. Baia j. 1370 din 4 Februarie 1931 cu nota de G. Petrescu, P. R. 117 III 931 și P. R. 80 II 931).

26. — Când în cursul judecării unei opoziții penale s'a adus elemente noui de apreciere, care nu existau sau nu fusese ridicate la data când s'a pronunțat hotărârea opozantă, instanța nu trebuie să anuleze de plano opoziționea, chiar dacă atunci oponentul lipsește, ci trebuie să o judece în fond (Muscel II, 20 Aprilie 1931, cu nota de N. Negru, P. R. 180 II 931).

27. — Nu se poate anula opoziționea inculpatului absent pe baza art. 149 al. 2, 184 sau 203 pr. pen., și în acelaș timp a se amâna procesul pentru apărarea celui prezent, dacă se impută inculpaților una și aceeaș infracțiune, deoarece indivizibilitatea ce există în infracțiune atrage și indivizibilitatea procesului.

Există o solidaritate pasivă a inculpaților în obligația la despăgubiri, oponentul prezent reprezintă tacit pe cel absent prin mandatul reciproc prevăzut de art. 1056 cod. civ. și împiedică ca atare anularea opoziției. (aceiași hotărâre).

Legislația teritoriile alipite.

28. — In sistemul procedurei civile ruse, dreptul de opoziție nu constitue o regulă generală care să decurgă nemijlocit din neprezentarea pârâtului în ziua judecății, ci este condiționat de anumite împrejurări de fapt (art. 721 proc. civilă rusă), iar din art. 718 No. 2 și 727 rezultă că dreptul de opoziție este rezervat numai pârâtului, și în fața Tribunalului. In ce privește însă dreptul de opoziție contra deciziilor Curților de Apel, pronunțate în lipsă, nici un text de lege nu-l reglementează (Cas. II d. civ. 76/928 P. R. 1 III 923).

29. — Potrivit art. 149, al. I proc. civ. rusă, pârâtul, care într'un mod oarecare ia parte la înfățișări în cursul procesului, nu se mai socotește lipsă, dacă nu se prezintă în ziua judecății și pierde dreptul de opoziție.

Prin această dispoziție, legea presupune că pârâtul, luând cel puțin cunoștință de mijloacele de probațiune ale acțiunei, a fost în măsură a propune apărările sale.

In cazul însă în care deși ambele părți au fost prezente la termen, când nu s'a desbătut întru nimic acțiunea, căci reclamantul a cerut amânarea, pentru a traduce actele în limba română, participarea pârâtului la proces nedându-i posibilitatea de a prezenta vre-un mijloc de apărare, nu-i poate ridica dreptul de opoziție în contra sentinței dată posterior, în lipsa sa. (Cas. I, d. 60/923, P. R. 82 III 923)

30. — Prin decretul-lege No. 1731 din 2 Maiu 1919 publicat în „Monitorul Oficial" No. 15 din 4 Maiu 1919, codul comercial român a fost extins și pe teritoriul Basarabiei, intrând în vigoare pe ziua de 1 Iulie 1919.

In urma acestei extensiuni, procedura ce trebuia urmată în materie comercială este cea rusă, însă potrivit art. 889 c. com. aceasta numai în acele cazuri în care codul comercial român nu are dispoziții procedurale contrarii; de aci rezultă lămurit că deși procedura civilă rusă exclude în apel dreptul de opoziție, atât în materie civilă, cât și în materie comercială, totuș această dispoziție nu-și poate avea aplicațiunea în Basarabia, din moment ce printr'o dispoziție contrarie, codul comercial român în vigoare, prin art. 902, prevede expres că partea condamnată în lipsă, poate face opoziție fără a fi ținută a justifica cauzele absenței sale (Cas. III d. 2/926, P. R. 51 III 926)

31. — După principiile de procedură penală română aplicabile în Basarabia și anume după art. 203 pr. pen., „hotărârile date în lipsă asupra apelului, vor putea fi atacate pe calea apoziționei".

Acest text nefăcând nici o distincțiune în ceeace privește părțile cari au făcut apel, fie reclamant, fie inculpat, nu se poate răpi reclamantului dreptul de a uza de o cale de atac pe care însăș legea o prevede (Cas. II d. 3229/927 P. R. 60 III 928).

D. Note.

32. — Căi de atac, Cameră de punere sub acuzare, Judecătorie de ocol Strămutarea judecății, Termene.

OPTANȚI

1. — din complexul faptelor examinate, rezultă că exproprierea asupra bunurilor optanților unguri, este o măsură care atinge proprietatea bunului unui fost inamic luându-o în totul și fără consimțământul proprietarului; această măsură constitue o violare a principiului general de respectare a drepturilor câștigate și depășește limitele dreptului internațional comun, având caracterul unei lichidări în sensul art. 250 al Tratatului de la Trianon și prin natura sa, intră în măsurile pe cari acest text le are în vedere. (T. arbitr. româno-ungar în majorit. 10 Ian. 1927 cu opinia separată și nota, P. R. 41 III 927).

2. — Dacă o declarație împăciuitoare a fost făcută la începutul unor negocieri, de către reprezentanții Ungariei, nu poate fi interpretată decât ca expresiunea voinței de a se ajunge la o înțelegere, sau ca o concesiune făcută în speranța de a obține alte concesiuni dela partea adversă, asupra altor puncte, spre a ajunge, în cele din urmă prin concesii mutuale, la înțelegere asupra întregei materi în litigiu. In orice caz, o concesiune făcută în asemenea condiții nu va fi opozabilă acelui ce a făcut-o decât în cazul când ar intra ca parte integrantă într'o ntelegere intervenită posterior și purtând asupra întregei mtaeri în litigiu. (Aceiaș decizie).

3. — Din cuprinderea art. 232 și 250 ca și din § 3 al anexei sect. IV Trat. Trianon, reiese limpede că lichidarea în sensul art. 250 poate să fie ori o lichidare de război, ori o lichidare de după război, că sensul ambelor lichidări este acelaș și că diferă numai prin scopul lor; în ambele cazuri, bunurile, drepturile și interesele fost inamice sunt supuse unui tratament care constitue o derogare la regulile generale aplicate străinilor și în ce privește drepturile câștigate. (aceiaș decizie).

4. — Procesul optanților unguri la T. A. M. Româno-Ungar. Pledoaria d-lui avocat S. Rosental, (P. R. 1 IV 927).

5. — V. Legi, Naționalitate, Procese, Tratate, Tribunal arbitral mixt.

OPȚIUNE.

V. Convenționne.

OPUNERE LA OPRESIUNEA LEGII

V. Lege.

ORDINUL SUPERIORULUI

V. Circumstanțe cari apără de pedeapsă.

ORDONANȚA PREȘEDINȚIALA
(Art. 66 bis. Pr. Civ.)

1. — Din cuprinderea generică a art. 387 și 388 p. civ., reiese că legiuitorul a stabilit un principiu general de executare cu somație sau comandament, pentru orice titlu, deci și pentru executarea ordonanțelor președințiale. (Cas. II d. civ. 212/921, P. R. 93 III 922)

2. — Apelul ce se face contra unei ordonanțe dată de președintul tribunalului, prin care se dispune înscrierea unui privilegiu sau unei ipoteci, trebue să fie îndreptat astăzi, în urma revizuirei procedurei civile din 1900, la tribunalul din care președintul face parte, conform art. 66 bis. pr. civilă, iar nu la Curtea de apel, art. 104 din aceiaș procedură nefiind aplicabil în speță. (C. Ap. Iași I, d. 21/923 cu nota lui D. Alexandrescu, P. R. 193 II 924).

3. — Ordonanța prezidențială dată în mod eronat în Basarabia pe baza art. 66 bis. din procedura civilă rom., nu poate fi atacată prin căile de atac prevăzute în acea procedură; acea ordonanță fiind în realitate o dispoziție prezidențială nu poate fi atacată decât prin căile prevăzute de procedura rusă, contra unei atari dispoziții C. Ap. Cișinău I, d. 262/924, P. R. 5 III 925).

4. — Ordonanța prezidențială n'are o procedură specială și nu se deosebește de dreptul comun decât prin aceea că termenele și căile de atac au fost scurtate sau împuținate. Afară de această excepție, se aplică până acum acestui articol, procedura de drept comun prevăzută în art. 324 și urm. pr. civilă. (T. Ilfov IV s.

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.iini.ro

1430/925 cu nota de I. G. Calmanovici, P. R. 7 III 926).

5. — Textul art. 165 c. com. acordând președintelui Tribunalului facultatea de a ordona unele măsuri și nefăcând nici o mențiune în privința căilor de atac împotriva unor asemenea ordonanțe, rezultă evident că dispozițiunile art. 66 bis. pr. civ. devin aplicabile, așa încât apelurile introduse urmează să fie îndreptate Tribunalului din completul căruia făcea parte președintul care a dat ordonanța.

Aceeas soluțiune trebuie admisă și referitor la executarea unor atari ordonanțe (C. Ap. Craiova II d. 250/925 cu nota de C. M. Ionescu, P. R. 233 II 925).

ORDONANȚA DE REFERE
(Art. 66 bis. pr. civ.)

CUPRINS·

1. *Noțiuni generale (1)*
2. *Condiții: (2—3).*
   a) *urgență (4—9)*
   b) *drept periclitat (10—11)*
   c) *titlu executoriu (12).*
   d) *neprejudecarea fondului (13-29).*
3. *Competența (30—36).*
4. *Procedura·*
   a) *Probe și judecarea (37—40)*
   b) *Căi de atac (41—52)*
5. *Efecte (53—55).*
6. *Aplicații:*
   Act administrativ (de autoritate) (56—59).
   Administrator provizoriu, sechestru (60—61).
   Agrară reformă (62)
   Alimente (63)
   Daune (64)
   Evacuare (65—68)
   Habitație (69—70).
   Locațiune (71—82)
   Pășuni comunale (88)
   Poprire (84)
   Putere părintească (85)
   Sechestru (86—88).
   Servitute (89)
   Societate (90—91)
7. *Executarea (92—94)*
8. *Note (95)*

1. Noțiuni generale.

1. — Art. 66 bis. din procedura civilă fiind redactat în termeni generali, se aplică deopotrivă atât ordonanțelor denumite référé, care au fost introduse prin reforma codului de procedură civilă la 1900, cât și ordonanțelor prezidențiale propriu zise și obișnuite care existau și mai înainte. Această interpretare rezultă, nu numai din generalitatea termenilor legei, dar și din locul pe care îl ocupă acest aliniat, adică după ce s'a vorbit prin acelaș articol despre ordonanțele prezidențiale în genere. (C. Ap. Constanța, d. 706/926, P. R. 37 III 927)

2. Condiții:

2. — Pentru a fi cazul de satisfacerea unei cereri pe calea refereului, este necesar: 1) ca reclamațiunea să fie privitoare la păstrarea unui drept; 2) ca acest drept să fie păgubit prin întârziere și 3) ca să nu se prejudece fondul însuși al dreptului (T. Ilfov II com. 22 Dec. 1925, P. R. 55 III 926)

3. — si să fie de natură urgentă. (T. Muscel, 22 Dec. 1926, P. R. 72 III 928)

a) urgența.

4. — Legea nearătând în ce cazuri urgența este atât de mare, în cât să facă necesară aplicarea art. 66 bis din proc. civilă, ci referindu-se în această privință la prudența președintelui sau judecătorului ce-i ține locul, acesta poate să respingă măsura cerută de parte, pe motiv că nu este loc a se face uz de dispoziția textului mai sus citat, și făcând aceasta, el își exercită facultatea sa suverană de apreciere, pe care legea i-o recunoaște, și care nu poate fi supusă controlului Curței de casație. (Cas. I. d. 30/919 cu nota lui D. Alexandrescu, P. R. 15 I 933).

5. — Potrivit dispozițiilor art. 66 bis din proc. civ. ca să se poată uza de calea refereului, trebuie ca afacerea supusă spre rezolvare președintelui tribunalului, să prezinte un caracter de extremă urgență așa încât dreptul părții, dacă nu s'ar lua această măsură, ar fi periclitat prin întârzierea ce s'ar pune în soluționarea ei pe calea admisă a dreptului comun. (T. Dorohoi s. 435/923, P. R. 37 III 925).

5 bis.— Dacă măsurile luate prin ordonanța prezidențială sunt tardive prin acea că situația în fapt se găsește deja schimbată cu ocaziunea executării acestei ordonanțe, iar în drept necreându-se o situație definitivă și deci în apel urgența ne mai fiind justificată, urmează că nu se mai poate pe această cale grabnică și sumară a se lua măsuri de conservarea dreptului pretins. (T. Tecuci s. 156/925, P. R. 59 III 926).

6. — O afacere este urgentă atunci când faptele și împrejurările cari o însotesc fac evidentă nu numai iremediabilitatea prejudiciului, ci și periclitarea dreptului, și îi expune pe petitionari la temporizări și amânări păgubitoare dacă ar întrebuința calea dreptului comun. (T. Muscel, 22 Dec. 1926, P. R. 72 III 928).

7. — Cererea de expulzare a unei persoane făcută de proprietar, în scopul de a-și conserva și asigura posesia si folosința unei mine de cărbuni, când se constată că persoana fusese deja expulzată pe baza unei hotărâri judecătorești dată contradictor cu proprietarul, este de natură urgentă și păstrarea dreptului s'ar periclita prin întârziere, mai ales când în fapt se consată că pârâtul nesocotind noua situație legală, se reinstalase în mină continuând să extragă și să-și apropie tot materialul carbonifer. (aceiaș hotărâre).

8. — Urgența cerut de art. 66 bis. pr. civ. este lăsată la aprecierea, discernământul și probitatea instantei de refereu (T. R.-Sărat, 28 Febr. 1928, cu nota de C. Zotta, P. R. 143 III 929).

9. — Prima conditiune pe care o cere art. 66 bis. pr. civ. este urgența, adică invocarea si dovedirea în fata instantei a unei situațiuni de fapt de asa natură, încât orice întârziere ar avea ca consecință directă si imediată, periclitarea dreptului a cărui conservare se cere si imposibilitatea ca în mod direct, sau indirect, să mai poată fi reparată. (T. Bălți s. 663/929, P. R. 157 III 930)

b) drept periclitat.

10. — Art. 66 bis. proc. civ. dând în competința Tribunalului a hotărî luarea de măsuri conservatorii în cazuri grabnice, pentru păstrarea unui drept ce s'ar păgubi prin întârziere, nu a limitat cazurile în care li se recunoaște un atare drept. (Cas. I dec. 145/920 cu nota d-lui Nic. M. Pârvulescu P. R. 197 I 922).

11. — Conservarea unui drept consacrat printr'o hotărîre dată de un tribunal străin, neputând echivala cu executarea ei, se poate cere pe calea référé-ului de către cei interesați, fără a mai fi necesară formalitatea execuaturului. (T. Ilfov II jur. 15816/925 cu nota de M. Vitzu și S. Speer, P. R. 165 II 926).

c) titlul executoriu.

12. — Cu drept cuvânt instanța de référé se declară necompetentă a acorda un termen de grație, art. 806 pr. civ. nedându-i competența decât pentru a statuta asupra greutăților privitoare la executarea unui titlu executoriu sau a unei hotărâri.

Prin cuvintele „greutăți de executare" trebue să înțelegem nu toate chestiunile de acest ordin, ci numai contestațiile asupra unui drept.

Or cererea de a se acorda un termen de grație nu este o contestație nici asupra fondului, nici asupra formei. (C. Ap. Dijon I Fr. 20 Nov. 1929 cu nota de G. P. D. în P .R. 136 III 930).

d) neprejudecarea fondului.

13. — Din termenii art. 66 bis. pr. civ. rezultă că pe această cale sumară, instanțele pot să ia numai măsuri provizorii și conservatorii impuse de necesități imperioase, spre a nu se periclita dreptul părților, ceeace exclude posibilitatea rezolvării pe această cale a unei cereri ce are toate caracterele unei acțiuni principale, tinzând la soluționarea fondului dreptului ce formează obiectul litigiului între părți. (Cas. I dec. 436/920 P. R. 1 III 922).

14. — Pe temeiul dreptului conferit prin art. 66 bis. pr. c., președintele tribunalului poate examina, fără a prejudeca asupra fondului, convențiunile dintre părți și a stabili natura drepturilor lor, întru cât aceste constatări sânt necesare chiar pentru a se vedea dacă dânsul este competinte de a statua asupra cererii ce i-a fost adresată. (T. Ilfov II com. s. 977/920 cu nota de Al. Velescu, P. R. 281 II 922).

15. — Pe calea procedurei sumare si exceptionale, prevăzută de art. 66 bis pr. civ. nu se pot lua decât măsuri provizorii și conservatorii, impuse de necesități imperioase, spre a nu se periclita prin întârziere drepturile părților.

Dacă însă fondul dreptului nu poate fi soluționat cu caracter de lucru judecat, pe această cale, un examen sumar al afacerei este autorizat și indispensabil pentru a se vedea care din părți are aparențele unei situațiuni juridice legale, în privința măsurei provizori ce se cere. (Cas. I. d. 29/923 cu nota d-lui H. Aznavorian, P. R. 156 I 923).

16. — Pe calea ordonanței prezidențiale prevăzută de art. 66 pr. civ. nu se pot soluționa cereri implicând soluții cari pun în discuție fondul dreptului, căci s'ar prejudeca astfel fondul afacerei. (T. Iași I. 29 Ian. 1923, P. R. 90 III 923).

16 bis. — Pe această cale sumară și exceptională, neputându-se soluționa si prejudicia fondul dreptului, atunci când ambele părți pretind că au drepturi de proprietate asupra obiectelor în litigiu, exhibând și acte în dovedirea acestor drepturi, în aceste cazuri nu se pot pronunța ordo-

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.iini.ro

nanțe președințiale, ci partea în drept trebue să se adreseze pe calea dreptului comun. (T. Dorohoi, s. 435/923, P. R. 37 III 925)

17. — Prejudecarea fondului dreptului și interpretarea actelor cauzei, nu este permisă pe cale de référé. Insă un examen sumar al titlurilor prezintate de părți este necesar dintr'un îndoit scop: a) justificarea competinței și b) spre a se vedea care din părțile litigante are în favoarea sa, aparența unei situații juridice legale. (T. Dorohoi, s. 364/924 cu nota de Al. Al. Botez, P. R. 60 II 925).

18. — Președintele Tribunalului poate, sesizat fiind cu o cerere de référé, fără a prejudeca fondul, să examineze un titlu fără dată certă invocat și să constate că nu întrunește aparențele unui titlu legal, ordonând evacuarea deținătorului unui imobil. (T. Prahova II 21 Aug. 1924, P. R. 121 III 924).

19. — Instanțese de refereu, pe baza competenții lor, sunt în drept a lua măsuri cu caracter conservator pe baza titlurilor prezentate de părți. In ajungerea acestui scop, ele sunt îndrituite a face un examen sumar al acestor tiluri, atât pentru stabilirea competenței lor, cât și pentru a vedea care din părțile litigante are o situațiune de drept a cărei păstrare pe această cale extraordinară se impune. (Cas. 656/925 cu nota de R. Elias, P. R. 175 I 925)

20. — In procedura instituită prin art. 66 bis pr. civ., instanțele de judecată trebuind să ia măsuri urgente, cu caracter provizoriu, pentru conservarea unor drepturi, este evident că ele nu sunt ținute să examineze decât aparența situațiunilor de drept invocate de părți, iar acest examen este o chestiune de fapt și de acea nu li se poate aduce nici o învinuire că si-au bazat hotărârile lor numai pe împrejurările examinate. (Cas. I. d. 868/925, P. R. 129 III 925).

21. — Pentru a conchide la existența unei aparențe serioase de drept, instanța de référé, poate examina sumar actele prezentate. (T. Ilfov II com. 22 Dec. 1925, P. R. 55 III 926).

22. — Simpla împrejurare că e pendinte un proces de fond, nu e de natură a determina ca, până la transarea lui, dacă există urgență, să se ordone păstrarea dreptului păgubit. (aceias hotărâre).

23. — Spre a se putea admite o ordonanță prezidențială, conform art. 66 bis, pr. civ. cu caracter vremelnic și executoriu, este nevoie ca afacerea să fie de natură urgentă și să fie vorba de un drept care s'ar primejdui prin întârziere.

Dacă este adevărat că pe calea aceasta nu se poate prejudeca fondul dreptului, totus sunt cazuri în care se cere părților să stabilească temeinicia cererii lor, fără ca prin aceasta să se poată prejudicia fondul dreptului, deoarece măsurile luate pe calea prevăzută în art. 66 bis, pr. civ., nu constituesc autoritatea lucrului judecat. (T. Ilfov III s. 225/925, P. R. 55 III 926).

24. — Conform art. 66 bis, pr. civ., prezidentul Tribunalului poate lua măsuri provizorii, în cazuri grabnice pentru păstrarea unui drept care s'ar păgubi prin întârziere; așa dar el este în drept a proceda la un examen aparent a actelor pe care reclamantul își sprijină dreptul său și a da curs cererei sale ori de câte ori actele produse de părți înfățisează semne neîndoelnice ale dreptului a cărui păstrare se cere, fără ca ordonanța să poată forma autoritatea lucrului judecat cu privire la fondul dreptului în sine, pentru păstrarea căruia e solicitat a lua măsuri provizorii impuse de împrejurările actuale. (Cas. III 27 Sept. 1926 cu nota de Hipolite Nicoleanu, P. R. 155 I 927).

25. — Pe calea sumară a ordonanței de référé, președintele Tribunalului nu poate soluționa însuși fondul dreptului, ci cel mult poate face un examen sumar al afacerii, spre a-și putea da seama care dintre părți are în favoarea sa aparențele unei situațiuni juridice legale, astfel că, de câte ori este vorba de o cerere care atinge însuși fondul, partea pentru realizarea unui asemenea drept nu poate lua calea unei ordonanțe prezidențiale conform art. 66 bis, pr. civ. — urmând să-și valorifice drepturile sale pe calea dreptului comun. (T. Covurlui I Ordon. din 23 Ian. 1926 cu nota de Aurel Vidrașcu, P. R. 115 III 927).

26. — Din termenii art. 66 bis pr. civ., rezultă că președintele Tribunalului nu este în drept să intervină cu autoritatea sa, decât în cazul când dreptul celui ce se plânge ar fi periclitat până la judecata instanței ordinare. (T. Ilfov I com. s. 981/928 cu rezumate de concluzii scrise, P. R. 76 II 929).

27. — Dreptul președintelui, în cazul când se opune un titlu celui ce se solicită ordonanța de référé, nu trebuie să poarte decât asupra seriozității titlului, asupra aparenții dreptului ce înfățisează și nicidecum asupra valabilității lui.

Pe de altă parte, reclamantul trebuie să dovedească existența unui drept necontestat, pentru a fi primit să solicite măsura de autoritate a prezidentului Tribunalului (aceiaș hotărâre).

28. — Soluționarea pe cale de referea fondului dreptului, este oprită; atunci când s'ar admite cererea de expulzare a pârâtului, care pretinde a deține imobilul în baza unui titlu valabil și legal, s'ar soluționa însuș fondul litigiului. Proprietarului, în revendicarea pretențiunilor sale, îi este deschisă, fie calea unei acțiuni posesorii, fie aceea prevăzută de legea proprietarilor din 1903, ambele punându-i la dispoziție proceduri sumare și urgente. (T. R.-Sărat 28 Febr. 1928 cu nota de C. Zotta, P. R. 143 III 929).

29. — Dacă pe calea refereului, fondul dreptului nu poate fi soluționat cu caracter de lucru judecat, un examen sumar este autorizat de lege și indispensabil chiar, atât pentru justificarea competenței instanței de a lua o măsură provizorie, cât și pentru ca judecata să poată aprecia, din punct de vedere al măsurii ce i se cere, care dintre părțile litigante are în favoarea sa aparența unei situațiuni juridice legale și justifică un interes legitim. (Cas. III d. 1122/929 cu nota de Tr. Brosteanu, P. R. 26 I 931).

2. **Competența.**

30. — Dispozitiunile art. 66 bis pr. civ. nu se pot aplica de judecătorul de ocol, ci numai de prezidentul de Tribunal sau Curte. Aceasta rezultă clar din modul cum legea organizează această procedură, care este incompatibilă cu compunerea judecătoriilor de ocoale.

De altfel, măsurile de care se vorbește în acest articol își găsesc necesitatea și rațiunea lor numai în afacerile de competința Tribunalelor și Curților, iar nu și în acelea cari sunt de competința judecătorilor de ocoale unde, în cazuri grabnice termenul de judecată se poate da chiar în ziua reclamațiunii. (Cas. I d. 64/919 cu nota d-lui Nic. M. Pârvulescu, P. R. 45 I 922; Cas. I d. 161/921, P. R. 46 III 922.)

31. — Se poate da ordonanță prezidențială chiar când afacerea este de competința judecăt. de ocol fără a fi o atingere a competinței ratione materiae, aceeace rezultă atât din textul art. 66 bis pr. civ. cât și din explicațiunile ce s'au dat în Parlament cu ocaziunea desbaterilor ce au avut loc. (Cas. I d. 161/921, P. R. 46 III 922; T. Tecuci s. 156/925; P. R. 59 III 926, T. Ilfov II s. 414/927; P. R. 100 III 927).

32. — Deși în legea judecătoriilor de ocoale nu există nici un text care să oprească pe aceste judecătorii de a da ordonanțe de référé, în afacerile de competența lor, totuși din modul cum este organizată această procedură, prin art. 66 bis proced. civ., rezultă în mod neîndoios că ea este incompatibilă cu compunerea judecătorilor de ocoale, neputându-se aplica de cât la tribunalele de județ și la curțile de apel. (Cas. I d. 64/919 cu nota lui D. Alexandresco, P. R. 17 I 923).

33. — Ordonanța dată pe baza art. 66 bis pr. civ. de către judecătorul de ocol este casabilă fără trimitere, fiind vorba de o incompetență în ordinea jurisdicțională. (Cas. I 29 Martie 1922 în Pand. Rom. 89 III 923 în notă).

34. — Competința judecătorului refereului întemeindu-se pe aceleași principii ca și competința judecătorului civil, incompetența judecătorului de référé în materie comercială nu este decât relativă și prin urmare nu poate fi invocată pentru prima dată în apel. (C. Ap. Amiens, 20 Dec. 1923 cu nota lui Dem. Pașalega, P. R. 11 III 925).

35. — Art. 66 bis pr. civ. al. III care prevede că prezidentul nu are cădere de a face asemenea încuviințări când și Trib. din care face parte nu este competent în fond, se referă numai la piedicile ce se ivesc cu ocazia unei executări și cari se pot înlătura prin ordonanța prezidențială, caz în care numai se poate pune chestiunea competinței din aliniatul citat mai sus. (T. Dorohoi s. 364/924 cu nota de Al. Al. Botez, P. R. 51 II 925).

36. — In materiile în care judecătorul de ocol este competent ca primă instanță, incompetența prezidentului tribunalului de a statua pe calea ordonanțelor de référé, este de ordine publică, putând fi invocată chiar din oficiu de președintele tribunalului în orice stare a pricinei, sau de tribunal în apel.

Această incompetență rezultă din art. 66 bis, § 3, pr. civ., care spune că prezidentul Tribunalului nu are cădere de a face asemenea încuviințări când însuși Tribunalul sau Curtea din care face parte, nu ar fi competente.

Principiul erarhiei judecătorești se opune deasemenea ca într'o afacere de competența judecătoriei, în care s'ar fi pronunțat o ordonanță prezidențială, judecătorul de ocol să poată reforma, pe calea judecării în fond, această ordonanță.

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.iini.ro

Prin această interpretare a art. 66 bis pr. civ. părților nu li se aduce nici o lezare a intereselor lor, întru cât judecătorul de ocol are la îndemână art. 61 al. 2 legea jud. ocoale, după care poate da termene chiar în aceeași zi în afacerile de natură urgentă. (Trib. Buzău, s. 128/930, cu nota de Radu Em. Manolescu, P. R. 117 III 931).

4. Procedura.
a) Probe și judecarea.

37. — Jurământul decizor nu este accesibil pe calea procedurii référé, căci primirea sau neprimirea lui ar prejudeca în mod irevocabil fondul litigiului, ceeace e incompatibil cu natura procedurii référé. (T. Dorohoi, ord. 5545/921 cu nota d-lui Nic. Pârvulescu, P. R. 254 II 922).

38. — Celeritatea fiind de esența instanței de référé, dilatorii de această natură: interogatorii, martori, etc., nu sunt admisibile și ca atare cererea de chemare la interogator urmează a fi respinsă deci, și acțiunea. (T. Ilfov II s. 240/921 cu nota d-lui N. Pârvulescu, P. R. 256 II 922).

39. — Dacă în interesul rezolvării urgente a unei cereri, care tinde la asigurarea unui drept, ce s'ar păgubi prin întârziere, instanțele excepționale creiate de acest text de lege nu pot examina însuși fondul dreptului în litigiu și sunt ținute a face numai un examen sumar al afacerii, ele au însă obligațiunea de a examina mijloacele de probă invocate de părți, pentru a justifica necesitatea măsurii provizorii, care se solicită. (Cas. I d. 1034/922 cu nota, P. R. 82 III 923).

40. — In principiu, probele permise de dreptul comun sunt admisibile cu ocaziunea unei asemenea cereri, astfel că Tribunalul hotărând în speță că probele prin interogator, martori, expertize, etc., nu sunt admisibile în aceste litigii, dă o interpretare eronată art. 66 bis proc. civilă- atribuindu-i restricțiuni pe cari el nu le prevede (aceias decizie).

b) Căi de atac.

41. — Potrivit art. 66 bis, proc. civ. și 38 legea Curții de Casație, dreptul de recurs este deschis contra sentințelor tribunalelor date asupra ordonanțelor de référé, aceste sentințe fiind hotărâri desăvârșite, date în ultimă instanță. (Cas. S. U. d. 257/920 cu nota de Nic. M. Pârvulescu, P. R. 28 I 922).

42. — Din termenii întrebuințați de legiuitor în art. 66 bis. pr. civ. prin care se fixează acelaș termen și același punct de plecare, atât pentru apel, cât și pentru recursul în contra ordonanțelor președințiale, rezultă că tot ce a urmărit legiuitorul, a fost o derogare de la regula comună, adică: în această materie, cu un caracter urgent, să se poată face recurs de-adreptul, fără a se face mai întâi apel.

Când însă o parte a uzat de calea ordinară a apelului, hotărârile date în apel vor putea fi atacate cu recurs, conform dreptului comun, deoarece părțile au avut drept de la lege și nici-o dispoziție expusă nu-l ridică. (Cas. I dec. 436/920, P. R. 1 III 922).

43. — Legiuitorul român, organizând instituțiunea ordonanțelor presidențiale de référé, a arătat că asemenea ordonanțe se dau fără drept de opoziție, lucru ce nu a făcut, atunci când e vorba de hotărârile pronunțate asupra apelului formulat contra unei ordonanțe de référé. (T. Prahova III jurnal. 7482/920 cu nota d-lui N. M. Pârvulescu, P. R. 179 II 922; Cas. III jurnal 753/921, P. R. 60 III 922).

44. — In judecata apelului urmează a ne conduce după norma procedurală a dreptului comun, în speță după dispozițiunile articolului 154 procedura civilă, care prevede dreptul celui judecat în lipsă de a putea face opoziționea contra hotărârei condamnatoare(aceias hotărâre).

45. — Opoziția este o cale de drept comun ce nu poate fi modificată de cât în virtutea unui text expres și categoric, în lipsa căruia se aplică dreptul comun. Art. 66 bis c. pr. civ. nu a ridicat dreptul de opoziție de cât contra ordonanței prezidențiale nu și în apelul sau recursul contra ei. (Cas. III jurnal 725/921, cu nota d-lui Al. Velescu, P. R. 221 I 922).

46. — Prin ordonanțele de référé se instituesc măsuri provizorii, vremelnice, fără prejudecarea drepturilor, iar prin ordonanțele de proprire, fie că au fost date pentru luarea unei măsuri de asigurare, fie de executare căci legea nu face o distincție, se iau măsuri care interesează însuși fondul drepturilor, creditorul creând prin validare un drept definitiv.

Ordonanțele de référé nu sunt, deci, asimilate cu ordonanțele de poprire: prin urmare nici calea de atac deschisă contra uneia nu poate fi deschisă și contra celeilalte, legiuitorul stabilind contestația prevăzută de art. 400 pr. civ. drept cale de atac contra ordonanțelor de proprire. (T. Constanța, s. 272/922, P. R. 64 III 923).

47. — Numai părțile ce au figurat în instanța de référé, au calea apelului contra acestei ordonanțe. (T. Ilfov I com. s. 209/922 cu nota d-lui H. G. Meitani, P. R. 57 II 923).

48. — Dacă art. 66 bis ridică, în materie de référé, dreptul de opoziție în contra ordonanțelor prezidențiale, această derogare dela dreptul comun nu poate fi întinsă pe cale de analogie și în ce privește sentințele date în apel contra unei ordonanțe prezidențiale, sub cuvânt de interpretare a intențiunii legiuitorului, dat fiind că excepțiunile dela regulă sunt de strict drept.

Deci, în lipsa unui text expres care să suprime dreptul de opoziție în contra hotărârilor pronunțate asupra ordonanțelor prezidențiale atacate cu apel, este constant că aceste hotărâri au a fi supuse căilor de atac prevăzute de dreptul comun, deci și opoziției. (Cas. I d. 666/924, P. R. 130 III 924).

49. — Incuviințările prezidențiale date în conformitate cu dispoziționea art. 66 bis pr. civ., sunt fără drept de opoziție, dar cu drept de apel la completul instanței, în termen de 5 zile dela data comunicărei ordonanței (T. Iasi I, 22 Iunie 1927 cu nota de Florin Sion, P. R. 134 III 927).

50. — Dispozițiile acestui text se aplică și în cazul când Președintele a dat ordonanța de respingere a cererei. (Aceias hotărâre).

51. — Este aproape generalmente admis că terții nu pot uza de calea contestației atunci când sunt vătămați prin executarea unei ordonanțe prezidențiale de référé, fiindcă asemenea ordonanțe care sunt de natură urgentă provizorie și nu prejudecă fondul și că singurul mijloc ce rămâne terțului când în adevăr i se lezează în mod serios un drept, este acela de a se adresa pe cale principală ceràând anularea ordonanței sau ceràând o ordonanță de référé Președintelui Tribunalului care a dat-o pe prima ce-l prejudiciază, dându-i astfel posibilitatea a reveni. (T. Iași III 5 Febr. 1927, P. R. 62 III 927)

52. — Termenul de recurs contra ordonanțelor prezidențiale este de cinci zile dela comunicare. In cazul însă când recursul nu este îndreptat contra ordonanțelor prezidențiale, ci în contra hotărârilor, date de Curte sau Tribunal ca instanță de apel, termenul de recurs nu mai este de 5 zile, ci de o lună dela data comunicărei hotărârei atacată cu apel.

Custozii cu putere de sechestru judiciar nu se pot înființa pe calea art. 66 bis proc. civilă, fiindcă pentru instituirea lor, legiuitorul prin art. 615 proc. civ. a prevăzut o anumită procedură. (Cas. III d. 1088/930, P. R. 123 III 930).

5. Efecte.

53. — Hotărârile pronunțate pe această cale, au un caracter cu totul vremelnic și nu pot, nici într'un caz, prejudeca fondul pricinei, care urmează a se judeca mai târziu. (Cas. I d. 30/919 cu nota lui D. Alexandresco, P. R. 15 I 923).

54. — Din termenii art. 66 bis pr. civ. rezultă că dispozițiunile pe cari le conține sunt de o aplicațiune generală și de câte ori încuviințarea unei măsuri este dată în competența prezindentului Tribunalului; prin urmare se vor aplica în toate cazurile atât în materie civilă, cât și comercială, afară de cazul când un text formal ar dispune altfel. (C. Ap. Craiova II d. 250/925 cu nota de C. M. Ionescu, P. R. 233 II 925).

55. — Măsura prescrisă de art. 66 bis pr. civ. poate fi luată de prezidentul Tribunalului independent de existența procesului principal în care se discută fondul dreptului. (T. Ilfov II com. jurnal 15816/925 cu nota de M. Vitzie și S. Spear, P. R. 165 II 926).

6. Efecte.
Act administrativ (de autoritate)

56. — Pe calea art. 66 bis neputându-se lua decât măsuri provizorii și conservatorii, până la rezolvarea pe calea dreptului comun a fondului litigiului, urmează că la această procedură excepțională nu pot fi supuse litigiile cari urmează a se rezolvi în mod definitiv și cu caracter de lucru judecat, decât atunci când un text expres de lege ar permite aceasta. Prin urmare, o simplă dispoziționne de regulament edictată de autoritățile administrative, nu ar putea acorda această competință instanțelor excepționale prevăzute de art. 66 bis proc. civilă.

In speță, constant fiind că legea pentru încurajarea construcțiunilor nu creiază o atare jurisdicțiune, pentru rezolvarea conflictelor dintre proprietarul ce voește a construi și chiriașul său, urmează că dispoziționea art. 76 din regulamentul acestei legi, care indică calea art. 66 bis proc. civilă, pentru soluționarea acestor conflicte în mod definitiv și cu caracter de lucru judecat, depășește într'adevăr prevederile legei, și prin urmare Tribunalul, în mod eronat se întemeiază pe dispozițiunile din regulament

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.iini.ro

și fără competință rezolvă, în mod definitiv, pe această cale sumară, litigiul dintre părți. (Cas. I d. 717/922, P. R. 129 I 923; Cas. I d. 1161/922, P. R. 130 I 923; Cas. I d. 1075/922, P. R. 130 I 923; Contra: T. Ilfov I s. 548/922 cu nota de Corneliu Botez, P. R. 131 I 923).

57. — Ordonanța prin care autoritatea administrativă comunală dispune evacuarea de către concesionar a unui chioșc de ziare, constitue un act administrativ de autoritate. Contra acestui act, particularul nu se poate plânge la instanțele de drept comun și cere acestora suspendarea actului, pe calea art. 66 bis proc. civilă, ci are dreptul numai de a se adresa cu recurs direct la Secția III-a a Curții de Casație, conform art. 5 § III, lit. f. din legea sa organică. (Cas. I dec. 1412/922, P. R. 93 III 923 cu notă).

58. — Actele administrative de autoritate nu pot fi cenzurate și desființate de instanțele de drept comun, ci numai de Inalta Curte de Casație și Justiție, pe baza principiului separației puterilor în Stat. Sunt totuș instanțe cari susțin, că fără a leza acest principiu, instanțele ordinare, chiar pe cale de référé, pot interveni pentru a desființa violarea vădită a legii. (T. Dorohoi în maj. s. 364/924 cu nota de Al. Al. Botez, P. R. 50 II 925).

59. — Comandantul regimentului, postând santinele la ușa cantinei reclamantului situată în curtea regimentului, cu consemnul de a nu permite militarilor de a intra în cantină și face consumație, când acest drept îi era consacrat de Ministerul de Războiu printr'un contract, atâta timp cât această acțiune a sa nu intră în cadrul atribuțiunilor sale administrative consacrate de vreo dispoziție legală, ea constitue pur și simplu un act ilegal, abuziv, arbitrar, o simplă cale de fapt ce împiedecă pe reclamant de a-și exercita dreptul său, și atunci Tribunalele ordinare fiind competente de a statua asupra fondul acestui conflict de drepturi, implicit și Prezidentul Tribunalului poate ordona măsurile prevăzute de calea excepțională a refercului, bine înțeles dacă su justifică urgența și pericolul în întârziere (T. Iași III s. 310/927 P. R. 6 III 929).

60. — Administrator provizoriu; sechestru. Tribunalul putând lua măsuri conservatorii în cazurile art. 66 bis p. civ. va putea numi în acest scop un administrator provizoriu pe această cale sumară, când această măsură se apreciază că este necesară, precizând natura însărcinărilor ce i se dau fără putința de a se confunda această funcțiune cu sequestrul judiciar prevăzut de art. 615 p. civ. (Cas. I dec. 145/920, cu nota d-lui N. M. Pârvulescu, P. R. 197 I 922).

61. — Dacă nu este introdusă o cerere de înființarea unui sechestru judiciar și în fața Tribunalului ca instanță de drept comun, o asemenea cerere devine inadmisibilă de plano în référé, mai ales în instanța de apel., căci ar rămânea la bunul plac a părței a transforma sechestrul judiciar obținut pe această cale într'unul relativ definitiv, adică stabil, prin ne mai introducerea cererei potrivit art. 615 pr. civ. (T. Covurul II, 14 Martie 1929, P. R. 89 III 929).

62. — Agrară (reformă). — Nefiind vorba de vreo jurisdicție specială, pe cale de ordon, prezidențială se poate ordona respectarea drepturilor de proprietate asupra loturilor din împroprietărire și suspendarea executării modificărilor lucrărilor de împroprietkrire (T. Putna II s. 104/930 P. R. 58 III 931).

63. — Alimente. — Mama naturală are calitate a acționa în référé pe tatăl natural care a recunoscut copilul, pentru a se vedea condamnat să plătească o pensiune alimentară copilului. Obligațiunile, pentru părinții naturali, de a contribui la întreținerea copilului lor, derivă din însuși faptul paternității sau maternității și fie care va fi ținut în proporție cu facultățile și mijloacele sale materiale — art. 336 c. c. fr. (C. Ap. Bruxelles 27 Nov. 1919, P. R. 104 III 922).

64. — Daune. — Judecătorul refereului stutucază peste limitele competenței sale, când, în cursul unei cereri de revizuire a rentei alocate prin ordonanța de conciliațiune, acordă lucrătorului, victima unei incapacități parțiale cu caracter permanent, împotriva șefului intreprinderei și asigurătorului, o sumă cu titlu provizoriu. In adevăr, în caz de revizuire nu este prevăzută o indemnitate zilnică, și prezidentul, statuând pe calea refereului, n'are facultatea de a substitui o proviziune unei indemnități inexistente. (Cas. civ. Fr. 29 Oct. 1930 P. R. 88 III 931).

65. — Evacuare. — Este admisibil ca prin ordonanță de refereu să fie expulzate persoanele cari ocupă o parte din terenul public concedat, în baza unei convenții cu concesionarul, deoarece dreptul acordat este revocabil și precar prin esența lui. V. Domeniu public. (C. Ap. Paris, 26 Martie 1920 P. R. 32 III 922).

66. — și de asemeni a evacua pe detinătorul fră titluri al unui imobil, până la soluționarea pe calea dreptului comun a litigiului dintre părți (Cas. I d. 91/921, P. R. 44 III 922).

67. — Nu mai rămâne îndoială că în afacerea de evacuare de imobil, urgența este indicată de natura acestei afaceri, pentru respectarea dreptului de proprietate, în cât Tribunalul este în drept a proceda pe calea art. 66 bis fără a mai fi nevoie să motiveze în privința urgenței. (Cas. III 27 Sept. 1926 cu nnota de Hipolite Nicoleanu, P. R. 155 I 927).

68. — Când cererea de référé se introduce pentru evacuarea unui bun ocupat în mod samavolnic, acțiunea aceasta are interes de a fi introdusă chiar de către proprietarul care a vândut imobilul posterior acestui fapt și care are pe lângă obligația de garanție ca lege și pe aceea de a preda bunul vândut în posesia cumpărătorului. (T. Iași I, 22 Iunie 1927 cu nota de Florin Sion P. R. 134 III 927).

69. — Habitație.—Chestiunea de a se ști dacă dreptul de habitațiune al văduvei în imobilul dafunctului este un drept exclusiv asupra întregului imobil, sau un drept de habitațiune în limita necesităților sale de locuință, este o chestiune de fond ce nu poate fi rezolvată pe calea prevăzută de art. 66 bis. proc. civ. (Cas. I d. 555/920 cu nota de G. Plastara, P. R. 23 I 922).

70. — Totuși, președintele tribunalului va putea examina sumar această chestiune spre a-și justifica competența și a aprecia dacă cererea ce i se adresează, are aparență de legalitate. Prin urmare, consecințe acestor principii, tribunalul a putut menține pe intimata văduvă în posesia fostului domiciliu conjugal, față de constatarea că moștenitorii reclamanți aveau altă locuință și văduva a luat locuit singură, cu soțul său defunct, fără că prin aceasta să rezolve chestiunea habitațiunii cu caracter de lucru judecat. (acciaș decizie).

71. — Locațiune.—Dacă proprietarul refuză a îndeplini obligațiunea ce și-a luat de a încălzi apartamentul închiriat pe motivul prețului urcat al combustibilului, chiriașul poate cere pe cale de refereu, numirea unui administrator judiciar însărcinat să asigure încălzitul; prin această măsură proprietarul nu este deposedat de imobilul său, ci se înfăptuește provizoriu un serviciu urgent până când se va transa procesul principal în fond. (C. Ap. II Paris, 9 Nov. 1920, P. R. 12 III 922; C. Ap. Paris 28 Iunie 1920, P. R. 32 III 922)

72. — Nu este admisibil a se ordona reintegrarea, pe cale de refereu, a chiriașului al cărui contract a expirat iar el a părăsit voluntar imobilul, mai înainte de a se pronunța comisiunea arbitrală asupra validității prelungirii contractului (C. Ap. I Nancy, 24 Nov. 1920, P. R. 12 III 922).

73. — Atât cu ocaziunea ordonanței prezidențiale de référé, cât și în apel asupra ei, părțile nu pot invoca motive de fond.

Când prin urmare, în speță, se pune în discuțiune prelungirea legală a unui contract de arendare, adică existența unui titlu, a se examina acest motiv ar fi să se statueze asupra fondului dreptului, ceeace e inadmisibil. (T. Ilfov III s. civ. 113/921 cu nota de I. D. Filitti, P. R. 302 II 922).

74. — Deciziile judecătorului de référé neputând avea autorit. de lucru judecat, ordonanța de evacuare dată în contra locatarului, chiar când nu ar fi fost atacată pe nici o cale de aceasta, nu poate să-l împiedece de a cere prelungirea contractului, în baza dreptului său. (Cas. Civ. Fr. 24 Ian. 1921, P. R. 100 III 924).

75. — Judecătorul refereului — fiind sesizat cu o acțiune prezentată de un locatar care cere să suprime în mod provizoriu anumite lucrări efectuate de locatar, lucrări ce pretinde că sunt supărătoare și insuportabile — nu prejudiciază asupra fondului când ordonă o expertiză care are ca obiect să verifice numai, tot în mod provizoriu, această alegațiune a reclamantului. (Cas. Req. 11 April 1921, P. R. 98 III 922).

76. — Dacă conflictul dintre proprietarul care voește a construi un etaj și chiriașul contra căruia se cere oarecari restricțiuni, nu poate fi rezolvat pe calea sumară a art. 66 bis. pr. civ. cu caracterul definitiv prevăzut de regulamentul oficiilor de închiriere, un examen sumar totuș, pentru a se lua numai o măsură provizorie și conservatorie, care să concilieze dreptul chiriașului la folosința imobilului închiriat, este, în principiu, prin natura sa, susceptibil a fi evacuat pe calea art. 66 bis. în condițiunile în cari se rezolvă litigiile pe această cale sumară. (Cas. I d. 1075/922, P. R. 130 I 923).

77. — Cererea proprietarului de a efectua lucrări în imobilul închiriat poate fi rezolvată pe calea art. 66 bis pr. civ., conf. dreptului comun. (T. Ilfov s. 548/922 cu nota lui C. Boetz, P. R. 132 I 922).

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.iini.ro

78. — Prin legea din 1922 nu s'a putut prelungi și contractele pentru închirierea restaurantelor din gări, deoarece aceste restaurante sunt un accesoriu al gării, care face parte din domeniul public și, ca atare, însușind și ele acest caracter și neputând fi concesionate decât în vederea necesităților de ordin public și cu condițiunile impuse de C. F. R., este înlăturat cu desăvârșire în privința lor, elementul speculei, care a motivat prelungirea contractelor bunurilor particulare.

Date fiind aceste considerațiuni, expulzarea antreprenorului a cărui concesiune a expirat, se poate obține pe calea preoăzută de art. 66 bis pr. civ. (Cas. I d. 253/923, P. R. 117 III 923).

79. — Instanțele de référé, în virtutea competenței ce le-o dă legea, sunt în drept a lua măsuri provizorii și conservatorii pe baza titlurilor invocate de părți, iar pentru atingerea acestui scop sunt îndrituite a face numai un examen sumar al acelor titluri, atât pentru stabilirea competinței lor cât și pentru a vedea care din părțile litigante are aparența unei situațiuni de drept a cărei păstrare pe această cale, să se impună până la soluționarea fondului însuș pe calea dreptului comun.

In speță, proprietara cerând tribunalului ca pe baza art. 66 bis pr. civ. intimatul să fie expulzat din imobilul său pe motivul că în baza nouii legi de închiriere, dreptul numitului la prelungirea contractului de închiriere a încetat, este evident că soluțiunea acestei chestiuni nu se putea face decât rezolvându-se însuș fondul dreptului în discuțiune. (Cas. I d. 1644/925, P. R. 33 III 926).

80. — Atunci când faptul unui terțiu se exercită în virtutea unui pretins drept, spre deosebire de cazul în care nu se invoca nici un titlu, locatarul nu are nici o acțiune în contra terțiului, pentru turburarea folosinței imobilului închiriat, în speță o cameră de servitori, ci numai contra locatarului, încât calea ordonanței prezidențiale este rău aleasă.

Mai mult, în speță, nefiind vorba de un drept necontestat, numai cu prejudecarea fondului procesului, prezidentul Tribunalului a dat ordonanța prezidențială, atacată cu apel. (T. Ilfov III s. 22/926, P. R. 135 III 926).

81. — Pe calea sumară și excepțională prevăzută de art. 66 bis pr. civ., nu se poate discuta valabilitatea titlurilor prezentate de părți și să se stabilească existența unui contract de locațiune, ceeace se poate face numai pe calea dreptului comun. (T. Ilfov II s. 414/927, P. R. 100 III 927).

82. — Proprietarul unui imobil închiriat poate să-și valorifice pe calea art. 66 bis. pr. civ., dreptul său de a strâmtora și reduce curtea imobilului chiriașului său, pentru a construi într'o parte a curței un nou imobil, deoarece această cale este permisă în mod expres de legea pentru încurajarea construcțiilor de locuințe din 1927, care prin art. 60 și 87 autorizâ instanțele excepționale prevăzute de art. 66 bis pr. civ., ca să judece asemenea cereri. (Cas. III d. 521/928, P. R. 138 III 928).

83. — Pășuni comunale. — In conflictele de folosință prevăzute de legea izlazurilor, calea refereului este îngăduită atâta timp cât se invoacă păstrarea drepturilor recunoscute prin hotărâri definitive.

Aceste conflicte, în spiritul legii nu se referă la posesiune, ci numai la administrația și exploatarea pășunilor, la amenajament, etc. (T. Putna II s. 110/930, P. R. 28 III 931 și cu notă de N. Georgean, P. R. 12 III 931).

84. — Poprire. — Judecătorul refereului trebuie să autorize pe debitor a primi sumele poprite, dacă poprirea a fost făcută fără titlu sau fără cauză. (C. Ap. Paris I, Fr., 2 Dec. 1930, P. R. 98 III 926).

85. — Putere părintească. — Soțul poate cere prezidentului Tribunalului, ca pe cale de ordonanță de référé să dispună ridicarea copiilor săi, luați de soție cu ocazia părăsirii domiciliului conjugal și duși în altă parte. (T. Prahova I 20 Dec. 1928 cu nota de Virgil Ionescu, P. R. 92 III 929).

86. — Sechestru. — Se poate stabili un sechestru provizoriu unei întreprinderi în privința proprietății căreia este litigiu, cu condiție ca să se constate necesitatea urgentă a acestei măsuri și să nu se prejudece asupra numirii ulterioare, de către instanțele de fond, a sechestrului judiciar, sau a lichidatorului. (T. Ilfov II com. s. 977/920 cu nota de Al. Velescu, P. R. 281 II 922).

87. — Art. 806 pr. civ. fr. dă competență judecătorului în refereu să hotărască în toate cazurile grabnice; expresiile generale din acest text de lege nu permit de a se sustrage din prevederile legei cazul când părțile se află deja în proces în fața judecătorilor fondului; este deajuns ca judecătorul în référé să constate urgența și ca măsurile luate de dânsul să nu încalce asupra fondului procesului.

Judecătorul în référé poate, spre pildă, în aceste împrejurări, să ordone punerea sub sechestru a imobilului din proces. (Cas. Civ. Fr. 7 Apr. 1921, P. R. 12 III 928).

88. — Numirea unui sechestru judiciar este o măsură provizorie și ea intră în puterile judecătorului référéului, dacă există urgență. (Cas. Fr. 5 Ian. 1926 cu nota de I. Bursănescu, P. R. 76 III 926).

89. — Servitute. — Dreptul servituții fiind contestat și din examinarea în fapt rezultând în mod cert și neechivoc, existența acestui drept, lipsește unul din elementele cerute spre a se putea lua măsuri pe această cale a art. 66 bis pr. civ. (T. Tecuci s. 156/925, P. R. 59 III 926).

90. — Societate. — Art. 66 bis, citat, dă președintelui Tribunalului dreptul de a lua, prin ordonanțe prezidențiale, măsurile necesare, pentru păstrarea unui drept. Aceste măsuri, ce se pot lua de prezident și în materie comercială, unde în tăcerea legii, se aplică procedura civilă, au caracter cu totul provizoriu și nu pot prejudeca dreptul în sine, asupra căruia instanța de judecată, din care președintele face parte, este singura competinte a statua.

Astfel măsura luată de prezident de a împiedeca efectele operațiunilor unui consiliu de administrație al unei societăți, consiliu care, după toate aparențele, a fost constituit contrar statutelor; intră în cadrul măsurilor prevăzute de art. 66 bis pr. civ. O atare măsură nu prejudecă dreptul nimănui, chiar dacă operațiunile consiliului — în speță emiterea de noui acțiuni — au fost săvârșite. Măsura prezidențială ar avea în acest caz de rezultat să împiedice ca acțiunile noi emise să producă în mâinile purtătorului efectele urmărite de consiliul de administrație, până la elucidarea chestiunii de a se ști dacă consiliul a fost legal constituit sau nu. (Cas. S. U. d. 257/920 cu nota de N. M. Pârvulescu, P. R. 28 I 922).

91. — Expulzarea administratorilor cooptați contrar statutelor, nu poate fi ordonată de prezidentul Tribunalului, pe cale de référé, căci procedând astfel, prezidentul ar prejudeca fondul chestiunii legalității compunerii consiliului, chestiune care nu poate forma decât obiectul unei acțiuni ordinare înaintea tribunalului (aceiaș decizie).

92. — Coasociatul poate fi constrâns a primi în localul întreprinderii pe tovarășul pe care l'a isgonit în mod arbitrar, dacă aceasta este materialmente posibil. (T. Ilfov II com. s. 977/920 cu nota de Al. Velescu, P. R. 281 II 922).

93. — Intrucât legiuitorul dela 1900 nu a distins, după exemplul celui francez, între ordonanțele „sur requêtes" și cele „sur référés", rezultă că în conformitate cu art. 66 bis din pr. civ. ordonanțele de suspendarea executăriii deciziunilor nelegale ale adunărilor generale date conform art. 165 din cod. com. cari fac parte din prima categorie, sunt susceptibile de apel la completul Tribunalului din sânul căruia Prezidentul face parte iar nu potrivit art. 104 pr. civ. la Curtea de apel respectivă. (T. Ilfov I com. 27 Iunie 1925, P. R. 105 III 928).

7. **Executarea.**

94. — Din moment ce o cerere intră în prevederile art. 66 bis, pr. civ., este evident că instituțiunea daunelor cominatorii este compatibilă și se poate perfect concilia și cu instituțiunea ordonanțelor prezidențiale, nu numai cu hotărârile judecătorești care tranșează în mod definitiv fondul dreptului, căci în primul loc este incontestabil că rațiunea este aceiaș în ambele cazuri și anume înfrângerea rezistenței debitorului prin acest mijloc eficace de constrângere și dacă jurisprudența a admis totdeauna daunele cominatorii contra unui debitor care rezistă de a executa o hotărâre definitivă, ar fi nu numai neconsecvent, dar și nelogic de a nu se admite asemenea daune, atunci când e vorba de o ordonanță prezidențială care prin caracterul său e de o extremă urgență, dreptul părței putând fi periclitat chiar în mod definitiv. (T. Iași III 9 Noemb. 1927, P. R. 21 III 929; aceiaș în P. R. 105 III 928).

95. — Ordonanțele prezidențiale prin care nu se poate prejudicia fondul, fiind executorii prin ele însăș, și de oarece încuviințarea lor este determinată numai de nevoia imperioasă de a se lua o măsură urgentă, executarea se admite aproape în general că se poate face fără somațiune prealabilă, așa cum cere art. 387, 388 și 389 pr. civ. susținându-se că aceste dispoziții se referă la alte cazuri decât la acele extrem de urgente, admițându-se deasemenea că executarea unor asemenea ordonanțe prezidențiale nici nu poate fi suspendată până la judecarea apelului, căci dacă ar fi lipsit urgența îi executarea ordonanței, însăș această ordonanță nu ar fi putut fi pronunțată. (Aceiaș hotărâre).

8. **Note.**

96. — V. Adjudecare, Executare silită asupra imobilelor, Ordonanță prezidențială.

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.iini.ro

ORDONANȚA DEFINITIVA.

V. Judecător de Instrucție.

ORGANIZARE ADMINISTRATIVA.

V. Administrativă (organizare).

ORGANIZARE JUDECATOREASCA.

V. Contencios administrativ, Curte de Casație, Curte cu Juraţi, Judecătorească (organizare).

ORGANIZAREA MINISTERELOR.

V. Ministere.

ORGANIZAREA POLIȚIEI.

V. Poliție.

P

PACE

1. — Progresul ideii de pace, de N. Titulescu (P. R. 1 IV. 931).

PACT COMISORIU

v. Arbitrii. Obligații.

PĂDURI

v. Agrară (lege), Silvic (regim), vânzare.

PAGUBE DE RĂZBOI

v. Război — ocupație inamică.

PĂMÂNT RURAL

v. Loturi rurale.

PÂNDIRE

v. Asasinat.

PARAFERNĂ

v. Convenţiune matrimonială.

PARIS

v. Tratat.

PARTAJ

v. Impărțeală.

PARTE CIVILĂ
(Art. 6, 63, 64 Pr. Pen.)

1. — Partea vătămată printr'un delict se poate constitui parte civilă şi formula pretenţiunile sale până în momentul închiderii desbaterilor înaintea primei instanţe. (Cas. II d. 56/920 P. R. 83 III 924).

2. — Deaci rezultă că instanța primă de fond este în drept a acorda reclamantului despăgubiri civile mai mari cerute înaintea sa, deşi la primele cercetări formulase pretenţiuni mai mici. (Ac. decizie)

3. — Nici un text de lege nu prescrie o formă sacramentală, prin care o parte să-şi manifeste voinţa, sa de a figura ca parte civilă în proces, ci este suficient să declare formal că se constitue parte civilă sau, în lipsă de o asemenea declaraţiune, să facă o cerere de daune interese. (Cas. II d. 1564/923 P. R. 57 III 24).

4. — Reclamantul a declarat la un termen anterior, că nu are nici o pretenţie contra inculpaţilor pentru fapt şi că renunţă la despăgubirile civile acordate de prima instanţă, declaraţie care a fost acceptată de inculpaţi şi de care Tribunalul a şi luat act; în instanţă reclamantul revine şi se constitue din nou parte civilă.

Deşi potrivit art. 64 pr. pen. reclamantul se poate constitui parte civilă până în momentul închiderei desbaterilor, totuş de îndată ce declaraţiunea de renunţare a reclamantului a fost acceptată de inculpaţi şi Tribunalul a luat act de dânsa, având deci puterea unei transacţii între părţile din proces în ce priveşte aceste despăgubiri, reclamantul nu mai poate reveni azi asupra acelei declaraţiuni, când inculpaţii se opun şi cere din nou despăgubiri civile. (T. Baia s. 194/931 cu nota de Vintilă Dongoroz, P. R. 134 III 931).

5. — V. Acţiune privată, Apel penal, Curte cu Juraţi, Opoziţie.

PARTE LITIGANTĂ

v. Acţiune.

PATENTE
(1. 27 Martie 1863 cu modif. ulterioare).

CUPRINS:

1. Scutirea de patentă (1-3)
2. Calcularea patentei (4-9)
3. Studii şi recensii (16)

1. **Scutirea de patentă**

1. — Arendăşia fiind o profesiune distinctă de industria la care se aplică, ea nu poate fi scutită de impozitul patentei cu care este prevăzută în tabela patentarilor, sub cuvânt că industria însăşi (ex. o moară) beneficiază de scutire, pe baza legei de încurajare a industriei naţionale. (Cas. III d. 1091/921, P. R. 95 III 922).

2. — Excepţiunea de favoare pentru membrii societăţilor în nume colectiv, — independent de natura lor civilă sau comercială — prevăzută de art. 11 l. patentelor, nu se aplică asociaţiunilor de fapt. (Cas. III d. 743/921, P. R. 91 III 922).

3. — cari dacă nu sunt constituite prin act de societate, nu mai puţin, sub raportul dării patentei, au a se socoti ca asociaţiuni colective asemănătoare celor legal constituite, fiind formate ca şi acestea, din membrii cu răspunderi nelimitate. (Cas. III d. 1250/921 P. R. 124 III 922).

2. **Calcularea patentei**

4. — După tabela lit. C anexată la legea patentelor, profesiunea de avocat se impune la patenta de 4% asupra valorii locative a întregei case de locuit, prin urmare şi a mobilierului, dacă încăperile s'au dat mobilate, legea nefăcând nici o distincţiune în această privinţă. (Cas. III d. 944/921, P. R. 94 III 922).

5. — Baza impozabilă a patentei de avocat este valoarea locativă a casei pe care contribuabilul o locueşte, constatată după contractul de închiriere, sau dacă e proprietatea sa, după aprecierea fiscului.

Numai în cazurile arătate de art. 52, l. contr. directe, când valoarea locativă a crescut prin noui construcţiuni sau adăugiri la imobil, atrăgând şi o creştere a chiriei, sau când avocatul a închiriat o altă casă, plătind o chirie mai mare, ceeace denotă că afacerile sale s'au întins, numai în asemenea cazuri se poate spune că baza impozabilă a contribuţiunii sale s'a mărit, pentru a putea justifica o ridicare a patentei.

In cazul însă, când chiria a fost sporită pe temeiul unor legi de măsuri excepţionale, valoarea locativă a imobilului, ca bază de impunere, n'a putut suferi nici o modificare, de oarece imobilul n'a primit nici o îmbunătăţire, iar avocatul a continuat să ocupe aceeaşi casă, ca şi în trecut. (Cas. III d. 1130/921 P. R. 109 III 922).

6. — Comisiunea de apel, luând ca bază de impunere la patentă valoarea locativă a tot ce s'a afectat comerţului de spectacole: clădiri, mobilier, accesorii, etc., prin aceasta nu violează nici un text de lege, ci se conformă strict principiilor, după cari, nu numai clădirile sau încăperile goale constituesc mijloacele de întreprindere şi de câştig ale comerciantului, ci întregul local, astfel cum este amenajat în vederea comerţului. (Cas. III dec. 322/920 P. R. 89 III 922; Cas. III d. 609/921, P. R. 90 III 922).

7. — După disp. art. 4 din legea patentelor combinate cu art. 4 al D. lege din 30 April 1920, sunt supuse la taxă fondurile de rezervă sub ori ce denumire, preluate din beneficiul net impozabil al bilanturilor societăţilor pe acţiuni de la 1906 până la 1919 inclusiv; totuşi, când se constată că fondul de rezervă nu mai există, el fiind amortizat la data decretului în chestiune, impunerea este contra-

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.iini.ro

rie legii, iar hotărârea care o consacră urmează a fi casată. (Cas. III d. 751/922, cu nota d-lui M. Lazăr, P. R. 63 I 923).

8. — Potrivit art. 4 alin. III din legea patentelor, societăţile anonime se impun la patenta proporţională asupra venitului net, iar prin venit net se înţelege venitul care se distribuie sub o formă sau alta acţionarilor, fondului de rezervă, direcţiunii sau Consiliului de administraţie.

De aci urmează că suma plătită de societate ca impozite pe anul precedent, nu poate fi socotită ca venit net, în sensul articolului mai sus citat, de oare ce nu îndeplineşte nici una din condiţiunile cerute de acest articol. (Cas. III d. 752/922, P. R. 56 III 923).

9. — Taxa pentru fiecare kilogram de carne tăiată în abator fiind un accesoriu al chiriei plătită pentru ghereta în care se exercită meseria de măcelar, ea face parte integrantă din valoarea locativă şi când comisiunea de impunere şi cea de apel au stabilit taxa proporţionată a patentei de măcelar şi asupra venitului reprezintat de aceasta taxă de tăiere, s'a procedat legal şi nu s'a comis nici o violare de lege. (Cas. III d. 323/923, P. R. 135 III 923).

3. Studii şi recensii.

10. — Reîntroducerea patentelor, de Paul I. Demetrescu (P. R. 144 IV 929).

PATERNITATE

v. Filiaţie, Promisiune de căsătorie.

PAVILION

v. Drept maritim, Navigaţie.

PEDEAPSĂ

(Art. 7—37 C. Pen.)

CUPRINS:

1. *Feluri de pedepse:*
   a) *Pedeapsa cu moartea (1)*
   b) *Amenzi (2-5)*
2. *Contopirea pedepselor (6—13)*
3. *Computarea pedepselor (14—15)*
4. *Executarea pedepselor (16)*
5. *Note (17)*

1. Feluri de pedepse:
a) Pedeapsa cu moartea.

1. — Art. 16 din Constituţie, desfiinţând pedeapsa cu moartea pe întreg Regatul Român, eo ipso a abrogat şi dispoziţiunile art. 20 punct. 1, 21, 126, punct. 1, art. 128 punct 1, 278, 91 şi 92 al. 2 punct. 1 cod. pen. ungar aplicabil în Transilvania, cu privire la aplicaţiunea pedepsei cu moartea înlocuită prin pedeapsa imediat corespunzătoare sub raportul gravităţii, adică cu temniţă grea, care corespunde pedepsei muncei silnice din vechiul regat. (Cas. II c. Ardeal, d. 3339/924, P. R. 129 III 925).

b) Amenzi.

2. — Intrucât în sistemul legii noastre penale, pedeapsa amenzii este cu un grad mai jos decât închisoarea, Tribunalul nu violează nici un text de lege, schimbând pedeapsa inculpatului apelant din 15 zile închisoare corecţională, cât fusese condamnat la judecătoria de ocol, în 2000 lei amendă. (Cas. II dec. 1362/921, P. R. 92 III 922).

3. — Aprobarea de către Ministerul de Finanţe, a unei amenzi de natură fiscală, nu este prescrisă a se face într'o anumită formă sacramentală, deci poate rezulta din simpla rezoluţie a Ministerului, iar confiscarea obiectului contravenţiunii rezultă din însăşi dispoziţiunea legei. (Cas. III, d. 804/921, P. R. 92 III 922).

4. — Pedepsele penale fiind personale, cuantumul amenzii pronunţate de o instanţă de judecată într'o singură sumă globală, este a se raporta la fiecare condamnat, înţelegându-se că fiecare personal, este condamnat la această sumă. (Cas. II d. 371/925 P. R. 2 III 926).

5. — Atunci când, ca urmare a unui concurs ideal al unui delict şi al unei contravenţii la poliţia rulajului, amenda prevăzută pentru delict este aplicată, partea civilmente răspunzătoare pentru amenda în materie de rulaj, nu poate fi declarată răspunzătoare de amenda aplicată pentru delict. (Cas. II Belg., 30 Mai 1927 P. R. 142 III 927).

2. Contopirea pedepselor

6. — Dacă pedeapsa ce legea hotărăşte pentru a doua faptă e mai grea decât cea hotărâtă pentru cea dintâiu, atunci nu se va supune condamnatul decât la pedeapsa cea mai grea, pedeapsa cea mai uşoară fiind contopită în această pedeapsă.

Şi fiindcă este în interesul social ca cineva să nu sufere o pedeapsă ilegală, anularea unei hotărâri care nu ţine seamă de principiul de mai sus profită şi inculpatului. (Cas. II d. 958/1888 cu nota de Al. Dem. Oprescu, P. R. 153 I 924).

7. — Este de principiu că atunci când o nouă lege stabileşte pentru infracţiunea comisă o pedeapsă mai uşoară de cât cea prevăzută prin legea anterioară, trebuie aplicată pedeapsa mai uşoară;

Faptele cărora legiuitorul le ridică ulterior caracterul penal scapă de ori ce represiune, dacă legiuitorul a avut intenţiunea neîndoioasă de a renunţa la ori ce represiune în trecut ca şi în viitor. (Cas. Bruxelles, Belg. 12 Iunie 1922, P. R. 166 III 922).

8. — Principiul necumulului pedepselor consacrat de art. 40 c. pen. urmează a fi aplicat şi atunci când există un concurs intelectual de infracţiuni pentru motivul că nu se poate pedepsi de mai multe ori un fapt unic care este rezultatul unei rezoluţiuni criminale, regula non bis in idem nepermiţând ca acelaş fapt să facă obiectul a două calificaţiuni deosebite). (T. Dâmboviţa, 9 Martie 1923, P. R. 65 III 924).

9. — De câte ori condamnatul este pedepsit prin mai multe hotărâri definitive pentru infracţiuni de aceeaş natură comise mai înainte de prima condamnare — nu se poate aplica sistemul absorbirii pedepselor, decât numai când toate pedepsele la un loc adunate depăşesc maximum pedepsei, în care caz urmază ca toate pedepsele să fie reduse la acea limită; pe când în caz contrar, toate condamnările trebuesc executate pe rând.

In caz de infracţiuni reiterate, judecate şi pedepsite deosebit, condamnatul ce le-a comis nu se poate plânge de violarea art. 40 c. p. decât atunci când maximum pedepsei, prevăzute de lege pentru infracţiuni de acea natură, ar fi întrecut; căci judecătorul avea facultatea de a aplica acest maximum, dacă ar fi cunoscut toate infracţiunile săvârşite de inculpat. Imprejurarea că aceste infracţiuni au fost judecate succesiv, judecătorii fiind în necunoştinţa infracţiunilor comise de inculpat, nu trebuie să vatăme, dar nici nu trebuie să favorizeze pe inculpat. Situaţia lui înaintea legii trebuie deci să fie neschimbată, ca şi când el ar fi declarat cu prilejul primei judecăţi toate infracţiunile săvârşite. (T. Buzău II, d. 1381/926 P. R. 5 III 927).

10. — Art. 2 al. 2 şi 3 c. p. dispune că în cazul când pedeapsa unei infracţiuni este mai uşoară în legea nouă, se aplică această lege, iar în cazul când infracţiunea pedepsită de legea veche nu e prevăzută de legea nouă, ea nu se va pedepsi.

Când între săvârşirea unei infracţiuni şi pedepsirea ei s'a abrogat legea, atunci aceeaş raţiune dispune să se aplice şi în acesată ipoteză disp. art. 2. al. ultim.

Teoria care susţine ca art. 2 c. p. se aplică numai în caz de suprimare sau reducere de pedeapsă şi nu s'ar aplica în caz de abrogare, întrucât abrogarea îşi produce efecte numai în viitor nu şi în trecut, iar legiuitorul nu a înţeles ca prin abrogare implicit să abroge şi sancţiunile contra acelora, cari au contravenit atunci când se afla în vigoare — nu este exactă. (T. Muscel s. 173/926 P. R. 122 III 927).

11. — Conf. art. 40 c. pen. are loc contopirea când faptele din urmă s'au comis înaintea primei condamnări căci numai în acest caz condamnatul ar fi avut posibilitatea ca cu ocazia judecării să invoce în favoarea sa dispoziţiunile sus menţionatului text;

După art. 44 al. 1 şi 2 c. p. are loc absorbţia pedepselor în caz când condamnatul evadând din închisoare, sau chiar în închisoare, comite o nouă infracţiune care e penată de lege fie mai uşor, fie mai greu ca acea pentru care face osânda.

Textul neprevăzând şi ipoteza când fapta ultimă e pedepsită la fel ca cea dintâiu, în acest caz nu se poate aplica art. 44 cod. penal şi pedepsele se vor cumula. (T. Roman s. 1473/926 cu nota de Em. I. Badareu, P. R. 117 II 927).

12. — Infractorul care după ce a fost condamnat definitiv pentru un furt, săvârşeşte în timpul executării pedepsei un alt furt, nu are dreptul de a cere contopirea pedepselor, nici pe temeiul art. 40 cod. pen. care prevede ipoteza săvârşirei mai multor infracţiuni înainte de a fi intervenit o condamnare definitivă, şi nici pe temeiul art. 44 cod. pen. care prevede numai cazul infractorului care în cursul executării pedepsei, săvârşeşte o nouă infracţiune, pedepsită de lege cu o pedeapsă mai mare sau mai mică decât aceea a faptului a cărui pedeapsă o execută. (Cas. S. U. d. 15/929, P. R. 153 III 930).

13. — Când pedepsele date infractorului întrunite la un loc nu depăşesc maximum de pedeapsă ce i se putea aplica de cea din urmă in-

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.iini.ro

stanță condamnatorie, ținând seamă și de dispozițiile art. 40 c. pen., cererea de contopirea pedepselor trebue respinsă. (Curtea cu jurați Vâlcea d. 19/927, P. R. 55 III 927).

3. Computarea pedepselor

14. — Curtea găsind juste și întemeiate motivele primei instanțe care condamnase pe niște infractori minori la câte doi ani închisoare, le-a computat din pedeapsă câte cinci luni. (C. Ap. Timișoara 10 Ian. 1929, cu nota de Aureliu Niculescu, P. R. 70 III 930).

15. — Potrivit art. 41 alin. II din legea penitenciarelor, calculul detențiunii preventive în pedeapsă, pentru pentru preveniții cari au consimțit să lucreze, nu poate fi făcut decât de către instanțele investite cu judecarea fondului și numai în cursul procesului, iar nu și în urma unei cereri posterioare a condamnatului adresate aceleiaș instanțe, deoarece și în acest caz ca și în cazul computării facultative de care se ocupă legiuitorul în aliniatul 1 al textului de mai sus, există aceeaș rațiune și aceeaș logică, de a lăsa numai instanțelor cari se găsesc în curs cu judecata fondului procesului, căderea de a decide și asupra computărei obligatorii în durata pedepsei. (Cas. II d. 860/931, P. R. 114 III 931).

4. Executarea pedepselor

16. — Nici dreptul comun nici legea judecătoriilor de ocoale, necuprinzând vreo dispoziție, care să autorize pe judecătorul de ocol a executa o sentință penală a Tribunalului, rămasă definitivă, această sentință urmează a fi executată de Parchetul Tribunalului care a dat sentința, iar nu de către judele de ocol. Imprejurarea că sentința executabilă a fost pronunțată în apel, confirmând o carte de judecată, nu este de natură a modifica principiul consacrat de dreptul comun. (T. Buzău s. 25 Iulie 1925 cu nota de Al. Ștefănescu, P. R. 271 II 926).

5. Note.

17. — V. Circumstanțe cari apără de pedeapsă. Scuze legale.

PENSIE.

(l. 15 Aprilie cu modif. ulterioare. M. Of. 85/925).

CUPRINS:

I. *Pensii civile.*
1. *Condiții pentru a avea dreptul la pensie(1).*
a) *Ani serviți la Stat (2-5).*
b) *Infirmități (6)*
c) *Acte de curaj (7-8).*
2. *Stabilirea pensiei.*
a) *Lucrări preliminare (9).*
b) *Procedura (10-13)*
c) *Căi de atac (14-19) .*
d) *Calcularea (20-22).*
II. *Pensii militare.*
1. *Condiții pentru a avea dreptul la pensie.*
a) *Ani serviți la Stat (23-24).*
b) *Răni sau infirmități (25-29).*
c) *Incapacitate (30)*
2. *Pensiile urmașilor (31-33)*
3. *Stabilirea și plata pensiilor.*
a) *Procedura (34-36).*
b) *Căi de atac (37-38).*
c) *Calcularea (39-43).*
III. *Rectificarea pensiilor (44-48).*
IV. *Legislația teritoriilor alipite (49).*
V. *Note (50).*

I. Pensii civile

1. Condiții pentru a avea dreptul la pensie.

1. — Dreptul la pensie în conformitate cu legea, nu poate constitui un drept definitiv câștigat pentru cel care-l reclamă decât din momentul când acest drept a fost lichidat și stabilit printr'o hotărâre definitivă, fiindcă până atunci pentru parte nu există decât o simplă espectativă a dreptului de pensiune, creată de lege, și pe care tot legea o poate modifica sau desființa, după cum cere interesul general. (Cas. S. U. d. 47/929, P. R. 66 III 930; Cac. I d. 122/921, P. R. 45 III 922).

a) Ani serviți la Stat

2. — Când o lege de organiz. activă, pune principiul limitei de vârstă obligatorii pentru regularea drepturilor la pensie, fără a preciza această limită, o asemenea dispoziție se referă la legea generală de pensiuni. (Cas. III d. 551/921, P. R. 75 III 922).

3. — exceptându-se cazul funcționarilor cu drepturi dobândite și păstrate în virtutea unor anumite dispoziții de lege. (Cas. III d. 551/921, P. R. 75 III 922; Cas. III d. 511/921, P. R. 75 III 922).

4. — Din redacțiunea legii rezultă că sporul de 8% nu se poate acorda decât pentru un anumit număr de ani împliniți, fără a se putea întregi fracțiunile de ani în plus, întrucât legea nu acordă acest beneficiu în cazul special al art. 18, iar art. 4, care prevede întregirea la un an a fracțiunilor de ani mai mare de 6 luni, nu poate fi aplicat prin analogie, domeniul său de aplicațiune fiind strict limitat la calcularea anilor serviți de funcționar și socotiți ca buni de pensiune, ceeace nu este cazul în speță. (Cas. III d. 699/928, P. R. 156 III 928).

5. — Potrivit art. 87 din legea generală de pensiuni, românii cari nu au fost funcționari publici și cari au intrat în serviciile publice din teritoriile liberate în primii trei ani dela Unire fără ca la intrarea lor în funcțiune să le fi fost fixat numărul anilor serviți înainte de intrarea lor în servicii publice. Consiliul de administrație al Casei pensiilor va stabili acest număr pentru fiecare caz în parte, prin analogie cu cazurile în care anii serviți anterior au fost recunoscuți la data intrării în funcțiuni publice.

Față de aceste dispoziții, recurenta era datoare a cere în prealabil Consiliului de administrație al Casei pensiilor stabilirea anilor serviți anterior de soț, ceeace nu a făcut și prin urmare, azi nu se mai poate plânge că Comisiunea centrală nu a ținut seamă de anii serviți anterior de soțul ei în servicii particulare, odată ce acești ani nu au fost stabiliți în condițiunile sus arătate. (Cas. III d. 868/930. P. R. 70 III 928).

b) Infirmități.

6. — Nici un text de lege nu prevede pentru clerici o limită de vârstă la care să poată fi scoși din oficiu la pensiune, cu excepția cazurilor prevăzute de art. 44 din legea clerului mirean și anume, pentru infirmități incurabile și incapacitate în îndeplinirea serviciului. (Cas. III d. 370/929 P. R. 105 III 929).

c) Acte de curaj.

7. — Prin acte de curaj sau de devotament în sensul art. 3 al. II din legea generală a pensiunilor, urmează a se înțelege actele făcute de un funcționar, cu privire la funcțiunea sa, în împrejurări cu totul excepționale și de natură a-l expune unor pericole iminente. (Cas. III d. 682/923 P. R. 148 III 923).

8. — Faptul unui comisar de poliție de a fi rămas în mijlocul unor soldați inamici îndârjiți și predispuși la omor fără nici un scrupul, și a fi continuat, în atari circumstanțe să fie la postul său, constitue fără îndoială un act de bravură și de devotament în înțelusul art. 3 al. a mai sus citat. (Aceiaș decizie).

2. Stabilirea pensii.

a) Lucrări preliminarii.

9. — Art. 26 din legea generală de pensiuni prevede că constatarea infirmităților se va face, când funcționarul e în viață, de o comisiune administrativă, ca consiliile medicale și administrative (a căror compunere e fixată prin lege); iar aceste comisiuni vor putea face orice investigațiuni sau cercetări ce vor crede necesare pentru a se putea pronunța în deplină cunoștință de cauză.

Din modul cum este redactat acest text rezultă învederat că legiuitorul a înțeles să dea comisiunilor a căror întocmire a prevăzut-o competință exclusivă de a decide asupra cauzelor infirmităților sau morții, fără ca constatările acestor comisiuni să poată fi înlăturate sau înlocuite prin altele. (C. Ap. Buc. III d. 340/922 cu nota d-lui I. Rosental, P. R. 75 II 923).

b) Procedura.

10. — In sustinerea unei acțiuni principale pentru reformarea deciziunii definitive de pensiuni, se pot invoca numai actele cari au fost avute în vedere la lichidarea dreptului de pensiune, dar și noi acte cari să învedereze eroarea primei judecăți. (Cas. I d. 115/920, P. R. 49 III 922).

11. — Art. 78 l. gen. pensiuni referindu-se numai la cererile de înscriere la pensie făcute pe baza legei generale din 1902, cererile făcute conform legei excepționale a pensiunilor de războiu din 1920 urmează a fi rezolvate potrivit acestei legi, dacă au fost introduse înainte de punere în aplicare a legei din 1920. (Cas. III d. 281/929 P. R. 83 III 929).

12. — Intrucât la data de 20 August 1929, când a apărut legea pentru modificarea legei pensiilor, singurele instanțe care se mai găsiau învestite cu judecarea apelurilor la pensie, erau Inalta Curte de Conturi pentru apelurile făcute pe baza legei din 1925 și Curțile de Apel pentru apelurile făcute pe baza legei din 1902, — urmează că dispozițiunile art. 14 din legea dela 20 August 1929,

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.iini.ro

care dispune că „apelurile pendinte înaintea instanţelor respective se vor judeca de Inalta Curte de Conturi", se referă la apelurile pendinte la Curţile de Apel.

Ca atare, toate apelurile în materie de pensiuni, sunt de competinţa Inaltei Curţi de Conturi. (C. Ap. Buc. II 407/930 P. R. 3 III 931).

13. — Constatarea comisiunei medicale, în ce priveşte natura infirmităţei, întinderea efectelor ei şi cauzele care au produs-o, constitue după lege unica probă de care instanţa regulatoare de pensiuni trebue să ţină seama la clasarea infirmului într'una din categoriile prevăzute de art. 12 din lege.

Astfel, din moment ce această comisiune a constatat că infirmitatea este urmarea îndeplinirei normale a serviciului, care a făcut pe funcţionar impropriu pentru orice serviciu public, nu mai poate instanţa de pensiune ca prin acte şi dovezi lăturalnice să stabilească — contra constatărilor comisiunei — că infirmitatea ar fi urmarea unui accident sau act de curaj şi, că această infirmitate ar face pe funcţionar neapt pentru orice fel de muncă, trecându-l astfel în altă categorie prevăzută de lege. (Cas. III d. 129/931 P. R. 20 III 931).

c) **Căi de atac**

14. — Deciziunile definitive de pensiuni pot fi reformate pe cale de acţiune, conform dreptului comun, oridecâteori se constată că au fost date din eroare a Comisiunei asupra persoanei fizice sau capacităţii şi calităţilor esenţiale ale pensionarului. (Cas. I d. 122/921 P. R. 45 III 922).

15. — Competinţa Curţii de Casaţie, Secţia III-a, este limitată la cauzele care prin lege sau ordonanţe legale au fost date în judecata sa, însă regulamentul de pensiuni al Consiliului Dirigent (Gaz. Ofic. No. 75 din 3 Decembrie 1919), rezervând în art. 4, autorităţilor române dreptul de revizuire a urcărilor de pensiune făcute de guvernul republican maghiar, nu acordă contra acestor deciziuni de reviziune nici o cale de atac şi în special un acordă dreptul de recurs la Contenciosul Administrativ. (Cas. III C. Ardeal, d. 239/923, P. R. 135 III 923).

16. — Atunci când recurentul nu se plânge asupra cuantumului pensiei, ci numai pentru faptul că nu s'a stabilit proporţia în care va fi plătită pensia de două autorităţi diferite, recursul urmează a fi respins. (Cas. III d. 187/926 P. R. 83 III 926).

17. — Termenul de recurs în materie de pensii curge dela comunicarea deciziei, indiferent dacă partea a luat cunoştinţă de decizia pe altă cale. (Cas. III 8 Iunie 1928 P. R. 2 III 929).

18. — In lipsa unor dispoziţiuni speciale, recursul împotriva deciziunilor Comisiunei Centrale urmează a fi depus în conformitate cu art. 32 din legea de organizare a Inaltei Curţi la Comisiunea Centrală de pensiuni, înlăuntrul termenului de 30 zile prevăzut de art. 40 din legea generală, nefiind suficient ca, în caz de expediere prin poştă, numai ziua depunerii la oficiul poştal ss cadă înlăuntrul menţionatului termen. (Cas. III, 22 Nov. 1928 P. R. 51 III 929).

19. — In cazul unui apel expediat prin poştă, data care urmează a fi avută în vederea pentru calcularea termenului este nu data expedierii ci data sosirii, deoarece din cuprinsul art. 80 din regulament, care completează art. 37 din legea generală de pensiuni, rezultă că apelul contra deciziunilor Comisiunei regionale de pensiuni trebuie depus, după alegerea apelantului, fie direct la Comisiunea centrală de pensiuni, fie chiar la Comisiunea regională, însă în ambele cazuri numai înlăuntrul termenului de apel de 60 zile, socotit dela comunicare. (Cas. III 16 Oct. 1929, P. R. 51 III 929).

d) **Calcularea.**

20. — Atât legea cât şi regulamentul legii pensiunilor, fixează prin diferite dispoziţiuni momentul de când începe să curgă dreptul de pensiune pentru funcţionarii inamovibili scoşi din oficiu pentru limită de vârstă, cât şi pentru celelalte categorii de funcţionari, cu vechime de serviciu sau infirmităţi.

Astfel, pentru cei dintâi, acest moment este acela al punerii la retragere din oficiu (art. 83, alin. II reg.) şi nu poate varia în raport cu data completării actelor, variaţiuni pe care legea şi regulamentul o prevede numai în privinţa celorlalte categorii de funcţionari (art. 83, alin. I şi III regul.).

Când, prin urmare, instanţa de fond aplică şi funcţionarilor inamovibili scoşi la pensie, regulele cari determină momentul variabil al începerii dreptului de pensiune, prescris pentru ceilalţi funcţionari, violează citatele texte şi aplică greşit art. 95 din regulamentul legii pensiunilor. (Cas. III d. 630/924 P. R. 131 III 1924).

21. — Dacă Consiliul de administraţie al Casei pensiilor admite, pe baza art. 73 din legea pensiilor, ca unui pensionar plecat în străinătate, să i se servească încă pensiunea, nu are însă dreptul să hotărască asupra calculului ei şi să o diminueze, dând-o cu cotele din provincie, în locul cotei oraşului Bucureşti, cum a plătit-o mai înainte. (C. Ap. Buc. IV d. 247/928 P. R. 139 III 928).

22. — Prin art. 62 din legea generală de pensiuni dela 1925, se prevede că orice timp ar mai servi pensionarul după înscrierea la pensiune nu i se mai poate adăoga la anii serviţi anterior pentru a-i modifica pensiunea.

In speţă recurentul servind un număr de ani la Primăria Tg.Ocna în urma înscrierei la pensie, în conformitate cu dispoziţiunile din suscitatul text de lege, poate să primească o nouă pensiune pentru anii serviţi, dacă e mai favorabilă; nu poate însă cumula ambele pensiuni.

In ce priveşte susţinerile recurentului că el fiind înscris la pensiune în anul 1904 ca fost reangajat, trebuia să i se aplice legea gradelor inferioare din 1910 care permitea cumulul, sunt nefondate, întrucât art. 110 din legea generală de pensiuni dela 1925 spune categoric că se abrogă toate legile şi regulamentele de pensiuni precum şi acele legi organice care conţin dispoziţiuni privitoare la pensiuni. (Cas. III d. 872/930 P. R. 69 III 931).

II. **Pensii militare.**

1. **Condiţii pentru a avea dreptul la pensie**

a) **Ani serviţi la Stat**

23. — Nu numai reangajaţii, înaintaţi ca ofiţeri de rezervă în cursul războiului, dar şi cei cari au fost trecuţi în această poziţiune anterior războiului, beneficiază de pensiunea excepţională prevăzută de legea dela 2 Septembrie 1920, art. 2, al. II din această lege fiind categoric în sensul acestei interpretări generale şi care nu poate fi înlăturat prin interpretarea literală a art. 15, acest articol accentuând numai că şi reangajaţii înaintaţi în cursul războiului se bucură de dreptul de pensiune acordat de lege, ca şi cei cari ar fi fost deja avansaţi la intrarea în război. (Cas. III d. 716/925 P. R. 130 III 925).

24. — Minimul vechimei de 20 ani de serviciu prevăzut de art. 14 din legea dela 2 Septembrie 1920, priveşte numai pensiunile foştilor mobilizaţi acordate pentru vechime de serviciu, chiar dacă nu au luat parte în perioada de război pentru întregirea neamului. Pentru cei ce au luat parte în războiul pentru întregirea neamului, minimul anilor de serviciu este acel de 10 ani prescris de art. 4 combinat cu art. 83 alin. 2 din noua lege generală de pensiuni dela 1924. (Cas. III d. 504/927 P. R. 4 III 928).

b) **Răni sau infirmităţi.**

25. — Când e vorba de stavilirea drepturilor la pensiune a unui ofiţer cu o boală preexistentă, dar agravată în timpul şi din cauza războiului, şi a cărui invaliditate a fost declarată posterior trecerei armatei pe picior de pace, se aplică art. 6 al. d, al legii din 2 Sept. 1920. (Cas. III d. 868/922 cu note de C. Marinescu George şi G. Iuliu, P. R. 316 I 922).

26. — Legea din 2 Sept. 1922 acordând, atât noilor pensionari, cât şi acelor cu pensiuni regulate după legi anterioare şi cari au devenit infirmi în timpul şi din cauza războiului, o pensiune de favoare, varind însă, după cum declararea infirmităţii s'a făcut înainte sau după trecerea armatei pe picior de pace, a precizat în art. 5 al. c. că prin „momentul declarării invalidităţii", se înţelege data când s'a constatat infirmitatea care a făcut pe militar impropriu serviciului, fără ca legiuitorul să se preocupe, în determinarea acestui moment, de data constatării cauzelor şi împrejurărilor din cari a putut rezulta o atare infirmitate. (Cas. III d. 1357/922, P. R. 57 III 923).

27. — Din spiritul legii din 2 Sept. 1920, rezultă că legiuitorul a vrut să asigure situaţia celor cari au suferit vreun accident după urma războiului sau a moştenitorilor lor, evident în cazul când accidentul sau moartea sunt datorite unui fapt de război iar nu când accidentul a survenit în timpul războiului. (T. Ilfov II S. 64/926 cu nota de V. Popovici, P. R. 178 II 926).

28. — Pensiunea de război se acordă şi ofiţerilor infirmi din fosta armată rusă, cu condiţiunea ca infirmitatea să fi fost dobândită posterior zilei de 1 Aprilie 1918, dată când Sfatul Ţării din Basarabia a votat Unirea cu România (Cas. III 15 Apr. 1927, P. R. 114 III 927).

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.iini.ro

29. — Potrivit art. 42 din l. dela 2 Sept. 1920 numai acei ofiţeri proveniţi din armata ungară, cari au devenit infirmi după data de 14 Noembrie—1 Dec. 1918, pot fi înscrişi la pensiune pe baza legii din 2 Sept. 1920, întrucât numai infirmităţile dobândite după această dată sunt socotite de legiuitor ca dobândite în cursul războiului pentru întregirea neamului.

Dacă prin art. 49 din regulamentul legii se vorbeşte de cazuri de pensiuni pentru infirmităţi dobândite sau agravate în războiul mondial, aceste dispoziţiuni nu pot fi ţinute în seamă, deoarece ele contrazic şi adaugă la dispoziţiunile categorice ale legii. (Cas. III d. 215/928, P. R. 123 III 928).

c) **Incapacitate**

30. — Ministerul de Război poate dispune punerea în poziţie de retragere a unui ofiţer pentru a-şi regula drepturile la pensiune, din moment ce Comandantul de căpetenie al armatei, în baza art. 27 bis din legea asupra poziţiei ofiţerilor, apreciind în mod suveran incapacitatea profesională a ofiţerului, i-a comunicat în scris, că i-a ridicat acestuia comanda. (Cas. III d. 411/927 P. R. 3 III 928).

2. **Pensiile urmaşilor.**

31. — Prin art. 13, alin. ultim din legea privitoare la pensiunile celor cari au luat parte la războiul pentru întregirea neamului, ca o derogare dela legea generală de pensiuni, se acordă şi mamelor ofiţerilor morţi în război, un drept de pensiune, dacă ele sunt lipsite de mijloace şi n'au alt sprijin.

Din moment ce legiuitorul nu a cerut ca lipsa de mijloace şi de ajutor să fie absolută şi nici nu a precizat şi determinat în alt mod această cerinţă, ea rămâne să fie determinată şi apreciată de instanţele de fond, care în fiecare caz special vor avea să constate şi să decidă dacă faţă de situaţiunea şi de condiţiunile sociale şi materiale ale mamei ofiţerului, aceasta poate fi sau nu considerată ca lipsită de mijloacele de existenţă şi de ajutor din partea altor persoane. (Cas. III d. 1481/922, P. R. 58 III 923).

32. — Din modul de a se exprima al art. 11 al. 7 din legea dela 2 Sept. 1920, rezultă că el nu a creat un drept nou, ci a reînviat drepturile de pensiune suspendate prin remăritarea văduvelor de războiu. Prin urmare, indiferent de data când aceste văduve îşi formulează cererile lor de a se face — în ce le priveşte — aplicaţiunea acestui text, drepturile lor reintră în funcţiune şi urmează să fie satisfăcute cu începere dela 1 Aprilie 1920, adică dela data când legea în discuţiune a fost pusă în aplicare. (Cas. III d. 464/926 P. R. 84 III 926).

33. — Conform art. 43 din legea din 2 Spet. 1920 şi art. 95 din legea generală de pensiuni din 14 Aprilie 1925, se fixează ca dată de când începe durata războiului pentru întregirea neamului, ziua de 1 Decemvrie 1918, când a avut loc alipirea Ardealului.

Ca atare numai urmaşilor celor morţi după această dată li se aranjează drepturile la pensie în conformitate cu dispoziţiunile legei din 2 Septemvrie 1920 cu modificările ei din 19 Iulie 1921 şi ale legei generale de pensiuni din 14 Aprilie 1925.

Văduva unui ofiţer care aparţinut armatei austro-ungare şi care a fost neînsumat în armata română, mort înaintea datei de 1 Decemvrie 1918, ale cărei drepturi la pensie au fost aranjate pe baza legilor fostelor monarhii nu beneficiază de dispoziţiunile legei I. O. V. din 4 Maiu 1927. (C. Ap. Braşov I 15 Ian. 1929. P. R. 52 III 929).

3. **Stabilirea şi plata pensiilor.**

a) **Procedura**

34. — In conf. cu art. 34 l. privit. la pensiunile celor ce au luat parte la războiu, înscrierile la pensiune pentru cazurile prevăzute de această lege, se vor face pe prima zi a lunii următoare aceleia, în care a avut loc decesul sau schimbarea de poziţiune a ofiţerului; s'a derogat astfel dela principiul legii generale de pensiuni, în virtutea căreia înscrierile se fac ţinându-se seama de data cererii de înscriere.

Potrivit însă art. 39, alin. III din citata lege, cum este cazul prevăzut de art. 13, alin. III, înscrierile la pensiune nu se vor face din luna următoare decesului, ci dela o dată ulterioară, comună, pentru toate cazurile 1 Aprilie 1920; legiuitorul a exceptat aceste noi cazuri de la regula adoptată, dar nu le-a lăsat nici sub regimul legii generale, ci a recurs la o soluţiune intermediară, căutând să împace interesele financiare ale Statului cu acelea ale noilor pensionari, pe cari voia să-i avantajeze.

Astfel fiind, din moment ce curtea de apel a recunoscut în pricipiu dreptul de pensiune al recurentei, trebuia prin aplicaţiunea art. 39 al. III — întrucât era vorba de un caz nou introdus în această lege excepţională — să-i recunoască acest drept cu începere de la 1 Aprilie 1920, iar nu de la 1922, cum prevedea legea generală, care în acest caz nu are nicio aplicaţiune. (Cas. III d. 17/923. P. R. 59 III 924).

35. — Este adevărat că constatările Comisiunii medico-militare asupra împrejurărilor determinante pentru invaliditatea ofiţerilor, cari reclamă dreptul la o pensiune excepţională de război, nu pot fi modificate sau contrazise prin alte constatări ale instanţelor de fond, pentru cari datele comisiunii medico-militare sunt fapte câştigate cauzei.

Dacă însă datele sau constatările acestei comisiuni sunt incomplete şi nu lămuresc unele circumstanţe esenţiale pentru determinarea cuantumului pensiunii, instanţa de fond are dreptul să complecteze, prin noi constatări, datele cari îi servesc pentru stabilirea legală şi exactă a drepturilor de pensiune, fără ca prin aceasta să se poată spune că a violat legea. (Cas. III d. 413/923, P. R. 136 III 923).

36. — Ca o derogare dela legea ordinară de pensiuni, legea din 2 Septembrie 1920 dă Ministerului de Război însărcinarea de a aduna toate actele necesare pentru regularea drepturilor de pensiune ale unui fost mobilizat în războiu şi a le trimite Ministerului de Finanţe, pentru comisiunea de pensiuni.

Prin urmare, faptul că din aceste acte lipseşte decretul de punere la retragere, în ziua cercetării cererii de către comisiune, nu îndrituieşte această instanţă să respingă cererea, pentru necompletare de către Minister a actelor trebuitoare.

Pentru aceeaş raţiune, Curtea de Apel nu este îndreptăţită să considere ca neavenit actul prezentat pentru prima oară înaintea sa; căci, dacă nouă cereri nu sunt admisibile în apel, prezentarea de noui acte şi mijloace de apărare este perfect admisibilă, întrucât legea specială de regulare a pensiunilor celor care au fost mobilizaţi, nu prescrie un termen fatal de prezentare a actelor, cum face legea ordinară de pensiuni, ci prevede prin art. 36, un termen general de prezentare a cererilor de pensiune, dispoziţiune de a cărei aplicaţiune nu era vorba în speţă. (Cas. III d. 1162/923, P. R. 60 III 924).

b) **Căi de atac.**

37. — Art. 19 din legea din 12 Septemvrie 1920, relativă la drepturile celor rămaşi infirmi din războiu şi la drepturile urmaşilor celor morţi din cauza războiului, prevăzând prin aliniatul său final că cei nemulţumiţi cu constatările comisiunilor pot reclama Ministerului de Războiu într'un termen limitat de o lună de zile, în asemenea caz noua constatare se face tot de organele Ministerului, de unde rezultă că aceste constatări sunt suverane şi nu pot fi nici înlăturate, nici înlocuite. (C. Ap. Buc. III d. 340/922 cu nota S. Rosental. P. R. 75 II 923).

38. — Legea pensiilor militare din 19 Martie 1917 şi deciziunile date pe baza ei au avut un caracter provizoriu până la 15 Oct. 1925, când prin legea generală de pensii, le-a declarat definitive; şi din acel moment s'a născut pentru parte, dreptul de a le apela, astfel că, pentru ca să curgă termenul de apel, trebuie o nouă comunicare a hotărârei. (C. Ap. Buc. IV d. 263/929. P. R. 2 III 924).

c) **Calcularea.**

39. — Prin expresiunea „solda sau retribuţiunea actuală" din art. 6 l. 2 Sept. 1929 nu trebue să se înţeleagă solda ce primea ofiţerul la punerea în aplicare a legii, ci solda din momentul declarării invalidităţii, adică al retragerei, de oare ce noţiunea de actualitate urmând a fi interpretată într'un sens mai larg, corespunde cu intenţiunea legiuitorului, care a prescris o dispoziţie de favoare pentru cei ce au luptat în războiul de întregire a neamului.

Prin urmare, conform acestei interpretări a art. 6 al. d. din lege, cuantumul pensiunei, trebue să fie egal cu solda actuală, sporită cu cincimea gradului ce ofiţerul avea la declararea invalidităţii. (Cas. III d. 868/922 cu note de d-l Const. Marinescu George şi de d-l G. Iuliu, P. R. 316 I 922).

40.—Art. 6 al. c. din legea pensiunilor de războiu dela 2 Sept. 1920 prevăzând că baza de calcul a pensiunii rectificate pentru pensionarii militari cu infirmităţi contractate sau agravate în războiu va fi solda actuală a gradului imediat superior aceluia cu care

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.iini.ro

au fost înscriși la pensiune, sporită cu 1/5, iar regulamentul ei de aplicațiune arătând că prin cuvântul soldă sau „retribuțiune", considerată de lege ca bază de calcul a pensiunii de războiu pentru infirmități, urmează a se înțelege atât solda propriu zisă cât și indemnitatea de activitate și sporul de 1/5 — prin această interpretare regulamentul nu numai că nu contrazice întru nimic textul legii, care nu prevede nici o altă definițiune, dar este pe deplin conformă spiritului și economiei ei generale. (C. Ap. Constanța, d. 548/926, P. R. 87 III 926).

41. — Pensiunea de invaliditate a unui ofițer activ care a luat parte la războiu, se regulează — sub regimul legii în vigoare — potrivit art. 83 comb. cu art. 9, 10 și 12 din această lege, i se va socoti prin urmare — conform acestui text — ca bază a pensiunii atât solda, cât și indemnitatea de activitate.

Prin urmare, când instanța de fond Comisiunea centrală de pensiuni, refuză unui asemenea ofițer calculul indemnității de activitate în cuantumul pensiunii, pe motiv că n'ar avea 30 de ani de serviciu conform art. 12 din legea dela 1920, pe deoparte violează art. 9, 10, 12 și 83 din legea generală, aplicabilă în speță, iar pe de alta aplică greșit art. 12 din legea dela 2 Septemvrie 1920, referitor la alte cazuri. (Cas. III, d. 67/927, P. R. 18 III 927).

42. — Potrivit art. 4 din legea generală de pensiuni din 1925, timpul de mobilizare din perioada de războiu se va socoti dublu la pensiune, numai pentru intervalul de timp servit în prima perioadă a campaniei dela 1916—1918 și numai dacă în acest timp cel mobilizat a servit în armata română. (Cas. III d. 616/927, P. R. 4 III 928).

43. — Acei pensionari cari, deși înscriși la pensiune pe baza legii din 1920, au beneficiat totuș de dispozițiunile legii din 2 Septemvrie 1920 ca unii ce au luat parte la războiul pentru întregirea neamului, nu au dreptul la sporul de scumpete de 63% ci la acela de 13%, deoarece acestora legea din 2 Septemvrie 1920 le-a acordat o pensie de bază cu mult mai mare. (Cas. III d. 3/928, P. R. 44 III 928).

III. Rectificarea pensiilor.

44. — Conform art. 6 litera e, din legea dela Septemvrie 1920, pensionarii militari în cazul când au contractat infirmități în războiu, au dreptul să ceară rectificarea pensiunii, fără ca noua pensiune să întreacă solda gradului imediat superior celui cu care au fost așezați la pensiune ori câte grade ar fi obținut ulterior, iar conform art. 11, văduva cu un copil are dreptul la întreaga pensiune cuvenită soțului decedat, adică o pensiune egală cu solda gradului superior celui pe care-l avea în momentul așezării sale la pensie. (C. Ap. Buc. III d. 340/922 cu nota S. Rosental, P. R. 75 III 923).

45. — Cererea pentru mărirea unei pensiuni nu cade în competința Curții de Casație, ci se rezolvă de către Ministerul de Interne căruia i-a fost adresată în prim rând. (Cas. III d. 1900/922, P. R. 86 III 923).

46. — Conform art. 88 comb. cu 108 l. gener. de pensiuni din 1925, au dreptul la rectificarea pensiei numai acei pensionari din vechiul regat cari au fost reactivați în cei dintâi trei ani după unire. Textele de mai sus nu se pot aplica însă în cazul rechemării în serviciu în urma avizului Comisiunei medicale prevăzute de art. 14 din legea pensiilor, caz în care pensionarul, potrivit art. 68 din lege, pierde de drept pensiunea și are dreptul la o nouă pensiune înc alcu lul căreia se va ține seamă și de anii serviți în urmă. (Cas. III d. 874/927, P. R. 60 III 928).

47. — Aart. 84 al. 2 din legea generală de pensiuni dispune că drepturile de rectificarea oricăror pensiuni prevăzute de această lege se prescriu, dacă în termen de șase luni dela data promulgării legii, cel interesat nu va face ceree de rectificare și dacă totdeodată nu va fi depus, înlăuntrul aceluiaș interval, și toate actele necesare pentru rectificare. (Cas. III d. 309/928, P. R. 123 III 928).

48. — Prin art. 42 din legea generală de pensiuni se prevede că deciziunile comisiunilor de pensiuni rămase definitive au autoritatea lucrului judecat, iar prin aliniatul 2 se adaogă următoarele: „dacă se constată, în urmă, erori de fapt cu privire la timpul servit la persoana sau capacitatea ei la vârstă și retribuțiune, erori provenite din cauza actelor ce s'au avut în vedere la lichidare și care se vor constata greșite sau false, deciziunile comisiunei centrale se vor revizui atât după cerere pensionarului cât și a Casei pensiunilor".

Din cuprinsul acestei deciziuni rezultă că cererile de revizuire în materie de pensiuni nu sunt admisibile decât pentru erori de fapt provenite din cauza actelor greșite sau false care s'au avut în vedere la lichidare și care s'ar fi descoperit ca atare, după ce hotărârea a rămas definitivă — iar nu și pentru erori, — fie ele de drept sau de fapt — cari ar fi provenit exclusiv din modul de judeca al comisiunilor de pensiuni și pentru care legea deschide calea apelului sau eventual a recursului în casațiune. (Cas. III d. 853/930, P. R. 69 III 931).

IV. Legislația teritoriilor alipite.

49. — Legea din 31 Ianuarie 1924 privitoare la pensiuni suspendând dispozițiunile legii LXV din 1912 în vigoare în ținuturile de peste munți, nu i-a substituit dispozițiuni cari să creeze o altă stare legală, ci a suprimat-o, fără a o înlocui cu nimic, lăsând astfel această parte a țării de regim legal în această privință, adică creând prin această desființare tocmai situațiunea pe care legiuitorul constituant a înțeles s'o interzică, și a violat astfel art. 137 din Constituție.

Astfel fiind legea susmențională poate fi aplicabilă. (Cas. S. U. d. 17/924, P. R. 131 III 924; aceiaș cu nota de Laurențiu Oanea P. R. 60 I 925).

V. Note.

50. — V. Cumul. Funcționar public.

PENSIE ALIMENTARĂ

V. Alimente.

PEREMȚIUNE

V. Perimare.

PERIMARE

(Art. 257 Pr. Civ.)

CUPRINS:

1. ***Noțiuni generale (1-9)***
2. ***Contra cui se poate invoca (10).***
3. ***Acte susceptibile de perimare (11—22).***
4. ***Culpa părții (23—45).***
5. ***Termenul perimării (46—48).***
   a) ***Calculare (49—59).***
6. ***Intreruperea perimării (60—66).***
7. ***Procedura :***
   a) ***Forma cererii (67—73).***
   b) ***Judecarea (74—79).***
   c) ***Căi de atac (80).***
8. ***Efectele perimării (81—86).***
9. ***Legislația teritoriilor alipite (87—90).***
10. ***Note (91).***

1. Noțiuni generale

1. — Perimarea este o măsură de constrângere instituită de lege contra acelora cari reclamând dreptul lor în justiție, neglijează pricina din diverse motive, îngreuind astfel distribuirea justiției și făcând să se mențină starea de incertitudine pe care orice proces o creiază. (Cas. I dec. 638/920, P. R. 2 III 922).

2. — Principiul peremțiunei rezidă exclusiv în lipsa de diligență a părții contra căreia se cere peremțiunea și se întemeiază pe prezumțiunea desistării acestei părți de la proces. (Cas. III d. 1084/922, P. R. 57 III 923).

3. — Scopul perimării fiind acela de a se grăbi judecarea pricinilor, urmează că fundamentul instituției peremțiunii fiind diligența pe care reclamantul trebuie și este obligat să o pună în deslegarea pricinii sale, este evident că numai lipsa acestei diligențe, elementul cardinal care domină întreaga materie a peremțiunii și care să fie imputată părții, poate duce la stingerea pricinii prin lăsarea în părăsire a instanței care să opereze peremțiunea, iar nu și alte împrejurări de natură s'o facă să creadă că procesul este terminat în urma unei înțelegeri intervenită între părți. (T. Bacău II d. 264/925 cu nota d. C. Mălinescu, P. R. 54 II 926).

4. — Fundamentul juridic al perimării este prezumția ce se trage din faptul că dacă o parte își lasă pricina, mai mult timp, fără să se mai ocupe de ea în mod serios, voiește să o părăsească.

Astfel fiind, urmează că perimarea nu se poate pronunța decât atunci când din împrejurările unei afaceri, rezultă intențiunea părții de a abandona procesul. (T. Bacău I s. 283/924 cu nota de C. C. Mălinescu, P. R. 216 II 925).

5. — Procesele menținând vrăjmășia între împricinați din cauza încordării reciproce ce provoacă incertitudinea rezultatului lor, legiuitorul dintr'un interes superior, ca judecățile să nu poată sta nedeslegate fără sfârșit, în vederea restabilirii armoniei, și în tot cazul a liniștei între împricinați, a admis peremțiunea lor prin trecerea unui interval de timp, peremțiune care fiind dictată de o astfel de considerațiune era firesc să

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.iini.ro

opereze chiar contra incapabililor. (T. Ilfov I c. c. s. 212/925 cu nota d. I. Gr. Perieteanu, P. R. 154 II 925).

6. — Perimarea este o măsură de constrângere, instituită de lege, contra acelora cari reclamând dreptul lor în justiție, neglijează pricina din diverse motive, îngreunând astfel distribuirea justiției și făcând să se mențină starea de incertitudine pe care orice proces o creiază.

Aceasta fiind rațiunea pentru care a fost creiată, rezultă că instituția perimării rezidă pe ideea pedepsirii neglijenții și se întemeiază pe prezumțiunea dezistării părții dela proces. (T. Prahova I d. 229/926 cu nota de Radu Dimiu, P. R. 244 II 926).

7. — Din expunerea de motive făcută cu ocazia modificării acestuia articol în 1900 și înscrierea lui în procedura civilă în redacțiunea care se găsește astăzi, se vede că înființarea judecății contradictorii asupra cererilor de perimare, n'are alt scop decât a da posibilitatea părții împotriva căreia se cere perimarea, de a arăta judecății toate lămuririle ce crede că vin în favoarea sa.

In această situație rezultă în mod evident că cererea de perimare nu constitue o cerere nouă de chemare în judecată, ci și-a păstrat neschimbat și dela 1900 încoace caracterul său de a provoca numai verificarea datelor din dosar, părțile cari urmează a fi citate fiind acela cu care instanța a fost legată prin acțiunea a cărei perimare se cere. (T. Prahova I d. 229/926 cu nota de Radu Dimiu, P. R. 244 II 926).

8. — In principiu, peremțiunea a fost instituită de legiuitor ca o măsură de constrângere contra acelora cari, reclamând dreptul lor în justiție, neglijează pricina, fie din intenție de a temporiza judecata, fie din neglijență, îngreunând distribuirea justiției și făcând să se mențină astfel starea de incertituine pe care orice litigiu o creiază.

Această măsură, care constituie o decădere de drept atât de necesară, deoarece legiuitorul o aplică chiar interzisilor, minorilor și celor puși sub Consiliu judiciar, nu poate avea însă efect atunci când o împiedicare legală se opune judecării procesului, întrucât în aceste cazuri rațiunea care a impus-o nu mai există și judecarea procesului ne mai depinzând de stăruința părtei, nu i se poate imputa nici neglijență, nici reaua voință dacă n'a dat curs procesului său. (Cas. I d. 2422/927, P. R. 42 III 928).

9. — O cerere de a se chema reclamantul la interogator, spre a dovedi convenția de a nu se fixa termenul, trebuiește a se respinge, deoarece perimarea operează independent de convenția părților. (Cas. III d. 237/927 P. R. 2 III 927).

2. Contra cui se poate invoca perimarea?

10. — Perimarea nu curge contra moștenitorilor până la data când se face dovada că au acceptat succesiunea, iar dacă nu sunt sesinari până la trimiterea lor în posesiune. (Trib. Iași s. III d. 80/928 cu nota de M. Păcuraru, P. R. 76 III 930).

3. Acte susceptibile de perimare.

11. — Pe cât timp între contestatori nu există nicio continuitate de interes fiecare din contestațiuni conservă existența ei proprie, iar instanța înaintea căreia se găsesc aceste contestațiuni, se poate închide pentru unele din ele prin perimare, rămânând deschisă pentru celelalte. (Cas. II d. 605/923, P. R. 58 III 924).

12. — Perimarea fiind o desistare tacită presupusă și admisă de legiuitor într'un interes de ordine socială, ca procedura să nu se perpetueze, urmează ca ea să se aplice în orice materie, dacă nu a fost înlăturată printr'un text formal al legii. (Cas. II d. 329/925 cu nota de H. Friedman, P. R. 186 I 926, Cas. II d. 605/923, P. R. 58 III 924).

13. — Legea de consolidare petroliferă urmărind o judecată urgentă a cererilor de consolidare și reducând prin art. 41 termenul perimării la jumătatea celui fixat de art. 257 proc. civ., rezultă că perimarea se aplică și ce ontestațiunilor în materie de consolidare, căci ar fi inadmisibil ca o asemenea contestațiune lăsată în nelucrare, să împiedice pe un timp nedeterminant rezolvarea cererii de consolidare dacă nu s'ar declara perimată. (Cas. II d. 605/923, P. R. 58 III 924; Cas. II d. 329/925 cu nota de H. Friedman, P. R. 186 I 926).

14. — Art. 257 p. civ referitor la perimarea acțiunilor, opozițiunilor, etc., are în vedere cererile care tind la valorificarea drepturilor contestate prin justiție. Cererea de sechestru asigurător, odată admisă și sechestrul înființat, este prin natura ei numai o măsură de garanție a drepturilor particularilor, deci un accesoriu al acțiunei principale, pe temeiul căreia a fost întrodusă și primită; asa fiind, o asemenea măsură, trebuind menținută până la rezolvarea definitivă a acțiunei principale, nu se poate imputa părții nicio neglijență, dacă în tot cursul judecății acțiunei principale, nu a dat nicio urmare sechestrului asigurător. (Cas. I. d. 1018/923, P. R. 53 III 924).

15. — In materie de urmărire de venituri, părțile trebuind să fie citate, se angajează o instanță cu caracter contencios astfel că perimarea poate opera când sunt întrunite conditiunile legii. (Cas. II d. 191/924 cu nota de Al. Strelicescu, P. R. 266 I 924).

16. — Procesul-verbal de efectuarea urmăririi de venituri făcând parte indivizibilă din acelas tot care constitue instanta de validare, se perimă și el.

Perimarea actiunii de validare a urmăririi veniturilor imobiliare nu este o încetare a urmăririi în senzul art. 491 pr. civ., ci ea se consideră ca și cum n'ar fi existat. (aceiaș decizie).

17. — Prezența în instanță a girantului nu este necesară decât în cestiunile referitoare la actele de administrațiune, așa că el nu trebuie citat în instanța de perimare unde părțile își discută drepturile lor. (aceiaș decizie).

18. — Dreptul de proprietate asupra numelui de familie nu este numai un simplu drept patrimonial de domeniul privat al părții, ci el interesează și ordinea publică, fiind o chestiune de poliție civilă. Așa fiind, perimarea unei opoziții la cererea de schimbare a numelui este inadmisibilă. (C. Ap. Buc. IV d. 44/924 cu note de C. Stoianovici și Haiiski, P. R. 232 II 924).

19. — Opoziținea făcută după legea numelui la o cerere de schimbarea numelui patrimonic, nu este o cale de retractare, în sensul dreptului comun, deoarece nu se atacă o hotărâre în lipsă, ci este un simplu act de împotrivire la pretențunea reclamantului, act prin care nu se tinde la retractarea vreunei hotrâri ci se dă reclamantului un contradictor la cererea sa.

Prin urmare, oponentul nu poate fi considerat decât ca pârât și ca atare el nu este obligat la nici o diligență pentru judecarea acestei cereri, încât, neputând fi în culpă, nu i se poate aplica sancțiunea peremțiunii. (C. A. Buc. IV d. 44/924 cu note de C. Stoianovici și Haliski, P. R. 232 II 924).

20. — Art 257 pr. civilă, dispunând că orice acțiune, opoziție, contestație, apel, recurs în Casație sau cerere de revizuire se va perima după cererea părței interesate, iar pe de altă parte fiind incontestabil, după cum reese și din desbaterile parlamentare, că peremțiunea a fost instituită de legiuitor ca o sancțiune pentru acei ce neglijează pricina, menținând astfel în incertitudine dreptul litigios, rezultă în mod evident că numai acele cereri care au de obiect valorificarea prin justiție pe cale contencioasă a drepturilor contestate între părți, pot forma obiectul unei cereri de perimare, ca neavând aplicare în actele de urmărire făcute de creditor în virtutee unui titlu executor, căci asemenea acte departe de a constitui un litigiu, o acțiune judiciară contencioasă care să aștepte soluțiunea, și deci succeptibilă de incertitudine, sunt tocmai acte ce urmează după ce litigiul a fost irevocabil transat. (T. Iași III, 28 Febr. 1927, P. R. 139 III 929).

21. — Cererea de revindere în cont, nu intră în prevederile art. 257 pr. civilă, care se referă numai la valorificarea pe cale contencioasă a drepturilor constate între părți și ca atare cererea de perimare fiind inadmisibilă, urmează a fi respinsă. (T. Iași III 28 Febr. 1927, P. R. 139 III 929).

22. — Introducerea unui recurs la instanța ce a pronunțat decizia atacată, constitue un act de procedură din chiar momentul când a fost depus acolo și dacă în interval de doi ani dela această dată nu s'a urmat nici un act procedural, din cauză că recurentul nu a plătit taxele de citațiune, recursul cată a fi perimat (Cas. I. d. 1059/930 P. R. 1 III 931).

4. Culpa părții.

23. — Dispoziția din art. 257 pr. civilă, întemeiată pe neglijența unei părți și creată de legiuitor în interesul de a nu se lăsa judecățile nedesfacute fără sfârșit, urmează a se aplica atunci numai când este constatat că partea a vrut să fie neglijentă, nu și când suspendarea este rezultatul neputinței în care dânsa a fost pusă de a face vreun act întrerupător de perimare, etc. (Cas. II. 2 Aug. 1903. P. R. 156 II 925 nota).

24. — Deși perimarea constată un termen prefix, care nu se poate nici întrerupe, nici, suspenda, decât în condițiile arătate de lege, această

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.iini.ro

regulă încetează în caz de dol, care poate fi dovedit prin martori. (C. Apel Buc. III jurnal No. 3846/906, P. R. 156 II 925 nota).

25. — Ori de câte ori, din împrejurările unui proces, se constată că nu se poate atribui părții vreo neglijență sau intențiune de a abandona procesul și că lipsa de diligență a părții se justifică printr'un motiv legal și mai cu seamă din cauza sau prin faptele adversarului său, cererea de perimare este neîntemeiată și nu poate fi admisă. (Cas. II, 1 Iulie 1909, Dreptul No. 53/909; idem Cas. I, 3 Maiu 1910, Jurisprudența No. 19/910. P. R. 156 II 925 nota).

26. — deci nu poate fi cazul de perimare când judecarea procesului este împiedecată de o cauză legală, cum ar fi l. mas. excep. care oprește cursul proceselor celor mobilizați. (Cas. I dec. 638/920, P. R. 2 III 922).

27. — Dacă Tribunalul sau Curtea constată în fapt, că trecerea termenului de perimare nu se datorește unei lipse de diligență a părții interesate sau unei prezumții de desistare, ci altor cauze străine de voința părții, în atare caz curgerea termenului nu operează prin ea însăși, și instanța de judecată este în drept a respinge cererea de perimare, constatând în fapt și motivând împrejurarea sau cauza de forță majoră, care a făcut să treacă termenul prevăzut de lege.

Astfel fiind, și întrucât, în speță, s'a constatat în fapt, că apelantul a depus toate diligențele ce-i sta în putință, pentru judecarea apelului său, dar că în acest apel nu s'a putut judeca, din cauza întârzierei Tribunalului de a trimite dosarul cu hotărârea apelată, bine și cu exacta aplicațiune a principiilor mai sus arătate a respins cererea de a se perima apelul. (Cas. III a 1237/922, P. R. 57 III 923).

28. — Perimarea unei acțiuni, unui apel, unui recurs, etc. fiind, în principiu, întemeiată pe lipsa de diligență a părții interesate și pe presumptia de desistarea ei dela instanța angajată, urmează, că de câte ori instanța de fond constată, în fapt, că trecerea termenului perimării nu se datorește unei atare împrejurări, ci unor cauze străine de voința părții, în asemenea cazuri trecerea termenului stabilit de lege nu operează prin el însuș, și instanța de fond este în drept să respingă cererea de perimare, dacă constată și motivează împrejurarea sauc auza de forță majoră care a făcut să treacă termenul prescris de lege.

In speță, Curtea de Apel constatând, în fapt, că apelantul a făcut toate diligențele necesare pentru judecarea apelului său, însă că acest apel n'a putut fi judecat, din cauza întârzierii tribunalului de a trimite dosarul, în care se găsia sentința apelată, cu drept cuvânt cererea de perimare a fost respinsă. (Cas. III, 13 Sept. 1922, P. R. 74 III 924 în notă).

29. — Proba cu martori spre a dovedi că pârâtul a întrebuințat manopere dolosive spre a-l face pe reclamant să creadă că vor cădea la împăcare asupra acțiunii intentate, îndepărtându-l prin acest mijloc de la acte de diligență în privința procesului, din care cauză a trecut termenul de perimare, nu este admisibilă, chiar dacă s'ar dovedi că ar exista astfel de tratative, căci acestea, după lege, nu pot întrerupe perimara. (T. Olt, s. com. 37/922, P. R. 69 III 924).

30. — Cererea de fixarea unui termen, făcută de reclamant, într'o acțiune comercială, chiar dacă va fi însoțită de plata citațiunilor, nu va purta timbrul prevăzut de art. 23 al. 28 din l. timbrului; deoarece o asemenea cerere, fiind un act de procedură, conform art. 49 din aceeaș lege, este inexistent, iar partea nu poate fi primită a completa timbrul, asemenea favoare acordându-se numai opozițiilor, apelurilor, recursurilor și cererilor de revizuire. (Cas. III 1011/923 cu nota de G. Iuliu, P. R. 3 III 924).

31. — Art. 257 pr. civ., are în vedere acțiunile care au de obiect valorificarea drepturilor contestate prin justiție. Cererea de sechestru asigurător, odată admisă și sechestrul înființat, este prin natura ei numai o măsură de garanție a dreptului, deci un accesoriu al acțiunii principale pe temeiul căreia a fost introdusă și admisă: astfel fiind o asemenea măsură, trebuind menținută până la rezolvarea definitivă a acțiunii principale, nu se poate imputa părții nici o neglijență, dacă n'a dat altă urmare sechestrului asigurător. (Cas. I. 22 Oct. 1923 cu notă de G. I. în P. R. 192 I 925).

32. — Principiul peremțiunii se bazează exclusiv numai pe lipsa de diligență a părții interesate, pe presumția dezistării ei dela proces.

Pe temeiul acestui principiu urmează că, recurentul susținând înaintea instanței de fond că, dânsul, nu a putut da curs apelului său din cauză de forță majoră, neimputabilă lui, și anume din cauza lipsei dosarului, rătăcit în urma evenimentelor de război și, producând în spiritul acestei susțineri certificatul grefei tribunalului, omisiunea acestei instanțe de a discuta această apărare este esențială, întrucât dacă ea era dovedită, soluțiunea procesului trebuia să fie alta, neputându-se imputa părții nici-o lipsă de diligență și deci condițiunile cerute de art. 257 pr. civ., nu mai erau îndeplinite. (Cas. I d. 1193/924, P. R. 113 III 924).

33. — Simpla cerere pentru redeschiderea unui apel lăsat în părăsire mai mult de doi ani, chiar dacă apelul este în materie de pământ rural, nu poate avea un caracter contradictor de natură a întrerupe cursul perimării, cât timp partea care a introdus-o nu dovedește că a stăruit în îndeplinirea procedurii, fie cerând tribunalului ca ea să se îndeplinească conform dreptului comun prin portărei, fie scotând citațiunile și depunându-le la autoritatea în drept a le remite părților. (Cas. I d. 1217/923 P. R. 53 III 924).

34. — Peremțiunea instanțelor de judecată, instituită de legiuitor în interesul de ordine publică al curmării litigiilor, implică în spiritul și după termenii art. 257 proc. civ. lăsarea în părăsire a instanței de către partea interesată, fie negligând de a mai continua procedura începută, fie desistându-se, pur și simplu, dela proces.

Prin urmare, simpla suspensiune a lucrărilor de procedură datorită unor cauze sau împrejurări speciale, cari exclud orice idee de neglijență sau intențiune de desistare din partea celui interesant, nu poate servi de bază admisibilității unei cereri de perimare, a cărei soluțiune legiuitorul voește de a se da, tocmai în vederea discuțiunilor ce se pot ivi în această privință pe calea unei proceduri contencioase, cu citarea părților și desbateri contradictorii. (Cas. III d. 885/925 cu nota de Filip Chefner, P. R. 49 III 926).

35. — Perimarea nu operează în pricinele în care procedura se îndeplinește din oficiu, întrucât neîndeplinirea procedurii nu-i imputabilă părții. Astfel, când s'a cerut anterior introducerii cererii de perimare, fixarea unui termen pentru judecarea opoziției, cum și îndeplinirea procedurii din oficiu pentru acel termen; iar de către președintele Tribunalului fără nici o rezervă s'a rezolvat cererea fixându-se termenul de judecare, prin aceasta recurentul a fost în drept a se considera ca degajat de sarcina îndeplinirii procedurei și dacă ea totuș nu s'a îndeplinit, de aci nu se poate deduce o lipsă de diligență și o neglijență imputabilă părții. (Cas. I d. 941/925, P. R. 1 III 927).

36. — Nu este admisibilă cererea de perimare a unei instanțe de judecată, când judecătorul constată că trecerea termenului nu este efectul desistării sau lăsării în părăsire a instanței de către partea interesată, ci a credinței acesteia de a-și putea urmări și satisface drepturile sale pe altă cale. (Cas. III d. 885/925 P. R. 130 III 925).

37. — Când se constată că procedura apelului a fost întreruptă din cauza unor împrejurări speciale și considerate ca legitime de către intimați, iar nu din cauza neglijenței sau intențiunii sale de a se desista dela proces, cu drept cuvânt și fără a săvârși vreo violare de lege sau exces de putere, instanța de fond a respins cererea recurentei de a se perima apelul. (Cas. III d. 885/925 cu nota de Filip Chefner, P. R. 49 III 926).

38. — Peremțiunea în a doua instanță, având ca efect a da caracter de lucru judecat sentinței primei instanțe și deci decăderea prescrisă de legiuitor având consecințe importante contra acelora cărora urmează a fi aplicată, este neîndoios că în examinarea condițiunilor legale, trebuie a se stabili că lăsarea în părăsire a instanței în termenul prescris de lege, poate fi imputată numai părții neglijente, iar nu unor împrejurări de natură a o face să creadă că chestiunea litigioasă a primit o altă îndrumare, la altă instanță, în urma consimțimântului reciproc al părților, sau în fine, că a urmat altă împiedecare ce ar justifica pe deplin inactiunea părții în proces.

Prin urmare cererea de perimare făcută de partea care a consimțit la abandonarea instanței de apel pentru a transa diferendul la Oficiul plătilor externe, unde a și avut loc câteva înfățișări, urmează a fi respinsă, deoarece apelantului nu-i poate fi imputabilă lipsa de stăruință în judecarea apelului. (C. Ap. Buc. III d. 13/925 cu notă de Dimi-

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.iini.ro

trie G. Maxim P. R. 65 II 925).

39. — Transacțiunei intervenită între părți în timpul suspendării unui litigiu pendinte, constituie un act întrerupător de perimare, în sensul art. 257 proc. civilă, de vreme ce transacțiunea, independent de validitatea ei, a putut constitui un just motiv de natură a determina pe apelant să creadă că diferendul existent a fost aplanat definitiv. (T. Bacău II S. 264/925 cu nota de C. Marinescu, P. R. 54 II 926).

40. — Perimarea operând din moment ce cursul ei n'a fost întrerupt printr'un act de procedură cu caracter contradictor, singurul mijloc de întrerupere pe care-l recunoaște legiuitorul, chiar dacă nu se poate imputa părții vreo neglijență sau intenție de desistare, cată a se respinge ca inutilă proba testimonială cerută de un apelant, pentru a stabili că lăsarea în nelucrare a apelului său se datorește tratativelor extrajudiciare de împăcare urmate între el și intimat, cum și manoperilor dolosive ale acestuia. (T. Ilfov I c. c., s. 212/925 cu nota de I. Gr. Perieteanu, P. R. 154 II 925).

41. — Atunci când un apel e cu act de paupertate și nu s'au emis citații timp de doi ani, perimarea nu operează, căci nu poate fi vorba de neglijența părții. (C. Ap. Buc. IV d. 157/926 P. R. 132 III 926).

42. — Dispozițiunile art. 257 din pr. civ., după care orice acțiune, apel, etc. se va perima dacă partea va lăsa să treacă doui ani dela cel din urmă act de procedură fără a mai reîncepe judecata, a fost edictată de legiuitor ca o sancțiune numai pentru partea care prin neglijența ei a abandonat pe prima.

De aici rezultă că termenul de perimare nu poate curge pentru tot timpul cât procesul a stat în nelucrare — nu din cauza neglijenții părților — ci din împrejurări independente de voința lor. (Cas. I d. 596/927 P. R. 84 I 927).

43.— Un apel făcut cu act de paupertate, nu dispensează pe apelant de datoria de a se interesa de apelul său, actul de paupertate neavând de altfel decât efectul de a fi scutit de plata taxelor, nu și datoria de a fixa termen de judecată. Perimarea operează deci, art. 257 procedura civ. fiind general și cuprinzând în sine orice apeluri, chiar și cele făcute cu act de paupertate. (Cas. III d. 141/927 P. R. 86 III 927).

44. — In materie fiscală, deși conform art. 34 ult. alin. legea pentru percepera și urmărirea veniturilor publice, procedura judecărei contestațiilor este gratuită totuși partea interesată este obligată să se interesze de judecarea unui apel într'o astfel de contestație, pentru a lua sfârșit; lipsa de diligență prin nefacerea cererei de redeschidere, dă loc la perimarea apelului, conform art. 257 proc. civilă. (C. Ap. Buc. II d. d. 15/927 P. R. 97 III 928).

45. — Chiar dacă nu se poate imputa părtei vreo neglijență, sau s'ar dovedi lipsa de intențiune de a se dezista dela acțiune, perimarea va avea loc contra sa, căci ceeace urmărește legiuitorul este ca procesul intentat să nu se perpetueze la nesfârșit, ci cât mai de grabă să se pună capăt vrăjmășiei dintre oameni, perimarea nefiind o pedeapsă a neglijenței.

Dacă aceasta este scopul perimărei, urmează că, chiar dacă, cum se pretinde în speță, lăsarea în nelucrare a procesului se datorește unor fapte imputabile părței adverse, perimarea tot are loc din moment ce nu s'a făcut un act întrerupător de procedură. (T. Fălticeni 7 Martie 1929 P. R. 74 III 930).

5. Termenul perimării

46. — Poprirea având un caracter civil și în lipsa unor dispoziții speciale de lege privitor la perimarea unei cereri de validare a poprirei, conf. art. 889 c. com. se va aplica termenul de doi ani — art. 257 p. civ. (Cas. II d. c. 52/921 P. R. 57 III 922).

47. — Criteriul ce urmează a se avea în vederea cu ocaziunea judecărei cererei de perimare a apelului, sau a chestiunei de a se ști dacă apelul este sau nu făcut în termen residă în natura afacerei, iar nu în felul cum a fost considerată de prima instanță.

Fiind astfel, cată a se cerceta dacă în speță actul care a dat naștere acțiunei solutionate prin sentința atacată cu apel a cărui perimare se cere, este comercială sau nu. (C. Ap. Iași d. com. 50/927 P. R. 149 III 927; T. Prahova II s. com. 589/931, P. R. 141 III 931).

48. — Pentru a se ști dacă se aplică termenul de doi ani sau de un an spre a se constata perimarea, urmează a se avea în vedere și a se examina caracterul acțiunii după natura motivelor de drept pe care reclamantul își sprijină pretențiunile sale, și atunci când e vorba de apel, de modul părților cum s'au comportat la prima instanță precum și modul cum prima instanță a solutionat pricina. (T. Iași II 9 Mai 1931, cu notă de M. Păcuraru, P. R. 144 II 931).

a) Calcularea

49. — Prin act de procedură cu caracter contradictoriu, trebuie să se înțeleagă ca și la francezi, orice fel de act din care să rezulte că partea interesată nu a avut intențiunea de a părăsi judecata, fundamentul peremțiunei stând în presumțiunea legală de neglijență din partea celui interesant. (T. Ilfov I com., 19 Februarie 1921 cu nota de S. Grossu, P. R. 245 II 927).

50. — Principiul perimării rezidă în mod exclusiv în lipsa de diligență a părții contra căreia această măsură este cerută, și se întemeiază pe presumția desistării acestei părți dela proces, astfel că termenul de perimare se socotește dela data de când această presumție a luat naștere, adică dela ultimul act provocat de cererea sau intervenția părții, iar nu dela actul încheiat de judecător din oficiu, fără concursul sau stăruința ei. (Cas. III 20 Iunie 1922, P. R. 74 III 924 în notă).

51. — Termenul de perimare se socotește dela data de când presupunerea de culpă sau neglijența a putut lua naștere, adică dela ultimul act provocat de cererea sau intervenirea părții, iar nu dela actul încheiat de judecător din oficiu, fără concursul sau stăruința ei. (Cas. III d. 1084/922, P. R. 57 III 923).

52. — Cererea de fixarea termenului însoțită de plata citațiunilor, constitue un act de procedură cu caracter contradictor, chiar dacă partea a timbrat insuficient acea cerere, întrucât și-a manifestat prin aceasta în chip serios intenția de a continua instanța.

Prin urmare o asemenea cerere, întrerupând cursul peremptiuni, perimarea întrodusă ulterior este inoperantă. (T. Bacău I. s. 283/924 cu nota de C. C. Mălinescu, P. R. 216 II 925).

53. — Expedierea unui dosar dela o instanță de judecată la alta nu constitue un act de procedură ci o simplă lucrare de biurou și nu poate constitui un punct de plecare în calculul termenului de perimare. (Cas. III d. 1049/926 P. R. 35 III 927).

54. — Termenul de perimare într'un apel depus la Tribunal, curge dela data întroducerii lui, iar nu dela data primirii lui la Curtea de Apel. (C. Ap. Buc. III d. 205/927 P. R. 5 III 928).

55. — Fixarea termenului de către instanța de judecată la o înfățișare pentru când procedura nu era îndeplinită, fiind o dispoziție luată din oficiu, nu poate avea un caracter contradictoriu față de părți, mai ales când nici pentru noul termen procedura nefiind îndeplinită, părțile nu au fost regulat încunoștiințate. (Cas. I d. 2/928 P. R. 90 III 928).

56. — Termenul de perimare urmează a se socoti de la data când pârâtul în perimare, în mod evident nu a mai stăruit în judecarea procesului, fie prin neemiterea citațiunilor, fie prin lăsarea procesului în părăsire, iar nu de la un termen anterior când, deși reclamanții în perimare nu s'au prezintat și deși procedura cu dânșii nu a fost îndeplinită, pârâtul în perimare stăruise în emiterea citațiunilor și nu se face dovada că neîndeplinirea procedurei i se datorește lui. (Cas. I d. 74/928, P. R 121 III 928).

57. — Termenul de perimare în apelurile făcute în materie de consolidare, depuse la Tribunal, nu începe a curge din ziua depunerii apelului, ci după facerea formalităților prevăzute de legea accelerărei. (C. Ap. Buc. II d. 73/928, P. R. 156 III 928).

58. — Termenul de perimare a unui apel la Tribunal, conform legei accelerărei, curge dela data depunerei apelului către Prezidentul Tribunalului, iar nu dela data întâmpinărei depusă de intimat. (C. Ap. Galați I d. com. 6/929, P. R. 69 III 929).

59. — Termenul de perimare în materie comercială, conf. art. 257 pr. civ. comb. cu art. 903 cod. com., curge dela data când judecătorul Tribunalului, primind apelul, dispune a se comunica părții protivnice copia apelului, fără însă ca apelantul să plătească taxele de comunicare, iar nu dela data primirii dosarului la Curtea de Apel. (C. Ap. Buc. IV d. 171/930, P. R. 5 III 931).

6. Intreruperea cursului perimării

60. — Odată stabilit caracterul de ordin privat al peremțiunei, cât și ce se înțelege prin act de procedură cu caracter contradictoriu, rezultă evident că perimarea se poate întrerupe

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.iini.ro

prin convenţiunea părţilor şi astfel în speţă, cererea intimatului de a dovedi că între părţi a existat o convenţiune de a întrerupe peremţiunea este în principiu admisibilă. (T. Ilfov I Com. 19 Febr. 1921 cu nota de S. Grossu, P. R. 245 II 927).

61. — Admisibilitatea perimării unei instanţe este în funcţiune de îndeplinirea actelor de procedură înaintea acelei instanţe şi numai acele acte pot fi opuse ca întrerupătoare de perimare, iar nu şi acelea cari s'au urmat înaintea altei instanţe pe care partea a putut, în virtutea dreptului ce-i dă legea, să o învestească în mod concomitent. (Cas. III d. 1642/922 cu nota d-lui A. Weiss, P. R. 213 I 923).

62. — Prin art. 257 pr. civ., legiuitorul consideră ca întrerupând cursul perimării, actele de procedură împlinite de partea adversă, care nu au un caracter contradictoriu, de unde rezultă că un act care n'ar avea caracter de act de procedură, nu ar putea întrerupe cursul peremţiunei.

Prin urmare, tratativele extra-judiciare de împăcare, urmate între părţi, care nu pot fi considerate ca acte de procedură nu pot avea de efect de a întrerupe cursul perimării. (Cas. I d. 216/923, P. R. 51 III 924).

63. — Perimarea fiind o măsură riguroasă aplicabilă chiar în contra incapabililor, a fost creată de legiuitor în scopul de a se evita perpetuarea proceselor.

Prin urmare, întreruperea peremţiunii nu se poate opera într'altfel decât printr'un act de procedură contradictor sau când suspendarea judecăţii este datorită unei imposibilităţi de a face actul de procedură cu caracter contradictor.

In speţă, părăsirea instanţei de către partea apelantă şi continuarea judecăţii înaintea Oficiului de plăţi externe, nu constituie un act întrerupător de perimare. (C. Ap. Buc. I d. 96/924, P. R. 65 II 925).

64. — Când, într'o urmărire de venituri ce trebuie a fi perimată, se cere perimarea de partea care a dobândit o cotitate din bunurile supuse urmăririi, citarea intimatului în acţiunea de perimare nu constituie un act intreruptiv de procedură faţă de restul creditorilor urmăritori, cari nu iau parte în perimarea ce se judecă. (Cas. II d. 252/927, P. R. 84 III 927).

65. — Legiuitorul prezumând că partea care în timp de doi ani nu face diligentele necesare pentru judecarea pricinei sale, prin aceasta a înţeles să o abandoneze şi urmărind în acelaş timp ca pricinele să nu rămână nedeslegate la infinit, a dispus, între altele, prin art. 257 pr. civ., că orice acţiune, contestaţie, apel etc., se va perima, la cererea părţei interesate, dacă partea va lăsa să treacă doi ani dela cel din urmă act de procedură. Prin acelaş text de lege se consideră ca act întrerupător al perimării orice act de procedură făcut de partea interesată, cu caracter contradictoriu, iar ca acte de procedură se consideră dispoziţiunile încuviinţate de judecător în cercetarea pricinei, a cărei perimare se cere.

De aci rezultă că introducerea unei alte acţiuni, ulterioare între aceleaş părţi şi având chiar acelaş subiect ca şi acţiunea a cărei perimare se cere, nu poate fi considerată ca un act întrerupător al cursului perimării acţiunei prime, — actele de procedură urmate în noua acţiune neputând avea nici o înrâurire asupra primei acţiuni, mai ales că introducerea acţiunei cele noui implică, în lipsa unei conexări, — ca în specie — cu acţiunea iniţială, ideia abandonării primei acţiuni. (Cas. I d. 2129/927, P. R. 58 III 928).

66. — Când o parte a introdus două cereri de perimare consecutive, din care prima este anulată ori respinsă, termenul celei de a doua se află întrerupt, întru cât prima perimare a suspendat procesul de fond. (T. Iaşi III 19 Noemb. 1929 cu nota de Florin Sion, P. R. 105 III 930).

7. **Procedura:**
a) **Forma cererii**

67. — Odată ce partea, care voeşte să ceară perimarea, s'a adresat instanţei respective cu o cerere scrisă şi a dovedit plata taxelor de citaţiuni, sau a alăturat actul de pauvertate, prin aceasta ea s'a conformat cu totul prescripţiunilor art. 257 pr. civ. şi cererea de perimare urmează să-şi producă efectele ce legea îi atribue. Imprejurarea că partea contra căreia se cere perimarea încetase din viaţă mai înainte de întroducerea cererii de perimare, fără ca reclamantul să fi avut cunoştinţă de deces, nu poate atrage nulitatea cererii de perimare făcută în condiţiunile art. 257, destul numai ca cercetarea cererii de perimare să fie făcută şi hotărârea să fie dată după ce succesorii celui încetat din viaţă au fost citaţi. (Cas. I d. 676/913 cu nota de Gr. Pherekyde, P. R. 96 I 922; T. Prahova I s. 229/926 cu nota de Radu Dimiu, P. R. 244 II 926).

68. — Cererea de perimare nu poate fi privită ca o cerere nouă care atrage nulitatea dacă nu se indică numele pârâtului. (C. Ap. Buc. I dec. 193/920, P. R. 26 III 922).

69. — Această cerere este un incident referitor la una din procedurile cari compun instanţa deja sesizată (aceias decizie).

70. — Conform art. 66 legea jud. de ocoale, procedura chemării părţilor, atât la jud. de ocol cât şi la tribunal pentru afacerile venite în apel, se poate îndeplini după alegerea părţii interesate, fie prin Corpul portăreilor, cu plata taxelor cuvenite, fie pe cale administrativă.

Această dispoziţie se aplică şi cererilor de perimare ale apelurilor introduse în contra cărţilor de judecată, deoarece asemenea cereri sunt în strânsă legătură cu afacerea venită în apel, în acest sens, că obiectul cererii în perimare este tocmai perimarea apelului făcut contra cărţii de judecată adusă în apel.

Prin urmare, cererea de perimare a unui apel în contra unei cărţi de judecată, este valabil introdusă, chiar dacă nu este însoţită de dovada plăţii taxei de citaţiuni pentru chemarea părţilor, şi deci în speţă, tribunalul a fost în drept a perima apelul recurenţilor, deşi a doua zi după introducerea cererii de perimare făcută de intimaţi fără plata taxei, recurenţii au introdus o cerere de redeschidere şi au plătit taxele în această a lor cerere. (Cas. I d. 102/924, P. R. 54 III 924)

71. — Cererea de perimare grefând asupra unei acţiuni principale şi conducând la rezolvarea ei pe o cale dictată de lege, judecata are loc numai între părţile cu cari instanţa a fost legată prin acţiunea sau apelul c. a cărei perimare se cere, aşa că reiese evident că numai este necesar ca reclamantul, într'o astfel de cerere, să indice pârâtul care urmează să fie citat. (T. Prahova I s. 229/926 i nota de Radu Dimiu, P. R. 251 II 926).

72. — Intrucât formalitatea plăţii citaţiunilor în cererile de perimare, formalitate prevăzută în art. 257 pr. civ., avea în sistemul procedural anterior legei de accelerare un caracter special, urmează că, potrivit art. 53 ea subsistă, inclusiv efectele pe cari le atrăgea neobservarea ei, şi sub imperiul acestei din urmă legi, şi nu poate fi suplinită, prin formalitatea osebită a plăţiii taxelor de comunicare prevăzute de art. 4 din această lege, după cum nici în sistemul procedural anterior legei de accelerare nu putea fi suplinită prin vreo formalitate prevăzută prin acel regim. (Cas. I 12 Oct. 1928, P. R. 49 III 929)

73. — Deşi cererea de perimare este o cerere incidentă, ce intervine între părţile litigante din procesul principal, legea însă îi atribuie un caracter propriu, deosebit de al cererii principale şi care are drept efect de a declara stinsă instanţa, independent de stadiul în care s'ar afla cererea principală.

Pentru stingerea în acest mod a instanţei, legea impune o cerere nouă, distinctă de cea principală, formulată în termeni expreşi, iar nu pe cale de apărare la cererea principală, iar o asemenea cerere creiază părţii care a întrodus-o o situaţie juridică, ale cărei efecte încep dela data introducerii ei. (Cas. I d. 915 bis 928 cu nota de I. Stambulescu, P R. 209 I 928).

74. — Peremptiunea este dobândită pârâtului prin inacţiunea reclamantului în timp de trei ani, dar ea nu se produce de plin drept: trebuie să fie invocată de către acela căruia ea beneficiază pe cale de acţiune principală. (C. Ap. Montpellier I. Fr. 20 Martie 1928, P. R. 78 III 929).

c) **Judecarea**

75. — Când se cere perimarea unui apel, judecătorul nu are alt drept decât să constate dacă s'au împlinit condiţiunile cerute de art. 257 proc civilă şi, în baza acestei constatări, să primească sau să respingă cererea de perimare; iar retractul litigios fiind un mijloc de apărare în fond, nu poate fi cercetat după ce s'au împlinit cei doi ani şi s'a cerut perimarea. (C. Ap. Buc. IV d. 388/924 cu nota de M. Ghelmegeanu, P. R. 237 II 926).

76. — Desi cererea de perimare este o cerere distinctă de cea principală si cu efecte deosebite, este însă necontestat că cererea de perimare este în raport de dependentă cu cererea principală si ea intervenind incidental în cursul instantei, judecarea ei, din aceste motive, este guvernată de legile ce se aplică cererii principale — în specie: legile si procedura din Basarabia — fiind de principiu că în cursul instantei nu se pot aplica proceduri deosebite faţă

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.iini.ro

de diversele incidente ce survin, raportul de dependență ce se leagă de cererea principală, impunând unitatea de procedare față de toate. (Cas. I, 1 Iulie 1929, P. R. 66 III 930; Cas. I, 27 Nov. 1929, P. R. 121 III 930).

77. — Codul comercial neprevăzând condițiunile sub care se produce perimarea, conf. art. 889 din acelaș cod, normele de procedură sunt cele prescrise de codul de comerț, iar acolo unde nu se prevăd atari norme, ele vor fi cele corespunzătoare din procedura civilă și cum procesul de față a început sub regimul procedurei civile ruse, normele acesteia urmeaza a fi aplicate și pentru perimare atata timp cât codul de comerț nu conține dispoziții speciale. (T. Bălți 1 19 Aprilie 929 cu nota de L. Ciobanu, P. R. 98 III 931).

78. — Prin înscrierea principiului din art. 257 pr. civ. română, legiuitorul a vrut să curme cât mai de grabă judecățile nedeslegate și posibilitatea de a fi fără sfârșit, presupunând o părăsire expresă din partea celui interesat, prin faptul că nu se ocupă în mod serios, și chiar deloc, de proces într'un timp determinat.

Intr'o cerere de perimare judecătorul nu face altceva decât să constate, dacă înăuntrul termenului definit de lege, s'a făcut sau nu de partea interesată vreun act de procedură cu caracter contradictor, fără a se cerceta motivele inacțiunei părței interesate. (T. Fălticeni 7 Martie 929, P. R. 74 III 930).

79. — Potrivit art. 257 pr. civ., referatul grefierului nu este o condiție de formă prevăzută sub pedeapsa nulității și ca atare lipsa acestui referat poate fi suplinită de instanța de perimare printr'o verificare proprie a lucrărilor.

In consecință, Curtea de fond când a respins, în speță, obiecțiunea recurentului, întemeiată pe inexistența referatului grefierului și a procedat la verificarea dosarului, constatând îndeplinirea condițiilor cerute de art. 257 pr. civ., prin aceasta nu a săvârșit nici un exces de putere și nici n'a violat disp. art. 257 pr. civ. (Cas. I, dec. 1724/930. P. R. 66 III 931).

c) Căi de atac

80. — Potrivit art. 257 proc. civilă, hotărârile de admitere sau respingerea cererii de perimare, se pronunță fără drept de opoziție și apel, însă cu drept de recurs, în termen de una lună dela pronunțarea hotărârei.

Această dispoziție specială derogând dela termenul de drept comun, care pentru recurs este cel prevăzut de art. 39 din legea organică a Inaltei Curți, recursurile în asemenea materii au a fi introduse în termenul de una lună de zile, sus arătat. (Cas. I d. 315/923, P. R. 129 III 923).

8. Efectele perimării

81. — Perimarea este indivizibilă, oricare ar fi natura litigiului, în acest sens că, de câteori a fost admisă numai după cererea unuia din părâții originari, ea folosește tuturor, chiar și acelor cari n'au cerut-o, și aceasta fără ca ei să fi fost puși în cauză. (C. Ap. Aix, 9 Oct. 1920 cu nota de D. Alexandresco, P. R. 72 III 924).

82. — Instanța de perimare este indivizibilă în acest sens că perimarea cerută și dobândită de una din părți, folosește tuturor părților care au un interes comun.

Prin urmare, instanța de perimare trebuie să fie legată înire toți acei cari au figurat în procesul de fond, și toți aceștia trebuie să fie citați în instanța de perimare. (Cas. I, 1 Martie 1922, P. R. 74 III 924, în notă).

83. — In materie de solidaritate apelul întrodus de unul din debitori profită tuturor, așa că perimarea unui apel făcut de unul din debitori, nu poate atribui caracter definitiv sentinței care e atacată printr'un alt apel pendinte, făcut de alt debitor solidar. (T. Ilfov I Com. S. 765/925 cu nota de P Strihan, P. R. 140 II 927).

84. — Deși cererea de perimare este o cerere incidentă, legea însă îi atribuie un caracter propriu, și care are de efect de a stinge instanța.

De aci urmează că o asemenea cerere nu poate avea efecte ce legea îi atribuie, decât față cu părțile contra cărora a fost formulată, instanța de perimare fiind contencioasă și rezolvirea ei urmând a se face numai cu citarea părților. (Cas. I d, 915 bis./923 cu nota de I. Stambulescu, P. R. 209 I 928).

85. — Prin urmare, când într'o primă cerere de perimare se omite a se întroduce o parte, și aceasta redeschide procesul principal, a doua cerere nu poate avea de efect de a împlini lipsa celei dintâi, iar cursul peremțiunii fiind întrerupt, perimarea nu se mai poate pronunța (aceiaș decizie).

86. — Intr'o instanță de judecată fiecare minor are o personalitate juridică a parte; că dar, pentru a-i fi opusă unui minor o cerere de perimare ea trebuie cerută în termen util și față de dânsul, căci altfel nu poate avea nici un efect în contra lui, iar neformularea cererii de perimare și în contra lui, dat fiind caracterul indivizibil al instanței de perimare, a trage securitatea cererii de perimare (aceias decizie).

9. Legislația teritoriilor alipite

87. — Basarabia. — In ce privește perimarea, codul de comerț spune prin art. 903 că termenul este redus la un an, însă nu arată în cari cazuri se perimă o instanță și nici în ce mod se operează o perimare, astfel că aceste norme negăsindu-se în codul de comerț, trebuie să le căutăm în procedura civilă rusă, pentru Basarabia. (C. Ap. Chișinău I, d. 34/924 cu nota de C. Botez, P. R. 145 II 925).

88. — Potrivit art. 681 proc. civ. rusă, cercetarea afacerii se suspendă: 1) Prin consimțimântul reciproc al tuturor impricinaților și 2) în cazul morții, înebunirii sau pierderii drepturilor civile a unuia dintre împricinați sau a mandatarului, iar potrivit art. 689 din acea procedură, cercetarea suspendată se socotește anulată, când în curs de trei ani dela suspendare, nu s'a dat cerere pentru reînnoirea ei. Din aceste texte rezultă în mod neîndoios că, în sistemul procedurii civile ruse, perimarea se aplică numai afacerilor cari au fost suspendate în cazurile anume determinate de lege (art. 681) și cari nu au fost reînoite în curs de trei ani dela suspendarea lor și că perimarea operează de drept, fără cerere din partea vreuneia din părți, și fără ca să intervină vreo hotărâre care să constate aceasta (acciaș decizie).

89. — Astfel, dacă și în Basarabia, în materie comercială, termenul de peremțiune este de un an, totuș o instanță nu se poate perima decât în cazurile când procesul a fost suspendat prin vreunul din modurile arătate în art. 681 proc. civ. rusă, iar nu și atunci când a fost scos de pe rol înc are caz afacerea poate fi pusă în curs de judecată tot timpul până la împlinirea prescripției. (Aceiaș decizie).

90. — Codul comercial nu conține dispoziții speciale privitoare la condițiunile ce duc la perimare; prin urmare pentru Basarabia rămân cele care completează normele de procedură ale codului comercial și anume acelea din art. 681 proc. civilă rusă, însă termenul este de un an, iar nu jumătatea celui prescris de art. 689 proc. civ. rusă. (T. Bălți I s. 428/929 cu nota de L. Ciobanu, P. R. 98 III 929; v. supra nr. 76).

10. Note.

91. — V. Competența.

PETIȚIE DE HEREDITATE

V. Succesiune.

PETROL

V. Mine-Petrol.

PERSOANĂ JURIDICA

(l. 6 Febr. 1924, M. Of. 27/924).

CUPRINS:

I. Legislație (1-2).
II. Noțiuni generale (3-7).
1. Patrimoniul persoanelor juridice (8).
2. Dreptul de supraveghere (9-12).
3. Incetarea personalității (13).
III. Fundațiuni (14-16).
IV. Procedura recunoașterii (17-18).
V. Legislația teritoriilor alipite (19-20).
VI. Studii, recensii și note (21-27).

I. Legislație

1. — In orice timp, sub orice stare de legislațiune la noi, pentru a se putea crea o fondațiune cu efecte de perpetuitate, a trebuit ca Statul să dea recunoașterea sa de existență și numai această recunoaștere a variat în diferite timpuri, uneori necesitând a fi dată de puterea executivă, alteori de acea legiuitoare, și alteori chiar de cea eclesiastică.

In timpul Regulamentului Organic puterea executivă avea cele mai întinse drepturi, și numai unele anume arătate de Regulamentul Organic îi erau oprite și atribuite fie puterii legiuitoare, fie celei judecătorești. Or, fără îndoială, că în Regulamentul Org. neprevăzându-se cine este în drept a acorda dreptul de existență, personalitatea morală, unei fundațiuni care s'ar crea în acel timp, sau a recunoaște una creată mai dinainte, a modifica, sau a desființa o asemenea fundațiune, este cert că singur Domnitorula vea acest drept. (C. Ap. Galați II d. 29/910 cu note de

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.iini.ro

Take Ionescu, M. Plunkyde şi S. Rosental, P. R. 101 II 926).

2. — In sistemul vechilor legiuiri românești, autorizarea existenţii unei persoane morale nu trebuia dată într'o anume formă solemnă, ci este deajuns ca din actele prezentate să reiasă că s'a bucurat în trecut de această personalitate. (Cas. I, d. 8230/925 cu note de V. Hilard, C. I. Grigorian şi Hugo Friedman, P. R. 88 I 927 (aceiaş cu nota de I. S. Nicolau, P. R. 1 I 928).

II. **Noţiuni generale**

3. — După vechea Constituţie a Ungariei, naţiunea săsească reprezentând o naţiune recunoscută în Statul ungar, în afară de organele publice, comune tuturor locuitorilor de orice naţionalitate, instituite de puterea regească, adică în afară de organele de Stat, avea organele sale proprii pentru conducerea intereselor generale ale naţiunii sase, precum şi pentru rânduirea intereselor populaţiunii române în sânul căreia se colonizase.

Aceste organe administrative, judecătoreşti, financiare, militare, culturale, specifice teritoriilor pe cari se aşezase naţiunea sasă, erau întreţinute de naţiunea sasă.

Cum aceste elemente de administraţie publică prestau în acelaş timp, un serviciu general public, erau oarecum funcţionari ai Statului, fiind ai naţiunii sase, recunoscute ca atare, iar pentru întreţinerea lor, pentru măsura serviciilor lor publice, odată cu aceste obligaţiuni, regii Ungariei dăduseră şi mijloacele materiale de întreţinere, adică folosinţa acestor moşii, păduri şi păşuni.

Astfel averea Celor Şapte Juzi şi a Universităţii săseşti, era substratul material pe care trăia şi funcţiona, această personală morală, fracţiune de Stat.

Caracterul ei de persoană morală de interes public este evident, deoarece ea constituie chiar o instituţiune, un stabiliment public general şi apropape autonom prin privilegiile ce obţinuse pentru guvernarea intereselor naţionale săseşti, şi dacă aceasta a fost pentru epoca dinainte de legea XII din 1876, caracterul public al acestei persoane morale, după această lege nu şi l-a pierdut.

Legea XII din 1876, caută a desbrăca de haina feudală această instituţiune publică săsească şi a o îmbrăca cu formula modernă. Universitatea săsească şi Cei Sapte Juzi, datorită evoluţiunii sociale moderne, dintr'o instituţiune publică a naţiunii săseşti din principatul Ardealului, naţiunea pierde legătura cu organele administrative ale Statului, iese din cadrul administraţiunii de Stat, deoarece i se ridică însuşirile militare, judecătoreşti, administrative şi politice, devenind o instituţiune, un stabiliment cultural, o persoană morală de interes public. (Comit. Agrar S. Ardeal, hot. 366/924 cu nota de V. Petrescu, P. R. 190 I 925).

4. — Personalitatea juridică a bisericei catolice din ţara românească a fost recunoscută din timpurile cele mai vechi, atât de autoritatea publică a voevozilor prin acte, încheeri şi hrisoave, cât şi de diversele legiuiri.

Prin urmare, aceasta se poate administra singură şi sta în justiţie, fără a mai avea nevoie de autorizarea unei legi speciale în acest sens. (Cas. I d. 690/922 cu nota de Al. Spineanu, P. R. 116 I 923).

5. — Personalitatea juridică, capabilă de drepturi şi obligaţiuni, a unei biserici, o formează nu edificiul, care este locul de întâlnire al credincioşilor unei religii, nici averea, care este afectată pentru întreţinerea ei, ci comunitatea credincioşilor acelei religii, cari găsesc în edificiu mijlocul, putinţa de a-şi manifesta credinţa lor, iar în avere mijlocul de a o cultiva şi întreţine. (Cas. I d. 1622/927, P. R. 42 III 928).

6. — Epitropia Sfântului Spiridon din Iaşi nu este o instituţie de Stat, sau o autoritate publică administrativă, ci o persoană juridică de drept privat, care nu poate face acte administrative de autoritate, acte pe care le poate face numai o administraţie publică, adică o ramură a puterei executive ce i-o dă caracterul ei de putere constituită în Stat. (T. Iaşi II s. 164/928 cu nota de Florin Sion, P. R. 290 II 929).

7. — Din textul art. 1 al legii pentru persoanele juridice din 1924, alin. 3, rezultă că societăţile şi asociaţiile prevăzute de codurile de comerţ şi alte legi, vor avea acelaş caracter de persoană juridică şi rămân supuse dispoziţiunilor acelor legi.

In speţă, intimatei „Asociaţia Patronală" i s'a acordat personalitatea juridică prin art. 152 al legii asigurărilor muncitoreşti care a înfiinţat această asociaţie patronală, astfel încât ea putând figura în instanţă fără a mai fi necesară prezenţa unui reprezentat al Ministerului Public, Curtea are a fi constituită fără procuror general. (Cas. I 20 Mai 1931 cu nota de Gr. Racoviceanu, P. R. 66 III 931).

1. **Patrimoniul persoanei juridice**

8. — Dacă o comunitate religioasă îmbrăţişează o altă religie, ipso facto bunurile aservite unui cult trec la aceea religie; actul autorităţii administrative care constată acest lucru este un act de guvernământ. (Cas. I d. 1622/927, P. R. 42 III 928).

2. **Dreptul de supraveghere**

9. — Chestiunea utilităţei unui act de dispoziţie făcut în numele unui stabiliment de utilitate publică, are a fi apreciată şi rezolvată de autoritatea administrativă sub controlul căreia funcţionează acel stabiliment, iar nu de justiţie, care competează numai în anumite cazuri capacitatea persoanelor fizice. (C. Ap. Buc. II 18 Oct. 1908, cu concl. scrise de I. Rosental P. R. 225 II 923).

10. — Persoanele morale având sediul, patrimoniul şi funcţionarea lor în Italia, sunt supuse, afară de cazul unei derogări exprese, regulelor şi aplicării tuturor principiilor de drept public în vigoare în Italia, cu privire la existenţa şi gestiunea institutilor prezentând un caracter public. (Cons. de Stat. Italia, 27 Mai 1918, cu nota lui D. A. în P. R. 109 III 924).

11. — Această soluţie este admisă chiar atunci când aceste persoane sunt fondate numai de străini, când bunurile şi veniturile lor provin dela străini, şi când ele funcţionează exclusiv numai în folosul străinilor. (Aceiaş decizie).

12. — Regulamentul pe care şi-l alcătueşte o persoană juridică de drept public, pe baza unei delegaţii exprese a legii, n'are nevoie de aprobarea Ministerului. (C. Ap. Cernăuţi II, 4 Oct. 926 P. R. 148 III 926).

3. **Incetarea personalităţii**

13. — O asociaţie culturală constituită prin lege specială, îşi continuă personalitatea sa juridică indiferent de schimbarea membrilor ei sau de modificarea statutelor asociaţiei, drept ce-l are orice persoană morală care trăeşte numai ca o ficţiune a legii; tot aşa precum dealtfel şi o societate comercială îşi continuă viaţa ei juridică, indiferent de deţinătorii anonimi ai acţiunilor la purtător ce sunt emise şi indiferent de transformarea sau modificările ce, cu consimţimântul adunărilor generale, le-ar face acea societate în statutele sau activitatea ei.

Asemenea nici schimbarea statului care-şi exercită suveranitatea pe teritoriul unde vechea asociaţie există, nu poate avea vreo influenţă asupra continuării existenţei ei. (T. Cluj, s. 1457/923, P. R. 65 III 924).

III. **Fundaţiuni**

14. — Persoanele morale în general şi fundaţiunile în special, neavând o existenţă reală şi fiind numai nişte ficţiuni, ele nu pot exista ca atare, în afară de intervenţiunea puterei publice, care într'un interes general să le recunoască o personalitate juridică. Din necesitatea acestei intervenţiuni a statului şi deci a colaborării sale cu fondatorul la constituirea unei fundaţiuni, urmărind un scop de utilitate generală, urmează invedereat şi ca o consecinţă imperioasă, că statul are dreptul de a priveghia şi controla aceste aşezăminte, nu numai ca ele să nu fie abătute dela scopul lor, dar încă şi pentru a asigura executarea scopului, la care statul este interesat şi în vederea căruia le-a conferit personalitatea morală. (C. Ap. Buc. II, 18 Oct. 1908 cu concluziunile scrise ale d-lui S. Rosental, P. R. 225 II 923).

15. — Fundaţiunile cari au caracterul unor stabilimente de utilitate publică, sunt supuse controlului Statului, care singur poate veghia ca interesele şi existenţa chiar a fundaţiunii să nu fie periclitată prin acte de dispoziţiune, făcute după arbitrariul administratorilor, şi pentru ca scopul acestor aşezăminte să fie menţinut. Aceste aşezăminte au prin urmare, caracterul unor persoane incapabile, având în principiu aceeaş capacitate ca a persoanelor fizice; iar capacitatea administratorilor ei se mărgineşte numai la acte de pură administraţiune, ei neavând dreptul de a înstrăina averea instituţiunii, după cum nu au nici capacitatea de a accepta în numele ei vreo donaţiune în lipsa unei autorizaţiuni emanate din partea puterii publice. (C. Ap. Buc. II 18 Oct. 1908 cu concl. scrise de S. Rosental, P. R. 225 II 923).

16. — Fundaţiunile având fiinţă juridică din momentul morţii testatorului, care a avut loc în anul 1913.

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.iini.ro

conform dreptului maghiar în vigoare atunci, își păstrează personalitatea juridică conform legei din 6 Februarie 1924 și continuă a funcționa în baza legilor sub care a luat ființă. (Cas. I d. 1435/927 cu nota de G. Plopu, P. R. 179 I 928).

IV. **Procedura recunoașterii**

17. — Personalitatea juridică se acordă, în conformitate cu art. 102 din legea persoanelor juridice, numai atunci de Curtea de Apel, când două sau mai multe persoane juridice se vor constitui în uniuni sau federațiuni, urmând ca în toate celelalte cazuri, personalitatea juridică să se acorde de tribunal în conformitate cu art. 84 s. u. din menționata lege. (Cas. I d. 1606/927, P. R. 146 III 927).

18. — Persoanele juridice de drept privat, existente la data promulgării legii persoanelor juridice din 1924, au termen de șase luni spre a cere înscrierea în registrul special.

Consecința neînscrierii în termen, e sancționată cu amendă și nu cu pierderea personalității. (C. Ap. Cernăuți I 10 Martie 1927, P. R. 124 III 928).

V. **Legislația teritoriilor alipite**

19. — Ardeal. — După dreptul în vigoare în părțile ardelene în sensul articolului de lege LXXIV, din 1715, al articolului de lege LXX, din 1723, al articolului de lege XXIII și XXVI, din 1790/91, fundațiunile pioase (piae causae) de binefacere, prin dispoziținea fondatorului iau ființă, și înființarea lor nu este pendentă de prezentarea prealabilă a literelor fundaționale și aprobarea acestora de guvern. Asupra fundațiunilor guvernul în numele Regelui, are numai dreptul de a controla, dacă averea fundațională se întrebuințează în scopul destinat de fundator, de unde urmează că dacă fundațiunea nu se administrează conform intențiunii și scopului destinat de fundator, guvernul are dreptul și datoria a dispune în mod corespunzător cu realizarea scopului fundatorului. (Cas. I d. 1564/924 cu nota de G. Plopu, P. R. 4 I 926; acelaș în P. R. 6 I 925).

20. — In dreptul privat ungar nu există dispoziținne, prin care înființarea unei fundațiuni să depindă de anumite formalități, ci numai administrarea averii fundațiunei, sau mai bine zis fundațiunea însăși este supusă controlului autorității superioare, în virtutea dreptului de supremă inspecțiune a Regelui, ca averile fundațiunei să fie întrebuințate în scopurile pentru cari au fost destinate; căci, pentru ca o fundațiune să dobândească personalitate juridică este suficientă voința fundatorului, care destină sau lasă un fond cu un anumit scop pios, sau de binefacere, ce nu e în contrazicere cu legea sau cu morala. — fie că această fundațiune este realizată de însuș fundatorul, fie că ar concede altor persoane fizice sau juridice realizarea ei. (Cas. I d. 1435/927 cu nota de G. Plopu, P. R. 183 I 928).

VI. **Studii, recensii și note**

21. — De la personnalité juridique (R. Saleilles) recensie de G. Alexianu (P. R. 29 IV 923).

22. — Las personas juridicas y su responsabilidad civil por actos illicitos (A. Barcia-Lopez) recensie de N. A. Ionescu (P. R. 9 IV 924).

23. — L'Etat et le concept de la personnalité (Matei Cantacuzino), recensie de M. I. B. (P. R. 19 III 924).

24. — Problema fundațiunilor după noua lege a persoanelor juridice, de Marius Rădulescu, (P. R. 17 IV 925).

25. — Un aspect al situațiunii persoanelor juridice în dreptul internațional privat, de Victor Hillard (P. R. 64 IV 928).

26. — Pe marginea legii persoanelor juridice, de Victor Hillard (P. R. 104 IV 929).

27. — V. Responsabilitate penală.

PLANTAȚII PE TEREN STRĂIN

V. Accesiune.

PLĂSMUIRE DE MONEDA

(Art. 112—116 C. Pen.)

1. — Pentru existența delictului prevăzut și pedepsit de art. 117 alin. 2 cod. penal, se cere ca să se constate, pe lângă faptul material al plăsmuirii de monete sau bilete de bancă autorizate de lege, că imitațiunea a fost astfel făcută încât circulațiunea falsei monete a putut fi obținută, și în fine, că falsificatorii au comis faptul cu scopul de a pune în circulațiune moneta falsificată — doliul special. — (Cas. II d. 848/925 cu nota de V. Dongoroz, P. R. 212 I 925).

2. — In ce privește aprecierea gradului de asemănare a biletului falsificat cu moneta legală, ea aparține în mod suveran judecătorilor fondului (Aceias decizie).

3. — Când instanța de fond constată că valoarea biletelor falsificate de un inculpat, este mai mare de 2000 lei, și că faptul săvârșit de inculpat prezintă gravitate și acesta are un caracter pervers, poate să-l condamne, pe baza acestor constatări și aprecieri, desi minor, la 5 ani închisoare corecțională, fără să violeze art. 63 cod. penal, deoarece acest text prevede că, în ce privește minorii, pedeapsa ce urmează a li se da poate fi redusă până la a treia parte sau jumătate din cea prescrisă de lege pentru infracțiunea săvârșită și, deci, așa fiind, aplicându-se inculpatului, pe de o parte acest text, iar pe de alta art. 117 alin. ultim codul penal, care dă posibilitatea îndoirii pedepsei, pedeapsa de cinci ani închisoare corecțională se găsește justificată. (Aceias decizie).

4. — Elementele constitutive ale infracțiunei prevăzute de art. 112 cod. pen. sunt: faptul material de contrafacere de monetă metalică, împrejurarea că moneta avea curs legal în țară și intențiunea criminală a agentului. Conform jurisprudenței, pentru existența faptului de contrafacere, este destul numai ca agentul să fi avut intențiunea culpabilă de a specula, ceeace există în speță. In ce privește plăsmuirea de monetă conform jurisprudenței, crima există chiar dacă imitația este așa de proastă încât poate fi observată de oricine, astfel făcută încât moneta să fi putut circula. (T. Brașov II s. 1975/931 cu nota de Virgil Ionescu, P. R. 135 III 931).

5. — V. Fals.

PLĂSMUIRE DE SIGILII

(Art. 117 s. u. C. P.)

1. — Falsificarea cu bună știință a sigiliului Statului aplicat pe plumburile puse de reprezentantul fiscului la aparatul de control al fabricei de spirt, în scop de a sustrage diferite cantități de spirt dela plata taxelor către Stat, constituește o infracțiune penală, așa că infractorul afară de pedeapsa amenzii către fisc, va fi urmărit conf. dreptului comun și pentru această infracțiune. (Cas. II d. 4898/926, P. R. 114 III 927).

2. — Pentru a intra în prevederile art. 121 c. p. inculpatul trebuie să întrebuințeze mărci sau sigilii adevărate în prejudiciul drepturilor și intereselor Statului.

Prin cuvântul „mărci", legiuitorul n'a înțeles mărci (timbre) postale în sensul limbajului obișnuit, ci cele specificate de art. 118 c. p., adică „destinate pentru probe de materii de argint și aur" cum și la alte obiecte cari trebuesc într'un anumit interes marcate, semnate prin aplicarea unui instrument. (T. Bălți I s. 520/929, P. R. 50 III 931).

PLATĂ

(Art. 1092—1113 C. Civ.)

CUPRINS:

I. *Plata în genere.*
Condițiuni:
1. *Persoanele (1-3).*
2. *Echivalentul plății (4).*
3. *Moneda plății:*
a) *Monedă contractuală (5-12).*
b) *Moneda legală (13-16).*
c) *Plata în aur (17-26).*
d) *Calcularea valorii monedei (27-34).*
e) *Calcularea dobânzii (35).*
4. *Termenul plății (36-40).*
5. *Locul plății (41-52).*
6. *Refuzul de plată sau de a primi plata (53-56).*
7. *Pluralitatea de creanțe (57-58).*
8. *Acțiunea în repetițiune (59-60).*
II. *Moduri particulare de plată:*
1. *Plata prin subrogare (61-64).*
2. *Imputația plății (65-68).*
3. *Darea în plată (69).*
II. *Legislația teritoriilor alipite (70-74).*
III. *Studii, recensii și note (75-79)*

I. **Plata în genere.**

1. **Persoanele.**

1. — Plata urmează a fi făcută creditorului sau împuternicitului său cu mandat special, iar advocatul nu are astfel de mandat.

Pe de altă parte, pentru ca debitorul de bună credință să fie liberat, el trebuie să plătească în mâinile posesorului, adică titularului aparent al creanței; deci această regulă nu se poate aplica unui terțiu care pretinde că reprezintă pe creditor; debitorul este obligat să ceară dovada mandatului iar această dovadă nu rezultă din simpla deținere a titlului. (Cas. Civ. fr. 28 Aprilie 1921, P. R. 42 III 926).

2. — Plata făcută de adjudecatarul unor bunuri succesorale nu poate prin urmare să fie privită ca valabilă și liberatorie pentru motivul că a fost făcută în mâinile advocatului, posedând copie după hotărârea de adjudecare, și care advocat ar fi re-

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.iini.ro

mis acea copie în schimbul numărării banilor. (Cas. Civ. fr. 28 Aprilie 1921, P. R. 42 III 926).

3. — Obligaţiunea debitorului de a stabili identitatea înfăţişătorului unui titlu la purtător este îndeplinită dacă plata se face de bună credinţă unei persoane, ce prezintă acte de legitimare, chiar dacă în urmă s'ar dovedi că acele acte nu aparţineau înfăţişătorului. (Cas. Torino, Ital. 4 Ianuarie 1923, P. R. 111 III 924).

2. Echivalentul plăţii

4. — Pentru ca o plată să fie valabilă, trebueşte ca în momentul plăţii, debitorul să facă transportul proprietăţii obiectelor date în plată, ori în materie de joc de bursă, în momentul concepţiunii jocului de bursă, nici unul din jucători nu datoreşte nimic celuilalt, fiindcă obligaţiunea de a plăti naşte în ziua scadenţei, când se cunosc diferenţele de curs, şi deci dacă s'a dat ceva în plată anterior acestui moment, nu s'a putut face transportul proprietăţii obiectelor date în plată fiindcă atunci nu se datora nimic. (T. Ilfov I com. 29 Oct. 1925 cu note de S. Şerbescu şi I. Negreanu, P. R. 49 II 926).

3. Moneda plăţii

5. — Când un contract prevede plata într'o monetă străină, instanţa de fond obligând pe debitor să plătească în acea monetă, nu face decât să intrepreteze intenţiunea pe care au avut-o părţile la formarea contractului. Această intrepretare fiind o chestiune de fapt, scapă controlului Curţii de Casaţie. (Cas. III 12 Nov. 1916 cu nota de Aurelian Bentoiu, P. R. 179 I 925).

6. — Într'un contract de hipotecă încheiat înainte de război, obligaţiunea dominantă a debitorului e de a întoarce exact contravaloarea primită; astfel, la facerea contractului părţile au avut în vedere mai mult o sumă determinantă, decât felul monedelor ce o alcătuiesc. (Trib. sup. Colmar, Fr. 6 Iulie 1920, P. R. 36 III 922).

7. — Simpla expresiune, întrebuinţată de părţi într'un contract anterior datei de 16 August 1916, că plata se va face în „franci aur", fără identificarea lor că sunt franci franţuzesti, nu este de natură a face să se decidă că intenţiunea părţilor a fost să stipuleze că, plata chiriei să se facă în „franci franţuzesti", întru cât la noi în ţară, înainte de războiu, când nu era aproape nici o diferenţă de curs între franc şi leu, se întrebuinţa cuvântul „franc" în loc de „leu", înţelegându-se prin franc moneda noastră naţională. (C. Ap. Galaţi II d. 160/921 cu nota de N. Jac, Constantinescu, P. R. 257 II 922).

8. — Cu atât mai mult urmează a se admite această intrepretare, când contractul a fost încheiat în ţară, iar plăţile anterioare au fost făcute în lei (aceiaş decizie).

9. — Obligând pe debitor să-şi achite datoria în franci efectivi, ar însemna să se transforme operaţiunea bancară, într'o operaţiune valutară, din care banca s'ar îmbogăţi fără nici o cauză în paguba debitantului, care s'ar ruina fără nici-o vină, din cauza împrejurărilor extraordinare ale actualei stări economice. (T. Ilfov I com. sent. 528/921 cu nota d-lui H. Aznavorian, P. R. 151 II 922).

10. — Când un contract prevede plata într'o monetă străină, instanţa de fond obligând pe debitor să plătească în acea monetă, nu face decât să interpreteze intenţiunea pe care au avut-o părţile la facerea contractului. Această interpretare fiind o chestiune de fapt scapă controlului Curţii de Casaţie. (Cas. III d. 2078/923 cu nota de Şt. Antim, P. R. 24 I 925).

11. — Dacă contractul încheiat într'un oraş, devenit mai târziu polonez, prin anexiune, stipulează că o sumă de bani va fi plătită în monetă germană, în contul unei bănci din Germania, locul executării contractului neflind în Polonia, debitorul nu-şi poate îndeplini obligaţia în monetă poloneză şi în Polonia. (Cas. Germană Leipzig, 19 Ianuar 1923, P. R. 41 III 924).

12. — A, domiciliat în Belgia împrumută lui B, cinci mii de franci belgieni cu scadenţa la 1 August 1917.

A, acţionând în judecată pe B, înaintea instanţelor germane cere condamnarea acestuia la plata în franci belgieni, în virtutea unei polite care specifică plata în valută belgiană.

Tribunalele germane resping acţiunea bazând hotărârea lor pe argumentul că, părţile contractând în Belgia, era natural ca plata să fie stipulată în moneta locală; că simpla polită nu poate face dovada intenţiunii lui B, de a se libera în valută străină, această intenţie ne putând rezulta decât dintr'o convenţie specială. Urmează deci ca A. să primească contravaloarea în mărci în ziua contractării împrumutului, adică 4000 mărci. (Cas. Germană, 27 Nov. 1923, P. R. 48 III 924).

1) Moneda legală

13. — De câte ori doi comercianţi străini, aparţinând sau nu aceleiaşi naţionalităţi, au venit în Franţa la un iarmaroc, spre a-şi vinde mărfurile lor sau a cumpăra altele, ei sunt presupuşi a se supune legilor locale, în privinţa plăţii mărfurilor ce-şi vând sau cumpără reciproc pe care ei trebuie să le plătească după valoarea monedei întrebuinţată la locul unde s'a făcut vânzarea, oricare ar fi valoarea acestei monezi în ţara lor respectivă, afară de cazul când ei s'ar fi referit, în mod expres sau tacit, în cât priveşte plata, la uzurile locale din ţara lor. (T. Charleville — Fr. 9 Oct. 1921 cu nota de D. Alexandresco, P. R. 160 III 927).

14. — Este de principiu necontestat că locul unde trebuie să se facă plata determină moneta în care ea trebuie să fie făcută, dacă părţile n'au derogat dela această regulă.

Astfel, dacă convenţia părţilor prevede că plata unor titluri amortizate sau unor cupoane, trebuie să se facă la Paris în franci şi în oraşele Elveţiei tot în franci, aceste plăţi se vor face la Paris în franci francezi, iar în Elveţia în franci elveţieni, oricare ar fi naţionalitatea purtătorilor acestor titluri sau cupoane, dacă părţile n'au derogat anume dela această regulă. (T. Paris, Fr. 14 Nov. 1923, cu nota în P. R. 41 III 924).

15. — Art. 905 c. civ. şi 366 c. com. austriac, cari dispun că dacă părţile n'au determinat moneta în care se va face plata, ea va fi aceea existentă la locul plăţii, cuprind o normă de interpretare a voinţei părţilor, aplicabilă numai în ipoteza în care în chiar momentul contractării, părţile, aflându-se în faţa a două monete diferite cu curs legal, una la locul naşterei obligaţiunei şi alta la locul plăţii, n'au indicat care din aceste monete va servi debitorului ca instrument de liberaţiune. (Cas. S. U. d. 19/928, P. R. 33 III 929).

16. — Când însă problema în discuţiune este aceea de a se şti dacă după dezagregarea imperiului Austro-Ungar şi după dispariţiunea coroanei, această monetă are a fi înlocuită cu aceea având curs la locul plăţii — în speţă, Praga — sau cu leul românesc în curs la domiciliul debitorului, soluţiune ce se poate da conformă cu echitatea şi cu principiul că orice dubiu urmează a se rezolva în favoarea debitorului, este că aceasta din urmă nu poate fi obligat să facă plata în coroane cehoslovace, monetă străină, inexistentă în momentul contractării, ci se poate libera valabil în lei, moneta ţării sale, care pe lângă că avea fiinţă legală la data actelor de împrumut, dar mai avea, la acea epocă, şi un curs aproape egal cu acela al coroanei austro-ungare (aceiaş decizie).

c) Plata în aur

17. — Dispoziţiunile art. 8 din legea dela 22 Decemvrie 1916, potrivit cărora debitorii cari au stipulat, înainte de 15 August 1916, plata unei datorii în aur, pot să se libereze valabil în hârtie monetă a Băncii Naţionale, au fost edictate în scopul de a se proteja stocul metalic al acestei bănci şi de a crea, în vederea acestui scop, un curs forţat pentru leul monetă hârtie. Prin urmare aceste dispoziţiuni nu pot fi aplicabile decât în cazurile când e vorba de o datorie în „monetă-aur", care, strict executată, ar pune Banca Naţională a României în situaţiunea de a-şi micşora stocul ei metalic, iar nu şi atunci când e vorba de o datorie contractată în monetă străină, caz care, ieşind din cadrul legii excepţionale, are a se regula conform principiilor generale şi intenţiunii comune a părţilor contractante. (Cas. III, 12 Nov. 1916 cu nota de A. Bentoiu, P. R. 179 I 925; Cas. III d. 2078/923 cu nota de St. Antim, P. R. 24 I 925).

18. — Intervenţiunea legiuitorului în raporturile contractuale dintre părţile, prin legea din 21 Dec. 1916 decretând cursul forţat al unei hârtii de credit în scopul prevenirei unei crize financiare, care n'are alt scop decât de a face ca obligaţiunile să fie executate conform intenţiunei părţilor, nu violează nici un principiu constituţional. (Cas. I 29 Dec. 1920 cu nota de C. C. Arion, P. R. 1 I 922).

19. — Art. 8 al legii menţionate

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.iini.ro

fiind conceput în termeni generali, se raportă la orice fel de obligaţiuni, nu numai la cele cambiale sau la acelea care rezultă dintr'un contract de împrumut ordinar (aceiaş decizie).

20. — Dacă, în timp normal, cată să se admită validitatea, chiar faţă de monetele naţionale, a stipulaţiunii plăţii în aur numerar, nu este tot aşa în timp de curs forţat. Legile cari stabilesc cursul forţat într'o ţară au caracterul de ordine publică şi beneficiază de ele nu numai naţionalii unei ţări, dar chiar şi debitorii străini. In consecinţă, debitorul obligat să plătească, în Franţa sau în Egipt, monete de aur franceze, şi care nu poate să facă plata în acest fel de monete nici în Franţa nici în Egipt, este ţinut şi are dreptul de a plăti Băncii Franţei. (T. civ. Cairo-Egipt, V, 22 Martie 1921, P. R. 47 IV 924).

21. — Faţă de orice lege, care ar stabili cursul forţat al biletelor de bancă, stipulaţia care prevede că plata se va face în monedă efectivă şi metalică (aur sau argint), este nulă şi de nul efect, ca fiind contrară ordinei publice şi sociale. (C. Ap. Limoges, nota lui D. Alexandresco, P. R. 46 III 922).

22. — Şi asemenea stipulaţie trebue să fie anulată, chiar dacă ar rezulta dintr'o convenţie anterioară acestei legi, ea nefiind validă şi obligatorie pentru debitor decât în lipsa unei legi excepţionale, precum este legea franceză din 1914 (cpr. l. rom. din 21 Decembrie 1916), care edictează cursul forţat al biletelor de bancă.

In consecinţă, debitorul nu poate să refuze plata ce-i este oferită în bilete de ale băncei Franţei după valoarea lor legală, echivalentă în mod obligator cu aceea a monedelor metalice (aceiaş decizie).

23. — Autoritatea judecătorească poate condamna la restituirea în monetă de hârtie a unei sume de bani împrumutată în aur şi pretinsă apoi în aur, când legea nu permite plăţi în aur, sau debitorul nu e obligat la acest lucru.

In asemenea caz, fiind vorba de monetă de hârtie austriacă (coroane), echivalarea-aur trebuie să se facă potrivit art. 336 cod. com. austriac, după valoarea din ziua scadenţei, conf. cursului de bursă oficial, sau dacă aceasta e închisă de mai multă vreme şi pe timp nedeterminat, cursul se va putea stabili şi altfel, între altele, prin informaţiuni dela centrala de devize din Viena. (Cas. Roma, Ital. 29 Martie 1924 cu nota de S. Singer, P. R. 153 III 924).

24. — Dacă este adevărat că potrivit art. 8 din legea dela 21 Dec. 1916, debitorii pentru datoriile stipulate în aur se pot libera valabil plătind suma corespunzătoare în lei, hârtie monetă, sau în orice monetă românească, pe cursul legal, această dispoziţiune însă este aplicabilă numai la plăţile în monetă română aur, pentrucă numai în acest caz executarea contractului în privinţa plăţii ar pune în pericol rezerva metalică a Băncii Naţionale, iar nu şi în cazul când este vorba de o plată în monetă străină. (C. Ap. Buc. II d. 28/925, P. R. 179 I 925 în notă).

25. — Este valabilă închirierea unei case fixând chiria la un preţ anual minimum de franci plătibilă în monezi având curs legal în Belgia, şi conţinând clauza că, cu începere dela o dată determinată, suma va trebui să fie echivalentă valorii unei greutăţi indicate de aur potrivit cursului acestui metal la Bursa din Londra. (T. civ. Verviers Belg. 20 Ian. 1926, cu nota de I. H. V. în P. R. 112 III 926).

26. — In conformitate cu regulele legislaţiei protecţioniste a aurului, lichidarea unui contract în care s'a stipulat plata în aur se va face prin plata sumei în biletele Băncei Naţionale sau în orice altă monetă română după cursul ei legal. (T. Ilfov I com. s. 681/929 cu rezumat de concl. scrise, P. R. 297 II 929).

d) **Calcularea valorii monedei**

27. — Debitorul unei datorii contractate în ţară străină şi pentru care s'a stipulat plata în moneda acelei ţări, nu se poate achita în Franţa în monedă franceză, decât respectând cursul schimbului la data plăţii. (C. Ap. III Lyon, Fr. 2 Iulie 1920, P. R. 13 III 922).

28. — Legea belgiană cere ca în actele publice administrative, să se enumere sumele în franci şi în centime.

Dacă preţul vânzării a fost fixat în monedă străină, trebuie să se opereze conversiunea în monedă belgiană suficientă pentru a plăti după cursul zilei hotărârii suma stipulată în monedă străină. (T. com. Anvers, Belg. 10 Iunie 921, P. R. 46 III 923).

29. — Plata făcută după ziua scadenţei, în monedă străină, se va calcula pe ziua plăţii efective iar nu pe aceia a scadenţei. (C. Ap. Milano Ital. 25 Febr. 1921 cu nota, P. R. 69 III 922; C. Ap. Milano Italia 22 Nov. 1921 cu nota de H. în P. R. 105 III 923).

30. — Vânzătorul care a primit un acont din preţ, fără a face nici o rezervă, nu poate pretinde o completare a preţului după fluctuaţiile schimbului, contrar acordului între părţi. (Cas. Req. Fr. 30 Octomvrie 1923, P. R. 72 IV 924).

31. — Răspunzând de cazul fortuit, debitorul care se află în întârziere pentru o datorie stipulată în monedă străină, este ţinut să suporte consecinţele scăderei acestei monezi, între ziua scadenţei şi ziua plăţii; datoria sa trebue să fie în franci elveţieni după cursul zilei scadenţei. (T. Federal Elveţian I, P. R. 76 III 923).

32. — Dacă clauza din contract prevede plata fără rezerve, în monedă străină, ea se va face în acea monetă, sau în lei româneşti, dar într'o sumă echivalentă cu cea contractată în moneta străină şi după cursul din ziua plăţii. Dacă de aci rezultă o diferenţă de curs în dauna debitorului, aceasta nu interesează pentru soluţionarea litigiului când debitorul este vinovat pentru neplata la timp a creanţei, astfel că toate riscurile provenite din întârziere urmează a fi suportate de el. (Cas. I 525/927, P. R. 1 III 928).

33. — Contractul de împrumut încheiat în Elveţia între un împrumutător german şi un împrumutat elveţian, este supus dreptului elveţian, chiar dacă împrumutul a fost stipulat în mărci germane. Părţile care figurează într'un contract de împrumut, fixând quantumul datoriei într'o monetă străină sunt reputate a fi admis în drept lex contractus, legislaţiunea monetară a Statului emitent al acelei monete. Prin urmare, în ipoteza unei deprecieri monetare, judecătorul se va inspira din legislaţiunea monetară a statului respectiv pentru a fixa suma datorită de împrumutat. (T. Feder. Elveţian, 3 Iulie 1928, P. R. 16 III 931).

34. — Când este datorată o sumă în monedă străină, plata în moneda naţională se face la cursul zilei plăţii dacă dela scadenţă s'a înregistrat o urcare a cursului de schimb, iar în caz de scădere, se va avea în vedere cursul din ziua scadenţei. In nici un caz nu poate fi condamnat debitorul să plătească după schimbul cel mai ridicat verificat în această perioadă de timp. (Cas. Ital. 21 Febr. 1929, P. R. 63 III 931).

e) **Calcularea dobânzii**

35. — Dobânda convenţională a unei obligaţii contractată în ţară străină, în speţă în Englitera, şi a cărei plată este urmărită în Franţa (deci şi în România), trebue să fie calculată după legea ţărei în care obligaţia a fost contractată, întrucât legea fr. din 1807, care mărgineşte dobânda convenţională, în materie civilă, nu interesează ordinea publică. (T. civ. Havre-Fr., 4 Oct. 1920 cu nota lui D. Alexandresco. P. R. 138 III 923).

4. **Termenul plăţii**

36. — Prin ziua scadenţei, în sensul art. 41 c. com., se înţelege ziua plăţii, atunci când plata se face în mod corect în însăş ziua scadenţei, fără vreo întârziere de plată, care să interpună un timp între scadenţa convenită şi plata efectivă. (T. Ilfov II com. s. 701/923 cu nota de M Stern, P. R. 85 II 926).

37. — In caz de întârziere a plăţii, daunele urmează a fi suportate de partea în culpă, căci cel care a făcut toate diligenţele pentru a se exonera de obligaţiunea plăţii, nu poate fi declarat responsabil de fluctuaţiunea valutară (aceiaş decizie).

38. — Când printr'o convenţie nu se stipulează nimic în privinţa termenului de plată, potrivit art. 102 c. civ. termenul este în favoarea debitorului. (Cas. III d. 754/925, P. R. 34 III 926).

39. — Când, într'o tocmeală, părţile nu se învoiesc asupra termenului de plată, Curtea poate, uzând de dreptul său suveran de apreciere, să fixeze acel termen, căutând intenţiunea părţilor într'un contract anterior, intervenit între aceleaşi persoane şi a cărui existenţă nu este contestată. (Cas. Req. Fr. 12 Iunie 1925, P. R. 31 IV 927).

40. — Conform art. 1024 c. c. termenul este presupus ca stipulat în favoarea debitorului şi deci nu se poate cere suma datorită înainte de scadenţă, de unde rezultă că credi-

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.iini.ro

torul, după alegerea sa, poate cere plata sumei datorite fie la ziua scadenței, fie posterior, și deci pactul comisoriu expres, care este stipulat în favoarea creditorului, operează rezilierea contractului pentru neplata chiriei, indiferent de faptul că plata s'a cerut la termen sau posterior la o dată anunțată și cunoscută debitorului. (Cas. I d. 170/929, P. R. 65 III 929).

5. Locul plății

41. — Când într'un contract de arendare nu se arată locul unde urmează a se face plata arendei, ea trebue făcută la domiciliul debitorului, de oarece regula generală pusă de legiuitor în materie de plată este cherabilitatea. (T. Ilfov IV s. 1034/920 cu nota de I. D. Filitti, P. R. 300 II 922; J. Oc. Bazargic 21 Iunie 1930 cu nota de Al. St. Constantinescu, P. R. 108 III 930; J. Oc. Herta 21 Febr. 1928 cu nota de Tr. Scriban, P. R. 49 III 928; C. Ap. Galați I în maj. d. 8/921 cu nota de N. Jac. Constantinescu, P. R. 139 II 922.)

42. — Faptul că părțile înserează în contract domiciliile lor, pur și simplu, nu înseamnă că ele au voit să deroge de la regula generală a cherabilității, ci că au înțeles numai să arate locul îndeplinirii obligațiunilor lor și mai cu seamă locul unde eventual trebue să se îndeplinească actele de procedură. (T. Ilfov IV s. 1034/920 supra cit.)

43. — Când în convenție nu este stipulat nici pact comisoriu expres pentru neachitare la termen, debitorul poate face plata chiar în instanța de judecată și ca atare dovada făcută de creditor că s'a prezentat la domiciliul debitorului să o ceară și a fost refuzat nu poate atrage rezilierea convențiunii. (Ap. Galați I în maj. dec. 8/921 cu nota d-lui N. Jac Constantinescu, P. R. 139 II 922).

44. — Clausa într'o factură de mărfuri vândute, că prețul va fi plătit la domiciliul vânzătorului nu este atributivă de jurisdicție la tribunalul locului indicat, chiar când această factură a fost acceptată fără protestare, dacă reese din circumstanțe că, după intențiunea comună a părților, plata ar fi trebuit să fie efectuată într'alt loc. (C. Ap. Lyon-Fr. 18 Oct. 1921 cu nota, P. R. 100 III 922).

45. — Dacă plata se face prin ceck, locul plății este nu acela unde cecul a fost remis, ci acolo unde se găsește provisiunea, și trebue să fie achitat; prin urmare tribunalul competent, este acela unde trebuește cecul achitat, prin aplicarea art. 420 c. pr. civ. § 3 (aceiaș decizie).

46. — In vânzările pe credit, prețul este cherabil la domiciliul debitorului, conform principiului de drept comun, art. 1247 civil belgian La acest principiu art. 1651 c. civil derogă numai pentru vânzarea „au comptant".

Faptul că cumpărătorul a păstrat tăcere asupra obligațiunei de a plăti prețul la domiciliul vânzătorului în Gand, obligațiune prescrisă în factură, nu implică acceptare din partea sa, dacă această prezumpțiune este distrusă prin alte împrejurări ale cauzei, care dovedesc o intențiune contrarie. In consecință, prețul trebuie cerut la domiciliul debitorului și tribunalul din Gand, acel al domiciliului vânzătorului, este incompetent. (T. com. Gand-Belg., 10 Oct. 1922 P. R. 16 III 924).

47. — In lipsa stipulațiunii locului plății, într'o convenție, aceasta nu poate fi considerată ca reziliată de drept. (C. Ap. Buc. IV d. 128/925 cu nota de M. Djuvara, P. R. 97 II 926).

48. — Chestiunea de a se ști, dacă clauza prin care părțile convin ca plata să se facă la domiciliul creditorului, trebuie înțeleasă în sensul că ele s'au referit la domiciliul actual, din momentul încheierii, sau la domiciliul pe care creditorul l-ar avea în momentul plății, este o chestie de interpretare a voinței părților. Logic, presumția este că părțile au înțeles a se referi la domiciliul, pe care creditorul îl are când se face plata, căci ar fi anormal ca el să aibă interes să i se plătească la vechiul domiciliu și să stipuleze prin contract o asemenea modalitate de plată.

Astfel, când în contract se prevede că plata se va face la domiciliul proprietarului, fără a se preciza care anume domiciliu, prezumția e că e vorba de domiciliul pe care proprietarul îl va avea în momentul plății, nu la data încheerei contractului. (C. Ap. Constanța, d. 963/925, P. R. 4 III 927).

49. — Când părțile convin ca o amendă să se depună la bancă, depunerea ei la Cassa de Consemnațiuni nu este bine făcută și contractul urmează a fi reziliat. (C. Ap. Constanța d. 963/925, P. R. 4 III 927).

50. — Dacă proprietarul a renunțat la pactul comisor prevăzut de lege, chiriașul debitor se poate libera de plata chiriei în condițiunile arătate de dreptul comun, adică depunând chiria și în cursul instanței până la închiderea desbaterilor, fără a fi nevoit să respecte formalitățile prescrise de art. 20 din l. chiriilor din 1927, formalități cari sunt cerute numai în cazul unei depuneri de chirii în afară de proces, în scopul evitării oricărui dubiu cu privire la data depunerei chiriei și a încunoștiințării proprietarului despre această depunere. (Cas. I d. 807/928, P. R. 122 III 928).

51. — In cazul chiriei cherabile, adică atunci când ea trebuie plătită la domiciliul debitorului chiriaș, acesta nu are de îndeplinit nici o formalitate, nici ofertă reală și nici noua formalitate a legei din Iulie 1921, ce înlocuește în interesul său oferta reală, ci proprietarul pentru a avea drept la rezoluția contractului în caz de neplată a chiriei, sau pentru a da eficacitate pactului comisor expres, trebuie să dovedească că s'a prezentat la domiciliul chiriașului a-i cere plata chiriei, și că acesta a refuzat, căci numai astfel chiriașul este în culpă. (T. Iași I, 2 Iulie 1928 cu nota de M. Păcuraru, P. R. 59 III 929).

52. — In lipsă de stipulație, plata este cherabilă adică la domiciliul societăți, care devine debitoare asiguratului când expiră polița. (Jud. Oc. Herța 21 Febr. 1928 cu nota de Tr. R. Scriban, P. R. 49 III 928).

6. Refuzul de plată sau de a primi plata

53. — Refuzul creditorului de a primi plata, fiind un fapt material, poate fi dovedit prin toate mijloacele de probațiune admise de dreptul comun, deci și prin proba cu martori, inadmisibilitatea unor atari probe neputându-se înțelege decât în cazul când oferta s'ar face prin agenții judecătorești, căci în acest caz refuzul este un fapt juridic care trebue constatat în mod autentic prin procesul-verbal al agentului. (Cas. II d. 119/923, P. R. 120 III 923, aceiaș cu nota de D. Hozoc, P. R. 12 I 924).

54. — numai refuzul lui de a se prezenta la locul, ziua și ora fixată în notificarea portărelului nu poate fi dovedit decât în modul autentic care rezultă din procesul-verbal al agentului judecătoresc respectiv. (Aceiaș decizie).

55. — Intru cât astăzi raporturile dintre creditorii francezi și debitorii români sunt guvernate numai de regulele dreptului comun, refuzul de plată al falitului întemeiat pe speranța că guvernul va întinde aplicarea legei din 3 Iunie 1923 care să modifice astfel raporturile existente, nu constitue un refuz de plată făcut cu bună credință în sensul art. 696 c. com. (T. Ilfov I com. s. 586/923, P. R. 29 III 924).

56. — Culpa creditorului în neplată cum ar fi faptul de a nu se găsi la domiciliul când a stipulat plata la anume dată și efectuarea ei la domiciliul său, poate fi dovedită cu martori fiind vorba nu de un fapt juridic, ci de un fapt material. (Cas. S. U. d. 14/927, P. R. 81 III 927).

7. Pluralitate de creanțe

57. — Creditorul care are contra debitorului său mai multe creanțe exigibile, nejustificate prin înscris, este ținut — conform art. 1196 c. civ., în interesul ridicării numărului litigiilor — să ceară odată și prin aceiaș petiție judecarea, lichidarea și plata tuturor acestor creanțe, sub sancțiunea decăderii din dreptul de a mai îndrepta ulterior o altă acțiune pentru creanțele rămase. (Cas. I d. 1791/924, P. R. 33 III 925).

58. — Pentru ca această decădere să aibă loc, trebuie să fi existat mai înainte o acțiune. Prin urmare, când o parte din creanțe s'au achitat benevol de către debitor, fără nici-o chemare în judecată, acțiunea ce s'ar intenta în urmă pentru cele neachitate, este admisibilă. (Ac. dec.)

8. Acțiune în repetițiune

59. — In conformitate cu dispozițiunile art. 1092 al. II c. civil, acțiunea în repetițiune nu este admisă în privința obligațiunilor cari au fost achitate de bună voie. (T. Teleorman II, 25 Iunie 1920 cu nota de Constant. Ionescu, P. R. 187 II 926).

60. — Cauza ilicită a unei obligațiuni nu constituie o piedică la exercițiul acțiunei în repetițiune pentru restituirea sumelor vărsate ca urmare a executării obligațiunei. Din textul art. 966 și 1092 c. civ. (art. 1131 și 1935 c. civ. f.) rezultă, în adevăr, că ceiace s'a plătit în executarea unei obligațiuni nule, nu poate fi socotit

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.iini.ro

ca fiind un lucru datorit, astfel încât o asemenea plată, efectuată în lipsa unei datorii, este supusă repetițiunii. (Cas. Civ. Fr. 25 Ian. 1921 cu nota de Traian Alexandrescu, P. R. 96 III 923).

II. **Moduri particulare de plată**

1. **Plata prin subrogare**

61. — Potrivit art. 1109 C. civil atunci când plata se face numai pentru o parte din datorie, subrogațiunea nu desființează drepturile creditorului, pentru ce mai are a lua, în acest caz el putând exercita pentru ce mai are a lua, aceleași drepturi ce exercită și subrogatul pentru partea plătită celui cui a făcut o plată parțială. (C. Ap. Iași II, d. 35/922, P. R. 62 III 923).

62. — Prin derogare dela dreptul comun, unde plata este un mod de stingere a obligațiunilor (art. 1091 c. c.), legiuitorul a introdus subrogațiunea, după care plata nu stinge obligațiunea ci, prin ficțiune, o transmite subrogatului în stadiul din acel moment, așa că de nu ajunsese la scadență va aștepta, dacă intentase acțiunea o va continua subrogatul, iar dacă obținuse „titlul", sau, eventual, începuse chiar executarea lui, ca în speță, o va continua subrogatul din punctul în care a găsit-o în momentul când a făcut plata și s'a operat subrogarea, pentrucă el succede în drepturile primului creditor (subrogatul), și nu are nevoie să repete procedura sau lucrările de urmărire îndeplinite deja de acesta. (Jud. Oc. Caramurat, C. de jud. civ. 22/925, P. R. 27 III 926).

63. — Pentru ca o subrogațiune de debitor să fie valabilă, în conf. cu dispozițiile art. 1107 cod. civ., se cere între altele, ca și chitanța de plata sumei să fie autentică și făcută odată cu actul. (T. Iași III s. 1339/924 cu nota de Florin Sion, P. R. 109 II 931).

64. — Potrivit art. 1107 cod. civ., prin efectul subrogațiunei, noul creditor dobândește toate drepturile pe care creditorul plătit le avea contra debitorului, deci nu numai creanța cu toate garanțiile ei, adică acțiunea prin care să ceară plata acesteia, dar orice altă acțiune ce aparținea fostului creditor în dreptul subrogat. (Cas. II d. 595/929 cu nota de Gr. Pherekyde, P. R. 2 I 930).

2. **Imputația plății**

65. — Imputațiunea plăților are loc atunci când o persoană care are mai multe datorii, având toate drept obiect lucruri de aceeași speță, de exemplu: bani, către același creditor face o plată care nu e îndestulătoare să atingă toate datoriile. (C. Ap. Craiova I d. com. 46/924, P. R. 147 III 925).

66. — In cazul când imputațiunea nu este făcută expres ori tacit, nici de debitor, nici de creditor, intervine imputațiunea legală prevăzută de art. 1113 cod. civ. Acest text dispune că în caz când există o datorie ajunsă la termen și o alta neajunsă la termen, imputația se va face asupra aceleia ajunsă la termen, chiar dacă aceasta ar fi mai puțin oneroasă. Iar în caz de două datorii ajunse la termen, imputațiunea se va face asupra aceleia pentru care debitorul avea cel mai mare interes a o lichida (aceiaș decizie).

67. — Constatându-se că una din datorii este ajunsă la termen, valorificată judecătorește printr'o sentință definitivă și pusă în curs de executare, pe când cealaltă datorie, constatată printr'un act sub semnătură privată, care chiar de ar fi ajuns la termen, nu ar fi executorie fără obținerea prealabilă a unei hotărâri judecătorești, datoria pe care debitorul avea mai mare interes a o desface și deci asupra căreia se va imputa plata, e[illegible] datoria pusă în curs de execu[illegible] și pentru care se începuse urmărirea (aceiaș decizie).

68. — Când asupra unei datorii se fac diferite plăți, nefăcând nici una din părți imputațiunea, aplicând principiile generale, imputația va trebui făcută asupra acelei cambii pe care debitorul avea mai mult interes a o plăti. (Cas. III d. 415/926, P. R. 147 III 926).

3. **Darea în plată**

69. — Poate fi dată în plată dacă legea nu se opune — și stinge datoria și toate accesoriile sale, o creanță chiar viitoare, numai să existe în stare de germen în momentul cesiunii. (Cas. Belg. 14 Mai 1925 cu nota de J. H. Vermeulen, P. R. 111 III 926).

III. **Legislația teritoriilor alipite**

70. — Dispozițiile c. c. rus care impune ca tranzacțiile între particulari să se facă numai în moneda oficială rusească, nu sunt de ordine publică (C. Ap. Chișinău, dec. 12/920, P. R 22 III 922).

71. — Când părțile au convenit ca împrumutul să se facă în ruble, plata se va face tot în ruble, iar împrejurarea că această monedă s'a depreciat, nu privește pe debitor care nu poate fi obligat a face plata în moneda oficială. (C. Ap. Chișinău, dec 12/920, P. R. 22 III 922).

72. — Plata trebue să se facă în locul arătat în contract și numai când părțile n'au convenit asupra acestui punct, sau, în mod expres ori tacit, au renunțat la locul și modul de plată fixat prin contract plata caută să se efectueze potrivit dispozițiunilor art. 2055 din codul civil rus și 1460.9 din procedura civilă rusă la domiciliul creditorului. (C. Ap. Chișinău II d. 65/922, P. R. 60 III 923).

73. — Din cuprinsul art. 2055 din codul civil rus și 1460.29 din procedura civilă rusă, rezultă că formalitatea de a se libera prin depunerea sumei la autoritatea judecătorească competinte, nu este impusă debitorului, ci este lăsată la facultatea sa de a uza de această cale numai când debitorul va avea interes de a se libera de plată, spre a se descărca de riscurile lucrului datorit sau a face să înceteze curgerea dobânzilor, așa că, prin faptul nedepunerei la tribunal la termenul stipulat a sumei datorite, debitorul nu e în culpă și prin urmare, creditorul nu poate cere executarea pactului comisoriu contra debitorului (aceiaș decizie).

74. — Conform art. 2050 și 2051 cod civ. rus, creditorul nu poate cere de la debitor restituirea împrumutului în altă monetă decât în cea arătată în contract, în speță în ruble. Deoarece însă plata trebuie făcută după ce rublele au fost scoase din circulație, debitorul, fiind în imposibilitate a-și executa obligațiunea în rube, se liberează valabil plătind în moneta aflată în circulație la data plății după echivalentul său legal, deci în lei. (Cas. I d. 1218/930, P. R. 33 III 931).

IV. **Studii, recensii și note**

75. — La clause-or en droit francais (A. le Mestre) recensie de Matei G. Nicolau (P. R. 87 IV 927).

76. — Clausa aur și succedaneele ei în jurisprudență și doctrină, de Marius Rădulescu (P. R. 102 IV 927).

77. — Despre clauza „plata în aur" sau „valoare aur", de Ștef. C. Praporgescu (P. R. 28 IV 928).

78. — La clause „payable en or" (Bern. Nogaro) recensie de I. B. (P R. 68 IV 929).

79. — V. Cambie, Convențiuni, Obligații, Ofertă reală.

PLATA LUCRULUI NEDATORAT

V. Imbogățire fără cauză.

PLĂȚI EXTERNE

(l. 3 Iunie 1923, M. Of. 47/923).

1. — Diferența de curs neprevăzută, care rezultă în defavoarea Statului pentru o datorie particulară a sa poate fi apreciată de către instanțele judecătorești ca păgubitoare pentru interesele lui, pentrucă, în acest caz, dacă Statul ar fi condamnat la plată, aceasta ar produce perturbațiuni grave prin desechilibrarea bugetului.

Din acest punct de vedere și din acela că, în speță, datoria derivând dintr'o comandă de locomotive, aceasta constituind un act civil de gestiune a patrimoniului Statului, acesta poate să ceară ca și oricare particular, protecțiunea moratoriului pentru plățile în valută forte. (T. Ilfov II com. penal 7621/925 cu nota de I. G. Calmanovici, P. R. 4 III 926).

2. — Potrivit art. 6 lit. f a legii din 3 Iunie 1923, despre datoriile particulare contractate în valută străină superioară, hotărârile, date de oficiul instituit prin lege, sunt definitive și se vor trimite Tribunalului numai pentru a le învesti cu formula executorie, fără însă a se putea repune în discuțiune înaintea Tribunalului vreo chestiune ce a fost tranșată prin decizia oficiului.

Așa fiind, recursul în Casație contra acelor hotărâri definitive este admisibil. (Cas. III 2 Martie 1926 cu nota de M. Valerian, P. R. 170 I 926).

3. — Când debitorul contestă existența creanței, Oficiul procedând la judecarea litigiului își depășește atribuțiunile, întrucât potrivit art. 10 din legea dela 3 Iunie 1923, Oficiul nu se va putea pronunța decât asupra creanțelor care ar fi nediscutate, sau în care nu s'ar discuta decât cuantumul sumelor datorite, dobânzile sau exigibilitatea (aceaș decizie).

4. — Datoriile comerciale plătibile în Italia, sunt guvernate de acordul dela Roma din 1924 și de legea din 3 Iunie 1923 în măsura în care nu contrazice acest acord. Prin urmare legea rectificativă din 1925, care nu dispune decât pentru viitor, nu poate atinge drepturi anterioare dobândite. (Cas. II d. 107/928 cu nota de Dim.

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.iini.ro

G. Maxim, P. R. 149 I 928).

5. — Prin art. 10 din legea din 3 Iunie 1923 se prevede că oficiul plăților particulare pentru datoriile în valută străină, nu se va putea pronunța decât asupra creanțelor cari ar fi nediscutate, sau în cari nu s'ar discuta decât quantumul sumelor datorate al dobânzilor sau exigibilitatea lor. Când însă debitorul contestă existența creanței ce i se pretinde să plătească, oficiul nu mai poate judeca, el neavând atribuțiuni de instanță judecătorească, cu caracter contencios, ci trebuie să trimeată chestiunea în judecata Tribunalelor ordinare, suspendând lucrările până ce aceste instanțe se vor pronunța. (Cas. III 21 Nov. 1928, P. R. 51 III 929).

6. — Dispozițiunile legii monetare din 7 Febr. 1919, după care se schimbă coeficientul de acoperire a emisiunii fiduciare a Băncii Naționale, se referă la condițiunile interioare de emisiune ale biletelor de bancă, precum și la convertibilitatea lor în aur, iar nu și la efectele contractuale intervenite între terți în timpul când circulațiunea monetară era guvernată de legea anterioară monetară (T. Ilfov II com. s. 5766/930, cu note de Em. Pantazi și S. Rosental, P. R. 89 I 931).

7. — Recursul în Casație contra deciziilor date de Oficiul român de plăți externe, este inadmisibil, oricare ar fi situațiunea recurentului creditor față de acordurile intervenite cu creditorii din țara respectivă, chiar dacă el n'ar fi aderat la acele acorduri, deoarece, dacă în caz de aderare, el a putut renunța la dreptul de recurs, el e considerat, în virtutea legii din 10 Februarie 1926, ca supus acelorași restricțiuni la cari e supusă majoritatea creditorilor cari au dat adeziunea lor; ori, una din aceste restricțiuni este și inadmisibilitatea oricărei căi de atac contra deciziunilor Oficiului de plăți externe, prevăzută de art. 6 lit f, din legea pentru regularea acestor plăți, dela 3 Iunie 1923. (Cas. III d. 941/931, P. R. 70 III 931).

PLEDOARIE

V. Judecarea pricinilor, Optanți.

POLICITAȚIE

V. Convenționi.

POLIȚIE (organizare)

(l. 1 Aprilie 1903 cu modif. ulter.)

1. — Din moment ce un funcționar polițienesc a fost încadrat în baza avizului comisiunii alcătuită în conformitate cu dispozițiunile art. 133 din legea organizării poliției generale a Statului și i s'a atribuit un post în conformitate cu legea, el nu mai poate fi transferat în alt loc de către autoritatea administrativă superioară decât cu respectarea garanției de stabilitate de care se bucură acești funcționari. (Cas. III 8 Dec. 1930, P. R. 19 III 931).

2. — Atribuirile de funcțiuni făcute pe baza legei de organizare a polițiilor, sunt definitive și asupra lor nu se mai poate reveni nici în timpul cât mai lucrează comisiunea prevăzută de art. 87 din acea lege. (Curtea de Apel Buc. s. II d. 231/930, P. R. 124 III 930).

POLIȚIE JUDICIARĂ

V. Judecătorie de Ocol.

POLIȚIA NAVIGAȚIEI

V. Navigație.

POLIȚIE RURALĂ

(l. 25 Dec. 1868).

1. — Legea de organizare a comunelor rurale prin art. 144, creiază un delict din faptul aceluia care a închis în curtea sa vitele prinse prin holde, în loc de a le duce la oborul comunal.

Prin „vite" nu se poate înțelege decât caii, boii, vacile, bivolii ori viței, nu și porcii. (Jud. Oc. Voinești-Iași, 10 April. 1929 cu nota de Tr. R. Scriban, P. R. 120 III 929).

POLIȚIE SANITARĂ VETERINARĂ

(l. 28 Mai 1882 cu modif. ulter.)

1. — Prin decretul-lege No. 2344 din 1 Ianuarie 1920, punându-se în aplicație, în tot cuprinsul României întregite „legea de poliție sanitară veterinară" din 2 Decembrie 1912, urmează că „legea ungară VII din 1888" alcătuită asupra afacerilor sanitare veterinare, a încetat de a mai fi în vigoare, așa că pentru un caz petrecut la 9 Septembrie 1921, se va aplica legea română și în ceeace privește modalitățile și procedarea referitoare la stabilirea despăgubirilor, însă odată cu abrogarea legei ungare mai sus citată, s'a desființat implicit și dispozițiunea privitoare la competința Curții de Casație, prevăzută de punctul I al par. 71 din zisa lege. (Cas. III c. Ardeal 217/923, P. R. 147 III 923).

2. — V. Sanitară (lege).

POPRIRE

(Art. 455—465 Pr. Civ.)

CUPRINS:

1. ***Caracterul poprirei (1).***
2. ***Condițiuni:***
   - a) ***Creanța (2-6).***
   - b) ***Sume datorate de un al treilea (7-10).***
   - ***Poprirea salariilor (11-12).***
   - c) ***Existența actului scris (13-16).***
   - d) ***Acțiune pendinte (17-18).***
   - e) ***Cauțiune (19-22).***
3. ***Forme procedurale:***
   - a) ***Instanța competentă (23).***
   - b) ***Cererea și ordonanța de poprire (24-25).***
   - c) ***Validarea poprirei (26-49).***
   - d) ***Căi de atac (34-39).***
4. ***Efecte:***
   - a) ***Poprirea ordonată (40-49).***
   - b) ***Poprirea validată (50-55).***
   - c) ***Executarea (56).***

1. Caracterul poprirei

1. — Din art. 907 al. II c. com. care trimite formal la art. 456 ș. u. pr. civ. rezultă că legea comercială consideră poprirea ca având caracter pur civil, indiferent de natura actului ce a servit ca bază la obținerea titlului executor și natura instanței care a judecat litigiul. (Cas. II d. civ. 52/921, P. R. 57 III 922; Jud. Oc. Bazargic, C. de jud. 68/926. P. R. 62 III 926).

2. Condițiuni:

a) Creanța

2. — Nu se poate considera ca lipsit de titlu, creditorul care are un termen de creanță în contra debitorului său.

Astfel este când cineva a cedat fondatorilor unei societăți dreptul de chirie pentru mai multe imobile în schimbul primirei unor părți de fondator din acea societate și care se pretinde creditor al acesteia, la care au fost aduse drepturile ce urmau să fie dobândite de dânsa. (C. Ap Paris Fr. I, 2 Dec. 1920, P. R. 98 III 926).

3. — În această împrejurare este totuș locul a se reduce întinderea poprirei până la concurența sumei apreciate ca îndestulătoare pentru a satisface mai târziu quantumul creanței. (Aceeaș decizie).

4. — Poprirea este o măsură de conservare, care nu trebuie, luată de cât pentru protejarea și garantarea unei creanțe existând în momentul înființării popririi, (cod. pr. civ. 557 și urm.).

Acest principiu nu însemnează însă că existența unei contestațiuni oare care asupra creanței să poată avea drept consecință nulitatea procedurii de poprire. Așadar, cu drept cuvânt judecătorii pot respinge o cerere de desființare a unei popriri înființată în urma cererii unui antreprenor pentru garantarea plății lucrărilor ce le-a executat, și pot hotărâ ca sentința ce urmează să se dea asupra validării popririi să fie amânată până ce se va obține rezultatul expertizei cerute de debitor, când acesta nu a ridicat piedici la facerea expertizei decât pentru a se sustrage dela plata unei creanțe, care apărea dinainte cu evidență ca având o existență certă. (Cas. Req. Fr. 19 Dec 1922 cu nota de I. R. B. în P. R. 71 III 924).

5. — Pentru creanțe rezultând din câștigurile de chirie și din despăgubirile pentru daunele cauzate din incendiu, locatorul poate să poprească în mâinile societății de asigurare sumele ce s'ar datora de către aceasta locatarului pentru mobilele incendiate, cari fuseseră asigurate și cari erau supuse privilegiului locatorului, cât timp indemnitatea, chiar lichidată, nu a fost vărsată în mâinile asiguratului. (Cas. II d 126/924, P. R. 2 III 925).

6. — Deși o creanță împotriva unei administrațiuni publice este certă lichidă și exigibilă, ea poate fi plătită până la finele exercițiului bugetar, așa încât o poprire efectuată anterior expirării acestui termen, urmează a se considera ca prematură (T. Iași III 24 Mai 1927 cu nota de R. Hutscheneker, P. R. 242 II 927).

b) Sume datorate de un al treilea

7. — Un tert ce n'a recunoscut existența unei societăți neregulat constituite, putând urmări averea debitorului sau chiar făcând parte din patrimoniul unei atari societăți, este în măsură să obțină poprirea sumei ce un alt tert ar datora acesteia, dar numai în limita drepturilor asociatu

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.iini.ro

lui debitor. (T. Covurlui I, 1 Nov 1926, P. R. 56 III 927).

8. — Poprirea fiind o măsură atât de conservare cât şi de executare, urmează a se admite chiar pentru creanţe ce s'ar datori în viitor de către terţiul poprit debitorului poprit, atâta vreme cât în momentul validării, suma datorită de către debitor creditorului poprit, este pentru o creanţă certă, lichidă şi exigibilă; aşa fiind, bazat pe caracterul conservator al popririi şi ca o măsură de garanţie ce o ia creditorul pentru realizarea creanţei sale, poate cere şi obţine validarea, urmând ca din acest moment să se opereze transportul judiciar şi ca consecinţă orice sume ce se datorau de către terţiul poprit, să se plătească din acest moment al validării, creditorului poprit. (Jud. Oc. Bazargic, c. de jud 68/926 cu nota de Al. Constantinescu P. R. 62 III 926).

9. — Un creditor care este, în acelaş timp, debitor al debitorului său adică care întruneşte în persoana sa ambele calităţi de creditor şi debitor, poate să facă o poprire în propriile sale mâini, spre a participa împreună cu ceilalţi creditori ai debitorului său, la distribuirea banilor ce el deţine, această soluţie fiind cea mai conformă cu echitatele, de câte ori ambele datorii nefiind lichide compensarea lor este cu neputinţă: căci dacă ambele ar fi lichide, ele s'ar stinge prin compensaţia legală, conform art. 1289 şi următoare, c. civ. fr. — Art. 1143 s. u. c. civ. rom. (T Vesoul — Fr. cu nota lui D. Alexandresco, P. R. 72 III 926).

10. — Fiind necontestat dreptul de a figura în justiţie o persoană în două calităţi juridice, este admisibil prin consecinţă dreptul de a figura într'o poprire aceeaş persoană având întrunite asupra sa atât calitatea de debitor, cât şi cea de terţiu poprit fără a se contraveni prin aceasta la dispoziţiunile art. 455 pr. civ.

Deşi art. 455 pr. civ. nu se ocupă de această ipoteză, totuş atât doctrina cât şi jurisprudenţa, dintr'un spirit de echitate, admite în această situaţiune dreptul debitorului, care la rândul său este creditor al creditorului său, de a înfiinţa o poprire în propriile sale mâini, căci în cazul când s'ar contesta acest drept, pe lângă că s'ar sustrage dela urmărire o parte din averea debitorului, care ştiut este că în întregime formează gajul creditorului, apoi s'ar opune debitorul să nu-şi poată realiza creanţa, întrucât creditorul său ar putea deveni între timp insolvabil. (T. Iaşi III s. 853/929 P. R. 21 III 930).

Poprirea salariilor

11. — Fiind neurmăribile pentru orice datorie şi în mod absolut, îndemnizaţiile de chirie şi scumpete acordate funcţionarilor publici, cu excepţia indemnizaţiilor de chirie cari pot fi urmărite şi cedate în totul, însă numai pentru chiria datorată pe semestrul la care ea este aferentă, — urmează că nu se poate face vreo excepţiune în această privinţă, pentru creanţele alimentare, deoarece legiuitorul nu a prevăzut-o ci dimpotrivă în mod absolut le-a declarat neurmăribile. (C. Ap. Craiova II, 7 Iulie 1926, P. R. 68 III, 929).

12. — Când este vorba de executarea unei sentinţe de pensiune alimentară pentru copiii minori ai unui funcţionar sau pensionar, întreg salariul, adică leafa de bază, cât şi indemnităţile de scumpete şi locuinţă cari sunt componentele salariului sunt sesizabile, nefiind nici o raţiune ca aceste indemnităţi să fie isbite de indisponibilitate întrucât servesc atât ca remunerare a serviciului activ Statului, cât şi ca ajutor pentru întreţinerea familiei. (C. Ap. Buc. III, d. 92/959 P. R. 2 III 930).

c) Existenţa actului scris

13. — Prin "act scris" (art. 455 al. a pr. civ.) se înţelege acel care la judecarea fondului ar putea deveni o creanţă netăgăduită, adică să conţină afirmarea unei creanţe certe, lichide şi exigibile, iar nu o simplă scrisoare sau însemnare a debitorului, care creiază creditorului popritor un drept litigios. (C. Ap. Buc. III, dec. 71/920 P. R. 21 III 922).

14. — Prin cuvântul act scris, întrebuinţat de legiutor în art. 455 pr. c., se înţelege dovada emanată dela debitor prin care se constată o creanţă certă, lichidă şi exigibilă. (T. Iaşi III s. com. 853/929 P. R. 21 III 930).

15. — Pentru a şti, dacă art. 907 şi 908 c. com., care cuprind dispoziţiuni relativ la materia poprirei sunt sau nu sunt desfiinţate de art. 455 pr. c., este necesar de a se examina dacă conţin dispoziţiuni de procedură, căci art. 740 pr. c. abrogă toate dispoziţiunile contrare, afară de acele cuprinse în codul de comerţ.

In materie de poprire trebuie a se distinge: dreptul acordat oricărui creditor de a cere înfiinţarea unei popriri, de modul cum şi când ea trebuie a fi admisă; cu alte cuvinte poprirea cuprinde dispoziţiuni declarative de drepturi şi dispoziţiuni procedurale pentru realizarea dreptului.

Examinând din acest punct de vedere art. 907 c. com., constatăm că conţine dispoziţiuni de principiu, adică proclamă dreptul de poprire în materie comercială, iar pentru realizarea acestui drept ne trimite în partea lui finală la disp. art. 456 pr. c.

Art. 908 c. com. arătând condiţiunile pentru exerciţiul dreptului de poprire, constitue o regulă de procedură.

Art. 740 pr. c. desfiinţând toate legile contrarii, afară de dispoziţiunile de procedură cuprinse în codul de comerţ, n'a putut desfiinţa art. 908 c. com., întrucât conţine reguli procedură şi nici art. 907 c. com., care cotine dispoziţiuni de principiu care nu sunt contrare celor cuprinse în art. 455 al 1, pr. c., ci numai l-a modificat în sensul că poprirea va putea fi cerută nu numai de creditorii cari au un titlu, ci şi de acei cari n'au act scris, în care caz este obligatorie cauţia de jumătate din suma reclamată. (T. Iaşi III s. 853/929 P. R. 21 III 930).

16. — Prin act scris neautentic în sensul art. 455 al a pr. civ. se înţelege un act care să constate la cea mai sumară examinare o creanţă certă, lichidă şi netăgăduită. O sentinţă neapelată neavând un caracter obligator, nu poate fi considerată ca un act scris neautentic în sensul alin. a din art. 455 pr. civ., ci cade în cazul prevăzut de alin. b, după care creditorul este obligat să dea o cauţiune de jumătate din valoarea reclamaţiei. (T. Baia, 11 Martie 1931, P. R., 135 III 931).

b) Acţiunea pendinte

17. — Pentru valabilitatea unei popriri nu este suficient numai dovada intentării unei acţiuni — cum arată art. 455 pr. c., ci trebuie ca această acţiune de fond să se mentină în tot timpul cât durează poprirea, fiindcă ar fi fără sens ca ordonanţa de poprire — despre care se poate spune că formează un tot indivizibil cu acţiunea principală — încă să mai subsiste, deşi acţiunea principală nu-şi mai are fiinţa. (T. Muscel, s. 31/926 P. R. 156 III 927).

18. — Cererea de poprire nu este propriu zis o acţiune, ci un accesoriu al acţiunii de fond, o măsură de garanţie a drepturilor pretinse de reclamant prin acţiunea principală aşa că, din acest punct de vedere, ea nu are un caracter de sine stătător, ci este legată de soarta acţiunii principale care a provocat-o.

Intre acţiunea principală şi cererea de poprire fiind o legătură de dependenţă, urmează ca atunci, când acţiunea principală este anulată — indiferent pentru orice motiv — pe cale de consecinţă logică, cererea de poprire — care e un accesoriu — trebuie şi ea să urmeze soarta principalului. (Aceias hotărâre).

c) Cauţiunea

19. — In tăcerea art. 455 pr. civ. asupra naturii cauţiunii ce creditorul poprit este îndatorat să depună pentru încuviinţarea cererii sale, textul enunţat trebuie interpretat în sensul legilor speciale din 9 Martie 1912 pentru transformarea rentei amortibile în rentă perpetuă şi aceea a Creditului funciar rural, adică, garanţia poate fi depusă nu numai în numerar, dar şi în efecte de Stat sau de ale instituţiunilor publice asimilate Statului, pe valoarea lor nominală iar nu pe cursul zilei, întrucât zisele legi au un caracter de ordine publică şi anume de a se evita deprecierea efectelor Statului sau instituţiunilor garantate de dânsul.

Astfel fiind, bine a fost încuviinţată poprirea din speţă, pe baza unei cauţiuni de jumătate din valoarea litigiului, depusă în efecte publice pe valoarea nominală. (Cas. II d 449/924 cu nota de Const. Panaitescu, P. R. 203 I 925).

20. — Prin art. 455 pr. civ. creditorul popritor lipsit de act scris, fiind obligat să depună o cauţiune de jumătate din valoarea reclamată, s'a înţeles ca acea cauţiune să reprezinte în mod real valoarea jumătăţii din suma pretinsă prin acţiune; astfel că atunci când se depune drept cauţiune niste efecte a căror valoare reală este sub cea nominală, nu se poate ordona poprirea decât dacă valoarea lor reală depe cursul zilei, egalează cu jumătate din valoarea sumei reclamate. (T. Ilfov I com., s. 47/924, P. R. 68 III 924).

21. — Art. 455 pr. civ. cerând pentru creditorii care n'au act scris, să depună o cauţiune echivalentă cu

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.iini.ro

jumătate din suma pretinsă prin acțiunea principală, această cauțiune trbuie a fi depusă în momentul introducerii acțiunii, iar nu în acela al judecării contestațiunii, fiindcă se atinge principiul efectului retroactiv al hotărârilor judecătorești. (T. Ilfov Not. S. 2572/926 P. R. 135 III 926).

22. — Vechiul text de procedură civilă, neacordând dreptul de a înființa poprire creditorilor ce nu aveau act scris, atunci când cu ocaziunea modificării codului de procedură civilă s'a introdus această dispoziție nouă din al. b al art. 455, legiuitorul dându-și seamă că această dispoziție utilă și salutară, ar putea totus constitui o prerogativă excesivă pentru creditorii de rea credință cari prin introducerea unei acțiuni temerare ar căuta să lovească de indisponibilitate întreaga avere a unei persoane, a căutat să tempereze această libertate, prin măsuri eficace de garanție, fixând o cauțiune, așa după cum se exprimă textul, de jumătate din valoarea reclamațiunii ce se poprește.

Această soluțiune se sprijină nu numai pe argumntul de text și sensul gramatical al art. 455 pr. c., precum și pe împrejurarea că intențiunea legiuitorului — pentru a înlătura cu succes șicanele creditorilor de rea credință — a fost numai aceea de a proporționa garanția cu suma reclamată, dar și pe considerațiunea că debitorul în raport cu creditorul său nu leagă raportul de judecată decât prin acțiunea principală de fond, astfel că cauțiunea se referă numai a această acțiune, precum și pe analogia cu cele ce se petrec în cazuri similare și anume la sechestru asigurător și urmărire pe venituri unde pentru creditorii ce nu au titlu, textul cere cauțiune de a treia parte sau jumătate, calculată însă totdeauna în raport cu suma reclamantă. (T Iași III, 5 Iulie 1927, P. R. 119 III 927).

3. Forme procedurale

a) Instanța competentă

23. — După art. 38 l. jud. ocol, judecătorii de ocoale sunt în drept ca în marginele competinței lor și conformându-se regulelor prevăzute de art. 455—465 și 610—620 pr. civ. să ordone orice măsuri de asigurare, iar după art. 27 l. j. oc., în vigoare la epoca introducerii cererii de poprire, ei judecă toate cererile în materie personală și mobiliară cu drept de apel până la valuarea de 3000 lei inclusiv capital și procente reclamante, așa că întrucât în speță valuarea creanței popritului era mai mică de 3000 lei la epoca introducerii cererii de poprire, judecătorul de ocol e competent a ordona poprirea și a judeca validarea ei.

Intr'adevăr, dacă poprirea cerută pe baza unui titlu executoriu constitue un act de executare în contra averii debitorului, nu este mai puțin adevărat că față de terțiu poprit, ea constitue angajarea unui nou litigiu care are de scop stabilirea unui raport juridic direct între acesta și cel care are măsura, prin efectul transfertului operat în virtutea validării popririi. Faptul că acest litigiu, pornit de creditor, care se subtitue în drepturile debitorului său, are a fi judecat potrivit procedurii sumare din art. 458 și urm., nu este de natură a schimba soluțiunea. Așa fiind o asemenea cerere urmează a fi adresată instanței competinte după valoarea la care se cere ca să fie obligat cel de al treilea către popritor, oricare ar fi autoritatea care a pronunțat hotărârea ce servește de bază cererii îndreptate în contra terțiului. (Cas. II d. 94/924, P. R. 115 III 924).

b) Cererea și ordonanța de poprire

24. — Când se cere înființarea unei popriri, cu depunere de cauțiune, în baza unei acțiuni intentate, cererea făcută posterior de acelaș creditor de a întinde poprirea pentru o sumă cu mult mai mare și în baza unui alt titlu, a unei hotărâri învestite cu formula executorie, constituie o nouă poprire, distinctă, de cea dintâi. (Cas. II d. 327/927 cu nota de Al. Cerban, P. R. 211 I 928).

25. — Când mai mulți debitori datorează aceleiaș persoane sume diferite, în baza unor titluri diferite nu se poate înființa în mânile lor poprii pe acele sume în urma cererii unice și în baza unei singure ordonanțe prezidențiale, fără a se viola art. 68 pr. civ. și 53 al. II leg. timbrului din 1921.

In consecință un creditor nu poate cere prin o acțiune unică ordonarea unei singure popriri pentru toți chiriașii unui debitor proprietar, căci între acești chiriași nu există nici o legătură de interese, obligația lor de plata chiriei decurgând din contracte de închiriere deosebite, neflind deci o obligație unitară sau solidară, ci numai omogenă. (T. Buzău II s. 122/927, P. R. 45 III 928).

c) Validarea poprirei

26. — Cu ocazia cercetării unei popriri instanța nu poate discuta și anula hotărârea altei instanțe. (C. Ap. Buc. II dec. 28/920, P. R. 18 III 922).

27. — Validarea uni popriri neîntrunind condițiunile de a face să reiasă intențiunea novatorie și declarațiunea expresă a creditorului de a descărca pe debitorul său, urmează că ea nu are nici caracterul novațiunei și nici a unei delegațiuni de plată. (T. Ilfov Not. s. 250/921 cu nota de S. Postelnicu, P. R. 95 II 923).

28. — și întru cât prin sentința de validare se ordonă terțiului poprit ca suma poprită s'o plătească creditorului popritor, în loc de a o plăti debitorului poprit, ea are drept rezultat că operează un transport al creanței poprite dela debitorul poprit la creditorul popritor, transport care are caracterul de judiciar, fiind că se face prin mijlocirea justiției în loc de a se face prin consimțământul părților. (Aceiaș hotărâre).

29. — Se poate ordona înființarea unei popriri după regulile art. 455 și următorii pr. civilă pe simpla bază a unei creanțe constatatoare a datoriei terțului față de debitorul poprit, la cererea creditorului popritor și care își dovedește această calitate față de debitorul poprit, datorită caracterului de conservare a poprirei până în momentul validării acestei popriri. Din momentul însă al validării, creanța trebuie să fie certă, lichidă, și exigibilă și numai în acest caz validarea este posibilă, având ca efect a se opera transportul juridic.

Cum în speță se constată că președintele Camerei Agricole la dresarea procesului verbal de către portărel, a declarat că în contul Cooperativei „Ceres" are a consemna la dispoziția Casei Centrale o sumă provenită din convenția intervenită spre a cumpăra o pepinieră, această recunoaștere poate crea cel mult drepturi litigioase, iar nu dovedește o creanță cu tripla însușire de a fi certă, lichidă și exigibilă, spre a îndritui pe creditoare a cere validarea poprirei în mâinile terței poprite (Camera Agricolă), dipsindu-i elementul exigibilității, moment din care devine o măsură de executare. (Jud. Oc. Bazargic, 13 Martie 1928 cu nota de Al. St. Constantinescu, P. R. 48 III 928).

30. — Este fără interes pentru debitor dacă s'a făcut bine sau rău poprirea în mâinile cuiva, consecințele înființării ei privind pe reclamant sau cel mult pe terțiul poprit. (C. Ap. Buc. III d. 92/929, P. R. 2 III 930).

31. — Viciile de formă referitoare la înființarea popririi pot fi invocate numai atunci când există un interes legitim și actual, nu și atunci când poprirea, deși viciat înființată, s'a efectuat și executat în fapt. (T. Iași I 15 Oct. 930 cu nota de Hugo Schönblum și N. Gârniceanu, P. R., 8 III 931).

32. — In instanța de validare nu se poate modifica titlul ce se execută nici accesoriile sale. Nu se poate deci contesta pentru prima oară în instanța de validare caracterul specific al titlului executor dat pentru alimente, el prezentând autoritate de lucru judecat. (Aceiaș hotărâre).

33. — Debitorul poprit poate, atunci când condițiunile pentru validare sunt îndeplinite, și în fața inactivității creditorului popritor, să ceară și să obțină validarea popririi până la cuantumul sumei pe care o datorează realmente. (T. Ilfov not. s. 357/930, cu nota de Radu M. Goruneanu, P. R. 133 III 930).

Căi de atac

34. — Hotărârile date în apel, în materie de poprire, sunt fără drept de opoziție. (Cas. II s. 346/925 cu nota de J. H. Vermeulen, P. R. 142 I 926).

35. — Ordonanțele de poprire, date potrivit art. 458 pr. civ., diferă de acelea date potrivit art. 66 bis, prin aceea că ele putând fi oricând modificate, dacă împrejurările în care au fost date s'au schimbat, nu sunt susceptibile de a fi atacate cu apel. Dealtfel calea de atac indicată de lege în contra poprirlor este aceea a contestațiunii.

In orice caz, chiar dacă apelul ar fi admisibil, el ar trebui îndreptat la complectul Tribunalului din care face parte prezidentul ce a dat ordonanța, iar nu la Curtea de Apel. (C. Ap. Craiova I 17 Oct. 1927 cu nota de Dem. Pașalega, P. R. 7 III 928).

36. — Art. 463 p. civ. deși vorbește în termeni generali că orice instanță învestită cu cererea de poprire, poate judeca contestațiile, însă între aceste instanțe nu e cuprinsă și secția de notariat. (C. Ap. Buc. II dec. 28/920

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.iini.ro

P. R. 18 III 922).

37. — Articolul 458 pr. civ. acordând dreptul de contestaţiune la poprire oricărei părţi interesate, iar art. 463 nefăcând nici o diferenţă între contestaţiunile de fond ale poririi şi cele de formă în care se face executarea poririi ordonate, este admisibilă contestaţiunea contra unei ordonanţe de poprire. (T. Ilfov Not. s. 2572/926, P. R. 135 III 926).

38. — Contestaţia la poprirea făcută de fisc asupra sumelor dintr'un tablou de distribuire format de tribunal, nu se îndreptează conform regulilor prescrise de art. 34 l. de urmărire, deoarece tribunalul fiind în drept să dispună liberarea sumelor din tablou, tot el este autoritatea la care trebuie îndreptată contestaţia. (C. Ap. Buc. d. 165/927, P. R. 98 III 928).

39. — Dispoziţiile art. 463 pr. civ. se aplică, în cadrul legei jud. de ocoale, adică numai în ce priveşte la dreptul de contestaţiune a părţilor interesate şi la depunerea valorilor poprite, iar nu şi la termnele de apel fixate în mod general prin art. 99 din legea Jud. de Ocoale. (Jud. Oc. I Buc 26 Febr. 1927, P. R. 106 III 927).

4. Efecte
a) Poprirea ordonată

40. — Nu există nici un motiv ca terţiul poprit să nu fie obligat la cererea debitorului, de a depune sumele poprite de creditorul popritor la Cassa de Depuneri, după emiterea ordonanţei de poprire, deoarece această măsură nu atinge întru nimic efectele popririi. (C. Ap. Buc. IV d. 143/925 cu nota de N. D. Stănescu, P. R. 29 II 926).

41. — Până la validarea poprirei neoperându-se nici un transfert judiciar în folosul creditorului popritor, poprirea are numai efectul unei măsuri de conservare căci loveşte pur şi simplu de indisponibilitate suma poprită. (Cas. II d. 182/926 cu nota de Al. Cerban, P. R. 200 I 927).

42. — Când, în această perioadă, creanţa se cesionează de debitor unui terţiu, consecinţa este că acest terţiu devine şi el creditor în concurenţă cu creditorii popritori, cesiunea echivalând cu o poprire şi deci creditorii popritori anteriori, — întrucât poprirea lor nu este validată, — nu pot invoca nici un drept de preferinţă contra cesionarului (aceiaş decizie).

43. — După principiile de drept ce guvernează materia, poprirea odată efectuată în mâinile unui terţiu, loveşte de indisponibilitate întreaga creanţă. Dacă însă terţiul conservă în patrimoniul său suma până la concurenţa căreia s'a efectuat poprirea şi plăteşte restul, în acest caz el e răspunzător în baza art. 998 c. civ. la repararea prejudiciului eventual al creditorului popritor. (Cas. II, 18 Oct. 1927, cu nota de I. Stambulescu, P. R. 1 I 928).

44. — Această răspundere nu poate avea loc decât faţă de creditorii popritori cari au intervenit în momentul plăţii, iar nu şi faţă de aceia cari ar înfiinţa popriri după această dată, fiind de principiu că indisponibilitatea creanţii poprite este relativă, iar nu absolută (aceiaş decizie).

45. — Potrivit regulelor de procedură civilă în materie de poprire, cât timp instanţa este deschisă şi poprirea nu s'a validat, ea fiind numai un act de conservare şi lovind prin urmare pur şi simplu de indisponibilitate suma poprită, orice creditor care ar vroi să fie plătit din sumele poprite de altul, este dator să poprească şi el, sau să intervie la judecata poprirei printr'o simplă cerere, spre a se avea în vedere toate popririle şi a se da o singură hotărîre asupra tuturor. (T. Iaşi III, 13 Aprilie 1927, P. R. 97 III 927).

46. — Nici un text de lege şi nici vreun principiu de drept nu hotăreşte că întreaga sumă aflată în mâinele terţiului poprit devine indisponibilă, orcât de mică ar fi creanţa sau pretenţiunea primului popritor. (T. Iaşi tutele, 12 Iunie 1929, P. R. 89 III 929).

47. — Principalul efect al popririi, precum reiese din art. 1099 cod. civ. este de a izbi de indisponibilitate suma poprită, astfel că pe de o parte cel de al treilea, din momentul ce i s'a notificat procesul-verbal de poprire, devine răspunzător către creditorii popritori de orice plată ar face în prejudiciul drepturilor lor, iar de altă parte, debitorul urmărit nu mai poate dispune de suma poprită, fie printr'o cesiune, fie altfel. (C. Ap. Galaţi II, 26 Iunie 1930 cu nota de D. Hozoc, P. R. 51 II 931).

48. — Procesul-verbal de poprire, nu are ca efect o novaţiune legală în favoarea creditorului popritor, debitorul poprit conservând în patrimoniul său creanţa poprită, el poate oricând, până la validarea popririi rămasă definitivă, să valorifice acest drept pe calea unei acţiuni (aceiaş decizie).

49. — Indisponibilitatea de care e izbită creanţa poprită este relativă numai la poprirea ce-o afectează şi-şi produce efecte numai în beneficiul creditorului popritor; ea nu poate profita şi nu poate fi invocată de alţi creditori nepopritori sau cu popriri anterioare. (T. Ilfov. Not. 24 Febr. 1931, P. R. 26 III 931).

b) Poprirea validată

50. — Terţiul poprit care în declaraţiunea sa la grefa tribunalului a afirmat că obiectul mobil poprit este depus la el în calitatea sa de comisionar, însărcinat să vândă şi că a avansat 1000 fr. până la vânzarea acelui obiect, acest terţ poprit are un drept de retenţie asupra obiectului, până la achitarea sumei avansate de el.

Terţul poprit nu poate cere speze de păstrare a obiectului, speze ce nu a declarat la grefa tribunalului, când a făcut cunoscut avansul consimţit de el. (T. civ. Anvers-Belg., 26 Febr. 1920, P. R. 30 III 923).

51. — Dacă terţiul poprit conservă în patrimoniul său suma până la concurenţa căreia s'a efectuat poprirea şi plăteşte restul, în acest caz el e răspunzător în baza art. 998 la repararea prejudiciului eventual al creditorului popritor. (Cas. II 18 Oct. 1927 cu nota de I. N. Strambulescu, P. R. 1 I 928; Cas. II d. 327/927 cu nota de Al. Cerban, P. R. 21 I 928).

52. — Această răspundere nu poate avea loc decât faţă de creditorii popritori cari au intervenit în momentul plăţei, iar nu şi faţă de aceia cari ar înfiinţa popriri după această dată, fiind de principiu că indisponibilitatea creanţei poprite este relativă iar nu absolută (aceleaşi decizii).

53. — De îndată ce s'a pronunţat o sentinţă definitivă de validare fără intervenţiunea altor creditori, un transfert judiciar se operează în folosul creditorului popritor diligent, terţiul poprit devenind debitor personal al creditorului popritor şi poprirea transformându-se dintr'un act de conservare, într'o procedură de urmărire silită, ceilalţi creditori ai aceluiaş debitor nu mai pot exercita nici o urmărire contra terţiului poprit. (T. Iaşi III, 13 April 1927, P. R. 97 III 927).

54. — Creanţa asupra căreia s'a efectuat o poprire, fiind ieşită din patrimoniul debitorului poprit printr'o cesiune anterioară, nu mai poate fi supusă efectelor popririi. (T. Ilfov Not, 24 Febr. 1931, P. R. 26 III 931).

55. — Chiar dacă această cesiune a avut loc în perioada desesizării debitorului falit, ea rămâne valabilă între părţi, deoarece nulitatea creanţelor din perioada suspectă este relativă şi nu poate fi invocată decât de creditorii masséi (aceiaş hotărâre).

c) Executarea

56. — Poprirea efectuată de fisc pentru impozite datorite de imobilul comun, trebue satisfăcută de chiriaş în proporţie cu cota datorită fiecărui coproprietar. (T. Ilfov III 27 Oct. 927, P. R. 102 III 930).

PORTUL ARMELOR

V. Arme.

POSESIE (trimitere)

V. Succesiune.

POSESIE

V. Acţiune posesorie. Prescripţie.

POSTA-TELEGRAF-TELEFON

(l. 13 Apr., 30 Dec. 1913, 20 Apr. 1927)

CUPRINS:

1. ***Statutul funcţionarilor P. T. T. (1-2).***
2. ***Informaţiuni (3-5).***
3. ***Convenţiuni poştale internaţionale (6-8).***

1. Statutul funcţionarilor P. T. T.

1. — Avizul comitetului consultelor prevăzut de art. 11 l. org. a corp. telegr. postal, pentru punerea în reragere a functionarilor, urmând să reprezinte voinţa reală a comitetului, trebuie pronunţat cu majoritatea membrilor săi componenţi, iar nu cu majoritatea celor ce se prezintă. (Cas. III dec. 506/920, P. R. 4 III 922).

2. — Legea de organizare P. T. T. prevede ca o cerinţă imperioasă, formalitatea chemării sau citarea funcţionarului învinuit, înaintea comisiunii disciplinare, dar nu prescrie un mod special de îndeplinire a procedurei, de unde rezultă că citarea trebuie să se facă potrivit principiilor generale, adică în persoana citatului, sau la ultimul său domiciliu sau reşedinţă cunoscute, ori în lipsa acestora prin publicaţiuni în „Monitorul Oficial".

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.iini.ro

(Cas. III d. 1077/923, P. R. 149 III 923).

2. **Infracțiuni**

3. — Deciziile de amendare a contravenienților la legea de exploatare a P. T. T., se atacă cu contestație la administrația financiară și cu apel la Tribunal. (T. Cahul s. 177/928 cu nota de V. K. Constantinescu, P. R. 221 II 930).

4. — Legea telef., telegr. și poștelor din 1892, fiind specială, pentru a atribui Tribunalelor dreptul de a reforma deciziile Direcției Generale a P. T. T. ca instanța de apel fără a mai interveni vr'o procedură intermediară, urma să o spună.

Nici din examinarea textelor, nici din economia lor, nu se poate constata vreo dispoziție în acest sens (aceaș hotărâre).

5. — Deasemeni, nici procedura de drept comun nu acordă tribunalelor vreo competență în această materie singura cale de atac neputând fi decât cea prevăzută de art. 103 al. ultim din Constituție, adică recurs la Curtea de Casație. (Aceiaș hotărâre)

3. **Convenții poștale internaționale**

6. — Prin art. 41 din regulamentul pentru executarea convenționei poștale universale, recartarea mărfurilor expediate prin colete, fiind primită și poșta fiind obligată formal să opereze o asemenea recartare (rectificare a numelui și adresei destinatarului), este dela sine înțeles că neexecutarea unei asemenea obligațiuni, constitue o abatere dela îndatoririle sale, asimilată unui quasi-delict ce prin art. 1000 codul civil, este sancționată cu despăgubiri pentru cel în dauna căruia s'a comis. (C. Ap. Buc. IV d. 115/917, P. R. 6 III 928.)

7. — Diferendele între Oficiile străine, relative la schimbul de colete poștale internaționale, sunt toate lichidate prin arbitraj. (Cas. Bruxelles-Belg., 26 Oct. 1922, P. R. 45 III 923).

8. — Tarifele convenționei internaționale de schimb ale coletelor poștale și condițiunile regulamentare publicate de Minist. Căilor Ferate, Poștelor și Telegrafelor pentru transportul coletelor poștale, se impun publicului cu aceiaș forță și cu aceiaș autoritate ca și legile de transport pe cari le complectează. (Cas. Bruxelles-Belgia, 26 Oct. 1922, P. R. 45 III 923).

POZIȚIA OFIȚERILOR

V. Armată.

PRADA DE RAZBOI

V. Război-ocupatie inamică.

PRAVILE

V. Legi.

PREAVIZ

V. Contract de muncă. Locatiune de lucrări.

PRECUGETARE

V. Asasinat.

PREFECT

V. Administrativă (organizare).

PREPUS

1. — Art. 392—401 c. com. adnotate de Frederich Weinberg (P. R. 145 III 924).

PRESCRIPȚIE

(Art. 1837 s. u. C. Civ.
Art 945 s. u. C. Com.).

CUPRINS:

A. Noțiuni generale (1—2).
B. Prescripția civilă.
I. Persoane cari pot prescrie și contra cărora se poate prescrie (3—4).
II. Feluri de prescripție.
1. Prescripția achizitivă.
Posesia necesară pentru a prescrie (5—9).
2. Prescripția extinctivă (10).
III. Termenul necesar pentru a prescrie.
1. Calcularea termenului (11—14).
2. Intreruperea prescripției (15—18).
3. Suspendarea prescripției (19—25).
4. Renunțarea la prescripție și reducerea termenului (26—32).
IV. Prescripții clasificate după durata timpului.
1. Prescripția de 30 ani (33—35).
2. Prescripția de 10—20 ani (36—47).
3. Prescripția mai mică de 10 ani (48—62).
4. Prescripția instantanee (63—71).
V. Legislația teritoriilor alipite (72—73).
C. Prescripția comercială (74—75).
D. Prescripția penală.
a) Propunerea prescripției (76—77).
b) Prescrierea acțiunii publice (78—
c) Prescrierea acțiunii civile (83—90).
d) Intreruperea prescripției (91).
e) Renunțarea la prescripție (92).
f) Legislația teritoriilor alipite (93).
E. Studii și note (94—95).

Noțiuni generale

1. — Prescripțiunea fiind o exceptiune de fond, debitorul nu se poate prevala de acest mijloc de apărare, decât dovedind că apelul său este făcut în termen. (C. Ap. Constanta d. 45/924 cu nota de C. Toneanu, P. R. 1 II 926).

2. — Prescriptiile penale se aplică la acțiunile civile când acestea sunt întemeiate exclusiv pe o crimă, pe un delict sau o contravenție, dar nu și când acțiunea, în afară de faptul delictuos, este întemeiată pe un contract anterior acestui fapt, sau pe o dispoziție de drept civil. (C. Ap. Argers Fr. 22 Oct. 1929 cu nota de G. P. D. în P. R. 85 III 930).

A. **Prescripția civilă**
I. **Persoane cari pot prescrie și contra cărora se poate prescrie**

3. — Dacă creditorul ipotecar este un tertiu în sensul art. 1328 c. c., cu privire la oricare alt creditor, care invoacă un titlu susceptibil de a lovi în existența sau eficacitatea garantiei, care îi este acordată, — această regulă nu-și mai găsește aplicarea, atunci când, fără a interveni o contestație între creditorii ipotecari asupra rangului creantelor lor respective, unul din ei — uzând de facultatea acordată oricărui creditor de către art. 2225 c. civ. — susține numai că o creanță preferabilă propriei sale creante, este stinsă prin prescripțiune. (Cas. Civ. Fr. 19 Octombrie 1926 cu nota de Mircea Durma, P. R. 50 III 928).

4. — Drepturile unor moștenitori în indiviziune asupra unui imobil, se pot prescrie pentru fiecare moștenitor în parte fără ca prin aceasta să se prescrie și drepturile tuturor celorlalți moștenitori prin simplul fapt că unul sau mai mulți dintre moștenitorii indivizi au prescris, prescripția operând separat pentru fiecare dn ei, căci starea de indiviziune nu atrage după ea și starea de indivizibilitate.

Prin urmare, numai moștenitorii indivizi cu domiciliul în afara circumscripțiunii Curții de Apel, pot invoca faptul că nu s'a prescris în contra lor pe temeiul prescripției de zece ani, iar nu și cei domiciliați în circumscripția Curții de Apel respective. (Cas. I. 25 Ian. 1928 cu nota de Al. Velescu, P. R. 99 I 931).

II. **Feluri de prescripție**
a) **Prescripție achizitivă**
Posesia necesară pentru a prescrie

5. — Prin turburare de posesie, care să poată întrerupe prescripția achizitivă, trebuie înțeles o turburare și violență de așa natură, încât să constitue o evidență constatare a însăș legitimității posesiunii. (Cas. I d. 4523/925, P. R. 130 III 926).

6. — Un comoștenitor, poate să prescrie chiar în timpul vieței autorului său, când are o posesiune pentru el. (T. Dâmbovița II s. 228/927 cu nota de Hariton Udrea, P. R. 176 II 929).

7. — O prescriptiune, oricare ar fi natura sa, nu este dobândită decât printr'o posesiune conform art. 2229 cod. civ. (C. Ap. Montpellier II, Fr. 27 Ian. 1927 cu nota de D. Cotrutz, P. R. 136 III 928).

8. — Pentru ca posesia de 30 ani să fie un mijloc de dobândire a proprietății, trebuie, între alte conditiuni, ca proprietarul să stăpânească pentru sine, nu cu titlu precar, cum ar fi în cazul de față, ca creditor anticrezist. (T. Ilfov IV s. 405/928 cu nota de I. L. Georgescu, P. R. 84 II 930).

9. — Dispozițiunile art. 1858, c. civ. care reglementează schimbarea caracterului posesiunii, au un caracter excepțional și deci restrictiv. (T. Ilfov, Not. s. 489/929, P. R. 24 III 930).

b) **Prescripția extinctivă**

10. — Prescripția liberatorie, trebuie să fie guvernantă de legea locului unde debitorul a fost acționat și urmărit. (C. Ap. Constanța d. 45/924 cu nota de C. Toneanu, P. R. 1 II 926).

III. **Termenul necesar pentru a prescrie**
1. **Calcularea termenului**

11. — Prescripția de 30 ani nu curge în contra unei acțiuni decât din ziua când ea poate fi legal exercitată. (Cas. Civ. Fr. 11 Dec. 1918, P. R. 97 III 922).

12. — Termenul prescripției acțiunei pauliane sau revocatorii, nu începe a curge din ziua când discu-

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.iini.ro

țiunea bunurilor debitorului a ajuns la cunoștiința tuturor insolvabilitatea lui, ci din ziua săvârșirei pretinsului act fraudulos. (T. civ. Castres Fr. 14 Aug. 1922 cu nota lui D. A. în P. R. 116 III 923).

13. — Când părțile concomitent cu convenția, stipulează o prescripție mai lungă ca cea legală, această prelungire este inadmisibilă fiindcă contravine ordinei publice. (C. Ap. Iași, 11 Oct. 1924 cu nota de Tr. R. Scriban. P. R. 113 III 926).

14. — Pentru ca să existe prescripție extinctivă în materie de partaj, trebuie să se facă formalitățile de publicitate pentru cel absent și numai dela acea dată curge prescripția. (Cas. I d. 150/925. P. R. 33 III 926).

2. Intreruperea prescripției

15. — Art. 2244 c. civ. fr. enumerând limitativ actele cari întrerup prescripțiunea, o simplă somațiune de plată nu este de natură să atingă acest scop. (T. com. Nantes, Fr. 4 Iulie 1921, P. R. 16 III 928).

16. — Potrivit dispozițiunilor art. 2248 c. civ. belg. (1865 al. III c. c. rom.) prescripțiunea nu este întreruptă decât prin recunoașterea de către debitor, a dreptului celui în contra căruia prescrie.

Faptul transportatorului de a aviza pe expeditor că consimte să examineze **temeinicia** plângerii sale și că trimite o întâmpinare administrației C. F. R. ca să obțină lămuriri, nu constituie această recunoaștere. (Cas. I Belg. 28 Noem. 1924, P. R. 80 III 925).

17. — Prin nulități de formă în sensul art. 1870 c. civ., se înțelege nu numai nulitățile de procedură care trebuesc propuse în liminie litis și se acoper dacă sunt propuse după apărarea în fond (art. 111 pr. civ.), ci orice nulități de formă, oricare ar fi efectele lor și din orice lege ar decurge, căci textul este general și nu face nici-o deosebire; așa fiind, dispozitiunea art. 1870 c. civ. este aplicabilă și nulităților prevăzute în legea timbrului ca sancțiune pentru neîndeplinirea formalităților relative la regulata timbrare a actelor de procedură (art. 50).

Prin urmare, în speță, prima acțiune fiind anulată ca netimbrată iar cea de a doua acțiune fiind introdusă imediat după anularea primei actiuni, prescripțiunea stabilită de art. 956 c. com. a fost întreruptă conform art. 1870 și 1871 c. civ. (C. Ap. Iași II, 16 Oct. 1925 cu nota de C. Vârgolici, P. R. 15 II 926).

18. — In conformitate cu dispozițiile art. 1865, 1868 și 1070 din c. civ., întreruperea prescripțiunii civile, se operează numai printr'un act începător de executare, prin recunoașterea voluntară și fără nici o rezervă a datoriei de către pârât, precum și printr'o cerere în judecată, fie introductivă de instanță, fie numai incidentală într'o instanță deja începută, sub condițiunea admiterii acelei cereri printr'o hotărâre de irevocabilă autoritate.

Prin urmare cererea de chemare în judecată neproducându-și efectul întreruptiv decât dacă a fost admisă printr'o hotărâre de irevocabilă autoritate, rezultă că atunci când a fost respinsă cererea, întreruperea nu mai poate opera, precum deasemenea nu mai poate opera și atunci când cererea de chemare în judecată s'a perimat, sau când reclamantul s'a dezistat dela ea, fiind însă de natură a întrerupe prescripțiunea chiar atunci când cererea de chemare în judecată este adresată unei instanțe necompetinte, oricare ar fi natura incompetenței și când este nulă pentru vicii de formă, sub condițiunea bineînțeles de a fi urmată de o hotărâre definitivă favorabilă reclamantului, ceeace nu poate avea loc decât în urma unei cereri noui făcută înainte de perimare în bună și cuvenită formă. (T. Iași III 23 Iunie 1927, P. R., 118 III 927).

3. Suspendarea prescripției

19. — Când printre mai mulți crezi ai unui absent, rămași în nemișcare, acțiunea unora este declarată prescrisă, pe când acțiunea altora, pe urma unei întreruperi a prescripțiunii rezultând din minoritate sau din orice altă împrejurare, poate încă să fie exercitată, nu este locu a se aplica aceste două articole, în trucât prescripțiunea acțiunii în restituire în contra trimesului în posesiune, nu poate să fie asemuită cu o renuntare la succesiune. (C. Ap. Nancy Fr. I, Nov. 1921, P. R. 14 III 928).

20. — Termenul prescripției acțiunei pauliane sau revocatorii, nu se suspendă în privința creditorilor a căror creanțe nu au ajuns încă la sedință. (T. civ. Castres Fr. 14 Aug. 1922 cu nota lui D. A. în P. R. 116 III 923).

21. — Principiul suspendării prescripțiunii în folosul minorilor este un principiu de drept comun căruia nici titlul „Despre contractul de transport", nici legea din 25 August 1891 nu-i aduce vre-o derogare. (C. Ap. Gand Belg. 29 Iulie 1924 cu nota de I. H. Vermeulen, P. R. 140 III 925).

22. — Pentru respingerea excepțiunii de prescripție, instanța de fond, fără să nesocotească regulele legale de întreruperea prescripției în materia civilă, poate să se întemeieze pe existenta unei convenții tacite, în virtutea căreia părțile au înțeles să suspende efectele prescripției până la terminarea unei anchete ordonată asupra cererii. — C. civ. belg. art 2244, 2246 și 2248. (Cas. Bruxelles I 19 Nov. 1925, P. R. 80 III 926).

23. — Din dispozitiunile art. 1876 cod. civ. rezultă că prescripțiunea nu curge în contra minorilor și interzișilor, interzisul fiind asimilat minorului atât în privința persoanei, câ și a averii sale, cu aplicațiunea regulilor prescrise pentru tutelă. (T. Doli III s. 369/930 cu nota de A. I. Giulescu, P. R. 187 II 931).

24. — Rezultă deasemenea din dispozițiile art. 13 cod. pen. că în timpul pedepsei cei osândiți la muncă silnică sunt incapabili de a-și administra starea și a face acte de dispoziținne fiind supuși curatelei după formele prescrise pentru numirea curatorilor în codul civil. (Aceias decizie).

25. — In speță desi discuțiunea privește un interzis legal, totuș el fiind complet asimilat de legiuitor interzisului judecătoresc, pierzând ca și acesta folosința și administrarea bunurilor sale pe tot timpul cât durează interdicțiunea, nu există nici o rațiune a face distincțiuni în lipsa celor expres prevăzute de lege, urmând ca situațiunilor ce prezintă condițiuni de identitate să le corespundă în mod inevitabil soluțiuni identice. (Aceias decizie).

4. Renunțarea la prescripție și reducerea termenului

26. — Acțiunea în restituțiune a fructelor datorite de donator se prescrie prin 30 ani. (C. Ap. Iași, 25 Ian. 1929 cu nota de E. Petit, P. R. 138 II 929).

27. — Acțiunea în daune-interese pentru repararea prejudiciului cauzat prin un omor prin imprudență și întemeiată nu pe art. 1382 c. c. (998 c. c. rom.) ci pe prezumția legală de culpă prevăzută de art. 1384 al. I din acelaș cod. (1000 § I c. c. rom.), nu este supusă la prescripția de 3 ani din art. 638 pr. pen. (5 ani după art. 594 pr. p. r.), ci la prescripția de 30 ani. (Cas. Req. Fr. 3 Febr. 1930, P. R. 85 III 930

28. — Relațiunile de ordine publică, cari domină materia, opresc de a renunța la prescripție, mai înainte ca ea să fie îndeplinită și deasemenea nu consimt la prelungirea termenelor pentru a nu îngreuia situațiunea debitorului, care altfel ar trebui să răspundă de obligațiunea luată fără limită de timp sau pentru un timp mai mare de cel fixat prin lege. Dar nici o considerațiune superioară de ordine publică nu se împotrivește, ca părțile să convie, printr'o clauză anumită, la prescurtarea termenului normal al prescripției.

Dat fiind că prescripția însemnează un beneficiu acordat debitorului, a pare evident, că asemenea clauze, de parte de a fi contrast, dimpotrivă secondează, mai ales în materie comercială, rațiunea legii și interesul public, întrucât grăbesc liberațiunea debitorului și fac mai promptă precizinnea raporturilor juridice. (C. Ap. Milano, Ital., 15 Nov. 1922, P. R. 119 III 924).

29. — De sigur că prescurtarea nu trebuie să ia proporțiuni de așa fel încât în mod practic să suprime exercitatea dreptului; dar în speță este exclusă o atare situațiune, fiind fixată la trei luni durata termenului de prescripțiune. (Ac. dec.).

30 — Rațiunea pentru care legiuitorul a prevăzut că nu se poate renunța la o prescripțiune înainte de îndeplinirea ei, este de a nu se permite părților să lungească termenul de prescripție, spre a nu se perpetua incertitudinea asupra drepturilor unei părți.

Prin urmare clauza prin care părțile convin la scurtarea termenului de prescripție, necontrazicând aceasta intențiune a legiuitorului, este perfect valabilă, căci ea, departe de a agrava situația debitorului, din contră o îmbunătățește. (T. Ilfov com. II s. 405/923 cu nota de Al. Velescu, P. R. 30 II 924).

31. — Din cuprinsul art. 1841 c. civ. rezultă că prescripția este de ordine privată, iar nu de ordine publică, căci acest text prevede că judecătorii sunt opriți a aplica din oficiu prescripțiunea când cel interesat nu o invoacă. (Cas. III d. 1076/925 cu nota de Eug. Petit, P. R. 109 I 926; T. Ilfov I com. jurnal 7077/922 cu nota de St. Antim, P. R. 62 II 923).

32. — Astfel nimic nu se opune ca contractanții să prelungească prin

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.iini.ro

convenția lor termenul fixat de lege pentru îndeplinirea prescripției. (T. Ilfov I com. V. supra).

IV. Prescripții clasificate după durată

1. Prescripție de 30 ani

33. — Când, printr'un act notarial, doi soți, după ce au făcut o donațiune preciputară la doi din copii lor, au procedat în urmă, prin acelaș act, împreună cu toți copii lor, la împărțeală restul bunurilor, într'o massă unică fără distincțiune de origine, și în urmă unul din copiii preciputari a renunțat la succesiunea unuia dintre autorii săi, actul notariat pierde față de el caracterul de convențiune și renunțătorul nu poate, prin urmare, să rețină bunurile ce i s'au dat prin acest act decât cu titlu de donator, în limitele cotității disponibile.

In acest caz, acțiunea făcută de unul din erezii cari au acceptat, având de efect să reducă donațiunea la această cotitate, este întemeiată pe art. 920 c. civ. francez (art. 847 c. civ. român); ea nu constitue o acțiune în resciziune în termenii art. 1079, al 2 și este deci supusă prescripției de 30 ani, iar nu aceleia de zece ani, din art. 1304 c. civ. fr. (T. Riom Fr. 29 Iunie 1921, P. R. 12 III 926).

34. — Acțiunea pauliană, nu este supusă prescripției de 10 sau 20 de ani, statornicită de art. 2265 urm. C. civil. (1890 urm. c. civil), ci prescripției de 30 de ani, statornicită de art. 2262 din acelaș cod (1800 c. civil urm). (T. Toulouse 24 April 1922 cu nota de D.Alexandresco, P. R. 115 III 923; T. civ. Castres, Fr. 14 Aug 1922 cu nota lui D. A. în P. R. 116 III 923).

35. — Potrivit art. 1890 c. civ., toate acțiunile atât reale cât și personale, pe care legea nu le-a declarat imprescriptibile și pentru cari n'a fixat un termen de prescripțiune, se vor prescrie prin 30 ani.

Rânduelile acestui text se aplică și atunci când e vorba de o convențiune declarată nulă de lege, cum ar fi în speță vânzarea unui teren rural către un străin împotriva prohibițiunii formale a Constituțiunii, întrucât scopul prescripției nu este de a valida o convențiune ilegală, ci de a se închide, după trecerea timpului fixat de lege pentru exercitiul acțiunilor, orice acces în Justiție, pentru a nu se prelungi la infinit incertitudinea dreptului și a se turbura situațiuni dobândite, lucru ce ar fi cu mult mai dăunătoare ordinei publice. (Cas. I d. 3315/925 cu nota de Al. Cerban, D. Barnoski și Em. Dendrino, P R. 122 I 926).

2. Prescripția de 10—20 ani

36. — Justul titlu, cerut de art. 1895 c. c. pentru exercitiul prescripției decenale, nu e nevoie a fi fost transcris pentru a se invoca, ca atare, de oarece transcripțiunea este cerută de lege numai în cazul unui concurs de drepturi reale protivnice asupra aceluias imobil, în scopul de a se determina prioritatea între dânsele.

Așa fiind, când tribunalul respinge prescripția sub cuvânt că titlul invocat nu e transcris, dă o hotărâre casabilă. (Cas. I d. 158/913, P. R. 64 I 925 în notă).

37. — Statul având pretutindeni reprezentanți cari să vegheze la apărarea intereselor sale, din punct de vedere patrimonial, termenul de prescripție în contra lui, în caz de just titlu și bună credință, este de zece iar nu de douăzeci ani, chiar dacă imobilul respectiv nu se află în circumscripția aceleiasi curți de apel. (Cas. I dec. 697/920, P. R. 4 III 922).

38. — Prescripția achizitivă de 10 ani, bazată pe un just titlu și bună credință, având de scop de a acoperi vitiile unui titlu translativ de proprietate, derivând din lipsa dreptului de proprietate a autorului, presupune o transferare dela un neproprietar și deci nu are a se aplica în cazul când transferarea derivă de la adevăratul proprietar.

In această din urmă situație, drepturile dobânditoare sunt arătate de art. 723 pr. civ., după care proprietatea, față de terții, se transferă valabil aceluia care si-a transcris mai întâi titlul său. (Cas. I dec. 188/920 cu nota d-lui Dem. D. Stonescu, P. R. 109 I 922).

39. — Prin urmare dacă sunt doi cumpărători cari dețin drepturile lor dela acelaș vânzător, titlul valabil este acela care a fost transcris mai întâi, astfel că tribunalul violează art. 723 pr. civ. și interpretează greșit art. 1895 c. civ. când admite prescripția achizitivă de zece ani invocată de cumpărătorul care și-a transcris actul mai pe urmă, pe motiv că ar fi doi autori diferiți ai părților în litigiu, întrucât unul din cumpărători n'ar detine imobilul direct dela vânzător, ci dela un subachizitor al acestuia. (Cas. I dec 188/920 cu nota d-lui Dem. D. Stonescu. P. R. 109 I 922).

40. — Prescripțiunea achizitivă pe temeiul justului titlu si a bunei credinte, este menită a acoperi vițiul actului juridic rezultând din lipsa calității de proprietar în persoana celui ce a transmis vre-un drept real asupra imobilului în litigiu; de aceia, o asemenea prescripțiune nu poate fi invocată într'o acțiune în nulitate sau reductiune, intentată de eredele rezervatar al acelui ce a înstrăinat un imobil și în care nu se discută dreptul de proprietate al acestuia — autorul său — ci numai chestiunea dacă vânzarea aparentă cuprinde sau nu o donațiune deghizată cu scopul de a se atinge rezerva si a se frauda astfel legea. (Cas. I d. 1429/922 cu nota lui D. Alexandresco. P. R. 217 I 923).

41. — Prescripția de 10 sau 20 de ani, statornicită de art. 1895 din codul civil, are menirea de a acoperi lipsa calității de proprietar în persoana vânzătorului; de unde rezultă că, în mod greșit instanța de fond înlătură efectele acestei prescripții achizitive, pe motiv că ea n'a putut opera din cauza stării de indiviziune între reclamant si cel ce invoacă această prescripție. (Cas. I 13 Febr., 1923 cu nota de D. Alexandresco, P. R. 115 III 923).

42. — Succesiunea fiind considerată printre diferitele moduri de a dobândi proprietatea (art. 644 c. c.), constitue prin ea însăș un just titlu față de cei cari nu au calitatea de comostenitori si acest just titlu unit cu buna credință, conduce la prescripțiunea achisitivă. (Cas. I d. 543/923 cu nota de Hipolite Nicoleanu, P. R. 139 I 924).

43. — Acțiunea izvorând din neexecutarea unui contract de transport de persoane, prin care se cere daune provocate de un accident de cale ferată, se prescrie prin 10 ani, conf. art. 947 c. com., iar nu prin 6 luni, căci art. 956 c. com. se aplică exclusiv transporturilor de mărfuri. Prin urmare, acțiunile derivând din întreprinderi de transporturi de persoane sunt supuse prescripției comerciale ordinare.

Partea lezată prin reaua executare a contractului de transport își poate întemeia cererea de daune pe culpa delictuală a cărăușului. (Cas. III d. 810 bis 926 cu nota de I. Rosetti-Bălănescu, P. R. 155 I 930).

44. — Impotriva prescripției din art. 1899, este admisibilă proba cu martori în dovedirea lipsei bunei credințe, — unul din elementele acelui prescripții. (Cas. I d. 1533/927, P. R. 2 III 928).

45. — Potrivit dispozițiunilor art. 1895 cod. civ. cel ce câștigă cu bună credință și justă cauză un imobil determinat prescrie proprietatea lui prin 10 ani, prin justă cauză, conform art. 1897 cod. civ., înțelegându-se orice titlu translativ de proprietate.

Succesiunea fiind unul din modurile prevăzute de lege de a dobândi proprietatea, cum rezultă din dispozițiile art. 644 cod. civ., ea poate fi socotită ca just titlu, mai ales că din cuprinsul art. 1858 al. 4 cod. civ., rezultă că succesorul de bună credință poate să schimbe posesiunea precară a autorului său, sau să-și înceapă în persoană sa o nouă posesiune utilă. (T. Iași III, 30 Nov. 1927, P. R. 144 III 930).

46. — Dacă nu este nici o îndoială că în legislația noastră, spre deosebire de dreptul francez, titlul de proherede unit cu buna credință, constitue un just titlu, adică un titlu suficient spre a conduce pe posesor la dobândirea proprietății imobiliare prin uzacapiune de 10 ani, se decide însă și cu drept cuvânt că această prescripție decenală admisă de legiuitor ca o excepțiune, nu se poate invoca atunci, când drept just titlu este calitatea de proherede pe lângă posesiunea de bună credință, decât numai față de terțe persoane, adică care nu au calitatea de comoștenitori, iar nu față de comoștenitori, întrucât comoștenitorii au fiecare un drept indiviz în succesiune; astfel, titlul de herede al celui ce invoacă prescripțiunea decenală are un caracter exclusiv, cum trebue să fie titlul ce are de bază această prescripțiune, el fiind din contră comun tuturor comoștenitorilor până la efectuarea împărțelei. (Aceiaș hotărâre).

47. — In cazul când un erede găsește în succesiunea autorului sau imediat un imobil care a aparținut succesiunei unui autor mai depărtat, acest erede nu poate să înceapă în persoana sa o posesiune nouă distinctă de a autorului, sau care unită cu bună credință și cu titlu ce rezultă din calitatea sa de erede, să-l conducă la prescripțiune, căci există dificultatea că titlul de „proherede" nu are un caracter de exclusivitate care să poată servi de bază prescripțiunei decenale. (Aceiaș hotărâre).

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.iini.ro

3) **Prescripția mai mică de 10 ani**

48. — Dijma de 1600 vedre, țiței anual, fiind o arendă, conform dispozițiilor art. 1907 se prescrie prin trecere de cinci ani. (T. Prahova III, 29 Aprilie 1920 cu nota d-lui Paul Alexandrescu, P. R. 44 II 922).

49. — Presiunea dobânzilor prin trecere de cinci ani e determinată de interesul general de a împiedeca ruina debitorului prin anularea dobânzilor și pedepsirea neglijenței creditorilor. (C. Ap. Buc. I dec. com. 24/920, P. R. 24 III 922).

50. — Art. 2277 din codul francez (1907 c. civ. rom.), după care dobânzile sumelor împrumutate se prescriu prin cinci ani, nu se aplică datoriei unui capital, care se prescrie conform dreptului comun, adică după 30 de ani. (T. Bordeaux, Fr. 14 Mart. 1920 cu nota lui D. Alexandresco, P. R. 43 III 926).

51. — Prescripția de cinci ani, statornicită de art. 227 din codul civil (1907 C. civil rom.), în privința dobânzilor moratorii, nu poate fi opusă în Franța (deci nici în România), de căteori este vorba de dobânda unei obligații, contranctată într'o țară în care această prescripție cincenală nu-și are ființă. (T. civ. Havre Fr. 4 Oct. 1920 cu nota de D. Alexandresco, P. R. 138 III 923).

52. — Prescripția cincinală statornicită în privința dobânzilor, nu mai este însă aplicabilă de câteori părțile au convenit ca dobânzile viitoare să fie capitalizate la finele anului spre a produce și ele dobânzi. In speță, nu se poate aplica decât prescripție de 30 ani, nefiind vorba de dobânzi ci de un nou capital. (T. Bordeaux Fr., 14 Martie 1920 cu nota lui D. Alexandresco, P. R. 43 III 926).

53. — Prescripția de cinci ani se aplică însă anuităților de amortizare, plătitoare anual într'un lung șir de ani, odată cu dobânzile capitalului împrumutat, după cum dispune anume art. 197 din codul german. (Aceiaș hotărâre).

54. — Dispoziția art. 2277 cod. civ. fr. (1907 cod. civ. rom.), care declară prescriptibile prin cinci ani dobânzile sumelor împrumutate și, în genere, tot ce se plătește cu anul, sau la termene periodice mai scurte, este o măsură de ordine publică.

In consecință, de câte ori pârâtul nu se înfățișează în instanță, judecătorii sunt datori să invoace din oficiu mijlocul de apărare care rezultă din prescripția cincenală și să respingă cererea prin care reclamantul cere ca pârâtul să fie condamnat la dobânzi datorite de mai bine de cinci ani. (T. Vouziers, 14 Ianuar 1920 cu nota de D. Alexandresco, P. R. 154 III 925).

55. — Pentru prescrierea acțiunei contra cărăușului, conf. art. 956 c. com. se cere ca acțiunea îndreptată contra cărăușului să derive dintr'un contract de transport și să fi trecut dela predarea mărfurilor până la intentarea acțiunii, șase luni sau un an dupe distinctiile prevăzute în acest text. (Cas. III d. 390/921, P. R. 63 III 922).

56. — fără a se mai preocupa cărei cauze se datorește lipsa mărfii. (Ac. dec.).

57 — Punctul de plecare sau de începere al curgerei prescripției de 5 ani, prevăzută de art. 568 pr. civ., este momentul când adjudecatorul a fost pus efectiv în posesiunea bunului adjudecat, fie de Portărei, cu anumite forme, fie de părți, prin bună învoială, fiindcă din acest moment naște acțiunea pentru ceice ar pretinde drepturi asupra bunului adjudecat, cari nu au figurat în instanța de urmărire. Acest termen nu începe a curge contra unui pretins proprietar și deținător al bunului urmărit, care nu este pus în cauză în lucrările de urmărire și predare al imobilului, atâta timp cât este lăsat în posesiunea bunului adjudecat, chiar de ar trece cinci ani dela formalitățile de punere în posesiune făcute față de terții. (T. Constanța I, s. 132/921 cu nota de D. C. Eftimie, P. R. 218 II 924).

58. — Potrivit art. 1904 c. c., acțiunea medicilor pentru plata onorariului ce li se cuvine, pentru vizitele făcute de dânșii bolnavilor, se prescrie prin'un an.

In ce privește punctul de plecare al acestei prescripțiuni, — față cu redacțiunea art. 1905 c. c. și cu lipsa oricăror altor obiceiuri în România relative la modul în care să se achite aceste onorarii, — rezultă că prescripția începe a curge după fiecare vizită și ca atare nu pot fi valorificate în justiție de cât onorurile cuvenite pentru vizitele făcute în ultimul an. (C. Ap. Buc. III d. 271/921 cu nota d-lui M. Vitzu, P. R. 265 II 922).

59. — Potrivit dispozițiilor § 1489 c. civ., orice acțiune în daune se prescrie în termen de trei ani, socotiți din momentul în care a fost cunoscută dăunatului, paguba și persoana, fie că paguba izvorăște dintr'un contract, fie în afară de contract. (Cas. I d. 204/930, P. R. 121 III 930).

60. — Art. 1903 cod. civ. privește numai acțiunea maeștrilor și institutiunilor de știință să aibă pentru lecțiunile ce dau cu luna și pe accea a ospătătorilor și găzduitorilor pentru nutrirea sau locuirea ce procură, sau a oamenilor cu ziua pentru plata zilelor, a materiilor de dânșii procurate și a simbriilor — cazuri limitativ enumerate de un text care stabilește decăderi de drepturi și în care este evident că nu intră acțiunea dedusă în judecata din speță. (T. Ilfov III 15 Martie 1930, P. R. 104 III 931).

61. — Acțiunea de revendicare a vânzătorului contra cumpărătorului pentru complinirea prețului sau terenul vândut în plus, se prescrie într'un an, după care acela este decăzut din dreptul de a acționa. (T. Constanța II 1 Aprilie 1930 cu nota de D. Eftimie, P. R. 75 II 931).

62. — Când, asupra unei cereri de onorar formulată de un medic, celui căruia îi este adresată i-a răspuns că el contestă nota de plată și că nu este obligat a plăti onorarul, pârâtul nu mai poate opune prescripția din art. 22272 cod. civ. fr. (1904 civ. rom.), căci această prescripție se bizuie pe o prezumție de plată care cade în fața mărturisirei de neplată.

In adevăr, dacă art. 2275 cod. civ. fr. (1906 civ. rom.) nu arată că jurământul deferit debitorului în scop de a îndepărta prezumțiunea, jurisprudența admite că mărturisirea chiar tacită are acelaș efect ca și jurământul. (Justice de Paix Vauve, Fr. 4 Dec. 1930, P. R. 108 III 931).

4. **Prescripția instantaneie**

63. — Buna credință este o condiție esențială a posesiunii cerută de art. 1909 c. civil, fără care nu poate să existe prescripția instantanee prevăzută de acest text, în privința dobândirii proprietății unui mobil corporal. (T. Prahova, 28 Iunie 1920 cu nota lui D. Alexandresco, P. R. 134 III 924).

64. — Dacă posesorul actual al unui lucru de furat, pe care l'a cumpărat dela un negutător care vinde obișnuit asemenea lucruri, a fost deposedat prin o dispoziție abuzivă a autorității, fără să fie în prealabil despăgubit de către proprietarul originar de prețul plătit, el nu poate avea recurs în contra vânzătorului către dânsul, pentrucă art. 1910, aplicabil în speță, nu prevede un asemenea recurs. (C. Ap. Buc. II d. 27/923 P. R. 121 III 923).

65. — Potrivit art. 1909 cod. civ. lucrurile se prescriu prin simpla posesiune, iar cel pus în posesiunea acestor lucruri este preferit și rămâne proprietar chiar când titlul său este cu dată posterioară, sub singura rezervă ca posesiunea să fie, conf. art. 972 cod. civ., de bună credință. (Cas I d. 1562/925 cu nota de Al. Cerban, P. R. 226 I 926; aceiaș P. R. 145 III 925).

66. — Pentru existența prescripțiunei din art. 1909 c. civ., care formează temeiul juridic al apărării în materie, se cere ca să fie vorba de bunuri mobile corporale; ca deținerea lor să fie exercitată cu titlul de proprietar și în al treilea rând ca această deținere să fie făcută cu bună credință. (Cas. I d. 1533/927, P. R. 2 III 928).

67. — Atunci când este vorba de acțiunea în revendicare a unui lucru mobil, dacă pârâtul în contra căruia este îndreptată cererea se pune la adăpostul prescripției prevăzută de art. 1909 cod. civ., reclamantul trebuie să fie primul a proba reaua credință a pârâtului prin orice mijloc, deci martori și prezumție până la orice valoare (art. 1909 cod. civ.) (Cas. I d. 1533/927 cu nota de Eug. Petit, P. R. 17 I 928).

68. — Prescripția instantanee presupune raporturi juridice cu cineva relativ la un obiect, când însă cineva ía un porc din curte străină, sub motiv că este al său, sau când dosește un animal pripășit în ogradă, nu sunt aplicabile dispozițiile art. 1909 C. Civ. (Jud. Oc. Herța, 23 Iulie 1927 cu nota de T. R. Scriban, P. R. 9 III 929).

69. — Prezumția din art. 2279 c. c fr. (art. 1909 c. c. r.) nu se aplică monedelor neindividualizate. (Cas. Req. Fr. 25 Nov. 1929 cu nota de G. P. D. în P. R. 112 III 930).

70. — Principiul înscris în art. 1909 al. I cod. civ., după care lucrurile mișcătoare se prescriu prin faptul posesiunei lor, fără să fie nevoie de vreo curgere de timp, nu poate fi invocat cu succes, precum rezultă din acel text combinat cu art. 972 cod civ., decât de acei cari fac dovada posesiunei mișcătoarelor și, în al doilea rând că posesiunea este de bună credință. (Cas. I 3 Febr. 1930 cu nota de Dempol, P. R. 105 I 930).

71. — Art. 2279 cod. civ. fr. (1909 c. c. r.) apără pe acela care este în posesiunea unui obiect mobiliar în mo-

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.iini.ro

mentul în care se pornește contra lui, o acțiune în revendicare pentru acest obiect.

Pentru ca o posesiune anterioară să poată întemeia dreptul revendicantului, ar trebui ca el să fi stabilit că posesiunea sa a luat sfârșit, în afară de voința sa și că din contra posesiunea pârâtului n'a luat naștere decât în urma pierderei sau furtului lucrului mișcător. (C. Ap. Montpellier. Fr. 1 Febr. 1928 cu nota d. D. Cotrutz, P. R. 30 III 929).

Legislația teritoriilor alipite

72. — **A r d e a l.** — Conform art 1460 c. c. a., printre condițiunile cerute pentru a se putea opune uzucapiunea este și aceea ca posesiunea să fie continuată în tot timpul fixat prin lege. Ori în speță este evidentă necontinuitatea folosinței apelantului și a antecesorilor săi.

Astfel fiind chiar dacă în sensul art. 1493 c. c. a., apelantul și-ar cumula posesiunea sa cu acea a antecesorilor lui, n'ar putea beneficia de uzucapiune, neavând posesiunea continuă în sensul art. 1460 c. c. a. (T. Someș I s. 3107/929 din 25 Sept. 1930, P. R. 20 III 931).

73. — **B a s a r a b i a.** — Prin art. 694 cod. civil. rus se prevede, că acțiunile sunt mărginite prin prescripția teritorială de 10 ani și cel ce nu a exercitat o acțiune în acest timp, pierde dreptul său; iar prin anexa II-a a acestui articol se prevede că dobânditorului unui drept, i se poate opune și inacțiunea autorilor săi.

Prin urmare, în speță, în mod greșit tribunalul hotărăște că acțiunea intimatului pentru evacuarea recurentului — pretins embaticar — din imobilul, asupra căruia cel dintâiu a dobândit, în 1921, dreptul de embatic, nu este prescrisă, pentrucă ar fi fost introdusă chiar în anul în care intimatul a dobândit dreptul de embatic, întrucât însăși instanța constată că recurentul deține imobilul de peste 10 ani și în acest interval s'au schimbat șapte embaticari, fără a face nici un demers contra lui, astfel că dânsul este în drept **a opune** inacțiunea acestora, pe temeiul textului de lege precitat, noului embaticar. (Cas. I d. 465 bis/932, P. R. 52 III 924).

c. Prescripția comercială

74. — Principiul aflat la baza prescripției fiind că este de ordine privată, iar nu de ordine publică, părțile pot conta și stabili între ele un alt termen de prescripție a acțiunilor derivate din contractele de transport, decât cel prevăzut în art. 956 cod. com., așa că Direcțiunea C. F. R. are facultatea de a edilita în regulamentul său altă prescripție de cât cea edictată de dreptul comun. (Cas. III d. 1076/925 cu nota de Eug. Petit, P. R. 109 I 926. T. Ilfov I com. jurn. 7077/922 cu nota de St. Antim, P. R. 62 II 923).

75. — Din modul de redacțiune al art. 956 c. com. rezultă în mod clar că el nu se referă decât la prescripțiunea acțiunilor derivând din contractul de transport de lucruri sau de mărfuri; în adevăr, după ce proc. al. II fixează termenele de prescripțiune în raport cu depărtarea „pieților" de destinațiune, arată că prescripțiunea începe a curge în caz de pierdere totală, din ziua în care „lucrurile transportate" trebuiau să ajungă la destinațiune, iar în caz de pierdere parțială, avarie sau întârziere, din ziua predării „mărfurilor" în primirea destinatorului.

Este cert că în sfera de aplicațiune a acestui articol legiuitorul nu a înțeles să înglobeze și acțiunile derivând din întreprinderile de transporturi de persoane, așa că aceste acțiuni rămân supuse regulelor și termenelor prescripțiunii comerciale ordinare din art. 947 cod. comercial, afară numai dacă partea lezată prin reaua execuțiune a întreprinderii, găsindu-se în afara raportului contractual, nu înțelege a-și întemeia acțiunea sa în daune pe culpa delictuală civilă a întreprinzătorului de transport, în care caz e supusă regulelor de prescripțiune din codul civil. (Cas. III d. 810/926, P. R. 114; III 927).

D. Prescripția penală
1. Propunerea prescripției

76. — După art. 2223 din codul civil francez (1841 C. civ. rom.), în materie civilă sau comercială, prescripția nu poate fi admisă de judecători, dacă partea interesantă n'o propune; în materie represivă, ea interesând ordinea publică, judecătorii sunt datori s'o invoace din oficiu, în orice stare s'ar găsi procesul, chiar înaintea Curței de Casație. (T. Saint Omer, Fr. 9 Iunie 1920, cu nota lui D. Alexandresco, P. R. 162 III 922).

77. — Instanța de contestațiune nu este competentă a examina prescripțiunea pedepsei invocate de un infractor, deoarece aceasta e o chestiune de resortul instanței care a cercetat și judecat fondul procesului. (T. Bălți s v. 7 August 1928 cu nota de L. Ciobanu, P. R. 126 III 928).

2. Prescrierea acțiunii publice

78. — Potrivit art. 593 și 594 pr. p., acțiunea publică pentru delicte se prescrie prin cinci ani trecuți dela ziua comiterii lor, dacă în acest timp nu s'a făcut nici un act de instrucție sau urmărire, iar când asemenea acte s'au făcut, atunci termenul de cinci ani curge din ziua efectuării a celui act, dacă până atunci nu a intervenit în cauză o hotărâre definitivă de condamnare. (C. Ap. Buc. II d. pen. 54/922 cu nota de Paul Vexler, P. R. 290 II 922).

79. — Hotărârile date de instanțele represive, atunci când acele hotărâri n'au sunt rămase definitive, au caracterul unui act de instructiune și de urmărire.

Prin urmare în cazul când o hotărâre dată în lipsă nu a fost comunicată, sau comunicarea a fost declarată nulă, astfel că hotărârea nu este definitivă, urmează ca acțiunea publică să fie considerată ca prescrisă dacă au trecut cinci ani dela pronunțarea acelei hotărâri. (Ac. dec.).

80. — Calificarea infracțiunilor în crime, delicte sau contravenționi, se face în conformitate cu art. 1 cod. pen., după pedeapsa pe care o prevede legea pentru acea infracțiune. Pentru infractiunea prevăzută de art. 309 și 396 cod. pen., care vorbește de insultele orale, existând ca pedeapsă închisoarea polițienească dela 1 până la 15 zile închisoare și 250 lei amendă, această infracțiune constituie conform art. 1 cod. pen. o contravenționi. Contravenționile se prescriu printr'un an dela comiterea lor. Prescripția după cum arată art 595 pr. pen. privește atât acțiunea publică, cât și pe cea privată. Acest text deci urmează să se aplice insultelor orale, care după cum s'a arătat sunt contravenționi. (T. Dâmbovița I. s. 448/926. P. R. 88 III 926).

81. — Faptul de a construi o clădire, care există încă în prezent, fără autorizație comunală și fără a se ține seamă de prescripțiunile regulamentului comunal de construcție, are un caracter de continuitate, căci se reînoește și se perpetuiază printr'o serie de acte sau de momente care determină existența neîntreruptă a contravenționei și face ca ea să nu se poată prescrie cât timp este în ființă construcțiunea, prescripțiunea pentru asemenea contravenționi neîncepând să curgă decât numai din momentul în care faptul constituind infracțiunea a încetat de a exista (T Iași I, 16 Febr. 1928, P. R. 40 III 929).

82. — Prescripțiunea prevăzută de art. 595 pr. pen. se aplică numai la contravențiile simple sau instantanee, adică acelora care se comit prin r'un fapt unic și într'un singur moment. (T Iași I. 16 Febr. 1928, P. R. 40 III 929).

3. Prescrierea acțiunii civile

83. — Acțiunea civilă derivând dintr'un delict, se prescrie prin aceeaș trecere de timp ca și faptul penal, indiferent dacă reclamantul a renunțat mai apoi la daunele cerute spre a putea da o altă calificare acțiunii, **căci aceasta** nu este decât o subtilitate, prin care nu se poate răsturna principii indiscutabili si de un interes superior de ordine socială, cum sunt cele relative la prescripțiune. (C. Ap. Galați I, d. 185/907 cu nota de S. Rosental, P. R. 97 II 925).

84. — Judecătorii vor trebui, în caz de prescripție să declare stinsă nu numai acțiunea publică, dar și cea civilă, izvorâtă dintr'un fapt penal (crimă, delict sau contravenție), pentrucă ambele acțiuni se prescriu prin același timp, cel puțin atunci când au fost exercitate amândouă și deodată înaintea instanțelor represive. (T. Saint Omer, Fr. 9 Iunie 1920, cu nota lui D. Alexandresco, P. R. 162 III 922).

85. — Când este intentată separat în fața tribunalelor civile sau comerciale, în contra acelui obligat a repara culpa altuia, în baza art. 1384 c. c. fr. (1000 c. c. rom.) acțiunea civilă derivând dintr'o infracțiune la legea penală, rămâne supusă regulelor ei proprii.

In special, când un lucrător care trecea pe lângă un șantier a fost victima unui accident, prin lipsa de supraveghere a păzitorului, care fusese propus de întreprinzătorul lucrării să supravegheze șantierul, acțiunea civilă intentată în fața Tribunalului de Comerț de patronul victimei în contra întreprinzătorului, în baza art. 1384 c. civ. fr. și a art. 7 din legea de la 9 Aprilie 1898 este supusă prescrip-

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.iini.ro

ției de 30 ani, iar nu aceleia de 3 ani. (C. Ap. Paris. 28 Oct. 1921 cu nota de A. C. în P. R. 10 II 926).

86. — Dacă acțiunea civilă se prescrie prin același timp ca și acțiunea publică, de câte ori izvorăște dintr'o crimă sau dintr'un delict, nu tot astfel este însă când ea izvorăște dintr'un quasi-delict. (T. St. Jean d'Angely, Fr 9 Aug. 1922, P. R. 51 III 924 în nota).

87 — Trebuie, deci, să deosebim, din punctul de vedere al prescripției, accidentul pus în sarcina unei companii de drum de fier, care constitue un delict din cauza neaplicării regulamentelor de către impiegații de cari compania răspunde civilmente, de accidentul ordinar datorit unui simplu quasi-delict, pus în sarcina companiei, care a neglijat numai de a lua măsurile necesare spre a preveni și înlătura accidentele călătorilor.

In acest din urmă caz, prescripția aplicabilă în speță, este aceea a dreptului comun, adică: de 30 de ani. (Aceiaș decizie).

88. — Legiuitorul român, contrar altor legislațiuni, prin art. 593—595 pr. penală, a admis principiul concomitenței prescripțiunii acțiunii private cu cea publică fără nici o distincțiune între cazul când ele sunt introduse împreună, înaintea Tribunalului represiv sau separat înaintea jurisdicțiunilor respective.

Prin urmare, dă o hotărâre casabilă instanța de fond când distinge între termenul de prescripțiune a acțiunii private, după cazul când ea este dedusă separat sau concomitent cu acțiunea publică. (Cas. I d. 381/923 cu nota de Dem. Polichron, P. R. 165, I 924).

89. — După sistemul admis de legiuitorul nostru, prin art. 593—595 din procedura penală, acțiunea civilă sau privată care rezultă dintr'un fapt penal (crimă), delict sau contravenție polițienească), se prescrie prin același timp prin care se prescrie și acțiunea publică, fără a se distinge dacă acțiunea civilă este exercitată odată cu cea publică înaintea instanțelor represive, sau separat înaintea instanțelor civile.

Acest principiu se aplică nu numai atunci când acțiunea civilă se exercită contra autorului unui fapt penal, dar și atunci când ea se exercită contra acelora care răspund civilmente de faptele altuia, precum este, de exemplu, în cazul art. 1000 din codul civil, nefiind nici o rațiune ca autorii unei infracțiuni să fie mai bine trași sabilitate.
tați decât acei cari răspund numai civilmente pentru ei. (Cas. I, 30 Martie 1923 cu nota de D. Alexandresco. P. R. 51 III 924).

90. — Prescripțiunea acțiunii private cu cea publică sunt concomitente, iar efectele acestui principiu sunt limitate numai la unitatea termenului. (T. Dolj III. 31 Martie 1931, P. R., 121 III 931).

4 Intreruperea prescripției

91. — Deschiderea acțiunii publice contra lui X, întrerupe prescripția față de toți autorii delictului, ori și care ar fi judecătorul de instrucție însărcinat cu ancheta, indiferent dacă e străin și de reședința inculpatului și de locul arestării. (Cas. Cr. Fr. 6 Iulie 1923, P. R. 72 IV 924).

5. Renunțarea la prescripție

92. — Inculpatul sau condamnatul nu poate să renunțe la prescripție în mod expres, nici în mod tacit, cerând a fi judecat sau a-și executa pedeapsa. (T. Saint Omer, Fr. 9 Iunie 1920 cu nota lui D. Alexandresco, P. R. 162 III 922).

6. Legislația teritoriilor alipite

93. — **Ardeal.** — In sistemul procedurii penale locale, Camera de acuzare este o instanță excepțională a cărei competință e strict limitată de textele de lege, neputându-i-se atribui competența pe care legea o acordă instanțelor de judecată sau Parchetului. Ori, nici un text de lege nu îndreptățește Camera de acuzare să dispună stingerea unei cercetări prealabile. Dacă art. 264 punctul 2 din pr pen. spune că în caz de prescripție Camera de acuzare poate respinge actul de acuzare și stinge acțiunea, urmează de aci că această instanță va pronunța încheieri de stingeri în cazul când există un act de acuzare și o acțiune în curs.

Pe de altă parte, art. 101 pr. pen spune expres că Parchetul trebuie să dispună stingerea cercetării prealabile în cazurile limitate de lege; iar între aceste cazuri, articolul menționat prevede la punctul 1 și cazul când „nu există infracțiune". Ori dacă infracțiunea este prescrisă, înseamnă că ea nu mai există. Când Parchetul voește a deschide acțiune publică și se află în fața unei infracțiuni prescrise, nu poate proceda altfel decât a stinge cercetarea prealabilă, fără a lua în considerare din ce împrejurări sau din culpa cărei autorități infracțiunea s'a prescris.

Astfel fiind, nu Camera de punere sub acuzare ci Parchetul trebuie să stingă cercetarea prealabilă în cazul când infracțiunea este prescrisă. (T. Oradea Mare dec. 1692/924, P. R. 91 III 924).

E. Studii și note

94. — Intreruperea prescripțiunei pedepsei penale, de C. N. Toneanu. (P. R. 65 IV 926).

95. — V. Acțiune posesorie, Legi.

PREOT

V. Cler mirean.

PRETENȚIUNI CIVILE

V. Acțiune penală, Daune, Respon-

PREVENȚIE

V. Pedeapsă.

PREZUMȚIUNI

(Art. 1199—1203 C. Civ.).

CUPRINS:

1. ***Admisibilitatea prezumțiunilor (1—4).***
2. ***Condiții ce trebuesc îndeplinite (5—8).***
3. ***Putere probantă (9).***
4. ***Note (10).***

1. Admisibilitatea prezumțiunilor

1. — Art. 46 c. com. prescrie că obligațiunile și liberațiunile se probează și cu martori, de câte ori judecata încuviințează proba testimonială, precum și „prin ori ce alte mijloace de probă admise de legea civilă", adică și prin simple prezumțiuni de fapt, prevăzute de art. 1199 și 1203 din codul civil.

De altfel, este de principiu, că de câte ori e admisibilă proba cu martori, este admisibilă și dovada prin simple prezumțiuni de fapt sau ale omului. (Cas. II d. 92/922 cu nota de G. Sescioreanu, P. R. 112 I 923).

2. — Judecătorii fondului, în toate cazurile în cari proba prin prezumțiuni este admisă, pot să interpreteze tăcerea destinatarului unei scrisori drept o acceptare; mai cu seamă când în acea scrisoare se spunea că, în lipsă de răspuns, se va considera propunerea ca acceptabilă. (Cas. Req. Fr. 4 Iulie 1923, P. R. 71 IV 924).

3. — Un contract verbal când valoarea sa depășește suma de 150 lei, nu poate fi dovedit prin prezumțiuni. (Cas. I d. 1558/925 cu nota de D. Pașalega, P. R. 69 I 926).

4. — Proba unei convenții de o valoare mai mare de 150 lei și a cărei existență este contestată nu poate, în principiu, să fie dedusă exclusiv din prezumțiuni deduse din faptele cauzei. C. civ. belg. art. 1341; c. civ. rom. art. 1191. (Cas. I Bel. 15 April 1926, P. R. 16 III 927).

2. Condiții ce trebuesc îndeplinite

5. — Scrisorile emanate dela debitorul poprit și adresate creditorului popritor nu pot să fie opuse terțului poprit, ca o dovadă propriu zisă, ca o probă directă, asemănătoare celor din art. 1174 c. civil, dar pot servi instanței de fond **pentru a deduce** simple prezumțiuni de fapt. (Cas. II d. 92/922 cu nota de G. Sescioreanu, P. R. 112 I 923).

6. — Din împrejurarea că reclamantul, om simplu, căruțaș la țară, n'a știut să se aprovizioneze cu facturi doveditoare de cheltuelile făcute cu ocazia înmormântării tatălui său, nu trebuie a trage concluziunea că aceste cheltuieli el nu le-a suportat, din moment ce este neîndoios că decesul tatălui său a avut loc în aceeaș comună unde se găsia și el în acel timp, în care însă nu se afla și pârâta, sora sa, care nici măcar n'a luat parte la această înmormântare, cum singură mărturisește și când este cert că alți moștenitori direcți nu mai existau și nici cel puțin nu se alegă că altcineva a suportat aceste cheltueli imperioase ale înmormântării.

Defunctul neputând rămâne neîngropat și în speță nealegându-se cel puțin cine l-a înmormântat în afară de reclamant, care a mărturisit aceasta la interogatorul luat de pârâtă, probă la care dânsa a recurs, cert este că dânsul le-a suportat, așa încât judecata urmează a le admite în principiu (Jud. Oc. Berești-Covurlui, 24 Febr. 1928 cu nota de George Iuliu, P. R 132 III 928).

7. — Prezumțiunile, pentru a putea fi considerate ca elemente de dovadă, care să formeze convingerea judecătorului, trebue să aibă greutatea și puterea de a naște probabilitate. (T. Olt II 25 Ian. 1929 cu nota de Tr. Alexandrescu, P. R. 263 II 929).

8. — Nu poate constitui o prezumțiune de fapt, pentru stabilirea exis-

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.iini.ro

tenței în massa succesorală a unei sume de bani, ce ar fi fost ridicată fără drept de un coerede, simpla împrejurare a unei discuțiuni, cu prilejul căreia ceilalți erezi ar fi adus comoștenitorului bănuit această învinuire. (Aceiaș hotărâre).

3. Puterea probantă

9. — Chestiunea de a ști care este valoarea probantă a faptelor alegate ca prezumțiuni, adică dacă ele sunt grave, precise și concordante, este o cestiune lăsată la suverana apreciere a judecătorului de fond. (Cas. II d. 92/922 cu nota de G. Sescioreanu, P. R. 112 I 923).

4. Note

10. — V. Jurământ, Lucru judecat, Mărturisire, Probe.

PRIMAR

V. Administrativă (organizare).

PRINSOARE

V. Joc.

PRIVILEGII

(Art. 1718—1745 c. civ.).

CUPRINS:

1. *Noțiuni generale (1—3).*
2. *Privilegii asupra mobilelor și imobilelor (4—5).*
3. *Privilegii generale asupra imobilelor (6—7).*
4. *Privilegii asupra oarecăror mobile (8—17).*
   Concursul privilegiilor asupra imobilelor (18).
5. *Privilegii asupra imobilelor și conservarea lor (19—27).*

1. Noțiuni generale

1. — Privilegiile, fie mobiliare, fie imobiliare, se determină dupe legea situațiunii bunurilor asupra cărora ele se execută — lex rei sitae. (T. Orthez. Fr. 15 Iulie 1920 cu nota lui D. Alexandresco, P. R. 11 III 926).

2. — In consecință un creditor, oricare ar fi naționalitatea sa și oricare ar fi legea sub care a luat naștere creanța sa, poate să exercite în Franța (și deci și în România), un privilegiu admis de legea franceză (sau română). El nu poate însă să invoace un privilegiu neadmis de aceste legi. In acest sens, privilegiile sunt de drept și de ordine publică. Ele aparțin statutului real. (Aceiaș decizie).

3. — Dreptul general de gaj al creditorilor, recunoscut de art. 1718 și 1719 c. civ. ar fi iluzoriu dacă n'ar fi sancționat prin două acțiuni speciale, care permit creditorilor, una să exercite drepturile și acțiunile debitorului prevăzută de art. 974 c. civ., acțiunea oblică, iar alta să atace actele viclene făcută de debitor în frauda creditorilor, acțiunea pauliană prevăzută de art. 975 c. civ. (T. Fălticeni s. 116/929 cu nota de G. Petruc, P. R. 133 III 929).

2. Privilegii asupra mobilelor și imobilelor

4. — In conformitate cu dispozițiile art. 24 din legea pentru perceperea și urmărirea veniturilor publice. Statul are privilegiu înainte de orice datorie particulară pentru veniturile de orice natură asupra întregei averi a debitorului, mobilă și imobilă, fără ca în privința imobilelor să fie impus la formalitatea inscripțiunei și fără ca, prin vânzarea silită a lor, să se purgeze acest privilegiu. (T. Iași III 3 Mai 1927, P. R. 104 III 930).

5. — Din cuprinsul acestui text de lege, coroborat și cu dispozițiile art. 509 și 574 pr. civilă, rezultă că Statul pentru sumele ce are de încasat, nu trebuește citat în instanța de urmărire imobiliară, dânsul urmând a fi înscris la tabloul de distribuțiune de îndată ce prezintă creanța sa. (Aceiaș hotărâre).

3. Privilegii generale asupra mobilelor

6. — Legea nu a mărginit privilegiul din art. 2101 al 1 c. c. (Art. 1729 al. 1 c. c. rom.) numai pentru mandatarii în justiție: ea atribuie acest privilegiu tuturor celor ce au dat cu împrumut avansuri ce au avut drept cauză și destinațiune, conservarea și realizarea gajului comun. (Cas. civ. fr. 15 Mai 1915, P. R. 81 III 922).

7. — astfel sunt privilegiale cheltuelile făcute de un lichidator judiciar pentru un imobil rural. (Aceiaș decizie).

4. Privilegii asupra oarecăror mobile

8. — Legiuitorul prin art. 1730 c. civ. limitând privilegiul acordat pentru chirii și arenzi, când contractul este autentic sau cu dată certă, pentru suma datorată pe anul curent și pe tot timpul ce rămâne a curge la expirarea contractului, iar când contractul nu este nici autentic nici cu dată certă, numai pentru suma datorită pe anul curent și cel viitor, urmează că pentru câștiurile trecute pentru care nu a luat din timp măsurile necesare spre a le garanta plata, proprietarul nu beneficiază de privilegiul acordat de lege, de oarece a decide contrariu ar fi a se întinde privilegiul acordat de lege, dincolo de textul ei, ceeace nu se poate, el fiind o excepție la regula generală care este garantarea în mod legal a tuturor creditorilor în întreaga avere a debitorului comun. (C. Ap. Iași II, d. 35/922, P. R. 62 III 923).

9. — Prin „anul curent" pentru care este acordat privilegiul pentru chirii și arenzi de art. 1730 C. civil, se înțelege anul care începe dela data când contractul a intrat în lucrare, iar nu anul calendaristic. (C. Apel, Iași II. d. 35/922, P. R. 62 III 923).

10. — Privilegiul stabilit de art. 2102, al. 6 c. civil, în favoarea companiei de transporturi, asupra lucrurilor transportate, nu se acordă simplului închirietor al trăsurilor ce servesc la transport. Inchirietorul trăsurilor ca locator, nefăcând decât să procure întreprinzătorului de transporturi mijlocul material pentru executarea angajamentului ce acesta din urmă și-a luat față de proprietarul lucrurilor, nu poate să încarce cu ramburs transportul făcut pe socoteala locatarului trăsurilor. (Cas. fr. Req. 20 Iunie 1922 cu nota de A. I. în P. R. 137 III 924).

11. — Potrivit art. 1730 No. 1, locatorul unui imobil are pentru plata chiriei, pentru reparațiunile locative, cum și pentru tot ce privește executiunea contractului, un drept de privilegiu special asupra mobilelor pe cari locatarul este dator să le aducă în casă, pentru a mobila îndeajuns conf. art. 1446 c. civ. (Cas. II d. 126/924 cu nota lui D. Polichron, P. R. 198 I 925).

12. — Privilegiul locatorului garantează plata de despăgubiri pentru daune ce s'au adus imobilului de către locatar, și se întinde asupra tuturor mobilelor care s'au adus în casa închiriată în cursul locațiunii, și asupra mobilelor aparținând terților, dacă se stabilește că locatorul nu avea cunoștință de această împrejurare, în momentul încheierii contractului, sau nu a fost avertizat că ar aparține unei alte persoane în momentul aducerii lor în imobil. (Cas. II d. 126/924 cu nota lui D. Polichron, P. R. 198 I 925; aceiaș P R. 2 III 925; T. Ilfov I s. 235/926 cu nota de Al. Velescu, P. R. 156 II 928).

13. — Privilegiul locatorului garantează nu numai plata chiriei, ci și plata pentru daunele ce s'au adus imobilului de către locatar, deoarece potrivit contractului de locațiune, locatarul este dator să întrebuințeze lucrul închiriat în bune conditiuni și să-l predea în starea în care l-a primit, locatarul răspunzând după art. 1435 c. civ., de incendiul imobilului închiriat, dacă nu dovedește că incendiul este rezultatul unuí caz fortuit. (Cas. II d. 126/924, P. R. 2 III 925).

14. — Din art. 1730 No. 1 coroborat cu 1435 și 1721 cod. civil, rezultă că dacă lucrurile mobile grevate de privilegiul locatorului au fost distruse prin incendiu, privilegiul nu se stinge, deși lucrurile nu mai sunt în ființă, deoarece, în virtutea legii, indemnitatea datorită de asigurător se subrogă lucrurilor mobile asigurate și privilegiul se menține asupra ei.

Astfel fiind, pentru creanțele rezultând din câștiurile de chirie și din despăgubirile pentru daunele cauzate din incendiu, locatorul poate să oprească în mânile societății de asigurare sumele ce s'ar datora de către aceasta locatarului pentru mobilele incendiate, care fuseseră asigurate și care erau supuse privilegiului locatorului, cât timp indemnitatea, chiar lichidată, nu a fost vărsată, în mâinile asiguratului. (Cas. II d. 126/924 cu nota lui Dem. Polichron, P. R. 196 I 925; Cas. II d. 126/924, P. R. 2 III 925).

15. — Privilegiul special pentru creanța de onorar prevăzut de art. 42 l. org. corp. advoc., se exercită chiar asupra lucrului în litigiu și numai de către advocatul care reușește să câștige procesul clientului. Existența unui asemenea privilegiu este subordonată condițiunii ca prin serviciile prestate advocatul să aducă un folos real clientului său. (C. Ap. Constanța, d. 663/925 P. R. 86 III 927)

16. — Motivul legiuitorului atunci când a creat privilegiul prevăzut de art. 1730 al. 2 și 1734 cod. civ., fiind acela că este just și normal ca creditorii ce au introdus în patrimoniul arendașului fructele asupra cărora se exercită privilegiul arendașului, să vie cu preferință și întrucât în ambele cazuri, adică și atunci când creditorul însus plătește semințele sau muncile recoltei, precum și atunci când numai furnizează fonduri arendașului în acest scop, arendașul folosește deopotrivă, este necontestat că textele ar. 1730 al. 2 și 1734 cod. civ. își au aplicațiunea deopotrivă în ambele cazuri,

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.iini.ro

cu singura deosebire însă ca să se facă dovada pe deplin că creditorul a avansat bani şi că suma a fost întrebuinţată fie pentru cumpărarea de seminţe, instrumente agricole, sau fie că a servit la plata muncilor agricole. (T. Iaşi III 22 Sept. 1927, P. R. 143 III 930).

17. — Cheltuelile privilegiate prin aplicarea art. 2102 par. 3, cod. civ. fr (art. 1730 al. 4 cod. civ. rom.) ca făcute pentru conservarea lucrului, nu trebuie să întreacă cadrul acelora fără de cari lucrul ar fi pierit în întregime sau în parte şi pe acelea fără de cari lucrul ar fi devenit impropriu folosinţei sale obişnuite. Reparaţiunile făcute asupra unui automobil n'ar putea fi deci privilegiate dacă ele nu sunt indispensabile sau pentru conservarea, sau pentru uxilizarea sa şi este astfel când e vorba de o revizuire a principalelor organe ale acestui vehicul, care a atras înlocuirea oricăror piese uzate, lucruri constituind numai ameliorăţiuni în vedere de a obţine o mai bună funcţionare. In consecinţă cererea de admitere cu titlu de privilegiu la falimentul proprietarului trebuie să fie respinsă. (T. Toulouse, Fr. 1 Febr. 1928 cu nota de D. Cotrutz, P. R. 146 III 929).

Concursul privilegiilor asupra mobilelor

18. — Din combinarea art. 1730 şi 1733 c. c. cu 15, 19 şi 20 l. Băncei Agricole, rezultă că în cazul când Banca urmăreşte averea mobilă amanetată ei de pe o moşie, concomitent cu urmărirea exercitată de proprietar pentru încasarea arendei, rezultă că privilegiul acestuia este preferat privilegiului Băncii. (Cas. II d. civ. 76 bis/921, P. R. 60 III 922).

5. Privilegii asupra imobilelor şi conservarea lor

19. — Din cuprinderea art. 1737 şi 1740 c. civ. rezultă că vânzătorul are privilegiu asupra imobilului vândut pentru plata preţului şi că acest privilegiu se conservă prin transcrierea titlului, care a transferat proprietatea cumpărătorului, în care titlul să se constate suma datorită din preţ. (Cas. S. U. d. 9/912 cu nota de Mih. I. Oprescu, P. R. 64 I 924).

20. — Faţă de aceste dispoziţiuni clare şi precise, este indiscutabil că privilegiul vânzătorului prevăzut de art. 1740 c. civ., nu este supus formalităţii inscripţiunii, singura condiţiune cerută de lege pentru conservarea lui fiind numai transcrierea titlului care a transferat proprietatea cumpărătorului. (Aceiaş decizie).

21. — Astfel fiind şi întrucât nici un text din codul civil sau procedura civilă nu prevede că privilegiul vânzătorului pentru plata preţului se perimează ca şi hipotecile, prin expirarea termenului de 15 ani, dela transcrierea actului de vânzare, dispoziţiunile art. 1786 c. civ., privitoare la inscripţiuni nu sunt aplicabile la privilegiul vânzătorulu pentru plata preţului, căci nu se pot aplica prin analogie, nici deduce pe cale de interpretare decăderi de drepturi, cari trebuesc să rezulte numai din dispoziţiuni categorice din lege. (Aceiaş decizie).

22. — Potrivit dispoziţiunilor art. 1743 c. civ., creditorii succesiunii cari cer separaţiunea de patrimonii, conservă privilegiul lor prin inscripţiunea acestui privilegiu în termen de şase luni dela deschiderea succesiunii, iar înăuntrul acestui termen nici o ipotecă constituită de erezi nu poate avea efect.

Deaci rezultă că o asemenea inscripţiune, luată în termen, produce efecte retroactive până în momentul deschiderii succesiunii, dată la care ea este opozabilă creditorilor erezilor.

Dar nici un text de lege nu declară inexistentă sau nulă o asemenea inscripţiune luată după termenul prescris mai sus; singurul efect al unei inscripţiuni tardive este numai că privilegiul se transformă în ipotecă şi nu mai poate fi opus creditorilor erezilor dela data deschiderii succesiunii. (T. Dolj III, Ordon. 11/924 cu nota lui Dem. Polichron, P. R. 85 II 924).

23. — Pentru conservarea privilegiului înscris în art. 781 c. civ. nu este neapărată nevoie de o acţiune principală în separaţiune de patrimonii, terminată printr'o hotărâre judecătorească, înscrierea privilegiului fiind suficientă în acest scop (aceiaş hotărâre).

24. — Din dispoziţiunile art. 1743 c. civ. nu rezultă că legiuitorul ar fi subordonat conservarea acestui privilegiu şi la intentarea unei acţiuni pe cale principală în separaţiune de patrimonii, care n'ar prezenta nici un interes de utilitate practică, căci o asemenea acţiune nu poate avea alt obiect, decât acela de a manifesta voinţa creditorilor sau a legatarilor, că înteleg să se folosească de privilegiul acordat de lege şi de a aduce acest privilegiu la cunoştinţa creditorilor personali ai moştenitorilor, ori dacă acesta este efectul ce poate produce intentarea unei acţiuni principale pentru separaţiune, apoi acelaş efect se produce cu prisosinţă prin înscrierea privilegiului asupra imobilelor succesiunei conform art. 1743 c. civ. (T. Fălticeni, 12 Dec. 1927, P. R. 69 III 928).

25. — După art. 783 c. civ. în ceeace priveşte mobilele, separarea de patrimonii trebuie cerută în interval de trei ani, iar în privinţa imobilelor, acţiunea putându-se exercita în tot timpul în care imobilele se găsesc în mâna erezilor, natural că şi înscrierea privilegiului se poate cere atâta timp cât imobilele nu au fost înstrăinate de erezi şi n'a trecut termenul de 6 luni prescris de art. 1743 c. civ.

In speţă este necontestat că imobilele asupra cărora se cere înscrierea privilegiului sunt încă în mâna erezilor şi că a trecut termenul de 6 luni pentru înscrierea acestui privilegiu, totuş art. 1745 prevede în acest caz, că creanţele privilegiate supuse la formalitatea inscripţiunei, în privinţa cărora nu s'ar fi îndeplinit condiţiunile prescrise pentru conservarea privilegiului, nu încetează cu toate astea a fi creanţe ipotecare, însă ipoteca în privinţa tuturor persoanelor de al treilea nu datează decât dela epoca inscripţiunei.

Prin urmare, dacă creditorii şi legatarii lasă să treacă termenul de 6 luni fără să-şi înscrie privilegiul, ei pot baza art. 1745 să-l înscrie şi mai târziu, însă nu ca privilegiaţi, ci ca simpli creditori ipotecari (aceiaş hotărâre).

26. — Nici alin. II al art. 783 cod. com. privitor la privilegiul locatorului şi nici altă dispoziţiune a codului comercial, nu aduc vreo modificare dispoziţiilor cod. civ. consfinţite prin 1730 alin. I, în ceeace priveşte întinderea creanţei şi a garanţiilor acordate locatorului, distingând după cum are contract autentic sau sub semnătură privată, sau pur şi simplu un contract fără dată certă, sau dreptul garantat cu privilegiu la toată chiria pe anul curent precum şi pe tot timpul ce rămâne a curge până la expirarea contractului, sau numai la chiria pe anul curent şi pe cel viitor. (T. Ilfov I com. 22 Nov. 1927, P. R. 132 III 930).

27. — După dispoziţiunile art. 1743 din cod. civ., creditorii şi legatarii, care cer separaţiunea patrimoniului defunctului, conservă privilegiul lor asupra imobilului succesiunii în faţa creditorilor, erezilor, sau reprezentanţilor defunctului, prin inscripţiunea acestui privilegiu în termen de şase luni dela data deschiderii succesiunii. Orice inscripţiune ipotecară în afară de prevederile acestui text, ori în afară de ipoteca legală sau convenţională, urmează a fi radiată. (C. Ap. Buc. d. 831/929 cu nota de Al. Cerban, P. R. 81 II 931).

VI. Note.

28. — V. Separaţie de patrimoniu.

PRIZE MARITIME

(D. L. 1084/917 M. Of. 151/917; D. L. 1632/917, M. Of. 236/917).

CUPRINS:

I. *Priza maritimă.*
1. *Apele în cari se poate face vizita şi captura (1—3).*
2. *Vasele cari pot fi vizitate şi capturate (4—19).*
3. *Formalităţi de capturare (20).*
4. *Obiecte cari pot fi capturate (21—27).*

II. *Judecarea prizelor maritime.*
1. *Jurisdicţie de prize şi competenţa ei (28—30).*
2. *Procedura şi dreptul aplicabil (31—36).*
3. *Hotărîrea asupra prizei (37).*

I. Priza maritimă
1. Apele în cari se poate face vizita şi captura.

1. — Din întreaga economie a regulilor si principiilor de drept internaţional în materie de prize maritime, rezultă că o captură se poate efectua în apele teritoriale fluviale, cari sub raportul navigaţiunei pot fi considerate ca maritime, condiţiuni în cari se găseşte şi Dunărea până mai jos de Galaţi. (Curtea Super. Prize Maritime d. 4/920 cu nota de Z. Filotti, P. R. 100 II 922).

2. — Nici un acord internaţional nu a consacrat principiul neutralităţei apelor Dunării, astfel că şi sub acest raport captura pe Dunăre, în condiţiunile de mai sus, este valabilă (aceiaş decizie).

3. — Conform art. 24 C. J. Pr. M. se pot efectua capturări de vase şi în apele fluviale, cum este Dunărea, căci nu există nici o reglementare a regimului de război şi nici dispoziţii contrare de recprocitate. (Curtea Sup. Prize Maritime, d. 44/922, P. R. 35 III 923).

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.iini.ro

2. Vasele cari pot fi vizitate sau capturate

4. — După art. 3 al X Convenţia de la Haga, din 18 Octomvrie 1907, vasele exclusiv afectate la pescuirea de pe coaste sau la serviciul micei navigaţiuni locale, sunt scutite de captură.

Această scutire încetează însă de a se mai aplica de câteori asemenea vase participă într'un mod oarecare la ostilităţi şi se încearcă o silui o blocadă declarată. (Cons. de Prize englez, 18 April 1918, P. R. 16 III 924).

5. — După art. 57 al declaraţiei de la Londra, caracterul inamic sau neutru al unui vas se determină prin pavilionul vasului. (Consiliul de Prize englez — 15 Martie 1918, P. R. 16 III 1924).

6. — Un vas poate fi considerat ca inamic, cu toate că are un pavilion neutru, dacă se constată că proprietarul vasului este în solda şi sub controlul inamicului. (Consiliul de Prize englez — 15 Martie 1918, P. R.

7. — Un vas care nu are nici nume, nici număr, nici documente în regulă, surprins în apele inamice, este legalmente presupus ca fiind de naţionalitate inamică şi, ca atare, poate fi urmărit şi capturat. (Cons. de Prize englez, 18 April 1918, P. R. 16 III 924.

8. — Un vas aparţinând unei societăţi al cărei control efectiv se află în Germania, urmează a fi privit ca aparţinând unor germani, chiar atunci când societatea e constituită într'un stat neutru, conform legilor acelui stat. (T. cons. Londra, Anglia, 31 Iul. 1919, P. R. 14 III 922).

9. — Un vas poate în mod legal să poarte pavilionul unui stat neutru şi faptul acesta, în anumită măsură, va determina legea aplicabilă. Dar aceasta nu opreşte a examina dacă din punct de vedere al dreptului gintilor, vasul n'are calitate de duşman. (T. cons. Londra, Anglia, 31 Iul. 1919, P. R. 14 III 922).

10. — Simplul fapt că vasul capturat se găseşte sub pavilion inamic nu e condiţiune suficientă pentru validarea capturii. (Curtea Sup. Prize maritime, dec. 4/920 cu nota d-lui Zamfir Filotti, P. R. 100 II 922).

11. — Art. 38 din codul jurisdicţiunii de prize maritime scuteşte de captură vasele afectate în mod exclusiv micei navigaţiunii locale. Prin urmare, în speţă, constatându-se că e vorba de un asemenea vas, captura a fost bine invalidată de tribunalul maritim. (Curtea Super. Prize Maritime, dec. 4/920 cu nota d-lui Z. Filotti, P. R. 100 II 922).

12. — Un vas aparţinând unei societăţi străine, nu este în drept, conform art. 2 din legea pentru organizarea marinei comerciale, să poarte pavilionul românesc, iar în caz de abuz, potrivit art. 50 No. 1 şi 60 C. Pr. M. este susceptibil de captură (Curtea Super. Prize Maritime, d. 44/922, P. R. 35 III 923).

13. — Când un vas duşman, chiar rechizitionat de Statul român, încetează de a mai fi în stăpânirea Statului, ci este la dispoziţiunea proprietarului, art. 38 No. 2 C. J. Pr. M. nu-şi mai are aplicaţiunea, şi ca atare vasul poate fi capturat. (Curtea Super. Prize Maritime d. 44/922, P. R. 35 III 923).

14. — Pe baza Convenţiei XI dela Haga din 1907 sunt scutite de capturare numai vasele mici şi care deservesc localităţi riverane, iar nu vase, cari fac curse lungi pe mare, care potrivit art. 38 No. C. J. Pr. M. sunt supuse capturei. (Curtea Super. Prize Maritime d. 44/922, P. R. 35 III 923).

15. — Art. 3 din Convenţia XI dela Haga dispune că nu pot fi capturate vasele, când căpitanul sau echipagiul vasului ignorau existenţa ostilităţilor. (Curtea Super. Prize Maritime, d. 44/922, P. R. 35 III 923).

16. — Vasele închiriate înainte de război puterii inamice sau agenţilor săi, trebue a fi declarate ca pradă de război, indiferent de titlul cu care se deţin, ci numai prin faptul însuşi al posedării lor. Motivul acestei soluţiuni legale rezidă în noţiune prăzii de război, adică în ideia de a se stabili puterea adversarului, luându-i-se mijloacele cari i-au servit sau îi pot servi în conducerea operaţiunilor războiului. (Curtea Sup. de Prize Maritime cu nota de Em. Ottulescu, P. R. 244 II 923).

17. — In materia aplicării măsurilor excepţionale de război, există un principiu universal admis, cu privire la exercitarea dreptului de prize maritime, sau sechestrarea, ori capturarea bunurilor inamice, că naţionalitatea lor inamică sau neutră se socoteşte fixată, „ne varietur", chiar dela epoca deschiderei ostilităţilor sau cel mai târziu în momentul aplicării contra lor a măsurilor legislative excepţionale. (Cas. III d. 674/926 cu nota de Gaston Jéze, de Lapradelle, Scialoja, Politis, ş. a. P. R. 115 I 927).

18. — Acest principiu se găseşte confirmat atât prin Tratatul de pace dela Trianon, în virtutea căruia situaţia juridică a bunurilor inamice se determină la data de 14 August 1916, în mod definitiv şi irevocabil, cât şi prin legile române ulterioare, cari îşi au perfecta aplicaţiune în cadrul acestui tratat.

Când deci se constată, ca în speţă, că averea supusă lichidării, aparţinea unei societăţi străine, inamică la data de 14 August 1916, lichidarea ei trebuie admisă, indiferent de schimbarea de naţionalitate a societăţei în momentul executării, orice înstrăinare neflind opozabilă Statului român lichidator (aceias decizie).

19. — Vasele încorporate în formaţiunea militară economică a statului inamic „Zentral Transport Leitung" şi întrebuinţate pentru transportul său, deţinute de statul inamic cu titlu precar sau în virtutea unui abuz, se pot declara pradă de război. (Curtea Sup. de Prize Maritime, 29 Martie 1922, cu nota de M. Ottulescu, P. R. 240 II 923).

3. Formalităţile de captură.

20. — Formalităţile pentru capturare constituesc dispoziţiuni de ordine administrativă interioară a fiecărei ţări şi condiţiunile prevăzute în dispoziţiunile de război ale altor ţări, nu obligă autoritatea română din moment ce aceste condiţiuni nu sunt prevăzute în acorduri internaţionale la care să fi participat şi România. (Curtea Sup. Prize Maritime, d. 4/920 cu nota d-lui Zamfir Filotti, P. R. 100 II 922).

4. Obiecte cari pot fi capturate.

21. — O marfă de origină inamică nu-şi pierde caracterul prin efectul transmiterii proprietăţii îndeplinită în favoarea unui neutru, înainte de ajungerea ei la destinaţie. (Inalta Curte de Justiţie engleză, 18 Dec. 1916, P. R. 16 III 924).

22. — O marfă destinată inamicului se consideră ca aparţinând acestui din urmă, îndată ce a pornit pe drum, cu toate că transmiterea proprietăţii ar fi întârziată până la predarea ei. (Inalta Curte de Justiţie engleză, 18 Dec. 1916, P. R. 16 III 924).

23. — Numerariul în aur sau argint, găsit pe un vas fără nume, documente sau număr, nu poate fi considerat ca servind la uzul celor doi oameni ce formează echipajul, mai cu seamă dacă este o sumă considerabilă, ci trebuie să fie considerat ca marfă inamică şi ca atare, poate fi capturată. (Cons. de Prize englez, 11 Aprilie 1918, P. R. 16 III 924).

24. — Este supusă capturei marfa pe care nici-un document nu stabileşte că este destinată pentru o ţară neutră (art. 3 decret din 7 Iulie 1916) Această marfă poate fi deci capturată în portul francez în care se găseşte (aceias decizie).

25. — Obiectele cari nu sunt contrabandă de răsboiu, dar cari aparţin, proprietarului contrabandei şi cari se găsesc pe acelaş vas, pot fi confiscate conf. art. 42 al Declaraţiei dela Londra. (Cons. Prize 1 Dec. 1921, cu nota de G. Meitani, P. R. 11 III 924).

26. — Măsurile luate de guvernul inamic pentru a-şi asigura controlul unor anume obicete, ori, ca urmare, de a face să fie considerate acele obiecte ca destinate administraţiei Statului inamic şi deci, ca supuse confiscării.

Când căpitanul unui vas de comerţ neutru este presupus că nu a cunoscut notificarea care a clasat diverse obiecte printre cele de contrabandă absolută. Atunci prin aplicarea art. 43 al Decl. dela Londra, Statul captor va trebui să plătească o indemnitate destinatarilor, dar captura acelor obiecte va fi declarată valabilă. (Cons. Prize. 1 Dec. 1921 cu nota de G. Meitani, P. R. 11 III 924).

27. — Obiectele de bumbac, cauciuc, aur, precum şi de piele, constitue articole de contrabandă de răsboiu absolută, cari din cauza destinaţiei lor inamice trebuie supuse capturei conf. art. 30 şi 43 ale Declaraţiei dela Londra declarată aplicabilă, cu oarecari modificări, de decretul francez din 6 Noembrie 1914.

Merindele, hainele şi ghetele bărbăteşti utilizabile în războiu, constitue articole de contrabandă condiţională cari pot fi capturate chiar pe un vas cu destinaţie către un port neutru când actele de bord arată că sunt destinate unei persoane, în ţară inamică. (Cons. de Prize, 1 Dec. 1921 cu notă de G. Meitani, P. R. 11 III 924).

II. Judecarea prizelor maritime

1. Jurisdicţia de prize şi competenţa ei

28. — In virtutea unui principiu primordial de drept public internaţional, toate naţiunile sunt deopotrivă de suverane, independente şi prin urmare fără jurisdicţie unele faţă de

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.iini.ro

altele. Rezultă de aci că atunci când un guvernământ străin este în posesiunea unui vas capturat în statul său, un tribunal belgian nu poate să-i ridice această posesiune şi nici nu poate să-i ceară dovada că vasul este afectat unui serviciu public. (T. com. Anvers, Belg. 9 Febr. 1920,, P. R. 104 III 922).

29. — Instanţele de prize n'au cădere a se pronunţa asupra proprietăţii vaselor ale căror cazuri sunt supuse examinării lor, ci numai să se pronunţe asupra legalităţii capturei, cercetând incidental chestiunea proprietăţei şi numai în măsura influenţii ce poate avea asupra acestei legalităţi. (Curtea Sup. de Prize maritime, 1 Februarie 1922, cu nota de Em. Ottulescu, P. R. 238 II 923).

30. — Jurisdicţiunea de prize nu are caracter pur judecătoresc, ci un caracter mixt — administrativ şi judiciar — şi aceasta reese pe deoparte din natura atribuţiunei sale de a se pronunţa asupra legalităţii unui act al autorităţii militare şi din faptul că guvernul nu e ţinut să respecte hotărârile care-i dau câştig de cauză. (Aceiaş decizie).

2. Procedura şi dreptul aplicabil

31. — In sistemul legislaţiunii noastre, validitatea unei capturi nu atârnă de formele cu care a fost efectuată. (Curtea Sup. Prize Maritime, d. 4/920 cu nota de Zamfir Filotti, P. R. 100 II 922).

32. — Chestiunea prăzii de război nu poate fi luată în discuţiune de instanţa superioară de prize, în cazul când prima instanţă a invalidat captura şi comisarul guvernului sau comisarul superior n'au discutat această chestiune înaintea primei instanţe. (Curtea Super. de Prize Maritime, 21 Dec. 1921 cu nota de Em. Ottulescu, P. R. 239 II 923).

33. — Instanţele de prize sunt chemate a se pronunţa numai asupra caracterului pe care-l prezintă obiectul luat în stăpânire de organele statului, iar nu şi asupra reclamaţiunilor proprietarilor evinşi de inamic. (Curtea Sup. de Prize maritime, 29 Martie 1922, cu nota de Em. Ottulescu, P. R. 240 II 923).

34. — Apelul făcut de comisarul guvernului în contra hotărârei Trib. de prize care a invalidat o captură pentru că a fost efectuată în timpul armistiţiului, urmează a fi respins din moment ce el nu e motivat pe chestiunea prăzii de război. (Ac. dec.)

35. — Instanţele de prize nu judeca conform principiului „secundum allegata et probata" ca instanţele de drept comun, ci au un drept de iniţiativă mult mai larg de cât acestea, putând a deslusi şi stabili, din oficiu, în mod exact situaţiunea de fapt a pricinelor ce au de examinat. (Ac. dec.)

36. — astfel fiind, în caz de invalidare a capturei de către prima instanţă. Curtea superioară de prize, poate examina pentru prima oară, după apelul reprezentantului guvernului, chestiunea prăzii de război, fără ca să se poată opune principiul din art. 327 pr. civ., care nu-şi are aplicaţiune în materii de prize. (Ac. dec.).

3. Hotărârea asupra prizei

37. — Invalidarea capturei nu poate fi pronunţată în favoarea unei părţi, atunci când proprietatea vaselor e în litigiu, de oarece instanţele de prize nu se preocupă de acea proprietate de cât din punctul de vedere al influenţei ce poate avea asupra operaţiunei capturei. (Curtea Super. de Prize Maritime, 21 Dec. 1921 cu nota de Em. Ottulescu, P. R. 239 II 923).

PROBE

(Art. 1169—1222 C. Civ.; art. 66, 239, Pr. Civ.; art. 84, 87, 152, 173, 185, 206, 252 Pr. Pen.)

CUPRINS:

1. *Obiectul probei (1—2).*
2. *Sarcina probei (3—5).*
3. *Proba „ex oficio" (6—9).*
4. *Puterea de apreciere a instanţelor (10—22).*
5. *Legislaţia teritorilor alipite (23).*
6. *Studii, recensii şi note (24—28).*

1. Obiectul probei

1. — Judecătorii nu trebuie să-şi facă convingerea şi să motiveze hotărârea decât după elementele de probă admise de lege şi administrate după formele determinate de proced. civilă. (Cas. Civ. Fr., 7 Iunie 1921 cu nota de A. A. în P. R. 50 III 922).

2. — Mijloacele de probă produse de una din părţi trebue să fie cunoscute adversarului, pentru ca acesta să le poată discuta şi combate. (Cas. Civ. fr. 11 Oct. 1922 cu nota de H. în P. R. 99 III 923).

2. Sarcina probei

3. — Spre deosebire de ceeace se întâmplă în materie de contracte când creditorul cerând daune interese pentru neexecutarea obligaţiunii, n'are decât să dovedească lipsa execuţiunii, sarcina de a demonstra executarea incumbând debitorului atunci când se intenta o acţiune pentru daune interese, pentru repararea unui prejudiţiu cauzat printr'un delict sau quasi-delict, reclamantul este acela care are sarcina probelor fiind dator să dovedească nu numai prejudiciul suferit, dar şi culpa părâtului. (T. Ilfov I s. 615/925, cu nota de N. G. Vrăbiescu, P. R. 282 II 925).

4. — Sarcina probei, chiar în privinţa afirmaţiunilor negative, incumbă aceluia care face afirmaţiunea pe care se sprijină pretenţiunea sau mijlocul său de apărare. (T. Olt II 25 Ian. 1929, cu nota de Tr. Alexandrescu, P. R. 263 II 929).

5. — In conformitate cu dispoziţiunile art. 1169 cod. civ., cel ce face o propunere înaintei judecăţii, trebuie s'o dovedească, de unde rezultă că sarcina probei incumbă aceluia care afirmă dreptul pe care se bazează pretenţiunea sa.

Prin urmare, partea care se prevaleză de un contract încheiat cu o autoritate publică este aceea care trebuie să facă dovada că convenţiunea a fost făcută pe baza tuturor formelor legiuite. (Cas. I d. 308/931 cu nota de Dempol, P. R. 65 I 931).

3. Proba „ex officio"

6. — Judecătorii fondului nu pot ordona din oficiu complectarea dovezilor administrate de părţi în cauză, fără ca dânsele să fi cerut acest lucru, aceasta mai ales în materie specială a divorţului, unde probele trebuesc să fie administrate conform unor rânduieli speciale, statornicite de lege. (Cas. II dec. 42/921 cu nota d-lui G. M. Sescioreanu, P. R. 93 I 922).

7. — Prin art. 95 p. civ. legiuitorul a admis ca şi judecătorul să aibă dreptul a lua din oficiu orice măsură, care ar putea să-l lumineze în marginele prescripţiunilor legei, în privinţa admisibilităţei şi producerei probelor. (Cas. II dec 226/921 cu nota d-lui G. M. Sescioreanu, P. R. 195 I 922; aceiaş cu nota de C. Botez, P. R. 213 I 922; aceiaş P. R. 94 III 922).

8. — Această facultate, deşi prin art. 95 p. civ. e prevăzută pentru tribunale, se aplică şi Curţilor de apel, potrivit art. 333 p. civ. (Aceiaş decizie).

9. — Instanţele de judecată nu sunt datoare să administreze din oficiu probele propuse de părţi, dar în administrarea cărora n'au făcut diligenţele necesare. (Cas. III, 13 Iunie 1928, P. R. 2 III 929).

4. Puterea de apreciere a instanţelor

10. — Judecătorii nu sunt obligaţi a repeta admisibilitatea probei cu martori, ori de câteori părţile o cer, deoarece legea lasă cu totul la facultatea lor prelungirea cercetărilor pentru a se aduce noi martori şi se opune chiar la mai multe prelungiri în acest scop.

Prin urmare, instanţa de fond este autorizată de lege a respinge admiterea de noi martori, în instanţă de apel, argumentând că se temporizează soluţiunea pricinii. (Cas. I d. 13/920, P. R. 82 III 924).

11. — Instanţa de fond respingând ca inutilă proba cu martori invocată în apărare, faţă de complexul dovezilor administrate la prima instanţă şi pe cari şi le-a însuşit, scapă de sub controlul Inaltei Curţi de Casaţie. (Cas. II dec. 1409/920 cu nota d-lui Al. B. Iliescu, P. R. 105 I 922).

12. — Nu se violează principiile privitoare la probe în penal când instanţa, pe lângă împrejurările de fapt, ia în consideraţie şi declaraţiile unui coinculpat. (Cas. II d. 1174/921, P. R. 78 III 922).

13. — Potrivit art. 186 p. pen., instrucţiunea înaintea instanţelor represive, în materie corecţională, fiind publică şi orală, instanţa de judecată este obligată a se întemeia numai pe declaraţiunile martorilor făcute înaintea sa, în şedinţă publică, în urma desbaterilor orale şi contradictorii ale părţilor.

Instanţa de fond violează acest principiu când ia ca unică bază a deciziunei sale, declaraţiile martorilor ascultaţi de judecătorul de instrucţie şi refuză inculpatului proba cu martori în combaterea declaraţiunilor scrise ale martorilor dela instrucţie. (Cas. II d. 2407/921 P. R. 139 III 922).

14. — Motivul că judecătorul cunoaşte onorabilitatea uneia din părţi şi reaua credinţă a celeilalte, nu constituie o probă legală. (Cas. civ. Fr., 7 Iunie 1921 cu nota d-lui H. A. în P. R. 50 III 922).

15. — Dacă judecătorul nu este în drept d'a înlătura printr'o fine de ne primire o propunere de dovadă încuviinţată printr'o dispoziţiune legală, el este totuş îndrituit d'a aprecia în mod suveran articularea faptelor care îi este supusă; el poate să respingă dovada dacă nu corespunde cu exigentele legii, şi, în deosebi, dacă prin

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.iini.ro

generalitatea ei, vagă şi lipsită de preciziune, ea ridică părţii adverse putinţa să administreze contra-probă, care îi este rezervată dela lege. (Cas. Req. Fr. 29 Nov. 1921, P. R. 29 III 926).

16. — Judecătorii fondului apreciază în mod suveran dacă faptele ce o parte voeşte să dovedească, sunt pertinente sau concludente în cauză, adică: dacă, existenţa lor odată stabilită, poate sau nu să înrâurească asupra, soluţiunei procesului. (Cas. civ. Fr. 25 Ianuar 1922 cu nota lui D. Alexandresco, P. R. 98 III 923).

17. — Judecătorii nu pot să-şi formeze convingerea decât întemeindu-se pe probele admise de lege şi după formele de instrucţiune prevăzute de procedura civilă. (Cas. Civ. Fr. 11 Oct. 1922, P. R. 99 III 923).

18. — Tribunalele nu sunt obligate a recurge numai decât la măsurile de instrucţie (în speţă o expertiză), cerute de părţi, de câte ori ele sunt luminate prin faptele şi documentele procesului şi găsesc această măsură inutilă: este destul ca ele să-şi activeze deciziile, arătând cauzele ce le-au determinat să respingă măsura. (Cas. Civ. Fr. 19 Ian. 1923 cu nota d-lui H. în P. R. 99 III 923).

19. — Nu este îngăduit instanţei de fond a lua de bază, pentru constatarea unei stări de fapt, asupra căreia nu s'a dispus nici un probatoriu, acte şi elemente pe care partea le-a produs în dovedirea altor fapte, cerută fiind această dovadă de judecător, şi care din acest unic punct de vedere, trebuia examinată şi luată în consideraţiune. (Cas. III d. 717/925, P. R. 129 III 925).

20. — Interpretarea şi aprecierea probeleor administrate constitue un drept al instanţelor de fond pe care îl poate exercita în mod suveran, cu singura condiţiune ca interpretarea dată şi constatările deduse şi sprijinite pe ele, să nu fie în mod evident contrazise şi excluse prin conţinutul probelor examinate. (Cas. I d. 3037/926, P. R. 146 III 926).

21. — Titlurile produse de părţi în revendicare odată ce sunt introduse în instanţă, aparţin tuturor părţilor şi judecătorul poate să scoată elementele hotărârei sale, fie ca probă completă, fie ca început de probă scrisă (Jud. Oc. Tg. Berești-Covurlui, 19 Oct 1928, P. R. 44 III 929).

22. — Respingând o cerere de anchetă în scopul de a stabili o stare de concubinaj notoriu înainte şi în timpul perioadei legale de concepţiune, Curtea uzează de dreptul său suveran de apreciere şi hotărârea sa legal motivată, scapă de orice cenzură, când ea deduce dintr'o serie de constatări, enumerate şi precizate, că concubinajul invocat încetase, fără a mai fi reluat, înainte de perioada concepţiunei şi când cererea de anchetă poartă asupra faptelor recunoscute dar nepertinente sau asupra faptelor desmințite prin documentele pricinei. (Cas. Req. Fr. 10 Nov. 1930, P. R. 88 III 931).

5. Legislaţia teritoriilor alipite

23. — **Ardeal.** — Conform cu dispos. paragr. 196 pr. civ. austr. orice vitiu survenit în administrarea unei probe, nu se mai poate valorifica decât numai dacă partea în drept de a se plânge, a contestat exactitatea administrării probei imediat şi înainte de a se continua desbaterea asupra fondului.

Prin urmare, un asemenea vitiu nu mai poate fi invocat în apel. (Cas. I compt. Ardelean, d. 1834/924 cu nota de E. Mandicevski, P. R. 259 I 924).

6. Studii, recensii şi note

24. — Essai d'une théorie de la charge de la preuve en matiére civile et commerciale (Jean Thévenet), recensie de N. A. Ionescu (P. R. 45 IV 923).

25. — Proba judiciară şi proba istorică, de G. M. Sescioreanu (P. R. 1 IV 924).

26. — Locul materiei probelor în viitoarea legislaţie unificată, în materie civilă, de G. M. Sescioreanu. (P. R. 41 IV 928).

27. — Probele judiciare în Bucovina, de Oreste P. Ternăveanu. (P. R. 121 IV 931).

28. — V. Hotărâre, Inscris, Interogatoriu, Jurământ, Martori, Mărturisire, Prezumţiuni, Scrisori misive, Simulaţie.

PROCEDURA

1. — La loi de 22 Mars 1921 (C. Degois) modificări în procedura penală, recensie de N. A. Ionescu. (P. R. 6 IV 923).

2. — La riforma del procedimento civile (Giuseppe Chiovenda) recensie de M. I. Barasch. (P. R. 25 IV 923).

3. — Regulile din procedura civilă se aplică şi în materie penală în toate cazurile compatibile, când în procedura penală nu se găsesc norme speciale. (Cas. II d. 6987/928, P. R. 66 III 929).

4. — Studii de Procedură Civilă, (G. Popescu) recensie de Mareo I. Barasch. (P. R. 103 IV 931).

5. — V. Citaţie, Drept.

PROCESE

1. — Biblioteca Marilor Procese No. 1. Procesul Păltineanu, Lăzărescu, recensie de H. (P. R. 64 IV 923).

2. — Procesul optanţilor unguri la T. A. M. româno-ungar; pledoaria d-lui S. Rosental, (P. R. 1 IV 927).

3. — Procesul vacufurilor dela tribunalul arbitral mixt turco-român din Constantinopol, de Victor Dimitresco. (P. R. 40 IV 931).

4. — Un delict de presă la 1862, de Radu Dimiu. (P. R. 193 IV 931).

PROCESE-VERBALE

(Art. 74, 75 Pr. civ. art. art. 16, 46—48, 152 şi 185 Pr. Pen.).

CUPRINS:

1. *Elemente necesare (1—2).*
2. *Constatările „propriis sensibus" (3).*
3. *Putere probantă (4—6).*

1. Elementele necesare

1. — Dispoziţiile prescrise de o lege de ordine publică şi privitoare la competenţa agenţilor instrumentatori şi la formele indispensabile pentru existenţa actului constatator al infracţiunii, constituesc forme substanţiale sau esenţiale, a căror lipsă sau omisiune atrage nulitatea actului, chiar dacă legea n'ar pronunţa în mod formal această nulitate. (Cas. S. U. d. 20/924, P. R. 131 III 924).

2. — Formalitatea datării unui proces-verbal pentru constatarea unei contravenţii, fiind substanţială, neobservarea ei atrage nulitatea procesului-verbal. (T. Buzău II s. 33/926, P. R. 150 III 926).

2. Constatările „propriis sensibus"

3. — Art. 9 din decretul-lege pentru combaterea luxului şi speculei, cere ca contravenţiunea să fie constatată personal de agentul însărcinat cu descoperirea infracţiunilor.

Dacă agentul nu constată personal în ce constă contravenţiunea, ci se mărgineşte a lua declaraţiuni dela diferite persoane speculate fără ca după aceasta să se transporte la faţa locului pentru constatare şi coroborare—actele ce el dresează—fie chiar procese verbale—nu au în faţa judecătii—de cât o probă relativă, care nu leagă instanţa de judecată. Ele sunt simple lămuriri — neposedând nici o bază legală pentru condamnare. (Jud. Oc Spineni-Olt, C. de jud. 786/923, P. R 7 III 924).

3. Puterea probantă

4. — Intr'o urmărire pentru fraudă în materie vamală, dacă procesul-verbal al administraţiunei nu este prezintat înaintea judecătorului fondului, instanţa poate, fără a viola dovada atribuită acelui proces-verbal, să achite pe inculpat pe motivul că faptele imputate nu sunt stabilite. (Cas. Bruxelles, Belg. 7 Iunie 1921, P. R. 86 III 922).

5. — Forţa probantă a procesului-verbal încheiat de agenţi autorizaţi, nu poartă asupra deducţiunilor făcute de agent şi nici asupra informaţiunilor culese în afară de faptele la cari el este martor. (Cas. Bruxelles II Belg. 1 Febr. 1921, P. R. 70 III 922).

6. — Pentru deducţiuni şi informaţiuni, judecătorul fondului apreciază în mod suveran exactitatea lor. (Aceiaş decizie).

PROCURA

V. Mandat.

PRODIG.

V. Interdicţie

PROFESOR

V. Contencios administraiv, Invăţământ.

PROMISIUNE DE CASATORIE — SEDUCŢIUNE.

(Art. 998 C. Civ.)

CUPRINS:

1. *Natura convenţiunii (1—2).*
2. *Admisibilitatea daunelor:*
   a) *un prejudiciu material sau moral (3—12).*
   b) *culpa-seducţiunea (13—22).*
   Excepţie: liberul consimţământ al femeii (23).
3. *Stabilirea daunelor (24—26).*
4. *Legislaţia teritoriilor alipite (27 28).*
5. *Note (29).*

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.iini.ro

1. Natura convenţiunei

1. — Promisiunea de căsătorie ca şi obligaţiile precuniare luate în vederea unui asemenea act pentru a-l determina sau a-i asigura aducerea la îndeplinire, fiind de natură a atinge libertatea individuală în alegerea persoanei cu care urmează a-şi lega viaţa, sunt nule, ele fiind contrare ordinei publice şi bunelor moravuri. (C. Ap. Buc. I jurnal 1894/920 cu nota d-lui I. Perieţeanu, P. R. 263 II 922; T. Grenoble I Fr. 23 Oct. 1927 cu nota lui D. Alexandresco, P. R. 84 III 928).

2. — Dacă logodna nu este un contract obligatoriu a cărui neexecutare să se transforme în daune, căci prin aceasta s'ar aduce o atingere indirectă la libertatea căsătoriei, totuş ea are o existenţă licită şi crează în sarcina părţilor o obligaţie nu numai de conştiinţă, dar şi de responsabilitate, pe bază de culpă delictuasă, ori de câte ori ruperea promisiunei are loc în împrejurări cari constituesc o culpă din partea celui ce o provoacă şi cauzează prejudiciu acelui către care fusese făcută. (T. Iaşi II 3 Aprilie 1931 cu nota de Ovidiu Sachelarie, P. R. 244 II 931).

2. Admisibilitatea daunelor: a) un prejudiciu material sau moral

3. — Pârâtul a cauzat o însemnată daună morală reclamantei, care, încrezându-se în promisiunile sale, s'a abătut dela datoriile ei şi şi-a pierdut onoarea şi consideraţia şi i-a cauzat o nu mai puţin însemnată daună materială, deoarece întreaga sarcină a întreţinerei şi a educaţiunei copilului, cade numai asupra ei; deci, pârâtul urmează a fi obligat să repare prejudiciul moral şi material ce a cauzat reclamantei prin fapta sa. (C. Ap. Iaşi II d. 160/921, cu nota d-lui I. Rosetti Bălănescu, P. R. 166 II 922).

4. — Individul de origină franceză, care a sedus o Alsaciană, promiţându-i că o va lua de soţie şi care nu şi-a ţinut făgăduinţa dată, poate fi condamnat la daune-interese materiale şi morale, prevăzute de legea germană, rămasă astfel în vigoare. (T. St. Quentin, 20 Dec. 1921 cu nota de H. în P. R. 42 III 923).

5. — Promisiunea de căsătorie nu creiază prin ea însăşi nici o obligaţiune legală şi nu poate conferi vreun drept la daune interese, decât în cazul că neexecutarea ei ar fi pricinuit un prejudiciu material în momentul ruperei promisiunei. (C. Ap. Bruxelles, Belg. 13 Ian. 1922 cu nota de G. Sescioreanu, P. R. 74 III 923).

6. — Când se face dovada că bărbatul a trăit cu o femeie, în public, iar, din relaţiunile avute s'au născut copii, acţiunea în daune bazată pe faptul părăsirii este admisibilă în principiu ca rezultat al unui quasi-delict.

Baza juridică pe care se sprijină daunele este art. 998 codul civil. (Jud. Oc. Herţa, 15 Dec. 1924 cu nota de T. R. Scriban, P. R. 25 III 925).

7. — Noţiunea ilicităţii nu are ce căuta în speţă, pentrucă morala socială ordonă să se acorde cea mai largă protecţie copiilor, cari nu pot fi lăsaţi pe drumuri de perzanie şi criminalizare. (Aceiaş hotărâre).

8. — Promisiunea de căsătorie călcată fără nici un motiv plauzabil de către acela care o face, constitue o culpă din partea sa, dacă acea făgăduială a fost cauza determinantă a seducţiunii. Astfel fiind în temeiul art. 998 c. civ., după care orice faptă a omului care cauzează altuia un prejudiciu trebue reparată, seducătorul urmează a răspunde de toate daunele încercate de persoana sedusă. (C. Ap. Craiova I d. 100/925 cu nota de G. Sescioreanu, P. R. 19 II 926).

9. — O femeie cinstită înainte de seducţiune, fiind apoi părăsită cu un copil, poartă stigmatul necinstei şi această împrejurare o îndreptăţeşte a obţine daune morale.

Prin acordarea de daune, morale sau materiale, nu se calcă disp. art. 307 c. civil, care opreşte căutarea paternităţii, căci nu se tinde la stabilirea unei stări civile, ceeace ar turbura liniştea familiilor, scop pe care l-a avut în vedere legiuitorul, ci se urmăreşte repararea unei pagube provocată prin clupă delictuasă. (C. Ap. Craiova I supra cit.; C. Ap. Iaşi II d. 160/921 cu nota de I. Rosetti-Bălănescu, P. R. 166 II 922).

10. — In codul nostru civil este interzisă cercetarea paternităţii, pentru a nu turbura liniştea socială. Când însă se dovedeşte care este tatăl unui copil natural, acesta este dator să contribue la repararea prejudiţiului cauzat femeii cu care a avut relaţiuni. (T. Mehedinţi I s. 515/925, P. R. 37 III 926).

11. — Intrucât faptul de a desface o logodnă, în urma căreia viitorul soţ a şi primit o sumă de bani în contul dotei, fiind existent în materialitatea lui, a cauzat un prejudiciu victimei şi a produs un folos nejustificat agentului, este cazul a se acorda despăgubiri civile. (T. Bălţi II, s. 980/930 cu nota de L. Ciobanu, P. R. 254 II 930).

12. — In absenţa unei seducţiuni dolosive, femeia nu poate cere daune-interese pentru desfacerea unor relaţii cari n'au avut niciodată caracterul unui concubinaj notoriu, cari nu i-au angajat serios vitorul ei, compromiţându-i reputaţia şi îngreuindu-i o nouă aşezare. (C. Ap. Paris, Fr. I, 8 Febr. 1930, P. R. 86 III 930).

b) Culpa-seducţiunea

13. — După art. 825 din codul german, acel care prin amăgiri, ameninţări sau abuzul unui raport de superioritate, precum ar fi, de exemplu, un stăpân faţă de servitoarea sa, determină pe o persoană de sex feminin (eine Frauensperson) la o relaţie ilicită, este obligat a repara dauna produsă prin acest fapt, chiar dacă aceste relaţii n'au dat loc la naşterea unui copil. (T. Apel Darmstadt. Germ. 10 April 1920 cu nota lui D. Alexandresco, P. R. 47 III 923).

14. — Seducţiunea, fiind un fapt ilicit, este şi ea supusă regulei din art. 998 c. c. Faptul pârâtului de a întrebuinţa manopere dolosive — constitue evident o seducţiune. (C. Ap. Iaşi II d. 160/921 cu nota de I. Rosetti-Bălănescu, P R. 166 II 922).

15. — Ruptura nejustificată a unei promisiuni de căsătorie este de natură de a constitui o culpă în sarcina autorului acestei rupturi şi în consecinţă să dea loc la despăgubiri pentru repararea prejudiciului material şi chiar moral care ar fi rezultat. (T. Grenoble, Fr. 23 Oct. 1927 cu nota lui D. Cotrutz, P. R. 84 III 928).

16. — Dacă promisiunea de căsătorie scrisă este posterioară concubinajului părţilor, nu va putea fi opusă — relevată—bărbatului care a rupt viaţa comună, nici un element al culpei putând da loc la daune interese. Nu se va putea dealtfel vedea într'o astfel de promisiune un început de probă scrisă în scopul de a putea stabili prin martori că au fost promisiuni anterioare şi prin consecinţă seducţiune. (Aceiaş decizie).

17. — Numai în cazul când sarcina a fost urmarea unei siluiri sau amăgiri, cheltuelile de naştere şi lehuzie cad în sarcina părintelui natural, căci altfel pârâtul este răspunzător numai faţă şi în interesul celui nou născut. (Cas. II, compl. ardelean, d. civ. 2357/923, P. R. 145 III 923).

18. — Dacă una din părţile contractante a logodnei, fără nici un motiv întemeiat, strică logodna, poate fi obligată să plătească celeilalte părţi despăgubiri ca reparaţiune a daunelor materiale suferite. (Cas. I, d. 51/927, P. R. 83 III 927).

19. — Părăsirea proiectului de căsătorie de către una singură dintre părţi, nu poate să dea loc la daune-interese în favoarea părţii celeilalte, decât atunci când atitudinea sa constituie o culpă pozitivă sau o neglijenţă, în afară de simpla lui părăsire.

In special poate fi socotită ca quasi-delict fapta unui individ de a fi prelungit fără nici un motiv, după promisiunea dată de a se căsători cu aceastăpersoană, o situaţiune de fapt anormală, fără să aibă certitudinea să-i aducă un sfârşit prin regularizarea pe care lasă s'o intervadă. (T. Djion I, 7 Febr. 1928, P. R. 86 III 928).

20. — Pârâtul întrebuinţând manopere dolosive în seducerea reclamantei, şi anume, promisiuni de căsătorie vădit amăgitoare, — căci după realizarea scopului imediat urmărit (posesiunea victimei) au fost călcate fără just motiv, — i-a cauzat prin consecinţele morale şi materiale ale faptului său ilicit, daunele reclamate, pe cari în cf. cu dispoz. art. 998 şi urm. c. c. este ţinut a le repara. (Jud. Oc. Poseşti, 1 Februar 1928 cu nota de C. Topciu, P. R. 81 III 928).

21. — Când un bărbat, prin promimisuni de căsătorie, a întrebuinţat manopere dolozive de seducţiune pentru a determina pe o fată să părăsească casa părintească şi să trăiască cu el în concubinaj, relaţiuni din cari a rezultat naşterea unui copil, bărbatul este răspunzător de faptul că întrerupând relaţiunile a lăsat fără întreţinere pe femeia şi copilul său şi trebueşte să fie condamnat la plata unor despăgubiri. (Jud. ocol. mixt Tg. Ocna, C. de Jud. 144/928 cu nota de N. Georgean, P. R. 12 III 929).

22. — Promisiunea de logodnă, în principiu, nu creiază obligaţiuni civile, tratativele se pot întrerupe la voia părţilor. Când însă desfacerea logodnei este provocată de o culpă a unei părţi, care creiază prejudicii morale şi materiale, se naşte obligaţia de desdăunare către victimă.

Faptul bărbatului care a purtat logodnica cu vorba şi cheltuelile făcute în vederea căsătoriei, pot fi dovedite cu martori. (T. Iaşi II 3 Aprilie 1931, cu nota de Ovidiu Sachelarie, P. R. 244 II 931).

c) excepţie: liberul consimţimânt al femeii

23. — Femeia nu poate cere dauno

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.iini.ro

dela bărbatul cu care a trăit în concubinaj, pentru simplul motiv că din această legătură s'a născut un copil, de oarece o asemenea faptă, fiind rezultatul unei culpe comune, nu poate servi ca bază unei acțiuni în daune, afară numai de cazul când concubinajul a fost rezultatul unor manopere frauduloase, din partea bărbatului ori a inexperienței femeii de care acesta a putut profita. (Cas. I d. 2845/926, P. R. 145 III 926; idem, cu nota de Dem. Polichron, P. R. 66 III 927).

3. **Stabilirea daunelor**

24. — Deși dauna suferită, în asemenea caz de către femee este pur morală, totuși după art. 847 din acelaș cod, ea are drept la o despăgubire în bani, apreciată la justa ei valoare de către judecători. (T. Apel Darmastadt, Germ., 10 April 1920, cu nota lui D. Alexandresco, P. R. 47 III 923).

25. — Daunele interese se pot acorda și sub forma unei pensiuni alimentare lunare. (C. Ap. Iași II d. 160/921 cu nota de I. Rosetti Bălnescu, P. R. 166 II 922).

26. — Aceste daune pot fi, în afară de cheltuelile de logodnă, orice daune suportate efectiv, cum ar fi spre exemplu, daunele suferite de logodnică prin faptul că la îndemnul logodnicului ei, în vederea căsătoriei proiectată, a renunțat la un serviciu din care dânsa își câștigă existența. (Cas. I d. 51/927, P. R. 83 III 927).

4. **Legislația teritoriilor alipite**

27. — Dispozițiile art. 684 c. c. rus nu pot avea aplicarea și în privința acordării de daune pentru caz de seducțiune de oarece femeia care de bun voie a intrat în legături nelegiuite cu un bărbat, nu are drept a cere dela el daune ca urmare a concubinajului, pe baza principiului general consacrat de jurisprudența Senatului ocârmuitor, că acel care a comis un fapt nelegiuit, nu are drept la daune. (C. Ap. Chișinău, d. 3/922, P. R. 36 III 923).

28. — Art. 3 din legea XXXI/1894, prevede obligațiunea logodnicului vinovat în stricarea logodnei, la restituirea numai a cheltuelilor efective făcute de logodnica sa, dar nu prescrie vreo desdăunare morală, după cum nu există nici un text de lege, care ar admite o asemenea despăgubire pentru prejudițiul moral adus unei femei, care încredințându-se în promisiuni de căsătorie ale unui bărbat, a fost batjocorită sau apoi părăsită. Chiar art. 1328 c. civ., cuprinde sancțiuni de desdăunare numai pentru cazul, când ademenirea a avut drept consecință nașterea unui copil, și nu despăgubire pentru daunele imateriale (ideale(ci numai pentru cheltuelile efectiv ocazionate și prevăzute de lege. (T. Orhei I 23 Sept. 1927 P. R. 109 III 928).

5. **Note**

29. — V. Alimente, Convențiuni, Daune.

PROMISIUNE DE VANZARE

V. Convențiune, Vânzare.

PRONUNȚAREA HOTARAREI

V. Judecarea pricinilor.

PROPRIETAR APARENT

V. Mine-petrol.

PROPRIETARILOR (lege)

(l. 30 Martie 1903).

CUPRINS:

1. ***Aplicabilitate (1—13).***
2. ***Procedura :***
   a) ***Acțiunea (14—22).***
   b) ***Judecarea (23—31).***
   c) ***Căi de atac:***
   — ***apel (32—37).***
   — ***recursul (38—39).***
   — ***contestație (40—46).***
   — ***suspendarea executării (47—49).***
3. ***Studii și note (50—51).***

1. **Aplicabilitate**

1. — Nefiind în lege o dispoziție specială care să distingă cazul când contractul este în lucrare, de cazul când contractul a expirat., este neîntemeiată interpretarea că legea proprietarilor s'ar aplica numai pe timpul duratei contractului. (Cas. S. U. dec. 12/910, cu nota d-lui Iorgu Radu, P. R. 199 I 922).

2. — Legea proprietarilor se aplică numai în cazurile anume prevăzute de lege, în celelalte cazuri aplicându-se dreptul comun. (Cas. I d. 100/921 P. R. 44 III 922).

3. — Legea din 30 Martie 1903 a acordat proprietarilor beneficiul unei proceduri sumare și urgente pentru realizarea drepturilor lor, dar n'a înțeles să institue tribunale speciale spre a judeca aceste drepturi, ci a lăsat tot instanțelor ordinare să le cerceteze, însă numai într'o altă compunere si cu o altă procedură. (Cas. II d. 298/921 cu nota de Ion D. Filitti, P R. 263 I 922).

4. — De aci rezultă că incompetența instanței sesizată cu o acțiune introdusă după legea proprietarilor — dar în afară de cazurile prevăzute de această lege — nu constitue o necompetență de ordine publică în sensul art. 109 pr. civ. ci o incompetență de ordin privat asemănătoare aceleia „ratione personae vel loci" putând fi acoperită prin tăcerea părților. Ca atare, ea nu poate fi invocată de cât înainte de orice apărarea asupra fondului. (Cas. II d. 298/921 supra citată; Cas. I d. 100/921, P. R. 44 III 922).

5. — Realizarea drepturilor derivând din contractul de închiriere, pe calea procedurii sumare a legei proprietarilor, este autorizată atunci când obiectul contractului îl formează un imobil urban sau rural. (Cas. I d. 422/922, P. R. 129 III 923).

6. — Pe calea sumară a legei pentru drepturile proprietarilor se poate judeca cererea de reziliere unui contract de arendă a unor bunuri imobiliare prin natura lor și ca atare și acțiunea pentru rezilierea locațiunei unei mori cu motor de benzină. (T. Roman, 1 Iunie 1922, P. R. 92 III 923).

7. — Prin art. 1 al legii privitoare la raporturile dintre proprietari și chiriași din 1903, se dispune că pe această cale excepțională se vor rezolva toate conflictele dintre proprietari și chiriași. Chiar dacă ar fi acelaș lucru, că aceste raporturi ar deriva din contractul de închiriere încheiat între părți, sau din cel legal stabilit de legiuitorul codului civil, totuș nu e mai puțin adevărat că dreptul comun nu a încetat de a-și avea aplicațiunea lui, atunci când s'ar pune în discuțiune chestiuni, cari privesc, nu contractul de închiriere, ci însăș principiile generale în materie de contracte, cum ar fi spre exemplu: chestiuni de consimțimânt, capacitate, etc. (C. Ap. Craiova II d. 164/924 cu nota de D. Pasalega, P. R. 42 II 925).

8. — Pe calea procedurală a legii asupra drepturilor proprietarilor, se poate discuta chestiunea reducerii termenului contractului de închiriere în temeiul dispozițiilor art. 1268 din codul civil, deoarece potrivit acestei legi, proprietarul pentru realizarea tuturor drepturilor cari izvorăsc din contractul de locațiune, fie înserate în contract, fie prevăzute de codul civil, se poate adresa în justiție urmând procedura prevăzută de legea asupra drepturilor proprietarilor. (T. Ilfov I c. c. 2 Nov. 1926 cu nota de N. Georgean, P. R. 119 III 927).

9. — Când contractul dintre părți, care stă la baza acțiunii intentată de proprietar, este prelungit, legea după care se judecă această acțiune este legea chiriilor, iar nu legea proprietarilor, și aceasta independent de faptul că motivele acțiunii sunt trase din legea proprietarilor, care formează dreptul comun în materie de închiriere. (Cas. I d. 450/927, P. R. 84 III 927).

10. — Când acțiunea de evacuare și plata lipsei de folosință, are ca temei un contract de închiriere, încheiat cu fostul proprietar și denunțat, legea proprietarilor este aplicabilă. (C. Ap. Buc. II d. 478/929, P. R. 2 III 930).

11. — Când contractul de locațiune dintre părți, care este baza unei acțiuni intentate de proprietar, este un contract prelungit după legile excepționale, normele după cari se judecă această acțiune, sunt cele din legea proprietarilor și aceasta chiar în cazul când motivele acțiunei sunt trase din dreptul comun și locațiunea de fapt nu mai există, deoarece ceeace leagă pe părți este legea de prelungire, iar nu contractul liber consimțit de dânșii. (Cas. I d. 1551/930, P. R. 114 III 931).

12. — Reclamantul care a întrodus o acțiune în daune conform legii proprietarilor se poate dezista dela această procedură și cere a fi judecat conform dreptului comun, deși părâta cere respingerea acțiunei. (Jud. Oc. rur. Galați. 18 Febr. 1930, P. R. 61 III 930).

13. — Legea proprietarilor prevede două căi speciale pentru valorificarea drepturilor lor, derivând din contractul de închiriere și anume, una cu procedura prevăzută de art. 1 și 3 din legea proprietarilor și a doua, cu procedura de drept comun, prevăzută de art. 20 și 21; din cuprinsul art. 20, rezultă că proprietarul care nu a cerut executarea după prima cale, sau a cărui cerere a fost respinsă, poate să reclame drepturile sale pe calea ordinară, dacă nu a apelat prima hotărâre sau dacă n'a uzat de dreptul de contestare.

De aci rezultă că respingerea pri-

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.iini.ro

mei acțiuni a proprietarului, ca neputând uza de calea sumară a art. 1—3 din lege, nu poate constitui autoritate de lucru judecat și a fi opusă ca fine de neprimire într'o acțiune ulterioară intentată pe baza art. 20 (Cas. I d. 1330/922 cu notă de G. Bădescu, P. R. 279 I 923).

2. **Procedura**
a) **Acțiunea**

14. — Din cuprinsul art. 12 l. prop., rezultă că dispoziționea alegerii de domiciliu, chiar prin petițiunea de apel, a fost luată de legiuitor în vederea unei bune și urgente administrări a justiției, spre a nu se da loc la amânări pricinuite de îndepliniri de procedură la distanțe mari, iar nu în vederea unei decăderi de drepturi fără motive serioase.

Prin urmare, cei ce uzează, conform articolului menționat, de calea apelului, nu sunt obligați să întrebuințeze formele sacramentale de alegere de domiciliu, fiind suficient ca această alegere să rezulte din indicațiile făcute de apelant în petiția de apel. (Cas. I d. 257/919, P. R. 81 III 924).

15. — Nici art. 12 l. prop. și nici dispozițiile din codul civil nu prevăd ca o condițiune esențială arătarea numărului casei de locuit, spre a putea rezulta că s'a făcut alegere la domiciliu. Alegerea de domiciliu rezultă din circumstanțe, în raport cu importanța orașului unde s'a ales domiciliul. (Cas. I Dec. 179/920, P. R. 6 III 922. V. și Timbru).

16. — Prin art. 4 l. prop. legiuitorul a derogat de la regula dreptului comun și a dispus că chiriașul e considerat ca având domiciliul lui obligatoriu la imobilul închiriat, fără a face vre-o distincție dacă imobilul comportă sau nu dreptul de habitațiune — în specie, era închiriat un grajd cu o cameră de locuit pentru vizitiu. (Cas. II d. civ. 190/921, P. R 108 III 922).

17. — Este nulă acțiunea îndreptată conf. l. proprietarilor, dacă partea nu și-a ales domiciliu în corpul acțiunei, iar semnarea părții de către avocatul său, care nu-și dă strada și numărul, ci numai arată că este „avocat din Craiova", nu satisface cerințele legei și ca atare acțiunea urmează să fie anulată. (T. Dolj, s. 448/923, P. R. 28 III 924).

18. — Deși cererile reconvenționale, conform legii proprietarilor sunt imposibile în fapt și în drept, această lege fiind instituită numai în favoarea proprietarilor, totuș în speță față cu dispozițiunile art. 1 § 5 legea din 1923, asemenea ereri sunt admisibile în principiu. (T. Ilfov I c. jurnal 1428/924 cu nota de St. Antim, P. R. 39 III 924).

19. — Deși, după art. 4 din legea asupra drepturilor proprietarilor, locatarul este considerat ca având domiciliul obligatoriu la imobilul închiriat, această dispozițione a legii se referă însă numai la locatar, care a părăsit imobilul fie fortat prin hotărâre judecătorească, fie prin expirarea contractului de locațiune.

In această din urmă situațiune, raporturile dela proprietar la chiriaș încetând, și chiriașul ne mai putând fi considerat că și-a conservat această calitate chiar după mutarea sa din imobil, urmează că, pentru orice acțiune ar avea proprietarul contra sa, pe baza contractului de închiriere, procedura se va îndeplini la domiciliul real. (Cas. S. U. d. 2/926 cu nota de Dem. Stoenescu, P. R. 145 I 926).

20. — Comunicarea acțiunei prevăzută de legea accelerării nu se face în acelaș termen și în sistemul legii proprietarilor, aceasta prevăzând prin art. 5 alte termene de judecată pe care art. 53 al. III din l. acceler. le-a menținut. (T. Bălți II 27 Oct. 928 cu nota de L. Ciobanu, P. R. 87 II 930).

21. — Este exact că după art. 12 l. proprietarilor, recurentul trebuie să facă alegere de domiciliu în orașul de reședință al Curții sub pedeapsa de nulitate a recursului.

Noua lege a Curții de Casație edictând însă toate formalitățile cari trebuiesc observate în ce privește introducerea și judecarea recursului, și printre aceste formalități neflgurând și obligația pentru recurent de a face alegere de domiciliu în orașul de reședință al Curții, înseamnă că dispoziționea cuprinsă în legea proprietarilor în această privință se găsește abrogată prin legea Curții de Casație (Cas. I d. 1653/927, P. R. 147 III 927).

22. — Legiuitorul dela 1903 a căutat să fixeze domiciliul chiriașului la imobilul închiriat pentru a crea o măsură de favoare necesară proprietarilor, nevizând însă cazurile cu totul excepționale când imobilul este nelocuibil. nelocuit și închiriat numai spre a servi drept depozit de mărfuri sau când contractul este expirat ori neintrat în curs de executare, în cari cazuri a se susține că domiciliul părței este la acel imobil înasemnă a se lua măsuri vexatoarii, citându-se persoane prin surprindere la adrese unde le era cu putință a lua cunoștință de citație, ceeace evident că nu a fost în intențiunea legiuitorului. (T. Covurlui II, 6 Mart. 1929, P. R. 70 III 929).

b) **Judecarea**

23. — Pentru realizarea drepturilor derivând din contractele de închiriere părțile au atât calea sumară prevăzută de art. 1—4 din legea proprietarilor, cât și o altă cale ordinară prevăzută de art. 20 din aceeaș lege; iar atunci când părțile aleg această din urmă cale, cauza se judecă după normele dreptului comun, însă fără opoziție și cu apel, în termen de una lună dela pronunțare.

Singura împrejurare că hotărârea a fost pronunțată de Tribunal cu drept de opoziție și a fost comunicată de partea interesată, nu-i poate atribui caracterul de acțiune care se intentează, conform dreptului comun. (Cas. I d. 69/920, P. R. 82 III 924).

24. — Pe calea procedurei sumare și urgente a legei proprietarilor nu se poate discuta validitatea titlurilor de proprietate ale imobilului închiriat, de oarece din însuși titlul și cuprinsul acestei legi cu totul specială rezultă că ea a înființat și organizat o procedură sumară și urgentă în scopul numai de a înlesni realizarea drepturilor proprietarilor rezultând din contractele de închiriere, celelalte pretenții ale părților urmând a fi regulate și rezolvite conform dreptului comun, cu procedura căilor de reformarea și termenele obișnuite. (C. Ap. Constanța, d. 103/921 cu nota lui D. Alexadresco, P. R. 129 II 922).

25. — Dacă în urma închirierii, chiriașul devine prin cumpărare proprietar al imobilului ce deținea anterior cu chirie, nu se mai poate cere expulzarea lui, pe calea art. 2 din legea proprietarilor, pentru motiv de neplata chiriei, nu a imobilului, ci a emblemei sau fondului de comerț ce-i fusese închiriat odată cu imobilul, întrucât, în acest caz, contractul de închiriere este stins prin confuziune, așa că acțiunea decurgând din pretențiuni cu privire la chiria pentru emblemă sau fondul de comerț, trebuește introdusă pe calea dreptului comun. (Cas. I d. 422/922, P. R. 129 III 923).

26. — Instanțele judecătorești pot, în principiu, fără a călca legea, să judece în camera de sedință procesele de competența camerei de consiliu. Ele sunt însă obligate, când procedează în acest mod la cercetarea pricinelor, care sunt de competința Camerei de consiliu, să încunoștințeze despre aceasta pe părți cari n'au altfel posibilitatea de a cunoaște dispozițiile luate în această privință de judecători.

In consecință este casabilă decizia instanței de fond, prin care o parte a fost judecată în lipsă în sedința publică, într'un proces de competința legei proprietarilor, fără să fi fost strigată și la camera de consiliu, unde era citată, și fără să i se fi pus în vedere că va fi judecată în sala de sedință. (Cas. I 21 Febr. 1923 cu notă de D. Alexandresco, P. R. 116 III 923).

27. — Dacă într'o acțiune intentată conform legii proprietarilor, părțile s'au judecat în sedință publică, recursul trebuie judecat tot în sedință publică; dacă din eroare părțile au fost citate în camera de consiliu, procesul trebuie amânat pentru a fi citate în sedință publică. (T. Dorohoi, jurnal 84/923, P. R. 6 III 924).

28. — Acțiunile intentate pe baza legii proprietarilor, făcute conform art. 1 și urm. din această lege, se judecă în camera de consiliu.

Când apelantul a renunțat să se mai judece pe această cale, instanța sesizată trebuia să-și decline competința de a judeca, iar nu să respingă acțiunea ca neregulat făcută. (T. Dolj I s. 665/924, P. R. 133 III 924).

29. — Judecarea acțiunilor și darea ordonanței de evacuare potrivit legii proprietarilor, se va face de Președintul Tribunalului sau de judecătorul care-i ține locul. Prin urmare atribuțiunile acestora nu se pot confunda cu acele ale judecătorului unic instituit pentru judecarea litigiilor de drept comun. (T. Bălți II 27 Oct. 1928 cu nota de L. Cioban, P. R. 87 II 930).

30. — In caz când intervalul de trei zile dintre data unei acțiuni intentată potrivit legei proprietarilor și data primelor citații nu este respectat, urmează a se acorda pârâtului un termen pentru a-și pregăti apărarea. (T. Bălți 27 Oct. 1928 cu nota de L. Ciobanu, P. R. 87 II 930).

31. — Legea proprietarilor deși instituie o procedură urgentă în rezolvarea conflictelor între proprietari și chiriași, totuș nu a abrogat prin aceasta dreptul instanței de judecată de a acorda conform art. 1021 cod. civ. un termen de grație părței în culpă. (T. Ismail, 17 Ianuarie 1929, P. R. 60 III 929).

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.iini.ro

c) **Căi de atac**
Apelul

32. — In lipsa unui text special, termenul de apel contra ordonanţelor date conf. art. 2 l. prop. se calculează de la comunicarea ordonanţei către chiriaş, conform procedurei civile. (Cas. I dec. 673/920, P. R. 3 III 922; C. Ap. Buc. III dec. civ. 2/920, P. R. 17 III 922).

33. — Tot asemeni se calculează şi termenul de apel contra hotărârilor în această materie, adică tot pe zile libere. (C. Ap. Buc. III dec. civ. 2/920, P. R. 17 III 922).

34. — Din dispoziţiile art. 12, 13, 19 şi 20 l. prop. rezultă că legiuitorul a instituit două căi de reformare a hotărârei preşedintelui tribunalului sau a judecătorului de ocol, date pe baza acestei legi, una a apelului şi recursului la instanţele superioare şi alta a contestaţiunei la aceiaşi instanţă, în contra hotărârei. Partea are alegerea acestor două căi, iar calea aleasă o exclude pe cealaltă, conform principiului „electa una via" (Cas. II dec. 68/921 cu nota d-lui Dem. Polichron, P. R. 139 I 922, P. R 59 III 922; Cas. II d. 119/921 cu nota d-lui Cotty Stoicescu, P. R. 225 I 922; Cas. II d. 16/922, P. R. 154 III 922).

35. — In procesele după legea proprietarilor se aplică dispoziţiunile art. 35 din legea accelerării judecăţilor, în privinţa arătării în petiţia de apel a domiciliului părţilor. (C. Ap. Buc. d. 236/927, P. R. 6 III 928).

36. — Legea proprietarilor prin art. 12 acordă împricinaţilor dreptul de apel atât contra hotărârilor date în această materie pe cale contencioasă, cât şi în contra ordonanţelor date de judecătorul de ocol sau preşedintele Tribunalului pe cale graţioasă în virtutea art. 2. (Cas. I d. 826/931, P. R. 130 III 931).

37. — Apelurile contra ordonanţelor date pe baza art. 2 se adresează la Tribunal, sau Curţile de Apel, după cum ordonanţa a fost dată de judele de ocol sau preşedintele Tribunalului, iar termenul de introducere este de 3 zile dela pronunţare, legea prin art. 12 nefăcând nici o distincţie în privinţa lor ci fixând un termen general de apel şi calcularea termenului legii (aceiaş decizie).

Recurs

38. — Potrivit art. 106 din l. jud. ocol, orice carte de judecată, fie în materie civilă sau comercială, fie în materie penală, pronunţată de judecătorul de ocol în ultimă instanţă, va putea fi atacată cu recurs la Tribunalul respectiv, de unde urmează ca şi hotărârile date de judecătorii de ocol, după procedura legei proprietarilor, însă în ultimă instanţă, conform legii lor organice, sunt supuse aceleiaşi căi de atac, adică a recursului la Tribunal. (Cas. I d. 1200/922, P. R. 129 III 923).

39. — Dispoziţiunea din art. 12 din legea proprietarilor, prin care se arată că recursurile în contra hotărârilor date după procedura acestei legi, se judecă de Inalta Curte în camera de consiliu, după citarea părţilor şi desbateri sumare, nu face decât să arate procedura după cari recursurile în asemenea afaceri, au a fi rezolvate de Inalta Curte, în cazurile supuse judecăţii ei şi ca atare, acest text nu înlătură competenţa tribunalelor ca instanţe de recurs, recunoscute prin legea judec. de ocol. (Cas. I d. 1200/922, P. R. 129 III 923).

Contestaţie

40. — Neexistând dispoziţia expresă care să excludă dreptul de apel contra sentinţelor care statuiază asupra unor contestaţii făcute conf. l. propr., asemenea sentinţe sunt apelabile. (C. Ap. Buc. III Jurn. 232/920, P. R. 18 III 922).

41. — Deşi contestaţiunea este prevăzută de legea proprietarilor ca o cale de atac de drept comun, totuşi când hotărârea prezidentului sau a judec. de ocol nu a fost dată în cadrul art. 2, adică fără citarea părţilor, ci în celelalte cazuri (art. 3), după chemarea lor legală, partea nemulţumită care ar alege calea contestaţiei nu va putea invoca motive de fond, ci numai vicii de procedură sau urmărire, conf. art. 400 ş. n. pr. civ. (Cas. 68/921 cu nota d-lui Dem. Polichron, P. R. 139 I 922, P. R. 59 III 922; Cas. II d. 119/921, P. R. 64 III 922; Cas. II d. 119/921 cu nota d-lui Cotty Stoicescu, P. R. 225 I 922; Cas. II d. 16/922, P. R. 154 III 922; Cas. I d. 68/923 cu nota de M. Veiler, P. R. 126 I 924).

42. — Contestaţiunea prevăzută de art. 13 l. prop. se judecă după regulile stabilite pentru contestaţiunile la executarea silită a hotărârilor. (Cas. II dec. 68/921 cu nota d-lui Dem. Polichron, P. R. 139 I 922; Cas. II d. 119/921 cu nota d-lui Cotty Stoicescu, P. R. 225 I 922; Cas. II d. 16/922, P. R. 154 III 922).

43. — prin consecinţă, urmează că asemenea contestaţiuni se vor judeca în şedinţă publică. (Cas. II d. 92/921, P. R. 61 III 922).

44. — După dispoziţiunile art. 12 şi 13 din legea asupra drepturilor proprietarilor legiuitorul, ţinând seamă de urgenţa cu care urmează a se judeca procesele în această materie, prin derogaţiune dela dreptul comun, a admis ca pe cale de contestaţie să se poată judeca şi fondul procesului, cu condiţiunile ca contestaţiunea să fie introdusă înăuntrul termenului de apel, că odată cu termenul de apel a expirat şi hotărârea a rămas definitivă, contestaţia la executare nu se mai poate face decât după regulele dreptului comun, conform art. 398 şi 400 pr. civ., după care nu este admis a se judeca pe cale de contestaţie fondul procesului. (C. Ap. Constanţa 25 Mart. 1921, P. R. 36 III 923).

45. — Contestaţiile făcute conform art. 13 din legea proprietarilor, contra ordonanţelor prezidenţiale, trebuesc îndreptate către Preşedintele tribunalului care a emis ordonanţa şi care e competinte să judece, iar nu către tribunal. (T. Ialomiţa I s. 17/922 cu nota d-lui D. Ranetescu, P. R. 64 III 923; T. Ialomiţa I s. 18/922 cu nota de Al. Velescu şi I. G. în P. R. 275 II 923).

46. — Deşi potrivit art. 12 al. final combinat cu art. 13 al. final din legea proprietarilor dela 1903, pe calea contestaţiunei, care exclude dreptul de apel, se pot discuta şi chestiuni referitoare la fondul dreptului sau la condiţiunile în cari s'a pronunţat hotărârea prezidentului Tribunalului sau a Judecătorului de Ocol, aceasta nu poate însă avea loc decât în cazul prevăzut de art. 2 din zisa lege, când hotărârea s'a dat fără citarea părţilor sau în cazul când hotărârea s a pronunţat în lipsa uneia din părţi; ca atare este inadmisibilă o asemenea contestaţiune în cazul când toate părţile au fost prezente în instanţă la pronunţarea hotărârii, neputându-se concepe ca aceeaş instanţă să-şi retracteze propria sa hotărâre. (Jud. Oc. I Buc. 3 Dec. 1926, P. R. 105 III 927).

Suspendarea executării

47. — Sentinţa pronunţată conform legii prop. nu poate fi suspendată în executare decât consemnându-se în numerar suma reclamată şi asigurându-se chiria pe semestrul în curs şi cel viitor — art. 11 l. prop. (C. Ap. Buc. II dec. 105/920, P. R. 22 III 922).

48. — Suspendarea hotărârii pronunţată conf. 1 prop. (art. 11) nu e condiţionată de o cerere conf. art. 338 pr. civ. fiind suficientă consemnarea sumelor conf. art. 11 l. prop. (C. Ap. Buc. II dec. 105/920, P. R. 22 III 922).

49. — Legea chiriilor din 27 Martie 1925, nu a abrogat dispoziţiunile din legea proprietarului în privinţa condiţiunilor cerute prin art. 11 din această lege, pentru suspendarea executării sentinţelor date în procesele de chiri, aşa că reclamantul, într'o asemenea cerere de suspendare, spre a i se încuviinţa, este ţinut să consemneze chiria pe semestrul în curs şi cel viitor. (C. Ap. Buc. III d. 38/925, P R. 66 III 925).

3. Studii şi note

50. — Legea proprietarilor adnotată de Virgil Benişache. (P. R. 129 IV 922).

51. — V. Jurisdicţie graţioasă.

PROPRIETATE

(Art. 480 ş. u. C. Civ.).

CUPRINS:

1. ***Noţiuni generale (1-2).***
2. ***Dobândirea proprietăţii (3-7).***
3. ***Legislaţia teritoriilor alipite (8).***
4. ***Studii, recenzii şi note (9—15).***

1. Noţiuni generale

1. — Conform cu dispoziţiunile art. 480 c. civ., dreptul de proprietate este dreptul ce-l are cineva de a se bucura şi a dispune de un lucru în mod exclusiv şi absolut, însă în limitele determinate de lege. (T. Ilfov s. 625/921 cu nota de V. Tonţescu, P. R. 180 II 922).

2. — Prin dispoziţiunile art. 17 din Constituţie, se garantează nu numai proprietatea în înţelesul obişnuit al cuvântului, ci şi orice formă de drept patrimonial cunoscută la data întocmirii Constituţiei, sau care s'ar concepe şi desvolta în viitor. (Cas. S. U. d. 51/930, P. R. 1 III 931).

2. Dobândirea proprietăţii

3. — Posesiunea actuală a valorilor la purtător, reunind caracterele cerute de art. 2279 civ. fr. şi belgian, echivalează cu un adevărat titlu de proprietatea pentru cel ce le posedă. Pretinse acte de achiziţiune mai vechi, ce nu sunt emanate dela posesorul actual, şi cari nu implică nici o obligaţiune personală de a restitui, nu

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.iini.ro

pot avea nici un efect faţă de posesiunea titlurilor. (C. Ap. Liége-Be'g. 11 Iunie 1919, P. R. 119 III 922).

4. — In afară de dispoziţiunea art. 646 c. civ., care arată că proprietatea sa poate dobândi şi prin efectul legii, „ex lege" prin măsura luată de art. 285 c. civ., se produce un transfert de proprietate „sui generis", care nu înfrunteşte nici caracterul unei donaţiuni — neexistând „animus donandi" din partea părintelui — nici elementul esenţial al unei operaţiuni oneroase, deoarece îi lipseşte contra valoare, şi — cu atât mai mult — nu poate fi considerată nici ca o măsură prin care se dispune „indisponibilitatea" treimii afectată minorilor — căci, această măsură severă, cu importante consecinţe economice, nu poate fi luată decât în baza unui text expres de lege, cum este în regimul dotal — unde i se justifică raţiunea, măsură care ar avea efecte contrare faţă cu scopul de protecţiune al minorilor. (T. Fălticeni, s. 251/925, P. R. 150 III 925).

5. — In privinţa dreptului de proprietate sunt socotite ca titluri toate actele cari recunosc existenţa acestui drept fără să fie nevoie a distinge între actele translative de proprietate şi actele declarative. (Jud. Oc. Tg.-Bereşti-Covurlui, 19 Oct. 1928, P. R. 44 III 929).

6. — In conformitate cu principiile generale, dreptul de proprietate a averei imobiliare, în lipsă de acte, se poate stabili cu martori, însă numai ca o consecinţă a unor fapte materiale şi anume, posesiunea de 30 ani, care constituie unul din modurile de dobândire a proprietăţei.

Insă atunci când e vorba a se dovedi proprietatea cu martori în orice alte ipoteze şi situaţii, codul nostru civil neprevăzând nici o regulă, rezultă că acest drept nu poate fi stabilit cu martori şi deci şi cu prezumţiuni, aşa cum pot fi dovedite în general obligaţiunile, şi această soluţie este cu atât mai adevărată cu cât legiuitorul atunci când a vroit să lărgească sistemul probelor admise în dreptul civil a spus expres, cum a făcut-o în legea asupra organizărei proprietăţei imobiliare în Dobrogea, unde a stabilit categoric că în lipsă de titlu, proprietatea imobiliară se poate stabili cu martori şi prezumţiuni. (T. Iaşi III 26 Ianuar 1929, P. R. 6 III 930).

7. — Dacă în dovedirea drepturilor de proprietate, când se bazează pe titluri, exibarea din partea celui ce exercită acţiunea a unui asemenea titlu translativ de proprietate, nu este suficientă, trebuind neapărat să dovedească că şi autorul său era proprietarul fondului transmis, apoi nu e mai puţin adevărat că această înlănţuire de dovezi în trecut, nu poate fi cerută la infinit, căci ar duce, în cele mai multe cazuri, la probe imposibil de administrat, ci e sufícient numai, după o doctrină şi jurisprudenţă constantă, ca din dovezile prezentate, să se evidenţieze că dreptul de proprietate al celui ce exercită acţiunea, apare verosimil, şi că în tot cazul, într'un ipotetic litigiu angajat între autorul său şi autorul pârâtului, dreptul celui dintâiu ar fi triumfat. (T. Dorohoi, s. 38/931, P. R. 78 III 931).

3. Legislaţia teritoriilor alipite

8. — Potrivit jurisprudenţei constante şi din interpretarea art. 143 din legea execuţională, rezultă că constatarea proporţiunei de proprietate pe baza existenţei condiţiunilor prevăzute de art. 143 legea din 1881, LX, are loc numai atunci când dreptul de proprietate este înscris pe numele coproprietarilor în părţi nedeterminate; că din dispoziţiunea de natură excepţională a legei, rezultă că părţile de proprietate se consideră nedeterminate numai dacă sunt înscrise ca atare în mod explicit, deoarece numai dacă proporţiunea nu este arătată, atunci are loc aplicarea art. 839 cod. civ. austriac, adică porţiunile coproprietarilor se consideră egale. (Cas. I 10 Mart 1930, P. R. 114 III 931).

4. Studii, recensii şi note

9. — Le remembrement de la propriété rurale par voie d'echanges individuels. (Fr. Roger) recensie de N. D. Ionescu (P. R. 5 IV 923).

10. — Le regime foncier d'Alsace et Lorraine (Réné Morel) recensie (P. R. 9 IV 923).

11. — La réforme du regime foncier en France (Fr. Roger) recensie (P. R. 10 IV 923)

12. — Traité-formulaire de la division des maisons par étages et par appartements. (Ch. L. Julliot) recensie de N. A. Ionescu (P. R. 13 IV 923).

13. — Les droits du musicien sur son oeuvre (I. F. Chartier) recensie de C. Hamangiu (P. R. 1 IV 924).

14. — Rapport sur les tentatives faites pour introduire en France le livre foncier (Georges Dereux) recensie de Al. Costin (P. R. 68 IV 924).

15. — V. Carte funduară.

PROPRIETATE ARTISTICA ŞI LITERARA

(l. din 28 Iunie 1923, M. Of. 68/923).

CUPRINS:

1. ***Noţiuni generale (1).***
2. ***Opere artistice şi muzicale (2-7).***
3. ***Cesiunea dreptului de autor-editura (8-14).***
4. ***Infracţiuni (15-19).***
5. ***Dreptul de critică (20-21).***
6. ***Studii şi recensii (22-24).***

1. Noţiuni generale

1. — Proprietatea unei opere literare este deosebită de aceia a manuscrisului în care se află conţinută şi nu formează un accesoriu al lui. (Cas. Civ. Fr. 26 Febr. 1919, P. R. 49 III 922).

2. Opere artistice şi muzicale

2. — Din textul legii din 14 Iulie 1920, cât şi din lucrările pregătitoare care au însoţit-o, rezultă că dacă dispoziţiunile sale sunt aplicabile la ori ce desen sau model nou, nu apără însă decât operile de artă al cărui scop esenţial constă în creaţiunea formei.

Simpla coordonare de trăsături verticale şi orizontale, un fel de liniere, de natură a înlesni pe hârtie aplicarea unei metode oarecare de lucru, este un mijloc de a pune în practică o concepţiune intelectuală a cărui scop nu este d'a crea o formă, ci un procedeu de calcul, adică un lucru ce nu este susceptibil de a fi reprezentat fie în mod grafic, fie în mod plastic. (T. cor. Le Mans Fr., 26 Mai 1921, P. R. 15 III 928).

3. — Reproducerea ilicită a unui tablou, opera unui german, cade subt scutul legii, chiar dacă este anterioară ratificării tratatului dela Versailles, dacă vânzarea cărţii pe care s'a făcut contrafacerea, a fost continuată şi în urma ratificării acestui tratata. (T. iMlan, Ital. 13 Noembrie 1922, P. R. 144 III 924).

4. — Acel ce găseşte bucăţile provenite dintr'un tablou rupt şi aruncat de autorul său, nu dobândeşte decât proprietatea materială a acestor fragmente, nu însă şi proprietatea intelectuală a operelor de artă. Deaceea nu poate reconstitui acest tablou fără a viola dreptul moral al autorului, neputând invoca dispoziţiile art. 539 şi 713 c. civ. fr. şi regulile relative la achiziţia lucrurilor părăsite de către proprietarul lor. (T. Seine Fr., 15 Nov. 1927 cu nota de R. Popescu Râmniceanu, P. R. 14 III 929).

5. — Faţă de regulamentul unei expoziţiuni care rezervă numai expozanţilor dreptul de a încuviinţa, cu viza comisariatului general, reproducerea fotografică a operilor expuse, trebuie considerat ca un adevărat expozant comisariatul general care a construit un palat.

In consecinţă, arhitectul cu ale cărui planuri s'a făcut construcţia acestui palat si care, tratând cu comisariatul general, a aderat implicit şi necesar la toate dispoziţiunile regulamentului expoziţiunei, trebuie socotit că a abandonat în folosul comisariatului general, „adevărat expozant", dreptul său de reproducere. (Cas. Civ Fr. 27 Oct. 1930, P. R. 88 III 931).

6. — De aci rezultă că publicarea într'un ziar a fotografiilor monumentului, cu autorizarea şi iniţiativa comisariatului general, în intenţia de propagandă care răspunde scopului însuş al expoziţiei, nu poate fi, din partea arhitectului, colaborator la această operă, obiectul vreunei critici (Aceiaş decizie).

7. — Opera, produsă prin colaborarea libretistului şi a muzicianului, din punct de vedere legal, este o operă cu unitate absolută în care nu se distinge partea proprie a fiecăruia din creatori şi asupra căreia amândoi au drepturi identice. Totuş aceste drepturi au un caracter exclusiv personal, în sensul că legea nu subordonează durata lor duratei operei însăş, ci existenţei fiecăruia dintre autori şi calităţii erezilor lor; decesul unuia din colaboratori şi expirarea termenului de folosinţă acordat succesorilor săi nu schimbă situaţia celui rămas în viaţă, care continuă să se folosească de avantagiile şi drepturile din trecut. (C. Ap. Paris, 8 Iunie 1921, P. R. 108 III 925).

3. Cesiunea dreptului de autor. Editura

8. — Fiind un obiect incorporal, proprietatea unei opere literare nu este susceptibilă de posesiune materială şi nu poate forma obiectul unui dar manual. Prin urmare, dacă posesorul unui manuscris se prezumă că ar avea dreptul să-l publice, totuşi această prezumţiune numai de fapt, nu poate fi invocată de detentorul manuscrisului ca o probă suficientă că ar fi primit manuscrisul ca dar manual, ci că i-a fost dăruită conform legii proprietatea operei. (Cas. Civ. Fr. 26 Febr. 1919, P. R. 49 III 922).

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.iini.ro

9. — Nu are nici-o însemnătate buna credință a editorului, care a fost înșelat de declarațiile inexacte ale detentorului unui manuscris, întrucât această bună credință nu poate înlătura culpa editorului. (Cas. Civ. Fr. 26 Febr. 1919, P. R. 49 III 922).

10. — Decizia care condamnă pe un editor să plătească daune într'un anumit fel calculate, scapă controlului Curții de Casație. (Cas. Civ. Fr. 26 Febr. 1919, P. R. 49 III 922).

11. — Editorul unei cărți sau al unei piese de teatru, n'are dreptul să încuviințeze ca un editor străin să publice o traducere a lucrării, în lipsa autorizării exprese a scriitorului. (C. Ap. I Paris, Fr. 26 Nov. 1920, P. R. 13 III 922).

12. — Dacă traducerea este însoțită de o prefață care apreciază cu oarecare severitate talentul scriitorului, acesta este îndrituit să pretindă daune editorului său prim, pentru dauna adusă reputațiunii sale, deoarece atunci când editorul a cedat dreptul de traducere, s'a purtat ca gerantul său de afaceri și prin urmare, era dator să supravegheze acea traducere. (Aceias decizie).

13. — Autorul care și-a cedat lucrarea unui editor, are obligația, sub sancțiunea desdăunării, a se abține de la orice act sau dispoziție cum ar fi editarea din nou a aceleași lucrări, sau numai a unei părți din ea, prin înglobarea materialului într'o altă lucrare care ar fi de natură să prejudicieze pe editor în exploatarea operii editate, atâta vreme cât prima ediție nu s'a epuizat. (Cas. III, 28 Sept. 1928, P. R. 2 III 929).

14. — Autorul unui libret pentru o melodramă nu mai poate, după ce a cedat proprietatea libretului, unui compozitor, să scrie un alt libret asupra aceluiași subiect și să-l cedeze altui compozitor, chiar dacă subiectul este de domeniul public. (C. Ap. Milano, It. 16 Aug. 1928, P. R. 80 III 929).

4. Infracțiuni

15. — Acțiunea unui pictor contra unui stabiliment de cinematograf, că a reprodus opera sa fără autorizare, poate fi respinsă dacă se stabilește că opera pictorului și acea a cinematografului au ca asemănare numai detalii de ordin secundar și că nu s'a căutat a se reproduce ceiace caracteriza expresiunea deosebită și originală pe care artistul a dat-o ideii sale. (Cas. Req. Fr., 27 Dec. 1930, P. R. 34 III 922).

16. — Reproducerea fără autorizare, a unui tablou pe scoarța sau tartajul unei cărți, constituie o contrafacere. (T. Milan, Ital. 13 Noembrie 1922, P. R. 144 III 924).

17. — Dreptul la propria imagine e un drept absolut și independent; așadar oricine poate dispune liber de propria imaigne și poate împiedica pe oricine de a o reproduce, chiar și pe autorul unui tablou, al unei statui sau a unei fotografii cari ar reprezenta propria figură; aceasta independent de orice raport contractual cu reproducătorul.

La zisele principii, nu se derogă prin simpla calitate de artistă de cinematograf a persoanei de imaginea căreia e vorba. (T. Roma, Ital., 24 Mai 1924, P. R. 138 III 925).

18. — Sunt ilicite actele urmărind producere de echivoc asupra identității persoanelor a altuia, cum ar fi de exemplu, răspândirea de fotografii ale unei artiste de cinematograf sub un alt nume decât cel adevărat. (Aceias decizie).

19. — In lipsa unei interziceri exprese a artistului, impresariul are dreptul la radio-difuziunea spectacolului; artistul poate numai să pretindă majorarea remunerației sale, în proportie cu beneficiile, realizate de impresar. (C. Ap. Milano-Ital., 8 Iulie 1930 cu nota de E. Cristoforeanu, P. R. 126 III 930).

5. Dreptul de critică

20. — In starea actuală a legislației presei, criticul nu se bucură de nici-o imunitate particulară, ci dimpotrivă, se află supus dreptului comun; în zadar s'ar susține că atât scriitorul, care trimite cartea sa criticului, cât și autorul dramatic, care invită pe critic la reprezentarea piesei, acceptă dinainte aprecierile pe cari le provoacă și renunță la exercițiul dreptului de a răspunde; într'adevăr, renunțarea la un drept nu se prezumă ci din contră, trebuie net manifestată. (C. Ap. Paris, Fr. 24 Mart 1922 cu nota d-lui Tr. R. Ionașcu, P. R. 6 III 923).

21. — Exercițiul dreptului de a răspunde ca și exercițiul tuturor facultăților concedate de către lege, este supus controlului autorității judiciare, căreia îi incumbă sarcina a fixa limitele juste înăuntrul cărora acest drept se va putea exercita și aceasta spre a preveni abuzul. (C. Ap. Paris, Fr. 24 Martie 1922 cu nota d-lui Tr. R. Ionașcu, P. R. 6 III 923).

6. Studii și recensii

22. — La propriété scientifique devant la Société des Nations (C. Vivante) recensie de Marg. Paximade-Ghelmegeanu (P. R. 56 IV 924).

23. — Dreptul moral al autorului, de M. Beiller (P. R. 24 IV 929).

24. — Natura juridică a dreptului „moral" de proprietate literare, de de Constant Ionescu (P. R. 123 IV 929).

PROSTITUȚIE

1. — Spre deosebire de înlesnirea corupțiunii, prostituția nu este, în regulă generală, un „delict grav", de natură a justifica retragerea autorizării stabilimentului, după art. 43 § 3 al Constituției federale. (T. federal Elvețian, 3 Iulie 1919, P. R. 160 III 924).

2. — Abrogând vechile ordonanțe regale, care opreau pe hangii, cârciumari și pe cei ce închiriau camere mobilate, de a primi în gazdă femei publice, legiuitorul actual a înțeles a permite în viitor ca asemenea femei să poată închiria o casă în care să-și poată exercita meseria lor.

Este deci ilegală ordonanța administrativă care, în loc de a se mărgini a opri exercițiul prostituției într'un anume loc determinat, spre a asigura buna rânduială și salubritatea publică, oprește femeile care se dedau desfrâului să închirieze și să locuească o casă, în care ele nu și-ar exercita chiar meseria lor. (Cas. Civ. Fr. 20 Oct. 1921 cu nota de D. Alexandresco, P. R. 96 III 924).

3. — V. Locațiune.

PROTIMISIS

1. — Titlul 25 din Codul Andr. Donici nu arată, ce anume bunuri sunt supuse răscumpărărei, cí enumeră numai persoanele, cari au mai întâiu dreptul de protmisis la cumpărare, iar pe urmă și dreptul de răscumpărare. Din cuprinsul § 1 din titlul 25 recurentul deduce că legăturile de rudenie dau drept la răscumpărare, independent de împrejurarea dacă ruda a fost sau nu coproprietar cu vânzătorul în privința bunului. Dar atare încheere este neîntemeiată, fiindcă numai din enumerarea persoanelor, cari au dreptul de răscumpărare, nu se poate stabili, anume asupra căror bunuri li se dă acest drept. (Senatul Ocârmuitor Rus, d. 1875/1833 cu nota de I. Nădejde, P. R. 212 I 926).

2. — Dreptul de protimisís este un drept real de preemtiune sau de preferință, pe care îl are o persoană de a fi preferată oricărei alte persoane, cu ocazia vânzării unui imobil, plătind prețul vânzării, când aceasta s'a făcut fără consimțimântul său. (C. Ap. Chișinău II, d. 178/922, P. R. 59 III 923).

3. — Documentele de pe vremuri referitoare la protimis, nu dovedesc că în Vechea Moldovă ar fi existat obiceiul pământului, care să fi consacrat dreptul de protimis la imobilele dela orașe neîndivize și dobândite de vânzător prin cumpărătoare (agonisite) chiar dacă s'ar admite existența unui asemenea obiceiu, el nu poate fi aplicat azi în Basarabia, decât probându-se că toată vremea, dela răpirea Basarabiei de către rusi, a fost și se află și în prezent în funcțiune, în această provincie, căci altfel fiind căzut în desuetudine de peste 100 ani, nu mai are putere de lege. (Aceias decizie).

4. — In Basarabia dreptul de protimisis nu a existat și nu a putut fi exercitat decât în ce privește imobilele rurale, cu ocazia vânzărilor de moșii, iar nu si cu privire la imobilele urbane.

Intr'adevr, până la răpirea Basarabiei, singurul monument legislativ din Moldova care consacra obiceiul pământului privitor la dreptul de preferință și răscumpărare — protimisis— este Hrisovul Sobornicesc dela 28 Decembrie, 1785 al lui Alex. Mavrocordat. El însă reglementează dreptul de protimisis numai în ce privește moșiile, nu și imobilele urbane. Manualul lui Donici, deși prin cap. XII No. 17 și cap. XXV No. 2, vorbind de protimisis nu face deosebire între imobilele urbane și rurale, nu avea putere legală, fiind numai o lucrare de doctrină; nici legea din 1839 pentru mărginirea dreptului de protimisis nu a putut avea aplicațiunea în Basarabia, astfel că, pe temeiul ei nu se poate trage vreo consecință că în acea parte a țării a existat drept de protimisis cu privire la imobilele urbane.

Nici pe baza ucazului No. 15815 din 1842 nu se poate susține că, obiceiul pământului cu privire la dreptul de protimisis la oras ar fi dobândit consacrarea legală — căci acest ucaz nu face decât să simplifice publicațiunile și să modifice termenul de răscumpărare pentru averile prevăzute în Sobornicescul Hrisov al lui Mavrocordat iar nu modifică dreptul în sine, astfel cum este prevăzut în acest hrisov și care este cel arătat mai sus. (Cas. I

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.iini.ro

d. 597/924 cu nota de V. Erbiceanu, P R. 100 I 926).

PROVOCARE
(Art. 47 C. Pen).

1. — Din analiza art. 47 c. pen. rezultă că în primul aliniat este vorba de o provocare calificată, adică, pe lângă provocarea propriu zisă se mai adaugă daruri, promisiuni, amenințări, etc. iar în aliniatul 2 se prevăd cazuri de provocare simplă și se pedepsește numai atunci când ea s'a produs prin unul din modurile arătate la art. 294 c. pen. considerate fiind ambele categorii de provocări care au produs un efect, ca un caz de complicitate.

In aliniatul 4 însă din art. 47 c. p. legiuitorul se mai ocupă cu o altă categorie de provocare și anume de provocare simplă și lipsită de efect, pedepsindu-se provocatorul chiar dacă provocarea simplă nu a produs nici un efect comisă bine înțeles tot în cadrul art. 294 c. p. (T. Fălticeni, s 333/928 cu nota de Vintilă Dongoroz, P. R. 104 III 928).

2. — Provocarea calificată la crima de incendiu, dar lipsită de efect, nu se pedepsește. (Aceiaș hotărâre).

PROXENENT

1. — „Psichanaliza judiciară" și lombrosianismul de Petre Marcu-Balș (P. R. 36 IV 927).

2. — Explicarea psichanalitică a palimpsestelor lombroziene de Petre Marcu-Balș (P. R. 76 IV 928).

PUBLICITATEA DESBATERILOR

V. Hotărâre, Judecarea pricinilor.

PUNERE IN INTARZIERE

V. Daune, Obligații.

PUTERE EXECUTIVA

1. — Le pouvoir éxécutif en temps de guerre (Jean Signorel) recensie de N. A. Ionescu (P. R. 44 IV 923).

2. — V. Contencios administrativ.

PUTERE JUDECATOREASCA

V. Curte de Casație, Curte cu Juri, Decrete legi, Judecătorească (organizare).

PUTERE LEGIUITOARE

V. Adunarea Deputaților, Corpuri legiuitoare, Decrete legi, Legi.

PUTERE OCUPANTA

V. Măsuri excepționale, Război-Ocupație inamică.

PUTERE PARINTEASCA
(Art. 325—341 c. civ.).

CUPRINS:

1. ***Persoane cari exercită puterea părintească (1-6).***
2. ***Atributele puterii părintești (7—9).***
3. ***Pierderea puterii părintești (10—11).***
4. ***Note (12).***

1. **Persoane cari exercită puterea părintească**

1. — Puterea părintească se exercită de către mamă, atunci când tatăl mobilizat se găsește pe front, în depărtare. (Cas. Germ. 18 Febr. 1916 cu nota de H. în P. R. 48 III 924).

2. — Puterea părintească continuând a rămâne tatălui și după desfacerea căsătoriei, chiar dacă copii sunt încredințați mamei, urmează că acțiunea în justiție. In numele minorilor, atunci când tatăl are interese contrarii lor, nu poate fi exercitată de mamă, ea neavând atributul puterii pământești, — ci de un administratror provizoriu, numit de tribunal după cererea părții interesate, întru cât nici unul din soți nefiind încetat din viață, nu poate avea loc tutela și nici consiliu de familie, care să aleagă un tutore adhoc. (T. Ilfov II în majorit. s. 422/921 cu nota d-lui V. Vrânceanu, P. R. 279 II 922).

3. — Incredințându-se soției copiii, în caz de divort, prin aceasta nu se ia de cât o măsură dictată de interesul copiilor, în ceia ce privește îngrijirea și educarea lor, fără însă ca să se răpească tatălui puterea părintească care fiindu-i atribuită într'un interes de ordine publică, nu poate fi stirbită întru nimic, fără o dispoziție specială a legii (aceiaș hotărâre).

4. — Mama naturală exercită puterea părintească asupra copilului său (Cas. II d. 3/926 cu nota lui Dem Polichron, P. R. 155 I 926).

5. — când tatăl natural este decedat. (C. Ap. Rio de Janeiro, Brazilia, 28 Ian. 1921, P. R. 78 III 923).

6. — Conform art. 344 combinat cu art. 349, 352, 355, etc. numirea unui tutore pentru minori, nu poate să aibă loc decât după moartea unuia din soți.

Cât timp ambii soți trăesc, tatăl este reprezentatul minorului în justiție, drept ce derivă din puterea părintească (art. 327 și 343 c. civ.) (T. Prahova S. Tutele, 17 Aug. 1928 cu nota de D. Ștefănescu Priboi).

2. **Atributele puterii părintești.**

7. — Puterea părintească cuprinde dreptul de creștere, de educațiune și de corecțiune, precum și dreptul de administrațiune a averii proprie a copilului său. (Cas. II d. 3/926 cu nota de Dem. Policron, P. R. 155 I 926).

8. — Tatăl surprinzând pe fata lui minoră pe când stătea de vorbă cu un tânăr, i-a aplicat o corecțiune, lovind-o cu o frânghie, fără a-i produce însă vreo rănire. Urmărit de către Ministerul public pentru delictul de lovire și maltratare, în baza art. 304 din codul penal, el a fost achitat de tribunal. Această sentință a fost confirmată în apel, ambele instanțe recunoscând părintelui dreptul de a lovi pe copilul său, de câte ori este în culpă, destul fiind ca corecțiunea acestui părinte să fie moderată. (C. Ap. Rio do Norte-Brazilia, 28 Nov. 1919, P. R. 77 III 923).

3. **Pierderea puterii părintești**

9. — Ordonanța prezidențială prin care se ordonă, în conformitate cu art. 331 c. civ., după cererea tatălui, arestarea copilului minor, poate fi atacată pe calea apelului întocmai ca și ordonanțele prezidențiale în référé, deoarece legiuitorul omițând să prevadă o anume dispoziție cu privire la dreptul de apel în cazul art. 331 c. civ., urmează să se recurgă la principiile generale aplicabile în cazuri similare, cari prin art. 66 bis deschid calea apelului la completul Tribunalului în contra ordonanțelor date de președintele sau de judecătorul care-i ține locul. (T. Putna I s. No. 7169/929, P. R. 9 III 930).

10. — Puterea părintească a mamei naturale, la moartea tatălui natural, nu poate fi răpită prin rânduirea unui tutor testamentar de către acesta. (C. Ap. Rio de Janeiro-Brazilia, 28 Ian. 1921, P. R. 78 III 923).

11. — Mama nu poate fi lipsită de puterea părintească decât în următoarele trei cazuri: 1) dacă pedepsește pe copilul său într'un mod ne omenesc; 2) dacă-l părăsește; 3) dacă se dedă în contra acestui copil la acte contrare moralei sau bunelor moravuri (aceiaș decizie).

4. **Note**

12. — V. Alimente, Filiație, Folosință legală, Tutelă.

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.iini.ro

Q

QUASI-CONTRACT

V. Daune, Gestiune de afaceri, Imbogăţire fără cauză.

QUASI-DELICT

V. Daune, Delict, Dobândă, Responsabilitate.

R

RANIRI

V. Loviri.

RASCUMPARAREA TREIMII MINORILOR

V. Divort.

RATIFICARE

V. Confirmarea actelor juridice, Societate.

RAZBOI

CUPRINS·

1. *Situaţia juridică a ocupantului şi teritoriului ocupat (1—5).*
2. *Acte şi măsuri ale puterii ocupante (6—11).*
3. *Acte ale autorităţii locale (12—13).*
4. *Legislaţia şi justiţia în teritoriul ocupat (14—21).*
5. *Pradă de război (22—23).*
6. *Pagube de război (24—30).*
7. *Studii, recenzii şi note (31—34).*

1. Situaţia juridică a ocupantului şi a teritoriului ocupat.

1. — In timpul ocupaţiunii inamice exercitiul suveranităţii Statului ocupat este numai suspendat, iar ocupantul nu are asupra patrimoniului acestuia decât numai puterile unui uzufructuar, nu şi capacitatea de a dispune. (T. Ilfov II com. jurn. 808/917 cu nota de M. Bals, P. R. 196 II 924).

2. — aşadar ocupantul nu poate face o plată în numele statului ocupat, (aceiaş hotărâre).

3. — In timpul anormal al ocupaţiei inamice, noţiunea actelor de gestiune este strâns legată de aceea a actelor de suveranitate, deoarece mecanismul complex al libertăţii de voinţă a Statului este desmembrat prin suspendarea suveranităţii (aceiaş hotărâre).

4. — Potrivit decretului-lege 1480/917, legile şi toate dispoziţiunile edictate de guvernul român în teritoriul liber, îşi întind cu efect retroactiv aplicaţiunea lor şi în teritoriul ocupat, pe măsură ce acest teritoriu se liberează. (Cas. III d. 325/919 cu note de C. Gerota şi Petre Popescu P. R. 34 I 922).

5. — Teritoriul Dobrogei urmează a fi socotit ca liberat din momentul când armata duşmană a încetat să exercite o autoritate de fapt asupra acestui ţinut şi faptul ocupării lui posterioare de armata amică, nu poate fi socotit ca o ocupaţiune de teritoriu de către duşman, care să suspende exerciţiul suveranităţii statului aliat — Statul român. (Cas. II d. 2251/921, P. R. 137 III 922).

2. Acte şi măsuri ale puterii ocupante

6. — Francezul ale cărui bunuri lichidate în timpul războiului fuseseră cumpărate de un german, pentru daunele şi prejudiciul decurgând din posesiunea bunurilor de către german, nu are nici-o creanţă în contra acestuia, ci numai în contra guvernului german, pe temeiul articolului 29 al tratatului din Versailles.

Deci francezul nu poate, pentru aceasta creanţă, să înfiinţeze o poprire asupra mobilelor germanului, aflat în Alsacia, cu atât mai mult, deoarece guvernul francez a ridicat sechestrul ce era asupra acestor mobile în schimbul indemnităţii plătibilă de Germania. (T. Strasbourg-Fr. 30 Nov 1920, P. R. 103 III 926).

7. — Art. 2 din decretul lege 1480/917 nu cere ca inamicul să fi ordonat sau executat actele, declarate nule de acest decret-lege, în calitate de putere publică. In principiu, măsurile luate de inamicul ocupant, ori care ar fi obiectul lor, nu constituesc decât o stare de fapt, iar nu un exerciţiu al suveranităţii legale (naţionale) Este adevărat că aceste măsuri suspendă dispoziţiunile luate de puterea legală naţională, ele însă nu pot aduce nici o atingere prerogativelor acestei puteri cari, în drept, rămân neştirbite. (Cas. III d. 80/921 cu nota de M. Vitzu, P. R. 43 I 922; aceiaş P. R. 44 III 922).

8. — prin urmare când tribunalul condiţionează nulitatea actelor ordonate de inamic de calitatea acestuia de putere publică, adaogă condiţiuni neprevăzute de lege şi violează dispoziţiunile art. mai sus citat (aceiaş decizie).

9. — Acţiunea pentru obţinerea unei indemnizaţii din cauza ocupării unui imobil de către un spital inamic, îndreptată contra unei comune, nu este o acţiune pentru daune de război ci „de in rem verso", în competenţa tribunalelor civile. (T. Huy-Fr., 3 Mai 1921, P. R. 88 III 922).

10. — Când o comună a fost obligată de inamic să-i furnizeze un obiect determinat şi să-i desemneze chiar locuitorul care poate să suporte acea prestaţiune, acest locuitor este în drept să reclame de la comună valoarea prestaţiunei pe care el a suportat-o în locul ei. (C. Ap. Gand-Belg., 15 Iunie 1921, P. R. 88 III 922)

11. — Art. 43 din convenţie internaţională de la Haga, privitoare la legile şi uzurile războiului pe uscat din 11 Martie 1912, conferă ocupantului dreptul de a complecta funcţiunile publice vacante, sub condiţia însă de a respecta legile în vigoare în ţara ocupată. (T. com. Gand-Belg. 22 Ian. 1921 cu nota lui D. R. în P. R 108 III 923).

3. Acte ale autorităţilor locale

12. — Când puterea ocupantă impune comunei obligaţia de a-i procura, prin rechiziţiuni, anume obiecte, în acest caz primarul lucrează în virtutea unui adevărat mandat dat în interesul comunităţii, atât pentru o mai dreaptă repartizare a rechiziţiilor, cât şi pentru a sustrage comunitatea de la extorsiunile şi violenţele la care ar fi supusă, dacă inamicul ar face direct rechiziţiune (Cas. I d. 270/919 cu nota de G. Eleftérescu, P. R. 170 I 922).

13. — Acest mandat, care intră în cadrul art. 1546 şi 1549 c. civ. dă naştere unei datorii civile în sarcina comunei, ca fiind ţinută de obligaţiunile luate de mandatarul ei (Primarul), prin remiterea bonurilor de rechiziţiune. (Aceiaş decizie).

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.iini.ro

4. Legislația și justiția în teritorul ocupat

14. — Deși este admis în dreptul internațional că, în cazul ocupațiunii unui teritoriu străin, până la introducerea legilor statului ocupant, să se mențină legile existente, aceasta pentru asigurarea continuității de drept, totuși această regulă încetează în cazul unei legi relativă la poliția și siguranța generală a statului ocupant. (Cas. II dec. pen. 205/920 P. R 10 III 922).

15. — Ordonanțele date de puterea inamică, în timpul ocupațiunei, prin care, s'a amestecat în justiția țărei nu obligă autoritățile judecătorești ale teritoriului ocupat. (T. Gand Belg 18 Ian. 1920, cu nota lui D. Alexandresco, P. R. 107 III 923).

16. — Ocuparea teritoriului unui stat de către o armată dușmană nu desființează suveranitatea acestui stat, ci suspendă numai exercițiul ei în ce privește urmărirea infracțiunilor și judecarea lor. (Cas. II d 2251/921 P. R. 137 III 922).

17. — Dreptul acesta nu aparține puterei ocupante, ci rămâne în atribuțiunile organelor puterei judecătorești ale țării ocupate, exceptându-se infracțiunile în contra siguranței armatei de ocupațiune. Dacă dreptul de a constata și judeca infracțiunile în contra siguranței Statului ocupat nu poate fi exercitat în timpul ocupațiunei de către o armată dușmană, nu înseamnă că infracțiunea nu ar mai putea să aibă ființă, ci exercițiul dreptului de urmărirea infracțiunei este amânat până la reocuparea teritoriului de cei în drept. (Aceiaș decizie).

18. — Măsurile luate de inamicul ocupant, oricare ar fi obiectul lor, nu constituiesc decât o stare de fapt, iar nu un exercițiu al suveranității publice. Ele suspendă dispozițiunile luate de puterea legală națională, dar nu aduc vre-o atingere prerogativelor acestei puteri, cari în drept, rămân neștirbite. (Cas. III d 80/921 P. R. 44 III 922).

19. — Dacă este cert că, pe temeiul principiului teritorialității legii penale, străinii pot fi urmăriți și judecați de tribunalele române, pentru crimele și delictele săvârșite de dânșii pe teritoriul României, acest principiu însă nu se aplică, în caz de ocupațiune militară, de către un beligerant al teritoriului Statului dușman, sau, în caz când o armată străină trece pe teritoriul unei țări ca să coopereze cu armata acestei țări, la operațiunile de războiu. (Cas II d. 1064/924, P. R. 2 III 925).

20. — In asemenea cazuri, după principiile de drept internațional public, infracțiunile comise în armata de ocupațiune, sau în armata de cooperare, se judecă după legea penală și de tribunalele militare ale beligerantului care cooperează sau care este ocupant, deși infracțiunile s'au săvârșit pe un teritoriu străin. (Cas II d. 1064/924, P. R. 2 III 925).

21. — Ocupațiunea de către unul din beligeranți a unui teritoriu aparținând celuilalt beligerant, nefiind considerată — după principiile constante ale dreptului internațional — decât ca o stare de fapt provizorie fără alte consecințe juridice, ci numai recunoscută ca necesară până la restabilirea stărei normale, urmează că această simplă ocupație și manifestare de voință a populației teritoriului ocupat, de a se alipi ocupantului, nu-i transferă acestuia nici un drept și deci teritoriul ocupat va continua să facă parte integrantă din Statul ocupat, menținând legislația și administrația din trecut. (Cas. I d. 1537/930 P. R., 89 III 930).

5. Pradă de război

22. — Confiscarea unei mărfi ca pradă de război, prin procesele verbale dresate de reprezentanții ministerelor respective, face parte din actele administrative de autoritate și acei cari se pretind vătămați în drepturile lor, au calea recursului în Casație conf. art. 5 al. III lit. f din legea organică; tribunalelor admise nu le este permis a aprecia nici măcar în mod sumar valoarea și realitatea acestor acte administrative de autoritate. (Cas. I dec. 436/920, P. R. 1 III 922).

23. — aMterialul rechiziționat regulat de inamic dacă a fost transmis unui supus al său și găsit în patrimoniul acestuia de Statut român, aparține Statului român, ca pradă de război, și nu poate fi revendicat de la Stat pe temeiul disp. decretului lege No. 1480 din 1917, de către proprietarul anterior, de la care inamicul îl rechiziționase, (Cas. I d. 478/921 cu nota de G. Meitani, P. R. 230 I 922).

6. Pagube de război

24. — Deși rechizițiile făcute de inamic și neplătite constituesc caz de forță majoră de care Statul român nu este responsabil, astfel că dispozițiunile art. 998 și următorii c. civ nu'și au aplicațiunea, totuși motive de interes social fac ca el să intervie și să repare nenorocirile cauzate de război; de aceia prin decretele-legi No. 3595 din 1918 și 1656 din 1919 s'au înstituit comisiuni cari să constate pagubele suferite de particulari, urmând ca printr'o lege ulterioară să se stabilească suma pe care starea tezaurului public va permite să o destine pentru plata acestor despăgubiri. (Cas. I d. 270/919 cu nota de G. Elefteriu, P. R. 170 I 922).

25. — Comisiunile pentru pagubele de război, înființate prin decretele 3795/918 și 1656/919, fiind simple comisiuni administrative creiate pentru constatarea și evaluarea pagubelor de război, în vederea stabilirii daunelor ce Statul Român urma să pretindă statelor învinse, rezultă că hotărârile acestor comisiuni nu constituie nici titlu de creanță pentru dăunat și nici nu au autoritate de lucru judecat (Cas. II d. 2183/921, P. R. 137 III 922).

26. — Decretele-legi, reglementând numai modul de constatare a pagubelor de războiu nu creează o jurisdicțiune specială și nu ating dreptul instanțelor judecătorești de a cerceta și judeca acțiunile relative la daunele provenite din cauza războiului. (Cas. I d. 4369/925 cu nota de Constant. Ionescu, P. R. 84 I 927).

27. — Indemnitatea pentru repararea degradărilor trebue să se calculeze raportându-ne la valoarea obiectelor în momentul când au fost comise acele degradări. (Cas. Bruxel les-Belg., 9 Nov. 1922, P. R. 142 III 923).

28. — In principiu, Statul nu răspunde pentru daunele cauzate particularilor prin fapte de războiu, întrucât se presupune că aceste fapte constituesc împrejurări de forță majoră, cari exclud prin ele însăș orice ideie de culpă is deci de responsabilitate. (Cas. I d. 4369/925 cu nota de Const. Ionescu, P. R. 84 III 927; aceiaș P. R. 130 III 926).

29. — Măsurile de preparațiune și de precauțiune luate cu ocazia războiului, în afară de zona de luptă deci nedictate de necesitățile imediate ale lupteî, având caracterul unor acte liber voite de Stat, sunt de natură a atrage răspunderea Statului. (aceiaș decizie).

30. — Comisiunile instituite pentru constatarea și fixarea pagubelor de războiu și înființarea lor, nu ating drepturile instanțelor ordinare de a constata daunele suferite de particulari prin fapte de războiu și a obliga pe Stat la repararea lor după normele din dreptul comun, (aceiaș decizie).

7. Studii, recensii și note

31. — La guerre et le droit (A. Pillet) recensie de M. Alexianu (P. R 49 IV 923).

32. — De la Guerre au Droit (Th Ruysen) recensie de I. Bursănescu (P. R. 59 IV 924).

33. — Valoarea și executarea hotărârilor judecătorești pronunțate sub ocupație militară, de Dem. Pașalega (P. R. 96 IV 928).

34. — V. Amnestie, Decrete-legi Forță majoră. Inaltă trădare. Măsuri excepționale, Prize maritime Rechiziții, Suveranitate.

REABILITARE

V. Faliment.

REANGAJAȚI

V. Rurale legi.

REBELIUNE

(Art. 170—179 c. Pen.)

1. — Intențiunea, care constituie un element al delictului de rebeliune, există oricare ar fi mobilul care a împins pe autorul faptului, chiar când reiese clar că era la mijloc mai mult o animozitate, fiind suficientă împrejurarea că ajutorul faptului delictual știa că victima este una din persoanele anumit determinate de art. 209 din codul penal și că proceda la executarea unor dispoziții legale. (Cas. Crim. Fr. 11 Dec. 1924, P. R. 32 IV 927).

2. — In toate cazurile, ceeace determină natura infracțiunii, relativ la materia rebeliunii, nu este numărul de indivizi prinși, ci acel al participanților, deci, chiar dacă s'a prins numai unul, crima de rebeliune există când numărul participanților e de 50 (T. Iași, Cab. I Instr. 3 Iunie 1930, cu nota de Tr. Scriban, P. R. 127 III 931).

REBUS SIC STANIBUS

V. Imprevizione.

RECHIZIȚII

(I. 6 Apr. 1906 cu modif. 1913, 1915, 1916, 1918).

CUPRINS:

1. *Noțiuni generale (1—2).*
2. *Cine poate rechiziționa:*

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.iini.ro

a) autoritatea națională (3).
b) autoritatea ocupantă (4—5).
3. Obiecte ce pot fi rechiziționate (6).
4. Restituirea sau îndemnizarea (7—14).
5. Note (15).

1. **Noțiuni generale**

1. — Rechiziționea făcută de Minist de Război pentru operațiunile militare, ca act excepțional, cade în atribuțiunea forurilor administrative Prin urmare, chestiunea de a se ști dacă rechiziționarea a fost sau nu legală și dacă mai este în vigoare sau ba, nu aparține competinței forurilor judecătorești civile. (Cas. I compl. Ardeal, 4 Nov. 921, P. R. 96 III 922).

2. — Actele de rechiziție ale unei autorități sunt necenzurabile de justiție numai dacă au fost făcute în cadrul legilor și cu respectarea formalităților legale. (Cas. I, 3 Ian. 1926 cu nota de Radu M. Goruneanu, P. R 72 I 928).

2. **Cine poate rechiziționa:**
a) **autoritatea națională.**

3. — Statul care are la dispoziționea sa legea rechizițiilor pentru a cere și lua de la locuitori tot ceeace este necesar pentru întreținerea și aprovizionarea armatei, chiar în timp de război poate să-și procure cele necesare pentru armată și pe altă cale: prin cumpărare cu bani gata împrumut, etc., în care caz, actele sale sunt reglementate de principiile generale din dreptul comun, iar nu de legea rechizițiilor. (Cas. I d. 144/922 cu nota de H. Friedmann, P. R 160 I 923).

b) **autoritatea ocupantă.**

4. — Rechizițiunile făcute de autoritatea ocupantă germană sunt valabile și transferă proprietatea ocupantului, prin urmare după revenirea trupelor noastre în acel teritoriu părăsit de trupele ocupante germane, acele bunuri foste ale inamicului constituesc pradă de război.

Recunoașterile făcute de cel rechiziționat că proprietatea obiectelor rechiziționate aparține dușmanului, este valabilă și poate fi invocată contra lui. (Cas. III d. 325/922 cu note de P. Negulescu și C. Colintineanu, P. R 319 I 922).

5. — Obiectele dobândite pe baza titlului de rechiziționne, regulat făcută de inamic în terîtoriul ocupant, intrând în mod legal și deci definitiv în patrimoniul său, acesta poate dispune în urmă de ele, în deplină proprietate, nemai fiind vorba, în acest caz, de un act de spoliațiune din partea sa. (Cas. I d. 1253/923, P. R. 53 III 924).

3. **Obiecte ce pot fi rechiziționate.**

6. — Conform art. 52 din regulamentul convenției de la Haga, inamicul are dreptul de a face rechizițiuni pentru trebuințele armatei sale, în localitatea ocupată, cu autorizația comandamentului. Dreptul de rechiziție se aplică și materialului pentru extracțiunea petrolului, el fiind necesar operațiunilor militare. Intinderea rechiziției în raport cu nevoile momentului etc., numai puterea ocupantă este în măsură a o aprecia. (Cas. I d. 478/921 cu nota d-lui G. Meitani P. R. 230 I 922).

4. **Restituirea sau îndemnizarea rechizițiilor.**

7. — Ocupantul fiind substituit provizoriu în exercițiul suveranității țării ocupate, el este obligat, după cum era obligat și Statul român înainte de ocupație, să plătească rechizițiile ce le face în teritoriul ocupat Aceasta potrivit art. 3 alin. 5 din legea rechizițiilor, care n'a fost abrogată și a art. 43 și 52 din convenția de la Haga, care obligă pe inamic ca afară de cazul împiedicărei absolute să respecte și să se conformeze legilor în vigoare din țara ocupată. (Cas I d. 270/919 cu nota de G. Elefteriu P. R. 170 I 922).

8. — Rechiziționea pentru folosința obiectelor mobile, implică în principiu, obligațiunea de a le restitui atunci când folosința lor încetează (Cas. Bruxelles-Belg., 9 Nov. 1922, P R. 142 III 923).

9. — Autoritatea militară răspunde de degradările și pierderile ce survin în timpul folosinței sale, a imobilelor și obiectelor mobile rechiziționate temporar, afară de cazul când dovedește că au avut loc fără culpa sa; în tot cazul însă răspunde de riscul de război în ce privește obiectele mobiliare (aceiaș decizie).

10. — Dacă din cauza riscurilor de război autoritatea militară este nevoită să abandoneze obiectele rechiziționate, ea va fi ținută să repare toate daunele cauzate prin acest abandon, și în special degradările comise de inamicul care ar fi pus mâna pe obiectele rechiziționate (aceiaș decizie).

11. — Când obiectul mobil rechiziționat nu poate să fie restituit proprietarului de cât după câțiva ani în urmă, din cauză că el a fost capturat și apoi părăsit de trupele inamice autoritatea militară care l'a rechiziționat este obligată să plătească o indemnitate de locațiune, până la ziua când are loc restituirea, (aceiaș decizie).

12. — Judecătorul de fond care constată că un hotel a fost ocupat în timpul războiului 1914—1918, de ofițerii unei armate inamice cari s'au stabilit în încăperile hotelului cu excluderea oricărei clientele civile, constatând că e vorba de o rechiziționne a localului cu nutrimentul și serviciu, uzează de puterea sa suverană de apreciere conchizând din acest fapt că obligațiunea locatarului hotelului de a menține și salariza personalul său de serviciu, derivă din faptul rechiziționnei, așa că hotărăște în mod legal și valabil dreptul său la despăgubire rezultând din faptul direct al inamicului. (Cas. Belg. 13 Nov 924, P. R. 32 III 925).

13. — Atunci când un obiect a fost rechiziționat pentru folosință și când restituirea sa a devenit imposibilă, valoarea lui este fixată din momentul când această imposibilitate este stabilită; în acest caz, judecătorul poate ține în seamă toate elementele susceptibile de a avea o înrăurire normală asupra valoarei obiectului după calitatea și proveniența sa. (Cas. Belg 29 Oct. 1925, P. R. 48 III 926).

14. — Bonurile de rechiziție pot fi opuse în compensațiune Statului de către moștenitorii titularului pe numele căruia s'au emis bonurile, pentru taxele datorite la succesiunea defunctului. (Cas. I d. 4061/926 cu nota de I. Rosetti-Bălănescu, P. R. 175 I 927).

5. **Note.**

15. — V. Contencios administrativ, Locațiune, Măsuri excepționale, Război-ocupație inamică.

RECIDIVA
(Art. 41—43 C. Pen.)

1. — Nu este recidivă, când infracțiunea anterioară a fost stinsă prin amnestie. (Cas. Cr. Fr. 24 Ian. 1920, P. R. 32 III 922).

2. — Starea de recidivă nu există decât atunci când noul delict a fost comis într'un interval de cinci ani începând din ziua în care prima condamnare a rămas definitivă. In consecință nu are vre-o bază legală hotărârea care constată o stare de recidivă, fără a indica nici din ce condamnațiune anterioară rezultă, nici că această condamnare a rămas definitivă. (Cas. Crim. Fr. 10 Oct. 1927 cu nota de D. Cotrutz, P. R. 151 III 928).

RECONVENȚIONALA (cerere)
(Art. 61 Pr. Civ. 8 l. acc.)

1. — In procedura civilă rusă, cererea reconvențională trebue rezolvată de instanța competinte a judeca acțiunea principală. Nu se poate însă cere suspendarea acțiunii principale până la rezolvirea cererii reconvenționale, atunci când procesul principal este de natură urgentă, iar acțiunea reconvențională prevede pretențiuni ce nu pot fi valorificate de cât după procedura dreptului comun. (T. Chișinău I. sent. 395/920 cu nota d-lui C. Panaitescu, P. R. 125 II 922).

2. — Cererea de daune formulată de pârît pe cale de acțiune reconvențională nu este admisibilă, atunci când se constată că partea nu a cerut în principal rezilierea contractului de locațiune. stabilind culpa locatarului (T. Putna II, 9 Aprilie 1930, P. R. 85 III 931).

3. — Potrivit dispozițiunilor art. 189 din proc. civ. din Ardeal, reclamantul poate să-și extindă acțiunea și asupra persoanelor nechemate în proces: această dispoziționne — față de ilmitarea categorică a textului legei — este inaplicabilă pârâtului, care nu poate ridica acțiune reconvențională decât numai față de reclamant. (T Arad III 27 Ian. 1931, P. R. 98 III 931).

4. — Cererea reconvențională, după doctrină și jurisprudență, de Virgiliu K. Constantinescu. (P. R. 118 IV 930)

5. — V. Accelerare (lege).

RECONFIRMARE

V. Mandat de arestare.

RECONSTITUIREA DOSARULUI

V. Dosar distrus.

RECRUTARE.
(L. din 7 Iul. 1930, publ. Mon. Of. nr. 148/930).

1. — Numai cetățenii români sunt supuși obligației legii recrutării. Dacă un cetățean al altui stat devine, posterior epocii recrutării, cetățean român, și se prezintă spre a

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.iini.ro

satisface legea recrutării, nu comite nici o infracțiune. (Cas. II d. 1003/926 P. R. 131 III 926).

RECTIFICARE

(Art. 292 Pr. Civ.).

1. — Dacă art. 292 pr. civ. dă drept judecătorilor ca, în urma unei simple cereri, să îndrepteze anumite erori materiale de redacție, asupra numelor, calității și concluziunilor părților, ei însă nu pot, sub motiv de eroare materială de redacție, să schimbe dispozitivul unei hotărâri și să introducă într'însul o condemnațiune care n'a fost pronunțată în momentul dării hotărârii. (Cas. II d. 183/924, P. R. 115 III 924).

2. — Indicațiunea greșită a numelui părților sau al procuratorilor lor în corpul unei hotărâri, sau într'un proces-verbal de ședință, din moment ce identitatea persoanelor nu e pusă în discuțiune, nu constitue un viciu de procedură, de natură a atrage nulitatea hotărârei, în sensul art. 735 pr. civ., ci o simplă eroare materială, care poate fi verificată prin actele dela dosar și rectificată de instanța respectivă la cererea părței interesate potrivit art. 292 din aceaș lege. (Cas. III d 54/929, P. R. 67 III 929).

3. — Eroarea sau omisiunea unei instanțe de judecată de a trece în dispozitiv un punct cuprins în considerentele hotărârei, poate fi rectificată pe baza unei cereri adresate direct instanței care a săvârșit eroarea. (Cas. III 88/929, P. R. 67 III 929).

4. — Puterile judecătorului sunt stinse îndată ce a pronunțat hotărârea.

Orice modificare adusă ulterior hotărârei, este contrară principiului autorității lucrului judecat, afară de dreptul rezervat judecătorului fie de a interpreta o dispozițiune obscură sau echivocă, fie de a rectifica o eroare materială cu ajutorul elementelor produse de deciziune în ea însăș, fără a putea pe cale de rectificare sau interpretare să întindă un dispozitiv clar și precis la capete de concluziuni, la cari el a omis a statua.

In special, atunci când în prezența concluziunilor tinzând la repararea prejudiciului rezultat din un accident întâmplat la patru cazane, o hotărâre a pronunțat despăgubiri printr'un dispozitiv clar și precis, în desăvârșită potrivire cu motivele judecătei, relativ la accidentele a două cazane numai, judecătorul nu poate, asupra unei cereri de interpretare și de rectificare, să acorde despăgubiri pentru accidentele celorlalte două cazane. (Cas. Civ. Fr. 2 Décembre 1929 cu nota de D. Cotrutz, P. R. 62 IV 930).

5. — O eroare materială nu poate fi rectificată pe calea apelului, partea trebuie printr'o simplă cerere, conf. art. 292 pr. civ., să sesizeze instanța care a pronunțat hotărârea pentru a se face îndreptarea greșelei (Trib. Iași s. I, s. 48/930 cu nota de Elias Grünberg, P. R. 74 III 930).

6. — Cererea de a se rectifica dispozitivul unei hotărâri conform art 292 pr. civ., nu intră în categoria hotărârilor date pe cale gratioasă, prevăzute de art. 104 pr. civ., și deci jurnalele de respingerea lor nu sunt susceptibile de apel. (C. Ap. Buc. I. d. 204/931, P. R. 115 III 931).

RECURS

(Art. 103 Const. Titl. II, l. C. Cas. 404—444 Pr. Pen.).

CUPRINS:

Noțiuni generale (1).
A. *Materie civilă.*
I. *Hotărâri susceptibile de recurs.*
1. *Dreptul de recurs de ordin constituțional (2—7).*
2. *Materie civilă propriu zisă.*
a) *hotărâri desăvârșite (8—14).*
b) *hotărâri nedesăvârșite (15—23).*
3. *Materie ad-tivă, fiscală, etc. (24—31).*
II. *Persoane cari pot declara recursul (32—34).*
III. *Termenul pentru recurs (35—44).*
IV. *Forma recursului:*
1. *condițiuni generale (45—53).*
2. *formularea motivelor (54—59).*
3. *depunerea motivelor (60—65).*
B. *Materie penală.*
I. *Hotărâri susceptibile de recurs (66—70).*
II. *Forma recursului:*
1. *declararea recursului (71—81).*
2. *constituirea ca prizonier (82—85).*
3. *depunerea cauțiunii (86—88).*
C. *Dispoziținni comune.*
I. *Motivarea recursului:*
1. *Considerațiuni generale (89—91).*
2. *Motive speciale cari determină casarea:*
a) *recurs în anulare (92—101).*
b) *denaturare de acte (102—106).*
c) *eroare grosieră de fapt (107—108).*
d) *exces de putere (109—114).*
e) *incompetență (115—118).*
f) *nemotivare (119—123).*
g) *omisiune esențială (124—138).*
h) *regulament de competență (139—140).*
i) *violarea legii (141—150).*
3. *Motive cari înlătură casarea:*
a) *constatări și aprecieri în fapt (151—179).*
b) *motivare superfluă (180—184).*
4. *Motive propuse direct la instanța de casare (185—197).*
II. *Judecarea recursului (198—199).*
III. *Efectele recursului:*
1. *Despre efecte în general (200—211).*
2. *Hotărâri casate fără trimitere (212—215).*
3. *Hotărâri casate cu trimitere (216—227).*
D. *Legislația teritoriilor alipite.*
a) *Ardeal (228—240).*
b) *Basarabia (241—243).*
c) *Bucovina (244—245).*
E. *Studii și note (246—248).*

Noțiuni generale

1. — Conform l. c. cas. nu se pot face decât trei feluri de recursuri și anume: unul al părților din proces, în baza art. 33 și în condițiunile arătate de acel articol; al doilea, al Proc. General al Curții, conf. art. 12 l. cas. și al treilea, recursul în anulare propriu zis, ce se face exclusiv de guvern conf. art. 36 pentru exces de putere și incompetență. (Cas. S U. d. 3/921, P. R. 73 III 922).

A. Materie civilă

I. Hotărâri susceptibile de recurs

1. Dreptul de recurs de ordin constituțional

2. — Recursul în casare poate fi rânduit de legiuitor în anume materii, spre a fi judecat și de alte instanțe judecătorești decât Inalta Curte de Casație, nu poate însă legiuitorul să suprime această cale de atac, în acest sens urmând a se înțelege și interpreta dispozițiunea art. 103 din Constituție, că „recursul în casare este de ordin constituțional". (Cas. S. U. d. 42/927, P. R. 145 III 927).

3. — Dacă după art. 103 al. ultim din noua Constituție dreptul de recurs în casație este de ordin constituțional, această dispoziție a legiuitorului constituant însă nu se poate aplica în trecut la hotărârile judecătorești, pronunțate în baza unei legi care nu prevede dreptul de recurs decât dacă acele hotărâri nu erau încă definitive în momentul promulgării nouei Constituțiuni, căci altfel s'ar viola autoritatea lucrului judecat. (Cas. II d. 1585/923 cu nota de Gr. Pherekyde, P. R. 5 I 924; Cas. I d. 989/923 cu nota de Hugo Friedman, P. R. 25 III 924).

4. — Dreptul de recurs în contra hotărârilor pronunțate de instanțele judecătorești de orice natură, fiind declarat de ordin constituțional, prin art. 103, urmează, că orice ar dispune legile ordinare în privința lui, el nu poate fi refuzat, atunci când e vorba de hotărâri de orice fel, pronunțate de instanțele jurisdicționale în urma punerii în aplicare a nouei Constituțiuni. (Cas. S. U. d. 3/925 cu nota de I. Stambulescu, P. R. 193 I 925).

5. — Dispozițiunea din art. 103 Constituție, care declară recursul în Casație de ordin constituțional, nu acordă părții litigante dreptul de a uza de această cale extraordinară de atac, decât numai odată cu fondul iar nu și separat, mai înainte de a se fi soluționat însuș fondul sau obiectul litigios. (Cas. III d. 266/927, P. R. 149 III 929).

6. — Recursul în casare prevăzut de art. 103 din Constituție este admisibil numai atunci când prin legile existente partea n'ar fi avut dreptul de a recurge la o instanță de casare. (Cas. I d. 1622/927, P. R. 42 III 928).

7. — Ceeace s'a urmărit prin art 103 din Constituțiune nu a fost să se extindă dreptul de recurs fără nici o limită, ci să se curme abuzul ce se făcea prin suprimarea acestei căi de atac, în diferite cazuri, în contra unor hotărâri date asupra fondului — socotindu-se în asemenea cazuri recursul de ordin constituțional. (Cas II d. 3930/928 cu nota de I. Negreanu și Alexander, P. R. 21 I 930).

2. Materie civilă propriu zisă

a) Hotărâri desăvârșite

8. — Din combinațiunea art. 30, 31 și 33 din legea Curții de Casație, rezultă că părțile împricinate nu au drept de recurs decât în contra hotărârilor desăvârșite date asupra fondului, fie în apel, fie în primă instanță dar nesusceptibile de apel. (Cas. II d. 3/920 cu nota de C. Xeni și I. C. Marinescu, P. R. 65 I 922).

9. — Recursul în contra hotărârilor preparatorii nu este deschis decât după ce s'a pronunțat hotărârea definitivă asupra fondului, care desinvestește instanța. (Cas. II d. 8/920, P R. 10 III 922; Cas. I d. 398/926 P. R 129 III 927).

10. — Deși din art. 689 și 559 urm. pr. civ. rezultă că în contra ordonan-

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.iini.ro

telor de ieşire din indiviziune, nu este deschisă calea recursului în Casaţie după art. 103 din noua Constituţiune, care declară în mod general şi categoric că dreptul de recurs în casare este de ordin constituţional, un asemenea recurs este admisibil. (Cas. II d. civ. 99/924, P. R. 2 III 925).

11. — Din moment ce acţiunea reclamantului a fost admisă, acesta nu poate ataca cu recurs decizia Curţii de Apel pentru considerentele ce le conţine, întrucât fiind satisfăcut în totul prin soluţie, nu mai are interes a se plânge de motive. (Cas. S. U 20/928, P. R. 33 III 929).

12. — In conformitate cu prescripţiunile art. 24 din legea ei organică, Curtea de Casaţie judecă în această calitate recursurile pornite împotriva hotărârilor Tribunalelor de prima instanţă nesupuse la apel şi în contra hotărârilor desăvârşite pronunţate de instanţele de apel. (Cas. II d. 24/928, P. R. 122 III 928).

13. — Sub imperiul art. 103 din Constitutie, recursul împotriva sentinţei tribunalului date asupra unui recurs contra jurnalului judelui sindic în materie de fixarea onorariilor unui administrator concordator este admisibil. (Cas. III 23 Ian. 1930 P. R. 122 III 930).

14. — Recursul contra încheierilor prin care procesul a fost suspendat pentru conexare cu altă pricină pendinte nu este admisibil. (T. Orhei s pen. 383/930 cu nota de V. Dongoroz P. R. 164 III 930).

b) **Hotărâri nedesăvârşite**

15. — Contra unei hotărâri nedesăvârşite, adică contra unei hotărâri premergătoare sau interlocutorii, care nu desinvesteşte instanţa, sau care, deşi desinvesteşte prima instanţă, este însă susceptibilă de apel, dreptul de recurs este deschis numai Ministerului de justiţie, care, îl poate exercita oricând, fără nici un prejudiciu pentru părţi, pentru motive de necompetenţă, exces de putere sau delicte relative la instruirea afacerilor, putând cere şi aplicare de pedepse pentru judecătorii culpabili. (Cas. II d 3/920 cu nota de C. Xeni şi I. C. Mateescu, P. R. 65 I 922).

16. — Prin urmare, când prin art. 31 se spune că Curtea de Casaţie judecă recursurile în contra hotărârilor, chiar şi ne desăvârşite, legea se referă prin aceste cuvinte la dreptul de recurs al Ministerului justiţiei, iar nu la acela al părţilor, care e determinat şi precizat prin aliniatul a de sub art. 31 şi exclus prin alin. 1 al art. 33 în ce priveşte hotărârile nedesăvârşite supuse apelaţiunii şi pregătitoare. (Aceiaş decizie).

17. — In contra unei ordonanţe date de Primul Preşedinte, care este susceptibilă de căile ordinare de atac, nu se poate face recurs „omisso medio", ci apel la Curte. (Cas. II dec. 160/920 P. R. 3 III 922).

18. — Prin excepţie, hotărârile nedesăvârşite sunt susceptibile de recurs în Casaţie numai în cazurile prevăzute de art. 22 şi 28 al. II C. Casaţiei. (Cas. I d. 3981/926, P. R. 129 III 927).

19. — Numai atunci pot fi atacate hotărârile nedesăvârşite cu recurs în Casaţie, când nu mai sunt susceptibile de nici o altă cale de reformare (Cas. II 17 Febr. 1926 P. R. 130 III 927)

20. — Cererile de recurs prevăzute de art. 27 l org. Cas. se fac numai împotriva actelor judecătoreşti, chiar nedesăvârşite, nesusceptibile de vre-o altă cale de atac. (Cas. III d. 669/926 P. R. 147 III 926).

21. — Refuzul Curţii de Conturi de a primi jurământul unui consilier nou numit, e un act de administraţie interioară, nesusceptibile de recurs. (Aceiaş decizie).

22. — După legea Curţii de Casaţie părţile interesaste pot face cereri în anularea contra hotărârilor nedesăvârşite sau actelor judecătoreşti, dacă acesta nu vor putea fi atacate pe nici o altă cale ordinară şi cursul justiţiei s'ar găsi întrerupt.

Această dispoziţiune de lege nu se referă însă decât la acele hotărâri şi acte judecătoreşti cari neputând fi atacate pe nici o cale, lipsa recursului în casaţiune ar avea de efect întreruperea cursului justiţiei, ceeace nu este cazul cu hotărârile Comitetului agrar cari termină cursul justiţiei fiind definitive şi desinvestind cu desăvârşire instanţa care le-a pronunţat. (Cas. III d. 731/927 P. R. 149 III 927).

23. — Cererile în casaţiune împotriva hotărârilor premergătoare sau deslusitoare neputându-se primi decât după ce s'a dat hotărârea definitivă asupra fondului procesului. (Cas. II d. 24/928 P. R. 122 III 928).

3. **Materie administrativă, fiscală, etc.**

24. — Recursul direct făcut de un particular vătămat printr'un act al administraţiunei publice, contra acestui act, iar nu în virtutea unui contract, este perfect admisibil, dacă particularul nu are nici o cale de atac în justiţie. (Cas. III d. 564/924 P. R. 62 III 924).

25. — Prin art. 103 din Constituţie prevăzându-se că dreptul de recurs în casare este de ordin constituţional se stabileşte principiul că partea vătămată prin vreun act al unei autorităţi, poate ataca cu recurs acel act care până atunci nu era succeptibil de nici una din căile de atac prevăzute de legile ordinare sau speciale. (Cas III d. 554/927 P. R. 149 III 927).

26. — Prin art. 2 al legei de organizare judecătorească, referitor la recursurile contra deciziunilor comisiunilor de apel în materie fiscală, legiuitorul s'a referit nu numai la comisiunile de apel în sensul legilor fiscale din vechiul regat, ci — această dispoziţiune având caracter de unificare— şi la organele colective din diversele ţinuturi, cari după legile acolo în vigoare îndeplineau funcţiunea de comisiuni de apel fiscale. (Cas. III d 721/927, P. R. 149 III 927).

27. — Asa fiind, recursul contra deciziunii unei Administraţiuni financiare din Ardeal, care, potrivit legei acolo în vigoare, functiona ca o comisiune de apel fiscală, urmează a fi judecat de Curtea de Apel respectivă (Aceiaş decizie).

28. — Impotriva deciziilor Comisiilor disciplinare nu există drept de recurs în Casaţie, conform art. 103 din Constituţie si nici acţiune în contencios conf. art. 3 lit. b. din legea contenciosului. Aceste decizii sunt simple avize cari intervin ca un element esenţial al validităţii actelor de autoritate atacabile în mod indirect odată cu acest act. (Cas. III d. 519/928, P. R. 155 III 929).

29. — Deşi art. 103 din Constituţie prevede că recursul în Casaţie este de ordin constituţional, prin această dispoziţiune nu se instituie altă instanţă de judecată decât cele prevăzute de legile ordinare sau speciale şi cu atribuţiuni anume determinate prin acele legi, de unde urmează că de calea recursului în Casaţie sunt susceptibile numai hotărârile şi actele de jurisdicţie desăvârşite ale organelor puterii judecătoreşti, iar nu şi actele emanate dela organele administrative acestea putând fi atacate în justiţie exclusiv pe calea acţiunei în contencios şi în cazurile prevăzute de legea specială în această materie. (Cas. III d. 1555/930 P. R. 19 III 931).

30. — Recursul prevăzut de art. 27 legea Curţii de Casaţie este admisibil numai în contra hotărârilor şi actelor de jurisdicţie ale puterii judecătoreşti, iar nu şi în contra hotărârilor şi actelor emanate dela organele puterii executive, care deşi îmbracă uneori caracterul unor hotărâri judecătoreşti nu sunt însă mai puţin acte administrative de autoritate, atacabile ca atare pe calea contenciosului administrativ.

In această categorie intră şi hotărârile date de Direcţiunea Casei Centrale a Asigurărilor Sociale, această direcţiune nefiind decât un organ administrativ, iar nu un organ de jurisdicţie. (Cas. III d.... P. R. 2 III 931; Cas. III 29 Oct. 1930, P. R. 18 III 931).

31. Idem, în ce priveşte deciziile Ministerului de Interne. (Aceiaş decizie).

II. **Persoane cari pot declara recursul**

32. — Art. 36 l. Cas. este o derogare la principiul general prevăzut de art. 33, după care Curtea nu poate primi cereri în casare decât contra hotărârilor definitive şi astfel este de strictă interpretare şi fiind făcută numai pentru Ministru nu poate fi acordată şi părţilor litigante. (Cas. S. U. d. 3/921, P. R. 73 III 922).

33. — Părţile în litigiu nu au dreptul de a face recurs în interesul abstract al legei, ci numai în măsura în care drepturile lor au fost lezate prin hotărârea atacată şi deci justifică interesul lor în anularea acestei hotărâri. (Cas. I d. 445/922, P. R. 33 III 923).

34. — Din art. 22 şi 26 al. II şi 27 l. org. Cas. rezultă că numai Ministerul de justiţie, fie deadreptul, fie adresându-se prin procurorul general al Curţii de Casaţie, poate denunţa Inaltei Curţi orice hotărâre, fie chiar nedesăvârşită sau act judecătoresc, emanând dela o instanţă militară şi prin care judecătorii şi-ar fi însuşit atribuţiuni peste competinţa lor şi ar fi comis vreun exces de putere, sau delicte relative la instrucţiunea lor— caz în care militarul condamnat se poate folosi de cererea de anulare făcută de minister.

Dacă art. 27 dispune în alin. II că asemenea cereri vor putea fi făcute la Curtea de Casaţie şi de părţile interesate, dreptul acestora, însă, nu este deschis decât în cazul când hotărârile nedesăvârşite sau actele judecătoreşti nu vor putea fi atacate pe nici o cale ordinară şi cursul justiţiei s'ar găsi întrerupt. (Cas. II d. 1756/926 P. R 146 III 926).

III. **Termenul pentru recurs**

35. — Pentru calcularea termenului în care s'a făcut recursul, trebue să

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.iini.ro

se tină seamă, conform art. 38 din legea organică a Curții de Casație, ziua în care cererea de recurs a fost primită la grefa Curții de Casație, iar nu ziua în care recursul a fost depus la oficiul postal spre expediere, de oarece, conform acelui articol, recursul se depune la grefa Curții de Casație (Cas. I d. 667/920 cu nota lui Dem. D Stonescu, P. R. 138 I 922).

36. — Când se constată că partea a depus motivele de recurs peste termen, nu din culpa sa, cin din împrejurarea neimputabilă că hotărârea atacată n'a fost redactată la timp, incidentul de tardivitate nu-și mai găsește temeiu. (Cas. II d. 350/926 cu nota de N. Weissengrűn, P. R. 31 I 927).

37. — Un recurs este considerat tardiv introdus peste 30 zile de când recurentul a luat cunoștință de înlocuire, indiferent dacă înlocuirea s'a publicat sau nu în Monitor. (Cas. II 154/926, P. R. 83 III 926).

38. — Potrivit art. 905 cod. com. modificat prin art. 39 din legea Curții de Casație din 1912 și a cărei aplicație s'a extins și în Basarabia, termenul de recurs în materie comercială este de 30 zile dela pronunțare, dacă hotărârea s'a dat în contradictor, și dela comunicare dacă s'a dat în lipsa părților.

Fiind dar vorba de o dispoziție procedurală cuprinsă în codul comercial, nu se aplică procedura rusă (Cas. III d. 320/926, P. R. 84 III 926).

39. — Termenul de recurs de o lună de zile, socotit numai dela comunicare nu se aplică și în acele materii unde prin legi aparte s'a instituit o procedură specială. (Cas. III d. 1230/926, P R. 130 III 927).

40. — Termenul de recurs în Casație curge numai dela comunicarea hotărârei ce se atacă, indiferent dacă partea a luat cunoștință mai înainte de această hotărâre. (Cas. III, 23 Nov. 1926 cu nota de D. Hozoc, P. R. 264 I 927).

41. — Față de dispozițiunile art. 39 ale legii Curții de Casație din 1912 cari constituesc precizarea făcută de legiuitor prin un text categoric, a punctului de plecare ce trebuie ținut în seamă la calcularea termenului de recurs — și care este comunicarea hotărârei — urmează că este indiferentă din acest punct de vedere împrejurarea că recurentul a cunoscut și a obținut altfel decât prin comunicare si anterior ei, un exemplar al hotărârei ce a atacat, neputând de aci să rezulte pentru el, în lipsa unei prevederi exprese, o decădere din dreptul de a putea face recurs în termenul prevăzut de textul amintit. (Cas. I d 32/927 cu nota de D. Hozoc, P. R. 257 I 927).

42. — Scopul urmărit prin noua lege a Curței de Casație, cu privire la introducerea recursurilor, a fost acela ca partea interesată să fie pusă în situațiune de a cunoaște dacă trebuie să recurgă la această cale de atac, și în vederea realizărei acestui scop, expunerea de motive arată lămurit că termenul de recurs va trebui să curgă în toate cazurile dela comunicarea hotărârei ce se atacă, deoarece numai cunoscând motivele ei, părțile vor putea ști dacă va fi locul să facă recurs și pe ce anume temeiuri.

Prin urmare, în cazurile în care prin legi speciale se stabilește alte termene de recurs decât acela prevăzut de legea Curței de Casație, acele termene vor curge numai dela comunicare. (Cas. S. U. d. 12/928 cu nota de Murg. Paximade-Ghelmegeanu, P. R. 144 I 928).

43. — Potrivit art. 36 din legea de organizare a Inaltei Curți, termenul pentru depunerea motivelor de casare curge și în materia contestațiunilor la executare, dela comunicarea hotărârii ce se atacă. (Cas. II 10 Febr. 1928, P R. 92 III 928).

44. — Prin cuvintele „când comunicarea hotărârei s'a făcut prin portărei", legiuitorul în art. 46, al. 6 din legea Curței de Casație, nu a înțeles să pretindă prezentarea certificatului portăreilor numai atunci când comunicarea în adevăr s'a făcut, ci în toate cazurile în cari comunicarea hotărârei ce se atacă cu recurs se face prin portărei și aceasta pentru a dovedi fie că dela data comunicărei și până la data introducerei recursului nu a trecut termenul fixat de lege, fie că comunicarea nu s'a făcut și că deci recursul este în termen. (Cas. I d 261 bis/1928. P. R. 59 III 928, aceiaș P. R. 91 III 928).

IV. **Forma recursului**

1) **Condițiuni generale**

45. — Neplata taxelor de citațiune odată cu depunerea recursului sau a mijloacelor de casare, nu este prevăzută de lege sub pedeapsă de nulitate (Cas. III dec. 729/921 cu nota d-lui C. Toneanu și I. Fintescu, P. R. 188 I 922).

46. — Din art. 38 legea de organizare a Inaltei Curți, combinat cu art. 69. 153 și 316 pr. c., rezultă că, cererile în casațiune, apel, opozitie, etc., spre a fi valabile trebucsc făcute prin petițiune în scris, care să fie iscălită de însăș partea, sau de un împuternicit al ei regulat autorizat. (Cas. I d. 868/923 P. R. 53 III 924).

47. — Semnătura părții fiind o formalitate esențială, lipsa ei sau, ceeace este tot una, semnarea părții prin imitare de altă persoană străină, fără mandat, sau ratificare peste termenul util, atrage nulitatea actului. (Aceiaș decizie).

48. — Prin urmare, în speță, deși în josul petițiunii de recurs se vede trecut ca semnată recurenta, însă din simpla apropiere a acestei semnături cu cea de pe petițiunea de opoziție și cu cea verificată în instanță, se constată că semnătura de pe petiția de recurs nu este proprie a recurentei, ci imitată de o persoană străină; recursul este neregulat introdus și urmează a fi anulat ca atare. (Cas. I d. 868/923 P. R. 53 III 924).

49. — Un recurs în Casație, făcut după cererea unei societăți anonime trebuie, sub sancțiune de nulitate, să menționeze numele și calitatea administratorilor cari actionează pentru societate. (Cas. Beg. 29 Ian. 1925 cu nota de I. U. în P. R. 139 III 925).

50. — Legea Curții de Casație prescriind, în ceeace privește recursul, îndeplinirea mai multor formalități considerate ca esențiale, și aceste formalități neputând fi satisfăcute decât prin introducerea cererii la președintele instanței de fond, urmează că recursul îndreptat direct la Inalta Curte este neregulat introdus și urmează a fi anulat ca atare. (Cas. I d. 3/928 P. R. 90 III 928; P. R. 59 III 928).

51. — In conformitate cu dispozițiunile art. 46 al. 7 din legea pentru Curtea de Casație și Justiție din Decembrie 1925 recurentul este dator ca până la ziua înfățișărei să rezinte un certificat al portăreilor privitor la comunicarea deciziunei atacate cu recurs dacă dovada comunicărei n'a fost trimisă de portărei și depusă la dosar iar în conformitate cu dispozițiunile al. 8 din menționatul articol, lipsa de comunicare și nereprezentarea certificatului portăreilor atrage de drept nulitatea recurentului. (Cas. I d 223/928 P. R. 59 III 928; Cas. III d 168/928, P. R. 62 III 928).

52. — Când însă președintele instanței de fond face mențiunea prevăzută de art. 36 și arată în adresa de trimitere a dosarului că deciziunea n'a fost comunicată — oricare ar fi modul de comunicare, fie prin administrație, fie prin portărei — sancțiunea art. 46 nu se mai poate aplica și recursul are a se considera ca făcut în termen. (Cas. III d. 168/928, P. R. 62 III 928).

53. — Referatul corpului de portărei al Curții de fond, prin care se constată că, până la introducerea recursului deciziunea atacată nu a fost comunicată, cuprinde toate constatările și elementele necesare cerute de art. 46 legea organică a Inaltei Curți, cu singura deosebire că nu este intitulat și nu are forma unui certificat.

Prin urmare, odată ce un asemenea referat există la dosar, constatarea că recursul este introdus în termen, este făcută. (Cas. I d. 1244/929 cu nota de Remus C. Benișache, P. R. 149 I 931)

2) **Formularea motivelor de casare.**

54. — Când motivul de casare, astfel cum a fost redactat, poate pune în măsură pe intimat de a se apăra și a-l combate, neformularea lui și sub forma enunciativă nu poate atrage nulitatea. (Cas. II d. civ. 238/926, P. R 147 III 927).

55. — In privința normelor ce trebuiesc aplicate la depunerea motivelor de recurs, art. 64 l. acceler. prevede expres că recursurile îndreptate la Tribunal, pe întreg teritoriul țării, se declară în termenul și după formele prevăzute de art. 106 din vechiul regat și după procedura indicată în art următoare, 107 și 108. Neprevăzându-se în această procedură vre-o nulitate a cererei de recurs, în caz când aceasta nu ar arăta lămurit motivele pe care se întemeiază, urmează că recurentul poate să preciseze aceste motive în fata Tribunalului. (T. Putna II s. 9/926 P. R. 91 III 926).

56. — Recursurile împotriva hotărârilor date în Ardeal, trebuiescs motivate în conformitate cu legea Curții de Casație, care este în vigoare și în Ardeal. (Cas. I, 2 Mai 1928, P. R. 1 III 929).

57. — Motivul pe care se sprijină un recurs cu care se atacă o hotărâre judecătorească, se poate stabili din întreg contextul petiției de recurs, pe cale de deductiune, nefiind nevoie ca partea recurentă să se servească de termeni consacrați. (T. Trei Scaune I 30 Mai 1928 cu nota de Al. Ștefănescu P. R. 44, II 929).

58. — Precizarea textului de lege ori a principiului de drept a cărui violare se impută instanței de fond cerută prin art. 36 al. III l. C. Cas. constitue o condițiune neapărat necesară pentru judecarea recursului, ea fiind justificată prin faptul că, instanța de recurs nu poate controla exactitatea în drept a soluțiunilor date de in-

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.iini.ro

stanțele de fond decât numai în limitele imputărilor ce li se aduc peste cuprinsul motivelor de casare, — de unde dar, necesitatea ca prin aceste motive să se indice precis punctele sus arătate.

Dacă, în adevăr, faptul că atare precizare nu s'a făcut în prima parte enunciativă a motivului de casare, ci numai în partea de desvoltare ce îi urmează, poate fi privită ca o satisfacere a cerințelor legei, în orice caz dacă precizarea lipsește din ambele părți ale motivului de casare, lipsa aceasta constituie neobservarea unei dispoziții imperative a legei și o neregularitate a recursului, de natură a atrage nulitatea lui, căci o judecare a recursului în aceste condițiuni, față de limitele impuse dreptului de control atribuit Curței de Casație, ar fi imposibilă. (Cas. I d, 1795/930, P. R. 154 III 930).

59. — Motivele de recurs trebuesc redactate în scris, iar partea trebuie să arate și să desvolte temeiurile nulității ce invocă. (C. Ap. Timișoara III 1 Dec. 1930 cu nota de Teodor G. Tănăsescu, P. R. 202 II 931).

3. Depunerea motivelor de casare.

60. — Nici o dispoziție de lege nu declară nule, pentru lipsa semnăturii, anexele cuprinzătoare de motive de casare, când se constată, că motivele au fost depuse cu petițiune semnată de recurent. (Cas. III dec 729/921 cu nota de C. Toneanu și I Fințescu, P. R. 188 I 922).

61. — Dacă termenul pentru judecarea unui recurs făcut în materie de contestație la executare, a fost fixat peste două luni dela înregistrarea recursului, motivele de casare trebuesc depuse înlăuntrul acestor două luni, termenul general fixat de art. 12 din legea Curții de Casație pentru afacerile ordinare. (Cas. II d, civ. 21/925 cu nota de R. C. Benișache, P. R 2 III 926).

62. — Termenul cel mai lung pentru depunerea motivelor de recurs potrivit art. 42 l. org. a Inaltei Curți de Casație, este de două luni de la înregistrarea recursului.

Pentru cazurile însă, a căror judecare este ordonată de lege într'un termen urgent, motivele se vor depune, prin excepțiune, cu opt zile înaintea primei zile de judecată, fără ca acest termen să fie în nici un caz mai lung decât cel de două luni, căci altfel partea, la stăruința căreia este lăsată fixarea termenului de judecată, care, ar putea, prin lipsa sa de stăruință, să-și creieze, într'o afacere declarată urgentă de lege, un termen mai lung pentru depunerea motivelor de recurs, decât chiar cel prescris pentru afacerile ordinare ceiace ar fi contrar spiritului art. 42 citat. (Cas. II d. 21/925, P. R. 63 III 925).

63. — Art. 36 din noua lege a Curții de Casație își are aplicațiunea și cu privire la termenul pentru depunerea motivelor de casare în recursurile făcute contra hotărârilor date în materie de chirii. (Cas. I. complet chirii, jurnal 1 Februarie 1927, P. R 146 III 927).

64. — Nici un text din legea de expropriere nu prevede care este termenul pentru depunerea motivelor de casare în materie de expropriere.

Așa fiind, în această materie trebuie a se lua în considerație legea organică a Inaltei Curți de Casațiune care, prin art. 36, prevede că termenul pentru depunerea motivelor de casare curge numai dela comunicarea hotărârei ce se atacă cu recurs. (Cas III d. 939/927, P. R. 43 III 928).

65. — Recurentul care a făcut depunerea neregulată de motive direct la Inalta Curte, poate cere trimiterea dosarului la Curtea de Apel respectivă spre a depune regulat motive, dacă decizia ce se atacă n'a fost încă comunicată și dânsul ar fi în termen a face un nou recurs. (Cas. III d. 561/928, P. R. 155 III 928).

B. Materie penală.

I. Hotărâri susceptibile de recurs.

66. — Recursul în contra jurnalelor prin care instanțele de fond se pronunță asupra cererii condamnaților de a li se permite să se prezinte liberi înaintea Curții de Casație, sunt admisibile, deoarece nici un text de lege nu le oprește și nici nu le supune unor anume îngrădiri. (Cas. II dec. 1913/920, P. R. 3 III 922).

67. — Recursul făcut contra unei hotărâri penale, dată în speță pe baza legei pentru imobilizarea produselor agricole, care nu admite această cale de atac, nu ridică acelei hotărâri caracterul definitiv, decât în cazul când ea este după lege susceptibilă de recurs și de reformare pe această cale extraordinară (Cas. II d. 1585/923 cu nota de Gr. Pherekyde, P. R. 5 I 924).

68. — Din contextul art. 404 și 416 proc. pen. rezultă că sunt supuse recursului în Casație numai hotărârile definitive cari nu mai pot fi atacate și reformate pe vre-o cale de atac ordinară.

Potrivit principiilor generale în materie, opoziția este însă o cale ordinară de retractare a hotărârilor date în lipsă, astfel că o asemenea hotărâre, câtă vreme poate fi reformată pe această cale, nu are a fi privită ca definitivă și, în consecință, nu este susceptibilă de recurs în casațiune. (Cas. II d. 229/927, P. R. 60 III 928).

69. — Este inadmisibil recursul la Curtea de Casație făcut de prevenit contra unui ordin de arestare emis în cursul instrucțiunei contra lui de către o instanță militară. (Cas. II d 3930/928 cu nota de L. Antoniu, P. R 79 III 930).

70. — Atât recursul ordinar la Consiliul de revizie prevăzut de codul justiției militare, cât și cel extraordinar la Inalta Curte de Casație, neputându-se exercita decât în contra deciziilor de fond și numai pentru incompetență, urmează într'o interpretare logică, că o asemenea cale de atac este exclusă în contra actelor de instrucțiune, în speță în contra unei măsuri de arestare, fie chiar pentru cauză de necompetență. (Cas. II d 3930/928 cu nota de I. Negreanu și Alexander, P. R. 21 I 930)

II. Forma recursului.

1. Declararea recursului.

71. — Deși formalitățile art. 417 pr. pen. n'au fost îndeplinite, totuși este locul a statua asupra recursului făcut de un deținut, dacă acesta a manifestat în timp util intențiunea sa de a face recurs și n'a fost stânjenit a face regulată această cerere, decât prin starea sa de detențiune. (Cas. Crim. Fr. 17 Iul. 1920, P. R. 34 III 922).

72. — Din art. 417 pr. pen. rezultă că legiuitorul a stabilit principiul în privința recursului penal și formele prescrise de citatul articol trebuesc observate atât de Ministerul Public cât și de partea civilă, pentru recursul lor în casațiune, de oarece pe de-o parte nici un alt text nu prevede modul în care ar putea fi făcut, iar pe de altă parte, nu se poate deduce din termenii art. 417 proc. penală că legiuitorul a înțeles să sustragă dela formalitățile de mai sus recursul Ministerului Public și al părței civile și să-l lase să poată fi făcut în ori ce alt mod. Dacă legiuitorul în art. 417, s'a ocupat numai de recursul condamnatului, este că el a prevăzut unul din cazurile cele mai frecvente. (Cas. II, d. 6/922, P. R. 141 III 922).

73. — Art. 417 din procedura penală cere ca declarațiunea de recurs să se facă grefierului, ca grefierul să o constate în scris și să o înscrie într'un registrul public destinat la aceasta; aceste formalități nu pot să fie înlocuite printr'o simplă petițiune pe care recurentul o depune la grefă și prin care arată că face recurs, deoarece legea cere atât o constatare formală a grefierului că i s'a făcut declarațiunea verbală că partea voește să meargă înaintea Curții de Casație, cât și înscrierea acestei declaratiuni în registrul respectiv. Aceste formalități fiind substanțiale, trebuie să fie observate în mod riguros. (Cas. II d. 249/922 cu nota lui D. Alexandresco, P. R. 191 I 924).

74. — Soțul care nu are procură specială, nu poate în mod valid face recurs în casație, în numele soției sale, contra unei sentințe corecționale, care o condamnă pe aceasta (Cas. Civ. Fr. cu nota lui D. A. în P R. 98 III 923).

75. — Pe lângă cel condamnat, atât partea civilă cât și Ministerul public trebuie să se conformeze art. 417 pr pen., în ce privește întroducerea recursului în Casațiune în materie penală.

Astfel, când partea civilă se prezintă prin procurator, trebuie arătat în procesul-verbal numele acestui împuternicit și alăturat actul prin care i se conferă un asemenea drept Aceasta sub sancțiunea respingerii recursului ca neregulat întrodus. (Cas II d. 78/924, P. R. 35 III 924).

76. — Imprejurarea că procesul verbal constatator de satisfacerea cerințelor art. 417 pr. pen., nu se vede a fi subscris și de grefier, nu poate atrage o decădere pentru parte, întrucât obligația de a întocmi această formalitate incumbă grefierului, iar nu acelui ce voiește a face recurs (Cas. II d. 2994/925, P. R. 130 III 927)

77. — Partea civilă, indiferent de calitatea ei, ca și Ministerul public trebuie să declare recurs verbal, la grefa Tribunalului care a emis hotărârea, legiuitorul nefăcând nici o discuție în această privință. (Cas. II d 2053/925, P. R. 34 III 926).

78. — Dacă grefierul nu constată în scris și nu a înscris într'un registru public, destinat pentru aceasta, declarația de recurs atunci recursul este neregulat. (Cas. II d. 1411/926 P. R. 146 III 926).

79. — Recurentul însă poate să se prezinte în instanță pentru a justifica că au fost în imposibilitate de a satisface dispozițiile art. 417, fie că grefierul ar fi refuzat să-i primească declarația, fie că nu se găsea la grefă

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.iini.ro

în timpul termenului de recurs, ile că nu s'a ținut registru pentru primirea declarațiunilor de recurs (aceias decizie).

80. — Prin dispozițiunile art. 417 proc. penală se edictează că declarațiunea de recurs nu poate fi făcută decât de persoana interesată sau de un împuternicit al său, caz în care împuternicirea va rămâne la dosar.

Formalitățile prescrise de sus menționatul text își găsesc rațiunea de existență în necesitatea de a da instanței superioare posibilitatea exercitărei obligațiunei sale de a verifica dacă persoana care a declarat recursul avea după lege, această calitate.

Din acestea se învederează că formalitățile art. 417 proc. penală au a fi socotite ca îndeplinite, ori de câte ori instanța competentă constată că persoana care a declarat recursul înaintea grefei instanței de fond, avea — după lege — această calitate; așa că rămânerea la dosar a actului de împuternicire nu poate avea nici o influență asupra valabilei declarațiuni a prezentului recurs. (Cas. II d 1721/928, P. R. 154 III 928).

81. — Recursul în materie penală trebuie declarat în termen de 3 zile la grefă, grefierul este dator să întocmească procesul verbal respectiv Nu poate fi considerat valabil declarat un recurs adresat printr'o simplă petiție la grefă, fără întocmirea formalităților de mai sus. (Cas. II 9 Iulie 1928, P. R. 1 III 929).

2. Constituirea ca prizonier.

82. — Art. 422 p. pen. nu se aplică în cazul unei deciziuni de trimitere în judecată dată de Camera de punere sub acuzare, deoarece recurentul nu este condamnat prin deciziune, ci numai trimis în fața instanței de judecată și nu există în acest caz motivele cari au determinat cererea acestei dispoziții. (Cas. II d. 365/922, P. R. 157 III 922).

83. — faptul că acuzatul este învinuit pentru crimă, nu este de natură a schimba soluțiunea, deoarece deținerea preventivă în materie de crimă nu este obligatorie, conf. art. 93 pr pen. (ac. dec.)

84. — Odată ce recurentul a fost liberat pe cauțiune de instanța care era învestită cu judecarea cauzei și care a pronunțat în urmă condamnațiunea, cerința art. 422 pr. pen. este satisfăcută (Cas. II d. 683/924, P. R 58 III 924).

85. — Cererea pe liberare pe cauțiune sau constituirea ca prizonier a condamnatului recurent, nu se poate face decât, cel mai târziu, până la primul termen fixat pentru judecarea recursului, o interpretare mai largă în sensul că aceste formalități s'ar putea face și după acest termen fiind de natură a excede scopul legiuitorului. (Cas. II d. 267/925, P. R 146 III 925).

3. Depunerea cauțiunei.

86. — Instanța de fond căreia i s'a adresat o cerere a condamnatului de a i se permite să se prezinte liber înaintea Curții de Casație, nu este obligată a o admite totdeauna, apreciind asupra cauțiunei, ci este în drept a aprecia dacă cauțiunea este o garanție suficientă și ca atare poate chiar a respinge cererea condamnatului, orice cauțiune ar depune. (Cas II dec. 1913/920, P. R. 3 III 922).

87. — Instanța de fond este suverană a aprecia cererea de liberare pe cauțiune a infractorului, spre a se prezinta liber în recursul ce a făcut (Cas. II d. 865/921, P. R. 63 III 922).

88. — După cum rezultă din dispozițiunile art. 422 pr. pen. cei condamnați la o pedeapsă privată de libertate, sunt obligați pentru a se putea prezenta liberi înaintea Inaltei Curți, a cere liberarea pe cauțiune.

Pentru a satisface această obligațiune, cei aflați în o atare situațiune urmează a consemna suma fixată în chip suveran de instanțele de fond în modul cum s'a dispus prin jurnalul instanței respective.

In speță, rezultă din jurnalele date în cauză și celelalte lucrări, că deși Tribunalul a fixat recurenților mai sus numiți, o cauțiune în lei, ei au depus-o totuș în efecte.

Cum este știut că asemenea efecte sufăr fluctuațiuni și sunt susceptibile a avea o valoare reală cu mult mai mică decât cea nominală, urmează a se considera că suma astfel depusă de recurenți nu este în măsură a egala în mod cert quantumul cauțiunilor fixate de Tribunal. (Cas. II 2 Dec. 1930 cu nota de Vintilă Dongoroz, P. R. 67 III 931).

C. Dispoziții comune.

I. Motivarea recursului.

1. Considerațiuni generale.

89. — Nu poate fi primit, în materie represivă, motivul îndreptat în contra hotărârei de condamnare care declară stabilită o cauză de prevenție, dacă dispozitivul este justificat de alte cauze de prevenție declarate stabilite și neatacate de recurs. (Cas. Belg. 30 Iunie 1924 cu nota de I. H. Vermeulen, P. R. 159 III 924).

90. — Nu poate fi supusă controlului Curții de Casație hotărârea consiliului de recrutare superior care declară că nu poate fi primită o cerere de amânare ilimitată, pentrucă ar fi fost înlăturată în 1923 de către consiliul de recrutare din județul H dar nu indică nici odată în cuprinsul acestei hotărâri și se mulțumește a se referi la o recunoaștere pe care o atribuie reclamantului. (Cas. Belg. II 10 Nov. 1924, P. R. 32 III 925).

91. — Potrivit dispozițiunilor art 203 din proc. penală, judecătorii fondului chemați să judece opoziționea unui inculpat, sunt obligați, când acesta nu se prezintă, să cerceteze numai dacă oponentul este regulat citat și, în caz afirmativ, să anuleze opoziționea lui, fără a putea cerceta fondul pricinei.

De aci urmează că recursul în Casație contra unei asemenea deciziuni, nu poate privi decât nulitățile ivite fie cu prilejul anulărei opozițiunei (cum ar fi de pildă, neregulata compunere a instanței), iar nu și mijloacele de fond relative la cea dintâi deciziune supusă opozițiunei; aceasta pentrucă instanța chemată să judece opoziționea nu este obligată, în lipsa oponentului, să mai cerceteze fondul procesului. (Cas. II d. pen. 8/927, P R. 147 III 927).

2. Motive speciale cari determină casarea:

a) Recurs în anulare.

92. — Dacă acel care a obținut prima hotărâre, a invocat-o cu prilejul celei de-a doua judecăți, susținând pe baza ei că are în favoarea sa autoritatea lucrului judecat, iar instanța care judecă înlătură această susținere, nu se mai poate spune ulterior că există două hotărâri contrarii, de oarece în acest caz elementele pe temeiul cărora s'ar fi putut cere anularea celei de-a doua hotărâri pentru contrarietate — și care sunt tot aceleași care stau la baza excepțiunei autorității lucrului judecat — au fost cercetate de a doua instanță.

In asemenea condițiuni, nu poate fi vorba de un recurs în anulare pentru contrarietate de hotărâri, ci urmează a se deduce înaintea instanței supreme pe calea unui recurs obișnuit (Cas. II d. 381/922 cu raportul d-lui Ionescu-Dolj, P. R. 186 I 923).

93. — Recursul extraordinar în casație, format din ordinul Ministerului de Justiție, prin Procurorul general de pe lângă Inalta Curte de Casație, deși pune în discuțiune cauze de anulare identice cu acele ce se pot invoca în recursurile ordinare, însă acest recurs, are un caracter guvernamental, el fiind acordat numai în interesul ordinei de Stat, în afară de sfera de preocupare a intereselor private. (Cas. II d. 627/922, P. R. 153 I 924 în notă).

94. — Astfel fiind, chiar dacă partea condamnată ar avea interes să susțină mijloacele de anulare, nu are calitatea a sta în instanță (aceias decizie).

95. — Recursul prescris de art. 31 No. 2 din legea Curții de Casație, nu este pus la dispoziționea părților din proces; el se face de Guvern prin Procurorul General, ori de câte ori este vorba de un act prin care judecătorii și-ar fi însușit atribuțiuni peste competența lor și ar fi comis vreun exces de putere. (Cas. II d 1585/923 cu nota de Gr. Pherekyde P. R. 5 I 924).

96. — Cererile de anulare pot fi făcute la Curtea de Casație și de părțile interesate, numai în cazul când hotărârile nu vor putea fi atacate pe cale ordinară. (Cas. II d. 5 Mai 1926 P. R. 1 III 927).

97. — Ordinea publică este interesată ca o parte să nu fie declarată greșit civilmente răspunzătoare de o amendă, și în consecință deciziunea care pronunță această răspundere trebuie să fie casată din oficiu. (Cas II Belg. 30 Mai 1927, P. R. 142 III 927).

98. — Din cuprinsul art. 27 al. II cum și din întreaga economie a legei Curței de Casație, rezultă că, pe calea extraordinară a recursului în anulare, nu se pot ataca decât hotărârile și actele de jurisdicție ale organelor puterei judecătorești, iar nu și actele emanate dela organele administrative, acestea neputând fi atacate în justiție, decât pe calea contenciosului administrativ, și în cazurile prevăzute de legea specială în această materie. (Cas. III 29 Oct. 1930 P. R. 18 III 931).

99. — Deși unele acte de autoritate ale organelor administrative îmbracă forma și caracterul unor hotărâri judecătorești, fie prin obligațiunea impusă de lege autorității administrative de a le motiva, fie prin instituirea căilor de atac ale apelului sau recursului erarhic, ele însă nu-și pierd prin aceasta caracterul de acte administrative, cari le dau, nu-și

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.iini.ro

schimbă prin acest simplu fapt calitatea lor de organe ale puterii executive (aceiaș decizie).

100. — Potrivit art. 21 din legea Curții de Casație, procurorul general al acestei Curți, direct sau luând înțelegere cu Ministerul Justiției, poate face recurs în interesul legii, contra hotărârilor date de instanțele de fond fără prejudiciu sau folos pentru părțile litigante, cari n'au înțeles să uzeze de calea recursului.

Un asemenea recurs, în interesul legii este însă inadmisibil contra deciziunilor date de Curțile de Apel ca instanțe de recurs, aceste deciziuni neputând fi atacate în interesul legii decât în caz de contrarietate între două sau mai multe hotărâri date de Curți de Apel diferite și numai înaintea Secțiunilor Unite ale Inaltei Curți de Casație. (Cas. III d. 1921/930 cu nota de Vasile M. Theodorescu, P R. 103 I 931).

101. — Recursul în interesul legii prevăzut de art. 21 din legea Curții de Casație, nu poate fi făcut decât în contra hotărârilor desăvârșite date de instanțele judecătorești ca instanțe de fond și numai în cazul când părțile litigante n'au uzat de calea recursului în Casație.

Prin urmare, un asemenea recurs contra deciziunii date de o Curte de Apel ca instanță de casare în materie fiscală, iar nu ca instanță de fond, este inadmisibil. El nu poate fi primit prin analogie cu cazul prevăzut de art. 2 al. 6 din legea organizării judecătorești, care se referă la ipoteza cu totul specială a contrarietății de hotărâri date de două Curți de Apel sau de două secțiuni ale aceleiași Curți, ca instanță de casare și pentru care legea institue competența secțiunilor unite ale Inaltei Curți de Casație. (Cas. III d. 972/930 cu nota de I. Stambulescu, P. R. 1 I 931).

b) **Denaturare de acte.**

102. — Aparține Curții de Casație a restabili adevăratul lor caracter, faptelor juridice constatate de judecătorii fondului.

In special îi aparține de a decide că din constatările judecătorilor fondului, reiese că o convențiune conține asupra lucrului și asupra prețului, acordul caracteristic al contractului de vânzare.

Și că prin urmare, rezilierea contractului rezultă din neridicarea lucrului de către cumpărător în termenul convenit. (Cas. Civ. Fr. 7 Iulie 1924, P. R. 11 III 925).

103. — Este casabilă hotărârea în care instanțele de fond denaturează concluziile și apărările părților. (Cas. I d. 2338/926 cu nota de M. Al. Botez, P. R. 118 I 929).

104. — Art. 30 p. 8 din legea Curții de Casație dispune că cererea în Casație pornită în contra unei hotărâri sub cuvânt de rea interpretare a convențiunii, nu va fi primită decât atunci când interpretarea dată prin acea hotărâre ar schimba însăși natura convențiunii sau i-ar denatura interesul clar și vădit neîndoelnic (Cas. I d. 2730/927, P. R. 89 III 928)

105. — Numai atunci poate fi vorba de denaturarea unei convențiuni, când acea convențiune este primitoare de un singur înțeles. (Cas. I 27 Febr. 1928, P. R. 91 III 928).

106. — Motivul de casare bazat pe denaturare de acte trebuie să precizeze care este actul pretins denaturat și în ce constă denaturarea, căci altfel Curtea de Casație nu-și poate exercita controlul. (Cas. III d. 867/931 P. R. 89 III 931).

c) **Eroare grosieră de fapt.**

107. — Dacă nu aparține Curții de Casație în exercițiul controlului ei de a cerceta faptele stabilite de instanța de fond și de a examina dacă sunt sau nu dovedite, dacă trebuesc sau nu reținute, intră însă esențialmente în atribuțiunile ei — însărcinată fiind să vegheze la respectarea legii — de a verifica dacă faptele, astfel cum sunt constatate de instanța de fond întrunesc elementele necesare pentru a corespunde definițiunii dată de lege de a examina dacă această instanță a tras exact din faptele ce a stabilit consecințele lor legale și juridice și de a aplica calificarea legală ce ele comportă, când găsește că jurisdicțiunea de fond a apreciat greșit faptele în raport cu legea. (Cas. S. U. d 72/923 cu nota de I. Ionescu-Dolj, P. R. 33 I 924).

108. — Conform dispozițiunile art. 503 cifra 4 pr. civ. a, prin motivul de greșită apreciere juridică a cauzei se înțelege numai o judecată greșită făcută pe baza stării de fapt definitiv stabilite de instanțele de fond, iar nu și o judecată greșită din pricina unei stări de fapt pretins lipsite de temeiu. (Cas. I 24 Sept. 1929, P. R. 66 III 930).

d) **Exces de putere.**

109. — Curtea a fost în dreptul ei și datoare a face o aplicațiune a legii chiar dacă părțile n'au făcut vreo discuțiune asupra ei, căci nu se poate impune autorităților judecătorești aplicațiuni greșite de lege prin abținerea sau omisiunea părților de a discuta dreapta ei interpretare și aplicațiune. (Cas. II d. 102/1897 cu nota de Traian Ionașcu, P. R. 325 I 922).

110. — Prin exces de putere și incompetență prevăzute de art. 36 l. Cas. se înțeleg acele atingeri aduse de judecători principiilor constitutionale, cari determină limitele în cari trebuie să se restrângă diferitele puteri, iar nu orice violare de lege sau abateri de la simplele reguli de competență, cum ar fi pronunțarea asupra unui litigiu dat în competența altei jurisdicții, tot din ordinea judecătorească. (Cas. S. U. d. 3/921, P. R 73 III 922; Cas. II d. 1004/921, P. R. 74 III 922).

111. — Faptul de a face considerațiuni și de a ajunge la concluzii din acte și date aflătoare în dosar este normal în materie de doctrină juridică; când aceste concluzii sunt sau nu conforme cu legea și spiritul de dreptate, aceasta constitue o justă sau greșită interpretare, iar numai când concluziile pornesc dela date care nu sunt prevăzute în dosar, este cazul unui exces de putere. (T. Fălticeni, s 87/1925 cu nota de I. Bursănescu, P. R. 274 II 929).

112. — Instanța de fond acordând prin hotărârea sa mai mult decât s'a cerut de reclamant prin acțiune — plus petitio — comițând un exces de putere, partea are deschisă calea recursului în casare, iar nici de cum aceea a contestațiunii spre a repara această pretinsă eroare. (T. Covurlui I 10 Dec. 1926, P. R. 90 III 927).

113. — Camera arbitrară care soluționează o cerere ce nu i-a fost supusă de parte, săvârșește un exces de putere. (Cas. III d. 33/927, P. R. 35 III 927).

114. — Faptul că partea civilă nu și-a precizat în mod expres pretențiunile, limitându-se a se referi la aprecierea instanței, nu poate constitui o decădere, instanța fiind obligată a-i cerceta temeiurile și a motiva admiterea sau respingerea acordării daunelor. (Cas. II 5 Dec. 1928, P. R. 51 III 929).

e) **Incompetența.**

115. — Incompetența instanțelor civile de a judeca pe militari pentru infracțiunile comise de dânșii la legile penale, atrage casarea fără trimitere, fiind vorba în acest caz de o incompetență absolută în ordinea jurisdicțională. (Cas. II 10 Oct. 1910, P R. 89 III 923 în notă).

116. — Incompetența, spre a putea fi cercetată de Curtea de Casație cu ocazia judecării recursului contra hotărârii definitive, trebuie propusă la instanțele de fond, înainte de a se asculta martorii. (Cas. II d. pen. 323/920, P. R. 49 III 922).

117. — Când instanța de fond declară că nu este competentă a judeca contestația și a statua asupra drepturilor invocate de o parte și de alta pentru dobândirea și păstrarea terenului în litigiu și totuși nu și-a declinat competența, ci a judecat contestația, deoarece a admis-o, dând o soluțiune justă pricinei și conformă principiilor de drept, hotărârea sa nu poate fi casată pentru motivul că conține o argumentare greșită în parte. (Cas. III d. 587/923, P. R. 58 III 924).

118. — Militarii nu pot ataca hotărârile instanțelor militare cu recurs în Casație; o hotărâre a instanței militare poate fi atacată cu recurs numai pentru incompetența instanțelor militare. (Cas. II d. 1154/926 cu nota de C. Vasiliu, P. R. 278 I 927).

7) **Nemotivare.**

119. — Obligațiunea de a motiva hotărârile este de ordine publică în materie fiscală. Curtea, în materie de contribuțiuni, ridică din oficiu mijloacele de ordine publică. (Cas. Bruxelles, 14 Nov. 1921, P. R. 149 III 922).

120. — Când se constată ca partea invocând o nulitatea de procedură a chemării sale, înaintea primei instanțe, Curtea nu examinează faptele invocate ci, pentru a respinge motivul de nulitatea procedurei, își argumentează hotărârea defectuos, este loc la casare pentru nemotivare, întrucât instanța supremă nu-și poate exercita controlul său. (Cas. I c. Ardelean, dec. 1183/922, P. R. 129 III 924).

121. — Atunci când decizia atacată, adoptă fără să le reproducă, motivele sentinței pe care o confirmă, și când sentința nu este reprodusă, recursul este inadmisibil. (Cas. Belg. 8 Oct. 1925, P. R. 48 III 926).

122. — Nu prezintă nici o contrarietate de motive hotărârea care după ce „adoptă motivele necontrarii ale primilor judecători", substitue acestor motive, asupra unui punct special, propriile sale motive, în scopul de a risipi un echivoc pe care sistemul de apărare al prevenitului îl făcuse să

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.iini.ro

se nască în timpul desbaterilor dela prima instanță. (Cas. Cr. Fr. 26 Nov. 1927 cu nota de D. I. Cotrutz, P. R. 150 III 928).

123. — Dacă între diversele considerente de deciziuni ale Camerei de punere sub acuzare — considerente stabilind starea de fapt — ar exista contradicție, situația la care se ajunge este nemotivată și prin consecință casabilă, deoarece pune Inalta Curte în imposibilitate de a-și exercita legiuitul său drept de control cu privire la calificarea faptului imputat. (Cas. II 22 Ian. 930, P. R. 122 III 930).

g) **Omisiune esențială.**

124. — Dacă instanța de fond omite a se pronunța asupra motivului că arendașul nu a plătit fonciera, când aceasta este o clauză pusă sub sancțiunea condiției rezolutorii, — comite o omisiune esențială. (Cas. I dec. 14/920, P. R. 8 III 922).

125. — Nu se poate imputa instanțelor de fond, omisiunea de a statua asupra unui mijloc de apărare invocat incidental în cursul desbaterilor și la care părțile nu se mai raportează prin concluziunile lor definitive, nici expres, nici implicit. (Cas. I d. 718/921, P. R. 77 III 922).

126. — Este fără interes constatarea omisiunei imputată instanței de fond, de a nu se fi pronunțat asupra apărărei Statului, care a pretins părței ce și-a valorificat drepturile sale pe calea unei acțiuni de restituire derivând dintr'un contract de împrumutat de fapt, de a și le valorifica pe calea unei acțiuni de in rem verso. Aceasta din urmă acțiune, bazată pe principiul de echitate al îmbogățirei în paguba altuia, are caracterul unei acțiuni subsidiare, cu efecte mai reduse și, tocmai de aceia este implicit cuprinsă într'o acțiune de restituire, bazată pe un contract, când valoare lui juridică nu i se recunoaște, sau un quasi-contract care ar fi lipsit de vreunul din elementele cerute de lege.

A impune facerea unei acțiuni deosebite, bazată pe un simplu principiu de echitate al cărui rezultat cert va fi cel obținut prin acțiunea de restituire, este contrar și tendințelor procedurei moderne de împuținarea proceselor și s'ar cauza în plus stărăgăniri inutile ambelor părți litigante.

Omisiunea făcută de instanța de fond, în împrejurările de mai sus, nu este dar esențială, pentruca să atragă casarea hotărârei atacată cu recurs. (Cas. I d. 144/922 cu nota d-lui H. Friedman, P. R. 160 I 923).

127. — Cu toate că legea conflictelor de muncă nu este aplicabilă funcționarilor, publici, totusi omisiunea Camerei de punere sub acuzare de a se pronunța asupra acestei chestiuni ridicată de prevenit că mandatul de arestare a fost emis nu numai pe baza legii conflictelor de muncă, ci și pe baza art. 181 c. pen.care prevede pedeapsa închisoarei până la un an. (Cas. II d. 1110/923, P. R. 133 III 923).

128. — Invocarea oral înaintea Curții de Apel a unui mijloc de apărare, fără a fi sprijinit pe vre-o dovadă făcută sau pe cererea furnizării unei dovezi în sprijinul acelui mijloc, ce i-ar fi fost refuzat părții, nu constitue o omisiune esențială, el rămânând numai ca o simplă afirmare nedovedită ce nu putea influența asupra soluțiunii procesului. (Cas. III d. 407/923, cu nota de I. N. Fințescu, P. R. 267 I 923).

129. — Odată ce chiriașul, pentru determinarea competenței instanței, invoacă acte și împrejurări de fapt din cari reiese că chiria plătită de dânsul este, în realitate, mai mare decât acea prevăzută în contract, instanța de fond comite o omisiune esențială dacă nu discută aceste probe de fapt. (Cas. I d. 1775/924, P. R. 33 III 925).

130. — Intrucât părții care alegă incumbă sarcina de a dovedi alegațiunea sa, faptul că Tribunalul nu s'a pronunțat asupra unei alegațiuni, nu constituie omisiune sau nemotivare din moment ce simplele afirmațiuni nu sunt sprijinite pe nici o probă. (Cas. I d. 1791/924 nota de G. Al. Sescioreanu, P. R. 205 I 925; aceiaș P. R. 33 III 925).

131. — Nu constitue o omisiune esențială faptul că s'a unit cu fondul cererea de a se produce acte noi, când o instanță respinge acțiunea pe motiv că a operat prescripția achizitivă. (Cas. I d. 4523/925, P. R. 130 III 926).

132. — Urmează a fi casată deciziunea care condamnă administrația căilor ferate ale Statului, pentru degradări survenite unor mărfuri transportate de ea, fără să statueze asupra cauzelor legale de neresponsabilitate invocate în concluzii. (Cas. Belg. 19 Nov. 1925, P. R. 111 III 926).

133. — Nepronunțarea instanței asupra unei apărări fondată pe probe neîngăduite de lege, nu constitue o omisiune esențială. (Cas. I d. 4126/926 P. R. 146 III 927).

134. — Când pârâtul invoacă în apărarea sa, înaintea primei instanțe de fond, dispozițiunile art. 1180 c. civ., potrivit căruia un act sub semnătură privată nu poate fi făcut opozabil decât numai în caz când este scris și subscris în întregime de dânsul, sau în caz când este numai semnat, fără să conțină formalitatea bun și aprobat, iar în considerentele cărții de judecată nu se discută în nici un fel acest mijloc de apărare, este locul de a decide că s'a săvârșit o omisiune esențială. (Trib. Putna, II s. 9/926, P. R. 91 III 926).

135. — In principiu, instanța de fond fiind chemată a examina pricina în prim rând din punctul de vedere pretins de reclamant, urmează că, odată ce constată că, în fapt și drept susținerile acestuia sunt exacte și justifică admiterea acțiunii, este autorizată a da hotărâre în acest sens, fără a fi obligată a urmări pe pârât în diversele ipoteze pe cari își sprijină apărarea sa, astfel că, neexaminarea lor nu poate constitui nici o omisiune esențială, rămânând bine înțeles pârâtului, dreptul de a ataca temeinicia soluției instanței de fond. (Cas. I d. 2091/927, P. R. 147 III 927).

136. — Dacă instanțele judecătorești sunt ținute să se rostească asupra tuturor mijloacelor invocate de părțile litigante în susținerea concluziunilor lor, ele, însă, nu sunt datoare să răspundă la toate argumentele prezentate pentru justificarea acestor concluziuni. Prin urmare, nepronunțarea asupra unora din ele nu constitue o omisiune esențială din partea instanței de judecată. (Cas. I d. 144/928 cu nota de Hurmuz Aznavorian, P. R. 38 I 929; aceiaș cu note de I. Stambulescu și A. Bentoiu, P. R. 81 I 928; Cas. II d. 127/928, P. R. 154 III 928).

137. — Faptul că instanța de fond nu a discutat fiecare probă în parte, nu constitue o omisiune sau o nemotivare atunci când se arată cari sunt dovezile esențiale ce au condus-o la soluționarea dată, înlăturând astfel implicit pe acelea pe care nu le-a discutat. (Cas. I 13 Nov. 1929, P. R. 89 III 930).

138. — Deși Tribunalul a omis să discute în considerentele sentinței motivul de contestație al recurentului, totuș această omisiune nu este esențială pentru a putea atrage casarea sentinței, motivul formulat și anume împiedicarea de a se prezenta la judecarea opoziținei din cauză de boală, trebuind a fi invocat cu ocaziunea judecărei fondului procesului, când se putea aduce la cunoștința Tribunalului acesta, iar nicidecum pe calea contestației. (Cas. I, d. 2289/931, P. R. 114 III 931).

h) **Regulament de competență.**

139. — Curtea de Casație, statuând pe cale de regulament de competență asupra unui conflict negativ în materie civilă, poate examina și faptul invocat și va trimite în fața jurisdicției competinte. (Cas. Bruxelles-Belg., 11 Iunie 1923 cu nota de G. M. Sescioreanu, P. R. 47 III 924).

140. — Curtea de casație se pronunță în coflictele de jurisdicție ivite între două instanțe deosebite. Ea nu e chemată să dea consultații autorităților publice. (Cas. III d. 1721/926, P. R. 130 III 927).

i) **Violarea legii.**

141. — Recursul în casație nu este admisibil pentru lipsa de aplicare a unei legi străine. (Inalta Curte a Țărilor de Jos, 26 Sept. 1918 cu nota d-lui H. în P. R. 112 III 923).

142. — Trebue respins mijlocul de casare, prin care se pretinde că un text de lege a fost violat, atunci când acest mijloc invocat de recurent nu permite a recunoaște cu certitudine dispoziținea legală ce ar fi fost violată. Pentru lipsă de preciziune mijlocul de casare nu este admisibil (Cas. Bruxelles-Belg., 5 Oct. 1922, P. R. 45 III 923).

143. — Dacă instanțele de fond constată și precizează în mod suveran faptele în materialitatea și moralitatea lor, calificarea lor însă, din punctul de vedere legal, este supusă controlului jurisdicțiunii supreme, căci calificarea faptelor încriminate nu poate rezulta decât din raportul lor cu legea care care formulează această încriminare, și o greșite calificare, conducând la o violare de lege, constitue o eroare de drept, și deci, o chestiune de drept. (Cas. S. U. d. 72/923 cu nota de I. Ionescu-Dolj, P. R. 33 I 924).

144. — Curtea de Casație poate înlocui, în hotărârea atacată cu recurs, motivele de drept pe care în mod eronat se întemeiază instanța de fond, prin acelea cari urmează a fi aplicate în cauză. (Cas. I d. 443/923, P. R. 83 III 923; Cas. Civ. Fr. 17 Nov. 1920, P. R. 51 III 922).

145. — simpla menționare a unor texte de lege străine, neputând atrage anularea hotărârei. (Cas. I d. 443/923 supra cit.)

146. — Când motivarea instanței de

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.iini.ro

fond este greșită, soluțiunea dată pricinei se poate menține pe temeiul motivului de drept pur, pe care Inalta Curte găsind că reiese ca o consecință juridică a însăș constatării instanței de fond, îl poate suplini din oficiu (Cas. I d. 465 bis/923, P. R. 52 III 924).

147. — Este dată cu violarea legii și deci casabilă, ordonanța de adjudecare, când se constată că, cu ocaziunea vânzării, un coproprietar nu a fost citat. (Cas. II d. civ. 99/924, P. R. 2 III 925).

148. — Recursul prin care se invoacă faptul că într'un conosament sunt clauze de exonerare ilicite, nu este necesar să cuprindă și violarea art. 1134 c. civ. (Cas. Belg. I 3 Noemb. 1924, P. R. 32 III 925).

149. — Nu poate fi primit recursul care invoacă călcarea lucrului judecat, dacă nu indică legea pretinsă călcată. (Cas. Belg. II, 2 Martie 1925 P. R. 158 III 925).

150. — Este admisibil conform art. 410 cod. instr. crim. (art. 408 pr. pen. rom.) recursul procurorului general de pe lângă Curtea de Apel contra unei deciziuni a Curții cu Jurați care a condamnat pe acuzat, atunci când se întemeiază pe aceea că deciziunea atacată ar fi pronunțat o pedeapsă alta decât aceea aplicată de lege după natura crimei. (Cas. Cr. Fr. 25 Iulie 1929, cu nota lui D. Cotrutz, P. R. 61 III 931).

3. **Motive cari înlătură casarea:**
a) **Constatări și aprecieri în fapt.**

151. — Circumstanțele și elementele din care instanțele de fond își fac convingerea că donațiunea nu este rezultatul manoperilor frauduloase ce s'ar fi întrebuințat asupra donatorului, constituind o cestiune eminamente de fapt, scapă controlului Inaltei Curți de Casație. (Cas. I d. 460/906 cu nota lui D. Hozoc, P. R. 158 I 926).

152. — Neacordându-se un termen de grație și admițând rezilierea pe baza contestării de fapt a schimbării destinației, instanța își motivează hotărârea și scapă de controlul Curții de Casație. (Cas. d. 100/921, P. R. 44 III 922).

153. — Dacă judecătorii fondului au suverana apreciere a existenței sau inexistenței faptelor materiale, în sensul că ei decid dacă cuvintele incriminate au fost rostite de inculpat, revine însă Curții de Casație de a verifica dacă faptele astfel constatate și cuvintele rostite constituesc sau nu delictul de ultraj. (Cas. II d. 2322/921 cu nota de V. Dongoroz, P. R. 322 I 922).

154. — Nu este dată în fapt o deciziune care deduce, din fapte ce constată în mod suveran, principiul unei responsabilități, a cărei aplicațiune nu se concepe de cât în conformitate cu legile. (Cas. Bruxelles-Belg., 20 Oct. 1921, P. R. 118 III 922).

155. — Judecătorii sesizați cu o contestație imobiliară, sunt îndrituiți a alege între documentele înfățișate deoparte și de alta și de a atrage consecințele juridice din conținutul actelor, din punct de vedere al naturii și al întinderii dreptului revendicat, fără a fi obligați să motiveze hotărârea lor cu de-amănuntul asupra fiecărei alegațiuni purtând asupra faptelor de posesiune care li s'au părut fără însemnătate, față de importanța decisivă a celorlalte elemente din proces. (Cas. Req. Fr. 2 Aug. 1921, P. R. 13 III 928).

156. — Curtea de casație este în drept să deducă din faptele constatate și apreciate în mod suveran de instanțele de fond, consecințele juridice sau legale care rezultă din aceste fapte. (Cas. Civ. Fr. 11 Ian. 1921 cu nota de D. A. în P. R. 125 III 923).

157. — Chestiunea de a se ști dacă cuprinsul unui act sau răspunsul la un interogatoriu, face sau nu verosimil faptul pretins și care a autorizat astfel proba cu martori, conform art. 1197 cod civ., este o chestiune de apreciere suverană a instanței de fond și nu poate face obiectul unui motiv de recurs în casație. (Cas. I d. 127/922 cu nota de D. Alexandresco, P. R. 299 I 923).

158. — Motivul de casare, întemeiat pe o greșită apreciere a dovezilor de culpabilitate din partea instanței de fond, nu are a se lua în considerație, întrucât chestiunea este de atributul suveran al acelei instanțe. (Cas. II d. 1127/922 cu nota d-lui V. Dimitriu, P. R. 54 I 923).

159. — Instanțele de fond, examinând clauzele unei convențiuni, uzează de un drept suveran, care nu poate fi supus censurii Curții de Casație. (Cas. I d. 1210/923 cu nota de N. Mitescu, P. R. 236 I 924).

160. — Scapă de sub controlul Casației, rămânând la suverana apreciere a judecătorilor fondului, chestiunea de a se ști dacă actul intervenit între membri unei asociațiuni dizolvate, este un partaj susceptibil de a fi anulat pentru leziune, sau o vânzare de drepturi indivize făcută prin fraudă, de un asociat către un altul, și care conform 889 c. civil francez, nu este anulabilă pentru leziune. (Cas. Req. Fr. 29 Martie 1922, cu nota de N. A. I. în P. R. 101 III 924).

161. — Instanța de fond este în drept ca interpretând clauzele actului dotal, susceptibile de interpretare, să stabilească că prin rezerva pe care și-o face soția de a consimți și discuta în orice chestiune privitoare la plasarea fondului dotal, — părțile au înțeles să se refere numai la actele dispozițiunii iar nu și la acelea de administrarea dotei. (Cas. I d. 1260/923 cu nota de Al. Cerban, P. R. 242 I 924).

162. — Chestiunea de a se ști dacă un mijlocitor oficial încheind o operațiune comercială și-a îndeplinit cu diligență, discreție și bună credință misiunea sa, este o chestiune de fapt nesupusă controlului Curței de Casație. (Cas. 520/923, P. R. 120 III 923).

163. — Scapă de sub censura Casației, fiind o cestiune de fapt, aprecierea instanței de fond, dacă este sau nu esențial termenul pus într'un contract. (Cas. Roma S. V. 6 April. cu nota d-lui I. N. Fințescu, P. R. 103 III 923).

164. — Este suverană și nu cade sub censura Curții de Casație, aprecierea instanței de fond, care constată că un contract de prête-nom, invocat de o persoană ce intervine în acțiunea de partaj, nu poate fi opus minorului, întrucât este făcut de tutoare personal. (Cas. I d. 203/924 cu nota de V. Toncescu, P. R. 250 I 924).

165. — Neputându-se schimba în instanța de reviziune constatările de fapt, definitiv stabilite de instanțele inferioare desvoltarea motivului de greșită apreciere juridică a cauzei, bazat pe o stare fapt care diferă de acele instanțe, nu poate constitui un mijloc de casare. (Cas. I C. ardelean, d. 1404/924, P. R. 131 III 924).

166. — Curtea de Apel, constatând că în Basarabia, chiar dacă ar fi fost în vigoare dreptul de protimisis cu privire la imobilele urbane, el nu a mai fost uzitat un timp îndelungat, altfel că a căzut în desuetudine, hotărârea sa în această privință, chiar eronată în fapt dacă ar fi, scapă controlului Inaltei Curți. (Cas. I, d. 1956/924 cu nota de I. Nădejde, P. R. 193 I 926).

167. — Interpretarea depozițiilor martorilor este de atributul suveran al instanțelor de fond. (Cas. I d. 4523/925, P. R. 130 III 926).

168. — Când instanțele de fond decid că din termenii în care este redactat contractul de vânzare rezultă că ceeace s'a vândut a fost o porțiune de teren determinată, atât ca întindere cât și ca poziție, ele fac o constatare nesupusă controlului Casației și în acelas timp înlătură implicit susținerea că părțile contractante ar fi vândut drepturi indivize, astfel că omisiunea instanțelor de fond de a se pronunța asupra acestei apărări nu este esențială. (Cas. II d. 196/925 cu nota de M. Antoniade, P. R. 28 I 926).

169. — Instanțele de fond sunt suverane în a aprecia forța probantă a actelor prezentate de părți în justiție, în dovedirea alegațiunilor lor. (Cas. II d. 422/925, P. R. 129 III 927).

170. — Interpretarea clauzelor cuprinse într'un act de constituire al unei societăți, sunt chestii de fapt ce scapă controlului Inaltei Curți. (Cas. III c. Ardeal d. 812/925, P. R. 34 III 926).

171. — Deși instanțele de fond sunt suverane apreciatoare a împrejurărilor de fapt, totuși atunci când aceste constatări au a conduce la o concluziune de drept, dau naștere la un raport cenzurabil de instanța de casare, întocmai ca și elaborarea unei concluziuni de drept, fără temeiul vreunei constatări de fapt, ambele ipoteze având a fi examinate din punctul de vedere al excesului de putere. (C. Ap. Craiova I, 3 Dec. 1925 cu nota de I. Strelicescu, P. R. 230 II 926).

172. — Sunt lipsite de temeiu, motivele deduse din faptul că reclamantul a fost condamnat ca fiind autorul unui accident, atunci când el n'a fost decât ocaziunea lui și atunci când paguba pentru care el a fost găsit răspunzător n'a intrat și n'a trebuit să intre în prevederile sale, dacă constatările suverane ale judecătorului de fond răspund la această argumentare. (Cas. Bruxelles-Belg., 8 Iulie 1925, P. R. 32 III 926).

173. — Este lipsit de temeiu în fapt, motivul dedus din lipsă de motivare, prin lipsa de răspuns la concluziile puse atunci când judecătorul de fond își întemeiază decizia sa pe constatări suverane, de unde el deduce că orice concluzie tinzând la o cercetare mai amănunțită trebuie înlăturată ca inutilă. (aceiaș decizie).

174. — In cazul când în dovedirea unei situațiuni s'au prezentat acte cari să cuprindă mențiuni contradictorii, instanța de fond, dacă altă dovadă nu se aduce, este în drept a aprecia pe care din cele 2 mențiuni poate pune temei. (Cas. I 21 Iunie 1926 cu nota de Al. Cerban, P. R. 69 I 930).

175. — Constatarea că părțile s'au servit sau nu de manopere dolosive în

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.iini.ro

scopul de a proceda la urmărirea silită a imobilului şi a se ajunge la adjudecarea lui, este de atributul suveran al instanţelor de fond. (Cas. I, d. 4164/926, P. R. 113 III 927).

176. — Constatarea Curţii că banii primiţi au fost luaţi cu intenţia de a-i păstra iar recurentul a căutat să-şi formeze dovezi prealabile, scapă controlului Casaţiei. (Cas. III d. 703/926 P. R. 34 III 927).

177. — Curtea de Apel care după ce a analizat şi discutat faptele pe care partea se oferă a le dovedi, declară că aceste fapte sunt stabilite sau nu sunt pertinente, nu face, statuând astfel, decât a uza de puterea sa de apreciere şi nu violează nici un text de lege. (Cas. Civ. Fr. 19 Oct. 1928, P. R. 83 III 928).

178. — Potrivit art. 30 din legea Curţii de Casaţie, recurentul nu poate formula un motiv legal de casare pentru greşita apreciere a probelor, deoarece suszisul text, reenunţând printre motivele pentru cari se poate face recurs şi greşita apreciere a dovezilor, instanţelor judecătoreşti rămân suverane în a aprecia probele depuse în judecata lor, fiind numai datoare să nu le denatureze. (Cas. III d. 1077/929, P. R. 106 III 929).

179. — Intrucât Tribunalul a examinat toate probele administrate în cauză şi apreciat motivat că terenurile urmărite nu sunt rurale, nu a comis nici un exces de putere şi deci motivul de casare este neîntemeiat. (Cas. II, 14 Ian. 1931 cu nota de N. Nichita, P. R. 152 I 931)

b) **Motivare superfluă.**

180. — Nu poate fi admis motivul dedus din faptul că decizia atacată într'unul din considerentele sale, ar fi calificat greşit ca fiind convenţie, atunci când acest motiv este în plus şi că dispozitivul deciziunei este întemeiat pe alte motive. (Cas. Bruxelles 17 Iulie 1925, P. R. 32 III 926).

181. — Nu poate fi primit motivul de recurs care se mărgineşte să critice un motiv pe care hotărârea atacată îl declară că este în plus şi a rămas fără înrâurire asupra dispozitivului. (Cas. Belg., 6 Mai 1926, P. R. 16 III 927).

182. — Din momentul ce Curtea de Apel, a stabilit nulitatea titlului de concesiune al recurenţilor, deciziunea sa se menţine de această bază prin respingerea motivelor 5 şi 6 de casare, toate celelalte motive ale deciziunei sunt surabondente; recurenţii în lipsă de titlu valabil neavând calitatea să discute validitatea titlului de concesiune al intimaţilor şi să pretindă drepturi preferabile asupra terenului în litigiu, ei nu pot să invoace mijloacele de apărare care fac obiectul celorlalte motive de casare; deci discuţiunea acestor motive devine fără interes. (Cas. II 22 Martie 1927 cu nota de S. Rosental, P. R. 145 I 927).

183. — Existenţa unui motiv greşit, dealtfel surabundent, în deciziunea instanţei de fond, nu poate atrage casarea. (C. Ap. Braşov II, 10 Dec. 1927 cu nota de Tr. Alexandrescu, P. R. 225 II 929).

184. — O motivare superfluă a instanţei de fond, care nu a influenţat întru nimic decizia judecătorului, nu poate constitui un motiv de recurs. (Trib. Muscel, 3 Februarie 1927, P. R. 109 III 928).

4. **Motive propuse dir ct la instanţa de casare.**

185. — Dacă nu s'a invocat şi discutat înaintea instanţei de fond că o convenţiune intervenită între parte şi advocatul său avea un obiect ilicit, cesiunea unui drept litigios, chestiunea nu poate fi ridicată pentru prima oară în casaţie, întrucât nu se poate deslega decât în fapt. (Cas. I dec. 248/1897 cu nota d-lui T. R. Ionaşcu, P. R. 207 I 922).

186. — Motivul care implică un fapt şi un drept, nu poate fi adus pentru prima oară înaintea Casaţiei. (Cas. Crim. Fr. 26 Nov. 1921, P. R. 34 III 922).

187. — Intrucât recurentul n'a făcut în ziua când s'a judecat fondul, nici o obiecţiune asupra admiterei din oficiu a probei cu martori, nu poate să invoace în casaţiune nici un motiv dedus din modul cum a fost administrat acest mijloc de probaţiune. (Cas. II dec. 226/921 cu nota d-lui G. M. Sescioreanu, P. R. 195 I 922).

188. — Chestiunea de a se şti dacă un act juridic constatat printr'un înscris, satisface cerinţele l. timbrului, necesitând interpretarea de fapt a actului, nu poate fi propusă direct în Casaţie. (Cas. I d. 718/921, P. R. 77 III 922).

189. — Motivele de ordine publică se pot propune de-a dreptul în instanţa de casare. (Cas. III dec. 1035/921 cu nota d-lui Emil Ottulescu, P. R. 141 I 922).

190. — Nulitatea unui apel tardiv nu se poate invoca înaintea Curţii de Casaţie, decât dacă este stabilit că actele din cari rezultă această nulitate, au fost înfăţişate instanţei de fond şi că motivul a fost invocat. (Cas. Req. Fr. 14 Martie 1921 cu nota I. R. B. în P. R. 65 III 922).

191. — Deoarece chestiunile de ordine publică se pot ridica oricând, incidentul asupra tandivităţii depunerii unui asemenea motiv de casare, este nefundat. (Cas. III d. 919/922 cu nota de G. Iuliu, P. R. 161 I 925).

192. — Când o chestiune are caracterul de ordine publică, cum este în speţă dreptul de a reprezenta Statul cu privire la subsolul terenurilor expropriate, poate fi invocată pentru prima oară înaintea Curţii de Casaţie, până în momentul închiderii desbaterilor, deci şi înaintea completului de divergenţă. (Cas. II d. c. 81/924, P. R. 114 III 924).

193. — Inaintea Curţii de Casaţie nefiind permisă decât examinarea legalităţii soluţiei dată de către instanţele de fond, cu mijloacele propuse şi desbătute înaintea lor, orice motive noui, cari n'au caracterul ordinei publice, nu pot fi aduse pentru prima oară în recurs. (Cas. I d. 535 bis./925 cu nota de C. Panaitescu, P. R. 76 I 927).

194. — Motivul de apărare ridicat de intimat în faţa Inaltei Curţi că recursul, prin care se discută valabilitatea actului de înstrăinare în raport cu legea din 13 Martie 1925, nu ar mai prezenta nici un interes întrucât actul de înstrăinare ar fi fost în orice caz validat prin art. 9 din legea pentru reglementarea circulaţiunei pământurilor dobândite prin legile de împroprietărire publicată în Monitorul Oficial No. 183 din 20 August 1929. Acest motiv de apărare nu poate fi primit a fi discutat direct în recurs, el necesitând verificări de fapte aşa că urmează a fi discutat înaintea instanţei de trimitere. (Cas. I 27 Sept. 1929, P. R. 89 III 930).

195. — Deşi din deciziunea supusă recursului nu se constată că recurentul ar fi pus concluziuni formale pe baza art. 963 pr. civ. rusă, totuş motivul fiind relativ la o chestiune de pur drept, dedusă implicit odată cu apelul, în judecata instanţei de fond sesizată cu obiecţiunea recurentului trasă din netardivitatea contestaţiunei sale, urmează a nu fi considerat ca nou şi prin consecinţă a fi declarat admisibil în principiu. (Cas. II 27 Nov. 1929, P. R. 67 III 930).

196. — Dacă chestiunea care formează obiectul unui motiv de casare este de ordine publică, ea poate fi ridicată în orice stare a procesului şi chiar din oficiu de către Inalta Curte. (Cas. III, 3 Dec. 1928 cu nota de Tr. R. Scriban, P. R. 19 III 929).

197. — Nu este nou înaintea Curţei de Casaţie, motivul tras din lipsa de solidaritate în condamnările pronunţate contra diverşi debitori, atunci când Tribunalul de Comert pronunţând această solidaritate, reclamantul în recurs a conchis în apel la confirmarea pur şi simplu a acestei hotărâri. (Cas. Civ. Fr. 16 Iulie 929 cu nota de I. R. în P. R. 118 III 930)

II. **Judecarea recursului.**

198. — In toate recursurile fără nici o excepţie Curtea, în lipsa recurentului, va examina motivele de casare cu condiţia însă ca recurentul să comunice Curţii că înţelege a-şi susţine recursul pe temeiul motivelor scrise la dosar, iar în lipsa acestei comunicări de către recurent, recursul va fi respins ca nesusţinut. (Cas. III d. 903/926, P. R. 2 III 927).

199. — Deşi făcându-se comunicarea pe cale administrativă, funcţionarul administrtiv care o efectuează este obligat, conform art. 46 al. 5 din legea Curţii de Casaţie, să înainteze Tribunalului unul din cele două exemplare al dovezii de comunicare, totuş neobservarea acestei cerinţe nu poate lipsi comunicarea de efectele ei legale, deoarece nicăiri textul legei nu prevede o asemenea sancţiune. (Cas. I 2 Nov. 1928, P. R. 49 III 929).

III. **Efectele recursului.**

1. **Despre efecte în general.**

200. — Casarea nu profită decât părţilor cari au cerut-o. (Cas. II 15 Febr. 1900, P. R. 90 III 923, în notă).

201. — Nu pot fi opuse, ca mijloace de apărare, acele lucrări de execuţiune, hotărâri, încheeri sau plăţi efectuate în legătură sau în virtutea hotărârei casate, care devin nule de drept prin însuşi faptul casării. (Cas. I 29 April. 1903; Cas. I 13 Iunie 1900, P. R. 89 III 923, în notă).

202. — Curtea de casaţie este în drept, ca instanţă de control, să restabilească sensul adevărat şi legal al termenilor întrebuinţaţi de instanţa de fond în dispozitivul hotărârii sale, şi să decidă, pe temeiul constatărilor de fapt ale acestei instanţe, că „achitarea", astfel numită de ea, nu este, în realitate, decât o „absolvire", din care urmează a se trage concluziunile juridice, conform cu textele şi principiile mai sus expuse. (Cas. II d. 292/919 cu nota de D. Alexandresco P. R. 145 I 924).

203. — Hotărârea de condamnare

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.iini.ro

pentru un delict politic, neflind dată în urma unei ordonanțe a judecătorului de instrucție, este casabilă fără trimitere. (Cas. II, 22 Mai 1900, P. R. 89 III 923 în notă).

204. — Dacă după un prim recurs, întrodus în contra unei sentințe sau deciziuni a instanțelor de fond, partea ar putea întroduce un al doilea recurs, acest al doilea recurs poate fi admisibil numai cu condițiunea de a fi prezentat înlăuntrul termenului de recurs și să fie dedus în judecată mai înainte de a fi intervenit o deciziune asupra primului recurs.

Intr'adevăr, din moment ce a intervenit deja o deciziune de respingere asupra primului recurs, prin această respingere hotărârea instanței de fond dobândește autoritatea lucrului judecat și, ca atare, nu mai poate fi atacată pe calea recursului în Casațiune. (Cas. I d. 890/923, P. R. 2 III 923).

205. — Acest caracter este dobândit definitiv pentru sentința instanței de fond, fie că respingerea a avut loc în urma examinării fondului în acel prim recurs, fie că el a fost respins sau anulat pentru vreun viciu de formă, care nu mai permite examinarea fondului, întrucât legea nu face nici o distincțiune în această privință, ci din contră dispune că simpla trecere a termenului de recurs, investește cu puterea lucrului judecat sentința sau deciziunea instanței de fond, deci cu atât mai mult aceasta urmează a avea loc în cazul când partea s'a folosit de această cale de atac și instanța de recurs pronunțându-se, a respins, sub orice formă recursul făcut (aceiaș decizie).

206. — Principiul art. 63 l. C. Cas. după care, în urma casării unei deciziuni, sunt de drept desființate toate măsurile de executare luate pe baza hotărârii casate, nu-și are aplicațiunea decât când este vorba de drepturi reale constituite asupra unui imobil, iar nu și de dreptul de folosință al chiriașului.

Prin urmare reintegrarea unui fost chiriaș, evacuat pe baza unei hotărâri ce a fost casată, are a se executa în contra proprietarului titular de drepturi reale asupra imobilelor, iar nu în contra unui al treilea devenit chiriaș, între timp, prin contract de locațiune în regulă. (Cas. II d. 71/925 cu nota de Eug. Barasch și L. Wagner, P. R. 111 I 927).

207. — Atunci când se casează o decizie a instanței de fond și se trimite afacerea la o altă instanță, decizia casată se consideră ca și cum n'ar fi fost și instanța e suverană să judece din nou pricina. (Cas. I d. 3213/925, P. R. 129 III 927).

208. — In caz de casare numai pentrucă judecătorul a omis să pronunțe interzicerea anumitor drepturi, casarea nu poartă decât asupra acestui punct. (Cas. Belg. 9 Martie 1925, P. R. 159 III 925).

209. — Casarea unei hotărâri pentru un motiv oarecare, atrage pe cale de consecință și casarea părței din dispozitiv privitoare la cheltueli de judecată. (Cas. Civ. 2 Dec. 1929 cu nota de G. P. D. în P. R. 112 III 930).

210. — Deciziunea Inaltei Curți, casând decizia unei Curți de Apel, o desființează, lipsind-o de existența legală, și punând astfel cauza în starea în care se afla înainte de intervenirea deciziunei casate.

Părțile deci au dreptul de a ridica din nou capetele de cerere și mijloacele de apărare, produse înaintea instanței a căreia deciziune a fost casată. (Cas. I d. 623/920 cu nota d-lui M. Paleologu, P. R. 336 I 922.)

211. — Principiul pus în art. 63 l. Curții de Casație, după care, în urma casării unei hotărâri, sunt de drept desființate toate măsurile de executare luate pe baza hotărârii casate, nu-și are aplicațiune, decât când este vorba de drepturi reale, constituite asupra unui imobil, iar nu și de drepturi de creanță, cum ar fi dreptul de folosință al chiriașului. (Cas. II d. 71/925, P. R. 102 III 925).

2. Hotărâri casate fără trimitere.

212. — Când o instanță de apel, respingând apelul, modifică dispozitivul hotărârei primei instanțe, este loc la casare fără trimitere, afacerea nemai fiind primitoare de altă soluțiune. (Cas. I. 17 Mai 1900, P. R. 89 III 923 în notă).

213. — In materie penală, oridecâteori instanța de fond pronunță o condamnare pentru o faptă neprevăzută de lege, hotărârea sa este casabilă fără trimitere. (Cas. II, 29 Nov. 1906, P. R. 89 III 923 în notă).

214. — Atunci când în materie corecțională și de poliție, casarea se produce numai în baza recursului condamnatului pe motivul că faptele în virtutea cărora condamnarea a fost pronunțată nu constituiesc o infracțiune, această casare se face fără trimitere. (Cas. Belg. II 8 Iunie 1926 cu nota, P. R. 142 III 927).

215. — Atunci când casarea a fost pronunțată pentru motivul că o parte a fost declarată greșit civilmente răspunzătoare de amenda la care prevenitul a fost condamnat, casarea are loc fără trimitere. (Cas. II Belg. 30 Mai 1927, P. R. 142 III 927).

3. Hotărâri casate cu trimitere.

216. — In materie penală, instanța de trimitere nu poate da o pedeapsă mai mare decât cea pronunțată prin hotărârea casată, căci s'ar îngreuna situația inculpatului, după recursul său, ceeace este inadmisibil. (Cas. II 23 Martie 1911, P. R. 89 III 923 în notă).

217. — Obiectul acțiunei nu poate fi schimbat înaintea instanței de trimitere. (Cas. fr. 21 Iunie 1911, P. R. 89 III 923 în notă).

218. — Ori ce mijloc de apărare, în combaterea motivelor de apel, se poate propune în urma casării integrale, înaintea Curții de trimitere (Cas. II 23 Febr. 1915, P. R. 89 III 923 în notă).

219. — Vechea lege a Curții de Casație, prin art. 34 prescrind că după casarea hotărârii unei instanțe de fond, Curtea va orândui o altă judecată mai apropiată, prin acest cuvânt „mai apropiată", nu a înțeles să facă decât o simplă recomandare, lăsând Curții de Casație latitudinea a alege instanța de trimitere care ar avea o apropiere relativă. (Cas. III d. 1338/922, P. R. 57 III 1923).

220. — Dacă cu ocazia judecării unei acțiuni de eșire din indiviziune, după ce hotărârea de admitere în principiu a rămas definitivă, unul din comoștenitori cere a se scoate dela massa de împărțit anume bunuri, ca fiind dobândite de el prin prescripție de 30 ani, iar Trib. statuând în fond asupra chestiunei, respinge această cerere, partea interesată are dreptul, în urma casării sentinței Trib., să opună la instanța de trimitere mijloacele noi de apărare, cum ar fi excepțiunea autorității lucrului judecat, rezultând din hotărârea care admisese în principiu eșirea din indiviziune și stabilise definitiv masa succesorală, deși ele nu fusese propuse la instanța a cărei hotărâre a fost casată. (Cas. I 30 April 1923, P. R. 89 III 923 în notă).

221. — Instanța de trimitere lucrează cu toată independența, și înaintea ei se pot invoca și ridica orice mijloace și excepții cari s'ar fi putut invoca și la precedenta instanță, repunându-se în situațiunea acesteia.

Nici un argument de text, nici de rațiune nu prohibă acest lucru.

Prin urmare, în procesul de față, trimis prin casare Tribunalului, se pot ridica și judeca toate excepțiile ce s'ar fi putut ridica la instanța cărei hotărâre a fost casată. (T. Buzău II s. 220/923, P. R. 138 III 923).

222. — Potrivit art. 63 din legea organică a Inaltei Curți, casarea integrală a hotărârii judecătorești supusă recursului, are de efect anularea hotărârii în toate dispozițiunile ei, socotindu-se ca și cum n'ar fi fost, procesul fiind repus în situațiunea în care se afla înainte de a fi fost dedus judecății instanței a cărei hotărâre a fost desființată prin casare.

In consecință, hotărârea casată integral nu dobândește, în nici una din părțile sale, autoritate de lucru judecat și astfel instanța de trimitere judecă, în deplină independență, substituindu-se în toate drepturile instanței ce a dat hotărârea casată. (Cas. I d. 3213/925, P. R. 49 III 926).

223. — Când se casează admițându-se recursul condamnatului pentru motivul că acea condamnare nu este legal motivată, casarea are loc cu trimitere. (Cas. Belg., II 1 Dec. 1924, P. R. 80 III 925).

224. — Dispozițiunea din art. 54 din noua lege de organizare a Inaltei Curți de Casație, potrivit căreia, Curtea de trimitere, însărcinată cu judecarea apelului, nu mai poate discuta punctul de drept rezolvat de Inalta Curte, nu-și poate avea aplicarea în procesele soluționate de Inalta Curte sub imperiul vechei sale legi de organizare. (C. Ap. Buc. III 28 Iunie 1926 cu nota de Tr. Alexandrescu, P. R. 149 II 930).

225. — Casarea hotărârei unei instanțe de fond cu trimetere, pe motiv de incompetență, nu rezolvă implicit și incidentul de respingerea acțiunei ca tardivă astfel ajunsă în fața adevăratei instanțe competente (J. Oc. I Buc., 17 Iunie 1926, P. R. 7 III 927).

226. — Instanța de trimitere—după casare — nu poate discuta prin deciziunea sa, principiul de drept stabilit de Curtea de Casație cu ocaziunea judecării recursului și nu poate pronunța o hotărâre întemeiată pe principii de drept contrarii celor statornicite de Inalta Curte. (Cas. I d. 140/928, P. R. 90 III 928).

227. — Potrivit art. 51 din legea Inaltei Curți de Casație, procesul în urma casării, se repune înaintea instanței de trimitere în starea în care se afla mai înainte de pronunțarea hotărârii casate, așa că părțile pot invoca înaintea instanței, care se

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.iini.ro

substitue în toate drepturile instanței care a pronunțat hotărârea casată, orice mijloace de apărare și orice probe, care ies din natura și împrejurările afacerii, chiar dacă aceste mijloace de apărare și probe, n'au fost propuse înaintea instanței dinainte de casare. (C. Ap. Buc. II jurnal 399/931, P. R. 132 III 931).

D. **Legislația teritoriilor alipite**

a) **Ardeal**

228. — Potrivit art. 5 lit. f. și 31 lit. c. l. C. Cas. această Curte judecă și recursurile făcute contra hotărârilor tribunalelor pretorale. (Cas. II dec. pen. 158 bis/920, P. R. 10 III 922).

229. — Contra unei hotărâri prin care se confirmă deciziunea dată în prima instanță în materie de execuție nu mai are loc recurs în Casație. (Cas. II c. Arad, d. 291/921 cu nota. în P. R. 126 III 922).

230. — Când titularul unei funcțiuni publice este investit de lege să reprezinte Statul în proces, în acest caz, în conformitate cu dispozițiunile paragrafului 97 din codul de procedură civilă în vigoare în Transilvania, contrasemnarea recursului de avocat cerută de paragraful 527 nu mai este necesară. (Cas. III Ardeal, d. 1227/921 cu nota d-lui Al. Peretz, P. R. 93 I 923).

231. — In materie de procedură comercială gratioasă în baza §-lui 104 al legei LIV din anul 1912 în lipsa altor dispoziții ulterioare, urmează se aplica ordonanța No. 3269 I. M. E. din 1 Noembrie 1881 care prin punctul h, al. §-lui 43, dispunând că atunci când deciziunea instanței a II-a este conformă cu hotărârea primei instanțe, cum se prezintă cazul în speță, recursul este indamisibil (Cas. III C. Ardeal, d. 1377/921, P. R 126 III 922).

232. — Când Curtea de Casație, după cercetarea cauzei, constată că instanța de fond n'a considerat îndeajuns împrejurările faptului imputat, cu alte cuvinte a violat legea instituind o nulitate de fond în prejudiciul acuzatului atunci ea este îndriduită conform p. 2 §-ului 385 pr. pen. a ridica din oficiu această nulitate și a casa, reducând pedeapsa privativă de libertate la care recurentul fusese condamnat. (Cas. II Ardeal, d. 1127/922 cu nota de Vasile I. Dimitriu, P. R. 54 I 923).

233. — Intru cât privațiunea de libertate, pe care o suferă justițiabilul, în baza art. 64, are caracterul unei afaceri pur penale, recursul îndreptat în contra unei deciziuni, care a confirmat arestarea provizorie a contravenientului, urmează, conform paragr. 378 din procedura penală ungară, să fie judecat de către Curtea de Apel. (Cas. III Ardeal, d. 282/923 P. R. 87 III 923).

234. — Sentința tribunalului atacată cu recurs de al doilea grad, s'a pronunțat de Tribunal ca a doua instanță în revizuirea hotărârii judecătoriei de Ocol pronunțată în chestiunea menținerii (sau suspendării) execuției. Astfel, sentința Tribunalului pronunțată în a doua instanță, se raportă la chestiunea ordonării execuției care s'a și efectuat în mod definitiv și prin urmare în sensul dispozițiunilor prevăzute de § 40 al art. de lege LIV din 1912 alin. IV, recursul de al doilea grad, în cazul de față este inadmisibil. (Cas. II c. Ardeal d. 74/924, P. R. 61 III 925).

235. — Art. 525 din procedura civilă în vigoare în Ardeal prevede că jurisdicțiunea de revizuire asupra sentinței Tribunalului dată ca instanță de apel o are Curtea de Apel în toate cazurile în care valoarea litigiului nu întrece suma de 50.000 lei.

Art. 79 din noua lege de unificare a Curții de Casație menține special această dispoziție din procedura civilă aplicabilă în Ardeal, așa că și după promulgarea nouei legi a Curți de Casație, instanța de recurs competentă a judeca în Ardeal afacerile de o valoare sub 50.000 lei rămâne Curțile de Apel. (Cas. III d. 837/927, P. R. 149 III 927).

236. — Recursul nu poate fi suspendat până la judecarea altor procese penale pendinte, deoarece și în Ardeal se aplică legea Curții de Casație. (Cas. I d. 1419/928, P. R. 153 III 928).

237. — Recursul prevăzut de art. 96 al legei 59/1881 este o cale ordinară de atac, în apel el dând instanței superioare posibilitatea de a examina atât chestiunile de drept cât și pe cele de fapt și urmează a fi adresat Curței de Apel prevăzută de legea citată, iar nu Inaltei Curți. (Cas. III 27 April 1928, P. R. 94 III 928).

238. — După art. 431 pr. pen. Ard. precum și după art. 388 pr. pen. aplicabil conform art. 31 Nov. proc. pen. și în materie de recurs în Casație, recursul în Casație îndreptat contra deciziunei Curței de Apel, trebuie declarat la acea instanță după pronunțarea hotărârei, dacă hotărârea a fost dată în contradictor, iar dacă ea a fost pronunțată în lipsă, recursul se va declara la prima instanță. (Cas. II d. 3486/928, P. R. 138 III 928).

239. — Recursul motivat pe faptul că recurentul „nu este vinovat", fără a preciza vreo cauză de nulitate din cele prevăzute de lege, se consideră ca nedeterminat și ca atare, în baza art. 434 al. 3 pr. pen., urmează a fi respins ca inadmisibil. (Cas. II d 4865/930 cu nota de Teodor Tănăsescu, P. R. 62 I 931)

240. — Din cuprinsul art. 245 proc. pen., reiese că comunicarea acuzatului a deciziunei pronunțată de instanța de apel, va putea să aibă loc și evident, acuzatul va putea uza în urma unei asemenea comunicări de căile de atac acordate de legiuitor contra acelei hotărâri, în cazul numai când acuzatul a lipsit dela desbaterea apelatorie principală și nici n'a avut apărător special la Curtea de Apel.

Când acuzatul are apărător special, comunicarea deciziunei se face cu violarea art. 425 proc. pen., iar recursul declarat în urma unei asemenea comunicări este inadmisibilă. (Cas. II d. 3690/931, P. R. 114 III 931).

b) **Basarabia**

241. — Potrivit dispozițiunilor codului de procedură civilă rusă, aplicabil în Basarabia, cererile de recurs în Casație se înaintează instanțelor de fond a căror hotărâri se atacă. Aceste instanțe, primind cererile nu se mărginesc a le înregistra și înainta Curții de Casație, ci ele examinează petițiunile de recurs sub raportul îndeplinirii condițiunilor de formă.

De aci rezultă că legiuitorul a voit să facă din modul acesta de procedare o condițiune esențială pe care părțile trebue s'o respecte sub sancțiunea nulității recursurilor care n'ar fi introdus în modul prescris de lege. (Cas. I d. 1427/922 cu nota de I. Teodorescu și C. Botez, P. R. 195 I 923).

242. — Principiul acesta se aplică și în materie comercială, de oarece codul de comerț român, aplicabil în Basarabia, nu prevede o procedură specială în această privință ci se referă la proc. civ., pe care o întâlnește în calea aplicațiunei sale.. (Aceias decizie.

243. — Când recurentul se mărginește numai a enunța textele de lege ce pretinde a fi nesocotite, fără a preciza în ce constă violarea acelor texte, motivul urmează. conform art. 798 pr. civ. rusă, a fi respins ca insuficient desvoltat. (Cas. I, d. 449/923, P. R. 83 III 923).

c) **Bucovina**

244. — Potrivit dispozițiunilor art. 21 din legea organică a Curței de Casație, recursul în interesul legei nu este admisibil decât în afaceri civile, iar conform art. 33 din proc. pen. austriacă, un asemnea recurs poate fi făcut și în materie penală, însă numai împotriva hotărârilor pronunțate de o instanță de fond.

Prin urmare recursul în interesul legei intodus în materie de contrabandă vamală împotriva deciziunei unei Curți de Apel din Bucovina, ca instanță de casare este inadmisibil. (Cas. II d. 3772/929 cu nota de Dem. Polichron. P. R. 145 I 929).

245. — Nici un text din legile din Bucovina și nici din legea Inaltei Curți de Casație, nu acordă dreptul de recurs la Inalta Curte în contra încheierilor pronunțate de judecătoria de ocol, în orice materie ar fi date. (Cas. II d. 60/930 cu nota de Lascăr Antoniu, P. R. 141 I 930).

E. **Studii și note**

246. — Recursul în casație după noua lege pentru accelerarea judecătilor, de George Iuliu (P. R. 73 IV 925).

247. — Recursurile contra deciziunilor în materie civilă și comercială de natură contencioasă, ale judecătoriilor în Ardeal, de Desideriu Barath Homat (P. R. 27 IV 927).

248. — V. Căi de atac, Cameră de punere sub acuzare. Circumstanțe atenuante. Curte de Casație, Curte cu Jurați. Desistare. Hotărâri, Judecătorie de Ocol. Suspendarea executării, Vamă.

RECUZARE

(Art. 274—287 Pr. Civ.).

CUPRINS:

I. Noțiuni generale.
1. Instanțe unde se aplică (1-4)
2. Cauze de recuzare (5-7).
II. Judecarea cererii de recuzare.
1. Competența (8-12).
2. Procedura (13-15)
III. Legislația teritoriilor alipite (16)
IV. Studii și recenzii (17).

I. Noțiuni generale

1. Instanțe unde se aplică.

1. — Principiul recuzării judecă-

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.iini.ro

torilor, pentru emiterea anticipată a părerii lor asupra pricinei, deşi pus de lege (art. 276, alin. 6 proc. civilă), pentru instanţele judiciare ordinare, urmează să se aplice şi instanţelor administraive, fiind aceeaşi raţiune şi aceleaşi consideraţiuni, care au făcut pe legiuitor să autorize în genere recuzabilitatea judecătorilor, din această cauză. (Cas. III d. 270/923, P. R. 86 III 923).

2. — deasemeni se aplică instanţelor de disciplină (aceiaş decizie).

3. — sau Camerei arbitrale (Cas. III d. 103/927, P. R. 114 III 927).

4. — sau judecătorilor de ocol. (Cas. II d. 927/927, P. R. 2 III 928).

2. Cauze de recuzare.

5. — Nu este admisibilă recuzarea formulată în contra unui judecător când se întemeiază pe de o parte pe alegaţiuni nejustificate şi când, pe de altă parte, faptele pe cari se sprijină au fost înlăturate într'un proces anterior de suspiciune, n'au adus nici o sancţiune în contra acestui magistrat şi nu dovedesc de fel inimiciţia personală invocată de parte în recuzarea ei. (C. Ap. Douai-Fr., 4 Mai 920, P. R. 42 III 926).

6. — Este deasemenea inadmisibilă recuzarea făcută, în contra unui magistrat al cărui rol s'a mărginit să judece în instanţele în cari reclamantul n'a avut câştig de cauză (aceiaş decizie).

7. — Preşedintele Camerei arbitrale nu este obligat să se recuze pe motiv că face parte din Consiliul de administraţie al unei întreprinderi interesate în cauză, câtă vreme acea întreprindere nu figurează în nici o calitată în proces. (Cas. III d. 103/927, P. R. 114 III 927).

II. Judecarea cererii de recuzare

1. Competenţa.

8. — Când un Tribunal nu se poate constitui fiindcă unii membri sunt împiedecaţi, iar alţii recuzaţi, aparţine Curţii de Apel în resortul căreia cade acel Tribunal, să judece recuzările făcute. (C. Ap. Douai-Fr., 4 Mai 1920, P. R. 42 III 926).

9. — Prin art. 284 proc. civilă se prevede că judecătorul chemat a judeca o recuzare este competent a se pronunţa asupra ei, deşi el însuşi fusese recuzat. (Cas. III d. 46/922, P. R. 153 III 922)

10. — Deşi regulamentul legei Burselor, prin art. 199, dă în căderea Preşedintelui Camerei a se pronunţa singur asupra recuzărilor, însă, întrucât legea nu pune acest principiu, regulamentul nu poate să suplinească legea şi să prevadă dispoziţiuni contrarii legei de procedură civilă, lege care se aplică şi Camerelor arbitrale, în lipsă de dispoziţiuni, în legea specială a Burselor (aceiaş decizie).

11. — Recuzarea trebue propusă în faţa instanţei din care face parte judecătorul recuzabil, astfel că, în speţă, recurentul necerând recuzarea secretarului general al Ministerului de finanţe, căruia îi impută azi că şi-ar fi dat anticipat părerea asupra cazului d-sale, deciziunea dată de comisiune este valabilă şi Ministerul luând-o de bază a revocării recurentului, n'a săvârşit nici o violare de lege sau exces de putere. (Cas. III d, 270/923, P. R. 86 III 923).

12. — Potrivit art. 112 combinat cu art. 115 din legea judecăt. de ocoale, nemodificate, judecătorii de ocoale sunt recuzabili putându-se recuza ei singuri pentru cauzele prevăzute de art. 274 şi urm. din pr. civ. şi, în asemenea cazuri, instanţa competinte e Judecătoria de Ocol cea mai apropiată. (Cas. II d. 927/927, P. R. 2 III 928).

2. Procedura.

13. — Recuzarea, dacă nu s'a propus la instanţa de fond, nu poate forma un motiv de casare. (Cas. II dec. 7/921, P. R. 41 III 922; aceiaş decizie cu nota de D. Alexandresco, P. R. 117 III 923).

14. — Tragerea la sorţi a unui magistrat în locul celui recuzat, se face în şedinţă publică. Neconstatarea acestui fapt atrage nulitatea de drept a hotărârii. (Cas. II d. 3927/925, P. R. 82 III 926).

15. — Din dispoziţiunile clare ale art. 214 pr. civ., rezultă în mod neîndoios că data dela care urmează să se calculeze termenul de recuzare, pentru o cauză ivită înaintea numirei, este data numirei experţilor. (Cas. III d, 455/929 cu nota de Dem. D. Stoenescu, P. R. 7 I 930).

III. Legislaţia teritoriilor alipiae

16. — In conformitate cu dispoziţiunile par. 19 urm., din normele de jurisdicţiune austriacă, recuzarea nu se poate îndrepta de cât numai contra judecătorilor ca persoane fizice, iar nu împotriva întregei instanţe de judecată, cum ar fi de pildă — ca în speţă, — contra judecătoriei de ocol sau tribunalului. (Cas. I C. Ardeal, d. 785/922, P R. 114 III 923).

IV. Studii şi recensii.

17. — Recuzarea, de Dim. I. Cotrutz (P. R. 122 IV 928 şi 115 IV 929).

REDEVENŢA PETROLIFERA

V. Consolidări petrolifere, Mine-Petrol.

REDUCŢIUNE

V. Rezerva şi Porţiunea disponibilă.

REFERENDAR

V. Curte de Conturi.

REFEREU

V. Ordonanţa de refereu.

REFORMA

V. Armată.

REGENŢA

1. — Patriarhul Regent, de Alexandru Georgescu (P. R. 78 IV 927).

REGIMUL APELOR

V. Ape.

REGISTRE COMERCIALE

(Art. 22—34 C. Com.).

CUPRINS:

1. *Registre obligatorii (1)*
2. *Forme de ţinerea registrelor (2-3).*
3. *Puterea probantă a registrelor (4-11).*
4) *Studii şi recensii (12).*

1. Registre obligatorii.

1. — Dispensând pe mici comercianţi de a ţine registre pentru stabilirea venitului impozabil, legiuitorul din 1923 n'a înţeles să abroge dispoziţiunile codului de comerţ, care obligă pe toţi comercianţii să aibe registre şi pentru care prevede sancţiuni în caz de faliment, şi nici dispoziţiunile din legea timbrului să constate contravenţiunile în caz de netimbrare a registrelor, fiecare din aceste dispoziţiuni având obiect şi sfere de aplicaţiune diferite. (Cas. S. U. d. 10/927, P. R. 145 III 927).

2. Forme de ţinerea registrelor.

2. — Prin înscrierea operaţiunilor în fiecare zi în registrele comerciale, legiuitorul n'a putut înţelege ca înregistrarea lor materială să se facă în chiar ziua în care ele s'au efectuat, lucru aproape cu neputinţă în practică, ci a voit numai ca înscrierea lor să se facă în mod analitic şi în ordine cronologică, cerinţe care în speţă sunt satisfăcute: desigur este de dorit ca înregistrarea materială să aibă loc la o epocă cu cât cu putinţă mai apropiată de timpul când operaţiunea s'a efectuat, dar dacă ea s'a făcut cu întârziere, aceasta nu poate constitui o neregulă de aşa gravitate încât să excludă pe comerciant dela beneficiul concord. preventiv atunci când, ca în speţă, nu se constată în registre neregului de natură a falsifica situaţia comerciantului. (C. Ap. Iaşi I d. com. 14/930, P. R. 70 III 930).

3. — Scopul urmărit de legiuitor prin viza anuală a registrelor, este numai ca să se constate unde se aflau înregistrările la sfârşitul anului comercial, pentru a împiedeca astfel fabricarea unui registru întreg pe mai mulţi ani anteriori, sau antidatările superioare unui an în vederea unui proces sau a unui faliment; în speţă vizele anuale, cu toată întârzierea lor faţă de sfârşitul anului corespund totuş acestui scop al legei, căci pe deoparte sunt făcute după ultima operaţiune a anului încheiat şi pe de alta dacă ne raportăm la datele vizelor anterioare, făcute şi ele cu întârziere, constatăm că între două vize consecutive intervalul este de aproape un an. (C. Ap. Iaşi I d, 14/930, P. R. 70 III 930).

3. Puterea probantă a registrelor.

4. — Art. 49 c. com. italian reproduce aproape literal art. 22 din vechiul cod. Registrele pe cari comercianţii sunt obligaţi a ţine şi pentru care nu s'au observat formele stabilite, nu pot face probă în justiţie spre folosul celui ce le-a ţinut, dar pot fi prezentate şi dacă se autorizează prezentarea lor, logic şi necesar aceasta însemnează că judecătorul le examinează şi din această examinare, deşi el nu poate să tragă o probă completă, totuşi poate să tragă indicii ce, după aprecierea lui, pot fi completate printr'un jurământ suppletoriu. (Cas. Torino-Ital., 28 Nov. 1921, P. R. 8 III 923).

5. — Art. 49 c. com. it. este reproducerea vechiului art. 22, din care s'a suprimat cuvintele: „nu pot fi

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.iini.ro

prezentate în justiție", de unde rezultă că registrele neregulat ținute se pot înfățișa în judecată, ceeace înseamnează în mod logic și necesar că judecătorii sunt autorizați să le examineze și din cuprinsul lor să deducă argumente și indicii, cari dacă nu pot face deplină probă, în favoarea celui ce a ținut registrele, de existența unei determinate circumstanțe decisive în cauză, pot însă completa alte indicii, reținând că această circumstanță nu este lipsită cu totul de probă și prin urmare să ceară părței care o invoacă desăvârșirea ei printr'un jurământ suppletoriu. (Cas. Torino, Ital. 28 Nov. 1921, P. R. 27 III 923).

6. — Registrele regulat ținute de un comerciant nu fac dovadă în favoarea lui decât dacă le invoacă în contra altui comerciant și pentru fapte de comerț. (Cas. Civ. Fr. 23 Febr. 1921, P. R. 80 III 922).

7. — In materie comercială, registrele comerciale cari întrunesc toate condițiile de formă cerute de lege, făcând probă deplină și conținutul lor neputând fi schimbat, urmează că în contra lor ca și în contra mărturisirii, proba cu martori și prezumțiuni sunt inadmisibile. (T. Ilfov I com. s. 796/923, P. R. 67 III 924).

8. — Extrasele din registrele de comerț ale unei societăți austriace, ținute conform codului comercial austriac din 1863, nu pot avea forța probantă pe care c. com it. a acordat registrele de comerț regulat ținute. (C Ap. Bologna-Ital. II cu nota de St. Georgescu-Olenin, P. R. 14 III 926).

9. — Proba rezultată din operațiunile înscrise în registrele comerciale este o chestiune de fapt lăsată la aprecierea comisiunilor de fond; prin urmare, când pentru dovedirea plății orchestranților, comisiunea de apel pretinde pe lângă operațiunile din registru și dovada din partea orchestranților pentru plata efectivă, instanta de casare nu mai poate cenzura aprecierea comisiunilor. (C. Ap. Buc. IV d. 17/927 P. R. 97 III 928).

10. — Dacă legiuitorul a permis comerciantului de a refuza comunicarea registrelor sale, în afară de aceste cazuri excepționale, de câte ori are interes a nu divulga secretul operațiilor sale, totuș prin articolul următor 32, a admis înfățișarea registrelor comerciale, care spre deosebire de comunicare, este numai cercetarea lor de instanță, expert ori parte adversă, într'un loc determinat și numai asupra punctului contestat, spre a se extrage din ele ceeace este relativ la litigiu, dispoziție care este un corolar logic al art. 22 cod. com. care impune comercianților, sub diferite sancțiuni, obligațiunea de a ține registre în regulă, dispoziții luate nu atât în interesul lor, cât mai ales în interesul celor de al treilea.

Infățișarea registrelor unui comerciant fiind un fapt destul de grav, instanțele de judecată nu vor ordona aceasta, fie după cererea părței, fie și din oficiu, decât cu mare discreție și atunci când interesul adevărului cere imperios această măsură. (T. Iași III 8 Iunie 1929 cu nota de M. Păcuraru, P. R. 147 III 930).

11. — Comunicarea registrelor, adică remiterea în justiție părței adverse, ca să poată fi cercetate în întregimea lor, nu poate fi ordonată de instanță decât în cazurile strict limitative prevăzute de art. 31 cod. comercial și anume numai în afaceri de succesiuni, comunități de bunuri, societăți precum în caz de faliment.

Motivul ce a determinat pe legiuitor de a lua această măsură, a fost că divulgarea faptelor și operațiilor comerciale în tot complexul lur sub un regim de concurență cum este astăzi, ar însemna nu numai ruina comerciatnului, dar și dezarmarea sa, precum și privarea lui pe un timp de uzul lor, incovenient care evident că nu are ființă în cele 4 cazuri excepționale, limitativ arătate, căci în aceste ipoteze existând un interes comun, nu mai poate fi vorba de pericolul în discuțiune, nefiind în joc lupta concurenței. (Aceeas hotărâre).

4) Studii și recensii

12. — Il registro di commercio (L. Mossa) recensie de I. N. F. (P. R. 12 IV 923).

REGULAMENTE

(Art. 88 al. IX Constit).

CUPRINS:

1. ***Condiții de validitate a regulamentelor (1-8).***
2. ***Censurarea regulamentelor (9).***

1. Condiții de validitate a regulamentelor

1. — Condițiunile unui regulament referitor la afacerea unei legi, sunt obligatorii atât cât cuprind o desvoltare sau o lămurire a dispozițiunilor legii, iar nu și atunci când constituesc un adaos sau modificare a acelor dispoziții.

A decide altfel, însemnează a recunoaște autorității administrative putința de a legifera pe cale de regulament, nesocotindu-se astfel principiul separațiunii puterilor în Stat. (Cas. III dec. 21 Aprilie 1920 cu nota d-lui M. Vitzu, P. R. 74 I 922).

2. — Astfel art. 115 din regulamentul de aplicație al legii pentru organizare ministerului de domenii, adăogând la formalitățile de destituire a funcționarilor, limitativ prevăzute de art. 54 din citata lege, și luarea avizului unor organe consulltative, cari dupe lege, n'au căderea a da asemenea avize, nu este obligatoriu pentru ministru și prin urmare, destituirea hotărâtă fără a se consulta arătatele organe, este legală, întrucât s'a făcut cu paza firmalităților prevăzute de art. 54 din lege (Aceias decizie).

3. — afară numai dacă legea însăși, prin o dispoziție specială, nu autorizâ puterea executivă să facă asemenea adaose sau modificări. (Aceias decizie).

4. — Orice îngrădiri sau restricțiuni pe cari puterea executivă le-ar impune administrației publice pe cale generală de regulament, în ce privește stabilitatea funcționarilor, nu pot fi operante, dacă o dispoziție de lege n'a autorizat-o să facă aceasta. (Cas. III d. 258/920 cu nota d-lui Petre Popescu, P. R. 239 I 922).

5. — Circulările Ministerului de Justiție neputând creia dispoziții noui de lege, ci având ca scop numai a da instrucțiuni sau recomandațiuni cu privire la aplicațiunea legilor existente, neobservarea lor nu poate avea de efect nulitatea actelor juridice care le-ar contrazice, dacă bine înțeles aceste acte nu contravin dispozițiunilor de lege prescrise sub pedeapsă de nulitate. (Cas. III d. 1384/921, P. R. 139 III 922).

6. — Dacă puterea executivă, în îndeplinirea misiunii care îi este conferită de Constituție, nu poate întinde nici restrânge înțelesul legilor, totuș poate degaja din principiul și economia lor generală, consecințele cari derivă natural, după spiritul ce le-a determinat și scopul pe care îl urmăresc. (Cas. Belg. S. U. 18 Nov. 1924 cu nota de J. H. Velmeulen, P. R. 139 III 925).

7. — Regulamentul rechizițiilor nu poate modifica legea rechizițiilor, după cum în principiu, o dispoziție regulamentară nu poate modifica un text de lege. (Cas. I d. 4061/926 cu nota de I. Rosetti Bălănescu, P. R. 175 I 927).

8. — Cât timp regulamentul și instrucțiunile date pe baza unei legi, nu contrazic această lege ci o lămuresc fixând condițiunile de aplicare în amănunt a acesteia, regulamentul și instrucțiunile își păstrează valoarea lor legală. (Com. regională Prahova, 30 Martie 1931 cu nota de Tulius Goruneanu, P. R. 235 II 931).

2) Censurarea regulamentelor

9. — Recursul având drept obiect cercetarea constituționalității unui regulament făcut pentru aplicarea unui text de lege care a devenit parte din Constituție, este admisibil. (Cas. S. U. 9 Febr. 1928, P R. 89 III 928).

REGULAMENTE ADMINISTRATIVE

1. — In comunele urbane și municipii, potrivit legilor actualmente în vigoare, fixarea tarifelor la vehiculele publice se face de către Consiliul comunal care le stabilește prin un regulament de poliție comunală, iar nu de către autoritățile polițienești pe cale de simple ordonanțe.

Aceleași norme trebuiesc aplicate și în cuprinsul municipiului București, cu singura precizare că regulamentul de poliție comunală ce determină acele tarife trebuie întocmit de Consiliul general al municipiului. (C. Ap. Buc. IV, 1 432/930, P. R. 126 III 930).

REGULAMENTE POȘTALE

V. Convenție internațională, Poștă

REINOIRE DE PROCES

V. Reviziuire.

RELIGIE

V. Biserică. Delict religios.

RENTA DE STAT.

V. Contributii directe.

RENTA PE VIAȚA

(Art. 1639—1651 C. Civ.).

CUPRINS:

1. ***Contractul de rentă viageră (1-4)***
2. ***Alte contracte cu obligația de întreținere (5-8).***
3. ***Legislația teritoriilor alipite (9).***
4. ***Note (10).***

1. Contractul de rentă viageră

1. — Din cuprinsul dispozițiunilor art. 474, 523, 550, 776, 1892 și 1907 c.

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.iini.ro

civ., rezultă că legiuitorul a consacrat în codicele român renta perpetuă cu acelaș caracter personal mobiliar și prin esență rescumpărabilă, ca și în legislația franceză și italiană, care i-a servit ca model, iar din faptul elimi nării art. 530 și 1909—1911 din Codul Napoléon, nu poate rezulta intenția legiuitorului român de a schimba acest caracter al rentei perpetue, deoarece alte texte de lege evidențiază că și în legislația română renta perpetuă poate fi răscumpărată (art. 776 c. civ.). (Cas. I d. 641 bis/913 cu nota de Al. N. Strelicescu, P. R. 89 I 925).

2. — In contractul de rentă, cu toate că creditorul și-a interzis dreptul de cere restituirea capitalului, debitorul, în lipsă de stipulațiune expresă, conservă facultatea de a se libera ori când de obligațiunea rentei, restituind capitalul, deoarece ca și în contractul de împrumut fără dobândă, termenul este presupus ca stipulat în favoarea debitorului conf. ar.t 1024 c. civ. (Aceiaș decizie).

3. — In contractul de rentă, părțile pot să prevadă un termen limitat, în care debitorul să nu poată exercita dreptul de răscumpărare, cu singura restricțiune ca termenul să nu fie atât de lung încât să echivaleze cu o renunțare pentru totdeauna din partea debitorului la răscumpărare, deoarece în asemenea caz, renta și-ar pierde caracterul său esențial și conține o clauză de nerescumpărare, adică o clauză ilicită. (Aceiaș decizie).

4. — Contractul de rentă viageră după natura si esența sa, e contract oneros, și în baza aceluia una din părți are a îndeplini prestațiunile stipulate în perioada returnande (renta viageră), iar cealaltă parte contravaloarea stabilită (capitalul de rentă).

Renta viageră poate consta sau în sume de parale, sau în alte obiecte fungibile.

Capitalul de rentă poate consta sau în transmisiunea unei sume de parale, sau în transmisiunea a orice altui obiect de valoare.

Renta viageră se poate stipula atât pentru cel ce dă capitalul de rentă cât și pentru o terță persoană. (Cas. I d. 1869/926 cu nota de G. Plopu, P. R. 49 I 930).

2. Alte contracte cu obligație de întreținere

5. — Conveațiunile, prin care o parte înstrăinează un fond în schimbul sarcinei dobânditorului de a întreține pe vânzător, conveațiuni cunoscute în Franța sub denumirea de „bail à nourriture", nu pot fi considerate nici drept contracte de vânzare, întru cât prestațiunile în producte sau alimente nu constiuesc un preț; nici ca niște contracte de locațiune, de oarece locațiunea este folosința temporară a lucrului iar nu o înstrăinare; nici ca contracte de rentă pe viață, care e o obligație de a da, pe câtă vreme înstrăinarea unui fond cu obligarea dobânditorului de a îngriji pe vânzător constitue o obligație de a face.

Acest fel de conveațiuni trebue considerate ca fiind contracte nenumite, în care, conform art. 1020 c. civ., neîndeplinirea obligațiunei de către una din părți, face să opereze clauza rezolutorie subînțeleasă în orice contract sinalagmatic și deci determină rezilierea contractului. (C. Ap. Craiova I d. 193/922 cu nota de Dem. Polichron, P. R. 268 II 932, aceiaș P. R. 36 III 923).

6. — Conveația cu clauza de întreținere este un contract nenumit, neprevăzut de codul civil, iar, în materie de reziliere, ne conducem după principiile generale, adică, călcarea obligațiunilor poate da loc la desfacerea raportului juridic, pe baza art. 1020 c. civ. (J. Oc. Herța, 2 April 1925 cu nota de T. R. Scriban, P. R. 27 III 926).

7. — Contractul prin care una din părți, transmite celeilalte proprietatea unui fond pe o sumă de bani în care intră condiția de a întreține tot timpul vieței, de a o înmormânta, și de a-i face timp de 7 ani pomenirile religioase, deși e denumit de părți contract de vânzare, totuș după natura și obligațiile prevăzute de părți în act, constitue în drept un contract nenumit, aleatoriu, cu titlu oneros, și ca atare supus regulelor generale ale conveațiilor. (T. Muscel, S. 490/926, P. R. 156 III 927).

8. — Contractul de vânzare cu prețul convertit în obligațiunea de întreținere, deși se aseamănă cu contractele pe care doctrina și jurisprudența le califică ca contracte nenumite, nu este în ultimă analiză decât tot un contract de vânzare, având un obiect și un preț determinat în bani, chiar dacă părțile au convenit ca în schimbul prețului stabilit, cumpărătorul să se oblige a întreține pe vânzător. (Jud. Băilești I, hot. 656/927, cu nota de N. Nichita, P. R. 269 II 927).

3. Legislația teritoriilor alipite.

9. — Dacă proprietarul predă averea sa mobilă și imobilă pe lângă contract făcut în scris, unei a treia persoane, cu condițiunea și obligația să-l întrețină și să-i dea toate cele necesare vieței, — însă cu restricțiunea, ca averile imobile numai după moartea transmitentului pot fi transcrise în cartea funduală ca proprietate pe numele acelei terțe persoane: un astfel de contract nu se poate califica de contract de ereditare, nici de contract de donațiune pentru caz de moarte, ci e act încheiat între vii; prin urmare contractul e valid, chiar dacă nu întrunește condițiunile și cerințele formale prescrise pentru testamente și acte pentru caz de moarte, — ci numai cerințele formale ale contractelor încheiate între vii. (Cas. I compl. Ardeal. d. 1029/921 cu nota d-lui G. Plopu. P. R. 261 I 922).

4. Note

10. — Acțiune în anulare, Contracte nenumite.

RENUNȚARE

1. — Instanței de fond îi aparține dreptul a aprecia dacă din împrejurările invocate rezultă sau nu o renunțare tacită din partea cuiva. (Cas. I, d. 239/921, P. R. 57 III 922).

2. — In principiu se poate renunța și la drepturile eventuale cu condiția însă ca renunțarea să fie certă, nesusceptibilă de nici o altă interpretare și manifest exprimată prin actul ce s'ar arăta ca dovadă a renunțării. (T. Dorohoi, s. 145/923 cu nota de D. Hozoc, P. R. 244 II 923).

3. — In drept, este necontestat că un creditor poate să renunțe la drepturile ce îi sunt conferite printr'o hotărâre judecătorească. Această renunțare poate fi expresă și făcută printr'un act scris, dar poate fi și tacită și să rezulte din fapte, cu condițiunea că pentru dovedirea unei renunțări tacite se cere ca faptele din care se deduce renunțarea, să fie perfect dovedite și consecința trasă din ele să fie în afară de orice îndoială că nu poate fi decât această renunțare. (C. Ap. Buc. III d. 331/925 cu note de Is. Micescu și C. Xeni, P. R. 69 II 926).

4. — Se poate renunța anticipat la efectele unei hotărâri viitoare, fiind interese pecuniare. (C. Ap. Buc. II, d. 133/928, P. R. 9 III 928).

5. — Renunțarea la un drept nu se presupune. In orice caz ea n'ar putea rezulta din lipsa de protestare a proprietarului fondului dominant împotriva modificărei aduse situației locului și care e de natură a-i restrânge exercițiul servituței. Lui îi este îngăduit să pretindă restabilirea lucrurilor în starea lor primitivă, atâta timp cât nu i se poate opune prescripția. (Cas. Civ. Fr. 3 Dec. 1929 cu notele redacției și D. Cotrutz, P. R. 87 III 930).

6. — Renunțările sunt de strictă interpretare, ele nu se pot presupune pe baza unei simple abțineri, mai ales când dreptul la care se referă este un drept deja câștigat. In lipsa unei presumpțiuni legale, renunțarea tacită trebuie dovedită cu fapte active din partea renunțătorului, omisiunile neflind suficiente pentru aceasta (se vedea și jurisprudența în jurul art. 1444 c. c. a.) (Jud. Oc. Turda, 8 Aprilie 1930, P. R. 110 III 930.)

7. — Théorie générale de la renonciation aux droits réels (André Breton), recensie de I. Bursănescu, (P. R. 127 IV 930).

8. — V. Achiesare, Desistare.

REPARAȚII DE RAZBOI

V. Pagube de război.

REPAUS DUMINICAL

(L. din 18 Iun. 1925 publ. M. Of. nr. 131/925).

1. — Persoana care lucrează într'o zi de sărbătoare legală, este pedepsită cu amendă, pentru aceasta trebuie însă ca sărbătoarea să fie recunoscută de lege deoarece după art. 72 § 1 din Constituția Braziliei, nimeni nu poate fi constrâns a face sau a nu face un act oarecare, decât în virtutea legii. (C. Ap. Rio de Janeiro, 8 Iunie 1918, P. R. 78 III 923).

2. — Când tribunalul găsește că procesul-verbal care constată o contravenție la legea rep. dum. este dresat de un funcționar incompetent, sau când procesul-verbal prezintă vicii de formă, instanța poate asculta martori spre a stabili vinovăția inculpatului, completându-se astfel lipsurile pr. verb. care rămâne un simplu denunț. (T. Iași II, 16 Iunie 1930 cu nota de Tr. R. Scriban, P. R. 159 III 930).

REPORT

V. Impărteală

REPOZIȚIE SUMARĂ

V. Acțiune posesorie.

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.iini.ro

REPRESIUNEA FRAUDELOR IN COMERTUL BAUTURILOR ALCOOLICE

V. Fraude în viticultură.

REPREZENTARE IN JUSTIȚIE

V. Advocați, Citare, Mandat.

REPRIMAREA UNOR INFRACȚIUNI CONTRA LINIȘTEI PUBLICE

V. Apărarea liniștei publice.

REPUBLICA

1. — O controversă de drept constituțional francez: Președintele Republicii, de Em. Culoglu. (P. R. 33 IV 924).

RESPONSABILITATE CIVILĂ
(Art. 998 ș. u. C. Civ.).

CUPRINS:

A. *Responsabilitatea personală.*
I. *Condițiuni:*
1. *Relație de la cauză la efect (1-10).*
2. *Culpa:*
a) *Culpa delictuală (11-30).*
b) *Culpa contractuală (31-33)*
c) *Imprudența-neglijența (34-43). 130).*
3. *Neimputabilitatea.*
a) *Lipsa de discernământ (44-45).*
b) *Cazul fortuit (46).*
c) *Ordinul autorității (47).*
d) *Culpa victimei (48-49).*
e) *Culpa comună (50-67).*
4. *Prejudiciul (68-83).*
II. *Aplicații.*
1. *Responsabilitatea arhitectului (84-87).*
2. *Responsabilitatea medicului (88-93).*
B. *Responsabilitatea pentru faptul altuia.*
I. *Noțiuni generale (94-95).*
II. *Aplicații:*
1. *Responsabilitatea părinților (96—112).*
2. *Responsabilitatea comitentului (113—130).*
3. *Responsabilitatea patronului (131-136).*
4. *Responsabilitatea instituторului (137-145).*
C. *Responsabilitatea pentru lucrurile aflate sub pază.*
1. *Responsabilitatea pentru animale (146-151).*
2. *Responsabilitatea pentru lucruri neînsuflețite.*
a) *Noțiuni generale (152-165)*
b) *Construcții (166-167).*
c) *Lucruri aflate sub pază (168-193)*
D. *Responsabilitatea persoanelor morale (194—201).*
E. *Responsabilitatea Statului și administrațiilor publice (202—221).*
F. *Acțiunea pentru daune (222—223).*
a) *Fixarea sumei datorate (224-234)*
b) *Alte mijloace de desdăunare (235-237).*
c) *Solidaritatea plății (238-239).*
G. *Legislația teritoriilor alipite (240—243).*
H. *Studii recensii și note (244—257).*

A. **Responsabilitatea personală**
I. **Condițiuni:**
1. **Relația dela cauză la efect**

1. — Autorul unei contravenționi trebuie să fie personal responsabil pentru faptul de care s'a făcut culpabil, fără a prejudeca asupra responsabilității ce eventual au avea patronul însuși. (Cas. Cr. Fr. 15 și 28 Iun. 1917, P. R. 32 III 922).

2. — O cerere pntru plată de daune interese întemeiată pe un quasi-delict nu se poate admite decât dacă reclamantul a încercat o daună actuală rezultată din culpa imputată pârâtului. (Cas. Civ. Fr. 11 Dec. 1918, P. R. 97 III 922).

3. — Chestiunea de a se ști dacă un act este sau nu ilicit și dacă, ca atare, dă sau nu loc la despăgubiri, trebue să fie decisă după legea locului unde el a fost comis. (T. civ. Amsterdam Ol. 10 Mai 1918 cu nota lui D. Alexandresco, P. R. 112 III 923).

4. — Determinarea raporturilor între faptul deunător care, constitue delictul sau quasi delictul, cu prejudiciul cauzat și care urmează a fi reparat, este de atributul suveran al instanțelor de fond. (Cas. I d. 544/921 cu nota d-lui I. Rosetti Bălănescu, P. R. 229 I 930).

5. — Dacă în general pentru a face pe cineva responsabil de o infracțiune, este necesar ca să se stabilească o legătură directă de cauzalitate între agent și infracțiune, totuș această regulă nu este aplicabilă în mod absolut, atunci când este vorba despre un delict care se pedepsește chiar dacă nu există intenție culpabilă din partea agentului, după cum este cazul la răniri sau omor prin imprudență. In asemenea împrejurări dacă cineva a săvârșit acest fapt care a avut ca urmare o leziune, este suficient ca să existe o legătură de cauzalitate între acest fapt generator și leziunea produsă fără ca această legătură să fie directă și imediată, autorul actului inițial va fi tras la răspundere ca și acel care a făptuit actul final. (Cas. II d. 578/923 cu nota d-lui Al. Nicolau, P. R. 179 I 923).

6. — Pentru un quasi delict civil se cere întrunirea mai multor elemente și anume: a) existența unui fapt; b) acel fapt să fie ilicit; c) faptul să fi cauzat o daună și d) faptul să fie imputabil autorului său. (T. Ilfov III S. 615/925 cu nota lui V. Toncescu, P. R. 157 II 925).

7. — Răspunderea quasi-delictuală, fie derivând din art. 1000, fie din art. 998 c. civil, implică în prim rând dovada că prejudiciul este cauza directă și imediată a faptului sau greșelei agentului. (C. Ap. Buc. II d. 488/928 cu nota de G. Iuliu și Anibal Teodorescu, P. R. 41 II 930).

8. — Pentru existența unui quasi delict, relațiunea dela cauză la efect este absolut necesară pentru ca să nască obligațiunea de a se despăgubi și aceasta chiar în sistemul responsabilității culpei obiective, întrucât îndepărtată fiind noțiunea de culpă a pârâtului proprietar, aceasta fiind presumată și tot trebuind să existe cel puțin o neglijență sau o neprevedere în paza lucrului său, aceasta trebuie să fie suficient caracterizată spre a putea obliga prin efectul prejudiciului produs. (Jud. Oc. Berești, 19 Martie 1928, P. R. 149 III 928).

9. — Regula se aplică daunelor cauzate de un incediu, ca și oricărei alte daune, când acțiunea în reparațiunea prejudiciului este îndreptată, contra unei persoane, care nu era supusă obligațiunei de a veghea la conservarea lucrului și căreia nu i s'ar putea imputa nici o culpă contractuală. (Aceeaș hotărâre).

10. — Un fapt ilicit în el însuș nu atrage răspundere civilă, atunci când nu are repercursiuni prejudiciabile asupra persoanei victimei unui accident, când adică accidentul se datorește altor cauze decât faptul ilicit. (T. Ismail s. 1490/929, P. R. 57 III 930).

2. Culpa.
a) **Culpa delictuală**

11. — Faptul că o societate publică despre altă societate concurentă că este întreprindere germană, nu constituie o culpă când acest lucru este de notarietate publică, deși în urmă a fost stabilit ca inexact. (Cas. Req. Fr. 17 Mai 1920, P. R. 32 III 922).

12. — Stăpânul sau maistrul poate să oprească pe servitorii, lucrătorii sau ucenicii săi a frecventa o cârciumă din vecinătate.

O asemenea oprire, făcută chiar fără arătare de motive, nu poate să oblige pe acest stăpân sau maistru a plăti daune cârciumarului în chestiune, mai cu seamă atunci când, în fapt, nu se constată că stăpânul sau maistrul și cârciumarul ar fi fost rivali, și că cel dintâiu ar fi lucrat din spirit de răutate. (T. Perpignan Fr., 2 Aug. 1920 cu nota lui D. Alexandresco, P. R. 31 III 926; T. Aix Fr. 9 Mart. 1920 cu nota, P. R. 25 III 923).

13. — Daunele nu sunt admisibile decât atunci când această oprire a fost făcută anume cu scopul de a aduce o pagubă proprietarului acelei cârciumi, iar nu și atunci când asemenea oprire se întemeiază pe motive serioase și legitime. (T. Aix, Fr. 9 Mart. 1920, cu nota, P. R. 25 III 923).

14. — Acțiunea în daune a cumpărătorului unui imobil al femeii măritate, contra mandatarului acesteia, întrucât autorizarea soțului nu individualiza pe cumpărător și nu prevedea condițiile vânzării, — nu este fundată, dacă nu se dovedesc uneltiri viclene în confecționarea actului. Prejudiciul cumpărătorului, prin anularea vânzării neregulate, este datorit însăși faptului său de a fi convenit să cumpere în condițiuni neregulate. (C. Ap. Galați I, d. 167/921 cu nota d-lui G. Petrescu-Dâmbovița, P. R. 229 II 922).

15. — Faptul de a favoriza sau a întreține la un concurent, o încetare de lucru, procurând ajutoare personalului său în grevă, spre a-și creia profit personal, constitue o manoperă ilicită, de natură a atrage responsabilitatea. (Cas. Civ. Fr. 9 April 1921, P. R. 98 III 922).

16. — Proprietarul unui automobil, care propune o plimbare cuiva, este dator să cunoască pericolul la care expune pe invitatul acesta, care nu era în măsură să prevadă, nici să bănuiască acel pericol.

In deosebi este răspunzător, față de persoana primită în mod gratios în

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.iini.ro

automobilul său, de urmările unui accident prin ruperea pârghiei (bielle) de cârmire, atunci când rezultă din constatările expertului că cele patru cincimi din secțiunea (diametru) acelei pârghi erau rupte demult, și că ruperea totală era firesc să se întâmple la cea mai mică încercare. (C. Ap. Lyon—Fr. I 27 Oct. 1921, P. R. 13 III 928).

17. — Această răspundere se trage, fie din art. 1382 c. civ. din faptul culpei grele dovedită prin omisiunea d'a controla organele esențiale ale automobilului său, în conformitate cu decretul din 18 Martie 1988, fie din art. 1384 care stabilește, în sarcina proprietarului lucrului, o prezumțiune de culpă generală și desăvârșită, care nu încetează decât față de dovada forței majore sau a culpei unei terte. (Aceias decizie).

18. — Partea care urmărește executarea unei hotărâri, cu toate că are cunostință de recursul făcut de adversarul ei, ia asupră-i toate riscurile și comite un act de natură a-și angaja responsabilitatea. (C. Ap. Poitiers, Fr. 29 Ian. 1923 cu nota de M. I. B. în P. R. 78 III 924).

19. — Potrivit art. 998 și urm. cod. civil., pentru ca o faptă a omului să dea loc la daune-interese, nu este suficient ca acea faptă să fi adus altuia un prejudiciu, ci trebuie ca aceluia căruia i se atribuie fapta să i se poată imputa și cel puțin o culpă. (Cas. I d. 2845/926 cu nota de Dem. Polichron, P. R. 66 I 927; aceias P. R. 145 III 926).

20. — Prezumția de culpă edictată de art. 1384 c. civ. se aplică în caz de accident pricinuit de un automobil; considerată ca un caz fortuit; dacă spargerea unui cauciuc nu poate fi transportul gratuit exclude orice responsabilitate derivând dintr'un contract de transport, aceasta nu însemnează că acela care a luat în automobilul său pe cineva, chiar din amabilitate, nu este supus la responsabilitatea rezultând din delictul sau quasi-delectul său, și din prezumția de culpă stabilită de art. 1384 c. civ. (C. Ap. Chambery, Fr. 26 Oct. 1926, cu nota de Alex. Vălimărescu, P. R. 28 III 927).

21. — Pentru ca o persoană să poată fi făcută responsabilă din cauza unui delict sau quasi delit, trebuie ca faptul să constitue o culpă sau chiar o greșală fie în omittendo, fie în committendo, aceasta să fie cauza prejudiciului, faptul să fie ilicit și să poată fi imputat autorului, exceptându-se prin urmare cazurile fortuite sau când paguba se datorește exclusiv faptului sau greșelei însăș a victimei. (T. Iasi III, 14 Iunie 1927, P. R. 118 III 927).

22. — Jucătorul de tenis, care aruncă o minge conform regulilor jocului, n'are nici o culpă și, prin urmare, nu este responsabil, ca jucător, de rana cauzată unui tert de mingea care a trecut deasupra gardului împrejmuitor (c. civ. fr. 1382, 1383).

Insă, ca locatar al terenului de tenis, responsabilitatea este angajată din cauza uzului, pe care l-a făcut, a unui lucru a cărui viciu de construcție (înălțimea insuficientă și amplasament defectuos al gardului) a fost cauza accidentului... rămânând recursul său contra proprietarului, care i-a închiriat terenul prost amenajat. (T. Poitiers-Fr. 25 Oct. 1926 cu nota de A. Polinger, P. R. 139 III 927).

23. — Tatăl natural nu poate fi obligat la întreținerea copiilor săi naturali în baza raporturilor dela părinte la copil, ci numai pe baza art. 998 cod. civ., pentru culpă. Așadar obligațiunea ce s'ar impune tatălui natural de a plăti o sumă de bani copilului natural se produce cu titlu de daune, iar nu de pensie alimentară. Asupra acestor daune se poate transige în mod valabil, iar tranzacția încheiată stinge pentru totdeauna pretențiile copilului natural. (T. Ilfov I s. 708/927 cu nota de I. Bursănescu, P. R. 113 II 931).

24. — Transportul benevol este responsabil față de persoana transportată, de accidentele cauzate din culpa sa. (Cas. Req. Fr. 29 Martie 1927 cu nota de Alfons Polinger, P. R. 54 III 928).

25. — Responsabilitatea sa este de ordin delictual și nu contractuală. Art. 1382—1383 c. civ. fr. (Aceias decizie).

26. — fiind determinată de o culpă oarecare, iar nu de o culpă grea. (Aceias decizie).

27. — In special, este responsabil de accidentul suvenit persoanei pe care o transportă, în mod benevol, conductorul unui side-car care se angajează, din imprudență, în timpul nopței, pe bariera de cale ferată, în momentul când trenul, al cărui orar îl cunostea, trebuia să sosească si care, printr'o miscare neîndemânatecă, imobilizează vehiculul său pe linia ferată prinzând roata dinainte între linii. (Cas Req. fr. 29 Martie 1927 cu nota de Alfons Polinger, P. R. 54 III 928).

28. — Este constant că anumite ziare financiare nu pot fi făcute responsabile că au emis asupra unor valori, avize pe cari viitorul nu le confirmă, căci cursul valorilor poate fi determinat de influențe numeroase și variate, precum sunt evenimentele politice, economice, financiare, industriale și sociale.

In consecință, trebuie respinsă ca neîntemeiată acțiunea în daune-interese a unui cetitor împotriva ziarului financiar pe care îl învinueste că l-ar fi indus în eroare prin informațiile favorabile ce i le-a dat cu privire la unele titluri pe cari el le-ar fi cumpărat pe baza acelor informații și pe cari le-ar fi revândut pe urmă cu pierdere.

Aceasta cu atât mai mult cu cât informațiile au fost date celui interesat în mod gratuit și cu cât el a achiziționat de bună voie titlurile printr'un agent de schimb și dela o mare bancă dela care ar fi putut căpăta, înainte de a da ordinul de cumpărare, toate informațiile utile. (T. Seine-Fr. 27 April 1929, P. R. 87 III 930).

28 bis. — Spre deosebire de paguba voluntară adusă proprietății mobiliare a altuia, paguba involuntară nu constituie o contravenție.

Paguba involuntară pricinuită proprietarului unui armăsar de un automobilist, este un quasi-delict civil, distinct de orice infracțiune penală, chiar dacă anumite fapte relevate împotriva automobilistului constituesc infracțiuni.

Prin urmare automobilistul nu poate invoca prescripția penală cu prilejul unei cereri în daune interese. (C. Ap. Angers-Fr. 22 Oct. 1929 cu nota de G. P. D. în P. R. 85 III 930).

29. — Săvârșeste o greșală, chiar când conduce cu moderațiune, automobilistul, care, trecând prin mijlocul multimei, nu e în stare să oprească brusc la vederea unui copil care i-a apărut în față.

Dar răspunderea acestuia este micșorată prin greșala tatălui copilului lovit, când, aflându-se pe trotuarul din dreapta cu copiii săi, și ajungând la marginea acestui trotuar, s'a îndreptat spre stânga, descoperindu-și astfel copiii, fără a băga de seamă că dânșii îl urmează, ceeace a făcut ca unul din ei să fie atins de roata stângă a mașinei, în clipa în care voia să se apropie de tatăl său. (C. Ap. Poiters-Fr. 26 Nov. 1930, P. R. 108 III 931).

30. — Viteza vehiculelor în timpul trecerii prin comunele urbane, rurale sau cătune, neputând depăși 25 km. pe oră, și trebuind să fie micșorată ori de câte ori vehiculul se află în apropierea școlilor, instanțele de fond sunt suverane să aprecieze viteza unui vehicul după dovezile administrate și împrejurările cauzei, și dacă comiterea unui accident, în fața unei școli, s'a produs din culpa conducătorului vehiculului. (Cas. 3257/931, P. R. 69 III 931).

b) **Culpa contractuală.**

31. — Autorul prejudiciului nu este obligat a-l repara de cât în materie delictuală. Art. 1382 și urm. cod. civ. nu se aplică dacă culpa isvorăste din executarea unei obligațiuni născute dintr'un contract. In acest caz, debitorul nu răspunde de cât de culpa ce nu trebuie s'o comită un bonus paterfamilias. (Art. 1137 c. civ.) Astfel când s'a dat unor experți sarcina de a redacta o transacție, partea care pretinde că este păgubită, nu este în drept a cere daune-interese dacă a semnat transacția ce o atacă fără a fi fost silită și dacă eroarea experților este scuzabilă. (Cas. Civ. Fr. 11 Ianuarie 1922 cu nota d-lui I. R. B. în P. R. 5 III 923).

32. — Numai în materie de delict sau quasi-delict orice greșeală obligă pe autorul ei a repara dauna cauzată de faptul său; art. 13382 (998 r.) și urm. c. civ., sunt fără aplicare când e vorba de o greșeală comisă în executarea unei obligațiuni contractuale. (Cas. Civ. Fr. 1928, P. R. 168 III 928).

33. — Neîndeplinirea unei obligațiuni contractuale rezultând din mandatul de a proceda la lichidarea unei societăți nu constitue un quasi-delict. (Aceias decizie).

c) **Imprudența—neglijența**

34. — Autorul unui quasi-delict răspunde nu numai atunci când există din partea sa o culpă sau o intențiune rea, ci și când e o simplă neglijență, imprudență sau greșală a sa. (C. Ap. Buc. I dec. 20/920, P. R. 18 III 922).

35. — astfel simpla abstențiune în luarea unei măsuri ce ar fi fost necesară pentru înlăturarea acelui ce ar fi putut lua acea măsură (dec. supra cit.)

36. — Droguistul care din eroare, vinde o substanță toxică în locul unui purgativ, (în speță, suflat de zinc, în loc de suflat de sodiu), este presupus a nu ști că cumpărătorul acestui produs are să-l întrebuințeze ca medicament pentru vindecarea unui animal.

In consecință, el nu poate fi declarat responsabil de otrăvirea acestui animal prin administrarea toxicului în chestiune. (T. com. Reims-Fr. 19 Aug., cu nota lui D. A. în P. R. 115 III 922).

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.iini.ro

37. — Proprietarul care, în timpul când soțul era mobilizat, reziliază față de soția acestuia, locațiunea verbală a apartamentului slujind de locuință și lasă ca soția la mutare să ridice mobilele, comite o imprudență cu atât mai vinovată că nu putea să nu cunoască neînțelegerile între soți și care au avut drept urmare o hotărâre de divort în favoarea soțului.

Prin aceasta, el rămâne dator să repare prejudițiul cauzat soțului, atât pentru ridicarea mobilelor, cât pentru pierderea locuinții în timpul războiului și după întoarcerea din războiu. (T. Civ. Seine, Fr. 27 Iunie 1921, P. R. 15 III 928).

38. — Principiul responsabilității civile, statornicit de art. 1382 c. civil fr. (998 c. civil român), după care orice faptă a omului, care aduce altuia o pagubă, obligă pe acela din a cărui culpă s'a produs a o repara, își primește aplicarea și atunci când este vorba de a transmite unei alte persoane o boală venerică, în speță, sifilisul, de care cineva este atins, indiferent dacă comunicarea acestei boli a fost intenționată sau dacă se datorește numai unei simple neglijențe sau imprudențe. (T. Tarbes, 12 Ian. 1921 cu nota lui D. A. în P. R. 115 III 922).

39. — Bancherul, sau funcționarul său, sunt obligați, la prezentarea unui cek, a verifica dacă semnătura pe care cekul o poartă este sau nu conformă cu modelul de semnătură pe care bancherul îl posedă dela trăgător.

Observațiunea acestei regule, care constitue garanția elementară a deponentului, trebuie să fie, în interesul creditului public, riguros sancționată.

Bancherul care a plătit un cek fals este în culpă când semnătura de pe cek prezintă, față cu specimenul pe care îl posedă, diferențe grafice pe cari cel mai mic examen comparativ le-ar fi relevat. Dealtfel atențiunea sa trebuie să fie deșteaptă atât prin importanța efectivului de plătit, cât mai ales de persoana beneficiarului care, de speță, era un portar. (C. Ap. Paris I Fr. 1 Febr. 1923 cu nota de Stelian Ionescu, P. R. 137 III 924).

40. — Bancherul nu va putea invoca responsabilitatea legală a art. 1384 c. civ. francez (art. 1000 c. civ. român) după care titularul carnetului de cekuri ar răspunde de delictul comis de prepusul său, autor al cekului fals, deoarece plata este datorită exclusiv culpei bancherului care, dacă ar fi observat obligațiunile sale esențiale de depozitar, ar fi dejucat manopera criminală (aceias decizie).

41. — Deasemenea nu este locul la o reparație a prejudiciului între bancher și pretinsul trăgător, sub pretext de culpă comună, dacă din împrejurări reiese că acesta din urmă nu a comis nici o imprudență în alegerea prepusului său (aceias decizie).

42. — Faptul unei bănci de a achita o sumă dată în depozit, fără a fi uzat de toate precauțiunile necesare și a verifica în fapt dacă persoana, ce se prezintă la plată cu o scrisoare din partea deponentului, este în adevăr autorizată de acesta să primească banii, constitue o lipsă de diligență care atrage responsabilitatea sa și deci obligațiunea de a plăti a doua oară, în caz când scrisoarea deponentului ar fi fost falsificată de un terțiu. (C. Ap. Buc. III d. 34/924 cu nota de C. Xeni, P. R. 1 II 925, T. Ilfov II com. sent. 945/922, P. R. 1 II 925).

43. — Persoana care transmite o boală venerică altei persoane, nu poate fi pedepsită penalicește, fiindcă faptul nu constitue o infracțiune penală și ca atare nu se poate califica printre infracțiunile prevăzute și penale de art. 310 al. 1 cod. pen. Ardeal; dar poate constitui însă un quasi-delict civil. (T. Trei Scaune I, 30 Ian. 1929 cu nota de Const. C. Simionescu. P. R. 42 III 929).

3. **Neimputabilitatea.**

a) **Lipsa de discernământ.**

44. — Iresponsabilitatea epilepticului poate exista în intervalul apropiat acceselor precedate de o perioadă preparatoare, zisă crepusculară, în care excitațiunea fizică poate produce impulsiuni de neînvins, cât și în timpul crizei. (Jud. Oc. Bereștí-Covurlui, 13 Febr. 1928, P. R. 132 III 928).

45. — Dementul care urmărit pentru omor, a beneficiat de o ordonanță de neurmărire din cauza imposibilității trimiterei sale înaintea unei jurisdicțiuni represive, poate cu toată această ordonanță, să fie condamnat ca civil responsabil, dacă s'a stabilit că în momentul actului autorul omorului se bucură în mod îndestulător de rațiunea sa. (Cas. Req. Fr. 21 Ianuarie 1929 cu nota lui D. Cotrutz, P. R. 15 III 931).

b) **Cazul fortuit.**

46. — Fiind vorba de ruperea unui cablu electric care a pricinuit moartea unui trecător, reclamantul n'ar putea, pe baza art. 1384 c. c. să invoace prezumțiunea de culpă împotriva pârâtului. Acest articol nu ar putea sluji drept temei decât în cazul când dauna ar fi datorită unui prepus al pârâtului sau unui lucru mobil pus sub paza acestuia. (T. Dijon-Fr. 13 Dec. 1920, P. R. 163 III 922).

c) **Ordinul autorității.**

47. — Atunci când cineva săvârșește un act din ordinul autorității superioare, căreia îi datorește supunere în ordinea ierarhică, când îndeplinește o obligațiune legală, sau când exercită un drept ce-i aparține, nu mai poate fi făcut responsabil de rezultatele prejudiciului cauzat, atunci când nu depășește în uzul său peste marginile acordate de lege și nu i se poate imputa că ar fi comis vre-o greșală în săvârșirea faptului. (T. Iași III, 14 Iunie 1927, P. R. 118 III 927).

d) **Culpa victimei.**

48. — Proprietarul unui câmp uzează de dreptul său când dă foc ierburilor într'un loc care nu este public și de unde poate să constituie un pericol pentru persoanele ce trec pe drumul de exploatare, adevărat drum public.

Nu comite vre-o culpă prin faptul că nu a rămas să supravegheze focul și astfel nu e responsabil de accidentul mortal supravenit unui copil de zece ani, care din curiozitate a părăsit drumul și s'a apropiat de foc. (T. civ. Lille-Fr., 8 Iun. 1920, P. R. 120 III 922).

49. — Nu se socotește culpă sau imprudență din partea lucrătorului decât atunci când amestecul victimei la lucrarea unde a suferit accidentul, s'ar fi făcut împotriva prevenirei exprese a patronului. (T. Mendre-Fr. 13 Iul. 1920, P. R. 15 III 922).

e) **Culpa comună.**

50. — Imprejurarea că victima a făcut o imprudență poate autoriza instanțele să reducă cifra daunelor, dar nu poate să apere de răspundere pe acel ce a contribuit prin culpa sa să determine accidentul, sau să-i agraveze consecințele. (Cas. Fr. 24 Iul. 1918, P. R. 31 III 922).

51. — Responsabilitatea trebuie împărțită dacă accidentul este rezultatul greșelilor concomitente a celor două părți — aplicație pentru trecerea de nivel a căilor ferate. (T. Hasselt-Belg., 28 Ian. 1920, P. R. 56 III 922).

52. — Se poate întâmpla ca de multe ori imprudența să fie deopotrivă imputabilă atât inculpatul cât și victimei, totuș nu încape nici o îndoială că în acest caz imprudența victimei lasă să subsiste răspunderea penală a acelui care e autorul sau cauza accidentului întâmplat, căci reciprocitatea greșelilor nu permite compensația, ca în materie de obligațiuni și imprudența unuia nu face să dispară imprudența celuilalt, împrejurare care cel mult ar putea avea o influență asupra stabilirei răspunderii civile a inculpatului. (T. Dorohoi, s. 794/921 cu nota de D. Ștefănescu Priboi, P. R. 126 II 927).

53. — Cată a fi respinsă acțiunea în responsabilitate pe baza art. 1384 c. c. a tatălui, al cărui copil a fost victima unui accident, când împrejurările speței (explozia unei cartușe a cărei capsă fusese lovită de doui copii) nu îngăduesc d'a atribui pârâtului paza lucrului în înțelesul art. 1384, și când copilul, victima accidentului, mai în vârstă și cu mai multă experiență decât camaradul lui, cu care se jucase cu cartușe, urmează să sufere consecințele imprudenței sale. (T. Montpellier-Fr. I, 17 Febr. 1921, P. R. 25 III 923).

54. — Călătorul în momentul accidentului trebue să nu fi procedat în contra prescripțiunilor regulamentului de transport, totuși în caz de culpă comună instanțele pot acorda daune având în vedere situația de fapt. (T. Ilfov I s. 736/922 cu nota de G. Racoviceanu, P. R. 286 II 923).

55. — Când un accident de automobil este datorit numai excesului de viteză dat mașinei și când partea civilă, care se găsea în automobil în momentul accidentului, s'a expus singură primejdiei, contribuind la imprudența comisă de șofeur, în sensul că găsea prilej de plăcere în mărirea vitezei, în loc de a-l obliga să modereze mersul, — în asemenea caz, — partea civilă trebue să suporte pe jumătate răspunderea ce se aruncă asupra șoferului. (T. cor. Liége-Belg. 14 Iunie 1922, P. R. 46 III 923).

56. — Privitor la răspunderea de daune este regulă de drept, că în cazul când în afară de autorul faptului dăunător este în culpă și persoana care a suferit prejudiciul, daunele vor cădea în sarcina amândorura în mod proporțional, iar dacă proporția

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.iini.ro

nu se poate stabili, daunele se vor suporta în părți egale. (Cas. I d. 154/923 cu nota de Fr. Dârlea, P. R. 33 III 929).

57. — Persoana ai cărei servitori au desfăcut un pod, fără a aplica semne destul de vizibile pentru înștiințarea călătorilor la trecerea lor ziua și noaptea, va răspunde pentru daunele provenite din accidentul cauzat de presupușii săi. Fiind stabilită și culpa din lipsă de precauțiune a persoanei ce a fost prejudiciată, conform principiului enunțat, daunele trebuesc suportate în părți egale (aceias decizie).

58. — Un călător, luat de cineva în mod benevol într'o preumblare cu automobilul, consimte a se expune la toate pericolele ordinare inerente acestui gen de locomoțiune și deci, proprietarul nu este tinut decât de greșelile grosolane ce ar comite. Nu e, prin urmare, răspunzător dacă, în cursul nopții, înșelându-se de albeața unui zid, s'a lovit de el. (T. Avignon-Fr. 22 Oct. 1924, P. R. 40 IV 927).

59. — Compania Metropolitanului este responsabilă de accidentul mortal întâmplat unui călător căzut pe linie, atunci când vagonul conținea călători supranumerari, când nici o măsură utilă nu fusese luată spre a evita îmbulzeala, și când semnalul plecărei a fost dat înaintea închiderii ușilor vagonului. Totuș responsabilitatea se împarte între companie și călător, acesta din urmă comițând n gravă imprudență urcându-se într'un vagon încărcat, stând în pragul vagonului aplecat în afară, ținându-se cu o mână de o bară și cu alta de haina unui călător, și împiedicând astfel fie cu mâna, fie cu piciorul închiderea automată a ușei. (C. Ap. Paris, Fr. 3 Iunie 1926 cu nota, P. R. 160 III 926).

60. — Absența prevederilor luate de conducătorii unui vehicul în momentul în care acesta ajungea la calea drumului de fer, unde intersectează drumul fără barieră, constitue o culpă a cărei consecință trebuie suportată de către autori. (C. Ap. Colmar-Fr. 11 Ianuarie 1927 cu nota lui D. Cotrutz, P. R. 85 III 928).

61. — Responsabilitatea accidentului ce rezultă n'ar putea fi pusă în sarcina drumului de fer, atunci când viteza trenului nu era excesivă, clopotul de semnal al locomotivei fusese în mod regulat pus în mișcare și mecanicul supraveghiase calea și strânsese frânele îndată ce văzuse vechiculul (aceias decizie).

62. — Articolul 1384—1. C. N. trebuie să fie aplicat chiar în caz de accident survenit unei persoane transportate cu automobil, de complezență. (T. Colmar-Fr. 16 Nov. 1927, P. R. 86 III 928).

63. — Unui pieton surprins prin sosirea unui automobil, nu i se poate imputa o mișcare instinctivă de ezitare, când nu știe cum să scape de un pericol neașteptat: conducătorul automobilului care l-a răsturnat, încercând a mări, în loc de a micșora viteza, trebuie să sufere sarcina întreagă a responsabilității. (Cas. Crim. Fr. 26 April 1928 cu nota de D. Cotrutz, P. R. 88 III 931).

64. — Automobilul și bicicleta nu sunt vehicule de acelaș ordin; pericolul, riscul, creiat de automobil este infinit mai grav decât acel creiat de o simplă bicicletă. Dacă riscuri identice pot să se anuleze între ele, din contră, un risc mai grav; creația unui risc superior anihilează aceea a unui risc mai mic, iar poziția dominantă atrage sarcina probei; în așa fel încât, în îndoială și în absența orcărei greșela dovedite, responsabilitatea integrală a accidentului și a pagubei, revine gardianului vehiculului mai periculos. (C. Ap. Angers-Fr. cu nota de M. R. C. în P. R. 100 III 929).

65. — Judecătorul sesizat în baza art. 319 cod. pen. (248 cod. rom.) de o urmărire contra unui pieton pentru a fi ocazionat involuntar căderea mortală a unui biciclist, achită cu drept inculpatul, constatând că în momentul în care biciclistul și pietonul care traversa șoseaua, făcea un uzaj normal al drumului public și că incumba biciclistului de a vesti apropierea sa cu ajutorul semnalului său de înștiințare și de a lua toate măsurile prescrise de codul drumului sau impuse de prevedere, spre a evita obstacolul care i se prezenta astfel înainte. (Cas. crim. Fr. 7 Martie 1929 cu nota de D. Cotrutz. P. R. 15 III 931).

66. — Dacă motivul inițial al unui accident este datorit condițiilor defectuoase în care o remorcă a fost legată de un camion și care permiteau, atât vertical cât și orizontal, o oarecare libertate de mișcare dealungul barei de legătură, imprimând remorcei oscilațiuni de o amplitudine excesivă dela dreapta spre stânga și dinainte înapoi, este echitabil ca o parte de răspundere, cât de mică, să fie pusă și în sarcina victimei care a săvârșit o imprudență părăsind dreapta drumului pentru a merge pe stânga, fără să se fi asigurat că mașina nu era însoțită de remorcă. (C. Ap. Poitiers Fr., 17 Noemb. 1930, P. R. 108 III 931).

67. — Concesionarul unei rețele nu trebuie să se mărginească a aplica prescripțiile regulamentului respectiv cari interzic urcarea stâlpilor electrici; în caz când acestea sunt insuficiente, el trebuie să ia precauțiuni mai eficace, făcând inaccesibilă baza stâlpilor.

Concesionarul este responsabil de accidentul întâmplat unui copil care, urcându-se până în vârful stâlpului, a fost grav rănit din contactul cu firele electrice.

Imprudența copilului și lipsa de supraveghere a părinților n'ar putea face să dispară responsabilitatea concesionarului. (Cas. Req.-Fr. cu nota de P. D. în P. R. 85 III 930).

4. Prejudiciul.

68. — Primarul unei comune, care refuză de a lăsa să se îngroape în partea cimitirului rezervată locuitorilor acelei comuni, cadavrul unui copil nou născut, nebotezat, și care face ca acel cadavru să fie îngropat în partea din cimitir, rezervată câinilor, comite, față de familia acelui copil, o culpă gravă de natură a angaja responsabilitatea sa. (C. Ap. Nancy-Fr. 15 Oct. 1920 cu nota, P. R. 115 III 922).

69. — Proprietarul deasupra terenului căruia a sburat un aeroplan, chiar militar, este în drept a cere repararea prejudiciului suferit prin căderea acestui aeroplan pe proprietatea sa. (Cas. Germană, 1 Iulie 1920 cu nota lui D. Alexandresco, P. R. 108 III 923).

70. — Articolul 1382 c. c. (998 c. c.) se aplică la daunele morale ca și la cele materiale, dat fiind generalitatea coprinderii sale. (Cas. Req. Fr., 10 April 1922; Cas. Civ fr. 13 Febr. 1923 cu nota de I. Rosetti-Bălănescu, P. R. 153 III 923).

71. — Chiar în lipsa unei legături de sânge, există un interes legitim de afecțiune, care justifică acordarea de daune-interese pentru repararea prejudiciului cauzat unei fete vitrege, prin moartea mamei sale vitrege, dacă aceasta o crescuse ca pe propria ei fată și dacă erau legate printr'o lungă viață comună, și o strânsă intimitate (aceias decizie).

72. — Art. 998 și 999 c. civ., privitoare la delictele civile și quasi-delicte, recunoscând părții vătămate sub forma cea mai generală, o acțiune în responsabilitate pentru daună cauzată pe nedrept, aceasta implică că nu numai daunele materiale sunt susceptibile de o reparațiune pecuniară ci și daunele morale, căci legea garantează, fără nici o deosebire, ce nici nu s'ar putea justifica, toate drepturile și bunurile omului, deci nu numai acele care privesc patrimoniul lui, dar și pe acele mai prețioase care în ordine socială se raportă la întreaga lui personalitate, cum sunt: onoarea și reputațiunea sa. (Cas. I d. 411/924 cu nota de G. Alexianu, P. R. 277 I 925).

73. — Femeia, care trăia maritalmente cu victima unei omucideri prin imprudență, are dreptul a fi îndemnizată pentru paguba pe care i-a pricinuit-o moartea aceluia care subvenia la întreținerea ei și a copilului ei. (C. Ap. Montpellier, Fr. 24 Iunie 1924 cu nota de Al. Vălimărescu, P. R. 150 III 926).

74. — de asemeni, femeia care trăia și primea întreținere dela victimă, pentru îndoitul prejudiciu direct ce a suferit, atunci când a mai cheltuit și cu înmormântarea victimei. (Cas. Civ. Fr. 28 Febr. 1930, P. R. 86 III 930).

75. — Potrivit art. 998 și 999 c. civ., oricine cauzează altuia prin fapta sa un prejudițiu, sub orice formă, odată ce culpa sa este constatată, este dator a-l repara în mod integral, fără să se facă vre-o deosebire între prejudiciul material și acel moral. (Cas. I, 2049/925 cu nota de H. G. Meitani, P. R. 188 I 926).

76. — Insă, pentru a fi locul la despăgubiri civile atât prejudițiul moral cât și acel material, potrivit principiului general obligator pentru orice pretențiune dedusă în justiție, trebuie dovedit, instanța având posibilitatea de a aprecia, după caz și probe administrate, măsura și importanța prejudiciului. (Aceias decizie).

77. — Art. 1382 c. civ., ordonând în mod absolut, reparația oricărei fapt a omului care cauzează o pagubă cuiva, nu face nici o deosebire în ceeace privește natura pagubei suferite, și în caz de deces al victimei, în ceeace privește natura legăturei de unde ar rezulta un prejudiciu direct și actual pentru cel ce cere reparația. Existența prejudiciului direct și actual, în sensul art. 1382, poate fi stabilită în folosul unei femei, contra terțului autor al morții accidentale a bărbatului cu care trăia în concubinaj. (Cas. civ. Fr. 16 Nov. 1926 cu nota de A. V. în P. R. 27 III 927)

77 bis. — Orice persoană căreia moartea accidentală a altei persoane îi cauzează un prejudiciu, poate cere reparațiunea acestuia autorului res-

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.iini.ro

ponsabil, fără a stabili o legătură de rudenie cu defunctul (art. 1382 c. civ.). Dreptul la reparațiune nu poate deci fi refuzat reclamantului sub pretext că ar fi copilul adulterin al defunctului și că admiterea acțiunei sale ar implica recunoașterea filiațiunei sale, prohibită de lege. Prin urmare, pretinsul copil adulterin al victimei unui accident mortal poate, în virtutea art. 1382 c. civ., și fără a ridica nici o chestiune de stat, să ceară o despăgubire autorului accidentului, din momentul ce dovedește că defunctul îi arăta afecțiune și subvenia la existența sa în așa măsură încât moartea lui îi produce un prejudiciu cert și grav. (T. Seine-Fr. 14 Dec. 1926 cu nota de Al. Vălimărescu, P. R. 140 III 927).

78. — Legiuitorul în dorința de a proteja drepturile și bunurile unei persoane, a prevăzut în art. 998 și 999 c. civ. în termeni generali, ce nu disting, că orice faptă a omului care cauzează o daună, dă loc la reparații. Dacă de cele mai multe ori este foarte greu a evalua în bani un prejudiciu moral, acesta nu-i un motiv ca acesta să nu fie luat în considerație și să nu fie acordate daune morale. Judecătorilor le revine sarcina de a le aprecia și proportiona cu prejudiciul suferit Daunele acordate nu sunt echivalentul onoarei ultragiate ci a prejudiciului cauzat. (T. R.-Sărat, 12 Dec. 1927 cu nota de Const. Zotta, P. R. 41 III 929).

79. — Pentru a obține în justiție repararea unui prejudiciu, nu este suficientă existența unui interes, ci se cere și justificarea unui drept lezat (art. 1382 c. civ. fr., 998 c. civ. rom.). Nu există nici o legătură de drept între concubină, inaptă de a reclama ajutorul alimentar prevăzut de art. 2212 și 214 c. civ. fr. (194 și 196 c. civ. rom.) dela concubinul cu care trăește. In consecință, în caz de accident mortal al acestuia din urmă, concubina nu are calitatea de a chema în judecată Statul, pentru a fi îndemnizată de prejudiciul rezultat din moartea omului, care-i asigura existența. (Cons. de Stat, Fr. 11 Mai 1928, P. R. 46 III 929).

80. — Concubinajul este o situațiune esențialmente precară și nestabilă, susceptibilă de a fi modificată prin singura voință a unuia din concubini; depinde de capriciul unuia din concubini, de a rupe cu celalt și de a-l lipsi de asistența pecuniară, pe care o găsta. Ca atare, accidentul mortal al concubinului nu cauzează concubinei un prejudiciu actual și determinat și nu atinge nici un drept câștigat al ei. (Cas. Crim. Fr. 9 Nov. 1928, P. R. 45 III 929).

81. — Chiar dacă legătura, care unește pe concubini, este lipsită de caracter juridic și chiar dacă concubina nu este legalmente ayant-droit-ul concubinului, cererea sa de daune care are de obiect repararea unui prejudiciu direct și actual, rezultând pentru ea din moartea prin accident a concubinului este admisibilă. (C. Ap. Paris V Fr., 12 Iunie 1928, P. R. 48 III 929).

82. — Principiul fundamental că libertatea individuală nu este legalmente apărată decât în limita în care exercițiul ei nu jignește libertatea altuia, are neapărat ca consecință că orice prejudiciu cauzat altuia și din orice cauză psihică, prin depășirea câmpului de libertate proprie, dă naștere la o responsabilitate care se traduce într'o obligațiune de reparațiune, consacrată prin formula din art. 998 și 999 c. civ. (C. Ap. Buc. I, 13 Nov. 1929 cu nota de Radu M. Goruneanu, P. R. 140 III 930).

83. — Faptul de a întrebuința un fonograf electric al cărui motor defectuos face imposibilă pentru vecini, orice recepție utilizabilă a emisiunilor radiofonice, constituie o culpă generatoare de daune. (T. Pas de Calais-Fr. 30 Ian. 1930 cu nota de G. P. D. în P. R. 87 III 930).

II. Aplicațiuni:

1. Responsabilitatea arhitectului.

84. — Dacă arhitectul, în această calitate nu poate să sufere responsabilitatea prevăzută de art. 1792 cod. civ. atât timp cât lucrările nu sunt încă terminate, el nu rămâne mai puțin obligat față de mandantele său, care l-a însărcinat cu conducerea lucrărilor în termenii art. 1382 cod. civ. de a repara prejudiciul cauzat prin greșala sa.

In această privință, arhitectul trebuie să supravegheze pe întreprinzător de aproape pentru ca operația greșită care poate să se producă în cursul lucrului să poată fi constatată destul de timpuriu spre a permite nu numai a micșora prețul prevăzut, dar mai ales de a remedia printr'o refacere efectivă lucrul greșit făcându-l real să dispară, fie printr'un lucru suplimentar, fie prin reîncepere. El nu trebuie să libereze bonuri de plată decât în proporția lucrului socotit de el acceptabil, chiar înainte de a fi vorba de o recepție definitivă. (C. Ap. Dijon-Fr. 14 Dec. 1927 cu nota lui D. Cotrutz, P. R. 29 III 929).

85. — Responsabilitatea arhitectului nu poate, în cursul lucrărilor să se întindă dincolo de culpa personal comisă de el. In special, el nu poate fi făcut responsabil de inacțiunea întreprinzătorului însuș și de încetineala adusă de acesta în executarea lucrului, mai ales atunci când această întârziere și această neglijență au făcut obiectul unei convențiuni speciale de daune interese la care arhitectul n'a luat parte. (Aceiaș decizie).

86. — Din analiza art. 1483 cod. civ., rezultă că legiuitorul a înțeles ca în această materie să aplice arhitectilor și întreprinzătorilor o responsabilitate specială în sensul că dacă în curs de zece ani, socotiți dela terminarea edificiului, s'ar produce o parțială sau totală dărâmare a edificiului care să provină dintr'un viciu ascuns al construcțiunii sau al pământului, ei să rămână răspunzători de daune față de proprietar; dacă însă viciile de construcțiune nu sunt ascunse, ci vizibile în sensul că nu pot rămâne neobservate de proprietarul edificiului cu ocaziunea recepțiunii făcute, și că dacă cu toate acestea proprietarul a recepționat lucrarea fără să fi făcut întreprinzătorul vreo obiecțiune cu privire la unele greșeli de execuție ce pot fi ușor observate din primul moment, în acest caz aceste vicii sunt acoperite prin simplul fapt al recepțiunii și nu se mai poate face uz de dispozițiunile art. 1483 c. civ. (T. Buzău I s. 205/929 cu nota de C. C. Jitianu, P. R. 73 II 931).

87. — Proprietarul unei construcțiuni noi, poate renunța la responsabilitatea decenală a antreprenorului prevăzută de art. 1483 c. civ. (T. Dolj I s. civ. 64/930, P. R. 74 III 930).

2. Responsabilitatea medicului

88. — In drept, nu se poate imputa unui medic, spre a-l face responsabil, greșala ce el ar fi făcut în diagnosticul său, nici faptul că ar fi refuzat de a proceda singur la o operație chirurgicală periculoasă. (T. Federal Elvețian, 9 Mai 1919 cu nota, P. R. 131 III 922).

89. — Faptul că cineva ar imputa unui medic, mai ales în public, incurie ignoranță, etc. autorizează pe medicul în chestiune a cere daune dela autorul acestor imputări. (Aceiaș decizie).

90. — Medicii nu sunt la adăpostul responsabilității dreptului comun care apasă asupra tuturor profesioniștilor în genere.

Pentru ca un medic să poată fi declarat responsabil către bolnavul pe care l-a îngrijit sau operat, trebuie însă să-i se poată imputa o culpă pe care cu mai multă vigilență ar fi putut-o înlătura, sau să fi fost de o ignoranță nepermisă în exercițiul artei sale. (T. Lectoure-Fr., 9 Ian. 1921 cu nota lui D. Alexandresco, P. R. 45 III 925).

91. — In principiu, consimțimântul pacientului sau al persoanei sub autoritatea căreia acesta se află, trebuie obținut înaintea oricărei operații chirurgicale.

Dar persoana care s'a supus voluntar unei intervenții socotită necesară, nu poate învinui pe chirurg că nu i-a făcut cunoscut dinainte gravitatea operației și urmările ce putea avea; dacă nevoia, urgența chiar a anumitor măsuri nu au apărut pentru operator decât în cursul intervenției și în lumina constatărilor permise de aceasta. (Art. 1382 c. civ. fr. — 998 c. civ. rom.). (C. Ap. Paris, 28 Iunie 1923 cu nota de Ion Brăescu, P. R. 13 III 925; aceiaș. P. R. 40. III 927).

92. — Un medic este responsabil conform art. 998 c. civ. atunci când prescriind un tratament care comportă riscuri, în speță, injecțiuni cu neosalvarsan, nu urmărește mersul tratamentului până la vindecare, sau nu pune în cunoștință pe bolnav de consecințele unui atare tratament, și atunci când observă fenomene alarmante nu a prescris corectivele necesare, chiar când boala, în speță, paralizia, s'ar fi agravat și din culpa pacientului. Această împrejurare poate micșora, dar nu anihila culpa medicului.

Prin urmare, constatându-se în speță, că paralizia s'a agravat și din cauza injecțiunei cu neosalvarsan, medicul este în culpă că n'a luat măsurile ca să evite consecințele unui atare tratament. (T. Ilfov s. 562/927, cu nota de I. Bârsănescu, P. R. 231 II 928).

93. — Răspunderea din cauza lucrului aflat în paza noastră, prevăzută de art. 1000 al. I. cod. civ. nu poate fi admisă în cazul când un bolnav de sifilis, în urma prescripției medicale, cere să i se facă injecție cu neosalvarsan, pentrucă în acest caz nu se poate susține că medicamentul a scăpat de sub paza medicului. (C. Ap. Buc. II d. 488/928 cu nota de G. Iuliu și Anibal Teodorescu, P. R. 41 II 930).

B. Responsabilitatea pentru fapta altuia

I. Noțiuni generale

94. — Dispozițiunea de lege care

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.iini.ro

face responsabilă o persoană pentru fapta altcia, fiind bazată pe o presumţiune de culpă, urmează a fi interpretată în mod restrictiv, prezumţiunile legale fiind de drept strict. (Cas. II d. 4109/928 cu nota de Gr. Pherekyde, P. R. 17 I 929).

95. — Art. 1000 c. civ. stabileşte o prezumţie de greşeală contra persoanei, care avea sub a sa pază persoanele sau lucrurile şi dispensează pe cel vătămat de orice probă, afară de aceea a prejudiciului, rămânând ca defendorul să stabilească că nu i se poate imputa vreo greşeală sau neglijenţă. (T. Constanţa II, s. 85/929, P. R. 39 III 929)

II. Aplicaţiuni:
1. Responsabilitatea părinţilor

96. — Dacă copilul minor a plecat fără voie sau a fost isgonit din casa părintească, răspunderea părintelui subsistă. (Cas. II, 23 Nov. 1915, P. R. 256 II 925 în notă).

97. — Răspunderea părinţilor se bazează pe o culpă personală provenind din lipsa unei supravegheri mai deaproape a copiilor lor. (Cas. II d. 1032/921 cu nota de M. Balş, P. R. 27 I 923; T. Fălticeni 22 Ian. 1930 cu nota de R Em. Manolescu, P. R. 217 II 930).

98.— şi subsistă până la majoritatea civilă a acestora. (Cas. II d. 1032/921 v. supra).

99. — Aşa fiind, când în urma unui verdict negativ al juriului, relativ la chestiunea culpabilităţei unor infractori minori, aceştia au fost condamnaţi solidar cu părinţii lor la despăgubiri civile, instanţa de fond n'a săvârşit nici un exces de putere. (Cas. II d. 1932/921 V. supra).

100. — Curtea cu Juraţi, condamnând la despăgubiri civile pe recurent deşi minor şi deşi reprezentatul său legal nu fusese citat, departe de a fi violat art. 1000 codul civil, nu a făcut decât să uzeze de puterile ce-i conferă art. 380 procedura penală. (Cas. II dec. 1328/921, P. R. 92 III 922).

101. — Cade în sarcina tatălui, răspunzător în principiu de actele fiului minor, a dovedi că a fost în neputinţă să înlăture accidentul care a fost pricinuit de minor, iar dovada aceasta nu rezultă din absenţa sa, chiar dacă ar fi recunoscută ca legitimă, în momentul accidentului. (Cas. Req. Fr. 31 Oct. 1921, P. R. 13 III 928).

102. — Potrivit art. 1000 al. II c. civ. tatăl şi mama, după moartea bărbatului, sunt responsabili de prejudiciul cauzat de copiii lor minori ce locuesc cu dânşii; dispoziţiunile ultimului aliniat al citatului articol, după care tatăl şi mama sunt apăraţi de responsabilitatea arătată mai sus, dacă probează că n'a putut împiedica faptul prejudiciabil, nu-şi poate avea aplicaţiunea decât în cazul când copilul s'ar afla departe de căminul părintesc într'o şcoală, atelier, magasin, etc., aşa încât nemai fiind sub privegherea părintească, cu drept cuvânt, părintele nu a putut împiedica faptul prejudiciabil şi prin urmare nici nu poate fi obligat să repare prejudiciul cauzat de copilul lui. (Cas. II d. 249/922 cu nota lui D. Alexandresco, P. R. 191 I 924; accias P. R. 155 III 922).

103. — Atât timp cât tatăl are putinţa să-i supravegheze creşterea şi educaţiunea, este răspunzător de prejudiciul ce copilul cauzează altuia. Şi dimpotrivă, când copilul este încredinţat creşterii şi conducerii altei persoane, singură aceasta are răspunderea de daune, tatăl ne mai fiind ţinut, în acest caz, să dovedească imposibilitatea de a fi împiedecat faptul prejudiciabil. (Cas. II, 10 Febr. 1922, Pand. Rom. 1922, III, 155; Cas. II, 160/98, P. R. 256 II 925 în notă).

104. — Dacă minorul e achitat pentru lipsă de pricepere, nu există infracţiunea penală şi deci tatăl minorului nu poate fi condamnat la despăgubiri civile. (Cas. II d. 578/923 cu nota de Al. Nicolau, P. R. 179 I 923).

105. — Legea stabileşte o presumptie de culpă juristantum, în contra părintelui care nu a supraveghiat pe fiul său minor ce locueşte cu dânsul, obligându-l la refacerea daunei cauzată prin faptul acestuia, dacă nu probează că a fost în imposibilitate să împiedice producerea pagubei. (Trib. Dorohoiu, 12 Dec. 1921, P. R. 256 II 925 în notă).

106. — Faptul unui minor, de a fi distrus un film de cinematograf, atrage răspunderea civilă a tatălui, sub a cărui autoritate se găseşte, mai ales când acesta nu dovedeşte că s'ar fi găsit în imposibilitate să împiedice faptul prejudecabil. (Cas. II d. 656/926 P. R. 82 III 926).

107. — Părintele fiind răspunzător pentru faptul copilului său minor, nu numai când acesta este sub directa lui priveghere, ci şi atunci când îl abandonează, poate fi apărat de responsabilitate legală când justifică că a făcut totul pentru a împiedica pe copil de a comite faptul. (Cas. II d. 1623/926, P. R. 1 III 927).

108. — Răspunderea tatălui pentru faptele comise de copilul său minor, este regulată de statutul personal, iar nu de legea locului unde s'a comis delictul sau crima. In consecinţă, dacă un minor originar din Transilvania săvârşeşte o crimă pe teritoriul vechiului regat, se aplică în ce priveşte responsabilitatea civilă a părintelui legea statutului personal. (C. Ap. Buc. III d. 93/927 cu nota de George Docan P. R. 226 II 927).

109. — Dacă părintele nu poate fi făcut responsabil conform art. 1000 c. civ., de faptele comise de copiii săi decât numai sub îndoita condiţiune şi anume ca copiii să fie minori şi să locuiască împreună cu ei — şi aceasta pentrucă responsabilitatea părinţilor se întemeiază pe lipsa de supraveghere, spre deosebire de a stăpânului care se întemeiază pe o rea alegere în persoana servitorului — totus aceste cuvinte „ca să locuiască împreună cu ei", nu trebuesc luate ad litteram, căci părinţii răspund de daunele cauzate de copii lor chiar şi atunci când nu domiciliază împreună cu ei, şi anume atunci când duc o viaţă destrăbălată şi vagabondă, căci o supraveghere mai de aproape ar fi putut să împiedice faptul dăunător. (T. Iaşi I, 27 Iulie 1927, P. R. 6 III 929).

110. — Potrivit ultimului aliniat al art. 1000 c. civil, părinţii au posibilitatea să se descarce de responsabilitate întocmai ca şi institutorii şi artizanii, — spre deosebire de patroni şi comitenţi ce nu se pot bucura de această dispoziţie de favoare, cari sunt în culpă şi pentru faptul relei alegeri a prepusului — stabilind în momentul comiterei faptului dăunător că copilul minor era încredinţat supravegherei altei persoane, sau dovedind că a fost în imposibilitate să împiedice faptul prejudiţiabil, dovezi ce se pot face cu martori, prezumpţiuni, etc., instanţele apreciind în mod suveran cauzele de scuze, invocate de părinţi în favoarea lor. (Aceias hotărâre).

111. — Prin derogare dela acest principiu prin ultimul aliniat al art. 1000 cod. civ., părinţii sunt apăraţi de responsabilitatea arătată, dacă dovedesc că ei nu au avut posibilitatea de a împiedica faptul comis de copiii lor şi care a produs un prejudiciu. (T. Fălticeni, 22 Ian. 1930 cu nota de R. Em. Manolescu, P. R. 217 II 930).

112. — Această excepţiune edictată de legiuitor în favoarea părinţilor, nu poate fi interpretată decât în sensul că, părinţii nu răspund potrivit al. ultim din art. 1000 cod. civ. decât în cazul când copiii minori s'ar afla departe de casa părintească încredinţaţi în mod permanent unei alte persoane străine, ca servitori, ucenici, într'un pension sau şcoală, astfel încât să nu mai fie sub supravegherea părintească. (Aceias hotărâre).

2. Responsabilitatea comitentului

113. — Stăpânul este răspunzător de dauna pricinuită de prepuşii săi în funcţiunile în care îi întrebuinţează (a 1384 c. civ.) (C. Ap. Douai III. Fr. 2 Iulie 1921, P. R. 160 III 927).

114. — Bancherul este astfel răspunzător pentru sumele de bani şi valorile depuse la ghişeurile sale, când deponentul produce adeverinţe de primire purtând toate semnele unor acte în regulă, stabilite după chitanţe cu matcă provenind din banca lui şi prevăzute cu pecetea casei. (Aceias decizie).

115. — Această soluţiune se aplică chiar dacă impiegatul, care a primit fondurile şi titlurile, ar fi plăsmuit semnătura patronului său, şi ar fi sustras banii şi titlurile în dauna acestuia, terţiul urmând a fi privit ca şi cum ar fi tratat nu cu impiegatul personal, dar cu bancherul. (Aceias decizie).

116. — Este responsabil civilmente, în urma accidentului de automobil, proprietarul sau posesorul care are folosinţa actuală a vehiculului condus de un prepus. (Cas. II d. pen. 1603/922 cu nota de Al. D. Nicolau. P. R. 158 I 924).

117. — Proprietarul răspunde de fapta (greşeala) prepusului său, fie că acest prepus se găseşte în serviciul său în mod permanent şi salariat, fie că dânsul i-a fost numai pus la dispoziţie pentru a conduce vehiculul, dar lucrând sub ordinele şi direcţiunea proprietarului, ca şi cum aceasta ar fi propriul său patron. (Aceias decizie).

118. — Un comitent este responsabil atunci când actul dăunător comis de prepus este relativ la obiectul mandatului său şi îndeplinit cu ocazia exercitării acestui mandat. (T. Bourg-Fr. 18 Martie 1924 cu nota lui D. Alexandresco, P. R. 140 III 924).

119. — Astfel, garagistul care procură unei persoane un şofeur pentru conducerea unui automobil, adăpostit în stabilimentul său, care şofeur rămâne în serviciul acestui garagist, primindu-şi salariul dela el, trebuie să fie considerat ca singurul comitent al acestui şofeur şi ca atare, să răspundă civilmente de accidentul datorit culpei sau neglijenţei acestui din

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.iini.ro

urmă. (Aceiaș hotărâre).

120. — Responsabilitatea din art. 1000 cod. civ., corespunzător art. 1384 cod. civ. francez, este întemeiată pe o prezumțiune legală și exclusivă de orice probă contrară, că s'a făcut de comitent o culpă fie în eligendo, fie în reaua supraveghere a prepusului și ca există cu toate că servitorii sau prepușii ar fi lucrat din propria lor inițiativă fără nici un ordin sau instrucțiune din partea stăpânului sau comitentului; destul este ca faptul dăunător să fi fost comis cu ocaziunea exercițiului serviciului sau funcționării lor. (Jud. Oc. Berești-Covurlui, 20 Mai 1926, P. R. 115 III 926).

121. — Pentru ca situațiunea de comitent la prepus să fie stabilită între două persoane, trebuie și este suficient ca cea dintâi să aibă calitatea să dea ordine celei de a doua și să-i supravegheze executarea, căci după o formulă generală și precisă dată de Casația criminală franceză, mitent la prepus este stabilită prin hotărârea care constată că trăsura automobil, cauza a accidentului, fusese încredințată de comitent pentru executarea lucrului său, chiar dacă faptul prejudiciabil a fost datorat întrebuințărei abuzive pe care prepusul a făcut-o de trăsura încredințată lui, mai ales permițând fiicei sale de a conduce această trăsură încredințată lui de patron. (Aceiaș decizie).

124. — Legea prin art. 1000 al. 3 c. civ., stabilind în sarcina stăpânilor și a comitenților o răspundere pentru prejudiciul cauzat de servitorii și prepușii lor, nu are în vedere numai pe stăpânii sau comitenții directi ai servitorilor sau prepușilor ei, ci și pe aceea cari i-au avut ocazional în serviciul lor, întrucât răspunderea din art. 1000 al. 3 se bazează pe faptul alegerii agentului care în executarea serviciului său este presupus că înlocuește pe stăpân sau pe comitent, și dacă serviciul ocazional a cauzat prejudiciul, răspunderea cade asupra stăpânului sau comitentului ocazional, pentru că în acest caz agentul nu a fost ales și deci nu poate reprezenta dintâi. (Aceiaș hotărâre).

122. — Stăpânii și comitenții sunt responsabili nu numai de daunele cauzate de prepușii lor în exercițiul de a da celui pe care l-a ales ordine sau instrucțiuni asupra modului de a îndeplini funcțiunile cari i le-a încredințat, ea implică în afară de aceasta, ca această din urmă să aibă dreptul din alegerea făcută de către comitentul normal și regulat al funcțiunilor la cari aceștia au fost întrebuințați, dar încă de dauna care rezultă din abuzul acestor funcțiuni. (Cas. Crim. Fr. 21 Dec. 1927 cu nota lui D. Cotrutz, P. R. 152 III 928).

123. — Legătura de drept dela cocalitatea de prepus nu rezultă numai pe stăpânul sau comitentul în serviciul căruia se află direct. (Cas. I d. 1/928, P. R. 90 III 928).

125. — Responsabilitatea edictată de art. 1000 al. III cod. civ. și deci aplicațiunea lui, are două limite: a) ca autorul prejudițiului cauzat să fie în devăr prepus al aceluia ce se cere a fi făcut răspunzător civilmente; b) ca faptul dăunător să fie comis de prepus în funcțiunile ce i s'au încredințat. (Cas. II d. 4109/928 cu nota de Gr. Pherekyde, P. R. 17 I 929).

126. — Din lucrările pregătitoare ale art. 1384 al. II din codul Napoleon, după care a fost reprodus întocmai art. 1000 al. III din c. civ. român, rezultă că legiuitorul a stabilit această prezumție de culpă a stăpânilor și comitenților pentru două motive: reaua alegere făcută în persoana servitorului sau a presupusului și insuficiența de supraveghere a lor din partea stăpânului sau a comitentului. (Cas. II d. 4109/928 cu nota de Gr. Pherekyge, P. R. 17 I 929).

127. — Stabilirea raportului de subordine între comitent și prepus și aplicarea responsabilității comitentului pe baza faptelor prepusului, cum și stabilirea unei conexități între fapt și funcțiune, constituesc chestiuni de drept supuse cenzurii Curții de Casație.

Prin urmare, deciziunea care exonerează Societatea Vagoanelor cu Paturi de răspundere pentru faptele unui chelner dintr'un vagon-restaurant, săvârșite cu ocazia serviciului său, violează art. 1000 al. 3 cod. civ. (Cas. I d. 4328/928 cu nota de I. Rosetti-Bălănescu, P. R. 18 I 931).

128. — Intr'un accident de automobil, conducătorul sau proprietarul, răspunde față de victimă de responsabilitatea civilă prevăzută de art. 1000 c. civ. (Jud. Oc. Târgoviște, C. de jud. 405/928 cu nota de F. Dârlea, P. R. 11 III 929).

129. — Responsabilitatea comitentului pentru faptele prejudiciabile săvârșite de prepus, este derogatorie dela principiul personalității culpei și este deci de strictă interpretare. (Cas. II d. 1623/929 cu nota de I. Rosetti Bălănescu, P. R. 149 I 929).

130. — Orice persoană civil responsabilă de fapta prepusului său, poate exercita un recurs împotriva acelui care prin culpa sa a provocat dauna care a trebuit să fie despăgubită. Această regulă se aplică la toți prepușii și nici o dispoziție legală nu sustrage dela aplicarea ei funcționarii întreprinderilor de comerț sau de industrie. — Art. 1382, 1384 c. fr. — (Cas. Civ. Fr. 16 Iulie 1928. P. R. 13 III 929).

3. Responsabilitatea patronului

131. — Arendașul nu poate fi socotit în culpă conf. art. 1384—1385 c. c. fr. (art. 1000 și 1001 c. c. rom.) când a încredințat la doi tineri de 13 și 16 ani o muncă obositoare și grea, pe timp de război, când necesitatea apărării naționale îndepărtase cea mai mare parte a oamenilor cu experiență și robuști. (C. Ap. IV Lyon, Fr. 26 Iul. 1920, P. R. 12 III 922).

132. — Există culpă pentru patron chiar dacă n'a dat lucrătorului ordin expres să facă o lucrare excepțională și periculoasă, însă îl lasă să facă o asemenea lucrare după propria lui chibzuială, în loc de a-l supraveghea și îndruma. (T. Mendre Fr. 13 Iul. 1920, P. R. 15 III 922).

133. — Antreprenorul de lucrări, la care lucrează mai mulți lucrători, nu răspunde de accidentul întâmplat unuia din lucrători din imprudența unui alt lucrător al său. (T. Rouen-Fr. 28 Ian. 1920, P. R. 11 III 927).

134. — Nu s'ar putea refuza funcțiuni cari nu sunt de încredere, unor lucrători, sub pretextul că ei și-au atras condamnări, și responsabilitatea unui patron din cauza unui incendiu nu poate fi angajată pe motivul că autorul prezumat a acestui incendiu a fost primit în funcțiune de el, atunci când a fost în precedent condamnat de către tribunalele penale, dacă omul tocmit nu era un incendiator ori un anarhist notoriu. (T. Melun II Fr., 5 Martie 1928 cu nota d-lui D. Cotrutz, P. R. 120 III 930).

135. — Intreprinzătorul este responsabil față de terți de culpele cari au fost comise de prepușii săi cărora el poate și trebuie a le da ordine, asupra modului de a îndeplini funcțiunile lor cari ar fi putut fi evitate printr'o supraveghere serioasă a personalului: art. 1384 § V c. civ. (art. 1000 al. V c. rom.) își găsește aplicațiunea când faptul prejudiciabil a fost comis cu ocazia funcțiunilor prepusului; el se combină cu art. 1383 c. civ. (art. 999 c. rom.) și se întemeiază pe neglijența comitentului și lipsa sa de supraveghere (aceiaș hotărâre).

136. — Astfel, intreprinzătorul e responsabil de incendiul recoltelor cauzat de țigara unuia din lucrători, comitentul netrebuind să lase pe lucrătorii săi a fuma alăturea de paie și de pulbere de la treierat (aceiaș hotărâre).

4. Răspunderea institutorului.

137. — Institutorul este responsabil de daunele cauzate de elevi în timpul cât aceștia sunt subt supravegherea sa, sau când ar trebui să-i mențină sub această supraveghere. (C. Ap. Liége-Belg. 27 Dec. 1919, P. R. 55 III 922).

138. — afară de cazurile de forță majoră, cari înlătură această prezumție de responsabilitate (aceiaș decizie).

139. — Cuvântul „institutor" din art. 1384 c. civ. se aplică oricărei persoane sub supravegherea căreia o altă persoană învață o artă sau o știință; în speță, directorul unui centru de antrenare este răspunzător de pagubele pricinuite de căderea unui avion în care se găsea un pilot care se antrena. (C. Ap. Paris-Fr. 29 Oct. 1926 cu nota de Al. Vălimărescu, P. R. 78 III 927).

140. — Dacă în termenii art. 1384, § 4 cod. civ. institutorii sunt responsabili de dauna cauzată de elevii lor în timpul în care sunt sub supravegherea lor, cuvântul „institutor" chiar luat în semnificarea sa cea mai largă, nu se poate aplica decât persoanei însărcinată cu instrucțiunea sau educațiunea copiilor în acelaș timp cu supravegherea lor. (T. Rhône Fr., 17 Dec. 1927 cu nota lui D. Cotrutz P. R. 14 III 929).

141. — Când o comună, a organizat o cantină școlară, voind a apăra pe copii de drumuri lungi și a le procura masa la amiază în condițiunile cele mai avantajoase, supraveghind totuș jocurile lor între orele de dimineață și cele de după amiază, nu se poate spune că această comună prin crearea acestei cantine, a înțeles să-și asume rolul unui institutor.

Prin urmare, păzitoarea copiilor, care nu exercită directiunea instrucțiunei sau educațiunei lor și în consecință comuna, nu va putea fi responsabilă de daunele cauzate de către un copil decât în limitele art. 1382 și 1383 cod. civ. adică dacă o neglijență ar fi evidențiată contra ei (aceiaș hotărâre).

142. — Calitatea de institutor, în sensul art. 1384, 6 C. Civ., (1000, 6 C. Civ. rom.), aparține oricărei persoane care însărcinează, cu orice titlu, chiar din binefacere, cu instruirea, educația și supravegherea copiilor altora. Această calitate trebuie deci re-

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.iini.ro

cunoscută directorului unui patronaj a cărui misiune este de a sustrage copii pericolelor străzii, în zilele de vacanță- și de a complecta în acelaș timp opera educătoare a școalei. (C. Ap. Rouen-Fr. cu nota, P. R. 159 III 927).

143. — precum și aceluia care se însărcinează să supravegheze copii pe cari îi încredințează părinții (aceiaș decizie).

144. — Elevul care ia o lecție de conducerea automobilului, este pus sub direcția profesorului său care în principiu, este responsabil penalmente de accidentele cauzate de elevul său; acesta nu poate fi făcut responsabil decât de o culpă comisă personal de el. (Cas. Cr. Fr. 9 Ian. 1930 cu nota de G. P. D. în P. R. 85 III 930).

145. — Dacă, în principiu, persoana care dă lecții de conducerea automobilelor unei alteia, este răspunzătoare de accidentele ce se produc, această responsabilitate nu exclude răspunderea ce ar rezulta dintr'o greșală personală a celui care ia lecțiile. (Cas. Crim. Fr., 25 Nov. 1922, P. R. 43 IV 924).

C. Responsabilitatea pentru lucrurile aflate sub pază.

1. Responsabilitatea pentru animale

146. — Potrivit art. 1001 c. civ. proprietarul unui animal este responsabil de prejudiciul cauzat de animal.

Pentru ca dauna să dea naștere reparațiunei, trebuie dovedită culpa în sarcina proprietarului animalului, care la rândul său poate proba lipsa culpei și numai atunci va putea fi exonerat de răspundere. (Jud. Oc. Bazargic. C. de jud. 229/927 cu nota de Al. Constantinescu, P. R. 69 III 927).

147. — Din moment ce însă atât calul reclamantului cât și al pârâtului s'au lovit reciproc, neavând nici unul năravi și din moment ce cu consimțimântul ambelor părți, caii lor au fost trimiși împreună la izlazul satului pentru păscut, fiind supraveghiați de acelaș păzitor, urmează că deși calul reclamantului, a fost lovit grav de către cel al pârâtului din care cauză a devenit inapt pentru serviciu, totuș proprietarul pârât al calului, nu poate fi ținut răspunzător pentru dauna cauzată, neputându-i-se imputa nici o vină cu acea ocaziune (aceiaș hotărâre).

148. — Dacă beneficiul profesional este un element util pentru determinarea păzitorului unui animal, acest element este cu totul străin prezumțiunei de culpă stabilite de art. 1384 par. 1 (art. 1000 al. 1 cod. civ. rom.) ca și de art. 1385 (art. 1001 cod. civ. rom.)

In consecință paza materială a unui animal nu echivalează transfertul pazei sale juridice decât într'atât cât părțile sunt de acord asupra remiterei puterei de direcțiune asupra animalului, transfertul n'are deci loc în cazul hangiului, care într'o zi de târg, fără alt interes decât posibilitatea unei creșteri a clientelei, primește câteva ore în dependințele hanului său animalele celor ce de obiceiu frequentează acest han. (T. Montlucon-Fr. 11 Febr. 1928 cu nota de D. Cotrutz, P. R. 29 III 929).

149. — Pentruca art. 1385 cod. civ. fr. (art. 1001 cod. civ. rom.) să se aplice daunei cauzate de un animal, trebuie ca dauna să provină dintr'un fapt direct al animalului și ca proprietarul acestuia să fi comis o culpă, lăsându-l fără supraveghere. (T. Pas-de-Calais, Fr. 14 Febr. 1928 cu nota lui D. Cotrutz, P. R. 15 III 930).

150. — In speță, dacă o scroafă aparținând unui tert, a pătruns într'un ogor și dacă câinele proprietarului ogorului o urmărește spre a o face să iasă, în caz când scoafa urmărită cade și moare, proprietarul câinelui care n'a abuzat de dreptul său, nu poate fi făcut responsabil de această moarte rezultat a unei predispoziții morbide independente de intervențiunea câinelui (aceiaș hotărâre).

151. — Justifică în mod legal hotărârea sa Tribunalul care, apreciind rezultatul anchetei, expertizei și descinderei locale, efectuate în cauză, declară că s'a cauzat o pagubă anormală recoltelor proprietarului vecin cu un loc de vânat, prin faptul neglijenței locatarului acelui loc de vânat, care a îngăduit înmulțirea iepurilor într'o măsură excesivă și n'a luat precauțiuni suficente spre a nu fi în culpă. (Cas. Req.-Fr., 10 Nov. 1930 P. R. 107 III 931).

2. Responsabilitatea pentru lucruri neînsuflețite.

a) Noțiuni generale.

152. — Articolul 1384 c. c. prevede răspunderea păzitorului lucrurilor neînsuflețite, dacă nu se poate apăra prin dovedirea culpei victimei a cazului fortuit sau a forței majore. (T. Com. Marseille-Fr., 11 Mai 1920, P. R. 25 III 923; T. Ilfov I s. 1039/925 cu nota de I. Gr. Perițeanu, P. R. 105 II 927; C. Ap. Nimes-Fr. 1925, P. R. 154 III 925; C. Ap. Paris, 13 Ian. 1926 cu nota de I. Bursănescu, P. R. 100 III 926).

153. — sau a unei cauze străine care să nu-i fie imputabilă. (Cas. S U. Fr. 13 Febr. 1930 cu nota de G. P. Docan, P. R. 83 III 930; aceiaș decizie cu nota de Al. Vălimănescu, P. R. 148 III 930).

154. — Nu este suficient ca păzitorul lucrului să probeze că el n'a comis vre-o greșală sau că a rămas necunoscută cauza faptului dăunător (aceiaș decizie).

155. — Responsabilitatea civilă a cuiva pentru omorul cauzat de un lucru ce este proprietatea sa, sau este pus sub paza sa, rezultă și din dispozițiile art. 1000 al. 1 c. civil, care trebuie înțeleasă în sensul că, proprietarul unui lucru este răspunzător „ob rem", în calitatea sa de proprietar, independent de orice culpă dovedită sau presupusă, el răspunzând chiar și de daunele provenite din cazul fortuit. (T. Dorohoi, s. 794/921 cu nota de D. Ștefănescu-Priboi, P. R. 126 II 927).

156. — responsabilitatea sa în acest caz își are izvorul nu în greșeala comisă, ci în pericolul constant creat prin introducerea unor lucruri în mijlocul semenilor săi (aceiaș hotărâre).

157. — Prezumțiunea de culpă, stabilită prin art. 1384 c. civ., în contra aceluia care are în paza sa un lucru neînsuflețit ce a pricinuit paguba, nu poate să fie înlăturată decât dovedindu-se cazul fortuit sau forța majoră, neflind suficient a dovedi că nu a fost făptuită nici o greșeală; răspunderea stabilită de lege se trage nu numai din dispoziținea generală a zisului articol, dar și din termenii art. 1386, după care proprietarul unei clădiri este răspunzător de dauna cauzată prin prăbușirea clădirei, care s'a întâmplat din pricina lipsei de întreținere, sau dintr'un vițiu de construcțiune, acest text, cu toate că nu prevede în mod expres decât prăbușirea clădirelor, urmând a fi întins la daunele cauzate de orice lucru neînsuflețit. (C. Ap. Paris I, Fr. 10 Dec. 1921, P. R. 14 III 928).

158. — Art. 1000, alin. 1 c. c. nu stabilește o presumțiune generală de culpă pentru lucrurile neînsuflețite, — căci finalul acestui aliniat „sau de lucruri ce sunt sub paza noastră", se referă, după cum se constată din lucrările preparatorii ale codului civil francez, la responsabilitatea pentru lucrurile însuflețite prevăzută în articolul următor 1001 c. c.

In codul civil nu există decât un singur articol, care să se refere la lucrurile neînsuflețite — art. 1002 — care prevede cazul edificiului în ruină.

In consecință: cineva nu poate fi răspunzător pentru lucrurile neînsuflețite, în afară de cazul art. 998, 999 c. c., cu facultatea pentru judecată, de a aprecia după împrejurări — că este ori nu cazul de a-l prezuma în culpă, aplicând deci art. 1203 c. c. combinat cu 998, 999 acelaș cod. (T. Prahova I s. 256/1924 cu nota de D. Ștefănescu-Priboi, P. R. 133 II 926).

159. — In situațiunea când asupra pârâtului ar plana o presumțiune juridică de culpă — dânsul nu ar putea-o răsturna decât dovedind cazul fortuit ori de forță majoră, culpa unui terțiu și cu atât mai mult culpa victimei (aceiaș hotărâre).

160. — Deși în principiu, proprietarul unui lucru, în baza art. 1000 c. civ. trebuie să fie făcut răspunzător ca proprietar, abstracție făcând de orice ideie de greșeală, de dauna cauzată de lucrul ce-i aparține, rațiunea fiind în dreptul său de proprietate, pe motivul că cel care trage profit dintr'un lucru, trebuie să suporte riscurile (teoria riscului creat). (T. Ilfov I s. 1039/925 cu nota de I. Gr. Perițianu, P. R. 105 II 927).

161. — Conform dreptului comun, victima trebuie să facă dovada culpei condamnatului unei automobil care l-a accidentat. (C. Ap. Paris, 13 Ian. 1926 cu nota de I. Bursănescu, P. R. 100 III 926).

162. — Prezumția de culpă stabilită de art. 1384 c. civ. este bazată pe necesitatea unei supravegheri pe care o impune paza lucrului, din cauza pericolului ce-l poate prezenta acesta pentru cineva. (C. Ap. Montpellier-Fr. 1929, cu nota de Al. Vălimărescu, P. R. 121 III 929).

163. — Caracterul periculos al unui lucru trebuie căutat nu atâta în necesitatea lui propriu, cât în efectele vătămătoare pe cari le produce, fie din cauza condițiunilor în cari a fost lăsat sau așezat de către paznicul său, fie din cauza mișcărilor pe cari i-le imprimă, sau a acțiunei pe care o exercită păzitorul asupra lucrului (aceiaș decizie).

164. — în consecință nu se poate face deosebire între lucruri din singurul punct de vedere al mărimei sau al gravității pericolului pe care-l reprezintă, unele și altele trebuind fi privite numai luându-se în considerație paguba pe care au pricinuit-o și pe care o mai bună supraveghere a păzitorului ar fi evitat-o (aceiaș decizie).

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.iini.ro

b) **Construcţii.**

165. — Dispoziţiunile articolului 1384 c. civ. fr. (1000 c. civ. r.) după care suntem răspunzători de lucrurile ce sunt sub paza noastră, nu sunt aplicabile raporturilor dintre colocatari în caz de incendiu. Locatarul care se plânge de dauna pricinuită de incendiul isbucnit la un colocatar, trebuie să dovedească greşeala acestuia. (Cas. Civ. Fr. 15 Nov. 1922, P. R. 43 IV 924).

166. — Deşi art. 1002 C. Civ. este relativ la responsabilitatea proprietarului unui edificiu de daunele cauzate cuiva prin ruina edificiului său, cu condiţia ca dauna produsă să fie consecinţa unei lipse de întreţinere sau a unui viciu de construcţie, totuş, de aici nu rezultă că vecinul interesat nu are dreptul ca prin o acţiune directă şi personală, să ceară instanţelor judecătoreşti dărâmarea imobilului proprietarului vecin, din cauza pericolului actual şi viitor, făcând să înceteze cu un moment mai de vreme, acest pericol iminent şi care îi aduce o turburare în folosinţa sa şi o stânjenire în dreptul de proprietate. (Jud. Oc. Târgovişte, 17 Dec. 1924, P. R. 42 III 925).

c) **Lucruri aflate sub pază.**

167. — Patronul care pune la dispoziţia lucrătorului ce întrebuinţează, un instrument defectos, răspunde de accidentul întâmplat lucrătorului din această cauză. (T. Annecy-Fr. 9 Mart. 1919, P. R. 144 III 922).

168. — Industriaşul este responsabil de dauna pricinuită prin explozia ivită în fabrica sa de grenate, chiar când nu se cunosc cauzele şi sunt străine de exploatarea în chestiune, dacă se stabileşte că granatele erau în paza sa. (Cas. Req.-Fr., 28 Iunie 1920, P. R. 32 III 922).

169. — O societate de electricitate este răspunzătoare de accidentul întâmplat unui copil trăsnit printr'un cablu aerian, dacă nu se stabileşte nici o imprudenţă în sarcina victimei şi dacă speţa exclude cazul fortuit sau forţa majoră. (T. Com. Marseille-Fr., 11 Mai 1920, P. R. 25 III 923).

170. — Instalarea unor ferăstraie într'un cartier cu mulţi locuitori, în mijlocul altor case, fără de a lua toate precauţiunile necesare pentru a înlătura întinderea unui incendiu, în special fără de a ridica ziduri marginaşe de o înălţime egală cu înălţimea atelierelor, îndrituieşte pe vecin, în cazul de propagarea incendiului, să invoace art. 1382 c. civ. în contra proprietarului atelierului, întrucât autorizarea administrativă nu poate să pună pe acest industriaş la adăpostul răspunderii sale civile care rezultă din imprudenţa sa. (T. Civ. Seine V, Fr. 29 Ian. 1921, P. R. 16 III 928).

171. — Societatea tramvaielor este răspunzătoare, pe baza art. 1384 c. civ. fr., de întreţinerea materialului ce-l pune la dispoziţiunea pasagerilor. Deci, dacă un călător, în urma smuciturii tramvaiului, este aruncat pe lanţul ce închide platforma şi cade jos în stradă din pricină că lanţul era în stare proastă şi că de aceia s'a rupt subt greutatea corpului, Societatea este ţinută să repare în mod integral consecinţele acestui accident. (T. com. Mans-Fr., 21 Oct. 1921, P. R. 15 III 928).

172. — Art. 1000 c. civ. devine inaplicabil, atunci când e vorba de un accident provenit dintr'un lucru, ce nu mai aparţinea sub nici o formă, în momentul accidentului, celui chemat la răspundere, faptul intrând în sfera de aplicare a art. 998 c. civ. Ca urmare, un medicament odată eşit dintr'o fabrică sau dintr'un depozit al Statului şi predat spre întrebuinţare, faptul generator de prejudiciu produs prin utilizarea acelui medicament, nu poate da loc la aplicarea art. 1000 c. civ. ci a art. 998 din acel cod. (T. Ilfov I s. 1039/925 cu nota de I. Gr. Perieţeanu, P. R. 105 II 927).

173. — Pentru ca disp. art. 1000 al. 1 să-şi aibă aplicaţiunea, trebuie ca dauna să fie cauzată chiar prin fapta lucrului, în afară de orice participaţie directă a omului. (Nimes-Fr. 1925, P. R. 154 III 925).

174. — Nu-şi va avea însă aplicaţia când dauna este urmarea sau consecinţa întrebuinţării unui lucru de acela care se serveşte de el, sau a direcţiei şi mişcării date (aceiaş decizie).

175. — în acest caz proba culpei trebuie să fie făcută de acela care a suferit paguba. Deci victima unui automobil în mers nu va putea invoca disp. art. 1000 al. 1, fără a stabili raportul de cauzalitate între lucru şi daună (aceiaş decizie).

176. — Pentru a fi aplicabil art. 1000 al. 1 c. c. trebuie ca dauna să fi fost cauzată de lucru; dacă dauna îşi are cauza în fapta omului atunci devine aplicabil art. 998 c. c. Cuvântul „cauză" înseamnă cauza eficientă a daunei; deci în fiecare speţă trebuie căutat dacă dauna îşi are izvorul direct în actiunea omului. Când se întrunesc amândouă trebuie căutat care din ele joacă rolul esenţial. (T. Lyon Fr. 1925 cu nota de I. Bursănescu, P. R. 155 III 925).

177. — Dacă dauna rezultă dintr'un fapt inerent lucrului, căruia actiunea omului îi este străină în momentul când accidentul se produce, dauna care rezultă este faptul lucrului; dacă din contră, lucrul nu a fost decât un instrument în mâinile omului a cărui acţiune a dat naştere accidentului, dauna este fapta omului, nu a lucrului (aceiaş hotărâre).

178. — Spargerea vitrinei unui magazin de către o piatră aruncată de roata unui automobil constitue, cel puţin în cazul când automobilul merge cu o viteză mijlocie, un caz fortuit ale cărei consecinţe păgubitoare proprietarul automobilului nu este obligat să le repare, cu toate că articolul 1384, al. 1, îi atribue o responsabilitate de plin drept. (T. Seine-Fr. 5 Martie 1925, P. R. 74 III 926).

179. — Fără a recurge la presumţia de culpă rezultând din art. 1384, proprietarul automobilului este responsabil de spargerea vitrinei unui magazin de către o piatră aruncată de roata automobilului, din cauza greşelei pe care a comis-o, neprevăzând un eveniment care nu constitue un caz fortuit, ci un risc inerent întrebuinţării cauciucurilor pneumatice, ale cărui consecinţe, proprietarul este ţinut să le repare. Este deci indiferent de a şti dacă automobilistul a comis un exces de viteză. (T. Vienne, Fr. 5 Martie 1925 cu nota de Al. Vălimărescu, P. R. 74 III 926).

180. — Prezumţiunea de culpă stabilită de art. 1000 al 1 c. c. în contra aceluia care are sub paza sa un lucru neînsufleţit — care a cauzat un prejudiciu — nu poate fi opusă conducătorului unui automobil pe motivul că accidentul a fost cauzat în timpul conducerii automobilului; acest conducător nu poate fi declarat rsponsabil decât dacă se face dvoada culpei. (T. Valence-Fr. 1925, P. R. 155 III 925).

181. — Prezumţia de culpă stabilită de art. 1000 c. c., nu e inerentă calităţii de proprietar, a păzitorului lucrului neînsufleţit care a cauzat dauna. Dacă în principiu proprietarul este socotit că are paza lucrului, nimic nu se opune ca el să fi transmis unui tert, această pază.

Incredinţând presupusului său conducerea unui camion care transportă mărfurile magazinului său, un comerciant transmite în mod necesar conductorului şi paza maşinei, în consecinţă ceeace a fost definitiv judecat de Trib. corecţional, faţă de conductorul care a cauzat accidentul, a fost deasemenea judecat şi faţă de comitent. (Cas. Civ.-Fr. 12 Ian. 1927 cu nota de I. Bursănescu, P. R. 124 III 925).

182. — Când instanţa penală a hotărât că accidentul cauzat de conductorul unui automobil, trebuie atribuit numai imprudenţei victimei, nu şi şoferului, prezumţia de culpă a art. 1000 c. c., este prin aceasta distrusă şi deci responsabilitatea proprietarului maşinei al cărui conductor — prepus al său — era păzitor, nu poate să fie căutată în art. 1000 al c. c. (aceiaş decizie).

183. — Articolul 1384 Cod. N. ocupându-se de răspunderea pentru fapta lucrurilor aflate sub pază, nu se referă decât la paguba cauzată independent de un fapt personal; prin urmare el n'ar putea fi aplicat în caz de pagubă cauzată de automobilele conduse; în această materie, proprietrul nu este răspunzător decât pentru culpă în conducerea automobilului, sau pentru lipsă de întreţinere, sau viţiu de construcţie, culpă pe care urmează s'o dovedească victima. (T. Colmar-Fr. 16 Nov. 1927, P. R. 86 III 928).

184. — Când un incendiu a luat naştere lângă o cale ferată şi a cauzat stricăciuni vecinilor, aparţine acestora, reclamanţi într'o acţiune pentru daune, să probeze că dezastrul s'a întâmplat prin faptul şi culpa cumpaniei căilor ferate.

In lipsa acestei probe reclamaţiunea lor trebuie să fie respinsă. (C. Ap. Montpellier-Fr. 21 Mai 1928 cu nota de D. Cotrutz, P. R. 85 III 928).

185. — Responsabilitatea autorului unui accident, fie că este fondată pe regulele art. 1382 cod. civ. (art. 998 cod. rom.) sau pe acelea a art. 1384 (art. 1000 cod. rom.) presupune totdeauna existenţa unei legături directe dela cauză la efect între faptul invocat şi dauna suferită.

In consecinţă, atunci când cablul electric al unei societăţi de distribuirea electricităţei, scufundat în fundul unui fluviu navigabil, a fost daunat de ancora care a derapat a unui vapor obligat a ancora, căpitanul este cu drept cuvânt exonerat de orice răspundere prin decizia care constată că acest accident nu s'ar fi putut produce, dacă societatea n'ar fi călcat obligaţiunea regulamentului de autorizare, care îi impunea aşezarea cablului în fundul unei tranşee de 2 metri cel puţin de adâncime. In orice

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.iini.ro

caz chiar admițând în sarcina căpitanului prezumția de culpă a art. 1384 cod. civ. (art. 1000 cod. rom.) această prezumție se găsește nimicită pri proba culpei în sarcină, culpă care a fost singură cauza directă, reală și eficientă a accidentului. (Cas. Req.-Fr. 29 Octombrie 1929 cu nota de D. Cotrutz, P. R. 128 III 931).

186. — Articolul 1384 c. civ. francez, care presupune în culpă proprietarul unui lucru neînsuflețit, nu se aplică față de cei cari au luat loc în mașină, fie în virtutea unui contract de transport, fie a unei invitații. (Cas. Civ.-Fr. 1929 cu nota de Marcu R. Cohin, P. R. 126 III 929).

187. — Prezumția articolului 1384 c. civ. este în contra gardianului unui lucru mobiliar neînsuflețit supus necesităților unei paze, din cauza pericolului care poate rezulta pentru altul; această prezumție nu poate fi însă invocată contra gardianului unui automobil de către acei cari au luat loc în această mașină, fie în virtutea unui contract, fie în urma unui act de curtuazie benevolă; aceasta deoarece primii găsesc protecțiunea lor în obligațiunile impuse transportatorului prin stipulațiunile exprese sau implicite ale contractului; în ceeace privește persoanele cari au acceptat sau au solicitat de a participa cu titlu gratuit la întrebuințarea mașinei, în plină cunoștință a pericolelor la cari se expun ei înșiș, ei nu pot obține daune-interese din partea gardianului mașinei, decât stabilind în sarcina sa o culpă care să-i fie imputabilă în termenii art. 1382 c. civ. (aceias decizie).

188. — Din faptul că prezumția de culpă stabilită de art. 1384 există atât față de păzitorul unei biciclete, cât și față de păzitorul unui automobil, nu rezultă că atunci când se produce o ciocnire între o bicicletă și un automobil, cele două prezumții se neutralizează în mod reciproc. Nu poate exista neutralizare de prezumții decât în cazul când ambele lucruri ar produce o pagubă; dacă însă paguba a fost produsă numai de unul din lucruri, oricare ar fi el, prezumția apasă asupra păzitorului acestui lucru. (C. Ap. Montpellier, Fr. cu nota de Alex. Vălimărescu, P. R. 121, III 929).

189. — Prezumția de responsabilitate prescrisă de art. 1384 c. civ, (1000 c. c. rom.) în sarcina celui ce păzește un lucru care pricinuește o daună, este de o generalitate absolută. Ea privește toate lucrurile neînsuflețite, fie mobile, fie imobile, atât gazoase cât și solide, cu singura condiție ca uzul lor sau simpla lor deținție să necesite o pază față de pericolul ce ele îl pot pricinui altora.

In special intră în această categorie, gazele vătămătoare produse și aflate într'o cadă de vin, mai ales atunci când prezența lor constituie un pericol de asfixie pentru cel ce se introduce într'ânsa. (T. civ. Lille Fr. 24 Dec. 1929, P. R. 86, III 930).

190. — Păzitorului lucrului nu poate fi scutit de responsabilitate din cauza culpei victimei, decât dacă s'ar stabili că ea a fost adevărată pricină a daunei și că ea nu putea fi prevăzută și evitată de păzitor. (Ac. hot.).

191. — Acesta este ținut nu numai de a păzi lucrul materialmente, ci și de a preveni cauzele exterioare cari ar putea pricinui accidentul, cu atât mai mare grijă, cu cât lucrul este mai periculos.

In special, pivnicerul, păzitor al unei căzi de vin, comite o culpă când nu previne pe un căldărar (cazangiu) de pericolul la care s'ar expune dacă s'ar scoborâ într'o cadă neaerisită de mai nainte, și când îl lasă singur pentru a se duce să caute o lumânare.

Responsabilitatea sa n'ar putea fi înlăturată de împrejurarea că, după o anchetă polițienească în cursul căreia el singur a fost interogat, afacerea a fost clasată ca nefiind bine caracterizată din punct de vedere penal. (Aceias decizie).

192. — Pentru aplicarea prezumției ce edictează, legea nu distinge dacă lucrul care a cauzat dauna era sau nu acționat de mâna omului; nu este necesar ca lucrul să aibă un vițiu inerent naturei sale, susceptibil de a cauza dauna, căci art. 1384 c. civ. (1000 c. r.) face ca responsabilitatea să atârne de paza lucrului, iar nu de lucrul în sine.

Prin urmare în caz de accident cauzat unui pieton de un automobil în mers, sub conducerea omului, aplicarea art. 1384 c. civ. nu poate fi înlăturată pe motivul că „deoarece nu s'a făcut nici o dovadă că accidentul s'ar datori vreunui vițiu inerent automobilului, accidentul nu constituie fapta lucrului pus sub pază". (Cas. S. V. Fr. 13 Febr. 1930 cu nota de G. P. Docan, P. R. 83, III 930. Aceias, cu nota de Al. Vălimărescu, P. R. 148 III 930).

D. **Responsabilitatea persoanelor morale**

193. — O obștie regulat constituită, poate fi declarată responsabilă conf. art. 1003 c. civ., când se constată că stricăciunile au fost cauzate de membrii ei. (C. Ap. Buc. II, d. 127/920, P. R., 23 III 922).

194. — E unanim admis că o persoană morală, în speță comuna, e răspunzătoare conform art. 998 și 999 c. civ., nu numai în ce privește actele de gestiune cu privire la patrimoniul său privat, ci și în privința actelor făcute ca putere publică, atunci când lezează un drept al unui particular, iar nu simplu interes. (T. Mehedinți I, 5 Iunie 1920 cu nota de C. I. Năvârlie, P. R. 90 III 924).

195. — O societate de luminat este răspunzătoare de dauna ocazionată unei societăți concurente, printr'unul din agenții săi, care, prezintându-se la un abonat al acesteia, l-a făcut să rupă contractul de abonament ce-l încheiase și oferindu-i să se aboneze la societatea pe care o reprezinta, a obținut semnătura abonatului prin mijloace ilicite. (Cas. Req. Fr. 25 Febr. 1920, P. R. 81 III 922).

196. — Deși prin legile speciale din 1888, în timp de război căile ferate trec sub dependința autorității militare, totuși companiei de cale fierată îi rămâne gestiunea comercială a rețelei ce-i aparține, precum și personalitatea proprie, rămânând răspunzătoare de accidentul întâmplat călătorilor și datorită agenților ce-i au rămași subt a lor supraveghere și direcțiune. (C. Ap. Paris V, Fr. 4 Nov. 1920, P. R. 12 III 922).

197. — Compania de cale fierată e responsabilă de incendiul provocat prin scântei ce ies din locomotivă și cari cad pe acoperișul de paie al unei construcții, la o distanță mai mică de 20 m. (l. belgiană) de linia fierată. (T. Malines, Belg. 30 Iun. 1920, P. R. 72, III 922).

198. — O companie de tramwaiuri este responsabilă de accidentul întâmplat unui călător, atunci când acesta punând piciorul pe scară, în urma unui semn de oprire făcut conducătorului, vagonul a plecat atât de repede încât suszisul călător n'a mai avut timpul să puie celălalt picior pe scară și din această cauză, a fost răsturnat și târât pe pământ. (T. Orange, Fr. 20 Nov. 1920, cu nota, P. R. 147 III 922).

199. — Răspunderea de daune conf. art. 998 c. c. incumbă atât particularilor, cât și persoanelor morale, cari făcând acte de gestiune a patrimoniului lor, cauzează altora un prejudiciu. (Cas. I d. 68/921, P. R. 43 III 922; aceiaș cu nota de I. Rosetti-Bălănescu, P. R. 50 I 923).

200. — Bagajele pe care călătorul le conservă cu sine în compartiment, nu călătoresc pe baza unui contract, deci culpa căii ferate prin care aceste bagaje sunt distruse nu poate fi decât o culpă quasi-delictuală, iar victima pagubei este autorizată să ceară despăgubirea cuvenită pe temeiul art. 998 și următorii.

In ipoteza că în aceste bagaje s'ar afla și bijuterii sau alte obiecte prețioase, calea ferată nu poate invoca dispoziția art. 431 cod comercial aplicabil numai la contractul de transport, fiind ținută deci la o despăgubire integrală, inclusiv a obiectelor prețioase. (Cas. III d. 109/930 cu nota de N. G. Vrăbiescu, P. R. 175 I 930; aceias P. R. 177 III 930).

E. **Responsabilitatea Statului și a administrațiilor publice**

201. — Statul având misiunea să gereze interesele generale în limitele legilor, iar aceste legi nefăcându-l nerăspunzător și nedându-i puterea să aducă vre-o atingere drepturilor particularilor, el trebuie să administreze prin ministrii, reprezentanții săi direcți sau funcționarii prepuși în servicii publice, respectând acele drepturi, iar dacă le vatămă trebuie să repare daunele pricinuite. (Cas. I d. 468/920 cu nota de Al. Costin, P. R. 18 I 922).

202. — La acest principiu fac excepție actele pe cari Statul le îndeplinește în virtutea suveranității, adică actele de autoritate și de putere cari nu sunt de natură a fi opera unor persoane private, deoarece suveranitatea exclude ideia de responsabilitate. (Aceias decizie).

203. — Astfel, dacă un funcționar a fost păgubit prin aprecierile desonorante, dar nefundate, pe cari ministrul le-a făcut prin raportul de distituire publicat în Monit. Oficial, aducându-i-se astfel vre-o vătămare, urmează să i se acorde o despăgubire pentru prejudiciul cauzat. (Cas. I dec. 468/920 cu nota d-lui Al. Costin, P. R. 18 I 922).

204. — Când o persoană morală face acte de gestiune asupra patrimoniului său cauzând altuia un prejudiciu, ea este ținută a-l repara. Persoana morală este responsabilă de daunele provocate de prepușii săi. Iar competința de a statua asupra acelor daune, revine instanțelor de drept comun. (Cas. I d. 68/921 cu nota de I. Rosetti-Bălănescu, P. R. 51 I 923).

205. — Prin urmare, dacă primăria construește pe domeniul său un canal colector de ape pe lângă proprietatea unui particular, prin aceasta, primăria este obligată a veghia la întreținerea în stare de a nu prejudicia

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.iini.ro

proprietăților vecine, sub sancțiunea de despăgubíri pentru daune; astfel că dacă instanța de fond constată existența elementelor cerute de art. 998 c. civ., cu drept cuvânt obligă primăria la repararea daunelor cauzate din culpa sa, fără să fie vorba de violarea acestui text de lege sau de incompetința instanțelor judecătorești de a statua asupra uneí asemenea afaceri. (Aceiaș decizie).

206. — Regula prevăzută de art. 998 c. c. se aplică și raporturilor dintre cetățeni și Stat, considerat ca o autoritate publică, astfel că Statul e responsabil de prejudiciile aduse particularilor de către reprezentanții săi direcți. (Cas. I d. 390/921 P. R. 61 III 922).

207. — Leziunea comisă unui drept civil de către un organ de guvernământ, este socotită ca un fapt al însuși guvernământului și responsabilitatea este directă. (Cas. Bruxelles, Belg. 12 Iulie 1921, P. R. 86 III 922).

208. — Nici un text de lege nu consacră iresponsabilitatea puterii administrative, când vatamă un drept civíl al unui particular, nici chiar în cazul când lucrează ca putere publică și în exercițiul funcțiunei publice. (Ac. dec.).

209. — Regula de înaltă echitatea cuprinsă în art. 998 codul civil, după care ori ce faptă a omului care cauzează altuia un prejudiciu, obligă pe acela din a cărui greșeală s'a ocazionat, a-l repara, deși are în vedere în primul rând raporturile particularilor între ei, ea are a se aplica însă, pentru acelea motive, și în raporturile lor cu Statul și subdiviziunile acestuia, județul și comuna. Aceste persoane juridice având misiunea de a gira interesele generale în limitele legilor, aceste legi nu le dau puterea ca prin actele lor de administrație să aducă o atingere drepturilor particularilor. (Cas. I d. 46/922, P. R. 141 III 922).

210. — Responsabilitatea Statului pentru faptele prepușilor săi funcționari în diverse funcțiuní, nu exclude responsabilitatea acestora față de persoanele lezate, pentru daunele cauzate cu ocaziunea exercițiului funcțiunei lor, când aceste daune sunt rezultatul unei culpe personale a funcționarului. (Cas. I d. 153/922, P. R. 157 III 922).

211. — Dispozițiunile din art. 687 codul civil rus, sunt identice cu cele cuprinse în art. 1000, alin. 3 cod. civ. român, întrucât ambele aceste texte de lege prevăd că stăpânii și comitenții sunt răspunzători de prejudíciul cauzat de servitorii și prepușii lor, în funcțiunile ce le-au încredințat.

Aceste dispoziținni prevăd o regulă generală de responsabílitate, aplicabilă Statului ca putere executivă, căci deși prin textele menționate ale codului civil s'a avut în vedere în special raporturile particularilor între ei, totusi regula ce ele edictează, urmează a se aplica, pentru aceeaș rațiune și față de Stat, care, ca putere executivă este prin esență, responsabil, oridecâteori se cauzează cuiva un prejudíciu, de un prepus al său, în îndeplinirea însărcinării ce i s'a încredințat. (Cas. I d. 350/922, cu nota lui D. Alexandresco, P. R. 88 I 923; aceiaș P. R. 2 III 923, P. R. 17 III 923).

212. — Nu se poate socoti ca fapt al Statului sau al orí cărei persoane morale, de cât faptul îndeplinit de agentul său, în cursul misiunei cu care este însărcinat. (Cas. Bruxelles, 16 Oct. 1922, P. R. 45 III 923).

213. — Statul este în mod direct responsabil de faptul ilicit comis de un șofer militar, atunci când acesta a lucrat în sfera atribuțiilor sale. (Aceiaș decizie).

214. — Responsabilitatea Statului, pentru fapte ilicite comise de un șofeur mílitar, dispare dacă rezultă din hotărârea judecătorului fondului, apreciind în mod suveran circumstanțele cauzei, că în momentul săvârșirei faptului șofeurul nu mai avea calitatea sa de militar. (Aceiaș decízie).

215. — Neremiterea unei telegrame constitue un fapt care nu angajează răspunderea pecuniară a Statului (art. 6 al legii din 29 Noem. 1850). Când însă interpretarea telegramei a fost făcută de un funcționar în înțelegere cu un concurent al comerciantului trimițător al telegramei, funcționarul devine răspunzător personal, neputând fi acoperit de Administrația poștelor. In aceste condiții, Ministrul care a trebuit să declare responsabilitatea Statului, nu poate refuza comunicarea numelui funcționarului vinovat, pe motiv că pedeapsa disciplinară ce í s'a aplicat ar fi suficientă. (Cons. de Stat-Fr. 7 Iulie 1922, P. R. 37 IV 923).

216. — Statul este dator să răspundă de daunele materiale și morale cauzate printr'un act nelegal. (Cas. I d. 411/924 cu nota de G. Alexianu, P. R. 277 I 925).

217. — Potrivit art. 13 din Statutul funcționarilor publíci și 28 din Regulamentul legii, singura răspunzătoare de fapta unui funcționar public, care depășește mandatul sau sfera atribuțiunlior sale, lezând pe un particular, este autoritatea de care depinde, ea putând chema în garanție și pe funcționar ca să răspundă băneste, fiindcă numai ea poate aprecia dacă actul săvârșit de funcționar e abuziv sau nu.

Prin urmare o acțiune în daune intentată de cel lezat contra funcționarului direct, fără a se adresa mai întâiu autorității de care depinde, este rău îndreptată, deși tribunalul e competinte a judeca o atare acțiune. (T. Mercurea-Ciucului, S. 514/924 cu nota de V. Oprescu, P. R. 247 II 925; aceiaș cu nota de I. Bursănescu, P. R. 58 III 926; aceiaș în P. R. 71 III 925).

218. — Compania de transport poate printr'o clauză specială, să se scutească de răspunderea faptelor sale sau neglijenței căpitanuluí vasului. Totuș, mama unui călător, care a pierit prin accident în cursul unei călătorii, este în drept, conform legii, să ceară repararea prejudiciului personal ce suferă de pe urma morții ei, bazându-se, nu pe contractul de transport, ci pe existența unui delict. Inalta Curte a decis, în consecință, că judecătorii fondului au dat o legală interpretare faptelor, când — după ce au declarat că societatea de navigație, dacă nu a contravenit nici unui regulament, a săvârșit totuș o gravă imprudență grămădind în partea dinapoi a vaporului mari cantități de materii periculoase, în mijlocul a 2000 de călători, printre cari numeroși soldați ce fumau, așa că declarându-se un incendiu, fiul reclamantei ca și mulți alți pasageri, spre a fugí de flăcări, a fost nevoit să sară în mare, unde s'a înnecat — au găsit compania de navigație răspunzătoare de imprudența sa, care constituie delictul prevăzut de art. 319 din codul penal. (Cas. Civ.-Fr. 27 Iulie 1924, P. R. 31 IV 927).

219. — Deși funcționarií publici sunt retribuiti de Stat, calitatea lor de funcționari nu prezumă raportul dela prepus la comitent.

Ca atare, grefierii, cari sunt numiți în funcțiune după trecerea examenelor prevăzute de legea de organizare judecătorească — lege determinând atribuțiunile lor — nu sunt prepușii Ministerului de Justiție. Ei răspund personal pentru actele și faptele ce cad în atribuțiunile lor legale. (Cas. II d. 1623/929 cu nota de I. Rosetti Bălănescu, P. R. 149 I 929).

220. — Statul care poate fi făcut responsabil întocmai ca și particularul în cazul delictelor sau quasidelictelor cívile, întrunește în ființa sa două roluri diferite ca putere suverană exercitând putere legiuitoare, judecătorească sau executivă, și ca persoană particulară, exercitând drepturi și având îndatoriri ca orice particular.

Dacă în calitate de putere suverană, exercitând primele două puteri arătate, anumite regule încercuesc responsabilitatea Statului, nu tot astfel se întâmplă când Statul lucrează ca putere executivă, dacă actele sunt făcute de autoritatea care-l reprezintă în mod direct și ating un drept al particularului.

In adevăr, conform art. 13 din legea administrativă, Statul are dreptul să exercite un control tutelar asupra administrației comunelor, având puterea chiar de a dizolva consíliul conf. art. 273 din legea administrativă; nu poate face însă aceasta decât în condițiunile legei, ceeace nu s'a întâmplat în cazul de față, după cum reiese din deciziunea prín care s'a anulat actul de dizolvare al Consiliului comunal, săvârșind astfel un quasidelict, făcând ceeace nu trebuia să facă (culpa in comitendo).

Fiind dovedită culpa Ministerului de Interne, reclamantul este în drept a cere repararea prejudiciului suferit. (T. Putna II, s. 43/930, P. R. 107 III 930).

F. Acțiunea pentru daune.

221. — După art. 699 din codul italian, acel care are motive serioase (ragionevole motive) de a se teme că edifíciul unui vecin are să-i aducă o pagubă iminentă prin căderea, ruina sau dărâmarea lui, este în drept să ceară dela justiție ca proprietarul acelui edificiu, dacă nu ia măsurí în consecință, să dea o cauțiune (cautio damni infecti), spre a garanta dauna eventuală ce ar putea pricinui ruina sau căderea acestui edificiu. (T. civ. Brescia, 4 Oct. 1913 cu nota lui D. Alexandresco, P. R. 72 III 923).

222. — Titularul unui drept civil, care a fost vătămat, poate urmări înaintea tribunalelor ordinare repațiunea prejudițiului suferit. Tribunalele ordinare sunt competinte a judeca această contestațiune, fie că autorul leziunei, este un particular, fie că este o autoritate publică, ca Statul, departamentul, comuna.

Acest fel de a vedea nu aduce nici o știrbire autorității Statului (imperium) și nici puterei sale de a regulamenta; nu se opune ca Statul, la un moment dat, să lovească de indisponibilitate o marfă a unui particular; dar permite de a verifica dacă asemenea regulamente luate de Stat sunt legale și dacă executarea lor nu vatămă drepturile particularílor. (C. Ap.

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.iini.ro

Gand, Belg. 30 Iun. 1921, P. R. 119 III 922).

a) **Fixarea sumei datorite**

223. — Prejudiciul cauzat printr'un delict sau quasi-delict, trebuie să fie apreciat după momentul când faptul ilicit a avut loc. (Camera Lorzilor-Angl. 28 Iulie 1921, cu nota lui D. Alexandresco, P. R. 141 III 923; aceiaș, P. R. 76 III 923).

224. — Acesta este momentul care trebuie să se aibă în vedere pentru a se transforma în monedă engleză daunele calculate în monedă străină, în speță, în lire italiene. (Ac. dec.).

225. — Intinderea despăgubirilor ce trebuiesc acordate victimei unui delict sau quasi-delict, privește toate daunele ce s'au cauzat prin faptul imputat până la repararea complectă a prejudiciului. (Cas. I d. 46/922, P. R. 141 III 922).

226. — Prin urmare, cu drept cuvânt și fără a viola art. 1086 c. cív., instanța de fond nu ține seamă în aprecierea daunelor, de normele prevăzute în acest articol aplicabile numai în materie de daune contracturale și acordă daune, după ce constată că printr'o hotărâre se acordase o indemnizație pentru consolidarea casei, iar prin a doua acțiune se cere daune pentru faptul prăbușirei casei. (Aceiaș decizie).

227. — Când un militar, călătorind în serviciu ordonat, a fost omorât într'un accident de cale ferată, instanța urmează să înlăture cumulul între daunele interese reclamate de văduvă și pensia militară la care aceasta are dreptul. (C. Ap. Paris V. P. R. 12 III 922).

228. — Atât în materie de daune materiale, ca și în acele morale, rezultând dintr,un quasi-delict, chestiunea întinderií lor și a quantumului despăgubirilor datorite aparține exclusiv instanțelor de fond. (Cas. I d. 411/924 cu nota de G. Alexianu, P. R. 277 I 925).

229. — Judecătorul care condamnă la daune interese în profitul copiilor minorí ai victimei, pe autorul unui accident mortal, poate determina condițiunile în cari plata reparațiunii alocată va fi efectuată.

In special, el poate să specifice că această plată spre a fí liberatorie, va consista într'un titlu de rentă nominativ de 3% asupra Statului francez, inalienabil până la majoritatea copilului în numele căruia va fi înscris. (Cas. Fr. 29 Martíe 1926, cu nota de Al. Vălimărescu, P. R. 160 III 926).

230. — Deși potrivit art. 998 și urm. este exact în drept că daunele acordate pentru un quasi-delict trebuie să cuprindă reparațiunea integrală a prejudiciului cauzal, însă obligația de reparațiune născându-se în momentul când a avut loc faptul generator de prejudiciu, urmează că pentru fixarea quantumului daunelor, trebuie a se avea în vedere valoarea ce aceste daune au avut la epoca când s'a întâmplat faptul ilicit. (Cas. I d. 832/928 cu nota de d. Victor Șandor, P. R. 3 I 929).

231. — Atunci când este vorba de daune provenínd dintr'un delict sau quasi-delict, dobânzile sumei ce singură reprezintă aceste daune, nu pot curge decât din momentul în care daunele s'au lichidat în mod definitiv, căci numai dín acel moment ele s'au transformat într'o creanță certă, lichidă și exigibilă, iș ca atare producătoare de dobânzi. (Cas. III 7 Martie 1928 cu nota de Dem. Stonescu, P. R. 68 I 929; aceiaș, cu nota de Vasile N. Teodorescu, P. R. 83 I 931).

232. — Prezumțiunea de culpă dedusă din art. 1384 (art. 1000 c. rom.) constituie o derogare la dreptul comun, care este formulat prin art. 1382 (art. 998 c. rom.).

In consecință, atunci când victima unui accident nu și-a întemeiat cererea sa pe dispozițiunile art. 1384 c. civ. judecătorii nu pot, chiar invocând nepreciziunea și generalitatea reclamațiunei, să aplice după voință art. 1382 c. civ. sau art. 1384 c. civ. Ei trebuie să se limiteze la dreptul comun și să nu pronunțe obligarea la despăgubiri decât într'atât cât cel vătămat, face proba unei culpe comíse de acel pe care îl atacă. (C. Ap. Aix Fr. 11 Nov. 1928, cu nota de D. Cotrutz, P. R. 87 III 930).

233. — Prejudiciul rezultat din o crimă sau delict este o chestiune de fapt și evaluarea lui intră în puterea de apreciere a instanței represive. (Cas. Cr. Fr., 28 Febr. 1930, cu nota de G. P. D. în P. R. 86 III 930).

b) **Alte mijloace de desdăunare**

234. — Reparația daunelor cauzate se poate face prin plata unei sume de bani sau orice alt mod de reparare, de natură a da satisfacție părții vătămată, cum ar fi facerea de lucrărí necesare pentru evitarea prejudiciului. (Cas. I d. 68/921 P. R. 43 III 922).

235. — Situația de fapt ce a creiat-o recurenta prin modul său de viață, în public, de a face să se creadă că este văduvă, comportându-se ca atare și săvârșind acte juridíce în această calitate, constitue un quasi-delict care atrage repararea prejudiciului ce a cauzat, reparație care constă tocmai în menținerea actelor săvârșite fără autorizație. (Cas. I, d. 544/921 cu nota d-lui I. Rosetti Bălănescu, P. R. 229, I 923).

236. — Reparațiunea daunei încercată de partea vătămată prin comiterea unei infracțiuni penale, consistă de ordinar într'o despăgubire pecuniară; ea însă trebuíe să consiste în prim rând în restituțiune, când e cu putință, căci aceasta constituie reparațiunea cea mai naturală și complectă a infracțiunei. (Cas. II d. 1758/922, P. R. 20 III 923).

c) **Solidaritatea plății**

237. — Cu toate că în principiu nu mai șofeurul răspunde de conducerea imprudentă a automobilului, totuș răspunderea se răsfrânge și asupra persoanelor care ocupă trăsura, dacă un exces de viteză rezultă dintr'un consímțimânt unanim, datorit unor libațiuni prelungite.

Prin urmare, când s'au suit într'un automobil persoane cărora nu le era necunoscut abuzul ce-l făcea șofeurul cu trăsura lui, în nestirea stăpânului, și când au luat parte la acel abuz, ele sunt răspunzătoare de accidentul întâmplat în asemenea condițiuni și sunt obligați, în mod solidar, împreună cu șofeurul, să repare dauna pricinuită prin acest accident proprietarului trăsurií. (C. Ap. Lyon Fr. 7 Mai 1921, P. R. 98 III 926).

238. — Dacă mai multor persoane li se impută o culpă comună și indivizibilă generatoare de daune și dacă este cu neputință a se deosebi partea fiecăruia în responsabilitatea comună, cu drept cuvânt ele sunt condamnate solidar. (Cas. Req. Fr. cu nota de G. P. D. în P. R. 85 III 930).

G. **Legislația teritoriilor alipite**

239. — După dispozițiunile art. 684 din codul civil rus, oricine este dator să despăgubească pe o persoană de vătămarea și pagubele pricinuite prin orice faptă, omísiune, sau neglijență, text care este aplicabil și în cazul unui accident petrecut într'o exploatare agricolă, de oarece statutul rus de muncă industrială din 1913, are o aplicațiune mărginită la întreprinderi de fabrící, uzine și mine. (C. Ap. Chișinău, d. 7/922, P. R. 22 III 923).

240. — Potrivit art. 574 și 684 c. civ. rus, orice știrbiri aduse proprietății și orice stricăciuni sau pierderi cuvenite cuiva, face să se nască obligațiunea, din partea celui care le-a cauzat, de a despăgubi pe acela care a suferit vătămarea de pagubele cauzate prin orice faptă, sau neglijență, a celui care le-a pricinuit.

Prin urmare, instanța de fond constatând în fapt că intimatul plecând, a lăsat în imobilul în litigiu, mobilierul ce a adus acolo și că societatea recurentă instalându-se în acel imobil, a găsit mobilierul întimatului, pe care l-a risipit și distrus, cu drept cuvânt și fără a fi comis nici-o călcare de lege, a obligat pe recurentă la plata valorii acestui mobilier. (Cas. I d. 541/923, P. R. 1 III 924).

241. — Potrivit dispozițiunilor 82 al legii XIX ungară din anul 1907, în caz de accident provenit din culpa unui prepus, nu se poate cere daune împotriva patronului, câtă vreme n'a intervenit în cauză o sentință definitivă pe cale penală care să fi stabilit culpa prepusului. (Cas. I C. Ardeal d. 1710/924, P. R. 60 III 925).

242. — Conform art. 1309 c. c. a., părinții răspund pentru daunele cauzate de copiii lor a căror cuvenită supraveghere au neglijat-o, și nu au făcut tot posibilul și necesarul, care se cere chiar și la cei mai simpli oameni, spre încurajarea eventualelor daune produse de un copil de 4 ani care a pus foc la proprietatea păgubiților. (Cas. I 16 Mart. 1928 cu nota de F. Dârlea, P. R. 33 III 929).

H. **Studii, recensii și note**

243. — La responsabilité du fait des animaux dans la doctrine clasique (J. Crouzel) recensii de N. A. Ionescu, (P. R. 33 IV 923).

244. — Responsabilitatea civilă a dementului de C. Vasiliu (P. R. 52 IV 926).

245. — La responsabilité civile des fonctionnaires publics (Pierre Ca.) recensie de I. Bursănescu (P. R. 19 IV 928).

246. — La responsabilité civíle (H. Lalou) recensie de Marg. Paximade-Ghelmegeanu (P. R. 33 IV 928).

247. — Responsabilitatea delictuală și responsabilitatea contractuală, de Mircea Durma (P. R. 4 IV 930).

248. — Evoluția ideíi de responsabilitate delictuală de Louis Josserand (P. R. 153 IV 929).

249. — Responsabilitatea delictuală și responsabilitatea contractuală, de Mircea Durma (P. R. 4 IV 930).

250. — Răspunderea din faptul automobilelor înaintei Secțiunilor Unite

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.iini.ro

ale Curții de Casație franceză, de L. Josserand (P. R. 44 IV 930).

251. — Les accidents d'automobile et l'arrêt solennel du 13 Février 1930, de L. Josserand (P. R. 16 IV 931).

252. — De la résponsabilité civile des accidents de chasse, de R. Demogue (P. R. 27 IV 931).

253. — Natura și întinderea răspunderii medicului, de Radu M. Goruneanu (P. R. 71 IV 931).

254. — La résponsabilité des accidents causée par les ascenseurs et l'article 1384 du code civil (Paul Magnin) recesie de I. Bursănescu (P. R. 156 IV 931).

255. — Inacțiunea, culpă juridică, de Mircea Durma (P. R. 145 IV 929).

256. — V.: Abuz de drept, Accident de muncă, Acțiune recursorie, Daune, Depozit, Drept. Drept maritim, Locațiune, Lucru judecat, Medic, Muncă, Promisiune de căsătorie, Seducțiune, Transport, Universitate.

RESPONSABILITATE PENALA.

1. — Responsabilitatea penală fiind personală, nu i se poate aplica unei persoane morale care lucrează prin delegații săi, prin reprezentanța cărora n'ar putea să i se aplice pedeapsa corporală, astfel că în acest caz nu poate fi pedepsită de oarece îi lipsesc elementele imputabilității ca la persoanele fizice. (T. Dolj III s 2525/922, P. R. 64 III 923).

2. — Dacă automobilul aparținând unei societăți este condus cu viteză excesivă, și la semnalele făcute de agenții de circulație autorizați nu se oprește, societatea este contravenientă și trebuie condamnată prin reprezentanții ei legali. (T. Fălticeni, s. pen. 1810/928 cu nota de Alex. Al. Botez, P. R. 4 III 929).

3. — Persoanele morale nu pot fi condamnate la amenzi penale, deoarece fiind persoane abstracte nu au o existență reală, ci sunt numai niște ficțiuni, create de lege, cari lucrează prin reprezentanții lor, așa încât, ele nu pot simți efectele pedepselor ce li s'ar aplica. Deci când acei reprezentanți nu sunt citați la primă instanță pentru a se putea apăra, ei nu mai pot fi citați pentru prima oară în apel, deoarece prin aceasta s'ar aduce atingere principiului celor două grade de iurisdicție. In asemenea caz judecarea urmează a pronunța achitarea. (T. Ilfov III S. 292/928 cu nota de M. Graur, P. R. 115 II 929).

4. — V. Pedeapsă, Cauze cari apără de pedeapsă.

RESPONSABILITATEA PROPRIETARULUI DE VAS.

V. Drept maritim.

RETENȚIE (drept de...)

CUPRINS:

1. *Noțiuni generale (1).*
2. *Condiții de admisibilitate (2-4).*
3. *Aplicații (5-9).*

1. Noțiuni generale

1. — Dreptul de retenție este dreptul pe care îl are debitorul, a cărui pretențiune constă în predarea sau restituirea unui lucru, să refie acel lucru până când creditorul lucrului își va îndeplini și el prestațiunea ce o are către dânsul, astfel că acest drept apare ca o garanție pur pasivă pe care debitorul nu o poate exercita decât pe calea unei excepțiuni pe care o poate opune reclamantului, de câte ori cu ocazia lucrului s'a născut în persoana sa o creanță în contra creditorului lucrului. (T. Ilfov I. com. 17 Oct. 1929 cu nota de Mihail Stern, P. R. 130 II 931).

2. Condiții de admisibilitate

2. — Dreptul de retențiune se poate încuviința de câte ori este vorba de a garanta plata unei datorii recunoscută detentorului lucrului a cărui revendicare se cere, și care datorie este în strânsă corelațiune cu acest lucru, deoarece ar fi nedrept a se cere uneia din părți executarea obligațiunii sale de a restitui lucrul, fără ca cealaltă parte să îndeplinească pe a sa. (Cas. I 16 Dec. 1911 cu nota de Tr. Alexandrescu, P. R. 17 I 926).

3. — Dreptul de retenție este o chestie de apărare în fond și deci poate fi adus direct în apel de către cumpărătorul contra căruia s'a intentat acțiune în anularea vânzărei. (Cas. I 21 Iunie 1926 cu nota de Al. Cerban, P. R. 69 I 930).

4. — Din moment ce dreptul de retenție nu poate fi conceput fără reciprocitate de obligațiuni, este dela sine înțeles că debitorul care avea să uzeze de această excepție de garanție, trebuie să dovedească creanța sa în contra creditorului lucrului, adică să se bazeze pe un drept cert. (T. Ilfov I com. 17 Oct. 1929, P. R. 130 II 931).

3. Aplicații

5. — Proprietarul n'are nici un drept de retenție asupra mobilelor locatarului. El poate numai să exercite asupra lor privilegiul pe care i-l conferă legea și să le readucă în imobilul închiriat, dacă au fost scoase de acolo fără învoirea lui. (T. civ. Pontoise, Fr. 9 Oct. 1922 cu nota lui H. în P. R. 80 III 924).

6. — Conform art. 1694 c. civ., creditorul gagist va putea avea întotdeauna dreptul său de retenție atât asupra debitorului său, cât și asupra creditorilor chirografari ai săi. (T. Ilfov I com., s. 491/924, P. R. 67 III 924).

7. — Intrucât moșia care face obiectul vânzărei și pe care apelanta o are în folosință, produce fructe, pe care ea le percepe, dobânzile restului de pret datorat nefiind decât contravaloarea lor, nu pot sub nici un motiv să fie **reținute, în privința lor** nefiind nici un risc pentru cumpărătoare chiar în caz de evicțiune. (C. Ap. Buc. II 17 Oct. 1928 cu nota de Al. Velescu și A. Schatz, P. R. 107 II 929).

8. — Dreptul de retenție nu este admisibil dacă, ca în speță, convenția de vânzare pe care se bazează a fost anulată pentru un motiv de ordine publică. (Cas. I 21 Iunie 1926 cu nota de Al. Cerban, P. R. 69 I 930).

9. — Dreptul de retențiune presupune „l'absence de tout nantissement, expres ou tacite". Ori, când creditorul a primit asigurarea creanței sale în ipotecă, evident că nu mai poate opune retențiune. (T. Ilfov Not. 5 Dec. 1929, P. R. 127 II 931).

RETORICA

1. — L'art de parler en public (Fernand Corcos) recensie de I. Bursănescu, (P. R. 29 IV 927).

RETRACT LITIGIOS.

(Art. 1402—1404 C. civ.)

CUPRINS:

1. *Noțiuni generale (1)*
2. *Condițiuni (2-4).*
   a) *un proces pendinte (5-16).*
   b) *având obiect fondul dreptului (17-21).*
   c) *o vânzare a dreptului litigios (22-27).*
3. *Procedura:*
   a) *Persoane între care poate interveni (28-37).*
   b) *Instanța competentă (38-43).*
   c) *Forma în care se propune (44-46)*
4. *Note (47).*

1. Noțiuni generale

1. — Instituția retractului litigios a fost admisă prin art. 1402 cod. civil pentru a se împiedica specula cu drepturile litigioase — privită ca imorală — și totodată spre a se împuțina și procesele. (Cas. I d. 1924/922 cu nota de D. Alexandresco, P. R. 250 I 923).

2 Condițiuni

2. — In doctrină și jurisprudență e tranșat că debitorul cedat nu poate exercita retractul decât contra cesionarului de drepturi litigioase, iar pentru ca dreptul să se considere litigios — conform art. 1403 c. civ. — se cere:

a) Să existe proces pendinte înaintea unei instanțe judecătorești;

b) Procesul să fie relativ la însuș fondul dreptului și

c) In momentul cesiunii să se fi contestat fondul dreptului.

Neîndeplinirea vreuneia din aceste condițiuni face ca dreptul să nu fie considerat litigios. (T. Putna, jurnal 2717/922 cu nota de D. Alexandresco și C. Hamangiu, P. R. 111 II 924).

3. — Din cuprinderea art. 1402—1403 c. civ. rezultă că pentru a se putea opune retractul litigios, se cere: 1) să existe un proces anterior vinderii și 2) printr'acel proces fondul dreptului chiar să fie contestat. (C. Ap. Buc. I d. 96/924 cu nota de Gr. Racoviceanu, P. R. 234 II 924).

4. — Pentru ca retractul litigios să fie posibil, trebue să existe un proces în curs, în momentul cesiunei, procesul să poarte asupra fondului dreptului, un pret, sau cesiunea să fie provocată de o cauză legitimă prevăzută în art. 1404 cod. civil, și în fine ca acel ce exercită **retractul** să aibă calitatea de pârât. (C. Ap. Galați II, 15 Dec. 1923 cu nota de St. Antim, P. R. 80 II 924.)

a) Un proces pendinte

5. — Deși legea cere ca, fie prin petițiunea de recurs, fie prin osebit memoriu, recurentul să arate motivele sale de recurs, sub sancțiune de nulitate, această dispoziție însă este prevăzută pentru cazul când litigiul urmează să fie terminat prin judecarea recursului. Nemotivarea recursului nu poate fi o piedică pentru exercitarea retractului litigios, pentru al cărui exercițiu se cere numai ca un recurs să fie pendinte, indiferent dacă e valid sau nu, deoarece scopul retractului litigios este tocmai de a se evita orice discuțiune asupra recursului, ceeace desigur nu ar mai fi cu putință, dacă s'ar decide că, cu

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.iini.ro

ocaziunea exercitării acestui retract, ar trebui să se examineze în prealabil dacă recursul este, şi în ce măsură este, motivat. (Cas. I d. 980/922, P. R. 52 III 923).

6. — Cererea de propunere a reractului litigios, neflind decât un accesoriu şi un incident al acţiunii principale, este condiţionată de existenţa juridică a acestei acţiuni; de unde rezultă că de câte ori acţiunea principală este declarată inadmisibilă pentru lipsa de calitate sau pentru altă cauză, retractul litigios nu mai poate fi propus, neflind admisibil ca acest retract să primeze finele de neprimire ale acţiunii prin care se propune exerciţiul retractului litigios. (C. Ap. Iaşi I d. 122/922 cu nota lui D. Alexandresco, P. R. 251 I 923).

7. — Simpla intenţiune procesuală nu poate să dea naştere unui retract litigios, deoarece legiuitorul cere categoric prin art. 1403 ca să existe proces sau contestaţiune asupra fondului dreptului la data achiziţionării dreptului litigios. (C. Ap. Iaşi I d. 46/922 cu nota de Traian Ionaşcu, P. R. 33 II 926).

8. — Pentru ca dreptul sau lucrul cedat cu titlu oneros să fie litigios, se cere ca să existe o contestaţie asupra fondului, în momentul când dreptul sau lucrul este cedat, iar nu după ce s'a făcut cesiunea lor. (T. Charolles-Fr. 9 Mai 1922 cu nota lui D. Alexandresco, P. R. 70 III 923).

9. — Scopul urmărit de legiuitor prin instituţiunea retractului litigios fiind de a curma litigiile, urmează că acel în favoarea căruia există un asemenea drept îl poate exercita în orice stare a procesului, cât timp hotărârea ce ar fi intervenit în cauză, nu a dobândit autoritatea de lucru judecat. (Cas. I d. 528/923 cu nota d-lui Al. Oteteleşeanu, P. R. 226 I 923).

10. — Retractul litigios poate fi exercitat numai sub condiţiunea ca să existe un proces asupra însuş fondului dreptului, atât în momentul cesiunii, cât şi în momentul exercitării lui, şi poate fi propus cât timp n'a intervenit, în privinţa dreptului contestat, o hotărâre definitivă, având puterea lucrului judecat. (Cas. II d. 167/924, P. R. 115 III 924; Cas. II d. 407/924, P. R. 34 III 925).

11. — Retractul litigios fiind un mijloc de apărare în fond, nu mai poate fi cercetat după ce s'au împlinit cei doi ani şi s'a cerut deja perimarea; în tot cazul, el nu mai poate fi luat în considerare de către instanţa de judecată, decât după ce se va cerceta cererea de perimare şi numai dacă acea cerere ar fi respinsă. (C. Ap. Buc. IV d. 388/924 cu nota de M. Ghelmegeanu, P. R. 237 II 926; aceiaş P. R. 67 III 925).

12. — Pentruca dreptul să fie litigios, nu este o condiţie neapărată ca să existe proces între părţi, ci este suficient ca dreptul să fie astfel contestat încât procesul să fie iminent. (T. Ilfov I s. 1411/925, P. R. 39 III 926)

13. — Pentru admiterea retractului trebuie — pe lângă altele — să existe asupra fondului dreptului un proces în curs în momentul cesiunei. Simpla posibilitate sau intenţiune procesuală nu poate autoriza executarea retractului litigios — Georgean cu numeroase citaţi în Jurispr. Generală din 1924 sp. 550 — (C. Ap. Buc. III d. 48/926, P. R. 90 III 927).

14. — chiar dacă s'a manifestat prin diferite reclamaţiuni graţioase la autoritatea administrativă — Aubry et Rau V 249 cu citaţiuni — (aceiaş decizie).

15. — sau chiar dacă formând obiectul unei instanţe judecătoreşti în care s'a contestat fondul dreptului s'a hotărât de instanţa superioară incompetenţa primei (aceiaş decizie).

16. — Potrivit art. 1402 şi 1403 din codul civil „retractul litigios" se poate exercita numai atunci când există proces asupra fondului drepturilor, atât în momentul cesiunii cât şi în momentul exercitării lui, aşa că el nu poate fi propus decât numai până ce nu a intervenit o hotărâre definitivă cu autoritate de lucru judecat. (T. Ilfov I. s. 854/926 cu nota de Al. Strelicescu, P. R. 273 II 926).

b) **Obiect: fondul dreptului.**

17. — Retractul litigios nu poate fi exercitat decât atunci când în momentul cesiunei, creanţa era litigioasă adică în proces şi contestaţie asupra fondului dreptului. (C. Ap. Paris VI 23 Oct. 1920, P. R. 67 III 922).

18. — Nu trebuie privită contestaţiunea ca pornită asupra fondului, atâta timp cât pârâtul nu s'a opus prin concluziile asupra fondului, la cererea îndreptată în contra sa (aceiaş decizie).

19. — Pentru a exista un drept litigios nu e suficientă numai posibilitatea unui litigiu ci se cere ca existenţa procesului sau contestaţiei asupra fondului dreptului să existe chiar în momentul cesiunei. Deci, de câte ori va exista proces fără ca să se conteste chiar fondul dreptului pretins de un reclamant, dreptul acesta nu este litigios şi retractul nu poate fi operant. (T. Prahova III, 29 April 1920, cu nota d-lui Paul Alexandresco, P. R. 44 II 922).

20. — Dacă legiuitorul a admis retractul litigios, prin aceasta a voit să împiedice cumpărările de drepturi litigioase cari puteau duce la speculă din cauza acestui caracter al lor. Prin urmare, ori de câte ori dreptul litigios nu formează decât un accesoriu al dreptului principal, retractul litigios nu se poate exercita. (Cas. I, d. 1767/925, P. R. 33 III 926).

21. — Un drept este litigios în sensul art. 1403 c. c., dacă mai înainte de a fi fost cesionat, ar fi format obiectul unei instanţe judecătoreşti fiind vorba de o contestaţiune asupra însăş fondului dreptului. (T. Covurlui I. 9 Iulie 1926, P. R. 90 III 927).

c) **Vânzarea dreptului litigios.**

22. — Retractul litigios poate fi exercitat nu numai în caz de vânzarea unui drept litigios, dar şi atunci când proprietarul acestui drept a făcut un schimb cu un bun mobiliar sau imobiliar, aparţinând unui terţiu. (C. Ap. Bordeaux-Fr., 18 April 1922, P. R. 252 I 923 în notă).

23. — Retractul litigios poate fi exercitat în orice cesiune de drepturi litigioase, iar nu numai în cesiunile de creanţe. Art. 1699 din codul civil (1402 C. civ. rom.) vorbeşte, în adevăr, de drepturi litigioase; art. 1700 din acelaşi cod (1403 C. civ. rom.) vorbeşte de lucru litigios, iar art. 1701 (1404 C. civ. rom.) vorbeşte de coproprietarul dreptului cedat şi de posesorul fondului.

Prin urmare, retractul litigios poate să aibă loc în cesiunile de drepturi litigioase, fie personale sau reale, mobiliare sau imobiliare, şi chiar în vânzarea unui imobil a cărui proprietate este litigioasă. (T. Charolles-Fr. 9 Mai 1932 cu nota lui D. Alexandresco, P. R. 70 III 923).

24. — Pentru ca retractul litigios să poată fi invocat şi admis de justiţie, trebue ca dreptul sau lucrul litigios să fi fost cedat în realitate, iar nu numai în aparenţă şi în mod simulat (aceiaş hotărâre).

25. — Retractul litigios nu poate fi exercitat de câteori cesiunea dreptului a fost făcută cu titlu gratuit, sau printr'o dare în plată (datio in solutum). (T. Grenoble-Fr. 4 Mai 1922, P. R. 252 I 923 în notă).

26. — Tranzacţiunea făcută asupra unui proces pendent, prin care o parte abandonează drepturile sale celeilalte, cuprinzând o adevărată cesiune cu titlu oneros, dă însă loc la exerciţiul retractului (aceiaş hotărâre).

27. — Retractul litigios poate fi exercitat nu numai în cazul unei vânzări benevole, dar şi în cazul unei vânzări silite făcută sub autoritatea justiţiei. (T. Albi, 9 Ian. 1923, P. R. 252 I 923 în notă).

3. **Procedura.**

a) **Persoane între cari poate interveni.**

28. — Excepţiile fiind de strictă interpretare, nu se poate, în materie de retract litigios, admite altele de cât acele statornicite de art. 1701 C. civ. (1404 C. civ. rom.)

In consecinţă, de câteori cesionarul nu este comoştenitor sau coproprietar al dreptului cedat, ci un terţiu, acest caz nu intră în excepţia prevăzută de lege, ci rămâne supus regulei generale a exercitării retractului. (C. Ap. Poitiers, 9 Aug. 1922, P. R. 251 I 923 în notă).

29. — Numai debitorul dreptului cedat, adică persoana în contra căreia se formulează o pretenţiune în judecată, va putea exercita retractul litigios, eliberându-se de cesionar şi numărându-i preţul real al cesiunei, spesele contractului, şi dobânda din ziua plăţii cesiunii. (C. Ap. Galaţi II 15 Dec. 1923 cu nota de St. Antim, P. R. 80 II 924).

30. — Dreptul de a exercita retractul litigios nu este acordat reclamantului care a provocat litigiul; căci, pe de o parte retractul litigios e un chip de apărare, de consolidare, iar pe de altă parte reclamantul e considerat că nu poate realiza un drept fără a fi dovedit în justiţie temeinicia lui, temeinicie ce nu rezultă numai din împrejurarea că pârâtul a fost silit, în cursul procesului, să-şi vândă drepturile sale. (C. Ap. Galaţi II 15 Dec. 1923 cu nota de St. Antim, P. R. 80 II 924; C. Ap. Buc. IV d. civ. 388/924, P. R. 67 III 925; T. Chartres-Fr. 9 Mai 1922 cu nota lui D. Alexandresco, P. R. 70 III 923).

31. — Din cuvintele „cel în contra căruia există un drept litigios vândut, se va putea libera", înscrise în art. 1402 cod. civil, rezultă că legiuitorul a presupus existenţa unui litigiu asupra unui bun mişcător sau nemişcător, pe care una din părţi îl posedă, iar cealaltă are pretenţiuni formulate asupra lui.

Prin urmare, este evident că retractul litigios nu-l poate invoca de-

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.iini.ro

cât partea în contra căreia este pornit procesul, adică pârâtul. (C. Ap. Buc. IV d. 388/924 cu nota de M. Ghelmegeanu, P. R. 237 II 926.)

32. — Sistemul cuprins în art. 1402 c. civ., după care retractul litigios nu se poate exercita decât de pârât, are numai valoarea unui caz pe care legea îl menţionează în special, ca fiind cel mai obişnuit. Această împrejurare însă nu poate, într-u nimic restrânge câmpul de aplicare al retractului litigios astfel cum este determinat de art. 1403 c. civ., căci nici scopul instituţiunii, nici idea de echitate nu pot admite ca un terţiu să devie cumpărătorul dreptului contestat şi să facă, prin însuş acest fapt, situaţia reclamantului mai grea, necontestat fiindcă cumpărătorul dreptului litigios speculează asupra lui, ceeace contrazice principiile moralei sociale. (C. Ap. Iaşi I Jurnal 1872/924 cu nota de Eug. Herovanu, P. R. 145 II 926).

33. — Deşi perimarea este indivizibilă, totuş aceî cari invoacă retractul litigios, n'au dreptul, în cazul când el ar fi admis, să se substitue în drepturile celor cari şi-au vândut acele drepturi. (C. Ap. Buc. d. 388/924 cu nota de M. Ghelmegeanu, P. R. 237 II 926).

34. — Retractul litigios poate fi propus numai de pârât. (Cas. I d. 1205/925 cu nota de Tr. Alexandrescu, P. R. 111 I 926; C. Ap. Buc. IV d. civ. 388/924, P. R. 67 III 925).

35. — Când între părţi litigiul este legat prin faptul existenţei mai multor cereri de trimitere în posesie făcute asupra aceleiaşi averi, fiecare din ele având în acelaş timp calitatea de reclamantă în cererea sa şi de pârâtă în cererile celorlalte părţi, oricare din ele poate propune celeilalte părţi, retractul litigios. (T. Ilfov I, s. 1411/925, P. R. 39 III 926).

36. — Din cuvintele „acel în contra căruia există un drept litigios vândut, se va putea libera..." rezultă că legiuitorul a presupus existenţa unui litigiu asupra unui bun pe care una din părţi îl posedă, iar cealaltă îl revendică: este dar evident că nu poate invoca retractul litigios decât partea în contra căreia este pornit procesul. (Cas. I, d. 398/928 cu nota de Aurel I. Vidraşcu. P. R. 166 I 928).

37. — Împrejurarea de a fi intimat într'un apel, nu-i modifică acestuia calitatea iniţială de reclamant în acest proces, calitate pe care legea i-o fixează faţă de toate părţile şi înaintea tuturor instanţelor, independent de gradele de jurisdicţiune (aceiaş decizie).

b) **Instanţa competentă.**

38. — Scopul urmărit prin instituirea retractului litigios fiind acela de a curma litigiile, urmează că poate fi exercitat în orice stare a procesului, câtă vreme nu a intervenit o hotărâre de autoritate de lucru judecat. (Cas. I, d. 388/921, P. R. 61 III 922; aceiaş cu nota lui D. Alexandresco, P. R. 241 I 922; Cas. I, d. 980/922, P. R. 52 III 923).

39. — deci şi înaintea Casaţiei dacă condiţiunile prescrise de lege s'au realizat ulterior deciziunii definitive a Curţii de Apel (aceleaşi decizii).

40. — Propunerea retractului litigios e posibilă înaintea oricărei instanţe, putându-se face prin concluzii principale, dar discuţiunea asupra exercitării lui trebue făcută în mod prealabil, înaintea oricărei apărări asupra fondului, căci discutându-se întâi temeinicia acţiunei şi dându-se o soluţiune în această privinţă, dreptul ar înceta de a mai fi litigios, iar facultatea propunerii retractului n'ar mai avea nici o raţiune. (Cas. I d. 1924/922 cu nota de D. Alexandresco, P. R. 249 I 923).

41. — Acest retract nu poate însă fi exercitat înaintea judecătorului chemat a da o ordonanţă în referu, pentrucă înaintea acestui judecător nu se pot invoca motive de fond. (T. Beauvais, 14 Nov. 1922, P. R. 252 I 923 în notă).

42. — Retractul litigios se poate exercíta de debitor în orice stare a pricinei pe cât timp există proces sau contestaţiune asupra fondului dreptului, fără obligaţiunea de a se exercita în limine litis, ci în tot timpul cât litigiul nu este terminat. (C. Ap. Buc. I d. 96/924 cu nota de Gr. Racoviceanu, P. R. 234 II 924).

43. — Retractul litigios fiind un mijloc de stingere a litigiilor, urmează că cel în favoarea căruia există acest mijloc, îl poate exercita în orice stare a litigiului, cât timp asupra acelui litigíu nu s'a dat o hotărâre care să fi dobândit autoritatea de lucru judecat, şi ca atare el poate fi propus direct înaintea Inaltei Curţi, când condiţiunile retractului litigios sunt îndeplinite ulterior hotărârii atacate cu recurs, şi prin urmare el putea fi propus şi în cazul de faţă, unde asupra drepturilor recurentului, contestate de autorii intimatei, n'a intervenit până în prezent o hotărâre cu autoritate de lucru judecat. (Cas. I d. 1058/928, P. R. 153 III 928).

c) **Forma în care se propune.**

44. — Scopul urmărit de legiuitor, prin instituţiunea retractului litigios, fiind de a stinge litigiile, urmează că atunci când se invoacă acest mijloc de stingerea litigiului, instanţele judecătoreşti au a examina numai dacă condiţiunile cerute de lege pentru exerciţiul retractului, se găsesc sau nu îndeplinite şi, ca atare, nu se poate discuta chestiuni de natură a repune în discuţie însuşi fondul litigiului, fără ca prin aceasta să se nesocotească scopul urmărit de legiuitor prin instituţiunea retractului litigios. (Cas. I d. 237/922, P. R. 17 III 923; cu nota lui D. A. în P. R. 82 III 923).

45. — Retractul litigios urmează a fi propus prin concluziuni principale iar nu în mod subsidiar, căci altfel, punându-se concluziuni în fond şi propunerea retractului subordonându-se insuccesului în fond, dreptul ar înceta de a fi litigios, prin soluţiunea dată asupra fondului şi astfel exerciţiul retractului n'ar mai avea raţiune. (Cas. I 4 Oct. 1929, P. R. 67 III 930).

46. — Potrivit art. 1402 codul civil, acel în contra căruia există un drept litigios vândut, se va putea elibera de cesionar, dacă va număra preţul real al vânzării, cu dobânzi din ziua plăţii şi spesele contractului. (Cas. I d. 237/922, P. R. 17 III 923).

RETRACT SUCCESORAL

1. — Persoana, fie rudă, fie străină de o succesiune, căreia i s'ar fi cedat sau vândut succesiunea, fie în total, fie în parte, nu poate fi depărtată dela această succesiune de către ceilalţi moştenitori prin restituirea preţului cesiunii şi a speselor contractului, întrucât legiuitorul nostru, prin eliminarea art. 841 din codul francez, a desfiinţat retractul succesoral, care nu mai are astăzi nici o raţiune de a fi, neadmiţând decât retractul litigios prin art. 1402 şi urm. din codul civil. (T. Putna, jurnal 2717/922 cu nota de D. Alexandresco şi C. Hamangiu, P. R. 111 II 924; aceiaş P. R. 39 III 923).

2. — Prin faptul că în codul civil român, care a reprodus aproape integral dispoziţiunile codului civil francez, se găseşte suprimat art. 841 din acel cod, rezultă neîndoios că legiuitorul român nu a voit să admită instituţiunea retractului succesoral, menţinând numai pe aceia a retractului litigios. (T. Ilfov I s. 1411/925, P. R. 39 III 926).

RETROACTIVITATE

V. Legi

REVENDICARE

V. Acţiune în revendicare.

REVISTE

CUPRINS:

I. Drept.
1. Istoria dreptului (1).
2. Drept civil (2-3).
3. Drept comercial (4-8).
4. Drep industrial (9)
5. Drept penal (10)
6. Drept public şi internaţional (11-15)
7. Jurisprudenţa generală (16-23).
II. Economie politică (24-27)
III. Finanţe (28-29).
IV. Legislaţie (30-32).

I. Drept.

1. Istoria Dreptului.

1. — Revue historique de droit francais et étranger, No. 1—2/922 recensie de N. A. Ionescu, (P. R. 6 IV 923).

— No. 3-4/922 recensiuni de N. A. Ionescu (P. R. 14 IV 923).

— No. 1/923 idem (P. R. 37 IV 923).

— No. 2/923 idem (P. R. 63 IV 923).

— No. 4/923 idem (P. R. 28 IV 924).

— No. 1/924 idem (P. R. 29 IV 924).

— No. 3/924 idem de H. (P. R. 63 IV 924).

— No. 2/926 idem (P. R. 24 IV 927).

— No. 3-4/926 idem (P. R. 40 IV 927).

2. Drept Civil.

2. — Revue trimestrielle de droit civil fasc. 3/922 recensie de N. A. Ionescu (P. R. 7 IV 922).

— No. 4, recensie de N. A. Ionescu (P. R. 15 IV 923).

— No. 1/923 idem (P. R. 36 IV 923).

— No. 2/923 recensie de H. Aznavorian (P. R. 54 IV 923).

— No. 2/923 idem de N. A. Ionescu (P. R. 62 IV 923).

— No. 3/923 idem A. Siefert (P. R. 62 IV 923).

— No. 3-4/923 idem N. A. Ionescu (P. R. 8 IV 924).

— No. 4/923 idem M. I. B. (P. R. 13 IV 924).

— No. 4/924 idem G. Sescioreanu (P. R. 8 IV 925).

— No. 1/926 idem I. Bursănescu (P. R. 64 IV 926).

— No. 2/926 idem N. A. Ionescu

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.iini.ro

(P. R. 80 IV 926).
— No. 1/926 idem (P. R. 40 IV 927).
3. — Le droit d'auteur, No. 3/924, recensie de Iuliu Sfetea (P. R. 30 III 925).

3. Drept Comercial.

4. — Del divitto commerciale — Aug. — Sept. 1925, recensie de St. Georgescu-Olemin (P. R. 16 IV 926).
— No. 7-8/925 idem (P. R. 80 IV 925).
5. — Annales de droit commercial No. 4/927 recensie de I. L. Georgescu (P. R. 70 IV 928).
— Vol. 1921 şi 1922, recensie de H. Aznavorian (P. R. 23 IV 923).
6. — Journal des sociétées civiles et commerciales No. 9-10/922, recensie de N. A. Ionescu (P. R. 8 IV 922).
— No. 1/923 idem (P. R. 38 IV 923).
— No. 2/923 idem (P. R. 48 IV 923).
— No. 3/923 idem (idem).
— No. 4/923 idem (idem).
— No. 5-11/923 idem (P.R. 15 IV 924)
— No. 12/923 idem (P. R. 30 IV 924).
— No. 1-2/924 idem (P. R. 31 IV 924).
— No. 4-6/924 idem (P. R. 28 IV 925).
— No. 7-12/924 idem (P.R. 87 IV 925).
— No. 1/925 idem (P. R. 87 IV 925).
— No. 2-7/925 idem (P. R. 7 IV 926).
7. — Bulletin de la participation aux bénéfices, No. 4/924, recensie de N. I. B. (P. R. 48 IV 925).
8. — Revue générale des assurances terrestres. Anul 1930, recensie de Virgil L. Veniamin (P. R. 64 IV 931).

4. Drept industrial.

9. — Studi di diritto industriale, an. I No. 4 recensie de Petre Marcu (P. R. 24 IV 924).

5. Drept penal.

10. — Revue pénitentiaire et de droit pénal. No. 7-9/922 recensie de I. Rădulescu (P. R. 61 IV 923).
No. 1-3/923 idem (P. R. 14 IV 924).
No. 1/924 idem (P. R. 23 IV 924).

6. Drept public şi internaţional.

11. — Recueil des arrêts du Conseil d'Etat. No. 8-11/922, recensie de N. A. Ionescu (P. R. 15 IV 923).
— No. 1-3/923 idem (P.R. 40 IV 923).
12. — Revue du Droit Public et de la Science politique. No. 1/924, recensie de T. Oliva (P. R. 62 IV 924).
13. — Annuarie de l'Institut international de droit public, 1929, recensie de Richard Hutschenecker (P. R. 166 IV 930).
14. — Revue de droit international privé No. 1/923, recensie de N. A. Ionescu (P. R. 34 IV 923).
— No. 3/923 recensie de N. A. Ionescu (P. R. 22 IV 924).
— No. 4/923 idem (P. R. 29 IV 924).
— No. 1-2/924 idem (P. R. 7 IV 925). 925).
— No. 3-4/925 idem (P. R. 88 IV 925) 925).
Tables générales du 20 premiers années 1905—1924 recensie de Fr. Rey (P. R. 76 IV 926).
— No. 1—2/926 recensie de N. A. Ionescu (P. R. 56 IV 927).
15. — Revue internationale de travail.
— No. 5/923 recensie de M. I. Barasch (P. R. 16 IV 924).
— No. 4/924 idem, idem (P. R. 64 IV 924).
— No. 6/925 idem, idem (P. R. 80 IV 925).

7. Jurisprudenţă generală.

16. — Recuel général des lois et des arrêts en matière civile, criminelle, administrative et de droit public (Sirey) caet 4/922 recensie de N. A. Ionescu (P. R. 7 IV 923; P. R. 36 IV 923).
— No. 5-6/922 idem (P. R. 37 IV 923) 923).
— No. 7-8/922 idem (P. R. 37 IV 923). 923).
— No. 9/922 idem (P. R. 39 IV 923).
— No. 10-11/922 idem (P. R. 55 IV 923).
— No. 12/922 idem (P. R. 46 IV 924).
— No. 1/923 idem (P. R. 56 IV 923).
— No. 2/923 idem (P. R. 46 IV 924).
— No. 3-5/923 idem (P. R. 43 IV 924)
— No. 6-8/923 idem (P. R. 71 IV 924).
— No. 9-12/923 idem (P. R. 26 IV 925).
— No. 1/924 idem (P. R. 28 IV 925).
— No. 3-12/925 idem (P. R. 31 IV 927).
— No. 6-11/926 idem (P. R. 55 IV 927).
— No. 1-2/927 idem (P. R. 54 IV 927).
17. — Recueil periodique et critique de jurisprudence, de legislation et de doctrine Dalloz No. 8/922, recensie de N. A. Ionescu (P. R. 15 IV 923).
18. — Recueil des decisions des tribunaux arbitraux mixtes, institués par les traités de paix, No. 15-17/922. recensie de N. A. Ionescu (P. R. 8 IV 922).
— No. 18-19, recensie de N. A. Ionescu (P. R. 14 IV 923).
— No. 20-21, idem (P. R. 35 IV 923).
— No. 22-24, idem (P. R. 54 IV 923)
— No. 25-30, idem (P. R. 13 IV 924).
— No. 31-33, idem (P. R. 30 IV 924).
— No. 34-36, idem (P. R. 69 IV 924).
— No. 39-44, idem (P. R. 63 IV 925).
— No. 45-52, idem (P. R. 62 IV 926).
19. — Revue générale du Droit, de la législation et de la jurisprudence en France et à l'étranger, No. 2/924, recensié de H. (P. R. 32 IV 925).
20. — Juristen Zeitung für das Gebiet der tschekoslowakischen Republik. Vol. I recensie de Petre Marcu (P. R. 64 IV 925).
21. — Ostrecht din 1926—927, recensie de M. I. B. (P. R. 120 IV 927).
22. — Revista general de legislacion y jurisprudencia No. din August 1925 recensie de St. Georgescu-Olenin (P. R. 24 IV 926).
— No. din Octombrie 1925 idem (P R. 56 IV 926).
23. — Revista de Derecho Privado. No. din Septembrie 1925, recensie de St. Georgescu-Olenin (P. R. 24 IV 926).
— Idem Noembrie 1925 idem (P. R 40 IV 926).

II. Economie politică.

24. — Revue d'Economie Politique, fasc. IV/922 recensie de N. A. Ionescu (P. R. 7 IV 923).
— No. 6/922 idem (P. R. 38 IV 923).
— No. 1/923 idem (P. R. 47 IV 923).
— No. 3/923 idem P. R. 64 IV 923).
— No. 5/923 recensie de Savel Rădulescu (P. R. 7 IV 924).
— No. 6/923 idem (P. R. 44 IV 924).
— No. 3-4/926 idem P. R. 39 IV 927).
25. — L'Economiste Européen No. 1599—1600/922 recensie de N. A. Ionescu (P. R. 7 IV 923).
— No. 1598—1608 idem (P. R. 38 IV 923).
— Nr. 1609—1612 idem (P. R. 39 IV 923).
— No. 1617—1621 idem (P. R. 39 IV 923).
— No. 1622—1628 idem (P. R. 48 IV 923).
— No. 1629—1634 idem (P. R. 63 IV 923).
— No. 1635 idem (P. R. 64 IV 923).
— No. 1650—1660 idem (P. R. 64 IV 924).
— No. 16—26 recensie de H. (P. R. 72 IV 925).
26. — Journal des economistes Martie-Mai 1924 recensie de G. Strat (P. R. 31 IV 924).
— Iunie-Oct. 1924 recensie de G. Strat (P. R. 14 IV 925).
27. — Questions pratiques No. 2/924 recensie de M. I. Barasch (P. R. 45 IV 924; P. R. 48 IV 924).
— No. 1/925 idem (P. R. 48 IV 925).
— No. 3—4/925 idem (P. R. 56 IV 926).

III. Finanţe.

28. — Revue des sciences et législation financière No. 3/923, recensie de Savel Rădulescu (P. R. 71 IV 923).
— No. 4/923 idem (P. R. 24 IV 924).
29. — Revue du droit bancaire No. 3—6/923 recensie de N. A. Ionescu (P. R. 46 IV 924).
— No. 5/925 idem (P. R. 64 IV 926).

IV. Legislaţie.

30. — Bulletin de la Soc. de législation comparée No. 4—6/925 recensie de G. M. Sescioreanu (P. R. 16 IV 926).
— No. 7—9/925 idem (P. R. 23 IV 926).
— No. 10—12/926 idem (P. R. 79 IV 926).
31. — Revue critique de législation et de jurisprudence 1916—1924 recensie de Tr. Ionaşcu (P. R. 53 IV 924).
32. — Rechtsveirglechender Hand Werterbuch für das Zivil und Handelsrecht das In und Auslandes I, recensie de N. Georgean (P. R. 13 IV 928).

REVIZUIRE

(Art. 288—304 Pr. Civ.; 445—449 Pr. Pen.).

CUPRINS:

I. Revizuire în materie civilă.
1. Hotărâri susceptibile de revizuire (1-10).
2. Cazuri de revizuire :
a) Acordarea unui drept necerut sau omisiune în pronunţare (11-12).
b) Contrarietate a hotărârilor (13-16).
c) Descoperirea unor acte noi (17-22).
d) Acte declarate false (23).
e) Lipsa de apărare sau violenţe (24-27).
3. Instanţa competentă (28-29).
4. Procedura (30-32).
II. Revizuire în materie penală.
1. Noţiuni generale (33).
2. Cazuri de revizuire (34-39).
III. Legislaţie teritoriilor alipite (40-51).
IV. Note (52).

I. Revizuire în materie civilă.
1. Hotărâri susceptibile de revizuire.

1. — Nu este admisibilă calea revizuirii contra instanţelor care statuează ca instanţe de recurs, şi cari astfel rezolvă numai chestiuni de drept, revizuirea nefiind instituită de lege decât în scopul reparării erorilor de

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.iini.ro

fapt săvârsite înaintea instanţelor de fond. (Cas. I d. 159/921 cu nota d-lui Alex. Velescu, P. R. 102 I 922, P. R. 46 III 922; Cas. III d. 430/929, P. R. 83 III 929; Cas. III d. 646/931, P. R. 115 III 931).

2. — In sistemul legii noastre de procedură civilă, nu se pot revizui decât hotărârile judecătoreşti, pronunţate de judecători, cu caracter şi autoritate de lucru judecat, în numele puterii lor de „jurisdictio", asupra unui proces născut dintr'un conflict de drept, pe cale contencioasă. (T. Ilfov S. Not. s. 308/921, cu nota d-lui S. Şerbănescu, P. R. 47 II 923).

3. — deci ordonanţele de ajudecare nefiind hotărâri judecătoreşti în sensul prevăzut de art. 288 p. civ. nu pot fi atacate cu revizuire (aceiaşi hotărâre).

4. — In contra deciziunilor Curţii de Casaţie, nici un text de lege nu deschide calea revizuirii.

Din art. 188 şi 293 p. civ. rezultă că numai hotărârile instanţelor de fond sunt susceptibile de revizuire, iar nu şi ale Curţii de Casaţie, contra cărora nici legea Curţii de Casaţie nu deschide o asemenea cale de atac, ci numai opoziţiunea contra deciziunilor pronunţate în lipsa părţii chemată în judecată (art. 64). In afară de aceasta, calea revizuirii nu se poate înţelege contra deciziilor Casaţiei, căci revizuirea presupune o eroare de fapt şi ceastă Inaltă Curte n'are în căderea ei constatarea şi aprecierea faptelor ci numai îndreptarea erorilor de drept, comise de instanţele de fond. (Cas. II d. civ. 89/923, P. R. 119 III 923).

5. — Potrivit art. 288 ş. u. pr. civ. revizuirea este un mijloc extraordinar de reformare a hotărârior definitive, pronunţate de instanţele de fond pentru a se putea repara erorile de fapt ce s'ar fi strecurat în cuprinsul acestor hotărâri, ceeace exclude admisibilitatea acestei căi şi în contra deciziunilor Curţii de Casaţie, care decide numai în drept şi sub raportul legalităţii hotărârilor atacate cu recurs; de aceea tocmai, legea nu prevede calea revizuirii decât pentru hotărârile instanţelor de fond iar nu şi în contra deciziunilor date de Curtea de Casaţie în exerciţiul altei căi extraordinare, aceea a recursului înaintea sa. (Cas. I d. 2012/926, P. R. 82 III 927).

6. — Posibilitatea acordată prin art. 291 pr. civ. pentru Stat, judeţ şi comună de a invoca un mijloc mai mult de revizuire pentru lipsă de apărare, nu poate servi decât tot în cazul cererilor de revizuirea hotărârilor definitive ale instanţelor de fond căci, înaintea acestor instanţe în adevăr, poate fi vorba de o lipsă de apărare, iar nu înaintea instanţei supreme care nu exercită decât numai un control în drept, care de altfel, poate suplini apărarea părţilor. (aceiaş decizie).

7. — Preocupat de realizarea cât mai neîntârziată a drepturilor acordate locuitorilor din Dobrogea-Nouă, legiuitorul prin dispoziţiunile ce a luat a imprimat un caracter expeditiv şi urgent judecărei acestor cereri, prescriind o procedură proprie, care exclude calea revizuirii, ea fiind incompatibilă cu dispoziţiunile formale ale legei, precum şi cu scopul care a prezidat la alcătuirea acestei legi de organizare politică şi ca atare de ordine publică. (C. Ap. Constanţa, d. 614/926, P. R. 37 III 927).

8. — Prin legile de expropriere din 1864 şi 1900 creându-se în această materie o jurisdicţiune specială şi cu totul deosebită de dreptul comun, rezultă că numai căile de reformare şi retractare prescrise de lege, sunt admisibile în materia exproprierii. Aşa fiind, întrucât afară de dreptul de apel şi recurs, legiuitorul nu a prevăzut şi dreptul de revizuire, un asemenea drept nu există pentru părţi în materie de expropriere. (Cas. III 16 Ianuarie 1929, P. R. 52 III 929).

9. — Nici o lege nu deschide calea revizuirei împotriva deciziunilor Inaltei Curţi de Casaţiune, iar posibilitatea acordată Statului, judeţelor şi comunelor de a invoca lipsa de apărare ca un mijloc de revizuire, nu poate servi decât tot în cazul cererilor de revizuire contra hotărârilor instanţelor de fond. (Cas. I d. 1578/929, P. R. 129 III 929).

10. — Când legea, desfiinţând o instanţă de judecată, îi prorogă competenţa pentru afacerile pendinte, această prorogare are a se înţelege şi în ce priveste judecarea cererilor de revizuire ce eventual s'ar introduce în contra hotărârilor definitive date de acea instanţă, întrucât aceste cereri nu pun în discuţie o cauză nouă, ci repun în stare de judecată pricini cu care instanţa fusese deja sesizată. (Cas. I d. 1552/930, P. R. 138 III 930).

2. Cazuri de revizuire:

a) Acordarea unui drept necerut sau omisiune în pronunţare.

11. — Când partea cere la instanţa de fond să i se recunoască dreptul de coproprietare asupra unui teren cu construcţiunile de pe el, iar instanţa de fond îi recunoaşte dreptul numai asupra construcţiilor, rezervând valorificarea pretenţiilor asupra terenului, cu ocazia unui proces de împărţeală, prin aceasta însemnează că a recunoscut un drept mai redus decât a cerut şi deci nu poate fi vorba de violarea art. 288 proc. civilă, acordându-se un drept necerut de parte, ceace de altfel constitue un motiv de revizuire, iar nu de recurs. (Cas. I d. 11/923, P. R. 129 III 923).

12. — Art. 288 Nr. 4 proc. civ. dispune formal că revizuirea unei hotărâri rămasă definitivă poate fi cerută dacă s'a uitat a se pronunţa asupra unui punct cerut.

Din această dispoziţie reiese neîndoios că ori de câte ori instanţa de judecată săvârşeşte o omisiune pur şi simplu, involuntar, este deschisă numai calea revizuirei spre a repara greseala, neputându-se uza de calea recursului în casaţie decât atunci când omisiunea este însoţită de o violare a legei. (Cas. I 19 Mai 1930 cu notă de I Stambulescu, P. R. 137 I 930).

b) Contrarietate a hotărârilor.

13. — Pentru a fi locul la revizuire pentru contrarietate de hotărâri definitive, trebue neapărat ca partea care cere revizuirea să nu fi ştiut de prima judecată, atunci când se judecă a doua oară, cum ar fi fost cazul când a doua judecată contrarie celei dintâi, ar fi fost dată în lipsă, sau când în prima judecată partea ar fi fost reprezentată prin autorii săi.

Prin urmare, atunci când se constată că partea care cere revizuirea a avut cunoştinţă de prima judecată, nu mai e loc la revizuire, ci la un recurs, întemeiat pe nesocotirea autorităţii lucrului judecat, dacă este cazul. (Cas. III d. 81/912, P. R. 187 I 923 în notă).

14. — Deşi e adevărat că o parte care a obţinut o primă hotărâre şi care la o a doua judecată pentru acelaş obiect nu o opune, nu mai poate cere revizuirea în caz când a doua hotărâre e contrarie celei dintâi, totuşi revizuirea îşi are locul în cazul când partea n'a ştiut de existenţa primei hotărâri, neflgurând la darea ei, pentru că în acest caz partea n'a fost în măsură să invoace lucrul judecat. (Cas. I d. 145/922, P. R. 186 I 923 nota).

15. — Pentru a fi loc la revizuire, pentru contrarietate de hotărâre, nu este deajuns ca a doua hotărâre să violeze lucrul ce s'a judecat prin cea dintâiu, ceiace presupune concursul tuturor împrejurărilor cărora art. 1201 codul civil le atribue autoritatea lucrului judecat, ci mai este necesară întrunirea şi a altor condiţiuni, printre care şi aceea ca contrarietatea de hotărâri să fie datorită unei erori involuntare, adică, ca partea să nu fi ştiut de existenţa primei hotărâri sau să nu fi avut posibilitatea de a opune autoritatea lucrului judecat rezultând din această primă hotărâre, căci dacă în faţa instanţei sesizată cu judecarea celui de-al doilea litigiu, partea care a obţinut prima hotărâre, o invoacă şi opune excepţiunea lucrului judecat, şi dacă instanţa statuând a supra acestei deciziuni, o înlătură, partea nemulţumită nu are deschisă calea revizuirii pentru contrarietate de hotărâri, ci calea recursului în Casaţie pentru violare de lege şi anume a art. 1201 c. civ. Dacă, din contra, partea cunoscând prima hotărâre nu o invoacă în faţa instanţei celei de-a doua şi nu opune autoritatea lucrului judecat, ea este prezumată că nu voeşte să beneficieze de ceeace a câştigat anterior. (Cas. II, 23 Oct. 1923, cu nota de G. I. în P. R. 57 III 924).

16. — Intre un jurnal, care nu-i decât o măsură pregătitoare şi hotărârea dată asupra fondului, nu poate fi vorba de contrarietate de hotărâri, chiar dacă jurnalul este dat în sens contrariu sentinţei, de oare ce potrivit art. 160 proc. civilă, judecătorul poate reveni ori când asupra unei măsuri pregătitoare, ceea ce-i ridică caracterul de hotărâre propriu zisă. (Cas. III d. 521/923, P. R. 87 III 923).

c) Descoperirea unor acte noi.

17. — O hotărâre judecătorească, care consacră un drept, nu constitue un act în sensul art. 290 pr. civ., de vreme ce partea este în măsură s'o cunoască din dosarul sau registrele autorităţii judiciare. (Cas. I, 21 Iunie 1891, Apel Galaţi II, 28 Maiu 1903, P. R. 87 III 924 în notă).

18. — Orice act aflat în dosarul unei instanţe judecătoreşti, ori în dosarul unei autorităţi publice, sau în arhiva unei biserici, căpătând caracter public, stă la îndemâna oricui vrea să-l cunoască şi nu poate fi invocat ca mijloc de revizuire. (Apel Buc. I. 21 Dec. 1901, Dreptul No. 15 din 1902; Cas. I, 28 Noemvrie 1897,

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.iini.ro

Bul. p. 820, P. R. 87 III 924 în notă)

19. — Potrivit alin. 1 al art. 290 proc. civilă, actul care s'ar descoperi după pronunțarea unei hotărâri, a cărei revizuire se cere, trebuie să aibă caracterul unui act probatoriu adică de natură să fi schimbat soluțiunea procesului, dacă ar fi fost prezentat la judecată. (Cas. III d. 632 bis 924 cu nota de George Iuliu, P. R 86 III 924).

20. — Nu este, prin urmare, necesar ca acest act să aibă numai decât caracterul unei hotărâri definitive, așa încât și ordonanța unui judecător de instrucție poate servi ca atare întrucât ea ar conține constatări și probe concludente, care n'au putut fi produse cu ocazia judecării litigiului (aceias decizie).

21. — O cerere de revizuire pentru aflare de acte noui urmează să fie respinsă atunci când se constată din considerentele deciziei că aceasta se menține pe simple temeiuri de drept indiferent de actele noui descoperite (Cas. III 1311/925, P. R. 35 III 926).

22. — Când faptele avute în vedere de instanța de fond duc numai la concluzia că partea care cere revizuirea, nu a fost în măsură de a avea cunoștință de actul invocat, iar nicidecum la concluzia că împrejurări de fapt, dela care ea nu s'a putut sustrage, au pus-o în imposibilitate de a invoca și produce actul, nu poate fi vorba de revizuirea hotărârei în sensul art. 290 al. I proc. civilă, deoarece acest text de lege are în vedere, nu simpla necunoștință a părței de probele ce-i pot folosi, ci imposibilitatea rezultată din împrejurări care ies din cadrul celor normale. (Cas. I d. 1552/930, P. R. 138 III 930).

d) **Acte declarate false.**

23. — După art. 290 alin. 2 pr. civ. revizuirea fiind permisă în caz când judecata s'a pronunțat întemeindu-se pe acte false, este evident că o parte are un interes legitim de a intenta o acțiune, tinzând la dovedirea falsității unui act produs în instanță și menționat în considerentele hotărârii Alta este chestiunea de a se ști dacă actul incriminat a fost hotărâtor în judecarea cauzei: acesta e un punct care ar urma să-l decidă judecătorii acestei instanțe, în cazul când eventual ar fi chemați să statueze asupra cererii de revizuire a deciziunii ce au dat, căci, după art. 293 pr. civilă, cererea de revizuire se adresează la instanța care a dat hotărârea rămasă definitivă. (C. Ap. Galați I, d. 185/907 cu nota de S. Rosental, P. R. 97 II 925).

e) **Lipsa de apărare sau violența.**

24. — Statul poate cere revizuirea unei hotărâri atunci când n'a fost apărat în fața instanței ce-a pronunțat hotărârea, independent de orice considerații sau împrejurări de fapt, care ar fi împiedecat pe reprezentantul Statului să pună concluzii în fond (Cas. I d. 4896/925, P. R. 81 III 926, aceias cu nota lui D. Polichron, P. R. 12 I 927).

25. — Nu se poate considera ca o lipsă de apărare și cazul când Statul, ca și celelalte persoane prevăzute de art. 291 pr. civ., n'a avut putința de a face să se examineze fondul pricinii din cauza unei decăderi de drept, deoarece decăderile de drept, edictate de legiuitor cu sancțiuni pentru nerespectarea unor norme de procedură, sunt aplicabile fără nici o distincție oricărei persoane (aceias decizie).

26. — Revizuirea unei hotărâri pentru lipsă de apărare a minorului poate fi cerută și în timpul minorității sale, iar nu numai la ajungerea sa la majoritate. (T. Ilfov II 30 Mai 1930, cu nota de N. Georgean, P. R. 104 III 930).

27. — Faptul tutorului de a se prezenta înaintea judecății într'un proces introdus contra minorului și de a recunoaște pur și simplu la interogator, pretențiunile exagerate ale reclamantului, fără a face vreo obiecțiune, constitue un motiv de revizuire a hotărârei care a admis în totul acțiunea. (Trib. Ilfov s. II c. c., 30 Maiu 1930, cu nota de N. Georgean, P. R. 104 III 930.)

3. **Instanța competentă.**

28. — In prevederile art. 304 intră și cazul când hotărârile contrarii definitive sunt date de judele de ocol în primă instanță și de Tribunal pentru că afară de regulele speciale prevăzute în legea jud. de ocoale, aceleași regule de procedură sunt aplicabile și judecătoriilor de ocoale ca și tribunalelor.

Prin urmare numai Curtea de Casație este competentă să judece cererea de revizuire a unei cărți de judecată contrarie unei sentințe a tribunalului. (Cas. I d. 145/922, P. R. 186 I 923 nota).

29. — Art. 82 din legea Curții de Casație tranșând expres și în mod special cazul cererilor în revizuire ce se vor mai introduce și după data promulgărei nouei legi de unificare a Curții de Casație, dispune imperativ că aceste cereri nu vor putea fi privite drept cereri de recurs în casațiune decât timp de o lună dela data promulgărei legei, adică cel mai târziu, cu data de 1 Februarie 1936 (Cas. III d. 189/927, P. R. 62 III 928).

4. **Procedura.**

30. — Cererile de revizuire nu sunt în principiu admisibile decât dacă părțile interesate demonstrând greșita aplicare a legei și reaua motivare a hotărârei atacate cu revizuire, cer reformarea dispozitivului acelei hotărâri. (Cas. III d. 635/926, P. R. 34 III 927).

31. — Prin dispozițiunea din art. 293 pr. civ. după care orice cereri de revizuire a unei hotărâri se va îndrepta de către partea interesată la instanța care a dat hotărârea definitivă, legiuitorul nu a înțeles să restrângă dreptul de revizuire la acele hotărâri rămase definitive în instanța de apel, pentrucă, în această privință, art. 288 pr. civ., în urma modificării aduse în 1900, dispune că sunt succeptibile de revizuire și hotărârile rămase definitive prin neapelare și deci prin renunțarea — în instanță — la dreptul de apel. (Cas. I d. 69/928, P. R. 121 III 928).

32. — și în acest din urmă caz, cererea de revizuire trebuie făcută în termen de o lună dela comunicarea hotărârii atacate. (aceias decizie).

II. **Revizuirea în materie penală.**

1. **Noțiuni generale.**

33. — Normele de procedură indicate de art. 445 al. 2 pr. pen. pentru formularea și introducerea cererilor de revizuire — prezentarea cererilor de revizuire de către părțile interesate Ministerului de Justiție și învestirea Curții de Casație de către procurorul general în urma ordinului Ministerului — fiind introduse de legiuitor, pe de o parte, pentru păstrarea unității de apreciere a diferitelor motive invocate de părți, iar pe de alta pentru menținerea neștirbită a autorității hotărârilor judecătorești — deci interes de ordine publică — sunt substanțiale validității învestirei Curții de Casație cu judecarea cererilor de revizuire și prin urmare părțile nu le pot omite, așa că o cerere de revizuire adresată direct Curții de Casație urmează a fi respinsă ca inadmisibilă. (Cas. II, 16 August 1928, P. R. 50 III 929).
II 928).

2. **Cazuri de revizuire.**

34. — Este loc la revizuire pentru cauză de nepotrivire între două hotărâri, când o decizie a Curții cu juri condamnă pe un acuzat fiindcă ar fi comis un furt, împreună cu două sau mai multe persoane, iar o altă decizie a Curții cu juri achită pentru același fapt, pe un minor de 13-18 ani, fiindcă a lucrat fără discernământ, și îl trimite într'o colonie penitenciară până la majoritate, dacă din complexul faptelor reiese că faptul unic de furt care face obiectul acelor două hotărâri, a fost săvârșit prin cooperarea a numai trei indivizi — cod. instr. crim. fr. 443, Nr. 2 — (Cas. Crim. Fr. 7 Febr. 1919, P. R. 99 III 924).

35. — In asemenea caz, când ceilalți doi condamnați de către prima hotărâre nu contestă participarea lor la faptul incriminat, nu este locul să se revizuiască decât condamnarea celui de al treilea, care protestează pentru inocența sa și hotărârea prin care se trimite minorul în casa de corecțiune. (Aceias decizie).

36. — Când condamnatul, sprijinind cererea sa pe un aviz favorabil emis în regulă de trei advocați, cere revizuirea condamnațiunei sale, invocând un fapt nou, pe care nu a fost în stare să-l stabilească în momentul procesului și din care ar fi rezultat pentru el dovada nevinovăției sale, Curtea de Casație ordonă ca o Curte de Apel să verifice dacă faptele invocate sunt destul de concludente pentru ca o revizuire să fie posibilă.

De stabilirea precisă a acestui fapt nou, care ar fi schimbat soarta procesului judecat, depinde admisibilitatea cererei de revizuire. (Cas. Bruxelles, Belg., 30 Oct. 1922, P. R. 141 III 923).

37. — Există, în sensul art. 443—44 c. pr. pen. fr., un fapt nou de natură a stabili nevinovăția condamnatului, și prin urmare, e loc la revizuire, când după o condamnare pentru otrăvire cu arsenic, constatarea unui principiu științific ignorat la epoca procesului, demonstrează că cantitatea de arsenic găsită în cadavrul victimei nu putea fi reținută ca constituind un indiciu a unei intoxicări cu această otravă. Și că descoperirea recentă a unei boli care se manifestă, în anumite cazuri, prin simptome simulând o otrăvire, permite de a stabili prezumția că de această boală suferea victima. (Cas. Crim. Fr. 28 Dec. 1923 cu nota de I. Rădulescu, P. R. 40 III 924).

38. — In materie disciplinară, revi-

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.iini.ro

zuirea este admisibilă numai în caz de falsitate a actelor cari au slujit de temeiu Comisiunii disciplinare pentru condamnarea magistratului. (Cas. disciplinară, d. 19/924 cu nota de I. N. Stambulescu, P. R. 232 I 925).

39. — Lipsa de apărare, bazată pe neinvocarea la prima instanţă a unui text de lege, nu constitue numai un motiv de revizuire, sau o cerere nouă, ci un mijloc de apărare, care, prin efectul devolutiv al apelului, poate fi propus înaintea Curţii pentru prima oară. (C. Ap. Galaţi I, d. 25/924 cu nota de T. Misir şi N. Jac Constantinescu, P. R. 72 II 924).

III. Legislaţia teritoriilor alipite.

40. — Curtea poate să cerceteze prin revizuire sentinţele date de contenciosul ad-tiv din Buda-Pesta. — decret V art. 5 al Cons. Dirigent. (Cas. III compl. Ardeal, d. 1457/921, P. R. 126 III 922).

41. — Conform dispoziţiilor § 506 pr. civ. scrisul de revizuire trebuie să conţină sustinerile de fapt şi mijloacele de dovadă prin care să fie stabilită temeinicia motivului de revizuire arătat de § 503 Nr. 2 pr. civ. (Cas. I c. Ardeal, d. 965/922, P. R. 24 III 924).

42. — Când cererea de revizuire se referă la o simplă afirmaţie făcută înaintea instanţei de apel, nu constituie un temeinic motiv de revizuire. (Cas. I compl. Ardeal, d. 965/922, P. R. 24 III 924).

43. — Cererea de reînoire nu arată vre-o dovadă şi reclamantul nici nu invoacă vre-una din acele circumstanţe, cari în sensul §-ului 139 al legii XXVI/1896 ar putea forma baza revizuirei cauzei, aşa că cererea fiind lipsită de elementele esenţiale ale unei cereri de reînoire şi nefiind cazul de a se ordona o complectare, Curtea în baza §-ului 141 din citata lege şi § 111 şi 105 urmează să respingă cererea. (Cas. III Ardeal, d. 178/922, P. R. 3 III 923).

44. — In sistemul procedurii civile ungare, calea reînoirii procesului, prevăzută de art. 563 şi urm. este o cale de drept comun, deschisă părţilor litigante, atunci când ele nu se pot prevala de vreunul din cazurile stipulate prin alin. 1—12 din acelaş text. Astfel, calea revizuirei este presupusă deschisă în principiu pentru părţi, ori de câte ori ea nu este abrogată în mod expres prin vr'o dispoziţie specială din lege.

In speţă, deşi legea vămilor nu vorbeşte nimic de calea de atac a revizuirii, ci numai de aceea a apelului şi a recursului, totuş nu se poate deduce din această tăcere a legii că ea a fost desfiintată. (Cas. III c. Ardeal, d. 1318/923, P. R. 26 III 924; aceiaş P. R. 60 III 924).

45. — Cererea de revizuire trebuie intentată înaintea forului de revizuire, competinţă stabilită de art. 563 citat fiind exclusivă. (Aceiaş decizie).

46. — Motivul de revizuire tras din art. 503 cifra 3 pr. civ. austr. nu poate lua fiinţă decât dacă, printr'o eroare reparabilă imediat pe baza actelor dela dosar, s'a făcut o greşită stabilire a unui fapt hotărâtor în proces. (Cas. I compl. ardelean, d. 1834/924 cu nota de E. Mandicewsky, P. R. 259 I 924).

47. — Este inadmisibilă cererea de revizuire introdusă pe calea art. 291 proc. civ. rom., pentru a se revizui o deciziune contencioasă introdusă şi judecată pe temeiul legii XXVI din 1896 aplicabilă în Ardeal până la data punerii în vigoare a nouei legi a contenciosului administrativ din 1 Ianuarie 1926, contra unei asemenea hotărâri nu este admisibilă decât acţiunea de înoire, prevăzută de art. 139 din legea ardeleană menţionată. (Cas. III d. 190/927, P. R. 50 III 927).

48. — Nici dispoziţiile art. 563, 566 şi 567 din procedura civilă a căror violare se pretinde de recurenţi, nu pot fi înţelese în alt sens, căci acele articole care se ocupă de cazurile de reînoire de proces (563), de forul înaintea căruia se pot introduce acţiunile de reînoire (566) şi de regulele de procedură ce trebuiesc urmate înaintea forului de revizuire (reînoire) toate aceste prescripţiuni sunt de urmat numai în ceiace priveşte litigiile asupra teritoriilor naţionale. (Cas. S U. d. 1/928, P. R. 41 III 928).

49. — Dispoziţia art. 521 pr. civ. din Ardeal care ridică dreptul de revizuir în contra sentinţei Tribunalului ca instanţă de apel în caz când valoarea litigiului nu trece de 10.000 lei a fost abrogată prin art. 103 din Constituţie. (Cas. S. U. d. 6/929, P. R. 65 III 929).

50. — Potrivit dispoziţiunilor art 567 pr. civ. ard. termenul reînoirei procesului este de 6 luni şi el se va socoti din ziua de când a rămas definitivă sentinţa finală dată în procesul fundamental, iar potrivit dispoziţiunilor art. 410 alin. 2 pr. civ. sentinţa care nu poate fi atacată nici cu apel nici cu opoziţie — cum este cazul deciziunilor Inaltei Curţi de Casaţie — rămâne definitivă prin pronuntare.

Astfel fiind, urmează că termenul de reînnoire de 6 luni prevăzut în art. 567 pr. civ. ard. curge în cazul deciziunilor Inaltei Curţi de Casaţie dela pronuntarea lor. (Cas. I, 29 Ian 1930, P. R. 121 III 930).

51. — Potrivit § 563 punctul 11 proc cev. ardeleană, o sentinţă finală rămasă definitivă, se poate ataca cu acţiune de reînnoire de proces, dacă partea produce o probă referitoare la o faptă relevată sau nerelevată în procesul fundamental, asemenea dacă produce o deciziune judecătorească sau administrativă rămasă definitivă sau o tranzacţiune, de care nu s'a servit în procesul fundamental şi prin care ea ar fi putut obţine în fondul cauzei o deciziune mai favorabilă.

Deci, din cuprinsul textului citat rezultând că pentruca o acţiune de reînoire de proces întemeiată pe acest text, să fie admisibilă în principiu, este necesar numai ca partea să invoace o probă, o hotărâre, o transacţiune, etc., care n'au fost invocate în procesul fundamental a cărei reînnoire se cere, iar nu să justifice o cauză sau împiedecare legală care să-l fi pus în situaţiunea de a nu putea uza de probele cerute prin acţiunea de reînnoire în procesul fundamental. (Cas I, 10 Martie 1930, P. R. 122 III 930).

IV. Note.

52. — V. Recurs. Rectificarea hotărârilor.

REZERVA ŞI PARTEA DISPONIBILA

(Art. 841—855 C. Civ.).

CUPRINS:

Deosebiri (1-3)
I. Rezerva.
1. Noţiuni generale (4)
2. Rezerva descendenţilor (5-6).
3. Rezerva ascendenţilor (7)
4. Reducerea liberalităţilor ce ating rezerva (8).
5. Calcularea rezervei (9-15).
6. Modalitatea reducerii (16-19)
II. Partea disponibilă (20).
1. Calculare (21-25).
III. Legislaţia teritoriilor alipite (26-33).
IV. Note (34).

Deosebiri.

1. — Art. 841 cod. civil desparte patrimoniul unui părinte de familie în două părţi: una disponibilă, de care părintele poate să dispună prin donaţiune între vii sau prin testament în favoarea oricărei persoane, atât în favoarea unuia din copiii săi sau în favoarea unui străin, şi alta indisponibilă, de care dânsul nu poate dispune în nici un mod, parte care constitue succesiunea ab intestat şi pe care copiii o primesc să o împartă între ei conform regulelor statornicite de lege, în calitatea lor de erezi (C. Ap. Buc. III d. 186/1890 cu nota de D. Hozoc, P. R. 146 II 925).

2. — Partea disponibilă nu se poate cumula cu rezerva, decât dacă donaţiunea s'a făcut cu dispensă de raport. (C. Ap. Buc. III d. 186/1890 cu nota de D. Hozoc, P. R. 146 II 925).

3. — Parte din succesiune de care legea nu permite să fie lipsită descendenţii sau părinţii defunctului, prin dispoziţiuni cu titlul gratuit adică prin donaţiune sau testament se numeşte rezerva, iar partea de care el poate dispune cu orice titlu, cotitatea disponibiliă. (T. Fălticeni 23 Dec. 1927, P. R. 160 III 928).

I. Rezerva.

1. Noţiuni generale.

4. — Rezerva este o porţiune de bunuri, a cărei cotitate şi devoluţiune este determinată de lege, independent de voinţa defunctului. (Cas. Civ. Fr. 27 Iunie 1923 cu nota de I R. B. în P. R. 72 III 924).

2. Rezerva descendenţilor.

5. — Conform principiilor din codul civil, copiii nu au dreptul la rezervă decât în calitatea lor de moştenitori: nici o dispoziţiune din cod nu deosebeşte cailtatea de moştenitor de aceia de rezervatar sau legitimar. Dacă art 841 cod. civil, stabilind o parte din bunuri, nu vorbeşte decât de copii, fără a adăuga şi expresiunea „venând la moştenire", apoi de aici nu se poate deduce că rezerva este datorită copilului, ca copil, iar nu ca moştenitor, deoarece legiuitorul prin vorba „copii" a înţeles pe copii succesibili, cari au calitatea de moştenitori, după cum aceasta rezultă învederat din art. 844, 849, 851 şi 895, de unde se vede că rezervă nu au decât moştenitorii şi deoarece nicăiri legea n'a admis că proprietatea bunurilor unui defunct se poate dobândi prin simpla calitate abstractă de copil. (C. Ap. Buc. III d. 186/1890 cu nota de D. Hozoc, P. R. 146 II 925).

6. — Copilul donatar care renunţă la succesiunea donatorului nu poate

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.iini.ro

reţine darul său peste limitele disponibilului şi nu poate avea drept la rezervă decât în calitate de moştenitor. (C. Ap. Buc. III d. 186/1890 cu nota de D. Hozoc, P. R. 146 II 925).

3. Rezerva ascendenţilor.

7. — In conformitate cu art. 843 c. civ. rezerva cuvenită părinţilor lui de cujus — sau numai unuia dintr'ânşii — este jumătate din averea succesorală; faţă însă de dispoziţiunile art. 673 c. civ. care fixează această rezervă numai la o pătrime din avere, în caz când părinţii, sau unul din ei, vin la moştenire în concurenţa cu colateralii defunctului sau descendenţii lor, se decide că dispoziţiunea art. 843 se aplică numai atunci când părinţii vin la succesiune cu legatari sau donatori streini, iar nu şi cu colateralii, în raport cu cari cestiunea rezervei e deja regulată prin art. 673 c. c.

Legiuitorul a voit prin acest din urmă articol să introducă în lege o dispoziţiune de favoare pentru colaterali şi descendenţii acestora şi a redus faţă de dânşii rezerva părinţilor la o pătrime. (Cas. I d. 177/921 cu nota d-lui M. Rarincescu, P. R. 223 I 922).

4. Reducerea liberalităţilor ce ating rezerva.

8. — Moştenitorul rezervator este considerat tert, când prin actele defunctului i s'a atacat rezerva şi ca atare, în drept a dovedi simulaţiunea cu orice probe. (Jud. Oc. Fălticeni, 1 Aug. 1931 cu nota de G. Petruc, P. R. 283 II 931).

5. Calcularea rezervei.

9. — Cota disponibilă nu se poate cumula cu rezerva, decât dacă donaţiunea s'a făcut cu dispensă de raport.. (C. Ap. Buc. III d. 186/1890 cu nota de Tr. Ionaşcu, P. R. 161 II 924).

10. — In dreptul nostru, rezerva fiind o parte din succesiunea ab intestat, rezultă că nu poate fi mai mare decât partea hereditară. (C. Ap. Iaşi, 9 Iunie 1920, P. R. 24 III 922).

11. — astfel când ascendentul privilegiat vine la succesiunea descendentului său în concurenţă cu colateralii privilegiaţi, rezerva sa se calculează conform art. 673 c. c. şi când e în concurenţă cu donatorii sau legatari ce nu sunt colaterali privilegiaţi, rezerva se calculează conform art. 843 c. c. (aceiaş decizie).

12. — Rezerva determinându-se după numărul erezilor rezervatari pe cari defunctul i-a lăsat în momentul decesului, erezii renunţători, cari, până la renunţare, sunt consideraţi ca având sezina averii moştenite, intră în calcul pentru determinarea rezervei. Partea rezervatarilor renunţători profită celorlalţi coerezi, acceptanţi. Dispoziţiunea articolului 785 din codul civil francez (696 român), după care eredele renunţător este considerat ca şi când n'ar fi fost niciodată erede, trebuie înţeleasă în sensul că eredele renunţător este exclus dela beneficiul şi sarcinile succesiunii; acest articol se referă numai la raporturile dintre ceilalţi succesibili între ei. De unde rezultă că un legatar nu poate să discute statul lichidativ al unei succesiuni pe motivul că s'a ţinut seama în calculul rezervei, de un erede rezervator care a renunţat.

In speţă este vorba de testamentul unui minor şi de chestiunea, rezolvată negativ, dacă capacitatea lui testamentară poate fi influenţată de renunţarea unui erede, rezervatar. (C. de Ap. Paris II, 1 Mai 1923, P. R. 71 IV 924).

13. — Când mama vine în concurs la moştenirea fiului său cu surorile acestuia, libertăţile, făcute fie prin acte între vii, fie prin testament, nu pot trece peste jumătatea bunurilor, ele se reduc în favoarea acesteia până la jumătatea bunurilor rămase dela decujus; căci în acest caz sunt aplicabile dispoziţiile art. 843 Cod. civil dela capitolul despre partea disponibilă a bunurilor şi despre reducţiune şi nu dispoziţiunile art. 673 Codul civil dela capitolul despre succesiunile ab intestat. (T. Putna I s. 225/924 cu notă de N. Jac. Constantinescu, P. R. 134 II 925).

14. — Dreptul de a dispune prin testament şi donaţiune, este îngrădit în ce priveşte porţiunea legitimă, rezervată erezilor descendenţi şi ascendenţi privilegiaţi, şi această porţiune echivalează cu ½ din porţiunea ereditară cuvenită. (C. Ap. Timişoara II d. 4728/928, P. R. 100 III 928).

15. — In dota constituită de soţie, care prevede o donaţiune supusă reducţiunii, conform art. 854 c. civ. soţia trebuie să restitue veniturile porţiunii care întrece partea disponibilă şi ating rezerva, din momentul morţii donatorului fără deosebire dacă aceste venituri s'au perceput de soţie sau soţ pentru susţinerile sarcinelor căsătoriei. (C. Ap. Iaşi II 15 Ian. 1929 cu nota de Eug. Petit, P. R. 138 II 929).

6. Modalitatea reducerii.

16. — In conformitate cu art. 855 c. civil moştenitorii rezervatari nu pot exercita acţiunea în reducţiune pentru donaţiunea făcută de defunct printr'un contract matrimonial, decât contra donatarilor, nu şi contra terţilor deţinători ai imobilului dăruit. (C. Ap. Buc. III d. 78/924 cu notă de D. Maxim, P. R. 68 II 924).

17. — Renunţarea la această acţiune chiar tacită, este perfect valabilă, când rezultă din elemente şi împrejurări de fapt neîndoelnice (aceiaş decizie).

18. — Deşi potrivit art. 855 c. civ. reducţia nu se face în natură când bunurile donate au fost înstrăinate de donatar, totuş această dispoziţiune nu se aplică şi în privinţa înstrăinărilor posterioare morţii donatorului, cari rămân guvernate de regulile generale, astfel că asemenea înstrăinări nu se respectă, iar chestiunea, dacă simulaţia actului este opozabilă terţilor achizitori, nu mai are a fi discutată, când însăş aceştia nu ridică vreo obiecţiune în această privinţă. (C. Ap. Craiova II d. 1/925 cu nota de Const. M. Ionescu, P. R. 75 II 925).

19. — Când succesorii universali au şi calitatea de moştenitori rezervatari faţă de succesiune şi în această calitate pretind că, prin actele făcute de defunct, li s'a stirbit dreptul la rezervă, dânşii în această situaţie devin terţi faţă de succesiune şi deci în drept a se servi de martori şi prezumţiuni pentru a dovedi simulaţiunea actului autorului care le-a atins rezerva. (T. Fălticeni 11 Iulie 1929 cu nota de G. Petruc, P. R. 18 III 930).

II. Partea disponibilă.

20. — Când testatorul a dispus prin legat de o avere în detrimentul moştenitorilor rezervatari, aceştia devin chiar din ziua deschiderii succesiunei proprietari cu părţi indivize în acest patrimoniu egal cu cotitatea rezervei lor. In consecinţă, toate legaturile — atât ale nudei proprietăţi cât şi ale uzufructului devin caduce pentru partea ce excede cotitatea disponibilă (Trib. Muscel s. 60/927, P. R. 108 III 928).

1. Calcularea părţii disponibile.

21. — Donaţiunile fără dispensă de raport făcute rezervatarului, fiind un simplu avans de succesiune, se impută asupra rezervei, rămânând donatorului dreptul de a da disponibilul oricui ar voi. (Cas. I d. 460/906 cu nota lui D. Hozoc, P. R. 158 I 926).

22. — Potrivit art. 849 c. civ. nu se pot calcula în activul succesoral decât bunurile ce testatorul a lăsat în momentul morţii sale. Prin urmare, veniturile bunurilor succesorale produse posterior morţii, cum sunt chiriile sau procentele, nu pot intra în calculul părţii disponibile. (C. Ap. Galaţi I, d. 25/924 cu nota de Teodor Missir şi N. Jac. Constantinescu, P. R. 72 II 924).

23. — deasemenea nu se vor socoti la pasiv bunurile de cari defunctul a dispus prin testament (aceiaş decizie).

24. — Potrivit art. 849 cod. civ. calculul cotităţii disponibile se face după valoarea, iar nu după suprafaţa bunurilor lăsate de defunct. (T. Tecuci, 12 Nov. 1925, P. R. 139 III 926)

25. — Pentru a se vedea dacă o donaţiune întrece cotitatea disponibilă trebuie a se calcula, conf. art. 849 c. civ., adică la bunurile rămase de pe urma donatorului trebuie a se adăoga şi bunul donat, socotit după starea ce a avut-o în timpul donaţiunei şi după valoarea ce a avut-o în momentul morţei şi la massa de bunuri astfel formată scăzându-se datoriile, pe ceeace rămâne, se calculează cotitatea disponibilă. (C. Ap. Craiova II d. 732/930 cu nota de Al. Cerban, P R. 145 III 930).

III. Legiuirile teritoriilor alipite.

26. — Conform dispoziţiunilor §-lui 727 c. civ. are loc succesiunea legitimă în parte, dacă defunctul făcând declaraţiunea de ultimă voinţă, n'a lăsat partea cuvenită acelor persoane, cărora trebuia să le lase o porţiune de moştenire în puterea legii, şi între care se socotesc în virtutea paragrafului 763 din cod. civ., copiii şi, în lipsa lor, părinţii defunctului. Aceste persoane sunt, precum reese clar din dispoziţiunea paragrafului 764 din cod. civ., moştenitori în sensul legal, deci dânsele nu primesc decât porţiunea legitimă numindu-se moştenitori legitimari. (Cas. I compl. Ardeal, d. 930/922, P. R. 114 III 923).

27. — Decretul din 27 Martie 1847 No. 1051 din col. leg. jud. îndreptăţeşte pe moştenitorul legitimar a cere socoteli asupra porţiunei proporţionale ce i-se cuvine dela momentul morţii testatorului până la atribuirea efectivă a porţiunei sale legitime.

Prin urmare, reese clar concepţia legiuitorului de a considera şi pe moştenitorii legitimari până la atri-

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.iini.ro

buirea porţiunilor lor legitime, ca copărtaşi ai întregei masse succesorale care se consideră ca un bun comun, până la eşirea din indiviziune, cu toate că drepturile lor vor fi evaluate şi plătite în numerar. (Cas. I compl Ardeal, d. 930/922, P. R. 114 III 930).

28. — Dacă în dreptul roman, ca şi în codul civil român (art. 849), bunurile dăruite de defunct se calculează după starea pe care au avut-o în momentul donaţiunii, însă după valoarea ce o aveau în momentul morţii donatorului şi aceasta pentru motivul, că numai atunci se datoreşte rezerva moştenitorilor şi acesta e momentul ce trebuie avut în vedere când e a se socoti rezerva în dreptul civil maghiar şi austriac dispoziţiunile legii şi ale cutumelor locale sunt cu totul opuse principiului de mai sus.

In adevăr conform § 8 din normele juridice provizorii şi § 951, din cod. civil austriac la stabilirea porţiunii legtime se are în vedere jumătatea valorii ce a avut-o averea decesorului în timpul donaţiunii însă conform interpretării nationale a acestui text dată dela 1880 de Curia regală maghiară, prin valoarea averii a trebuit să se înţeleagă nu valoarea echivalentă în numerar, ci masa substratului de avere, adică valoarea de masă. (T. Oradea Mare, S. 3780/925 cu nota de T. Prodan, P. R. 24 III 926).

29. — Testamentul nu poate leza porţiunea legitimă a eredului autorizat la acea porţiune, adică copiii şi părinţii defunctului. (Cas. I d. 1733/927 cu nota de dr. Georgiu Plopu, P. R. 54 I 929).

30. — Porţiunea legitimă, în dreptul ungar este jumătate a părţii ereditare, atât la descendenţi cât şi la ascendenţi, pe când în dreptul austriac valabil în Transilvania, porţiunea legitimă a desencdenţilor e jumătate, iar a ascendenţilor, a treia parte a părţii ereditare (aceiaş decizie, v. supra.)

31. — Porţiunea legitimă trebuie predată liberă de orice sarcine, condiţiuni sau determinaţiuni în timp (aceiaş decizie v. supra).

32. — Porţiunea legitimă se judecă în echivalent, nu în natură şi compensarea ei se face astfel ca să sumizeze toate valorile anticipate erezilor, donate sau existente în succesiune, din care sumă se scot sarcinile succesorale şi din suma rămasă se compută porţiunea legitimă, cu detragerea valorii anticipate (aceiaş decizie v. supra).

33. — Jurisprudenţa, completând dispoziţiunile normelor judiciare provizorii referitoare la rezerva ereditară, admite principiul reprezentaţiunii între descendenţii rezervatari. Astfel rezerva se determină după numărul tulpinelor. La fixarea cotei se ia în considerare numărul descendenţilor rezervatari, indiferent că şi-au formulat sau nu pretenţiuni cu privire la rezervă, considerându-se inexistenţi numai aceia, cari au renunţat în mod expres la succesiune.

Reconstituindu-se patrimoniul defunctului, bunurile donate se socotesc în valoarea dela data deschiderii succesiunii, când urmează a se lichida rezerva, ţinându-se seamă de starea lor din momentul donaţiunii.

In lipsă de text de lege, donaţiunile nu se pot declara de nule, obligaţiunea donatarului de a întregi rezerva neflind o consecinţă a anulării contractului de donaţiune, ci o obligaţiune a donatarului, care derivă din dispoziţiunile art. 7 şi 8 din normele judiciare provizorii. (T. Arad I 13 Mai 1931, P. R. 97 III 931).

IV. **Note.**

34. — V. Impărteală, Legat.

REZILIERE

V. Convenţiuni.

REZISTENŢA LA OPRESIUNEA LEGII

V. Legi.

REZOLUŢIA JUDECATORULUI

V. Căi de atac.

REZUMAT DE NOTE SCRISE

V. Concluziuni.

RISCURI

V. Arendare, Asigurări, Caz fortuit, Drept maritim, Forţă majoră, Locaţiune.

RISIPITOR

V. Interdicţie.

RUBLE

V. Monedă.

RURALE (LEGI)

V. Agrară (reformă).

RUSIA

1. — Numita „Délégation Russe" din Berlin, ca şi toate autorităţile diplomatice ale desfiinţate împărăţii ruse, ca emanaţiuni ale fostului guvern tarist, nu au nici un temeiu actual legal, reprezentând numai o formă de stat definitiv dispărută şi ca atare nu pot constitui nişte autorităţi cu drepturi şi atribuţiuni recunoscute de uzanţele diplomatice şi de normele dreptului internaţional public. (C. Ap. Chisinău, D. 10/1921 cu nota d-lui V. Erbiceanu, P. R. 161 II 922).

2. — Le renaissance du capitalisme dans la Russie de Soviets (Zagorsky), recensie de M. I. Barasch (P. R. 47 IV 925).

S

SAINT GERMAIN EN LAYE

V. Tratatul.

SALARIU

V. Funcţionar public.

SAMSAR

V. Mijlocitor de afaceri.

SANITARA (lege)
(L. 23 Martie 1926).

1. — Nici un text din legea sanitară nu prevede vre-o pedeapsă pentru faptul că un locuitor ţine curtea caselor sale în stare de necurăţenie. (Cas. II d. 1712/924, P. R. 115 III 924).

2. — In lipsa unei dispoziţiuni penale în legea sanitară pentru acest fapt, urmează că în asemenea cazuri să se aplice art. 385 al. 9 c. pen. care pedepseşte ca contravenţiune de simplă poliţie abaterile de la regulamentele şi ordonanţele făcute de administraţia publică (aceiaş decizie).

3. — Dispoziţiunile art. 287 din regulamentul pentru controlul alimentelor din 1921, se aplică şi morarilor, cari macină şi pun în consumaţie porumb stricat iar constatarea făcută de instanţa de fond că făina provenită din porumb stricat a fost pusă în consumaţie, implică, în lipsa de probe contrarii precise, constatarea că acest aliment s'a dat în consumaţie pentru hrană. (Cas. II d. 371/925, P. R. 2 III 926).

4. — Chestiunea de a se şti ce pedepse urmează a se aplica contravenţiunilor prevăzute de art. 70 din legea sanitară şi care sunt instanţele competinte a judeca şi condamna pe contravenienţi, a fost rezolvată de legea din 1 August 1924. Această lege referindu-se la pedeapsa prevăzută de de art. 63 din legea sanitară şi la instanţele competinte, acolo prevăzute, nu rezolvă o chestiune nouă, ci pe cale interpretativă deslueşte adevăratul sens al textelor de lege preexistente. Prin urmare, legea mai sus citată se aplică şi faptelor petrecute anterior promulgării ei. (Cas. II 1321/925, P. R. 146 III 925).

5. — Săvârşeşte contravenţia de art. 71 din legea de poliţie sanitară veterinară şi este pasibil de pedepsele prevăzute de acelaş articol din zisa lege, acel care în magazinul său ţine produse alimentare de origină ani-

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.iini.ro

mală în mod nehigienic. (T. Fălticeni s. 1789/929 cu nota de Alex. Al. Botez, P. R. 134 III 929).

6. — V. Farmacist, Medic, Poliţie sanitară.

ŞANTAJ

V. Înşelăciune.

SARRE

V. Libertate.

SCHIMB

(Art. 1405—1409 c. civ.)

1. — Dispoziţia art. 1595 din codul civil (1307 c. civ. rom. care opreşte, în principiu, vânzarea dintre soţi, fiind o regulă generală, se aplică şi schimbul dintre soţi, motivele pe care se întemeiază textul de mai sus având aproape aceeaş putere în materie de schimb ca şi în materie de vânzare. (C. Ap. Paris, Fr. 8 Aug. 1922 cu nota lui D. Alexandresco, P. R. 99 III 926).

2. — Excepţiile în care vânzarea este permisă între soţi după art. 1595 c. civil (1307 c. civ. rom.) nu se aplică schimbului (aceiaş decizie).

3. — Dispoziţiunile art. 1409 c. civ. potrivit cărora regulele prescrise pentru vânzare se aplică şi la contractul de schimb, se referă numai la regulele generale cu privire la forma contractului, la consimţimântul părţilor, la transcripţie, la răspundere în caz de evicţie, adică la tot ce se potriveşte cu natura şi efectele schimbului, iar nu şi la regulele speciale vânzării care îşi au raţiunea lor numai când este vorba de vânzare, cum sunt cele privitoare la incapacitatea de a vinde înscrisă în art. 1307 c. civil. (C. Ap. Galaţi II d. 202/923, P. R. 7 III 925).

4. — Nu se pot aplica prin analogie dispoziţiunile prohibitive ale vânzării de imobile între soţi şi la schimbul de imobile dintre aceştia, deoarece prohibiţia din art. 1307 c. civil a fost creată pentru a înlătura înţelegerile frauduloase dintre soţi, cari sub forma vânzării ar ascunde donaţii ce nu s'ar mai putea revoca sau ar păgubi pe creditori, ceeace nu poate avea loc în contractele de schimb, unde fiecare primeşte în mod real echivalentul lucrului dat în schimb. (C. Ap. Galaţi, II d. 202/923, P. R. 7 III 925; T. Muscel s. 160/930 cu nota de N. Negru, P. R. 186 II 930).

5. — In caz de schimb cu sultă, adică cu o diferenţă în bani, menită a compensa inegalitatea valorii unuia din lucrurile schimbate, contractul ce se încheie în asemenea condiţii este o vânzare sau un schimb, după importanţa sultei sau a lucrului schimbat. (T. civ. Montauban-Fr. 9 Mai 1922 cu nota lui D. Alexandresco, P. R. 46 III 926).

6. — Ca şi vânzarea, schimbul devine perfect, între părţi, prin consimţimântul lor (aceiaş hotărâre).

7. — Ceeace distinge vânzarea de schimb, este că, pe când în cel dintâiu contract, se dă un lucru pentru o sumă de bani (preţul), în cel de al doilea, se dă un lucru pentru un alt lucru (aceiaş hotărâre).

8. — Schimbul de imobile are de efect — prin simplul consimţimânt al părţilor — transmisiunea reciprocă a dreptului de proprietate.

In consecinţă, o administraţie publică, care a consimţit un asemenea schimb cu un particular a cărei proprietate s'a găsit că e necesar a fi expropriată, numai poate reveni, printr'un act de voinţă unilaterală, asupra schimbului, dând particularului alt teren decât cel consimţit.

Un asemenea act din partea administraţiei este ilegal şi deci particularul îşi consacră întreg dreptul său de proprietate asupra terenului primit în schimb. Ca atare, el nu poate fi împiedicat de a clădi pe acel teren, din moment ce a obţinut autorizaţiune de construcţie în regulă. (Cas. III d. 381/924, P. R. 62 III 924).

9. — V. Convenţie matrimonială.

SCOATERE DIN CAUZA

V. Acţiune publică.

SCONTARE

1. — Scontarea de efecte cambiale presupune în mod necesar titluri emise sau acceptate de texte persoane în favoarea aceluia care scontează efectele şi de aceasta transferate prin scontare. Nu este scont dacă cel ce prezintă efectul este directul şi unicul debitor. (C. Ap. Lucca-Ital., 15 Mart. 1920, P. R. 85 III 922).

SCRIPTURI

V. Inscris, Verificarea scripturilor.

SCRISORI MISIVE

1. — Regula după care destinatarul unei scrisori misive nu poate să o divulge decât după ce a obţinut consimţimântul autorului, nu mai are raţiune de a fi când destinatarul este în proces cu autorul. (C. Ap. Paris-Fr. 23 Aprilie 1925, P. R. 168 III 928).

2. — Moştenitorii continuând persoana autorului lor, trebuie a li se recunoaşte drepturile acestuia, atât în ceeace priveşte proprietatea scrisorilor misive cât şi în ceeace priveşte folosinţa acestei proprietăţi.

In consecinţă, moştenitorii pot fi primiţi a produce, într'un proces angajat cu întreţinuta lui de c u j u s, scrisori ale acestei din urmă trimise amantului său, sub rezerva dreptului pentru Tribunal de a înlătura acelea din ele care nu s'ar produce decât cu intenţia manifestă de a vătăma (aceiaş decizie).

SCUTIRI DE IMPOZITE

V. Contribuţiuni directe.

SCUZE LEGALE

(Art. 250, 61 s. u. 57 C. Pen.)

CUPRINS:

1. ***Noţiuni generale (1-2).***
2. ***Aplicaţiuni:***
   a) ***Etatea (3-4).***
   b) ***Pierderea raţiunii (5-7).***
   c) ***Constrângerea (8-9).***
3. ***Note (10).***

1. Noţiuni generale

1. — Scuzele legale sunt fapte sau circumstanţe cari micşorează culpabilitatea şi, în consecinţă, pedeapsa, ele fiind prevăzute în mod limitativ de lege, care determină şi reducerea ce operează asupra pedepsei, pe când din contra, circumstanţele uşurătoare ce nu trebuesc confundate cu cele dintâi, sunt circumstanţe multiple şi infinit de variate şi au de scop de a micşora pedeapsa edictată de lege pentru infracţiunea imputată agentului. (Cas. II d. 441/922, P. R. 158 III 922).

2. — De aici rezultă că atunci când o scuză legală vine în concurs cu circumstanţele uşurătoare, trebue mai întâi să se ţină seamă de micşorarea pedepsei, ca efect al existenţii scuzei legale, căci scuza se referă la responsabilitatea penală a infractorului, — şi apoi să se atenueze penalitatea astfel modificată de lege, prin aplicarea circumstanţelor atenuate, cari sunt opera judecătorului (aceiaş decizie).

2. Aplicaţiuni:

a) Etatea.

3. — Deşi chestiunea majorităţii civile este de statut personal (mai exact: extrateritorial), soluţia nu poate fi aceeaş în privinţa majorităţii penale. Criteriul cel mai bun pentru a soluţiona chestiunea dacă o dispoziţiune legală are aplicare teritorială sau extrateritorială este caracterul ei de generalitate sau de permanenţă (după terminologia lui Pillet), adică faptul dacă legiuitorul a avut în vedere în prim rând interesele societăţii sau interesele individului căruia ar fi să i se aplice dispoziţia legii. In materia stabilirii majorităţii penale, atunci când legiuitorul declară nepedepsibili sau reduce pedeapsa infractorilor minori, nu o face pentru a acorda minorilor dreptul de a comite infracţiuni, ci ca o măsură dictată de considerentul că nu socoteşte în interesul societăţii de a fi pedepsiţi cu pedepse prea aspre; deci aceste dispoziţiuni legale de caracterul generalităţii, specific legilor de aplicaţiune teritorială. De altfel art. 63 din codul penal român nu distinge între originile infractorilor şi în lipsa unui motiv temeinic care să justifice distincţiunea, nici noi nu trebuie să distingem. (T. Târnava-Mare II 20 Dec. 1927, P. R. 22 III 929).

4. — Articolul 63 c. pen. prevede formal că penalitatea încetează la 20 de ani împliniţi, când fostul minor devine major şi este responsabil din punct de vedere penal ca şi un major. Această majoritate penală prevăzută de art. 63 c. pen. este stabilită numai pentru faptele penale, ea nu se poate întinde şi asupra răspunderei civile, pentrucă civilmente el nu se poate obliga în mod valabil decât la 21 de ani împliniţi, la majoratul civil prevăzut de art. 342 c. civ. (T. Fălticeni, jurn. 19454/929 cu nota de V. Dongoroz, P. R. 136 III 929).

b) Pierderea raţiunei.

5. —Starea de smintire prevăzută de art. 52 din condica penală, pe lângă nebunia propriu zisă, mai cuprinde imbecilitatea, furia şi alte osebite stări de boală ale minţii, care ridică în totul, sau în parte, imputabilitatea.

Inspiraţiunea poetică fiind combinaţia imaginaţiei, cu înalta inteligenţă şi raţiune, poetul nu este în această stare de iresponsabilitate; a-i nega răspunderea, ar fi a i se nega conştiinţa de sine. (Cas. III d. 10/1863, cu notă de Radu Dimiu, P. R. 130 III 931).

6. — In materie represivă, starea de beţie în care s'ar găsi inculpatul, în

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.iini.ro

momentul comiterii faptului incriminat, exclude responsabilitatea sa penală, de câte ori beţia a fost completă sau desăvârşită. (T. supr. federal Brazilia, 22 Oct. 1920 cu nota lui D. Alexandresco, P. R. 78 III 923).

7. — Ea micşorează însă numai responsabilitatea lui, de câte ori nu este completă, afară de cazul când agentul s'ar fi îmbătat anume spre a comite faptul incriminat. (Aceiaş decizie).

c. **Constrângere.**

8. — Agentul care execută un ordin sau deciziune nu poate fi făcut responsabil pentru executare, fiindcă el nu acţionează din propria autoritate, ci aduce numai la îndeplinire mandatul primit. (Cas. S. U. d. 26/929 cu nota de G. Alexianu, P. R. 138 I 930 şi P. R. 66 III 930).

9. — Fapta ce se impută delicventului că s'ar fi introdus în vie şi ar fi sustras doi struguri, nu constitue delictul de furt, pentrucă prin desbaterile orale, şi mărturisirea infractorului în instanţă s'a stabilit că a săvârşit acest act sub impulsia irezistibilă a poftei sau a foamei; neexistând intenţiune frauduloasă judecata apără de orice vină pe infractor. (Hot. Jud. I Mixt Iaşi 9 Dec. 1929 cu nota de Iliaş Grünberg, P. R. 81 III 930).

3. **Note.**

10. — V. Circumstanţe atenuante. Circumstanţe cari apără de pedeapsă; Legitimă apărare.

SECHESTRU.

(Art. 1626—1634 C. Civ. 615 ş. u. Pr. Civ.).

CUPRINS:

1. ***Noţiuni generale (1—2).***
2. ***Instanţa competentă şi procedura (3—8).***
3. ***Condiţii de admitere:***
   a) ***litigiu asupra bunului (9—11).***
   b) ***oportunitate (12—16).***
4. ***Drepturile şi obligaţiile sechestrului (17—24).***
5. ***Înlocuirea şi desfiinţarea sechestrului (25—29).***
6. ***Legislaţia teritoriilor alipite (30).***
7. ***Note (31).***

1. **Noţiuni generale**

1. — Într'o cerere de sechestru fundamentul dreptului rezidă în faptul juridic sau material, care îndrituieşte pe judecător să încuviinţeze un sechestru. (Cas. III d. 1127/924 cu nota de S. S. Roman, P. R. 188 I 925)

2. — Însărcinarea de sechestru judiciar este un mandat judecătoresc, pe care legea îl lasă la aprecierea instanţei de fond atât în ce priveşte admierea lui ca o măsură de conservare, cât şi în persoana căreia să i-se încredinţeze această însărcinare. (Cas. I. d. 2338/926 cu nota de Al. Al. Botez, P. R. 118 I 929)

2. Instanţa competentă şi procedura.

3. — Cererea de sechestru judiciar nu este în realitate decât un incident de fond în cursul procesului principal, având caracterul unei măsuri provizorii de conservare şi judecata acestei cereri implicând o discuţiune şi apreciere prealabilă a litigiului principal, pe care se reazimă şi fără de care nu poate exista, urmează a fi de competinţa aceleiaş instanţe ce judecă şi fondul, cererea de sechestru judiciar neputând avea din punctul de vedere al competinţei o natură juridică de sine stătătoare. (C. Ap. Iaşi II, d. 1750/922, P. R. 90 III 923).

4. — Cererea de sechestru judiciar poate fi judecată de alt tribunal, decât acela sesizat cu judecarea acţiunei de fond pe care se sprijină cererea de sechestru judiciar. (T. Ilfov I c. jurn. 414/925, P. R. 133 III 925).

5. — Din termenii art. 615 pr. civ. şi din expunerea de motive a legiuitorului dela 1900, reese suficient că sechestrul judiciar nu poate fi înfiinţat pe calea refereului, oricât de urgentă ar fi înlăturarea acestei măsuri, legea urmărind să înlăture arbitrajul şi variaţiunea de jurisprudenţă, ce exista sub regimul vechei proceduri civile. (Cas. 13 Dec. 1927 cu nota de T. R. Scriban, P. R. 61 III 928; Cas. III, d. 1038/927, P. R. 44 III 928).

6. — Orânduirea sechestrului fiind o măsură de competenţa tribunalului, preşedintul tribunalului este şi el deci principialmente competent a se pronunţa într'o atare cerere formulată pe temeiul art. 66 bis pr. civ. (T. Covurlui II, 14 Martie 1929 cu nota de A. L. V. în P. R. 89 III 929).

7. — Când condiţiunile impuse de acest din urmă text sunt satisfăcute, se va lua măsura înfiinţărei unui sechestru judiciar pe cale de référé, însă numai în mod cu totul vremelnic, adică până la soluţionarea unei identice cereri adresată instanţei de drept comun pe baza art. 615 pr. civ. (aceiaş hotărâre).

8. — Sechestrul judiciar indicat de art. 615 pr. civ. fiind o măsură provizorie şi conservatorie, însă cu un caracter de stabilitate, adică luată pentru o întreagă perioadă de timp, nu poate fi înlocuită printr'un sechestru judiciar numit pe baza art. 66 bis pr. civ., care deşi fiind şi el o măsură tot provizorie şi conservatorie, însă nu mai poate fi cu caracter de stabilitate opunându-se principiile din acest ultim text, ci numai vremelnic, ceeace e cu totul altceva. (aceiaş hot).

3. **Condiţii de admitere.**
a) **litigiu asupra bunului.**

9. — Principial, debitorul nu poate împiedeca numirea unui sechestru judiciar prin oferirea unei cauţiuni, deoarece art. 617 pr. civ. prevede acest mijloc numai pentru ridicarea, iar nu şi pentru evitarea unui sechestru judiciar. (C. Ap. Buc. III dec. com. 33/920, P. R. 26 III 922).

10. — Dispoziţiunile art. 615 pr. civ. întocmai ca şi acelea ale art. 1692 c. civ., nu trebuesc luate în înţeles restrictiv şi este conform şi cu necesităţile practice, ca sechestrul judiciar, ca măsură de conservare, să poată fi instituit de justiţie pentru asigurarea drepturilor părţilor, ori de câte ori există litigiu asupra proprietăţii şi folosinţei unei averi comune ori necomune şi ori de câte ori împrejurările cauzei justifică utilitatea şi oportunitatea acestei măsuri. Aceasta rezultă din caracterul sechestrului judiciar, care are scopul de a păstra averea supusă unui proces şi de aceia legea nu a limitat cazurile în cari este locul la înfiinţarea lui. (Cas. I. d. 284/921, P. R. 105 III 922).

11. — Când în procesul de fond se pretinde o sumă de bani, şi nu se pune în discuţie posesia sau proprietatea unui mobil sau imobil, sechestru judiciar nu poate fi admis. (Cas. I. d. 1325/925, P. R. 49 III 926).

b) **oportunitate.**

12. — Chestiunea oportunităţii admiterii sechestrului judiciar, fiind în funcţiune de împrejurările de fapt ale cauzei, este lăsată la aprecierea suverană a instanţei de fond. (Cas. I, d. 567/925 cu nota de I. Rosetti Bălănescu, P. R. 211 I 925).

13. — Este nemotivată decizia Curţii de Apel, dacă constată numai că între părţi există proces pentru ieşire din indiviziune şi că cererea de sechestru judiciar este justificată prin existenţa acestui proces şi pentru a se evita conflicte mai grave, omiţând a cerceta dacă e rea administraţie, sau rea credinţă, din partea administratorului. (Cas. III d. 234/929 cu rezumate de concluzii, P. R. 53 I 930).

14. — Pentru înfiinţarea sechestrului judiciar prevăzut de art. 1632 c. civ. şi 615 pr. civ. nu este deajuns condiţiunea să existe un litigiu asupra unui bun oarecare, ci fiind o măsură extremă, urmează a se admite numai în cazuri grave şi anume când exerciţiul acestui drept ar fi atât de păunător pentru cel care cere sechestru judiciar, încât dauna ce i s'ar produce ar fi ireparabilă şi deţinerea actuală ar fi defectuoasă. (T. Vâlcea II, 3 Iunie 1929, P. R. 76 III 929).

15. — Nu se poate admite sechestru judiciar pentru motivul că ar fi pericol ca imobilul să nu fie înstrăinat, deoarece imobilele se pot transmite prin simplul fapt al unei convenţiuni (vezi art. 1295 c. civ.), deci imobilul chiar pus sub sechestru judiciar poate fi înstrăinat de proprietarul actual, pentrucă prin înfiinţarea sechestrului judiciar, persoanei sechestrului i se dă numai administraţia imobilului, iar nu şi proprietatea, aşa că din acest punct de vedere sechestrul judiciar n'ar avea nici o utilitate. (ac. dec.).

16. — Sechestrul judiciar nu se poate admite, motivându-se că deţinătorul imobilului ar fi sărac şi deci n'ar putea plăti venitul imobilului, deoarece, pe lângă că în procesul angajat de părţi este vorba numai de anularea unui act de vânzare, iar nu şi de venitul imobilului — apoi intenţia legiuitorului, prin înfiinţarea sechestrului judiciar, a fost de a crea o măsură de conservarea bunului asupra căruia există un proces; iar nu de asigurarea veniturilor acelui bun, caz, când s'a prevăzut anumite norme prin art. 480 şi urm. pr. civ. (ac. dec.).

4. **Drepturile şi obligaţiile sechestrului.**

17. — In principiu, persoana însărcinată ca sechestru fiind esenţialmente un depozitar, el nu este administrator decât în limita în care actele de administraţie sunt necesare pentru a conserva lucrul sechestrat, prin urmare atribuţiunile sale sunt limitate la o pură administraţie. (C. Ap. Buc. I, în maj., d. 67/921 cu nota de M. Nicolau, P. R. 193 II 922).

18. — Ordonanţa prin care preşedintele Tribunalului regional anulează, ca fiind făcut în frauda sechestrului, un contract încheiat înainte de

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.iini.ro

sechestru, constitue o măsură de ordin administrativ şi scapă judecării Tribunalelor, cari ar comite un exces de putere dacă ar lua asupra lor examinarea acestor afaceri.

Prin consecinţă Tribunalele sunt incompetente a confirma sau anula o atare ordonanţă. (T. Sup. Colmar-Fr., 18 Aprilie 1921, P. R. 111 III 926).

19. — Dimpotrivă trebuie admisă o cerere în constatare potrivit articolului 256 pr. civ. (Feststellungsklage) tinzând a fi declarat contractul ca valabil; este chiar singura cale procedurală care poate să aducă pe lichidator la bară, pe când o cerere de plată ar fi inadmisibilă. (aceiaş hot.).

20. — Art. 615 al. II, cod. proc. civ. prevede că sechestrul judiciar va putea face toate actele de conservare şi administraţie, că va putea sta în judecată în numele părţilor litigente, cu privire la bunul pus sub sechestru cu o prealabilă încuviinţare a autorităţii care l-a numit; legea conferind sechestrului dreptul de a face acte de administraţie, rezultă că dânsul poate cu autorizaţia justiţiei, a intenta acţiune în contra unui cumpărător pentru a cere veniturile datorite pentru deţinerea unui imobil, după deschiderea succesiunei, deoarece constitue un act de administraţie. (C. Ap. Iaşi I, 19 Dec. 1927 cu nota de Eug. Petit, P. R. 64 III 928).

21. — din partea a doua a aliniatului suscitat, nu se poate deduce că sechestrul judiciar nu are dreptul de a sta în judecată decât în contra unui terţiu, pentru motivul că i se acordă acest drept cu privire la bunul pus sub sechestru, fără a se face distincţia între terţii şi părţile din procesul care a motivat admiterea măsurei sechestrului judiciar. (aceiaş dec.).

22. — Nu se poate contesta lipsa de calitate a sechestrului judiciar al unei averi succesorale indivize de a actiona în judecată pe unul dintre comoştenitori, atunci când parte dintre ceilalţi comoştenitori intervin ca reclamanţi alături de sechestrul judiciar. (C. Ap. Iaşi II, 19 Dec. 1927 cu nota de Eug. Petit, P. R. 50 II 928).

23. — Sechestrul judiciar care reprezintă din punct de vedere al administraţiunei bunurilor în proces, interesele tuturor coindivizionarilor până în momentul diviziunei, poate cere în numele lor, şi în virtutea drepturilor de administrare ce îi acordă legea, unuia din comoştenitori, să evacueze un bun de care se foloseşte în mod exclusiv. (T. Ilfov, s. 95/927, P. R. 21 III 927).

24. — Un administrator sechestru nu are dreptul de a dispune de produsul unui bun — în speţă titeiul dintr'o mină — epuizând, prin acest act de dispoziţie neîngăduit, însuş bunul. (C. Ap. Iaşi II, d. 68/928 cu nota de Eug. Petit, P. R. 4 II 929).

5. Inlocuirea şi desfiinţarea sechestrului.

25. — Măsura ridicării sechestrului conf. art. 617 pr. civ. este de strictă interpretare şi trebue limitată numai la sechestru asigurător. (C. Ap. Buc. III, dec. com. 33/920, P. R. 26 III 922).

26. — Odată ce Curtea, statuând asupra înlocuirei unui sechestru judiciar prin judecarea apelului introdus de acesta, a dispus numirea unui alt sechestru, fiind desezizată de această afacere, ea n'ar putea reveni asupra deciziei sale, decât în caz de simple rectificări materiale; astfel că numai tribunalul, care are administraţia sechestrului judiciar, rămâne competent a lua în viitor orice măsuri privitoare la această administrare, implicit la eventuale înlocuiri de sechestri. (C. Ap. Buc. IV, jurn. 2898/923, P. R. 138 III 923).

27. — Constatându-se că un sechestru judiciar numit de Curte, n'a primit însărcinarea dată şi a cerut a fi înlocuit, motivând că pentru această însărcinare nu posedă specialitatea necesară, Curtea nu e desezizată prin numirea lui şi poate reveni, numind o altă persoană în locul celui demisionat. (C. Ap. Buc. IV, jurn. 3750/923 cu nota de H. Friedmann, P. R. 138 III 923).

28. — Sechestrul judiciar fiind o măsură de conservare, instituită asupra unui obiect litigios în folosul părţilor litigante, această măsură devine inutilă din moment ce stingerea litigiului a avut loc. (T. Ilfov IV, s. 308/928, P. R. 162 III 930).

29. — Cererea de înlocuirea unui sechestru judiciar numit de Curte, nu poate fi îndreptată la Curte, ci numai la tribunalul de primă instanţă a cărui sentinţă a fost reformată prin apel, căci odată ce Curtea prin efectul apelului a dispus numirea unui sechestru judiciar, s'a desezizat de această afacere, nemai putând reveni asupra ei, întrucât nu e vorba de rectificarea unei greşeli materiale. (C. Ap. Buc. V, d. 106/930, P. R. 6 III 931).

6. Legislaţia teritoriilor alipite.

30. — Deşi admisibilă în principiu, măsura conservatorie a sechestrului judiciar, care îşi află întrunite în dreptul rus toate elementele de asigurare din dreptul român, totuş când nu este vorba, ca în speţă, de un litigiu care să se refere la administraţia şi folosinţa unui bun comun, ci la drepturi cari abia încep să răsară prin deschiderea vocaţiunii la o succesiune, neputându-se aprecia pericolul, măsura sechestrului nu poate fi admisă. (T. Ismail, 14 Iunie 1924, P. R. 120 III 924).

7. Note.

31. — Ordonanţă de refereu.

SECHESTRU ASIGURATOR.

(Art. 610 s. u. Pr. Civ.).

CUPRINS:

1. *Sechestru bazat pe inscris (1).*
2. *Sechestru fără inscris (2—7).*
3. *Sechestru în materie comercială (8—16).*
4. *Instanţa competentă şi procedura (17—19).*
5. *Căi de atac (20—25).*
6. *Efecte (26).*
7. *Desfiinţarea sechestrului (27—32)*
8. *Legislaţia teritoriilor alipite (33—35).*

1. Sechestru bazat pe inscris.

1. — Aparţine judecătorilor fondului a cerceta dacă actul invocat ca titlu de către creditorul sechestrat, pentru dispensarea de cauţiune, constitue un act scris în conformitate cu dispoziţiunile art. 613 pr. civ.; şi hotărârea dată asupra acestui punct este necenzurabilă dacă e motivată. (Cas. III, d. 9/924, P. R. 36 III 924; aceiaş cu nota de E. Petit, P. R. 14 I 924).

2. Sechestru fără inscris.

2. — Leguitorul, prin art. 613 pr. civ., prescriind că odată cu cererea de sechestru asigurător, creditorul trebue să depună, în lipsă de act scris, şi cauţiunea de a treia parte din valoarea reclamată, a înţeles ca această condiţiune să fie satisfăcută de creditor simultan cu cererea de sechestru, sub sancţiunea nulităţii acestei cereri, virtual cuprinsă în dispoziţiunea imperativă a legii. (Cas. III, 4 Ianuarie 1924 cu nota de E. Petit, P. R. 14 I 924; aceiaş P. R. 36 III 924; C. Ap. Galaţi d. 907/924, P. R. 7 III 925; Cas. II, d. 180 bis/922 cu nota de E. Petit, P. R. 12 I 924).

3. — De aici rezultă, că dacă instanţa de validare a sechestrului — în speţă instanţa de apel — constată neîndeplinirea acestei condiţiuni, la epoca prevăzută de lege, ea urmează a hotărî nulitatea cererii de sechestru, căci altfel, prin încuviinţarea depunerii tardive a cauţiunii, ar însemna să se modifice sistemul pe care legea l'a prescris, ca o garanţie a seriozităţii cererii de sechestru. (aceiaş decizie).

4. — Aceiaş soluţiune se impune când cauţiunea n'a fost depusă complect odată cu cererea de sechestru, ci a fost complectată ulterior aplicării sechestrului. (C. Ap. Iaşi I în maj. 22 Martie 1927, P. R. 114 III 927).

5. — Odată constatat că sechestrul ordonat şi aplicat este nul, instanţei de apel, care a fost chemată să judece numai, dacă acest fapt împlinit este valabil, nu-i revine decât să constate această nulitate; a spune contrariul şi a găsi că completarea cauţiunei este admisibilă, ar fi a da viaţă şi pe trecut unui act săvârşit şi care dela început fiind nul, astfel rămâne până la sfârşit. (aceiaş decizie).

6. — Din examinarea art. 610 şi 613 pr. civ., anume din termenii „chirii neplătite şi datorite" rezultă că sechestru asigurător nu poate fi încuviinţat fără cauţiune dacă creanţa nu este certă, lichidă şi exigibilă.

Prin urmare, greşit Tribunalul încuviinţează un sechestru asigurător când partea reclamantă nu posedă act scris din care să se stabilească cuantumul creanţei ce pretinde a avea împotriva pârîtului. (C. Ap. Craiova I, 18 Iunie 1925 cu nota de Al. Hagi Gheorghe, P. R. 123 III 926).

7. — Reclamantul, odată cu intentarea unei acţiuni penale de furt, contra inculpatului cere aplicarea unui sechestru asigurător asupra obiectelor furate, în speţă o cantitate de spirt şi tuică. Judecata, pentru considerentul că o asemenea măsură nu este prevăzută în codul de procedură penală şi pentru acela că, reclamantul n'are contra inculpatului o creanţă ajunsă la termen, respinge cererea. (Jud. Oc. Mixt R. Sărat, Incheierea dela 11 Februarie 1928 cu nota de C. Zotta, P. R. 166 III 928).

3. Sechestru în materie comercială.

8. — Singurele texte aplicabile în materie de sechestru în afaceri comerciale, ca şi în cele civile, sunt numai dispoziţiile art. 615 s. u. pr. civ., întrucât art. 907 şi 908 c. com. urmează a se considera ca abrogate. (C. Ap. Galaţi I, dec. 14/920, P. R. 24 III 922).

9. — Excepţiunea personală relativă la neexigibilitatea creanţei, conform

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.iini.ro

art. 349 c. com. deşi este o excepţiune admisibilă numai în procesul cambial, totuş ea se poate aplica şi în materie de sechestru asigurător, unde instanţa este chemată să aprecieze toate împrejurările ce justifică, sau nu, măsura asigurătoare ce s'a cerut, fără să se prejudice fondul procesului. (C. Ap. Buc. IV, d. 56/922, P. R. 22 III 923).

10. — Dispoziţiunile art. 908 din Codul de Comert nu au fost abrogate prin art. 740 din Codul de procedură civilă din 1900, deoarece acesta dispune formal că regulele de procedură cuprinse în codul comercial, chiar contrarii procedurii civile, rămân în vigoare, dispoziţiune care face aplicaţia principiului speciala non derogant generalibus.

Articolele 907 şi 908 c. comercial cuprinzând nişte dispoziţiuni de procedură, întrucât ele arată modul şi forma în care se poate cere şi încuviinţa un sechestru asigurător, sunt deci privitoare la exerciţiul acţiunilor comerciale, precum indică chiar titlul sub care sunt aşezate; urmează de aci că ele au rămas în vigoare şi în urma modificării codului de procedură civilă dela 1900 şi deci trebue a fi observate de câte ori ne aflăm în materie comercială. (T. Constanţa II, s. com. 4/922 cu nota de G. I. în P. R. 38 III 924).

11. — Aplicarea sechestrului asigurător trebuie a se face după regulile art. 613 ş. u. pr. civ., însă în ceiace priveşte cauţiunea, urmează a se aplica art. 908 c. com. care nu e abrogat de art. 740 pr. civ., adică să depună o cauţiune după aprecierea instanţei. (Cas. III, d. 1127/924 cu nota de S. S. Roman, P. R. 188 I 925).

12. — Atunci când între părţi există un litigiu de natură comercială, sechestrul asigurător nu poate fi înfiinţat în conformitate cu art. 613 pr. civilă, ci numai conform art. 908 c. com., potrivit căruia această măsură asigurătoare nu poate fi admisă decât cu dare de cauţiune, afară de cazul când cererea s'ar fi făcut pe bază de cambie sau alt titlu comercial protestat pentru neplată. (C. Ap. Galaţi I, d. 907/924, P. R. 7 III 925).

13. — In materie comercială, încuviinţarea sechestrului asigurător trebueşte dată cu observarea dispoziţiunilor art. 908 c. com., potrivit cărora atât când creditorul are act scris, cât şi când este lipsit de un asemenea act, cauţiunea este lăsată la aprecierea instanţelor judecătoreşti, spre deosebire de dispoziţiunile art. 613 pr. civ. cari prevăd că atunci când creditorul nu are act scris, cauţiunea va fi de a treia parte din valoarea reclamată şi cari sunt aplicabile numai în materie civilă. (C. Ap. Iasi II, d. 43/924 cu nota de G. I. în P R. 67 III 925).

14. — Sechestrul asigurător, în materie comercială se încuviinţează creditorului care întruneşte condiţiunile cerute de procedura civilă. Art. 907 şi 908 conţin dispoziţiuni de fond, iar nu de procedură şi deci sunt abrogate de art. 613 urm. pr. civ. prin efectul art. 740 proc. civ. (C. Ap. Buc. I, d. 124/925 cu nota de Al. Foreanu, P. R. 156 II 926).

15. — Dispoziţiunea art. 908 c. com. este o consecinţă a regulei de principiu din art. 907 acelaş cod, care consfinţeşte dreptul creditorului comercial de a solicita asigurarea creanţei sale şi ca atare, fiind contrarie art. 913 şi 914 c. com., a fost abrogată prin art. 740 pr. civ.

Prin urmare, purtătorul unui efect cambial neprotestat, poate obţine sechestrarea asigurătoare a averii mobile a debitorului fără cauţiune. (C. Ap. Buc. I, d. 47/929 cu nota de G. Iuliu, P. R. 94 III 930).

16. — Pentru aplicarea sechestrului asigurător, în materie cambială se aplică dispoziţiunile art. 613 pr. civ., deci poate fi admis fără cauţiune, numai pe baza de cambii, chiar neprotestate. (C. Ap. Buc. IV, d. 96/930, P. R. 125 III 930).

4. Instanţa competentă şi procedura.

17. — Art. 618 pr. civ. nu asimilează sechestrul asigurător cu cel de executare, după cum se vede din redacţiunea sa, decât în privinţa agenţilor de executare şi a formelor în care aceşti agenţi le vor aplica, iar nu şi în privinţa procedurei de admitere a sechestrului. (T. Iaşi III, s. civ. 83/922 cu nota d-lui E. Petit, P. R. 303 II 922).

18. — Sechestrul asigurător constituind o măsură provizorie de conservare de drepturi, conform art. 613 pr. civ., până la obţinerea sentinţei asupra fondului în acţiunea principală, este incontestabil că el este de natură grăţioasă şi în atare caz, procedura de urmat este acea indicată de art. 104 din pr. civ., cu drept de apel la instanţa superioară, pentru raţiunea de drept că instanţa care a încuviinţat sechestrul, s'a pronunţat şi desesizat, fără posibilitatea de a se învesti din nou cu judecarea, cum s'ar întâmpla dacă s'ar admite dreptul de contestaţie. (T. Constanţa I, 23 Ian. 1928 cu nota de D. C. Eftimie, P. R. 122 II 929).

19. — Cererea de înfiinţarea unui sechestru asigurător intră în cadrul dispoziţiunilor de procedură, fiind o procedură conservatorie de asigurarea creditorului, accesoriu acţiunii principale şi care urmează formele de procedură ale locului unde este adresată (lex fori). (T. Vâlcea I, 1 Dec. 1930 cu notă de Rene Râmniceanu, P. R. 71 II 931).

5. Căi de atac.

20. — Impotriva jurnalului care încuviinţează un sechestru asigurător, debitorul nu poate face decât apel. (Cas. II, d. 52/922 cu nota de Al. Velescu, P. R. 301 I 922).

21. — Contestaţia sa nu poate fi admisă decât contra executării jurnalului şi dacă prin acea executare se cauzează prejudicii prin depăşirea dispoziţiei jurnalului executat. (aceias decizie).

22. — Sechestrul asigurător fiind considerat ca o măsură grăţioasă de conservare, instanţa care a încuviinţat-o nu se poate învesti din nou cu judecarea ei pe calea contestaţiei, singura cale de atac fiind apelul la instanţa superioară. (T. Constanţa I, 23 Ian. 1928 cu nota de D. C. Eftimie, P. R. 122 II 929).

23. — Este inadmisibilă contestaţia făcută contra aplicării sechestrului asigurător, fie că emană dela un debitor sau dela un terţiu lezat prin această sechestrare, aceştia neputând face decât apel. (T. Iaşi III, 2 Noem. 1922 cu nota d-lui I. în P. R. 90 III 923).

24. — Procedura admiterii sechestrului asigurător, este necontestat de natură grăţioasă şi ca atare ea este reglementată de art. 104 pr. civ., iar hotărârile date conform acestui articol sunt susceptibile de apel în termen de 15 zile dela comunicarea lor. (T. Iaşi III, s. civ. 83/922 cu nota de E. Petit, P. R. 303 II 922).

25. — Părţile cari figurează într'o instanţă de sechestru asigurător, îşi păstrează calitatea ce le este atribuită prin acţiunea principală de fond, până la darea hotărârei, care le va fixa definitiv calitatea şi pretenţiunile.

Aşa fiind, în instanţa de contestaţie la sechestrul asigurător nu se poate discuta calitatea părţilor. (T. Constanţa I 23 Ian. 1928 cu nota de D. C. Eftimie, P. R. 122 II 929).

6. Efecte.

26. — Faptul că un creditor a şi obţinut un sechestru asigurător, nu-i conferă nici un drept de preferinţă şi nu opreşte pe datornic de a mai contracta şi alte obligaţiuni, astfel că creditorul de bună credinţă nu poate fi împiedecat de a-şi apăra şi realiza drepturile ce decurg din creanţa sa, pe motiv că ar fi posterioară înfiinţării unui sechestru. (T. Ilfov, I com. s. 735/924, P. R. 67 III 924).

7. Desfiinţarea sechestrului.

27. — Dispoziţiile art. 617 pr. civilă, potrivit cărora judecătorii pot ridica sechestrul asigurător dacă datornicul va da garanţie îndestulătoare, îşi au aplicaţiunea şi în cazul când sechestrul asigurător nu a fost înfiinţat, ci numai cerut, dând astfel posibilitatea debitorului de a evita înfiinţarea sechestrului prin depunerea unei cauţiuni îndestulătoare. (C. Ap. Buc. I d. 23/922, P. R. 137 III 923).

28. — Prin cauţiune îndestulătoare în sensul art. 617 pr. civilă, nu se poate înţelege decât o cauţie care să garanteze întreaga creanţă pretinsă. (C. Ap. Buc. I d. 23/922, P. R. 137 III 923; T. Ilfov I com. jurnal 865/924, P. R. 68 III 924).

29. — şi aceasta indiferent dacă în momentul acestei cereri jocul valutar a ridicat cu mult valoarea sumei reclamate şi a schimbat astfel echilibrul stabilit deart. 613 pr. civilă dintre valoarea sumei reclamate şi acea a cauţiunii depuse pentru înfiinţarea sechestrului. (T. Ilfov I com. Jurnal 865/924 supra cit.)

30. — Sechestrul asigurător fiind o măsură de conservare luată de tribunal pe cale grăţioasă, nu poate fi ridicat de cât pe calea apelului, deschisă de art. 104 pr. civilă, iar nu pe calea contestaţiei prevăzută de art. 399 pr. civilă numai pentru atacarea executării hotărârilor desăvârşite. (T. Ilfov II com. s. 287/922 cu nota d-lui G. Iuliu, P. R. 53 II 923).

31. — Debitorul în caz când are garanţii suficiente pentru a cere ridicarea sechestrului asigurător pe baza art. 617 pr. civilă, urmează a se adresa cu o cerere în camera de consiliu pe care tribunalul s'o rezolve tot conform art. 104 pr. civilă, iar nu pe cale de contestaţie în contra înfiinţării sechestrului asigurător (aceias hotărâre).

32. — In conf. cu disp. art. 401 pr. c., judecata va putea după înfăţişare să suspende, sau să lase executarea, cu sau fără cauţie, şi executarea se va putea suspenda în cazuri urgente

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.iini.ro

chiar înainte de orice înfăţişare.

Sechestru asigurător fiind un act de administraţie judiciară pentru garantarea unui creditor, un act de conservare, o măsură de natură graţioasă şi cu o putere provizorie, vremelnică, el nu poate cădea sub disp. art. 401 pr. c., fiindcă aceste dispoziţii se aplică numai la executarea hotărârilor judecătoreşti. (T. Muscel, 15 Noemvrie 1926, P. R. 8 III 928).

8. **Legislaţie teritoriilor alipite.**

33. — Debitorul asupra averii căruia s'a instituit un sechestru poate, în conformitate cu art. 38 din legea de execuţiune, să ceară, atât judecătoriei care a ordonat executarea ei, suspendarea sau restrângerea executării, dacă poate dovedi cu act autentic că hotărârea, în baza căreia s'a ordonat executarea a fost schimbată, scoasă din vigoare sau restrânsă printr'o altă hotărâre, ulterioară rămasă definitivă. (C. Ap. Braşov I d. 869/929, P. R. 2 III 930).

34. — Această suspendare a executării poate fi obţinută de debitor printr'o simplă cerere, fără a fi nevoie să o formuleze pe calea unei acţiuni de drept comun, cu regulele inerente cererilor principale (acciaş decizie).

35. — Creditorul urmăritor, care a obţinut aplicarea unui sechestru, nu dobândeşte un drept de gaj similar cu gajul convenţional prevăzut de art. 839 al II cod. com. rom., ci un simplu drept de prioritate, care subsistă numai atât timp cât debitorul urmărit nu a obţinut un moratoriu şi care este inconciliabil cu principiul egalităţei de repartiţiune între creditori, care caracterizează atât moratoriul cât şi falimentul (acciaş decizie).

SECHESTRUL AVERII SUPUŞILOR INAMICI

V. Lichidarea.

SECHESTRUL PENAL

(Art. 492, 493 Pr. Pen. ard.).

1. — După art. 378 pr. p., încheerile Tribunalelor şi Curţilor de Apel sunt susceptibile numai de un grad de recurs, de oarece disp. art. 493 al. V pr. p. nu se referă şi la căile de atac privitoare la ordonarea sechestrului penal, ca în speţă. (Cas. II c. Ardeal, d. civ. 274/923, P. R. 146 III 923)

2. — Instanţele penale nefiind obligate a păstra obiectele sechestrate până la definitiva rezolvare a procesului civil, ele trebuie să le elibereze în mâna celui dela care le au sechestrate, fiind ţinute a se pronunţa chiar din oficiu în lipsa unei cereri. A hotărî eliberarea obiectelor sechestrate în mâna reclamantului care a făcut denunţul penal, ar însemna ca reclamaţia acestuia, deşi s'a dovedit neîntemeiată să aibă totuş un efect şi anume ca prin concursul instanţelor penale, denunţătorul să-şi atingă de multe ori tocmai scopul principal ce a urmărit prin denunţul său neîntemeiat. (T. Oradea-Mare, Camera de punere sub acuzare, 5 Febr. 1925, P. R. 40 III 925).

3. — Articolul 187 al. ultim procedura penală locală dispune în ce priveşte corpurile delicte, că pretenţiunile cari nu se pot constata în scurt, trebuiesc trimise la instanţa civilă şi că, până la hotărârea acesteia, obiectele sechestrate rămân în pază judecătorească. Această dispoziţiune nu poate fi interpretată decât în sensul că instanţele penale sunt obligate a păstra obiectele sechestrate numai cât timp există o acţiune penală în curs, sau când s'a pronunţat în cauză o sentinţă condamnatoare (acciaş hotărâre).

4. — Acest articol nu poate fi aplicat când s'a pronunţat o încheiere prin care acţiunea penală s'a stins; căci ar însemna atunci ca instanţele penale să fie obligate a face un timp nelimitat oficiul de custozi ai obiectelor sechestrate, până când instanţele civile se vor pronunţa definitiv asupra pretenţiilor de proprietate a acelor obiecte (acciaş hotărâre).

5. — Atunci când este vorba de o hotărâre dată în materie de sechestru penal, instituţie existentă şi azi în legislaţia ardeleană, deoarece dispoz. art. 492 şi 493 pr. pen. ard. nu au fost abrogate prin art. 315 din legea de org. jud. din 1925, prin care legiuitorul român a înţeles să scoată din vigoare numai acele părţi ale proc. pen. ard., cari sunt privitoare la cercetarea şi instrucţiunea infractorilor şi cari sunt contrarii c. p. rom., nu însă şi cele relativ la sechestru penal, instituţie proprie legislaţiei ardelene, recurentul nu va mai putea aduce în faţa Inaltei Curţi chestiunea ordonării sau respingerei sechestrului penal de către instanţa de fond preliminară deoarece acest caz nu este dintre acele cari în conformitate cu textele proc. pen. rom. ar putea să deschidă calea recursului contra deciziunilor Camerei de punere sub acuzare. (Cas. II 5565/930, P. R. 18 III 931).

6. — V. Corpuri delicte.

SECRET PROFESIONAL

V. Martori (materie penală), Medic.

SEDUCŢIUNE.

V. Promisiune de căsătorie.

SEMNATURA.

V. Act juridic, Inscris, Mandat.

SEMNE DE HOTAR (distrugere de...)

(Art. 321 C. Pen.)

1. — Desfiinţarea mejdinei ce serveşte de hotar, fără a se însuşi din pământul vecinului, constituie delictul prevăzut şi penat de art. 355 c. p. (Cas. II dec. pen. 199/920, P. R. 10 III 922).

2. — Este vinovat că a săvârşit delictul de desfiinţarea hotarelor prevăzut de art. 456 c. penal fr., care are drept obiect esenţial asigurarea delimitării proprietăţilor şi siguranţa drepturilor ce decurg, garantându-le contra oricărei agresiuni materiale, proprietarul care distruge îngrăditurile unor barace de lemn aparţinându-i, şi le scoate acoperişurile de tablă, spre a sili să plece pe locatarii cărora le notificase încetarea locaţiunei şi cari nu voiau să părăsească proprietatea închiriată. (Cas. Cr.-Fr. 27 Ian. 1922, P. R. 37 IV 923).

3. — Faptul de distrugerea semnelor de hotare dintre proprietăţi şi însuşirea pământului posedat de proprietarul vecin, nu intră în prevederile art. 321 cod. penal, dacă nu s'a făcut o strămutare efectivă a semnelor de hotar, ci intră în prevederile art. 355 c. p. şi este de competinţa judecătorului de ocol. (Jud. Lehliu-Ialomiţa, 16 Dec. 1925, P. R. 61 III 926).

SENAT

V. Corpuri legiuitoare.

SEPARAŢIE DE PATRIMONII.

(Art. 781—784, 1743 c. civ.)

CUPRINS:

1. *Noţiuni generale (1).*
2. *Cine poate cere separaţie de patrimonii (2—4).*
3. *Formalităţi cerute (5—6).*
4. *Efectele (7—12).*
5. *Note (13).*

1. **Noţiuni generale.**

1. — Separaţiunea de patrimonii este un beneficiu legal, prin care creditorii şi legatarii defunctului (art. 1743 c. c.) pot obţine dela justiţie ca bunurile şi datoriile defunctului să rămâie separate de bunurile şi datoriile moştenitorilor, pentru ca ei să poată fi plătiţi din bunurile rămase dela defunct cu precădere, înaintea creditorilor personali ai erezilor. (T. Fălticeni, 12 Dec. 1927, P. R. 69 III 928).

2. **Cine poate cere separaţia de patrimonii?**

2. — Art. 1780—1783 c. civ. şi 725—727, se referă la formele exterioare ale inscripţiunii pentru acele privilegii cari decurg dintr'un titlu de creanţă, de aceia în art. 1783 legiuitorul se referă la prezintarea titlului la luarea inscripţiei, pe când în art. 1743 este vorba de o preferinţă care decurge din calitatea de creditor a defunctului menită să profite mai ales creditorilor chirografari şi odată această calitate constatată prin acţiunea introductivă în instanţă, inscripţiunea beneficiului separaţiunii de patrimonii asupra imobilelor succesiunii, nu poate fi respinsă pe motivul lipsei de titlu, sau al faptului că creanţa nu este încă lichidă. (Cas. I d. 352/919, P. R. 81 III 924).

3. — Toţi creditorii defunctului a cărora creanţă nu este contestată în instanţa sa, fie ei privilegiaţi, ipotecar, sau simpli chirografari, pot invoca beneficiul separaţiei de patrimonii, chiar dacă ei n'ar avea nici un titlu pentru constatarea creanţei lor, fie această creanţă condiţională, cu termen sau numai eventuală. (T. Alencon-Fr. 9 Sept. 1921 cu nota de H. în P. R. 29 III 925).

4. — Dintre legatari, numai acei particulari, ai unor sume de bani, pot să invoace, acest beneficiu, nu însă şi legatarii unor lucruri certe şi determinate, nici legatarii universali sau cu titlu universal (acciaş hotărâre).

3. **Formalităţile cerute.**

5. — Pentru a cere inscripţie conf. art. 1743, creditorul n'are nevoe de un titlu scris, căci legea vorbeşte numai de „creditor" şi nu face nici o deosebire, fiindcă titlul este numai un instrument probatoriu, a cărui lipsă nu exclude existenţa creanţei. (Cas. I dec. 352/919 cu nota d-lui Andrei Rădulescu, P. R. 177 I 922).

6. — Este fără temei obiecţiunea că legea cere pentru separaţiune de patrimoniu o publicitate pe care nu o

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.iini.ro

are beneficiul de inventar, căci legea prescrie că acceptarea sub beneficiul de inventar să fie făcută la grefa Trib. într'un registru special şi această necesitate constituie o publicitate suficientă. (C. Ap. Buc. I d. 141/914 cu nota lui I. Birnberg, P. R. 237 II 922).

4. **Efectele.**

7. — Un creditor poate cere separaţiunea de patrimoniu a debitorului său pentru garantarea datoriei sale, însă inscripţia privilegiului său nu se poate admite de cât în baza unui titlu scris, conform art. 725 şi 727. (C. Ap. Buc. IV dec. 103/919 cu nota d-lui Andrei Rădulescu, P. R. 179 I 922).

8. — Art. 23 l. tocm. agric. nu-şi mai are aplicaţiune când între soţi a intervenit o hotărâre de separaţiune a patrimonilor, când soţul încetează de a mai fi reprezentantul legal al soţiei sale. (Cas. I dec. 22/920, P. R. 9 III 922.)

9. — Separarea de patrimonii odată dobândită în folosul creditorilor şi legatarilor, subzistă în privinţa lor, cu toate că moştenitorul ar fi renunţat la beneficiul de inventar, sau s'ar găsi în unul din cazurile cari aduce decăderea din acest beneficiu. (T. Avignon-Franţa, 11 Ian. 1921 cu nota lui D. Alexandresco, P. R. 27 III 925).

10. — Dreptul pe care legea prin art. 781 şi 1743 c. civ. îl acordă creditorilor chirografari ai defunctului de a cere separarea patrimoniului defunctului de acela al erezilor, nu schimbă natura creanţei lor, care tot chirografară rămâne, întrucât prin aceste texte legea are în vedere numai calitatea creditorilor faţă de succesiune şi protejează pe cei ai defunctului, fără a schimba întru nimic caracterul creanţei lor.

Prin urmare, în speţă fiind constant că Banca Agricolă avea în favoarea sa un sold debitor al fostului proprietar al moşiei, urmează că dânsa, prin cererea de separare de patrimoniu ce a făcut-o, în urma morţii acestuia, nu a dobândit nici un privilegiu asupra moşiei lui şi deaceea nu poate fi achitată cu rentă provenită din exproprierea acestei moşii. (Cas. I d. 1813/924 cu nota de Tr. Alexandrescu, P. R. 166 I 926).

11. — Separaţiunea de patrimonii nu este un adevărat privilegiu şi nu conferă creditorilor cari au înscris-o decât un drept de preferinţă iar nu şi un drept de suită.

Astfel fiind, asemenea privilegiu „sui-generis" nu are caracterul unui drept real şi deci titularul lui nu poate fi obligat a primi plata în rentă. (T. Dolj, ord. nr. 11/924 cu nota de Dem. Polichron, P. R. 85 III 924).

12. — Prin efectul separării de patrimoniu, după cum rezultă din registrele statornicite prin dispoziţiile din art. 1265 comb. cu art. 1248, 1250—1254 cod. civil, nici căsătoria dintre soţi nu se desface şi nici caracterul dotal al bunurilor constituite dotă soţiei, nu se pierde, sentinţa definitivă care admite separarea de patrimonii, având de efect numai de a reda femeiei libera administraţiune a averii sale dotale şi libera dispoziţie a venitului. Prin urmare, şi sub acest regim al separării de patrimoniu, acest avut este supus tot prevederilor contractului matrimonial şi a dispoziţiunilor edictate de lege cu privire la înstrăinarea dotei. (Cas. I d. 4558/926, P. R. 49 III 927).

5. **Note.**

13. — V. Convenţie matrimonială.

SERVICIU PUBLIC.

1. — După teoria modernă subiectivă: serviciul public trebuie să rezulte din intenţiunea autorităţilor însărcinate a-l organiza.

După teoria clasică, obiectivă, noţiunea de serviciu public este strâns legată de acea de ordine publică, siguranţa generală şi forţa publică; serviciul public caracterizându-se şi prin aceea că e pus la dispoziţia publicului în mod regulat şi continuu, pentru satisfacerea unor interese speciale cu caracter general, sub controlul şi intervenţiunea guvernanţilor, fiind în joc funcţiuni ce nu ar putea fi îndeplinite de un simplu particular. (T. Putna II 20 Ian. 1930, P. R. 80 III 930).

SERVITUTE.

(Art. 576—650 C. Civ.)

CUPRINS:

1. ***Noţiuni generale (1).***
2. ***Servituţi ce nasc din situaţia locurilor (2—3).***
3. ***Servituţi stabilite de lege:***
   a) ***Zidul şi şanţul comun (4).***
   b) ***Vederea în proprietatea vecinului (5—13).***
   c) ***Servitutea şi dreptul de trecere (14—31).***
4. ***Servituţi stabilite prin faptul omului:***
   a) ***Constituire prin titlu (32—36).***
   b) ***Constituire prin destinaţia proprietarului (37—38)***
   c) ***Constituire prin prescripţie (39)***
5. ***Stingerea servituţilor (40—45)***
6. ***Acţiuni privitoare la servituţi (46-47)***
7. ***Legislaţia teritoriilor alipite (48-50).***
8. ***Note (51).***

1. **Noţiuni generale.**

1. — Dreptul de servitute ca orice drept real constituie un desmembrământ al proprietăţii şi el nu poate să ia naştere, conform art. 577 c. c., decât din situaţia naturală a loculuĭ, din lege şi din convenţia între proprietarii vechi. (T. Muscel, s. 582/926, P. R. 137 III 927).

2. **Servituţi ce nasc din situaţia locurilor.**

2. — Imprejurarea că două fonduri nu sunt alăturate unul de altul (contigus), ci sunt la o distanţă oarecare, fiind deosebite prin proprietăţi intermediare, nu împiedică pe unul din ele de a fi grevat de o servitute, în folosul celuilalt: prin destinaţia proprietarului. (T. Versailles-Fr., 4 Ian. 1923 cu nota lui D. Alexandresco, P. R. 79 III 924).

3. — Faptul de a săpa o groapă în care se aglomerează toate necurăţeniile, înainte de a fi luate de apele de ploaie, constitue agravarea a servituţii oprită de art. 701, 702 c. civ. 634, 635 c. civ. (aceiaş hotărâre).

3. **Servituţi stabilite de lege:**
a) **Zidul şi şanţul comun.**

4. — Indicarea curţei vânzătorului ca limitrofă a unei părţi a imobilului vândut, arată că zidul despărţitor a fost cuprins în partea vândută. Prezumţia de comunitate prevăzută de art. 653 cod. civ. nu se aplică unui zid despărţitor între construcţiune şi curte.

Zidul despărţitor în chestiune nu este mijlociu atunci când dealtfel celelalte condiţiuni ale vânzărei, prin care imobilele vecine au fost separate contrazic mai mult decât nu afirmă comunitatea. (C. Ap. Montpellir-Fr., 19 Ian. 1928 cu nota de D. Cotrutz, P. R 47 III 929).

b) **Vederea în proprietatea vecinului.**

5. — Dacă judecătorul poate ordona măsuri pentru menţinerea unei societăţi creiată prin destinaţia proprietarului, puterea sa nu se întinde până la a o denatura, făcând să derive, fără vre-un titlu contractual, o servitute de a nu zidi sau de a nu ridica în prejudiciul dreptului ce aparţine proprietarului fondului supus dreptului de vedere, de a zidi pe acest fond la distanţele determinate de art. 678, 679 c. c. fr. (art. 612, 613 c. c. rom.) Prin urmare vânzătorul unui imobil conservă dreptul de a ridica un zid pe imobilul vecin care continuă să-i aparţină, dacă n'a renunţat la acest drept şi dacă cumpărătorul a cărui vedere este împiedicată, suferă din această cauză vre-un prejudiciu poate să se prevaleze de această evicţiune pentru a exercita acţiunea în garanţie. (Cas. Civ. Fr. 29 Iunie 1921 cu nota, P. R. 75 III 925).

6. — In codul civil român, prin faptul că s'au sters art. 676 c. civ. fr., în care sunt prevăzute dispoziţiuni distincte cu privire la toleranţele spre lumină, nu avem nici o dispoziţiune relativă la ferestrele spre lumină.

Astfel, cel care deschide asemenea ferestre, nu poate fi oprit de proprietarul fondului asupra căruia dau aceste deschizături în virtutea principiului libertăţii de acţiune, după cum în virtutea aceluiaş principiu aceste deschizături, uzând astfel, la rândul său în mod normal de exerciţiul dreptului de proprietate. (J. Oc. I Buc. C. de jud. civ. 407/925 cu nota de St. Antim, P. R. 285 II 925).

7. — După comentatorii codului Napoleon, se numesc „vederi" ferestrele de vedere, ferestrele prin cari intră aerul şi servesc pentru vedere în mod mai mult sau mai puţin comod (Laurent, vol. VIII, pag. 53) „vederile" sunt deschizături cari lasă să pătrundă în acelaş timp aerul şi lumina şi cari permit în plus a avea asupra fondului vecin o privire pătrunzătoare: Badry-Lacantinerie, vol. VI Des biens, No. 1024, pag. 158. (Jud. Oc. V Buc. C. de Jud. 407/925 cu nota de St. Antim, P. R. 285 II 925).

8. — In ceeace priveşte „luminile" întrucât în codul civil român s'au şters art. 676 şi 677 cari le definesc precum şi cuvintele „chiar din sticlă opacă" dela finele art. 675 francez devenit 611 român, urmează ca instanţa de fond să aprecieze dacă e vorba de o fereastră spre vedere, sau spre lumină (aceiaş hotărâre).

9. — Faptul de a primi lumină de la o proprietate vecină printr'o deschizătură practicată într'un zid ridicat pe linia de despărţirea proprietăţilor, constitue un act de posesiune, distinct de actul de toleranţă sau de pură facultate. (Cas. I d. 1126/924 cu nota de I. Rosetti Bălăncescu, P. R. 9 I 930).

10. — Cu toate că deschizătura se află retrasă la distanţa legală, împrejurarea că proprietarul a întovărăşit actul său de folosinţa de a primi lumină dela vecin cu o lucrare vizibilă şi aparentă, făcută chiar pe fondul său, este de natură a conduce

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.iini.ro

pe acest proprietar la dobândirea prin prescripție a servituții active de a primi lumină dela fondul vecin (aceias decizie).

11. — Este constant că pentru a se câștiga prin prescripție un drept de servitute de vedere, nu este suficient ca fereastra, semnul exterior al servituței, să existe de 30 ani ci este absolut necesar ca prin această fereastră să se exercite o vedere asupra proprietății vecine în așa mod ca să producă un prejudiciu vecinului, sau cel puțin o atingere a drepturilor sale de proprietate, de o natură a-l deștepta asupra toleranței, căci astfel nu s'ar putea spune că dreptul de servitute de vedere l-a exercitat în mod util adică în conformitate cu art. 1847 c. civ., exercițiul vederei rămânând o simplă toleranță, iar nu o posesiune utilă. (Cas. I 24 Sept. 1929, P. R. 66 III 930).

12. — In codul nostru civil nu au fost reproduse art. 676 și 677 din codul civil francez care definesc ferestrele de lumină, și nici cuvintele chiar de „sticlă opacă"; prin urmare legiuitorul nostru, neprevăzând în mod intenționat nici o mărginire a dreptului de proprietate decât în privința ferestrelor de vedere care dau o privire asupra fondului vecin, — deschiderea unei ferestre de lumină nu constituie o manifestare abuzivă a dreptului de proprietate, vecinul nu este întru nimic lezat, aerul și lumina de pe proprietatea sa neflind susceptibile de expropriațiune, astfel că libertatea proprietății fiind regula generală, proprietarul poate să deschidă ferestre de lumină la orice depărtare și la orice înălțime și chiar pe linia despărțitoare a proprietății sale, fără a-i conferi vreun drept de servitute asupra fondului vecin, care deasemenea va fi liber oricând a clădi fără a fi ținut să respecte vreo distanță. (T. Iași III, 26 Ian. 1929, P. R. 90 III 929).

13. — Chestiunea dacă o deschidere făcută într'un zid, are caracterul unei ferestre spre vedere, sau numai pentru lumină, este o chestiune de fapt, lăsată la suverana apreciere a judecătorului de fond. (T. Iași III 26 Ian. 1929, P. R. 90 III 929).

c) **Servitutea și dreptul de trecere.**

14. — După art. 624 c. c. r. servitutile necontinui cum ar fi servitutea de trecere, nu se pot stabili decât prin titluri. In lipsă de act scris, proba testimonială este admisibilă dacă există un început de dovadă scrisă. (Cas. Req.-Fr. 6 Ian. 1920, P. R. 31 III 922).

15. — această regulă se aprobă și pentru schimbarea locului de trecere (aceias decizie).

16. — Servitutea de trecere chiar când s'ar manifesta prin semne externe și aparente, precum ar fi de exemplu, o poartă sau o portiță deschisă pe fondul vecin, rămâne tot o servitute necontinuă și, ca atare, nu poate fi dobândită prin prescripție, ci numai prin titlu. (T. Dijon-Fr. 28 Iunie 1920 cu nota de D. Alexandrescu, P. R. 11 III 926).

17. — O stradă particulară servind uzului public, nu poate fi asimilată cu drumurile publice. Deci, un riveran care nu dovedește că are coproprietatea trecerii, sau un drept de servitute, nu poate deschide o poartă în acea stradă. (T. Seine-Fr., 22 Iun. 1920, P. R. 52 III 922).

18. — O servitute de trecere, stabilită cu ocazia unui partaj judiciar, nu este creiată de judecător, întrucât numai proprietarul poate constitui servitutile autorizate de lege; ea are caracterul unei servituți convenționale, rezultând dintr'un acord necesar impus copărtașilor în contractul judiciar, intervenit între ei, ca o compensațiune și o urmare a drepturilor și obligațiunilor rezultate din partaj. (Cas. I d. 313/921 cu nota de Traian Alexandrescu, P. R. 270 I 925).

19. — Cu tot caracterul ei convențional și oneros, o asemenea servitute, odată ce este constantă printr'o hotărâre judecătorească, devine opozabilă și terților dobânditori ai terenului supus ei, independent de transcriere hotărârii, deoarece hotărârile judecătorești sunt declarative de drepturi și supuse transcripțiunii numai în cazurile excepționale prevăzute de art. 722 pr. civilă (aceias decizie).

20. — Din caracterul oneros al unei asemenea servituți, rezultă că ea nu se stinge, ca servitutile legale, odată cu încetarea necesității care a legitimat construirea ei, ci subsistă după încetarea acestei necesități (aceias decizie).

21. — Autorizarea dată de Casa Pădurilor de a avea loc de trecere cu lemnele pe proprietatea recurentei, se poate da numai în cazul când e vorba de scoaterea lemnelor din pădure, iar nu și în cazul când proprietarul sau exploatatorul ar avea interes să servească un teren, ca fiind mai avantajos pentru descărcarea lemnelor și prezentând un debuseu comercial mai bun. (Cas. III d. No. 200/926, P. R. 83 III 926).

22. — Ori de câte ori proprietarul locului înfundat are o eșire îndestulătoare la calea publică, pe un drum de orice fel, sau prin îngăduința altor vecini, el nu poate pretinde încă o trecere pe proprietatea unui vecin fără a vătăma interesele și liniștita posesiune a acestuia. (T. Buzău II s. 247/926, P. R. 5 III 927).

23. — Prin „calea publică" nu se înțelege numai drumurile naționale, județene, sau comunale, ci orice drum care poate fi folosit pentru circulația publicului, chiar și o cărare (aceias hotărâre).

24. — Este suficient ca o proprietate să aibă ieșirea la calea publică, fie mai incomodă decât alta, fie tolerată, pentruca această proprietate să nu fie socotită în înțelesul legii ca înfundată (aceias hotărâre).

25. — Dreptul de trecere fiind încadrat de art. 622 c. c. în clasa servitutilor necontinue, — care conf. art. 623 combinat cu 624 nu poate să fie stabilit decât prin titluri, urmează că asemenea servituți neputând fi dobândite prin prescripție, posesia lor nu poate da loc la o acțiune posesorie și existența lor nu se poate dovedi prin martori. (Trib. Muscel 1582/926, P. R. 137 III 927).

26. — Un fond nu va putea fi considerat înfundat atunci când el nu este separat de calea publică decât printr'o ușoară diferență de nivel care ar fi ușor a o face să dispară cu puține cheltueli.

Atunci când un fond poate avea cu ajutorul unor lucrări puțin costisitoare o ieșire la calea publică și în consecință nu este închis, proprietarul acestui fond nu se poate prevala pentru a face să fie menținut în posesiunea unei treceri pe un alt fond provenind dela acelaș autor ca și cel dintâiu, de o clauză a actului de împărțeală în care se zice că comoștenitorii vor trece și retrece pe fondurile altora, în caz de necesitate cu piciorul, cu calul, cu boii și căruțele. (T. Charente inf. Fr. 29 Martie 1927 cu nota de D. Cotrutz, P. R. 48 III 929).

27. — O servitute de trecere accesorie fondului în profitul căruia a fost constituită prin un contract, poate fi utilizată în principiu pentru toate trebuințele acestui fond, chiar transformat și afectat la o destinație nouă.

Pentru ca să fie altfel, trebuie, sau ca convenția constitutivă a dreptului real să fi restrâns exercițiul său la un uz determinat, sau ca modificările operate în fondul dominant să aibă de efect de a agrava situația fondului servant, făcând servitutea mai oneroasă. (Cas. Civ. Fr. 30 April. 1929 cu nota de S. R. în P. R. 145 III 929).

28. — Dacă nu s'a dovedit că drumul de trecere e pe proprietatea cuiva și dacă e privat, el se prezumă a fi coproprietatea tuturor riveranilor, și în atare caz servitutea de trecere e mutuală, existând în folosul ca și în sarcina tuturor proprietarilor riverani. (T. Muscel I s. 99/930 cu nota de N. Negru, P. R. 131 II 930).

29. — O asemenea servitute neprevăzută de cod, e și perpetuă și ca atare riveranii drumului se găsesc asupra lui în stare de indiviziune forțată, putând intenta unii contra altora numai acțiuni posesorii sau în daune (aceias hotărâre).

30. — Conform art. 16 din legea poliției rurale, servitutile de trecere chiar neaparente, se pot dobândi prin posesia de 30 ani, dacă sunt rurale și proprietarul fondului aservit nu face dovada că s'au exercitat cu învoirea sau toleranța sa (aceias hotărâre).

31. — Servitutea de trecere fiind o servitute necontinuă și neaparentă, potrivit art. 624 cod. civ., nu poate fi stabilită decât prin titlu, prin aceasta înțelegându-se orice convenție cu titlu oneros sau gratuit, intervenită între proprietarul fondului servant și neputând fi înlocuit potrivit art. 628 cod. civ., decât cel mult cu un act de recunoaștere din partea proprietarului locului aservit. (T. Dorohoi, s. 38/931 cu nota de C. Segal și Gheorghiu, P. R. 78 III 931).

4. **Servituți stabilite prin faptul omului:**

a) **Constituire prin titlu.**

32. — Numai servitutile continue și aparente, pot fi dobândite prin posesiunea de 30 ani; cele continue, neaparente și cele discontinue (aparente sau neaparente) nu pot fi stabilite decât prin titlu.

Astfel, servitutea non aedificandi, non altius tollendi, nefiind nici continuă, nici aparentă, nu poate fi dobândită prin posesiune, chiar imemorială, nici prin destinația proprietarului, ci numai prin titlu (T. St. Affrique, F. 9 Sept. 1920 cu nota lui D. A. n P. R. 12 III 926).

33. — Servitutea de scurgere a necurățeniilor provenite dintr'o privată sau latrină, fiind necontinuă, deoarece nu poate fi exercitată fără faptul actual al omului, nu se poate dobândi prin prescripție ci numai prin titlu chiar dacă s'ar manifesta înafară prin lucrări aparente. (T. Am-

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.iini.ro

bert-Fr. 11 Ian. 1920 cu nota D. Alexandresco P. R. 109 III 927)

34. — Nu este contrară ordinei publice convenţia prin care proprietarul unui fond, concedează, fie cu titlu oneros, fie cu titlu gratuit, proprietarului unui fond vecin, dreptul de a deschide o fereastră pe curtea celui dintâi şi de a arunca gunoaie sau alte murdării în această curte. (Just. de pace Pont-à-Moussou-Fr. 2 Aug. 1922 cu nota lui D. Aleandresco, P. R. 80 III 924).

35. — Servitutea care ar rezulta din asemenea convenţie n'ar putea fi contestată sub cuvânt că exercitiul acestui drept ar constitui o contravenţie la dispoziţia 475 § 8 din codul penal (389 § 9 C. pen. rom.) (aceiaşi hotărâre).

36. — Dacă în principiu, hotărârile judecătoreşti, ca cele ce sunt numai declarative de drepturi, nu pot constitui prin ele însăş titluri în sensul legei, menite de a evidenţia şi dovedi o servitute necontinuă, totuşi s'a decis că acest principiu nu-şi va mai găsi aplicaţiunea în ipoteza când hotărârea ar consfăinţi un partaj, sau când e vorba de o ordonanţă de adjudecare, adică de acele hotărâri, care propriu zis pot fi considerate ca constitutive de drepturi.

Dacă menţiunea de existenţa unei asemenea servitutt într'o ordonanţă de adjudecare, s'ar putea ipotetic spune că nu constitue prin ea însăş un titlu constitutiv al servituţii, în tot cazul această menţiune echivalează cu un act de recunoaştere din partea adjudecatarului dacă acesta este proprietarul fondului în sensul art. 628 cod. civ. (T. Dorohoi s. 38/931 cu nota de C. Segal şi P. Gheorghiu, P. R. 78 III 931)

b) **Constituire prin destinaţie proprietarului.**

37. — Transmiterea forţii sau puterii hidraulice, provenită dintr'o cădere de apă, poate face obictul unei servituţi, oricare ar fi modul ei de transmitere (T. Belfort-Fr. 9 Sept. 1922 cu nota lui D. Alexandresco, P. R. 78 III 924).

38. — Astfel, poate face obiectul unei servituţi, transmiterea forţii hidraulice a unei căderi de apă, transformată în energie electrică şi transmisă prin mijlocul unei canalizări aeriene, ce merge până la o uzină pe care o alimentează.

O asemenea servitute poate fi stabilită prin destinaţia proprietarului. (aceiaşi hotărâre).

c) **Constituirea prin prescripţie.**

39. — Spre deosebire de textul respectiv francez (art. 691), codul nostru civil a exceptat, prin art. 624, servitutile necontinui şi aparente dela regula stabilită a necesităţei titlului, şi ca atare ele rămân supuse regulelor generale ale posesiunei şi se pot dobândi prin prescripţia de 30 ani.

Omisiunea aceasta nu poate fi din eroare făcută, întrucât e în conformitate cu principiile generale de drept, cu vechile noastre legiuiri şi cu necesităţile vieţei sociale. (T. Muscel I s. 99/930 cu nota de N. Negru P. R. 131 II 930).

5. **Stingerea servituţilor.**

40. — Potrivit art. 707 şi 708 c. civ. fr. (art. 640 şi 641 român) folosinţa restrânsă a unei servituţi atrage stingerea ei parţială şi prin urmare, reducerea ei în limitele în cari a fost exercitată (Cas. Civ. Fr. 3 Dec. 1929 cu N. R. şi nota lui D. Cotrutz, P. R. 87 III 930).

41. — Folosinţa unei servituţi discontinue nu poate fi neapărat privită ca o folosinţă restrânsă, numai pentrucă stăpânul fondului dominant nu s'a folosit de fondul servant decât de o parte din ceace servitutea îi dădea dreptul să facă.

Dacă el s'a servit de servitute potrivit titlului său şi în măsura nevoilor şi intereselor sale, atunci poate fi considerat că şi-a conservat dreptul în întregime. (aceiaşi hotărâre).

42. — Nu însă şi atunci când exercitiul limitat al servituţei, departe de a fi rezultatul libertăţei sale de opţiune, a fost pricinuit dimpotrivă de o modificare a situaţiei naturale a locului, prin care s'a făcut pe viitor imposibilă exercitarea servituţii în toată întinderea sa. (aceiaşi hotărâre).

43. — Totuşi în aceste împrejurări proprietarul fondului dominant nu va pierde dreptul pe care nu l-a exercitat ,decât dacă neuzul s'a prelungit timp de30 ani în termenii art. 707 fr. 640 rom. (aceiaşi hotărâre).

44. — Intre modurile de stingere a servituţilor, prin aplicarea principiilor generale, s'a decis că este şi renunţarea la servitute din partea proprietarului fondului dominant fie expresă, fie tacită, dându-se ca exemplu clasic pentru aceasta din urmă, situaţiunea când acesta lasă un timp îndelungat, fără nici o opunere, pe proprietarul fondului grevat, să facă lucrări de natură a împiedeca exercitiul liniştit al unităţii. (T. Dorohoi, s. 38/931 P. R. 78 III 931).

45. — Insă niciodată nu s'a putut şi nici nu se poate interpreta ca o renunţare din partea proprietarului fondului dominant la servitute, împrejurarea că cu ocazia vânzărei fondului nu ar fi făcut menţiune expresă despre existenţa servituţii, menţiune care nici nu este necesară, dat fiind caracterul ei de accesoriu al fondului, pentru care motiv servitutile nici nu pot fi cedate, urmărite din mână în mână împreună cu el (aceias hotărâre).

6. **Acţiuni privitoare la servituţi.**

46. — Reclamarea unui drept de servitute poate da loc la o acţiune numită confesorie, care este o acţiune petitorie cerând din partea celui ce o intentă dovada dreptului de servitute. La această acţiune acordată titularului fondului dominant, corespunde pentru titularul fondului aservit o acţiune de asemenea petitorie denumită negatorie, prin care acesta neagă, tăgăduieşte existenţa servituţei, pentru acesta fiind suficient să dovedească dreptul său de proprietate integral. (T. Putna I 19 Oct. 1929, P. R. 29 III 930).

47. — In caz de servituţi aparente şi continui stabilite prin faptul posesiunei, precum şi în cazul de servituţi neaparente şi discontinui, dar stabilite prin titluri, legea apără exercitiul lor în caz de turburare pe calea acţiunei posesorii în condiţiunile prevăzute de art. 31 din legea jud. de ocoale (aceias hotărâre).

7. **Legislaţia teritoriilor alipite.**

48. — Dreptul real de servitute asupra bunurilor imobiliare şi în general asupra acelor obiecte ce sunt întabulate în registrele publice, se poate dobândi numai prin întabulare în aceleaşi registre; excepţiunile la acest principiu le face, pe lângă cumpărarea la licitaţie, uzucapiunea, adică afirmarea dreptului de servitute bazată însă pe folosinţa legală îndelungată (30 ani), care să ducă la prescripţie pe care cel ce îşi afirmă dreptul, o poate opune proprietarului fondului ce o tăgăduieşte, servitutea fiind în drept o sarcină reală, impusă asupra unui imobil pentru uzul şi utilitatea altui imobil ce are alt stăpân. (C. Ap. Braşov I, 1 Oct. 1928, P. R. 156 III 928).

49. — Pentru dovedirea unui drept de servitute, nu este suficientă afirmaţiunea ce reclamantul pretinde că ar fi făcut-o pârâtul cum că în adevăr ar avea vreun drept de servitute asupra fondului reclamantului, atâta timp cât pârâtul, această afirmaţiune nu si-a bazat-o pe vreun titlu de drept care să consiste în transcrierea lui în registrele funduare, fie pe o îndelungată folosinţă utilă de 30 de ani, ca astfel să poată cu succes opune reclamantului prescripţia prin uzucapiune. (aceias decizie).

50. — Faptul pârâtului de a fi trecut cu carul pe imobilul reclamantului, constitue în drept o turburare a liniştitei posesiuni, ce reclamantul poate pretinde a înceta, cerând şi despăgubiri sau o simplă contravenţie de câmp, sau în fine delictul prevăzut de art. 421 c. p. în care caz reclamantul ar avea drept şi la desdaunare (aceiasi decizie).

8. **Note.**

51. — V. Transcriere.

SEZINA.

V. Succesiune.

SFATUL ŢARII.

V. Basarabia.

SILVIC (regimul)
(din 8 Aprilie 1910 cu modif 1919, 1920, 1921, 1923)

CUPRINS:

1. *Conservarea pădurilor (1—4).*
2. *Regimul drepturilor moşnenilor:*
   a) *Stabilirea drepturilor (5—9).*
   b) *Administrarea bunurilor (10—12)*
3. *Infracţiuni :*
   a) *Constatarea (13—19).*
   b) *Probe şi contra-probe (20—22).*
   c) *Hotărire şi căi de atac (23).*
   d) *Sancţiuni (24).*

1. **Conservarea pădurilor.**

1. — Pădurile particulare, ca şi ale Statului, cari sunt supuse regimului silvic, nu pot fi expolatate decât în baza unui amenajament sau regulament de exploatare aprobat de Ministerul Domeniilor. Acest regulament este obligator atât pentru proprietar, cât şi pentru exploatatorii, cari ulterior ar obţine concesiunea tăerii pădurilor. (Cas. III d. 389/924, P. R. 86 III 924).

2. — Pentru a fi valabil regulamentul urmează a fi întocmit şi aprobat după o procedură anume indicată în art. 4 codul silvic, şi odată decretat-

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.iini.ro

el rămâne definitiv şi nu se mai poate modifica în urmă, decât după aceleaşi reguli de procedură şi cu aceleaşi forme în care a fost făcut.

Prin urmare, anularea de către Ministerul Domeniilor a unui atare regulament, fără respectarea dispoziţiunilor de mai sus, este ilegală. (aceiaşi decizie).

3. — Împrejurarea că pădurarii au, conform codului silvic, unele atribuţiuni pentru a căror îndeplinire se găsesc sub controlul organelor silvice ale Statului, nu poate înlătura situaţia şi calitatea lor de oameni de serviciu ai proprietarului, această calitate decurgând din natura inferioară a serviciilor ce îndeplinesc şi din faptul că sunt angajaţi şi retribuiţi de către proprietarul particular al pădurii (Cas. I 2 Nov. 1928, P. R. 49 III 929).

4. — Legiuitorul din 16 Sept. 1920, modificând în parte dispoziţiunile art. 2 şi următorii cod. silvic, a dispus prin art. 4 că exploatarea pădurilor din ses, în întindere mai mică de 100 ha. se va face pe baza unor studii sumare şi nu ca anterior acestei date, pe temeiul unui plan de amenajament sau al unui regulament de exploatare.

Însă nici prin dispoziţiunile acestui text, nici prin acelea ale celorlalte texte, legiuitorul din 16 Sept. 1920 nu s'a preocupat şi nu a edictat vreo sancţiune împotriva exploatărilor efectuate de proprietarii unor asemenea păduri, în absenţa studiilor sumare pretinse de menţionatul text.

In atari condiţiuni, şi cum sancţiunile prevăzute de art. 7 cod. silvic sunt aplicabile numai proprietarilor cari îşi exploatează pădurile fără amenajament sau regulament de exploatare şi prin consecinţă, potrivit principiului că pedepsele nu pot fi crate decât prin formale dispoziţiuni legale, ele neputându-se întinde pe cale de analogie şi în cazul vizat de art. 4 citat, urmează că în speţă curtea de apel a făcut o justă interpretare şi aplicaţiune a textelor menţionate. (Cas. II d. 169/930 P. R. 17 III 930)

2. **Regimul dreptului mosnenilor.**
a) **Stabilirea drepturilor.**

5. — Numai Comisiunea silvică şi Tribunalul — ca instanţă de apel a acelei comisiuni — au competinţa de a stabili drepturile indivize ale moşnenilor nedivizaţi; deci acei moşneni, cari au fost faţă sau reprezentaţi la una din aceste două instanţe, nu mai pot invoca — faţă de obşte — sub nici un motiv şi pe nici o altă cale alte drepturi asupra imobilului, decât cele prevăzute în tabelă. (Jud. Oc. II C.-Lung Muscel, 1 Febr. 1923, P. R. 70 III 924).

6. — Moşnenii omişi a fi trecuţi în tabelă, sau cei cărora — deşi din oficiu li s'au atribuit drepturi mai mici, dar nu au fost prezenţi sau reprezentaţi înaintea nici uneia din instanţele de fond, pot să-şi valorifice drepturilor lor, însă numai pe cale ordinară, conform dreptului comun. (aceias hotărâre).

7. — Actul de aşezământ, ce se formează de moşneni, la o lună după ce a rămas definitivă decizia silvică, stabileşte modul cum să se administreze averea indiviză, titlul de proprietate fiind decizia silvică şi tabela ce-o însoţeşte. (aceias hotărâre).

8. — Judecătorul de ocol singur nu poate, cu ocazia judecării unei contestaţii, făcută de moşneni contra unei măsuri administrative luată de administratorii unei obşti, să cerceteze şi să rezolve şi cereri de stabiliri de drepturi de proprietate, care, conform art. 29 c. s., sunt date numai în competinţa comisiunii silvice, sau a Tribunalului ca instanţă de apel a acelei comisiuni. (aceias hotărâre)

9. — Conform art. 35 c. silvic, toţi acei cari ar pretinde că au fost omişi, sau că au fost înscrişi în tabela devălmaşilor unei obşti de moşneni, cu drepturi mai mici, etc. îşi vor putea stabili drepturile lor, pe cale de acţiune ordinară, înaintea Tribunalului, care va judeca în primă instanţă (Jud. Oc. C. Lung-Muscel, 29 Ian. 1926 cu nota de Corneliu Botez, P. R. 123 III 927).

b) **Administrarea bunurilor.**

10. — Orice transacţiune făcută fără respectarea dispoziţiunilor art. 48 şi 51 cod. silvic, este nulă de drept şi de nul efect. (Cas. III d. 103/927, P. R. 114 III 927; aceias P. R. 35 III 927).

11. — Operaţiunea prin care se constată o mutaţiune de drepturi silvice, se face pe cale graţioasă de judele de ocol în camera de consiliu, după ce în prealabil constată că vânzătorul şi cumpărătorul îndeplinesc formalităţile legei silvice, printr'o ordonanţă prin care dispune ca Obştea să facă această substituire, sau pe cale contencioasă, noul cumpărător chemând în judecată pe vânzător şi pe Obşte, pentru ca să se cunoască pur şi simplu o transmisiune legală de drepturi şi să se dispună de justiţie executarea mutaţiei. (Trib. Muscel, s. 213/926 P. R. 108 III 928).

12. — Art. 46 cod. silvic priveşte pe administratorii obştiilor sub raportul responsabilităţii lor, decurgând din calitatea de conducători ai obştii.

In partea finală a acestui articol se prevede că atunci când administratorii nu lucrează cu bună credinţă şi compromit interesele obştii, comiţând ilegalităţi ori dând probe de dovedită neglijenţă, orice moşnean, Ministerul de Agricultură şi Domenii şi Casa Centrală a Băncilor Populare, pot cere judecătorului de ocol îndepărtarea lor, care se va decide de către aceasta printr'o hotărâre definitivă şi executorie, nefiind supusă opoziţiunii, apelului sau recursului. Această sancţiune având un caracter pur civil, greşit s'a dat o carte de judecată penală astfel că recursul urmează a se admite. (T. Putna 6 Iunie 1930, P. R. 58 III 931)

3. **Infractiuni.**
a) **Constatarea.**

13. — Din combinarea art. 77 şi 81 cod. silvic de sub Sect. II Cap. VII intitulată „urmărirea delictelor silvice" rezultă că delictele la legea silvică se constată prin procese-verbale dresate de agenţii silvici ai Statului, judeţelor, comunelor, aşezămintelor publice şi de binefacere, precum şi de agenţii silvici ai proprietarilor particulari, recunoscuţi de Ministerul Agriculturii şi Domeniilor. (Cas. II d. 2043/923 P. R. 34 III 936)

14. — Nici un text de lege nu prevede că notarii au dreptul a urmări delictele la codul silvic.

Dacă art. 58 cod. silvic, pe lângă agenţii silvici ai Statului şi agenţii silvici recunoscuţi ca atare de Minister, enumără şi pe toţi funcţionarii administrativi şi agenţii forţei publice, acest text, însă are de obiect de a determina numai cari sunt funcţionarii însărcinaţi de a face poliţia silvică în pădurile supuse regimului silvic, ceiace rezultă din primul aliniat al articolului: deaici însă, nu se poate deduce că ei nu au dreptul de a urmări şi constata infracţiunile la legea silvică. (aceiaşi decizie).

15. — Nu a comis delict de fals în acte publice, prevăzut de art. 124 cod. penal, agentul silvic care dresând un proces-verbal de constatarea unei contravenţiuni silvice, a luat ca martori asistenţi şi semnatari ai procesului-verbal, persoane care nu au văzut şi cunoscut niciodată faptul consemnat de agent în procesul-verbal. Potrivit art. 78 alin. 2 codul silvic, simplul act dresat de agentul silvic, are putere deplin probatorie în justiţie, fiind cu totul indiferent dacă martorii au sau nu au cunoştinţă de existenţa infracţiunii silvice consemnate. (Cas. III d. 1857/927 P. R. 3 III 928)

16. — In conformitate cu dispoziţiunile art. 78 al. 2 din codul silvic, în cazuri de flagrant delict, agenţii sunt datori să constate faptul prin încheierea unui proces-verbal semnat de dânşii, de delicvenţi şi de doi martori, iar după dispoziţiunile art. 82 al. 2 din acelaş cod, procesele-verbale referitoare la flagrant-delict se pot anula pentru vicii de formă.

Dacă legea cere ca asemenea procese-verbale să fie semnate şi de doi martori asistenţi, formalitatea — fiind luată ca o garanţie — este esenţială, iar lipsa ei este sancţionată de lege cu nulitate; căci nu se poate contesta că un proces-verbal nesemnat de martori nu ar fi atins de un viţiu de formă şi că acest viţiu n'ar atrage anularea lui, astfel cum prevede art. 82 cod silvic. (T. Buzău II s. 2341/929 cu nota de G. P. D. în P. R. 17 III 930)

17. — Procesul-verbal fiind nul şi neexistent, nu se poate susţine că el ar mai avea vreo valoare probantă şi că dacă nu face dovadă până la înscrierea în fals, el trebue crezut până la dovada contrară ca un proces-verbal de drept comun — căci o asemenea susţinere ar fi exactă numai cu privire la procesele-verbale cari conţin viţii pe cari legea nu le sancţionează cu nulitatea şi numai la procesele-verbale lipsite de acele forme cari pentru valabilitatea lor nu sunt esenţiale

Deoarece procesul-verbal constatator al unui flagrnt delict silvic, nesemnat de ambii martori asistenţi, este atins de o nulitate absolută, el nu produce nici-un efect şi deci nu poate fi considerat decât ca un denunţ .(aceias hotărâre)

18. — Din examinarea disp. art. 78, alin. II cod. silvic rezultă că procesele verbale, prin cari se constată un flagrant delict silvic, trebuesc să fie semnate şi de doi martori asistenţi, însă, această condiţie de valabilitate a ziselor procese-verbale, nu presupune, în mod necesar, semnarea propriu zisă, deci ştiinţa de carte a martorilor asistenţi, întrucât legiuitorul prevăzând această dispoziţiune s'a preocupat în primul rând — nu de modul în care se va atesta prezenţa martorilor asistenţi, ci de prezenţa, de participarea lor, operaţiuni din care, legalmente, s'a făcut o condiţiune, „sine qua non" a forţei pro-

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.iini.ro

bante, până la înscrierea în fals, acordată acestor preocese-verbale. (T. Hotin, Jurnal 3616/930, P. R. 53 III 931)

19. — Procesul-verbal de flagrant delict nu îndeplinește condițiunile prevăzute de art. 78 cod. silvic, întrucât nu este semnat de martorii asistenți: având un viciu de formă, urmează a se anula acest proces-verbal, iar inculpații cată a fi achitați. (Jud. Mixtă Buzău, 13 Nov. 1930, cu notă de Radu Em. Manolescu, P. R. 14 III 931)

b) Probe și contra-probe.

20. — Când delicventul sau contravenientul pretinde un drept de proprietate asupra pădurii din care a tăiat lemne, și dacă cererea este serioasă, instanța îi poate acorda un termen ca să intente acțiunea civilă în valorificarea dreptului său, în care caz caracterul delictos al faptului dispare.

In speță, instanța de fond care, deși constată seriozitatea cererii reclamantului totuși îl achită, fără a-i da un termen ca să pornească acțiunea civilă, a violat dispozițiunile art. 84 codul silvic. (T. Arges, jurnal No. 3791/924 P. R. 87 III 926)

21. — Proba prin care se tinde la dovedirea unor fapte materiale neexpuse și neconstatate în corpul procesului-verbal de flagrant delict, este admisibilă în principiu, întrucât în drept este constant — și disp. art. 78 și 81 invocate prin motivele de casare, nu fac decât să confirme acest lucru — că forța probantă pe care legea o acordă proceselor-verbale dresate de anumiți agenți, în anumite cazuri, se referă numai asupra constatărilor făcute personal, prin propriile sale simțuri, de agentul respectiv.

In speță, dovada cu martori încuviințată intimaților nu poartă asupra vreunei constatări făcute de agentul silvic, ci dimpotrivă, confirmând constatările sale, tinde numai să le dea o explicațiune licită, astfel încât prin admiterea ei instanța nu a violat disp. art. 81 cod. silvic. (T. Hotin 12 Dec. 1930 P. R. 53 III 931)

22. — Este admisibilă dovada cu martori a unor fapte materiale ce nu poartă asupra constatărilor propriu zise din procesul-verbal încheiat. (aceias hotărâre).

c) Hotărârea și căi de atac.

23. — Prin cuvintele „hotărârile instanțelor județătorești date asupra contestațiilor vor rămâne definitive", legiuitorul silvic s'a referit nu numai la hotărârea pe care o va da jud.de ocol, asupra contestației, ci și la hotărârile tuturor instanțelor județătorești pe care dreptul comun le pune la îndemâna părților pentru apărarea drepturilor. A se interpreta art. 22, în sensul că hotărârile instanțelor județătorești se referă numai la soluția dată de jud. de ocol, asupra contestației, este a creia decăderea unei căi de atac, decădere pe care legea silvică nu o pronunță, este a se izbi în principiul de drept comun că decăderile sunt de strictă interpretare și nu se pot pronunța decât atunci când legea le prevede într'un mod care nu poate lăsa loc la nici o îndoială.

Deci dreptul de apel, nefind ridicat de legea silvică, iar art. 45 și 46 c. s. invocate referindu-se la contestațiile asupra adunărilor generale și asupra îndepărtării mandatarilor, deci la spețe diferite de cea de față, urmează că în conf. cu art. 100 l. j. o. — care dispune că dreptul de apel există în orice contestație — să existe și în procesul de față care poartă asupra unei contestații. (Trib. Muscel, s. 211/926, P. R. 7 III 929)

d) Sancțiuni.

24. — Din faptul că Minist. Dom. poate face transacții asupra amenzilor edictate de legea silvică (art. 90 c. s.) rezultă că ele au caracterul unor despăgubiri civile și deci infracțiunile la cari se aplică nu au caracter penal și nu pot fi șterse prin amnestie (Cas. II dec. 127/921 P. R. 6 III 922)

SIMULAȚIUNE.

CUPRINS:

1. *Acte juridice simulate (1—3).*
2. *Constatarea simulației; aplicații (4—19).*
3. *Efecte (20).*
4. *Legislația terților cu altele (21).*
5. *Note (22).*

1. Acte juridice simulate.

1. — Acțiunea în nulitate a unui contract de vânzare bazată pe simulațiune, este distinctă de acțiunea în revocare a aceluias contract, exercitată în virtutea art. 1167 cod. civ., pentru frauda drepturilor creditorilor. Aceste două acțiuni se deosebesc prin natura, obiectul și cauza respectivă. In consecință, chiar în fața primei instanțe, nu poate reclamantul să substitue o acțiune celeilalte prin simple concluziuni, ci este nevoit a o introduce pe cale principală. (Cas. Req Fr. 27 April 1917 cu nota de I. R. B. în P. R. 123 III 923)

2. — Simulația este actul secret care suprimă sau modifică între aceleași părți, efectele unei convențiuni aparente și concomitente. (T. Covurlui I, s. 228/925, P. R. 87 III 926)

3. — In regulă generală, simulațiunea poate să existe în orice operațiuni juridice, deci și în căsătorie, pentrucă nu există nici un text de lege care să oprească pe părți de a simula o căsătorie, de a îndeplini în aparență toate formele cerute, fără ca în realitate căsătoria să existe, ofițerul de stare civilă neputând constata când primește consimțimântul părților, decât pur și simplu declarațiunea lor, fără a putea constata și sinceritatea și seriozitatea acelei declarațiuni, care în realitate poate să fie cu totul alta. (T. Mehedinți, 8 Martie 1927 cu nota de Al. Cerban P. R. 247 II 927)

2. Constatarea simulației: aplicații.

4. — Creditorii pot proba cu martori simulațiunea actelor îndeplinite de debitorii lor. (C. Ap. Aquila-Ital., 20 Martie 1891 cu nota de C. N. Toneanu, P. R. 128 III 929)

5. — Acțiunea în simulațiune e exercită „nomine e jure proprio", nu în numele debitorului. Este culpabil de fraudă debitorul care înstrăinând, „știe" că devine insolvabil. (aceias decizie)

6. — Dovada simulațiunii se poate face între părțile contractante numai prin probă scrisă; iar de terții prin orice fel de mijloace, întrucât aceștia din urmă se găsesc în imposibilitate de a-și procura dovezi scrise.

Proba scrisă poate rezulta chiar din actul ce se atacă prin simulațiune și în acest caz proba revine la o modalitate de interpretare a contractului. (T. Dorohoi, s. 137/922 cu nota de D. Hozoc, P. R. 166 II 924)

7. — Imprejurările de fapt invocate ca mijloace de dovadă în susținerea simulațiuii și vânzării cu act de răscumpărare, trebuie să fie concludente în senzul ca ele să arate lămurit intentia părților contractante din momentul contractării și să provoace imediat convingerea că scopul simulațiunii a fost de a ascunde pactul comisoriu sau clauza penală. (aceias hotărâre)

8. — Simulațiunea împrumutului sub forma vânzării cu pact de răscumpărare, când ascunde o fraudă la lege, se poate dovedi cu orice mijloace de probă, deci și cu martori sau presumțiuni; de obiceiu însă ea se face prin chiar interpretarea stipulațiunilor din act, care în tot cazul constituesc serioase începuturi de dovadă scrisă ce se pot completa cu martori și prezumțiuni. (aceias hotărâre)

9. — Elementele pentru recunoașterea simulațiuni și anume: relocația, vilitatea prețului sau caracterul de cămătar a celui ce împrumută — adică a cumpărătorului din actul de vindere-cumpărare cu pact de răscumpărare — nu sunt nici absolut necesare, nici destul de suficiente în toate cazurile, pentru a determina convingerea că vânzara nu e reală și că ascunde pactul comisoriu din art. 1701 c. civ., sau o clauză penală interzisă la împrumuturi de bani; totul se reduce la o chestiune de apreciere, făcută potrivit circumstanțelor cauzei. (aceias hotărâre)

10. — Când părțile recunosc că contractul oneros intervenit între ele — este în speță un act de vânzare — s'a făcut fără a se număra prețul, instanța judecătorească este obligată a cerceta modul și cauzele cari au determinat părțile ca să întocmească acel act și care a fost adevărata convențiune dintre părți. (Jud. Oc. Tg. Cârcinov C. de jud. 231/922 cu nota de I. Rosetti Bălănescu, P. R. 207 II 924)

11. — Când un act este simulat și ascunde o donațiune, adică în cazul în care recunoașterea datorici nu ar avea altă cauză decât o liberalitate, nu este îndrituită partea obligată prin act autentic să susțină ca acea liberalitate este nulă, fiindcă partea a înveluit-o într-o garanție înșelătoare, căci în adevăr partea cealaltă nu are nevoie, față d actul autentic, să producă nici o dovadă, iar acela care susține că totul se reduce la o înșelăciune, este oprit în încercarea sa de dovadă, prin adagiul „nemo auditur suam turpitudinem allegans". (C. Ap. Buc. I, d. 171/923 cu nota de Tr. Ionascu, P. R. 229 II 924)

12. — Părțile contractante nu pot dovedi simulația unui act prin martori și prezumțiuni, decât numai frauda la legile de ordine publică, când se găsesc în imposibilitate de a avea o probă scrisă, sau când au un început de probă scrisă; altfel au nevoie de un contra înscris. (J. Oc. Brabova, C. de Jud. 38/923 P. R. 95 III 923)

13. — Pentru a stabili că unele acte autentice de vânzare sunt fictive și simulate și că prețul n'a fost plătit, se admite dovada ce rezultă din prezumții grave, precise și concludente care demonstrează că, contractând, părțile n'au avut interes nici să vân-

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.iini.ro

dă, nici să cumpere și că vânzătorul păstra în realitate folosința bunurilor alienate de el, pe când cumpărătorii nu plăteau prețul stipulat într'un mod aparent. Nu violează credința datorată actelor autentice, hotărârea care le înlătură și le declară fictive și simulate. (T. civ. Bruxelles-Belg., 29 April 1924, cu nota de Jean H. Vermeulen. P. R. 80 III 925)

14. — Convenția reală, care este deghizată, poate fi dovedită prin contra înscris. (T. Covurlui I, s. 228/925, P. R. 87 III 926)

15. — Caracterul fictiv al declarațiunilor pe care un act de notarial le conține, ca și convențiunea realmente dorită de părți, pot fi stabilite, în contra termenilor actului, prin martori și prezumțiuni grave, precise și concordate atunci când există un început de dovadă în scris. (Cas. Belg. I 14 Mai 1926, cu nota de Jean Vermeulen, P. R. 31 III 927)

16. — Deși este exact că eredele cu titlu universal nu poate fi considerat ca terțiu față de succesiune, odată însă ce un atare succesor are și calitatea de erede rezervatar și în această calitate pretinde că prin actele făcute de defunct i s'ar fi atins rezerva, din acel moment el devine un adevărat terțiu față de succesiune, în drept a se servi de martori și prezumțiuni pentru a dovedi simulațiunea actelor făcute de autorul său. (Cas. I d. 817/927 P. R. 1 III 928)

17. — Dacă este admis că cu tot principiul imutabilității convențiunilor matrimoniale, se poate face dovada unui act dotal, care chiar dela alcătuirea lui conține prevederi și declarațiuni ce nu corespund realității, este constant însă că, dovada acestei simulațiuni între părțile contractante, nu se poate face decât cu acte scrise, anterioare căsătoriei, deoarece actele posterioare sau recunoașterile ce părțile sau terții le-ar face în timpul căsătoriei, duc în mod inevitabil la modificarea contractului dotal și dau deci posibilitate pentru înstrăinarea averi dotale în timpul căsătoriei prin eludarea prohibițiunilor legale, ceace legea nu permite. (Cas. I. d. 4558/926, P. R. 49 III 927)

18. — Simulațiunea este un concurs de voințe între părțile contractante, deci un fapt juridic a cărui stabilire în caz de contestație între părți este supusă regulelor de probațiune prescrise de lege în materie de obligațiuni;

ca urmare, părțile contractante și moștenitorii lor afară de moștenitorii rezervatari, când vin în virtutea dreptului lor personal, nu pot dovedi simulațiunea unui act decât prin contra-înscris și numai în caz de început de dovadă scrisă, prin prezumțiuni și martori. (T. Mehedinți, 8 Martie 1927 cu nota de Al. Cerban, P. R. 247 II 927)

19. — Forma prin care de obiceiu se ascunde contractul pignorativ, adică un act de vânzare al gajului cu pact de răscumpărare și lăsarea lui în folosința debitorului pe baza unui contract de locațiune — nu constitue o prezumțiune suficientă pentru a dovedi simulațiunea, atâta timp cât nu se dovedește existența celor două condițiuni de fond menționate mai sus, cari dau contractului pignorativ caracterul imoral ce a determinat pe legiuitor să-l prohibe prin art. 1.689 al. II cod. civ. A se considera simulațiunea dovedită numai pentrucă părțile, capabile de a se obliga, contractează o vânzare și o locațiune, adică două contracte permise de lege, ar însemna o gravă atingere a principiului libertății convențiunilor. (T. Dolj II s. 89/931 P. R. 76 III 931)

3. **Efecte.**

20. — Simulațiunea dovedită, actul nu e nul în întregimea lui, ci numai ca vânzare cu pact de răscumpărare; rămânând însă valabil ca împrumut simplu sau împrumut pe anticreză, potrivit intențiunii comune a părților contractante. (T. Dorohoi, s. 137/922 cu nota de D. Hozoc, P. R. 166 II 924)

4. **Legislația teritoriilor alipite.**

21. — In legea rusă, simulațiunea convențiunilor constatate prin acte scrise săvârșite sau autentificate conf. legei notariale, nu poate fi dovedită de către părțile contractante decât prin contraînscris; moștenitorul care atacă un act simulat întemeindu-se numai pe calitatea lui de fiu legitim al vânzătorului, este ținut la aceeaș probă; numai în cazul când fiul legitim se prevalează de calitatea de fiu rezervatar, și ar pretinde că i s'a atins rezerva — falchidion — prin acel act, devine tert față de autorul său, în care caz poate invoca orice mijloc de dovadă. (C. Ap. Chișinău I d. 19/930 cu nota de G. Petruc, P. R. 935 II 930)

5. **Note.**

22. — V. Inscris, Martori, Vânzare cu pact de răscumpărare.

SINDIC

V. Burse de Comerț, Faliment.

SINDICATE PROFESIONALE.

(L. 26 Mai 1921, M. Of. 41/921)

1. — Dispozițiunile legii aplicabile sindicatelor sunt de asemeni declarate aplicabile uniunilor de sindicate. (T. Seine XI 13 Ian. 1921, P. R. 14 III 922)

2. — Art. 25 din legea sindicatelor profesionale, permite ca Sindicatul să stea în justiție, fie ca parte principală, fie ca parte alăturată, nu numai când este vorba de atingerile aduse personalității sau patrimoniului său, ca persoană juridică distinctă, dar chiar pentru faptele care, deși sunt considerate ca leziuni cauzate unor drepturi individuale ale membrilor săi, „sunt totuși în legătură cu exercițiul profesiunii și interesele colectivității membrilor".

Prin urmare, acest text stabilește o acțiune sindicală independentă și care nu exclude acțiunea individuală a membrului din sindicat: cea dintâi are dreptul cauză și scop apărarea intereselor colective ale profesiunei, iar ca obiect un prejudiciu indirect reflex, pe când prin cea de a doua se urmărește acoperirea unui prejudiciu direct cauzat unui particular; prima acțiune vizând interesele colective ale membrilor Sindicatului, iar cea de a doua interesele pur individuale ale membrilor din Sindicat, aceste două acțiuni pot exista paralel sau pot fi cumulate fără însă a se confunda. (Jud. Oc. I Buc. 14 April 1926 P. R. 94 III 926; acelaș cu nota de Marco I. Barasch, P. R 222 II 927)

3. — Le boycotage les listes noires et les instruments de contrainte syndicale devant la loi civile. (J. Fouillard) recensie (P. R. 13 IV 923)

SINDICATUL ZIARIȘTILOR.

V. Ziar

SINUCIDERE.

(Art. 283 C. Pen ung.)

Potrivit art. 283 al. 1 de sub Cap. XVIII: „Crimele și delictele în contra vieții omenești" din c. pen. art., „persoana care decide pe cineva să se sinucidă sau cu știință îi pune la dispoziție, în acest scop, obiecte sau unelte, se va pedepsi cu închisoare corecțioală până la 3 ani", săvârșind în consecință delict conform art. 1, combinat cu art. 25 din acelaș cod.

Fapta acuzatului întrunește toate elementele constitutive ale acestui delict, delictul de îndemn și ajutor la sinuciderea unei persoane, elementul deciderii la sinucidere reieșind, în speță, în mod invederat și indirect din manopera dolsivă a seducțiunii victimei și indirect din instigarea, încurajarea și ajutorul dat victimei spre a-și ridica viața; în concluzie, acuzatul este în realitate autorul moral al morții victimei.

Chiar dacă acuzatul ar fi avut intențiunea de a se sinucide și el, încă atitudinea, fapta lui — așa cum s'a motivat supra — nu-i scuzabilă în fața legii penale și deci nu-l poate scuti de pedeapsă. (T. Arad II 26 Aprilie 1931, cu notă de N. V. Mândru, P. R. 133 III 931)

SOCIETATE.

(Art. 1491 ș. u. C. Civ.
77 ș. u. C. Com.)

CUPRINS:

A. Noțiuni generale.
1. Condițiuni:
a) **Aport social (1—6).**
b) **Causă licită (7—8).**
c) **Împărțirea beneficiilor (9—11).**
d) **Act scris (12—13).**
B. Condițiuni speciale.
I. Societate comercială
1. Publicitatea (14—27).
2. Reprezentarea în justiție (28—34).
3. Disolvarea (35—47).
4. Anularea contractului (48—53).
5. Lichidarea:
a) **Operațiile lichidării (54—59).**
b) **Efectele (60—66).**
c) **Reguli speciale societății în comandită (67).**
d) **Reguli speciale societății în nume colectiv (68—70).**
e) **Reguli speciale societății anonime (71—72).**
6. Fuziunea (73).
II. Societate în nume colectiv (Art. 105 și u. C. Com).
1. Forma contractului (74—75).
2. Administrarea societății (76—77).
3. Raporturile între asociați (78—79).
4. Raporturile cu terții (80—89).
5. Excluderea asociaților (90).
III. Societate în comandită simplă (Art. 114 ș. u. C. Com.) (91—92).
IV. Societatea anonimă (Art.121 ș. u. C. Com.).
1. Noțiuni generale (93—94).
2. Denumirea (95—98).
3. Acțiunile și caracterul lor (99—113).
4. Constituirea societății (114—118).

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.iini.ro

5. *Fondurile (119—122).*
6. *Semnătura socială (123).*
7. *Organe sociale:*
a) *Acționarii (124—125).*
b) *Administratorii (126—142).*
c) *Adunarea generală:*
§ 1. *Dreptul la vot al acționarilor (143—151).*
§ 2. *Convocarea (152—162).*
§ 3. *Constituirea (163).*
§ 4. *Atribuții (164—165).*
§ 5. *Procese verbale și hotăriri (166—173).*
§ 6. *Recurs la instanța judecătorească.*
a) *Caracterul acțiunei (174—175).*
b) *Admisibilitatea acțiunei (176—190).*
c) *Suspendarea deciziei adunării generale (191—196).*
d) *Efecte (197).*
8. *Raportul societății cu terții (198—204).*
9. *Excluderea sau retragerea asociaților (205—206).*
V. Societatea cooperativă (Art. 221 ș. u. C. Com.) 207—210).
VI. Societatea neregulată — Societ. de fapt. (Art. 236 ș. u. C. Com.).
1. *Condiții generale (211—213).*
2. *Societăți considerate ca neregulate (214—220).*
3. *Norme de funcționare (221—224).*
4. *Raporturile între socii (225—226)*
5. *Raporturile cu terții (227—236).*
6. *Lichidarea (237—239).*
VII. Societatea străină.
1. *Naționalitatea societății (240—246).*
2. *Norme generale (247—250).*
C. Legislația teritorilor alipite (251—258).
D. Studii, recensii și note (259—277).

A. Noțiuni generale.

I. Condițiuni:

a) Aport social.

1. — Locatarul nu poate aduce ca miză socială într'o societate folosința unui imobil, a cărui sublocațiune i-a fost interzisă, și aceasta atât în ce privește societățile civile, cât și în ce privește societățile comerciale, deci independent de personalitatea juridică a societății. (C. Ap. Iași II d. 13/922. P. R. 62 III 923)

2. —Faptul unui asociat într'o societate de exploatare agricolă, de a se obliga să procure asociaților săi folosința unei moșii spre exploatare, pe care a arendat-o el personal cu prohibire de subarendare, constitue o violare a dispozițiilor contractuale cari opreau subarendarea. (aceias decizie)

3. — Acel care depune capitaluri în cont-curent la o societate, nu poate fi considerat pentru aceasta ca asociat de fapt, dacă nu mai sunt și alte circumstanțe din care să se constate că participă la profit și pierderi și ia parte în orice fel la administrarea societății. (T. Novara-It. 19 Mai 1925 cu nota de St. Georgescu-Olenin, P. R. 15 III 926).

4. — Aportul social este de esența societății, și dacă aportul este fictiv societatea este izbită de nulitate. (T. Muscel s. 280/924 cu nota de I. Verzea, P. R. 251 II 928).

5. — Aportul în natură al unor bunuri într'o societate constituind o înstrăinare proparte, importă din partea asociatului respectiv garantarea pentru vicii redhibitorii.

Existența unor vicii sau lipsuri oculte cari fac lucrul adus ca aport mai puțin apt pentru uzul la care era destinat, chiar dacă absența lor a fost expres stipulată, dă întotdeauna loc la o acțiune redhibitorie, iar nu la o acțiune contractuală. (Art. 1503 și 1532 și urm. c. civ., rom.) (Cas. Ital. 13 April. 1926, P. R. 126 III 926).

6. — Miza socială formând patrimoniul societății, judecătorul-sindic în calitate de reprezentant al societății falite, pe baza art. 872 cod. rom. are dreptul să ceară plata aporturilor rămase în restanță, acționând în judecată pe cei ce nu voiesc să se execute. (T. Iași III 12 Dec. 1927 cu nota de R. Hutschenecker, P. R. 167 II 928).

b) Cauză licită.

7. — Jocurile de noroc fiind fapte ilicite, conform art. 948, 963, 1493 și 1636 c. civ., și 349 și 350 c. penal, dacă ele constituesc obiectul unei societăți, aceasta este nulă. (T. Ilfov II com. 6 Nov. 1922 cu note de Tr. Ionașcu și G. Vrăbiescu, P. R. 167 II 923)

8. — Nulitatea societăților pentru scopuri ilicite (cauză ilicită) este de ordine publică și, prin urmare, se poate invoca în orice stadiu al procesului, ea ne mai trebuind să fie comunicată conform art. 69 pr. civ.; această nulitate poate fi pronunțată chiar din oficiu (aceias hotărâre).

c) Împărțirea beneficiilor.

9. — Dreptul de preferință pentru subscriere la prețul de emisiune, rezervat prin statut fundatorilor unei societăți anonime, nu constituie un beneficiu particular interzis de art. 127 c. com. ital. — 128 c. com. rom. — deși prețul de emisiune s'a fixat al pari. (C. Ap. Genova-Ital., 17 Febr. 1921 cu nota, P. R. 55 III 922).

10. — Conceptiunea pactului leonin, cu conținut etic, introdusă într'o sistemă, în care predomină exigențele de ordin economic, nu poate fi introdus fără a fi restrânsă și limitată în mod clar. De aceea art. 1719 o primește numai în două ipoteze, a atributiunii totale a câștigurilor și a dispensării totale dela perderi. Iar ideea totalității cuprinde în sine ideea absolutului și a neconditionatului. Astfel că scutirea totală dela perderi trebue să fie sigură, adică asociatul sau asociații în favoarea cărora s'a stipulat o asemenea clauză, trebuesc să aibă siguranța că va rămâne neatins capitalul lor. Când însă scutirea dela perderi e supusă unei condițiuni serioase, care face posibilă participarea la perderi, atunci nu mai poate fi vorba de societate leonină. (C. Ap. Roma-Ital. 9 Iunie 1923, P. R. 159 III 923).

11. — Deși este exact în drept, că, potrivit art. 1513 c. c., contractul de asociație este nul când unul din asociați s'a exonerat de paguba eventuală, totuș, când se constată că părțile, cunoscând rendementul obiectului pus în asociație, calculează un minimum de foloase pentru una dintr'însele, care nu are nici administrația societății, această stipulație urmează a-și produce toate efectele sale. (C. Ap. Buc. I d. 171/925 cu nota de C. Panaitescu, P. R. 257 II 926).

d) Act scris.

12. — Un contract de societate nu poate fi socotit nul pentru motivul că în textul lui s'ar observa unele ștersături, ce nu privesc nici una din clauzele esențiale ale contractului, astfel că un asemenea act rămâne în ființă în totalitatea lui. (C. Ap. Buc. I d. com. 84/929 cu nota de Tr. Alexandrescu, P. R. 193 II 930).

13. — Dacă potrivit art. 1866 c. civ. prorogarea unei societăți nu poate fi probată decât în scris, ca și societatea însăși (art. 1834 c. c. fr.), acest articol nu derogă totuși de la regulile de drept comun privitoare la administrarea probelor; astfel fiind mărturisirea judiciară poate face proba, între asociați, a prorogării societății. (Cas. Civ.-Fr. 4 Febr. 930, cu nota de G. P. Docan, P. R. 114 III 930).

B Condițiuni speciale.

I. Societate comercială.

1. Publicitatea.

14. — După art. 88 § 1 c. com., contractul de societate trebuie făcut prin act scris, publicat în conformitate cu disp. art. 91 și urm. acelaș cod. Mai înainte de îndeplinirea acestor formalități existența legală a societății nu poate fi invocată în raporturile cu terțele persoane, cari pot opune nulitatea ei. (C. Ap. Iași d. 2/916 cu nota de Tr. Ionașcu, P. R. 81 II 928).

15. — Dacă o societate cuprinde mai multe case de comerț situate în diferite districte, depunerile și publicațiunile prescrise de art. 55 și 56 din legea dela 24 Iulie 1867 trebuesc făcute în fiecare dintre districte.

Neobservarea acestor formalități atrage nulitatea societății, l. 24 Iulie 1867, art. 59. (Cas. Civ.-Fr. 21 Nov. 1916 cu nota de C. Carpen, P. R. 10 III 925).

16. — Mărirea capitalului social, chiar prevăzută în actul constitutiv al societății, spre a fi opozabilă terților, trebuie publicată conf. art. 100 c. com. (Cas. Torino-Ital. 9 Mart. 1920, P. R. 54 III 922).

17. — Dacă nu se fac publicațiile referitoare la schimbări conf. art. 106 com., asociații vor putea refuza executarea deliberării sau conventiunii, dar odată ce au executat-o, nu mai pot să o revoace (aceias decizie).

18. — Transcrierea și publicarea formelor de constituire a unei societăți comerciale, fiind prevăzută de lege în interesul exclusiv al celor de al treilea, întârzierea sau neîndeplinirea acestor formalități nu poate fi invocată decât de terții, iar nu de societate, contra lor. (Cas. III d. 207/921 P. R. 58 III 922).

19. — Nu este obligațiune, ci numai facultate pentru fiecare sot, să îndeplinească formalitățile necesare pentru constituirea legală a societății. (Cas. Ital. 30 Dec. 1921 cu nota de C. N. Toneanu, P. R. 123 III 926)

20. — Nu are nici un efect, față de terți, fuziunea de fapt a unei societăți comerciale, dacă nu e însoțită de formalitățile unei regulate publicități. (C. Ap. Milano-Ital. 29 Dec. 1925 cu nota de St. Georgescu Olenin, P. R. 128 III 926).

21. — Publicațiile cerute de art. 91 și 94 cod. com. pot fi făcute în mod operant și după expirarea termenelor prevăzute de aceste articole. (T. Ilfov I com. s. 1030/926 cu note de I. G. Cohen și Al. Velescu, P. R. 170 II 929).

22. — Publicitatea unei societăți este o măsură de ordine publică fiind

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.iini.ro

creată într'un interes public și general spre a se evita frauda, deci, deși potrivit art. 99 c. com. lipsa acestei formalități nu poate fi opusă terților, totuș aceștia sunt în drept să ceară ca în aceea ce-i privește, societatea să fie considerată ca legalmente inexistentă, adică nulă și neavenită, cu excepția celuia ce lucrează în calitate de debitor al societății, căci chiar obținând această nulitate, el tot rămâne obligat față de asociatul cu care a contractat și deci cererea sa de nulitate devine lipsită de interes. (T. Covurlui I, 1 Nov. 1926, P. R. 56 III 927).

23. — Publicațiunile făcute după introducerea acțiunei de disolvarea unei societăți fiind ineficace nu pot împiedeca exercițiul dreptului de disolvare din partea unui asociat și nu pot face acțiunea derivând din acest drept, neîntemeiată. (T. Ilfov I com., s. 1030/926 cu nota de I. G. Cohen și Al. Velescu, P. R. 170 II 929).

24. — Schimbările aduse actului constitutiv și statutelor, nu au nici un efect față de terți, dacă nu au fost transcrise, publicate și afișate; terții însă pot proba că s'au produs asemenea schimbări, dacă cred că aceasta le va fi de folos. (Cas. Ital. 15 Iunie 1926 cu nota de St. Georgescu-Olenin, P. R. 80 III 927).

25. — Asociații pot cere disolvarea unei societăți neregulate, iar terții, creditori sociali (nu și debitorii), pot cere anularea acesteia. Soții nu pot opune terților lipsa formalităților de publicitate. (T. Prahova II, 20 Nov. 1927 cu nota de Tulius Goruneanu, P. R. 66 II 928).

26. — Formalitățile de publicitate, se pot face și după expirarea termenelor prevăzute de lege, până în momentul cererii de disolvare sau anulare (aceias hotărâre).

27. — Deși art. 88 și urm. cod comercial prevăd că societățile în comandită simplă și cele în nume colectiv se constituesc în mod legal prin scris și prin îndeplinirea unor anumite formalități de publicitate, totuș, prin art. 99, din acelaș cod, se acordă acestor societăți, chiar neregulat constituite, o existență de fapt, din moment ce ele funcționează în baza unui contract, care întrunește toate elementele esențiale ale convențiunilor ca: consimțimânt, capacitate, aporturi sociale, etc. (C. Ap. Buc. I d. com. 84/929 cu nota de Tr. Alexandrescu, P. R. 193 II 930).

2. **Reprezintarea în justiție.**

28. — Societățile comerciale fiind prin ficțiunea legii, considerate ca persoane morale, civile sau juridice, deosebite de persoana fizică a asociaților trebue să fie reprezentate în actele juridice ce fac, de o persoană fizică anume determinată (un gerant, administrator, etc.); așa că apelul făcut de o societate și semnat cu numele persoanei abstracte (firma socială), fără arătarea și individualizarea persoanei fizice care reprezintă societatea, nu poate în mod valid și legal să lege instanța și, deci, un asemenea apel trebue anulat și considerat ca neavenit. (C. Ap. Nancy-Fr., 11 Mai 1921 cu nota de D. Alexandresco, P. R. 126 III 923).

29. — Până ce societatea comercială, nu e făcută legală, nu e numai un singur sot comerciant reprezentantul societății, ci atâția comercianți câți soți sunt. (Cas. Ital. 30 Dec. 1921 cu nota de C. N. Toneanu, P. R. 123 III 926).

30. — Societățile comerciale străine se bucură de dreptul de a sta în judecată înaintea tribunalelor italiene, chiar dacă n'au în Italia o sucursală în condițiile prevăzute de art. 230 din codul de comerț italian (239 c. com. rom.) (T. Milano-Ital. 30 Mai 1922 cu nota, P. R. 128 III 924).

31. — Pentru ca această soluție să poată fi admisă, nu este nevoie ca societatea să dovedească că are o existență legală în țara căreia aparține (aceias hotărâre).

32. — O societate comercială nu poate opune terțelor persoane ilegalitatea împuternicirii sau mandatului celor ce o reprezintă, această chestiune privind numai raporturile interioare între societate și administratorii săi, care pot fi făcuți răspunzători de neregularitățile constatate în această privință. (Cas. III d. 520/923, P. R. 120 III 923).

33. — Acționarii, fie priviți individual, fie în totalitatea lor, nu pot nici activ, nici pasiv, să reprezinte societatea din care fac parte, pentrucă, aceasta constituind o entitate juridică, separată și distinctă de componenții ei, nu poate fi reprezentată în mod juridic de cât de către organele, cărora legea sau statutele le conferă reprezentarea. (C. Ap. Roma-Ital., 9 Iunie 1923, P. R. 159 III 923).

34. — Membrii consiliului de administrație al unei societăți anonime fiind aleși pentru un timp anume determinat prin statute, activitatea lor, după acest interval, încetează și, prin urmare, o procură dată unui advocat de doi membri ai Consiliului de administrație, nu poate fi socotită ca valabilă, deoarece ea emană dela persoane cari nu mai au calitatea de a reprezenta societatea.

Un apel, semnat de un advocat, în aceste condițiuni, adică după expirarea funcționarilor administratorilor dela cari el detine mandatul, este, deci, nul. (Cas. III d. 566/927 cu nota de Tr. Alexandrescu, P. R. 96 I 928)

3. **Disolvarea.**

35. — Disolvarea unei societăți compusă dintr'un național și un supus inamic, este cârmuită de principiile dreptului comun, fără nici-o derogare privitoare la starea de război.

Asociatul inamic este în drept a-și lua partea sa în natură din instrumentele societății; dacă această parte a fost reținută de coasociatul său, acest din urmă datorește — la încetarea ostilităților — o despăgubire pentru munca produsă prin aceste instrumente, în timpul războiului. (Camera Lorzilor-Anglia, 25 Ian. 1918, P. R. 160 III 924).

36. — In cazul când o societate în nume colectiv în care e asociat absentul, cată a se desface prin consimțământul asociaților, absentul va fi reprezentat prin curatorele său putând acesta a da un consimțământ valabil, art. 99 civ. (T. Prahova II, s. 49/919 cu nota d-lui C. Toneanu, P. R. 164 II 923).

37. — Codul comercial determină cazurile în cari o societate comercială poate fi dizolvată. Această materie fiind complet reglementată de codul comercial, nu-și mai are aplicarea normele din codul civil. (Cas. Torino-Ital. 19 Aprilie 1920, P. R. 100 III 922).

38. — Nu se poate cere disolvarea unei societăți comerciale pe baza dispoziției art. 1735 c. civ. it. (art. 1529 c. civ. rom.), care prevede că se poate cere disolvarea în cazul când unul din asociați nu-și îndeplinește îndatoririle sale, de oarece legiuitorul comercial în acest caz a prevăzut dreptul pentru ceilalți asociați de a obține excluderea lui (art. 186 c. com. it.; art. 188 românesc), deci un efect mai restrâns decât acela al disolvării (aceias decizie).

39. — Disolvarea unei societăți în nume colectiv intervenită înainte de expirarea unui contract sinalagmatic (contract de transport), încheiat de societate cu un terțiu, pentru un lucru determinat, și urmată de aportul întregului activ (inclusiv contractul) într'o societate nouă, nu atrage, în virtutea art. 1184 codul civil francez (1020 român), rezilierea de plano a contractului. Intr'adevăr, disolvarea — care nu face să înceteze răspunderea personală și solidară a asociaților — lasă să subsiste societatea pentru nevoile lichidării. (Cas. Civ. Fr. 5 Febr. 1924, P. R. 8 IV 926).

40. — Dreptul de disolvare al unei societăți aparținând și asociatului administrator, acțiunea care naște din acest drept poate fi intentată și de un asociat care are calitatea de administrator, independent de culpa sau dolul ce s'ar constata în sarcina lui. (T.Ilfov I com. s. 1030/926 cu note de I. G. Cohen și Al. Velescu, P. R. 170 II 929).

41. — Când a constatat că societatea reclamantă a fost înlocuită, în aceias zi în care a fost pronunțată disolvarea ei, printr'o altă societate având acelaș obiect, alcătuită din aceeași membri, subscriind acelaș număr de titluri și efectuând aceleaș vărsământ în bani, în așa fel încât societatea cea nouă se confundă cu acea care luase sfârșit prin expirarea termenului duratei sale și trebuia să continue funcționarea ei, hotărârea atacată deduce de aci într'un mod suveran că, dacă în aparență, două societăți coexistă, ele în realitate nu formează decât una singură. (Cas. I Belg. 29 April. 1926, P. R. 16 III 927).

42. — Schimbarea numai a numelui unei societăți, care rămâne guvernată și mai departe în baza actului și statutelor de înființare, nu poate constitui o societate nou înființată, iar mandatul dat unui advocat de către persoanele cari aveau calitatea a o reprezinta valabil, constituie în totul o reprezintare valabilă în justiție. (C. Ap. Iași I d. 30/928, P. R. 99 III 928).

43. — Deciziunile pentru dizolvarea unei societăți anonime nu pot fi date de Consiliul de administrație, ci de Adunarea generală, singurul organ îndreptățit cu această competență. (T. Ilfov I com. 29 Nov. 1928 cu nota de Gălășescu-Pik, P. R. 181 II 930).

44. — Iar între motivele de dizolvare legea nu prevede și cazul trecerii tuturor acțiunilor în mâna unei singure persoane, astfel încât o dizolvare pentru acest motiv este ilegală (aceias hotărâre).

45. — Prin expresia „celor de al treilea" întrebuințată în art. 103 cod. com., legiuitorul nu s'a putut referi decât la creditorii societății disolvate și în general la cei pe cari îi leagă de aceasta vreun raport juridic oarecare. (T. Ilfov I com. 11 Nov. 1930, P. R. 173 II 931).

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.iini.ro

46. — După dispoziţiunile codului civil român, desfiinţarea unei societăţi n'are de efect pierderea patrimoniului în favoarea Statului, ci atribuirea lui acţionarilor ca bunuri indivize, teoria abandonului neavând nici o aplicaţiune la bunurile societăţilor anonime. (T. Hotin s. 494/930, cu note de J. P. Nibovet, Baron Boris Nolde şi H. Aznavorian, P. R. 121 II 931)

47. — Când legarea instanţei se face cu o societate disolvată anterior, adică cu o persoană juridică inexistentă ca atare în momentul acţiunii, hotărârea obţinută este fără nici un efect juridic faţă de dânsa. (T. Ilfov I com. 11 Nov. 1930 cu notă de C. Bălescu P. R. 173 II 931)

4. **Anularea contractului.**

48. — Clauza din statute prin care, într'o societate în nume colectiv, se stipulează că, la expirarea societăţii, sau în caz de desfacere anticipată, lichidarea are să fie încredinţată, fie ambilor asociaţi, fie asociatului supravieţuitor, nu se poate aplica în ipoteza nulităţii societăţii pronunţată după cererea unuia din tovarăşi. (C. Ap. Dijon-Fr. 15 Iunie 1921, P. R. 31 IV 924).

49. — Judecătorii pot aprecia în mod suveran dacă sunt juste motive de a îndepărta pe lichidatorul desemnat prin statute (aceiaş hotărâre).

50. — Un asociat nu poate pretinde că acceptarea de către el a evaluării dată aportului coasociatului sau, este lovită de nulitate ca fiind greşită, conform dispoziţiunilor articolelor 1109 şi 1110 din codul civil, dacă eroarea nu poartă asupra substanţei chiar a lucrului (aceiaş hotărâre).

51. — Nulitatea unei societăţi nu împiedecă existenţa în trecut a acelei societăţi; vânzarea acţiunilor ei a investit pe dobânditor cu toate drepturile ce aparţin proprietarului lor, atât asupra beneficiilor realizate în cursul existenţii de fapt a societăţii, cât şi asupra activului rămas în momentul dizolvării ei. (Cas. Req.-Fr., 7 Dec. 1920, P. R. 97 III 922).

52. — Acţiunea pentru anularea contractului constitutiv al unei societăţi are un conţinut social; întru cât tinde la dizolvarea entităţii sociale atacând-o în fundamentul ei şi deci asemenea acţiune nu se poate desfăşura în contradictoriu cu asociaţii, ci în contradictoriu cu reprezentanţa legală al acelei entităţi, căreia îi aparţine apărarea oricărui drept şi a ori cărui interes social şi în special apărarea existenţei sale juridice. (C. Ap. Roma-Ital. 9 Iunie 1923, P. R. 159 III 923).

53. — Nulitatea trasă din strămutarea sediului unei societăţi şi condiţiunile convocărei adunărei generale, nu are de efect desfiinţarea juridică a societăţei, iar Statul nefiind acţionar nu poate discuta aceste nulităţi. (T. Hotin, s. 404/930, P. R. 130 III 930).

5. **Lichidarea**
a) **Operaţiile lichidării.**

54. — Nu poate fi censurată în casaţie, aprecierea instanţei de fond relativ la operaţiunile interprinse de lichidatorul unei societăţi comerciale, şi anume, dacă sunt operaţiuni noi, din contrarii legii, sau sunt accesorii şi necesare lichidării. (Cas. Torino-Ital. 7 Mai 1921, P. R. 69 III 922).

55. — Excepţiunea că lichidatorul a făcut noi operaţiuni interzise de lege, nu poate fi invocată de cât de societate, iar nu de către cel ce a contractat cu lichidatorul. Intr'adevăr lichidatorul care întreprinde noui operaţiuni depăşeşte mandatul său, iar societatea, care voeşte să reţie totuşi pentru dânsa afacerea încheiată, ratifică un act îndeplinit în interesul ei, şi terţul contractant nu poate să se prevaleze de o dispoziţie ce legea a luat-o numai în favoarea mandantelui — a societăţii (aceiaş decizie).

56. — Este necensurabil de Curtea de Casaţie aprecierea judecătorilor fondului relativ la operaţiunile făcute de un lichidator şi anume dacă sunt operaţiuni noi ne permise de lege, sau sunt operaţiuni accesorii şi necesarii lichidaţiunii. (Cas. Torino-Ital. 7 Mai 1921, P. R. 163 III 922).

57. — Dacă statutele unei societăţi comerciale nu prevăd, ca condiţiune de validitate a actelor ce societatea ar face în stare de lichidare, semnătura tuturor lichidatorilor, în atare caz sunt aplicabile regulele prescrise de lege în această materie. (Cas. III d. 225/925, P. R. 103 III 925).

58. — Potrivit art. 207 c. com. lichidatorii sunt supuşi regulelor mandatului, iar după art. 389 c. com. dacă mai mulţi mandatari sunt numiţi prin acelaş act, fără a se arăta că ei trebuie să lucreze împreună, fiecare din ei poate lucra în lipsa celuilalt.

Prin urmare o somaţiune adresată de o societate în lichidare, unui al treilea, chiar semnată de unul din cei trei lichidatori numiţi, este valabilă şi operează ca act juridic, din moment ce contractul social nu prevede o stipulaţiune contrarie (aceiaş dec.)

59. — Deşi, în drept, este evident că în conformitate cu dispoziţiunile art. 199 c. com. şi următorii, în caz de dizolvare a unei societăţi, chiar nelegal sau neregulat constituită, restituirea aporturilor sociale nu se poate face decât de lichidatori, totuş părţile coasociate pot conveni, prin chiar contractul de societate, ca în caz de dizolvare, restituirea aporturilor reale ale unuia din ei, să opereze de plin drept prin simplul fapt al dizolvărei, fără a se mai aştepta şi rezultatul final al lichidărei. (Cas. III d. 563/927 cu nota de I. L. Georgescu, P. R. 155 I 928).

b) **Efecte.**

60. — Lichidarea judiciară aduce desesizarea debitorului şi trecerea activului lichid în mâinile massei credale, drept gaj. Realizarea activului se face prin îngrijirea lichidatorului, care reprezintă massa credală şi lucrează în interul ei; de aici urmează că actiunile cari izvorăsc din operaţiile lichidării pot fi exercitate contra lichidatorului însărcinat a continua aceste operaţiuni în numele massei. (Cas. Req.-Fr. 23 Febr. 1920, P. R. 80 III 922).

61. — Dacă o societate disolvată continuă să existe în interesul bunului mers al lichidării, creditorii sociali pot chema în judecată pe lichidator, chiar în cazul când adunarea generală a acţionarilor, considerând lichidarea ca împlinită, ar fi dat descărcare lichidatorului. (Cas. Civ.-Fr. 21 Iulie 1920, cu nota d-lui I. R. P. în P. R. 5 III 923).

62. — Când o societate comercială este legalmente pusă în lichidare, un volajor comercial angajat de această societate — termenul acestei locaţiuni de servicii nefiind expirat — nu poate pretinde executarea contractului ce are cu societatea dacă instanţa de fond a judecat că este imposibilă acea executare. (Cas. Bruxelles-Belg. 28 April 1922, P. R. 44 III 923).

63. — Judecătorul poate în prealabil să recurgă la un mijloc de constrângere directă contra debitorului pentru a-l decide să-şi execute obligaţiunea. Această cale de constrângere nu este însă impusă judecătorului; el are puterea suverană de a aprecia dacă este cazul să recurgă la ea, sau să se pronunţe asupra daunelor ce ar rezulta din neexecutarea convenţiunei.

Imposibilitatea constatată de judecător, în afară de cazurile în forţă majoră, atrage alocarea de daune interese în profitul celui ce nu obţine executarea obligaţiunei (aceiaş decizie).

64. — In conformitate cu dispoziţiile art. 199 şi urm. din cod. comercial, lichidatorii, odată intraţi în funcţiune, nu au a se preocupa decât de operaţiunile intervenite dela ultimul bilanţ aprobat de adunarea asociaţilor, iar nu dela înfiinţarea ei; deasemenea ei urmează să verifice toate operaţiunile efectuate până în momentul luării în primire de către dânşii a avutului social, operaţiuni, pe cari administratorii le-au putut face, chiar şi după hotărârea de disolvare în conformitate şi în marginile prescrise de art. 194 şi 199 cod. com.; numai după ce se săvârşeşte lichidarea, adică transformarea în bani a avutului social lichidatorii sunt în drept şi datori să încheie un bilanţ de lichidare şi un proiect de repartiţie pe care să le supună aprobării Tribunalului. (Cas. III d. 451/925 cu nota de Eug. Barasch şi L. Wagner, P. R. 190 I 926).

65. — Prin deliberarea socială care pune societatea în lichidare, nu încetează existenţa ei. Deaceea revocarea acestei deliberări nu are de efect reconstituirea societăţii, ci numai prorogarea duratei ei, încât societatea nu e supusă în ce priveşte aporturile existente unor noui taxe. (Cas. Civ. Ital. 8 Martie 1928 cu nota de E. C. în P. R. 31 III 929).

66. — Lichidarea unei asociaţii nu implică şi nu presupune întotdeauna împărţirea de beneficii, căci se poate ca asociaţia să se fi terminat nu numai prin câştig, ci şi prin pagubă. In această situaţie nu se poate şti a priori dacă asociaţia s'a stins prin câştig ori pagubă şi deci dacă coasociatul este creditor al tovarăşului său.

Prin consecinţă, un asociat nu e creditor urmăritor al coasociatului său, ori n'are mandat din partea creditorilor urmăritori, nu se poate plânge contra terţilor care urmăresc veniturile acestuia din urmă, atâta timp cât nu dovedeşte că, prin efectul lichidărei, ar fi rezultat pentru el o creanţă certă, lichidă şi exigibilă. (T. Ilfov I com. d. 820/931, P. R. 138 III 931).

c) **Regule speciale societăţii în comandită.**

67. — Dacă, în lipsă de dispoziţiuni speciale în actul constitutiv, s'a numit un lichidator al unei societăţi în comandită simplă, fără consimţimântul tuturor asociaţilor, creditorii personali ai unui asociat pot exercita

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.iini.ro

dreptul debitorului lor (art. 974 c. civ. r.) cerând justiției numirea unui lichidator după cum arată art. 197 c. com. it., art. 199 c. com. r. (C. Ap. Genova, Ital., 26 Febr. 1920, P. R. 85 III 922)

d) **Reguli speciale societății în nume colectiv.**

68. — Părțile erau asociații unei societăți în nume colectiv, al cărei scop era fabricarea de produse chimice. In anul 1915, părțile se acționează reciproc în judecată în scop de a se declara disolvată societatea, recunoscându-i-se reclamantului — respectiv pârâtului, — dreptul de a putea continua fără lichidare afacerea comercială cu tot activul și pasivul ei.

In timpul procesului se ajunge la un compromis, în virtutea căruia fondul de comerț se licitează între asociați și e atribuit aceluia care oferise prețul cel mai avantajos.

Transacția însă nu spunea nimic privitor la documentele, rețetele, aparatele fabricii, scurt, la ceeace constitue secretul comercial. Ulterior, asociatul care nu dobândise fondul de comerț, cere tribunalului condamnarea celuilalt la livrarea lor. Tribunalul respinge acțiunea, motivându-și sentința pe faptul că secretele fabricii sunt drepturi atașate persoanei; nu pot deci aparține societății, ci asociaților. Nici unul din ei n'are completa disponibilitate. Casația casează hotărârea, nefiind vorba de drepturi personale privitoare la creațiuni spirituale — secretele comerciale reprezentând pur și simplu niște bunuri economice cari deci aparțin societății. In speță, făcând parte integrantă din fondul de comerț, revine de plin drept achizitorului. (Cas. Germană 27 Nov. 1922, P. R. 48 III 924)

69. — Codul comercial nedispunând nimic în ceeace privește divizarea fondului social după lichidare, atunci când sunt minori în cauză, și întrucât dispozițiile codului civil relative la împărțirea bunurilor minorilor nu sunt contrare nici legilor și nici uzurilor comerciale, este netăgăduit că în această materie sunt aplicabile dispozițiile codului civil, coasociații fiind ca și moștenitorii coproprietarii bunurilor ce formează massa succesorală. (T. Iași s. Tutele 6 Iunie 1928, P. R. 160 III 928)

70. — Așa dar fiind vorba de o societate în nume colectiv, lichidarea ei în urma morții unui coasociat, urmează a se efectua conform regulelor stabilite de art. 199 și următorii din codul comercial, însă această operație neavând nimic comun cu divizarea însus, ea se poate curma și prin tranzacție chiar când sunt minori în cauză, destul numai ca formalitățile cerute de art. 413 c. civil să fie îndeplinite, iar după ce s'a stabilit massa succesorală, fie de lichidatori, fie prin tranzacție, divizarea ei nu se va putea face decât numai în conformitate cu dispozițiile art. 411 și 412 c. civil, adică prin justiție și cu îndeplinirea tuturor formelor cerute de lege. (aceias hotărâre).

e) **Reguli speciale societății anonime.**

71. — Conform art. 204 c. com. lichidatorii unei societăți anonime, nu pot cere dela subscritorii de acțiuni plata restului de vărsăminte neefectuate, decât dacă justifică necesitatea efectuării acestor vărsăminte, dovedind că există urmărire din patrea creditorilor societății. (Jud. Oc. I Buc., 11 Iunie 1926, P. R. 94 III 926)

72. — Legea cerând pentru valabilitatea numiri lichidatorului concursul a două elemente, adică prezența a atâtor asociați câți reprezintă 3/4 din capitalul social și consimțimântul atâtora dintre ei, câți reprezintă 1/2 a acelui capital, nu se poate reține valabilă numirea la care a ajuns adunarea în lipsa fie a unuia, fie a altuia din acele elemente.

Este fără folos faptul că adunarea s'a constituit la început din numărul de asociați voit de lege, deoarece validitatea și regularitatea inițială, dispare atunci când se constată că acel număr s'a micșorat în urmă, așa încât să nu mai reprezinte majoritatea capitalului cerut pentru deliberările sau numirile ce sunt a se face în urmă. (C. Ap. Torino Ital., 10 Febr. 1922 cu nota d-lui I. N. F. în P. R. 28 III 923)

6. **Fuziunea.**

73. — Contopirea tuturor sucursalelor unei societăți, aflătoare pe teritoriul unui Stat, cu o altă societate, atunci când centrala lor, care se găsește în alt Stat, continuă să subsiste, nu constitue o fuziune, ci o cesiune de fond de comerț. (T. Ilfov II com. s. 1818/924 cu note de I. Calmanovici și L. Wagner, P. R. 250 II 925)

II. **Societate în nume colectiv.**
I. **Forma contractului.**

74. — Chiar atunci când o societate în nume colectiv constituită prin convențiune verbală, este legalmente nulă, ea continuă să existe între asociați, până când nulitatea ei să fi fost cerută. Contractul care cârmuiește faptele desăvârșite se poate dovedi ca orice înțelegere comercială, prin căile admise în materie comercială. (Cas. I Belg. 4 Dec. 1924 cu nota P. R. 80 III 925)

75. — Potrivit art. 98 c. com. o societate în nume colectiv nu este legal constituită mai înainte de îndeplinirea formalităților prescrise de art. 4 și anume publicarea în Monitorul Oficial și în foaia anunțurilor judiciare în termen de o lună dela depunerea actului constitutiv al societății la Tribunal, un extract de pe acest act identic cu acel prevăzut de art. 91 c. com. (T. Covurlui I, 1 Nov. 1926, P. R. 56 III 927)

2. **Administrarea societății.**

76. — Administratorii unei societăți comerciale sunt persoane în cari au încredere asociații și rămânerea sau înlocuirea lor nu poate să depindă de încrederea ce ar avea o terță persoană. (Cas. Torino, Ital., 18 Mart 1920, P. R. 100 III 922)

77. — astfel, nu se poate delega funcțiunea de a administra o societate, unei alte societăți, de oarece în acest caz societatea din urmă ar administra prin administratorii săi, numiți și revocabili nu după încrederea asociaților primei asociații, ci după bunul plac al societății administratoare, ceeace nu se poate admite. (aceias decizie)

3. **Raporturile între asociați.**

78. — Nu se poate pretinde plata de procente de la un coasociat pentru sume reținute de dânsul din banii societății, decât atunci când acea reținere a făcut-o cu bună știință iar nu prin eroare. (Cas. II, d. 102/1897 cu nota de Traian Ionașcu, P. R. 325 I 922)

79. — Asociatul neadminstrator poate să exercite în interesul societății, acțiunea prevăzută de art. 113 c. com. ital. (art. 113 c. com. rom.) în contra administratorului și a altor asociați ai unei societăți în nume colectiv, cari sunt interesați, ca asociați ilimitat răspunzători, în alte societăți având acelaș obiect. (Cas. Ital. 31 Mart 1925, P. R. 126 III 926)

4. **Raporturile cu terții.**

80. — Faptul că un asociat a lucrat ca reprezentant al unei societăți în nume colectiv, se deduce din împrejurările în cari s'a încheiat o afacere: o afacere încheiată în interesul social este încheiată pentru societate, mai ales când o asemenea circumstanță este cunoscută celuilalt contractant. (Cas. Roma, Ital., 3 Iul. 1919, P. R. 16 III 922).

81. — Obligațiunea pentru creditorii societății în nume colectiv de a exercita acțiunea lor mai întâi în contra societății, are loc numai când societatea este regulat constituită, deoarece numai în acest caz societatea constitue o persoană juridică deosebită de aceia a asociaților. (Cas. Torino, Ital., 12 Iulie 1920 cu nota, P. R. 84 III 922)

82. — Terțiul nu se poate libera de obligațiunea sa contractuală, invocând viciul sau lipsa de consimțimând din partea societății, prin depășirea mandatului din partea reprezentantului ei. (Cas. Torino, Ital., 7 Mai 1921 P. R. 69 III 922)

83. — Din cuprinsul art. 106 c. com., rezultă că, deși soții în nume colectiv sunt obligați solidar pentru operațiunile făcute în numele și pe comptul societății, totuș obligațiunea lor nu este a unor adevărați codebitori, solidari cu persoana juridică ce o reprezintă, ci este o obligație subsidiară, ei neputând fi urmăriți asupra bunurilor lor personale decât după ce s'a urmărit mai întâiu în justiție averea societății. (Cas. III d. 380/923 cu nota de N. Pașcanu, P. R. 3 I 924)

84. — Potrivit art. 86 c. com., cât timp societatea comercială trăește, creditorii personali ai asociaților nu pot sechestra bunurile aduse în societate, fiindcă, după principiul așezat în art. 83, acele bunuri au ieșit din patrimoniul asociatului ce le-a vărsat (Cas. I, d. 3105/925, P. R. 129 III 926).

85. — Dreptul creditorilor particulari ai asociaților se poate exercita numai asupra beneficiilor ce debitorii lor ar avea în societate, sau asupra părții ce li s'ar cuveni eventual la disolvarea societății, fiindcă și asociații înșiși nu au decât un drept eventual de creanță asupra societății. (aceiaș decizie)

86. — Conform art. 78 cod. com., societățile în nume colectiv constituesc, în raport cu cei de al treilea, persoane juridice distincte de acelea ale asociaților. (C. Ap. Buc. I d. 134/925 cu nota de I. Cohen, P. R. 152 II 926)

87. — Beneficiul de discuțiune prevăzut de art. 106 cod. com. care presupune exercițiul urmăririi individuale a unui creditor al societății, în averea unui asociat, constitue o derogare dela regula solidarității pasive

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.iini.ro

a asociaților în nume colectiv, și nu își poate avea aplicarea în materia falimentului, creditorii putând să ceară declararea societății debitoare în stare de faliment, care să atragă apoi în mod necesar și falimentul coasociaților conform art. 867 c. com. (C. Ap. Buc. IV d. 4/927 cu nota de E. Cristoforeanu, P. R. 12 II 928)

88. — Obligațiunea ce derivă din semnătura unei societăți în nume colectiv este reglementată prin art. 90 din cod. com., care prevede că un asociat care are dreptul de a reprezenta societatea în raporturile cu terții, prin actele făcute de el obligă societatea, odată ce acele obligațiuni sunt contractate în numele și în contul societății.

In speță, din conținutul cambiei din proces, sec onstată că a fost emisă de Y, coasociatul firmei, în numele societății X, semnată de cel dintâi, având dreptul de a reprezenta societatea, așa că din acest punct de vedere această cambie este opozabilă societății în nume colectiv, cât și mebrilor ei componenți, ca răspunzători solidari conf. art. 88 cod. com.; urmează deci ca reclamantul fiind corect cosiderat ca creditor cambial al societății, mandatul cambial de plată bine și legal a fost emis la cererea acestuia contra firmei. (C. Ap. Cluj II, N. C. 247 din 1929, P. R. 128 III 930)

89. — Dispoziția din art. 106 c. c. în puterea căreia în societățile în nume colectiv, creditorii societății nu pot cere plata dela asociați înainte de a fi exercitat acțiunea contra societății, nu se aplică când societatea a fost pusă în lichidare.

In speță, deși societatea fusese pusă în lichidare, totus Curtea de Apel, pe motiv că actul de lichidare nu fusese legalmente publicat și pe considerațiunea că art. 106 c. com. impune creditorilor obligațiunea de a se îndrepta întâiu contra societății, a hotărât că aceștia trebuiau întâiu să acționeze societatea.

Casația respinge acest mod de a vedea. (Cas. Civ. I Ital., 27 Martie 1929, P. R. 167 III 930)

5. **Excluderea asociaților.**

90. — Excluderea unui asociat, în raporturile dintre asociați, operează ex tunc, adică din momentul în care se verifică faptul care dă loc la excludere. (Cas. Ital. 31 Martie 1925, P. R. 126 III 926)

III. **Societate în comandită simplă.**

91. — Clauza din statutele unei societăți în comandită simplă, prin care se interzice înstreinarea părților de interes către persoane ce nu ar fi agreate de asociați, nu se opune la scoaterea în vânzare prin licitație publică, a acestor părți de interes, atunci când licitația este ordonată de justiție pentru lichidarea unei succesiuni, din a cărei massă indiviză face parte și societatea în comandită.

Incheerea, prin care justiția ordonă vânzarea, trebue înțeleasă în sensul că adjudecatarii ar trebui să aibă agrementul giranților societății, potrivit statutelor. (Cas. Civ. Fr. 13 Iunie 1921 cu nota d-lui Tr. Alexandrescu, P. R. 25 III 923)

92. — In puterea convențiunii prevăzută de art 1732 cod. civil (art. 1526 cod. civil rom.), prin care s'a stipulat că, în caz de moarte a unui asociat gerant, societatea în comandită simplă trebuie să se continue prin moștenitori acestuia, moștenitorul comanditatului girant, care a acceptat succesiunea pur și simplu, chiar dacă nu a luat parte la gestiune, e obligat în mod nelimitat față de terți pentru toate operațiunile sociale intervenite dela data morții autorului său și până la publicarea în modurile stabilite de lege, a actului de disolvare, sau a actului de retragerea eventual convenită între asociații supraviețuitori și erede. (Art. 1732 cod. civ. și 191 cod. com.; 1526 cod. civ. rom. și 139 c. com. rom.) (Cas. Ital. S. U. 8 Iunie 1925 cu nota de Stelian Ionescu, P. R. 156 III 925)

IV. **Societate anonimă.**

1. **Noțiuni generale.**

93. — Intr'o societate anonimă, substratul îl formează persoanele fizice cari pun ceva în comun pentru realizarea unei întreprinderi.

Prin urmare, societatea comercială, în care numai o singură persoană aduce tot capitalul social, nu se poate spune că este o înșghebare în vederile codului comercial, dacă cel care a pus-o la cale era în încetare de plăți. (C. Ap. Chișinău I, d. 44/922, P. R. 87 III 923)

94. — Odată ce o societate anonimă pe acțiuni s'a constituit în formă legală, în locul contractanților apar acționarii, iar societatea dobândește personalitate juridică proprie, separată că societatea anonimă nu are cari o compun. (C. Ap. Roma, Ital., 9 Iunie 1923, P. R. 159 III 923)

2. **Denumirea.**

95. — Prin art. 78, codul comercial firmă socială și nu poate fi determinată prin numele nici unuia dintre asociați, ci calificată printr'o denumire particulară, sau arătarea obiectului întreprinderii.

In societățile anonime nu există asociați cu răspundere nemărginită, și deaceea legiuitorul a hotărât ca ele să nu poată fi determinate prin numele nici unuia din ei, ca să nu se nască confuziuni asupra felului societății. (C. Ap. Buc. I d. 55/927 cu nota de I. Birnberg, P. R. 10 II 928)

96. — Numele membrului fondator, adăogat după arătarea obiectului societății, nu este patrimonic, ci constitue o emblemă, și această adăogire nu e contrarie art. 78. (aceias decizie)

97. — Acționarul care a dat denumirea societății, prin numele său, și în urmă a vândut acțiunile, fără să impună vreo obligațiune de schimbarea numelui, nu mai poate cere societății, cu care nu mai are nici un raport și care n'are nici o obligațiune față de dânsul, să schimbe denumirea, care este dobândită societății în virtutea actului său constituitv. (T. Ilfov, I com. s. 1967/929 cu nota de S. Rosental, P. R. 171 II 930).

98. — Ceeace oprește codul de comerț este ca societatea anonimă să nu fie desemnată de o firmă socială și determinată prin numele unuia din asociați, iar nu ca denumirea socială să nu cuprindă numele fondatorului sau fostului proprietar al stabilimentului comercial. (T. Ilfov I com. s. 150/922 cu notă de B. Cernea, P. R. 209 II 923; aceias cu nota de S. Rosental, P. R. 171 II 930)

3. **Acțiunile și caracterul lor.**

99. — Nulitatea cesiunii de acțiuni făcută de subscriitori înainte de constituirea legală a societății (art. 139 c. com.) este absolută. (Cas. III d. 729/921, P. R. 79 III 922; aceias cu nota de C. Toneanu și I. Fintescu, P. R. 188 I 922)

100. — neputând fi acoperită prin confirmare sau ratificarea părților (aceias decizie).

101. — Acțiunile la purtător se caracterizează prin negociabilitatea lor fără altă formalitate decât transmiterea. (T. Ilfov I com. s. 508/921 cu nota de S. G. Gorea, P. R. 220 II 923).

102. — E contrarie ordinei publice și deci nulă, clauza statutară a unei societăți anonime, care ar supune transmiterea unor acțiuni la purtător necesității aprobării Consiliului de administrație. (aceias hotărâre)

103. — Clauza din statutele unei societăți anonime pe acțiuni care condiționează cesiunea acțiunilor, aprobării prealabile a consiliului de administrație sau a adunării generale, este perfect valabilă, deoarece nu contravine prin nimic principiilor cari reglementează legislațiunea noastră comercială, întrucât prin asemenea clauze acțiunile nu devin indisponibile, ci se îngrădește numai dreptul de a le negocia. (T. Ilfov I com., d. 101/924, P. R. 120 III 924; aceias cu nota de I. L. Georgescu P. R. 115 II 928)

104. — Când o societate a hotărât în adunarea generală, că data plății dividendelor va fi fixată conform statutelor, de către consiliul de administrație, acționarul nu are drept să ceară plata acestor dividende înainte de ziua fixată de consiliul de administrație, creanța acționarului nefiind exigibilă.

Acționarul nu poate să se plângă de această situațiune, care decurge din textul legei și din statutele societății pe care în mod liber le-a acceptat. (C. Ap. Gand, Belg., 11 Dec. 1922, P. R. 107 III 923)

105. — Caracterele speciale cari individualizează acțiunea, deosebind-o astfel de partea de interes sunt: 1) egalitatea valorii tuturor acțiunilor emise: 2) constituirea lor prin titluri deosebite de actul social; 3) titlurile încorporează drepturile asociaților și 4) sunt negociabile pe calea mai simplă a transferului. (T. Ilfov I 13 Febr. 1924 cu nota de I. Georgescu P. R. 115 II 928)

106. — E inadmisibilă proba orală contra celor menționate în registrele de comerț, cu scopul de a revendica acțiuni nominative, care, din registre, rezultă că aparțin altor persoane. (C. Ap. Genova, Ital., 31 Aug. 1924 cu nota de St. Georgescu Olenin, P. R. 80 III 924)

107. — Când actul constitutiv al unei societăți anonime conține declarațiuni false cu privire la cifrele până la concurența cărora acțiunile ar fi fost subscrise și liberate, angajamentele cari n'au fost executate sunt înlocuite cu răspunderea solidară a fundatorilor, așa încât terțele persoane găsesc necesar în societate, capitalul subscris. (T. Bruxelles Belg., 28 Ian. 1924, P. R. 48 III 925)

108. — Transfertul „pentru clauză de garanție" în registrele emitentului nu este necesar pentru validitatea gajului constituit asupra acțiunilor nominative. (Cas. III 2 Oct. 1927 cu rez. concl. scrise de Istrate Micescu, E.

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.iini.ro

Cristoforeanu și Stelian Ionescu, P. R. 6 I 929)

109. — Vânzarea unei acțiuni nominative, ca și a oricărui fel de acțiuni este valabilă între părți și față de creditorii lor, prin singurul consimțimânt al părților asupra obiectului și prețului, transfertul fiind cerut numai pentru ca vânzarea să fie opozabilă și societății emitente, în vederea subscripțiilor viitoare, a constituirii adunărilor generale, a plății dividendelor și o tutulor celorlalte operațiuni. (C. Ap. Buc. I d. 1140/927 P. R. 51 III 927)

110. — Acțiunile neplătite în întregime sunt totdeauna nominative întrucât legiuitorul a urmărit ca plata capitalului subscris să devie o realitate, iar nu o ficțiune căci contrar subscriitorii ar fi putut cu cea mai mare usurință să se elibereze de celelalte vărsăminte, transmitând acțiunile, către un insolvabil. (T. Iași III, 12 Dec. 1927 cu nota de R. Hutschneker, P R. 167 II 928)

111. — Faptul că un subscritor a cedat acțiunile sale necomplet achitate, nu apără de răspundere, urmând a fi urmărit alături de ceilalți cesionari pentru plata vărsămintelor. (T. Iași III 12 Dec. 1027 cu nota de R. Hutschneker, P.. R. 167 II 928)

112. — Consimțimântul consiliului de administrație la cedare, nu poate apăra pe pârât de plata vărsămintelor, întrucât prin aceasta nu se poate deroga dela principiile, care sunt de ordine publică. (C. Iași III 12 Dec. 1927 cu nota de R. Hutschneker, P. R. 167 II 928)

113. — Proba că nu s'au efectuat acele vărsăminte asupra acțiunilor sociale, este admisibilă chiar contra înregistrărilor din registrele comerciale și deliberările adunărei. Odată această probă făcută, societatea poate proceda contra acționarului conf. art. 168 c com. — 170 c. com. rom.. (Cas. Ital II, 27 Mai 1929 P. R. 168 III 930)

4. Constituirea Societății.

114. — Când o societate în nume colectiv aduce fondul său ca aport într'o societate anonimă, în schimbul unui preț, din care o parte e plătit în numerar, iar alta în acțiuni, contractul ce se formează este un contract mixt care participă din contractul de societate în ce privește partea plătibilă în acțiuni, și din contractul de vânzare în ce privește partea plătibilă în numerar. De unde reiese că aportorul în actiuni fiind un asociat, nu are privilegiul pe care, ca creditor, îl are cel al cărui apotr este remunerabil în numerar Când aportul este plătibil și în acțiuni și în bani, aportorul are privilegiul vânzătorului pentru această parte, așa cum este recunoscut prin legea franceză din 17 Martie 1909 în profitul vânzătorului unui fond de comert. (T. com. Lyon, r., 28 Nov. 1921, P. R. 8 IV 926).

115. — In caz de mărirea capitalului social, adunarea generală a acționarilor are puteri discreționare pentru a stabili prețul noilor acțiuni, cu singura limitare prevăzută de art. 131 c. com. it. — art. 132 c. com rom. (C. Ap. Genova, Ital., 17 Febr. 1921 cu nota P. R. 55 III 922)

116. — In cazul unei societăți în comandită simplă, cu capital integral plătit, care se transformă în societate anonimă cu acelaș capital și aceleași cote împărțite între aceiași asociați, numai e necesar vărsământul de trei zecimi, cerut de art. 131 cod. com. it., de oarece acest text de lege are în vedere constituirea ex novo a unei societăți anonime, iar nici decum nu se preocupă de cazul când se transformă o societate care are capitalul deplin vărsat. (C. Ap. Torino, Ital., 24 Oct. 1921, P. R. 164 III 922)

117. — Sentințele de autorizare ale societăților anonime pot fi înlăturate, când ele constituesc o eroare judiciară. (T. Ilfov II com. 6 Nov. 1922 cu nota de Tr. Ionașcu și G. Vrăbiescu, P. R. 167 II 923)

118. — In materie comercială și în raporturile asociaților între ei, modificările statutelor sociale pot fi dovedite prin toate mijloacele de probă. (Cas. civ. Fr., 26 Oct. 1925 cu nota de Stelian Ionescu P. R. 152 III 925)

5. Fondurile.

119. — Faptul că bilanțul publicat nu conține și contul de profit și pierderi, va constitui o neregularitate când acest cont care e un capitol al bilantului, a fost examinat și controlat de censori, după actele justificative. (T. Ilfov I com s. 384/922 cu nota de M. G. Rarincescu, P. R. 85 II 923)

120. — Stabilind că nu este vorba de o creanță reală, apreciabilă, de 800 mii lei, ci de un drept litigios cu un rezultat îndoelnic, cu drept cuvânt nu a fost trecută în inventar ca creanță, căci ar fi fost a se insera posturi fictive la activ, putându-se actionarii a fi amăgiți cu o avere ce nu urmau să aibă. (C. Ap. Buc. I d. 53/923 cu nota de R. Elias, P. R. 40 II 924)

121. — Rezerva legală sau statutară a unei societăți anonime pe acțiuni, constituind un fond de garantie pentru creditorii sociali și o înlesnire pentru asigurarea bunului mers al societății, adunarea generală nu săvârșește un abuz de drept când dispune acoperirea parțială a unei noui emisiuni de actiuni, creiate în vedera sporiri capitalului social, cu această rezervă (Cas. III d. 596/926 cu nota de St. Ionescu, P. R. 208 II 927; aceiaș P. R. 147 III 926: C. Ap. Buc. IV d. 349/925, P. R. 85 II 926)

122. — Adunarea generală însă poate face cu el orice întrebuintare utilă pentru bunul mers al societății. Ori ca destinând fondul de rezervă la plata partială a actiunilor noui emise, nu lezează drepturile vechilor actionari, ci din contra mărește dreptul său social, mai ales când s'a acordat acestora un drept de optiune, de care neuzând în termenul defipt de societate, nu se poate plânge că au fost lezati în drepturilel or. (C. Ap. Buc. IV d. 349/925, P. R. 85 III 926)

6. Semnătura socială.

123. — Deși în statutele unei societăți anonime se specifică, că semnătura care angajează societatea, va fi a directorului și a adminstratorului delegat, sau a unui membru din consiliul de administratie cu unul din acești doi, totusi când consiliul de administratie conferă unei singure persoane dreptul de a încheia în numele societăți diferite conventiuni, acest mandat este perfect valabil și obligă societatea. (C. Ap. Buc. d. 50/924 cu nota de I. Vasilescu-Notara, P. R. 267 II 924)

7. Organele sociale.
a) Acționarii. Asociații.

124. — Asociatul izolat este și el unul din organele sociale, un organ social extraordinar, ca și minoritățile, în opoziție cu organele sociale normale. Adunările generale, Administratorii și cenzorii. (C. Ap. Torino, Ital., 24 Febr. 1924 cu nota de St. Georgescu-Olenin, P. R. 128 III 926)

125. — Dreptul de control al acționarilor trebuie să se exercite numai pe baza elementelor cunoscute și anume: votul adunării generale și registrele sociale care sunt puse la îndemâna lor de lege, dânșii neputând consulta decât registrele relative la asociație, nefiindu-le permis să ceară alte informațiuni.

Acest drept de control nu mai poate fi exercitat odată cu deciziunea, pretinsă ilegală, a fost executată prin primirea dividendelor, de exemplu de cătreac ționari. (T. Dolj 21 Sept. 1925 cu nota de d. Al. B. Iliescu, P. R. 88 II 926)

b) Administratorii.

126. — Administratorul delegat al unei societăți anonime este obligat la repartitia daunelor provocate prin culpa de care s'a făcut vinovat în executarea mandatului său.

Ordinul sau ratificarea mandatului neavând puterea de a face ca mandatarul să scape de consecințele actelor sale ilicite, ratificarea operatiunilor neregulat efectuate de către administratorul delegat al societătii nu-l poate exonera de responsabilitatea ce o are față de terti. (Cas. civ. Fr. 21 Iulie 1920 cu nota d-lui I. R. B. în P. R. 5 III 923)

127. — Prin aprobarea bilantului de către adunările generale ale societăților comerciale, în virtutea îndatoririlor ce le au impuse prin art. 156 c. com., nu se face altceva de cât se certifică existenta reală a capitalului social, vărsămintele făcute precum și beneficiile si pierderile suferite de societate, fără ca această aprobare să implice si ratificarea operatiunilor administratorilor.

Astfel că, dacă în urma aprobării bilantului se descoperă că s'au strecurat operatiuni neexacte sau frauduloase, administratorii pot fi chemati la răspundere pentru asemenea operatiuni. (Cas. III d. 788/921 cu nota d-lui D. G. Tăzlăoanu, P. R. 242 I 922)

128. — Dispozitiile statutelor unei societăți, prin care se rezervă adunării generale a actionarilor dreptul de a aliena totalitatea bunurilor, drepturilor și angajamentelor ce compun activul social și a pronunta disolvarea anticipată, — nu împiedică vânzarea de către administratori a unui fond de comert ce depinde de activul social, dacă această operatiune nu face să dispară nici obiectul, nici ratiunea lui de a fi (Cas Req. Fr. 1 Iunie 1921, P. R. 97 III 926).

129. — In caz de rea administratiune, singura actiune este aceia din art. 154 cod. com. contra administratorilor, sau aceia exercitată de minoritatea actionarilor, prevăzută de art. 155 c. com. pentru pereguli grave. (T. Ilfov I com. s. 384/922 cu nota d-lui M. G. Rarincescu, P. R. 85 II 923)

130. — Chestiunea regularității împuternicirii directorului unei societăți, când lucrează în numele ei, nu poate fi opusă tertelor persoane cu care acesta a lucrat. — fiind o chestiune de responsabilitate a directorului către societate, pentru depășirea

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.iini.ro

mandatului. (Cas. III, d. 520/923, P. R. 147 III 923).

131. — Acțiunea socială îndreptată contra administratorilor se stinge prin descărcarea votată de adunarea generală; această descărcare este valabilă când este dată în cunoștință de cauză și nu se poate pretinde că administratorii, prin participarea lor, ar fi denaturat votul, dacă se dovedește că ei posedau, înainte de adunare, un număr de acțiuni, identic sau aproape egal cu acela ce-l aveau în momentul votului. (C. Ap. Lyon-Fr. 23 Aprilie 1923, P. R. 8 IV 926).

132. — Acțiunea individuală nu se poate exercita contra administratorilor, decât cu condițiunea de a li se putea imputa o greșeală individuală, dolosivă, și care să fi pricinuit fiecărui acționar, în mod individual, un prejudiciu cert și direct. (Aceiaș hotărâre).

133. — Dacă actele dăunătoare, de care se plâng terții consistă în greșeli de gestiune, administratorii nu răspund de ele decât față de societate, iar creditorii și acționarii nu pot acționa pe baza art. 1166 c. civ. belg. (art. 974 c. c. r.) decât dacă societatea rămâne în inacțiune. (T. Bruxelles-Belg., 28 Ian. 1924, P. R. 48 III 925).

134. — Când prin statutele unei societăți anonime, s'a dispus că membrii Consiliului de administrație sunt retribuiți cu un procent din beneficiul net al societății, Consilierii, cari locuesc în localități diferite de aceea unde se țin ședințele Consiliului de adminstrație și cari au trebuit să suporte cheltueli de călătorie pentru a participa la asemenea adunări, au drept și la rambursarea cheltuelilor de transport, în afară de procentul asupra beneficiilor, prevăzut de statute. (C. Ap. Firenze-Ital., 31 Dec. 1924 cu nota de St. Georgescu Olenin, P. R. 127 III 926).

135. — Conform dispozițiunilor din art. 119 și 122 c. com. mandatul dat administratorilor unei societăți anonime de către adunarea generală, este esențialmente revocabil. (Cas. I, d. 656/925 cu nota de R. Elias, P. R. 175 I 925).

136. — In lipsa unei proceduri speciale pentru alegerile consiliului de ad-ție, atât în codul de comerț, cât și în statutele societății, nu se poate trage nici o nulitate din nerespectarea vreunei formalități, tot ce importă fiind numai ca secretul votului să fie asigurat

Sub acest raport expresiunea din procesul-verbal „ca votul să se facă prin buletine" unite cu constatarea din acelas proces-verbal că s'a despuș at scrutinul și s'au proclamat aleși implică în mod u cient ideea de vot secret. (C Ap. Buc. I, 23 Iunie 1925 cu nota de I. Birnberg, P. R. 180 II 928).

137. — Administratorii unei societăți comerciale, are dreptul la retribuție, chiar în lipsă de convenție specială. (C. Ap. Genova Ital. 3 Apr. 1925 cu nota de St. Georgescu-Olenin, P. R 127 III 926).

138. — Articolul 154 cod. com. prevede că acțiunea contra administratorilor, pentru fapte cari nu privesc responsabilitatea lor, aparține exclusiv Adunării generale, și se exercită prin cenzori: din expresiunile textului rezultă, că ele își au aplicațiunea la orice fel de neregularități, comise de Consiliu și nu numai la actele de gestiune financiară, prin urmare acționarul care se plânge de vreo neregularitate, are dreptul să se adreseze cenzorilor, iar în cazul când plângerea este făcută de o zecime din capitalul social, ea se va supune Adunării generale. (C. Ap. Buc. I d. 72/926 cu note de C. Xeni, N. Polizu-Micșunești, M. Vitzu, S. Rosental și Al. Otlulescu, P. R. 65 II 927).

139. — Consiliul de administrație nu este mandatarul fiecărui acționar, individual, ci al Adunării generale ca corp constituit, și deci acesteia singură îi incumbă dreptul exclusiv de a critica deciziunile Consiliului ei; altfel ar fi a permite acționarului să tulbure mersul societății, prin reclamații intempestive, înainte ca instanța supremă, societatea, să se pronunțe asupra faptelor alegate. (Aceiaș decizie).

140. — Faptul că Adunarea generală a dat descărcarea Consiliului de administrație de gestiunea sa, nu însemnează că a dat descărcare fiecăruia dintre administratori în parte pentru operațiunile lor.

Aprobarea bilanțului și descărcarea votată de Adunarea generală, nu închide calea răspunderei pentru operațiunile vitiate prin eroare, neglijență sau fraudă, chiar dacă vițiul este descoperit posterior aprobărei bilanțului în care operațiunile au fost trecute. (T. Ilfov I com. s. 1279/926 cu nota de R. Hutschneker, P. R. 252 II 927).

141. — Calitatea de administrator este compatibilă cu aceea de director angajat, iar acțiunea împotriva lui se determină după calitatea în care a executat actul. Pentru actele săvârșite în calitate de director acțiunea aparține administratorilor. (T. Ilfov I com. s. 1279/926 cu notă de Richard Hutschneker, P. R. 252 II 927).

142. — Din dispozițiunile art. 151 cod. com., rezultă că administratorii cari au asistat la o ședință, sunt considerați că au aderat la deciziunile luate și sunt răspunzători dacă nu fac să se însereze în registrul de deliberări, protestul lor împotriva acestor deciziuni. (C. Ap. Buc. I, d. 72/926 cu note de C. Xeni ș. a., P. R. 65 II 927).

c) Adunarea Generală.

§ 1. Dreptul de vot al acționarilor.

143. — Dacă stautele unei societăți prevăd că, pentru a fi admis la adunarea generală a societății, un acționar trebue să fie proprietar a cel puțin 8 acțiuni și nu poate fi reprezentat decât numai de un acționar îndeplinid personal aceleași condițiuni, este nulă deliberarea unei adunări la care au participat mandatari cari nu intrau în normele prevăzute, dacă scăzându-se din numărul total al acțiunilor reprezentate, numărul total de acțiuni depuse de acești mandatari, nu se ajunge la quorum cerut de lege și de statute. (Cas. Civ. Fr. 26 Febr. 1918 cu nota de I. R. B. în P. R. 161 III 922).

144. — Nulitatea nu este acoperită prin faptul că acești mandatari au fost admiși în adunarea generală fără ca cineva să protesteze, în caz când această aprobare tacită provine din necunoștința faptului că zișii mandatari nu îndeplinesc condițiunile cerute. (Aceias decizie).

145. — Nu se poate da autorizare de a funcționa unei societăți anonime, atunci când prin actul constitutiv și statutele sale se limitează dreptul de vot numai pentru acționarii cari au un număr mai mare de acțiuni, de oarece dacă s'ar admite o asemenea derogare, am avea acționari, cari ar fi exclusi dela orice control al administrațiunii sociale. De aceea dispoziținea statutară prin care se cere pentru exercitarea dreptului de vot un minimum de 5 acțiuni, este contrară art. 166 c. com. și urmează a fi modificată în sensul ca fiecare acționar să aibă dreptul de vot. (C. Ap. Buc. IV 30 Ian. 1921 cu nota de Gr. Dumitrescu, P. R. 42 II 922).

146. — Dispoziția statutară ca votarea pentru alegerea adminstratorilor unei soc. cooperative anonime, să se facă în adunări parțiale la sediile filialelor și apoi despuierea scrutinului și proclamarea în adunare generală la sediul principal, — este perfect valabilă. (C. Ap. Casale, Ital. 13 Iul. 1921, P. R. 70 III 922).

147. — cu toate că statutele prevăd că alegerea sau cooptarea membrilor în Consiliul de administrație se face prin vot secret, din moment ce din procesul verbal de deliberațiune se constată că votarea s'a făcut prin „buletine", aceasta implică secretul votului. (C. Ap. Buc. I, 23 Iunie 1925 cu nota de I. Birnberg, P. R. 180 II 928).

148. — In cazul când statutul prevede că aprobarea bilanțului și a celorlalte chestiuni din ordinea de zi se va face prin vot secret iar nu prin aclamațiuni, ori de câte ori unul sau mai mulți acționari se împotrivesc la aprobare, iar aceștia declară că se retrag și s'au retras în fapt, lucru ce se constată chiar din procesul verbal de deliberațiune, deciziunea luată prin aclamațiuni este perfect valabilă și deci nu se poate admite proba testimonială în acest scop. (Aceiaș dec.).

149. — Societățile anonime pot emite, potrivit art. 157 și 161 c. com. it., (art. 159 și 166 c. com. rom.) acțiuni cu vot plural.

Autoritatea judiciară, ca instanță de omologare, nu trebue să se limiteze numai la un control formal, ci trebuie să cerceteze lealitatea actului social, și deci, în speță să refuze această autorizație când acțiunile cu vot plural sunt astfel regulamentate, încât deformează figura societății anonime în însăși esența ei. (Cas. Ital. 15 Iulie 1926 cu nota de St. Georgescu Olenin, P. R. 12 III 927; aceiaș cu nota de Stelian Ionescu, P. R. 127 III 926).

150. — Deși acțiunea în contra unei deicziuni care a modificat statutul unei societăți cooperative pe acțiuni în sensul că pentru fiecare cinci acțiuni orice acționar are un singur vot, s'a prescris. totuș, întrucât aceasta modificare contravine dispoziținei art. 230 al. II cod. com. care este de ordine publică, deliberațiunile votate conform sistemului de votare instituit printr'o astfel de deciziune modificatoare sunt nule. (T. Ilfov I com. 30 Iulie 1928 cu nota de Stelian Ionescu, P. R. 90 II 929).

151. — Imprejurarea că la adunare a fost admis să participe un acționar, ale cărui acțiuni au fost contestate și fac obiectul unui litigiu judecătoresc, nu are nici o importanță, dacă se stabilește că litigiul s'a transat în favoarea acelui acționar. (C. Ap. Buc. II d. com. 320/930, P. R. 21 III 931).

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.iini.ro

§ 2. Convocarea.

152. — Adunarea generală a unei societăți pe acțiuni la care iau parte toți acționarii, este legal constituită și poate delibera asupra oricărui interes social, chiar dacă nu s'au îndeplinit formalitățile cerute de lege sau actul constitutiv, pentru legala convocare. (C. Ap. Milano, Ital. 24 Mai 1920 cu nota d-lui I. N. F. în P. R. 39 III 922).

153. — Publicitatea pentru convocarea adunărei generale, în cazul sporirei de capital, nu e nevoie a fi făcută cu 15 zile înainte, după cum prevede art. 157 c. com., ci chiar cu mai puțin timp, dacă statutele, validate în regulă de tribunal, îngăduie aceasta.

De asemenea, această publicitate e suficient făcută numai în Monitorul Oficial, legea necerând ca o formalitate esențială altă publicațiune. (T. Ilfov I com. cu nota de M. Rarincescu, P. R. 85 II 923).

154. — Tribunalul a socotit că este ilegală dispoziținea din statutul unei societăți anonime, care, după ce arată că încunoștiințarea convocării adunării generale cu ordinea de zi se va publica în Gazeta oficială cu 15 zile înainte de ziua fixată pentru întrunire, adaogă: „Vor fi însă valide de asemenea, chiar în lipsă de publicațiuni, când în ele este reprezentat întreg capitalul social și deciziunile respective rezultă că s'au luat cu unanimitate".

Curtea de Apel a reformat sentința motivând că regulile pentru convocarea adunărilor generale nu sunt de ordine publică. Aceste reguli nu au ca scop protecțiunea creditorilor, cari ar fi interesați să urmărească mersul societății, ci din spiritul legii se vede că ele nu au ca scop decât a garanta acționarilor posibilitatea de a lua parte la întrunire și de a delibera în cunoștință de cauză.

Din moment ce o primă condițiune a valabilității deciziunilor e pusă pe deoparte reprezentarea în adunare a întregului capital, iar pe de altă parte, hotărârea să se ia cu unanimitate, legea e satisfăcută, căci toți acționarii luând parte, nimeni nu se poate plânge că nu a cunoscut convocarea. Dacă vreun acționar n'ar fi lămurit, el nu are decât să se abție sau să voteze contra și în această ipoteză neputându-se lua vreo hotărâre, fatal adunarea se va amâna. (C. Ap. Torino, Ital. 16 Iunie 1922, P. R. 106 III 923).

155. — Când se constată că convocarea asociaților s'a făcut printr'un mod de înștiințare mai eficace decât publicitatea în „Monitorul Oficial", nu este locul a pronunța nulitatea convocării, deoarece legiuitorul nicăieri n'a prescris publicarea ei în Monitor sub sancțiunea nulității. (T. Dolj 21 Sept. 1925 cu nota de Al. B. Iliescu, P. R. 88 II 926).

156. — E ilegală convocarea adunării generale, a unei societăți anonime, de către Președintele Consiliului de administrație, iar nu de către Consiliu, cum e stabilit de lege, și la care s'au referit și statutele. (T. Perugia-Ital. 4 Aprilie 1925 cu nota de St. Georgescu Olenin, P. R. 128 III 926).

157. — Este legală suspendarea deciziei adunării generale, când această decizie a fost luată pe baza unei ordine de zi nepublicată în Monitor.

In acest caz, întreaga decizie a adunării generale, e anulabilă. (Cas. III, d. 277/926, P. R. 84 III 926).

158. — Formalitățile de publicitate a convocării unei adunări generale, asemănat art. 157 cod. com., fiind prescrisă în favoarea asociaților sau acționarilor pentru a nu fi surprinși cu discutarea unor propuneri de care n'au luat cunoștință, neîndeplinrea susziselor formalități nu poate fi opusă celor d'al treilea, ci numai unor persoane cu calitate de asociat sau acționar. (Cas. III, d. 277/926 cu nota de Al. Hagi Gheorghe, P. R. 236 I 926; aceias cu nota de Stelian Ionescu, P. R. 249 I 927).

159. — Este nulă întreaga deciziune a adunării generale a unei societăți anonime când se constată că ordinea de zi publicată în Monitorul Oficial nu cuprinde și alegerea unor noui membri aleși în Consiliul de administrație. (aceias decizie).

160. — Deși dispozițiunile art. 157 cod. com., cer ca ordinea de zi a unei adunări generale să cuprindă chestiunile cari urmează a fi supuse deliberațiunilor adunării, cu sancțiune că orice rezoluțiune asupra vreunei chestiuni ce ar figura în ordinea de zi este nulă, ele nu-și au aplicațiune în speță, căci atunci când o adunare generală este chemată să decidă un spor de capital, implicit s'a pronunțat asupra conferirii mandatului de administrație și asupra tuturor modalităților pentru efectuarea lui, toate acestea intrând în cadrul sporirii capitalului; prin urmare, acționarul în asemenea caz, fiind prevenit de efectuarea sporului capitalului, nu are nevoie să-i mai fie pusă în cunoștință în convocare, aceasta, printr'o mențiune specială. (C. Ap. Buc. I, d. 72/926 cu note de C. Xeni ș. a., P. R. 65 II 927).

161. — Când în statutele unei societăți, se prevede că adunarea generală ordinară sau extraordinară, trebuește convocată de către Consiliul de administrație, și când se constată în fapt, cum că la o dată anumită, în Consiliul de administrație al ei nu mai există nici un membru care să poată lua asemenea măsură, președintele Tribunalului de comerț, este îndreptățit a uza de dispozițiunile art. 66 bis pr. civ., convocând adunarea generală, pentru a evita un pericol de a se periclita drepturile societății, prin lipsa unei adminstrațiuni. (C. Ap. Buc. II, d. com. 320/930, P. R. 21 III 931).

162. — Termenul de 15 zile pentru publicațiunea convocării adunării, prescris de art. 157 cod. com., nu este un termen de procedură, pentru a fi calculat conform art. 729 pr. civ., pe zile libere, fiindcă nu se referă la formele în care se efectuează intervenția vreunei instanțe judecătorești (C. Ap. Buc. II d. com. 320/930, P. R. 21 III 931).

§ 3. Constituirea.

163. — Când din cuprinsul actului constitutiv sau a statutelor unei societăți anonime pe acțiuni nu rezultă în mod precis o derogare formală dela disp. art. 160 c. com., adunarea generală extraordinară nu este valabil constituită când nu se constată prezența efectivă a unui număr de acționari reprezentând cel puțin 3/4 din capitalul social; compunerea cu mai puțin de 3/4 este o călcare învederată a legii, iar hotărîrile unei atari adunări urmează a fi suspendate în execuția lor până la judecarea opoziției, cf. art. 165 c. com. (T. Ilfov I com. ordon. 12103/924 cu nota de V. Gheciu și C. Ionescu, P. R. 30 II 926).

§ 4. Atribuții.

164. — Când prin statut se prevede pentru primul consiliu de administrație al unei societăți, dreptul ca după acoperirea capitalului social, să decidă sporirea capitalului, nu se încalcă dreptul prevăzut de art. 160 c. com. pentru adunările generale. (C. Ap. Buc. IV dec. com. 11/921, P. R. 28 III 922).

165. — Numai adunarea generală convocată fie de cenzori fie de Tribunal, sau fie convocată în mod obișnuit la termenele fixate prin statute, va examina cele ce se pun în sarcina adminstratorilor și va decide luând măsurile ce le va crede mai nimerite în fiecare caz în parte, și numai atunci când aceste deciziuni luate de adunarea generală — mandatara societății — ar fi invederat contra legei sau actului constitutiv, art. 165 cod. com. permite chiar acționarilor singulari dreptul de a cere nulitatea lor, și până atunci suspendarea măsurilor luate, prin călcare învederată a legei sau statutelor, înțelegându-se nesocotirea lor manifestă, reeșind la prima vedere, adică să apară dela o examinare chiar sumară, din privirea actelor și a pieselor, pe care asociatul este în drept a le examina. (T. Iași III 5 Dec. 1927, P. R. 22 III 929).

§ 5. Procese verbale și hotărâri.

166. — Principiul esențial pentru viața oricărei entități colective, adică supunerea tutulor componenților entității, voinței majorității, își găsește, în ce privește societățile anonime, expresiunea în prima parte a art. 163 c. com., care, pentru motive evidente, fie pentru apărarea drepturilor asociaților, fie de ordine publică, cere ca deliberațiunea să se fi luat înăuntrul limitelor puse puterii adunării de către statut, act constitutiv și lege. (Cas. Roma-Ital. 19 Ian. 1922 cu nota de I. Fintescu, P. R. 8 III 923).

167. — Principiul rămâne deci inaplicabil deliberărilor ilegale, cari în conformitate cu dispozițiunea expresă a legiuitorului trebuesc considerate ca neobligatorii față de asociații cari se împotrivesc. Dacă dispozițiunea legii permite a se afirma dreptul, aceasta nu însemnează că în apărarea lui asociatul are și acțiunea fără vreo îngrădire, deoarece însuși legiuitorul, pe când în prima parte a articolului a declarat cari deliberațiuni sunt obligatorii pentru asociați, și anume numai cele legale, în a doua parte a articolului a reglementat acțiunea în contra deliberărilor ilegale, acordând acea acțiune numai pentru cele învederat contrarii actului constitutiv, statutului sau legii (aceias decizie).

168. — Rațiunea legei și pirncipiul care domină în materie de societăți, este ca minoritatea să se supuie majorității, chiar dacă deciziunile acesteia ating vreun interes, căci singura restricție a acestui principiu, ceeace formează garanția acționarului minoritar, este ca deciziunea majorității să fie luate în cadrul legei și a statutelor, prin urmare nu orice acționar are dreptul să întrerupă viața socială, prin cereri de anulare, bazate pe o interpretare mai mult sau mai puțin subtilă, a unui text de lege sau din statute. (C. Ap. Buc I, d. 72/926, P. R. 65 II 927).

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.iini.ro

169. — Nevoința unuia din membrii biroului adunării generale, de a semna procesul-verbal de ședință, nu poate lipsi de efect deciziunile luate de adunarea generală și consemnate în acel proces-verbal. (C. Ap. Buc. II d. com. 320/930, P. R. 21 III 931).

170. — Afirmația făcută înaintea Justiției, despre un fapt petrecut cu ocaziunea unei adunări generale, trebuește dovedită cu procesul-verbal de ședință, încheiat de adunare. Ceeace nu e scris în acel proces-verbal, rămâne nedovedit. (C. Ap. Buc. II d. com. 320/930, P. R. 21 III 931).

171. — Actul de revocare al întrunirii unei adunări generale fiind un contrarius actus al Consiliului de administrație, atât timp cât adunarea generală ordinară sau extraordinară nu a fost convocată de celelalte organe speciale instituite în acest scop de lege, pentru cazul de omisiune sau neregularități din partea administratorilor, acest Consiliu este în drept de a revoca în timp util propriul act de convocare. (aceias decizie).

172. — Procesul verbal de deliberațiune al unei adunări generale care dispune amânarea deliberațiunilor asupra aceleiași ordine de zi, din cauza lipsei quorumului necesar, este esențial pentru validitatea deciziunii luate de cea de a doua adunare generală, deoarece altfel dacă s'ar fi constatat prezența quorumului necesar, adunarea nu s'ar fi putut legalmente amâna pentru o dată ulterioară fixată prin aceias foaie de convocare, spre a delibera cu orice majoritate, ci ar fi trebuit să delibereze atunci neapărat asupra punctelor din ordinea de zi, fiind constant că sistemul contrar, nepermis de lege, ar înlesni numeroase fraude în dauna dreptului de vot și deci a intereselor sociale. (aceias hotărâre).

173. — Procedura de suspendarea executării deciziunilor nelegale luate de adunările generale ale societăților anonime, instituite de art. 165 cod. com., întrunește toate caracterele refereului prevăzut de art. 66 bis pr. civ., și ca atare introducerea cererii de suspendare întemeiată pe dispoziținea acestui text, nu este subordonată preexistenței sau concomitenței unei acțiuni de fond în nulitatea aceleiaș deciziuni. (T. Ilfov I com. 28 Febr. 1931 cu nota de M. Bârcă, P. R. 246 II 931).

§. 6. Recurs la instanța judecătorească

a) Caracterul acțiunii.

174. — Art. 165 cod. com. nu prevede o acțiune în anulare a deciziei ilegale, ci numai o măsură de suspendare a ei,. anularea fiind o cale prevăzută de dreptul comun. (T. Dolj 21 Sept. 1925 cu nota de Al. B. Iliescu, P. R. 88 II 926).

175. — Art. 165 al. 2 cod. com. cuprinzând două noțiuni deosebite și independente una de alta: aceea de opuneri la deciziunile ilegale luate de adunările generale și a doua referitoare la dreptul pentru orice acționar de a solicita suspendarea unei astfel de deciziuni, cererea de suspendare este independentă de existența unei acțiuni în nulitate. (T. Ilfov I com. 30 Iulie 1928 cu nota de Stelian Ionescu, P. R. 90 II 929).

b) Admisibilitatea acțiunii.

176. — După sistemul nostru juridic fiecare asociat al unei societăți comerciale, cum este acționarul unui institut de bancă, nu are facultatea necondiționată de a censura gestiunea socială, în genere, și în special opera administratorilor și a censorilor și nici de a se opune oricând la deliberările adunării generale a asociaților, ci numai când ar fi într'un chip învederat contrarie actului constitutiv, statutului, sau legii (art. 163 c. com. it.).

In alți termeni, este necesar ca autoritatea judecătorească să poată vedea prima facie, că deliberarea opozată este contrarie actului constitutiv, statutului, sau legii, fără să fie nevoie de elemente, ce nu rezultă din acte, nici de probe neexistente în chiar momentul opoziținii. (Cas. Roma, Ital. 21 Iulie 1920, P. R. 101 III 922).

177. — Viciul pentru care se face opoziținea, adică contrarietatea între deliberațiune și actul constitutiv al societății sau legea, trebue să fie învederat în chiar momentul, în care asociatul oponent formulează cererea, și constatarea nu poate să se bazeze pe probe ce se vor aduna și al căror rezultat nu se poate judeca a priori (aceias decizie).

178. — Drepturile adunării generale de a valida actele administratorilor, sunt temperate în anume cazuri în care legiuitorul, gândindu-se la o cât mai complectă garantare a intereselor acționarilor, a prevăzut prin art. 165 c. com. dreptul ca un singur acționar să se poată opune deciziunilor adunării generale. (T. Ilfov I com. s. 384/922 cu nota de M. G. Rarincescu, P. R. 85 II 923).

179. — Această măsură gravă n'a fost luată decât în cazuri anume determinate, căci altfel amestecul unui acționar în administrația societății și dreptul său neîngrădit de a se opune actelor ei, ar pune în neputință pe administratori de a-și îndeplini sarcinele lor.

De aceia după art. 165 c. com. acționarul nu se poate opune decât numai acelor deciziuni ale adunării generale, care sunt în chip învederat contrarii actului constitutiv, statutelor sau legei (aceias hotărâre).

179 bis. — Acțiunea în nulitate a unei societăți anonime nu se îndreaptă contra reprezentanților societății, ci contra reprezentanților ei legali. (T. Ilfov II com. 6 Noemb. 1922 cu rez. concluzii de T. Ionașcu, P. R. 167 II 923).

180. — Acțiunea prin care se tinde la constatarea că bilanțul este ilegal fiind nesincer, deci contrariu celor prevăzute în art. 176 c. com. it. (art. 178 c. com. rom.) însemnează o acțiune în anularea deliberării cu care adunarea generală l'a aprobat și atare acțiune este supusă acelorași condițiuni stabilite în art. 163 cod. com. it. (art. 165 c. com. rom.). (Cas. Roma-Ital. 19 Ian. 1922, P. R. 165 III 922).

181. — Această acțiune nu poate fi exercitată decât atunci când ilegalitatea apare învederată, adică dela prima vedere, pe baza unui examen de probe preconstituite, condițiune ce nu se întrunește în speța judecată, deoarece reclamantul cerea proba cu martori și chemarea la interogator spre a dovedi ilegalitatea. (Cas. Roma, Ital. 19 Ian. 1922, P. R. 165 III 922; C. Ap. Buc. I d. 72/926 cu note de C. Xeni ș. a. P. R. 65 II 927; C. Ap. Buc. 53/923, cu nota de R. Elias, P. R. 40 II 924).

182. — **Când unui acționar al unei societăți anonime i se contestă în instanță această calitate, faptul prezentării efective a acțiunilor ce posedă** — în fața tribunalului — face dovadă deplină a calității sale de a sta în justiție pe baza art. 165 c. com. (T. Ilfov I com. Ordon, 12103/924 cu nota de V. Gheciu și C. Ionescu, P. R. 30 II 926).

183. — Adunarea generală este în drept a face din fondul de rezervă întrebuințarea pe care o crede utilă bunului mers al societății, iar acționarii minoritari nemulțumiți de această întrebuințare nu pot intenta o acțiune în justiție, în contra societății, întemeiată pe abuzul de drept, deoarece legiuitorul a prevăzut în art. 154, 155, 160 și 165 c. com. mijloacele de apărare prin care minoritarii își pot salvgarda drepturile lor (C. Ap. Buc. IV 1 Oct. 1925 cu nota de D. Gălăsescu-Pik, P. R. 130 II 926).

184. — Deciziunile adunării generale, trebuind să fie luate în conformitate cu legea și statutele, oricare acționar are dreptul a se plânge în justiție contra unei deciziuni ilegale. (T. Dolj 21 Sept. 1925 cu nota de Al. B. Iliescu, P. R. 88 II 926).

185. — având acelaș drept când deciziunile sunt contrarii actului constitutiv. (C. Ap. Buc. I d. 53/923 cu nota de R. Elias, P. R. 40 II 924).

186. — Odată ce deliberarea unei adunări generale este neregulată, fie în formă, fie în fond, oricare interesat are dreptul să ceară judecătorește anularea deliberării, orice acționar, chiar dacă a participat în mod favorabil la vot, căci prin opoziținea lui asociatul lucrează ca organ de apărare al societății, iar legea nu face nici o distincție. (T. Dolj, 21 Sept. 1925 cu nota de Al. B. Iliescu, P. R. 88 II 926).

187. — Prin cuvântul „învederat" (în textul italian corespunzător: manifestamente) se înțeleg numai acele contraveniri la actul constitutiv, statute și regulamente, cari rees din însuși procesul verbal al adunării generale sau cel mult din acele acte ale societății, pe cari le poate exa, mina, acționarul individual, ca registrul asociațiilor, registrul în care se trece procesele verbale ale adunărilor generale, din avizul de convocare ale adunării și din ordinea de zi ce se publică în „Monitorul Oficial". (C. Ap. Buc. I, 23 Iunie 1925 cu nota de I. Birnberg, P. R. 180 II 928).

188. — E generalmente admis că și într'o acțiune socială se poate opune o ratificare a acționarului reclamant și anume atunci când acționarul ar fi recunoscut eficacitatea deciziunii atacate, profitând în mod personal de dânsa, prin încasarea de dividende dela bilant, ce l-ar ataca ca ilegal încheiat, sau cum este în speță, cerând acțiunile societății, emise pentru sporirea capitalului, în baza deciziuni pe care o atacă ca izbită de nulitate. (C. Ap. Buc. I d. 72/926 cu note de C. Xeni, N. Polizu Micșunești, M. Vitzu, S. Rosental și Al. Otulescu, P. R. 65 II 927).

189. — Potrivit art. 165 c. com., ori ce asociat are dreptul de a se opune deciziunilor adunării generale a unei societăți anonime, cari într'un chip învederat sunt contrarii actului constitutiv, statutelor sau legei. (Cas. III 9 Martie 1926 cu nota de St. Ionescu, P. R. 249 I 927; aceias cu nota de Al. Hagi Gheorghe, P. R. 236 I 926).

190. — **Pentru a uza de dispoziținu-**

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.iini.ro

nea art. 165 cod. com. este suficient ca reclamantul să justifice calitatea sa de asociat prin posesiunea unor părți sociale, rezultând din cumpărarea unor certificate provizorii de acțiuni vândute la bursă în contul acționarilor restanți cu plata vărsămintelor subscrise, fără a fi neapărat obligat să producă în acest scop și acțiuni valabile ca formă. (C. Ap. Buc. II d. com. 320/930, P. R. 21 III 931).

c) Suspendarea deciziei Adunării generale.

191. — Singura cale de atac contra deciziilor ilegale ale adunărilor generale, este cererea de suspendare adresată președintelui tribunalului. (Cas. III 26 Iunie 1926 cu nota de Traian Scriban, P. R. 1 III 929).

192. — O decizie a adunării generale se poate suspenda când o cere unul din asociați, pe cale de ordonanță prezidențială, fără să fie nevoie să fi introdus acțiune în anularea ei. (Cas. III d. 277/926, P. R. 84 III 926).

193. — Asociatul care nu a uzat de procedura suspendării executării unei deliberațiuni nelegale a adunări generale, prevăzută de art. 165 al. 2 c. com., nu poate cere pe cale principală invalidarea acelei deliberațiuni. (Cas III d. 596/926 cu nota de Stelian Ionescu, P. R. 208 II 927).

194. — Hotărârile adunării generale pot fi atacate în fața Trib. de comerț, care, printr'o ordonanță provizorie poate suspenda executarea lor. (Cas. III d. 596/926, P. R. 147 III 926).

195 — fără ca asociatul reclamant să fie obligat, în acelaș timp cu cererea de suspendare să intente și o acțiune în nulitate. (Cas. III d. 277/926 cu notă de Al. Hagi-Gheorghe, P. R. 236 I 926).

196. — Procedura de suspendarea executării deliberațiunilor ilegale ale adunărilor generale având un caracter eminamente conservator și anume exclusiv acela de a împiedeca ca deciziunea să nu schimbe starea de lucruri existentă în momentul introducerii cererei de suspendare. Președintele este obligat când este vorba de această procedură sumară, să examineze în prim rând dacă mai este vreo dispoziție susceptibilă de a mai produce vre-un efect în viitor; altfel, el ar comite un exces de putere dacă prin ordonanța sa ar face să se schimbe în ori cât de mică măsură, situațiunea de fapt existentă, aceasta fiind exclusiv de resortul Tribunalului ca instanță de anulare.

Când se constată din chiar lista de prezență a acționarilor că quorumul necesar nu a fost întrunit pentrucă în adunare au luat parte persoane cari nu aveau calitatea de acționari, viciul de nulitate este învederat în sensul art. 165 c. com. și suspendarea pentru partea din deciziune rămasă neexecutată poate fi astfel acordată. (T. Ilfov I com. 30 Martie 1927. P. R. 154 III 927).

d) Efectele deciziilor Adunării generale.

197. — Deciziunile luate de adunarea generală a unei soc. anonime, în limitele actului constitutiv, statutelor sau legii, sunt obligatorii pentru toți asociații, chiar pentru cei cari se opun, sau n'au luat parte la adunare, întru cât acest organ e singura instanță care validează în mod definitiv actele administratorilor, dându-le descărcare, atât lor cât și censorilor. (T. Ilfov I com. s. 384/922 cu nota de M. G. Rarincescu, P. R. 85 II 923).

8. Raportul societății cu terții.

198. — Societatea anonimă nu este obligată prin speculațiunile făcute în numele ei, dar fără a avea acea putere, de către administratorul delegat. Societatea nu trebue să suporte diferențele în minus, cari sunt exclusiv personale administratorului delegat. (T. com. Gand-Belg., 16 Apr. 1921, P. R. 167 III 922).

199. — O societate anonimă nu poate refuza executarea unui contract stipulat pentru ea de consilierul delegat, sub motiv că aceasta a lucrat în afară de scopul social precis stabilit prin actul constitutiv. (C. Ap. Milano-Ital. 30 Iunie 1924 cu nota de St. Georgescu-Olenin, P. R. 128 III 926).

200. — Terțele persoane cari au o acțiune de daune-interese pentru infracțiunile comise la legile asupra societăților sau la statutele sociale, nu pot intenta această acțiune decât în contra administratorilor, iar nu contra societății. (T. Bruxelles-Belg. 28 Ian. 1924, P. R. 48 III 925).

201. — In societățile anonime pe acțiuni, sau în comandită pe acțiuni, creditorii pot sechestra sau vinde părțile de acțiuni ale asociaților, cari reprezintă tot numai un drept de creanță, asupra societății, iar nu un drept de coproprietate asupra bunurilor ei. (Cas. I d. 3105/925, P. R. 129 III 926).

202. — Deaceea un creditor personal al unui asociat într'o societate în nume colectiv, nu poate lua o inscripție ipotecară asupra imobilului adus ca aport social de debitorul său. O asemenea inscripțiune nu o poate lua nici Statul dacă este creditor și-și poate satisface creanța după legea de urmărire, întrucât legea de urmărire nu modifică întru nimic dispozițiunile respective din codul de comerț (aceiaș decizie).

203. — Terții în raporturile lor cu societățile comerciale de orice formă, nu pot invoca decât acele convenții și condiții, care rezultă din contractul scris și publicat, sau în lipsa acestuia, din actele săvârșite în numele societății, neputând invoca convențiile stipulate între asociați în mod secret, și în scopul exclusiv de a regula raporturile interne dintre ei. (Cas. Italiană 6 Aug. 1925 cu nota de St. Georgescu-Olenin, P. R. 13 III 926).

204. — O societate anonimă e ținută față de terț la îndeplinirea obligațiunii contractată de administratorul ei, în limitele puterii conferite, și pentru un obiect aparținând exercițiului acelei puteri, oricare ar fi consecințele abuzului în raporturile dintre societate și administrator, prin faptul că acesta și-a apropiat lucrurile dobândite. (C. Ap. Torino-Ital. 26 Mai 1925, nota de St. Georgescu-Olenin, P. R. 14 III 926).

9. Excluderea sau retragerea asociaților.

205. — Dreptul de retragere dintr'o societate pe acțiuni prevăzut de art. 158 c. com. it. (art. 160 c. com. rom.) nu este o normă de ordine publică, ci a fost adoptată de legiuitor pentru a proteja drepturi particulare. Cei interesați pot renunța prin actul constitutiv la acest drept, care este o excepțiune față de principiul că hotărârea majorității este obligatorie pentru toți asociații. Terții cari ar dobândi mai târziu acțiuni ale unei societăți al cărei act constitutiv conține renunțarea la retragere, nu se pot plânge, de oarece dobânditorii sunt presupuși că cunosc clauzele pactului fundamental al societății și au aderat la ele. (C. Ap. Torino-Ital. 14 Ian. 1922 cu nota I. N. F. în P. R. 165 III 922)

206. — Când un asociat se retrage din societate, el nu poate cere părți din fondul de rezervă. (Cas. III 26 Iunie 1926, cu nota de T. Scriban, P. R. 1 III 929).

V. Societatea cooperativă.

207. — Societățile cooperative se deosebesc de celelalte prin aceia că sunt cu capital variabil. (Cas. Torino-Ital. 28 Febr. 1923, P. R. 111 III 924).

208. — Intrarea, retragerea sau excluderea unora din asociații nu constitue o modificare a actului social, deci nu trebuie publicate, după cum cere art. 96, când e vorba de societăți, cari prin schimbarea asociaților aduc schimbări în contractul social.

Această publicare nu e necesară nici pentru a apăra pe terți, deoarece acești contractând cu o societate cooperativă știu că au deaface cu o societate cu capital variabil și în afară de aceasta legea prevede, că admiterea, retragerea sau excluderea nu au efect decât dacă s'au trecut în registrele asociaților (art. 223, 226 c. com. it.; art. 229, 231 c. com. român), tocmai pentru ca în fiecare moment să se cunoască situațiunea capitalului societății, și tot legea prevede (art. 223 c. com. it.; art. 229 c. com. rom.) ca la finele fiecărui trimestru să se depună la tribunalul comercial în circumscripțiunea căruia societatea își are sediul, o listă de asociații cu răspundere nemărginită, intrați, ieșiți și rămași în societate, cu dreptul ca oricine să ia cunoștință de ea (aceiaș decizie).

209. — Odată ce excluderea s'a făcut de adunarea generală pentru unul din cazurile prevăzute în statute, instanțele judecătorești nu au căderea să examineze și să aprecieze dacă faptele imputate au fost altfel decât cum adunarea generală le-a apreciat (aceiaș decizie).

210. — Societățile cooperative fiind niște societăți comerciale, li se aplică în ce privește aportul societarilor, principiile ce guvernează această materie cu privire la societățile comerciale. (T. Muscel s. 280/924 cu nota de I. Verzea, P. R. 251 II 928).

VI. Societatea neregulată — Societatea de fapt.

1. Condiții generale.

211. — Pentru societățile regulate se cer forme particulare estrinsece și cerințe speciale, pentru cele neregulate din contra nu e necesară nici o formă specială, e destul ca contractele relative să reunească elementele esențiale cerute pentru contractele comerciale în general nu sunt impuse cerințe speciale. (Cas. Ital. 30 Dec. 1921 cu nota de C. N. Toneanu, P. R. 123 III 926).

212 — Din examinarea articolelor 97, 98, 99, 266 și 884 cod. rom., rezultă

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.iini.ro

că în legislaţiunea noastră comercială lipsa formelor legale nu atrage inexistenţa societăţii, când aceasta îşi trage origina dintr'un contract posedând toate elementele esenţiale (consimţimânt, capacitate, aport social, etc.) şi cât timp soţii sau terţii nu cer disolvarea sau anularea ei; societatea cu tot acest viciu (lipsa formelor) există ca contract şi ca persoană juridică, pentrucă nicăeri nu e scrisă în lege sancţiunea nulităţii de drept pentru viciile de formă şi nici vreo nulitate virtuală de ordine publică nu se poate prezuma. (T. Prahova II 20 Noemb. 1927 cu nota de Tuliu Goruneanu, P. R. 66 II 928).

213. — După principiile admise de legiuitorul comercial român, atâta timp cât o societate are o existenţă de fapt, — această existenţă îi conferă personalitatea juridică, cu toate consecinţele legale, singura sancţiune pe care c. com., o prevede fiind aceea a nestabilităţii societăţii, căci oricare dintre asociaţi poate în orice moment să ceară şi să obţină disolvarea societăţei; acest drept legea îl acordă numai asociaţilor, nu şi celor de al treilea, cari pot invoca numai existenţa de fapt a societăţei, în cazul când nu există contract de societate scris. (Cas. I 27 Aprilie 1931 cu nota de Stelian Ionescu P. R. 131 I 931).

2. Societăţi considerate ca neregulate.

214. — Se consideră ca societate de fapt, o societate comercială căreia i-a expirat termenul de funcţionare şi totuşi continuă a face acte de comerţ. (Cas. Roma-Ital., 3 Iul. 1919 cu nota de I. N. F. în P. R. 16 III 922).

215. — şi dacă în urmă intervine un act de prelungire, acest act se va considera ca un contract de societate, supus deci la taxe pentru aporturile în societate (aceiaş decizie).

216. — Tot ca o societate de fapt se consideră societatea anonimă declarată nulă (T. Ilfov II com. 6 Nov. 1922 cu note de Tr. Ionaşcu şi G. Vrăbiescu, P. R. 167 II 923; T. Lyon-Fr., 10 April 1922, P. R. 87 IV 925)

217. — de asemeni, comitetul promotor cu scopul de a reconstitui un sat distrus. (Cas. Napoli, Ital., 20 Ian. 1923 cu nota de C. N. Toneanu, P. R. 125 III 926)

218. — deasemeni, comitetul executiv al unei expoziţii. (C. Ap. Iaşi d. 30/928, P. R. 99 III 928)

219. — de asemeni, un partid politic. (T. Muscel I s. 871/930, P. R. 163 III 930)

220. — de asemeni, o societate în comandită simplă dar neregulat constituită — cf. art. 99 al. III c. com. — (Jud. Oc. I Buc. 9 Sept. 1926, P. R. 141 III 926)

3. Norme de funcţionare.

221. — Legea admite societăţile de fapt, (art. 99 c. com. it. şi rom.) disciplinându-le cu aceleaşi norme cu cari reglementează diferitele forme de societăţi regulat constituite (T. Milano, Ital., 1 Martie 1920 cu nota, P. R. 85 III 922)

222. — Societăţile neregulate neavând personalitate juridică, nu pot cere nimic în nume propriu. (Cas. Ital. 30 Dec. 1921 cu nota de C. N. Toneanu, P. R. 123 III 926)

223. — Un comitet promotor, instituit în scopul de a construi un burg distrus, este o asociaţiune de fapt, o fiinţă de sine stătătoare, cu facultatea de a stabili întrebuinţarea banilor adunaţi, modul de a-i repartiza şi condiţiunile la cari dăunaţii trebuie să se supue pentru a avea drept. (Cas. Napoli, Ital., 20 Ian 1923, cu nota de C. N. Toneanu, P. R. 125 III 926).

224. — In general societatea neregulată este condusă de aceleaşi reguli, care guvernează în cod. formele corespunzătoare ale societăţilor regulate, afară de sancţiunile exprese şi excepţionale, cari sunt prevăzute tocmai pentru neregularitatea acestor fel de asociaţiuni. (T. Prahova II, 20 Nov. 1927 cu nota de Tulius Goruneanu, P. R. 66 II 928)

4. Raporturile între socii.

225. — In societăţile neregulate, soţii individual sunt unii faţă de alţii, ţinuţi reciproc, pentru neîndeplinirea obligaţiunii lor, luate până ce nu s'a cerut desfacerea. (Cas. Ital. 30 Dec. 1921 cu nota de C. N. Toneanu, P. R. 123 III 926)

226. — Când mai multe persoane sunt ţinute la îndeplinirea unor formalităţi, nici una din ele nu poate imputa alteia culpa de a nu le fi îndeplinit (aceiaş decizie)

5. Raporturile faţă de terţii.

227. — Printre normele ordinare aplicabile societăţilor comerciale neregulat constituite, este şi aceia prevăzută de art. 850 c. com. it. (art. 870 c. com. r.) care interzice creditorilor particulari ai asociaţilor a-şi valorifica drepturile lor asupra bunurilor sociale (T. Milano, Ital., 1 Martie 1920 cu nota, P. R. 85 III 922)

228. — Pentru operaţiunile sociale ale unei societăţi neregulate, responsabilitatea nu o are societatea ci fiecare sot, în mod solidar. (Cas. Ital. 30 Dec. 1921 cu nota de C. N. Toneanu, P. R. 123 III 926)

229. — Nulitatea unei societăţi nu poate, în principiu, să fie opusă creditorilor cari au tratat, în mod regulat, cu ea, căci anularea nu împiedica de-a fi existat, din momentul constituţiunei, o societate de fapt, care rămâne responsabilă de pasivul ce a creiat. (T. Lyon-Fr., 10 Aprilie 1922 P. R. 87 IV 925)

230. — Societatea neregulată poate fi obligată cambial, în mod valabil, de către un singur asociat comanditar, chiar dacă actul constitutiv care nu a fost publicat în formele prevăzute de art. 95 cod. com. conţine clauza că semnătura socială aparţine numai în mod comulativ ambelor asociata comanditaţi. (Jud. Oc. I Buc. 9 Sept. 1926, P. R. 141 III 926)

231. — Comitetul executiv al expoziţiei din Iaşi, constituind o societate de fapt fără personalitate juridică distinctă de persoana acelor cari o compun, membrii acestui comitet au format organul care a lucrat în numele tuturor, şi în această calitate s'au obligat în mod valabil faţă de terţii, pe propriul lor risc şi răspundere. (C. Ap. Iaşi d. 30/928, P. R. 99 III 928)

232. — Ministerul de Domenii prin darea unei subvenţi pentru ajutorarea expoziţiei, nu i-a schimbat caracterul de simplă iniţiativă privată, care rămâne fără nici o dependenţă de Stat; iar cetăţenii adunaţi în grupul comitetului executiv, au contractat numai pe răspunderea lor proprie, nefiind mandatarii Ministerului de Domenii. (aceiaş decizie)

233. — Dovada existenţei unei societăţi neregulat constituită, poate fi făcute de terţi prin orice mijloace de probaţiune, deci şi cu martori, întrucât faţă de ei societatea fiind un simplu fapt, nu li se poate impune rigoarea sistemului de probă ce priveşte numai pe părţile contractante, ce invoacă drepturi în baza actului, iar nu şi pe terţi ce tind să stabilescă cu martori numai elementele doveditoare a existenţei de fapt a societăţei. (C. Ap. Buc. I d. com. 84/929 cu nota de Traian Alexandrescu, P. R. 193 II 930)

234. — In caz când o asociaţiue de fapt e organizată sub forma unui partid politic şi printr'un organ al său de publicitate a cauzat cuiva o daună, răspunde pentru acel partid preşedintele său cunoscut, deoarece e singurul în drept a-l reprezenta, chiar fără mandat expres, prin însuş faptul organizaţiei, şi întrucât e singurul în măsură a face ca despăgubirile la care va fi obligat în această calitate, să fie raportate asupra acelei organizaţiuni, spre a fi suportate efectiv de dânsa. (T. Muscel I s. 871/930, P. R. 163 III 930)

235. — In ce priveşte pe debitorii societăţilor neregulat constituite, fie că obligaţiunea lor este de natură convenţională, fie că derivă din delict sau quasidelict, dânşii nu pot fi consideraţi că intră în categoria celor de al treilea prevăzuţi de art. 99, al. III c. com. (Cas. I 27 April 1931, cu nota de Stelian Ionescu, P. R. 131 I 931)

236. — în consecinţă, ei nu pot avea caracterul de terţi faţă de aceste societăţi, cu dreptul de a invoca, eventual, sancţiunile din citatul text de lege, — deoarece publicitatea cerută de art. 88, 91 şi 94 c. com., nu a fost organizată în vederea lor, ci numai în vederea creditorilor societăţii sau celor personali ai asociaţilor, căci numai aceştia pot fi vătămaţi prin neîndeplinirea formalităţilor de constituire legală şi numai faţă de dânşii asociaţii au interes să susţină inexistenţa societăţii. aceiaş decizie)

6. Lichidarea.

237. — Lichidarea societăţii neregulate nu poate avea loc în modurile şi cu formele cerute de codul de comerţ. (Cas. Firanze-Ital., 30 Dec. 921, cu notă de C. N. Toneanu, P. R. 123 III 926)

238. — Societăţile anonime declarate nule, au o existenţă de fapt, astfel că, aporturile aduse, fie în natură fie în capital, nu se consideră ieşite nici un moment din patrimoniul fondatorilor, ci ca şi în regimul comunităţii de bunuri, se lichidează prin partagiul averei indivize. (T. Ilfov II com. 6 Nov. 1922 cu note de Tr. Ionaşcu şi G. Vrăbiescu, P. R. 167 II 923)

239. — Societăţile comerciale neregulate ca şi societăţile comerciale regulate, sunt entităţi colective distincte de persoana sociilor şi sunt deci supuse aceloraş norme în privinţa lichidării şi convertirii în bani a patrimoniului social. (Cas. Roma, Ital., 23 Februarie 1924 cu nota de S. Singer, P. R. 106 III 924)

VII. Societate străină.

1. Naţionalitatea societăţii.

240. — O societatea anonimă constituită în forma engleză, cu sediul

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.iini.ro

social la Londra, este în realitate de naţionalitate franceză când sediul ei social efectiv se află la Paris, toţi administratorii sunt francezi, scopul exploatării este dobândirea şi revinderea de terenuri pe coastele franceze, când nu se poate dovedi că adunarea generală constitutivă s'a ţinut la Londra, când prospectele şi imprimatele societăţii menţionează ca sediu social numai pe acela din Paris, şi rezultă, în plus după mărturisirea unuia din fondatori, că s'a recurs la forma engleză numai pentru a se putea să se emită şi negocieze titluri în frauda prescripţiunilor legii din 1867 (T. Seine-Fr. 19 Martie 1920, P. R. 31 IV 934)

241. — O societate anonimă, constituită cu act autentic în 1915, care are consiliul de administraţie compus în majoritate de români, având sediul în Capitală şi funcţionând în baza autorizaţiunii judiciare definitive şi cu paza formelor legale, nu se poate susţine că operează numai în aparenţă pe cont propriu, iar în realitate pe contul supusului străin, care a adus la constituirea ei mare parte din capitalul social, întrucât nu se poate concepe o asemenea interpoziţie de persoane, mai ales când societatea n'a fost pusă sub sechestru, constatându-se că acţiunile străinului au fost vândute la români. (C. Ap. Buc. III, d. 144/921 cu notă de Al. Bilciurescu şi Al. Spineanu, P. R. 194 II 924)

242. — Naţionalitatea unei societăţi depinde de locul unde s'a constituit, de unde rezultă că o societate constituită în Italia este italiană. (T. Milano, Ital., 4 Dec. 1922 nota de D. A. în P. R. 144 III 924)

243. — Naţionalitatea unei societăţi depinzând numai de ţara unde-şi are principala aşezare, fără a avea în vedere locul unde s'a constituit, rezultă că, deşi actul constitutiv s'a făcut în Franţa, pentru o societate din Maroc, acea societate nu e supusă condiţiunilor de publicitate din Franţa, ci acelora din Maroc. Nu poate, deci, fi declarată nulă o asemenea societate pentru simplă lipsă de publicitate dacă legea marocană, în momentul formării societăţii o scutia de orice publicitate. (C. Ap. Rabat-Fr. 7 Martie 1923, P. R. 87 IV 925)

244. — O Societate comercială, constituind o fiinţă morală, înzestrată cu o personalitate juridică distinctă de aceea a membrilor ce o compun, are o naţionalitate independent de aceea a asociaţilor.

Această naţionalitate este determinată de domiciliul ei şi aceste este fixat la locul principalei aşezări a societăţi, adică la locul unde se găsesc concentrate activitatea sa comercială şi vieaţa sa juridică. Urmează de aici că naţionalitatea membrilor, cari compun societatea, este indiferentă. (C. Ap. Montpellier-Fr. 3 Mai 1926, cu nota de Matei Nicolau, P. R. 120 III 928).

245. — Naţionalitatea unei societăţi astfel determinată prin sediul ei social nu poate fi combătută decât prin proba fraudei, dovedindu-se că sediul social desemnat era fictiv (aceias decizie).

246. — O societate, care s'a supus legii sediului său, în speţă legii franceze, şi care a îndeplinit toate formele cerute de această lege, trebuie considerată ca o societate franceză, independent de naţionalitatea membrilor ei (aceias decizie).

2. Norme generale.

247. — Neîndeplinirea formalităţilor prescrise prin art. 230 c. com. it. (239 c. com. rom.) pentru societăţile străine care stabilesc în Regat un sediu secundar sau o reprezentanţă, nu face ca societatea să fie considerată ca inexistentă, dacă este legalmente constituită în străinătate, şi dacă actul său constitutiv nu conţine nimic contrar cu dreptul nostru public intern.

Deci societatea străină, poate reclama în justiţie în Italia, chiar mai înainte de a se fi conformat art. 230 c. com. it. (239 c. com. rom.) (Cas. Torino-Ital. 30 April. 1910 cu nota de C. N. Toneanu, P. R. 110 III 924).

248. — Formalităţile art. 230 c. com. it. (239 c. com. rom.), sunt impuse numai acelor societăţi străine, cari voesc a înfiinţa în Regat, o reprezentanţă, în sensul unei sucursale sau filiale, nu acelor care se limitează a numi în Regat un singur reprezentant pentru stipulaţiunea contractelor şi reprezentanţa în justiţie. (Cas. Torino-Ital. 30 April. 1910 cu nota de C. N. Toneanu, P. R. 110 III 924).

249. — Este în afară de orice discuţie, că o societate comercială constituită într'o altă ţară, este cu totul o altă persoană decât o altă societate constituită în altă ţară, chiar dacă embelma lor, componenţii şi obiectul societăţii ar fi acelaş. (C. Ap. Buc. I d. 134/925 cu nota de I. Cohen, P. R. 152 II 926).

250. — Societăţile străine pentru a putea avea reprezentanţi sau sucursale în ţară la noi, trebuie să se conformeze dispoziţiilor codului comercial, aplicabil şi în Basarabia, adică să aibă autorizarea guvernului. (Cas. II d. 16/926, P. R. 82 III 926).

C. Legislaţie teritoriilor alipite.

251. Basarabia. — Cu toate că dispoziţiunile 3 ale dec.-lege 1731 din 2/V/919, cari edictează că în termen de 6 luni, sucursalele şi reprezentanţele din Basarabia a societăţilor pe acţiuni şi a celorlalte societăţi constituite în ţară străină, să ceară şi să obţină autorizaţiunea de funcţionare dela guvernul român, nu prevede această obligaţiune sub pedeapsă de nulitate, totuşi aceste dispoziţiuni neflind decât reproducerea rânduelilor din art. 91 şi următorii şi 237 şi următorii C. com., urmează a se considera ca inexistente aceste sucursale şi reprezentanţe, în lipsa îndeplinirei formalităţilor cerute de lege în termenul de 6 luni cerut de decretul-lege. (C. Ap. Chişinău I d. 40/922, P. R. 87 III 923).

251 bis. — Societatea anonimă în care miza socială este adusă numai de falit, are un caracter gratuit şi este deci supusă sancţiunei din art. 724 No. 1 c. com. acţiunile ce primeşte neavând o valoare întrinsecă independentă de seriozitatea depunerii capitalului social. (C. Ap. Chişinău I, d. 44/922, P. R. 87 III 923).

252. — Prin decretul-lege No. 1731/919 extinzându-se aplicaţiunea codului de comert român în materie de societăţi, în cuprinsul Basarabiei, s'a pus îndatorite atât societăţilor cu sediul principal în acea parte a ţării, cât şi sucursalelor societăţilor străine, cari se găsiau funcţionând acolo, să se conforme dispoziţiunilor codului de comert, cerând autorizaţiunea guvernului român şi s'a fixat termenul de şase luni pentru îndeplinirea acestor formalităţi.

Codul de comert cere îndeplinirea unor atari formalităţi în interes de ordine publică şi de economie naţională, aşa că neîndeplinirea lor atrage de drept nulitatea oricărei operaţiuni, săvârşite de societăţile cari n'au satisfăcut cerinţele legii. (Cas. III d. 1166/923, P. R. 4 III 924; Cas. III d. 420/927, P. R. 3 III 928).

253. — Legea specială (decretul 1731/919) prin care s'a extins dispoziţiunile codului de comert privitoare la societăţi, nu supune în mod expres sancţiunii nulităţii, neîndeplinirea de către sucursalele societăţilor străine a formalităţilor prevăzute de codul comercial, dar această sancţiune trebuie căutată nu în legea aceasta specială şi transitorie, care n'a avut alt scop decât să extindă aplicaţiunea codului şi să fixeze termenul în care formalităţile cerute de acest cod trebuiesc îndeplinite, — ci în însăşi dispoziţiunile imperative şi de ordine publică, care au fost întroduse. (Cas. III d. 1166/923, P. R. 4 III 924).

254. — Pentru aceeaş raţiune, sancţiunea aceasta se aplică în teritoriile alipite, când societăţile străine găsite aci, nu s'au conformat cerinţelor codului român, în termenul prevăzut de lege, din moment ce aplicarea acelorasi dispoziţii s'a extins şi în acele teritorii. (Cas. III d. 1166/923, P. R. 4 III 924).

255. — Potrivit principiilor din codul civil român, cât şi din codul civil rus, averea unei societăţi anonime pe acţiuni nu devine vacantă prin încetarea fiinţei juridice a societăţei, preexistenţa unei societăţi neavând efect decât cu privire la personalitatea morală a societăţei, o societate, această lipsă neavând alt efect decât de a face ca averea să fie considerată ca proprietate indiviză a acţionarilor. (T. Hotin s. 404/930, P. R. 130 III 930).

256 Ardeal. — Dacă în contractul de asociere membrii societăţii orânduiesc relaţiunile lor de participare în afacerile societăţii, astfel că unul are conducerea comercială şi reprezentarea societăţii cu dreptul exclusiv de a semna firma societară, iar celălalt membru fără acest drept, are numai conducerea tehnică a firmei, stipulându-se clar, că societatea numai cu învoirea comună a tuturor membrilor poate fi îngreunată cu datorii de peste zece mii lei, şi accentuându-se expres ca condiţiune de disvalidare, neîmplinirea obligaţiunilor contractuale şi excluderea din societate a membrului care le-ar înfrânge, în astfel de caz membrul fără culpă poate uza de condiţiunea contractuală de disvalidare faţă de membrul în culpă şi abuziv, iar acesta nu poate obiecta turburare în dreptul său de folosinţă, nici nu poate cere cu succes repunere, pentrucă excluderea lui din societate bazându-se pe stipulaţiunea din contract, şi astfel turburarea lui în dreptul societar provenind din abuzul comis de dânsul faţă de societate, din acest abuz el nu poate trage motiv pentru acţiune de reposiţie sumară spre a fi restituit în folosinţa dreptului său lezat. (Cas. I c. ardelean, d. 452/924 cu nota de G. Plopu, P. R. 230 I 924).

257. — Pentru a se stabili care e responsabilitatea asociaţilor într'o societate în nume colectiv constituită

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.iini.ro

în Ardeal, urmează a se lua în considerație codul de comerț în vigoare în Transilvania. (T. Vâlcea, Jurnal 14376/930, cu nota de Rene P. Râmniceanu, P. R. 71 II 931).

258. — Potrivit acestui cod asociații nu pot opune creditorilor societății beneficiul de discuțiune în cazul când aceștia nu ar fi urmărit în prealabil societatea însăș în averea sa. (aceiaș hotărâre).

D. **Studii, recensii și note.**

259. — Le probleme de la nationalité des sociétés (Paul Pic) recensie de N. A. Ionescu, (P. R. 5 IV 923).

260. — La compagnie privée et la société à responsabilité limitée (G. Dronets) recensie de N. A. Ionescu (P. R. 33 IV 923).

261. — Les apports en société et le privilège du tresor en matière de contribution extraordinaire (P. Bavart) recensie de N. A. Ionescu (P. R. 40 IV 923).

262. — Des parts de fondateur ou bénéficiaires (René Bertraud) recensie de B (P. R. 22 IV 924).

263. — Considerațiuni asupra raporturilor juridice dintre fondatorii societăților anonime și subscriitori — de A. Chemale (P. R. 9 IV 925).

264. — Naționalitatea asociaților ca factor determinant al naționalității societăților comerciale, de Sig. D. Grossu. (P. R. 11 IV 926).

265. — Asociații cu răspundere nemărginită într'o societate comercială, sunt comercianți? de Paul I. Demetrescu. (P. R. 81 IV 925).

266. — Administrațiunea societăților în nume colectiv, în proectele italiene din 1922 și 1925, de Paul I. Dumitrescu. (P. R. 73 IV 926).

267. — Societate anonimă pe acțiuni de M. Hacman. (P. R. 33 IV 927).

268. — Concentrarea tuturor acțiunilor în mâinile unui singur acționar de Vl. I. Petrovici (P. R. 47 IV 928).

269. — L„affectio societatis" (J. Hamel) recensie de I. Bursănescu (P. R. 72 IV 928).

270. — Personalitatea juridică a societăților civile de C. N. Toneanu (P. R. 121 IV 928).

271. — Reforma societăților comerciale, de Stelian Ionescu (P. R. 50 IV 929).

272 — Persoana juridică a societății anonime cu un singur acționar, de C. N. Toneanu, (P. R. 131 IV 929).

273. — Problema societăților pe acțiuni în dreptul german, de M. Hacman (P. R. 153 IV 930).

274. — Natura juridică a societății cooperative după legea din 27 Martie 1929, de I. L. Georgescu (P. R. 67 IV 931).

275. — Acțiunile fără valoare nominală de Mihail Bârcă (P. R. 178 IV 931).

276. — Essai sur la nature juridique du transfert réal et de la conversion aux portreurs de titres nomitifs (Albert Wagner) recensie de I. Bursănescu (P. R. 184 IV 931).

277. — V. Asociație în participație, Contribuțiuni directe, Faliment, Lichidare, Responsabilitate civilă, Responsabilitate penală.

SOCIETATEA NAȚIUNILOR
(Preambul la tratatele de pace).

1. — Pactul Societății Națiunilor (P. R. 2 IV 922).

2. — La question de l'intégrité territoriale dans le pacte de la société des nations (Titus Komarnicki) recensie de M. I. B. (P. R. 22 IV 924).

3. — Interpretarea pactului Societății Națiunilor de Corneliu Alex. Rudescu (P. R. 99 IV 931).

4. — V. Reviste, Tratate, Tribunal arbitral.

SOCIOLOGIE.

1. — Les problémes de la démocratie (T. G. Massarik) recensie de Marco I. Barasch (P. R. 69 IV 924).

2. — Sociologie et Philosophie (Emil Durkeim) recensie de Eug. A. Barasch (P. R. 4 IV 925).

SOLIDARITATE.

V. Obligațiuni.

SOȚ SUPRAVIEȚUITOR.

V. Succesiune.

SPECULA ILICITĂ.
(l. din 17 Iunie 1923 publ. Mon. Of. 59/923).

CUPRINS:

1. *Legislație (1)*
2. *Prețuri maximale și fixarea lor (2—4).*
3. *Infracțiuni.*
   a) *Noțiuni generale (5—7)*
   b) *Sustragerea mărfurilor (8—9).*
   c) *Depășirea prețurilor maximale sau a câștigului legal (10—19).*
   d) *Lipsa la cântar sau măsurătoare (20—21).*
   e) *Afișarea prețurilor (22—23)*
4. *Constatarea infracțiunilor (24—26)*
5. *Căi de atac (27—28)*
6. *Studii (29).*

1. **Legislație.**

1. — Decretul-lege No. 1151 din 26 Martie 1924 asupra speculei fiind, ratificat de Parlament, nu este neconstituțional și dispozițiunile lui pot fi aplicate. (Cas. S. U. d. 6/924, P. R. 131 III 924).

2. **Prețuri maximale și fixarea lor.**

2. — In comunele urbane transilvănene, fiind primării iar nu comisiuni interimare, — cari după art. 2 din legea pentru înfrânarea speculei din 16 Iunie 1923, fixează prețurile maximale în comunele urbane — este evident că în locul acestor comisiuni urmează a se înțelege primăriile, așa că, în speță, prețurile maximale, la care a contravenit recurenta, fiind fixate de Primăria orașului Arad, ele au fost fixate de un organ competent și legal. (Cas. II C. Ardeal, d. 2278/923, P. R. 114 III 924)

3. — Legea speculei din 1923 pedepsind specula ce se face cu diferitele articole, a cuprins implicit și articolele de librărie. Organele competinte a fixa prețurile sunt: Comisiile comunale și Ministerul de Industrie și Comerț, iar nu Ministerul de Instrucție, chiar cu privire la cărți. (Jud. Oc. I Buc. c. de jud. 1097/923, P. R. 8 III 924)

4. — Pentru ca o ordonanță de fixarea prețurilor maximale să poată fi ținută în seamă de autoritățile judecătorești, trebue să existe o afișare în formă precisă, în conformitate cu art. 3 al. II din legea speculei ilicite, care să nu lase nici o îndoială asupra cunoașterei conținutului ei. Simpla cunoștință luată pe cale particulară de un cetățean, despre existența unei asemenea ordonanțe, nu echivalează cu publicitatea cerută de lege. (J. Oc. Darabni-Dorohoi, 16 Aug. 1926, P. R. 158 III 927)

3. **Infracțiuni.**

a) **Noțiuni generale.**

5. — Din întreaga lege asupra speculei ilicite, și mai ales din dispozițiunile art. 7, 8, 9, 10, 11 și 13 rezultă că sunt pasibili de pedepsele prevăzute într'însa toți acei cari au contravenit dispozițiunilor ce ea cuprinde, indiferent dacă infractorul exercită comerțul în mod obișnuit, sau dacă a săvârșit o asemenea abatere la lege cu ocaziunea unui act izolat de comerț. (Cas. II d. 2057/924, P. R. 3 III 925)

6. — Constatatrea elementului intențional în delicte de speculă este o chestie de fapt, care scapă controlului Inaltei Curți. (Cas. II d. 2025/925, P. R. 129 III 927)

7. — Prin specula ilicită se înțeleg faptele prevăzute în legea specială de la art. 7 până la art. 19 inclusiv, iar nu și simple contravențiuni. Ca atare art. 27 al. b din legea electorală nu este aplicabil celor condamnați pe baza art. 6 și 20 din legea speculei. (C. Ap. Iași I, d. elector. 1/928 cu nota de R. Hutschneker, P. R. 14 II 929)

b) **Sustragerea mărfurilor.**

8. — Articolul 10 din legea speculei ilicite pedepsește pe toți acei cari fără a avea justificarea unor legitime nevoi industriale și comerciale, se fac vinovați de distrugerea ori sustragerea din comerț a produselor și mărfurilor, sau refuză vânzarea articolelor aflate în magazie, ori în alte locuri. In această categorie intră și produsele R. M. S. (Cas. II d. 2029/925 P. R. 33 III 926)

9. — Nedeclararea unei cantități de făină conform jurnalului Consiliului de miniștri No. 1 din1925, cu scop de a o sustrage din comerț, constitue delictul prevăzut și pedepsit de art. 10 l. speculei ilicite. (Cas. II d. 506/926, P. R. 82 III 926)

c) **Depășirea prețurilor maximale sau a câștigului legal.**

10. — Art 8 l. spec. ilic. pedepsind pe negustorul care vinde peste prețul maximal, din această redactare rese că legea pedepsește numai delictul de speculă ilicită consumat, iar nu și tentativa acestui delict. (T. Dâmbovița II 8 Martie 1922, P. R. 23 III 923)

11. — Deși în principiu cărțile trebuesc considerate ca o marfă, totuș, prin calitatea deosebită a factorilor primordiali cari colaborează la producerea lor, formează o categorie aparte de mărfuri, iar comerțului de librărie nu i se poate aplica dispozițiunile legii speculei ilicite, decât numai în cazul când cărțile fac obiectul unei curente operațiuni comerciale.

Prin urmare vânzarea unei cărți rare, a cărei ediție e epuizată, cu un preț mai mare, nu constitue un delict de specula ilicită. (J. Oc. IV Buc. c. d. jud. 3444/922 P. R. 8 III 924)

12. — Dacă într'o localitate, organele competente, cum ar fi comisiunea interimară, nu au fixat tarife pentru mâncările servite în restua-

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.iini.ro

rante, nu este îngăduit instanțelor judecătorești ca, pe calea deducțiunei să considere prețurile servite, ca prețuri de speculă și să aplice restuaratorilor aflați în asemenea condițiuni, pealitățile legii, de oarece, în primul rând legiuitorul a dispus ca tarifele pentru restaurante vor fi fixate de comisiunile comunale sau interimare și, în al doilea rând, că nimeni nu poate stabili prețuri maximale de vânzare, de cât în cazurile și condițiunile determinate de lege. (Cas. II d. 2206/923 P. R. 57 III 924)

13. — Din complexul dispozițiunilor legi asupra speculei, rezultă că la calcularea beneficiului de 30% cată a se avea în vedere prețul real de cumpărare al mărfii, adică acela pe care comerciantul detailist l-a plătit efectiv furnizorului, de unde urmează consecința logică, că atunci când este vorba de o plată în valută străină, prețul mărfii trebue să fie calculat după cursul cu care cumpărătorul acelei mărfi a achiziționat acea valută, independent de faptul că valuta a fost achiziționată mai înainte sau în momentul facturării mărfei. Astfel fiind, distincțiunea făcută în speță de Tribunal, cu privire la prețul real de cumpărare a mărfii, raportându-l la cursul valutei din ziua facturării, urmează a fi înlăturată ca arbitrară, nefiind nici echitabilă, și nici în spiritul legii. (Cas. II c. ardelean d. 2279/923 P. R. 114 III 924)

14. — Constitue delictul de speculă ilicită faptul de a vinde cu un preț încincit o carte editată înainte de războiu al cărei preț nu poate fi încărcat decât cel mult cu cheltuelile de librărie, cu atât mai mult cu cât autorului nu-i profită nimic din câștigul exagerat al vânzătorului. (Jud. Oc. I Buc. c. de jud. 1097/923, P. R. 8 III 924)

15. — Articolele de toaletă nefiind articole de lux și nefiind prevăzute de taxa farmaceutică, cad sub sancțiunile legii speculei ilicite. Vata, fiind prevăzută de această taxă, nu cade sub prevederile acestei legi. (T. Ialomița II s. 564/924 cu nota de Tiberiu R. Constant, P. R. 185 II 926)

16. — Farmaciștii deși sunt comercianți, actele de comerț ce fac nu sunt supuse normelor de câștig și sancțiunilor prevăzute de legea speculei. (T. Ialomița II, s. 552/924 cu nota de Tiberiu Constant, P. R. 185 II 926)

17. — Librarul poate fi socotit contravenient la legea speculei pentru vânzarea unei cărți cu un câștig mai mare decât cel de 30%, însă — în acest scop — trebuiește constatat în prealabil că acea carte vândută făcea obiectul unei operațiuni curente comerciale, element cerut de art. 4 l. spec. ilic. și fără de care contravențiunea nu poate avea ființă. (Cas. II d. pen. 763/925 P. R. 64 III 925)

18. — Cumpărarea unei păduri pentru a fi tăiată și revândută, spre a se realiza un beneficiu, constitue un act de comerț căci, deși prin natura ei, pădurea este imobil, fiind alipită solului, când însă se vinde pentru a fi tăiată, ea se consideră ca un lucru mobil și, prin urmare, cel ce revinde spre a beneficia de câștig, face un act de speculațiune și de comerț.

Așa find, în speță, instanța de fond bine a condamnat în baza legii speculei pe recurentul, care a vândut lemne din pădure cu un preț mai mare decât cel legal. (Cas. II d. 1556/925, P. R. 129 III 925)

19. — Prețul maximal nu poate fi depășit sub cuvânt că marfa pusă în comerț e mai superioară decât cea pentru care s'a fixat prețurile. (Cas. II 1089/926 P. R. 146 III 926)

d) **Lipsa la cântar sau măsurătoare.**

20. — Art. 20 din legea pentru înfrânarea și reprimarea speculei ilicite pedepsind cântărirea sau măsurătoarea frauduloasă, are în vedere numai pe comercinți în această a lor calitate, când vânzând înșeală pe cumpărător la măsurarea sau cântărirea mărfei, în scopul de a realiza un profit ilicit. (Cas. II d. 1866/922 P. R. 66 III 929)

21. — In cazul când înșelăciunea la cântar sau măsurătoare este comisă de comerciant în calitate de cumpărător — atunci când se aprovizionează cu mărfurile cari fac obiectul comerțului său — el contravine art. 40 din legea măsurilor și greutăților și nu art. 20 din legea speculei.

Instanța de judecată competentă este, în acest caz, Tribunalul iar nu judecătoria de ocol. (aceiaș hotărâre)

e) **Afișarea prețurilor.**

22. — Obligațiunea afișării prețurilor, impusă prin art. 6 l. speculei, are un caracter general, în sensul că se referă atât la obiectele și articolele de consumație, pentru care autoritățile competinte sunt în drept, conform art. 2 din lege, să fixeze prețuri maximale prin ordonanțe cât și pentru acelea nemaximalizate, cum este cazul cu vânzarea de băuturi — în speță bucliile cu vin — cari nu puteau fi trecute în ordonanța de prețuri a primăriei, dar care, cu toate acestea, față de termenii generali în care e conceput art. 6 din lege, fiind vorba de un articol de consumație ce servea în cafenea, — urma a fi afișate de patron, legea punându-i această obligațiune, în scopul de a se putea exercita un control eficace, dacă depășește ori nu câștigul permis de art. 5, alin. ultim. (Cas. II, complet Ardeal, d. 2384/923, P. R. 114 III 924)

23. — Obligațiunea de afișarea prețurilor în mod vizibil, în interiorul localurilor, se referă numai la mărfurile sau articolele ce se găsesc expuse în magazinele comercianților și cari fac obiectul operațiunilor comerciale curente, iar nu și pentru acelea ce nu au nici o atingere cu comerțul lor obișnuit și cari nu se găsesc expuse în magazinul lor, cum este în speță cu obiectele de industrie casnică, lucrate artistic în cea mai mare parte de către acuzata, care are un debit de tutun, iar parte cumpărate dela țărance pentru uzul său propriu, și pe cari obiecte nu le avea în debit expuse spre vânzare, ci într'un pod, de unde nu le-a adus în magazin decât la cererea celor ce pretindeau că voiesc să le cumpere. (Cas. II, complet Ardeal, 30 Octomvrie 1923, P. R. 113 III 924)

4. **Constatarea infracțiunilor.**

24. — Dispozițiunea din art. 26 alin. III legea speculei, ca procesele verbale să fie încheiate la fața locului, nu este prevăzută sub pedeapsa de nulitate, așa că nerespectarea ei nu poate atrage nulitatea procesului verbal. (Cas. II d. 1719/925 P. R. 129 III 925)

25. — Dispozițiunea art. 26 al. III l. speculei, după care, cu anumite excepțiuni, procesele-verbale prin cari se constată infracțiunile la această lege se vor încheia la fața locului, nu poate fi socotită ca o condițiune esențială pentru existența sus ziselor procese-verbale, întrucât altfel, ar fi a se creia pe cale de interpretare nulități neprevăzute de legiuitor. (Cas. II 5 Dec. 1928, P. R. 50 III 929)

26. — Singura consecință e nerespectării formalităților prescrise de lege, poartă asupra forței probante a procesului-verbal, care nu face dovada până la înscrierea în fals ci poate fi combătut — sau întărit — cu probele admise de dreptul comun, art. 40 l. spec. prevăzând dealtfel că urmează să se aplice și în această materie, acolo unde legea nu dispune, prescripțiunile codului penal și de proceduri respective. (aceiaș decizie)

5. **Căi de atac.**

27. — După art. 32 l. spec. ilic. apelul se declară la grefa Judecătoriei de ocol. Această dispozițiune este derogatorie dela art. 104 l. jud. de oc. și astfel, întrucât prin art. 32 din legea speculei s'a dispus, în mod imperativ și general, că apelul se declară la grefa Judecătoriei de ocol, urmează că legiuitorul a înțeles să nu mai lase la facultatea părților, să aleagă locul unde să declare apelul și să impuie Ministerului public să-l declare tot la grefa Judecătoriei de ocol, și întrucât această formalitate fiind privitoare la modul de introducerea apelurilor, privește ordinea publică, nerezolvarea ei atrage nulitatea apelului. (Cas. II d. 652/925 cu nota de R. C. B. în P. R. 2 III 926)

28. — Legea speculei prin art. 30 a reglementat cum are a fi declarat apelul părților din procesele de speculă. Ea n'a înțeles să se ocupe de apelul Procurorului, care în tăcere textului, se declară — conform art. 104 din legea judecătoriilor de ocoale — la grefa Tribunalului. (Cas. II d. 2290/926 cu nota de I. Stambulescu, P. R. 225 I 926).

6. **Studii.**

29. — Legea speculei ilicită, adnotată de Radu Dimiu (P. R. 81 III 925)

SPERJUR.

(Art. 215 c. pen. ung.)

1. — Ca să poată exista infracțiunea de sprejur, prevăzută de art. 215 din c. pen. ungar, între alte elemente pe care trebue să le întrunească este și acela ca mărturisirea să fie esențială în sensul ca ea să se refere la fapte și împrejurări considerate de instanța civilă hotărâtoare în soluționarea pricinei, ceeace nu este în căderea instanței penale de a examina, căci altfel s'ar da loc la contrarietate de hotărâri. (T. Trei Scaune, I s. 51/927 cu nota de Al. Ștefănescu, P. R. 266 II 927)

SPIRTOASE.

V. Băuturi spirtoare, Monopol.

STABILIMENTE DE BAI.

V. Băi.

STABILIMENTE DE UTILITATE PUBLICA.

V. Persoană juridică.

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.iini.ro

STATUL.

1. — Intr'un sens general Statul este o reuniune de indivizi într'un teritoriu determinat și care, supuși unor regule comune, fac o individualitate colectivă, care își impune o voință singură în raporturile cu alte State, și guvernează pe toți cei ce îl compun, adică este învestit cu o putere politică; elementele lui constitutive sunt deci patru adică: a) o asociație permanentă de oameni destul de numeroasă pentru a fi capabilă de a trăi din propriile resurse; b) această asociație să se bucure de o existență suverană liberă și independentă; c) o voință colectivă organizată în mod regulat sub o autoritate supremă însărcinată cu conducerea asociațiunii și d) un teritoriu definit. Lipsa uneia din aceste elemente constitutive fac ca Statul să înceteze a mai exista ca persoană juridică. (T. Ilfov II com. jurnal 808/917 cu nota de M. Bals, P. R. 196 II 924; T. Ilfov I s. 915/926, P. R. 153 III 926)

2. — In drept, Statul poate face trei feluri de acte: 1. Acte de autoritate care sunt acte unilaterale de voință ale Statului, sau emanațiuni directe ale organelor administrative, conținând numai voința acestora și la care voința particularilor nu intervine de loc, contra cărora cel lezat poate să se plângă fie pe cale administrativă erarhică, fie pe calea contenciosului administrativ, care poate declara ca ilegal actul atacat dar numai față de particularul recurent. 2. Actele de guvernământ care sunt tot acte de autoritate, emanațiuni directe ale autorității administrative, care sunt lăsate de lege la aprecierea necondiționată a administrațiunea de a le face sau a nu le face și care nu pot fi anulate sau reformate de nici un tribunal judecătoresc sau administrativ (afară de aceias autoritate care le-a făcut sau de autoritățile erarhice superioare) și nici nu pot da loc la despăgubiri bănești pentru particularii dăunați). 3. Actele de gestiune pe care Statul le poate face învestit fiind cu personalitatea juridică, în care calitate are un patrimoniu ca orice particular. (T. Putna I, s. 93/921, P. R. 92 III 923)

3. — Principiul separațiunei puterilor este inaplicabil atunci când nu aparține Tribunalelor de a controla și de a aprecia actele administrative în limitele legalității, ci de a determina dacă aceste acte intră în aceste limite. Imunitatea Statului nu există decât în măsura în care organele Statului, lucrând legalmente, nu lezează nici un drept civil. Recrutul are un drept civil ca regulele de prudență pe care experiența le-a învățat și pe care autoritatea competente le-a prescris, să fie observate față de el de către organele și prepușii Statului. (C. Ap. Bruxelles IX Belg. cu nota de J. H. Vermeulen P. R. 142 III 927)

4. — L'Etat et le progres social (Edmond Villey) recensie de G. Strat (P. R. 39 IV 924)

5. — Teoria generală a Statului de G. Alexianu (P. R. 36 IV 925)

6. — Les atteintes á la notion traditionnelle de l'Etat (Philippe Serre) recensie de Eugen A. Barasch (P. R. 76 IV 926)

7. — V. Republică, Suveranitate.

STATUTUL FUNCȚ. PUBLICE.

V. Contencios administrativ. Funcționar public.

STIPULAȚIE PENTRU ALTUL.

V. Convenționue. Delegațiune. Delegație de plată.

STRADA

V. Administrativă organizare.

STRAMUTARE DE HOTARE

V. Semne de hotar.

STRAMUTAREA JUDECAȚII
(Art. 266—273 C. Civ. 539—549 C. Pen.)

CUPRINS:

1. *Instanțe susceptibile de strămutare (1—7).*
2. *Cazuri legale de strămutare (8—9).*
3. *Instanța competentă a decide (10).*
4. *Precedura (11—14).*

1. **Instanțe susceptibile de strămutare.**

1. — Consistoriile eparhiale nu au un caracter judecătoresc propriu zis, căci ele sunt chemate numai să mențină disciplina internă în ordinea bisericească, prin urmare Curtea de Casație nu are nici-o cădere să se pronunțe asupra cererilor pentru strămutarea acțiunilor disciplinare pendinte înaintea acestora, cu atât mai mult, cu cât art. 21 Const. lasă afacerile disciplinare bisericești, în competența exclusivă a acestor autorități. (Cas. II, dec. 1685/920, P. R. 2 III 922).

2. — Art. 31 p. II al. 1 din l. C. Cas. și 539 ș. u. p. pen. restrâng cazurile de strămutarea judecății pentru suspiciune legitimă, numai la jurisdicțiile de judecată. (Cas. II d. 411/922, P. R. 158 III 922).

3. — prin urmare, aceste texte nu se pot aplica în materie disciplinară, la strămutarea dela un consiliu de disciplină la altul, sau dela un Tribunal la altul, când această instantă este învestită de lege cu atribuțiunile Consiliului de disciplină — cum este în Basarabia; asemenea instanțe sunt chemate să mențină numai disciplina internă în ordinul advocaților. (Cas. II, d. 411/922, P. R. 158 III 922; Cons. Disciplină Barou Prahova, P. R. 14 III 931).

4. — Art. 76, alin. I Cod. just. mil., între altele, declară aplicabile și hotărârilor consiliilor de război, dispozițiile art. 539, alin. I proc. penală, care prescriu că, după rechizitiunile ministerului public, Curtea de Casație poate strămuta cercetarea unui proces dela o instanță la alta, pentru cuvinte de siguranță publică sau legitimă suspiciune. Intrucât însă art. 76 cod. just. mil. nu trimite decât la alin. I al art. 539 proc. pen., care dă drept numai Procurorului general al Curții de Casație de a cere strămutarea, urmează că părțile interesate nu pot cere și dânsele strămutarea cauzei de la o instanță militară la alta, ca în dreptul comun. Această interzicere a părții se justifică în ratiune pe considerațiunea erarhiei și disciplinei militare, care nu permite ca acuzatul să arate neîncredere în judecătorii săi, cari sunt în general superiori în grad. (Cas. II, d. 1558/923, P. R. 146 III 923).

5. — Recuzarea fiind actul prin care o parte litigantă, fără să conteste competința instanței, tinde să îndepărteze pe unul sau mai mulți judecători, pentru cauze prevăzute de lege, cari fac suspectă imparțialitatea lor, este cert că recuzarea îndreptată în contra tuturor membrilor unei jurisdicțiuni constitue o adevărată cerere de strămutare pentru cauză de suspiciune legitimă. (Cas. II, d. 831/924, P. R. 59 III 924).

6. — Prin urmare, judecătorul de instrucție formând el însuș o singură jurisdicțiune, recuzarea lui este în realitate o cerere de strămutare. (acciaș decizie).

2. **Cazuri legale de strămutare.**

7. — Nu este suficient ca, în cazul prevăzut de art. 123 din legea organiz. judecătorești, magistratul — parte în proces la prima instanță — să declare înaintea instanței (în speță Curtea de Apel) unde oficiază ca prim-președinte, că își retrage acțiunea de reziliere a unui bun, pe care l-a pretins, ca fiind co-indiviziar împreună cu alți reclamanți, deoarece această desistare nefiind o renunțare la dreptul însuș asupra obiectului în litigiu, partea potrivnică are tot interesul de a stărui în cererea sa de strămutare, pe care instanța trebue s'o rezolve neapărat mai înainte de a examina orice alte chestiuni contradictorii în legătură cu fondul procesului. (Cas. I, d. 506/925, P. R. 102 III 925).

8. — Nimic nu se poate opune, într'o interpretare rațională a art. 267 pr. civ., de a se admite cererea de strămutare ca făcută în termen și după cercetarea pricinii, când cauza de strămutare a survenit ulterior sau când, deși anterioară, nu a putut fi cunoscută părții. (Cas. III, d. 555/928 cu nota de G. Iuliu, P. R. 112 I 931).

3. **Instanța competentă a decide.**

9. — După art. 31 din legea Curții de Casație, Curtea supremă este chemată a se pronunța asupra unei cereri de strămutare pentru bănuială legitimă.

Astfel fiind, numai această Inaltă Curte este competentă să examineze cererea de recuzare a judecătorului de instrucție. (Cas. II, d. 831/924, P. R. 59 III 924; Cons. Disciplină al Baroului Prahova, P. R. 14 III 931).

4. **Procedura.**

10. — Atât Ministerul de Război, cât și acuzatul, se pot adresa cu motivele ce au, Ministerului Justiției, care urmează să aprecieze și să ordone Parchetului general să ceară strămutarea pricinei dela o instanță militară la alta. (Cas. II, d. 1558/923, P. R. 146 III 923).

11. — Potrivit art. 417 și 428 pr. pen., în materie penală, părțile nu se citează înaintea Curții de Casație. In materie de strămutare pentru suspiciune legitimă, nici un text de lege nu derogă la acest principiu: din contră, din art. 542 și 526 pr. pen., rezultă în mod neîndoios că în materie de strămutare, părțile nu trebuesc citate. (Cas. II, d. 2271/922, P. R. 54 III 923).

12. — Dreptul de opoziționue acordat în mod excepțional de art. 546 pr. pen. nu este în favoarea părții care a făcut cererea de strămutare, ci în favoarea părții adverse, fără știrea că

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.iini.ro

reia s'a făcut cererea și în al cărei detriment s'ar putea pronunța strămutarea și aceasta este și logic și echitabil, fiindcă pentru această parte, deciziunea Curții ar fi o adevărată suspendare, nefiind pusă în situația a-și face întâmpinările sale. (aceiaș decizie).

13. — Prin cuvintele „partea interesată" din art. 545, nu se înțelege decât partea în detrimentul căreia s'a făcut cererea de strămutare și care singura poate uza de calea opoziției. (aceiaș decizie).

14. — Cererea de strămtare a unui proces dela o instanță militară la alta este admisibilă numai atunci când o face Procurorul general al Inaltei Curți. (Cas. II, d. 1732/925, P. R. 3 III 926).

SUBROGAȚIUNE.

V. Plata prin subrogațiune.

SUBSCRIPȚIUNE PUBLICA

1. — Prin natura sa, subscripțiunea publică nu este supusă formelor prevăzute de lege pentru donațiuni între vii. (Cas. Civ. Fr. 5 Febr. 1923, cu nota de M. Ghelmegeanu, P. R. 78 III 925).

SUBSECRETAR DE STAT

(Art. 100 Const.).

1. — Desființarea sau desmembrarea Subsecretariatului de stat al Refacerii și Aprovizionării nu constitue un act de autoritate al administrațiunii, ci este o simplă măsură de execu tarea unui act al puterii legiuitoare prin care aceasta a suprimat alocațiunea bugetară destinată acestui Subsecretariat, ca organ ad-tiv aparte. (Cas. III, d. 674/921, P. R. 78 III 922).

2. — Deși regulamentul despre care vorbește legea dela 5 Martie 1921, prin care s'a înființat un Subsecretariat de Stat pe lângă Ministerul de Interne, n'a fost înlocuit, totuș din faptul că legea circumscrie atribuțiile și functionarea Subsecretariatului de Stat în limitele legei organice a Ministerului de Interne, care nu se ocupă decât de funcționarii și serviciile ad-tive, rezultă că Subsecretarul de Stat, care are și nu poate avea alte atribuții decât acelea din legea organică a Ministerului de Interne, pe lângă atribuțiunile politice rezultând din art. 100 din Constituție, care autorizâ înființarea de subsecretariate de Stat, este un funcționar ad-tiv, și prin urmare actele svârsite de el nu pot să fie considerate ca inexistente și această inexistență să poată fi invocată de ori cine și oricând. (C. Ap. Chișinău I, d 7/928, P. R. 125 III 928).

3. — Din moment ce, după Constituțiune, subsecretarii de Stat pot lua parte la desbaterile Corpurilor legiuitoare, rezultă că ei au aceleași drepturi ca și Ministrii, în conducerea și administrația Ministerului, cu deosebire că ei lucrează față de Parlament sub răspunderea politică a ministrilor titulari. (C. Ap. Craiova I, d. 68/929 cu rezumate de concluzii scrise, P. R. 179 II 929).

SUBSTITUIREA COPILULUI

(Art. 275 C. Civ.).

1. — Faptul unei persoane de a substitui un copil, adică de a declara la ofițerul stării civile un copil străin, ca născut de o femeie care în realitate nu-l născuse, întrunește elementele infracțiunii prevăzute și pedepsită de art. 275 c. pen. pe care se grefează și chestiunea suprimării stării civile. (T. Dorohoi, 11 Martie 1925, P. R. 70 III 925).

2. — In consecință Ministerul Publi va putea deschide acțiune publică în contra făptuitorului, până ce maia întâi instanța civilă nu a statuat asupra chestiunii de stat civil, adică se naște în speță o chestiune prejudicială a actiunii publice. (T. Dorohoi, 11 Martie 1925, V. Supra).

SUBSTITUȚIUNE FIDEICOMISARA

(Art. 803—805 C. Civ.).

CUPRINS:

1. ***Interpretarea clauzelor din testament (1—4).***
2. ***Elementele substituțiunii (5—10)***
3. ***Predecesul instituitului (11)***
4. ***Efectele instituirii substituțiunii (12—14).***
5. ***Note (15).***

1. Interpretarea clauzelor din testament.

1. — In interpretarea unui testament, sensul dispozițiunilor trebue căutat nu numai în termenii întrebuințați de testator, ci mai ales în intentiunea lui, pe care judecătorii pot s'o deducă din orice fapte și circumstanțe ale cauzei.

Astfel, în ipoteza când se pretinde că un testament conține o substituțiune fideicomisară, și când există îndoială, trebuie admisă interpretarea care exclude ideia de substituțiune. (T. Vâlcea I, în maj. s. 73/923 cu nota de N. Puricescu, P. R. 177 II 924).

2. — Pentru a aprecia validitatea unei dispoziții testamentare, atacată de către moștenitorii defunctului, ca fiind o substituțiune prohibită, trebue să ne punem în momentul morții testatorului. (Cas. Req. Fr. 7 Febr. 1923, P. R. 71 IV 924).

3. — Când bunurile lăsate de testator formează obiectul unor duble legate de uzufruct și de nudă proprietate cari sunt perfect valabile, nu poate fi vorba de o substituție fideicomisară care să atragă nulitatea testamentului. (Cas. I, d. 4257/926, P. R. 83 III 927).

4. — Chestiunea de a se ști dacă un testament cuprinde o substituție fideicomisară, dispune o extindere, sau un îndoit legat de uzufruct și nudă proprietate, este o chestiune a cărei apreciere a lăsat-o instanțelor de fond. (Cas. I, d. 4257/926 cu note de C. Disescu, N. Titulescu si D. Pașalega, P. R. 193 I 928; P. R. 83 III 927).

2. Elementele substituțiunii.

5. — Elementele substituțiunii fideicomisară sunt: a) trecerea bunului în stăpânirea grevatului și dela acesta în proprietatea substituitului; b) deținerea bunurilor de către grevat în folosul substituitului și c) restituirea din partea grevatului a bunurilor, la moartea sa, substituitului. (C. Ap. Craiova III, d. 229/930, P. R. 46 III 931).

6. — Când printr'un testament se lasă legat de uzufruct lui Primus, iar în privința nudei proprietăți, se dispune că ea va trece fiilor ce se vor naște dintr'ânsul, sau în caz contrar lui Secundus, nu se poate spune că această nudă proprietate ar rămânea fără titular până la împlinirea condiției și că ar fi în speță o substituțiune fideicomisară. In realitate o astfel de dispoziție constitue un legat conditional al nudei proprietăți, având, în ce privește pe fiii lui Primus, un efect rezolutoriu, iar în ce privește pe Secundus un efect suspensiv (Cas. I, d. 801 bis/922 cu nota de Al. Costin, P. R. 21 I 923; Cas. I, d. 4257/926 cu note de C. Dissescu, N. Titulescu și D. Pașalega, P. R. 193 I 928; Cas. Req. 13 Noemb 1918 cu nota de I. R. B. în P. R. 65 III 922).

7. — Nu se poate considera drept substituțiune fidei-comisară instituirea ca legatar universal a nepotului testatorului, iar în caz când acesta ar muri fără moștenitor legitim, a altui nepot, întrucât aici e vorba de doi legatari ce aveau să moștenească, nu unul după altul, ci unul în lipsa celuilalt. (Cas. Req. Fr. 10 Ian. 1922, P. R. 37 IV 923).

8. — Sarcina de a conserva și remite, ca element a unei substituțiuni fideicomisare, nu trebue să fie impusă formal de către testator, ci este deajuns ca ea să fie dedusă din ansamblul dispozițiunilor actului. (T. Vâlcea I în maj. s. 73/923 cu nota de N. Puricescu, P. R. 177 II 924).

9. — Pentru a putea cunoaște și determina caracterul unei clauze testamentare ce se pretinde a avea caracterul unei substituțiuni fidei-comisare, trebuesc examinate, în complexu' lor, toate clauzele testamentului.

Astfel când într'un testament se prevede că „imobilul din București str. M. V. Nr. 60 soția mea îl va lăsa unuia din nepoți căruia ea va crede de cuviință", iar pe de altă parte din întreg testamentul se constată că defunctul n'a făcut, prin clauza în discuțiune decât să exprime un deziderat iar nu să schimbe ordinea succesorală și nici n'a indicat persoana substituitului, elementele constitutive ale substituțiunii prohibite de art. 803 c. civ., lipsesc în speță. (T. Ilfov I, s. 523/925 cu note de M. Ghelmegeanu și Al. Popescu-Necșești, P. R 174 II 925).

10. — Dispoziția înserată într'un testament, în termenii: „Las casa mea bărbatului meu, care este obligat ca după moartea lui să o lase fetei noastre, etc.", conține o substituțiune fidei-comisară, prohibită prin art. 803 codul civil. (C. Ap. Buc. III, d. 168/927, P. R. 5 III 927).

3. Predecesul instituitului.

11. — Legatarul instituit cu sarcina substituirii, decedând înaintea testatorului, drepturile instituitului direct se deschid complete din momentul decesului testatorului și vițiul de substitutiune prohibită se găsește acoperit.

In consecință, atunci când un testator, prin testamentul său a declarat că ceeace va rămânea din succesiune, după achitarea legatelor particulare, va reveni legatarului universal, și, după el, dacă fiul acelui legatar n'are copii, unui ospiciu, judecătorii fondului decid în mod legal că nu mai e loc să se țină socoteala de instituirea făcut în profitul legatarului universal, dacă acel legatar universal a murit înaintea testatorului, instituirea devenind caducă prin decesul legatarului universal. Astfel fiind, rezultă în mod neîndoios că cei doi legatari trebuind să vină la suc-

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.iini.ro

cesiune unul în lipsa celuilalt, iar nu unul după altul, şi averea trebuind să fie considerată, în caz de îndeplinirea condiţiunii, ca luată direct de către legatar din succesiunea testatorului, nu e loc la substituţiune prohibită, a cărei caracteristică esenţială este ordinea succesivă a instituţiilor. Fără aceasta nu poate exista substituţiune fidei-comisară. (Cas. Req. Fr. 7 Febr. 1923, P. R. 71 IV 924).

4. **Efectele înserării substituţiunii.**

12. — Nulitatea unui testament care cuprinde o substituţiune fidei-comisară, fiind de ordine publică, poate fi ridicată de orice persoană interesată. (T. Vâlcea I în maj. s. 73/923 cu nota de N. Puricescu, P. R. 177 II 924).

13. — După principiile legislaţiei moderne, chiar instituţiunea de eredo poate fi divizată şi menţinută în ceeace este conform cu legea. Cu atât mai mult, prin urmare, testamentul care conţine diferite liberalităţi, nu poate fi anulat în întregime decât pentru vicii de formă sau incapacitate şi lipsă sau viţii de consimţământ, iar nu şi pentrucă unele din dispoziţiile sale ar fi nule, cum ar fi cazul când un legat conţine o substituţiune fidei-comisară prohibită de lege. (aceias hotărâre).

5. **Legislaţia teritoriilor alipite.**

14. — Legea română din 27 Martie 1926 a desfiinţat instituţiunile fidei-comisare, fidei-comisele şi a lipsit de orice efect juridic acţiunile ce aveau de obiect vreunul din aceste drepturi. (C. Ap. Oradea Mare I cu nota de Tr. Alexandrescu, P. R. 25 II 931).

6. **Note.**

15. — V. Testament.

SUCCESIUNI

(Art. 650 ş. u. C. Civ.).

CUPRINS:

I. Deschiderea succesiunii (1).
1. Dreptul aplicabil (2—4).
II. Condiţii cerute pentru a moşteni
1. Decăderea din capacitatea de a moşteni (5).
III. Diverse clase de succesori.
1. Despre reprezentare (6).
2. Succesorii legitimi.
a) Ascendenţi (7—9).
b) Colaterali (10—13).
3. Succesiuni neregulate.
a) Copii naturali (14).
b) Soţul supravieţuitor (15—20).
c) Văduva săracă (21—36).
d) Statul (37—39).
4. Succesiuni anormale.
a) Adopţiunea (40—45).
IV. Dreptul de opţiune al succesorului.
1. Termenul acordat (46—50).
2. Acceptarea pur şi simplu.
a) Acte cari relese acceptarea (51—56).
b) Efectele acceptării (57).
3. Acceptarea sub beneficiu de inventar.
a) Efecte (58—63).
V. Renunţarea la succesiune.
1. Condiţiuni de formă şi fond (64—66).
2. Efectele renunţării (67—70).
3. Renunţarea la succesiunea viitoare (71).
VI. Succesiunea vacantă (72).
VII. Petiţia de hereditate (73).
VIII. Transmiterea succesiunii.
1. Sezina (74—75).
2. Trimiterea în posesie (76—90).
IX. Legislaţia teritoriilor alipite.
1. Ardeal (91—101).
2. Basarabia (102—112).
3. Bucovina (113).
X. Studii, recensii şi note (114—120)

I. **Deschiderea succesiunii.**

1. — Succesiunea este deschisă din momentul morţei defunctului, când în puterea legei toate drepturile şi obligaţiunile acestuia trec ipso jure, asupra eredului. (C. Ap. Timişoara II, d. 4728/928, P. R. 100 III 928).

1. **Dreptul aplicabil.**

2. — După principiile dreptului internaţional privat şi conform art. 2 c. civ., devoluţia succesiunei mobiliare a unui străin, este garantată de legea naţională a defunctului. (C. Ap. Iaşi III, 20 Iulie 1921 cu nota de M. Possa, P. R. 147 II 922).

3. — Conform jurisprudenţii constant practicată, chestiunile şi drepturile ereditare — indiferent de împrejurarea unde e situată averea succesorală, — sunt a decide după legile şi regulile de drept, ce sunt în vigoare pe acel teritoriu unde decedatul a avut ultimul domiciliu regulat. (Cas. Ardeal, d. 425/922, P. R. 18 III 923).

4. — In materie de succesiune în ce priveşte imobilele, se aplică legea locului unde aceste imobile se găsesc situate, iar în ce priveşte mobilele se aplică legea personală a decedatului, adică legea lui naţională, iar nu legea ultimului domiciliu. (T. Ilfov III, s. 636/926 cu nota de Al. Oteteleşianu, P. R. 94 II 928).

II. **Condiţii cerute pentru a moşteni.**

1. **Decăderea din capacitatea de a moşteni.**

5. — Pentru ca dispoziţiunile art. 703 cod. civil să fie aplicabile, trebue dovedită intenţia frauduloasă a moştenitorului — frauda neputând fi presupusă — astfel că din simplul fapt că un moştenitor ar fi omis să declare la facerea inventarului anumite bunuri, nu se poate deduce vreo intenţie frauduloasă din partea acestuia care să-l decadă din dreptul de a mai moşteni acele bunuri, şi aceasta cu atât mai mult cuvânt când este vorba de un legatar universal, care având vocaţiune la întreaga succesiune, nu mai poate fi vorba de fraudarea vreunui alt moştenitor prin nedeclararea la facerea inventarului a unor anumite bunuri din averea succesorală. (T. Ilfov I s. 466/927, P. R. 99 III 927).

III. **Diverse clase de succesori.**

1. **Despre reprezintare.**

6. — Potrivit novelei lui Justinian CXVIII, dacă defunctul are fraţi şi nepoţi de frate sau soră de predecedaţi vor fi chemaţi la succesiune împreună cu unchii din partea tatălui şi din partea mamei, de sex masculin sau feminin, şi oricâţi vor fi ei, vor primi atât din moştenire, cât ar fi primit părintele lor dacă ar fi fost în viaţă, de unde rezultă că legile greceşti admit principiul reprezintării, după care copii unui frate predecedat vin la succesiune — ca şi în dreptul român — alături de fratele sau sora defunctului şi cu dreptul aceluia. (T. Ilfov III, s. 636/924, cu nota de Al. Oteteleşianu, P. R. 94 II 928).

2. **Succesorii legitimi.**

a) **Ascendenţi.**

7. — După dreptul intern englez, care este aplicabil conf. art. 2 c. civ. şi principiilor din dreptul internaţional, — succesiunea mobiliară a fiului, decedat fără descendenţi sau soţie, revine tatălui său şi numai în caz de predeces al acestuia, ca se împarte în părţi egale între mamă, fraţi şi surori. (T. Iaşi III, 20 Iulie 1921 cu nota d-lui M. Possa, P. R. 147 II 922).

8. — In conformitate cu dispoziţiile art. 678 c. civil succesiunea copilului natural mort fără posteritate se cuvine în prim loc mamei sale şi în lipsa acesteia, rudelor ei cele mai apropiate, de unde rezultă că succesiunea copilului natural în lipsa mamei, revine în prim loc copiilor ei legitimi şi apoi celorlalte rude, că, cu alte cuvinte, copilul legitim este chemat la succesiunea fratelui său natural. (T. Iaşi I s. 372/926, P. R. 61 III 927; aceiaş P. R. 96 III 927).

9. — Obiecţiunea că se poate ridica că „rudele mamei cele mai apropiate" pe cari le arată art 678 c. civil, s'ar referi numai la rudele de care vorbesc art. 677 c. civil, că adică nu pot înfiinţa moştenitori pe cale de interpretare, nu este decizivă, deoarece în prim loc art. 678 c. civil se ocupă cu totul de altceva decât art. 677 nefiind corolarul său, şi apoi termenii întrebuinţaţi în art. 678 sunt cu totul generali astfel că se referă de bună seamă la toate rudele mamei. (aceiaş hotărâre).

b) **Colaterali.**

10. — Art. 674 din codul civil nu este o dispoziţie excepţională, aplicabilă numai atunci când colateralii privilegiaţi, adică fraţii şi surorile, vin la sucesiunea unui alt frate al lor, conform art. 671 şi 673 din codul civil, în concurenţă cu ascendenţii privilegiaţi, ci este o regulă generală aplicabilă şi atunci când fraţii şi surorile vin la succesiunea fratelui lor singuri, în cazul art. 672 c. civil, fără ascendenţi privilegiaţi.

Această soluţie, dreaptă şi echitabilă, se impune mai ales la noi, ca una ce este conformă cu vechea tradiţie a ţării. (Codul Calimachi şi Caragea), care consacră privilegiul dublei legături. (C. Ap. Iaşi I, 11 Octombrie 1922 cu nota de D. Alexandresco, P. R. 145 II 924; T. Dolj s. 439/907 cu nota de Al. B. Iliescu, P. R. 27 II 923).

11. — Codul nostru n'a reprodus dispoziţiile cuprinse în art. 733, 734 c. fr.; această eliminare a avut de scop de a îndepărta sistemul despicării (fente) şi de a consacra pe acel în virtutea căruia bunurile trec la ruda cea mai apropiată în ordinea chemată la succesiune. Din nereproducerea acestor texte nu se poate trage concluziunea, că legiuitorul a înţeles să nu aplice pricipiul împărţirii pe linie între fraţii născuţi din diferite căsătorii, când vin singuri la moştenire. (aceiaş hotărâre).

12. — Impărţeala moştenirii lui decujus, deferită în baza art. 672 c. civ. fraţilor buni şi vitregi se face prin diviziunea moştenirii între cele două linii paternă şi maternă; fraţii buni luând parte în ambele linii, iar uteri-

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.iini.ro

nii şi consanguinii fiecare în linia sa numai. (T. R. Sărat, 5 Ian. 1922, P. R. 92 III 924).

13. — Art. 674 c. civ. nu conţine o excepţiune dela regula împărţirii averii între colaterali numai în cazul, când fraţii buni şi vitregi vin la succesiune împreună cu părinţii: ci legiuitorul pune regula şi prevede în textul acestui articol modul împărţirii în toate ipotezele, în care succesiunea lui decujus, mort fără posteritate, este deferită colateralilor privilegiaţi. (Ac. hot.).

3. Succesiuni nerequlate.
a) Copii naturali.

14. — Copilul natural este în drept a moşteni pe mama sa, pe ascendenţii şi colateralii săi despre mamă, întocmai ca şi un copil legitim. (Cas. I, 17 Ianuarie 1901 cu nota de Florin Sion, P. R. 124 I 928).

b) Soţul supravieţuitor.

15. — Drepturile acordate femeei văduve prin art. 648 şi 1279 c. c., sunt de natură diferită şi supuse, pentru exercitarea lor, unor condiţiuni deosebite, unul fiind un drept succesoral, iar altul de creanţă, şi nici un principiu juridic sau vreun text de lege, nu se opune la cumularea lor. (Ap. Buc. I, dec. 48/920 cu nota de M. G. Rarincescu, P. R. 37 II 922).

16. — Art. 1279 c. civ. opreşte cumulul dobânzilor, sau fructelor dotei, cu alimentele ce i s'ar cuveni femei în timpul anului de doliu, şi ea trebue să aleagă una sau alta. (C. Ap. Buc. IV, d. 167/923, P. R. 137 III 923).

17. — Din termenii art. 4 al legii asupra impozitului progresiv pe succesiuni, rezultă în mod neîndoios, că ceeace s'a modificat din codul civil, cu privire la sucesiunile ab intestat este numai art. 676 c. civ., relativ la gradul până la care rudele succed, limitând dreptul de moştenire al acestora până la al IV-lea grad inclusiv, în loc de până la al XII-lea şi lăsând neatins dreptul de moştenire al soţului supravieţuitor. (C. Ap. Galaţi I, d. 69/923 cu nota de N. Stănescu, P. R. 35 II 924; C. Ap. Iaşi II, d. 114/923 cu nota de G. I. în P. R. 37 III 924).

18. — Legea din 28 Iunie 1921, prin art. 4, a limitat gradul până la care rudele de sânge au vocaţiunea să succeadă ab intestat, la al patrulea grad inclusiv.

Acest text, referindu-se la moştenitorii legitimi, nu poate fi aplicat, pe cale de interpretare şi succesorilor neregulaţi, ale căror drepturi au rămas nemodificate.

In consecinţă, lipsa de rude în grad succesibil va avea de efect devoluţiunea patrimoniului succesoral în persoana soţului supravieţuitor, iar nu în folosul Statului, conform cu prioritatea stabilită de art. 679 şi 680 cod. civ. Căci, dacă legiuitorul din 1921 ar fi voit să abroge art. 679 cod. civ., trebuia să-l abroge în mod expres, ceeace nu a făcut. (Cas. I d. 1213/924 cu nota de I. Rosetti-Bălănescu, P. R. 95 I 925).

19. — Legea asupra impozitului progresiv pe succesiuni fiind o lege fiscală, nu poate să modifice şi să desfiinţeze textele din codul civil, astfel că dreptul la moştenire ab intestat al soţului supravieţuitor, prevăzut prin art. 679 c. civ. ca şi acela al văduvei sărace din art. 648 c. civ. sunt menţinute, iar în ordinea succesorilor a fost trecută, în ce priveşte taxele succesorale, clasa I-a, adică de concurenţă cu copii. (C. Ap. Buc. II d. 46/925 cu nota de R. C. Benişache, P. R. 4 III 926)

20. — Soţia care instituc un moştenitor universal, manifestă astfel intenţiunea bine determinată de a dispune de integralitatea bunurilor sale şi prin urmare, de a împiedica pe soţul său să beneficieze de pătrimea legală (c. civ. fr. 767 r. 679).

Astfel este atunci mai cu seamă când, într'un înscris alăturat la testament şi prezentat preşedintelui Tribunalului, în acelaş timp şi în acelaş plic, înscris care îndeplineşte toate condiţiunile cerute de lege pentru a putea valora ca testament, deşi poartă menţiunea de mâna testatorului că „nu va avea valoarea de testament", testatoarea a indicat motivele pentru care ea nu lsă nici o folosinţă soţului său. (C. Ap. Montpellier-Fr. 7 Iunie 1927 cu nota de S. R. în P. R. 120 III 930).

c) Văduva săracă.

21. — Deşi chestiunea dacă femeia văduvă neînzestrată are dreptul de a cere alimente pentru anul de doliu dela moştenitorii soţului său, este controversată în doctrină, din cauza termenilor întrebuinţaţi în art. 1279 c. c., plasat sub rubrica despre restituţiunea dotei, — însă din interpretarea acestui articol care este o reproducere literară a art. 1570 al. II c. c. francez, şi, din scopul urmărit de legiuitor, reese că şi femeia văduvă neînzestrată se poate bucura de acelaş privilegiu de a avea drept la alimente, atunci când se dovedeşte că nu are mijloace de vieţuire (Apel Buc. I dec. 48/920 cu nota de M. G. Rarincescu, P. R 37 II 922; C. Ap. Buc. IV d. 167/923, P. R. 137 III 923).

22. — Dreptul pe care art. 684 c. c., îl acordă femeii, este cu totul distinct de acela pe care îl acordă art. 1279 c. c. căci primul este un drept de succesiune, în averea bărbatului mort, iar cel de-al doilea un drept de creanţă asupra acestei succesiuni. Pentru a obţine partea ei fie în uzufruct, fie în plină proprietate, art. 684 cere ca văduva să fie săracă în raport cu averea bărbatului, pe când acest lucru este indiferent pentru exercitarea drepturilor ei prevăzute de art. 1279 c. c. (Cas. I d. 521/921 cu nota de H. Nicoleanu, P. R. 148 I 923).

23. — Acest text prevăzând că alimentele sunt datorite soţiei, numai sub condiţiune de a renunţa la veniturile dotei sale, iar habitaţiunea şi vestmintele fiind datorite de succesiunea bărbatului în orice caz, urmează că alimentele îi sunt datorite independent de situaţiunea sa materială, deci indiferent dacă această situaţiune a devenit bună, prin exercitarea dreptului ce-i este conferit de art. 684 şi indiferent dacă dota se află în mâinile succesiunii, sau se deţin de alte persoane, întrucât în orice caz în anul de doliu, acest venit aparţine succesiunii, dacă văduva nu optează pentru el. şi în fine în mod implicit drept la alimente îl are chiar văduva nedotală. (acelaş decizie)

24. — Dacă în materie de succesiune ab intestat, legiuitorul reglează drepturile moştenitorilor după ordinea prezumată a preferinţelor ce ar fi avut defunctul şi după afecţiunile sale naturale, când a fost vorba de dreptul văduvei sărace, s'a depărtat de la acest criteriu, acordându-i în lipsă de descendenţi, un sfert în plină proprietate, chiar atunci când ea vine în concurs cu ascendenţii şi colateralii. (C. Ap. Buc. I d. 30/922 cu nota de Al. Cerban, P. R. 79 II 923).

25. — Starea de sărăcie cerută de art. 684 c. civil nu are un caracter absolut, deoarece condiţiunea de sărăcie se apreciază după starea socială şi condiţiunile de traiu ale văduvei în timpul căsătoriei, şi după acest criteriu urmează a se vedea care era în momentul deschiderii succesiunii averea soţiei în raport cu averea soţului defunct, şi dacă starea ei materială nu-i creează o situaţie în disproporţie cu traiul din timpul căsătoriei. (C. Ap. Buc. I d. 54/923, P. R. 36 III 924).

26. — In cazul când femeia văduvă nu are dotă, dar are lăsat prin testament, de soţul ei, un uzufruct al averei succesorale, cumulul este cu putinţă pentru că dreptul consacrat de art. 684 c. civ., femeei sărace este cu totul distinct de acel consacrat prin art. 1279 c. civ.

Testând soţiei sale uzufructul unei averi, soţul n'a făcut altceva decât să unească voinţa sa cu aceea a legei (art. 684 c. civ.), pentru a asigura soţiei aceiaşi situaţie pe care o avea pe când dânsul era în viaţă. (C. Ap. Buc IV d. 167/923, P. R. 137 III 923).

27. — Deşi din textul art. 684 cod. civil ar reieşi că în concurenţă cu rudele de sus, prin urmare şi cu ascendentul privilegiat, văduva săracă va lua o pătrime în plină proprietate din averea bărbatului, ceea ce ar însemna, ca văduva să treacă înaintea unui asemenea ascendent, totus — şi cu toată specialitatea dreptului succesoral al soţiei — pătrimea cuvenită ascendentului fiind în mod deosebit garantată printr'o acţiune în reducţiune, chiar împotriva liberalităţilor pe care bărbatul le-ar consimţi în timpul vieţii sau prin dispoziţiuni testamentare, dreptul unui asemenea ascendent trebuie să aibă preferinţă, trecând înaintea celorlalţi moştenitori şi prin urmare şi înaintea văduvei sărace. (C. Ap. Craiova I d. 151/923 cu nota de Dem. D. Stoenescu, P. R. 33 II 924).

28. — Din felul redacţiunei art. 684 c. civ. care recunoaşte văduvei sărace un drept în succesiune de plină proprietate în averea soţului său, atunci când vine în concurenţă cu rudele de sus sau cu cele de alături ale acestuia, nu se poate conchide, că atunci când soţia vine în concurenţă, atât cu rudele de sus, cât şi cu cele colaterale, vocaţiunea ei la succesiunea fostului ei soţ ar dispărea. Oricât de rigid ar fi principiul conform căruia nu poate exista un succesor ab intestat fără un text formal de lege, un asemenea principiu însă nu-şi poate găsi aplicaţiunea explicabilă în speţă, dispoziţiunile art. 684 recunoscând văduvei sărace un drept succesoral atât în cazul când aceasta ar veni la succesiunea bărbatului sau în concurenţă cu rudele de sus, cât şi atunci când o asemenea concurenţă s'ar ivi, între ea şi moştenitorii colaterali (acelaş decizie).

29. — Dreptul acordat văduvei prin art. 684 c. c., fiind independent de voinţa testatorului şi născând după moartea soţului, constitue un drept de moştenire, care nu i se poate re-

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.iini.ro

cunoaşte decât în cazul când este văduvă săracă. (C. Ap. Galaţi, d. 175/923 cu nota de N. Jac Constantinescu, P. R. 151 II 924).

30. — Deşi din novela 117 a lui Justinian ar reeşi că dreptul văduvei de a moşteni pe soţ se acordă numai când este nedotată, totuşi jurisprudenţa modernă a instanţelor greceşti, întemeiându-se pe echitate, a socotit că dotarea n'are nici o importanţă, singura condiţiune fiind ca femeia să fie considerată ca săracă faţă de averea defunctului. (T. Ilfov III s. 636/924 cu nota de Al. Oteteleşianu, P. R. 94 II 928).

31. — Dreptul acordat văduvei prin art. 684 c. civ. la o porţiune din averea soţului său, este un drept de succesiune special pe care legea îl prevede — formal — numai pentru cazul când succesiunea se deschide ab intestat şi legiuitorul nedispunând nimic în cazul succesiunilor testamentare, înseamnă că a lăsat neatins principiul deplinei libertăţi a voinţei soţului în ce priveşte dreptul de a dispune de bunurile sale, singura restricţiune fiind aceea cuprinsă în art. 841 şi urm. c. civ. care nu consacră însă şi rezerva femeii. (Cas. I d. 2540/928, P. R. 65 III 929).

32. — Din dispoziţiunile art. 684 al. ult. c. civ. rezultă că văduva lipsită de avere ia din succesiunea bărbatului său o porţiune în plină proprietate, dacă defunctul lasă rude ascendente sau colaterale, iar doctrina şi jurisprudenţa au stabilit că acest drept al văduvei sărace în averea soţului ei defunct, este un adevărat drept de moştenire, fără drept de rezervă, şi nu o creanţă personală, care variază însă după rudele cu care vine în concurenţă şi este subordonat condiţiunei ca soţia să aibă capacitatea de a succede, adică să fie săracă în momentul deschiderei succesiunei, când ia naştere acest drept pentru dânsa. (T. Fălticeni, 18 Mai 1929 cu nota de N. Georgean, P. R. 4 III 930).

33. — In ceeace priveşte valorificarea dreptului de moştenire din partea văduvei sărace, nu este necesar ca în prealabil soţia să se adreseze justiţiei pe cale de acţiune separată pentru recunoaşterea acestei calităţi, ci ea poate şi concomitent cu acţiunea în partaj pentru divizarea averei succesorale să-şi stabilească această calitate de moştenitoare, dovedind că este săracă. (Aceias hotărâre).

34. — Este adevărat că legiuitorul agrar, determinat de interesul naţional şi economic de a urgenta împroprietărirea sătenilor şi a stabili cât mai repede cota de expropriat, a recurs la ficţiunea din art. 5 din lege, prin care se consideră ca divizate moşiile stăpânite în indiviziune şi că exproprierea se face separat pe capul fiecărui coindivizar, respectându-i-se cota intangibilă de 100 ha. cultivabil, însă consecinţele acestei ficţiuni nu se pot întinde în domeniul regulilor din dreptul civil în materie de partaj, când unui moştenitor, care vine la succesiune cu un drept inegal faţă de ceilalţi, i se cuvine, potrivit dreptului său, o întindere mai mare de 100 ha., cât reprezintă cota intangibilă.

Astfel, dreptul văduvii sărace, care vine la succesiune în concurs cu 5 fraţi ai defunctului asupra a două moşii în întindere totală de 600 ha., nu este de 100 ha., cât ar trebui redus dacă s'ar aplica art. 5 din legea agrară, ci este de 150 ha., adică 1/4 din succesiune, conform dispoziţiunilor codului civil, chiar dacă prin această soluţie văduva săracă ar urma să ia mai mult decât cota intangibilă. (C. Ap. Buc. II d. 220/930 cu nota de Barbu Scondăcescu, P. R. 232 II 931).

35. — Conform art. 684 inspirat din tradiţia locală, găsită în codul Andronache Donici, dreptul văduvei sărace este un drept succesoral, cu obligaţia deci de a contribui, în proporţie la datoriile şi sarcinile căsătoriei. Acest drept însă are un caracter special admis în vederea stării de sărăcie şi prin urmare constitue o sarcină impusă întregei succesiuni, pentru a se realiza văduvei mijloacele necesare traiului echivalent aceluia din timpul convieţuirei cu soţul decedat. (C. Ap. Craiova II d. 732/930 cu nota de Al. Cerban, P. R. 145 II 930).

36. — Dreptul succesoral al văduvei sărace are un caracter special, fiind recunoscut în vederea stării sale de sărăcie şi prin urmare el este o sarcină impusă întregii succesiuni pentru a se realiza văduvei mijloacele necesare de trai, echivalente acelora din timpul vieţii soţului său. (C. Ap. Craiova II 21 Febr. 1930 cu nota de Radu Vernescu P. R. 36 II 931)

d) **Statul.**

37. — Atribuirea Statului italian a bunurilor unei succesiuni vacante, constitue un adevărat drept succesoral. (Cas. Torino-Ital., 11 Martie 1922 cu nota lui D. A. în P. R. 103 III 923)

38. — Nimic nu se opune însă ca un stat străin să culeagă bunurile lăsate, în Italia de către unul din naţionalii săi, mort fără moştenitori (aceias decizie)

39. — Pentru aceasta trebui însă ca Statul străin să fie chemat a culege această succesiune printr'o dispoziţie expresă a legei sale naţionale; căci, în lipsa unei asemenea dispoziţii, bunurile în chestiune fiind fără stăpân, se cuvin Statului italian, (aceias decizie)

4. **Succesiuni anormale.**

a) **Adopţiunea.**

40. — Adopţiunea creiază între adoptatori şi copiii adoptaului, o rudenie fictivă după imaginea celei reale şi, prin urmare, aceştia au vocaţiune la succesiunea adoptatorului.

Aşa dar, instanţa de fond nesocoteşte şi interpretă greşit art. 312—317 din codul civil, când consideră ca străin de adoptator pe copiii adoptatului şi-i impune la taxa de succesiune de 12% prevăzută de art. 48 No. 7 din legea timbrului. (Cas. S. U. dec. 5/910, P. R. 90 I 922; Cas. dec. 658/911, cu nota d-lui Em. Dan, P. R. 91 I 922)

41. — Dreptul ce legea acordă descendenţilor adoptatorului la succesiunea specială a adoptatului, nu-l au prin reprezentaţiunea adoptatorului, ci în virtutea vocaţiunei lor proprii. (Cas. II, dec. 167/920 cu nota d-lui S. Rosenthal, P. R. 83 I 922)

42. — Cuvântul „bunuri ce se găsesc în natură" aşa cum arată art. 316 c. civ. trebuiesc luate în acceptiunea lor juridică, iar nu literală; astfel, din momentul morţii adoptatului, bunurile ce au fost legate din proprietatea legatarului şi deci, juridiceşte, ele nu mai figurează în patrimoniul adoptatului. (aceias decizie)

43. — După art. 316 c. civ. dreptul de succesiune al adoptatorului sau descendenţilor acestuia, asupra bunurilor primite de adoptat, mort fără descendenţi, este subordonată condiţiunei ca aceste bunuri să se găsească în natură în patrimoniul adoptatoului la epoca morţii acestuia. De aci urmează că dacă aceste bunuri ies din patrimoniul adoptatului, fie prin acte între vii, fi prin acte de ultimă voinţă, ele încetează de a mai fi în natură în patrimoniul adoptatului şi deci adoptatorul sau descendenţii acestuia sunt privaţi de dreptul ce le acordă art. 316 c. civ. (Cas. II dec. 167/920 cu nota d-lui S. Rosenthal, P. R. 83 I 922; aceias în P. R. 3 III 922)

44. — Fraţii adoptivi au dreptul de succesiune în averea fratelui, în virtutea vocaţiunii lor proprii, iar nu prin reprezentaţiunea adoptatorului. Nici fraţii de sânge, nici cei adoptivi, nu au sezină în succesiunea fraţilor lor.

Dreptul de succesiune specială, acordat prin art. 316 cod. civil, este subordonat condiţiunii ca bunurile dăruite adoptatului mort, fără descendent, să se găsească în patrimoniul său, la moartea sa. Ele pot ieşi din acest patrimoniu şi prin acte de ultimă voinţă şi atunci succesiunea prevăzută de art. 316 c. civ. nu mai are loc. (aceias decizie)

45. — Dreptul de reintoarcere legală asupra averii dată de adoptator adoptatului, consacrat prin art. 351 c. civ. (316 c. civ. rom.) nu mai poate fi exercitat de adoptator la moartea adoptatului, săvârşit din viaţă fără descendenţi legitimi sau legitimaţi, de câteori adoptatul a înstrăinat această avere, nu numai prin vânzare, donaţiune, etc. dar şi prin testament. (T. Tarascon, Fr., 9 Mai 1921 cu nota lui D. Alexandresco, P. R. 23 III 923)

IV. **Dreptul de opţiune al succesorului**

1. **Termenul acordat.**

46. — Este constant în drept că prescripţiunea extinctivă a facultăţei de a accepta sau repudia o succesiune, şi care conform art. 700 cod. civil are loc prin trecere de 30 ani, poate fi invocată nu numai de unul din moştenitori, care are interes să dovedească că, după expirarea axestui termen, ceilalţi coerezi au pierdut dreptul lor la succesiune şi au rămas străini de ea, dar şi de orice terţiu interesat, deţinător al unor bunuri din succesiune, cu condiţiune să facă dovada că termenul cerut pentru a prescrie este împlinit. (Cas. I, d. 24/922, P. R. 141 III 922).

47. — Art. 789 c. civ. fr. după care facultatea de-a primi sau de a lepăda o succesiune se prescrie prin trecerea timpului cerută pentru prescriptiunea cea mai lungă a drepturilor imobiliare, se referă în mod vădit la o moştenire deschisă, iar nu la abţinerea eredelui care a omis, timp de treizeci de ani, să exercite drepturile sale în contra trimisului în posesiune a bunurilor unui absent. (C. Ap. Nancy-Fr. II. Nov. 1921, P. R. 14 III 928)

48. — O succesiune se prescrie prin trecere de 30 de ani dela moartea decuiusului, dacă în acest interval succesibilul nici nu a acceptat, nici nu a renunţat la moştenire — afară dacă nu a intervenit din partea sa un act întrerupător de prescripţie. (C. Ap. Buc. d. 31/926, P. R. 132 III 926)

49. — Art. 700 c. civ. se interpretează în sensul că inacţiunea unui moştenitor, fie chiar senzinar — timp de 30 de ani, duce la prescrierea dreptului său

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.iini.ro

succesoral în acea moștenire, chiar dacă succesiunea n'a fost acceptată sau culeasă între timp de un alt moștenitor, în acelaș grad, sau în grad subsequent.

Considerațiuni de drept, în legătură cu concepțiunea modernă asupra sezinei și principiul pus în art. 686 cod. civ. după care nimeni nu poate fi constrâns a acepta o succesiune, în care ar avea o vocațiune, conduc la respingerea soluțiunei după care pasivitatea acelui crede sezinar îl face ca după treizeci de ani să fie considerat ca moștenitor pur și simplu. (Jud. oc. Pogoanele-Buzău, 14 Oct. 1926 cu nota de Radu Em Manolescu, P. R. 157 III 926)

50. — Dreptul, chiar și al moștenitorului sezinar, asupra unei succesiuni, se prescrie prin 30 ani, chiar dacă nmeni n'a cules moștenirea care rămâne vacantă. (Jud. oc. Pogoanele-Buzău, 11 Oct. 1926 cu nota de Traian R. Scriban, P. R. 128 II 928 și P. R. 137 III 927)

2. **Acceptarea pur și simplu.**
a) **Acte din care reiese acceptarea.**

51. — Chestiunea de a se ști dacă cineva, prin faptele sale, a avut sau nu intenția de a accepta o succesiune, este o chestiune de fapt de suverană apreciere a instanțelor de fond. (T. Vaslui 19 Nov. 1921 cu nota lui D. Alexandrescu, P. R. 69 III 924)

52. — și scapă de sub censura instanței supreme. (Cas. I d. 718/927 cu nota de B. Braunstein, P. R. 222 I 927)

53. — La caz de îndoială, judecătorul trebuie să decidă că actul îndeplinit din partea în drept, nu atrage acceptarea succesiunei, fiind de principiu că acceptarea, ca și renunțarea nu se presupune niciodată. (T. Vaslui, 19 Nov. 1921 cu nota de D. Alexandresco, P. R. 69 III 924)

54. — Luarea calității de moștenitor în mod izolat, fără a fi însoțită și de alte fapte care să denote intenția părții de a-și atribui ceva din patrimoniul defunctului, ci numai spre a dobândi oarecare drepturi ce i se cuvin dela o altă persoană, nu poate constitui o acceptare a succesiunii. (aceias hotărâre)

55. — O reparațiune la imobil, care nu are un caracter urgent, poate constitui o manifestare tacită de acceptare a moștenirii și, deci, are un caracter de întrerupere a prescripției în curs. (C. Ap. Buc. IV d. 31/926. P. R. 132 III 926).

56. — Când este vorba de succesiunea unui comerciant, moștenitorii pot, fără să se expună la o acceptare tacită, să procedeze la operațiile curente destinate să asigure continuitatea afacerilor, dar trebuie să se păzească de a face acte, cari prin natura sau prin efectele lor, pot face pe terți să creadă că dispun, de activul succesoral ca și cum ar fi moștenitori pur și simplu. Remiterea în gaj a unei părți importante din valorile mobiliare depinzând de succesiune, nu constitue o operație ordinară sau un simplu act conservator, sau de administrație. Deasemenea nu poate fi considerat ca un simplu act de administrație, procura dată unui functionar, concepută în termenii cei mai largi, și care nu se mărginește la actele simple, ordinare și curente pe cari le comportă gestiunea provizorie a unui fond de comert. (C. Ap. Paris-Fr. 13 Ian. 1927, P. R. 78 III 927)

b) **Efectele acceptării.**

57. — Principiul din materia succesiunilor ab intestat, că odată ce ai acceptat succesiunea nu te mai poți lepăda de dânsa, aplicabil și la legate, nu poate fi înțeles în sensul că nu ai putea să renunți a o mai reclama, retrăgându-ți acțiunea ce o făcuseși în acest scop, ci că, chiar dacă în urmă ai renunța să mai reclami legatul, rămâi totuși răspunzător de consecințele care decurg din acceptarea lui, putând a fi obligat să contribui la plata sarcinelor și datoriilor succesiunii în proporțiunea legatului. (T. Ilfov I s. 1393/925 P. R. 88 III 926)

3. **Acceptarea sub beneficiu de inventar. Efecte.**

58. — Acceptarea unei succesiuni sub beneficiu de inventar, în condițiile prescrise de lege, atrage de drept separarea patrimoniului defunctului de acel al moștenitorului, care, fără acest beneficiu, ar fi fost confundate la un loc. (T. Avignon-Fr. 11 Ian. 1921 cu nota lui D. Alexandresco, P. R. 27 III 925)

59. — Separarea de patrimonii rezultă din acceptarea beneficiară, chiar atunci când aceasta din urmă este obligatorie sau silită, adică: când este privitoare la un minor sau nu interzis. (aceias decizie)

60. — Spre deosebire de acceptarea pură și simplă, care aduce confuziunea patrimoniului defunctului cu acel al moștenitorului, și care astfel șterge orice deosebire între creditorii personali ai acestui din urmă și acei ai defunctului, acceptarea beneficiară menține, din contră, direct și prin ea însăși, separarea ambelor patrimonii, conferind astfel creditorului succesiunii și legatarilor, un drept de preferință asupra bunurilor succesiunii, fără a mai avea nevoie de a mai cere separarea de patrimonii, conform art. 878 c. civil (781 c. civ. rom.), și fără a mai lua inscripția prevăzută de art. 211 c. civ. (1743 c. c. rom.) în termen de 6 luni dela deschiderea succesiunii, pentru conservarea acestui drept. (aceias decizie)

61. — Efectul principal al acceptării unei succesiuni sub beneficiul de inventar este că el împiedică, de plin drept, confusiunea patrimoniilor succesiunii cu a eredului, confusiune pe care o produce transmisiunea ereditară și acceptarea pur și simplă a succesiunii. (C. Ap. Buc. I d. 141/914 cu nota de I. Birnberg, P. R. 237 II 922)

62. — Creditorii succesiunii, deși au de debitor pe beneficiarul succesiunii, nu au însă acțiune decât asupra bunurilor cari s'au găsit în patrimoniul defunctului în momentul decesului, cari sunt gajul exclusiv al lor, iar eredele beneficiar nu poate culege succesiunea de cât în excedentul activului asupra pasivului. (aceias decizie)

63. — Această separare între patrimoniul succesiunei și al eredului este stabilită nu numai în interesul creditului, ci și al creditorilor ereditari și prin urmare ei au drept de preferință asupra bunurilor succesorale, față cu creditorii personali ai eredelui beneficiar, drept de preferință cari îi dispenseză de a cere separația de patrimoniu prevăzută de art. 781 c. c., și organizată de legiuitor tocmai pentru a-i proteja de pericolul provenit din confusiunea patrimoniilor. (aceias decizie)

V. **Renunțarea la succesiune.**
1. **Condițiuni de formă și fond.**

64.— Lege neprevăzând renunțări condiționale la moștenire, un succesor care renunță cu condiția de a primi peste partea disponibilă și rezerva, este considerat că a renunțat pur și simplu. (C. Ap. Buc. III d. 186/1890 cu nota de Traian Ionașcu, P. R. 161 II 924)

65. — Renunțarea la o succesiune, făcută la grefa unui alt tribunal decât acel al județului unde s'a deschis succesiunea, find nulă, nu poate produce nici un efect, nici în privința terților, nici în privința însuș moștenitorului renunțător. (T. Roche-Chouart-Fr. 15 Aug. 1920 cu nota lui D. Alexandresco, P. R. 71 III 926)

66. — Chestiunea de a se ști dacă un moștenitor a sustras din averea succesorală anumite bunuri și dacă potrivit art. 703 cod. civil este decăzut din dreptul de a mai moșteni acele bunuri, nu poate fi discutată pe calea sumară a cererii de trimitere în posesie, ci numai pe calea unei acțiuni principale. (T. Ilfov I s. 466/927 P. R. 99 III 927)

2. **Efectele renunțării.**

67. — După dispozițiunile art. 696 și 697 c. civ. care sunt generale și absolute, eredele care renunță la moștenire, este privit că n'a fost niciodată erede, el nemai având, prin aceasta, nici un drept la rezervă și partea sa profitând comoștenitorilor.

Prin urmare, copilul donatar, care renunță la succesiunea donatorului, nu poate reține darul său peste limitele disponibilului. (C. Ap. Buc. III d. 186/1890 cu nota de T. Ionașcu, P. R. 161 II 924)

68. — Eredele donatar, care renunță la o moștenire cu condiția de a primi peste disponibil și rezerva, este considerat că renunță pur și simplu, deoarece legea nu prevede renunțări condiționale. (C. Ap. Buc. III d. 186/1890 cu nota de D. Hozoc, P. R. 146 II 925)

69. — Eredele renunțând cu titlu gratuit la succesiune în favoarea altui coerede, această renunțare constitue o adevărată donațiune care trebue să îndeplinească toate condițiunile cerute de art. 813 și 814 din codul civil. (Cas. I dec. 134/ 920 cu nota d-lui Mircea Djuvara, P. R. 31 I 922)

70. — Dispozițiunile art. 785 și 786 c. civ. pe baza cărora eredele care renunță este privit că n'a fost erede niciodată și partea renunțătorului crește părților co-erezilor, lui, sau, dacă este singur, partea este dată la gradul următor, aceste dispoziții sunt referitoare la succesiunile deschise, iar nu la moștenirea provizorie și subt condițiunile rezolutorie a bunurilor unui absent. (C. Ap. Nancy-Fr. I, 9 Nov. 1921, P. R. 14 III 928)

3. **Renunțarea la succesiunea viitoare.**

71. — Convențiunea prin care s'a convenit între doi frați ca, de o parte, contra renunțării unuia din ei în favoarea fratelui său la toate drepturile lui din succesiunea nedeschisă încă a mamei lor, iar de altă parte, la drepturile în plină proprietate ale secun-

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.iini.ro

dului frate în profitul primului asupra unor imobile determinate, bunurile succesiunea unui al treilea frate precedat să se împarte între dânşii în condiţiunile determinate, este prohibită de art 191 şi 1130 c. civ. (art 162 şi 965 c. civ. r.), ca esenţial contrarie ordinea publice, nulă de plin drept şi prin urmare lipsită de orice existenţă legală.

Puţin importă că în urmă, prin diferite acte, s'au făcut între eei doi fraţi diverse atribuţiuni de bunuri, în executarea învoelii lor, atribuţiuni privitoare chiar asupra părţei cuvenită mamei lor încă în viaţă, în succesiunea fiului său precedat, atunci când decizia atacată declară că stipulaţiunile conţinute în pactul asupra succesiunei viitoare, astfel intervenită între cei doi fraţi în timpul vieţei mamei lor, constituiau împreună cu cele relative la succesiunea deja deschisă a fiului precedat, un tot esenţial indivizibil, ale cărui elemente nu pot fi determinate. (Cas. civ Fr., 19 Februarie 1929, cu nota de S. R. în P. R. 61 III 930)

VI. **Succesiunae vacantă.**

72. — Curatorul unei succesiuni vacante fiind reprezentantul moştenirii şi al moştenitorului, oricare ar fi el, care ar putea să vină mai târziu să o reclame, este primit să ridice excepţiunea de dotalitate fiinţând în persoana soţiei decedate şi care face parte din moştenirea ei. (C. Ap. Lyon II Fr., 4 Iulie 1921, P. R. 14 III 928)

VII. **Petiţia de hereditate.**

73. — Acţiunea în petiţiune de ereditate fiind o acţiune pe care cineva o poate exercita în numele său propriu, în temeiul vocaţiunei ce are la moştenire, iar nu o acţiune a defunctului, găsită în patrimoniul său, rezultă de aci că este inutilă o prealabilă învestitură din partea justiţiei, de oare ce, cu prilejul cercetării unei acţiuni în petiţiune de ereditate, se va examina şi calitatea de moştenitor a reclamntului. (C. Ap. Buc. I d. 30/922 cu nota d-lui Al. Cerban, P. R. 79 II 923)

VIII. **Transmiterea succesiunii.**

1. **Sezina.**

74. — După art. 653 c. civ. numai descendenţii şi ascendenţii lui de cujus au sezina bunurilor sucesorale. Fraţi de sânge nu au sezina de drept asupra bunurilor moştenite dela fraţii lor şi mai puţin încă, în averea fratelui lor adoptiv. (Cas. II d. 167/920 cu nota de N. Georgean, P. R. 168 I 924).

75. — Dreptul ce legea acordă copiilor adoptatorului la succesiunea specială a adoptatului nu-l au prin reprezentaţiunea adoptatorului, ci prin vocaţiunea lor proprie; deci ei nu au o posesiune de drept asupra succesiunii adoptatului. (aceias decizie)

2. **Trimetere în posesie.**

76. — După dispoziţiile art. 644 combinat cu 653 c. civ. rom., ascendenţii şi descendenţii defunctului, au de drept proprietatea şi posesiunea bunurilor rămase în succesiune, din momentul morţii, ceilalţi moştenitori, alţii decât ascendenţii şi descendenţii, au de drept numai proprietatea bunurilor rămase, posesiunea însă, urmează să o ceară dela justiţie. (T. Bălţi 6 Nov. 1929 cu nota de I. G. Dimoftache, P. R. 133 III 929)

77. — Petiţionara pretinzând acest drept în calitate de soţie legitimă, conform art. 679 cod. civil român, ca nefăcând parte din clasele de succesori prevăzuţi de partea întâia a art. 653, urmează că, este indrituită a acţiona în justiţie, (aceias hotărâre)

78. — In principiu, cererile de punere în posesiune a moştenitorilor legitimi fără sezină şi a legatarilor universali, când nu există erezi rezervatari, se rezolvă de justiţie, conform art. 104 proc. civilă, pe cale de procedură graţioasă, adică în camera de consiliu, pe baza actelor prezentate în sprijinirea drepturilor pretinse. (Cas. I d. 459/930, P. R. 90 III 922; T. Buzău II jurnal 2957/926 P. R. 87 III 926)

79. — De îndată ce se iveşte un conflict de drepturi, prin intervenirea în cauză şi a altor moştenitori, cu drepturi cari se exclud, afacerea dobândeşte un caracter contencios şi dreptul comun, din punctul de vedere al procedurii de urmat, trebue să-şi reia imperiul, judecata urmând să aibă loc în şedinţă publică, cu desbateri contradictorii. (Cas. I, dec. 459/920, P. R. 90 III 922).

80. — Moştenitorii, fie sezinari, fie nesezinari, sunt proprietari ai bunurilor succesorale chiar din momentul morţii lui decujus. Cei nesezinari intră însă în posesiunea lor numai cu autorizaţiunea justiţiei. Prin această trimitere în posesie li se recunoaşte calitatea de reprezentanţi oficiali ai succesiunii şi de proprietari ai ei. (T. Ilfov I s. 260/920 cu nota de Al. Otetelişanu, P. R. 213 II 922)

81. — Tribunalul trimiţând în posesiune pe moştenitorii cari au făcut mai întâi cerere în acest scop, prin aceasta s'a desesizat definitiv de chestiunea aceasta şi ca atare nu mai poate trimite şi pe alţii în posesiune, întrucât măsura luată în favoarea celor dintâi are caracterul unei dispoziţiuni de ordine publică, pentru ca moştenirea să nu fie fără nici un reprezentant.

Prin urmare, cei care posterior pretind vreun drept asupra averei succesorale sunt în situaţiunea celor cari reclamă, pe cale de revendicare un bun, dar acţiunea lor bazându-se pe calitatea lor de moştenitori, ia denumirea de petiţiune de hereditate. (aceias hotărâre)

82. — Dacă trimiterea în posesiune a moştenitorilor diligenţi nu a fost executată de fapt, cei cari reclamă posterior posesiunea succesiunei sunt în situaţiunea unor terţe persoane, cari se pretind lezaţi printr'o executare şi deci ei au calea contestaţiunii pentru atacarea trimiterii în posesiune; — pe această cale nu pot cere suspendarea executării. Aceasta cu atât mai mult când, cum este în speţă, au şi acţiune de sechestru judiciar asupra averii succesorale. (aceias decizie; T. Buzău II, jurnal 2957/926, P. R. 87 III 926)

83. — Faptul că aceşti terţi au atacat anterior cu contestaţie încheierea de trimitere în posesie, fără a se discuta cu acel prilej calitatea de moştenitori a trimeşilor, nu poate constitui o recunoaştere tacită a acestei calităţi, valabilă pentru procesele ulterioare. (T. Buzău II jurnal 2957/926, P. R. 87 III 926)

84. — Când pentru mai mulţi erezi prezumtivi ai unei persoane declarate absentă, unii au obţinut trimterea în posesiune, pe când ceilalţi au rămas în nemişcare, aceştia din urmă au o acţiune pentru a fi puşi în locul celor dintâi, dacă au un drept preferabil sau pentru a fi primiţi să participe la beneficiul trimiterii în posesune. (C. Ap. Nancy-Fr. I. 9 Nov. 1921, P. R. 14 III 928)

85. — Această acţiune este prescriptibilă, conform art. 2262 c. civ. fr. (ac. dec.)

86. — Incheierile de trimitere în posesie, date conform art. 653 şi 891 codul civil, fiind acte de jurisdicţiune graţioasă, pronunţate după simpla cerere a celui ce se pretinde moştenitor legitim sau legatar universal, fără punerea în cauză a unui contrazicător-adversar, nu pot fi opozabile acelora cari posedă de fapt bunurile succesorale, căci nu pot fi aceştia constrânşi, fără consimţimântul lor, să adere la un act unilateral; astfel că aceştia nu pot fi scoşi din posesiunea acestor bunuri, prin simpla executare a unor atari încheieri. (C. Ap. Craiova I d. 174/924 cu nota de Dem. D. Stoenescu P. R. 5 II 925)

87. — Decizia prin care se recunoaşte unor persoane calitatea de moştenitori, se execută fără ca acele persoane să fie puse în mod efectiv în posesiunea averii ce se pretinde că au moştenit, ci printr'o simplă declarare care nu vatămă drepturile detentorului de pretins proprietar sau posesor. (Cas. II d. 59/926 P. R. 34 III 927)

88. — Conform art. 891 c. civ., atât timp cât testamentul nu lasă erezi rezervatari, cei testamentari pot cere trimiterea lor în posesia averii testată; cererea de intervenţie a moştenitorilor de sânge, bazată pe nulitatea testamentului, nu poate fi discutată în cererea de trimitere în posesie pe cale sumară, ci numai pe calea unei acţiuni de drept comun. (C. Ap. Buc. III d. 136/927, P. R. 86 III 927)

89. — Hotărârea de trimitere în posesiune, consfinţeşte dreptul părţei de succesor şi nu se poate executa contra deţinătorilor. (C. Ap. Buc. II d. 133/928 P. R. 139 III 928)

90. — Instanţa legată printr'una sau mai multe cereri de punere în posesie nu poate judeca anularea unui testament. Ea nu cercetează decât, dacă actul ce i se prezintă are la prima aparenţă şi în ce priveşte forma, această însuşire. (C. Ap. Buc. II 23 Oct. 1929 cu nota de Radu M. Goruneanu, P. R. 68 II 930)

IX. **Legislaţia teritorillor alipite.**

1. **Ardeal.**

91. — Nici codul civil austriac, nici legea maghiară menţionată, nu fac vreo deosebire, în privinţa legitimării, între copiii naturali simpli, incestuoşi sau adulteri, aşa că dreptul de succesiune se cuvine şi acestor din urmă copii asupra averei părinţilor lor, dacă aceşti părinţi i-au legitimat prin căsătoria lor subsecventă. (Cas. I c. Ardeal, d. 60/921 cu nota lui D. Alexandresco, P. R. 279 I 922; Cas. I d. 60/921, P. R. 42 III 922)

92. — Conform cu dispoziţia paragrafului 550 cod. civ. mai mulţi moştenitori, cu privire la dreptul lor comun de moştenire, se consideră ca o persoană unitară cât timp durează lichidarea sucesiunei. Nedistingând legea între moştenitorii legitimi şi cei

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.iini.ro

testamentari şi neexceptându-se nici moştenitorii legitimari, urmează că şi aceştia, cât timp durează lichidarea succesiunei, formează împreună cu moştenitorii testamentari aceeaşi persoană unitară ce reprezintă lăsământul.

Interesul lor la orice schimbare a lăsământului, în cursul lichidării succesiunei, este deci evident. Nu are nici o importanţă faptul că conform cu decretul din 31/I/1844 Nr. 781 din col. leg. jud., moştenitorul legitimar în virtutea paragrafului 784 cod. civ. nu poate să pretindă o parte proporţională din anume lucruri mobile şi imobile ce aparţin lăsământului, ci numai valoarea porţiunei sale în numerar socotită după evaluarea făcută în justiţie. (Cas. I. c. Ardeal d. 930/922, P. R. 114 III 923)

93. — Copii legitimi excluşi de la moştenire prin testament făcut de defunct, trebuesc consideraţi ca moştenitori legitimari, atâta timp cât dânşii n'au renunţat la porţiunea legitimă ce le rezervă legea, sau când — în absenţa lor — curatorul, instituit pentru apărarea drepturilor acestor persoane, a valorificat în instanţa succesorală dreptul lor la porţiunea legitimă conform art. 774 şi 775 c. civ. austriac.

Aceşti copii sunt chemaţi în sensul paragrafului 547 să reprezinte pe defuncta cu privire la moştenirea, ce le-a revenit şi lor, deşi numai în virtutea legii şi într'un mod restrâns. Ei vor participa la lichidarea sarcinilor lăsământului, în afara celora impuse prin dispoziţiunea de ultimă voinţă (paragraful 787 c. c.) în special, şi ale tuturor datoriilor, socotindu-se porţiunea legitimă după activul net al lăsământului. (aceiaş decizie)

94. — E regulă de drept, că usufruct vidual numai femeia credincioasă poate validita, — iar nu şi femeia, care a întreţinut relaţiuni sexuale cu alt bărbat, ca nedemnă, ca nu poate validita drept vidual asupra lăsământului bărbatului decedat. (Cas. I c. Ardeal. 19 Oct. 1923 cu nota de Giorgiu Plopu, P. R. 81 I 924)

95. — In sensul practicii judiciare stabile eredele legal are drept a refuza ereditatea şi a declara, că nu voieşte a primi succesiunea. O astfel de declaraţiune în practica judiciară stabilă este identică cu abzicerea de ereditare, şi un astfel de erede devine erede fără cotă şi fără drept de participare în succesiune. Atât eredele care respinge ereditatea, cât şi eredele, care abzice de ereditare, prin declaraţiunea făcută de dânşul, iese din ordinea de ereditare legală cu întreg stirpele său, prin urmare nici descendenţi eredelui refuzant sau abdicant nu se pot împărtăşi din lăsământul din care antecesorul lor nu a voit a se împărtăşi. Eredele indign se consideră ca şi când ar fi murit înaintea lui decujus, de unde urmează, că în locul eredului nedemn, în ordinea de ereditare păşesc descendenţii lui, în baza dreptului lor propriu de ereditare — pe când în caz de abzicere sau refuzare, descendenţii refuzantului sau abdicantului nu au drept propriu a păşi în locul acestuia, căci şi ei au ieşit din ordinea de ereditare. (Cas. I Ardelean, d. 26/924 cu nota de Giorgiu Plopu, P. R. 98 I 924)

96. — In sensul § 18, al articolului de lege VIII, din anul 1840, soţia a doua, ca văduvă, în cazul când a rămas unul sau maimulţi copii din căsătoria anterioară a soţului decedat, numai o parte de copil are drept a pretinde spre folosinţă ca drept vidual din averile din lăsământul bărbatu lui său — însă numai din acea avere care nu formează coachiziţie cu dânsa.

In cazul când bărbatul decedat, încă în viaţă, şi-a donat averea unui copil al său sau altei persoane, şi astfel după dânsul nu a rămas avere lăsământară, deci dreptul vidual nu se poate judeca asupra averii în natură: în astfel de caz după practica judiciară stabilită, văduva poate pretinde dela donatar numai echivalentul corespunzător dreptului ei vidual, adică echivalentul folosinţei unei părţi de copil. (Cas. I. c. Ardeal, 23 Ian. 1925 cu notă de Georgiu Plopu, P. R. 104 I 925)

97. — După dreptul civil ungar, uzufructul averii succesorale a soţului decedat se cuvine văduvei sale, numai în cazul când ea are o conduită morală. Dacă instanţa stabileşte călcarea codiţiunilor de ordin moral, constatarea are efect asupra întregului drept de uzufruct vidual, acest drept fiind unitar şi bazându-se în integralitatea lui pe o condiţie unică. Fiecare din moştenitori este îndreptăţit a cere stingerea în total a dreptului de uzufruct vidual, nefiind necesară intervenţia în cauză a tuturor moştenitorilor. (T. Oradea Mare, 9 Ian. 1925 cu nota de G. P. Docan P. R. 138 II 925)

98. — Conform normelor dreptului privat ugar, erezii universali sunt obligaţi la suportarea întreţinerii viduale în raport cu nevoile şi starea socială a văduvei, precum şi cu averile lăsământare, însă numai în limitele veniturilor acelor averi ,peste cari nu se poate trece, pentrucă altfel s'ar ataca însuşi fondul, care aparţine erezilor. (Cas. I d. 1435/927 cu nota de dr. G Plopu, P. R. 179 I 928)

99. — Dreptul de întreţinere viduală poate fi restrâns sau prin testamentul bărbatului, sau prin convenţiunea contractată de văduva cu erezii, în care caz dreptul vidual mărginindu-se la quantumul fixat, văduva nu poate cu succes pretinde majorarea acelui quantum, prin urmare, văduva numai acest quantum şi echivalentul acestuia, computat în lei, conform legei pentru schimbul coroanelor în lei, îl poate pretinde, deoarece principiul impreviziunei n'are nici o valoare juridică. (aceiaş dezicie)

100. — Averea numai atunci are caracter liniar dacă derivă dela una stirpe, care e şi stirpele comun decesorului şi rudeniei laterale pretendentă la ereditare după decesor.

Deci averea sau valoarea care un a fost achiziţionată de decesor, ci fără contra-valoare a trecut la decesor dela unul, sau dela ambii părinţi sau dela linia acelora, şi anume: sau prin donaţiune sau prin testament, sau în fine pe calea de ereditare legală, e avere sau valoare liniară.

Din contră: acea avere sau valoare din lăsământ, ce trece peste valoarea averi liniare sau a valorilor liniare, e avere echizită.

Prezumptiunea e totdeauna pe lângă calitatea achiziţională a averii; deci: toată averea, şi orice avere sau valoare, despre care nu se dovedeşte că e avere sau valoare separată sau liniară, se consideră de achiziţie. (Cas. I d. 500/929 cu notă de Giorgiu Plopu, P. R. 53 I 931)

101. — Pentru valorificarea şi recunoaşterea unui drept de postereditate, într'o succesiune imobiliară, nu este necesară chemarea în judecată a erezilor colaterali ai lui de cujus, atunci când se constată în fapt că judecătoria, în baza legii XVI din 1894, s'a pronunţat asupra dreptului de posteritate mai înainte de intentarea acţiunii, cu ocaziunea predării succesiunii. (C. Ap. Oradea Mare I cu notă de Tr. Alexandrescu, P. R. 25 II 931)

2. Basarabia.

102. — După dispoziţiunile cuprinse în dreptul local basarabean, văduva săracă când vine la succesiunea soţului său, în concurenţă cu copii acestuia rezultaţi din altă căsătorie, primeşte partea ce i se cuvine în plină proprietate, pe câtă vreme, atunci când vine în concurenţă cu copiii ei proprii, porţiunea ei este numai în uzufruct. (C. Ap. Chişinău I, d. 167/922, P. R. 60 III 923)

103. — In dreptul romano-bizantin (Harmenopol şi Andr. Donici, etc.), spre deosebire de codul civil actual (art. 666 c. civil), reprezentarea în linie colaterală este mărginită numai la nepoţii de frate sau soră (fratrum masculorum et foeminarum filiis aut filiabus), fără a se întinde mai departe şi la strănepoţi. (C. Ap. Chişinău I d. 87/923 cu nota lui D. Alexandrescu, P. R. 7 II 924)

104. — Dreptul de reprezentare în linie colaterală este admis numai a tunci când nepoţii de frate vin la succesiune în concurenţă cu alţi fraţi ai defunctului, în care caz succesiunea se împarte între ei pe tulpină, prin efectul reprezentării, iar nu şi atunci când nepoţii de fraţi sau surori ai defunctului vin finguri la succesiune, în care caz când ei moştenind jure proprio, iar nu prin reprezentare, averea defunctului se împarte între ei pe capete, soluţie contrară art. 667 din codul civil actual, admisă însă atât în codul Calimachi (art. 931—934), cât şi codul Caragea, art. 19 partea IV, cap. 3. (aceiaş decizie).

105. — Chestiunea de a şti dacă în Basarabia soţul supravieţuitor, când se recăsătoreşte, mai are sau nu drept de succesiune în averea soţului decedat, — nu poate fi rezolvată pe baza comentariilor din Hexabiblul lui Armenopol, ci trebue rezolvată faţă cu obiceiul pământului, care se poate urmări în legislaţiunile ambelor principate. (Cas. I, d. 879/924 cu nota de Andrei Rădulescu, P. R. 33 I 925).

106. — Atât codul Ipsilante, cât şi codurile Caragea, Calimachi şi Manualul Donici, cari reflectează obiceiul pământului, cuprind dispoziţiuni cu privire la dreptul de succesiune al soţului supravieţuitor.

In Manualul lui Donici, care, deşi apărut după răpirea Basarabiei, totuş a fost considerat de stăpânirea rusească ca adevărata legiuire a vechei Moldove, — dreptul de succesiune al soţului supravieţuitor este ridicat în cazul când se recăsătoreşte, indiferent dacă cel care moşteneşte este bărbatul sau femeia (Cap. 37 par. 6). Aceeaş dispoziţie este şi în Calimachi (par. 957), în privinţa dreptului uzufruct al soţului supravieţuitor. Deşi aceste dispoziţiuni sunt prevăzute pentru cazul concurenţii cu copiii, ele se aplică desigur şi în cazul concurenţii cu colateralii, dat fiind ideile religioase de atunci, cari priveau rău

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.iini.ro

recăsătoria şi principiul dominant ca averea să rămână în familia defunctului.

Trebue dar, a se decide că în Basarabia, soţul supravieţuitor recăsătorit, pierde dreptul de succesiune în averea soţului decedat şi atunci când vine în concurenţă cu colateralii. (Cas. I, d. 879/924 cu nota de Andrei Rădulescu, P. R. 33 I 925).

107. — In dreptul bizantin şi în vechile legiuiri locale, în Basarabia, spre deosebire de dispoziţiunile art. 666 c. civ. român, reprezentarea în linie colaterală este mărginită numai la nepoţii de frate, sau soră, şi nu merg mai de parte la strănepoţi. (Cas. I, d. 918/924 cu nota de Vespasian Erbiceanu, P. R. 227 I 924).

168.— Din interpretarea legiuirilor locale basarabene, rezultă că bărbatul sărac are aceleaş drepturi de succesiune în averea defunctei sale soţii, ca şi soţia săracă în averea soţului predecedat. (C Ap. Chişinău, d. 178/924, P. R. 37 III 924).

109. — Dispoziţiunile Novelei 52 a Impăratului Leon, reproduse de Armenopol şi aplicabile în Basarabia, potrivit cărora femeia care s'a recăsătorit pierde în favoarea copiilor dreptul de proprietate deplină asupra părţii din averea ce i se cuvine în succesiunea soţului, constituind o decădere dintr'un drept, se aplică numai soţiei sărace recăsătorite, iar nu şi bărbatului care se recăsătoreşte, căci ar fi să i se aplice pe cale de analogie o decădere dintr'un drept, pe care legea nu a voit să o aplice. (aceaş decizie).

110. — In Basarabia nefiind introdusă distincţia făcută de legiuitorul rus, prin art. 396 c. civ. rus, între bunuri agonisite şi bunuri de baştină, urmează că fiul adoptiv chemat la succesiunea adoptatorului, are dreptul la întreaga avere, fără a se face vreo distincţie între bunuri agonisite şi bunuri dobândite. (Cas. I, d. 818/925, P. R. 145 III 925).

111. — In Armenopol şi Donici negăsindu-se nici o normă legală în ce priveşte stabilirea momentului morţii produsă în aceeaş întâmplare a două persoane, care se succed una pe alta, urmează ca să se caute rezolvarea chestiei în izvoarele acelor legiuiri.

Privitor la concurenţi, acele izvoare şi anume: Digestele (De rebus dubiis, lib. XXXIV, tit. V, lex. 8, 9, 16, par. 1, 17, 18 şi în special 22 şi 23), cum şi Bazilicalele (lib. XLIV, tit. XVIII, lex. 8, par. 4), prevăd, că, dacă un copil şi părintele lui au murit în acelaş accident, se presupune că au murit copilul întâi, dacă era impuber, iar dacă era puber, se presupune că a murit în urmă. (C. Ap. Chişinău II, d. 30/926, P. R. 18 III 927).

112. — Potrivit art. 1401 pr. civ. rusă, în cazul când cineva încetează din viaţă fără a i se cunoaşte moştenitorii, Judecătoria de Ocol respectivă va lua măsurile necesare conservării averii ce posedă defuncta. Conform art. 1403 din acelaş cod, asemenea măsuri constau în chemarea moştenitorilor şi însărcinarea Portărelului cu inventarierea şi păstrarea averii până la trecerea ei în mâna succesorilor (Jud. Oc. Tătărăşti-Cetatea Albă, 29 Martie 1928 cu nota de L. Ciobanu, P. R. 82 III 928).

3. **Bucovina.**

113. — Conform par. 547 cod. civ. buc., îndată ce moştenitorul a acceptat succesiunea, el reprezintă, cu privire la dânsa, pe persoana care a lăsat moştenirea, considerându-se ambii (defunctul şi moştenitorul), în raport cu terţii, ca o singură persoană.

Astfel fiind, după acceptarea moştenirii, eredele este îndreptăţit a introduce toate acţiunile cari aparţineau defunctului relativ la întregul său lăsământ, moştenitorul reprezentându-l în această privinţă cu toate drepturile unui succesor universal. (Trib. Câmpulung, Bucovina, 22 Oct. 1929 cu nota de O. Ternoveanu, P. R. 101 III 930).

X. **Studii, recenzii şi note.**

114. — Pour une reforme socialiste du droit successoral. (Eug. Rignano) recensie de M. I. Basarab(P. R. 12 IV 923).

115. — Des successiones à liquider en France, comprenant des biens aux Etats-Unis et de quelques notions de droit americain sur les succesions (Pierre Pellerin) recensie de N. A. Ionescu (P. R. 22 IV 923).

116. — La limitation de l'héritage (H. E. Read) recensie de N. A. Ionescu (P. R. 47 IV 923).

117. — Dreptul de moştenire al soţului supravieţuitor (Andrei Rădulescu) recensie de P. Vasilescu (P. R. 68 IV 926).

118. — Succesorii fără sezină au exerciţiul acţiunilor pentru eşiri din indiviziune, fără o prealabilă trimitere în stăpânire, de Traian R. Scriban (P. R. 32 IV 928).

119. — Dreptul de succesiune al văduvei în Basarabia în urma legii din 4 Aprilie 1928. Temeiul dreptului de moştenire. Istoric, de Ion Gr. Dimoftache (P. R. 17 IV 929).

120. — V. Alimente, Convenţie matrimonială, Dobrogea, Impărţeală, Legi, Porţiune disponibilă, Testament.

SUPRIMARE DE STAT

V. Chestiuni prejurîdiciale. Filiaţie.

SUPUS INAMIC

V. Competenţă. Lichidarea bunurilor supuşilor inamici. Măsuri excepţionale. Tribunal arbitrar mixt.

SUSPENDARE

(Art. 338 Pr. Civ., 42 l. acc. 71 l. Cas., 170, 198 Pr. Pen.).

CUPRINS:

I. Materie civilă.
1. *Hotărâri susceptibile de suspendare (1—5)*
2. *Procedura suspendării executării:*
a) Forme procedurale (6—11).
b) Instanţa competentă (12—14)
c) Căi de atac (15—16)
3. *Suspendarea executării de instanţa de apel (17—20)*
4. *Suspendarea executării de instanţa de recurs (21—23).*
Condiţiuni:
a) Recurs asupra litigiului (24—24).
b) Fixarea şi depunerea cauţiuni (27—29).
c) Caracterul cauţiunii (30—32)
5. *Suspendarea executării în contestaţie (35—37).*
6. *Efectele suspendării executării (38-39).*
II. Materie penală (40)
III. Legislaţia teritoriilor alipite
IV. Studii şi note (47—49).

I. **Materie civilă.**

1. **Hotărâri susceptibile de suspendare.**

1. — Art. 68 din legea de organizare a Inaltei Curţi de Casaţie, nefixând nici un termen în care să se ceară suspendarea executării, această suspendare poate fi cerută şi încuviinţată chiar şi după ce s'a executat deciziunea Curţei de Apel, în care caz suspendarea are de efect a desfiinţa însăşi executarea, pentrucă deciziunea executorie fiind suspendată, ea nu mai poate produce nici un efect şi lucrurile trebuesc puse în starea în care se aflau înainte de judecata ei, până ce se va judeca recursul. (Cas. II, d. 106/914 cu nota de G. Iuliu, P. R. 246 I 923; Dolj II 20 Oct. 1926 cu nota de Al. Hagi Gheorghe, P. R. 35 II 927; Cas. III, d. 1122/925, P. R. 130 III 927).

2. — Din moment ce în speţă suspendarea executării s'a cerut înainte de a se începe orice act de executare, chiar dacă Curtea s'a prounţat asupra acestei cereri şi a dat ordinul de suspendare după ce se făcuse executarea, aceasta nu schimbă în nimic dreptul părţii, fiindcă odată suspendarea admisă, ea trebue să-şi producă efectele din momentul când a fost făcută cererea de suspendare, iar instanţa de fond nediscutând acest motiv, care era de natură a schimba soluţia procesului, face o omisiune esenţială şi deciziunea sa are a fi casată. (aceiaş decizie).

3. — Fie că executarea provizorie a unei hotărâri este dată de lege, fie că este dată de judecător conform art. 129 pr. civ., în ambele cazuri se poate cere suspendarea executării. (T. Dorohoi, jurnal 3459/924, P. R. 120 III 924).

4. — Art. 338 proc. civ., nu restrânge dreptul părţii care cere suspendarea numai la cazul când executarea nu a avut loc căci altfel, acest drept, asigurat de lege, ar fi la discreţia părţii potrivnice. (Cas. III, d. 1122/925 cu nota de C. Botez, P. R. 154 I 925).

5. — Nu se poate acorda suspendarea executării când ne găsim în faţa unei decizii definitive şi nesusceptibile de vreo cale de atac. (Cas. II, 22 Mai 1927, P. R. 85 III 927).

2. **Procedura suspendării executării.**

a) **Forme procedurale.**

6. — Cu ocazia rezolvării unei cereri de suspendarea executării unei hotărîri, punându-se în discuţie oportunitatea şi admisibilitatea unei atari măsuri, precum şi quantumul garanţii, pentru a asigura interesul părţii protivnice, formalitatea citării părţilor este indispensabilă. Deşi ult. alineat al art. 68 din legea organică a Curţii de Casaţie prevede în mod expres citarea părţilor numai cu ocazia rezolvării cererilor de suspendare, adresate direct Inaltei Curţi, totuş aceiaş raţiune există pentru ca această regulă să fie aplicată şi cererilor de suspendare ce se adresează instanţelor de fond.

Prin urmare, în speţă, numai cu violarea art. 68 precitat, Tribunalul a putut suspenda executarea cărţii de judecată fără citarea părţilor. (Cas. I, d. 1344/922 cu nota de G. Iuliu, P. R. 244 I 923; aceiaş cu nota de N. Nicoleanu, P. R. 208 I 923; Cas. I, d. 1/923 cu nota de G. Iuliu, P. R. 245 I 923).

7. — Suspendarea executării unei sentinţe definitive şi executorii, fiind o măsură cu caracter grav şi potrivnic, ce tinde la paralizarea temporară

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.iini.ro

a efectelor unui titlu executoriu, nu poate intra în prevederile unui conflict de jurisdicţie graţioasă, conform art. 104 pr. civ., ci în acela al unui conflict de jurisdicţie contencioasă în care părţile urmează să fie citate şi ascultate potrivit art. 71 pr. civ. (Cas. I, d. 354/919 cu nota de Vasile N. Teodorescu, P. R. 89 I 931)

8. — Hotărârile prin care se suspendă executarea hotărârilor judecătoreşti definitive, întemeiate pe art. 68 (actual 71) l. C. Cas. urmând a se pronunţa în mod contradictoriu, în urma citării părţilor şi implicând măsuri de natură a împiedeca exerciţiul drepturilor unor hotărâri de natură contencioasă, iar nu graţioasă. (Cas. I, d. 214/923, P. R. 82 III 923).

9. — Suspendarea executării unei hotărâri trebue cerută printr'o petiţie separată. Deci, o atare cerere formulată în chiar petiţia de apel sau contestaţie, trebue respinsă ca neregulat introdusă. (T. Dorohoi, jurnal 3459/924, P. R. 120 III 924, V. infra nr. 17).

10. — Din modul în care este redactat art. 71 din legea Curţii de Casaţie rezultă că, cererile privitoare la suspendarea executării hotărârilor definitive au a fi cercetate pe calea procedurii graţioase, prevăzute de art. 104 pr. civ., întrucât într'un asemenea caz instanţa judecătorească nu este chemată să dea o soluţiune unui proces pendinte, ci numai să exercite un simplu control, în scopul conservării unui drept. (Cas. II, d. 601/929, P. R. 17 III 930; aceiaş cu nota de V. Teodorescu, P. R. 77 I 931).

11. — Faptul că părţile au fost chemate nu poate face să se schimbe caracterul acestei jurisdicţiuni, din graţioasă în contencioasă, întrucât, prin concluziunile lor, acestea nu au ieşit din cadrul discuţiunilor absolut necesare rezolvării cererii de suspendare. (aceiaş decizie).

b) **Instanţă competentă.**

12. — Tribunalul, care a statuat asupra cărţii de judecată, ca instanţă de recurs, nu este competinte a hotărî asupra cererii de suspendare, prevăzut de art. 68 din legea Curţii de Casaţie, este acordat numai instanţelor de fond care au pronunţat hotărârea definitivă şi numai în mod excepţional, în cazurile prevăzute de art. 5 § III, lit. f, legea Curţii de Casaţie se acordă acestei Inalte Curţi iar nu şi Tribunalului ca instanţă de recurs. (Cas. I, d. 1344/922 cu nota de H. Nicoleanu, P. R. 208 I 923; aceiaş cu nota de G. Iuliu, P. R. 244 I 923).

13. — Atunci când e vorba de suspendarea executărei unei hotărâri care condamnă la plată de alimente, instanţa de fond care a pronunţat ultima decizie, are suverană putere de apreciere, prin asimilare cu cazurile prevăzute în partea a doua (revendicare sau posesie) a aliniatului 2 din art. 68 din legea pentru înfiinţarea Curţii de Casaţie. (C. Ap. Iaşi II, 4 Noemb. 1924 cu nota de Eug. Petit, P. R. 3 II 925).

14. — In principiu este admisibilă suspendarea în mod vremelnic a execuţiei provizorii a unei ordonanţe prezidenţiale şi pe cale de refereu, pe temeiul art. 66 bis pr. civ. până la rejudecarea în mod definitiv a cererii de suspendare făcută odată cu apelul.

Intrucât însă, în speţă, din examinarea sumară a actelor prezintate de parte în sustinerea cererii de suspendare a executării ordonanţei prezidenţiale, rezultă că nu s'a răsturnat cu nimic urgenţa găsită de prezidentul care a dat ordonanţa, nu sunt îndeplinite condiţiunile cerute de art. 66 bis pr. civ. pentru a suspenda executarea ordon. prezidenţiale. (T. Baia 20 Martie 1931 cu nota de G. Petruc, P. R. 219 II 931).

c) **Căi de atac.**

15. — In materie de suspendarea executării unei hotărâri pronunţate în ultima instanţă, nu pot fi deschise alte căi de atac decât cele ce sunt admise în privinţa fondului procesului, pentrucă este de principiu că gradele de jurisdicţie se determină după natura si starea pricinii.

In speţă, fiind vorba de o sentinţă dată de Tribunal asupra unui apel făcut contra unei ordonanţe prezidenţiale potrivit art. 66 bis pr. civ., această sentinţă este pronunţată de Tribunal în ultima instanţă şi supusă numai recursului în Casaţie, conform penultimului aliniat din acelaş articol: prin urmare şi hotărârea dată asupra suspendării executării este supusă tot recursului în Casaţie aşa că apelul îndreptat la această Curte în contra acestei hotărâri este inadmisibil. (C. Ap. Constanţa, d. 1/922 cu nota de G. Iuliu, P. R. 245 I 923).

16. — Sentinţa a cărei suspendare de executare Tribunalul a admis-o, fiind dată de Tribunal cu instanţă de recurs în urma casării cărţii de judecată, pentrucă nu s'a propus părţilor pacea, iar nu pentru vreun motiv de incompetenţă, urmează că, după principiile generale în materie de competinţă, această sentinţă să fie definitivă, nemai fiind susceptibilă de nici o cale de atac ordinară sau extraordinară.

In consecinţă, toate cererile accesorii ce au a fi rezolvate de Tribunal, pe temeiul ei, cum este în speţă cererea de suspendarea executării, adresată de chiriaş şi admisă prin jurnalul dedus în Casaţiune, sunt soluţionate în ultimă şi definitivă instanţă, fără a mai exista vreo cale de atac contra măsurii luată de Tribunal, în acest caz. (Cas. S. V. d. 814/923 cu nota lui H. în P. R. 1 III 924).

3. **Suspendarea executării în instanţa de apel.**

17. — Executarea unei cărţi de judecată dată cu execuţie provizorie, nu poate să fie suspendată decât în baza unei hotărîri dată de Tribunal ca instanţă apelativă, în urma citărei de urgenţă a părţilor conform art. 338 pr. civ.

Ca atare, adresa trimisă de Tribunal, judecătoriei, prin care îi face cunoscut, că conform jurnalului Tribunalului, judecătoria să dispue suspendarea executărei cărţei de judecată cu execuţie provizorie până la judecarea apelului de Tribunal, este nulă şi deci judecătoria nu poate pune nici un temei pe ea, întrucât conform art. 338 pr. civ. n'a intervenit o hotărâre dată în apel, singura în drept a suspenda execuţia provizorie. (Jud. Oc. Târgoviste, 7 Iulie 1922, P. R. 95 III 923).

18. — Deşi în primul aliniat al art. 338 pr. civ. se prevede că cererea de suspendare se face „odată cu apelul", aceasta nu însemnează însă că trebue făcută în acelaş moment, sau că legiuitorul ar fi asimilat aceste cereri cu petiţiile de apel, pentru ca de aci să se tragă concluzia că ele trebuesc prezentate înăuntrul termenului de apel.

A decide altfel, ar însemna să se admită că art. 338, prevede două termene deosebite pentru introducerea cererii referitoare la execuţia provizorie, după calitatea persoanei care face asemenea cereri, adică după cum ele se fac de reclamant sau pârît: pârîtul urmând a face cererea conform alin. I, odată cu apelul, iar reclamantul, conform alin. II, în tot timpul judecăţii apelului, deosebire prin nimic justificată. (Cas. I, d. 502/924 cu nota de S. Speer, P. R. 280 I 924, V. supra nr. 8).

19. — Aparţine instanţei de apel şi nu Tribunalului pe calea contestaţiunii, de a se pronunţa asupra unei cereri de suspendarea execuţiunii provizorii acordată unei sentinţe care a fost atacată cu apel, deoarece e vorba de o procedură special organizată de lege, care derogă dela rânduelile prevăzute de art. 399 şi urm. pr. c. (Cas. III, d. 1122/925 cu nota de C. Botez, P. R 154 I 925).

20. — O cerere de suspendare provizorie până la judecarea în mod contradictoriu a suspedării efectului executoriu al sentinţei, este admisibilă înaintea Curţii, deşi n'a fost sesizată cu judecarea apelului. (C. Ap. Buc. I, 21 Noemb. 1925, cu nota de M. Vitzu, P. R. 233 II 930).

4. **Suspendarea executării în instanţa de recurs.**

21. — Potirivit art. 68 al. I din l. org. Casaţiei, suspendarea punerii în lucrare a hotărârilor definitive date de instanţele de fond, este lăsată în toate cazurile la facultatea părţii, dacă aceasta satisface cerinţele legii şi anume: dacă a făcut recurs şi a depus valoarea corespunzătoare condamnaţiunii.

Prin urmare, instanţa de apel greşeşte când argumentează că în materie de pensie alimentară, aplicaţiunea art. 78, al. I din legea Curţii de Casaţie este facultativă pentru instanţa de apel iar nu pentru partea interesată la suspendarea executărei. (Cas. II, d. 101/911 cu nota de G. Iuliu, P. R. 241 I 923).

22. — Dispoziţiunile art. 68 din legea organică a Curţii de Casaţie, după care se poate cere suspendarea hotărârilor definitive, în cazul când s'a făcut recurs în contra lor, consacră principiul că, în materie civilă, hotărîrile ultimei instanţe de fond sunt executorii şi deci suspendarea executării lor fiind o excepţiune, nu poate fi admisă decât în cazurile strict limitate şi numai cu îndeplinirea condiţiunilor cerute de lege în acest scop. (Cas. I, d. 613/920 cu nota de G. Iuliu, P. R. 243 I 923).

23. — Prin art. 71 din legea Curţii de Casaţie, legiuitorul a dat părţei, obligată prin hotărâre definitivă, dreptul de a cere suspendarea executărei, drept ce este lăsat la facultatea ei şi nu se poate ca acest drept să-i fie răpit prin voinţa părţei potrivnice atunci când partea obligată, uzând de dreptul său legal, oferă garanţiile prevăzute la alin. II de sub susmentionatul articol.

Orice dispoziţie contrarie, cuprinsă în legea de execuţiune aplicabilă în Ardeal, a fost abrogată prin legea Curţei de Casaţie care conţine reguli

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.iini.ro

de unificare pentru toate ținuturile românești în această privință. (C. Ap. Oradea Mare II d. 164/928 cu nota de Romul Pop, P. R. 13 II 929).

Condițiuni.

a) **Recurs asupra litigiului.**

24. — Legea cerând existența recursului în casațiune, aceasta presupune cazul unui recurs îndreptat în contra unei sentințe definitive, date de instanța de fond ca atare, textul de lege vorbind numai de asemenea sentințe, deci nu și de cele date de Tribunalele de județ, ca instanțe speciale de recurs, caz în care sentința pronunțată nu mai poate fi atacată prin nici o altă cale ordinară sau extraordinară, prevăzută de lege și prin urmare nici cererea de suspendarea executării nu poate fi admisibilă.

Prin urmare, Tribunalul violează art. 68 citat, când admite suspendarea executării sentinței sale, date în recursul făcut în contra încheierei Comisiei Arbitrale, astfel că jurnalul prin care admite suspendarea urmează să fie casat fără trimitere. (Cas. I, d. 613/920 cu nota de G. Iuliu, P. R. 243 I 923).

25. — Conform art. 68 din legea organică a Curții de Casație, dreptul de a acorda suspendarea executării unei hotărâri definitive este lăsat la aprecierea instanței de suspendare. (T. Brăila II, jurnal 10080/923 cu nota de G. Iuliu, P. R. 140 II 924; T. Bălți, s. civ. 42/929 cu nota de G. Iuliu, P. R. 21 III 929).

26. — In consecință, această instanță poate refuza o asemenea cerere, când constată că partea nu face dovada că a depus în termen și motivele de recurs și când, în speță, dânsa n'are nici interes a cere suspendarea, deoarece prin obligațiunea proprietarului de a-i oferi în schimb locuința sa, nu e în pericol de a rămâne fără adăpost. (aceiaș hotărâre).

b) **Fixarea și depunerea cauțiunei.**

27. — Aprecierea sumei ce partea recurentă urmează să consemneze pentru a asigura pe partea intimată de executarea deciziunii atacate cu recurs, este cu totul de atributul instanței care a pronunțat deciziunea a cărei suspendare se cere. (Cas. II, d. 101/911 cu nota de G. Iuliu, P. R. 241 I 923).

28. — Conform principiului de drept, prin obiectul procesului se înțelege pretențiunea litigioasă supusă judecății prin acțiune, iar prin valoarea obiectului procesului trebue să se înțeleagă valoarea interesului material valorificat de reclamant. (T. Suceava II, d. 50/929, P. R. III 929).

29. — Cererea de suspendare și fixarea cauțiunei cu ocazia suspendării executării unei hotărâri atacată pe calea recursului, trebue să fie rezolvată în cadrul acțiunei principale, ca un accesoriu al acestia, astfel că pe baza regulei „accesorium sequitur principale", cauțiunea nu poate întrece valoarea obiectului acțiunei principale. (aceiaș hotărâre).

c) **Caracterul cauțiunii.**

30. — Legiuitorul a dispus prin art. 68 din legea Curții de Casație, că partea adversă aceleia care a obținut hotărârea definitivă, poate cere suspendarea punerii în lucrare a acestei hotărâri, numai prin depunerea sau asigurarea valorii corespunzătoare, odată cu declararea recursului.

Scopul acestei dispoziții este ca partea care a obținut hotărârea definitivă să nu poată fi împiedecată a o executa, numai prin simplul fapt că partea adversă a declarat recurs și a cerut suspendarea executării ei, fără a garanta, că va despăgubi pe partea câștigătoare de daunele suferite, prin întârzierea executării, în cazul când recursul va fi respins. (C. Ap. Buc. IV, d. 454/925 cu nota de G. Iuliu, P. R. 35 III 926).

31. — pentru ajungerea acestui scop nu este necesar ca partea care a obținut hotărârea definitivă să obțină poprirea sumei depuse drept cauțiune de recurent, ci este suficient ca ea să justifice intentarea unei acțiuni în daune, în contra recurentului.

Această soluțiune a fost confirmată și de legea care a modificat legea Curții de Casație, la 20 Decembrie 1925, prin care lege se prevede formal în art. 71, al. final, că această cauțiune nu se poate elibera decât după o lună dela data respingerii recursului, afară numai dacă în acest interval partea în drept a intentat acțiune în daune. (aceiaș decizie).

32. — Legea nedefinind care este caracterul sumelor ce trebuesc depuse, pentru a se putea obține, în caz de recurs, suspendarea executării hotărârilor civile, al căror obiect îl formează o condamnațiune la o sumă determinată de bani (art. 71 al. 1 l. Curții de Casație), este neîndoios că, indiferent de denumirea lor, caracterul acestor sume este tot acela al unei cauțiuni în genere, în sensul celei prevăzute de art. 129, 338 și 384 pr. civ., și așa fiind, ele nu pot constitui sau echivala în nici un caz cu o plată sau cu o asigurare a ei, fără dispoziția expresă a unui text de lege. (Cas. II, d. 382/931 cu nota de Vasile Teodorescu, P. R. 170 I 931; aceiaș P. R. 115 III 931).

Cazuri speciale.

33. — Dacă condamnațiunea prevăzută în sentința definitivă a instanței de fond, nu reprezintă o valoare pecuniară, care să poată fi asigurată prin consemnarea sumei respective, ci se hotărăște rezilierea contractului de locațiune și evacuarea imobilului — instanțele de fond în urma introducerei recursului, sunt în drept să hotărască dacă față cu împrejurările cauzei, este sau nu locul a se acorda suspendarea executării, până la judecarea recursului, pe temeiul unei cauțiuni bănești.

Prin urmare, în acest caz, suspendarea nu este obligatorie pentru ele, ci lăsată la aprecierea lor. (Cas. I, d. 1322/922 cu nota de G. Iuliu, P. R. 242 I 923 și 33 III 923).

34. — Pentru a obține suspendarea executării unei hotărâri, prin care s'a fixat un quantum de chirie, partea interesată e deajuns să dovedească că a introdus recurs și să depună o cauțiune apreciată de instanța de judecată ca suficientă, fără a fi nevoie să satisfacă cerințele art. 11 din legea proprietarilor, care nu e aplicabil în acest caz. (Cas. I, d. 935/925, P. R. 1 III 926; Cas. II, d. 323/924, P. R. 3 III 925).

5. **Suspendarea executării în instanța de contestație.**

35. — Nu există nici un text de lege, care să autorize instanța sesizată de o contestațiune la executarea unui act, de a suspenda această executare până la judecarea definitivă a acțiunii introdusă pe cale principală, în anularea acelui act. (Cas. II, d. civ. 522/924 cu nota, P. R. 2 III 926; Cas. II, d. civ. 38/923, P. R. 131 III 923).

36. — Din termenii art. 401 pr. civ., rezultă că instanța de fond nu poate suspenda executarea în contra căreia s'a făcut o contestație, decât până la judecarea acestei contestațiuni.

Prin urmare, instanța de fond respingând cererea de executarea actului de vindere-cumpărare, până la transarea acțiunii în anularea acelui act, pe cale pirncipală, ea a făcut o bună aplicațiune a legii. (aceiaș decizie).

37. — Art. 338 pr. civ. este singurul text ce se ocupă de forma în care trebue cerută suspendarea executării Acest text se aplică și în cazul când se cere suspendarea unei hotărâri ce se atacă pe cale de contestație. (T. Dorohoi, jurnal 3459/924, P. R. 120 III 924).

6. **Efectele suspendării executării.**

38. — Când în contra unui chiriaș s'a obținut o hotărâre de evacuare, iar dânsul a cerut și obținut suspendarea executării până la epuizarea căilor de atac, a luat asupra sa riscurile împiedecării prin suspendarea hotărârii de evacuare și el singur are a răspunde de aceste riscuri. (Cas. I, d. 473/923, P. R. 24 III 924).

39. — Suspendându-se de Curtea de Apel, în temeiul articolului 68 din legea organică a Inaltei Curți de Casație, executarea unei decizii până la judecarea recursului introdus contra ei înaintea Inaltei Curți și fiind necontestat că recursul este încă pendinte, Curtea de Apel nu poate să retracteze hotărârea sa de suspendare, și să ordone continuarea executării pentru motivul că debitorul recurent nu stăruie în judecarea recursului; partea interesată nu are decât să stăruiască ea a se judeca recursul. (C. Ap. Buc. I d. 151/923 cu nota de G. Iuliu, P. R. 243 I 923).

II. **Materie penală.**

40. — Cererea de suspendarea executării unei hotărâri, efectuată prin emiterea mandatului de arestare, se adresează nu Tribunalului, sesizat de judecarea contestației, ci parchetului respectiv, organ care nu mai depinde de Tribunal și care procedează la executare în baza legii de procedură penală. (T. Bacău II, jurnal Nr. 2276/925 cu nota de George Iuliu și T. Scriban, P. R. 149 III 925).

III. **Legislația teritoriilor alipite.**

41. — In conformitate cu dispozițiile art. 83 din noua lege a Casației, cererile de suspendarea executării unei hotărâri dată de instanțele din Ardeal se judecă conform normelor în vigoare în acele teritorii, adică în fața instanțelor de fond. (Cas. III d. 949/926, P. R. 130 III 927).

42. — După dispozițiile art. 42 și 53 din l. accel. judec., suspendarea executării provizorii se poate obține prin o simplă cerere care nu necesită introducerea unui apel particular, întrucât această cerere poate fi prezentată nu numai înaintea aceleia care a admis execuția provizorie.

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.iini.ro

Dispozițiunile art. 166 din proc. civ. rusă, care dă posibilitatea unei părți să împiedice executarea provizorie pe calea unui apel particular au suferit o abrogare tacită, fiind contrarii dispozițiilor art. 42 l. accel. judec. (T. Lăpușna III jurnal 3172/926 cu nota de Tr. Lăzărescu, P. R. 67 III 927).

43. — In principiu, apelul în contra hotărârii Tribunalului, prin care respinge cererea de suspendarea execu tării unui testament notarial, este admisibil. (C. Ap. Chișinău I d. 97/927, P. R. 6 III 928).

44. — Intr'o cerere de suspendarea executării unui testament notarial, urmează a se examina dacă există o acțiune în anularea lui, adică o acțiune serioasă.

Când se constată în fapt că o asemenea acțiune a mai fost intentată de partea care cere suspendarea executării și a fost retrasă și că această nouă cerere cuprinde niște cereri alternative, deci este neserioasă, cererea de suspendarea executării urmează a fi respinsă. (Aceias hotărâre).

45. — Debitorul, asupra averei căruia s'a instituit un sechestru, poate, conform art. 38 din legea de executiune, să ceară, atât judecătoriei care a ordonat executiunea, cât și celei competente pentru efectuarea ei, suspendarea sau restrângerea executării, dacă poate dovedi cu act autentic că hotărârea, în baza căreia s'aordonat executarea, a fost schimbată, scoasă din vigoare sau restrânsă printr'o altă hotărâre, ulterioară, rămasă definitivă.

Această suspendare a executării poate fi obținută de debitor printr'o simplă cerere, fără a fi nevoie să o formuleze pe calea unei acțiuni de drept comun, cu regulele inerente cererilor principale. (C. Ap. Brașov I 26 Iunie 1929 cu nota de Tr. Alexandrescu, P. R. 37 II 930).

46. — Articolul 71 din legea Curței de Casație, care dealtfel vorbește numai de hotărârile definitive, n'a abrogat art. 786 din pr. civ. ard., aceasta din urmă dispunând asupra unei proceduri speciale a judecătoriei de arbitrii, aflată încă în vigoare. (C. Ap. Brașov II, 18 Martie 1929, P. R. 83 III 929).

IV. **Studii și note.**

47. — Suspendarea executării hotărârilor, de Traian Scriban (P. R. 10 IV 928).

48. — Suspendarea executării hotărârilor penale, de Traian R. Scriban (P. R. 63 IV 928).

49. — V. Apel, Contestație, Executarea silită asupra imobilelor, Recurs.

SUSPENDAREA ACȚIUNII CIVILE SAU PENALE.

V. Chestiuni prejudiciale.

SUSPICIUNE LEGITIMA

V. Strămutarea judecății.

SUSTRAGERI COMISE DE DEPOZITARII PUBLICI.

(Art. 140 C. Pen.)

1. — Pentru a intra în prevederile art. 140 c. p. nu e destul ca funcționarul care a făcut deturnarea sau sustragerea să fie depozitar, ci mai trebuie ca obiectele deturnate sau sustrase să fi fost depuse la dânsul în puterea unei însărcinări ce avea în acest scop. (Cas. II d. 829/921, P. R. 63 III 922).

2. — astfel jandarmii neavând însărcinarea a primi sau conserva bani sau obiecte, dacă ar înstrăina asemenea bunului mobile nu comit delictul de deturnare sau sustragere, ci pe acela de abuz de încredere (ac. dec.)

3. — Art. 140 din codul penal nu pedepsește deturnarea momentană, ci deturnarea frauduloasă făcută cu intenția de a-și însuși banul public, astfel că delictul nu este constituit decât în momentul în care restituirea banilor lipsă devine inoperantă, sau imposibilă, iar nu și în cazul când înainte de începerea oricărei urmăriri penale, inculpatul depune suma.

Astfel fiind, bine Camera de punere sub acuzare a socotit că întrucât inculpatul a depus suma ce i s'a găsit lipsă în cassă, chiar a doua zi după constatarea lipsei și înainte de începerea oricărei urmăriri penale, nu s'a făcut pasibil de delictul de delapidare ce i se impută. (Cas. II d. 314/930 cu nota de Vintilă Dongoroz, P. R. 138 III 930).

4. — Față de deprecierea monetară, valoarea de 1200 prevăzută de art. 140 c. p., ca limită pentru aplicarea pedepsei în delictul de delapidare de bani publici, este echitabil și conform voinței legiuitorului de a fi transportată în valută actuală. (T. Ilfov I s. 1465/930, P. R. 25 III 931).

5. — Deși în caz de delapidare însoțită sau urmată de fals, avem materialmente două fapte distincte, totuș conform dispozițiunilor art. 17 din legea băncilor populare, falsurile săvârșite pentru înlesnirea sau ascunderea delapidării fiind socotite numai ca o circumstanță agravantă a delictului de delapidare, iar nu ca un fapt distinct cum prevede art. 146 din legea cooperațiunii, urmează că în caz de delapidări însoțite de falsuri săvârșite sub imperiul legii băncilor populare, există un fapt unic, acela al delapidării circumstanțiate și cum delapidările dela băncile populare nu au fost exceptate dela beneficiul amnestiei prin legea din 6 Iunie 1929, această delapidare circumstanțială este și ea amnestiată. (Cas. II 3 Febr. 1931 cu notă de Vintilă Dongoroz, P. R. 97 I 931).

6. — Calitatea apelantului de funcționar public, nu se poate contesta chiar dacă s'ar admite că, față de autonomia Bisericei ortodoxe române, cancelariile Mitropoliilor sau Episcopiilor nu sunt autorități administrative de stat, totuș funcționarii lor sunt supuși drepturilor și îndatoririlor funcționarilor publici. Aceasta rezultă nu numai din regulamentul special din 1926 al Consistoriului Spiritual Central, care prin art. 291 arată că drepturile și datoriile funcționarilor sunt cele prevăzute de legea statutului funcționarilor, dar și din textul general al acestui statut, art. 4, care prevede că funcționarii eclesiastici au calitatea de funcționari publici, aplicându-li-se și lor prima parte din legea statutului funcționarilor.

In fapt este necontestat că inculpatul era însărcinat cu perceperea sumelor de bani ale Archiepiscopiei, că fiind funcționar s'a amestecat cu sau fără calitate în mânuirea fondurilor acestui așezământ public și că în acest mod și-a însușit pe nedrept importante sume de bani pe cari apoi le-a deturnat și sustras; aceste fapte sunt pedepsite de art. 140 c. p. combinat cu dispozițiunile citate din legea contabilității publice, fie că inculpatul le-a săvârșit sub imperiul vechei sau nouei legi a contabilității, aceleaș principii fiind cuprinse, după cum s'a arătat, în ambele legiuiri. (C. Ap. Buc. V d. 30/931, P. R. 73 III 931).

SUSTRAGERE DE SUB PUTEREA MARITALA.

(Art. 97 C. Pen. Bucov.)

1. — Dacă legiuitorul pedepsește pe acela care chiar cu voia femeii o sustrage de sub puterea maritală, nu este însă mai puțin adevărat că, pentru ca faptul să poată fi calificat crimă conform par. 97 al. 2 cod. pen., se cere să existe o intenție delictuoasă și să se constate că inculpatul cu violențe a îndemnat pe soția infidelă la părăsirea domiciliului conjugal. (Cas. II 12 Dec. 1929, P. R. 89 III 1930).

SUVERANITATE.

1. — Existența legală a unui stat cu urmările ei relative la exercitarea suveranității externe, este o noțiune relativă, care depinde pentru fiecare din celelalte state suverane de recunoașterea pe care i-au dat-o. (C. Ap. Buc. III dec. 94/920 cu notele d-lor Eug. Melik, R. Elias și rezumate de concluziuni scrise, P. R. 9 II 922).

2. — Suveranitatea fiind absolută, nu se concepe nici suspensiune, nici desmembrare din cauza ocupațiunei inamice pe o porțiune a teritoriului național. (Cas. Bruxelles-Belg. 9 Dec. 1920, P. R. 71 III 922).

3. — Un stat suveran scapă de jurisdicția tribunalelor străine de drept comun. (T. com. Anvers-Belg. 1 Febr. 1920, P. R. 104 III 922).

4. — O crimă de otrăvire săvârșită pe teritoriul jud. Arad și judecată de Curtea cu Juri respectivă anterior alipirii acestui teritoriu la Regatul Român, a fost dedusă în recurs dinaintea Curiei regale ungare, care a resolvat acest recurs la o dată ulterioară alipirii teritoriului Arad la Statul român.

In drept. Intrucât la epoca soluționării recursului de către Casația ungară, competența acestei instanțe încetase prin schimbarea de suveranitate a teritoriului pe care se săvârșise faptul penal, hotărârea Curiei este nulă și neavenită, iar suprema instanță română este singura în drept a rezolva recursul. (Cas. II compl. ardelean d. 2683/924 cu nota de M. Bals, P. R. 39 I 925).

5. — Suveranitatea Statului român nu s'a putut întinde asupra provinciilor ardelene fără ca regulele ce interesează siguranța și ordinea publică, considerate ca atare de însăș dispozițiunile pactului nostru fundamental, să fie de drept extinse pe întregul teritoriu asupra căruia România își exercită azi suveranitatea ei. (C. Ap. Oradea Mare II 27 Sept. 1927, P. R. 65 II 928).

6. — Souveraineté et liberté (L. Duguit) recensie de N. A. Ionescu (P. R. 45 IV 923).

7. — V. Anexiune, Legi, Război-ocupațiune inamică.

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.iini.ro

T

TAGADUIREA PATERNITAȚII

V. Filiație.

TAINICA LUARE.

(Art. 307 C. Pen.)

1. — Impunitatea prevăzută de art. 307 c. p. fiind întemeiată pe interesul de a se menține armonia între membrii aceleiași familii, constitue o scuză personală înființată numai în favoarea persoanelor arătate de lege, s. nu poate să apere de pedeapsă persoanele culpabile de complicitate sau tăinuire, la furturile săvârșite de persoanele care, după lege, nu se pedepsesc. (Cas. II d. 202/919 cu nota lui D. Alexandresco, P. R. 54 I 924).

2. — In privința persoanelor neprevăzute de art. 307 c. penal, furtul există cu caracterul lui delictuos, iar obiectele sustrase conservă acel caracter; așa că acele persoane sunt pedepsite ca tăinuitori, dacă cu bună știință, au primit și ascuns lucrurile furate dela acela care, după art. 307 c. penal este scutit de pedeapsă(aceias decizie).

3. — Furtul comis între frați, nefiind pedepsit după art. 307 din codul penal, ci dând loc numai la despăgubiri civile, fratele care a sustras prin ascuns, un lucru mobil, dela un alt frate al său, trebuie să fie absolvit, iar nu achitat, achitarea pronunțată, în asemenea caz, de instanța de fond nefiind în sensul juridic al cuvântului, decât o absolvire.

Astfel instanța de fond care, în asemenea condiții, a achitat pe inculpat, avea competința de a se pronunța asupra despăgubirilor cerute, în speță, de către partea civilă. (Cas. II d. 292/919 cu nota de D. Alexandresco, P. R. 145 I 924).

4. — Imunitatea statornicită de art. 380 din c. pen. (307 c. pen. rom.) în privința sustracțiunilor între rude sau afini, se aplică furtului comis de către copilul născut dintr'o căsătorie anterioară, în prejudiciul tatălui său vitreg, precum și aceluia comis de un tată vitreg în prejudiciul copiilor ce femeia lui actuală ar fi avut dintr'o căsătorie anterioară, sau de către copiii născuți din căsătoria dintâiu a tatălui lor în prejudiciul femeiei de al doilea a acestui din urmă (mama lor vitregă). (T. Montauban-Franța, 9 April 1920 cu nota de H. în P. R. 56 I 924).

5. — Aceeas soluție se aplică chiar în urma morții soțului care producea afinitatea sau cuscria, asemenea legături neîncetând prin această moarte. (T. Montauban-Franța 9 April 1920 cu nota de H. în P. R. 56 I 924).

6. — Art. 380 din codul penal francez (307 c. pen. rom.) nu se aplică abuzului unei semnături în alb — abus d'un blanc seing. — (T. cor. Chmbéry-Fr. 4 Aug. 1921, P. R. 118 III 924 în notă).

7. — Chiar în privința furtului, textul de mai sus nu se aplică sustracțiunilor comise de un moștenitor în daua celorlalți comoștenitori, dacă acești moștenitori nu sunt rude sau afini în gradele prevăzute de acest text. (Aceias deciziune).

8. — Deși în art. 307 din codul penal nu se arată de ce fel de copii este vorba, adică dacă tainicele luări săvârșite între părinte și copilul său natural se consideră sau nu furturi totuș deoarece în legislația noastră nu este permisă cercetarea paternității, în afară de cazul prevăzut de art. 307 cod. civ., și copilul natural este considerat deci față cu tatăl său ca străin, înseamnă că dispozițiunile art. 307 din codul penal privesc numai faptele petrecute între tată și copilul său legitim, iar nu și cele petrecute între tată și copilul său natural.

Prin urmare, dacă posterior comiterei faptului tainicei luări și în timpul judecărei acțiunei penale, victima legitimează prin căsătorie subsequentă pe autorul tainicei luări, acest act nu este de natură a face să dispară penalitatea faptului și să aducă absolvirea inculpatului. (T. Ilfov III 14 Ian. 1928 cu nota de N. Georgean, P. R. 104 III 931).

9. — V. Furt.

TAINUIRE.

(Art. 53—56 C. Pen.)

1. — Elementele delictului de tăinuire sunt: buna știință a proveniației lucrurilor provenite dintr'un delict sau crimă și un fapt care are de scop însușirea în folosul tăinuitorului a lucrului, dispoziținea sau ascunderea lui. (Cas. II d. 1174/921, P. R. 78 III 922).

2. — Elementele delictului de tăinuire sunt chestiuni de fapt și scapă controlului Casației, constatarea lor intrând în atribuțiunile suverane ale instanței de fond. (Cas. II d. 1174/921, P. R. 78 III 922).

3. — Delictul special al tăinuirii presupune ca element material deținerea lucrului furat. Această deținere rezultă cu suficientă din faptul că lucrul furat a fost primit de un terțiu în socoteala prevenitului și că acesta dispunând în mod efectiv de lucrul furat, a manifestat voința sa de a trage un profit. (C. Ap. Aix-Fr. 8 Iunie 1921, P. R. 97 III 926).

4. — V. Amnestie.

TALHARIE.

(Art. 317 s. u. C. Pen.)

1. — După art. 317, al. II c. pen. comite tâlhărie acela care surprins fiind în flagrant delict de furt, întrebuințează violența asupra unei persoane, sau amenință că va omorî sau răni îndată, spre a putea să scape sau să țină lucrul furat; deci violența întrebuințată de infractor, surprins asupra faptului, cu scop de a scăpa sau reține lucrul, furat este o circumstanță constitutivă a crimei, prevăzută de acest articol și, prin urmare, e casabilă deciziunea Curții cu Jurați, când Președintele Curții a omis a pune în cestiunea de culpabilitate a acuzatului — trimis în judecată de Camera de punere sub acuzare și pentru crima prevăzută de art. 317, alin. II cod. penal — scopul întrebuințărei violenței, cum este în cazul de față. (Cas. II d. 2294/921, P. R. 138 III 922).

2. — Prin violențele care constitue crima de tâlhărie, prevăzută de art. 317 codul penal, se înțeleg acele porniri sau căi de fapt cari nu pun în pericol viața victimei și existența, pe când violențele cari constitue circumstanța agravantă prevăzută de articolul 318 al. 4 pen. a bătăilor sau relelor tratamente, au efecte mult mai grave pentru sănătatea și viața victimei și prin urmare, afirmând existența violențelor ca element constitutiv al tâlhăriei, prevăzute de art. 317, și negând existența violențelor agravante, prevăzute de art. 318 No. 4 Comisiunea juraților n'a pronunțat un verdict contradictoriu. (Cas. II d. 2184/921, P. R. 137 III 922).

3. — Furtul comis prin întrebuințare de violență constitue o tâlhărie.

Natura și felul violenței fiind indiferente în această infracțiune, faptul de a-și însuși un lucru dela o persoană, pe care autorul inftracțiunei o făcuse să-și piardă simțirea prin întrebuințarea unor substanțe narcotice, constitue o tâlhărie. (C. Ap. Milano, 7 Apr. 1922 cu nota lui D. A. în P. R. 71 III 923).

TAXE COMUNALE

V. Impozite și taxe comunale.

TAXE SUCCESORALE.

V. Timbru.

TAXE DE STRAMUTARE.

V. Domiciliu.

TEATRU.

(l. 21 Martie 1926, publ. M. Of. Nr. 67/926).

1. — Legea teatrelor prevede că diferendele între artiștii dramatici și directorii trupelor particulare, în privința exercițiului funcțiunei lor, rezultând din contracte sau angajamente, pot fi regulate de consiliul teatral, dacă părțile au convenit astfel. Legea se referă numai la artiștii dramatici, adică la personalul care joacă în diferitele genuri de dramă, iar nu și la personalul auxiliar, cum sunt coriștii sau orchestrații.

Deci un viorist din orchestră nu poate fi chemat în judecata comitetului teatral și sustras dela instan-

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.iini.ro

tele de drept comun, chiar dacă în convenţia părţilor s'ar fi prevăzut altfel, deoarece prin convenţiuni nu se poate deroga dela regulele şi principiile fundamentale de ordine publică. (Cas. III d. 1235/923, P. R. 5 III 924).

2. — Cu toate că nici un text din legea teatrelor sau regulamentul ei nu declară formal deciziunile disciplinare ale consiliilor de administraţie ca definitive şi executorii, totuş din întreaga economie a legei şi a regulamentului teatrelor şi în special din cuprinsul dispoziţiunilor art. 6 din lege, care stabileşte dreptul consiliului de administraţie de a aplica pedepse, rezultă că aceste deciziuni sunt definitive şi executorii. (C. Ap. Iaşi I d. 1/926, P. R. 19 III 927).

3. — Cu toate că artistul nu este funcţionar public şi deci nu-i sunt aplicabile dispoziţiile statutului funcţionarilor publici, totuş nici dânsul nu se poate plânge înaintea contenciosului administrativ în contra unei hotărâri disciplinare a consiliului de administraţie, dată conform legei teatrelor, deoarece legiuitorul contenciosului nu scoate de sub controlul justiţiei numai deciziunile consiliilor de disciplină din legea statututului funcţionarilor publici, ci şi pe acele ale consiliilor de disciplină prevăzute de alte legi, şi deci şi de legea teatrelor. (C. Ap. Iaşi I d. 1/926, P. R. 19 III 927).

4. — Deşi art. 62 lit. a. din legea pentru administrarea teatrelor şi controlul spectacolelor, din 21 Martie 1926, prevede textual că în comisiunea pentru judecarea conflictelor dintre artiştii şi întreprinzătorii de spectacole trebuie să figureze şi directorul Teatrului Naţional respectiv, totuş aceasta nu înseamnă că directorul ar trebui să figureze personal şi că, în lipsă, nu ar putea fi reprezentat printr'o persoană având, conf. legei speciale, dreptul să-l substituie, de pildă printr'un actor membru societar cl. I anume delegat în acest scop de către directorul titular. (Cas. III d. 1020/927, P. R. 61 III 928).

5. — Teatrele Naţionale subvenţionate nu sunt instituţii publice, căci nu întrunesc nici unul din caracterele stabilimentelor publice, ci se deosebesc fundamental de ele, atât prin scopul pentru care sunt creiate, cât şi prin modul lor de organizare. (T. Ilfov II 10 Nov. 1928 cu nota de I. Gr. Perieţeanu, P. R. 58 II 929).

6. — In afară de serviciile publice propriu zise, cari se alimentează din patrimoniul Statului, mai sunt servicii publice şi acele denumite stabilimente publice, cari au un patrimoniu distinct, afectat pentru nevoile lor, caracterizându-se prin aceea că sunt creiate tot de autoritatea publică, fac parte din administraţie fiind organe ale acesteia, alimentându-se din fondurile publice, administrând patrimoniul după legea contabilităţei publice şi fiind supuse tutelei administrative.

Denumirea de serviciu public nu s'ar putea da şi unui serviciu unde autoritatea publică (în specie Primăria) lucrează nu ca organ administrativ, ci cu titlu privat, cum ar fi un teatru comunal. (T. Putna II 20 Ian. 1930 cu nota de N. Georgean, P. R. 80 III 930).

7. — In doctrină, teatrele nu au fost considerate niciodată ca servicii publice; subvenţiunile acordate uneori de autoritatea publică nu au putut modifica caracterul lor de instituţiuni cu caracter privat. Funcţiunea îndeplinită de ele a fost considerată că nu este atât de esenţială pentru a justifica aplicarea regulelor dreptului public, iar unii autori le-au privit ca prea excepţionale în civilizaţia noastră bazată pe lucru şi viaţă serioasă.

Scopul pentru care teatrele sunt creiate nu este satisfacerea unor nevoi în legtură cu administraţia, ci numai acela de a delecta publicul încurajând arta dramatică, ceeace nu are nimic comun cu administraţia publică, cu ajutorul căreia conducătorii caută să organizeze siguranţa justiţia, protecţia şi în fine toate celelalte lucruri, cari constitie raţiunea de a fi a unui Stat. (T. Putna II 20 Ian. 1930 cu nota de N. Georgean, P. R. 80 III 930).

8. — Du contract de représentation théatrale (G. Adonis) recensie de I. Bursănescu (P. R. 54 IV 928).

9. — V. Drept de critică, Funcţionar public.

TENTATIVA.

(Art. 38—39 C. Pen.)

1. — Tentativa de avort nu se pedepseşte, de câteori emană dela însăşi femeia însărcinată.

Ea se pedepseşte însă, în baza art. 2 c. penal (38 al nostru), de câteori este opera unei persoane străine. (Cas. Crim.-Fr. 11 Aug. 1920 cu nota lui D. Alexandresco. P. R. 124 III 923).

2. — Tentativa oricărei infracţiuni se pedepseşte conform art. 66 al. 2 c. pen. mai uşor decât faptul împlinit, deci şi sub minimum pedepsei prevăzute de lege, se înţelege de acelaş gen, întrucât pedeapsa minimală nu coincide cu cea prevăzută în art. 22—26 c. pen.; ba chiar şi într'un gen mai blând conform art. 20 c. pen.

Aceasta fiind o regulă generală, iar dispoziţiile art 92 c. pen. conţinând regula de natură specială, rezultă că aplicându-se în caz de tentativă pe lângă art. 66 c. pen. şi cel îndulcitor de pedeapsă „art. 92 c. pen." urmează a se reduce pedeapsa cea mai mică ce se poate da cu aplicarea art. 66 c. p. (Cas. II c. ardelean d. 390/923, P. R. 131 III 924).

TEREN RURAL.

V. Loturi rurale.

TERMEN

(Art. 729—734 P. Civ.).

1 — Termenul prevăzut de art. 137 al. penult. din proced. penală urmează a fi socotit pe zile libere, potrivit dispoziţiunilor art. 729 pr. civ. (Cas II dec. 266/918, P. R. 9 I 922).

2. — Din art. 832 şi urm. pr. civ. rusă nu rezultă că minoritatea ar fi una din cauzele cari ar face admisibilă restabilirea termenului. (Cas. I, 27 Nov. 1929 P. R. 121 III 930)

3. — Tot astfel nu rezultă din nici un text de lege că persoanele morale ar fi asimilate minorilor în ceeace priveşte restabilirea termenului. (Cas. I 27 Nov. 1929. P. R. 121 III 930)

4. — V. Burse, Obligaţiuni.

TERMEN DE GRAŢIE.

(Art. 1101, 1146, C. Civ.)

1. — Nu se poate acorda termen de graţie pentru executarea unei obligaţiuni ce implică prestaţiuni succesive, stinsă prin împlinirea termenului. (Cas. I dec. 13/921, P. R. 41 III 922)

2. — nici când în contract este prevăzut pactul comisoriu. (Cas. I. d. 373/921 P R. 60 III 922)

3. — Când într'un act nu este expres prevăzută clauza rezolutorie pentru neplata preţului, judecătorii sunt suverani a decide dacă este sau nu util a se acorda un termen de graţie. (J. Oc. Brabova. C. de jud. 38/923, P. R. 95 III 923)

4. — Termenul de graţie nu e admisibil în materie comercială, iar vânzătorul un poate oferi alt lucru în schimbul celui deja predat. (C. Ap. Iaşi, 7 Iulie 1926 cu nota de T. Scriban, P. R. 87 III 927)

5. — Tribunalele pot să acorde debitorului un termen spre executare, chiar dacă o primă hotărâre ordonase executarea, ori că il acordase, sau că il respinsese categoric, un termen de graţie. (Cas. Civ. Fr. 8 Ian. 1929 cu nota de D. Cotrutz, P. R. 165 III 930)

TESTAMENT.

(Art. 856 şi u. C. Civ.)

CUPRINS:

1. ***Noţiuni generale (1—6)***
2. ***Testament olograf:***
   a) ***Scriere (7—10)***
   b) ***Data (11—19)***
   c) ***Semnătura (20—21)***
   d) ***Clauze adiţionale (22—24).***
3. ***Testament autentic***
   a) ***Formele cerute (25—29)***
   b) ***Semnătura (30).***
4. ***Testament mistic (31)***
5. ***Testamentul militarilor (32).***
6. ***Testamentul străinilor sau făcut în ţară străină (33—37)***
7. ***Testamentul făcut în teritoriul ocupat (38).***
8. ***Testament conjunctiv (39—40).***
9. ***Testament pierdut sau distrus (41-49)***
10. ***Revocarea testamentului (48—59).***
11. ***Executorul testamentar (60).***
12. ***Interpretarea testamentului (61-70)***
13. ***Exheredarea (71—72).***
14. ***Legislaţia teritoriilor alipite:***
    a) ***Ardeal (73—83)***
    b) ***Basarabia (84—98)***
    c) ***Bucovina (99—103)***
    d) ***Drept otoman (104)***
15. ***Note (105).***

1. Noţiuni generale.

1. — Victima unui accident, prevăzând că acest accident îi va pricinui în curând moartea, nu poate dispune prin testament de îndemnitatea care îi va fi datorită cu prilejul decesului său.

Ea nu poate dispune decât de îndemnitaea reprezentând prejudiciul suferit în timpul vieţei sale. (T. civ. Avignon-Fr. 19 Martie 1914 cu nota de Eug. Petit P. R. 108 III 925).

2. — După art. 895 din codul civil francez (802 c. civil rom.) pentru ca un act scris să poată fi considerat ca testament, trebue să rezulte, în mod neîndoelnic, fie din însişi termenii lui, în mod expres sau în termeni echivalenţi, fie din împrejurările cauzei, o dovadă sigură că autorul acestui act a înţeles să dispue de toată averea lui, sau de o parte numai din ea, pentru timpul când nu va mai fi în viaţă.

Astfel, nu poate fi considerat ca testament actul scris, conceput în termenii următori: „Subscrisul promit a da iubitei mele soţii, tot ce posed pe

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.iini.ro

astă lume, drept care am scris şi subscris actul de faţă, astăzi, 1 Mai 1918, aniversarea căsătoriei noastre, contractată acum 30 de ani". (T. Gray-Fr. 14 Martie 1920 cu nota lui D. Alexandresco, P. R. 107 III 926)

3. — Dispoziţiunea art. 1039 civ. fr., după care testamentul este caduc când beneficiarul n'a supravieţuit testatorului, nu-şi găseşte aplicarea, în cazul când intenţiunea testatorului de-a chema la succesiune pe descendenţii legatarului ce ar predecede, rezultă neîndoios, fie din dispoziţiunea testamentară referitoare, fie din totalitatea clauzelor testamentului. (Cas. Req. Fr. 8 Nov. 1921, P. R. 55 IV 923)

4. — Face o justă aplicare a principiilor art. 644 c. civ. instanţa de fond când decide că un testament care îndeplineşte condiţiile legii şi nu este anulat, constitue un titlu legal de proprietate pentru beneficiarul lui. (Cas. I d. 1111/923 cu nota de Al. Oteteleşeanu, P. R. 245 I 924)

5. — In sistemul legiuirii române testamentul făcut în favoarea unui copil adulterin sau incestuos nu este anulabil decât în cazul când s'ar dovedi că concubinajul a fost cauza eficientă a liberalităţii, ca mijloc de captaţie sau sugestie, care a influenţat voinţa testatorului. (T. Ismail 1 Nov. 1927 cu nota de M. Possa P. R. 152 II 928)

6. — Condiţia de a nu se recăsători impusă de către un testator soţiei sale supravieţuitoare pentru ca aceasta să poată profita de libertăţile sale, nu este interzisă de nici o dispoziţie a codului civil, şi nu trebue să fie considerată în general, ca contrarie moravurilor; ea nu poate fi considerată ca nulă decât în cazul când ar fi inspirată din motive reprobabile, a căror dovadă incumbă părţii care cere nulitatea. (Cas. Fr. 30 Mai 927 P. R. 139 III 927)

2 **Testamentul olograf.**
a) **Scrierea.**

7. — Pot fi considerate ca valabile ştersăturile făcute pe un testament olograf chiar posterior redactării, cu toate că ele nu prezintă o dată specială, când nu au alt scop decât rectificarea unei erori de redactare, sau limpezirea unei dispoziţiuni. (C. Ap. Nancy-Fr. 21 Iunie 1921 cu nota de I. R. B. în P. R. 42 III 923 şi 121 III 926)

8. — Dacă aceste ştersături modifică testamentul primitiv, măreşte, micşorează sau suprimă un legat, ele echivalează cu codicil şi ca atare, aprobarea lor trebue să fie datată sub sancţiune de nulitate. (aceias decizie)

9. — Când într'un testament olograf numai un pasagiu final este scris de defunct, testamentul este valabil dacă acel pasagiu exprimă limpede voinţa defunctului, putând constitui el singur un testament complet. (C. Ap. Buc. II 23 Oct. 1929 cu nota de Radu Goruneanu, P. R. 69 II 930)

10. — Testamentul olograf scris la maşină este valabil, dacă se dovedeşte cu certitudine că testatorul a acţionat maşina cu mâna sa. (T. Rouen-Fr. 20 April 1931 cu nota de René P. Râmniceanu, P. R. 143 III 931)

b) **Data.**

11. — Eroarea de dată în testamentul olograf, nu atrage nulitatea când se constată că e rezultatul unei inadvertenţe şi că poate fi rectificată sigur prin elementele procurate chiar de testament. (Cas. Req.-Fr. 24 Febr. 1919, P. R. 31 III 922)

12. — Proba falsităţii datei într'un testament olograf nu poate, în afară de cazul de dol sau fraudă, să rezulte decât din enunţările sau din starea materială a testamentului însuşi şi nu poate reieşi din acte sau fapte străine testamenului. (Cas. Req.-Fr. 24 Febr. 1920, P. R. 81 III 922)

13. — Este valabilă ştersătura unei dispoziţiuni şi înlocuirea ei printr'o adăogire în favoarea aceleiaşi persoane, scrisă de testator cu mâna lui, în acelaş timp cu testamentul, în urma testamentului său olograf, căci deşi nedatată, face parte din testamentul pe care l-a modificat. In scurt, datarea nu este necesară pentru ştersăturile şi adăugirile contemporane facerii testamentului; deasemnea nu este necesară nici pentru cele făcute posterior confecţionării testamentului, dacă au drept scop nu să-l schimbe ci să-l lămurească sau să-l completeze. (Cas. Req. Fr. 21 Iunie 1921 P. R. 43 IV 924)

14. — In cazul când data n'ar fi pusă decât în post-scriptum ea trebue socotită valabilă, întrucât post-scriptum-ul unui testament olograf face corp cu testamentul propriu zis. (C. Ap. Galaţi, d. 175/923 cu nota de N. Jac. Constantinescu, P. R. 151 III 924)

15. — Dispoziţiunea art. 859, care cere ca data să fie scrisă cu mâna testatorului, nu trebuie interpretată în mod strict, când reiese clar, că intenţia testatorului a fost ca să completeze cifrele scrise de tipar, cu alte cifre scrise cu mâna. (aceias decizie)

16. — Data unui testament este necesară pentru a se şti dacă în momentul facerii testamentului, testatorul era capabil de a testa şi, dacă sunt mai multe testamente, care e valabil; legiuitorul însă nu indică locul unde trebue să fie pusă data şi nici din ce anume elemente să fie compusă; este însă dela sine înţeles că data trebuie să cuprindă ziua, luna şi anul. (aceias decizie)

17. — Deşi după art. 859 c. c. data este ca şi scrierea şi subscrierea testaorului, o condiţie de validitate a testamentului olograf, totuşi, raţiunea datei fiind de a se stabili dacă testatorul a fost capabil în acel moment şi, în caz de pluralitate de testamente cu dispoziţiuni contrarii, de a se şti care e cel din urmă şi a revoca pe celelalte, înseamnă că data nu mai e necesară şi poate chiar lipsi când e necontestat că testatorul a fost capabil şi că nu a mai lăsat nici un alt tesatment decât cel în discuţiune. (T. Prahova I, s. 223/927 cu nota de Barbu Scondăcescu, P. R. 111 II 928)

18. — Inexactitatea datei unui testament olograf poate fi probată cu ajutorul faptelor şi circumstanţelor extrinseci testamentului atunci când această probă are sprijinul său în starea materială a acestui testament. (Cas. Req. Fr. 12 Martie 1928 cu nota lui D. Cotrutz, P. R. 118 III 930)

19. — In special, inexactitatea datei unui testament scris cu o mână tremurătoare şi nesigură, atestând sforţările autorului său, atins de un atac şi de slăbire cerebrală, câteva zile după această dată, poate să se scoată din documentele scrise de decujus şi stabilind că la această dată el nu suferea nici o dificultate de a scrie. (aceias deczie)

c) **Semnătura.**

20. — Numele testatorului scris de el pe plicul care conţine tesamentul său, constiue o adevărată semnătură şi nu numai o simplă indicaţie a numelui şi pronumelui său, cu condiţia ca menţinerea scrisă de el pe plic să fie identică cu semnătura sa pusă pe un act autentic.

In atare condiţiuni, testamentul conţinut într'un plic pe care este scris menţiunea „Testamentul lui X..." (numele şi pronumele testatorului scrise de mâna lui), trebue considerat ca fiind iscălit în conformitate cu exigenţele legii. (C. Ap. Besançon Fr., 15 Nov. 1921 cu nota lui I. R. B. în P. R. 99 III 923)

21. — Semnătura testatorului cerută de art. 970 c. civ. pentru validitatea testamentului olograf, poate figura pe plicul care conţine actul, dacă formează cu acesta un tot indivizibil, cu toate că nu constitue un singur corp cu opera testamentară.

Această indivizibilitate rezultă şi poate fi indusă din comparaţia dinre act şi semnătură, din identitatea scrisului şi a cernelei cari sunt identice pe plic şi în act, precum şi din stampila poştei, care prezintă aceiaşi dată ca şi testamentul trimis notarului spre păstrare într'un plic închis, chiar în acea zi. (aceiaşi decizie)

22. — Dacă art. 970 c. civ. fr. şi belg. (859 c. c. rom.) cere, pentru validitatea testamentului olograf, ca el să fie scris în întregime, datat şi semnat de mâna testatorului, acest articol nu prescrie nici o regulă cu privire la locul datei şi al semnăturei. (C. Ap. Liege, Belg., 7 Ian. 1920 cu nota G. M. S. în P. R. 134 III 922)

d) **Clauze adiţionale.**

22 bis. — Clauzele adiţionale care care urmează semnătura fac un singur corp cu testamentul, până ce nu s'a dovedit că acele clauze adiţionale au fost înscrise la o dată posterioară.

Cu atât mai mult aceste clauze adiţionale fac un singur corp cu testamentul, când ele în loc să modifice economia ultimelor dispoziţiuni ale testatorului, nu fac în realitate de cât să le desăvârşească, inspirându-se din aceiaşi gândire a lui cujus. (C. Ap. Liege Belg., 7 Ian 1920 cu nota G. M. S. în P. R. 134 III 922)

23. — Dispoziţiunea iscălită de testator, adăogată de el testamentului olograf imediat după redactarea acestuia, cu scopul de a rectifica cifra unui legat trecut în textul şi cuprinsul testamentului şi care cifră o ştersese, nu are caracerul unui testament nou şi este valabilă, cu toate că nu este datată. (Cas. Req. Fr. 21 Iunie 1921 cu nota d-lui I. R. B. în P. R. 97 III 923)

24. — Modificările unei dispoziţiuni testamentare având de scop schimbarea dispoziţiunii precedent fixată, spre a fi valabile, trebuesc să fie datate. In consecinţă, ştersăturile posterioare facerii unui testament olograf, semnate, dar nedatate, nu aduc nici o atingere dispoziţiunei a cărei modificare s'a urmărit. (Cas. Req. Fr. 4 Dec. 1922, P. R. 43 IV 924)

3. **Testament autentic.**
a) **Formele cerute.**

25. — Dacă un testament autentic este atacat pentru lipsa de dictare de

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.iini.ro

către testator în prezența martorilor, trebue ca faptele invocate de reclamant să fie destul de precise și concludente pentru a răsturna și nimici mențiunea testamentului, relativă la îndeplinirea dictării cu martori. (C. Ap. Liege, 31 Martie 1920 cu nota de G. M. S. în P. R., 149 III 922)

26. — Proba unor asemenea fapte poate să rezulte din depuneri scrise emanate dela părți, sau chiar din simple prezumțiuni de fapt. (aceiaș decizie)

27. — Martorii la un testament autentic trebue să fie prezenți la toate fazele actului, cari se compun din dictarea de către testator, scrisul și lectura de către notarul prezinte și, în fine, semnătura părților. (aceiaș decizie)

28. — Art. 862 c. civ., prevede, sub pedeapsă de nulitate, că declarațiunea testatorului cum că testamentul este al său și făcut din liberă voință, să se menționeze în procesul-verbal de autentificare.

Deși legea nu prevede nicăeri formule și termeni sacramentali pe cari să-i întrebuințeze judecătorul când autentifică actul, spre a reda această liberă voință a testatorului, însă expresiunile echipolente întrebuințate de el trebuie să nu lase nici o îndoială că toate cerințele legi au fost îndeplinite.

Testamentul fiind prin excelență un act solemn, legiuitorul a prevăzut această formalitate tocmai în scopul ca să asigure libera expresie a voinței testatorului încât neobservarea ei atrage nulitatea testamentului. (C. Ap. Constanța, d. 698/923 P. R. 6 III 924)

29. — Din împrejurarea că testamentul autentic este redactat în dublu exemplar, rezultă că copia legalizată de pe acest testament face credință în condițiile art. 1188 din codul civil. (C. Ap. Iași, d. 87/922 cu nota lui D. Alexandresco, P. R. 257 II 923)

b) Semnătura.

30. — Un testament care a fost cetit de judecător și al cărui consimțimânt a fost dat de o parte care știe carte, însă dintr'un eveniment independent de voința părții, a rămas neiscălit, nu poate constitui un act autentic sau particular întrucât lipsește iscălitura, element exterior, fără de care actul nu poate să aibă o existență materială.

Testamentul neputând căpăta caracterul definitiv și irevocabil, din cauza lipsei iscăliturii, el nu rămâne decât un simplu proiect a cărui distrugere nu poate să cadă sub prevederile legei penale. (T. Muscel s. 1543/926 P. R. 8 III 928)

4. Testament mistic.

31. — Fie că testatorul prezintă testamentul său mistic la Tribunal, spre mai departe lucrare, fie la domiciliul său, unde judecătorul s'a transportat pentru cauză de boală, în ambele cazuri, el poate să-l prezinte închis și sigilat, fără a fi obligat ca, în acest din urmă caz, să-l strângă și să-l pecetluiască înaintea judecătorului care instrumentează, așa cum cere art. 864 § 5 din c. civ., nici o rațiune nejustificând, dealtfel, această distincțiune între ambele ipoteze. (Cas. I. d. 95/924 cu nota lui D. Alexandresco, P. R. 241 I 924 și P. R. 54 III 924)

5. Testamentul militarilor.

32. — Imprejurarea că un testament olograf, scris de un militar de pe front pe o carte poștală, este lipsit de dată din cauza instrucțiunilor militare care interzice ostașilor în timpul războiului să pună data și localitatea de unde scriau, nu poate dispensa testamentul de condițiunea datei, întrucât, legiuitorul prevăzând atât pentru testamentele obișnuite, cât și pentru cele excepționale, anumite condițiuni de formă, aceste condițiuni trebuesc îndeplinite, indiferent de forma la care a recurs testatorul pentru a-și redaca actul său. (T. Prahova I, s. 223/927 cu nota de Barbu Scomăcescu, P. R. 111 II 928).

6. Testamentul străinilor, sau făcut în țară străină.

33. — Regula „locus regit actum" cârmuește, după legea spaniolă, forma testamentelor făcute în străinătate. (T. suprem Madrid, 13 Febr. 1920, P. R. 77 III 923).

34. — Această regulă permite însă unui străin, care-și face testamentul său în Spania, să se conforme nu numai regulilor prescrise de dreptul comun, dar și celor stabilite în unele provincii de dreptul regional, menținut în acele provincii. (T. suprem Madrid, 13 Febr. 1920, P. R. 77 III 923).

35. — Testamentul sub semnătură privată făcut de un supus rus în România, este valabil în forma prevăzută de legile române, cu condițiune ca el să fie înfățișat la consulat sau ambasadă spre a fi întărit. (T. Ismail 1 Noemb. 1927 cu nota de Al. Possa, P. R. 152 II 928).

36. — Când este vorba de formele de întărire prevăzute de codul rus, ele nu pot fi aplicate decât în conflictul dintre două legi străine, iar nu și în conflictul inter-provincial. (aceiaș hotărâre).

37. — Legiuitorul român restrângând, prin art. 885 c. civ. sfera de aplicație a regulei de drept „locus regit actum" a dispus că, românul aflat în țară străină, nu poate testa decât în formă olografă, sau în cea autentică și în acest caz, după formele autenticității locului unde se face testamentul.

Aceste formalități sunt edictate sub sancțiunea nulității testamentului, nulitate expres prevăzută prin art. 886 c. c. (Cas. I d. 1685/929 cu nota de D. G. Maxim, P. R. 82 I 930).

7. Testamentul făcut în teritoriul ocupat.

38. — Testamentul făcut în teritoriul ocupat de inamic, este asimilat celui făcut în timp de ciumă și se bucură de dispozițiile excepționale ale art. 872 cod. civ. Dacă lipsesc autoritățile indicate de acest articol pentru a primi testamentul, el poate fi făcut valid și în prezența unui locuitor știutor de carte și a doi martori.

In orice caz poate fi consderat ca început de dovadă scrisă care poate fi completată cu martori. (J. Oc. Cerna Tulcea, c. de jud. 23/922 cu nota de Alex. Foreanu, P. R. 141 II 924).

8. Testamentul conjunctiv.

39. — Art. 857 c. civ. prohibă, sub sancțiunea nulității prescrisă prin art. 886 cod. civ. testamnetul conjunctiv, prin care două sau mai multe persoane testează împreună, în formă olografă, mistică sau autentică — legea nefăcând nici o distincțiune — una în favoarea celeilalte sau celorlalte, ori amândouă sau toate împreună în favoarea unei a treia persoane. Rațiunea interdicțiunei testamentului conjunctiv se află în caracterul de act unilateral de voință al testamentului și preocuparea legiuitorului de a asigura revocabilitatea dispozițiunilor testamentare.

In testamentul conjunctiv, opera nu este a unei singure voințe unice, ci această voință este supusă sugestiunei și influenței celorlalți testatori, născându-se totdeodată controversă asupra efectelor pe cari le-ar produce revocarea dispozițiunilor testamentare numai de o parte din testatori. (Cas. III, d. 665/930 cu nota de Fratea Dârlea, P. R. 179 I 930).

40. — Dacă dispozițiunile de ultimă voință ale mai multor persoane se găsesc reunite materialmente, fiind scrise pe același instrument probator, ele constitue însă tot atâtea testamente valabile câți testatori sunt, dacă formează acte juridice distincte și independente unul de altul, întrunind fiecare din ele condițiunile de formă cerute de lege. (aceiaș decizie).

9. Testament pierdut sau distrus.

41. — Beneficiarul unui testament olograf, depus în conservarea unui notar, care testament a fost distrus de inamic, pe cale de analogie cu dispozițiile art. 1348 al. 4 (art. 1198 al. 4 c. c. r.) privitoare la pierderea titlurilor, poate să facă prin martori dovada existenței și conținutului testamentului. (T. Seine Fr. I civ. 3 Noemb. 1920, P. R. 67 III 922).

42. — Reconstituirea unui testament pierdut, sustras sau reținut în mod abuziv, se poate face prin martori și la nevoie, prin prezumții. (Cas. I, d. 1183/923 cu nota de G. Alexianu, P. R. 132 I 924; C. Ap. Buc. IV 31 Ian. 1923 cu nota de același, P. R. 198 II 923).

43. — Prin aceste mijloace se poate proba nu numai conținutul testamentului, ci și regularitaea confecționării lui. (aceiaș decizie).

44. — Valoarea martorilor și prezumțiunilor depinde de suverana apreciere a judecătorilor, legea nefăcând vre-o gradație între martori și prezumțiuni. (C. Ap. Buc. IV, 31 Ian. 1923, V. supra).

45. — Legatarul particular nu este ținut să reconstitue conținutul întregului testament, ci numai legatul cuvenit lui. (aceiaș decizie).

46. — Un testament poate fi reconstituit, prin aceste probe, chiar dacă a pierit în timpul vieței testatorului, destul că acesta să nu fi cunoscut faptul și pierderea să fi fost din culpa sa. (aceiaș decizie).

47. — Reținerea titlurilor evacuate la Moscova în timpul războiului 1916-1918 echivalează cu pierderea lor din cauză de forță majoră. Un testament evacuat la Moscova, împreună cu tezaurul țării, în timpul războiului, este un testament pierdut. (aceiaș decizie).

48. — Un testament pierdut se poate reconstitui prin martori cu obligația de a se dovedi că pierderea a provenit dintr'o cauză de forță majoră, neimputabilă titularului testamentului. (Cas. I, d. 1979/926, P. R. 145 III 926).

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.iini.ro

49. — Nu se poate încuviința dovada cu martori pentru stabilirea depozitului și a mandatului de distrugere, a testamentului, pentru asemenea raporturi juridice cerându-se un act scris. (C. Ap. Craiova d. 229/930, P. R. 46 III 931).

10. Revocarea testamentului.

50. — Cchestiunea de a se ști dacă un testament revocat redevine valabil când revocațiunea e retrasă, se stabilește după voința testatorului așa cum reiese din împrejurările de fapt ale cauzei. (T. Dinant Fr. 24 Mai 1917, P. R. 40 III 922).

51. — Testamentul făcut de o persoană, care nu știa că soția lui era însărcinată, și care a murit în această credință, nu este revocat prin nașterea unui copil survenit în urma morții sale, regula privitoare la donațiuni, adică acea prevăzută de art. 960 urm., nefiind aplicabilă la testamente. (T. Issovre Fr. 9 Oct. 1920 cu nota lui D. Alexandresco, P. R. 10 III 927).

52. — După termenii art. 1036 c. civ. există revocare tacită pentru un testament prin dispozițiunile ulterioare, când acestea sunt incompatibile cu dispozițiunile precedente sau sunt potrivnice lor. Acest text nu face deosebire între incompatiblitatea sau contrarietatea morală și incompatibilitatea sau contrarietatea materială; el se aplică fie la una, fie la alta. (Cas. Req. Fr. 25 Iulie 1921, P. R. 13 III 928).

53. — Judecătorul faptului apreciază în mod suveran faptele asupra cărora întemeiază existența unei incompatibilități sau contrarietăți între dispozițiunile testamentare succesive. (aceiaș decizie).

54. — Numai testamentul olograf poate fi revocat prin ruperea sau desființarea lui intenționată. (C. Ap. Iași, d. 87/922 cu nota lui D. Alexandresco, P. R. 257 II 923).

55. — Testamentul autentic fiind redactat în două exemplare, din care unul rămâne în arhiva tribunalului, distrugerea intenționată a originalului, n'are nici un efect în privința acestui testament, care poate fi revocat numai printr'un act autentic sau printr'un testament posterior, conform art. 920 c. civil. (aceiaș decizie; T. Putna I, s. 225/924 cu nota de N. Jac. Constantinescu, P. R. 134 II 925)

56. — Faptul, că testatorul și-a înstrăinat moșia din prețul vânzării căreia dispusese prin testament, să se plătească un legat, nu implică intenția sa de a revoca în mod tacit acest legat, căci el a legat o sumă de bani, un bun fungibil, necert, determinat numai în speță, nu și în obiect. (T. Putna I, s. 225/924 supra cit.).

57. — Un act poate fi considerat ca testament olograf posterior, revocatoriu, dacă e întocmit cu formele legale, prevăzute de lege pentru validitatea testamentelor olografe; între altele, dacă e scris și subscris de însuș autorul testamentului. (aceiaș hotărâre).

58. — Partea nu poate invoca violarea art. 920—923 c. c., relative la revocarea testamentului, în cazul când instanța de fond, punându-se chiar în ipoteza cea mai favorabilă femeiei, adică, că revocarea tacită a unui testament poate reieși din orice manifestare de voință de a revoca a testatorului, constată că împrejurările de fapt alegate nu duc la o revocare. (Cas. I, d. 2540/928 cu nota de Tr. Alexandrescu, P. R. 162 I 929).

59. — Un testament poate fi modificat printr'o scrisoare posterioa, fără ca să fie nevoie ca această scrisoare să conțină formele unui act mortis causa, ci e suficient ca să fie făcută cu paza formelor valabile pentru un act inter vivos. (Cas. I, d. 1419/928, P. R. 153 III 928).

11. Executorul testamentar.

60. — Executorul testamentar nu poate avea posesiunea decât asupra mobilelor succesiunii, în nici un caz asupra imobilelor, și în consecință, el nu are dreptul de a le înstrăina, decât sub anumite condițiuni. (Cas. I, d. 1146/923 cu nota de I. Rosetti Bălănescu, P. R. 123 I 924).

12. Interpretarea testamentului.

61. — După cum dispozițiile unui articol de lege nu pot fi bine înțelese și interpretate decât „tota lege despecta", tot astfel pentru bunul înțeles al unei dispoziții dintr'un testament, trebueste a ține seamă de cuprinsul întregului testament. (C. Ap. Galați II, d. 29/910 cu nota de Take Ionescu. Al. Pherechide și S. Rosental, P. R. 191 II 926).

62. — Deși cuvântul „copii" e general și poate cuprinde și pe fete, însă când e vorba de interpretarea unui testament, trebue luat în înțelesul pe care a voit să i-l dea testatorul în momentul facerii testamentului, care, dacă nu a avut decât feciori, prin cuvântul „copii" nu a putut înțelege decât pe feciori, precum deasemenea dacă nu ar fi avut decât fete, natural că prin cuvântul „copii", testatorul ar fi înțeles pe fetele sale. (aceiaș decizie).

63. — Judecătorul faptului are putere suverană de apreciere spre a decide că două părți ale unui testament, cea de a doua care modifică pe prima, și așezate una deasupra datei și alta dedesubtul ei, au fost redactate în acelaș timp, încât formează un tot unic. (Cas Req. Fr. 21 Iunie 1921, P. R. 121 III 926).

64. — Chestiunea de a se ști dacă testatorul a înțeles sau nu să scutească pe succesibilul său de obligația raportului, se consideră ca o chestiune de interpretare a voinței sale și ca o primă chestiune de fapt care, ca atare, scapă de sub controlul Curței de Casație, afară de cazul când hotărârea judecătorilor de fond n'ar mai fi fost pronunțată în fapt, prin interpretarea voinței testatorului, ci în drept, prin interpretarea a însăși textelor de lege. (Cas. Civ. Fr. 4 Mai 1922, P. R. 154 III 923).

65. — In principiu, chestiunea de a se ști dacă o dispoziție testamentară cuprinde un legat condițional ori o substituțiune prohibită de lege, este o chestiune de suverană apreciere a instanțelor de fond, cu rezerva însă ca în exercițiul acestui drept de interpretare ele să nu denatureze termeni clari, cari indică lămurit voința testatoru'ui. (Cas. I, d. 801 bis/922 cu nota de Al. Costin, P. R. 21 I 923).

66. — Dovada existenței unei liberalități testamnetare nu poate rezu'ta decât din însuș testamentul. Oricare alt mijloc de probă este admisibil când neînțelegerea poartă asupra întinderei legatelor, sau asupra identificării obiectului legat, pe care testatorul l-a arătat numai printr'o denumire, fără a-i preciza întinderea și marginile. (C. Ap. Besancon Fr. 10 Febr. 1922, P. R. 39 IV 923).

67. — Instanțele de fond, fiind suverane de a interpreta clauzele testamentare — cu condițiunea de a nu le denatura — în speță, ele uzează de dreptul lor când apreciază că testatorul, lăsând unui legatar o cotă parte din suma ce va rezulta din vânzarea unui iombil, a înțeles să-i testeze o parte din imobil, iar nu să-i lase un legat în bani. (Cas. I, d. 1146/923 cu nota de I. Rosetti Bălănescu, P. R. 123 I 924).

68. — Orice dispoziție testamentară, trebue interpretată, după intenția prezumată a testatorului, în așa fel ca voința lui să-și producă efectele sale; și în favoarea legatarului, când erezii testatorului urmăresc să-l priveze pe legatar de beneficiul întregului legat. In speță, intenția testatorului, fiind de a testa reclamantei un legat de douăsprezece mii lei, drept echivalent și ca recunoștință pentru serviciile ce aceasta îi făcuse timp de trei ani în calitate de menajeră, acest legat trebuie achitat din suma rămasă moștenire dela testator, indiferent dacă ea provine din sursa arătată de testator, sau din altă sursă. (T. Putna I, s. 225/924 cu nota de N. Jac. Constantinescu, P. R. 134 II 925).

69. — Dacă din cuprinsul testamentului nu rezultă în mod clar și neîndoelnic intențiunea testatorului, instanțele de fond pot, în virtutea dreptului lor suveran de interpretare, să deducă sensul testamentului, nu numai din termenii lui, dar și din împrejurările cauzei, așa fel ca interpretarea dată să poată avea un efect juridic care să corespundă intențiunei testatorului. (Cas. I, d. 4257/926 cu note de C. Dissescu și Dem. Pașalega, P. R. 193 I 928; aceiaș P. R. 83 III 927).

70. — Dacă interpretarea voinței defunctului exprimată în clauzele testamentului aparține exclusiv judecătorului de fond, puterea sa nu merge până acolo, încât să-și permită de a reface testamentul și de a substitui unei dispoziții clare și precise o altă dispoziție producând efecte diferite. (C. Civ. Fr. 1 Aug. 1927 cu nota de D. Cotrutz, P. R. 118 III 929).

13. Exheredarea.

71. — Desmoștenirea pronunțată prin testament, și prevăzând pe toți membrii familiei, nu are ca efect anularea testamentului, afară numai dacă nu conține o instituire nominală și directă. In urma acestei desmoșteniri, reliquatul activ al succesiunii, după achitarea legatelor particulare, revine, în lipsă de alți succesori neregulați, Statului. (C. Ap. Paris, Fr. 20 Ianuarie 1923, P. R. 72 IV 924).

72. — Dreptul acordat văduvei sărace prin art. 684 c. c., la o porțiune din averea soțului său, decedat fără testament, este un drept de succesiune special, pe care legea îl prevede formal numai pentru cazul când succesiunea se deschide ab-intestat.

Legiuitorul nedispunând nimic cu privire la succesiunile testamentare și netrecând pe femeia între rezervatari, urmează că, nu a îngrădit libera voință a bărbatului prin nici o dispoziție în favoarea femeei și bărbatul o poate înlătura dela moștenire, fără a fi nevoie a exhereda în mod formal. (Cas. I, d. 2540/928 cu nota de Florin Sion, P. R. 162 I 929).

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.iini.ro

14. Legislația teritoriilor alipite.
a) **Ardeal.**

73. — Executorul testamentar nu administrează averea succesorală în puterea unui mandat din partea sedriei orfanale, pentru ca ea să aibă dreptul de a i-l retrage sau revoca. Dânsul a fost învestit cu posesiunea și dreptul de adminstrațiune a averei prin însăși voința testatorului. Este adevărat că sedria orfanală, ca for administrativ al tutelei, atunci când este vorba de administrațiunea averii minorilor, are dreptul și îndatorirea de a se interesa și supraveghea ca bunurile acestora să fie administrate în mod corect și conform testamentului. Aceasta însă nu înseamnă că ea are și competința sau atribuțiunea de a lua în această privință deciziuni ca și forurile judiciare, ci trebuie a se adresa acestor foruri, sub autoritatea cărora se găsește executorul testamentar, pentru a cere înlăturarea unor eventuale nereguli sau incorectitudini. (Cas. I, d. 655/921 cu nota d-lui V. Dimitriu, P. R. 225 I 923; aceiaș cu nota de G. Plopu, P. R. 164 I 922).

74. — Dacă erezii socotesc că administrarea bunurilor succesorale, nu se face de executorul testamentar în conformitate cu voința testatorului, au acțiunea la instanțele judecătorești competinte; ei nu pot prin urmare să își satisfacă singuri pretențiunile lor și să procedeze prin a interzice oficianților și amploiatilor din serviciul adminstrațiunii averii, de a se mai supune dispozițiunilor luate de executorul testamentar, ci numai dispozițiunilor lor, întrucât dânșii ar fi luat în posesiune averea succesorală în puterea deciziei sedriei orfanale.

Erezii nu pot recurge pentru aceasta la oficiul sedriei orfanale, care e un for pur administrativ, iar nu judecătoresc, neavând ca atare competența de a lua hotărâri producătoare de efecte juridice în această privință. (aceiaș decizie).

75. — După par. VI al legii XVI ung. din 1876 aplicabilă azi în Ardeal, testamentul privat scris al unui nestiutor de carte, trebue să cuprindă — între altele — constatarea subscrisă de martori că dispozițiunile testamentare au fost citite în mod inteligibil de unul din martorii știutori de carte în prezența testatorului și a celorlalți martori. Această îndatorire este o condițiune substanțială pentru validitatea testamentului și nu poate fi înlocuită cu „explicarea" celor cuprinse în act în limba folosită de testator, ci trebue să se facă în limba în care este scris documentul, ca o garanție pentru exacta reproducere a textului. (Cas. I Ardeal, dec. 750/921 cu nota d-lui Giorgiu Plopu, P. R. 184 I 922).

76. — Conform § 15 al art. de lege XVI din 1876 două sunt condițiunile esențiale pentru validitatea unui testament verbal: una prin care testatorul dispune asupra asupra averii sale pentru cazul morții și alta prin care declară expres că voește a face testament verbal.

Fără aceste condițiuni, testamentul verbal urmează a fi declarat nevalid. (Cas. I c. Ardeal, d. 431/922 cu nota d-lui G. Plopu, P. R. 6 I 923).

77. — In sensul paragrafului 15 al art. de lege XVI din anul 1876, pentru validitatea unui testament verbal se cere, ca testatorul să facă declarațiunea sa inteligibil și în întregime cu viu graiu, iar nu prin răspunsuri la întrebările puse lui — și să declare că dispozițiunea sa astfel făcută o consideră de testamentul său verbal. (Cas. I compl. Ardeal, d. 257/923 cu nota d-lui G. Plopu, P. R. 219 I 923).

78. — Pentru validitatea testamentului scripsal făcut de analfabeți, este necesare ca cuprinsul testamentului să fie precetit de unul din martorii testamentari, și ca numele testatorului să-l subscrie unul din acei martori, care urmează a semna ca subscriitor de nume și în fine, ca aceste formalități de valabilitate să apară din documentul-testament, neputându-se dovedi și suplini prin martori. (Cas. I, d. 798/923 cu nota de Giorgiu Plopu, P. R. 253 I 923).

79. — E regulă generală de drept, că partea care contestează veracitatea cuprinsului vre-unui document, are dreptul și datoria să arate și să dovedească care este realitatea. Și acea e regulă de drept, stabilită de practica judiciară, că veritatea sau neveritatea cuprinsului documentului testamentar numai cu martorii testamentari se poate dovedi. (Cas. I c. ardelean, d. 161/924 cu nota de Georgiu Plopu, P. R. 147 I 924).

80. — Nici din textul art. 543 c. civ. ard. care prevede pentru persoanele cari au întreținut raporturi de adulter, imposibilitatea de a succeda una alteia în virtutea unui act de ultimă voință, și nici din vreo altă dispoziție în legătură cu acest text, nu reiese că dovada adulterului trebue să fi fost făcută în timpul vieții testatorului, o asemenea dovadă putându-se face și după moartea aceluia a cărui succesiune se discută. (Cas. I, d. 154/928, P. R. 121 III 928).

81. — Dacă dispozițiunea de ultimă voință făcută de către un testator pentru a fi redactată în scris nu îndeplinește condițiunile de formă prescrise pentru testamentele private scrise, atunci dispozițiunea de ultimă voință va putea totuș să constitue un testament verbal, dacă satisface condițiunile cerute pentru astfel de testament și a exprimat răspicat voința ca declarațiunea sa să se considere de testament verbal. (Cas. I, d. 281/928, P. R. 91 III 928).

82. — Nu este necesar chiar ca testatorul să enunțe în mod expres, că declarațiunea sa dorește să o considere ca testamentul său verbal, ci este suficient dacă din alte enunțări se poate constata, că dânsul a voit a face testament verbal, — iar în ce privește această declarație nu e necesar ca testatorul să o facă în urma expunerii dispozițiunilor sale testamentare, ci poate să o facă și înaintea și chiar în cursul lor. (C. Ap. Timișoara II, d. 4728/928, P. R. 100 III 928).

83. — Nepotrivirea dintre cuprinsul unui testament și ceeace testatorul ar fi declarat anterior facerii testamentului cu privire la modul cum înțelege să-și aranjeze patrimoniul pentru cazul încetării din viață, nu constitue un motiv de nulitate. (T. Trei Scaune I 6 Noembrie 1928 cu nota de Alex. Ștefănescu, P. R. 239 II 929).

b) **Basarabia.**

84. — In Basarabia mică se aplică legile rusești, afară de cazurile exceptate prin o dispoziție de lege specială.

Astfel în materie de testamente se aplică prescripțiunea de doi ani conform legei ruse, iar nu prescripția de 10 ani prevăzută de legea română în vigoare la data încorporării la Rusia a Basarabiei. (Cas. Rusă d. 64/908 cu lui I. Nădejde, P. R. 257 I 922).

85. — In legislația rusă, funcțiunea executorilor testamentari, ca și în legea română, este mărginită la actele de conservare a averei până la executarea dispozițiilor testamentare și ca atare, ei nu au căderea de a face acte de administrațiune, opozabile succesorilor, cu privire la imobilele succesiunei. (Cas. I, d. 443/923, P. R. 83 III 923).

86. — Potrivit art. 1060—10 din cod. civil rus, plângerile particulare împotriva hotărârilor tribunalelor regionale, în privința întăririi testamentelor pentru executare, nu sunt primite decât numai în cazurile când la instanța de întărire a testamentului, pârâtul care a făcut cererea particulară nu a luat parte.

In cazul de față, pârîții, astăzi recurenți, au luat parte la întărirea testamentului cerută de intimat, întrucât ei înșiși au făcut contestație la prima instanță, pe care au și susținut-o și prin care tindeau a obține anularea testamentului, ceeace implicând, din partea lor, opunere la cererea de întărirea testamentului, cu drept cuvânt tribunalul le-a respins cererea particulară făcută în urmă în contra hotărârii de întărire. (Cas. I, d. 720/923, P. R. 52 III 924).

87. — In materie de anulare de testamente, ca și în alte materii civile, judecătorii trebue să se refere la legiuirile locale, deoarece atât ukazurile imperiale anterioare, cât și acel al împăratului Neculae I, din 29 Februarie 1828, pentru administrarea Basarabiei, dispun că toate procesele civile din această provincie se vor judeca pe temeiul legiuirilor locale, care sunt: Hexabilul lui Harmenopol, codul lui Andronake Donici și soborniceșcul hrisov al lui Al. Mavrocordat; iar numai atunci când aceste legiuiri sunt insuficiente, trebue să se recurgă la codul civil rusesc (grazdanski zacon), dispoziție care, de altfel a și trecut în titlul preliminar al acestui cod, § 4, exceptându-se numai județele Cahul și Ismail. (T. Soroca, s. 206/923, P. R. 94 III 924).

88. — Potrivit art. 396 și 399 c. civ rus, bunurile dobândite prin moștenire dela tatăl unei persoane, sunt bunuri patrimoniale și deși potrivit art. 1086 din acel cod, în cazul când acele bunuri sunt testate casnice, acest testament trebue depus spre păstrare de însuș testatorul, la consiliul tutelar sau la cancelaria sfatului societății filantropice imperiale, totuș cum menționatele institutii nu există în țara noastră, obligațiunea de mai sus a devenit caducă, astfel că testamentul casnic prin care se testează o avere patrimonială, este valabil dacă întrunește celelalte condiții de formă prescrise de codul civil rus, deși nu a fost prezintat de testator la tribunal sau la altă autoritate publică. (C. Ap. Chișinău I, d. 300/924, P. R. 67 III 925).

89. — Codul lui Andr. Donici (capit. 63, § 6 — moștenirea cea prin diată), prevede că atunci când testatorul nu lasă rude nici de sus, nici de jos, ci numai frați, surori sau alți colaterali, aceștia nu pot mișca jabolă împotriva diatei (testamentului), decât atunci când succesiunea este lăsată la

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.iini.ro

o față netrebnică sau defăimată. (T. Soroca, s. 206/923, P. R. 94 III 924).

90. — După Hexabiblul lui Harmenopol (cartea V, tit. 6, § 1674 și Cartea V, tit. 9), moștenitorii ascendenți și descendenți chemați la succesiune, nu pot fi excluși din testament, afară de colateralii, cari pot fi înlăturați, aceștia neputând să atace testamentul decât atunci când averea ar fi lăsată unei persoane nevrednice sau netrebnice, dispoziție împrumutată dela dreptul roman, unde colateralii puteau fi excluși dela succesiune și nu aveau querella inofficiosi testamenti decât atunci când persoana instituită moștenitoare era turpis (aceias hotărâre).

91. — Prin persoane nevrednice sau netrebnice se înțelege persoanele de rând și de necinste, precum: vizitiii, măscăricii (actorii), luptătorii sau persoana care avusese cu testatorul o legătură rușinoasă, după cum aceasta rezultă din Hexabiblul lui Harmenopol (Cartea V, lit. 6 § 1675) (aceias hotărâre).

92. — Faptul declarației unui martor că soția testatorului a trăit un timp oarecare cu el, reîntorcându-se la dânsul după ce mai întâiu îl părăsise, nu constitue un caz de nevrednicie în spiritul legilor locale din Basarabia, asemenea declarații vagi neputând să anuleze voința testatorului, care era cel mai în măsură de a cunoaște credința și vrednicia soției sale, cu atât mai mult cu cât, în speță, chiar din depoziția martorului suscitat se constată că testamentul a fost făcut după ce soția s'a reîntors la testator pe care îl părăsise (aceias hotărâre).

93. — Conform art. 1300 și 1301 c. civ. rus, cari prevăd conflictul dintre moștenitorii legali și cei testamentari, vânzarea făcută de către moștenitorii legali unui terțiu achizitor a unui imobil testat în întregime unui moștenitor testamentar, după întărirea testamentului în formele prevăzute de art. 1060 și urm. c. civ. rus, se anulează. (C. Ap. Chișinău II d. 6/925, P R. 67 III 925).

94. — Dispozițiile art. 110 din legea notarială, ca testatorul surdo-mut să scrie pe testament cu mâna proprie, că a cetit testamentul și consimte la continutul lui, se aplică numai surdomutului stiutor de carte; pentru cel analfabet fiind prescrise d'spoziținnile art. 111 din legea notarială rusă, ca, în afară de martorii obișnuiți la testamente, să mai fie chemați și doi experti care înțeleg limbajul surdo-mutului, unul din ei servind de transmițător între notar și surdo-mut, iar celălalt servind ca supraveghetor al exactei interpretări a voinței surdomutului de către primul interpret. (C. Ap. Chișinău II, d. 376/926, P. R. 18 III 927).

95. — Art 109 din legea not. rusă, care prevede, ca notarul public să se convingă prin întrebări care nu se referă la obiectul actului, că cu adevăr surdul analfabet înțelege semnele ce i se fac, nu se aplică și surdo-mutului analfabet, pentru care sunt obligatorii numai dispozițiile art. 111 din legea not. rusă (aceias decizie).

96. — Dreptul și forma de a dispune prin testament de averea sa, pentru un cetățean originar din județul Ismail, nu poate fi cârmuit decât de codul civil român, iar nu de codul civil rus.

Prin urmare, testamentul făcut de un asemenea cetățean la Constanța în anul 1916 și depus spre conservare Tribunalului din acel oraș, pentru a fi valabil nu mai avea nevoie să fie prezentat la Consulat sau Ambasada rusă și nici să fie prezentat spre întărire la Tribunalul din Ismail, căci și din punct de vedere al statutului real, judecând această chestiune, tot legea română este aplicabilă, întrucât dispunătorul este originar din Ismail și a murit la Constanța, iar imobilele asupra cărora poartă dispoziția testamentară sunt situate în județul Ismail. (C. Ap. Galați II, d. 319/928, P. R. 54 III 929).

97. — Formalitatea înscrierei testamentului la Consulat, cerută de art. 1077 cod. civil rus, nu este prescrisă sub pedeapsă de nulitate. Pe lângă aceasta, un testament în formă mistică, formă necunoscută de codul civil rus, făcut la Constanța în timpul ocupației germane, nu a putut fi înscris la Consulat, întrucât în acel timp de războiu n'a existat de fapt în acel oraș un consulat rusesc. (C. Ap. Galați II, d. 319/928, P. R. 54 III 929).

98. — Din art. 1061 cod. civil rus, nu rezultă că formalitatea prezentării unui testament spre întărire la Tribunal, urmează să fie îndeplinită numai în urma cererei din partea celor interesați, și nici că cererea trebuie făcută într'o formă sacramentală, ci numai că Tribunalul să fie încunoștiintat de existența unui testament, fiind obligat să păsească din oficiu la formalitatea de întărire a testamentului (aceias decizie).

c) **Bucovina.**

99. — După art. 579 din codul austriac, testatorul poate să pue pe altul să-i scrie dispoziția sa de ultimă voință, și apoi s'o semneze el însuși cu mâna sa, declarând expres înaintea a trei martori, din care cel puțin doi să fie față în același timp, că actul în chestiune cuprinde ultima sa voință.

Această declarație n'are însă nevoe de a fi făcută cu viu graiu, ea putând să rezulte din semne neîndoelnice și chiar din împrejurările cauzei; căci altfel toți acei cari, din cauza unei boli, ar fi pierdut facultatea de a vorbi, n'ar mai putea testa în forma olografă, ceeace este inadmisibil. (Cas. I. Ardeal. 1 Ian. 1923 cu nota lui D. Alexandresco, P. R. 53 III 923).

100. — Apanajul creiat cu prilejul instituirii unui fideicomis servă la întreținere. (T. Cernăuți II, 22 Ian. 1929 cu nota de Max. Steinberg, P. R. 117 II 929).

101. — Schimbările valutare fac ca apanajul instituit să nu mai corespundă scopului, pentrucă fiind prea mic, nu mai acopere necesitățile întreținerii (aceias hotărâre).

102. — Valorizarea apanajului este întemeiată și în fapt, prin condițiunile economice și prin lege (aceias hotărâre).

103. — In cod. civ. austriac, testamente în formă autentică sunt numai cele în cari intervine notarul public cu respectarea normelor prevăzte de §§ 587—590, și numai acestea pot fi primite ca intrând în prevederile art 885 cod. civ. rom.: Testamentul făcut în Austria după prevederile art. 579 cod. civ. austriac, adică nescris de testator, ci numai semnat de el și certificat de trei martori, înaintea cărora testatorul a declarat expres că, actul scris cuprinde ultima sa voință, deși valabil în Austria, nu este însă considerat ca autentic și deci nu intră în prevederile art. 885 cod. civ. român. (Cas. I d. 1685/929 cu nota de D. G. Maxim, P. R. 82 I 930)

d) **Drept otoman**

104. — Testamentul sub semnătură privată, potrivit rânduelilor de drept otoman, trebuia făcut în prezența a 7 martori, semnat de dânșii și de testator, afară de cazul când testatorul nu putea semna, caz în care el era semnat de al optulea martor.

Din nici o dispoziție legislativă însă, nu rezultă că legalizarea semnăturilor, trebuia făcută de șeful bisericesc înainte de moartea testatorului. (C. Ap. Buc. IV 17 Dec. 1928 cu notă de S. Rosental, P. R. 129 II 929)

15. **Note.**

105. — V. Acțiune în anulare, Agrară (lege), Donațiune, Legat, Rezervă, Secret profesional.

TIMBRU.

(l. 29 April 1927 cu modif. ulterioare, M. Of. 92/927)

CUPRINS:

I. Dispoziținni generale (1—5).
II. Materie civilă.
A. Diverse taxe de timbru:
a) Acte juridice (6—11).
b) Acte procedurale (12—25).
1. Constatarea taxelor datorate (26—33).
2. Acte juridice netimbrate (34—35).
§ 1. Acte cu preț disimulat (36—40).
§ 2. Acte fără efecte juridice:
a) Acte nule sau anulate (41—45).
b) Acte sub condițiune (46—47).
3. Acte procedurale netimbrate (48—60).
4. Impozite succesorale.
a) Noțiuni generale (61—65).
b) Constatarea și evaluarea succesiunilor (66—75).
c) Perceperea taxelor succesorale (76—77).
5. Impozit pe echivalent (78).
6. Scutiri de impozite (79—83).
B. Perceperea.
1. Persoane obligate a plăti taxele de timbru (82—83).
2. Moduri de percepere:
a) La prezentarea actului (84—87).
b) Posterior prezentării actului (88—94).
C. Restituirea taxelor de timbru (95—98).
D. Procese fiscale (99—104).
E. Prescripții (105—106).
III. Materie Penală (107—109).
IV. Contravenținni fiscale (110—113).
V. Comisia Centrală a Timbrului (114).
VI. Recensii și note (115—116).

I. **Dispoziținni generale.**

1. — Legea timbrului, ca orice altă lege fiscală, edictând măsuri cu caracter cu totul special, acele dispoziținni au a fi privite numai în marginile textelor respective, iar nu sub punctul de vedere al interpretărilor din dreptul comun. (Cas. III d. 420/919 cu notă de I. Rosetti Bălănescu și C. Botez, P. R. 30 I 925)

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.iini.ro

2. Intenţiunea legiuitorului nu poate fi căutată decât în textul expres al legei, iar termenii în cari şi-a manifestat legiuitorul dispoziţia în mod expres, trebuia să primească aplicarea literală şi precisă pe care conţinutul dispoziţiei o prevede.

In materie fiscală ca şi în materie penală, tot ce nu este expres prevăzut şi oprit, este permis, iar în aplicarea legilor fiscale nu este permis a distinge acolo unde legea nu distinge, sau a decide astfel încât executarea unei dispoziţiuni ar fi imposibilă.

In materie fiscală nu este admisibil raţonamentul dela un caz prevăzut la un caz neprevăzut şi a se decide prin analogie. (T. R.-Sărat 1 Iunie 1928 cu nota de C. Zotta, P. R. 111 III 928)

3. — Legea timbrului aplicându-se şi în Basarabia, dispoziţiile din procedura civilă rusă cu privire la taxele de timbru şi formele sub cari urmează a fi achitate, nu mai sunt aplicabile proceselor din Basarabia, deşi celelalte dispoziţiuni din această procedură civ. au rămas în vigoare. (Cas. I d. 638/921, P. R. 106 III 932; Cas. I. d. 202/922 cu nota lui C. Botez, P. R. 310 I 922; acciaş P. R. 158 III 922)

4. — In chiar titlul legei din 23 Iulie 1921 se precizează scopul legiuitorului de a modifica şi unifica unele dispoziţiuni din legea timbrului şi din codul civil, iar în art. 10 se spune categoric că legea se aplică pe întreg teritoriul ţărei.

Restrângerea aplicabilităţei ei numai le vechiul regat constitue deci o interpretare greşită şi o flagrantă violare a art. 10, iar din împrejurarea că în unele părţi ale ţării, normele juridice sunt necodificate,. nu se poate trage concluziunea că întrebuinţându-se termenii „cod civil" s'ar fi evidenţiat mai mult limitarea ei la vechiul regat, deoarece expresiunea de „cod civil" este generală şi legiuitorul a înţeles să cuprindă într'însa orice regule de drept civil, fie codificate, fie necodificate. (Cas. I, d. 1987/927, P. R. 58 III 928)

5. — Aritoclul 111 din noua lege a timbrului, prevăzând că legea nu are putere retroactivă, urmează că ea nu se poate aplica, decât numai actelor formate în urma aplicărei ei.

Atunci dar, când se face dovada că părţile înainte de punerea în vigoare a legei noui, au intentat acţiune judecătorească la care potrivit legei în vigoare atunci, au trebuit să anticipeze fiscului anumite taxe, a căror sumă în mod provizoriu depindea de valoarea însăş a acţiunei, dar a cărei stabilire definitivă, depindea de terminarea definitivă a litigiului, fie prn sentinţă, fie prin tranzacţie judecătorească, termenul de plata impozitului împlinindu-se în momentul aducerii sentinţei, sau facerei tranzacţiunei; plata impozitelor datorate fiscului pentru actul ce fineşte litigiul, are a se socoti după data când a avut loc această tranzacţie şi după valoarea prevăzută în aceasta. (C. Ap. Braşov II d. 443/929, P. R. 67 III 929)

II. **Materie civilă.**

A. **Diverse taxe de timbru:**

a) **Acte juridice.**

6. — Legea timbrului consideră drept vânzare operaţiunea de egalizare a loturilor prin plată de sulte şi în consecinţă, orice primire a unei compensaţiuni cu titlu de sultă de către un comostenitor, trebuie supusă la plata taxelor de înregistrare, fără a se ţine în seamă principiile dreptului comun, cari dau împărţelii caracterul declarativ. (Cas. III d. 249/919 cu nota de I. Rosetti-Bălănescu şi P. Botez, P. R. 28 I 925; Cas. III d. 420 bis/919, P. R. 84 III 924)

7. — Dispoziţiunile legii timbrului, în materie de partaj cu sulte urmează a se aplica numai când este vorba de vânzări propriu zise, în cari copărtaşul cumpărător îşi angajează propriul său patrimoniu prin plata preţului, iar nu şi atunci când, găsindu-se în succesiune pe lângă imobile şi valori mobiliare, se compensează loturile prin atribuirea de sulte preluate asupra mobilelor succesorale, în care caz, sultele nu pot fi supuse la taxe de înregistrare. (Cas. III d. 249/919 cu nota de I. Rosetti-Bălănescu şi C. Botez, P. R. 28 I 925)

8. — Dacă codicele civil, pentru a evita îmbucătăţirea nemişcătoarelor la împărţeală, autorizează inegalitatea în compunerea părţilor, inegalitate care să se compenseze prin bani, nu este mai puţin adevărat că o asemenea operaţiune făcută cu ocaziunea împărţelei, constitue în realitate tot o vânzare, la care trebue să se plătească taxa de înregistrare. (Cas. S. U. d. 1/922, P. R. 157 III 922)

9. — Actele de garanţie conform legii, se taxează după scara II-a a timbrului şi această taxă este datorită în momentul încheierii legăturii de drept, indiferent dacă împrumutul pentru care s'a luat garanţie, era lichidat sau nu în acel moment. (Cas. III d. 56/922, P. R. 35 III 924)

10. — Deşi actul constitutiv al unei societăţi a fost taxat de fisc, totuş când se constată că societatea a achiziţionat un imobil al unui asociat, fără a-i atribui în schimb acţiuni, ci s'a obligat de a plăti preţul prin radierea sarcinelor ipotecare, achiziţiunea fiind o vânzare, fiscul este îndrituit a percepe taxa aferentă de 3%. (Cas. S. U. d. 56/923 cu nota de C. Naumescu-George, P. R. 194 I 924).

11. — Faptul unei societăţi anonime străine cu sediul secundar în România, de a fi autorizată să emită pentru o sumă oarecare un număr de obligaţiuni ipotecare purtând o dobândă fixă, rambursabile „al pari" şi cu o scadenţă determinată dela data emisiunii lor, cu dreptul pentru deţinătorii acestor efecte, cari au împrumutat societatea cu o sumă echivalentă cu valoarea lor, de a converti aceste obligaţiuni hipotecare „când vor voi", în acţiuni ordinare ale societăţii anonime, nu autorizează pe Statul român de a percepe prin organele fiscului taxa de înregistrare de 1% (prevăzută de art. 42, al. 7 din legea timbrului) la suma corespunzătoare valorii acelor obligaţiuni.

In conformitate cu sus citatul text de lege numai „aporturile mobiliare aduse în asociaţie" se taxează, iar nicidecum sumele cu care o societate se împrumută, cum s'ar împrumuta un particular oarecare, căci asemenea sume nu pot constitui „aporturi mobiliare sociale" în sensul codului comercial şi al art. 42, al. 7 din legea timbrului. Obligaţiunile ipotecare purtând o dobândă fixă şi având o scadenţă la un anumit termen nu pot fi confundate şi nici asimilate acţiunilor ordinare, care singure conferă purtătorilor lor dreptul de asociaţi (cu avantagele şi riscurile ce derivă din această situaţie). Art. 166, 173 cod. com.

In consecinţă, câtă vreme deţinătorii (creditorii) obligaţiunilor ipotecare nu şi-au exercitat dreptul lor de opţiune în sensul de a cere convertirea obligaţiunilor, în acţiuni ordinare, nu poate zice că societatea şi-a sporit capitalul şi deci fiscul nu poate fi autorizat să perceapă taxa pentru sporirea de capital în baza art. 42, al. 7 leg. timb. (T. Prahova I s. 266/923, P. R. 69 III 924).

b) **Acte procedurale.**

12. — In conformitate cu art. 21, al. a l. timbrului în vigoare, sunt supuse la o taxă proporţională de 50 bani la sută, acţiunile care au de obiect valorificarea de drepturi patrimoniale, calculat asupra valorii procesului, iar conform art. 21, al. I, b, sunt supuse la o taxă specială de 60 lei acţiunile cari au caracter patrimonial, precum şi acţiunile care au de obiect constatarea existenţei sau desfacerii unei legături de drept, etc.

Prin aceste dispoziţiuni se prevede modul de timbrare al unor acţiuni, în raport cu obiectul lor deosebit, fără a se specifica dacă o acţiune care ar cuprinde ambele obiecte prevăzute de lege, are a fi supusă ambelor taxe speciale. In adevăr, legea timbrului, ca orice lege de impozit, trebuind a fi interpretată în mod strict, nu se poate impune justiţiabililor plata unei taxe îndoite, pe care legea nu o prevede formal, pentru aceiaş acţiune în justiţie, pe motiv că ar avea două obiecte supuse la taxe deosebite. Tot ceeace se poate cere reclamantului într'o atare ipoteză, este ca să plătească taxa cea mai ridicată pentru unul din obiectele ei, căci prin aceasta, raţiunea de a fi a taxelor de proces, este satisfăcută. Această soluţiune este cu atât mai întemeiată, în cazul când taxa cea mai mare corespunde cu ceeace constitue obiectul principal al acţiunii. (Cas. I. d. 836/922, P. R. 52 III 923; Cas. III d. 313/923, P. R. 135 III 923).

13. — Din punct de vedere fiscal, valoarea acţiunii este valoarea tuturor capetelor de cerere, iar pentru cererile de constatare sau desfiinţarea legăturilor de drept, valoarea reclamaţiunei se identifică cu valoarea contractului. (T. Dorohoi 14 Martie 1922, P. R. 92 III 923).

14. — Cererea de verificarea creanţelor făcută cu ocazia lichidaţiunei pasivului unui faliment pe baza art. 780 c. com., având de obiect valorificarea unui drept, patrimonial, trebueşte timbrată conform art. 21 al. a din legea timbrului, care o supune la o taxă proporţională de 50 bani la suta de lei, la timbrul fix de 60 lei fiind supuse numai cererile cari au de obiect constatarea unei legături juridice neevaluabilă în bani. (T. Ilfov I com. s. 678/922, P. R. 39 III 923).

15. — Potrivit art. 24 al. 13 l. timbr., recursurile în contra hotărârilor tribunalelor asupra ordonanţelor preşedinţiale, sunt supuse la taxa timbrului fix de 50 lei, fără nici-o taxă specială în plus. Recursurile fiind introduse pe acest timbru şi opoziţiunile au a fi introduse tot numai pe timbru fix de 50 lei, fără taxă specială. (Cas. I. d. 518/923, P. R. 33 III 924).

16. — Când printr'o acţiune se cer şi dobânzi dela scadenţă, aceasta pu-

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.iini.ro

tându-se calcula până la intentarea acțiunii, timbrarea urmează a se face nu numai la valoarea acțiunii, ci și a dobânzilor exigibile al căror cuantum este cunoscut de reclamant în momentul cererii sale în justiție.

Când însă se cer prin acțiune procente până la zi, timbrarea la valoarea cererii este suficientă, deoarece legea nu obligă la timbrare decât în momentul executării. (T. Ilfov II com. s. 1492/924 cu nota de George Iuliu, P. R. 71 III 925).

17. — Cerințele legii timbrului cu privire la timbrarea unei acțiuni introductive de instanță, sunt satisfăcute atunci când Tribunalul, căruia i se prezentase mai multe acțiuni, supuse fiecare unui timbru special, dar prin aceias petițiune, timbrată numai pentru una din acțiuni, reține în judecata sa numai acțiunea insuficient timbrată, nedând curs celorlalte. (Cas. I, d. 389/925, P. R. 102 III 925).

18. — Cererile de revizuire a deciziunilor date de Curtea de Casație în materie de contencios adm., trebuesc timbrate conf. art. 23, al. 5 din legea timbrului, cuvântul generic de „Curți", întrebuințat în acest text, implicând și Curtea de Casație, când ea judecă în fond, și ca atare deciziunile sale sunt susceptibile de revizuire. (Cas. III d. 37/925, P. R. 147 III 925).

19. — Motivele de apel depuse separat pentru comunicare părții neputând fi considerate ca memorii, urmează a se timbra potrivit dispozițiunii art. 19, al. 22 din legea timbrului, urmând a fi scrise pe timbru de 5 lei. (C. Ap. Iași I, 28 Aprilie 1925 cu nota de Florin Sion, P. R. 14 II 926).

20. — Potrivit art. 40 din legea timbrului, atunci când Statul este parte reclamantă într'un proces, toate actele se fac fără timbru, fără hârtie timbrată și fără plata de taxe.

Nu se poate deduce de aici decât că: numai atunci când este vorba de o acțiune pornită în numele Statului, aceasta va fi scutită de timbru, nici de cum în cazul când este vorba de o acțiune pornită de un administrator sechestru al unei averi aparținând unui supus al unei țări foste inamice, ne fiind vorba deci de o avere din patrimoniul Statului român. In atari cazuri, administratorul sechestru nu reprezintă Statul, ci patrimoniul pe care îl administrează. Această scutire de plata taxelor de timbru, neflind prevăzută nici de legea timbrului și nici de altă lege, urmează că acțiunile intentate de administratorii sechestrii, fără plata taxelor de timbru pentru aceste averi, să fie supuse respingerei, potrivit art. 49 legea timbrului (J. O. Mixt Bazargic. C. de jud. 130/925 cu nota de St Constantinescu, P. R. 42 III 926).

21. — Când se dizolvă o societate comercială și se procede la împărțirea activului social după deducerea sarcinelor între foștii asociați, fără a se recurge la forma lichidării prin justiție, se va percepe numai taxa timbrului fix, în cazul însă când cum e în speță, asociații, iau calea justiției, cererea lor de lichidare făcută conform art. 199 și următorii din c. com. prezintă caracterul unei acțiuni ordinare, supusă deci timbrului ca ori ce acțiune în raport cu valoarea și după distincțiunile prevăzute de legea timbrului, căci din punct de vedere fiscal, valoarea acțiunei este valoarea tuturor capetelor de cerere. (T. Iași III 11 Iunie 1927, P. R. 119 III 929).

22. — Art. 10 § 1 lit. a. din l. timbrului nu vizează decât recursurile în casare în contra hotărârilor judecătorilor date în prima și ultima instanță (art. 61 și 64 din legea de accelerare din 1925; art. 76 din legea pentru Curtea de Casație și art. 67 și 70 din legea de accelerare din 1929) și în materie de turburare în posesiune încheerea finală prevăzută de § 469 pr. civ. buc. nu este dată în ultima instanță, mai cu seamă, că este susceptibilă în conformitate cu § 460 pr. civ. buc. de recurs, care se judecă în conformitate cu §§ 514 și urm. pr. civ. buc. și care prin urmare este o cale ordinară de atac. (T. Storojinet, 8 Februarie 1930 cu nota de Dr. E. Burg, P. R. 59 III 930)

23. — In materie de turburare în posesiune, recursurile în contra încheierilor finale nu pot fi considerate drept recursurile în casare și din motivul că hotărârile tribunalului asupra acestor recursuri sunt la rândul lor susceptibile de recurs în casare la Inalta Curte de Casație, fiind abrogată dispoziținea din § 528 proc. civ. buc. prin art. 10 din Constituție și prin legea pentru Curtea Tde Casație.

Prin urmare, în materie pentru turburare în posesiune recursul în contra încheierei finale prezintă caracterul unui adevărat apel și urmează deci a fi timbrat n conformitate cu art. 9 § 1 din legea timbrului, cu 150 lei. (acciaș hotărâre)

24. — Contestația la executare conform art. 525 pr. civ. se timbrează în conformitate cu art. 12 § 5 din legea timbrului. (T. Vâlcea, s. 206/930 cu notă de Rene P. Râmniceanu, P. R. 204 II 931)

25. — In procedura de execuție din Transilvania apelurile contra încheierilor se judecă în ședință secretă, fără citarea părților și fără discuțiune contradictorie; în atari condițiuni neputând fi vorba de materie contencioasă, actele de procedură urmează a se timbra după tariful prevăzut pentru materia grațioasă. (Cas. II 29 Ian. 1931 cu nota de Sabin Moldovan, P. R. 139 I 931)

1. Constatarea taxelor datorite.

26. — Potrivit legei timbrului, taxele de înregistrare se datoresc fiscului încă dela formarea actului. Astfel fiind, și cum în materie de vânzare de produse agricole, legea timbrului (art. 34 alin. 5) supune la taxa de înregistrare contractele de vânzare fie scrise, fie verbale, urmează că ceeace desăvârșește în cazul acesta formarea sau încheierea contractului și ceeace face să se nască exigibilitatea taxelor de înregistrare, este consimțământul sau acordul părților, iar acest consimțimânt sau acord are a fi constatat de fisc ca terțiu, prin orice mijloace de probațiune, nu numai prin semnătura actului de către părți. (Cas. III d. 258/922, P. R. 157 III 922)

27. — In cazul unei sentințe definitive privitoare la proprietatea sau posesiunea unui imobil, a cărui valoare însă n'a fost fixată în mod hotărât în cursul procesului, urmează a fi luată de bază, pentru taxarea sentinței, acea valoare a imobilului, care rezultă din dovezile administrate în cursul procesului. (Cas. III c. Ardeal d. 1431/923, P. R. 27 III 924).

28. — Potrivit practicei constante, beneficiul de care a fost lipsită partea din cauza lipsei de folosință a imobilului, este considerat ca un accesoriu al acestuia, fiind scutit de taxă. (aceias decizie)

29. — De câte ori suma prevăzută într'un efect de comerț, emis în regat, este arătată în monedă străină, dreptul proporțional al fiscului se calculează, avându-se de bază valoarea nominală a monetei străine, după cursul schimbului. Și aceasta mai cu seamă atunci când moneta străină, prevăzută în efect, are curs legal în Regat. (Cas. Roma, 20 Ian 1923,, P. R. 109 III 924)

30. — Potrivit art. 61 lit. t. din legea timbrului evaluarea unui fond de comerț — când el se transmite cu titlu gratuit sau ca bun succesoral — evaluare cerută de lege pentru stabilirea taxei de înregistrare — se obține înmultind cu 5 mijlocia venitului net pe ultimii 5 ani, deducându-se din acest venit dobânda capitalului învestit calculată cu 7 la sută.

Când prin urmare instanța de fond nu deduce numai această dobândă de 7 la sută asupra capitalului învestit, ci și valoarea mărfurilor aflate în magazin, prin aceasta ea violează art. 61 mai sus citat, care arată anume ce trebuie să se scadă din mijlocia venitului net înmulțită cu 5, și comite un exces de putere. (Cas. III d. 381/925, P. R. 103 III 925)

31. — Obiecțiunea privitoare la timbru nu poate fi invocată pentru prima oară în fața instanței de casare. (Cas. II d. 59/26, P. R. 34 III 927)

32. — In contestațiile intentate de administrația timbrului potrivit art. 61 al. ultim. legea timbrului (din 1921), fiscul poate deferi pretinsului contravenient jurământul decizoriu pentru a proba frauda acestuia, atunci când prețul real al vânzărei este mai mare decât cel cuprins în actul supus taxei de înregistrare, căci potrivit art. 89 leg. timb. toate mijloacele de probă se pot întrebuința. (T. Buzău II, 16 Aprile 1927 P. R. 46 III 928)

33. — Cu privire la modalitățile deferirei acestui jurământ, trebuesc însă observate regulile prevăzute de art. 17 al. ult. din legea pentru administrarea domeniilor Statului, care spune că pentru darea de jurământ este necesar avizul Consiliului Avocaților Statului. (aceias decizie)

2. Acte juridice netimbrate.

34. — Potrivit art. 49 din legea timbrului, actele juridice intervenite între părți și cari nu au fost investite cu timbrul cerut de lege, nu sunt nule, ci supuse la penalitatea amenzii prevăzută de lege.

Legea timbrului nu prevede nulitatea hotărârilor judecătorești cari, în contra acestei dispoziții, ar fi luat în considerare acte netimbrate în conformitate cu legea și în lipsa unui text expres are să prevadă nulitatea, sancțiunea rămâne tot acea a plății taxelor și amenzii respective. (Cas. I d. 39/924, P. R. 54 III 924)

35. — Nulitatea unui contract de societate nu poate rezulta din netimbrarea lui, care nu atrage decât sancțiuni de natură fiscală. (C. Ap. Buc., I. d. com. 84/929 cu nota de Tr. Alexandrescu, P. R. 193 II 930)

§ 1. Acte cu preț disimulat.

36. — Potrivit art. 61 din legea timbrului fiscul are dreptul de a contesta în justiție prețul stipulat de părțile contracatnte în actele lor de vânzare.

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.iini.ro

transmisiuni, etc., atunci când preţul arătat de ele în act, este inferior valorii venale a bunului vândut, iar potrivit art. 89 aceeaş lege, dacă, pentru actele supuse taxei de înregistrare, vor exista contra înscrisuri, cari vor cuprinde un preţ mai mare decât cel cuprins în acte, sau s'ar descoperi fraudă în alt chip, autorii fraudei se vor supune, în afară de taxa ce se datoreşte, şi la plata unei amenzi.

Din comparaţia acestor două texte de lege reiese că, de unde, în art. 61, nu exista decât o obligaţiune la diferenţa de taxe, în art. 89 este vorba de fraudă, care are ca sancţiune amendarea autorilor fraudei, pe lângă plata diferenţei taxei de înregistrare de care vorbeşte art 61. (Cas. III d. 578/923 cu nota de Corneliu Botez, P. R. 104 I 924)

37. — Dreptul de cenzură al fiscului în privinţa preţurilor stipulate de părţi se exercită în două feluri, după cum se referă la nerealitatea preţului (art. 61 al. ultim l. t.), sau la nesinceritatea, la simulaţiunea lui (art. 89

Din alăturarea art. 61 al. ultim şi art. 89 lit. t. se poate uşor vedea că primul art. vizează ipoteza când valoarea sau preţul stipulat de părţi este inferior valorii reale a bunurilor transmise, adică atunci când părţile dintr'un calcul, dintr'o apreciere greşită ar fi evaluat în mod nereal imobilele transmise. In speţă fiscul fiind lezat, are negreşit dreptul să pretindă majorarea taxei. (T. Muscel s. civ. 100/924 cu nota de I. Bursănescu, P. R., 133 III 924)

38. — Principul suferă însă excepţie în ipoteza prevăzută de aliniatul a. (art. 61), adică atunci când preţul nu este fixat de părţi, ci este rezultatul unei licitaţiuni pusă sub controlul justiţiei, căci în acest caz orice cale de apreciere greşită dispare. Controlul justiţiei e o garanţie şi fiscul numai poate contesta preţurile ieşite la licitaţie publică. (aceiaş hotărâre)

39. — Art. 89 l. t. vizează ipoteza când declaraţia părţilor pentru o evaluare inferioară s'a făcut cu rea credinţă. In acest caz fiscul are o procedură mai puternică şi mai autoritară. Constatând frauda, el are dreptul să încheie proces verbal de contravenţie (art. 75 l. t.) aplicând amenda cuvenită şi înaintând procesul verbal spre aprobare Ministerului de Finanţe cu drept de apel la justiţie. Pentru a se face aplicaţia art. 89 l. t. urmează ca actul supus taxei de înregistrare să cuprindă un preţ simulat, adică un preţ care în realitate să nu corespundă cu preţul încasat de vânzător, fraudându-se astfel fiscul pentru diferenţa intenţionat nedeclarată de părţi. Deci prin acest articol se pedepsesc cei ce cu bună ştiinţă prevăd în act un preţ mai mic decât cel real. (aceiaş hotărâre)

40. — Administraţia timbrului are dreptul şi datoria să caute adevăratul caracter al stipulaţiunilor conţinute în contracte ca să ajungă să stabilească conform legii, taxele datorate la aceste contracte.

In special ea este îndreptăţită să stabilească cu ajutorul tuturor mijloacelor de probă compatibile cu procedura scrisă şi îndeosebi prin mijlocul prezumţiunilor, că un act prezentat sub forma unui contract cu titlu oneros, constitue în realitate o donaţie deghizată şi deci trebuie taxată ca o mutaţie între vii cu titlul gratuit. (T. Clermont, 12 Nov. 1924, P. R. 12 III 926)

§ 2. Acte fără efecte juridice:

a) Acte nule sau anulate.

41.—Deşi actele declarate de lege nule în mod absolut sunt considerate ca ne-având un singur moment existenţă juridică; acest principiu este aplicabil în regularea şi determinarea raporturilor juridice dintre părţi, el nu are însă vre-o aplicaţiune în materie fiscală, unde dispoziţiunile speciale determină anume cazurile, în cari taxele percepute se pot restitui, cazuri cari nu se pot înmulţi pe cale de analogie prin aplicaţiunea principiilor de drept comun. (Cas. I d. 350/16 cu nota de C. Marinescu-George, P. R. 156 I 922)

42. — Taxa de timbru privitoare la vânzări este datorită fiscului pe baza principiului transmisiunii proprietăţii lucrului vândut.

La vânzările de imobile, proprietatea lucrului vândut se transmite de drept din momentul consimţimântului părţilor şi determinării lucrului, independent de executarea în fapt a convenţiunea. — şi deci de la acea dată sunt datorite taxele de timbru.

Astfel, greşit s'a socotit ca „proiect" neproducător de efecte, o vânzare în care se convenise asupra preţului şi lucrului, dar asupra căreia se revenise pentru motive străine. (Cas. III dec. 415/920, P. R. 2 III 922)

43. — Deoarece în caz de anularea unui act, legea nu autorizează restituirea taxelor, urmează că dacă taxele n'au fost achitate la facerea actului declarat mai în urmă, nul sau inexistent, contravenţia subsistă. (Cas. III dec. 170/921, P. R. 8 III 922)

44. — Imprejurarea că un contract a fost mai târziu reziliat, nu scuteşte pe parte de plata taxelor. (Cas. III compl. Ardeal, d. 1013/921, P. R. 109 III 922)

45. — Actele de garanţie conform legii se taxează după scara a II-a a timbrului şi această taxă este datorită în momentul încheerei legăturii de drept, indiferent dacă împrumutul pentru care s'a luat garanţia, era lichidat în acel moment, sau nu. (Cas. III compl. Ardeal, d. 54/922, P. R. 143 III 922; Cas. III c. Ardeal d. 1069/921 P. R. 109 III 922)

b) Acte sub condiţiune.

46. — In cazul când execuţia unui contract este suspendată de o condiţiune, taxele de înregistrare, potrivit legii timbrului, se vor consemna, chiar dela formarea actului, pe seama Ministerului de Finanţe şi dacă conditia nu se îndeplineşte, Ministerul va dispune restituirea taxelor. (T. Ilfov IV, s. 822/921 cu nota de N. Polizu-Micşunesti, P. R. 55 II 924)

47. — Când, înainte de împlinirea unei condiţiuni care afectează o opţiune de vânzare, oferta a fost retrasă de către vânzător, nu se poate spune că vânzarea devine perfectă, decât în urma unei hotărâri judecătoreşti care să constate acest lucru.

Şi transferul de proprietate, în caz de litigiu, nu se operează, atâta timp cât procesul s'a tranşat numai în primă instanţă, căci apelul fiind devolutiv, se poate pune din nou în discuţiune, cu prilejul lui, situaţia părţilor.

Prin urmare, taxele de înregistrare percepute la un asemenea pretins transfer, sunt ilegale şi urmează a fi restituite. (aceiaş hotărâre)

3 Acte procedurale netimbrate.

48. — Când actele supuse timbrului sunt, prin natura lor, destinate a fi prezentate instanţelor judecătoreşti (ex. acţiunile), posibilitatea sustragerii de la plata timbrului fiind înlăturată prin controlul acestor instanţe, nu mai este nici o raţiune a se aplica acestor categorii de acte sancţiunea art. 8, avută în vedere pentru actele încheiate între particulari. (Cas. I d. 612/921, P. R. 91 III 922)

49. — cum ar fi cererile către instanţele judecătoreşti (Cas. I d. 542/922, P. R. 50 III 923)

50. — Motivele de apel nefiind suficient timbrate, urmează ca pentru diferenţă să se ia taxa înzecită (art. 86 l. t.) iar nu a se amâna apelul ca nemotivat. (C. Ap. Buc. III Jurn. 268/920, P. R. 18 III 922)

51. — de asemeni, complectându-se taxa îndoită în instanţă conf. art. 15 şi 103 l. t., apelul nu mai poate fi anulat. (C. Ap. Buc. III Jurn. 1823/920, P. R. 25 III 922).

52. — In legiuirea noastră, o acţiune în justiţie este un act de procedură, referitor la legarea instanţei, iar chestiunea timbrului cu care a fost introdusă, nu poate fi discutată decât la cercetarea pricinii ridicată fiind fie de părţi, fie din oficiu. In cazul când prima instanţă a judecat acţiunea fără a se fi ridicat chestiunea insuficienţii timbrului acţiunei, nulitatea rezultând din aceasta a fost acoperită şi nu mai poate fi discutată în apel, iar drepturile fiscului rămân a fi satisfăcute pe temeiul contravenţiunii comisă de parte, dacă ea mai are fiinţă legală. (Cas. I d. 202/922 cu nota de C. Botez, P. R. 310 I 922)

53. — Sub raportul fiscal, art. 49 l. t. împarte actele de procedură în două categorii: acte de procedură de care se leagă pentru părţi drepturi şi acte de procedură propriu zise care sunt independente de drepturile părţilor. J. Oc. I C.-Lung, C. de Jud. 345/922, P. R. 95 III 925)

54. — Potrivit art. 13 din legea timbrului, aplicabilă şi în Basarabia, timbrul fix se aplică asupra fiecărei coale de hârtie, socotindu-se coala de două foi, cu condiţiune ca numărul liniilor, manuscrise sau imprimate, să nu fie mai mare de 144 de coală, iar dacă depăşeşte acest număr de linii, acelaş text de rosteşte că atunci se va plăti taxa îndoită.

Indatorirea unei asemenea plăti nu constitue o sancţiune a legei timbrului, ci o normă generală de împunere a actelor cu un conţinut mai mare de 144 linii, pentru ca fiscul să nu fie prejudiciat în drepturile sale, de unde reiese că dacă partea interesată introdusese o cerere în justiţie, scrisă pe o coală în care se depăşea numărul de 144 rânduri, fără a achita taxa îndoită, e impusă la sancţiunile pe cari legea timbrului le prevede contra tuturor acelora cari, la confecţionarea actelor sau la prezentarea lor autorităţilor, nu achită taxele de timbru prevăzute de lege. (Cas. III d. 5/923, P. R. 134 III 923)

55.—Dispoziţiile art. 21 al. 1 din legea actuală a timbrului, după care în caz de insuficienţă a taxei proporţională de 0.50 la sută, partea e obligată a o completa până la prima zi de înfăţişare, are a se urma şi în apel când

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.iini.ro

insuficienta taxei proporționale se relevă pentru prima oară înaintea acestei instanțe, deoarece nu există o altă dispoziționne contrarie.

Prin urmare Curtea de Apel, constatând că acțiunea nu era suficient timbrată, era datoare să pună în vedere reclamantului să complecteze timbrul legal și **numai în caz când** acesta nu s'ar fi conformat, era în drept să uzeze de art. 27 combinat cu art. 49 l. timbrului, iar nu să pronunțe nulitatea pur și simplu. (Cas. III d. 893/924 P. R. 132 III 924)

56. — Potrivit art. 53 din legea timbrului, nu se pot face mai multe cereri prin aceiaș acțiune, cu o taxă de timbru unică, decât atunci când ele rezultă din acelaș fapt generator de drepturi sau obligațiuni.

In speță, constatându-se că cele două cereri din acțiune se referă la două contracte de închiriere diferite, urmează a se considera că o asemenea acțiune cu o taxă unică de timbru e insuficient timbrată și ca atare **anulabilă.**

Această soluțiune nu poate fi schimbată prin declarațiunea reclamantului că-și restrânge acțiunea numai la unul din contracte, căci e inoperantă. Curtea trebuind să examineze dacă acțiunea a fost suficient timbrată când a fost prezentată instanței, iar nu după cum a fost modificată prin declarațiuni ulterioare. (C. Ap. Buc. II, d. 12/925 cu nota de Corneliu Botez, P. R. 225 II 926)

57. — Legea accelerării judecăților a abrogat diferite dispoziționni din legile de timbru, printre cari și art. 50 din legea timbrului 1920, care prevedea că nu se pot anula coli pentru completarea timbrului de pe actele insuficient timbrate, așa că cererile introductive de instanță și actele de procedură, netimbrate sau insuficient timbrate, sunt valabile dacă partea va justifica în prima zi de înfățișare plata timbrului sau completarea lui. Dealtfel, singura consecință a insuficienței timbrării actelor este — după art. 55 l. ac. jud. — obligarea părții să completeze timbrul, iar nu anularea apelului. (Cas. I d. 447/927, P. R. 113 III 927 și P. R. 3 III 928)

58. — Când cererea de recurs în casare a fost făcută pe două coale și recurentul nu a timbrat decât numai o singură coală, Curtea la cererea recurentului **urmează să-i** acorde un prim singur termen, pentru a completa timbrul și amenda cuvenită fiscului. (Cas. III 3 Iulie 1928, P. R. 94 III 928)

59. — Art. 41 din legea timbrului nu vizează cererile introductive de instanță (Botez pag. 361) și în consecință prezentul recurs urmează a fi anulat în conformitate cu art. 42 din legea timbrului. (T. Storojinet 8 Febr. 1930 cu nota de Dr. F. Burg, P. R. 59 III 930)

60. — Când apelul uneia dintre părți este netimbrat, Prezidentul Tribunalului, invită pe reprezentantul părței al cărei apel este netimbrat, ca în termen de 8 zile, să plătească taxa de timbru, iar în caz de nu se conformează potrivit art. 42 din legea timbrului și art. 55 din legea acc. jud. Tribunalul va pronunța nulitatea apelului.

După art. 486 pr. c. din Ardeal, ale cărui dispoziționni n'au fost abrogate prin art. 42 legea timbrului, când un apel are lipsuri ce pot fi ridicate din oficiu în orice stadiu al procesului, apelul poate fi rezolvat și respins a limine de completul Tribunalului, fără ascultarea părților. (C. Ap. Brașov I, d. 176/12/928, P. R. 156 III 928)

4. **Impozite succesorale.**
a) **Noțiuni generale.**

61. — In principiu, suprataxa de 4% prevăzută de art. 45 din legea timbrului, se aplică oricărei averi succesorale mobiliare care este susceptibilă de a produce venit, chiar dacă în momentul deschiderii succesiunii ea n'ar produce un atare venit, cu condițiunea însă ca în acel moment, averea mobiliară în chestiune să nu fie lovită de nici un alt impozit pe venit. (Cas. III d. 548/925 cu nota de I. Rosetti-Bălănescu, P. R. 174 I 926 și 66 III 925)

62. — Creanțele proprietarilor, după expropriera și trecerea în proprietatea Statului a moșiilor, dar mai înainte de emiterea și cotarea la bursă a titlurilor rentei de expropriere, sunt prin natura lor, averi mobiliare susceptibile de a produce venit și, întrucât în momentul trecerii lor în patrimoniul moștenitorilor, ele nu sunt atinse de nici un impozit pe venit, dispozițiunile art. 45 din legea timbrului, în ce privește suprataxa de 4% le sunt aplicabile. (aceiaș decizie)

63. — Creanța contra Statului, reprezentând prețul unei moșii expropiate, constitue până la emiterea titlurilor de rentă, o creanță pură și simplă, impozabilă ca bun succesoral, potrivit art. 64 lit. i după valoarea ei nominală, iar nu după valoarea reală a unei eventuale cotări la bursă a titlurilor de rentă, potrivit aceluiaș articol, lit. h, deoarece, în momentul deschiderii succesiunii, există creanță, iar nu titlu sau efecte. (Cas. III d. 703/925 cu nota de I. Rosetti-Bălănescu, P. R. 174 I 926)

64. — Taxa de înregistrare pentru terenurile petrolifere se va percepe asupra cifrei ce rezultă din venitul anual din redevență, înmulțit cu 20, iar nu asupra cifrei ce rezultă din înmulțirea acestui număr cu valoarea cantității de țiței existentă la data decesului. (Cas. III d. 999/926, P. R. 2 III 927)

65. — In conformitate cu dispozițiunile articolului 57 L. T. și a impozitului pe fapte și acte juridice din 1 Mai 1927, instanțele judecătorești nu vor încuviința trimiterea moștenitorilor sau a legatarilor în posesiunea moștenirei sau legatelor, nici vor pronunța decizia de predare sau eliberarea certificatelor de moștenire, decât dacă, aceștia vor justifica achitarea impozitului sau obținerea termenului de plată. (T. Bălți, 6 Nov. 1929, P. R. 133 III 929)

b) **Constatarea și evaluarea succesiunilor.**

66. — Când este constant în fapt că deschiderea unei moșteniri în Basarabia a avut loc înainte de data introducerii legei timbrului în acea parte a țării, legea care urmează a se aplica cu privire la drepturile de taxe succesorale ale fiscului, este legea rusă a cărei aplicațiune era în vigoare la epoca deschiderei succesiunei, indiferent de momentul când agenții fiscului au putut face constatarea și așezarea taxelor. (Cas. III, d. 980/922, P. R. 56 III 923)

67. — In privința stabilirii taxei succesorale, alegerea domiciliului în orașul de reședință al tribunalului, nu e prevăzută sub pedeapsă de nulitate de art. 65 l. timb. și cum procesul-verbal cuprinde atât stabilirea taxei succesorale, cât și constatarea contravențiunii, urmează că din moment ce tribunalul poate discuta în fond apelul relativ la chestiunea stabilirii taxelor succesorale, nu se poate declara nul acelaș apel în privința amenzii aplicată tot prin acelaș procesverbal, căci amenda în acest caz depinde de cuantumul taxei, este un accesor al ei și deci urmează a se aplica dispozițiile legii timbrului, care guvernează apelul în ce privește principalul, adică stabilirea taxei succesorale, pentru care legea nu prevede nulitatea apelului din omisiunea alegerii de domiciliu. (T. Vâlcea, Jurnal 6131/924, P. R. 72 III 925)

68. — Evaluarea unei averi succesorale fiind o chestiune de fapt și de apreciere, proba cu martori pentru determinarea ei și combaterea constatărilor și aprecierilor fiscului, este perfect admisibilă, nicăeri legea neprevăzând experiza ca singur mijloc de combatere a acelor constatări sau aprecieri. (Cas. III d. 545/925, P. R. 18 III 926)

69. — Ceeace determină momentul exigibilității taxelor succesorale nu este data deciziunii ministeriale de impunere, ci data deschiderei succesiunei; pe de altă parte este indiferent dacă dela această dată și până la stabilirea definitivă a taxelor prin aprobarea Ministerului, moștenitorul lui de cujus a încetat din viață, deoarece ceeace se impune la taxele de succesiune nu este persoana acestui moștenitor, ci activul succesoral rămas lui în momentul morții autorului său și care a putut ulterior să fie transmis prin efectul morții sale unei alte persoane. (Cas. III d. 219/926, P R. 132 III 926)

70. — Moștenitorii sunt obligați a declara averea rămasă dela defunct în termen de șase luni dela data decesului, la percepție, administrația financiară, sau judecătorie.

In lipsa unei asemenea declarații la autoritățile indicate, ei sunt pasibili de amenda prevăzută de art. 88 leg. timb., chiar dacă primarul comunei și-a îndeplinit obligația prevăzută de art. 72 leg. timb., comunicând administrației financiare decesul și informațiile asupra succesiunei rămase. (T. Buzău I s. 29/926 cu nota de C. C. Jitianu și Corneliu Botez, P R. 31 II 927)

71. — Bunurile imobiliare sunt supuse la taxa de înregistrare după valoarea venală, care nu poate fi în nici un caz inferioară cifrei rezultând din înmulțirea venitului brut din roluri cu 20.

Aceasta nu exclude însă ca valoarea venală a unui bun succesoral să fie mai mare decât cea din roluri înmulțită cu 20, dacă există elemente de apreciere pentru stabilirea unei valori venale mai mari. (Cas. III d. 385/927, P. R. 3 III 928)

72. — Art. 55 din legea timbrului, nu cere ca actele doveditoare a datoriilor succesiunea, să aibă date certe, și deci dovada făcută de moștenitori, de cheltuelile de sanatoriu, etc., cu facturi fără dată certă, este operantă, rămânându-i fiscului dreptul de a dovedi prin orice mijloace, nesinceritatea datoriei. (C. Ap. Buc. IV, d. fisc. 253/929, P. R. 2 III 930)

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.iini.ro

73. — Tribunalul, ca instanță de apel, nu se poate substitui fiscului, fixând prin simple aprecieri personale valoarea averei succesorale, sub cea constatată de agenții fiscului prin procesul verbal, ci numai întemeiat pe probe administrate în sensul legei, de natură a dărîma constatările fiscului. (Cas. III d. 295/930, P. R. 122 III 930).

74. — Art. 60 și 61 din legea timbrului din 1927, referindu-se la organele și căile de atac prevăzute de legea contribuțiunilor directe, a avut în vedere numai procedura privitoare la constatarea și stabilirea impunerilor pe baza declarațiunilor făcute în termen și în conformitate cu legea.

Cum însă părțile s'au abătut dela prescripțiunile legei și când organele fiscului constată această abatere sau contravenție și aplică penalitatea, legea timbrului prin art. 71 nu mai trimite la comisiunile de apel, ci prevede calea apelului la Tribunal. Tribunalul fiind astfel chemat să confirme sau să infirme amenda aplicată de organele fiscului și întrucât această amendă e în funcțiune de cifra taxelor datorite, acelaș Tribunal în mod necesar va fi competent să statueze și asupra acestei cifre și să constate legalitatea impunerei care servă de bază penalității prescrise de lege.

Astfel fiind, Tribunalul, iar nu Comisiunea de apel fiscală având competința de a se pronunța asupra apelului atât în ce privește amenda, cât și asupra taxelor de înregistrare, în speță regulându-se competința, urmează a se trimite afacerea în judecata Tribunalului. (Cas. III, d. 1656/930, P. R. 19 III 931).

75. — Art. 62 din legea timbrului de la 1921, nu scutește de taxe, orice avere mobilă până la anume maximum, ci pur și simplu mobilierul din casa de locuință, obiectele de artă, haine și rufărie, oricare ar fi valoarea lor. (Cas. III, d. 295/930, P. R. 122 III 930).

c) **Perceperea taxelor succesorale.**

76. — Moștenitorii, potrivit art. 65 din legea timbrului dela 1906, menținut prin noua lege, plătesc taxa de înregistrare numai în raport cu partea de moștenire aferentă.

Dacă însă nu-și îndeplinesc această obligațiune, potrivit art. 94 din aceiaș lege care prevede această nouă situațiune, legea pune ca pedeapsă amenda și solidaritatea debitorilor pentru totalul taxelor și amenzii datorite, aceasta, spre a se împiedeca fraudele și asigura drepturile fiscului. (Cas III dec. 455/920 cu nota de C. Botez, P. R. 108 I 922).

77. — Fiecare legatar sau moștenitor va plăti taxa de înregistrare în raport cu partea sa de moștenire. (Cas. III d. 267/926 P. R. 84 III 926).

78. — E casabilă hotărârea prin care nudul proprietar a fost obligat să plătească întreaga taxă de succesiune, fără să se perceapă cota respectivă de la uzufructuar. (aceiaș decizie).

5. **Impozit pe echivalent.**

79. — Potrivit art. 16 l. timbrului, persoanele juridice sunt supuse unui impozit de 30% pentru bunurile imobiliare prin natura lor, fără deducerea sarcinilor.

Imobilele prin natură, din legea timbrului, sunt cele clasificate de art. 468 c. civ. rom. după care o clădire se socotește ca imobil oricare ar fi persoana care a ridicat-o, fie pe terenul său, fie pe terenul altuia, rămânând a se discuta numai asupra proprietății acestor clădiri, chestiune tranșată conform codului civil rus, sub care s'a încheiat contractul. (T. Bălți II s. 620/929, P. R. 71 III 930).

6. **Scutire de impozite.**

80 — Taxele de înregistrare, cum este taxa pe succesiuni, sunt datorite și percepute, în mod incidental, asupra actelor juridice translative de drepturi. Din această cauză ele au un caracter cu totul special și nu pot fi asimilate, sub raportul scutirilor cu impozitele propriu zise asupra capitalurilor, singurele pe cari legiuitorul din 1916 le-a putut avea în vedere și pe cari le-a cuprins sub denumirea generică de impozite. (Cas. III, d. 815/921, P. R. 92 III 922).

81. — Potrivit art. 39, par. 31 din legea timbrului, sunt scutite de taxa timbrului și de orice alte cheltiueli de procedură, toate acțiunile imobiliare și cererile de ieșire din indiviziune, privitoare la pământurile date locuitorilor săteni și declarate inalienabile prin legile de împroprietărire.

Noua lege agrară nedesființând cu desăvârșire prohibițiunea de înstrăinare a bunurilor rurale date locuitorilor săteni prin legile de împroprietărire, asemenea acțiunii continuă a fi scutite de taxe. (C. Ap. Constanța, jurnal 185/925, P. R. 130 III 925).

B. **Perceperea.**

1. **Persoane obligate a plăti taxele de timbru.**

82. — Cesionarul unor chitanțe date pentru plata ratelor datorite din întreprinderi publice, fiind succesor de drepturi ale cedentului său, primește și sarcinele contractului, deci și obligațiunea de a plăti taxele fiscale aferente acelor chitanțe. (Cas. III compl. Ardeal, d. 1098/921, P. R. 110 III 922).

83. — Taxa asupra sentinței, cuvenită fiscului, nu poate fi divizată între sot și sotie, deoarece aceștia sunt datori s'o suporte în mod solidar. (Cas. III c. Ardeal d. 1431/923, P. R. 27 III 924).

2. **Moduri de percepere.**

a) **La prezentarea actului.**

84. — Legea timbrului nu prescrie prin nici o dispoziție o formulă sacramentală, în care urmează a se face anularea prin viză a actelor juridice ce urmează a fi prezentate la o autoritate publică. Această anulare poate, dar, să rezulte din orice cuvânt sau semn aplicat pe timbru în momentul primirii actului, fiind destul ca actul să se vizeze de funcționar prin mențiunea datei de primire și prin semnătură. (Cas. III, d. 83 bis/925 cu nota de C. Panaitescu, P. R. 275 I 925; 65 III 925).

85. — Atestarea și semnarea funcționarului, că a primit actul la data indicată implică — până la proba contrarie — că anularea timbrelor aplicate, prin semnele sau cuvintele puse pe ele, s'a făcut la acea dată, deoarece aplicarea și anularea mai târziu a timbrelor constituind o fraudă la lege, această fraudă trebue constatată cu probe precise și concludente, ea neputând fi prezumată, și nici dedusă cum pretinde intimatul — din lipsa unor mențiuni pe care legea nu le cere. (aceias decizie).

86. — Obligațiunea impusă de art. 8 și 25 l. timbr. ca timbrul mobil să fie anulat scriindu-se pe el primul cuvânt al actului sau semnătura, privește numai pe particulari. Anularea timbrelor mobile întrebuințate de autorități publice, se face prin menționarea în legalizare și aplicarea sigiliului autorității. (Cas. II dec. 25/921 P. R. 7 III 922).

87. — Art. 6 l. timbrului permite a se întrebuința hârtie simplă pentru actele pentru care legiuitorul cere coli timbrate, numai în cazul când în localitate nu se găsesc coli timbrate, însă această împrejurare trebue constatată de primarul comunei, cu obligația ca în termen de 30 zile dela data actului, să-l supuie administrației financiare spre viză (cap. VII din lege), ceeace în speță nu s'a făcut. (Cas. I, d. 1419/924 cu nota de C. Botez, P. R. 108 I 925).

b) **Posterior prezintării actului.**

88. — Prin „prima zi de înfățișare", la care se referă art. 49, al. ultim din legea timbrului, se înțelege termenul, la care părțile citate regulat, sunt în situațiune de a discuta în mod contradictoriu susținerile și obiecțiile reciproce. (Cas. I, 14 Martie 1923, P. R. 83 III 923; C. Ap. Iași I cu note de Florin Sion și C. H. în P. R. 44 II 923; Cas. II d. 14/921, P. R. 42 III 922).

89. — Prin urmare, se socotește ca primă zi de înfățișare, ziua când, neprezentându-se părțile, deși regulat citate, afacerea s'a lăsat în suspensiune. (Cas. I, 14 Martie 1923, P. R. 83 III 923).

90. — și atunci când procesul s'a amânat pentru comunicare de motive. (Cas. III, d. 23/922, P. R. 153 III 922).

91. — Legea timbrului (art. 69) permite părților în ce privește actele de transmisiuni de bunuri mobiliare, cum este în speță, să achite taxele de înregistrare, cel mai târziu într'o lună dela confecționarea lor.

De altfel, chiar în cazul când părțile n'ar achita taxele de înregistrare, în termenul cerut de lege, actele netimbrate sau pentru care s'a plătit taxe mai mici, nu sunt nule, ci îndrituesc autoritățile fiscale a supune pe părțile contraveniente la plata taxei și amenzii legiuite (art. 49 legea timbrului), sancțiune care nu-și are nici o aplicațiune, atunci când plata taxelor s'a făcut în termenul prescris de lege. (Cas. III, d. 114/923, P. R. 86 III 923).

92. — Opozițiunile, apelurile etc. netimbrate insuficient sunt nule dacă partea nu va satisface chiar la prima zi de înfățișare plata amenzii și completarea timbrului, conf. art. 49 al. 5.

Stabilirea amenzii se face de organele enumerate de art. 75 din legea timbrului, iar plata amenzii nu se poate face decât la autoritățile însărcinate de lege cu încasarea veniturilor Statului, iar nu de autoritățile judecătorești. (Cas. I, d. 1419/924 cu nota de Corneliu Botez, P. R. 108 I 925).

93. — Când părței interesate, care răspunde la strigarea pricinei, procedura fiind completă, i se încuviințează un termen pentru plata taxelor pentru timbrarea insuficientă, în acest caz va fi îndatorată și la plata unei amenzi egală cu îndoitul valoarei, chiar dacă în jurnalul de amânare se mai menționează și un alt motiv, spre

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.iini.ro

ex.: cazul de boală a unuia din avocaţi. (C. Ap. Braşov II în maj. 21 Martie 1928, P. R. 139 III 928).

94 — Conform art. 50 din legea timbrului, plata taxei şi amendei indicată de autoritatea judecătorească nu se va suspenda în nici un caz, se va efectua îndată; iar administratorul financiar, nu poate ierta de amendă şi tranzige asupra dispoziţiunilor luate de autoritatea judecătorească; partea urmând a se folosi eventual de procedura restituirei din art. 51—52. (aceiaş decizie).

C. **Restituirea taxelor de timbru.**

95. — După art. 62 al. 4 l. timbr. taxele de înregistrare legal percepute urmează a fi restituite atunci când actul juridic, pentru care se făcuse plata nu s'a efectuat, fie că părţile au renunţat la el, fie din cauză că justiţia a refuzat să-l consfinţească.

Când însă se constată că actul a fost încheiat de părţi fără ca dânsele să fi renunţat, anterior autentificării, la acel act, şi fără ca justiţia să fi refuzat a-l consfinţi, taxele percepute conform legii timbrului rămân definitiv încasate de fisc, independent dacă actul a putut mai în urmă să fie declarat nul de justiţie, ori care ar fi fost caracterul nulităţii de care era isbit. (Cas. I, d. 350/916 cu nota d lui C. Marinescu-George P. R. 156 I 922).

96. — Când un contract nu se realizează, partea este datoare, conform paragrafului 101 al legii timbrului, să valideze această excepţiune în termen de 30 zile. (Cas. III c. ardelean, d. 1581/923, P. R. 62 III 924).

97. — Potrivit dispoziţiunilor legii 45 din 1914 în vigoare în Ardeal în momentul intentării acţiunei, în caz de tranzacţiune judecătorească se naşte în favoarea părţilor un drept de restituire a impozitelor percepute la cererile în justiţie; potrivit acestor dispoziţiuni, în urma tranzacţiunei judecătoreşti, partea care a anticipat taxele, este în drept a cere restituirea sumei plătită în plus, ce depăşeste valoarea corespunzătoare transacţiei încheiate. (C. Ap. Braşov II, d. 443/929, P. R. 67 III 929).

98. — Când tranzacţia judecătorească ce a pus capăt definitiv procesului, s'a încheiat sub imperiul acestei legi, restituirea taxelor anticipate, în total sau în parte, are loc potrivit prevederilor acestei legi, restituirea operându-se nu numai la cererea părţei în drept, dar şi din oficiu, instanţele judecătoreşti, fiind obligate la aceasta. (aceiaş decizie).

D. **Procese fiscale.**

99. — Alegerea de domiciliu cerută de art. 76 l. timb. pentru validitatea apelului, trebuie făcută prin desemnarea clară şi precisă a locuinţei, individualizată prin stradă şi număr sau alte menţiuni, iar nu numai prin simpla denumire a oraşului cu menţiunea vagă că apelantul locuieşte acolo. (Cas. I dec. 17/921, P. R. 5 III 922).

100. — Indicaţiunile din petiţia de apel, asupra alegerii de domiciliu, rămân la aprecierea instanţei de fond a le considera sau nu, ca satisfăcând cerinţa legii. (Cas. I dec. 17/921, P. R. 5 III 922; V. Proprietarilor-lege).

101. — Taxele fiscale pentru vânzarea unui imobil situat pe teritoriul unui stat străin, urmează a fi încasate de acel stat, aşa că instanţele române ne fiind competinte să statueze asupra unui litigiu care are de obiect asemenea taxe, Curtea este necompetinte să judece recursul. (Cas. III c. Ardeal, dec. 1067/921, P. R. 125 III 1922)

102. — Dacă prima acţiune a fiscului bazată pe art. 61 a fost respinsă, sentinţa de respingere nu poate fi invocată ca autoritate de lucru judecat în noua acţiune introdusă de fisc pe baza art. 89 întrucât nu este identitate de obiect în cauză. (Cas. III d. 578/923 cu nota de Corneliu Botez, P. R. 104 I 924)

103. — Dacă procesul-verbal de constatarea contravenţiunii, dresat de organele fiscului, constată că părţile intenţionat au arătat în actul de vindere-cumpărare intervenit între ei un preţ mai mic, Tribunalul violează art. 89 din legea timbrului şi face o greşită aplicare a art. 61 din aceiaş lege, când, în loc să motiveze de ce înlătură constatarea agentului fiscului, se mărgineşte a zice că fiscul trebuia să facă contestaţiune, conform art. 61 asupra preţului stipulat de părţi deşi în speţă era aplicabil art. 89, fiind vorba de o fraudă imputată părţilor. (Cas. III d. 102/924 cu nota de Corneliu Botez, P. R. 103 I 924)

104. — Legea timbrului fiind o lege specială, ea urmează — conform art. 53 legea acc. judec. — având şi procedura ei specială, să-şi păstreze căile de atac cuprinse într'însa. Art. 67 şi 76 legea timbr., conţin elemente privitoare la opoziţie în materie fiscală, însă, ele sunt, evident, insuficiente. Deaceea, procedura auxiliară în Basarabia fiind proc. civ. rusă — suscitatele texte urmează a fi completate cu dispoziţiunile art. 149[1] şi 721[1] privitoare la opoziţie. Potrivit normelor cuprinse acolo, dacă partea a luat oarecare parte la proces — opoziţia este inadmisibilă. (T. Lăpuşna III s. 56/927 cu nota de Traian Lăzărescu, P. R. 186 II 927)

E. **Prescripţii.**

105. — In sensul punctului I al § 157 partea a doua, din regulamentele asupra timbrelor şi taxelor, prescripţiunea începe din ziua când contractul a fost anunţat spre stabilirea taxei. (Cas. III c. Ardeal d. 1526/921 P. R. 112 III 922)

106. — Imprejurarea că contractul s'a încheiat verbal mai înainte, nu are nici o influenţă asupra aplicărei acestei dispoziţiuni. (aceiaş decizie)

III. **Materie penală.**

107. — Comisiunea centrală a timbrului, instituită conf. art. 110 din lege, a decis prin deciziunile dela 5 Nov. 1927, în legătură cu o deciziune dată la 11 Iunie 1927, că şi actele de procedură şi cererile făcute de inculpat urmează a se timbra, iar la 17 Martie 1928, decide în baza principiului stabilit în art. 22 al. 21 din lege, că se vor timbra şi acţiunile şi cererile făcute de inculpat în anumite materii generale.

In ce-l priveşte pe inculpat, legea nu prescrie nici o taxă de timbru pentru judecarea vre-unui apel, opoziţie, etc. şi nici pentru vre-un act de procedură. (T. R.-Sărat, 1 Iunie 1928, cu nota de C. Zotta, P. R. 110 III 928)

108. — Actele de procedură neputând fi supuse la taxele de timbru în apelul inculpatului, nu poate exista nici sancţiunea decăderii, pentru lipsa de diligenţă, pentru acest motiv, cât şi pentru motivul că fiind în materie penală unde acţiunea publică — deşi subordonată voinţei părţii civile — totuşi nu încetează a avea un caracter de ordine publică, mai ales în apelul inculpatului, unde dreptatea socială este interesată ca nimeni să nu sufere pe nedrept o pedeapsă oarecare, chiar în procesele în cari acţiunea publică încetează prin împăcare, conform art. 82 l. j. oc. (T. Ismail, 16 Ian. 1929, P. R. 60 III 929)

109. — în consecinţă nu poate fi decăzut din proba cu martori inculpatul căruia i s'a admis martori şi n'a stăruit în citarea lor, achitând taxele de timbru. (T. Ismail 16 Ian. 1929, P. R. 60 III 929)

IV. **Contravenţiuni fiscale.**

110. — Din moment ce se constată că unul din funcţionarii publici neenumeraţi de lege, a încheiat un proces-verbal de contravenţiune la legea timbrului şi a arătat prin acel proces-verbal că dânsul a procedat în baza dreptului ce-i dă art. 75, l. timbrului, rezultă din această menţiune a sa, că dispoziţiunile art. 75 au fost satisfăcute şi că funcţionarul avea delegaţiunea cerută de acest text de lege. Această delegaţiune nu este de rigoare să rezulte din anume termeni sacramentali, ci dovada ei se poate face, când nu reiese lămurit din procesul-verbal constatator al contravenţiunii, şi prin producerea de acte din partea Ministerului de Finanţe, iar Tribunalul neadmiţând să se facă asemenea dovadă săvârşeşte un exces de putere. (Cas. III d. 363/922, P. R. 159 III 922)

111. — Deşi art. 83 l. t. pare că este generic şi vizează orice parte contractantă, totuşi în mod raţional el nu poate fi interpretat decât în sensul că numai acele persoane vor fi amendate, care în mod legal erau obligate să satisfacă cerinţele legei timbrului.

In conf. cu disp. art. 34 al. 5 l. t. numai vânzătorul fiind obligat să plătească încă dela formarea actului, timbrul proporţional, înseamnă că legalmente numai vânzătorul poate fi amendat în caz când nu se dovedeşte că nu s'a conformat legei timbrului, legea timbrului fiind de strictă interpretare şi contravenţiile personale. (T. Muscel, s. 217/926, P. R. 108 III 1928)

112. — Art. 82 legea timbrului pedepseşte nu numai pe comerciantul care nu ţine registrele comerciale, ci şi pe acela care deşi le are, nu voeşte să le prezinte la cererea agenţilor fiscali respectivi. (C. Ap. Buc. I d. 334/927, P. R. 95 III 928)

113. — Comisiunea de apel fiscală este competinte de a judeca în conformitate cu art. 60 şi 61 din legea timbrului, numai apelurile contra proceselor verbale de impunere la taxele de înregistrare succesorale, când în contra moştenitorilor nu s'a constatat şi contravenţiunea pentru nedeclararea deschiderei succesiunei.

Când însă un asemenea proces-verbal constată şi contravenţiunea privitoare la nedeclararea în termenul legal a deschiderei succesiunei, instanţa de apel competinte este numai Tribunalul, care în mod necesar se va

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.iini.ro

pronunța și asupra chestiunei impunerei la taxe, iar nu numai asupra contravenționei. (Cas. III d. 1695/930, P. R. 19 III 931)

V. **Comisiunea Centrală a Timbrului.**

114. — Prin art. 110 l. timbr. nu se dă comisiei centrale a timbrului, dreptul de a decide cu caracter obligator pentru instanțe și părțile litigante și prin consecință, deciziile acestor comisiuni nu au decât caracterul unor simple recomandări, care în nici un caz nu pot fi luate în considerație decât atât cât nu adaogă sau nu modifică vre-o dispoziție de lege. (T. R.-Sărat 1 Iunie 1928, cu nota de C. Zotta, P. R. 110 III 928; T. Ismail, 16 Ian. 1929, P. R. 60 III 929)

VI. **Recensii și note.**

115. — La taxe succesorale (H. Favre) recensie de N. A. Ionescu (P. R. 9 IV 923).

116. — V. Contribuțiuni directe, Proces-verbal.

TITLU EXECUTORIU.

V. Formula executorie.

TITLURI.

V. Nume.

TITLURI DE CREDIT.

1. — Posesiunea titlurilor de credit destinate a servi drept gaj, se transferă ca și acea a lucrurilor mobile, prin remiterea însuș a titlului, fie nominativ, fie la ordin, fie la purtător. (T. Ilfov I com. s. 796/923, P. R. 67 III 924)

2. — Proectul de lege asupra titlurilor de credit, de Paul I. Dumitrescu. (P. R. 1 IV 930)

3. — Ante-proectul de lege asupra titlurilor de credit, de N. Hacman, (P. R. 100 IV 930)

4. — V. Cambie. Cek. Titluri la purtător.

TITLURI LA PURTATOR.

(l. 13 Nov. 1918).

1. — Oporturnitatea și utilitatea dovezii prin martori, atunci când pierderea titlului creditorului e rezultată din forță majoră, furt sau violență, este lăsată la suverana apreciere a instanțelor. (C. Ap. Buc. IV, 28 Ian. 1920 P. R. 17 III 922)

2. — Acțiunea în revendicare a titlurilor la purtător, pierdute sau furate, nu este admisibilă în contra dobânditorului de bună credință, dacă au trecut trei ani dela pierdere sau furt. (art. 127 c. civ. francez, 190 rom.). Proprietarul deposedat poate însă să exercite o acțiune în responsabilitate bazată pe art. 1382 din codul civil francez, contra aceluia care a vândut titlurile în cazul când vânzătorul le-a dobândit în condițiuni suspecte. (T. civ. Seine-Fr., 16 Nov. 1923, P. R. 7 IV 926)

3. — Legea titlurilor la purtător din 13 Noembrie 1918 prevăzând o publicitate foarte întinsă a titlurilor pierdute, furate sau distruse, pentruca ori ce interesat să se poată opune la admiterea cererii oponentului revendicant și la emiterea de duplicate, deciziunile date de Comisiunea specială instituită ad-hoc, conform art. 4 din zisa lege, pe lângă Ministerul de Finanțe, având astfel autoritate de lucru judecat opozabilă erga omnes, excepțiunea res inter alios judicata invocată de pârât ultimul posesor care a încasat titlul original ieșit la sorți, în contra acțiunii de întoarcere a emitentului care a fost obligat, printr'o deciziune a zisei Comisiuni, să plătească adevăratului proprietar al titlului, valoarea acestuia, urmează a fi respins ca nefondată. (Jud. Oc. I Buc., 4 Oct. 1926, P. R. 141 III 926)

4. — Emitentul, care din eroare a achitat titlul la purtător original pierdut dar ieșit la sorți, înainte ca adevăratul proprietar să fi obținut deciziunea Comisiunii de pe lângă Ministerul de Finanțe, nu are acțiunea de întoarcere în contra ultimului posesor de bună credință care a încasat valoarea titlului original. (aceiaș hotărâre)

5. — Legea titlurilor la purtător fiind o lege specială cu dispoziții de strictă interpretare, atunci când prin art. 1 se prevede că se pot elibera duplicate în cazul când titlurile ar fi fost pierdute, furate, distruse, etc., prin cuvântul „etc." are a se înțelege că eliberarea de duplicate este admisibilă numai pentru cazuri similare acelora de pierdere, furt sau distrugere, cazuri în care lipsește elementul voinții omului, iar nu pentru oricare alte cazuri, cum ar fi de pildă acela când titlurile nu ar fi fost pierdute, furate sau distruse, ci gajate. (Cas. III d. 846/930 cu notă de Traian Alexandrescu, P. R. 8 I 931 și 155 III 930)

TITLURI PIERDUTE SAU FURATE.

V. Titluri la purtător.

TRADARE.

(Art. 146 C. P. Trans. și 67 C. Pen.)

1. — Trădare, în general, este orice infracțiune pe care o comite cineva printr'un act de infidelitate, în scopul de a periclita siguranța externă a Statului.

Astfel, acela care în baza funcțiunii sale, sau unei delegațiuni speciale, ajunge la cunoștința unui secret și îl comunică unui guvern străin, însă cu scopul de a ajunge la cunoștința inamicului, sau dă publicității acel secret, comite trădarea calificată de art. 146, al. 2 c. c. p. Trans. (T. Sibiu I s. 1889/927, P. R. 11 III 928)

2. — Elementul moral al crimei de trădare prevăzut de art. 142 c. p. Trans. constă în intențiunea agentului infractor de a se asocia sau veni în atingere direct sau indirect cu guvernul vreunei puteri străine, spre a-l determina la un act dușmănos în contra României, precum și în intențiunea care se silește să facă pe o putere străină a declara războiu în contra României. (aceiaș hotărâre)

TRAFIC DE INFLUENȚA.

(Art. 146 C. Pen.)

1. — Intervenția pe lângă un funcționar public spre a obține avantagii nelegale și primirea unor sume în acest scop, constitue trafic de influență. (Cas. II d. 703/926, P. R. 34 III 927)

2. — Pentru ca infracțiunea să existe, trebuie ca intervenintul să pretindă funcționarului săvârșirea unui act ilegal. (C. Ap. Buc. IV 27 Mai 1929 cu notă de Traian R. Scriban, P. R. 115 III 931)

TRANSACȚIE.

(Art. 1704-1717 c. civ.)

CUPRINS:

1. *Condițiuni (1).*
2. *Forma (2—4).*
3. *Prohibițiuni (5—7).*
4. *Revocarea și nulitatea transacții (8—10).*

1. Condițiuni.

1. — Scrisorile prin care se arată că pentru serviciile aduse se acordă ca recompensă venitul unor case, în locul unei pensiuni de 150 lei, nu pot constitui o tranzacție, cât timp nu există un litigiu. (C. Ap. Iași d. 172/927, P. R. 99 III 928)

2. Forma.

2. — Transacțiunea, fiind o convenție comutativă în care predomină elementul consensual privat, nu poate fi sustrasă dela normele generale, cari guvernează oricare contract; și de oarece se poate transige sub condițiune, părțile pot foarte bine să stipuleze o clauză rezolutorie expresă, când din cauza neîndeplinirii uneia din părți, încetează egalitatea dintre contractanți. (Cas. Roma Ital., 21 Nov. 1921, P. R. 117 III 922)

3. — Deși art. 1705 c. civ. prevede că transacția trebue să fie constatată prin act scris, totuș înscrisul aici nu este cerut „ad solemnitatem" ci numai „ad probationem", orice alte dovezi în cadrul art. 1191 și 1197 c. civ. fiind admisibile pentru a o proba. Tranzacția fiind un contract deci un acord de voințe producător de obligațiuni este, ca orice contract în genere, indivizibilă în sensul că nu s'ar putea executa fără voința părților numai parte din obligațiuni, ci trebuesc a fi executate toate, în întregime. (T. Dorohoi s. 105/922, cu nota de N. Georgean, P. R. 38 III 924)

4. — Prezentarea și depunerea unei tranzacțiuni, prin cari părțile de comun acord declară că se împacă și sting procesul pendinte, nu poate dobândi puterea unei hotărâri de expedient, decât în cazul când instanța legalmente îndrituită la aceasta ia act de voința părților și o transcrie în corpul hotărârei sale, astfel încât în absența unei atari hoărâri, tranzacțiunea nu poate avea caracterul rezervat exclusiv actelor jurisdicționale și prin consecință, Tribunalul, în dosarul căruia a fost depusă, nu are cădera să o învestească cu formula executorie. (Cas. II, 27 Nov. 1929, P. R. 67 III 930)

3. Prohibițiuni.

5. — După dispozițiunile clare și imperative ale art. 412 și 487 c. civ., operațiunile care au de obiect evaluări și împărțeli de averi în care iau parte și minori sau interzișI, trebue să se facă înaintea tribunalului respectiv, cu îndeplinirea formelor special prevăzute de lege. Asemenea operațiuni nu se pot face prin tranzacțiune, căci dacă s'ar permite aceasta, ar fi ușor a se eluda precauțiunile speciale pe care legea le-a avut în vedere, spre a garanta interesele acestor incapabili,

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.iini.ro

desfiinţându-se astfel, în mod indirect, o măsură privitoare la ordinea şi interesul public.

Dacă prin art. 413 c. civ., se permite tuturor de curma prin tranzacţiune pricinile atingătoare de interesul minorilor cu formalităţile prevăzute de acest text, nu se poate deduce de aci că şi împărţirea de averi din care şi minorii au parte, s'ar putea face, chiar şi în cazurile când se ivesc contestaţiuni, prin tranzacţie, căci este inadmisibil ca legiuitorul să fi desfiinţat prin art. 413 c. civ., indirect şi imediat dispoziţiunile precedente din art. 411 şi 412 c. civ., el desigur a înţeles că tranzacţiunile se pot face de tutori numai atunci când există contestaţiuni de drepturi între minori şi alte persoane, iar nu şi atunci când drepturile lor nu sunt determinate, ci urmează a fi determinate prin eşirea lor din indiviziune. (Cas. I. d. 273/923 cu nota de Al. I. Spineanu, P. R. 308 I 923).

6. — Tranzacţiunile în procesele prealabile procesului de partaj, de exemplu: procese de revendicare, reducere de liberalităţi, anulări de testamete, nu sunt oprite, fie că acestea sunt făcute pe cale incidentală în procesul de împărţeală, fie pe cale principală. (Cas. I, d. 4442/926 P. R. 33 III 927; C. Ap. Iaşi I, d. 16/920 cu nota de Florin Sion, P. R. 168 II 922).

7. — Procesele prealabile partajului pot fi tranşate prin transacţie chiar când ating interesele minorilor, dar cu observarea regulelor cerute de lege, pentru atari transacţiuni. (aceleaşi decizii).

4. Revocarea şi nulitatea transacţiei.

8. — Lucrul judecat se bazează pe criteriul obiectiv al judecătorului care trebue să motiveze hotărîrea sa. Fiind o măsură a autorităţii constituite, emanată în contradictoriu, ea are un caracter absolut, ce se impune voinţei părţilor; constitue o legătură juridică cu forţă executivă. Dimpotrivă transacţiunea, fiind rezultatul consimţământului şi a voinţii părţilor şi neavând nevoie de motivare, poate, ca orice legătură contractuală, să fie revocată de comun acord şi în ce priveşte transacţiunea, nu se aplică normele dela executarea şi revocarea hotărârilor.

Asimilarea pe care o face legiuitorul cu o sentinţă irevocabilă, nu înseamnează identificare. (Cas. Roma-Ital. 21 Noembr. 1921, P. R. 117 III 922)

9. — Conform art. 1713 cod. civ., tranzacţiunea se poate anula când este făcută pentru executarea unui titlu nul, cu excepţia când se face menţiune expresă de nulitate.

Dispoziţiile art. 1190 cod. civil dela actele confirmative nu sunt cerute în atare tranzacţiuni. (C. Apel Iaşi I, d. 12/930; P. R. 157 III 930).

10. — Cunoştinţa de fapt a motivelor de nulitate a actului asupra cărui se transige înlătură aplicaţiunea art. 1713 şi posibilitatea cererei anulării tranzacţiunei. (aceiaş decizie).

TRANSCRIERE

(Art. 1801 ş. u. C. Civ. 721—728 Pr. Civ.)

CUPRINS:

1. *Scopul transcrierii (1—2).*
2. *Acte şi hotăriri ce trebuiesc transcrise (3—6).*
3. *Efecte:*
   a) *Opozabilitatea faţă de terţii (7—9).*
   b) *Fraudа (10—11).*
   c) *Cine poate invoca lipsa transcrierii (12).*
4. *Legislaţia teritoriilor ailpite (13).*
5. *Studii şi note (14—15).*

1. Scopul transcrierii.

1. — Transcrierea nu este o condiţiune de validitate a unui act de înstrăinare; actul netranscris nu este nul. (Cas. II d. 305/921 cu nota de Al. Cerban P. R. 171 I 923).

2. — Scopul transcripţunei în registrul de situaţiune a imobilului este de a depune pe terţi în cunoştinţă că imobilul a ieşit din patrimoniul înzestrătorului şi nicidecum a-i înştiinţa despre capacitatea înzestratului, sau de caracterul dotal al imobilului, căci ceeace imprima averei dotale caracterul şi efectele dotalităţei este transcrierea în registrul special de foi dotale. (Cas. I, d. 595/927 cu nota de I. Rosetti Bălănescu, P. R. 51 I 928).

Acte şi hotărâri ce trebuesc transcrise.

3. — Prin art. 1801 şi 1802 c. civ. se arată în mod general actele supuse transcrierii şi sancţiunea în favoarea celor de al treilea în caz de lipsă a acestei formalităţi, iar prin art. 722 şi 723 pr. civ. se completează principiul pus în articolele de mai sus, prevăzându-se, pe lângă sancţiune, o enumerare complectă a tuturor actelor supuse transcripţiunii. (Cas. I, d. 179/914 cu nota d-lui S. Rosental, P. R. 115 I 922).

4. — Deşi servitutea de trecere stabilită cu ocaziunea unui partaj judiciar are caracterul unei servituţi convenţionale, atunci când ea decurge dintr'un acord al copărtaşilor, totuş fiind stabilită şi constatată printr'o hotărâre judecătorească dată asupra împărţelii în condiţiunile mai sus arătate, devine opozabilă terţilor dobânditori ai terenului supus securităţii, indepedent dacă s'a făcut sau nu transcrierea hotărârei, deoarece hotărârile judecătoreşti sunt în principiu declarative de drepturi şi nu sunt supuse transcripţiunii decât în cazurile excepţionale anume prevăzute de lege.

Prin urmare, întrucât art. 722 pr. civ. nu prevede necesitatea transcrierii unei asemenea hotărâri, omisiunea instanţei de fond de a se pronunţa asupra mijlocului de apărare bazat pe lipsa acestei formalităţi nu este esenţială. (Cas. I d. 313/921 cu nota de Al. Şerban Ghika, P. R. 122 I 922, P. R. 59 III 922).

5. — Dupe art. 883 c. ci. fr. (art. 786 c. c. rom.) fiecare comunist este considerat că a fost dela începutul indiviziunii, proprietar exclusiv a tuturor bunurilor cuprinse în lotul său, sau venite lui prin licitaţie şi că n'a avut niciodată vre-un drept de proprietate asupra celor cuvenite copărtaşilor săi. Prin aplicarea acestei regule trebue să se transcrie la biroul ipotecelor orice hotărâre de adjudecare, alta decât aceea dată în urma licitaţiei în profitul unui coerede sau a unui copărtaş. (Cas. Civ. Fr. 8 Febr. 1922, P. R. 100 III 924)

6. — Dacă hotărârea de adjudecare dată în profitul a doi sau mai mulţi licitanţi nu pune capăt indiviziunii şi dacă, are un efect translativ şi este de natură a fi transcrisă şi supusă taxei de transcripţiune, însă nu se întâmplă acelaş lucru când licitaţia constitue unul din operaţiile împărţelii. Licitaţia are în acest caz, ca şi împărţeala cu care se confundă, un efect pur declarativ, şi nu este prin urmare supusă transcripţiunii. (aceiaş decizie).

3. Efecte.

a) Opozabilitatea faţă de terţii.

7. — Când proprietarul a vândut imobilul său la doi cumpărători, succesiv, dintre cari cel de al doilea a transcris titlul, acesta se poate prevala de transcripţiune şi poate opune primului cumpărător lipsa transcripţiei titlului. (Cas. Fr. Req. 15 Aprilie 1920, P. R. 81 III 922).

8. — Prin art. 1895 şi 1897 cod. civ., legea nu prevede condiţiunea transcripţiunii actelor translative de proprietate, spre a putea servi ca just titlu pentru prescripţia decenală; formalitatea transcripţiunii fiind stabilită în interesul terţilor dobânditori de la acelaş autor, pentru a determina în caz de conflict între ei, care are anume prioritatea, lipsa acestei formalităţi nu poate vătăma şi nici nu poate fi invocată de terţiul proprietar căruia simplul act în sine, chiar transcris fiind, nu-i este opozabil.

Prin urmare, în speţă, Tribunalul nu săvârşeşte vreo violare de lege, când consideră actul dotal în discuţiune — netranscris — ca un just titlu de proprietate care serveşte prescripţiei decenale. (Cas. I, d. 444/924, P. R. 130 III 924 şi cu nota de Al. Velescu, P. R. 61 I 925).

9. — Vânzarea verbală a unui imobil, constatată judecătoreşte, deşi perfectă între părţi, nu poate fi opusă unei persoane ce a cumpărat în urmă acelaş imobil dela acelaş vânzător, decât numai în urma transcrierei şi de la data ei. (T. Buzău II s. 357/926 cu nota de Al. Cerban, P. R. 31 II 929).

b) Fraudа.

10. — Potrivit art. 723 pr. civ., până la transcriere, drepturile rezultând în favoarea cuiva din diferite acte translative de proprietate sau constitutive de drepturi reale imobiliare, nu pot fi opuse terţelor persoane care au dobândit ulterior drepturi asupra bunului nemişcător, chiar dacă acestea au cunoştinţă de existenţa actelor anterioare, cu rezerva bine înţeles a cazurilor de viclenie.

Prin viclenie se înţelege manoperile practicate spre a împiedeca pe tert de a-şi transcrie la timp titlul pe care el l-a dobândit anterior, iar nu şi acele acte dolosive ce ar fi întrebuinţat pentru a determina pe partea dela care a cumpărat să-i vândă acelaş imobil, vândut deja unei alte persoane care a neglijat să facă transcrierea. (C. Ap. Buc. I, d. 53/925 cu nota de Tr. Alexandrescu, P. R. 257 II 925).

11. — Transcrierea drepturilor imobiliare faţă de cei de al treilea, neavând loc, conform dispoziţiunilor art. 1, 2 şi 3 din legea dela 23 Martie 1925, decât din transcrierea titlului la biroul ipotecilor, între doi achizitori succesivi de bună credinţă ai aceluiaş imobil, trebue preferit acela care a obţinut transcrierea mai înainte. Dacă însă, transcripţiunea este rezultatul unei înţelegeri frauduloase între vânzător şi achizitor, ea nu poa-

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.iini.ro

te să producă nici un efect, frauda făcând excepţiune la orice reguli. (Cas. Req. Fr. 6 Aprilie 1925, P. R. 31 IV 927).

c) **Cine poate invoca lipsa transcrierii.**

12. — Lipsa de transcriere nu poate fi invocată decât de acei cari au un drept asupra imobilului înstrăinat şi care l-au conservat n mod regulat. (Cas. II, d. 305/921 cu nota d-lui Al. Cerban, P. R. 171 I 923; v. supra nr. 8).

4. **Legislaţia teritoriilor alipite.**

13. — Dacă este de principiu sub imperiul cod. civ. austriac că, intabularea conferă proprietatea unui bun imobil sau posesia unui drept real, acestea neputându-se transmite, prin simplu consimţământ consacrându-se şi sub acest cod principiul prio tempore, potior jure, totuş orice transcriere, făcută prin viclenie, nu-şi produce efectul, deoarece se opune principiul: fraus omnia corrumpit. (T. Trei Scaune s. 1413/929 cu nota de Al. Ştefănescu, P. R. 82 III 930).

5. **Studii şi note.**

14.—Asupra transcripţiei, de Traian R. Scriban (P. R. 149 IV 929).

15. — Carte funduară, Executare silită asupra imobilelor, Fraudă, Ipoteci, Vânzare.

TRANSPORT

(Art. 1476, 1730 C. Civ. 413—441 C. Com.).

CUPRINS:

I. Noţiuni generale; elemente (1—4).
II. Contractul de transport propriu zis.
1. Formarea contractului (5).
2. Obligaţiile expeditorului (6).
3. Obligaţiile căraşului :
a) a transporta şi preda lucrul (7).
b) a răspunde pentru lucrul transportat (8—12).
c) exonerare de răspundere.
§ 1. — convenţională (13—14).
§ 2. — forţa majoră (15—19).
§ 3. — culpa expeditorului (20).
§ 4. — lipsa sau depăşirea daunelor prevăzute (21—22).
4. Acţiunea pentru daune.
§ 1. Persoane cari pot să recalme (23—26).
§ 2. Instanţa competentă (27—28).
§ 3. Stabilirea daunelor (29—31).
III. Contractul cumulativ de transport (32—34 bis).
IV. Contractul de transport pentru persoane şi bagaje.
a) Formarea contractului (35—37).
b) Obligaţiile şi răspunderea căraşului (38—47).
V. Transporturi internaţionale (48—53).
VI. Studii, recensii şi note (54—57).

I. **Noţiuni generale; elemente.**

1. — Când se convine a se transporta pe apă obiecte determinate, fără a se închiria vasul în întregime sau măcar o parte din el, este un contract de transport, iar nu de navlu. (C. Ap. Genova 15 Apr. 1921 cu nota P. R. 70 III 922).

2. — Serviciul coletelor poştale este un adevărat transport de mărfuri (Cas. Bruxelles, 26 Oct. 1922, P. R. 45 III 923).

3. — Legea din 25 August 1891 asupra contractului de transport a fost încorporată codului de comerţ, dar înainte de a face parte din codul de comerţ, contractul de transport este un element al codului civil. Titlul „Despre prescripţiune" şi articolul 2252 cod. civ. belg. (art. 1876 c. c. rom.) privesc toate materiile care le precedează în acest cod şi, în consecinţă, angajamentele căraşilor cari se însărcinează cu transportul persoanelor sau al mărfurilor. (C. Ap. Gand, 29 Iulie 1924 cu nota de J. Vermeulen, P.R. 140 III 925).

4. — Când expeditorul nu se limitează a regula transportul coletelor, pe contul trimiţătorului, fie la plecarea sau la sosirea lor, ci-şi asumă întreg transportul, tratând direct şi în numele său propriu cu căraşii intermediari şi fixează în plus un preţ a forfait în sarcina trimiţătorului, operează şi răspunde ca căraş (Cas. Firenze-Ital. cu nota de C. V. Toneanu, P. R. 112 III 927).

II. **Contractul de transport propriu zis.**

1. **Formarea contractului.**

5. — Primirea de mărfuri pentru transport constitue un contract care se formează prin consimţământul părţilor contractante. (Cas. III Ardeal, d. 416/922, P. R. 4 III 923; v. infra nr. 35—37).

2. **Obligaţiile expeditorului.**

6. — Remiterea lucrului vândut, la transport, nu poate fi socotită ca predare decât dacă căraşul a fost însărcinat de cumpărător cu ridicarea lucrului şi cu efectuarea transportului. (T. Gand, Belg., 16 Ian. 1924, P. R. 48 III 925).

3. **Obligaţiile căraşului.**

a) **a transporta şi preda lucrul.**

7. — Direcţiunea căilor ferate, în calitate de căraş, nu este îndreptăţită să discute titlurile de proprietate asupra mărfurilor ce i se încredinţează pentru transport. Singurele consideraţiuni cari o pot îndritui să refuze liberarea mărfurilor ajunse la destinaţiune, sunt: neprezentarea avizului semnat de destinatar şi neachitarea taxelor de transport. Chestiunea de a se şti dacă mărfurile aparţin destinatarului sau altei persoane, care s'ar prezenta ca cesionar, dar cu avizul semnat de destinatar, priveşte exclusiv raportul juridic dintre aceste persoane şi care nu poate angaja în nici un caz responsabilitatea direcţiunii C. F., din moment ce ea a remis marfa ajunsă la destinaţiune, contra avizului semnat de destinatar. (Cas. III, d. 46/920, P. R. 85 III 924).

b) **a răspunde pentru lucrul transportat.**

8. — Companiile de drum de fer sunt civilmente responsabile, de câte ori mărfurile ce le sunt încredinţate spre a fi transportate dintr'un loc în altul, sunt pierdute în totul sau în parte, stricate, ori furate, dacă nu dovedesc într'un mod peremptoriu că faptul pierderei sau stricăciunei totale ori parţiale a acestor mărfuri nu le poate fi imputat. (T. Supr. federal Brazilia, 31 Mai 1920, cu nota, P. R. 78 III 923).

9. — Companiile de căi ferate nu sunt obligate să înştiinţeze pe destinatar de sosirea mărfurilor în gară. Avizul ce se trimete de obiceiu nu are alt scop decât să fixeze punctul de plecare a datoriei de magazinaj.

Destinatarul este dator, pentru a stabili culpa companiei şi ca să obţină daune-interese pentru întârziere, să reclame coletele sale numai decât după expirarea termenului de transport, şi dacă atunci coletele nu vor fi puse la dispoziţiunea sa să confirme reclamaţiunea, fie pe registrul la accesul publicului, fie prin scrisoarea recomandată, fie prin act extra-judiciar. (T. com. Le Havre, Fr. 14 Ian. 1920 P. R. 15 III 928).

10. — Responsabilitatea căraşului, în caz de accident, în materie de transport de persoane, este contractuală deoarece, deşi art. 1475 c. civ. care vorbeşte de culpă contractuală se referă numai la transportul lucrurilor, însă art. 1470 c. civil fiind general şi referindu-se şi la transportul persoanelor, urmează să se aplice în asemenea caz dispoziţiunile art. 1080 c. civil din materia generală a obligaţiunilor, după care diligenţa care trebue să se pună în îndeplinirea unei obligaţiuni este acea a unui bun proprietar.

Astfel, când un călător şi-a rupt haina, din cauza unui şurub ieşit afară dela clanţa uşi vagonului unui tramwai în în care călătorea, poate să ceară repararea daunei pe aceleaşi principii de culpă contractuală din partea companiei de tramwai respectivă. (J. Oc. I Galaţi, c. de jud. 232/924, P. R. 10 III 925)

11. — Când „achitul" de cauţiune care însoţeşte marfa (în specie un vagon-rezervoriu de vin) este menţionat în fracht, compania de drum de fer trebue a fi considerată că a luat în sarcină, cantitatea în hectolitri şi litri indicată pe acest achit de cauţiune precum şi greutatea enunţată la litrul de transport, şi ea este responsabilă, chiar în lipsa unei cântăreli, la sosire, de lipsa în volum constatată în procesul verbal al Regiei, în momentul livrărei. (C. Ap. Paris V. 14 Oct. 1921, P. R. 99 III 922).

12. — Administraţia căilor ferate e răspunzătoare de pierderea parţială a coletelor încredinţate pentru transport, arătate numeric în scrisoarea de trăsură şi specificate fiecare în cantitate, greutate şi calitate, chiar dacă marfa a fost încărcată în vagon complet prin îngrijirea expeditorului şi vagonul a fost închis şi sigilat cu plumburi aplicate de el. (Cas. Roma 5 Mai 1924 cu nota de St. Georgescu Olenin, P. R. 154 III 924).

c) **Exonerarea de răspundere.**

§ 1. — **convenţională**

13. — O societate de transporturi nu-şi poate limita răspunderea printr'o menţiune înscrisă cu caractere minuscule pe marginea unui contract şi pe care, călătorul, din cauza sumei foarte minime, n'ar fi acceptat-o dacă ar fi cunoscut-o. — Art. 103 c. com. fr. — (C. Ap. Paris 2 Neomb. 921 cu nota de S. K. n P. R. 100 III 922).

14. — Clauza menţionată în scrisoarea de trăsură: „fără vreo răspundere a căilor ferate, pe răspunderea expeditorului" nefiind contrară bunelor moravuri, deoarece nu înlătură nici culpa lata, nici dolul căraşului, trebue să-şi producă efectele sale. Era absolut admisibilă introducerea unei clauze de nerăspundere pentru fur-

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.iini.ro

turi, de vreme ce aceste erau foarte obișnuite în timpul și imediat după războiu. (Cas. III c. Ardeal, d. 416/922, P. R. 4 III 923).

§ 2. — **forța majoră.**

15. — Comisionarul de transport și transitarul, nu sunt ținuți să asigure marfa care le este încredințată, decât numai dacă primesc ordinul formal de a o face. In lipsă, ei nu pot fi urmăriți din cauza unui incendiu survenit în cursul transportului normal al acelor mărfuri. (T. com. Marseille, Fr., 16 Martie 1920, P. R. 115 III 922).

16. — O societate care se însărcinează să retragă bagajele voiajorilor la sosire și să le transporte la domiciliu, cu ajutorul unui personal și al unui material cari îi aparține, este un căruțaș iar nu un comisionar de transport, și, prin urmare, ea este garantă de pierderea obiectelor pe care le transportă, afară de cazul de forță majoră, și nu poate, în virtutea art. 103 c. com. să scape de această răspundere prin convenție, sau să stipuleze limitarea ei. (C. Ap. Paris, Fr. 2 Noemb. 1921 cu nota de S. K. în P. R. 100 III 922)

17. — Cărăușul răspunde de obiectele ce i s'au încredințat pe care s'a obligat a le preda intacte, la destinație, celui în drept a le primi. Dacă, în timpul parcursului, transportul a fost prădat de tâlhari, care au furat mărfurile ce erau legate îndărătul unei trăsuri, prin tăierea sforilor, fără ca pasagerii sau cărăușul să simtă, acesta răspunde de existența obiectelor. (Jud. Oc. Herța 1 Oct. 1923 cu nota de Tr. Scriban, P. R. 31 III 924).

18. — Dacă furtul s'a comis cu mâna armată, în imposibilitate de a fi înlăturat, nu există responsabilitate, căci de forță majoră nu răspunde nimeni.

In specie, există culpă din partea cărăușului, fiindcă n'a priveghiat îndeajuns mărfurile ce i s'au încredințat. (aceias hotărâre).

19. — Deși un accident de cale ferată s'a produs în timp de războiu, totuș starea de războiu nu poate fi invocată ca un caz de forță majoră care să exonereze pe transportor de responsabilitate, deoarece în speță, accidentul se datorește nu unui fapt de războiu, ci neglijenții și neprevederii organelor Direcțiunii C. F. R. (Cas. I, d. 2356/924 cu nota de Stelian Ionescu, P. R. 183 I 925).

§ 3. — **culpa expeditorului.**

20. — Companiile de transporturi sunt, conform art. 103 din codul com. francez (redactarea dată prin legea Rabier din 17 Martie 1905) răspunzătoare de avariile provenite din orice alte cauze decât vițiile proprii ale lucrurilor transportate, din forța majoră sau din greșeala expeditorului.

Ambalajul neîndestulător nu degajează de răspundere compania de transporturi căci ar fi trebuit, examinând transportul, să-l refuze sau să facă rezerve bazate pe împrejurările excepționale în care se face încărcarea.

Nu se pot modifica obligațiile companiilor izvorând din legile și regulamentele cari privesc exploatarea lor, decât în caz de forță majoră. (C. Ap. Amiens, Fr. 27 Mai 1923 cu nota de N. A. I. în P. R. 102 III 924).

§ 4. — **lipsa sau depășirea daunelor prevăzute.**

21. — Răspunderea societății, care n'ar putea exceda daunele-interese prevăzute când s'a făcut contractul, nu va fi angajată pentru obiectele de aur figurând în numărul obiectelor conținute în coletul pierdut. (C. Ap. Paris 2 Noemb. 1921 cu nota d-lui S. K. în P. R. 100 III 922).

22. — Comisionarul de transporturi nu se poate exonera de obligațiile sale față de expeditor invocând un contract de asigurare la care n'a luat parte. (cod fr. 1165, c. com. fr. 98, 99, 103).

Rămâne deci răspunzător de pierderea sau furtul mărfurilor transportate după ce proprietarul lor a fost despăgubit de asiguratorul său. (Cas. civ. Fr. 27 Martie, 1928, P. R. 13 III 929).

4. **Acțiunea pentru daune.**

§ 1 **Persoane cari pot să reclame.**

23. — Intrucât art. 413 codul comercial stabilește raporturi contractuale între cărăuș de o parte și persoana, care fără a fi expeditor sau destinatar, a dat însărcinare pentru transportul lucrurilor, ca proprietar sau posesor al lor, este evident că această persoană poate, în caz de pierdere a lucrurilor în timpul transportului, să intenteze în contra cărăușului acțiune în daune, rezultând din neexecutarea contractului, conform art. 425 codul comercial, adică să ceară daune contractuale în calitate de parte contractantă, calitate pe care ea o are dela lege.

In speță, din moment ce intimata s'a constatat că era proprietara mărfurilor, care dase însărcinare pentru transport, iar persoanele cari figurau ca expeditor și destinatar erau numai reprezentanți sau împuterniciți ai ei, bine a judecat Curtea de Apel când a decis că proprietara suszisă avea, contra Direcției C. F. R., acțiune în daune contractuale, iar nu acțiune ordinară pe baza principiului din art. 998 și urm. codul civil. (Cas. III d. 15 Oct. 1924 cu notă de E. Cristoforeanu, P. R. 80 I 925; Cas. III d. 1767 924, P. R. 5 III 925).

24. — Art. 432 c. com. pune principiul că destinatarul poate exercita toate drepturile derivând din contractul de transport, precum și acțiunile de despăgubire, în cazul — spre exemplu — de pierdere a unui lucru încredințat a fi transportat, numai după ce transportul a ajuns la destinație; art. 421 c. com. explică rațiunea pentru care numai după ajungerea transportului la destinație, destinatarul poate exercita aceste acțiuni; pentrucă în acel moment, expeditorul are dreptul conform acestui articol, să dispună de marfă furând-o altui destinatar ori chiar revocând transportul. (Jud. Oc. I Buc. 14 Febr. 1925 P. R. 41 III 925.

25. — In cazul când, în materie de transporturi, acțiunea în reparațiunea pagubei rezultând din pierderea mărfei transportată aparține legalmente destinatarului, judecătorul poate să primească acțiunea expeditorului, dacă constată că destinatarul era reprezentantul acestuia. (Cas. Belg. 6 Mai 1926, P. R. 11 III 927).

26. — Deși din dispozițiile art. 432 cod. com. s'ar părea că după ajungerea lucrurilor la destinație, numai destinatarul ar avea aceste acțiuni de despăgubiri, totuș din modul de exprimare al acestui articol care spune că destinatarul „poate exercita" iar nu că numai el singur are această acțiune contra cărăusului, rezultă în mod evident că expeditorul nu-și pierde dreptul de despăgubire, după ajungerea mărfii la destinație, ci se extinde acest drept și asupra destinatarului care îl poate exercita dovedind prejudiciul suferit, singura operare ce poate face cărăușul fiind numai aceea de a nu fi urmărit succesiv de expeditor și destinatar, căci ar fi expus a plăti o îndoită despăgubire. (T. Iași III, 27 Nov. 1929, P. R. 55 III 931).

§ 2. **Instanța competentă.**

27. — Numai tribunalele belgiene sunt competente să aprecieze avaria survenită în străinătate la colete poștale expediate din Belgia, și să decidă dacă împrejurarea invocată constituie sau nu, un caz de forță majoră. (Cas. Bruxelles, 26 Oct. 1922, P R. 45 III 923).

28. — Contractul de transport fiind de natură comercială, acțiunea în daune pentru accidente este de aceeaș natură și apelul trebuie introdus în termen de 30 zile. (C. Ap. Buc. III d. 76/925, P. R. 4 III 926).

§ 3. **Stabilirea daunelor.**

29. — In cazul mai multor cărăuși, ultimul își asumă răspunderea pierderilor sau avariilor ivite în cursul drumului, el poate dimpotrivă, și pentru acelaș motiv, opune toate mijloacele de apărare de cari s'ar fi putut prevala cărăușii anteriori.

In special, el poate invoca beneficiul unei excepțiuni prevăzute în declarația de transit încredințată comisionarului încărcător (Cas.. Civ. Fr. 30 Iunie 1924 cu nota de I. B. în P. R 11 III 925).

30. — In deosebi, el poate în caz de pierdere a mărfurilor, obiectul transportului, și pentru a înlătura evaluarea pretinsă de destinatar, să se prevaleze de evaluarea făcută în declarația de transit, încredințată, la plecare, cu foaia de expediție, comisionarului încărcător (aceiaș decizie).

31. — Daunele pentru pierderea mărfii din culpa destinatorului în caz de simplă eroare sau neglijență, se calculează după prețul curent al lucrului transportat la locul și în timpul predării, iar în caz de dol sau neglijență vădită după dispozițiunile prescrise de art. 1084, 1086 c. civ. socotindu-se în daune nu numai valoarea propriu zisă a mărfii pierdute, ci și lipsa de folosință. (Cas. III d. 335/927, P. R. 86 III 927).

III. **Contractul cumulativ de transport**

32. — Constitue transport cumulativ nu numai transportul însușit și efectuat de mai mulți cărăuși asociați de mai înainte între ei, dar chiar și transportul asumat de un cărăuș unic și săvârșit în parte de el și în parte de alți cărăuși cari au aderat la contractul stipulat de primul cărăuș cu expeditorul, cu credința că cooperează la un unic transport și că-și asumă obligațiuni și drepturi direct față de expeditor și destinatar. (C. Ap. Bologna-Ital. 28 Dec. 1928 cu nota de G. în P. R. 64 III 931).

33. — Acest animus este implicit, în

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.iini.ro

lipsa de declaraţie contrarie, în acceptarea mărfii din mâinile unui alt cărăuş, fără a fi necesar să rezulte din acceptarea mărfii din mâinile unui alt cărăuş, fără a fi necesar să rezulte din acceptarea cărăuşului succesiv, a unei singure scrisori de trăsură (aceias decizie).

34. — Fiind vorba de un transport cumulativ, şi rezultând deci între cărăuşii succesivi o obligaţie solidară şi indivizibilă, întreruperea prescripţiei operată faţă de unii din ei, profită creditorul şi faţă de ceilalţi (aceias decizie).

34 bis. — Ultimul cărăuş care reclamă destinatarului integralitatea preţului de transport, este subsctituit în drepturile şi obligaţiunile cărăuşilor anteriori. (Cas. Civ. Fr. 30 Iunie 1924 cu nota de I. B. în P. R. 11 III 925).

IV. Contractul de transport pentru persoane şi bagaje

a) Formarea contractului.

35. — Contractul de transport al persoanelor pe calea ferată începe în momentul când călătorul pune piciorul pe scara vagonului şi se consideră terminat când s'a scoborât din vagon. (T. Charleroy 7 Nov. 1920 P. R. 56 III 922).

36. — Legătura contractuală în materie de transport cu tramwaiul comunal, se face prin suirea în vagon, cumpărarea şi liberarea biletului urmând a se face în timpul transportului. (T. Ilfov I s. 736/922 cu nota de G. Racoviceanu, P. R. 286 II 923).

37. — Astfel, călătorul care în drum schimbă trenul nu se mai consideră transportat — aplicaţie la daune (T. Charleroy-Fr. 7 Nov. 1920 P. R. 56 III 922).

b) Obligaţiile şi răspunderea cărăuşului.

38. — O companie de drum de fier (la noi Direcţia căilor ferate), care liberează unui călător un bilet, spre a-l transporta dintr'o localitate într'alta, contractează, faţă cu acest călător, obligaţia de a-l transporta nevătămat (sain et sauf) la locul de destinaţie.

Prin urmare în caz că se întâmpla un accident acestui călător, compania de drum de fier se consideră că nu şi-a îndeplinit obligaţia, şi nu poate fi descărcată de această responsabilitate contractuală decât dovedind, conform art. 1147 c. civ. (art. 1082 c. civ. rom.) că neexecutarea acestei obligaţii provine dintr'o cauză străină, ce nu-i poate fi imputată. (T. St. Girons-Fr. 11 Ian. 1920 cu nota lui D. Alexandresco, P. R. 109 III 926).

39. — Responsabilitatea contractuală încetează pentru cărăuş (în speţă Compania drumului de fier), de câte ori inexecutarea obligaţiei sale provine din culpa sau faptul călătorului; în speţă, din faptul scoborârii lui din tren în momentul când trenul se pusese din nou în mişcare, într'o staţie intermediară în care călătorul credea că trebuie să schimbe trenul; aceasta însă fără ca vreun prepus al suszisei companii să fi contribuit cu ceva la eroarea călătorului.

In acest din urmă caz, responsabilitatea contractuală a companiei încetând, această companie nu mai poate răspunde decât în baza art. 1382 şi 1383 C. civil (998, 999 C. civil român); aşa că dacă călătorul nu stabileşte vreo culpă din partea funcţionarilor drumului de fier, acţiunea sa în despăgubire, pentru accidentul suferit de el, trebuie să fie respinsă (aceias hotărâre).

40. — Prejudiciul cauzat călătorului prin un accident de cale ferată, dă naştere, în favoarea acestuia la daune rezultând din contractul de transport intervenit conform art. 1475 c. civ., între Direcţiunea C. F. R. şi călător, din chiar momentul suirii acestuia în tren.

Chiar dacă dispoziţiunea art. 1475 c. civ., nu s'ar aplica şi la siguranţa transportului călătorilor, însă conform art. 998 c. civ., Direcţiunea C. F. R. este responsabilă de orice daune aduse călătorilor printr'un accident de cale ferată. (Cas. I d. 2356/924 cu nota de Stelian Ionescu, P. R. 183 I 925).

41. — Atunci când societăţile de drum de fier se însărcinează cu transportul călătorilor, civili sau militari ele contractează fără a fi nevoie de o stipulaţiune expresă în această privinţă, obligaţia de a conduce pe călători, vii şi sănătoşi, la destinaţie; dacă ele nu-şi îndeplinesc această obligaţie, sunt ţinute să plătească călătorilor victime ale unui accident, daunele interese prevăzute de art. 1147 c. c. fr. 1082 c. c. rom. (Cas. Civ, Fr. 22 Ianuarie 1924 cu nota de Eug. Petit, P. R. 42 III 925).

42. — Principiul cuprins în art. 1475 c. civ. nefiind decât aplicarea regulelor de drept comun după cari un debitor, obligat în virtutea unui contract, datoreşte daune-interese din cauza neexecutării sau executării defectuoase a obligaţiunei sale, dacă el nu justifică că neexecutarea este consecinţa unui caz fortuit sau de forţă majoră, el se aplică deopotrivă şi la transportul persoanelor, cu toate că în text se vorbeşte numai de transportul lucrurilor. (T. Dorohoi, 29 Sept. 1925 cu nota de N. Georgean, P. R. 150 III 925).

43. — Aşa fiind întrucât caracterul contractual al responsabilităţii cărăuşului relativ la accidentele de persoane este admis, acţiunea în daune-interese poate fi exercitată atât de către călătorul însuş, cât şi de către moştenitorii săi lezaţi prin moartea sa, rezultând dintr'un accident, întru cât cărăuşul se angajează eventual când se însărcinează cu transportul unei persoane, a repara daunele putând rezulta pentru această persoană sau pentru moştenitorii săi, din accidentul ce s'ar întâmpla (aceias hotărâre).

44. — Cărăuşul, în caz de accident întâmplat în cursul transportului, este responsabil a priori, în virtutea unei obligaţiuni contractuale şi nu poate fi liberat de răspundere decât făcând dovada cazului fortuit sau a greşelii călătorului. (T. Ilfov II s. 164/926 cu nota de V. Popovici, P. R. 177 II 926).

45. — Prescripţiunea prevăzută de art. 956 c. com. nu este aplicabilă decât transportului de lucruri şi nu se poate întinde şi la transportul de persoane în care călătorul se conduce singur şi unde el este şi călător şi destinatar şi nu persupune nici o altă pază aceias hotărâre).

46. — Cărăuşul care transportă persoane în mod gratuit şi cu titlul de complezenţă, nu sufere de responsabilitatea contractuală conform principiilor generale şi nici de responsabilitatea art. 1382 c. civ. fr. (999 c. civ. rom.)

In caz de accident suferit de persoana transportată, se aplică presumţia înscrisă în art. 1384 c. civ. fr. (1000 c. civ. rom. (T. Chateau-Thiery cu nota de C. G. Vasiliu, P. R. 12 III 926).

47. — Cărăuşul care, fără a se desesiza de trăsura sa, şi nici n'o abandonează şofeurului, s'a mărginit a-şi lua obligaţiunea de a transporta pentru un preţ învoit şi întrebuinţând benzina şi uleiul său, pe călătorii pe cari un tert i-a încredinţat pe itinerarii indicate de către acest tert, nu devine prin aceasta locatar al lucrului şi al întreprinderei, dar rămâne cărăuş şi în consecinţă responsabil de accidentele întâmplate în cursul transportului şi asigurătorul său rămâne ţinut de a-l garanta de consecinţele acestor accidente. (Cas. Civ. Fr. 2 Aug. 1927 cu nota de D. Cotruz, P. R. 119 III 928).

V. Transporturi internaţionale.

48. — Convenţiunea dela Berna, după care se regulează transporturile dintr'o ţară într'alta, derogă dela regulele codului nostru comercial şi civil, atât în privinţa duratei, cât şi a cauzelor întreruptive de prescripţie, prevăzând o prescripţiune de un an, în loc de 6 luni, şi arătând că această prescripţie se întrerupe şi prin reclamaţiunile părţilor, adresate direcţiunei Căilor ferate. (Cas. III d. 1126/921 P. R. 95 III 922).

49. — Din întreaga economie a convenţiunei dela Berna în această materie, rezultă distincţiunea care se face între întârzierile survenite din cauze inerente transportului (depăşiri ocazionate din pricina circulaţiunei) şi între întârzierile provocate de reaua voinţă sau de vădită neglijenţă a organelor şi impiegaţilor Direcţiunii. Dacă în primul caz destinatarul, primind transportul fără nici o rezervă şi achitând taxele aferente, iar în interval de 14 zile nefăcând nici o reclamţiune, toate pretenţiunile sale derivând din acest transport sunt stinse; în al doilea caz însă, se naşte pentru particular o acţiune în daune distinctă (aceias hotărâre).

50. — In legislaţia transporturilor, cuvântul „expediţiune" are sensul precis de remiteri de marfă unui serviciu de transport.

Când mărfurile, ale căror tarif a fost urcat prin decret luat în virtutea legei din 6 Mai 1916, sosesc în Franţa pe mare, însă au fost expediate dintr'o localitate situată în interiorul unui continent, nu este data conosamentului, ci acea a expediţiunei din interior care trebue să fie luată în consideraţiune pentru a se şti dacă marfa are drept să beneficieze de clauza transitorie. (Jud. pace Paris, 5 Aug. 1921, P. R. 116 III 922).

51. — Contractul de transport internaţional care are de obiect transportarea unui colet-poştal prin mijlocul drmurilor de fier ale mai multor ţări, are caracterul unui contract cumulativ, şi dă loc la o obligaţie indivizibilă pentru toate căile ferate de pe întregul parcurs al transportului, de a transporta şi preda la locul de destinaţie lucrul ce li s'a predat şi în starea în care l'au primit.

In caz contrar, destinatarul are, conform art. 436 din codul comercial, o acţiune contra primului sau ulti-

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.iini.ro

mului cărăuș, după alegerea sa, nefiind obligat a dovedi că lucrul a pierit sau s'a deteriorat din culpa unuia ori altuia din acești doi cărăuși, sau a unui cărăuș intermediar. (Cas. III d. d. 1081/922 cu nota lui D. Alexandresco, P. R. 230 I 923).

52. — In materie de transporturi internaționale, primul transportor asumă în principiu față de expeditor, întreaga răspundere de sosirea la locul de destinație, pentru tot parcursul, chiar în țări diferite.

Statul belgian care a primit colete postale pentru a le transporta în străinătate, nu poate să se sustragă de la răspundere pentru un caz de avarie suferit în altă țară, pretinzând și dovedind că oficiul din țara în care s'a întâmplat avaria, este în afară de orice răspundere, fiind apărat de un caz de forță majoră. (Cas. Bruxelles-Belg., 26 Oct. 1922, P. R. 45 III 923).

53. — Conform art. 27 al. 4 din Convențiunea internațională de transporturi pe căile ferate din 1892, acțiunea în daune se intentează numai înaintea tribunalelor statului pe al cărui teritoriul se află sediul căilor ferate pârâte. (Jud. Oc. Viena, II Austr. 21 Mart. 1929 cu nota de d. H. Schwamm P. R. 101 III 929).

VI. Studii, recensii și note.

54. — Manuel juridique, théorique et prictique des transports (R. Roger) recensie de N. A. Ionescu (P. R. 9 IV 924).

55. — Contractul du transport adnotat de Aureliu Weiss (P. R 113 IV 925).

56. — Convențiunea internațională pentru transporturile aeriene; regimul responsabilității cărăușului, de C. Cristoforeanu (P. R. 70 IV 931).

57. — V. Căi ferate, Competență, Concesiune de transport, Convențiune internațională, Daune, Eroare, Responsabilitate.

TRATA.

V. Cambie.

TRATATE DE PACE

1. — Tribunalele neputând să interpreteze tratatele internaționale decât în ce privește aplicarea lor la litigii de interes privat, ele trebuie să suspende judecarea proceselor în cari, fiind în joc determinarea înțelesului și întinderii unui tratat, guvernul singur este în drept și competinte a se pronunța. (Cas. Civ. Fr. I. 2 Iunie 1923, P. R. 72 IV 924).

2. — V. Tratatele următoare, Tribunal arbitral mixt.

TRATATUL DE LA NEUILLY

(29 Nov. 1919).

1. — Tratatul de la Neuilly sur Seine între puterile aliate aliate și Bulgaria; — cuprindere, extrase în legătură cu România (P. R. 112 IV 922).

2. — V. Tribunal arbitral mixt.

TRATATUL DE LA PARIS

(9 Dec. 1919)

1. — Tratatul de la Paris, între puterile aliate și România, privitor la minorități (P. R. 69 IV 922).

2. — V. Procese, Tribunal arbitral mixt.

TRATATUL DE LA ST. GERMAIN EN LAYE

(10 Sept. 1919).

1. — Tratatul de la St. Germain en Laye între puterile aliate și Austria; — cuprindere, extrase în legătură cu România. (P. R. 31 IV 922).

2. — După art. 70 din Tratatul de la St. Germain, orice persoană care care indigenatul pe un teritoriu care făcea parte mai înainte din teritoriul fostei monarhii austro-ungare, va dobândi de plin drept și cu excluderea naționalității austriace, naționalitatea statului care exercită suveranitatea asupra acelui teritoriu, iar după art. 82 din acelaș tratat, femeile măritate vor urma condițiunea bărbatului și copiii mai mici de 18 ani, condițiunea părinților lor, fără a distinge dacă soțul sau părintele mai este sau nu în viață, fiind că în primul rând textul nu face o asemenea distincțiune și în al doilea rând fiindcă prin moarte se transmite și dreptul de naționalitate, fie că era deja dobândit, fie că era un drept eventual; o interpretare contrară ar fi inechitabilă. (C. Ap. Buc. d. 68/921 cu nota de M. Possa, P. R. 202 II 922).

3. — După art. 71 al tratatului de la St. Germain, naționalitatea italiană nu va fi câștigată de plin drept pentru alte persoane nici de acelea cari au indigenatul în teritoriile transferate Italiei, dacă nu sunt născute acolo, dar după art. 73, reclamația naționalității italiene de către persoanele arătate în art. 71 și 72, va putea face obiectul unei decizii individuale de refuz din partea autorității italiene competinte (aceiaș decizie).

4. — Dovada naționalității italiene în cazul art. 73 al tratatului de la St. Germain se poate face cu certificatul unui consulat italian întru cât nu se dovedește că acest consulat ar fi incompetent și că alta este autoritatea competentă să facă asemenea declarație (aceiaș decizie).

5. — V. Naționalitate, Tribunal arbitral mixt.

TRATATUL DELA TRIANON

(4 Iunie 1920).

1. — Tratatul dela Trianon, între puterile aliate și Ungaria; — cuprindere, extrase în legătură cu România, (P. R. 71 IV 922).

2. — Succesiunea drepturilor cari aparținuseră Statului ungar, în sensul art. 191 din tratatul dela Trianon, cuprinde nu numai bunurile aflate în proprietatea nediscutată a acelui Stat la data unirei Ardealului, ci oricare alte drepturi contestabile, dar pe care Statul ungar le-ar fi putut valorifica ulterior. (Cas. I, 25 Iunie 1930, P. R. 89 III 931).

3. — La Hongrie après le traité de Trianon (Lad. Buday) recensie de N. A. Ionescu (P. R. 22 IV 923).

4. — V. Naționalitate, Tribunal arbitral mixt.

TRATATUL DELA VERSAILLES

(28 Iunie 1919)

1. — Tratatul dela Versailles, între puterile aliate și Germania; — cuprindere, extrase în legătură cu România. (P. R. 1 IV 922).

2. — Pentru toate puterile contractante, intrarea în vigoare a tratatului dela Versailles se socotește dela data primului proces-verbal de depunerea ratificărilor — în ce privește calculul termenelor. (T. arbitrar mixt româno-german. 1 Aug. 1925 cu nota de C. Sipson, P. R. 63 III 926).

3. — Art. 297 al. b din tratatul dela Versailles, ocupându-se de supușii inamici, era firesc ca în excepțiunile ce prevede, să se ocupe numai de ei, nefiind nici o necesitate, de a prevedea în excepțiune și pe heimathloșii, cari la data isbucnirii războiului, „nu mai aveau calitatea de supuși inamici", prin pierderea naționalității respective și pentru care deci, nu era nici o rațiune ca tratatul dela Versailles, să-i cuprindă printre supușii străini exceptați dela lichidare. (C. Ap. Buc. I, 23 Noemb. 1927 cu nota de I. Calimachi, P. R. 37 II 928).

4. — V. Naționalitate, Tribunal arbitral mixt.

TRECERE

V. Servitute.

TRIANON

V. Tratatul.

TRIBUNAL

V. Judecătorească (organizare).

TRIBUNAL ARBITRAL MIXT

(Art. 304—305 tr. Versailles; art. 256—257 tr. St. Germain; art. 239—240 tr. Trianon; art. 188-189 tr. Neuilly).

CUPRINS:

I. Scop (1).
II. Competența.
1. Competența atribuită prin convenții (2).
2. Competența atribuită prin tratate de pace.
Competența ratione personae vel loci (3—11).
Competența ratione materiae:
a) Datorii exigibile (12—36).
b) Bunuri, drepturi și interese private (37—71).
c) Contracte, prescripții, hotăriri (72—91 ter).
III. Procedura.
1. Cine poate introduce acțiunea? (92—94).
2. Introducerea acțiunii și formele preliminarii (95—97).
3. Dreptul aplicabil (98—101).
4. Raporturi cu instanțele naționale (102—106).
5. Căi de atac (107—108).
6. Executarea hotăririlor (109).
IV. Note (110).

I. Scop.

1. — Tribunalul arbitral mixt, prevăzut de art. 304 al tratatului din Versailles, a fost instituit în scopul de a regula neînțelegerile la cari ar da naștere aplicarea diferitelor sale dispoziții, referitoare la raporturile de drept privat ale supușilor puterilor aliate sau asociate, cu Statul german sau cu supușii germani. (Cas. III, d. 1563/923 cu nota de S. Speer, P. R. 128 I 924).

1. Competența atribuită prin convenții speciale.

2. — Tezaurul francez nu este sub-

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.iini.ro

stituit fiscului german într'un proces pentru plată, intentat înainte de armistiţiu, de către un alsacien-loren în contra fiscului german, reprezentat prin Administraţiunea Căilor ferate din Alsacia şi Lorena.

După convenţiunea din Baden-Baden, din 5 Maiu 1920, astfel de procese intentate de un reclamant reintegrat prin tratatul de pace în naţionalitatea franceză, urmează a fi trimis în faţa Tribunalului arbitral mixt franco-german (art. 56, 57 şi 256 din Tratatul de Pace. (T. Supr. Colmar, P. R. 116 III 922).

2. **Competenţa atribuită prin tratatele de pace.**
Competenţa ratione personae vel loci.

3. — După art. 296 şi 297 ale Tratatului dela Varsailles, resortisanţii sunt identici cu naţionalii. Astfel fiind, supuşii unei ţări de protectorat aliat sau asociat, sunt naţionali ai statului protector în ce priveşte aplicarea sus citatelor articole. Incetarea protectoratului britanic asupra Egiptului în 1922 nu a avut drept efect de a priva pe egipteni de beneficiul dispoziţiunilor articolului 297 lit. e. (T. arb. mixt anglo-german, 14 Decembrie 1923 şi 31 Maiu 1924, P. R. 64 IV 925).

4. — In opiniunea tratatului de pace dela Saint-Germain, cuvântul „national" are acelaş înţeles ca şi „ressortissant" aşa încât din acest punct de vedere, locuitorii protectoratelor unei puteri aliate sau asociate, intră în prevederile acestui tratat, ei fiind socotiţi ca naţionali ai puterii protectoare.

Dacă secţia III a menţionatului tratat nu se aplică la Egipt şi egipteni, aceasta este datorită însă faptului, nu că ei nu erau consideraţi ca naţionali ai Marei Britanii conform art. 296, ci pentrucă Marea Britanie, uzând de dreptul rezervat prin acest artico' a decis că sistemul compensator (Clearing sistem) nu este aplicabil Egiptului. (T. arb. mixt anglo-german cu nota de B. Bernstein, P. R. 141 III 925).

4 bis. — Dispoziţiunea generalizată prin care sub art. 304 b,- partea II-a, tratatul cuprinde toate contractele anterioare datei de 10 Ian. 1920, arată că, în ceeace priveşte chestiunea naţionalităţii, data decisivă nu este ziua când contractul ia naştere.

Tratatul înţelege să învestească Tribunalul arb. mixt cu toate chestiunile litigioase menţionate la art. 304 între persoanele care erau naţionali ai puterilor în momentul când acest tratat a căpătat putere, şi anume 10 Ianuarie 1920 (aceiaş decizie).

5. — După statutul actual al Egiptului, astfel cum a fost stabilit prin proclamaţiile militare, Egiptul nu mai face parte din imperiul otoman.

Prin urmare este de competenţa tribunalelor mixte orice litigiu între un supus otoman şi între un supus local. (T. com. Cairo, Egipt, 24 Martie 1917, P. R. 160 III 924).

6. — Cei fără naţionalitate (Heimatlos) nu pot fi consideraţi ca supuşi ai statelor, ai căror delegaţi compun tribunalele arbitrale mixte. Cu toată amploarea expresiunei admisă de „ressortissants", „heimatlos" nu poate fi considerat drept naţional al unei ţări. In consecinţă, tribunalul arbitral mixt franco-german nu poate examina chestiunea de a se şti dacă reclamantul de origină austriacă a devenit sau nu „heimatlos"; chestiunea aceasta este de alminteri indiferentă, reclamantul fiind în amândouă cazurile un „non-ressortissant", şi Tribunalul arbitral mixt franco-german fiind necompetent. (T. arb. mixt franco-german IV, 17 Ianuarie 1923, P. R. 55 IV 923).

7. — Prin tratatele de pace, naţionalitatea societăţilor este fixată, pentru lichidarea intereselor prevăzute de tratate, un de legea sub care acele societăţi sunt constituite sau după sediul lor principal, ci după interesele cari le controlează; în speţă, predominanţa capitalului francez în acele societăţi este neîndoelnică. (T. arb. mixt franco-bulgar, 12 Noemb. 1923, P. R. 70 IV 924).

8. — Societăţile comerciale sunt considerate de către Tratatul dela Neuilly ca având naţionalitatea statului ale cărei legi le-a dat fiinţă. (T. arb. mixt anglo-bulgar 10 şi 18 Oct. 1923, P. R. 30 IV 924).

9. — Oficiul de verificare şi compensaţiune şi tribunalul arbitral mixt, instituite prin art. 296 şi 304 din Tratatul dela Versailles din 28 Iunie 1919, nu sunt competinte a se pronunţa asupra contestaţiunilor relative la obligaţiuni pecuniare, existând între supuşii unei puteri inamice, atunci când ambele părţi, deşi aparţinând la puteri diferite, residă amândouă pe teritoriul puterei aliate. (T. civ. Bruges, 8 Febr. 1921, P. R. 45 III 923)

10. — Este inadmisibilă procedura de compensaţiune în cazul unei societăţi germane compusă dintr'un asociat negerman şi un german care a părăsit Germania în 1919. (T. arb. mixt anglo-german, 15 şi 27 Iulie 1924, P. R. 62 IV 926).

11. — Dispoziţiunea art. 296 din Tratatul dela Versailles privitoare la reşedinţă, este destinată să permită Oficiilor de compensaţie, exercitarea unui control efectiv asupra supuşilor respectivi. Dar cum reşedinţa implică şi noţiunea de voinţă liberă, nu se poate considera ca reşedinţă, dând loc la aplicarea tratatului, decât aceea pe care un individ internat şi-a ales-o după eliberare. (T. arb. mixt anglo-german, 23 Ianuarie şi 6 Februarie 1924. P. R. 70 IV 924).

Competenţa ratione materiae.
a) **datorii exigibile.**

12. — Contractul de împrumut garantat printr'o garanţie imobiliară, fiind deosebit de contractul de garanţie, este desfiinţat, conform dispoziţiunilor art. 299, lit. a, a tratatului din Versailles, deşi contractul de garanţie subsistă în virtutea paragrafului 2, lit. e, al anexei secţiunei V, partea X, a aceluiaş tratat. Astfel fiind obligaţiunea de preavis, impusă fie de contract, fie de legea naţională, este înlăturată prin desfacerea contractului de împrumut, iar suma împrumutată poate fi dobândită de creditorul ipotecar, conform dispoziţiilor art. 296, 26 din Tratat. (T. arb. mixt anglo-german 23 Iunie şi 25 Iulie 1922, P. R 54 IV 923).

13. — Sumele cu cari un agent de schimb dela Stock Exchange din Londra a debitat, cu titlu de reporture pe un client german, trebuesc considerate drept remunerarea operaţiunei, iar nici decum drept dobânzile unei datorii. Ca atare, dispoziţiunile al. 2 al paragrafului 22, S. III p. X a tratatului dela Versailles, prohibind anatocismul, sunt inaplicabile şi dobânda prevăzută de tratat poate fi cerută din acele reporturi. (T. arb. mixt anglo-german, 3 Noembrie şi 18 Decemb. 1922 P. R. 54 IV 923).

14. — O bancă engleză, cu sediul principal în Londra şi cu sucursale în străinătate, din cari una la Hamburg, de îndată ce războiul a fost declarat, nu mai poate întreţine legături de control asupra sucursalei din Hamburg, aceasa din urmă fiind, conform dreptului englez, socotită ca duşmană. Din această cauză operaţiunile făcute de sucursala din Hamburg, în timpul războiului, operaţiuni legale după dreptul german, şi în cari figurau germani, nu constitue datorii a căror plată să fi fost suspendată din cauza declaraţiunii de războiu. Este de adăogat că toate aceste operaţiuni au avut loc cu germani, într'un moment când sediul principal din Londra nu mai exercita nici un control asupra sucursalei din Hamburg. Hotărât, deci, că datoriile referitoare nu intră în acelea prevăzute de dispoziţiunile art 296 din Tratatul dela Versailles. (T. arb. mixt anglo-german, 18 Aprilie şi 4 Iulie 1923, P. R. 14 IV 924).

15. — Nu constitue o datorie în sensul articolului 296 din Tratatul din Versailles, cererea de plata valorii de răscumprare a unei polite de asigurare pe viaţă bazată pe § II al anexei sectiei a V-a, partea X-a a zisului tratat. (T. arb. mixt anglo-german, 10 Oct. şi 16 Oct. 1923, P. R. 30 IV 924).

16. — Când executorii testamentari britanici ai unui creditor decedat, având domiciliul în Anglia, au obţinut certificarea testamentului de către autorităţile britanice în timpul războiului, aceşti executori au calitate să ceară, pe baza art. 296, plata unei datorii dinaintea războiului, contractată de un supus german faţă de creditorul decedat, fără să se intereseze de naţionalitatea beneficiarilor testamentului.

Executorii testamentari sunt în drept să facă a li se recunoaşte calitatea în orice ţară în care trebue să-şi exercite misiunea lor, sub rezerva, bine înţeles, de a se supune formalităţilor prescrise de legile statului al cărui concurs îl cer. (T. arb. mixt anglo-german II, 12 Noemb. 1923, P. R. 70 IV 924).

17. — Tribunalul arbitral mixt trebue, în fiecare caz, să decidă dacă o datorie, intrând în limitele art. 296 al Tratatului din Versailles, este datorită de o parte celeilalte. El nu are să se se ocupe de chestiunea de a se şti ce destinaţie voeşte să dea fondurilor ce va obţine prin proces un naţional britanic sau chiar german. (T. arb. mixt anglo-german II, 12 Noemb. 1923 şi 1 Febr. 1924, P. R. 70 IV 924).

18. — Condamnarea unui german de către tribunalele engleze, să plătească, încă dinaintea războiului, unui supus britanic, o sumă oarecare de bani, constitue o datorie în sensul art. 296 din Tratatul dela Versailles cu toate că justiţia engleză nu devenise competentă decât prin acceptarea ei de către debitor.

După legea engleză, hotărârea a creat o nouă datorie care a absorbit pe cea dinainte; novaţiunea aceasta împiedică, deci, ca noua obligaţiune să fie prescrisă prin împlinirea prescripţiei scurte prevăzute de legea germană. (T. arb. mixt anglo-german, 23 Ianua-

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.iini.ro

rie şi 6 Februarie 1924, P. R. 70 IV 924).

19. — Executorul testamentar britanic al unui supus german decedat, care la data isbucnirei războiului se găsea în Anglia, dar care mai în urmă s'a dus în America unde a murit în 1917, nu se poate prevala de dispoziţiunile art. 296 din Tratat, pentru rezolvirea unei chestiuni de datorii dinaintea războiului, datorită testatorului decedat. (T. arb. mixt anglo-german I, 2 Aprilie şi 2 Mai 1924, P. R. 63 IV 925).

20. — O societate engleză care, deşi în lichidare, pe baza legislaţiunii excepţionale de războiu britanică, nu a încetat de-a exista, este adevăratul creditor al unei datorii a unui supus german, datorie la care avea drept înainte de lichidare; poate prin urmare să reclame plata acestei datorii în virtutea art. 296 din Tratatul de Versailles. (T. arb. mixt anglo-german I, 2 şi 15 Aprilie 1924, P. R. 63 IV 925).

21. — O acţiune pentru daune nelichidate nu poate fi introdusă pe calea procedurii de compensaţie, dar poate servi de bază reducerii unei datorii de compensaţie, dacă această acţiune naşte din aceiaş transacţiune. (T. arb. mixt anglo-german, 8 Aprilie şi 24 Maiu 1924, P. R. 63 IV 925).

22. — Procedura de compensaţie nu mai este aplicabilă în cazul unui creditor britanic care, după ce, înainte de războiu pierduse procesul ce intentase unui debitor german, în Germania făcând apel, după încheierea Tratatului din Versailles şi obţinând câştig de cauză, a convenit cu debitorul să i se plătească creanţa în mai multe rânduri. Debitorul, deşi respectând acordul, fusese informat că creditorul său voieşte să procedeze contra lui pe calea compensaţiei. (T. arb. mixt anglo-german II, 23 Maiu 1924, P. R. 63 IV 925).

23. — Prin „putere adversă", art. 296 al tratatului din Versailles nu înţelege orice putere adversă în general, ci numai acea putere adversă pe teritoriul căreia avea reşedinţa una din părţi. Asadar, nu intră în prevederile art. 296 acţiunea intentată contra unui german, care era încă austriac în momentul când a izbucnit războiul şi când datoria a ajuns la scadenţă. (T. arb. mixt anglo-german, 15 Iulie 1924, P. R. 62 IV 926).

24. — Un împrumut contractat înaintea războiului, este rambursabil după un preaviz cu trei luni; nu poate constitui o datorie în sensul art. 296 din Tratatul dela Versailles, dacă acest preaviz n'a fost comunicat înaintea războiului. (T. arb. mixt anglo-german, 26 Noembr. şi 3 Dec. 1924, P. R. 62 IV 926).

25. — Statul austriac fiind răspunzător faţă de naţionalii aliaţi de plata totalităţii dividentelor ajunse la scadenţă în timpul războiului, la obligaţiile emise de către precedentul guvernământ austriac înainte de războiu, supusul britanic deţinător de asemenea obligaţiuni, are drept de a cere plata dividentelor în întregime dela actualul Stat austriac, fără a se preocupa de drepturile şi obligaţiile ce pot subsista între Austria şi celelalte state prevăzute de art. 3 din Tratatul dela Saint-Germain. (T. arb. mixt anglo-austriac, 14 Aprilie 1924, P. R. 64 IV 925).

26. — Guvernul ungar este răspunzător faţă de supuşii aliaţi de plata totalităţii dobânzilor cuvenite pe timpul războiului la titlurile emise de fostul guvernământ înaintea deschiderii ostilităţilor şi cari sunt garantate prin veniturile căilor ferate sau prin alte venituri specificate anume.

In consecinţă, un supus britanic este îndreptăţit să ceară plata acestor dobânzi conform art. 231, 3 din Tratatul dela Trianon, deşi Comisiunea de reparaţiuni făcuse o repartiţiune a responsabilităţii, cu privire la acea datorie, între statele moştenitoare, printre cari se cuprinde şi Ungaria. Dispoziţiunile art. 231, 3 privesc exclusiv suspendarea generală a plăţilor de dobânzi. (T. arb. mixt anglo-ungar, 15 şi 23 Ianuarie 1924, P. R. 70 IV 924).

27. — Intre clientul unei bănci franceze din Londra, care a remis acesteia, spre încasare, efecte de comerţ plătibile în Bulgaria, şi corespondentul bulgar al băncii din Londra, neexistând nici o legătură juridică, clientul britanic nu este îndreptăţit a introduce o acţiune contra băncii bulgare pe baza art. 176 al Tratatului din Neuilly-sur-Seine. (T. arb. mixt anglo-bulgar, 8 şi 15 Iunie 1923, P. R. 14 IV 924).

28. — Alsacienii-loreni, foşti subofiţeri şi soldaţi în armata germană, reintegraţi, pe urmă, în calitatea de francezi, şi cari n'au încasat prima de liberare prescrisă de Statele germane, sunt în drept să ceară, prin oficiile de verificare şi de compensaţie, achitarea acelei prime, în felul şi după cota fixată de Tratatul din Versailles. (T. arb. mixt franco-german I, 23 Sept. 1922, P. R. 14 IV 924).

29. — Paragraful 22 al anexei art. 296, care prevede plata dobânzilor, este referitor la toate datoriile menţionate în art. 296, fără nici o excepţiune sau restricţie. Dispoziţiunea aceasta a Tratatului primează orice dispoziţiune contrarie a legilor naţionale. (T. arb. mixt franco-german II, 28 Noembrie şi 6 Decembrie 1922, P. R. 55 IV 923).

30. — Statul german este declarat răspunzător de diferenţa între valoarea reală a titlurilor unui supus francez depuse într'o bancă germană şi blocate printr'o măsură excepţională de războiu la 1 Aprilie 1917 şi la 11 Ianuarie 1920, prima dată însemnând punerea sub sechestru, iar cea de-a doua, încetarea imobilizării titlurilor. (T. arb. mixt franco-german III, 3 Ianuarie 1923, P. R. 64 IV 925).

31. — Creditorul francez care a dat cu împrumut unui german sume garantate prin polite trase de ruşi asupra altor ruşi, cu scadenţa în cursul războiului, astfel că nu le-a putut încasa, are drept, întrucât nu i se poate imputa nici o vină, să ceară şi să obţină rambursarea întregei creanţe de către debitorul german, deşi politele ce i-au fost remise în garanţie au ajuns fără valoare. (T. arb. mixt franco-german II, 9 Ian. 1923, P. R. 14 IV 924).

32. — Cupoanele valorilor străine, încasate pe vremea războiului de către un bancher german în contul unui client francez, trebuesc socotite acestuia după regula imperativă a art. 296, litera d, din Tratat, adică în moneta originală a încasărilor valorizate în franci pe cursul schimbului dinaintea războiului. (T. arb. mixt franco-german II, 12 Iunie 1923, P. R. 14 IV 924).

33. — Supuşii germani, domiciliaţi în Germania, sunt îndreptăţiţi să ceară, prin procedura compensaţiunilor, soldul creditor al unui cont-curent deschis în favoarea lor de o sucursală din Rusia a unei bănci cu sediul social la Paris. Sucursala neavând, după legislaţia rusă, o autonomie care să descarce societatea franceză de datoriile sucursalei, sediul social trebue să îndeplinească obligaţiile sucursalei. (T. arb. mixt franco-german II, 30 Iulie 1923, P. R. 70 IV 924).

34. — Tribunalul arbitral mixt se declară competinte spre a decide asupra unei cereri de indemnitate introdusă de către văduva unui alsacian, împuşcat de trupele germane la începutul războiului şi recunoscut inocent după ce numita văduvă beneficiase, în cursul războiului, de diferite alocaţiuni din partea Statului german, cu titlul de reparaţie. Competinţa Tribunalului se bazează pe ideea că identitatea cerută de reclamantă, constitue în realitate o datorie exigibilă înainte de 11 Noembrie 1918, în sensul art. 72 şi 296 ale Tratatului dela Versailles, şi contestaţiunile ivite cu prilejul regulării creanţei exigibile în profitul reclamantei înaintea armistiţiului intră deasemenea în competinţa exclusivă a Tribunalelor arbitrale mixte (art. 304, litera b). Tribunalul arbitral mixt îşi bazează competinţa pe Convenţia din Baden-Baden dela 5 Mai 1920 care nu se referă decât la procedurile deja introduse înaintea jurisdicţiunilor din Alsacia-Lorena, anterior epocei punerei lui în vigoare. (T. arb. mixt franco-german I, 28 Octombrie 1924, P. R. 62 IV 926).

35. — Sumele datorite în virtutea unei dispoziţiuni testamentare şi devenite exigibile în cursul ostilităţilor, nu pot fi plătite prin Oficiile de compensaţie, întrucât ele nu erau exigibile înainte de începerea ostilităţilor spre a intra în prevederile art. 296, al. 1, şi nici nu-şi aveau cauza în transacţiuni ori contracte anterioare ostilităţilor, după cum cere art. 296 al. 2.

Drepturile rezultând din creanţe ipotecare, nu constituesc averi în numerar restituibile pe baza art. 297 litera h.

Moştenitorii cari, din cauza interzicerilor edictate de către guvernul german de-a exporta capitaluri şi de-a efectua plăţi inamicilor, au fost în neputinţă de-a dispune de bunurile pe cari le moştenise, şi cari erau blocate în Germania, au drept la repararea prejudiciului cauzat de aceste măsuri excepţionale, căzând sub prevederile literei c a art. 297 din Tratatul dela Versailles. (T. arb. mixt franco-german II, 10 Aprilie 1924, P. R. 64 IV 925).

36. — Nu intră în dispoziţiunile art. 296 creanţele dintre belgieni şi germani, aflaţi amândoi în Belgia ocupată, şi care au scăzut înaintea armistiţiului. (T. arb. mixt germano-belgian 27 Febr. 1923, P. R. 30 IV 924).

36 bis. — Prin aplicarea art. 296 al Tratatului dela Versailles, când un debitor locuind pe teritoriul uneia din puterile contractante, este chemat în judecată de creditorul supus altei puteri contractante, pe teritoriul căreia locueşte, pentru datorii exigibile înainte de războiu, plata acelei creanţe se va urmări la oficiul de unificare şi compensaţiune alcătuit de acea putere, chiar dacă o instanţă judecătorească franceză obişnuită, ar fi fost sesizată cu judecarea procesului înainte de acel tratat de pace. (C. Ap. VI Pa-

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.iini.ro

ris, 23 Oct. 1930, P. R. 13 III 922).

b) **bunuri, drepturi şi interese private.**

37. — Trebuesc anulate ca consecinţe ale unei măsuri excepţionale de răsboi, plasamentele de sume lichide în împrumuturi de răsboi germane, făcute de funcţionarul care reprezenta pe proprietar, dar a cărui numire fusese hotărâtă, după cererea controlorului oficial german al unei case de comert britanice din Germania. (T. arb. mixt anglo-german, 12 Mai, 21 Iunie, 21 Iulie şi 19 Decembrie 1922, P. R. 55 IV 923).

38. — Când, ca măsură excepţională de război, un lichidator a fost numit, în Germania, pentru a se ocupa de bunurile supuşilor britanici, toate măsurile rezultând din această numire trebuesc considerate ca măsuri excepţionale de război, chiar dacă au fost luat în conformitate cu dispoziţiile codului civil german. (T. arb. mixt anglo-german, 14 Iunie 1922 şi 16 Februarie 1923, P. R. 55 IV 923).

39. — O sumă de bani depusă la o jurisdicţie germană, drept garanţie pentru cheltueli, şi pe care supusul britanic care a câştigat nu a putut s'o încaseze din pricina stărei de război, nu poate fi reclamată ca „avere în numerar" şi cu beneficiul dispoziţiunilor art. 297, lit. h, I[6], al Tratatului din Versailles, decât numai dacă acea sumă a făcut obiectul vreunei măsuri excepţionale de răsboi. (T. arb. mixt anglo-german, 11 Iulie şi 18 Decembrie 1922, P. R. 55 IV 923).

40. — Legatul, în numerar, făcut unui supus german, decedat în timpul răsboiului, şi depus de către executorul testamentar la o bancă germană, nu poate să facă obiectul unei creditări forţate din partea guvernului german pe baza art. 297, lit. h, I[6], al Tratatului din Versailles, întrucât nu a avut loc nici un amestec oficial în cursul răsboiului. (T. arb.t mixt anglo-german, 8 şi 15 Decembrie 1922, P. R. 54 IV 923).

41. — Când părţile, respectiv englezi şi germani, au deschis un cont pentru operaţiuni de arbitrai cu participare la profitul sau pierderile ce ar rezulta, acele profituri sau pierderi trebuesc calculate după cursul din momentul terminării operaţiunilor şi nu pot fi valorificate după cursul dinaintea răsboiului. (T. arb. mixt anglo-german, 14 Ian., 14 Febr., 27 Iulie 1923, P. R. 14 IV 924).

42. — Cassa de economie a Poştelor şi Telegrafelor Statului bulgar trebuind să fie considerată, fie ca un national, fie ca Statul el însuşi lucrând ca persoană privată, este răspunzătoare faţă de depunători de sumele ce i-au fost încredinţate. (T. arb. mixt anglo-bulgar, 28 Februarie şi 1 Martie 1923, P. R. 55 IV 923).

43. — Capacitatea şi naţionalitatea executorilor testamentari, nu împiedecă pe beneficiari de a triumfa în actiunea ce intentează pe baza art. 297 al Tratatului din Versailles, dacă depunerile şi interesele lor au suferit vreun prejudiciu de pe urma aplicării măsurilor excepţionale de răsboi atrăgând vânzarea unei proprietăţi a succesiunii. (T. arb. mixt anglo-german, 6 Iunie, 26 Iulie şi 8 Noembrie 1923, P. R. 30 IV 924).

44. — Tribunalul acordă daune-interese pentru prejudiciul suferit de pe urma unor măsuri excepţionale de răsboiu, luate de către guvernul german. Evaluarea acestor despăgubiri se face comparând situaţia, aşa cum este în realitate, şi cum ar fi fost, dacă acele măsuri excepţionale nu s'ar fi aplicat. Nu urmează însă, din aceasta, că guvernul german ar fi îndreptăţit să ceară a se lua în consideraţie faptul că reclamantul britanic ar fi realizat un beneficiu, graţie valorizării produselor lichidării sau numerariului rezultat, schimbându-i pe cursul de azi, faţă de cel dinainte de răsboiu. Pretenţiunea germană este contrarie dispoziţiunilor art. 297, aliniatul e, din Tratatul din Versailles, care proclamă independenţa dreptului la despăgubiri. (Trib. arb. mixt anglo-german, 4 şi 17 Iulie 1923, P. R. 62 IV 926).

45. — Proprietarul britanic de valori mobiliare aflate în Germania, nu poate obţine nici o indemnitate pentru deprecierea valorilor sale, dacă nu dovedeşte că, din cauza măsurilor excepţionale de răsboiu luate de autorităţile germane, nu şi le-au putut aduce în Anglia, şi că, chiar aduse în Anglia, le-ar fi putut vinde. Nefăcând aceste două dovezi, cată a i se respinge cererea. (T. arb. mixt anglo-german, 19 Oct. şi 6 Nov. 1923, P. R. 30 IV 924).

46. — Nu există acţiune în virtutea art. 297 al Tratatului din Versailles, litera e, sau chiar litera h, şi nici chiar când ar fi fost contrarie dreptului internaţional, în cazul, când mărfurile aparţinând unui supus britanic au fost ridicate de autorităţile germane în teritoriul ocupat, transportate în Germania şi întrebuinţate, iar valoarea lor a fost fixată de către Comisiunea Imperială a indemnizaţiilor (Reichsentschödigungskommission) (T. arb. mixt anglo-german, 12 Dec. 1923 şi 20 Februarie 1924, P. R. 70 IV 924).

47. — Bancherul care detine valori aparţinând unui client, cu însărcinarea de a le păstra şi de a incassa veniturile lor, fără însă a avea calitatea de a replasa sumele astfel rezultate, neputând obliga pe client, prin plasările făcute în afara împuternicirii ce a se dăduse, bancherul german, care, la deschiderea ostilităţilor, deţinea unele valori amortizabile în 1921, trebuie considerat că a primit plata valorilor primitive la 15 Maiu 1916. (T. arb. mixt anglo-german, 6 şi 20 Februarie 1924, P. R. 70 IV 924).

48. — Nu este fondată acţiunea întentată pe baza art. 297 al Tratatului din Versailles de către un supus britanic care pretinde despăgubiri, invocând faptul că, la izbucnirea răsboiului avea stabiliment comercial, care, prin internarea lui ca inamic, a fost depreciat. Fondul comercial fusese declarat în stare de faliment şi lichidarea, pretinde reclamantul, ar fi fost mai profitabilă intereselor lui, dacă ar fi făcut-o el singur, adică dacă Statul german nu l-ar fi internat. (T. arb. anglo-german, 6 şi 13 Martie 925, P. R. 63 IV 926).

49. — Tribunalul arbitral mixt este competent de a judeca cererea în despăgubiri îndreptată de moştenitorii unui belgian, contra Statului austriac, pe motivul că belgianul fusese evins în functiunea sa de administrator al unei societăti din Austria, prin faptul că nu a mai putut fi reales în urma unei interziceri adresată Adunării generale şi întemeiată pe calitatea sa de belgian. Putinţa de a fi reales administrator constitue un adevărat drept pecuniar care, conform dispoziţiunilor extensive ale art. 249, secţia IV, din Tratatul de Trianon, trebuie apărat ca şi celelalte drepturi patrimoniale. (T. arb. mixt belgo-austriac, 10 Noembrie 1923, P. R. 70 IV 924).

50. — Rechiziţiile militare fiind una din măsurile vizate de anexa secţiei a IV-a din partea X-a a Tratatului de Saint-Germain, Tribunalul arbitral mixt, are căderea să judece cererile bazate pe asemenea fapte, mai ales atunci, când Ministerul de răsboiu austriac a pus mâna, sub numele de rechiziţiuni, pe o întreprindere ce a exploatat regulat ca şi când ar fi fost pusă sub sechestru. Această împrejurare constitue o circumstanţă agravantă, deoarece Statul şi-a apropiat veniturile întreprinderii, cari dacă ar fi fost pusă sub sechestru, ar fi revenit proprietarului. (T. arb. mixt belgo-austriac, 16 Noembrie 1923, P. R. 70 IV 924).

51. — Deşi statul austriac nu poate fi făcut direct răspunzător de actele unui curator numit, conform art. 276 din codul civil austriac, de justiţia austriacă, unui absent belgian, această numire neconstituind o măsură excepţională de răsboiu, este totuş, răspunzător indirect, întrucât, în speţă, numirea curatorului a fost urmarea punerii sub sechestru care este, fără îndoială, o măsură excepţională de răsboiu. (T. arb. mixt belgo-austriac, 14 Ianuarie 1924, P. R. 70 IV 924).

52. — Impozitul asupra beneficiilor de războiu neflind un impozit asupra capitalului în sensul art. 177 din Tratatul de Neuilly, tribunalele arbitrale mixte nu sunt competente a judeca cererea unui supus aliat care se găseşte lezat prin impozitul asupra beneficiilor de răsboiu instituit de guvernul bulgar. (T. arb. mixt bulgaro-belgian, 13 Noembrie 1923, P. R. 70 IV 924).

53. — Expulsarea unui proprietar din Lorena, de către autorităţile germane, fiind o măsură îndreptată în contra persoanei, nu poate, cu toate repercusiunile ei asupra bunurilor, să intre în competinţa Tribunalelor arbitrare mixte. Tratatul din Versailles, prin art. 297, paragrafele 1 şi 3 ale anexei, vizează numai „bunurile inamice", sau măsurile luate prin aplicarea legislaţiei de război cu privire la bunurile inamice. (T. arb. mixt franco-german, s. I B, 10 Noembrie 1922, P. R. 55 IV 923).

54. — Proprietarul unor mărfuri, lichidate în Germania, are drept la o indemnitate pentru înlocuirea stocului ce se găsia în sucursala sa, după bilanţul din 1914, şi ţinându-se seama, la calcularea ei, de majorarea preţurilor după război. Indemnitatea aceasta de înlocuire, calculată după preţurile din 1920—1921, exclude despăgubirea pentru pierderea de folosinţă, întru cât, presupunând că stocul ar fi stat intact, la sucursală, în tot cursul războiului, nu ar fi produs nici un beneficiu. (Trib. arb. mixt franco-german, S. III, 14 Noembrie 1922, P. R. 55 IV 923).

55. — Statul german este răspunzător de pierderea dobânzilor suferită de un supus francez a cărui avere fusese pusă sub sechestru, şi al cărui administrator-sechestru a vărsat fondurile la casse publice sau private, ce nu plătesc dobânzi, în loc să le fi a-

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.iini.ro

mortizat la contul debitor pe care sechestratul îl avea la banca lui obișnuită. (T. arb. mixt franco-german I 29 Nov. 1922, P. R. 14 IV 924).

56. — Responsabilitatea Germaniei nefiind angajată, în cazul de măsuri excepționale de război, decât de faptele cari sunt consecințele acestor măsuri iar nu și de acelea ce s'ar fi produs în orice caz în cursul războiului, guvernul german nu datorește nimic cassei franceze a cărei sucursală din Germania, alimentată cu materii prime de către sediul principal, a trebuit să-și oprească exploatarea, din cauza războiului. (T. arb. mixt franco-german, S. I. B, 1 Decembrie 1922, P. R. 55 IV 923).

57. — In virtutea dispozițiunilor paragrafului 6 al anexei a IV-a, partea X din Tratatul de Versailles, Statul german este răspunzător de conservarea mobilierului lăsat în Germania, de către supușii aliați, la declararea războiului. (T. arb. mixt, franco-german III, 5 Dec. 1922, P. R. 14 IV 924).

58. — Francezul, titular al unui cont de bancă la sucursala din Germania, a unei societăți alsaciene, pusă sub controlul autorităților germane, are drept la repararea prejudiciului ce i-a fost pricinuit de imposibilitatea în care a fost pus de a-și retrage fondurile și de a le transforma în franci înainte de deprecierea mărcei. (T. arb mixt franco-german, 11 Decembrie 1922, P. R. 55 IV 923).

59. — Supusul aliat, victimă a unei măsuri, ca de exemplu, vânzarea proprietăților sale, nu e ținut să vadă cui au fost plătite cheltuelile de lichidare, drepturile de înregistrare și de timbru. Este suficient să facă dovada că sumele a căror rambursare se cere au fost trecute în debitul contului său de către lichidator ca urmare a unei vânzări care a fost anulată. Statul german este singurul care trebuie să fie condamnat să plătească reclamantului, cheltuelile de timbru și înregistrare, prin intermediul oficiilor de verificare și compensație, și calculate pe cursul de 122, 76%. (Trib. arb. mixt franco-german I, 7 Oct. 1922, P. R. 14 IV 924).

60. — Este contrar literei și spiritului Tratatului din Versailles de a susține că numai excedentul bunurilor supușilor germani găsite pe teritoriul puterilor aliate sau asociate, după ce s'a scăzut pasivul, ar fi supuse dreptului de retențiune al ziselor puteri

In consecință, nu se poate admite ca un german, debitor dinainte de războiu al unui francez, să poată fi liberat, în tot sau în parte, prin faptul că posedă în Franța bunuri ce au fost puse sub sechestru și vândute. (T. arb. mixt, franco-german II, 30 Iulie 1933, P. R. 30 IV 924)

61. — Produsul vânzării de către autoritățile germane a unor cupoane de valori aparținând supușilor francezi constitue o avere în numerar în înțelesul § II al art. 297 și trebuie, ca atare, să facă obiectul unei lichidări în conformitate cu zisul articol, litera h. (T. arb. mixt franco-german III, 30 Iulie 1923, P. R. 30 IV 924)

62. — Expresiunea „bunuri, drepturi și interese" întrebuințată de Tratatul de pace, de preferință expresiunii „proprietate", cuprinde toate cazurile în cari, direct sau indirect,, patrimoniul unui supus aliat a suferit vreo pagubă.

Proprietarii de bunuri puse sub sechestru au drept la o despăgubire pentru deprecierea valorii bunurilor ce le-au fost restituite în natură și pentru celelalte daune pricinuite de măsura excepțională de război care i-a atins.

Tribunalul arbitral mixt apreciază cuantumul prejudiciului ținând seamă de circumstanțele create de război. (T. arb. mixt franco-german III, 3 Aug. 1923, P. R. 30 IV 924)

63. — In materie de rechiziții. dauna este pricinuită, nu de sechestrarea bunurilor rechiziționate, care este o măsură de fapt sau conservatorie, dar de expropriere, adică de măsura care transferă proprietatea bunului rechiziționat altei persoane decât proprietarul inițial și are loc, în speță, pe teritoriul german. (T. arb. mixt franco-german, III, 1 Februarie 1924, P. R. 70 IV 924)

64. — Prin aplicarea articolului 305 al Tratatului din Versailles, este inexistentă și fără efect hotărârea unei jurisdicții germane care nu a ținut socoteala de anularea regulat făcută de către guvernul francez, conform art. 75, aliniatul 2 din Tratatul dela Versailles, a unui contract încheiat în Octombrie 1918 între o societate în nume colectiv alsaciană și niște supuși germani. (T. arb. mixt franco-german, I, 7 Iunie 1924, P. R. 62 IV 926)

65. — Dreptul supușilor aliați lezați prin măsuri de război, de a obține valoarea bunurilor, presupune dispariția lucrurilor sau ajungerea lor în o asa stare încât nu s'ar putea impune fostului proprietar să le primească. Dreptul supușilor aliați de a relua lucrurile în natură, conform art. 297, litera f, este o facultate iar nu o obligațiune. (T. arb. mixt germano-belgian, 31 Martie 1923, P. R. 14 IV 924)

66. — Averile în numerar cari au făcut obiectul unor măsuri excepționale de război trebuesc valorizate după cursul monetar de dinaintea războiului. (T. arb. mixt germano-belgian, 16 Oct. 1923, P. R. 30 IV 924)

67. — Tribunalele arbitrale mixte nefiind competente de-a statua asupra reclamațiunilor derivând din acte ilicite, și daunele rezultând din fapte de război intrând în căderea Comisiunilor de reparațiuni, cată a se respinge acțiunea unui intelectual care pretinde că a fost împiedicat în lucrările sale profesionale și a suferit un prejudiciu. Spre a putea obține câștig de cauză trebue să dovedească cum că acel prejudiciu este datorit unei măsuri determinate luată de autoritățile germane de ocupație. Măsurile excepționale de război, luate în teritoriile ce au fost ocupate nu îndreptățesc pe reclamant a obține vre-o îndemnitate din partea Statului german pe baza art. 297 e. (Trib. arb. mixt germano-cehoslovac, 23 Oct. 1923, P. R. 64 IV 925).

68. — Germania și Cehoslovacia nefiind în stare de război, în sensul art. 303 al Tratatului, în momentul condamnării pronunțate de către un tribunal german în 1915 contra unui supus cehoslovac, acesta nu poate invoca art. 302, al. 2 din Tratat. Inculparea și arestarea efectuate înainte de războiu nu constituesc măsuri excepționale de război conform art. 297 litera e a Tratatului; nu poate fi măsură excepțională de război decât atunci când cel lezat era, la data acelei măsuri, supus al unei puteri aliate sau asociate. Indreptată în contra persoanei și nu în contra bunurilor, expulzarea nu constitue o măsură excepțională de războiu. (Trib. arb. mixt germano-cehoslovac, 16 Iulie 1924, P. R. 64 IV 925).

69. — Acțiunea bazată pe dispozițiunile art. 297, e din Tratatul dela Versailles presupune în mod necesar o daună în legătură de efect la cauză cu măsură incriminată. Ordonanțele din 1924 acordând debitorului dreptul de a se libera consemnând sumele datorite, (art. 3 din ord. dela 30 Septembrie, și art. 8 al celei din 20 Octombrie), nu poate reclamantul să facă responsabil Statul german de riscul ce a suferit prin faptul că, neuzând de această facultate, a plătit creanțele sale engleze și franceze pe un curs ridicat. (T. arb. mixt germano-român, 23 Iulie 1924, P. R. 63 IV 926).

70. — Rezultând din complexul art. 297 al Tratatului din Versailles și din litera h, a acestui articol, că e vorba numai de atingerile aduse de către Stat proprietății private, astfel că averile în numerar de care se vorbește în aceste dispoziții sunt singurele ce au căzut în proprietatea Statelor beligerante, societatea belgiană titulară a unui cont curent într'o bancă germană dinainte de războiu, are dreptul la valorizarea soldului creditor la data izbucnirii ostilităților, dar nu poate pretinde valorizarea sumelor în mărci depuse la acel cont în cursul războiului. (T. arb. mixt germano-belgian, 8 Decembrie 1924, P. R. 63 IV 926).

71. — Este răspunzător Statul bulgar de sumele cuvenite unui supus aliat care lucra într'o moară rechiziționată de către Stat și al cărui contract de muncă fusese menținut și prelungit. Salariul ce trebuia plătit reclamantului în napoleoni-aur, nefiindu-i vărsat decât în leva, cu toată deprecierea ulterioară a monetei bulgare, reclamantul are drept la o îndemnitate. (Trib. arb. mixt greco-bulg r, 4 Martie 1925, P. R. 63 IV 926).

c) **contracte, prescripții, hotărâri.**

72.— Când contractele încheiate înainte de războiu, de o bancă germană cu un client englez, stipulau plata dobânzilor în vigoare la acea epocă, clientul nu este îndreptățit să pretindă decât diferitele dobânzi ce s'au plătit în cursul războiului. (T. arb. mixt anglo-german, 24 Iulie 1924, P. R. 62 IV 926).

73. — Este îndreptățit să ceară și obțină despăgubiri pe baza art. 300, litera b, al Tratatului din Versailles, supusul britanic, care era locatar al unui apartament în Germania, și din care proprietarul obținuse, prin justiție, în cursul războiului, expulzarea lui, iar mobilierul fusese vândut conform art. 885 procedura civilă germană. Vânzarea mobilelor nefiind fost cerută de către proprietar si neputându-se considera ca o consecință automatică a procedurii de evacuare a imobilului de către chiriaș, este o măsură de executare care deschide, în profitul supusului britan dreptul la despăgubire din partea Statului german. (T. arb. mixt anglo-german, 28 Ianuarie și 18 Februarie 1925, P. R. 65 IV 926).

74. — Este validă proprirea făcută în Germania, de către un german, contra unui belgian, pentru o creanță născută în folosul creditorului german, în intervalul de timp dintre armistițiu și ratificarea tratatului de pace. (T. arb. belgo-german, 8 Aprilie 1921, P. R. 128 III 923).

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.iini.ro

75. — Rezilierea convențională sau legală în virtutea art. 299 al Tratatului din Versailles, a unui contract încheiat între germani și belgieni, are ca efect imediat obligația de restituire de către părți, a celace au primit, în măsura în care s'au îmbogățit. Valoarea acestei îmbogățiri de către vânzătorul german se socotește după valoarea mărfurilor în ziua intorducerii acțiunii. Vânzătorul german, va fi, la rândul său, despăgubit de guvernul german, conform art. 297 litera i din Tratat. (T. arb. mixt belgo-german, 11 Iunie 1923, P. R. 14 IV 924).

76. — Tribunalul arbitral mixt este competent a se pronunța asupra diferendului privitor la un contract de locațiune de servicii, încheiat în mod liber, în cursul războiului, de un supus belgian cu administrațiunea germană a căilor ferate din Belgia ocupată. (T. arb. mixt germano-belgian, 13 Ianuarie 1923, P. R. 55 IV 923).

77. — Articolul 302 al Tratatului din Versailles nu dă supusului aliat care n'a putut să se apere într'un proces contra lui în Germania, în vremea războiului, un drept la reparațiuni, decât dacă, prin faptul că nu s'a putut apăra a suferit vreun prejudiciu. Art. 300 lit. a (presupunând că ar fi aplicabil la termenele de opoziție) nu ar putea în nici un caz fi aplicabil unei decizii germane dată în lipsă contra unui belgian, după cererea unui german, într'un moment când părțile nu erau inamice în sensul § I al anexei la secția V, partea X, din tratat.

Art. 300, lit. b nu deschide dreptul la reparațiuni supusului aliat lezat, dacă măsurile de executare luate contra lui au fost consecința neexecutării unui act sau unei formalități, și dacă i-au adus vreun prejudiciu. (T. arb. mixt germano-blegian, 1 August 1923, P. R. 30 IV 924).

78. — Debitorul unei prestațiuni pe baza unui contract menținut nu poate pretinde indemnitatea echitabilă de care vorbește Tratatul, decât dacă supra-sarcina impusă lui de executarea actuală a contractului rezultă din schimbarea condițiunilor comerciale, iar nu din conduita sa blamabilă.

In materii de naționalitatea societăților, când nu e vorba de sechestru sau lichidări, dar numai de simple raporturi contractuale între particulari, nu e nici un motiv de a se îndepărta de regulile generale admise și după cari naționalitatea unei societăți anonime determinată de locul unde se află sediul ei social. (T. arb. mixt germano-belgian, 16 Oct. 1923, P. R. 30 IV 924).

79. — Tribunalele arbitrale mixte sunt competente a judeca diferendele ce rezultă din orice contracte dinaintea războiului, fără a se pretinde totus că scapă de sub controlul lor quasi-contractele. (T. arb. mixt belgo-austriac, 12 Noembrie 1923, P. R. 70 IV 924).

80. — Tribunalul arbitral mixt franco-german, sesizat cu o cerere făcută în scopul de a ordona executarea unui contract de vânzare încheiat între un francez și un german, mai înainte de războiu, și a cărui menținere a fost reclamată de guvernul francez, pe baza art. 299 din tratatul din Versailles — nu este competent să examineze dacă există sau nu un interes general, în sensul art. 299 b mai sus menționat, ca să se mențină acel contract.

Guvernele puterilor aliate și asociate sunt singure în drept să aprecieze dacă este în interesul lor să ceară sau nu executarea contractelor dinainte de războiu. (T. arb. mixt franco-german, 30 Iulie 1921, P. R. 103 III 926).

81. — Guvernul francez este în drept a cere executarea întreruptă de războiu a unui contract încheiat între francezi și germani; însă, o indemnizație echitabilă poate fi acordată dacă, în urma schimbărilor economice ale pieței, executarea ar cauza cocontractantului un prejudiciu „considerabil". (Tratatul din Versailles art. 299, § 6). Această indemnizație nu poate fi acordată decât în cazul când prejudiciul ar fi considerabil. Ea trebue să fie „echitabilă", dar nu poate în nici un caz să reprezinte integralitatea diferenței între prețurile actuale ale pieței și prețurile fixate în contract. Tot astfel indemnizația nu poate consta într'o modificare a condițiunilor contractului, ci într'o simplă compensație în bani a prejudiciului cauzat părții de executarea contractului în condițiunile inițiale. (T. arb. mixt franco-german, 10 August 1921 cu nota de I. R. B. în P. R. 139 III 923).

82. — Din combinarea articolelor 75 și 304, litera b, al. 2, din Tratatul dela Versailles, rezultă că tribunalul este competent să judece orice diferende, oricare ar fi, relative la contracte încheiate înaintea datei promulgării în Alsacia-Lorena a decretului francez de la 30 Noembrie 1918, între alsacienii-loreni sau alții cu reședința în Alsacia-Lorena de o parte, și imperiul sau Statele germane ori supușii lor, cu reședința în Germania, de altă parte. Aplicațiunea art. 304, litera b, al. 2, nu este limitată numai la cazurile când, în momentul încheierii contractului litigios, părțile contractante erau dușmane; este deajuns ca, în momentul punerii în vigoare a Tratatului, unad in părți să fie supusă unei Puteri aliate sau asociate, iar cealaltă, de naționalitate germană. (T. arb. mixt franco-german I, 11 Dec. 1922, P. R. 14 IV 924).

83. — Competența tribunalelor arbitrale mixte, în materie de diferende privitoare la contracte încheiate înainte de războiu de francezi și germani, fiind de ordine publică (art. 304, lit. b, al. 2), nu poate fi înlăturată pe motivul că, în contracte, ar fi existând o clauză de arbitraj, admisă de părți la facerea contractelor. (T. arb. mixt franco-german IV, 17 Ianuarie 1923, P. R. 55 IV 923).

84. — Anularea unui contract pe baza art. 299, litera a (în speță un contract de consemnare spre vânzare) poate da naștere unei obligațiuni diferită de cele prevăzute prin contractul original: responsabilitatea fiecărui contractant poate fi angajată prin tractațiuni ce au la bază iregularități și constitue, deci, infracțiuni contractuale.

Statul german, prin decretul din 7 Octombrie 1915 blocând bunurile supușilor puterilor aliate și asociate, a substituit propria sa responsabilitate responsabilității supușilor săi, împiedicați de a face restituirile ce trebuiau să se facă, rămânându-i, însă, dreptul de recurs contra naționalilor lui de rea credință.

In virtutea § 6 al anexei secțiunii a IV din partea X, guvernul german este răspunzător de restituirea nu numai a bunurilor sechestrate, dar și de a bunurilor a căror liberă dispoziție a fost împiedicată. (T. arb. mixt franco-german IV 31 Iulie 1923, P. R. 30 IV 924).

85. — Tratatele neanulând contractele dinaintea războiului decât în momentul de când părțile au devenit inamice, rezultă că contractele subsistă dela data încheierii lor, până la acela a anulării.

Părțile răspund de greșelile contractuale săvârșite înaintea anulării, după regulile cari guvernează obligațiunea lor. (T. arb. mixt germano-român, 16 Iunie 1925, P. R. 64 IV 926).

86. — Contractele nenotificate în termenul și condițiile prevăzute de art. 299, tr. Versailles sunt considerate ca anulate din momentul în care două dintre părți au devenit inamice; până la data anulării ele subsistă, iar părțile sunt răspunzătoare de culpe contractuale. (T. arb. român-german, 16 Iunie 1925 cu nota de Radu Dimiu, P. R. 116 III 926).

87. — Ca și în dreptul român, pentru intentarea acțiunii în daune contra debitorului care nu livrează mărfurile la termen, dreptul german cere: întârzierea imputabilă debitorului și o pagubă pricinuită creditorului. (T. arb. român-german, 16 Iunie 1925 cu nota de Radu Dimiu, P. R. 116 III 926)

88. — Tratatul neanulând contractele antebelice decât din momentul când părțile au devenit inamice, acestea subsistă până la anulare și partea care ar fi săvârșit vreo culpă contractuală răspunde de urmările ei după legile cari reglementează propriile sale obligațiuni. (T. arb. român-german, 17 Iunie 1925, P. R. 119 III 926).

89. — Termenul acordat puterilor aliate spre a notifica Germaniei cererea de menținere a contractelor pe cari le-ar socoti de interes general, începe dela primul proces-verbal de depunere a ratificărilor.

Notificarea făcută de guv. român, peste 8 luni dela expirarea termenului, se va socoti ca tardivă în ce privește aplicarea art. 299 b. T. V. în favoarea supușilor români. (T. arb. român-german, 17 Iunie 1925, P. R. 119 III 926).

90. — Tribunalul arbitral mixt nu are căderea de a reforma, în cazurile prevăzute de art. 302 al Trat. din Versailles, al. 2, hotărârile tribunalelor germane, ce au fost pronunțate în cursul războiului, contra unui supus al uneia din puterile aliate sau asociate, care nu s'a putut apăra, ci numai de a examina dacă sentința a pricinuit vreun prejudiciu reclamantului, și în caz afirmativ, să acorde acestuia o reparațiune echitabilă, fie anulând sentința și trimițând cauza din nou spre a fi judecată de către tribunalul german, unde reclamantul va putea invoca motivele ce nu a putut invoca la prima judecată, fie acordând o despăgubire parțială cu dauna cauzată. (T. arb. mixt italo-german, 12 Ian. 1925, P. R. 63 IV 926).

91. — Potrivit dispozițiunilor art. 304 al tratatului din Versailles, chestiunile cuprinse în secțiunea V, care prevede anularea contractelor intervenite între părți devenite inamice, cum și la anexa înscrisă după art. 299 § 2, lat. A, care excepteză dela această anulare contractele în cari transferatul bunurilor s'a operat înainte ca părțile să fi devenit inamice, sunt de competența exclusivă a Tribunalului arbitral mixt, a fi examinate. (C. Ap. Buc. III. d. com. 65/923, P. R. 128 I 924 în notă).

91 bis. — Nulitatea contractelor intervenite între inamici, edictată de

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.iini.ro

art. 299 al tratatului de la Versailles și art. 251 al tractatului de la St. Germain, este independentă de ostilitățile dintre forțele armate și deci această nulitate atinge atât contractele dinainte de războiu, cât și pe acelea din timpul când ostilitățile erau în curs. (C. Ap. Buc. dec. 94/920 în majorit. cu notele d-lor Eug. Melik, R. Elias și rezumate de concl. scrise, P R. 9 II 922).

91 ter. — Deși cetățenilor statului Ceho-Slovac nu le este încă atribuită plenitudinea drepturilor de cetățeni ai acestui stat, în deosebi față de statul austriac, ei totuși sunt îndreptățiți a-și valorifica drepturile față de cetățenii statelor care le-au recunoscut supușenia, și în consecință au dreptul a pretinde ca nulitatea de care au fost lovite actele făcute de ei cu supușii puterilor aliate în timpul când erau sub supușenia austriacă, să ia sfârșit în condițiunile stabilite prin art. 299 al. d, al tractatului de la Versailles. (C. Ap. Buc. dec. 94/920 cu notele d-lor Eug. Melik, R. Elias și rezumate de concl. scrise, P. R. 9 II 922)

III. Procedura.

1. Cine poate introduce acțiune?

92. — Oficiul de compensație creditor neflind singura parte calificată de-a se prevala de procedura de compensație, sau înaintea tribunalele arbitrale mixte, în ce privește obligațiunile pecuniare rezultând din emiterea de instrumente negociabile, purtătorul unei trate are calitate de-a intenta un proces, înaintea trib. arbitrale mixte în calitate de creditor persoanei care a acceptat trata. (Trib. arb. mixt anglo-german, I, 5 Decembrie 1923 și 15 Aprilie 1924, P. R. 63 IV 925).

93. — In procedurile înaintea tribunalelor arbitrale mixte, Oficiul de compensație creditor poate singur urmări oficiul de compensație debitor, iar creditorul poate urmări pe debitor numai în această calitate. Astfel deși Tratatul nu oprește pe creditori de-a introduce cererile lor înaintea Tribunalului, dacă reclamațiunile sunt acceptate de debitori dar contestate de Oficiu, această procedură implică pentru creditori un risc imposibil de înlăturat. Dacă Oficiul de compensație debitor nu figurează în proces în fața Tribunalului, creditorii nu pot dobândi cheltueli de judecată și de procedură. Dacă însă Oficiul de compensație debitor a intervenit în instanță, răspunzând la reclamațiune, Tribunalul decide că Oficiul este răspunzător de plata cheltuelilor. (Trib. arb. mixt anglo-german I, 15 Aprilie 1924, P. R. 63 IV 925).

94. — Art. 297, litera e. din Tratatul dela Versailles acordă supușilor puterilor aliate sau asociate, acțiuni directe pentru repararea daunelor pricinuite bunurilor, drepturilor sau intereselor lor, prin măsuri excepționale de războiu chiar în cazul când aceste drepturi și interese se referă la participări ale zișilor supuși în societăți sau asociațiuni pe teritoriul Imperiului german. Dar aceste acțiuni nu aparțin și societăților sau asociațiunilor ele însile. (Trib. arb. mixt italo-german 12 Aprilie 1924, P. R. 64 IV 925; 63 IV 926).

2. Introducerea acțiunii și forme preliminarii.

95. — Nu există motiv de echitate pentru a se declara admisibilă cererea introductivă de instanță prezentată tardiv, afară numai dacă reclamantul nu dovedește că a fost împiedictat de a-și procura la vreme, documentele de care trebuia să se țină socoteala în calculul indemnității. (Trib. arb. mixt germano-italian, 23 Iunie 1924, P. R. 63 IV 926).

96. — Creanțele, ajunse la scadență înainte de război, sau în cursul războiului, trebuesc, conf. art. 296 al Tratatului din Versailles, să fie lichidate prin oficiile de compensație. Acțiunea, introdusă înaintea Tribunalelor arbitrale mixte, fără să se fi urmat această procedură preliminară, este prematură. (Trib. arb. mixt franco-german, s. IV, 17 Ianuarie 1923, P R. 55 IV 923).

97. — Tribunalul arbitral nu poate să judece de plano cererea făcută pentru plata unei datorii rezultând dintr'un contract încheiat înaintea războiului de un belgian cu un german și care a devenit exigibilă în cursul războiului (articolul 296 al. 2). Dacă reclamantul a putut crede că afacerea era de competința directă a tribunalului arb. mixt și a lăsat să treacă, fără a se adresa Oficiilor, termenele ce-i erau fixate, tribunalul arbitral mixt cată să-l ridice din decăderea suferită pentru întârziere și să trimită afacerea înaintea oficiilor de verificare și compensație respective. (T. arb. mixt belgo-german, 10 Iulie 1923, P. R. 14 IV 924).

3. Drept aplicabil.

98. — Tratatul a modificat dreptul comun, făcând Statul german răspunzător peste limitele fixate de dreptul intern german, sau peste ceeace ar putea admite jurisprudența Tribunalelor administrative. Tribunalele arbitrale mixte au primit căderea de a despăgubi pe proprietarii lezați, fără să fie legate de nici un text al dreptului pozitiv, căutând să dea, în fiecare speță, soluțiunea cea mai echitabilă. (T. arb. mixt germano-român, 1 August 1924, P. R. 63 IV 926).

99. — Potrivit regulelor constante asupra conflictelor de legi, dreptul național al uneia din părți nu poate fi înlăturat de plano, decât atunci când e contrariu dispozițiilor, de ordine publică a lex fori; prin urmare dreptul național n'ar putea să se lovească decât de dispozițiunile de ordine publică internațională. Atunci când legile naționale vin în conflict și când voința părților nu rezultă în mod expres sau implicit din contract, judecătorul trebuie să caute soluția conflictului în voința presupusă a părților contractante. (T. arb. mixt. rom.-ger. 1 August 1925 cu nota de C. Sipson, P. R. 63 III 926).

100. — Regulamentul Tribunalului arbitral mixt constitue „lex fori", și nu cere îndeplinirea nici unei formalități în afară de proba că executorii erau calificați în mod legal prin certificarea testamentului de către tribunalele engleze. (T. arb. mixt anglo-german, s. II, 12 Noembrie și 1 Febr. 1924, P. R. 70 IV 924).

101. — In cazul unor mărfuri cumpărate de un belgian dela un german și rechiziționate de către autoritățile germane, în Germania, înaintea livrării sau expedierei, dată fiind contrarietatea dispozițiunilor dreptului belgian și ale celui german asupra transferului de proprietate, Tribunalul arbitral mixt aplică legea locului unde se află mărfurile (lex rei sitae), fără a face vreo deosebire dacă lucrul e mobil sau imobil. Cât privește responsabilitatea Statului german, ea este limitată prin tratatul de pace la aplicarea măsurilor de războiu anume arătate, și nu e loc la reparare de prejudiciu când acel prejudiciu e cauzat unor belgieni ca urmare indirectă a prejudiciului pricinuit unui bun german. (T. arb. mixt. germano-belgian, 30 Aprilie 1923, P. R. 14 IV 924).

4. Raporturi cu instanțele naționale.

102. — In materie de jurisdicție internațională, nimic nu se opune ca particularul interesat să înceapă prin a epuiza mijloacele de recurs oferite de legea națională mai înainte de a se adresa jurisdicțiilor internaționale; faptul că înaintea tribunalelor române nu a invocat decât legea internă, nu însemnează că ar fi lipsit de dreptul de a se prevala înaintea tribunalului mixt, de dispozițiile unui tratat internațional. (T. arb. mixt româno-ungar, în majorit. 10 Ian. 1927 cu opinia separată și nota, P. R. 41 III 927).

103. — Prin crearea jurisdicțiunii speciale a Trib. arbitr. mixte, în scopul regulării neînțelegerilor dintre supușii statelor aliate și acei ai statelor fost inamice, nu s'a restrâns, modificat sau suspendat competența instanțelor ordinare ale puterilor aliate, ci dimpotrivă, din art. 304 al tratatului din Versailles, reiese că toate conflictele relative la învoeli încheiate înainte de punerea în vigoare a tratatului între supușii aliați și supușii germani se judecă de Trib. naționale ale statelor a căror competență are precădere asupra Trib. arbitral mixt, căruia nu i se poate adresa decât supusul aliat și dacă găsește cu cale. (Cas. III d. 1563/923, cu notă de G. Meitani, P. R. 72 I 925)

104. — Deși art. 304 din Tratatul de la Versailles deferă tribunalului arbitral mixt judecarea litigiilor privitoare la contractele încheiate, înainte de intrarea în vigoare a acestui tratat, între supușii puterilor aliate și asociate și cei germani, totuși sunt de competința tribunalelor naționale a acestor puteri, litigiile în privința cărora, după legislația acestor puteri tribunalele naționale ar fi păstrat competența lor normală.

Starea de atârnare economică în care se găsește o societate anonimă italiană față de o societate germană, nu atrage identitatea juridică între cele două afaceri, chiar atunci când societatea italiană ar avea față de societatea străină rolul unei sucursale. (T. Milano, 4 Dec. 1922, P. R. 144 III 924)

105. — Hotărârile justițiilor naționale nu leagă tribunalele arbitrale mixte; ele pot, totuș, să se bazeze pe fapte constatate de acele hotărâri și să le adopte, atunci când hotărârile emană dela judecători competenți și au, în țara în care au fost pronunțate, puterea de lucru judecat. (T. arb. mixt franco-german IV, 12 Ian. 1923, P. R, 14 IV 924)

106. — Naționalitatea română ține de competința Statului român, de suveranitatea lui și de dreptul româ-

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.iini.ro

nesc. Astfel fiind, Tribunalele arbitrale mixte nu se pot arăta, față de o persoană căreia Statul român i-a recunoscut calitatea de român pe baza tratatelor, mai riguroase decât Statul român, direct intresat. Numai în caz de fraudă, sau în caz de o favoare acordată de un stat suveran, Tribunalele mixte pot cerceta dacă legea internă s'a aplicat, interpretând-o cu aceeaș libertate care se recunoaște judecătorilor naționali, adică facultatea de a interpreta legea într'un sens echitabil și după spiritul ei respectând însă textul. (T. arb. mixt germano-român 6 Nov. 1924 și 3 Ian. 925, P. R. 63 IV 924)

5. Căi de atac.

107. — Revizuirea prevăzută de regulamentul de procedură franco-german (art. 80) este destinată să dea părților o garanție contra erorilor de fapt, iar nici de cum să institue, pe cale indirectă, o a doua instanță nestabilită de Tratatul din Versailles, care consideră deciziunile tribunalului arbitral mixt definitive. Condiția esențială pentru ca un fapt nou să poată da curs instanței în revizuire este ca să fie de natură a exercita o influență decisivă asupra sentinței. (T. arb. mixt franco-german I, 7 Aug. și 25 Sept. 1922, P. R. 14 IV 924)

108. — Dispoziținea prin care, într'o convenție privind regularea unei datorii particulare, părțile convin ca hotărârile tribunalului arbitral mixt, instituit prin acea convenție, să aibă autoritate de lucru judecat, nefiind susceptibile de opoziție, apel, contestație sau recurs, este o dispoziție ce ține de dreptul privat al părților, drept asupra căruia ele pot conveni în orice chip și deci și în felul arătat mai sus, de a da un caracter definitiv hotărârilor Tribunalului arbitral creat prin convenție. (Cas. III 15 Febr. 1928, P. R. 93 III 928 și 61 III 928)

6. Executarea hotărârilor.

109. — O societate de asigurare germană condamnată de tribunalul arbitral mixt germano-belgian la plata unei sume de bani față de un supus belgian, nu poate cere executarea prealabilă a condamnării asupra bunurilor ce posedă în Belgia. Prin urmare, decizia condamnatoare trebue executată asupra bunurilor din Germania ale societății germane debitoare. (T. arb. mixt germano-belgian, 7 Ianuarie 1924, P. R. 70 IV 924)

IV. Note.

110. — V. Nationalitate, Tratate.

TRIMITERE IN POSESIE.

V. Competență, Succesiune.

TURCIA.

V. Europa, Tratatul dela Neuilly.

TUTELA.

(Art. 343 s. u. C. Civ.)

CUPRINS:

I. Noțiuni preliminare.
1. Deschiderea tutelei (1—3).
2. Domiciliul tutelei (4—6).
II. Tutorele.
1. Numirea și excluderea tutorelui (7—8).
2. Garanții reale ale tutorelui (9—10)
3. Tutela legală (11—14).
4. Tutela dativă (15—22).
5. Tutela adoptatorului (23—27).
6. Tutele conexate (28).
7. Pluralitatea de tutori (29).
8. Tutore ad-hoc (30—34).
9. Inlocuirea tutorelui (35—36).
III. Consiliul îngrijitor al tutelei (37—40).
IV. Consiliul de familie.
1. Constituire (41—42).
2. Inlocuirea sau excluderea membrilor (43—45).
3. Deliberări și încheieri (46—49).
V. Funcționarea tutelei.
1. Administrarea și socotelile tutorelui (50—55).
2. Acte interzise tutorelui (56—57).
3. Intervenția tribunalului tutelar (58—59).
4. Acțiunile în justiție (60—63).
5. Contracte:
a) Imprumutul (64).
b) Vânzarea (65—68).
c) Schimbul (69).
d) Ipoteca (70).
e) Transacția-împărțeala (71—79).
VI. Incetarea tutelei (80).
VII. Legislația teritoriilor alipite și conflicte de legi (81—84).
VIII. Studii și note (85—86).

I. Noțiuni preliminarii.

1. Deschiderea tutelei.

1. — Numai acei copii naturali sunt sub tutelă, a căror mamă ar fi necunoscută sau ar fi încetat din viață. (Cas. II d. 3/926 cu nota de Dem. Policron, P. R 155 I 926)

2. — S'a numit la casa defunctului M. T. un tutore dativ, deși mama minorului este în viață, fiind divorțată. (T. Iași s. tutele 25 Febr. 1928 cu nota de M. Păcuraru, P. R. 160 III 928)

3. — Instituirea tutelei nu poate avea loc legalmente decât în cazul decesului sau absenței judecătorește declarată, a unuia din titularii puterei părintești. (Cas. II d. 210/929 cu nota de V. M. Teodorescu, P. R. 168 I 929)

2. Domiciliul tutelei.

4. — Primul consiliu de familie chemat a regula tutela, trebue convocat tot la domiciliul pe care îl avea tatăl în momentul decesului, chiar și în situațiunea când mama copiilor — adică tutricea legală — se găsia divorțată și cu alt domiciliu distinct de al sotului. Translațiunea imediată a domiciliului minorilor — dela tată la mamă — nu se operează și nu apare decât ca cea dintâi consecință a deschiderii tutelei, rămânând ca domiciliul minorului din chiar momentul deschiderii tutelei să preceadă pe acel provocat pe cale de translațiune și prin fantul deschiderii, adică să rămână stabilit tot la domiciliul tatălui decedat, căci acolo el se găsia domiciliat anterior și în momentul deschiderii tutelei. (C. Ap. Galați II 28 Ian. 1927 cu nota de V. Botez și S. Cotescu, P. R. 156 II 927)

5. — Invariabilitatea sediului tutelei e o chestiune definitiv câștigată în părerea dominantă a doctrinei franceze și se sprijină pe textul art. 406 și 407 c. civ. fr., pe economia legei, pe lipsa unui text care să autorize posibilitatea de schimbare în domiciliul și în cursul tutelei, pe nevoia de a se asigura o unitate de conducere și control, pe interesele minorului cari cer ca tutorele să fie supraveghiat de colaboratorii săi naturali, el neputând prin fapta sa numai să scape de prezența câteodată jenantă a consiliului de familie originar din locul de deschidere a tutelei.

Aceeas soluție se impune și în legislațiunea română, unde pot persista toate argumentele de rațiune și chiar de texte, art. 406 și 407 putând fi suplinite în dispozițiunile ce cuprind relativ la această chestiune prin art. 357 și 373 c. civ. rom. (aceias deciize)

6. — Jurisprudența franceză, a admis — pentru a se facilita — posibilitățile de convocare a consiliului de familie, un sistem intermediar, decizând că dacă e vorba de organizarea tutelei, consiliul trebue să fie convocat în orice timp la locul de origină a tutelei, oricare ar fi schimbarea survenită în domiciliul minorului, iar dacă e vorba de fapte de gestiune tutelară, consiliul poate fi convocat la locul unde se găsește actualmente domiciliul minorului, adică la tuturele său. (aceias decizie)

II. Tutorele.

1. Numirea și excluderea tutorelui.

7. — Atunci când un tutor dă dovezi de incapacitate în administrarea tutelei, el va fi exclus sau destituit de tribunal, cu avizul consiliului de familie, dar pentru aceasta trebue a se dovedi faptele din care să rezulte că în adevăr tutorele este incapabil de a administra și că această incapacitate s'a manifestat din partea tutorelui în îndeplinirea sarcinei de tutore în administrarea tutelei actuale. Tutorul poate fi deasemenea destituit din actuala tutelă, dacă se va dovedi că tot pentru incapacitate constatată, rezultată dintr'o hotărâre judecătorească sau dintr'o încheere a consiliului de familie, a mai fost destituit. (T. Iași s. tutele, 18 Dec. 1928, P. R. 59 II 929)

8. — Odată ce numirea unui tutore a rămas definitivă, nu se mai poate discuta, cu ocaziunea judecărei unei acțiuni introdusă de tutor în numele minorului, dacă numirea sa a fost sau nu bine făcută. (T. Ilfov II 30 Mai 1930 cu nota de N. Georgean, P. R. 104 III 930)

2. Garanții reale ale tutorelui.

9. — Dacă dispozițiunile art 1762, 1763 și 1765 c. civil prevăd ca consiliul de familie să fixeze suma până la concurența căreia trebue să se ia inscripțiune ipotecară asupra imobilului tutorelui, de aci nu rezultă că, atunci când totorul nu are nici un imobil, legiuitorul ar fi înțeles să refuze a se primi o garanție de o altă natură sau oferită de un al treilea în numerar, sau într'o inscripție ipotecară. (C. Ap. Buc. I d. 12/922 cu nota d-lui Dem. Polichron, P. R. 14 II 923)

10. — Când tutricea legală este autorizată a ridica o sumă de bani aparținând minorilor, ea va constitui o ipotecă legală în bunurile ei personale imobiliare pentru asigurarea averei minorilor. (T. Dorohoi, ord. 7524/927 cu nota de Alex. Al. Botez, P. R. 217 II 927).

3. Tutela legală.

11. — Tutoarea legală, chiar când nu ar avea folosința uzufructului legal, nu e ținută să respecte sumele fixate de consiliu de familie pentru

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.iini.ro

cheltuelile tutelei conform art. 398 c. civ.; acest text se aplică numai pentru tutelele dative. (Ap. Buc. II dec. 99/921 cu nota d-lui G. M. Sescioreanu, P. R. 107 II 922).

12. — Prin cuvintele „soțul rămas în viață" întrebuințate de legiuitor, el a înțeles să desemneze pe tatăl sau pe mama care supraviețuește, indiferent dacă mai erau soți în momentul deschiderei tutelei; astfel se exprimă art. 300 din codul civil francez, după care a fost reprodus art. 344 c. civ. român, și nu este nici o rațiune, nici un motiv care să fi determinat pe legiuitorul român să schimbe sistemul francez. (Cas. II d. 138/922 cu notele lui D. Alexandresco și Al. Nicolau, P. R. 137 I 923).

13. — Consiliul de familie nu poate să priveze pe mamă de tutela pe care natura și legea i-a dat-o, decât în cazuri grave și numai în interesul copiilor, căci în caz contrariu nu numai că puterea paternă ar fi distrusă, dar și interesele fizice și morale ale copiilor ar fi grav atinse. (T. Dolj tutele, s. 3/931, P. R. 51 III 931).

4. **Tutela dativă.**

14. — Mama supraviețuitoare, chiar dacă în momentul încetării din viață a fostului ei soț se află recăsătorită, nu poate fi decăzută din calitatea și dreptul de tuturore legală ce-i revine potrivit art. 344 c. civil. (C. A. Buc. I d. 12/922 cu nota d-lui D. Polichron, P. R. 14 II 923).

15. — Când mama tutoare se recăsătorește, cu ocazia confirmării nouei tutele (art. 347 c. civ.) care se transformă din legală în dativă, instanța este datoare a examina faptele în complexul lor, controlând atât administrațiunea din trecut, cât și situațiunea care se creiază în viitor prin confirmarea soțului din a doua căsătorie, ca tutor. (Cas. II d. civ. 124/921, P. R. 64 III 922)

16. — Prin faptul că tutela mamei recăsătorită nu poate fi păstrată decât în baza unei decizii a consiliului de familie și că între tutela mamei și aceea a noului ei soț se formează o legătură indivizibilă și indisolubilă, conform art. 347, 347 din codul civ. rezultă că tutela mamei recăsătorită își schimbă natura juridică, devenind dativă din legală ce era din capul locului (Cas. II d. 138/922 cu notele lui D. Alexandresco și M. Nicolau, P. R. 137 I 923; Cas. II d. civ. 405/924, P. R. 4 III 925; aceias, cu nota de Al. Spineanu, P. R. 177 I 925).

17. — De câte ori mama despărțită de primul ei bărbat (tatăl copiilor a căror tutelă se deschide) s'ar afla recăsătorită la deschiderea acestei tutele, ea nu pierde tutela prin neconvocarea consiliului de familie, fiindcă în momentul recăsătorirei, consiliul de familie nu-și avea ființă; și, în asemenea caz, mama este obligată a convoca acest consiliu, la deschiderea tutelei, spre a hotărî dacă-i lasă sau nu tutela care, astfel, din legală, devine dativă. (Cas. II d. 138/922 cu notele lui D. Alexandresco și Al. Nicolau, P. R. 137 I 923).

18. — Tutela mamei recăsătorită schimbându-și natura juridică și din tutela legală devenind dativă, în asemenea condițiuni, consiliul de familie este în drept să ia măsurile ce legea prevede pentru orice tutelă dativă, între cari, potrivit art. 398 c. civ. și pe acelea de a regula, după starea averei tutelei, suma cât s'ar socoti de cuviință pentru cheltuelile actuale ale minorului, precum și cheltuelile administrațiunei tutelei. (Cas. III d. 405/924 cu nota de Al. Spineanu, P. R. 177 I 925 și P. R. 4 III 925).

19. — Văduva remăritată, fără a fi convocat, înaintea căsătoriei de a doua, consiliul de familie al copilului ei minor, pentru a decide dacă se cuvine a i se lăsa tutela este decăzută de plin drept din dreptul de tutoare, în conformitate cu dispozițiunile art. 395 c. civ. fr.

In speță, femeia se găsea, la decesul soțului ei dintâiu, titulara a trei drepturi de uzufruct: un uzufruct convențional rezultând din contractul de căsătorie, — un uzufruct legal asupra bunurilor copilului ei minor, în baza art. 384 c. civ. — și uzufructul succesoral, prevăzut de art. 767 c. civil. Cel dintâiu, stingându-se în chiar limitele contractului de căsătorie, care prevedea cazul remăritării, i-au rămas celelalte două: uzufructul legal, inerent drepturilor decurgând din puterea, părintească, de care nu este lipsită prin decăderea din tutelă, și uzufructul sucesoral, pe care legea din 3 Aprilie 1917 îl acordă văduvei supraviețuitoare, chiar în caz de remăritare, fără să facă distincție dacă soțul a decedat înainte sau după promulgarea ei. (T. civ. Paris, 29 Iulie 1922 cu nota de A. N. Ionescu, P. R. 105 III 924).

20. — Deși este exact că mama remăritându-se și neîndeplinind formalitățile art. 347 c. civ., pierde calitatea de tutoare legală, totuș dânsa împreună cu soțul din a doua căsătorie păstrează, până la numirea unui alt tutor, o tutelă de fapt asupra averii minorului, interesele acestuia neputând fi lăsate în părăsire. (Cas. I d. 2241/924 cu nota de I. Rosetti-Bălănescu, P. R. 44 I 926; aceias cu nota de Al. Al. Botez, P. R. 166 I 925; aceias P. R. 60 III 925).

21. — această tutelă de fapt o autorizâ a lucra, până la numirea altui tutore sau confirmarea ei după normele art. 347 c. civ. în numele minorilor și a le apăra interesele (aceias decizie).

22. — Tutorul dativ se numește de consiliul de familie, fără să fie necesară omologarea deliberării de către Tribunal. O astfel de omologare cerută și dată din eroare nu are niciun efect legal. (T. Dolj 1 Dec. 1930, P. R. 120 III 931).

V. **Tutela adoptatorului.**

23. — Prin adopțiune, adoptatorul necăpătând puterea părintească asupra copilului adoptat, prin decesul său nu poate provoca înființarea tutelei atâta timp cât trăesc părinții săi, căci aceștia continuă a-și exercita puterea părintească asupra lui, astfel că prezenta cerere urmează a fi respinsă ca inadmisibilă. (T. Iași s. tutele J. 2.222 din 1918, P. R. 80 III 931; T. Dolj II 1 Dec. 1930, P. R. 120 III 931).

24. — Prin încheierea contractului de adopțiune, stabilindu-se numai între adoptat și adoptator o înrudire întemeiată pe alte considerațiuni decât pe legăturile naturale de paternitate și filiațiune, el fiind astfel o ficțiune a legei, nu poate produce alte efecte decât numai acele pe cari i le conferă legea, în mod precis și limitativ arătate și anume transmite adoptatului numele adoptatorului; creiază obligații de alimente între ei; creiază adoptatului dreptul de a reveni la succesiunea adoptatorului producând și oarecari impedimente la căsătorie prevăzute de art. 319 c. civil.

Așadar, adoptatorul necăpătând puterea părintească asupra copilului adoptat, prin decesul său nu se poate provoca înființarea tutelei atâta timp cât trăesc părinții săi, căci aceștia continuă și exercită puterea părintească a lui, așa că prezenta cere urmează a fi respinsă ca inadmisibilă. (T. Iași tutele 7 Nov. 1928, P. R. 78 III 930).

25. — Decesul unuia dintre părinții adoptivi, nu autorizâ, legalmente — art. 125, 343—355 c. c. — instituirea tutelei, ocrotirea minorilor adoptați aparținând în acest caz autorității comunale, sau unui administrator provizoriu, numit de Tribunal. (Cas. II d. 210/929 cu notă de V. M. Teodorescu, P. R. 168 I 929).

26. — Când adoptatorul moare și adoptatul e minor, dacă acesta nu are familie legitimă, urmează a se institui asupra sa o tutelă dativă, chiar dacă mama sa naturală îl recunoaște reclamând administrația și folosința averei sale.

Tutela se impune într'un asemenea caz pentrucă: 1. prin efectul adopțiunei tatăl adoptiv a dobândit puterea părintească asupra adoptatului și 2. mama naturală nu are uzufructul asupra averei copilului său minor conf. art. 338 cod. civ., legiuitorul nevoind să creieze mamelor naturale o situație mai privilegiată decât mamelor legitime, spre a nu lovi în instituția căsătoriei legitime și a nu încuraja legăturile ilegitime. (C. Ap. Buc. I d. 135/930 cu note de Al. Cerban și N. Negru, P. R. 225 II 930).

27. — Art. 383 cod. civ. înlătură de la tutelă chiar pe mama adoptivă, declarând-o incapabilă a fi tutoare. (T. Dolj II 1 Dec. 1930, P. R. 120 III 931).

6. **Tutele conexate.**

28. — Tutorele fiind reprezentantul legal al minorului și autorizarea consiliului de familie fiind cerută ca o măsură de protectiune pentru păstrarea averii minorului, rezultă că în cazul când pe urma unui defunct au rămas minori din mai multe căsătorii, fiecare grup de minori având tutore și consiliu de familie deosebit, pentru înstrăinarea unui imobil, ce este proprietatea comună a tuturor minorilor, trebuie în principiu ca fiecare tutore să aibă autorizarea consiliului de familie respectiv, întrucât numai astfel este exprimată voința de înstrăinare în numele tuturor minorilor și fiecare consiliu de familie își exercită controlul legal pentru minorii respectivi, asupra actului de înstrăinare al tutorelui. (Cas. I d. 2198/930 cu nota de Al. Cerban, P. R. 5 I 931).

7. **Pluralitate de tutori.**

29. — La principiul unității tutelei se poate admite o derogare, atunci când o nevoie bine justificată cere ca îngrijirea personală a minorului să fie despărțită de gestiunea patrimoniului său. In acest caz se pot desemna doi tutori, unul pentru persoană și altul pentru avere. (T. Făticeni 2 Aprilie 1928 cu nota de Al. Diaconescu, P. R. 56 III 929).

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.iini.ro

8. **Tutore ad-hoc.**

30. — Intr'o acțiune de partaj, constatându-se că pe baza unei sentințe prealabile a Tribunalului Chișinău, mama era confirmată în drepturi succesorale asupra unei pătrimi din averea defunctului soț, iar minorii săi copii, asupra restului de 3/4, s'a recurs la reprezentarea minorilor prin tutori ad-hoc, conform art. 747 al. 2 c. civ. român, întrucât mama, care în speță era și tutrice legală, avea față de minori interese contrarii, cu toate că codul civil rus nu cunoaște instituirea tutelei ad-hoc pentru evitarea acestei situațiuni.

Art. 747 c. civ. rom. deși inaplicabil în Basarabia, s'a aplicat totuși în speță, pe baza dispozițiilor art. 9 pr. civ. rusă, care prevede, că în caz de insuficiență a legilor în vigoare, instanțele judecătorești își vor întemeia hotărârile pe spiritul general al legilor. (T. Soroca, 30 Oct. 1925 cu nota de S. Softa, P. R. 47 II 928)

31. — Deși codul român nu prevede ca principiu instituirea tutorelui ad-hoc, totuș atunci când reglementează judecarea proceselor de împărțeală ale minorilor ce ar fi în contrarietate de interese cu ale tutorelui lor, sau a altor minori, institue „tutorele special" care să reprezinte pe cel incapabil, spre a nu se compromite interesele sale când ar fi în mâna aceluiaș cu care are litigiul.

Astfel, față de intențiunea legiuitorului de a apăra în acest mod interesele minorilor contrarii cu ale altor minori, sau implicit tutorii lor, prin analogie și interpretare a textului, rezultă că tutorele special urmează a se institui nu numai în procesele de împărțeală, ci în oricari alte procese când apare această contrarietate de interese, și neapărat în procesele de revendicare. (T. Prahova, I s. 548/928 cu nota de Radu Dimiu, P. R. 71 III 929).

32. — când însă interesele minorilor sunt aceleași cu ale tutorelui lor, ambele părți fiind pârâte în acțiunea intentată de către un terțiu, instituirea tutorelui special apare ca inutilă (acelaș hotărâre.)

33. — Când tatăl ar veni în conflict de interese în justiție cu minorul, urmează a i se numi aceluia un administrator pentru cauză („ad-hoc"), care poate fi denumit mai simplu reprezentant pentru cauză („ad-hoc"), iar nu un tutor „ad-hoc", atâta timp cât ambii soți trăesc.

Deci, în speță, tatăl venind în conflict de interese cu minorul (ambii soți fiind în viață), — intentând contra aceluia acțiunea în tăgăduire de paternitate, urmează a i se numi minorului un reprezentant pentru cauză („ad-hoc"). (T. Prahova s. Tutele, 17 Aug. 1928 cu nota de D. Ștefănescu-Priboi, P. R. 216 II 929).

34. — In cazul de revizuirea unei hotărâri pentru motivul de lipsă de apărare a minorului, întrucât tutorul lui a recunoscut în totul pretențiunile adversarului, fără să facă vreo obiecțiune, se poate numi minorului, în acest proces de revizuire, un tutor ad-hoc pentru a-l apăra. (T. Ilfov II, 30 Mai 1930 cu nota de N. Georgean, P. R. 104 III 930).

9. **Inlocuirea tutorelui.**

35. — In caz de pierdere de tutelă, tot tatăl păstrează copilul, căci îngrijirea copilului, adică dreptul de creștere și educațiune, de privigheare și de corecțiune, sunt un atribut exclusiv al puterii părintești. (C. Ap. Galați I, 30 Aprilie 1930 cu nota lui D. Hozoc, P. R. 10 II 931).

36. — Luarea tutelei din mâinile părintelui, nu are nici măcar efectul de a-i lua din mână administrarea averii, căci părintele având, conform art. 338 cod. civ., dreptul de folosință asupra averii copilului său minor, are dreptul s'o administreze cum crede

III. **Consiliul îngrijitor al tutelui.**

37. — Dispoziținea art. 345 c. civ. sub o formă prohibitivă și având de scop a complecta capacitatea tutoarei pentru a se garanta astfel o protecțiune deplină intereselor minorilor — implică în mod virtual nulitatea actelor făcute de tutoare fără consimțimântul consilierului sfătuitor.

Prin urmare, convenția de onorar intervenită între un avocat și tutoarea legală, fără consimțimântul consilierului sfătuitor, este anulabilă în interesul minorilor. (Cas. I dec. 882 bis/921, P. R. 136 I 922; Ap. Buc. II dec. 99/921, cu nota d-lui G. M. Sescioreanu, P. R. 106 II 922).

38. — Necesitatea de a încheia o asemenea convențiune de onorar nu dispensează pe tutoare de obligațiunea de a obține consimțimântul consiliului. (V supra: contra C. Ap. Buc. II dec. 99/921, cu nota d-lui G. M. Sescioreanu, P. R. 106 II 922)

39. — Consilierul sfătuitor, conform cu menirea sa, are dreptul a spune cuvântul său și în contractul judiciar intervenit înaintea justiției, putând pune concluziuni chiar deosebite de acelea ale tutoarei și a recurge la toate căile de atac legale. In consecință, are calitatea și dreptul de a face apel contra sentinței Tribunalului, deși tutoarea se abține să facă apel în termen.

Acest drept decurge pentru consiliul îngrijitor necesar și implicit din însuși rolul, sau funcțiunea ce este chemat să îndeplinească prin participarea sa efectivă la protecțiunea minorilor. (Cas. I dec. 882 bis./921, P. R. 136 I 922; contra: Ap. Buc. II dec. 99/921, cu nota d-lui G. M. Sescioreanu, P. R. 107 II 922).

40. — Atribuțiunile consiliului îngrijitor de tutelă consistă în a asista pe tutoare la actele pe care ea le-ar face relativ la tutelă. Inițiativa actelor e rezervată numai tutoarei. (Ap. Buc. dec. 99/921 cu nota d-lui G. M. Sescioreanu, P. R. 107 II 922).

IV. **Consiliul de familie.**
1. **Constituire.**

41. — Incheierile date de Tribunal pentru constituirea sfatului de familie, sunt supuse apelului, potrivit art. 104 pr. civ., fiindcă printr'însele s'ar putea atinge interesele minorilor prin aceea că consiliul de familie ar putea să ia dispoziținui, cari, nefiind supuse omologării Tribunalului, ar rămâne nesusceptibile de vreo cale de atac decât aceea a anulării printr'o acțiune principală ceeace ar fi păgubitor pentru minori.

Aceste încheieri nu pot fi socotite ca premergătoare, deoarece prin ele, Tribunalul nu ordonă, să se facă vreo probă sau să se ia vreo măsură necesară deslegării pricinei, ci se rostește asupra cererii organului care împreună cu tutorele au îndatorirea să administreze averea minorilor și să vegheze asupra gestiunii tutorelui. (C. Ap. Buc. I 16 Aprilie 1924 cu nota de Alex. Oteteleșeanu, P. R. 84 II 925).

42. — Dacă conform art. 638 și 642 pr. c., nu este susceptibilă de apel, încheierea instanței prin care s'a întocmit consiliul de familie — nefiind vorba de deliberarea consiliului — totus neregularitatea compunerii poate fi dedusă pe calea întâmpinării făcută la Tribunal contra felului cum Tribunalul a soluționat întâmpinarea tutoarei excluse. (C. Ap. Galați II 28 Ian. 1927 cu note de V. Polzer și S. Cottescu, P. R. 156 II 927).

2. **Inlocuirea sau excluderea membrilor.**

43. — Din dispozițiile art. 383 c. c. și lipsa vreunui alt text care să reglementeze îndepărtarea membrilor din consiliu de familie, rezultă că pentru ei sunt aceleași cauze de incapacitate, excludere sau destituire ca și pentru tutori. (Cas. II d. c. 168/921, P. R. 77 III 922, J. Oc. Bazargic, 23 Mai 1924 cu nota de Al. Constantinescu, P. R. 27 III 926).

44. — aplicându-se aceiaș procedură arătată de art. 387—389 c. civ. (Cas. II d. civ. 168/921 supra cit; T. Ilfov IV jurnal 6165/925, P. R. 104 III 925).

45. — nefiind necesar a se face aplicarea art. 151 pr. civ. (T. Ilfov IV ac. hot.)

3. **Deliberări și încheieri.**

46. — Incheierile consiliului de familie, relative la constituirea tutelei, pot fi consacrate de instanțele judecătorești; fiindcă, prin art. 638 din procedura civilă, legiuitorul a modificat sistemul admis de codul civil și în scop de a asigura într'un mod mai complect și mai eficace în acelaș timp protecția minorilor și a deosebi interesul lor de interesele și de patimele de ordine particulară, a combinat acțiunea familiei cu aceea a justiției. (Cas. II d. 138/922 cu nota de D. Alexandresco și Al. Nicolau, P. R. 137 I 923).

47. — Un act al consiliului de familie, care e atacat pe motiv că nu emană dela o adunare care să aibă toate caracterele unui adevărat consiliu de familie, sau nu este rezultatul unui vot pe care legea îl presupune, e considerat ca inexistent și poate fi anulat independent de orice leziune adusă minorului. (C. Ap. Galați II, 28 Ian. 1927 cu note de V. Poltzer și I. Cottescu, P. R. 156 II 927).

48. — Când însă actul emană dela un adevărat consiliu, dar e atacat pe neregularități ce nu sunt de natură a-l face inexistent — cum ar fi reaua compunere a consiliului, prin îndepărtarea rudelor — se decide că anularea trebuie măsurată în raport cu interesele minorilor, adică să nu se îndepărteze actul decât când se va dovedi că interesele minorilor au fost compromise (aceis decizie).

49. — Art. 883 pr. civ. are o aplicațiune generală și permite tuturor membrilor consiliilor de familie de a ataca deliberațiunile acestui consiliu cari n'au fost luate cu unanimitate și această măsură se întinde în special deliberațiunilor relative la numirea tutorului în caz de tutelă dativă.

Puterea autorității judiciare astfel sesizată nu este numai o putere de control asupra capacității sau moralității tutorului numit, dar permite încă de a modifica această numire

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.iini.ro

dacă interesele minorului par să justifice această măsură. (C. Ap. Aix-Fr. 17 Martie 1928, cu nota de D. Cotrutz, P. R. 46 III 929).

V. Funcționarea tutelei.
1. Administrarea și socotelile tutorelui.

50. — Prin art. 339 c. c. tutorului nu i se impune vre-un anumit mod de întrebuințare al excedentului veniturilor minorilor spre a fructifica, astfel că are latitudinea să plaseze acest excedent cum va crede de cuviință. (C. Ap. Buc. III dec. 15/921, P. R. 29 III 922).

51. — Orice recunoaștere a unui tutore, care ar avea de efect de a atinge un drept de proprietate al minorilor asupra unui imobil ce le aparține, este un act de dispoziție cu privire la acel bun și ca atare nu poate fi opozabil minorilor, decât fiind făcut în condițiunile cerute de lege. (Cas. I d. 203/924 cu nota de V. Toncescu, P. R. 250 I 924).

52. — Dacă membrii consiliului de familie declară că nu voesc să aprobe conturile depuse de tutore, pe motiv că sunt exagerate, fără să aducă date sau cifre precise asupra celor afirmate, acest fapt nu conduce la neaprobarea conturilor, când judecătorul constată din actele depuse de tutore că administrarea s'a făcut întocmai ca de un adevărat părinte de familie, art. 40 l. jud. oc. fiind socotită ca o chezășie față de interesele micilor orfani în virtutea căruia judecătorul prin însăș dreptul ce îl are de a convoca și prezida consiliile de familie, poate ca atunci când își face convingerea din prețul curent al pieței, cât și mai ales din actele depuse de tutore, — să dea deslegare tutorelui din oficiu de conturile depuse. (Jud. Oc. Bazargic 23 Mai 1924 cu nota de Al. Constantinescu, P. R. 27 III 926).

53. — In cursul tutelei numai părintele supraviețuitor, tutorul legal, poate fi scutit de darea socotelilor anuale prevăzute de art. 416 cod. civ. având dreptul de administrație și de folosință legală care consistă în facultatea pe care legea o acordă de a administra bunurile minorilor și care folosință a părinților nici nu este propriu zis un uzufruct, căci uzufructul are un caracter precuniar putând fi înstrăinat, pe câtă vreme uzufructul legal de folosința legală care decurge din puterea părintească. (T. Fălticeni, jurnal 1922/926, P. R. 60 III 927).

54. — Potrivit art. 390 cod. civ. tutorele administrează bunurile minorului ca un bun părinte de familie răspunzând băneste în cazul când minorul ar suferi pagube din reaua sa administrațiune. (C. Ap. Buc. III d. 506/928 cu nota de Al. Velescu, P. R. 258 II 930).

55. — Prin urmare, tutorele nu poate primi directive asupra modului cum să administreze averea nici dela Tribunal, nici dela consiliul de familie, aceste două organe de control având dreptul numai ca, la depunerea conturilor, să verifice gestiunea și să ia măsuri în cazul când ar găsi că s'a păgubit minorul din cauza relei administrații.

In asemenea condițiuni, Tribunalul n'are dreptul să oblige pe tutore să depună la Cassa de Depuneri averea mișcătoare a minorului (aceias decizie).

2. Acte interzise tutorelui.

56. — Art. 390 c. c. pune prohibițiunea de a achiziționa bunurile minorului, numai pentru tutorul în funcțiune. Dacă un cotutor a luat în arendă un bun al minorului, mai înainte de a dobândi această calitate, nu este incompatibilitate între funcția de co-tutore și arendaș al unui bun al pupilului. (Cas. II d. civ. 124/921, P. R. 64 III 922).

57. — Deși art. 419 cod. civ. prohibă în mod general orice convenție săvârsită între tutore și copilul ajuns la majoritate, dacă ea a avut loc înaintea expirării unei luni dela desfacerea definitivă a tutelei, totus din locul pe care acest text îl ocupă în secția despre darea socotelilor din scopul avut de legiuitor în edictarea lui și din faptul că legiuitorul mai edictează o atare nulitate în art. 808 cod. civ., rezultă în mod neîndoios că această nulitate privește numai convențiunile în legătură cu descărcarea administrațiunei tutorilor și prin care dânșii, direct sau indirect, ar tinde la eludarea obligațiunilor de a da socotelile tutelei, iar nu și alte convențiuni străine acestor raporturi cum ar fi o convenție de vânzare, intervenită după majorat, însă înainte de termenul prevăzut de art. 419 cod. civ. (Cas. I d. 781/931, P. R. 130 III 931).

3. Intervenția tribunalului tutelar.

58. — In materie de tutelă, în toate cazurile când se cere părerea consiliului de familie, autoritățile judecătorești având îndatorirea a supraveghea administrațiunea tutelei și chiar a se substitui consiliului de familie, făcând în locul acestuia ceea ce se neglijează spre paguba minorilor, urmează că în caz de diferend născut între majoritatea și minoritatea consiliului de familie, Tribunalul poate statua și încuviința măsura pe care o va crede necesară în interesul minorilor. (C. Ap. Buc. I d. 12/922 cu nota d-lui Dem. Polichron, P. R. 14 II 923).

59. — Dacă după art. 367 cod. civil, Tribunalul unde s'a deschis tutela este îndreptățit, ca spre a nu se compromite interesele minorilor prin întârziere, să îndeplinească din oficiu datoria pe care după lege o are Consiliul de familie, care apoi nu se mai poate opune la hotărârea luată în asemenea cazuri de Tribunal; acest drept, însă nu este conferit Tribunalului decât în cazul când membrii Consiliului de familie convocați după lege, nu s'au prezentat la termenul arătat pentru a-și da avizul lor; nici un text de lege nu îndrituește pe Tribunal de a lua vreo măsură cu privire la vânzarea averilor nemiscătoare ale minorilor, fără ca mai întâi să fi citat Consiliul de familie spre a-și da avizul în acest scop. (Cas. II d. 609/923 cu nota de I. Rosetti Bălănescu, P. R. 118 I 928).

4. Acțiunile în justiție.

60. — După art. 344 c. civ. tutela asupra minorilor, după moartea unuia din soți, revenind de drept soțului rămas în viață, urmează de aci că actele îndreptate în contra unor minori se pot îndeplini față cu mama tutrice legală, fără ca aceasta să aibă nevoe de vre-o abilitare din partea consiliului de familie dispozițiunile art. 391 privitoare la tutorele dativ neavând aplicațiune la tutela legală, unde soțul rămas în viață reprezintă de drept pe minori din chiar momentul morții lui decujus. (Cas. II, dec. 68/921 cu nota d-lui Dem. Polichron, P. R. 139 I 922, P. R. 59 III 922).

61. — Atunci când în contra unei tutoare s'a obținut o ordonanță prezidențială pentru evacuarea unui imobil, aceasta nu poate face apel fără a avea abilitatea cerută de art. 408 c. civil. (T. Dolj II, 5 Oct. 926 cu nota lui D. Pasalega, P. R. 49 II 927).

62. — Avizul de abilitate dat de consiliul de familie mamei, tutoare legală de a porni un proces, trebuie să poarte semnătura judecătorului de ocol, simpla mențiune că acest consiliu s'a adunat sub președintia sa nefiind suficientă. (T. Teleorman I s. civ. din 1927, P. R. 116 III 928).

63. — Obligația impusă tutorului prin art. 408 din cod. civ. de a dobândi autorizația consiliului de familie pentru a porni un proces relativ la un imobil, fiind o măsură exclusiv în favoarea minorului și nulitatea rezultând din lipsa de autorizare fiind relativă, ea se poate fi dată în cursul instanței. Așa că, dacă tutorul s'a judecat, ca reclamant, în numele minorului, într'o acțiune imobiliară, înaintea primei instanțe, fără să fi dobândit în prealabil autorizația consiliului de familie, autorizația ce ar dobândi-o în apel acoperă neregularitatea procedurii anterioare; altfel măsura de protecțiune s'ar întoarce în contra minorului, obligându-l să înceapă procedura din nou. (T. Ilfov II 28 Iunie 1928 cu nota de N. Georgean P. R. 124 III 931).

5. Contracte.
a) Imprumutul.

64. — Din moment ce orice împrumut făcut de tutore pentru minor, trebuie în primul rând încuviințat de consiliul de familie, el este singurul în drept a fixa și condițiunile în cari împrumutul are a fi făcut, iar dacă în auzul său, consiliul nu vorbește nimic despre condițiuni, aceasta însemnează că a înțeles ca împrumutul să se facă în condițiunile obișnuite, conform regulilor de drept comun. (Cas. II d. 127/928, P. R. 154 III 928).

b) Vânzarea.

65. — Din examinarea dispozițiunilor art. 430 combinate cu art. 401 și 403 c. civ. rezultă că vânzarea bunurilor imobiliare, fie chiar ale minorului emancipat, nu se poate face decât cu paza formelor expres prevăzute de zisele articole. Aceste formalități fiind prescrise de legiuitor în scop de a garanta pe minor de orice vătămare, concluzia logică este că ele sunt create chiar pentru validitatea actului și deci neîndeplinirea lor atrage nulitatea actului — nulitate a cărei sancțiune rezultă din caracterul prohibitiv al prescripțiunilor legii. (T. Fălticeni s. 27/926 cu nota de Al. Diaconescu, P. R. 26 III 926).

66. — Dispozițiunile art. 951 c. civ. după care minorul nu poate ataca angajamentul său, pentru cauză de incapacitate, decât în caz de leziune, se referă la actele pe care minorul, indiferent dacă este emancipat sau nu, poate să le facă și pentru care legea n'a cerut decât o simplă intervenție a tutorului sau asistența curatorului și pe care dânsul le-a făcut în lipsa acestora, iar nu și la actele pe care legiuitorul în interesul minorului le-a

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.iini.ro

supus la anumite formalităţi şi a căror neobservare atrage nulitatea. Astfel textul art. 1163 c. civ. arată formal că minorul are această acţiune în anulare şi nu este în contradicţie cu dispoziţiunile mai sus arătate (aceiaş hotărâre).

67. — In caz când jurnalul de omologare care autoriza vânzarea proprietăţii rurale a unui minor, a fost infirmat de către Curtea de apel, urmează ca şi contractul de vânzare să fie anulat, ca fiind lipsit de autorizarea Tribunalului, condiţiune esenţială pentru înstrăinarea proprietăţilor rurale ale minorilor, cerută şi de legea interpretativă a art. 148 l. agr. Aceasta chiar când lipsa de autorizaţie rezultă dintr'o decizie a Curţii dată în gratios, în care intimatul a fost scos din cauză după cererea sa. (T. Dolj II s. 1745/927 cu nota de Marius Rădulescu şi A. Lăzeanu, P. R. 255 II 928; aceiaş cu note de R. Demogue şi M. Rădulescu, P. R. 204 II 930).

68. — Autorizările date de Tribunale, relative la alienarea imobilelor minorilor, sunt de ordine publică, fiind atingătoare de capacitatea şi bunurile unor incapabili; ele au efect erga omnes, persoana cumpărătorului ne fiind niciodată determinată. Deci, şi deciziile instanţelor de apel, cari confirmă sau infirmă jurnalele de omologare, au acelaş efect absolut (aceleaşi decizii).

c) **Schimbul.**

69. — Schimburile de imobile rurale, neflind acte de înstrăinare de avere şi nici de convertire în drepturi de creanţă, nu suferă aplicaţiunea art. 401—403 cod. civ., precum licitaţia publică sau alte îngrădiri. (T. Constanţa I, s. 44/923 cu nota de D. C. Eftimie, P. R. 162 II 928).

d) **Ipoteca.**

70. — Tutorul care a fost autorizat de Tribunal ca să contracteze un împrumut ipotecar nu poate îmbrăca creditorul cu drepturile ce le conferă contractul de antichreză, deoarece faptul constitue o depăşire a puterilor ce i s'au conferit, în contractul de antichreză, cuprins în convenţia de ipotecă, şi fiind o înstrăinare deghizată, nu poate fi efectuată fără paza formelor cerute de codul civil şi procedura civilă pentru vânzarea bunurilor minorilor.

Acţiunea în anulare se exercită de tutor în timpul minorităţii şi de minor, în termen de zece ani dela ajungerea la majoritate.

Ea este admisibilă pentru tot, deoarece ipoteca este indivizibilă. (T. Dorohoi s. 339/1927, P. R. 159 III 928)

e) **Transacţia. Impărţeală.**

71. — Dacă prin art. 413 c. civ. se permite tutorilor de a precurma prin tranzacţie pricini atingătoare de interesele minorilor cu îndeplinirea formalităţilor acolo prevăzute, din această dispoziţiune nu se poate deduce că şi împărţirea de averi în care şi minorii au o parte, s'ar putea face chiar în cazul când nu se ivesc contestaţii, deoarece este inadmisibil că legiuitorul a voit să desfiinţeze prin art. 413 indirect şi imediat dispoziţiile precedente din art. 411 şi 412, ci a înţeles de sigur că tranzacţiile se pot face de tutori numai atunci când drepturile minorilor sunt determinate. (Cas. 9 Martie 1923 cu nota lui Dem. D. Stoenescu, P. R. 31 I 925; C. Ap. Craiova I, d. 167/922; P. R. 61 III 923; Cas. I d. 153/928 cu nota de Gr. Pherekyde, P. R. 137 I 928).

72. — Nu se poate spune că controlul şi aprecierile consiliului de familie ar putea înlocui formalităţile prescrise anume de lege spre a asigura interesele celor incapabili, dat fiind că prescrierea acestor reguli este imperativă iar nu facultativă. (Cas. I, 9 Martie 1923 cu nota de Dem. D. Stoenescu, P. R. 31 I 925; Cas. I d. 273/923 cu nota de Alex. I. Spineanu, P. R. 308 I 923)

73. — In conformitate cu art. 411 şi 747 c. civ. împărţeala atingătoare de averea minorului, ca să poată avea tăria legiuită, trebuie să se facă prin judecătorie, în urma unei preţuiri făcută prin experţi numiţi de către tribunal şi după îndeplinirea tuturor formelor legiuite, prevăzute atât la capitolul tutelei (ex.: avizul consilului de familie), cât şi la art. 728 ş. urm. privitoare la împărţirea succesiunii. (T. Prahova III s. 381/923 cu nota de Tulius Goruneanu, P. R. 30 III 924)

74 — Nulitatea care rezultă din nerespectarea art. 411 şi 747 c. civ. este absolută. Ea nu se poate ratifica ulterior şi nici prescrie. Această nulitate, poate fi oricând invocată atât de minor (prin tutorele său), cât şi de majorul cu care minorul a contractat. (aceiaş hotărâre).

75. — Un act de partaj sau de transactie făcut fără paza formelor legale, poate fi atacat cu succes de majorul, căruia îi poate profita nulitatea prevăzută de lege (la fel ca şi minorului) atunci când majorul are interes să invoace această nulitate (aceiaş hotărâre).

76 — Dispoziţiunile articolului 411 codul civil, după care o împărţeală atingătoare de averea minorilor ca să poată avea tăria legiuită, trebue să se facă prin judecătorie, în urma unei preţuiri făcută de experţi şi după îndeplinirea tuturor formelor legiuite, nu trebue înţeleasă cu restricţie în cazul când e vorba de o transacţie, prevăzută de art. 413 acelaş cod; astfel că este admisibil în principiu ca tutorul să facă transacţie, chiar când e vorba de o împărţeală atingătoare de averea minorilor, dacă se îndeplinesc formalităţile prevăzute de art. 413 codul civil. (C. Ap. Buc. III d. 67/924 cu nota de Dem. D. Stoinescu, P. R. 32 I 925)

77. — Dacă nu s'au observat formele stipulate de lege pentru partajul în care figurează părţi minore, partajul este nul şi această nulitate o poate invoca minorul fără a fi obligat de a justifica leziunea; acea nulitate însă este prevăzută numai în folosul minorului, majorul neputând să se folosească de ea. (C. Ap. Buc. d. 104/924 cu nota de Gr. Pherechyde, P. R. 159 II 924)

78. — Formalităţile prescrise prin art. 411 şi 412 c. civ. privesc şi au a se aplica, după cum arată textual art. 411, numai la împărţeala atingătoare de averea minorului, nu şi la procesele prealabile, ca revendicări, reducere de liberalităţi, etc., asupra cărora se poate face tranzacţie. (Cas. I d. 4442/926 cu nota de Florin Sion, P. R. 68 I 928)

79. — Principiul înscris în art. 411, 412 şi 787 c. civ. că împărţeala de avere în care sunt interesaţi minori, nu se poate face decât pe cale judecătorească, se referă, în general, la eventualitatea când împărţeala pentru lichidarea averei comune se discută între coindivizi independent de orice altă pretenţiune.

Dimpotrivă, când odată cu împărţeala trebuie să se rezolve şi alte pretenţiuni — precum ar fi: de revendicare, simulaţiune, anulare de testament, raport, reducţiune de libertate — atunci, fiindcă operaţiunea propriu zisă a împărţelei pentru lichidarea averei comune face parte dintr'un complex de pretenţiuni existente între coindivizari, este posibil ca între complexul de pretenţiuni, în care împărţeala propriu zisă ocupă numai o parte, să fie rezolvat pe cale de transacţiune, bineînţeles cu îndeplinirea formelor prevăzute de art. 413 c. civ., şi cu condiţiunea ca pretenţiunile străine de operaţiunea propriu zisă a împărţelei să fie reale. (Cas. I d. 153/928 cu note de Gr. Pherechyde, P. R. 137 I 928; T. Iaşi s. Tutele 6 Iunie 1928, P. R. 160 III 928)

VI. **Incetarea tutelei.**

80. — Fiica emancipată prin căsătorie, nu reintră sub tutelă în caz de desfacere a căsătoriei, ci emnaciparea continuă să existe, căci nu există nici un text de lege care să prevadă pierderea beneficiului emancipării acordat de lege. (C. Ap. Craiova I 20 Martie 1924 cu nota lui D. Paşalega, P. R. 24 III 925)

VII. **Legislaţia teritoriilor alipite şi conflicte de legi.**

81. — Minorii şi curatelaţii în persoana lor nu pot dispune de averea lor. Şi deşi au facultatea de drept, nu au capacitatea de activitate, ci sunt reprezentaţi prin tutorii şi curatorii lor, deci prin aceşti reprezentanţi pot contracta; aceste contracte vor avea vigoare numai după aprobarea autorităţii tutelare. (Cas. I. d. 1934/926, cu note de Georgiu Plopu, P. R. 145 I 931)

82. — Convenţiunea dela Haga din 1920, privitoare la tutela minorilor în dreptul internaţional privat admite — combinând art. 3, 4 şi 7 — organizarea tutelei, în anumite împrejurări, după legea locului unde tutela se organizează şi admite chiar, cu efect provizoriu, şi existenţa mai multor tutele cu privire la acelaş minor, acestea cu toate că art. 1 al convenţiei pune principiul legei naţionale a minorului; excepţiunile dela principiul înscris în art. 1 al convenţiei s'au stabilit în scopul ca un minor oriunde s'ar găsi el, să nu rămână lipsit de protecţiunea legală şi că această protecţiune să fie neîntreruptă. (T. Năsăud 20 Sept. 1926 cu notă de Tr. şi Aurel Ionaşcu, P. R. 85 II 927)

83. — Art. 3 Conv. Haga îndreptăteşte autorităţile locale a institui tutela conf. legilor locului în cazul când, din orice motiv, tutela nu se poate organiza conf. legii naţionale a minorului. Un motiv de această natură este faptul necunoaşterii codului civil român şi instituţiunilor aferente de către autorităţile transilvănene, chiar după alipirea Transilvaniei la România. (aceiaş hotărâre)

84. — Articolul 210 din legea tutelară ungară XX din 1877 după care instanţa de epitropie — care a soluţionat ca primă instanţă de judecată un litigiu privitor la întreţinerea unui minor — poate considera apelul îndreptat în contra soluţiei ce a pro-

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.iini.ro

nuntat, ca întâmpinare şi deci, ca consecinţă, poate pune din nou pe rol procesul spre a se pronunţa o nouă sentinţă, nu este abrogat de legea organizării judecătoreşti prin art. 305 şi următorii. (C. Ap. Tg. Mureş 21 Iunie 1930 cu nota de Al. Ştefănescu, P. R. 260 II 930)

VIII. **Studii şi note.**

85. — Tutela şi domiciliul ei, de M. Păcuraru (P. R. 67 IV 928).

86. — V. Consiliu îngrijitor. Contumacie, Judecătoria de Ocol, Minoritate, Transacţie, Vânzarea publică a imobilelor.

TUTELA ADMINISTRATIVA.

V. Administrativă (organizare

U

UZUCAPIUNE.

V. Prescripţie,Proprietate.

ULTRAJ.

(Art. 182 s. u. c. pen.)

CUPRINS:

Elemente :
1. ***Publicitate (1).***
2. ***Cuvinte sau fapt material injurios (2—4).***
3. ***Persoane indicate de lege (5).***
4. ***Exerciţiul funcţiunii (6—8).***
5. ***Prezenţa (9).***
6. ***Intenţiunea delictuoasă (10—15).***

Elemente:

1. **Publicitate.**

1. — Pentru existenţa delictului de ultraj prevăzut şi pedepsit de art. 182 c. p. nu se cere ca scrierea injurioasă să aibă caracterul publicităţii. (Cas. II d. 441/921, P. R. 57 II 922)

2. **Cuvinte sau fapt material injurios.**

2. — Expresiunile cari constitue delictul de ultragiu, nefiind anume determinate de lege, sunt lăsate la aprecierea suverană a instanţei de fond (Cas. II d. 1362/921, P. R. 92 III 922)

3. — Ultrajul la adresa magistraţilor sau juraţilor, în exerciţiul sau cu ocazia exercitării funcţiunii lor, constă în orice cuvânt, înscris, sau desemn nepublicat, care într'un mod oarecare aduce o atingere onoarei sau demnităţii lor.

Nu este nevoe ca cuvintele sau înscrisurile să fie caracterizate prin expresiuni grosolane, termene de dispreţ sau invective; ultrajul există legalmente îndată ce expresiunile întrebuinţate în aparenţă, în mod inofensiv, şi oricare ar fi forma exterioară întrebuinţată, conţin în virtutea împrejurărilor, un înţeles injurios şi difamator, de natură a jigni onoarea magistratului sau juratului cărora sunt adresate.

Astfel, înscrisul prin care un condamnat la amendă formulează pretenţiunea ca această amendă să fie plătită de magistratul care l-a condamnat, conţine la adresa acestuia o ofensă, constituind delictul de ultraj. (Cas. Cr. Fr. 17 Nov. 1922 cu nota de I. R. B. în P. R 8 III 924)

4. — Dacă cuvintele rostite de o persoană sunt de natură să atingă onoarea magistratului care se găsia în exerciţiul atribuţiunilor sale de poliţie judiciară, instanţa face o bună aplicaţiune a disp. art. 182 c. p. aplicând inculpatului pedeapsa ce el prevede. (Cas. II d. 69/924, P. R. 58 III 924)

5. — Unul din elementele delictului de ultraj fiind şi acela ca cuvintele adresate persoanelor prevăzute de art. 183 c. p. să fie injurioase şi de natură a atinge onoarea acestora, nu există acest delict ori de câte ori cuvintele rostite sunt numai lipsite de bună cuviinţă iar nu injurioase. (Cas. II d. 2322/921 cu notă de d. Vintilă Dongoroz, P. R. 332 I 922)

3. **Persoanele indicate de lege.**

6. — Din art. 211 urm. p. civ. şi 22 No. 2 c. pen. rezultă că atât timp cât experţii se găsesc în îndeplinirea oficiului lor, pentru care au fost însărcinaţi de justiţie, în interesul luminării judecătorilor asupra unei cauze determinate, îndeplinesc un serviciu public. Aşa fiind şi întrucât art. 183 c. penal socoteşte şi pedepseşte ca ultragiu, ofensele şi înjuriile adresate oricărui cetăţean, însărcinat cu un serviciu public sau municipal, în speţă, instanţa de fond a făcut o justă aplicaţiune a legii, condamnând în baza art. 183 codul penal, pe recurentul care, după cum constată sentinţa supusă recursului, a insultat pe St. C., pe când acesta efectua nişte lucrări în calitate de expert, numit de justiţie. (Cas. II d. 1754/924, P. R. 3 III 925)

4. **Exerciţiul funcţiunii.**

7. — Din cuprinderea art. 182 c. p. reiese că numai injuriile rostite în timpul exerciţiului legal al funcţiunii, cu ocaziunea acestui exlrciţiu, sau ca urmare a unui act făcut în această calitate, vor constitui delictul de ultraj.

Aşadar, atunci când un atare funcţionar, ilegal, şi abuziv, păşeşte la o lucrare care nu este dată în competenţa sa de rezolvare, funcţiunea ce o reprezintă îl abandonează şi abuzul său nu dă lucrări ce o întreprinde caracterul legal, care s'o impună ca act al funcţiunii şi care să ocazioneze aplicarea citatului text. (J. Oc. Bâra Roman C. de jud. pen. 382/924 cu nota de Emil Bădărău, P. R. 246 II 924)

8. — Nu există ultraj şi nu poate fi socotite ca atare injuriile proferate la adresa unui funcţionar administrativ sau judecătoresc, ori unui jurat, ca urmare a unui act făcut prin abuz de putere. (J. Oc. Bâra-Roman, c. de jud. pen. 382/924 cu nota de Emil Bădărău, P. R. 246 II 924)

9. — Pentru existenţa delictului de ultraj nu este suficient existenţa elementului material, ci şi a elementului intenţional — animus delinquendi.

Când un funcţionar lucrează în mod ilegal şi ilegalitatea e manifestă, nu se mai poate susţine că el lucrează în exercitarea ordinelor sau regulamentelor autorităţii, deci a atribuţiunilor sale şi în atare caz nu poate fi vorba de ultraj pentru existenţa căruia între altele se cere ca funcţionarul să fie în exerciţiul funcţiei. (Jud. oc. Brabova-Dolj, 20 Febr. 1924, cu nota de C. M. Ionescu, P. R. 39 III 927)

5. **Prezenţa.**

10. — In delictul de ultragiu prin cuvinte, nu este necesar ca cuvintele ofensătoare să fie pronunţate neapărat în faţa funcţionarului ultragiat, nici ca ele să fie auzite deacesta; ceeace legea a voit să reprime în acest delict, a fost atingerea ce se poate aduce demnităţii sau autorităţii unui funcţionar şi pentru aceasta este suficient ca inculpatul să fi avut voinţa şi să fi ştiut că injuriile vor ajunge pe cale indirectă la auzul celui ultragiat (Cas. II d. 638/922, P. R. 160 III 922)

6. **Intenţiunea delictuoasă.**

11. — Nu se cere imperios a se stabili cuvintele injurioase inerente acestui delict; intenţia e prezumată de drept, ori de câte ori expresiunile sunt prin sine injurioase. (Cas. II, dec. 1362/921, P. R. 92 III 922)

12. — Intenţiunea delictuoasă în ultragiu, rezultă implicit din cuvintele injurioase. (Cas. II d. 638/922, P. R. 160 III 922)

13. — din modul cum au fost exprimate (aceias decizie)

14. — şi sensul ce li s'a dat de inculpat (aceias decizie)

15. — Nu este delict de ultraj, fără intenţiunea vădit delictuoasă.

Strigătul: „Jos primarul" precedat de cuvintele: „Trăiască cutare; jos cutare" şi proferate într'o zi de alegeri, în momentul în care rezultatul votului este proclamat în comuna primarului vizat de strigătul inculpatului, trebue să fie socotit ca o simplă manifestaţiune a preferinţelor politice ale acestui inculpat fără intenţiunea bine formată de a atinge onoarea sau delicateţa numitului primar. (C. Ap. Limoges Fr. 7 Dec. 1928 cu nota de D. Cotrutz, P. R. 32 III 931)

UNGARIA.

V. Tratatul de la Trianon.

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.iini.ro

UNIUNE LIBERA.

11. — Uniunea liberă în fața legii și jurisprudenții franceze, de René P. Râmniceanu (P.R. 107 IV 929)

2. — V. Daune, Promisiune de căsătorie.

UNIVERSITATE.

V. Contencios administrativ, Învățământ.

URBARIALITATE.

1. — Instituțiunea urbarialității a fost sistată prin art. de lege 9 din anul 1848, iar relațiunile ce derivă din acea instituțiune, au fost regulate finalmente prin articolul de lege 53 din anul 1871. Cu regularea relațiunilor urbariale s'a putut conexa și comassarea averilor urbariale din hotarul comunal, precum și divizarea pășunii, ce cu ocaziunea segregării li s'a dat urmașilor foștilor urbarialști în folosință comună; comassarea și divizarea însă se poate și separat efectua după segregare. (Cas. I c. Ardeal, d. 1029/921 cu notă de dr. Georgiu Plopu, P. R. 248 I 926)

2. — Contractul încheiat între părți și în parte executat din cauză că transcrierea în cartea funduară numai după moartea transmitentului se va efectua, nu se poate califica de contract de ereditare; pentrucă: amânarea transcrierii în cartea funduară nu e condițiuine de validitate, ci e determinațiunea de timp ce nu influențează asupra formalităților esențiale. Instituțiunea urbarialității a fost sistată prin articolul de lege IX, din anul 1848, iar relațiunile ce derivă din acea instituțiune, au fost regulate finalmente prin articolul de lege LIII din anul 1871. Cu regularea relațiunilor urbariale s'a putut conexa și comasarea averilor urbariale din hotarul comunal, precum și divizarea pășunii, ce cu ocaziunea segregării li s'a dat urmașilor foștilor urbarialiști în folosință comună, commassarea și divizarea însă sep oate și separat efectua după segregare. (Cas. I, 2 Dec. 1921, cu notă de Georgiu Plopu, P. R. 8 I 927)

3. — Composesoratele foștilor urbarialiști din Ardeal, nu sunt nici persoane juridice de interes privat, nici nu sunt proprietare de bunuri imobiliare asimilate cu bunurile de mână moartă, pentru a fi impuse la impozitul pe echivalent. Membrii urbarialiști sunt proprietari indivizi ai acestor bunuri cari pot face obiectul liberei tranzactiuni și asupra cărora comitetul composesoriol nu are decât un control, asupra lor în privința posesiunii comune. (T. Bihor II s. 173/928 cu note de Traian Alexandrescu și Iuliu Tușa, P. R. 199 II 929)

URMARIRE (legea de...)

(l. 1 Augg. 1921, M. Of. nr. 95 din 1921).

CUPRINS:

1. *Noțiuni generale (1).*
2. *Perceperea contribuțiilor (2).*
3. *Forme de urmărire (3—4).*
4. *Căi de atac (5—10).*
   a) *Contestație la urmărire (11—15).*

1. Noțiuni generale.

1. — In principiu, actele de urmărire pentru încasarea creanțelor Statului, județelor și comunelor, sunt acte de gestiune cu caracter judiciar, ele sunt regulamentate de legi speciale cari prevăd anume forme de procedură și căile de atac contra acestui fel de acte. (Cas. III d. 1117/921, P. R. 95 III 922)

2. Perceperea contribuțiilor.

2. — După art. 23 din legea de urmăriri din 1921 numai recipisele eliberate din registrele oficiale sunt descărcătoare pentru debitor în ce privește achitarea dărilor, orice alte chitanțe sau recipise particulare nefiind opozabile Statului. (Cas. III d. 368/925 P. R. 103 III 925)

3. Forme de urmărire.

3. — Pentru ca Statul prin organele sale, în speță, ministerul de finanțe să poată porni o urmărire asupra averei mobile a cuiva, pentru o pretenție derivând din legea vămilor, trebue să aibă contra debitorului un titlu legal, așa cum prevăd art. 209—215 legea vămilor și art. 1 legea de urmărire, adică un proces-verbal comunicat debitorului și care să fi rămas definitiv prin neapelare sau respingerea apelului.

Aceste principii sunt de altfel aplicațiunea principiilor de drept comun, cari cer ca la baza ori cărei urmăriri să existe un titlu cert, lichid, exibil și executoriu, iar legiuitorul nu face decât să ofere Statului mijloace mai ușoare pentru realizarea drepturilor sale. (T. Roman, 10 Mai 1923 cu nota de I. Calmanovici, P. R. 92 III 923)

4. — In conformitate cu disp. art. 28 legea din 1921 pentru perceperea și urmărirea veniturilor publice, — dacă urmărirea debitorului fiscului se va face în persoana terților cari datoresc vreo sumă debitorului, sechestrarea va fi precedată de o somațiune de plată, făcută după expirarea a zece zile de la exigibilitatea datoriei, iar după 15 zile dela data somațiunei se va proceda la aplicarea sechestrului.

In speță fiscul înștiințând la 1 Septembrie 1924 pe recurent că intimații datoresc 6789 lei dări neachitate și punându-i în vedere să rețină din chirie această sumă pentru acoperirea datoriei, sub sancțiunea de a fi urmărit ca și datornicii, cu drept cuvânt recurentul a reținut la sine restul de chirie ce-l mai avea de plătit pe semetsrul Octomvrie 1924— Aprile 1925, care era mai mic decât suma datorită fiscului, așa că nu i se putea aplica rezoluțiunea expresă pentru plata restului de chirie. (Cas. I d. 2420/926, P. R. 33 III 927).

4. Căi de atac.

5. — Aceste acte, prin legile cari le guvernează, sunt de competința instanțelor judecătorești propriu zise, neputând fi atacate cu recurs direct, deoarece atât legea specială de urmărire prin art. 19, cât și legea de constatare și percepere, prin art. 93, la care se referă legea pensiilor, prevăd dreptul de apel pentru cei urmăriți, la Tribunalul de județ și apoi de recurs în Casație. (Cas. III d. 1117/921, P. R. 95 III 922)

6. — După dispoz. art. 34 din legea pentru perceperea și urmărirea veniturilor publice din 1921, rezultă că contribuabilul nemulțumit trebue mai întâi să uzeze de calea apelului la tribunal, și apoi de aceea a recursului; că întrucât în specie recursul făcut se referă la un proces-verbal ce era conform legei supus mai întâi apelului, el este inadmisibil și urmează a fi respins. (C. Ap. Iași I, d. fisc. 120/928 cu nota de Eug. Petit, P. R. 140 III 930)

7. — Deciziunile comisiunei de apel potrivit art. 6 din lege sunt definitive, însă potrivit art. 103 din Constituție, dreptul de recurs nu i se poate lua nici unuia dintre justițiabili atât în instanțele ordinare cum și extraordinare și speciale — acest drept fiind de ordine constituțională. (T. Bălți, 8 Oct. 1928 cu note de L. Ciobanu, P. R. 54 III 929)

8. — Potrivit art. 6 din legea pentru constatarea și urmărirea veniturilor comunale, sunt aplicabile dispozițiunilor legei contribuțiunilor directe.

Acest text se completează prin cele din legea contribuțiunilor directe în ce privește termenele și căile de atac.

Deci recursul potrivit art. 85 l. contrib. directe, până la valoarea de 100 mii lei, se îndreaptă la Tribunal iar peste aceste sume la Curtea de Apel, aceste considerațiuni găsindu-și sprijin și în art. 2 leg. org. jud. din 1925 (aceiaș hotărâre)

9. — Deși textul art. 2 al legii organiz. judec. se vorbește de deciziuni date în materie de contravenționi la legea de urmărire, din acest mod de a se exprima al legiuitorului însă nu urmează că acestui text trebue să i se dea o interpretare limitată la recursurile declarate contra deciziunilor pronunțate în contravențiile prevăzute în această lege, ci din contră, o interpretare extensivă la întreaga materie a legei de urmărire, deoarece intenția legiuitorului prin edictarea acestei dispoziționi, a fost pe deoparte a înlătura supra-încărcarea Curței de Casație rezultând din judecata numeroaselor recursuri în materiile prevăzute de art. 2 al legei de organizare judecătorească, iar pe de altă parte, de a da acestor recursuri, prin repartizarea lor la toate Curțile de Apel din țară posibilitatea de a fi judecate cu urgența ce comportă. (Cas. II d. 333/929 cu nota Redacției, P. R. 65 II 930)

10. — Art. 2 din legea de organizare judecătorească netrebuind interpretat restrictiv, sunt de competența Curței de Apel nu numai recursurile făcute contra hotărârilor privitoare la contravențiunile la legea de urmărire ci și contra acelora în legătură cu un sequestru instituit pe baza acestei legi. (Cas. III 450/929, P. R. 67 III 929)

a) Contestații la urmărire.

11. — Legea timbrului constituie, în ce privește impunerea la taxele ce prevede, titlul fiscului în temeiul căruia se ordonă urmărirea. Potrivit art. 19 din legea de urmărire, cei urmăriți pot face contestație la Administrația financiară a județului, contra măsurilor de urmărire, în termen de 10 zile dela primirea sau lăsarea la domiciliu a somațiunei de plată, iar în contra deciziunilor date de administratorul financiar, se poate face apel la Tribunalul de județ, în termen de 10 zile dela notificarea deciziunii.

Prin urmare, este inadmisibil ape-

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.iini.ro

lul făcut la Tribunalul de judeţ, iar sentinţa dată de Tribunal urmează a se casa fără trimitere. (Cas . III d. 704/922, P. R. 35 III 923)

12. — Dacă legea de urmărire a prevăzut calea contestaţiunei la Administraţia financiară respectivă, aceasta a făcut-o cu scopul de-a aduce o înlesnire celui vătămat, punându-i la dispoziţie o cale de apărare mai sumară, însă, prin aceasta, legiuitorul n'a înţeles să închidă părţii urmărite calea unei acţiuni principale, întrucât un text expres în aceast privinţă nu există. (T. Chişinău II s. 741/923 cu nota de Seb. Teodorescu, P. R. 60 II 925)

13. — Terţii interesaţi pot face contestaţie la o asemenea urmărire fără a depune suma ce se urmăreşte şi aceasta în conformitate cu dispoziţiunile art. 34 din legea de percepere şi urmărire a veniturilor publice.

Acelaş drept îl are şi debitorul a cărui avere mobilă se urmăreşte când în motivele sale de contestaţie susţine tocmai neexistenţa unui titlu legal şi nelegalitatea ordinului pe baza căruia se face urmărirea. (T. Roman, 10 Mai 1923 cu nota d-lui I. Calmanovici, P. R. 92 III 923).

14. — Legea specială de urmărire punând la dispoziţia părţei urmărite pe nedrept calea contestaţiei, ea nu poate avea recurs şi la calea contenciosului administrativ, care nu este deschisă celui vătămat decât în cazul când nu ar avea altă cale. (Cas. III d. 916/929. P. R. 129 III 929).

15. — Legea de urmărire se aplică arenzilor datorite pentru terenurile expropriate luate dela Stat.

Contestaţia făcută de un asemenea arendaş, trebuie însoţită de consemnarea sumei. (Cas. S. U. d. 17/930, P. R. 17 III 931).

URMARIREA BUNURILOR MOBILE.

V. Executare silită asupra mobilelor.

URMARIRE DE VENITURI.

(Art. 477—491 Pr. Civ.)

CUPRINS:

1. ***Caractere generale (1—2).***
2. ***Bunuri ale căror venituri pot fi urmărite (3—6).***
3. ***Instanţa competentă (7—10).***
4. ***Procedura (11—14).***
5. ***Efectele (15—17).***

1. Caractere generale.

1. — Urmărirea de venituri ale imobilelor constitue, fie o execuţiune silită, fie o măsură de conservare. (C. Ap. Buc. III d. 152/931 cu nota de Ilie Cassvan, P. R. 163 II 931).

2. — Cererea de urmărire a veniturilor este de natură civilă, de sine stătătoare. (C. Ap. Buc. III d. 152/931 cu nota de Ilie Cassvan, P. R. 163 II 931).

2. Bunuri ale cărui venituri pot fi urmărite

3. — Potrivit legii pentru consolidarea drepturilor petrolifere din 1913 şi art. 262 ult. alin. din legea actuală a minelor, dreptul concesionarului de a exploata petrolul şi ozocherita, este un drept real mobiliar, sondele sunt numai un instrument de exploatare iar petrolul un produs al ansamblului exploatării, nu un venit al sondelor. Astfel fiind, măsura asigurătoare a urmăririi veniturilor generale, prevăzută de art. 477 pr. civ., este inadmisibilă încât priveşte exploatarea petroliferă, sondele sau produsul minier. (Cas. I d. 1914/925 cu nota de N. D. Stănescu, P. R. 16 I 927).

4. — Urmărirea veniturilor comunale, judeţene şi ale stabilimentelor publice pe temeiul creanţelor certe, lichide şi exigibile, recunoscute în mod legal este admisibilă conform art. 13 din legea pentru contenciosul administrativ.

Ea se exercită în orice venit al instituţiunii publice debitoare. (T. Iaşi 13 Sept. 1926 cu nota de R. Hutschnecker, P. R. 51 II 927).

5. — Veniturile unui fond de comert nu pot fi sechestrate, art. 880 c. civ. şi 477 ş. u. proc. civ. referindu-se numai la urmărirea de venituri a imobilelor. (C. Ap. Buc. II, d. com. 49/929, P. R. 68 III 929).

6. — Deşi vasele se consideră ca bunuri mobile, totuş, ele fiind producătoare de venituri, pot fi urmărite cu procedura urmăririi veniturilor prevăzută pentru bunurile imobile, deoarece nici un text de lege nu opreşte aceasta. (C. Ap. Galaţi I d. 197/930, cu nota de Iovian Moldovan, P. R. 265 II 931).

3. Instanţa competentă.

7. — Cererile pentru urmărirea veniturilor bunurilor nemişcătoare trebuesc îndreptate, conf. art. 479 proced. civ. la tribunalul situaţiunei imobilului, indiferent dacă cererea are un caracter executor, adică când este întemeiată pe un drept de creanţă, constatat printr'o hotărâre definitivă, sau dacă cererea are numai un caracter asigurător, adică atunci când este accesorie la o acţiune principală, deja pendentă. (T. Ilfov II com. S. 310/922 cu nota lui Tr. Alexandresco, P. R. 136 II 923).

8. — Cu toate că cererile pentru urmărirea veniturilor bunurilor nemişcătoare nu au un caracter propriu zis imobiliar, în sensul art. 50 pr. civ. totuşi, pentru motivede utilitate practică şi dat fiind caracterul lor în strânsă legătură cu imobilul, s'a socotit necesar ce ele să fie judecate de tribunalul situaţiei imobilului. (aceiaş hotărâre)

9. — Urmărirea de venituri, de natură civilă, va fi încuviinţată de secţiunile civile ale tribunalului, chiar când secţiunea comercială ar fi sesizată de cererea asupra fondului. (C. Ap. Buc. III d. 152/931 cu nota de Ilie Cassvan, P. R. 163 II 931).

10. — In conformitate cu art. 479 pr. civ. cererea pentru a se urmări şi sechestra veniturile unui imobil, se face la Tribunalul situaţiunii imobilului, fie că este vorba de măsura asigurătoare, deoarece legea nu distinge. (C. Ap. Buc. III d. 152/931 cu nota de Ilie Cassvan P. R. 163 II 931).

4. Procedura.

11. — Citarea debitorului în judecată se referă la însăş măsura asigurătoare. Ea are de scop ca după concluziuni contradictorii Tribunalul să valideze, adică să menţină măsura asigurătoare (aceiaş decizie).

12. — Darea cauţiunei pentru admiterea urmăririi de venituri trebuie îndeplinită la data când se ordonă această măsură, căci situaţia părţilor trebuie privită şi judecată în acel moment. Depunerea ulterioară a cauţiunei nu poate acoperi vitial. (C. Ap. Buc. I dec. 188/920, P. R. 26 III 922).

13. — Dacă înaintea primei instanţe, urmărirea de venituri generale s'a acordat fără a se observa strict cerinţele art. 477 proc. civilă în privinţa cauţiunei, reclamantul poate completa în apel cauţiunea, pentru a se menţine urmărirea.

Omisiunea întâmplată la prima instanţă, poate fi reparată la instanţa de apel pe baza principiului rezultat din art. 335 proc. civ. (C. Ap. Constanţa, d. 246/926, P. R. 99 III 928).

14. — Când cererea de urmărirea veniturilor unui bun se întemeiază pe titlu scris, Tribunalul e competent a o încuviinţa fără cauţiune şi fără citarea părţilor, deoarece art. 480 al. III pr. civ. pretinde o hotărâre contradictorie numai în cazul în care auditorul nu are un act constatator al creanţei sale. (C. Ap. Galaţi I d. 197/930 cu nota de Sorian Moldovan, P. R. 265 II 931).

5. Efecte.

15. — Conform dispoziţiilor art. 490 pr. c. împărţeala veniturile între creditorii sechestraţi sau intervenienţi urmează a se face de Tribunal în proportiune cu creanţa fiecăruia.

Din această dispoziţie a legii reiese că prin „intervenienţi" se înţelege nu numai creditorii cari au întrodus cerere la instanţa de validare a urmăririi de venituri a imobilului, dar orice creditor care a intervenit fie pe cale de contestaţie la judecată anterior validării, fie posterior validării, chiar printr'o simplă cerere, până ce tabloul de distribuire a preţului s'a închis, adică această dispoziţiune înscrisă în art. 490 pr. civ. consacră şi în materie urmăririi veniturilor unui imobil, aceleaşi principii din dreptul comun relative la tabloul de distribuire al averii mobiliare şi imobiliare. (T. Iaşi III, 19 Nov. 1927, P. R. 106 III 928).

16. — Conform art. 421 pr. civ. custodele are dreptul la onorar, care se va lua din preţul bunurilor vândute deci, îl plăteşte debitorul prin oficiul justiţiei cu ocazia distribuirei sumelor, iar când vânzarea n'a avut loc din cauza împăcărei părţilor, custodele are dreptul la onorar, care se va lua din preţul bunurilor vândute, deci, îl plăteşte debitorul prin oficiul justiţiei cu ocazia distribuirei sumelor, iar când vânzarea n'a avut loc din cauza împăcărei părţilor, custodele trebuie să se adreseze cu cerere contra creditorului. (Jud. Oc. Voineşti-Iaşi, 9 Aprilie 1920 cu nota de Traian Scriban, P. R. 77 III 929).

17. — Normele prevăzute de art. 9 l. exec. silite din 11 Iulie 1930, trebuiesc aplicate şi la urmăririle de venituri ale unui bun nemişcător şi în consecinţă,în asemenea urmăriri, păstrarea bunului nemişcător se va încredinţa unui administrator girant numai în cazul când creditorul ar dovedi că pentru el ar rezulta o pagubă din rămânerea bunului în păstrarea delictului. (C. Ap. Buc. V d. 96/930, P. R. 5 III 931).

UZAJ DE FALS

V. Fals în înscrisuri.

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.iini.ro

UZUFRUCT

(Art. 517—564 C. Civ.)

CUPRINS:

1. *Noţiuni generale (1—2).*
2. *Efecte:*
   a) *Drepturile şi obligaţiile uzufructuarului (3—9).*
   b) *Drepturile şi obligaţiile nudului proprietar (10—11)*
3. *Stingerea uzufructului (12)*
4. *Acţiunile între uzufructuar şi nud proprietar (13).*

1. Noţiuni generale.

1. — O proprietate grevată de uzufruct nu poate fi considerată ca o proprietate deplină, până ce ambele desmembrăminte ale acestui drept nu se întrunesc în mâna aceleiaş persoane. Uzufructul este un drept de folosinţă distinct de dreptul de proprietate şi el urmează să fie tratat ca atare şi de legea agrară. (Comis. Expropr. jud. Buzău, d. 61/920, P. R. 91 I 925).

2. — Dreptul de uzufruct, care derivă dintr'un testament, nu este nevoie să fie transcris, cu toată modificarea făcută la 1900 legii autentificării actelor. (T. Buzău II s. 340/925, P. R. 5 III 926).

2. Efecte.

a) Drepturile şi obligaţiile uzufructuarului.

3. — Dreptul de uzufruct asupra unui imobil este un drept real asupra acelui bun. De aci rezultă că, uzufructuarul poate, ca şi proprietarul, să facă oricând acţiune în contra acelora cari îl împiedică în folosinţa dreptului său. (Cas. I d. 848/923 cu nota de H. Aznavorian, P. R. 305 I 923; Cas. I d. 389/925, P. R. 102 III 925).

4. — Prin urmare, el este în drept a intenta şi acţiunea în rezilierea arendării, conform art. 30 din legea agrară, această lege neaducând nici o modificare naturii dreptului de uzufruct astfel cum ea e definită de dreptul civil comun. (Cas. I d. 389/925 supra cit.)

5. — In conformitate cu art. 517 c. civ. uzufructuarul are dreptul a se bucura de lucrurile ce-i sunt date în folosinţă întocmai ca şi proprietarul, cu singura îndatorire din parte-i de a conserva substanţa.

Intârzierea de a da cauţiunea nu ridică uzufructuarului dreptul de a se folosi de fructele ce i se cuvin din momentul de când s'a deschis uzufructul. (T. Constanţa I s. 361/923, P. R. 65 III 924).

6. — Uzufructul are dreptul de a arenda moşia supusă uzufructului, cu obligaţia ca termenul de arendă să nu fie mai lung de cinci ani, iar arendarea să nu se facă mai înainte cu 2 ani dela expirarea contractului în curs. (T. Buzău II s. 340/925, P. R. 5 III 926).

7. — In cazul când la un imobil supus unui uzufruct nu s'au adus de uzufructuar reparaţiunile pe care art. 545 cod. civ. le pune în sarcina sa şi din acest motiv s'au adus stricăciuni la un imobil vecin, răspunzător de daune este uzufructuarul imobilului, nu nudul proprietar, întrucât legea consideră atât pe nudul proprietar, cât şi uzufructuar, ca titulari de drepturi deosebite, cărora le corespund şi obligaţiuni deosebite, iar pentru obligaţiunile puse în sarcina uzufructuarului numai el este răspunzător. (Cas. I d. 2508/926 cu notă de Traian Alexandrescu, P. R. 164 I 931).

8. — Intrucât reparaţiunile de întreţinere sunt puse de lege numai în sarcina uzufructuarului, acesta singur poate fi răspunzător de daunele ce au rezultat din neefectuarea lor, fiindcă acel ce cauzează prin culpa sa o pagubire în averea altuia este dator s'o repare, iar nudul proprietar, căruia nu i se poate imputa nici o culpă, nu poate fi obligat de culpa altuia. (Cas. I d. 2508/928 cu nota de Traian Alexandrescu, P. R. 164 I 931).

9. — Uzufructuarul este obligat a face toate reparaţiile de întreţinere ale imobilului de care se foloseşte. Această obligaţie incumbă şi uzuarului şi habitatorului, când ei absorb toate fructele fondului sau ocupă toată casa; în caz contrar ei sunt obligaţi să contribuie la cheltueli în proporţie cu porţiunea de care se folosesc. (T. Buzău II s. 231/928, P. R. 142 III 928; aceiaş cu nota de Tr. Alexandrescu, P. R. 239 II 930).

b) Drepturile şi obligaţiile nudului proprietar.

10. — După stingerea uzufructului, nudul proprietar este obligat conf. art. 534 c. c. să respecte contractele de arendare încheiate de uzufructuar. (Cas. I d. 185/921, P. R. 47 III 922).

11. — Când doi nuzi proprietari s'au substituit decedatei uzufructuare, nu se poate susţine că creanţa lor s'a divizat conf. art. 1060 c. c., deoarece ei nu sunt erezi ai uzufructuarei, ci exercită un drept al lor propriu care a luat naştere odată cu formarea contractului, a cărui folosinţă a stat însă suspendată pentru dânşii până la moartea uzufructuarei, care, stipulând pentru dânsa a stipulat şi pentru nuzii proprietari. (Cas. I d. 185/921, P. R. 47 III 922).

3. Stingerea uzufructului.

12. — Este constant în drept că renunţarea gratuită făcută de uzufructuar la dreptul său de uzufruct, în favoarea noului proprietar, nu este supusă condiţiunilor de formă cerute pentru donaţiuni, ea implicând nu o transmisiune de drepturi ci stingerea dreptului de uzufruct. (Cas. I d. 1396/927 cu nota de Al. Cerban, P. R. 10 I 928).

4. Acţiuni între uzufructuar şi nud proprietar.

13. — Neînţelegerile litigioase derivând din executarea contractului de uzufruct, sunt de competenţa exclusivă a instanţei pe teritoriul căreia este situat imobilul. (Cas. I d. 4350/926, P. R. 83 III 927).

UZUFRUCT LEGAL.

V. Folosinţă legală.

UZURI.

1. — Uzurile de comerţ, transmise prin practica operaţiunilor de fiecare zi şi fixate apoi prin dispoziţiuni regulamentare de către Camerile de Comerţ, pentru circumscripţiunile lor, nu pot avea decât caracterul şi efectele juridice ale unor clauze contractuale admise de părţi, oridecâte ori acestea se referă la ele sau nu dispun într'altfel prin convenţiunile lor; aşa fiind, interpretarea acestor uzuri, ca şi a contractelor în general, aparţine în mod exclusiv instanţelor de fond. (Cas. III d. 1283/922 cu nota, P. R. 21 III 923).

2. — Potrivit uzurilor portului Brăila, consemnate în art. 86 şi 87 din regulamentul respectiv şi aplicabile contractului în discuţiune, întrucât părţile s'au referit la ele, navlositorul dacă consumă zilele de stalii şi contrastalii şi trece în al doilea navlu, are în mod cert şi neîndoios dreptul la bonificarea speselor de cheiaj şi remorcaj; nu rezultă însă, cu aceeaş certitudine, din termenii art. 87 mai sus citat, dacă dânsul are dreptul şi la bonificarea speselor de călătorie a vasului, cuvântul „etc" din acest articol fiind susceptibil de interpretare (aceiaş decizie).

V

VACUF.

V. Procese.

VADUVA SARACA.

V. Succesiuni.

VAGOANE CU PATURI.

V. Depozit.

VALUTA.

V. Plată.

VAMI.

(l. din 1 Iulie 1905 cu modif. din 1912, 1916)

CUPRINS:

I. *Legislaţie (1—2).*

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.iini.ro

II. *Tratamentul mărfurilor*
1. *Intrarea mărfurilor în țară (3)*
2. *Declarație vamală (4—6).*
III. *Taxe vamale și restituirea lor (7—8)*
IV. *Contravenții și contrabande.*
1. *Noțiuni generale (9—19).*
2. *Agenți autorizați a constata (20-26).*
3. *Procese-verbale și condițiunile lor (27—36).*
a) *Infracțiuni flagrante (37—38).*
a) *Infracțiuni neflagrante (39—43).*
V. *Judecarea.*
1. *Acțiunea publică (44—46).*
2. *Instanța de judecare și competența ei (47—50).*
a) *Judecarea, probe și contra-probe (51—62)*
b) *Hotărâri și căi de atac (63-65).*
3. *Sancțiuni vamale:*
a) *Considerațiuni generale (66-69)*
b) *Amenzi (70—74).*
c) *Confiscarea (75—77).*
d) *Despăgubiri (78—79)*
e) *Închisoare (80)*
4. *Restituirea obiectelor confiscate (81—82)*
VI. *Legislația teritoriilor alipite. (83—84).*
VII. *Studii și note (85—86).*

I. **Legislație.**

1. — Potrivit dispozițiunilor art. 115 și 126 din Constituția dela 1884, legile române se aplică de îndată ce sunt publicate în „Monitorul Oficial", fără ca să se prevadă vreo altă formalitate ulterioară. Prin decretul-lege No. 3632 din 11 Decembrie 1918 vămile au trecut sub administrația guvernului vechiului regat. Așa fiind decretul-lege No. 3466 din 12 August 1922 și-a căpătat forța de aplicație dela publicarea lui în „Monitorul Oficial", unicul organ de publicitate oficial al regatului întregit. Ca o consecință a acestei extinderi, legea vamală devenea obligatorie în tot cuprinsul țării, fără să mai fie nevoie de o nouă publicație, întrucât ea se găsea mai dinainte publicată în „Monitorul Oficial" și cetățenii noilor ținuturi au fost îndeajuns deșteptați de aplicația ei prin publicarea decretului-lege mai sus enunțat. (Cas. III d. 824/923, cu nota de G. P. D. în P. R. 86 III 924; Cas. III c. Ardeal, d. 1227/921 cu nota de Al. Peretz, P. R. 93 I 923; aceiaș P. R 143 III 922).

2. — Dispozițiunile legilor în vigoare în nouile ținuturi, continuă să-și aibă aplicațiune în tot ce nu contrazic dispozițiunile speciale ale legii vamale. (Cas. III Ardeal, d. 1227/921 cu nota d-lui Al. Peretz, P. R. 93 I 923).

II. **Tratamentul mărfurilor.**
1. **Intrarea mărfurilor în țară.**

3. — In principiu, mărfurile cari au fost aduse de armatele aliate ruse, nu puteau fi supuse nici unui drept de vamă, căci ele erau destinate trebuinței armatelor.

Când însă, la retragerea armatelor din țară, mărfurile au fost vândute comercianților pentru comerțul lor, ele trebuiau a fi considerate ca importate și deci a li se percepe taxe vamale. (Cas. III d. 233/920, P. R. 90 III 922).

2. **Declarația vamală.**

4. — Potrivit art. 79, alin. III din legea vămilor, se cere ca declarațiile de import sau export prezentate la biuroul vamal, să fie semnate de către declaranți (prepus sau patron).

In speță, declarația n'a fost semnată de nimeni și neputându-se constata de cine a fost dată acea declarație, procesul-verbal de contravențiune fiind fără temei, el urmează a se anula. (Cas. II d. 503/923, P. R. 87 III 923).

5. — Legiuitorul vamal, în art. 79 enumără toate elementele, pe care trebuie să le cuprindă o declarațiune vamală. Intrucât valoarea mărfii, nu este trecută printre acestea, rezultă că declarantul, liber este de a declara sau nu valoarea, și chiar dacă o declară fals, nu i se poate dresa pentru aceasta proces-verbal de contravențiune. (Cas. III c. Ardeal d. 2330/924 cu notă de I. V. Merlescu, P. R. 140 I 925)

6. — Cerințele art. 86 din legea vămilor, constitue garanții stabilite de legiuitor, în favoarea particularilor, ele sunt dispoziții de ordine publică, a căror nerespectare atrage nulitatea actului făcut, întrucât agenții vamali nu au facultatea de a face procese-verbale valabile, decât respectând condițiunile și formalitățile substanțiale impuse de legiuitor. (C. Ap. Buc. I 14 Iunie 1927 cu nota de I. V. Merlescu, P. R. 138 III 928).

III. **Taxe vamale și restituirea lor.**

7. — Reclamanții nu atacă actul administrativ, care este ordinul Direcțiunei generale a vămilor din 5 Iunie 1920, ci dimpotrivă ei susțin că ordinul este bine dat, dar că a fost rău aplicat. Reclamanții nu cer daune interese, ci cer restituirea unor taxe vamale, pe nedrept plătite, prin urmare nu dintr'un titlu de drept privat, ci dintr'un titlu de drept public.

Cererea lor nu se poate deci urmări înaintea instanțelor judecătorești. Avem așa dară de a face cu o pretențiune de felul celor arătate la articolul 3 al legii din 21 Decembrie 1867 f. l. r. 143 și care conform d.-lege din 25 Iunie 1919 No. 2958 trec în competența Curții de Casație, în lipsa unei instanțe echivalente. (Cas. III c. Ardeal, d. 1581/921, P. R. 111 III 922)

8. — Comisionarii expeditori sunt apărați de plata diferenței de taxe fiscale pentru o marfă eronat taxată în defavoarea vămei, fiscul urmând a urmări pentru aceste taxe fie pe importator, fie pe taxatorul care în mod greșit a aplicat tariful vamal. (C. Ap. Galați II 25 April 1929 cu nota de Aurel Vidrașcu, P. R. 131 III 929).

IV. **Contravenții și contrabande.**
1. **Noțiuni generale.**

9. — Contravențiunea care constă în false arătări a mărfurilor la import, ia naștere, cu toate urmările ce legea prevede, din însuși momentul prezentării declarațiunii de import care conține arătările neadevărate, independent de faptul dacă operațiunea verificării, prin care se descoperă contravențiunea, are loc în acel moment sau mai târziu. (Cas. III d. 972/922, P. R. 56 III 923).

10. — Faptul că, dela darea declarațiunii și până la verificarea mărfurilor, — pentru care legea nu cere un termen anumit, — importatorul a cerut reexportarea mărfurilor și i s'a acordat, nu-l apără de sancțiune și nu împiedică pe agenții vamali de a proceda la verificare și de a constata contravențiunea bănuită, mai cu seamă când — cum este în speță — permisiunea de reexportare s'a dat cu rezervă: „dacă nu există nici o cauză care s'ar opune". (Cas. III d. 972/922. P. R. 56 III 923).

11. — Legea noastră vamală, prin nici una din dispozițiunile ei, nu cere și nu prevede clandestinitatea ca element necesar al contrabandei; dimpotrivă, din combinațiunea art. 192, 193, 196 și 197 rezultă că ceea ce constitue această infracțiune este: fie omisiunea declarațiunei de import sau export sau a formalităților cerute în acest scop, fie tranzitul mărfurilor prohibite, — toate aceste fapte fiind săvârșite chiar pe față. (Cas. III, 20 Apr. 1923, P. R. 55 III 923).

12. — de asemeni, nici intențiunea frauduloasă și nici culpa nu pot fi invocate ca scuze ale infracțiunei, simpla neglijență sau eroare putând să dea loc la o contrabandă vamală. (aceiaș decizie)

13. — Pentru a fi locul la complicitate în materie de contrabandă, e necesar ca agentul să fi dat un concurs efectiv spre a determina continuarea ei.

Prin urmare, când terțiul achizitor este de bună credință, nu poate fi făcut responsabil civilmente pentru faptul principal al contrabandei. (T. Covurlui II s. 320/924 cu nota de I. V. Merlescu, P. R. 185 II 927; aceiaș cu nota de M. Valerianu, P. R. 30 III 925; aceiaș cu nota de I. V. Merlescu, P. R. 93 II 929)

14. — Faptul de a fi încărcat pe un vas o cantitate mai mare de cereale decât cea declarată, nu constitue o contrabandă, ci o contravenție și are a se pedepsi ca atare. (Cas. III d. 730/925, P. R. 147 III 925)

15. — Procesele verbale de contrabandă sunt instrumente probatorii ale constatării materiale a faptelor alegate; în ce privește însă calificarea lor, rămâne totdeauna supuse cercetării instanțelor judecătorești, cari sunt în drept a examina și decide dacă faptele constatate constituesc sau nu o contrabandă. (Cas. III d. 996/925, P. R. 3 III 926)

16. — Ceeace imprimă unei declarațiuni false caracterul de contrabandă, fiind taxarea făcută de rea credință de funcționarul vamal, procesul verbal dresat spre constatarea unei atari contrabande, trebue în mod necesar să enunțe amănunțit toate faptele și împrejurările din care constatatorii induc elementul taxării cu rea credință, pentrucă pretinsul infractor are dreptul să combată atât faptele (pe calea înscrierei în fals) cât și concluziile ce se trag din ele, iar instanțele judecătorești au nu numai dreptul dar și datoria să aprecieze exactitatea acestor concluziuni, putând să le înlăture dacă le socotesc greșite. (C. Ap. Galați, 25 Aprilie 1929 cu nota de Aurel Vidrașcu, P. R. 131 III 926)

17. — Nu constitue o forcluziune în contra fiscului, faptul că o parte din faptele de contrabandă au fost urmărite și judecate anterior, astfel încât organele vamale pot, ulterior, face urmăriri și pentru faptele asupra cărora justiția nu s'a pronunțat și în privința cărora acțiunea publică nu este stinsă prin prescripțiune. (C. Ap. Brașov II 10 Dec. 1927 cu nota de Traian Alexandrescu, P. R. 225 II 929)

18. — Delictul de reticență vamală.

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.iini.ro

cere pentru existența lui și reaua credință a taxatorilor vamali, care este un element esențial în calificarea infracțiunei. (C. Ap. Brașov II, 10 Dec. 1927 cu nota de Traian Alexandrescu, P. R. 225 II 929)

19. — Contrabanda de monete, dată fiind modificarea făcută prin legea din 5 Ian. 1920, are a se considera tot contrabandă vamală. (Cas. II 4 Iulie 1928, P. R. 1 III 929)

2. **Agenții autorizați a constata.**

20. — Imprejurarea că art. 90 l. vamală conferă agentului vamal dreptul de a constata contravențiune și totodată de a condamna la o amendă pe contravenient, nu face ca dispoziția menționată a art. 90 să fie anticonstituțională, căci art. 101 din Constituțiune oprește jurisdicțiile excepționale înființate în vederea unor anumite procese, ori relative la judecata unor anume persoane, ceeace nu este cazul. (Cas. S. V. d. 5/925 cu nota de I. V. Merlescu, P. R. 221 I 925)

21. — Un ofițer de poliție judiciară, figurând ca agent constatator al contrabandei, nu-și pierde calitatea sa și poate să ia parte la alcătuirea procesului verbal. (Cas. III d. 895/925, P. R. 147 III 925)

22. — Agenții de poliție judiciară cari asistă la dresarea actelor și cari prin prezența lor garantează și pe instrumentatori și pe instrumentați, nu pot să cumuleze această calitate cu aceia de constatatori și doveditori, persoane interesate băneste. (T. Cluj I, s. 1230/926 cu nota de I. V. Merlescu, P. R. 279 II 926)

23. — Inspectorii vamali au calitatea să constate infracțiunile vamale, această competență fiindu-le dată atât prin legea vămilor din 1905, cât și prin art. 201 și 231 din actuala lege.

Astfel fiind, procesul-verbal dresat de un inspector vamal, pentru constatarea unei contrabande neflagrantă, este valabil, dacă inspectorul a fost autorizat, conf. art. 199 al. II din legea vămilor, de către ministerul public. (C. Ap. Brașov II, 10 Dec. 1927 cu nota de Traian Alexandrescu, P. R. 225 II 929)

24. — Impiegații auxiliari vamali pot instrumenta valabil în materie de contrabandă. (aceiaș decizie)

25. — In materie vamală, judecătorul de instrucție nu poate acorda autorizație de cercetări, întrucât legea cere categoric autorizarea ministerului public, deci a unui reprezentant al puterii executive. (T. Cluj I s. 1230 cu nota de I. V. Merlescu, P. R. 279 II 926)

26. — Locul descoperirei infracțiunii, potrivit art. 202, fixează competența biuroului vamal cel mai apropiat, astfel că dacă se sesizează să instrumenteze agenți dela un alt biurou vamal, aceștia sunt incompetenți ratione loci. (aceiaș hotărâre)

3. **Procese-verbale și condițiunile lor.**

27. — Art. 203 din legea generală a vămilor prevede, că procesul-verbal de constatare a infracțiunilor la această lege, trebue să arate: „ora și locul unde a fost comisă infracțiunea". Prin aceste cuvinte însă, legiuitorul nu s'a putut referi la acele infracțiuni vamale pentru care „locul și ora comiterii" constituesc elemente esențiale, pentru caracterizarea infracțiunii și pentru determinarea pedepsei de aplicat. In această privință, numai contrabandele necesitează interesul de a se ști care este locul și ora comiterii lor, pentru a se putea preciza dacă ele s'au săvârșit ziua sau noaptea, sau dacă au fost făcute prin locuri permise sau prin locuri ascunse, legea prevăzând pedepse deosebite pentru fiecare din aceste circumstanțe.

In ceeace privește însă contravențiunea prevăzută de art. 89 legea vămilor, nici locul comiterii — care nu poate fi altul decât punctul de vamă unde se face declarațiunea — nu interesează sub raportul pedepsei și nici ora comiterii contravențiunii, adică a declarațiunii false a mărfurilor, de oarece la orice oră s'ar face această declarațiune, pedeapsa este aceiași. (Cas. III d. 1618/922, P. R. 58 III 923)

28. — Dispozițiunile art. 205 din legea vămilor nu pot fi referitoare decât la nulitățile ce s'ar invoca din nerespectarea formelor cerute de art. 203 și nici de cum la nulitățile în legătură cu însăși substanța actului, cum ar fi incompetența agentului instrumentator, sau alte formalități substanțiale, fără de care actul nu este valabil. (Cas. S. U. d. 20/924, P. R, 131 III 924; aceiaș cu nota de I. V. Merlescu, P. R. 284 I 924)

29. — Interogatoriile și procesele-verbale de audierea martorilor, în materie de contrabandă vamală, chiar nesemnate de ofițerul de poliție judiciară, care a constatat infracțiunea, sunt valabile, dacă se constată că din cuprinsul procesului-verbal rezultă presumția că au fost luate înaintea lui. (Cas. III c. Ardeal, d. 895/925, P. R. 147 III 925)

30. — Procesul-verbal de contrabandă, face probă în justiție până la înscrierea în fals, dacă au fost respectate formele substanțiale; lipsa indicării penalității nu constitue o omisiune esențială. (Cas. III d. 895/925, P. R. 147 III 925)

31. — Neconstatarea orei la care s'a comis contrabanda, nu constitue o omisiune esențială, atunci când din termenii procesului-verbal rezultă acea sta. (aceiaș decizie)

32. — Marfa de contrabandă, nu este nevoe să fie individualizată în mod amănuntit. (aceiaș decizie)

33. — Când infractorii contrabandiști sunt somați să asiste la redactarea și semnarea procesului-verbal, mai înainte de închiderea lui, nu se violează nici un text de lege. (aceiaș decizie)

34. — Dacă procesul-verbal încheiat de agenții vamali pentru o contrabandă, conține toate elementele și dovezile, nu mai are importanță nulitatea procesului-verbal preliminar, celălalt fiind de sine stătător. (C. Ap. Buc. IV d. 162/928, P. R. 158 III 928)

35. — Conform art. 215 legea vămilor, nu se anulează un proces-verbal de constatarea contrabandei, pentru lipsa mențiunei datei, locului, comiterei contrabandei. (C. Ap. Buc. IV d. 162/928, P. R. 158 III 928)

36. — Nulitatea rezultată din lipsa datei și locului, când s'a comis contrabanda, din art. 203 l. vămilor, nu se aplică decât la contrabandele flagrante. (C. Ap. Buc. IV d. 162/928, P. R. 158 III 928)

a) **Infracțiuni flagrante.**

37. — Caracterul de flagrant delict al unei infracțiuni se determină nu după data actului constatator, ci după raportul de simultaneitate sau de succesiune nemijlocită ce trebuie să existe între săvârșirea faptului și descoperirea lui de către agenții competenți. (Cas. III dec. 116/921, P. R. 7 III 922)

38. — In caz de contrabandă flagrantă, când cercetările se reduc numai la constatări făcute propriis sensibus, sunt competenți a instrumenta nu numai funcționarii vamali, ci și alte categorii de agenți- anume prevăzuți în art. 201 l. v., cari însă nu pot dresa decât acte preliminarii. (Cas. S. U. d. 20/924 cu nota de I. V. Merlescu, P. R. 284 I 924)

b) **Infracțiuni neflagrante.**

39. — In materie de contrabandă neflagrantă, conform art. 199 și 201 legea vamală, legiuitorul nu a mai acordat agenților vamali competența de săvârșită ce au în caz de constatare a contrabandelor flagrante, ci a supus facerea primelor cercetări, precum și dresarea actelor încheiate cu ocazia lor, la o serie de formalități legale, ne mai permițând agenților vamali să instrumenteze singuri, ci cu autorizarea Ministerului Public, iar în ce privește dresarea actelor, ei trebue să fie asistați de un agent al poliției judiciare (Cas. S. U. d. 20/924, P. R. 131 III 924 aceiaș cu notă de I. V. Merlescu, P R. 284 I 924)

40. — Intrucât legea obligă pe agenții vamali, în caz de contrabandă neflagrantă la anumite forme, nepermițându-le să instrumenteze singuri rezultă că neîndeplinirea acestor forme esențiale, constitue un motiv de nulitate a procesului-verbal încheiat (aceiaș decizie)

41. — In materie vamală, numai acele procese-verbale de contrabandă fac dovadă până la înscrierea în fals, care sunt redactate după toate prescripțiunile legii; în consecință, în cazul contrabandelor neflagrante, când infracțiunea urmează a se constata prin două acte deosebite, unul preliminar și altul definitiv, potrivit art. 199, trebue îndeplinită o îndoită formalitate: autorizarea prealabilă a ministerului public, și asistența unui agent de poliție judiciară. (T. Cluj d 1230/926 cu nota de I. Merlescu, P. R. 279 II 926)

42. — In materie de contrabandă neflagrantă, contravenientul trebuind, conf. art. 205 al. II l. vămilor, să fie somat spre a lua parte la cercetare, urmează să se prezinte sau să fie regulat reprezentat, principiu care duce la soluțiunea că o societate anonimă din Ardeal, nu poate fi regulat reprezentată și primită la cercetare, decât dacă se înfățișează în numele ei organele direcțiunei, potrivit prevederilor art. 182 c com. ungar. (C. Ap. Brașov II, 10 Dec. 1927 cu nota de Tr. Alexandrescu, P. R. 225 II 929)

43. — Lipsa procesului verbal preliminar, dela procesul-verbal de constatare al contrabandei neflagrante, nu poate să atragă nulitatea acestui din urmă proces-verbal. (aceiaș decizie)

V. **Judecarea.**

1. **Acțiunea publică.**

44. — Comunicarea hotărârei ad-ției superioare a vămilor, nu se poate face pentru cei aflați în stare de arestare, prin afișarea acestei hotărâri la primăria unde biroul vamal își are sediul, de oarece, ei fiind privați de libertate, nu au posibilitatea să ia cu-

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.iini.ro

nostință de afișare. Prin urmare celor închiși trebue să li se comunice hotărârea la închisoare unde își au domiciliul forțat. (Cas. III c. Ardeal, d 693/922 P. R. 55 III 923)

45. — Acțiunea pe care administrațiunea finanțelor o deschide în aplicarea unei amenzi, pentru contravenție în materie de vămi și acsize, este acțiune publică; ea nu este o acțiune civilă în reparația pagubei cauzată de infracțiune. (Cas. Belg. 26 Ian. 1925 cu nota de J. H. Vermeulen, P. R. 15 III 926)

46. — Prescripțiunea actiunii pe care o deschide administrația în plata a menzii pentru contravenție în materie de vămi și acsize, este cârmuită de regulile asupra prescripțiunii acțiunii publice (aceias decizie)

2. Instanța de judecare și competența ei.

47. — In materie vamală, dat fiind caracterul civil al condamnațiunilor la amedă, instanțele de judecată se constituesc ca instanțe civile. (Cas. III d. 190/921, P. R. 57 III 922)

48. — participarea procurorului atrăgând nulitatea hotărârei, întrucât concluziile sale pot prejudeca pe apelant (ac. dec.)

49. — In conformitatecu dispozițiunile art. 12 l. vămilor, acțiunea publică la care dă loc un fapt pedepsit cu închisoare, este cu totul independentă de urmărirea pentru amenzi, și se exercită de ministerul public, fără nici un amestec al administrațiunei vămilor, iar infractorii sunt trimeși înaintea instanțelor corecționale de drept comun, care îi judecă după regulile procedurei penale; în baza acestui text de lege asemeni acțiuni nu intră în cadrul dispozițiunilor art. 5 § III al. e. din legea pentru Curtea de Casație și Justiție, ci sunt prevăzute de paragraful II al. a, al aceluias articol, cari le dă în judecata secțiunei a II-a. Așa fiind Curtea urmează să-și decline competența de a judeca recursul contra sentinței de condamnațiune penală. (Cas. III c. Ardeal, d. 1211/922, P. R. 134 III 923)

50. — Instanțele de judecată, potrivit legei vamale, nu au competența a judeca pe această cale existența unui prejudiciu civil bazat pe disp. art. 998 c. civ. (C. Ap. Galați II 25 Aprilie 1929 cu nota de Aurel Vidrașcu, P. R. 131 III 929)

a) Judecarea, probe și contra-probe.

51 — Proba înscrierii în fals prevăzută de art. 215 l. vămilor pentru atacarea proceselor-verbale de contrabandă, nu se poate cere și administra decât atunci când agenții vamali ar fi falsificat fapte ori declarațiuni în procesul-verbal, adică ar fi constatat fapte inexistente, sau declarațiuni cari nu s'au făcut, cu un cuvânt, ar fi falsificat adevărul.

Când însă în procesul-verbal de contravenție nu se constată ca fapt pozitiv introducerea coroanelor confiscate, ci aceasta numai se presupune sau se deduce, o atare concluziune sau deducțiune nu înseamnă și nu constitue o posibilitate de falsificare de fapt, și ca atare n'are nevoie de a se ataca prin înscrierea în fals. (Cas. III d. 555/921, P. R. 121 III 922)

52. — Articolul 213 al legii vamale neconferind reprezentantului Statului decât un mandat limitat, el nu se poate valabil desista dela proces, în lipsa unei împuterniciri speciale. (Cas. III Ardeal, d. 1227/921 cu nota d-lui Al. Peretz, P. R. 93 I 923)

53. — Articolul 215 l. vămilor dând proceselor-verbale de contravenție, ca instrumente probatorii, o tărie care nu poate fi combătută decât prin înscrierea în fals, nu se ocupă de dreptul pe care îl are instanța de apel ca, luând faptele așa cum sunt, să examineze și să decidă, dacă ele întrunesc ori nu elementele cerute de lege pentru a constitui o contrabandă.

Acest drept a rămas neatins și nu s'a ridicat instanțelor judecătorești prin nici o dispoziție din legea vamală.

A interpreta contrariu textul sus citat, n'ar avea nici un înțeles, iar dreptul de apel consacrat de legea vamală ar deveni atunci iluzoriu. (Cas. S. U. d. 271/928 cu note de Z. Filotti și G. Iuliu, P. R. 123 I 923)

54. — Legea generală a vămilor nu prevede nici o sancțiune când instanțele judecătorești nu respectă termenele de judecată și de amânare prescrise de art. 213 al legii. (Cas. III c. Ardeal, d. 155/922, P. R. 3 III 923)

55. — Omisiunea esențială, nemotivarea și violarea dreptului de apărare pentru că nu s'a admis apelantului amânarea spre a se cere directiei generale a vămilor un act ce-i înaintase, nu pot fi invocate, întrucât potrivit art. 215 l. vămilor, procesele-verbale aprobate de direcțiunea generală a vămilor fac probă în justiție până la înscrierea în fals, și tribunalele nu pot admite în contra lor alte motive de nulitate; ori înscriere în fals nu s'a cerut. (aceias decizie)

56. — Tribunalul nu poate respinge cererea de înscriere în fals contra procesului verbal dresat de agenții vamali, pe motiv că o parte din martorii invocați spre a dovedi falsul, sunt propuși pentru prima oară înaintea sa. (Cas. III c. Ardeal, d. 690/922, P. R. 133 III 923)

57. — Enunțarea dovezilor prevăzute de art. 109 l. vămilor, nu exclude stabilirea faptelor de contrabandă urmărite după săvârșirea lor, prin alte dovezi decât cele cuprinse în citatul articol.

Prin urmare, violează dispozițiile art. 215 l. vamale, instanța care înlătură proba rezultată din mărturisirea bănuitului, constatată în procesul-verbal, fără ca ea să fi fost înlăturată prin mijlocul înscrierii în fals. (Cas. III compl. Ardeal, d. 1676/922, P. R. 55 III 923)

58. — Nu este permis instanței de apel, pentru a stabili inexistența elementelor contrabandei cerute de lege, să se întemeieze pe fapte care rezultă numai din desbaterile urmate înaintea sa, înlăturând pe cele constatate prin proces-verbal dresat de agenții vamali, de oarece art. 215 din lege se opune la această procedare. (Cas. III 20 Aprile 1923 cu nota de G. Iuliu, P. R. 55 III 923)

59. — Dacă legea vămilor, prin art. 215, modificat în 1916, interzice tribunalului, în apel, a admite și discuta alte dovezi contra proceselor-verbale de contrabandă, decât aceea a înscrierei în fals, nu este mai puțin adevărat că, în caz de contestațiune, tribunalul trebue să examineze în mod prealabil calificarea legală dată faptelor de către agenții vamali, pentru a vedea dacă procesul-verbal constată, în adevăr, o contrabandă și a putea, astfel, aplica dispozițiunile riguroase ale art. 215, alin. I, privitoare la sistemul de probațiune. (Cas. III d. 599/923, P. R. 147 III 923)

60. — In conformitate cu art. 216 l. vamală, tribunalul nu poate intra în cercetarea înscrierii în fals și ca trebue înlăturată fără examen prealabil, dacă apelantul nu se află prezent la înfățișare.

Această măsură a fost luată de legiuitor pentru a culege informațiuni personale dela apelant asupra autorilor și împrejurările falsului, informațiuni pe baza cărora urmează a se începe urmărirea penală. Cas. III c. Ardelean, d. 1427/923, P. R. 61 III 924)

61. — Atunci când prin procesul-verbal, agenții vamali nu constată însuș faptul material al contrabandei, ci numai din anumite elemente deduc faptul material, în asemenea caz combaterea procesului-verbal ne mai fiind îngrădită la singurul mijloc al înscrierii în fals, poate fi făcută prin toate mijloacele de probațiune, admise de dreptul comun. (Cas. III d. 996/925, P. R. 3 III 926)

62. — Inscrierea în fals contra unui proces-verbal de contrabandă, trebue făcută, conf. art. 216 l. vămilor, prin chiar petițiunea de apel, indicându-se în acelaș timp, și mijloacele doveditoare, numele și calitatea martorilor.

O înscriere în fals, făcută în mod vag și invocată ca un preparator subsidiar, este inoperantă și nu obligă instanța de fond a o lua în considerare. (C. Ap. Brașov II 10 Dec. 1927 cu nota de Traian Alexandrescu, P. R. 225 II 929)

b) Hotărâri și căi de atac.

63. — Desi după art. 212 l. vămilor, atunci când partea n'are domiciliu în comuna unde se află biroul vamal, comunicarea deciziunei ministerului de finanțe se face prin afișare, legea nu a putut însă să dispună decât pentru cazul când partea se află în libertate iar nu închisă, căci numai în această situațiune are posibilitatea să ia cunoștință de afișarea deciziunei la primăria respectivă și să uzeze, în termen util, de calea de atac pe care legea i-o pune la dispoziție.

Astfel când apelanții se află în închisoare si deciziunea nu li s'a comunicat acolo, conform art. 156 pr civ. ei se găsesc în termen a o ataca ori când. (Cas. III c. Ardelean, d. 690/922 P. R. 122 III 923)

64. — Chestiunea de a se ști dacă recursul este admisibil contra proceselor verbale de condamnațiune, dresate de agenții vamali în materie de contravenție constatată cu prilejul unei declarațiuni de export, nu pune în discuțiune neconstituționalitatea art. 90 l. vamală anterioară nouii Constituțiuni, ci abrogarea acestui articol, cu privire la dreptul de recurs, prin noul principiu că recursul în casare este de ordin constituțional.

Prin urmare, competența de a examina chestiunea admisibilității unui asemenea recurs aparține Secțiunii a III-a a Inaltei Curți de Casație, iar nu Secțiunilor Unite. (Cas. S. U. d 5/25 cu nota de I. V. Merlescu, P. R. 221 I 925)

65. — Termenul de recurs de 15 zile, prevăzut prin art. 214 l. vămilor a fost prelungit la o lună dela comunicare prin legea din 29 Aprilie 1926. (C. Ap. Brașov II 10 Dec. 1927 cu nota de Tr Alexandrescu, P. R. 225 II 929)

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.iini.ro

3. Sancțiuni vamale.
a) Considerațiuni generale.

66. — In materie de contravenționi și contrabande vamale, persoanele civil responsabile, pot fi condamnate solidar cu agenții infractori, la amendă și despăgubiri, fără chiar să fie chemate și ascultate la încheierea actelor (Cas. III d. 416/921, P. R. 64 III 922)

67. — Legea vămilor consideră și sancționează delictele de contrabandă vamală dintr'un îndoit punct de vedere: atât ca infracțiuni penale, interesând ordinea publică, cât și ca abateri sau delicte civile interesând numai fiscul. (Cas. III d. 252 bis/923 cu nota d-lui C. Marinescu-George, P. R. 146 I 923)

68. — Din punct de vedere al responsabilității civile, incriminată de legea vamală prin art. 215 al. 3, nu importă câtuș de puțin dacă persoana morală, însărcinată cu vămuirea, în speță societatea de transporturi „I.". a săvârșit în mod intenționat contrabanda ce i se impută, cu alte cuvinte dacă ea a dat ordin, a știut, a fost de conivență cu prepușii săi, cari de fapt au săvârșit acea contrabandă.

Intr'adevăr, legea vamală face responsabil civilmente pe oricine pentru o simplă eroare, sau omisiune în îndeplinirea formalităților vamale, lucru ce reiese din art. 220, care declară responsabil pe proprietarii mărfurilor de faptele săvârșite de prepușii lor și din art. 196, care condamnă pe expeditori și pe oricine dă concurs efectiv la săvârșirea contrabandei, fără ca să fie scuzat, zice art. 215 al. 3, de lipsa de intenție, sau eroare. (Cas. III compl. ardelean, d. 996/924, P. R. 5 III 925)

69. — In afară de amenzile aplicate pentru contrabande, nu există solidaritate de plată între mai multe persoane condamnate pentru unul și același fapt de fraudă. (C. Ap. Galați II 25 Aprilie 1929 cu nota de Aurel Vidrașcu, P. R. 131 III 929)

b) Amenzi.

70. — Amenda care se pronunță pe cale administrativă de agenții vamali, denumită amendă fiscală, deși s'ar părea că are un caracter mixt de despăgubire civilă și de pedeapsă în principiu, totuș potrivit al. IV din art. 193, caracterul acestei amenzi este exclusiv de penalitate, căci atunci când condamnatul nu poate să plătească, este arestat și trimis înaintea tribunalului pentru a i se înlocui amenda cu închisoare corespunzătoare, după dispozițiile art. 28 din codul penal. (T. Chișinău II, jurnal 6796/920, P. R. 119 III 924)

71. — Amenzile vamale au carater pur civil, judecarea lor fiind dată în competința instanțelor civile, fără participarea ministerului public. Ele n'au caracterul mijloacelor de represiune prescrise pentru garantarea și menținerea ordinei soiale, ci sunt simple sancțiuni civile reprezentând desdăunări, cuvenite fiscului pentru prejudiciul ce el încearcă, astfel că motivul de casare întemeiat pe neaplicarea amenzii în conformitate cu legea, nu poate fi propus pentru prima oară în discuțiunea Curții de Casație. (Cas. III dec. 1035/921 cu nota d-lui Emil Ottulescu, P. R. 141 I 922)

72. — Amenda, în caz de condamnare pentru contravenție în materie de vămi și acsize, este destinată să îndemnizeze fiscul într'un mod global, pentru paguba pe care i-o cauzează fraudele nedescoperite; ea are caracterul de pedeapsă față de cel lezat. (Cas. Bruxelles-Belg. 26 Ian. 1925 cu nota de J. H. Vermeulen, P. R. 15 III 926)

73. — In caz de reticență vamală, fiscul poate urmări, concomitent, atât plata diferenței taxelor, cât și plata amenzii. (C. Ap. Brașov II 10 Dec. 1927 cu nota de Tr. Alexandrescu, P. R 225 II 929)

74. — Contrabandele, cari nu sunt pedepsite cu închisoare de legea vămilor, au o sancțiune bănească — amenda — dar nu o pedeapsă, în sensul unei sancțiuni publice. Amenda, prin natura ei, nu e o pedeapsă, cum e închisoarea, care, oricând ar fi utilizată de legiuitor, e totdeauna pedeapsă: amenda e numai o prestațiune bănească, cu diverse destinațiuni, între care poate fi și aceea de sancțiune.

In acest ultim caz numai voința legii îi dă destinațiunea de pedeapsă cu caracter public, altfel rămânând sancțiune, dar cu caracter civil.

Prin urmare, chiar atunci când amenda se pronunță ca o sancțiune, ea își păstrează caracterul civil, dacă nu există necesitatea unei sancțiuni publice, care să motiveze voința legiuitorului, de a-i imprima un cracter deosebit și anume pe cel penal, pe care îl au totdeauna amenzile din codul penal. (C. Ap. Craiova I d. 2766/929 cu nota de I. Strelicescu, P. R. 97 II 930).

c) Confiscare.

75. — In condamnațiunile bănești urmează a se socoti nu numai amenzile și zecimile, ci totodată și confiscarea, care cuprinde în sine și o reparațiune civilă și o penalitate. (Cas. fr. Req. 23 Nov. 1920, P. R. 11 III 922).

76. — Instanța de fond nu săvârșește nici o violare sau greșită aplicare a legei vamale când, deși anulează procesul-verbal de contravenționne pentru vicii de formă și apără pe contravenient de amendă, menține confiscarea mărfurilor pe cari le-a constatat ca fiind fals declarate și cari erau prohibite la import. (Cas III d. 972/922, P. R. 56 III 923).

77. — Anularea unui proces-verbal de contrabandă nu va opri, dacă mărfurile sunt prohibite la import, ca confiscarea să aibă loc, întrucât prohibițiunea aceasta lovește obiectul de indisponibilitate și confiscarea poate fi admisă contra terților deținători indiferent de buna sau reaua lor credință asupra posesiunii lucrului. (T. Covurlui II s. 24/924 cu nota de M. Valerianu, P. R. 30 II 925).

d) Despăgubiri.

78. — Legea generală a vămilor lovește contrabandele cu două pedepse: 1) amenda pronunțată pe calea administrativă și care se aprobă de Direcția Generală a Vămilor; 2) pedeapsa propriu zisă, care se pronunță de instanțele judecătorești, sesizate de Parchet.

Dacă faptul de contrabandă a fost șters, pe temeiul amnistiei, prevăzută de decretele-legi respective, toate efectele cu caracter penal cari decurg din ipoteza existenței lui legale, se ridică; prin urmare și amenda aprobată de Direcțiunea Generală a Vămilor, căci ea are caracter penal, putând fi înlocuită cu închisoarea, în caz de insolvabilitate.

Despăgubirile însă, la cari contrabandiștii sunt obligați în locul confiscării mărfurilor, rămân în picioare, deoarece decretele-legi de amnistie mențin dreptul Statului la ele. (T. Chișinău II Jurnal 6796/920, cu nota de C. Panaitescu, P. R. 119 III 924).

79. — Când marfa întrodusă prin contrabandă sub formă de hârtie monedă străină a fost transformată în hârtie monedă națională și confiscarea ei nu mai e posibilă, contravenientul poate fi supus la valoarea ei ca daune încurcate de stat prin punerea în circulație a unui plus de monedă, neautorizată. (Cas. III d. 416/921, P. R. 64 III 922).

e) Inchisoare.

80. — Din art. 53, 192, 193 și 196 din legea generală a vămilor, rezultă în mod neîndoios că atât contrabanda cât și încercarea de contrabandă de mărfuri prohibite, se pedepsește, pe lângă amendă și confiscare, și cu pedeapsa închisorii, prevăzută de art. 196 din lege.

Prin urmare, în speță, instanța de fond a făcut o bună aplicațiune a legii, condamnând la închisoare pe recurent, pentru încercare de contrabandă, prin acea că a fost prins pe când transporta o cantitate de slănină — marfă prohibită la export — în raza de 10 km. de la frontieră, fără a avea autorizațiunea cerută de art. 53 din legea vămilor. (Cas. II d. 2710/923, P. R. 114 III 924).

4. Restituirea obiectelor confiscate.

81. — In cazul anulării unui proces verbal de contrabandă, al cărei obiect au fost niște mărfuri prohibite la import, acestea nu se mai pot restitui proprietarului, chiar dacă el ar fi de bună credință.

Principiul prescripțiunii instantanee, stabilit de art 1909, nu are efect în privința mărfurilor prohibite la import, care sunt lovite de indisponibilitate. (Cas. III d. 2390/924 cu nota de I. V. Merlescu, P. R. 223 I 926).

82. — Stabilindu-se printr'o sentință rămasă definitivă, că apelantul nu s'a făcut culpabil de faptul de contrabandă, de care era învinuit și că deci confiscarea monetei găsite asupra lui e un act abuziv al agentului vamal care a instrumentat, prin consecință, deținerea în asemenea condiții de către organele Ministerului de Finanțe a monetei confiscate, care, deși prohibită la import, nu fusese întrodusă în țară, este lipsită de cauză și justifică principial cererea apelantului de a-i fi restituită și abstracție făcând de faptul că acele monezi au fost sau nu vândute, după confiscarea lor, potrivit art. 226 din legea generală a vămilor, sau dacă au fost sau nu preschimbate, potrivit instrucțiunilor Ministerului de Finanțe, Ministerul însusindu-și-le pe nedrept atunci când aveau o valoare, rămâne obligat să restituie contravaloarea lor în lei, acum când sunt scoase din circulație, pe temeiul principiului consacrat de art. 998 c. civ., după care orice faptă a omului care cauzează un prejudiciu, obligă pe cel ce l-a cauzat să-l repare. (C. Ap. Constanța, d. 216/928 cu nota de St. Georgescu Olenin, P. R. 194 II 928).

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.iini.ro

VI. **Legislația teritoriilor alipite.**

83. — Recursurile vamale, nu sunt regulat introduse dacă se declară verbal în ședință, iar nu în conformitate cu dispozițiunile art. 527 pr. civ. ardeleană, aplicabilă în această materie. (Cas. III c. Ardeal, d. 690/922, P. R. 133 III 923)

84. — In acțiunea civilă rezultată dintr'o contravențiune la legea vămilor săvârșită în Ardeal, urmând a se aplica dispozițiunile codului de procedură civilă în vigoare în Transilvania, recursul făcut verbal înaintea tribunalului nu este regulat introdus; el trebuește formulat în scris și cu paza formelor cerut e de §-ul 527 din arătatul cod. (Cas. III Ardeal, d. 693/922, P. R. 55 III 923)

VII. **Studii și note.**

85. — L'évolution et la révision récente du tarif douanier en Roumanie (Al. Hallunga) recensie de I. L. Georgescu (P. R. 37 IV 928)

86. — V. Forță majoră. Proces-verbal.

VAMA DE TARG.

Privilegiile acordate de foștii regi ai Ungariei, particularilor din Ardeal, de a încassa în folosul lor drepturile de vamă de târg, având caracterul unor impozite stabilite în interes particular, au fost abrogate din momentul promulgării actualei Constituțiuni a României. (Cas. III d. 1436/924 cu nota de D. Maxim, P. R. 10 I 925)

VANAT. (Protecția și poliția).

(l. 19 April 1923, M. Of. 12/923).

1. — Din art. 73 din legea asupra poliției vânatului, rezultă că pentru existența delictului prevăzut de acest articol, nu este necesar ca cel ce vânează fără învoirea proprietarului sau arendașului, să fi consumat și faptul, adică să prindă chiar vânatul, ci este suficient numai să fie surprins urmărind vânatul cu arma. (Cas. II, d. 1985/923, P. R. 25 III 924)

2. — Din art. 55 și 85 l. p. reglem. vânătoarei și protecția vânatului, rezultă că legiuitorul a creat ca infracțiuni penale numai sustragerea dela plata taxei de a purta arma, tăinuirea câinilor de vânat sau a armelor și întrebuințarea armelor de foc scutite de art. 52 de plata taxei, și prin urmare, faptul sustragerii dela plata taxelor pentru câini nefiind pedepsit de lege, tribunalul numai printr'o greșită aplicațiune a ziselor texte a condamnat pe recurent în baza art. 55. (Cas. II, d. 34/925, P. R. 34 III 936)

3. — Faptul de a vâna în pădurea altuia fără autorizație și permis de vânătoare, constitue delictul de braconaj. Dacă vânătoarea a avut loc noaptea, acest fapt constitue circumstanțe agravante. (Cas. II d. 898/926, P. R. 83 III 926)

4. — V. Responsabilitate.

VANZARE.

(Art. 1294—1370 c. civ., 60—73 c. com.)

CUPRINS:

I. *Natura și forma contr. de vânzare.*
1. Diferența de alte contracte (1—4).
2. Forme speciale (5).
3. Probarea (6—8).
II. Elemente.
1. Capacitatea părților.
§ 1. Vânzarea între soți (9—13).
§ 2. Vânzarea tutorilor și administratorilor (14-17).
2. Consimțimântul.
§ 1. Promisiunea de vânzare.
a) Noțiuni generale (18—22).
b) Efecte (23—39).
§ 2. Incheierea convenției de vânzare (40—46).
3. Prețul (47—54).
4. Obiectul.
§ 1. Lucruri ce pot fi vândute (55—56).
§ 2. Lucruri inalienabile (57).
§ 3. Lucrurile altuia (58—60).
§ 4. Lucruri viitoare (61—62).
5. Alte condiții accesorii (63—64).
III. Modalitățile vânzării.
1. Vânzare condițională (65—70).
2. Vânzare după greutate, număr și măsură (71—74).
3. Vânzare comercială (75—76).
§ 1. Vânzare cu predare la termen (77 83).
a) cu livrări succesive (84—87).
§ 2. Vânzare de valori (88).
§ 3. Vânzare de la piață la piață (89 91).
§ 4. Vânzare de fond comercial (92—96).
§ 5. Vânzare pe mostră (97).
§ 6. Vânzarea mărfei încărcată pe vas (98—105).
§ 7. Rezilierea vânzării comerciale (106 113).
§ 8. Executarea silită a vânzării comerciale (114—127).
IV. Efecte.
1. Transmiterea proprietății (128—130).
2. Obligațiile vânzătorului:
§ 1. Predarea obiectului.
a) Condițiuni generale (131—135).
b) Locul și timpul (139).
c) Sancțiuni (139).
d) Riscurile (140—148).
§ 2. Garantarea.
a) Evicțiunea (149—163).
b) Vicii (164—168).
§ 3. Alte obligațiuni (169—170).
3. Obligațiile cumpărătorului:
§ 1. Plata taxelor și cheltuielilor (171 172).
§ 2. Plata prețului.
a) Mod, loc, timp (173—176).
b) Garanție, retenție (177).
c) Suspendarea prețului (173—190).
d) Ridicarea obiectului vândut (191).
4. Vânzările succesive (192—195).
V. Desfacerea contr. de vânzare.
1. Acțiunea în reziliere pentru neîndeplinirea condițiilor (196—203).
2. Actiunea în reciziune pentru leziune (204).
VI. Legislația teritoriilor alipite.
1. Ardeal (205—212).
2. Basarabia (213—214).
3. Bucovina (215—217).
VII. Studii, recenzii și note (218—224).

I. Natura si forma contractului de vânzare.

1. Diferența de alte contracte.

1. — Convenția prin care o persoană predă alteia un lucru mobil (automobil), în schimbul unui preț plătibil în vărsăminte succesive, cu stipulația că vânzarea va fi perfectă după plata ultimei rate, iar până atunci vânzătorul să conserve proprietatea trăsurei, nu trebue a fi considerată că ar cuprinde și un contract de închiriere pe lângă contractul de vânzare. (Cas. Cr. Fr. 15 Mart 1912, P. R. 50 III 922)

2. — Vânzarea imobilului cu clauza că vânzătorul are drept a locui gratuit o parte din imobilul vândut până la o anumită dată, nu se consideră ca un comodat, ci ca un contract de închiriere al cărui preț echivalează diminuarea prețului vânzării. (C. Ap. Buc. II dec. 180/920, P. R. 26 III 922)

3. — Când este vorba de lucruri fungibile comandate unui fabricant, contractul va fi de intreprindere sau de vânzare, după cum lucrurile ce trebuesc predate vor suferi sau nu, modificări importante. (T. arb. româno-german, 16 Iunie 1925 cu nota de Radu Dimiu, P. R. 116 III 926)

4. — Contractul de vindere sau de darea în tăiere a unei păduri, nu are nici un raport de asemănare cu contractul de arendă: pe când în acesta din urmă obiectul îl constitue posibilitatea de folosință, care nu se poate cunoaște și determina precis încă de la încheierea contractului, în caz de vinderea unei păduri spre tăiere, obiectul este deja cunoscut și determinat în întinderea sa încă dela început. (T. Orhei, 19 Ian. 1926, P. R. 40 III 926)

2. Forme speciale.

5. — Potrivit art. 219 al legii bulgare despre obligațiuni și contracte, modificat prin legea despre ipoteci și privilegii din 1910, sub regimul căreia s'a încheiat contractul privitor la promisiunea de vânzare — cu începere dela 1 Septembrie 1910 orice înstrăinare de imobile este interzis a se face altfel decât prin act notarial, acest articol având următorul cuprins: „Contractele de transmiterea dreptului de proprietate sau a vreunui alt drept real asupra bunului nemișcător trebuie să se facă sub pedeapsa nevalidității, prin act notarial".

Din termenii expresi și categorici ai legii, rezultă că actul notarial fiind cerut ad substantiam este act solemn. Vânzarea de imobile sub altă formă decât prin act notarial nu poate exista, orice alt act neputându-se în această privință asimila actului notarial, care, după legea bulgară, este supus unor formalități deosebite de cele prevăzute în legiuirea noastră, între altele judecătorul de ocol sau notarul bulgar fiind obligat a constata în bază de acte că vânzătorul este într'adevăr proprietarul dreptului real imobiliar ce înstrăinează și că posedă imobilul în cauză în momentul înstrăinării. (Com. jud. p. verificarea titlurilor de propr. Caliacra, I H. 192/927 cu nota de A. N. P. în P. R. 74 III 927).

3. Probarea.

6. — Pentru ca vânzarea să fie perfectă trebue, potrivit art. 1295 c. civil ca părțile să fi căzut de acord asupra vânzării; ori, când din actul ce se invoacă drept instrument probatoriu al vânzării nu rezultă acordul perfect al părților, el poate să constitue un proect de vânzare, iar nici de cum dovada existenței a însăși vânzării. (C. Ap. Buc. III d. 166/922, P. R. 22 III 923).

7. — Nu se poate dovedi cu martori, existența unei condiții la care ar fi fost subordonată o vânzare încheiată printr'un schimb de scrisori misive, unde nu este exprimată condiția de

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.iini.ro

care este vorba, art. 1341 c. civ. fr. (Cas. Civ. Fr. 6 Febr. 1928, P. R. 13 III 929).

8. — In zadar s'ar susţine găsirea unui început de probă în scris al acestei condiţii în scrisorile care au format contractul, dacă judecătorii fondului recunosc că această pretenţie tinde în realitate la dovedirea cu martori în contra sau peste conţinutul unui act. C. fr. 1341, 1347 (aceiaş decizie).

II. Elemente.
1. Capacitatea părţilor.
§ 1. Vânzarea între soţi.

9. — Dispoziţia art. 1595 c. civ., care interzice vânzare între soţi afară de anume cazuri limitativ determinate nu împiedică aplicarea art. 815 c. civ., după care nimeni nu poate fi obligat a rămâne în indiviziune.

In consecinţă, soţul poate cere scoaterea la licitaţie a unui imobil asupra căruia este proprietar în indiviziune cu soţia lui. (C. Ap. Paris, 20 Iulie 1922 cu nota de I. R. B. în P. R. 9 III 924).

10. — In caz de vânzare cu preţul convertit în obligaţiunea de întreţinere, art. 1647 c. civ. care nu dă drept credi-rentierului să ceară restituirea fondului înstrăinat, nu se aplică; căci această dispoziţiune specială nu se aplică decât la aceste contracte excepţionale pe care legiuitorul român le-a văzut cu ochi răi, dovadă fiind desfiinţarea renditelor perpetui, iar nu şi la celelalte contracte sinalagmatice, care rămâne a fi guvernate de principiile generale ale dreptului comun. (Jud. Oc. Băileşti I h. 656/927 cu nota de N. Nichita, P. R. 269 II 927).

11. — Art. 1307 c. c. oprind vânzările directe între soţi, ele sunt anulabile şi când s'a fraudat legea prin întrebuinţarea persoanelor interpuse. (Jud. Oc. Herta-Dorohoi, 17 Nov. 1927 cu nota de Traian Scriban, P. R. 26 III 929).

12. — Când se vinde în bloc şi deodată o întreagă pădure a cărei porţiune defrişabilă anual e facultativă, prevăzându-se nu o limită maximă de tăiere anuală, ci o limită minimă din întinderea totală, condiţiile cerute pentru capacitatea vânzătorului sunt acelea prevăzute în caz de înstrăinare a imobilelor. (T. Ilfov I com. s. 979/928 cu note de St. Marinescu, Bolintin, N. Papadat şi I. Cohen, P. R. 206 II 929).

13. — O vânzare făcută între soţi contra prescripţiilor legale, nu poate fi ratificată decât când căsătoria încetează. In cazul existenţei unui viciu prelungit, confirmare nu este valabilă decât atunci când acel viciu încetează. (T. R.-Sărat, 18 Sept. 1928 cu nota de C. Zotta, P. R. 8 III 929).

§ 2. Vânzarea tutorilor şi a administratorilor.

14. — Vânzarea săvârşită de tutoarea minorului fără paza formelor legale, este anulabilă numai pe această consideraţiune, fără a fi nevoie să se dovedească şi faptul leziunii.

Prin urmare, instanţa de fond violează art. 1157 combinat cu 1163 c. civil, când nesocotind distincţiunea pe care o face legiuitorul între actele anulabile pentru simplă lipsă de formă şi actele rescindabile pentru caz de leziune, hotărăşte că trebuie să se dovedească nu numai că actul de înstrăinare a imobilului a fost consimţit în timpul minorităţii, dar şi că partea a fost lezată prin acest act. (Cas. I d. 218/919, P. R. 81 III 924).

15. — Acel care cu bună ştiinţă cumpără imobilul unui minor, fără îndeplinirea formelor legale, nu poate fi considerat ca posesor de bună credinţă şi, ca atare, nu poate dobândi fructele acestui imobil. (C. Ap. Bourges-Fr. 2 April 1920 cu nota R. în P. R. 9 III 927).

16. — Vânzarea bunurilor aparţinând unui minor trebuie făcută în conformitate cu art. 401 Cod. civ. şi 681 Cod. proc. civ. (Cas. I d. 1146/923 cu nota de I. Rosetti Bălănescu, P. R. 123 I 924).

17. — Vânzarea socotită ca nulă din motivul că administratorul sechestru a depăşit limitele atribuţiunilor sale, nu poate da loc la daune pentru cumpărător, când acesta se dovedeşte în culpă de a nu se fi informat asupra valabilităţii în drept a operaţiunei ce a încheiat şi când vânzătorul nu este de rea credinţă. (C. Ap. Iaşi II d. 68/928 cu nota de Eug. Petit, P. R. 4 II 929).

2. Consimţimântul.
§ 1. Promisiunea de vânzare.
a) Noţiuni generale.

18. — Codul civil român, nemenţionând nimic în privinţa promisiunilor de vânzare, întru cât nu a reprodus art. 1589 c. civ. fr., asemeni convenţiuni sunt totusi valabile şi, în lipsă de un text special, urmează să se facă aplicaţiunea principiilor de drept comun în materie de obligaţiuni. (T. Gorj I, s. 61/921, P. R. 23 III 923).

19. — Pentru a constata existenţa elementelor necesare unei promisiuni de vânzare — trebuie să constatăm că este un preţ fixat într'o promisiune de vânzare, şi ca ambele părţi să se oblige, alt cum nu ne aflăm în faţa unui contract sinalagmatic. (T. Gorj I s. 61/921, P. R. 23 III 923).

20. — Opţiunea sau promisiunea de vânzare constitue o convenţiune esenţialmente unilaterală, în care proprietarul singur este angajat, contractând o îndoită obligaţiune de a nu retrage oferta de vânzare înainte de expirarea termenului fixat şi de a vinde lucrul aceluia care aderă, care declară în acest termen că consimte să cumpere. Promitentul într'o opţiune de vânzare este obligat întocmai ca şi printr'un contract perfect, însă prin aderarea cumpărătorului, convenţiunea unilaterală se completează, se transformă într'un contract sinalagmatic irevocabil şi promisiunea de vânzare devine vânzare-cumpărare. (C. Ap. Buc. I, 9 Iunie 1920, P. R. 158 II 924).

21. — Promisiunea bilaterală de cumpărare vânzare a unui imobil, făcută în scris, diferă în mod esenţial de vânzarea perfectă, de oarece, pe când la aceasta din urmă conţinutul sau scopul direct al declarării de voinţă este transmisiunea proprietăţii lucrului vândut, o atare transmisiune la promisiunea de vânzare-cumpărare are loc numai în virtutea unei noui declarări de voinţă, făcută posterior şi care aduce la îndeplinire obligaţiunea luată prin prima declarare. (Cas. Roma-Ital. S. U. 28 Nov. 1921 cu nota d-lui I. N. F. în P. R. 164 III 922).

22. — Promisiunea unilaterală de vânzare fiind o convenţiune cu caracter special prin care propunătorul se obligă a vinde altuia un lucru fără ca acesta să consimtă de îndată a'l cumpăra, ea presupune că acela căruia oferta i-a fost adresată, nu este în măsură de a accepta imediat vânzarea propusă şi că are trebuinţa de un oarecare timp pentru a se pronunţa. (C. Ap. Iasi II, 12 Mai 1923, P. R. 138 III 923).

b) Efecte.

23. — Sub imperiul cod. italian în vigoare, promisiunea de vânzare echivalează fără dubiu, cu o adevărată vânzare propriu zisă ori de câte ori conţine elementele esenţiale ale contractului, întrucât formula promisiunei de vânzare-cumpărare, de a vinde un lucru pe un pret determinat, nu este altceva decât un mod de a manifesta consimţimântul de a cumpăra şi vinde acel dat lucru pentru acel dat preţ. (Cas. Napoli-Ital. 2 Oct. 1909 cu nota de C. N. Toneanu, P. R. 12 III 924).

24. — Promisiunea de vânzarea fiind un contract unilateral special, deşi cu o obligaţie unică, implică totusi un acord de voinţe cu rezerva pentru cel căruia se promite vânzarea de a declara ulterior dacă cumpără ori nu. Un asemenea acord nu s'a stabilit în momentul când s'a dat opţiunea faţă de terţii amatori a cumpăra.

De aceia în raport cu aceştia nu poate fi vorba de cât de o policitaţiune sau ofertă asemănătoare, e adevărat, cu promisiunea de vânzare, prin restricţiunea ce-şi impune cel care a dat-o de a nu o revoca într'un timp anumit, şi care ofertă este valabilă în drept deşi adresată la persoane necunoscute, căci neflind vorba de un contract în vederea persoanei, legea nu cere pentru validitatea ofertei, ca ea să se adreseze unei persoane determinate. (Cas. I dec. 852/920, P. R. 47 I 922.)

25. — Când, înainte de împlinirea unei condiţiuni care afectează o opţiune de vânzare, oferta a fost retrasă de către vânzător, nu se poate spune că vânzarea devine perfectă, decât în urma unei hotărâri judecătoreşti care să constate acest lucru. (T. Ilfov IV s. 822/921 cu nota de N. Polizu Micşunesti, P. R. 55 II 924).

26. — Şi transfertul de proprietate, în caz de litigiu, nu se operează, atâta timp cât procesul s'a tranşat numai în primă instanţă, căci apelul fiind devolutiv, se poate pune din nou în discuţiune cu prilejul lui, situaţia părţilor (aceias decizie).

27. — Promisiunea de vânzare, care este un angajament unilateral acceptat fără promisiunea de a cumpăra, constitue o obligaţiune de a face şi dă loc la daune interese în caz de neexecutare. (T. civ. Bruxelles-Belg. 22 Iun. 1921 cu nota d-lui G. M. S. în P. R. 134 III 922).

28. — Când o închiriere a fost convenită cu opţiune de cumpărare pentru chirias la o dată determinată, operaţiunea juridică este o promisiune unilaterală de vânzare. Chiriaşul nu poate deduce din faptul că au fost aduse modificări imobilului, cu consimţimântul proprietarului, şi din faptul că acesta a intervenit pentru obtinerea autorizaţiilor comunale necesare — că operaţiunea intervenită este o „cesiune de proprietate" din momentul închirierei, mai ales că se prevedea în contractul de închiriere

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.iini.ro

că toate noile transformări vor rămânea, la finele contractului, proprietarului, fără vreo despăgubire pentru chiriaşul ce le-a făcut. (Aceias decizie).

29. — Judecătorii fondului au făcut o justă aplicaţiune a legei, anulând promisiunea de vânzare a unui fond de comerţ pe un preţ egal cu a zecea parte din venitul pe zece ani. Preţul, în speţă, fiind neserios, trebuia considerat ca inexistent, şi, deci, promisiunea de vânzare ca neavând caracterul unei vânzări (art. 1582, 1583 c. civ. fr.) (Cas. Req.-Fr. 3 Mai 1922, P. R. 39 IV 923).

30. — O simplă ofertă de a vinde în anumite condiţiuni, fără nici o manifestare de voinţă din partea aceluia căruia i se face, obligă propunătorul să menţină oferta sa în intervalul termenului necesar celui dintâi de a da un răspuns reflectat; în cazul însă când acela căruia i se face propunerea îşi rezervă în mod expres dreptul de a reflecta şi de a nu ridica opţiunea sa decât ulterior, promiţătorul rămâne obligat a vinde până la manifestarea intenţiei de a cumpăra. (C. Ap. Iaşi II 12 Mai 1923, P. R. 138 III 923)

31. — O promisiune de vânzare neacceptată încă, nu formează decât o simplă policitaţie, şi autorul ei este liberat prin simplul fapt că oferta lui n'a fost acceptată în termenul fixat. (Cas. Civ. Fr. 8 Aprilie 1924, P. R. 11 III 925)

32. — Deşi declaraţiunea unilaterală de voinţă cu caracter obligator pentru cel ce se angajează nu este formal recunoscută în legislaţia noastră, aceasta nu constitue un motiv decisiv pentru ca existenţa ei să fie tăgăduită, când obligaţiunea promitentului e licită. (C. Ap. Craiova II 27 Febr. 1925 cu rezumate de concluzii scrise, P. R. 235 II 929)

33. — Validitatea unei asemenea obligaţiuni este subordonată îndeplinirei condiţiunilor esenţiale oricărei convenţiuni. (aceias decizie)

34. — Când e vorba de o promisiune de vânzare care cuprinde obiectul şi preţul şi când ea nu e făcută pentru un timp determinat ce a trecut în momentul acceptării, avem de a face cu o convenţiune de vânzare desăvârşită şi prin elementul consimţimântului celui ce se adresează promisiunea. (aceias decizie)

35. — O promisiune unilaterală de vânzare, prin care promitentul declară că va vinde peste un timp determinat un lucru, nu constitue o condiţiune pur potestativă ci o obligaţiune fermă. (C. Ap. Craiova II 27 Febr. cu rezumate de concl. scrise, P R. 235 II 927)

36. — Opţiunea de vânzare fiind o promisiune unilaterală şi constituind pentru cel ce oferă, un angajament definitiv, promitentul nu poate retrage oferta înăuntrul termenului fixat pentru acceptarea ei. (T. Botoşani 18 Oct. 1925 cu nota de G. Abramovici, P. R. 254 II 926)

37. — Dacă, în cazul unei promisiuni de vânzarea uniu imobil indiviz făcută de către un singur coproprietar, nulitatea edictată de art. 1599 cod. civ., viciază contractul, relativ la părţile imobilului ce nu aparţin autorului promisiunii, această nulitate nu se întinde de plin drept la promisiunea de vânzare a părţii indivize care îi aparţinea. (Cas. Civ. Fr. 22 Nov. 1926, cu notă de H. Ionaşcu, P. R. 127 III 931)

38. — Prezenţa unui interzis printre coproprietarii unui imobil nu permite acestora de a consimţi în mod valabil la o promisie de vânzare, chiar în cazul când au promis pentru interzis (se sont portés forts), această din urmă clauză nefiind aplicabilă decât în cazul când interzisul ar dispare, sau în cazul când şi-ar fi recăpătat deplina capacitate la epoca în care realizarea vânzării ar fi cerută. (T. Civ. Seine Fr. 10 Martie 1927, P. R. 78 III 927)

39. — Cumpărătorul nu poate cere daune interese coproprietarilor cari au promis pentru altul, dacă cunoştea existenţa interzisului, şi prin consecinţă, nulitatea care apasă asupra promisiei de vânzare. (aceias hotărâre)

§ 2. Incheierea convenţiei de vânzare.

40. — Este apreciere de fapt, aceia prin care, judecătorul faptului a considerat ca o ofertă de vânzare de imobile, îndreptată prin scrisoare, către un mediator, trebue considerată ca o ofertă angajantă, făcută prin mijlocirea sa, unei oarecari persoane care s'ar fi găsit dispusă ca dela el să cumpere, în condiţiunile cuprinse în acea ofertă. (Cas. Florenţa Ital., 20 Iunie 1910, cu nota de C. N. Toneanu, P. R. 156 III 923)

41. — Este perfect legală delegaţiunea făcută de părţi mediatorului de a culege şi comunica, pe rând, voinţa scrisă în privinţa contractului şi deci nu e censurabilă decisiunea care a considerat, că în funcţie de transmitător, mediatorul n'a făcut de cât să execute materialmente voinţele formale ale părţilor contractante. (aceias decizie)

42 — După principiile generale asupra formării consimţimântului în obligaţiuni, vânzarea ca şi celelalte contracte se formează prin mijlocirea unei oferte sau policitaţiuni, urmată, fie imediat, fie după un timp oare care, de o acceptare; atât timp cât oferta nu a fost acceptată, autorul ei este liber de a o retracta, dar după acceptare, contractul există şi leagă pe cei doi contractanţi, fără a mai putea fi retractată decât cu consimţimântul lor comun. (C. Ap. Buc. I, 9 Iunie 1920, P. R. 158 II 924)

43. — Potrivit art. 1294 c. c. vânzarea în legislaţia noastră, este contract sinalagmatic, cu obligaţiuni reciproce: ea nu este un contract solemn, ci numai consensual şi ca atare este perfectă din momentul în care părţile au căzut de acord asupra preţului şi obiectului vândut. Părţile pot însă transforma vânzarea într'un contract solemn şi atunci redactarea înscrisului devine un element cerut „ad solemnitatem", pentru existenţa însăşi a convenţiunei. (T. Vâlcea I, s. 359/921 cu notă de N. Puricescu, P. R. 188 II 923)

44. — Pentru ca vânzarea să fie perfectă trebue, potrivit art. 1925 c. civil, ca părţile să fi căzut de acord asupra vânzărei; ori, când din actul ce se invoacă drept instrument probatoriu al vânzărei, nu rezultă acordul perfect al părţilor, el poate să constitue **un proect de vânzare** iar nici de cum dovada existentei a însăşi vânzărei. (C. Ap. Buc. III d. 166/922 cu nota de Mircea Djuvara, P. R. 67 II 923)

45. — Dacă părţile au început vreo discuţie asupra uneia sau alteia dintre condiţiunile, chiar accesorii, vânzarea nu va fi perfectă decât atunci când vor fi de acord asupra acestui punct, afară dacă ele au manifestat voinţa contrară. (C. Ap. Bruxelles Belg., 6 Iunie 1924, P. R. 140 III 925).

46. — Vânzarea nefiind un act solemn, nu se cere pentru validitatea ei conf. art. 1295 c. civ. decât ca părţile să se fi învoit asupra lucrului şi asupra preţului, fiindcă dreptul de proprietate se transmite prin simplul consimţământ, care trebuie să existe în momentul vânzării. (C. Ap. Buc. IV d. 55/926, P. R. 132 III 926).

3. Preţul.

47. — Contractele de vânzare cumpărare de mărfuri cu preţuri mai mari ca cele fixate ca maximale, întrunind toate elementele necesare cerute de lege, încă dela formarea lor, cumpărătorul nu poate cere rezilierea pe motiv că preţul este superior celui maximal şi nu poate cere nici diferenţa dintre preţul plătit şi cel maximal, deoarece din cuprinsul decretului lege No. 2969/919, cât şi din expunerea de motive rezultă că nu s'a restrâns libertatea convenţiunilor, iar interesul societăţii a fost în intenţiunea legiuitorului suficient salvgardat prin măsurile penale edictate contra negustorilor speculanţi, fără a se ocupa de soarta convenţiunilor încheiate; cu alte cuvinte măsurile penale au fost găsite ca singura sancţiune pentru apărarea interesului general. (T. Covurlui, s. 103/920 cu nota de d. I. N. Finţescu, P. R. 85 II 922).

48. — Constitue un contract cu titlu oneros şi aleator, vânzarea unui imobil pentru un preţ care corespunde cu valoarea lui reală, plătibil imediat în bani pentru un sfert din preţ, iar celelalte trei sferturi plătibile în anuităţi, cu stipulaţia că dobânditorul va fi descărcat de plata anuităţilor a căror scadenţă ar veni după decesul vânzătorului, căci această condiţiune constitue o convenţie aleatorie, ale cărei efecte erau subordonate decesului vânzătorului. (Cas. Req. Fr., 2 Mai 1921, P. R. 98 III 922).

49. — Potrivit principiului stabilit de art. 1132 cod. civil, faptul unui cumpărător de a vinde imobilul asupra căruia vânzătorul îşi rezervase privilegiul pentru plata restului din preţ, nu-l descarcă, fără consimţământul expres al vânzătorului creditor de datoria sa; acesta în asemenea caz capătă doi debitori, având împotriva unuia o acţiune personală, iar împotriva celuilalt, acţiunea ipotecară. (T. Ilfov Not. s. 202/924, P. R. 133 III 924).

50. — Actul prin care se constată o vânzare, este nul şi fără efect, dacă nu cuprinde şi preţul; iar mentiunea că preţul s'a primit nu este de natură a face dovada preţului cerut ca element esenţial de legiuitor. (T. Iaşi III, 21 Iunie 1926, cu nota de Florin Sion, P. R. 152 III 926).

51. — Nu trebuie să se confunde în drept vilitatea preţului cu neseriozitatea lui, în care caz vânzarea e nulă, pe când în cazul întâiu ea este validă. (J. Oc. Herta, 17 Mai 1926, P. R. 95 II 927).

52. — Intrucât legea permite ca depunerea preţului să se facă mai târziu, nimic nu se opune ca părţile să stipuleze ca în locul preţului deter-

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.iini.ro

minat, cumpărătorul să-şi ia sarcina să îngrijească şi întreţină pe vânzător în tot timpul vieţei. (J. Oc. Băileşti I, d. 656/927 cu nota de N. Nichita, P. R. 269 II 927).

53. — Prin „preţ serios" legiuitorul a înţeles, în materie de vânzare, ca preţul să nu fie fictiv, neînsemnat sau derizoriu, adică vădit disproporţionat faţă de valoarea bunului, dar să fie real şi să reprezinte pentru vânzător un beneficiu apreciabil.

Prin urmare, un preţ mai mic decât valoarea intrinsecă a bunului nu influenţează validitatea vânzării, dacă din circumstanţele de fapt şi ţinând seamă de momentul când a survenit operaţiunea, instanţa de fond constată că el este serios în sensul legei. (Cas. I d. 581/929 cu nota de Victor Şandor, P. R. 97 I 929).

54. — O rentă viageră poate constitui preţul unei vânzări, când întruneşte condiţiunea de a constitui un preţ serios. (Aceiaş decizie).

4. Obiectul.

§ 1. Lucruri ce pot fi vândute.

55. — Contractul prin care se dă în tăiere o pădure nu poate fi decât un contract de vindere-cumpărare mobiliară. In adevăr, deşi doctrina clasică susţinea că plantele şi arborii încă prinşi prin rădăcini de pământ au un caracter imobiliar, deoarece atâta timp cât nu sunt încă separate de sol, plantele şi arborii nu se pot deplasa dela un loc la altul fără a se deteriora sau modifica substanţial, totuş majoritatea doctrinei şi jurisprudenţei moderne consideră că în asemenea cazuri nu poate fi vorba decât de o vânzare mobiliară — şi cu drept cuvânt — pentrucă ceeace părţile au în vedere la încheierea unui asemenea contract, nu este starea actuală, de pendenţă a plantelor sau a arborilor, ci tocmai valoarea lor după ce au fost separate de sol, sau, în alţi termeni, le consideră mobile prin anticipaţie. (T. Orhei 19 Ian. 1926, P. R. 40 III 926).

56. — Grevarea unui imobil cu un drept de uzufruct nu împiedică alienarea în mod valabil a acestui imobil, deoarece art. 561 cod. civ., declară formal că vânzarea lucrului supus la uzufruct nu aduce nici o schimbare dreptului uzufructuarului: el continuă a se folosi de uzufructul său, dacă nu a renunţat la el în mod formal. (Cas. I d. 1125/929 cu notă de Al. Cerban, P. R. 95 I 931)

§ 2. Lucruri inalienabile.

57. — Vânzarea unui vas sub pavilion român, fiind oprită de legea din 10 August 1919 este lovită de o nulitate de ordine publică şi deci absolută, care face înstrăinarea inexistentă şi lipsită de orice efect juridic, nefiind cu putinţa o ratificare sau acoperire a operaţiunei. (T. Brăila 19 Nov. 1928 cu notă de Radu Petrescu şi Iosef Cohen, P. R. 243 II 929)

§ 3. Lucrurile altuia.

58. — Chiar dacă vânzătorul a transmis un bun ce aparţinea succesorilor săi în momentul transferării, aceştia nu pot evinge pe cumpărător. (Cas. I 12 Oct. 1926 cu nota de T. R. Scriban, P. R. 17 III 927)

59. — Sarcina ascunsă presupune dreptul real al cuiva asupra proprietăţii altuia. Când însă se vinde o treime într'un imobil care nu aparţine în nudă proprietate, se vinde lucrul altuia iar nu lucru asupra căruia fiind proprietară vânzătoarea, asupra acelui lucru, un terţiu ar avea vreun oarecare drept real altul decât acel de proprietate. (C. Ap. Iaşi d. 81/931 cu notă de Eug. Petit, P. R. 53 II 931)

60. — Spre deosebire de dreptul civil francez, vânzarea lucrului altuia nu constitue „eo ipso", atât în dreptul civil rus şi legiuirile locale basarabene, cât şi în dreptul civil român o cauză de nulitate absolută între părţile contractante, mai ales când ambele părţi au avut cunoştinţă despre acest lucru încă dela încheierea contractului: „rem alienam distrahere quem posse nulla dubitatio est; nam emptio est et venditio; sed res emptori auferri potest. (L. 28, Dig. 18, 1) (T. Orhei, 19 Ian. 1926, P. R. 40 III 926)

§ 4. Lucruri viitoare.

61. — Legea permite vânzarea unui obiect necorporal existent în comerţ în mod general şi drepturile vizând lucruri viitoare pot fi cedate prin anticipaţiune, în afară numai de succesiunile nedeschise. (Jud. Oc. III Galaţi 11 April 1930, P. R. 111 III 930)

62. — In principiu toate creanţele care fac parte din patrimoniul creditorului, fie pure şi simple, fie condiţionale, sau cu termen şi chiar eventuale, pot face obiectul unei cesiuni, chiar şi acele viitoare dacă au fiinţă în germen, cu toate că ele nu există încă în forma lor definitivă. (aceiaş hotărâre)

5. Alte condiţii accesorii.

63. — Atunci când în materie de vânzare, părţile sunt învoite asupra obiectului şi asupra preţului, este presupus că ele s'au referit legii şi obiceiurilor pentru determinarea condiţiunilor accesorii. (C. Ap. Bruxelles-Belg. 6. Iunie 1924, P. R. 140 III 925)

64. — Spre deosebire de contractul de arendă, în care judecătorul poate interveni spre a reduce preţul atunci când printr'un caz fortuit sau de forţă majoră arendaşul a suferit o pagubă considerabilă sau a fost lipsit de o parte sau de întreaga folosinţă a terenului arendat, în contractul de vinderea unei păduri spre tăiere, judecătorul nu poate interveni, fără permisiunea unui text de lege, în raporturile contractuale, cari formează legea părţilor, spre a le modifica continutul sau întinderea, cum ar fi de pildă modificarea preţului de vânzare. (T Orhei 19 Ian. 1926, P. R. 40 III 926)

III. Modalităţile vânzării.

1. Vânzare condiţională.

65. — Este valabil pactul de vânzare sub conditiunea ca proprietatea să nu se transfere asupra cumpărătorului până ce nu se plăteşte preţul.

Prin consecinţă, vânzătorul poate revendica lucrul vândut până ce nu s'a efectuat întreaga plată, chiar dacă cumpărătorul în acest timp a căzut în faliment. (C. Ap. Milano-Ital., 20 April 1910, cu nota de C. N. Toneanu, P. R. 156 III 924)

66. — Este dar valabil pactul, în vânzarea sub condiţiunea de rezervă a proprietăţii, ca atunci când cumpărătorul nu plăteşte preţul, ratele debursate de ele rămân câştigate vânzătorului cu titlu de penalitate. In atare caz însă magistratul poate să reducă măsura penalităţii dacă o crede excesivă. (aceiaş decizie)

67. — Comanda unui automobil la un fabricant, chiar cu plata integrală a preţului, nu face pe autorul comandei, proprietar asupra şasiului, la montarea căruia lucra fabricantul în momentul în care s'a declarat lichidarea lui judiciară, întrucât o atare comandă constitue o vânzare condiţională al cărui efect este de a păstra incertă transmiterea proprietăţii până la desăvârşita ei executare. (T. St. Etienne-Fr. 6 April 1921, P. R. 15 III 928)

68. — Când părţile n'au înţeles să facă din redactarea ulterioară a actului definitiv de vânzare o condiţiune pentru validitatea convenţiunii, vânzarea nu poate avea caracterul unei vânzări sub condiţiune. (C. Ap. Buc. IV d. 55/926, P. R. 132 III 926)

69. — O vânzare, dacă are toate elementele substanţiale cerute de lege, îşi produce toate efectele între părţi. Imprejurarea că ulterior părţile au supus unul din aceste elemente la vre-o modalitate oarecare, termen sau condiţie, nu aduce nici-o schimbare conventiei în sine. (Trib. Trei Scaune s. 1413/929 cu nota de Al. Ştefănescu, P. R. 82 III 930)

70. — Termenul esenţial dintr'un contract de vânzare-cumpărare, a cărui executare este subordonată împliniri unei conditii suspensive, nu devine operant, adică expirarea lui nu produce rezilierea de drept a contractului de vânzare-cumpărare, decât după ce partea în favoarea căreia condiţiunea a fost stipulată a adus la cunoştiinţa celeilalte părţi împlinirea acestei condiţiuni suspensive. (T. Ilfov II com. s. 5766/930 cu note de Em. Pantazi şi S. Rosenthal, P. R. 89 I 931)

2. Vânzare după greutate, număr şi măsură.

71. — In vânzarea de mărfuri după greutate, număr şi măsură, de expediat dintr'o piaţă în altă piaţă, contractul se socoteşte perfect în momentul expedităiunii. (Cas. Napoli, 20 Febr. 1913 cu nota de C. Toncanu, P. R. 141 III 924)

72. — Obligaţiunea de predare a bunurilor arătate prin câtime, fel şi calitate (art. 62 român) se aplică numai când este vorba de un „genus illimitatum", iar nu când avem un „genus limitatum". (Cas. Torino-Ital. 3 Febr. 1920, P. R. 16 III 922)

73. — Este un „genus limitatum" când se vinde ţesături din fabrica vânzătorului (aceiaş decizie)

74. — Când preţul unei mărfi nu este fixat global, ci pe vagon, vânzarea nu este perfectă decât în momentul măsurării, când proprietatea trece dela vânzător la cumpărător.

Prin urmare, un asemenea cumpărător nu are calitatea a face contestaţie la încunoştinţarea sechestrului asigurător asupra mărfii. (C. Ap. Buc. II d. 81/924, P. R. 63 III 924)

3. Vânzare comercială.

75. — Constitue o convenţiune tacită derogatorie la clauza atributivă de competenţă a unei vânzări „à livrer" cu plata „net comptant" faptul vânză-

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.iini.ro

torului de a fi anunțat contractantului său, după confirmarea acestei vânzări, punerea în circulație a unui cec plătibil la o bancă determinată, de a fi adresat, cumpărătorului, factură pentru o parte din livrare cu valoarea stipulată în cec la vederea vânzătorului plătibil la aceiași bancă, având recipisele atașate la cec, și de a fi expediat în urmă prețul vânzărei cu o factură declarată plătibilă printr'un cec la vedere asupra aceleiaș bănci. Astfel este, de pildă, când cele două facturi nu fac nici o mențiune asupra competenței tribunalului menționat în clauză atributivă de competență, caz în care competența aparține tribunalului locului plății. (C. Ap. Montpellier-Fr., 26 Nov. 1926, P. R. 108 III 931)

76. — Este valabilă oferta mărfii prin scrisoare recomandată de a trimite marfa în locul unde este mai comod pentru cumpărător când marfa este vândută franco-vagon, într'un oraș determinat. (C. Ap. Genova 22 Febr. 1920, cu nota de C. N. Toneanu, P. R. 154 III 924)

§ 1. Vânzare cu predare la termen.

77. — In caz de vânzare cu predare de marfă la un termen convenit între părți, prejudițiul suferit de cumpărător, din cauza nepredărei la epoca stabilită prin contract, se limitează, în general, la diferența între prețul stipulat și între cursul mediu al mărfei în ziua predărei. (C. Ap. Bruxelles-Belg., 16 Mai 1919, P. R. 119 III 922)

78. — Această regulă nu este absolută și judecătorul trebue în fie care caz să cerceteze dacă cumpărătorul a putut să găsească pe piață marfa nepredată de vânzător și dacă au rezultat pentru el greutăți și daune, pe care vânzătorul va fi ținut să le repare. (aceiaș decizie)

79. — Când termenul stipulat într'un contract de vânzare comercială, este esențial operațiunii, cel ce voiește executarea, trebue potrivit art. 69 c. com. să dea aviz celeilalte părți în cele 24 de ore dela expirarea termenului, astfel că în lipsa unui asemenea aviz, partea pierde dreptul a mai cere execuțiunea coactivă și îi rămâne numai dreptul a cere rezoluțiunea de drept sau rezoluție judecătorească, după cum și-a executat sau nu, oferta prestațiunii sale conform art. 67 c. com. (C Ap. Iași d. 19/924, P. R. 148 III 925)

80. — Prin termen esențial în sensul legii comerciale, nu se înțelege orice termen comercial. Aceasta reiese din comparațiunea art. 68 cu 69 c. com. El rezultă fie din natura operațiunii fie din termenii categorici ai convenției. (T. Dolj III s. 39/925 cu nota de Al. Hagi-Gheorghe, P. R. 239 II 925)

81. — In cazul unei vânzări comerciale, nu este nevoie să se recurgă la uzurile portului, atunci când în contract este termen fix de predare. (Cas. III 26 Mai 1926 cu rez. de concluzii scrise, P. R. 165 I 927)

82. — In cazul unei vânzări comerciale, prorogarea termenului de predare din partea creditorului, este o chestiune de fapt (aceiaș decizie).

83. — Nu este nul un contract de vânzare în care nu s'a precizat termenul de predare și de plată, deoarece aceste lipsuri sunt complectate de codul de comert. (Cas. III 4 Oct. 1928, P. R. 2 III 929).

a) Vânzare cu livrări succesive

84. — In materie de vânzare comercială cu prestațiuni succesive, vânzătorul nu se poate prevala în contra cumpărătorului de excepțiunea inadimplendi non est adimplendum, când plata fiecărei cantități de marfă furnizată fiind querabilă — contra prezentării facturilor respective — cel dintâiu nu face dovada de a fi prezentat facturile la plată. In asemenea caz, după expirarea termenului stipulat și în urma somațiunii din partea cumpărătorului ca vânzătorul să execute complet contractul într'un termen acordat, dacă acesta din urmă nu execută întocmai contractul înlăuntrul acestui termen, ci face numai o ofertă incompletă, care urmează a fi privită ca nelegală, cumpărătorul este în drept a se prevala el de excepțiunea inadimplendi non est adimplendum și să refuze plata unei facturi anterioare însoțită de o asemenea ofertă și să ceară rezoluțiunea contractului conform art. 1020 cod. civ. cu daune. (J. Oc. Buc. C. de jud. 2061/926, P. R. 157 III 926).

85. — In materie de vânzare comercială, termenul este esențial prin însăș natura lui când părțile au stipulat ca predarea obiectelor vândute să se facă în mod succesiv într'un anumit termen. (C. Ap. Iași I d. 23/928 cu notă de Laurențiu Pilat și B. Marcus, P. R. 162 II 929).

86. — Imposibilitatea — provenind dintr'un caz de forță majoră cum este războiul — de a executa contractul înlăuntrul unui asemenea termen produce rezoluțiunea de plin drept a contractului de vânzare și, prin consecință, cumpărătorul nu mai poate constrânge pe vânzător de a executa contractul după expirarea termenului chiar dacă în fapt această executare a devenit posibilă (aceiaș decizie).

87. — Când vânzătorul a stipulat într'o convențiune executabilă prin livrări succesive, că în vederea circumstanțelor face toate rezervele, cumpărătorul nu este ținut să primească livrarea soldului convențiunei cu condițiuni noi cari i s'ar putea impune: în acest caz nu este o convenție fermă, și nu se poate vedea în livrările succesive, decât niște vânzări succesive făcute în virtutea unor contracte speciale al căror preț urmează a fi stabilit de comun acord între părți. (C. Ap. Douai-Fr. 3 Nov. 1922 cu nota, P. R. 100 III 922).

§ 2. Vânzare de valori.

88. — In sistemul legislațiunii noastre vânzările de valori cotate la bursă sunt valabile dacă au avut loc în, și prin bursă; dacă însă operațiunea s'a făcut în afară de bursă, o distincțiune trebuește a fi făcută și a declara valabile toate asemenea vânzări, ori de câte ori au fost concepute cu intențiunea unei plăți, a diferenței de curs. (T. Ilfov I com. 29 Oct. 1925 cu note de S. Serbescu și I. Negreanu, P. R. 49 II 926)

§ 3. Vânzare de la piață la piață.

89. — Contractul de vânzare-cumpărare de la piață la piață, trebuie să se socotească neexecutat încă, dacă marfa a fost expediată de vânzător dar nu a fost primită de cumpărător. (Cas. Firenze-Ital., 19 Mai 1921 cu nota d-lui I. N. F. în P. R. 54 III 922).

90. — In contractul de vânzare de la piață la piață și cu expediere pe calea ferată, posesiunea mărfurilor trece asupra cumpărătorului numai atunci când acesta o ridică de la stație de sosire, nefiind suficientă transmiterea recipisei de expediere făcută destinatarului (aceiaș decizie).

91. — In vânzările de la piață, cumpărătorul poate recurge la acțiunea redhibitorie chiar când este vorba de vicii aparente. (Cas. Ital. 23 Iunie 1926 cu nota de St. Georgescu Olenin, P. R. 80 III 927).

§ 4. Vânzare de fond comercial.

92. — Vânzarea unui fond de comert, consimțită pe un preț drept, la începutul ocupației franceze și înainte de orice sechestru, de un german către un francez, nu trebuie prezumată ca fiind făcută în frauda drepturilor Statului, când, după împrejurări, contractul a fost serios iar nu fictiv, părțile sforțându-se de-a satisface interesele lor reciproce. (T. Sup. Colmar, 18 April 1921, P. R. 111 III 926).

93. — Intre părțile contractante vânzarea fondului comercial — care este o universalitate de fapt — nu operează ipso facto și transmisiunea pasivului.

In consecință, când din contractul de vânzarea sau cesiunea fondului rezultă că dobânditorul nu și-a asumat explicit și pasivul fondului sau și-a asumat numai o parte din el, urmează a se respinge ca neîntemeiată cererea de chemare în garanție formulată de către cedent în contra cesionarului pentru ca acesta să fie obligat a-l despăgubi eventual de plata pasivului în afară de cel expres asumat. (Jud. Oc. I Buc. 13 Iulie 1926, P. R. 140 III 926).

94. — Hotărârea care constată că după obținerea rezilierei vânzărei unui fond de comert, vânzătorul a revândut odată cu fondul de comert și imobilele pe care le-a recuperat, îmbunătățirile făcute de achizitor, și că apropiindu-și astfel aceste îmbunătățiri și beneficiind de ele, această vânzare făcută în astfel de împrejurări implică voința vânzătorului de a nu dărâma lucrările de îmbunătățiri, dar dimpotrivă acea de a păstra, justifică prin această apreciere suverană a voinței părților. decizia prin care l-a condamnat pe vânzător la plata valoarei lor în conformitate cu art. 555 cod. Nap. (Cas. Civ. Fr. 7 Iunie 1928, P. R. 13 III 929)

95. — Cesiunea „avviamento-ului" e întotdeauna cuprinsă în cesiunea fondului de comert și implică pentru vânzător obligațiunea de a nu face concurență cumpărătorului. (Cas. Ital. 3 Iulie 1928 cu nota de E. Cr., în P. R. 102 III 929)

96. — Vânzarea unui fond de comert implică — fără a fi necesară o clauză specială — obligația vânzătorului a nu face concurență cesionarului. (Cas. Ital. S. U., 4 Iunie 1930, P. R. 64 III 931)

§ 5. Vânzarea pe mostră.

97. — La vânzările pe monstre, chiar dacă ele nu au fost sigilate sau altfel garantate pentru neschimbare, vânzătorul este obligat să predea marfa conformă întocmai.

Dacă predă marfă diferită, cumpă-

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.iini.ro

rătorul are acțiunea bazată pe neexecutarea contractului, iar nici decum acțiune redibitorie, bazată pe vicii, căci predarea unei mărfi diferite este aliud pro alio.

Prezidentul tribunalului, în baza art. 71 c. com., poate să ordone, în caz de urgență, vânzarea, chiar dacă anterior și în fața altei instanțe s'a început un proces asupra fondului însuș. (Cas. Roma 12 April 1923, P. R. 109 III 924)

§ 6. Vânzarea mărfei încărcată pe vas.

98. — Executarea silită prevăzută de art. 68 c. com. rom. nu se referă la vânzările cu predări viitoare și supuse condițiunii sosirii în bună stare a unui vas. (C. Ap. Genova-Ital., 29 Mart. 1920, P. R. 38 III 922)

99. — Clauza fob (franco bordo) implică, că din momentul în care marfa a fost îmbarcată pe bordul vasului prin îngrijirea și cu riscurile vânzătorului, ea rămâne în riscurile cumpărătorului. Acesta, deci, după ce i s'a predat documentele și certificatul de origină, trebue să îngrijească de luarea în primire a mărfii individualizate prin menționarea conosamentului și nu este îndreptățit să refuze plata prețului sub pretext că se fac dificultăți la vamă, cu privire la țara de origină a mărfii.

Vânzătorul este în drept, dacă cumpărătorul nu retrage documentele plătind prețul și cheltuelile, să ceară autorizație de a proceda la vânzarea publică a mărfii rămase în gajul său. (T. com. Seine Fr., 9 Iunie 1921, P. R. 128 III 925)

100. — Intr'o vânzare maritimă, obligațiunile ce decurg din contract sunt ca vânzătorul să transporte marfa și s'o predea la portul de destinație. Dacă prin convențiunea intervenită între părți vânzarea este subordonată plecării imediate a vasului, clauza aceasta este esențială și neîndeplinirea ei atrage rezilierea contractului. Vânzătorul nu se poate prevala de împrejurarea scăderii apelor, căci aceasta nu constitue un caz de forță majoră, ci o dificultate de execuțiune care nu-l poate exonera de esențialitatea termenului; iar tăcerea cumpărătorului asupra acestui punct nu are a fi considerată ca o aprobare a unui nou termen de predare. (C. Ap. Buc. I, Jurnal 2929/922 cu nota de Z. Filotti, P. R. 19 II 922)

101. — Intr'o vânzare fob, obligațiunea vânzătorului este aceea de a preda marfa convenită, fără nici o obligațiune din partea lui în ce privește data sosirii în portul de destinație.

De aci rezultă că atât spesele de călătorie, asigurare a mărfii și riscurile întârzierii sau pierderii ei, nu cad în sarcina vânzătorului. (T. Ilfov I com. s. 828/924 cu nota de M. Stern, P. R. 243 II 925)

102. — In vânzarea unei mărfi flotante cu obligațiunea pentru vânzător de a o transporta pe riscul său și a o preda la un port din altă țară, condițiunile stipulate sunt esențiale și neîndeplinirea lor atrage rezilierea contractului de vânzare. (C. Ap. Buc. I d. 78/925, P. R. 166 I 927)

103. — In vânzările maritime nu există prorogare tacită, totul fiind de strictă interpretare în contra vânzătorului. (aceias decizie)

104. — Stipulația „plecarea imediată a vasului" conține în sine termenul de predare. Prin plecarea imediat se înțelege timpul cel mai scurt posibil și în nici un caz mai mult de 21 zile. (aceias decizie)

105. — Vânzarea „cif", fiind o vânzare maritimă de mrfuri specializate la îmbarcare și în care vânzătorul se angajează numai a organiza în comptul cumpărătorului, transportul și asigurarea mărfurilor în schimbul unui preț global care să reprezinte: costul, navlul și prima de asigurare, obligațiunea vânzătorului se consideră ca îndeplinită în momentul îmbarcării, proprietatea mărfurilor trecând la cumpărător în chiar acel moment, care trebue să suporte și cazurile fortuite. Cumpărătorul câștigă prin încărcarea mărfurilor pe vas și posesiunea lor de fapt. (C. Ap. Galați II, 15 Nov. 1926, P. R. 132 III 926; aceias cu nota de D. Gălășescu-Pik, P. R. 80 II 927)

§ 7. Rezilierea vânzărei comerciale.

106. — Art. 67 c. com. se aplică și la vânzările-cumpărările în cari nu este fixat un termen unic pentru îndeplinirea obligațunii vânzătorului și aceea a cumpărătorului. (C. Ap. Genova-Ital. 22 Febr. 1920, cu nota de C. N. Toneanu, P. R. 154 III 924)

107. — In materie de vânzare comercială — exceptându-se ipoteza pactului comisoriu expres, — partea ce se află în întârziere poate să se libereze îndeplinindu-și obligațiunea sa până ce cealaltă parte nu a cerut în justiție rezilierea contractului. Din acest moment cel ce se află în întârziere nu mai poate să-și îndeplinească obligațiunea și să împiedice rezilierea și nici judecătorii nu pot acorda vreun termen, sau să socotească drept bine făcută o prestațiune executată de debitor în cursul procesului. (Cas. Roma Ital., 6 Febr. 1922, P. R. 43 III 923)

108. — Potrivit art. 67 c. com., contractul de vânzare, în care nu este înserat pactul comisor expres, se reziliază de plin drept în favoarea acelei părți care, mai înainte de ajungerea la termenul de predare sau de plată, oferă părței celeilalte îndeplinirea obligațiunii sale. (C. Ap. Buc. II, d. 47/924, P. R. 91 II 925)

109. — Oferta cerută de art. 67 c. com. având caracterul unei puneri în întârziere de cea mai mare gravitate, ca trebue să fie reală, precisă și lămuritoare pentru instanța judecătorească, în sensul că vânzătorul și-a îndeplinit obligațiunea în mod complet și a desconperit totdeodată reaua voință a cumpărătorului. (aceias decizie)

110. — Art. 1370 c. civ. nu este aplicabil vânzărilor comerciale întrucât potrivit art. 1 din c. com., ele trebue să fie reglementate numai de dispozițiunile speciale ale acestui codice, adică art. 67, și numai în lipsa unor asemenea dispoziții ar urma să se aplice codul civil. (aceias decizie)

111. — Când se constată că un contract de vânzare comercială nu cuprinde clauza rezolutorie expresă și nici nu sunt întrunite condițiunile cerute de art. 67 c. com., nu este loc la rezilierea de plin drept în favoarea părții care pretinde că și-ar fi îndeplinit obligațiunile contractuale.

Prin urmare, deși într'un asemenea contract se prevede un termen pentru plata prețului „această plată, conform art. 67, al. I c. com. se poate face și peste termenul defipt, atâta timp cât nu sunt întrunite condițiunile cerute de acel text. (T. Dolj III s. 39/925 cu nota de Al. Hagi Gheorghe, P. R. 239 II 925)

112. — In materie de vânzare comercială, dacă nici una din părți nu a oferit celeilalte executarea completă a contractului înainte de expirarea termenului stipulat — termen care prin una din aceste oferte anterioare ar fi dobândit caracterul de esențial — excepțiunea non adimpleti contractus — invocată de o parte în contra celeilalte, nu este de natură a opera ipso jure rezoluțiunea contractului conform art. 67 al. 1, cod. com. (Jud. Oc I București, 4 Oct. 1926, P. R. 157 III 926)

113. — Un contract de vindere-cumpărare comercială, care prin natura sa este un contract comutativ sinalagmatic, rămânând neexecutat de către vânzător, independent chiar de noțiunea de culpă, s'a născut în favoarea cumpărătorului facultatea de a cere officio judicis rezoluțiunea contractului prevăzută de art. 1020 cod. civ., independent de noțiunea de culpă, deoarece atâta timp cât un contract a rămas neexecutat de către o parte, prin însăș această neexecutare se naște, în mod automat, dreptul celeilalte părți, căreia nu i se poate imputa nici inexecutarea obligațiunii sale și nici vreo culpă în executarea obligațunii celei dintâi, de a cere, fie rezoluțiunea contractului, fie executarea acestuia, culpa intrând ca element numai în ceeace privește întinderea daunelor. (aceias hotărâre)

§ 8. Executarea silită a vânzării comerciale.

114. — Vânzarea conf. art. 68 c. com. trebue să se facă de către ofițerul public, chiar când marfa are un preț la bursă sau în târg. (Cas. Palermo, 24 Ian. 1919, P. R. 16 III 922)

115. — Vânzarea făcută conf. art. 68 c. com. nu poate fi probată prin martori, ci prin actele scrise adresate de ofițerul public. (aceias hotărâre)

116. — Facultatea acordată de art. 68 c. com. vânzătorului de a vinde prin licitațiune publică marfa oferită și refuzată de cumpărător, nu e subordonată condițiunii ca să se facă în prealabil o expertiză pentru a se constata că este vorba tocmai de acea marfă, care formează obiectul contractului de cumpărare-vânzare. (Cas. Torino-Ital., 6 Nov. 1920, P. R. 102 III 922)

117. — In lipsă de o atare expertiză, vânzătorul este tinut să dovedească că marfa vândută prin licitație publică este exact aceea prevăzută în contractul dintre părți, când cumpărătorul ar contesta acest lucru. (aceias decizie)

118. — Facultatea acordată de art. 68 c. com. de a se vinde marfa prin mijlocirea unui ofiter public pe riscul și cheltuiala cumpărătorului, poate fi exercitată chiar după data fixată pentru îndeplinirea obligațiunilor contractuale. La această facultate există însă o limită, când prin dol sau culpă (ce nu se presum, ci trebuesc probate de cel ce le invoacă) partea ar converti uzul de drept în abuz de drept amânând executarea silită a vânzării, cu scopul de a specula asupra diferenții de preț al mărfii. (aceias decizie)

119. — Paguba de reparat în cazul neîndeplinirea obligațiunilor vânzătorului (la o vânzare comercială), se

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.iini.ro

calculează după valoarea ce avea lucrul vândut în momentul când obligaţiunea trebuia îndeplinită, iar nu după valoarea ce ar putea să aibă în urmă acest lucru. (Cas. Florenţa-Ital., 13 Ian. 1921, P. R. 132 III 922; Cas. Roma, 6 Febr. 1922, P. R. 43 III 923)

120. — Art. 68 c. com. nu fixează un termen pentru executarea silită a contractului de vânzare comercială, de aceea partea care şi-a îndeplinit obligaţiunea sa poate să recurgă la măsura arătată în zisul text de lege, chiar după ce a cerut şi obţinut o sentinţă prin care a fost obligată cealaltă parte la executarea obligaţiunii.

Trebue însă socotită ca ilicită executarea ce a avut loc după trecerea termenului, prevăzut în contract pentru îndeplinirea obligaţiunii, când se dovedeşte că executarea a fost întârziată numai în scopul de speculare asupra fluctuaţiunii preţului. (Cas. Torino Ital., 22 April 1921; C. Ap. Genova 20 Mai 1921, P. R. 132 III 922)

121. — Pentru stabilirea daunelor pricinuite prin neexecutarea unei convenţiuni de vânzare a vinului, urmează să se ţină seamă de spesele de transport şi de manipulare a vinului ce s'a vândut, cari trebuiesc scăzute din câştigul ce cumpărătorul l'ar fi avut din vânzarea lui. (Cas. III Ardeal d. 415/922, P. R. 4 III 923).

122. — Cumpărarea sau vânzarea coactivă admisă prin art. 68 c. com. este numai facultativă în sensul că legea voieşte să pună numai la dispoziţia părţei care nu este culpă, un mijloc mai expeditiv pentru dovedirea daunelor încercate, fără ca să decadă pe parte din dreptul de a-şi dovedi daunele prin alte mijloace permise de lege în caz când n'ar fi uzat de calea indicată de art. 68 c. com. (T. Ilfov I com. s. 335/923, P. R. 39 III 924).

123. — Pentru ca într'un contract de vânzare comercială, una din părţile contractante să poată proceda la execuţie forţată în virtutea art. 68 c. com., trebue ca ea să-şi fi executat efectiv obligaţiunea sa, sau ca cealaltă parte, comunicându-i refuzul de a executa contractul, să o fi dispensat implicit de aceasta. (C. A. Iaşi d. 19/924, P. R. 148 III 925)

124. — Legea, prin art. 68 c. com., nu prevede nici un termen în care are a se face vânzarea în cont. Criteriul jurisprudenţial de aplicare a acestui text de lege, din consideraţiuni de echitate însă, este acela de a nu îngădui o prea mare întârziere a vânzării coactive, pentru ca acel ce beneficiază de dreptul conferit prin art. 68 să nu transforme în speculă exerciţiul unui drept. (T. Ilfov I com. s. 828/924 cu nota de M. Stern, P. R. 243 II 925)

125. — Art. 68 al. 4 cod com., creiază o facultate petru cumpărător, care poate cere fie executarea coactivă, fie, utilizând dispoziţiunile art. 1021 c. c., rezilierea convenţiei cu daune (C. Ap. Iaşi, 7 Iulie 1926, P. R. 87 III 927)

126. — In materie comercială legiuitorul, prin art. 68 c. com., a acordat atât cumpărătorului cât şi vânzătorului, facultatea ca în caz de neîndeplinirea obligaţiunei, să cumpere unul şi să vândă altul mărfurile sau produsele, în socoteala celui în culpă, şi să pretindă diferenţa în mai puţin sau în mai mult dintre preţul obţinut şi cel prevăzut în convenţiune, cum şi daune interese când se cuvin, iar pentru a se face uz de această facultate, legiuitorul a prevăzut îndeplinirea oarecăror formalităţi cari au de scop proteguirea părţei în culpă contra relei credinţe a părţei care execută pe socoteala sa contractul, şi anume a prevăzut că vânzarea şi cumpărarea în cont să fie făcută pe cale de licitaţie publică şi printr'un oficer public însărcinat cu asemenea operaţiuni, cu înştiinţarea în prealabil a părţei, că se voeşte vânzarea în cont.

Această dispoziţiune de care partea poate uza în mod facultativ este creată ca să poată stabili cu certitudine şi mai uşor diferenţa de preţ şi cuantumul daunelor la care poate fi obligată partea care nu execută contractul, şi întrucât art. 68 c. com. nu prevede nici un termen în care să se facă vânzarea în cont şi unde anume să se facă, jurisprudenţa ţinând seamă de natura şi caracterul urgent al afacerilor comerciale în genere, şi dintr'un interes de echitate, a decis că cumpărarea trebuie să aibă loc în localitatea unde trebuia primită marfa şi să fie exercitată dacă nu imediat după expirarea termenului de predare dar în orice caz, într'un termen destul de scurt. (T. Iaşi III 28 Oct. 1927, P. R. 105 III 928).

127. — Pentru ca vânzătorul să poată recurge la dispoziţiile art. 68 c. com. în contra cumpărătorului, e necesar ca mai întâiu să-l pună în întârziere prin oferirea mărfii vândută, atunci când părţile nu au fixat nici un termen pentru predarea ei, şi când prin natura specială a prestaţiunii este necesar un termen oarecare.

Oferta mărfii, fără a îndeplini formalităţile stabilite pentru oferta reală, trebuie să fie serioasă. (Cas. Ital. S. U. 18 Aprilie 1928 cu nota de E. C. în P. R. 31 III 929).

IV. **Efecte.**

1. **Transmiterea proprietăţii.**

128. — După art. 1325 c. civ., vânzătorul transmite cumpărătorului, odată cu imobilul şi toate accesoriile lui, cum sunt şi acţiunile în revendicare, dacă vânzătorul nu şi le-a rezervat în mod expres. Textul legii nefăcând nici o distincţiune, această regulă e aplicabilă atât vânzărilor voluntare, cât şi celor silite. (Cas. I. d. 709/915 cu nota de D. Hozoc, P. R. 50 I 925).

129. — Vânzându-se lemne dintr'o pădure, proprietaea şi riscurile nu se transmit cumpărătorului decât din momentul specificării lemnelor prin cântărire. Dacă mai înainte de această operaţie, au fost rechiziţionate de Stat, preţul se cuvine vânzătorului. (Cas. Torino-Ital. 10 Iulie 1920, P. R. 84 III 922).

130. — Conform art. 971 cod. civ., proprietatea în general se transmite prin simplu consimţământ al părţilor contractante, fără a fi nevoie de o tradiţie materială a lucrului, sau de vre-o punere în posesie, cumpărătorul ne devenind un simplu creditor al lucrului, ci un adevărat proprietar. (T. Constanţa I s. 132/921 cu nota de D. C. Eftimie, P. R. 218 II 924).

2. **Obligaţiile vânzătorului:**

§ 1. **Predarea obiectului.**

a) **Condiţiuni generale.**

131. — Este valabil pactul de rezerva proprietăţii lucrurilor vândute până ce nu s'a plătit preţul în întregime, trebuind a se înţelege că transferarea proprietăţii este supusă condiţiunii suspensive ca preţul cuvenit să fie în întregime plătit. (Cas. Napoli Ital. 27 Nov. 1913 cu nota de C. N. Toneanu, P. R. 135 III 925).

132. — Pactul acesta poate fi valorificat în mod util şi în procedura de faliment, sub formă de revendicarea lucrurilor nedevenite încă proprietatea falitului.

O atare acţiune de revendicarea nu este exclusă de o precedentă cerere de admitere la pasiv, cu privilegiu, a restului de preţ datorat (aceiaş decizie).

133. — Condiţiunea prevăzută într'un act de vânzare de a nu face, din partea Statului, terţă persoană, nu poate dovedi îndeplinirea unei obligaţiuni proprii a vânzătorului, de a preda lucrul. Deasemenea nici plata restului de preţ şi nici întârzierea pusă în introducerea acţiunei în daune, nu dovedeşte predarea lucrului vândut. (C. Ap. Iaşi I d. 94/927, P. R. 158 III 928).

134. — După art. 1322 c. civ., vânzătorul nu este obligat să predea lucrul, dacă cumpărătorul nu plăteşte preţul şi nu are dat de vânzător un termen pentru plată, ceeace nu este la voia judecăţei. (T. Vâlcea II s. 274/927 cu nota de Ion S. Nicolau, P. R. 165 II 929).

135. — Dreptul vânzătorului de a acţiona este înlocuit cu datoria de a răspunde ca pârât în acţiunea ce eventual i s'ar intenta de cumpărător pe baza textelor de lege privitoare la evicţiune sau la complinirea preţului şi a suprafeţii în temeiul art. 1337 şi 1323, 1334 cod. civ., cari constituesc titlul cumpărătorului în contra vânzătorului, în acţiunile de evicţiune ce ar voi să-i intenteze, afară de cazul când ar fi renunţat la acestea prin convenţii speciale cari formează legea părţilor. (T. Constanţa II 1 Aprilie 1930 cu notă de D. Eftimie, P. R. 75 II 931).

b) **Locul şi timpul.**

136. — Când convenţiunea de vânzare nu arată locul predării, dispoziţiunile legale nu se aplică decât dacă părţile n'au urmat înainte un anumit obicei. (T. Gand-Belg. 16 Ian. 1924, P. R. 48 III 925).

137. — Când în contractul de vânzare există un termen fix de predare, nu este nevoie de punere în întârziere. (Cas. III 26 Mai 1926 cu rezum. de concl. scrise, P. R. 165 I 927).

138. — Chestia dacă într'un contract de vânzare există un termen fix de predare, e o chestie de fapt, ca şi aceea de a şti dacă întârzierea provine din culpă sau forţă majoră. (Cas. III 26 Mai 1926 cu rez. de concluzii scrise, P. R. 165 I 927).

c) **Sancţiuni.**

139. — Art. 1320 cod. civ., aplicabil şi în materie de vânzare-cumpărare comercială, nu este decât aplicaţiunea regulii comune din art. 1021 din cod. civ. Prin urmare, dacă vânzătorul nu face predarea în timpul determinat de ambele părţi, cumpărătorul are facultatea de a alege între a cere rezoluţiunea vânzării sau executarea contractului, dacă întârzierea nu provine decât din faptul vânzătorului. (T. Ilfov II com. s. 5766/930 cu note de Em. Pantazi şi S. Rosental, P. R. 89 I 931).

d) **Riscurile.**

140. — Vânzătorul care pus în în-

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.iini.ro

târziere de a preda lucrul vândut, n'a putut face predarea, pentrucă acest lucru a fost mai târziu rechiziționat de către autoritatea militară, datorește daune cumpărătorului său. (Cas. Germ. 11 Iunie 1918 cu nota, P. R. 48 III 924).

141. — Perderea fortuită privește pe cumpărător, dacă a avut loc înainte de intentarea acțiunei; posterior intentării acțiunei însă pierderea privește pe vânzător, căci dreptul cumpărătorului se naște din ziua sesizării instanței, fiind numai sub condiția suspensivă ca procesul să se termine în favoarea sa. (T. Dorohoi, s. 332/920 cu nota d-lui D. Hozoc, P. R. 284 II 922).

142. — Când un contract de predare, încheiat după războiu, cuprinde clauza că în caz de războiu, interdicție guvernamentală sau municipală, inundație, grevă, epidemie, revoluție sau toate celelalte cauze asupra cărora vânzătorul nu are mijloace de acțiune și care l'ar împiedica să facă încărcarea, predările ar putea fi suspendate sau chiar reziliate după un anumit termen, judecătorii fondului sunt în drept să decidă că vânzătorul nu este îndreptățit să invoace clauze de reziliere spre a refuza să facă predarea, constatând că vânzătorul nu putea să ignoreze dificultățile pe care urma să le întâmpine, că el a susținut de altfel, să expedieze mărfuri altora și chiar a propus cumpărătorului să-i predea marfa cu o sporire de preț. (Cas. Civ. Fr. 15 Iulie 1921, P. R. 121 III 926).

143. — Vânzătorul nu poate invoca o interdicție de export spre a nu preda, dacă acea interdicție nu a venit decât după epoca în care predările ar fi trebuit să se fi terminat (aceiaș decizie).

144. — Potrivit art. 1329 c. civ. când vânzarea s'a făcut pentru un imobil determinat, cu arătarea întinderii lui și pe un preț global, iar nu pe atâta măsură, cumpărătorul nu are drept la scădere din preț în caz de lipsă din întinderea arătată, afară numai dacă lipsa prețuește a 20-a parte sau mai mult din prețul total al vânzărei, când cumpărătorul are alegere, sau de a cere rezoluțiunea vânzărei, sau de a cere scăderea proporțională din preț; în nici un caz însă cumpărătorul nu poate cere să i se complinească această lipsă printr'un alt teren, de oarece prin încheierea unui act de vânzare în felul de mai sus, părțile sunt presupuse că au înțeles numai ca prețul să fie redus, tocmai spre a evita restituirea în natură. (C. Ap. Iași d. 159/924, P. R. 37 III 925).

145. — Când într'un contract de vindere-cumpărare a unui corp cert, obiectul vândut a pierit prin caz fortuit sau forță majoră înainte de a fi predat cumpărătorului, vânzătorul este liberat, iar cumpărătorul obligat totus a plăti prețul, deoarece cele două obligațiuni ale părților, deși fiecare formează cauza celeilalte, sunt însă independente și au fiecare o existență distinctă; atunci însă când lucrul vândut pierise în chiar momentul vânzării, vânzarea fiind lipsită de unul din elementele esențiale — lucrul — ca este inexistentă și în consecință, cumpărătorul nu mai datorește prețul, afară numai dacă lucrul era pierit numai în parte, caz în care cumpărătorul are alegerea de a cere sau rezilierea contractului, sau menținerea lui cu reducția proporțională a prețului. (Cas. II d. 522/925, P. R. 50 III 926).

146. — Este suficient motivată și conformă regulelor de drept, hotărârea instanței de fond care, constatând în fapt că forța majoră derivând din starea de războiu, a făcut imposibilă executarea în termen a contractului dintre părți și că drept consecință, vânzătorul fiind liberat prin o cauză legală nu mai există vânzare, termenul de executare, în operațiunile comerciale fiind unul din elementele esențiale ale contractului. (Cas. III d. 69/925 cu nota de Al. Costin, P. R. 232 I 925).

147. — In caz de vânzarea unei păduri din Basarabia de pe un teren supus exproprierii, după promulgarea legii agrare pentru această provincie, fiind vorba de o vânzare mobiliară, în baza principiului „res perit domino" cumpărătorii au a suporta ei riscul exproprierii — risc asumat de altfel, în speță, printr'o clauză specială de către cumpărători; iar pe de altă parte, ambele părți contractante având cunoștință de aparitia legii agrare, ale cărei efecte au căutat să le înlăture în parte prin confectionarea unui asemenea contract, în baza principiului „fraus omnia corrumpit", nu se poate ca una din părți să se prevaleze de nulitatea contractului — nulitate care nu poate opera decât față de Stat — pentru a nu executa întocmai contractul. (T. Orhei 19 Ian. 1926, P. R. 40 III 926).

148. — Dacă în act nu s'a stipulat categoric că cumpărătorul ia asupra sa riscul, nu i se poate atribui că a cumpărat pădurea, luând pe seama sa riscul exproprierei. (C. Ap. Iași I d. 94/927, P. R. 158 III 928).

§ 2. **Garantarea.**
a) **Evicțiunea.**

149. — Când, împotriva contractului limitând comerțul la vânzarea de băuturi spirtoase, chiriașul, proprietarul fondului de comerț, dând și camere mobilate cu chirie, a vândut fondul său, fără de-a vesti pe cumpărător de clauza prohibitivă a contractului și de primirea unei notificări din partea locatarului, cerând încetarea închirierei de camere mobilate dacă locatorul a obținut față de cumpărător o hotărâre obligându-l la încetarea comerțului, acesta este în drept, ca pe cale de garanție, să se întoarcă împotriva vânzătorului său pentru rezilierea vânzărei și restituirea prețului; într'adevăr, după art. 1630 c. c. când s'a promis garanție sau când nu s'a stipulat nimic în această privință, cumpărătorul evins are dreptul la această restituire. (Cas. Civ. Fr. 8 Martie 1921 P. R. 114 III 922).

150. — Cu toate că potrivit art. 1910 C. civil dacă posesorul actual al lucrului furat a cumpărat acel lucru de la un negustător care vinde asemenea lucruri, proprietarul originar nu poate să ia lucrul înapoi decât întorcând posesorului prețul ce l'a costat, totuși în caz când acesta ar fi restituit adevăratului proprietar lucrul cumpărat fără a-i cere plata prețului plătit de dânsul, acest fapt nu-l poate face să piardă beneficiul acordat de art. 1337 și 1341 C. civ. care obligă pe vânzător de a răspunde către cumpărător de evicțiunea lucrului vândut și deci nici dreptul de a acționa în justiție pe vânzătorul lucrului de furat pentru a-i răspunde prețul ce i l'a plătit. (T. Ilfov II com. s. 124/922, P. R. 65 III 923).

151. — Când moștenitorul rezervatar atacă contractul cu titlu oneros, emanat de la autorul său, pe motivul că ar cuprinde o donațiune deghizată către un comoștenitor, sau o persoană străină de succesiune, — nu i se poate opune obligația de a garanta pe cumpărător, pentru motivul că, pe de o parte, el nu intervine în calitate de moștenitor universal al autorului actului, ci în calitate de terțiu; iar pe de altă parte pentru că, în speță, nu este vorba de o vânzare reală, ci de o donațiune deghiată sau ascunsă sub forma unui contract cu titlu oneros. (Cas. I d. 1429/922 cu nota lui D. Alexandresco, P. R. 217 I 923).

152. — Vânzătorul datorește garanție de evicțiune numai pentru turburările de drept, iar nu și pentru turburările de fapt, precum nici pentru abuzul exercitat de autoritate asupra lucrului vândut. (C. Ap. Buc. II d. 27/923, P. R. 121 III 923).

153. — Evicțiunea de care suferă un cumpărător, rezultă dintr'un fapt personal al vânzătorului, care este ținut de garanție, atunci când cumpărătorul este evins prin efectul unui drept consimțit unui terț, fie de către chiar vânzătorul, fie de către autorul vânzătorului, căruia cauza evicțiunii este adusă la cunoștință prin însuș titlul său de proprietate. (C. Ap. Liége Belg. 6 Mai 1924 cu nota de J. H. Vermeulen, P. R. 140 III 925).

154. — Validitatea unei clauze de negarantie care privește un fapt anterior vânzării, cere ca vânzătorul să fi declarat acest fapt și să fi stipulat că nu garantează pe cumpărător de evicțiunea pe care ar produce-o acest fapt. Dacă existența cauzei de evicțiune sau de turburare (în speță o servitute) a fost declarată într'un mod public amatorilor în momentul adjudecării, această comunicare verbală nu poate fi stabilită prin martori (aceiaș decizie).

155. — Dacă părțile pot să deroge dela dispozițiunile art. 1337 și 1338 c. civil și să micșoreze sau să stingă obligațiunea de a răspunde de evicțiune, totuș potrivit art. 1340 c. civil, stipulațiunea prin care vânzătorul se descarcă de această răspundere, nu-l scutește de a restitui prețul decât numai dacă cumpărătorul a cunoscut la facerea vânzării pericolul evicțiunii, sau dacă a cumpărat pe răspunderea sa proprie. (Cas. II d. 522/925, P. R. 50 III 926).

156. — Cu toate că art. 1364 c. civil prevede numai suspendarea plății prețului, iar nu și a procentelor lui, când cumpărătorul este turburat sau are cuvânt de a se teme că va fi tulburat prin vreo acțiune ipotecară sau de revendicațiune, totuș atunci, când vânzătorul nu și-a îndeplinit nici obligațiunea de a preda obiectul vândut cumpărătorului, astfel că acesta nu are nici posesiunea, nici folosința lucrului cumpărat, el poate suspenda când e amenințat de un pericol de evicțiune, nu numai plata prețului, dar și a procentelor lui (aceiaș dec.)

157. — Vânzătorul unui bun, ca și moștenitorii lui universali, ca reprezentanții lui, sunt obligați a răspunde de evicțiune, față de cumpărător, cu privire la bunul vândut.

Această regulă se aplică indiferent

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.iini.ro

de împrejurarea că moştenitorul vânzătorului, ar pretinde vre-un drept propriu asupra bunului vândut, pentru că atare împrejurare neflind de natură a înlătura situaţia lor de reprezentanţi ai vânzătorului, nu poate înlătura nici consecinţele şi nici obligaţiunile ce decurg din această situaţie. (Cas. I d. 3673/926 cu nota lui Dem. Polichron, P. R. 23 I 928).

158. — Moştenitorii vânzătorului nu pot să evingă pe cumpărător, deoarece chiar dacă bunul le-a aparţinut lor, şi nu tatălui lor, vânzătorul, vânzarea este din acest punct de vedere perfectă şi nu poate fi anulată. (Cas. I d. 3673/926, P. R. 1 III 927).

159. — Vânzătorul are, potrivit art. 1336 c. civ., obligaţiunea de a garanta liniştita posesiune a lucrului vândut. Această obligaţiune, de a garanta pe cumpărător de orice tulburare sau evicţiune, impune vânzătorului o obligaţiune negativă — non facere — de a nu tulbura pe cumpărător în posesiune, bazată pe principiul, că cine trebuie să garanteze nu are dreptul să evingă (quem de evictione tenet actio eumdem agentem repelit excepţio) şi o obligaţiune pozitivă, care constă în apărarea dreptului transmis, când cumpărătorul se găseşte tulburat de un tert pentru o cauză anterioară vânzărei, cât şi obligaţiunea de a repara prejudiciul cauzat prin evicţiune, atunci când vânzătorul nu a reuşit să producă încetarea tulburării şi cumpărătorul a rămas de drept evins. (T. Fălticeni, 18 Iunie 1927, P. R. 268 II 927).

160. — Din examinarea textelor codului civil referitoare la evicţiune, rezultă că evicţiunea este pierderea în total sau în parte a dreptului de proprietate a cumpărătorului asupra lucrului ce i-a fost vândut, prin efectul unei hotărâri judecătoreşti, prin care se recunoaşte unei alte persoane existenţa unui drept real bazat pe o cauză anterioară vânzării asupra acelui lucru. (T. Fălticeni, 18 Iunie 1927, P. R. 268 II 927).

161. — Totus, doctrina şi jurisprudenţa asimilează evicţiunii propriu zise şi cazul când cumpărătorul, pentru a evita un proces inutil, abandonează de bună voie lucrul vândut, când dreptul terţului evingător este aşa de evident, încât orice judecată ar fi inutilă (aceiaş hotărâre).

162. — Potrivit art. 1341 c. civ. cumpărătorul în caz de evicţiune totală, are dreptul a cere dela vânzător nu numai restituirea preţului pe care-l deţine fără cauză, ci şi daune interese, în privinţa cărora art. 1344 c. civ. spune, că dacă lucrul vândut se afla la epoca evicţiunii de o valoare mai mare din ori şi ce cauză vânzătorul este dator să plătească cumpărătorului pe lângă preţul vânzării şi excedentul valorii din timpul evicţiunii prin urmare creşterea valorii lucrului cu titlul de daune interese reprezentând diferenţa dintre valoarea actuală şi cea din timpul vânzării. (T. Fălticeni, 18 Iunie 1927 cu notă de M. Bercovici, P. R. 268 II 927).

163. — Vânzătorul care turbură pe cumpărător în liberul exerciţiu de folosinţă a bunului transmis, prin acţiune în justiţie, este garant de evicţiune şi deci acţiunea lui în această privinţă nu poate fi primită în principiu, obligaţia de garanţie având un caracter esenţial şi de ordine publică. (T. Ilfov not. s. 489/929, P. R. 24 III 930).

b) **Vicii.**

164. — Contractul de vânzare este anulabil pe baza articolului 1356 c. civ. dacă vânzătorul cunoscând viciile lucrului vândut nu le-a declarat cumpărătorului.

Ideea ce a determinat pe legiuitor la introducerea în cod al acestui text, a fost protecţia cumpărătorului împotriva dolului negativ al vânzătorului. (T. Ilfov III s. 741/919 cu notă de N. G. Vrăbiescu, P. R. 276 II 926).

165. — Cumpărătorul e garantat contra viţiilor ascunse prin două acţiuni, „redhibitorie" şi „quanti-minoris", ce derivă din aceiaş cauză juridică: existenţa viţiilor. Ele nu se pot exercita nici alternativ, nici concomitent, cumpărătorul având numai un drept de opţiune.

Intentarea unei acţiuni nu implică renunţarea la cealaltă atât timp cât nu a intervenit o achiesare sau o primă sentinţă judecătorească. (T. Dorohoi, s. 332/920, cu nota d-lui D. Hozoc, P. R. 284 II 922).

166. — Rezoluţiunea este pe drept hotărâtă contra vânzătorului, când este constatat de către judecătorii fondului că automobilul vândut avea o frumoasă înfăţişare, dar prezenta numeroase urme a unei uzuri anormale făcându-l impropriu întrebuinţărei căreia cumpărătorul îl destinase şi dacă aceste defecte nu puteau fi observate de către un cumpărător care nu luase toate precauţiunile pe care expertul ar fi trebuit să le ia pentru a le constata, de unde urmează că viciile trăsurei n'ar fi apărut cumpărătorului chiar dacă ar fi fost asistat în momentul vânzărei de către o persoană în curent cu mecanismul automobilului. (Cas. Req. 15 Nov. 1927 cu nota de D. Cotrutz, P. R. 152 III 928).

167. — Cu toate că expertul desemnat de Tribunal a declarat că viciul constatat asupra unui automobil vândut, nu putea fi calificat de ascuns „mecaniceşte vorbind", judecătorii faptului nu fac decât de a uza de puterea lor de apreciere, precizând că viciul de care era atins motorul, organ esenţial al maşinei, nu putea să se descopere decât după un mers de mai multe mii de kilometri, o astfel de defectuozitate nu putea fi socotită ca un viciu aparent. (Cas. Req. Fr. 5 Iunie 1929, P. R. 60 III 931).

168. — Vânzătorul profesional de automobile, nu poate fi socotit ca ignorând viciul ascuns de care maşina vândută de el era atinsă şi prin urmare el n'a putut să se libereze prin o clauză a contractului de responsabilitatea ce şi-a atras-o (aceiaş decizie).

§ 3. **Alte obligaţiuni.**

169. — Clauza prin care vânzătorul îndatorează pe cumpărător să înstrăineze bunul numai unor anume persoane, nu constitue pentru cumpărător o prohibiţiune de a vinde. (C. Ap. Craiova I d. 125/926 cu nota lui Dem. Stoenescu, P. R. 232 II 926).

170. — Dar chiar dacă acea clauză ar constitui o asemenea prohibiţiune, ea este perfect valabilă, întrucât nu este interzisă de lege şi nici nu lezează ordinea publică.

In adevăr, doctrina şi jurisprudenţa au validat nu numai clauze cari în caz de înstrăinare prevăd rezoluţia vânzării, dar chiar acele clauze în care vânzătorul a stipulat ca bunul să rămână în patrimoniul cumpărătorului şi în care sancţiunea este acţiunea pentru readucerea bunului înstrăinat în patrimoniul celui ce l'ar fi vândut împotriva prohibiţiunii (aceiaş decizie).

3. **Obligaţiile cumpărătorului.**

§ 1. **Plata taxelor şi cheltuelilor.**

171. — După dispoziţiunile art. 1305 codul civil, spezele vânzării sunt în sarcina cumpărătorului şi prin cuvintele „spezele vânzării" se înţeleg toate cheltuelile necesitate pentru confecţionarea actului, deci şi onorariul advocatului. Părţile pot să deroge de la dispoziţiunile legii, însă când se constată că în actul de vânzare s'a prevăzut că taxele de timbru şi înregistrare privesc pe cumpărător, rezultă că părţile n'au înţeles să deroge de la regula din art. 1305 c. civ., ci au evidenţiat mai mult intenţia lor de a se referi la lege. (C. Ap. Buc. I d. 118/924, P. R. 132 III 924).

172. — In conformitate cu art. 1305 c. civ. spesele vânzării, deci şi onorariul cuvenit pentru redactarea actului, sunt în sarcina cumpărătorului, în lipsă de stipulaţie contrarie. (Jud. Oc. Darabani-Dorohoi, 9 Mai 1928 cu nota de Em. Costeanu, P. R. 95 II 930).

§ 2. **Plata preţului.**

a) **Mod, loc, timp.**

173. — Atunci, când preţul vânzării nu este integral depus, instanţele sunt în drept a aprecia dacă vânzătorul este în pericol a pierde lucrul şi preţul şi apreciind pot acorda un termen de plată — art. 1366 şi 1367 c. c. (C. Ap. Buc. I, dec. 3/921, P. R. 28 III 922).

174. — Dacă, într'un contract de vânzare, s'a stipulat că preţul, plătibil în monedă străină, va trebui să fie achitat în momentul predărei mărfurilor vândute, şi dacă această predare s'a făcut cu o întârziere, care a adus o variaţiune în cursul schimbului, producând o pagubă cumpărătorului, pe care el n'ar fi suferit-o, dacă predarea ar fi fost făcută la timp, această pagubă va fi, în speţă, suferită de vânzător. (Cas. Turin-Ital. 4 Martie 1921 cu nota lui H. în P. R. 105 III 923).

175. — Dispoziţiunea art. 1366 c. civ., după care judecătorul poate acorda un termen cumpărătorului care n'a plătit preţul la data defiptă prin contract, nu se aplică în cazul când prin contract s'a prevăzut pactul comisoriu de gradul al treilea în caz de neplată a preţului la termenul stipulat. (Cas. I d. 2229/927, P. R. 42 III 928).

176. — Termenul de un an fixat de art. 1334 c. civ. pentru exercitarea acţiunei în reducerea sau complinirea preţului, odată trecut, partea nu mai este primită a se adresa justiţiei chiar dacă, printr'o manifestare a adversarului, acesta ar fi recunoscut dreptul reclamantului, deoarece în suszisul text nu este vorba de o prescripţie susceptibilă de a fi întreruptă, ci de o decădere de drepturi, căreia nu i se poate opune nici o excepţiune. (T. Ilfov III s. 464/928 cu notă de C. Ferderber, P. R. 40 II 929).

b) **Garanţie, reţenţie.**

177. — Eliberarea mărfurilor vândute care, potrivit dispoziţiilor art. 570 din legea asupra falimentelor, îl

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.iini.ro

privează pe vânzător de dreptul de retenție, presupune deszizisarea vânzătorului prin transportul lucrului în posesiunea cumpărătorului, și, din partea acestuia din urmă, un act care să-i permită de a dispune materialmente de lucrul vândut. Nu prezintă importanță faptul că vânzătorul a încercat să obție executarea forțată a obligațiunilor cumpărătorului. In materia de vânzare de copaci în pădure, vânzătorul păstrează dreptul de retenție dacă achizitorul n'a tăiat nici debitat copacii, și n'a pus pe ei nici o marcă. (C. Ap. Gand-Belg. 3 Martie 1927, cu nota, P. R. 88 III 928).

c) Suspendarea prețului.

178. — Pentru a se justifica suspendarea plății prețului, nu este suficient ca cumpărătorul să invoace temerea că va fi evins de un terțiu, ci mai trebuie ca temerea să fie serioasă (Cas. II d. 322/922, P. R. 34 III 924).

179. — Temerea de evicțiune trebuie să fie legitimă și fondată, iar nu pur platonică, pentru a da loc la suspendarea prețului vânzării din partea cumpărătorului. (T. Iași I, 29 Mai 926, P. R. 152 III 926).

180. — Chestiunea dacă temerea este serioasă, constituie o chestiune de fapt pe care instanțele de fond o apreciază în mod suveran. (Cas. II d. 322/922, P. R. 34 III 924; C. Ap. Craiova II, d. 34/929 cu nota de Al. Hagi Gheorghe, P. R. 69 II 930; aceiaș cu nota de Liviu Teclu, P. R. 22 III 931).

181. — Există temere de evicțiune în sensul art. 1364 c. civil, care autorizează în asemenea caz pe cumpărătorul imobilului de a suspenda plata prețului, și atunci când imobilul vândut este amenințat să fie expropriat pentru cauză de utilitate națională, deoarece după principiile legii agrare toate terenurile expropriabile sunt lovite de indisponibilitate în favoarea Statului. (Cas. II d. 322/922, P. R. 34 III 924).

182. — Potrivit art. 1346 c. civ. când există pericol de evicțiune, plata prețului se poate suspenda și reține de cumpărător chiar în ipoteza existenței unui pact comisoriu expres.

Prin urmare, chiar dacă într'un contract de vânzare, în care se menționează că imobilul ce se vinde e dotal, cumpărătorul și-a luat obligațiunea a plăti prețul la un termen determinat sub sancțiunea pactului comisoriu expres în caz de neplată, totuș, el fiind în drept să suspende și să refie prețul, acțiunea în reziliere a vânzătorului motivată pe pactul comisoriu expres înserat în act, este nefondată. (T. Prahova I 3 dec. 1925 cu nota de C. N. Ionescu, P. R. 182 II 926).

183. — Adjudecatarul este în drept să ceară suspendarea plății prețului vânzării, bazat pe disp. art. 1364 c. civ. și temându-se de evicțiune chiar din partea proprietarului vasului, care s'a făcut fără ca să se comunice procesul-verbal de urmărire și citația proprietarului vasului, în speță, fiind vorba de o creanță generală chirografară (T. Covurlui I, Jurn. 994/925, P R. 38 III 926).

184. — Este admisibilă proba cu martori cerută de pârât pentru a dovedi că reclamantul atunci când a contractat a avut cunoștință despre pericolul unei eventuale evicțiuni și că a renunțat la aceasta. Art. 1364 cod civil. (T. Iași I, 29 Mai 1926, P. R. 152 III 926).

185. — Din moment ce instanța de fond a constatat că prin contractul de vânzare nu s'a stipulat ca prețul să fie plătit numai dacă se vor fi achitat și radiat sarcinile existente asupra imobilului și din moment ce a mai stabilit că cumpărătorii, deși au știut de existența acestor sarcini, s'au obligat totuși a plăti prețul în mod solidar și sub sancțiunea pactului comisoriu, cu drept cuvânt a înlăturat susținerea recurentului că ar fi fost în drept să suspende plata prețului din cauza neradierii sarcinilor. (Cas. I d. 2229/927, P. R. 42 III 928).

186. — Din conținutul și analiza art. 1364 c. civ. rezultă în mod neîndoios că cumpărătorul nu este îndreptățit să suspende plata prețului decât în cazul când turburarea ar veni din partea unei terțe persoane, iar nu și în cazul când turburătorul ar fi însuș vânzătorul. (C. Ap. Buc. II 17 Oct. 1928 cu nota de Al. Velescu și A. Schutz, P. R. 107 II 929).

187. — Din dispozițiunile art. 1364 c civ. rezultă că nu e suficientă cunoștința personală a cumpărătorului pentru a-l decade din beneficiul suspendării prețului în caz de pericol de evingere, ci trebuie o stipulațiune expresă din care să rezulte renunțarea la acest beneficiu, pentru ca pactul comisoriu de neplată să atragă rezilierea vânzării. (T. Mehedinți I, 17 Mai 1928, P. R. 161 III 928).

188. — In principiu, pe baza art 1364 cod civil cumpărătorul poate suspenda plata prețului, dacă este turburat sau dacă are motiv a se teme că va fi turburat, prin vreo acțiune ipotecară sau de revendicare și pentru a exercita acest drept, cumpărătorul trebuie să aibă just motiv de a se teme că va fi evins. (C. Ap. Craiova II, 21 Febr. 1929 cu nota de Al. Hagi Gheorghe, P. R. 69 II 930; aceiaș cu nota de Liviu Teclu, P. R. 22 III 931).

189. — In principiu, cumpărătorul poate renunța la dreptul de a suspenda plata prețului, căci dispoziținea este cerută de legiuitor nu pentru vreun interes de ordine publică, ci pentru ocrotirea unor interese de ordin privat, pentru a feri pe cumpărător de riscul de a pierde, fie lucrul cumpărat, în caz de evicțiune, fie prețul plătit, în caz de insolvabilitatea cumpărătorului (aceiaș decizie).

190. — Această renunțare la beneficiul acordat de lege cumpărătorului, poate fi expresă rezultând dintr'o stipulațiune formală a părților și poate fi și tacită, rezultând din fapte cari să facă să apară neîndoelnică voința cumpărătorului în a renunța la dreptul de a amâna plata (aceiaș decizie).

d) Ridicarea obiectului vândut

191. — De câte ori contractul prevede că există autorizația de a importa în Austria mărfuri din Danemarca, cumpărătorul, iar nu vânzătorul este acela căruia incumbă sarcina de a-și procura permisul de tranzit prin Germania și permisul de import în Austria. (Cas. Germană 24 Mai 1921, P. R 128 III 923)

4 Vânzările succesive.

192. — In cazul unei vânzări imobiliare la doi cumpărători succesivi, vânzătorul nu poate fi urmărit de primul cumpărător care nu-și transcrisese actul, decât dacă această vânzare a fost făcută cu intenție frauduloasă a neutraliza efectul primei vânzări. (Cas. Req.-Fr. 15 Aprilie 1920, P R. 81 III 922 și cu nota în P. R. 97 III 922).

193. — Când doi achizitori ai aceluiaș imobil își disputâ preferința sau dreptul de proprietate asupra acelui imobil, unul invocând anterioritatea transcrierei titlului său, iar celălalt prescripția împlinită în baza unui just titlu, translativ de proprietate, transcris ulterior sau netranscris, acest de al doilea va învinge pe cel dintâiu, pentrucă în afară de titlul său, a mai dobândit un nou titlu de proprietate conferit de art. 645 cod. civ. „prescripția" care îl face proprietar erga omnes și prin aceasta orice transcriere făcută de un altul nu mai operează, pentrucă uzucapiunea a consolidat definitiv proprietatea în patrimoniul acelui ce o invoacă. (T. Constanța I s. 132/921 cu nota de D. C. Eftimie, P. R. 218 II 924).

194. — Dacă un imobil a fost vândut succesiv la doi cumpărători și dacă vânzarea a doua a avut loc în timpul când exista proces asupra imobilului între vânzător și primul cumpărător, sentința obținută posterior celei de a doua vânzări de către primul cumpărător, nu este opozabilă celui de al doilea cumpărător, când el nu a fost introdus în cauză; căci vânzătorul, odată ce a vândut imobilul celui de al doilea cumpărător pe când litigiul se afla în apel, nu mai putea reprezenta pe noul dobânditor în procesul privitor la imobilul ce esise definitiv din patrimoniul său. (T. Buzău II s. 357/926 cu nota de Al. Cerban, P. R. 31 II 929).

195. — Dacă vânzarea unui imobil este desăvârșită îndată ce autorul propunerei de cumpărare a avut cunoștință de acceptarea ofertei din partea proprietarului, aceasta nu poate fi exact decât între aceste două părți. Un al doilea dobânditor care și-a transcris titlul înaintea celui dintâi, nu poate suferi anularea vânzării și primul dobânditor nu poate decât să ceară daune interese vânzătorului pentru repararea prejudiciului rezultând din deposedarea lucrului cumpărat care i-ar putut fi avantajos. (Cas. Req.-Fr. 4 Nov. 1930, P. R. 88 III 931).

V. Desfacerea contractului de vânzare.
1. Acțiunea în reziliere pentru neîndeplinirea condițiunilor.

196. — Constatările judecătorilor de fond, după cari vânzătorul se credea definitiv deslegat de primul cumpărător și că a lucrat cu perfectă bună credință, sunt suverane și scapă controlului Curții de Casație. (Cas. Req.-Fr. 15 Aprilie 1920, P. R. 81 III 922; idem, cu nota în P. R. 97 III 922).

197. — Intr'un contract de vânzare-cumpărare, părțile pot să prevadă că, în caz de neexecutare la termen a obligației de achitarea prețului, contractul urmează a fi reziliat de drept, fără somațiune și judecată, caz în care expirarea termenului fixat pentru executare va fi suficient pentru a opera rezilierea ipso jure, deoarece dispozițiunile din art. 1367 c. civ. nu sunt de ordine publică și părțile pot deroga la ele. (Cas. II d. 322/923 cu rezumat de concl. scrise de T. Stelian, S. Rosental, I. Micescu și N. Alexandrescu, P. R. 65 I 924).

198. — Dacă într'o vânzare în care s'a stipulat că neplata prețului la ter-

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.iini.ro

men, atrage rezoluțiunea vânzării, cumpărătorul poate, conform art. 1367 c. civ. să plătească și după expirarea termenului fixat, neflind pus în întârziere printr'o interpelațiune formală, nu rezultă de aci că părțile n'au libertatea să exprime în mod mai energic pactul comisoriu, suprimând cerința punerii în întârziere.

In acest din urmă caz, faptul că părțile au prevăzut în convenția lor că rezilierea nu se poate cere decât de una din ele pentru neîndeplinirea obligațiunii celeilalte, nu atrage, ca consecință, necesitatea unei somațiuni prealabile rezilierii, deoarece pactul comisoriu operează rezillerea tot de drept, fără somațiune sau judecată, dar numai după voința uneia din părți. (C. Ap. Buc. IV d. 4/923 cu nota de C. A. Stoeanovici, P. R. 73 I 924).

199. — Nu mai poate cere rezilierea vânzării pentru neîndeplinirea condițiilor vânzătorului, cumpărătorul care în acel timp a uzat de lucru și care nu mai poate să-l restituie în starea în care l-a privit. (Cas. Torino-Ital. 16 Iulie 1923, cu nota de C. N. Toneanu, P. R. 47 III 925).

200. — Dreptul acordat prin art. 1365 c. c. vânzătorului de a cere rezoluțiunea vânzării, poate fi exercitat și atunci când nu i s'a plătit dobânda prețului care este o parte din acest preț și la fel garantată de lege. (Cas. I d. 584/924, P. R. 113 III 924).

201. — Atunci când cumpărătorul este silit să abandoneze lucrul vândut, pentru o cauză anterioară vânzării, în condițiuni care fac inutilă orice procedură ulterioară, restituirea fiind făcută cu bună dreptate unui tert, vânzătorul este obligat să restitue prețul vânzării. C. c. belg. art. 1625, 1629 și 1184. Pas. 1926, 1, 56. (Cas. Belg. I 12 Nov. 1925, P. R. 80 III 926).

202. — Chiar dacă cesiunea ar privi pur și simplu numai cesionarea restului de preț al vânzărei, cesionarul poate independent de orice stipulație în această privință, să provoace el rezoluțiunea vânzărei pentru neplata la timp a restului de preț, pentrucă acțiunea în rezoluțiune este un mijloc de a-și valorifica creanța, și ea formează un accesoriu al cesiunei de preț și este virtual cuprinsă în cesiune. (T. Muscel s. 556/926, P. R. 129 III 928).

203. — Când cumpărătorul n'a plătit prețul vânzării, fiindcă nu i l-a cerut nici vânzătorul care a semnat de primire în actul autentic, în lipsa pactului comisoriu expres, devine aplicabil art. 1020 c. c., creditorul putând, conform art. 1365 c. c. să ceară rezilierea, dar, în această ipoteză oferta la bază este admisibilă și descarcă debitorul de obligația sa. (Jud. Herța-Dorohoi, 15 Dec. 1927 cu nota de Tr. R. Scriban, P. R. 116 III 928).

2. Acțiunea în resciziune pentru leziune.

204. — Principiul „quae temporalia sunt ad agendum perpetua sunt ad excipiendum", nu este aplicabil în materia resciziunii vânzării pentru cauză de leziune de mai mult de 7/12 iar resciziunea nu poate fi admisă nici chiar pe cale de excepție, decât dacă termenul de doi ani, stabilit de art. 1676 c. civ. într'un interes de ordine publică, nu este expirat. (C. Ap. Paris-Fr. 24 Iulie 1923, cu nota de Dum. Pașalega, P. R. 75 III 925).

VI. Legislație teritoriilor alipite.

1. Ardeal.

205. — Vânzarea imobilului, ce aparține massei succesorale, fără consimțimântul și fără participarea moștenitorilor legitimari e lipsită de condițiunile legale pentru validitate, ea e de la început nulă și de nul efect și nu poate constitui titlul just pentru înscrierea cumpărătorilor în registrul fonciar chiar dacă contractul respectiv a fost prevăzut cu clauzula de aprobare din partea instanței succesorale. (Cas. I C. Ardeal, d. 930/922, P. R. 114 III 923).

206. — Cel care cumpără un imobil, având cunoștință că acest imobil mai fusese vândut altei persoane, fiind de rea credință, nu poate invoca întâietatea față de primul cumpărător. Deci el trebuie să cedeze acestuia imobilul cumpărat. (Cas. I Ardeal, d. 1335/925, P. R. 33 III 925).

207. — Potrivit dispozițiilor art. 879 p. 4 c. civ. ard., dacă moștenirea sau legatul ce se nădăjduește de la o terță persoană, se înstrăinează în timpul vieții acestuia printr'un act încheiat între persoane străine de această succesiune, contractul de înstrăinare e nul, indiferent dacă înstrăinarea a fost cu titlu gratuit sau oneros. (T. Sibiu I s. 1229/925, P. R. 10 III 928)

208. — Chiar dacă această transmisiune nu privea o moștenire sau legat ce se nădăjduia dela o terță persoană, transmisiune făcută în timpul vieții acesteia, ci numai un imobil proprietatea unui terțiu și în acest caz, dacă părțile au contractat în deplină conștință de cauză, operațiunea constituie un contract care obligă pe vânzător la un — „facere" — și care în caz de neexecutare se schimbă în obligațiune de daune interese.

In orice caz vânzarea lucrului altuia rămâne pentru terțiul proprietar: „res inter alios acta". (T. Sibiu I s. 1229/925, P. R. 10 III 928).

209. — O vânzare, la care una din părți își dă consimțimântul față de doi martori, este permisă și valabilă în dreptul privat ungar, când e vorba de acte sub semnătură privată. (C. Ap. Buc. III d. 383/927 cu note de Lascar Antoniu și Is. Micescu, P. R. 52 II 928).

210. — Conform art. 353 cod. comercial ardelean, atunci când vânzătorul întârzie cu predarea mărfei, cumpărătorul are facultatea de a cere: sau executarea contractului și plata daunelor cauzate prin întârziere, sau în loc de executare, daune interese, sau în fine poate să renunțe la contract, considerându-l neexistent.

In caz când cumpărătorul cere în loc de executarea contractului, daune interese, obiectul acestora va fi mărfurile cu preț cotat pe piață sau la bursă, diferența dintre prețul stabilit prin contract și prețul pieței sau al bursei, în locul și momentul executărei, sau poate cere daune și mai mari dacă le poate justifica (art. 356 al. 2 acelas cod).

Când însă vânzarea mărfei s'a făcut prin dare de mostră, marfa predată se presupune a fi conformă cu mostra sau modelul-probă, dacă cumpărătorul nu poate arăta mostra sau modelul probă ce i s'a dat; în acest caz cumpărătorul nu mai poate cere daune interese sub pretext că executarea contractului nu s'a făcut conform condițiunilor stipulate. (C. Ap. Brașov I d. 112/927, P. R. 94 III 928).

211. — Prin actul scris cerut de ordonanța 4420/918 a guvernului maghiar pentru valabilitatea înstrăinărilor imobiliare, legiuitorul a înțeles un act care să constitue prin el însuș o dovadă a înstrăinărei, ceeace implică în mod necesar ca actul să cuprindă toate condițiunile cari sunt de esența înstrăinărei, lipsa lor neputându-se suplini prin proba testimonială. (Cas. I 28 Iunie 1929, P. R. 66 III 930).

212. — Este constant în drept că ordonanța No. 4420 din 1918 a guvernului maghiar, menținută în vigoare de către Consiliul dirigent, subordonează valabilitatea înstrăinărilor imobiliare condițiunii ca ele să fie constatate prin acte scrise.

Prin act scris legiuitorul a înțeles un document care, prin el însuș, să constitue o dovadă a înstrăinării, ceeace implică în mod necesar ca actul să cuprindă toate condițiunile cari sunt de esența înstrăinării, lipsa lor neputându-se suplini prin proba testimonială. (Cas. I d. 1661/929, P. R. 66 III 931).

2. Basarabia.

213. — Din dispozițiile art. 1417 și 1420 c. c. rus și 66, 167, 169 și 177 l. notarială rusă, rezultă că în sistemul acestor legiuiri, înstrăinarea bunurilor nemișcătoare are caracterul unui act solemn, iar proprietatea nu se transmite la cumpărător decât cu condiția ca actul să fie făcut la notarul public și întărit de primul notar și numai din momentul acelei întăriri. (C. Ap. Chișinău, 17 Martie 1921, P. R. 30 III 922).

214. — Conform art. 232 din legea dela 9 Noembrie 1906, privitoare la forma actelor intervenite între țărani, actele pentru vânzările de imobile la țară au a fi făcute în forma notarială, dispozițiune care e în concordanță și cu dispozițiunile art. 66 din legea notarială rusă și acele prevăzute de art 50 din legea pentru modificarea unor măsuri relative la modul de stăpânire a țăranilor asupra pământului. Acest din urmă text prevede că înstrăinarea loturilor de pământ nadel, aflătoare în proprietatea țăranilor, individual, se face în mod obișnuit prin acte notariale și întărite. Toate dispozițiunile de legi mai sus enumărate concordă și cu principiile în acelaș sens ale codului civil rus (art. 1417 și 1420).

Prin urmare, formalitățile notariale fiind esențiale, pentru existența însăși a vânzării, urmează că, în speță, Tribunalul a nesocotit principiile legiuirei ruse, cu privire la materie, când afirmă că actele de vânzare imobiliară ar fi valabile cu simplul consimțimânt al părților contractante, deoarece prin introducerea în Basarabia a sus menționatelor legi, sistemul vechilor legiuiri locale Donici și Armenopol, din Basarabia, care recunoșteau caracterul pur consensual al actelor, a fost abrogat. (Cas. I d. 984/922, P. R. 53 III 923).

3. Bucovina.

215. — In contra posesorului efectiv al imobilului, conform § 372 c. civ. austr., chiar și posesorul fonciar este obligat să dovedească nu numai titlul său de achiziționare, dar și buna credință la dobândire. Când se dovedește că achiziționarea imobilului s'a făcut prin dol, posesorul funciar va trebui

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.iini.ro

să cedeze față de posesorul efectiv. (Cas. I Ardeal, d. 550/922, P. R. 18 III 923).

216. — Conform § 430 c. civ. austr. proprietatea imobilului înstrăinat de către proprietar, la două persoane deosebite, se cuvine aceluia care a cerut mai întâi intabularea.

Aplicarea acestei dispoziţiuni n'a suferit prin legea din 23 V 1893 No. 87 f. l. i. care tinde numai la ajungerea unui mod pentru regularea pe cale nelitigioasă, a discordanţelor între înscrierile financiare şi realitate, fără a atinge principiul consacrat prin dispoziţiunea § 44 a codului civil. (Cas. I Ardeal, d. 550/922, P. R. 18 III 923).

217. — Din principiul că, sub regimul cod. civ. austriac, transcrierea actului care constată convenţia de înstrăinare a unui bun imobiliar, conferă proprietatea noului achizitor, rezultă că, între obligaţiile unui vânzător, sub imperiul acestui cod, este şi aceea de a nu împiedica pe cumpărător a obţine această transcriere, din care legiuitorul face un element substanţial. (T. Trei Scaune s. 1413/929, cu nota de Al. Ştefănescu, P. R. 82 III 930).

VII. **Studii, recensii şi note.**

218. — Offerta e promessa di Compravendita (A. De-Luca), recensie de I. N. F. (P. R. 12 IV 923).

219. — Der kauf gegen Bankacreditiv (Dr. F. Iacobsohn), recensie de I. N. F. (P. R. 12 IV 923).

220. — Câteva observaţiuni asupra art. 1370 c. civ. de Dem. Paşalega (P. R. 57 IV 926).

221. — Vânzare-cumpărare de mărfuri cari sunt în călătorie prin transferare poliţei de încărcare, de C. N. Toneanu (P. R. 132 IV 929).

222. — Promisiunea de vânzare în dreptul civil român, de L. Ciobanu (P. R. 153 IV 931).

223. — Promisiunea de vânzare în dreptul privat român, de M. B. Spodheim (P. R. 200 IV 931).

224. — A vedea: Adjudecare, Autorizaţie maritală, Agrară (reformă), Cesiune, Comision, Convenţiune, Executare silită, Forţă majoră, Indiviziune, Loturi rurale, Obligaţii, Plată, Privilegii, Probe, Termene, Transcriere.

VANZAREA ARMELOR

V. Arme.

VANZARE CU PACT DE RASCUMPARARE.

(Art. 1371—1387 C. Civ.)

CUPRINS:

1. ***Caracter şi condiţii de validitate (1—7).***
2. ***Condiţia rezolutorie (8—9).***
3. ***Exercitarea pactului de răscumpărare:***
   a) ***Calitatea persoanelor (10—13).***
   b) ***Condiţiile răscumpărării (14—19).***
4. ***Legislaţia teritoriilor alipite (20—21).***
5. ***Studii şi note (22—23).***

1. **Caracter şi condiţii de validitate.**

1. — Vânzarea cu pact de răscumpărare poate ascunde de multe ori un împrumut uzurar, având de scop a eluda legile asupra cametei, sau un împrumut de gaj, anticreză, ipotecă, având de scop eludarea disp. art. 1689 şi 1701 c. c., prin cari creditorul amanetar, anticrezist şi ipotecar, este oprit a-şi însuşi lucrul constituit garanţie, sau să dispună de el fără formele legale. Aceste contracte simulate, denumite în drept contracte pignorative, se caracterizează prin facultatea de răscumpărare acordată vânzătorului, vilitatea preţului şi relocaţiunea imediată a lucrului din partea cumpărătorului către vânzător. Chiar dacă unul din aceste elemente lipseşte, aceasta nu poate împiedica existenţa contractului când alte împrejurări dovedesc existenţa lui. (C. Ap. Craiova II, d. 57/922 cu nota de Dem. Polichron, P. R. 225 II 922).

2. — iar dovada simulaţiunii, prin care se tinde la eludarea disp. art. 1689 şi 1701 c. c., se poate face prin orice mijloc de probă şi chiar prin prezumţii. Faptul că vânzătorul rămâne în stăpânirea lucrului este o prezumţie pentru stabilirea ultimei condiţiuni, de oare ce, dacă doctrina şi jurisprudenţa vorbesc de relocaţie, este numai pentru că se referă la mijlocul cel mai obişnuit la care recurg fraudatorii legii (aceiaş decizie).

3. — Vânzarea cu pact de răscumpărare este permisă prin art. 1371 şi urm. c. c. şi ea transferă imediat proprietatea la cumpărător, vânzătorul având însă dreptul ca în anume termen, restituind preţul şi cheltuelile, să-şi poată relua bunul. Dacă răscumpărarea nu se exercita în condiţiunile fixate, lucrul trece definitiv în proprietatea cumpărătorului (aceiaş decizie).

4. — Vânzarea cu pact de răscumpărare, în care vânzătorul şi-a rezervat deodată şi detenţiunea şi folosinţa imobilului vândut, până la data exercitării pactului de răscumpărare, nu valorează nici ca vânzare, nici ca anticreză. (T. Dorohoi, s. 137/922 cu nota lui D. Hozoc, P. R. 166 II 924).

5. — Vânzarea cu pact de răscumpărare fiind o vânzare sub condiţie rezolutorie, adică sub condiţia exercitării pactului, condiţia nu poate fi cauza convenţiunii, când împlinirea ei depinde numai de faptul unei părţi contractante, aşa că aceea ce s'a avut în vedere de cumpărător când a numărat preţul, a fost nu chiar eventualitatea neexercitării pactului, adică o operaţie de risc numai, ci mai mult posesiunea şi proprietatea imobilului pe timpul când nu operează condiţiunea vânzării la care se uneşte în mod cu totul accesoriu eventualitatea dobândirii definitive a proprietăţii şi atunci posesiunea şi proprietatea rămânând la vânzător, iar cumpărătorul nearătând nici motivul nici cauza contractării, obligaţia rămâne fără cauză şi prin consecinţă fără efect juridic (aceiaş hotărâre).

6. — La o vânzare cu pactul răscumpărării din partea vânzătorului capacitatea şi îndeplinirea condiţiunilor necesare valabilităţei vânzărei se apreciază din momentul contractărei şi nu din momentul când pactul, în termenul stipulat, ar opera sau nu. (T. R.-Sărat, 13 Sept. 1928 cu nota de C. Zotta, P. R. 8 III 929)

7. — Elementele caracteristice, recunoscute de doctrină şi jurisprudenţă, contractului pignorativ sunt: vânzarea cu pact de răscumpărare, relocaţiunea obiectului către vânzător şi vilitatea preţului. (T. Ilfov Not. s. 263/929, P. R. 139 III 929)

2. **Condiţia rezolutorie.**

8. — Conform art. 1371 c. civ. este loc la rezilierea contractului de vânzare, când vânzătorul şi-a rezervat facultatea de a răscumpăra lucrul vândut, chiar contra celui de al doilea cumpărător şi chiar atunci când această facultate n'a fost declarată în actul încheiat cu dânsul. (C. Ap. Buc. I d. 319/923, P. R. 36 III 924)

9. — Aceste vânzări sunt supuse condiţiunei rezolutorii, în cazul îndeplinirei condiţiunei şi conf. art. 1015 c. civ., aceasta operează cu efect retractiv. (T. R.-Sărat, 13 Sept. 1928 cu nota de C. Zotta, P. R. 8 III 929)

3. **Exercitarea pactului de răscumpărare.**

a) **Calitatea persoanelor.**

10. — Dacă vânzătorul ar fi în stare de indiviziune cu ceilalţi comoştenitori, exercitarea pactului de răscumpărare prin plata preţului vânzării, este o operaţie indivizibilă, fiindcă deţinătorul imobilului vândut nu poate să restitue imobilul în părţi fiecărui comoşternitor, el are un singur interes, acela de a primi preţul vânzării şi-i este indiferent dacă această plată se face de toţi comoştenitorii, de unul singur, sau de parte din aceştia. (C. Ap. Craiova I d. 257/924, P. R. 67 III 925)

11. — Dacă vânzarea făcută a fost sau nu legală, sau dacă au participat toţi sau o parte din comoştenitori, cumpărătorul nu se poate prevala de raportul dintre aceştia, el având singura obligaţie a primi preţul când se exercită pactul de răscumpărare. (aceiaş decizie)

12. — Vânzarea cu pact de răscumpărare nefiind altceva decât o vânzare consimţită sub o condiţiune rezolutorie cum rezultă din dispoziţiunile art. 1371 şi 1380 cod. civ., urmează în mod firesc că facultatea de răscumpărare nu poate aparţine decât titularului dreptului în momentul când o asemenea facultate se exercită. (C., Ap. Buc. III 28 Iunie 1926 cu nota de Tr. Alexandrescu, P. R. 149 II 930)

13. — Deoarece prin efectul declarativ al partajului bunului vândut de recurent este considerat că, încă dela deschiderea succesiunei, nu a făcut parte din patrimoniul lui, în lotul căruia nu a căzut în urma împărţelei, făcute, vânzarea consimţită de dânsul nu poate produce nici un efect şi el nu mai poate exercita pactul de răscumpărare. (Cas. I d. 677/928 cu notă de Al. Cerban, P. R. 153 I 930)

b) **Condiţiile răscumpărării.**

14. — Pactul de răscumpărare se poate asemăna cu o condiţiune rezolutorie expresă. Pentru a fi operant este necesar ca să se plătească preţul răscumpărării, sau în caz de refuz să se facă o ofertă reală sau chiar o ofertă simplă, în termenul stabilit, iar nu după expirare. (Cas. Torino, 17 Martie 1921 cu notă, P. R. 69 III 922)

15. — Oferta de restituirea preţului deşi făcută ulterior termenului statornicit pentru exercitiul facultăţii de răscumpărare, este valabil făcută, întrucât prin moratoriul general acordat în Noembrie 1916, toate termenele de plată au fost suspendate. (C. Ap. Buc. I d. 319/923, P. R. 36 III 924)

16. — Intr'o vânzare cu pact de răscumpărare, este de ajuns ca vânzăto-

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.iini.ro

rul să-şi manifeste — înlăuntrul termenului — voinţa sa de a răscumpăra bunul vândut, nefiind necesar ca în acelaş termen să facă, sau să ofere plata preţului ce primise la vânzare (Cas. II d. 101/925, P. R. 64 III 925)

17. — Pactul de răscumpărare este o condiţie rezolutorie expresă, cu caracter potestativ pentru vânzător, dându-i acestuia posibilitatea de a-şi lua înapoi lucrul vândut, restituind preţul şi cheltuelile indicate de art. 1377 c. civ. Nedepunerea acestor sume în timp util nu poate pune în executare pactul, deoarece acesta nu operează numai printr'o simplă manifestare de voinţă. (Cas. I d. 4523 bis./926, P. R. 130 III 926)

18. — Condiţiunea de răscumpărare consistând în executarea restituţiunilor impuse vânzătorului, trebue neapărat să se îndeplinească înainte de expirarea termenului, deci simpla manifestaţiune intenţională nu este operantă fără a fi urmată fie de plata efectivă, fie de ofertele reale care o înlocuesc. (T. Covurlui I s. 401/926 cu nota de A. I. Vidraşcu, P. R. 57 III 927)

19. — Somaţiunea nefiind o manifestare suficient de serioasă pentru operarea unui pact rezolutor de această natură, urmează că nu se poate susţine că în asemenea condiţiuni răscumpărarea s'a efectuat. (aceiaş hotărâre)

4. Legislaţia teritoriilor alipite.

20. — Dreptul de răscumpărare e dreptul strict personal al vânzătorului, prin urmare nu se poate transmite la altă persoană nici prin dispoziţiune pentru caz de moarte, nici prin convenţiunea făcută între vii, tot asemenea nu poate rezerva vânzătorul acest drept unei a treia persoane nici chiar în contractul de vindere, căci legea în general interzice transmiterea acestui drept la altul. (Cas. I Ardeal, d. 159/922 cu nota d-lui G. Plopu, P. R. 49 III 923)

21. — Conform art. 1070 c. c. a. dreptul de răscumpărare este personal şi exclusiv vânzătorului şi orice transmitere a acestui drept e nulă, fie că ar avea loc posterior actului de vânzare, fie că s'ar face printr'o stipulaţiune concomitentă cu vânzarea. (Cas. I d. 838/930 cu nota de V. Sandor, P. R. 113 I 930)

5. Studii şi note.

22. — Vânzarea cu pact de răscumpărare, de C. N. Toneanu. (P. R. 11 IV 928)

23. — V. Simulaţiune, Vânzare.

VANZAREA PUBLICA A IMOBILELOR.

(Art. 681—690 Pr. Civ.)

CUPRINS:

1. *Noţiuni generale (1—2).*
2. *Publicaţii (3—5).*
3. *Contestaţii (6).*
4. *Licitaţie-adjudecare (7).*
5. *Căi de atac (8—10).*
6. *Efectele adiudecării (11—14).*
7. *Anularea adjudecării (15).*
8. *Note (16).*

1. Noţiuni generale.

1. — La vânzările benevole prin licitaţie publică, principiul este că se efectuează convenţiunea între părţi sub supravegherea justiţiei, astfel că fiind faţă în faţă două voinţe exprese, aceia a cumpărătorului şi aceia a adjudecatarului, actul devine desăvârşit prin simpla încheere a lui la adjudecare, sub rezerva menţinerii aceluiaş sistem cu ocazia supralicitării şi depunerea preţului în termen legal. (C. Ap. Buc. II dec. 176/920, P. R. 25 III 922)

2. — In vânzarea silită pentru ieşire din indiviziune, ca şi celelalte cazuri, se aplică regulile de drept comun, întrucât nu există altă deosebire decât că consimţimântul părţilor, în baza unei ficţiuni legale, este înlocuit prin organul justiţiei. (T. Dolj III s. 213/922 cu nota de G. I. în P. R. 6 III 924)

2. Publicaţii.

3. — Intrucât sarcinile nu se purghează de drept, în vânzările voluntare, ele trebuesc specificate în condiţiunile vânzării şi publicaţiuni. Neexistând o asemenea menţiune a sarcinilor sau modalităţii plăţii lor, adjudecatarul nu este ţinut decât la plata preţului oferit la licitaţie şi cu care i s'a adjudecat imobilul. (C. Ap. Buc. II dec. 2/921, P. R. 28 III 922)

4. — Potrivit art. 687 pr. civ. publicaţia pentru vânzarea voluntară judiciară a unui imobil datol, trebue să se afişeze în termen de 30 zile între altele şi la usa primăriei unde se află situat imobilul; această formalitate este substanţială şi neîndeplinirea ei atrage nulitatea ordonanţei de adjudecare. (Cas. II d. 923/930, P. R. 123 I 931)

5. — In cazul când este vorba de vânzarea unei moşii dotale aflătoare pe teritoriul mai multor comuni, iar femeia dotală prin actele sale induce justiţia în eroare arătând că moşia se află pe tertoriul unei singure comuni, şi din acest motiv afişarea se face numai acolo, în acest caz femeia dotală nu mai poate invoca vitiul de procedură sus arătat. (aceiaş decizie)

3. Contestaţii.

6. — In vânzările pentru ieşirile din indiviziune nu se pot aplica dispoziţiunile art. 553 din pr. civ., privitoare la ridicarea dreptului de apel în contra hotărârei tribunalului care respinge o contestaţie, deoarece după art. 696 din pr. civ., vânzarea averii pentru împărţire de succesiune se face potrivit dispoziţiunilor relative la vânzarea bunurilor nemişcătoare ale nevârstnicilor, iar art. 689 din pr. civ. din secţia V-a, pentru vânzarea unor asemenea averi, nu declară comune acestei secţiuni art. 553 din procedura civilă.

Prin urmare este admisibil apelul făcut la Curte contra sentinţei tribunalului prin care s'a respins contestaţia în materie de vânzare pentru ieşire din indiviziune. (Cas. II 18 Aprilie 1914 cu nota de Dem. Stoenescu, P. R. 236 I 927)

4. Licitaţia-adjudecarea.

7. — Intrucât adjudecarea pentru ieşire din indiviziune este una din principalele operaţiuni ale partajului, căreia nu i se poate aplica clauza rezolutorie tacită pentru nedepunerea preţului, ea nu i se poate aplica nici pentru neplata taxelor de înregistrare, deoarece nici un text de lege nu prevede un termen fatal înăuntrul căruia ele trebuesc depuse. (C. Ap. Buc. I d. 257/921 cu nota de V. Toncescu, P. R. 1 II 924)

5. Căi de atac.

8. — Recursul făcut contra ordonanţei de adjudecare dată asupra vânzării prin licitaţie publică, pentru eşirea din indiviziune a unui imobil ce nu se poate împărţi comod în natură, este inadmisibil, de oare ce, potrivit art. 748 cod. civil, când trebue a se procede la vânzarea unui imobil ce nu se poate împărţi comod în natură, vânzarea se va face cu formele prescrise pentru înstrăinarea bunurilor nevârstnicilor, iar în art. 689 proc. civilă din secţiunea ce tratează despre vânzarea bunurilor nemişcătoare ale nevârstnicilor, legiuitorul nu a prevăzut şi art. 559 şi urm. proc. civilă, cari prescriu dreptul de recurs în materie de vânzare silită. De asemenea, expunerea de motive a legiuitorului din 1900, rezultă că s'a suprimat dreptul de recurs, din cauză că vânzările făcute în asemenea materie nu au caracterul unor vânzări silite; asemenea ordonanţe de adjudecare constituesc mai mult nişte vânzări voluntare făcute sub privigherea justiţiei şi, ca atare, atacabile numai pe calea acţiunii principale, când sunt isbite de nulitate. (Cas. II d. civ. 311/923, P. R. 147 III 923; Cas. II d. 209/925, P. R. 102 III 925; Cas. II d. 440/925 P. R. 130 III 927, V. infra No. 9—10)

9. — Tribunalul, care procede la o vânzare prin licitaţie publică, pentru ieşire din indiviziune, nu statuează asupra unui litigiu, ca instanţă de jurisdicţiune, ci face simple acte de notariat.

Nici un text de lege nu acordă dreptul de apel în contra ordonanţei de adjudecare ce se dă cu ocaziunea vânzării, şi cu atât mai mult nu pot fi atacate pe această cale încheierile Tribunalului, premergătoare licitaţiei definitive. (Cas. II d. 180/925, P. R. 102 III 925).

10. — Acest sistem al legii se explică prin aceea că o asemenea vânzare nu este decât o vânzare voluntară, făcută sub privegherea justiţiei, care nu implică un conflict de interese opuse şi nu angajează nici un litigiu, aşa că neregularităţile sau neobservarea formelor esenţiale ale urmăririi pot fi reparate pe calea acţiunii principale, iar nulitatea convenţiunii de vânzare pe calea dreptului comun, şi deci nu se poate invoca dreptul de recurs, pe temeiul noului principiu din art. 103 al actualei Constituţii, care presupune un litigiu în care a intervenit o hotărâre judecătorească. (Cas. II d. 209/925 cu nota de Al. Strelicescu, P. R. 50 I 926).

6. Efectele adjudecării.

11. — In adjudecaţiunile făcute persoanelor străine prin vânzarea la licitaţie publică pentru ieşire din indiviziune, titlul proprietarului dobânditor, va fi ordonanţa de adjudecare. (C. Ap. Iaşi II, 31 Oct. 1915, P. R. 131 III 927).

12. — Din neînserarea art. 565 pr. civ. printre dispoziţiile comune vânzărilor voluntare (art. 689 p. c.) rezultă că în aceste vânzări adjudecarea nu are de efect purgarea imobilului vândut, de privilegiul ipotecar.

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.iini.ro

(C. Ap. Buc. II dec. 2/921, P. R. 28 III 922).

13. — Faptul că un imobil dotal a fost cumpărat la licitație publică pentru eșire din indiviziune, nu însemnează că imobilul este purgat de sarcina dotalității. In acest caz, imobilul este scos în vânzare conform art. 691 cod. proc. civ. și art. 565 relativ la purgă este inaplicabil. (C. Ap. Buc. IV d. 24/923 cu notă de I. Rosetti-Bălănescu, P. R. 9 II 924).

14. — Licitațiunea publică a unui imobil stăpânit în indiviziune produce, în cazul când adjudecatarul este unul din comoștenitori, efectele unei împărțeli, iar nu acelea ale unei vânzări, și i se aplică principiul declarativ de proprietate, așa că comoștenitorul adjudecatar este presupus singur proprietar din momentul chiar al începerii indiviziunii și că nu a dobândit nimic dela ceilalți comoștenitori ai săi.

Prin urmare, în acest caz, nefiind vorba de vânzare și de preț, nu poate fi vorba nici de efectul rezolutoriu al adjudecării pentru nedepunerea în termen de o lună a prețului adjudecării, și nici de vânzarea în contul adjudecatarului. (Cas. II d. 406/924 cu nota de St. Marinescu-Bolintin, P. R. 138 I 926).

7. Anularea adjudecării.

15. — Vânzarea prin licitație publică anulată după cererea unui moștenitor care reprezintă numai jumătate din succesiune, profită numai acestuia, iar nu și moștenitorului celeilalte jumătăți, care n'a reclamat anularea. (C. Ap. Buc. I d. 265/926, P. R. 35 III 927).

8. Note.

16. — V. Convenție matrimonială. Executare silită asupra imobilelor. Obligațiuni. Tutelă.

VAS

V. Competență. Drept maritim. Navigație. Prize maritime. Vânzare.

VEDERE.

V. Servitute.

VERIFICAREA SCRIPTURILOR

(Art. 162—184 Pr. Civ.)

1. — Procedura verificării scriptelor se aplică numai înscrisurilor sub semnătură privată, nerecunoscute de partea căreia îi sunt opuse, iar nu și actelor dresate de funcționarii publici, cari constată în această calitate, fapte petrecute cu ocaziunea exercițiului funcțiunei lor. (Cas. I d. 390/921, P. R. 61 III 922).

2. — In contra prezumțiunilor și deducțiunilor juridice, cari nu sunt constatări de fapte materiale ci stabiliri de raporturi între faptele constatate și starea de drept, proba înscrerii în fals este inadmisibilă și inoperantă.

De aici însă nu rezultă că prezumțiunile și deducțiunile primilor judecători ar putea fi censurate și modificate de instanța de apel prin administrare de alte probe, atunci când textul legii este categoric și nu admite o asemenea procedură, cum ar fi art. 215 l. vămilor. (Cas. III d. 682/922, P. R. 2 III 923).

3. — Rezultă din art. 229 proc. civ. fr. că simpla negare a faptelor menționate în actul pretins fals nu este suficientă pentru a permite reclamantului să facă proba inexacticității acelor fapte. Această probă este admisibilă numai dacă se invoacă fapte precise, cari distrug afirmațiunile conținute în act. (C. Ap. Liége-Fr. 31 Martie 1920 cu nota de G. M. S. în P. R. 149 III 922).

4. — Ștersăturile din nota de încheiere a remizierului, nereproduse în borderoul care constată încheierea operațiunii de către mijlocitorul oficial, nu pot constitui o cauză de nulitate a acestui act, dacă nu s'a cerut înscrierea în fals contra lui. (Cas III d. 625/923, P. R. 60 III 924).

5. — Când Tribunalul obligă, în urma cererii sale, pe un inculpat, să prezinte o dovadă din partea reclamantului constatatoare că faptele denunțate ca calomnioase sunt adevărate și, când semnătura de pe acest act e contestată în instanță, Tribunalul poate, procedând la verificarea semnăturii, să pronunțe achitarea. (T. Olt. s. 410/924 cu nota de C. Polichron P. R. 205 II 924).

6. — Cererea de înscriere în fals în fața unei instanțe penale, împotriva unui act dresat de un magistrat, chiar dacă a fost clasată de procurorul general, trebuie a fi judecată în primă și ultimă instanță de Curtea de Apel. (Cas. II d. 506/926, P. R. 82 III 926).

7. — Inscrierea în fals în contra unui act care formează temeiul apărării părței se poate cere și de procuratorul ei, care are mandat special în acest sens. (Jud. Oc. Craiova, 2 Nov. 1926 cu nota de I. Constantinescu, P. R. 23 III 929).

8. — Potrivit art. 108 pr. civ. rusă, înscrierea în fals contra conținutului unui act notarial se poate face și pe cale incidentală într'un proces civil, iar nu numai pe cale principală, înaintea instanței penale. (Cas. I d. 1122/928 cu nota de C. Panaitescu, P. R. 155 I 929).

VERSAILLES.

V. Tratatul.

VICIU DE CONSIMȚIMANT

V. Convenție.

VICIU DE PROCEDURA.

V. Act de procedură. Citație.

VICLENIE.

V. Fraudă.

VINICULTURA. (Combaterea fraudelor...)

(l. 11 Martie 1915, 4 Iunie 1927)

1. — Prin art. 5 din legea pentru combaterea fraudelor în vinicultură, se pedepsesc declarațiunile frauduloase — adică declarațiunihe în care nu se arată întreaga cantitate de struguri recoltată, sau de vin produsă, este evident că se pedepsește deasemenea implicit și lipsa de declarațiune într'un scop fraudulos — căci dacă fiscul este fraudat când se declară mai puțin, cu atât mai mult este fraudat când nu se face absolut nici o declarațiune. Această interpretare rațională a dispozițiunilor art. 5 din lege, rezultă și din dispozițiunea art. 19 din regulamentul pentru punerea ei în aplicațiune, care asimilează din punct de vedere al penalității declarațiunile frauduloase cu lipsa de declarațiune — dispozițiune care, departe de a excede legea, nu face decât să o explice și să o interpreteze, textele fiind în perfectă concordanță.

Instanța competinte este deci Tribunalul, căruia regulând competența, trimite cauza spre judecare. (Cas. II, d. 3480/926 cu nota de C. Baciu, P. R. 17 III 927).

2. — Călcarea dispozițiunilor art. 38 din legea pentru represiunea fraudelor în comerțul și prepararea băuturilor în comerțul și prepararea băuturilor alcoolice — referitoare la prepararea licherurilor și a romului — fiind sancționată de art. 74 al. b. și d. din lege cu închisoare corecțională, constitue nu o contravenție, ci un delict contravențional pentru existența căruia este necesar ca și pentru delictele propriu zise, elementul intențional sau penal din partea autorului, adică intențiunea acestuia de a comite faptul penal, unită cu cugetul de a viola prin actul său legea. (Cas. II d. 4461/929, P. R. 129 III 929).

VIOLENȚA

V. Convenție.

VIOLARE DE DOMICILIU.

(Art. 151 C. Pen.)

1. — Pentru a exista elementele constitutive ale crimei de violare de domiciliu (art. 330 c. p. Trans.) trebuie să se stabilească că agentul infractor pe nedrept prin violență, amenințări sau prin întrebuințarea de chei mincinoase, a pătruns în locuința, prăvălia, în localurile de legătură cu aceasta sau aparținătoare acestora, sau în locul îngrădit, al altuia, fără consimțimântul aceluia, care locuește într'însele sau care are dreptul de a dispune asupra locuinței.

Din împrejurările de fapt dovedite, se constată că printr'o toleranță a soțului, acesta a destinat în locuința sa în care el plătind chiria avea și dreptul de dispoziție, 2 camere pentru reclamantă în care erau însă depozitate și mobile ale acuzatului, — soț.

Astfel nu se stabilește că aceste camere erau domiciliul reclamantei, cu dreptul exclusiv de a le locui, drept opozabil acuzatului, ci din contra că aceste camere făceau parte din locuința închiriată de acuzat, și asupra căreia el avea dreptul de dispoziție, și în consecință faptul ce i se imputa, nu întrunește elementele crimei prevăzută și pedepsită de art. 330 c. p. Trans. (T. Sibiu I s. 3425/925, P. R. 157 III 927)

2. — Este suficient pentru ca delictul de violare de domiciliu să aibă ființă, ca delicventul să fi întrebuințat violența, spre a înlătura obstacolul care-l împiedeca de a intra în locuința cuiva; pentru aceasta nu se cere ca violența să fi fost exercitată în contra persoanei. (T. Ajeac-Fr., cu nota lui D. Aleandresco, P. R. 71 III 926).

3. — Nu există violare de domiciliul decât atunci când inculpatul, în contra voinței manifeste a locatarului, se introduce în domiciliul acestuia între-

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.iini.ro

buintând violența, dar nu și în cazul când inculpatul în lipsa locatarului se introduce în locuința lui prin spargerea lacătelor și își însușește din lucrurile găsite, căci în acest din urmă caz de găsesc întrunite elementele furtului prevăzut și pedepsit de art 310 al. 2 cod. pen. (Cas. II 9 Iulie 1928, P. R. 50 III 929).

4. — Unul din elementele esențiale ale delictului de violare de domiciliu, fiind ca să fie vorba de violarea unei locuințe, iar nu cum este în speță o magazie, care servește la executarea unei profesiuni, iar unul din elementele esențiale ale delictului de distrugere fiind ca lucrul ce se distruge să aparțină altei persoane, iar nu să fie vorba de un lucru propriu, ca în speță, inculpatul urmează a fi absolvit pentru faptele ce i se imputa. Dânsul n'a făcut decât să-și exercite dreptul său de proprietate în mod abuziv, lucru care ar da dreptul la o cerere de daune, din partea reclamantului, pentru prejudiciile suferite (T. R. Sărat 1 Febr. 1928 cu nota de C. Zotta, P. R. 73 III 928)

5. — Pentru existența delictului de violarea domiciliului, imputat inculpaților, se cere conform art. 332 c. pen. ca aceștia să intre în locuință, în prăvălia sau în dependințele acestora, fără motiv legitim, prin uneltiri viclene, sau fără voia aceluia care locuește într'însele, sau care are dreptul de a dispune asupra locuinței. (T. Someș I, 27 Ian. 1930, P. R. 59 III 930).

VOIAJOR.

V. Mandat.

Z

ZIAR-ZIARIST.

1. — Din coroborarea art. 31 Statutul Sind. ziariștilor și art. 13 și 22 regul. rezultă că dreptul la pensiune al membrilor sindicatului, nu-i absolut, ci facultativ. (C. Ap. Buc. IV dec. 21/921, P. R. 29 III 922).

2. — Conform art. 10 Stat. Sind. ziariștilor și în lipsă de alte dispoziții contrarii, adunarea generală este în măsură a statua dreptul la pensiune al unui ziarist (aceiaș decizie).

3. — După obiceiurile locale, cvantumul indemnizării datorite colaboratorilor ziarelor din Paris, îndepărtați fără nici o vină și fără nici o lipsă în profesiunea lor, se evaluează prin darea unei indemnizări socotită cu leafă pe o lună pentru fiecare an de serviciu. (C. Ap. Paris 10 Martie 1921, P. R. 77 III 926).

4. — Cu ocaziunea votării legii din 1922, ministrul de justiție a declarat precis în Parlament că ziarele, fie și constituite în societăți pe acțiuni, nu sunt considerate de această lege ca intrând în categoria societăților anonime comerciale, exceptate dela prelungirea contractelor de închiriere.

Față de această declarațiune, instanța de fond comite omisiune esențială, când nu discută apărarea recurentei chiriașe, că, fiind o societate de ziare, nu poate fi evacuată. (Cas. I d. 520 bis/923, P. R. 33 I 924).

5. — Dreptul oricăruia numit într'un jurnal, de a obține publicarea răspunsului său în acel jurnal, nu se poate întinde până a impune ziaristului obligațiunea să publice un răspuns care ar fi în contra bunelor moravuri, intereselor terților sau onoarei însăș a ziaristului.

Judecătorul fondului poate aprecia că termenii întrebuințați, chiar dacă sunt îndreptățiți prin atacul ziaristului, trec peste limita dreptului de răspuns, din pricină că sunt injurioși. (Cas. Cr.-Fr. 29 Martie 1921, P. R 42 III 926).

6. — V. Act de comerț, Concurență neleală.

ZID COMUN.

V. Servitute.

— FINE —

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.iini.ro

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.iini.ro

INDEX ALFABETIC

Cifrele din paranteză indică pagina, iar celelalte, indică nr. de ordine de sub cuvântul respectiv

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.iini.ro

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.iini.ro

A

ABANDON (p. 1)
abandonul familiei 4.
bunuri abandonate 2
comerciant 1.
dispărut 2.
drept maritim 5.
închiderea dosarului 1.
moratoriu 1.
ocupaţie 3.
persoană morală 3.
societate anonimă 3.
stat 2.

ABANDONAREA COPILULUI (p. 1).
observaţiune.

ABITAŢIUNE (p. 1).
trimitere.

ABORDAJ (p. 1)
trimitere.

ABSENŢA (p. 1)
absenţă presupusă 1.
autorizarea justiţiei 1.
comoştenitor 2.
curator 4.
împrumut 1.
punere în posesie 3.
reparaţii 1.
societate 4.
succesiune 2. 3.
transacţie 4.
uzufruct 3.

ABSOLVIRE (p. 1)
absolvire 1—4.
achitare 2—5.
acţiune privată 5.
condamnare 1, 3.
despăgubiri 1, 2.
existenţa faptului 2.
responsabilitate civilă 1.

ABUZ DE DREPT (p. 1)
abuz de drept (monografie) 25.
acţiune 10, 12, 15.
acţiune cambială 11.
acţiune penală 13.
apărare în acţiune 14—16.
apel 12, 15.
armata ocupantă 19.
asigurare 7, 9.
caracterizare 1—3.
contract 7—9.
construcţie 5.
culpă 6, 8 10—15, 17, 18, 20.
dol 15.
eroare grosieră 15.
executare 12, 16—18.
faliment 11.
film 22.
fiscul 17.
instanţă competentă 3 bis.
intenţie 4, 6, 20, 21.
interes 3.
leziune 2.
locaţiune 5.
„ de lucrări 26.
„ de serviciu 8.
mobil 3.
motor 6, 20.
muncă (contract) 24.
ordonanţă preşedinţială 19.
pianist 21.
poprire 12, 17.
proprietar 4.
reclamaţie 12, 15.
rechiziţie 19.
recurs 12, 15.
reportaj 23
responsabilitate 26.
scuza 10.
sechestru 12.
societate 7, 9.
teren 4.
urmărire silită 12, 16.
vecinătate 6, 20.
violare de domiciliu 5.
ziar 23.

ABUZ DE INCREDERE (p. 3)
acţiune publică 10.
amanet 6.
blanc-reng 9.
comision 6.
depozit 5.
gaj 6.
găsire de lucruri 11.
înstrăinare de sub sechestru 11.
intenţie frauduloasă 1, 3—4.
mandat 1, 10.
manoperă 1, 9.
martori 8.
novaţiune 10.
preţ (diferenţă) 1.
prezumţiuni 8.
probe 8, 9.
punere în întârziere 2—5.
restituirea sumei 2.
titlu 6, 7.
soţi 1.

ABUZ DE PUTERE (p. 3)
trimitere.

ACADEMIA DE INALTE STUDII COMERCIALE ŞI INDUSTRIALE (p. 3)
concurs 1.
numire 1, 2.
recomandare 1, 2.
vacanţă 2.

ACADEMIA ROMANA (p. 4)
trimitere.

ACCELERARE — LEGE (p. 4)
acţiune 1, 4, 37.
— cambială 32.
adnotare 81.
advocaţi (lege) 58, 68.
alegerea domiciliului 5—4, 63.
apel, 1, 3, 55—72, 82.
— comercial 33.
Ardeal 55, 83.
Basarabia 8.
căi de atac 55 ş. u.
calitatea părţilor 40.
cambie 60.
cheltueli martori 44.
chirii 23, 24, 51
citare 47, 63.
competenţă 2, 6.
comemorarea motivelor 74.
contencios ad-tiv 27, 28.
depunerea apelului 56.
— motivelor 73.
divorţ 21.
drept comercial 32—36.
excepţiuni 48, 49.
executare silită 29, 31.
expert 13, 43, 45.
expropiere 57.
faliment 34, 36.
fals 50.
faza preliminară 47 ş. u.
gaj 35.
împărţeală 76.
înfăţişeri 47 ş. u.
întâmpinare 46.
judecare 51 ş. u.
judecăt. de ocol 2, 7—15, 61, 82.
hotărâri premergătoare 55.
legi speciale 16 ş. u.
lipsa părţii 51, 52, 53, 77.
martori 44.
motivare 10, 12, 41, 42, 71, 72.
— apelului 67—70.
motive noi 75.
note 84.
numele reclamantului 39.
onorariu 43, 45.
opoziţie 78—80.
ordonanţă preşedinţială — v. refereu.
perimare 20.
perităţie de apel 64.
probe 43—45, 49, 76.
procedura rusă 8.
procente 54.
proprietari (lege) 24, 25.
recurs 6, 12, 82.
refereu 17—19 22.
retroactivitate 1—6.
taxe de comunicare 11, 38, 65, 66.
termen de apel 56—60.
texte invocate 41.
tribunal arbitral 29.
urgenţă 46.

ACCESIUNE (p. 8)
cheltueli 2.
fructe 2.
plantaţii 1.
probe 1.

ACCIDENT (p. 8)
trimitere.

ACHIESARE (p. 8)
accident de muncă 3.
achiesare expresă 6, 14, 19.
— tacită 6, 9, 10, 14, 19.
administrator legal 3.
apel 3, 17.
capacitate 4.
chirie-ridicare 8, 15, 22.
construcţii 12.
convenţiune 13.
dezavuare 4.
divorţ 15.
efecte 26.
eşire din indiviziune 16.
executare silită 21.
— voluntară 23.
formele achiesării 6—7.
hotar 9.
hotărâre 17, 20.
inventariere 24.
lipsa părţii 7, 19.
lucru judecat 25.
mandat 2.
note 27.
pensie 18.
pensie alimentară 25.
plată 11.
recurs 5.
refereu 24.
statul 1, 2.

ACHITARE (p. 9)
absolvire 1, 2, 10.
deosebiri 1, 2, 10.
despăgubiri civile 1, 3, 4, 6—9.
efecte 3, 9.
intenţie delictuasă 2.
lucru judecat 3—6, 8, 9.
note 11.

ACORDUL DE LA ROMA (p. 10)
trimitere.

ACREDITIV BANCAR (p. 10)
caracter 1, 2.

ACT (p. 10)
trimitere.

ACT AD-TIV DE AUTORITATE (p. 10)
trimitere.

ACT AD-TIV DE GESTIUNE (p. 10)
trimitere.

ACT AUTENTIC (p. 10)
trimitere.

ACT DE ADMINISTRAŢIE (p 10)
caracter 1.

ACT AL AUTORITAŢII STRAINE (p. 10)
forme eseţiale 1.

ACT DE COMANDAMENT (P. 10)
caracter 1.
trimitere 2.

ACT DE COMERŢ (p. 10)
act obiectiv de comerţ 1—27 40
— subiectiv 28—35.
acţiune 23, 35.
agricultor 2, 9, 10.
arendaş 9.
arhitect 30.
artist dramatic 18.
asociaţie în participaţie 26.
autor dramatic 16.
baie 7.
bancă 24.
cale ferată 31.
canal 31.
casă de sănătate 20.
cesiunea fondului de comerţ 25.

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.iini.ro

cofetar 4.
comerciant 28.
construcții 31.
croitor 5.
daune 13.
delicte 34—35.
deviză 22.
exploatare de pădure 3.
femeia comerciantului 39.
firmă 38.
fond de comerț 12, 25.
funcționarii teatrelor 18.
închirieri 12.
imobile 29, 30.
împrumut 32, 33.
întreprindere agrară 21.
— de construcții 13.
— de spectacole 17.
— de transport 34.
ipotecă 33.
lemne 3.
medic 20.
pădure 3.
pensiune 14.
pictor 6.
prezumție de comercialitate 36, 37.
probe 36—39.
producte 9.
proprietar 9—11.
școală de canto 15.
sculptor 6.
societ. autorilor dramatici 16.
spectacole 17.
taxe comunale 27.
transport 34.
transacție 29.
trimiteri 41.
vânzare 1.
viță 8.
ziar 19.

ACT DE COMPROMIS (p. 12)
trimitere.

ACT DE GUVERNAMANT (p. 12)
trimitere.

ACT DE DECES (p. 12)
trimitere.

ACT DE NAȘTERE (p. 12)
trimitere.

ACT DE NAȘTERE (p. 12)
depunerea actului 2.
îmbunătățirea situației 3.
parte stăruitoare 1.
pensei alimentară 4.

ACT DE PROCEDURA (p. 12)
accepție 1.
act distins 3.
agentul pol. judiciare 2.
ajutor de primar 2.
Bucovina 4.
depunere 4.
lista martorilor 1.
primar 2.
proba procedurii viciate 3

ACT DE STARE CIVILA (p. 12)
acțiune 16.
— penală 3, 15.
act de naștere 4—9.
Basarabia 2.
deces-dovada 10.
dispăruți 8.
divorț 2.
eroare 12.
filiație 5.
hotărâre-transcriere 15.
lipsa actelor 14—19.
maternitate 7.
mențiuni 20.
naștere-constatare 14.
— declarare 7.
— inst. competență 8.
— în străinătate 9.
nume 12, 13
— părinților 5, 13. é
omisiune 11.
posesie de stat 9.
probe 3, 18.
procedură 17, 19.
război 10.
rectificare 11—13.
registre lipsă 14.
regulament 1.
sexul 13.

ACT DOTAL (p. 13)
trimitere.

ACT JUJRIDIC (p. 13)
act de administrație 2.
— de depoziție 2.
— juridic 3.
fapt juridic 3.
mandat 2.
semnătura 1.
studiu 4.

ACT JURIDIC CU SINE INSUȘI (p. 14)
trimitere.

ACT NOTARIAL (p. 14)
act autentic 3.
— casnic 3.
— declarat 3.
— solemn 4, 5.
Basarabia 1 ș. u.
capacitatea părților 6.
citirea actului 2.
clase sociale 5.
identitate 6.
martori asistenți 2.
mențiuni notariale 1.
trimiteri 7.

ACT PIERDUT (p. 14)
procură 1.

ACT ORDONAT DE INAMIC (p. 14)
trimitere.

ACȚIUNE (p. 14)
act anulabil 32.
acțiune-condiții de formă 25—31.
— denumire 1.
— divizibilă 9.
— exercitare 10—15.
— imobiliară 8.
— interes 16.
— modificare 28, 29, 33, 35.
— motivare 30.
— obiect 38.
— personală 5
— — mobiliară 4, 5.
— provocatorie 17.
— reală imobiliară 6, 7.
— a statului 14.
— valoare 37.
Ardeal 33, 35.
Basarabia 37, 38.
Bucovina 34.
calitate 10, 11.
caracterizare 1, 2.
chestiuni noi 2.
chirii 20.
concurs 19.
creanțe exigibile 31.
cumul de calități 23, 24.
decret-lege 20.
domiciliu 26.
drept lezat 18—20.
falsitatea actului 3.
indiviziune 22.
mandat 15, 36.
minister 14.
minor 12, 13.
note 39.
numărul parcelei 34.
nume 25.
pârât 21—24.
preț-restituire 9.
procură 36.
proprietari 20.
proprietate-transmitere 21.
reținție 7.
revendicare 1.
rezoluțiune 1, 5, 7.
sechestru asigurător 11.
sindicat 15.
termen 27.
vânzare 5, 7, 9, 21.

ACȚIUNE „AD EXHIBENDUM" (p. 16)
recensie.

ACȚIUNE „DAMNI INFECTI" (p. 16)
acțiune principală 1.
caracter 1, 2.

ACȚIUNE „DE IN REM VERSO" (p. 16)
trimitere.

ACȚIUNE DISCIPINARA (P. 16)
abateri 1.
acțiune publică 2. 3.
ascultarea funcționarului 5.
căi de atac 12—19.
comisie de disciplină-caracter 15.
v. decizii disciplinare.
daune morale 10.
decizii disciplinare-caracter 14—18.
— efecte 20.
imputări nediscutate 6.
note 21.
P. T. T. 16
primar 4
probe 7.
procedra 4—8.
recurs 12, 13.
secretul desbaterilor 8.
suspendare 9—11.
— cale de atac 11.

ACȚIUNE IN ANULARE (p. 17)
act de procedură 20, 21.
acțiune în anulare — calitate 3—14.
— cedare 7.
— exercitare 11.
— efecte 17—19.
— instanță competentă 20.
— termen 15—16.
— v. nulități
acțiune recensorie 12.
autorizare maritală 11.
confirmare — v. execut. benevolă
executare benevolă 1, 10, 13, 14.
incapabili 4—13.
leziune 2, 4, 8.
majori și minori 18, 19.
minor-declar. că este major 9.
— vânzare 8, 9.
note 22.
nulități-caracter 21.
— constatare 1.
— relative, invocare 5—7.
— v. act. în anulare.
ordonanță de adjudecare 12
rentă viageră 2.
tutore 12.

ACȚIUNE IN CONSTATARE DE LEGITIMITATE (p. 18)
trimitere.

ACȚIUNE IN CONSTATARE DE STAT (p. 18)
trimitere.

ACȚIUNE IN DECLARARE DE STAT (p. 18)
trimitere.

ACȚIUNE IN DEZAVUARE (p. 18)
trimitere.

ACȚIUNE IN PETIȚIE DE CREDITATE (p. 18)
trimitere.

ACȚIUNE IN REPETIȚIE (p. 18)
trimitere.

ACȚIUNE IN RESCIZIUNE (p. 18)
trimitere.

ACȚIUNE IN REVENDICARE (p. 18)
act. în revendicare-calitate 2—7
— deosebiri 1.
— imobile 1—19.
— mobile 20—23.
— probe 8—17.
— procedură 23.
—titlu 8—14.
— titluri, concurs 13, 16.
anticreză 11.
apreciere 14.
Ardeal 19.
Basarabia 18.
debitor ipotecar 7.
furt 21, 22.
hotărnicie 1.
indiviziune 2—6.
note 25.
petiție de creditate 4.
posesiune 15, 17.
precaritate 9, 11, 19.
prescripție 15, 19.
prezumțiuni 12, 13.
rea credință 20, 21.
recenzii 24.
succesiune 18.
uzucapiune 19.

ACȚIUNE IN REZILIERE (p. 20)
trimitere.

ACȚIUNE IN SEDUCȚIUNE (p. 20)
trimitere.

ACȚIUNE IN SIMULAȚIE (p. 20)
trimitere

ACȚIUNE OBLICA (p. 20)
creanță exigibilă 7.
— neexigibilă 6.
debitor-consimțire 4.
— inacțiune 3, 5, 8.
deosebiri 2.
divorț 8.
dotă restituire 8.
împărțeală 7.
incendiu 7.
interes 4—6.
temei 1.

ACȚIUNE PAULIANA (p. 20)
acțiune pauliană—acte 3—5.
— act gratuit 15.

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.iini.ro

— — oneros 15, 17, 18.
— caracter 1, 2, 32 33.
— competență 2.
— condiții 6—7.
— creditori 22—31, 34—36.
— efecte 33—36.
— fraudă 26
— „ debitorului 14.
— „ terțiul 15—21.
— interes 8—13.
— pârâți 32
— prejudiciu 8, 14.
— prescripție 37.
— renunțare 5.
acțiune în simulație 22.
alimente 22.
asigurare 4.
cesiune 17.
condiție suspensivă 25.
divorț 22.
donațiune 31.
dotă 21.
gaj 18.
hotărâre 3.
împărțeală de ascendent 31.
insolvabilitate 9—12, 16.
ipotecă 29, 36.
locațiune 28.
mandat — v. reprezentanți.
obligație cu termen 27.
pensie alimentară 22.
plată 20.
preț vil 28.
rea credință 17.
reprezentanți 23.
revocare 5.
rudenie 17.
separație de corp 19.
simulație 23, 24.
vânzare 19, 36.

ACȚIUNE PENTRU EȘIRE DIN INDIVIZIUNE (p. 22)
trimitere.

ACȚIUNE POSESORIE (p. 22)
acțiune posesorie-condițiuni 9—17, 26, 27.
— fundament 1.
— probe 7.
— scop 1.
Ardeal 1, 26—35.
arendare 7, 29, 34.
Basarabia 36.
buna credință 13.
contract — v. titluri.
cumul cu petitoriu 23—25, 33.
daune 11.
deținere 29.
— ideală 11.
embatic 4.
erezi 31.
executor testamentar 30, 31.
expropriere 35.
funcționar 8.
împroprietărire 17, 19, 22.
indiviziune 2, 3, 16.
judec. de ocol 36.
locatar 5, 6.
mandant 28.
note 37.
ordin superior 10, 28.
petitoriu 21—25.
— hotărâre 21.
posesiune-caracter 14.
primărie 10.
proprietar 12, 15.
repunere sumară 1, 27, 29, 31.
titluri 18—21, 31, 32, 34.
toleranță 15.
uzufructuar 4.

ACȚIUNE PRIVATA (p. 23)
acțiune civilă 3, 15, 16.
— publică 4.
apelul părții civile 7.
comitet 6.
daune 1, 2.
decesul infractorului 11.
delict penal (lipsă) 1, 2.
despăgubiri incerte 13.
— renunțare 13, 14.
disjungere 12.
exercitarea acțiunei private 3—12.
interes 5.
lezare — v. prejudiciu.
mandat 9.
note 18.
opoziția inculpatului 4.
— părții civile 7.
prejudiciu 5, 8, 10.
sechestru asigurător 10.
soțul 8.
stingerea acț publice 16, 17.
tatăl 8.

ACȚIUNE PUBLICA (p. 24)
acțiunea publică 1.
autori 9.
complici 9.
desistare 14.
exercitarea acțiunei publice 1—10.
împăcare 12
minister public 1-4, 6-8, 11, 14.
note 15.
opoziție 10, 11.
parte civilă 1, 2, 4, 5, 11.
persoană morală 2, 3.
prejudiciu 2.
rechizitor 10.
recurs 5, 6, 11.
scoatere din cauză 13, 14.
stingerea acț. publice 11-14.
succesori 12.

ACȚIUNE RECONVENȚIONALA (p. 25)
trimitere.

ACȚIUNE RECURSORIE (p. 25)
comisie disciplinară 5.
comisar 2.
daune 5, 6.
greșeli personale 4.
judecători 1.
magistrați militari 4.
membrii ord. judecăt. 2.
minister 1, 3.
ofițer pol. judiciară 2.
portărel 3, 6.
prepus 1
responsabilitatea Statului 1-3, 6.
valori 3.

ACȚIUNE TEMERARA (p. 26)
trimitere.

ADAGII (p. 26)
caracterizare 1.
electa una via 2.
in pari causa 3.
jura vigilantibus 4.
le criminel tient le civil 5.
nemo auditur 6.
qui doit garantir 7.
rebus sic stantibus 12.
scire leges 9.

ADEZIUNE (p. 26)
recensie.

ADMINISTRARE LEGALA (p. 26)
trimitere.

ADMINISTRATIVA — ORGANIZARE (p. 26)
achiesare 18.
actele Statului și Comunei 29.
alegeri 1-18.
— amânare 3, 16.
— candidat 13.
— cărți de alegător 10.
— contestație 4, 15-18.
— convocare 11.
— electorală, lege 1, 9.
— liste electorale 4-9.
— — afișare 7, 8.
— localuri de vot 12.
— mandate 14.
— președ. bir. electoral 12.
secțiuni de vot 12.
Ardeal 19, 21, 27.
atelier mecanic 20.
buget 31-35.
comisie administrativă 19.
comitet local revizuire 37.
comuna 19-24.
concesiuni 19.
consiliu comunal 18, 21, 30, 39, 43.
— județean 25, 26, 30, 40, 43.
construcții 20.
contravenții 29.
cotizații 32.
delegație permanentă 21, 22, 30.
demisiune 39-40.
disolvare 40-44.
electorală lege 1, 9.
iluminat 32.
îmbunătățiri 32.
județ 25-28.
licitație-aprobare 22, 23.
litigii între comune 46.
notar 7, 8, 28.
note 47.
pasajii 20.
pretor 27.
primar 7, 8, 27, 45.
recurs 17.
secretar 26.
străzi 20, 32.
taxe 33.
tutela administ. 34-37.
unificarea — 2.

ADOPȚIUNE (p. 28)
acțiune în anulare 15.
adoptator 4-9.
ascendenți 3.
Basarabia 35.
bună reputație 9.
Calimach-cod 27.
cerere de adopție 13.
competență 13-16, 29, 31.
conflict de legi 20.
condiții 1-12.
consimțimânt 10, 11, 20.
copil natural 3, 28.
depunerea hotărârii 18-19.
efecte 21-28
înfățișare personală 12.
italian 20.
Judec. de ocol 14-16.
nulitate 6-9, 29-34.
— interes 32.
— parțială 8.
părinți 11.
putere părintească 21-23.
soți 1, 4-6.
stare civilă 31.
străini 2.
succesiune 24-28, 35.
transcriere 17-19.
tutore 22, 23.

ADULTER (p. 30)
acceptare 4.
acțiune publică 7-11.
amnestie 11.
complice 10.
drept musulman 2.
iertare — v. acț. publică.
intenție 1.
probe 5-6.
succesori 3.

ADUNAREA DEPUTAȚILOR (p. 31)
trimitere.

ADUNARI NAȚIONALE (p. 31)
trimitere.

ADVOCAT (p. 31)
acțiune pentru onorariu 50.
— apel 58.
— instanța competentă 52, 53.
administrator de concordat 45.
admitere 4-9.
advocat-funcționar 2, 33.
— străin 51.
apel 18, 24.
Ardeal 44.
barou-autonomie 61.
Cadrilater 5.
cerere de înscriere 3.
comisia permanentă U. C. A. 59.
compromitere 63, 66.
candidați la alegeri 59.
contrasemnare 28-31.
convenție cu clienții 37-41.
— proba 42-43.
cotizații 6.
data procurei 15, 17, 18, 24.
decan 62.
diplomă-liberare 60.
disciplină 59-68.
Dobrogea Nouă 4-5.
drepturi 10-36.
femeie-advocat 7-8.
incintă 10.
Judec de ocol 30.
legi anterioare 1.
martori 43.
parte civilă 25.
pedepse 65.
privilegiu 55-56.
procură 20.
— certificare 12, 16.
— de substituire 21-23, 26.
v. data procurii.
quotă litis 40
recensii 68-73.
recurs 23, 28, 31.
recuzare 62.
renumerare 32-37.
— cuantum 54.
— realizare 50-58.
— reducere 48.
reprezintare în justiție 10-27.
respingerea înscrierii 9.
retroactivitate 64.
scrisoare 13, 14.
strămutare 67, 68.
substituire 21.
suspendarea acț. disciplinare 68.
tablou de distribuție 57.
tarif minimal 44-49.
termen în cunoștiință 19, 22.
timbru 27.
tratative 36

AERIENE - TRANSPORTURI (p. 35)
trimitere.

AFIPTE (p. 35)
trimitere.

AFLARE DE LUCRURI (p. 35)
trimitere.

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.iini.ro

AGENT DIPLOMATIC (p. 35)
agent diplomatic 3, 4.
bilet la ordin 5.
autorizarea guvernului 7.
consilier de legație 5.
consul 1, 2, 8.
— general 9.
dota obligației 6.
Francfort 9.
Franța 1, 2.
imunitate 3-4.
infracțiune 10.
jurisdicții 3, 4.
sechestru 9.
Soviete 10.
Versailles 9.

AGENȚ DE SCHIMB (p. 35)
trimitere.

AGENT PROVOCATOR (p. 35)
determinare 1.

AGRARA-REFORMA (p. 35)
absenteist 111.
acțiuni 12.
— în rezoluție 83, 85.
Ardeal 109-121.
— absenteist 111.
— arendare 121.
— „ forțată 117.
— bunuri expropriabile 111-113.
— „ unite cu solul 114.
— căi de atac 110.
— casa cooperației 118, 119.
— cei șapte juzi 113.
— citare 119.
— competență 113, 117.
— constituționalitate 114.
— coordonare 113.
— efectele expropierei 118-121.
— înstrăinare 120.
— minist. agricult. și domenii 110, 119.
— păduri 115.
— „ comunale 109.
— preț 114-117.
— recurs 116.
— reînoire 118.
— revizuire 118.
— străin 112.
— ungur 112.
— universitate săsească 113
Basarabia 122-132.
— adjudecare 129.
— arendare 144.
— bezman 130.
— bunuri expropriabile 128.
— căi de atac 138, 139.
— casa noastră 129, 137, 139.
— consttiuționalitate 122, 123, 126.
— Donici cod 145.
— efectele exproprierii 143-145.
— embatic 130.
— expropiere 132.
— fabrică 133, 134.
— hotărîri, efecte 142.
— indemnizare v. preț
— instalații industriale 133.
— instanțe de judecare 137-142.
— ipotecă 143.
— liga poporului rus 131.
— păduri 126, 128, 134.
— pământ cultivabil 129.
— „ moșnenesc 130.
— „ răzeșesc 130.
— plată 145.
— preț 128.
— răzeși 130.
— recurs 138-140.
— sarcini 143.
— Sfatul Țării 123, 126.
— urmărire silită 129.
— utilitate națională 124, 125, 135.
— „ publică 124, 125, 128, 135.
— vânzare 129.
Bucovina 146-147.
— preț 147.
cadastru 51.
casa centr a împroprietăririi, v. Ardeal.
— acțiuni 12.
— citare 29, 30.
— pământurile Statului 15.
comisie centr. de expropriere 33.
— județeană 34, 37.
— de geologi 7.
— minieră 20.
comitet agrar 40-46, 53.
— căi de atac 40-45.
— executare 46.
conflict juridic 25.
constituționalitate, v. Ardeal, Basarabia, expropriere.
coordonare — v. comitet agrar.
decret lege 3697/918 1-9, 12, 19, 85, 92.
— căi de atac 2, 3, 5.
— comisie de geologi 7.
— drept de folosință 9.
— plata folosinței 6.
— recurs 5.
— revizuire 3, 4.
— uzufruct 9.
decret-lege 3622/919 6, 12.
expropriere-competența instanțelor 24-26, 36, 39.
— casa centr. a improp. 29-30.
— citare 27, 29-31.
— inamic 28.
— instanță ordinară 39.
— l. jud. ocol 31.
— minist. agriculturii și domeniilor 29.
— probe 32.
— procedură 27-32.
— procurator 27.
— schimb 36.
— străin 28.
— viciu de procedură 38.
expropriere-contracte existente 83-94.
— acțiune 83, 85, 89, 92.
— arendare 83.
— având cauză 93.
— căi de atac 89.
— constituționalitate 88.
— expropriere în curs 86.
— notificare 84, 87, 90.
— renunțare 91.
— transmiterea proprietății 94.
expropriere-hotărâri 33-39.
— v. comitet agrar.
— apel 33.
— atribuirea loturilor 51.
— căi de atac 33, 47-50.
— comisie centrală 33.
— „ județeană 34, 35.
— contestație 33, 48, 49.
— efecte 35, 37, 38, 103.
— executare 51-53.
— ipotecă 35.
— opoziție 34.
— punere în posesie 51
— purgare 35.
— recurs 34, 47, 50.
— timbru 50.
— uzufruct 35.
expropriere-preț 54-59.
— apreciere 54.
— calitatea terenului 55.
— clarificarea terenului 57.
— constituționalitate 56.
— contestații 58.
— natura creanței 59.
— tabele regionale 55.
expropriere-proprietăți expropiabile 13-23.
— alegerea terenului 19.
— arendare 21.
— clasificarea terenului 20
— condiția juridică a terenului 13, 14.
— crescători de vite 21.
— exploatări agricole.
— indiviziune 23.
— întinderea moșiei 14.
— moșii vecine 14.
— ofertă de expropriere 24.
— proprietate colectivă 16.
— succesiune 23.
— supraf. cultivabilă 102.
— teren pentru scop social 18.
— terem Statului 15.
— vânzări 22.
expropriere-sarcini 63-82.
— casă de schimb 81.
— „ „ scont 81.
— constituționalitate 73.
— credit funciar rural 66, 70, 75.
— dobânzi 63.
— exigibilitate 72.
— instituții financiare 81.
— intervenția legii 64-66.
— obligațiuni 65.
— ordine publică 64, 66, 67.
— privilegii 71, 77.
— procente 80.
— recurs 74
— refere 65.
— regulament 74.
— retroactivitate 67.
— sarcini 77.
— suspendarea executării 63, 68.
— tabloul creditorilor 74.
— termenul creanței 78, 79.
împroprietărire 60-62.
— cioban 62.
— demobilizat 61.
— loturi individualizare 60.
— locuință 62.
— minori 61.
— v. proprietate-transmitere.
interpretarea legii 10.
loturi 102-105.
— atribuire 51.
— dotă 104, 105.
— v. expropriere, împroprietărire.
— individualizare 60.
— înstrăinare 104.
— suprafață cultivabilă 102.
— vânzare 105.
măsurătoare — v. comitet agrar, expropriere.
Ministerul Agriculturii și Domeniilor 29, 110 note 149.
notificare 84, 87, 90.
pășuni comunale, v. decret-lege 3697/918.
proprietarilor-lege 83.
proprietate neexpropriată 95-101.
— arendare 95-98.
— dotă 100.
— forme procedurale 95, 99.
— incapabili 101.
— ordine publică 96, 97.
— publicații 95.
proprietate-transmitere 1, 8, 11, 51, 60, 75, 94.
punere în posesie 51.
referen 53, 65.
regulamentul legii 106-108.
sarcini, v. expropriere.
schimb 36.
Sfatul Țării 123, 126
studii 147-148.
succesiune 11.
timbru 50.
tratat Paris 112.
— Trianon 112.

ALBA IULIA (p. 43)
recensie.

ALEGERE DE COMPETENȚA (p. 43)
trimiteri.

ALEGERI (p. 43)
trimtiere.

ALIENAȚI (p. 43)
administrator 1.
cod civil 1.
interdicție 1.

ALIMENTE (p. 44)
Alsacia-Lorena 47.
apanaj 44.
Ardeal 40-41, 45.
ascendenți 2-5.
Bucovina 42-44.
cauză ilicită 31.
cesiune 34.
concurs de debitori 36.
conflict de legi 46-50.
convenție 31.
cuantum 2, 3, 5, 33-36.
determinare 1.
divorț 6-13, 15-18, 20-23.
— împăcare 7.
— recăsătorire 23.
filiație naturală 24-30.
garantare 37.
indigență 4.
înoetare 39.
medic 1.
natura obligației 33-36, 48, 49.
note 51.
părăsirea domiciliului 10, 13, 16, 17, 21.
probe 19, 29, 30.
prodig 3.
recunoașterea paternității 25, 27.
renunțare 33, 35.
repetirea sumelor 38, 41.
rudele debitorului 28.
ruși 50.
seducțiune 27, 29.
separație de corp 22.
soți 6-24.
soție supraviețuitoare 14.
subrogare 35.
teritorii alipite 40-45.

ALSACIA (p. 46)
note 2.
recensie 1.

ALUVIENE (p. 46)
definiție 1, 4.
efecte 2, 3.
note 5.

AMANET (p. 46)
trimetere.

AMENDA (p. 46)
trimitere.

AMENINȚARE (p. 46)
amenințări verbale 3.

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.iini.ro

competenţa 1.
complicitate 4.
elemente 1, 2.
grevă 4.

AMERICA (p. 47)
trimitere.

AMINTIRI DE FAMILIE (p. 47)
trimitere.

AMNISTIE (p. 47)
acţiune disciplinară 4, 5.
amendă vamală 7, 10.
— v. contrabandă vamală
Ardeal 16.
calomnie 13.
caracterizare 1-2.
casaţie 19, 20.
casier 9.
circumstanţele infractorului 11, 15, 28, 29.
complici 31.
concurs de infractori 28, 29-33.
confiscare 47.
contestaţii 18.
contrabandă vamală 36.
decret 2009/920 5, 9-11.
— 1467/927 12.
— 1720/929 12.
delapidare 9.
despăgubiri civile 38-46.
efecte 25, 27 ş. u.
elemente 3-16.
export 10.
fals 35.
impozite 6.
infracţiune 34-37.
— politică 12.
infractor 27-33.
instanţă specială 3, 7.
invocarea amnestiei 17-24.
lege specială 3.
mituire 16.
note 49.
pedeapsă executată 37.
persoană juridică 8.
procedura 17-26.
pruncucidere 11.
străini 27.
studii 48
tentativă 14.
tăinuire 32, 33.
utilizare de fals 35.

AN DE DOLIU (p. 49)
trimitere.

ANCHETA IN FUTURUM (p. 49)
căi de atac 10-13.
caracterizare 14-17.
condiţiuni 3-9.
creditor 7.
efecte 5, 13 ş. u.
fals 2.
interogatoriu 6.
jurământ 5.
locaţiune 8.
pericol în dispariţie 1, 3, 4.
probe 9.
urgenţa 1, 3-5.

ANEXIUNE (p. 50)
absorbire 7.
Bucovina 4.
competenţă 1.
continuitate 5, 6.
drepturi de creanţă 8.
executarea hotărârilor 1.
infracţiuni 1-4.
persoane juridice 6.
suveranitate 1.
Trianon 8, 9.

ANTICREZA (p. 50)
note 2.
transcriere 1.

ANULARE (p. 50)
trimitere.

APARAREA LINIŞTEI PUBLICE (p. 50)
justificare 1.
manifeste 3.
mijloace teroriste 2, 3.
studii 4.

APARENŢA (p. 50)
trimitere.

APARTENENŢA (p. 50)
trimitere.

APE (p. 50)
Ardeal 1.

APE TERITORIALE (p. 51)
trimitere.

APEL (p. 51)
admisibilitate
— acţiune disciplinară 2.
— administrativ 3, 5.
— ancheta în futurum 6.
— hotărâre executată 8.
— interzis 5.
— jurisdicţie graţioasă 3, 4.
— motive — v. ac. cuvânt.
— opoziţie pendinte 42.
advocat — procură 23.
apeluri diferite 14, 34.
— printr'o cerere 70.
Ardeal 119 ş. u.
— despăgubiri civile 125.
— hotărâri interlocutorii 126.
— identificarea hotărîrei 127
— modificarea acţiunii 123.
— probe noi 119.
— v. repetire 124.
— vămi 122.
Basarabia 1.
— cereri particulare 120.
— încheiere 1.
— termen 120.
Bucovina
— motivare 121.
comunicarea hotărârii 36-39
condiţiuni
— copia sentinţei 15.
— data sentinţei 16, 17.
— domiciliu 15.
— identificare 15.
— numărul sentinţei 15.
— semnare 18, 24.
declarare.
— calitate 10, 11, 13.
— interes 11, 12.
— mandat 19-23.
— preot paroh 13.
divergenţă 48.
efecte.
— acţiune 84.
— agrară lege 68.
— cerere nediscutată 54
— cerere nouă 73 ş. u.
— contestaţie 55.
— daune 83.
— declinarea competenţei 63.
— devolutiv 49 ş. u.
— discutarea faptelor 57.
— divorţ 51, 71.
— faliment 58, 59, 62.
— garant 96.
— incidente 61.
— lege, invocare 80.
— legatar 72.
— locaţiune 50, 73.
— mijloace nediscutate 50, 65.
— mijloace noi 52, 56, 64, 69, 77, 78, 81, 85.
— opoziţie 53.
— ordine publică 89, 90, 92.
— părţi interesate 95, 96.
— pensie alimentară 51.
— posesiune 74.
— probe 49, 52, 58, 60, 66 67.
— reconvenţională 93.
— retenţie 79.
— reziliere 86, 87, 93.
— societate 88.
— testament 75, 76.
— vânzare 87, 91.
înscriere în fals 122.
judecare 48.
judecăt. de ocol 27.
motive
— comunicare 25-27, 29-33.
— depunere 28.
— multiple 48.
— referire 35.
neregularitate 24.
note 128.
opoziţie pendinte 42.
— renunţare 39.
procurator.
semnare 18, 24.
succesiune 3.
termen.
— comunicarea hotărârii 36-39.
— constatare 43.
— depunere la poştă 41.
— eroare de înregistrare 46.
— prescriere 40.
— retroactivitate 47.
— tardivitate 44-45.
trimiteri 128.

APEL PENAL (p. 55)
apelul inculpatului 112.
apelul părţii civile 105 ş. u.
— achitare 111.
— daune 107.
— deces 110.
— declarare de parte civilă 106.
— majorarea pedepsei 105.
— minister public 108, 109.
daune — acordare 107.
declarare 100.
efecte.
— achiesare 115.
— contestaţie 113.
— inculpaţii 114.
— schimbarea calificării 116-118.
— v. apelul părţii civile, apelul inculpatului.
hotărâri susceptibile 97 ş. u.
— identificare 101.
— încheieri 98.
— imobilizarea produselor agricole 97.
— pedeapsa amenzii 97.
raportul 102-104.
termen 99.
vămi 122.

ARBITRII (p. 56)
actul de compromis 2 ş. u.
— asigurare 4.
— asociaţie 5.
— elemente 2, 4.
— forma 8 ş. u.
— nulitate 10
— obiect 5 ş. u.
— termen 9, 11 ş. u.
arbitru — desemnare 12.
Ardeal.
— act de compromis 36.
— apel 31.
— căi de atac 24, 26, 33-35.
— dobânzi 27.
— drept comun 34.
— motivare 28, 32.
— numele arbitrilor 25.
— ordine publică 35.
— plus — petitio 30.
— procedură 29.
— pronunţare 32.
— recurs 33.
Basarabai 37.
Bucovina 38.
căi de atac 19 ş. u.
— contestaţie 19, 21, 23.
— renunţare 20, 22.
— revizuire 21.
caracterizare 1, 3.
hotărâre 18.
încunoştiinţare 15.
judecare 15, 16.
minister public 14.
pact comisoriu 3.
procedura 14 ş. u.
revizuire 21.
revocarea arbitrilor 11.
sfârşitul contractului 11 ş.u.
succesori 11, 13.
supraarbitru 16 ş. u.

ARDEAL — AUTONOMIE (p. 58)
declaraţia de deslipire 1.

ARENDARE (p. 58)
arendă-diminuare 1, 3, 5.
arendări succesive 2.
Ardeal 13.
Basarabia — construcţii 12.
— înstrăinarea imobilului 9.
— transcriere 10, 11.
caz fortuit 4.
cesiune 8.
fapte de război 1, 3, 5.
înstrăinarea imobilului 6, 9.
note 14.
subarendare 8.
transcriere 6, 7, 10, 11.

ARESTARE (p. 59)
trimitere

ARESTARE ILEGALA (p. 59)
elemente 1.

ARHITECT (p. 59)
trimitere.

ARMATA (p. 59)
consiliu de reformă 1, 4.
daune 3.
decizii — căi de atac 1-4.
disponibilitate 6.
grad 8.
luarea comenzii 5.
punerea în retragere 7.
refuz de supunere 9.

ARME (p. 60)
arme 2.
infractori 1.
intenţiune frauduloasă 1.

ARTIST (p. 60)
trimitere.

ARVUNA (p. 60)
Basarabia 6.
caracter 1 ş. u.
— apreciere 2.
culpă 4.
vânzare 5.

ASASINAT (p. 60)
pândire 1.
precugetare 1, 2.

ASCENSOR (p. 60)
trimitere.

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.iini.ro

ASEDIU STARE (p. 60)
constituţie 5.
constituţionalitate 7.
decret regal 2798/916 2.
— 4209/920 3.
lege — caracter 1, 6 ş. u.
— civilă 9.
— interpretare 11.
legislaţie 2 ş. u.
ordonanţă militară 8.
pacea europeană 4.
responsabilitatea comunelor 10.

AŞEZAMINTE BRANCOVENEŞTI (p. 61)
caracter 1, 2.
cedare de teren 2.
conturi 1.
trimiteri 3.

ASIGNAŢIE (p. 61)
caracter 1.

ASIGURARE (p. 61)
agent 9.
Ardeal.
— muncitorii Statului 36.
— imprudenţa patronului 37.
asigurare contra accidentelor 32 ş. u.
— asigurări muncitoreşti 32.
— asociaţia patronală 33, 34.
— cărăuş 35 .
— direcţiunea C. F. R. 33.
— stat 33.
asigurare contra sinistrelor 31.
— dispariţia obiectului 31.
asigurări asupra vieţii 19 ş. u.
— cauză 20.
— despăgubiri 26.
— plată 23.
— primă 30.
— probă 27, 28.
— răsboi 22.
— renunţare la succesiune 29.
— societatea în n. colectiv 21.
— stipulaţie pentru altul 24, 25.
competenţă 10, 14.
consemnarea despăgubirii 8.
convenţie.
— obligaţiuni 9.
— perfectare 2 ş. u.
— probare 4.
— reziliere 15.
faliment 15.
incendiu 12.
obiect 6.
plata 13, 18, 23.
prescripţie 11.
pseudonim 1.
război 6, 22.
reasigurare 16 ş. u.
recenşii 38, 39.
responsabilitate - restrângere 7 ş. u.
statut-schimbare 10.
trimitere 40.

ASOCIAŢIE (p. 63)
trimtere.

ASOCIAŢIE IN PARTICIPAŢIE (p. 63)
caracterizare 1 ş. u.
comerţ cu ridicata 7.
creditorii soţilor 9.
executare silită 9.
firmă socială 3.
înscris 4.
mize-restituire 6.
probe 3.
publicitate 5.
reprezintare în proces 10, 11.
societate în nume colectiv 3.

ASOCIERE DE FACATORI DE RELE (p. 64)
elemente 1, 2.
fapte multiple 2.

ATELIERE GRAFICE (p. 64)
competenţă 2.
legislaţie 1.
prescripţie 3.
teritorii alipite 1.

ATENTAT LA BUNELE MORAVURI (p. 64)
atentat la pudoare 3
competenţă 4.
fată minoră 2.
proprii pasiuni 1.
raporturi nenaturale 2.
violenţe 3.

ATENTAT LA PUDOARE (p. 64)
trimitere.

AUDIENŢA (p. 64)
trimitere.

AUSTRIA (p. 64)
trimitere.

AUTENTIFICARE (p. 64)
act solemn 19.
autentificare nulă 17-19.
consimţământ.
— analfabeţi 5-7.
— la domiciliu 1, 2.
— sordomuţi 4.
legalizare 11.
proces-verbal.
— constatarea identităţei 3, 8.
— constatarea localităţii 10.
— constatarea ofiţ. public 14 ş. u.
— elemente esenţiale 8, 10.
— firţă probantă 12 ş. u.
— ilizibil 16.
— interpretare 2.
scriitorul actului 9.
semnare mecanică 7.
— prin sigiliu 7.
starea mintală 15.
trimiteri 20.

AUTOMOBIL (p. 65)
trimitere.

AUTOR-DREPT (p. 65)
trimitere.

AUTORIZAŢIE ADMINISTRATIVA (p. 65)
limitare 1, 2.

AUTORIZAŢIE DE CONSTRUCŢII (p. 65)
trimitere.

AUTORIZAŢIE MARITALA (p. 65)
acţiune contra soţului 12.
acţiune publică 2.
administraţie liberă 5.
anulare - competenţă 41.
autorizarea justiţiei 10.
caracterizare 1, 9.
citare 21, 22.
condiţiuni 17 ş. u.
— autorizare specială 26-30.
— concursul soţului 18, 19, 21, 23.
— confirmare posterioră 25.
— consimţământ scris 18,19.
contractare cu soţul 9, 10.
divorţ 14.
dobândirea bunurilor 3.
dotă 4.
drept musulman 8.
incapabil 11, 15, 16.
înstrăinare 3.
invocare 15.
ipoteca 3.
lipsa autorizaţiei 31 ş. u.
— caracterul nulităţii 31, 32, 40.
— invocare 31, 33, 34, 38, 39, 42.
— ratificare 40.
manopere dolosive 35-37.
ordonanţă preşedinţială 12, 14.
prezintare în justiţie 12 ş. u.
proba consimţământului 19, 20, 24.
separaţie de bunuri 5.
— patrimonii 12.
solidaritate cu soţul 6.
statut personal 2.

AVAL (p. 67)
trimitere

AVARII (p. 67)
trimitere

AVERI (p. 67)
trimitere.

AVOCAT (p. 67)
trimitere.

AVORT (p. 67)
Ardeal 1.
calitatea infractorului 2.
consimţământul victimei 1.
trimitere 3.

AVULSIUNE (p. 67)
schimbarea cursului 1.

AYANT-CAUSE (p. 67)
determinare 1.
feluri 1.
trimiteri 2.

B

BACŞIŞ (p. 67)
caracterizare 1.
plată 2.
recensie 3.
remunerare 1.

BAI, — STABILIMENT DE (p. 68)
închidere 1.

BANCA NAŢIONALA (p. 68)
bilete de bancă 6.
caracterizare 1, 2.
guvern 4.
guvernator 3.
— control 4.
— desărcinare 5.

BANCA POPULARA (p. 68)
competenţă 1.
sustracţiuni 1.
trimitere 2.

BANCRUTA (p. 68)
amnestie 2.
chestiune prejudicială 1, 3, 10.
concordat 9.
creditori 7.
declararea incetării plăţilor 4.
faliment 1.
— ridicare 6.
judecător sindic 8.
obligaţiuni concordatare 9.
parte civilă 7.
registre 5.

BASARABIA (p. 68)
apel 27, 28.
arendă 21.
banca nobilimei ruse 32.
Basarabia de sud 4—8, 12, 16—18, 22.
botez 14.
cambii 23.
chirii 20.
citare 25.
drepturi câştigate 10.
executre silită 26.
impreviziune 20.
judec. de ocol 24, 29.
legi administrative 34, 35.
— aplicabile 1—6, 9.
— civile 14 ş. u.
— comerciale 23.
— penale 13.
— procedurale 24 ş. u.
nadel 17.
obiceiul pământului 3.
obligaţiuni 18, 19.
organizare judecătorească 30.
perimare 27.
proprietate-transmitere 7, 15.
recurs 35.
şcoli bisericeşti 33.
Sfatul Ţării 36.
stare civilă 14.
succesiuni 17.
taxe comunale 34.
Unirea 10 ş. u.
zemstve 31.

BAUTURI ALCOOLICE (p. 70)
trimitere.

BAUTURI SPIRTOASE (p. 70)
asociat 1.
brevet de licenţă 1 ş. u.
— arendare 3.
— cerere 2.
— înstăinare 4.
hotelier 5.
infracţiuni 6.
interpus 1, 4.

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.iini.ro

restaurant 5.
studii 7, 8.

BENEFICIU DE INVENTAR (p. 71)
trimitere.

BERNA-CONVENŢIA DELA- (p. 71)
trimitere.

BEŢIE (p. 71)
trimitere.

BEZMAN (p. 71)
trimitere.

BIGAMIE (p. 71)
deces presupus 5.
elemente 1, 4.
englez 6.
intenţie 1, 2, 3, 5.
trimitere 7.

BILET LA ORDIN (p. 71)
trimitere.

BISERICA (p. 71)
acţiune în justiţie 2.
Bucovina 5.
mănăstiri 1.
personalitate 3.
schimbarea cultului 4.
trimitere 6.

BREVET DE INVENŢIUNE (p. 72)
competenţă 8.
condiţiuni 1 ş. u.
contrafacere 3, 4, 6.
deosebiri accesorii 6, 7
marcă de fabrică 8, 9.
sechestru 4, 5.

BUCOVINA (p. 72)
fond bisericesc 2 ş. u.
misitie 1.
trimitere 5.

BREVET DE LICENŢA (p. 72)

BULGARIA (p. 72)
trimitere.

BUNA CREDINŢA (p. 72)
trimitere.

BUNURI (p. 72)
arbori 6.
Basarabia 9.
bunuri vacante 9.
imobil prin destinaţie 1, 3.
— cine poate imobiliza 1, 2, 5, 7.
maşini industriale 8.
moară cu motor 8.
obiecte pentru cult 10.
sămânţă 3.
trimiteri 11.

BURSA — OPERAŢIUNI DE (p. 73)
caracterizare 1.
joc de bursă 1.
— marjă 2.

BURSA DE COMERŢ (p. 73)
alegerea instanţei 38—41.
arbitrii.
— desemnare 17, 20.
— lipsă 24.
— suplcanţi 19.
— tragere la sorţi 25.
bastiment 18.
căi de atac.
— opoziţie 52.
— recurs 53.
— revizuire 54
camera arbitrală.
— cerere accesorie 29, 34.
— competenţă 1, 2, 15, 26 ş. n.
— constituire 16 şi u.
— convenţie înregistrată 32.
— judecare 19.
— ordine publică 23, 36.
— preşedinte 16, 18, 21, 22, 49.
— procedură 43 ş. u.
— prorogare 35.
— rea constituire 51.
— suplcanţi 19.
— v. arbitrii.
case de împrumut a agricultorilor 9.
chemare în garanţie 29.
comision 36.
contract de măciniş 30.
curtaj 56.
efecte-vânzare 11.
eroare 5.
execuţie silită 11.
hotărâri 50 ş. u.
— executare 55, 56, 57.
încheiere 28.
joc de bursă 10.
legea adnotată 58.
mandat 33, 36.
mijlocitor oficial.
— acte, putere probantă 4. 12.
— operaţiuni 3.
note 58, 59.
procedură 43 ş. u.
— citare 44.
— propunerea împăcării 46—48.
— termen 43, 45.
— tragere la sorţi 43, 44.
recuzare 22.
reprezentanţă 36.
sindicul bursei 12.
— borderouri 12.
— caracterizare 6.
— disponibilitate 7, 8.
societate 27.
timbru 56.
vânzarea efectelor 11, 13, 14.
vas 28.

C

C. F. R. (p. 76)
trimitere

CADAVRU (p. 76)
aprecierea instanţei 1 2.
înmormântare, alegere 1.

CAI DE ATAC (p. 76).
acţiune neregulată 14.
Ardeal 6
Bucovina 6.
comisie de impuneri 4.
consolidare 5.
cumul 15.
hotărâre de fond 3.
încheieri preparatorii 7, 8.
— de renunţare 10.
— de retragere din proces 10.
judecată disciplinară 8.
lege aplicabilă 2.
natura procesului 1.
omisso medio 16 17.
renunţare 17 ş. u.
— constatare 18, 19.
rezoluţie 9.
termen 11.
— calculare 12, 13.
trimiteri 21.

CAI FERATE (p. 77)
acţiue v. funcţionari. responsabilitate.
Ardeal 19 ş. u.
— accident 20.
— marfă, pierdere 21.
— prescripţie 19.
călători fără bilet 7.
funcţionari 2 ş. u.
— acţiune disciplinară 4 ş.u.
— destituire 4.
— greşală de serviciu 5.
— pedepse 6.
gara-restant 9.
marfă-propritate 8, 9.
prescripţii 18, 19.
regulament C. F. R. 10.
responsabilitate 11 ş. u.
— bagaje 14.
— daune 17.
— forţă majoră 13.
— neresponsabilitate 11-13 16.
— părinţii sinistratului 15.
— vagon închis 12.
scrisoare de trăsură 8, 9.
transporturi 7 ş. u.
— militare 1, 3.
trimiteri 22.

CALIFICAREA INFRACŢIUNILOR (p. 78)
trimitere.

CALOMNIE (p. 78)
bună credinţă 11.
carte poştală 4.
ceartă 10.
competenţa 12 ş. u.
corespondenţă 4-6, 9.
difamarea 1 ş. u.
elemente 1 ş. u. 15.
funcţionar public 12, 13.
injurie 6.
insultă 6.
intenţiune 10 ş. u.
publicitate 4 ş. u.
reclamaţii 8.
scopul 14.
scrisoare închisă 6, 9.
telegramă 7.
trimiteri 16.
ultraj 6.

CAMATA (p. 79)
legea bulgară 3.
— română 2, 4.
vânzare cu pact de răscumpărare 1.

CAMBIE (p. 79)
act de protest, v protest.
acţiune cambială 88 ş. u.
— calitate 88 ş. u.
— chemare în garanţie 143.
— comitent 94.
— dobânzi 96.
— drept comun 91.
— excepţiuni 98 ş. u.
— garanţie 89.
— modificare 145.
— pierderea acţiunii 150 ş. u.
— posesorul titlului 89 90, 92, 93.
— prescripţie 152.
— probe 97.
— scadenţă 95.
— termen 88.
— trată 93.
acţiune în regres 153 ş. u.
— cambie neacceptată 154.
— decădere, invocare 153.
— succesori 156.
— termen 153, 155, 156.
— — renunţare 157.
apel 146-148.
Ardeal 163 ş. u.
— compensaţie 163.
— mandat 164.
aval 40 ş. u. 187.
— efecte 42, 43.
— excepţii 43.
— responsabilitate 40.
— societate 41.
Basarabia 164 ş. u.
— executare 165.
— semnătură 164.
bilet de ordin 185, 188.
bun şi aprobat 25 ş. u.
— lipsă 26 169.
— pluralitatea emitenţilor 25.
— scop 26.
cambie domiciliată 20 ş. u. 60, 61, 67, 84 ş. u.
cambie în alb 28 ş. u.
—data 29, 104.
— gir 29, 31.
— infracţiune 35.
— nerespectarea convenţiei 32-35.
— numele beneficiarului 37.
— proba 28, 38, 39.
— scris diferit 30.
cambie scăzută 53 ş. u.
— caracterizare 53.
— girant nesemnat 54.
— notificare 55.
— posesiune 54.
— transmitere 53 ş. u.
capacitate 12 ş. u.
— consiliu judiciar 14.
— director de teatru 13.
— femeie măritată 12.
— incapabil 12-14.
— semnătură 12.
caracterizare 1-4 9. 105, 145.
cauză 2, 4-6, 11, 34.
cesiune 184.
chemare în garanţie 143.
condiţiuni 10, 12 ş. u.
conflict de legi 168 ş. u.
— acţiune cambială 179. 182 ş. u.
— cambie dimiciliată 172, 180.
— efectele oblig. cambiale 169. 171 ş. u.
— Elveţie 170 173. 182.
— executare 173. 183.
— faliment 181.
— Franţa 170.
— Germania 172. 177. 179. 180.
— interogator 182.

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.iini.ro

— Iugoslavia 173.
— legi străine 175.
— locus regit actum 168, 170. 171, 173. 174.
— prescripţie 174.
— potest 172. 175 ş. u.
„ formă 176, 178.
— Rusia 174.
— suveranitate, schimbare 174.
— trată domiciliată 177.
— validitate 168.
data 104.
dobândă v. procente.
excepţii 98 ş. u.
— faliment 99.
— feluri 98.
— prematuritate 98.
excepţii diverse 136 ş. u.
— acţiune principală 136.
— dol 139.
— eroare 139.
— fals 140.
— probe 139.
— termen de plată 142.
— timbrare 138, 141. 142.
— verificare de scripte 137.
— violenţă 123.
excepţii forma titlului 132 ş. u.
— numele 132, 134.
— semnătura 108, 133.
— urgenţa 135.
excepţii personale 100 ş. u.
— achitare 126.
— ocordarea termenului 122.
— cambie în alb 107, 118, 125.
— cine le opune 101. 102.
— compensaţie 116.
— condiţiuni 100.
— convenţie particulară 101
— cont-curent 127.
— data 104.
— gir p. garanţie 110.
— gir p. mandat 109.
— giratar 111.
— început de probă 129.
— interogator 103 125. 128, 129.
— invocare 112 ş. u.
— jurământ 124, 130.
— martori 103, 120. 123, 125 126.
— mărturisire 121.
— navlositor 106.
— prima înfăţişare 112-115, 118 119.
— proba scrisă 120, 122, 124. 128, 130, 131.
— scadenţă 101. z
— semnătură 108.
— societate 105.
— sumă de plată 104.
— termen de opunere 103, 117.
— vas 106.
— violenţă 123.
executare 149. 186.
girul 44 ş. u.
— cheltueli 44.
— data 45.
— în alb 46 47, 49.
— p. încasare 48.
— ipotecă 52.
— obligaţiuni 48.
— procente 44.
— scadenţă 51.
— semnătură 50.
— valoare în compt 106.
— valoare în garanţie 110, 111.
indivizibilitate 8.
joc de bursă 11.
locaţiune 2.
locul plăţii.
— desemnarea persoanei 20, 21, 24.
— localitate diferită 22.
— V. plată.
modificarea acţiunii 145.
pierderea cambiei 159 ş. u.
— cekuri imprimate 160, 161
— ordonanţa preşedintellui 159.
— termen 162.
plată 56 ş. u.
— acţiune cambială 56.
— bancă 60. 61.
— cambie girată 57.
— cek bancar 58.
— condiţii 56 ş. u.
— franci aur 62.
— interpretare 62.
— locul 59 ş. u.
— modalităţi 56, 57, 62 ş. u.
— moneda 62 ş. u.
— moneda străină 64, 65.
— subrogare 57.
— suma de plată 104.
plata după protest 56.
plata pentru onoare 57.
poprire 149.
prescripţie 152.
probe — V. excepţii.
procente 27, 144.
proprietate 47.
protest 66 ş. u.
— cambie domiciliată 67. 84 ş. u.
— caracterizare 66.
— efecte 84 ş. u.
— forme 68 ş. u.
— greşeli de indicaţie 69, 72. 86.
— indicarea numelui 82.
— indicarea străzii 81.
— ştiinţarea giranţilor 85.
— interpretarea actului 77.
— lipsa debitorului 73, 75-77, 79, 80.
— lipsa menţiunilor 86.
— lipsa protestului 87.
— locul protestului 83.
— nulitatea actului 71.
— registru 70.
— renunţare 84.
— solemnitate 66.
— somaţiune 78, 80.
— transcrierea cambiei 70, 72, 74.
— trată 67.
remiterea cambiei 150.
restituirea cambiei 158.
scadenţă 15 ş. u.
— decădere 19.
— lipsă 18.
— rate 17.
— prelungire 16.
— scrisoare separată 15.
sechestru 149.
timbru 7 v. excepţii
trasmitere 44 ş. u.
trată 185.
trimiteri 189.

CAMERA (p. 88)
trimitere.

CAMERA ARBITRALA (p. 88)
trimitere.

CAMERA DE AGRICULTURA (p. 88)
disolvare 1. 2.
trimitere 3.

CAMERA DE COMERŢ (p. 88)
circumscripţii, modificare 1.
trimitere 2.

CAMERA DE PUNERE SUB ACUZARE (p. 88)
act medico-legal 4.
Ardeal 127.
arestare 5 ş. u.
— concluzii Parchet 5.
— confirmare 6.
— mandat 8.
— motivare 7.
atribuţiuni 1 ş. u.
curte cu juraţi 21.
delicte conexe 14.
hotărâri 12 ş. u.
— căi de atac 16 ş. u.
— lucru judecat 12, 13, 15.
incompetenţă 23.
jude instructor străin 2.
opoziţie.
— depunere 9.
— notificare 10.
— parte civilă 10
procedură 11
recurs 16 ş. u.
— inculpat 18
— motive 21—25
— parte civilă 16 17
— prevenit 18, 19
— termen 20, 21, 26
trimiteri 28

CAPACITATE (p. 89)
trimitere

CAPTAŢIE (p. 89)
trimitere

CAPTURA (p. 89)
trimitere

CARAUŞ (p. 89)
trimitere

CARTE FUNDUARA (p. 89)
bună credinţă 3
împărţeală 6
înscriere.
— conflict cu legea 6
— cunoaşterea înstrăinării 3
— sarcini 7
— sarcini personale 8
succesiune 1
ştergere 2

CASA RURALA (p. 90)
lege, scop 1

CASA ŞCOALELOR (p. 90)
Basarabia, proces pendinte 1

CASA CENTRALĂ A IMPROPRITARIRII (p. 90)
atribuţii 1
concedii 3
debite 4
legea de urmărire 1. 4
minist. agriculturii 2
reprezintare în justiţie 2

CASA DE CREDIT A CORP. DIDACTIC (p. 90)
alegeri 2
contestaţie 2
membrii în consiliu 1

CASA FUNCTIONARILOR PUBLICI (p. 90)
fisc 1
scop 1

CASAŢIE (p. 91)
trimitere

CASATORIE (p. 91)
anulare 1 5, 6
Ardeal 41 ş. u.
— anulare 42
— avere dobândită 44
— condiţii 1
— întreţinere 43
— plată 44
— sistem legislativ 41
— statut personal 41
autoritate maritală
— brutalităţi 7
— control corespondenţei 8, 9
Basarabia 45 ş. u.
— mozaici 47
— probă 46
— procedură 45
— registre 47
conflict de legi 26 ş. u.
— Alsacia 27, 32
— Anglia 39. 40
— căsătorie religioasă 33-36
— catolici 1
— condiţii 26 ş. u.
— consimţământ 27.
— efecte 39 ş. u.
— forme 3, 4, 30 ş. u.
— greci 33
— intenţie 2
— Italia 29
— locus regit actum 30 ş. u.
— New York 38
— opoziţie 28
— probe 30
— ruşi 26
— sârbi 34—36
— statut personal 36, 37.
— termen de văduvie 29
— transcriere 4
copii — întreţinere 23
— priveghere 23
domiciliu 10 ş. u.
— daune 14
— drept musulman 12 bis.
— manu militari 12—14
— obligaţiune 10
— refuzul soţului 11, 13, 15
— transcriere 4
efecte 7 ş. u.
heimatlos 22
incapacitatea femeii 24 ş. u.
— acţiunea terţilor 19, 20
— dotă 25
— drept musulman 24, 48
— salariu 49
intenţia părţilor 2
întreţinere
— datorii casnice 17
— datorii ale soţiei 17, 18
— mandat tacit 17
— mutarea soţiei 17
— parafernă 16
— terţiu acţiunea 19, 20
naţionalitate 22
nume 22
recensii 48, 49
titlu nobilitar 22
trimitere 50

CASTRARE (p. 93)
trimitere

CAUŢIUNE (p. 93)
rentă de expropiere 1
trimitere 2

CAUŢIUNE „JUDICATUM SOLVI" (p. 93)
Austria 1
scutire 1
trimiteri 3
Ungaria 2

CAUZA OBLIGAŢIUNILOR (p. 93)
trimitere

CAUZE CARI APARA DE PEDEAPSA (p. 93)
trimitere

CAZ FORTUIT (p 93)
trimitere

CEHOSLOVACIA (p. 93)
trimitere

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.iini.ro

CEK (p. 93)
acţiune 12 ş. u.
anulare — v. pierdere
caracaterizare 1, 2, 4
cekul „vade-mecum" 21
condiţii generale 1 ş. u. 24.
conflict de legi 19.
data 3
deosebiri 1, 2
legislaţie 22, 23
pierdere 16 ş. u.
— competenţă 16
— procedură 17, 18
plată 5 ş. u.
— acţiune contra girantului 15
— acţiune contra trasului 5, 14
— autenticitatea girurilor 10.
— aviz de plată 6
— beneficiar 7
— chitanţă 11
— dispoziţii legale 14
— persoană îndreptăţită 7 8
— refuz 2, 5
— termen 13
protest 12
proviziune 7, 8, 15
termen de plată 13
titluri la purtător 7-9.
— probe 9
traveller's cheques 20.
trimiteri 25

CERCETARE LOCALA (p. 94)
citare 1
trimitere 2

CEREALE — IMOBILIZARE (p. 94)
infracţiuni 1
procelură 1

CERERE RECONVENŢIONALA (p. 95)
trimitere

CESIUNEA CREANŢELOR (p. 95)
Ardeal 26
asignaţii 26.
asigurare 15
Basarabia 27
cauţiune 16
cesiune de venituri 11
condiţii 4 ş. u.
— consimţimânt 4
— elemente 4
— preţ 4
— transmiterea proprietăţii 4, 5
creanţe ce pot fi cedate 2 ş. u.
— existenţă 2, 3
— plăţi anticipate 3
creditori 23, 24
debitor 20, 21
definiţiune 1
efecte 16 ş. u.
forme 6 ş. u.
— cunoştiinţa terţiului 6
— notificare 6 ş. u. 17
— societăţi, contopire 7
— transcriere 11
gir 15
întreprindere comercială 17
ipotecă 16
modalităţi 1
privilegii 16
procente 13
terţe persoane 19 ş. u.

CESIUNEA DREPTURILOR LITIGIOASA (p. 96)
contestaţie eventuală 2.
drept litigios 2, 3
— succesoral 4
monografie 6
nulitate 5
principii 1
proces pendinte 3

CETAŢENIE (p. 96)
trimitere

CHELTUELI DE JUDECATA (p. 96)
cauţiune 7
decădere 3
incompetenţă 4
martori 5
pierdere parţială 1
plenalitate de pârâţi 2
solidaritate 2
taxe 6

CHELTUELI PENALE (p. 96)
acuzare privată 1
determinare 1

CHEMARE IN GARANŢIE (p. 97)
apel 2
apreciere 1
Basarabia 5
contestaţie 3
efecte 2, 6
procedură 4.

CHESTIUNI PREJUDICIALE (p. 97)
acţiune publică pendinte 1 ş. u.
adulter 15
cambie 1
executare 10
faliment 12 ş. u.
fals 2, 3
filiaţie 17
le criminel... 1 ş. u.
proprietate 18 ş. u.
propunere din oficiu 19
reclamaţie de stat 11
societate 5 7, 9
stare civilă 11, 15 ş. u.
suspendarea acţ. civile 2—4 7

CHIRII (p. 98)
acţiune în evacuare 70 ş. u.
— procedură 72
chirie redusă 5
— V. plata chiriei
decret-lege 1420/920
— cafenea 20
— clauză de reziliere 24
— drept comun 25
— persoane morale 19
— recurs 23
— renunţare 18
— societate 22
— subînchiriere 20, 21
drept comun 8
fond de comer 4
legea din 14 Aprilie 1922
— cafeu 30
— casă de toleranţă 30
— căsătoria copiilor 28
— dotă 29
— proprietate 29
— serviciu comandat 27
— varieteu 30
legea din 27 Martie 1924.
— apel 44
— chirie, majorare 31, 32, 53
— chirie, determinare 34
— chirie, plată 37—39
— comisie arbitrală, competinţă 35, 41
— contract în curs 31, 51
— contract nou 45
— divorţ 50
— faliment 40
— judec. de ocol 33
— pact comisoriu legal 51
— prelungire legală 46, 47
— proprietar 36
— proprietar-chiriaş 52 55
— recurs 48
— renunţare 49
— Statul 43
— subînchiriere 42
— suspendarea executării 48
— taxă de apă 54
legea din 16 Aprilie 1927
— apartament 64
— chirie, calcul 58, 59
— contract verbal 63
— coproprietar 57
— deces 67
— evacuare, termen 60
— extindere 56
— necesitate de locuinţă 65, 66
— proprietar funcţionar 61
— proprietar pensionar 61, 64
— schimb 56
— uzufruct 62 64
legea din 8 Aprilie 1928
— chirie, cuantum 69
— chirie, plată 68
legi excepţionale 13 ş. u.
legea măsurilor excepţionale
— acaparare 14
— decăleri 15
— închirierea unui zid 17
— mobilizaţi, 15
— ordine publică 13
— proba contractului 16
oficii de închiriere 26
— comerţ 26
ordine publică 7
plata chirici 68, 70, 73 ş. u.
— depunere greşită 74
— modalităţi 73
prelungire — legalitate 1—3 6
renunţare 9 ş. u. 18

CINEMATOGRAF (p. 102)
interzicere 2
reglementare 1
ordonanţă ad-tivă 1

CIRCULARI MINISTERIALE (p. 102)
trimitere

CIRCULAŢIE (p. 102)
trimitere

CIRCULAŢIA AUTOMOBILELOR (p. 102)
apel, termen 1

CIRCUMSTANŢE ATENUANTE (p. 102)
aplicaţii 5—11
Ardeal 13 ş. u.
— asasinat 13
— monografie 15
— recluziune 14
calomnie 8
concurs cu scuzele legale 12
constatare 2—4
— aprecierea instanţei 2
— motivare 4
— omisiune 3
culpă comună 1
cumul 8
efecte 5—11
lovire 8
minoritate 12
pedcapsă
— maximul închisorii 6, 7
— minim neprevăzut 10
— minim special 11
— substituirea închisorii 5
trimitere 16

CIRCUMSTANŢE CARI APARA DE PEDEAPSA (p. 103)
trimitere

CITAŢIE (p. 103)
administr.-financiară 4
afipt 17
amendă vamală 26
antreprenor 21
apartament 11, 12
arbitrii 16
arestare 10
citaţie penală 31 ş. u.
— comune rurale 35
— proces verbal lipsă 31
— refuz 32
— termen în cunoştiinţă 33, 36
— zi de sărbătoare 34
comune rurale 24
comunicare 3 ş. u.
suprindere 1 2
— ora 1
dentistică 2
hotelier 21
lipsa părţii 18 ş. u.
locuinţă separată 9
mandatar 5
martori asistenţi 24, 25
prezintarea părţii 13—16
societate
— lipsa părţii 19
— numele funcţionarului 3
stat străin 6, 7
trimiteri 37
vămi 26
viciu de procedură
— invocare 27 ş. u.
— lipsa dovezii 30
— prezintarea părţii 13-16
zi de sărbătoare 8

CLAUZA PENALA (p. 105)
daune 1

CLAUZA REZOLUTORIE (p. 105)
trimitere

CLER MIREAN (p. 105)
fundaţii particulare
— numirea preoţilor 2
suspendare 1

COD (p. 105)
trimitere

CODICIL (p. 105)
trimitere

COLETE POŞTALE (p. 105)
trimitere

COMEMORARI (p. 105)
trimitere

COMERCIANT (p. 105)
acţionar 6
Ardeal 7
cambii 5
croitor 4
mijlocitor oficial 1
note 8
proprio nomine 3
sindicul Bursei

COMISIA EUROPEANA DUNAREANA (p. 105)
trimitere

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.iini.ro

COMISIE INTERIMARA (p. 105)
constituționalitate

COMISIE ROGATORIE (p. 105)
apreciere 3
cinvenția dela Haga 4
jurnal de executare 1, 2
stat străin 4

COMISION (p. 105)
Ardeal 14
caracter juridic 3
cuantum 13
efecte 2, 4
elemente 3, 5
obligații 7 ș. u.
preț variabil 9
responsabilitate 12
riscuri 6
trimiteri 15
vânzare de acțiuni 1

COMITET AGRAR (p. 106)
trimitere

COMITET ȘCOLAR (p. 106)
atribuirea orelor 1
atribuirea orelor 1
revocarea membrilor 2
trimitere 3

CONCORDAT (p. 106)
Ardeal 1 ș. u.
— aplicație 3
— cheltueli de conservare 1
— restituire 2

COMPENSAȚIE (p. 106)
apel 1
datorii litigioase 2
faliment 6, 7
invocare 1, 5
renunțare 3, 4

COMPETENȚA (p. 107)
acțiune comercială 32 ș. u.
— afaceri civile 32
— asociație 37
— caracter mixt 35
— daune 34
— locul plății 36
— lucru pierdut 40
— quasi-contract 38
— quasi-delict 38
— societăți administrare 33
— stabilirea naturii litigiului 39, 44
acțiune penală 42 ș. u.
— compet. ratione loci 44, 45, 47
— cumul de delicte 43
— domiciliul agentului instrumentator 44.
— fapte noi 46
— natura infracțiunii 42
— ofițer pol. judiciară 58
— pluralitate de infractori 45
acțiune reală imobiliară 56
Ardeal 62 ș. u.
— alegerea instanței 62, 65
— alegere, renunțare 63
— drept interprovincial 68
— incompetență, invocare 67
— infracțiune în străinătate 66
— valoarea litigiului 64
competență atributivă 27 ș. u.
— modificări 28
— natura afacerii 27
competența convențională 57 ș. u.
competența „forum rei" 54 ș. u.
— pluralitatea părților 54 ș. u.
— renunțare la un pârât 54
competerța ratione material 2 ș. u.
— derogare 12 13
— hotărâre de fond 11
— invocare 4 ș. u.
— din oficiu 8
— de oricare parte 7
— la Casație 6
— materie disciplinară 9, 14
declinarea competenții 20 ș. u.
— invocare 20
— sezisarea tribunalului 21, 22
delict de presă 16
drept local 1
împărțeală 19
instanțe administrative 59, 69, 70
instanțe excepționale 61
— tribunal arbitral 61
instanțe militare 60
— gestionari, pagube 60
modificarea acțiunii 31
modificarea competenții 16 ș. u. 25
partaj 19
prorogarea competenții 57 ș. u.
— infracțiuni diferite 58
supuși străini-litigii 48 ș. u.
— divorț 53
— stat străin 48
— tribunale române 49 ș. u.
tribunalul
— atribuțiile președintelui 26
trimiteri 71
valoarea acțiunii 29 ș. u.
— acțiuni conexe 30
— martori 29
— modificarea acțiunii 31

COMPLICITATE (p. 110)
elemente 1
motivare 1, 4
militar 2
tăinuire 3

COMPOSESORAT DE PADURE (p. 110)
licitație 1

COMPROMIS (p. 110)
trimitere

COMPUNEREA INSTANȚEI (p. 110)
trimitere

COMPUTAREA PEDEPSEI (p. 110)
trimitere

COMUNA (p. 110)
trimitere

COMUNICAREA ACTELOR (p. 110)
trimitere

COMUNICAREA HOTARARILOR (p. 110)
trimitere

COMUNITATE (p. 110)
trimitere

CONCESIUNE (p. 110)
Ardeal
autorizație 3
cazinou 5
concesiune de monopol 2
jurisdicție 1
trimiteri 6

CONCLUZIUNI SCRISE (p. 111)
chestiuni nediscutate 1, 2
situația părților 2

CONCORDAT EXTRA-FALIMENTAR (p. 111)
cota 1.
efecte 4.
inspector de avere 2, 3.
trimiteri 5.

CONCORDAT POST-FALIMENTAR (p. 111)
trimitere.

CONCORDAT PREVENTIV (p. 111)
căi de atac 7.
cerere 1.
condițiuni 4.
rea credință 6.
registre-prezentare 3.
— viză 2.
scop 6.
societate cooperativă 5.
trimitere 8.

CONCUBINAJ (p. 112)
efecte patrimoniale 1.
trimitere 2.

CONCURENȚA NELEALA (p. 112)
apreciere suverană 7.
asociații 8.
daune-stabilire 5.
deostbiri 9.
elemente 1 ș. u.
firmă similară 1, 3.
interzicerea comerțului similiar 2, 6.
lege germană 8.
reprimare 10.
ziar 4.

CONDIȚIE REZOLUTORIE (p. 112)
trimitere.

CONEXITATE (p. 112)
apreciere de fapt 5.
condiții 2 ș. u.
cuantum 3.
delicte 10.
efecte 12.
instrucții în curs 9.
obiect 6-8.
procedură 2, 3.
propunere 11.
scop 1.

CONFERINȚA DELA BADEN-BADEN (p. 113)
trimitere.

CONFERINȚA DELA BRUXELLES (p. 113)
trimitere.

CONFERINȚA DELA GENEVA (p. 113)
trimitere.

CONFERINȚA DELA HAGA (p. 113)
trimitere.

CONFERINȚA DELA LONDRA (p. 113)
trimitere.

CONFIRMAREA ACTELOR JURIDICE (p. 113)
aprecierea suverană 7.
condiții 1-6.
cenfirmarea expresă 7-10.
— legi noi 9.
— probe 10
confirmarea tacită 11—15
— act de confirmare 15
— act voluntar 11, 14
— fapte precise 13
— primirea prețului 12
minori 1
succesori 16
trimiteri 17

CONFIRMAREA ACTELOR ANULABILE (p. 114)
trimitere

CONFIRMAREA MANDATELOR DE ASIGURARE (p. 114)
trimitere

CONFISCARE (p. 114)
caracteristică 1
recensie 2

CONFLICT DE DREPT (p. 114)
trimitere

CONFLICT DE JURISDICȚIE (p. 114)
adresă 1
fapte noi 2
instanțe penale 3, 4

CONFLICT COLECTIV DE MUNCA (p. 114)
arbitraj 6 ș. u.
— hotărîri, învestire 6
— recurs 7, 8
grevă 3
încetarea lucrului 5
muncă în comun 1, 2
procedura 4, 9
trimiteri 10

CONGRES INTERNAȚIONAL (p. 115)
— de drept comparat 2.
— de drept penal 1

CONOSAMENT (p. 115)
cuprins 1
trimitere 2

CONSERVATOR (p. 115)
trimitere

CONSILIU COMUNAL (p. 115)
trimitere

CONSILIU DE FAMILIE (p. 115)
trimitere

CONSILIU DE REFORMA (p. 115)
trimitere

CONSILIU JUDEȚEAN (p. 115)
trimitere

CONSILIU INGRIJITOR AL TUTELEI (p. 115)
trimitere

CONSILIU JUDICIAR (p. 115)
apreciere suverană 2
asistență 7
cambie 9
cazuri 2
copil 3, 4
cumpărare 8
desființare 12 ș. u.

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.iini.ro

— căi de atac 14
— persoane indrituite 13
fructe 10
împrumut 11
pădure 10
raţiune 1
retroactivitate 5
venituri 10

CONSIMŢAMANT (p. 116)
trimitere

CONSOLIDARI PETROLIFERE (p. 116)
trimitere

CONSTITUŢIUNE (p. 116)
Basarabia 1
Dobrogea Nouă 2
drepturi existente 2
recensie 3
Sfatul Ţării 1
trimitere 4

CONSTRANGERE CORPORALA (p. 116)
drept german 1

CONSTRUCŢIUNI DE CLADIRI (p. 116).
abrogare 5
constituţionalitate 1, 2
decizie executorie 3, 4
jurisdicţie specială 2, 4
procedură 6 ş. u.
— deciziune Minist. Muncii 9 ş. u.
— drept comun 6, 8
— recurs 9, 10
— referen 7
trimiteri 14

CONSTRUCŢIUNI ŞI ALINIERI (p. 117).
autorizare 1, 2
dărâmare 4
titlu nul 5
tratative în curs 3

CONSTRUCŢIUNI NAVALE (p. 117)
trimitere

CONSTRUCŢIUNI PE LOC STRAIN (p. 117)
Ardeal.
— despăgubiri 15.
Basarabia.
— despăgubiri 15.
— natura dreptului 14.
împroprietărire 8.
principiu 1.
probe 2.
terţ constructor 3 ş. u.
— arendaş 5.
— coproprietar 6.
— deţinător precar 4.
— proprietar 7.
trimitere 16.
valoarea 9 ş. u.
— motivare 12.
— plus valută 9.
— valoare aur 11.
— valoarea construcţii 10.

CONSUL (p. 118)
trimitere.

CONT-CURENT (p. 118)
agrară lege 4, 5.
apreciere suverană 1, 10.
caracterizare 1-3.
data lichidării 8-10.
denunţare 10.
leschidere de credit 11 ş. u.
— comision 15.
— denunţare 12.
— dispoziţii legale 11.
— efecte în garanţie 14.
— suspendarea plăţii 13.
efect de comerţ 7.
plată 4, 5.
scadenţă 9.
valori 6.
— proprietate 6.

CONTABILITATE PUBLICA (p. 119)
contracte.
— bună învoială 3.
— confirmare 6.
— nerespectarea formelor 5.
— responsabilitate 4.
diurnă parlamentară 2.
majorarea salariului 1.

CONTENCIOS ADMINISTRATIV (p. 119)
act ad-tiv de autoritate 35 ş. u.
— act de jurisdicţie 58, 70, 77, 78.
— act legal 43.
— acţiune disciplinară 63.
— alegeri 72.
— Aşezăminte Brâncoveneşti 50.
— comisia disciplinară 57, 79.
— consiliu comunal 62, 68.
— daune 45.
— demisie 69.
— determinare 36 ş. u. 46, 56, 61, 75.
— drept unanim recunoscut 44.
— executarea hotărârii 52, 53.
— fapte, examinare 66.
— încurajarea construcţiilor 47.
— învăţământ 38 42.
— lucrări pregătitoare 80.
— mărfuri inamice 35.
— militari 45.
— pensiune 37, 67.
— publicaţii generale 51.
— putere executivă 54.
— rechiziţii 65.
— recurs 40, 41, 48.
— regulament 59.
— revocabilitate 39.
— salariu 60 64.
— schimb rural 73.
— societate, autorizare 76.
— subprefect 49.
— teatru naţional 71.
— urmărirea venit. Statului 74.
act de comandament militar 99.
act le gestiune 36, 46, 55. 84.
— deosebire 85.
— ordonanţarea salariului 81
— vânzare 82, 83.
act de guvernământ 86 ş. u.
— aprecierea instanţelor 93.
— concesiune, anulare 90.
— confiscarea bunurilor 98.
— contingentare 87.
— determinare 86, 88, 92. 94.
— fapt de război 89, 91, 96.
— instrucţii ministeriale 97.
— retragerea rublelor 88.
— tratate internaţionale 95.
actele autorităţii militare 100 ş. u.
— înaintarea ofiţerilor 100.
— pensionar 101
— v. act de guvernământ.
actul preşed. corp. legiuitoare 102.
acţiunea 12 ş. u.
— funcţionar ilegal numit 14.
— „ nestabil 15-17.
— interesul moral 18.
— „ părţii 18 ş. u.
— lege abrogată 21.
— „ de urmărire 13.
— parte lezată 12.
— probe 19.
acţiune în daune 138 ş. u.
— chestie prealabilă 138.
— competenţa 139, 141-143.
— despăgubiri, executare 145.
— majorarea pretenţiunilor 144.
— procedura 146.
— teatru naţional 140.
Ardeal.
— competenţă 4.
— oficianţi judeţeni 6.
— „ municipali 5.
— restituiri de salariu 6.
Aşezăminte Brâncoveneşti 50.
Banca Naţională guvernator 137.
Basarabia-legislaţie 1.
caracterizare 5.
cerere, rezolvare 103 ş. u.
— autorizare de construcţie 106.
— cerere de confruntare 105.
— copie a hotărîrii 104.
— învăţământ, transferare 103.
competenţă 4 ş. u.
— drept comun 9.
— limitare 7, 8
— operaţiuni electorale 10.
— recurs 11.
conflict de legi 2.
daune.
— competenţă 3.
drept vătămat 22 ş. u.
— băuturi spirtoase 8.
— cercetarea faptelor 32.
— drept 23, 24, 26 ş. u.
— „ câştigat 31.
— „ eventual 24-26.
— interes 26 27.
— „ public 34.
— învăţământ 25, 27.
— magistrat 29.
— reintegrare 33.
executarea hotărârilor 9.
hotărâre.
— comunicare 135.
— condiţiuni la executare 132.
— drept comun 133.
— executare 9, 129 ş. u.
— refuz de a executa 136.
— reintegrare 129-131, 134.
legea din 1925, 147.
legislaţie 1ş. u.
procedura 107 ş. u.
— citare 127.
— competenţa 108-110.
— constituţionalitate 112.
— daune cominatorii 108.
— „ dovedire 128.
— „ instanţa competentă 111.
— declinator 107.
— funcţionar 104, 116-118.
— înscriere în buget 115.
— particulari 116.
— plata salariului 114.
— profesor, detaşare 123.
— „ înlocuire 122.
— publicarea actului 124.
— termen de intentat acţiunea 113 ş. u.
— zile libere 119.
trimiteri 148.

CONTESTAREA LEGITIMARII (p. 126)
trimitere.

CONTESTAŢIE CIVILA (p. 126)
admisibilitate.
— contencios administrativ 14.
— curte de casaţie 14.
— hotărâre de expedient 58.
— sechestru asigurător 4.
— termen util 11, 15 ş. u.
Ardeal 74.
Basarabia 75 ş. u.
— act notarial 86.
— admisibilitate 75, 79, 80, 85.
— comerciant 76.
— discutarea titlului 83.
— posedare 82, 84.
— punere în posesie 80.
— revendicare 84.
— sechestru 77, 78.
— termen 81.
căi de atac 67 ş. u.
— apel 68 70, 71.
— recurs 67, 69, 72 73.
caracterizare 1.
competenţă — v. instanţa competentă.
condiţiuni 2 ş. u.
— neparticiparea la act 2, 6, 7.
— prejudiciu 2, 7 9, 13. 43. 56.
contestaţii succesive 62 ş.u.
— motiv preexistent 63-65.
— „ repetat 62.
contestator.
— posesor 12.
— terţiu 2, 5, 7-11 15 ş. u.
executare 21.
hotărâre definitivă 3.
instanţa competentă 22 ş.u.
— act autentificat de jud. oc. 38.
— adjudecare 29.
— camera arbitrală 23.
— comisie rogatorie 25, 27.
— constituirea tribunalului 31.
— renunţare 33.
— revendicare 32.
— secţie de notariat 36.
— străin 35.
— succesiune 34.
— valabilitatea actului 27.
judecare 66 ş. u.
monografie 89, 90.
motivare 39 ş. u.
— achitare parţială 59.
— anularea hotărîrii 39.
— deţinător 52.
— dispozitiv lămurire 51.
— drept de proprietate 49, 55, 57.
— evicţiune 46.
— fondul procesului 48.
— frauda 47.
— incompetenţa 45.
— locaţiune 44.
— mijloc de apărare 54.
— posesiune 40, 42.
— portărei, eroare 60.
— probe 43.
— renunţare 50.
— sechestru asigurător 41.
— simulaţiune 39, 53.
— supliment de cerere 66.
titlu 5.
trimiteri 91.
ultim act 8, 15, 17, 18, 37, 88.

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.iini.ro

— cale de atac 19.
— consolidări petrolifere 20.

CONTESTAŢIE LA EXECUTARE IMOBILIARA (p. 130)
trimitere.

CONTESTAŢIE PENALA (p. 130)
condiţii 1, 3-5, 9.
instanţa competentă 6.
judecarea 16.
mandatar 17.
motive 7 ş. u.
— amnestie 7, 15.
— contrarietate de hotărâri 14.
— Curte cu juraţi 13.
— decădere 9.
— dovezi noi 7.
— iresponsabilitate 12.
— lucru judecat 7.
— motive de fond 10, 13.
— neprezentare 8.
— nulităţi de procedură 10.
— tardivitatea apelului 9.
— termen în cunoştiinţă 11.
prejudicii 1.
principii aplicabile 2.

CONTESTAŢIE PETROLIFERA (p. 131)
trimitere.

CONTINUARE (p. 131)
trimitere.

CONTINUAREA COMERŢULUI (p. 131)
trimitere.

CONTOPIREA PEDEPSELOR (p. 131)
trimitere.

CONTRABANDA (P. 131)
trimitere.

CONTRABANDA DE MONEDA (p. 131)
trimitere.

CONTRACT (p. 131)
trimitere.

CONTRACT ALEATORIU (p. 131)
trimitere.

CONTRACT DE ADEZIUNE (p. 131)
trimitere.

CONTRACT DE ASIGURARE (p. 131)
trimitere.

CONTRACT DE CASATORIE (p. 131)
trimitere.

CONTRACT DE COMODAT (p. 131)
trimitere.

CONTRACT DE EDITURA (p. 131)
trimitere.

CONTRACT DE LOCAŢIUNE (p. 132)
trimitere.

CONTRACT DE MANDAT (p. 132)
trimitere.

CONTRACT DE MUNCA (p. 132)
trimitere.

CONTRACT DE RENDITA PE VIAŢA (P. 132)
trimitere.

CONTRACT DE SCHIMB (p. 132)
trimitere.

CONTRACT DE SOCIETATE (p. 132)
trimitere.

CONTRACT DE TRANSPORT (p. 132)
trimitere.

CONTRACT DE VANZARE (p. 132)
trimitere.

CONTRACT NENUMIT (p. 132)
trimitere.

CONTRACT PETROLIFER (p. 132)
trimitere.

CONTRACT PIGNORATIV (p. 132)
trimitere.

CONTRA-INSCRIS (p. 132)
trimitere.

CONTRAVENŢIUNI (p. 132)
aliniere 1.
bună credinţă 3.
construcţie 1.
îngăduinţă 3.
sgomot nocturn 2.

CONTRIBUŢIUNI DIRECTE (p. 132)
analogie 6.
apel — v. căi de atac.
Ardeal 96.
beneficii de război 85.
caracterizare 2.
căi de atac 86 ş. u.
— apel, considerente 88.
— „ motive 89.
— lege neaplicabilă 91.
— lipsa deciziei 90.
— recurs motive 86.
— „ omisiune 92.
— „ termen 87.
casa meseriilor 1.
China 98.
comisiuni de impunere.
— apreciere 76, 79, 85.
— casare refacerea impunerii 83.
— certificat 78.
— comparaţie 80.
— indicarea textului 75.
— judecare 71 ş. u.
— probe 85.
— recuzare 69
— registre 73, 74, 77 79, 81, 84, 92.
— secretul deliberării 70.
— termeń de judecată 82.
constatare 67 ş. u.
— declaraţie 68.
— legi speciale 67.
— venit real 67.
drept câştigat 3.
global 56 ş. u.
— cap de familie 59.
— clădiri noi 60.
— impozit profesional 56.
— misiune diplomatică 62.
— scutiri 62.
— stabilirea globalului 58, 61.
impozit adiţional 33, 64 ş.u.
— calculare 65.
— copii majori 63.
— scop 64.
impozit complimentar 34, 36 38, 44.
interpretare 6, 7.
întreprinderi comerciale şi industriale 31 ş. u., 97.
— Automobil Club 44.
— bănci populare 46.
— calcul 51.
— cooperative 46.
— deficit 48.
— deschidere de cont curent 35.
— diferenţe valutare 41 42.
— dobânzi 37, 38.
— efecte publice 37.
— exploatare de păduri 68.
— fond de rezervă 32, 39.
— gratificaţii 45.
— impozit adiţional 33.
— „ complimentar 34, 36, 38, 44.
— întreprinderi industriale 52.
— medicamente 50.
— participare la beneficii 49.
— rezervă 32.
— scăderi 48.
— scutiri 52.
— societăţi pe acţiuni 35.
— „ străine 31.
— tantieme 36, 47.
— venit, calculare 40.
— „ impozabil 43, 49.
meseriaş 1.
nedeclararea comerţului 94.
probe — v. comisiune de impunere.
profesiuni şi ocupaţii 54 ş. u.
— baza impozabilă 54, 55.
— meseriaş 1.
— notar public 55 bis.
proprietăţi agricole 8 ş. u.
— expropriere 11.
— instituţii publice 9.
— pădure 8-10, 68.
proprietăţi clădite 12 ş. u.
— bănci populare 18.
— casa aut. C. F. R. 19.
— clădiri parohiale 22 23.
— conducte 13.
— construcţii 12.
— destinaţia imobilului 15, 20, 22.
— instalaţii 12.
— instituţii publice 22, 23.
— magazii 13.
— probe 24.
— război, distrugeri 21.
— sarcinile chiriaşului 16.
— scutiri 19 ş. u.
— valoare locativă 14, 16, 17.
război, beneficii 85.
recurs — v. căi de atac.
registre lipsă 95.
restituirea impozitelor 93.
salarii 53.
— sechestru 53.
scăzăminte 63.
— copii majori 63.
scutiri 4, 5.
stabilirea impozitelor 66.
— arendare 66.
trimiteri 99.
valori mobiliare 25 ş. u.
— creanţe neproducătoare 25.
— împrumutul Statului 26, 30.
— obligaţia plăţii 28.
— scutiri 26, 30.
— obligaţia plăţii 28.
— scutiri 26, 30.
— supus străin 27, 29.

CONTROLUL ALIMENTELOR (p. 137)
competenţă 1.
recurs 1.

CONTROLUL AVERILOR (p. 137)
Bulgaria 1.

CONTUMACIE (p. 137)
Curte cu juraţi 2.
predare 1.
sechestru 2.

CONVENŢIUNE (p. 137)
acceptare — v. ofertă.
act juridic cu sine însuş 174.
Ardeal 152 ş. u.
— acceptare 154.
— contract de ereditate 152.
— convenţie ilicită 159, 160.
— coproprietar 157.
— desfiinţare 161.
— executare 153, 162.
— influenţă 159.
— interpretare 155.
— ofertă 154.
— simulaţiune 158.
— violenţă morală 156.
Basarabia 163 ş. u.
— cauză 167
— consimţimânt 164, 165.
— lucru găsit 167.
— intepretare 163.
— violenţă 166, 168.
buna credinţă 178.
Bucovina 169 ş. u.
— consimţimânt 170.
— executare 171.
— interpretare 169.
— servicii şi lucrări 171.
capacitate 2 ş. u.
— femeie mahomedană 5.
— incapacitate 4.
— surdo-muţi 3.
— verificare 2.
cauza 76 ş. u 182.
— adjudecare 93.
— ascunsă 77.
— concubinaj 90, 104, 105.
— determinantă 78.
— dezavuare 88.
— farmacie 95.
— ilicită 76, 79 ş. u.
— „ act unilateral 89.
— „ confirmare 82.
— „ efecte 81, 83, 101, 102, 104.
— „ proba 91.
— „ repetire 84.
— „ soţi, cohabitare. 94.
— impunitate 92.
— întreţinere 88, 98.
— lipsă 77.
— medie 103.
— metodă terapeutică 100.
— motivare 79.
— motivul 83.
— probe 80.
— relaţii imorale 90, 96, 99, 104.
— sindicat 87.
— trafic de influenţă 97.
clauze manuscrise şi imprimate 187.
conflict de legi 147 ş. u.
— clauză compromisorie 149.
— corespondenţă 151.
— lege aplicabilă 147, 148, 150, 151.
— ordine publică 150.
consimţimânt 6 ş. u., 173.
— constrângere 6.
— demenţă 7, 9.
— formare 11 ş. u., 14.
— nulitate, opunere 8.
— vicii 26 ş. u.
consimţimânt pentru altul 67 ş. u.
— admisibilitate 67.
— efecte 69.

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.iini.ro

— reglementare 67.
— revocare 68.
corespondență 20.
convenție aleatorie 172, 186.
convenție cu absenții 175.
culpă 195.
desființare 117.
dolul 57 ș. u.
— condițiuni 57, 59, 60-62.
— minciună 57.
— plată 63.
— probă 64-66.
— simulări 58.
efecte 106 ș. u. 193.
— administrator provizoriu 113.
— cumpărare de efecte 110.
— desființare 107.
— dobânzi convenționale 106.
— drepturi reale 116.
— executare cu bună credință 178.
— indiviziune 112.
— întârziere, executare 111
— minor 112.
— neîndeplinirea obligației 108.
— participare la beneficii 109.
— responsabilitate 179, 188, 191.
— terții 112 ș. u.
elemente esențiale 1, 10.
eroare 28 ș. u. 185.
— asupra cauzei 32.
— „ legii 31, 33 34, 37-39.
— „ motivul juridic 32.
— „ naturii lucrului 43.
— „ obiectului 41.
— „ persoanei 29.
— „ substanței 29, 41, 44.
— capacitate 30.
— chirii 35.
— eroare comună 36-40.
— „ de drept 31, 37 ș. u.
— renunțare la apel 28.
ilegalitate 85.
imixtiunea instanței 144.
inalienabilitate 181.
interpretare 118 ș. u. 192.
— apreciere suverană 121, 125, 127, 128 132, 133. 139. 140-142. 144.
— calificarea contractului v. denumire.
— clauze obscure 118, 119. 122, 125, 126. 128. 137.
— clauze echivoce 142.
— circumstanțe preliminarii 124.
— „ diferite 136, 143.
— denumirea 122, 123, 131. 134, 138.
— elemente de apreciere 129, 130.
— intenție 132, 133, 135-137, 141, 145.
— invocare din oficiu 129.
— modificarea clauzelor 120.
— renunțare 127.
locul contractului 19.
motivul 83, 189.
obiectul 70 ș. u.
— apreciere 70.
— asigurări 72.
— lucruri viitoare 74 75.
— ordine publică 71-73, 86.
— succesiune viitoare 75.
ofertă 11 ș. u.
— acceptare cu alt preț 17.
— adresare 17.
— agent 18.
— condițiuni 23.
— deces 25.
— interpretare 24.
— locul contractului 19.
— preț nou 17.
— răspuns 22.
—retractare 12.
— termen 15 21.
opțiune 11 ș. u.
— sens 16.
— v. ofertă.
ordine publică 71-73, 86.
prestațiuni 183.
— v. efecte.
promisiune de vânzare 11.
responsabilitate 179, 188, 191, 195.
stipulație p. altul — v. consimțământ.
studiu general 194.
trimetri 196.
vicii de consimțământ 26 ș. u. 177.
— beție 176.
— leziune 184.
— proba 27.
— testament 26.
— v. dol, eroare, violență.
violența 46 ș. u. 190.
— amenințări 54.
— apreciere 56.
— bolnav 52, 53.
— condițiuni 46-50.
— confirmare 54.
— constrângere morală 51, 52, 56.
— frica 48.
— manopere 54.
— medic 52, 53.
— probe 55.
— violență morală 52, 56.
voința 173, 180.

CONVENȚIE INTERNAȚIONALA (p. 146)
Berna 2.
codul penal italian 1.
Haga 3.
Paris 4
trimetere 5.

CONVENȚIE MATRIMONIALA (p. 146)
act de ad-ție. — v. soțul dotal, soția dotată.
acțiuni dotale. — v. soțul dotal.
alimente 134.
Ardeal 165 ș u.
— act notarial 173.
— act scris 171, 172.
— alatură 166-169.
— avere coachizițională 165.
— donație 170.
— forma actului 171-173.
— imobile 171.
— separație de fapt 170.
Basarabia 174 ș. u.
— drepturile soților 175.
— forma actului 174.
Bucovina 176.
— habitație 176.
bunuri dotale 65 ș. u.
— bunuri viitoare 66, 67, 69-72.
— creanță 68.
— individualizare 65.
— puls-valută 74.
capacitatea părților 15 ș. u.
— minoritate, invocare 15.
— minoritate, consimț. părinților 17.
— minoritate, forme neîndeplinite 16, 20.
— minoritate, forme neîndeplinite, nulitate 20, 22.
— minoritate, ratificare 18, 19, 21.
căpătuirea copiilor 124 ș. u.
— apreciere 130.
— autoriz. justiției — v. formalități.
— donațiune 127.
— formalități 124, 127-130.
— înstrăinare 127, 128, 131.
— ipotecă 131.
— licitație publică 125.
— realizarea căpătuirii 124, 126.
— școală primară 131.
— supravegherea cumpărătorului 129.
caracterul dotei 92 ș. u.
— transformarea dotei 92-94.
— v. inalienabilitate, întrebuințare
căutarea sănătății 135.
clauza de întrebuințare — v. întrebuințare.
comunitate de bunuri 163 ș. u.
— datorii 163.
— daruri 164.
— dobândiri (acquêts) 164.
condițiunile dotei 58 ș. u.
— condițiuni potestative 58.
— restituirea imobilului 58.
— succesiune 61.
contestație 75.
cuprinsul — v. condițiunile dotei, declararea regimului dotal.
datorii anterioare căsătorii 135, 136, 149.
— declararea regimului dotal 43 ș. u.
— constatare 52, 53, 73.
— v. interpretarea.
desființare 160 ș. n.
— anulare 160, 162.
— condiție de întreținere 161.
drept comun 1 ș. u.
drepturile soților 75 ș. u.
executarea 62 ș. u.
— executare 63, 64.
— investire 62.
forma.
— Dobrogea 40.
— lipsa formelor 38.
— v. declararea regimului dotal, publicitatea, transcrierea.
îmbrăcămintea 135.
inalienabilitatea 95 ș. u. 177.
— clauză extinctivă 95, 96, 101.
— confirmare 102.
— dota mobiliară 98.
— excepții v. înstrăinare.
— înstrăinare 100, 101.
— licitație publică 99, 103.
— nulitate 97, 102, 103.
— parafernă 105.
— schimb 105.
— scop 104.
— veniturile dotei 106.
încălzit 135.
închirieri 76.
înstrăinare 120 ș. u.
— construcții 121.
— convențiune 121.
— ipotecă 122, 123, 133, 134.
— licitație publică 125.
— loc viran 121.
— v. alimente, căpătuirea copiilor, căutarea sănătății, datorii anterioare căsătoriei îmbrăcăminte, încălzit, neurmărire, reparațiuni mari, schimb, înstrăinare fără forme 138 ș. u.
— anulare 138.
— confirmare 139.
— nulitate 140.
interpretare 4 ș. u.
— cuprinsul actului 46, 51.
— dubiu 5, 6, 55.
— expresii echivalente 45, 49.
— intenția părților 9, 43.
— legea domiciliului 7, 8, 10.
— soți străini 7-9, 11, 56, 57.
— termeni actuali 47, 48, 54.
— termenii solemni 43.
— titlu 48, 54.
— totalitatea clauzelor 44, 50.
întrebuințare (clauză) 107 ș. u.
— acțiuni, efecte 108, 109, 113.
— anulare 117.
— caracter 114.
— controlul soției 115.
— interpretare 108.
— lipsa întrebuințării 115 ș. u.
— raport 110.
— reîntrebuințare 116.
— supravegherea creditorului 112.
— supravegherea soției 115.
— supravegherea terților 118, 119.
— soțul 117.
— v. căpătuirea copiilor.
învestire cu formula executorie 62.
ipotecă — v. înstrăinare.
minoritate — v. capacitatea părților.
neurmărire 147 ș. u.
— condițiune 150.
— creditori anteriori căsătoriei 135, 136, 149, 151.
— creditori soțului 148, 152.
— delict 147, 151.
— imobil vândut 153, 154.
— infracțiune penală 147.
— quasi delict 147, 151.
— urmărirea veniturilor 147.
Polonia 178.
publicitate — v. transcriere.
reparațiuni mari 132, 137.
restituire 155 ș. u.
— fructe 158.
— moneda 159.
— neîndeplinirea căsătoriei 157.
— neprimire 155.
— obligație de restituire 156
sarcinile dotei 58 ș. u.
— datorie 60.
— întreținere 59.
schimb 141 ș. u.
— condițiuni 141, 142, 146.
— eroare 143.
— imobil parafernal 145.
— imobil al soțului 141, 146.
— înlocuire 144.
soție dotată 84 ș. u.
— acțiune 84, 87, 88, 91.
— donațiune 90.
— evicțiune 85.
— testament 90.
— vânzare 89.
— venituri 86-88.
soțul dotal 75 ș. u.
— act de ad-ție 80.
— acțiune 75, 77, 78, 80.
— căi de atac 77.
— consimțimântul soției 79.
— contestație 75.
— împrumut 83.
— închirieri 76.
— obligațiuni 82.
— sumă de bani 83.
— venituri 81.
transcriere 23 ș. u.
transcriere în registru p. dote 23 ș. u.

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.iini.ro

— cunoştinţa terţilor 27, 37.
— Dobrogea 40.
— legi otomane 40.
— lipsă, efecte, 24-26, 29, 30, 35, 37, 39.
— măsuri excepţionale 30, 31.
— obligaţia transcrierii 41, 42.
— sancţiune 24.
— scop 23, 28, 33.
transcrierea în registru de transmisiuni.
— lipsă, efecte 36.
— lipsă, invocare 36.
— obligaţia transcrierii 41, 42.
— scop 33.
— transcriere anterioară 34.
trimiteri 179.

CONVENŢIUNI POŞTALE INTERNAŢIONALE (p. 154)
trimitere.

COOPERAŢIE - ORGANIZARE (p. 154)
infracţiune-judecare 1.

COPIL NATURAL (p. 154)
trimitere.

CORECŢIUNE — DREPTUL (p. 154).
intenţiune delictuasă 1.

CORP DELICT (p. 154)
Ardeal 2.
eliberare 3.
inexistenţa delictului 1.
trimitere 4.

CORPURI LEGIUITOARE (p. 155).
adunări naţionale 2.
adunări revizioniste 1.
compunere 1 ş. u.
funcţionarii cancelariei 7 ş. u.
— revocare 8.
imunitate 4.
— acţiune civilă 5.
— opiniuni 4.
— urmărire începută 6.
modificare 3.
preşedintele Senatului 7, 8.
prim - preşedintele Casaţiei 3.

COTITATE DISPONIBILA (p. 155)
trimitere.

CREDIT DOCUMENTAR (p. 155)
trimitere.

CREDIT FUNICIAR URBAN (p. 155)
adjudecare 2.
— depunerea preţului 2.
cauţiune 1.
efecte, beneficii 1.

CREDIT IN CONT CURENT (P. 155)
trimitere.

CRIMA (p. 155)
recensii 1-3.
trimiteri 4.

CRITICA (p. 155).
trimitere.

CULPA (p. 155)
trimitere.

CUMUL (p. 155)
admisibilitate 3.
epitropi bisericeşti 1.
invalizi de război 2.
pensie 2, 3.
preot 1.

CUMUL DE INFRACŢIUNI (p. 156)
trimitere.

CURATELA (p. 156)
condamnat în contumacie 1
trimitere 2.

CURS FORŢAT (p. 156)
trimitere.

CURS LEGAL (p. 156)
trimitere.

CURTAJ MATRIMONIAL (P. 156)
admisibilitate 1-4.

CURTE CU JURAŢI (p. 156)
act de acuzare 1 ş. u.
— citaţie 6.
— comunicare 17.
— lipsă 2.
adnotare 148.
Basarabia 147.
— indicarea pedepsei 42.
căi de atac 145.
— judecare după trimitere 146.
chestionar 91 ş. u.
— chestiuni, descompunere 94.
— chestiuni, redactare 95.
— circumstanţele faptului 91.
— eroare materială 96.
— etate 108.
— fapte multiple 97, 98.
— fapte rezultând din desbateri 92.
— găzduire 99.
— legitimă apărare 100.
— lucru judecat 101.
— amor 105.
— provocare 102-104.
— redactare 93.
— scuză legală 106.
— tâlhărie 107.
— violenţa 109.
competenţă 20 ş. u.
— incompetenţă, invocare, 20, 23.
— plenitudine de jurisdicţie 20, 23.
— vârsta acuzatului 21.
— v. dec. de punere sub acuzare.
deciziunea 135 ş. u.
— lipsă 46.
— pronunţare 137.
— v. verdict.
deciziunea Cam. pun. sub acuz. 1. ş. u.
— caracter 3.
— comunicare 17.
— efecte 3, 22.
— nulităţi 145.
— recurs 4, 5, 145.
despăgubiri 138 ş. u.
achitare 138 139 141, 142.
— cuantum 140.
deliberarea juraţilor 110 ş. u.
— afişarea instrucţiilor 111.
— contrazicere 115, 119, 135.
— primul jurat 112—114.
— retrimitere spre deliberare 118.
— scoaterea acuzatului 120.
— vot scris de alt jurat 110.
desbateri 77 ş. u.
— acuzat, ultimul cuvânt 81, 82, 84-87, 89.
— apărător, cuviinţă 83.
— juraţi consultarea lor 90.
— juraţi manifestarea opiniei 77-80.
— ordinea expunerilor 88.
grefier 30 ş. u.
— ajutor de grefier 31.
— contrasemnare 30.
incompatibilitate 27 ş. u.
— judecător 27-29.
— Minist. public 27-29.
interogatoriu 66.
juraţi 32 ş. u.
— amenda 35.
— înrudirea juraţilor 34.
— manifestarea opiniei 36, 77-80.
— patentă 32.
— vârstă 33.
juriu-constituire 54 ş. u.
— apelul nominal 62.
— continuare, prezenţa juraţilor 59.
— jurământ 65.
— jurat apărător 63.
— juraţi suplimentari 57, 60.
— juraţi suplimentari, număr 60.
— juraţi suplimentari, punere în urnă 61, 64.
— juraţi suplimentari, recuzare 58.
— prezenţa juraţilor 59.
— surzenie 54-56.
lista juraţilor, notificare 7 ş. u.
— data notificării 14.
— menţiuni 16.
— neinvocare 10-12.
— sancţiune 7, 9.
— termen 9-15.
martori 68 ş. u.
— aducerea lor 47, 51.
— aşteptarea martorilor 68.
— citirea depoziţiilor 43, 44, 46.
— copii, audiere 69.
— fiul acuzatului 70.
— informator 50.
— jurământ 72-74.
— listă 45.
— mandatarul părţii 75.
— notificarea listei 71.
— restricţiuni 76.
— rudenie cu victima 73.
membrii Curţii 24 ş. u.
— supleant 24, 26.
— tragere la sorţi 24, 25.
— v. incompatibilitate.
minister public.
— v. incompatibilitate.
preşedinte 41 ş. u.
— aducerea martorilor 47, 51.
— citirea depoziţiilor 43, 44, 46.
— consultare 48, 49.
— deliberare 48-50.
— explicaţii în camera de consiliu 52, 53.
— retractarea măsurilor 41.
proces verbal al şedinţei 143 ş. u.
— depoziţii 144.
— răspunsul acuzaţilor 143.
şedinţa secretă 37.
şeful gărzii-nume 38.
— ordin scris 29, 39, 40.
sesiune — durată 18 ş. u.
— expirare 19.
— sesiune permanentă 18.
studii 148.
trimiteri 150.
verdict 121 ş. u.
— citirea grefierului 130.
— condiţiuni 129.
— redactare 131.
— recomandarea preşedintelui 121, 122.
— revenirea 134.
— scriere 123.
— semnătură 125-128, 132, 133.
— suspendare 116.
— unanimitate 124.
— verdict greşit, amânare 116, 135, 136.

CURTE DE APEL (p. 163)
trimitere.

CURTE DE CASAŢIE (p. 163)
comerciale 1.
competenţă 1 ş. u.
contestaţie 8.
contravenţie R. M. S. 4.
expropriere 3, 5.
legi speciale 7.
monografie 9.
ordonanţă de adjudecare 3.
pensiuni 6.
secţii unite 7.
suspendarea executării 2.
trimitere 10.

CURTE DE CONTURI (p. 163)
competenţă 2.
magistraţi - spor scumpete 1.

D

DAR MANUAL (p. 163).
trimitere.

DARE DE FOC (p. 163)
trimitere.

DARE IN PLATA (p. 163)
trimitere.

DATA CERTA (p. 163)
trimitere.

DATORIILE STATULUI AUSTRO-UNGAR (p. 163).
banca austro-ungară 3.
compensaţie 1.
împrumut de război 3.
răspunderea Statului Român 1, 2.
tratat dela Trianon 2.

DAUNE.—CULPA CONTRACTUALA (p. 164)
Ardeal 57.
Basarabia 56.
condiţiuni 16 ş. u.
— accident c. f. 16.
— electricitate 17.
— executarea convenţiei 16 ş. u.
— mărfuri, livrare 18.
— societate, lichidare 19.
— transporturi refuz 20.

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.iini.ro

culpa contractuală 26-29, 59.
culpa delictuală 59.
culpa debitorului 21 ş. u.
— calea ferată 22.
— calea ferată accidente 23.
— poprire 24.
— ruperea tratativelor 21.
— societate 26.
— teatru 25.
daune cominatorii 5 ş. u.
— apreciere 10.
— deosebiri 10, 12.
— exigibilitate 6, 8, 13-15.
— lucru judecat 7.
— scop 5, 7-9, 12, 13.
— suspendarea executării 8.
daune compensatorii 1 ş. u.
— determinare 2.
— exigibilitate 3, 4.
daune morale 58.
diviziuni 1.
evaluare 39 ş. u.
— apreciere 39, 40, 42, 43, 52.
— apreciere elemente 41, 44-46, 48, 53, 55.
— cale ferată 51.
— delict 50.
— depreciere monetară 54.
— dobânzi 50.
— interese compensatorii 49.
— motivare 40, 49.
— tipărire 47.
executarea în natură 37.
forţă majoră 38.
prejudiciu 32 ş. u.
— chestiune de fapt 32, 42.
— divorţ 35, 36.
— quasi-contract 33, 34.
— raport de cauzalitate 32.
punere în întârziere 29 ş. u.
— acţiune de reziliere 31.
— daune compensatorii 29.
— „ moratorii 29, 30.
— tribunal incompetent 30.
trimiteri 60.

DAUNE DE RAZBOI (p. 166)
trimitere.

DECLARAŢIA DE LA LONDRA (p. 166).
trimitere.

DECONFITURA (p. 166)
beneficiu de discuţiune 2.
determinare 1.

DECRET (p. 167)
lipsa semnăturii 1.

DECRET-LEGE (p. 167)
Ardeal 5, 7.
caracter 4.
Casaţie 9.
cenzurare 8 ş. u.
chirii 6.
constituţionalitate 10.
funcţionar Parlament 2, 4.
justificare 1, 3.
ratificare 5, 8.
trimiteri 11.

DEFINIŢII (p. 167)
recensie 1.

DELAPIDARE (p. 167)
trimiteri.

DELEGAŢIUNE DE PLATA (p. 167)
deosebire 1.

DELIBERARE (p. 167)
trimitere.

DELICT (p. 167)
trimitere.

DELICT DE AUDIENŢA (p. 167)
advocat 3, 4, 7—10 12.
căi de atac 2, 3, 14, 15.
caracter 2, 3.
hotărâre 13.
— executare 13.
instanţă competentă 7, 8, 10.
judec. de ocol 1.
judecare 11.
probe 6.
procedura 5 ş. u.
proces verbal constatator 5, 12.
magistat ultragiat 9.
ridicare de pe scaun 11.
ultragiu 9.

DELICT DE DREPT COMUN SAVARŞIT IN TIMUL AUDIENŢII (p. 168)
advocat 1.

DELICT DE FUGA (p. 168)
trimitere.

DELICT DE PRESA (p. 168)
anunciuri 2.
Ardeal 14, 19.
arest preventiv 20.
articole calomnioase 1.
bune moravuri 2, 5.
competenţa 10 ş. u.
— constituţie retroactivitate 12, 16.
— declinare 17.
— funcţionar public 11.
— înjurii 13.
— juriul 15.
— principiu 10.
— viaţă particulară 12, 13.
dreptul de a răspunde 3 ş. u.
— lezarea terţilor 3.
— operă literară 6.
procedură 17 ş. u.
— declinare 17.
— desistare 17.
— opoziţie 18.
— recurs 19.
propagare 1.
responsabilitate 7 ş. u.
— acţiune civilă 7.
— fundament juridic 8, 9.
— solidaritate 9.
trimiteri 21.

DELICT PENAL (p. 169)
trimiteri.

DELICT POLITIC (p. 169)
alegeri 3 ş. u.
— funcţionar public 4, 7.
— infracţiuni, instanţă 4, 5, 7.
—infracţiuni, calomnie 6.
— propagandă 3 4.
amnestie 6.
caracterizare 1.
distribuire de manifeste 2.
jude de ocol 7, 8.
mobil 2.

DELICT RELIGIOS (p. 169)
monografie.

DEMENŢA (p. 169)
trimitere.

DENTIST (p. 169)
chirii 2.
convenţii p. tratament 3.
drept câştigat 4.
subchirurg 1.

DENUNŢARE CALOMNIOASA (p. 170)
denunţare 1-3.
elemente 1.
intenţie delictuoasă 1.
spontaneitate 3.
trimitere 4.

DEPOZIT (p. 170).
Ardeal 27, 28.
depozit voluntar 1 ş. u.
advocat 1, 2.
deponent 12 ş. u.
— drepturi şi obligaţii 12 ş. u.
— titluri depozitate 12-15.
depozitar 6 ş. u.
— acţiune în justiţie 7, 8.
— automobil 10.
— caz fortuit 6.
— culpa levis 6.
— drepturi şi obligaţii 6 ş. u.
— parte civilă 8.
— paza lucrurilor 7, 9, 10.
— restituire 11.
proba 3 ş. u.
— drept comun 5.
— martori 3, 4.
— prezumţii 4.
depozit necesar 16 ş. u.
hotelier 17—21.
restaurator 16.
vagon de dormit 22.
vestiar 16.
depozit neregulat 23 ş. u.
efecte depozitate 23—25.
moratoriu 26.
legislaţie 27 ş. u.

DEPUTAT (p. 171)
trimitere.

DESFIINŢARE DE HOTARE (p. 171)
trimitere.

DESISTARE (p. 171)
Ardeal 16—18.
caracter 2, 4.
divorţ 3.
efecte 15.
forma 5 ş. u.
— consimţământ 8 ş. u.
— declaraţie 5.
— desistare implicită 6.
— excepţiune 7.
— opunere 5, 8, 10—12.
interpretarea act. de desistare 13 ş. u.
— aprecierea instanţei 13, 14.
ordine publică 1.
trimiteri 19.

DESCHIDERE DE CREDIT (p. 172)
caracterizare 2.
clauza-aur 1.
obligaţiuni 3.

DESCHIDERE DE CREDIT IN CONT CURENT (p. 172)
trimitere.

DESPAGUBIRI CIVILE (p. 172)
trimitere.

DESPAGUBIRI DE RAZBOI (p. 172)
monografie 1.
trimitere 2.

DEZAVUARE-ACŢIUNE IN- (P. 172)
coabitare 2.
mărturisire 3.
termen 1.
trimitere 4.

DIPLOMAT (p. 172)
trimitere.

DISCIPLINA (p. 172)
trimitere.

DISJUNGERE (p. 172)
coproprietar 2, 3.
elemente 1,4.
împrejmuire 4.
mobil 4.
monografie 6.
racord electric 5.
semnături 2.
servitute 4.

DISPOZITIV (p. 173)
trimitere.

DISTRUGERE (p. 173)
trimitere.

DISTRUGERE DE HOTARE (p. 173)
trimitere.

DIURNA PARLAMENTARA (p. 173)
diurnă anticipată 1—3.

DIVERGENŢA (P. 173)
opinie, revenire 1.
revizuire 2.

DIVORŢ (p. 173)
acţiuni concomitente 21.
an de încercare 29 ş. u.
— expirare 30—32.
— în apel 29.
anularea înscrierii 41.
apel — an de încercare 42, 43.
— admitere în principiu 42—44.
— calcularea termenului 45.
— consilii 50.
— desistare 40, 49.
Ardeal 107 ş. u.
— alimente 109.
— minori 114.
— motive 107, 111.
— părăs. domicil. 110.
— somaţie 113.
— termen 6 luni 112, 113.
Bucovina 108.
— părăsire 108.
cauze 1 ş. u.
— adulter 3.
— apreciere 2.
— cauze poster. acţiunii 1.
— condamnare penală 7.
— insulte grave 6, 8—11.
— părăsire 4, 5, 12.
— probe 4.
competenţă 13.
— absent 17.
— consilii, inst. incompet. 14.
— domiciliul soţului 13.
— ordine publică 13, 15, 16, 18.
conexare 21.
conflict de legi 80 ş. u.
— admit. în principiu 89.
— american 88.
— belgian 81, 82.
— competenţă 80 ş. u.
— „ condamnat moarte 83.
— „ ordine publică 82.
— „ statut personal 84, 93.
— Elveţia 86.
— englez 87.
— Fiume 98, 101.
— francez 80, 90.
— fraudă la lege 85.
— grec 80.
— Haga (convenţie). 94.
— heimatlos 99.
— hotărâre 97.
— italian 85, 94, 98, 100-102.
— măsuri provizorii 106.
— motive 84.
— musulman 92.
— naţionalitate nouă 85.
— olandez 86.

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.iini.ro

— procedură 96.
— rus 91.
— separaţie de corp 103, 105.
— spaniol 95.
drept comun 20.
efecte 55 ş. u.
— copil, încredinţare 58.
— „ arestare 59.
— expulzarea soţului 37, 55.
— numele 55, 57.
— v. treimea copiilor.
hotărîre 39 ş. u.
măsuri provizorii 36 ş. u.
— expulzarea soţului 37.
— părăsirea domiciliului 36, 37.
— ţinerea copilului 38.
monografie 115.
opoziţie 48.
probe 22 ş. u.
— apel 26.
— convenţiune de separare 27.
— indicarea probelor 22.
— mărturisire 28.
— pârât 23, 24.
— probe noi 25.
— reclamant 22.
procedură 13 ş. u.
procurator 19.
recurs 46.
— efect suspensiv 47.
stingere acţiunii 33 ş. u.
— calitate 33.
— împăcare, învocare 34.
— terţii 35.
transcrierea hotărîrii 51 ş. u.
— anulare 41.
— Bucovina 53.
— călătorie în străinătate 52.
— tardivitate 53.
treimea copiilor 60 ş. u.
— achiziţiuni posterioare 71.
— adopţiune 70.
— înstrăinare 64.
— „ anulare 63, 67, 68.
— răscumpărare 73 ş. u.
— altă căsătorie 61.
— „ calculul venitului 76.
— „ decădere 74.
— „ mandatar 75.
— „ purgă 75.
— „ termen 75.
— „ terţi 75.
— „ transmiterea dreptului 75, 77—79.
— scop 60, 62, 70.
— transmiterea proprietăţii 65, 66, 67.
— uzufruct, cedare 69, 72.
trimitere 116.

DOBANDA (p. 179)
trimitere.

DOBROGEA (p. 179)
bunuri 9 ş. u.
— abandonare Statului 19, 22, 29.
— dijma 19.
— înstrăinare 16—18, 21, 25.
— islaz 9.
— mirie 10 ş. u.
— proprietate 12.
— „ comune urbane 26.
— „ Dobrogea Nouă 23.
— „ verificarea titlurilor 22 ş. u.
— rurale 12—16.
drept penal 29 ş. u.
— bigamie 29.
fapt complex 2.
note 30.
organiz. judecătorească 1 ş. u.
— Lausanne, tratat 3.
— musulmani 1, 3.
persoane 4 ş. u.
— căsătorie 5, 6.
— familie 8.
— femeie măritată 6.
— minoritate 7.
— tutela 4.
trimiteri 30.

DOCTRINA PENALA (p. 180)
trimitere.

DOL (p. 180)
trimitere.

DOMENIUL PUBLIC (p. 180)
concesiune 1—3.

DOMICILIU (p. 180)
apartenenţă 7.
Bucovina 1.
domicilii multiple 1.
domiciliu ales 5.
— „ efecte 6.
— forţat 2.
funcţionar public 8.
minor 3.
musulman 4.
schimbare 7.
— declaraţie 9.
trimiteri 10.
tutelă 3.

DONAŢIUNE (p. 181)
acţiune în revocare 33 ş. u.
— cine o intentează 33, 34.
— v. revocare.
Ardeal 38, 39.
autorizarea guvernului 3.
capacitatea părţilor 2 ş. u.
captaţie 4, 5.
daruri manuale 20 ş. u.
— apreciere 20.
— forme 22.
— probe 22.
— tradiţiune 21
donaţie între soţi 15 ş u.
— căsătorii multiple 15.
— divorţ 17.
— revocare 16.
donaţie prin contr. de căsătorie 18 ş. u.
— forme 18.
— revocare 19.
donaţie remuneratorie 1.
forme 6 ş. u.
— acceptare 6, 7.
— „ tacită 11.
— act. autentic 6 ş. u.
— „ notarial 7.
— lipsa formelor 14 ş. u.
— ofertă 9.
— sarcini 12.
— subscripţie publică 8.
— solemnitate 6, 7, 8, 10.
— surdo-muţi 13.
— viciu de consimţământ 14.
ingratitudine 35 ş. u.
— adulter 37.
— concubină 36.
— injurii 35.
note 40.
revocare 23 ş. u.
— cine o cere 24.
— donaţie deghizată 26.
inalienabilitate 31, 32.
— neîndeplinirea condiţiilor 23 ş. u.
— punere în întârziere 27, 28.
— sarcini 24, 25.
— „ termen 30.
— v. acţ. în revocare.

DONAŢIUNE DEGHIZATA (p. 183)
deosebiri 3.
forma actului 1 ş. u.
— alimente 2.
formalităţi 5 ş. u.
— apreciere 7.
— capacitate 5.
— condiţiuni 5.
— solemnitate 6, 8.
proba 9 ş. u.
— act scris 10, 11.
— apreciere 12, 14.
— sarcini 9.
— succesiuni 10.
valabilitate 13 ş. u.
— acte similare 15.
— apreciere 12, 14, 16.
— rezervă 17.

DOSAR DISTRUS (p. 184)
instanţa competentă 2.
reconstituire 1.

DOTA (p. 184)
trimitere.

DREPT (p. 184)
America 22, 23.
Anglia 25, 31.
civil 42 ş. u.
— bazele 47.
— comparat 55.
— curs 42, 43, 52, 53.
— italian 44.
— precis 48.
— România 51, 54.
— rus sovietic 45, 49, 50.
— viitorul 56.
comercial 57 ş. u.
— anteproectul 59, 62, 63.
— autonomie 59.
— bancar 61.
— comparat 64.
— izvoarele 60.
— maritim 66, 68.
— tratat 65, 67.
constituţional 27 ş. u.
— curs 28, 30.
— probleme 27.
— tratat 29.
divanul Moldovei 83.
Donici, cod 82.
internaţional privat 69.
internaţional public 39—41.
istoria dreptului 71 ş. u.
— dispoziţii romane în civil 78.
— instituţii romane 73, 74.
— izvoarele dr. român 80.
— obligaţii 84.
— principii, istorice 81.
— roman 72—74, 75, 76, 78.
— român 77, 85.
— şcoala din Beiruth 71.
noţiuni generale 1 ş. u.
— concepţii moderne 21.
— forţa 2.
— idealismul 4.
— ideia modernă 5.
— introducere 10, 11, 20.
— justiţia şi voinţa 14, 17.
— libertate 3.
— logica şi bunul simţ 15.
— morala 16, 26.
— ordinea 13.
— ordinea socială 7.
— romantism juridic 24.
— standard juridic 18.
— ştiinţa şi arta 12.
— subiectul dreptului 6.
— transformările 19.
— viziunea socialistă 9.
penal 32 ş. u.
— internaţional 39.
— istoric 32—34.
— legiuirile lui Sturza 32.
— principii 37, 38.
— război 39.
— România 33, 35.
— ungar 36.
privat 42 ş. u.
public 27 ş. u.
Rusia 1, 8, 45, 49 50.
trimiteri 86.

DREPT DE CRITICA (p. 185)
trimiteri.

DREPT MARITIM (p. 185)
abadon 28.
abordaj — v. avarii, creanţe privilegiate.
asigurări maritime 25 ş. u.
— franco avarie reciprocă 27.
— lege engleză 26.
— riscul mării 25.
avarii şi contribuţii 29 ş. u.
— abordaj 30.
— convenţia de la Bruxelles 31.
— culpa comună 31.
— drept aplicabil 29.
conosament — v. poliţa de încărcare.
construcţii navale 36.
contract de închiriere 18 ş. u.
— cuprins 18.
— raporturi 18.
convenţia de la Bruxelles 31.
creanţe privilegiate 32 ş. u.
— abordaj 34.
— cheltueli de judecată 33.
— enumerare 32—34.
— incendiu 35.
— primă de asigurare 35.
— onorariu de advocat 33.
navlu 22 ş. u.
— acţiune 24.
— elemente 23.
— forţă majoră 22.
— reziliere 22.
personal 13 ş. u.
— acţiune 16.
— clauză de exonerare 14, 15.
— navlositor 17.
— ofiţer de vas, urmărire 13.
— prescripţie 16.
— Spania 14.
— vas închiriat 17.
poliţă de încărcare 19 ş. u.
— posesiune 19, 20.
— proba contrarie 21.
răspunderea proprietarului 1 ş. u.
— afretor, fapta sa 8.
— clauză de exorerare 2, 3, 5—7.
— culpă gravă 4.
— neglijenţă 1.
— obligaţia căpitanului 9.
trimiteri 37.
urmărirea vaselor 10 ş. u.
— apartenenţă străină 10.
— citaţie 12.
— comandament 11.
— proc.-verb. de urmărire 12.
vase 1 ş. u.

DREPTURI CETAŢENEŞTI (p. 187)
trimiteri.

DREPT DE CRITICA (p. 187)
trimiteri.

DREPT SUCCESORAL (p. 187)
trimiteri.

DROGUERIE (p. 187)
autorizare 1.

DRUM PUBLIC (p. 187)
trimitere.

DRUMURI (187)
impozit 2.
poliţia drumurilor 1.

DUEL (p. 187)
împăcare 1.
moarte 2.
rănire 2.

DUNAREA (p. 187)
trimitere.

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.iini.ro

E

ECONOMIE POLITICA (p. 187)
comunism 1.
doctrine economice 3.
Germania 2.
sindicalism 4.
trimiteri 5.

EDITURA — CONTRACT DE (p. 187)
imposibilitatea autorului 2.
operă — condiţii 4.
— fxarea termenului 3.
— viitoare 1.

EDUCAŢIE FIZICA (p. 187)
advocat 2.
personal 1.

EFORIA SPITALELOR CIVILE (p. 188)
jocur ide noroc 1.
societate comercială 1.
trimiteri 2.

EGIPT (p. 188)
cetăţenie 1.
competenţă 2.
musulmani 1 2.

ELECTORALA-LEGE (p. 188)
cărţi de alegător 4.
— imprimare 4.
— ridicare 5.
condamnat p. crimă 1.
— prescripţie 1.
forme-violare 8.
incapabili 1, 2.
judecător de ocol 4.
liste de candidaţi 9.
liste electorale
— afişare 7.
— contestaţii 3, 7.
— înscrieri 2.
— revizuire 6.
trimiteri 10.

ELECTRICITATE (p. 188).
trimitere.

EMANCIPARE (P. 188)
acţiune 3, 5.
contestaţie la adjudecare 4.
controlul justiţiei 1.
efecte 3 ş. u.
forme 1.
fraudă 1.
minoră căsătorită 2.

EMBATIC (p. 188)
acţiuni 3 ş. u.
— contestaţie 4.
Basarabia 19.
— act casnic 19.
caracter 1.
drept agrar 11 ş. u.
— desfiinţare 13, 15.
— despăgubire 16, 17.
— exprop. p. embaticari 14, 18-20.
— exporp. caracter 21.
— revendicare 16.
— subsolul 11, 12.
drept civil 8 ş. u.
— caracter 9.
— constituire 8, 10.
drept vechi 5 ş. u.
— desfiinţare 7.
— prescripţie 5.
— transmitere 6.
schimbări 2.
transmiteri 1.

EMBLEMA (p. 190)
trimitere.

EMFITEUZA (p. 190)
epistasie 1.
reglementare 1.
obicei 1.
trimitere 2.

EPIDEMIE (p. 190)
bâlci 1.
închiderea cârciumelor 1.
trimitere 2.

EREDE APARENT (p. 190)
bună credinţă 6.
efecte 11 ş. u., 14.
— înstrăinări 11, 12.
elemente 3 ş. u.
eroarea achizitorului 3 ş. u.
— acţiunea în regres 5.
— indiviziune 3.
— viţiul titlului 4.
eroare invincibilă 7 ş. u.
— diligenţa părţii 8, 10, 12.
— eroare normală 9.
— eroare subiectivă 7.
monografie 13, 14.
principiu 1.
testament nul 2.

EROARE (p. 190)
trimitere.

ESCROCHERIE (p. 190)
trimitere.

EŞIRE DIN INDIVIZIUNE (P. 190).
trimitere.

ETATE (p. 190)
trimitere.

EUROPA (p. 190)
Turcia 1.

EVAZIUNE FISCALA (p. 191)
amnestie 1.

EVICŢIUNE (p. 191)
trimitere.

EVREI (p. 191)
recensie 1.
trimitere 2.

EXCEPŢIUNI (p 191)
achiesare 3.
Ardeal 5, 6.
discutare 7.
legarea instanţei 2
monografie 8.
nulitate de fond 4.
propunere 1, 7.
retract litigios 3.

EXECUATOR (p. 191)
Anglia 9, 23.
Austro-Ungaria 11.
Brazilia 2.
condiţiuni 8 ş. u.
divorţ 4.
efecte 24 ş. u.
— achiesare 24.
— lucru judecat 25.
Egipt 23.
faliment 3.
Franţa 3.
Germania 7.
hotărîrea instanţei competentă 9 ş. u.
— atestarea procedurei 14.
— bursa din Praga 15.
— competenţă, apreciere 15.
— conferinţă, apreciere 12.
— conflict de legi 13.
— hotărîrea arbitrară 26.
— hotărîrea provizorie 2.
— instanţă competentă 9.
— justa aplicare a legii 10, 11.
instanţă străină 16.
— anexiune 16.
— arbitrii 26.
Italia 13.
monografie 27.
ordine publică 17 ş. u.
— bune moravuri 20.
— citare 17, 19, 21.
— comunicarea hotărîrii 17.
— datorii antebelice 20.
— judecarea în lipsă 21.
— paternitate naturală 18.
principiu 1.
procedură 5 ş. u.
— autoritate diplomatică 5.
— grade de justiţie 6.
— grade de juridicţie 6.
— reconvenţională 7.
reciprocitate 22 ş. u.
— pârâţii străini 23.
— procedura diferită 22.
Ungaria 22.

EXECUTARE SILITA (p. 192)
Ardeal 128 ş. u.
— fond bisericesc 129.
— incidente 130.
— măsuri provizorii 128.
Basarabia 33, 88, 131 ş. u.
— înstrăinare 131.
— lege aplicabilă 33.
— lipsa concurenţilor 132.
— numărul licitaţiilor 88, 132, 133.
— preţ nedepus 132.
Bucovina 134 ş. u.
— executări de asigurare 13.
— executări mobiliare 136.
conservator 7 ş. u.
— faliment 7.
— recurs 7.
— urmărire de venituri 8.
executare fiscală 137.
persoane îndrituite a executa 3 ş. u.
— agent poliţienesc 3.
— lucruri apărate 5.
— organe administrative 6.
— refuz de executare 4.
titluri necesare 1 ş. u.
— teeţiu 1.
— titlu 2.
trimiteri 138.
Executarea asupra mişcătoarelor 9 ş. u.
bunuri ale autorităţilor 19 ş. u.
— achitarea ad-torului 19.
— comună 23, 24.
— fundaţiune 19.
— inscriere în buget 25-27.
— judeţ, 23, 24.
— principiu 21, 22.
— recurs 20.
— stat 23, 24
bunuri ce nu pot fi urmărite 5, 13 ş. u.
— alimente 14, 15.
— chirii 13.
— dulapuri 16.
— funcţionar public 14, 15.
— lege de urmărire 14.
— medic 16.
bunuri în posesia datornicului 17 ş. u.
— avere negajată 18.
— creditori 17.
— creditor privilegiat 18.
— distribuirea preţului 17.
legislaţia teritoriilor alipite 128 ş. u.
licitaţie 29 ş u.
— faliment 29.
— nedepunerea preţului 29.
— termen 30.
opuneri la tablou 31.
somaţie de plată 9 ş. u.
— act autentic 9.
— întreruperea executării 12.
— număr de eşire 11.
— terţiu deţinător 10.
vânzarea 28.
— locul 28.
— ziua 28.
Executarea asupra nemişcătoarelor 32 ş. u.
acte de administraţie 113 ş. u.
— arendare 114.
— cesiunea chiriilor 113.
adjudecare — V. licitaţie.
adjudecatar 39 ş. u.
— incapacităţii 39 ş. u.
— mandatar 39.
— nulitate 40.
— ordine publică 40.
afipte şi publicaţiuni 42 ş. u.
— acţiune în revendicare 43.
— creditori neincunoştiinţaţi 42.
— cuprins 46 ş. u.
— nulitate 48.
— primăria situaţiei 45.
— reducerea creanţei 46.
— societate 47.
— sucesori 49.
— termen 50, 51, 76.
bunuri ce pot fi urmărite 34 ş. u.
— indiviziune 34.
— indiviziune unic mobil 35.
căi de atac 107 ş. u.
— consemnarea preţului 107. 108.
— ordon. de adjudecare 109, 110.
— ordon. rectificări 112.
— revindere în cont 100. 111.
— revizuire 109.
caracterul executării 33.
caracterul instanţei 32.
concurenţă. — V. licitaţie.
concurs de urmăriri 55.
— credit func. urban 55.
consemnarea preţului şi taxelor 90 ş. u.
— comoştenitori 99.
— creanţa drept preţ 90, 97.
— creanţa, dobânzile 90.
— evicţiune 98.
— neconsemnarea taxelor 96.
— procentele preţului 93
— pronunţare asupra deşunerii 92.
— termen 91, 94, 95.
— V. căi de atac.

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.iini.ro

contestaţie 56 ş. u. 69.
— acţiune principală 56.
— cerere în nulitate 58.
— dol 69.
— fraudă 69.
— Notariat, competenţă 56-58, 62, 63.
— revânzare în cont 57.
— termen 59, 61.
— vicii de formă 62.
— V. nulităţi procedurale, obiecţiuni de fond, suspendarea vânzării.
evaluare 52 ş. u.
— aplicarea legii 53.
— procedura 52.
— termen 54.
evicţiune 119 ş. u.
— dotă 121, 122.
— indiviziune 125.
— participanţi la urmărire 120.
— prescriere 119, 124.
— revendicare 123.
formele vânzării 41 ş. u.
— forme convenţionale 41.
— v. afipte şi publicaţiuni, proces-verbal de situaţie.
garanţie, v. licitaţie.
licitaţie 55, 75 ş. u.
— adjudecare provizorie 87 ş u.
— „ reformare 87.
— concurenţă 81 ş. u.
— garanţie, caracter 86.
— garanţie insuficienţă 82.
— garanţie, vânzare în cont 83, 84.
— lipsa concurenţilor 81.
— procură specială 75, 85.
— publicitate 77.
— redeschidere 76, 78.
— stăruinţă la vânzare 79.
— strigări 80.
— supralicitare 88 ş. u.
— supralicitare, termen 89.
— v. consemnarea preţului, vânzare în cont.
Monitorul Oficial — lipsă 44.
nulităţi procedurale 65 ş. u.
— afipte şi publicaţii 66.
— ordine publică 66.
— prezenţa părţilor 67.
— ratificare 67.
— supralicitare 65.
obiecţiuni de fond 68 ş. u.
— deţinător 73.
— indiviziune 74.
— petiţie 68.
— revendicare 71.
— validitatea creanţei 69, 70, 72.
opoziţie — v. contestaţie.
ordonanţa de adjudecare 104 ş. u.
— caracter 104, 105.
— comoştenitor 117.
— drepturi reale 118.
— efecte 115.
— executare 127.
— lucru judecat 106.
— transcriere 116.
— transmiterea proprietăţii 115 ş. u.
— v. căi de atac, evicţiune, purgare.
proces verbal de situaţie 42 ş. u.
publicitatea şedinţei 77.
purgare 126.
redeschiderea vânzării 78.
strigări — v. licitaţie.
supralicitare — v. licitaţe.
suspendarea vânzării 60.
— acţiune principală 64.
— cauţiune 60.
taxe fiscale — v. consemnarea preţului.
vânzare în cont 100 ş. u.
— cale de atac 100, 111.
— concurenţă 103.
— fals adjudecatar 102.
— procedură 101.
— supralicitare 101.

EXECUTARE PROVIZORIE (p. 199)

Ardeal 5.
cazuri 1.
judec. de ocol 3, 4.
locaţiune 2.
trimiteri 6.

EXECUTOR TESTAMENTAR (p. 199)

trimitere.

EXPERTIZA (p. 199)

aprecierea instanţei 1, 2.
Ardeal 3.
citare 3, 5.
elemente de fapt 4.
înlocuirea experţilor 6.
nouă expertiză 2.

EXPORT (p. 199)

autorizaţiune 1.

EXPOZIŢIA DIN IAŞI (p. 199)

trimitere.

EXPROPIERE (p. 199)

trimitere.

EXPROPIERE PENTRU UTILITATE PUBLICA (p. 199)

Basarabia 20.
cercetare locală 27.
competenţa 10 ş. u.
— citare 17.
— drept de proprietate 16.
— indemnizare 15.
— renunţare 14.
— rolul tribunalului 10-14.
comisia de arbitri.
— apel 25.
declaraţie de util. publică 7 ş. u.
— apreciere 7.
— cale de atac 8.
— decizia comis. interimare 9.
despăgubiri 23 ş. u.
— apreciere 30, 31.
— bonuri comunale 32.
— cerere 33, 34.
— daune eventuale 23.
— efecte în viitor 29.
— întinderea terenului 26.
— invenţiune 24.
— plata 32.
— stabilire 25 ş. u.
— valoarea fondului 28.
efectele hotărîrii 18 ş. u. 35.
— interpretarea actului 22.
— întinderea terenului 26.
— locaţiune existentă 20, 21.
— transmiterea proprietăţii 18, 19.
expropriere eventuală 3.
extindere 4.
intrare în posesie 33.
procedură 7 ş. u.
proprietăţi de domeniu public 1.
refuz de a expropria 6.
renunţare la expropriere 5, 14, 19.
trimitere 36.
utilitate culturală 2.

EXPULZARE (p. 201)

naţional 2.
refugiat politic 1.

EXTERITORIALITATE (p. 201)

agent consular 2.
familia diplomatului 1.
infracţiune penală 3.
localul ambasadei 4.
localul consulatului 3.
trimitere 5.

EXTRADARE (p. 201)

ancheta judiciară 8.
arestare 8 ş. u.
— control judecătoresc 10. 12. 13.
— mandat de arestare 8.
— motivare 11.
— neprezentarea actelor 14.
— oportunitate 9.
Austro-Ungaria 3.
Bulgaria 3, 5.
condiţiuni 4 ş. u.
convenţie de extrădare 2. ş. u.
— lipsă 2.
delict militar 6.
— pedepsit cu moartea 6.
— politic 5, 6.
— prescris 6.
naţional 4.
principiu 1.
procedură 7.
refuzul extrădării 6.

F

FALIMENT (p. 202)

actele falitului 216.
— v. acţiuni, creditori, femeia falitului, revendicare.
acţiunea de declarare 1 ş. u.
— caracterizare 1.
— fapte noi 2, 3.
acţiuni derivând din faliment 51, 54.
acţiune în justiţie — v. efecte.
acţiune revocatorie — v. nulitatea actelor.
administrare — v. creditori, Judec. sindic.
amnestie — v. data înceţ. plăţilor.
Anglia 52, 53.
arestare 71, 72.
Ardeal 206 ş. u.
— actele falitului 208, 210.
— cointeresare 206.
— compensaţie 212.
— declarare din oficiu 213.
— drept aplicabil 207.
— moratoriu 207, 209.
— prescripţie 208.
— verificarea creanţelor 211.
Basarabia 205.
căi de atac 59 ş. u.
— apel 59, 61, 65-67.
— opoziţie 62-64, 68-70.
— recurs 60.
cheltueli de administraţie 164, 165.
comerciant 5 ş. u.
— mijlocitor de schimb 6.
— pompe funebre 5.
— sindicul bursei 7.
— succesori 8.
— supus străin 9.
comerciant decedat 106 ş. u.
— citare 112.
— continuare comerţ 108.
— efecte 109, 110.
— înceţ. plăţilor 106.
— moratoriul succesorilor 107.
— termen 111.
competenţa — v. procedură.
concordat post-falimentar 173 ş. u.
— condiţiuni 173.
— creanţe verificate 175.
— efecte 174, 177.
— opoziţie 176.
— societate 173.
— termen 178.
condiţiuni 4 ş. u.
contestaţie — v. revendicare.
continuarea comerţului 172.
cota Statului 166-168.
creditori diverşi 142 ş. u.
data încetării plăţilor 96 ş. u.
— amnestie 97.
— contestaţie 96.
datorii comerciale 10 ş. u.
— consignaţie 37.
— cumpărare imobil 12.
— datorie civilă 10, 11.
decedat — v. comerciat decedat.
declararea 1 ş. u.
efecte 71 ş. u. 214.
— act de procedură 76
— acţiuni 93.
— acţiuni în justiţie 84.
— anticreză 73.
— cale de atac 87, 88.
— cambie 90, 92.
— citarea falitului 89.
— convenţiune 81, 82.
— coobligat 92.
— delegaţie de plată 75.
— dobânzi 90.
— dota 94.
— drepturi personale 91.
— drepturi publice 82.
— executarea contractelor 77, 95.
— gaj 83.
— intervenţie personală 85, 86, 89.
— loacţiune 74.
— ţară străină 80.
— transacţii 78, 79.
— v. nulitatea actelor.
falimentul comerc. decedat — v. comerc. decedat.
falimentul societ. comerciale — v. societ. comerc.
femeia falitului 132 ş. u.
— data dobândirii bunurilor 134.
— inscripţie ipotecară 94.
— prezumţii 132.
— proba 133, 136-141.
— regim dotal 132, 135.

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.iini.ro

funcţionari concediaţi 142, 143.
încetarea plăţilor 13 ş. u., 218.
— activ suficient 15,34, 41, 44.
— apreciere de fapt 21, 22, 24, 25, 30, 36, 38 41, 43.
— bună credinţă 18, 20-22, 26, 31-32, 40.
— caracterul creanţelor 45.
— consignaţie 37.
— creanţă ipotecară 19.
— creanţă litigioasă 16.
— cunoştinţa creditorului 14.
— declarare din oficiu 28.
— desinteresarea creditorilor 29.
— imposibilitate notorie 27.
— încetare temporară 15, 17, 27.
— mărturisire 44.
— menţinerea creditului 28.
— mijloace frauduloase 23.
— proba contrarie 42.
— protestc- 39. 44.
— refuz nejustificat 26.
— tergiversarea plăţii 38.
— unic creditor 13, 35.
—v. data încetării plăţilor.
încetarea falimentului 169 ş. u.
închiderea falimentului 204.
inventariere 144.
intervenţie 55.
judecător sindic 129 ş. u.
— administrare 130.
— reprezentare 129, 131.
— v. acţiuni, efecte, nulitatea actelor.
lichidarea activului — v. vânzarea bunurilor.
lipsa pasivului 170, 171.
monografie 215, 220.
moratoriu 179 ş. u.
— conexare 182.
— creanţe exceptate 181.
— impozite 181.
— invocare 179.
— renunţare 180.
— sarcini publice 181.
moratoriu, condiţiuni 183 ş. u.
— acte prezintate 185.
— criza 184.
moratoriu, efecte 191 ş. u.
— acţiuni în justiţie 197.
— beneficiu de discuţiune 193.
— creditori străini 195.
— măsuri de asigurare 192, 196.
— perimare 191.
— plată autorizată 194.
moratoriu, pierderea beneficiului 198.
moratoriu, procedura 186 ş. u.
— căi de atac 186, 219.
— citarea creditorilor 190.
— intervenţie 187, 189, 219.
— opoziţie 188.
moratoriu, respingere 199.
nulitatea actelor 98 ş. u.
— caracter 99, 100.
— competenţă 102.
— concordat omologat 101.
— dotă 104.
— garaţie 105.
— invocare 98-100.
— societate în nume colectiv 103.
prezumţie muciană — v. femeia falitului .
procedura 46 ş. u.
— comisie arbitrii 48.
— creditori reclamanţi 46.
— execuatur 50.
— instanţa competentă 49, 52.
— înstrăinare frauduloasă 48.
— intervenţie 55.
— sesizare din oficiu 28, 47.
reabilitare 200 ş. u.
— cerere de declarare 202, 203.
— efecte 201.
— publicitate 200.
redeschiderea operaţiunilor 163.
revendicare 145 ş. u.
— caracter contencios 145.
— deosebiri 146, 147, 149.
— limitare 150.
— probe 149.
— terţ 148.
sentinţa 56 ş. u.
— afişare 58.
— caracter 56.
— verificarea creanţelor 57.
societate comercială 113 ş. u.
— administrator 113
— adunare generală 114.
— efecte 113-115, 119.
— falim. componenţilor 116-118, 120-124, 126-128.
— lichidator 113.
— rectificarea sent. 120, 121.
— retragerea componentului 124.
— societate anonimă 114, 119.
— societate minieră 125.
— societate neregulată 117.
trimiteri 221.
vânzarea bunurilor 160 ş. u.
— creditor ipotecar 160.
— distribuirea preţului 161, 162.
— vânzare imobiliară 160.
verificarea creanţelor 151 ş. u., 217.
— acţiune în curs 156.
— apel 159.
— declaraţie reală şi adevăr. 154.
— drept comun 158.
— efecte 157, 158.
— gaj 157.
— mandatar 152.
— natura creanţei 153.
— opoziţia falitului 151.
— valută străină 155.

FALS IN INSCRISURI (p. 212)
alterarea adevărului 4 ş. u.
— act fără efect 6.
— certificat şcolar 5, 21.
— sume nereale 4.
elemente 1 ş. u.
fals în înscrisuri autentice 16 ş. u.
— bancă populară 26.
— bilet vânz. vitelor 23.
— bilet de circulaţie 22.
— bonuri 18, 19.
— certificat şcolar 21.
— chitanţă 22.
— consilier agricol 18, 19.
— cooperaţie 26.
— elemente 16.
— înregistrare 25.
— mandat postal 24.
— poştă 24.
— prejudiciu 16, 19.
— scris. de trăsură 17, 28.
— stare civilă 27.
— tabele parohiale 27.
— violenie 20.
fals în înscrisuri de comerţ 29 ş. u.
— act constitutiv 29, 30.
— acţiuni 31.
intenţia frauduloasă 7 ş. u.
— buna credinţă 10.
— constatare 8.
— ştiinţa agentului 9.
prejudiciu 11 ş. u.
— beneficiu ilegal 12.
— credinţa publică 13.
— întrebuinţarea înscrisului 14.
— posibilitate de prejudiciu 15.
— reparare 11.
trimiteri 39.
utilizare de fals 32 ş. u.
—acţiuni de societate 38.
— autorul falsului 35, 37.
— buna ştiinţă 34.
— elemente 32.
— infracţiune distinctă 36.
— probe 33.

FALSIFICARE DE MONEDA (p. 214)
trimitere.

FAMILIA (p. 214)
trimitere.

FAPTE DE COMERŢ (p. 214)
trimitere.

FARMACIE (p. 214)
cesiunea dreptului 5 ş. u.
— locaţiunea imobilului 6.
— vânzare 5.
dotă 7.
jurisdicţie 10.
naşterea dreptului 3 4.
natura concesiunii 1 ş. u. 8.
proporţie 11.
Regulament Organic 5.
trimiteri 12.
valoare 9.

FEMEIE-ADVOCAT (p. 215)
trimitere.

FEMEIE MARITATA (p. 215)
trimitere.

FIDEJUSIUNE (p. 215)
acţiune 5, 6.
excepţiuni 3.
garanţie personală 1.
minoritate 4.
obligaţii 5.
solidaritate 1, 2.

FILIAŢIE (p. 215)
acţiune reclam. de stat 18 ş. u.
— probă 19.
acţiune tăgăd. paternităţii 7 ş. u.
— calitate 8.
— excepţie 10.
— neputinţă 9.
— probe 7.
Ardeal 69 ş. u.
— căutarea paternit. 73.
— contestarea legitimit. 72, 74, 75, 77.
— filiaţie legitimă 69-71.
— întreţinerea copilului 76.
— probe 69-71.
Basarabia 78
cercetarea maternităţii 37 ş. u.
— cine poate acţiona 36, 37.
— condiţiuni 32.
— conflict de legi 38, 39.
— copil adulterin 39.
— copil incestuos 39.
— Franţa 39.
— probe 33-35, 37, 40, 41.
cercetarea paternităţii 42 ş. u.
— Alsacia 52, 53.
— conflict de legi 42-46, 48-50, 52-55.
— efecte 50.
— excepţie 51.
— Franţa 45, 46, 48.
— Germania 53.
— Italia 43.
— ordine publică 48.
— Polonia 49.
contestarea legitimării 4, 65 ş. u.
— calitate 65.
— formă procedurale 66.
— proba 68.
— termen 67.
filiaţie legitimă 1 ş. u.
— două filiaţii 2.
— elemente 15.
— martori 17.
— neputinţă 14.
— născut în timp. căsăt. 3 ş. u.
— născut după căsătorie 5 ş. u.
— prezumţia 20
— probare 11 ş. u.
— posesiune de stat 11-14. 16.
filiaţie nelegitimă 20 ş. u., 81, 82.
— act de naştere 22.
— conflict de legi 23.
— efecte 56 ş. u. 83.
— probă 20, 21.
legitimare 60.
— căsătorie subsequentă 62, 63.
— condiţiuni 61.
— copil adulterin 61.
— copil incestuos 61.
— forma recunoaşterii 64.
— recunoaşterea tatălui 63.
— timp util 60.
recunoaşterea judecătorească 28 ş. u., 80.
— deces 30.
— efect retroactiv 29.
— înscrisuri 31.
— lege 28.
recunoaştere voluntară 24 ş. u., 79.
— act de naştere 24.
— copil legitim 25.
— efect retroactiv 27.
— întreţinere 56-59.
— rectificare 26.
trimiteri 84.

FILODORMA (p. 219)
locaţiune 1.

FINANŢE (p. 219)
bancar — drept 4.
credit documentar 3.
datorii interaliate 2.
monedă 5 6.
Statele Unite 1.

FIRME (p. 219)
emblema 5 ş. u.
înscriere 2 ş. u.
— asigurare 4.
— aviz defavorabil 2. 3.
— condiţiuni 2.
procurist 1.

FLAGRANTE-DELICTE (p 219)
trimitere.

FOLOSINŢA LEGALA (p. 219)
stingere 2.
uzufruct legal 1.

FOND DE COMERT (p. 220)
casă de toleranţă 5.
elemente 1.
fabrică 8, 9.
formă 6.
fundament 2-4.
închiriere 8, 9.
monografie 10.
restrângerea dreptului 7.

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.iini.ro

vânzare 6.

FORMULA EXECUTORIE (p. 220)
act autentic 3 ş. u.
— contestaţie 7, 9.
— exigibilitate 3, 6-8, 10 11.
— drepturi indivize 8.
— lichidare 4.
— polite protestate 5.
Basarabia — învestire 13, 14.
hotărîre definit. 1, 2.
învestire 13 ş. u.
perimare 1.
trimitere 15.

FORŢA MAJORA (p. 221)
Anglia 1.
ape, scădere 11.
aplicaţii 8 ş. u.
apreciere 8, 14.
automobil 5, 15.
boala 28 ş. u.
— boală gravă 28.
— boală mintală 29.
cale ferată 9, 10.
condiţiuni 3 ş. u.
— caracter obiectiv 4.
— cauză 3.
— culpă 3.
— previzibilitate 5.
determinare 2.
efecte 31 ş. u.
— culpă imputabilă 31.
— gen nelimitat 39.
— livrări succesive 37.
— locaţiune 36.
— solidaritate 40.
— termen fix 32.
— termen nefixat 34, 35, 38.
— termen nou acordat 33.
greva 27.
incendii 30.
monografie 41.
noţiuni generale 1 ş. u.
proba 7, 12.
război — captură 12, 25.
— contr. posterior 19
— determinare 17.
— fapt obişnuit 18.
— ocupaţie aliată 23, 24.
— ocupaţie inamică 20, 22.
— probă 12, 16, 25.
— rechiziţii 20-22.
— revoluţie 26.
revoluţie 26.
trimiteri 42.
vas 13.

FRAŢIE DE MOŞIE (p. 222)
trimitere.

FRAUDA (p. 222)
trimitere 2.
vânzare 1.

FRUCTE (p. 222)
trimitere.

FUGA — DELICT de — (p. 222)
căruţă, determinare 1.

FUNCŢIONAR PUBLIC (p. 222)
administr. bisericească 12.
advocat funcţionar 20.
advocaţii comunelor 4, 9.
advocaţii publici 10.
Ardeal 62 ş. u.
— acţ. disciplinară 62.
— indemniz. p. locuinţă 63.
— infracţune, 66,67
— normativ de serviciu 64.
— spese de strămutare 65.
buget 4, 5, 8.
decret regal 58.
delegare — v. transferare.
demisiune 60 ş. u.
— revenire 60.
— termen 61.
determinare 1, 2.
diurnist 3. 13.
guvernator B. Naţ. 15.
înaintare 42.
— condiţiuni 42.
inamovibilitate 28.
limba oficială 50.
preot 11.
prestigiu 43.
remunerare 34 ş. u.
— Bucovina 48.
— buget 35, 37.
— chimişti 36.
— salariu 34, 41.
— salariu restant 39.
— spor de scumpete 40.
revocare 51 ş. u.
— efecte 57.
— grevă 52.
— invalid 59.
— promisiune de rechemare 51.
— publicare 56.
— reintegrare 53—55.
salariu — v. remunerare.
servicii — prestare 44 ş. u.
— absenţă 45, 47, 49.
— concediu 48.
— expert 44.
— ore suplimentare 46.
stabilitate 16 ş. u.
— director şcoală 18.
— examen 27.
— înaintare 23.
— inspector poliţie 21.
— ordine publică17.
— principiu 16.
— reprimirea funcţ. 24,26.
— stagiar cu examen 25.
— termen serviciu 19, 22.
Statut aplicare 3.
— funcţii cuprinse 9 ş. u.
suprimare 4 ş. u.
— aparenţă 6.
— instituţii 7.
— neacordarea creditului 8.
teatru naţional 14.
transferare 29 ş. u.
— avizul comisiei 31.
— interesul serviciului 32, 33
— Minist. Industriei 29.
— post echivalent 30.
trimiteri 68.

FUNDAŢIUNE (p. 226)
trimitere.

FURNIZARE DE GAZ (p. 226)
trimitere.

FURT (p. 226)
Ardeal 20.
clandestinitate 1.
furt calificat 15 ş. u.
— amnestie 15.
— cărăuş 16.
— chei mincinoase 17-19.
— determinare 15.
intenţie delictuasă 9 ş. u.
— automobil 10, 13.
— bună credinţă 9.
— constatare 12.
— ocupaţie inamică 14.
— părăsirea obiectului 13.
— restituire 11.
— utilizare frauduloasă 10.
bun mobil 2 ş. u.
— apă 4.
— chitanţă 5.
— determinare 2.
— instalaţie ascunsă 4.
— lămpi electrice 3.
terţ posesor 6 ş. u.
— amanet 8.
— asociat 7.
— gaj 8.
— indiviziune 6.
— societate 7.
trimiteri 21.

G

GARANŢIE (p. 227)
trimitere.

GASIRE DE LUCRURI (p. 227)
construcţiune 1.

GAJ (p. 227)
Basarabia, imobile 56.
contract pignorativ 39.
creditor gagist 32 ş. u.
— cumpărare obiectului 32.
— datorie nouă 38.
— însuşire 32-34, 37.
— privilegiu 35.
— reţenţie 36.
determinare 1, 2, 8.
— accesoriu 6.
— bani 5.
— consimţimânt 7.
— inivizibilitate 9.
— mobile 5.
— transfert 7.
executare 40 ş. u.
— căi de atac 54.
— căi v. opoziţie, contestaţie.
— cererea graţioasă 40.
— condiţiuni 42.
— contestaţie 47, 53.
— faliment, v. judec. sindic.
— judec. sindic 46-48, 51.
— lichidare 44.
— opoziţie 45, 46, 48, 51, 52.
— opuneri 41.
— ordonanţă 43.
— suspendare 50.
— taxa citaţii 49.
forme 17 ş. u.
— autoriz. guvern. 25.
— intabulare 30.
— posesia credit. 17, 18.
— posesia debitor 12.
— remitere 17, 18, 20-24, 26-29.
— transfer acţiuni 14, 19, 26, 27.
— transfer registre 11.
gaj comercial 2-4, 21, 55, 57.
monografie 57, 58.
natura 1 ş. u.
obiecte 10 ş. u.
— mobile 10 ş. u.
— produse 16 ş. u.
obiecte mobile 5, 10 ş. u.
— acţiuni nominat 14.
— bani 5, 10.
— consemnare 12.
— fond comerţ 25.
— fond industrial 12.
— materii idustriale 15.
— salariu 13.
proba 31.
produse 16.
trimiteri 59.
vânzare — v. executare.

GAZDUIRE (p. 229)
trimitere.

GAZ-METAN (p. 229)
constituţionalitate 1.
tarif 2.

GERMANIA (p. 229)
trimitere.

GESTIUNE DE AFACERI (p. 229).
Ardeal 11.
condiţiuni 3 ş. u,
— apreciere 3, 4, 9.
— bună administrare 4.
— capacitate.
— convenţiune 8.
— intenţiune 4, 7, 9.
— justificare 6.
— utilitate 3.
natură comercială 1, 2.
noţiuni 1 ş. u.
proba 10.

GREVA (p. 230)
competenţă 2, 4.
delict continuu 3.
despăgubiri 5.
provocare 2.
rezoluţie 1.
trimiteri 6.

H

HABITAŢIUNE (p. 230)
obligaţiuni 1.
trimiteri 2.

HAGA-CONVENŢIE (p. 230)
trimiteri.

HANGIU (p. 230)
trimiteri.

HEIMATLOS (p. 230)
trimiteri.

HOTARARI (p. 230)
anulare 74 ş. u.
— acţ. principală 74.75.
— acţ. inexistentă 76.
— hot. expedient 75.
— semnătură 77.
text 78.
apel — v. motivare.
Ardeal 95 ş. u.
— arbitrii 97.

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.iini.ro

— complectare 97.
— divorţ 95.
— efecte 100.
— motivare 96.
— nulităţi 99.
— proces-verbal şedinţă 98.
argumente 22 ş. u.
— ipoteze 24.
— lege străină 24.
— v. motivare.
Basarabia 101 ş. u.
anulare 102, 103.
— gir 101.
comunicare 79 ş. u.
— apel respins 86.
— carte de judec. 86.
— cunoştinţa părţii — v. împrejurări.
— dispărut 79.
— domiciliu 79, 87.
— extract 92, 94.
— hotărâri penale 92 ş. u.
— împrejurări echivalente 80-85, 88, 90, 93.
— lipsă la pronunţare 91.
— renunţare 83.
renunţare la apel 89.
— somaţie 80.
cuprinderea 8 ş. u.
denumire 105.
dispozitiv, cuprindere 41, 42.
— în numele legii 39.
— rezerva părţii 40.
efecte 57 ş. u.
— acte noi 61.
— coindivizari 64.
— condiţiune 57.
— creditori străini 68.
— decret lege 58.
— forţă probată 62.
— hotărîre 60.
— lege nouă 58.
— mandatar 65, 66.
— opozabilitate 63, ş. u. 68 ş. u.
— proprietate 69.
— retroactivitate 63.
— revenire 59.
feluri 1 ş. u.
— expertiză 5.
— preparatorie 4.
grefier — v. nume.
identificarea părţilor 9. ş. u.
— domiciliu 10.
— terţiu 9.
interpretare 70 ş. u.
— apreciere 70, 73.
— cuprinsul hotărârii 72.
— dispozitivul 71.
minuta 8.
motivare 13 ş. u.
— apreciere 17.
— autorităţi ad-tive 21.
— dubiu 15.
— împrejurări de fapt 20.
— justificare 13.
— motive nesusţinute 14.
— nemotivare 15, 16, 18, 19.
— sancţiune 13.
— v. argumente.
motivare în apel 36 ş u.
— adoptarea motivelor 36, 37.
— adoptarea minorităţii 38.
motivare în penal 26 ş. u.
— analiza faptelor 32, 33.
— apreciere 26.
— argumente 27.
— data infracţiunii 29.
— elementele infracţiunii 30.
— enunţarea delictului 32.
— nemotivare 26, 28.
— texte aplicate 31, 34, 35.
nulitate — v. anulare.
numele 46 ş. u.
— adopţiune 46.
— frontispiciu 50.
— definitivă 1, 3, 6.
— expedient 2, 7.
— grefier 40.
— declaratorii 104, 106.
— hotărâre 48, 54.
— imposibilitatea semnării 52.
— jurnal 53.
— lipsa semnăturii 56.
— minuta 48.
— motivare 47, 48.
— neregulată redactare 51.
— procuror 55.
— redactor 49.
publicitate 43 ş. u.
— citire 44, 45.
— constatare 43.
semnătură — v. anulare.
susţineri 9 ş. u.
— modificare din oficiu 12.
— neindicare 19.
— v. identificare.
trimiteri 107.

HOTARNICIE (p. 235)

contestaţie 1.

HOTELIER (p. 235)

trimitere.

I

I. O. V. (p. 235)

concesiuni 1.
funcţiuni 4.
legat 2.
preferinţe 1, 4.
remăritare 3.
trimitere 5.

IMBOGAŢIRE FARA CAUZA (p. 233)

aplicaţii 8 ş. u.
— justă cauză 9.
— Statul 8.
Ardeal-daune 15.
— subarendare 13.
Basarabia 14.
condiţiuni 1 ş. u.
contract 4.
monografie 16.
reglementare 1.
restituirea sumei 10 ş. u.
— alimente 10.
— cauză ilicită 12.
— îngrijiri 10.
— valoarea 11.
trimiteri 17.

IMOBIL (p. 236)

trimitere.

IMPACAREA PARŢILOR (p. 236)

trimitere.

IMPARŢEALA (p. 236)

acţiunea 4.
Ardeal 119 ş. u.
— imobil urban 122.
— massa succesor. 120.
— proprietar funciar 119.
— succesor univ. 121.
Basarabia 123 ş. u.
— atribuire 125.
— părţi interesate 123
— sorţi, acceptare 124.
caracter 2.
datorii, plată 38 ş. u.
— chelt. boală 41.
— chelt. înmormânt. 38, 39, 41.
testament 40.
efecte 110 ş. u.
— achizitor 113
— cod german 112.
— comoştenitor decedat 116.
— expropriere 115.
— garanţie 117.
— opozabiltate 111, 114.
— partaj succesiv. 110.
— străin de succesiune 118.
generalităţi 1.
împărţeala ascendenţiilor 86. ş. u.
— acceptare 88.
— adopţiune 92.
— apreciere 89.
— bunuri indivize 86.
— condiţiuni 90 ş. u.
— copil decedat 94.
— copil postum 93.
— desfiinţare 98.
— donaţiune 88.
— **forma 86 ş. u.**
— intenţiune 89.
— loturi, formare 87, 97.
— nedemn 95.
— omisiunea succesorilor 90, 91, 93.
— renunţare 95.
— soţie 96.
— terţa persoane 96.
împărţeală judecătorească 44 ş. u.
— achiesare 83.
— act juridic 56-58.
— admitere în principiu 74 ş. u
— apel 84.
— căi de atac 82 ş. u.
— calitate 47, 60, 76.
— casare, trimitere 82.
— cazuri 45.
— competenţă 46, 74.
— consilierat agricol 46.
— creditori 62, 63, 68, 72.
— datoriile copărtaşilor 75, 77.
— drepturi vândute 66.
— embatic 79.
— expropriere 79.
— forme 51.
— împărţeală săvârşită 63, 64.
— incapabili 53.
— judec. de ocol 74.
— loturi, sorţi 78.
— lucru judecat 80.
— masa succesorală 60.
— nulitate 49.
— opoziţie 85.
— ordonanţă de adjudecare 67.
— probe 61.
— procedură 60.
— revendicare 48.
— sechestru judiciar 44.
— soţia 55.
— succesiuni diferite 50, 70.
— succes. titl. partic. 69.
— terţiu 59, 62, ş. u.
— terţiu achizit. 65 69, 71.
— terţiu, valorif. creanţe 73.
— tragerea la sorţi 78.
— uzufructuar 54.
— văduvă săracă 52.
— valoarea imobil 81.
împărţ. majori cu minori 99 ş. u.
— forme 99, 100.
— nulitate, invocare 101.
împărţ. prin atribuire 102 ş. u.
— admit. în principiu 109.
— apreciere 105.
— Casa Rurală 104.
— condiţiuni 102, 103, 105, 106.
— loturi neegale 107.
— minori 106, 108.
împărţeală voluntară 42 ş. u.
— autoriz. maritală 43.
— proba 42.
indivizibilitate 3.
indiviziune 2.
massa succesorală 5 ş. u.
— avere neînsemnată 6.
— donaţiune 5.
— expropriere 7.
— obiecte diferite 8.
— rezervă 5.
monografie 126, 127.
paraclis 1.
raportul bunurilor 9 ş. u.
— achizitor 19.
— chelt. de întreţinere 9, 22
— datorii post. decesului 13, 14.
— datorii între comoşt. 14.
— descedenţi 15.
— donaţiune 12.
— dota 18.
— înzestrare 18, 20.
— legate 15, 16, 21.
— obligaţi a raporta 15 ş. u.
— procedură 10.
— procurarea carierii 17.
— reparaţii 11.
raport - dispensă 21 ş. u.
— bună credinţă 29.
— calculare 28, 29.
— chelt. întreţinere 9, 22, 24.
— cotitate disponibilă 30.
— costatare 25.
— deducere 26
— donaţie deghizată 27.
— exprimare 23, 26.
— folosinţă, locuinţă 24.
— legate 15, 16, 21.
raport — modalitate 31 ş. u.
— cheltueli necesare 31.
— cheltueli utile 31.
— dotă 33.
— expropiere 33.
— natură 34—36.
— plus valută 31, 32.
— sumă 37.
— vânzare 34, 35.
trimiteri 128.

IMPOZIT (p. 242).

comune urbane 1.
drept câştigat 3.
Stat 1.
scutire 3.
taxă 2.
trimiteri 4.

IMPOZIT PE AUTOMOBILE (p. 242).

instituţii 1.
persoane fizice 1.
Stat 1.

IMPOZIT BAUT. SPIRT (p. 242).

infracţiune, intenţie 1.

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.iini.ro

IMPOZITE BISERICEȘTI (p. 242).
întindere 1.

IMPOZITE ȘI TAXE COMUNALE (p. 243).
comisie interimară 3.
drept de a le institui 1 ș. u.
feluri 4 ș. u.
firmă 5.
lege nouă 6.
monografie 9.
scutire 4.
societ. petroliferă 7.
spectacole 8.
titlu de urmărire 2.
valoare locat. 5.

IMPOZIT FUNCIAR (p. 243).
calculare 1.
păcură 1.

IMPOZIT PE LUX ȘI CIFRA DE AFACERI (p. 243).
Ardeal 3, 4.
amenzi 6.
căi de atac 4.
calculare 2.
comision 1.
competența 3.
consignație 1.
contravenție 5, 7.
percepere 5.
procedură 4.

IMPREVIZIUNE (p. 244)
Ardeal 13 ș. u.
— contract 13, 14.
Belgia 27 ș. u.
— canalizare 34.
— clauză risc 31.
— condițiuni 27—30.
— culpă 36.
— furnituri 32, 34.
— iluminat 27.
— legiferare 33, 35.
— lucrări 28.
— reziliere 30.
— risc 31.
Franța 15 ș. u.
— condițiuni 16.
furnituri succesive 17.
— vânzare 15.
Germania 20 ș. u.
— condițiuni 20, 21, 23-25.
— rentă 26.
— salarii 21
Italia 18 ș. u.
— condițiuni 18, 19.
— construcții 19.
monografie 37—40.
România 1 ș. u.
— cambie 7.
— cereale 5.
— contract 2 3, 5, 8—12.
— fundament 1.
— monedă străină 4.

IMPRIMATE (p. 246).
trimitere.

IMPROPRIETARIRE (p. 246).
trimitere.

IMPROPRIETARIREA REANGAJAȚILOR (p. 246).
trimitere.

IMPRUMUT (p. 246)
Ardeal — monedă străină 7.
Basarabia — restit. 5, 6.
conflict de legi 1.
deosebire 3.
monedă străină 7.
restituire 2, 4.
trimiteri 8.

IMPRUMUT DE STAT (p. 246).
trimitere.

IMPUTAȚIUNEA PLAȚII (p. 246).
trimitere.

IMUNITATE (p. 246).
trimitere.

IMUNITATE PARLAMENTARA (p. 246).
trimitere.

INACȚIUNE (p. 246).
trimitere.

INALTA TRADARE (p. 246).
condițiuni 2.
teritoriu ocupat 1.

INCAPABILI (p. 246)
trimitere.

INCENDIU (p. 246).
Ardeal 6.
comunicare (incendiu) 4, 5.
condițiuni 1.
depărtare 3.
eveniment neprevăzut 2, 3.
intențiune 4.
vânt 2.

INCHEIERE (p. 247).
trimitere.

INCHIRIERE (p. 247)
trimitere.

INCOMPETENȚA (p. 247).
trimitere.

INCURAJAREA CONSTRUCȚIILOR (p. 247).
trimitere.

INCURAJAREA INTREPRINDERILOR INDUSTRIALE (p. 247).
trimitere.

INDEMNITAȚI LUNARE (p. 247).
trimitere.

INDIGENAT (p. 247).
trimitere.

INDVIZIUNE (p. 247).
act de adție. 5 bis, ș. u.
— arendare 7, 9.
— destinație 5 bis. 6.
— folosința 6.
— locațiune 5 bis. 7—9.
act de dispoziție 10 ș. u.
— comoștenitor, pasiv 14.
— constituire de drepturi 12.
— contestație 17.
— creditori 16—18.
— înstrăinare 13, 15.
— principiu 10, 11.
acțiuni 19 ș. u.
— achiziție. drepturi 24.
— adjudecare 2.
— concurs de cumpărări 23.
— părinte 26.
— posesiune 27.
— principiu 19.
— revendicare 20—22.
Ardeal 28.
concurs comoșt. 2, 3.
efecte 5 ș. u.
prezumție proprietăți 1, 2, 12, 25.
proba 5.
trimiteri 28.
uz comun 4.

INDREPTAREA HOTARARILOR (p. 248).
trimitere.

INFRACȚIUNE (p. 248).
calificare 6 ș. u.
— corecționalizare 8, 9.
— criteriu 6.
— pedeapsa aplicată 7.
— schimbarea calificării 10.
constatarea elementelor 2.
cumul 1.
intențiune 3, 5.
stabiliment insalubru 4.
trimiteri 11.

INFRACȚIUNI NEINTENȚIONATE (p. 249).
instanța competentă 1.

INFRACȚIUNILE MAGISTRAȚILOR (p. 249).
Franța 1.

INFRAȚIRE (p. 249)
monografie.

INMORMANTARE (p. 249).
alegere 1.
trimitere 1.

INSCRIS (p. 249).
act secret 30 ș. u. 38.
— creditori chirografari 31.
— recunoaștere 30.
— terți 31.
Ardeal 35 ș. u.
— stipulații verbale 35, 36.
contra-inscris v. act secret.
copiile act. autentice 32 ș. u.
— liberare 32.
— putere probantă 33.
dată certă 18 ș. u.
— apreciere 21
— concurs de arendași 20.
— contract verbal 23.
— legalizare 24.
— prescurtare 22.
— probă 19.
— somații 18.
executare 28.
Italia 34.
înscris semn. privată 2 ș. u.
— corespondență 13.
— dublu exemplar 2—8, 10, 11.
— id. mențiune 9, 14, 15.
— promisiune 12.
putrea probantă 25 ș. u.
— efecte 29.
— executare 28.
— exemplare multiple 25.
— plăsmuire 26.
— recunoaștere 27.
recunoaștere 27.
registru notarial 1.
semnătură 16.
ștersături 17.
trimiteri 39.

INSCRIERE IN FALS (p. 249).
trimitere.

INȘELACIUNE (p. 249).
amăgire 3 ș. u.
— afirmațiuni 6, 8.
— călătorie fără bilet 10.
— calitate mincinoasă 15.
— căsătorie 3.
— cek 16.
— convenție ilicită 12.
— determinantă 4, 6, 9.
— eroare 5.
— ghicitoare 13 19.
— indirectă 14.
— logodnă 18.
— lipsă 7, 11.
— lucru ce nu posedă 17.
— măsuri mincinoase 11.
elemente 1.
intenția 2.
înșelăciune calificată 26.
prejudiciu 20 ș. u.
— călătorie 20.
— elemente 22.
— terț prejudiciat 21, 23.
tentativa 24 ș. u.
— condițiuni 25.
— medic 24.

INSTANȚA — CONSTITUIRE (p. 252).
trimitere.

INSTRAINAREA PAMANTURILOR RURALE (p. 252)
trimitere.

INSTRAINARE DE SUB SECHESTRU (p. 252).
calitate 1 ș. u.
— codițiuni 2.
— custode 3.
— proces verbal 3, 4.
— sechestru 1.
competența 9.
elemente 1 ș. u.
înstrăinare 6.
prejudiciu 7 ș. u.
— înlocuirea obiectelor 8.
rea credință 5.
trimiteri 10.

INSULTE (p. 252).
elemente 1 ș. u.
expresii 1 ș. u.
— ciung 7.
— comentarea crimei 2.
— tâlhar 1.
intenție 6 ș. u.
penalitate 8.
publicitate 3 ș. u.
— prezența insultatului 3-5.

INTERDICȚIE (p. 253).
Basarabia 23.
Bucovina 25.
condițiuni 1 ș. u.
— boală 6.
— consiliu judiciar 7.
— paranoia 2, 3.
— permanență 1 2, 5.
efecte 14 ș. u.
— străin 14, 15.
monografie 24.
neinterzis 16 ș. u.
— acte 16, 19.
— acte, anulare 16.
— contract 20.
— permanența demenții 22.
— probe 17, 21.
— succesori 18.
procedura 8 ș. u.
— achiesare 12.
— cale de atac 13.
— cons. de familie 11.
— execuatur 15.
— interogator 10.
— probe 8 9.
transacție 4.
trimiteri 26.

INTEROGATORIU (p. 254).
Ardeal 9.
materie civilă 1 ș. u.
— apreciere 3.
— interpretare 3 ș. u.
— mandatar 2.
— negare 4.
— refuz 5.
— semnătură 1.
materie penală 6 ș. u.
— instrucție 6.
— memoriu 7.
— sancțiune 6, 8
trimiteri 10.

INTERPRETAREA CONVENȚIUNILOR (p. 255).
trmitere.

INTERPRETAREA LEGILOR (p. 255).
trimitere.

INTERVENȚIUNE (p. 255).
Ardeal 25, 26.

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.iini.ro

Basarabia 24.
efecte 16 ş. u.
— desistare 19.
— excepţiuni 16.
— executarea hotărârii 17.
— partaj 18.
interes 1 ş. u.
— creditori chirografari 3.
— moral 2.
— principial 1.
— partaj 5.
— simulaţie 4.
în apel 7, 8, 10, 20, 27.
în recurs 9, 13.
— moratoriu 10.
— vânzare 12.
— Statul 14, 15.
în refereu 6, 11.
intervenţiune forţată 20 ş.u.
— admisibilitate 22.
— în apel 20, 27.
— invocare 21.
— sezisare 23.
proces pendinte 6 ş. u.

INTREPRINDERE — CONTRACT (p. 256).
calorifer 1.
transmiterea propriet. 2.

INVAŢAMANT (p. 256).
disciplina 39 ş. u.
— acţiune disciplinară 46.
— comsia disciplinară 40.
— consiliu permanent 42.
— demisiune 45.
— Domenii 41.
— ocupaţie inamică 39.
— renunţare 44.
— transferare 43.
învăţământ primar 1 ş. u.
— catedre vacante 7.
— director 3.
— încadrare 4.
— numire 1, 5.
— renunţare 44.
— repartiţie 1.
— revizuirea numirilor 6.
— transferare 2, 43.
învăţământ secundar 8 ş u.
— bacalaureat 17 bis.
— certificat, anulare 13.
— contestaţie 17.
— echivalarea titlurilor 18.
— gradaţii 19.
— inamovibilitate 15.
— liceu militar 8.
— numire 15.
— reducerea orelor 12 20.
— repartiţia orelor 14.
— salarii 8.
— şcoală militară 9.
— şcoală nouă 11.
— transferare 10, 16.
învăţământ superior 21 ş. u.
— capacitate 28.
— comisiune de examen 29, 35.
— concurs 24—26, 33, 37.
— consiliu universitar 21.
— Eforia Spit. Civ. 22.
— lucrări 27.
— numire 23, 34.
— ratificare 36.
— Senat universitar 38.
— Universit. Cernăuţi 30. 32.
trimitere 47.

INVESTIRE (p. 259)
trimitere.

IPOTECA (p. 259)
Ardeal 28.
Basarabia 27.
bunul altuia 3.
caracter 1, 2.
condiţii 6 ş. u.
— capacitate 9.
— non dominus 2, 21.
— pact comisor 6-8.
— prescripţie 7.
convenţie caducă 2, 21.
efecte 10 ş. u.
— actele debitorului 23.
— asigurare 11, 24.
— bunuri mobiliare 13, 15.
— cedarea rangului 16.
— construcţii 20.
— expropiere 14.
— faliment 22.
— fructe 10, 15.
— imobil înstrăinat 19.
— înlocuire 25.
— înstrăinare parţială 12.
— ipotecă legală 17 18.
— recolte 10.
ipoteca legală 4.
— renunţare 17, 18.
promisiune de ipotecă 5.
purgare 26.
trimiteri 29.

J

JANDARMERIE RURALA (p. 260)
jurisdicţie

JOC SAU PRINSOARE (p. 260)
acţiune 1.
confirmare 3.
joc de bursă 2.
novaţiune 3.
premii 4.
sume depuse 7.
valută 5, 6.
ziar 4, 8.

JOCURI DE NOROC (p. 261)
casă publică 1, 2.
club închis 2, 3.
delict, elemente 4.
determinare 5.
monografie 6.

JUDECAREA PRICINILOR (p. 261)
Ardeal-arbitri 31.
— lipsa inculpat. 30.
chestiuni în judecată 5 ş. u.
— legi aplicabile 6.
— lipsa concluziilor 5, 7, 9.
— motive 8.
desbateri 13 ş. u.
— continuare 17, 20.
— excepţii 13, 19.
— inculpat 14, 16.
— jurisd. ad-tivă 15.
— jurisd. disciplinară 16.
— versuri 18.
instanţa constituită 2 ş. u.
— acţiune privată 4.
— jurisdicţii excepţionale 3.
— Minist. Public 4.
— ordine publică 2, 3.
jurisdicţie contenc. şi graţioasă 1.
monografie 32.
ordinea proceselor 11.
proces verbal 20 ş. u.
— grefier 20.
— pronunţare 21, 22, 24.
— semnare 21-23.
pronunţare 25 ş. u.
— înaintare 28.
— termen 25, 27 29.
— vacanţă 26.
publicitatea şedinţei 10.
repartizare 12.
trimiteri 33.

JUDECATOR SINDIC (p. 263)
trimitere.

JUDECATOR DE INSTRUCŢIE (p. 263)
apreciere 3.
arestare 15 ş. u.
— cerere liberare 16.
— confirmare 15.
— mandat 17.
căi de atac 10, 11.
desinvestire 4-6, 12.
efectele ordonanţei 12 ş. u.
funcţiuni 3.
ordonanţe 8 ş. u.
— apreciere 9.
— domiciliu 8
— recurs 10, 11.
procedura 4 ş. u.
rechizitor 2.
scrisori 1.
secret 7.
sezisarea instanţei 13 ş. u.
— calificare 13.
— instrucţie la fond 14.
trimiteri 18.

JUDECATOREASCA - ORGANIZARE (p. 264)
Ardeal - salarizare 4.
Bucovina - vacanţe 1.
compunerea instanţei 3 8.
consiliu superior — v. disciplină.
curtea de apel 25 ş. u.
— compunere 27.
— delegare 26, 30.
— magistrat fost la prima instanţă 25, 28, 29.
curte de casaţie - trim.
curte de juraţi - trim.
disciplină 42 ş. u.
— apel 50.
— citare 43, 45, 46, 52, 53.
— consiliu superior 45, 51-53.
— destituire 48.
— disponibilitate 49.
— drept de priveghere 42.
— înlocuire 48.
— ministru 44, 47-50, 54.
— raport anchetă 55, 56.
— reprimire 44, 47.
— transferare 52, 53.
grefier 33.
ierarhie şi grade 34 ş. u.
— anuarul 35.
— asimilare 34, 36.
îndepărtare 37, 38.
judecător — v. tribunal.
judecăt. de ocol — trim.
limită de vârstă 38.
minister public 31 ş. u.
— advocat 31.
— delegare 31.
— supleant 32.
monografie 59.
ordine publică 2, 3.
pedepse — v. disciplină.
poziţiunea magistraţilor 39 ş. u.
— transferare 39-41.
priveghere 42.
transferare — v. poziţiune.
tribunal, compunere 5 ş. u.
— adopţie 5.
— delegare 9, 20.
— două secţii 5.
— incompatibilitate 6.
— judec. instructor 5, 9, 10, 12, 15, 18.
— judec. oc. rural 8.
— judec. sindic 21.
— judec. unic 14, 17, 19.
— preşedinte 11.
— refereu 15.
— singură secţie 7, 12.
— sorţi 7.
— supleant 9-11, 13 15, 16.
— vacanţă 12.
trimiteri 60.
tutele 22 ş. u.
— constituire 23, 24.
— interdicţie 22.
vacanţe 57 ş. u.
— acţiuni 58.
— termene 57.

JUDECATORIE DE OCOL (p. 267).
acte, v. notariat.
acţiuni bagatelare 9.
acţiuni personale 7 ş. u.
— acţ. penală 7.
— acţ. bagatelară 9.
— cuantum 9.
acţiuni posesorii 14 ş. u.
— daune 17.
— daune cominatorii 14.
— îmbunătăţiri 16.
— principiu 18.
— valoarea terenului 15.
acţiuni reale 6.
acţiuni temerarii 45 ş. u
— condiţiuni 46.
— materie penală 45.
acţiuni verbale 30.
apel 50 ş. u.
— depunere 53.
— efecte 56.
— încheiere 51.
— miriametrii 55.
— parte civilă 52.
— termen 50, 54, 55, 57.
Ardeal 60.
Basarabia 3.
— căi de atac 61.
— competenţă 63.
Bucovina 9.
căi de atac 47 ş. u.
cerere scrisă 31.
cerere verbală 30, 31.
cereri accesorii 20 ş. u.
— cerere principală 20.
— competenţă 21.
competenţă civilă 2.
— societate 2.
competenţă penală 28 ş. u.
— constatare judecăt. 29.
— răniri 28.
comunicarea hotărârii 47.
daune 13, 14, 17.
împăcare 35 ş. u. 62.
— contestaţie 43.
— declaraţie 39, 40.
— materie civilă 35, 38.
— materie penală 38.
— opoziţie 36.
— sancţiuni 37, 41, 42.
— succesori 44.
judecare 32 ş. u.
locaţiune 10 ş. u.
— contract lunar 12.

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.iini.ro

— convenţie verbală 10.
— daune 13.
— taxe 11.
martori 34.
notariat 23 ş. u.
— contestaţie 23, 25, 26.
— dotă 24, 27.
— schimb dotal 27.
opoziţie 49.
pace — v. împăcare.
probe, decădere 32.
recurs 58 ş. u.
— suspendare 58.
— termen, calculare 59.
scopul 1.
termen, calculare 48.
trimiteri 64.
tutelle 22.
valoarea litigiului 4 ş. u.
— contestaţie 4-6.

JUDEŢ (p. 270).
trimitere.

JUDICATUM SOLVI (p. 270).
trimitere.

JURAMANT (p. 270).
decisoriu 1 ş. u.
— apel 3-5.
— condiţiuni 1.
— efecte 6 ş. u.
— penal 8.
— subsidar 2.
estimatoriu 9.
fals 10, 11.
procedura 12 ş. u.
— formula 12.
— fisc 13.
— rit mozaic 14.

JURISDICŢIE (p. 271).
trimitere.

JURISDICŢIE ADMINISTRATIVA (p. 271).
trimitere.

JURISDICŢIE GRAŢIOASA (p. 271).
trimitere.

JURISPRUDENŢA (p. 271).
casaţie 6.
funcţiune 3.
rolul 4.
State Unite 2.
tehnica 1, 5.

JURIŞTI (p. 271).
Alexandresco D. 1 ş. u.
Blackstone şi Pothier 2.
Botez Corneliu 4 ş. u.
Cantacuzino M. 7 ş. u.
Duguit L. 10 ş. u.
Hamangiu C. 11 ş. u.
Hauriou M. 13 ş. u.
Nădejde Ioan 15.
Stelian Toma 16.

JURNAL (p. 271).
trimitere.

JUSTIŢIE (p. 271).
monografie.

JUSTIŢIE MILITARA (p. 271).
căi de atac 15 ş. u.
calomnie 9.
contravenţiuni 7.
derogări 10.
dezertor 3.
disponibilitate 9.
grefier, semnare 13.
minist. justiţiei 8.
naţionalitate 2, 5.
ofensa Regelui 6.
ofiţer de rezervă 1.
pluralitate de infractori 4.
procedură 11 ş. u.
recurs 12, 15, 16.
reformare 17.
semnare 13.
stare de război 2.
trimiteri 18.
vămi 7.
voturi 14.

L.

LEGALIZARE (p. 273).
trimitere.

LEGAT (p. 273).
acceptare 7 ş. u.
colegatari 4, 7.
condiţie 3.
deces 22.
dobânzi 1.
feluri 23 ş. u.
indivizibilitate 6.
instituire 1 ş. u. 12.
interpretare 4 ş. u.
legat particular 29 ş. u.
— predare 29, 30.
legat universal 23 ş. u.
— apreciere 25.
— caracter 24, 28.
— chelt. de înmormânt. 26.
— punere în întârziere 27.
— termeni 23.
minor 9, 10.
nulitate 18.
predare 11.
proprietate 8.
reducere 19 ş. u.
— excepţii 21.
— în natură 20.
— rezervatari 29, 21.
— sporire 19.
revocare 13 ş. u.
— expropriere 14, 15.
— înstrăin. bunurilor 13, 17.
— interdicţie 17.
— neîndeplinire sarcini 16.
rezerva 9.
sporire 4, 5.
termeni sacramentali 2.
trimiteri 31.

LEGI (p. 274).
abrogare 128 ş. u.
— convenţie Haga 129.
— ocupant militar 129.
— principii 128, 130.
acte cu putere de lege 1 ş. u.
— guvern provizoriu 1.
— legi ruse 2.
— manifest politic 1.
— ordonanţă 3.
— ordonanţă militară 4.
— stat nerecunoscut 2.
aplicarea 84 ş. u.
— curs forţat 88.
— derogare 85, 88.
— drept străin 90.
— ex officio 89 ş. u.
— lege aplicabilă 89.
— lege ulterioară 87.
— ordine publică 85, 88.
— principiu 84, 89.
— prohibiţiuni 86.
— v. discutare.
Basarabia 141, 142.
Basarabia mică 139.
Bucovina 47.
colecţii 144, 145, 153.
constituţionalitate 92 ş. u.
— agrară lege 104.
— continuarea procesului 96-98, 100, 101.
— divergenţă 105.
— intervenţie 113.
— jurnal Cons. Miniştrii 95
— motive multiple 111.
— procedura 96, 109, 110, 112 114, 115
— proces terminat 106
— recurs pendinte 99, 102, 103, 108
— recurs respins 114
— renunţare 107
— regimul 1866, 92 ş. u.
— regimul 1923, 96 ş. u.
elaborare 5 ş. u.
Franţa, legiuiri 144, 145
interpretare 116 ş. u., 137, 138
— cadiu 127
— declaraţie parlam. 116
— desbateri parlam. 117
— dispoziţii excepţionale 119 122, 125.
— drept musulman 127.
— principiu 118, 120, 124, 126, 148, 150.
— text neclar 121.
— transacţie 123.
interprovincial. drept 78 ş. u. 135.
— aplicare 80-82.
— asociaţie 83.
— principiu 78.
— tutelă 82.
întindere în spaţiu 36 ş. u.
— drept privat 36, 37, 147.
— excepţii 36.
— străin 38.
întindere în timp 7 ş. u.
legi fiscale 56.
legi penale 39 ş. u.
— fals de monede 42.
— infracţiune neprevăzută 44.
— interprovincial drept 44.
— judecare în străinătate 40, 41.
— ocupaţie inamică 39.
— principiu 39, 40, 44.
— siguranţa Statului 43.
legi p. forma actelor 57 ş. u.
— contract 57, 58, 147.
— principiu 62.
— procură 59.
— trată 62.
— societate 61.
legi procedurale 57 ş. u.
— casare, trimitere 60.
legi române 154.
legi străine 63 ş. u.
— austriacă 73.
— bulgară 71.
— Casaţie 70, 73.
— condamnare 74
— dovedire 63—67.
— greacă 66.
— interpretare 68—73.
— naţionalitate 75.
— principiu 74.
— rusă 79.
— turcă 75.
— ungară 67.
neretroactivitate 7 ş. u.
— abrogare 8.
— deducere 10.
— drept câştigat 9, 29.
— principiu 7.
ocupaţie inamică 91.
punere în lucrare 5, 6.
retroactivitate 11 ş. u., 156.
— agrară lege 18.
— căi de atac 27, 35.
— capacitate 25.
— contract în curs 11, 26.
— convenţie Haga 32.
— derogare 12-17, 19.
— hotărâre 16, 33 36.
— hotărâre definitivă 22.
— impozit 21.
— naţionalitate 23.
— ocupaţie inamică 32.
— prescripţie 24, 28.
— principiu 20.
— procedură 29-31, 33-35, 134.
— tutelă 25.
rezistenţa la legi 132.
starea şi capacitatea 25, 45 ş. u. 136.
— autoriz. maritală 50, 51.
— căsătorie 55.
— englezi 51, 54.
— facultatea de a judeca 49.
— interprovincial drept 46, 47, 135.
— lgea domiciliului 54.
— minori 52, 53.
— ordine publică 48.
— principiu 45.
— responsabilit. părţilor 52.
— spanioli 55.
statut personal — v. starea.
studii 131, 133, 146, 149, 151. 152, 155.
trimiteri 157.
unificare 139-143.

LEGITIMA APARARE (p. 281)
act. ilegal 2.
atac material 5 ş. u.
— actual 6, 8.
— atentat pudoare 5.
— credinţa victimei 7.
— distrugere 10.
— iminent 7, 8.
— natura atacului 9.
— sechestru 10.
— violare domiciliu 10.
caracterizare 1.
casaţie 4.
elemente 5 ş. u.
juraţi 1, 3.
persoana ameninţată 11.
proba 12.

LEGITIMARE (p. 281)
trimitere.

LEPADAREA COPILULUI (p. 281)
trimitere.

LEU (p. 281)
trimitere.

LEZIUNE (p. 281)
trimitere.

LIBERALITAŢI (p. 281)
clauze 1.
incapacitate 2 ş. u.
— bolnav 4, 9.
— captaţie 7, 11.
— demenţă 2.

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.iini.ro

— disproporţie de valoare 6.
— interpunere 7, 11, 13 ş. u.
— medic 4, 8, 9.
— minor 3
— preot 5, 9, 10.
— sugestie 7, 11.
liberalităţi deghizate 12 ş. u.
— asigurare 12.
— prezumţii 15.
— probe 13, 14.
trimiteri 16.

LIBERTATE (p. 282)
monografie.

LIBERTATE INDIVIDUALA (p. 282)
Ardeal, arestare 24 ş. u.
arestare — v. mandat.
— aprecierea instanţei 4.
confirmare 6 ş. u.
— apel 6, 9.
— dosar lipsă 7.
— falit 10.
— lăsare în libert. 6
— reconfirmare 8.
libertate provizorie 11 ş. u.
— apreciere 11.
— Curte cu juri 12.
— Curte arestare 16.
— Curte lipsă act. acuz. 15.
— Curte nefuncţionând 13, 14, 17.
mandat de arestare 1 ş. u.
— arestare fără titlu 1.
— arătarea faptului 3.
— ordinul tribunalului 2.
opoziţie 18 ş. u.
— cale de atac 20.
— depunere 22, 23.
— determinare 21.
— proc. general 18, 19.
rearestare 2, 5.
trimiteri 27.

LICHIDARE (p. 283)
trimitere.

LICHIDAREA BUNURILOR SUPUŞILOR INAMICI (p. 283)
acţiune privată 2 31, 43.
administrator 51 ş. u.
— acţiune 53.
— administraţie 60.
— asigurare 57.
— autoriz. Minist. Just. 53.
— efecte 54-56.
— fisc 61.
— încasări 57.
— mandat 51, 56, 59.
— reprezint. justiţie 52.
— toleranţă 58.
Bucovina 3.
bunuri 23 ş. u.
— comunit. de bunuri 24.
— contract 26.
— creanţe 25.
— interese 23, 25.
căi de atac 32 ş. u.
— apel 36 40.
— contestaţie 33-35, 38, 39, 41, 42.
— hotărâri 37.
— opoziţie 32.
— recurs 35.
condiţii 6 ş. u.
data 5.
efecte 43 ş. u.
— contracte 43-45, 49.
— derogare 47.
— înstrăinare 48.
— rentă viageră 50.
— societate 46.
legislaţie 1, 4.
ordine publică 2.
procedura 27 ş. u.
— instanţă compet. 29.
— intervenient 28.
— mine, petrol 33.
— principiu 31.
— probe 27.
— urmărire privată 30.
scop 2, 3, 19.
sechestru — v. administrator.
supus inamic 6 ş. u.
— data 5, 15.
— dovada calităţii 19.
— heimatlos 7, 12.
— neutru 9, 10.
— optanţi 14, 20.
— schimbarea naţionalit. 6-8, 11-13, 16-18.
— societăţi 21-23, 41.
— succesiune 8.
trimiteri 62.

LICITAŢIE (p. 286)
trimitere.

LINIŞTEA PUBLICA (p. 286)
trimitere.

LOYD (p. 286)
caracter 1.

LITISPENDENŢA (p. 287)
condiţiuni 1.
faliment 4.
instanţă excepţională 7.
— străină 6.
faliment 4.
partaj 2, 3.
renunţare la proces 5, 8.

LOCAŢIUNEA LUCRURILOR (p. 287)
accesorii 156.
Ardeal 198 ş. u.
— bune moravuri 198.
— denunţare 199, 200.
— magistru postal 202.
— sublocatar 201.
Basarabia 203 ş. u
— contr. verbal 207.
— neplată 206.
— reintegrare 205.
— reparaţii 203, 204.
capacitatea părţilor 16 ş. u.
— coproprietar 16, 18.
— gerant de afaceri 19.
— lucrul altuia 17.
— soţie 20, 44, 45.
cesiune — v. subînchiriere.
condiţii 5, 32 ş. u.
durată 34.
— interpretare 33.
— renunţare 32.
conservarea lucrului 147 ş.u.
— apartament 154.
— degradări 150.
— incendiu 147-149, 152-155.
— probă 151.
efecte 52 ş. u.
evacuare 179.
expirare 1.
expoziţie 2.
folosinţa lucrului 59 ş. u.
— aprecire 69.
— comerţ 75.
— depozit 73.
— evicţiune 66.
— incendiu 70-72, 74, 76.
— mobilizare 60.
— pierdere 59, 60.
— rechiziţionare 61.
— şleapuri 62, 64.
— teatru 67.
— valoarea construcţii 67.
forma 21 ş. u.
— cuartirulre 21.
— forme adiţive. 26
forţă majoră 140, 157.
impreviziune 177.
încetare 164 ş. u.
închirieri succesive 159 ş. u.
— acţiune 160.
— dată certă 163.
— execut. imposibilă 159.
— posesiune 161, 162.
îngăduire 3.
întreţinţarea lucrului 118 ş. u.
— abandon 140.
— amenajeri 144.
— apreciere 123.
— baluri 127.
— café chantant 130.
— café concert 131.
— cămin 134.
— casă de toleranţă 122.
— caz fortuit 140.
— cesiune 136, 143.
— cinematograf 119.
— comerţ 126.
— contestaţie 139.
— culpa laevis 141.
— daune 120.
— debit 137.
— destinaţie 128, 131-133, 142, 143, 146.
— fond industrial 118.
— insalubritate 136.
— meserii 129.
— mobilare 124.
— neutilizare 173, 174.
— ocupaţie militară 120.
— părăsire 142 143, 145.
— prejudiciu 136, 138, 145.
— prostituţie 135.
— război 125.
— restaurant 119.
— schimb. destinaţiei 119, 121, 126, 127, 130, 134, 135, 137-139.
— subînchiriere 136, 143.
întreţinere 57 ş. u.
— reparaţii 58
intuitu personae 4, 100.
legislaţie 209.
monografie 208.
natura convenţiei 6 ş. u.
— comercial 6, 7, 15.
— drept personal 9-13, 108.
— folosinţa 8, 13.
— validit. titlului 14.
neexecutarea obligţiilor. 170 ş. u.
— clauze facultative 170.
— lipsa pact. comis. 170.
— oblig. corelative 172.
plata chiriei 78 ş. u.
— calitate 87, 108, 112.
— cartiruire 79.
— chiriaşi 100.
— chirie cherabilă 83, 84, 98, 99.
— chirie portabilă 85, 91, 99.
— cuantum 114.
— culpa creditorului 96, 117.
— data 89.
— datorii fiscale 101, 106.
— derogare 80, 94.
— evicţiune 88.
— imobil neînchiriat 107.
— indicarea depunerii 97.
— lipsa sancţiunii 93.
— locul plăţii 82.
— mandat tacit 112.
— nefolosire 78, 81, 86.
— notificare 113.
— ofertă reală 85, 91, 116.
— pact comisioriu, renunţare 111.
— plată în cursul acţiunii 90, 92 115.
— plată în plus 110.
— poprire 102.
— sancţiune 95.
— sot 112.
— succesiuni 108, 109.
— taxe comunale 158.
— termen 103-105.
predarea obiectului 52 ş. u.
— neplata 55, 56.
— remitere 56.
— sancţiune 52-54.
proba 21 ş. u.
— contr. verbal 23, 25, 30.
— martori 22, 23, 27, 29.
— măsuri excepţ. 24.
— prelungire 22.
responsabilit. locatorului 77.
reziliere 170 ş. u.
— neutilizare 173 ş. u.
— parţială 178, 180.
subînchriere 35 ş. u.
— cesiuni succesive 37.
— efecte 50.
— novaţiune 44, 45.
— odăi mobilate 42.
— probă 39, 40, 46.
— prohibire 38, 41, 47, 51.
— schimbarea destinaţii 43.
— societate 49.
— succesiuni 48.
tacita relocaţie 166 ş. u.
— constatare 168.
— îngăduire 166, 167.
— probare 169.
termen 1, 31, 164 ş. u.
terţ achizitor 181 ş. u.
— chitanţă 191.
— condiţiuni 188.
— cunoştinţă personală 189.
— dată certă 182 ş. u.
— modificări contract 196.
— motiv de reziliere 193.
— notificare 184.
— obligaţiuni 181.
— prelungirea contr. 183.
— probe 185, 197.
— subrogare 192.
— toleranţa 182.
— trei ani 195.
trimiteri 210.

LOCAŢIUNE DE LUCRARI (p. 296)
advocat 2.
arhitect 17.
Basarabia 18.
cesiune 1.
doctor 2.
funcţionar 2.
lucrător 2.
obligaţiuni 3 ş. u.
— corelative 3.
— diferenţă 4.
— durată 5.
— mutare 6.
profesor 2.
salariat 2, 7.
servitor 2, 7.
sfârşişt 8 ş. u.
— act izolat 15.
— deces 11.
— notificare 13.
— obicei 10 14.
— preaviz 10, 13, 16.
— timp nederminat 8, 9 12.
trimiteri 19.

LOCAŢIUNE EREDITARA (p. 197)
trimitere.

LOGODNA (p. 297)
trimitere.

LONDRA (p. 297)
trimitere.

LOTERIE (p. 297)
lege franceză 1.

LOTURI RURALE-INSTRAINARE (P. 297)
acţiuni, procedură 60.
Ardeal 46.
imprescriptibilitate, v. infra
inalienabilitate 51 ş. u.
— adjudecare 52.
— comună devenită urbană 53, 62.

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.iini.ro

— evrei 59.
— invocare 51.
— ordine publică 55.
— reangajaţi 56.
— transmitere 57.
— vânzare silită 52, 54, 58.
legea rurală (1864) 4 ş. u.
— bănci populare 4.
— comerciant 8.
— domiciliu 7.
— perceptor 6.
— sătean 5.
legea p. org. Dobrogei 9 ş. u.
— condiţiuni 9.
— moştenitori 10.
legea agrară (1921) 11 ş. u.
— arendare anterioară 12.
— constituţionalitate 11.
— dota 24.
— grădină 14.
— incapabili 17.
— ipotecă 18, 19.
— înstrăinări anterioare 11, 13, 14, 20, 23.
— liberă tranzacţie 16.
— loc de casă 14.
— scop 21.
— urmărire 15.
— validarea înstrăinărilor 20, 22.
legea din Martie 1925 — 26 ş. u.
— abrogare 42.
— Ardeal 46.
— autentificare 33, 35, 37.
— Băileşti 32, 34.
— bancă autorizată 40.
— comune devenite urbane 32, 34, 35, 62.
— contracte 28.
— donaţiuni 41.
— înstrăinare, condiţii 29, 36.
— ipotecă 30, 39, 40, 43.
— preemţiune 27.
— ratificare 33.
— scopul 26, 31.
— străini 44, 45.
— succesiuni 44.
— teren cultiv. urban 31.
legea din Martie 1927 — 47.
legea, din August 1929 — 48 ş. u.
— retroactivitate 49, 50.
— schimb 48.
prelungire 2.
procedură 60 ş. u.
— acţiune 60.
— probe 61.
reangajaţi 56.
Regulament Organic 1.
români 1.
trimiteri 63.

LOVIRI (p. 300)
oastrare 2.
loviri 1.
operaţie 3.
trimitere 4.

LOVIRI CAUZATOARE DE MOARTE (p. 301)
elemente 2.
termenul decesului 1.

LUCRU JUDECAT (p. 301)
Ardal - fond 137.
— instanţe străine 136, 137.
Basarabia - penal 135.
căi de atac concomitente 37.
caracterizare 1 ş. u.
constatare judecătorească 41 42.
divorţ 39.
hotărâre anterioară 5 ş. u.
— condiţiune 16, 17, 20, 21.
— consideremte 14 ş. u.
— „ definitivă 6.
— „ în apel 8.
— „ penală 14.
— „ regulată 12.
— „ ultimă 9.
— incapabili 10.
— instanţă străină 13.
— jurnal interlocutoriu 5, 7.
— naţionalitate 18.
— raţiune 15, 19.
— respingere nesusţinut 40.
— „ neregulat 61.
— „ viciu de formă 38.
instanţă competentă 31 ş. u.
— incompetentă 31, 34.
— ocupaţie inamică 32, 33.
instanţă contencioasă 22 ş. u.
— autorizarea tribunalului 25.
— contestaţie 22, 27.
— jurnal 25, 26 30.
— proced. graţioasă 27-29.
— ordonanţă preşed. 23, 24, 80.
— suspendarea executării 30.
jurisdicţii diferite 35, 36.
propunere 2, 4.
respingere neregulat 61.
— nesusţinut 40.
viciu de formă 38, 61.
trimiteri 139.
materie administrativă 133.
materie civilă 43 ş.u.
aplicaţiuni diverse 77 ş. u.
— acţ. posesorie 83.
— acţ. redhibitorie 79.
— alimente 49.
— cambii 50.
— citire neregulată 82.
— contestaţie 67, 69, 86, 89.
— desfiinţ. contract 51, 58, 65.
— divorţ 39, 84.
— executare imobiliară 83, 87.
— faliment 76.
— împărţială 85.
— incapabili 10.
— naţionalitate 18.
— ocupaţie inamică 81.
— partaj 77.
— plată 65.
— poprire 86, 88, 89.
— refere 23, 24, 80, 81.
— revendicare 53.
— sechestru 64.
— simulaţie 71.
— succesiune 75.
— urmărire venituri 78.
condiţiuni 43 ş. u.
— chemare în garanţie 43.
— formulă identică 44.
— identităţi 43.
efecte 90 ş. u.
— jurământ 93.
— lege nouă 91.
— recunoaştere 94.
— renunţare 95.
— solidaritate 90.
— terţii 92.
identitate de calitate 75 ş.u.
— faliment 76.
— succesiune 75.
identitate de cauză 55 ş. u.
— acţiune neregulată 61.
— anulare contract 58 65.
— anulare motive noi 70.
— contestaţie 67, 69.
— daune 62.
— determinare 55, 57, 59 63, 66, 68, 72.
— motive 59, 60.
— neplata preţului 71.
— plată 65.
— restituire obiecte 67.
— sechestru 64.
— simulaţiune 71.
— sindicat 56.
indentitate de obiect 46 ş.u.
— alimente 49.
— cambii 50.
— cauză 52.
— condiţiune 54.
— desfiinţare contract 51.
— determinare 46, 47 48, 52.
— revendicare 53.
— ultra petita 47.
identitate de persoane 73 ş. u.
— persoană necitată 73.
— persoană nou citată 74.
materie penală 96 ş. u.
achitare 114 ş. u.
— accident 119, 120, 124, 125.
— culpă 126.
— împrejurare nouă 116.
— incendiu, daune 118.
— lucru păzit 121.
— principiu 108, 111, 114, 117, 118, 120, 121, 123, 124, 127.
— probe 114.
— proprietate 115, 122.
— şofer 119, 124, 125.
— tramvai 120.
condamnare 128.
condiţii 96 ş. u.
efecte 103.
hotărâre anterioară 96.
— acţiune civilă 99.
— măsuri disciplinare 98
— ordon. neurmărire 97.
— principiu 96.
identit. infracţiunilor 100 ş. u.
— agravare 101.
— cauze diferite 100.
identit. persoanelor 102.
lucru judecat asupra penalului 104 ş. u.
— jurământ 105.
— minori 104.
— stare civilă 106.
— tutore 104.
lucru judecat asupra civilului 107 ş. u.
— achitare 108 111.
— dispozitiv 113.
— fals 108.
— hotărâri definitive 112.
— instanţă excepţională 111.
— motive 113.
— principiu 107, 110, 113.
— quasi delict 109.
ordonanţe inst. instrucţie 129 ş. u.
— dement 132.
— neurmărire 129, 130.
— probe insuficiente 129.
materie fiscală 134.
trimiteri 139.

M

MADRID-CONVENŢIE (p. 308).
trimitere.

MAGIE (p. 308).
drept vechi 1, 2.

MAJORAREA AMENZILOR (p. 308).
alimente 1.

MANASTIRE (p. 308).
trimitere.

MANDAT (p. 308).
Ardeal 47, 48.
bancă 4.
condiţiuni 2, 3.
drept. şi oblig. mandant. 24 ş. u.
— bună credinţă 27.
— chelt. anticipate 28.
— conflict de legi 24.
— depăşire 25, 26.
— terţi 27.
drept. şi oblig. mandatarului 17 ş. u.
— advocat 23.
— agent de schimb 20.
— chitanţă 22.
— compromis 18, 19.
— conservare 17.
— notar public 21.
— titluri, efecte 20.
— trasacţie 18.
efecte 4, 17 ş. u.
femeie măritată 1.
forma 7 ş. u.
— act notarial 9.
— autentic 8.
— înscris 7, 8.
— verbal 8.
încetare 40 ş. u.
— interdicţie 40.
— interes comun 46.
— menţinere judecător. 42, 43.
— refere 43.
— revocare 41, 49.
— societate 44, 45.
mandat la purtător 51.
mandat tacit 5.
mandat special 6.
pret—nom. 50.
proba 10 ş. u.
— acte 10.
— apreciere 12.
— comerţ 11.
— fapte 10.
— mandat salariat 15.
— mandat tacit 13.
— martori 14—16
— terţi 13.
— voiajor 11.
ratificare 29 ş. u.
consimţire 30-32
— constatare 29-31.
— executare voluntară 29.
— ipotecă 33.
— reprezintare 32.
mandat comercial 35 ş. u.
— efecte 35.

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.iini.ro

— forme 35 bis, 36.
— retenţie 37, 38.
mandat penal 39.

MANDAT DE ARESTARE (p. 310).
trimitere.

MARCA DE FABRICA (p. 310).
anexiune 1.
Ardeal 24 ş. u.
— înregistrare la Budapesta 25.
— lege ungară 24.
brevet 2.
contrafacere 16 ş. u.
— imitaţie parţială 16.
— prejudiciu 17.
— publicitatea sentinţei 18.
convenţie cu Austra Ungaria 26.
denumiri fantezie 4, 5.
determinare 2.
farmaceutice 3, 6.
nume ştiinţific 5.
proprietate 7 ş. u.
— depozit 9-11.
— domeniu public 12, 15.
— imitaţie 14.
— înşelare 13.
— lege belgiană 8.
— portretul cap. Statului 7.
— succesiune 8.
protecţie internaţională 19 ş. u.
— birou internaţ. Berna 20, 21, 23.
— înscriere 20-22.
— marcă engleză 22.
— tratat Trianon 19.

MARTORI (p. 311).
materie civilă
admisibilitate 60.
apreciere 2, 5, 6.
audiere 59, 64 ş. u.
— citare 66.
— consemnare 64.
— diligenţe 65.
— semnare 64.
Basarabia 82 ş. u.
— act judecătoresc 85.
— admişibilitate 86.
— jud. de pace 84.
— jurământ 82.
— putere probantă 87.
— simulaţie 83.
casare trimiteri 1.
citare 61.
convenţia părţilor 47 ş. u.
— ordine privată 7-9, 47-52.
dol sau fraudă 53 ş. u.
— cauză ilicită 58.
— dobânzi disimulate 53.
— eroare 55.
— fraudă 53, 55 57.
— fraudă la lege 54.
— nulitate, propunere 56.
— ordine publică 54.
— serviciu părţii 59.
imposibilitatea probei scrise 31 ş. u.
— act pierdut 43.
— act reţinut 43.
— apreciere 35, 36, 40.
— ayant-cause 37.
— creditor chirografar 31.
— cumpărător 37.
— determinare 32.
— ilicit 42, 58.
— obicei 41.
— pierdere 38.
— rude 34.
— servitor 33.
— terţiu 39.
început de dovadă 17 ş. u
— alimente 30.
— apreciere suverană 21, 22.
— autorul 29.
— corelaţie 18.
— depoziţie scrisă 26.
— determinare 23.
— dublu exemplar 27, 28.
— excepţiune 19.
— interogator 20, 24, 25.
— mărturisire în alt proces 17.
lipsa martorilor 63.
monografie 88.
motivare 3.
prohibire 7 ş. u.
— apel 11.
— contra actului 15 ş. u.
— convenţie 7-9.
— convenţie, în penal 12.
— jud. de ocol 200.
— locaţiune 10.
— omisiune esenţială 13.
propunere 61.
— plata timbrului 61.
revenire 4.
secret profesional 73 ş. u.
— certificat 73, 74, 76.
— determinare 75, 76.
trimitere 89.
materie comercială 44 ş. u.
materie penală 67 ş. u.
apel 67.
apreciere 69, 71, 72.
audienţe 80 ş. u.
— consemnare integrală 80.
— subscriere 81.
convenţie 12.
motivare 72.
nedemnitate 77 ş. u.
— achiesare 77.
— ruda acuzatului 77.
— ruda părţii civile 78.
propunere 79.
renunţare 68.
revenire 70.

MARTURIE MINCINOASA (p. 316).
instanţă penală 1.

MARTURISIRE (p. 316).
comisiune 1.
condiţiuni 5, 8.
contradicţie 2.
efecte 3 ş. u.
— achizitori 9.
— putere probantă 3, 4, 6, 7.
— succesori 9.
forme 19 ş. u.
— consemnare în hotărâre 20.
— instanţă incompetentă 19.
indivizibilitate 10 ş. u.
— condiţiuni 13.
— fapte conexe 10-12, 14-16.
— început de probă scrisă 17.
— proba contrarie 10.
irevocabilitate 18.
mărturisire extrajudiciară 21 ş. u.
— altă instanţă 23.
— declaraţii Parchet 22.
— puteri probantă 21.
materie penală 24 ş. u.
— singura mărturisire 24-26.

MASSA CREDALA (p. 317).
trimitere.

MASURI EXCEPŢIONALE (p. 317).
acte între inamici 24.
administraţie ocupantă 10.
bunuri 5 ş. u.
— cumpărători 6, 7.
— ordon. preşedinţială 6, 7.
— restituire preţ 6.
— titlu 5.
civile-operaţiuni 15, 16.
convenţiuni 8 ş. u.
durata 1, 2, 9, 19.
fond de comerţ 8.
împărţială 21.
justiţie, funcţionare 26 ş. u.
— confirmare 29.
— Ilfov 27.
— Prahova 27.
— suspendarea proceselor 26-28, 30.
— termene 30.
mobilizaţi 9.
nulitate 12-14.
persoane 3 ş. u.
— fond dotal 3.
— incapabili 3.
— lucrător 4.
principiu 25.
sechestrare 10.
societate 17, 18 20.
supus inamic 10 ş. u.
violenţă 22.
testament 23.
trimiteri 31.

MATERNITATE (p. 319).
trimitere.

MEDIC (p. 319).
onorariu 6 ş. u.
— apreciere 8.
— medic asistent 6, 9.
— pretenţiuni 10.
— reducere 7.
organizare 1 ş. u.
— anchetă 2.
— aviz numire 1.
— retragere 3.
responsabilitate 11 ş. u.
— culpa 11, 12 14.
— imprudenţă 14, 15.
— raze Roentgen 13.
secret profesional 4 ş. u.
— decesul bolnavului 4.
— divorţ 5.
trimiteri 16.

MEJDINA (p. 319).
trimiteri.

MESERII (p. 319).
trimiteri.

METAN (p. 319).
trimiteri.

MICUL PARCHET (p. 320).
excepţii 1.
legi speciale 2.
vămi 3.

MIJLOCITOR DE AFACERI (p. 320).
elemente 1, 2.
monografie 10.
obligaţii 7 ş. u.
— daune 9.
— parte 7, 8.
provizion 3 ş. u.
— perfectarea actului 3-5.
— vânzare 6.

MILITAR (p. 320).
trimitere.

MINE . PETROL (p. 320).
abateri 56.
acţiuni 45 ş. u.
— gaj 45, 46.
concesionare 7 ş. u.
— legea din 1895, 13.
— decret publicare 9.
— discutare 12.
— excepţie 12.
— nepronunţarea autorităţii 10.
— prelungire 8.
— proprietar aparent 7, 14.
— legea din 1924, 15 ş. u.
— contestaţie 15.
— drept câştigat 15.
— durata concesiunei 15, 16.
— perimetru, trasare 15, 16.
consolidare 23 ş. u.
— contestaţie, căi de atac 25.
— contestaţie motivare 23, 30.
— contestaţie termen 23.
— contestaţie ultim act 24.
— executare 28.
— lucru judecat 26.
— menţiune registre 29.
— procedură 27.
delict de concesiune 31.
drept câştigat 1 ş. u.
— bituminoase 52.
— concesiuni posterioare 53.
— condiţiuni 51, 54, 55.
— durata 52.
exploatarea minei 47 ş. u.
— căi de atac 48.
— cerere, afişare 49.
— cesiunea dreptului 50.
— consimţământ 47.
legiferare 1 ş. u.
— d. l. 1480/917, 2.
— d. l. 3603/918, 2.
— d. l. 1104/919, 1.
— d. l. 2440/920, 10.
— d. l. 2447/920, 3, 11, 36.
Minist. Ind. şi Comerţ 6.
natura dr. de concesiune 17 ş. u.
— transmitere 20.
— transmitere opozabilitate 21 ş. u.
nulitatea concesiunilor 3.
obligaţiile concesionarului 32 ş. u.
— indemnizare 33.
— neluerare 32, 34.
proprietatea minei 5 ş. u.
— agrară lege 5
redevenţă 35 ş. u.
— cesiune 36, 42.
— exploatare 38, 40.
— locul plăţii 37.
— natură 35, 41-43.
— neplata 38, 39.
— obligaţiunea 40.
— transcriere 44.
sancţiuni 36.

MINISTERE - ORGANIZARE (p. 323).
consilier pedagogic 1.
corpuri speciale 3.
încadrare 2 5.
pensionări 1, 4, 5

MINISTERUL DE DOMENII (pag. 323)
arendare 1, 2.
incompatibilitate 1, 2.
trimitere 3.

MINISTERUL DE INSTR. PUBLICA (p. 324)
defensor ecclesiastic 1.
direcţii modificare 3.
funcţie nouă 2.
inamovibilitate 2.
inspector contabil 5.
— şcolar 2.
limită de vârstă 4.
servicii modificare 3.
subdirector 2.
trimitere 6.

MINISTERUL DE JUSTIŢIE (p. 324)
responsabilitate 1.

MINISTERUL PUBLIC (pag. 324)
adjudecare 4.

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.iini.ro

atribuţiuni 1 ş. c.
cale de atac 3.
cameră de consiliu 1, 4.
executarea hotărârilor 2.
liberare pe cauţiune 1.
nulitate 5 ş. u.
— acoperire 10.
— caracter 8.
— indicarea concluziilor 5, 7.
— invocare 6, 9.
parte alăturată 3 ş. u.
— principală 1 ş. u.
trimiteri 11.

MINIŞTRI (pag. 324)
aprovizionare 2.
calomnie 6.
comunicat 5.
girant 1.
jurisdicţie 3, 4, 6.
ocupaţie inamică 1.
responsabilitate 3—5.

MINORITATE (pag. 325)
Basarabia 3.
monografie 5.
musulmani 1.
responsabil. părinţilor 2.
tribunal 4.
trimiteri 6.

MINORITATE ETNICA (pag. 325)
monografie 1.
trimitere 2.

MINUTA (pag. 325)
trimitere

MISITIE (p. 325)
trimitere

MITUIRE (p. 325)
act privitor la funcţie 5 ş.u.
— act ilegal 6.
— act stare civilă 5.
— Basarabia 5.
calitatea agentului 1 ş. u.
— comisie interimară 1.
— funcţie publică 2.
folosul 3 ş. u.
— restituire 4.
— serviciu particular 3.

MOAŞE (p. 325)
depăşirea atribuţiilor.

MOBILE (p. 325)
trimitere

MOBILIZAŢI (p. 325)
trimitere

MONEDA (p. 325)
controlul valutei 3.
coroane 4, 5.
curs forţat 1, 8.
— legal 2, 8.
leu-aur 7.
monografie 9—11.
ruble 2, 5, 6.
trimiteri 12.

MONOPOLURI (p. 326)
amorse 5.
căi de atac 12.
— arestare 14.
— decizie R. M. S. 12.
— recurs 13—16.
debitanţi 6 ş. u.
— aprovizionare 6.
denunţător 10.
doveditor 10.
drept câştigat 3.
— de concesiune 7.
insolvabil 9.
intenţie frauduloasă 8.
mandat de arestare 11.
primă 10.
sare 4.
taxe de monopol 5.
teritorii alipite 1, 2.
trimiteri 17.

MORALA PUBLICA (p. 327)
trimitere

MORATORIU (p. 327)
trimitere.

MORMANT (p. 327)
alegere 1.

MOTIVARE (p. 327)
trimitere.

MUNCA—MESERII (p. 327)
Anglia 25, 30.
aplicarea legii 1.
Ardeal, asociaţii 22.
— muncitorii Statului 2.
asociaţii muncitoreşti 22.
casa de ajutor CFR 4.
concediere 18 ş. u.
— limba română 20.
— preaviz 18, 19.
— preaviz o oră 18.
— preaviz prestarea serviciului 21.
— regulament de atelier 18.
contract individual 16 ş. u.
— minori 16.
— modificarea condiţiilor 17.
convenţie colectivă 23.
drept internaţional 27, 28.
Germania 29.
meserii 1, 3—5, 15.
monografie 24, 26, 28, 32, 35.
preaviz — v. concediere.
responsabilitate 6 ş. u.
— bombardare 10, 11.
— cauze exterioare 10 ş. u.
— culpa muncitorului 7 ş. u.
— „ patronului 6.
— explozibile 13.
— instalaţie veche 9.
— loviri între lucrători 14.
— risc profesional 7 ş. u.
— reziliere 36.
— supravegherea patronului 12.
— terminarea muncii 10.
reviste 37.
sindicalism 31, 33.
stat 2, 3.
Suedia 34.
trimiteri 38.

N

NAŢIONALITATE (p. 329)
anexare 30 ş. u.
— abuz 36.
— Ardeal 30—32.
— domiciliu 32.
— indigenat 35, 39.
— indigenat comunal 39, 40, 75.
— opţiune 31, 33, 34.
— Polonia 39.
— renunţare 35, 38.
— serviciu militar 37.
— St. German en Laye 39, 75.
— Trianon 33, 34, 36—38.
Basarabia 85.
căsătorie 24 ş. u. 80.
— deces 25, 27.
— englez 26.
— Elveţia 28, 29.
— heimatlos 24.
— recăsătorire 27.
— străină 25.
evrei 54 ş. u.
— heimatloşi 55.
— majorat 56.
— născuţi în ţară 54.
— pământeni 55.
filiaţie 11 ş. u.
— copil natural 12.
— schimbarea naţ. tatălui 11.
indigenat 13 ş. u.
— altă supuşenie 19.
— funcţiune 17.
— locuinţă 15, 18.
— naştere 14.
— obţinere 13.
— primire în comună 13.
— sarcini publice 16.
înţeles 1.
legislaţie 1 ş. u.
— Alsacia 3.
— Convenţie de la Paris 8.
— greci 9.
— lege aplicabilă 5.
— Regulam. Organic 6.
— stat nou 10.
— tratat de pace 3.
— „ de la Paris 7.
lipsa naţionalităţii 57 ş. u.
— determinare 57, 59—61.
— drept internaţ. privat 58.
— Franţa 57, 59, 60.
minorităţi 78.
monografie 74, 79, 81, 82.
naţiune 2.
naturalizare 20 ş. u.
— divorţ 23.
— dublă naţionalitate 22.
— german 22.
— locuire 21.
— procedură 20.
— retragere 83.
— stare civilă 23.
opţiune 41 ş. u.
— eroare asupra naţionalităţii 41.
— forme 42, 43.
origină 11 ş. u.
pierdere 44 ş. u. 84.
— autorizare de înrolare 49.
— Bulgaria 49, 50.
— cazuri 46.
— condamnare 51.
— declaraţie 47, 48.
— emigrare 76.
— fapte 70.
— Franţa 45.
— Germania 52.
— lege străină 50.
— paşaport 70.
— petiţie de renunţare 44.
— serviciu militar 49, 51.
probare 4, 68 ş. u.
— fapte 70.
— legea din 22 XII 916, 69.
— martori 68.
— paşaport 70.
— probe legale 71.
procedură 62 ş. u.
— apel 63.
— Basarabia 64.
— cod civil, abrogare 67.
— intervenţie 65.
— omisiune din liste 66.
— recurs 64.
— rezolvare implicită 62.
redobândire 53.
renunţare v. opţiune.
schimbare 20 ş. u.
studii 73, 77.
trimiteri 86.

NATURALIZARE (p. 332)
trimitere.

NAVIGAŢIE (p. 332)
abordaj 3.
conferinţa de la Londra 2.
Dunăre, regulament 1.
întrecere 6.
minor 5.
navigaţie dunăreană 4.
poliţie fluvială 2.
semnale 6.
trimitere 5.

NECESITATE (p. 332)
monografie.

NEULLY SUR SEINE (p. 332)
trimitere.

NOTAR PUBLIC (p. 332)
atribuţiuni 3 ş. u.
— Basarabia 4.
— protest 3.
condiţiuni 1 ş. u.
— limba oficială 1.
— numire 2.
trimiteri 5.

NOTE SCRISE (p. 333)
trimitere.

NOTIFICARE (p. 333)
trimitere.

NOVAŢIUNE (p. 333)
cambie 2.
modificări 1.
voinţa de a nova 3, 4.

NULITATE (p. 333)
trimitere.

NUME COMERCIAL (p. 333)
caracterizare 1, 5.
cedare 3.
înstrăinare 2.
societate anonimă 4.

NUME PATRONIMIC (p. 333)
caracterizare 1, 2, 16.
dobândire 3 ş. u.
— autorizare 4 ş. u.
— lege 3.
— v. schimbarea numelui.
opoziţie 6 ş. u.
— asemănare 9.
— comună 7.
— firme 13.
— justificare 10.
— nume identic 6.
— prejudiciu 8, 9, 11.
— societate comercială 13.
— termen 12.
protecţie 14, ş. u.
— decedat 14.
— faliment 15.
— operă 16.
schimbarea numelui 4 ş. u.
— condiţiuni 5.
— interes material 4.
— v. opoziţie.
scop 13.
trimitere 17.

NUME PROPRII (p. 334)
trimitere.

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.iini.ro

O

OBICEIUL PAMÂNTULUI (p. 334)
constatare 1, 2.
dovedire 3, 5.
element esențial 4.

OBIECTE DE FAMILIE (p. 334)
monografic.

OBLIGAȚIUNI (p. 334)
Ardeal 133 ș. u.
— bună credință 133.
— coobligat 137.
— culpă 134, 135, 138, 140.
— intențiune 136, 137.
— reziliere, termen 136.
— termen 139.
Basarabia 141.
capacitate 1.
cauza 143.
condiție rezolutorie 60 ș. u.
— acțiune 69, 71.
— convenție aleatorie 66.
— clauză rezolut. expresă 64.
— culpă 60.
— executare 63, 65, 67-69.
— forță majoră 61.
— neexecutare parțială 62.
— procedură 69 ș. u.
— punere în întârziere 67, 70.
— renunțare 72.
consimțimânt 1.
culpă — v. pact comisoriu.
daune 116 ș. u.
— bună credință 117.
— cuantum 126.
— forță majoră 124.
— întreținere 118.
— notificare 120, 121, 125.
— oblig. de a face 122.
— „ de a nu face 123.
— „ excesiv oneroase 116.
— promisiune de ipotecă 119.
desființare 60 ș. u.
dobânzi 126 ș. u. 146.
— ascundere 128.
— capitalizare 129.
— exigibilitate 126.
— procente majorate 130, 131.
— termen 127, 132.
drept roman 147.
efecte 116 ș. u., v. daune.
Italia 142.
monografie 142.
obligații alternative 41.
obligații condiționale 8 ș. u.
— caracterizare 8.
— „când voi voi" 12.
— clauză de garanție 9.
— condiții 13.
— condiție imposibilă 15.
— condiție îndeplinită 16.
— contract 14.
— efecte 12 ș. u.
— fapta debitorului 12.
— îndeplinirea condiției 10, 11.
obligații divizibile 50 ș. u.
— alimente 53.
— întreținere 53.
— plată 54.
— vin 50.
— voința părților 51, 52, 54.
obligația de a da și a face 2 ș. u.
— drept real 7.
— executare 4, 5.
— penalitate 2.
— porte-fort 3.
— tăcere 145.
— transmitere 6.
obligații naturale 55 ș. u.
— autorz. maritală 55.
— căpătuirea copiilor 58.
— caritate 59.
— datorie de conștiință 57.
— determinare 55.
— înmormântare 56.
obligații solidare 42 ș. u.
— alegerea reclamantului 49.
— apel 42.
— comercial 48.
— locațiune 47.
— oblig. între debitori 43—45.
— penal 46.
— repetițiune 44.
— reprezintare 45.
— somație, regres 43.
obligații cu termen 17 ș. u.
— calculare 17 ș. u.
— caracter accidental 36.
— caracterizare 28.
— concediu 27, 29.
— cursul zilei 23.
— dies a quo 18—21.
— dies interpellat 34, 38.
— drept a alege 40.
— efecte 27 ș. u. 30.
— lipsa termenului 22.
— mărfuri 23.
— stil nou 25.
— termen esențial 31—33, 37, 39.
— termen de predare 35.
— uzurile portului Constanța 24.
— zile libere 26.
pact comisoriu 73 ș. u.
— caracterizare 74.
— chirii 80—83.
— culpă, constatare 83, 84, 88, 95, 96.
— culpa creditorului 86, ș. u. 97 ș. u.
— culpa aplicații 86, 99, 100.
— culpa indicarea prealabilă 98.
— culpa manopere 87.
— culpa rea credință 97.
— diviziuni 78.
— efecte 94 ș. u.
constatarea instanței 96.
interpretare 94.
— diviziuni 78.
— formulare 76 ș. u.
— interpretare 77 79.
— invocare 79.
— măsurătoare 75.
— neoperare 97 ș. u.
— plată 80—82.
— procedura 88 ș. u.
condiție rezolutorie 90.
constatare judecătorească 89, 91—93.
— renunțare 101 ș. u.
— „ acceptare tardivă 102.
— „ apreciere suverană 114.
— „ condițiuni 101, 105-108, 110, 112.
— „ legea chiriilor 109.
— „ primire anticipată 113.
— „ primiri repetate 111.
— „ probe 104.
— regula morală 144.
— reziliere 73 ș. u.
— sancțiuni 85.
— stipulare 73.
— trimiteri 148.

OCUPAȚIUNE INAMICA (p. 342)
trimitere.

OFENSE CONTRA REGELUI (p. 342)
infracțiunea.

OFERTA (p. 342)
trimitere.

OFERTA REALA (p. 342).
agent judecătoresc 8, 9.
condițiuni 2 ș. u.
efecte 13.
legat, consemnare 9.
locul plății 4 ș. u.
— indicare greșită 6.
— neindicare 4, 5.
probe 10—12.
refuzul creditorului 2 ș. u.
— probe 3.
scop 1.
termen 7.

OFICIANT MUNICIPAL (p. 342)
trimitere.

OFICIU DE INCHIRIERE (p. 342)
atribuțiuni 1.
locațiune 1.
trimitere 2.

OFIȚER (p. 343)
trimitere.

OFIȚER DE POLIȚIE JUDICIARA (p. 343)
alegeri 5.
Basarabia 4.
inspector Domenii 7.
instrucțiune 1.
jurisdicție 1 ș. u.
magistrat 5.
notar public 4.
pădurar la Stat 3.
sesizarea instanței 6.
subcomisar 2.
trimitere 8.

OMOR (p. 343)
trimitere.

OMUCIDERE (p. 343)
moarte prin inhibiție 10.
omucidere cu voință 1 ș. u.
—determinare 1.
— intențiune 2, 3.
omucidere prin imprudență 4 ș. u.
— accident 6, 8.
— arhitect 9.
— biciclist 8.
— elemente 4.
— greșala autorului 7.
— elemente 4.
— regulamente 5.
trimiteri 10.

OPERA (p. 343)
trimitere.

OPERAȚIE CHIRURGICALA (p. 343)
trimitere.

OPOZIȚIE (p. 343)
Basarabia 28 ș. u.
— admisibilitate 28, 31.
— comercial 30.
— prezența implicită 29.
burse de comerț 2.
înlăturare 3.
recurs omisso medio 4.
trimiteri 32.
opoziție civilă 5 ș. u.
efecte 13. ș. u.
— conflict de legi 13.
— desființarea hotăr. anterioare 14.
— motive de formă 15, 16.
— parte adversă, avantaj 17.
hotărâri 5 ș. u.
— accelerare 8, 9, 11.
— Ardeal 6, 7, 10.
— definitive 6.
— legea org. Cas. 5, 7, 10.
termen 12 ș. u.
— culpă 12.
— divorț 12.
opoziție penală 18 ș. u.
admisibilitate 17 ș. u.
— excepție 17.
— l. org. Cas. 18.
efecte 23 ș. u.
— acțiunea publică 23, 24.
— coinculpați 27.
— împăcare 25.
— lipsa părții 26, 27.
hotărâri 19.
parte civilă 20 ș. u.

OPTANȚI (p. 345)
declarație diplomatică 2.
expropiere 1, 4.
licnidare 3.
trimitere 5.

OPȚIUNE (p. 345)
trimitere.

OPUNERE LA OPRESIUNEA LEGII (p. 345)
trimitere.

ORDINUL SUPERIORULUI (p. 345)
trimitere.

ORDONANȚA PREȘEDINȚIALA (p. 345)
apel 2.
Basarabia 3.
comercial 5.
executare 1.
procedură 4.
somație 1.

ORDONANȚA DE REFEREU (pag. 346)
aplicații 56 ș. u.
— act administrativ 56, 59.
— administrator 60.
— agrară (reformă) 62.
— alimente 63.
— arendare 73.
— chioșc de ziare 57.
— competință 58.
— daune 64.
— evacuare 65—68.
— habitație 69, 70.
— incuraj. construcții 56.
— locațiune 71 ș. u.
— „ contract expirat 72.
— locațiune, contract prelungit 73, 74, 79.
— locațiune construire etaj 76.

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.iini.ro

— locaţiune gară 78.
— locaţiune încălzit 71.
— „ lucrări efectuare 77.
— locaţiune lucrări suprimare 75.
— locaţiune reducere imobil 82.
— locaţiune stabilire 81.
— locaţiune terţiu 80.
— păşuni comunale 83.
— poprire 84.
— putere părintească 85.
— sechestru 60, 61, 86—88.
— servitute 89.
— societate 90 ş. u.
— societate, cons. de adţie. 90.
— societate expulsare adtor. 91.
— societate primirea asociatului 92.
— societate suspend. dec. consiliului 93.
căi de atac 41 ş. u.
— apel 41, 47, 49, 50.
— contestaţie 46, 51.
— opoziţie 43, 45, 48—50.
— recurs 41, 42, 52.
competinţă 30 ş. u.
— comercial 34.
— executare 35.
— incompetenţă 34, 36.
— jud. de ocol 30—33.
condiţii 2.
drept periclitat 10.
— executor 11.
— fondul dreptului 5.
efecte 53 ş. u.
— comercial 54.
— lucru judecat 23, 29, 53.
— proces pendinte 22, 55.
executare 94.
— daune cominatorii 94.
— somaţie 95.
fondul dreptului 13 ş. u.
— aparenţă 20, 21, 24, 27, 29.
— examinarea convenţiei 14, 16 bis.—19, 21, 24, 27, 28.
— lucru judecat 23, 29.
— măsuri provizorii 13, 15, 16, 19 ş. u.
— pericol 26.
— proces pendinte 22, 55.
— proprietate 16 bis.
materie comercială 54.
pericol — v. drept periclitat
probe 37 ş. u.
— apreciere 39, 40.
— interogatoriu 38, 40.
— jurământ 37.
— martori 38, 40.
procedura 37 ş. u.
text 1.
titlu executoriu 6.
trimiteri 96.
urgenţa 3 ş. u.
— apreciere 4, 8.
— determinare 6, 9.
— mină 7.
— schimbarea situaţiei 5 bis.

ORDONANŢA DEFINITIVA (P. 351)
trimitere.

ORGANIZARE ADMINISTRATIVA (p. 351)
trimitere.

ORGANIZARE JUDECATOREASCA (p. 351)
trimitere.

ORGANIZAREA MINISTERELOR (p. 351)
trimitere.

ORGANIZAREA POLIŢIEI (p. 351)
trimitere.

P

PACE (p. 351)
trimitere.

PACT COMISORIU (p. 351)
trimitere.

PADURI (p. 351)
trimitere.

PAGUBE DE RAZBOI (p. 351)
trimitere.

PAMANT RURAL (p. 351)
trimitere.

PANDIRE (p. 351)
trimitere.

PARAFERNA (p. 351)
trimitere.

PARIS (p. 351)
trimitere.

PARTAJ (P. 351)
trimitere.

PARTE CIVILA (p. 351)
formulare 3.
închiderea desbaterilor 1.
mărirea pretenţiunilor 2.
renunţare 4.
trimitere 5.

PARTE LITIGANTA (p. 351)
trimitere.

PATENTE(p. 351)
arendăşia 1.
asociaţie de fapt 2, 3.
avocat 4, 5.
— spor de chirie 5.
calculare 4 ş. u.
fonduri de rezervă 7.
măcelar 9.
scutire 1 ş. u.
societate anonimă 8.
— pe acţiuni 7.
— în nume colectiv 2, 3.
trimiteri 10.
valoare locativă 6.
— accesorii 6.
— amenajeri 6.
— mobilier 4.
— spor legal 5.
— taxă de abator 9.

PATERNITATE (p. 352)
trimitere.

PAVILION (p. 352)
trimitere.

PEDEAPSA (p. 352)
amenzi 2 ş. u.
amendă fiscală — aprobare 3.
— concurs de condamnări 4.
— rulaj 5.
Ardeal 1.
computare 14 ş. u.
— instanţă competentă 15.
— minori 14.
contopire 6 ş. u.
— abrogare 10.
— concurs intelectual de infracţiuni 8.
— eurdare 11.
— fapt nepedepsibil 7.
— fapt săvârşit după evadare 11.
— fapt săvârşit în închisoare 11, 12.
— hotărâre, anulare 6.
— infracţiune reiterată 9.
— lege nouă 7, 10.
— maxim depăşit 13.
executare 16 ş. u.
— judecător de ocol 16.
— Parchet 16.
moartea 1.
note 17.

PENSIE (p. 353)
pensie civila 1 ş. u.
— acte de curaj 7 ş. u.
— ani serviţi 2.
— drept câştigat 1, 2.
— infirmităţi 6.
— limita de vârstă 2.
— ocupaţie inamică 8.
— procedură 10 ş. u.
— „ acte 10.
— „ apel 12, 19.
— „ căi de atac 14 ş.u.
— „ calculare 19 ş. u.
— „ cumul 22.
— „ eroare 14.
— „ instanţa competentă 12.
— procedură legea din 1902-11.
— procedură recurs competenţă 15.
— procedură recurs forme 18.
— procedură recurs termen 8, 17.
— procedură străinătate 21.
— spor de 8% 4.
— stabilire 9.
— stabilire comisie ad-tivă 9, 13.
— stabilire comisise medicală 9, 13.
— teritorii alipite 5.
pensie militară 23 ş. u.
— ani serviţi 23, 24.
— ani reangajaţi 23.
— Ardeal 49.
— calculare 39 ş. u.
— „ solda 39-41.
— „ spor scumpete 43.
— calculare timp mobilizare 42.
— incapacitate 30.
— infirmităţi — v. răni.
— mamă 31.
— procedură 34 ş. u.
— procedură acte necesare 36.
— procedură apel, termen 38.
— procedură căi de atac 37 ş. u.
— procedură comisiune, constatări 35, 37.
— procedură data înscrierii 34.
— răni sau infirmităţi 25 ş. u.
— răni accident în războiu 27.
— răni ofiţeri austro-ungari 29.
— răni ofiţeri ruşi 28.
— răni stabilirea invalidităţii 26.
— rectificare 44 ş. u.
— rectificare calculare 44.
— rectificare competenţa 45.
— rectificare prescrierea 47.
— rectificare rechemare 46.
— rectificare revizuire 48.
— urmaşi 31 ş. u.
— văduvă de războiu 32, 33.
trimiteri 50.

PENSIE ALIMENTARA (p. 356)
trimitere.

PEREMŢIUNE (p. 356)
trimitere.

PERIMARE (p. 356)
acte cari se perimă 11 ş. u.
— acte de urmărire 20.
— aplicare generală 12.
— consolidări petrolifere 13.
— contestaţii multiple 11.
— girant 17.
— nume patronimic 18 19.
— plata taxelor 22.
— recurs 22.
— revindere în cont 21.
— sechestru asigurător 14.
— urmărire de venituri 15, 16.
Basarabia 87 ş. u.
— comercial 89, 90.
— drept aplicabil 87, 90.
— procedură 88.
— termen 76, 90.
căi de atac 80.
caracter 1, 2.
contra cui se cere ? 10.
— succesori 10.
culpa părţii 23 ş. u.
— act de paupertate 41, 43.
— acţiune nouă 36, 38.
— cerere fixare termen 30.
— consimţământ 38.
— dol 24.
— dosar lipsă 32.
— dosar trimitere 27, 28.
— fapta adversarului 25, 29.
— fisc 44.
— forţă majoră 32.
— împăcare 29.
— lucru judecat 38.
— manopere dolosive 29.
— măsuri excepţionale 26.
— motiv legal 25, 26.
— pământ rural 33.
— principiu 23, 42, 45, 56.
— procedura din oficiu 33, 35, 41.
— sechestru asigurător 31.
— timbru 30.
— transacţie 39.
— tratative extra judiciare 40.
efecte 81 ş. u.
— interes comun 82.
— minori 86.
— solidaritate 83.
— terţii 81, 82, 84-86.
forma cererii 67 ş. u.
— apel 70.

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.iini.ro

— caracter 69.
— cerere scrisă 67, 73.
— numele pârâtului 68.
— părți litigante 71.
— plata taxelor 67, 70, 72.
întreruperea cursului perimării 60 ș. u.
— acte contradictorii 61.
— acțiune similară 65.
— convenția părților 60.
— continuare cererii 66.
— incapabili 63.
— tratative extra judiciare 62.
— urmărire de venituri 64.
judecarea perimării 75 ș. u.
— Basarabia 76.
— comercial 77.
— invocare 74.
— legi aplicabile 76.
motivele inacțiunii 78.
— referatul grefei 79.
— retract litigios 75.
procedura 67 ș. u.
scop 3 ș. u.
termen 46 ș. u.
— apel 47.
— calculare 49 ș. u.
— calculare accelerare 1. 58.
— calculare act procedural 49.
— calculare apel 54.
— calculare citare din oficiu 55.
— calculare consolid. petrolifere 57.
— calculare dies a quo 50-51.
— calculare mat. comercială 59.
— calculare poprire 46.
trimitere 91.

PETIȚIE DE EREDITATE (p. 361)
trimitere.

PETROL (p. 361)
trimitere.

PERSOANA JURIDICA (p. 361)
Ardeal 19 ș. u.
— control 19.
— formalități 20.
— piae causae 19.
Asociație patronală 7.
Biserică catolică 4.
Cei șapte juzi 3.
Constituția ungară 3.
drept internațional 25.
Epitropia Sf. Spiridon 6.
fundațiuni 14 ș. u.
— înstrăinare 15.
— legi aplicabile 16.
— Statul 14.
— supraveghere 14.
încetarea 13.
— suveranitate 13.
Italia 10.
legislație 1 ș. u.
monografie 21, 22, 24, 26.
patrimoniu 8.
— comunitate religioasă 8.
procedura 17 ș. u.
— competență 17.
— curte de apel 17.
— pers. jurid. existente 18.
regulament 11.
Regulamentul Organic 1.
responsabilitate 22, 27.
Statul 23.
supraveghere 9 ș. u.
— act de dispoziție 9.
— Italia 10.
— străini 10.
Universitatea săsească 3.

PLANTAȚII PE TEREN STRAIN (p. 363)
trimitere.

PLASMUIRE DE MONEDA (p. 363)
asemănarea 2.
elemente 1, 4.
minor 3.
trimitere 5.

PLASMUIRE DE SIGILII (p. 363).
aparat de control 1.
mărci 2.

PLATA (P. 363)
acțiunea în repetițiune 59 ș. u.
— cauza ilictă 60.
— obligație nulă 60.
— plăți benevole 59.
Basarabia 70.
— deprecierea monedei 71.
— depunerea sumei 73.
— locul plății 72.
— moneda desființată 70, 74.
— moneda oficială 74.
bună credință 3.
calcularea dobânzii 35.
calcularea valorii monedei 27 ș. u.
— caz fortuit 31.
— data scadenții 29.
— „ plății 27, 29.
— depreciere 33.
— fluctuații de valoare 30, 34.
— întârzierea debitorului 31, 32.
— legea contractului 33.
— monedă străină 28, 29, 32.
clauza aur 17 ș. u., 75-78.
— cambie 19.
— coroane austriace 23.
— datorii anterioare 1916, 17.
— Egipt 20.
— împrumut 19.
— închiriere 25.
— lege excepțională 17, 18, 20-23, 26.
— plată, monedă străină 24.
— v. moneda.
dare în plată 69.
dobândă — v. calculare.
echivalentul plății 4 ș. u.
— joc de bursă 4.
— transmiterea proprietății 4.
imputația plății 65 ș. u.
— condițiuni 65-68.
legisl. terit. alipite 70 ș. u.
locul 41 ș. u.
— asigurare 52.
— ceck 45.
— chirie 50, 51.
— competență 44.
— domiciliu schimbat 48.
— lipsa stipulării 41-43, 47.
— plata în instanță 43.
— schimbare 49.
— vânzare pe credit 46.
moduri de plată 61 ș. u.
moneda 5 ș. u. 61 ș. u.
— anexiune 11.
— coroană 16.
— felul monedei 6.
— franci 7, 14.
— intențiunea părților 5, 6, 8, 10.
— interpretarea convenției 5.
— locul executării 11-15.
— monedă efectivă 9.
— monedă legală 13 ș. u.
— monedă nouă 16.
— monedă străină 5, 10.
persoane 1 ș. u.
— advocat 1, 2.
— mandatar 1.
— posesor 1.
pluralitatea creanțelor 57 ș. u.
— lipsa înscrisului 57, 58.
refuzul plății 53 ș. u.
— culpa creditorului 56.
— faliment 55.
— proba 53, 56.
— proces verbal al portărelului 54.
subrogare 61 ș. u.
— autenticitate 63.
— chitanță 63.
— efecte 62, 64.
— plată parțială 61.
termenul 36 ș. u.
— daune 37.
— întârziere 37.
— lipsa stipulării 38-40.
— pact comisoriu 40.
— ziua scadenții 36.
trimiteri 19.

PLATA LUCRULUI NEDATORIT (p. 367).
trimitere.

PLAȚI EXTERNE (p. 367).
acoperirea bilet. de bancă 6.
acord de la Roma 4.
Banca Națională 6.
Italia 4.
oficiul plăților
— competența 3, 5.
— hotărâri 2.
— recurs 7.
Stat datorie 1.
— diferență de curs 1.

PLEDOARIE (p. 368).
trimitere.

POLICITAȚIE (p. 368).
trimitere.

POLIȚIA (p. 368).
funcționar, atribuții 2.
— transferări 1.

POLIȚIA JUDICIARA (p. 368).
trimitere.

POLIȚIA NAVIGAȚIEI (p. 368).
trimitere.

POLIȚIA RURALA (p. 368).
vite 1.

POLIȚIA SANITARA VETERINARA (P. 368).
lege ungară 1.

POPRIRE (p. 368).
act scris 13 ș. u.
— comercial 15.
— însemnare 13.
— scrisoare 13.
— sentință 16.
acțiune în curs 17 ș. u.
— anulare 18.
— durata 17.
alimente 11, 12.
căi de atac 34 ș. u.
— apel 35, 36.
— contestație 35, 38.
— fisc 38.
— judec. de ocol 38.
— opoziție 34.
caracter 1.
— materie comercială 1.
cauțiune 19 ș. u.
— data depunerii 21.
— efecte 19.
— efecte valoarea lor 20.
— rațiune 22.
cerere suplimentară 24.
competență 23 ș. u.
— jud. de oc. 23.
condițiuni 2 ș. u.
creanță 2 ș. u.
— administrație publică 6.
— contestată 4.
— incendiu 5.
— termen 2.
debitori 25.
efecte 40 ș. u.
— depunerea sumei 40.
— v. poprire ordonată, poprire validată
executare 56.
indisponibilitate 43 ș. u.
— când începe 47.
— creanță redusă 46.
— creditor nou 45.
— debitor, opunere 48.
— efect relativ 49.
— responsabilit. terțiu 43, 44.
poprire în mâini proprii 9, 10.
poprire ordonată 41 ș. u.
— cesiune 42.
— indisponibilitate 43-47.
poprire validată 50 ș. u.
— cesiune 54, 55.
— efecte 53.
— răspunderea terțiu 51, 52.
— retenție 50.
procedură 23 ș. u.
reducerea poprirei 3.
salarii 11, 12.
sumă datorată de un terțiu
— creanța viitoare 8.
— societate neregulată 7.
— v. salariu.
validare 26 ș. u.
— anularea titlului 26.
— caracterizare 27.
— creanță certă 29.
— debitor, opunere 30.
— discutarea titlului 32.
— inițiativa debitorului 33.
— transfer judiciar 28.
— vicii de formă 31.

PORTUL ARMELOR (p. 371).
trimitere.

POSESIE - TRIMITERE (p. 371).
trimitere.

POȘTA - TELEGRAF - TELEFON (p. 371).
convenții poștale 6 ș. u.
— diferende internaționale 7.
— recartare 6.
— tarife 8.
funcționari 1 ș. u.
— avizul comit. consult. 1.
— comisia disciplinară 2.
infracțiuni 3 ș. u.
— amendare 3.
— competența 4, 5.
— contestație 3.
— recurs 5.

POZIȚIA OFIȚERILOR (p. 372).
trimitere.

PRADA DE RAZBOI (p. 372).
trimitere.

PRAVILE (p. 372).
trimitere.

PREAVIZ (p. 372).
trimitere.

PRECUGETARE (p. 372).
trimitere.

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.iini.ro

PREFECT (p. 372).
trimitere.
PREPUS (p. 372).
trimtere.
PRESCRIPŢIE (p. 372).
prescripţie civilă 1 ş. u.
acţiune civilă 2.
Ardeal uzucapiune 72.
Basarabia, evacuare 73.
caracter 1.
întrerupere 15 ş. u.
— acţiune 18.
— Belgia 16.
— enumerare 15.
— nulităţi de formă 17.
— perimare 18.
— recunoaştere 16, 18.
— somaţie de plată 15.
invocare din oficiu 31.
omor, daune 27.
persoane 8 ş. u.
— creditori 3.
— indivizari 4, 6.
prelungire 32.
prescurtare 29.
renunţare 28, 30.
restituirea fructelor 26.
suspendare 19 ş. u.
— absenţă 19.
— acţiune pauliană 20.
— condamnaţi 24, 25.
— convenţie tacită 22.
— interzişi 23.
— minori 21.
termen 11 ş. u.
— absent 14.
— acţiune 11.
— „ pauliană 12, 20.
— convenţie de prelungire 13.
— paratj 14.
trimiteri 95.
prescripţie achizitivă 5 ş. u.
comoştenitor 6.
— posesiune 7, 9.
— precar 8.
— turburarea posesiei 5.
prescripţie comercială 74 ş. u.
— acţiuni 75.
— transport 74, 75.
prescripţie de 30 ani 33 ş. u.
— acţiune 35.
— acţiune pauliană 34.
— convenţie nulă 35.
— donaţiune 33.
— fructe, restituire 26.
— omor, daune 27.
— preciput 33.
— rural, teren 35.
prescripţie de 10—20 ani 36 ş. u.
— calitate de proprietar 40, 41.
— just titlu 36, 38—40, 42, 46.
— martori 44.
— nulitate 40.
— proherede 46.
— reducţiune 40.
— Stat 37.
— succesiune 42, 45, 47.
— titlu translativ 38.
— transcriere 38, 39.
— transport 43.
prescripţie extinctivă 10.
prescripţie instantanee 63 ş. u.
— bună credinţă 63, 65.
— condiţiuni 66, 68, 70, 71.
— lucru furat 64.
— monede 69.
— probe 67.
prescripţia mai mică de 10 ani 48 ş. u.
— adjudecare 57.
— anuităţi 53.
— daune 59.
— dobânzi 49—52, 54.
— „ moratorii 51.
— limitare, text 60.
— medie 58, 62.
— petrol 48.
— transport 55, 56.
— vânzare 61.
prescripţie penală 76 ş. u.
acţiune civilă 2, 83 ş. u.
— acţiune separată 27, 85, 88, 89.
— efecte 84, 90.
— quasi delict 86, 87.
— renunţare la daune 83.
acţiune publică 78 ş. u.
— calculare 78.
— comunicare 79.
— construcţiuni 81.
— contravenţiuni 82.
— insulte 80.
Ardeal 93.
contestaţie 77.
întrerupere 91, 94.
invocare din oficiu 76.
renunţare 92.
PREOT (p. 377).
trimitere.
PRETENŢIUNI CIVILE (p. 377).
trimitere.
PREVENŢIE (p. 377).
trimitere.
PREZUMŢIUNI (p. 377).
admisibilitate 1 ş. u.
condiţiuni 5 ş. u.
— apreciere 7.
— discuţiune 8.
— neştiutor 6.
— poprire 5.
contract verbal 3.
interpretare 2.
putere probantă 9.
trimiteri 10.
PRIMAR (p. 378).
trimitere.
PRINSOARE (p. 378).
trimitere.
PRIVILEGII (p. 378).
advocat 15.
an curent 9.
arendaş 16.
automobil 17.
chirii 8, 9, 11.
concurs 18.
conflict de legi 1, 2.
conservare 19 ş. u.
— înscriere 20, 21.
— locaţiune 26.
— mobile 25.
— succesiune 22—25, 27.
— transcriere 19, 20.
drept aplicabil 1, 2.
gajul creditorilor 3.
împrumut 6, 7.
lichidator 7.
locaţiune 11 ş. u.
— chirie 11 ş. u.
— daune 12, 13.
— incendiu 13.
— mobile distruse 14.
— mobila terţiului 12.
noţiuni generale 1 ş. u.
Statul 4.
— citare 5.
transport 10.
trimiteri 28.
PRIZE MARITIME (p. 379).
ape 1 ş. u.
— ape fluviale 2, 3.
— ape maritime 1.
— Dunăre 1, 2.
convenţia de la Haga 4, 14.
declaraţia de la Londra 5.
formalităţi 20.
hotărâre 37.
judecare 28 ş. u.
— jurisdicţie, caracter 30.
— proprietate 29.
— stat străin 28.
obiecte 21 ş. u.
— marfă 21, 22, 24.
— numerar 23.
— obiecte 25—27.
procedură 31 ş. u.
— chestiuni noi 36.
— competenţa 32—35.
— formele capturii 31.
tratat Trianon 18.
vase 2 ş. u.
— determinare 4 ş. u.
— ignorarea ostilităţilor 15.
— închiriere inamicilor 16.
— identifcare 7.
— navgaţie locală 4, 11, 14.
— pavilion 12.
„ neutru 5, 6, 9, 10.
— precaritate 19.
— rechiziţie 13.
— societate 8.
— stare juridică, determinare 17, 18.
— vas de pescuit 4.
— „ inamic 5.
— „ neutru 5.
PROBE (p. 381).
apreciere 10 ş. u.
— acte străine 19.
— concubinaj 22.
— coroborare 12.
— cunoştinţa judecătorului 14.
— cuprinsul depoziţiilor 17.
— instrucţie 13.
— probă, prelungire 10.
— „ suplimentară 10, 18.
— respingere 11, 15, 16, 22.
— titluri, depunere 21.
Ardeal 23.
Bucovina 27.
interpretare 17, 20, 21.
monografie 24—26.
obiect 1 ş. u.
— probe legale 1.
— publicitate 2.
proba din oficiu 6 ş. u.
— curte de apel 8.
— divorţ 6.
— probe propuse 9.
sarcina probei 3 ş. u.
— afirmaţii negative 4.
— contract 5.
— daune 3.
trimiteri 28.
PROCEDURA (p. 382).
aplicare în penal 3.
Franţa 1.
Italia 2.
studii 4.
trimiteri 5.
PROCESE (p. 382).
delict de presă 4.
optanţi unguri 2.
Păltineanu-Lăzărescu 1.
vacufuri 3.
PROCESE-VERBALE (p. 382).
constatări proprii simţuri 3.
elemente 1 ş. u.
— data 2.
— elemente esenţiale 1.
putere probantă 4.
— deducţiuni 5, 6.
— informaţiuni 5, 6.
— vămi 4.
PROCURA (p. 382).
trimitere.
PRODIG (p. 382).
trimitere.
PROFESOR (p. 382).
trimitere.
PROMISIUNE DE CASATORIE (p. 382).
Ardeal 28.
culpă—seducţiune 13 ş. u.
— cletueli de naştere 17.
— consimţimânt 23.
— culpă 19.
— dol 14, 17, 20—22.
— Germania 13.
— probă 16.
— servitoare 13.
daune, stabilire 24 ş. u.
— apreciere 24, 26.
— pensie 25.
— v. prejudiciu.
natura convenţiunii 1 ş. u.
prejudiciu 3 ş. u.
— Alsacia 4.
— copii 3, 6, 7, 9, 10, 23.
— conflict de legi 4.
— logodnă desfăcută 11, 18.
— onoare 3, 9, 12.
— paternitate 9, 10.
— promisiune de căsătorie 5, 8, 15.
— temei juridic 6.
trimiteri 29.
PROMISIUNE DE VANZARE (p. 384).
trimitere.
PRONUNŢAREA HOTARARII (p. 384).
trimitere.
PROPRIETAR APARENT (p. 384).
trimitere.
PROPRIETARILOR — LEGE (p. 384).
adnotare 50.
apel — adresare 37.
— calculare 32, 33, 36.
— domiciliul părţilor 35.
aplicare 1 ş. u.
— arendă 6.
— contract expirat 1, 10.
— „ prelungit 9, 11.
— desistare 12.
— drept comun 2, 4, 7, 12.
— instanţe 3.
— lucru judecat 13.
— moară 6.
— obiect 5.
— reducerea termenului 8.
căi de atac 23, 32 ş. u.
— electa una via 34.
competenţă 3, 4.
contestaţie 40 ş. u.
— apel 40.
— competenţă 45.
— motive 41, 44, 46.
— procedură 42.
— şedinţă publică 43.
judecare 23 ş. u.
— căi de atac 23.
— camera de consiliu, v şedinţe.
— confesiune 25.
— discuţia titlului 24.
— preşedintele 29.
— recurs 27.
— şedinţa publică 26—28.
— termen 3 zile 30.
— „ de graţie 31.
procedura 13 ş. u.
— accelerare 20.
— acţiune 13 ş. u.
— alegerea domiciliului 14, 15, 17, 21.
— domiciliul chiriaşului 16, 19, 22.
— reconvenţională 18.

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.iini.ro

— recurs 21, 27, 38 ş. u.
— în instanţă 39.
suspendarea executării 47 ş. u.
— condiţiuni 47, 48.
— legea din 1925, 49.
trimitere 51.

PROPRIETATE (p. 386).
Alsacia 10.
Ardeal 8.
carte fonciară 14.
dobândă 3 ş. u.
— ex lege 4.
— titluri 5.
— valori de purtător 3.
etaje 12.
Franţa 11, 14.
muzicant 13.
noţiuni generale 1 ş. u.
proba 6, 7.
proprietate rurală 9.
trimitere 15.

PROPRIETATE ARTISTICA (p. 387).
autor, drept moral 23, 24.
cesiunea dreptului 8 ş. u.
— reconvenţională 18.
critica 20 ş. u.
— exercitare 21.
— renunţare 20.
dar manual 8.
editura 8 ş. u.
— buna credinţă 9.
— daune, calculare 10.
— libret 14.
— prefaţă nefavorabilă 12,
— reeditare 13.
— traducere 11.
infracţiuni 15 ş. u.
— asemănare 15.
— proprie imagine 17, 18.
— radio difuziune 19.
— reproducere 16, 18.
manuscris 1.
noţiune 1.
opere artistice 2 ş. u.
— desen 2.
— fotografie 5, 6.
— supus inamic 3.
— tablou 3.
— „ rupt 4.
opere muzicale 2 ş. u.
— libret 14.
— opera 7.
proprietate ştiinţifică 22.

PROSTITUŢIE (p. 388).
autorizaţie 1.
camere mobilate 2.
trimitere 3.

PROTIMISIS (p. 388).
aplicare 3.
bunuri susceptibile 1.
caracter 2.
imobile rurale 4.

PROVOCARE (p. 389).
analiza textului 1.
incendiu 2.

PROXENET (p. 389).
delict 1.
trimitere 2.

PSICHANALIZA (p. 389).
palimpseste 2.
psihanaliza judiciară 2.

PUBLICITATE DESBATERILOR (p. 389).
trimitere.

PUNERE IN INTARZIERE (p. 389).
trimitere.

PUTERE EXECUTIVA (p. 389).
război 1.
trimitere 2.

PUTERE JUDECATOREASCA (p. 389).
trimitere.

PUTERE LEGIUITOARE (p. 389).
trimitere.

PUTERE OCUPANTA (p. 389).
trimitere.

PUTERE PARINTEASCA (p. 389).
acţiune 2, 6.
atribuţii 7 ş. u.
— arestare 9.
— corecţie 8.
persoane ce exercită 1 ş. u.
— divorţ 2, 3.
— mama naturală 4.
— mobilizat 1.
— tată natural 5.
pierdere 10 ş. u.
— cazuri 11.
— tutor testamentar 10.
trimitere 12.

O

QUASI CONTRACT (p. 390).
trimitere.

QUASI-DELICT (p. 390).
trimiteri.

R

RANIRI (p. 390)
trimitere.

RASCUMPARAREA TREIMII MINORILOR (p. 390).
trimitere.

RATIFICARE (p. 390).
trimitere.

RASBOI (p. 390).
ocupaţie — acte de gestiune 3.
— actele puterii ocupante 6 ş. u.
— autoritate locală 12 ş. u.
— bunuri cumpărate de de inamic 6.
— caracter 7, 8, 18, 21.
— Dobrogea 5.
— funcţie publică 11.
— indemnizare 9.
— infracţiuni 19, 20.
— justiţie 15—17, 19, 20.
— legi 4.
— legislaţie 14 ş. u.
— ordonanţă 15.
— plată 2.
— prestaţie 10.
— rechiziţie 12.
— suveranitate 1, 16.
pagube de război 24 ş. u.
— comisiuni 24, 25.
— hotărâri 25.
— indemnizare 27, 28.
— instanţe drept comun 26, 29.
— responsabilitate 28, 29.
pradă de război 22 ş. u.
— cale de atac 22.
— rechiziţii inamice 23.

REABILITARE (p. 391).
trimitere.

REANGAJAŢI (p. 391).
trimitere.

REBELIUNE (p. 391).
intenţiune 1.
participaţie 2.

REBUS SIC STANTIBUS (p. 391).
trimitere.

RECHIZIŢII (p. 391).
cine poate rechiziţiona 3 ş. u.
— autoritate naţională 3.
— „ ocupantă 4.
competenţa 1, 2.
efecte 5.
indemnizare 7 ş. u.
— abandon 10.
— bunuri de rechiziţie 14.
— degrevări 9.
— evaluare 13.
— hotel 12.
obiecte 6.
— petrol 6.
restituire 7 ş. u.
trimiteri 15.

RECIDIVA (p. 392).
amnestie 1.
motivare 2.

RECONVENŢIONALA (p. 392).
Ardeal 3.
Basarabia 1.
daune 2.
monografie 4.
suspendare 1.
trimitere 5.

RECONFIRMARE (p. 392).
trimitere.

RECONSTITUIREA DOSARULUI (p. 392).
trimitere.

RECRUTARE (p. 392).
incetăţenire 1.

RECTIFICARE (p. 393).
apel 5
cale de atac 6.
dispozitiv nou 1, 4.
numele părţilor 2.
omisiune 3.

RECURS (p. 393).
anulare — v. recurs în anulare.
aprecieri de fapt 151 ş. u.
— alegaţiuni 155.
— calificare 153.
— consecinţe juridice 156, 171.
— culpă 172.
— deducţii 154.
— desuetudine 166.
— donaţiune 151.
— forţa probantă a actelor 169.
— fraudă 151.
— interpretarea actelor 157, 159, 160, 161, 163, 168, 170, 174.
— „ dovezilor 158, 178, 179.
— „ interogatoriu 157.
— „ martorilor 167.
— intenţie 176.
— inutilitatea probelor 173, 177.
— locaţiune 152.
— manopere dolosive 175.
— mijlocitor oficial 162.
— opozabilitatea actului 164.
— revizuire 165.
— termen de graţie 152.
— ultraj 153.
Ardeal 228 ş. u. 247.
— adresare 238.
— arestare 233.
— avocat 230.
— chestii de drept 237.
— comunicare 38, 240.
— execuţie 229, 234.
— invocare din oficiu 232.
— motivare 239.
— procedură comercială 231.
— revizuire 235.
— suspendare 236.
— tribunal pretoral 228.
Basarabia 241 ş. u.
— îndreptare, adresare 241.
— materie comercială 242.
— motivare 243.
Bucovina 244 ş. u.
— jud. de ocol 245.
— recurs în inter. legii 244.
casare fără trimitere 212 ş. u.
— condamnare eronată 215.
— fapt neprevăzut 213, 214.
— modificare în apel 212.
casare cu trimitere 216 ş. u.
— excepţiuni 220, 221.
— incompetenţe 225.

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.iini.ro

— instanţă de trimitere 219.
— lege anterioară 224.
— lucru judecat 222.
— mijloace 221, 227.
— mijloc de apărare 218, 227.
— obiectul acţiunii 217.
— pedeapsă mai grea 216.
— principii stabilite 226.
— probe 227.
constituţia veche 3.
constituţie nouă 4, 6, 7.
denaturare de acte 102 ş. u.
— competenţa Casaţiei 102.
— concluzii 103.
— condiţie 104—106.
efecte 200 ş. u.
— cheltueli de judecată 209.
— cui profită 200.
— delict politic 203.
— hotărâre casată 207.
— „ nulă 201.
— interdicţie 208.
— judecare din nou 210.
— măsuri de executare 206, 211.
— recurs succesiv 204, 205.
— sensul termenilor 202.
— v. casare.
eroare grosieră 107 ş. u.
— Ardeal 108.
— condiţie 107.
exces de putere 109 ş. u.
— aplicarea legii din oficiu 109.
— cerere neprezentată 113.
— condiţiuni 110, 111.
— parte civilă 114.
— plus petitio 112.
feluri 1.
forma 45 ş. u.
— comunicarea hotăr. atacate 51—53.
— înscris 46.
— introducere 50.
— neplata citaţiilor 45.
— semnătură 46—48.
— societate, semnare 49.
hotărâri desăvârşte 8 ş. u.
— considerente 11.
— determinare 8, 12.
— eşire din indiviziune 10.
— faliment 13.
— hotărâri preparatorii 9.
— suspendare 14.
hotărâri nedesăvârşite 15 ş. u.
— act administrativ 21.
— determinare 9, 15, 19, 20.
— ordonanţă prim. preşed. 17.
— recurs 18 23.
incompetenţa 115.
— judecare 117.
— militari 115, 118.
— propunere 116.
instanţă de recurs 2.
judecare 198 ş. u.
— comunicare 199.
— lipsa recurentului 198.
monografie 246.
motive 54 ş. u.
— dtpunere 60 ş. u.
— „ anexe 60.
— „ chirii 63.
— „ expropriere 64.
— „ neregulată 65.
— „ termen lung 61.
— „ termen urgent 62.
— formulare 54 ş. u.
— „ Ardeal 56, 57.
— „ enunciativă 54.
— „ indicarea textelor 58.
— „ în scris 59.
— „ l. jud. oc. 55.
motive cari înlătură casarea 151 ş. u.
motive propuse direct 185 ş. u.
— cesiunea dr. litigioase 185.
— fapte 186
— neopunere la probă 187.
— ordine publică 189, 191—193, 196.
— rurale (loturi) 194.
— solidaritate 197.
— tardivitate 190—192, 195.
— timbru 188.
motive de prisă 180 ş. u.
— calificare greşită 180.
— titlu 182.
nemotivare 119 ş. u.
— adoptarea motivelor 121, 122.
— contradicţie 123.
— materie fiscală 119.
— motivare defectuoasă 120.
omisiune esenţială 124 ş. u.
— apreciere 126, 131.
— argumente 136
— argument incidental 125.
— „ nedovedit 128, 130.
— cauzele responsabilităţii 132.
— chirii 129.
— condiţie rezolutorie 124.
— înscris 134.
— ipoteze 135, 136.
— lege aplicabilă 127.
— motiv de fond 138.
— probe multiple 137.
— „ nelegale 133.
persoane îndrituite a declara 32 ş. u.
— interes 33.
— recurs în anulare 32, 34.
recurs ad-tiv 24 ş. u.
— condiţiuni 24, 25, 29—31.
recurs civil 2 ş. u.
recurs disciplinar 28.
recurs fiscal 26 ş. u.
— nemotivare 119.
— teritorii alipite 26, 27.
recurs în anulare 92 ş. u.
— caracter 93.
— cazuri 95.
— instanţă de casare 100, 101.
— lucru judecat 92.
— organe ad-tive 98, 99.
— parte civilă 97.
— „ interesată 94—96.
— prezenţă 94.
recurs penal 66 ş. u.
— cauţiune 86 ş. u.
— „ apreciere 86—88.
— „ efecte 88.
— constituire prizonier 82 ş. u.
— „ cameră de punere sub acuzare 82, 83.
— „ liberare pe cauţiune 84, 85.
declarare 71 ş. u.
— „ deţinut 71.
— „ forme 72, 73, 76, 79, 81.
— „ parte civilă 72, 75, 77.
— „ Minist. Public 72, 75, 77.
— „ procură 74, 75, 80.
— „ registru grefierului 78.
— forma 71 ş. u.
— hotărâri susceptibile 66 ş. u.
— „ act de instrucţie 70.
— „ arestare 69.
— „ definitivă 68.
— „ imobiliz. cerealelor 67.
— „ jurnal 66.
— „ justiţie militară 69, 70.
— motivare 89 ş. u.
— „ opoziţie penală 91.
— „ recrutare 90.
— „ temeiuri multiple 89.
— „ v. motivele speciale.
recurs separat 5.
regulament de competenţă 139 ş. u.
— consultaţii 140.
termen 35 ş. u.
— Basarabia 38.
— comunicare 37, 40—42, 44.
— contestaţie 43.
— cunoştinţe părţii 37, 40, 41.
— legi speciale 39, 42.
— lipsa culpei 36.
— oficiu poştal 35.
trimiteri 248.
violarea legii 141 ş. u.
— calificare 143
— citare 147.
— clauze ilicite 148.
— just motiv 144.
— legi străine 141, 145.
— motiv implicit 146.
— pedeapsă 150.
— precizare 142.

RECUZARE (p. 403).
Ardeal 16.
cauze 5 ş. u.
— alegaţiuni 5.
— camera arbitrală 7.
— pronunţare 6.
— suspiciune 5.
competenţa 8 ş. u.
— camere arbitrale 10.
— curte de apel 8.
— judecător de ocol 12.
— „ recuzat 9.
— neinvocare 11
instanţe 1 ş. u.
— camera arbitrală 3.
— instanţe ad-tive 1.
— „ disciplinare 2.
— judec. de ocol 4.
judecare 8 ş. u.
monografie 17.
procedura 13 ş. u.
— invocare la casaţie 13.
— sorţi 14.
— termen 15.

REDEVENŢA PETROLIFERA (p. 404).
trimitere.

REDUCŢIUNE (p. 404).
trimitere.

REFERENDAR (p. 404).
trimitere.

REFEREU (p. 404).
trimitere

REFORMA p. 404).
trimitere.

REGENŢA (p. 404).
monografie.

REGIMUL APELOR (p. 404).
trimitere.

REGISTRE COMERCIALE (p. 404)
comunicare 11
înfăţişare 10.
înscriere zilnică 2.
monografie 12.
obligativitate 1.
putere probantă 4 ş. u.
— apreciere 9.
— comercianţi 6.
— conflict de legi 8.
— extras 8.
— jurământ 5.
— martori 7.
— neregulate 4, 5,
— prezumţii 7.
viza 3.

REGULAMENTE (p. 405).
adaos la lege 1.
— funcţionar, stabilitate 2—4.
— minister domenii 2, 3.
censurare 9.
circulări 5.
deducţiuni 6.
instrucţiuni 8.
reclamaţii 7.

REGULAMENTE AD-TIVE (p. 405).
tarifele vehiculelor.

REGULAMENTE POŞTALE (p. 405).
trimitere.

REINNOIRE DE PROCES (p. 405).
trimitere.

RELIGIE (p. 405).
trimitere.

RENTA DE STAT (p. 405).
trimitere.

RENTA PE VIAŢA (p. 405).
Ardeal 9.
bail à nourriture 5.
beneficiar 4.
capital 4.
interpretare 6—8.
liberare 2.
obiect 4.
răscumpărare 1, 3.
rentă perpetuă 1.
reziliere 6.

RENUNŢARE (p. 406).
apreciere 1.
drepturi eventuale 2.
hotărâr viitoare 4.
modalităţi 3.
monografie 7.
probare 6.
servitute 5.
trimitere 8.

REPARAŢII DE RAZBOI (p. 406).
trimitere.

REPAUS DUMINICAL (p. 406).
martori 2.
sărbătoare 1.

RAPORT (p. 406).
trimitere.

REPOZIŢIE SUMARA (p. 406).
trimitere.

REPRIMAREA FRAUDELOR IN VINICULTURA (p. 407).
trimitere.

REPREZENTARE IN JUSTIŢIE (p. 407).
trimiterei

REPRIMAREA INFR. LA LINIŞTEA PUBLICA (p. 407).
trimitere.

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.iini.ro

RESPONSABILITATE CIVILA (p. 407).
accident de vânătoare 252.
acţiunea pentru daune 221 ş. u.
alte mijloace de desdăunare 234 ş. u.
— acte judiciare 235.
— daune 234.
— lucrări 234.
— restituire 236.
cauţiune 221.
competenţă 222.
construcţie 221.
solidaritatea plăţii 237 ş. u.
— automobil 237.
— culpa comună 238.
stat 222.
suma datorată 223 ş. u.
— apreciere 228, 233.
— cuantum 225, 236.
— culpă 232.
— cumul 227.
— dobânzi 231.
— modalitatea plăţii 229.
— momentul prejudiciului 223, 224, 230.
aplicaţiuni 84 ş. u.
Ardeal 241 ş. u.
— părinţi 242.
— stabilirea culpei 241.
arhitect 84 ş. u.
— antreprenor 84, 85.
— lucrări determinate 84.
— renunţare 87.
— vicii 86.
Basarabia 239 ş. u.
— mobilier 240.
— principiu 239.
caz fortuit 46
contravenţie 1.
culpa comună 29, 50 ş. u.
— automobil 55, 58, 62—64.
— barieră 60.
— cale ferată 60, 61.
— copii 53.
— culpă nedeterminată 56, 57.
— „ neegală 52.
— daune, reducere 50, 51.
— electricitate 67.
— imprudenţă 50.
— metropolitan 59.
— remorcă 66.
— risc superior 64, 65.
— transport 54.
— „ îmbulzeală 59.
culpa contractuală 31 ş. u., 247 ş. u.
— bonus pater familias 31.
culpa delictuală 11 ş. u.
— apreciere 30.
— automobil 16, 17, 20, 28 bis., 29.
— autorizare maritală 14.
— culpă 19—22, 26, 27.
— executare judecătorească 18.
— filiaţie naturală 23.
— grevă 15.
— in omittendo 21.
— intenţie 13.
— notorietate publică 11.
— ordinul patronului 12, 13.
— pagubă involuntară 28 bis.
— prejudiciu 14.
— presă 28.
— tenis 22.
— transport 24—26.
culpa în omittendo 21.
culpa victimei 48, 49.
dement 244.
imprudenţă 34 ş. u.
— boală venerică 38, 43.
— cek 39—41.
— depozit, bani 42.
— droghist 36.
— neluarea unei măsuri 35.
— soţi 37.
inacţiune 255.
incendiu 9.
lipsa discernământului 44 ş. u.
— dement 45.
— epileptic 44.
medic 88 ş. u. 253.
— diagnostic 88.
— ignoranţă 89
— injecţii 93.
— operaţie 91.
— principiu 90.
— tratament 92.
monografie 246.
neglijenţă 8.
neimputabilitate 44 ş. u.
ordinul autorităţii 47.
prejudiciu 68 ş. u.
— aeroplan 69.
— afecţiune 71.
— apreciere 76, 78
— concubinaj 73, 74, 79—81.
— condiţiuni 77.
— copil adulterin 77 bis.
— daune morale 70, 75, 76.
— îngropare 68.
— mamă vitregă 71.
— onoare 72.
— principiu 82.
— radiofonie 83.
— reputaţie 72.
quasi-delict 6.
relaţie cauză-efect 1 ş. u.
— determinare 4.
responsabilitatea delictuală 247—249.
responsabilitatea pentru fapta altuia 94 ş. u.
comitent 113 ş. u.
— abuzul prepusului 122, 123
— automobil 116, 117, 119, 128.
— bancher 114, 115.
— calitate 121, 124, 127.
— funcţionar comercial 130
— mandat 118.
— principiu 113, 118, 120, 125, 126, 129.
institutor 137 ş. u.
— automobil 144, 145.
— determinare 139—143.
— forţă majoră 138.
— repaos 131.
— supraveghere 137.
părinţi 96 ş. u.
— citare 100.
— conflict de legi 108.
— copil abandonat 107.
— „ isgonit 96.
— despăgubiri 99, 104.
— exonerare 101—103, 105—107, 110—112.
— locuire 109, 112.
— principiu 97, 98, 106, 109.
patron 131 ş. u.
— arendaş 131.
— imprudenţa tovarăşului 133.
— incendiu 136.
— minori 131.
— ordin 132.
— principiu 135.
principiu 94, 95.
responsabilitatea pentru lucruri aflate sub pază 146 ş. u.
— culpa 146.
— elemente 149
— loviri între animale 147, 150.
— pază 148.
— recolte 11.
responsabilitatea pentru lucruri neînsufleţite 152 ş. u.
— apreciere 158.
— ascensor 254.
apreciere 158.
ascensor 254.
construcţii 165 ş. u.
— incendiu 165.
— ruinare 166.
culpă 154, 158, 160, 161, 175.
exonerare 157, 159.
lucru 164.
lucruri sub pază 167 ş. u.
— automobil 175, 178-180, 182, 183, 186-188, 250, 251.
— cale ferată 184.
— camion 181.
— cauză 176.
— culpa victimei 190.
— determinare 189.
— electricitate 169, 185.
— explozie 168.
— fapt inerent 177.
— fierăstrae 170.
— incendiu 184.
— instrument defectuos 167.
— medicament 172.
— pivniţă 191.
— tramvaie 171.
— viciu inerent 192.
principiu 152, 153, 155, 156, 162, 163, 173, 174.
sarcina probei 161.
responsabilitatea persoanelor morale 193 ş. u.
— act de gestiune 199.
— acte de putere publică 194.
— bagaje 200.
— cale ferată 196, 197, 200.
— comună 194.
— interes 194.
— obştie 193.
— societatea de iluminat 195
— tramvai 194.
responsabilitatea personală 1 s. u.
responsabilitatea Statului 201 ş. u.
act de autoritate 202, 208, 220.
act de gestiune 205.
act de putere 202, 208.
apreciere 214.
Basarabia 211.
competenţă 204.
conflict între persoane juridice 209.
corespondenţă 215.
culpă personală 210.
destituire 203.
funcţionar 212, 217, 245.
grefier 219.
navigaţie 218.
principiu 201, 206, 207, 216, 220.
şofer militar 213, 214.
transport 218.
trimiteri 256.

RESPONSABILITATE PENALA (p. 419)
automobil 2.
persoană morală 1-2.
trimiteri 4.

RESPONSABILITATEA PROPRIETARULUI DE VAS (p. 419)
trimitere.

RETENŢIE (p. 419)
aplicaţii 5 ş. u.
— fructe 7.
— gaj 6.
— ipotecă 9.
— locaţiune 5.
— mobile 5.
— vânzare 7, 8.
condiţii de admitere 2 ş. u.
— corelaţie 2.
— drept cert 4.
— invocare 3.
principiu 1.

RETORICA (p. 419)
monografie 1.

RETRACT LITIGIOS (p. 419)
condiţiuni 2 ş. u.
instanţa competentă 38 ş. u.
— casaţie 39, 43.
— contestaţie 42.
— instanţe 38, 40.
— limine litis 42.
— refereu 41.
judecare 44 ş. u.
— chestiuni de fond 44.
— dobânzi 46.
— subsidiar 45.
obiect 17 ş. u.
— accesoriu 20.
— fondul dreptului 17, 19, 21.
— neopunerea pârâtului 18, 19.
persoane între cari intervine 28 ş. u.
— comoştenitor 28.
— coproprietar 28.
— debitor 29.
— intimat 37.
— perimare 33.
— principiu 29-32, 34, 36, 37.
— reclamat, v. principiu.
procedura 28 ş. u.
proces pendinte ş. u.
— acţiune inadmisibilă 6.
— concomitenţă 8.
— imiment 12, 16.
— incompetenţă 15.
— intenţie procedurală 7, 13, 14.
— perimare 11.
— reclamaţiuni 14.
— recurs 5.
— soluţionare 9, 10.
scop 1, 38.
vânzarea drepturilor litigioase 22 ş. u.
— aparenţă 24.
— dare în plată 25.
— donaţie 25.
— schimb 22.
— transacţie 26.
— vânzare 23, 27.

RETRACT SUCCESORAL (p. 421)
drept român 1, 2.

RETROACTIVITATE (p. 421)
trimitere.

REVENDICARE (p. 421)
trimitere.

REVISTE (p. 421)
autor, drept 3.
civil 2.
comercial 4 ş. u.
economie politică 24 ş. u.
finanţe 28 ş. u.
industrial 9.
internaţional 11 ş. u.
istoria dreptului 1.
jurisprudenţă generală 16 ş. u.
legislaţie 30 ş. u.
penal 10.

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.iini.ro

public 11 ş. u.

REVIZUIRE (p. 422)
revizuire civilă 1 ş. u.
acte false 23.
acte noi 17 ş. u.
— acte inutile 21.
— act probatoriu 19.
— act public 18.
— hotărîrea judecătorească 17.
— necunoştinţa actului 22.
— ordonanţa jud. instr. 20.
cazuri 11 ş. u.
contrarietate de hotărâri 13-16.
— jurnal 16.
hotărâri susceptibile 1 ş. u.
— Dobrogea nouă 7.
— expropriere 8.
— hotărâre contecioasă 2.
— instanţă desfiinţată 10.
— „ de recurs 1, 4-6, 9.
— ordonanţă de adjudecare 3.
instanţa competentă 28 ş. u.
— instanţe diferite 28.
— legea org. cas. 29.
— renunţare la apel 31.
jurnal 16.
lipsa de apărare 24 ş. u.
— decădere de drept 25.
— minor 26, 27.
— stat 24.
omisiune 11, 12.
procedura 30 ş. u.
— probe 30.
— termen 32.
revizuire penală 33 ş. u.
Ardeal 40 ş. u.
— afirmaţie 42.
— Buda-Pesta 40.
— contencios ad-tiv 47.
— elementele cererii 43.
— eroare 46.
— hotărâre omisă 51.
— instanţă de apel 49.
— „ competentă 45.
— reînoire 50.
— scrisul 41.
— teritorii naţionale 48.
— vămi 44.
cazuri 34 ş. u.
— disciplină 38.
— fapt nou 36, 37.
— hotărâri 34, 35.
— lipsa apărării 39.
procedură 33.
trimiteri 52.

REZERVA ŞI PARTEA DISPONIBILĂ (p. 425)
Ardeal 26 ş. u.
— calculare 28.
— compensare 32.
— cuantum 30.
— moştenitori 26.
— predare 31.
— principiu 29.
— reprezentare 33.
— socoteli 27.
calculare 9 ş. u.
— erezi renunţători 12.
— dotă 15.
— mama 13.
— maxim 10, 11.
cumulare 2, 9.
determinare 1.
dispensă de report 21.
parte disponibilă 1-3, 20 ş.u.
— calculare 21 ş. u.
— criteriu 24.
— determinare 1-3.
— legat 20.
— suprafaţă 24.
— teren 24.
— valoare 24.
— venituri posterioare decesului 22.
reducere 8, 16 ş. u.
— înstrăinări posterioare decesului 18.
— modalitate 16.
— pârâţi 16.
— probe 19.
— renunţare 17.
rezerva 1-4.
rezerva ascendenţilor 7.
rezerva descendenţilor 5 ş.u.
— moştenitori 5.
— renunţare la succesiune 6.
trimiteri 34.

REZILIERE (p. 427)
trimitere.

REZISTENŢA LA OPRESIUNEA LEGII (p. 427)
trimitere.

REZOLUŢIA JUDECATORULUI (p. 427)
trimitere.

REZUMAT DE NOTE SCRISE (p. 427)
trimitere.

RISCURI (p. 427)
trimitere.

RISIPITOR (p. 427)
trimitere.

RUBLE (p. 427)
trimitere.

RURALE LEGI (p. 427)
trimitere.

RUSIA (p. 427)
capitalism 2.
Délégation russe 1.

S

SAINT GERMAIN EN LAYE (p. 427)
trimitere.

SALARIU (p. 427)
trimitere.

SAMSAR (p. 427)
trimitere.

SANITARA LEGE (p. 427)
alimente 3, 5.
instanţe 4.
morari 3.
necurăţenie 1, 2.
trimiteri 6.

ŞANTAJ (p. 428)
trimitere.

SARRE (p. 428)
trimitere.

SCHIMB (p. 428)
deosebiri 7.
imobile 4, 8.
perfectare 6.
reguli 1-2.
soţi 1, 2.
sultă 5.
trimiteri 9.

SCOATERE DIN CAUZA (p. 428)
trimiteri.

SCOATERE (p. 428)
cambie 1.

SCRIPTURI (p. 428)
trimiteri

SCRISORI MISIVE (p. 428)
moştenitor 2.
secret 1.

SCUTIRI DE IMPOZIT (p. 428)
trimiteri

SCUZE LEGALE (p. 428)
beţie 6, 7.
concurs cu circ. atenuante 2.
constrângere 8 ş. u.
— agent 8.
— foame 8.
determinare 1.
etate 3 ş. u.
— răspunderea civilă 4.
— statut personal 3.
foame 8.
pierderea raţiunei 5.
poet 5.
smintire 5.
trimiteri 10.

SECHESTRU (p. 429)
apreciere 2.
Basarabia 30.
caracterizare 2.
condiţiuni 9 ş. u.
desfiinţare 25 ş. u.
— apreciere 25.
— instanţa competentă 26, 27, 29.
— ridicare 25.
— stingerea litigiului 28.
drepturi şi obligaţii 17 ş. u.
— acţiune 20—22.
— administrare 17.
— comoştenitor 22, 23.
— contracte 18, 19.
— fraudă 18.
— fructe 24.
fundament 1.
înlocuire — v. desfiinţare.
instanţa competentă 3—4.
litigiu asupra bunului 9 ş. u.
— cauţiune 9.
— limitare 10.
— pretenţii băneşti 11.
oportunitate 12 ş. u.
— apreciere 12.
— daune 14.
— înstrăinare imobil 15.
— rea administrare 13.
— sărăcie 16.
procedura 5 ş. u.
— cauţiune 9.
— refereu 5—7.
trimiteri 31.

SECHESTRU ASIGURATOR (p. 430).
Ardeal 33 ş. u.
— faliment 35.
— moratoriu 35.
— restrângere 33.
— suspendare 33—35.
căi de atac 20 ş. u.
— apel 20, 22, 24.
— calitatea părţilor 25.
— contestaţie 21—23, 25.
cauţiune 2 ş. u.
— creanţă nelichidă 6.
— depunere simultană 2, 3.
— incompletă 4, 5.
desfiinţare 27 ş. u.
— garanţie 27—29.
— instanţă competentă 31.
— principiu 32.
— procedură 30.
— efecte 26.
înscris 1.
— lipsă 2 ş. u.
materie comercială 8 ş. u.
— abrogarea proc. civ. 10—14.
— cambie 9, 12, 15, 16.
— excepţie personală 9.
— principiu 8.
materie penală 7.
procedura 17 ş. u.
— executare 17.
— forme 17.
— graţioasă 18.
— lex fori 19.

SECHESTRU AVERII SUPUŞILOR INAMICI (p. 432).
trimitere.

SECHESTRU PENAL (p. 432).
cale de atac 1.
păstrarea obiectelor 2—4
recurs 5.
stingerea acţiunii 4.
trimiteri 6.

SECRET PROFESIONAL (p. 432).
trimitere.

SEDUCŢIUNE (p. 432).
trimitere.

SEMNATURA (p. 432).
trimitere.

SEMNE DE HOTAR — DISTRUGERE (p. 432).
elemente 1—3.
strămutare 3.

SENAT (p. 432).
trimitere.

SEPARAŢIE DE PATRIMONII (p. 432).
efecte 7 ş. u.
— beneficiu de inventar 9.
— dotă 12.
— drept de preferinţă 11.
— drept de suită 11.
— înscrierea privilegiului 7.
— natura creanţei 10.
— tocmeli agricole 8.
formalităţi 5 ş. u.
— publicitate 6.
— titlu 5.
persoane îndrituite 2 ş. u.
— creditori 2, 3, 7.
— legatar 4.
principiu 1.
trimiteri 13.

SERVICIU PUBLIC (p. 433).
determinare 1.

SERVITUTE (p. 433).
acţiuni 46 ş. u.

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.iini.ro

— determinare 46.
— servituti aparente 47.
Ardeal 48 ş. u.
— daune 50.
— dobândire 48.
— dovedire 49.
cauze 1.
destinaţia proprietarului 37 ş. u.
— cădere de apă 37, 38.
determinare 1.
faptul omului 32 ş. u.
lege — v. stabilire.
prescripţie 16, 25, 30, 39.
situaţia locurilor 2 ş. u.
— agravare 3.
— nealăturate 2.
stabilire prin lege 4 ş. u.
stingere 40 ş. u.
— folosire restrânsă 40, 41.
— modificarea situaţiei 42, 43.
— renunţare 44, 45.
titlu 32 ş. u.
— aruncarea gunoaielor 34, 35.
— hotărâre 36.
— non aedificandi 32.
— non altius tollendi 32.
— posesiune 32.
— scurgere 33.
trecere 14 ş. u.
— accesoriu 27.
— cale publică 17, 23, 24, 28.
— caracterizare 14, 16, 25.
— drum comun 28, 29.
— drum particular 17, 28.
— exploatarea pădurii 21.
— loc înfundat 22, 24, 26.
— partaj 18, 19.
— poliţia rurală 30.
— prescripţie 16, 25, 30.
— proba 14, 15.
— schimbarea locului 15.
— stingere 20.
— terţ dobânditor 19.
— titlu 14, 16, 25, 31.
trimitere 51.
vedere 5 ş. u.
— apreciere 13.
— lumină 6, 8—10, 12.
— vederi 7, 11.
— vânzare 5.

SEZINA (p. 435).
trimitere.

SFATUL ŢARII (p. 435).
trimitere.

SILVIC REGIM (p. 435).
amenzi, transacţie 24.
conservarea pădurilor 1 ş. u.
— amenajament, anulare 2.
— amenajament, exploatare 1.
— păduri de şes 4.
— pădurar 3.
infracţiuni 13 ş. u.
— agenţi 13.
— apel 23.
— constatare 13 ş. u.
— flagrant delict 19.
— hotărâre 23.
— martori 21, 22.
— martori asistenţi 15, 16, 18, 19.
— notari 14.
— probe 20 ş. u.
— proces verbal 17, 21, 22.
— proprietate 20.
moşneni 5 ş. u.
— administrarea bunurilor 10 ş. u.
— ad-tor, răspundere 12.
— instanţă competentă 8.
— judec. de ocol 8, 11, 12.
— mutaţie de drepturi 11.
— omisiune 6, 9.
— tabelă, efecte 5.
— titlu de proprietate 7.
— transacţie 10.

SIMULAŢIUNE (p. 437).
acţiune 1.
Basarabia, probe 21.
căsătorie 3.
constatare 4 ş. u.
— fraudă la lege 8, 12.
— insolvabilitate 5.
— martori 4.
— probe 4, 6, 7, 11—15, 18.
contra înscris 14.
controlul instanţei 10.
convenţie matrimonială 17.
determinare 2.
efecte 20.
elemente 9.
erede cu titlu universal 16.
nulitate 20.
prezumţii 13, 15, 19.
propria turpitudine 11.
succesori 18.
trimiteri 22.

SINDIC (p. 438).
trimitere.

SINDICATE PROFESIONALE (p. 438).
boicot 3.
reprezentare în justiţie 2.
uniuni 1.

SINDICATUL ZIARIŞTILOR (p. 438).
trimitere.

SINUCIDERE (p. 438).
Ardeal 1.

SOCIETATE (p. 438).
act scris 12 ş. u.
— prorogare 13.
— ştersături 12.
affectio societatis 269.
anularea contractului 48 ş. u.
— anulare judecătorească 48.
— citare 52.
— efecte pentru trecut 51.
— evaluare, eroare 50.
— lichidator 49.
— strămutarea sediului 53.
aport social 1 ş. u., 261.
— cont curent 3.
— exploatare agricolă 2.
— faliment 6.
— fictiv 4.
— folosinţa imobilului 1.
— în natură 5.
— viciile lucrului 5.
Ardeal 256 ş. u.
— beneficiu de discuţiune 258.
— culpa asociatului 256.
— disolvare 256.
— responsabilitate 257, 258.
Basarabia 251 ş. u.
— autorizare de funcţionare 251.
— cod român 252.
— disolvare 255.
— faliment 251.
— reprezentaţie 251, 253.
— unic acţionar 251.
beneficii, împărţire 9 ş. u.
— pact leonin 10, 11.
— preferinţă la subscriere 9.
cauză licită 7 ş. u.
— jocuri de noroc 7.
— ordine publică 8.
condiţiuni 1 ş. u.
disolvare 35 ş. u.
— abandon 46.
— absent 36.
— acţiune 47.
— acţiuni cumulare 44.
— asociat 38, 40.
— cod civil 37.
— contract în curs 39.
— efecte faţă de terţi 45.
— schimbarea numelui 42.
— societate anonimă 43.
— societate nouă 41, 42.
— supus inamic 35.
fuziune 20, 73.
lichidare 54 ş. u.
— acţiuni 60.
— beneficii 66.
— continuare 61.
— contract 62, 63.
— decizia socială 65.
— efecte 60 ş. u.
— lichidator, operaţiuni 64.
— operaţii, apreciere 54, 56.
— operaţii interzise 55.
— restituirea aportului 9.
— semnătura lichidatorului 57, 58.
— societ. anonimă 71 ş. u.
— socit. în comandită 67.
— societ. în nume colectiv 68 ş. u.
naţionalitate — v. societ. străină.
părţi de fondator 262.
personalitate juridică 270, 272.
publicitate 14 ş. u.
— act constitutiv 24.
— acte anterioare 14.
— acţiune de disolvare 23, 26.
— Franţa 15.
— fuziune de fapt 20.
— invocare 18, 22, 25.
— lipsa publicităţii 14, 17, 20, 22, 27.
— mărirea capitalului 16.
— obligaţia soţului 19.
— schimbări 17, 24.
— statute 24.
— termen 21, 26.
reformare 271.
reprezentanţe 254.
reprezentare în justiţie 28. ş. u.
— acţionari 33.
— apel, semnare 28.
— consiliu de ad-traţie 34.
— Italia 30.
— neregularitate, invocare 32.
— societate neregulată 29.
— societate străină 30, 31.
trimiteri 277.
societate în nume colectiv 74 ş. u.
administrare 76 ş. u. 266.
— administrator 77.
— înlocuire 76.
excluderea asociaţilor 90.
Italia 266.
publicitate 75.
raporturi între asociaţi 78 ş. u.
— participare în altă societate 79.
— procente 78.
raporturi cu terţii 80 ş. u.
— acţiune 81.
— beneficiu de discuţiune 87, 89.
— calitatea asociatului 80.
— cambie 88.
— creditorii soţilor 84, 85, 89.
— mandat depăşit 82.
— obligaţie subsidiară 83.
— personalitate juridică 86.
verbal 74.
societate în comandită simplă 91 ş. u. 260, 265.
clauze prohibitive 91.
moştenitori 92.
societate anonimă 93 ş. u. 263, 267.
acţionar unic 268, 272.
acţiuni 99 ş. u.
— acţiune la purtător 101, 102.
— acţiune fără valoare nominală 275.
— acţiune nominativă 109.
— acţiune neplătită integral 110, 111, 113.
— caracterizare 105.
— cesiune 99, 100, 103, 111, 112.
— dividente 104.
— gaj 108.
— revendicare 106.
— sechestrare 201.
— subscriere 107.
— transfer 276.
administratori 126 ş. u.
— acţiune 131, 132.
— convenţii 198 ş. u.
— descărcare 126, 127, 140.
— înstrăinare 128.
— lipsa mandatului 198.
— nereguli, ratificare 126 127.
— rea administrare 129.
— responsabilitate 133, 138.
— retribuţie 137.
— revocare 135.
— transport cheltueli 134.
adunare generală 143 ş. u.
— acţionar, calitate 182, 186, 189, 190.
— acţionar minoritar 183.
— acţiune 174, 176 ş. u.
— acţiune admisibilitate 176 ş. u.
— acţiune bilanţ 180.
— acţiune control 178, 179.
— acţiune minim 143-145, 150.
— acţiune principiu 184, 185.
— acţiune probe 177, 181.
— acţiune procedură 179 bis.
— acţiune ratificare 188.
— acţiuni contestate 151.
— adunări parţiale 146, 147.
— amânarea deliberării 172.
— anulare 174.
— atribuţii 164, 165.
— constituire 163.
— convocare 152 ş. u.
— „ neregulată 152.
— „ preşedinte 156.
— „ preşed. tribunal 161.
— convocare publicitate 153 -155, 158, 159.
— convocare termen public 162.
— deciziuni contrarii actului constitutiv 189.
— deciziuni efecte 197.
— deciziuni nelegale 173, 191.
— deciziuni suspendare 175, 191 ş. u.
— deciziuni suspendare procedură 192-196.
— deliberare, limite 166, 167.
— mandatar 143, 144.
— minoritate 168.
— ordine de zi 158-160.
— ordine de zi nepublicată 157.
— proces-verbal, efecte 170.
— proces-verbal nesemnare 169.
— revocarea adunării 171.
— votarea 147-149.

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.iini.ro

— votare aclamațiuni 148.
— votare vot plural 149.
— votare vot secret 147, 148.
Basarabia 93.
bilanț — v. fonduri.
capital mărire 115.
— v. fonduri.
consiliu de adm-ție, alegere 136.
— cheltueli de transport 134.
— situație juridică 139.
constituire 114 ș. u.
— aport în acțiuni 114.
— eroare juridică 117.
— mărirea capitalului 115.
— modificarea statutelor 118.
— transformare 116.
convenții 198 ș. u.
denumire 95-98.
director, acțiune 141.
— mandat 130.
fonduri 119 ș. u.
— bilanț neregulat 119.
— inventar 120.
— rezervă statutară 121, 122.
Germania 273.
infracțiuni 200.
organe sociale 124 ș. u.
— acționar, control 125.
— asociat 124.
— v. cuvintele respective.
părți de fondator 262.
personalitate juridică 94.
retragere 205, 206.
sechestrarea acțiunilor 201.
semnătura socială 123.
terții 198 ș. u.
— depășirea mandatului 198.
— statul creditor 202.
transformare 116.
societate cooperativă 207 ș. u. 274.
caracterizare 207.
excludere 208, 209
intrare 208.
publcitate 208.
reglementare 210.
retragere 208.
societate neregulată 211 ș. u. 260.
cambie 230.
comitet de inițiativă 217, 218, 223, 231.
constituire neregulată 220.
formalități 211, 212.
funcționare 221 ș. u.
— norme aplicabile 221, 224.
— nume-propriu 222.
— reglementare voluntară 223.
lichidare 237 ș. u.
partid politic 219, 234.
personalitate juridică 213.
responsabilitate 228, 231.
socii 225, 226.
societate nulă 216.
termen expirat 214, 215.
terții 227 ș. u.
— cambie 230.
— creditor particular 227.
— debitori 235, 236.
— expoziție 231, 232.
— principiu 229.
— proba 233.
— responsabilitate 228, 231.
societate străină 240 ș. u.
acțiune în justiție 247.
funcționare 247 ș. u.
— reprezintanță 247, 248, 250.
naționalitate 240 ș. u. 259.
— asociați 264.
— locul constituirii 242.
— sediu social 240, 241, 243, 245, 246.
personalitate juridică 242, 249.

SOCIETATEA NAȚIUNILOR (p. 451)
integritate teritorială 2.
interpretare 3.
textul pactului 1.
trimiteri 4.

SOCIOLOGIE (p. 451)
monografii.

SOLIDARITATE (p. 451)
trimiteri.

SOȚ SUPRAVIEȚUITOR (p. 451).
trimiteri.

SPECULA ILICITA (p. 451).
adnotare 29.
afișare 22 ș. u.
— articole necomercializate 23.
— articole nemaximalizate 22.
— băuturi 22.
căi de atac 27 ș. u.
— apel 27.
— apelul parchetului 28.
constatare 24 ș. u.
infracțiuni 5 ș. u.
— comerț ocazional 5.
— determinare 7.
— intențiune 6.
legislație 1, 29.
lipsa la cântar 20 ș. u.
prețuri maximale 2 ș. u. 10 ș. u.
— afișare 4.
— Ardeal 2.
— cărți 11, 14, 17.
— comisie interimară 2.
— cunoștiință particulară 4.
— depășire datorită calității 19.
— farmacist 16.
— librărie 3, 11, 14, 17.
— mâncări 12.
— pădure 18.
— primărie 2.
— restaurant 12.
— tentativă 10.
— toaletă 15.
— valută 13.
proces verbal 24 ș. u.
— combatere 26.
sustragere 8 ș. u.
— nedeclarare 9.
tentativă 10.

SPERJUR (p. 452).
mărturisire esențială 1.

SPIRTOASE (p. 452).
trimitere.

STABILIMENT DE BAI (p. 452)
trimitere.

STABILIMENTE DE UTILITATE PUBLICA (p. 452).
trimitere.

STATUL (p. 453).
acte 2.
determinare 1.
monografie 4—6.
separația puterilor 3.
trimiteri 7.

STATUTUL FUNCȚIONARILOR PUBLICI (p. 453).
trimitere.

STIPULAȚIE PENTRU ALTUL (p. 453).
trimitere.

STRADA (p. 453).
trimitere.

STRAMUTARE DE HOTARE (p. 453).
trimitere.

STRAMUTAREA JUDECAȚII (p. 453).
cazuri de strămutare 7 ș. u.
instanțe susceptibile de strămutare 1 ș. u.
— Basarabia 3.
— consiliu de disciplină 3.
— consiliu de război 4.
— consistoriu eparhial 1.
— instanță de judecată 2.
— judecător de instrucție 6.
— recuzare în bloc 5.
procedură 10 ș. u.
— citare 11.
— instanțe militare 14.
— minist. de război 10.
— opoziție 12.
— parchet general 10.
— parte interesată 13.

SUBROGAȚIUNE (p. 454).
trimitere.

SUBSCRIPȚIUNE PUBLICA (p. 454).
forme 1.

SUBSECRETAR DE STAT (p. 454).
actele sale 2.
desființare 1.
desmembrare 1.
responsabilitate 3.

SUBSTITUIREA COPILULUI (p. 454).
acțiunea publică 2.
declarare la Of. St. Civ. 1.

SUBSTITUȚIE FIDEICOMISARA (p. 454).
Ardeal 14.
efecte 12 ș. u.
— instituție de credе 13.
— ordine publică 12.
elemente 5 ș. u.
— conservare și remitere 8.
— desiderat 9.
— elemente 5.
— legat condițional 6, 11 ș. u.
— legatari succesivi 7.
— obligație de transmitere 10.
interpretarea testamentului 1 ș. u.
— apreciere 4.
— dublu legat 3, 4.
— intențiune 1.
— momentul morții 2.
acceptare 51 ș. u.
predecesul institutului 11.

SUCCESIUNI (p. 455).
comerciant 56.
— apreciere de fond 52, 53.
— efecte 57.
— intenție 51, 54.
— reparație 55.
— v. beneficiu de inventar.
adopțiune 40 ș. u.
— bunuri în natură 42, 43.
— frați 44.
— natura dreptului 41.
— reîntoarcere legală 45.
— taxă fiscală 40.
Ardeal 91 ș. u.
— acceptare 95.
— avere achiziționată 100.
— copii adulterini 91.
— copii naturali 91.
— întreținere viduală 98, 99.
— nedemn 95.
— postereditate 101.
— soție 96, 97.
— succesori legitimari 92, 93.
— succesori testamentari 92.
— uzufruct vidual 94.
ascendenți 7 ș. u.
— copil natural 8, 9.
Basarabia 102 ș u., 19.
— adopțiune 110.
— colaterali 103, 104, 107.
— comurinzi 111.
— reprezintare 103, 104, 107.
— soț sărac 108.
— soț supraviețuitor 105, 106.
— soție recăsătorită 109.
— succesori necunoscuți 112
— văduvă săracă 102.
beneficiu de inventar 58, ș. u.
— incapabil 59.
— separație de patrimonii 58—63.
Bucovina 113.
clase de succesori 6 ș. u.
colaterali 10 ș u.
— concurs 10, 11
— împărțire 11—13.
condiții spre a succede 5 ș. u.
conflict de legi 2—4, 7.
copil natural 14.
decădere 5.
deschidere 1.
englezi 7.
greci 6.
monografii 114, 116.
opțiunea succesorală 46 ș.u.
— absent 47
— prescripție, întrerupere 48.
— prescripție invocare 46.
— sezină 49, 50.
— termen 46 ș. u.
petiție de hereditate 73.
renunțare 64 ș. u.
— absență 70.
— condiție 64.
— donație 67, 68.
— efecte 67 ș. u.
— în favoare 69.
— succesiune viitoare 71.
— sustragere 66.
— tribunal competent 65.
reprezentare 6.
sezina 74 ș. u.
— adopție 74, 75.
— frați 74.
soț supraviețuitor 15 ș. u. 117.
— dobânzi 16.
— legea impoz. succesor. 17—19.
— testament 20.
— văduvă 15.
State Unite 115.
statul 37 ș. u.
— natura dreptului 37.
stat străin 38, 39.
străin. 2—4.
succesori legitimi 7 ș. u.
succesiuni anormale 4 ș. u.
— neregulate 3.
— vacante 72.
transmitere 74 ș. u.
trimitere în posesie 76 ș. u.
— absență 84, 85.
— acțiuni 118.
— anulare testament 90.
— contestație 82, 83.
— opozabilitate 78, 79, 86, 87, 89.
— principiu 76, 80.
— procedura 78, 79, 88.

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.iini.ro

— reclamanți posteriori 81.
— recunoaștere 83.
— soție 77.
— terț intervenient 88.
trimiteri 120.
văduvă săracă 21 ș. u.
— alimente 21, 23.
— caracterizarea dreptului 36.
— concurs 24, 27, 28.
— Donici cod 35.
— expropriere 34.
— femee neînzestrată 21.
— greci 30.
— natura dreptului 22, 29, 31, 32.
— sărăcie 25.
— scop 36.
— testament 26.
— valorificare 33.

SUPRIMARE DE STAT (p. 461).
trimitere.

SUPUS INAMIC (p. 461).
trimitere.

SUSPENDARE (p. 461).
Ardeal, arbitrii 46.
— procedură 41
— sechestru 45.
Basarabia 42 ș. u.
— apel particular 42 a
— testament notarial 43, 44.
căi de atac 15, 16.
efecte 38 ș. u.
hotăriri susceptibile de suspendare 1 ș. u.
— decizie definitivă 5.
— executare provizorie 3.
— hotărâre executată 1, 2, 4.
instanță competentă 12 ș. u.
— alimente 13.
— ordonanță de referen 14.
— v. instanță de recurs.
instanță de apel 17 ș. u.
— adresă 17.
— apreciere 19.
— cerere deosebită 18.
— suspendare provizorie 20.
instanță de contestație 35 ș. u.
— admisibilitate 35, 36.
— forma 37.
instanța de recurs 21 ș. u.
— alimente 21.
— cauțiune, apreciere 27 ș. u.
— cauțiune caracter 30 ș. u.
— cazuri 22.
— condiție 22, 24 ș. u.
— locațiune 33, 34.
— recurs asupra litigiului 24 ș. u.
— renunțare 23.
— reziliere 33.
procedura 6 ș. u.
— cerere scrisă 9.
— citare 6, 8, 11.
— hotărâre 8.
— proced. grațioasă 10, 11.
suspendare penală 40, 48.
trimiteri 49.

SUSPENDAREA ACȚIUNII (p. 464).
trimitere.

SUSPICIUNE LEGITIMA (p. 464).
trimitere.

SUSTRAGERE COMISA DE DEPOZITARI PUBLICI (p. 464).
bănci populare 5.
Biserica ortodoxă 6.
depreciere monetară 4.
elemente 1, 3.
jandarm 2.

SUSTRAGERE DE SUB PUTEREA MARITALA (p. 464).
elemente 1.

SUVERANITATE (p. 464).
Ardeal 4, 5.
monografie 6.
ocupație inamică 2.
ordine publică 5.
principiu 1.
tribunal străin 3, 4.
trimiteri 7.

T

TAGADUIREA PATERNITĂȚII (p. 465).
trimitere.

TAINICA LUARE (p. 465).
absolvire 3.
abus de blanc seing 6.
comoștenitori 7.
complicitate 1.
copil natural 8.
— viteaz 4.
deces 5.
legitimare 8.
tăinuire 1, 2.
trimiteri 9.

TAINUIRE (p. 465).
constatare 2.
elemente 1, 3.
trimitere 4.

TALHARIE (p. 465).
elemente 1, 3.
violențe 1, 2.

TAXE COMUNALE (p. 465).
trimitere.

TAXE SUCCESORALE (p. 465).
trimitere.

TAXE DE STRAMUTARE (p. 465).
trimitere.

TEATRU (p. 465).
comisie de judecată 1, 4.
contencios ad-tiv 3.
conflicte artiști 1.
contract de reprezentație 8.
decizie disciplinară 2.
teatru comunal 6, 7.
— național 5.
trimiteri 9.

TENTATIVA (p. 466).
avort 1.
pedeapsă 2.

TEREN RURAL (p. 466).
trimitere.

TERMEN (p. 466).
Basarabia 2.
— restabilirea termenului 2, 3.
trimiteri 4.
zile libere 1.

TERMEN DE GRAȚIE (p. 466).
instanță de apel 5.
materie comercială 4.
pact comisoriu 2, 3.
prestații succesive 1.

TESTAMENT (p. 466).
Ardeal 73 ș. u.
— adulter 80.
— cuprins 81, 83.
— executor testamentar 73, 74.
— martori 79.
— nestiutor de carte 75, 78.
— testament verbal 76, 77, 81, 82.
Basarabia 84 ș. u.
— anulare 86, 87.
— colaterali 89, 90.
— conflict între succesori 93.
— contestații 86.
— execut. testamentar 85.
— înscriere la consulat 97.
— întărire 88, 98.
— lege aplicabilă 84, 96.
— nevrednici 91, 92.
— surdo mut 94, 95.
— testament casnic 88.
Bucovina 99 ș. u.
— apanaj 100—102.
— autenticitate 103.
— declarație verbală 99.
bunuri viitoare 1.
caducitate 3.
condițiuni 2.
— de necăsătorire 6.
copil adulterin 5.
Dobrogea, semnături 104.
executor testamentar 60.
exheredare 71 ș. u.
— efect asupra testam. 71.
— văduvă săracă 72.
interpretare 61 ș. u.
— apreciere 63, 64
— legat 65.
— probe 66.
— raport 64.
— substituțiune 65.
revocare 50 ș. u.
— apreciere 53, 58.
— copil postum 51.
— dispoziții incompatibile 52.
— înstrăinarea bunurilor 56.
— retragerea revocării 50.
— scrisoare posterioară 59.
— testam. autentic 55.
— testam. ologaf 54.
— testam. posterior 57.
titlu de proprietate 4.
trimiteri 105.
testament olograf 7 ș. u.
clauze adiționale 22 ș. u.
— nedatare 23.
data 11 ș. u.
— completare manuscrisă 15.
— elemente 15, 16.
— eroare 11.
— inexactitate 11, 18, 19.
— lipsă 17.
— locul scrierii 16, 22.
— post scriptum 14.
— proba 12, 18.
— ștersături 13.
scriere 7 ș. u.
— mașină de scris 10.
— parțială 9.
— ștersături 7, 8.
semnătură 20 ș. u.
— locul 22.
— plic 20, 21.
testament autentic 25 ș. u.
formă 25 ș. u.
— copia 29.
— declarația testatorului 28.
— martori 25—27.
— probe 26.
semnătura 30.
testament conjuctiv 39 ș. u.
testament în teritoriul ocupat 38.
testamentul militarilor 32.
testament mistic 31.
testament pierdut-distrus 41 ș. u.
— depozit 49.
— forță majoră 48.
— legatar 45.
— neregularitate 43.
— probe 41, 43, 44.
— reconstituire 42, 46.
— titluri evacuate 47.
testamentul străinilor 33 ș. u.
— conflict interprovincial 36.
— locus regit actum 33, 35, 37.
— rus 35.
— spaniol 33, 34.

TIMBRU (p. 471).
acte cu preț disimulat 36 ș. u.
— contestarea prețului 36—38.
— fraudă 39.
— licitație 38.
— probe 40.
acte fără efecte juridice 41 ș. u.
acte juridice 6 ș. u.
— act de garanție 9.
— loturi 6.
— societate 10, 11.
— sulte 6—8.
acte juridice netimbrate 34, 35.
acte nule sau anulate 41 ș. u.
— act de garanție 45.
— anulare 43.
— aplicarea legii 41.
— nulitate absolută 41.
— proiect de vânzare 42.
— reziliere 44.
acte procedurale 12 ș. u., 53.
— acțiuni patrimoniale 12
— contestație 24.
— dobânzi 16.
— faliment, verif. creanțe 14.
— motive de apel 19.
— ordonanță președințială 15.

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.iini.ro

— petiţie unică 17.
— recurs 15.
— revizuire 18.
— societate 21.
— stat 20.
— turburare de posesie 23.
— valoarea acţiunii 13.
— v. acte proced. netimbrate.
acte procedurale netimbrate 48 ş. u.
— acte de procedură 53.
— acţiune 49, 52, 59.
— apel 51, 60.
— cereri multiple 56.
— coale mai multe 58.
— completare 57, 58.
— linii scrise 54.
— motive de apel 50
— sancţiune 48, 49.
— taxă proporţională, complectare 55.
acte sub condiţiune 46 ş. u.
— consemnare 46.
— ofertă 47.
— opţiune 47.
aplicare 4.
Ardeal, act procedural 25.
— restituire taxe 97.
Basarabia, aplicare 3, 66.
— linii scrise 54.
— succesiuni 66.
Bucovina, act procedural 22.
comisia centr. a timbrului 114.
constatarea taxelor 26 ş. u.
— convenţie 26.
— fond de comerţ 30.
— imobil, valoare 27.
— invocare 31.
— lipsă de folosinţă 28.
— monedă străină 29.
— probă 31, 32.
contravenţiuni 110 ş. u.
— amendă 111.
— comerciant 112
— proces verbal, delegaţiune 110.
— succesiune 67, 68, 73 74, 113.
echivalent — v. impozit.
impozit pe echivalent 79.
interpretare 1, 2.
materie civilă 6 ş. u.
materie penală 107 ş. u.
— apelul inculpatului 108.
— căi de atac 107.
— martori 109.
moduri de percepere, v. percepere.
percepere 84 ş. u.
— amendă 92, 93.
— amendă suspendare 94.
— coli timbrate lipsă 87.
— anulare, dată 85.
— anulare formulă 84.
— anulare modalitate 86.
— prima zi de înfăţişare 80—90, 92.
— termen 91.
persoane obligate a plăti 82 ş. u.
— cesionar 82.
— soţi 83.
prescripţie 105, 106.
procedură, v. procese fiscale.
procese fiscale 99 ş. u.
— alegerea domiciliului 99, 100.
— căi de atac 104.
— lucru judecat 102.
— motivare 103.
— stat străin 101.
restituirea taxelor 95 ş. u.
— act anulat 95.
— retroactivitate 98.
— termen 96.
retroactivitate 5.
— agrară lege 81.
scutire 80 ş. u.
— taxe de înregistrare 80.
trimiteri 116.
succesiuni 61 ş. u., 115.
achitarea taxelor 65.
avere mobiliară 61, 75.
constatare 66 ş. u.
— alegerea domiciliului 67.
— apreciere 73.
— datorii 72, 73.
— exigibilitate 69.
— imobile 71.
— instanţă de apel 74.
— probe 68, 74, 113.
contravenţiuni 67, 68, 73, 74, 113.
datorii 72 73.
declarare 70.
expropriere 62, 63.
perceperea taxelor 76 ş. u.
— legatar 76, 77.
— mobilier 75.
— neplată, sancţiuni 76.
— nud proprietar 78.
teren petrolifer 64.
trimitere în posesie 65.

TITLURI (p. 478).
trimitere.

TITLURI DE CREDIT (p. 478).
proect de lege 2, 3.
transferare 1.
trimiteri 4.

TITLU EXECUTORIU (p. 478).
trimitere.

TITLURI LA PURTATOR (p. 478).
acţiuni 2.
eliberarea duplicatelor 5.
eroare 4.
lucru judecat 3.
probe 1.
termen 2.

TITLURI PIERDUTE SAU FURATE (p. 478).
trimitere.

TRADARE (p. 478).
determinare 1.
intenţiune 2.

TRAFIC DE INFLUENŢA (p. 478).
act ilegal 2.
determinare 1.

TRANSACŢIE (p. 478).
anulare 8 ş. u.
— cunoaşterea motivelor 10.
— titlu nul 9.
condiţiuni 1.
forma 2 ş. u.
— act scris 3.
— clauza rezolutorie 2.
— hotăr. de expedient 4.
prohibiţiuni 5 ş. u.
— anularea testament. 6.
— incapabili 5, 7.
— minori 5 7.
— partaj 6, 7.
— reducerea liberalităţii 6.
— revendicare 6.
revocare 8.

TRANSCRIERE (p. 479).
acte supuse transcrierii 3 ş. u.
— adjudecare 5, 6.
— enumerare 3.
— hotărâre 4.
— indiviziune 5.
— servitute de trecere 4.
Ardeal 13.
efecte 7 ş. u.
— cumpărători succesivi 7, 9.
— lipsa transcrierii 8.
— „ „ invocare 8, 12.
frauda 10, 11.
lipsa transcrierii 8, 12.
monografie 14.
scop 1, 2.
trimiteri 15.

TRANSPORT (p. 480).
adnotare 54.
cărăuş, 6 bis. ş. u.
— accident 10.
— achit de cauţiune 11.
— destinatar 9.
— determinare 6 bis.
— exonerare 13 ş. u.
— „ asigurare 15.
— „ convenţională 13, 14, 16.
— „ culpa expeditorului 20.
— „ depăşirea daunelor 21, 22.
— „ incendiu 15.
— „ lipsa daunelor 21, 22.
— „ război 19.
— „ tâlhărie 17, 18.
— liberarea mărfurilor 7.
— obligaţii 7 ş. u.
— pierdere 8, 12
colete poştale 2, 4, 51.
daune 23 ş. u.
— destinatar 24, 26.
— expeditor 25, 26.
— instanţă 27, 28.
— posesor 23.
— proprietar 23.
— reclamanţi 23 ş. u.
— stabilire 29-31.
deosebiri 1.
expeditor, obligaţii 6.
formarea contractului 5, 35-37.
forţă majoră, v. cărăuş, exonerare.
monografie 54.
prescripţie 3.
trimiteri 57.
transport aerian 56.
transport cumulativ 32 ş. u.
— animus 33.
— determinare 32.
— obligaţiuni 34, 34 bis.
transport internaţional 48 ş. u.
— colet poştal 51.
— convenţie de la Berna 48, 49.
— culpă 51.
— expediţiune 50.
— instanţă competentă 53.
— întârziere 49.
— prescripţie 48.
— responsabilitate 51, 52.
transport pentru persoane şi bagaje 35 ş. u.
— cărăuş, obligaţii 38 ş. u.
— cărăuş, principiu 38, 41, 42.
— formarea contractului 35 ş. u.
— „ cale ferată 35, 37.
— „ tramvai 36.
— daune, acţiune 43.
— prescripţie 45.
— responsabilitate 38, 41 42.
— „ accident 40.
— „ caz fortuit 44.
— „ culpa călătorului 39, 44.
— „ transport gratuit 46.
— transport cumulativ 47.

TRATA (p. 483)
trimitere.

TRATATE DE PACE (p. 483).
interpretare 1.
trimitere 2.

TRATATUL DE LA NEUILLY (p. 483).
text 1.
trimitere 2.

TRATATUL DE LA PARIS (p. 483).
text 1.
trimitere 2.

TRATATUL DE LA ST. GERMAIN EN LAYE (p. 483).
indigenat 2.
Italia 3.
naţionalit. italian 4.
teritorii deslipite 2, 3.
text 1.
trimiteri 5.

TRATATUL DE LA TRIANON (P. 483).
efecte 3.
succesiunea drepturilor 2.
text 1.
trimiteri 4.

TRATATUL DE LA VERSAILLES (p. 483).
heimatlos 3.
intrare în vigoare 2.
text 1.
trimiteri 4.

TRECERE (p. 483).
trimitere.

TRIANON (p. 483).
trimitere.

TRIBUNAL (p. 483).
trimitere.

TRIBUNAL ARBITRAL MIXT (p. 483).
act ilicit 67.
acţiune 92 ş. u.
„ prematură 96.
„ tardivă 95, 97.
agent de schimb 13.
Alsacia-Lorena 2, 34, 82.
America 19.
anatocism 13.
anularea contractelor 75, 85, 86, 88, 91.
arbitraj 41, 83.
arestare 68.
armisiţiu 34, 36, 74.
apel 108.
asigurare 15.
asociaţie 94.
Austria 49.
autorit. lucrului judecat v. lucru judecat.
avere în numerar 66, 70.
Baden-Baden (convenţie) 2, 34.
bancă 13, 14, 27, 33, 40, 58, 72.
Belgia 36.
Bulgaria 27.
bunuri 37 ş. u.
căi de atac 107 ş. u.
capital-export 35.
casa de economie P. T.
bulgare 42.
comisia de reparaţii 26, 67.
compensaţie 22, 60.

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.iini.ro

competenţa T.A.M. 2 ş. u
„ prin convenţie 2.
„ prin tratate 3 ş. u.
„ ratione personae 3 ş. u.
competenţa ratione loci 9 ş. u.
competenţa ratione material 12 ş. u.
cont-curent 70.
contestaţie 108.
contracte 72 ş. u.
culpă contractuală 85, 86, 88.
cupoane 32, 61.
curator 51.
datorii exigibile 12 ş. u.
daune, v. despăgubiri.
depozit 45.
despăgubiri 21, 44, 62.
dividende 25.
dobânzi 13 26, 29, 55, 72.
drept aplicabil 85, 98 ş. u.
— englez 14, 18, 20.
— german 18, 38, 87.
— internaţional 46.
— naţional 85, 99, 102.
— român 87 102.
drepturi 37 ş. u.
echitate 98.
Egipt 3-5.
executare silită 77, 109
expulzare 53, 68.
faliment 48.
fiscul german 2.
fond comercial 48.
fraudă la lege 106.
funcţionar 37.
— particular 49.
garanţie 12.
— depusă 39.
Germania 46.
v. Stat.
guvern — v. Stat.
heimatlos 6.
hotărâre exigibilă 12.
— judecătorească 64, 90.
imprevizinne 81.
impozit 52.
împrumut 12, 24.
— preaviz 12, 24.
— de război 37.
instanţă naţională 102 ş. u.
interne 11, 48.
legat 40.
lege v. drept.
lex fori 99, 100.
lichidare 54, 59.
lichidator 38.
locaţiune 73.
— de servicii 76.
lucru judecat 105, 108.
măsuri excepţionale 35, 37-39, 43-45, 51, 56, 62, 65-68, 73.
măsuri de război — v. măsuri excepţionale.
mărfuri 54 87, 101.
moară 71.
mobilier 57.
monetă 32, 66.
naţionalitate 3-8, 82, 106.
notificarea contractelor 86, 88, 89.
novaţiune 18.
oficiu de compensaţie 9-11, 22, 28, 33, 35, 36 bis 92, 93, 96.
oficiu de verificare 9-11.
opoziţie 108.
plată 69-72.
poliţă 31.
— de asigurare 15.
poprire 74.
prescripţie 18.
procedură de compensaţie v. oficiu de compensaţie.
proces 77.
profit şi pierderi — calcul 41.
protectorat 3, 4.
„putere adversă" 23.
quasi contract 79.
rechiziţie 46, 50, 63, 71, 101.
recurs 108.
resortisant 3, 4, 6.
responsabilitatea Statului 84.
reţenţie 60.
revizuire 107.
reziliere 75.
sechestru 50, 55, 62.
societate 7, 8, 10, 20, 78, 94, 104, 109.
stat austriac 25, 49-51.
— belgian 36, 97.
— bulgar 27, 71.
— cehoslovac 68, 92 bis.
— francez 81.
— german 1, 30 35, 44, 46, 59, 68, 82, 84, 98, 101.
— ungar 26.
supus alsacian 2, 28.
— austriac 23.
— belgian 36, 49, 74-76, 101, 109.
— britanic 16-19, 22, 25-27, 38-41, 44, 46, 72, 73.
— egiptean 3-5.
— francez 28, 31, 32, 55, 58, 60.
— german 1, 10, 13, 14, 17-20, 31, 32, 36, 40, 41, 60, 64, 72, 74, 75, 98 101.
— otoman 4, 5.
— rus 31.
timbru 59.
tratată 92.
tribunal ad-tiv 98.
— naţional, v. instanţă.
— aviz de abilitare 62.
— nulitate 63.
— ordon. prezidenţială 61.
— tutelă legală 60.
administrare 50 ş. u.
— avere mişcătoare 55.
— directive 55.
— excedent 50.
— v. socoteli.
Ardeal 81 ş. u.
— contracte 81.
— judecare 84.
Basarabia — tutore ad hoc 30.
consiliu de familie 41 ş. u.
— constituire 41 ş. u.
— constituire, încheiere 41, 42
— deliberări 46 47.
— „neregulate 48.
— „ numirea tutorelui 49.
— înlocuirea membrilor 43-45.
— intervenţia tribunalului 58, 59.
— v. tribunal.
consiliu îngrijitor al tutelei 57 ş. u.
— atribuţii 37-40.
— căi de atac 39.
trimitere.

TRIMITERE IN POSESIE (p. 490).

trimitere.

TUTELA (p. 490).

act de dispoziţie 51.
acţiune 60 ş. u.
— convenţie de onorar 37, 38.
— nulitate 37.
contracte 64 ş. u.
conturi — v. socoteli.
convenţia de la Haga 82, 83.
deliberări — v. cons. de familie.
deschidere 1 ş. u.
— absenţă 3.
— copil natural 1.
— deces 3.
— divorţ 2.
— mamă necunoscută 1.
domiciliu 4 ş. u. 85.
— divorţ 4.
— domiciliul decesului 4.
— gestiunea tutelară 6.
— organizarea tutelei 6.
— neschimbare 5.
excluderea tutorelui 7, 8.
funcţionarea 50 ş. u.
impărţeală 71 ş. u.
— nulitate 74, 75.
— transacţie 71-73, 76, 77, 79.
împrumut 64.
încetare 80.
înlocuire 35, 36.
ipotecă 70.
— legală 9, 10.
numirea tutorelui 7, 8.
pluralitatea tutorilor 29.
responsabilitate 54.
schimb 69 ş. u.
— imobile rurale 69.
socoteli 50 ş. u.
— conturi exagerate 52.
— responsabilitate 54.
— tutore legal 53.
transacţie 71 ş. u.
— chestiuni complexe 79.
— revendicare 78.
— v. impărţeală.
tribunal, intervenţie 58.
— consiliu, divergenţă 58.
— „ neintrunire 59.
trimiteri 86.
tutela adoptatorului 23 ş. u.
— deces 23-27.
— lipsa familiei 26.
tutelă dativă 14 ş. u.
— consiliu, convocare 17, 19.
— „ fixare cheltueli 18.
— omologare 22.
— necăsătorire 13-16, 20.
— tutelă de fapt 20, 21.
— uzufructul mamei 19.
tutelă legală 11 ş. u.
— cheltueli 11.
— excludere 13.
— soţ in viaţă 12.
tutele conexe 28.
tutore 7 ş. u. 50 ş. u.
— achiziţia bunurilor minorelui 56.
— act de dispoziţie 51.
— acte interzise 56 ş. u.
— convenţie cu minorul 56, 57.
— responsabilitate 54.
— v. administrare socoteli.
tutore ad-hoc 30 ş. u.
— Basarabia 30.
— necesitate 30, 32, 33.
— partaj 30, 31.
— revizuire 34.
— text 31.
vânzare 65 ş. u.
— autorizare 68.
— imobiliară 65.
— sancţiuni 66.
— teren rural 67.

TUTELA AD-TIVA (p. 495).

trimitere.

U

UZUCAPIUNE (p. 495).

trimitere.

ULTRAJ (p. 495).

cuvinte injurioase 2 ş. u.
— apreciere 2.
— lipsă de bună cuviinţă 5.
— înţeles injurios 3, 4.
elemente 1 ş. u.
exerciţiul funcţiunii 7 ş. u.
— abuz de putere 8.
— act ilegal 9.
— lucrare fără competinţă 7.
intenţie delictuoasă 11 ş. u.
— mod de exprimare 13.
— prezumare 11, 12, 15.
— sens 14.
persoane indicate de lege 6.
— experţi 6.
prezenţa 10.
publicitate 1.

UNGARIA (p. 495).

trimitere.

UNIUNE LIBERA (p. 496).

legislaţie franceză 1.
trimitere 2.

UNIVERSITATE (p. 496).

trimitere.

URBARIALITATE (p. 496).

comasare 1, 2.
compossesorat 3.
legiferare 1, 2.

URMARIRE LEGE (p. 496).

act de urmăririee 1.
căi de atac 5 ş. u.
— apel 5.
— recurs 7.
— „ competenţă 8-10.
— „ omisso medio 6.
contestaţie 11 ş. u.
— acţiune principală 12.
— apel, competenţă 11.
— consemnarea sumei 15.
— contencios adtiv. 14.
— terţi 13.
forme 3 ş. u.
— comunicarea proc. verb. 3.
— somaţie 4.
— vămi 3.
percepere 2 ş. u.
recipise 2.

URMARIREA BUNURILOR MOBILE (p. 497).

trimitere.

URMARIRE DE VENITURI (p. 497).

bunuri susceptibile 3 ş. u.
— exploatare petroliferă 3.
— fond de comerţ 5.
— instituţii publice 4.

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.iini.ro

— vase 6.
caracter 1, 2.
efecte 15 ş. u.
— creditori intervenienţi 15.
— custode 16 17.
instanţa competentă 7 ş. u.
— tribunal civil 9.
— „ situaţiei imobilului 7, 8, 10.
procedură 11 ş. u.
— cauţiune 12, 13.
— citare 11.
— titlu scris 14.

UZAJ DE FALS (p. 497).
trimitere.

UZUFRCT (p. 498).
acţiuni 13.
caracterizare 1.
efecte 3 ş. u.
— nud proprietar 10 ş. u.
— coindivizar 11.
— respectarea convenţiei 10.
stingere 12.
transcriere 2.
uzufructuar 3 ş. u.
— acţiune 3, 4.
— arendare 6.
— cauţiune 5.
— folosire 5.
— reparaţii 7-9.

UZUFRUCT LEGAL (p. 498).
trimitere.

UZURI (p. 498).
caracterizare 1.
port Brăila 2.

V

VACUF (p. 498).
trimitere.

VADUVA SARACA (p. 498).
trimitere.

VAGOANE CU PATURI (p. 498).
trimitere.

VALUTA (p. 498).
trimitere.

VAMI (p. 498).
acţiunea publică 44 ş. u.
— comunicarea hotărârii 44.
— determinare 45.
— prescripţie 46.
agenţi constatatori 20 ş. u.
— autorizaţie de cercetare 25.
— competenţă 26.
— constatare şi asistenţă 21, 22.
— constatare şi condamnare 20.
— impiegat aux. vamal 24.
— inspector vamal 23.
— ofiţer pol. judic. 21, 22.
amendă 70 ş. u.
— caracter 70-72, 74.
— reticenţă vamală 73.
Ardeal 83 ş. u.
— infracţiuni 42.
— recurs 83, 84.
armate aliate 3.
confiscare 75 ş. u.
— anularea proc. verb. 76, 77.
— caracter 75.
— restituire 81 ş. u.
contrabandă de monedă 19.
contravenţii 9 ş. u.
— calificare 15.
— clandestinitate 11.
— complicitate 13.
— culpă 12.
— fapte nejudecate 17.
— false arătări 9.
— încărcarea vasului 14.
— intenţie frauduloasă 12.
— proces verbal 15.
— „ cuprins 16.
— reexportare 10.
— scuze 12.
declaraţie vamală 4 ş. u.
— condiţiuni 6.
— semnare 4.
— valoarea mărfii 5.
despăgubiri 78 ş. u.
— amnestie 78.
— hârtie monedă 79.
hotărâre, comunicare 63.
închisoare 80.
infracţiuni flagrante 37 ş. u.
— constatare 38.
— data şi locul 36.
— determinare 37.
infracţiuni neflagrante 39 ş. u.
— act preliminar 41, 43.
— Ardeal 42.
— constatare 39.
— „ sancţiune 40.
instanţa de judecare 47 ş. u
— constituire 47.
— minist. public 47-49.
— prejudiciu 50.
istoric 85.
judecare 44 ş. u., 51 ş. u.
— apreciere 53.
— calificare 59.
— desistare 52.
— inscr. în fals 51, 56, 60, 62.
— probe 55, 57, 58, 61.
— termene 54.
legislaţie 1 ş. u.
monografie 85.
proces verbal 27 ş. u.
— data 35, 36.
— individualizarea mărfei 32.
— interogatorii 29.
— martori 29.
— nulităţi 28.
— ora şi locul 27, 31, 35, 36.
— probă 30.
— proc. verb. preliminar 34.
— prezenţa infractorului 33.
povincii alipite 1, 2.
recurs 64, 65.
restituirea obiectelor 81, 82.
reticenţă vamală 18, 73.
sancţiuni vamale 66 ş. u.
— generalităţi 67.
— persoană morală 66.
— responsab. civilă 66.
— solidaritate 69.
— v. amenzi, confiscare, despăgubiri, închisoare.
taxe vamale 7, 8.
trimiteri 86.

VAMA DE TARG (p. 503)
constituţionalitate.

VANAT LEGE (p. 503)
braconaj 3.
taxa câinilor 2.
trimiteri 4.
urmărirea vânatului 1.

VANZARE (p. 503)
acordul părţilor 6 218.
acreditiv bancar 219.
acţiune în resciziune 204.
acţiune în reziliere 196 ş. u.
— abandonarea bunului 201.
— apreciere 196.
— bună credinţă 196.
— cesiune 202.
— clauză convenţională 197.
— dobânda preţului 200.
— imposibilitatea restituirii 199.
— oferta 203.
— rest de preţ 202.
— somaţie 198.
Ardeal 205 ş. u.
— act scris 212.
— comoştenitori 205.
— condiţii esenţiale 212.
— mostră 211.
— nepredarea mărfii 210.
— rea credinţă 206.
— succesiune viitoare 207, 208.
— vânzare cu martori 209.
— vânzări succesive 206.
Basarabia 213 ş. u.
— imobile 213, 214.
— obiect 60.
— săteni 214.
Bucovina 215 ş. u.
— dol 215.
— intabulare 216, 217.
— oblig. vânzătorului 217.
— vânzări succesive 216.
Bulgaria 5.
capacitate 9 ş. u.
— pădure 12.
condiţii accesorii 63 ş. u.
— încheierea convenţiei 45.
— obiceiuri 63.
— reducerea preţului 64.
consimţimânt 18 ş. u.
— v. încheierea convenţiei.
deosebiri 1. ş. u.
— arendă 4.
— comodat 2.
— întreprindere 3.
— pădure 4.
desfacerea contractului 196 ş. u.
efecte 128 ş. u.
elemente 9 ş. u.
evicţiune 149 ş. u.
— abandonare 161.
— abuzul autorităţii 152.
— acţiune 163.
— clauză de negaranţie 154, 155.
— daune 162.
— donaţie deghizată 161.
— lucru furat 150.
— principiu 152, 153, 159, 160 154, 155.
— procente 156.
— proces 149.
— restituirea preţului 155.
— succesori 157, 158.
— turburare de fapt 152.
— v. vânzare comercială.
execut. silită.
fond comercial — v. vânzare de fond comercial.
garantare 149 ş. u.
încheierea convenţiei 40 ş. u.
— acceptare 42, 44, 46.
— apreciere 40, 41.
— condiţii accesorii 45.
— discuţiuni 45.
— mijlocitor 40, 41.
— solemnitate 43.
livrări succesive — v. vânzare cu livrări succesive.
lucruri inalienabile — v. vânzarea lucrurilor altuia.
lucruri inalienabile — v. vânzarea lucrurilor inalienabile.
lucruri viitoare — v. vânzarea lucrurilor viitoare.
marfă încărcată — v. vânzare de marfă încărcată pe vas.
modalităţi 65 ş. u.
mostră — v. vânzare de mostră.
obiectul 55 ş. u.
— Basarabia 60.
— lucruri viitoare 61 ş. u.
— „ altuia 58 ş. u.
— pădure 55.
— succesiuni nedeschise 61.
— uzufruct 56.
— vas 57 — v. predare.
obligaţia de înstrăinare 169, 170.
obligaţiile cumpărătorului 171 ş. u.
— v. cuvintele respective.
obligaţiile vânzătorului 131 ş. u.
— v. cuvintele respective.
oferta 218.
plata preţului 173 ş. u.
— acţiune, prescriere 176.
— diferenţă valutară 174.
monedă străină 174.
— termen de plată 173, 175.
— v. suspendarea preţului.
probare 6—8.
predarea obiectului 131 ş. u.
— locul 135, 144
— neplată 134.
— obligaţia terţilor 133.
— pact rezerva proprietăţii 131, 132.
— riscuri 140 ş. u.
— „ caz fortuit 141, 142.
— „ data intervenirii 143.
— „ expropriere 147
— „ motivare 146.
— „ nespecificare 148.
— „ principiu 145.
— „ rechiziţii 140.
— sancţiune 139.
— termen fix 137 138.
preţ 47 ş. u.
— anuităţi 48.
— conv. aleatorie 48.
— întreţinere 52, 54.
— lipsă 50.
— maximal 47.
— neprecizare 50.
— privilegiu 49.
— promisiune de vânzare 29.
— reducere 64.
— rentă 54.
— răvânzare 49.
— serios 51, 53.
— vil 51.
promisiune de vânzare 18. ş. u., 222, 223.

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.iini.ro

— admisibilitate 18, 32, 33.
— cod italian 23.
— consimţimânt 24.
— coproprietar 37—39.
— deosebiri 21 28, 35.
— efecte 20, 23 ş u.
— elemente 19, 20, 22, 31, 34.
— incapabil 38.
— locaţiune 28.
preţ neserios 29.
— principiu 18, 27.
— retragerea ofertei 25, 26.
— termen 30, 31, 34, 36.
reziliere — v. acţiune, vânzare comercială.
reţenţie 177.
ridicarea obiectului 191.
soţi — v. vânzare între soţi.
suspendarea preţului 178 ş. u.
— amenințare de expropriere 181.
— cunoaşterea evicţiunii 184 185, 187, 189, 190.
— dotalitate 182.
— temere legitimă 179, 188.
— „ serioasă 178, 180.
— turburare 186.
— vas 183.
taxe de cheltueli 171 ş. u.
— onorariu 172.
trimeteri 224.
transmiterea proprietăţii 128 ş. u.
— accesorii 128.
— pădure 129.
— principiu 130.
vânzare către tutori şi ad-tori 14 ş. u.
bună credinţă 15, 17.
leziune 14.
principiu 14, 16.
sechestru 17.
vânzare comercială 75 ş. u.
competenţă 75.
executare silită 114 ş. u.
— caracter facultativ 122, 125, 126.
— daune 119, 121.
— expertiză 116, 117.
— obligaţia reclamantului 123.
— ofiţer public 114.
— probare 115.
— punere în întârziere 127.
— termen 118, 120, 124, 126.
predare 76.
reziliere 106 ş. u.
— cod civil 110.
— culpa 108, 111, 113.
— executare 107, 108.
— lipsa termenului 106.
— non adimpleti contractus 112.
— oferta 109.
v. cuvinte respective.
vânzare cu condiţiuni 65 ş. u.
automobil 67.
pierderea ratelor 66.
redactarea actului 68.
termen esenţial 70.
transferul proprietăţii 65.
vânzare cu livrări succesive 84 ş. u.
condiţii noui 87.
forţă majoră 86.
plată 84.
termen esenţial 85.
vânzare cu predare la termen 77 ş. u.
avizare 79.
neprecizare 83.
prejudiciu 77, 78.
prorogare 82.
termen esenţial 80, 81.
uzuri 81.
vânzări succesive 85.
vânzare de lucruri inalienabile 57.
vânzare de valori 88.
— diferenţa de curs 88.
vânzare de la piaţă la piaţă 89 ş. u.
executare 89.
posesiune 90.
vicii 91.
vânzare după greutate, număr şi măsură 71 ş. u.
gen limitat 73.
— nelimitat 72.
perfectare 71, 74.
vagon 74.
vânzare pe mostră 97 ş. u.
vânzarea fondului comercial 92 ş. u.
avviamento 95.
concurenţa 95, 96.
intenţia părţilor 94.
supus inamic 92.
transmiterea pasivului 93.
vânzarea lucrurilor altuia 58 ş. u.
vânzarea lucrurilor viitoare 61 ş. u.
vânzarea mărfii încărcată pe vas 98 ş. u.
cif 105.
executare silită 98.
fob 99, 101.
în timpul călătoriei 221.
prorogare tacită 103.
risc 102.
termen de predare 104.
vânzare între soţi 9 ş. u..
indiviziune 9.
întreţinere 10.
pădure 12.
persoane interpuse 11.
ratificare 13.
vânzări succesive 192 ş. u.
prescripţie 193.
proces pendinte 194.
transcrierea actului 192, 193, 195.
vicii 164 ş. u.
— acţiuni 165.
— automobil 166—168.
— principiu 164.
— vicii ascunse 166, 167.

VANZAREA ARMELOR (p. 514).
trimetere.

VANZAREA CU PACT DE RASCUMPARARE (p. 514).
anticreză 1, 4.
Ardeal 20, 21.
capacitate 6.
condiţii 1, 3, 4.
— de valabilitate 6.
— rezolutorie 8, 9.
contract pignorativ 7.
deosebiri 1 5.
exercitarea răscumpărării 10 ş. u.
— calitate 12.
— cheltuelile 17.
— condiţii 14 ş. u.
— indiviziune 10, 13.
— manifestarea voinţei 16, 18.
— ofertă, moratoriu 15.
— „ reală 14.
— opunerea cumpărătorului 11.
— somaţie 19.
gaj 1.
ipotecă 1.
monografie 22.
simulaţie 1, 2.
trimiteri 23.

VANZARE PUBLICA A IMOBILELOR (p. 515).
adjudecare 7.
— anulare 15.
— v. efecte.
căi de atac 8 ş. u
— apel 9, 10.
— recurs 8.
contestaţii 6.
efectele adjudecării 11 ş. u.
— dotă 13.
— indiviziune 14.
— purgare 12, 13.
— titlu de dobândire 11.
principiu 1, 9, 10.
publicaţii 3 ş. u.
— afişare 4.
— comune diferite 5.
— sarcini 3.
reguli aplicabile 2.
trimiteri 16.

VAS (p. 516).
trimitere.

VEDERE (p. 516).
trimitere.

VERIFICAREA SCRIPTURILOR (p. 516).
act notarial 8.
actele funcţ. publici 1.
competenţă 6.
mandatar 7.
mijlocitor oficial 4.
negare 3.
penal 5, 6.
prezumţiuni 2.

VERSAILLES (p. 516).
trimitere.

VICIU DE CONSIMŢIMANT (p. 516).
trimitere.

VICIU DE PROCEDURA (p. 516).
trimitere.

VICLENIE (p. 516).
trimitere.

VINICULTURA—FRAUDE (p. 516).
declaraţii frauduloase 1.
instanţa competentă 1.
prepararea licherului 2.

VIOLENŢA (p. 516).
trimitere.

VIOLARE DE DOMICILIU (p. 516).
elemente 1, 5.
locuinţă 4.
magazie 4.
spargere 3.
violenţă 2.

VOIAJOR (p. 517).
trimitere.

Z

ZIAR-ZIARIST (p. 517).
îndepărtare 3.
pensiune 1, 2.
răspuns 5.
societate anonimă 4.
trimitere 6.

ZID COMUN (p. 517).
trimitere.

BIBLIOTECA SECTIA ORIE ACA R.P.R.

VERIFICAT 1987

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.iini.ro

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.iini.ro

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.iini.ro

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.iini.ro

https://biblioteca-digitala.ro / https://www.iini.ro

https://bibliotecadigitale.ro / https://www.ini.ro